

مرکز تحقیقات اسلامی

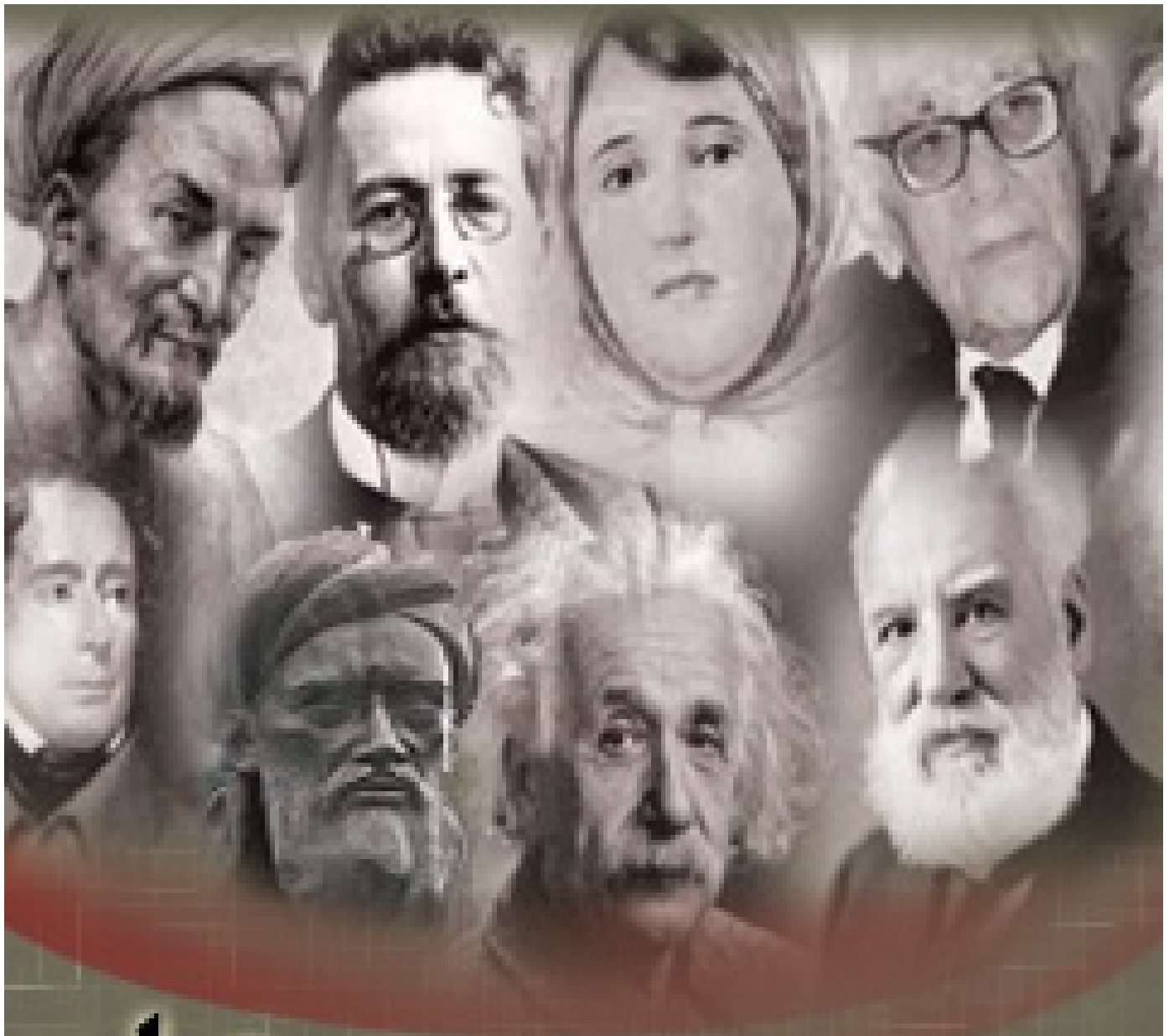
اصفهان

گامی

عمران
علیهما السلام

www.ghaemiyeh.com
www.ghaemiyeh.org
www.ghaemiyeh.net
www.ghaemiyeh.ir

زندگینامه مشاهیر ایران و جهان

۴

مرکز تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

زندگینامه مشاهیر ایران و جهان

نویسنده:

واحد تحقیقات مرکز تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان

ناشر چاپی:

مرکز تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان

ناشر دیجیتالی:

مرکز تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان

فهرست

۵	فهرست
۹۷	زندگینامه مشاهیر ایران و جهان جلد ۴
۹۷	مشخصات کتاب
۹۷	حدیث
۹۷	ابطحی اصفهانی، محمدباقر
۹۹	ابن ابی ثلج رازی، ابوبکر، ابو عبدالله
۹۹	ابن ابی ثلج کاتب، ابوبکر محمد
۹۹	ابن ابی حاتم رازی، ابومحمد عبدالرحمان
۱۰۰	ابن ابی حاتم نیشابوری، ابوبکر محمد
۱۰۰	ابن ابی حماد رازی، ابوالخیر، صالح
۱۰۱	ابن ابی ربیع، عمادالدین، ابوطاهر عبدالسلام
۱۰۱	ابن ابی شریح انصاری هروی، ابومحمد، عبدالرحمان
۱۰۱	ابن ابی صهبان قمی، محمد
۱۰۲	ابن ابی طاهر طبری سمرقندی، ابوالحسن، ابوالحسین، علی
۱۰۲	ابن ابی هند سرخسی، ابوبکر، ابومحمد داوود
۱۰۳	ابن آخرم نیشابوری، ابو عبدالله محمد
۱۰۳	ابن اخضر گنابادی، تقی الدین، ابومحمد، عبدالعزیز
۱۰۴	ابن اخوه بغدادی، جمال الدین، ابوالفضل عبدالرحمان
۱۰۴	ابن بابویه ابوالحسن، علی
۱۰۴	ابن بابویه ابوجعفر، محمد
۱۰۷	ابن خضرشاه اصفهانی، عیسی
۱۰۸	ابن شهر آشوب سروی مازندرانی، رشیدالدین
۱۰۹	ابن صابونی، کمال الدین عبدالرزاق

- ۱۰۹ ابن ضُرَّیْس رازی، ابوعبدالله محمد
- ۱۱۰ ابن ماکولا، سعدالملک، ابونصر علی
- ۱۱۰ ابن مردویه اصفهانی، ابوبکر احمد
- ۱۱۰ ابن مروان فارسی، دهقان کلوذانی، ابوالحسن عباس
- ۱۱۱ ابن نُجَید نیشابوری، ابوعمر اسماعیل
- ۱۱۱ ابن ورقاء اودنی، ابوبکر محمد
- ۱۱۲ ابن هزارمرد، ابومحمد عبدالله بن محمد
- ۱۱۲ ابن اورمه‌ی قمی، ابوجعفر محمد
- ۱۱۲ ابن بابویه، ابوعبدالله حسین
- ۱۱۳ ابن بسطام، حسین
- ۱۱۳ ابن بَطَّه قمی، ابوجعفر محمد
- ۱۱۴ ابن بُندار قزوینی، ابویوسف عبدالسلام
- ۱۱۴ ابن بوذی شیرازی، ابوالقاسم هبَّه الله
- ۱۱۴ ابن تانه خرجانی، ابونصر محمد
- ۱۱۵ ابن جراح بغدادی، ابوالحسن علی
- ۱۱۵ ابن جنید رازی، ابوالحسین محمد
- ۱۱۶ ابن حاتم قزوینی، ابوالحسن علی
- ۱۱۶ ابن جَبان تمیمی بُستی، ابوحاتم محمد
- ۱۱۷ ابن خَمُشاد نیشابوری، ابوالحسن علی
- ۱۱۷ ابن حَمویه جوینی سرخسی، تاج‌الدین، ابومحمد عبدالله
- ۱۱۷ ابن حَمویه جوینی، صاحب، فخرالدین، ابوالمظفر یوسف
- ۱۱۸ ابن حیدر قزوینی، ابوالقاسم عبدالله، عبیدالله
- ۱۱۸ ابن خَیویه نیشابوری، ابوالحسن محمد
- ۱۱۸ ابن خراسانی، ابوالعزّ محمد

- ۱۱۹ ابن خراش خراسانی، ابوجعفر احمد
- ۱۱۹ ابن خراش مروزی، ابومحمد عبدالرحمان
- ۱۲۰ ابن خزیمه، ابوبکر محمد
- ۱۲۰ ابن خسرو بلخی، ابوعبدالله حسین
- ۱۲۰ ابن داوود قمی، ابوالحسن محمد
- ۱۲۱ ابن رازی، ابومحمد جعفر
- ۱۲۲ ابن راهویه، ابویعقوب اسحاق
- ۱۲۲ ابن رزین رازی اصفهانی، ابوعبدالله محمد
- ۱۲۳ ابن رفاعه‌ی هاشمی، ابوالخیر زید
- ۱۲۳ ابن زیاد نیشابوری، ابوبکر عبدالله
- ۱۲۳ ابن ساریان، ابوالحسن علی
- ۱۲۴ ابن سالبه، ابوالفتح عبدالسلام
- ۱۲۴ ابن سُرَیج، ابوالعباس احمد
- ۱۲۵ ابن سلّم رازی اصفهانی، ابویحیی عبدالرحمان
- ۱۲۵ ابن سلّمه‌ی نیشابوری، ابوالفضل احمد
- ۱۲۵ ابن سیّار مروزی، ابوالحسن احمد
- ۱۲۶ ابن شاذان قمی، ابوالحسن محمد
- ۱۲۶ ابن شاذان نیشابوری، ابومحمد فضل
- ۱۲۷ ابن شاذان، ابوبکر احمد
- ۱۲۷ ابن شاذکونی اصفهانی، ابویوب سلیمان
- ۱۲۸ ابن شاذویه، علی
- ۱۲۸ ابن شاهین، ابوجعفر عمر
- ۱۲۸ ابن شرقی نیشابوری، ابوحامد احمد
- ۱۲۹ ابن شیبان قزوینی، ابوعبدالله حسین

- ۱۲۹ ابن شیرویه‌ی نیشابوری، ابومحمد عبدالله
- ۱۲۹ ابن شیره کاشانی، ابوالحسن علی
- ۱۳۰ ابن صلت اهوازی، ابوالحسن احمد
- ۱۳۰ ابن صیرفی، ناصرالدین محمد
- ۱۳۰ ابن طبری مروزی، ابوحامد احمد
- ۱۳۱ ابن عاصم اصفهانی، ابوجعفر محمد
- ۱۳۱ ابن عبدوس نیشابوری، عبدالواحد
- ۱۳۱ ابن عبید، ابوعثمان، ابومروان عمرو
- ۱۳۲ ابن عدی جرجانی، ابواحمد عبدالله
- ۱۳۳ ابن عربشاه، شهاب‌الدین، ابومحمد، ابوالعباس احمد
- ۱۳۳ ابن فارس رازی، ابوالحسن، ابوالحسین احمد
- ۱۳۴ ابن فرات رازی، ابومسعود احمد
- ۱۳۴ ابن فنجویه، ابوعبدالله حسین
- ۱۳۴ ابن فورک اصفهانی، ابوبکر محمد
- ۱۳۵ ابن فوطی، کمال‌الدین، ابوالفضل
- ۱۳۶ ابن قتیبه‌ی دینوری، ابومحمد عبدالله
- ۱۳۶ ابن قولویه قمی، ابوالقاسم جعفر
- ۱۳۷ ابن کثیر داری، ابومعبد، ابوبکر عبدالله
- ۱۳۷ ابن کثیر نهاوندی، عبدالوهاب
- ۱۳۸ ابن لال همدانی، ابوبکر احمد
- ۱۳۸ ابن ماجه‌ی قزوینی، ابوعبدالله محمد
- ۱۳۹ ابن مبارک مروزی، ابوعبدالرحمان عبدالله
- ۱۳۹ ابن مبارک، ابوعثمان سعدان
- ۱۴۰ ابن متویه قردانی، ابوالحسن، علی

- ۱۴۰ ابن مجاور، جمال‌الدین، نجم‌الدین، ابوالفتح یوسف
- ۱۴۰ ابن مراغی همدانی، ابوالفتح محمد
- ۱۴۱ ابن مشهدی حائری، ابوعبدالله محمد
- ۱۴۱ ابن مظفر شیرازی، بهاء‌الدین، ابوالمبارک محمد
- ۱۴۱ ابن مظفر شیرازی، زین‌الدین، طاهر
- ۱۴۲ ابن مظفر شیرازی، شمس‌الدین، ابوالمفاخر عمر
- ۱۴۲ ابن مظفر شیرازی، شمس‌الدین، ابوالمؤید عمر
- ۱۴۳ ابن مظفر شیرازی، صدرالدین، ابوالمعالی مظفر
- ۱۴۳ ابن معقل نسفی، ابواسحاق ابراهیم
- ۱۴۳ ابن منده اصفهانی، ابراهیم
- ۱۴۴ ابن منده اصفهانی، ابوالحسن عبدالله، عبیدالله
- ۱۴۴ ابن منده اصفهانی، ابوالقاسم عبدالرحمان
- ۱۴۵ ابن منده اصفهانی، ابوالوفاء محمود
- ۱۴۵ ابن منده اصفهانی، ابوزکریا یحیی
- ۱۴۵ ابن منده اصفهانی، ابوعمر و عبدالوهاب
- ۱۴۶ ابن منده اصفهانی، اسحاق
- ۱۴۶ ابن منده، ابوالحسن علی
- ۱۴۶ ابن مهران، ابومسلم عبدالرحمان
- ۱۴۷ ابن مهریزد اصفهانی، ابومسلم محمد
- ۱۴۷ ابن مهزیار اهوازی، ابوالحسن علی
- ۱۴۸ ابن ولید قمی، ابوجعفر محمد
- ۱۴۸ ابن هندویه فارسی، ابوعبدالله محمد
- ۱۴۸ ابن هیصم هروی، صدرالاسلام، مجدالدین، علی
- ۱۴۹ ابن یزداد قمی نیشابوری، ابوالحسن علی

- ۱۴۹ ابن‌یعیش، ابواسحاق ابراهیم
- ۱۵۰ ابواسحاق اصفهانی، ابراهیم بن عیسی
- ۱۵۰ ابوالاظهر عبدی نیشابوری، احمد
- ۱۵۰ ابوالشیخ اصفهانی، ابومحمد عبدالله
- ۱۵۱ ابوالفرج اصفهانی، علی بن حسین بن هیثم
- ۱۵۲ ابوالفضل سدیدالدین شاذان
- ۱۵۲ ابوالفضل محمد
- ۱۵۲ ابوحنیفه نعمان
- ۱۵۳ ابوطالب اسحاق
- ۱۵۳ ابونصر سراج طوسی، عبدالله
- ۱۵۴ ابونعیم اصفهانی، احمد
- ۱۵۴ ابویعقوب همدانی، یوسف
- ۱۵۵ ابهری عماد الدین، عبدالعزیز
- ۱۵۵ ابهری، ابوبکر محمد
- ۱۵۶ ابیوردی
- ۱۵۶ ابیوردی کوفنی، ابوالمظفر محمد
- ۱۵۷ احمر، ابو عبدالله جعفر
- ۱۵۷ اخباری نیشابوری اکبرآبادی، جمال‌الدین، ابواحمد محمد
- ۱۵۸ ارغیانی اسفنجی نیشابوری، ابو عبدالله محمد
- ۱۵۸ ازهری هروی، ابومنصور محمد
- ۱۵۹ استرآبادی، محمدامین
- ۱۶۰ اسحاق بن عبدالله
- ۱۶۰ اسحق
- ۱۶۰ اسعر دیه، زینب

- ۱۶۰ اسماعیلی جرجانی نیشابوری، ابوبکر محمد
- ۱۶۱ اشرف اصفهانی، محمد اشرف
- ۱۶۱ اشرف الواعظین یزدی، حسن
- ۱۶۲ اشعری قمی، ابوجعفر محمد
- ۱۶۲ اشعری قمی، آدم بن اسحاق
- ۱۶۲ اشعری قمی، یعقوب
- ۱۶۳ اصفهانی آل محمد، علی نقی
- ۱۶۳ اصفهانی، ابومنصور معمر
- ۱۶۴ اصفهانی، ابونعیم
- ۱۶۵ اصفهانی، حاجی ابو تراب
- ۱۶۵ اصفهانی، حافظ عبدالرحمان
- ۱۶۵ اصفهانی، زلیخا
- ۱۶۵ اصفهانی، زینب
- ۱۶۶ اصفهانی، ست آرمیه
- ۱۶۶ اصفهانی، ست ناز
- ۱۶۶ اصفهانی، ست الجلیل
- ۱۶۷ اصفهانی، ست الناس
- ۱۶۷ اصفهانی، ضوء
- ۱۶۷ اصفهانی، ظفر باثوبه
- ۱۶۷ اصفهانی، عافیه
- ۱۶۸ اصفهانی، عین الشمس
- ۱۶۸ اصفهانی، غالیه
- ۱۶۸ اصفهانی، غنیمه
- ۱۶۸ اصفهانی، فخر النساء

۱۶۹	اصفهانى، کریمه
۱۶۹	اصفهانى، معتزهی
۱۶۹	اصفهانى، شهرآز
۱۷۰	اصیل‌الدین واعظ شیرازی، عبدالله
۱۷۰	اطروش، ناصرالحق، ابومحمدحسن
۱۷۱	اعمش، ابومحمد سلیمان
۱۷۱	الاشعری، ابراهیم
۱۷۲	القمی، ابوالمحراب حنین
۱۷۲	القمی، احمد
۱۷۲	القمی، اسحاق
۱۷۲	القمی، محمد
۱۷۳	الماسی، حسین علی
۱۷۳	ام احمد
۱۷۳	ام عبدالرحمان
۱۷۳	ام‌العباس، سکینه
۱۷۴	امۀ الرحمن
۱۷۴	امۀ‌الحق
۱۷۴	امۀ‌الرحیم
۱۷۴	امۀ‌القاهر
۱۷۵	ام‌عبدالله
۱۷۵	امین، نصرت
۱۷۷	امینی تبریزی، عبدالحسین
۱۷۸	انصاری هروی، عبدالله
۱۷۹	اهوازی، ابوعلی حسن

- ۱۷۹ اهوازی، حسن، ابومحمد
- ۱۸۰ اهوازی، حسین
- ۱۸۰ ایچی صفوی، معین‌الدین، محمد
- ۱۸۱ ایوبی، مونسه
- ۱۸۱ آبری سیستانی، ابوالحسن محمد
- ۱۸۱ آبسکونی، ابوالعلاء احمد
- ۱۸۲ آبدونی گرگانی، ابوالقاسم عبدالله
- ۱۸۲ آبی رازی، موفق‌الدین، حسن
- ۱۸۲ آبی، ابوعبدالله جریر
- ۱۸۳ آبی، محمد
- ۱۸۳ آجری، ابو‌خفص عمر
- ۱۸۳ آجنگانی، ابوالفضل محمد
- ۱۸۴ آخری، ابوالفضل خزیمه
- ۱۸۴ آخری، ابوالفضل عباس
- ۱۸۴ آخری، ابوالقاسم اسماعیل
- ۱۸۵ آدم بن ابی‌ایاس
- ۱۸۵ آدم بن عبدالله قمی
- ۱۸۵ آدمی استرآبادی، ابوالقاسم علی
- ۱۸۶ آدمی چاچی، ابوبکر احمد
- ۱۸۶ آدمی خوارزمی، ابوالفضل محمد
- ۱۸۶ آدمی رازی، ابوسعید سهل
- ۱۸۷ آذینی اصفهانی، احمد
- ۱۸۷ آذیوخانی، ابوسعید، فضل
- ۱۸۷ آزادانی، ابوعبدالرحمان قتیبه

- ۱۸۸ آزادواری جوینی نیشابوری، ابوعبدالله محمد
- ۱۸۸ آزادواری، ابوموسی ابراهیم
- ۱۸۸ آغزونی، ابوعبدالله، عبدالواحد
- ۱۸۸ آفرانی، ابواحمد، محمد
- ۱۸۹ آفرانی، ابوالفضل، شعبی
- ۱۸۹ آفرانی، ابوبکر، محمد
- ۱۸۹ آفرانی، ابومحمد، جبرئیل
- ۱۹۰ آقابزرگ تهرانی، محمدمحسن
- ۱۹۰ آقاجانی، علیرضا
- ۱۹۱ آقاسی، محمدرضا
- ۱۹۱ آقا کوچک بروجردی، علی اکبر
- ۱۹۱ آل بحر العلوم، جعفر
- ۱۹۲ آل بحر العلوم، حسین
- ۱۹۲ آل بحر العلوم، محمدرضا
- ۱۹۳ آل عصفور، احمد
- ۱۹۳ آل عصفور، خلف
- ۱۹۳ آل عصفور، حسین
- ۱۹۴ آل عصفور، خلف
- ۱۹۴ آل عصفور، محمد
- ۱۹۵ آل عصفور، یوسف
- ۱۹۶ آلوزانی، سوره
- ۱۹۶ آملی اصفهانی، ابراهیم
- ۱۹۶ آملی بخاری، ابوصالح، خلف
- ۱۹۷ آملی طبری، ابوعبدالله احمد

- ۱۹۷ آملی، ابوالحسین احمد
- ۱۹۸ آملی، ابو عبدالرحمان، عبدالله
- ۱۹۸ آملی، جمال‌الدین، محمد
- ۱۹۸ آملی، رکن‌الدین
- ۱۹۹ آمنه حسن آبادی
- ۱۹۹ آوجی، ابو عبدالله، محمد
- ۱۹۹ آوی، ابوالحسین، طاهر
- ۱۹۹ آوی، ابو الفتوح، احمد
- ۲۰۰ آوی، حسن
- ۲۰۰ آوی، داعی
- ۲۰۰ آیغرتکی
- ۲۰۱ بابویه
- ۲۰۱ بارع زوزنی، ابوالقاسم اسعد
- ۲۰۱ باطرقانی اصفهانی، ابوبکر احمد
- ۲۰۲ بافقی یزدی، ابوالحسن
- ۲۰۲ باقولی اصفهانی، ابوالحسن علی
- ۲۰۲ بحر العلوم، محمد مهدی
- ۲۰۳ بحرانی، ابوالحسن سلیمان
- ۲۰۴ بحرانی، احمد
- ۲۰۴ بحرانی، جعفر
- ۲۰۵ بحرانی، هاشم
- ۲۰۵ بخاری، ابو عبدالله محمد بن اسماعیل بن ابراهیم بن مغیره بن بردزبه، یزده
- ۲۰۶ بخاری، صفی‌الدین، محمد
- ۲۰۶ بختیاری، یعقوب

- ۲۰۷ بدرالدین تبریزی، ابوالمعمّر اسماعیل
- ۲۰۷ بدیع‌الزمان هرندی قهپایی
- ۲۰۷ براوستانی ازدورقانی، ابوالفضل، ابومحمد سلمه
- ۲۰۸ بردیجی، ابوبکر احمد
- ۲۰۸ برزویه اصفهانی، ابوجعفر احمد
- ۲۰۸ برقانی خوارزمی، ابوبکر احمد
- ۲۰۹ برقی قمی، ابوعبدالله محمد
- ۲۰۹ برقی، ابوجعفر احمد
- ۲۱۰ برکلی حنفی، تقی‌الدین محمد
- ۲۱۰ بروجردی اصفهانی، منیرالدین
- ۲۱۱ بروجردی کاشانی، محمد تقی
- ۲۱۱ بروجردی، ابو عبدالله محمد
- ۲۱۲ بروجردی، ابوالحسن عبیدالله
- ۲۱۲ بروجردی، ابوالفضل محمد
- ۲۱۲ بروجردی، ابوتمام ابراهیم
- ۲۱۳ بروجردی، ابوحفص عمر
- ۲۱۳ بروجردی، جمال‌الدین محمد
- ۲۱۴ بزدوی، ابوطلحه منصور
- ۲۱۴ بزدوی، فخر الاسلام، ابوالحسن علی
- ۲۱۴ بسطامی، ضیاء‌الدین، ابوشجاع عمر
- ۲۱۵ بشر حافی مروزی بغدادی، ابونصر
- ۲۱۵ بغلانی، ابورجاء قتیبه
- ۲۱۶ بغوی، ابوالطیب محمد
- ۲۱۶ بغوی، ابوالقاسم عبدالله

- ۲۱۷ بگوی، ظهیرالدین، ابومحمد حسین
- ۲۱۷ بکرآبادی، سعیده
- ۲۱۷ بلخی، ابواسحاق، ابراهیم
- ۲۱۸ بلخی، ابوعبدالله محمد
- ۲۱۹ بلخی، ابوعلی عبدالله
- ۲۱۹ بلخی، سید اسماعیل
- ۲۲۰ بلقیسه
- ۲۲۰ بلیانی کازرونی نیشابوری، محمد
- ۲۲۰ بلیقینی، ابوحفص سراج‌الدین
- ۲۲۰ بنت شعری، زینب
- ۲۲۱ بنت‌المنشار
- ۲۲۱ بوسنجی، عایشه
- ۲۲۱ بهاری همدانی، محمدباقر
- ۲۲۲ بهبودی، محمدباقر
- ۲۲۳ بهبهانی، عبدالحسین
- ۲۲۴ بهشتی، سیدعلی
- ۲۲۴ بیارجمندی خاخورینی خراسانی، یوسف
- ۲۲۴ بیرجندی، نظام‌الدین، عبدالعلی
- ۲۲۵ بیضاوی فارسی، ابوالخیر، ابوسعید عبدالله
- ۲۲۵ بیضاوی، ابوعبدالله محمد
- ۲۲۶ بیضاوی، امام‌الدین، ابوالقاسم عمر
- ۲۲۶ بیکندی بخاری، ابوعبدالله محمد
- ۲۲۷ بیکندی، ابوالفضل احمد
- ۲۲۷ بیهقی خسروجردی، ابوبکر احمد

- ۲۲۸ بیهقی، ابوالحسن علی
- ۲۲۸ بیهقی، ابوجعفر احمد
- ۲۲۹ پوشنگی، ابوعبدالله حسین
- ۲۲۹ پوشنگی، ابوعبدالله محمد
- ۲۳۰ تخشبی، ابوتراب عسکر
- ۲۳۰ ترمذی، ابوعیسی محمد
- ۲۳۱ تفرشی، مصطفی
- ۲۳۱ تفریسی، فیض‌الله
- ۲۳۲ تمیمه
- ۲۳۲ تمیمی نیشابوری، علی
- ۲۳۲ توتی
- ۲۳۳ ثعلبی، ابواسحاق، احمد
- ۲۳۳ ثواب همدانی
- ۲۳۳ چاپلقی، علی اصغر
- ۲۳۴ جبلة خراسانی
- ۲۳۴ جرادینی رازی، علی
- ۲۳۴ جرجانی، اسماعیل، ابوبکر احمد
- ۲۳۵ جرجانی، جمال‌الدین
- ۲۳۵ جرجانی، شریف‌الدین، علی
- ۲۳۶ جزایری شوشتری، عبدالصمد
- ۲۳۶ جزایری شوشتری، عبدالله
- ۲۳۷ جزایری شیرازی، محمد مؤمن
- ۲۳۷ جزائری، نعمت‌الله
- ۲۳۷ جزری، سلمی

- ۲۳۸ جزری، شمس‌الدین، ابوالخیر محمد
- ۲۳۸ جزری، عایشه
- ۲۳۸ جزری، فاطمه
- ۲۳۹ جعفری، ابوالقاسم زید
- ۲۳۹ جمال‌الدین ابوالحجاج یوسف
- ۲۳۹ جمعه
- ۲۴۰ جنید بغدادی، ابوالقاسم جنید
- ۲۴۰ جوادی آملی، عبدالله
- ۲۴۳ جوزدانی اصفهانی، فاطمه
- ۲۴۴ جوهر
- ۲۴۴ جوهرناز
- ۲۴۴ جوینی، ابومحمد عبدالله
- ۲۴۵ حاتمی قزوینی، ابوالحسن علی
- ۲۴۵ حارثی عاملی، عزالدین حسین
- ۲۴۶ حافظ غیاث
- ۲۴۶ حاکم بیهقی، ابوعلی حسین
- ۲۴۶ حاکم حسکانی، ابوالقاسم، عبیدالله
- ۲۴۷ حاکم نیشابوری، ابواحمد محمد
- ۲۴۷ حاکم نیشابوری، ابو عبدالله محمد
- ۲۴۸ حامد حسین، محمدتقی
- ۲۴۹ حبیب ثقفی طوسی بغدادی
- ۲۴۹ حداد نیشابوری، ابو حفص عمرو
- ۲۵۰ حداد، ابو علی حسن
- ۲۵۰ حدایق شیرازی، یوسف

- ۲۵۱ حسام الواعظین، محمد رضا
- ۲۵۱ حسنابادی، قمر ستی
- ۲۵۱ حسن آبادی، آمنه
- ۲۵۲ حسنی رازی، ابوتراب، صفی‌الدین مرتضی
- ۲۵۲ حسینک نیشابوری، ابواحمد حسین
- ۲۵۲ حسینی خلخالی، ملا حسین
- ۲۵۳ حسینی صادقی بحرانی، ابوعلی ماجد
- ۲۵۳ حسینی مراغی، عبدالفتاح
- ۲۵۳ حسینی نایینی اصفهانی، بهاء‌الدین محمد
- ۲۵۴ حسینی، حسنی نقیب نیشابوری، ابوالمعالی، اسماعیل
- ۲۵۴ حفید تفتازانی، سیف‌الدین، احمد
- ۲۵۵ حکیم ترمذی، ابو عبدالله محمد
- ۲۵۵ حکیمی - محمد رضا
- ۲۶۰ حمدان
- ۲۶۰ حمزه
- ۲۶۰ حموی جوینی، ابواسحاق، صدرالدین ابراهیم
- ۲۶۰ حمیدی، ابو عبدالله محمد
- ۲۶۱ حورا
- ۲۶۱ حورستی
- ۲۶۱ حویزی، خلف
- ۲۶۲ حویزی، عبدالعلی
- ۲۶۲ حیاتی
- ۲۶۳ خاتون آبادی اصفهانی، محمد حسین
- ۲۶۳ خاقانی، سلمان

- ۲۶۴ خالدي نقشبندی، فاطمه
- ۲۶۵ خدیجه‌ی نیشابوری
- ۲۶۵ خراسانی، حماد
- ۲۶۵ خزاز قمی، علی بن محمد
- ۲۶۷ خوانساری، جمال، جمال‌الدین محمد
- ۲۶۸ خوانساری، محمد تقی
- ۲۷۲ خویینی قزوینی، احمد
- ۲۷۳ خیابانی سبحانی، محمدحسین
- ۲۷۳ دارکی اصفهانی، ابوجعفر
- ۲۷۴ دارکی اصفهانی، ابوعلی حسن
- ۲۷۴ دارمی سجستانی، ابوسعید عثمان
- ۲۷۴ دارمی سرخسی، ابوجعفر احمد
- ۲۷۵ دارمی سمرقندی، ابومحمد عبدالله
- ۲۷۵ داعی علوی حسینی، ابوالخیر
- ۲۷۵ دانش تبریزی، نجفعلی
- ۲۷۶ داودی بوشنجی، ابوالحسن عبدالرحمان بن محمد
- ۲۷۶ درب امامی، محمود
- ۲۷۶ دربندی بلخی، ابوالولید حسن
- ۲۷۷ دردانه‌ی نیشابوریه
- ۲۷۷ دشتکی شیرازی هروی، جمال‌الدین امیر عطاءالله
- ۲۷۸ دغولی سرخسی، ابوالعباس محمد
- ۲۷۸ دقاق اصفهانی، ابوعبدالله محمد
- ۲۷۸ دقاق، ابوالعباس احمد
- ۲۷۹ دق‌ی دینوری دمشقی، ابوعمر، ابوبکر محمد

- ۲۷۹ دوریستی رازی، ابو عبدالله جعفر
- ۲۷۹ دولابی، ابوبشر محمد
- ۲۸۰ دولابی، ابوجعفر محمد
- ۲۸۰ دویری نیشابوری، ابو عبدالله محمد
- ۲۸۱ دیلمی طبرستانی، سالار، سالار، ابویعلی حمزه عبدالعزیز
- ۲۸۱ دیلمی طبری، کیکاووس
- ۲۸۱ دیلمی همدانی، ابوشجاع شیرویه
- ۲۸۲ دیلمی همدانی، ابومسلم احمد
- ۲۸۲ دیلمی همدانی، ابومنصور شهردار
- ۲۸۳ دیلمی، ابوضحاک فیروز
- ۲۸۳ دیلمی، ابومحمد حسن
- ۲۸۳ دینوری کرمانشاهی، ابو حفص عمر
- ۲۸۴ دینوری، ابوالفضل احمد
- ۲۸۴ دینوری، ابوبکر احمد
- ۲۸۵ دینوری، ابوبکر مکی
- ۲۸۵ ذهبی شیرازی، محمدرضا
- ۲۸۵ ذهلی نیشابوری، ابو عبدالله محمد
- ۲۸۶ رابعه‌ی اصفهانی
- ۲۸۶ رازی ابوزرع، احمد
- ۲۸۶ رازی ابوزرع، عبیدالله
- ۲۸۷ رازی دمشقی، تمام
- ۲۸۷ رازی رومی، عبداللطیف
- ۲۸۷ رازی کوفی، ابوعلی عبدالرحیم
- ۲۸۸ رازی نهاوندی، ابواسحاق ابراهیم

- ۲۸۸ رازی نیشابوری، ابوبکر احمد
- ۲۸۹ رازی، ابوالحسن محمد
- ۲۸۹ رازی، ابوالعباس احمد
- ۲۸۹ رازی، ابوالفتح سلیم
- ۲۹۰ رازی، ابوالقاسم عبدالله
- ۲۹۰ رازی، ابوحاتم محمد
- ۲۹۱ رازی، ابوسعید عبدالله
- ۲۹۱ رازی، ابوسهل موسی
- ۲۹۱ رازی، ابومعین حسین
- ۲۹۲ رازی، ابویعقوب یوسف
- ۲۹۲ رازی، ابویعلی معلی
- ۲۹۳ رازی، ضیاءالدین، ابوالقاسم عمر
- ۲۹۳ راضیه
- ۲۹۳ راغب اصفهانی، ابوالقاسم حسین
- ۲۹۴ رافعی
- ۲۹۴ رافعی قزوینی، امام‌الدین، ابوالقاسم عبدالکریم
- ۲۹۵ رامشی نیشابوری، ابونصر محمد
- ۲۹۵ رامهرمزی، ابومحمد حسن
- ۲۹۶ رامیثنی، علی
- ۲۹۶ راوندی کاشانی، ضیاءالدین، ابوالرضا فضل‌الله
- ۲۹۷ راوندی، قطب‌الدین
- ۲۹۸ ربابه
- ۲۹۸ رشتی نجفی کاظمی، حسین
- ۲۹۹ رشتی، محمد

- ۲۹۹ رضوی سمرقندی، ابوعبدالله محمد صالح
- ۲۹۹ رضوی قمی، ابراهیم
- ۳۰۰ رضوی قمی، صدرالدین محمد
- ۳۰۰ رودباری، ابوعبدالله احمد
- ۳۰۱ رویانی، ابوبکر محمد
- ۳۰۱ زاغولی مروزی، ابوعبدالله محمد
- ۳۰۲ زاهدی، ابوالفضل
- ۳۰۳ زحی جرجانی، ابوالحسن علی
- ۳۰۳ زبیده‌ی اصفهانی
- ۳۰۳ زجاجی طبری، ابوعلی حسن
- ۳۰۴ زجاجی گرگانی، ابوالقاسم یوسف
- ۳۰۴ زرنندی، شمس‌الدین، جمال‌الدین محمد
- ۳۰۴ زعفرانی اصفهانی، ابوالعباس فضل
- ۳۰۵ زعفرانی اصفهانی، ابوسعید حسین
- ۳۰۵ زفراهی، ابوالقاسم
- ۳۰۵ زکویه مروزی، ابویحیی زکریا
- ۳۰۶ زکی نیشابوری، ابوعبدالله محمد
- ۳۰۶ زمخشری، ابوالقاسم محمود
- ۳۰۷ زنجانی، ابوالقاسم سعد
- ۳۰۷ زنجانی، ابوالمنقب محمود
- ۳۰۸ زنجانی، عزیزالدین
- ۳۰۸ زوزنی، ابوالقاسم اسعد
- ۳۰۸ زوزنی، ابوحنیفه عبدالرحمان
- ۳۰۹ زوزنی، ابوسعد احمد

- ۳۰۹ زهری اصفهانی، ابومحمد عبدالله
- ۳۰۹ زیادی هروی، ابوالمحاسن اسعد
- ۳۱۰ زین‌الدین امیره
- ۳۱۰ زینی بخاری، ابوالفضل عیدالله
- ۳۱۰ ساوجی، نظام‌الدین، محمد
- ۳۱۱ سبذمونی بخاری، ابومحمد عبدالله
- ۳۱۱ سبط الشیخ، موسی
- ۳۱۲ ست‌القضاء
- ۳۱۲ ستکا
- ۳۱۲ ستیته
- ۳۱۲ ستیک نیشابوری
- ۳۱۳ سجزی بغدادی، ابومحمد دعلج
- ۳۱۳ سجستانی، ابوبکر عبدالله
- ۳۱۴ سجستانی، ابوحاتم سهل
- ۳۱۴ سجستانی، ابوداود سلیمان
- ۳۱۵ سدیدالدین، ابومحمد
- ۳۱۵ سراج ثقفی نیشابوری، ابوالعباس محمد
- ۳۱۶ سراج ثقفی نیشابوری، ابومحمد اسماعیل
- ۳۱۶ سرخسی، شرف‌الدین یوسف
- ۳۱۶ سردار کابلی کرمانشاهی، حیدرقلی
- ۳۱۷ سعدی قمی، ابوعبدالله حسین
- ۳۱۸ سکری مروزی، ابوحمزه محمد
- ۳۱۸ سلطان آبادی، محمدحسین
- ۳۱۹ سلفه اصفهانی، احمد

- ۳۱۹ سلفی اصفهانی، صدرالدین، ابوطاهر احمد
- ۳۲۰ سلمویه مروزی، ابوصالح سلیمان
- ۳۲۰ سلمی نیشابوری، ابوعبدالرحمان
- ۳۲۱ سمرقندی، ابواللیث نصر
- ۳۲۱ سمرقندی، کمال
- ۳۲۱ سمرقندی، ناصرالدین، ابوالقاسم محمد
- ۳۲۲ سمعانی مروزی، ابوالمظفر عبدالرحیم
- ۳۲۲ سمعانی مروزی، ابوالمظفر منصور
- ۳۲۳ سمعانی مروزی، تاج الاسلام، ابوبکر محمد بن منصور
- ۳۲۳ سمعانی مروزی، قوام‌الدین
- ۳۲۴ سمنانی، ابوالحسین عبدالله
- ۳۲۴ سمویه اصفهانی، ابوبشر اسماعیل
- ۳۲۵ سنجی، ابوداود سلیمان
- ۳۲۵ سوسی، احمد
- ۳۲۵ سهروردی، شهاب‌الدین، ابوحفص عمر
- ۳۲۶ سهروردی، ضیاء‌الدین، ابوالنجیب عبدالقاهر
- ۳۲۷ سهمی قرشی جرجانی، ابوالقاسم حمزه
- ۳۲۷ سیاری اصفهانی، ابوعبدالله احمد
- ۳۲۸ سیاری، ابوالعباس قاسم
- ۳۲۸ شبلی خراسانی، ابوبکر دلف
- ۳۲۹ شبیری، موسی
- ۳۳۰ شرف‌الاسلام شیرازی، ابوالقاسم عبدالوهاب
- ۳۳۱ شریعتی مزینانی، محمدتقی
- ۳۳۳ شریفه

- ۳۳۳ شریفی حسینی، ابوالفتح
- ۳۳۴ شریفی شیرازی، مرتضی
- ۳۳۴ شفتی، محمدباقر
- ۳۳۶ شقیق بلخی، ابوعلی
- ۳۳۷ شوشتري، نورالله
- ۳۳۸ شهده، زینب
- ۳۳۹ شیخ الاسلام تبریزی، محمود
- ۳۴۰ شیخ بهائی، بهاءالدین، محمد
- ۳۴۱ شیرازی، فیروزه
- ۳۴۱ صابونی نیشابوری، ابوعلی اسحاق
- ۳۴۲ صابونی نیشابوری، شیخ الاسلام، ابوعثمان اسماعیل
- ۳۴۲ صاعدی فراوی نیشابوری، ابو عبدالله محمد
- ۳۴۳ صاعدی نیشابوری، ابو العلاء صاعد
- ۳۴۳ صاعدی نیشابوری، ابوالفتح، ابوالقاسم منصور
- ۳۴۴ صاعدی نیشابوری، ابوالمعالی عبدالمنعم
- ۳۴۴ صاعدی نیشابوری، ابوسعید محمد
- ۳۴۴ صاعدی نیشابوری، ابونصر احمد
- ۳۴۵ صاعدی نیشابوری، صفی‌الدین، ابوالبرکات عبدالله
- ۳۴۵ صاعقه‌ی فارسی بغدادی، ابویحیی محمد
- ۳۴۶ صالح اصفهانی، ابوبکر محمد
- ۳۴۶ صائغ اصفهانی، ابوسعید محمد
- ۳۴۶ صائغ، احمد
- ۳۴۷ صباغ اصفهانی، ابونصر محمود
- ۳۴۷ صبغی نیشابوری، ابوالعباس محمد

- ۳۴۷ صبغی نیشابوری، شیخ الاسلام ابوبکر
- ۳۴۸ صدر بکری نیشابوری، صدرالدین، ابوعلی حسن
- ۳۴۸ صدر عاملی کاظمی، ابومحمد حسن
- ۳۴۹ صدرالشریعه بخاری، جمال الدین عییدالله
- ۳۵۰ صدراپی، ابوالقاسم
- ۳۵۰ صدقه
- ۳۵۱ صرام نیشابوری، ابوالفضل محمد
- ۳۵۱ صرام هروی، ابوالفضل احمد
- ۳۵۱ صعلوکی نیشابوری، ابوطیب احمد
- ۳۵۲ صعلوکی نیشابوری، ابوطیب سهل
- ۳۵۲ صفانی، رضی الدین، ابوالفضائل حسن
- ۳۵۳ صفار اصفهانی خراسانی، ابو عبدالله محمد
- ۳۵۳ صفار اصفهانی، ابوسعید عبدالرحمان
- ۳۵۳ صفار خشاب نیشابوری، ابوسعید محمد
- ۳۵۴ صفار قمی، ابوجعفر محمد
- ۳۵۴ صفار مروزی، ابوالخیر محمد
- ۳۵۵ صفار نیشابوری، ابوبکر محمد
- ۳۵۵ صفار نیشابوری، مجدالدین، ابوسعید عبدالله
- ۳۵۵ صفاری بخاری، قوام الدین، ابومحمد حماد
- ۳۵۶ صفایی ملایری، ابراهیم
- ۳۵۶ صکوکی نسفی، ابوبکر محمد
- ۳۵۶ صندوقی نیشابوری، ابوالعباس احمد
- ۳۵۷ صوفی شیرازی، ابومزاحم احمد
- ۳۵۷ صوفی نیشابوری، ابوبکر محمد

- ۳۵۸ صیدلانی اصفهانی، ابوالمطهر قاسم
- ۳۵۸ صیدلانی اصفهانی، شیخ ابوالقاسم عبدالواحد
- ۳۵۸ صیرفی اصفهانی سمسار، ابوالفرج سعید
- ۳۵۹ صیرفی نیشابوری، ابوسعید محمد
- ۳۵۹ صیرفی نیشابوری، شیخ رئیس، ابوبکر یعقوب
- ۳۵۹ صیمری، ابوعبدالله حسین
- ۳۶۰ صیمری، نصیرالدین حسین
- ۳۶۰ ضحاک شیبانی، ابوبکر احمد
- ۳۶۱ طالقانی، ابوالخیر، احمد
- ۳۶۱ طالقانی، نظر علی
- ۳۶۴ طامذی اصفهانی، ابومحمد عبدالله
- ۳۶۴ طاووس یمانی، ابوعبدالرحمان طاووس
- ۳۶۵ طاووسی قزوینی، رکن‌الدین، ابوالفضل عراقی
- ۳۶۵ طائی همدانی، ابوالفتوح محمد
- ۳۶۶ طباطبا
- ۳۶۶ طباطبایی بروجردی، حسین
- ۳۷۳ طباطبایی علوی، آمنه
- ۳۷۴ طباطبایی، آقابگم
- ۳۷۴ طباطبائی ابرقوئی، زین العابدین
- ۳۷۵ طبرانی
- ۳۷۵ طبرسی، ابومنصور احمد
- ۳۷۶ طبرسی، اسماعیل
- ۳۷۶ طبرسی، امین‌الدین، امین الاسلام، ابوعلی فضل
- ۳۷۸ طبرسی، حسین

- ۳۷۹ طبرسی، رضی‌الدین، ابونصر حسن
- ۳۷۹ طبری آملی، ابوالقاسم علی
- ۳۷۹ طبری بصری، ابوعمر و عثمان
- ۳۸۰ طبری، ابوطیب طاهر
- ۳۸۰ طبری، ابوعبدالله حسین
- ۳۸۱ طبری، حافظ ابوعبدالله
- ۳۸۱ طبری، ظریفه
- ۳۸۱ طبری، عمادالدین، عماد الاسلام حسن
- ۳۸۲ طبری، فاطمه
- ۳۸۲ طبری، ابوالفضل محمد
- ۳۸۳ طبری، ابوحسین، ابوالحسن احمد
- ۳۸۳ طرازی بغدادی نیشابوری، ابوالحسن علی
- ۳۸۳ طرائفی عنزی نیشابوری، ابوالحسن احمد
- ۳۸۴ طرسوسی اصفهانی، ابوجعفر محمد
- ۳۸۴ طرقی اصفهانی، ابوالعباس احمد
- ۳۸۵ طسوجی، احمد
- ۳۸۵ طفال نیشابوری، ابوالحسن محمد
- ۳۸۵ طلقی، فاطمه
- ۳۸۶ طنافسی، ابوالحسن علی
- ۳۸۶ طوسی
- ۳۸۷ طوسی بغدادی، ابوالحسن علی
- ۳۸۸ طوسی، ابوابراهیم اسحاق
- ۳۸۸ طوسی، ابوالحسن علی
- ۳۸۹ طوسی، ابوالفضل نصر

- ۳۸۹ طوسی، ابوبکر محمد
- ۳۸۹ طوسی، ابوجعفر محمد
- ۳۹۰ طوسی، ابوعلی حسن
- ۳۹۰ طوسی، ابومحمد احمد
- ۳۹۰ طوسی، ابومحمد حاجب
- ۳۹۱ طوسی، ابونضر، ابونصر محمد
- ۳۹۱ طوسی، رضی‌الدین، ابوالحسن مؤید
- ۳۹۲ طوسی، شهاب‌الدین، ابوالفتح محمد
- ۳۹۲ طوسی، شیخ الاسلام، ابوالحسن محمد
- ۳۹۳ طوسی، محمد
- ۳۹۳ طهرانی رازی، ابوعبدالله محمد
- ۳۹۳ طهرانی عسکری، محمد
- ۳۹۴ طهمانی مروزی، ابوالعباس عیسی
- ۳۹۴ طیالسی رازی، ابوعبدالله محمد
- ۳۹۴ طیالسی فارسی، ابوداوود سلیمان
- ۳۹۵ ظاهری اصفهانی، ابوبکر محمد
- ۳۹۶ ظاهری اصفهانی، ابوسلیمان داوود
- ۳۹۶ ظهیر
- ۳۹۷ ظهیر همدانی، میرزا سید ابراهیم
- ۳۹۷ عاشورا
- ۳۹۸ عامر
- ۳۹۸ عاملی
- ۳۹۸ عبادانی، ابوبکر احمد
- ۳۹۹ عبادی مروزی، قطب‌الدین، ابومنصور مظفر

- ۳۹۹ عبادی هروی، ابو عاصم محمد
- ۴۰۰ عبدالصمد
- ۴۰۰ عبدان مروزی، ابومحمد عبدان، عبدالله
- ۴۰۰ عبدوی نیشابوری، ابوالحسن احمد
- ۴۰۱ عبدوی نیشابوری، ابو حازم عمر
- ۴۰۱ عبدی لبنانی اصفهانی، ابوالحسن احمد
- ۴۰۱ عبدی نیشابوری، ابومحمد عبدالرحمان
- ۴۰۲ عبشمی اصفهانی، ابواحمد معمر
- ۴۰۲ عبشمی اصفهانی، مخلص الدین، ابو عبدالله محمد
- ۴۰۳ عبشمیه قرشیه اصفهانی، ام حبیبه عائشه
- ۴۰۳ عتکی نیشابوری، ابومنصور محمد
- ۴۰۳ عتکی نیشابوری، ابویحیی سهل
- ۴۰۴ عجلی مروزی، ابوسعید عثمان
- ۴۰۴ عجلیه، زینب
- ۴۰۴ عجیبه
- ۴۰۴ عدوی مروزی، ابواحمد محمود
- ۴۰۵ عروس الزهاد اصفهانی، ابو عبدالله محمد
- ۴۰۵ عسال اصفهانی، ابواحمد محمد
- ۴۰۶ عسقلانی
- ۴۰۶ عسکری حسنی سمنانی، محمد حسن
- ۴۰۷ عسکری، ابوالحسن علی
- ۴۰۷ عسکری، مرتضی
- ۴۰۸ عساری طابرائی طوسی، ابومحمد عباس
- ۴۰۸ عطاء خراسانی، ابویوب، عطاء

- عطار اصفهانی، ابوبکر محمد ۴۰۹
- عطار همدانی، ابوالکرم علی ۴۰۹
- عطار همدانی، حسن ۴۰۹
- عقیفه ۴۱۰
- علاءالدین گلستانه، محمد ۴۱۰
- علم الهدی شیرازی، احمد ۴۱۱
- علوی اصفهانی، ابومحمد حمزه ۴۱۱
- علوی حسنی نیشابوری، ابوالحسن محمد ۴۱۱
- علوی حسنی نیشابوری، ابوعلی محمد ۴۱۲
- علوی حسینی نیشابوری، ابومنصور ظفر ۴۱۲
- علوی سبزواری، حسین ۴۱۲
- علوی عریضی، محمد ۴۱۳
- علوی، محمدحسن ۴۱۴
- علیاری تبریزی، علی ۴۱۵
- علیک رازی، ابوالحسن علی ۴۱۵
- عماد جوینی، شیخ الشیوخ، ابوالفتح عمر ۴۱۶
- عمادزاده‌ی اصفهانی، حسین ۴۱۶
- عمرکی بوفکی نیشابوری، ابومحمد، عمران ۴۱۷
- عمیری هروی، ابو عبدالله محمد ۴۱۷
- عنبری اصفهانی، ابونہشل عبدالصمد ۴۱۸
- عنبری طوسی، ابواسحاق ابراهیم ۴۱۸
- عنبری نیشابوری، ابوزکریا یحیی ۴۱۹
- عیار نیشابوری، ابوعثمان سعید ۴۱۹
- عیاشی سمرقندی، ابوالنضر محمد ۴۲۰

- ۴۲۰ غازی اصفهانی، ابونصر احمد
- ۴۲۱ غازی جرجانی، ابوالحسین محمد
- ۴۲۱ غانمی هروی، ابوالمحاسن مسعود
- ۴۲۲ غروی علیاری، علی
- ۴۲۴ غزال زعفرانی اصفهانی، ابوعبدالله محمد
- ۴۲۴ غزالی طوسی، مجدالدین، ابوالفتوح احمد
- ۴۲۵ غزالی، عبدالباقی
- ۴۲۵ غزی سمرقندی، ابوالحسن علی
- ۴۲۵ غطریفی جرجانی، ابواحمد محمد
- ۴۲۶ غفاری مروزی، ابومحمد رجاء
- ۴۲۶ غلام محسن اصفهانی، ابوعلی احمد بن ابراهیم
- ۴۲۷ غنجار بحاری، ابوعبدالله محمد
- ۴۲۷ غنجار بخاری ازرق، ابواحمد عیسی
- ۴۲۷ غندجانی اهوازی، ابواحمد عبدالوهاب
- ۴۲۸ غندر رازی، ابوالحسین محمد
- ۴۲۸ غورجی هروی، ابوبکر احمد
- ۴۲۸ فارسی نیشابوری، ابوالحسن عبدالغافر
- ۴۲۹ فارسی نیشابوری، ابوالحسین عبدالغافر
- ۴۲۹ فارسی، فاطمه
- ۴۳۰ فارفانی‌ی اصفهانی، عقیفه
- ۴۳۰ فارمدی طوسی خراسانی، ابوعلی فضل
- ۴۳۰ فاضل بسطامی، نوروز علی
- ۴۳۱ فاضل قندهاری، عبدالله
- ۴۳۲ فاضل هندی، بهاء‌الدین محمد

- ۴۳۳ فالی خوزستانی، ابوالحسن، ابوالحسین مؤدب علی
- ۴۳۳ فامی قزوینی، ابوداود سلیمان
- ۴۳۳ فامی هروی، ابوصابر عبدالصبور
- ۴۳۴ فامی هروی، ابومحمد عبدالجلیل
- ۴۳۴ فامی هروی، ثقه‌الدین ابونصر، ابونصر عبدالرحمان
- ۴۳۴ فامی شیرازی، ابومحمد عبدالوهاب بن محمد بن عبدالوهاب
- ۴۳۵ فتال نیشابوری، ابوعلی، ابوجعفر محمد
- ۴۳۵ فخر فارسی، فخرالدین ابوعبدالله محمد
- ۴۳۶ فراء همدانی، ابوعمران موسی
- ۴۳۶ فراهانی کمره‌ای، علی
- ۴۳۶ فریابی، ابوبکر جعفر
- ۴۳۷ فزاری مروزی، ابوالموجه محمد
- ۴۳۷ فسوی فارسی، ابوالحسن علی
- ۴۳۸ فسوی فارسی، ابویوسف یعقوب
- ۴۳۸ فضلک صائغ رازی، ابوبکر فضل
- ۴۳۹ فضیل عیاض، شیخ‌الاسلام، ابوعلی فضیل
- ۴۳۹ فضیلی هروی، ابوالفضل محمد
- ۴۴۰ فضیلی هروی، ابوعاصم فضیل
- ۴۴۰ فلسفی، محمد تقی
- ۴۴۲ فلکی نیشابوری خوارزمی، ابوالمظفر سعید
- ۴۴۳ فلکی همدانی، ابوالفضل علی
- ۴۴۳ فناکی رازی، ابوالقاسم جعفری
- ۴۴۴ فورانی مروزی، ابوالقاسم عبدالرحمان
- ۴۴۴ فورجه اصفهانی، ابوالقاسم محمود

- ۴۴۵ فیض کاشانی، محسن
- ۴۴۶ قاری اصفهانی، طاهر
- ۴۴۶ قاری رمجاری نیشابوری، ابومحمد اسماعیل
- ۴۴۷ قاسمی کوخمیثنی سمرقندی، ابومحمد حسن
- ۴۴۷ قاضی اصفهانی، ابوطالب محمود
- ۴۴۸ قاضی جرجانی، ابونعیم فضل
- ۴۴۸ قاضی رئیس نسوی، ابوعمر، ابوعمر محمد
- ۴۴۸ قاضی سعید، محمد
- ۴۴۹ قاضی صاعد استوایی نیشابوری، ابوالعلاء صاعد
- ۴۵۰ قاینی، ابوالحسن محمد
- ۴۵۰ قاینی، ابوالقاسم جنید
- ۴۵۰ قاینی، ابوشریف محمد
- ۴۵۱ قاینی، جلال‌الدین جلال
- ۴۵۱ قاینی، زین‌العابدین
- ۴۵۲ قاینی، ضیاء‌الدین، ابومحمد فضل
- ۴۵۲ قاینی، علی
- ۴۵۲ قبانی نیشابوری، ابوعلی حسین
- ۴۵۳ قراب سرخسی هروی
- ۴۵۳ قراب سرخسی هروی، ابویعقوب اسحاق
- ۴۵۴ قرشی هروی، ابوعثمان سعید
- ۴۵۴ قزوینی آملی، ابوالفرج محمد
- ۴۵۵ قزوینی، بهاء‌الدین، ابومحمد طاهر
- ۴۵۵ قزوینی، تاج‌الدین، ابوالحسن علی
- ۴۵۵ قزوینی، خلیل

- ۴۵۶ قزوینی، سراج‌الدین، تاج‌الدین، ابو حفص عمر
- ۴۵۶ قزوینی، شمس‌الدین، ابوالرضا، ابوالمظفر حامد
- ۴۵۶ قزوینی، عمادالدین، ابوعبدالله زکریا
- ۴۵۷ قزوینی، محمد معصوم
- ۴۵۷ قشیری نیشابوری، ابوالقاسم، زین الاسلام، عبدالکریم
- ۴۵۸ قشیری نیشابوری، ابو حسین مسلم
- ۴۵۹ قطان قزوینی، ابوالحسن علی
- ۴۶۰ قطان نیشابوری، ابوبکر محمد
- ۴۶۰ قطب راوندی، قطب‌الدین، ابوالحسن، سعید
- ۴۶۱ قطب‌الدین طریثی نیشابوری، ابوالمعالی مسعود
- ۴۶۱ قفانسی بلخی، آدم
- ۴۶۲ قمی ابواسحاق، ابراهیم
- ۴۶۲ قمی مشهدی، محمد
- ۴۶۳ قمی، سعید
- ۴۶۳ قمی، عباس
- ۴۶۵ قمی، محمد طاهر
- ۴۶۵ قمی، محمد طاهر
- ۴۶۶ قوام السنه اصفهانی، ابوالقاسم اسماعیل
- ۴۶۶ قومسانی همدانی، ابوالفضل محمد
- ۴۶۷ قومسانی همدانی، ابومنصور محمد
- ۴۶۷ قهپایی، زکی‌الدین، عنایت‌الله
- ۴۶۸ قهپایی، قاسم
- ۴۶۸ قهستانی الاصم، ابوقریش محمد
- ۴۶۸ قهستانی، ابوجعفر محمد

- ۴۶۹ قهستانی، ابوسلیمان زافر
- ۴۶۹ قهستانی، ابوعبدالله حسین
- ۴۷۰ قهندزی، ابومحمد عبدالرحمان
- ۴۷۰ قیسی طوسی، ابوالحسن محمد
- ۴۷۰ قیسی نیشابوری، ابوبکر عبدالصمد
- ۴۷۱ کابلی اصفهانی، ابوبکر محمد
- ۴۷۱ کابلی، ابوعبدالله محمد
- ۴۷۱ کاتب بلخی، ازهر
- ۴۷۱ کاجری، ابواحمد محمد
- ۴۷۲ کاجری، ابوسلمه احمد
- ۴۷۲ کاجری، ابومحمد عبدالرحمان
- ۴۷۲ کازرونی فارسی، ابوعمر عبدالواحد
- ۴۷۳ کازرونی مکی، جمال‌الدین محمد
- ۴۷۳ کازرونی، ابوبکر محمد
- ۴۷۳ کازرونی، ابوعبدالله محمد
- ۴۷۴ کازرونی، ابوعمر عبدالملک
- ۴۷۴ کازرونی، تاج‌الدین، ابوالبرکات محمد
- ۴۷۴ کازرونی، عقیف‌الدین سعید
- ۴۷۵ کازرونی، منصور
- ۴۷۵ کازقی، ابوسهل احمد
- ۴۷۵ کاسکانی، ابومحمد عبدالله
- ۴۷۶ کاشانی، حبیب الله
- ۴۷۷ کاشانی، علم الهدی
- ۴۷۷ کاشانی، فاطمه

- ۴۷۸ کاشانی، فتح‌الله
- ۴۷۸ کاشفی سبزواری هروی، معین‌الدین، حسین
- ۴۸۰ کاشی، حسین
- ۴۸۰ کاشی، عمادالدین یحیی
- ۴۸۰ کاغدی اصفهانی، ابوالفضائل عبدالرحیم
- ۴۸۰ کاغذی سمرقندی، ابوالفضل منصور
- ۴۸۱ کاغذی سمرقندی، ابوتوبه سعید
- ۴۸۱ کاغذی نیشابوری، ابواحمد حامد
- ۴۸۱ کاغذی نیشابوری، ابوعمرو محمد
- ۴۸۲ کافوری اصفهانی، ابوالعباس احمد
- ۴۸۲ کافی الکفاه طالقانی، اسماعیل
- ۴۸۴ کاکویی، ابوعمرو فضل
- ۴۸۴ کامجری مروزی، ابویعقوب اسحاق
- ۴۸۵ کامخی ساوی، ابو عبدالله محمد
- ۴۸۵ کاملی، ابویعلی حمزه
- ۴۸۵ کاودانی آملی، ابو عبدالله محمد
- ۴۸۶ کجی بصری، ابومسلم ابراهیم
- ۴۸۶ کرامی سجستانی نیشابوری، ابو عبدالله محمد
- ۴۸۷ کر بکندی، حسین
- ۴۸۷ کرمانی، رکن‌الدین، ابوالفضل عبدالرحمان
- ۴۸۸ کرمانی، رکن‌الدین، ابوبکر محمد
- ۴۸۸ کرمانی، شمس‌الدین، ابو عبدالله محمد
- ۴۸۸ کرمانی، محمد کریم
- ۴۸۹ کروخی هروی، ابوالفتح عبدالملک

- ۴۸۹ کریمه مروزیه، ام‌الکرام
- ۴۹۰ کسایه همدانی، ابوالحسن علی بن عبید الله بن محمد
- ۴۹۰ کشانی سمرقندی، ابوعلی اسماعیل
- ۴۹۱ کشفی دارابی بروجردی، جعفر
- ۴۹۲ کشمیهنی مروزی، ابوالهیثم محمد
- ۴۹۲ کشی جرجانی، ابوزرعه محمد
- ۴۹۳ کعبی نیشابوری، ابومحمد عبدالله
- ۴۹۳ کعبی همدانی، ابوطاهر حسین
- ۴۹۳ کلابادی بخاری، تاج الاسلام، ابوبکر محمد
- ۴۹۴ کلابادی بخاری، شمس‌الدین، ابوالعلاء محمود
- ۴۹۴ کلابادی، ابونصر احمد
- ۴۹۵ کلابی نیشابوری، ابومحمد عمرو
- ۴۹۵ کلار پوشنجی هروی، ابومنصور عبدالرحمان
- ۴۹۵ کلوتاتی، شهاب‌الدین، ابوالفتح احمد
- ۴۹۶ کله عبیدی اصفهانی معلم، ابواحمد عبدالواحد
- ۴۹۶ کلینی رازی، ابوجعفر محمد
- ۴۹۷ کمالا فد شکویی فارسی شیرازی، کمال‌الدین محمد
- ۴۹۷ کمره‌ای فراهانی، عزالدین، زین‌الدین علینقی
- ۴۹۸ کمره‌ای، خلیل
- ۵۰۱ کنانی هروی، جمال الاسلام، ابوالعلاء صاعد
- ۵۰۲ کنتوری، اعجاز حسین
- ۵۰۲ کوتاه اصفهانی، ابوحامد محمد
- ۵۰۲ کوتاه جویباری اصفهانی، ابومسعود عبدالجلیل
- ۵۰۳ کوسج اصفهانی، ابوالمظفر محمود

- ۵۰۳ کوسج مروزی، ابویعقوب اسحاق
- ۵۰۴ کوفی، ابوعمید ابوجعفر احمد
- ۵۰۴ کوملادی همدانی، ابوالفضل صالح
- ۵۰۵ کوه کمری، محمد حجت
- ۵۰۵ کیهراسی طبری، شمس الاسلام عمادالدین، ابوالحسن علی
- ۵۰۶ گرگانی، ابوالمحاسن علی
- ۵۰۶ گناباد نیشابوری، ابویعقوب اسحاق
- ۵۰۷ گنابادی نیشابوری، ابوبکر عبدالغفار
- ۵۰۷ گنابادی نیشابوری، ابوعلی حسن
- ۵۰۷ گنجی، ابوالقاسم یحیی
- ۵۰۸ گنجی، ابو عبدالله محمد
- ۵۰۸ گیلانی، شیخ الاسلام، محیی‌الدین ابومحمد عبدالقادر
- ۵۰۹ لالکائی، ابوالقاسم هبة الله
- ۵۰۹ لباد اصفهانی، ابوالحسین علی
- ۵۱۰ لباد نیشابوری، ابومحمد زنجویه
- ۵۱۰ لفتوانی اصفهانی، ابوبکر محمد
- ۵۱۱ لؤلؤی بخلی، یحیی زکریا
- ۵۱۱ لؤلؤی سهمی بلخی، ابو عبدالله محمد
- ۵۱۱ لیثی جیراخستی بخاری، ابومسلم عمر
- ۵۱۲ لیثی خراسانی، ابوالنضر هاشم
- ۵۱۲ لیثی رازی، ابوحاتم احمد
- ۵۱۳ ماجشون، ابو عبدالله، ابوالاصبغ عبدالعزيز
- ۵۱۳ ماسرجسی نیشابوری، ابوالحسن محمد
- ۵۱۴ ماسرجسی نیشابوری، ابوعلی حسین

- ۵۱۴ مالکی رازی، ابوالحسن علی
- ۵۱۵ مامایی اصفهانی، ابوحامد احمد
- ۵۱۵ مامقانی، عبدالله
- ۵۱۶ مجتهد بروجردی، جمال‌الدین
- ۵۱۶ مجلسی، آمنه‌بیگم
- ۵۱۷ مجلسی، محمدباقر
- ۵۱۹ مجلسی، محمدتقی
- ۵۲۰ محقق اصطهباناتی، ابوالحسن
- ۵۲۰ محقق خوانساری، حسین
- ۵۲۱ محمدکریم
- ۵۲۱ محمی مزکی نیشابوری، ابوعمرو عثمان
- ۵۲۲ مخلص نیشابوری، ابومحمد حسن
- ۵۲۲ مدرس خاتون‌آبادی، ابوالقاسم
- ۵۲۳ مدیر شانه‌چی، کاظم
- ۵۲۳ مدینی اصفهانی، ابومحمد عبدالله
- ۵۲۴ مدینی اصفهانی، ابوموسی محمد
- ۵۲۴ مدینی، ابوموسی
- ۵۲۵ مرتضوی کروی، کاظم
- ۵۲۵ مردویه، ابوالعباس احمد
- ۵۲۵ مرزبان
- ۵۲۶ مرزبانی بغدادی، ابو عبدالله محمد
- ۵۲۷ مرعشی خراسانی، ابوالفضل احمد
- ۵۲۷ مرعشی نجفی، شهاب‌الدین
- ۵۳۲ مرغینانی، برهان‌الدین، ابوالحسن علی

- ۵۳۳ مروج الاسلام، علی اکبر
- ۵۳۳ مرورودی، ابواحمد، ابویحیی هیثم
- ۵۳۴ مرورودی، ابوالحارث سریج
- ۵۳۴ مروزی، ابوبکر احمد
- ۵۳۵ مروزی، ابوبکر محمد
- ۵۳۵ مروزی، ابوزید محمد
- ۵۳۵ مروزی، ابوسهل عبدالله
- ۵۳۶ مروزی، ابوصمصام سید عماد الدین ذوالفقار
- ۵۳۶ مروزی، ابوطالب عزیزالدین اسماعیل
- ۵۳۷ مروزی، ابوعبدالرحمان علی
- ۵۳۸ مروزی، ابوعبدالله نعیم
- ۵۳۸ مروزی، ابوعثمان سعید
- ۵۳۹ مروزی، ابوعلی هارون
- ۵۳۹ مروزی، ابومعاذ فضل
- ۵۳۹ مروزی، شیخ الاسلام، ابوالفضل صدقه
- ۵۴۰ مروزی، شیخ الاسلام، ابوعبدالله محمد
- ۵۴۱ مروزی، کریمه
- ۵۴۱ مزکی نیشابوری، ابواسحاق ابراهیم
- ۵۴۱ مزکی نیشابوری، ابوالحسن مسدد
- ۵۴۲ مزکی نیشابوری، ابوزکریا یحیی
- ۵۴۲ مستغفری نسفی، ابوالعباس جعفر
- ۵۴۳ مستملی بلخی، ابواسحاق ابراهیم
- ۵۴۳ مستملی نیشابوری، ابوعمر احمد
- ۵۴۳ مسروق طوسی ابوالعباس، احمد

- ۵۴۴ مسعودی پنج دهی مروزی، تاج‌الدین، ابوعبدالله محمد
- ۵۴۵ مسنده اصفهان، فاطمه
- ۵۴۵ مسندی بخاری، ابوجعفر عبدالله
- ۵۴۵ مشهدی حایری، ابوعبدالله محمد
- ۵۴۶ مشهدی، ابوالبرکات ناصح‌الدین محمد
- ۵۴۶ مطرز اصفهانی، ابوسعید محمد
- ۵۴۷ مطهری مازندرانی، ابواسحاق ابراهیم
- ۵۴۷ مظفر، محمدتقی
- ۵۴۸ معین‌الواعظین، عباس علی
- ۵۴۸ مفسر نیشابوری، ابونصر منصور
- ۵۴۹ مفید نیشابوری، ابومحمد، عبدالرحمان
- ۵۴۹ مقدس تهرانی، محمدتقی
- ۵۴۹ مقدسی رازی همدانی، ابوزرع طاهر
- ۵۵۰ ملاحمی بخاری، ابونصر محمد
- ۵۵۰ ملیوبی، محمدباقر
- ۵۵۱ ملکی تبریزی، جواد
- ۵۵۳ ملکی، باقر
- ۵۵۳ ملنجی اصفهانی، ابومسعود سلیمان
- ۵۵۴ ملولی اصفهانی، اسدالله
- ۵۵۴ ملیحی هروی، ابوعمر عبدالواحد
- ۵۵۴ منتجب‌الدین رازی، ابوالحسن علی
- ۵۵۵ منتجب‌الدین علی
- ۵۵۵ منشار عاملی
- ۵۵۶ منهج سراج

- ۵۵۶ موسوی، کاظم
- ۵۵۷ موسوی، محمد خلیل
- ۵۵۷ موفق‌الدین ابوالقاسم عبداللّه
- ۵۵۸ مونسه
- ۵۵۸ مهران‌نی نیشابوری، ابوبکر احمد
- ۵۵۸ مهروانی همدانی، ابوالقاسم یوسف
- ۵۵۹ مهلبی نیشابوری، ابویعلی، حمزه
- ۵۵۹ مؤدب مرورودی، ابواحمد، حسین
- ۵۶۰ مؤذن نیشابوری، ابوصالح احمد
- ۵۶۰ میرجهانی، محمدحسن
- ۵۶۴ میکالی، ابوالعباس اسماعیل
- ۵۶۴ ناصحی نیشابوری، ابوبکر محمد
- ۵۶۵ ناصر حسین، حامد حسین
- ۵۶۵ نجار شوشتری، محمد
- ۵۶۶ نجم‌آبادی، هادی
- ۵۶۷ نراقی، احمد
- ۵۶۸ نراقی، مهدی
- ۵۶۹ نریزی مراغی، ابوتراب عبدالباقی
- ۵۶۹ نسائی، ابوالعباس احمد
- ۵۶۹ نسائی، ابو عبدالرحمان احمد
- ۵۷۰ نسفی، ابومطیع مکحول
- ۵۷۱ نسفی، برهان‌الدین، ابوالفضایل
- ۵۷۱ نسفی، حافظ‌الدین، ابوالبرکات عبداللّه
- ۵۷۱ نسفی، نجم‌الدین، ابو حفص عمر

- ۵۷۲ نسوی مروزی، ابوسعید احمد
- ۵۷۳ نصرآبادی نیشابوری، ابوالقاسم ابراهیم
- ۵۷۳ نظام الدوله، علی محمد
- ۵۷۴ نعیمی جرجانی، ابومنصور، احمد
- ۵۷۴ نقاش اصفهانی، ابوسعید محمد
- ۵۷۵ نقوی، محمدتقی
- ۵۷۵ نکبونی، ابوزکریا یحیی
- ۵۷۶ نمازی شاهرودی، علی
- ۵۷۹ نوبختی، ابوالقاسم حسین
- ۵۷۹ نوری طبرسی، اسماعیل
- ۵۸۰ نوغانی، مهدی
- ۵۸۱ نوقاتی سجستانی، ابوعمر محمد
- ۵۸۱ نوقانی نیشابوری، ابوالقاسم اسماعیل
- ۵۸۲ نهاوندی، علی اکبر
- ۵۸۳ نیریزی، ارشدالدین، ابوالحسن علی
- ۵۸۴ نیشابوری اسفراینی، ابوعوانه، یعقوب
- ۵۸۴ نیشابوری، ابوابراهیم جعفر
- ۵۸۵ نیشابوری، ابوالحسن محمد
- ۵۸۵ نیشابوری، ابوالفتح ناصر
- ۵۸۵ نیشابوری، ابوالفضل احمد
- ۵۸۶ نیشابوری، ابوالقاسم زاهر
- ۵۸۶ نیشابوری، ابوالقاسم فضل
- ۵۸۷ نیشابوری، ابوبکر محمد
- ۵۸۷ نیشابوری، ابوزکریا یحیی

- ۵۸۸ نیشابوری، ابوسعده، ابوسعید عبدالملک
- ۵۸۹ نیشابوری، ابوسعید احمد
- ۵۸۹ نیشابوری، ابوسعید حسن
- ۵۸۹ نیشابوری، ابو عبدالرحمان عبدالله
- ۵۹۰ نیشابوری، ابو عبدالله احمد
- ۵۹۰ نیشابوری، ابوعلی حسین
- ۵۹۱ نیشابوری، ابو عمرو محمد
- ۵۹۱ نیشابوری، جمال‌الدین محمد
- ۵۹۲ نیشابوری، جوهرناز
- ۵۹۲ نیشابوری، سعیده
- ۵۹۲ نیشابوری، شریفه
- ۵۹۳ نیشابوری، قطب‌الدین، ابو جعفر محمد
- ۵۹۳ نیشابوری، محیی‌الدین، ابوسعده، ابوسعید محمد
- ۵۹۴ نیشابوری، ملیله
- ۵۹۴ واحدی نیشابوری، ابوالحسن علی
- ۵۹۵ واعظ اصفهانی، ابو عبدالله محمد
- ۵۹۵ واعظ شیرازی، عبدالله
- ۵۹۵ واعظه بکرآبادی، ام کلثوم
- ۵۹۵ وخشی بلخی، ابوعلی حسن
- ۵۹۶ ورثینی نسفی، ابوالحارث اسد
- ۵۹۶ وزان، فاطمه
- ۵۹۷ وزدولی عصار جرجانی، ابویعقوب اسحاق
- ۵۹۷ وهب
- ۵۹۸ هبة‌العزیز، ام‌الفضل

- ۵۹۸ هروی بغدادی، ابوعبید قاسم
- ۵۹۹ هروی، ابواسحاق احمد
- ۵۹۹ هروی، ابوالفتح نصر
- ۶۰۰ هروی، ابوالولید ابی‌الرجاء، احمد
- ۶۰۰ هروی، ابوذر عبد، عبدالله
- ۶۰۱ هروی، ابوسعد آدم
- ۶۰۱ هروی، ابوسعید ابراهیم
- ۶۰۲ هروی، ابوصلت، عبدالسلام
- ۶۰۲ هروی، ابو عبدالرحمان، ابو جعفر محمد
- ۶۰۳ هروی، ابو عبدالله، محمد
- ۶۰۳ هروی، ابو عبید احمد
- ۶۰۴ هروی، ابوعلی حسین
- ۶۰۴ هروی، ابومحمد عبدالله
- ۶۰۴ هروی - هروی
- ۶۰۵ هستجانی رازی، ابواسحاق ابراهیم
- ۶۰۵ هکاری، اسماء
- ۶۰۵ هکاری، جویریہ
- ۶۰۶ هکاری، فاطمه
- ۶۰۶ هلالی خراسانی، ابومحمد، ابوالقاسم ضحاک
- ۶۰۷ همام
- ۶۰۷ همدانی، ابواسحاق ابراهیم
- ۶۰۷ همدانی، ابوالعلاء حسن
- ۶۰۸ همدانی، ابوتراب
- ۶۰۸ همدانی، ابو جعفر محمد

- ۶۰۹ همدانی، احمد
- ۶۰۹ همدانی، زینب
- ۶۰۹ همدانی، ضوءالنهار
- ۶۱۰ همدانی، عبدالرزاق
- ۶۱۱ همدانی، عبدالصمد
- ۶۱۱ همدانی، فاخته
- ۶۱۱ یزدی، ابوالحسن علی
- ۶۱۲ یزدی، ابوالقاسم، علی
- ۶۱۲ بیشکری، ابوالعباس احمد
- ۶۱۲ پزشکی
- ۶۱۲ ابراهیمی دهکردی، بیژن
- ۶۱۳ ابراهیمی، محمدعلی
- ۶۱۴ ابطحی، مرتضی
- ۶۱۵ ابطحی، مهدی
- ۶۱۵ ابن ابی اشعث فارسی، ابوجعفر احمد
- ۶۱۵ ابن ابی صادق، ابوالقاسم، عبدالرحمان
- ۶۱۶ ابن چهاربخت، عیسی
- ۶۱۶ ابن ربیع طبری، ابوالحسن، علی
- ۶۱۷ ابن ربیع، ابوالحسن علی
- ۶۱۷ ابن تفاح، ابوالحسین
- ۶۱۷ ابن حمویه جوینی سرخسی، تاج‌الدین، ابومحمد عبدالله
- ۶۱۷ ابن خمار، ابوالخیر حسن
- ۶۱۸ ابن ساعتی، فخرالدین رضوان، رمضان
- ۶۱۹ ابن سدیر، ابوالحسن علی

- ۶۱۹ ابن سیتار شیرازی، ابوماهر، ابو عمران موسی
- ۶۱۹ ابن سینا، ابوعلی حسین
- ۶۲۱ ابن صلاح همدانی، نجم‌الدین، ابو الفتوح احمد
- ۶۲۲ ابن طحان بیهقی نیشابوری، ابوسعید
- ۶۲۲ ابن عجم فارسی، ابوالحسین
- ۶۲۲ ابن ماسویه، ابوزکریا یوحنا
- ۶۲۳ ابن ماسویه، عیسی
- ۶۲۳ ابن ماسویه، میخائیل
- ۶۲۴ ابن مرزبان اصفهانی، ابواحمد عبدالرحیم
- ۶۲۴ ابن مندوی اصفهانی، ابوعلی احمد
- ۶۲۴ ابن هندو، ابو الفرج علی
- ۶۲۵ ابو الفتحی، علی اکبر
- ۶۲۵ ابو القاسم حکیم
- ۶۲۶ ابو حرب
- ۶۲۶ ابو عبید
- ۶۲۶ ابونصر مقبلی، محمد
- ۶۲۷ ابونصر منجم قمی، حسن
- ۶۲۷ اتابکیان الکساندر
- ۶۲۷ اجتهادی، مجید
- ۶۲۸ احتشام دفتری، جمشید
- ۶۲۸ احتشامی افشار، امین
- ۶۲۹ احراری، هوشنگ
- ۶۲۹ احسانی طباطبائی، محمد علی
- ۶۳۰ احسانی، هوشنگ

- ۶۳۰ احمدی گیلاکجائی، فائزه
- ۶۳۰ احمدی، اکبر
- ۶۳۱ احمدیان، عطاءالله
- ۶۳۲ احمدیه، حمید
- ۶۳۳ احیاءالملک، محمدخان
- ۶۳۳ اختری یزدی، مولانا
- ۶۳۳ اخوان ذاکری، اسکندر
- ۶۳۴ اخوان نیاکان، اسفندیار
- ۶۳۴ اخوینی بخارائی، ابوبکر ربیع
- ۶۳۵ ادرسیان، غلامحسین
- ۶۳۶ ادیب حبیب‌آبادی، عباس
- ۶۳۷ ادیب، محمدحسین
- ۶۳۷ ادیبی‌فر، پرویز
- ۶۳۸ ارباب‌زاده، ناصر
- ۶۳۸ اربابی، عظیم
- ۶۳۹ ارجانی، ابوسهل
- ۶۴۰ اردکانی، محمدصادق
- ۶۴۰ اردلانی، غفار
- ۶۴۱ اردهالی، مصطفی
- ۶۴۲ ازهر، حشمت‌الله
- ۶۴۲ استقامت تهرانی، اسفندیار
- ۶۴۳ اسدزاده، اسماعیل
- ۶۴۴ اسدیان، حسین
- ۶۴۴ اسرائیل

- اسکویی، محمد کاظم ۶۴۴
- اسلامی، محمد ۶۴۵
- اسلامیان، لاله ۶۴۵
- اسلامیان، لاله ۶۴۶
- اسماعیل زاده، صدیقه ۶۴۷
- اسماعیل زاده، احمد ۶۴۸
- اسماعیلی، محمد حسن ۶۴۹
- اشتری نسب، محمود ۶۵۰
- اشکانی، حمید ۶۵۰
- اصطهباناتی، اسدالله ۶۵۰
- اصطهباناتی، عبدالمولی ۶۵۰
- اصفهان‌زاده، پرویز ۶۵۱
- اصیلیان، علی ۶۵۱
- اطمینانی آملی، عباسعلی ۶۵۲
- اعتصام یزدانی، سیروس ۶۵۳
- اعتصام، فریده ۶۵۴
- اعتضاد الاطباء، عبدالباقی ۶۵۴
- اعتضاد مظفر، اسدالله ۶۵۴
- اعتمادی، محمد مهدی ۶۵۴
- اعتمادی، هرمز دیار ۶۵۵
- اعرابی، بیژن ۶۵۵
- اعلمی هرندی، بهادر ۶۵۶
- اعلمی هرندی، زهرا ۶۵۷
- افتخار الحکما، عیسی ۶۵۸

- ۶۵۸ افتخار الحكماء، اسماعيل
- ۶۵۸ افتخار الحكماء، جعفر
- ۶۵۹ افتخاری، حسن
- ۶۵۹ افسر اصفهانی، عبدالرزاق
- ۶۵۹ افسر یزدی، عبدالوهاب
- ۶۶۰ افشار، جلیل
- ۶۶۰ افشار، حاجی بابای
- ۶۶۱ افشاریات، مهشید
- ۶۶۲ افشاری‌پور، سلیمان
- ۶۶۲ افضل کرمانی، افضل‌الدین، ابوحامد، احمد
- ۶۶۳ افضلی بهبهانی، ناصر
- ۶۶۳ افکاری، عبدالحسین
- ۶۶۳ اقتصادی، شهریار
- ۶۶۴ اقداشی، محسن
- ۶۶۵ اکبری حامد، اصغر
- ۶۶۵ اکبری، فیروزه
- ۶۶۶ اکبریان، عبدالرسول
- ۶۶۶ اکبریان، عبدالرسول
- ۶۶۷ اکبریان، محمود
- ۶۶۸ اکرامی، یزدگرد
- ۶۶۸ اکفانی سنجاری، شمس‌الدین، ابوعبدالله محمد
- ۶۶۹ البرزی، عبدالوهاب
- ۶۶۹ الکسانیان، استپان
- ۶۶۹ الهی، بهرام

- ۶۶۹ الهی، سیدرضا
- ۶۷۰ الیاسی، حسن
- ۶۷۱ الیاسی، هدایت‌الله
- ۶۷۱ امام زاده، هما
- ۶۷۲ امامی، عبدالرحیم
- ۶۷۲ امامی، مسعود
- ۶۷۳ امامیه، محمد
- ۶۷۴ امیدی اشرفی، عباسعلی
- ۶۷۵ امیدی تهرانی، ارجاسب
- ۶۷۵ امیر رسولی، هوشنگ
- ۶۷۵ امیر همایون
- ۶۷۶ امیرانی، محمدحسین
- ۶۷۶ امیرحکمتی، غلامحسین
- ۶۷۷ امیرشیبانی، غلامرضا
- ۶۷۷ امیرشیبانی، محمدرضا
- ۶۷۸ امیرفیض، منوچهر
- ۶۷۸ امیرلو، رحمت‌الله
- ۶۷۹ امیری قره‌گزلو، علیرضا
- ۶۷۹ امیریان، محمدهادی
- ۶۸۰ امین رشتی، احمد
- ۶۸۰ امین، رضا
- ۶۸۱ امین‌الشریعه، محمداسماعیل
- ۶۸۱ امین‌فر، مهدی
- ۶۸۱ امینی، جعفر

- ۶۸۲ امینی، حیدر
- ۶۸۲ امینی، صفرعلی
- ۶۸۳ امینیان، ناهید
- ۶۸۳ اندامی، آذر
- ۶۸۴ انزابی، احمد
- ۶۸۴ انصاریان، مرتضی
- ۶۸۵ اورمزدی، هرمزد
- ۶۸۵ اویس اردبیلی، اویس
- ۶۸۵ اهرابی‌نژاد، یوسف
- ۶۸۶ اهوازی ارجانی، ابوالحسن علی
- ۶۸۷ اهوازی، ابویعقوب
- ۶۸۷ ایپکچی، مهدی
- ۶۸۸ ایروانی، ابوالقاسم
- ۶۸۸ ایزدی یزدی، سیروس
- ۶۸۹ ایلاقی، شرف‌الدین، شرف‌الزمان ابو عبدالله محمد
- ۶۹۰ ایلخانی، اصغر
- ۶۹۰ ایماندل، کرامت‌الله
- ۶۹۱ آدرنگی، مسعود
- ۶۹۲ آذر، مهدی
- ۶۹۳ آذربال، آفاق
- ۶۹۳ آذرخش، حسنعلی
- ۶۹۳ آذری تاکامی، قباد
- ۶۹۴ آرام، شهناز
- ۶۹۵ آرمین، کمال‌الدین

- ۶۹۶ آزاد، حسین خان
- ۶۹۶ آزدگان، فیروز
- ۶۹۷ آزم، طالب
- ۶۹۸ آرموده، عذرا
- ۶۹۹ آشتیانی پور، حسن
- ۶۹۹ آقاخوری، امیر
- ۶۹۹ آقالر آذربایجانی، ولی‌الله
- ۶۹۹ آقسرای، جمال‌الدین محمد
- ۷۰۰ آل محمد، محمدجعفر
- ۷۰۱ آل یاسین، اشرف
- ۷۰۱ آل طیب شوشتری، محمدحسین
- ۷۰۱ آملی، کاظم
- ۷۰۲ آنی، محسن
- ۷۰۲ باجغلی، مرتضی
- ۷۰۳ باستان، نصرت‌الله
- ۷۰۴ باستان‌حق، محمدحسن
- ۷۰۴ باستی، هوشنگ
- ۷۰۵ باغچه بان، جبار
- ۷۰۷ بخت‌آور، فریدون
- ۷۰۸ بدری، حسین
- ۷۰۸ بدیع اسطرلابی، بدیع‌الزمان، ابوالقاسم هبة الله
- ۷۰۸ بدیعی تبریزی
- ۷۰۹ برادران آجیلیان، حسن
- ۷۰۹ برادران، رضا

۷۱۰	برادران، محمدعلی
۷۱۰	برازجانی، غلامرضا
۷۱۰	برال، ابراهیم
۷۱۱	برجیان، رحمت‌الله
۷۱۱	برخورداری، قدسیه
۷۱۱	بردبار، اکبر
۷۱۲	برزگر جلالی، محمد
۷۱۳	برزویه طیب
۷۱۳	برقی، حبیب‌الدین
۷۱۴	برقی، ابوالقاسم
۷۱۴	برنجانی بریمانی، جلال
۷۱۴	برهان قزوینی، قربانعلی
۷۱۴	بزرگمهری فرد، محمدحسن
۷۱۵	بزمی همدانی، عقیل
۷۱۵	بشیری، محمدحسین
۷۱۵	بشیری‌بد، حسن
۷۱۶	بصیری، عباس
۷۱۶	بغدادچی، جلیل
۷۱۷	بکوس، ابواسحاق ابراهیم
۷۱۷	بلالی مود، مهدی
۷۱۸	بلورچیان، بیوک
۷۱۸	بلورچیان، جواد
۷۱۹	بلوریان، علی
۷۲۰	بنانی، عباس

- ۷۲۱ بنائی، مهدی
- ۷۲۱ بنکداریان، جعفر
- ۷۲۲ بنی‌احمد، احمد
- ۷۲۲ بوستانی، ایرانیپور
- ۷۲۲ بوشهری، محمد شفیع
- ۷۲۲ بهادری، مسلم
- ۷۲۳ بهجت شیرازی، مصطفی
- ۷۲۴ بهجت نیا، یحیی
- ۷۲۶ بهجت‌نیا، یحیی
- ۷۲۶ بهرامی، فریدون
- ۷۲۷ بهرامی، منصور
- ۷۲۸ بهرمان، علی‌اکبر
- ۷۲۹ بهروز، محمدعلی
- ۷۲۹ بهروز‌آقدم، عطاء‌الله
- ۷۳۰ بهشتی تبریزی، رحیم
- ۷۳۰ بهشتی، غلامرضا
- ۷۳۱ بهشتی‌زواره، محمود
- ۷۳۱ بهنیا، رضا
- ۷۳۲ بهواد، احمد
- ۷۳۲ بیات، پروین
- ۷۳۳ بیژن، حسین
- ۷۳۳ بیگدلی، مصطفی قلی
- ۷۳۴ بیگی، ابوطالب
- ۷۳۵ بیماری شیرازی، حسین

- ۷۳۵ بینا، فتح الله
- ۷۳۶ بینا، منصور
- ۷۳۶ بیهقی، ابوالحسن علی
- ۷۳۷ پارسی، محمد
- ۷۳۷ پاکدامن، حسین
- ۷۳۸ پاکروان، روح‌الله
- ۷۳۸ پاکزاد، پرویز
- ۷۳۹ پاک‌نژاد، رضا
- ۷۴۰ پایدار، مهدی
- ۷۴۱ پدرام، محمد
- ۷۴۱ پرتونیا، احمد
- ۷۴۲ پرتوی، سیمین
- ۷۴۳ پزشک، مصطفی
- ۷۴۳ پژند بیرجندی، هایده
- ۷۴۴ پژوهی، محمد
- ۷۴۴ پسبان حقیقی، جواد
- ۷۴۵ پناهی، سعید
- ۷۴۶ پناهی، محمود
- ۷۴۶ پورافکاری، نصرت‌الله
- ۷۴۷ پوررضاقلز ایاق، مریم
- ۷۴۹ پوررنجبر، کوکب
- ۷۵۰ پورزند، علی
- ۷۵۰ پورعجم، حسن
- ۷۵۱ پورفرهاد، مسعود

- ۷۵۱ پورمند، غلامرضا
- ۷۵۲ پوستی، عباس
- ۷۵۳ پویا، یحیی
- ۷۵۳ پهلوانزاده، حسین
- ۷۵۴ تابعی، ضیاءالدین
- ۷۵۶ تاج‌الحکماء، حسنعلی، حسینعلی
- ۷۵۷ تاج‌بخش، حسن
- ۷۵۷ تبریزچی، حمید
- ۷۵۸ تبریزی، علاءالدین
- ۷۵۸ ترشیزی، محمدحسین
- ۷۵۸ تریاکیان، هارتیون
- ۷۵۹ تشید، محمداسماعیل
- ۷۵۹ تفرشی، ابوالحسن
- ۷۶۰ تقی‌اسکوئی، موسی
- ۷۶۱ تقی‌نیا، محمدعلی
- ۷۶۱ تکشیان، محمدیوسف
- ۷۶۱ تمدن، خدیجه
- ۷۶۲ تنکابنی، حکیم مؤمن
- ۷۶۲ تنکابنی، سلیمان
- ۷۶۳ توحیدی، محمد
- ۷۶۳ توسلی‌فرید، مهدی
- ۷۶۴ توفیقی، حیدرقلی
- ۷۶۴ توکلی، داوود
- ۷۶۴ توکلی‌زاده، عبدالحسین

- ۷۶۵ تولمی اصل، سیاوش
- ۷۶۵ تهرانی صادق، محمد صادق
- ۷۶۶ تهرانی نجفی، خلیل
- ۷۶۶ تیرگری، سیاوش
- ۷۶۷ تیره‌گری، فرخ
- ۷۶۸ ثابتی، خسرو
- ۷۶۸ ثاقب کرمانی، زین‌العابدین
- ۷۶۹ ثقة‌الاسلامی، محمدعلی
- ۷۶۹ ثقفی، خلیل
- ۷۷۰ ثمر، گیتی
- ۷۷۱ ثمینی، مرتضی
- ۷۷۲ ثنائی، غلامحسین
- ۷۷۲ جانقربانی، محسن
- ۷۷۳ جاویانی، کاوس
- ۷۷۴ جاویدان نژاد، صادق
- ۷۷۴ جاویدان نژاد، صادق
- ۷۷۵ جبریل دوم
- ۷۷۵ جبل عاملی، پرویز
- ۷۷۵ جدبائی مقدم، محمدحسین
- ۷۷۶ جرجانی، زین‌الدین، ابوابراهیم، اسماعیل
- ۷۷۶ جرجیس
- ۷۷۷ جزایری، ابوالقاسم
- ۷۷۷ جعفرزاده اصفهانی، محسن
- ۷۷۷ جعفری قدس، احد

۷۷۸	جلالی طباطبائی، مصطفی
۷۷۸	جلالی، علی
۷۷۹	جلایر، طهمورث
۷۷۹	جلیلی، احمد
۷۸۰	جمال، اشرف السادات
۷۸۱	جمالی‌زواره، منصور
۷۸۱	جمشیدی، ابوالقاسم
۷۸۲	جنابدی، ابوالفتح
۷۸۲	جوادیان، احمد
۷۸۳	جوادیان، عزت‌الدین
۷۸۳	جوهرتراش، ناصر
۷۸۳	جوزجانی، ابوعبید عبدالواحد
۷۸۳	جهانبخش، بیژن
۷۸۴	جهانگیری دهقان، بهمن
۷۸۴	جهانگیری، بیژن
۷۸۵	چغمینی، محمود
۷۸۶	حاتم شیرازی، محمدمهدی
۷۸۶	حاجی‌آقا محمدی، هوشنگ
۷۸۶	حاذق جهرمی، شکرالله
۷۸۶	حاذق، نورالله
۷۸۷	حاذقی، کامبیز
۷۸۸	حافظ الصحه، مسیح
۷۸۸	حافظ الصحه، حسام‌الدین
۷۸۸	حامدبرقی، غلامعلی

- ۷۸۸ حامدی، عبدالله
- ۷۸۹ حائری، علی
- ۷۹۰ حائریان اردکانی، رضا
- ۷۹۰ حبیبی، حشمت‌الله
- ۷۹۰ حبیش تفلیسی، شرف‌الدین، ابوالفضل
- ۷۹۱ حجازی، رضا
- ۷۹۱ حجازی، نصرت‌الله
- ۷۹۲ حجتی، محسن
- ۷۹۲ حدادیان، کریم
- ۷۹۳ حریری، علی اصغر
- ۷۹۴ حسابی، عبدالله
- ۷۹۴ حسن زاده آملی، حسن
- ۸۰۰ حسن عطار
- ۸۰۰ حسن نوری اسفندیاری، حسینعلی
- ۸۰۰ حسنتاش، احمد
- ۸۰۱ حسن‌زاده، جعفر
- ۸۰۱ حسن‌زاده‌راد، عبدالرسول
- ۸۰۲ حسنی طباطبائی، عبدالمحمد
- ۸۰۳ حسین خان‌ناظر، عبدالله
- ۸۰۴ حسینی، ابوالقاسم
- ۸۰۵ حسینی، علی اکبر
- ۸۰۵ حسینی‌الهاشمی، قمر
- ۸۰۶ حشمت‌الاطباء، ابراهیم
- ۸۰۶ حفیظی محمدآبادی، عباس

- ۸۰۶ حفیظی، محمدعلی
- ۸۰۷ حفیظی، محمد مهدی
- ۸۰۷ حق‌بین، مهوش
- ۸۰۸ حق‌شناس، ایرج
- ۸۰۸ حق‌شناس، منصور
- ۸۰۹ حقی، ضیاء‌الله
- ۸۰۹ حقیقی، بهرام
- ۸۱۰ حکمت بوشهری، علی محمد
- ۸۱۰ حکمت، حسین
- ۸۱۱ حکمت‌نژاد، رضا
- ۸۱۱ حکیم
- ۸۱۲ حکیم الممالک، علینقی
- ۸۱۲ حکیم شاه قزوینی، محمد
- ۸۱۳ حکیم طبسی، محبوب علی
- ۸۱۳ حکیم فانوس، استپان
- ۸۱۳ حکیم قلبی خوبی، محمد
- ۸۱۴ حکیم قمی، سعید
- ۸۱۴ حکیم مشهدی، فیض علی
- ۸۱۴ حکیم مومن، محمد
- ۸۱۵ حکیم، منوچهر
- ۸۱۵ حمیدیان، محمدرضا
- ۸۱۵ حیاوی، عبدالکریم
- ۸۱۶ حیدرنژاد دلیل آبادی، حسن
- ۸۱۷ خاتون آبادی، محمد شریف

- ۸۱۷ خادمی، محمدرضا
- ۸۱۸ خالصی، محمدحسن
- ۸۱۹ خاور کردشتی، علی
- ۸۱۹ خدادوست، علی اکبر
- ۸۱۹ خدیوی، بهروز
- ۸۲۰ خرازی، هادی
- ۸۲۰ خردپیر، خدیجه
- ۸۲۱ خردپیر، محمدحسن
- ۸۲۱ خرسند، احمد
- ۸۲۲ خرم قراچه‌داغی، خرم
- ۸۲۳ خزیمه، بهمنیار
- ۸۲۳ خسروشاهی، حبیب
- ۸۲۴ خشابی، جواد
- ۸۲۵ خضری، عبدالعزیز
- ۸۲۶ خطابی، حسین
- ۸۲۶ خلیج، علی
- ۸۲۶ خلوت، علی
- ۸۲۶ خلیقی، محمدرضا
- ۸۲۷ خلیلی یزدی، حسین
- ۸۲۸ خلیلی، محسن
- ۸۲۸ خواجوی، محمد
- ۸۲۹ خواجه کرم‌الدینی، مهرانگیز
- ۸۳۰ خوارزمی، عبدالعلی
- ۸۳۰ خوانساری، نعمت‌الله

- ۸۳۱ خوردی‌مور، مریم
- ۸۳۲ خوشنویس راد، ابراهیم
- ۸۳۲ خیاط، اکبر
- ۸۳۲ خیری، یارعلی
- ۸۳۲ خیریه، عبدالله
- ۸۳۲ دارابی، علی‌اکبر
- ۸۳۳ دارمی، عبدالرحمان
- ۸۳۳ داعی‌پاریزی، محمدحسین
- ۸۳۴ دانشبد، خسرو
- ۸۳۴ دانشگر، منوچهر
- ۸۳۵ دانشگر، هوشنگ
- ۸۳۵ دانشور فرهود، داریوش
- ۸۳۶ دانشور، عباسعلی
- ۸۳۶ دانیال‌زاده، آلبرد
- ۸۳۷ داودی، محمدرضا
- ۸۳۸ داویدیان، هاراطون
- ۸۳۸ دبیراشرافی، هرمز
- ۸۳۹ دبیراشرافی، هرمز
- ۸۴۰ درویش، شماع، علی
- ۸۴۰ دکتر، رضا
- ۸۴۰ دلیل‌التجاری، علی
- ۸۴۱ دماوندی، محمدباقر
- ۸۴۲ دواچی، فریدون
- ۸۴۲ دواپی شیرازی گیلانی، شمس‌الدین علی

- ۸۴۳ دوائی، منوچهر
- ۸۴۴ دوستی، محمود
- ۸۴۴ دهپور، احمدرضا
- ۸۴۵ دهدشتی، جواد
- ۸۴۵ دهدشتی، جواد
- ۸۴۶ دهش جزئی، سیمین دخت
- ۸۴۶ دهشیری، کمال‌الدین
- ۸۴۷ دهقان، غلامعباس
- ۸۴۷ دیالمه، غلامحسین
- ۸۴۷ دیبازر، هدایت
- ۸۴۸ ذوالنون خیارجی قزوینی
- ۸۴۸ راد، سعید
- ۸۴۹ راد، محمدعلی
- ۸۵۰ رادپور، منوچهر
- ۸۵۰ رادفر یزدی، حسن
- ۸۵۱ رادمهر، بیژن
- ۸۵۲ رادمهر، علی
- ۸۵۲ رازی تهرانی، خلیل
- ۸۵۲ رازی، ابوغانم
- ۸۵۲ رازی، احد
- ۸۵۳ رازی، تقی
- ۸۵۳ رازی، عبدالحسین
- ۸۵۳ راشد، طاهره
- ۸۵۴ ربانی، علی

- ۸۵۴ ربن
- ۸۵۴ رجائی، اکبر
- ۸۵۵ رجبان، رضا
- ۸۵۶ رجحان، محمدصادق
- ۸۵۷ رحمت شیرازی، عبدالله
- ۸۵۷ رحمت، حمید
- ۸۵۸ رحمتیان، حسین
- ۸۵۸ رحیمی وریشتی، محمود
- ۸۵۹ رحیمی، احمد
- ۸۶۰ رحیمی، فرزانه
- ۸۶۰ رحیمی‌پور، علی
- ۸۶۱ رخشان، محمد
- ۸۶۱ رزاقی آذر، مریم
- ۸۶۲ رزمجو، حسن
- ۸۶۳ رسا، قاسم
- ۸۶۳ رسائیان، نیر
- ۸۶۴ رستمی، احمد
- ۸۶۵ رسولی، منصور
- ۸۶۶ رشیدالدین، فضل‌الله
- ۸۶۷ رضاخانی، علی
- ۸۶۸ رضاعی، حسین
- ۸۶۸ رضاقلی نظری، محمدرضا
- ۸۶۹ رضائی، حمیدرضا
- ۸۷۰ رضائی، مسعود

- ۸۷۰ رضائیان، مصطفی
- ۸۷۱ رضائی پور کار دوست، ربابه
- ۸۷۲ رضوانی کاخکی، هادی
- ۸۷۲ رضوانی، ناصر
- ۸۷۳ رضوی سمرقندی، ابو عبدالله محمد صالح
- ۸۷۳ رفیع بخاری
- ۸۷۴ رفیع زاده، بهمن
- ۸۷۴ رفیع زاده، محمود
- ۸۷۵ رفیعی تبریزی، اکبر
- ۸۷۵ رفیعی تهرانی، شهناز
- ۸۷۶ رفیعی تهرانی، مرتضی
- ۸۷۶ رفیعی، عزیز
- ۸۷۷ رفیعی، محمدرضا
- ۸۷۷ رفیعی، محمود
- ۸۷۷ رفیعیان، کیوان
- ۸۷۸ رکن شیرازی، رکن الدین مسعود
- ۸۷۸ رکن، محسن
- ۸۷۹ رکن، محسن
- ۸۷۹ رمضان زاده، فاطمه
- ۸۸۰ رنجبر عمرانی، غلامحسین
- ۸۸۱ روح الامین، رسول
- ۸۸۱ روحانی رهبر، محمود
- ۸۸۱ روحی طبیب بخارایی
- ۸۸۲ رودپیما، شهلا

- ۸۸۳ روزی طلب، محمدحسین
- ۸۸۳ روستا خراسانی، بیژن
- ۸۸۳ رهبان اصفهانی، محمدعلی
- ۸۸۴ رهبانی نوبر، محمد
- ۸۸۴ رهبر، منوچهر
- ۸۸۵ رهبر، نصرالله
- ۸۸۵ ریاحی، محمد
- ۸۸۵ ریاضی فرزاد، محمدعلی
- ۸۸۶ رئیس اطباء همدانی، علی
- ۸۸۶ رئیس، احمد
- ۸۸۷ رئیس، محمود
- ۸۸۸ زرتشت بهرام پژدو
- ۸۸۸ زعیم، مرتضی
- ۸۸۹ زمانیانپور، محمد
- ۸۸۹ زنجانی، نصر
- ۸۸۹ زندمقدم، احمد
- ۸۹۰ زنده‌روح کرمانی، رسول
- ۸۹۱ زندی، پروین
- ۸۹۲ زندیان، خدامراد
- ۸۹۲ زنوزی تبریزی، محمدحسن
- ۸۹۳ زهرائی حسنی، مهین
- ۸۹۳ زینی، فریده
- ۸۹۴ سادات گوشه، جمال
- ۸۹۴ سازگار اردبیلی، طاهره

- ۸۹۵ ساغری، محسن
- ۸۹۵ ساغری، هوشنگ
- ۸۹۶ سامی‌راد، حسین
- ۸۹۷ ساوجی، ابوالفضل مجدالدین محمد
- ۸۹۷ ساوجی، فضل الله
- ۸۹۸ سپهری، علی
- ۸۹۹ ستاره، عادلہ
- ۸۹۹ ستنی النساء
- ۹۰۰ سجادی جزی، ابراهیم
- ۹۰۱ سجادی جزی، جمال‌الدین
- ۹۰۱ سجادی جزی، سعیدالدین
- ۹۰۱ سجادی، حمید
- ۹۰۲ سجادی، مرتضی
- ۹۰۲ سجزی طیب، ابوالحسین طاهر
- ۹۰۲ سدید قمی
- ۹۰۲ سدیفی، منوچهر
- ۹۰۳ سرلتی، ریحان‌الله
- ۹۰۴ سرور شیرازی، محمد
- ۹۰۴ سعادت نیاکی، اسدالله
- ۹۰۵ سعدالدوله
- ۹۰۶ سعدی، ضیاء‌الدین
- ۹۰۷ سعید، ابراهیم
- ۹۰۷ سعیدی، فرخ
- ۹۰۸ سعیدی‌نژاد، حسین

- سلطان الاطباء، ابوالحسن ۹۰۸
- سلطان‌الحکما، ابوالقاسم ۹۰۹
- سلطان‌زاده، اکبر ۹۰۹
- سلطان‌زاده، محمدحسین ۹۰۹
- سلیمی خلیق، حمید ۹۱۰
- سماعی، هادی ۹۱۱
- سمرقندی، نجم‌الدین ۹۱۱
- سمرقندی، نجیب‌الدین، ابوحامد محمد ۹۱۱
- سموریان، صادق ۹۱۲
- سمیعی، مجید ۹۱۲
- سندگل، حسین ۹۱۴
- سوزنگر، محمد ۹۱۴
- سهراب، حسین ۹۱۵
- سهراب‌پور، حمید ۹۱۶
- سهرابی حقدوست، ایرج ۹۱۶
- سهرابی شیرازی، فریدون ۹۱۶
- سهل کوسج ۹۱۷
- سیاح، محسن ۹۱۷
- سیار، نصرالله ۹۱۸
- سیاسی، فریدون ۹۱۸
- سیاوش، علی‌اکبر ۹۱۹
- سید اخوان چرندابی، مهدی ۹۱۹
- سید امامی، احمد ۹۱۹
- سیدالحکمای تبریزی، شرف‌الدین، علی ۹۲۰

- ۹۲۱ سیدحسین زاده اردبیلی، منصور
- ۹۲۱ سیدفرشی، جلال‌الدین
- ۹۲۲ سیدین، مجتبی
- ۹۲۲ سیم‌فروش، ناصر
- ۹۲۳ شادان، فرخ
- ۹۲۳ شادچهر، علی
- ۹۲۴ شاملو فرهمند، سعید
- ۹۲۴ شاملو، ایرج
- ۹۲۵ شاه بهاء‌الدوله رازی، حسن
- ۹۲۵ شاهچراغی، غلامحسین
- ۹۲۵ شاهگلی، شاهپور
- ۹۲۶ شاهمرادی، احمد
- ۹۲۶ شاهین‌فر، احمد
- ۹۲۷ شجاعی دماوندی، سیف‌الملوک
- ۹۲۷ شریانلو، جلیل
- ۹۲۸ شرر شیرازی، محمدهادی
- ۹۲۸ شرکت، مهدی
- ۹۲۹ شروانی دلشاد، محمود
- ۹۲۹ شریعت تربقان، شمس
- ۹۳۰ شریعت‌پناهی، محمد
- ۹۳۱ شریعتمداری طالقانی، تقی
- ۹۳۱ شریعتی دلوئی، داوود
- ۹۳۱ شریعتی، منوچهر
- ۹۳۲ شریف الاسلام، اسماعیل

- ۹۳۲ شریفی تکیه، جلال‌الدین
- ۹۳۳ شریفی میلانی، غلامرضا
- ۹۳۳ شریفی، ایرج
- ۹۳۳ شریفیان، حسینعلی
- ۹۳۳ شعله اصفهانی، محمد
- ۹۳۴ شعله‌ور، منصور
- ۹۳۴ شفا، فرج‌الله
- ۹۳۴ شفایی اصفهانی، شرف‌الدین، حسن
- ۹۳۵ شفایی اصفهانی، مظفر
- ۹۳۵ شفایی، احمد
- ۹۳۶ شفیع بوشهری، محمد
- ۹۳۶ شفیع شیرازی، محمد
- ۹۳۶ شفیع‌زاده، محمد
- ۹۳۷ شفیی خویی، سعید
- ۹۳۷ شفیی، عباس
- ۹۳۸ شفیی، فروغ
- ۹۳۹ شفیعیان راد، حسن
- ۹۳۹ شقایق اصفهانی، محمدعلی
- ۹۴۰ شکوهی‌نژاد، محسن
- ۹۴۰ شکیبی گیلانی
- ۹۴۰ شماع، محمود
- ۹۴۰ شمس الحکماء، علی خان
- ۹۴۱ شمس المعالی، علی
- ۹۴۱ شمس دواچی، شیدا

- ۹۴۱ شمس، رضا
- ۹۴۲ شمس، محمد قلی
- ۹۴۳ شمس، هرمز
- ۹۴۳ شمسا، علی
- ۹۴۴ شمسا، فاضل
- ۹۴۴ شمسی شهرآبادی، محمود
- ۹۴۵ شمیمی، کورش
- ۹۴۵ شوشتریان، مهدی
- ۹۴۵ شهبازفر، احمد
- ۹۴۶ شهید، رضا
- ۹۴۶ شهرت شیرازی، حکیم‌الممالک حسن، حسین
- ۹۴۶ شهردار، یحیی
- ۹۴۷ شهریار، حشمت‌الله
- ۹۴۷ شهید شیرازی، عبدالله
- ۹۴۷ شهیدی، حسن
- ۹۴۷ شیبان، زهرا
- ۹۴۸ شیخ، غلامرضا
- ۹۴۸ شیخ‌الاسلامزاده، محیط
- ۹۴۹ شیخ‌الاسلامی، ویدا
- ۹۵۰ شیخ‌الاطباء، حسینعلی
- ۹۵۰ شیرازی عمادالدین، محمود
- ۹۵۰ شیرازی، اسدالله
- ۹۵۰ شیرازی، جلال‌الدین احمد
- ۹۵۱ شیرزادی، مصطفی

- ۹۵۱ شیروان نیا، پرویز
- ۹۵۲ شیعه‌زاده، صمد
- ۹۵۳ شیمی، محمود
- ۹۵۳ صابری، مظفر
- ۹۵۳ صادقی حسن‌آبادی، علی
- ۹۵۴ صادقی شجاع، حسین
- ۹۵۵ صادقی لوید، علی
- ۹۵۶ صارمی، علی
- ۹۵۶ صالح، جهان‌شاه
- ۹۵۷ صالحی، محمدحسین
- ۹۵۸ صبا خراسانی، صادق
- ۹۵۸ صبا خراسانی، فتحعلی مسیح السلطنه
- ۹۵۸ صباغیان، حسن
- ۹۵۸ صبوری دیلمی، منوچهر
- ۹۵۹ صبوری رشتی، باقر
- ۹۶۰ صحافیان، عباسعلی
- ۹۶۰ صحبت اصفهانی
- ۹۶۱ صحت، سیاوش
- ۹۶۱ صدر الاطباء شاملو، غلامعلی
- ۹۶۱ صدر نبوی، رضا
- ۹۶۲ صدر، منصور
- ۹۶۳ صدرخانلو، رجبعلی
- ۹۶۴ صدیقیصر، جلیل
- ۹۶۴ صدری، محمدرضا

- ۹۶۴ صدقی شبستری، محمدحسین
- ۹۶۵ صدقیان، محمدحسین
- ۹۶۵ صدیق الاطباء لقمانی، محمد صادق
- ۹۶۶ صدیق الحکماء، رضا
- ۹۶۶ صراف شیرازی، محمدتقی
- ۹۶۷ صفایی قاینی، علیرضا
- ۹۶۷ صفدری قندهاری، حسین
- ۹۶۸ صفوی نائینی، امان‌الله
- ۹۶۹ صمدی حسین‌آبادی، حیدرعلی
- ۹۶۹ صمصام شریعت، هادی
- ۹۶۹ صنع کاشانی، ملا صنع‌الله
- ۹۷۰ صنعتی، محمد
- ۹۷۰ صوفی شیرازی
- ۹۷۰ صهبا، غلامحسین
- ۹۷۰ ضبی اصفهانی، ابومضر محمود
- ۹۷۱ ضرابی، مسعود
- ۹۷۱ ضیایی شیرازی، علی
- ۹۷۱ ضیغمی، بهرام
- ۹۷۲ طالب‌زاده، حسین
- ۹۷۲ طالع کازرونی، محمد
- ۹۷۳ طاهر مروزی
- ۹۷۳ طاهری، ضیاء
- ۹۷۳ طباطبائی اصفهانی، محمد علی
- ۹۷۳ طباطبائی یزدی، محمد

- طباطبائی فر، محمود ۹۷۴
- طبرستانی، مجتبی ۹۷۴
- طبری، ابوالحسن احمد ۹۷۵
- طبعی اصفهانی، عنایت‌الله ۹۷۵
- طبی، حسن ۹۷۶
- طیب احمد آبادی، ابوالقاسم ۹۷۷
- طیب اصفهانی، زین‌العابدین ۹۷۷
- طیب اصفهانی، عبدالباقی موسوی ۹۷۸
- طیب اصفهانی، نصیرالدین ۹۷۸
- طیب بخاری، عبدالحکیم ۹۷۸
- طیب بروجردی، محمد ۹۷۹
- طیب تهرانی، محمد ۹۷۹
- طیب خراسانی، هاشم ۹۷۹
- طیب رازی، بهاء‌الدوله حسن ۹۸۰
- طیب شرابی، رضا ۹۸۰
- طیب شیرازی، تقی‌الدین ۹۸۰
- طیب شیرازی، عبدالله ۹۸۱
- طیب شیرازی، منصور ۹۸۱
- طیب شیرازی، نجم‌الدین محمود ۹۸۱
- طیب کرمانی، عبدالرزاق ۹۸۲
- طیب هروی، محمد ۹۸۲
- طیب، عبدالباقی ۹۸۲
- طیب، محمد ۹۸۳
- طیب، محمد مسیح ۹۸۳

- ۹۸۳ طیب، مهدی
- ۹۸۴ طیب، هادی
- ۹۸۴ طیب، یوسف
- ۹۸۴ طیبی کاشانی، مظفر
- ۹۸۴ طرفه، حسین
- ۹۸۵ طریقتی، شکرالله
- ۹۸۵ طوسی، پرویز
- ۹۸۶ طوطی تبریزی، عبدالحمید ملک
- ۹۸۷ طوطی ترشیزی، شهاب‌الدین علی
- ۹۸۷ طهماسبی یزدآبادی، اصغر
- ۹۸۸ ظفر کرمانی، کاظم
- ۹۸۸ عابدی‌پور، محمد
- ۹۸۹ عارفی، حسن
- ۹۹۰ عالی شیرازی، محمد
- ۹۹۰ عامریون، پرویز
- ۹۹۱ عاملی، محمد
- ۹۹۱ عراقی‌زاده، مهدی
- ۹۹۱ عربان، احمد
- ۹۹۲ عزیز، فریدون
- ۹۹۲ عسگری، حسین
- ۹۹۳ عسگری، منوچهر
- ۹۹۴ عسگری شیرازی، حسن
- ۹۹۴ عشایری، حسن
- ۹۹۵ عشایری، محمد

- ۹۹۵ عطار، زین‌الدین علی
- ۹۹۶ عطارزاده، عباس
- ۹۹۶ عظامایی، محمدحسن
- ۹۹۶ عقیقی، یحیی
- ۹۹۷ عقیلی، نظام‌الدین
- ۹۹۷ علاء‌الدین خطیر، حسام
- ۹۹۷ علمی‌آخویی، اسماعیل
- ۹۹۸ علوی شیرازی، محمدهاشم
- ۹۹۸ علوی فاضل، کاظم
- ۹۹۹ علوی، حسن
- ۹۹۹ علوی، خلیل
- ۹۹۹ علوی، مصطفی بن سید عقیل
- ۱۰۰۰ علوی، کاظم
- ۱۰۰۰ علویان قوانینی، محمدرضا
- ۱۰۰۱ علی‌پور اصفهانی، پروین
- ۱۰۰۱ علی‌پور، اسکندر
- ۱۰۰۱ علیزاده آستاری، علی
- ۱۰۰۲ علیم مروستی، غلامحسین
- ۱۰۰۲ علیمحمدی، علی
- ۱۰۰۲ عمادی، محمد
- ۱۰۰۳ عمرانی، قاسمعلی
- ۱۰۰۳ غزالی بلخی، امیر اسلام
- ۱۰۰۴ غفاری، وهرز
- ۱۰۰۵ غفاریان، اکبر

- ۱۰۰۵ غفرانی، محمد
- ۱۰۰۵ غفوری، محمدرضا
- ۱۰۰۶ غنی، قاسم
- ۱۰۰۸ غیاث طبیب، غیاث‌الدین محمد
- ۱۰۰۸ فاتحی بروجنی، ایرج
- ۱۰۰۹ فارسانی مالکی، منصور
- ۱۰۰۹ فارسی ابوالخیر، تقی‌الدین محمد، محمدتقی
- ۱۰۱۰ فارسی، ابوالعلاء
- ۱۰۱۰ فاضل، ایرج
- ۱۰۱۰ فخرایی، سید حسین
- ۱۰۱۱ فخرطباطبائی، علی
- ۱۰۱۱ فربود، عبدالرسول
- ۱۰۱۲ فرخ‌نیا، فهیمه
- ۱۰۱۲ فرزاد، احمد
- ۱۰۱۳ فرزانی، بیژن
- ۱۰۱۴ فرزانه، هادی
- ۱۰۱۴ فرسام، حسن
- ۱۰۱۵ فرشچیان، فضل‌الله
- ۱۰۱۵ فرقانی‌زاده، جعفر
- ۱۰۱۵ فرمند، مهدی
- ۱۰۱۵ فروتن، حسین
- ۱۰۱۵ فروزانی، مینودخت
- ۱۰۱۶ فروزنده، اقدس
- ۱۰۱۷ فروزنده، بهرام

- ۱۰۱۷ فروزین، طهمورث
- ۱۰۱۷ فرهاد، مجید
- ۱۰۱۸ فرهاد، محمد
- ۱۰۱۸ فرهادی، محمد
- ۱۰۱۹ فرهودی، ابوالحسن
- ۱۰۲۰ فرهودی، محمود
- ۱۰۲۰ فرهی، فرج‌الله
- ۱۰۲۰ فریب اصفهانی، عبدالغفار
- ۱۰۲۱ فرید حسینی، رضا
- ۱۰۲۱ فرید معیر، حسین
- ۱۰۲۲ فرید، جواد
- ۱۰۲۲ فریدن اصفهانی، رحمت‌الله
- ۱۰۲۳ فریدونی، هورچیترا
- ۱۰۲۳ فسایی فارسی، ابراهیم
- ۱۰۲۴ فسایی، حسن حسینی
- ۱۰۲۴ فشارکی، رحیم
- ۱۰۲۴ فضلی‌بزاز، صدیقه
- ۱۰۲۵ فغفور لاهیجی، محمد حسین
- ۱۰۲۶ فقیهی حکم‌آبادی، محمد
- ۱۰۲۷ فلامرزبان، محمود
- ۱۰۲۷ فلسفی کازرونی، محمد
- ۱۰۲۷ فلسفی نایینی حسینی، حسنعلی
- ۱۰۲۷ فولادوند، بهزاد
- ۱۰۲۸ فیلسوف‌الدوله، عبدالحسین

- ۱۰۲۸ قاسم‌زاده، حبیب‌الله
- ۱۰۲۹ قاضی سعیدی، کبری
- ۱۰۳۰ قاضی سعیدی، کیومرث
- ۱۰۳۰ قاضی نوری، احمد
- ۱۰۳۱ قاینی، سبحانعلی
- ۱۰۳۲ قائم‌مقامی هزاوه، محمدامین
- ۱۰۳۲ قائم‌مقامی، احمد
- ۱۰۳۳ قائمی، ابوالقاسم
- ۱۰۳۳ قدسی، مهدی
- ۱۰۳۳ قربانی ثمین، مهدی
- ۱۰۳۴ قربانیان، محمد
- ۱۰۳۴ قرقره‌چی، علی
- ۱۰۳۵ قره‌باغیان، مهین
- ۱۰۳۶ قره‌بیگلو، فیروز
- ۱۰۳۷ قریب، محمد
- ۱۰۳۸ قریب، رضا
- ۱۰۳۹ قزل ایاغ، حسینقلی
- ۱۰۳۹ قضائی، صمد
- ۱۰۴۰ قطان مروزی، عین‌الزمان، ابوعلی حسن
- ۱۰۴۰ قطب‌الدین شیرازی، ابوالثناء محمود
- ۱۰۴۲ قفقازی، تقی
- ۱۰۴۲ قلمبر، محمدعلی
- ۱۰۴۳ قمری بخاری، ابومنصور حسن
- ۱۰۴۳ قمی، تقی

- ۱۰۴۳ قناعت باجگیران، جواد
- ۱۰۴۴ قنبرپور، علیرضا
- ۱۰۴۴ قنبرپور قوچانی، علیرضا
- ۱۰۴۵ قندی، شهریار
- ۱۰۴۵ قندیها، احد
- ۱۰۴۶ قوام، فرخ
- ۱۰۴۷ قوامزاده، اردشیر
- ۱۰۴۸ قوامی، فرخ‌الدین
- ۱۰۴۸ قوجقی، امان
- ۱۰۴۹ قهرمانی، ساسان
- ۱۰۴۹ کاخکی، احمد
- ۱۰۴۹ کاخی، احمد
- ۱۰۵۰ کار، محمد
- ۱۰۵۰ کاسمی ساروی تهرانی، نصرت‌الله
- ۱۰۵۱ کاشانی، عبدالمطلب
- ۱۰۵۱ کاظمی بجستانی، رضا
- ۱۰۵۲ کاظمی، بهروز
- ۱۰۵۲ کاظمی فرد، غلامعلی
- ۱۰۵۳ کامکار، محمد
- ۱۰۵۴ کامیاب تهرانی، ثریا
- ۱۰۵۵ کامیاب تهرانی، سیمین‌دخت
- ۱۰۵۵ کاویانی، مسعود
- ۱۰۵۶ کبیری هندی، مهدی
- ۱۰۵۶ کبیری، محمود

- ۱۰۵۷ کتابچی، ابراهیم
- ۱۰۵۸ کتیب فسائی، حسن
- ۱۰۵۸ کدخدایان، امین
- ۱۰۵۹ کرمانی، ابراهیم، حسام‌الدین
- ۱۰۵۹ کرمی، حسین
- ۱۰۶۰ کشاورز دهنو، علی
- ۱۰۶۱ کشاورز، فریدون
- ۱۰۶۲ کشاورزولیان، حسین
- ۱۰۶۲ کشکرایا، ابوالحسین
- ۱۰۶۳ کلانتر معتمدی، محمدرضا
- ۱۰۶۳ کلانتری، حسین
- ۱۰۶۳ کلانی، حسین
- ۱۰۶۳ کمال، فاطمه
- ۱۰۶۴ کمالیان، ناصر
- ۱۰۶۴ کنگری، محمود
- ۱۰۶۵ کوثریان، حسین
- ۱۰۶۵ کوچک، محمدهادی
- ۱۰۶۶ کورانلو، جعفر
- ۱۰۶۶ کوشانفر، اکبر
- ۱۰۶۶ کوب شیرازی، محمد صادق
- ۱۰۶۷ کومار، ویجنندا
- ۱۰۶۷ کوهلی، راگونات
- ۱۰۶۷ کهنوئی، صمد
- ۱۰۶۸ کیا، امیر

- ۱۰۶۸ کیمیاگر، مسعود
- ۱۰۶۹ کیهانی، عبدالحسین
- ۱۰۷۰ کیهانی، عزت‌الله
- ۱۰۷۰ کیهانی، منوچهر
- ۱۰۷۰ کیهانی، نعمت‌الله
- ۱۰۷۱ گرانسر، علی
- ۱۰۷۲ گلپایگانی، محمد تقی
- ۱۰۷۲ گلچین گیلانی، مجدالدین
- ۱۰۷۳ گلژی، حسین
- ۱۰۷۳ گلسرخی، مرتضی
- ۱۰۷۳ گل‌گلاب، داریوش
- ۱۰۷۴ گنابادی خراسانی، سلطانعلی
- ۱۰۷۴ گنابادی، ابوالفتح
- ۱۰۷۵ گنج بخش، حسین
- ۱۰۷۵ گنجرودی نیشابوری، ابوسعید محمد
- ۱۰۷۵ گنجویان، محمدصالح
- ۱۰۷۶ گنجی، ایرج
- ۱۰۷۷ گوران سوادکوهی، داریوش
- ۱۰۷۸ گیتی، ناصر
- ۱۰۷۸ گیلانی دوانی، ابوالفتح مسیح الدین
- ۱۰۷۹ گیلانی هندی، صدرالدین علی
- ۱۰۷۹ گیلانی، ابونصر
- ۱۰۷۹ لاهیجی، محمد امین
- ۱۰۸۰ لسانی، محمود

- ۱۰۸۰ لسانی، مرتضی
- ۱۰۸۰ لشکری، محمد حسین
- ۱۰۸۰ لطفی، بانونصرت
- ۱۰۸۱ لطفی، عطاءالله
- ۱۰۸۲ لطفی، مهدی
- ۱۰۸۲ لطفی‌زاده، حسن
- ۱۰۸۲ لکستانی، بتول
- ۱۰۸۳ لواسانی، محمدحسین
- ۱۰۸۳ لوی، حبیب
- ۱۰۸۴ ماردوسپور، هاسمیک
- ۱۰۸۴ مازیار، غلامرضا
- ۱۰۸۵ ماسویه
- ۱۰۸۵ مالک، هایده
- ۱۰۸۶ مالک‌نژاد، پرویز
- ۱۰۸۶ مالی شیرازی، ابوحنان
- ۱۰۸۷ متین، محمود
- ۱۰۸۷ مجد سرخکتی، مجدالدین محمد
- ۱۰۸۸ مجد، سهیل
- ۱۰۸۹ مجوسی اهوازی
- ۱۰۸۹ مجیدی‌آهی، هرمز
- ۱۰۹۰ محبوب، سلطانعلی
- ۱۰۹۱ محبی، احمد
- ۱۰۹۱ محبیان، محمدابراهیم
- ۱۰۹۱ محتشم نوری، محمد

- ۱۰۹۱ محتشمی، بهمن
- ۱۰۹۲ محرابی، ولی‌الله
- ۱۰۹۲ محرری، محمدرضا
- ۱۰۹۳ محسن‌زاده، محسن
- ۱۰۹۳ محسنی اردهالی، صدرالدین
- ۱۰۹۴ محسنی، حسن
- ۱۰۹۴ محلاتی، کاظم
- ۱۰۹۵ محلوجی، خدیجه
- ۱۰۹۶ محمد، کاظم
- ۱۰۹۶ محمدزاده‌لاری، منوچهر
- ۱۰۹۷ محمدی گورگانی، یوسف
- ۱۰۹۸ محمدیان شورچه، قربان
- ۱۰۹۹ محمودی مجدآبادی، محمود
- ۱۰۹۹ محمودیان نجم‌آبادی، حسین
- ۱۱۰۰ محمودیان، ژاله
- ۱۱۰۰ محمودیان، مسعود
- ۱۱۰۰ محیط، احمد
- ۱۱۰۰ مخبر
- ۱۱۰۰ مختاری امیرمجدی، نعمت‌الله
- ۱۱۰۱ مدرس خراسانی، عبدالجواد
- ۱۱۰۲ مدرس نراقی، منوچهر
- ۱۱۰۲ مدرسی، علینقی
- ۱۱۰۲ مدنی همدانی، حسن
- ۱۱۰۳ مرآت، احمد

- ۱۱۰۴ مرتضوی اصفهانی، محمد کاظم
- ۱۱۰۵ مرتضوی خسروشاهی، مجید
- ۱۱۰۶ مرتضوی، جواد
- ۱۱۰۶ مرتضوی، حسین
- ۱۱۰۷ مرشد، علی اکبر
- ۱۱۰۸ مرشد، محمد
- ۱۱۰۹ مرعشی نژاد، علی
- ۱۱۰۹ مرندی، حسین
- ۱۱۱۰ مرندی، علیرضا
- ۱۱۱۰ مرندیان، محمد حسین
- ۱۱۱۰ مستشفی، علی
- ۱۱۱۱ مستوفی، کاظم
- ۱۱۱۱ مسجدی، محمدرضا
- ۱۱۱۲ مسعود، احمد
- ۱۱۱۳ مسعود، جعفر
- ۱۱۱۴ مسیح کاشانی، رکن‌الدین مسعود
- ۱۱۱۵ مسیحی جرجانی، ابوسهل عیسی
- ۱۱۱۵ مسیحی، ابوالحسن سعید
- ۱۱۱۶ مشتاقی، علی اصغر
- ۱۱۱۶ مشتاقی، محمد
- ۱۱۱۷ مشفق شیرازی، محمد
- ۱۱۱۷ مشیر، محمد
- ۱۱۱۸ مصداقی نیا، علیرضا
- ۱۱۱۸ مصدق، غلامحسین

- ۱۱۱۹ مصری، صمد
- ۱۱۲۰ مصری پور، منوچهر
- ۱۱۲۰ مظفر، محمدتقی
- ۱۱۲۱ معاضدی، عبدالمجید
- ۱۱۲۲ معاون سعیدی نوقانی، کوکب
- ۱۱۲۲ معتبری، منصور
- ۱۱۲۳ معتمدالملک، یحیی
- ۱۱۲۳ معتمدی، فرشته
- ۱۱۲۴ معتمدی، محمدرضا
- ۱۱۲۴ معتمدی، محمود
- ۱۱۲۵ معتمدی، ملوک
- ۱۱۲۵ معصومی اصفهانی، ابو عبدالله محمد
- ۱۱۲۶ معین الاطباء اردستانی، عبدالوهاب
- ۱۱۲۶ ملک الاطباء اصفهانی، محمد
- ۱۱۲۷ ملک الاطباء رشتی، کاظم
- ۱۱۲۷ ملک، محمد
- ۱۱۲۸ ملک افشار، عزت
- ۱۱۲۹ ملک افضلی اردکانی، حسین
- ۱۱۲۹ ملک الاطباء شیرازی، محمدتقی
- ۱۱۳۰ ملک زاده، رضا
- ۱۱۳۱ ملک‌نیا، ناصر
- ۱۱۳۱ منادی زاده، داوود
- ۱۱۳۱ منتظم الحکماء، مهدی
- ۱۱۳۲ منصف، مهدی

- ۱۱۳۲ منصورى، پروين
- ۱۱۳۲ منوچهرى نائينى، عبدالوهاب
- ۱۱۳۳ منوچهرى، حسينعلى
- ۱۱۳۴ موالى تونى
- ۱۱۳۴ موتمنى، احمد
- ۱۱۳۵ موزه، محمداقبر
- ۱۱۳۶ موسوى اصفهانى، فهيمه
- ۱۱۳۶ موسوى زاده، تقى
- ۱۱۳۶ موسيوند، توفيق
- ۱۱۳۸ مويدي اصفهانى، بهجت‌السادات
- ۱۱۳۸ مهاجر، مرتضى
- ۱۱۳۸ مهدوى، اصغر
- ۱۱۴۴ مهدويان، جلال
- ۱۱۴۴ مهذب ليقوانى، على نقى
- ۱۱۴۵ مهذب، جعفر
- ۱۱۴۵ مهر، بوذرجمهر
- ۱۱۴۵ مهران پور، محمد
- ۱۱۴۶ مهربان، داراب
- ۱۱۴۶ مهريد، مسيح
- ۱۱۴۶ مهرداد، كاظم
- ۱۱۴۷ مهزاد، منصور
- ۱۱۴۷ مهلبى نيشابورى، ابويعلی، حمزة
- ۱۱۴۸ مؤمن زاده خولنجانى، عباس
- ۱۱۴۹ مؤمن زاده، هوشنگ

- ۱۱۴۹ مؤید، محمدجعفر
- ۱۱۵۰ میر سپاسی، عبدالحسین
- ۱۱۵۰ میراحمدی، علی
- ۱۱۵۱ میراحمدیان، ماهرو
- ۱۱۵۲ میربد، پروین
- ۱۱۵۲ میردهقان، محمود
- ۱۱۵۳ میرزا حسابی، عبدالحمید
- ۱۱۵۴ میرسپاسی، غلامرضا
- ۱۱۵۴ میرصالحی، مرتضی
- ۱۱۵۴ میرصدرایی، سعادت
- ۱۱۵۵ میرفخرائی، علی محمد
- ۱۱۵۵ میرکازرونی، محمدتقی
- ۱۱۵۶ میرلوحی، مسیح‌الله
- ۱۱۵۷ میکائیلیان، ماسیس
- ۱۱۵۷ میلانیا، ایرج
- ۱۱۵۷ نادری کازرونی، محمد ابراهیم
- ۱۱۵۸ نادری نرمیقی، علی اکبر
- ۱۱۵۹ نادری، شاهرخ
- ۱۱۵۹ نادعلیان، محمدقلی
- ۱۱۵۹ ناسی‌زاده، محمدرضا
- ۱۱۶۰ ناصری، کیومرث
- ۱۱۶۰ ناصری، مجتبی
- ۱۱۶۱ ناظری، ایرج
- ۱۱۶۲ ناظم الاطباء، موسی

- ۱۱۶۲ ناظم شیرازی، مهدی
- ۱۱۶۳ ناظم، حبیب الله
- ۱۱۶۴ ناظم، محمد
- ۱۱۶۵ ناهید شیرازی، مریم
- ۱۱۶۵ نایبی، محمد
- ۱۱۶۶ نجاتی بافتی، محمدعلی
- ۱۱۶۶ نجم آبادی، محمود
- ۱۱۶۷ نحوی، محمد حسین
- ۱۱۶۷ نخجوانی، نجم الدین احمد
- ۱۱۶۸ ندیم، ابوالحسن
- ۱۱۶۸ نصر المظفر، نصر
- ۱۱۶۹ نصر، ولی الله
- ۱۱۷۰ نصیر تنکابنی، محمد
- ۱۱۷۰ نصیرپور، باقر
- ۱۱۷۰ نصیرزاده، محمدحسین
- ۱۱۷۱ نصیری سمنانی، نصرت الله
- ۱۱۷۱ نصیری، پروین
- ۱۱۷۱ نظیف
- ۱۱۷۲ نفیس کرمانی، برهان الدین نفیس
- ۱۱۷۲ نفیسی، علی اکبر
- ۱۱۷۳ نفیسی، محسن
- ۱۱۷۳ نقشینه، رضا
- ۱۱۷۴ نمازی شاهرودی، علی
- ۱۱۷۶ نواب سید محمد واجد علی خان

- ۱۱۷۷ نواب شیخ‌الاسلامی، عیسی
- ۱۱۷۷ نوازی، محمدعلی
- ۱۱۷۸ نوبخت حقیقی، علی
- ۱۱۷۸ نوحی، فریدون
- ۱۱۷۹ نوربخش
- ۱۱۷۹ نوربخش، خسرو
- ۱۱۸۰ نوروزبیگی، یحیی
- ۱۱۸۰ نوروزی، ضیاءالدین
- ۱۱۸۱ نهائی، محمدرضا
- ۱۱۸۲ نیاز شیرازی، علی
- ۱۱۸۳ نیاکی، حسین
- ۱۱۸۳ نیتی، جمال
- ۱۱۸۴ نیری کمان، گیتی‌دخت
- ۱۱۸۵ نیک‌بین، بهروز
- ۱۱۸۵ نیک‌پور، بهمن
- ۱۱۸۶ نیک‌نفس، پدرام
- ۱۱۸۶ نیلی نیشابوری، ابوسهل سعید
- ۱۱۸۷ واعظ شیرازی، علی
- ۱۱۸۷ وحدت رشتی، حسین
- ۱۱۸۸ وصال، عبدالکریم
- ۱۱۸۸ وصال، محمود
- ۱۱۸۹ وطن‌خواه، حسن
- ۱۱۹۰ وفای شیرازی، حسنعلی
- ۱۱۹۱ وکیلی طالقانی، ارسلان

- ۱۱۹۱ ولایتی، علی اکبر
- ۱۱۹۳ ولیخانی، مهین
- ۱۱۹۳ ولی زاده باکوچی، غلامرضا
- ۱۱۹۳ ولی زاده، یوسف
- ۱۱۹۳ وهاب زاده، عظیم
- ۱۱۹۴ هاتف اصفهانی
- ۱۱۹۵ هاشمی راد، منصور
- ۱۱۹۵ هاشمی طرقی، حسین
- ۱۱۹۶ هاشمی معتمدی، علی
- ۱۱۹۶ هاشمیان، جواد
- ۱۱۹۷ هبة الله اصفهانی، ابوالقاسم
- ۱۱۹۷ هدایت، انوشیروان
- ۱۱۹۸ هدایتی، جمال
- ۱۱۹۸ هدایتی، جواد
- ۱۱۹۸ هرندیان، باقر
- ۱۱۹۹ هروی، ابومنصور موفق
- ۱۱۹۹ همایون پور، جواد
- ۱۲۰۰ همتی بریوانلو، یحیی
- ۱۲۰۰ هنجی، علی محمد
- ۱۲۰۱ هندی اصفهانی، محمد داود
- ۱۲۰۲ هنر جهرمی فارسی، ابوالحسن
- ۱۲۰۲ یاسمی، نادر
- ۱۲۰۲ یاوری، پروین
- ۱۲۰۲ یزدجردی، هادی

- ۱۲۰۳ یزدچی مرندی، محمد
- ۱۲۰۳ یزدی، اسماعیل
- ۱۲۰۳ یزدیان، ضیاءالدین
- ۱۲۰۵ یزدی‌زاده، محمود
- ۱۲۰۶ یگانی، جمشید
- ۱۲۰۶ یلدا، علیرضا
- ۱۲۰۷ یوسفی خوافی، یوسف
- ۱۲۰۸ درباره مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

زندگینامه مشاهیر ایران و جهان جلد ۴

مشخصات کتاب

سرشناسه: مرکز تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان، ۱۳۹۰
 عنوان و نام پدید آور: زندگینامه مشاهیر ایران و جهان/ واحد تحقیقات مرکز تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان.
 مشخصات نشر دیجیتال: اصفهان: مرکز تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان - ۱۳۹۰.
 مشخصات ظاهری: [۹۰۱۸] ص.: مصور.
 یادداشت: عنوان روی جلد: زندگینامه مشاهیر ایران و جهان: دانشمندان - شاعران - نویسندگان....
 یادداشت: کتابنامه: ص. [۹۰۱۸].
 عنوان روی جلد: زندگینامه مشاهیر ایران و جهان: دانشمندان - شاعران - نویسندگان....
 موضوع: سرگذشتنامه -- مجموعه‌ها
 رده بندی کنگره: CT۲۰۳/ف ۲۸ و ۶۷ ۱۳۸۵
 رده بندی دیویی: ۹۲۰/۰۲

حدیث

ابطحی اصفهانی، محمدباقر

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

ابطحی شهرت سلسله‌ای از سادات رفیع‌الدرجات است و تیره‌های مختلفی هستند که در اصفهان و کاشان و تهران و قم و خراسان و سایر نقاط ایران و عراق سکونت دارند بعضی از آنها حسینی و بعضی موسوی و برخی رضوی و یا علوی و غیره می‌باشند ولی به این شهرت و صفت هویت خود را معروف ساخته‌اند مثلاً اخ‌الزوجه نگارنده جناب حجه‌الاسلام حاج سید حسن ابطحی خانی نسبتاً موسوی هستند ولی به ابطحی شهرت یافته‌اند.

یکی از این تیره‌ها ابطحی‌های اصفهان و خمینی‌شهرند که در آن سامان و قم و تهران و ری زندگی می‌کنند و تمامی با همبستگی و خویشاوندی دارند و در پشت سوم و چهارم الی دهم یکی می‌شوند و از آنهاست جناب حجه‌الاسلام و محقق فهام و مفسر علام آقای حاج سید محمدباقر ابطحی فرزند آیت‌الله حاج سید مرتضی ابطحی که در تاریخ ۱۳۴۹ قمری در اصفهان متولد و پس از طی مقدمات و متون فقه و اصول در تاریخ ۱۳۶۶ قمری به قم مهاجرت نموده و از محضر زعیم اعظم آیت‌الله بروجردی و آیات دیگر حوزه علمیه چون آیت‌الله آقای خمینی و گلپایگانی و حاج سید احمد خونساری و آقای اراکی و محقق یزدی استفاده کامل نموده و هم علوم عقلیه فلسفه و الهیات شفا را از استاد بزرگوار علامه طباطبائی فرا گرفته و ضمناً تدریس فقه و اصول را برای عده‌ای از محصلین می‌نمایند.

آثار علمی معظم‌له عبارت است از: ۱- الدور اللامعه فی الاحادیث الجامعه ۲- المدخل للتفسیر الموضوعی للقرآن الکریم پنج مجلد که جلد اول آن مطبوع و بقیه آماده برای طبع است.

۳- ترتیب اساتید الوسائل و مصادرهما و تحقیق رجالها علی اسلوب منهجی درسی

آیت‌الله آقای حاج سید محمدباقر موحد ابطحی اولین فرزند حجة الاسلام والمسلمین حاج سید مرتضی موحد ابطحی و سبط مرحوم آیت‌الله متقی حاج سید محمد تقی فقیه احمدآبادی در سال ۱۳۴۶ قمری در شب دوم ماه مبارک رمضان در بیت علم و تقوا متولد شده و مقدمات و متون فقه و اصول را در حوزه علمیه (مدرسه صدر اصفهان) نزد والد ماجدش و اساتید مشهور اصفهان از جمله آیت‌الله حاج آقا رحیم ارباب و آیت‌الله حاج شیخ محمود مفید فرا گرفته و در ربیع‌الاول سال ۱۳۶۵ قمری مهاجرت به قم نموده و در مدرسه حجتیه اقامت و از دراسات و ابحاث مرحوم آیت‌الله حجت و نیز محضر و درس زعیم اعظم آیت‌الله العظمی بروجردی قدس سره حاضر و با اینکه در آن موقع سنش از بیست تجاوز نکرده بود کاملاً با ایراد و نقد و صحبت کردن در درس معظم له جلب نظر ایشان را نموده و پاسخ می‌گرفت و کتاب قضاء و شهادت را در محضر آیت‌الله العظمی حاج سید احمد خونساری استفاده نموده و در سال ۱۳۷۰ ق-ه به قصد استفاده از حوزه علمیه نجف مسافرت به آن سامان و از محضر آیات عظام و اساتید بزرگ آمرزا عبدالهادی شیرازی و آیت‌الله حکیم و آیت‌الله شاهرودی و خوئی مستفیض و بهره‌مند شده لیکن به علت گرمای طاقت‌فرسای نجف مجبور به مراجعت به قم گردیده و پیوسته تحقیق راه و روش تعالیم فقه و اصول و رجال و حدیث و تفسیر را از محضر آیت‌الله العظمی بروجردی و نائب‌الامام آیت‌الله العظمی خمینی و آیت‌الله العظمی گلپایگانی و آقای شریعتمداری و آقای حاج شیخ محمد علی اراکی و مرحوم آقای محقق یزدی و فلسفه و اسفار و شفاء را از فیلسوف بزرگ علامه طباطبائی و قانون بوعلی را از والد ماجدش و علامه حاج میرزا محمد طیب‌زاده فرا گرفته و ضمناً به تدریس سطوح عالی فقه و اصول پرداخته و اکنون دارای حوزه درسی تحقیقی و استدلالی فقه و اصول که جمعی از فضلا و محصلین با استناد از محضر و بیانشان استفاده می‌کنند. می‌باشند.

دارای تالیفات و آثار علمی چندی می‌باشند که از دیدگاه دانش‌پژوهان می‌گذرانم. ۱- کتاب زکوة و خمس و صوم و اعتکاف از کتاب جامع الاحادیث آیت‌الله العظمی بروجردی که با شرکت و معاونت چند تن از فضلاء چون حجة الاسلام حاج آقا جواد خندق‌آبادی و حاج آقا جلال گلپایگانی و آقای حاج سید محمد علی موحد ابطحی (برادر گرامی خود) تالیف نموده و به آن مرحوم تحویل که بعد از رحلتش با تجدید نظر و مقابله با حضرت آیت‌الله العظمی خوئی به طبع رسید.

۲- الدرر العلامه فی الاحادیث الجامعه للاحكام الفقهیه... که آن مقدمه‌ای است برای کتاب جامع الاحادیث که اخبار طولانی در آن تقطیع شده است.

۳- المدخل الی (التفسیر الموضوعی) للقرآن الحکیم پنج جلد که جلد اول در دو جزء به چاپ رسیده است.

۴- جامع الآثار فی تفسیر القرآن که به اسلوب جدید تمام اخبار مصادر و جوامع احادیث اهل بیت علیهم السلام بررسی (به کمک فضلاء لجنه تحقیق).

۵- معجم اسناد روایات که از تمام احادیث موجوده در مصادر اولیه و جوامع بزرگ حدیث چون بحار الانوار و عوالم و وسایل اتخاذ و به اسلوب جدولی منظم و با کمک فضلاء لجنه تحقیق در شرف اتمام است.

۶- توحید الروایات که در تمام اخبار مصادر و جوامع حدیث در هر موضوع با استقصاء وحدت روایت از نظر سند و متن (با کمک فضلاء لجنه انجام گرفته).

۷- فقه جامع الاحادیث که از نظر تفسیر و دلالت بر حدیث و جمع دلالات احادیث و بررسی معارضات و کیفیت علاج و جمع آن (با کمک فضلاء لجنه تحقیق).

اما باقیات الصالحات و آثار تاریخی معظم له.

۱- مدرسه الامام المهدی در قم ۲- مدرسه علمی در شهرستان اقلید ۳- مساجد بسیاری در منطقه وسیع اقلید و سرحد چهار دانگه

ییلاق تمام عشایر فارس ۴- مراکز تبلیغ در شهرستان اقلید و سرحد چهار دانگه ۵- در مانگه ولی عصر (ع) در حومه اقلید ۶- بیمارستان ولی عصر (ع) در شهرستان اقلید.
برگرفته از کتاب: گنجینه دانشمندان (جلد دوم)

ابن ابی تلج رازی، ابوبکر، ابوعبدالله

قرن: ۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۲۵۷ ق)، محدث اهل سنت. اصل وی از ری بود. از مصعب بن مقدام و روح بن عباده و عبدالصمد بن عبدالوارث حدیث شنید. مصاحب احمد بن حنبل بود. نوه‌اش، محمد بن احمد بن محمد شیعی، و بخاری، در «صحیح» خود، و ترمذی و ابن خزیمه و ابوبکر سجستانی از وی روایت کرده‌اند.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: تاریخ بغداد (۴۲۶- ۴۲۵/ ۵)، تهذیب التهذیب (۲۱۴- ۲۱۳/ ۹)، ری باستان (۲۸۵/ ۲)، ریحانه (۳۲۹/ ۷).

ابن ابی تلج کاتب، ابوبکر محمد

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(تو ۲۳۸/ ۲۳۷- وف ۳۲۵- ۳۲۲ ق)، محدث و مورخ امامی. اصل وی از ری بود. در زمان غیبت صغری از محدثان برجسته‌ی مورد اعتماد بود. نزد محمد بن جریر طبری درس خواند، و از جدش، محمد بن عبدالله، حدیث شنید. ابوالحسن دارقطنی و ابوحفص بن شاهین و ابومحمد هارون بن موسی تلکبری و ابوالفضل شیبانی از او روایت کرده‌اند. به گفته ابن ندیم موافق مذهب عامه و خاصه رفتار می‌کرد اما بیشتر تشیع می‌ورزید. از آثار وی: «اخبار فاطمه والحسن والحسین علیهم السلام»؛ «اخبار النساء الممدوحات»؛ «تاریخ الأئمة علیهم السلام»؛ «تفسیر قرآن»؛ «التنزیل او ما نزل من القرآن فی امیر المؤمنین علیه السلام»؛ «البشری والزلفی فی فضائل الشیعه»؛ «کتاب من قال بالفضل من الصحابه».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: اعیان الشیعه (۱۰۱/ ۹)، تاریخ بغداد (۳۳۸/ ۱)، الذریعه (۲۴۰/ ۴، ۲۱۸/ ۳، ۳۴۳/ ۱)، رجال الطوسی (۵۰۲)، رجال النجاشی (۳۰۰- ۲۹۹/ ۲)، ریحانه (۳۲۹- ۳۲۸/ ۷)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۲۴۴/ ۴)، الفهرست ابن ندیم، ترجمه (۴۲۳)، الفهرست للطوسی (۲۷۳)، لغت‌نامه (ذیل/ ابن ابی تلج)، معجم رجال الحدیث (۳۱۴- ۳۱۳/ ۱۴)، معجم المؤلفین (۹/ ۹).

ابن ابی حاتم رازی، ابومحمد عبدالرحمان

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(ح ۳۲۷ - ۲۴۰ ق)، متکلم، مفسر، فقیه، رجال‌شناس، حافظ و محدث. در ری متولد شد و در همانجا نشو و نما یافت. وی در محله‌ی درب حنظله‌ی ری ساکن، و خانه و مسجدش در آن محل واقع بود. به همراه پدر به حج رفت و سفرهای بسیاری نیز به شهرهای مختلف اسلامی، همچون شام و مصر و اصفهان داشت. قرآن را نزد فضل بن شاذان آموخت و پس از آن به فراگیری حدیث روی آورد، زیرا پدرش اجازه نداده بود که قبل از قرائت قرآن به حدیث بپردازد. در فراگیری حدیث از محضر استادان بسیاری از جمله پدرش، ابوحاتم رازی، و ابوسعید اشج و یونس بن عبدالاعلی و علی بن مُنذر طریقی و احمد بن سِتّان و مسلم بن حجاج و حجاج بن شاعر و ابراهیم مُزنی و بحر بن نصر و محمد بن عبدالملک بن زنجویه و ابوزرعه رازی و ابن وارهٔ بهره جست و از آنها حدیث شنید. ابن عدی، حسین بن علی حسینک تمیمی، علی بن عبدالعزیز بن مردک، حمد اصفهانی، ابواحمد حاکم، احمد بن محمد بصیر رازی، ابراهیم بن محمد بن یزداد، احمد بن محمد بن یزداد، ابراهیم بن محمد نصرآبادی، ابوسعید عبدالوهاب رازی و دیگران از وی حدیث نقل کرده‌اند و او را ثقه دانسته‌اند. چون ابن ابی حاتم، امیرالمؤمنین علی (ع) را مقدم بر عثمان می‌داند، سلیمانی وی را شیعه به حساب آورده است. پدرش ابوحاتم، عبادت و ورع وی را ستوده است. از آثار وی: «الجرح والتعدیل». «تقدمه المعرفة للجرح والتعدیل»؛ «التفسیر»؛ «الرد علی الجهمیه»؛ «العلل» یا «علل الحدیث»؛ «المسند»؛ «الفوائد الکبیر»؛ «ثواب الاعمال»؛ «المراسیل»؛ «فوائد الرازین» یا «فوائد اهل الری»؛ «الکنی»؛ «الزهد».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول - ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۹۹ / ۴)، ترجمه‌ی رساله‌ی قشیریه (۳۲)، تهذیب التهذیب (۲۹ / ۹)، الجرح والتعدیل (مقدمه / د - ط)، ریحانه (۲ / ۲۸۶)، سیر النبلاء (۲۶۹ - ۲۶۳ / ۱۳)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۱۴۷ / ۴)، کشف الظنون (۱۸۴۰، ۱۴۵۸، ۱۴۴۰، ۵۸۳ - ۵۸۲، ۴۳۶)، لسان المیزان (۳۰۰ - ۲۹۹ / ۴)، لغت‌نامه (ذیل / رازی)، معجم المؤلفین (۱۷۱ - ۱۷۰ / ۵)، هدیه العارفین (۵۱۳ / ۱).

ابن ابی حاتم نیشابوری، ابوبکر محمد

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۳۲۰ ق)، محدث. منسوب به بیل از روستاهای سرخس است. در خراسان، عراق، شام و جزیره از محمد بن اسحاق چغانی، اسحاق بن سیار، محمد بن یحیی دُهلّی، ابوزرعه، ابن‌داره، ابوحاتم، عباس دوری، محمد بن عوف و همطبقه آنان حدیث شنید. ابن‌حمشاد، ابوعلی حافظ، محمد بن اسماعیل بن مهران نیشابوری، ابوعلی ثقفی و محمد بن فضل بن خُزیمه از وی روایت کرده‌اند. برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول - ششم)

منابع زندگینامه: دائرةالمعارف البستانی (۳۴۸ / ۱)، سیر النبلاء (۶۱ - ۶۰ / ۱۵).

ابن ابی حماد رازی، ابوالخیر، صالح

قرن: ۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(س سوم ق)، محدث شیعی. نام وی در فارسی زادویه یا زادبه است. شیخ طوسی وی را از اصحاب امام جواد (ع)، امام هادی (ع) و امام حسن عسکری (ع) می‌شمارد. احمد بن ابی‌عبدالله برقی و سعد بن عبدالله اشعری از وی حدیث شنیدند. از نظر برخی رجال

شناسان ابهاماتی در مورد وی وجود دارد و لذا ابن داوود او را در قسم دوم از «رجال» خود آورده است. از آثارش: کتاب «خطب امیرالمؤمنین (ع)»؛ کتاب «النوادر».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: اختیار معرفة الرجال (۱۴۵)، الذریعه (۲۴/ ۳۳۲، ۱۹۰- ۱۸۹/ ۷)، رجال ابن داود (قسم ۴۶۱/ ۲)، رجال الطوسی (۴۳۲/ ۴۱۶، ۴۰۲)، رجال النجاشی (۴۴۲- ۴۴۱/ ۱)، ری باستان (۲/ ۳۱۲)، الفهرست للطوسی (۱۶۷)، معجم رجال الحدیث (۵۶- ۵۳/ ۹).

ابن ابی ربیع، عمادالدین، ابوظاهر عبدالسلام

قرن: ۷

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۶۶۱ ق)، محدث و فقیه حنفی. در شیراز متولد شد. برای استماع حدیث به شهرهای گوناگون سفر می‌کرد و آنچه می‌شنید و می‌خواند و نیز اجازه‌هایی که می‌گرفت در کتابی جمع می‌کرد. مدتی در بغداد اقامت کرد. روزگاری مصاحب شهاب‌الدین سهروردی بود. پس از بازگشت به شیراز به تدریس پرداخت. ابوالفتوح عجلی، ابوالمکارم لبان و معمر قرشی از او حدیث شنیده و روایت می‌کردند. بسیاری از طالبان علم در خدمت وی علم و ادب آموختند. در شیراز درگذشت و در جوار شیخ کبیر دفن شد. از آثار وی: کتاب «صنوان الروایة و قنوان الدرایة»، که همه مسموعات و مقروءات و مستجازات خود را در این کتاب ضبط کرده؛ «الاطراف»؛ «الدرر المنثوره فی السنن المأثوره»؛ «ذخیره العباد لیوم المعاد»؛ «فضل الساجد و شرف المساجد»؛ «المعلی»؛ «الوسائل لنیل الفضائل».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: تذکره‌ی هزار مزار (۹۹- ۹۸)، شیرازنامه (۱۷۰)، معجم المؤلفین (۲۳۲- ۲۳۱/ ۵).

ابن ابی شریح انصاری هروی، ابومحمد، عبدالرحمان

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۳۹۲- ۳۰۷ ق)، محدث. وی از بغوی روایت می‌کرد. در هرات اقامت داشت و پیشوای اهل حدیث بود. دانشجویان از هر سو به سویش می‌آمدند. وی در هرات درگذشت. از آثارش: «جزء فی الحدیث».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: سیر النبلاء (۱۴/ ۴۴۷)، معجم المؤلفین (۱۲۲/ ۵).

ابن ابی صهبان قمی، محمد

قرن: ۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(س سوم ق)، محدث شیعی. شیخ طوسی وی را از یاران امام جواد (ع)، امام هادی (ع) و امام عسکری (ع) می‌شمارد و باری دیگر در شمار کسانی که مستقیماً از امام روایت نکرده‌اند یاد کرده است. او از محمد بن سنان و علی بن حکم و صفوان و محمد بن عمر روایت کرده است. شیخ طوسی وی را ثقه توصیف کرده و در «الفهرست» نام وی را محمد بن علی بن عبدالجبار ذکر کرد و گوید که وی دارای روایات است. سعد بن عبدالله و ابوعلی اشعری و احمد بن ادريس و عبدالله حمیری و محمد بن یحیی و صفار از وی حدیث روایت کرده‌اند.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: رجال ابن داود (قسم ۲۸۷/ ۱)، رجال البرقی (۶۱)، رجال الطوسی (۵۱۲، ۴۳۵، ۴۲۳، ۴۰۷)، الفهرست للطوسی (۳۰۳)، معجم رجال الحدیث (۲۰۳- ۲۰۰/ ۱۶).

ابن ابی طاهر طبری سمرقندی، ابوالحسن، ابوالحسین، علی

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(س چهارم ق)، محدث شیعی. از مردم سمرقند بود و شیخ طوسی وی را در شمار کسانی که از ائمه طاهریین (ع) مستقیماً روایت نکرده‌اند آورده است. از جعفر بن محمد بن مالک و از ابو جعفر اسدی روایت می‌کرد. رجال نویسان شیعه او را با صفتهای ثقه و کیل یاد کرده‌اند. از آثار وی: «مداواة الجسد لحياة الابد».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: رجال ابن داود (قسم ۲۴۱/ ۱)، رجال الطوسی (۵۱۸، ۴۸۷)، الفهرست للطوسی (۳۷۱)، معجم رجال الحدیث (۳۶۵- ۳۶۴/ ۱۱).

ابن ابی هند سرخسی، ابوبکر، ابو محمد داوود

قرن: ۲

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۱۴۱- ۱۱۳۹ ق)، محدث و مفسر شیعی. وی از یاران امام باقر (ع) بود. در خراسان به دنیا آمد. وی از سعید بن مسیب و عکرمه و شعبی و حسن بصری و محمد بن سیرین و بسیاری دیگر حدیث شنید؛ و ثوری و شعبه و ابن جریح و یحیی القطان و ابن علیّه و بسیاری دیگر از او نقل حدیث کرده‌اند. او را از حفاظ بصره می‌شناسند. وی در زمان حسن بصری فتوی می‌داد. احمد بن حنبل و ابن معین و نسائی و ابو حاتم رازی و عجللی او را ثقه دانسته‌اند. در پنج «صحیح» از صحاح ششگانه به روایات او احتجاج شده است. در سفری که به حج می‌رفت در میانه راه درگذشت. از آثار وی: «تفسیر ابن ابی هند».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: اعیان الشیعه (۳۷۰/ ۶)، تاریخ الاسلام (حوادث ۴۱۵- ۴۱۳/ ۱۴۰- ۱۲۱)، تاریخ الکبیر (۲۳۲- ۲۳۱/ ۳)، تهذیب التهذیب (۱۸۳- ۱۸۲/ ۳)، الجرح والتعديل (ج ۱، ق ۴۱۲- ۴۱۱/ ۲)، الذریعه (۴/ ۲۴۰)، ذیل تاریخ الکبیر (۹۰- ۸۹/ ۲)، رجال الطوسی (۱۲۰)، سیر النبلاء (۳۷۹- ۳۷۶/ ۶)، طبقات ابن سعد (۱۹۰- ۱۸۹/ ۷)، الفهرست ابن ندیم، ترجمه (۵۹)، معجم رجال

الحديث (۹۱/۷).

ابن آخرم نیشابوری، ابو عبدالله محمد

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۳۴۴- ۲۵۰ ق)، حافظ و محدث. در ابتدا به ابن کرمانی معروف بود. از علی بن حسن هلالی در درابجردی و یحیی بن محمد ذهلی و اسحاق بن عمران اسفراینی و محمد بن نصر مروزی حدیث شنید. ابوبکر صبغی و ابو عبدالله بن منده اصفهانی و حاکم نیشابوری از وی روایت کرده‌اند. به گفته‌ی حاکم نیشابوری وی در زمان خودش از سرآمدان اهل حدیث بود. او بر جنازه‌ی محمد بن یحیی ذهلی نماز گزارد. ابن آخرم به محدثین نیشابور بسنده کرد و هرگز از نیشابور بیرون نرفت. از آثار وی: «کتاب الرسالة»؛ «المستخرج علی الصحیحین» بخاری و مسلم؛ «المسند الکبیر»، در حدیث.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول- ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۸/ ۱۷)، سیر النبلاء (۴۷۰- ۴۶۶/ ۱۵)، معجم المؤلفین (۱۲۰/ ۱۲)، هدیة العارفين (۴۱/ ۲).

ابن اخضر گنابادی، تقی‌الدین، ابو محمد، عبدالعزیز

قرن: ۶

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(ح ۶۱۱- ۵۲۴ ق)، محدث حنبلی. نیاکانش از مردم گناباد خراسان بودند. در بغداد متولد شد و در همان جا نشو و نما یافت. از شش سالگی شروع به استماع حدیث کرد و از مشایخ بسیار حدیث شنید و در این علم تألیفات بسیار کرد. رجال‌نویسان حنبلی وی را محدثی ثقه می‌دانند. از قاضی ابوبکر، ابوالقاسم ابن سمرقندی و عبدالجبار بن توبه و ابوالفضل ارموی و عبدالوهاب انماطی و دیگران حدیث شنید. در مسجد جامع قصر سالهای متوالی حدیث می‌گفت. او محدث عراق در عصر خود بود و حدود ۶۰ سال به حدیث گویی مشغول بود. فرزندش، علی، و ابن ذبیثی و ابن نجار و احمد بن حسین داری و علی بن میران و دیگران از او روایت کرده‌اند. یاقوت حموی ذیل جُنابذ از او یاد کرده و می‌گوید که ابن اخضر از مشایخ او بوده و ادامه می‌ورزید. او از نیکان و ظریفان بغداد شمرده می‌شد. در این شهر وفات کرد و در باب حرب دفن شد. از آثار وی: «الاصابة فی ذکر الصحابة أبناء الصحابة»؛ «تنبیه اللیب و تلخیص فهم المریب فی تحقیق اوهام الخطیب»؛ «المقصد الارشد فی ذکر من روی عن احمد»، در دو مجلد؛ «معالم العترة النبویة و معارف اهل البيت الفاطمیة»، که علی بن عیسی اربلی در «کشف الغمه» این کتاب را با واسطه تاج‌الدین علی بن انجب از خود مؤلف روایت کرده است.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول- ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۴/ ۱۵۳)، الذریعة (۲۰۱- ۲۰۰/ ۲۱)، ریحانه (۳۷۷- ۳۷۶/ ۷)، سیر النبلاء (۳۲- ۳۱/ ۲۲)، طبقات اعلام الشیعة (قرن ۹۰/ ۷)، کشف الظنون (۱۷۲۶)، الکنی والالقباب (۲/ ۱۵۷)، معجم البلدان (۲/ ۱۹۲)، معجم المؤلفین (۲۶۲/ ۵)، هدیة العارفين (۱/ ۵۷۹).

ابن اخوه بغدادی، جمال‌الدین، ابوالفضل عبدالرحمان

قرن: ۶

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۵۴۸ ق)، شاعر، ادیب و محدث شیعی. از بزرگان دودمان آل‌اخوه بود. در بغداد متولد شد و در همان شهر نشو و نما یافت. نزد ابوالسعادات هبه‌الله بن شجری، ابوشجاع صابر بن حسین، ابوالفوارس زینبی، ابوالخطاب نصر بن احمد، ابوعبدالله نعالی و ابوغانم هروی درس خواند و حدیث شنید. بانوی دانشمند، دختر سید مرتضی، که کتاب «نهج‌البلاغه» را از عمویش سید رضی نقل کرده نیز از مشایخ اوست. وی در طلب حدیث به ایران آمد و در کاشان و خراسان و ری و طبرستان حدیث شنید و چندی در اصفهان مسکن گزید و سالهای واپسین عمر خود را در شیراز گذراند و در همان جا در گذشت. ضیاءالدین راوندی، قطب‌الدین راوندی و عمادالدین راوندی و سدیدالدین طوسی از شاگردان وی بودند. وی به خاطر خط خوبی که داشت حدود یکهزار مجلد کتاب را استنساخ کرد. او شعر را نیز خوب می‌گفت و اشعاری از او باقی است.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۴/ ۶۵)، اعیان الشیعه (۴۶۹-۴۶۶/ ۷)، ریاض العلماء (۴۰۹/ ۵، ۱۰۷/ ۳)، ریحانه (۷/ ۳۷۷).

ابن بابویه ابوالحسن، علی

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(ف. بابویه) ۱- ابوالحسن علی بن حسین بن موسی بن بابویه قمی، فقیه معروف شیعی (ف. ۲۳۹ ه.ق.). در شهر قم علم فقه آموخت و در همین شهر به تجارت اشتغال داشت و در سال ۳۲۸ به خدمت حسین بن روح رسید. تألیفات متعدد دارد و ابن‌الندیم معتقد است که دو‌یست کتاب در علم فقه تألیف کرده است که از آن جمله کتاب‌الشرائع و کتاب‌الرساله را باید نام برد. مزار او در شهر قم قرار دارد و از دیرباز زیارتگاه شیعیان است.

برگرفته از کتاب: فرهنگ فارسی معین (جلد پنجم)

ابن بابویه ابوجعفر، محمد

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

ابوجعفر محمد بن علی ابن حسین فرزند مهتر ابوالحسن علی بن حسین قمی و ملقب به صدوق (ف. ۳۸۱ ه.ق.). او از اساتید بسیار از جمله پدر خود و محمد بن حسن ابن‌الولید ادب و فقه را فراگرفت.

وی با سلاطین و اعظام شیعه زمان خود آمیزش داشت. کتاب من لا یحضره الفقیه خود را که از کتب معتبر شیعه و یکی از کتب اربعه است به نام الولید نوشته است. مدتی نیز در بغداد تدریس می‌کرده در اواخر عمر در ری متوطن شد و وزیر رکن‌الدوله،

صاحب بن عباد او را گرامی می‌داشت. ابن بابویه کتاب عیون الاخبار الرضا را به نام صاحب بن عباد نوشت. از کتب دیگر اوست: اکمال‌الدین، امالی، معانی، الاخبار، کتاب التوحید، ثواب الاعمال، علل الشرائع، کتاب الخصال، و کتاب الاعتقاد که همه به طبع رسیده.

محمد بن علی بن الحسین بن موسی بن بابویه القمی. کینه وی ابوجعفر و لقبش (صدوق) است و او چنانکه شیخ گوید: به جلالت قدر معروف و به قوه حافظه موصوف در مضممار فقاقت یکه‌سوار و در میدان احادیث و اخبار و بصیرت به احوال رجال علمدار، او را کتابهای بسیار و مصنفات بیشماری است و آنها را در فهرست ذکر کرده‌ایم. نجاشی و علامه فرموده‌اند: او پیشوای ما شیعه و فقیه ماست. و در خراسان رئیس طایفه بوده.

در سنه ۳۵۵ وارد بغداد شد و با حوادث سن شیوخ طائفه بسماع حدیث مستفیض و بهره‌مند شدند و علامه نیز پس از این سخن او را به جلالت قدر و حفظ و بصیرت به احوال رجال و ناقدیت اخبار ستایش کرده و گفته است در قمین مانند او در قوه حافظه و حفظ حدیث و کثرت علم دیده نشده قریب سیصد کتاب تصنیف کرده و آنها را در کتاب کبیر خود ذکر کرده‌ایم و به موافقت نجاشی گفته وفات وی در ری سنه ۳۸۱ بوده.

وحید بهبهانی قدس سره الشریف در تعلیقه از محقق بحرانی نقل کرده که در حاشیه کتاب بلغه که در علم رجال است چنین گفته: مشایخ ما یکی از دیگری از شیخ بهائی رحمه‌الله‌علیه روایت کرده‌اند که: کسی از وی از حال این شیخ بزرگوار سؤال کرد. پس از تعدیل و توثیق و ثنا و ستایش او فرمود که در قدیم‌الایام کسی از من سؤال کرد که زکریا بن آدم و شیخ صدوق محمد بن علی بن بابویه کدام یک افضل و در مرتبه جلالت اکملند گفتم زکریا بن آدم، چه اخبار بسیار و احادیث بی‌شمار از ائمه اطهار علیهم صلوات‌الله‌الملك الغفار در مدح او وارد شده. پس از این جواب در خواب خدمت شیخ صدوق (ره) رسیدم آن جناب به من عتاب کرده فرمود، از کجا دانستی که زکریا بن آدم از من افضل است و روی از من برگردانید.

این بزرگوار در السنه اهل علم ملقب به رئیس‌المحدثین و صدوق مطلق است و گفتیم که او با برادرش (حسین بن بابویه) بدعاء حضرت صاحب‌الامر عجل‌الله‌فرجه متولد شده‌اند و مدح ایشان قبل از ولادتش به زبان آن لسان‌الله جاری شده.

بالجمله جلالت او پیدا و آشکار و عدالت او کالشمس فی رایعه‌النهار است کتب و مصنفات وی بتفصیل در کتاب رجال شیخ و نجاشی (ره) مذکور است و حضرتش را در مجلس رکن‌الدوله دیلمی با علمای مخالفین در اثبات خلافت بلافصل حضرت امیرالمؤمنین و حقانیت مذهب شیعه مناظره‌ایست که قاضی نورالله شوشتری نورالله مرقد الشریف در (مجالس المؤمنین) آن را نقل کرده از خوف اطناب از درجش اجتناب شد.

قبر شریفش در شهر ری نزدیکی قبر منور حضرت عبدالعظیم حسنی علیه‌السلام در وسط باغ مستوفی با بقعه و قبه عالی زیارتگاه عامه مردم است، این نویسنده ترجمه او را مفصلاً با تراجم دانشمندان و رجال علمی که در اطراف مزار او مدفون‌اند در کتاب «تذکره‌المقابر» فی «احوال‌المفاخر» خود نگاشته‌ام من جمله کرامات آن بزرگوار که جماعتی از اعلام در کتب خود ثبت نموده‌اند در زمان فتحعلیشاه خواستند قبر شریفش را تعمیر نمایند ناگزیر به نبش شدند دیدند جسد مطهرش بحال خود باقیست و نپوسیده است و بر نوک ناخن و محاسن او رنگ حنا باقی است.

مرحوم حاج شیخ عبدالله مامقانی در رجال خود (تنقیح‌المقال) می‌گوید و از چیزهایی که گواهی به جلالت او می‌دهد اضافه بر آنچه گذشت که برای من نقل کرده‌اند بسند صحیح متجاوز از چهل سال قبل، از عدل ثقه امین سید ابراهیم لواسانی تهرانی (جد سادات لواسانی) قدس سره که در اواخر صده سوم بعد از هزار (۱۳۰۰) سیل قبر او را خراب کرد و جسد شریفش نمودار شد، سید لواسانی از اشخاصی بوده که داخل قبر شده و دیده که جسد شریفش صحیح و سالم است و تغییر نکرده گویا روح او الآن از جسدش مفارقت نموده و رنگ حنا بر محاسن و زردی حنا در پای او موجود است.

نگارنده گوید- این حکایت را شنیدم از سید استاد علامه بزرگوار فقیه و محدث اهل بیت علیهم السلام آیه‌الله نجفی مرعشی مدظله که فرمودند مرحوم پدرم علامه ورع حاج سید محمود مرعشی در سفر مشهدش در تهران با عده‌ای از علماء مرکز به زیارت بدن شریف مرحوم صدوق موفق شده و دست او را بوسیده که نرم بود و ناخن یک دستش را گرفته و دست دیگرش را نگرفته بود (گویا دست راست را روز پنجشنبه گرفته و دست چپ را برای روز جمعه گذارده که در شب جمعه وفات نموده).

و این مطلب از متواتراتست و افرادی که به این فیض رسیده‌اند نامبردگان زیراند:

۱- سید ابراهیم لواسانی ۲- میرزا ابوالحسن جلوه حکیم و فیلسوف آن عصر ۳- سید محمود مرعشی ۴- حاج آقا محمد آل آقا سبط وحید بهبهانی ۵- آخوند ملا محمد اندرمانی و بعضی دیگر.

از تصنیفات و تألیفات آن بزرگوار قدس سره که مطبوع و در کتابخانه نگارنده موجود است نامبرده‌های زیر است: ۱- کتاب من لا یحضره الفقیه ۲- کتاب علل الشرایع ۳- کتاب معانی الاخبار ۴- کتاب الامالی ۵- کتاب التوحید ۶- کتاب خصال ۷- کتاب المقنع ۸- کتاب ثواب الاعمال ۹- کتاب عقاب الاعمال ۱۰- کتاب عیون اخبار الرضا ۱۱- کتاب الاعتقادات ۱۲- کتاب حقوق الاخوان ۱۳- کتاب صفات الشیعه ۱۴- کتاب اکمال الدین و اتمام النعمه که به امر حضرت صاحب الامر روحی له الفداء نوشته است و از کتابهای بسیار ارزنده او کتاب مدینه‌العلم است که متأسفانه از قرن ششم به بعد مفقود شده و اثری از او نیست و به گفته بعضی از بزرگان اگر مفقود نشده بود ما را از کتب اربعه مستغنی می‌کرد.

این بزرگوار دانشمندی نابغه و متحرک بوده و فکری مواج داشته است. او در روزگار سلطنت رکن الدوله دیلمی و وزارت صاحب بن عباد که هر دو شیعی مذهب و شخصیتی ممتاز داشته‌اند به منظور معرفی شیعه، دست به یک سلسله مسافرت‌های طولانی زد و همه جا با استقبال شایان اهل فضل و رجال حدیث روبرو شد، این مسافرت‌ها از ری که مقر وی بود شروع و به ری نیز پایان یافت، به طوری که از تألیفات او استفاده می‌شود صدوق در سال ۳۵۲ هجری در نیشابور بود که آن روز مرکز علمی بزرگ اهل تسنن بود توقف داشت و همانسال به بغداد و از بغداد به کوفه رفته و تا سال ۳۵۴ در کوفه بوده سپس در ۳۵۵ به بغداد مراجعت کرده و در ۳۶۷ به خراسان سفر کرد و تا سال ۳۶۸ در نیشابور ماند و همان سال عازم ماوراءالنهر و بخارا شد و در سال ۳۷۲ کتاب با عظمت «من لا یحضره الفقیه» را در قصبه «ایلاف» از توابع شهر تاریخی «بلخ» تألیف کرد.

رجال و دانشمندانی که افتخار مجاورت این بزرگوار را یافته‌اند بسیار و از معاریف و مشاهیر آنان نامبردگان زیر می‌باشند.

۱- مرحوم علامه عالیقدر و حکیم ربانی حاج شیخ علی مدرس نوری (ره)

۲- مرحوم سید المتالهین فیلسوف و حکیم امامیه علامه بزرگ میرزا ابوالحسن جلوه.

۳- مرحوم شیخ الحکماء والفقهاء میرزا طاهر تنکابنی.

۴- مرحوم عالم جلیل‌القدر میرزا مسیح طالقانی استاد و مدرس مدرسه مروی که ماده تاریخ فوتش این آیه: (لن یستکف المسیح ان یکون عبداً لله) است

۵- مرحوم حجة الاسلام و شیخ الاعلام حاج شیخ محمد آملی والد ماجد آیه‌الله آملی معاصر ما.

۶- عالم بزرگوار حاج شیخ احمد خندق‌آبادی پدر بزرگوار شیخ المحدثین حاج شیخ جعفر خندق‌آبادی معاصر.

۷- دانشمند جلیل‌القدر حاج شیخ محمد خندق‌آبادی فرزند آن مرحوم.

و بسیاری دیگر که ذکر آنها موجب اطناب و طالین مراجعه به کتاب تذکره‌المقابر نویسنده کنند.

(وف ۳۸۱ ق)، محدث، مفسر، فقیه، اصولی، حافظ قرآن و رجال‌شناس شیعی. مشهور به شیخ صدوق. وی یکی از برجسته‌ترین فقها و محدثان شیعه است. اهل قم بود و در خانواده‌ای فقیه و دانشور به دنیا آمد. پدرش، ابوالحسن علی بن حسین، شیخ قمی‌ها در زمان خویش، نیز محدث و فقیه والایی بود. در قم از پدرش و محمد بن حسین بن ولید و محمد بن علی ماجیلویه و احمد بن علی بن

ابراهیم قمی و دیگران، فقه و حدیث آموخت. استادان شناخته شده‌ی او را در قم و دیگر شهرها متجاوز از دویست نفر می‌دانند. سپس راهی سفری دراز گردید و در ری، نیشابور، مشهد، بلخ، بخارا، مدینه، کوفه، بغداد و همدان، نزد عالمان بزرگ آن عصر به تحصیل علم پرداخت و از سرآمدان شیعه‌ی آن روزگار شد. شیخ مفید و حسین بن عبیدالله غضائری و حسین بن علی بن بابویه از شاگردان معروف او بودند. دانش، حافظه قوی و استواری او در معارف شیعی، آثارش را به لحاظ اهمیت در صدر قرار می‌دهد. در آخرین سالهای زندگی به درخواست شیعیان ری در آن شهر ساکن شد و در همان جا درگذشت. تألیف حدود سیصد اثر را به وی نسبت می‌دهند و نجاشی از یکصد و هشتاد کتاب او نام می‌برد. مهم‌ترین آثار وی عبارت‌اند از: «من لا یحضره الفقیه»، یکی از کتب چهارگانه‌ی شیعه؛ «الاعتقادات»؛ «مدینه العلم»؛ «عیون اخبار الرضا (ع)»، که به درخواست صاحب بن عباد نوشت؛ «الخصال»؛ «اثبات الخلافة»؛ «فضائل الشیعه»؛ «علل الشرایع»؛ «دعائم الاسلام»؛ «ثواب الاعمال»؛ «کتاب الامالی»، معروف به «مجالس»؛ «معانی الاخبار»؛ «اثبات الوصیة»؛ کتاب «التوحید»؛ «صفات الشیعه»؛ «نصوص الائمه» [۱].

برگرفته از کتاب: گنجینه دانشمندان (جلد اول)

منابع زندگینامه: [۱] الاعلام (۱۵۹ / ۷)، اعیان الشیعه (۲۵- ۲۴ / ۱۰)، ایضاح المکنون (۵۸۴، ۵۰۵، ۴۹۱، ۴۹۰، ۴۵۶، ۳۵۰، ۳۴۲، ۳۱۶، ۳۱۵، ۲۹۷، ۲۶۱، ۱۹۶، ۱۰۳ / ۲، ۴۷۷، ۴۷۳، ۳۴۸، ۱۲۳ / ۱)، تاریخ ادبی ایران (۵۴۸- ۵۴۷ / ۱)، تاریخ بغداد (۱۹ / ۳)، خاتمه مستدرک الوسائل (۲۶۵- ۲۵۷ / ۳)، دانشنامه (۴۳۲- ۴۳۱ / ۳)، دایرة المعارف فارسی (۱۷- ۱۶ / ۱)، الذریعه (۱۷۹ / ۲۴، ۲۳۲ / ۲۲، ۲۰۴ / ۲۱، ۲۶۰ / ۱۶، ۳۷۵، ۳۱۳، ۴۵ / ۱۵، ۱۶۲ / ۷، ۴۸۲، ۴ / ۲، ۲۲۶، ۳۱۵، ۴۹۵)، رجال الطوسی (۴۹۵)، رجال النجاشی (۳۱۶- ۳۱۱ / ۲)، روضات الجنات (۱۳۵- ۱۲۳ / ۶)، رجال ابن داود (قسم ۳۲۵- ۳۲۴ / ۱)، ریاض العلماء (۱۲۲- ۱۱۹ / ۵)، ری باستان (۴۲۲ / ۲، ۴۲۶- ۴۲۴ / ۱)، ریحانه (۴۳۹- ۴۳۴ / ۳)، سیر النبلاء (۳۰۴- ۳۰۳ / ۱۶)، الفهرست لابن الندیم (۳۶۳)، الفهرست للطوسی (۳۰۵- ۳۰۴)، فوائد الرضویه (۵۶۴- ۵۶۰)، کشف الظنون (۱۱۷۴)، الکنی والالقباب (۲۲۳- ۲۲۱ / ۱)، لغت‌نامه (ذیل / ابن بابویه)، مؤلفین کتب چاپی (۶۱۷- ۶۱۲ / ۵)، مجالس المؤمنین (۴۶۳- ۴۵۴ / ۱)، معجم المؤلفین (۳ / ۱۱)، معجم رجال الحدیث (۳۲۶- ۳۱۶ / ۱۶)، هدیه الاحباب (۵۰- ۴۹)، هدیه العارفین (۵۳- ۵۲ / ۲).

ابن خضرشاه اصفهانی، عیسی

قرن: ۱۱

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(ح ۱۰۷۴- ۱۰۳۴ ق)، فقیه و محدث شیعی. پدرش از کارگزاران دربار شاه‌عباس بود. ۲۰ سال از زندگی خود را به فراگیری دانش پرداخت و در مجلس درس استادانی چون میرزا علی اصفهانی، محمدتقی مجلسی، رفیع‌الدین نایینی، علاءالدین محمد گلستانه و محمدصادق کرباسی حاضر شد و در انواع علوم عقلی، نقلی، ادبی، ریاضی و پزشکی مهارت یافت. وی در تقوا و پرهیزکاری و زهد و بی‌اعتنایی به دنیا تا بدان پایه بود که گرچه او را مکلف به منصب قضاوت و شیخ الاسلامی اصفهان کردند اما او نپذیرفت و با اینکه ثروت فراوان داشت به دست خود به استنساخ کتب می‌پرداخت. به گفته‌ی پسرش میرزا عبدالله افندی، مؤلف «ریاض العلماء» کتب بسیاری را استنساخ کرد. ابن خضرشاه خوشنویسی چیره‌دست بود و با وجود سرعت کتابت انواع خط را به زیبایی می‌نوشت. به برکت او بیشتر خویشاوندان و خدمتگزاران و یاران و اهالی محل او موفق به کسب دانش شدند. از آثار وی: «رساله فی کیفیت تحلیف اهل الذمه و سائر الکفار»؛ «رساله فی رؤیه الهلال قبل الزوال»؛ «رساله فی صلاة الجمعة»؛ تعلیقاتی بر «کلام الله مجید»، و «کتب اربعه» حدیثی، و کتب فقهی و اصولی، و کتب ادبیات عربی.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الذریعه (۳۰۹/۱۱)، ریاض العلماء (۳۱۰-۳۰۶/۴)، معجم المؤلفین (۳۲/۸).

ابن شهر آشوب سروری مازندرانی، رشیدالدین

قرن: ۶

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۵۸۸-۴۸۸ ق)، عالم، متکلم، محدث، فقیه، مفسر، ادیب و شاعر شیعی. در ساری متولد شد. نیای وی شهر آشوب از شاگردان شیخ طوسی بود و ابن شهر آشوب به واسطه‌ی پدر خود از او روایت می‌کرد. در هشت سالگی قرآن را حفظ می‌خواند. از زمخشری و احمد و محمد غزالی و خطیب خوارزمی اجازه‌ی روایت داشت. بنا به دلایل مذهبی به حلب که در آن زمان در پرتو حمایت حمدانیها پیشرفته‌ترین مرکز علمی تشیع و پناهگاه شیعیان بود، رفت. مدتی نیز در بغداد اقامت داشت. به دلیل اینکه بلاغتش در خطبه مورد پسند مقتفی، خلیفه‌ی عباسی، واقع شد و مواعظش در وی مؤثر افتاد، منصب تدریس در بغداد و لقب رشیدالدین گرفت. پدرش شیخ علی بن شهر آشوب، ابو منصور احمد طبرسی، امین‌الدین طبرسی، ابوالفتوح رازی، قطب راوندی، و فتال نیشابوری، از جمله‌ی استادان وی بودند. شاگردان زیادی نزد وی تربیت شدند. محقق حلی خود را به یک واسطه شاگرد او می‌دانسته است. شهرت و مقبولیت وی چندان بود که علی‌رغم اعتقادات شیعی، مورد احترام و قبول اهل تسنن نیز بود و وی را از محدثین ثقه می‌دانند. مقبره‌ی ابن شهر آشوب در جبل جوشن نزدیک مشهد حسینی قرار دارد. از آثار وی: «معالم العلماء»، که فصلی از آن درباره‌ی شعرای شیعه است؛ «مناقب آل ابی‌طالب»؛ «متشابه القرآن»؛ «بیان التنزیل»؛ «اعلام الطرائق فی الحدود والحقائق»؛ «انساب آل ابیطالب»؛ «الاسباب والنزول علی مذهب آل رسول (ص)»؛ «الحاوی»؛ «الاصناف»؛ «المنهاج»؛ «المخزون المکنون فی عیون الفنون».[۱]

ساری قدیم‌الایام معدن رجال و دانشمندان بزرگ علمی بوده و بزرگان از قبیل علامه جلیل‌القدر جناب محمد بن علی بن شهر آشوب ساروی مازندرانی منسوب به آن می‌باشد.

این بزرگوار از علماء قرن ششم هجری و صاحب تألیفات عدیده مانند مناقب آل ابیطالب و متشابهات القرآن و معالم العلماء و غیره می‌باشد.

علماء علم رجال وی را چنین ستوده‌اند.

محمد بن علی بن آشوب السروی نورالله مرقدہ السنی فخر الشیعه و تاج الشریعه محی آثار المناقب والفضائل والبحر المتلاطم الزخار الذی لیس له ساحل قطب المحدثین و شیخ مشایخهم رئیس العلماء و فقیههم رشید الملة والدین شمس الاسلام والمسلمین فقیه وجیه و محدث مفسر محقق ادیب اریب شاعر منشی بلیغ جامع فنون فضائل و محاسن عالم ربانی شیخ رشید بن ابن شهر آشوب المازندرانی صاحب ۱- مناقب آل ابیطالب ۲- والمعالم ۳- و مثالب النواصب ۴- والمخزون المکنون فی عیون الفنون ۵- و اعلام الطرائق فی الحدود ۶- والحقایق ۷- والاصناف ۸- و مائده الفایده ۹- والمثال فی الامثال والاسباب ۱۰- والنزول علی مذهب آل الرسول ۱۱- والحاوی ۱۲- والانصاف ۱۳- والمنهاج الی غیر ذلک مما ذکره فی رجاله المسمى بمعالم العلماء.

وی در شب جمعه ۲۲ شعبان سنه ۵۸۸ ق ه وفات یافته و در بیرون حلب در بالای کوه معروف به جبل جوشن در جوار مشهدالسلط (محسن بن حسین الشہید (ع)) و قبر احمد بن منیر و ابن زهره.

و ما به خواست خدا عده‌ای از رجال گذشته و معاصر این شهر را به نظر ارباب فضل و دانش می‌آوریم.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: [۱] الاعلام (۷/ ۱۶۷)، اعیان الشیعه (۱۰/ ۱۷)، ایضاح المکنون (۴۵۲، ۴۲۷، ۴۲۱، ۲/ ۱۰۳، ۱/ ۶۹)، خاتمه مستدرک الوسائل (۳/ ۵۶-۶۰)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (۵/ ۶۶۲-۶۶۳)، الذریعه (۲۳/ ۱۵۴، ۲۳۳)، ۲۳۱، ۲۱/ ۹۸-۹۹، ۲۰۱، ۲۲/ ۳۱۸-۳۱۹، ۲۳/ ۱۵۴، ۲۳۳)، ۲۰، ۷۳، ۷۶، ۶۳-۶۲، ۱۱، ۱۰-۱۹/ ۱۷۸، ۱۷۷-۳/ ۴۷۶، ۴۷۷، ۳۷۸، ۲۳۹، ۱۲/ ۲)، روضات الجنات (۲۷۲-۲۶۹/ ۶)، ریاض العلماء (۱۲۸-۱۲۴/ ۵)، ریحانه (۶۰-۵۸/ ۸)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۲۷۴-۲۷۳/ ۶)، فوائد الرضویه (۵۷۱-۵۶۸)، قصص العلماء (۴۲۸-۴۲۹)، کشف الظنون (۱۵۸۴، ۱۲۶۹، ۷۷)، الکنی واللقاب (۳۳۳-۳۳۲/ ۱)، لسان المیزان (۳۹۵/ ۶)، لغت‌نامه (ذیل/ ابن شهر آشوب)، مؤلفین کتب چاپی (۶۲۵-۶۲۴/ ۵)، معجم المؤلفین (۱۷-۱۶/ ۱۱)، نامه‌ی دانشوران (۴۶-۴۵/ ۵)، الوافی بالوفیات (۱۶۴/ ۴)، هدیه الاحباب (۶۹)، هدیه العارفین (۲/ ۱۰۲).

ابن صابونی، کمال الدین عبدالرزاق

قرن: ۷

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

کمال‌الدین عبدالرزاق بن احمد مکنی به ابن فوطی، از مشاهیر علمای حدیث و تاریخ و صاحب نظر در حکمت (و. ۶۴۲- ف. ۷۲۳ ه.ق.) از آثار اوست: مجمع الآداب فی معجم الاسماء علی معجم اللقب در ۵۰ جلد، در الاصداف فی غرر الاوصاف در ۲۰ جلد، تاریخ عالم از خلقت تا تخریب بغداد، الحوادث الجامعة و التجارب النافعة فی المائة السابعة. برگرفته از کتاب: فرهنگ فارسی معین (جلد پنجم)

ابن ضریس رازی، ابو عبدالله محمد

قرن: ۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(ح ۲۹۴-۲۰۰ ق)، حافظ و محدث. جدش، یحیی بن ضریس، از یاران سفیان ثوری است. پدرش، ایوب، نیز از محدثان است و لذا ابن ضریس را محدث بن محدث لقب داده‌اند. وی خود محدث ری بود. از قعنبی، مسلم بن ابراهیم، ابوالولید طیالسی و محمد بن کثیر عبّدی حدیث شنید. احمد بن اسحاق طیبی، اسماعیل بن نجید، احمد بن عبید همدانی، عبدالله بن محمد بن عبدالوهاب رازی و بسیاری دیگر از او روایت کرده‌اند. ابن ضریس را شیخ و مسند خوانده‌اند و عبدالرحمان بن ابی حاتم رازی وی را محدثی ثقه می‌دانست و از او روایت می‌کرد. روز عاشورا در ری درگذشت. از آثار وی: «فضائل القرآن»، در چند مجلد؛ «تفسیر القرآن» یا «تفسیر محمد بن ایوب رازی».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۶/ ۲۷۰)، ایضاح المکنون (۲/ ۱۹۷)، الجرح والتعديل (ج ۳، ق ۱۹۸/ ۲)، ری باستان (۲/ ۳۵۰)، سیر النبلاء (۴۵۳-۴۴۹/ ۱۳)، کشف الظنون (۱۲۷۷، ۴۵۸)، معجم المؤلفین (۸۴-۸۳/ ۹)، الوافی بالوفیات (۲/ ۲۳۴)، هدیه العارفین (۲۲-۲۱/ ۲).

ابن ماکولا، سعدالملک، ابونصر علی

قرن: ۵

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۴۸۶ / ۴۷۵ - ۴۲۲ / ۴۲۱ ق)، رجال‌شناس، حافظ، محدث و شاعر. از فرزندزادگان ابودلف عجلی است. اصل وی از گلپایگان بود. در عکبرا، نزدیک بغداد، متولد شد. نزد ابن‌بشران، خرائطی حنبلی، ابوالطیب طبری و قشیری درس خواند و در ۴۴۷ ق پس از مرگ عمویش، قاضی‌القضات بغداد شد. وی با ابراهیم بن اسحاق حنبل د دوستی داشت و با احمد عتیقی و خطیب بغدادی معاشر بود. ابن ماکولا- با محافل نیمه حنبلی و نیمه شافعی اطراف ابن مسلمه وزیر و قائم، خلیفه عباسی که تلاش در براندازی آل‌بویه، که خاندان ماکولا قدرت و ثروت از آنها داشتند، پیوستگی داشت. ابونصر به شام، مصر، عراق، ماوراءالنهر، جزیره و خراسان سفر کرد و از دانشمندان آن مرز و بوم حدیث شنید و کسانی مثل حسن بن احمد سمرقندی و شجاع بن فارس ذهلی از وی روایت کرده‌اند. او سرانجام به دست غلام ترک خود به قتل رسید. در مکان و سال مرگ وی اختلاف است. از جمله آثارش: «الاکمال فی المؤلف والمختلف» در اسماء الرجال و بررسی اسامی متشابه رجال حدیث است؛ «تهذیب مستمر الاوهام علی ذوی التمنی والاحلام»؛ «مفاخر القلم والسیف والدینار»؛ «الوزراء».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۱۸۳ / ۵)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (۸۲۶- ۸۲۵ / ۶)، دائرةالمعارف البستانی (۶۷۴- ۶۷۳ / ۱)، سیر النبلاء (۵۷۸- ۵۶۹ / ۱۸)، کشف الظنون (۱۷۵۸، ۱۶۳۷)، الکنی والالقباب (۳۹۹ / ۱)، المستفاد فی ذیل تاریخ بغداد (۲۰۳- ۲۰۱)، معجم الادباء (۱۱۱- ۱۰۲ / ۱۵)، معجم المؤلفین (۲۵۷ / ۷)، وفيات الاعیان (۳۰۶- ۳۰۵ / ۳)، هدیة الاحباب (۸۵)، هدیة العارفین (۶۹۳ / ۱)، ریحانه (۱۸۵ / ۸).

ابن مردویه اصفهانی، ابوبکر احمد

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۴۱۰- ۳۲۳ ق)، محدث، حافظ، مفسر و مورخ. از ابوسهل بن زیاد قطان، ابن اسحاق خراسانی، محمد اسواری، احمد بن‌دار و دیگران حدیث شنید. ابوالقاسم عبدالرحمان بن منده، ابوبکر مستملی عطار و ابن شکرویه و برخی دیگر از وی روایت شنیدند. در «معجم البلدان» و «الکنی والالقباب» و «هدیة الاحباب» سال وفات او ۳۵۲ ق ذکر شده است. از آثار وی: «المستخرج علی صحیح البخاری»؛ «التاریخ»، درباره‌ی تاریخ اصفهان؛ «تفسیر القرآن» یا «تفسیر الکبیر»، معروف به «تفسیر ابن مردویه»؛ «الامالی»، در سید مجلس.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۲۴۶ / ۱)، ریحانه (۲۰۰ / ۸)، سیر النبلاء (۳۱۱- ۳۰۸ / ۱۷)، کشف الظنون (۴۳۹)، الکنی والالقباب (۴۰۶ / ۱)، لغت‌نامه (ذیل / احمد)، معجم البلدان (۲۱۶ / ۱)، معجم المؤلفین (۱۹۰ / ۲)، الوافی بالوفیات (۲۰۱ / ۸)، هدیة الاحباب (۸۷)، هدیة العارفین (۷۲- ۷۱ / ۱).

ابن مروان فارسی، دهقان کلودانی، ابوالحسن عباس

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(س چهارم ق)، محدث شیعی. از مشایخ نجاشی بود که از محمد بن یحیی صوفی، ابوافرج اصفهانی و علی بن بابویه، پدر شیخ صدوق، حدیث شنید. او از علی بن بابویه قمی در سفری که در سال ۳۲۸ ق به بغداد نمود اجازه روایت تمام کتابهایش را گرفت. برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: اعیان الشیعه (۷/ ۴۳۱)، رجال النجاشی (۲/ ۹۰، ۱/ ۲۷۲)، ریاض العلماء (۳/ ۵۷)، معجم رجال الحدیث (۹/ ۲۳۶).

ابن نجید نیشابوری، ابوعمر و اسماعیل

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۳۶۵/ ۳۶۶- ۲۷۲ ق)، محدث. وی از مشایخ و زاهدان و محدثان بنام نیشابور و نیای ابوعبدالرحمان سُلمی بود و با ابوعثمان حیری و جنید معاصر و هم صحبت بود. در نیشابور از ابراهیم بن ابی طالب و ابومسلم کجی و محمد بن ابراهیم پوشنجی و عبدالله بن احمد بن حنبل و علی بن جنید رازی حدیث شنید. نوه‌اش، ابوعبدالرحمان سُلمی، و ابوعبدالله حاکم و ابونصر صفار و بسیاری دیگر از وی روایت کرده‌اند. ابن جوزی وی را در حدیث مورد اعتماد و ثقه می‌داند. او را مسند خراسان می‌خواندند. وی در مکه درگذشت. از آثارش: «جزء»، در حدیث.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۱/ ۳۲۶)، تذکره الاولیاء (۲۶۴- ۲۶۲/ ۲)، دائرةالمعارف البستانی (۳/ ۶۲۰)، ترجمه‌ی رساله‌ی قشیریه (۸۰- ۷۹)، ریحانه (۷/ ۲۱۳)، سیر النبلاء (۱۶۸- ۱۴۶/ ۱۶)، طبقات الصوفیه سلمی (۴۵۷- ۴۵۴)، طبقات الصوفیه هروی (۵۰۷)، لغت‌نامه (ذیل / اسماعیل)، معجم المؤلفین (۲/ ۲۹۸)، نامه‌ی دانشوران (۴۲۹- ۴۲۷/ ۴)، نفحات الانس (۲۳۲- ۲۳۱).

ابن ورقاء اودنی، ابوبکر محمد

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۳۸۵ ق)، فقیه و محدث شافعی. از مردم اودنه‌ی بخارا بود و در فقه شافعی آوازه‌ای بلند داشت، و امام شافعیان ماوراءالنهر، در زمان خود بود. از یعقوب یوسف عاصمی و هیشم بن کلیب شاشی و گروهی دیگر روایت می‌کرد. حاکم و ابوعبدالله حلیمی و ابوعبدالله غنّجار و جعفر بن محمد مستغفری از شاگردان او بودند. ابن ورقاء هرگونه ربا را حرام می‌دانست و فروش کالا را در قبال کالا، مگر متساوی، مجاز نمی‌دانست. پس از زیارت خانه‌ی خدا مدتی در نیشابور مسکن گزید، سپس به بخارا بازگشت و در همان شهر درگذشت و در محله کلاباذ دفن شد.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: دائرةالمعارف البستانی (۱/ ۷۳۹)، سیر النبلاء (۴۶۶- ۴۶۵/ ۱۶)، لغت‌نامه (ذیل / ابن ورقاء)، معجم البلدان (۱/ ۳۲۹)،

الوافی بالوفیات (۳/ ۳۱۶)، وفیات الاعیان (۲۱۱- ۲۰۹/ ۴).

ابن هزارمرد، ابومحمد عبدالله بن محمد

قرن: ۵

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۴۶۹- ۸۴ق)، محدث اهل سنت. به گفته‌ی خطیب بغدادی شهرت پدرش، محمد، هزارمرد بود، اما به آورده‌ی یاقوت حموی و ذهبی هزارمرد نام نیای بزرگ اوست. در بغداد متولد شد. از ابوالقاسم بن حبابه و ابوحفص کتانی و ابوطاهر مخلص و دیگر مشایخ وقت حدیث شنید. مدتی خطیب صریفین بود. بارها به بغداد رفت و به روایت احادیث شریف پرداخت. خطیب بغدادی از وی روایت کرده و او را به صدوق بودن ستوده است. ابن هزارمرد از مشایخ حمیدی، ابوالمفضل سمعانی، هبة‌الله شیرازی، اسماعیل بن سمرقندی، عبدالوهاب انماطی و محمد بن طاهر و دیگران است. وی راوی کتاب «الجعدیات» از ابوالقاسم بن حبابه است. برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول- ششم)

منابع زندگینامه: تاریخ بغداد (۱۴۷- ۱۴۶/ ۱۰)، سیر النبلاء (۳۳۲- ۳۳۰ / ۱۸)، ریحانه (۲۷۲ / ۸)، معجم البلدان (۴۵۸ / ۳).

ابن اورمه‌ی قمی، ابوجعفر محمد

قرن: ۲

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(س دوم ق)، محدث شیعی. از یاران امام هادی (ع) بود و در روزهایی که امام در زندان سامراء بود ابن اورمه به دیدار وی می رفت. به گفته‌ی نجاشی مردم قم به وی نسبت غلو داده بودند و تمامی روایات او را موثق نمی‌دانستند. اما توقیع منسوب به امام هادی (ع) او را از تهمت غلو مبری می‌نماید. وی از ابن سنان و احمد بن نصر و زرعه بن محمد و علی بن حسان روایت می‌کرد و حسین بن حسن و سهل بن زیاد و معلی بن محمد از او حدیث شنیدند. از جمله آثارش: «کتاب الاشربه»، «الایمان والنذور»؛ «التجارات والاجارات»؛ «التجمل والمروه»؛ «الجنائز»؛ «کتاب الحدود»؛ «حقوق المؤمن و فضه»؛ «کتاب الخمس»؛ «کتاب مانزل فی القرآن فی القرآن فی امیرالمؤمنین (ع)».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول- ششم)

منابع زندگینامه: الذریعه (۲۹/ ۱۹، ۲۵۵، ۴۶/ ۷، ۲۹۶/ ۶، ۱۴۹/ ۵، ۳۵۹، ۳۴۷/ ۳، ۵۱۶، ۱۰۶/ ۲)، رجال الطوسی (۵۱۲)، رجال النجاشی (۲۱۳- ۲۱۱/ ۱۲)، الفهرست للطوسی (۲۷۸)، معجم رجال الحدیث (۱۱۹- ۱۱۵/ ۱۵).

ابن بابویه، ابوعبدالله حسین

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(ز ۳۷۸ق)، فقیه و محدث امامی. برادر شیخ صدوق. در خاندانی از اهل علم نشو و نما کرد. نزد پدرش و برادرش و حسین بن

احمد بن ادریس و علویه صفار حدیث آموخت. کثرت محفوظات و قدرت حافظه‌اش حیرت‌آور بود. از او روایات بسیاری نقل شده. شریف مرتضی، شریف محمد بن حمزه مرعشی، خزاز، و ابن غضائری از وی روایت کرده‌اند. صاحب بن عباد او را بسیار گرامی می‌داشت و چون به حضور صاحب می‌آمد و او را در صدر می‌نشاند. فرزندش، ثقه‌الدین حسن بن حسین، و فرزندزادگان‌شان تا زمان شیخ منتجب‌الدین جملگی از بزرگان علما و فقها و محدثین بوده‌اد. از آثارش: کتاب «التوحید و نفی التشبیه»؛ کتاب «الرد علی الواقفه».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: اعیان الشیعه (۱۱۷-۱۱۶/۶)، الذریعه (۲۳۵-۲۳۴/۱۰، ۴۸۷/۴)، روضات الجنات (۳۰۴-۳۰۳/۲)، ریاض العلماء (۱۵۰-۱۴۸/۲)، ریحانه (۴۰۰/۷)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۱۱۵/۴)، لسان المیزان (۵۶۶/۲)، مجالس المؤمنین (۴۲۹/۱)، معجم رجال الحدیث (۴۵-۴۴، ۴۲/۶)، معجم المؤلفین (۴/۳۰).

ابن بسطام، حسین

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(س سوم و چهارم ق)، عالم امامی و محدث. از رجال بنام روزگار غیبت صغری است که با کلینی (م ۳۲۹ ق) و ابن قولویه همطبقه و معاصر بود. وی به دستیاری برادرش ابوعتاب عبدالله بن بسطام اخبار و احادیث دایر بر طب را که از حضرت رسول (ص) و اهل بیت عصمت (ع) روایت شده بود در کتابی به نام «طب الائمه» گردآوری کرد.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: اعیان الشیعه (۴۶۰/۵)، بحار الانوار (۱۱/۱)، الذریعه (۱۴۰-۱۳۹/۱۵)، رجال النجاشی (۱۵/۲، ۱۳۷/۱)، روضات الجنات (۳۰۳-۳۰۱/۲)، ریحانه (۴۱۳/۷، ۴۰۰/۲)، الکنی واللقاب (۲۲۶/۱)، لسان المیزان (۵۰۸/۲)، معجم رجال الحدیث (۲۰۲-۲۰۱/۵).

ابن بطله قمی، ابو جعفر محمد

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(س چهارم ق)، ادیب، محدث، نحوی، لغوی و رجال‌شناس امامی. در روزگار غیبت صغری در قم و بغداد می‌زیست. وی معاصر شیخ کلینی بود. محدثان و رجال‌نویسان شیعی وی را محدث دارای مسامحه می‌دانند و می‌گویند که در روایت‌هایش احادیث سستی یافت می‌شود. وی از احمد بن محمد بن خالد برقی و حسین به حسن قمی و محمد بن حسن صفار و محمد بن حسین بن ابی‌الخطاب حدیث شنید. علی بن حاتم از وی روایت کرده است. از آثار وی: «تفسیر اسماء الله تعالی و ما یدعی به»، «کتاب قرب الاسناد»، «فهرست ابن بطله». نجاشی در کتاب خود آثار دیگری از وی را آورده است.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: اعیان الشیعه (۲۶۱/۲)، الذریعه (۷۰/۱۷، ۳۷۵-۳۷۴/۱۶)، رجال النجاشی (۲۸۳-۲۸۲/۲)، ریحانه (۴۱۷/۷)،

طبقات اعلام الشیعه (قرن ۲۵۴- ۲۵۳/۴)، الفهرست للطوسی (۳۹)، معجم المؤلفین (۱۴۸/۹).

ابن بُندار قزوینی، ابویوسف عبدالسلام

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۴۸۸- ۳۹۳ ق)، مفسر، متکلم و محدث معتزلی. اصلاً قزوینی است و در آنجا به دنیا آمد. ابتدا در زادگاهش به تحصیل پرداخت. وی از شاگردان برجسته قاضی عبدالجبار همدانی بود و در نزد وی کلام خواند و مذهب اعتزال را از او اخذ کرد. در همدان از ابوطاهر بن سلیمه و در اصفهان از ابونعیم، و نیز از اساتید دیگر بهره گرفت. گرانمایه، خوش محضر و ظریف بود. ابوالقاسم بن سمرقندی ابوغالب بن بناء، هبة الله بن طاووس و اسماعیل بن محمد تیمی و ابوسعید بغدادی و دیگران از وی حدیث شنیدند. سالیان بسیاری در مصر به سر برد. چندی هم در طرابلس (شام) سکنی کرد. از دمشق دیدار کرد و آن شهر را بَلَدِ النَّصَب، شهر دشمنان امیرالمؤمنین و خاندانش (ع) نامید. در اواخر عمر مقیم بغداد شد، و در همان جا درگذشت و در گورستان خیزران دفن شد. ابن اثیر تاریخ تولد وی را ۴۱۱ ق ذکر کرده است و در «هدیه العارفين» نیز به تبع آن چنین آمده است. از آثار وی: «حدائق ذات بهجة»، تفسیر قرآن در سیصد جزء که هفت جزء آن درباره‌ی سوره فاتحه است.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۱۳۱/۴)، سیر النبلاء (۶۲۰- ۶۱۶/۱۸)، الکامل (۱۷۸/۸)، کشف الظنون (۶۳۴)، لسان المیزان (۳۶۲، ۳۵۰-۴/۳۴۷)، معجم المؤلفین (۲۳۱/۵)، هدیه العارفين (۵۶۹/۱).

ابن بودی شیرازی، ابوالقاسم هبة الله

قرن: ۵

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۴۸۶/ ۴۸۵ ق)، حافظ، محدث و مورخ. اهل شیراز بود. به دنبال حدیث به شرق و غرب سفر کرد و در خراسان، عراق، مکه، مدینه، یمن، مصر، شام، جزیره، قومس، فارس، خوزستان، جبال، سرحدات و سواحل، از ابوبکر محمد بن حسن شیرازی و احمد بن فضل باطرقانی و ابوجعفر بن مُسَلِمَه و اقران آنها حدیث شنید. نصر مقدسی و هبة الله بن طاووس و ابونصر یونارتی از وی روایت کرده‌اند. سمعانی گوید از محضر او بهره بسیار می‌بردند. در ۳۵۰ ق وارد بغداد شد و در اواخر عمر ساکن مرو شد و در همان جا درگذشت. اثر وی: «تاریخ شیراز».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۹/۶۱)، سیر النبلاء (۱۹- ۱۷/۱۹)، الکامل (۱۶۶/۸)، کشف الظنون (۲۹۶)، المستفاد من ذیل تاریخ بغداد (۲۴۸- ۲۴۶)، معجم المؤلفین (۱۴۱/۱۳).

ابن تانه خرجانی، ابونصر محمد

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۳۷۵ ق)، محدث و قاری. از مردم اصفهان بود. در بغداد از ابوعلی بن شاذان و همتیان او و در اصفهان از ابوبکر بن مردویه و همطبقه او حدیث شنید. وی در اصفهان مجلس املائی حدیث داشت. سرانجام در اصفهان درگذشت.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: دائرةالمعارف البستانی (۲/ ۴۱۲).

ابن جراح بغدادی، ابوالحسن علی

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۳۳۴- ۲۴۵ ق)، ادیب، نویسنده، محدث، مفسر و مورخ. از خاندانی ایرانی تبار بود. از احمد بن بیدیل قاضی و حسن بن محمد زعفرانی و دیگران حدیث شنید. فرزندش عیسی و ابوالقاسم طبرانی و ابوطاهر ذهلی از او حدیث روایت کرده‌اند. وی وزیر مقتدر و قاهر عباسی بود که امور مالی دولت را سامان داد. مدتی خلیفه او را برکنار کرد و به زندان انداخت و پس از آزادی به ریاست دیوانها منصوب شد. در ۳۱۱ ق او را به مکه، سپس به صنعا تبعید کرد. در ۳۱۲ ق بخشوده و ریاست دیوان اشراف مصر و شام به او سپرده شد. پس از آن در ۳۱۵ ق مجدداً به وزارت رسید، ولی باز بر اثر حسد درباریان خشم خلیفه بر وی نازل شد و او را دستگیر و زندانی کردند. ابن جراح از وزرای ایرانی دربار خلفای عباسی بود، که زندگی پر فراز و نشیبی را گذراند، اما در پایان زندگی، در بغداد، محترم زیست. او را به نیک رفتاری و نیک خلقی ستوده‌اند. هارولدباون خاورشناس انگلیسی کتابی درباره‌ی زندگی وی به نام «زندگی علی بن عیسی و عصر او» به انگلیسی نوشته است. از آثارش: «دیوان رسائل»، «معانی القرآن» و تفسیر آن که با همکاری ابوالحسن واسطی و ابن مجاهد مقرئ تألیف شد، «جامع الدعاء»، «کتاب الکتاب و سیاسه المملکه و سیره الخلفاء».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: آثار الوزراء (۱۳۱- ۱۲۶) الاعلام (۱۳۳/ ۵)، تاریخ بغداد (۱۶- ۱۴/ ۱۲)، روضات الجنات (۲۰۷- ۲۰۶/ ۵)، سیر النبلاء (۳۰۱- ۲۹۸/ ۱۵)، الفهرست ابن ندیم، ترجمه (۲۱۲- ۲۱۱، ۶۰)، معجم الادباء (۷۳- ۶۸/ ۱۴)، معجم المؤلفین (۱۶۲- ۱۶۱/ ۷).

ابن جنید رازی، ابوالحسن محمد

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۳۴۷ ق)، حافظ، محدث شافعی و مورخ. در ابتدا معروف به ابن رستاقی و یا ابورستاق بود. از مردم ری بود. در خراسان، عراق، شام و مکه حدیث شنید و در دمشق مسکن گزید و به محدث شام معروف شد. اولین استاد وی محمد بن ایوب بن ضمریس بود و ابن جنید از او و محمد بن حفص مَهْرَقانی و حسن بن سفیان و ابراهیم بن یوسف هِسْتَنْجانی و فِریابی و بسیاری دیگر حدیث شنید. پسرش، تمام رازی، و عقیل بن عبدان و ابوالحسن بن جَهْضَم از او روایت کرده‌اند. در دمشق از دنیا رفت. از آثار وی: «مناقب الامام

الشافعی»، در احوال و اخبار شافعی.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه ری باستان (۲/ ۳۷)، سیر النبلاء (۱۸- ۱۶/ ۱۷)، کشف الظنون (۱۸۳۹)، معجم المؤلفین (۲۰۷/ ۱۰)، هدیة العارفين (۲/ ۴۳).

ابن حاتم قزوینی، ابوالحسن علی

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(ز ۳۵۰ ق)، محدث و فقیه شیعی. از محمد بن ابی‌عبدالله اسدی حدیث شنید و از وی نیز روایت می‌کرد. شیخ طوسی او را محدثی ثقه می‌داند، و کتب او را مورد اعتماد توصیف کرده است. ابن حاتم از مشایخ شیخ صدوق بود و صدوق و تلعبیری از وی اجازه‌ی روایت گرفتند. ابوعبدالله حسین بن علی بن شیبان قزوینی در ۳۵۰ ق از وی حدیث شنیده است و جعفر بن محمد قولویه و تلعبیری نیز از وی روایت کرده‌اند. ابوعبدالله بن شاذان که از مشایخ نجاشی است از راویان اوست. از آثار وی: حدود سی کتاب به ترتیب کتب فقه، از جمله: کتاب «الوضوء»؛ کتاب «الاذان»؛ کتاب «القبلة»؛ کتاب «الوقت»؛ کتاب «الصلاة»؛ کتاب «الصوم» یا «الصیام»؛ کتاب «الحج» از دیگر آثار وی: کتاب «التوحید والمعرفة»؛ کتاب «العلل»؛ کتاب «الصفوة فی اسماء امیرالمؤمنین (ع)»؛ کتاب «صفات الانبیاء»؛ کتاب «الرد علی القرامطه»؛ کتاب «الرد علی اهل البدع».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الذریعه (۳۰۵، ۱۱۱/ ۲۵، ۹۲/ ۲۱، ۴۱/ ۱۷، ۱۴۶/ ۱۶، ۳۱۲، ۱۰۲، ۵۸، ۴۷، ۴۴/ ۱۵، ۲۶۵/ ۱۲، ۲۵۱/ ۶، ۴۸۷/ ۴، ۴۰۵/ ۱)، رجال ابن داود (قسم ۲۳۹/ ۱ و قسم ۴۷۹/ ۲)، رجال الطوسی (۴۸۲)، معجم رجال الحدیث (۲۳۶- ۲۳۵/ ۱۱)، الفهرست للطوسی (۲۱۳).

ابن حبان تمیمی بُستی، ابوحاتم محمد

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(ح ۳۵۴- ۲۷۰ ق)، محدث، مورخ و فقیه شافعی. در خانواده‌ای عرب تبار در بُست، بین سجستان و هرات، متولد شد. در خراسان، عراق، شام، حجاز، و مصر حدیث شنید، و استادان بسیاری دید، ولی از ابن خزیمه بیشترین تأثیر را پذیرفت. در بازگشت به زادگاهش با حنبلیان به ستیزه پرداخت و به علت نگرش مخالفی که در توحید و نبوت داشت به زندقه متهم شد؛ لذا به سمرقند رفت و در آنجا به واسطه احاطه به حدیث و فقه، منصب قضاوت را به وی سپردند. در سفر به نیشابور خانقاهی در آنجا ساخت. در ۳۴۰ ق به زادگاهش بازگشت و تا پایان عمر در آنجا ماند. ابوحاتم خانه و کتابخانه خود را وقف دانش پژوهان کرد. از آثار وی: «المُسند الصحیح»، در حدیث که برخی آن را از «سنن ابن ماجه» صحیح‌تر می‌دانند؛ «روضه العقلاء»، در ادبیات؛ کتاب «الانواع والتفاسیم» یا «التفاسیم والانواع»، در حدیث؛ «معرفة المجروحین من المحدثین»؛ «وصف العلوم و انواعها»؛ «علل اوهام اصحاب التواریخ»؛ «تاریخ ابن حبان»؛ کتاب «الثقات».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۳۰۷-۳۰۶/۶)، تاریخ اسلام (حوادث ۱۱۴-۱۱۲/۳۸۰-۳۵۱)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (۴۸۹-۴۸۸/۳)، دائرة المعارف البستانی (۴۳۹/۱)، ریحانه (۴۶۴-۴۶۳/۷)، سیر النبلاء (۱۰۴-۹۲/۱۶)، کشف الظنون (۱۴۰۰، ۱۰۸۷، ۱۰۷۵، ۵۲۲-۵۲۱، ۴۶۳، ۲۷۷)، لسان المیزان (۹/۶)، لغت‌نامه (ذیل/ابن حبان)، معجم البلدان (۴۹۸-۴۹۳/۱)، معجم المؤلفین (۱۷۴-۱۷۳/۹)، نامه‌ی دانشوران (۳۷۵-۳۷۱/۲)، الوافی بالوفیات (۳۱۸-۳۱۷/۲)، هدیة العارفين (۴۵-۴۴/۲).

ابن حمّشاد نیشابوری، ابوالحسن علی

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۳۳۸-۲۵۸ ق)، حافظ و محدث. شیخ نیشابور بود. از حسین بن فضل مفسّر و فضل بن محمد شعرانی و ابراهیم بن دیزیل و همطبقه آنان حدیث شنید و برای استماع حدیث سفرهای بسیار کرد. احمد بن اسحاق صبغی نیشابوری مدتی ملازم و معاشر وی بود. ابوعبدالله حاکم و ابواحمد حاکم و ابوعبدالله بن منده از شاگردان وی می‌باشند. فرزندش، عبدالله بن علی، گوید که یاد ندارم پدرم شبی قیام و نیایش شبانه را ترک کرده باشد. در «سیر اعلام النبلاء» وی را تحت نام علی بن حمشاد آورده. از آثار وی: «المسند الكبير»، در ۴۰۰ جزء؛ «الانوار» در ۲۶۰ جزء؛ «تفسیر القرآن»، ۲۳۰ جزء در ده مجلد؛ «الاحکام» در ۲۶۰ جزء.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۱۴۲/۵)، سیر النبلاء (۴۰۰-۳۹۸/۱۵)، معجم المؤلفین (۸۵/۷)، هدیة العارفين (۶۷۹/۱).

ابن حمّویه جوینی سرخسی، تاج‌الدین، ابومحمد عبدالله

قرن: ۷

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۶۴۲-۵۷۳/۵۷۲-۵۶۶ ق)، مورخ، ریاضیدان، پزشک، محدث و فقیه شافعی. اصل وی از خراسان بود و در دمشق به دنیا آمد. در ۵۹۳ هـ به مغرب رفت و به منصور یعقوب بن یوسف، سومین فرمانروای موحدی پیوست. و تا ۶۰۰ ق در آنجا ماند آنگاه از راه مصر به دمشق بازگشت. از ابومحمد بن عبدالله بن سلیمان بن حوط الله انصاری و ابوالقاسم بن عساکر حدیث شنید مندری و زین‌الدین فارقی از وی روایت کردند. وی در دمشق فوت کرد. از آثار: «المسالک والممالک»؛ «السیاسة الملوكیه»؛ «المونس فی اصول الاشیاء»، در هشت مجلد؛ «الامالی»؛ «رحله المغربیه» یا «رحله الی المغرب».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۲۴۸/۴)، ایضاح المکنون (۴۷۳، ۱۰۲، ۳۲/۲، ۵۵/۱)، دائرة المعارف البستانی (۴۴۹-۴۴۸/۱)، سیر النبلاء (۹۷-۹۶/۲۳)، معجم المؤلفین (۹۶/۶)، هدیة العارفين (۴۶۱/۱).

ابن حمّویه جوینی، صاحب، فخرالدین، ابوالمظفر یوسف

قرن: ۷

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۶۴۷-۵۸۲ ق)، ادیب، شاعر و محدث. اصل وی از جوین نیشابور بود. در دمشق به دنیا آمد و در آنجا و مصر حدیث شنید. از ۶۲۴ ق به خدمت محمد بن محمد، فرمانروای ایوبی دمشق، درآمد و تا زمان مرگ او با وی همکاری داشت. در ۶۴۰ ق سلطان نجم‌الدین ایوب او را زندانی کرد. ابن حمویه تا ۶۴۳ ق در زندان به سر برد. سلطان در این سال وی را از بند رها کرد و فرماندهی سپاه خود را به او داد. پس از درگذشت نجم‌الدین، اروپائیان بر «دمیاط» دست یافتند که ابن حمویه در جنگ با آنها کشته شد و جنازه وی به مصر برده شد. از آثارش: «تقویم الندیم و عقبی النعیم المقیم»؛ «دیوان» شعر.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۲۵۵/ ۱۰، ۳۲۹-۳۲۸/ ۹)، کشف الظنون (۴۷۰)، معجم المؤلفین (۳۳۱/ ۱۳).

ابن حیدر قزوینی، ابوالقاسم عبدالله، عیدالله

قرن: ۶

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۵۸۲ ق)، فقیه و محدث شافعی. در قزوین متولد شد. به خراسان مهاجرت و در محضر پیشگامان فقه شافعی آنجا تلمذ کرد. وی از زاهر شحامی و فراوی و یوسف همدانی حدیث شنید. سپس به همدان رفت و در آنجا مسکن گزید و همان جا درگذشت. کتابی به نام «المشیخه»، در شرح زندگی استادانش نوشت. از دیگر آثارش: «اربعون حدیثاً»؛ «تصنیف فی الاصلین».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۲۱۴/ ۴)، لسان المیزان (۷۶۵-۷۶۴/ ۳)، معجم المؤلفین (۵۲/ ۶)، هدیة العارفین (۴۵۷/ ۱).

ابن حیویه نیشابوری، ابوالحسن محمد

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(ح ۳۶۶-۲۷۶ ق)، محدث و قاضی. در کودکی به مصر رفت و در همان جا ساکن شد. از عمویش، یحیی بن زکریای نیشابوری اعرج، از بکر بن سهل دمیاطی، و نسائی صاحب «سنن» و بسیاری دیگر حدیث شنید. عبدالغنی و علی بن محمد خراسانی و هارون بن یحیی طحان و دیگران از وی روایت کرده‌اند. ابن ماکولا او را ثقه‌ای دانا و بزرگ توصیف کرده است. از آثار وی: رساله‌ای در «من وافقت کنیته کنیه زوجة من الصحابة».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۹۷/ ۷)، سیر النبلاء (۱۶۰/ ۱۶)، معجم المؤلفین (۲۱۵/ ۱۰).

ابن خراسانی، ابوالعز محمد

قرن: ۶

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۵۷۶-۴۹۴ ق)، شاعر، نحوی، عروضی و محدث. وی نزد ابومنصور جوالیقی به تحصیل پرداخت. از ابوالحسین طیوری و ابوسعید بن خشیش حدیث شنید و ابن‌الاکثر و ابوالفتوح بن حصری از وی روایت کرده‌اند. وی علاقه‌ی وافری به علم عروض داشت و در سرودن شعر بسیار توانا و استاد بود. در پایان عرم دچار پریشانی حواس شد. از آثار وی: «دیوان» اشعار، در پنج مجلد؛ «النوادر»؛ «العروض» و چندین اثر دیگر در فنون ادبی.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۷/ ۲۵۲)، ایضاح المکنون (۲/ ۱۰۰)، ریحانه (۷/ ۴۹۶-۴۹۷)، سیر النبلاء (۸۳-۸۲/ ۲۱)، کشف الظنون (۷۶۵)، لسان المیزان (۶/ ۵۱۰)، معجم الادباء (۴۷-۴۶/ ۱۹)، معجم المؤلفین (۱۱/ ۳۰۴)، الوافی بالوفیات (۱/ ۱۵۰)، هدیة العارفين (۲/ ۹۸).

ابن خراش خراسانی، ابوجعفر احمد

قرن: ۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۲۴۳/ ۲۴۲ ق)، محدث. در بغداد می‌زیست. از عبدالرحمان بن مهدی، وهب بن جریر، شباہ بن سوار، ابوعمار عقدی، عمرو بن عاصم و عبدالصمد بن عبدالوارث حدیث شنید. مسلم بن حجاج نیشابوری، ترمذی، عبید عجلی، عبدالله بن احمد و سراج از وی روایت کرده‌اند. برخی رجال‌نویسان وی را شیعه دانسته‌اند و بر ثقه بودن وی تأکید دارند.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: اعیان الشیعه (۲/ ۴۹۳)، الجرح والتعديل (ج ۱، ق ۴۸/ ۱)، تاریخ بغداد (۸۰-۷۸/ ۴)، تهذیب التهذیب (۱/ ۲۳)، سیر النبلاء (۱۵۸-۱۵۷/ ۱۲).

ابن خراش مروزی، ابومحمد عبدالرحمان

قرن: ۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۲۸۳ ق)، محدث شیعی. اصل او از مرو است. به گفته خطیب بغدادی او یکی از جویندگان حدیث در آفاق بود که به حفظ و شناخت و فهم صحیح حدیث و رجال موصوف می‌باشد. در طلب حدیث رنج فراوان کشید و شهرهای خراسان، عراق، حجاز، شام و مصر را دید. بکر بن محمد بن حمدان مروزی از وی نقل کرده که گفت: در راه تحصیل حدیث در تنگناهای طرق ارتباطی و کمبود آب پنج بار مجبور شدم تا ادرار خود را بیاشامم. وی از خالد بن یوسف سمتی و عبدالجبار بن علاء مکی و ابوحفص فلاس و علی بن خشرم مروزی و محمد بن یحیی ذهلی و بسیاری از هم‌طبقه آنان حدیث شنیده است. او از مشایخ ابن‌عقده و بکر بن محمد صیرفی مروزی و ابوسهل قطان و دیگران است. عبدالملک بن محمد جرجانی گوید که پرحافظه‌تر از ابن‌خراسان ندیده است. او در بغداد درگذشت، اما ابوبکر طرسوسی معتقد است که ابن‌خراسان در طرسوس در سال ۲۹۴ ق درگذشته.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: تاریخ الاسلام (حوادث ۲۱۴- ۲۱۳/ ۲۹۰- ۲۸۱)، تاریخ بغداد (۲۸۲- ۲۸۰/ ۱۰)، سیر النبلاء (۵۱۰- ۵۰۸/ ۱۳)، لسان المیزان (۳۲۴- ۳۲۲/ ۴)، معجم رجال الحدیث (۳۵۴/ ۹).

ابن خُزیمه، ابوبکر محمد

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۳۱۱- ۲۲۳ ق)، فقیه و محدث شافعی. اهل نیشابور و در آنجا پیشوای دینی بود. به عراق، شام، عربستان و مصر سفر کرد. از اسحاق بن راهویه و محمد بن حمید و عتبه مروزی و علی بن حُجر و اسحاق بن شاهین و دیگران حدیث شنید و استادان بسیاری دید و خود استاد محمد بن اسماعیل بخاری و مسلم بن حجاج نیشابوری و ابوحاتم بُستی و اسحاق نسوی و ابن‌بالویه و ابواحمد حاکم و ابوالحسن آبری و بسیاری دیگر بود. آثارش را بیش از ۱۴۰ مجلد دانسته‌اند، از آن جمله: کتاب «صحیح ابن خزیمه» یا «مختصر المختصر من المسند الصحیح عن النبی (ص)».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۶/ ۲۵۳)، تاریخ نیشابور (۱۲۰- ۱۱۹)، الجرح والتعديل (ج ۳، ق ۱۹۶/ ۲)، دائرةالمعارف البستانی (۴۵۹/ ۱)، ریحانه (۷/ ۴۹۹)، سیر النبلاء (۳۸۲- ۳۶۵/ ۱۴)، کشف الظنون (۱۴۰۶، ۱۰۷۵)، الکنی والالقباب (۱/ ۲۷۶)، معجم المؤلفین (۴۰- ۳۹/ ۹)، الوافی بالوفیات (۲/ ۱۹۶)، هدیة العارفين (۲/ ۲۹).

ابن خسرو بلخی، ابو عبدالله حسین

قرن: ۶

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۵۲۰ ق)، محدث. معروف به سمسار حنفی. از حمیدی و مالک بانپاسی و ابوالحسن انباری و عبدالسلام قزوینی و عبدالواحد بن فهد علف و بسیاری دیگر حدیث شنید و ابن جوزی و ابن عساکر از وی روایت کرده‌اند. ابن ابی طی او را در رجال شیعه ذکر کرده و گوید که او کتابی در «مناقب اهل بیت (ع)» و نیز در «کلام ائمه (ع)» نوشته است. به وی نسبت اعتزال نیز داده‌اند و صاحب «اعیان الشیعه» گوید که چنین نسبتی ناشی از خلط بین تشیع و اعتزال به خاطر اشتراک پاره‌ای از اصول می‌باشد. از آثارش: جمع آوری «مسند ابی حنیفه» در دو مجلد.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: اعیان الشیعه (۶/ ۱۵۴)، سیر النبلاء (۵۹۳- ۵۹۲/ ۱۹)، کشف الظنون (۱۶۸۱)، لسان المیزان (۵۷۸- ۵۷۷/ ۲)، معجم المؤلفین (۴/ ۵۰)، الوافی بالوفیات (۳۹- ۳۸/ ۱۳).

ابن داوود قمی، ابوالحسن محمد

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۳۶۸ ق)، فقیه امامی و محدث. وی از فقها و مشایخ حدیث امامیه در قم بود. از قم به بغداد رفت و در آنجا به نشر حدیث پرداخت. ابن داوود ممدوح نجاشی و علامه و دیگر علمای رجال بود. شیخ مفید و احمد بن عبدون و ابوعبدالله غضائری و ابن نوح سیرافی از وی روایت کرده‌اند. ابن غضائری می‌گوید: «افقه و احفظ از ابن داوود و اعرف نسبت به حدیث از او ندیدم». وی در بغداد در گذشت و در مقابر قریش دفن شد. از آثار وی: «کتاب البیان عن حقیقه الصیام»، «الحديث المختلفین»، «الذخائر»؛ کتاب بزرگ «المزار»؛ «الممدوحین والمذمومین».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۶/ ۲۰۲)، اعیان الشیعه (۹/ ۶۵)، ایضاح المکنون (۱/ ۲۰۵)، رجال الطوسی (۵۱۱)، رجال النجاشی (۳۰۵) - (۲/ ۳۰۴)، ریحانه (۷/ ۵۱۴)، الذریعه (۲۲/ ۲۲۴، ۲۰/ ۳۲۰، ۵/ ۱۰، ۱۷۱/ ۳)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۲۳۶/ ۴)، فوائد الرضویه (۳۸۸)، الفهرست للطوسی (۲۷۰)، الکنی واللقاب (۲۸۳- ۲۸۲/ ۱)، لغت‌نامه (ذیل/ ابن داوود)، معجم المؤلفین (۸/ ۲۵۹)، هدیة العارفین (۲/ ۴۸).

ابن رازی، ابومحمد جعفر

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(س چهارم ق)، فقیه و محدث امامی. ساکن ری بود. پدرش محدثی ثقه بود و از مشایخ ابن رازی محسوب می‌شود. از دیگر استادان او محمد حمیری، سهل دیباجی، محمد بن همام اسکافی و محمد بن مظفر مصری می‌باشند. وی از مشایخ روایت شیخ صدوق است، و به نوبه‌ی خود، تفسیر امام حسن عسکری (ع) را از صدوق روایت کرده است. به گفته‌ی صاحب «روضات»، از کتب ابن رازی استفاده می‌شود که نامبرده از صاحب بن عباد روایت می‌کرده و ممکن است پاره‌ای از مقامات علمی را از او بهره‌مند شده باشد. ابن داوود او را دانشمندی ثقه می‌داند و شیخ طوسی او را در ردیف کسانی آورده است که مستقیماً از معصوم روایت نکرده‌اند. در «رجال الطوسی» و «رجال ابن داود» تحت نام جعفر بن علی بن احمد آورده شده است. محدث نوری معتقد است که شرح حال نویسان در مورد ابومحمد جعفر بن احمد قمی اهمال کرده‌اند و در «نفس الرحمان» از علمای رجال گذشته و حال تعجب می‌کند که چگونه به شرح حال او پرداخته و از این مهم غفلت کرده‌اند. او را تصانیف بسیاری است. سید بن طاووس در «الدروع الواقیه» و شیخ ورام در «تنبيه الخواطر» و ابن فهد در «التحصین» و «عدة الداعی» از کتب او نقل کرده‌اند، و کراجکی در کتاب «الفهرس» ذکر کرده که وی در قم و ری ۲۲۰ کتاب تصنیف کرده است. از جمله آثار وی: «ادب الامام والمأموم»، «المانعات من دخول الجنة» یا «الاعمال المانعة من دخول الجنة»، «جامع الاحادیث النبویه»، مشتمل بر هزار حدیث نبوی به ترتیب حروف هجا؛ «المنبى عن زهد النبى (ص)»، «الغایات»، «المسلسلات» یا «مسلسلات الاخبار»، شامل کلیه‌ی وقایعی است که در تمام طبقات اسنادش نامعصوم، لفظ خاص تکرار شده؛ «العروس»، در فضل و آداب روز جمعه؛ «نوادر الاثر فی علی (ع) خیر البشر»، که در آن حدیث نبوی «علی خیر البشر» را از، بیش از، ۷۰ طریق آورده است.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: اعیان الشیعه (۸۳- ۸۲/ ۴)، الذریعه (۲۱/ ۲۱، ۳۱- ۳۰/ ۱۹، ۵/ ۳۸۶، ۱/ ۳۱)، رجال ابن داود (قسم ۸۶/ ۱)، رجال

الطوسی (۴۵۷)، روضات الجنات (۱۷۰-۱۶۸/۲)، ریحانه (۵۲۸/۷)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۶۹-۶۸/۴)، فوائد الرضویه (۶۱-۵۹)، لغت‌نامه (ذیل / جعفر)، معجم رجال الحدیث (۸۳-۸۲/۴)، معجم المؤلفین (۱۳۳-۱۳۲/۳)، نفس الرحمان (۹۰-۸۸).

ابن راهویه، ابویعقوب اسحاق

قرن: ۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(ح ۲۳۸ / ۲۳۷-۱۶۱ ق)، حافظ، محدث و فقیه شافعی. اهل مرو بود. وجه تسمیه‌ی اسم او بدان سبب است که پدر ابن راهویه، ابراهیم، در راه مکه متولد شده بود. وی به عراق، حجاز، یمن و شام سفر کرد. احمد بن حنبل او را ستوده و گفته که برای اسحاق در جهان نظیری نیست. احمد حنبل و یحیی بن معین و صاحبان «صحاح»: بخاری، مسلم، ترمذی، ابوداود و نسائی از او حدیث نقل کرده‌اند. وی به همراه عده‌ای از محدثان در نیشابور با امام رضا (ع) دیدار کرد و از امام حدیث «سلسله الذهب» را شنید. در مکه با شافعی مناظره کرد. وی حافظه‌ی شگفت‌انگیزی در حفظ حدیث داشت، چنانکه گویند هفتاد هزار حدیث حفظ بود و درباره‌ی یک صد هزار حدیث مذاکره کرد، لذا ذهبی از او به عنوان «سید الحفاظ» نام می‌برد. وی در پایان عمر در نیشابور ماندگار شد و در همان جا درگذشت. در تاریخ تولد و وفات او اختلافاتی هست، ابن خلکان تاریخ تولد وی را بین ۱۶۱ تا ۱۶۳ ق و وفاتش را میان ۲۳۷ و ۲۳۸ ق می‌داند؛ در «طبقات الحنابلة» تولد وی در ۱۶۶ و وفاتش در ۲۴۳ ق ذکر شده است. از آثار او: کتاب «التفسیر»؛ کتاب «المسند»؛ کتاب «السنن»، در فقه.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۱/ ۲۸۴)، تاریخ اسلام (حوادث ۹۰-۸۰ / ۲۴۰-۲۳۱)، تاریخ بغداد (۳۵۵-۳۴۵ / ۶)، تاریخ الکبیر (۳۸۰-۳۷۹ / ۱)، تهذیب التهذیب (۱۹۸-۱۹۷ / ۱)، الجرح والتعديل (ج ۱، ق ۲۱۰-۲۰۹ / ۱)، حلیه الاولیاء (۲۳۸-۲۳۴ / ۹)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (۴/ ۵۷۳)، دائرةالمعارف البستانی (۱/ ۴۸۶)، لغت‌نامه (ذیل / ابن راهویه)، روضات الجنات (۷-۵ / ۲)، ریحانه (۵۳۱-۵۳۰ / ۷)، سیر النبلاء (۳۸۳-۳۵۸ / ۱۱)، الفهرست لابن‌الندیم (۴۱۸)، کشف الظنون (۱۶۸۵-۱۶۷۸، ۴۴۲)، الکنی واللقاب (۲۹۰ / ۱)، لسان المیزان (۸/ ۲۰۵)، معجم المؤلفین (۲/ ۲۲۸)، نامه‌ی دانشوران (۳۸۲-۳۷۵ / ۲)، الوافی بالوفیات (۳۸۸-۳۸۶ / ۸)، وفیات الاعیان (۲۰۱-۱۹۹ / ۱)، هدیه الاحباب (۶۰-۵۹).

ابن‌رزی رازی اصفهانی، ابوعبدالله محمد

قرن: ۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۲۵۳ ق)، قاری، نحوی و محدث. اصل وی از اصفهان بود. در ری متولد شد. نزد نصیر و خلادبن خالد قرآن آموخت. در عربیت و قرآآت استاد و راوی حدیث بود. از آثار وی: «الجامع»، در قرائت، «رسم القرآن»؛ «العدد»؛ کتابی در «جواز قراءه القرآن علی طریق المخاطبه».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۷/ ۲۱۳)، ری باستان (۲/ ۳۷۸)، معجم المؤلفین (۱۱/ ۱۰۳)، الوافی بالوفیات (۴/ ۲۹۴).

ابن رفاعی هاشمی، ابوالخیر زید

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف بعد از ۴۰۰ ق)، فیلسوف و محدث. از مردم ری بود و سالیان بسیاری در بصره زیست. او در شهرهای جبال و خراسان از ابن درید و ابوبکر بن انباری و دیگران حدیث نقل کرد. ابن یزید قاری از او حدیث روایت کرده است خطیب بغدادی او را مورد اعتماد نمی‌داند. در نگارش «رسائل» احوال الصفا همکاری داشت. از آثارش: «اربعین حدیثاً»؛ «جوامع اصلاح المنطق».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۳/ ۹۸)، تاریخ بغداد (۴۵۱- ۴۵۰/ ۸)، ترجمه‌ی تمه‌ی صوان الحکمه (۲۰)، دایرةالمعارف فارسی (۶۹/ ۱)، الذریعه (۵/ ۳۸۴)، لسان المیزان (۳/ ۱۹۶)، لغت‌نامه (ذیل / زید)، معجم المؤلفین (۴/ ۱۹۰).

ابن زیاد نیشابوری، ابوبکر عبدالله

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۳۲۴- ۲۳۸ ق)، فقیه، حافظ و محدث شافعی. در نیشابور به دنیا آمد. مسافرت‌های بسیار به مصر و شام و عراق کرد و در بغداد اقامت گزید. نزد مزنی و ربیع و ابن عبدالحکم فقه آموخت. از محمد بن یحیی ذهلی و احمد بن یوسف سلمی و احمد بن ازهر نیشابوری، و عبدالله بن هاشم طوسی و ابوزرعه رازی و ابن حاتم و ابن واره و بسیاری دیگر حدیث شنید. وی پیشوای شافعیان عراق در زمان خود بود. ابن عقده، ابوعمر بن حیویه، ابن شاهین و دارقطنی و بسیاری دیگر از وی روایت کرده‌اند. دارقطنی از او به عنوان افقه‌المشایخ نام می‌برد. در نیشابور در گذشت. از آثار وی: «کتاب الربا»؛ افزوده‌هایی بر «مختصر» مزنی، در فروع فقه شافعی.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۴/ ۲۶۳)، تاریخ بغداد (۱۲۲- ۱۲۰/ ۱۰)، سیر النبلاء (۶۸- ۶۵/ ۱۵)، کشف الظنون (۱۶۳۶)، معجم المؤلفین (۶/ ۱۱۹)، هدیه العارفین (۱/ ۴۴۵).

ابن ساریان، ابوالحسن علی

قرن: ۵

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۴۳۰- ۳۴۷ ق)، عالم امامی و محدث شیعی. اصلش از قم بود، در شیراز متولد شد. به بغداد رفت و تا پایان عمر در همان جا اقامت کرد. وی از شاگردان علی بن هارون کرمانشاهی، ابوسعید سیرافی و ابوعبیدالله مرزبانی بود و از ایشان حدیث شنید. ابن ساریان از اساتید و مشایخ حدیث خطیب بغدادی است. از متنی «دیوان» شعرش را شنیده بود و خطیب بغدادی تمام «دیوان» را نزد وی خواند.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: تاریخ بغداد (۱۱/ ۳۵۱)، ریحانه (۷/ ۵۵۷)، لسان المیزان (۷۴۲- ۷۴۱/ ۴).

ابن سالبه، ابوالفتح عبدالسلام

قرن: ۵

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۴۷۳ ق)، صوفی و محدث. پدرش ابوالحسین احمد سالبه نیز از مشایخ بزرگ صوفیه در فارس بود. ابن سالبه در طلب حدیث به عراق و شام سفر کرد و در مصر از ابو عبدالله بن نظیف و در اصفهان از ابوبکر بن زیده و در بغداد از ابوالقاسم بن بشران و ابوعلی بن شاذان حدیث شنید. وی مدتی ملازم شیخ ابواسحاق کازرونی بود. یحیی بن عبدالوهاب بن منده از جمله کسانی بود که از وی حدیث روایت کرده‌اند. در فارس در گذشت و در تل بیضا دفن شد.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: شیرازنامه (۱۴۹- ۱۴۸)، الکامل (۸/ ۱۲۹)، کشف المحجوب (۲۱۵)، نامه‌ی دانشوران (۷/ ۲۲۸).

ابن سَریج، ابوالعباس احمد

قرن: ۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۳۰۶/ ۳۰۵- ۲۴۹ ق)، متکلم، محدث و فقیه شافعی. معروف به باز اشهب. از مردم شیراز و پس از اصحاب خاص شافعی، بزرگ‌ترین عالم فرقه‌ی شافعی بود. در جوانی مدتی در شیراز منصب قضاء داشت. نزد عثمان بن سعید انماطی درس خواند. با محمد بن داوود بن خلف در محضر علی بن عیسی وزیر مناظره و مباحثه داشت. علی بن عیسی خواست که وی را قاضی بغداد کند و او نپذیرفت. مدتی در درسهای جنید حاضر شد، ولی به تصوف گرایش نشان نداد. در قضیه‌ی منصور حلاج بی طرف ماند و از دادن فتوا خودداری کرد. در بغداد تدریس می کرد. و همان جا در گذشت. بیش از چهار صد اثر به او نسبت می دهند که ظاهراً تعداد کمی از آنها باقی مانده است. از آن جمله: کتاب «الانتصار»؛ کتاب «الزیادات»؛ کتاب «الودایع»، در امانات؛ کتاب «المختصر فی الفقه»؛ کتاب «العین والدین»؛ کتاب «الرد علی محمد بن حسن»؛ کتاب «الرد علی عیسی بن ابان» عالم حنفی، کتاب «جواب کاشانی». در ترجمه‌ی «الفهرست» ابن ندیم، و نه در اصل کتاب به عربی، و همچنین در «کشف الظنون» ذیل کتاب «العین والدین» و نیز در متن و پانوش «فارسنامه» از او به عنوان ابن سَریج یاد شده است که با توجه به دیگر منابع، ضبط ابن سَریج صحیح تر به نظر می آید.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۱۷۹- ۱۷۸/ ۱)، تاریخ بغداد (۴/ ۲۸۷- ۲۹۰)، تاریخ نجوم اسلامی (۲۸۶)، دائرةالمعارف البستانی (۲۱۶- ۲۱۵/ ۲)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (۶۲۷- ۶۲۶/ ۴)، روضات الجنات (۲۱۸- ۲۱۶/ ۱)، ریحانه (۱/ ۲۲۰)، سیر النبلاء (۲۰۴- ۲۰۱/ ۱۴)، فارسنامه‌ی ناصری (۱۱۳۶)، الفهرست لابن ندیم (۳۰۰- ۲۹۹)، الفهرست ابن ندیم، ترجمه (۳۹۲)، الکنی واللقاب (۱/ ۳۰۶)، کشف الظنون (۲۰۰۵، ۱۴۴۴، ۱۲۵۸- ۱۲۵۷، ۷۰۵)، لغت نامه (ذیل / ابن سَریج)، معجم المؤلفین (۳۲- ۳۱/ ۲)، نامه‌ی دانشوران (۲۰۹- ۱۹۶/ ۱)، الوافی بالوفیات (۲۶۱- ۲۶۰/ ۷)، وفیات الاعیان (۶۷- ۶۶/ ۱)، هدیة العارفين (۱/ ۵۷).

ابن سلّم رازی اصفهانی، ابویحیی عبدالرحمان

قرن: ۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۲۹۱- ۲۱۱ ق)، عالم، حافظ، محدث و مفسر. در ری متولد شد. وی امام مسجد جامع اصفهان بود. از سهل بن عثمان و عبدالعزیز بن یحیی و حسین بن عیسی زُهری روایت کرده، و قاضی ابواحمد عَسّال و ابوالقاسم طَبْرانی و ابوالشیخ بن حَیان و عبدالرحمان بن سیاه از وی حدیث شنیدند. از آثارش: «المسند»، در حدیث؛ «التفسیر»، تفسیری بر قرآن.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۹۹/ ۴)، ری باستان (۳۱۹/ ۲)، سیر النبلاء (۵۳۱- ۵۳۰/ ۱۳)، معجم المؤلفین (۱۷۵/ ۵)، هدیة العارفین (۵۱۳/ ۱).

ابن سلّمه‌ی نیشابوری، ابوالفضل احمد

قرن: ۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۲۸۶ ق)، حافظ و محدث. وی مسلم بن حجاج نیشابوری را در سفر بلخ و بصره همراهی کرد. از قُتیبّه و اسحاق بن راهویه و محمد بن مهران جَمّال و ابوگُریب و ابن حمید رازی و محمد بن اسلم طوسی حدیث شنید. ابن‌واره رازی و ابو زُرْعَه رازی و ابوحاتم رازی و علی بن عیسی از وی روایت کرده‌اند. او کتابی به نام «صحیح» در حدیث دارد که به سبک «صحیح مسلم» گردآوری شده است.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۱۲۸/ ۱)، تاریخ بغداد (۱۸۷- ۱۸۶/ ۴)، الجرح والتعديل (ج ۱، ق ۵۴/ ۱)، سیر النبلاء (۳۷۳/ ۱۳).

ابن سیار مروزی، ابوالحسن احمد

قرن: ۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۲۶۸- ۱۹۸ ق)، فقیه، محدث شافعی و مورّخ. در مرو متولد شد. برای استماع حدیث بسیار سفر کرد و از اسحاق بن راهویه و عبدان بن عثمان مروزی و عفان بن مسلم و از همطبقه آنان در خراسان و عراق و حجاز و شام و مصر حدیث شنید. ابن سیار در علم و پارسایی بلند آوازه بود و در روزگار خود با ابن مبارک مقایسه می‌شد و در میان معاصران خود حرمت و احترام فراوانی داشت. نسایی در «صحیح» خود و نیز محمد بن اسماعیل یخاری و محمد بن نصر مروزی و ابن خُزیمه و محمد بن عقیل بلخی و حاجب طوسی و دیگر خراسانیان از وی روایت کرده‌اند. رجال‌شناسان او را ثقه توصیف کرده‌اند. وی یکی از کسانی است که فقه شافعی را در خراسان پراکنده کرد. از آثار وی: کتابی در «اخبار مرو» یا «تاریخ مرو»؛ «فتوح خراسان».

بر گرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الجرح والتعديل (ج ۱، ق ۵۳/۱)، تاریخ بغداد (۱۸۹-۱۸۷/۴)، تهذیب التهذیب (۳۴-۳۳/۱)، سیر النبلاء (۶۱۱-۶۰۹/۱۲)، کشف الظنون (۳۰۳)، معجم المؤلفین (۱/۲۴۱).

ابن شاذان قمی، ابوالحسن محمد

قرن: ۵

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ح ۴۲۰ ق)، فقیه و محدث امامی. ابن قولویه دایی او یا دایی پدر اوست. وی از راویان ابن بابویه صدوق و از مشایخ علامه ابوالفتح کراجکی و نجاشی است. کراجکی در ۴۱۲ ق در مکه معظمه، در مسجد الحرام، کتاب «مناقب» را بر او خواند. آثار وی: «ایضاح دفائن النواصب»؛ «کتاب المناقب» یا «المأء منقبه» یا «مناقب امیر المؤمنین (ع)»، حاوی صد منقبت از طریق عامه، معروف به «مناقب ابن شاذان».

بر گرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: اعیان الشیعه (۱۰۲-۱۰۱/۹)، الذریعه (۲۲/۳۱۶، ۲۲/۳، ۱۹/۲-۳، ۲/۴۹۴)، روضات الجنات (۱۷۷-۱۶۷/۶)، ریاض العلماء (۲۷-۲۶/۵)، ریحانه (۴۲/۸)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۱۵۱-۱۵۰/۵)، فوائد الرضویه (۳۹۱-۳۹۰)، الکنی والالقب (۳۲۳/۱)، لغت‌نامه (ذیل / ابن شاذان)، هدیه الاحباب (۶۸).

ابن شاذان نیشابوری، ابومحمد فضل

قرن: ۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۲۶۰ ق)، محدث، کلامی و فقیه شیعی. نیاکانش از قبیله‌ی ازد یمن بودند و پس از فتح خراسان به آنجا آمدند. پدرش نیز از فقهای شیعه و از یاران یونس بن عبدالرحمان بود. خود وی از اصحاب امام جواد، امام هادی و امام حسن عسکری (ع) بود. برخی از محدثین وی را از اصحاب امام رضا (ع) نیز دانسته‌اند. یک بار زمانی که پوشنجی در محضر امام حسن عسکری (ع) در حال خارج شدن بود، یکی از کتابهای فضل بن شاذان را که با خود داشت از دستش بر زمین افتاد. امام وقتی کتاب را مشاهده می‌کند از آن تعریف و نویسنده‌ی آن را دعا می‌کند. عبدالله بن طاهر ذوالیمینین امیر خراسان فضل را به جرم تشیع به بیهق تبعید کرد، اما پس از چندی از او دلجویی کرد. ابن داوود و کشی و نجاشی و طوسی او را از ثقه‌ترین محدثان عصر می‌دانند و ابن ندیم از او به عنوان یکی از پیشوایان در قرآن و روایات نام می‌برد. فضل به هنگام حمله‌ی خوارج به بیهق از آنجا بیرون رفت و در راه بیهق به نیشابور درگذشت. آرامگاه وی در یک فرسنگی نیشابور است. علی بن محمد بن قتیبه نیشابوری، محمد بن اسماعیل بندقی نیشابوری، سهل بن بحر فارسی و برادرانش علی و محمد از شاگردان وی بودند. شمار آثار وی را بیش از ۱۸۰ تصنیف و تألیف دانسته‌اند، و نجاشی چهل و هشت اثر وی را نام برده است. از آن جمله: «اثبات الرجعه»؛ «التوحید»؛ «تبیان اصل الضلالة» که نجاشی از آن به نام «تبیان اهل الضلالة» یاد کرده؛ «حدو النعل بالنعل»؛ «فرائض الکبیر»؛ «فرائض الاوسط»؛ «فرائض الصغیر»؛ «فضائل امیر المؤمنین (ع)»؛ «کتاب الاعراض والجوهر»؛ «کتاب الایمان»؛ «ایضاح»، در رد فرق مختلف و یکی از کتب مهم و تقریباً کامل‌ترین اثر به جا مانده از فضل

بن شاذان؛ «کتاب الطلاق»؛ «کتاب الملاحم»؛ «کتاب النجاح»؛ «کتاب التفسیر»؛ «کتاب القراءات».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۵/ ۳۵۵)، ایضاح المکنون (۶۷۵، ۵۱۳، ۴۷۴، ۴۴۵، ۳۴۲، ۳۳۶، ۳۳۴، ۳۲۵، ۳۲۱، ۳۱۵، ۳۱۳، ۳۱۲، ۳۰۳، ۲۹۲، ۲۸۴، ۲۸۲، ۲۷۷، ۲۶۹، ۱۹۷، ۱۸۵، ۱۸۴، ۲/ ۱۸۴، ۴۰۰، ۲۲۳، ۲۳/ ۱)، الذریعه (۲۹۰، ۲۸۸، ۲۸۵، ۱۴۵، ۶۴-۶۳/ ۲۴، ۳۷۳، ۳۵۹، ۳۵۶، ۳۴۳، ۳۳۹، ۳۳۶، ۲۰/ ۶۷، ۱۹/ ۳۲۵، ۱۸/ ۵۲، ۱۷/ ۱، ۱۴۷، ۱۶/ ۷۸، ۵۱۰، ۴۹۱-۴۹۰/ ۲، ۹۳/ ۱)، رجال ابن داود (قسم ۲۷۳- ۲۷۲/ ۱)، رجال الطوسی (۴۳۴، ۴۲۰)، رجال الکشی (۵۴۵-۵۳۷)، رجال النجاشی (۱۶۹-۱۶۸/ ۲)، ریحانه (۴۲-۴۱/ ۸)، الفهرست ابن ندیم، ترجمه (۴۲۱-۴۲۰، ۶۱، ۴۵، ۴۴)، الفهرست للطوسی (۲۵۵-۲۵۴)، لغت‌نامه (ذیل/ ابن شاذان)، الملل والنحل (۱۵۱)، مجالس المؤمنین (۴۰۴-۴۰۰/ ۱)، معجم المؤلفین (۶۹/ ۸)، معجم رجال الحديث (۳۰۱-۲۸۹/ ۳)، مفاخر اسلام (۱۶۴-۱۲۷/ ۱)، هدیة العارفين (۸۱۸-۸۱۷/ ۱).

ابن شاذان، ابوبکر احمد

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۳۸۳-۲۹۸ ق)، محدث. معروف به ابوبکر بزاز. در بغداد متولد شد. نیاکان وی از مردم دورق اهواز بودند. از ابوالقاسم بغوی، ابوبکر بن دُرید، ابوذری بن باغندی، احمد بن سلیمان طوسی و نفطویه نحوی و بسیاری دیگر حدیث شنید. فرزندش، ابوعلی بن شاذان، دارقطنی و تنوخی و جوهری از وی روایت کرده‌اند. او محدث بغداد در زمان خود بود. ابن شاذان به مصر و دیگر جای‌ها مسافرت تجاری داشت و تجارت نوعی پارچه به نام بز می‌کرد و لذا بزاز لقب گرفت. او در این سفرها از شیوخ حدیث شنید و از آنان نوشت. از آثار وی: «مسلسات»، در حدیث.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۱/ ۸۳)، تاریخ بغداد (۲۰-۱۸/ ۴)، سیر النبلاء (۴۳۰-۴۲۹/ ۱۶)، معجم المؤلفین (۱/ ۱۳۶).

ابن شاذکونی اصفهانی، ابویوب سلیمان

قرن: ۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۲۳۴ ق)، محدث شیعی. در بصره به دنیا آمد. از حفص بن غیاث، سفیان بن عیینه و ابوبصیر و حماد بن عیسی و بسیاری دیگر از شاگردان امام صادق (ع) حدیث شنید. ابن سماعه، کدیمی، علی بن محمد کاشانی، قاسم بن محمد اصفهانی، ابراهیم بن محمد اصفهانی و اسید بن عاصم اصفهانی از شاگردان وی می‌باشند. وی به بغداد رفت و در آنجا ساکن شد و حدیث گفت. نجاشی و علی بن ابراهیم وی را محدثی ثقه می‌دانند، اما برخی رجال‌نویسان شیعه او را در شمار محدثان ضعیف نام برده‌اند. در اصفهان درگذشت. وی کتابی در حدیث داشته که از میان رفته است.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: اعیان الشیعه (۷/ ۲۹۸)، تاریخ بغداد (۴۸- ۴۰/ ۹)، الجرح والتعديل (ج ۲، ق ۱۱۵- ۱۱۴/ ۱)، رجال النجاشی (۴۱۶- ۴۱۵/ ۱)، سیر النبلاء (۶۸۴- ۶۷۹/ ۱۰)، الکامل (۵/ ۲۸۲)، لسان المیزان (۳۷۵- ۳۶۹/ ۳)، معجم رجال الحدیث (۲۹۱- ۲۹۰- ۲۶۰- ۲۵۷، ۲۵۶- ۲۵۴/ ۸).

ابن شاذویه، علی

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(س چهارم ق)، محدث و عالم شیعی. وی از مشایخ شیخ صدوق بود و صدوق در «عیون اخبار الرضا (ع)» از وی روایت کرده است.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول- ششم)

منابع زندگینامه: تنقیح المقال (۲/ ۲۸۱)، معجم رجال الحدیث (۳۶۲- ۳۶۱/ ۱۱).

ابن شاهین، ابوجعفر عمر

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۳۸۵- ۲۹۷ ق)، محدث، حافظ، واعظ و مفسر. از محدثین ثقه و مورد اعتماد است که در بغداد متولد شد و در شام، عراق، بصره و فارس حدیث شنید. ابوبکر باغندی و ابوالقاسم بغوی از جمله‌ی محدثانی بودند که وی از آنان حدیث شنید. و ابوبکر برقانی، ابوسعید مالینی و ابوبکر محمد بن اسماعیل وراق از او روایت حدیث کردند. بیش از سیصد تصنیف داشته است از جمله‌ی آنها: «تفسیر قرآن»، حدود سی مجلد با اسناد مفصل؛ «المسند» یا «السنة»، در حدیث؛ «معجم الشيوخ»؛ «كشف الممالك»؛ «ناسخ الحدیث و منسوخه»؛ «تاریخ اسماء الثقات»؛ «الأفراد».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول- ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۵/ ۱۹۶)، تاریخ بغداد (۲۶۸- ۲۶۵/ ۱۱)، دائرة المعارف البستانی (۵۴۰- ۵۳۹/ ۱)، سیر النبلاء (۴۳۵- ۴۳۱- ۱۶/ ۱)، كشف الظنون (۱۹۲۰، ۱۴۲۶- ۱۴۲۵، ۱۳۹۴)، معجم المؤلفین (۲۷۴- ۲۷۳/ ۷)، هدیة العارفین (۱/ ۷۸۱).

ابن شرقی نیشابوری، ابو حامد احمد

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۳۲۵- ۲۴۰ ق)، حافظ و محدث. از شاگردان مسلم نیشابوری بود. او از محمد بن یحیی ذُهلی و عبدالرحمان بن بشر بن حکم، و احمد بن ازهر، و احمد بن یوسف سلمی و همطبقه ایشان حدیث شنید؛ آنگاه مسافرت آغاز کرد، و در ری از ابوحاتم رازی، در مکه از ابویحیی بن ابی مسیرة و در بغداد از محمد بن اسحاق صیغانی و در کوفه از ابوحزم غفاری حدیث شنید. چندین بار به

زیارت خانه‌ی خدا رفت. حافظانی همچون ابوالعباس بن عقده، قاضی ابواحمد عسال، ابوعلی نیشابوری، زاهر بن احمد سرخسی، ابوبکر محمد خیزوقی، سید ابوالحسن علوی و ابواحمد حاکم و بسیاری دیگر از او روایت کرده‌اند. دارقطنی او را، در حدیث، پیشگامی امین و مورد اعتماد برشمرده و به گفته حاکم نیشابوری، از نظر حافظه و درستی، یگانه زمان خود بود. ابن خزیمه گوید که ابوحامد در زندگی خود راه دروغ بستن بر پیامبر (ص) را سد کرد. از آثارش: «الصحيح»، در حدیث. برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۱/ ۱۹۷)، ایضاح المکنون (۲/ ۶۵)، تاریخ بغداد (۴۲۷- ۴۲۶/ ۴)، لسان المیزان (۴۶۴- ۴۶۳/ ۱)، معجم المؤلفین (۲/ ۹۲)، سیر النبلاء (۴۱- ۳۷/ ۱۵)، الوافی بالوفیات (۷/ ۳۷۹).

ابن شبیان قزوینی، ابوعبدالله حسین

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(س چهارم ق)، محدث شیعی. او مردم قزوین بود که به بغداد مهاجرت کرد. شیخ طوسی وی را در شمار کسانی که از امامان مستقیماً روایت نکرده‌اند، نام می‌برد. وی تلعبیری از او حدیث شنیده و اجازه روایت داشته است. اما ابوعبدالله حسین بن علی بن شبیان قزوینی که به فرموده آیت‌الله خوئی ظاهراً پسر عموی اوست از راویان علی بن حاتم و از مشایخ شیخ مفید بوده و احمد بن عبدون بدون واسطه از وی نقل حدیث کرده است.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: اعیان الشیعه (۴۲۴- ۴۲۳/ ۵)، رجال الطوسی (۴۶۷)، رجال النجاشی (۱/ ۳۳۸)، لسان المیزان (۲/ ۴۹۱)، معجم رجال الحدیث (۵/ ۴۸، ۶/ ۱۹۱).

ابن شیرویه‌ی نیشابوری، ابومحمد عبدالله

قرن: ۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۳۰۵ ق)، فقیه، محدث و حافظ. از نوادگان رُکامه، صحابی مشهور، بود. از اصحاب بن راهویه و احمد بن منیع و عمرو بن زُراره حدیث شنید، و کتاب سفیان بن عیینه را در حجاز از عدنی فراگرفت. ابن خزیمه و ابوعبدالله بن آخرم و ابوحامد بن شرفی از او روایت کرده‌اند. حاکم نیشابوری گوید «ابن شیرویه از بزرگان نیشابور بود. در تصنیفات بسیار او عدالت و استقامتش آشکار است. حفاظ شهر ما از وی روایت می‌کنند و به این روایات احتجاج می‌نمایند». مصنفات بسیاری به جای گذاشت که از آن جمله: «محاسن الشرائع والاسلام».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: سیر النبلاء (۱۶۸- ۱۶۶/ ۱۴)، معجم المؤلفین (۶/ ۱۲۵)، هدیة العارفین (۱/ ۴۴۳).

ابن شیره کاشانی، ابوالحسن علی

قرن: ۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(س سوم ق)، محدث و فقیه شیعی. شیخ طوسی وی را در شمار اصحاب امام هادی (ع) نام می‌برد. محمد بن حسن صفار از وی روایت کرده است. از آثار وی: «کتاب التأدیب»؛ «کتاب الجامع الکبیر»، در فقه. برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الذریعه (۵/ ۶۸، ۲۱۱- ۲۱۰/ ۳)، رجال ابن داود (قسم ۲/ ۴۸۶)، رجال للطوسی (۴۱۷)، رجال النجاشی (۲/ ۷۹)، الفهرست للطوسی (۱۶۰)، معجم رجال الحدیث (۱۵۱- ۱۴۹/ ۱۲).

ابن صلت اهوازی، ابوالحسن احمد

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۴۰۹- ۳۲۴ ق)، محدث شیعی. از ابوالعباس احمد بن محمد بن سعید، معروف به ابن عقده، و قاضی ابوعبدالله محاملی و دیگران روایت می‌کرد. وی از مشایخ شیخ طوسی است. خطیب بغدادی و ابوالقاسم بن منده و نجاشی از وی حدیث شنیدند. شیخ طوسی به واسطه‌ی وی آثار ابن عقده را نیز روایت می‌کرد. خطیب بغدادی او را ستوده و گوید که راستگویی صالح بود. رجال نویسان شیعی نیز وی را محدثی ثقه می‌دانند. از آثار وی: کتاب «نوادر کبیر».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: اعیان الشیعه (۳/ ۱۵۶)، ریاض العلماء (۱/ ۶۷)، سیر النبلاء (۱۸۸- ۱۸۷/ ۱۷)، الفهرست للطوسی (۴۸)، لسان المیزان (۳۸۷- ۳۸۶/ ۱)، معجم رجال الحدیث (۳۲۲- ۳۲۱/ ۲).

ابن صیرفی، ناصرالدین محمد

قرن: ۸

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۷۳۷- ۶۹۳ ق)، محدث. نیاکانش از مردم خوارزم بودند، اما وی در دمشق زندگی می‌کرد. از ابوبکر بن عبدالدایم و علی بن ابراهیم مطعم و بسیاری دیگر حدیث شنید. او در دمشق آوازه‌ای بلند یافت و شاگردان بسیاری تربیت کرد. او را از محدثان قوی نمی‌دانند. سرانجام، در میان سالی، در نزدیکی حماق درگذشت. از آثار وی: «اربعون حدیثاً منتقاه من کتاب الشفا».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۷/ ۴۴)، معجم المؤلفین (۱۰۴/ ۱۰)، الوافی بالوفیات (۳/ ۱۷۲).

ابن طبری مروزی، ابوحامد احمد

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۳۷۷/ ۳۷۶ ق)، قاضی، حافظ، محدث و مورخ حنفی. اصل پدر وی از همدان بود و خود از مردم طبرستان. در جوانی وارد بغداد شد و نزد ابوالحسن علی کرخی فقه حنفی را فراگرفت. وی از احمد بن خضر مروزی، احمد بن محمد بن عمر منکدری، محمد بن عبدالرحمان دغولی، احمد بن محمد بن حارث عبدالکریم و محمد بن رزام مروزی حدیث شنید. ابوبکر برقانی و قاضی ابوالعلای واسطی و محمد بن حسین بن احمد بن بکیر و محمد بن مؤمل انباری و احمد بن محمد عتیقی از وی روایت کرده‌اند. وی مدتی عهده‌دار منصب قاضی‌القضاتی خراسان بود. او سرانجام در بخارا یا مرو درگذشت. از آثار وی: کتاب «التاریخ» که با صفت بدیع توصیف شده است.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۱۱۲- ۱۱۱/ ۱)، تاریخ بغداد (۱۰۸- ۱۰۷/ ۴)، معجم المؤلفین (۲۰۷/ ۱).

ابن عاصم اصفهانی، ابوجعفر محمد

قرن: ۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۲۶۲ ق)، عابد و محدث. وی برادر بزرگتر اسید بن عاصم است و از سفیان بن عیینه و حسین بن علی جعفی و عبده بن سلیمان حدیث شنید. احمد بن علی بن جارود و محمد بن یحیی بن منده و محمد بن عمر گورگیری از او روایت کرده‌اند. از آثار وی: جزوه‌ای معروف به «جزء العالی»، در حدیث.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: تهذیب التهذیب (۲۰۷/ ۹)، الجرح والتعديل (ج ۴، ق ۴۶/ ۱)، سیر النبلاء (۳۷۸- ۳۷۷/ ۱۲)، معجم المؤلفین (۱۱۵/ ۱۰)، الوافی بالوفیات (۱۸۰/ ۳).

ابن عبدوس نیشابوری، عبدالواحد

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(س چهارم ق)، محدث شیعی. از علی بن محمد بن قتیبه‌ی نیشابوری حدیث شنید. وی از مشایخ شیخ صدوق بود و صدوق از وی روایت کرده است.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: ریاض العلماء (۲۸۱/ ۳)، معجم رجال الحدیث (۳۸- ۳۷/ ۱۱).

ابن عبید، ابوعثمان، ابومروان عمرو

قرن: ۲

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۱۴۵/ ۱۴۴ - ۸۰ ق)، زاهد قَدَری و متکلم معتزلی. معروف به ابن‌باب. نیای او از موالی ایرانی و اصل وی از کابل بود. در بصره متولد شد و در همان جا نشو و نما یافت. پدرش ابتدا پیشه‌ی بافندگی داشت؛ اما بعد، به فرمان حجاج بن یوسف ثقفی خونخوار، صاحب شرطه‌ی (رییس پلیس)، بصره شد. عمرو از معاصران حسن بصری و از مشهوران به زهد عصر خود بود. با روی کار آمدن عباسیان به آنان پیوست وی به دربار منصور خلیفه‌ی عباسی رفت و آمد می‌کرد و خلیفه را پند می‌داد. وی از ابوعلیه و ابوقلابه و حسن بصری حدیث شنید. حمادان و عبدالوارث و ابن‌عینه از وی روایت می‌کردند. عمرو از محدثان بود. ابوحاتم رازی او را متروک الحدیث دانسته و نسائی گوید که در حدیث غیرقابل اعتماد است. وی وقتی به معتزله پیوست بسیاری از محدثان قدری مذهب بصره به او پیوستند. او امامت امیرالمؤمنین (ع) را قبول نداشت. مناظره‌ی هشام بن حکم از اصحاب امام صادق (ع) با وی در زمینه امامت و به زانو در آمدن عمرو بسیار مشهور است. وی اصحاب جمل را فاسق می‌دانست، از ابن رو برخی او را از خوارج دانسته‌اند. گروهی از علما و دانشمندان او را از بدعت‌گذاران حساب کرده و یحیی بن معین او را از دهریون به شمار آورده است. عمرو بن عبید در مران، نزدیکی مکه، درگذشت و منصور خلیفه در شعری وی را رثا گفت. از آثار وی: «کتاب التفسیر عن حسن بصری»؛ «الرد علی القدریه»؛ کتابی در «عدل» و «توحید».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۲۵۲/ ۵)، تاریخ الاسلام (حوادث ۲۴۳- ۲۳۸/ ۱۶۰- ۱۴۱)، تاریخ بغداد (۱۸۸- ۱۶۶/ ۱۲)، تهذیب التهذیب (۶۱- ۵۸/ ۸)، الجرح والتعديل (ج ۳، ق ۲۴۷- ۲۴۶/ ۱)، روضات الجنات (۸/ ۱۹۰)، ریحانه (۷/ ۳۹۸)، سیر النبلاء (۱۰۶- ۱۰۴/ ۶)، تاریخ فلسفه در جهان اسلامی (۱۲۶- ۱۲۵، ۱۱۵- ۱۱۴)، الفهرست ابن‌ندیم، ترجمه (۲۹۴)، الکنی واللقاب (۱/ ۱۵۵)، لغت‌نامه (ذیل / عمرو)، مروج الذهب، ترجمه (۳۰۸- ۳۰۶/ ۲)، معجم المؤلفین (۸/ ۹)، الملل والنحل (۳۸- ۳۷)، وفيات الاعیان (۴۶۲- ۴۶۰/ ۳).

ابن عدی جرجانی، ابواحمد عبدالله

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۳۶۵- ۲۷۷ ق)، حافظ، محدث، رجال‌شناس و فقیه شافعی. مشهور به ابن‌عدی و ابن قَطَّان. در گرگان به دنیا آمد. در طلب حدیث از اسکندریه تا سمرقند سفر کرد، و از محمد بن خزیم، عبدالصمد بن عبدالله بن ابی‌زید، عبدان اهوازی، ابومحمد بن صاعد و دیگران که متجاوز از هزار نفرند حدیث شنید. برخی نیز چون ابوالعباس بن عقده، استاد خود وی، و حمزه بن یوسف سهمی و ابوسعید مالینی و دیگران از او حدیث شنیده، و وی را محدثی فقیه و حافظ دانسته‌اند. در گرگان وفات یافت. از آثار او: «الکامل فی الجرح والتعديل» یا «الکامل فی معرفه الضعفاء و المتروکین من الرواه»، در معرفی ضعیفان اهل حدیث؛ «الانتصار» یا «الابصار»، در نقل حدیث جماعتی از متقدمان؛ «علل الحدیث»، در هشت جزء؛ «معجم»، در اسامی استادانش.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۲۳۹/ ۴)، ایضاح المکنون (۲/ ۲۷۴)، تاریخ اسلام (حوادث ۳۴۱- ۳۳۹/ ۳۸۰- ۳۵۱)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (۷۰۳/ ۵)، ریحانه (۴۰۲- ۴۰۱/ ۱)، سیر النبلاء (۱۵۶- ۱۵۴/ ۱۶)، کشف الظنون (۱۳۸۲)، معجم البلدان (۱۴۲- ۱۴۱/ ۲)،

معجم المؤلفین (۸۲/۶)، هدیه العارفین (۴۴۷/۱).

ابن عربشاه، شهاب‌الدین، ابومحمد، ابوالعباس احمد

قرن: ۹

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۸۵۴-۷۹۱ ق)، مورخ، ادیب، لغوی، فقیه و محدث حنفی. معروف به عربی و گاهی به عجمی. در دمشق متولد شد و همان جا نشو و نما کرد. در لشکرکشی تیمور، در ۸۰۳ ق به همراه او به سمرقند انتقال یافت و نزد جرجانی، جزری و بسیاری دیگر، به تحصیل علم پرداخت و زبانهای فارسی، ترکی و مغولی را فراگرفت. در مغولستان، نزد شترامی حدیث آموخت. از سفرهایی به خوارزم، کریمه و ادرنه داشت و در ادرنه معتمد سلطان عثمان محمد اول شد و برای او کتابهای بسیاری به ترکی ترجمه کرد و به عنوان کاتب السر مسؤول نامه‌نگاریهای سلان به زبانهای عربی، ترکی، فارسی و مغولی شد. در ۸۲۴ ق به حلب و سال بعد به دمشق رفت و نزد دوست خود، ابو عبدالله محمد بخاری به تحصیل حدیث پرداخت. در طی سفر حج در قاهره با ابوالمحاسن ابن تغری بردی و دیگران روابط دوستی ایجاد کرد. سرانجام در مصر درگذشت. از آثار وی: «عجائب المقدور فی نوائب (اخبار) تیمور»؛ «فاکھة الخلفاء و مفاکھة الظرفاء» که تقلیدی است از «مرزبان‌نامه»؛ «الترجمان المترجم بمنتهی الارب فی لغة الترك والعجم»؛ «برهان الفراض بقول المعارض»؛ «العقد الفريد فی علم التوحيد»؛ «عنقود النصيحة»؛ «غرة السير فی دول الترك والتتر»؛ ترجمه «جامع الحكایات»؛ «مرآت الادب فی المعانی والبیان».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۲۱۸/۱)، ایضاح المکنون (۲۲۸/۲، ۱۷۸/۱)، تاریخ ادبیات زبان عربی (۶۳۵)، دائرة المعارف اسلامیه (۲۳۱-۲۳۰/۱)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (۷۰۷-۷۰۶/۵)، الذریعه (۲۲۰/۱۵)، ریحانه (۱۱۱-۱۱۰/۸)، کشف الظنون (۱۶۴۶)، ۱۲۱۶، ۱۱۹۸، ۱۱۷۴، ۱۱۵۲، ۱۱۲۸، ۷۱۴، ۳۹۷، الکنی واللقاب (۳۵۵/۱)، لغت‌نامه (ذیل/احمد)، معجم المؤلفین (۱۲۲/۲)، هدیه العارفین (۱۳۰/۱).

ابن فارس رازی، ابوالحسن، ابوالحسین احمد

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۳۹۵/۳۷۵-۳۲۹ ق)، ادیب، لغوی و محدث. در قزوین به دنیا آمد، سپس به همدان رفت و پس از چندی به ری مهاجرت کرد. در نحو شیوه‌ی کوفیان را اختیار کرد. بدیع الزمان همدانی و صاحب بن عباد از مشهورترین شاگردانش بودند. خطیب تبریزی، صاحب بن عباد و شیخ صدوق از وی روایت کرده‌اند. چندی در ری معلم ابوطالب مجدالدوله‌ی دیلمی بود و همین، سبب نزدیکی بیشتر صاحب بن عباد به وی شد. در مذهب وی اختلاف نظر بسیار است، برخی او را مالکی یا شافعی و برخی دیگر او را شیعی می‌دانند؛ علت این امر را شاید بتوان در گسترده‌گی اندیشه‌اش یافت. برخی از آثار او: «الاتباع والمُزوجه»؛ «اختلاف النحاة»؛ «اخلاق النبی»؛ «اصول الفقه»؛ «امثلة الاسجاع»؛ «اللامات»؛ «انتصار لثعلب»؛ «تفسیر اسماء النبی»؛ «حلیة الفقهاء»؛ «دارات العرب»؛ «دیوان شعر»؛ «ذخائر الکلمات»؛ «ذم الخطاء فی الشعر»؛ «الصاحبی»؛ کتاب «المجمل»؛ در لغت؛ «النیروز».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۱/ ۱۸۴)، اعیان الشیعه (۳/ ۶۰-۶۳)، ایضاح المکنون (۱/ ۴۲۱)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (۷۵۴-۷۵۱/ ۵)، الذریعه (۴۳۵/ ۲۴، ۱۶- ۲۲/ ۱۵- ۲۹۶، ۲۱/ ۱۸، ۲۹۶، ۱۶/ ۹، ۵/ ۳۴۸، ۲/ ۳۴۷-۳۶۱، ۱/ ۸۱)، روضات الجنات (۲۴۴-۲۴۲/ ۱)، ریحانه (۱۳۵- ۱۳۴/ ۸)، سیر النبلاء (۱۰۶- ۱۰۳/ ۱۷)، المستفاد من ذیل تاریخ بغداد (۶۷-۶۵)، معجم الادباء (۹۸- ۸۰/ ۴)، معجم المؤلفین (۴۱- ۴۰/ ۲)، نامه‌ی دانشوران (۷۲- ۶۵/ ۶)، الوافی بالوفیات (۲۸۰- ۲۷۸/ ۷)، وفیات الاعیان (۱۲۰- ۱۱۸/ ۱)، هدیة العارفین (۶۹- ۶۸/ ۱).

ابن فرات رازی، ابومسعود احمد

قرن: ۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۲۵۸ ق)، محدث. در دمشق حدیث شنید. به کوفه، بصره، یمن، شام، مصر، جزیره، حجاز و بغداد سفر کرد. در علم حدیث وی را در ردیف ابن ابی شیبه دانسته‌اند. چهل و پنج سال در اصفهان مقیم بود و در آنجا به املائی حدیث اشتغال داشت. ابن فرات مورد احترام احمد بن حنبل بود. احمد گوید که در زیر آسمان از ابن فرات پرحافظه‌تر برای اخبار نبوی (ص) نبود. ابوداود در «سنن» خود از وی روایت کرده است. اثر وی «المسند» است.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۱/ ۱۸۶)، تاریخ بغداد (۳۴۴- ۳۴۳/ ۴)، تهذیب التهذیب (۶۱- ۶۰/ ۱)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (۷۶۰- ۷۵۹/ ۵)، الوافی بالوفیات (۲۸۰/ ۷)، معجم المؤلفین (۴۵/ ۲).

ابن فنجویه، ابوعبدالله حسین

قرن: ۵

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۴۱۴ ق)، محدث. از مردم دینور بود. «سنن» احمد بن شعیب نسایی را از ابوبکر بن سنی روایت می‌کرد. او همچنین از عیسی بن حامد رنجی و هارون عطّار و ابوالحسین دینوری و بسیاری از دانشمندان همدان و دیگر جاها حدیث شنید. جعفر ابهری و عبدالرحمن بن منده و ابوالفضل قومستانی و محمد بن یحیی کرمانی و بسیاری دیگر از وی حدیث شنیدند. شیرویه در «تاریخ» خود وی را ثقه و خوش خط و نویسنده‌ای پرکار توصیف کرده است، و گوید که وی وقتی به همدان رسید فقیر بود اما با دست پر به سوی نیشابور رفت و تا پایان عمر در آنجا با مکنّت و حشمت زیست. وی در نیشابور در گذشت و در گورستان حیره‌ی نیشابور دفن شد.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: سیر النبلاء (۳۸۳/ ۱۷)، معجم المؤلفین (۴۹/ ۴).

ابن فورک اصفهانی، ابوبکر محمد

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(ح ۴۰۶ - ۳۳۰ ق)، متکلم، محدث و فقیه شافعی. در اصفهان متولد شد. همراه باقلانی و اسفراینی نزد ابوالحسن باهلی کلام خواند. برای تکمیل کلام و شنیدن حدیث به بصره، بغداد، ری و نیشابور سفر کرد. در کنار خانقاه پوشنجی، در نیشابور به تدریس پرداخت. در ۴۰۶ ق محمود غزنوی او را به غزنین فراخواند تا با کرامیه آن شهر یعنی پیروان ابوعبدالله محمد بن کرام که معتقد به جسمیت و فرق بین صفات و ذات الهی بودند، مناظره کند. وی به آسانی در مناظره پیروز شد، اما گویند که در راه بازگشت وی را به زهر کشتند. ابن فورک برای بسط کلام اشعری در خراسان بسیار کوشید. ابوالقاسم قشیری از برجسته‌ترین شاگردان او بود. ابوبکر بیهقی و قشیری از وی روایت کرده‌اند. مدفن وی محله‌ی حیره نیشابور مشهور است. ابن عساکر تصنیفات وی را در اصول دین و اصول فقه و معانی قرآن بالغ بر صد اثر می‌داند. از آثار او: «مشکل الحدیث و غریبه»، «النظامی»، «الحدود»، «اسماء الرجال»، «التفسیر»، «حل آیات المتشابهات».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۶/ ۳۱۳)، ایضاح المکنون (۲/ ۴۸۹، ۱/ ۴۷۵)، تاریخ نیشابور (۲۲۶- ۲۲۵)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (۷۶۸- ۶/ ۷۶۷)، ریحانه (۱۴۳- ۸/ ۱۴۲)، سیر النبلاء (۲۱۶- ۱۷/ ۲۱۴)، کشف الظنون (۱۹۶۰، ۱۱۰۶، ۴۳۹، ۲۰۰)، الکنی واللقاب (۳۸۰- ۱/)، معجم المؤلفین (۲۰۸/ ۹)، الوافی بالوفیات (۲/ ۳۴۴)، وفیات الاعیان (۲۷۳- ۴/ ۲۷۲)، هدیة الاحباب (۸۱)، هدیة العارفین (۶۰- ۲/).

ابن فوطی، کمال‌الدین، ابوالفضل

قرن: ۸

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۷۲۳- ۶۴۲ ق)، محدث، مورخ، متکلم، حکیم، شاعر و منجم. نیاکانش از مردم مرورود خراسان بودند. در چهارده سالگی مغولان او را در بند کردند و نزدیک دو سال در بند بود. در زمان آخرین خلیفه‌ی عباسی در بغداد شغل دیوانی داشت. ابن فوطی در منطق، حکمت و خوشنویسی استاد بود و به دو زبان فارسی و عربی شعر می‌سرود. پس از فتح بغداد، به خدمت خواجه نصیرالدین طوسی رفت و در محضر او علوم پایه را آموخت، و در رصدخانه‌ی مراغه مشغول کار شد. در ۶۷۹ ق به بغداد بازگشت و از علی بن ساعی بغدادی بهره گرفت. گفته‌اند که وی حدود پانصد استاد دید. در ایامی که عطاءالملک جوینی امارت بغداد داشت وارد دربار گردید. او مجدداً به سال ۷۰۴ ق به آذربایجان سفر کرد و سه سال در آن خطه زیست. او سفرهای دیگری نیز به آذربایجان کرد و سرانجام در اثر سکنه و کهولت در بغداد درگذشت. چون نیای مادری او فوطه (لنگ) می‌فروخته، به ابن فوطی شهرت یافته است. برخی منابع نیز وی را به واسطه‌ی پیشه‌ی نیای پدرش ابن صابونی نام نهاده‌اند. در شیعی یا معتزلی یا شافعی بودن او جای تردید است. از آثارش: «الحوادث الجامعه والتجارب النافعه فی المائه السابعة»، در رویدادهای سده‌ی هفتم قمری در چند مجلد؛ «تاریخ الحوادث من آدم الی خراب بغداد»؛ «تذکره الرصد»، در تاریخ رصدخانه‌ی مراغه؛ «دررالاصداف فی غرر الاوصاف»، در بیست جلد، در شرح مراحل هستی؛ «معجم الآداب فی معجم الاسماء واللقاب»؛ «معجم الشیوخ»؛ «الدرر الناصعه فی شعراء المائه السابعة».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۴/ ۱۲۴)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (۷۷۰-۷۶۸/۶)، ریحانه (۱۴۴-۱۴۳/۸)، کشف الظنون (۱۷۳۶، ۱۵۹۷، ۷۵۰، ۶۹۳، ۵۷۳)، لسان المیزان (۳۴۷-۳۴۶/۴)، معجم المؤلفین (۲۱۶-۲۱۵/۵)، هدیة العارفین (۵۶۷-۵۶۶/۱).

ابن قتیبه‌ی دینوری، ابومحمد عبدالله

قرن: ۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۲۷۶-۲۱۳ ق)، فرهنگ‌نویس، زبان‌شناس، نویسنده، محدث و مفسر. از مردم مرو بود. نزد استادانی چون اسحاق بن راهویه، ابوحاتم سهل بن محمد سجستانی و عباس بن فرج ریاشی درس خواند. بیشترین تأثیر را از ابن مقفع و ارسطو پذیرفت. آثار جاحظ را خوب می‌شناخت. شکوفایی او با جنبش سنت‌گرایی متوکل همزمان بود. وی توانست با پاره‌ای از نوشته‌های خود از اصلاحات متوکل پشتیبانی کند، و در اندک زمانی سخنگوی این مذهب شود. در ۲۳۶ ق قاضی دینور شد و بعد از آن همین سمت را در بصره داشت تا زنگیان، شهر را تاراج کردند. ابن قتیبه پس از آن تمام هم خود را بر سر تدریس گذاشت. وی علاوه بر پایگاه بلندی که در میان اهل سنت داشت، پایه‌گذار مکتب زبان‌شناسی بغداد بود که مکتبی آمیخته از مکاتب نحوی کوفه و بصره به شمار می‌رفت. وی سومین نثرنویس بزرگ عرب پس از ابن مقفع و جاحظ است. آوازه‌ی او در عرب به خاطر توانایی وی در نگارش آثار ادبی است که گونه‌ای انسان‌گرایی را در جریانهای فکری آن زمان نشان می‌دهد. پسرش، احمد، و قاسم بن اصنع و عبدالرحمان شکری از شاگردان او بودند. آثار او تا مصر نیز رفت. از آثارش: «ادب الکاتب»، کتابی واژگانی است برای دبیران که پیشگفتار پر آوازه‌ی آن بیانیه‌ای فرهنگی-سیاسی است؛ «کتاب الانواء» درباره‌ی گاهنامه اخترشناسی با اطلاعاتی درباره‌ی برجهای دوازده‌گانه، کهکشانشان راه شیری و پیکره‌های آسمانی که تمام متن کتاب باقی مانده است؛ «المعارف»، در شناخت و شرح رجال؛ «الشعر والشعراء» برگزیده‌ی شعر عرب به ترتیب زمان حیات شاعران که پیشگفتار آن بیانیه‌ی مکتب نئوکلاسیک شمرده می‌شود؛ «تفسیر غریب قرآن»، تفسیر واژگانی بر آیه‌های دشوار؛ «تأویل مختلف الحدیث»، بزرگ‌ترین اثر کلامی ابن قتیبه که در آن شرح اندیشه‌های دینی و سیاسی و باورهای وی آمده است؛ «تأویل القرآن»، در معانی و بیان و اعجاز قرآن؛ «عیون الاخبار»، مجموعه‌ی بزرگ ادبی؛ «غریب الحدیث»، شرحی لغوی بر حدیث از پیامبر (ص) تا معاویه؛ «اعلام النبوة»؛ «الامامة والسیاسة»؛ «جامع النحو».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۴/ ۲۸۰)، ایضاح المکنون (۵۰۶، ۱۴۶، ۱۳۴، ۲/ ۳۵۶، ۱/ ۱۷۰)، تاریخ مشاهیر کرد (۱/ ۷)، تاریخ بغداد (۱۷۰، ۱۰/ ۱)، دائرة المعارف البستانی (۱/ ۶۴۵)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (۷۸۱-۷۷۵/۶)، روضات الجنات (۱۰۳-۱۰۰/۵)، ریحانه (۱۵۲، ۸/ ۱)، سیر النبلاء (۲۹۷-۲۹۶، ۱۲/ ۷)، الفهرست ابن ندیم، ترجمه (۱۳۰)، کشف الظنون (۱۷۲۴، ۱۴۶۵، ۱۴۶۴، ۱۴۱۵، ۱۳۹۹، ۱۳۹۲، ۱۲۰۴، ۱۱۸۴، ۱۱۰۲، ۸۰۷، ۷۶۰، ۷۲۲، ۶۰۹، ۵۷۵، ۴۶۳، ۳۳۵، ۱۰۸، ۴۷، ۳۲)، الکنی والالقباب (۳۸۷-۳۸۳/۱)، لسان المیزان (۱۶۱-۱۵۸/۴)، معجم المؤلفین (۴۰۲/ ۱۳، ۶/ ۱۵۰)، وفيات الاعیان (۴۳-۴۲/۳)، هدیة العارفین (۴۴۲-۴۴۱/۱).

ابن قولوبه قمی، ابوالقاسم جعفر

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۳۶۹/ ۳۶۸ ق)، فقیه و محدث شیعی. از پدرش، ابن قولویه قمی ابوجعفر محمد بن جعفر معروف به مَسَلَمَه متوفی (۳۰۱/ ۲۹۹ ق)، و مدفون در قم نزدیک بقعه علی بن بابویه قمی، و نیز از احمد بن حسین زعفرانی، ابوالفضل صابونی، کلینی، ابن ولید قمی، ابن مهزیار اهوازی، ابن بابویه پدر صدوق، ابن عَفَدَه و احمد بن اصفهبد و گروهی دیگر حدیث شنید. شیخ مفید شاگرد او بود و وی را شیخ صدوق توصیف می‌کرد. ابن غضائری نیز از شاگردان اوست. همگی وی را محدثی ثقه دانسته‌اند. برادرش ابوالحسین علی بن محمد نیز از محدثان شیعه و از مشایخ اوست. در ۳۳۹ ق عازم سفر حج شد، اما، در بغداد بیمار شد و نتوانست به حج برود و در همان جا درگذشت و در کاظمین دفن شد. از آثار وی: «کامل الزیارات»؛ «الجمعه والجماعه»؛ «تاریخ الشهور والحدوث»؛ «النوادر»؛ «الصلوة»؛ «الرضاع»؛ «الصداق»؛ «مداواة الجسد لحياة الابد».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: اعیان الشیعه (۱۵۶- ۱۵۴/ ۴)، تاریخ الاسلام (حوادث ۳۹۴، ۳۹۳، ۳۸۰/ ۳۵۱-)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (۸۰۱- ۸۰۰/ ۶)، الذریعه (۲۵۵/ ۱۷)، رجال النجاشی (۳۰۶- ۳۰۵/ ۱)، روضات الجنات (۱۶۸- ۱۶۷/ ۲)، ریحانه (۱۶۲/ ۸)، الفهرست للطوسی (۷۸- ۷۷)، لسان المیزان (۲۲۴- ۲۲۳/ ۲)، فوائد الرضویه (۸۰- ۷۸)، مفاخر اسلام (۱۵۲- ۱۳۲/ ۳)، معجم المؤلفین (۱۴۶/ ۳)، معجم رجال الحدیث (۱۱۶/ ۴)، نامه‌ی دانشوران (۳۶۴- ۳۶۱/ ۲)، الوافی بالوفیات (۱۵۱/ ۱۱).

ابن کثیر داری، ابومعبد، ابوبکر عبدالله

قرن: ۲

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۱۲۰- ۴۵ ق)، قاری و محدث. در مکه‌ی معظمه متولد شد. او از نوادگان ایرانیانی بود که پادشاه ایران آنان را با کشتی به یمن فرستاد. وی از موالی عمرو بن علقمه‌ی کنانی بود. ابن کثیر یکی از قراء هفتگانه بود که اصول قرائت را از مجاهد و درباس (مولی ابن عباس) از ابن عباس از امیرالمؤمنین (ع) اخذ کرد. به احتمالی وی بر عبدالله بن سائب مخزومی نیز قرائت کرده است. او از ابن زبیر و عکرمه و دیگران حدیث شنید. گرچه قلیل الحدیث است اما به گفته ابن مدینی و ابن سعد و نسائی از راویان موثق به حساب می‌آید. ایوب، ابن جریج، جریر بن حازم، سفیان بن عیینه و شبل بن عباد و دیگران از وی روایت کرده‌اند. وی پیشه‌ی عطر فروشی داشت و نسبت دارین او به جهت همین پیشه بود، ولی عده‌ای نوشته‌اند که او منسوب به دار بنی‌لخم است. محمد بن عبدالرحمان مخزومی ملقب به قنبل و ابن ابی بزی فارسی، قاری مکه، از شاگردان و راویان قرائت ابن کثیر می‌باشند. ابوعمرو بن علاء و معروف بن مُشکان و اسماعیل بن قسطنطین و بسیاری دیگر بر وی تلاوت کردند. قاضی اهل جماعت مکه بود. و در همان جا از دنیا رفت.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۲۵۵/ ۴)، تاریخ ادبیات در ایران (۶۸/ ۱)، تاریخ الاسلام (حوادث ۴۰۲- ۴۰۱/ ۴۰۱- ۱۲۰)، التاريخ الكبير (۱۸۱/ ۵)، تهذیب التهذیب (۳۲۶- ۳۲۵/ ۵)، الجرح والتعديل (ج ۲، ق ۱۴۴/ ۲)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (۸۰۵- ۸۰۴/ ۶)، دائرةالمعارف البستانی (۶۶۰/ ۱)، ریحانه (۱۶۷/ ۸)، الفهرست ابن ندیم، ترجمه (۴۹)، الکنی والالقباب (۳۹۳/ ۱)، لغت‌نامه (ذیل/ ابن کثیر)، وفيات الاعیان (۴۲- ۴۱/ ۳)، هدیة الاحباب (۸۴- ۸۳).

ابن کثیر نهاوندی، عبدالوهاب

قرن: ۲

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(س دوم ق)، محدث شیعی. مشهور به ابن کثیر و ابو کثیر. شیخ طوسی وی را در شمار اصحاب و یاران امام رضا (ع) نام می‌برد. از زندگانی وی جز این چیزی در دست نیست. برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم) منابع زندگینامه: رجال الطوسی (۳۸۰)، معجم رجال الحدیث (۴۴/ ۱۱).

ابن لال همدانی، ابوبکر احمد

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۳۹۸/ ۳۹۲ - ۳۰۸/ ۳۰۷ ق)، محدث و فقیه شافعی. مفتی همدان بود. وی از عبدالرحمان جلاب و اسماعیل صفار و ابن حمدویه مروزی و حفص بن عمر اردبیلی و دیگران حدیث شنید. چندین بار به بغداد سفر کرد و در آنجا به روایت حدیث پرداخت و املای حدیث کرد و افرادی همچون دارقطنی از وی حدیث شنیدند. جعفر ابهری و محمد بن عیسی صوفی و حمید بن مامون نیز از وی روایت کرده‌اند. از آثار او: «کتاب السنن»؛ «مالا- یسع المکلف جهله من العبادات»؛ «مآت القرآن علی ترتیب السور»؛ «معجم الصحابه».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: تاریخ بغداد (۳۱۹- ۳۱۸/ ۴)، ریحانه (۱۷۸/ ۸)، سیر النبلاء (۷۷- ۷۵/ ۱۷)، الکامل (۲۴۲/ ۷)، کشف الظنون (۱۷۳۶/ ۱۵۷۵)، معجم المؤلفین (۳۱۸/ ۱)، الوافی بالوفیات (۲۱۷/ ۷)، هدیه العارفین (۶۹/ ۱).

ابن ماجه قزوینی، ابو عبدالله محمد

قرن: ۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۲۷۳- ۲۰۹ ق)، حافظ، محدث، مفسر و مورخ. برخی گفته‌اند که ماجه لقب پدر وی است نه جدش. ابن ماجه برای گردآوری حدیث به ری، بصره، دمشق، بغداد، حمص، شام مصر و حجاز سفر کرد. در دمشق از هشام بن عمار و عباس بن ولید خلال و در حمص از محمد بن مصفی و در عراق از ابوبکر بن ابی شیبه و احمد بن عبده و اسماعیل فزاری و دیگران حدیث شنید. محمد بن عیسی ابهری و ابوطیب بغدادی و ابو عمرو احمد مدینی و ابوالحسن علی بن قطان از شاگردان وی بودند. وی سرانجام در قزوین درگذشت. آوازه‌ی او بیشتر به جهت کتاب «السنن» است که چهار هزار حدیث را در آن گرد آورده و یکی از کتابهای ششگانه «صحیح» در حدیث اهل سنت است. ابن ماجه خود گوید: چون کتاب «السنن» را بر ابوزرعه عرضه کردم، گفت: «گمان من آن است که اگر این کتاب در دسترس مردم قرار گیرد دیگر کتابها یا اکثرشان بی‌رونق شوند». از دیگر آثار وی: «تفسیر القرآن»؛ «تاریخ قزوین»، که گویا هر دو از میان رفته‌اند.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۸/ ۱۵)، تهذیب التهذیب (۴۵۸- ۴۵۷/ ۹)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (۸۲۳- ۸۲۲/ ۶)، دائرةالمعارف البستانی (۱/ ۶۷۳)، دایرةالمعارف فارسی (۲۲/ ۱)، ریحانه (۸/ ۱۸۳)، سیر النبلاء (۲۸۱- ۲۷۷/ ۱۳)، کشف الظنون (۱۴۰۵، ۱۰۰۴، ۴۳۹، ۳۰۰)، الکامل (۶/ ۶۲)، الکنی واللقاب (۱/ ۳۹۸)، نامه‌ی دانشوران (۳۴۲- ۳۴۰/ ۴)، معجم البلدان (۴/ ۳۹۱)، معجم المؤلفین (۱۱۶- ۱۱۵/ ۱۲)، الوافی بالوفیات (۵/ ۲۲۰)، وفيات الاعیان (۴/ ۲۷۹).

ابن مبارک مروزی، ابو عبدالرحمان عبدالله

قرن: ۲

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۱۸۱- ۱۱۹/ ۱۱۸ ق)، عالم، عارف و محدث. از موالی بنی‌حفظه و مادرش از خوارج میان بود. بیشتر زندگیش را در سفرهای بازرگانی، حج‌گزاری و جهاد با رومیان گذراند. از بیست سالگی به دنبال علم رفت و از سلیمان اعمش، اوزاعی، شعبه، ابن‌عینه، ابن‌جریح، ابوحنیفه کوفی، سفیان ثوری و مالک بن انس فقه و حدیث آموخت. یحیی بن معین، اسحاق بن راهویه، قطان، احمد بن مردویه، ابواسحاق فزاری، حسن بورانی، فضیل بن عیاض، عبدالرحمن بن مهدی، و ابن‌منیع از وی روایت کرده‌اند. به گفته‌ی ابن‌معین، وی دارای مجموعه‌ی احادیثی حدود بیست هزار موضوع بود. خود می‌گفت که چهار هزار حدیث شنیده و از هزار نفر روایت کرده است. ابن مبارک بازرگان پارسا و بخشنده بود و گوید هر سال هزار دینار از اموال خود را به تهیدستان می‌بخشید. وی در بازگشت از جنگ با رومیان در عراق درگذشت. از آثار او: «السنن»، در فقه؛ «التفسیر»؛ «التاریخ»؛ «الزهد»؛ «البر والصله». برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول- ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۴/ ۲۵۶)، تاریخ بغداد (۱۶۹- ۱۵۲/ ۱۰)، تاریخ الکبیر (۵/ ۲۱۲)، تذکره‌الاولیاء (۱۸۸- ۱۷۹/ ۱)، تهذیب التهذیب (۵/ ۳۳۸- ۳۴۱)، الجرح والتعديل (ج ۲، ق ۱۸۰- ۱۷۹/ ۲)، حلیه‌الاولیاء (۱۹۰- ۱۶۲/ ۸)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (۸۲۹/ ۶)، ریحانه (۸/ ۱۸۹- ۱۹۱)، سیر النبلاء (۸/ ۳۷۸- ۴۲۱)، الفهرست ابن‌ندیم، ترجمه (۴۱۶)، کشف الظنون (۱۴۲۲، ۱۴۱۰، ۹۱۱، ۵۷)، لغت‌نامه (ذیل / ابن مبارک)، معجم المؤلفین (۶/ ۱۰۶)، وفيات الاعیان (۳۴- ۳۲/ ۳)، هدیة العارفين (۱/ ۴۳۸).

ابن مبارک، ابو عثمان سعدان

قرن: ۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۲۲۰ ق)، ادیب، نحوی و محدث. وی برده و از اسیرانی بود که در طخارستان به دست مسلمانان افتاد. ابن مبارک نابینا بود و در نحو از مکتب کوفیان پیروی می‌کرد. از ابو عبید معمر بن مثنی روایت می‌کرده و ابن‌دینا هاشمی نیز از او روایت کرده است. از آثار وی: «خلق الانسان»؛ «کتاب الوحوش»؛ «الارض والمياه والبحار والجبال»؛ «النقائص والامثال».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول- ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۳/ ۱۴۰)، تاریخ بغداد (۹/ ۲۰۳)، ریحانه (۸/ ۱۸۹)، الفهرست ابن‌ندیم، ترجمه (۱۱۹)، معجم الادباء (۱۹۰- ۱۸۹/ ۱۱)، معجم المؤلفین (۴/ ۲۱۴).

ابن متویه قزدانی، ابوالحسن، علی

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(س چهارم ق)، محدث امامی. وی از مشایخ اجازه شیخ اجل ابوجعفر محمد بن حسن بن ولید قمی (م ۳۴۳ ق) است. از آثارش «نوادر کبیر» است که ابن بابویه آن را با واسطه محمد بن حسن بن ولید از وی روایت کرده است.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الذریعه (۲۴/ ۳۳۶)، رجال الطوسی (۴۸۴)، رجال النجاشی (۸۲- ۸۱/ ۲)، ریحانه (۸/ ۱۹۶)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۲۰۴- ۲۰۳/ ۴)، الفهرست للطوسی (۲۲۹)، الکنی واللقاب (۱/ ۴۰۳)، هدیة الاحباب (۸۶).

ابن مجاور، جمال‌الدین، نجم‌الدین، ابوالفتح یوسف

قرن: ۷

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۶۹۰- ۶۰۱ ق)، مورخ، محدث و کاتب ایرانی تبار. از کندی و ابن مندویه حدیث شنید. بنا به علت نامعلومی به هند رفت و از آنجا به عدن. سه بار به زبید سفر کرد. در سال ۶۲۱ ق در مکه بود و از آنجا به جدّه رفت. در غلافقه، یکی از شهرهای یمن، مدتی مقیم شد. ابن مجاور با جمع‌آوری اطلاعات درباره‌ی شهرها، قبایل غرب و جنوب عربستان کتاب مشهور خود «تاریخ المستبصر / مستنصر» را نوشت. ارزش این کتاب بیشتر به لحاظ معرفی جغرافیایی و اجتماعی عربستان آن زمان است. راه‌شناسی کتاب نیز بسیار مفید است و مسافتها به فرسنگ نوشته شده. ابن مجاور توصیف جغرافیایی خود را از مدینه شروع کرده و اطلاعاتی که وی درباره‌ی قلّهات، مسقط و صحار در خلیج عمان به دست می‌دهد از دیگر جغرافیدانان عرب پربارتر است. در این کتاب از خلیج فارس و جزیره‌ی کیش (قیس) نیز سخن رفته است. گزارش او درباره‌ی فرق اسلامی، آداب زناشویی، برده‌داری، لباس، اوزان و مقیاسها، سکه‌ها، کشاورزی، دریانوردی و حقوق گمرکی بسیار دقیق است.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۹/ ۳۴۱)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (۸۳۱- ۸۲۹/ ۶)، معجم المؤلفین (۱۳/ ۳۴۵).

ابن مراغی همدانی، ابوالفتح محمد

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۳۷۱ ق)، ادیب، نحوی و محدث شیعی. در بغداد ساکن شد و از ابن‌قتیبه حدیث شنید. آموزگار عزالدوله بویه‌ی بود. ابوالحسین محاملی از وی روایت می‌کرد. حافظه‌ای نیکو داشت و در نحو و لغت زبانزد بغدادیان بود. برخی وی را منسوب به قبیله همدان و گروهی او را همدانی دانسته‌اند. از آثارش: «استدراک لما اغفله الخلیل»؛ «البهجة»، نظیر کتاب «الکامل للمبرد»؛ «مختار

الاحبار؛ «کتاب الخلیلی فی الامامة»؛ «ذکر المجاز فی القرآن»؛ «اسماء البلدان»، و جلد دوم آن به نام «اخبار البلدان»؛ «کتاب الجزء». برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۲۹۸/۶)، اعیان الشیعه (۲۰۱/۹)، ایضاح المکنون (۴۴۷، ۲۹۳/۲)، تاریخ بغداد (۱۵۴-۱۵۲/۲)، الذریعه (۱۶۹/۲۰، ۱۵۹/۳، ۶۵، ۲۳-۲۲/۲)، رجال النجاشی (۳۱۹-۳۱۸/۲)، ریحانه (۱۹۹/۸-۲۷۹/۵)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۲۵۸/۴)، الفهرست ابن ندیم، ترجمه (۱۴۴)، کشف الظنون (۸۷، ۷۸)، لغت نامه (ذیل/ ابن مراغی)، معجم الادباء (۱۰۳-۱۰۱/۱۸)، معجم رجال الحدیث (۱۶۰-۱۵۹/۱۵)، معجم المؤلفین (۱۵۷/۹)، هدیة العارفین (۵۰/۲).

ابن مشهدی حائری، ابوعبدالله محمد

قرن: ۷

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(س ششم و هفتم ق)، محدث و فقیه شیعی. از ابن بطریق، ورام بن ابی فراس، ابن زهره، هبه الله بن نما و ابن شاذان بن جبرئیل قمی حدیث شنید و از همگی آنان اجازه‌ی حدیث گرفت. محدث نوری او را در شمار مشایخ نجیب‌الدین بن نما آورده است. از آثارش: «بغیة الطالب و ایضاح المناسک لمن هو راغب فی الحج»؛ «مزار کبیر»، معروف به «مزار محمد بن المشهدی»؛ «المصباح». برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: اعیان الشیعه (۲۰۲/۹)، خاتمة مستدرک الوسائل (۲۰-۱۹/۳)، الذریعه (۳۲۵-۳۲۴/۲۰، ۱۳۵-۱۳۴/۳)، ریاض العلماء (۴۹/۵)، ریحانه (۲۰۹-۲۰۸/۸)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۲۵۳-۲۵۲/۶)، فوائد الرضویه (۴۴۹)، الکنی و الالقاب (۴۰۹/۱)، مشاهیر دانشمندان اسلام (۳۳۷-۳۳۶/۲)، معجم المؤلفین (۱۵۳/۹)، معجم رجال الحدیث (۲۶۰-۲۵۹/۱۷، ۱۵۹/۱۵).

ابن مظفر شیرازی، بهاء‌الدین، ابوالمبارک محمد

قرن: ۸

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۷۴۰ ق)، حافظ، صوفی و محدث. نزد شیخ علی دیوانی واسطی درس خواند، و «کتاب شاطبی» و «جامع الاصول» را بر او خواند. وی در قراآت هفتگانه قرآن ماهر بود. در بقعه پدر و جدش و همچنین مسجد سرو با بیانی خوش و عظمی گفت. برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: بزرگان شیراز (۲۱۸)، تذکره‌ی هزار مزار (۲۴۹-۲۴۸).

ابن مظفر شیرازی، زین‌الدین، طاهر

قرن: ۷

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف پس از ۷۰۰ ق)، عالم، عارف، مفسر و محدث. برای تحصیل علم مسافرت بسیار کرد و صحبت مشایخ را دریافت. به تدریس

و تربیت اهل علم علاقه داشت و چندین سال در سیر و سلوک و درس و افاده و وعظ بود. کتاب «جامع الاصول» مجدالدین ابن اثیر جزری را از قطب‌الدین محمود شیرازی روایت می‌کرد. او را مجموعه‌ها و اجازات از پدر خود در تفسیر و حدیث و فقه و تصوف و تاریخ است. در پایان زندگی سفری به جزایر خلیج فارس، کیش و هرمز، کرد. در بین راه چون به نماز شب نشست و برخاست می‌کرد، نگهبان قافله، به اشتباه، تیری به پیشانی او زد و به زندگیش خاتمه داد. جنازه‌اش را به شیراز آوردند و در بیرون دروازه فسا دفن کردند. از آثار وی: کتابی در فضیلت علم و شرف دانشمندان به نام «تحفه الحلفاء الی حضره الخلفاء».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: بزرگان شیراز (۲۱۵-۲۱۴)، بزرگان نامی پارس (۲۷۳-۲۷۱/۱)، تذکره‌ی هزار مزار (۲۳۵-۲۳۱، ۲۲-۲۱)، شیرازنامه (۱۷۹)، معجم المؤلفین (۳۹/۵).

ابن مظفر شیرازی، شمس‌الدین، ابوالمفاخر عمر

قرن: ۷

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۶۶۲-۶۳۲ ق)، دانشمند، محدث و متکلم. معروف به حکیم. وی در ادبیات، فقه، نجوم، پزشکی، ریاضی و دانشهای دیگر استادی داشت. از شاگردان قاضی سراج‌الدین ابوالعز مکرّم بن ابی‌العلاء و معاصر امام فخر رازی بود. وی امام فخر را می‌ستود و کتابهای او را انتشار می‌داد و با او مکاتبه داشت. از شیخ ابوالفتح منتجب‌الدین محمود بن خلف عجلی و شیخ عبدالرحیم سروسستانی و شیخ عبدالوهاب ابن‌سکینه بغدادی و شهاب‌الدین سهروردی، عارف معروف، روایت می‌کرد. با شیخ سهروردی دیدار کرد و با او به سفر حج و از آنجا به بغداد رفت. وی بخشی از کتاب «عوارف المعارف» شیخ شهاب‌الدین را پیش او خواند. شمس‌الدین نویسنده‌ای پرکار بود و از هیجده سالگی به نوشتن روی آورد. به خط خود بسیار حدیث نوشت و اجازه‌ها داد. شمس‌الدین برای اینکه علم را همگانی سازد این علوم را به شعر درآورد تا فراگرفتنش برای دانشجویان آسانتر باشد. وی در عبارت نیز کوشا بود. در شیراز درگذشت و در مقبره باغ نو شیراز در کنار پدر و برادر مدفون است. از آثار وی: کتاب «الاربعین» به نام «دارالسلام فی مدار الاسلام»؛ «المحصل فی شرح المفصل»؛ «الهدایة»؛ «التیان»؛ «الفرائض»؛ «زبدة الادراک فی هیئة الافلاک»؛ «المدخل فی النجوم»؛ «تلخیص البیان فی تخلیص الابدان»؛ «منهاج الاریب فی احتیاج الی الطیب».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: بزرگان شیراز (۲۱۶)، بزرگان نامی پارس (۳۵۹-۳۵۷، ۲۹۴/۱)، تذکره‌ی هزار مزار (۲۸۵-۲۸۴، ۲۰-۱۹)، شیرازنامه (۱۸۰-۱۷۹)، معجم المؤلفین (۴-۳/۸).

ابن مظفر شیرازی، شمس‌الدین، ابوالمؤید عمر

قرن: ۷

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ح ۷۰۰ ق)، واعظ و محدث. مردی پارسا بود و در اخبار و حدیث استادی داشت. در رباط شیخ ابراهیم کرخی وعظ می‌کرد. منصور راستگو برادر او بود. وی با خط بسیار حدیث نوشت و اجازه‌ها داد.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: تذکره‌ی هزارمزار (۲۵۰، ۲۴)، شیرازنامه (۱۷۹).

ابن مظفر شیرازی، صدرالدین، ابوالمعالی مظفر

قرن: ۷

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۶۸۸/ ۶۸۷/ ۶۸۱ ق)، عالم، عارف و محدث. ابتدا نزد پدرش، سعدالدین محمد، درس خواند. عمویش، شمس‌الدین ابوالمفاخر و شمس‌الدین محمد بن صفی، ابوالخیر سیرافی و شهاب‌الدین فضل‌الله تورپشتی و قاضی مجدالدین فالی و امام‌الدین بیضاوی از استادان او بودند. وی در فقه و حدیث از سرآمدان بود و در مسجد باغ نو وعظ می‌کرد. اتابک ابوبکر سعد بن زنگی از مریدان وی بود. او با یکی از دختران شیخ بیضاوی ازدواج کرد و هفت فرزندش همگی از علما بودند. حدود شصت کتاب و رساله به زبانهای عرب و فارسی نوشت. از آثار وی: «التلویح»، شرح بر «مصایح السنه» حسین بن مسعود؛ «غرر المعانی والنکات»، در شرح «المقامات» حریری، «غایة الایجاز فی بیان الحقیقه والمجاز»؛ «توضیح السبیل فی الجرح والتعدیل»؛ «المرموزات العشرین»؛ «منتهی المطالب فی معرفه امیرالمؤمنین علی بن ابی‌طالب - کرم الله وجهه»؛ «تحفه الاحرار»؛ «حلیه الافاضل و زینه المحافل»؛ «انیس القلوب»؛ «تبصیر الملوک والسلاطین فی التحذیر عن اعوان الشیاطین»؛ «مسائل الخلاف المستخرجه من کتب الاشراف»؛ «منتقد الاخبار و معتقد الاخیار فی شرح احادیث النبی المختار».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: بزرگان شیراز (۲۱۳- ۲۱۱)، بزرگان نامی پارس (۲۹۵- ۲۹۳)، تذکره‌ی هزار مزار (۲۴۲- ۲۳۷، ۲۱- ۲۰)، شیرازنامه (۱۷۹- ۱۷۸)، کشف الظنون (۱۷۹۱- ۱۲۰۲)، معجم المؤلفین (۳۰۱/ ۱۲).

ابن معقل نسفی، ابواسحاق ابراهیم

قرن: ۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۲۹۵ ق)، محدث و مفسر و فقیه حنفی. از مردم روستای سانج در نزدیکی نسف بود. «صحیح» بخاری را از مؤلف آن روایت کرد و از قتیبه بن سعید، ابوکریب، هشام بن عمار حدیث شنید. فرزندش، سعید بن ابراهیم، و علی طغامی و خلف بن محمد حنیام از وی روایت کردند. ابن معقل چندی قاضی نسف (نخشب) بود و عالم آن سامان به حساب می‌آمد. از آثار وی: «المسند» در حدیث؛ «التفسیر».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۷۰/ ۱)، سیر النبلاء (۴۹۳/ ۱۳)، کشف الظنون (۱۶۸۵، ۴۳۶)، معجم المؤلفین (۱۱۵/ ۱)، الوافی بالوفیات (۴/ ۱۴۹).

ابن منده اصفهانی، ابراهیم

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۳۲۰ ق)، محدث حنبلی. وی عموی محمد بن اسحاق صاحب تصانیف است. از آثارش: «الشیوخ». برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه: سیر النبلاء (۱۳/ ۱۵)، معجم المؤلفین (۱/ ۱۱۰).

ابن منده اصفهانی، ابوالحسن عبدالله، عبدالله

قرن: ۵

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۴۶۴/ ۴۶۲ ق)، محدث. وی از اعضای خاندان دانشور منده بود. او از پدرش و ابن خُرشید قُوله و ابوجعفر بن مرزبان و حسن بن یوه حدیث شنید و حسین بن عبدالملک الخلال و گروهی از وی روایت کردند. وی هشتاد سال زیست. در جیرفت در گذشت.
برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه: دانشنامه‌ی ایران و اسلام (۶/ ۸۷۹)، سیر النبلاء (۱۸/ ۳۵۵).

ابن منده اصفهانی، ابوالقاسم عبدالرحمان

قرن: ۵

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۴۷۰- ۳۸۳ ق)، مورخ، حافظ و محدث حنبلی. منده نیای بزرگ او بود. در اصفهان به دنیا آمد. نیا و پدرش هر دو عالم دینی بودند. ابوالقاسم از پدرش و ابوبکر بن مردویه و ابوجعفر مرزبان و ابراهیم بن خُرشید قُوله و محمد بن ابراهیم جرجانی و دیگر محدثین حدیث شنید و از زاهر بن احمد سرخسی اجازه‌ی روایت گرفت. برای استماع بیشتر حدیث بسیار سفر کرد و از مشایخ همدان، دینور، شیراز، بغداد و نیشابور حدیث شنید. ابن منده از علمای بزرگ عصر خویش بود، چنانکه وی را با خواجه عبدالله انصاری همسنگ می‌دانستند. او از حسن خط نیز بهره داشت. ابوالقاسم بسیار به شرع پایبند بود و مردم را از منکر نهی می‌کرد. او به مکه سفر کرد و ظاهراً در «تاریخ مکه» تألیفی کرده است. وی در اصفهان در گذشت. پیروان عقاید وی در اصفهان به عبدالرحمانیه موسوم بودند. از آثارش: «تاریخ اصفهان»، با ذکر تاریخ ولادتش در آن؛ «حرمة الدین»؛ «الرد علی الجهمیة»؛ «صیام یوم الشک»؛ «المستخرج من الکتب الناس»، در حدیث.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۴/ ۱۰۳)، دائرة المعارف البستانی (۱/ ۷۰۸)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (۶/ ۸۷۹)، ریحانه (۸/ ۲۳۴)، سیر النبلاء (۱۸/ ۳۴۹- ۳۵۵)، الکامل (۸/ ۱۲۵)، کشف الظنون (۱۶۷۲- ۱۶۷۱)، معجم المؤلفین (۵/ ۱۷۱)، نامه‌ی دانشوران (۲۹۱- ۲۹۲)، هدیة العارفین (۱/ ۵۱۷).

ابن منده اصفهانی، ابوالوفاء محمود

قرن: ۷

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۶۳۲- ۵۵۲/ ۵۵۰ ق)، محدث حنبلی. از افراد خاندان منده بود. از مسعود ثقفی عبدالمنعم سیدوویه، ابو عبدالله رستمی و ابوالخیر باغبان روایت می‌کرد. ضیاء و ابن نجار و شیخ عبدالصمد بن احمد بن ابی الجیش از او حدیث شنیدند. در سال ۶۳۲ ق که مغولان به اصفهان تاختند وی در کشتار عام مردم اصفهان کشته شد. از آثارش «الایمان».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: دانشنامه‌ی ایران و اسلام (۶/ ۸۸۰)، دائرةالمعارف البستانی (۱/ ۷۰۸)، سیر النبلاء (۳۸۳- ۳۸۲/ ۲۲).

ابن منده اصفهانی، ابوزکریا یحیی

قرن: ۵

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۵۱۲/ ۵۱۱- ۴۳۴ ق)، مورخ و محدث حنبلی. در اصفهان متولد شد. از پدر، عمویش و ابن ریزه ابوبکر اصفهانی دانش فراگرفت. در پژوهش‌های علمی با پدرش همراه بود. به سفر حج رفت و سپس راهی بغداد شد و در جامع منصوره درس گفت، و املای حدیث کرد. ابن ناصر و عبدالقادر حیلی و ابن خشاب نحوی و حافظ سلفی و عبدالوهاب انماطی و علی بن ابی‌تراب خیاط و محمد طرسوسی از وی حدیث نقل می‌کردند، و از شاگردان او به حساب می‌آمدند. شهرت خاندان دانشور ابن منده در علم و فضل با نیای بزرگ او، خاندان دانشور ابن منده در علم و فضل با نیای بزرگ او، یحیی، آغاز و به وی، یحیی، ختم می‌شود. لذا وی را محدث بن محدث بن محدث بن محدث بن محدث گویند. ابن منده دارای تصانیف و آثار بسیاری است از آن جمله: «تاریخ اصفهان»، که احتمالاً این کتاب را بر پایه‌ی کتاب جد بزرگش نوشته است؛ «التنبیه علی احوال الجهاد والمنافقین»؛ «زندگینامه‌ی مفصلی درباره‌ی طبرانی»؛ «مناقب الامام احمد»، درباره‌ی احمد بن حنبل؛ «معرفة السماء ارداف النبی»؛ «من عاش من الصحابة مائة و عشرين»؛ «مناقب العباس».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۹/ ۱۹۴)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (۶/ ۸۸۰- ۸۷۹)، دائرةالمعارف البستانی (۱/ ۷۰۸)، ریحانه (۸/ ۲۳۴)، سیر النبلاء (۳۹۶- ۳۹۵/ ۱۹)، الکامل (۸/ ۲۸۵)، کشف الظنون (۱۴۶۴، ۲۸۲)، الکنی واللقاب (۴۲۸- ۴۲۷/ ۱)، لغت‌نامه (ذیل/ بنومنده)، معجم المؤلفین (۲۱۱- ۲۱۰/ ۱۳)، نامه‌ی دانشوران (۵/ ۲۸۷)، المستفاد من ذیل تاریخ بغداد (۲۵۷- ۲۵۶)، وفيات الاعیان (۱۷۱- ۱۶۸/ ۶)، هدیة العارفين (۲/ ۵۲۰).

ابن منده اصفهانی، ابوعمر و عبدالوهاب

قرن: ۵

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۴۷۵-۳۸۶ ق)، حافظ و محدث. از برادرش عبدالرحمن بن محمد کوچکتر است. وی در اصفهان به دنیا آمد. از پدرش و ابواسحاق بن خرشید قوله و ابن عبدالوهاب سلمی و ابوبکر بن مردویه و گروهی دیگر از علمای اصفهان بهره گرفت. او در نیشابور خدمت سعید صیرفی رسید و در شیراز و همدان و مکه و ری نیز اساتیدی دید. او را مُسند و سندشناس حدیث اصفهان می‌دانند. وی در کارهای علمی فرزندش یحیی را به یاری می‌گرفت. فرزندش، یحیی بن عبدالوهاب، و موتمن ساجی و حسن رستمی و مسعود ثقفی و ابوالخیر باغیان و بسیاری دیگر از شاگردان وی به حساب می‌آیند. او با شاگردانش با اخلاقی بسیار نیکو برخورد می‌کرد. سمعانی گوید که در اصفهان جملگی بر مدح و ثنای او بودند. وی در اصفهان در گذشت.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: دائره‌المعارف البستانی (۱/ ۷۰۸)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (۶/ ۸۷۹)، سیر النبلاء (۴۴۲-۴۴۰ / ۱۸)، الکامل (۱۳۲ / ۸)، معجم المؤلفین (۶/ ۲۲۸)، وفيات الاعیان (۱۷۱-۱۷۰ / ۶).

ابن منده اصفهانی، اسحاق

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۳۴۱ ق)، محدث حنبلی. وی پدر ابو عبدالله محمد بن اسحاق پرآوازه‌ترین کسی از خاندان منده است. پاره‌ای منابع زندگی و کتابهای پسرش را با وی در آمیخته‌اند.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: دانشنامه‌ی ایران و اسلام (۶/ ۸۷۸)، سیر النبلاء (۴۴۱ / ۱۵).

ابن منده، ابوالحسن علی

قرن: ۵

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(س پنجم ق)، محدث شیعی. ابن منده از استادش حسین بن یعقوب بزاز در ۳۷۰ ق حدیث مشهور «الطیر المشوی» را که در فضیلت امیرالمؤمنین (ع) است نقل کرده، و شیخ ابوالفتح کراچکی در ۴۳۶ ق در طرابلس همین حدیث را از وی شنیده و آن را در کتاب خویش «تفضیل امیرالمؤمنین (ع)» آورده است.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: طبقات اعلام الشیعه (قرن ۱۱۹ / ۵).

ابن مهران، ابو مسلم عبدالرحمان

قرن: ۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۲۷۵ ق)، حافظ و محدث. در بغداد متولد شد و در همان جا نشو و نما یافت. برای استماع حدیث سفرهای زیادی کرد و در خراسان، ماوراءالنهر، شام و جزیره از کسانی چون ابن ابی داوود و محمد بن محمد باغندی و ابوالقاسم بغوی و ابو عمرو به حدیث شنید. پس از آن به نیشابور و از آنجا به سمرقند رفت و حدود ۳۰ سال در این شهر سکنی گزید. در پایان عمر به حجاز رفت و در مکه زیست. احمد بن محمد کاتب، علی بن محمد مقری، ابوالعلاء واسطی، دارقطنی و حاکم نیشابوری از او حدیث شنیدند. دارقطنی و دیگر بزرگان او را تکریم کرده و حاکم گوید که او در شناخت حدیث از پیشگامان بود. وی در مکه می‌کوشید تا از چشم محدثان و دیگران پنهان بماند. زندگی او به پارسایی گذشت و رجال‌نویسان از او به صفت ثقه یاد کرده‌اند. تصنیفات بسیاری داشت. از جمله آثار وی: «المسند»، در حدیث.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: تاریخ بغداد (۳۰۰- ۲۹۹/ ۱۰)، سیر النبلاء (۳۳۷- ۳۳۵/ ۱۶)، معجم المؤلفین (۱۸۲/ ۵).

ابن مهریزد اصفهانی، ابو مسلم محمد

قرن: ۵

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۴۵۹/ ۴۵۷- ۳۶۶ ق)، ادیب، مفسر و محدث معتزلی. معروف به ابو مسلم اصفهانی. وی محدث اصفهانی و از بزرگان معتزله‌ی عصر خویش است. ابو مسلم آشنای به عربیت و به گفته یحیی بن منده آشنای به نحو بود. او از شاگردان ابوبکر بن مقرر بود و سعید بن ابی رجاء صیرفی و حسین خلّال و محمد بن حمد کبریتی از وی روایت کرده‌اند. او شیخ و استاد اسماعیل بن علی حمامی است. در اصفهان در گذشت. از آثار وی: «جامع التأویل لمحكم التنزیل» یا «تفسیر قرآن»، تفسیر بزرگی در بیست مجلد؛ «جامع الرسائل»؛ «ناسخ الحدیث و منسوخه».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۱۶۳/ ۷)، سیر النبلاء (۱۴۷- ۱۴۶/ ۱۸)، لسان المیزان (۳۷۴- ۳۷۳/ ۶)، معجم المؤلفین (۴۹- ۵۰/ ۱۱)، میزان الاعتدال (۶۵۵/ ۳)، الوافی بالوفیات (۱۳۱- ۱۳۰/ ۴)، هدیة العارفین (۲/ ۷۱).

ابن مهزیار اهوازی، ابوالحسن علی

قرن: ۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ح ۲۵۴ ق)، محدث امامی و فقیه شیعی. وی از یاران امام رضا (ع) و امام محمد تقی (ع) و امام علی النقی (ع) بود. در اهواز به دنیا آمد و در همان جا نشو و نما یافت. پدرش از مردم دورق خوزستان بود که نخست آیین مسیحی داشت. به واسطه‌ی حسن بن سعید اهوازی، وی و پسرش، علی، نزد امام رضا (ع) رفتند و به دست امام اسلام آوردند. ابن مهزیار از جانب امام محمد تقی (ع) و امام علی النقی (ع) وکالت داشت و این دو امام درباره‌ی خوبیهای وی تویعاتی صادر کرده‌اند. ابن مهزیار از محمد بن ابی عمیر، علی بن فضال، حسن بن علی بن فضال و ابان بن عثمان و حسن بن محبوب و حسین بن سعید اهوازی و ابراهیم بن محمد همدانی و

احمد بن اسحاق ابهری و جمعی دیگر که شمار آنها به ۵۵ تن می‌رسد، روایت کرده است. وی شاگردان بسیاری تربیت کرده است که ابو عبدالله برقی و برادرش، ابراهیم بن مهزیار، و ابراهیم بن هاشم قمی و پسرش، حسن بن علی بن مهزیار، از آن دسته‌اند. بسیاری از رجال نویسان شیعه او را محدثی ثقه می‌دانند و حدود ۳۳ کتاب از وی برمی‌شمارند. از آثار وی: «کتاب الوضوء»؛ «کتاب الصلاة»؛ «کتاب الزکاة»؛ «کتاب الصوم»؛ «کتاب الحج»؛ «کتاب الانبیاء»؛ «کتاب المثالب»؛ «کتاب البشارات»؛ «المواریث»؛ «الملاحم»؛ «التقیه»؛ «الرد علی الغلاة»؛ «تفسیر ابن مهزیار»؛ «التجمل والمروءة»؛ «المکاسب».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۱۷۸/ ۵)، ایضاح المکنون (۲۷۳، ۲۷۸، ۲۸۰، ۲۸۳، ۲۸۹، ۲۹۳، ۳۰۱، ۳۱۹، ۳۲۱، ۳۲۸، ۳۳۶، ۳۴۶، ۳۴۹)، الذریعه (۱/ ۳۰۴، ۲/ ۱۹۸، ۲۴/ ۳۳۶، ۱۰/ ۲۱۴، ۲۴۹، ۴/ ۲۴۸، ۲۴۹)، رجال الطوسی (۴۱۷، ۴۰۳، ۳۸۱)، رجال النجاشی (۷۶- ۷۴/ ۲)، ریحانه (۸/ ۲۳۹)، الفهرست للطوسی (۲۳۱)، الکنی واللقاب (۴۳۳- ۴۳۲/ ۱)، لغت‌نامه (ذیل / علی اهوازی)، مجالس المؤمنین (۴۲۳- ۴۲۱/ ۱)، معجم المؤلفین (۷/ ۲۴۷)، مفاخر اسلام (۱۲۶، ۱۰۷/ ۱)، هدیة العارفين (۱/ ۶۷۴).

ابن ولید قمی، ابوجعفر محمد

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۳۴۳ ق)، فقیه، محدث و رجال‌شناس شیعی. از محمد بن صفار و سعد بن عبدالله اشعری و دیگران علم آموخت. وی به دقت در شنیدن حدیث شهرت داشت. نجاشی او را ثقه خوانده است. شیخ صدوق، تلعبری، ابوالحسین بن ابی‌جید و علی بن حسین بن بابویه از شاگردان وی بودند و از او روایت کرده‌اند. فرزندش، احمد بن محمد استاد شیخ مفید و از مشایخ اجازه اوست. از آثارش: «التفسیر القرآن»؛ «الجامع»؛ و فهرستی در رجال.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: رجال ابن داود (قسم ۳۰۸/ ۱)، رجال الطوسی (۴۹۵)، رجال النجاشی (۳۰۲- ۳۰۱/ ۲، ۱۲۳/ ۱)، ریحانه (۸/ ۲۶۵)، الفهرست للطوسی (۲۸۵- ۲۸۴)، الکنی واللقاب (۴۴۶/ ۱)، معجم رجال الحدیث (۲۰۸- ۲۰۶/ ۱۵).

ابن هندویه فارسی، ابو عبدالله محمد

قرن: ۵

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۵۰۷- ۴۴۰ ق)، فقیه، محدث و مصنف. در بغداد به شهرت رسید و همان جا می‌زیست تا درگذشت و در کنار آرامگاه ابن سریج به خاک سپرده شد. وی دارای تألیفات و مجموعاتی بود.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۷/ ۲۴۸)، معجم المؤلفین (۱۱/ ۲۰۶).

ابن هیصم هروی، صدرالاسلام، مجدالدین، علی

قرن: ۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(زنده قبل از ۲۸۰ ق)، ادیب، شاعر و محدث. در هرات متولد شد، از آنجا به بغداد رفت و از عثمان بن سعید دارمی (م ح ۲۸۰ ق)، حدیث شنید. ابوالاحمد غطریفی گرگانی از او حدیث شنید. ابن هیصم در سرودن شعر به زبان عربی توانا بد. از آثار وی: «مفتاح البلاغۃ»؛ «کتاب البسملة»؛ «نهج الرشاد»؛ «عقود الجواهر»؛ «لطائف النکت»؛ «تصفیه القلوب»؛ «دیوان» شعر. برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: اعیان الشیعه (۲۸۶/ ۸)، تاریخ بغداد (۵/ ۱۲)، ریحانه (۳۶۳/ ۱)، لغت‌نامه (ذیل / علی)، معجم الادباء (۲۸۰- ۲۷۷/ ۱۳)، معجم المؤلفین (۱۴۱/ ۷)، هدیه العارفین (۶۹۸- ۶۹۷/ ۱).

ابن یزاد قمی نیشابوری، ابوالحسن علی

قرن: ۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۳۰۵ ق)، فقیه، محدث و مفسر حنفی. از مردم ری بود. اما مدتی در نیشابور نیز زندگی کرد. از محمد بن شجاع ثلجی فقه آموخت و از محمد بن حمید رازی حدیث شنید. ابوبکر احمد بن سعد بن نصر و احمد کاغدی از او روایت می‌کردند. چندی در نیشابور به املائی حدیث می‌پرداخت. ابن یزاد در فقه دستی توانا داشت و از مشاهیر فقهای حنفی روزگار خویش بود. با اندیشه‌های شافعی مخالفت می‌ورزید و بر کتابهای او خرده می‌گرفت و بر اصحاب شافعی ردیه می‌نوشت. از آثار وی: «احکام القرآن»؛ «اثبات القیاس والاجتهاد و خبر الواحد»؛ شرح «الجامع الکبیر» شیبانی. برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۱۷۸/ ۵)، سیر النبلاء (۲۳۷- ۲۳۶/ ۱۴)، الفهرست ابن ندیم، ترجمه (۳۸۴)، کشف الظنون (۲۰)، معجم المؤلفین (۲۵۱- ۲۵۰/ ۷)، هدیه العارفین (۶۷۵/ ۱).

ابن یعیش، ابواسحاق ابراهیم

قرن: ۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۲۵۷ ق)، محدث اهل سنت. ساکن همدان بود. از یزید بن هارون و عبدالوهاب بن عطاء و محمد بن عمر واقدی و دیگران حدیث شنید. وی به همدان منتقل شد و در آنجا سکنی گزید و نزد علمای شهر حدیث آموخت. او را ثقه‌ای فهیم دانسته‌اند. محمد بن جعفر بن خلف قوهستانی از شاگردان او است «مسند»ی در حدیث نوشت و آن را پرداخت. برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: تاریخ بغداد (۶- ۳/ ۶)، ریحانه (۲۸۲/ ۸)، الکنی واللقاب (۴۵۳/ ۱)، معجم المؤلفین (۶/ ۱).

ابو اسحاق اصفهانی، ابراهیم بن عیسی

قرن: ۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۲۴۷ ق)، صوفی و محدث. از مردم اصفهان بود. با معروف کرخی و ابراهیم خوّاص معاشرت داشت. به او کراماتی نسبت داده‌اند. وی از ابوداود الطیالسی و جویریّه بن اسماء روایت کرده است. و ابوالعباس احمد بن محمد بزار و نصر بن محمد بن هشام اصفهانی از وی روایت کرده‌اند. ابواسحاق در اصفهان درگذشت.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الجرح والتعديل (ج ۱، ق ۱۱۷/۱)، حلیة الاولیاء (۳۹۳/۱۰)، لسان المیزان (۱۲۹-۱۲۸/۱)، نفحات الانس (۱۴۱).

ابوالاثر عبدی نیشابوری، احمد

قرن: ۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۲۶۳/۲۶۱ ق)، حافظ و محدث. مشهور به شیخ نیشابور و نیز محدث خراسان. به آورده‌ی بستانی وی معروف به ابن سمنای بود. برای استماع حدیث به عراق رفت و تا یمن سفر کرد و از عبدالله بن نمیر و ابوضمره انس بن عیاض لثی و اسباط بن محمد و مالک بن سعیر و یعقوب بن ابراهیم و وهب بن جریر حدیث شنید. و با سفیان بن عیینة ملاقات کرد. او شنیده‌های خود از گروه بسیاری از محدثان حجاز، یمن، شام، کوفه، بصره و خراسان را جمع و تصنیف کرد. ابوحامد بن شرقی در جواب این سؤال که چرا در طلب حدیث به عراق نرفتی، گفت: کجا روم که نقادان حدیث، ذُهلّی و ابن‌اثر در نزد ما، در خراسان، هستند. دو رفیق ابوالاثر، محمد بن رافع و محمد بن یحیی ذهبی، و همچنین استادش، یحیی بن یحیی تمیمی، و نسائی و ابن‌ماجه قزوینی و ابوحاتم و ابوزرعه رازی و ابن‌خزیمه و ابوعوانه اسفراینی و محمد بن جریر طبری از او روایت کرده‌اند. گفته شده که بخاری و مسلم و دارمی نیز از وی روایت کرده‌اند. ابن‌عدی و ابوحاتم بر درستی و راستی او صحّحه گذاشته و به گفته ذهبی بی‌شک ثقه‌ای مورد اعتماد است. اما چون در فضیلت امیرالمؤمنین (ع)، حدیث «انت سید فی الدنیا سید فی الآخرة» را نقل کرده، پاره‌ای از محدثان عامه از سر تعصب بر او خرده گرفتند و حدیث او را منکر شدند.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: تاریخ بغداد (۴۳-۳۹/۴)، تهذیب التهذیب (۱۲-۱۱/۱)، الجرح والتعديل (ج ۱، ق ۴۱/۱)، دائرة المعارف البستانی (۵۷۱/۲)، سیر النبلاء (۳۶۹-۳۶۳/۱۲)، لسان المیزان (۱۹۷/۸)، میزان الاعتدال (۸۲/۱).

ابوالشیخ اصفهانی، ابومحمد عبدالله

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۳۶۹- ۲۷۴ ق)، محدث، مفسر و رجالی. محدث اصفهان بود. وی از کودکی در جستجوی حدیث بود. از جد مادری اش، محمود بن فرج زاهد، و محمد بن عبدالله همدانی، رئیس اصفهان، و ابراهیم بن رسته، و احمد بن رسته اصفهانی، و ابوالقاسم بغوی و علی بن سعید رازی، و محمد بن یحیی مروزی، و جعفر فریابی حدیث شنید. ابن منده و ابن مردویه و احمد بن عبدالرحمان شیرازی و سفیان بن حسنکویه و ابونعیم حافظ و محمد بن علی بن بهروز مرد و فضل بن محمد کاشانی و محمد بن علی بن سمویه و احمد بن محمد یزدی از وی حدیث شنیدند. ابن مردویه او را محدثی امین و مورد اعتماد دانسته است. وی شصت سال به تصنیف و تألیف اشتغال داشت. از آثار وی: «التفسیر»؛ «ثواب الاعمال»، در پنج مجلد؛ «السنن»؛ در چند مجلد؛ «السنة»؛ «طبقات المحدثین باصفهان و الواردین علیها»، در دو مجلد؛ «العظمة»، رساله‌ای در تاریخ.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۴/ ۲۶۴)، ریحانه (۷/ ۱۵۵- ۱۵۶)، سیر النبلاء (۲۸۰- ۲۷۶/ ۱۶)، کشف الظنون (۱۴۳۹، ۱۴۰۷، ۱۴۰۶)، لغت‌نامه (ذیل / عبدالله)، معجم المؤلفین (۶/ ۱۱۴)، هدیة العارفین (۱/ ۴۴۷).

ابوالفرج اصفهانی، علی بن حسین بن هشتم

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۳۵۶- ۲۸۴ ق)، مورخ، محدث، ادیب شاعر و موسیقیدان. در اصفهان متولد شد و در بغداد نشو و نما یافت و نزد ابن درید و ابن انباری و محمد بن جریر طبری تحصیل کرد. وی از علی بن عباس بجلی و محمد بن جعفر قتیات و ابوبکر بن درید و نبطویه حدیث شنید. دارقطنی و ابراهیم بن احمد طبری و ابوالفتح بن ابی الفوارس از وی حدیث روایت کرده‌اند. ابوالفرج در ادبیات، نحو، لغت، تاریخ، سیر، انساب، طب، نجوم و حدیث متبحر بود و شعر را نیکو می‌گفت. با اینکه نسب اموی داشت، شیعی زیدی بود و این را از عجایب شمرده‌اند. وی در بغداد درگذشت و همان جا دفن شد. مهمترین اثرش که او را جاودانه ساخته، کتاب «الآغانی» است که رجال قرن چهارم، مانند صاحب بن عباد و عضدالدوله دیلمی به آن توجه بسیار داشتند و گفته‌اند که عضدالدوله این کتاب را از خود در سفر و حضر دور نمی‌داشت. از دیگر آثار وی: «الاماء الشواعر»؛ «الديارات»؛ «مقاتل الطالبین»؛ «اعیان الفرس»؛ «آداب الفرباء من اهل الفضل و الاداب»؛ «اخبار جحظة البرمکی»، «اخبار الطفیلین»؛ «اشعار الاماء و الممالیک»؛ «جمهرة النسب»؛ «دعوة التجار»؛ «کتاب التزیل فی امیر المؤمنین (ع)»؛ «کتاب الخمارین و الخمارات»؛ «کتاب الغلمان المغنین»؛ «مجرد الآغانی» و «دیوان شعر» [۱].

اصفهانی علی بن حسین (و. ۲۸۴ ه. ق. / ۸۹۷ م. - ف. ۳۵۶ ه. ق. / ۹۶۷ م.) نویسنده و ادیب قرن چهارم. وی در ادب عرب شاگرد ابن درید و ابن انباری و محمد- ابن جریر طبری بود و کتاب مشهورش الآغانی (آغانی) است، دیگر از آثار او «مقاتل الطالبین»، «الاماء الشواعر» و «الديارات» است.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: [۱] استادان موسیقی (۳۱)، الاعلام (۵/ ۸۸)، اعیان الشیعه (۲۰۱- ۱۹۸ / ۸)، تاریخ ادبیات در ایران (۱/ ۶۴۲)، تاریخ الاسلام (حوادث ۱۴۵- ۱۴۳ / ۳۸۰- ۳۵۱)، تاریخ برگزیدگان (۲۷۴- ۲۷۲)، تاریخ بغداد (۴۰۰- ۳۹۸ / ۱۱)، تاریخ در ایران (۲۴- ۲۳)، تاریخ هنرهای ملی (۷۳۶- ۷۳۵ / ۲)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (۹۷۸- ۹۷۷ / ۷)، دائرةالمعارف البستانی (۳۰۴- ۳۰۳ / ۲)، دائرةالمعارف فارسی (۲۶ / ۱)، الذریعه (۳۷۷- ۳۷۶ / ۲۱، ۷۴۲ / ۹، ۲۸۷ / ۸، ۲۵۰- ۲۴۹ / ۲)، سرآمدان فرهنگ (۸۲- ۸۱ / ۱)، سیر

النبلاء (۲۰۳- ۲۰۱- ۱۶)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۱۸۴- ۱۸۳ / ۴)، الفهرست ابن ندیم، ترجمه (۱۸۹)، الفهرست للطوسی (۳۷۹)، فوائد الرضویه (۲۸۰- ۲۷۸)، الکامل (۲۵ / ۷)، کشف الظنون (۱۹۵۱، ۱۹۴۷، ۱۴۴۴، ۱۲۵۶، ۷۵۶، ۶۰۵، ۴۱۹، ۳۶۰، ۱۶۱، ۱۲۹، ۱۲۸)، الکنی و الالقب (۱۳۹- ۱۳۸ / ۱)، لسان المیزان (۱۵- ۱۳ / ۵)، لغت‌نامه (ذیل / ابوالفرج)، معجم الادباء (۱۳۶- ۹۴ / ۱۳)، معجم المؤلفین (۷۹- ۷۸ / ۷)، مؤلفین کتب چاپی (۲۱۳- ۲۱۲ / ۴)، نامه‌ی دانشوران (۵۸- ۴۴ / ۴)، الوافی بالوفیات (۲۶- ۲۰ / ۲۱)، وفیات الاعیان (۳۰۹- ۳۰۷ / ۳)، هدیة العارفین (۱ / ۶۸۱).

ابوالفضل سدیدالدین شاذان

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

در امل‌الآمل است که وی مرد عالم فاضل فقیه عظیم‌الشأن جلیل‌القدری بوده است او را کتابهائی است که از جمله آنها کتاب «ازاحه‌العله فی معرفه‌القبله» و کتاب «تحفه‌المؤلف الناظم و عمده‌المکلف الصائم» و کتاب «فضائل» است. بر گرفته از کتاب: گنجینه دانشمندان (جلد اول)

ابوالفضل محمد

قرن: ۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

شیخ حر «ره» در امل‌الآمل گوید وی فاضل و عالم و جلیل و شاعر و ادیب بوده است صاحب بن عباد نزد او قرائت نموده و شیخ طوسی در فهرست گوید وی نزد احمد بن اسماعیل بن سمکه قمی قرائت کرده و او از اهل فضل و ادب و علم است از اصحاب احمد بن ابی‌عبدالله برقی و از افرادی است که نزد او تأدب نموده است. بر گرفته از کتاب: گنجینه دانشمندان (جلد اول)

ابوحنیفه نعمان

قرن: ۲

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۱۵۰- ۸۰ ق)، فقیه، محدث، مؤسس مذهب حنیفه و متکلم. مشهور به امام اصحاب رای و امام اعظم. نژاد ایرانی داشت. جدّ وی از موالی تیم بود که از کابل به کوفه آورده شده بود. ابوحنیفه در کوفه متولد شد، و مدتی به تجارت خز مشغول بود. وی از شاگردان امام باقر (ع) و امام صادق (ع) و حماد بن ابی‌سلیمان و عطاء بن ابی‌ریاح بود. ابوحنیفه پس از مرگ حماد مرجع عمده‌ی مکتب فقهی کوفه گردید. ابوحنیفه خود کتابی در فقه نوشته است ولی آراء و بحثهایش از سوی شاگردان وی جمع‌آوری شده و به همین جهت بعضی از تألیفات شاگردان او باید به عنوان منابع اصلی مذهب حنفی تلقی شود. فقه ابوحنیفه دارای چنان مطالب تازه و صریحی است که قسمت مهمی از آن را شاگردانش محکوم و مردود شناخته‌اند. آرای فقهی او، در مقایسه با موارد اصولی آرای

معاصرانش، مشروح‌تر و دوراندیشانه‌تر است. فقه او به طور کلی از جهت استدلال عالی و غالباً قاطع است و کمتر جنبه‌ی عملی را در نظر می‌آورد. او علاوه بر به کارگیری رأی و قیاس کمتر حاضر است که مانند ارباب مذاهب دیگر از سنت در برابر احادیث آحاد دست بکشد. ابوحنیفه در کلام نیز دست داشته است. وی مدتی زندانی شد و سرانجام در زندان وفات کرد. مقبره‌ی وی در اعظمیه‌ی بغداد است. او شاگردان زیادی داشت از جمله: زفر بن هذیل، داوود طائی، ابویوسف قاضی، ابومطیع بلخی، محمد بن حسین شیبانی، اسد بن عمرو بجلی، حسن بن زیاد لؤلؤی و پسرش حمّاد بن ابی‌حنیفه و عبدالله بن مبارک و جارود نیشابوری و عبدالکریم جرجانی و ابونعیم و وکیع. از آثار او: کتاب «مسند»، در حدیث که جمع‌آوری شاگردان اوست؛ «المخارج»، در فقه که روایت ابویوسف از اوست. برخی به غلط کتابهایی را به او نسبت داده‌اند از جمله: «فقه الاکبر»، که عقاید اصیل ابوحنیفه را نشان می‌دهد؛ «العالم والمتعلم»؛ «فقه الأبسط».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۵-۴/۹)، تاریخ ادبیات در ایران (۷۷-۷۶/۱)، تاریخ ادبی ایران (۴۰۲/۱)، تاریخ بغداد (۴۵۴-۳۲۳/۱۳)، التاریخ الکبیر (۸۱/۸)، تعلیقات اسرار التوحید (۶۵۴)، تهذیب التهذیب (۴۰۳-۴۰۱/۱۰)، الجرح والتعدیل (ج ۴، ق ۴۵۰-۴۴۹/۱)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (۱۰۲۹-۱۰۲۷/۸)، دائرةالمعارف الاسلامیه (۳۲۲-۳۳۰/۱)، روضات الجنات (۱۶۲-۱۵۳/۸)، سیر النبلاء (۴۰۳-۳۹۰/۶)، فهرست ابن‌ندیم، ترجمه (۳۷۵-۳۷۳)، الکامل (۳۰/۵)، کشف الظنون (۱۶۸۰، ۱۴۳۷، ۱۲۸۷)، کشف المحجوب (۱۱۲)، الکنی واللقاب (۵۶-۵۳/۱)، لغت‌نامه (ذیل / ابوحنیفه)، مجمل فصیحی (ذیل / سالهای ۸۰ و ۱۵۰)، معجم المؤلفین (۱۰۵-۱۰۴/۱۳)، وفيات الاعیان (۴۱۵-۴۰۵/۵)، هدیة العارفین (۴۹۵/۲).

ابوطالب اسحاق

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

شیخ منتجب‌الدین در فهرستش گوید که وی تمام کتب شیخ صدوق را بر وی قرائت نموده روایات و احادیث و مطولات و مختصراتی در اعتقادات به عربی و فارسی دارد، خبر داد ما را به آنها شیخ والد موفق‌الدین عبیدالله بن الحسن بن الحسین بن بابویه از مؤلف.

برگرفته از کتاب: گنجینه دانشمندان (جلد اول)

ابونصر سراج طوسی، عبدالله

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۳۷۸ ق)، صوفی و محدث. مشهور به طاووس الفقراء. در طوس متولد شد و مدتی در بغداد زیست. وی از جعفر خلدی و ابوبکر دقّی و جز ایشان روایت کرده است. سرانجام در زادگاهش در گذشت و همان جا دفن شد. کتاب «اللمع فی التصوف» از اوست. این کتاب به اهتمام نیکلسون چاپ شده است.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: ایضاح المکنون (۲/ ۵۵۲)، تاریخ ادبیات در ایران (۱/ ۲۵۷)، تاریخ گزیده (۶۷۷)، تذکره الاولیاء (۱۸۳- ۱۸۲/ ۲)، تعلیقات اسرارالتوحید (۶۸۲- ۶۸۱)، تلبیس ابلیس (۱۳۷)، دایرةالمعارف فارسی (۱/ ۳۶)، کشف الظنون (۱۵۶۲)، لغت‌نامه (ذیل/ ابونصر)، معجم المؤلفین (۶/ ۸۹)، نفحات الانس (۳۰۰- ۲۸۹)، هدیة العارفين (۱/ ۴۴۷).

ابونعیم اصفهانی، احمد

قرن: ۵

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۴۳۰- ۳۳۶/ ۳۳۴ ق)، محدث، عارف و مورخ. معروف به حافظ اصفهانی و حافظ دنیا. به گفته صاحب «ریاض العلماء» ابونعیم نیای بزرگ علامه مجلسی است. وی فقه و تصوف را با حدیث توأم ساخت. در خانانی ایرانی نژاد در اصفهان متولد شد. در مذهب او اختلاف است. بعضی او را از اهل سنت می‌دانند ولی یک گمان بر این است که از شدت تقیه حاکم بر زمانش تشیع خود را از مخالفین مذهب کتمان می‌کرده است. ابونعیم در هشت سالگی رسماً شروع به استماع حدیث از محدثان معروف اصفهان کرد. و از پدرش و ابوالقاسم طبرانی و ابن‌فارس و ابن‌مقری حدیث شنید. پدرش که از بزرگان علما و محدثان بود برای وی از علمای شهرهای دیگر درخواست اجازه روایت کرد. خیمه بن سلیمان از شام و ابوالعباس اصم از نیشابور و عبدالله بن عمر از واسط و ابوسهل قطان از بغداد و ابوبکر بن سنی از دینور به او اجازه حدیث دادند. وی از سال ۳۵۶ ق برای تکمیل تحصیلات به خراسان، خوزستان، عراق و حجاز سفر کرد و استادان بسیار دید و از ابواحمد حاکم و ابن‌حمدان و ابو عبدالرحمان سلمی در نیشابور و از ابوزرعه استرآبادی در استرآباد و از محمد بن احمد غطریفی در گرگان و از محمد بن احمد بن سختویه در شوشتر و دیگران حدیث شنید. در مورد وی گفته‌اند: که بیش از چهار صد و سی عالم حدیث به او اجازه‌ی روایت دادند که برای بعضی از آنان وی تنها راوی شناخته شده است. از جمله آثارش: «منقبه المطهرین و مرتبه الطیین»؛ «ما نزل من القرآن فی امیر المؤمنین (ع)»؛ «حلیة الاولیاء و طبقات الاصفیاء»؛ «تاریخ اصفهان» یا «ذکر اخبار اصفهان»، در دو مجلد که در ۱۹۳۱ م در لیدن چاپ شد؛ «المستخرج علی الصحیحین»؛ «دلائل النبوه»، در سیره پیامبر (ص)؛ «معرفة الصحابة»؛ «تاریخ بلد»؛ «فضایل الصحابة»؛ «النفق»؛ «علوم الحدیث»؛ «طب النبی»؛ «کتاب الطب» یا «الشفای الطب»؛ «الاربعین» یا «کتاب المهدی»، در حالات حضرت مهدی (عج)؛ «مختصر الاستیعاب»؛ «ریاضه المتعلم»؛ «معجم الشیوخ»؛ «حرمة المساجد».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول- ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۱/ ۱۵۰)، اعیان الشیعه (۲/ ۴۳۸)، تمتة المنتهی (۳۹۳)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (۱۱۲۰- ۱۱۱۸/ ۸)، دایرةالمعارف فارسی (۱/ ۳۶)، الذریعه (۱۴۳/ ۱۵، ۸۱/ ۷، ۳۹۶/ ۶، ۲۳۲/ ۳)، روضات الجنات (۲۸۵- ۲۸۲/ ۱)، ریحانه (۲۸۶- ۲۸۵/ ۷)، سیر النبلاء (۴۶۴- ۴۵۳/ ۱۷)، الکامل (۸/ ۱۸)، کشف الظنون (۱۷۳۹، ۱۷۳۵، ۱۶۷۲- ۱۶۷۱، ۱۴۶۵، ۱۴۳۵، ۱۴۳۳، ۱۴۲۲، ۱۴۱۱، ۱۲۷۹، ۱۲۷۶، ۱۲۰۹، ۱۰۹۵، ۱۰۵۵، ۹۳۸، ۷۶۰، ۶۸۹، ۲۸۲، ۱۱۶، ۵۳)، لسان المیزان (۸/ ۳۸، ۳۰۴- ۳۰۳/ ۱)، لغت‌نامه (ذیل/ احمد)، الکنی و الالقاب (۱۶۸- ۱۶۵/ ۱)، مجمل فصیحی (ذیل/ سال ۴۳۰)، معجم المؤلفین (۲۸۳- ۲۸۲/ ۱)، الوافی بالوفیات (۸۴- ۸۱/ ۷)، وفیات الاعیان (۹۲- ۹۱/ ۱)، هدیة الاحباب (۴۳- ۴۲)، هدیة العارفين (۷۵- ۷۴/ ۱).

ابویعقوب همدانی، یوسف

قرن: ۶

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۵۳۵ - ۴۶۶ / ۴۴۰ ق)، صوفی، فقیه و محدث. ملقب به شیخ الاسلام. در بوزنجر نزدیک همدان متولد شد. وی شخصیت برجسته‌ای در تاریخ تصوف ایران و آسیای مرکزی بود. ابویعقوب نخستین کس از خواجهگان، یعنی سلسله‌ای از مشایخ ماوراء النهر است، که طریقت نقشبندی و یسوی از میان آنان برخاست. در ۱۸ سالگی به بغداد رفت و در آنجا به تحصیل فقه و حدیث در محضر استادان بزرگی چون ابواسحاق شیرازی پرداخت. از ابوبکر خطیب و ابوجعفر سلمه و ابن هزار مرد حدیث شنید و به خدمت جمعی از مشایخ از جمله حسن سمنانی و عبدالله جوینی رسید. در ضمن تحصیلات خود به شهرهای دور دست چون سمرقند سفر کرد. در حدود سی سالگی به تصوف متمایل شد. و مربی اصلی وی ابوعلی فارمدی بود. همدانی در مرو خانقاهی تأسیس کرد که به نام کعبه‌ی خراسان شهرت یافت، وی پیوسته در خانقاه نمی‌ماند، دوبار به هرات سفر کرد و سی و هشت بار به حج رفت و مدتی در بخارا و سمرقند به سر برد، در همین دو شهر بود که برجسته‌ترین پیروان خود که بعدها جانشینان وی شدند به دست آورد. ابویعقوب در هرات وفات یافت و در مرو دفن شد. شرح «منازل السائرين» خواجه عبدالله انصاری از جمله آثار وی است که مفقود شده است.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول - ششم)

منابع زندگینامه: اوراد الاحباب (۷۴ - ۷۲)، تذکره الشعراء (۱۰۹)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (۹ / ۱۱۳۱)، رشحات عین الحیاة (مقدمه / ۳۶ - ۱۳، ۴۳ - ۴۰)، سیر النبلاء (۶۹ - ۶۶ / ۲۰)، مجمل فصیحی (ذیل / سالهای ۴۶۶ و ۵۳۵)، نفحات الانس (۳۸۰)، وفيات الاعیان (۸۱ - ۷۸ / ۷)، هدیة العارفين (۲ / ۵۵۲).

ابهری عماد الدین، عبدالعزیز

قرن: ۹

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۸۹۵ / ۸۴۳ ق)، محدث و فقیه. در علم حدیث و فقه حنفی و شافعی مهارت داشت. سالها در مدرسه‌ی شاهرخ میرزا و مدرسه‌ی سلطانی و خانقا اخلاصیه به تدریس اشتغال داشت. در اواخر عمر به هند رفت و در ولایات سند از دنیا رفت. ابهری محدثی برجسته بود و کتابهایی در موضوعات مختلف نگاشت. او همچنین بر بسیاری از کتب حواشی نوشت. از آثار وی: «منهاج المشکاه»، شرح و تفسیری «مشکاه المصابیح» خطیب تبریزی، در حدیث، که آن را به نام امیر علیشر نوایی تألیف کرده است. برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول - ششم)

منابع زندگینامه: تاریخ نظم و نثر (۲۶۳ - ۲۶۲)، حبیب السیر (۴ / ۳۴۹)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (۹ / ۱۱۴۲)، رجال حبیب السیر (۱۹۹)، کشف الظنون (۱۷۰۰)، هدیة العارفين (۱ / ۵۸۲).

ابهری، ابوبکر محمد

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۳۷۵- ۲۸۹/ ۲۸۷ ق)، قاضی، قاری، محدث و فقیه مالکی. در ابهر تولد یافت و ساکن بغداد شد و در آنجا از ابو عمر محمد بن یوسف قاضی و فرزندش ابوالحسین فقه آموخت. و از ابوبکر باغندی و ابوالقاسم بغوی و عبدالله بجلی و ابن تمام بهرانی و محمد اشنانی و دیگران در عراق و شام و جزیره حدیث شنید. دارقطنی از او حدیث نقل کرده و او را ستوده و گفته که او امام مالکیان در عصر خود بود و از اندلس و مغرب و گوشه و کنار دنیا به سویس می‌شتافتند. از وی آثاری بر جای مانده است که به گفته‌ی قاضی عیاض تصانیف از در شرح مذهب مالکی و ردّ مخالفین است. از جمله آثار وی: «الاصول»، در فقه؛ «الرد علی المزنی»؛ «شرح کتاب ابن عبدالحکم الصغیر» و «شرح کتاب ابن عبدالحکم الکبیر»؛ «فضل المدینه علی مکّه». برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۹۸/ ۷)، تاریخ الاسلام (حوادث ۵۸۲- ۵۸۰/ ۳۸۰- ۳۵۱)، تاریخ بغداد (۴۶۳- ۴۶۲/ ۵)، ریحانه (۷۲/ ۱)، سیر النبلاء (۳۳۴- ۳۳۲/ ۱۶)، الفهرست لابن الندیم (۲۸۳)، مجمل فصیحی (ذیل / سال ۳۷۵)، معجم البلدان (۱۰۶/ ۱)، معجم المؤلفین (۲۴۱/ ۱۰)، الوافی بالوفیات (۳۰۸/ ۳)، هدیة العارفين (۵۰/ ۲).

ابیوردی

قرن: ۶

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

ابوالمظفر محمّد بن احمد بن محمّد ادیب شاعر لغوی، در علوم لغت و ادب و حدیث و انساب و اخبار عرب و بسیاری از علوم دیگر، وحید عصر، و فرید دهر خود بوده.

کتب زیر از تألیفات اوست:

۱- الانساب ۲- تاریخ ابیورد ۳- تاریخ نساء ۴- تعلقه المشتاق ۵- الدرّة الثمینة ۶- طبقات العلوم ۷- قبسه العجلان فی نسب آل ابی سفیان ۸- المجتبی من المجتبی ۹- المختلف و المؤلف ۱۰- دیوان اشعار مطبوع.
وفات صاحب عنوان در روز ۵ شنبه ۲۰ ربیع الاول سال ۵۰۷، ما بین دو نماز، به مرگ فجّاه و یا مسموماً در اصفهان روی داده است. برگرفته از کتاب: دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد اول)

ابیوردی کوفنی، ابوالمظفر محمد

قرن: ۵

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۵۰۷ ق)، ادیب، شاعر، نسب شناس و محدث شیعی. در بعضی کتب شهرت او را کوفنی نوشته‌اند. در کوفن، دهی میان ابیورد و نسا، متولد شد. به بغداد رفت و به خدمت مؤید الملک بن نظام الملک درآمد. و به درخواست او عمیدالدوله را هجو کرد و عمیدالدوله شکایت به نزد خلیفه برد که ابیوردی شعر در هجای خلیفه عباسی و مدح خلیفه فاطمی مصر سروده است. خلیفه خون او را مباح کرد. ابیوردی به همدان گریخت و نسبت مجعول منسوب به معاویه بن محمد بن عثمان را برای خود ساخت. وی پس از فرار از بغداد، مدتها در اصفهان به پریشانی زیست، و از رهگذر تعلیم فرزندان زین الملک برسق گذران زندگی می‌کرد، ولی بعد به دربار سلطان محمد سلجوقی راه یافت و سلطان او را مشرف مملکت خود کرد. گویند بعد از قاضی ابویوسف اسفراین متصدی

دارالکتب نظامیه‌ی بغداد شد. و در اصفهان مسموم شد و از دنیا رفت. ابیوردی از اسماعیل بن مسعودی جرجانی، عبدالوهاب بن محمد بن الشهد و ابوبکر بن خلف شیرازی حدیث شنید و از ابومحمد حسن بن احمد سمرقندی و عبدالقاهر جرجانی، روایت کرد. محمد بن طاهر مقدسی در کتاب «انساب» خویش از ابیوردی بسیار روایت کرده است. از آثار وی: «قبسۃ العجلان فی نسب آل ابی سفیان»، «المجتبی من المجتبی»، «المختلف و المؤلف»، «طبقات العلم»، «تعلۃ المشتاق»، «کوکب المتأمل»، «کتاب فی انساب»، «الدرۃ الثمینۃ»، «تاریخ ابیورد و نسا». وی صاحب «دیوان» شعری است در سه بخش: «عراقیات»، «نجدیات» و «جدیات». او را در مرثیه امام حسین (ع) قصیده‌ای است.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۶/ ۲۰۹)، اعیان الشیعه (۹/ ۱۰۲)، تاریخ ادبیات در ایران (۲/ ۲۳۹)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (۹/ ۱۱۴۶)، الذریعه (۱۷/ ۳۵، ۸/ ۹۶، ۴/ ۲۱۹)، روضات الجنات (۸/ ۱۹)، ریاض العلماء (۵/ ۲۹-۳۰)، ریحانه (۱/ ۷۲)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۲۴۷/ ۶)، الکامل (۸/ ۲۶۷-۲۶۸)، کشف الظنون (۱۹۴۲، ۱۹۳۰، ۱۶۳۷، ۱۱۰۵، ۹۴۵، ۷۷۴، ۳۹۸، ۲۸۱)، الکنی و الالقاب (۱۱- ۱۰/ ۲)، لغت‌نامه (ذیل / ابیوردی)، معجم الادباء (۲۶۶-۲۳۴/ ۱۷)، معجم المؤلفین (۸/ ۳۱۴)، الوافی بالوفیات (۹۳-۹۱/ ۲)، وفیات الاعیان (۴۴۹-۴۴۴/ ۴)، هدیۃ العارفین (۲/ ۸۱-۸۲).

احمر، ابو عبدالله جعفر

قرن: ۲

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۱۶۷/ ۱۶۵-۹۸ ق)، محدث. از اصحاب امام صادق (ع) و از ثقات نام‌آور حدیث است که از اعمش و بیان بن بشر و منصور بن معتمر و ابواسحاق شیبانی و جمعی دیگر روایت کرد. سفیان بن عیینه و وکیع بن جراح و عبیدالله بن موسی و ابوغسان نهدی و عبدالرحمن بن مهدی و دیگران از او روایت کرده‌اند. ترمذی در «صحیح» خود و ابوداود در کتاب «المسائل» و نسایی در کتاب «خصائص علی (ع)» از او نقل حدیث کرده‌اند. وی اظهار تشیع می‌کرد و علمای اهل سنت همچون ابن معین، یعقوب بن سفیان، ابوزرعه، ابوداود و نسائی ضمن تصریح به شیع او و ثاقت او را نیز متذکر شده‌اند. او به خراسان آمد و از رؤسای شیعه خراسان شد. در رابطه با مسائل حکومتی گزارشاتی علیه او به منصور خلیفه رسید، دستور داد تا او را دستگیر و به وضع خفت‌بار و توهین آمیزی به بغداد آورده و زندانی کردند. پس از مدتی طولانی آزاد شد. وی در کوفه وفات یافت.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: اعیان الشیعه (۴/ ۱۰۷-۱۰۸)، تاریخ بغداد (۷/ ۱۵۰-۱۵۲)، تاریخ الکبیر (۲/ ۱۹۲)، تهذیب التهذیب (۲/ ۸۳-۸۴)، الجرح و التعذیل (ج ۱، ق ۴۸۰/ ۱)، رجال الطوسی (۱۶۱)، ریحانه (۱/ ۸۲)، الکنی و الالقاب (۲/ ۱۱-۱۲)، لغت‌نامه (ذیل / ابو عبدالله)، میزان الاعتدال (۱/ ۴۰۷).

اخباری نیشابوری اکبر آبادی، جمال‌الدین، ابواحمد محمد

قرن: ۱۲

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۱۱۷۸- مقتول ۱۲۳۲ ق)، متکلم، فقیه، محدث و شاعر. مشهور به محدث اخباری و به خاطر پدر نیشابوری‌اش مشهور به محدث نیشابوری است. در اکبرآباد هند به دنیا آمد. در ۱۱۹۸ ق از هند به زیارت خانه خدا رفت و در بازگشت در نجف و کربلا و کاظمین برای تحصیل علوم دینی اقامت گزید و در کلام و الهیات و فقه و دیگر علوم تبحر یافت. در عهد فتحعلی‌شاه برای مدتی به ایران آمد. وی به فارسی و عربی شعر می‌سرود. ملا- عبدالحسین و ملافتحعلی‌خان شیرازی، از نوادگان کریم‌خان زند، مولف «الفوائد الشیرازیة»، و ملا محمد باقر لاری دشتی، شارح رساله‌ی «البرهانیه»، و ملا عبدالصاحب دوانی، مولف «الفوائد الذهبیه»، و سید محمد جواد سیاه پوش از شاگردان وی هستند در علوم عقلی و نقلی دارای هشتاد تألیف است. از جمله آثار وی: «تسلية القلوب الحزینة»، به سبک و سیاق کشکول در ۱۰ مجلد، «الکتاب المبین»، در اثبات امامت طاهرین؛ «آئینه‌ی عباسی» یا «امالی عباسی»؛ «دوائر العلوم» یا «تحفه الخاقان»؛ «التحفه»، در فقه، از طهارت تا دیات؛ «الدرّ الفرید و معراج التوحید»؛ «البرهان فی التکلیف و البیان» یا «البرهانیه»، در تقویت مسلک اخباری؛ «قلع الاساس»، در نقض «اساس الاصول» سید دلدار علی هندی؛ «الدمدمة الکبری»، در ردّ زنارقه صغری، که به گفته‌ی شاگردش ملافتحعلی در ردّ اصولیین است؛ «قبسه العجول فی الاخبار و الاصول» که میرزای قمی کتاب «عین العین» را در ردّ آن نوشت و میرزامحمد اخباری در ردّ کتاب میرزای قمی کتاب «انسان العین فی ردّ کتاب عین العین» را نگاشت؛ «مصادر الانوار فی الاجتهاد و الاخبار»؛ «کوثر الاسرار فی شرح معضلات الاخبار»؛ «فصل الخطاب فی نقض مقاله ابن عبدالوهاب»؛ «کلیات الرجال»؛ «ذخیره الالباب»؛ رساله «الاعتذار»؛ «دیوان» بزرگ شعر فارسی و «دیوان» شعر به عربی.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: اعیان الشیعه (۳۹۲/ ۹)، ایضاح المکنون (۶۶۳، ۵۹۷، ۴۹۰، ۴۳۰، ۳۹۲، ۳۸۰، ۳۲۷، ۲۳۹، ۲۲۰، ۱۹۱، ۱۵۹، ۸۹، ۷۲، ۶۲، ۶۰، ۵۵، ۴۹، ۲/ ۵۵۹، ۵۴۱، ۴۸۱، ۴۴۷، ۴۱۲، ۴۱۱، ۴۰۳، ۴۰۰، ۳۱۵، ۲۸۷، ۲۵۵، ۲۴۲، ۱۳۷، ۱۳۲، ۱/ ۱۲۴)، تاریخ ادبیات ایران، براون (۲۴۴- ۲۴۳/ ۴)، الذریعه (۳۷۳/ ۱۹)، ۱۸۲، ۱۲۹، ۱۸/ ۱۸۰، ۱۷/ ۳۴۴، ۱۶/ ۲۲۹، ۱۵/ ۱۰۴، ۱۴/ ۲۵۲، ۱۴/ ۱۰۴، ۱۰/ ۹۶۸، ۶۱، ۶۰- ۹/ ۲۶۷، ۲۶۳، ۶۹، ۶۷، ۸/ ۵۳، ۱/ ۵۳)، روضات الجنات (۱۳۸- ۱۲۱/ ۷)، ریحانه (۸۶- ۸۵/ ۱)، فرهنگ سخنوران (۴۷)، لغت‌نامه (ذیل/ محمد اخباری)، مکارم الآثار (۹۴۴- ۹۲۵/ ۳).

ارغیانی اسفنجی نیشابوری، ابو عبدالله محمد

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۳۱۵- ۲۲۳ ق)، حافظ و محدث. وی از اسحاق بن شاهین و عبدالله بن محمد زهری و اسحاق کوسج و یونس بن عبدالاعلی و محمد بن بشّار و عبدالجبار بن علاء و ابراهیم بن سعید جوهری و دیگران حدیث شنید و به گفته ابو عبدالله حاکم نیشابوری در طلب حدیث سفرها کرد و بر اساس صدق و راستی ذخیره‌ها اندوخت. ابن خزیمه و ابو حامد شرقی و ابوعلی نیشابوری و زاهر بن احمد سرخسی و ابو احمد حاکم و محمد بن یعقوب بن اخرم و دیگران از او حدیث شنیدند. او در زمینه علم و عمل مبرز بود و تصانیف بزرگی به وجود آورد.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: سیر النبلاء (۴۲۶- ۴۲۲/ ۱۴)، معجم المؤلفین (۲۲/ ۱۲)، معجم طبقات الحفاظ (۱۶۸)، الوافی بالوفیات (۳۰/ ۵).

زهری هروی، ابو منصور محمد

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۳۷۱ / ۳۷۰ - ۲۸۲ ق)، ادیب، نحوی، لغوی، فقیه و محدث شافعی. در هرات به دنیا آمد. از شاگردان نبطویه و ابن السراج و ربیع بن سلیمان بود و با زجاج و ابن الانباری نیز ملاقات کرد و از محمد بن ابی جعفر مندری و به یک واسطه از ابوالعباس ثعلب روایت می‌کرد و از شاگردان وی بود. ابن درید را درک کرده اما از وی روایت ننموده است. وی در فنون علم حدیث نیز مهارت داشت. مدتی در عراق و جزیره‌العرب به جمع لغت مشغول بود. چندی هم به دست قرامطه بادیه‌نشین اسیر شد، و در آنجا بر اثر معاشرت با اعراب هوازن بسیاری از لغات و اصطلاحات حقیقی زبان عرب را فراگرفت. ابو عبید هروی مولف «غریبین» و ابو یعقوب قراب و حسین بن محمد باشانی و دیگران از شاگردان ازهری هستند. ابو منصور در هرات درگذشت. از آثار وی: «تهذیب اللغه» در ده مجلد که ابن منظور صاحب کتاب «لسان العرب» در مقدمه‌ی کتاب خود آن را از مهمترین کتاب لغت شمرده است؛ «الادوات»؛ «تفسیر اصلاح المنطق»؛ «تفسیر الفاظ مختصر» مزنی؛ «تفسیر السبع الطوال»؛ «التقریب فی التفسیر»؛ «تفسیر شعر ابی تمام»؛ «شرح غرائب الفاظ مستعمل فقها» یا «الزاهر فی غرائب الالفاظ»؛ «معرفه الصبح»؛ «کتاب علل القراءات»؛ «تفسیر القرآن»؛ «معانی شواهد غریب الحدیث»؛ «رد علی اللیث».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۲۰۲ / ۶)، ایضاح المکنون (۶۰۸ / ۱)، تاریخ ادبیات در ایران (۳۵۴ / ۱)، روضات الجنات (۳۲۲ - ۳۲۰ / ۷)، ریحانه (۱۱۳ - ۱۱۲ / ۱)، سرآمدان فرهنگ (۱۳۸ / ۱)، سیر النبلاء (۳۱۷ - ۳۱۵ / ۱۶)، کشف الظنون (۱۶۳۶، ۱۴۱۴، ۱۲۰۷، ۱۱۷، ۵۱۵، ۴۶۵، ۴۴۸، ۲۸۹، ۱۰۸، ۳۱)، الکنی و الالقاب (۲۵ - ۲۴ / ۲)، مجمل فصیحی (ذیل / سال ۳۷۰، ۲۸۲)، معجم الادباء (۱۶۷ - ۱۶۴ / ۱۷)، معجم المؤلفین (۲۳۱ - ۲۳۰ / ۸)، الوافی بالوفیات (۴۶ - ۴۵ / ۲)، وفيات الاعیان (۳۳۶ - ۳۳۴ / ۴)، هدیة العارفين (۴۹ / ۱).

استرآبادی، محمدامین

قرن: ۱۱

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۱۰۳۶ - ۱۰۳۰ ق)، فقیه و محدث اخباری. در استرآباد متولد شد. به مکه معظمه مهاجرت کرد و در آنجا مقیم شد. ابتدا در سلک اصولیان بود و از صاحب «مدارک» و صاحب «معالم» و میرزا محمد استرآبادی، صاحب «رجال»، اجازه‌ی روایت داشت. وی پس از آن، از طریقه‌ی اصولی به اخباری روی آورد و کتابی هم به نام «فوائد المدینه»، در رد اصولی‌ها نوشت. سرانجام در مکه درگذشت. دیگر آثار وی: «حاشیه علی شرح المدارک»؛ «شرح التهذیب»؛ «شرح الاستبصار»؛ حاشیه بر «انموذج العلوم» جلال‌الدین دوانی.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: اعیان الشیعه (۱۳۷ / ۹)، خاتمه مستدرک الوسائل (۱۹۳ - ۱۸۹ / ۲)، الذریعه (۳۵۸ / ۱۶، ۱۸۱، ۲۶ / ۶، ۲۱۷ / ۵)، روضات الجنات (۱۴۸ - ۱۲۹ / ۱)، ریحانه (۱۱۵ - ۱۱۴ / ۱)، فوائد الرضویه (۳۹۹ - ۳۹۸)، معجم المؤلفین (۷۹ / ۹)، هدیة العارفين (۲۷۴ / ۲).

اسحاق بن عبدالله

قرن: ۲

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

از ثقات قمیین است از حضرت صادق و حضرت موسی بن جعفر علیهما السلام روایت کرده و جناب احمد بن اسحاق که وکیل حضرت امام حسن عسکری علیه السلام است فرزند اوست و مورد وثوق اصحاب بوده است. برگرفته از کتاب: گنجینه دانشمندان (جلد اول)

اسحق

قرن: ۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

نجاشی او را از اصحاب حضرت رضا علیه السلام شمرده و گفته که از آن حضرت روایت دارد و او برادر جناب زکریا بن آدم است و قبرش در همان مقبره شیخانست. برگرفته از کتاب: گنجینه دانشمندان (جلد اول)

اسعد دبه، زینب

قرن: ۸

جنسیت: زن

ملیت: ایران

۷۰۵ ق، از زنان فاضل و محدث. وی دختر سلیمان بن احمد و از اهالی اسعد بود. زینب بیش از هشتاد سال زندگی کرد و در قاهره درگذشت.

برگرفته از کتاب: مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی
منابع زندگینامه: منبع: تاریخ مشاهیر کرد، ۹۷ / ۱.

اسماعیلی جرجانی نیشابوری، ابوبکر محمد

قرن: ۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۲۹۵ ق)، حافظ و محدث. معروف به اسماعیلی. در طلب و جمع‌آوری حدیث بسیار سفر کرد. از اسحا بن راهویه و هشام بن عمار و محمد بن بکار و دیگران حدیث شنید. فرزندش، احمد بن محمد، و دوستش، ابراهیم بن ابی طالب، و ابن شرقی و ابوالعباس سراج و احمد بن علی رازی و علی بن حمشاد و دعلج سجزی از وی روایت کرده‌اند. به گفته‌ی حاکم نیشابوری اسماعیلی یکی از

ارکان حدیث نیشابور و ثقه‌ای مورد اعتماد بود. او «حدیث زهری» و «حدیث مالک» و «حدیث یحیی بن سعید» و «حدیث عبدالله بن دینار» و «حدیث موسی بن عقبه» را جمع آوری کرد. از آثارش: «کتاب الصحابه».
برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۶/۲۵۹)، تاریخ الاسلام (حوادث ۲۵۴/۳۰۰-۲۹۱)، سیر النبلاء (۱۱۸-۱۱۷/۱۴)، الکامل (۶/۱۲۰)، کشف الظنون (۱۴۳۲)، لسان المیزان (۷۲۴-۷۲۳/۵)، معجم طبقات الحفاظ (۱۵۲)، معجم المؤلفین (۹/۶۲).

اشرف اصفهانی، محمد اشرف

قرن: ۱۱

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ح ۱۱۳۳ ق)، ادیب، محدث و شاعر. از علمای عهد صفویه و از شاگردان علامه‌ی مجلسی و نوه‌ی دختری میرداماد بود. به همین خاطر به وی میرزا اشرف میردامادی هم گفته‌اند. در بیشتر علوم عقلی و نقلی مهارت داشت. در قریه‌ی ورنوسفاداران از قراء سده‌ی ماربین اصفهان مدفون است. از آثار وی: «اشرف المناقب»، که آن را در ۱۱۰۲ ق به نام شاه سلیمان صفوی تألیف کرد و بعدها مطالبی بر آن افزود و نام آن را «فضائل السادات» گذاشت و به نام شاه سلطان حسین صفوی کرد. این کتاب حاکی از وسعت اطلاعات سید محمد اشرف در انساب و حدیث است؛ حاشیه بر «قبسات»؛ حاشیه بر «شرح مختصر» عضدی؛ شرح «مشیخه تهذیب الحدیث»؛ معروف به «رجال سید محمد اشرف»؛ ترجمه‌ی «الفیه» ابن مالک، به نظم؛ «علاقه التجرید»، شرح فارسی بر «تجرید العقاید» خواجه طوسی؛ «المنهاج الصفوی».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: اعیان الشیعه (۹/۱۲۵)، تذکره القبور (۱۴۷)، تذکره المعاصرین (۲۸۲-۲۸۱)، الذریعه (۱۶/۲۵۹، ۱۵/۳۱۰، ۳/۳۵۵)، ۲/۱۰۷، ریحانه (۳۸۱-۳۸۰/۳)، فرهنگ سخنوران (۶۵)، فوائد الرضویه (۳۹۷)، مؤلفین کتب چاپی (۱/۶۲۱)، معجم المؤلفین (۹/۶۴).

اشرف الواعظین یزدی، حسن

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۱۳۴۰-۱۲۷۸ ش)، محدث و واعظ. وی از حاج شیخ محمدباقر بیرجندی و شیخ مرتضی آشتیانی و حاج شیخ عباس محدث قمی روایت می‌کرد. در سالهای آخر عمر به تهران مهاجرت کرد و در تهران درگذشت. از آثار وی: «جواهر الکلام فی سوانح الایام»؛ «جواهر العدیدیه» یا «گنج جواهر دانش»؛ «الدرر السنیه فی المواعظ العدیدیه».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الذریعه (۲۳۶/۱۸، ۱۲۷-۱۲۶/۵، ۸/۲۷۷)، زندگینامه‌ی رجال و مشاهیر (۱۱۱/۳)، مؤلفین کتب چاپی (۶۲۹-۲/۶۲۸).

اشعری قمی، ابوجعفر محمد

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(س چهارم ق)، محدث شیعی. شیخ طوسی را در شمار کسانی که از امامان مستقیماً روایت نکرده‌اند آورده است. رجال‌نویسان شیعی وی را محدثی ثقه می‌دانند. اما به مراسیل اعتماد و از محدثان ضعیف روایت کرده است. سعد بن عبدالله اشعری از همطبقه‌های اوست که از وی روایت کرده است. فرزندش احمد و ابن‌بطه و احمد بن ادريس و محمد بن یحیی عطار و محمد بن علی ماجیلویه و محمد بن جعفر رزاز از وی حدیث شنیده‌اند. از آثار وی: «نوادر الحکمه»، که مجموعه‌ای است مشتمل بر بیست و دو کتاب؛ «الجامع»، در حدیث؛ «ما نزل من القرآن فی الحسین بن علی (ع)»؛ «الامامه»؛ «الطب»؛ «مناقب الرجال». بر گرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الذریعه (۲۴/ ۳۴۶، ۳۲۷، ۳۲۶- ۲۲/ ۲۹، ۵/ ۳۳۲، ۲/ ۴۹۳)، رجال الطوسی (۴۹۳)، رجال النجاشی (۲/ ۲۴۵)، ریحانه (۱/ ۱۳۴)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۲۴۶/ ۴)، الفهرست ابن‌ندیم، ترجمه (۴۰۶)، الفهرست للطوسی (۲۷۵- ۲۷۳)، لغت‌نامه (ذیل / اشعری)، معجم المؤلفین (۹/ ۲۸)، هدیه العارفین (۲/ ۲۰).

اشعری قمی، آدم بن اسحاق

قرن: ۲

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(س دوم ق)، محدث. علامه حلّی، نجاشی، شیخ طوسی و ابن‌داوود حلّی در کتب خود او را عادل و ثقه خوانده‌اند. او زاهد و خاشع بود. وی از یونس بن یعقوب روایت می‌کند، و احمد بن محمد برقی صاحب کتاب «محاسن» و محمد بن عبدالجبار و دیگران از وی روایت نموده‌اند. در قبرستان شیخان قم نزدیک قبر زکریا بن آدم مدفون است. اثر وی «کتاب الحدیث» است. بر گرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: اعیان الشیعه (۲/ ۸۵)، الذریعه (۶/ ۳۰۳)، رجال ابن‌داود (قسم ۹/ ۱)، رجال النجاشی (۱/ ۲۶۲)، الفهرست للطوسی (۵)، گنجینه‌ی دانشمندان (۱/ ۶۳)، لسان المیزان (۱/ ۵۱۰)، معجم رجال الحدیث (۱/ ۱۲۰)، معجم المؤلفین (۲/ ۲۱۹)، هدیه الاحباب (۳۷).

اشعری قمی، یعقوب

قرن: ۲

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۱۷۴ ق). عالم، محدث و مفسر. ذهبی از او تعبیر به عالم اهل قم کرده است. از برادرانش، عبدالرحمن و عیسی و عمران بن عبدالله، و نیز جعفر بن ابی‌المغیره و اعمش و لیث بن ابی‌سلیم روایت کرده است. ابن‌مهدی، منصور خزاعی، هیشم بن خارجه، ابوریع

زهرانی و عمرو بن رافع قزوینی و محمد بن حمید رازی و بسیاری دیگر از وی روایت کرده‌اند. نسائی و ابوالقاسم طبرانی او را موثق دانسته و ابن حبان او را در کتاب «الثقات» خود ذکر کرده است. در «سنن» چهارگانه از او نقل حدیث شده است. و بخاری نیز در «صحیح» خود از او بطور تعلیق حدیث نقل کرده است.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: تهذیب التهذیب (۱۱/ ۳۴۰)، الجرح و التعديل (ج ۴، ق ۲۱۰- ۲۰۹/ ۲)، سیر النبلاء (۳۰۰- ۲۹۹- ۸/ ۲۹۹)، لسان المیزان (۳۲۲- ۳۲۱/ ۹)، میزان الاعتدال (۴/ ۴۵۲).

اصفهانى آل محمد، على نقى

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

مترجم، شارح، مجتهد.

تولد: ۱۲۸۴.

درگذشت: ۲۴ اردیبهشت ۱۳۶۴.

سید علی نقی اصفهانی آل محمد دیباج معروف به «فیض الاسلام» ناظم و شارح قرآن مجید، نهج البلاغه، صحیفه سجادیه. ایشان از آیات عظام سید ابوالحسن اصفهانی، ضیاءالدین عراقی، محمد کاظم شیرازی اجازه اجتهاد داشتند و نیز صاحب اجازه روایتی از آیت الله علی اکبر نهانودی و محدث قمی بودند. فیض الاسلام برای نخستین بار نهج البلاغه را به فارسی زبان‌ها معرفی کردند و به ترجمه و شرح و چاپ این کتاب در شش جلد (جلد اول آن در سال ۱۳۲۵ منتشر شد) همت ورزیدند. اثر دوم ایشان، ترجمه و شرح صحیفه سجادیه است که در جمادی الاولی ۱۳۷۵ ق. منتشر شد. وی در ترجمه صحیفه مطالب و نکاتی از علمایی مانند شیخ بهاءالدین میرداماد، سید علی خان هندی، سید جزایری و دیگران که در نشرهای خود بیان نمودند و مطالبی از کتاب‌های تاریخ، اخبار، فقه لغت، حکمت و کلام به اختصار و ساده آورده است. ترجمه و خلاصه تفسیرش به نام قرآن عظیم در سه مجلد و به خط میرزا طاهر خوشنویس تبریزی است و پس از چهارده سال تحقیق به چاپ رسید، از آثار دیگر اوست: ترجمه خاتون دو سرا: شرح حال زینب کبری (س) (تهران، ۱۳۶۶) الثقلان فی تفسیر القرآن: سوره مبارکه فاتحه الكتاب (تهران، ۱۳۶۶).

برگرفته از کتاب: گلزار مشاهیر

اصفهانى، ابومنصور معمر

قرن: ۵

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۴۱۸/ ۴۱۲ ق)، عارف و محدث حنبلی. معروف به شیخ اصفهان. وی در اصفهان زندگی می‌کرده. عالم به علوم ظاهری و باطنی، و یگانه شیخ زمان خود بوده و معاصر عارفانی چون ابونصر سراج طوسی و ابوعبدالرحمان سلمی و ابوبکر کلاباذی. از ابوعبدالله محمد بن یوسف بنا و علی بن سهل به عنوان امام خود در تصوف یاد می‌کند. شیخ احمد کوفانی وی را دیده بوده است. او صاحب تصانیف بسیار است، از آثار وی: «نهج‌الخاص»؛ «اربعین صوفیان»؛ «غربت».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: طبقات الصوفیه هروی (۶۲۵-۶۲۴)، کشف المحجوب (۶۳-۶۲)، معارف (س ۶، ص ۸۰-۳)، نجات الانس (۲۸۹).

اصفهانی، ابونعیم

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

حافظ ابونعیم (به تصغیر) احمد بن عبدالله بن احمد بن اسحق بن موسی بن مهران اصفهانی، سبط محمد بن یوسف البناء اصفهانی. محدث جلیل القدر و عظیم المنزله، در رجب سال ۳۳۰ یا (۳۳۶) در اصفهان متولد شده، و جنت اخذ حدیث و تحصیل علم، به شهرهای مختلف مسافرت فرموده، و سرانجام در یکشنبه ۲۱ محرم سال ۴۳۰ در اصفهان وفات یافته، در قبرستان آب بخشان مدفون گردید.

شرح حالش در عموم کتب شیعه و سنی به حالات قدر و وثاقت، مذکور است.

کتب زیر از اوست:

۱- اربعین در حالات حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه ۲- تاریخ اصفهان، در دو مجلد، به طبع رسیده ۳- حلیه الاولیاء، معروفترین تألیف او ۴- ذکر المهدی علیه السلام ۵- ما نزل من القرآن فی امیرالمومنین علیه السلام ۶- معرفه الصحابه، و یازده مجلد کتاب دیگر.

در کتب رجال از او به حافظ اصفهان، و گاهی حافظ دنیا تعبیر می‌کنند.

وی از اجداد و علامه‌ی مجلسی است. برخی او را سنی و صوفی، و عده‌ای شیعه می‌دانند.

از ابی بکر احمد بن علی بن ثابت خطیب نقل شده که او گوید: جمع کرد بین حدیث و فقه و تصوف، و ندیدم احدی را از مشایخ خود حافظ تر از او.

از شیخ ابو عبدالله محمد بن محمد اصفهانی نقل شده است که چون سلطان محمود غزنوی بر اصفهان استیلا یافت، از طرف خود، کسی را بر این شهر والی گردانید، مردم بر او بشوریدند و او را کشتند. سلطان محمود مجدداً به شهر مراجعت نموده و مردم را تأمین داد، و از تقصیر آنان در گذشت. چون روز جمعه شد و مردم جهت نماز جمعه در مسجد حاضر شدند جمعی کثیر از مردم بکشت، و چون مردم شهر قبلاً حافظ ابو نعیم را از ورود به مسجد منع کرده بودند از این مهلکه جان به سلامت برد، و این موضوع را از کرامات حافظ دانستند.

مؤلف طرائق الحقایق (۲: ۲۵۱) وی را از مورخین صوفیه می‌نویسد.

در مذهب حافظ ابو نعیم اختلاف است، لکن قول به تشیع او از جهاتی برتر از اقوال دیگر است.

در روضات الجنات (۱: ۷۵) گوید: نقل شده است که میر لوحی موسوی سبزواری ساکن اصفهان از جمله کسانی است که با مجلسی عداوت داشته و از جهت همین عداوت، مردم را تحریک نموده، و قبر حافظ ابو نعیم را خراب کرده، و از این تخریب قصد اذیت و آزار علامه مجلسی را داشته است.

و هم در آنجا از «نظام الاقوال» نقل می‌کند که قبر حافظ ابونعیم در اصفهان است، آن را زیارت کرده‌ام، و بر آن مکتوب است:

قال رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: مکتوب علی ساق العرش: لا اله الا الله وحده لا شریک له محمد بن عبدالله عبدی و

رسولی، و اُیْدْتُهُ بَعْلَى بن ابی طالب علیه السلام. رواه الشيخ الحافظ المؤمن الثقة العدل أبو نعیم أحمد بن محمد بن عبد الله، سبط احمد بن یوسف البناء الاصفهانی.
بر گرفته از کتاب: دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد اول)

اصفهانی، حاجی ابو تراب

قرن: ۱۲

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

از صلحای دهر، و از مصاحبین مولی محمد باقر مجلسی بوده، و به افاده فقه و حدیث مشغول، و اقوالش در شرعیات معتمد علیه، و روزگاری به آسایش داشته، در سال ۱۱۱۰ وفات یافته است.
پسرش حاجی ابوطالب نیز از محدثین بوده و پس از پدر، به چند سال فاصله وفات یافته است.
بر گرفته از کتاب: دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد اول)

اصفهانی، حافظ عبدالرحمان

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

حافظ ابوصالح عبدالرحمان بن سعید اصفهانی بغدادی، از بزرگان محدثین به شمار می‌رود، و از عبدالرحمان بن رسته‌ی اصفهانی و ابومسعود رازی اخذ حدیث نموده، در جمادی الآخر سال ۳۲۴ در بغداد از دنیا رفته است.
بر گرفته از کتاب: دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد دوم)

اصفهانی، زلیخا

قرن: ۶

جنسیت: زن

ملیت: ایران

قرن ششم هجری، از زنان محدث. وی دختر احمد بن محمد بن احمد بود و از ابومحمد رزق الله تمیمی و ابوعبدالله قاسم بن فضل ثقفی و ابوالفوارس طراد زیبایی حدیث شنید. معمرالمفید در سال ۵۴۵ از او حدیث نوشته و به سمعانی اجازه داده است.
بر گرفته از کتاب: مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی
منابع زندگینامه: منبع: اعلام النساء، ۳۶ / ۲.

اصفهانی، زینب

قرن: ۱۶

جنسیت: زن

ملیت: ایران

از زنان محدث و پارسا. وی دختر عبیدالله بن حسن بود و در نیشابور به دنیا آمد. پدرش او را با خود به اصفهان برد و در آنجا از ابومطیع محمد بن عبدالواحد مصری حدیث شنید و همچنین در نیشابور از ابوعلی نصرالله احمد خشنانی استماع حدیث کرد. برگرفته از کتاب: مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی منابع زندگینامه: منبع: اعلام النساء، ۷۸ / ۲.

اصفهانی، ست آرمیه

قرن: ۱۶

جنسیت: زن

ملیت: ایران

از زنان محدث. وی دختر احمد بن محمد بن حداد بود و از ابراهیم بن محمد بن ابراهیم طبایی حدیث شنیده و سمعانی حدیثی چند از او نوشته است. برگرفته از کتاب: مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی منابع زندگینامه: منبع: اعلام النساء، ۱۵۰ / ۲.

اصفهانی، ست ناز

قرن: ۶

جنسیت: زن

ملیت: ایران

اوایل قرن ششم هجری، از زنان محدث. وی دختر مفضل بن ابی الفوارس بود و از شجاع بن علی صقلی حدیث فراگرفت و سمعانی از او احادیثی شنیده است. برگرفته از کتاب: مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی منابع زندگینامه: منبع: اعلام النساء، ۱۷۰ / ۲.

اصفهانی، ست الجلیل

قرن: ۶

جنسیت: زن

ملیت: ایران

قرن ششم هجری، از زنان محدث. وی دختر ابومحمد بن الحسن بود و در مجلس ابوبکر بن ماجه حاضر می شده و سمعانی از او حدیث شنیده است. برگرفته از کتاب: مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی منابع زندگینامه: منبع: اعلام النساء، ۱۵۳ / ۲.

اصفهانی، ست‌الناس

قرن: ۶

جنسیت: زن

ملیت: ایران

قرن ششم هجری، از زنان محدث، وی دختر علی بن عباد بود و از ابراهیم طیان حدیث فراگرفت و سمعانی از او استماع حدیث کرده است.

برگرفته از کتاب: مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی

منابع زندگینامه: منبع: اعلام‌النساء، ۱۷۱ / ۲.

اصفهانی، ضوء

قرن: ۱۶

جنسیت: زن

ملیت: ایران

از زنان محدث، وی دختر حمد بن محمد بن ابی‌الفتح بود و از سلیمان بن ابراهیم حافظ و ابوبکر بن ماجه‌الابهری حدیث فراگرفت و سمعانی از او حدیث شنیده است. [۱]

از زنان محدث، نیکوکار و پارسا. از جدده‌اش عایشه و رکانیه دختر حسین حدیث فراگرفت و سمعانی در اصفهان از او حدیث نوشت. [۲]

برگرفته از کتاب: مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی

منابع زندگینامه: [۱] منبع: اعلام‌النساء، ۳۶۰ / ۲.

[۲] منبع: اعلام‌النساء، ۳۶۰ / ۲.

اصفهانی، ظفر بانوبه

قرن: ۶

جنسیت: زن

ملیت: ایران

ز ۵۳۲ ق، از زنان محدث، وی از ابوطالب احمد بن محمد بن جعفر استماع حدیث کرد و برای سمعانی در سال ۵۳۲ اجازه نوشت.

برگرفته از کتاب: مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی

منابع زندگینامه: منبع: اعلام‌النساء، ۳۷۵ / ۲.

اصفهانی، عافیه

قرن: ۶

جنسیت: زن

ملیت: ایران

۵۳۲ ق، از زنان محدث، دیندار و پارسا.

وی دختر حسین بن عبدالملک بن عبدالوهاب و اهل اصفهان بود. از احمد بن زیاد و ابوبکر ابن احمد بن ماجه حدیث فراگرفت و سمعانی از او استماع حدیث کرده است.

برگرفته از کتاب: مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی

منابع زندگینامه: منبع: اعلام النساء، ۲۲۱ / ۳.

اصفهانی، عین الشمس

قرن: ۷

جنسیت: زن

ملیت: ایران

۶۱۰ ق، از زنان محدث و فقیه. وی دختر احمد بن ابی‌الفرج بود و از جدش مطهر بن عبدالواحد و از اسمعیل بن اخشید حدیث فراگرفت و حافظ ابوالقاسم ابن عساکر اجازه از او حدیث نوشته و سمعانی در اصفهان از او کتابت حدیث کرد.

برگرفته از کتاب: مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی

منابع زندگینامه: منبع: اعلام النساء، ۳۸۲ / ۳.

اصفهانی، غالیه

قرن: ۱۶

جنسیت: زن

ملیت: ایران

مکنی به ام‌الوفاء، از زنان محدث. وی دختر محمد بود که از هبة‌الله بن جنه روایت کرده است.

برگرفته از کتاب: مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی

منابع زندگینامه: منبع: اعلام النساء، ۴ / ۴.

اصفهانی، غنیمه

قرن: ۱۶

جنسیت: زن

ملیت: ایران

مکنی به ام‌سعد، از زنان محدث. وی دختر عبدالله بن احمد بن شیبان بود که از حافظ ابن مردویه روایت کرده است.

برگرفته از کتاب: مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی

منابع زندگینامه: منبع: اعلام النساء، ۱۲ / ۴.

اصفهانی، فخر النساء

قرن: ۱۶

جنسیت: زن

ملیت: ایران

از زنان محدث. وی دختر اسعد بن ابی‌احمد بود که از ابوسعید رجاء بن عبدالواحد استماع حدیث کرد. برگرفته از کتاب: مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی منابع زندگینامه: منبع: اعلام‌النساء، ۱۵۷ / ۴.

اصفهانی، کریمه

قرن: ۱۶

جنسیت: زن

ملیت: ایران

مکنی به ام‌الحسن، از زنان محدث. وی دختر احمد بن حسن بود و از محمد ابن ابراهیم جرجانی و حافظ ابوبکر بن مردویه روایت حدیث می‌کرد و ابوبکر محمد بن ابی‌نصر لفتوانی از او روایت حدیث کرده است. برگرفته از کتاب: مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی منابع زندگینامه: منبع: اعلام‌النساء، ۲۴۰ / ۴.

اصفهانی، معتزهی

قرن: ۵

جنسیت: زن

ملیت: ایران

قرن پنجم هجری، از زنان محدث. وی دختر حصین بود و از عبدالملک بن حسن بن عبد ربه عطار روایت کرده است. برگرفته از کتاب: مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی منابع زندگینامه: منبع: اعلام‌النساء، ۶۳ / ۵.

اصفهانی، شهرآز

قرن: ۶

جنسیت: زن

ملیت: ایران

۵۴۵- ۴۷۶ ق، از زنان محدث. وی از امام ابو محمد رزق‌الله و ابواحمد منصور و ابن اسکاف حدیث فراگرفت و سمعانی در اصفهان حدیثی چند از او نوشت. برگرفته از کتاب: مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی منابع زندگینامه: منبع: اعلام‌النساء، ۳۱۵ / ۲.

اصیل‌الدین واعظ شیرازی، عبدالله

قرن: ۹

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۸۸۴/ ۸۸۳ ق)، مفسر و محدث. وی در زمان سلطان ابو سعید گورکان از شیراز به هرات رفت و در آنجا اقامت گزید به همین جهت به هروی نیز مشهور بوده است. او به دستور آن پادشاه هفته‌ای یکبار در مدرسه‌ی عالی‌ه گوهرشاد آغا، به موعظه و نصیحت می‌پرداخت. وی در هرات درگذشت و نزدیک مدرسه گوهرشاد آغا دفن شد. از جمله تألیفات وی: کتاب «درج الدرر فی میلاد سیدالبشر»؛ رساله‌ی «مزارات هرات» یا «مقصد الاقبال السلطانیه و مرصد الاعمال الخاقانیه»؛ رساله‌ی «مزارات شیراز»؛ «المجتبی فی سیره المصطفی»؛ «المجتبی من کتاب المجتبی فی سیره المصطفی»، خلاصه‌ای از کتاب سابق الذکر است که برای جمال‌الدین ابراهیم معروف به ابی کالیجار وزیر نوشته است؛ کتاب «معراج الاعمال»، در اوراد و عبارات؛ «غرفه الحصن»، ترجمه «مختصر حصن الحصین»، به فارسی.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: از سعدی تا جامی (۶۰۷)، تاریخ ادبیات در ایران (۱۶۰۶/۵)، تاریخ نظم و نثر (۲۴۴- ۲۴۳)، حبیب السیر (۳۳۴/۴)، الذریعه (۱۱۰/۲۲، ۲۲۸/۲۱، ۳۲۶، ۱/۲۰، ۴۴/۱۶، ۵۸/۸)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۷۸/۹)، کشف الظنون (۷۴۵، ۶۷۰)، مجالس المومنین (۵۲۷- ۵۲۶/ ۱)، مزارت هرات (مقدمه)، معجم المؤلفین (۶۸/۶)، هدیه العارفین (۴۷۰- ۴۶۹/ ۱)، هفت اقلیم (۲۱۷- ۲۱۶/ ۱).

اطروش، ناصرالحق، ابومحمدحسن

قرن: ۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۳۰۴/۳۰۲- ۲۳۰/۲۲۵ ق)، مفسر، متکلم، فقیه، محدث، ادیب و شاعر شیعی. مشهور به ناصر کبیر. جد مادری شریف رضی و شریف مرتضی است. شیخ طوسی او را در شمار اصحاب امام هادی (ع) آورده است. حاکم طبرستان بود و از این رو که بر اثر اصابت شمشیری در نبرد گاه کر شده بود به اطروش خوانده می‌شد. وی در فقه و دین علامه بود و در شعر توانا. ابن ابی‌الحدید گوید که او صاحب سیف و قلم و از بزرگان فقهای امامیه و شیخ طالبین و عالم و زاهد و ادیب و شاعر ایشان بود. او اسلام را در میان ساکنان ساحل دریای خزر نشر داد و در حدود دویست هزار دیلمی و گیلانی به دست وی ایمان آوردند، و او را در شهرهای آنان مساجدی بنا کرد. به گفته‌ی طبری و ابن‌اثیر او حاکمی عادل و نیک سیرت بود و مردم همانند او را در عدل و برپایی حق و حسن روش ندیدند. وی سرانجام در آمل طبرستان درگذشت و مزارش در همان شهر زیارتگاه عموم است. تألیفات و آثار وی بیش از سیصد کتاب بوده است. از جمله آثارش: «اصول الدین»؛ «الامالی»؛ «الامامه الصغیر»؛ «الامامه الکبیر»؛ «امهات الاولاد»؛ «البساط»، در علم کلام؛ «تفسیر الاطروش»، در دو مجلد که در آن به ۱۰۰۰ بیت از ۱۰۰۰ قصیده احتجاج کرده؛ «الفقه الناصریه» که شریف مرتضی علم‌الهدی آن را شرح و تصحیح کرد و «المسائل الناصریات» نامید.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۲/۲۱۶)، اعیان الشیعه (۱۸۴- ۱۷۹/۵)، الذریعه (۲۹۹/۱۶، ۲۶۱/۴، ۳۱۵، ۳۰۸/۲)، رجال الطوسی (۴۱۲)، رجال النجاشی (۱۷۱- ۱۷۰/۱)، روضات الجنات (۲۵۳- ۲۵۱/۲)، ریحانه (۹۸/۶)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۴/۹۲)، الکامل (۱۴۸/۶)، الکنی و الالقاب (۳/۲۳۲)، لغت‌نامه (ذیل / اطروش)، مروج الذهب، ترجمه (۲/۶۹۰)، معجم المؤلفین (۳/۲۵۲).

اعمش، ابو محمد سلیمان

قرن: ۲

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۱۴۸- ۶۱ ق)، قاری، حافظ و محدث شیعی. اصل او از نواحی ری بود و در قریه‌ی امه طبرستان، در روز عاشورا، به دنیا آمد. در کودکی او را به کوفه آوردند. شیخ طوسی او را از اصحاب امام صادق (ع) شمرده و ابن شهر آشوب او را از خواص اصحاب امام خوانده است. علمای عامه نیز او را از شاگردان امام صادق (ع) دانسته و برتری او را بر دیگران در قرائت قرآن و علم به فرائض و حفظ حدیث پذیرفته و تجلیل و تعظیم کرده‌اند. ابن ابی لیلی، قاضی کوفه، اعمش را سرور و بزرگ کوفه معرفی می‌کرد و یحیی بن قطان گوید که از علامه اسلام بود و عجللی گوید که او در عصر خود محدث کوفه بود و چهار هزار حدیث از او نقل شده، لیکن کتابی از وی در دست نیست. ذهبی از او به عنوان شیخ قاریان و شیخ محدثان نام می‌برد و او را یکی از ائمه ثقات می‌داند. حمزه و زائده بر وی قرائت کرده‌اند و کسائی بر زائده به قرائت اعمش قرائت کرده است. حکم بن عتبه و ابواسحاق سبیبی و ابان بن تغلب و ابوحنیفه و اوزاعی و جریر بن عبدالحمید و حفص بن غیاث و سفیان بن عیینه و سفیان ثوری و یحیی بن سعید قطان و شعبه و ابونعیم و خلق بسیاری از اعمش حدیث شنیدند. بخاری و مسلم و ترمذی و ابوداؤد و نسائی و ابن ماجه در «صحاح» ششگانه خود از او حدیث نقل کرده و ابن معین و نسائی و عجللی او را توثیق نموده‌اند. میرداماد در «رواشح السماویه» به شرح حال او پرداخته و شیخ بهائی در «توضیح المقاصد» گوید که او شیعه امامی و از زهاد و فقهای عصر خود بود و از تواریخ چنین برمی‌آید که او شیعه امامی است. به گفته عیسی بن یونس او با این که بسیار فقیر بود اما اغنیا و سلاطین در چشمش بسیار حقیر بودند.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول- ششم)

منابع زندگینامه: اصحاب امام صادق (ع) (۲۴۷- ۲۳۱)، اعیان الشیعه (۳۱۸- ۳۱۵/۷)، تذکره الحفاظ (ج ۱، ط ۱۵۴/۴)، تقریب التهذیب (۳۳۱/۱)، تنقیح المقال (۶۶- ۶۵/۲)، تهذیب التهذیب (۲۰۴- ۲۰۱/۴)، رجال الطوسی (۲۰۶)، سیر النبلاء (۲۴۸- ۲۲۶/۶)، الکنی و الالقاب (۴۷- ۴۵/۲)، لسان المیزان (۳۷۸/۸)، المعارف (۲۶۸)، الملل و النحل (۱۵۰)، میزان الاعتدال (۲/۲۲۴)، النجوم الزاهره (۱۰- ۹/۲)، الوافی بالوفیات (۴۳۱- ۴۲۹/۱۵)، وفيات الاعیان (۴۰۳- ۴۰۰/۲).

الاشعری، ابراهیم

قرن: ۲

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

اغلب علماء رجال او را توثیق کرده‌اند. علامه حلی و نجاشی گفته‌اند که او از اصحاب حضرت موسی بن جعفر و حضرت رضا علیه السلام بوده و از هر دو آن بزرگواران روایت نموده است.

نجاشی گوید: برادر او فضل بن محمد است که به اشتراک کتابی نوشته‌اند و آن کتاب را حسن بن علی بن فضال از ایشان روایت

کرده و شیخ هم در فهرستش آن را بطریقش از ابن فضال نقل نموده است.
بر گرفته از کتاب: گنجینه دانشمندان (جلد اول)

القمی، ابوالمحارب حنین

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

در مجالس المؤمنین می نویسد وی از اعظام حکمای شیعه امامیه است، در ایام دیالمه نشو و نما یافته و پرتو انوار حکمت بر صفحات حال او تافته. در تاریخ الحكماء مسطور است که صاحب اعظم سعید بن العمید که استاد الفضلاء و عمید وزرای روزگار بود به وجود او افتخار می نمود و می فرمود که اگر از شهر ما همین بیرون آمده باشد ما را کافی است.
بر گرفته از کتاب: گنجینه دانشمندان (جلد اول)

القمی، احمد

قرن: ۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

علامه و نجاشی در رجالشان درباره او گفته اند ثقة ثقة و او را توثیقی کامل کرده اند و پدر و جد او هر دو از راویان و اصحاب حضرت رضا علیه السلام بوده اند. نجاشی گوید او را کتاب نوادر است، و حضرت حجت عجل الله فرجه الشریف هم او را در توثیق شریف توثیق فرموده است.
بر گرفته از کتاب: گنجینه دانشمندان (جلد اول)

القمی، اسحاق

قرن: ۲

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

از اصحاب حضرت باقر علیه السلام و صاحب کتاب است و شیخ او را در فهرست یاد کرده و ظاهراً او با اسحاق سابق الذکر یکی است.
بر گرفته از کتاب: گنجینه دانشمندان (جلد اول)

القمی، محمد

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

شیخ حر در امل‌الآمل گوید وی مردی فاضل و جلیل بوده و روایت می‌کند از او شاذان بن جبرئیل قمی. برگرفته از کتاب: گنجینه دانشمندان (جلد اول)

الماسی، حسین علی

قرن: ۱۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

فرزند میرزا ابوطالب، عالم فاضل محدث، از احفاد مجلسی، در ۲۰ رجب سال ۱۲۲۷ وفات یافته، در صحن تکیه‌ی آقا حسین خوانساری مدفون گردید. مشارالیه برادر زن و راوی از میرزا حیدرعلی مجلسی است. برگرفته از کتاب: دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد اول)

ام احمد

قرن: ۵

جنسیت: زن

ملیت: ایران

نیمه دوم قرن پنجم هجری، از زنان پارسا و محدث. وی دختر عایشه بنت سعید نیشابوری و از اهالی نیشابور بود و از مادرش عایشه دختر سعید نیشابوری روایت کرده است. برگرفته از کتاب: مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی منابع زندگینامه: منبع: اعلام النساء ۲۲ / ۱.

ام عبدالرحمان

قرن: ۴

جنسیت: زن

ملیت: ایران

اوایل قرن چهارم هجری، از زنان محدث. وی همسر محمد بن علی بن زهیر بود. سهمی (ز ۴۲۷ ق) در تاریخ جرجان می‌نویسد که به خط عمویم، ابونصر اسهم، حدیثی دیدم که با چند واسطه از ام عبدالرحمان نقل شده است. برگرفته از کتاب: مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی منابع زندگینامه: منبع: تاریخ جرجان، ۵۰۴.

ام‌العباس، سکینه

قرن: ۵

جنسیت: زن

ملیت: ایران

۴۰۷ / ۴۰۶ ق، از زنان محدث. وی دختر ابوبکر احمد بن ابراهیم اسماعیلی بود و از ابوالعباس محمد بن یعقوب اصم و غیره روایت کرده و ابوالعلاء و ابوالفضل، پسران ابوسعید اسماعیلی، از وی روایت کرده‌اند.
برگرفته از کتاب: مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی
منابع زندگینامه: منبع: تاریخ جرجان، ۵۰۶.

امه‌الرحمن

قرن: ۵

جنسیت: زن

ملیت: ایران

پس از ۴۷۹ ق، از زنان محدث. وی دختر عمر بن محمد بن یوسف بن دوست بود و از عمویش ابوعمرو عثمان بن محمد، از جدش محمد بن یوسف روایت دارد و ابن سمرقندی از او حدیث شنیده است.
برگرفته از کتاب: مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی
منابع زندگینامه: منبع: اعلام النساء، ۸۵ / ۱.

امه‌الحق

قرن: ۷

جنسیت: زن

ملیت: ایران

۶۸۵ ق، از زنان محدث. وی دختر حسن البکری، و اهل سرخس بود و از جد خویش و از ابن طبرزد روایت حدیث کرده و برای جمعی اجازه نوشته است. وی در سن ۸۷ سالگی در شیزر از نواحی سرخس در گذشت.
برگرفته از کتاب: مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی
منابع زندگینامه: منبع: اعلام النساء، ۸۳ / ۱.

امه‌الرحیم

قرن: ۱۶

جنسیت: زن

ملیت: ایران

از زنان محدث. پسرش ابوالحسن عبدالغفار بن اسماعیل فارسی از او حدیث شنیده است.
برگرفته از کتاب: مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی
منابع زندگینامه: منبع: اعلام النساء، ۸۵ / ۱.

امه‌القاهر

قرن: ۶

جنسیت: زن

ملیت: ایران

قرن ششم هجری، از زنان محدث. وی دختر محمد بن عثمان بن محمد بن یوسف بن دوست بود که از جدش عثمان حدیث روایت کرده و ابن سمرقندی از او حدیث فرا گرفته است.
برگرفته از کتاب: مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی
منابع زندگینامه: منبع: اعلام النساء، ۸۹ / ۱.

ام عبدالله

قرن: ۴

جنسیت: زن

ملیت: ایران

ز ۳۴۷ ق، از زنان محدث. وی دختر عبدالرحمان بن محمد بن زیاد بن معروف عجلی بود. در سال ۳۴۷ در جرجان حدیث نقل کرده و ابونعیم عبدالملک بن احمد بن نعیم قاضی از او حدیث شنیده است.
برگرفته از کتاب: مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی
منابع زندگینامه: منبع: تاریخ جرجان، ۵۰۶.

امین، نصرت

قرن: ۱۴

جنسیت: زن

ملیت: ایران

(۱۴۰۵ - ۱۳۰۸ ق)، عالم و مجتهد. آمنه بیگم حاجیه نصرت خانم، فرزند حاج سید محمدعلی امین‌التجار اصفهانی، در اصفهان متولد شد. دایی‌اش آیت‌الله شریعت اصفهانی بود. از کودکی به تحصیل پرداخت و پس از فراگیری مقدمات در محضر حاج آخوند زفره‌ای، فقه و اصول و علوم معقول و منقول و حکمت و کلام را نزد آیت‌الله آقاسید علی مجتهد نجف آبادی و آقاسید ابوالقاسم دهکردی تکمیل کرد و به مرتبه‌ی استنباط رسید. پس از امتحانات کتبی به دریافت اجازه‌ی اجتهاد از آقامیرزا ابراهیم اصطهباناتی شیرازی و حاج شیخ محمدکاظم شیرازی و آیت‌الله حائری یزدی و آیت‌الله نجفی مرعشی؛ و اجازه‌ی روایت از آقاشیخ محمدرضا نجفی مسجدشاهی نائل آمد. تمام عمر را به تألیف و تدریس گذراند و مدرسه‌ای به نام مکتب فاطمه (س) تأسیس کرد که در آن زنان و دختران ایرانی به تحصیل و کسب علوم و معارف اسلامی می‌پرداختند. آیت‌الله میرزا آقای شیرازی در اجازه‌نامه‌اش به وی، او را با این اشعار توصیف کرده است.

فَلَوْ كُنَّ النِّسَاءُ بِمِثْلِ هَذِي

لَفَضَّلْتُ النِّسَاءَ عَلَى الرِّجَالِ

فَلَا التَّأْنِيثَ لِاسْمِ الشَّمْسِ عَارِ

و لَا التَّنْذِيرَ فِخْرٍ لِلْهَيْلِ

وی آثار خود را تحت نام «یک بانوی ایرانی» منتشر می‌کرد از جمله آثارش: «الاربعین الهاشمیه»، «شرح چهل حدیث»؛ «اخلاق و

راه سعادت بشر»، که ترجمه و اقتباسی است از «طهارة الاعراق فی تصحیل الاخلاق» ابن مسکویه؛ «روش خوشبختی و توصیه به خواهران»؛ «سیر و سلوک»، در روش اولیاء الله؛ «مخزن العرفان» و «کنز العرفان»، در علوم قرآن؛ «تفسیر قرآن»، در پانزده جلد؛ «معاد یا آخرین سیر بشر»؛ «النفحات الرحمانیة فی الواردات القلیبة»، حاوی کشفیات و مشاهدات معارف؛ «مخزن اللثالی فی فضایل مولی الموالی».[۱]

۱۳۰۸ ق- ۱۳۶۲ ش، حاجیه نصرت خانم از زنان دانشمند معاصر. پدرش حاج سید محمدعلی بن حسن حسینی مشهور به امین‌التجار اصفهانی و مادرش دختر حاج سید مهدی جناب و دائی‌اش مرحوم شریعت اصفهانی بود. از او ان کودکی در اصفهان به تحصیل پرداخت و پس از آموزش مقدمات در محضر حاج آخوند زفره‌ای، سالیانی دراز در فقه و اصول فرائد و فصول و کفایه و خارج سلامت و طهارت، و در کلام دو جلد شوارق، و در فلسفه از ابتدا تا الهیات اسفار را در خدمت آقا میر سید علی نجف‌آبادی آموخت و هر چند که در این ضمن به عقد ازدواج پسر عم خویش حاج میرزا آقا معین‌التجار در آمده بود و تعهد وظائف خانه‌داری می‌کرد، کمال سعی در تحصیل مبذول می‌داشت.

بر اثر این گونه استقامت و بذل سعی به مراقب علمی والائی رسید و از پی امتحان کتبی به دریافت اجازه‌ی اجتهاد از آقا میرزا آقای اصطهباناتی و حاج شیخ محمد کاظم شیرازی و آیت‌الله نجفی مرعشی و همچنین اجازه‌ی روایت از آقا شیخ محمدرضا مسجد شاهی نائل آمد. خانم امین عمر خود را یکسره به تالیف و تدریس گذراند. مدرسه‌ای به نام «مکتب فاطمه» تاسیس کرد که زنان و دختران در آن به کسب علوم و معارف اسلامی می‌پرداختند. آثار بسیاری تألیف کرد که از آن جمله‌اند، الاربعین الهاشمیة (۱۳۲۸ ش) که ترجمه و اقتباسی است از اخلاق ابن مسکویه؛ روش خوشبختی و اقتباسی است از اخلاق ابن مسکویه؛ روش خوشبختی و توصیه به خواهران (۱۳۷۱ ق)؛ سیر و سلوک در روش اولیاء (۱۳۲۳ ش)؛ مخزن‌العرفان (۱۳۲۶ ش به بعد)؛ تفسیر کامل قرآن در ۱۵ جلد؛ معاد یا آخرین سیر بشر (۱۳۲۶ ش)، النفحات الرحمانیة فی الواردات القلیبة (۱۳۶۹ ق) حاوی کشفیات و مشاهدات معارف؛ مخزن‌اللثالی در فضل مولی‌الموالی. خانم امین آثار خود را تحت نام «یک بانوی ایرانی» منتشر می‌کرد.[۲]

مجتهد، فقیه، مدرس.

تولد: ۱۲۶۵، اصفهان.

درگذشت: ۲۳ خرداد ۱۳۶۲، اصفهان.

حجت‌الاسلام سیده نصرت بیگم امین (معروف به بانوی ایران) فرزند سید محمدعلی امین‌التجار اصفهانی، در چهار سالگی برای آموزش قرآن و فراگیری خواندن و نوشتن راهی مکتب شد.

بانو امین همچنان به تحصیل ادامه می‌داد تا اینکه در پانزده سالگی با پسر عموی خود حاج میرزا ملقب به معین‌التجار که از بازرگانان سرشناس و معتبر اصفهان بود ازدواج نمود و به خانه‌داری و تربیت فرزندان مشغول شد. اما این امر مانع ادامه تحصیل و مطالعه و تحقیق وی در معارف اسلامی نشد و به تحصیل صرف، نحو، بلاغت، تفسیر، علم حدیث، فقه، اصول، فلسفه و عرفان پرداخت و با وجود مشکلاتی که در فضای حاکم بر آن ایام برای زنان در امر تحصیل وجود داشت، طلبگی و تحصیل خود را در سطوح عالی نیز ادامه داد تا اینکه در چهل سالگی مرتب و تسلط علمی ایشان مورد تأیید مراجع تقلید وقت قرار گرفت و به دریافت درجه‌ی اجتهاد و روایت نایل شد. بانو امین از چهل سالگی تا پایان عمر به تألیف کتب، تدریس، پاسخگویی به پرسش‌های دینی و ارشاد دختران و زنان پرداخت.

آثار ایشان عبارتند از: اربعین الهاشمیة (به زبان عربی، ۱۳۵۶ ق.)؛ جامع‌الشتات (زبان عربی) معاد یا آخرین سیر بشر (تهران، ۱۳۲۶، تبریز چاپ دوم، ۱۳۳۴)؛ نفحات الرحمانیة فی الواردات القلیبة (به زبان عربی، اصفهان، ۱۳۶۹)؛ اخلاق (ترجمه کتاب ابن مسکویه)؛ مخزن‌العرفان (تفسیر قرآن در پانزده جلد)؛ روش خوشبختی و توصیه به خواهران ایمانی (تهران، ۱۳۳۱، این کتاب در تبریز و

اصفهان نیز به چاپ رسیده است؛ مخزن اللئالی در مناقب مولی الموالی امیرالمؤمنین علی (ع)؛ سیر و سلوک؛ در روش اولیاء و طریق سیر سعداء (اصفهان ۱۳۲۳).

حجت‌الاسلام امین در سال ۱۳۴۴ با سرمایه خود مکتبی به نام «فاطمه سلام‌الله علیها» و نیز دبیرستانی دخترانه تأسیس کرد تا فضایی برای ادامه تحصیل بانوان فراهم آید. ایشان همچنین در کانون تبلیغات و تعلیمات دینی بانوان اصفهان به تدریس معارف و تفسیر قرآن می‌پرداخت.

مزار بانو امین در اصفهان قرار دارد.

برگرفته از کتاب: مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی

منابع زندگینامه: [۱] تذکره القبور (۴۴۵)، الذریعه (۲۴/۲۴، ۲۹/۲۰)، علماء معاصرین (۳۲۵-۳۱۱)، گنجینه‌ی دانشمندان (۱۱۶-۱۱۴/۳)، مؤلفین کتب چاپی (۵۵۹-۵۵۷/۶).

[۲] منبع: دایره‌المعارف تشیع، ۵۲۷/۲.

امینی تبریزی، عبدالحسین

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۱۳۹۰-۱۳۲۰ ق)، عالم، فقیه و محدث. در تبریز متولد و چون جدّ او ملا نجف علی امین شرع بوده، به امینی شهرت یافته است. ابتدا تحت تربیت پدرش که از علمای بزرگ تبریز بود پرورش یافت و در مدارس تبریز مقدمات و ادبیات را فراگرفت. سپس از محضر حاج سید محمد مولانا و حاج سید مرتضی خسروشاهی صاحب کتاب «اهداء الحقیق در معنی حدیث الغدیر» و آقا شیخ حسین مؤلف کتاب «هدایه الانام» سطوح عالی را آموخت. بعد به نجف اشرف مهاجرت کرد و در محضر حاج سید ابوتراب خوانساری، آقا سید محمد فیروزآبادی، تلمذ کرد و از آقا سید ابوالحسن اصفهانی، علامه نائینی، حاج شیخ عبدالکریم حائری یزدی، محمدحسین غروی اصفهانی و میرزا علی آقا شیرازی و دیگران استفاده نمود و به دریافت اجازه اجتهاد از ایشان نایل گردید. او بعد از فراغت از تحصیل به تبریز بازگشت و در آنجا به وظائف شرعی پرداخت. سرانجام به قصد اقامت دائم به نجف بازگشت. علامه امینی فقیهی بزرگ و مؤلفی پرکار و خطیبی دانشمند بود و از ابتدا بزرگان نجف او را امید اسلام و تشیع پیش‌بینی می‌کردند. وی در تألیف اثر گرانقدرش «الغدیر» کتابخانه‌های ایران و عراق و دیگر کشورهای اسلامی را جستجو کرد. و بیش از چند هزار کتاب را دید. وی با سفر به شهرهای حیدرآباد دکن و علیگره و بمبئی و لکهنو و کانپور و پتنه و رامپور و جلالی هند و نیز بیروت و دمشق و معره و نبل و حلب و مکه و مدینه و شهرهای بسیار دیگر همگام با تهیه مآخذ و مطالعه و استنساخ کتب در ملاقات با استادان و دانش پژوهان و شرکت در محافل عمومی به نشر مفاهیم اصیل و صحیح ولایت می‌پرداخت. کتابخانه‌ی امیرالمؤمنین (ع) در نجف با همت وی تأسیس شده که از نفایس جهان علم و ادب به شمار می‌رود و حدود ۴۰۰۰۰ کتاب از جمله صدها کتاب خطی در آن گردآوری شده است. وی در تهران در گذشت؛ پیکر او را به نجف بردند و در کتابخانه‌اش دفن کردند. از وی آثاری بر جای مانده است که عبارت‌اند از: «الغدیر فی الکتاب والسنة والادب»، دایره‌المعارف شیعه که در آن احادیث و اشعار مربوط به روز عید غدیر را آورده است؛ «اعلام الانام فی معرفه الملک العلام»؛ «ثمرات الاسفار»، در دو جلد که شرح سفرهای اوست؛ «شهداء الفضیله»؛ «ریاض الانس»، در دو جلد؛ «سیرتنا و سنتنا سیره نبیّنا و سنته»؛ «حاشیه بر رسائل شیخ مرتضی انصاری»؛ «حاشیه بر مکاسب شیخ مرتضی انصاری»؛ «تفسیر سوره‌ی حمد»؛ «تفسیر آیاتی از قرآن»؛ «ادب الزائر»؛ «العترة الطاهرة فی

[۱]. کتاب.

حاج شیخ عبدالحسین امینی تبریزی ابن عالم الجلیل میرزا احمد بن المولی نجفعلی مشهور به امین الشرع تبریزی از اعظام علماء و اکابر دانشمندان معاصر و دارای معنویت و مقامات عالیه بودند.

در سال ۱۳۲۰ ق در تبریز متولد شده و در تحت تربیت و رعایت مرحوم والدش که از علماء بزرگ تبریز بودند پرورش یافته و در مدارس تبریز مقدمات و ادبیات را فرا گرفته و از همان اوان صغر آثار نبوغ و کثرت حافظه و سرعت انتقال از وی ظاهر و بارز بوده است. پس از پایان اولیات، سطوح عالیه را از محضر مرحوم آیة‌الله حاج سید محمد مولانا و آیة‌الله حاج سید مرتضی خسرو شاهی و آیة‌الله آقا شیخ حسین مولف کتاب (هدایه الانام) استفاده نموده و به نجف اشرف مهاجرت و از محضر مرحوم آیة‌الله حاج سید ابوتراب خونساری متوفی ۱۳۴۶ ق و آیة‌الله آقا سید محمد فیروز آبادی متوفی ۱۳۴۵ ق و مرحوم آیة‌الله نائینی و آیة‌الله میرزا علی آقا شیرازی و بعضی دیگر بهره‌مند شده تا بمدارج علم و کمال رسیده و مبادرت بتألیف و تصنیف کتب مفید نموده و از این راه خدمات بسیار ارزنده‌ای بعالم اسلام مخصوصاً تشیع نموده است.

نگارنده گوید: مرحوم علامه مجاهد امینی حقا از نوادر علماء معاصر ما بودند که در راه خدمت بدین و ولایت تحمل شدائدی نموده و به کشورهای هند و پاکستان و سوریا و حلب و غیره مسافرتها کرده و کتابخانه‌های مهم آنجا را با دقت مطالعه و بررسی و بیش از چند هزار کتاب را دیده و دائره‌المعارفی بنام (الغدیر) در موضوع ولایت حضرت امیرالمومنین علی بن ابیطالب علیه‌السلام و مثالب غاصبین حقیق از کتب اهل سنت نوشته که در فن خود بی نظیر و موجب استبصار بسیاری از اهل سنت که تقلید کورکورانه ستمکاران به اهل بیت علیهم‌السلام می‌نمودند گرویده‌اند.

علامه امینی چندین سال بود که در تهران رحل اقامت افکنده، و در آخر ماه ربیع‌الاول ۱۳۹۰ ق در تهران وفات و پس از تشییع و تجلیل با شکوهی حمل به نجف و در کتابخانه‌اش مدفون گردیده است.

آثار خالدهی او که بزرگترین اثر جاودانی او می‌باشد تاسیس کتابخانه وزین امیرالمومنین علیه‌السلام نجف اشرف است که بیش از چهل هزار جلد کتاب مطبوع و محفوظ دارد و از نفایس جهان علم و ادب بشمار می‌رود.

و آثار علمی او از این قرار است:

۱- دائره‌المعارف شیعه بنام الغدیر که بیست و دو مجلد است یازده جلد آن مطبوع و بقیه مخطوط است و مطبوع آن مکرر در نجف و بیروت و تهران بطبع رسیده است.

۲- شهداء الفضیله که در نجف چاپ شده. ۳- کتاب سیرتنا و سنتنا که بچاپ رسیده است.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: [۱] حماسه‌ی غدیر (احوال و آثار علامه امین)، الذریعه (۲۶/۱۶، ۲۵۹/۱۴۸۲/۲)، الغدیر، ترجمه (۱۶۳- ۱۵۴/ ۱)، گنجینه‌ی دانشمندان (۳۷۹- ۳۷۷/ ۴)، مؤلفین کتب چاپی (۷۲۳- ۷۲۲/ ۳)، مستدرکات اعیان (۸۲/۱).

انصاری هروی، عبدالله

قرن: ۵

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۴۸۱- ۳۹۶ ق)، عارف، محدث، فقیه و شاعر. معروف به پیر هرات و پیر انصار و شیخ‌الاسلام. وی از اعقاب ابویوب انصاری صاحب رحل پیغمبر بود، که در قهندز هرات متولد شد. از کودکی زبانی گویا و توانا داشت چنانکه به عربی و فارسی شعر

می‌سرود و اشعار عربی بسیار در خاطر داشت. خواجه در تصوف و حدیث و کلام و فقه سرآمد زمان خود بود. او در تصوف از شیخ ابوالحسن خرقانی تعلیم گرفت و جانشین او شد و علاوه بر او از مشاهیر متصوفه‌ی عهد خود مانند شیخ ابوسعید ابوالخیر نیز بهره جست. وی از عبدالجبار جراحی، قاضی ابومنصور ازدی، ابوسعید سرخسی، ابوالفوارس پوشنجی، احمد بن منجویه اصفهانی و محمد بن عبدالله شیرازی و بسیاری دیگر حدیث شنید. و مؤتمن ساجی و عبدالله سمرقندی و عبدالصبور هروی و حنبل بخاری و ابوالوقت، خادمش، و دیگران از وی روایت کرده‌اند. او در فقه پیرو روش احمد بن حنبل بود. خواجه بیشتر اوقات در هرات به ارشاد و تعلیم مشغول بود. در همان جا درگذشت و در گازرگاه دفن شد. مزار او امروز زیارتگاه است. از آثار وی: «منازل السائرين»، «در عرفان و سلوک»، «انوارالتحقیق»، «رحل الرسول»، «رساله‌ی اربعین»، «طبقات الصوفیه»، به گویش هروی در شرح احوال عرفا؛ تفسیری که بر قرآن نوشت و اساس کار میسدی در تألیف «کشف الاسرار و عدة الابرار»، معروف به «تفسیر خواجه عبدالله»، «زاد العارفين»، «کنز السالکین»، «قلندرنامه»، «محبت‌نامه»، «الهی‌نامه»، «رساله‌ی واردات»، «ذم الکلام».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: آتشکده‌ی آذر (۷۴۱-۷۳۹/۲)، الاعلام (۲۶۷/۴)، ایضاح المکنون (۱۱۸/۲، ۳۱۰/۱)، تاریخ ادبیات در ایران (۹۱۵-۹۱۱/۲)، تاریخ نظم و نثر (۵۷-۵۸)، الذریعه (۳۰۶/۹ و ۳۶۸/۲ و ۲۴۱-۲۴۰/۲۲)، ریاض العارفين (۳۱-۳۰)، ریحانه (۱۷۰-۱۶۸-۱/۲)، سیر النبلاء (۵۱۸-۵۰۳/۱۸)، صبح گلشن (۴۴)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۱۰۹/۵)، فرهنگ سخنوران (۱۰۲)، الکامل (۱۴۸/۸)، کشف الظنون (۱۸۳۶، ۱۸۲۸، ۸۲۸، ۴۲۰، ۵۶)، الکنی واللقاب (۲۰۱/۲)، لغت‌نامه (ذیل / انصاری هروی)، مجمع الفصحا (۱۳۵/۱)، مجمل فصیحی (ذیل / سال ۴۸۱)، معجم طبقات الحفظا (۱۲۰)، نفحات الانس (۳۳۹-۳۳۶)، هدیة العارفين (۴۵۳-۴۵۲/۱).

اهوازی، ابوعلی حسن

قرن: ۵

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۴۴۶-۳۶۲)، متکلم، قاری و محدث. معروف به ابن یزداد. در اهواز به دنیا آمد. و در سال ۳۹۱ ق به شام رفت و تا آخر عمر آنجا بود. ابوعلی در علم قراآت مشهور بود و قرآن را به روایات بسیار قرائت می‌کرد و سرآمد قاریان شام بود. وی بر علی بن حسین غضائری و برشنبودی و ابوحفص کتانی قرائت کرده بود و هذلی و غلام هراس و احمد سمرقندی و ابوالحسن مصینی و دیگران بروی قرائت کرده‌اند. او همچنین از نصر بن احمد مرجی حدیث شنید و افرادی همچون خطیب بغدادی از وی حدیث روایت کرده‌اند. در دمشق درگذشت. کتاب «الاقناع» را در قراآت شاذ پرداخت. او را کتب دیگری نیز هست مانند: «الایضاح فی القراآت»؛ کتاب «البيان فی شرح عقود اهل الايمان»؛ «الفوائد و العوائد» یا «الفوائد و القلائد»، در نصیحت پادشاهان؛ «قراءة الحسن البصری»؛ «النیر الجلی فی قراءه زید بن علی»؛ «الوجیز فی القراآت الثمانیه».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۲/ ۲۱۸)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (۸/ ۱۰۷۳)، سیر النبلاء (۱۸- ۱۳/ ۱۸)، کشف الظنون (۲۰۰۴، ۱۹۹۴، ۱۷۷۳، ۱۳۲۳، ۱۳۰۳، ۲۱۱، ۱۴۰)، لسان المیزان (۴۴۲-۴۳۹/۲)، معجم الادباء (۳۹-۳۴/۹)، معجم المؤلفین (۲۴۸-۲۴۷/۳)، الوافی بالوفیات (۱۲/ ۱۲۲)، هدیة العارفين (۲۷۶-۲۷۵/۱).

اهوازی، حسن، ابومحمد

قرن: ۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(س سوم ق)، فقیه و محدث امامی. حسن در مکتب امام رضا (ع) و امام جواد (ع) پرورش یافت و در صف اصحاب آن بزرگان قرار گرفت. وی علی بن مهزیار، اسحاق بن ابراهیم و عبدالله بن محمد را به محضر امام رضا (ع) برد و ایشان را با مقام ولایت و انجام خدمت آشنا ساخت. او با مشارکت برادرش، حسین بن سعید، سی کتاب در بیان احکام اسلام و شرح مسایل حلال و حرام تالیف کرد که البته آن کتابها بیشتر به نام برادرش است، تا وی. از آثار او: «الصلاه»، «الطلاق»، «النکاح»، «الوصایا»، «المثالب». برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: اختیار معرفه الرجال (۵۵۱)، رجال ابن داود (قسم ۵۵۲-۵۵۱)، رجال النجاشی (۱۷۶-۱۷۱/۱)، الفهرست للطوسی (۵۳)، معجم رجال الحدیث (۳۴۹-۳۴۲/۴).

اهوازی، حسین

قرن: ۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۳۰۰ ق)، فقیه و محدث امامی. نیای وی از موالی امام سجاد (ع) بود. به قول شیخ طوسی وی و برادرش، حسن، از اصحاب امام رضا (ع) و امام جواد (ع) و امام هادی (ع) بودند. حسین با برادرش کتابهای سی گانه‌ی مشترکی تالیف کردند. به قم رفت و در آنجا در منزل حسن بن ابان سکنی گزید. حسین از امام رضا (ع) و جواد (ع) و هادی (ع) و نیز محدثان بسیاری که شمار آنها را تا صد و یازده تن یاد کرده‌اند، روایت کرده است. ابراهیم بن مهزیار، احمد بن محمد بن خالد برقی، محمد بن جعفر بن بطه‌ی قمی و حسین بن حسن بن ابان قمی و بسیاری دیگر از اهوازی حدیث شنیدند و از او روایت کردند. وی در قم درگذشت. از جمله کتابهای سی گانه‌ی حسین و حسن عبارت‌اند از: «الوضوء»، «الصلاه»، «النکاح»، «الطلاق»، «الوصایا»، «الفرائض»، «التجارات»، «الاجارات»، «الشهادت»، «الزهد»، «التقیه»، «المثال»، «الملاحم»، «المومن».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: اختیار معرفه الرجال (۵۵۲-۵۵۱، ۵۰۸)، اعیان الشیعه (۲۷/۶)، الذریعه (۲۷۹-۲۷۸، ۲۳/۲۷۸-۷۳/۱۹)، رجال الطوسی (۴۱۲، ۳۹۹، ۳۷۲)، رجال النجاشی (۱۷۶-۱۷۱/۱)، الفهرست ابن ندیم، ترجمه (۴۰۶)، الفهرست للطوسی (۱۰۵-۱۰۴)، لسان المیزان (۵۲۵-۵۴۲/۲)، مجالس المومنین (۴۲۳/۱)، معجم رجال الحدیث (۲۴۴-۲۴۳/۵)، معجم المؤلفین (۱۰/۴).

ایچی صفوی، معین‌الدین، محمد

قرن: ۹

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۹۰۶/۹۰۵-۸۳۲ ق)، مفسر، محدث و عالم شافعی. وی از اهالی ایچ از توابع فارس بود. از آثار وی: «جامع البیان» یا «جوامع التبیان فی تفسیر القرآن»، مشهور به «تفسیر صوفی»، یا «تفسیر ایچی»، که در سال ۱۷۸۹ م در لاهور چاپ شده است؛ «بیان المعاد الجسمانی

والروح؛ «شرح اربعین النووی»؛ «شعب الایمان»، در اخبار.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۶۸/۷)، ایضاح المکنون (۳۰۳/۱)، تاریخ ادبیات در ایران (۸۷/۴)، تاریخ نظم و نثر (۲۷۲)، ریحانه (۲۱۱) - ۲۱۰ / ۱، کشف الظنون (۶۰، ۴۵۲، ۶۱۰)، معجم المؤلفین (۱۵۳/۱۰).

ایوبی، مونسه

قرن: ۷

جنسیت: زن

ملیت: ایران

قرن هفتم هجری، ملقب به جلیله السلطانیه از زنان محدث. وی دختر ملک عادل ابوبکر ایوبی و از زنان نامدار و بلندهمت این خاندان بود. عبدالله بن موسی زواوی، فقیه معروف، از او حدیث نقل کرده است.

برگرفته از کتاب: مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی

منابع زندگینامه: اعلام النساء ۱۲۷ / ۵؛ تاریخ مشاهیر کرد، ۱۸۶ / ۳؛ خیرات حسان، ۸۹-۸۸ / ۱.

آبری سیستانی، ابوالحسن محمد

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۳۶۳ ق)، مورخ، حافظ و محدث شافعی. وی به خراسان، شام، جزیره و حجاز سفر کرد. از ابن خزیمه‌ی نیشابوری، ابوالعباس سراج نیشابوری، زکریا بن احمد بلخی، محمد بن یوسف هروی و محمد بن سهل قهستانی و دیگران حدیث شنید. علی بن بشری لیشی سجستانی، یحیی بن عمیر سجستانی و دیگران از وی روایت کرده‌اند. اثر معروف او: «مناقب الامام الشافعی» است که تذکره‌نویسان آن را در نوع خود کم‌نظیر دانسته‌اند.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: انساب سمعانی (۱/ ۵۶)، تاریخ سیستان (۲۹)، تذکره الحفاظ (۹۵۵-۹۵۴ / ۳)، دائرة المعارف البستانی (۱/ ۲۰)، سیر النبلاء (۳۰۱- ۲۹۹ / ۱۶، ۵۰۰، ۱۲ / ۱۰)، کشف الظنون (۱۸۳۹)، مراصد الاطلاع (۱/ ۱)، معجم البلدان (۱/ ۶۷)، معجم المؤلفین (۲۳۲- ۲۳۱ / ۹)، الوافی بالوفیات (۲/ ۳۷۲)، هدیة العارفین (۲/ ۴۸).

آبسکونی، ابوالعلاء احمد

قرن: ۱۲

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(س ششم ق)، محدث. از مردم آبسکون واقع در سواحل دریای مازندران بود. به صورت در ساحل مدیترانه رفت و در آنجا مسکن گزید. ابوالعلاء از محمد بن حمید و ابوزرعه رازی حدیث شنید و بسیار حدیث نقل می‌کرد. عبدالله بن عدی حافظ از او روایت

کرده است.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: انساب سمعانی (۵۷-۵۶/۱)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (۱۰/۱)، دائرةالمعارف البستانی (۲۰/۱)، معجم البلدان (۶۸/۱).

آبندونی گرگانی، ابوالقاسم عبدالله

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۳۶۸-۲۷۴ ق)، حافظ و محدث. از مردم آبندون گرگان بود. حاکم نیشابوری او را یکی از ارکان حدیث و خطیب بغدادی او را ثقه می‌داند. سمعانی او را پرهیزکار و امین می‌خواند. آبندونی از ابوخلیفه‌ی جمحی و ابوالعباس سراج و همطبقه‌ی آنان روایت می‌کرد. ابوبکر اسماعیلی، دوست آبندونی، ابوبکر بن شاه مروزی و ابونعیم حافظ از او روایت کرده‌اند.

حاکم در تاریخ خود از او یاد کرده است. آبندونی شاگردان کمی را می‌پذیرفت. در سال ۳۵۰ ق به بغداد رفت و در آنجا ساکن شد. او دارای کتب و آثار مدونی بوده است.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: انساب سمعانی (۵۸-۵۷/۱)، تاریخ بغداد (۴۰۸-۴۰۷/۹)، سیر النبلاء (۲۶۳-۲۶۱/۱)، معجم المؤلفین (۲۰-۱۹/۶).

آبی رازی، موفق الدین، حسن

قرن: ۶

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(س ششم ق)، فقیه و محدث. مشهور به خواجه آبی. وی در قریه راشده شنست ری ساکن بود. وی بر فقیه عالیمقام امیرکیا فرزند ابوالجیم مصدري قرائت کرد. خواجه آبی فقیهی صالح و مورد اعتماد بود.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: اعیان الشیعه (۲۸۲/۲)، ری باستان (۲۹۸/۲)، ریاض العلماء (۳۳۸/۱)، شهیدان راه فضیلت (۱۳۳)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۶۶/۶)، فهرست منتجب‌الدین (۵۵-۵۴).

آبی، ابوعبدالله جریر

قرن: ۲

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۱۸۸-۱۱۰/۱۰۹/۱۰۷ ق)، محدث. در آبه یا آوه، از قراء نزدیک ساوه، متولد شد و در ری سکونت گزید و بدین سبب او را

محدث ری نامیدند. جریر دانشی وسیع داشت و مورد وثوق بود، اهل حدیث برای استفاده به او روی می‌آوردند و خود از کسانی چون عبدالملک بن عمیر، سلیمان اعمش و منصور بن الْمُعْتَمِر حدیث شنیده بود و کسانی نیز چون اسحاق بن راهویه، احمد بن حنبل، یحیی بن معین و عثمان بن ابی شیبّه از او حدیث شنیده‌اند.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۲/ ۱۱۱)، انساب سمعانی (۱/ ۵۹)، تاریخ الکبیر (۲/ ۲۱۴)، تاریخ بغداد (۲۶۱- ۲۵۳/ ۷)، تقریب التهذیب (۱/ ۱۲۷)، الجرح والتعديل (ج ۱، ق ۵۰۷- ۵۰۵/ ۱)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (۱/ ۱۲)، ری باستان (۲/ ۲۹۳)، سیر النبلاء (۱۸- ۹/ ۹)، طبقات ابن سعد (۷/ ۲۶۷)، مجالس المؤمنین (۱/ ۸۸)، معجم البلدان (۱/ ۶۹).

آبی، محمد

قرن: ۶

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(س ششم ق)، ادیب و محدث. مشهور به ادیب آبی. وی استاد منتجب‌الدین است و منتجب‌الدین در «فهرست» گوید که از محضرش استفاده روایی برده‌ام. از آثارش: «المنتخب»؛ «ندبه‌الوالد علی المولود».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الذریعه (۱۰۴- ۱۰۳/ ۲۴، ۳۶۶/ ۲۲)، ریاض العلماء (۵/ ۸۷)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۲۶۰/ ۶)، فهرست منتجب‌الدین (۱۷۰).

آجری، ابوحفص عمر

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۳۴۴ ق)، محدث. از کسانی چون ابوخلیفه فضل بن حباب جُمحی و زکریا بن یحیی ساجی حدیث شنیده است. و به نقل سمعانی، حاکم نیشابوری در تاریخ خود گفته است: ابوحفص با ما از استادان حدیث شنید و چند سالی در نیشابور زندگی کرد، آنگاه به آهنگ عراق از نیشابور خارج شد و... خبر مرگ او را از ری دریافت داشتیم.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: انساب سمعانی (۶۰- ۵۹/ ۱)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (۱/ ۲۱).

آجنگانی، ابوالفضل محمد

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(س چهارم ق)، فقیه و متکلم. در آجنگان، از روستاهای سرخس، متولد شد. از بزرگان اهل مناظره و از استادان فقه و کلام بود.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: انساب سمعانی (۱/ ۶۰)، دائرةالمعارف البستانی (۱/ ۴۰)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (۱/ ۲۲)، معجم البلدان (۱۳۰/ ۱)، نام‌آوران فرهنگ (۹۱).

آخری، ابوالفضل خُزیمه

قرن: ۶

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۵۴۸ ق)، فقیه و متکلم معتزلی، ادیب و لغوی. نامش محمد و به خزیمه معروف بود. اهل آخر، قصبه‌ای در دهستان، میان گرگان و خوارزم، بود. در ناحیه‌ی دهستان از کسانی چون ابوالفتیان عمر بن عبدالکریم رؤاسی و بندار بن عبدالواحد دهستانی و دیگران حدیث شنید. در مرو به روایت حدیث اشتغال داشت و در همان جا نیز در گذشت.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: انساب سمعانی (۱/ ۶۱)، دانشنامه‌ی ایران اسلام (۱/ ۳۸)، معجم البلدان (۲/ ۵۵۹، ۱/ ۷۰).

آخری، ابوالفضل عباس

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(س چهارم ق)، محدث. از مردم آخر، قصبه‌ای در دهستان، میان گرگان و خوارزم بود. وی امام جماعت مسجد عتیق در مرز دهستان بود و از کسانی چون عبدالرحمان بن ابی حاتم، ابوبکر شعرائی، موسی بن العباس آزادواری و دیگران نقل حدیث می‌کرده، و حمزه بن یوسف سهمی از او حدیث روای کرده است.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: انساب سمعانی (۱/ ۶۱)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (۱/ ۳۸)، معجم البلدان (۲/ ۵۵۹، ۱/ ۷۰).

آخری، ابوالقاسم اسماعیل

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(س چهارم ق)، فقیه و محدث. در آخر، قصبه‌ای در ناحیه دهستان میان گرگان و خوارزم، متولد شد و به مصر سفر کرد. وی از احمد بن بهزاد سیرافی و ابوالفوارس صابونی و دیگران حدیث روایت می‌کرد. ابوالقاسم حمزه بن یوسف سهمی نیز از او روایت کرده و «اصول» او را ستوده است.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: انساب سمعانی (۱/ ۶۱)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (۱/ ۳۸)، لسان المیزان (۸/ ۶۷، ۶۰۵-۶۰۴/ ۱)، معجم البلدان

(۱/۷۰، ۲/ ۵۵۹).

آدم بن ابی‌ایاس

قرن: ۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۲۲۱/ ۲۲۰- ۱۳۲ ق)، حافظ و محدث. برای تحصیل حدیث به عراق و شام و مصر و حجاز رفت و از راویانی چون شعبه بن حجاج، مسعودی، مبارک بن فضاله و عبدالله بن مبارک حدیث شنید. در چهار «صحیح» از صحاح ششگانه از جمله «صحیح بخاری» از وی روایت شده است. ابوحاتم رازی، اسماعیل سمویه، هاشم طبرانی و گروه بسیاری از او حدیث نقل کرده‌اند. احمد بن حنبل او را یکی از ضابطین حدیث می‌داند و ابوحاتم رازی او را ثقه‌ای امین و عابد می‌شمرد.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: تاریخ بغداد (۳۰- ۲۷/ ۷)، تاریخ الکبیر (۳۹/ ۲)، تذکره الحفاظ (۴۰۹/ ۱)، تقریب التهذیب (۳۰/ ۱)، تهذیب التهذیب (۱۷۷/ ۱)، الجرح والتعديل (ج ۱، ق ۲۶۸/ ۱)، سیر النبلاء (۳۳۸- ۳۳۵/ ۱۰)، المعارف (۲۲۸).

آدم بن عبدالله قمی

قرن: ۲

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(س دوم ق)، محدث. از اصحاب امام صادق (ع) بود و از آن امام کسب فیض کرد. شیخ طوسی در «رجال» خویش از او یاد کرده و به گفته‌ی ابن حجر او را ستوده است. برقی او را با پسوند اشعری توصیف کرده است. وی در قم در گذشت و در حدود مقبره‌ی شیخان دفن شد.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: اعیان الشیعه (۲/ ۸۶)، رجال البرقی (۲۷)، رجال الطوسی (۱۴۳)، گنجینه‌ی دانشمندان (۱/ ۶۳)، لسان المیزان (۵۱۰/ ۱)، معجم رجال الحدیث (۱/ ۱۲۱).

آدمی استرآبادی، ابوالقاسم علی

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(س چهارم ق)، فقیه و محدث. او را آدمی اسدآبادی و همچنین آدمی همدانی نیز نامیده‌اند. او در طلب ححدیث مسافرت کرد و از فاروق خطابی و ابوبکر طبعی و برخی دیگر حدیث شنید.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: انساب سمعانی (۱/ ح ۶۱)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (۱/ ۴۵).

آدمی چاچی، ابوبکر احمد

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(س چهارم ق)، فقیه و محدث. آدمی در چاچ (ناحیه‌ای در شمال شرقی سیر دریا، ظاهراً مطابق ناحیه‌ی تاشکند) و نواحی اطراف آن زندگی می‌کرد و به روایت حدیث اشتغال داشت. وی به عراق و حجاز سفر کرد و از حبیب بن مغیره چاچی، حامد بن داوود چاچی، عبیدالله بن واصل بخاری، ابوحاتم محمد بن ادريس رازی و محمد بن عبدالله بن یزدی مُقَری و دیگران حدیث شنید. ابوالفضل محمد بن محمد چاچی، و ابوجعفر محمد بن علی غزال و همطبقه ایشان از وی روایت کرده‌اند.

بر گرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: انساب سمعانی (۶۱/ ۱)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (۴۵/ ۱).

آدمی خوارزمی، ابوالفضل محمد

قرن: ۶

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۵۶۲/ ۵۶۱ ق)، مفسر، نحوی، لغوی و محدث. ملقب به زین‌المشایخ. او در ادبیات از پیشگامان و در زبان عرب خججت به حساب می‌آید. لغت و علم اعراب را از زمخشری آموخت و پس از او بر جایش نشست. او حدیث را نیز از زمخشری و دیگران شنید. در ترسل و نقد شعر دست داشت. از آثارش: «تفسیر القرآن»؛ «شرح الاسماء الحُسنى»؛ «مفتاح التنزیل»؛ «تقویم اللسان»؛ در نحو؛ «الاعجاب فی علم الاعراب»؛ «الهدایه فی المعانی والبیان»؛ «اعجاز القرآن»؛ «اسرار الادب و افتخار العرب».

بر گرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۲۲۷/ ۷)، کشف الظنون (۲۰۴۰، ۱۸۲۹، ۱۷۶۰، ۵۹۵، ۴۸۸، ۴۶۹، ۴۰۰، ۱۳۲، ۱۲۰، ۹۱، ۸۴، ۵۱)، معجم الادباء (۵/ ۱۹)، معجم المؤلفین (۱۳۸- ۱۳۷/ ۱۱)، الوافی بالوفیات (۳۴۰/ ۴)، هدیة العارفین (۹۸/ ۲).

آدمی رازی، ابوسعید سهل

قرن: ۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ح ۲۵۵ ق)، محدث شیعه. شیخ طوسی او را از اصحاب سه امام دانسته است: امام جواد، امام هادی و امام عسکری-علیهم‌السلام. نجاشی و ابن داوود و شیخ طوسی او را ضعیف‌الروایه شمرده‌اند. احمد بن محمد بن عیسی اشعری او را غالی خواند و از قم بیرون راند. از آن پس وی در ری زیست. از آثار وی: «کتاب التوحید»؛ «کتاب النوادر».

بر گرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: اعیان الشیعه (۲/ ۸۶)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (۴۵/ ۱)، رجال ابن‌داود (قسم ۴۶۰/ ۲)، رجال البرقی (۵۸)، رجال

النجاشی (۴۱۸-۴۱۷/۱)، ریحانه (۴۴/۱)، الفهرست لابن الندیم (۴۰۹)، الفهرست للطوسی (۱۶۴)، معجم رجال الحدیث (۳۵۳) - ۳۳۷/۸، معجم المؤلفین (۲۸۴/۴).

آذینی اصفهانی، احمد

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(س سوم و چهارم ق)، محدث. از مردم اصفهان و ساکن نصیبین بود. ابراهیم بن محمد، حافظ اصفهانی، در سفر خود به نصیبین از او حدیث شنیده و نوشته است.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: انساب سمعانی (۶۲/۱)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (۷۰/۱).

آذیوخانی، ابوسعده، فضل

قرن: ۵

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۴۷۰ ق)، محدث. در آذیوخان، از توابع نهاوند، به دنیا آمد. در علم حدیث بسیار متبحر بود و خطیب بغدادی و دیگر حافظان «اصول» او را به رشته‌ی تحریر درآوردند. وی در بغداد از عبیدالله بن عمر بن احمد بن شاهین واعظ و دیگران حدیث شنیده و در نهاوند عبدالله بن احمد سمرقندی حافظ از او تحصیل حدیث کرد. وی در بغداد درگذشت.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: انساب سمعانی (۶۲/۱)، دائرةالمعارف البستانی (۶۱/۱)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (۷۰/۱)، مراصد الاطلاع (۳/۱)، معجم البلدان (۷۰/۱).

آزادانی، ابوعبدالرحمان قتیبه

قرن: ۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(س سوم ق)، استاد قرائت قرآن و محدث. از اهالی آزادان، قریه‌ای در اصفهان بود. وی شاگرد و راوی علی بن حمزه‌ی کسائی در قرائت بود. آزادانی گوید: یک بار قرآن را از ابتدا تا انتها بر کسائی قرائت کردم و کسائی نیز قرآن را از ابتدا تا انتها بر من قرائت کرد. او از لیث بن سعد و شعبه و دیگران حدیث شنیده و یونس بن حبیب از وی روایت کرده است.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: انساب سمعانی (۶۳/۱)، دائرةالمعارف البستانی (۶۹/۱)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (۸۲/۱)، معجم البلدان (۷۲/۱).

آزادواری جوینی نیشابوری، ابوعبدالله محمد

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۳۱۳ ق)، محدث. در خراسان از ابن راهویه، اسحاق بن ابراهیم حنظلی، و محمد بن رافع؛ و در عراق و حجاز از دیگران حدیث شنید. یحیی بن منصور قاضی و ابوعلی حافظ از او روایت کرده‌اند.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: انساب سمعانی (۱/ ۶۳)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (۱/ ۸۵)، سیر النبلاء (۴۶۹- ۴۶۸/ ۱۴)، معجم البلدان (۱/ ۱۹۹).

آزادواری، ابوموسی ابراهیم

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(س چهارم ق)، مدث. وی منسوب به آزادوار، قریه‌ای در حوالی جَوین، از نواحی نیشابور، بود. او از ابوحنذله‌ی سهمی نقل حدیث می‌کند.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: انساب سمعانی (۱/ ۶۳)، دائرةالمعارف البستانی (۱/ ۶۹)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (۱/ ۸۵)، معجم البلدان (۱/ ۷۲).

آغزونی، ابوعبدالله، عبدالواحد

قرن: ۲

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۲۰۰ ق)، محدث. نسبتش به آغزون از قریه‌های بخارا است. از کسانی چون سفیان بن عُیَیْنَه و شریک بن عبدالله نخعی و محمد بن مسلم طائفی و دیگران حدیث شنیده بود و محمد بن سلام بیکندی و کعب بن سعید قاضی و دیگران نیز از او حدیث روایت کرده‌اند.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: انساب سمعانی (۱/ ۶۴)، دائرةالمعارف البستانی (۱/ ۱۱۱)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (۱/ ۱۰۸)، معجم البلدان (۷۴/ ۱)، نام‌آوران فرهنگ (۹۵).

آفرانی، ابواحمد، محمد

قرن: ۵

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۴۲۲ ق)، فقیه و محدث. از لیث بن نصر کاجری نَسَفی حدیث شنید و کتاب «مَوْطَا» را از او روایت کرد. اَفْران قریه‌ای است نزدیک نَسَف و ابواحمد در آنجا درگذشت. برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه: انساب سمعانی (۱/ ۶۵)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (۱/ ۱۰۹)، معجم البلدان (۱/ ۷۴).

آفرانی، ابوالفضل، شعبی

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۳۸۳ ق)، محدث. ملقب به شاه. از اهالی اَفْران، دهی در نزدیکی نَسَف بود. وی از دانشمندان روزگار خود و در گردآوری حدیث بسیار ساعی بود. از ابویعلی عبدالمؤمن بن خَلَف، محمد بن محمود بن عَتیق و دیگران روایت نقل کرده است. ابوالعباس جعفر بن محمد بن محمد بن الْمُعْتَر مُسْتَغْفِرِی و دیگران از او روایت کرده‌اند. برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه: انساب سمعانی (۱/ ۶۵)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (۱/ ۱۰۹)، نام‌آوران فرهنگ (۹۶).

آفرانی، ابوبکر، محمد

قرن: ۵

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۴۱۳ ق)، فقیه و محدث. در بخارا اقامت داشت و از ابوصالح خلف بن محمد خیام و برخی دیگر حدیث شنید. او در سن هشتاد سالگی در بخارا درگذشت. برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه: انساب سمعانی (۱/ ۶۵)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (۱/ ۱۰۹)، نام‌آوران فرهنگ (۹۵).

آفرانی، ابومحمد، جبرئیل

قرن: ۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(س سوم ق)، محدث. ابومحمد اهل اَفْران، قریه‌ای در یک فرسنگی نَسَف، بود. با محمد بن اسماعیل بخاری دوست بود و عبدالعزیز بن حاتم آفرانی شاگرد او بوده و از او روایت کرده است. ابومحمد، خود، از قُتیبَةُ بن سعید و دیگر محدثان بزرگ روایت نقل می‌کرد. برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: انساب سمعانی (۱/ ۶۵)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (۱۱۰- ۱۰۹/ ۱)، نام‌آوران فرهنگ (۸۷).

آقابزرگ تهرانی، محمدمحسن

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۱۲۸۹- ۱۲۹۳ ق)، کتاب شناس، محقق، فقیه و محدث شیعی. آقا بزرگ تحصیلات مقدماتی خود را در تهران در مدارس دانگی و پامنار و فخریه آغاز کرد و ادبیات و فقه و اصول و منطق آموخت و در ۱۳۱۵ ق عازم نجف شد و نزد حاج میرزا حسین محدث نوری تحصیل علم حدیث کرد. و در حوزه درس آخوند ملا کاظم خراسانی، شریعت اصفهانی، سید محمد کاظم یزدی و میرزا محمد تقی شیرازی به تکمیل فقه و اصول پرداخت. در سال ۱۳۲۹ ق به کاظمین رفت تا مقدمات تدوین بزرگ‌ترین دایرةالمعارف کتاب شناسی شیعه، یعنی «الذریعة الی تصانیف الشیعة» را آماده سازد. این دایرةالمعارف در واقع جوابی به جرجی زیدان، ادیب مسیحی عرب بود که مدعی شده بود که نقش شیعه در فرهنگ اسلامی بسیار اندک است. آقابزرگ برای تهیه «فهرست الذریعة» در نجف چاپخانه‌ای به نام مطبعة السعادة دایر کرد. ولی دولت عراق مانع کار وی شد. وی برای تکمیل «الذریعة» سفرهای بسیار کرد و از بیشتر کتابخانه‌های عمومی عراق و ایران و سوریه و فلسطین و مصر و حجاز و بسیاری از کتابخانه‌های خصوصی بازدید کرد. حاج آقا بزرگ از بسیاری از محدثین فرق و مذاهب گوناگون اجازه‌ی نقل حدیث داشت، از جمله: میرزا حسین نوری، سید محمدعلی شاه عبدالعظیمی، شیخ علی خاقانی، شیخ علی کاشف الغطاء، سید حسن صدر، شیخ محمدعلی ازهری مالکی، شیخ عبدالوهاب شافعی، شیخ ابراهیم الاحمدی، شیخ عبدالقادر طرابلسی، شیخ عبدالرحمن حنفی. بسیاری از بزرگان نیز از او اجازه‌ی نقل حدیث گرفته‌اند، مانند: حاج آقا حسین بروجردی، سید عبدالحسین شرف‌الدین عاملی، شیخ عبدالحسین امینی، سید عبدالهادی شیرازی، شیخ محمدرضا آل یاسین، سید محمدصادق بحر العلوم، سید شهاب‌الدین مرعشی. وی پس از یک بیماری طولانی در نجف درگذشت و طبق وصیتش، در کتابخانه خود که آن را وقف علما کرده بود به خاک سپرده شد. مهمترین آثار وی عبارت‌اند از: «الذریعة الی تصانیف الشیعة» در ۲۶ جلد؛ «طبقات اعلام الشیعة»، از سده‌ی چهارم تا چهاردهم ق. در یازده جزء که ادامه کتاب «وفیات الاعلام» سید حسن صدر در سه قرن اول بود؛ «مصنفی المقال فی مصنفی علم الرجال»؛ «هدیة الرازی الی المجدد شیرازی»؛ «النقد اللطیف فی نفی التحریف عن القرآن الشریف»؛ «توضیح الرشاد فی تاریخ حصر الاجتهاد»؛ «المشیخة»؛ «ضیاء المفازات فی طریق مشایخ الاجازات»؛ «مستدرک کشف الظنون».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول- ششم)

منابع زندگینامه: آینده (س ۶، ش ۴- ۳، ص ۲۵۳- ۲۴۷ و ش ۸- ۷، ص ۵۹۶- ۵۸۸)، الذریعة (۱/ مقدمه و ۲۰/ مقدمه)، ریحانه (۵۴- ۵۲/ ۱)، سرآمدان فرهنگ (۱۹- ۱۸/ ۱)، سواد و بیاض (۵۸۹- ۵۸۷)، گنجینه‌ی دانشمندان (۲۸۰- ۲۷۹/ ۱)، مؤلفین کتب چاپی (۲۳۵- ۲۳۲/ ۵)، نام‌آوران فرهنگ (۳۵۳).

آقاجانی، علیرضا

قرن: ۱۰

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(ز ۱۰۱۶ ق)، فقیه و محدث شیعی. وی از شاگردان میرزا محمد استرآبادی بود که در مکه پس از قرائت کتاب «تهذیب الاحکام» بر او، به دریافت اجازه روایت نایل شد. وی پدر محمد بن علیرضا آقاجانی، حکیم و فیلسوف بزرگ عصر خویش است. برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم) منابع زندگینامه: طبقات اعلام الشیعه (قرن ۳۹۸ / ۱۱).

آقاسی، محمدرضا

قرن: ۱۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۱۱۳۴ ق)، محدث و شاعر. مشهور به آقاسی. او خواهرزاده‌ی ابوطالب خان نهاوندی بود. وی از پدرش علامه مجلسی روایت می‌کرد. او در فتنه افغان درگذشت. وی شعر نیز می‌سرود. گزیده‌ای از اشعار او در «تذکره‌ی غنی» آمده است. از آثارش: «ارشاد الحنفاء فی وصف الخلفاء»؛ «معراج النفس». برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم) منابع زندگینامه: تلامذه العلامة المجلسی (۱۲۰)، الذریعه (۲۶/ ۴۲، ۲۱/ ۲۳۷، ۹/ ۳۶۳)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۲۶۲ / ۱۲)، مرآت الاحوال جهان‌نما (۱/ ۱۲۵).

آقا کوچک بروجردی، علی‌اکبر

قرن: ۱۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(ح ۱۲۷۹ ق)، عالم، فقیه و محدث. از اهالی قمیسه و در اصفهان ساکن بود. پس از کسب مقدمات سالها در تحصیل نحو و صرف و معانی و بیان و حدیث و رجال و علوم دینی و معارف صرف اوقات کرد تا به درجه‌ی اجتهاد رسید. از آثار وی «رساله در استصحاب» که تحریر تقریرات پدرش بود و به انضمام «قواعد الشریفیه» پدرش به طبع رسیده است. برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم) منابع زندگینامه: تاریخ بروجرد (۴۲۳- ۴۲۲ / ۲)، تذکره القبور (۱۴)، ریحانه (۵۷- ۵۶ / ۱)، المآثر والآثار (۱۶۲).

آل بحر العلوم، جعفر

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(ح ۱۳۷۷- ۱۲۸۱ ق)، فقیه، اصولی، رجالی و محدث. در نجف به دنیا آمد. در کودکی پدر را از دست داد و تحت سرپرستی جدش، سید علی، قرار گرفت. پس از فراگیری مقدمات علوم سطوح عالی فقه و اصول را نزد سید محمد کاظم یزدی و سید محمد بحر العلوم و آخوند خراسانی خواند و به دریافت اجازه نایل شد. او در تاریخ و رجال و درایه چیره‌دست بود. از آثار وی: «تقریرات

یزدی و خراسانی، در مباحث فقهی و اصولی؛ «تحفه العالم فی شرح خطبه المعالم»، در دو مجلد، جلد اول در شرح خود خطبه که تواریخ معصومین علیهم السلام و مشاهد آنان است و جلد دوم در شرح سی و نه حدیث که در صدر کتاب معالم بعد از خطبه در فضل علم و علما نگاشته شده؛ «تحفه الطالب»؛ «اسرار العارفين»، در شرح دعای کمیل؛ «بغیه الطالب»؛ «حداثق العارفين». برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الذریعه (۴۵۱، ۴۴۸، ۳/ ۵۱، ۲)، علماء معاصرین (۲۷۶- ۲۷۱)، مؤلفین کتب چاپی (۲۹۹- ۲۹۸، ۲/ ۱۴۵)، معجم المؤلفین (۳/ ۱۴۵).

آل بحر العلوم، حسین

قرن: ۱۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۱۳۰۶- ۱۲۲۱ ق)، فقیه، اصولی، متکلم، ادیب و شاعر. در نجف زاده شد و همان جا نشو و نما یافت و مراحل علمی را پیمود. فقه و اصول و کلام را نزد شیخ حسن فرزند شیخ جعفر کاشف الغطاء و شریف العلماء مازندرانی و شیخ مرتضی انصاری و شیخ محمدحسن نجفی صاحب «جواهر» آموخت. وی از صاحب «جواهر» به دریافت اجازه نایل شد. کتاب ارزشمند «جواهر الکلام» محصول همکاری وی با استادش می‌باشد. عالمانی چون سید میرزا جعفر حایری و سید محمد موسوی ساروی و شیخ فضل الله مازندرانی و میرزا صادق تبریزی و میرزا محمد همدانی از شاگردان وی هستند. در سفری که برای مداوای چشم به ایران آمد پس از زیارت مشهد حدود دو سال در بروجرد نزد اقوامش ماند. پس از وفات برادرش، سید علی، از سوی خاص و عام به ریاست حوزه نجف و مرجعیت شیعه برگزیده شد. سید حسین در شعر و ادب نیز شهرت بسزایی دارد، و «دیوان» اشعاری از او باقی مانده که به ترتیب حروف تهجی است و در آن اشعار جدش سید بحر العلوم را نیز تخمیس کرده است. در فقه و اصول نیز کتابهایی از وی به جا مانده است.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: اعیان الشیعه (۲۰- ۱۸/ ۶)، الذریعه (۱۲۶/ ۹)، شهیدان راه فضیلت (۴۹۶)، فوائد الرضویه (۱۵۶- ۱۵۵)، معجم المؤلفین (۴/ ۵۰)، مکارم الآثار (۷۲۵- ۷۲۳، ۳/ ۷۲۳).

آل بحر العلوم، محمدرضا

قرن: ۱۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۱۲۵۳- ۱۱۸۹ ق)، فقیه، اصولی، محدث و رجالی. در نجف به دنیا آمد. مقدمات علوم و ادبیات را نزد پدر خواند. فقه و اصول را نزد عالمانی چون شیخ جعفر کاشف الغطاء و شیخ محمد سعید دینوری و شیخ محمدتقی ملاکتاب تکمیل کرد و از ایشان به دریافت اجازه نایل شد. او پس از پدر عهده دار سرپرستی حوزه نجف و مرجعیت دینی شد. از آثارش: «اصول الفقه»؛ «شرح الشرایع»؛ «شرح اللمعه»؛ «کشف القناع فی اصحاب الاجماع»؛ «الفقه الاستدلالی»؛ «الفوائد الرجالیة».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: اعیان الشیعه (۲۸۲/ ۹، ۱۹/ ۷)، الذریعه (۳۳۸، ۲۸۶/ ۱۶، ۲۰۵- ۲۰۴، ۱۲۰/ ۲)، شهیدان راه فضیلت (۴۹۶- ۴۹۵)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۵۷۳- ۵۷۱/ ۱۳)، فوائد الرضویه (۱۸۲)، مکارم الآثار (۱۴۴۶- ۱۴۴۵/ ۴).

آل عصفور، احمد

قرن: ۱۱

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۱۱۳۱- ۱۰۸۴ ق)، فقیه، متکلم، محقق و نویسنده. در شاخوره به دنیا آمد و علوم مقدماتی را در آنجا فراگرفت. آنگاه نزد استادان بزرگ آن عصر مراتب عالی فقه و اصول را به پایان رساند و به درجه‌ی اجتهاد نایل آمد. وی از برجسته‌ترین شاگردان شیخ سلیمان ماحوزی بود که فقه و اصول و حکمت را نزد وی آموخت. ریاضیات را نزد شیخ محمد بن یوسف بحرانی فراگرفت. در بسیاری از دانشهای روزگار خود مهارت داشت. علی‌رغم دیگر عالمان آل‌عصفور که اخباری بودند وی به عقل‌گرایی تمایل داشت و کتابهایی در زمینه‌ی علوم عقلی تألیف کرد. همچنین در فصاحت زبان و بلاغت سخن و حاضر جوابی مشهور بود. در آشوب بحرین، و تاخت و تاز اعراب هوله، به قطیف مهاجرت کرد. اما بر اثر شنیدن خبر به تاراج رفتن کتابخانه‌اش بیمار شد و در ۴۷ سالگی در قطیف درگذشت. گفته‌اند که ۲۳ تألیف معتبر داشته است که همگی با کتابخانه‌ی وی، علی‌رغم تلاشهای پسرش شیخ یوسف صاحب «حدائق» که برای حفظ کتابخانه کرد، در فتنه‌ی بحرین از بین رفت. کتاب «اثبات الجزء الذی لایتجزا» و «الجزء الذی لایتجزی» از جمله کتابهای او است.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول- ششم)

منابع زندگینامه: اعیان الشیعه (۴۶۴- ۴۶۳/ ۲)، الذریعه (۱۰۴، ۷/ ۵، ۹۰، ۸۸- ۸۷/ ۱)، ریحانه (۲۳۰/ ۱)، شهیدان راه فضیلت (۴۶۳- ۴۶۲)، فوائد الرضویه (۱۳).

آل عصفور، خلف

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(تو ح ۱۲۸۰ ق)، عالم، نویسنده، فقیه و محدث. در بوشهر متولد شد و پس از آموزشهای مقدماتی در ۱۳۰۶ ق به نجف مهاجرت کرد و در حوزه‌ی علمیه‌ی آنجا به آموختن سطوح عالی دانشهای متداول روزگار پرداخت. او در درس عالمان و فقیهان بلند پایه چون آخوند ملا محمد کاظم خراسانی شرکت کرد و در ۱۳۱۴ ق به بوشهر بازگشت. پس از درگذشت پدرش، در ۱۳۱۵ ق، به امامت جماعت و دیگر امور شرعی پرداخت. صاحب آثاری در فقه و کلام است، از آن جمله: «الانوار الجعفریه»؛ «قصده السبیل»؛ «منتخب الفوائد».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول- ششم)

منابع زندگینامه: اعیان الشیعه (۳۲۹- ۳۲۸/ ۶)، الذریعه (۴۱۹/ ۲۲، ۹۹/ ۱۷، ۴۲۳/ ۲)، معجم المؤلفین (۱۰۴/ ۴).

آل عصفور، حسین

قرن: ۱۲

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(شهادت ۱۲۱۶ ق)، فقیه، محدث، متکلم و شاعر. از سوی مادر نوهی شیخ حسین ماحوزی بود. نزد عمویش یوسف آل‌عصفور درس خواند. و از او و عموی دیگرش عبدعلی آل‌عصفور روایت می‌کرد. او در شاخوره اقامت داشت و به تدریس و مرجعیت دینی و تحقیق و تألیف اشتغال یافت. از بزرگ‌ترین فقهای اخباری زمان خود بود، این که برخی او را مجدد دین در آغاز سده‌ی سیزدهم قمری دانسته‌اند گویای موقعیت علمی و فقهی و نقش وی در ترویج دیانت است. بر بیشتر دانشهای متداول روزگار خود احاطه‌ی کافی داشت طالبان علوم دینی از همه جا به ویژه از قطیف و احساء به حوزه‌ی درس او می‌آمدند. از این رو شاگردان بسیاری در این حوزه پرورش یافتند و خود از عالمان بنام دین شدند. شیخ‌احمد احسانی از او روایت می‌کند. او در پارسایی شهره بود و بویژه در عرض اخلاص به امام حسین (ع) و شهیدان کربلا کوشش بسیار داشت و اشعار بسیاری در رثای آن حضرت می‌سرود و دارای «دیوان» است. وی را شهید نیز نامیده‌اند چون توسط یکی از خوارج کشته شد. کتابهای بسیاری در موضوعات مختلف روایی، کلامی و فقهی نوشته است. تألیفات او را بیش از پنجاه کتاب دانسته‌اند که جز معدودی در دست نیست. از جمله: «اجازة»؛ «الاشراف»؛ «انوار اللوامع»؛ «باهرة العقول»؛ «مصایح اللوامع»؛ «الحدق الناظرة» یا «عیون الحقائق الناظرة»، در تتمیم «الحدائق الناظرة»؛ «منظومة فی ظن و اخواتها»؛ «منظومة فی الفقه».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: آینه‌ی دانشوران (۳۵۸)، الذریعه (۱۲۷، ۱۲۲/ ۲۳، ۹۱/ ۲۱، ۳۷۹، ۳۶۰/ ۱۵، ۲۹۲/ ۶، ۴۰۴/ ۴، ۱۵، ۳/ ۴۳۹، ۲/ ۱۰۲، ۱۸۸، ۱/ ۲)، ریحانه (۴۱۷- ۴۷۰، ۸/ ۵۹، ۱/ ۱)، شهیدان راه فضیلت (۴۶۱- ۴۵۶)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۴۲۹- ۴۲۷/ ۱۳)، فوائد الرضویه (۱۴۹- ۱۴۸)، مؤلفین کتب چاپی (۲/ ۸۶۴)، مکارم الآثار (۵۷۳- ۵۶۹/ ۲).

آل‌عصفور، خلف

قرن: ۱۲

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۱۲۰۸ ق)، فقیه، محدث، متکلم، نویسنده و از عالمان اخباری. در بحرین متولد شد. پس از فراگیری علوم به قطیف مهاجرت کرد و در آنجا ساکن شد. پس از چندی به بوشهر رفت. وی نزد عمویش یوسف آل‌عصفور درس خواند. به پیروی از اندیشه‌های اخباریان، تنها سنت (حدیث) را قابل استناد می‌دانست و معتقد بود که قرآن به دلیل این که فقط معصومان (ع) می‌توانند آن را دریابند، نمی‌تواند مورد استناد باشد. وی در بوشهر درگذشت. اثر وی شرحی مفصل بر «بحارالانوار» است. او حاشیه‌هایی بر جلد چهارم «بحارالانوار» دارد. از او «مجموعه‌ی رسائل» نیز باقی است.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: اعیان الشیعه (۶/ ۳۳۰)، شهیدان راه فضیلت (۴۶۵)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۵۰۱- ۵۰۰/ ۱۳).

آل‌عصفور، محمد

قرن: ۱۲

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۱۱۸۶-۱۱۱۲ ق)، عالم، فقیه و محدث. پدر شیخ حسین آل عصفور و برادر شیخ یوسف آل عصفور در ماحوز متولد شد و در بحرین می‌زیست. در علم و تقوا مشهور، و در آن سامان عهده‌دار امور شرعی و فقهی بود. از شیخ حسین ماحوزی اجازه‌ی روایت داشت. وی قبل از برادرش یوسف آل عصفور در همان سال وفات وی در گذشت. از جمله آثار وی: «مرآت الاخبار فی احکام الاسفار»؛ «اصول الدین»؛ رساله‌ای در نماز.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الذریعه (۲۶۲-۲۶۱، ۲۰/ ۱۹۲، ۲/)، ریحانه (۴۷۱، ۸/ ۲۳۲، ۱/)، شهیدان راه فضیلت (۴۶۲-۴۶۱)، فوائد الرضویه (۳۸۵).

آل عصفور، یوسف

قرن: ۱۲

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۱۱۸۶-۱۱۰۷ ق)، فقیه، متکلم، محدث، محقق، نویسنده و رجال شناس. از فرزندان احمد بن ابراهیم از شخصیت‌های معروف روحانی و علمی این خاندان بود. وی در شاخوره‌ی بحرین زاده شد و در مکتب خانه و نزد پدر خواندن و نوشتن و مقدمات علوم را آموخت. هنگام فتنه خوارج در بحرین، و مهاجرت پدرش احمد به قطیف، در شاخوره ماند و پس از چندی به آنان پیوست. در آنجا نزد شیخ حسین ماحوزی و شیخ احمد بن عبدالله بلادی و شیخ احمد بن علی به آموختن علوم دینی مشغول شد. فوت پدر و سنگینی معیشت خانواده مانع ادامه‌ی تحصیل وی شد. پس به بحرین و سپس به مکه رفت و یکبار دیگر نزد شیخ حسین ماحوزی بازگشت. از آنجا به بحرین، کرمان و شیراز رفت. و چون شیراز دچار خشم و غضب نادرشاه گشت به فسا رفت. در فسا برای تأمین نیازهای زندگی به کشاورزی پرداخت و با فراغت نسبی به کار تدریس و تحقیق مشغول گشت و تألیف مشهورترین اثر فقهی خود «حدائق» را آغاز کرد. اما پس از آشوب خونینی که در فسا رخ داد و میرزا محمدعلی، حاکم وقت فسا، که به وی التفات داشت کشته شد و دارایی و کتابهای خود وی نیز به غارت رفت به اصطهبانات و سپس به عراق رفت و در کربلا اقامت گزید و در این شهر به آرامش و امنیت و رفاه دست یافت و کتاب «حدائق» و چندین کتاب دیگر را تمام کرد. وی تا پایان عمر در آنجا زندگی کرد و حیات خود را صرف تدریس و تعلیم و تحقیق و تألیف کتابای فقهی، روایی و کلامی و عبادی کرد. او استاد سید علی طباطبائی صاحب «ریاض» و از مشایخ روایی علامه بحر العلوم است. در کربلا بر اثر طاعون در گذشت. بنابر وصیتش استاد وحید بهبهانی بر وی نماز گزارد و در کنار تربت امام حسین (ع) به خاک سپرده شد. از جمله آثار وی: «اعلام القاصدین»؛ «الحدائق الناضرة فی احکام العترة الطاهرة»، در فقه استدلالی؛ «سلاسل الحديد فی تقييد ابن ابی الحديد»؛ «الدرر النجفیة من الملتقطات الیوسفیة»؛ «انیس المسافر و جلیس الخواطر»؛ «لؤلؤة البحرین فی الاجازة لقرتی العین».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۲۸۶/ ۹) ایضاح المکنون (۲/ ۲۰، ۱/ ۱۰۳)، تاریخ ادبیات ایران، براون (۲۲۹/ ۴)، الذریعه (۳۸۰-۳۷۹/ ۱۸/ ۲۱۱، ۱۲/ ۲۱۰، ۱۴۰، ۸/ ۲۹۰، ۶/ ۲۸۹-۴۶۶، ۲/ ۲۳۹، ۴۶۵-۴۶۶)، روضات الجنات (۱۹۰-۱۸۶/ ۸)، ریحانه، (۴۷۲/ ۸)، (۳۶۱-۳۶۰/ ۳)، (۲۳۴/ ۱)، شهیدان راه فضیلت (۴۶۶)، طرائق الحقائق (۱۸۶-۱۸۰/ ۱)، فارسنامه‌ی ناصری (۱۴۰۷-۱۴۰۶/ ۲)، فوائد الرضویه

(۷۱۶- ۷۱۳)، گنجینه‌ی دانشمندان (۶/ ۳۲۴)، مؤلفین کتب چاپی (۸۷۹- ۸۷۶/ ۶)، مصفی المقال (۵۰۵)، معجم المؤلفین (۲۶۹) - ۲۶۸/ ۱۳)، هدیه‌ی الاحباب (۱۷۲)، هدیه‌ی العارفين (۲/ ۵۶۹).

آلوزانی، سوره

قرن: ۲

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(س دوم). محدث. از قریه آلوزان سرخس بود. وی از محمد بن حسن شیبانی (م ۱۹۸ ق) که از شاگردان ابوحنیفه و ناشر فقه حنفی است، روایت کرده است.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: دائره‌المعارف البستانی (۱/ ۱۴۵)، معجم البلدان (۱/ ۷۵).

آملی اصفهانی، ابراهیم

قرن: ۱۱

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۱۰۹۸ ق)، محدث، فقیه، اصولی، متکلم و شاعر. نزد پدرش، خلیفه سلطان، که از علما و دانشمندان بنام عهد خویش بود تلمذ کرد. وی تعلیقات و حواشی بسیاری بر کتابهای فقهی و کلامی و اصولی نوشت که بهترین آنها حاشیه‌ای بر «شرح لمعه»، تا کتاب طهارت، است. او همچنین حواشی متفرقه‌ای بر کتاب «المدارک» نوشته که از آنها گستره‌ی فکر و اندیشه و دقت نظر و حسن سلیقه او پدیدار است. وی با اینکه در سه سالگی بینایی خود را از دست داده بود با پشتکار و جدیت به دنبال دانش رفت و بر بسیاری از صاحبان دیده تفوق یافت.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: اعیان الشیعه (۱۳۶- ۱۳۵/ ۲)، ریاض العلماء (۲/ ۵۳)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۲- ۱- ۱۱/ ۱)، معجم المؤلفین (۲۴/ ۱).

آملی بخاری، ابوصالح، خلف

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۳۶۱ ق)، محدث. معروف به ابوصالح خیام. اهل آمل بود که در بخارا زندگی می‌کرد. و چون پیشه او خیمه‌دوزی بود به خیام شهرت یافت. او را بُندار حدیث ماورالنهر می‌گفتند. او از صالح بن محمد جَزْرَه و نصر کندی و فرح بن ایوب و دیگر مشایخ دیارش حدیث نقل کرده. حاکم نیشابوری و ابن منده و محمد بن احمد غُنْجَار از او روایت کرده‌اند. فقط ابوسعید ادریسی ثقه بودن او را کمرنگ جلوه داده است.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: تاریخ الاسلام (حوادث ۲۸۱- ۲۸۰/ ۳۸۰- ۳۵۱)، سیر النبلاء (۱۶/ ۷۰)، لسان المیزان (۷۷۲- ۷۷۱/ ۲)، معجم البلدان (۱/ ۷۸)، الوافی بالوفیات (۱۳/ ۳۶۲).

آملی طبری، ابو عبدالله احمد

قرن: ۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۲۷۵ ق)، محدث و واعظ. معروف به غلام خلیل. اصل وی از طبرستان است. در بصره متولد شد و در بغداد سکونت داشت و شیخ بغداد بود. از دینار و قُزّه بن حبیب و سهل بن عثمان و شیبان حدیث شنید، و محمد بن مخلد و عثمان سَمَک و احمد بن کامل و گروهی از او حدیث روایت کرده‌اند. محمد بن محمد کندی از راویان او است. ابن غضائری و نجاشی او را محدثی ضعیف شمرده‌اند. در بغداد درگذشت، در فقدش بازارها بسته شد و زن و مرد و کودک از منازل خارج شدند تا بر وی نماز گزارند. جنازه‌اش به بصره حمل و در آنجا دفن و بنایی بر آن افراشته شد. از آثارش: کتاب «الوصول الی معرفة الاصول»؛ کتاب «الکشف». برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: اعیان الشیعه (۳/ ۱۱۸)، تاریخ بغداد (۵/ ۷۸- ۸۰)، تنقیح المقال (۱/ ۷۷)، الجرح والتعديل (ج ۱، ق ۱/ ۷۳)، رجال ابن داود (قسم ۴۲۳/ ۲)، رجال النجاشی (۱/ ۲۴۳)، سیر النبلاء (۱۳/ ۲۸۲- ۲۸۵)، لسان المیزان (۱/ ۴۱۲- ۴۱۴)، معجم رجال الحدیث (۲/ ۲۲۴)، معجم المؤلفین (۲/ ۱۱۳).

آملی، ابوالحسین احمد

قرن: ۵

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۴۲۱- ۳۳۳ ق)، فقیه، ادیب، شاعر و محدث. در آمل به دنیا آمد. وی برادر یحیی ملقب به ناطق بالحق و از پیشوایان زیدیه‌ی طبرستان و معاصر صاحب بن عباد بود. و با برادر کوچک‌تر خود به برادران هارونی معروف بودند. پدر وی شیعه‌ی اثنی‌عشری بود و خود او و برادرش نیز نخست دارای این مذهب بودند و بعد از فرقه‌ی زیدیه‌ی پیوستند. آملی در پی کسب دانش به بغداد رفت و نزد دایی خود ابوالعباس احمد بن ابراهیم درس خواند. بعد به همدان رفت و نزد قاضی القضاة عبدالجبار همدانی درس خود را به پایان رساند و در فقه و اصول و نحو و لغت عربی و حدیث و درایت تبحر یافت و آراء فقهی او از سوی زیدیان ایران و کوفه و حجاز و یمن پذیرفته شد. وی در فصاحت شهره بود، چنانکه نثر وی را در کتابی که در پاسخ قابوس و شمگیر درباره‌ی فضایل امیرالمؤمنین علی بن ابی‌طالب (ع) نوشت معجزه مانند دانسته‌اند. در دیلمستان با او به خلافت بیعت کردند و مدت حکومتش بیست سال طول کشید. آثار او عبارتند از: «التجريد»، و شرح آن؛ «دیوان» اشعار؛ «سیاسة المریدین»؛ «کتاب الافادة»؛ «کتاب البلغه»؛ «کتاب النصرة».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۱/ ۱۱۲)، اعیان الشیعه (۲/ ۵۷۰)، تاریخ طبرستان (۹۸، ۱۰۱)، تاریخ گیلان و دیلمستان (۲۷)، طبقات اعلام

الشیعه (قرن ۱۶- ۱۵/ ۵)، معجم المؤلفین (۲۰۹/ ۱).

آملی، ابو عبدالرحمان، عبدالله

قرن: ۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۲۶۹/ ۲۷۳ ق)، حافظ و محدث. از قعنبی و ابن معین و دیگران حدیث شنیده است. بخاری در خوارزم به خدمت او رسید و کتب او را بررسی کرد. گذشته از بخاری که از او در «صحیح» خود حدیث نقل کرده، قاضی محاملی و ابن بَجیر و ابراهیم بن خُزیم نیز از وی روایت کرده‌اند، و او را ثقه دانسته‌اند. آمل (چهار جوی) از نواحی مرو و زیر آمودریا است. در «تاریخ بغداد» نسبت او به جای آملی، ایلی ذکر شده است.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: انساب سمعانی (۶۷/ ۱)، تاریخ بغداد (۴۴۵- ۴۴۴/ ۹)، تقریب التهذیب (۴۱۰/ ۱)، تهذیب التهذیب (۱۷۱- ۱۷۰/ ۵)، دائرة المعارف البستانی (۱۴۷/ ۱)، سیر النبلاء (۶۱۱/ ۱۲)، معجم البلدان (۷۸/ ۱).

آملی، جمال‌الدین، محمد

قرن: ۵

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(س پنجم ق)، محدث. وی از مردم طبرستان بود که در سلک شاگردان شیخ الطائفه محمد بن حسن طوسی درآمد و از وی روایت کرد. علامه بحر العلوم در «فوائد الرجالیه» به این نکته اشارت کرده است.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: طبقات اعلام الشیعه (قرن ۱۸۳- ۱۸۲/ ۵).

آملی، رکن‌الدین

قرن: ۹

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۸۶۰- ۸۰۰ ق)، ریاضیدان، منجم، فقیه و محدث. سید رکن‌الدین در آمل متولد شد. چندی در فارس و کرمان و هند به سر برد. وی گذشته از ریاضی و نجوم در فقه و حدیث نیز دست داشت و چون به خاندان مرعشی مازندران پیوسته بود کتابی در شرح احوال دانشمندان این خاندان نوشت. تألیفات دیگر او عبارت‌اند از: «زیج جامع سعیدی»، در تنقیح «زیج ایلخانی» خواجه نصیرالدین طوسی، به نام سلطان ابوسعید تیموری؛ و «پنجاه باب سلطانی» به اسم بابرخان بهادر در هرات.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: اعیان الشیعه (۳۵/ ۷)، تاریخ ادبیات ایران، براون (۱۰۸- ۱۰۷/ ۴)، تاریخ نظم و نثر (۲۷۱)، الذریعه (۱۹۸/ ۳)،

ریحانه (۶۴/ ۱)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۷۰-۶۶/ ۸)، فوائدالرضویه (۱۶۶-۱۶۵)، کارنامه‌ی بزرگان (۳۲۴)، نام‌آوران فرهنگ (۵۶۷-۵۶۶).

آمنه حسن آبادی

قرن: ۵

جنسیت: زن

ملیت: ایران

(س پنجم و ششم ق)، محدث. وی زنی شایسته و دیندار از اهالی اصفهان بود. از ابو حفص سمسار اصفهانی حدیث استماع می‌کرد و عبدالکریم سمعانی تعدادی حدیث از او نقل کرده است. برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم) منابع زندگینامه: ریاحین الشریعه (۳/ ۳۲۳)، مشاهیر زنان (۹).

آوجی، ابوعبدالله، محمد

قرن: ۱۶

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(؟)، محدث. از پدرش نقل حدیث می‌کرد و ابونصر محمد بن یوسف فقیه از او روایت کرده است. حاکم حدیث او را در امالی خود آورده است. ابوعبدالله از مردم آوج یا آوه قریه‌ای در نزدیکی قزوین بود. برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم) منابع زندگینامه: انساب سمعانی (۱/ ۵۶)، معجم البلدان. (۱/ ۶۷).

آوی، ابوالحسین، طاهر

قرن: ۵

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(س پنجم ق)، محدث شیعی. وی شاگرد ابوعبدالله احمد بن محمد بن عیاش جوهری صاحب «مقتضب الأثر» بود و کتاب «اخبار ابی هاشم جعفری» را بر او خواند. ابوعبدالله حسین بن حسن جرجانی از وی روایت کرده است. برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم) منابع زندگینامه: طبقات اعلام الشیعه (قرن ۹۶/ ۵).

آوی، ابوالفتح، احمد

قرن: ۷

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(ز ۷۰۵ ق)، فقیه، محدث و کاتب. وی از شاگردان علامه حلی و فرزندش فخرالمحققین بود و از هر دوی آنان اجازه داشت. علامه حلی در اجازه‌نامه‌اش از او تمجید بسیار کرده است. از آثارش استنساخ از نسخه «نهج البلاغه» سید ابوالرضا فضل‌الله راوندی و نگارش حواشی بر آن است. از دیگر آثارش شرح «قصیده العینیة السینائیة» است. او مجموعه‌ای از «نهج المسترشدین» و «مبادیء الاصول» حلی را نوشت و نوشته‌ها را بر فخرالمحققین خواند و از او اجازه گرفت.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: طبقات اعلام الشیعه (قرن ۲۶ / ۷، قرن ۵ / ۸).

آوی، حسن

قرن: ۸

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(س هشتم ق)، عالم و محدث شیعی. جدش رضی‌الدین محمد است. وی از خواجه نصیرالدین طوسی و علامه حلی روایت کرده است. و خود از مشایخ تاج‌الدین محمد بن قاسم بن معیه بوده است.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: ریاض العلماء (۳۲۶-۳۲۵، ۳۰۴-۳۰۳ / ۱)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۵۰-۴۹ / ۸).

آوی، داعی

قرن: ۵

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(س پنجم ق)، محدث. او جد سوم رضی‌الدین محمد بن محمد بن محمد آوی است. داعی در مدت طولانی عمر خویش فرصت یافت تا از سید مرتضی و شیخ طوسی و سلار بن عبدالعزیز دیلمی و ابن البراج و تقی حلبی جمیع کتابها و تصانیف آنان را روایت کند.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: خاتمه مستدرک الوسائل (۲ / ۳۳۵)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۷۵ / ۵).

آیغرتوکی

قرن: ۶

جنسیت: زن

ملیت: ایران

۵۳۹ یا ۵۴۰ ق، از زنان محدث دیندار و نیکو کردار. وی در ناحیه‌ی دهستان از نواحی مازندران و جرجان می‌زیست و از ابویعقوب بن یوسف بن محمد بن ابراهیم مقری دهستانی استماع حدیث کرد. سمعانی از او حدیث شنیده است.

برگرفته از کتاب: مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی
منابع زندگینامه: منبع: اعلام النساء، ۱۹ / ۱.

بابویه

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

شیخ منتجب‌الدین در فهرستش گوید: وی مردی فقیه و صالح و مقری بوده، نزد شیخ بزرگوار ما شمس‌الاسلام حسن بن حسین بن بابویه قرائت نموده او را کتابی است در اصول و فروع که آن را «صراط‌المستقیم» نامیده و من آن کتاب را بر او قرائت نمودم. برگرفته از کتاب: گنجینه دانشمندان (جلد اول)

بارع زوزنی، ابوالقاسم اسعد

قرن: ۵

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۴۹۲ ق)، شاعر و محدث. معروف به بارع. اصل وی از زوزن از نواحی خواف بود و در نیشابور سکونت داشت. ابوالقاسم به عراق رفت و در آنجا شهرتی بسزا یافت. او در نیشابور درگذشت. بارع یگانه‌ی روزگار در خراسان و عراق بود. از ابوعبدالرحمان بن محمد الداودی و اباجعفر محمد بن اسحاق بحاثی حدیث شنید و ابوالبرکات فراوی و ابومنصور شحامی از وی روایت کرده‌اند. برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه: الاعلام (۱/۲۹۴)، لغت‌نامه (ذیل / بارع زوزنی)، معجم الادباء (۹۶-۹۰/۶).

باطرقانی اصفهانی، ابوبکر احمد

قرن: ۵

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۴۶۰-۳۷۲ ق)، قاری و محدث. شیخ القراء زمان خود بود. نسبتش به باطرقان از توابع اصفهان می‌رسد. قرآن را با روایات مختلف بر بزرگان قرائت، تلاوت کرد، و از ابوعبدالله بن منده و ابراهیم بن خرشید قوله و ابومسلم بن شهدل و ابوجعفر ابهری و بسیاری دیگر حدیث شنید. ابوعلی حداد و عبدالعزیز نخشی و ابوعلی و خشی از او روایت کرده‌اند. سالیانی امام مسجد بزرگ شهر بود. سعید بن ابی رجاء و حسین بن عبدالملک ادیب و محمد دقاق و عبدالسلام بن محمد حسن آبادی و دیگران از شاگردان وی در قرائت بوده‌اند. از آثار وی: «طبقات القراء» و «الشواذ» در قرآات؛ کتاب «المسند»، در حدیث. برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۱/۱۸۶)، ایضاح المکنون (۲/۷۹)، سیر النبلاء (۱۸۳-۱۸۲/۱۸)، معجم الادباء (۱۰۲-۱۰۰/۴)، الوافی بالوفیات (۷/۲۸۸)، هدیة العارفين (۱/۷۳).

باقی یزدی، ابوالحسن

قرن: ۱۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف قبل از ۱۲۴۴ ق)، عالم دینی، فقیه، محدث و رجالی. از شاگردان علامه وحید بهبهانی و سید علی طباطبایی، صاحب «ریاض» است. بافقی در جنگ روس و ایران شرکت داشت. از آثارش: «الوجیزه فی الدراییه»، مرتب بر مقدمه و شش فصل است که به گفته‌ی شیخ آقا بزرگ تهرانی از این کتاب مهارت علمی مؤلف در حدیث و رجال و دیگر علوم آشکار می‌شود. وی از تألیف این کتاب در ۱۲۳۷ ق فراغت یافته است. در نسخه‌ای از این کتاب که در ۱۲۴۴ ق کتابت شد به وفات مؤلف قبل از ۱۲۴۴ ق تصریح شده است.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الذریعه (۴۸/۲۵)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۱۳/۳۴).

باقولی اصفهانی، ابوالحسن علی

قرن: ۶

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(ز ۵۳۵ ق)، ادیب، نحوی و مفسر. مشهور به جامع العلوم و معروف به جامع باقولی. در علم نحو و فنون اعراب پیشگام افاضل عصر خود بود. از آثار وی: «شرح الجمل» یا «الجواهر فی شرح جمل عبدالقاهر»، در نحو؛ «المجمل»؛ «الاستدراک» بر ابوعلی فارسی؛ «البيان فی شواهد القرآن»؛ «علل القراءات»؛ کشف المشکلات و ایضاح المعضلات فی علل القرآن؛ «شرح اللمع»؛ «تفسیر جامع العلوم» یا «تفسیر القرآن».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۹۰/۵)، الذریعه (۲۶۹- ۲۶۸/۴)، روضات الجنات (۲۴۱/۵)، ریحانه (۳۸۲/۱)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۱۸۶- ۱۸۵/۶)، الکنی و الالقاب (۱۳۸/۲)، کشف الظنون (۱۴۹۳، ۱۱۶۰، ۶۰۳، ۲۶۳)، لغت‌نامه (ذیل / ابوالحسن)، معجم الادباء (۱۶۷- ۱۶۴/۱۳)، معجم المؤلفین (۷۵/۷)، هدیة العارفین (۶۹۷/۱).

بحر العلوم، محمد مهدی

قرن: ۱۲

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۱۲۱۲- ۱۱۵۵ ق)، فقیه، محدث، مفسر و مجتهد. وی در کربلا به دنیا آمد. هنوز به هفت سالگی نرسیده بود که خواندن و نوشتن را فراگرفت و سطوح اولیه را در مدت سه یا چهار سال تمام کرد و هنوز، به دوازده سالگی نرسیده بود که در محضر والدش به تحصیل خارج اصول پرداخت و از محضر وحید بهبهانی و شیخ یوسف بحرانی نیز استفاده کرد. بحر العلوم به پانزده سالگی نرسیده

بود که به درجه‌ی اجتهاد نائل شد و استادانش به اجتهاد او شهادت دادند. سپس به نجف رفت و در درس علماء نجف حضور یافت و مشهور شد. پس از چندی به بروجرد رفت. در اواخر سال ۱۱۹۳ ق مجدداً به نجف اشرف مراجعت کرد. وی چنان بر احکام آن مذاهب تسلط علمی داشت که اهل سنت او را از خود می‌دانستند. درباره‌ی وی گفته‌اند که از کسانی که به آخرین مرحله‌ی ترقی رسیده و در فضایل ادبی و علوم عقلی و نقلی بر همگان فائق آمده است. او در شعر و ادب نیز گوی سبقت را از دیگران ربوده، منظومه‌ی فقهی او شاهد زنده است. برخی از آثار وی: «مصایح»، در فقه؛ «تحفه‌الکرام»، در تاریخ مکه و بیت الحرام؛ «رساله در عصیر عنبی»؛ «الفوائد الرجالیه»؛ «شرح باب حقیقه و مجاز»؛ «فوائد اصولیه»؛ «رساله در مناسک حج و عمره»؛ «رساله در قواعد احکام مشکوک»؛ «رساله در انفعال آب قلیل»؛ «الدره‌البهیة»، در نظم بعضی مسائل اصولیه؛ «دیوان» شعر، در مدح و رثاء اهل البیت. بحرالعلوم علاوه بر آثار علمیه و تألیفات نفیسه، آثار بنایی و خدمات مذهبی و اجتماعی نیز دارد که برخی از آنها عبارتند از: تعیین مشاعر حج و مواقیت احرام، بنا سور مسجد کوفه، بناء حجرات در اطراف مسجد کوفه، بناء مأذنه‌ی صحن علوی؛ تجدید ساختمان مسجد شیخ طوسی در نجف، تعیین مقام امام زمان (عج) در مسجد سهله و...

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۳۳۴/۷)، ایضاح المکنون (۲۴۲، ۲۰۶/۲، ۴۶۱/۱)، تاریخ بروجرد (۲۵۰-۱۷۲/۲)، دایرةالمعارف فارسی (۳۹۰/۱)، الذریعه (۸۳-۸۲/۲۱، ۱۲۷/۹، ۴۶۳-۴۶۲/۳)، ریحانه (۲۳۵-۲۳۴/۱)، شرح حال رجال (۶/۴)، الکنی و الالقاب (۷۱-۶۷/۲)، گنجینه‌ی دانشمندان (۱۸۷/۳)، معجم المؤلفین (۶۱/۱۲)، هدیة العارفین (۳۵۱/۲).

بحرانی، ابوالحسن سلیمان

قرن: ۱۱

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(ح ۱۱۲۱-۱۰۷۵ ق)، فقیه، محقق، محدث، خطیب و شاعر امامی. معروف به محقق بحرانی. در ماحوز بحرین به دنیا آمد. در هفت سالگی «قرآن» را حفظ کرد. او در محضر درس علمای بحرین حاضر شد. شیخ سلیمان بن علی بن سلیمان بحرانی و شیخ سلیمان بن علی شاخوری و شیخ صالح بن عبدالکریم در تکوین حیات علمی وی نقش بسزایی داشتند. وی از شاگردان علامه مجلسی بود و از او و دیگر علمای معاصرش همچون علامه سید هاشم بحرانی، صاحب «البرهان فی تفسیر القرآن» و شیخ احمد بن محمد بن یوسف بحرانی و سید محمد بن ماجد بحرانی ماحوزی حدیث نقل کرده است. او در حفظ و دقت و سرعت انتقال در جواب و مناظره مشهور، و حوزه‌ی درسش انتقال در جواب و مناظره مشهور، و حوزه‌ی درسش مرجع استفاده‌ی دانشمندان بود. ابوالحسن در روز جمعه نیز بعد از نماز، صحیفه‌ی سجاده را تدریس می‌کرد. شیخ عبدالله بن حاج صالح سماهیجی و شیخ احمد بحرانی پدر صاحب «حدائق» از شاگردان وی بودند. در دونج، یکی از روستاهای ماحوز درگذشت و در مقبره‌ی شیخ میثم، جد ابن میثم، شارح نهج‌البلاغه، دفن شد. وی متجاوز از شصت تألیف دارد که از آن جمله: «بلغۀ» یا «بلغۀ المحدثین»، در رجال؛ «جواهر البحرین»، تاریخ علمای بحرین؛ حاشیه «تهذیب الاحکام» شیخ طوسی؛ حاشیه «خلاصه‌الاقوال» علامه حلی؛ حاشیه «مشرق الشمسین» شیخ بهائی؛ «سرالمکتوم فی حکمه تعلم علم النجوم»؛ «الشفاء فی الحکمه النظریه»؛ «معراج اهل الکمال الی معرفه الرجال» یا «المعراج»، در شرح «الفهرست» شیخ طوسی؛ «هدایة القاصدین الی عقائدالدین»؛ شرح «الباب الحادی عشر»؛ «النکت البدیعه فی فرق الشیعه»؛ «اربعون حدیثاً فی الامامه من طرق العامه»؛ کشکول «ازهار الرياض»، در ادب، در سه جلد.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۱۹۱/۳)، اعیان الشیعه (۳۰۷-۳۰۲/۷)، ایضاح المکنون (۷۲۱، ۶۷۶، ۶۶۹، ۶۱۶، ۱۹۱، ۷۱، ۱۲، ۲/ ۱۵۹، ۱۱۰، ۱۰۴، ۶۶، ۱/)، تلامذة العلامة المجلسی (۲۹-۲۸)، الذریعه (۳۳/۲۵، ۴۶۶/۹، ۱۸۲-۱۸۱، ۵/ ۱۷۴/۴، ۱۴۸، ۱۴۷، ۱۴۶-۳/)، روضات الجنات (۲۲-۱۷/۴)، ریحانه (۲۳۸-۲۳۷/۵، ۲۳۱/۱)، لغت‌نامه (ذیل / سلیمان)، معجم المؤلفین (۲۶۷/۴)، هدیة العارفين (۴۰۵-۴۰۴/۱).

بحرانی، احمد

قرن: ۱۱

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۱۱۰۲ ق)، فقیه، محدث، ادیب و شاعر امامی. به جهت انتساب به دو تألیف گرانسنگ خویش «خمائیل» و «ریاض الدلائل» او را گاهی فاضل الخمائیل و زمانی فاضل الدلائل نیز گفته‌اند. وی در روستای مقابی بحرین به دنیا آمد. او برای پیمودن مدارج عالی اجتهاد به اصفهان رفت، و در سلک شاگردان مجلسی درآمد. مجلسی در اجازه‌ی خود او را بسیار ستوده است. ملا محمد باقر سبزواری صاحب «ذخیره» برای استفاده از مراتب علمی او هفته‌ای دو روز با وی مصاحبت داشته است. شیخ سلیمان بن عبدالله ماحوزی، صاحب «بلغة الرجال»، و ملا ابوالحسن شریف عاملی فتونی از شاگردان او بودند. وی به مرض طاعون درگذشت و در کاظمین به خاک سپرده شد. از آثارش: «الاستقلالیه»؛ رساله «البداء»؛ «الحسن والقبح العقلیان»؛ «الخمائیل»، در فقه؛ «ریاض الدلائل و حیاض المسائل»، در فقه؛ «الرموز الخفیة فی المسائل المنطقیة»؛ «المشکاة المضيئة فی العلوم المنطقیة»؛ «عینیة صلاة الجمعة»، اثری فقهی که در آن ثابت کرده نماز جمعه در عصر غیبت واجب عینی است. از دیگر آثارش «دیوان» شعر است.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۲۲۹/۱)، اعیان الشیعه (۱۷۳-۱۷۲/۳)، ایضاح المکنون (۴۸۸/۲، ۶۰۱، ۵۸۴/۱)، تلامذة العلامة المجلسی (۱۸-۱۶) الذریعه (۳۲۵-۳۲۴، ۲۵۲/۱۱)، ریحانه (۱۴۲-۱۴۱، ۲/ ۲۳۰، ۱/)، روضات الجنات (۹۷-۹۵، ۳۹/۱)، ریاض العلماء (۶۹-۶۸/۱)، لغت‌نامه (ذیل / احمد)، معجم المؤلفین (۱۶۹/۲)، هدیة العارفين (۱۶۶/۱).

بحرانی، جعفر

قرن: ۱۱

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۱۰۸۸/ ۱۰۹۱ ق)، عالم، محدث، مفسر و شاعر امامی. ساکن شیراز و حیدرآباد هند بود. وی با شیخ حر عاملی معاصر بود، و از شیخ علی بن سلیمان بحرانی و سید نورالدین عاملی برادر صاحب «مدارک»، روایت نموده است. سید نعمت الله جزایری، در شیراز، نزد وی تلمذ کرده است. سید علی خان، صاحب «السلافة»، نیز از شاگردان او است. شیخ سلیمان بن علی بن ابی‌ظیبه بحرانی نیز از وی روایت کرده است. بحرانی از دوستان نزدیک شیخ صالح بن عبدالکریم بحرانی بود که هر دو در شیراز ساکن بودند. شیخ صالح در شیراز باقی ماند اما، شیخ جعفر به حیدرآباد هند رفت و مقیم شد و در آنجا مرجعیت عام یافت و عهده‌دار امور دینی مردم شد و همان جا درگذشت. وی تصانیفی در تفسیر و حدیث و علوم عربی دارد که از آن جمله کتاب «اللباب» است. از دیگر آثار وی «دیوان» شعر است.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: اعیان الشیعه (۱۳۸- ۱۳۶/۴)، الذریعه (۱۹۴/۹)، روضات الجنات (۱۸۸- ۱۸۷/۲)، ریحانه (۲۳۱- ۲۳۰/۱)، الکنی و الالقاب (۹۴- ۹۳/۳)، معجم المؤلفین (۱۴۳/۳).

بحرانی، هاشم

قرن: ۱۱

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۱۱۰۷/ ۱۱۰۹ ق)، فقیه، مفسر، محدث و رجالی امامی. معروف به علامه البحرین. در کتکان از توابع بحرین به دنیا آمد. نسب او را به سید مرتضی علم الهدی و از او به امام موسی کاظم (ع) می‌رسانند. او محدثی متبع بود و در کثرت تتبع او را ثانی مجلسی می‌دانند. دامنه مرجعیت او از بحرین فراتر رفت و در بیشتر شهرهای شیعه‌نشین از وی تقلید می‌کردند. صاحب «جواهر» او و مقدس اردبیلی را، به عنوان نمونه یاد می‌کند و واجد ملکه عدالت می‌داند. سید هاشم بحرانی از کسانی چون شیخ فخرالدین طریحی نجفی و سید عبدالعظیم استرآبادی نقل روایت کرده و علمایی همچون شیخ حر عاملی از وی روایت کرده‌اند. او دارای بیش از هفتاد و پنج تألیف بزرگ و کوچک دارد که صاحب «ریاض العلماء» اکثر این کتابها را در نزد فرزندش، سید محسن دیده است. از جمله آثار وی: «اثبات الوصیه»، «ارشاد المسترشدين»، «البرهان فی تفسیر القرآن»، در شش مجلد، گردآوری خبرهایی در زمینه تفسیر از کتابهای ناشناخته کهن؛ «معالم الزلفی فی معارف النشأة الاولی و الاخری»، «مدینه المعجزات» یا «مدینه المعاجز»؛ ترتیب کتاب «تهذیب» شیخ طوسی؛ «البهجة المرضیة فی اثبات الخلافة و الوصیة»؛ «نزهة الابرار و منار الافکار فی الجنة و النار»؛ «روضه العارفين»؛ «غایة المرام و حجة الخصام فی تعیین الامام من طریق الخاص و العام»؛ «الدر النضید فی فضائل الحسین الشہید»؛ «تنبيه الاریب»، در رجال «تهذیب».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۴۸/۹)، اعیان الشیعه (۲۵۰- ۲۴۹/۱۰)، ایضاح المکنون (۷۱۶، ۶۸۹، ۶۳۴، ۵۰۵، ۴۵۶، ۴۴۲، ۱۴۱، ۱۲۵/۲، ۵۹۵، ۴۵۳، ۴۲۱، ۴۱۹، ۳۲۳، ۲۷۹، ۲۰۳، ۱۷۹/۱)، تاریخ ادبیات در ایران (۲۴۹/۵)، الذریعه (۴۸/۷، ۹۳/۳، ۳۹۸/۲)، روضات الجنات (۱۶۹- ۱۶۶/۸)، ریاض العلماء (۳۰۴- ۲۹۸/۵)، ریحانه (۲۳۳/۱)، فوائد الرضویه (۷۰۶- ۷۰۵)، الکنی و الالقاب (۱۰۸- ۱۰۷/۳)، معجم المؤلفین (۱۳۲/۱۳).

بخاری، ابو عبدالله محمد بن اسماعیل بن ابراهیم بن مغیره بن بردزبه، یزده

قرن: ۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۲۵۶- ۱۹۴ ق)، حافظ، محدث، فقیه و مورخ. وی ثقه‌ترین محدث اهل سنت است. بردزبه زرتشتی بود که اسلام آورد. ابو عبدالله در بخارا به دنیا آمد و در طلب حدیث به خراسان و عراق و مصر و شام سفر کرد، و از بسیاری مشایخ چون، ابوعاصم و انصاری و مکی بن ابراهیم و عبیدالله بن موسی و ابوالمغیره حدیث شنید. او از حدود یک هزار شیخ احادیث بسیاری جمع‌آوری کرد که از آن میان هر چه را به راویان آنها اعتقاد داشت در صحیح خویش ثبت کرد و کتاب خود یعنی اولین کتاب «صحیح» را عرضه کرد که

محمد بن یوسف فربری از راویان آن است. بخاری از حافظه‌ای شگرف برخوردار بود. ابوعیسی ترمذی، ابوحاتم رازی، صالح جزره، ابراهیم نسفی، ابن خزیمه، ابو زرعه رازی، و مسلم بن حجاج نیشابوری از جمله راویان و شاگردان وی هستند. وی در آخر عمر به واسطه اختلافات فرقه‌ای مذهبی نتوانست در بخارا بماند لذا، به یکی از قراء سمرقند -خر تنگ- رفت و همان جا در گذشت. از آثار وی: «الادب المفرد»؛ «الاسماء و الکنی»؛ «تاریخ اوسط»؛ «تاریخ صغیر» و «تاریخ کبیر»؛ «ثلاثیات البخاری»؛ «الجامع الصحیح»؛ مشهور به «صحیح بخاری»؛ «خلق افعال العباد»؛ «السنن»، در فقه؛ «الضعفاء».

بر گرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۲۵۸/۶)، تاریخ بغداد (۳۴- ۴/ ۲)، تهذیب التهذیب (۵۵- ۴۷/ ۹)، الجرح و التعديل (ج ۳ ق ۱۹۱/۲)، دایرة المعارف فارسی (۲۳۸- ۲۳۹/ ۱)، روضات الجنات (۲۶۹- ۲۶۴/ ۷)، ریحانه (۲۳۸- ۲۳۷/ ۱)، سیر النبلاء (۴۷۱- ۳۹۱/ ۱۲)، الفهرست لابن الندیم (۳۲۲- ۳۲۱)، کشف الظنون (۱۶۸۴، ۱۵۸۱، ۱۴۷۱، ۱۴۶۹، ۱۴۵۳، ۱۴۴۹، ۱۴۴۸، ۱۴۲۰، ۱۴۰۲، ۱۳۹۲، ۱۰۸۷، ۷۲۲، ۵۷۱، ۵۶۴، ۵۴۱، ۵۲۲، ۲۸۷، ۲۳۸، ۲۲۷، ۱۳۳، ۸۹، ۴۹، ۴۸)، الکنی و الالقاب (۷۱/۲) لغت‌نامه (ذیل / بخاری)، معجم المؤلفین (۵۴- ۵۲/ ۹)، معجم البلدان (۴۲۲/۱)، الوافی بالوفیات (۲۰۹- ۲۰۶/ ۲)، وفيات الاعیان (۱۹۱- ۱۸۸/ ۴) هدیة العارفين (۱۶/۲).

بخاری، صفی‌الدین، محمد

قرن: ۱۲

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۱۲۰۰- ۱۱۵۴ ق)، محدث. او را در حدیث داناترین مردم شام در عصر خودش می‌دانستند. اصل او از بخارا بود و در نابلس فلسطین مسکن داشت. بخاری از مشایخ بسیاری در بخارا و در مصر و شام و حجاز و یمن اخذ مراتب علمی کرد تا آنکه در معرفت حدیث و سند آن و رجال یگانه دوران شد. شیخ محمد بن عبدالرحمان کزبری شافعی از وی اجازه‌ی روایت داشت. او در همان سامان به مرض طاعون در گذشت و در مقابر نابلس دفن شد. در «مکارم الآثار» از وی تحت عنوان سید صفی‌الدین و سید ابوالفضل محمد بن احمد نام برده شده است. از آثار وی: «القول الجلی»، در شرح حال ابن تیمیه؛ «معجم الشیوخ».

بر گرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۲۴۱/۶)، ریحانه (۲۳۷/۱)، لغت‌نامه (ذیل / بخاری)، معجم المؤلفین (۵/۹)، مکارم الآثار (۱۱۶- ۱۵۱/ ۱).

بختیاری، یعقوب

قرن: ۱۲

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

ابن ابراهیم بن جمال‌الدین بن ابراهیم بختیاری حویزی اصفهانی.

از شاگردان سید نعمت‌الله جزائری، و خود عالم فقیه محدث بوده، و در حدود سال ۱۱۴۸ به طوری که سید عبدالله جزائری در تذکره‌ی خود فرماید وفات یافته است.

کتاب زیر از او است:

۱- الاعتبار فی اختصار الاستبصار ۲- شرح شرایع ۳- شرح صحیفه‌ی سجادیه ۴- صوافی الصافی، در تفسیر؛ در غره‌ی ذی‌قعدہ‌ی سال ۱۱۴۰ هجری از تألیف آن فراغت یافته است؛ و چندین رساله‌ی دیگر. برگرفته از کتاب: دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد دوم)

بدرالدین تبریزی، ابوالعمر اسماعیل

قرن: ۷

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(س هفتم ق)، حافظ و محدث. از محدثان ثقه قرن هفتم بود. مشیخه‌ی دارالحدیث اربل بدو تفویض شد. پس از آنکه اربل مسخر تاتار شد. بدرالدین به حلب رفت و تا پایان عمر در آنجا بود و همان جا درگذشت. از آثار وی: «الاربعین بدرالدین»، که در ۶۰۱ ق املاء شده است.

برگرفته از کتاب: اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: ریحانه (۲۴۱/۱)، کشف الظنون (۵۴).

بدیع‌الزمان هرندی قهبایی

قرن: ۱۰

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(س دهم و یازدهم ق)، فقیه و محدث. شیخ الاسلام یزد در عصر شاه عباس صفوی بود. از آثارش: «ریاض العابدین فی شرح صحیفه‌ی سید الساجدین»، به فارسی است، شرحی ترجمه‌وار و ترجمه‌ای شرح گونه است که به نام شاه صفی تصنیف کرده است. برگرفته از کتاب: اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: اعیان الشیعه (۵۵۰/۳)، الذریعه (۳۴۸/۱۳، ۳۲۹/۱۱)، ریحانه (۲۴۳/۱)، الکنی و الالقاب (۷۶/۲).

براوستانی ازدورقانی، ابوالفضل، ابومحمد سلمه

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(س سوم و چهارم ق)، عالم و محدث امامی. او به براوستان یکی از نواحی قم یا از دورقان از توابع ری منسوب است. از محدثان علمای شیعه بود. مشایخ قم از جمله محمد بن حسن صفار و حمیری و احمد بن ادریس و دیگران از وی روایت کرده‌اند. نجاشی از پانزده کتاب وی نام می‌برد. از آثارش: «ثواب الاعمال»؛ «عقاب الاعمال»؛ «وفات النبی (ص)»؛ «مقتل الحسین (ع)»؛ «ثواب الحج»؛ «المواقیت»؛ «تفسیر سوره یس».

برگرفته از کتاب: اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: اختیار معرفه‌ی الرجال (۳۲۸)، اعیان الشیعه (۲۸۹/۷)، الذریعه (۳۳۲/۲۴، ۲۳۱/۲۳، ۱۷/۵، ۳۴۴/۴)، رجال ابن داود

(قسم ۴۵۸/۲)، رجال الطوسی (۴۷۵)، رجال النجاشی (۴۲۲/۱)، ریحانه (۲۴۵/۱)، الفهرست للطوسی (۱۵۹-۱۵۸)، الکنی و الالقاب (۷۷-۷۶/۲).

بردیحی، ابوبکر احمد

قرن: ۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۳۰۱ ق)، حافظ و محدث. اصل او از بردیح، از نواحی آذربایجان است. در بغداد ساکن شد. وی از نصر بن علی جهضمی و بکار بن قتیبه و علی بن اشکاب و محمد بن حمدون کرمانی و سعید بن ایوب واسطی و همطبقه آنان در شام و مکه و مدینه و مصر و عراق و جزیره روایت کرده و جعفر بن احمد القطان و سلیمان طبرانی و ابن عدی و ابوبکر شافعی از او حدیث روایت کرده‌اند. دارقطنی او را در حدیث امین و مورد اعتماد توصیف کرده است. وی را یکی از ارکان حدیث شمرده‌اند. او در بغداد از دنیا رفت. از آثار وی: «الأسماء المفردة»، در اسامی گروهی از صحابه و تابعین و اصحاب الحدیث و همچنین شرحهای آنان و آنانی که از ایشان روایت کرده‌اند.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۲۵۱/۱)، تاریخ بغداد (۱۹۵-۱۹۴/۵)، سیر النبلاء (۱۲۴-۱۲۲/۱۴)، معجم البلدان (۴۵۰-۴۴۹/۱)، الوافی بالوفیات (۲۲۳/۸).

برزویه اصفهانی، ابوجعفر احمد

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۳۵۴ ق)، نحوی و محدث. مشهور به غلام نبطویه. ساکن بغداد بود. نحو را از فضل بن حباب و محمد بن عباس یزیدی فراگرفت. برزویه از عمر بن ایوب سقظی و ابوالعباس خزاعی و علی بن رستم و محمد بن یحیی بن منده اصفهانی، روایت کرده و ابوالحسن / ابوعلی بن شاذان از وی روایت کرده است.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: اعیان الشیعه (۲۰۶/۳)، تاریخ بغداد (۲۲۶/۵)، روضات الجنات (۲۲۲/۱)، ریحانه (۲۴۶/۱)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۶۰/۴)، الکنی و الالقاب (۷۷/۲)، لغت‌نامه (ذیل / احمد)، معجم الادباء (۱۵۳-۱۵۲/۵).

برقانی خوارزمی، ابوبکر احمد

قرن: ۵

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۴۲۵-۳۳۶ ق)، فقیه، محدث، قرآن‌پژوه، نحوی. معروف به حافظ کبیر. از اهالی خوارزم بود که در بغداد سکنی گزید. در خوارزم

ابوالعباس حیری نیشابوری و در هرات از ابوالفضل بن خمیرویه و در جرجان از ابوبکر اسماعیلی و در بغداد از ابوعلی صواف و محمد بن جعفر بندار و در نیشابور از ابوعمرو بن حمدان و ابواحمد حاکم و در دمشق از ابوبکر بن ابی‌الحدید و در مصر از حافظ عبدالغنی حدیث شنید. ابو عبدالله صوری و ابوبکر بیهقی و ابوبکر خطیب بغدادی و ابواسحاق شیرازی و ابوطاهر احمد کرجی و بسیاری دیگر از شاگردان وی بودند. خطیب بغدادی او را ثقه، پرهیزکار و دانای فقه و حدیث توصیف کرده است. ابوبکر تا زمان مرگ خویش از تألیف و تصنیف باز نایستاد. او در بغداد درگذشت. از آثار وی «مسند» ی است که جامع تمامی احادیث «صحیح» بخاری و «صحیح» مسلم است. او احادیث سفیان ثوری و شعبه و ایوب و دیگران را نیز جمع‌آوری کرده است. برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۲۰۵/۱)، تاریخ بغداد (۳۷۶-۳۷۳/۴)، ریحانه (۲۴۹-۲۴۸/۱)، سیر النبلاء (۴۶۸-۴۶۴/۱۷)، کشف الظنون (۱۶۸۲)، لکنی و الالقاب (۷۸/۲)، معجم المؤلفین (۷۴/۲)، الوافی بالوفیات (۳۳۱/۷)، هدیة العارفین (۷۴/۱).

برقی قمی، ابو عبدالله محمد

قرن: ۲

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(ز ۱۸۳ ق)، ادیب، فقیه و محدث امامی. وی منسوب به برقرود از نواحی قم بود. ابن‌ندیم او را از اصحاب امام رضا (ع) و امام جواد (ع) شمرده است. شیخ طوسی وی را از اصحاب امام کاظم (ع) و امام رضا (ع) و امام جواد (ع) برشمرده است. او در علوم عربی مشهور و به چیرگی در اخبار معروف بود. وی پدر شیخ اجل احمد بن محمد برقی، صاحب «المحاسن»، است. پسرش، احمد بن محمد، از روایان او است. از آثارش: «البلدان و المساحه»، «التأویل و التبعیر»، «التبصره»، «التفسیر»، «التزیل»، «الرجال»، شامل نام کسانی که از امیرالمؤمنین (ع) روایت کرده‌اند؛ «فضائل القرآن»، «العویص»، «النوادر». برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: اعیان الشیعه (۲۷۳/۹)، تاریخ ادبیات در ایران (۸۰/۱)، الذریعه (۳۶۲/۱۵، ۳۱۵/۳)، رجال الطوسی (۴۰۴، ۳۸۶)، رجال النجاشی (۲۲۱-۲۲۰/۲)، ریحانه (۲۵۱/۱)، الفهرست لابن‌الندیم (۳۰۹)، الفهرست للطوسی (۲۹۲-۲۹۱)، الکنی و الالقاب (۷۸/۲)، لغت‌نامه (ذیل / برقی)، معجم المؤلفین (۲۷۷/۹).

برقی، ابوجعفر احمد

قرن: ۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ح ۲۸۰ ق)، دانشمند و محدث شیعی. اصلاً از مردم کوفه بود. او در یکی از خانواده‌های ایرانی که به برقی معروف بودند به دنیا آمد، زمانی که نیای بزرگ او توسط حجاج بن یوسف ثقفی زندانی شد و به قتل رسید، جدش، خالد، به همراه پدر خود به برقه از روستاهای قم گریخت. شیخ طوسی او را از اصحاب امام جواد (ع) و امام هادی (ع) می‌داند. وی کاملاً ثقه بود اما، از روایان ضعیف بسیار روایت می‌کرد، و به مراسیل اعتماد داشت. وی به تهمت غالی بودن مدتی از قم تبعید شد. افرادی که برقی از آنها روایت کرده عبارت‌اند از: حضرت عبدالعظیم حسنی، آدم بن اسحاق قمی، حسن بن علی بن فضال، حسن و حسین بن سعید

اهوازی، علی بن حکیم و غیره. شاگردان وی عبارت‌اند از: سعد بن عبدالله اشعری، سهل بن زیاد آدمی رازی، علی بن ابراهیم قمی، علی بن حسن مودب، علی بن حسین سعدآبادی قمی، محمد بن ابی‌القاسم ماجیلویه، داماد وی و غیره. برقی در حدود یک صد کتاب دارد. از تألیفات وی: «المحاسن»، در فقه و آداب شریعت؛ بزرگترین و معروفترین کتاب او، که مجموعه‌ی نفیسی از جمیع علوم و فنون است و بسیاری از علما و دانشمندان به شیوه‌ی آن کتاب نوشته‌اند؛ «کتاب العویص»؛ «کتاب التبصره»؛ «کتاب الرجال». در کتاب «تاریخ قم» در جاهای متعددی به نقل از برقی در مورد تاریخ به وجود آمدن شهر قم توضیحات مفیدی را ذکر کرده است؛ «اختلاف الحدیث»؛ «الانساب»؛ «الادب النفس»؛ «المنافع»؛ «المعیشه»؛ «المکاسب»؛ «مذام الاخلاق»؛ «المکارم الاخلاق»؛ «علل الحدیث»؛ «النجوم»؛ «السماء»؛ «البلدان و المساحة»؛ «النحو»؛ «الطب»؛ «الجمل»؛ «الشعر و الشعراء».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۱۹۵/۱)، اعیان الشیعه (۱۰۷- ۱۰۵/ ۳)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (۱۲۲۵- ۱۲۲۴/ ۹)، الذریعه (۲/ ۲۵۶)، (۲۸۲/۱)، رجال الطوسی (۴۱۰، ۳۹۸)، رجال النجاشی (۲۰۵- ۲۰۴/ ۱)، روضات الجنات (۵۴/۱)، ریحانه (۲۵۱- ۲۵۰/ ۱)، الفهرست ابن ندیم، ترجمه (۴۰۵)، الفهرست للطوسی (۴۰- ۳۷)، الکنی و الالقاب (۷۹- ۷۸/ ۲)، لغت‌نامه (ذیل / احمد)، معجم الادباء (۱۳۵- ۱۳۲/ ۲)، معجم البلدان (۴۶۴- ۴۶۳/ ۱)، معجم رجال الحدیث (۲۷۱- ۲۶۱، ۲۳۰- ۲۲۹/ ۲)، معجم المؤلفین (۹۸- ۹۷/ ۲)، مفاخر اسلام (۳۸۱- ۳۴۰/ ۱)، الوافی بالوفیات (۳۹۲- ۳۹۰/ ۷).

برکلی حنفی، تقی‌الدین محمد

قرن: ۱۰

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۹۸۱- ۹۲۶/۹۲۹ ق)، صوفی، واعظ نحوی، فقیه، مفسر و محدث. وی ایرانی الاصل و از دانشمندان نامی عثمانی بود. ظاهراً چون حنفی مذهب بود، از ترس صفویه به آن سرزمین رفت. از جزئیات احوالش اطلاعی در دست نیست. وی مؤلف کتابهای بسیاری به زبان عربی و فارسی است که در فنون مختلف نوشته شده است و معلوم می‌شود که در همه‌ی علوم زمان دست داشته است. از آثار وی: تعلیقه بر «اصلاح الوقایه فی فروع» ابن کمال پاشا؛ «اظهار الاسرار»، در نحو؛ «انقاذ الهالکین»، که در سال ۹۶۷ ق تألیف کرده است؛ «ایقاظ النائین»، که در سال ۹۷۲ به پایان رسانیده؛ «رساله فی عدم جواز اخذ الاجره للقراءه و عدم جواز وقف النقود»؛ «جلاء القلوب»، که در سال ۹۷۱ ق به پایان رسانیده است؛ «صحاح عجمیه»، به فارسی؛ «فرائض» و شرح آن؛ «کفایه المبتدی»، در صرف؛ شرح «لب الالباب فی علم الاعراب» یا شرح «مختصر الکافیه» بیضاوی، معروف به «امتحان الاذکیاء»؛ حاشیه بر «شرح الوقایه» صدر الشریعه ثانی. «دامغه المبتدعین و کاشفه بطلان الملحدین»؛ «آداب البرکوی»، «الاربعون»، در حدیث.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۲۸۷- ۲۸۶/ ۶)، ایضاح المکنون (۴۴۲/۱) تاریخ نظم و نثر (۳۹۵)، الذریعه (۵/ ۱۲۵)، کشف الظنون (۲۰۲۲- ۲۰۲۰، ۱۵۰۰، ۱۲۴۶، ۱۰۷۴، ۵۹۲، ۲۱۵- ۲۱۴، ۱۸۴- ۱۸۳، ۱۱۷، ۱۰۹، ۵۴)، معجم المؤلفین (۱۲۴- ۱۲۳/ ۹)، هدیة العارفین (۲/ ۲۵۲).

بروجردی اصفهانی، منیرالدین

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۱۳۴۲-۱۲۶۹ ق)، محدث و فقیه. اصلاً اصفهانی بود و از نوادگان دختری میرزا ابوالقاسم قمی، صاحب «قوانین»، و از شاگردان شیخ محمد باقر مسجد شاهی، فرزند شیخ محمد تقی اصفهانی صاحب «هدایه‌المسترشدین»، بود و از او اجازه‌ی روایت داشت. بعد از مدتی به عراق و سامرا رفت و مدتی در محضر درس میرزای شیرازی حاضر شد. سپس به اصفهان مراجعت کرد. منیرالدین از استاد خود، شیخ محمد باقر اصفهانی، و از دائی خویش، شیخ حسن کاشف الغطا، صاحب «انوار الفقاهه»، و شیخ زین العابدین مازندرانی و دیگران روایت کرده است. شیخ ابوالقاسم بن محمد تقی قمی و میرزا فخرالدین شیخ الاسلام قمی، سبط صاحب «قوانین»، از او روایت کرده‌اند. وی در هفتاد سالگی در اصفهان درگذشت و در تخت پولاد به خاک سپرده شد. از جمله آثار وی: «الفروق بین الفریضه و النافله»، که در آن بیشتر از دویست فرق ذکر شده؛ «المحاكمات بین صاحبی القوانین و الفصول»؛ «منظومه‌ی اصحاب الاجماع»؛ «منظومه فی تتمیم الدرۃ البحر العلومیه»؛ «منظومه فی الرجال»؛ و «الالفیه فی تراجم اساتذہ و سیرالعماء».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: اعیان الشیعه (۱۴۲/۱۰)، تاریخ بروجرد (۳۹۸-۳۹۵/۲)، الذریعه (۱۰۹، ۹۱، ۷۶/۲۳، ۱۳۴-۱۳۳/۲۰، ۱۷۷/۱۶)، ریحانه (۵۷/۱)، علماء معاصرین (۱۳۴)، معجم المؤلفین (۲۵/۱۳)، مکارم الآثار (۱۹۲۲-۱۹۲۱/۶).

بروجردی کاشانی، محمد تقی

قرن: ۱۱

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(س یازدهم و دوازدهم ق)، عالم دینی، محدث ادیب و شاعر. پس از فراگرفتن علوم متداول خود را به اصفهان رسانید و در حوزه‌های درسی آنجا تحصیل خود را تکمیل کرد. وی از محضر علامه مجلسی فائده‌ها برد و از وی اجازه‌ی روایت گرفت و خود به ملا عبدالله کاشانی در ۱۱۰۳/۱۱۰۲ ق اجازه روایت داد. او قسمت پایانی عمر را در کاشان گذراند. او را ارادت تمام به خاندان پیامبر علیهم‌السلام بود، لذا از خود آثاری در مناقب ایشان به جای گذاشت. یکی از این آثار کتاب «عین البکاء»، به فارسی، در تاریخ زندگی و شهادت حضرت سیدالشهداء (ع) است که در آن اشعاری از خود و دیگران آورده است و آن را در ۱۰۹۹ ق در کاشان تألیف کرده و در ۱۲۸۴ ق در لکهنو به چاپ رسیده است. اثر دیگر او «لب عین البکاء» است که خلاصه‌ای از کتاب «عین البکاء» او است.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: اعیان الشیعه (۱۹۱/۹)، تاریخ بروجرد (۱۱۱-۱۱۰/۲)، الذریعه (۲۸۷/۱۸، ۳۶۷/۱۵).

بروجردی، ابو عبدالله محمد

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۳۵۹-۲۷۲ ق)، عالم دینی و محدث. معروف به ابن‌زیرک بروجردی. ساکن بغداد بود و مورد وثوق عمیر بن مرداس دورقی و

محمد بن ابراهیم بن زیاد رازی از استادان وی در حدیث بودند. ابونعیم اصفهانی و سلامه بن عمر نصیبی و حسن بن عبدالله بن مرزبان ابوسعید سیرافی و عبدالکریم، فرزند مطیع الله خلیفه عباسی، از شاگردان وی بودند. خطیب بغدادی زهد و پارسایی او را ستوده و او را از اهل قرآن به شمار آورده و از ابوالعباس بن فرات نقل کرده که ابن‌زیرک بروجردی جمیل المذهب بوده و تا هنگام مرگ به تلاوت قرآن اشتغال داشته است. در «تاریخ بغداد» نام جد وی دیزک آمده است.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: تاریخ الاسلام (حوادث ۱۹۷/۳۸۰-۳۵۱)، تاریخ بروجرد (۱۸-۱۴/۲)، تاریخ بغداد (۴۰۶-۴۰۵/۲)، لسان المیزان (۴۴۵-۴۴۴/۶).

بروجردی، ابوالحسن عیبالله

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(س چهارم ق)، عالم و محدث. معروف به قاضی ابوالحسن بروجردی. ساکن بغداد بود و از علمای حدیث زمان بهره‌ها گرفت. از استادان وی می‌توان عیبالله بن محمد بن محمد باغدی و حسین بن محمد انصاری و محمد بن عمران دینوری و محمد بن ابراهیم اصفهانی را نام برد. محمد بن جریر طبری نیز از مشایخ او است. در سال ۳۷۱ ق، در بغداد مجلس املائی حدیث داشت. عبدالعزیز بن علی ازجی و عبدالملک بن عمر رزاز و ابومنصور محمد بن عیسی همدانی از شاگردان وی بودند.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: تاریخ بروجرد (۳۴-۲۶/۲)، تاریخ بغداد (۳۶۱/۱۰).

بروجردی، ابوالفضل محمد

قرن: ۵

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(س پنجم و ششم ق)، حافظ و محدث. معروف به حافظ بروجردی. در زادگاهش مقدمات علوم را فراگرفت و برای تکمیل به شهرهای نهاوند و همدان و اصفهان و بغداد مسافرت کرد و از استادانی همچون محمد بن طاهر مقدسی و ابومحمد عبدالرحمان دونی و یحیی بن عبدالوهاب بن منده استفاده برد. از شاگردان وی می‌توان ابوسعید عبدالکریم سمعانی را نام برد.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: تاریخ بروجرد (۶۸-۶۵، ۶۰-۵۸/۲)، سیر النبلاء (۳۱۹/۲۰)، معجم البلدان (۴۸۱-۴۸۰/۱)، وفيات الاعیان (۱۶۹/۶).

بروجردی، ابوتمام ابراهیم

قرن: ۶

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۵۳۲-۴۴۰ ق)، فقیه، محدث و مدرس. در بروجرد به دنیا آمد. اصل او از صیمره‌ی خوزستان است. پس از فراگیری مقدمات در زادگاهش، برای تکمیل تحصیلات به بغداد و مکه مسافرت کرد. ابوتمام از شاگردان یوسف بن محمد خطیب همدانی و ابواسحاق ابراهیم بن احمد رازی است. وی مدتی در همدان ساکن بود و به همین جهت به همدانی نیز مشهور است. سپس به بروجرد بازگشت و به ریاست ظاهری و باطنی شهر رسید. او در بروجرد به تدریس مشغول شد و شاگردان بسیاری از جمله ابوسعید عبدالکریم سمعانی و ابراهیم بن حسن آدمی را تربیت کرد.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: تاریخ بروجرد (۶۴-۶۳/۲)، معجم البلدان (۴۹۹/۳).

بروجردی، ابوحفص عمر

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(س چهارم ق)، محدث و قاری. علوم ابتدایی را در زادگاهش، بروجرد، به پایان برد، سپس برای تکمیل به بغداد رفت و در آنجا ساکن شد و در محضر استادان زمان به فراگیری حدیث پرداخت. او به مصر نیز مسافرت کرد و از رجال علمی آنجا نیز بهره گرفت. از جمله استادان وی ابوالحسن محمد بن محمد بن عبدالله باهلی است. حسین بن شیرک یا شریک بن عبدالله آدمی، از علمای قرائت، نیز از استادان بروجردی است. ابوحفص از مشاهیر محدثان زمان خود شد و خواستاران حدیث و قرائت در مجلس درس وی حاضر شدند. از جمله شاگردان وی ابوالعباس احمد بن محمد جرجانی و جعفر بن محمد بن فضل مارستانی است.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: تاریخ بروجرد (۲۱-۱۹/۲)، تاریخ بغداد (۲۵۴/۱۱).

بروجردی، جمال‌الدین محمد

قرن: ۱۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۱۳۰۲ ق)، فقیه، محدث و مفسر. مشهور به مجتهد بروجردی. وی نوه‌ی دختری میرزای قمی، صاحب «قوانین»، و خلف حاج ملا اسدالله حجة الاسلام بود که مقام فقاها و تبشرش در حدیث و تفسیر مسلم بود. وی از پدرش حجة الاسلام اجازه‌ی اجتهاد داشت. جمال‌الدین در اواخر عمر به مشهد مشرف شد و از آنجا به تهران آمد و چندین سال به ترویج شریعت و ارشاد مردم مشغول بود.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: تاریخ بروجرد (۳۳۰-۳۲۷/۲)، علماء معاصرین (۳۳۶-۳۳۵)، گنجینه‌ی دانشمندان (۱۹۲/۳)، المآثر و الآثار (۱۴۳-۱۴۲).

بزدوی، ابوظلحه منصور

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۳۲۹ ق)، محدث. ابن ماکولا او را ثقه و مورد اعتماد توصیف کرده و گوید که: او آخرین محدثی بود که «الجامع الصحیح» را از بخاری مستقیماً روایت می‌کرد. جعفر مستغفری در «تاریخ نسف» از او یاد کرده و گوید که: ابوظلحه دهقان بزده بود و محدثان روایت او را چون مسموعات نوجوانی او بوده، قابل اعتماد نمی‌دانستند. همشهریانش از وی نقل حدیث کرده و عده‌ای از دیگر نقاط برای شنیدن حدیث به سوی او آمده بودند.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: سیر النبلاء (۲۸۰- ۲۷۹/۱۵)، لسان المیزان (۷۰/۷).

بزدوی، فخر الاسلام، ابوالحسن علی

قرن: ۵

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۴۸۲- ۴۰۰ ق)، فقیه اصولی، محدث و مفسر حنفی. مشهور به ابی العسر. نسبتش به بزده، قلعه‌ای در نزدیک نسف، می‌رسد از بزرگان سمرقند و پیشوای اصحاب ماوراءالنهر و خود صاحب طریقه‌ای در مذهب حنفی بود. سمعانی گوید که دوستش ابوالمعالی محمد بن نصر، خطیب سمرقند، تنها راوی اوست. وی در سمرقند به خاک سپرده شد. او را تصانیف بسیاری است، از آن جمله: «کنز الوصول الی معرفه الاصول» یا «اصول بزدوی»، در اصول فقه، که به همراه شرح آن به نام «کشف الاسرار» علاءالدین بخاری چاپ شده است؛ «المبسوط»، یازده مجلد؛ شرح «الجامع الکبیر» شیبانی؛ شرح «الجامع الصغیر» شیبانی؛ شرح «الجامع الصحیح» بخاری؛ «غناء الفقهاء»، در فقه؛ «کشف الاستار» یا «تفسیر القرآن»، در یک صد و بیست جزء.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۱۴۸/۵)، ایضاح المکنون (۳۴، ۳۸۸، ۲/۳۴)، سیر النبلاء (۶۰۳- ۶۰۲/۱۸)، کشف الظنون (۱۵۸۱، ۱۴۸۵، ۱۰۱۶، ۵۶۸، ۵۶۳، ۵۵۳، ۴۶۷، ۱۱۳- ۱۱۲)، معجم البلدان (۴۸۷- ۴۸۶/۱)، معجم المؤلفین (۱۹۲/۷)، الوافی بالوفیات (۴۳۰/۲۱)، و هدیة العارفين (۶۹۳/۱).

بسطامی، ضیاءالدین، ابوشجاع عمر

قرن: ۶

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۵۶۲/ ۵۷۰- ۴۷۵ ق)، مفسر، حافظ، محدث، ادیب و شاعر. محدث و مسند بلخ و امام مسجد راغوم یا راغوام بود. بسطامی نزد پدرش و سپس نزد ابوالقاسم احمد خلیلی و ابراهیم بن محمد اصفهانی درس خواند، و در محضر ابوجعفر محمد بن حسین

سمنجانی فقه آموخت. او حتی در کهن سالی نیز بر دانش اندوزی حریص بود و از هر کسی چیزی می آموخت. کلامش شیرین و در وعظ و خطابه‌ی او نکته‌ها نهفته بود. سمعانی و فرزندش، ابومظفر، و ابوالفرج ابن جوزی و ابوروح هروی، و بسیاری دیگر، از شاگردان وی به حساب می آیند. وی در بلخ در گذشت. از آثار وی: «ادب المریض و العائد»؛ «لقطات العقول»؛ «مزالیق یا مزالقی العزله» یا «من الف العزله».

بر گرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۲۲۳/۵)، سیر النبلاء (۴۵۴-۴۵۲/۲۰)، کشف الظنون (۱۶۵۹-۱۴۶۴، ۴۸)، معجم المؤلفین (۳۱۳/۷)، هدیه العارفین (۷۸۴/۱).

بشر حافی مروزی بغدادی، ابونصر

قرن: ۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۲۲۷- ۱۵۰ ق)، عارف، صوفی و محدث. در قریه بکرد، یکی از قرای مرو، متولد شد و در بغداد سکونت گزید. وی را از طبقه‌ی اولیا می دانند. او در جوانی مردی عیاش بود و به روایت علامه‌ی حلی در «منهاج الکرامه» در اثر ارشاد امام موسی بن جعفر (ع) و به دست آن حضرت موفق به توبه شد. روایتهای متفاوتی در باب گرایش او را به راه عرفانی هست. پسر عمش، علی بن خشرم، محدث معروفی بود و ظاهراً او قواعد طریقت را از وی آموخت. وی معاصر احمد حنبل بود. از مالک و شریک بن عبدالله و حماد بن زید و فضیل بن عیاض و ابن مبارک و عبدالرحمان بن زید بن اسلم و بسیاری دیگر حدیث شنید و کسب فیض کرد. از شاگردان وی می توان به نعیم بن هیصم و پسرش محمد بن نعیم، نصر بن منصور بزاز، محمد بن مثنی سمسار، سری السقطی و ابراهیم بن هانی نیشابوری را نام برد. مآثورات و منقولات او در همه کتب عرفان و تصوف آمده است. از آثار وی: «کتاب الزهد».

بر گرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۲۶/۲)، اعیان الشیعه (۵۸۱-۵۷۸/۳)، تاریخ بغداد (۸۰-۶۷/۷)، تاریخ گزیده (۶۳۹-۶۳۸)، تذکره الاولیاء (۱۱۴-۱۰۶/۱)، ترجمه‌ی رساله‌ی قشیریه (۳۲)، حلیه الاولیاء (۳۶۰-۳۳۶/۸)، روضات الجنات (۱۳۰-۱۲۵/۲)، ریحانه (۱۸-۱۶/۲)، سرآمدان فرهنگ (۲۲۶/۱)، سیر النبلاء (۴۷۷-۴۶۹/۱۰)، طبقات صوفیه سلمی (۴۷-۳۹)، طبقات الصوفیه هروی (۸۶-۸۵)، الفهرست لابن الندیم (۲۶۱)، کارنامه‌ی بزرگان (۵۴-۵۲)، کشف المحجوب (۱۳۲-۱۳۰)، الکنی و الالقاب (۱۷۰-۱۶۷/۲)، لغت نامه (ذیل / بشر حافی)، معجم المؤلفین (۴۶/۳)، نفحات الانس (۴۵)، وفيات الاعیان (۲۷۷-۲۷۴/۱).

بغلانی، ابورجاء قتیبه

قرن: ۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(ح ۲۴۰- ۱۵۰ ق)، محدث. در بغلان از شهرهای طخارستان در نواحی بلخ به دنیا آمد. چون جدش از موالیان حجاج بود، ثقفی نامیده می شد. به عراق و مدینه و مکه و شام و مصر سفر کرد و از مالک بن انس و لیث بن سعد و حماد بن زید و عبدالله بن لهیعه و ابوعوانه و سفیان بن عیینه و حفص بن غیاث و جریر بن عبدالحمید و معاویه بن عمار دهنی و بسیاری دیگر حدیث شنید. احمد بن

حنبل و ابوداود سجستانی و ابوزرعه رازی و ابوحاتم رازی و بخاری و مسلم و همچنین نسائی و ترمذی در کتب خود، از وی حدیث نقل کرده‌اند و او را ثقه و مورد اعتماد توصیف کرده‌اند. بخاری در «صحیح» خود ۳۰۸ حدیث و مسلم نیز در «صحیح» خود ۶۶۸ حدیث از او آورده‌اند. نسائی مدت یک سال در خدمت او بود و از او بسیار حدیث فراگرفت. عبدالله بن محمد بغوی گوید که قتیبه بن سعید در سال ۲۴۰ ق بلخ را به سوی بغلان ترک گفت و پس از اقامتی کوتاه در بغلان از دنیا رفت. برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۲۷/۶)، تاریخ بغداد (۴۷۰-۴۶۴/۱۲)، تاریخ الکبیر (۱۹۵/۷)، تهذیب التهذیب (۳۱۳-۳۱۱/۸)، الجرح و التعديل (ج ۳، ق ۱۴۰/۲)، سیر النبلاء (۲۴-۱۳/۱۱).

بغوی، ابوالطیب محمد

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۳۱۹ ق)، محدث اهل سنت. خاله زاده‌ی عبدالله بن محمد بغوی است. وی از حماد بن حسن عنبسه و احمد بن عبدالله مکتب و محمد بن شداد مسمعی روایت کرده است. قاضی ابوالحسن جراحی و ابن‌شاهین از وی روایت کرده‌اند. خطیب بغداد مورد اعتماد بودن وی را ستوده و گوید که جز خوبی از او نمی‌داند. بغوی به پنج واسطه از جابر بن عبدالله از پیامبر (ص) روایت کرده که آن حضرت روز حدیبیه دست امیرالمؤمنین (ع) را گرفت و فرمود: هذا امیر البرره... و آن گاه صدا را بلند کرد و فرمود: انا مدینه العلم و علی بابها....

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: تاریخ بغداد (۳۷۷/۲)، رحانه (۲۷۲/۱).

بغوی، ابوالقاسم عبدالله

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۳۱۷- ۲۱۴/ ۲۱۳ ق)، عالم و محدث. اصل وی از بغ یا بغشو از شهرهای خراسان است. ابوالقاسم نوه‌ی دختری احمد بن منیع بغوی است، لذا به ابن‌منیع نیز مشهور است. در بغداد به دنیا آمد و همان جا سکنی گزید. در زمان خود محدث و مسند عراق بود. وی از احمد بن حنبل و علی بن المدینی و علی بن الجعد و بسیاری از مشایخ بخاری و مسلم روایت کرده است. ابوعلی نیشابوری و ابوبکر اسماعیلی و ابوبکر شافعی و ابواحمد حسینک نیشابوری و ابواحمد حاکم و ابوالحسن دارقطنی و کتانی و ابن‌شاهین و ابوبکر بن المقرئ اصفهانی و ابوبکر احمد بن عبدان شیرازی، محدث اهواز، و ابوبکر بن شاذان و ابوبکر بن مهندس مصری و ابوبکر جعابی و طبرانی از شاگردان وی به حساب آمده‌اند. عمر طولانی او را مرجع استفاده دو نسل بلکه سه نسل پشت سر هم قرار داده بود. از آثارش: «الجعدیات» است که در آن احادیث بزرگترین استاد خود علی بن الجعد هاشمی را در ۱۲ جزء جمع‌آوری کرده است. محمد بن احمد لثی و محمد بن جعفر بغدادی که هر دو از مشایخ صدوق می‌باشند، از روایان این اثرند. از دیگر آثار وی: «معجم الصحابه» یا «معجم کبیر»؛ کتاب «المسند»، در حدیث؛ کتاب «السنن علی مذاهب الفقهاء»، در فقه.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۲۶۳/۴)، تاریخ بغداد (۱۱۷- ۱۱۱/ ۱۰)، ریحانه (۲۷۲/۱)، سیر النبلاء (۴۵۷- ۴۴۰/ ۱۴)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۱۵۷- ۱۵۶/ ۴)، الفهرست لابن الندیم (۳۲۵)، کشف الظنون (۱۷۳۶- ۶۷۴)، الکنی و الالقاب (۸۸/۲)، لسان المیزان (۷۱/۸، ۱۲۴- ۱۲۰/۴)، لغت نامه (ذیل / بغوی)، معجم البلدان (۵۵۳/۱)، معجم المؤلفین (۱۲۶/۶)، الوافی بالوفیات (۴۷۹/۱۷).

بغوی، ظهیرالدین، ابومحمد حسین

قرن: ۶

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۵۱۰/۵۱۶- ۴۳۶ ق)، فقیه شافعی، مفسر، محدث و عارف. ملقب به محیی السنه و مشهور به ابن فراء، یا فراء. منسوب به بغ یا بغشور، از قریه‌های میان سرخس و هرات در فقه شاگرد قاضی حسین بن محمد مروودی و در عرفان شاگرد شبلی، ابومحمد مرتعش و عبدالله منازل بود. بغوی چون مجلس درس آراست هیچ‌گاه بی‌طهارت به تدریس آغاز نکرد. از جمله شاگردان وی در حدیث ابوالفتوح محمد بن محمد طایی و ابومنصور محمد عطاری و ابوالمکارم فضل‌الله بن محمد نوقانی بوده‌اند. او با غزالی معاصر بود. وی در مروود، درگذشت و در کنار شیخش، قاضی حسین مروودی در مقبره‌ی طالقان دفن شد. از جمله‌ی آثار وی: «التهدیب»، در فروع فقه شافعی؛ «شرح السنه»، در حدیث؛ «معالم التنزیل»، در تفسیر؛ «مصاییح السنه»؛ «الجمع بین الصحیحین»؛ «شمائل النبی المختار»؛ «الکفایه فی فروع الشافعیه»، به فارسی.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۲۸۴/۲)، تاریخ ادبیات در ایران (۹۲۹- ۹۲۸، ۲۶۰/ ۲)، تاریخ نظم و نثر (۱۲۶)، حبیب السیر (۳۱۹/۲)، دائره المعارف الاسلامیه (۲۷/۴)، روضات الجنات (۱۸۱- ۱۷۵/ ۳)، ریحانه (۲۷۲- ۲۷۱/ ۱)، سرآمدان فرهنگ (۱۷۹/۱)، سیر النبلاء (۴۴۳- ۴۳۹/ ۱۹)، کشف الظنون (۱۴۹۹)، الکنی و الالقاب (۸۸/۲)، لغت نامه (ذیل / بغوی)، معجم البلدان (۵۵۴- ۵۵۳/ ۱)، معجم المؤلفین (۶۱/۴)، نامه‌ی دانشوران (۲۵۹- ۲۵۷/ ۷)، الوافی بالوفیات (۶۳/۱۳)، وفیات الاعیان (۱۳۷- ۱۳۶/ ۲)، هدیة العارفين (۳۱۲/۱).

بکرآبادی، سعیده

قرن: ۵

جنسیت: زن

ملیت: ایران

ز پیش از ۴۲۷ ق. از زنان محدث. وی دختر احمد بن محمد بن شعیب بود و از ابونعیم و عبدالملک بن محمد بن عدی روایت کرده است.

برگرفته از کتاب: مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی

منابع زندگینامه: منبع: تاریخ جرجان، ۵۰۴.

بلخی، ابواسحاق، ابراهیم

قرن: ۲

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(ح ۱۶۲ / ۱۶۱ - ۱۱۲ ق)، عارف و محدث. در خاندانی کوفی در بلخ متولد شد. آنچه درباره‌ی زندگی او می‌گویند بیشتر به افسانه شباهت دارد تا واقعیت؛ از جمله آنکه او را فرزند حاکم بلخ دانسته‌اند که بر اثر انقلابی درونی از زندگی اشرافی دست کشید و به درویشی روی آورد. شاید چون خانواده‌اش عرب تبار بودند، از ترس ابومسلم ناگزیر به ترک وطن شد و از خراسان به شام رفت (ح ۱۳۲ ق) و پس از آن به سفر در سرزمینهای اسلامی پرداخت. گویا در جنگهای مسلمانان با بیزانس شرکت داشت. وی بر خلاف بسیاری از متصوفه با کار در مزارع، دروگری، خوشه‌چینی، خرمنکوبی و باغبانی روزگار می‌گذرانید و در عین زهد متوجه زندگی نیز بود. به روایتی به خدمت امام باقر (ع) نیز رسید و از برکات و انفاس او بهره گرفت. به روایت ابن‌فهد، وی، زمانی که امام صادق (ع) از کوفه عازم مدینه بود با ایشان ملاقت کرد. در تصوف آوازه‌ای بلند داشت. میان زدگی او و افسانه‌ی بودا شباهتهایی یافته‌اند. کتاب عامیانه «سیره‌السلطان ابراهیم بن ادهم»، درباره‌ی زندگی اوست. وی را در شمار محدثین مورد اعتماد نیز آورده‌اند. [۱]

ابواسحاق ابراهیم بن ادهم بلخی از بزرگان زهاد نیمه اول قرن دوم هجری (مقت. ۱۶۰ یا ۱۶۶ ه.ق.) وی از بلخ به مکه رفت و مجاور گردید. در مکه به صحبت چند تن از اولیا مانند فضیل بن عیاض و سفیان ثوری رسید و سپس به شام رفت و تا پایان عمر بدانجا بود. وی در جنگ دریایی ضد بیزنطیه (بیزانس) به شهادت رسید.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: [۱] الاعلام (۱/ ۲۴)، تاریخ اسلام (حوادث ۵۹ - ۴۳ / ۱۷۰ - ۱۶۱)، تاریخ تصوف (۴۳۵، ۲۹۵، ۲۸۱، ۲۷۰، ۱۶۴ - ۱۶۲، ۱۵۷، ۵۹)، تذکره‌الاولیاء (۱۰۶ - ۸۵ / ۱)، تهذیب التهذیب (۹۴ - ۹۳ / ۱)، حلیه‌الاولیاء (۳۹۵ - ۳۶۷ / ۷)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (۳۳۶ - ۳۳۴ / ۲)، دائرةالمعارف البستانی (۲۱۱ / ۱)، روضات الجنات (۱۶۰ - ۱۴۹ / ۱)، ریاض العارفین (۲۱)، ریحانه (۹۸ - ۹۷ / ۱)، سیر النبلاء (۳۹۶ - ۳۸۷ / ۷)، طبقات الصوفیه هروی (۷۲ - ۶۸)، طرائق الحقائق (۱۲۹ - ۱۰۹ / ۲)، فضایل بلخی (۱۴۴ - ۱۰۸)، مجالس المؤمنین (۲۴ / ۲)، المستفاد من ذیل تاریخ بغداد (۴۲ - ۴۱)، نفحات الانس (۳۸ - ۳۷)، الوافی بالوفیات (۳۱۹ - ۳۱۸ / ۵)، ووفیات الاعیان (۳۲ - ۳۱ / ۱).

بلخی، ابو عبدالله محمد

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۳۱۹ ق)، صوفی و محدث. اصل او از بلخ است. متعصبان، وی را به سبب مذهبش از بلخ راندند و او نیز آنان را نفرین کرد و به سمرقند رفت و در آنجا قاضی شد در ضمن سفر حج در شهر نیشابور مجلس می‌گفت بعد از زیارت خانه خدا به سمرقند بازگشت و در همان جا در گذشت. شیخ الاسلام، خواجه عبدالله انصاری درباره‌ی وی گفته که: «پس از او از بلخ هیچ صوفی نخاست». از کلام اوست: جاهل را می‌توان با شش خصلت شناسایی کرد: خشم بی‌محل و کلام بی‌ارزش و بخشش بی‌جا و افشاء سر و اعتماد به هر کس و باز نشناختن دوست از دشمن.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۲۲۱/۷)، ترجمه‌ی رساله‌ی قشیریه (۵۸ - ۵۷)، حلیه‌الاولیاء (۲۳۳ - ۲۳۲ / ۱۰)، طبقات الصوفیه سلمی (۲۱۶)

(۲۱۲-)، طبقات الصوفیه هروی (۳۰۵-۳۰۶)، معجم البلدان (۵۶۹/۱)، نفحات الانس (۱۱۸-۱۱۷).

بلخی، ابوعلی عبدالله

قرن: ۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(مقتول ۲۹۴/۲۹۵ ق)، حافظ و محدث. مشهور به محدث بلخ. وی از قتیبه بن سعید و ابراهیم بن یوسف ماکیان فقیه و علی بن حجر و هدیه بن عبدالوهاب و محمد بن یحیی ذهلی و همطبقه آنان حدیث شنید. ابوحامد بن شرقی نیشابوری و محدثان نیشابور و ابن قانع و جعابی و ابوبکر شافعی از او حدیث نقل کرده‌اند. خطیب بغدادی او را یکی از پیشگامان حدیث می‌شناسد. وی به دست قرمطیان کشته شد. از آثار وی: کتاب «العلل»؛ کتاب «التاریخ».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۲۶۱/۴)، تاریخ بغداد (۹۴-۹۳/۱۰)، سیر النبلاء (۵۳۰-۵۲۹/۱۳).

بلخی، سید اسماعیل

قرن: ۱۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سید اسماعیل بلخی سال ۱۲۹۵ ش. در قریه ((سرپل بلخاب)) در یک خانواده روحانی زاده شد. بلخاب سرزمینی است خوش آب و هوا و کوهستانی که در قسمت جنوبی استان مزار شریف و در مسیر رودخانه ((بلخ آب)) که از ((بامیان)) سرچشمه می‌گیرد قرار گرفته است. این خطه از دیرباز مرکز تشیع و پایگاه ستارگان علم و ادب در ترکستان زمین بوده و امروز پس از گذشت قرن‌ها نام ستارگانش چشم و چراغ ملت مسلمان به حساب می‌آیند اینک نیم‌نگاهی به گذشته این دیار می‌اندازیم.

فرزانگان بلخاب

بلخاب تا قبل از ورود ((میر سید علی فرزند میر سید جلال الدین بخارایی)) شهرت چندانی نداشته ولی بعد از سال ۸۱۰ ق. با ورود این عالم زبردست و دانشمند نام و آوازه این دره گمنام از ((سمرقند)) تا ((هرات)) پیچید. بدین مناسبت کاروانهایی از عالمان و دولتمردان به قصد زیارت و دیدار این عارف وارسته وارد بلخاب شدند. تا جایی که ((شاهرخ)) به این شخصیت علاقه مند شد و چندین بار وی را از بلخاب به مرکز حکومت خراسان یعنی ((هرات)) دعوت نمود و دخترش را به عقد او درآورد. و در آخرین سفر میرسیدعلی در حالی که شاهرخ در ((شهر ری)) دارفانی را وداع گفته بود بر طبق وصیتش جنازه او را به هرات حمل نمودند و میرسیدعلی ولی بر او نماز خواند!

بلخاب از دیر زمان با حوزه های بزرگ شیعه در نجف، مشهد و قم در تماس بوده و در دشوارترین ایام این قافله از حرکت نیفتاد. بر همین اساس است که مدارس و روحانیت بلخاب از سایر مناطق پیشگام است. و نسبت به سایر مناطق شیعه نشین افغانستان بیشترین طلاب از این منطقه بوده اند.

در این بخش بیش از سی هزار نفر شیعه مؤمن و غیرت مند زندگی می‌کنند و بیش از دهها حسینیه و مسجد وجود دارد و تا قبل از انقلاب بزرگترین پایگاه فرهنگی مردم شمال به حساب می‌آمد.

برخی از بزرگان بلخاب به قرار ذیل است :

بلقیسه

قرن: ۵

جنسیت: زن

ملیت: ایران

پیش از ۴۲۷ ق، از زنان محدث. وی دختر محمد بن احمد بود. از زندگی او اطلاع بیشتری در دست نیست. برگرفته از کتاب: مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی منابع زندگینامه: منبع: تاریخ جرجان، ۵۰۵.

بلیانی کازرونی نیشابوری، محمد

قرن: ۸

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۸۱۰- ۷۲۷/۷۳۵ ق)، محدث شافعی. در کازرون به دنیا آمد، در همان جا بالید و تحصیل علم کرد. در لار درگذشت. از آثار وی: شرح «الجامع الصحیح» بخاری؛ «الاربعون»، در برتری علم؛ «شعب الاسانید فی روایه الکتب و المسانید». برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم) منابع زندگینامه: معجم المؤلفین (۲۲۰/۱۱).

بلیقینی، ابو حفص سراج الدین

قرن: ۸

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۸۰۴ ق)، عالم و محدث. از مشاهیر علما و محدثان عامه است که «صحیح بخاری» را شرح کرده است. وی تألیفات دیگری نیز دارد که اکنون در دسترس نیست. برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم) منابع زندگینامه: ریحانه (۷/۳).

بنت شعری، زینب

قرن: ۶

جنسیت: زن

ملیت: ایران

۵۲۴- جمادی الاخر ۶۱۵ ق، ملقب به ام‌الموید از زنان عالم و محدث. وی در نیشابور متولد شد و محضر گروهی از بزرگان علما را

درک کرد و از آنان روایت و اجازه دریافت کرد. او از ابو محمد اسماعیل بن ابوالقاسم نیشابوری قارئی، ابوالقاسم زاهر. ابوالمظفر عبدالمنعم بن عبدالکریم بن هوازن قشیری، ابوالفتوح عبدالوهاب بن شاه شادیاخی و ابوالبرکات محمد بن فضل فزاری و دیگران سماع حدیث کرد و حافظ ابوالحسن عبدالغافرین اسماعیل بن عبدالغافر فارسی و علامه ابوالقاسم محمود بن عمر زمحشری (صاحب کشف) به وی اجازه روایت دادند. همچنین از ابونصر محمد بن منصور حرفی و دیگران از طبقه حفاظ و علما حدیث نقل کرد. کسان بسیاری نیز نزد او حدیث آموختند و از وی اجازه دریافت داشتند. زینب در سن ۹۱ سالگی در نیشابور درگذشت. برگرفته از کتاب: مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی

منابع زندگینامه: منبع: اعلام النساء، ۷۷- ۷۵ / ۲؛ تاریخ دانشگاه‌های بزرگ اسلامی، ۳۷۰.

بنت‌المنشار

قرن: ۱۱

جنسیت: زن

ملیت: ایران

(ز- ۱۰۳۱ ق)، عالم، فقیه، محدث و مدرس. او همسر شیخ‌بهایی بود. فقه و حدیث و علوم دیگر را به زنان تدریس می‌کرد. چون تنها دختر خانواده بود، چهار هزار جلد کتاب از پدر به وی به ارث رسید. و شیخ‌بهایی تمام کتابهای خود و همسرش را وقف کرد. برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: اعیان‌الشیعه (۶۰۷/۳)، تذکره‌القبور (۳۰)، ریاحین‌الشریعه (۲۲۵/۴)، ریاض‌العلماء (۹۴/۵)، ریحانه (۳۶۶/۸)، فوائد الرضویه (۵۱۰).

بوسنجی، عایشه

قرن: ۱۶

جنسیت: زن

ملیت: ایران

(بوسنج یا پوشنگ، شهرکی در ده فرسنگی هرات بوده است). از زنان محدث. وی دختر عبدالله بود و از عبدالرحمن بن محمد بن مظفر بوسنجی (پوشنگی) روایت کرده است. [۱]

۴۶۰- ز ۵۴۱ ق، از زنان محدث، پارسا و نیکوکار. وی دختر عبدالله بن علی بن احمد بلخی بود. او در بوشنج (پوشنگ) متولد شد و در همان شهر درگذشت. او از پدرش و از امام عبدالرحمن بن محمد داودی و ابومنصور بن عبدالرحمن بن محمد کلار حدیث فراگرفت و سمعانی از او حدیث نوشته است. [۲]

برگرفته از کتاب: مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی

منابع زندگینامه: [۱] منبع: اعلام‌النساء، ۱۵۶ / ۳. [۲] منبع: اعلام‌النساء، ۱۵۷ / ۳.

بهاری همدانی، محمدباقر

قرن: ۱۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۱۳۳۳-۱۲۷۷ ق)، عارف، فقیه، عالم، محدث و رجالی. در بهار از توابع همدان متولد شد و همان جا نزد پدر خود درس خواند. پس از آن به همدان و بروجرد رفت و به ترتیب نزد محمد اسماعیل همدانی و میرزا محمود طباطبایی بروجردی تلمذ کرد پس از پایان سطوح و قرائت درس خارج به نجف رهسپار شد، و نزد ملا-حسینقلی همدانی تحصیلات خود را ادامه داد و از خواص اصحاب او شد. پس از مرگ استادش، ملا حسینقلی همدانی، و بعد از مدت بیست سال توقف در نجف به همدان بازگشت و تا پایان عمر در آنجا زیست و در همان شهر دفن شد. در «اعیان الشیعه» چهل و چهار تألیف او نام برده شده است. از آثار وی: «ابهی الدرر فی تکملة عقد الدرر»، «البیان فی حقیقه الایمان»، «السلح الحازم لدفع الظالم»، رد ابن حجر در منع ذم معاویه؛ «نثار اللباب»؛ «الدره الغریه والتحفه الحسینیه»؛ «تسدید المکارم و تفضیح المظالم»؛ «الطلع النضید فی ابطال المنع عن لعن یزید»؛ «رساله فی احوال أخطب خوارزم»؛ حاشیه بر «قوانین الاصول»؛ «ایضاح الخطاء»، در نکوهش استبداد؛ رساله‌ای در «عدالت».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: اعیان الشیعه (۵۳۸-۵۳۷/۳)، الذریعه (۵۱/۲۴-۱۷۹-۱۷۸/۱۵، ۲۰۸/۱۲، ۱۰۴/۸، ۱۷۵-۱۷۴/۶، ۱۷۳/۳، ۴۹۴/۲، ۷۹/۱)، فوائد الرضویه (۴۱۸)، مؤلفین کتب چاپی (۴۶-۴۵/۲)، معجم المؤلفین (۳۷-۳۶/۳).

بهبودی، محمدباقر

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

محمدباقر بهبودی در سال ۱۳۰۸ ه.ش دیده به جهان گشود. از سال ۱۳۲۷ تحصیلات مذهبی را بطور تمام وقت شروع کرد. ادامه تحصیل خود را تا سال ۱۳۳۷ کشاند و از محضر اساتید آن دوره کسب فیض نمود. بعد از ترک تحصیل به تهران منتقل شد و به تصحیح و تحقیق کتب خطی پرداخت. وی اخراج چهل و پنج جلد بحار و مقابله، تحقیق و پاورقی و تخریح احادیث آن و مقابله با ماخذ، کاملاً به دست ایشان به اتمام رسید. در اثر همین توفیق الهی بود که بیش از سایر همکارانش به نسخه‌ی مولف دست یافت و ۳۶ جلد از این چهل و پنج جلد را با نسخه‌ی مولف مقابله کرد. در جلد ۱۱۰ که آخرین جلد بحار الانوار است، سخنی کوتاه درباره‌ی این کتاب و شیوه‌ی مولف در جمع احادیث تحریر کرده اند که توجه علاقمندان را به آن جلب کرد. گروه: علوم انسانی رشته: الهیات و معارف اسلامی تحصیلات رسمی و حرفه‌ای: محمدباقر بهبودی در ادبیات از محضر استاد ادیب محمدتقی نیشابوری معروف به ادیب دوم، در قسمت سطح مختصری از محضر حجت الاسلام سید احمد یزدی معروف به نهنگ و بیشتر از محضر استاد حجت الاسلام حاج شیخ هاشم قزوینی بهره برد. علاوه بر مقداری سطح در یک رشته از دروس تفسیری محضر حجت الاسلام دامغانی را هم درک کرد که روزهای تعطیل به آن پرداختند. در سال ۱۳۳۳ شمسی به قم آمد و بعد از آنکه یک درس در محضر آیت الله خمینی حاضر شد، بدون توقف به نجف رفت. در نجف یک درس در محضر آیت الله خویی و یک درس در محضر آیت الله حکیم انتخاب کرد و تا دو سال به تحصیل و بیشتر مطالعه و تحقیق شخصی ادامه داد و در سال ۱۳۳۵ ترک تحصیل نمود. استادان و مربیان: استادان محمدباقر بهبودی استاد ادیب محمدتقی نیشابوری، حجت الاسلام سیداحمد یزدی، حجت الاسلام حاج سیدهاشم قزوینی، حجت الاسلام دامغانی، آیت الله خمینی، آیت الله خویی، آیت الله حکیم می توان نام برد. مشاغل و سمتهای مورد تصدی: محمدباقر بهبودی از سال ۱۳۳۷ که به تهران منتقل شد، به تصحیح و تحقیق کتابهای خطی و چاپی پرداخت. اولین کاری

که شروع کرد تصحیح تفسیر المیزان - جلد هفتم - بود که تا جلد بیستم آخرین جلد ادامه یافت. در آن هنگام، کارمن چندان مورد توجه و علاقه و اعتماد مولف قرار گرفت که رخصت یافت به حکم و اصلاح ادبی آن نیز پردازد. به موازات تفسیر المیزان به تصحیح بحار الانوار پرداخت و از جلد هفدهم تا آخرین مجلد - غیر از دو جلد ۷۷ و ۷۸ همه مجلدات به تصحیح اینجانب و اشراف و نظارت بر متن کتاب و احیانا حکم و اصلاح تعلیقه دیگران پایان گرفت. آثار: اسلوب جدید در شناسایی جدید ویژگی اثر: کتابی در تجوید به نام اسلوب جدید در شناسایی تجوید که مقدمه آن در تاریخ علم قرائت و تجوید بسیار جالب تهیه شده است. به سال ۱۳۲۹.۲ تحقیق و تصحیح بحار الانوار ویژگی اثر: این کتاب اثر محمدباقر مجلسی است. ۳. تحقیق و تصحیح کتاب کنز العرفان ویژگی اثر: این کتاب اثر فاضل مقداد است که تحقیق نسخه و تخریح احادیث و تصحیح اوراق مطبوعه به عهده محمدباقر بهبودی بوده است. ۴. تحقیق و تصحیح کتاب مسالک الافهام فی آیات الاحکام ویژگی اثر: این اثر در دو جلد که قسمت تعلیقات فقهی آن به عهده مرحوم شریف زاده است. ۵. تحقیق و تصحیح کتاب مناقب ابن المغازلی، تحقیق و تصحیح و تعلیقات کتاب الصراط المستقیم ویژگی اثر: این اثر تالیف مرحوم بیاضی در دو جلد است که یک مقدمه از مرحوم حاج آقا بزرگ تهرانی و یک مقدمه از آیت الله سید شهاب امیری مرعشی در اول آن اضافه گردیده است. ۷. تحقیق و تصحیح و تعلیقات کتاب مبسوط ویژگی اثر: کتاب مبسوط از جلد سوم تا جلد هشتم با تحقیق نسخه و تصحیح اوراق مطبوعی و تعلیقات نسبتا ناچیز و فهرست کامل فروع در حدود ۲۰۰ صفحه. ۸. تحقیق و تصحیح وقایع السنین و الاعوام ویژگی اثر: این اثر تالیف خاتون آبادی با تحقیق نسخه و تصحیح اوراق و مقابله با ماخذ می باشد. ۹. تعلیقه و تحقیق و تصحیح کتاب زبده البیان ویژگی اثر: این اثر تالیف محقق اردبیلی است. ۱۰. صحیح الکافی، قاطع البرهان فی علم المیزان ویژگی اثر: این اثر اولین اثر چاپی او می باشد که در سال ۱۳۲۸ شمسی به چاپ رسیده است. ۱۲. گزیده کافی، مجلدات ناسخ التواریخ، معرفه الحدیث، میثم تمار ویژگی اثر: این کتاب در سال ۱۳۳۳ به چاپ رسیده است.

منابع زندگینامه: کیهان فرهنگی، به کوشش سید کمال حاج سیدجوادی، سیدمصطفی رخ صفت، روانشاد حسن منتظر قائم، سال سوم، شماره ۷، مهرماه ۱۳۶۵

بهبانی، عبدالحسین

قرن: ۱۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۱۲۴۵/۱۲۲۴ ق)، فقیه اصولی، مجتهد و عالم علوم نقلی و عقلی. متولد کربلا و ساکن همدان بود. وی نزد پدر و برادرش، آقا محمدعلی، سیدمهدی شهرستانی و سیدعلی صاحب «ریاض» درس خواند. در قضیه‌ی وهابیون از عراق به ایران آمد و در کرمانشاه ساکن شد، سپس به مشهد رفت و از آنجا راهی همدان شد و بنا به اصرار علمای آن دیار مدتی در آنجا ماند. سپس به اصفهان و مجدداً به مشهد و یزد رفت. او سالهای پایان عمر خود را در همدان گذراند و همان جا درگذشت. اثر وی: «حاشیه معالم الاصول» است که مفصل‌ترین حواشی تحقیقاتی بود که تا آن زمان بر «معالم» نوشته شده بود.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الذریعه (۲۰۸-۲۰۷/۶)، روضات الجنات (۲/۹۶)، ریحانه (۳/۳۹۹)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۷۰۸-۷۰۷/۱۳)،

الکنی واللقاب (۲/۱۱۰)، مرآت الاحوال (۱۶۹-۱۶۸).

بهشتی، سیدعلی

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۱۳۵۴ ق)، عالم، ادیب، لغوی، مفسر، فقیه و محدث. معروف به مفسر. در کربلا متولد شد و همان جا نشو و نما یافت. وی در تهران ساکن و از اعلام معاصر تهران بود. بهشتی در زهد و تقوی کم نظیر بود. او متجاوز از بیست و دو سال پی در پی در مسجد جامع تهران تفسیر قرآن می گفت. در تهران درگذشت و در امامزاده عبدالله شهر ری دفن شد. از آثار وی تفسیر «مقتنیات الدرر و ملتقطات الثمر»، به عربی، در دوازده مجلد است که در تهران به طبع رسید.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: مؤلفین کتب چاپی (۱۷۹-۱۷۸/۴)، مقتنیات الدرر (ج ۱/ مقدمه مؤلف).

بیارجمندی خاخورینی خراسانی، یوسف

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(تو ۱۳۲۸ ق)، دانشمند، محدث و فقیه. در کودکی از زادگاه خود به مشهد رفت و در آنجا به تحصیل پرداخت، پس از چندی جهت تکمیل تحصیلات خود به نجف سفر کرد و نزد نایینی به فراگیری اصول و فقه پرداخت. سپس از محضر شیخ محمدحسین غروی و سیدابوالحسن اصفهانی فیض برد و اجازه‌ی اجتهاد یافت. همچنین در کربلا از محضر ایت الله قمی فیض برد. وی از محدث قمی اجازه‌ی حدیث گرفت. چند دوره «رسائل» و «مکاسب» و «کفایه» را تدریس کرد. پس از آن درس خارج را شروع کرد و به تدریس فقه و اصول پرداخت. برخی از آثار وی عبارت اند از: «شرح کفایه»، تقریرات نایینی، در فقه و اصول؛ «تقریرات کمپانی»؛ «حاشیه بر مکاسب»؛ «رساله‌ی عملیه»؛ «زبدة المسائل»؛ «مدارک العروة».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: زندگینامه‌ی رجال و مشاهیر (۳/۱۳۶)، مؤلفین کتب چاپی (۸۸۹-۸۸۷/۶).

بیرجندی، نظام‌الدین، عبدالعلی

قرن: ۱۰

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ح ۹۳۴ ق)، ریاضیدان، منجم و محدث، حنفی. معروف به فاضل بیرجندی. خواندمیر وی را جامع اصناف علوم محسوس و معقول و حاوی انواع مسایل فروع و اصول در علم نجوم و حکمیات می‌داند. وی ریاضی و حکمت را نزد منصور بن معین‌الدین کاشانی و علم حدیث را نزد خواجه حافظ غیاث آموخت، و از استادانی چون کمال‌الدین شیخ حسین القنوی، سیف‌الدین احمد بن

سعدالدین مسعود تفتازانی و کمال‌الدین مسعود شروانی بهره برد. تاریخ وفات او «در تاریخ نظم و نثر» و «کشف الظنون» سال ۹۱۱ ق نوشته شده است. برخی از آثار وی: «شرح الفوائد البهائیه» عمادالدین بغدادی، در حساب؛ «شرح شمسیه فی الحساب»؛ «شرح بیست باب در معرفت اسطرلاب»؛ «رساله تشریح در پرگار»؛ «شرح تحریر مجسطی»؛ «شرح زیج الغیگ»؛ «شرح زبدۃ الاصول»؛ «شرح تذکره خواجه نصیرالدین طوسی»، در هیئت؛ «شرح النقایه» مختصر «الوقایه»؛ رساله «الابعاد و الاجرام»؛ «بیست باب»، در معرفت تقویم.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: اعیان الشیعه (۳۰/۸)، بهارستان آیتی (۲۰۷-۲۰۶)، تاریخ ادبیات در ایران (۳۴۷-۳۴۴/۵)، تاریخ نجوم اسلامی (۲۷۶، ۴۱)، تاریخ نظم و نثر (۸۰۷-۸۰۶، ۳۸۵-۳۸۴، ۲۸۳)، حبیب السیر (۶۱۶، ۶۱۵، ۴/۴)، دایرةالمعارف فارسی (۴۸۶/۱)، الذریعه (۲۵۶/۲۵، ۲۱۶/۲۰، ۵۵/۱۳، ۲۷/۴، ۱۸۸/۳، ۷۱/۱)، ریحانه (۳۰۴/۱)، زندگینامه‌ی ریاضیدانان (۱۷۵-۱۷۳)، کشف الظنون (۱۹۷۱)، ۱۸۲۶، ۱۲۹۶، ۳۹۲، ۴۱)، الکنی و الالقاب (۱۱۲/۲)، لغت‌نامه (ذیل / بیرجندی)، مؤلفین کتب چاپی (۸۸۹/۳)، معجم المؤلفین (۲۶۶/۵)، هدیه الاحباب (۱۱۰)، هدیه العارفین (۵۸۶/۱).

بیضاوی فارسی، ابوالخیر، ابوسعید عبدالله

قرن: ۷

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۶۹۶-۶۸۰ ق)، عالم، ادیب، محدث، مفسر و مورخ اشعری شافعی. معروف به قاضی بیضاوی. اهل بیضاوی فارس بود. پدرش در زمان سلطنت اتابک ابوبکر بن سعد زنگی قاضی القضاة فارس بود و بعد از او این منصب به پسرش رسید. وی بعد از مدتها اقامت در شیراز، اواخر عمر را در تبریز سپری کرد. قاضی معاصر با علامه حلی امامی و خواجه نصیرالدین طوسی و صلاح‌الدین صفدی بود. او در گورستان چرنداب تبریز مدفون است. بیضاوی در عربی و فارسی تألیفاتی دارد. از جمله: کتاب تفسیر که به «تفسیر بیضاوی» یا «انوار التنزیل و اسرار التأویل» شهرت دارد و شیخ بهایی بر آن شرح نوشته است. «الایضاح»، در اصول دین؛ «تهذیب الاخلاق» در تصوف؛ «شرح التنبیه»، در فقه؛ «شرح الکافی»، در نحو؛ «شرح المصابیح»، در فقه؛ «شرح مطالع»، در منطق؛ «منهاج الوصول الی علم الاصول»، در اصول فقه؛ «طوالع الانوار» و «مطالع الانظار»، در توحید و کلام؛ «غایة القصوی فی درایة الفتوی»، در فقه شافعی؛ «شرح منتخب الاصول»، در لغت.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۲۴۸/۴)، بزرگان نامی پارس (۲۸۱-۲۷۴)، تاریخ ادبیات در ایران (۱۲۰۹، ۲۲۸، ۲۲۳-۲۲۲، ۲۱۸، ۳/۳)، تاریخ گزیده (۷۰۶)، تاریخ نظم و نثر (۱۴۰-۱۳۹)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (۵۱۸-۵۱۷، ۱/۱)، دایرةالمعارف فارسی (۴۹۰/۱)، الذریعه (۱۹۲/۲۴، ۱۷۹-۱۷۸، ۲۳/۲۳)، روضات الجنات (۱۳۰-۱۲۷، ۵/۵)، ریحانه (۳۰۶/۱)، شیرازنامه (۱۸۲)، طرائق الحقائق (۶۶۶-۶۶۲، ۲/۲)، فارسنامه‌ی ناصری (۱۱۸/۱)، کشف الظنون (۱۹۵۹، ۱۸۸، ۱۸۶)، الکنی و الالقاب (۱۱۳/۲)، لغت‌نامه (ذیل / بیضاوی)، معجم المؤلفین (۴۰۰/۱۳، ۹۸، ۹۷-۹۶، ۶/۶)، نامه‌ی دانشوران (۱۵۱-۱۳۷، ۸/۸)، هدیه الاحباب (۱۱۱-۱۱۰)، هدیه العارفین (۴۶۳-۴۶۲، ۱/۱)، یادداشتهای قزوینی (۱۵-۱۳، ۲/۲).

بیضاوی، ابوعبدالله محمد

قرن: ۵

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۴۲۴ ق)، فقیه، محدث، مدرس و قاضی. قاضی بیضاوی ساکن بغداد بود. و در آنجا تدریس فقه می‌کرد و مطابق مذهب شافعی فتوا می‌داد مدتی نیز عهده‌دار منصب قضاوت بود. قاضی بیضاوی از ابوبکر بن مالک قطیعی و حین بن محمد عسکری نقل روایت کرده است. خطیب بغدادی از شاگردان او است و از وی استماع حدیث کرده و مورد اعتماد بودن و راستگویی وی را ستوده است. بیضاوی به مرگ ناگهانی در بغداد از دنیا رفت و در مقبره‌ی باب حرب دفن شد.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: تاریخ بغداد (۴۷۶/۵)، ریحانه (۳۰۷-۳۰۶/۱)، الکنی و الالقاب (۱۱۳/۲).

بیضاوی، امام‌الدین، ابوالقاسم عمر

قرن: ۷

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۶۷۳ ق)، محدث و مدرس. در شیراز ساکن بود و عهده‌دار مقام قضاوت. وی از دانشمندان و قضات بنام عصر خویش بود. او علاوه بر آگاهی از علوم دینی در طریقت و تصوف نیز مقامی داشت که به گفته‌ی صاحب «شیرازنامه» خرقه‌ی طریقت از شیخ الشیوخ وقت، ابهری گرفت. وی پدر بیضاوی معروف به صاحب «تفسیر» است. در شیراز درگذشت و در مدرسه‌ی مقربی دفن شد. از آثار وی: «مشیخه».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: تذکره‌ی هزار مزار (۳۳۹)، ریحانه (۴۰۶/۴)، شیرازنامه (۱۸۲)، معجم المؤلفین (۳۱۴/۷).

بیکندی بخاری، ابوعبدالله محمد

قرن: ۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(ح ۲۲۵-۱۶۰ ق)، حافظ و محدث. از اهالی ماوراءالنهر بود. او در طلب حدیث سفرها کرد و پنج هزار حدیث حفظ کرد و به محدث ماوراءالنهر مشهور شد. او از ابواسحاق فزاری و جریر بن عبدالحمید و عیسی غنجار و عبدالله بن مبارک و سفیان بن عینه و دیگران حدیث شنید. پسرش، ابراهیم بن محمد، و بخاری، در «صحیح» خود، و عبدالله دارمی و محمد بن علی مروزی و ابوطاهر اسباط از روایان وی به حساب آمده‌اند. یحیی بن یحیی گوید که دو گنج خراسان یکی نزد اسحاق بن راهویه و دیگری نزد محمد بن سلام است. او در هر باب از علوم حدیث تصنیفی دارد.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۱۶/۷)، تهذیب التهذیب (۱۸۳-۱۸۲/۹)، سیر النبلاء (۶۳۰-۶۲۸/۱۰)، معجم البلدان (۶۳۳/۱)، معجم المؤلفین (۴۲/۱۰)، الوافی بالوفیات (۱۱۵/۳).

بیکندی، ابوالفضل احمد

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

حافظ و محدث. نسبتش به بیکنده، ناحیه‌ای بین بخارا و جیحون، می‌رسد. چون جد مادری اش احمد بن سلیمان است به او سلیمانی می‌گفتند. او از حفاظ بزرگ حدیث بود که در طلب آن به عراق و شام و مصر سفر کرده بود. وی از محمد بن حمدویه مروزی و علی بن سختویه و محمد بن صابر بخاری و صالح بن زهیر بخاری و همطبقه آنان روایت کرده است. جعفر بن محمد مستغفری و فرزندش محمد بن جعفر از بیکندی روایت کرده‌اند. وی در حفظ و دقت و درایت حدیث کم‌نظیر بود. او را تصانیف بسیاری است و گویند که متجاوز از ۴۰۰ تصنیف داشته است. وی از بیکنده به بخارا رفت تا تصنیفات خود را برای شاگردان برخواند. از جمله کتابهای او کتابی در «اسماء الرجال» است.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۱/۱۶۵)، سیر النبلاء (۲۰۲-۲۰۰/۱۷)، معجم البلدان (۶۳۳-۶۳۲/۱)، الوافی بالوفیات (۲۱۷-۲۱۶/۷)، هدیه العارفین (۷۱/۱).

بیهقی خسرو جردی، ابوبکر احمد

قرن: ۵

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

حافظ، محدث، مفسر و متکلم اصولی. ملقب به فخرالزمان. در خسرو جرد بیهق متولد شد، و در همان جا نشو و نما یافت. وی به بغداد و کوفه و مکه سفر کرد و در نیشابور رحل اقامت افکند، در همان جا درگذشت و در بیهق دفن شد. ابوبکر در علوم گوناگون دارای دستی توانا بود. امام الحرمین گوید که: شافعی بر گردن تمام شافعیان حق دارد جز بیهقی، و این بیهقی است که با کثرت تصنیفاتش در حمایت مذهب شافعی بر او منت دارد. ذهبی گوید که اگر بیهقی می‌خواست قادر به تأسیس مذهب جدید بود. بیهقی از شاگردان ابو عبدالله حاکم نیشابوری و ابوالفتح ناصر مروزی و ابن فورک و ابو علی رودباری و عبدالله بن یوسف بن نامویه است. شیخ الاسلام ابو علی انصاری و ابو عبدالله فراری و ابوالقاسم سحامی و ابوالمعالی محمد فارسی از شاگردان وی بوده‌اند. به خاطر گستردگی دانش و معرفتش به اختلاف، در حدود یکهزار ساله تصنیف کرد. از جمله آثار او: «السنن کبیر»، ده مجلد و «السنن صغیر»، دو مجلد، در حدیث؛ «دلایل النبوة»، در سه مجلد؛ «الجامع المصنف فی شعب الایمان»؛ «المبسوط فی نصوص الشافعی»، در ده مجلد؛ «الاسماء و الصفات»؛ «المعارف».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۱/۱۱۳)، اعیان الشیعه (۵۶۹-۵۶۸/۲)، تاریخ ادبیات در ایران (۲۷۴/۱)، دائرةالمعارف اسلامیة (۴۳۰-۴۲۹/۴)، روضات الجنات (۲۶۴-۲۶۰/۱)، ریحانه (۳۰۸/۱)، سرآمدان فرهنگ (۹۳/۱)، سیرالنبلاء (۱۷۰-۱۶۳/۱۸)، الکامل (۱۰۴/۸)، کشف الظنون (۲۰۵۱، ۱۹۵۷، ۱۸۳۶، ۱۷۳۹، ۱۷۲۶، ۱۶۲۱، ۱۵۸۲، ۱۴۵۵، ۱۳۹۳، ۱۳۹۱، ۱۰۴۷، ۱۰۰۷، ۷۶۰، ۷۲۱، ۵۷۴، ۴۰۰، ۲۶۱، ۱۷۵، ۵۳، ۹)، لغت‌نامه (ذیل / احمد بن حسین)، معجم البلدان (۲/۴۲۴)، معجم المؤلفین (۲۰۷-۲۰۶/۱)، الوافی بالوفیات (۳۵۴/۶)،

وفیات الاعیان (۷۶- ۷۵/۱)، هدیه العارفین (۷۸/۱).

بیهقی، ابوالحسن علی

قرن: ۶

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(ح ۵۶۵- ۴۹۰ ق)، مورخ، ادیب، محدث، فقیه، متکلم، ریاضیدان و حکیم. مشهور به ابن فندق و فرید خراسان. در سبزواری به دنیا آمد، اما آنچنان که خود بیان می‌کند اصلش به خزیمه بن ثابت که از مشاهیر اصحاب پیامبر (ص) بوده، می‌رسد. ابوالحسن ابتدا فقه و ادب آموخت و سپس به فراگیری علوم حکمت و حساب و نجوم پرداخت. بسیاری از استادان بزرگ عهد خود را در بیهقی و نیشابور و مرو و سرخس و دیگر بلاد خراسان دیده و از محضر آنان استفاده کرده است، از آن جمله حکیم عمر بن ابراهیم خیام که وی شرحی از ملاقات خود را با وی در کتاب «تمه صوان الحکمه» آورده است. او از مشایخ ابن شهر آشوب بود. وی کتب بسیاری تألیف کرده و نخستین کسی است که کتاب «نهج البلاغه» را شرح کرده است. یاقوت در «معجم الادباء» در ترجمه‌ی حال او از هفتاد و چهار تألیف وی با اسم و رسم نام می‌برد ولی متأسفانه از آثار فارسی او جز «تاریخ بیهقی» و کتابی مختصر در احکام نجومی موسوم به «جوامع الاحکام» و از آثار عربی او: شرحی بر «نهج البلاغه» موسوم به «معارج النهج»؛ جلد اول از «لباب الانساب» و «تمه صوان الحکمه»، در تاریخ حکما که ذیلی است بر «صوان الحکمه» سجستانی. مهمترین کتاب فارسی بیهقی «تاریخ بیهقی» است؛ این کتاب در تاریخ و جغرافیای ناحیه‌ی بیهقی و ذکر رجال علم و ادب، کتاب، سادات و خاندانهای مشهور آن ولایت است و مشحون به فواید تاریخی است. [۱]

ابوالحسن علی ابن زید مشهور به ابن فندق و فرید خراسان (ف. ۵۶۵ ه.ق.)، حکیم و ادیب و ریاضی‌دان معروف قرن ششم از جمله آثار اوست: تاریخ بیهقی (م.ه)، لباب الانساب، تفسیر نهج البلاغه، جوامع احکام النجوم (م.ه)، معرفه‌الکره و ذات الحلق و الاضطراب، قواعد علوم الطب، مناهج الدرجات فی شرح کتاب النجات، تنبیه العلماء علی تمویه المتشبهین بالحکماء، عرائس النفايس فی اصناف العلوم، امثله الاعمال النجومیه.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: [۱] الاعلام (۱۰/۵)، ایضاح المکنون (۷۱۴، ۵۶۳، ۵۵۲، ۵۰۳، ۴۸۶، ۴۶۹، ۴۵۰، ۴۳۰، ۳۹۸، ۳۰۳، ۲۳۴، ۲۲۲، ۱۸۴، ۱۴۴، ۱۱۵، ۹۸، ۸۳، ۶۰، ۲/ ۵۹۹، ۵۶۶، ۵۴۸، ۴۶۶، ۴۰۶، ۳۷۳، ۳۶۳، ۳۲۶، ۳۰۰، ۲۵۰، ۲۳۲، ۱۹۲، ۱۸۰، ۱۵۴، ۱۳۰، ۱۲۵، ۱۲۳، ۱۰۷، ۹۷، ۹۲، ۸۳، ۷۴، ۶۶، ۶۵، ۵۳، ۳۶، ۱/ ۳)، تاریخ ادبیات در ایران (۹۹۶- ۹۹۳، ۳۱۲- ۳۱۱/ ۲)، تاریخ بیهقی (مقدمه)، تاریخ در ایران (۱۷- ۱۶)، ترجمه‌ی تمه‌ی صوان الحکمه (مقدمه و ۷۲- ۷۱)، دائرةالمعارف الاسلامیه (۴۳۱/۴)، الذریعه (۱۸۴/ ۲۱)، ۱۱۴، ۱۱۳- ۷/ ۱۴۹، ۴/ ۱۱۳)، ریاض العلماء (۳۸/۷)، ریحانه (۳۳۵- ۳۳۴/ ۴)، سبک‌شناسی (۳۶۶- ۳۶۴/ ۲)، سرآمدان فرهنگ (۶۲- ۶۱)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۱۹۰- ۱۸۹/ ۶)، کارنامه‌ی بزرگان (۱۱۹- ۱۱۸)، کشف الظنون (۲۰۵۰، ۲۰۱۱، ۲۰۰۷، ۱۸۹۵، ۱۶۸۶، ۱۵۱۴، ۱۴۳۸، ۱۳۶۱، ۱۲۰۰، ۱۱۰۱، ۱۱۰۰، ۸۲۱، ۷۴۷، ۶۳۴، ۶۰۹، ۲۸۹)، لغت‌نامه (ذیل / علی بیهقی)، مؤلفین کتب چاپی (۲۵۸- ۲۵۷/ ۴)، معجم الادباء (۲۴۰- ۲۱۹/ ۱۳)، معجم المؤلفین (۹۷- ۹۶/ ۷)، هدیه العارفین (۷۰۰- ۶۹۹).

بیهقی، ابوجعفر احمد

قرن: ۶

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(تو ح ۵۴۴ - ۴۷۰ ق)، محدث، فقیه، مفسر و ادیب. معروف به بوجعفرک. وی اهل نیشابور بود. گروهی از نجبا همصحبت وی بودند و جماعتی نزد وی دانش فراگرفتند. او از ابونصر احمد بن محمد بن صاعد قاضی و ابوالحسن علی بن حسن بن عباس صندلی واعظ و دیگران سماع حدیث داشت. تاج‌الدین محمود بن ابی‌المعالی خواری، در مقدمه‌ی کتاب «ضالۀ الادیب» می‌آورد که احمد بن علی بیهقی در ادب و قرائت امام بود و کتاب «صحاح» جوهری، در لغت را، پس از قرائت بر ابوالفضل احمد بن محمد میدانی، حفظ کرد. از جمله‌ی تألیفات او: «المحیط»، در لغات قرآن؛ «ینابیع اللغه»؛ «تاج المصادر»، در لغت عرب؛ کتاب «المحیط بعلم القرآن».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: تاریخ ادبیات در ایران (۳۲۱ - ۳۲۰ / ۲)، دایرة‌المعارف فارسی (۴۹۷/۱)، روضات الجنات (۲۷۰/۱)، سیر النبلاء (۲۰۸/۲۰)، کشف الظنون (۲۰۵۲ - ۱۶۱۹، ۲۶۹)، لغت‌نامه (ذیل / احمد بن علی)، معجم الادباء (۵۱ - ۴۹ / ۴)، معجم المؤلفین (۴/۲)، الوافی بالوفیات (۲۱۵ - ۲۱۴ / ۷)، هدیه العارفین (۸۴/۱).

پوشنگی، ابو عبدالله حسین

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(س چهارم ق)، محدث. وی منسوب به پوشنگ از نواحی هرات است. در «لسان المیزان» به استناد نجاشی او از شیوخ شیعه شمرده شده. نجاشی گوید که پوشنجی مضطرب‌المذهب بود، اما بر آنچه روایت کرده اعتماد است و ابو عبدالله بن المخمری از روایان اوست. در «ریاض العلماء» آمده است که شیخ مفید از او روایت کرده و او به نوبه‌ی خود از حیدر بن محمد بن نعیم سمرقندی روایت کرده است. از آثارش: کتاب «عمل السلطان» است.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: اعیان الشیعه (۴۵۰/۵)، خاتمه مستدرک الوسائل (۲۴۱/۳)، الذریعه (۳۴۵/۱۵)، رجال النجاشی (۱۹۰/۱)، ریاض العلماء (۳۰ - ۲۹ / ۲)، لسان المیزان (۴۹۳/۲)، معجم رجال الحدیث (۱۹۴ - ۱۹۳ / ۵).

پوشنگی، ابو عبدالله محمد

قرن: ۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۲۹۱ - ۲۰۴ ق)، فقیه مالکی، محدث، لغوی و ادیب. از پیشگامان حدیث، در نیشابور، بود. برای کسب علم و دانش سفرها کرد، و ره‌آوردش تصنیف‌ها بود. او در لغت و کلام عرب پیشتاز بود. از یحیی بن عبدالله بن بکیر و روح بن صلاح و احمد بن حنبل و امیه بن بسطام و بسیاری دیگر حدیث شنید. محمد بن اسماعیل بخاری با اینکه از او مسن‌تر بود در «صحیح» خود از وی نقل حدیث کرده است. محمد بن اسحاق صاغانی (چغانی) و ابو حامد بن شرقی و ابن خزیمه و یحیی بن محمد عنبری و علی بن حمشاد و خلق

بسیاری از او حدیث روایت کرده‌اند. گفته‌اند که در محرم سال ۲۹۱ ق و یا در آخر ذیحجه ۲۹۰ ق درگذشت و ابن خزیمه بر او نماز گذاشت.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۱۸۴/۶)، تهذیب التهذیب (۱۰- ۸/ ۹)، الجرح و التعديل (ج ۳، ق ۱۸۷/۲)، سیر النبلاء (۵۸۹- ۵۸۱- ۱۳/۱)، الوافی بالوفیات (۳۴۲/۱).

تخشبی، ابوتراب عسکر

قرن: ۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۲۴۵ ق)، عارف و محدث. از مشایخ بزرگ خراسان و از طبقه اول صوفیان و از مشایخ سلسله طیفوریه بود که با بایزید بسطامی معاصر و با وی ملاقات داشت. با حاتم، اصم، ابوحاتم عطار و احمد بن حنبل هم صحبت و استاد ابوعبدالله الجلاء و ابوعمید بسری بود و از نعیم بن حماد و محمد بن عبدالله بن نمیو حدیث شنید و فتح بن شخرف و عبدالله بن احمد بن حنبل از او روایت کرده‌اند. در بصره فوت کرد. ابونصر سراج در «اللمع» به کتابی از آثار او اشاره دارد و عبارتی نیز از آن نقل می‌کند، اما امروزه چیزی از آن کتاب باقی نمانده است. اقوال وی به صورت پراکنده در آثار پیشینیان آمده است و کراماتی چند به او نسبت می‌دهند و ابیاتی در بیان نشانه‌های محبت نیز هم.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۲۶- ۲۵/ ۵)، تاریخ بغداد (۳۱۷- ۳۱۵/ ۱۲)، تاریخ گزیده (۶۴۱)، تذکره الاولیاء (۲۹۸- ۲۹۴/ ۱)، تذکره هزار مزار (۵۱- ۵۰)، ترجمه‌ی رساله‌ی قشیریه (۴۶)، حلیه الاولیاء (۵۱- ۴۵/ ۱۰)، ریحانه (۴۵/ ۷)، سیر النبلاء (۵۴۶، ۵۴۵، ۱۱/)، طبقات الصوفیه سلمی (۱۴۸- ۱۴۶)، طبقات الصوفیه هروی (۹۰)، طرائق الحقائق (۱۵۱/ ۲)، کشف المحجوب (۱۵۱)، لغت‌نامه (ذیل / ابوتراب نخشی و عسکر)، نفحات الانس (۴۹).

ترمذی، ابوعیسی محمد

قرن: ۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(ح ۲۷۹- ۲۰۹ ق)، حافظ، محدث و مصنف. اهل بوغ ترمذ، بر کناره‌ی جیحون، بود. به دنبال حدیث به خراسان و عراق و حجاز سفر کرد و از قتیبه بن سعید و اسحاق به راهویه و محمد بن عمرو بلخی و محمد بن حمید رازی و ابراهیم بن عبدالله هروی و سدید مروزی و صالح بن عبدالله ترمذی و محمد بن ابی‌معشر سندی و بسیاری دیگر حدیث شنید. علم حدیث را از بخاری آموخت و در بسیاری از مشایخ با وی مشارکت داشت. احمد بن اسماعیل سمرقندی و ابوحامد احمد مروزی و احمد بن علی حسنویه و احمد بن یوسف نسفی و اسد بن حمدویه نسفی و عبد بن محمد نسفی و علی بن عمر سمرقندی و ابوالعباس محمد بن احمد محبوب و هیثم بن کلب شاشی و بسیاری دیگر از وی حدیث شنیدند. ادریسی گوید که ابوعیسی در قدرت حافظه ضرب‌المثل بود و حاکم گوید که بعد از بخاری در خراسان از نظر علم و حفظ، خلف شایسته‌ای چون او نبود. در اواخر عمر نابینا شد و در قریه‌ی بوغ ترمذ

در گذشت. وی صاحب یکی از «صحاح» ششگانه است. از آثارش: «الجامع الصحیح» یا «جامع ترمذی»، در حدیث؛ در دو مجلد؛ «الشمائل النبویه»، «التاریخ»؛ «العلل»، در حدیث؛ رساله‌ای در «خلاف و جدل». برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۲۱۳ / ۷)، الاعلام بوفیات الاعلام (۱۹۸ / ۱)، انساب سمعانی (۴۶۰-۴۵۹ / ۱)، تاریخ ادبیات در ایران (۷۴ / ۱)، تهذیب التهذیب (۳۳۶-۳۳۵ / ۹)، دایره‌المعارف فارسی (۶۳۳ / ۱)، روضات الجنات (۱۹۵ / ۸)، ریحانه (۳۳۲ / ۱)، سیر النبلاء (۲۷۷-۲۷۰ / ۱۳)، شذرات الذهب (۱۷۵-۱۷۴ / ۲)، طبقات الحفاظ (۲۸۲)، العبر (۴۰۲ / ۱)، الفهرست ابن ندیم، ترجمه (۴۲۳)، الکامل (۷۵ / ۶)، کشف الظنون (۱۴۴۰، ۱۰۵۹، ۸۶۳، ۵۵۹)، الکنی و الالقاب (۱۱۹-۱۱۸ / ۲)، لسان المیزان (۱۳۴ / ۹)، لغت‌نامه (ذیل / ترمذی)، مجمل فصیحی (ذیل / سال ۲۷۹)، معجم المؤلفین (۱۰۵-۱۰۴ / ۱۱)، النجوم الزاهره (۹۴-۹۳ / ۳)، الوافی بالوفیات (۲۹۶-۲۹۴ / ۴)، وفیات الاعیان (۲۷۸ / ۴)، هدیه الاحباب (۱۱۲)، هدیه العارفین (۱۹ / ۲).

تفرشی، مصطفی

قرن: ۱۱

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

ابن الحسین الحسینی التفرشی شیخ حر عاملی در امل‌الامل گوید وی عالمی محقق و فاضلی ثقه است او را کتابی است در علم رجال موسوم به «نقد الرجال» روایت می‌کند از مولی عبدالله شوشتری و از شیخ عبدالعالی عاملی محقق کرکی از پدر خود، خود شیخ عبدالعالی را در رجال خود نام برده است، ولی اشخاصی را که متأخر از شیخ طوسی بوده‌اند جز عده‌ای کمی را نام نبرده. صاحب روضات الجنات می‌گوید: من تحقیق نکردم تا به حال روایت احدی از علماء را از او و گمان من اینست که صاحب عنوان از بنی‌اعمام سید فیض‌الله بن سید عبدالقاهر حسینی تفرشی (که ترجمه‌اش گذشت) فقیه متکلم رجالی است بلکه دور نیست که او نیز از جمله مشایخ صاحب عنوان در این فن و غیر آن باشد.

تقدم وی در این صنعت (علم رجال) از امور شایعه‌ایست که احدی انکار نکرده و همچنین کمال وثاقت و عدالت و نهایت ضقط و جلالت او و بس است در اثبات این مراتب اینکه تلمیذ و تربیت شده‌ی مولی عبدالله شوشتری مقدس جلیل و نبیل معروف است. نگارنده گوید: تا اینجا بود آنچه را که ما به دست آوردیم از محدثین و فقهاء و مجتهدین قم از روز مهاجرت اشعریین کوفه به آن تا زمان مرحوم میرزا قمی و اکنون می‌پردازیم به ذکر جناب میرزا و دانشمندانی که بعد از وی در قم بوده و یا مدفون در آن شده‌اند.

برگرفته از کتاب: گنجینه دانشمندان (جلد اول)

تفرشی، فیض‌الله

قرن: ۱۰

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

ابن عبدالقاهر الحسینی التفرشی القمی از معاصرین اوائل دولت صفویه بود است شیخ حر عاملی در کتاب امل‌الامل می‌فرماید: وی مردی فاضل و محدثی جلیل‌القدر بوده است دارای کتبی است که از جمله آنهاست شرح مختلف و کتابی در اصول دارد که دائی

پدرم شیخ علی بن محمود عاملی از مصنف آن مرا خبر داد و آنها را نزد وی خوانده بود در نجف و هم از او اجازه گرفته و تعریف می‌کرد فضل و علم و صلاح و عبادت او را و سید مصطفی تفریسی آتی‌الذکر در رجال خود از وی نام برده و گفته است سید ما که ظاهر و کثیرالعلم و عظیم‌الحلم و متکلم و فقیه و ثقه و عین است مولدش در تفرش قم و تحصیلش در مشهد رضا بوده و امروز از ساکنین قبه جدش مشهد غریبست و حسن الخلق و سهل الخلیقه ولین العریکه است و تمام صفات صلحاء و علماء و اتقیاء در او جمع است او را کتبی است که از آن جمله حاشیه بر مختلف و شرح بر اثنی عشریه است.
برگرفته از کتاب: گنجینه دانشمندان (جلد اول)

تمیمه

قرن: ۵

جنسیت: زن

ملیت: ایران

پیش از ۴۲۷ ق، از زنان محدث. وی دختر ابوشجاع محمد بن ابراهیم استرآبادی و مادر ابوحاجب محمد بن اسماعیل بن محمد استرآبادی بود. تمیمه از ابوزرعه یمنی روایت کرده است.
برگرفته از کتاب: مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی
منابع زندگینامه: منبع: تاریخ جرجان، ۵۰۷.

تمیمی نیشابوری، علی

قرن: ۶

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(ز ۵۳۳ ق)، محدث و فقیه شیعی. فقه و حدیث را از پدرش و پدرش از ابوعلی بن شیخ و ابوالوفاء عبدالجبار و دیگران آموخت. او به مقام عالی اجتهاد نایل آمد و در سلسله‌ی مشایخ حدیث شیعه حلقه‌ی واسطی شد. وی از سلسله‌های علمی مشهور بنی تمیمی در نیشابور است. خاندان و اجداد و پدران‌ش همگی از شیوخ علمای حدیث و فقهای عصر خویش بوده‌اند. از جمله آثار وی: «ذخیره الاخره» در ادعیه و اعمال، در چهار فصل، به فارسی.
برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه: ریاض العلماء (۲۳۶/۴)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۶/۲۰۴)، معجم رجال الحدیث (۱۵۶/۱۲).

توتی

قرن: ۱۶

جنسیت: زن

ملیت: ایران

از زنان شاعر. به نوشته تذکره‌الخواتین وی زنی زیاروی، شیرین زبان و لطیفه گو بود. همسرش مردی امردباز بود و با وی بی‌مهری می‌نمود. توتی با گفتن یک رباعی رکیک او را نادم و تائب کرد. تاریخ تولد، زندگی و وفات او معلوم نیست.

برگرفته از کتاب: مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی
منابع زندگینامه: منبع: تذکره‌الخواتین، ۷۶.

ثعلبی، ابواسحاق، احمد

قرن: ۵

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۴۲۶/۴۲۷/۴۳۷ ق)، قاری، مفسر، حافظ، مورخ، فقیه، ادیب و محدث. از اهالی نیشابور بود. وی از ابوطاهر بن خزیمه و ابوبکر بن مهران مقری و ابومحمد مخلدی و همطبقه‌ی آنان روایت کرده است. استادان بسیار دیده و احادیث بسیار شنیده است. ابوالحسن واحدی تفسیر را از او روایت کرده است. در علم قرآن او را یگانه‌ی زمان خود می‌دانستند. از آثار وی: «عرایس المجالس فی قصص الانبیاء»؛ «الکشف و البیان فی تفسیر القرآن» معروف به «تفسیر کبیر» یا «تفسیر ثعلبی»؛ «تاج العرایس»؛ «ربیع المذکرین». برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۲۰۶- ۲۰۵/ ۱)، دایره‌المعارف فارسی (۷۱۳/۱)، الذریعه (۶۷- ۶۶/ ۱۸، ۲۴۳- ۲۴۲/ ۱۵)، روضات الجنات (۲۵۷- ۲۵۵/ ۱)، ریحانه (۳۶۸- ۳۶۷/ ۱)، سیرالنبلاء (۴۳۷- ۴۳۵/ ۱۷)، کشف الظنون (۱۴۹۶، ۱۱۳۱)، الکنی و الالقاب (۱۳۱/۲)، لغت‌نامه (ذیل / احمد)، معجم الادباء (۳۸- ۳۶/ ۵)، الوافی بالوفیات (۳۰۸- ۳۰۷/ ۷)، وفیات الاعیان (۸۰- ۷۹/ ۱)، هدیه العارفین (۷۵/۱).

نواب همدانی

قرن: ۱۶

جنسیت: زن

ملیت: ایران

وی دختر عبدالله و شاعری ظریف و شوخ بود و در همدان می‌زیست.

برگرفته از کتاب: مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی
منابع زندگینامه: منبع: اعلام‌النساء، ۱۸۵ / ۱.

جاپلقی، علی‌اصغر

قرن: ۱۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۱۳۱۳- ۱۲۳۱ ق)، فقیه، مدرس و محدث امامی. در روستای جاپلق به دنیا آمد و چون پدرش از دانشمندان بزرگ دینی حوزه‌ی علمی بروجرد بود، مقدمات علوم را در جاپلق آموخت، سپس به بروجرد رفت و در آن شهر فقه و اصول و حدیث و رجال و تفسیر و منطق و کلام و حکمت و درایه را نزد پدر و حجه‌الاسلام بروجردی و شیخ مرتضی انصاری فراگرفت و از پدر و برادرش اجازه‌ی روایت یافت. سید علی‌اصغر پس از چندی اقامت در بروجرد به شهر قم رفت و به تحقیق و تالیف و تدریس پرداخت و درین شهر

در گذشت و در جوار حضرت معصومه (ع) به خاک سپرده شد. از آثار وی: «حج استدلالی»؛ «جامع المقاصد» در اصول فقه استدلالی؛ «طبقات الرواه»، در دو جزء؛ «طرائف المقال»، در علم رجال. برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم) منابع زندگینامه: تاریخ بروجرد (۴۲۲/۲)، الذریعه (۷۳/۵)، چهل سال تاریخ ایران (۲۱۸، ۷۷۳)، «المآثر و الاثار (۱۶۲).

جبله خراسانی

قرن: ۲

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(س دوم ق)، محدث. شیخ طوسی او را در شمار راویان حدیث و از اصحاب امام صادق (ع) یاد کرده و درباره‌اش گفته: «یحیی بن سالم از او حدیث روایت کرده است». برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم) منابع زندگینامه: رجال الطوسی (۱۶۴)، معجم رجال الحدیث (۳۵/۴).

جرادینی رازی، علی

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(س چهارم ق)، متکلم، فقیه و محدث امامی. وی از مردم خراذین یا جرادین ری بود. از زندگی وی و روزگاری که در آن بوده، چیزی نمی‌دانیم. نجاشی (م ۴۵۰ ق)، با چهار واسطه از وی روایت می‌کند. بیشتر رجال‌نویسان شیعه وی را به غلو متهم و نکوهش کرده‌اند و احادیثی را که از وی روایت شده ضعیف دانسته‌اند. علامه حلی نام وی را خراذینی آورده و در دیگر کتب رجال تحت عنوان خراذینی نیز آمده. وی در ری مقیم بود و در همان جا در گذشت. از جمله آثار وی: «آداب و المروات»؛ «الرد علی سلیمانیه» یا «سلیمانیه» که یکی از فرق غالی شیعه است. این کتاب که ردی بر غلات شیعه است غالی بودن وی را نفی می‌کند. برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم) منابع زندگینامه: الذریعه (۲۰۱/۱۰، ۱۲/۱)، رجال ابن داود (قسم ۴۸۴/۲)، رجال النجاشی (۷۹-۷۸/۲)، ریحانه (۱۲۳/۲-۳۹۹/۱)، ری باستان (۳۳۱/۲)، الفهرست للطوسی (۲۲۳)، لغت‌نامه (ذیل / جرادینی)، معجم رجال الحدیث (۶۸/۱۲).

جرجانی، اسماعیل، ابوبکر احمد

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۳۷۱-۲۷۷ ق)، فقیه، حافظ و محدث شافعی. یگانه زمان خود و شیخ شافعیان جرجان بود. از دوازده سالگی به دنبال حدیث رفت. از ابراهیم حلوانی و یوسف بن یعقوب قاضی، صاحب «سنن»، و ابن خزیمه و احمد بن محمد بن مسروق و محمد بن یحیی مروزی و

جعفر فریابی و عمران سختیانی و سراج و بَعُوی و همطبقه آنان در خراسان و حجاز و عراق و دیگر نقاط حدیث شنیدند. حاکم و ابوبکر بَرَقانی و حسین باشانی و ابوسعید نقاش و ابوالحسن طبری و ابوبکر جَرَجَرائی و دیگران از وی حدیث شنیدند. از اسماعیلی تصانیفی به جا مانده که نشانگر تبحر او در فقه و حدیث است. در جرجان در گذشت. از آثار وی: «الصحيح»، منطبق با اصول بخاری، در چهار مجلد؛ «معجم الشيوخ»؛ «مسند عمر»، در حدیث.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۸۳/۱)، تاریخ الاسلام (حوادث ۴۹۲-۴۸۹/۳۸۰-۳۵۱)، سیر النبلاء (۲۹۶-۲۹۲/۱۶)، الکامل (۱۱۱/۷)، کشف الظنون (۱۷۳۵)، معجم المؤلفین (۱۳۵/۱)، الوافی بالوفیات (۲۱۳/۶)، هدیة العارفين (۶۶/۱).

جرجانی، جمال‌الدین

قرن: ۱۰

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(ز ۹۲۹ ق)، دانشمند، فقیه، متکلم، ادیب و محدث امامی. وی در استرآباد به دنیا آمد و مقدمات علوم را در این شهر فراگرفت، سپس به هرات رفت و نزد ملاحسن حسابی به تحصیل علوم دینی پرداخت و شرح «اللوامع» و کتابهای دیگری را در محضر درس او فراگرفت. وی چندی به وزارت رسید، گویا با امیر غیاث‌الدین منصور دشتکی شیرازی مجادله و درگیری داشت، گویند وی با محقق کرکی مجالست و موانست داشت و از محقق کرکی «شرح قوشچی» را آموخت. از جمله آثار وی، شرح «تهذیب الاصول» علامه می‌باشد که در ۹۲۹ ق از تالیف آن فراغت یافت. این شرح در میان اصولیان شیعه بسیار معروف است.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الذریعه (۱۶۶/۱۳)، روضات الجنات (۲۱۱/۲)، فوائد الرضویه (۸۴).

جرجانی، شریف‌الدین، علی

قرن: ۸

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۸۱۶-۷۴۰ ق)، شاعر، متکلم، حکیم و محدث حنفی. در قریه‌ی طاعون استرآباد تولد یافت. در همان جا به کسب علوم پرداخت و برای تکمیل تحصیلات به شیراز رفت و در آنجا نزد قطب‌الدین رازی و محقق دوانی بود و از استادش قطب‌الدین روایت کرد. پسرش و جلال‌الدین محمد بن عبدالعزیز الشافعی و شیخ منصور بن حسن کازرونی نیز از او روایت کرده‌اند. قاضی نورالله به گواهی شاگردان جرجانی، سید محمد نوریبخش و شیخ محمد بن ابی‌جمهور احسائی، او را شیعه می‌دانند. شاه شجاع در سال ۷۷۹ ق او را به شیراز برد و در مدرسه‌ی دارالشفاء به تدریس گماشت. جرجانی بعد از فتح شیراز به دست تیمور گورکانی به سمرقند فرستاده شد و در این شهر با سعدالدین تفتازانی محاورات و مباحثاتی داشت. بعد از مرگ تیمور به شیراز آمد و در همان جا در گذشت. از جمله آثار وی: «الاصول المنطقیه»؛ «الترجمان فی لغات القرآن»؛ «حاشیه بر شرح مطالع»؛ «حاشیه‌ی شرح حکمه العین»؛ «حاشیه آداب البحث»؛ «رساله‌ی القدر»؛ «حاشیه شرح شمسیه»؛ «حاشیه مشکاه المصابیح»؛ «رساله در تقسیم علوم»؛ «رساله در وجود»؛ «شرح التذکره النسیره»؛ «تعریفات».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۱۶۰- ۱۵۹/۵)، تاریخ ادبیات در ایران (۹۲، ۹۱، ۸۸، ۴/ ۲۹۲، ۲۹۱- ۳/ ۲۹۱)، تاریخ نظم و نثر (۱۹۱- ۱۹۰)، حبیب السیر (۵۴۷- ۵۴۶/۲)، رشحات عین الحیات (۱۹۰- ۱۸۶/۱)، روضات الجنات (۲۹۴- ۲۸۷/۵)، دایره المعارف فارسی (۷۳۴/۱)، الذریعه (۱۸۵، ۱۳۷، ۱۳۶، ۱۳۳، ۱۲۸، ۱۲۵، ۷۶، ۷۵، ۷۳، ۷۲، ۶/ ۷۰، ۴۲/۱۵، ۷۳/۲۳، ۲۲۲/۲۴، ۳۲۴، ۳۰۸، ۱۹/ ۲۰۵/۵، ۳۸۴/۲۲، ۵۶/۲۵، ۴۹/۱۷)، ریحانه (۲۱۷- ۲۱۳/۳)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۹/۹)، فرهنگ ادبیات فارسی (۱۶۲- ۱۶۱)، کشف الظنون (۲۲۹)، الکنی واللقاب (۳۶۰- ۳۵۸/۲)، لغت‌نامه (ذیل/ جرجانی)، مجالس المومنین (۲۲۰- ۲۱۷/۲)، معجم المؤلفین (۲۱۶/۷)، هدیه الاحباب (۱۶۱)، هدیه العارفین (۷۲۹- ۷۲۸/۱).

جزایری شوشتری، عبدالصمد

قرن: ۱۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۱۳۳۷- ۱۲۴۳ ق)، فقیه اصولی و محدث. از نوادگان سید نعمت‌الله جزایری بود. در شوشتر به دنیا آمد. مقدمات علوم را در زادگاهش فراگرفت، سپس به عراق رفت و در نجف به مجلس درس شیخ انصاری و میرزای شیرازی پیوست. از بزرگانی چون میرزا حبیب‌الله رشتی و حاج شیخ جعفر شوشتری و حاج ملا-علی میرزا خلیلی اجازه گرفت. پس از چندی به شوشتر بازگشت و عهده‌دار مرجعیت امور مذهبی مردم شد. وی در نجف به خاک سپرده شد. شوشتری در اغلب زمینه‌های علوم اسلامی کتابهایی نوشته است. از جمله آثار وی: «الاجازات»؛ نظم «کافیه‌ی» ابن حاجب، در نحو؛ «التحفه النظامیه»؛ تعلیقه بر «رسائل» شیخ انصاری؛ «فصل الخطاب»، در تفسیر آیه «ان الله اشتری...»؛ حاشیه‌ی «الروضه البهیة» در شرح «اللمعه الدمشقیة»؛ «شرح نتیجه الأنظار»، منظومه عبدالرحیم شوشتری؛ «المحاکمات» میان صاحب «قوانین» و صاحب «فصول»؛ «نقد البیان و بناء التبیان»؛ «رساله المنطق».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: اعیان الشیعه (۱۷/۸)، الذریعه (۲۷۴- ۲۷۳/۲۴، ۱۳۳/۲۰، ۲۲۹- ۲۲۸/۱۶، ۹۹/۱۴، ۹۵/۶، ۴۷۸/۳، ۲۱۷، ۱۶۴/۱)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۱۱۳۳- ۱۱۳۲/۱۴)، گنجینه‌ی دانشمندان (۴۰۸- ۴۰۷/۵)، مکارم الآثار (۱۲۰۶- ۱۲۰۵/۴).

جزایری شوشتری، عبدالله

قرن: ۱۲

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۱۱۷۳ ق)، ادیب، محدث، مورخ و فقیه شیعی. یکسر مذهب اخباری داشت و منکر طریقه‌ی اجتهاد بود. وی از مشایخ اجازه‌ی روایت سید نصرالله مدرس بود و خودش نیز از پدرش و سید امیر محمدحسین خاتون آبادی روایت می‌کرد. از آثار وی: «الاجازة الکبیره»؛ «اجوبه مسائل السید علی نهاوندی»؛ «الانوار الجلیة»؛ «التذکره فی التاریخ تستر»؛ «تاریخ شوشتر»؛ «حاشیه ریاض السالکین»؛ «حاشیه نقد الرجال»؛ «شرح مفاتیح الحکام»، ملا محسن فیض؛ «شرح نخبه‌ی» فیض؛ «الذخیره الباقیه»؛ «الحاشیه علی اربعین البهای».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: اعیان الشیعه (۸۷/۸)، الذریعه (۳۸۲- ۳۸۱/۲۱، ۲۵۴/۲۰، ۱۰۲/۱۴، ۱۵/۱۰، ۸۴۲، ۹/ ۶۹۴، ۲۵، ۱۳/۶، ۸۹/۴، ۲۴۵-

۲۴۳/۳، ۴۲۴-۴۲۳/۲)، روضات الجنات (۳۷۲، ۲۵۳-۲۴۹/۴)، ریحانه (۱۱۵/۳)، فرهنگ سخنوران (۷۱۶-۷۱۵)، فوائد الرضویه (۲۵۷-۲۵۶)، الکنی واللقاب (۳۳۲/۲)، لغت نامه (ذیل / جزایری)، معجم المؤلفین (۱۶۰/۶).

جزایری شیرازی، محمد مؤمن

قرن: ۱۱

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۱۱۳۰-۱۰۷۴ ق)، عالم، محقق، متکلم، محدث، فقیه و شاعر امامی. وی در شیراز به دنیا آمد و در آن شهر به کسب علم و تحصیل معارف پرداخت، سپس به دیگر شهرها سفر کرد و از محضر بزرگانی چون مولی شاه محمد شیرازی و مولی مسیح الزمان فسوی و حکیم محمدهادی بهره گرفت و از علامه مجلسی و شیخ حر عاملی و امثال آنها به دریافت اجازه نایل شد. سید عبدالحی در «نزهة الخواطر» استادان وی را در هر رشته به تفصیل آورده است. محمد محسن شیرازی از شاگردان او است. تألیفات و آثار وی بالغ بر سی و نه کتاب و رساله است که برخی از آنها به چاپ رسیده. از جمله: «مجالس الاخبار و مجالس الاخیار» در هفت جلد؛ «خزانة الخیال المشحونة من طرق المعانی والالفاظ الموزونة بامثال اللال»، در سه مجلد؛ «طیف الخیال فی مناظره بین العلم والمال»، و شرح آن «تعبیر طیف الخیال»؛ «تمیمه لفوائد»؛ «دیوان» شعر.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: اعیان الشیعه (۴۵/۱۰)، ایضاح المکنون (۵۳۶، ۴۲۹/۲، ۴۲۸، ۳۴۷-۳۲۲/۱)، الذریعه (۳۵۸-۳۵۷/۱۹، ۱۹۶/۱۵، ۱۵۶/۷، ۴۳۵، ۲۱۰-۲۰۸/۴)، فوائد الرضویه (۶۰۰-۵۹۹)، معجم المؤلفین (۶۹/۱۲)، هدیه العارفین (۳۱۰/۲).

جزائری، نعمت‌الله

قرن: ۱۱

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(قس. نعمة الله): جزائری. سید نعمت‌الله بن عبدالله جزائری شوشتری (ف. ۱۱۱۲ ه. ق)، از اکابر متأخرین علمای امامیه که در فقه و حدیث و تفسیر و ادب و علوم عربی متبحر و استاد بود. وی از شاگردان علامه‌ی مجلسی و ملامحسن فیض کاشانی است و از تألیفات او: انس الوحید، حاشیه‌ی استبصار، حاشیه‌ی شرح جامی، شرح روضه کافی، شرح کبیر، نور الانوار و هدیه‌ی المؤمنین است. برگرفته از کتاب: فرهنگ فارسی معین (جلد ششم)

جزری، سلمی

قرن: ۹

جنسیت: زن

ملیت: ایران

ثلث اول قرن نهم هجری، از زنان دانشمند و محدث. وی دختر شمس‌الدین محمد ابن الجزری، (۸۳۴ / ۸۳۳ ق)، محدث، مورخ، متکلم و قاری متبحر اهل سنت، و خواهر فاطمه جزری و عایشه جزری بود. این بانو در هوش و استعداد و حافظه کم‌نظیر بود.

برگرفته از کتاب: مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی

منابع زندگینامه: منبع: اعلام النساء، ۲۵۵ / ۲ تاریخ مشاهیر کرد، ۱۲۱ / ۱؛ ریحانة‌الادب، ۴۱۰-۴۰۸ / ۱.

جزری، شمس‌الدین، ابوالخیر محمد

قرن: ۹

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۸۳۴/۸۳۳ ق)، محدث، متکلم شافعی، قاری و مورخ. معروف به ابن جزری. در دمشق به دنیا آمد و همان جا نشو و نما یافت. وی در زهد و تقوی معروف بود و در سیزده سالگی قرآن را حفظ کرد و بعد از آن اوقات خود را صرف تحصیل حدیث کرد. جزری در نوزده سالگی به قاهره رفت و در سیزده قسم قرائت، مهارتی به دست آورد. از ابوالفدا و ضیاءالدین و شیخ‌السلام بلقینی اجازه‌ی فتوی گرفت. او در دوره‌ی تیموری به سمرقند دعوت شد و تا زمان امیر تیمور در ماوراءالنهر ماند و بعد از مرگ وی به دارالسلطنه هرات شتافت و در آخر عمر به شیراز رفت و متصدی قضاوت شیراز شد و همان جا درگذشت. برخی از آثار وی: «المقدمه الجزریه»، در تجوید؛ «التمهید فی علم التجوید»؛ «النشر فی القرآت العشر»؛ «غایه النهایه فی طبقات القراء»؛ «اسنی المطالب فی مناقب علی بن ابی طالب»؛ «الهدایه فی علم الروایه»؛ «المصعد الاحمد فی ختم مسند الامام احمد»، در حدیث؛ «التاریخ»؛ «عقد اللالی فی الاحادیث المسلسله العوالی».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۲۷۵-۲۷۴ / ۷)، ایضاح المکنون (۷۲۳، ۵۴۴، ۴۸۱، ۴۴۷، ۲۲۷، ۱۱۰ / ۲، ۵۳۹، ۳۱۵، ۱۶۸، ۱۵۱، ۸۱، ۲۶، ۸، ۱ / ۱)، حبیب السیر (۵۴۸/۳)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (۴۷۶-۴۷۵ / ۳)، دایرة‌المعارف الاسلامیه (۱۲۰-۱۱۸ / ۱)، روضات الجنات (۱۰۷-۱۰۶ / ۸)، ریحانه (۴۱۰-۴۰۸ / ۱)، کشف الظنون (۲۰۴۲، ۲۰۲۸، ۱۹۵۲، ۱۸۵۹، ۱۸۰۳، ۱۷۹۹، ۱۶۹۹، ۱۴۹۷، ۱۳۲۳، ۱۱۵۰، ۱۱۳۲، ۱۱۱۸، ۱۱۰۵، ۷۴۳، ۶۶۹، ۶۲۱، ۵۲۰، ۴۸۴، ۴۲۱، ۳۸۹، ۲۹۵، ۲۹۰، ۲۷۷، ۲۱۱، ۲۰۰، ۱۵۲، ۱۵۰، ۱۲۸، ۱۱۴، ۵۳)، الکنی و الالقاب (۱۴۶/۲)، لغت‌نامه (ذیل / جزری)، معجم الموفین (۲۹۲-۲۹۱ / ۱۱)، هدیه الاحباب (۱۱۹)، هدیه العارفین (۱۸۸-۱۸۷ / ۲).

جزری، عایشه

قرن: ۹

جنسیت: زن

ملیت: ایران

ز اواسط قرن نهم هجری، از زنان فقیه و محدث. وی دختر ابن الجزری، شمس‌الدین محمد (۸۳۴ / ۸۳۳) محدث، مورخ، متکلم و قاری متبحر بود و مردان را از پشت پرده درس می‌داد. خواهرانش فاطمه جزری و سلمی خاتون جزری از زنان دانشمند زمان خود بودند.

برگرفته از کتاب: مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی

منابع زندگینامه: منابع: تاریخ مشاهیر کرد، ۱۲۴ / ۱؛ خیرات حسان، ۱۶۸ / ۳.

جزری، فاطمه

قرن: ۹

جنسیت: زن

ملیت: ایران

نیمه دوم قرن نهم هجری، از زنان محدث. وی دختر ابن الجزری (۸۳۴-۸۳۳ ق)، محدث، مورخ، متکلم و قاری متبحر اهل سنت بود. او قرآن مجید را از حفظ داشت و طلاب مرد و زن را درس می‌داده است. خواهرانش سلمی خاتون جزری و عایشه جزری از زنان دانشمند زمان خود بودند.

برگرفته از کتاب: مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی

منابع زندگینامه: منابع: تاریخ مشاهیر کرد، ۱۲۴ / ۱؛ خیرات حسان ۱۸ / ۲.

جعفری، ابوالقاسم زید

قرن: ۶

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(س ششم ق)، محدث و متکلم امامی. معروف به جعفری. پس از تکمیل مقدمات و فنون ادب نزد افاضل علمای خاندان خود، فقه و حدیث را از حوزه‌ی درس امام شمس‌الاسلام ابومحمد حسن ابن بابویه معروف به حسکا، جدّ شیخ منتجب‌الدین، فراگرفت و به مقام علمی نائل شد. سپس به تألیف و تدریس پرداخت و کرسی فتوی را به دست گرفت و جمعی از علمای امامیه در حوزه‌ی او تربیت یافتند. از جمله آثار وی: «الدعوات عن زین العابدین (ع)» که این کتاب غیر از ادعیه‌ی «صحیفه‌ی سجاده‌ی» است؛ «المغازی والسير».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الذریعه (۲۹۱/ ۲۱، ۲۰۲/۸)، فهرست منتجب‌الدین (۸۰)، معجم رجال‌الحديث (۳۳۵/۷).

جمال‌الدین ابوالحجاج یوسف

قرن: ۸

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۷۴۲ ق)، محدث و عالم دینی. وی معاصر با امیر شیخ حسن چوپانی بود. شیخ جزری در وصف او نوشته: «که بعد از او، مثل او دانشمندی دیده نشده است». از آثار وی کتابی است به نام: «تهذیب‌الکمال»، در اسماء رجال.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: حبيب السیر (۲۳۲- ۲۳۱ / ۳)، كشف الظنون (۱۵۰۹)، هدیة العارفين (۵۵۷- ۵۵۶ / ۲).

جمعه

قرن: ۱۶

جنسیت: زن

ملیت: ایران

از زنان محدث. وی دختر احمد بن محمد بن عبید و از اهالی نیشابور بود. و ابوحامد اسفراینی او را می‌ستود و گرامی می‌داشت. به بغداد سفر کرد و در آنجا از ابوعمر بن حمران و ابوحامد حافظ و عبدالله بن محمد بن عبدالوهاب رازی و بشر بن محمد یاسین و ابوبکر طرازی حدیث روایت کرد. ابومحمد خلال و عیدالغزیز بن علی ازجی و ابوالحسین محمد بن محمد شروطی از او حدیث روایت کرده‌اند.

برگرفته از کتاب: مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی
منابع زندگینامه: منبع: اعلام النساء ۱ / ۲۰۵.

جنید بغدادی، ابوالقاسم جنید

قرن: ۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(ح ۲۹۸ / ۲۹۷ - ۲۲۰ ق)، محدث و صوفی. معروف به سید الطایفه، طاووس العلماء و سلطان المحققین. شهرت قواری و خزازی وی به جهت اشتغال او به خزفروشی و آبگینه‌فروشی بود. اصل وی از نهاوند و منشاء و مولدش بغداد بود، در همین هر زندگی کرد و در همان جا بدرود حیات گفت و در قبرستان شونیزیه بغداد دفن شد. جنید خواهرزاده سری سقطی بود و در فقه بر مذهب ثوری بود و از معاصران و مصاحبان شبلی، حارث محاسبی و محمد بن علی قصاب بود. او همچنین از مشایخ تازی تصوف علی الاطلاق است. اگر بخواهیم در قرن سوم دو سه نمونه برای تصوف انتخاب کنیم، جنید در صدر آنها قرار می‌گیرد. جنید در میان مشایخ وقت این مزیت را داشت که علم را با حال جمع می‌کرد، چنانکه اگر کسی علم او را می‌دید آنرا بر حال وی ترجیح می‌داد و اگر حالش را می‌دید آنرا بر علمش رجحان می‌نهاد. از جمله آثار وی: «امثال القرآن المحبۃ»؛ «المقصد الی الله تعالی»؛ «معانی الهمم فی الفتاوی الصوفیه»؛ «السر فی انفس الصوفیه».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۱۳۸ - ۱۳۷ / ۲)، تاریخ بغداد (۲۴۹ - ۲۴۱ / ۷)، تاریخ گزیده (۶۴۶)، تاریخ نظم و نثر (۷۵۳، ۶۳۰)، تذکره الاولیاء (۳۶ - ۳۵ / ۲)، ترجمه‌ی رساله‌ی قشیری (۵۱)، تعلیقات اسرار التوحید (۶۹۳)، جستجو در تصوف (۱۲۱ - ۱۱۴)، حلیه الاولیاء (۲۸۷ - ۲۵۵ / ۱۰)، دائره‌المعارف الاسلامیه (۱۵۱/۷)، دائره‌المعارف البستانی (۵۷۶/۶)، دائره‌المعارف فارسی (۷۶۷/۱)، روضات الجنات (۲۴۸ - ۲۴۲ / ۲)، ریحانه (۴۳۴ - ۴۳۲ / ۱)، سیر النبلاء (۷۰ - ۶۶ / ۱۴)، صفة الصفوة (۱۶/۲)، طبقات الصوفیه سلمی (۱۶۳ - ۱۵۵)، طبقات الصوفیه هروی (۲۰۲ - ۱۹۵)، الفهرست لابن الندیم (۳۴۸)، الکامل (۱۳۸/۶)، کشف الظنون (۱۸۰۶، ۱۷۲۷)، کشف المحجوب (۱۶۱)، لغت‌نامه (ذیل / جنید)، معجم المؤلفین (۱۶۲/۳)، نفحات الانس (۷۹ - ۸۲)، وفيات الاعیان (۳۷۵ - ۳۷۳ / ۱)، هدیة العارفين (۲۵۸/۱).

جوادی آملی، عبدالله

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

استاد فرزانه و حکیم متأله، حضرت آیت‌الله جوادی آملی در سال ۱۳۱۲ (ه.ش) در خانواده‌ای روحانی در شهرستان آمل متولد شدند. پدر ایشان از علما، وعاظ و زهاد مشهور آمل بودند. پس از گذران تحصیلات دوران ابتدایی در سال ۱۳۲۴ (ه.ش) شوق پدر و فرزند به دروس دینی موجب شد تا ایشان در حوزه‌ی علمیه آمل مشغول تحصیل شوند. وی در مدت پنج سال نزد اساتید مبرز و متقی که بعضاً شاگرد مرحوم آخوند خراسانی بودند تا حدی سطوح عالی‌ی مقدمات، فقه، اصول و حدیث را فرا گرفتند. سپس در سال ۱۳۳۰ (ه.ش) از آمل به تهران هجرت نموده و با راهنمایی پدر بزرگوارشان به حضور آیت‌الله شیخ محمدتقی آملی (ره) که از اعظام عصر بود، رسیدند و از آن طریق به مدرسی مروی راهنمایی گردیدند و سطوح عالی و معقول را در آن محضر شریف فرا گرفتند. این سیر علمی تا سال ۱۳۳۵ (ه.ش) ادامه یافت و در آن دوره، کتابهای منظومه، اشارات و بعضی از اسفار را نزد اساتید مبرزی همچون آیت‌الله شعرانی (ره) و آیت‌الله الهی قمشه‌ای (ره) فرا گرفتند و نیز مقداری از خارج فقه و اصول را نزد استاد والامقام، آیت‌الله شیخ محمدتقی آملی (ره) تلمذ کردند و در سال ۱۳۳۵ (ه.ش) به دلیل جامعیت حوزه‌ی علمیه قم، وارد قم، شهر کریمه‌ی اهل بیت، حضرت معصومه (سلام‌الله‌علیها) شدند و در آنجا از محضر آیت‌الله العظمی السید محمدحسین البروجردی بهره بردند و نیز از درس فقه فقیه نامدار، آیت‌الله محقق داماد (ره) به مدت سیزده سال، و از محضر استاد، امام خمینی (ره) یک دوره‌ی اصول به مدت هفت سال را درک کردند. همچنین ایشان به حضور استاد مسلم، علامه طباطبایی (ره) رسیدند و مباحث تکمیلی اسفار، خارج حکمت متعالیه عرفان اسلامی و مباحث عالی‌ی تفسیر حدیث و قرآن را در جلسات خصوصی از محضر آن استاد گرانقدر فرا گرفتند. ایشان از اوان حضور در تهران و نیز پس از هجرت به قم و تاکنون که حدود چهل سال می‌باشد، انواع دروس معقول و منقول را تدریس کرده‌اند؛ به گونه‌ای که اکنون از بزرگترین رهبران فکری جهان اسلام، در ابعاد مختلف اسلامی به شمار می‌آیند و شاگردان فراوانی در علوم مختلف اسلامی برای عالم اسلام تربیت نموده‌اند.

از توفیقات الهی ایشان، مداومت با معارف الهی خصوصاً قرآن مجید است که انواع حقایق دینی را از طریق تفسیر قرآن در جهان اسلام منتشر کرده‌اند.

آیت الله جوادی آملی و وقف :

واقف بزرگوار، حکیم متأله و اندیشمند گرانقدر استاد آیت‌الله جوادی آملی است که نامشان ما را از هر گونه تعریف و توصیفی در ابعاد شخصیتی ایشان بی‌نیاز می‌کند و چهره معنوی و علمی ایشان در قلمرو فرهنگ و معارف اسلامی درخشان‌تر از آن است که این قلم را توان تصویر باشد. دیدگاهها، مقاصد و منویات واقف محترم که در قالب عبارات بلیغ و مشرب عمیق عرفانی در وقف‌نامه مطرح شده است قابل توجه و تعمق است. بویژه توجه دادن خواننده گرامی به این نکته مفید و لازم به نظر می‌رسد که در این وقف‌نامه یکبار دیگر آیین و سنت نیکوی وقف‌نامه‌نویسی که به عنوان یک سند فقهی، حقوقی و تاریخی همواره در گذشته مورد توجه واقع می‌شده است مدنظر قرار گرفته و علاوه بر آن به ظرایف وقف و اهمیت آن در شریعت نبوی (ص) و نیات واقف و خصوصیات عین موقوفه و تکلیف آینده و سایر موارد فقهی و حقوقی آن به سبکی آموزنده اشاره شده است؛ اموری که متأسفانه در وقف‌نامه‌های جدید یا متروک مانده و یا به صورت ناقص بدان پرداخته می‌شود. در هر صورت اصل وقف‌نامه خود مشکلی است عطارشان و از بیان عطار بی‌نیاز. سردبیر وقف‌نامه حضرت آیت الله جوادی آملی بسم الله الرحمن الرحیم و آیه نستعین الحمد لله البدی یاخذ الصدقات و یربها و صلی الله علی رسولہ الذی یطهر نفوس المتصدقین و یرکبها بها، و علی اهل بینه الذین استنوا بسنته (ص) فیها، واللعن علی اعدائهم الذین نبذوها وراء ظهورها. بعد از ثنا و تحیت چنین گوید، عبد محض خدایی که حق مطلق و هستی صرف است: هیچ موجود امکانی مالک چیزی نبوده. ذاتا، وصفا و فعلاً بلکه اثراً، فانی در ذات، صفت، فعل و اثر خداوند می‌باشد، اسناد هر گونه هستی به غیر خداوند مجاز است؛ و اگر اسناد شأنی از شئون هستی به غیر خدا صحیحاً بررسی شود، سبک مجاز از مجاز می‌باشد؛ زیرا وقتی اسناد اصل هستی به غیر خدا، مجاز بود، اسناد شأنی از شئون آن به غیر خدا، مجاز مضاعف خواهد بود.

این مطلب عمیق توحیدی، در دنیا برای موخ‌دان راستین، چونان رسول گرامی (ص) حلّ شد، قل لا املک لنفسی نفعا ولا ضرّاً... لیس لک من الامر شیء... و برای دیگران در معاد، روشن می‌گردد، یوم لا تملک نفس لنفس شیئا. زیرا، قیامت، ظرف ظهور چنین حقیقت توحیدی است، نه وعائی برای حدوث آن. البته، در دنیا برای حفظ نظام انسانی، بسیاری از امور، به غیر خدا اسناد مالکانه داده می‌شود، و بر همین اساس، اشخاصی مالک، و اشیائی مملوک، و عقود و ایقاعاتی، ممضی، و عهدی ایفاء می‌گردد. انسان مؤمن که به خداوند هستی ایمان آورد و با او بیعت نمود، یعنی جان، مال و همه شئون مجازی خود را به خداوند بیع کرد، بعد از آن هرگونه تصرفی را در ذات، وصف، فعل و اثر خود، مسبوق به اذن خدا قرار داده و تصرف در شأنی از شئون هستی خویش را بدون اذن او غاصبانه می‌داند، و از خود چیزی ندارد، تا آن را مورد معامله قرار دهد، و اگر چنین کرد، حتماً به عنوان امتثال فرمان مالک حقیقی خواهد بود. لذا اینجانب عبدالله واعظ جوادی معروف به جوادی آملی، نه به عنوان مالک و ولی، و نه به عنوان خلیفه مالک یا وکیل و نائب او، بلکه به عنوان عبد اَبق که به مولای شفیق و رفیق خود برگشت، درباره خانه ملکی و متصرفی شهر قم، عهد و قراری با مولای غیب و شهودم بستم که ذیلاً بعد از فصول دهگانه، مشروح می‌شود. ۱- مهم‌ترین هدف بعثت، تزکیه نفوس و تعلیم کتاب آسمانی و حکمت است، نمونه‌های وافری از هر دو رشته علمی و عملی در قرآن مجید بیان شد، یکی از بارزترین مصداق تزکیه همانا تأدیه صدقه می‌باشد، و کاملترین مصداق صدقه، وقف است که اصل آن ثابت و فرع آن با دوام اصل مزبور، جاری خواهد بود، و هیچ صدقه‌ای چون وقف، چنین مزیت جاودانه را واجد نیست. اطلاق صدقه بر وقف، حبس، سکنی، عمری، رقی، و نیز بر زکات مال و زکات فطر و نظائر آن برای آن است که امور مزبور، نشانه صداقت ایمان و صدق متصدّق و واقف می‌باشد. ۲- فضیلت صدقه که وقف مصداق بارز آن است، در این است که خداوند شخصا او را می‌پذیرد، و دریافت می‌نماید چنانکه فرمود: أَلَمْ يَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ هُوَ يَقْبَلُ التَّوْبَةَ عَنْ عِبَادِهِ وَيَأْخُذُ الصَّدَقَاتِ، بنابراین دریافت رسول اکرم (ص)، مظهر آخذ خدا خواهد بود، و جمع بین آیه مزبور و آیه خُذْ مِنْ أَمْوَالِهِمْ صَدَقَةً تُطَهِّرُهُمْ وَتُزَكِّيهِمْ بها، آن خواهد شد که، و مَا أَخَذَتْ إِذِ أَخَذَتْ، وَلَكِنَّ اللَّهَ أَخَذَ. ۳- چون صدقه که، وقف، فرد کامل آن می‌باشد، مُطَهَّرُ نَفْسٍ از اوساخ، و مُزَكِّي رُوحٍ از ادناس و اقدار است، امید آن خواهد بود که چنین روح طاهر از دَرَن و رِین، توانای ادراک صحیح وحی الهی باشد، زیرا، سروش غیب را جز طاهران طائر باغ ملکوت و طائران طاهر از دَنَس مُلک، مَسَّ نمی‌کنند،... لَا يَمَسُّهُ إِلَّا الْمُطَهَّرُونَ. ۴- از آن جهت که صدقه و وقف، که مصداق بارز آن است، بسیار ظریف و شفاف می‌باشد، با اندک غبار گردِ مَنّت و اذیت، غبارین و متوسخ شده، و شایسته صعود به بارگاهی که جز، کلم طیب، چیزی به اوج عروج آن بار نمی‌یابد، الیه یصعد الکلم الطیب، نخواهد بود، لذا ندای قرآن مجید چنین است: يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَبْطُلُوا صِدَقَاتِكُمْ بِالْمَنِّ وَالْأَذَى. ۵- چون صدقه جاری همانند سنّت ساری از آثار سودمند می‌باشد، و تا برقرار است، روح صاحب آن در دارالقرار قریرالعين خواهد بود، و خداوند، قادم را چون غابر می‌نگارد، نَكْتُبُ مَا قَدَّمُوا وَآثَارَهُمْ، و جزء اعمال بَرّ متوفی محسوب می‌گردد، اجر جزیل آن در قرآن و سنّت اهل بیت عصمت و طهارت علیهم السلام کاملاً بیان شد،... وَالْمُتَصَدِّقِينَ وَالْمُتَصَدِّقَاتِ... أَعْيَدَ اللَّهُ لَهُمْ مَغْفِرَةً وَأَجْرًا عَظِيمًا... يُضَاعَفُ لَهُمْ وَلَهُمْ أَجْرٌ كَرِيمٌ - لیس یتبع الرجل بعد موته من الاجر، الا ثلاث خصال: صدقه اجراها فی حیاته، فهی تجری بعد موته، و سنّه هدی سنّها، فهی یعمل بها بعد موته، او ولد صالح یدعو له - و چون معیار در ثواب، همان اثر صالح است، ذکر امور سه‌گانه در این حدیث یا امور شش‌گانه در حدیث دیگر، از باب تمثیل است، نه تعیین، لذا علم صائب، فرزند صالح، سنّت صحیح، وقف جاری، سیرت ساری و مانند آن مایه روح و ریحان روح رائج الی الله خواهد بود. ۶- چون اثر نافع صدقه که وقف مصداق روشن آن می‌باشد، همانند دیگر واقعیت‌های دینی، هنگام احتضار ظاهر می‌شود، محرومان از چنین فیض فوزآوری، درخواست ارتجاع به دنیا را بجای تسریع رجوع الی الله، و رجعت به وطن اصلی، مطرح می‌کنند، و به شیوه نکویده اَتَسْبِدِلُونَ الَّذِي هُوَ اَدْنَى بِالَّذِي هُوَ خَيْرٌ، اَنَا لِلَّهِ وَ اَنَا اِلَيْهِ راجِعُونَ را، به، رَبِّ ارْجِعُونِ... مبدل ساخته، و تمنی کاذب را به جای رجای صادق، در سقیفه خیال و قیاس و گمان و وهم نشانده، آنگاه چنین می‌گویند:... فَأَصْدَقُ وَ اَكُنْ مِنْ

الصَّالِحِينَ - و به منظور پرهیز از چنین استبدال ناپسند، صاحب ولایت کبری، حضرت علی بن ابی طالب امیرالمؤمنین، علیه افضل صلوات المصلین فرمود: الصَّدَقَةُ وَالْحَبْسُ ذَخِيرَتَانِ فَدَعُوهُمَا لِيَوْمِهِمَا. ۷- از آن جهت که اهل بیت طهارت و عصمت صلوات الله عليهم اجمعين، قرآن ناطق‌اند، و در تمام حسنات، امامت امت را به عهده دارند، و قبل از دیگران به وحی الهی مؤمن و به حکم آن معتقد، و به احکام آن عامل‌اند، لذا رسول گرامی (ص) و اهل بیت معصوم (ع) آن حضرت (ص) اقدام به وقف کرده‌اند، درباره پیامبر گرامی (ص) چنین آمده است: تصدق رسول الله (ص) باموال جعلها وقفا، و كان يُنفق منها على أضيافه، و أوقفها على فاطمة عليها السلام... - و درباره حضرت امیرالمؤمنین، علیه السلام، آمده است: كان عبدا لله، قد أوجب الله له الجنة، عمد الى ماله فجعله صدقةً متولَّهً تجرى بعده للفقراء و قال: اللهم انما جعلت هذا لتصرف النار عن وجهي و لتصرف وجهي عن النار، و حضرت صدیقه کبری، فاطمه زهرا صلوات الله عليها، اموالی را وقف فرموده و تولیت آن را به حضرت امیرالمؤمنین (ع)، آنگاه به امام مجتبی حسن بن علی علیهما السلام، سپس به سید شهدا حضرت حسین بن علی علیهما السلام، روحی لمضجعه الشریف الفداء و بعد از آن حضرت به فرزند بزرگ تر که علوی و فاطمی باشد، نه علوی محض، سپرد، و همچنین از سائر معصومین علیهم السلام رسیده است که مال خود را به عنوان وقف، صدقه جاری قرار داده‌اند، حتی درباره حضرت سید شهدا (ع) رسیده است که نواحی قبر شریف خود را از اهل نینوی و غاصریه به شصت هزار درهم ابتیاع فرمود، و آن را بر ایشان تصدق نمود. ۸- چون اصحاب متعهد اهل بیت طهارت و عصمت، همواره، به آن ذوات مقدس ائساء داشته‌اند، لذا هر صحابی متمکن، اقدام به وقف می‌نمود، چه اینکه از جابر روایت شده لم یکن من الصحابة ذو مقدرة الا وقف وقفا. ۹- همان طوری که وقف، فضیلت فراوان دارد، هدم آن به فروختن، هبه کردن، ارث بردن و مانند آن، رذیلت وافری را به همراه دارد که حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام درباره وقف چشمه یثبع چنین فرمود:... هی صدقه، بتة بتلات فی حجج بیت الله و عابری سبیل، لا تباع و لا توهب و لا تورث فمن باعها او وهبها فعليه لعنة الله والملائكة والناس اجمعين، لا يقبل الله منه صرفا ولا عدلا. ۱۰- شرح صدر، سعه نظر، جامعیت اسلام و همگانی و همیشگی بودن آن، ایجاب می‌نماید که جهانی بیندیشد، و سراسر گیتی را مشمول لطف خود قرار دهد چنانکه رسول گرامی چنین دینی، رحمة للعالمین معرفی شد. لذا وقف بر جامعه بشری، اعم از مسلم و کافر، ذمی و حربی مادامی که اعانت بر عصیان و تعاون بر اثم نباشد، جایز است و آیه مبارک و کریم، لاینهاکم الله عن الذین لم یقاتلوکم فی الدین و لم یخرجوکم من دیارکم ان تبروهم و تقسطوا الیهم ان الله یحب المقسطین، گواه آن می‌باشد. اکنون که خطوط کلی صدقه جاری، طی ده فصل بیان شد، به اصل مطلب می‌پردازم، و آن اینکه وقف صحیح شرعی - جامع همه شرایط واقف، موقوف علیه، موقوف و وقف - نمودم خانه ابتیاعی، ملکی و متصرفی خودم را که واقع است در: قم، خیابان ارم (آیه الله نجفی مرعشی) پشت مسجد آیه الله گلپایگانی، جنب مدرسه علمیه سعادت (جنوب و جنوب شرقی) برای مدرسان، محققان، مؤلفان، پژوهشگران علوم و معارف الهی مانند تفسیر، فلسفه الهی، کلام، فقه، اصول و سائر دانش‌های دینی، الی ان یرث الله الارض و من علیها. تولیت آن مادامت الحیوة، در اختیارم می‌باشد، و بعد از توفی و ادراک لقاء الله، به فرزندم جناب حاج شیخ مرتضی واعظ جوادی است، چنانکه تولیت مدرسه علمیه سعادت را که در اختیارم است و تعیین متولی بعد از من نیز به اختیارم می‌باشد، بعد از وفاتم، در اختیار مشارالیه خواهد بود، و تولیت مدرسه و خانه وقفی بعد از عمر طولانی نامبرده، به فرزند روحانی از خاندان اینجانب می‌باشد، و اگر خدای نخواست، از این خاندان، کسی روحانی نشد، به فرزند بزرگ این خاندان خواهد بود. تمام کتاب‌ها و سائر لوازم کتابخانه و تلفن، در اختیار مرکز تحقیقاتی اسراء است. ایجاب و قبول، اقباض و قبض، حاصل، و صیغه وقف به طور جامع همه مطالب لازم اعم از مرقوم و غیر آن جاری شد، ربنا تقبل منا و خذ منا و طهرنا به والحمد لله رب العالمین، الذی یرث الارض و من علیها. منبع: میراث جاویدان

برگرفته از کتاب: موسسه مطالعات تاریخ معاصر ایران

قرن: ۶

جنسیت: زن

ملیت: ایران

۵۲۴ - ۴۳۰ ق، از زنان دیندار و نیکوکار و محدث. وی در عصر خود تنها محدثی بود که معجم صغیر و معجم کبیر طبرانی را از ابوبکر بن ریزه و نیز کتاب الفتن نعیم بن حماد مروزی را روایت می‌کرد و حافظان حدیث از قبیل محمد بن احمد صیدلانی، محمد بن حامد مضرى از او حدیث می‌شنیدند. وی برای سمعانی اجازه نوشته و در اصفهان در گذشته است.

برگرفته از کتاب: مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی

منابع زندگینامه: منبع: اعلام النساء، ۶۸ / ۴.

جوهر

قرن: ۶

جنسیت: زن

ملیت: ایران

۵۳۰ - ۴۶۰ ق، از زنان پارسا و محدث. وی دختر عبدالله بن عبدالکریم بن طلحه القشیری و از اهالی نیشابور بود. از جدش ابوالقاسم حدیث شنید و سمعانی در نیشابور از او استماع حدیث کرد.

برگرفته از کتاب: مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی

منابع زندگینامه: منبع: اعلام النساء، ۲۲۴ / ۱.

جوهرناز

قرن: ۶

جنسیت: زن

ملیت: ایران

قرن ششم هجری، از زنان محدث. وی دختر مضر بن الیاس بن مضر بن محمد تمیمی و اهل هرات بود. زنی نیکو کردار بود و از جدش الیاس بن مضر و از ابواسماعیل عبدالله بن محمد انصاری حدیث شنید و سمعانی در هرات نیز از او حدیث شنیده و نوشته است.

برگرفته از کتاب: مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی

منابع زندگینامه: منبع: اعلام النساء، ۲۲۶۱.

جوینی، ابو محمد عبدالله

قرن: ۵

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۴۳۸/ ۴۳۷/ ۴۳۴ ق)، نحوی، مفسر، فقیه شافعی. ملقب به رکن الاسلام. وی پدر امام‌الحرمین بود. عبدالله در جوین متولد شد. ادبیات را نزد پدر در زادگاهش آموخت. سه بار به نیشابور رفت و فقه و اصول را نزد سهل بن محمد ضِعَلوکی فراگرفت، و سپس در مرو از محضر قفال مروزی استفاده برد. و از ابونهم اسفراینی نیز بهره گرفت. رکن‌الاسلام در بغداد در محضر ابوحسین بن بشران حاضر شد. وی در سال ۴۰۷ ق به نیشابور بازگشت و به تدریس و فتوی مشغول شد و در همان جا درگذشت. از آثار وی: «التبصرة»، «التذکره»، «التفسیر الکبیر» یا «تفسیر الجوینی» مشتمل بر انواع علوم؛ «الفرق والجمع» یا «الجمع والفرق»؛ «الفرق والسلسله»؛ «مختصر المختصر» یا «مختصر الجوینی»؛ «موقف الامام والمأموم».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۲۹۰- ۲۹۱/ ۴)، دایرةالمعارف فارسی (۷۷۶/۱)، روضات الجنات (۱۵۸- ۱۶۰/ ۵)، ریحانه (۴۴۴/۱)، سیر النبلاء (۶۱۸- ۶۱۷/ ۱۷)، کشف الظنون (۱۹۱۰، ۱۶۲۶، ۱۶۲۱، ۱۲۵۸، ۹۹۶، ۶۰۱، ۴۴۶- ۴۴۵، ۳۸۵، ۳۳۹)، معجم البلدان (۲۲۴- ۲۲۳/ ۲)، معجم المؤلفین (۱۶۵/۶)، وفيات الاعیان (۴۸- ۴۷/ ۳)، هدیة العارفين (۴۵۱/۱).

حاتمی قزوینی، ابوالحسن علی

قرن: ۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(س سوم و چهارم ق)، محدث و عالم امامی. وی زمان غیبت صغری را درک کرده و پدراناش از محدثان شیعه بودند. علمای بزرگ رجال حاتمی را ثقه دانسته‌اند. وی از احمد بن ادریس، علی بن سلیمان زراری روایت می‌کرد، شیخ صدوق و تلعبری و حسین بن احمد شیبان از او حدیث روایت کردند و تلعبری از وی به دریافت اجازه نایل آمده. وی کتابهای بسیاری در ابواب فقه نگاشته است. از آثار وی: «مصایح النور»؛ «البيان والایضاح»؛ «العلل»؛ «یوم و لیلة»؛ «الصفوة فی اسماء امیرالمؤمنین (ع)».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الذریعه (۵۸، ۴۴، ۱۵/ ۴۴)، رجال الطوسی (۴۸۲)، رجال النجاشی (۹۳- ۹۲/ ۲)، الفهرست للطوسی (۲۱۳).

حارثی عاملی، عزالدین حسین

قرن: ۱۰

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۹۱۸- ۹۸۴ ق)، فقیه امامی، مفسر، محدث، متکلم و محقق. پدر شیخ بهایی بود. اصلاً از جبل عامل و ساکن اصفهان و قزوین بود. نسبت او به حارث اعور همدانی، از خواص امیرالمؤمنین علی (ع) می‌رسد. حارثی با خانواده خود به دعوت شاه طهماسب صفوی از موطن اصلی به اصفهان آمد و مدتی در آن شهر به تدریس و افادات علمی مشغول شد و بعد به درخواست شاه صفوی در قزوین متوطن شد. عزالدین در پایان عمر به بحرین رفت و در آنجا مسکن اختیار کرد و همان جا درگذشت و در دیه مصلی، از توابع هجر بحرین، دفن شد. وی از شاگردان برتر شهید ثانی و سید حسن بن جعفر کرکی بود و در اکثر علوم اسلامی روزگار خود توانا و یگانه دهر بود. فرزندش شیخ بهایی و شیخ حسن بن شهید ثانی، صاحب «المعالم»، و سید حسن بن علی بن شدقم حسینی و شیخ رشیدالدین اصفهانی و بسیاری دیگر از شاگردان شیخ حسین می‌باشند. از آثار وی: شرح «الفیه» الشهدی؛ «مناظره مع بعض علماء

حلب»، در امامت؛ «دیوان» شعر؛ شرح «قواعد الاحکام» علامه، «درایه الحدیث» یا «وصول الاخبار الی اصول الاخبار»؛ «تحفه اهل الایمان»، در قبله؛ کتاب «الاربعین»، در اخلاق؛ رساله‌ی «الوسواسیه»؛ رساله‌ی «الرضاعیه»؛ «الغرر والدرر»؛ «جوابات الاعتراضات العشره»؛ «رساله فی الاعتقادات حقه».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۲/۲۶۰)، اعیان الشیعه (۵۶/۶)، ایضاح المکنون (۵۱۶، ۳۴۶/۱)، تکمله امل الآمل (۱۸۶-۱۸۲)، الذریعه (۷۰/۱۵، ۳۸/۱۱، ۲۴۹/۹، ۱۶۳-۱۶۲، ۶/۱۷۵/۵، ۴۱۴/۱)، روضات الجنات (۳۳۶-۳۹۲/۲)، ریحانه (۱۳۰-۱۲۶/۴)، فوائد الرضویه (۱۴۰-۱۳۸)، الکنی واللقاب (۱۰۵-۱۰۲/۲)، لغت‌نامه (ذیل / حسین)، معجم المؤلفین (۱۷/۴)، هدیة العارفین (۳۲۰/۱).

حافظ غیاث

قرن: ۹

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۸۷۹ ق)، عالم و محدث. از پیشوایان علم و عرفان و از محدثان بنام روزگار سلطان میرزا حسین بایقرا بود. حافظ در هرات می‌زیست و سالهای بسیاری در آنجا به افاده مشغول بود و همان‌جا در گذشت و در مزار شیخ بهاء‌الدین عمر دفن شد.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: حبیب السیر (۳۳۷/۴)، لغت‌نامه (ذیل / حافظ غیاث).

حاکم بیهقی، ابوعلی حسین

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(ز ۳۵۲ ق)، محدث. از مشایخ شیخ صدوق است که از محمد بن یحیی صولی روایت کرده است. شیخ صدوق در مجلس ۹۴ از کتاب «الامالی» و همچنین در کتاب «عیون اخبار الرضا (ع)» بارها از حاکم بیهقی حدیث آورده و گوید که در سال ۳۵۲ ق به نیشابور در خانه‌اش از وی شنیده است.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: اعیان الشیعه (۴۱۸/۵)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۴/۱۰۵)، معجم رجال الحدیث (۱۹۵-۱۹۴/۵).

حاکم حسکانی، ابوالقاسم، عبیدالله

قرن: ۵

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(ز ۴۷۰ ق)، متکلم، فقیه، محدث و قاضی. مشهور به ابن حداد یا ابن حذاء. او از نوادگان عبدالله بن عامر، فاتح خراسان، بود. برخی وی را حنفی پنداشته‌اند، اما بیشتر رجال‌نویسان شیعی بر تشیع وی حکم کرده‌اند. او معاصر صدوق دوریستی بود و از جد خود و از

ابوالحسن علوی و ابو عبدالله حاکم و ابوطاهر بن محمش و ابن فنجویه دینوری و همطبقه‌ی آنان روایت می‌کرد. وی از ملازمان ابوبکر بن حارث اصفهانی نحوی بود و از احمد بن علی بن منجویه نیز بهره گرفت، اما فقه را از قاضی ابوالعلاء صاعد بن محمد آموخت. ابن شهر آشوب در «معالم العلماء» به شرح حال او پرداخته است. از آثار وی: «تصحیح خبر ردالشمس لعلی (ع)»؛ «خصایص علی بن ابی طالب (ع) فی القرآن» و «شواهد التنزیل لقواعد التفضیل»؛ «دعاء الهداء الی اداء حق الموالات»، ذکر حدیث غدیر خم.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: اعیان الشیعه (۱۳۷- ۱۳۶/۸)، الذریعه (۲۴۳- ۲۴۲/۱۴، ۱۹۶/۸، ۱۶۶/۷، ۱۹۵- ۱۹۴/۴)، ریاض العلماء (۲۵۷- ۲۵۶/۳)، سیر النبلاء (۲۶۹- ۲۶۸/۱۸)، الغدیر (۱۴۶/۱)، معجم رجال الحدیث (۷۵- ۷۴/۱۱)، هدیه الاحباب (۱۱۶).

حاکم نیشابوری، ابواحمد محمد

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(ح ۳۷۸- ۲۹۰ ق)، حافظ و محدث. مشهور به محدث خراسان و حاکم کبیر. در نیشابور نشو و نما یافت. پس از بیست سالگی به طلب حدیث برآمد و در خراسان و عراق و شام و جزیره و حجاز و جبال از خلق بسیاری چون احمد ماسرجسی و ابوخریمه و عبدالله بن زیدان و ابوبکر باغندی و ابوالقاسم بغوی و ابوالعباس سراج و عباس بن شاذان رازی و علی بن عبدالحمید غضائری و ابن ابی حاتم رازی حدیث شنید. ابو عبدالله حاکم نیشابوری و ابو عبدالرحمن سلمی و محمد بن علی اصفهانی جصاص و محمد جارودی و ابوبکر ابن منجویه و ابوسعید محمد کنجرودی از شاگردان و روایان وی بودند. در ۳۳۳ ق عهده‌دار منصب قضاوت شد و در ساس مدتی حکم کرد و مدتی نیز در طوس قضاوت نمود و مدتی نسز در طوس قضاوت نمود. سرانجام در ۳۴۵ ق به نیشابور بازگشت و ملازم منزل و مسجد شد و خود را آماده تصنیف کرد و در پایان عمر بینایی خود را نیز از دست داد. وی در نیشابور در گذشت. او را تصانیف بسیاری است. از جمله آثار وی: «الاسماء والکنی» یا «الکنی فی المحدثین والوزراء والولاة»، در چند مجلد؛ کتاب «العلل»؛ کتاب «الشروط»؛ «المخرّج علی کتاب المزنی»؛ «الشیوخ والابواب»؛ شرح «جامع الصحیح» بخاری؛ شرح «صحیح» مسلم؛ شرح «جامع» ترمذی.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۲۴۴/۷)، تاریخ الاسلام (حوادث ۶۳۸- ۶۳۷/۳۸۰- ۳۵۱)، سیر النبلاء (۳۷۷- ۳۷۰/۱۶)، طبقات الصوفیه سلمی (۱۰۰)، الکامل (۱۳۶/۷)، کشف الظنون (۱۳۹۱)، لسان المیزان (۵۶۶- ۵۶۴/۷)، معجم المؤلفین (۱۸۰/۱۱)، الوافی بالوفیات (۱۱۵/۱).

حاکم نیشابوری، ابو عبدالله محمد

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۴۰۵- ۳۲۱ ق)، حافظ، محدث، فقیه و عارف. معروف به ابن البیع و مشهور به شیخ المحدثین. در نیشابور متولد شد. از همان

دوران کودکی به تحصیل علم و دانش پرداخت. وی در طلب علوم عصر بویژه دانش حدیث که پرجاذبه‌ترین دانش‌های آن روزگار بود به نقاط مختلف عالم اسلامی از نیشابور تا عراق و حجاز و مارواءالنهر و دیگر بلاد خراسان سفر کرد، و در نیشابور و دیگر بلاد از حدود دو هزار تن از مشایخ سماع حدیث داشته است. در شناختن و نقد حدیث در آن روزگار کسی همتای او نبود. یکی از استادان وی حاکم ابواحمد نیشابوری است. ابوعبدالله در تصوف نیز از محضر ابوالحسن پوشنجی و جعفر بن نصیر و ابوعمرو زجاجی و ابوعثمان مغربی کسب فیض کرد. وی در عصر سامانیان به روزگار وزارت عتبی در سال ۳۵۹ ق چندی قضاوت نیشابور را عهده‌دار بود. برخی نویسندگان یادآور شده‌اند که وی نقش میانجی سیاسی میان سامانیان و آل‌بویه را نیز عهده‌دار بوده است. مشهورترین عنوانی که وی بدان شناخته می‌شود «الحاکم» است. بنا به گفته‌ی ابن خلکان، این عنوان به اعتبار مقامی است که در قضاوت داشته است و به گفته‌ی محدث قمی در «الکنی واللقاب»، حاکم در اصطلاح محدثان به کسی اطلاق می‌شود که احاطه به جمیع احادیث داشته باشد. بسیاری از محدثان عامه چون او را متشیع دانسته‌اند، نقل حدیث - غدیر - «من كنت مولاه...» و حدیث «طیر» و نگارش کتاب «فضایل حضرت زهرا (س) را از نقاط ضعف او شمرده‌اند. آنه مسلم است این که وی اگر چه در باطن شیعی مذهب بود، اما در ظاهر مسلمانی سنی و بر مذهب امام شافعی بوده و مانند اغلب شافعیان به اهل بیت رسول و امیرالمؤمنین علی (ع) ارادتی خاص داشته است. او بر اثر سکنه در نیشابور درگذشت. از آثار او: «تاریخ نیشابور»؛ «المستدرک علی الصحیحین»؛ «معرفة علوم الحدیث»؛ «مُزَكِّي الاخبار»؛ «المدخل الی الاکلیل»؛ «فضایل فاطمة الزهراء»؛ «فضایل الشافعی»؛ «المدخل الی الصحیح»؛ «مفاخر الرضا»؛ «فوائد الشیوخ»؛ «الامالی». [۱]

عبدالمجید طالقانی. خطاط معروف ایرانی (ف. ۱۱۸۵ ه.ق.). وی از مردم طالقان بود و در آغاز جوانی به اصفهان رفت و چندی در کسوت فقر گذرانید. سپس به مشق خط پرداخت و از نستعلیق شروع کرد. پس از اندک زمانی به خط شکسته مشغول شد و در این هنر استاد مسلم گردید. خط شکسته را درویش کامل کرد، قواعد این خط را استوار نمود و زیبایی و شیوایی آن را به حد اعلی رسانید. از گرانبهاترین آثار او جز مقطعات و مرقعات متعدد نسخه «کلیات سعدی» است که در کتابخانه سلطنتی ایران موجود است. وی شاعر بود و در شعر «خموش» و «درویش» تخلص می‌کرد و دیوان غزلیاتش موجود است. وی در جوانی (سی و پنج سالگی) درگذشت و از معروفترین شاگردانش میرزا کوچک است.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول - ششم)

منابع زندگینامه: [۱] الاعلام (۱۰۱/۷)، اعیان الشیعه (۳۹۱/۹)، تاریخ بغداد (۴۷۴ - ۴۷۳/۵)، تاریخ نیشابور (مقدمه/۴۲ - ۳۰)، دایرةالمعارف فارسی (۸۲۸/۱)، الذریعه (۱۹۹/۲)، روضات الجنات (۲۶۶/۷)، ریحانه (۴۲۷/۷)، سیرالنبلاء (۱۷۷ - ۱۶۲/۱۷)، کشف الظنون (۱۴۴)، الکنی واللقاب (۱۷۰ - ۱۷۲/۲)، لغت‌نامه (ذیل / ابن بیع)، مؤلفین کتب چاپی (۵۸۳ - ۵۸۲/۵)، معجم المؤلفین (۲۳۸ - ۲۳۹/۱)، الوافی بالوفیات (۳۲۱ - ۳۲۰/۳)، وفیات الاعیان (۲۸۰ - ۲۸۱/۴).

حامد حسین، محمدتقی

قرن: ۱۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۱۳۰۶ - ۱۲۴۶ ق)، عالم امامی، فقیه، محقق، مفسر، محدث، متکلم و ادیب. وی را با نسبت‌های موسوی نیشابوری، کنتوری، هندی و کلهنوی نوشته‌اند. حامد حسین در لکهنو به دنیا آمد. وی از ارکان علمای امامیه بوده است. کلام را در محضر پدرش، مفتی سید محمدقلی، و فقه و اصول را نزد سید حسین بن دلدار علی نقوی، و معقول را در خدمت سید مرتضی بن سید محمد و ادب را در

حوزه‌ی مفتی سید محمد عباس فراگرفت. او تصنیفات فراوانی دارد با مراجعه به کتاب «عبقات» وی معلوم می‌شود که کسی به پایه او در فن کلام بخصوص در باب امامت بدان منوال کار نکرده است. کتابخانه‌ی ارزشمند میرحامد حسین یکی از خزاین گرانبهای شرقی در دوران اخیر است. این کتابخانه حاوی هزاران جلد کتاب است که برخی از آنها از دستنویسهای قدیمی است. از آثار وی: «عبقات الانوار فی امامة الائمه الاطهار»؛ «اسفار الانوار عن وقایع افضل الاسفار»؛ «استقصاء الافحام و استیفاء الانتقام فی رد المنتهی الکلام»؛ «الشریعة الغراء»، در فقه: «الشعلة الجواله»؛ «شمع المجالس»، قصاید عربی و فارسی در مرثی؛ مثنوی «شمع و دمع»، به اردو؛ «الظلل الممدود والطلح المنضود»؛ «افحام اهل الیمن فی رد ازالة الغین».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: اعیان الشیعه (۳۸۱/۴)، ایضاح مکنون (۹۲/۲)، الذریعه (۲۱۵-۲۱۴/۱۵، ۲۳/۱۰، ۲۵۷، ۲/۳۱)، ریحانه (۳۷۹-۳۷۷/۳)، فوائد الرضویه (۹۲-۹۱)، لغت‌نامه (ذیل / حامد حسین)، معجم المؤلفین (۷۱۷/۳).

حبیب ثقفی طوسی بغدادی

قرن: ۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۲۸۵ ق)، محدث و عالم امامی. علامه حلی در «خلاصه الاقول» او را حبیب خوانده اما نجاشی وی را تحت عنوان حبیب بن مبشر، برادر جعفر بن مبشر با کنیت ابو عبدالله آورده است. حبیب از عامه روایت می‌کرد و احادیث بسیار از آنها می‌آورد. او را کتابی نفیس به نام «اخبار السلف» است. برادر وی از بزرگان معتزله بود. صاحبان «تاریخ بغداد» و «تهذیب التهذیب» در وصف او گویند: فقیهی طوسی الاصل و برادر جعفر بن مبشر متکلم است. او از فرزندان بغداد بود و از استادان روایت یونس مودب و وهب بن جریر و عده‌ای دیگر. اسحاق بن بنان انماطی و ابوبکر قاضی مروزی و عده‌ای دیگر از وی روایت کرده‌اند.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: اعیان الشیعه (۴۰۵/۹)، تاریخ بغداد (۲۷۲/۸)، تهذیب التهذیب (۱۸۰/۲)، رجال النجاشی (۳۴۴/۱).

حداد نیشابوری، ابوحفص عمرو

قرن: ۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۲۷۰/ ۲۶۷ ق)، زاهد ملامتی و محدث. از مردم روستای کوردآباد نیشابور بود. دکان آهنگری داشت. در نتیجه‌ی تغییر حالتی که به او دست داد، همه کارها را رها کرد. ابوحفص از مشایخ بزرگ تصوف و صاحبان نظریه ملامت در عرفان است. وی از رفقای احمد بن خضرویه، و ابوعثمان حیری و شاه شجاع کرمانی بود. او مردی عامی بود و زبان عربی را نمی‌دانست در پنهان کردن زهد خود و ریاضت نفس کوشا بود. جاذبه سخنان او در باب فتوت، همه صوفیان بغداد را شیفته‌ی او کرد. ابوحفص از شخصیت‌های جنجالی تاریخ تصوف ایران است از حفص بن عبدالرحمان فقیه حدیث شنید و ابوعثمان حیری و حمدون قصار از وی روایت کردند. نام او را عمر بن سالم و عمرو بن سلم و عمرو بن مسلم نیز نوشته‌اند.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: اعیان الشیعه (۳۴۳/۲)، تاریخ بغداد (۲۲۳- ۲۲۰/ ۱۲)، تاریخ نیشابور (۲۲۶، ۲۲۴)، تذکره الاولیاء (۳۳۱- ۳۲۲/ ۱)، ترجمه‌ی رساله‌ی قشیریه (۴۶- ۴۵)، تعلیقات اسرار التوحید (۶۵۳)، جستجو در تصوف (۳۴۹- ۳۴۲)، حلیه‌ی الاولیاء (۲۳۰- ۲۲۹/ ۱۰)، خاندان نوبختی (۸۳)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (۱۰۲۵- ۱۰۲۴/ ۷)، ریحانه (۶۳/۷)، سیر النبلاء (۵۱۳- ۵۱۰/ ۱۲)، طبقات الصوفیه سلمی (۱۱۵)، طبقات الصوفیه هروی (۱۱۳)، الفهرست ابن ندیم، ترجمه (۳۱۶)، نفحات الانس (۵۷- ۵۶).

حداد، ابو علی حسن

قرن: ۶

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

ابن احمد بن حسن بن احمد بن محمد مهره.

از مشایخ علم قرائت و تجوید و حدیث در اصفهان بوده، در ۴۱۹ متولد، و در ذیحجه ۵۱۵ وفات یافته است. برگرفته از کتاب: دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد اول)

حدائق شیرازی، یوسف

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۱۳۶۲- ۱۲۹۱ ق)، عالم و دانشمند. در شیراز متولد شد. پس از پایان تحصیلات مقدماتی در مدرسه‌ی حکیم، به فراگیری فقه و اصول پرداخت و به عراق رفت و در شهرهای سامرا، نجف و کربلا، در حوزه‌ی درس میرزا محمد تقی شیرازی، حاج سید اسماعیل صدر و آخوند خراسانی و میرزا احمد شیرازی حاضر شد و از محضر آنان کسب فیض کرد. علم حدیث را نزد میرزا حسین نوری فراگرفت و از وی اجازه دریافت کرد. پس از آن به شیراز آمد و فلسفه را نزد حکیم کازرونی آموخت و مدرسه‌ی مقیمیه و مسجد عتیق را مرمت کرد و در مدرسه‌ی منصوریه به تدریس پرداخت. وی در شیراز بدرود حیات گفت. [۱]

یوسف بن العالم الجلیل شیخ ابوالحسن کازرونی بحرانی از علماء و دانشمندان مشهور معاصر شیراز بودند.

تولد ایشان در ۱۲۹۱ ق در شیراز واقع شده و پس از تحصیل مقدمات در مدرسه حکیم به فقه و اصول پرداخته و پس از تکمیل متون مهاجرت به نجف اشرف نموده و از آنجا به سامرا و در درس مرحوم آیت‌الله العظمی مجدد شیرازی حاضر و استفاده نمود. پس از آن مرحوم در سال ۱۳۱۲ ق به کربلا آمده و از محضر آیت‌الله العظمی حاج سید اسماعیل صدر و در نجف از درس و بحث علامه خراسانی و حکمت را از حکیم ربانی میرزا احمد شیرازی بهره‌مند شده و در ۱۳۱۸ به شیراز مراجعت و برای تکمیل معقول به حوزه درس مرحوم حاج سید علی حکیم کازرونی شرکت کرده و علم حدیث و رجال را هم از خاتم‌المحدثین حاج میرزا حسین نوری در نجف فراگرفته و موفق به دریافت اجازه روایتی جامعی از ایشان شده و پس از ورود به شیراز و تکمیل معقول مدرسه مقیمیه را که از مدارس قدیمه شیراز بوده مرمت نموده و در مدرسه منصوریه به تدریس پرداخته و همت به تعمیر مدارس و مساجد قدیمه گماشته و مدرسه حکیم و مسجد عتیق را عمارت و حرم سید علاءالدین حسین را نیز مرمت نمود بمعونه و مساعدت اهل خیر و مردم متدین و نیکوکار شیراز جزاهم الله خیر الجزاء.

مرحوم حدائق در ماه شوال ۱۳۶۲ ق در شیراز وفات نمود.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: [۱] دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (۲۳۷-۲۳۶/۲)، زندگینامه‌ی رجال و مشاهیر (۸۵/۳)، گنجینه‌ی دانشمندان (۴۴۱-۴۴۰/۵).

حسام الواعظین، محمد رضا

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

فرزند حاج میرزا محمد علی علاق‌بند بن ملا اسماعیل بن علی بن جعفر بن حسن اصفهانی. واعظ جلیل، و فاضل محدث خبیر، ادیب شاعر و خطاط، از خطبای طراز اول اصفهان بلکه ایران به شمار می‌رفت.

در ۱۳۰۱ متولد، و در شب جمعه ۱۳ ربیع الاول سال ۱۳۸۱ وفات یافته، در یکی از اطاق‌های تکیه‌ی سید العراقرین مدفون گردید. در اصفهان خدمت: آقا سید محمود کلیشادی، و ملا محمد حسین کرمانی، و آقا سید محمد باقر درچه‌ای تحصیل نمود. سال‌ها در طهران ساکن، و به وسیله‌ی شمس العرفا در سلسله‌ی فقر [!] وارد شده و به تصفیه‌ی نفس پرداخته، سپس به اصفهان مراجعت نموده و به وعظ و ارشاد پرداخته، الحق واعظی شیرین بیان، و محدثی طلیق اللسان بود. شعر خوب می‌سرود، و خط نستعلیق را در نهایت استادی می‌نوشت.

برگرفته از کتاب: دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد دوم)

حسنا بادی، قمر ستی

قرن: ۶

جنسیت: زن

ملیت: ایران

ز ۵۳۱ ق، از زنان محدث. وی دختر عبدالرزاق بن عبدالکریم بود که از زاهر بن طاهر بن محمد بن محمد شحامی روایت می‌کرد و علی بن احمد بن عبدالواحد مقدسی نیز اجازه از او حدیث روایت می‌نمود.

برگرفته از کتاب: مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی

منابع زندگینامه: منبع: اعلام النساء، ۲۲۱ / ۴.

حسن آبادی، آمنه

قرن: ۶

جنسیت: زن

ملیت: ایران

قرن پنجم و ششم هجری، از زنان محدث. وی زنی شایسته و دیندار از اهالی اصفهان بود. او از ابو حفص سمسار اصفهانی استماع حدیث کرد و عبدالکریم سمعانی نیز در اصفهان از او کمی حدیث شنید.

برگرفته از کتاب: مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی

منابع زندگینامه: منابع: اعلام النساء، ۱۴ / ۱؛ ریاحین الشریعه، ۳۲۳ / ۳.

حسنی رازی، ابوتراب، صفی‌الدین مرتضی

قرن: ۶

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(س ششم ق)، عالم بن قاسم. (س ششم ق)، عالم امامی و محدث. از مشایخ روایت شیخ منتجب‌الدین بود، که ایشان نیز از شیخ طوسی روایت می‌کرد. به نوشته‌ی «قصص العلما» و برخی منابع دیگر، با حجة الاسلام غزالی نیز معاصر بود. از تالیفات وی: «تبصره العوام»، به فارسی در عقاید مذاهب مختلف؛ «فصول تامه در هدایت عامه» به عربی.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: اعیان الشیعه (۱۷۷/۱۰)، تاریخ ادبیات در ایران (۲۶۶- ۲۲۳/ ۲)، تاریخ نظم و نثر (۱۳۰، ۷۲)، الذریعه (۳۲۰- ۳۱۸)، روضات الجنات (۱۵۸- ۱۵۶/ ۷)، ریحانه (۱۳۸/۳)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۲۹۷، ۲۴۹/ ۶)، فهرست منتجب‌الدین (۱۶۳)، معجم المؤلفین (۲۱۶- ۲۱۵/ ۱۲).

حسینک نیشابوری، ابواحمد حسین

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(ح ۳۷۵- ۲۹۰ ق)، حافظ و محدث. معروف به حسینک و ابن منبیه. از عمر بن ابی غیلان و ابوالقاسم بغوی و باغندی و ابن خزیمه و همطبقه‌ی آنان حدیث شنید. حاکم و برقانی و ابوسعید کنجرودی و بسیاری دیگر از شاگردان وی بودند. حسینک از محدثان ثقه اهل سنت بود و در انجام فرایض کوشا. گویندگان پیوسته هر شب هفت سوره از قرآن را قرائت می‌کرد. در سفر و حضر نماز شب وی ترک نمی‌شد. وی پس از هشتاد و چند سال زندگی از دنیا رفت.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: تاریخ الاسلام (حوادث ۵۷۲- ۵۷۱/ ۳۸۰- ۳۵۱)، تاریخ بغداد (۷۵- ۷۴/ ۸)، تاریخ نیشابور (۱۶۰)، ریحانه (۴۵/۲)، سیر النبلاء (۴۰۹- ۴۰۷/ ۱۶).

حسینی خلغالی، ملا حسین

قرن: ۱۰

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۱۰۱۴ ق)، متکلم و مفسر. از شاگردان بنام میرزا جان شیرازی بود و استاد عبدالکریم بن سلیمان کورانی. تالیفاتی چند به فارسی و عربی از وی به جای مانده، از جمله: حاشیه بر «انوار التنزیل» بیضاوی؛ «رساله فی المبدأ الاول و صفاته»؛ حاشیه بر رساله «اثبات الواجب» دوانی؛ حاشیه بر «شرح العقاید العضدییه» دوانی؛ حاشیه بر «شرح تهذیب المنطق» دوانی.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: تاریخ نظم و نثر (۳۹۳)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۱۶۶-۱۶۵/۱۱)، کشف الظنون (۱۱۴۴، ۸۸۸، ۵۱۶، ۱۹۲)، معجم المؤلفین (۳۱۹، ۲۲۱، ۳/)، هدیه العارفین (۲۹۱/۱).

حسینی صادقی بحرانی، ابوعلی ماجد

قرن: ۱۰

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۱۰۲۸ ق)، فقیه، محدث و شاعر امامی. در بحرین متولد شد و همان جا نشو و نما یافت. در شیراز اقامت اختیار کرد و در آنجا به نشر علم حدیث پرداخت. با شیخ بهایی رابطه‌ی دوستی داشت و از او نقل حدیث کرده است. او استاد ملامحسن فیض کاشانی و شیخ سلیمان ماحوزی بود. وی مدتی نیز در بحرین منصب قضا داشت. گویند اول کسی بود که علم حدیث را در شیراز نشر داد. فیض کاشانی برای فراگیری علم حدیث به شیراز رفت و در محضرش حضور یافت. او در شیراز در گذشت و در شاهچراغ دفن شد. از آثار وی: «التعلیقات علی خلاصه الاقوال فی الرجال»؛ «سلاسل الحدید فی تقیید اهل التقلید»؛ «رساله الیوسفیه»، در اصول؛ رساله در «مقدمه الواجب»؛ «دیوان» اشعار.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۱۲۰/۶)، الذریعه (۳۰۱-۳۰۰/۲۵، ۲۱۰/۱۲)، روضات الجنات (۸۷، ۸۴، ۷۴، ۷۲-۶۷/۶)، ریحانه (۳۷۴-۳۷۳/۳، ۲۳۲/۱)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۴۸۳-۴۸۲/۱۱)، معجم المؤلفین (۱۶۳/۸)، هدیه العارفین (۱/۲).

حسینی مراغی، عبدالفتاح

قرن: ۱۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(س سیزدهم ق)، فقیه، محدث امامی و شاعر، متخلص به اشراق در شعر فارسی و فتاح در شعر ترکی. در مراغه تولد یافت و در نجف اقامت اختیار کرد و نزد شیخ موسی و شیخ علی، فرزندان کاشف الغطاء، تحصیل کمال کرد. پس از آن به مشهد سفر کرد و در آنجا دست ارادت به میرمحمد تقی مشهدی داد و بعد از طی مدارج و مراحل سلوک به مراغه بازگشت و به امر شیخ الاسلامی مراغه مشغول شد. میر عبدالفتاح در سرودن شعر به دو زبان فارسی و ترکی با مضامین عارفانه استاد بود. او در نجف در گذشت و در همان جا دفن شد. از آثار وی: «عناوین الاصول»؛ «قیامت نامه» به ترکی؛ مثنوی «ریاض الفتوح»؛ «دیوان» اشعار؛ «ساقی نامه».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: دانشمندان آذربایجان (۲۵۸)، الذریعه (۸۳-۸۲/۲۲، ۲۲۳/۱۷، ۳۵۰/۱۵، ۱۱۱-۱۱۰/۱۲، ۱۰۴۶، ۸۰۷، ۹/۷۷)، ریحانه (۳۷۹/۳)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۴۴۲-۴۴۱/۱۲)، مکارم الاثار (۱۳۶۶-۱۳۶۵/۴).

حسینی نایینی اصفهانی، بهاءالدین محمد

قرن: ۱۲

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۱۱۳۳ - ۱۰۸۰ ق)، متکلم، محدث، فقیه امامی و ادیب. در اصفهان ساکن بود و با فاضل هندی معاصر. او از شیخ حر عاملی اجازه روایت داشت. در اصفهان در گذشت. از آثار وی: «ارتشاف الشافی» و «صفوه الصافی من رغوه الشافی»، تلخیص «الشافی» علم الهدی؛ «اناره الطروس فی شرح عباره الدروس»؛ «تعلیقات اشباه و نظایر سیوطی»؛ «رساله فی صیغ العقود»؛ «تفریح القاصد لتوضیح المقاصد»؛ «تعلیقات شرح صحیفه‌ی سید علی خان»؛ «زواهر الجواهر فی نوادر الزواجر»، نظیر «مقامات» حریری؛ شرح «بدایه الهدایه» شیخ حر عاملی؛ «شرح صمدیه‌ی شیخ بهایی».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: ایضاح المکنون (۶۱۵/۱)، تذکره القبور (۴۷۷)، الذریعه (۱۹۴/۲۴، ۳۶۲/۱۳، ۶۱/۱۲، ۱۵۳/۴)، روضات الجنات (۱۱۶ - ۱۱۵ / ۷)، ریحانه (۳۹۰/۱)، فوائد الرضویه (۶۰۱)، معجم المؤلفین (۱۹۶/۱۱)، هدیه الاحباب (۱۰۹)، هدیه العارفین (۳۱۶/۲).

حسینی، حسنی نقیب نیشابوری، ابوالمعالی، اسماعیل

قرن: ۵

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(س پنجم ق)، محدث. خاندان او از علویان بزرگ خراسان بودند. پدرش ابومحمد در نیشابور مقام نقابت نقبا را داشت. وی پس از برادرش زید به مقام نقابت نیشابور رسید. او را نسابه‌ی نیشابور نیز می‌خواندند. ابوالمعالی از معاصرین شیخ طوسی (م ۴۶۰ ق) بود و محضر او را درک کرد. از تألیفات او: «انساب آل ابی طالب» یا «انساب الطالبیة»؛ «زهره الحکایات»؛ «شجون الاحادیث».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: اعیان الشیعه (۳/ ۳۱۸)، الذریعه (۲/ ۳۷۶)، ریحانه (۷/ ۲۶۸)، فهرست منتجب الدین (۱۱ - ۱۰)، لغت‌نامه (ذیل / اسماعیل)، معجم المؤلفین (۲۶۵ - ۲۶۴ / ۲).

حفید تفتازانی، سیف‌الدین، احمد

قرن: ۹

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۹۱۶ ق)، فقیه، محدث، مفسر و متکلم شافعی. معروف به شیخ‌الاسلام. چون از نوادگان محقق تفتازانی بود، به احمد حفید نیز شهرت داشت. وی مدت سی سال در زمان سلطان حسین بایقرا عهده‌دار قضای هرات بود. شاه اسماعیل صفوی، او را با پنج تن از علماء هرات در مرو کشت. وی در بیشتر علوم زمان، بویژه فقه و حدیث و تفسیر یگانه‌ی زمان و فرید عصر بود. از آثار وی: «شرحی بر تهذیب المنطق و الکلام»؛ «تعلیقه بر شرح عقاید نسفیه»؛ «حاشیه بر مختصر»؛ «حاشیه بر مطول»؛ «الفوائد و الفرائد» و «شرح فرائض السراجیه»؛ «حاشیه بر شرح الوقایه لصدر الشریعه».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: حبیب السیر (۳۴۹/۴)، روضات الجنات (۳۵۳ - ۳۵۲ / ۱)، کشف الظنون (۲۰۲۳، ۱۴۸۰، ۱۲۴۷، ۱۱۴۴، ۵۱۶، ۴۷۵)،

الکنی و الالقاب (۱۲۲- ۱۲۱/ ۲)، لغت نامه (ذیل / احمد)، معجم المؤلفین (۲۰۶- ۲۰۵/ ۲)، هدیه العارفین (۱۳۸/۱).

حکیم ترمذی، ابو عبدالله محمد

قرن: ۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ح ۲۹۶ ق)، عارف، صوفی و محدث. در ترمذ خراسان به دنیا آمد و بیشتر عمر خویش را همان جا گذراند. از کودکی شوق عجیبی به یادگیری علم و دانش داشت، تاریخ چنانکه اشتغال به درس و مطالعه، جای بازی ایام کودکی را گرفت. ابو عبدالله علم حدیث را ابتدا از پدر آموخت؛ به جز او از محضر علی بن حجر، قتیبه بن سعید و سفیان بن وکیع حدیث روایت کرد و یحیی بن منصور قاضی حسین بن علی و دیگر مشایخ نیشابور نیز از وی حدیث نقل کرده‌اند. وی چندی از مشایخ بلخ علم آموخت و بعد از آن با صوفیه خراسان آشنا شد، به صحبت ابوتراب نخشی، احمد خضرویه و یحیی معاذ رازی رسید و چندی در عراق به کسب حدیث پرداخت و از آنجا از طریق بصره به مکه رفت، در راه بازگشت به ترمذ به خلوت علاقه پیدا کرد و انزوا اختیار کرد. به سبب اقوال او در «ولایت» از بلخ اخراجش کردند، متهم شده بود که مقام ولایت را برتر از نبوت می‌داند، حال آنکه چنین نبود، چه حتی در دو اثر «نوادر الاصول» و «معرفة الاسرار» به برتری انبیاء بر اولیاء تاکید کرده است. از حیث اعتقاد به اهمیت مقام ولایت و از بعضی جهات دیگر، ترمذی تا حدی پیشرو ابن عربی است و ابن به آثار و آراء او توجه تمام داشته است. حکیم بعد از آن از بلخ به نیشابور رفت و این مقارن بود با فعالیت ملامتیه در بلخ، با آنکه با تنی چند از سران این فرقه مراد داشته با این رویه مخالف بود. او آثار بسیاری از خود بجا گذاشته است، از آن جمله: «نوادر الاصول فی معرفة اخبار الرسول»؛ «ختم الولاية»؛ «رساله بدوشان ابی عبدالله»؛ «کتاب النهج»؛ «کتاب الرد علی الرافضه»؛ «کتاب العقل و الهوی».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول- ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۱۵۶/۷)، تذکره الاولیاء (۹۹- ۹۱/ ۳)، ترجمه رساله‌ی قشیریه (۶۲- ۶۱)، تصوف اسلامی یا رابطه‌ی انسان و خدا (۲۲۳- ۲۱۷)، جستجو در تصوف (۵۵- ۴۹)، حلیله الاولیاء (۲۳۵- ۲۳۳/ ۱۰)، دایرةالمعارف فارسی (۶۳۳/۱)، دایرةالمعارف الاسلامیه (۲۲۸- ۲۲۷/ ۵)، الذریعه (۳۸۰/۲۴)، ریحانه (۳۳۱/۱)، سیرالنبلاء (۴۴۲- ۴۳۹/ ۱۳)، صفه الصفوه (۳۵۳/۲)، طبقات الصوفیه سلمی (۲۲۰- ۲۱۷)، کشف المحجوب (۱۷۸- ۱۷۷)، لسان المیزان (۳۹۵- ۳۹۲/ ۶)، لغت نامه (ذیل / ۱۷۸- ۱۷۷)، لسان المیزان (۳۹۵- ۳۹۲/ ۶)، لغت نامه (ذیل / ترمذی)، معجم المؤلفین (۳۱۵/۹)، نفحات الانس (۱۱۹- ۱۱۸)، هدیه العارفین (۱۶- ۱۵/ ۲).

حکیمی - محمد رضا

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

استاد حکیمی در چهاردهم فروردین ۱۳۵۴ (۱۳۱۴ ق) (استاد، تاریخ درگذشت خویش را به اصحاب سرش گفته است و «سر اهل السر مما لا یباح»؛ اما امید است که با دعای همان اصحاب سر، آن تاریخ به تأخیر افتد و استاد دیرتر بزید. ان ذلک علی الله یسیر.)، در مشهد زاده شد. پدرش، حاج عبدالوهاب حکیمی (م ۱۳۶۹ ش)، که از یزد به آستان امام رضا - ع - پناه برده بود، از محترمین

بازار مشهد و متشرع و اهل مراقبه بود و از شبهات می‌گریخت. حکیمی در سال ۱۳۲۰ به مکتب و سپس به مدرسه رفت. پس از فرا گرفتن قرآن و صد کلمه (از کلمات قصار امیرالمؤمنین علی ع- با ترجمه‌ی منظوم)، و نیز مقداری از دیوان حافظ، درسهای دوره‌ی ابتدایی را در مدرسه فرا گرفت. در سال ۱۳۲۶ به حوزه‌ی علمیه‌ی مشهد وارد شد و بیست سال در آنجا به علم‌اندوزی و خودسازی پرداخت. هشت سال به درسهای مقدمات و سطح و دوازده سال به درس خارج اشتغال داشت و در جنب آن، پانزده سال به تحصیل فلسفه و کلام پرداخت.

ادبیات عرب را نخست در نزد چند تن از طلاب فاضل، و بار دیگر در نزد شیخ محمد تقی ادیب نیشابوری، معروف به ادیب ثانی (م ۱۳۵۵ ش)، فرا گرفت و تقریرات همه‌ی دروس او را نوشت. اصول فقه و فقه را در محضر آیت الله میرزا احمد مدرس یزدی (م ۱۳۵۰ ش)، که خویشاوندش بود، و آیت الله علی‌نمازی شاهرودی (م ۱۳۶۴ ش)، و دیگر دروس سطح و مقداری از خارج را، از جمله خارج کفایه، در محضر آیت الله شیخ هاشم قزوینی (م ۱۳۳۹ ش)، آموخت. همچنین دوازده سال از افاضات آیت الله شیخ مجتبی قزوینی (م ۱۳۴۶ ش)، بهره برد و جلدین کفایه و خارج فقه و نیز درس معارف اعتقادی و اجتهادی و فلسفه (شرح اشارات و اسفار) و نقد فلسفه را از محضر او فرا گرفت و ضمن تماشای رواق اشراق، همراه مشائیان تمشی کرد. ده سال نیز در درس خارج فقه و اصول آیت الله العظمی سید محمد هادی میلانی (م ۱۳۵۴ ش)، حاضر شد و تقریرات درس اصول وی را بتفصیل و تقریرات برخی از دروس فقه را باختصار نوشت.

شرح باب حادی عشر را از بعضی از فضلا، و شرح تجرید را در محضر شیخ عبدالنبی کجوری (م ۱۴۱۹ ق)، و شرح منظومه را از شیخ غلامحسین محامی بادکوبه‌ای (م ۱۳۳۳ ش)، آموخت، در پی آموختن علوم مرسوم حوزه، در سری هم در علوم دیگر کشید که مبادا چیزی را فروهسته باشد: نجوم و تقویم را در نزد حاج شیخ اسماعیل نجومیان (م ۱۳۵۶ ش)، و اوفاق و رمل را از محضر حاج سید ابوالحسن حافظیان (م ۱۳۶۰ ش)، و حاجی خان مخیری (م ح ۱۳۵۰ ش)، و شیخ مجتبی قزوینی فرا گرفت. گرافه نیست اگر بگویم از کوچکی آثار بزرگی در مشی حکیمی نمایان بود: بالای سرش ز هوشمندی می‌تافت ستاره‌ی بلندی. شاهد اینکه در نوزده سالگی، هنگامی که درسهایش در نزد ادیب ثانی پایان یافته بود، قصیده‌ای به عربی، در بیش از چهل بیت، پاس مقام استاد را، سرود و در شب نوروز ۱۳۳۳، به وی پیشکش کرد. آنکه که آن ادیب اریب، آن قصیده‌ی عربی را، از آن طلبه‌ی نوجوان دید، انگشت تعجب به دهان گرفت و او را، علی رؤوس الاشهاد، برکشید و «متنبی جوان» خواند. (شرح این موضوع خواهد آمد).

نیز گفتنی است که استاد حکیمی دو جلد کفایه را در طی یک سال تحصیلی در نزد شیخ مجتبی قزوینی فرا گرفت. شیخ استاد چندان از ذکاوت و سرعت انتقال وی شگفت زده شده بود که گفت: «تاکنون کسی با این استعداد ندیدم که جلدین کفایه را در یک سال بخواند». (معاد جسمانی در حکمت متعالیه، ص ۴۰۲).

این را هم بگویم چندی پس از آنکه حکیمی شرح منظومه را به صورت اجتهادی و انتقادی، در نزد محامی بادکوبه‌ای فرا گرفت، وی دیگر او را نه «حکیمی»، که «حکیم» می‌خواند و می‌گفت: «یا»ی نسبت را از نام حکیمی بردارید؛ او دیگر نه «حکیمی»، که «حکیم» است.

همچنین روزی آیت الله میلانی، در هنگام درس اصول، پس از اینکه بسمله گفت و خطبه خواند، چشم چرخاند و شاگرد جوانش را، که در گوشه‌ای نشسته بود و در دیدگاه استاد نبود، ندید. سکوت کرد و سکوت مجلس را فرا گرفت که مگر چه شده آقا درس را متوقف کرده است! آنگاه فرمود: آقای حکیمی نیستند. افلاطون تا ارسطو حاضر نمی‌شد درس را شروع نمی‌کرد؛ می‌گفت عقل در مجلس درس حاضر نیست.

آری، آن «متنبی جوان»، در نزد ادیب ثانی، و آن «حکیم»، در نظر محامی بادکوبه‌ای، «ارسطوی دوم» و «عقل مجلس درس»، در نزد

آیت الله میلانی بود. و دانستنی است که حکیمی جوانترین فرد در درس میلانی بود و همگان از او پیشنهاد علمی و حوزوی دیرینه‌تری داشتند. حتی در آن جمع، فاضلانی بودند که حکیمی برخی از متون مقدمات و سطح را نزد آنان خوانده بود.

این را نیز بگویم که استاد حکیمی قدم در سی سالگی نگذاشته بود که علامه شیخ عبدالحسین امینی (م ۱۳۴۹ ش)، در نامه‌ای که از نجف برایش نوشت، وی را با عنوان «العلامة الجلیل» مورد خطاب قرار داد. در این نامه، که با عبارت «با هزاران شوق دیدار» آغاز شده، استاد حکیمی به همکاری مطبوعاتی دعوت گردیده و در آن آمده است:

زیاد از حد مایلیم که از قلم و قدم شما خدمات شایانی نسبت به مولا بوده باشد و شما شریک این اعمال گردید که تحقیقا موجب توفیق است. لذا این زحمت را به عهده‌ی جناب عالی می‌گذارم؛ والا رفقای زیادی در تهران هست که با جان و دل حاضرند که این خدمات را عهده‌دار شوند. و این تصدیق، رمز محبت حقیر است نسبت به شما. (این نامه‌ی بدون تاریخ در حدود ۱۳۴۱ نوشته شده و تصویری از آن در نزد اینجناب هست.)

در همین سالها بود که شیخ آقا بزرگ تهرانی (م ۱۳۴۸ ش)، در ضمن اجازه‌ی روایی به استاد حکیمی، از وی با القاب «الفاضل الکامل البارع الاریب والاستاد المحقق الماهر الادیب» یاد کرد. (شیخ آقا بزرگ تهرانی، ص ۶۷. تاریخ ابن اجازه رجب ۱۳۸۲، برابر با آذر ۱۳۴۲ است.) و این اجازه کتبی، پس از اجازه‌ی شفاهی‌ای بود که شیخ در حرم مطهر امام رضا -ع- در جمادی الاول ۱۳۸۲ به استاد حکیمی داده بود.

هیچگاه استاد حکیمی از زندگی آموزشی خود حکایت نکرده است؛ فقط در یک - دو جا، آن هم جایی که می‌خواسته است خاطر نشان کند که با علم اصول مخالف نیست، بناچار، از تحصیلاتش، آن هم فقط تحصیلات اصولی خویش، سخن گفته است: در ایام تحصیل، کفایه و مقداری از درس خارج را نزد آیت الله حاج شیخ مجتبی قزوینی خواندم، و مقداری خارج کفایه را نزد آیت الله حاج شیخ هاشم قزوینی. و هفت سال در درس خارج اصول آیت الله العظمی حاج سید محمد هادی میلانی (۱۳۱۳ ق - ۱۳۹۵ ق)، حاضر می‌شدم و همه‌ی درس را با دقت می‌نوشتم؛ به طوری که هیچیک از شاگردان ایشان در آن دوره به این تفصیل نمی‌نوشتند. سپس مقداری از مطالب را (از باب «اوامر»)، به عربی برگردانم و در صدد تنظیم و تألیف تقریرات اصول ایشان بر آمدم. بخشی از مقدار عربی شده را نزد ایشان بردم، دیدند و پسندیدند و بسیار تشویق و ترغیب کردند که همه، به همان صورت، آماده شود تا به چاپ برسد. و خود اظهار می‌داشتند که اگر این تقریرات تدوین یابد و تعریب گردد و به چاپ برسد، در شمار بهترین و مهمترین کتب علم اصول جای خواهد گرفت...

باری، این امور بود، لیکن اینجناب پس از تأمل در اینکه در علم اصول فقه کتابهای بسیاری نوشته شده است، و اصول آیت الله میلانی نیز مفصل است، و همچنین پس از اینکه استاد دیگر، مرحوم حاج شیخ مجتبی قزوینی، به چاپ کتابهایی در اصول و تقریرات اصولی، افزون بر آنچه هست، رضایت خاطر می‌ندارند، از ترجمه‌ی کامل و چاپ و عرضه‌ی آن تقریرات منصرف گشتیم. (مکتب تفکیک، ص ۳۶۸-۳۶۹. همچنین استاد در همین باره مرقوم داشته‌اند: «کتاب اصولی را که از افاضات مرحوم آیت الله العظمی میلانی (م ۱۳۹۵ ق)، با تحریراتی از خودم، شروع به نوشتن کردم و مقداری را خدمتشان بردم، پس از ملاحظه فرمودند: «اگر این کتاب را تکمیل کنید و چاپ شود کفایه را نسخ می‌کند.» معاد جسمانی در حکمت متعالیه، ص ۴۰۳.)

استاد حکیمی سالها در لباس روحانیت بود، (حکیمی تا سال ۱۳۴۵، که در حوزوی مشهد بود، کسوت روحانیت داشت، اما لباسش را سنگین نکرده بود. به جای قبا یک پالتوی ساده می‌پوشید و عمامه‌اش به دستار شبیه بود.) اما هرگز روحانیت را حرفه‌ی خود نکرد. زیرا پس از آنکه لباس روحانیت به تن کند، لباس زهد و اعراض به تن کرده بود. سرانجام در سال ۱۳۴۵، با رضایت استادش، شیخ مجتبی قزوینی، از حوزة و لباس روحانیت بیرون آمد، اما همواره نگاهش به حوزة است و مخاطبش، نسلهای جوان حکیمی جوان، در حوزة علمیه‌ی خراسان، در محضر استادانی زانو زد که، همه و همه، پروا پیشه بودند و از دنیا رسته و پشت کرده

به جاه و مقام. هر یک، جهانی در گوشه‌ای بودند و همنشین خدا (گفته‌اند: «رسد آدمی به جای که بجز خدا نبیند»، اما از این برتر هم در امکان است و می‌توان گفت رسد آدمی به جایی که همنشین خدا شود. این، ادعایی از جانب انسان نیست، بلکه ارتقایی است که خداوند به آدمی ارزانی داشته و فرموده است: انا جلیس من ذکرنی.) و خدازی («خدازی»، از ساخته‌های استاد حکیمی است و آن را معادل کلمه‌ی «متأله» نهاده و در توضیح آن نوشته است: «انسانی که در شناخت خدا و توجه به خدا و عبادت خدا غرق است؛ برای خدا هست و برای خدا زندگی می‌کند...» خورشید مغرب، ص ۱۹۲. به عبارت دیگر، خدازی کسی است که ترجمه‌ی این آیه باشد: قل ان صلاتی و نسکی و محیای و مماتی لله رب العالمین. سوره‌ی انعام (۶)، آیه‌ی ۱۶۲. و به دور از تعلقات دنیوی و مرید بازی و آقا منشی و اشرافیگری علمی. استاد حکیمی، حکایت‌هایی از مشی و منش ساده و مردمی آنان نقل می‌کند که امروزه افسانه و مثل شده است و مانند آنها را در کتابهای گذشتگان می‌توان یافت. (شرح حال شماری از این استادان در کتاب مکتب تفکیک آمده است.).

از میان آن استادان، آنکه بیش از همه بر حکیمی تأثیر گذاشت و در معماری شخصیت علمیش نقش داشت، شیخ مجتبی قزوینی بود. وی، به گفته‌ی استاد حکیمی، یکی از سه رکن مکتب تفکیک (مکتب تفکیک به نظریه‌ای گفته می‌شود که قائل به تفکیک دین از فلسفه و عرفان است. شرح آن بیاید.) در قرن چهاردهم هجری بود و صاحب کشف و کرامات و مشرف شده به آستان حضرت ولی عصر - عج - و داری اخلاق باطنی و اهل عبادات و ریاضات و مسغرق در خلسات. (برای تحقیق بیشتر درباره‌ی وی رجوع شود به: محمد علی رحیمیان، متأله قرآنی شیخ مجتبی قزوینی خراسانی، مقدمه‌ی محمد رضا حکیمی (چاپ اول: قم، انتشارات دلیل ما، ۱۳۸۲). حکیمی دوازده سال از محضر او درس آموخت، اما چهل سال است که به مکارم اخلاقی او رطب اللسان است و هنوز خود را مرید وی می‌داند.

استاد حکیمی در کتاب خورشید مغرب، از چهار تن از متقدمان و چهار تن از معاصران یاد کرده است که به محضر آن حضرت مشرف شدند. چهار فرد اخیر عبارتند از: سید موسی زر آبادی (م ۱۳۵۳ ق)، میرزا مهدی اصفهانی (م ۱۳۶۵ ق)، شیخ علی اکبر الهیان (م ۱۳۸۰ ق) و شیخ مجتبی قزوینی (م ۱۳۸۶ ق). (ر.ک: خورشید مغرب، ص ۲۰۵.) از این چهار تن، دو فرد اخیر، استاد حکیمی بودند و دو فرد نخست، استاد استادان او.

به هر رو، حکیمی در محضر استادانی زانوی ادب زد که، به یافت او، به محضر حضرت ولی عصر - عج - حضور یافته بودند. از این روست که وی، شاهکار خویش را (جلد سوم تا ششم الحیاء (کتاب مزبور، تألیف استاد حکیمی و محمد حکیمی و علی حکیمی، از دانشوران حوزه‌ی علمیه‌ی خراسان، است. این کتاب همواره به استاد نسبت داده می‌شود و ما نیز در کتاب حاضر، برای رعایت اختصار، گاه چنین کرده‌ایم؛ اما به گفته‌ی استاد، الحیاء «تألیف مشترک» است.)، به این چهار چهره تقدیم و از آنان چنین یاد کرده است: «عالمان بزرگ ربانی»، «متألهان سترگ قرآنی»، «سره سازان معارف وحیانی»، «پیرایندگان بنیادهای تعقل قرآنی»، «متعقلان ژرفکاو» و «مربیان تأثیر آفرین». (ر.ک: ترجمه‌ی الحیاء، ج ۳، ص ۳-۴. گفتنی است از آنجا که ترجمه‌ی الحیاء را استاد حکیمی، با دقت بسیار، ویراسته و با متن آن تطبیق داده، در سراسر این کتاب بدان ارجاع داده شده است. به هر حال، ترجمه‌ی الحیاء، اعتبار اصل کتاب را دارد و، مضافاً اینکه، گاه مطالبی افزون بر اصل، به خامه‌ی استاد حکیمی، در آن آمده است.).

هنگامی که حکیمی مدارج عالی علمی را در حوزه‌ی علمیه‌ی مشهد گذراند، دو راه در پیش داشت: یا مانند دیگر همدرسان خود در حوزه بماند و به تدریس فقه و اصول بپردازد و، النهایه، سر از مرجعیت در آورد، و یا اینکه پلی از حوزه به جامعه و جوانان بزند و خوراک فکری برای آنان فراهم آورد و، النهایه، به آنجا برسد که اینک رسیده است.

گذشت که استاد حکیمی، مانند همدرسان خود، در حوزه نماند و پلی از حوزه به جامعه زد و، به عبارت خویش، «هجرت الی التکلیف» کرد. وی در خرداد ۱۳۴۵، هنگامی که از سی سالگی گذشته بود، از حوزه‌ی علمیه‌ی مشهد به تهران آمد، و در واقع، از

همه‌ی القاب و مقامات و مزایا و عناوین حوزه چشم پوشید.

استاد حکیمی از سال ۱۳۴۵ تا ۱۳۵۷ در چند مؤسسه‌ی فرهنگی انتشاراتی در تهران، از جمله بنیاد فرهنگ ایران، شرکت سهامی انتشار و مؤسسه‌ی انتشارات فرانکلین، اشتغال داشت. (برخی از همکاران حکیمی در انتشارات فرانکلین عبارت بودند از: احمد آرام، احمد سمیعی گیلانی، ابوالحسن نجفی، نجف دریابندری، جهانگیر افکاری، اسماعیل سعادت، عبدالمحمد آیتی، غلامعلی حداد عادل و عبدالحسین آذرنگ. کریم امامی، از مسئولان این انتشارات، در مصاحبه‌ای گفته است: برخی از کارکنان فرانکلین کسانی بودند که به علت فعالیت‌های سیاسی به زندان رفته بودند و در سازمان‌های دولتی نمی‌توانستند شاغل شوند. مؤسسه‌ی فرانکلین این افراد را می‌پذیرفت و ساواک هم تقریباً راضی بود که اینها در فرانکلین مشغول به کار شوند. زیرا می‌خواست در جایی کار کنند که آمد و رفت و روابطشان زیر نظر باشد. یکی از کسانی که تحت نظر ساواک بود، آقای محمدرضا حکیمی بود. عبدالحسین آذرنگ و علی دهباشی (به کوشش)، «سلسله گفت و گوها پیرامون نشر ثو فرهنگ»، بخارا (شماره‌ی ۲۲-۲۱، آذر د اسفند ۱۳۸۰)، ص ۱۵۷). او، بدرستی و از سر اجتهاد، تشخیص داده بود که باید در مؤسسه‌های فرهنگی داخل شد و تا آنجا که می‌توان «تعالی اندیشه‌ی اسلامی را روشن ساخت». همچنین محض احتیاط و برای اطمینان بیشتر، از دو مرجع تقلید (آیت الله خمینی و آیت الله خوئی)، اجازه گرفت. پس از چند سال فعالیت هم که می‌خواست کناره بگیرد، با استاد مطهری مشورت کرد و او نه تنها کناره‌گیری را صلاح ندانست، بلکه «حرام» شمرد. بدین ترتیب با اطمینان بیشتر به کار مشغول شد و در آن مدت با صحتیح محتوایی شماری آثار و تعلیقه نگاری بر چند کتاب مهم، ضمن کار اداری، «تعالی اندیشه‌ی اسلامی را روشن ساخت».

همکاران حکیمی در آن مؤسسه‌ها، او را یک روحانی بی‌عمامه می‌دانستند که بر نمی‌تابد کتابی منتشر شود و کلمه‌ای خلاف دین در آن باشد. به گفته‌ی یکی از همکاران او در انتشارات فرانکلین: «محمدرضا حکیمی همه‌ی دانش و تجربه‌ی خود را معطوف به این می‌کرد که هیچ اصلی از اصول اسلام نقض نشود و نکته‌ای خلاف واقع در نوشته نباشد».

در خود ذکر است که تدریس استاد حکیمی در دانشگاه تهران، در دوره‌ی دکترای ادبیات، از سال ۱۳۵۵ تا ۱۳۵۷، و بنا به دعوات دکتر عبدالحسین زرین کوب بود. در آغاز در حدود سی نفر در این دوره ثبت نام کردند؛ اما دیری نگذشت که بیش از سیصد نفر در کلاسهای استاد حضور می‌یافتند. وی برای نخستین بار به جای متونی چون تاریخ ابن خلکان، که رایج بود، نهج البلاغه را متن درسی قرار داد. استقبال دانشجویان از این کلاس و مرعوبیت ساواک از این ازدحام، منجر بدان شد که با دخالت پلیس و ساواک، تعطیل شود.

همچنین گفتنی است که استاد حکیمی، در پی هجرت تکلیفی از حوزه‌ی علمیه‌ی مشهد، به جرم فعالیت علیه رژیم شاه، در سال ۱۳۴۵، چند بار در وی و مرند و سلماس و ارومیه بازداشت و زندانی شد. وی آخرین بار در سال ۱۳۵۷ دستگیر و در کمیته‌ی تهران زندانی گردید.

در آثار حکیمی، تا سال ۱۳۵۷ (پیروزی انقلاب اسلامی ایران)، بیشتر از قیام و پیکار سخن رفته و از موضوعات دیگری هم که سخن گفته شده، قیام و پیکار نتیجه‌گیری و بدان دعوت شده است. (از جمله رجوع شود به: فریاد روزها، سرود جهشها، بیدارگران اقالیم قبله و امام در عینیت جامعه). آهنگ و جهت کلی کتابهای او، تا آن تاریخ، «قیام» است و گفته‌ها و نوشته‌های دیگر مقدمه و زمینه و برای آن است. اما از سال ۱۳۵۷ بدین سو، آهنگ و جهت کتابهای حکیمی تغییر کرد و به «قسط» تبدیل شد. (از جمله رجوع شود به: کلام جاودانه، قیام جاودانه، جامعه سازی قرآنی و الحیاء (بویژه جلد سوم تا ششم)). وی از آن هنگام همواره از قسط سخن گفته و سخنهای دیگر را همچون مقدمه‌ی آن قرار داده و، در واقع، قسط را ترجیح بند سخنان خود ساخته است. بنابراین چکیده‌ی همه‌ی نوشته‌های حکیمی و آهنگ و پیام آن، در یک عبارت، عبارت است از: «قیام به قسط».

برگرفته از کتاب: اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

حمدان

قرن: ۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

نجاشی گوید که او را کتابی است که روایت می‌کند آن را از وی محمد بن ابی عمیر و در مشترکات هم گفته که راوی از او ابن ابی عمیر است.

برگرفته از کتاب: گنجینه دانشمندان (جلد اول)

حمزه

قرن: ۲

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

او را از اصحاب حضرت صادق و حضرت کاظم شمرده‌اند و در تعلیقه وحید فرموده که راوی وی احمد بن محمد بن ابی نصر بزنطی است.

برگرفته از کتاب: گنجینه دانشمندان (جلد اول)

حموی جوینی، ابواسحاق، صدرالدین ابراهیم

قرن: ۸

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۷۲۲-۶۴۴ ق)، عالم شافعی و محدث. مشهور به ابن حمویه. در جوین خراسان و در خانواده‌ای اهل فضل و علم به دنیا آمد و در عراق وفات کرد. او در طلب حدیث به عراق و شام و حجاز و تبریز و طبرستان سفر کرد و علاوه بر درک محضر علمای اهل سنت از محقق حلّی، یحیی بن سعید، ابن طاووس و خواجه نصیرالدین نیز در حدیث بهره برد و از آنان حدیث روایت کرد. به همین دلیل است که بعضی مورخان وی را شیعه دانسته‌اند، اما ابن حجر او را صوفی شافعی می‌داند. گویند غازان خان مغول به دست او اسلام آورد. از آثار او: «فرائد السمطین فی فضائل المرتضی‌ والتول و السبطین».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۶۱/۱)، اعیان الشیعه (۲/۲۱۸)، الذریعه (۱۶/۱۳۵)، روضات الجنات (۱۸۸-۱/۱۸۵)، ریحانه (۷۷-۲/۷۵)، الکنی و الالقاب (۲/۱۹۶)، لغت نامه (ذیل / ابن حمویه)، معجم المؤلفین (۱/۸۹).

حمیدی، ابو عبدالله محمد

قرن: ۵

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

ابوعبدالله محمد ابن ابونصر فتوح بن عبدالله اندلسی معروف به حمیدی (ف. ۴۸۸ ه.ق.) از دانشمندان علم حدیث و صاحب کتاب الجمع بین صحیحی البخاری و مسلم.
بر گرفته از کتاب: فرهنگ فارسی معین (جلد پنجم)

حورا

قرن: ۶

جنسیت: زن

ملیت: ایران

از زنان محدث. وی دختر محمد بن محمد بن منصور اصفهانی بود که از ابوطیب حبیب بن محمد بن احمد طبرانی حدیث شنیده و سمعانی نیز از او استماع حدیث کرده است.
بر گرفته از کتاب: مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی
منابع زندگینامه: منبع: اعلام النساء، ۳۰۵ / ۱.

حورستی

قرن: ۶

جنسیت: زن

ملیت: ایران

۵۴۲ ق، وی دختر ناصر بن احمد بن محمد بن عبدالله و اهل سرخس بود که از پدرش استماع حدیث کرد و سمعانی در سرخس از او حدیث نوشت.
بر گرفته از کتاب: مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی
منابع زندگینامه: منبع: اعلام النساء، ۳۰۵ / ۱.

حویزی، خلف

قرن: ۱۱

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۱۰۷۴ ق)، متکلم، محدث، ادیب و شاعر امامی. معروف به سید خلف. وی از معاصران شیخ بهایی و میرزا محمد استرآبادی بود و والی حویزه، حویزی مردی زاهد پیشه و در انجام فرائض و نوافل بر خود سخت گیر بود. در نجف دفن شد. از آثار وی: «الاثنی عشریه فی الصلوه»؛ «برهان الشیعه»، در امامت؛ «الحق المبین»، در منطق؛ «البلاغ المبین»، در احادیث قدسی؛ «الحجه البالغه»، در کلام؛ «سفینه النجاه»؛ «الموده فی القربی»؛ «النهج القویم»، در کلمات امیرالمومنین علی (ع)، «حق الیقین»، در کلام؛ دو «دیوان» به فارسی و عربی.

بر گرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: اعیان الشیعه (۳۳۴-۳۳۰/۶)، الذریعه (۱۶۸/۲۱، ۳۰۰/۹، ۴۰/۷، ۲۵۸/۶)، روضات الجنات (۷۰۴-۶۹۹/۳)، ریحانه (۸۹-۷۸/۲)، فرهنگ سخنوران (۲۸۰)، معجم المؤلفین (۱۰۵/۴).

حویزی، عبدالعلی

قرن: ۱۱

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(ز ۱۰۶۵ ق)، فقیه، محدث، مفسر، ادیب و شاعر امامی. معروف به عبدالعلی عروسی. در حویزه متولد شد و در شیراز ساکن. وی استاد سید نعمت‌الله جزایری و معاصر شیخ حر، عاملی و علامه مجلسی است. از آثار وی: شرح «لامیه العجم» طغرایبی؛ «نورالثقلین»، تفسیری روایی از قرآن، در چهار مجلد؛ «دیوان» اشعار.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الذریعه (۳۶۶-۳۶۵/۲۴، ۶۹۰/۹)، روضات الجنات (۲۷-۲۵/۵)، ریحانه (۱۲۴/۴، ۸۹/۲)، فوائد الرضویه (۲۳۷)، معجم المؤلفین (۲۶۵/۵).

حیاتی

قرن: ۱۲

جنسیت: زن

ملیت: ایران

(س دوازدهم و سیزدهم ق)، شاعر و عارف. حیاتی آیین و روش عارفان را از همسرش نورعلیشاه آموخت و دارای طبع موزون و قریحه‌ای توانا بود و در نظم و نثر دستی توانا داشت. سروده‌هایش بیشتر آمیخته به گفته‌ها و راه و روش عارفان است. پس از درگذشت نورعلیشاه، با ملا محمد نامی از مردم خراسان ازدواج کرد. شادوران وحیدی در مورد او چنین گفته است: «او بزرگترین شاعره‌ی قرن اخیر است». از آثار او: «دیوان» اشعار در حدود ده هزار بیت، با مقدمه‌ای به نثر بسیار شیوا و فصیح. [۱]

۱۲۱۳ ق، بی‌بی جانی از زنان عارف و شاعر. وی از اهالی هرات و خواهر رونق‌علیشاه و همسر نورعلی شاه از بزرگان صوفیه بود. قواعد و اصطلاحات عرفانی را نزد همسرش فراگرفت. پس از قتل معصوم‌علیشاه (۱۲۱۲ ق)، نورعلیشاه به همراه حیاتی به عثمانی پناهنده شد و بعد از مدتی در شهر موصل درگذشت. چندی پس از مرگ وی همسرش با ملا محمد خراسانی ازدواج کرد. حیاتی طبع شعر داشت و حدود ده هزار بیت شعر گفته که غالباً شامل مضامین و اصطلاحات عرفانی است. دیوان اشعار او مشتمل بر پنجاه الی شصت غزل است که چاپ شده است (۱۳۴۹ ش) از اشعار اوست:

ایا طایر قدس عرش آشیان

مجو دانه از دام این خاکدان

قفش بشکن و بال و پر باز کن

به گلگشت و گلزار پرواز کن

منع دلم از ناله مکن در پی محمل

کز ناله کسی منع نکرده است جرس را [۲]

برگرفته از کتاب: مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی

منابع زندگینامه: [۱] از رابعه تا پروین (۱۱۱-۱۱۰)، خیرات حسان (۱۱۰/۱)، ریاحین الشریعه (۱۴۱/۴)، زنان سخنور (۱۷۵-۱۷۳)؛ ستارگان کرمان (۱۴۹)، طرائق الحقائق (۲۰۲/۳)، مشاهیر زنان (۷۸)، مصطبه‌ی خراب (۴۵).

[۲] منابع: «پرده‌نشینان سخنگوی»، آریانا، سال دهم، شماره نهم، ۵۶؛ از رابعه تا پروین، ۱۱۱-۱۱۰؛ تذکره‌الخواتین، ۹۷؛ خیرات حسان، ۱۱۰؛ دیوان نور علیشاه، ریاحین الشریعه، ۱۴۱/۴؛ زنان سخنور، ۱۷۵-۱۷۳؛ ستارگان کرمان، ۱۴۹؛ شرح زندگانی وحید بهبهانی، ۲۹۸-۲۹۷؛ طرائق الحقائق، ۲۰۲/۳؛ فهرست نسخه‌های خطی فارسی، ۲۳۰۳/۳؛ مصطبه‌ی خراب، ۴۵؛ نقل مجلس، گ ۳۶-۳۳.

خاتون آبادی اصفهانی، محمدحسین

قرن: ۱۲

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۱۱۵۱ ق)، فقیه، محدث، مفسر، شاعر و خطاط. وی دخترزاده‌ی علامه مجلسی است و از پدر خود که شاگرد خاص میرعماد بود و نیز از آقاجمال خوانساری کسب علوم کرد. او منشی زبردستی بود، و انواع خطوط را نیکو می‌نوشت. سرانجام در اصفهان درگذشت و جنازه‌اش را به مشهد منتقل کردند. در «تاریخ اصفهان» تالیفات چندی از جمله «نجم الثاقب» بدو نسبت داده شده در حالی که در «الذریعه» این کتاب از جمله کتب پدر وی قلمداد شده است.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: احوال و آثار خوشنویسان (۶۷۸/۳)، الذریعه (۶۹/۲۴).

خاقانی، سلمان

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

ادیب، محقق.

تولد: ۱۳۳۲ ق، سوق الشیوخ (از شهرهای ناصریه عراق).

درگذشت: ۲۴ بهمن ۱۳۶۶، قم.

آیت‌الله شیخ سلمان خاقانی، فرزند شیخ عبدالحسین آل خاقانی، پس از طی دوران کودکی در زادگاه خود در سال ۱۳۴۵ ق. جهت تحصیل به نجف اشرف هجرت نمود و در حوزه‌ی آن شهر تحصیلات خود را شروع کرد. نخست درسهای مقدماتی نظیر صرف و نحو منطق، معانی و بیان و سطوح اصول را نزد برادر بزرگ خود شیخ عبدالمنعم خاقانی فراگرفت. سپس مراحل عالی‌ی تحصیلات خود را آغاز نمود و از محضر اساتیدی چون آیت‌الله محمدحسین اصفهانی، آیت‌الله محمدجواد بلاغی، آیت‌الله محمدعلی کاظمینی، آیت‌الله باقر زنجانی و آیت‌الله سید ابوالقاسم خویی استفاده نمود.

آیت‌الله خاقانی فعالیت‌های فرهنگی- ادبی خود را از سنین جوانی آغاز کرد. در آغاز این فعالیت‌ها از حرکت‌هایی مانند تأسیس انجمن «منتدی النشر» و انجمن «رابطه‌الادبیه» و بالاخره «کلیه‌الفقه» و تأسیس مجله‌های اجتماعی، سیاسی و ادبی مانند «البیان»

«النجف» و غیره بود که توسط افرادی مانند سید هبة‌الدین شهرستانی و شیخ محمدرضا مظفر و دیگر نویسندگان و متفکران آن روز نجف تشکیل شده بود. آیت‌الله خاقانی در بسیاری از این امور شرکت می‌جست.

هنگامی که آیت‌الله امین عاملی حرکت اصلاح طلبانه خود را برای تنزیه عزاداری‌ها و مجالس سوگواری اباعبدالله الحسین (ع) از شوائب وارده و زوائد منافی با شرع و دین اعلان نمود، ایشان به همراه دوستان خود به دفاع از این حرکت پرداخت.

آیت‌الله خاقانی در سال ۱۳۷۵ ق. پس از درگذشت پدرش که از علما و ائمه‌ی جماعت خرمشهر بود در این شهر سکونت گزید و نزدیک به سی سال به ارشاد و هدایت مردم و دستگیری از مستمندان پرداخت. شهرت و آوازه او از ایران به عراق به شیخ‌نشین‌های خلیج فارس رسید و در آنجا نیز مریدانی داشت.

آیت‌الله خاقانی در طرفداری از وحدت اسلامی کوشا بود و فعالیت‌هایی در این زمینه از سخنرانی و پشتیبانی و فعالیت‌هایی در این زمینه از سخنرانی و پشتیبانی از دارالتقریب بین‌المذاهب الاسلامیه در قاهره انجام داد. لیکن در عین حال از مدافعان تشیع و مذهب اهل بیت (ع) بود و همواره با قلم خود از این مکتب دفاع نمود.

کتاب‌هایی که از ایشان بر جای مانده عبارتند از: طریق المعرفه، در اعتقادات که مکررا در عراق و بیروت به چاپ رسیده است، مع الخطوط العریضه لمحب الدین الخطیب؛ بین الحق و الباطل؛ السنه و الشیعه فی المیزان کتابی در رد گفته‌های احسان ظهیرالهی؛ دیوان شعر (گفته می‌شود این کتاب در جریان دفاع مقدس از میان رفت).

خانه‌ی وی در این خرمشهر قرار داشت. در روزهایی که این شهر مورد تجاوز عراق قرار گرفت، خانه او پناهگاه آورگان بود. در آن روزها مردم را به مقاومت دعوت می‌نمود لیکن بعدها که خانه‌ی او هدف مستقیم توپ‌ها و خمپاره‌های عراق قرار گرفت مجبور به ترک دیار گشته و چندی در اهواز و سپس در قم مستقر شد. در گیراگیر جنگ نه تنها خانه‌ی او را غارت شد بلکه اموال مسجد او را نیز به تاراج بردند. قسمتی از کتابخانه‌ی نفیس او به یغما رفت و در بصره به حراج گذاشتند و قسمت دیگر آن، مدت‌ها در زیر خاک‌ها مدفون بود و پس از آزادی خرمشهر به قم منتقل گشت. در این جریان قسمتی از دست‌نوشته‌ی او از جمله دیوان اشعارش از میان رفت.

آیت‌الله خاقانی به عربی شعر می‌سرود، به ویژه در مدح پیامبر (ص) یا معصومین (ع).

آیت‌الله پس از هفتاد و شش سال زندگی، بالاخره در شب بیست و چهارم بهمن ۱۳۶۶ (برابر با بیست و پنجم رجب ۱۴۰۸ ق.) درگذشت و پس از مراسم تشییع، در یکی از حجره‌های صحن اتابکی حرم حضرت معصومه (س) به خاک سپرده شد. بر گرفته از کتاب: گلزار مشاهیر

خالدی نقشبندی، فاطمه

قرن: ۱۳

جنسیت: زن

ملیت: ایران

۱۲۸۶ - ۱۲۴۱ ق، از زنان فقیه، ادیب و شاعر. وی دختر مولانا خالد ذوالجناحین شهر زوری است و در هوش و استعداد کم‌نظیر بوده است. او با ادبیات فارسی، عربی و کردی آشنا و دارای طبع شعر و فن نویسندگی و متمایل به طریقت نقشبندی بود. بسیاری از زنان در دمشق از محضر او استفاده شریعت و طریقت کردند. فاطمه در سال ۱۲۸۰ ق به ازدواج یکی از بزرگان دمشق که از مریدان پدرش بود درآمد. در سال ۱۲۸۶ ق به سفر حج رفت و در همان سفر بود که در منی درگذشت جنازه‌اش را به مکه حمل کردند و در معلا به خاک سپردند.

برگرفته از کتاب: مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی
منابع زندگینامه: منبع: تاریخ مشاهیر کرد، ۴۳۲ / ۱.

خدیحی نیشابوری

قرن: ۶

جنسیت: زن

ملیت: ایران

ز ۵۱۲ ق، از زنان محدث. وی دختر اسماعیل بن عمر بود. از پدرش و نیز از ابوعثمان سعید بن محمد بن احمد بحیری حدیث شنیده و در سال ۵۱۲ ه سمعانی را اجازه داده است.
برگرفته از کتاب: مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی
منابع زندگینامه: منبع: اعلام النساء، ۳۲۴ / ۱.

خراسانی، حماد

قرن: ۲

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(س دوم و سوم ق)، محدث امامی. وی از راویان حدیث شیعی مذهب بود که از امام جواد (ع) و امام هادی (ع) روایت کرده و علی بن ابراهیم جعفری از او روایت کرده است. در «رجال نجاشی» نام وی حمدان بن اسحاق ذکر شده است. از آثار وی: «علل الوضوء»؛ «کتاب النوادر».
برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه: اعیان الشیعه (۲۲۵/۶)، رجال النجاشی (۳۳۲/۱)، معجم رجال الحدیث (۲۴۸/۶).

خزاز قمی، علی بن محمد

قرن: ۵

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

یکی از دانشوران فرزانه و محدثان و فقیهان قم، علی بن محمد خزاز قمی است. این دانشمند نامدار، در حدود نیمه دوم سده چهارم و اوائل سده پنجم هجری می‌زیست. به هنگام تولد، نامش را علی نهادند. تاریخ دقیق طلوع این ستاره تابناک شیعه، در حاله‌ای از ابهام قرار دارد. اما با نظر به دوران حیات استادان وی، همانند شیخ صدوق متوفای ۳۸۱ قمری، و ابن عیاش جوهری متوفی ۴۰۱ قمری و ابوالفضل شیبانی متوفای ۳۸۷ قمری، می‌توان گفت که این محدث فرزانه، تقریباً در نیمه دوم سده چهارم هجری قمری پا به عرصه وجود نهاده است. گروه: علوم انسانی رشته: الهیات و معارف اسلامی اوضاع اجتماعی و شرایط زندگی: یکی از محکمترین باورهای شیعه، در مبحث امامت و رهبری معصومین، بعد از رحلت رسول اکرم (ص) این اندیشه ژرف است که از جانب رسول اکرم (ص)، حضرت امیرالمؤمنین (ع) و یازده فرزند او، به عنوان رهبران و امامان امت تعیین شدند. پیامبر اکرم (ص)

در مکه و مدینه، به دستور خداوند متعال، بارها و بارها مسئله جانشینی علی و فرزندان او را با ائمت مطرح فرمود، به ویژه در حادثه شکوهمند غدیرخم، که رسماً در حضور جمعیت انبوهی علی را به عنوان خلیفه و امام بعد از خود به مردم معرفی کرد؛ ولی با کمال تأسف این توصیه‌ها و دستورات رسول اکرم، نه تنها مقبول کوردلان ریاست طلب و تشنگان قدرت قرار نگرفت، بلکه آنها به خاندان علی (ع) نیز پشت کردند و زمام خلافت را به نااهلان سپردند. با گذشت زمان آن دلائل روشنی را که شیعه بر حقانیت رهبری حضرت علی (ع) مطرح می‌کرد، مورد بی‌مهری قرار دادند. یکی از گروه‌های اهل سنت بنام معتزله ضمن اینکه به ظاهر بر این باور است که: حضرت علی (ع) از تمام صحابه پیامبر (ص) با فضیلت‌تر است، فضل هیچ یک از آنها به پایه شأن و منزلت حضرت علی (ع) نمی‌رسد؛ اما دلائل و نصوصی که از رسول‌الله (ص) بر خلافت علی (ع) نقل شده بود را نیز پذیرفت و آنها را تفسیر و توجیه کرد که معنای این نصوص این نیست که خلافت و امامت جامعه اسلامی بعد از رسول اکرم (ص) مختص علی (ع) و حق مسلم اوست؛ بلکه به این معنا است که علی بن ابی‌طالب از دیگران برای بر عهده گرفتن رهبری جامعه، شایسته‌تر است. اینان با طرح مسئله «افضل و مفضل» گفتند: آری ما هم قبول داریم علی (ع) افضل و بهتر از تمام صحابی است؛ ولی برای مصحلتی غیر افضل - ابوبکر - رهبری را به دست گرفت. طرح این مسائل از یک سو و از سوی دیگر چون حکومت‌ها در دست مخالفین شیعه بود، و آنان تبلیغات گسترده‌ای را علیه باورهای شیعه راه انداخته بودند. های و هوی تبلیغات آنها به حدی شد که جمعی از معتقدان به امامت را که اطلاع درستی از تاریخ اسلام نداشتند، دچار لغزش کرد. در این موقعیت خزازقمی به عنوان یک عالم روشن ضمیر، متعهد و پاسدار مرز عقاید شیعه، دست به سلاح قلم زد و با تألیف کفایه الاثر از باورهای شیعه به دفاع برخاست او در این کتاب به نقل از جمع زیادی از صحابه رسول‌الله، حقانیت حضرت علی و امامان بعد از او را به زیبایی اثبات کرد، و راه را بر توجیه و تفسیرهای خود خواهانه ارباب اعتزال فرو بست. او با این کتاب جلو انحرافات و شبهات مخالفین را سد کرد. استادان و مربیان: علی بن محمد خزازقمی، توفیق زیستن در روزگاری را داشت که در جای جای جهان اسلام، دانشوران برجسته‌ای را در دامن خود پرورده بود، و پایه‌های دین به وجود آنان ثابت و استقرار می‌یافت. عطش حکمت و دانش، دل و جان این بزرگوار را گداخته بود، و او برای این که جان خویش را از جام آن زلال معرفت سیراب کند، در نزد استادان برجسته حدیث و فقه حاضر شد و از خرمن انبوه دانش آنان توشه‌ها برگرفت. آن طور که از بررسی اثر گرانسنگ او به دست می‌آید، وی از استادان زیادی کسب فیض کرده است. در اینجا به شاخص‌ترین و برجسته‌ترین اساتید ایشان اشاره می‌کنیم. ۱ - مشهورترین استادش، محمد بن علی بن بابویه قمی، ۲ - محمد بن عبدالله، معروف به ابوالفضل شیبانی، ۳ - احمد بن محمد بن حسن جوهری، مشهور به «ابن عیاش»، ۴ - محمد بن وهبان بصری، ۵ - حسین بن محمد بن سعید خزاعی، ۶ - علی بن حسین بن منده زمان و علت فوت: علی بن محمد خزاز قمی بعد از تلاش مستمر، در راه استوار ساختن باورهای عمیق ولایتی خویش، و به جای نهادن میراث مکتوبی ارزشمند، در نهایت جان به پیکر جان آفرین پاک تسلیم کرد و به دیار اولیاء دین بال در کشید. سال رحلت این شخصیت سترگ، اطلاع دقیقی در دست نیست. شاید بتوان حدس زد که این بزرگوار در نیمه اول سده پنجم هجری قمری چشم از جهان فرو بسته باشد، مبنای این سخن این است که استاد او، ابن عیاش جوهری در سال ۴۰۱ قمری از دنیا رفت. و نیز علامه تهرانی در اثر ارزشمند خویش، خزاز قمی را از بزرگان سده پنجم قمری بشمار آورده است، به لحاظ اینکه وی بیشتر حیات علمی خود را در این سده سپری کرد. او در شهر ری وفات یافت و شاید هم در همین شهر سر بر بالین خاک نهاده باشد. شاگردان: با این که علی بن محمد خزاز قمی از نخبگان عالمان شیعه است، و طبعاً باید گروه زیادی از سرچشمه دانش او بهره برده باشند؛ ولی در کتاب‌های تراجم تنها به نام اندکی از شاگردان حدیثی وی اشاره شده است: ابوالبرکات علی بن حسین جوزی؛ محمد بن حسین بن سعید قمی که در شهر بغداد می‌زیست؛ و محمد بن ابی الحسن بن عبدالصمد القمی. آثار: ۱ الاحکام الشرعیة علی مذهب الامامیة ویزگی اثر: در مسائل فقهی. گویا این کتاب نیز همانند الايضاح - همچون بسیاری از کتاب‌های دیگری که عالمان شیعه تألیف کردند - در کشاکش مبارزات سیاسی

علیه مذهب اهل بیت (ع) از بین رفته است و اثری از آنها در دست نیست. ۲. الايضاح فی اصول الدی و یژگی اثر: البته امروزه ما، از سرنوشت این کتاب اطلاعی در دست نداریم. در دانش استدلالی حکام ۳ کفایه الاثر فی النص علی ائمه الاثنی عشر و یژگی اثر: کتاب کفایه الاثر از او، کتابی است که مانند آن در زمینه امامت تألیف نشده، و این اثر بهترین نشانه برفضل و کمال و وثاقت و دیانت مؤلف اوست. این اثر از بهترین و مهمترین تألیفات خزاز قمی است، کتابی که به مدرک و مأخذ عمده دو کتاب معروف شیعه تبدیل شده است: بحار الانوار و وسائل الشیعه. (۲۹) پیش از این سخن علامه مجلسی را در این باره آوردیم که: «همانند این کتاب در زمینه امامت تا کنون تألیف نشده است.» (۳۰) وی در این کتاب تلاش می‌کند تا با دلایل روشن و غیر قابل انکار حقانیت امامت امامان شیعه از بعد از رحلت رسول اکرم (ص) را اثبات کند و البته در این هدف والای خویش نیز نردبان توفیق را تا اوج پیموده است. او در مطلع کتابش، راز و رمز این تلاش مقدس را چنین می‌نگارد: آنچه انگیزه شدت من در جهت نوشتن این کتاب گام بردارم، این بود که مشاهده کردم گروهی از عوام بلکه خواص شیعه، در مسئله نص و دلیل قطعی بر امامت امامان معصوم، دچار نوعی تحیرند و شبهه افکنی‌های گروه معتزله از اهل سنت، آنها را سر در گم کرده است و کار به جایی رسیده که بعضی از علاقه‌مندان به خاندان پیامبر اکرم (ص) می‌گویند از صحابه پیامبر، و حتی از خود امامان (ع) نیز دلیلی بر این باور شیعه نداریم. چون چنین انحراف و کتمان حقیقت را دیدیم، دامن همت به کمر بستم تا حقایق را روشن و شک و شبهه مخالفین را بر طرف کنم. این اقدام را فقط برای خشنودی پروردگار عالم و تقرب به رسول الله (ص) و امامان (ع) انجام دادم. در مبحث مهم رهبری معصوم (ع) در جامعه دینی.

منابع زندگینامه: سایت حوزه علمیه قم / بخش زندگینامه علما ۱۶ - www.hawzah.net/

خوانساری، جمال، جمال‌الدین محمد

قرن: ۱۱

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۱۱۲۵/۱۱۲۱ ق)، فقیه، اصولی، حکیم، محقق، محدث و متکلم. معروف به جمال المحققین. معاصر ملامیرزا شیروانی و علامه مجلسی بود. به همراه برادرش، آقا رضی، نزد پدرش، محقق خوانساری، و دایی‌اش ملا-محمدباقر محقق سبزواری در حوزه علمی اصفهان تحصیل کرد و همانند پدرش صاحب تألیفات بسیاری شد، با این تفاوت که تألیفات وی بیشتر نقلی و تألیفات پدرش بیشتر عقلی است. از پدرش محقق خوانساری و سید ابرهیم بن میر معصوم حسینی قزوینی روایت می‌کرد و از ملا محمد تقی مجلسی اجازه‌ی نقل حدیث داشت. علمای بسیاری از وی اجازه روایت داشتند که از آن جمله: محمد اکمل بهبهانی و محمد رفیع گیلانی. وی صاحب طبعی ظریف و نکته‌سنجی دقیق و باهوش، بخصوص در فهم ظواهر حدیث کم‌نظیر بود. چنانکه تیزهوشی وی را از روی ترجمه‌ی «مفتاح الفلاح» و تعلیقاتی که بر آن نگاشته است و کتاب مزاری که برای شاه سلطان حسین هنگام زیارت امام رضا (ع) و توضیحاتی که برای الفاظ زیارات آورده است، می‌توان فهمید. وی که عالمی متکلم بود، مذاهب چهار گانه‌ی اهل سنت را نقد کرد. او در اصفهان درگذشت و در تخت فولاد اصفهان مدفون گردید. اغلب منابع تاریخ وفات وی را سال ۱۱۲۵ ق نقل کرده‌اند و آقا بزرگ تهرانی با استناد به ماده تاریخ زیر تاریخ وفات وی را سال ۱۱۲۱ ق می‌داند: «فوتش را بفاتح هاتفی از غیب گفت: کرد ایزد با حسین بن علی حشر جمال یعنی ۱۱۲۱». از آثار وی: ترجمه‌ی «قرآن مجید»؛ ترجمه‌ی «صحیفه‌ی سجادیه»؛ شرح فارسی «غرر و درر»؛ شرح فارسی «مفتاح الفلاح»؛ حاشیه بر «شرح عضدی»؛ حاشیه بر «تهذیب الاحکام»؛ حاشیه بر «بر من لا

یحضره الفقیه؛ «شرح اللمعه ش الشرائع»؛ شرح «الشفاء»؛ شرح «اشارات»؛ «شرح حدیث البساط»؛ «النیه»؛ «اختیارات الایام»؛ «اصول الدین»، در امامت؛ حاشیه بر «شرح مختصر الاصول»؛ «جبر و اختیار»؛ شرح بر «حدیث الطینه»؛ در جبر؛ «کلثوم ننه» یا «عقائد النساء» که در آن رسوم و پندارهای معمول میان زنان آن روزگار ایران به نقد کشیده. از دیگر آثار او ترجمه «الفصول المختاره من العیون و المحاسن» معروف به «مجالس» است.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: اعیان الشیعه (۲۳۱/۹)، تاریخ ادبیات در ایران (۳۱۶/۵)، تذکره القبور (۲۳۸)، الذریعه (۴۴۰/۲۴، ۱۹۲/۱۳، ۸۲/۱۴، ۵۳/۶، ۵۰۶، ۱۲۲، ۴/ ۳۶۷/۱، ۴/ ۱۲۲، ۵۰۶، ۵۳/۶)، روضات الجنات (۲۱۰- ۲۰۸/۲)، ریاض العلماء (۱۱/۷، ۱۱۴/۱)، ریحانه (۵۴/۱)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۱۴۸- ۱۴۶/ ۱۲)، فوائد الرضویه (۸۴- ۸۳)، لغت نامه (ذیل / جمال)، مولفین کتب چاپی (۳۸۳- ۳۸۱/ ۲)، معجم المؤلفین (۲۵۵/۹، ۱۵۴/۳)، هدیه الاحباب (۱۲۰)، هدیه العارفین (۳۲۱/۲).

خوانساری، محمد تقی

قرن: ۱۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

در یکی از روزهای اردیبهشت سال ۱۲۶۷ ق. که بهار با ماه رمضان تواءمان گشته بود و غنچه های یاد در آن می شکفتند، در خوانسار شهری که جای جایش چشمه ای سر به بیرون آورده و چون نگینی سبز و بلند با دستهایی گشوده سخاوت را به تمام معنا به رخ می کشد، در خانه سید اسدالله، عالم بزرگ شهر، نورسیده ای پای در حیات نهاد که نام او را محمد تقی گزاردند. سید محمد تقی جوانه ای بود روییده بر شاخه سار تباری که در عرصه علم و زندگی درخت تناوری را شکل داده بودند و این طلعه نیکویی برای او به شمار می آمد. سلسله نسب او چنین بود سید محمد تقی خوانساری فرزند علامه سید اسدالله و او فرزند دانشمند محقق سید حسین و او فرزند عالم بزرگوار سید ابوالقاسم، فرزند دانشمند گرانمایه علامه سید حسین و او فرزند عالم فرزانه حاج میرزا ابوالقاسم، فرزند دانشمند گرانمایه علامه سید حسین و او فرزند عالم فرزانه حاج میرزا ابوالقاسم ...

و در پایان سلسله نیز سرچشمه دانش و عصمت امام موسی بن جعفر علیه السلام قرار داشت.

ایام مکتب آمد، سید محمد تقی در تیزهوشی گوی سبقت از همگنان ربود. او در این سنین کم هم جذبه های معنوی را در خود احساس می کرد. او که در مکتب خط را بخوبی آموخت و قرآنی را به خط خود نشوت و آن را وقف مسجد کرد.

حوزه خوانسار که در آن زمان به برکت پدران سید محمد تقی و دیگر فرزانه های علمی اش رونقی داشت، دومین جایی بود که سید محمد تقی در دامنش استواری یافت و قامت راست کرد. سرعت فراگیری سید محمد تقی چنان بود که به هفده سالگی نرسیده، ادبیات عرب و دیگر پایه های مقدماتی علوم اسلامی را فراگرفت. او در همین مدت قسمتهایی هم از فقه و اصول دوره سطح را خواند.

پای درس بزرگان

خوانساری جوان پس از مشورتهایی که با پدر کرد برای تکمیل اندوخته ها رهسپار حوزه دیرپای نجف شد. هجرت به نجف بر شتاب حرکت او افزود. او در نجف پس از تکمیل درسهای ناتمام، در درس محققان بزرگ این رشته ها حاضر شد تا جوانه های اجتهاد که از توانایی در تحقیق ریشه می گیرد در او برویند. خوانساری جوان چهار سال در درس فقه و محقق بزرگ اصولی آیه الله آخوند خراسانی شرکت کرد. در کنار این آدرس به درس فقیه برجسته آیه الله سید محمد کاظم طباطبایی یزدی هم حاضر

گشت. بعد از ارتحال این دو او از درسهای اصول آیه الله نائینی، آیه الله آقا ضیاء عراقی و از درس فقه آیه الله در گرفتن اجتهادنامه خود از اساتیدش کوشش نکرد. اما آقا ضیاء عراقی - که بارها مقام این شاگردش را ارج نهاده و گفته بود ((و حفظ مقام و نگهداری شؤ و نوات آقای خوانساری را مانند علمای متاخر بر خود فرض می دانم)) هنگامی که او بعدها به ایران بازگشته بود، اجتهادنامه وی را از نجف برایش فرستاد. افزون بر این آقای خوانساری از این استاد خود اجازه روایی نیز یافته بود.

بر بلندای حماسه

با شروع جنگ جهانی اول که حکومت عثمانی به نفع آلمان درگیر این جنگ شد و در صف متحدین قرار گرفت، قمر و عثمانیها در حیطه جنگ واقع گردید. در ۲۸ آبان ۱۲۹۳ ق. بصره و حوالی آن به تصرف قوای انگلیس درآمد. موقعیتی حساس بود، دولت عثمانی از روحانیون کمک طلبید علمای شیعه با آنکه استبداد گسترده از طرف آن دولت بر جامعه اکثریت شیعی عراق روبرو بودند، نتوانستند در چنین هنگامه ای ناظر پایمال شدن سرزمین مقدس عراق شوند. این بود که جمع بسیاری از مراجع فتوای جهاد دادند و چون خود در سنین پیری بودند فرزندانشان را به نیابت خویش رهسپار نبرد کردند و گروه دیگری از مجتهدان نیز خود راهی صحنه جهاد گشتند. در ایام محرم فتوای شورانگیز جهاد شراره حماسه را بویژه در جان طلایه داران دانش برانگیخت و در این میان آقای خوانساری نیز کرسی درس و تحقیق را رها کرد و در صف رهسپاران جهاد قرار گرفت. او به گروه مجاهدانی که به همراه آیه الله سید مصطفی کاشانی عازم نبرد بودند، پیوست. این گروه سوار بر کشتی در رود دجله و فرات پیش تاختند و خود را به صفوف مقدم جبهه در حوالی بصره رسانیدند.

آقای خوانساری در سنگرهای جلو جبهه همراه با همدرسان خود آقای سید ابوالقاسم کاشانی و آقای بختیاری زاده مستقر گشت. او در نبرد با هزار تیری که داشت و با مهارتی که در تیراندازی یافته بود سینه سپاهیان دشمن را آماج خشم ساخت و آنگاه که دشمن برای درهم شکستن مقاومت جنوب هجومی سخت را آغاز کرد او پر نشاط برود و خنده های بلندش تعجب دوستان را برمی انگیخت و وقتی هم که سایه رخوت بر گروهی از جنگاوران افتاد باز فریاد او که حرام بودن عقب نشینی در برابر دشمن را اعلام می کرد، پرطنین بود، و شگفت تر زمانی بود که با تنگ تر شدن حلقه محاصره دشمن مجاهدان مهیای مرگ می شدند و او شور نماز داشت و همگان را به آن می خواند. گویی نماز عاشورایی حسین علیه السلام در ذهنش زندگی یافته بود.

قوای دشمن پیروزیهای شایانی در جبهه فرات به دست آورد. ولی شکست در کوت العماره پای رفتن را از آنان گرفت و به ناچار جبهه جنگ از جنوب به شرق تغییر یافت.

با اشغال بغداد که مقارن با پیروزیهای دیگر متفقین بود، پایان جهاد فرارسید. از آن سو اشغالگران در تعقیب نیروهای مقاومت برآمدند. دستگیریهایی وسیعی آغاز گشت و سرانجام خوانساری جوان هم که در نبرد از قسمت پا مجروح شده بود، دستگیر شد. مجاهدان عرب تنها با سپردن تعهدی آزاد گشتند اما برخورد با مجاهدان دیگر متفاوت بود. انگلیسی ها از آزادی آنان اجتناب ورزیدند. در این میان وساطتهایی نیز برای آزادی آقای خوانساری صورت گرفت ولی بی ثمر بود. اشغالگران اسرای جنگی را در بندر بصره جمع نموده، آنجا یا کشتی هایی به اسرار تگاههای خود در مستعمراتشان فرستادند و آقای خوانساری و قریب چهارصد تن دیگر از اسراء به جزیره سنگاپور برده شدند. چهار ماه طول کشید تا کشتی آنان در آن سرزمین پهلو گرفت. در سنگاپور، اسرا در زندانی صحرائی قرار داده شدند. در این زندان گروهی از مردمان وحشی جزیره نیز به نام کوکا به چشم می خوردند. آنها به آدمخواری معروف بودند از آن رو هر روز صبح که شیفت زندانبان عوض می شد اسرا سرشماری می شدند. در آن محیط خش آقای خوانساری به تلاش علمی روی آورد. او علاوه بر تدریس منطق و حکمت، خود نیز به آموختن پرداخت و توانست زبان انگلیسی را از یک راجه هندی بیاموزد. رئیس زندان که متوجه مقام علمی او شده بود با توجه به آشنایی او به زبان انگلیسی از او خواست کتابی گمراه ساز را ترجمه کند. او با آنکه روزهای سختی را پیش روی خود داشت با این درخواست مخالفت نمود. و

شاید هم برای انتقام از این سرسختی بود که زندانبانان قصد جان او را کردند. او خود در این باره گفته است :
 ((روزی همه به بیرون رفته بودند و من تنها بودم . زندانبانان حیوانی وحشی را از آن دم در بر درون زندان ول کردند. حیوان جستی زد و سرعت به طرف من آمد. خیلی نزدیک شد اما کاری به من نداشت . به دم در رفت و دو مرتبه برگشت . چند دفعه این کار را انجام داد ولی کاری با من نکرد.))

بعدها که راجه هندی آزاد شد در آزادی آقای خوانساری کوشید. در نتیجه آقای خوانساری نیز پس از گذشت چهار سال تحمل رنج اسارت ، آزاد گشت .

مرجعیت

آیة الله خوانساری بعد از رهایی از اسارت به زادگاهش خوانسار بازگشت . پس از آن ، آوازه حوزه نوبنیاد سلطان آباد اراک ، در او شیفتگی نخستین را زنده ساخت و از همین رو در حوزه سلطان آباد به احترام آیة الله حائری در درسشان شرکت جست و خود نیز جداگانه به تدریس فقه ، اصول و حکمت پرداخت . دیری نگذشت که او توجه آیة الله حائری را به خود برانگیخت . آقای خوانساری در سلک یاران نزدیک و مشاوران برجسته (هیئت استفتایی) آیة الله حائری قرار گرفت . وی در پی این نزدیکیها نقش برجسته ای در شکل گیری حوزه علمیه قم ایفا کرد و مشوقی در هجرت آیة الله حائری به قم بود. در سال ۱۳۱۵ ش . حوزه قم در ماتم از دست دادن بنیانگذارش به سوگ نشست . در آن موقعیت خطیر آیة الله صدر و آیة الله حجت و همچنین آیة الله خوانساری که سه تن از شاگردان و یاران برجسته آیة الله حائری بودند، برای تصدی مسؤ ولیت حوزه و عهده داری رهبری دینی مردم مورد توجه قرار گرفتند. در این میان آیة الله خوانساری با شایستگی های فراوان اخلاقی و علمی که داشت پیشگام نگشت ، اما شیخ محمد صدوقی و شیخ مجتبی عراقی و تنی چند از دوستانشان در پاگیری مرجعیت ایشان تلاش ورزیدند. درس خارج برای ایشان تدارک گردید و قرار شد ادامه درس استادش حائری را بگوید. رفته رفته این شخصیت برجسته مورد اقبال جامعه ایرانی قرار گرفت و با طرح جواز رجوع در مسائل احتیاطی به ایشان از طرف آیة الله سید ابوالحسن اصفهانی دامنه مرجعیت او گسترش یافت . اما با این همه او آیة الله صدر و آیة الله حجت برای حاکم نمودن وحدت رهبری دینی مردم و زدودن شائبه های تفرقه ، آیة الله بروجردی را به قم خواندند و با اصرار زیاد او را بر این سمند نشانند.

سالهای طولانی تدریس آیة الله خوانساری که از حوزه نجف آغاز گشت ، جمع زیادی از آموختگان فضل او را همراه داشت . در سالهای آخر تدریس هم درس خارج او چنان با عمق و دقت طرح می شد که تنها شایستگی چند یارای حضور در آن را یافتند. آثار علمی ایشان غیر از آن رساله های فتوایی که نظریات فقهی ایشان را در بر داشت ، تقریرات درسهای خارجی بود که شاگردانش جمع آوری کرده بودند. از آن جمله درس طهارت ایشان بود که به همت شاگرد برجسته اش آیة الله محمد علی اراکی و درس صلوة که از سوی شاگرد فرزانه دیگرشان آقا مجتبی عراقی نگارش یافت .

نماز

نماز آیة الله خوانساری حدیث شگفتی داشت . در او چنان باور خدا تجلی کرده بود که در نماز حجاب برمی کشید و روحش به بهشت یاد درمی آمد. او خود در این باره چنین گفته بود: در نماز که می ایستم مثل این که است که با خدا شفاهی صحبت می کنم و انگار رخ به رخ هستم . در پی نمایاندن این چهره معنوی او بود که با درخواست جمعی از دل باوران ، آیة الله سید احمد خوانساری ، برقراری نماز جماعت فیضیه را به او واگذاشت . در این نماز پرشکوه حتی مقدسانی که تردیدشان در عدالت امامان جماعت بسیار بود و به هر کس اقتدا نمی کردند، بی هیچ واهمه ای با او به نماز می ایستادند. بعضی از شبها هم که آقای خوانساری نمی آمد آیة الله (امام) خمینی که از اساتید بنام حوزه بود اقامه نماز می کرد. از آن رو که نماز جمعه در نظرگاه فقهی آیة الله خوانساری واجب احتیاطی بود در حوالی سال ۱۳۲۰ بعد از سالیان سال این نماز متروک و مهجور مانده بود، از سوی آن

فقیه بزرگ در مدرسه فیضیه بپا شد. بعدها فیضیه هم گنجایش خیل آن همه مشتاقان نداشت. برای همین، مکان نماز به مسجد امام حسن عسکری علیه السلام انتقال یافت. برگزاری این نماز چنان پرتاثر شد که به دنبال آن در بیشتر شهرها نماز جمعه جانی تازه گرفت.

نماز باران

یکی از حوادث مهم که از آثار شهودی آقای خوانساری از نگاه دینی، نماز بارانی است که او آن را اقامه نمود تا تجلی دعا و نماز را در زندگی به گونه ای ملموس آشکار کند. در شهریور ۱۳۲۰ که متفقین در ایران به طور انبوه حضور یافتند. در آن موقع موجی از قحطی و نابسامانی در کشور به راه افتاد. قسمتی از سپاه متفقین در منطقه خاکفرج قم استقرار یافت و بعد از مدتی کنترل شهر در دست آنان قرار گرفت. اشغال هنوز ادامه داشت که زمینهای مساعد و وسیع شهر قم - که به صورت دیم کشت می شد - با گذشت دو ماه بهاری از سال ۱۳۲۳ هنوز تشنه بودند. با بروز این خشکسالی موقعیت غذایی مردم بحرانی شد. اهالی قم، چاره در خواندن نماز باران دیدند. آنان به جستجوی امامی برآمدند تا آنها را به ساحل اجابت رساند و با خلوص و صفایش خواستن را معنی بخشید. مردم راهی خانه های آقایان صدر، حجت و خوانساری شدند. آقایان صدر و حجت در پاسخ مردم گفتند اگر شما وظیفه های شرعی خود را بجا آورید، آسمان و زمین دستهایشان بر شما گشوده خواهد بود. اما آقای خوانساری نتوانست جواب نه بگوید و مردم هم گمان بردند او موافق با خواندن نماز باران است. به همین علت اطلاعیه هایی در سطح شهر نصب گردید که آقای خوانساری در روز جمعه نماز استسقا خواهد خواند. گروهی ایشان را از پایان بد کار بیم دادند اما او گفت حالا که چنین شده، خواندن این نماز بر من تکلیفی است و هر چه صلاح باشد همان واقع خواهد شد. با نزدیک شدن لحظه موعود بهائیان شهر، متفقین را به انگیزه های این حرکت بدبین نمودند تا جایی که این نیروها در پوششی دفاعی رفتند. در روز موعود، جمعیت از گوشه و کنار شهر روانه شدند تا به صحرای خاکفرج که در نیم کیلومتری شهر قرار داشت و مصلاهی آن محسوب می شد بروند. آیه الله خوانساری هم با طمأنینه و آرامش مخصوص و در حالی که پاها را برهنه کرده و تحت الحنک انداخته بود با عده ای از همراهان به سمت آن نقطه حرکت نمودند. جمعیت افزون بر بیست هزار نفر بود و ۳/۲ ساکنان شهر را در بر می گرفت. با عبور آرام مردم از کنار پادگان، شائبه های تردید زدوده شد و توطئه بهائیان بی اثر ماند. آن روز نماز خوانده شد اما اثری از اجابت دیده نشد. آیه الله خوانساری که بارها عطوفت و مهربانی پایان ناپذیر خدا را با همه وجود خود درک کرده بود، بخوبی می دانست که خواستن را با اصرار معنا بخشد. چه آنکه اگر خواهش باشد اجابت حتمی است. او بعد از پایان درس و بحث از شاگردانش خواست که تا همپای او باز به کوی خواهش روند و نماز بارانی دیگر بخوانند. این بار نماز در باغهای پشت قبرستان نوبیاگشت. غروب یکشنبه فرا رسید و آسمان بی تکه ابری سرخ گونگی خورشید را به نظاره نشست. گزارش هواشناسان غربی که در پادگان خاکفرج بودند گویای این بود که بارشی روی نخواهد داد.

دین ناباوران زبان تمسخر گشودند. استاد رسولی در خاطره خود می گوید: ((آن روز گذشت و ما مطابق معمول به نماز جماعت آیه الله خوانساری در مدرسه فیضیه رفتیم. اکنون یادم نیست که به چه مناسبتی شبها در مدرسه فیضیه بعد از نماز جلسه روضه خوانی و سخنرانی بود. مرحوم حاج محمد تقی اشرافی به منبر رفت و هنوز اوایل سخنرانی ایشان بود که باران شروع شد... آن شب باران مفصلی آمد.))

این باران چنان گسترده و بی امان بود که تا آن وقت چنین بارشی را کسی سراغ نداشت. بی سیم های پادگان خاکفرج به کار افتاد و خبر این حادثه شگفت به جهان مخابره شد و در مدتی کوتاه پس از تاءبید آن از طرف مقامهای رسمی لندن و آمریکا، از طریق رادیو انعکاس جهانی یافت.

حج نمونه

تا شهریور ۱۳۲۸ ش هفت سال می گذشت که ایران از حج محروم بود. در آن سال حضور روحانیان که تشنه تر از همه می نمودند در این حج، حضوری پر جلوه بود. حضوری آنچنان که حج آن سال را حجة العلماء نامیدند. روحانیان بزرگی چون آیه الله میرزا محمد فیض و تنی چند از علمای برجسته در این حرکت به چشم می خوردند. آیه الله خوانساری هم به دعوت یکی از بازاریان تهران به این کاروان پیوست. در همان روزهای نخست ورود ایشان به مکه او وحدت آفرین گشت و با اعلام ثبوت رؤیت ماه از طرف ایشان اختلاف رخت بریست و وقتی هم که جمعی از شیعیان از او تقاضای برپایی جماعت نمودند، او بی اعتنا به درخواست ایشان، به نماز جماعت برادران اهل سنت رفت. چه آنکه این حج برای همبستگی بود و دل بستگی و دمیدن روح برادری، تا در سایه وحدتی ظاهری روحها به وحدت رسد در مدینه نحل اقامت آیه الله خوانساری جای آمد و شد هیئت ها و کاروانهای مذاهب مختلف بود. از جمله آنها هیئت علمای مصر به سرپرستی شیخ حسن البناء، مرشد عام جمعیت اخوان المسلمین بود. گفتگوهای دوستانه اش آغاز گشت و تلاش آیه الله خوانساری در نزدیکی و ایجاد تفاهم هر چه بیشتر بود. در پاسخ به این خبر اخوان وحدت، خطبای مصری هم با او، همصدا گردیدند.

فتوهای شور آفرین

آیه الله خوانساری همگام با آیه الله حاج آقا حسین قمی، پیشگام مبارزه علیه کشف حجاب، در این مبارزه شرکت نمود. او در آن جو پراختناق در فتوای روشنگرانه بر زروری بودن حجاب پای فشرده.

با شروع شکل گیری توطئه اشغال فلسطین، آیه الله خوانساری با فریاد آیه الله کاشانی هممنوا بود. او در فتوایی فداکاری و کمک مسلمانان را در قضیه فلسطین و جنگ صهیونیسم واجب شمرد سرانجام فریادها کارساز شد و هزاران فدایی اسلام آماده عزیمت به فلسطین گردیدند اما با سنگ اندازی های دولت وقت این اعزاز چشمگیر انجام نپذیرفت.

همگامی آیه الله خوانساری با آیه الله کاشانی مرزهای فراتری پیموده است. او با فتوایی سرنوشت ساز ملی شدن نفت را اعلام کرد و قطع دست غارتگران را از این سرمایه خداداد خواهان گردید. در هنگام برگزاری انتخابات مجلس هفدهم که پس از پیروزی نهضت ملی انجام گرفت، ایشان بار دیگر به یاری رهبری نهضت آیه الله کاشانی شتافت و در فتوایی مهم شرکت در انتخابات را ادای وظیفه شرعی دانست و سستی در این راه را عملی مسؤولیت آفرین در پیشگاه خدا قلمداد نمود. انتشار این فتوا، تاءثیر بسزایی در انتخابات مزبور گذاشت. و در تهران تاءثیر آن شگفت آورتر بود.

پاییز حزن

سال ۱۳۳۱ ش علما و مردم شهر همدان که از حال نامساعد آیه الله خوانساری با خبر بودند، از او خواستند تابستان را در هوای بیلاقی همدان سپری کند. با قبول این درخواست، آیه الله خوانساری با همراهانش آیه الله اراکی، آیه الله آخوند ملاعلی همدانی، آیه الله خمینی و فرزند بزرگشان سید محمد باقر، مؤلف محترم آقای مجتبی عراقی راهی آنجا گردید.

آیه الله خوانساری در استقبالی پر شور وارد شهر شد. در پی اغتنام از انفاس قدسی او مردم شهر از وی تقاضای اقامه جماعت در مسجد جامع کردند. در یکی از آن روزها که او برای برپایی نماز به مسجد می رفت، در بین راه دچار حمله قلبی گشت و سرانجام نزدیکیهای ظهر هفتم ذیحجه ۱۳۷۱ ق به احرام جانان در آمد و لیبیک گویان به سرای او شتافت که حج چهره ای از زندگی هر روز است. و چنین شد که رؤیای آیه الله بروجردی نیز تعبیر گشت. او در رؤیای در همان شبهای قبل از وفات آن فقیه نامدار دیده بود که سید مرتضی رحلت کرده و او را به شهر قم می آوردند. قبر او اینک در مسجد بالاسر حرم مطهر حضرت معصومه علیها السلام هم آغوش استادش آیه الله حائری قرار دارد.

قرن: ۱۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۱۳۰۷-۱۲۴۷ ق)، فقیه، محقق و محدث شیعی. معروف به حاج ملا آقا. وی در خویین متولد شد. پس از تحصیل علوم اولیه به قزوین رفت و چندی در آنجا تحصیل کرد، آنگاه به اصفهان رفت و در نزد مشایخ آن شهر درس خواند سپس به عتبات عالیه رفت و پس از بازگشت در قزوین مسکن گزید و به امر تدریس و فتوی اشتغال یافت. از آثار وی: «الارث»؛ «مرآت المراد»، در رجال؛ «منظومه دیات»؛ «معراج الوصول الی علم الاصول»؛ در دو جلد؛ «اللوامع»، در فقه، در سه مجلد؛ رساله‌ی «الجبر و التفویض»؛ حاشیه بر «تفسیر الصافی»، تا پایان سوره‌ی بقره؛ حاشیه بر «صیغ العقود» زنجانی.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: اعیان الشیعه (۱۷۵/۳)، الذریعه (۲۸۶-۲۸۵/۲۰-۸۴، ۸۳-۵/۴۴۱/۱، ۱۹۶-۱۹۵، ۸/۲)، المآثر و الآثار (۱۴۳)، معجم المؤلفین (۱۷۶/۲)، مکارم الآثار (۱۲۹۷-۱۲۹۶/۴).

خیابانی سبحانی، محمدحسین

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۱۳۹۲-۱۲۹۹ ق)، عالم، مجتهد و محدث. محمدحسین در تبریز متولد شد. مادرش شهربانو نوه‌ی فتحعلی شاه بود. پس از فراگیری مقدمات، نجوم و حساب استدلالی را نزد میرزا علی منجم و سطوح عالی فقه و اصول را نزد آیت‌الله انگجی و شرح «اشارات» را نزد شیخ حسین قراچه‌داغی فراگرفت. در سال ۱۳۲۷ ق به نجف رفت و حدود یازده سال از محضر آیت‌الله سید محمدکاظم یزدی، آیت‌الله شریعت اصفهانی و آیت‌الله آقا ضیاء‌الدین عراقی بهره‌مند شد، و با کسب اجازه‌ی اجتهاد و روایت در سال ۱۳۳۹ ق به تبریز بازگشت و به تدریس علوم دینی پرداخت. پس از فوت در جوار حضرت معصومه (ع) در قم دفن شد. از آثار وی: حاشیه بر «کفایه الاصول»؛ یک دوره «صلاه استدلالی»؛ «خيارات»؛ حایه بر «رسائل».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: زندگینامه‌ی رجال و مشاهیر (۱۶۲/۳)، گنجینه‌ی دانشمندان (۳۱۵-۳۱۴/۳).

دارکی اصفهانی، ابوجعفر

قرن: ۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۳۰۷ ق)، محدث. منسوب به دارک از روستاهای اصفهان. از اصحاب اسماعیل بن عمرو بجلي بود و از سلیمان شاذکونی حدیث شنید. طبرانی و ابوالشیخ بن حیان و ابوبکر بن مقرئ و گروهی دیگر از وی حدیث روایت کرده‌اند.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: سیر النبلاء (۱۳۸-۱۳۷/۱۴).

دار کی اصفهانی، ابوعلی حسن

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۳۱۷ ق) مسند و محدث. به دارک اصفهان نسبت دارد. از محمد بن عبدالعزیز بن ابی رزمه و محمد بن حمید رازی و محمد بن اسماعیل بخاری حدیث شنید. قاضی ابواحمد عسال و ابوالشیخ و دیگران از وی روایت کرده‌اند. وی جد ابوالقاسم دارکی شیخ شافعیه است.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: سیر النبلاء (۴۰۴/۱۶، ۴۸۶/۱۴).

دارمی سجستانی، ابوسعید عثمان

قرن: ۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۲۸۰-۲۰۰ ق)، حافظ و محدث شافعی. ملقب به محدث هرات. در طلب حدیث سفرها کرد از ابویمان و یحیی و حاظی و احمد بن حنبل و یحیی بن معین و علی مدینی و اسحاق بن راهویه و بسیاری دیگر در ایران و عراق و مصر و شام و جزیره و حرمین حدیث شنید. احمد بن محمد حیری و محمد بن صرام و محمد بن یوسف هروی و محمد بن اساق هروی و ابونضر محمد طوسی و احمد عنبری و بسیاری از محدثین هرات و نیشابور از وی روایت کرده‌اند. وی در هرات درگذشت. از آثار وی: «المسند»؛ «الرد علی الجهمیه»؛ «الرد علی بشر المریسی».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۳۶۶/۴)، ایضاح المکنون (۴۸۲/۲)، سیر النبلاء (۳۲۷-۳۱۹/۱۳)، کشف الظنون (۸۳۸)، لغت نامه (ذیل/ عثمان)، معجم المؤلفین (۲۵۴/۶)، هدیه العارفین (۶۵۱/۱).

دارمی سرخسی، ابوجعفر احمد

قرن: ۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۲۵۳ ق)، محدث و فقیه اهل سنت. در سرخس متولد شد. و در نیشابور نشو و نما یافت. اکثر اوقات زندگی وی در طلب حدیث گذشت. جهت استماع حدیث به بغداد رفت. وی مدتی در سرخس متولی امور قضا بود. پس از چندی به نیشابور بازگشت و در همان جا زیست تا درگذشت. از نضر بن شمیل و علی بن حسین بن واقد و جعفر بن عون و ابوعاصم نبیل حدیث شنید. وی در حدیث ثقة بود و بخاری و مسلم در «صحیح»‌های خود و عمرو بن علی فلاس و محمد بن المثنی و دیگران از وی حدیث روایت کرده‌اند. احمد حنبل او را زبده‌ترین فقیه خراسانی می‌داند که دیده است.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: تاریخ بغداد (۱۶۹-۱۶۶/۴)، تهذیب التهذیب (۳۱-۳۰/۱)، ریحانه (۲۰۵/۲)، الکنی و الالقاب (۲۲۵/۲)، لغت نامه (ذیل / احمد)، الوافی بالوفیات (۳۹۰/۶).

دارمی سمرقندی، ابومحمد عبدالله

قرن: ۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۲۵۵-۱۸۱ ق)، مفسر، فقیه و محدث. در سمرقند به دنیا آمد و در همان شهر ساکن بود. به اصرار سلطان، منصب قضاوت سمرقند را پذیرفت، اما پس از اولین مرافعه استعفا داد. در طلب حدیث سفرهای بسیاری کرد و در حجاز و شام و مصر و عراق و خراسان استماع حدیث نمود. از یحیی بن حسان و ابوعلی عبیدالله بن عبدالمجید و یزید بن هارون و یعلی بن عبید و جعفر بن عون و وهب بن جریر و نصر بن شمیل و بشر زهرانی حدیث شنید. مسلم و ابوداود و ترمذی، سه تن از صاحبان «صحاح» ششگانه، و نیز ابوزرعه و ابوحاتم رازی و محمد بن بشار بن دار و عیسی بن عمر سمرقندی و دیگران از او استماع حدیث کرده‌اند و همگان به فضل و کمال او اقرار داشتند. در شهر مرو در گذشت و در همان جا دفن شد. از آثار وی: «مسند»، در حدیث؛ «التفسر»؛ «الجامع الصحیح».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۲۳۰/۴)، تاریخ بغداد (۳۲-۲۹/۱۰)، تهذیب التهذیب (۲۶۲-۲۶۱/۵)، الجرح و التعديل (ج ۲ ق ۹۹/۲)، ریحانه (۲۰۶/۲)، سیر النبلاء (۲۳۲-۲۲۴/۱۲)، الکنی و الالقاب (۲۲۵/۲)، لغت نامه (ذیل / ابومحمد)، معجم المؤلفین (۷۱/۶).

داعی علوی حسینی، ابوالخیر

قرن: ۶

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(س پنجم و ششم ق)، محدث و وعظ. وی مولف کتاب «آثار الابرار و انوار الاخیار»، در حدیث است که شیخ منتجب‌الدین آن را به واسطه‌ی استاد خود سید مرتضی بن مجتبی رازی از خود داعی حسینی روایت کرده است.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: اعیان الشیعه (۳۶۴/۶)، الذریعه (۵/۱)، ریحانه (۲۰۸/۲)، فهرست منتجب‌الدین (۷۱).

دانش تبریزی، نجفعلی

قرن: ۱۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۱۳۰۹ ق)، عالم، ادیب و روزنامه‌نگار. وی در فقه و اصول و احادیث و اخبار و علوم ادبی اطلاع کامل داشت. دانش معاصر با ناصرالدین شاه قاجار بود و در ۱۲۷۳ ق از آذربایجان به استانبول رفت و با میرزای سنگلاخ همنشین شده و اشعاری را که شعرای

آن عهد در مدح سنگلاخ گفته بودند جمع‌آوری و به عنوان «مجمع الاوصاف» چاپ کرد. در آن جا تا ۱۳۰۳ ق کنسول ایران بود. وی در این مدت از ۱۲۹۲ ق اقدام به تاسیس روزنامه‌ی هفتگی «اختر» کرده و مدت بیست و یک سال آن را انتشار داد، تا اینکه پس از کشته شدن ناصرالدین شاه، روزنامه‌ی مزبور از طرف دولت عثمانی توقیف شد. در ۱۳۰۳ ق منصب سرتیپی گرفت و نایب و مترجم اول گردید و یک سال بعد سمت سر کنسولی ایران در مصر را عهده‌دار شد تا این که در ۱۳۰۸ ق به تهران آمد و جزو صاحب منصبان وزارت خارجه گردید و تا پایان عمر در همین سمت باقی ماند تا درگذشت. آثار وی: «مجمع الاوصاف»؛ «مشکوه الحیات فی تفسیر الایات»، «تفسیر آیه ذوالقرنین»؛ «میزان الموازین فی امر الدین»، در رد «میزان لحق» هانری مارتن. برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: دانشمندان آذربایجان (۱۴۴-۱۴۳)، الذریعه (۳۲۸-۳۲۷/۲۳، ۲۰/۲۰، ۳۱۵/۹)، شرح حال رجال (۳۳۰/۴)، المآثر الآثار (۱۹۸-۱۹۷)، مؤلفین کتب چاپی (۵۴۳-۵۴۲/۶).

داودی بوشنجی، ابوالحسن عبدالرحمان بن محمد

قرن: ۵

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۴۶۷-۳۷۴ ق)، مسند و محدث. در بوشنج به دنیا آمد و همان جا نزد ابومحمد بن حمویه سرخسی به استماع حدیث پرداخت. در هرات از عبدالرحمان بن ابی شریح و در نیشابور از ابوعبدالله حاکم نیشابوری و ابن یوسف و ابن محمش حدیث شنید و در بغداد از ابن مهدی فارسی و دیگران بهره برد. وی چندی در بغداد ماند و نزد ابوحامد و صعلوکی و ابوبکر قفال فقه آموخت. او از مشایخ مورد احترام خراسان و هم صحبت ابوعلی دقاق و ابوعبدالرحمان سلمی بود. او مجلس وعظ و فتوی و تدریس داشت و صاحب تصانیف بود و در نظم و نثر ماهر.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: سیر النبلاء (۲۲۶-۲۲۲/۱۸).

درب امامی، محمود

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

فرزند سید عبدالعلی موسوی. عالم فاضل، و محدث کامل، از موثقین اهل منبر و محدثین اصفهان به شمار می‌رفت. در عصر روز ۳ شنبه ۲۱ ذی حجه الحرام سال ۱۳۷۲ به سن متجاوز از نود سال وفات یافته، در این اطاق مدفون گردید. از آثارش کتاب «ثمرات الحیات» در دو مجلد، در مواعظ و اخبار به طبع رسیده است.

برگرفته از کتاب: دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد اول)

دربندی بلخی، ابوالولید حسن

قرن: ۵

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۴۵۶ ق)، حافظ، محدث و صوفی. وی از محدثان بنام عامه در سده پنجم هجری است که برای جمع‌آوری حدیث از بلخ و بخارا تا اسکندریه و قاهره سفر کرد. او در بلخ از علی بن احمد خزاعی و در بخارا از ابوعبدالله محمد بن احمد غنجار و در نیشابور از ابوزکریا مزکی و ابوبکر حیری و در هرات از ابومنصور ازدی و در استرآباد از بندار بن محمد و در عراق از ابوعمر هاشمی و در شام از ابن ابی نصر و در مصر از ابوعبدالله بن نطیف حدیث شنید. ابوبکر خطیب بغدادی و ابوعلی حداد و ابوعبدالله فراوی و زاهر بن طاهر شحامی از وی حدیث روایت کرده‌اند. دربندی در سمرقند درگذشت.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: ریحانه (۲۱۸-۲۱۷/۲)، سیر النبلاء (۲۹۸-۲۹۷/۱۸)، معجم البلدان (۵۱۱/۲).

دردانه‌ی نیشابوریه

قرن: ۵

جنسیت: زن

ملیت: ایران

۱۰ صفر ۵۳۰ ق، از زنان نیکوکار و محدث. وی دختر اسماعیل نیشابوری بود و از جدش عبدالکریم بن هوار صیرفی و ابوحامد احمد بن حسن ازهری و غیره اخذ حدیث می‌کرد و سمعانی نیز احادیث او را ضبط می‌کرده است.

برگرفته از کتاب: مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی

منابع زندگینامه: منابع: اعلام النساء، ۴۱۰ / ۱، ریاحین الشریعه، ۲۴۳-۲۴۲ / ۴؛ کارنامه زنان، ۵۸.

دشکی شیرازی هروی، جمال‌الدین امیر عطاءالله

قرن: ۹

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ح ۹۲۶-۹۱۷ ق)، محدث، مورخ و شاعر. ملقب به جمال حسینی و معروف به امیر جمال‌الدین محدث اصیلی به جهت شاگردی امیر اصیل. وی پسر عم امیر غیاث‌الدین منصور و از بزرگان حدیث روزگار خود بود و در دیگر علوم دینی دستی توانا داشت. در مدرسه سلطانیه هرات تدریس می‌کرد، و بر منبر خطبه می‌خواند و آشکارا تبعیت خود را از ائمه اطهار (ع) اعلام می‌داشت. وی چندی در نیشابور زیست. از آثار وی: «احوال اولاد امیرالمومنین (ع)»؛ «الاربعون حدیثا من حدیث سید المرسلین فی مناقب امیرالمومنین (ع)»؛ «تحفه الاحباء»؛ «روضه الاحباب فی سیره النبی و الال و الاصحاب»، که به خواست امیرعلیشیر نگاشت.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: اعیان الشیعه (۱۴۵/۸)، الذریعه (۲۸۶-۲۸۵ / ۱۱، ۱۲۴/۶، ۴۰۹/۳، ۴۸۰/۲، ۴۲۱/۱)، روضات الجنات (۱۸۹/۵)، ریاض العلماء (۳۱۶-۳۱۵ / ۳)، ریحانه (۳۶۹-۳۶۷ / ۳)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۱۴۰/۱۰)، فارسنا مهی ناصری (۱۱۳۸، ۱۰۵۷ / ۲)، فوائد الرضویه (۲۶۳/۱)، الکنی و الالقباب (۱۵۴/۲)، مؤلفین کتب چاپی (۷۴/۴)، معجم المؤلفین (۲۸۵/۶)، هدیه الاحباب (۱۲۰).

دغولی سرخسی، ابوالعباس محمد

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۳۲۵ ق)، لغوی، فقیه و محدث. از پیشوایان فقه و لغت و روایت در سرزمین خراسان بود. مدتی در نیشابور اقامت گزید و از محمد بن یحیی ذهلی و عبدالرحمان بن بشر و اقران آنها بهره‌ها برد و در عراق و حجاز از محمد بن اسماعیل احمدی حدیث نوشت و از زعفرانی و سعدان بن نصر و احمد بن سیار و محمد بن عبدالله قهزاد و محمد بن مشکان و محمد بن مهلب سرخسی و عبدالله بن هاشم طوسی و ابوزرعه رازی حدیث روایت کرد. ابوحاتم بن حبان و ابواحمد بن عدی و یحیی بن عمرو بستی و ابوبکر جوزقی و ابوعلی نیشابوری و دیگران از وی حدیث روایت کرده‌اند. ابن خزیمه گوید که چون ابوالعباس دغولی دانشمندی ندیده است. از آثار وی: کتاب «الاداب»؛ «فضائل الصحابه». بر گرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم) منابع زندگینامه: سیر النبلاء (۵۶۲-۵۵۷/۱۴)، الوافی بالوفیات (۲۲۶/۳).

دقاق اصفهانی، ابو عبدالله محمد

قرن: ۶

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(ح ۵۱۶ - ۴۳۰ ق)، حافظ و محدث. در محله جروا آن اصفهان به دنیا آمد، و از آنجایی که با ابوعلی دقاق دوستی داشت به دقاق دوستی داشت به دقاق مشهور شد. به شهرهای نیشابور، طوس، سرخس، مرو، هرات، بلخ، گرگان، بخارا، سمرقند و کرمان سفر کرد و از خطیب عبدالله بن شیب ضبی و احمد بن فضل باطرقانی و سعید عیار و ابوالفضل عبدالرحمان رازی و ابوالقاسم ابن منده حدیث شنید، و در اصفهان از بیش از هزار شیخ حدیث نگاشت، و در نیشابور و هرات از ششصد نفر استماع حدیث کرد. دقاق «رحله» خود را از متجاوز از هزار شیخ اخذ کرد. او محدثی پرکار بود و در عین حالی که نادار بود متعطفی دین دار باقی ماند سلفی و ابوسعید صائغ و ابوموسی مدینی و خلیل بن بدر رازانی از شاگردان وی به حساب آمده‌اند. از آثارش «رحله الدقاق» است. بر گرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم) منابع زندگینامه: ایضاح المکنون (۵۵۰/۱)، سیر النبلاء (۴۷۴/۱۹)، معجم المؤلفین (۲۶۶-۲۶۵/۱۰)، هدیه العارفین (۸۴/۲).

دقاق، ابوالعباس احمد

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۳۱۳ ق)، محدث. از ابوبکر بن ابی شیبه و ابونعیم حلبی و عبدالله ابن شویه مروزی و سفیان بن وکیع بن جراح و بسیاری دیگر حدیث شنید. عمر بن محمد سنبک و ابو عمر بن حیویه و قاضی ابوبکر ابهری و دیگران از وی روایت کرده‌اند. خطیب بغدادی او را

در حدیث ثقه و مورد اعتماد دانسته است.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: تاریخ بغداد (۲۲۵/۴)، سیر النبلاء (۴۶۳-۴۶۲/۱۴).

دقی دینوری دمشقی، ابوعمر، ابوبکر محمد

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۳۶۰/۳۵۹ ق)، عارف، حافظ قرآن، قاری و محدث. اصل وی از دینور بود، و در شام می‌زیست و به شیخ شامی‌ها معروف بود. وی از اقران ابوعلی رودباری و شاگرد زقاق کبیر بود و با جنید بغدادی و ابوبکر مصری صحبت داشته است. و از مشایخ وقت، و در میان همطبقه خود به جلالت موصوف بود. قرآن را نزد ابوبکر بن مجاهد فراگرفت و از سعید بن عبدالعزیز حلبی و ابوبکر خرائطی و ابوبکر دقاق حدیث شنید. عبدالوهاب میدانی از راویان دقی است. در صد و بیست سالگی در گذشت. این شخصیت در «تاریخ بغداد» تحت عنوان زقی آمده است.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: تاریخ بغداد (۲۶۷-۲۶۶/۵)، ترجمه‌ی رساله‌ی قشیریه (۷۹)، ریحانه (۲۲۳/۲)، سیر النبلاء (۱۳۹-۱۳۸/۱۶)، طبقات الصوفیه سلمی (۴۴۸)، طبقات صوفیه هروی (۵۰۷-۵۰۵)، نفحات الانس (۱۹۳-۱۹۲)، الوافی بالوفیات (۶۳/۳).

دورستی رازی، ابوعبدالله جعفر

قرن: ۵

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(س پنجم ق)، محدث و عالم امامی. از خانواده علم و فضل بود و نسب وی به حذیفه بن یمان می‌رسید. معاصر شیخ طوسی بود و خواجه نظام‌الملک نیز به او ارادت داشت. از صدوق به واسطه پدرش و از مفید و سید مرتضی و سید رضی روایت کرده و از تلامذه ایشان بود. شاذان بن جبرئیل و محمد بن ادریس حلی و سید مرتضی بن داعی و نوه‌اش، ابوجعفر محمد بن موسی بن جعفر دورستی، از وی روایت کرده‌اند. از آثار وی: کتاب «الاعتقادات»؛ «الرد علی الزیدیه»؛ «الکفایه فی العبادات»؛ «یوم و لیل».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: اعیان الشیعه (۱۵۲-۱۵۱/۴)، الذریعه (۳۰۴/۲۵، ۹۵/۱۸، ۲۲۵/۲)، رجال الطوسی (۴۵۹)، روضات الجنات (۱۷۵-۱۷۰/۲)، ریاض العلماء (۱۱۰/۱)، ری باستان (۵۴۶/۲)، ریحانه (۲۳۷/۲)، الکنی و الالقاب (۲۳۵-۲۳۳/۲)، لغت نامه (ذیل/ ابوعبدالله)، معجم المؤلفین (۱۴۴/۳)، هدیه الاحباب (۱۳۶).

دولابی، ابوبشر محمد

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۳۲۰/۳۱۰ - ۲۳۴/۲۲۴ ق)، حافظ، محدث و مورخ. وی از دولاب ری بود و پیشه وراقی داشت. در زادگاهش به علم‌آموزی پرداخت و در شام و عراق و حجاز حدیث شنید و در مصر مسکن گزید. وی از محمد بن بشار و احمد بن ابی‌سریج رازی و احمد بن عبدالجبار عطاردی و ابواسحاق جوزجانی و بسیاری دیگر حدیث شنید. ابوحاتم رازی و ابواحمد بن عدی و ابوالقاسم طبرانی و ابوالحسن بن حیویه و ابوحاتم ابن‌حبان بستی و دیگران از وی روایت کرده‌اند. دولابی در راه زیارت خانه خدا، بین مکه و مدینه، در عرج، درگذشت. وی تصانیف سودمندی در تاریخ و موالید و وفیات علما از خود به جای گذاشت که از آن جمله کتاب «الکنی و الاسماء» است که در حیدرآباد هند به چاپ رسیده است. از دیگر آثار او: «الذریه الطاهره»؛ «اخبار الخلفاء». برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۱۹۸/۶)، ری باستان (۳۴۷/۲)، ریحانه (۲۳۹/۲)، سیر النبلاء (۳۰۹/۱۴)، کشف الظنون (۱۴۱۹، ۸۲۷)، الکنی و الالقاب (۲۳۶/۲)، لسان المیزان (۶۵۲ - ۶۵۱ / ۵)، لغت نامه (ذیل / ابوبشر دولابی)، معجم المؤلفین (۲۵۵/۸)، الوافی بالوفیات (۳۶/۲)، وفیات الاعیان (۳۵۳ - ۳۵۲ / ۴)، هدیه العارفین (۳۱/۲).

دولابی، ابوجعفر محمد

قرن: ۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(ح ۲۲۷ - ۱۵۰ ق)، خطاط و محدث. اصلاً از هرات بود. در قریه دولاب ری متولد شد. تجارت پیشه بود و شغل بزازی داشت، لذا او را دولابی بزار نیز نامیده‌اند. از شریک بن عبدالله، اسماعیل بن زکریا، ابن مبارک، جریر بن عبدالحمید، سفیان بن عیینه، اسماعیل بن علی و حفص بن غیاث و بسیاری دیگر حدیث شنید. احمد بن حنبل و پسرش عبدالله بن احمد و بخاری و مسلم و ابوداؤد (صاحبان صحاح) و ابوحاتم و گروه بسیاری از دولابی حدیث روایت کرده‌اند و او را در حدیث ثقه و حجت دانسته‌اند. ابن معین او را امین و احمد بن حنبل و ابوحاتم رازی او را ثقه خوانده‌اند. او در بغداد صاحب نام بود و در کرخ بغداد درگذشت. از آثار وی کتاب «السنن»، در حدیث، است که آن را در چندین بخش مرتب کرده است. برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۳۵/۷)، تاریخ بغداد (۳۶۷ - ۳۶۵ / ۵)، التاریخ الکبیر (۱۱۸/۱)، تهذیب التهذیب (۱۹۸ - ۱۹۷ / ۹)، الجرح و التعдіل (ج ۳ ق ۲۸۹/۲)، ری باستان (۳۶۸/۲)، ریحانه (۲۴۰ - ۲۳۹ / ۲)، سیر النبلاء (۶۷۲ - ۶۷۰ / ۱۰)، الکنی و الالقاب (۲۳۶/۲)، معجم البلدان (۵۵۱/۲)، معجم المؤلفین (۸۹/۱۰)، میزان الاعتدال (۵۸۴/۳)، الوافی بالوفیات (۱۵۸/۳)، هدیه العارفین (۱۱/۲).

دویری نیشابوری، ابوعبدالله محمد

قرن: ۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۳۰۷ ق)، محدث. از دویر، روستایی در دو فرسنگی نیشابور بود. از قتیبه بن سعید و اسحاق بن راهویه و محمد بن رافع حدیث شنید. ابن شرقی و ابولید حسان بن محمد و یحیی بن زکریای دویری و ابوعمرو بن حمدان نیشابوری از او حدیث روایت کرده‌اند.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: سیر النبلاء (۲۵۵-۲۵۴/۱۴)، معجم البلدان (۵۵۸-۵۵۷/۲).

دیلمی طبرستانی، سالار، ابویعلی حمزه عبدالعزیز

قرن: ۵

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۴۶۳ ق)، فقیه، اصولی، ادیب و محدث امامی. ملقب به سالار یا سالار. در فقه و ادب پیشگام بود. سیوطی در «طبقات» خود او را از جمله‌ی ادیبان بنام برشمرده است. ساکن بغداد بود و مورد اعتماد و احترام. شیخ مفید و سید مرتضی از مشایخ او می‌باشند. شیخ ابوعلی طوسی، فرزند شیخ الطائفه، و شیخ منتجب‌الدین و ابوالمکرم مبارک بن فاخر نحوی و ابوالفتح عثمان نحوی و ابوالصلاح حلبی و ابوالفتح کراچکی از شاگردان وی بودند. سالار گاهی به جانشینی سید مرتضی درس می‌گفت. وی در قریه خسرو شاه تبریز درگذشت. سیوطی به نقل از صفدی سال مرگ وی را ۴۴۸ ق می‌داند. از آثارش: «المقنع فی المذهب»، «التقریب»، در اصول فقه؛ «المراسم العلویه»، در احکام نبویه، در فقه؛ «الرد علی ابی‌الحسین البصری فی نقض الشافعی»؛ «التذکره فی حقیقه الجوهره»؛ «الابواب و الفصول»، در فقه؛ «المسائل السلاریه».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۳۰۹/۲)، اعیان الشیعه (۱۷۲-۱۷۰/۷)، ایضاح المکنون (۵۵۳، ۲۷۵/۱)، الذریعه (۱۲۴/۲۲، ۳۵۲، ۲۹۸/۲۰، ۱۸۰، ۱۷۹-۱۰/۱، ۳۶۵، ۲۴/۴)، ریاض العلماء (۴۴۴-۴۳۸/۲)، ریحانه (۵۱-۵۰/۳)، فهرست منتجب‌الدین (۸۴)، الکنی و الالقاب (۲۳۸/۲)، لغت نامه (ذیل / سالار الدیلمی)، معجم المؤلفین (۲۳۵، ۴/۷۹)، هدیه العارفین (۳۸۰/۱).

دیلمی طبری، کیکاووس

قرن: ۶

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(شهادت س ششم ق)، عالم و محدث. استاد علم حدیث شیخ منتجب‌الدین بود که به او اجازه‌ی نقل حدیث داده بود. شیخ منتجب‌الدین از او به عنوان زاهدی دانشمند نام برده است. نویسندگان «امل الامل» و «ایجاز المقال» و «ریاض العلماء» و همچنین علامه مجلسی و علامه نوری او را تحت عنوان شهید ذکر کرده و ستوده‌اند. از آثار وی «کتاب النجوم» و کتابی در «اوقات الصلوات الخمس» است.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الذریعه (۷۸/۲۴، ۴۷۹/۲)، ریاض العلماء (۴۱۴/۴)، ریحانه (۴۵/۴)، شهیدان راه فضیلت (۸۸)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۶/۲۳۴)، فهرست منتجب‌الدین (۱۴۸)، معجم المؤلفین (۴۱۵/۱۳).

دیلمی همدانی، ابوشجاع شیرویه

قرن: ۵

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۵۰۹-۴۴۵ ق)، حافظ، محدث و مورخ. از محمد بن عثمان قومسانی و یوسف بن محمد مستملی، سفیان بن حسن بن منجویه و ابوالفرج بجلي و احمد دینوری و بسیاری دیگر حدیث شنید. فرزندش شهردار و محمد بن فضل عطار و ابوطاهر سلفی و ابوموسی مدینی و عده‌ای دیگر از او روایت کردند. وی را از طبقه متوسط محدثان شمرده‌اند. از آثار وی: «تاریخ همدان»؛ «فردوس الاخبار»، حاوی ده هزار حدیث، که سیوطی «جامع صغیر» خود را به این روش تالیف داده؛ «ریاض الانس لعقلاء الانس فی معرفه احوال النبی (ص) و تاریخ الخلفاء».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۲۶۸/۳)، ایضاح المکنون (۵۹۹/۱)، بحار الانوار (۲۵/۱)، بزرگان و سخن‌سرایان همدان (۱۶۴-۱۶۳/۱)، الذریعه (۱۶۴/۱۶)، ریحانه (۲۵۰/۲)، سیر النبلاء (۲۹۵-۲۹۴/۱۹)، کشف الظنون (۱۲۵۴)، الکنی و الالقاب (۲۳۹-۲۳۸/۲)، لغت نامه (ذیل / شیرویه)، معجم المؤلفین (۳۱۳/۴)، الوافی بالوفیات (۲۱۸-۲۱۷/۱۶)، هدیه الاحباب (۱۳۷).

دیلمی همدانی، ابومسلم احمد

قرن: ۶

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۶۲۵ ق)، محدث. از جدش، شهردار، و نصر بن مظفر برمکی و ابوالوقت سجزی و ابوالخیر باغبان و دیگران حدیث شنید. زکی برزالی و ضیاء مقدسی از او روایت کرده‌اند. ابن نقطه گوید که او محدثی قابل اعتماد بود و من در همدان از وی حدیث شنیدم. دیلمی در هفتاد و نه سالگی درگذشت. برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم) منابع زندگینامه: سیر النبلاء (۲۶۰/۲۲).

دیلمی همدانی، ابومنصور شهردار

قرن: ۶

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۵۵۸-۴۸۳ ق)، حافظ و محدث. وی اهل همدان و از نوادگان ضحاک بن فیروز دیلمی صحابی است. از پدرش و ابوالفتح عبدوس و ابن سلار و ابومحمد دونی و ابن زنجویه، فقیه زنجان، و همچنین در بغداد حدیث شنید. فرزندش ابومسلم احمد و ابوسهل عبدالسلام و ابوسعید سمعانی از او روایت کرده‌اند. وی از حافظان فهیم و ادیب و ظریف حدیث بود. به همراه پدرش به اصفهان سفر کرد و به جمع‌آوری اسناد کتاب «فردوس الاخبار» پدرش، شیرویه دیلمی، پرداخت و از آن جایی که پدرش حذف اسناد کرده بود شهردار دیلمی اسناد آن را در ۴۰۷ برگ در چند مجلد به نام «مسند الفردوس» عرضه کرد. ابن حجر عسقلانی این کتاب را تلخیص کرد و آن را «تسدید القوس فی مختصر مسند الفردوس» نامید.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۳/۲۶۰)، بزرگان و سخن‌سرایان همدان (۱/۱۶۴)، الذریعه (۲۱/۲۸)، سیر النبلاء (۳۷۸-۳۷۵/۲۰)، کشف الظنون (۱۶۸۴، ۱۲۵۴)، لغت نامه (ذیل / شهرداد)، معجم المؤلفین (۴/۳۰۹)، الوافی بالوفیات (۱۹۴-۱۹۳/۱۶)، هدیه العارفین (۱/۴۱۹).

دیلمی، ابوضحاک فیروز

قرن: ۱

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(س اول ق)، محدث. از ایرانیانی بود که از جانب انوشیروان به یمن فرستاده شده بود. به خاطر اینکه در یمن، در قبیله‌ی حمیر، فرود آمده بود او را حمیری نیز می‌گویند. وی پس از ظهور اسلام، به پیامبر (ص) گروید، و حضرت طی بیانی او را فردی شایسته خواند. فیروز دیلمی احادیث بسیاری از رسول خدا (ص) روایت کرده است. وی در روزگار خلافت عثمان درگذشت. در «الاعلام» به نقل از «الاصابه» آخرین ماموریت وی (تا پایان حیاتش) را امارت صنعاء از طرف معاویه ذکر کرده است. بر گرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم) منابع زندگینامه: الاعلام (۵/۳۷۱)، ریحانه (۲/۲۵۰)، المعارف (۱۴۶).

دیلمی، ابومحمد حسن

قرن: ۷

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(ز ۷۶۰ ق)، محدث، عالم و عارف امامی. معاصر با شهید اول و فخرالمحققین بن علامه‌ی حل است. ابن‌فهد از او روایت می‌کند. کتاب «ارشاد القلوب» وی مورد اعتماد مجلسی و شیخ حر عاملی بوده و این دو در «بحار» و «وسائل» از این کتاب بسیار نقل کرده‌اند و سید علیخان مدتی شیرازی این کتاب را طی ابیاتی بسیار ستوده است. از آثار وی: «الربعون حدیثاً»؛ «ارشاد القلوب الی الصواب المنجی من عمل به من الیم العقاب»، در دو مجلد؛ «الاعلام‌الدین فی صفات المومنین»؛ «تفسیر قرآن»؛ «غرر الاخبار و درر الآثار فی مناقب الاطهار»، که علامه مجلسی در «بحار» از آن نقل کرده است. بر گرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم) منابع زندگینامه: اعلام‌الدین (مقدمه، ۹۷)، اعیان‌الشیعه (۲۵۱-۲۵۰/۵)، بحارالانوار (۳۳، ۱۶، ۱/۱)، الذریعه (۳۶/۱۶، ۵۱۷/۱)، روضات الجنات (۲۸۶-۲۸۴/۲)، طبقات اعلام‌الشیعه (قرن ۸/۳۸)، الکنی و الالقاب (۲۳۹-۲۳۷/۲)، لغت نامه (ذیل / حسن دیلمی)، هدیه العارفین (۱/۲۸۷).

دینوری کرمانشاهی، ابوحفص عمر

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۳۳۰ ق)، حافظ و محدث. با کنیه ابو حفص و ابوبکر. از پیشگامان حدیث بود که در طلب آن به بغداد و بصره و کوفه و جبل سفر کرد و از ابراهیم بن ابی‌عنبس و حسن بن سلام و عبید بزار و ابوقلابه رقاشی و امثال ایشان حدیث شنید. حافظ ابوالقاسم بن ثابت و صالح بن احمد همدانی و احمد بن ترکان و قاضی ابوبکر ابهری و گروهی از همدانیان از وی حدیث روایت کرده‌اند. خلیلی در «ارشاد» او را ثقه خوانده و گوید که همگان بر این قول‌اند. دینوری از ۳۱۷ تا ۳۲۹ ق در همدان بود و سپس به کرمان شاه بازگشت. به او تصانیفی نسبت داده‌اند.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: سیر النبلاء (۳۳۹-۳۳۷/۱۵)، لغت نامه (ذیل / قرمیسینی)، معجم البلدان (۳۷۶/۴)، معجم المؤلفین (۲۸۵/۷)، هدیه العارفین (۷۸۱/۱).

دینوری، ابوالفضل احمد

قرن: ۵

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۴۷۸-۳۸۱ ق)، محدث و مسند. مشهور به ابن استاد. در دینور متولد شد به همدان رفت و در آنجا به مسند همدان معروف شد. وی از پدر خویش و ابوبکر بن لال و احمد بن ترکان و ابوعمر بن مهدی فارسی و دیگران حدیث روایت کرد. شیرویه گوید که در همدان و دینور از وی حدیث شنیدم، مرد راستگویی بود. دینوری در دینور درگذشت.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: سیر النبلاء (۵۸۵-۵۸۴/۱۸)، الوافی بالوفیات (۲۷۲/۷).

دینوری، ابوبکر احمد

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۳۳۳ ق)، قاضی، محدث و فقیه مالکی. ابتدا عهده‌دار منصب قضای قلمز و سپس چندین سال در اسوان مصر اقامت گزید و مدتی مقام قضاوت آنجا را بر عهده گرفت. از کسانی مثل ابوبکر بن ابی‌الدنیا و ابوقلابه الرقاشی و ابن قتیبه دینوری و محمد بن یونس کدیمی و عباس بن محمد دوری و محمد بن عبدالعزیز دینوری روایت کرده است و از روایان کتب ابن قتیبه به شمار می‌آید. قاضی ابوبکر ابهری و ابوبکر ابن شاذان و ابوبکر ابن مهندس و ابراهیم بن علی تمار مصری و حسن بن اسماعیل ضراب از وی روایت کرده‌اند دارقطنی او را از محدثان مورد اعتماد نمی‌داند و در «غرائب مالک» او را به وضع حدیث متهم کرده است. دینوری در مذهب مالک صاحب نظر بود. کتابی در «مناقب مالک» و کتابی در «رد شافعی» تالیف کرده است. وی همچنین صاحب کتاب «المجالسه» است که بوضیری از آن روایت کرده است.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۲۴۱/۱)، سیر النبلاء (۴۲۸-۴۲۷/۱۵)، کشف الظنون (۱۸۴۱، ۱۵۹۱)، لسان المیزان (۴۶۹-۴۶۸/۱)، لغت نامه (ذیل / احمد)، معجم المؤلفین (۱۷۵-۱۷۴/۲).

دینوری، ابوبکر مکی

قرن: ۵

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۴۶۸ ق)، حافظ، محدث و فقیه. وی مذهب سفیانی داشت. از عبدالغنی بن سعید و خلف بن محمد واسطی و صدقه بن دلم حدیث شنید. عبدالعزیز کتانی و ابوطاهر حنایی و غیث ارمنازی از او روایت کرده‌اند. گویند به معرفت رجال توجه خاصی داشت و حدیث کم می‌گفت و ابوبکر خطیب در پی آن بود که از وی حدیث بشنود. و دینوری رغبت چندانی نشان نمی‌داد. او مدتی منصب قضاوت دمیره را عهده‌دار بود.

بر گرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه: سیر النبلاء (۴۱۳-۴۱۲/۱۸).

ذهبی شیرازی، محمدرضا

قرن: ۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۱۳۴۵ ق)، عارف و نویسنده. ملقب به مجدالاشراف. از اقطاب سلسله ذهبیه و جانشین قدسی بود وی سمت تولیت بقعه شاهچراغ را داشت. ذهبی در شیراز درگذشت و در شاهچراغ دفن است. از آثار وی: «آثار احمدیه».

بر گرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه: مؤلفین کتب چاپی (۱۳۰-۱۲۹/۳).

ذهلی نیشابوری، ابو عبدالله محمد

قرن: ۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۲۵۸-۱۷۲ ق)، حافظ و محدث. معروف به امام اهل حدیث خراسان و عالم اهل مشرق و ملقب به شیخ الاسلام. چون حدیث زهری را جمع‌آوری و تنقیح کرد به زهری یا ذهلی مشهور شد و علی بن مدینی او را وارث زهری خطاب می‌کرد. در نیشابور از حفص بن عبدالله و حفص بن عبدالرحمان و همطبقه آنان حدیث شنید، و در ری از یحیی بن ضریس و همطبقه او، و در اصفهان از عبدالرحمان بن مهدی حدیث نوشت و در کوفه و بصره و بغداد و مکه و مدینه و مصر و شام و جزیره از عالم و محدثان بسیاری حدیثها آموخت، تا اینکه به ریاست علمی نیشابور رسید و رفعت مقامش در نیشابور همچون جلال احمد حنبل در بغداد و مالک در مدینه بود. خلق بسیاری از وی نقل حدیث کرده‌اند که پیشگامان حدیث همچون سعید بن ابی مریم، ابوجعفر نفیلی و عبدالله بن صالح و محمد بن اسماعیل بخاری و سعید بن منصور، صاحب «السنن»، و ابوزرع و ابوحاتم و ابو عیسی ترمذی و با ماجه و نسائی در «سنن» خود و ابن خزیمه و محمد بن عبدالرحمان دغولی و ابوبکر زیاد نیشابوری از این دسته‌اند. زنجویه گوید که از مشایخ خود

شنیده: حدیثی که مورد تایید محمد بن یحیی نیست قابل اعتنا نمی‌باشد. ابوحاتم رازی و ابن خزیمه او را امام اهل زمانه خوانده‌اند. ابن ابی داوود وی را امیرالمومنین در حدیث می‌داند. ذهلی به سنت تمسک بسیار داشت و لذا گفتار بخاری در مساله‌ی خلق قرآن را ناپسند دانست و بر او نبخشید و او را از نیشابور راند و بخاری از روی کدورت در سی و چهار حدیثی که از وی نقل کرده، اسم وی را پنهان کرده است. از آثار وی: «الزهریات»، در دو مجلد.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۳/۸)، تاریخ بغداد (۴۲۰-۴۱۵/۳)، تاریخ نیشابورد (۱۰۰)، تهذیب التهذیب (۴۴۴-۴۴۱/۹)، الجرح و التعديل (ج ۴ ق ۱۲۵/۱)، سیر النبلاء (۲۸۵-۲۷۳/۱۲)، الوافی بالوفیات (۱۸۷-۱۸۶/۵).

رابعهی اصفهانی

قرن: ۶

جنسیت: زن

ملیت: ایران

۴ محرم ۵۳۴ ق، از زنان محدث. وی دختر معمر بن احمد بود که از ابوالفضل مطهر بن عبیدالواحد و ابوبکر بن ماجه‌الابهری حدیث شنیده و سمعانی از او استماع کرده است. برگرفته از کتاب: مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی منابع زندگینامه: منبع: اعلام النساء، ۴۳۵ / ۱.

رازی ابوزرعه، احمد

قرن: ۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(س چهارم ق)، صوفی. اطلاع چندانی از زندگانی وی در دست نیست، در «نفحات الانس» آمده است که از شاگردان شبلی بود و در ری نشو و نما یافت.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: ری باستان (۲۸۳/۲)، ریحانه (۱۱۸/۷)، طرائق الحقائق (۴۹۶/۲)، لغت‌نامه (ذیل / احمد)، نامه‌ی دانشوران (۴۶-۴۵/۵)، نفحات الانس (۳۲۴).

رازی ابوزرعه، عبیدالله

قرن: ۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۲۶۴-۲۰۰ ق)، محدث. معروف به سید الحفظ. در ری متولد شد. برای استماع حدیث به مکه، مدینه، عراق، شام، جزیره، مصر و خراسان سفر کرد و سرانجام در ری بدرود حیات گفت. از عبدالله بن صالح عجللی و حسن بن عطیه و ابونعیم و خلاد بن یحیی و

قیصه بن عقبه و دیگران استماع حدیث کرد. او با احمد بن حنبل مجالست داشت. ابوحفص فلاس، حرمله بن یحیی، اسحاق بن موسی خطمی، محمد بن الحسین قطان و جمع کثیری دیگر از وی روایت کرده‌اند. گفته‌اند بیش از صد هزار، حتی تا ششصد هزار، حدیث حفظ بود. و نیز گفته‌اند هر حدیثی که ابوزرعه نشناسد بلاصل است. در باب عظمت و شگرفی ابوزرعه سخن بسیار است و از این میان به قول احمد حنبل در باب او بسنده می‌کنیم که گفته: «از پل شهر بغداد فقیه‌تر از ابن راهویه و حافظ‌تر از ابوزرعه عبور نکرده است». از آثار او «مسند» است در حدیث.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۳۵۰/۴)، تاریخ بغداد (۳۳۷-۳۲۶/۱۰)، تهذیب التهذیب (۳۹-۲۸/۷)، الجرح والتعديل (مقدمه/۳۳۴-۳۲۸)، ری باستان (۳۲۵/۲)، سیر النبلاء (۸۵-۶۵/۱۳). لغت‌نامه (ذیل / عیدالله).

رازی دمشقی، تمام

قرن: ۵

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۴۱۴-۳۳۰ ق)، حافظ و محدث. معروف به محدث شام. پدرش از محدثان بنام ری بود که از ری به شام رفت و در آنجا ساکن شد و لذا تمام از محدثان شامی بهره گرفته است. وی از پدرش و خیمه بن سلیمان و حسن حصائری و محمد بن حمید حورانی و بسیاری دیگر حدیث شنید. او در حدیث و رجال، عالمی برجسته به حساب می‌آمد و در حدیث شامیان دستی قوی داشت. عبدالوهاب کلابی، استاد او بود. ابوحسین میدانی و ابوعلی اهوازی و احمد عتیقی و عبدالعزیز کتانی از شاگردان وی می‌باشند. از آثار وی «فوائد تمام الرازی»، در سی جزء، در حدیث است.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۷۰/۲)، ری باستان (۲۹۳-۲۹۲/۲)، سیر النبلاء (۲۹۲-۲۸۹/۱۷)، کشف الظنون (۱۲۹۶)، الوافی بالوفیات (۳۹۷/۱۰)، هدیه العارفین (۲۴۵/۱).

رازی رومی، عبداللطیف

قرن: ۱۲

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۱۱۴۶ ق)، عالم، محدث و قاضی حنفی. وی مدتی منصب قضاوت را در شهر استانبول بر عهده داشت. از آثارش: «الدر المکنون فی فلک المشحون»، در حکایات ترکی و نوادر که آن را به نام وزیر ابراهیم پاشا مقتول تالیف کرد؛ «اصل الخبر من کلام سید البشر»، در حدیث.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: ایضاح المکنون (۴۴۸، ۹۱/۱)، معجم المؤلفین (۱۲/۶)، هدیه العارفین (۶۱۸/۱).

رازی کوفی، ابوعلی عبدالرحیم

قرن: ۲

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۱۸۷ ق)، حافظ، محدث و نویسنده شیعی. او را از اصحاب امام صادق (ع) شمرده‌اند. از عاصم احوال و سلیمان اعمش و اسماعیل بن ابی‌خالد و عده‌ای دیگر حدیث روایت کرده است. با حفص بن غینا همشاگردی بود. ابراهیم بن موسی رازی، ابوبکر بن ابی‌شیبه، ابوکریب، هناد، ابوسعید اشج و بسیاری دیگر از او روایت کرده‌اند. ابن معین و ابوداؤد او را ثقه و مورد اعتماد دانسته‌اند. صاحبان «ششگانه» از وی روایت کرده‌اند. ابوحاتم او را صاحب تصنیف‌هایی معرفی کرده است.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: تهذیب التهذیب (۲۷۱- ۲۷۰/۶)، الجرح و التعديل (ج ۲ ق ۳۳۹/۲)، رجال الطوسی (۲۳۲)، ری باستان (۳۲۰/۲)، سیر النبلاء (۳۵۸- ۳۵۷/۸)، معجم رجال الحدیث (۹/۱۰)، معجم المؤلفین (۲۰۵/۵)، الوافی بالوفیات (۳۲۷/۱۸).

رازی نهاوندی، ابواسحاق ابراهیم

قرن: ۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ح ۲۸۰ ق)، حافظ و محدث. معروف به محدث نهاوند. وی از محدثان بنام روزگار خود بود. رازی به همدان آمد و در آنجا به روایت حدیث پرداخت و مدتی نیز در بصره ساکن بود. از ابونعیم و عمرو بن مرزوق و عبدالله بن رحاء و حجاج بن منهال و گروه بسیاری دیگر حدیث روایت کرده است. احمد بن محمد بن اوس و عبدالرحمان بن حمدان و ابوالحسن قطان و علی بن مهرویه از وی حدیث روایت کرده‌اند. از آثارش: «مسند»، در بیش از سی جزء، در حدیث. در «کشف الظنون» و به دنبال آن در «هدیه العارفین» و «ری باستان» سال مرگ وی ۳۸۵ ق آمده است.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: ری باستان (۲۷۲/۲)، سیر النبلاء (۳۵۶- ۳۵۵/۱۳)، کشف الظنون (۱۶۸۵)، معجم المؤلفین (۱۲۲/۱)، هدیه العارفین (۷/۱).

رازی نیشابوری، ابوبکر احمد

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۳۱۵- ۲۶۱ ق)، حافظ و محدث. پدرش از محدثان ری بود که به نیشابور مهاجرت کرد و ابوبکر در آنجا به دنیا آمد. به دنبال حدیث سفرها کرده و از ابوحاتم رازی و ابن‌خزیمه و ابوقلابه رقاشی و عثمان دارمی حدیث نقل کرده است. ابوعبدالله محدث شیبانی و ابوعلی نیشابوری و ابواحمد حاکم نیشابوری از وی روایت کرده‌اند. ابن‌عقده نیز از راویان است. در طابران یکی از نواحی خراسان از دنیا رفت. به گفته ذهبی او دارای تصانیف بوده است.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: سیر النبلاء (۲۴۶- ۲۴۵/ ۱۵)، معجم المؤلفین (۶- ۵/ ۲).

رازی، ابوالحسن محمد

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۳۳۸ ق)، فقیه، شافعی، حافظ، محدث و قاضی. معروف به ابن حیکویه. پدرش، حیکویه، محدثی مورد اعتماد بود که از شاگردان یحیی بن عبدک به شمار می‌آمد. قاضی ابوالحسن رازی از سهل بن سعد و علی بن ابی‌طاهر و ابوشعیب حرانی و محمد بن یحیی مروزی و ابوخلیفه و ابوعلی فقه و حدیث آموخت. او تا پایان عمر ملازم ابن سریج بود. چهار سال در قزوین و همچنین مدتی در همدان عهده‌دار امور قضاوت بود. به گفته‌ی ذهبی او سنی متعصبی بود. وی دارای تصانیفی در اصول و فروع فقه است.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: سیر النبلاء (۳۷۹/۱۵)، معجم المؤلفین (۱۰۲/۱۲).

رازی، ابوالعباس احمد

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ح ۴۰۹ ق)، محدث. معروف به شیخ‌الحرم. وی از علمای حدیث به شمار می‌آید که از محمد بن اسحاق اهوازی و ابوبکر شافعی و ابوالقاسم طبرانی و ابن عدی و عده‌ای دیگر حدیث روایت کرده است. پسرش، امام عبدالرحمان، و ابوالعباس بن خطاب رازی و ابومسعود بجلي و طاهر میدانی از وی حدیث روایت کرده‌اند.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: ری باستان (۲/۲۷۸)، سیر النبلاء (۳۰۰- ۲۹۹/ ۱۷).

رازی، ابوالفتح سلیم

قرن: ۵

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۴۴۷ ق)، فقیه، اصولی، مفسر، ادیب شافعی و محدث. وی در آغاز فنون ادب را به کمال آموخت و پس از چهل سالگی به تدریس پرداخت. او در فقه شاگرد ابوحامد اسفراینی بود و از احمد بن محمد بن بصیر و احمد بن فارس لغوی و محمد بن جعفر تمیمی و ابی‌حامد اسفراینی و احمد بن محمد بن صلت مجبر و ابوحامد فرضی روایت می‌کرد. وی به بغداد رفت و به فقه پرداخت و به نشر علم در سواحل شام و صور همت گماشت. ابوبکر خطیبی و ابومحمد کتانی و سهل بن بشر اسفراینی و فقیه نصر بن ابراهیم مقدسی و ابوالقاسم نسیب از وی روایت کردند. گویند: وقتی که در بغداد بود نامه‌هایی را که برایش می‌آمد باز نمی‌کرد و همه را جمع می‌کرد، تا موقعی که از تحصیل علم فراغ حاصل کرد، سپس همه‌ی نامه‌ها را گشود و خواند و به اخبار دردناک مندرج در

آنها- که اگر قبلا خوانده بود از کار علم باز می ماند همانند مرگ کسان و خویشان- وقوف یافت. سلیم در سفر مکه پس از انجام اعمال حج در ساحل جده در دریای قلمز غرق شد. از آثارش: «التقریب» در فروع؛ «روح المسائل»، در فروع؛ «ضیاء القلوب»، در تفسیر قرآن؛ «غریب الحدیث»؛ «الکافی»، در فروع؛ «المجرد»، در فروع؛ «الاشاره»، در فروع. برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: کشف الظنون (۱۶۳۰، ۱۵۹۳، ۱۳۷۸، ۱۲۰۵، ۱۰۹۱، ۹۱۵، ۴۶۶، ۹۸)، المستفاد من ذیل تاریخ بغداد (۱۲۸-۱۲۷)، معجم المؤلفین (۲۴۳/۴)، الوافی بالوفیات (۳۳۴/۱۵)، وفیات الاعیان (۳۹۹-۳۹۷/۲)، هدیه العارفین (۴۰۹/۱).

رازی، ابوالقاسم عبدالله

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۳۸۷ ق)، محدث و فقیه شافعی. ملقب به دود. در ری از عبدالرحمان بن ابی حاتم رازی و در دمشق از احمد بن ابراهیم بن عبادل و محمد بن یوسف هروی حدیث شنید. وی در مصر سکنی گزید. عبدالکریم بن عبدالواحد حسن آبادی و عبدالوهاب بن محمد مصری و دیگران از وی حدیث روایت کرده اند.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: تاریخ الاسلام (حوادث ۱۴۰/۴۰۰-۳۸۱)، الوافی بالوفیات (۴۹۶/۱۷).

رازی، ابوحاتم محمد

قرن: ۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۲۷۷-۱۹۵ ق)، حافظ، محدث، مفسر و رجال شناس اهل سنت. معروف به حافظ شرق. چون ساکن محله‌ی درب حنظله‌ی ری بود، او را حنظلی نیز گفته اند. از چهارده سالگی به استماع و کتابت حدیث پرداخت و در کسب علم سرگشته‌ی شهرها شد. به عراق و شامات و مصر و حجاز سفر کرد و از علمایی چون عبیدالله بن موسی و ابونعیم، در کوفه و محمد بن عبدالله انصاری و اصمعی، در بصره و هوده بن خلیفه در بغداد، و ابومسهر در دمشق و ابویمان در حمص، و سعید بن ابی مریم در مصر و بسیاری دیگر حدیثها شنید و در طلب آن بیش از هزار فرسنگ راه با قدم پیمود. او از کارشناسان بزرگ متن و اسناد حدیث و جرح و تعدیل راویان حدیث بود، لذا به او شیخ‌المحدثین نیز گفته اند. وی از اقران بخاری، مسلم، ابوزرعه رازی و ابوزرعه دمشقی بود و این دو از راویان ابوحاتم هستند. ابوداوود و نسائی، صاحبان «سنن»، به نقل حدیث از او پرداخته اند و نسائی از وی تعبیر به «ثقه» کرده است. از شاگردان بنام او فرزندش، عبدالرحمان بن ابی حاتم در مقدمه‌ی کتاب «الجرح و التعدیل» شرح حال زیبایی برای پدر نگاشته و به نکاتی که حاکی از عظمت قدر و وسعت حفظش می باشد، اشاره کرده است. عبدالله بن جعفر حمیری شیعی و سعد بن عبدالله اشعری قمی نیز از راویان او هستند. او در هشتاد و دو سالگی در ری درگذشت. از آثار وی: «تفسیر القرآن»؛ «الجامع فی الفقه»؛ «الزینه»، در حدود چهارصد برگ؛ «طبقات التابعین».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۲۵۰/۶)، تاریخ بغداد (۷۷-۷۳/۲)، تهذیب التهذیب (۲۹-۲۷/۹)، الجرح و التعديل (مقدمه/ ۳۶۸-۳۴۹، ق ۲ ج ۲۰۴/۳)، دایرةالمعارف فارسی (۲۹/۱)، رجال ابن داود (قسم ۲/۴۹۸)، رجال الطوسی (۵۱۲)، رجال النجاشی (۴۰۱/۱)، ری باستان (۳۴۸-۳۴۹/۲)، ریحانه (۲۸۶/۲)، سیر النبلاء (۲۶۳-۲۴۷/۱۳)، الفهرست ابن ندیم، ترجمه (۳۵۴)، الفهرست الطوسی (۲۷۶)، الکنی و الالقاب (۴۴/۱)، لغت نامه (ذیل / رازی، ابوحاتم رازی)، معجم المؤلفین (۳۵/۹)، الوافی بالوفیات (۱۸۳/۲)، هدیه العارفین (۱۹/۲).

رازی، ابوسعید عبدالله

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۳۸۲ ق)، صوفی، مسند و محدث. در ری از ابن ابی حاتم و در بغداد از یحیی بن صاعد و در دمشق از ابن جوصاء و محمد بن عبدالاعلی حدیث شنید. حاکم نیشابوری و ابونعیم و شیخ الاسلام صابونی و محمد بن عبدالعزیز مروزی و ابوسعید کنجرودی از وی حدیث شنیدند. او به مصر و شام رفت و حج گزارد و مدتی ساکن نیشابور و مصاحب ابوعلی ثقفی زاهد بود. او را از راویان محمد بن ایوب رازی و یوسف بن عصام نیز شمرده‌اند. در اواخر عمر به مرو رفت و از آنجا به بخارا سفر نمود و تا پایان عمر در آنجا حدیث می‌گفت.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: تاریخ الاسلام (حوادث ۵۳-۵۲/۴۰۰-۳۸۱)، ری باستان (۳۲۴/۲)، سیر النبلاء (۴۲۸-۴۲۷/۱۶).

رازی، ابوسهل موسی

قرن: ۲

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(ز ۱۸۸ ق)، فقیه و محدث حنفی. وی از اصحاب محمد بن حسن شیبانی و از راویان جریر بن عبدالحمید رازی (م ۱۸۸ ق) است. او را از عقلای اهل ری از محدثان مورد اعتماد شمرده‌اند. ذهبی در «تاریخ الاسلام» و ابن حجر در «لسان المیزان» سال مرگ وی را پس از ۲۶۰ ق ذکر کرده‌اند. از آثارش: «کتاب الشفعه»؛ «کتاب المخارج»؛ «کتاب الخراج»؛ «مختصر»ی در فروع.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: ری باستان (۳۹۵/۲)، کشف الظنون (۱۴۵۶، ۱۴۳۰)، لسان المیزان (۱۳۷/۷)، معجم المؤلفین (۴۹/۱۳)، هدیه العارفین (۴۷۷/۲).

رازی، ابومعین حسین

قرن: ۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۲۷۲ ق)، حافظ و محدث. از سعید بن ابی‌مریم و ابوسلمه موسی بن اسماعیل و ابوتوبه و یحیی بن معین و همطبقه‌ی آنها حدیث شنید و «الموطاء» را از یحیی بن عبدالله بن بکیر فراگرفت. ابن ابی‌حاتم و ابن عدی و محمد بن فضل محمدآبادی و یوسف بن ابراهیم همدانی و حفص بن عمر اردبیلی و دیگران وی بوده‌اند. حاکم نیشابوری او را از حافظان و محدثان بزرگ می‌شمارد. برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الجرح و التعديل (ج ۱ ق ۵۰/۲)، سير النبلاء (۱۵۵- ۱۵۴/ ۱۳).

رازی، ابویعقوب یوسف

قرن: ۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ح ۳۰۴/۳۰۳ ق)، عارف، صوفی و محدث. از بزرگان و مشایخ روزگار خود بود که به انواع علوم ظاهری و باطنی آراسته و شیخ ری و امام جبال بوده. گویند طریقه ملامیته داشته و در بیان معارف و اسرار سخت گویا بوده است، و لذا مردم ری او را طرد کردند و کلماتی نازیبا درباره‌اش گفتند. یوسف رازی به بغداد و مصر سفر کرده و با ذوالنون مصری و ابوتراب نخشبی و یحیی بن معاذ رازی و قاسم جوعی و ابن ابی‌الجواری صحبت داشته و با جنید بغدادی مکاتباتی داشته، و از احمد بن حنبل و دحیم روایت کرده است. ابواحمد عسال و ابوبکر نقاش و محمد ابن‌شاذان و بسیاری دیگر از وی روایت کرده‌اند.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: حلیه الاولیاء (۲۴۳- ۲۳۸/ ۱۰)، ری باستان (۴۰۶- ۴۰۵/ ۲)، سير النبلاء (۲۵۱- ۲۴۸/ ۱۴)، شرح شطحیات (۲۰۰- ۱۹۲)، طبقات الصوفیه سلمی (۵۰۹)، طبقات الصوفیه هروی (۲۶۹- ۲۶۶).

رازی، ابویعلی معلی

قرن: ۲

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۲۱۱ ق)، حافظ، محدث و فقیه حنفی. وی در بغداد ساکن بود و در آنجا از مالک بن انس ولیث بن سعد و ابویوسف قاضی و دیگران حدیث روایت می‌کرد. علی بن مدینی و ابوبکر بن ابی‌شبهه و ابوخیثمه و احمد رمادی و عباس دوری و محمد جوهری و بسیاری دیگر از وی روایت کرده‌اند او از اصحاب ابویوسف قاضی و محمد بن حسن شیبانی، دو شاگرد ابوحنیفه، به شمار می‌رفت و از فقهای اصحاب رای شمرده می‌شد. چند بار از او خواستند که عهده‌دار امور قضاوت شود اما نپذیرفت. ابن حبان او را از محدثان مورد اعتماد می‌داند. او از کسانی بود که مجموعه‌هایی از شنیده‌هایی خود تصنیف کرد. از آثارش: «کتاب الصلاه»؛ «النوادر»؛ «الامالی»، در فقه.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۱۸۹/۸)، تاریخ بغداد (۱۸۸/۱۳)، ری باستان (۳۹۲/۲)، كشف الظنون (۱۴۳۳)، معجم المؤلفین (۳۰۹/۱۲)، هدیه العارفين (۴۶۶/۲).

رازی، ضیاء‌الدین، ابوالقاسم عمر

قرن: ۶

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ح ۵۵۹ ق)، عالم، متکلم، خطیب، ادیب و محدث شافعی اشعری. ساکن و خطیب ری بود. وی پدر فخرالدین رازی (وف ۶۰۶ ق) است. علم کلام را از ابوالقاسم انصاری، شاگرد امام الحرمین، فراگرفت. نثر نوشته‌هایش آنقدر زیباست که حریری در «مقامات» خود از آنها بسیار نقل می‌کند. از آثارش: «غایه المرام فی علم الکلام»، در دو مجلد. برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه ری باستان (۳۳۷-۳۳۶/۲)، ریحانه (۱۴۹-۱۴۸/۲)، معجم المؤلفین (۲۸۲/۷)، هدیه العارفین (۷۸۴/۱).

راضیه

قرن: ۶

جنسیت: زن

ملیت: ایران

۵۴۹-۴۸۴ ق، از زنان محدث و پارسا. وی دختر سعدالله میهنی بود.

پدرش او را با خود به عراق برد و آنجا وی را به مجلس حدیث مهرسانی و ابوعبدالله محمد بن احمد کاغی بود. سمعانی از او حدیث نوشته است. وی در مهینه (خراسان) وفات یافت.

برگرفته از کتاب: مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی

منابع زندگینامه: منبع: اعلام النساء، ۴۳۶ / ۱.

راغب اصفهانی، ابوالقاسم حسین

قرن: ۵

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ح ۵۰۲ ق)، ادیب، لغوی، شاعر، مفسر، محدث، متکلم، حکیم و فقیه شافعی / معتزلی. اهل اصفهان و ساکن بغداد بود. وی را همتا و قرین امام محمد غزالی می‌دانند. به گفته‌ی کاتب چلبی، غزالی کتاب «الذریعه» او را از خود جدا نمی‌کرد و آن را به خاطر نفاستش می‌ستود. بعضی از علما به استناد اینکه او از اهل بیت (ع) بسیار روایت کرده و از امیرالمومنین علی بن ابیطالب (ع) فقط با عبارت امیرالمومنین (ع) تعبیر می‌کند، او را شیعه خوانده‌اند، ولی فخر رازی در «تاسیس التقدیس» او را از ائمه اهل سنت می‌شمارد. صاحب «روضات الجنات» به نقل از «تاریخ اخبار البشر» سال وفات وی را ۵۶۵ ق ذکر کرده است. از آثار وی: «تحقیق البیان فی تاویل القرآن»؛ «تفسیر القرآن»، معروف به «جامع التفاسیر» یا «جامع التفسیر» که بیضاوی تفسیر خویش را از آن اخذ کرده؛ «الذریعه الی مکارم الشریعه»، در علوم اخلاق و پندهای نیکو؛ «المفردات فی غریب القرآن» یا «مفردات الفاظ القرآن»؛ «افانین البلاغه»؛ «اخلاق الراغب»؛ «رساله فی فوائد القرآن»؛ «المعانی الاکبر»؛ «الایمان و الکفر»؛ «تفصیل النشأتین و تحصیل السعادتین»، در معرفت

نفس؛ «دره التاویل فی متشابه التنزیل»؛ «محاضرات الادباء و محاورات الشعراء و البلغاء» در نوادر حکم و حکایات که محمد صالح قزوینی آن را با عنوان «النوادر» به فارسی ترجمه کرده است. [۱]

(بخش ۱) اصفهانی، ابوالقاسم حسین بن محمد (ف. ۵۰۲ ه.ق.) از ادبا و علمای بزرگ اصفهان و او را است: مفردات الفاظ القرآن، محاضرات الادباء، تفصیل التثانی، الذریعه الی مکارم الشریعه (ه.م.)، تفسیر القرآن، حل متشابهات القرآن. برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: [۱] الاعلام (۲/۲۷۹)، اعیان الشیعه (۱۶۲- ۱۶۰ / ۶)، تاریخ ادبیات در ایران (۲/۲۶۶)، تاریخ گزیده (۶۹۳)، دایره‌المعارف فارسی (۱/۱۰۶۱)، الذریعه (۲۱/۳۶۴- ۲۰/۱۲۸، ۱۰/۲۸، ۴۶- ۴۵ / ۵)، روضات الجنات (۲۱۶- ۱۸۶ / ۳)، ریاض العلماء (۷/۱۰۱، ۲/۱۷۲)، ریحانه (۲۹۳- ۲۹۲ / ۲)، سرآمدان فرهنگ (۳۷۱- ۳۷۰ / ۱)، سیر النبلاء (۱۲۱- ۱۲۰ / ۱۸)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۸۲- ۸۱ / ۶)، فرهنگ سخنوران (۳۶۳)، کشف الظنون (۱۷۷۳، ۱۷۲۹، ۱۶۰۹، ۸۲۷، ۷۳۹، ۴۶۲، ۴۴۷، ۳۷۷، ۱۳۱، ۳۶)، الکنی و الالقاب (۲۶۹- ۲۶۸ / ۲)، لغت نامه (ذیل / راغب اصفهانی)، مؤلفین کتب چاپی (۲/۸۶۲)، معجم المؤلفین (۴/۵۹)، هدیه الاحباب (۱۴۰- ۱۳۹)، هدیه العارفین (۱/۳۱۱).

رافعی

قرن: ۷

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

ابوالقاسم عبدالکریم بن محمد قزوینی شافعی فقیه و محدث و مورخ اسلامی (ف. قزوین ۶۲۳ ه.ق. / ۱۲۲۶ م.). از مؤلفات او «فتح العزیز فی شرح الوجیز» تألیف غزالی در فقه، «التدوین فی علماء قزوین»، «شرح مسند الشافعی»، «الامالی اشارحه لمفردات الفاتحه» و «المحرر» در فقه است.

برگرفته از کتاب: فرهنگ فارسی معین (جلد پنجم)

رافعی قزوینی، امام‌الدین، ابوالقاسم عبدالکریم

قرن: ۷

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(تو ۵۵۷- ۵۵۵ وف ح ۶۲۳ ق)، عالم، شاعر، محدث و فقیه شافعی. وی از شاگردان شیخ منتجب‌الدین قمی بود. در جامع قزوین حزه تفسیر و حدیث داشت. او از حامد بن محمد خطیب رازی و ابوالخیر طالقانی و ابوالکرم همدانی و علی بن عبیدالله رازی و ابوسلیمان حسنویه و عبدالعزیز خلیلی روایت کرده است. حافظ عبدالعظیم از وی روایت کرده و ابوالثنا محمود طاووسی از وی اجازه روایت گرفته است. ابن صلاح گوید که در بلاد عجم ذوفنونی یگانه بود و او را از علمای عاملین شمرده‌اند. رافعی قریحه‌ی شعری نیز داشت و اشعاری از او بر جای مانده است. در قزوین درگذشت و در همان جا دفن شد. صاحب «ریاض العارفین» وی را تحت عنوان رافعی قزوینی آورده و سال مرگش را ۶۳۳ ق ذکر کرده است. از آثار وی: شرحی وسیع بر کتاب «الوجیز» غزالی، به نام «الفتح العزیز»، در فروع، در ۱۶ مجلد، و جزئی از آن به نام «التذنیب»، که فوائدی بر «الوجیز» است؛ «المحرور»، در فروع فقه شافعی؛ «شرح مسند شافعی»، در دو جلد؛ «التدوین فی ذکر اخبار قزوین» یا «فی ترجمه علماء قزوین»؛ «الامالی الشارحه علی مفردات

الفاتحه».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: آتشکده‌ی آذر (۱۱۶۹- ۱۱۶۷ / ۳)، الاعلام (۱۷۹/۴)، تاریخ ادبیات در ایران (۲۲۵/۳)، دایرةالمعارف فارسی (۲۳۴/۱)، الذریعه (۳۵۰/۹)، روضات الجنات (۳۰۵/۴)، ریاض العارفین (۷۸، ۱۹۵)، ریحانه (۲۹۵/۲)، سیر النبلاء (۲۵۵- ۲۵۲ / ۲۲)، فرهنگ سخنوران (۳۶۴- ۳۶۵)، کشف الظنون (۲۰۰۲، ۱۶۸۳، ۱۶۱۳، ۱۶۱۲، ۹۳۰، ۳۹۴، ۳۸۳، ۳۸۲، ۲۰۵، ۱۶۴)، الکنی و الالقاب (۲۶۹/۲)، لغت نامه (ذیل / عبدالکریم)، مجمع الفصحا (۶۵۴/۲)، معجم المؤلفین (۳/۶)، مینودر (۱۸۳- ۱۸۲ / ۲)، هدیه الاحباب (۱۴۰)، هدیه العارفین (۶۱۰- ۶۰۹ / ۱).

رامشی نیشابوری، ابونصر محمد

قرن: ۵

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۴۹۰/۴۸۹- ۴۰۴ ق)، لغوی، نحوی، شاعر، قاری و محدث، ادبیات را از ابوالعلاء معری آموخت و به طلب قرآت و حدیث سفرها کرد و از اصحاب اصم و دیگران حدیث شنید. او در قرآت و علوم حدیث مبرز شد و در لغت و فنون عربیت حظی وافری یافت. وی در نیشابور املائی حدیث می‌کرد و بسیاری از وی حدیث روایت کرده‌اند. شعر را نیکو می‌سرود، نمونه‌ای از اشعار وی در «معجم الادباء» آمده است. از اوست:

و اذا لقیته صعوبه فی حاجه

فاحمل صعوبتها علی الدینار

و ابعثه فی ما تشتهیه فانه

حجر یلین سائر الاحجار

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: ریحانه (۲۹۷- ۲۹۶ / ۲)، لغت نامه (ذیل / محمد)، معجم الادباء (۴۵/۱۹)، الوافی بالوفیات (۱۲۵- ۱۲۴ / ۱).

رامهریزی، ابومحمد حسن

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ح ۳۶۰ ق)، حافظ، محدث، قاضی، ادیب و شاعر. معروف به ابن خلاد رامهریزی. وی سبک جاحظ را دنبال می‌کرد. از پدرش محمد حضرمی و محمد مازنی و حسن عنبری و جعفر فریانی و عبدان اهوازی و ابوالقاسم بغوی حدیث شنید. و به آورده‌ی «تاریخ فارس» از جماعتی از بزرگان شیراز استفاده کرد و جزوه‌ها نگاشت. ابوالحسین صیداوی و حسن شیرازی و محمد بن موسی بن مردویه و قاضی احمد نهاوندی از وی حدیث روایت کرده‌اند. او را از پیشگامان علم اصول الحدیث می‌دانند، که در این زمینه در کتاب معروف خود «الحمدت الفاصل بین الراوی و الواعی» ابواب بسیاری را مطرح کرد. شریف ابومحمد حسن محمدی که از مشایخ طوسی و نجاشی است از شاگردان وی به حساب می‌آید. سالیانی در شهرهای خوزستان عهده‌دار منصب قضاوت بود. او تا

سال ۳۶۰ ق در رامهرمز باقی ماند و در همان جا درگذشت. از آثارش: کتاب «الریحانتین الحسن والحسین (ع)»؛ «امام التنزیل فی علم القرآن»؛ «النوادر و الشوادر»؛ «ادب الناطق»؛ «رساله السفر»؛ «الرتاء یا المراثی و التعازی»؛ «الفلک فی مختار الاخبار و الاشعار»؛ «ربیع المتمدن فی اخبار العشاق»؛ «کتاب امثال النبی (ص)»؛ «المناهل و الاعطان و الحنین الی الاوطان».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: اعیان الشیعه (۱۳۳- ۱۲۹/ ۵)، ایضاح المکنون (۵۶۵، ۴۴۲، ۳۴۷، ۳۱۵، ۳۰۷، ۲۹۷، ۲/ ۵۶۴، ۵۴۸، ۱۲۵، ۱۲۴)، سیر النبلاء (۷۵- ۷۳/ ۱۶)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۸۸/۴)، الفهرست ابن ندیم، ترجمه (۲۵۵)، کشف الظنون (۱۶۱۲، ۱۱۲۲)، معجم الادباء (۱۷- ۹/ ۵)، معجم المؤلفین (۲۳۵/۳)، مقدمه ابن الصلاح (۴)، الوافی بالوفیات (۶۵- ۶۴/ ۱۲)، هدیه العارفین (۲۷۱- ۲۷۰/ ۱).

رامیشی، علی

قرن: ۸

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۷۲۱ ق)، شاعر و عارف. معروف به خواجه‌ی عزیزان. از مردم قصبه‌ی رامیش در دو فرسنگی بخارا بود و از بزرگان مشایخ طریقه‌ی نقشبندی به شمار می‌رفت. وی در زادگاهش به بافندگی روزگار می‌گذراند و در پایان عمر به خوارزم رفت و در آنجا وفات یافت. خواجه با شیخ رکن‌الدین علاءالدوله سمنانی و شیخ بدرالدین میدانی معاصر بود و شعر فارسی را نیکو می‌سرود. از آثار وی: «رباعیات عارفانه»؛ «رساله‌ای در تصوف» و «محبوب العارفین».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: تاریخ نظم و نثر (۲۲۰)، رشحات عین‌الحیاه (۷۲- ۶۲/ ۱)، نفحات الانفس (۳۸۵).

راوندی کاشانی، ضیاء‌الدین، ابوالرضا فضل‌الله

قرن: ۶

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ح ۵۷۰ ق)، عالم، محدث، ادیب و شاعر. دارای علو نسب بود و کمال فضل و حسب را نیز به دست آورد. وی شاگرد ابوالمحاسن رویانی و ابوالبرکات حسینی مشهدی و ابوعلی، فرزند شیخ طوسی و ابوالصمصام ذوالفقار بن محمد حسنی است و به واسطه‌ی این دو نفر اخیر از شیخ طوسی روایت می‌کند. شیخ منتجب‌الدین و ابن شهر آشوب و پدر خواجه نصیر، شیخ محمد طوسی، از شاگردان وی بوده‌اند و از او روایت کرده‌اند. سمعانی در «الانساب» گوید: «به کاشان که رسیدم به عزم زیارت سید ابوالرضا ضیاء‌الدین راوندی به خانه‌اش رفتم، بر سر در خانه‌ی او «آیه‌ی تطهیر» را با گچ نوشته بودند، بعد از ملاقات بیش از آنچه شنیده بودم دیدم و احادیث بسیاری از خودش شنیده و نوشتم و چند قطعه از اشعارش را نگاشتم و چند بیتی خودش برابم نوشت». فرزندان و نوادگان او همگی از اهل علم بودند. از آثار وی: «ضوء الشهاب»، شرحی بر «شهاب» قاضی قضاعی؛ «ادعیه السر»؛ «کتاب النوادر»؛ «مقاربه الطیه الی مقاربه النیه»؛ «قصص الانبیاء»؛ «تفسیر الراوندی» به نام «الکافی»، در تفسیر قرآن مجید؛ «ترجمه العلوی للطلب الرضوی»، در شرح «طب الرضا (ع)»؛ «الاربعین»، در احادیث؛ «الحماسه»؛ شرح «النهج‌البلاغه»؛ «المورج‌الکافی فی علم العروص و القوافی»؛ «دیوان» اشعار.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: اعیان الشیعه (۴۱۰-۴۰۸/۸)، ایضاح المکون (۶۵۹، ۵۳۱، ۳۴۶، ۲۵۹، ۷۴/۲، ۳۰۵، ۲۸۱، ۵۳، ۵۲/۱)، الذریعه (۳۳۷/۲۴، ۳۷۸/۲۱، ۲۴۷، ۲۴۵/۱۷، ۱۲۱، ۱۲۰-۱۵/۱۴، ۱۴۳/۹، ۳۵۲/۱، ۴۲۳/۱)، روضات الجنات (۳۵۲-۳۵۰/۵)، ریاض العلماء (۳۷۴-۳۶۳/۴)، ریحانه (۱۱-۹/۴)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۲۱۸-۲۱۷/۶)، فوائد الرضویه (۳۵۵-۳۵۴)، فهرست منتجب‌الدین (۱۴۴-۱۴۳)، الکنی و الالقاب (۴۳۶-۴۳۵/۲)، لغت نامه (ذیل/ابوالرضا)، معجم المؤلفین (۷۵/۸)، هدیه الاحباب (۱۴۱-۱۴۰)، هدیه العارفین (۸۲۱/۱).

راوندی، قطب‌الدین

قرن: ۶

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

متوفی ۵۷۳ هجری

و اوست شیخ و امام فاضل متبحر و فقیه محدث شاعر ادیب جامع الفضائل و المناقب قطب‌الدین ابوالحسین سعید بن هبه‌الله بن الحسن بن عیسی‌الراوندی ره که قبر شریفش در صحن بزرگ فاطمیه در محل نماز تابستان آیه‌الله نجفی مرعشی مدظله سنگ بزرگی دارد و مورد توجه عموم و بالاخص دانشمندان و اهل معرفت است.

ترجمه او را علماء رجال در کتب خویش ذکر کرده و وی را به تمام معنی ستوده و تمجید کرده‌اند، شیخ منتجب‌الدین در تاریخ گوید: وی فاضلی در جمیع علوم بوده مصنفات بسیاری در هر نوع دارد و بر مذهب شیعه هم بوده است.

سید بن طاوس در ص ۲۰ کشف‌المحجّه گوید: الشیخ العالم فی علوم کثیره قطب‌الدین الراوندی و اسمہ سعید بن هبه‌الله -رحمه‌الله. سماهیجی در اجازه‌اش گفته عالمی فاضل و متبحر و کامل و فقیهی محدث و ثقه‌ای معین و علامه و بعضی فاضل گفته‌اند که او از بزرگترین محدثین شیعه بوده است.

و شیخ اسدالله کاظمی در مقابس ص ۱۴ گفته وی فقیهی محدث و فاضلی متبحر و علامه‌ای کامل و کم‌نظیر بوده است.

و ابن شهر آشوب هم در معالم العلماء او را بسیار تعظیم و تمجید و تعریف نموده و شیخ منتجب‌الدین در فهرست و صاحب لسان‌المیزان در ج ۳ ص ۴۸ و میرزا عبدالله در ریاض العلماء و شیخ یوسف در لؤلؤة البحرین و محدث نوری در ج ۳ مستدرک الوسائل ص ۴۸۹ و صاحب روضات در ص ۳۰۰ روضات و مامقانی در ج ۲ ص ۲۲ تنقیح‌المقال و هم ص ۱۴۸ منتهی‌المقال ذکر کرده است صاحب کرامت بوده و از کرامات وی که کرارا از سید استاد علامه نجفی مرعشی شنیدم می‌فرمود از چند نفر از پیرمردهای موثق شنیدم که می‌گفتند در موقع ساختن صحن شریف قبر مطهرش خراب و بدن شریفش نمایان شد که بعد از هفتصد سال تازه کمترین عیبی نکرده که گویا الان در اینجا خوابیده است.

تالیفات راوندی

تالیفات و تصنیفات ارزنده آن بزرگوار به قرار زیر است.

۱- الخرائج والجرائح مطبوع ۲- قصص الانبیاء ۳- فقه القرآن ۴- منهاج البراعه فی شرح نهج‌البلاغه در دو جلد ۵- اللباب ۶- اسباب النزول ۷- المغنی فی شرح النهایه ده مجلد ۸- سلوة الحزین ۹- المعارج فی شرح خطبه من نهج‌البلاغه ۱۰- احکام الاحکام ۱۱- خلاصه التقاسیر ده جلد ۱۲- المستقصی شرح الذریعه سید مرتضی در سه جلد ۱۳- ضیاء الشهاب فی شرح الشهاب ۱۴- حل العقود فی الجمل والعقود ۱۵- الانجاز فی شرح الایجاز ۱۶- نهیة النهایه ۱۷- بیان الانفرادات ۱۸- التفریب فی التعرīb ۱۹- الاغراب فی

الاعراب ۲۰- زهر المباحثه ۲۱- تهافت الفلاسفه ۲۲- جواهر الکلام فی شرح مقدمه الکلام ۲۳- رساله الفقهاء و غیر اینها که موجب اطناب است اساتید و مشایخ اجازه و شاگردان بزرگوار وی بسیارند که از ذکر آنان خودداری نمودم وفاتش در روز چهارشنبه چهاردهم شوال المکرم ۵۷۳ قمری اتفاق افتاده و در مکان مذکور مدفون گردید علامه معاصر ما آیه‌الله مرعشی سنگ و لوح قبر شریفش را تجدید و مرمت نموده است.
برگرفته از کتاب: گنجینه دانشمندان (جلد اول)

ربابه

قرن: ۱۳

جنسیت: زن

ملیت: ایران

حدود ۱۲۹۷ ق، از زنان فاضل، سخنور، محدث و متکلم. وی دختر ملا محمدصالح برغانی (۱۲۷۵ / ۱۲۷۰ ق) و آمنه خانم قزوینی و خواهر فاطمه ملقب به قره‌العین بود. او از خاندان علم و دانش بود که بسیاری از مردان و زنان آن از علما و فضیلتی مبرز زمان خود به شمار می‌رفتند.

وی مقدمات زبان عربی و ادبیات را نزد مردان خانواده و خواهرش قره‌العین فراگرفت و فقه و اصول و تفسیر و حدیث را از پدرش و عمویش ملا محمدتقی برغانی (۱۲۶۴ ق)، معروف به شهید ثالث، آموخت. یک دوره حکمت و فلسفه را نزد آخوند شیخ ملا آغا حکمی گذراند و در عرفان نزد عمویش ملا علی برغانی و برادرش میرزا عبدالوهاب برغانی قزوینی تلمذ کرد. هنگامی که به سن رشد رسید با میرزا هبه‌الله رفیعی قزوینی ازدواج نمود.

او در جایگاه درس و وعظ و ارشاد قرار گرفت و به استنباط احکام شرعی می‌پرداخت و با علما مباحثه و مجادله می‌کرد و در مسائل فقهی و علمی فتوا می‌داد و به نظر و احکامش عمل می‌کرد، تا جائی که امید و پناهگاه مستمندان و درماندگان بود. در سخنرانیها و مجالسش فراوان از ناصرالدین شاه قاجار (۱۳۱۳ - ۱۲۶۴ ق) و درباریان و نزدیکانش انتقاد و بدگویی می‌کرد و هیچگاه ناصرالدین شاه متعرض او نگردید.

برگرفته از کتاب: مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی

منابع زندگینامه: منبع: اعیان‌الشیعه (مستدرکات)، ۱۰۵- ۱۰۴ / ۴.

رشتی نجفی کاظمی، حسین

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۱۳۴۸ ق)، فقیه، اصولی، متکلم و محدث. او در نجف نزد علامه طباطبائی یزدی فقه، و در نزد محقق خراسانی اصول فراگرفت و بعد از استادان خود مدرس بزرگی شد. به خاطر مشکلات، نجف را به قصد کاظمین ترک کرد و در آنجا مجلس درس تشکیل داد و در کنار آن به انجام دیگر وظائف شرعی می‌پرداخت تا اینکه در همان جا درگذشت و در صحن دفن شد. سید محمد مهدی خوانساری اصفهانی کاظمی صاحب «احسن الودیع»، در فقه و اصول، از شاگردان او بود. از آثار وی: «خلاصه الفقه» که کتاب بزرگی در فقه استدلالی است؛ حاشیه بر «الکفایه»؛ حواشی فتاوییه بر بسیاری از رساله‌های عملیه.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الذریعه (۲۳۱/۷)، علماء معاصرین (۱۴۶-۱۴۵)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۵۹۹-۵۹۸/۱۴).

رشتی، محمد

قرن: ۱۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(ز ۱۲۳۲ ق)، محدث. از آثارش «مجموعه الاحادیث» است که در سال ۱۲۳۲ ق بخشهایی آن را به پایان رسانیده است.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: اعیان الشیعه (۲۸۲/۹)، الذریعه (۶۱/۲۰)، معجم المؤلفین (۳۱۴/۹).

رضوی سمرقندی، ابوعبدالله محمد صالح

قرن: ۱۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۱۲۶۳ ق)، رضوی، مسند، محدث، و طیب. وی در سمرقند به دنیا آمد و در مدینه از دنیا رفت. او تالیفاتی در تصوف و علوم اسرار و اسناد و مسلسلات دارد.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: معجم المؤلفین (۸۳/۱۰).

رضوی قمی، ابراهیم

قرن: ۱۲

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(ز ۱۱۶۸ ق)، شاعر، عالم، حکیم، مفسر، محدث و فقیه اصولی. اصل وی از قم است، ولی در همدان متولد شد.

در همان جا نشو و نما یافت. او برادر صدرالدین رضوی قمی، شارح «الوافیه»، است که از وی روایت کرده است. سید ابراهیم بعد از وفات برادرش به کرمانشاه رفت. وی یکی از مشایخ دوازده گانه سید شبر حویزی است. حاج محمدجعفر مجذوب (مجذوب علیشاه) نیز از شاگردان وی به حساب می آید. سال درگذشت و محل دفنش نامعلوم است. او خطی نیکو داشت. از آثار وی: «شرح

مفاتیح الشرایع»؛ «شرح الوافی» فیض کاشانی. [۱]

سید صدرالدین بن سید محمدباقر الرضوی القمی مجاور نجف اشرف از علماء اواخر دولت صفویه به بعد و از بزرگان محققین این طایفه علیه می باشد صاحب روضات در کتابش گوید: در مرحله فضیلت و تدقیق وجودت تصرف و تحقیق فردیست بلاثانی و تلمذش در بدو امر نزد آقا جمال الدین خونساری و شیخ جعفر قاضی و مدقق شیروانی و سایر علماء اصفهان بود و پس از فراغ از تحصیل بوطن مألوف معاودت نموده و در آن ارض شریف مشغول تدریس و ارشاد عباد گردیده.

تا زمانی که در آن جایگاه فتنه افغانه رخ نمود بناچار به موطن برادر خود سید ابراهیم رضوی به همدان هجرت فرمود و از آنجا به نجف اشرف علی مشرفها آلا ف التحیه و الثناء رفت و در آن ارض مقدس نیز نزد شریف ابوالحسن عاملی و شیخ احمد جزایری مشغول تحصیل شد تا فارغ التحصیل گردید سپس در آنجا مشغول تدریس شد.

و از شاگردان اوست سید عبدالله بن سید نورالدین بن سید نعمت‌الله جزایری صاحب اجازه کبیره و از جمله چیزی که سید مذکور در آن اجازه در حق استادش گفته اینست که او اعلم علمائی است که من آنها را در عراق عرب دیده‌ام و اجمع آنها در معقول و منقول نزد اهل عراق و عظیم‌القدر بوده و زوار از هر ناحیه به ملاقات او می‌آمدند و به زیارتش تبرک می‌جستند و از وی استفاده می‌نمودند و از جمله تلامذه اوست وحید بهبهانی آقا باقر معروف رحمه‌الله علیه دارای تألیفاتی می‌باشد که از آنهاست «کتاب طهارت» و کتاب «شرح وافیه ملا عبدالله تونی» در سال ۱۱۶۰ وفات نموده است.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: [۱] اعیان الشیعه (۲/۲۰۴)، بزرگان و سخن‌سرایان همدان (۲/۸۶)، الذریعه (۱۶۵، ۱۴/۷۴، ۱۴۴- ۱۴۳/۱۱)، (۲۲۹/۶)، ریاض العارفین (۲/۳۰۲)، ریحانه (۳/۴۳۱)، الکنی و الالقاب (۲/۴۱۵)، طرائق الحقائق (۳/۲۵۸)، معجم المؤلفین (۱/۸۷)، مکارم الآثار (۳/۶۴۲).

رضوی قمی، صدرالدین محمد

قرن: ۱۲

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ح ۱۱۶۰ ق)، عالم، محدث، فقیه اصولی و مرجع تقلید. اصل وی از قم است و نسبش به امام محمدتقی (ع) می‌رسد. در اصفهان نزد آقا جمال خوانساری و شیخ جعفر قاضی و محقق شیروانی تلمذ کرد. سپس به قم رفت و به تدریس و ارشاد مشغول شد. در فتنه‌ی افغان به موطن برادرش، همدان و از آنجا به نجف رفت و مراتب علمی خود را به کمال رساند و از ملا-شریف ابوالحسن عاملی و شیخ احمد جزائری بهره گرفت استاد اکبر، محقق بهبهانی، شاگرد اوست و در نوشته‌هایش از رضوی قمی به سید سند استاد تعبیر می‌کند. سید عبدالله جزائری نیز از وی روایت کرده است. از آثار وی: شرح «الوافیه» ملا عبدالله تونی، در اصول فقه، در پانزده هزار سطر؛ «کتاب الطهاره»؛ حاشیه بر «المختلف» علامه حلی؛ «المعراج»؛ رساله‌ای در «حدیث ثقلین».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: اعیان الشیعه (۹/۴۰۶، ۷/۳۸۶)، الذریعه (۲۱/۲۲۶، ۱۵/۱۸۵، ۱۴/۱۶۶، ۱۳/۱۲۱، ۶/۱۹۴، ۴/۳۲۵)، روضات الجنات (۱۲۲- ۱۱۹/۴)، ریحانه (۳/۴۳۰)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۳۸۴- ۳۸۲/۱۲)، فوائد الرضویه (۲۱۳)، الکنی و الالقاب (۴۱۵- ۴۱۴)، لغت نامه (ذیل / صدرالدین)، معجم المؤلفین (۱۹۷- ۱۹۶/۱۱، ۹/۸۷، ۵/۱۸)، مکارم الآثار (۳/۶۴۲)، هدیه الاحباب (۱۸۷).

رودباری، ابو عبدالله احمد

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۳۶۷/۳۶۷ ق)، صوفی، محدث و قاری. وی خواهرزاده ابوعلی رودباری است. در رودبار به دنیا آمد و در بغداد نشو و نما

یافت. مدتی در بغداد زندگی کرد و سپس به صور منتقل شد و تا پایان عمر در شامات زیست. او از اعظم مشایخ صوفیه و عارفان شام به حساب می‌آید. وی عالم به شریعت و حقیقت بود و معاصر ابو عبدالله باکو و شیخ ابوالقاسم بوسلمه باوردی. وی از دایی خود، ابوعلی رودباری، و بغوی و قاضی محاملی و یوسف بن یعقوب بن اسحاق حدیث روایت کرد ابن باکویه و علی بن عیاض و محمد بن علی صوری از او حدیث شنیدند. او در حومه عکا از دنیا رفت. پیکرش به صور انتقال داده شد و در آنجا دفن گردید. رودباری صاحب کتابی در «آداب فقر» بوده است.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: تاریخ بغداد (۳۳۷-۳۳۶/۴)، تاریخ گزیده (۶۵۶)، ترجمه‌ی رساله‌ی قشیریه (۸۶-۸۴)، حلیه الاولیاء (۳۸۴-۳۸۳/۱۰)، ریحانه (۱۸۸/۷)، سیر النبلاء (۲۲۸-۲۲۷/۱۶)، طبقات الصوفیه سلمی (۵۰۰-۴۹۷)، طبقات الصوفیه هروی (۵۵۴-۵۵۳)، کشف المحجوب (۴۱۰)، لغت نامه (ذیل / احمد)، معجم البلدان (۸۸/۳)، نفحات الانس (۲۷۲-۲۷۱).

روایانی، ابوبکر محمد

قرن: ۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۳۰۷ ق)، حافظ، محدث، مسند و فقیه. از ابی ربیع زهرانی و اسحاق بن شاهین و محمد بن حمید رازی و ابوزرعه رازی و ابن‌واره رازی و ابوکریب محمد بن علاء و عمرو بن علی فلاس و عده‌ای دیگر حدیث روایت کرد. ابوبکر اسماعیلی و ابراهیم بن احمد قرمیسینی (کرمانشاهی) و جعفر بن عبدالله بن فناکی و عده‌ای دیگر از وی حدیث روایت کرده‌اند. وی تصانیفی در فقه است. از دیگر آثارش «السمند»، در حدیث است.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: ایضاح المکنون (۴۸۲/۲)، سیر النبلاء (۵۱۰-۵۰۷/۱۴)، کشف الظنون (۱۶۸۳)، معجم المؤلفین (۸۵/۱۲)، الوافی بالوفیات (۱۴۸/۵)، هدیه العارفین (۲۵/۲).

زاغولی مروزی، ابو عبدالله محمد

قرن: ۶

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۵۵۹-۴۷۲ ق)، حافظ، محدث، مفسر، لغوی و فقیه شافعی. منتسب به زاغول از قرای پنج ده مرو رود بود در انجا به دنیا آمد و در مرو سکنی گزید و اشتهار یافت. نزد ابوبکر محمد سمعانی و موفق بن عبدالکریم هروی فقه آموخت و از ابوالفتح نصر بن ابراهیم حنفی و ابومحمد بغوی و عیسی بن شعیب سجزی حدیث شنید. وی تمام عمر خویش را در طلب و گردآوری حدیث و تالیف و تصنیف به سر آورد. او در لغت صاحب نظر بود. سفری به هرات کرد و در آنجا شاگردانی تربیت کرد. ابوسعید عبدالکریم سمعانی و پسرش ابوالمظفر عبدالرحیم سمعانی از شاگردان وی می‌باشند. زاغولی بیش از چهارصد مجلد مشتمل بر تفسیر و حدیث و فقه و لغت را گرد آورد و آن را «قید الاوابد» نامید.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۳۳۳/۶)، سیر النبلاء (۴۹۳-۴۹۲/۲۰)، كشف الظنون (۱۳۶۷)، معجم المؤلفین (۲۵۴/۹)، الوافی بالوفیات (۳۷۳/۲)، هدیة العارفین (۹۴/۲).

زاهدی، ابوالفضل

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(تو ۱۳۰۹ ق)، محدث، مفسر، فقیه و مدرس. وی در قم به دنیا آمد. پس از گذراندن مقدمات و سطوح نزد میرزا سید محمد برقی حدود ده سال از محضر حاج شیخ ابوالقاسم کبیر استفاده نمود. مدت دو سال در اراک اقامت داشت، سپس به قم مراجعت کرد و در درس فقه و اصول آیت‌الله حایری، موسس حوزه علمی قم، حاضر شد. علم حکمت و فلسفه را نزد میرزا علی‌اکبر حکمی یزدی فراگرفت. پس از فوت آیت‌الله حایری دو سال در تهران در مسجد جامع به گفتن تفسیر و احادیث و مواعظ پرداخت. در ۱۳۶۸ ق به قم بازگشت و به گفتن تفسیر قرآن در مدرسه فیضیه و تدریس فقه و اصول مشغول شد. از آثار عام‌المنفعه وی، بناء و تعمیر قسمت غربی مسجد امام که در دو طبقه که به بهترین اسلوب ساخته شده است. از آثار علمی اش: «رساله الشرط و آثاره»؛ «رساله الضرر»؛ «افعل و ما افعل»؛ «منطق الحسین (ع)»؛ «مقصد الحسین (ع)»؛ «تسهیل الامر فی بحث الامر»؛ «اثبات المعلوم فی نفی المفهوم»؛ «ارغام الکفره فی سوره البقره»، ناتمام؛ «اقسام الدین»، ناتمام؛ حواشی بر «جواهر» [۱].

آقای حاج میرزا ابوالفضل بن العلامه الناطق حاج ملا محمود الواعظ از آیات عظام و علماء اعلام و حجج اسلام شهرتسان قم و حوزه علمی عالمی عامل و فاضلی کامل و محدثی خبیر و مفسری بصیر است و ایشان از طرف مادر منسوب به سادات رضوی و سبط مرحوم حاج سید عبدالباقی رضوی که از خدام ذوی الاحترام حضرت معصومه علیها السلام بوده می‌باشد.

تولدش در ۱۶ شعبان ۱۳۰۹ قمری در بلده طیبه قم واقع شده و پس از بلوغ و رشد مقدمات و سطوح را خدمت مرحوم علامه میرزا سید محمد برقی بن العلامه حاج سید عبدالله قمی خوانده و حدود ده سال از محضر مرحوم آیت‌الله حاج شیخ ابوالقاسم کبیر استفاده نموده و دوبار در سال ۱۳۳۶ و ۱۳۳۹ به اراک مسافرت کرده و دو سالی در آنجا توقف و در سال ۱۳۴۰ قمری مراجعت به قم و حاضر به درس فقه و اصول مرحوم آیت‌الله موسس حایری گردیده و علم حکمت و فلسفه را نزد مرحوم میرزا علی‌اکبر یزدی خوانده و پس از فوت مرحوم حایری چند سال در تهران توقف نموده و به گفتن تفسیر و احادیث و مواعظ در منبر مسجد جامع ترویج دین نموده و هم در آنجا اقامه جماعت کرده تا سال ۱۳۶۸ قمری که مراجعت به قم و به گفتن تفسیر قرآن در مدرسه فیضیه و درس فقه و اصول برای طلاب و فضلاء حوزه اشتغال و از تاریخ مزبور تاکنون در مسجد امام علیه السلام قم اقامه جماعت دارند و شبها برای مردم تفسیر گفته و از این طریق خدمت به شرع انور می‌نمایند. آثار علمی و باقیات الصالحات معظم له از این قرار است:

۱- بناء و تعمیر قسمت غربی مسجد امام دو طبقه که به بهترین اسلوب ساخته و تکمیل نموده و برای این منظور در مقابل نادانان و حسودان ابناء نوع استقامتی عجیب کرده و در راه حق از ملامت ملامت‌کننده نهراسیده تا به مقصود که احیاء مسجد باشد رسیده است.

و اما آثار علمی از این قرار است:

۱- رساله الشرط و آثاره ۲- رساله الضرر ۳- افعل و ما افعل ۴- منطق الحسین علیه السلام ۵- مقصد الحسین علیه السلام ۶- تسهیل الامر فی بحث الامر ۷- اثبات المعلوم فی نفی المفهوم ۸- ارغام الکفره فی سوره البقره ناتمام ۹- اقسام الدین ناتمام ۱۰- بعضی حواشی بر جواهر.

بر گرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه: [۱] گنجینه‌ی دانشمندان (۱۶۶-۱۶۵/۲).

زبھی جرجانی، ابوالحسن علی

قرن: ۵

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۴۶۸-۳۹۰ ق)، حافظ و محدث. اصلش از زبج، از توابع جرجان بود. وی دایی حافظ عبدالله بن یوسف جرجانی بود و در هرات سکونت داشت. زبھی از علی بن محمد مودب و عبدالواحد بن محمد منیری و قاضی ابوبکر حیری و ابوسعید صیرفی و ابوالقاسم حمزه سهمی و عبدالله بن عبدالرحمان بنانی حرزی و همطبقه‌ی آنان حدیث شنید. اسماعیل بن ابوصالح موزن و صاعد بن سیار و دیگران از وی حدیث روایت کرده‌اند. در «معجم البلدان» سال وفات وی ۴۰۸ ق در هرات ذکر شده است. از آثارش: «تاریخ جرجان».

بر گرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: سیر النبلاء (۳۶۵-۳۶۴/۱۸)، کشف الظنون (۲۹۰)، لغت نامه (ذیل / زبھی)، معجم البلدان (۱۴۶/۳)، هدیه العارفین (۶۹۲/۱).

زبیده‌ی اصفهانی

قرن: ۱۶

جنسیت: زن

ملیت: ایران

از زنان محدث، دین دار و نیکوکار. وی از ابوالحسن احمد بن عبدالرحمن ذکوانی و ابوعبدالله قاسم بن الفضل و ابوحفص عمر بن احمد سمسار حدیث شنید و سمعانی از او احادیثی چند نوشته است.

بر گرفته از کتاب: مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی

منابع زندگینامه: منبج: اعلام النساء، ۳۰ / ۲.

زجاجی طبری، ابوعلی حسن

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ح ۴۰۰ ق)، محدث و فقیه شافعی. وی متولی قضاوت بود. از آثارش «التهذیب»، در فروع فقه شافعی که مختصری مشتمل بر «فروع زائده علی المفتاح» است که به همین مناسبت به نام «زوائد المفتاح» نامیده شده است. از دیگر آثارش تصنیف کتابی در «علل الحدیث» است.

بر گرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: کشف الظنون (۱۷۶۹، ۱۱۶۰، ۵۱۷)، معجم المؤلفین (۲۸۴/۳).

زجاجی گرگانی، ابوالقاسم یوسف

قرن: ۵

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۴۱۵-۳۵۲ ق)، ادیب، لغوی، نحوی و محدث. اصل وی از همدان و ساکن گرگان و استرآباد بود. به واسطه‌ی پیشه‌ی آبگینه‌سازی و فروش آن به زجاجی معروف شد. از ابواحمد غطریفی و ابواسحاق بصری و دیگران حدیث استماع کرد. از آثار وی: شرح «الفصیح» ثعلب کوفی، در لغت؛ «عمده‌الکتاب»، در فقه؛ «عمده‌البیان»؛ کتاب «خلق الانسان»؛ کتاب «خلق الفرس»، که گروهی آن را تصنیف کرده و زجاجی نیز از آن جمله است؛ کتاب «اشتقاق الاسماء»؛ «الریاحین».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۳۱۶/۹)، روضات الجنات (۱۷۱/۱)، ریحانه (۳۷۰/۲)، کشف الظنون (۱۳۹۱، ۱۲۷۲، ۱۱۷۱، ۷۲۳، ۷۲۲)، لغت نامه (ذیل / زجاجی)، معجم الادباء (۶۱/۲۰)، معجم المؤلفین (۳۱۲/۱۳)، هدیه العارفین (۵۵۰/۲).

زرنندی، شمس‌الدین، جمال‌الدین محمد

قرن: ۸

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۶۹۳- ح ۷۵۰ ق)، حافظ، محدث، قاضی و فقیه حنفی. وی در مدینه نبوی به دنیا آمد. پس از پدرش منصب تدریس در آن شهر را بر عهده داشت و محدث آنجا بود. بعد از ۷۴۲ ق به شیراز رفت و به نشر حدیث و تدریس پرداخت. زرنندی منصب قضاوت را در آن شهر تا پایان عمر عهده‌دار بود. او در شیراز از دنیا رفت. از آثارش: «درر السمطین فی مناقب السبطین (ع)» یا «درر السمطین فی فضائل المصطفی و البتول و السبطین (ع)» یا «فی فضائل المصطفی و المرتضی و السبطین»؛ «بغیه المرتاح»، شامل «چهل حدیث» با شروح و اسانید؛ «مولد النبی (ص)»؛ «معارج الوصول الی معرفه آل الرسول (ع)».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۲۷- ۲۶/ ۸)، ریحانه (۳۷۵/۲)، کشف الظنون (۷۴۷، ۲۵۰)، الکنی و الالقاب (۲۹۷/۲)، معجم المؤلفین (۱۲۵- ۱۲۴/ ۱۲)، هدیه العارفین (۱۵۷/۲).

زعفرانی اصفهانی، ابوالعباس فضل

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۳۱۹ ق)، محدث. وی برای کسب حدیث بسیار سفر می‌کرد و محدثی صدوق بود و از مشاهیر اصفهانیان. از ابن مقرئ و حسن بن محمد زعفرانی و احمد بن فرات و محمد بن وزیر واسطی و نصر بن سلمه و همطبقه آنها حدیث روایت کرد. عبدالله بن

احمد، پدر ابونعیم اصفهانی، قاضی ابواحمد عسال و ابوبکر بن مقری و حسن بن عبدالله بن سعید و دیگران از وی حدیث روایت کرده‌اند.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه: سیر النبلاء (۵۵۲-۵۵۱/۱۴).

زعفرانی اصفهانی، ابوسعید حسین

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۳۶۹ ق)، حافظ، محدث، اصولی و مفسر. وی از ابوالقاسم بغوی و ابومحمد بن صاعد و حسین بن علی بن زید و همطبقه‌ی آنان حدیث شنید. ابوبکر بن ابی علی و ابونعیم اصفهانی و گروهی دیگر از وی حدیث روایت کرده‌اند. ابونعیم اصفهانی گوید که زعفرانی به لحاظ شناخت استوار و دانش فراگیرش بنادر اصول و حدیث شهر ما بود. او دارای تصنیفات بسیار بود. از آثارش: «السمند» یا «مسند زعفرانی»، در حدیث؛ «التفسیر زعفرانی» یا «تفسیر القرآن»؛ «الشیوخ».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۲/۲۷۷)، ایضاح المکنون (۴۸۲، ۳۰۵/۱)، سیر النبلاء (۵۱۸-۵۱۷/۱۶)، معجم المؤلفین (۴/۵۵)، الوافی بالوفیات (۴۶-۴۵/۱۳)، هدیه العارفین (۱/۳۰۵).

زفره‌ای، ابوالقاسم

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

معروف به حاجی آخوند، فرزند ملا علی.

عالم فاضل زاهد متقی، از مدرّسین سطوح در اصفهان، و محدّثین و واعظین بود. اغلب فضلاء معاصر اصفهان از شاگردان ایشانند. کتب زیر از تألیفات ایشان است:

۱- رساله در اصول دین، که به طبع رسیده ۲- کتابی در قاعده دایره هندی ۳- کتابی در علوم غریبه ۴- کتابی در مکروهات موجب فقر.

صاحب عنوان در علوم غریبه و جفر و اعداد طلسمات نیز زحماتی کشیده و در این موارد، کارهایی بدو نسبت می‌دهند.

در روز دوشنبه ۲۸ رمضان المبارک ۱۳۵۲ به سنّ قریب به نود سال در اصفهان وفات یافته. در بقعه‌ی تکیه‌ی بروجردی مدفون گردید.

برگرفته از کتاب: دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد اول)

زکویه مروزی، ابویحیی زکریا

قرن: ۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۲۷۰ ق)، محدث. ساکن بغداد بود. به آورده‌ی ابوالفتح ازدی در کتاب «الضعفاء» او ملقب به جوذابه بوده است. وی از سفیان بن عینه و معروف کرخی و ابومعاویه ضریر حدیث روایت کرد. زکویه راوی یک «جزء» از سفیان بن عینه است. قاضی محاملی و محمد بن مخلد و اسماعیل صفار و ابوالعباس اصم نیشابوری و ابوعوانه و ابوالحسین احمد بن منادی و محمد بن احمد حکیمی و عده‌ای دیگر از وی حدیث روایت می‌کنند. برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم) منابع زندگینامه: تاریخ بغداد (۴۶۱-۴۶۰/۸)، سیر النبلاء (۳۴۸-۳۴۷/۱۲)، لسان المیزان (۱۴۹/۳).

زکی نیشابوری، ابو عبدالله محمد

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۳۹۲-۳۱۷ ق)، محدث و ادیب. وی از ابن بلال و محمد بن حسین قطان و ابن قوهیار و عبدالله بن یعقوب کرمانی و ابوطاهر محمد آبادی و دیگران حدیث شنید. ابو عبدالله حاکم نیشابوری و احمد بن عبدالرحیم اسماعیلی از وی حدیث روایت کرده‌اند. برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم) منابع زندگینامه: سیر النبلاء (۵۳-۵۲/۱۷).

زمخشری، ابوالقاسم محمود

قرن: ۶

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۵۳۸-۴۶۷ ق)، مفسر، محدث، نحوی، متکلم، لغوی و شاعر حنفی معتزلی. ملقب به جارالله. نسبت وی به زمخشر، از آبادیهای خوارزم است در زمخشر به دنیا آمد. او در ادب و لغت عرب و فقه و حدیث و تفسیر استاد و متکلم معتزلی بود و شعر را بسیار نیکو می‌سرود. در ضمن مسافرت‌های خود مدت مدیدی در مکه اقامت کرد و به همین مناسبت به جارالله (همسایه‌ی خدا) معروف شد. به بغداد نیز سفر کرد و در آنجا از نصر بن بطر و دیگران حدیث شنید. ادب را از ابومضر محمود بن جریر ضبی اصفهانی و ابوالحسن علی بن مظفر نیشابوری فراگرفت و از ابومنصور نصر حارثی و ابوسعید شقانی حدیث روایت کرد است. ابوطاهر سلفی و زینب دختر شعری از زمخشری با اجازه روایت کرده‌اند اسماعیل بن عبدالله خوارزمی و ابوسعید احمد بن محمود و دیگران از وی اشعارش را نقل کرده‌اند. سرانجام در جرجانیه‌ی خوارزم درگذشت. از آثار متعددش: «الکشاف عن حقایق التنزیل»، در تفسیر قرآن؛ «الامالی»، در نحو؛ «الانموذج»، در نحو؛ «مقدمه الادب»، در لغت؛ «اساس البلاغه»، در لغت؛ «اعجب العجب فی شرح لامیه العرب»؛ «اطواق الذهب»، در مواعظ و خطب؛ «الجبال و الامکنه و المیاه»؛ «دیوان» خطب؛ «دیوان» شعر؛ «دیوان» رسائل؛ «دیوان» تمثیل؛ «الرائض فی علم الفرائض»؛ «روس المسائل»، در فقه؛ «ربیع الابرار»، در ادبیات؛ «سوائر الامثال»؛ شرح «ابیات الکتاب» سیوییه؛ شرح مشکلات «المفصل»؛ «ضاله الناشد»؛ «القسطاس»، در عروض؛ «المجاز و الاستعاره»؛ «متشابه اسامی الرواه»؛ «المستقصی»، در امثال عرب؛ «معجم

الحدود»؛ «المفرد و المولف»، در نحو؛ «المقامات»، در اخلاق؛ «المنهاج»، در اصول؛ «النصائح الکبار یا کبری»؛ «النصائح الصغار»؛ «الکلم النوابغ»، در مواعظ؛ «الاحاجی النحویه»؛ «المفصل»، در نحو؛ «الفائق فی غریب الحدیث».[۱] برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: [۱] الاعلام (۵۵/۸)، ایضاح المکنون (۶۷/۱، ۸۶/۲)، تاریخ ادبیات در ایران (۳۲۰/۲)، تاریخ نظم و نثر (۱۹۷، ۱۰۲، ۹۲)، التفسیر و المفسرون (۴۸۲-۴۲۹/۱)، دایرةالمعارف فارسی (۲۲۲۲-۲۲۲۱/۲، ۱۱۸۰/۱)، روضات الجنات (۱۱۸/۸)، ریحانه (۳۸۲-۳۷۹/۲)، سفرنامه ابن بطوطه (۵۷۱، ۴۳۶/۱)، سیر النبلاء (۱۵۶-۱۵۱/۲۰)، الکامل (۸/۹)، کشف الظنون (۱۹۷۸، ۱۹۵۵، ۱۸۹۰، ۱۸۱۷، ۱۸۳۷، ۱۷۹۸، ۱۷۹۱، ۱۷۷۴، ۱۷۳۴، ۱۶۷۵، ۱۶۷۴، ۱۶۰۷، ۱۵۸۴، ۱۵۳۹، ۱۴۷۵، ۱۴۲۷، ۱۴۰۷، ۱۳۹۶، ۱۳۲۶، ۱۲۱۷، ۱۲۰۶، ۱۰۸۵، ۱۰۸۲، ۱۰۵۶، ۱۰۲۲، ۱۰۰۹، ۹۱۵، ۸۹۵، ۸۳۲، ۸۳۱، ۷۹۱، ۷۸۱، ۶۱۶، ۱۸۵، ۱۶۴، ۱۱۷)، الکنی و الالقاب (۳۰۰-۲۹۸/۲)، لسان المیزان (۶۵۳-۶۵۱/۶)، لغت نامه (ذیل / زمخشری)، مؤلفین کتب چاپی (۶۷-۶۶/۶)، مجمل فصیحی (ذیل / سال ۵۳۸)، معجم الادباء (۱۳۵-۱۲۶/۱۹)، معجم البلدان (۱۶۶-۱۶۵/۳)، معجم المؤلفین (۱۸۷-۱۸۶/۱۲)، المستفاد من ذیل تاریخ بغداد (۲۲۹-۲۲۸)، وفيات الاعیان (۱۷۴-۱۶۸/۵)، هدیة الاحباب (۱۴۶-۱۴۵)، هدیة العارفين (۴۰۳-۴۰۲/۲).

زنجانی، ابوالقاسم سعد

قرن: ۵

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(تو ح ۴۷۱-۳۸۰)، حافظ، محدث، صوفی و شاعر. از ابو عبدالله بن نظیف و حسین صدفی در مصر و محمد بن ابی عبید در زنجان و عبدالرحمان بن یاسر و عبدالرحمان بن طیبز حلبی در دمشق حدیث شنید. خطیب بغدادی و ابومظفر منصور سمعانی و عبدالمنعم بن قشیری و مختار اهوازی و عده‌ای دیگر از شاگردان وی در حدیث می‌باشند. او را در حدیث ثقه‌ای پرهیزکار شمرده‌اند و عده‌ای او را صاحب کرامات دانسته‌اند. از آنجایی که او در مکه املای حدیث می‌کرد، او را شیخ الحرم می‌گفتند. قسمتهایی از «قصاید» او در «سیر اعلام النبلاء» آمده است.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: سیر النبلاء (۳۸۹-۳۸۵/۱۸).

زنجانی، ابوالمناف محمود

قرن: ۷

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۶۵۶ ق)، فقیه، اصولی، مفسر، محدث و لغوی شافعی. وی در بغداد متوطن بود. مدتی نیز نیابت قاضی القضاتی را بر عهده داشت تا عزل شد. در نظامیه به تحصیل و تدریس پرداخت. وی در ایام فتح بغداد به دست هلاکو کشته شد. از آثارش: «السحر الحلال فی غرائب المقال»، در فروع فقه شافعی؛ «ترویج الارواح فی تهذیب الصحاح» جوهری، در لغت؛ «تفسیر القرآن».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: کشف الظنون (۱۰۷۳، ۹۸۱)، معجم المؤلفین (۱۴۹-۱۴۸/۱۲)، هدیة العارفين (۴۰۵/۲).

زنجانی، عزیزالدین

قرن: ۱۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۱۳۳۰- ۱۲۵۵ ق)، عالم دینی، فقیه، محدث، رجالی، ادیب و شاعر. در زنجان به دنیا آمد. پس از تحصیل مقدمات در زادگاهش به قزوین رفت و در آنجا به تحصیل ادامه داد. در ۱۲۷۸ ق به عراق رفت و در نجف اشرف نزد شیخ انصاری و علامه سید حسین ترک کوه کمری و میرزای شیرازی تحصیلات خود را تکمیل کرد. در ۱۲۸۸ ق به زنجان بازگشت و پس از وفات پدرش مرجع ریاست شرعی شد و منصب قضا و افتاء بدو رسید. وی دارای تصانیف بسیاری است که از جمله آثارش: «لطائف الکلام فی الاوانی الذهب و الفضة من الاحکام»؛ «مفتاح الظفر»؛ در نماز سفر؛ «التحیه المبارکه»، در احکام سلام؛ شرح «دعاء کمیل»؛ «جواب السؤال عن آیات بدء الخلق و آیه رد الشمس لسلیمان»؛ «الصبح الصادق»، به فارسی، در مسائل اجتماعی و وظائف سلطان؛ «معارج الرضوان فی مصائب الامام العطشان»؛ تعلیقات بر «الرسائل»؛ حواشی بر «الریاض»؛ «رساله فی حرمة الخمر»؛ وی قصایدی به عربی و فارسی نیز داشته است.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: اعیان الشیعه (۶۳/۹)، الذریعه (۳۲۱/۱۸)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۸۱- ۸۰ / ۱۴)، علماء معاصرین (۳۴۰- ۳۳۹)، المآثر و الآثار (۱۴۹)، مکارم الآثار (۱۵۰۳- ۱۵۰۲ / ۵).

زوزنی، ابوالقاسم اسعد

قرن: ۵

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۴۹۲ ق)، ادیب، شاعر، منشی، محدث، معروف به بارع. اصل وی از قریه‌ی زوزن ناحیه‌ای بین نیشابور و هرات بود. مدتی در عراق و بعد در نیشابور ساکن بود و از بزرگان خراسان و عراق به شمار می‌رفت. وی در نیشابور درگذشت. در «ریحانه» سال وفات وی ۴۰۲ ق آورده شده. از جمله آثارش: «دیوان» شعر.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۲۹۴/۱)، ریحانه (۳۹۴/۲)، لغت نامه (ذیل / اسعد)، معجم الادباء (۹۶ - ۹۰ / ۶).

زوزنی، ابوحنیفه عبدالرحمان

قرن: ۵

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۴۵۵)، خطاط، محدث و دانشمند. وی در اکثر علوم متداوله‌ی زمان خود استاد بود، خصوصا در سرعت قلم و خوبی خط نسخ، ید بیضا داشت. چنان که در اوقات زندگی خود چهارصد قرآن هر یکی به اجرت پنجاه دینار با خط خودش به یادگار

گذاشت. زوزنی در هنگام سفر حج در گذشت.
بر گرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه: پیدایش خط و خطاطان (۹۵-۹۴)، ریحانه (۳۹۵-۳۹۴/۲).

زوزنی، ابوسعید احمد

قرن: ۶

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۵۳۶-۴۴۹ ق)، مسند، محدث و صوفی. اصل وی از زوزن خراسان بود در بغداد نشو و نما یافت. از ابویعلی و ابوجعفر بن مسلمه و ابوالحسین بن غریق و ابن هزار مرد و ابوبکر خطیب حدیث شنید. ابن عساکر و سمعانی و ابن جوزی و ابن طبرزد و ابواحمد بن سکینه و یوسف بن کامل و عده‌ای دیگر از وی حدیث روایت کردند.
بر گرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه: سیر النبلاء (۵۹-۵۷/۲۰).

زهری اصفهانی، ابومحمد عبدالله

قرن: ۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۲۵۲-۱۸۷ ق)، محدث و قاضی. وی اهل اصفهان بود. منصب قضاوت کرج، ناحیه‌ای بین همدان و اصفهان، را عهده‌دار بود که در همان شهر نیز از دنیا رفت. وی دارای تصانیفی می‌باشد.
بر گرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه: الاعلام (۲۴۷/۴).

زیادی هروی، ابوالحسن اسعد

قرن: ۶

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۵۴۴ ق)، محدث و مسند حنفی. ساکن قریه مالین، در دو فرسنگی هرات، بود. از داوودی «صحیح بخاری» را روایت کرد و از دارمی و عبدبن حمید حدیث شنید. سمعانی و ابن عساکر و محمد بن عبدالرحمان فامی و عبدالجامع بن علی خنخه و ابوروح و جمعی دیگر از وی حدیث روایت کرده‌اند. وی به قول سمعانی «ثقه‌ای صالح و عابد بود و دائم الذکر، که در اوقات مستغرق بود و بسیار روزها را با روزه می‌گذرانید».
بر گرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه: سیر النبلاء (۲۱۲/۲۰).

زین‌الدین امیره

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

منتجب‌الدین در فهرستش گوید که وی از ثقات و قاضی قم بوده است. برگرفته از کتاب: گنجینه دانشمندان (جلد اول)

زینی بخاری، ابوالفضل عبدالله

قرن: ۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(مقتول ۲۷۷/۲۷۲ ق)، حافظ و محدث. معروف به ابن‌زین. وی محدث بخارا در زمان خود بود. پدرش از علمای بزرگ حدیث بود. به دنبال حدیث سفرها کرد و بزرگانی را ملاقات نمود. او از حسن بن سوار بغوی و عبدان بن عثمان مروزی و ابوالولید طیالسی و عبدالسلام بن مطهر و مسدد بن مسرهد و همطبقه آنان حدیث روایت کرده است. محمد بن اسماعیل بخاری، در خارج از کتاب «الصحيح»، و صالح بن محمد جزره و اهل بخارا و عبدالله بن محمد بن یعقوب بخاری از وی حدیث روایت کرده‌اند. محمد بن اسماعیل بخاری به وی مباحث می‌کرد. برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم) منابع زندگینامه: سیر النبلاء (۲۳۹- ۲۳۸ / ۱۳).

ساوجی، نظام‌الدین، محمد

قرن: ۱۱

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف بعد از ۱۰۳۸ ق)، عالم امامی، فقیه، اصولی، محدث، متکلم، رجالی و ریاضیدان. اهل ساوه و از شاگردان شیخ بهائی بود، پس از مرگ پدرش تحت نظر شیخ بهائی تربیت یافت. پس از درگذشت استادش، در دربار صفویه زندگی کرد. در ۱۰۳۳ ق سفری به عتبات عالیات نمود. ساوجی به امر شاه عباس صفوی کتاب «جامع عباسی» استادش شیخ بهائی را، که تا باب حج تألیف شده بود، تکمیل کرد و «تحفه‌ی عباسی»، در فضائل و مناقب را در تتمیم «جامع عباسی» نگاشت. او پس از عزل ملا خلیل قزوینی، از مدرسی حضرت عبدالعظیم (ع)، عهده‌دار تدریس در بقعه‌ی عبدالعظیم حسنی شد و اندکی پس از درگذشت شاه عباس (۱۰۳۸ ق)، در شهر ری درگذشت. از دیگر آثارش: «زینة‌المجالس»، به شیوه‌ی «کشکول» استادش شیخ بهائی، «نظام الاقوال»، در شناخت رجال، «الصحيح العباسی»؛ رساله‌ای در «وجوب نماز جمعه». برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم) منابع زندگینامه: اعیان‌الشیعه (۲۵۳- ۲۵۲ / ۹)، الذریعه (۲۴ / ۱۹۱، ۱۵ / ۱۵، ۱۲ / ۹۵، ۴۵۲، ۳ / ۳۴۰، ریاض‌العلماء (۲۴۳- ۲۴۲ / ۵)،

ریحانه (۲۰۴ - ۲۰۳ / ۶)، طبقات اعلام‌الشیعه (قرن ۶۱۸ / ۱۱)، الکنی واللقاب (۳ / ۲۵۷)، لغت‌نامه (ذیل / نظام‌الدین ساوجی)، معجم‌المؤلفین (۹ / ۲۵۰)، هدیه‌الاحباب (۲۵۷).

سبدمونی بخاری، ابو محمد عبدالله

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۳۴۰ - ۲۵۸ ق)، فقیه حنفی، مورخ و محدث. در روستای سبدمون بخارا متولد شد. در جستجوی حدیث به خراسان و عراق و حجاز سفر کرد. ابن‌اثیر او را از محدثان غیر ثقه به حساب آورده است. از آثارش: کتاب «مسند ابی حنیفه»؛ و کتاب «کشف الآثار» در مناقب ابی حنیفه که آن را بر چهارصد نویسنده املا کرد.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول - ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۲۶۴ - ۲۶۳ / ۴)، ریحانه (۱ / ۱۱۳)، کشف الظنون (۱۸۳۷، ۱۴۸۵)، معجم‌المؤلفین (۶ / ۱۴۵)، هدیه‌العارفین (۱ / ۴۴۵).

سبط الشیخ، موسی

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(تو ۱۳۲۷ ق)، عالم دینی، فقیه و نویسنده. چون مادرش دخترزاده‌ی شیخ انصاری است به سبط الشیخ معروف بود. او از سادات آقا میری است چون جد بزرگش سید حسین مشهور به آقا میر بوده است. در نجف متولد شد. پس از فراغت از مقدمات، سطوح را در کربلا - نزد آیت‌الله شیخ یوسف بیارجمندی و آیت‌الله شیخ محمد بایگی تربتی فراگرفت. آنگاه به تهران آمد و تا پایان عمر در تهران زیست. او به فضل و ادب و کمالات نفسانی متصف بود. وی در کنار فقه، اصول، در زبان انگلیسی نیز تسلط کامل داشت و زبان‌دانی ماهر به حساب می‌آمد. از آثار وی کتاب «شیعه در اسلام» است، در مبحث امامت، به فارسی، در دو جلد به چاپ رسیده. از دیگر آثارش: کتاب «الرضا من آل محمد فی حیاة الامام الرضا (ع)» است که در ۱۳۷۷ ق از تالیف آن فارغ شده است؛ پاورقی بر ترجمه «شرح نهج‌البلاغه»، [۱].

سید موسی بن العالم‌العلام حاج سید محمد نبی ابن العالم‌العامل حاج سید موسی آقا میری دزفولی از علماء ابرار تهران و برادر ارجمند مترجم فوق‌الذکر ما می‌باشند. در سال ۱۳۲۷ قمری در نجف اشرف تولد یافته و پس از فراغت از اولیات سطوح را در کربلا نزد آیت‌الله حاج شیخ یوسف بیارجمندی و آیت‌الله آقا شیخ محمد بایگی تربتی فراگرفته و به ایران مهاجرت و در تهران اقامت و بتألیف و تصنیف پرداخته تا بدرود حیات گفته و برادر گرامی و دوستان خود را برای همیشه داغدار نموده است.

آثار ارزنده وی از این قرار است ۱- شیعه در اسلام در دو بخش که بچاپ رسیده

۲- الرضا من آل محمد در شرح حالات حضرت امام رضا علیه‌السلام.

۳- پاورقی بر ترجمه شرح نهج‌البلاغه.

شرح احوال نیاکان این دو برادر در کتاب زندگانی شیخ انصاری و کتب تراجم و رجال دیگر مسطور و مذکور است.

برگرفته از کتاب: گنجینه دانشمندان (جلد چهارم)
 منابع زندگینامه: [۱] الذریعه (۲۷۲/۱۴)، گنجینه‌ی دانشمندان (۴۷۷-۴۷۶/۴)، مؤلفین کتب چاپی (۳۳۸/۶).

ست القضاة

قرن: ۸

جنسیت: زن

ملیت: ایران

۷۱۸ ق، از زنان محدث. وی دختر محمد بن احمد شیرازی بود که در کتاب بغیة الملتمس فی تساعیات حدیث مالک بن انس، احادیثی از او نقل شده است.

برگرفته از کتاب: مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی

منابع زندگینامه: منبع: اعلام النساء، ۱۶۵ / ۲.

ستکا

قرن: ۶

جنسیت: زن

ملیت: ایران

قرن ششم هجری، از زنان محدث. وی دختر محمد بن فضل دیلمی اصفهانی بود و از عمر بن احمد بن عمر سجستانی حدیث شنیده و سمعانی از او حدیث استماع کرده است.

برگرفته از کتاب: مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی

منابع زندگینامه: منبع: اعلام النساء؛ ۱۷۵ / ۲.

ستینه

قرن: ۱۶

جنسیت: زن

ملیت: ایران

از زنان محدث. وی دختر اسماعیل بن محمد بن فضل اصفهانی بود و از ظفر بن داعی بن مهد عمری علوی حدیث روایت کرده است.

برگرفته از کتاب: مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی

منابع زندگینامه: منبع: اعلام النساء، ۱۷۵ / ۲.

ستیک نیشابوری

قرن: ۵

جنسیت: زن

ملیت: ایران

۴۷۷ ق-، از زنان محدث، دیندار و نیکوکار. وی دختر عبدالغافرین احمد فارسی بود و در نیشابور به دنیا آمد. از جدش اسماعیل بن عبدالغافر فارسی و ابوبکر شیرازی و ابوسعید بستی حدیث فراگرفت و سمعانی در نیشابور از او استماع حدیث کرد. برگرفته از کتاب: مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی منابع زندگینامه: منبع: اعلام النساء، ۱۷۷ / ۲.

سجزی بغدادی، ابومحمد دعلج

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(ح ۳۵۱-۲۵۹ ق)، فقیه و محدث. اصل او از سیستان است. محدث بغداد در زمان خود بود. به شهرهای خراسان و ری و حلوان و بغداد و بصره و کوفه و مکه سفر کرد و حدیثها شنید. از محمد بن عمرو قشمری نیشابوری و عبدالله بن محمد شیرویه و جعفر بن محمد ترک و علی بن محمد حکانی قزوینی و هشام بن علی سیرافی و عبدالله بن احمد بن حنبل و محمد بن ابراهیم بوشنجی و محمد بن ایوب رازی و علی بن حسین بن جنید رازی و عثمان بن سعید دارمی و ابومسلم کجی و امام الاثمه ابن خزیمه و دیگران حدیث روایت کرد. دارقطنی و ابوعلی بن شاذان و احمد بن ابی‌عمران هروی و استاد ابواسحاق اسفراینی و ابن رزقویه و ابن جمیع غسانی و ابوعبدالله حاکم نیشابوری و عده‌ای دیگر از وی حدیث روایت کرده‌اند. او را در روایت به دریا تشبیه کرده‌اند. مدت زمانی مجاور مکه شد؛ سپس به بغداد رفت و در آنجا ساکن گردید. از آنجایی که تاجر پیشه و دارای اموال بسیار بود، صدقات جاریه و وقفهای بسیاری بر اهل حدیث سیستان و بغداد و مکه نمود و حاکم گوید که گشاده دست‌تر از وی نبود. از آثارش: «مسند» یا «المسند الکبیر»، در «الاعلام»، «مسند المقلین» نیز به وی نسبت داده شده است.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۱۸/۳)، تاریخ بغداد (۳۹۲-۳۸۷/۸)، سیر النبلاء (۳۵-۱۶/۳۰)، معجم المؤلفین (۱۴۵/۴)، وفيات الاعیان (۲۷۲-۲۷۱/۲).

سجستانی، ابوبکر عبدالله

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۳۱۶-۲۳۰ ق)، محدث و زاهد. معروف به ابن ابی‌داوود. در سیستان به دنیا آمد و در بغداد نشو و نما یافت. پدرش وی را در سفرهای خود همراه ساخت و به محضر علما و محدثان وقت در خراسان و اصفهان و فارس و بصره و بغداد و کوفه و مدینه و مکه و شام و مصر و جزیره برد. اول شیخی که ابوبکر از او حدیث شنید محمد بن اسلم طوسی بود. او همچنین از پدرش و عمویش و از علی بن خشرم مروزی و ابوداوود سلیمان سنجی و محمد بن یحیی ذهلی و احمد بن ازهر نیشابوری و محمد بن بشار بن‌دار و عباد بن یعقوب رواجی و بسیاری دیگر حدیث شنید. ابن حبان و ابواحمد حاکم نیشابوری و ابن شاهین و دارقطنی و ابو عمر بن حیویه و عیسی بن علی وزیر و ابوالقاسم بن حبابه و ابومسلم محمد بن احمد کاتب و بسیاری دیگر از وی روایت کرده‌اند. وی را در عداد

ابن خزیمه و ابن ابی حاتم رازی دانسته‌اند. سرانجام در بغداد اقامت گزید و شیخ بغداد لقب گرفت و به روایت حدیث پرداخت. وی در بغداد درگذشت و حدود سیصد هزار نماز گزار بر او نماز گزارند و در مقبره‌ی باب البستان به خاک سپردندش. از آثار وی: «المصاحف»؛ «المسند»؛ «السنن»؛ «التفسیر»؛ «القرآت»؛ «الناسخ و المنسوخ».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۲۲۴/۴)، تاریخ بغداد (۴۶۸-۴۶۴/۹)، روضات الجنات (۷۸/۴)، ریحانه (۴۴۵-۴۴۴/۲)، سیر النبلاء (۲۳۷-۲۲۱/۱۳)، الفهرست ابن ندیم، ترجمه (۲۸۸)، الکامل (۱۹۹/۶)، الکنی و الالقاب (۳۰۹/۲)، لسان المیزان (۳۷-۳۱/۴)، لغت نامه (ذیل / ابن ابی داود)، معجم المؤلفین (۶۰/۶)، الوافی بالوفیات (۲۰۱-۲۰۰/۱۷)، وفيات الاعیان (۴۰۵/۲).

سجستانی، ابوحاتم سهل

قرن: ۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۲۵۵-۲۴۸)، نحوی، لغوی، قاری، محدث و شاعر. وی شاگرد ابوزید انصاری و ابو عبیده بن مثنی و اصمعی و ابو عامر عقدی و دیگران بود. او قرآن را از یعقوب حضرمی فراگرفت. «کتاب» سیبویه را دو مرتبه بر اخفش خواند. در زمره‌ی شاگردانش از ابن درید و ابوالعباس مبرد یاد شده است. رشته‌ی اصلیش آثار شاعران قدیم و اصطلاحات و عروض و لغت و غرائب و علوم قرآنی بود. محدثینی چون ابوداود و نسایی در «سنن» خود و ابوبکر بزاز در «مسند» خود و دیگران از وی حدیث روایت کرده‌اند بطوری که هر روز دیناری به تصدق می‌داد و هر هفته قرآنی ختم می‌کرد. وی شعر را نیکو می‌سرود. دارای سی و هفت کتاب است که از آن جمله: «اعراب القرآن»؛ «اختلاف المصاحف»؛ «الاضداد»؛ کتاب «المعمرین من العرب»؛ «ما یلحن فیہ العامه»؛ «المقصود و الممدود»؛ «المقاطع و المبادی»؛ «القرآت»؛ «الفصاحه»؛ کتاب «خلق الانسان»؛ «المذکر و المؤنث»؛ کتاب «الطیر»؛ «الوحوش»؛ «الحشرات»؛ «النبات»؛ «المنخله»؛ «الشوق الی الوطن» [۱].

(ع. سیستانی) ابوحاتم سهل بن محمد بن عثمان بن یزید جشمی، عالم لغوی، نحوی و مقری (ف. ۲۵۵ ه.ق. / ۸۶۴ م.). او در بصره میزیست و از علوم قرآنی و عروض اطلاع وافی داشت. کتاب سیبویه را نزد اخفش آموخت و از اصمعی و ابویزید انصاری و ابو عبیده معمر بن مثنی روایات بسیار در لغت و اقسام ادب دارد. ابن درید و مبرد شاگرد اویند. او راست: کتاب الشمس و القمر، کتاب فی النحو، کتاب الشوق الی الوطن، کتاب الوصایا، کتاب ما یلحن فیہ العامه، کتاب الطیر، کتاب المذکر و المؤنث. (سهل) برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: [۱] الاعلام (۲۱۰/۳)، ایضاح المکنون (۳۵۱، ۳۵۰، ۳۴۲، ۳۲۲، ۳۰۷، ۲۹۲، ۲۹۰، ۲۸۹، ۲۸۵، ۲۶۲/۲)، تاریخ ادبیات در ایران (۱۲۴/۱)، تهذیب التهذیب (۲۳۴-۲۳۳/۴)، الجرح و التعذیل (ج ۲، ق ۲۰۴/۱)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (۱۰۲۲/۸)، روضات الجنات (۹۰-۸۸/۴)، ریحانه (۴۴۴-۴۴۳/۲)، سرآمدان فرهنگ (۱۰۳-۱۰۲/۱)، سیر النبلاء (۲۷۰-۲۶۸/۱۲)، الفهرست ابن ندیم، ترجمه (۱۰۰)، کشف الظنون (۱۷۸۱، ۱۵۷۷، ۱۴۶۹، ۱۴۶۶، ۱۴۶۲، ۱۴۵۷، ۱۴۵۴، ۱۴۵۲، ۱۴۵۲، ۱۴۴۹، ۱۴۴۶، ۱۴۳۹، ۱۴۳۶، ۱۴۲۹، ۱۴۲۳، ۱۳۸۸، ۱۳۸۷، ۱۳۸۳، ۱۱۸۹، ۱۲۳، ۱۱۵، ۳۳)، الکنی و الالقاب (۴۵-۴۴/۱)، لغت نامه (ذیل / ابوحاتم)، معجم الادباء (۲۶۵-۲۶۳/۱۱)، معجم المؤلفین (۲۸۶-۲۸۵/۴)، وفيات الاعیان (۴۳۳-۴۳۰/۲).

سجستانی، ابوداود سلیمان

قرن: ۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۲۷۵- ۲۰۲ ق)، حافظ، محدث و فقیه اهل سنت. اصل وی از سیستان بود. به دنبال حدیث به گرد شهرها گشت و از خراسانیان و عراقیان و شامیان و جزیریان و مصریان و دیگران پانصد هزار حدیث نوشت و از آن میان چهار هزار و هشتصد حدیث را انتخاب کرد و این مجموعه را کتاب «السنن»، که یکی از «صحاح» ششگانه‌ی اهل سنت است، نام نهاد. وی از سلیمان بن عبدالرحمان دمشقی و احمد بن صالح و ابوالولید طرابلسی و اسحاق بن راهویه و احمد بن حنبل و قتیبه بن سعید بلخی و علی بن مدینی و عبدالرحمان بن مبارک و محمد بن صباح دولابی و علی بن جعد و یحیی بن معین و بسیاری دیگر حدیث شنید. ترمذی و سنایی، صاحبان «صحاح»، و ابوحامد احمد اشعری اصفهانی و احمد بن محمد هروی و حرب بن اسماعیل کرمانی و حسین بن ادریس هروی و عبدالله بن احمد اهوازی و عبدالرحمان بن خلاد رامهرمزی و ابوبشر دولابی و محمد بن جعفر فریابی و محمد بن خلف بن مرزبان و ابوعوانه یعقوب اسفراینی و عبدالله بن محمد رازی و بسیاری دیگر از روی روایت کرده‌اند. او در بصره ساکن شد و چندین بار به بغداد رفت و کتاب «السنن» خود را روایت می‌کرد و یک بار آن را بر احمد حنبل عرضه کرد و به تأیید وی رساند. ابوداود در بصره درگذشت. از آثارش: «السنن» یا «سنن ابی داود»، در دو جزء؛ «المراسیل»، در حدیث؛ «البعث»؛ «تسمیه الاخوه». برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول- ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۱۸۲/۳)، تاریخ بغداد (۵۹- ۵۵/۹)، تهذیب التهذیب (۱۵۶- ۱۵۳/۴)، الجرح و التعديل (ج ۲، ق ۱۰۲- ۱۰۱/۱)، روضات الجنات (۷۸- ۷۷/۴)، ریحانه (۹۵- ۹۴/۷)، سیر النبلاء (۲۲۱- ۲۰۳/۱۳)، طبقات الحفاظ (۲۶۶- ۲۶۵)، کشف الظنون (۱۷۳۹، ۱۴۶۲، ۱۴۵۸، ۱۴۲۳، ۱۴۱۸، ۱۴۰۵، ۱۴۰۲، ۱۳۸۷، ۱۰۰۴، ۷۶۰)، الکنی و الالقاب (۶۵- ۶۴/۱)، معجم المؤلفین (۲۵۶- ۲۵۵/۴)، الوافی بالوفیات (۳۵۴- ۳۵۳/۱۵)، وفیات الاعیان (۴۰۵- ۴۰۴/۲)، هدیه الاحباب (۱۵).

سدیدالدین، ابومحمد

قرن: ۱۶

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

ابومحمد بن الحسن بن داود القمی بنابر نقل شیخ منتجب‌الدین در ص ۱۶ فهرست مردی فاضل و قاضی بوده ولی ضبط آن چنین است ابومحمد الحسن بن قادر (ما) مادر. برگرفته از کتاب: گنجینه دانشمندان (جلد اول)

سراج ثقفی نیشابوری، ابوالعباس محمد

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۳۱۳- ۲۱۶ ق)، حافظ و محدث. او شیخ‌الاسلام و محدث خراسان بود. از دانشمندان بسیاری حدیث شنید که از آن جمله اسحاق بن راهویه و قتیبه بن سعید و محمد بن حمید رازی و محمد بن ابان بلخی و احمد بن سعید دارمی و محمد بن اسماعیل ترمذی و

بسیاری دیگر از اهل خراسان و بغداد و کوفه و بصره و حجاز می‌باشند. او هفتاد هزار سماله از مالک نقل کرده و در جزوه‌هایی نگاشته بود. محمد بن اسماعیل بخاری و مسلم بن حجاج نیشابوری و ابوحاتم رازی و ابوعلی نیشابوری و ابوحاتم بستی و ابراهیم بن عبدالله اصفهانی و ابواحمد حاکم نیشابوری و حسینک بن علی تمیمی و خلیل سجزی و سهل بن شارزویه و احمد بن محمد بن بالویه و بسیاری دیگر از وی حدیث روایت کردند. خطیب بغدادی او را محدثی ثقه و مورد اعتماد توصیف کرده است. از آثار وی: «المسند»، در چهارده جزء؛ «التاریخ»؛ «کتاب الاخبار» و «کتاب الاشعار».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۲۵۳/۶)، تاریخ بغداد (۲۵۲-۲۴۸/۱)، الجرح و التعديل (ج ۳، ق ۱۹۶/۲)، سیر النبلاء (۳۹۸-۳۸۸/۱۴)، طبقات الحفاظ (۳۱۴)، فهرست لابن الندیم (۲۲۰)، الوفاى بالوفیات (۱۸۸-۱۸۷/۲).

سراج ثقفی نیشابوری، ابومحمد اسماعیل

قرن: ۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۲۹۳/۲۸۶ ق)، محدث. وی برادر شیخ الاسلام، محدث خراسان محمد بن اسحاق، است. او و برادرش مدتی ساکن بغداد بودند. اسماعیل از یحیی بن یحیی و احمد بن حنبل و عده‌ای دیگر روایت کرده است. وی ملازم احمد بن حنبل بود. دعلج و ابن قانع و ابوبکر صبغی و اسحاق و جماعتی دیگر از وی روایت کرده‌اند. دارقطنی او را موثق و مورد اعتماد توصیف کرده است. برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه: سیر النبلاء (۴۹۰/۱۳).

سرخسی، شرف‌الدین یوسف

قرن: ۸

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۷۲۱-۶۳۹ ق)، نساخ و محدث. در سرخس برآمد و ساکن دمشق شد. او از علمای حدیث بود. برزالی و ذهبی و ابن رافع از شاگردان وی می‌باشند. سرخسی در دمشق دیوانهای شعری لطیف همچون شعر ابن المشد و الشواء را نسخه‌نویسی می‌کرد. برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه: الاعلام (۳۳۱/۹).

سردار کابلی کرمانشاهی، حیدرقلی

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۱۳۷۲-۱۲۹۳ ق)، عالم دینی، فیلسوف، فقیه اصولی، محدث، متکلم، رجالی، مورخ و ریاضیدان. از علمای بزرگ شیعه در قرن

چهاردهم قمری بود. اصلش از ایران و از قزلباشان است. پدرش ساکن افغانستان بود و سردار در کابل به دنیا آمد. در هشت سالگی به خواندن و نوشتن پرداخت. چون دارای استعداد فوق‌العاده‌ای بود به زودی ریاضیات و زبان انگلیسی را فراگرفت. در ۱۳۰۴ ق پدرش خانواده خود را به عراق برد و در کاظمین ساکن کرد. معلم وی در ریاضیات و انگلیسی نیز به همراه آنان مهاجرت کرد و شش سال نیز در عراق به وی آموزش داد و او در حساب و هندسه و هیئت و جغرافی و علوم غریبه صاحب نظر شد. وی همچنین در لغات و ادبیات عربی و فارسی و سانسکریت و هندی و عربی و لاتین دستی توانا داشت. سردار کابلی در این مدت علاوه بر آموزش علوم جدید به تحصیل علوم قدیمه نیز پرداخت و سپس به نجف رفت و فقه و اصول را در محضر علامه میرزا محمدعلی رشتی چهاردهی و شیخ علی اصغر تبریزی و دیگران فراگرفت و فلسفه را نزد استادان بزرگ آن آموخت. در ۱۳۱۰ ق در خدمت پدر عازم ایران شد و در کرمانشاه با شیخ عبدالرحمان شافعی مکی ملاقات کرد و مجذوب کمالات وی گشت و در همان جا ماندگار شد. او از شیخ خود، چهاردهی، و سید حسن صدر و سید عباس لاری و محدث قمی و سید آقا یحیی تهرانی و سید محسن امین و شیخ آقا بزرگ تهرانی دارای اجازه بود. شیخ مرتضی گیلانی نجفی از شاگردان وی می‌باشد. سردار کابلی استاد ریاضی و هندسه آیت‌الله حجت بود. پدرش قبل از مرگ سرپرستی خانواده‌ی خود را به وی سپرد و او را ملقب به سردار کرد. سردار کابلی در کرمانشاه به نشر احکام و تالیف و تصنیف مشغول شد. او به شهرهای بسیاری سفر کرد و با علمای هر شهر مصاحبت نمود. سرانجام در کرمانشاه درگذشت و جنازه‌اش به نجف انتقال یافت و در کنار پدرش در وادی السلام دفن شد. از آثار وی: «الاربعون حدیثاً»، در فضایل امیرالمومنین (ع) از طرق اهل سنت؛ «تبصره الحر فی تحقیق الکر»، در بیان انطباق تحقیقی بین وزن و مساحت و حجم؛ «تحفه الاحباب»، در بیان آیات قرآن؛ «تحفه الـاجله»، در شناخت قبله، که برای فهم کتاب به دانش جبر و مثلثات و هیئت و جغرافی نیاز است؛ «العلم الشاخص فی اسرار ظل الشاخص»، در اعمال فلکی؛ کتابی در «المساحه»، ترجمه از انگلیسی؛ ترجمه «انجیل برنابا»، از انگلیسی به فارسی؛ «غایه التعدیل فی معرفه حقیقه الاوزان و المکابیل»؛ «کشف القناع فی تحقیق المیل و الذراع»؛ «مناهج الوفاق»، در اعداد؛ شرح حدیث امیرالمومنین (ع) در بیان قطر و محیط خورشید و ماه و اختلاف افق خورشید؛ «دیوان ابوطالب (ع)» و شرح «لامیه» آن؛ شرح «تهذیب المنطق»؛ شرح «خطبه‌ی حضرت زینب (ع)»؛ «مصباح القواعد»، در قواعد علوم ریاضی؛ «مثنوی» در نظم «الباب الحادی عشر»؛ «الدرر الثیره»، شبیه به «کشکول»، در سه مجلد.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: آثار الحججه (۲/ ۳۴۰، ۲۰۰- ۱۹۷/ ۱)، اعیان الشیعه (۲۷۴- ۲۷۳/ ۶)، الذریعه (۲۲/ ۲۸۳، ۲۱/ ۱۱۶، ۴۶، ۱۷، ۱۱/ ۱۶، ۱۳۹، ۸۰، ۷۹- ۸/ ۴۱۵، ۴۹۳، ۳۶۶/ ۲، ۳/ ۳۱۷، ۴۱۰، ۸/ ۷۹- ۸۰، ۱۳۹ ریحانه (۷- ۵/ ۵، ۱۵- ۱۳/ ۳)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۶۹۹- ۶۹۳/ ۱۴)، علماء معاصرین (۲۹۶- ۲۹۲)، گنجینه‌ی دانشمندان (۲۲۷- ۲۲۵/ ۶).

سعدی قمی، ابو عبدالله حسین

قرن: ۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(س سوم ق)، محدث امامی. وی را از اصحاب امام علی النقی (ع) شمرده‌اند. گویند که در میان شیعیان به غالی مذهبی متهم بوده و هنگامی که غالی مذهببان را از قم اخراج کردند، او را نیز بیرون کردند. نجاشی ضمن ذکر اتهام وی گوید: «او مصنفاتی دارد که احادیث آنها صحیح است و تعداد آنها را حدود صد کتاب نوشته است. علی بن حاتم از شاگردان و راویان کتابهای او است». از آثارش: «الامامه»؛ «الایمان»؛ «التوحید»؛ «المتع»؛ «المومن و المسلم»؛ «المقت و التوخیخ»؛ «المزار».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: اختیار معرفه الرجال (۵۱۲)، اعیان الشیعه (۸۸- ۸۶/ ۶)، الذریعه (۲۳/ ۲۷۹، ۴/ ۴۷۸، ۲/ ۳۲۴)، رجال ابن داود (قسم ۴۴۵- ۴۴۴/ ۲)، رجال الطوسی (۴۷۱)، رجال النجاشی (۱۴۶- ۱۴۳/ ۱)، ریحانه (۳/ ۳۲)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۴/ ۱۱۴)، الفهرست للطوسی (۱۰۶)، الکنی و الالقاب (۲/ ۳۱۴)، لغت نامه (ذیل / حسین)، هدیه الاحباب (۱۴۹).

سکری مروزی، ابوحمزه محمد

قرن: ۲

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۱۶۷ ق)، حافظ و محدث. وی شیخ خراسان در زمان خود بود و یکی از محدثان مورد اعتماد به حساب می‌آمد. او بسیار خوش محضر و شیرین کلام بود، لذا به شکری ملقب شد. وی از زیاد بن علاقه و ابواسحاق سبعی و منصور بن معتمر و عاصم بن بهدله و جابر جعفی و سلیمان اعمش و بسیاری دیگر حدیث شنید. عبدالله بن مبارک و فضل سینی و فضل بن خالد بلخی و عبدان بن عثمان و بسیاری دیگر از وی روایت کرده‌اند. در «صحاح» ششگانه از وی نقل حدیث شده است. عده‌ای او را مستجاب‌الدعوه، مهربان به همسایگان و دستگیر ضعیف توصیف کرده‌اند.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۳۴۳/۷)، تاریخ بغداد (۲۶۹- ۲۶۶/ ۳)، تهذیب التهذیب (۴۲۰- ۴۱۹/ ۹)، الجرح و التعديل (ج ۴ ق ۸۰/۱)، سیر النبلاء (۳۸۷- ۳۸۵/ ۷)، طبقات ابن سعد (۲۶۲/۷)، طبقات الحفاظ (۱۰۴- ۱۰۳).

سلطان آبادی، محمدحسین

قرن: ۱۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۱۳۱۴ ق)، محدث و فقیه اصولی. اصل وی از کره رود، از توابع سلطان آباد بود. او داماد علامه اخلاق ملا- فتحعلی سلطان آبادی است. وی در نجف اشرف در بهره بردن از مدرسین و عالمان مواظب و کوشا بود. به سامراء سفر کرد و نزد میرزای شیراز به تحصیل پرداخت و تا پایان عمر استادش ملازم وی بود. پس از درگذشت استاد به کاظمین رفت و دو سال بعد در آنجا درگذشت و در یکی از حجره‌های شرقی صحن شریف به خاک سپرده شد. از آثارش: «اجوبه الاجوبه»؛ «الاشارات اللطیفه الحسان»، در احوال ابوحنیفه؛ «اشرف الوسائل»، در فهم «الرسائل»؛ «البحر المحيط»؛ «البيت المعمور»؛ «توضیح الدلائل علی ترجیح مسائل الرسائل»؛ «جامع‌الدین و الدنیا»؛ «حل المعقادات عن وجوه الفرائد» که حاشیه مبسوطی بر «فرائد الاصول» یا «رسائل» شیخ انصاری است؛ «فلك الشمحون»، کشکول مانند، در چهار مجلد که چون در نجف نگارش یافته به نام «الجاج الغروی» نیز نامیده شد، و مجلد پنجمی در سامراء به نام «الجامع العسگری» بر آن افزوده شده است؛ رساله‌ای در «فقه»؛ رساله‌ای در «کیمیا»؛ «سواء الطريق»؛ «الشهاب الثاقب»؛ «الصراط السوی و البرهان الجلی فی تعیین خلافه علی بعد النبی (ص)»؛ «الصوامع»؛ «منتهی الوصول الی علم الاصول»؛ «نخبه الادعیه»؛ «هدایه المجاهدین».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: اعیان الشیعه (۲۵۴/۹)، الذریعه (۳۱۳-۳۱۲/۱۶، ۹۵، ۳۳، ۱۵/۷۶-۷۵، ۷/۶۴، ۶۳، ۵۳، ۵/۴۹۳، ۴/۱۸۵، ۳/۴۵، ۱۰۷، ۹۸، ۲/۲۷۶، ۱/۱)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۶۶۱-۶۵۹/۱۴)، معجم المؤلفین (۲۵۸/۹).

سلفه اصفهانی، احمد

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

حافظ صدر الدین ابو طاهر احمد بن محمد بن احمد بن ابراهیم سلفه اصفهانی. از مشاهیر محدثین و فقهاء شافعی در اصفهان بوده و در حدود سال ۴۸۷ در اصفهان متولد شده و در ۵۷۶ در اسکندریه ی مصر وفات یافته است. سلفه معرب (سه لبه) است چون جدش باصطلاح اهل اصفهان لب شکری بوده او را سه لبه گفته‌اند. از تألیفاتش شرح کتاب مختصر مزنی است. برگرفته از کتاب: دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد اول)

سلفی اصفهانی، صدرالدین، ابوطاهر احمد

قرن: ۶

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۵۷۶-۴۷۸ ق)، حافظ، محدث، فقیه، نحوی و لغوی شافعی. شهرت وی به سلفی به خاطر نام نیای بزرگش سلفه- معرب سه لبه- می‌باشد. در اصفهان به دنیا آمد. در طلب حدیث به شهرهای بسیاری سفر کرد و اکثر مشایخ حدیث را ملاقات کرد. لغت را از خطیب تبریزی فراگرفت و چون به بغداد رفت فقه را نزد الکیا هراسی آموخت. وی از ابومطیع صحاف و ابوطالب احمد کندلانی و احمد بن محمد بن ابی‌بکر بن مردویه و احمد بن محمد بن بشرویه و احمد بن محمد بن قولویه حدیث روایت کرده است. او همچنین از زنان بسیاری در اصفهان حدیث شنید. از وی حافظ محمد مقدسی و محدث سعدالخیر و ابوالعز محمد ملقبادی و علی بن ابراهیم سرقسطی و طیب مروزی و ابوسعید سمعانی و قاضی عیاض و عمر میانشی و حماد حرانی و محمد بن عبدالغفار همدانی و جعفر بن علی همدانی و محمد بن ابراهیم فارسی و حسان مهدوی و بسیاری دیگر حدیث روایت کردند. ابوالحسن علی بن سلار وزیر ملوک فاطمیه در مصر مدرسه‌ای در اسکندریه برای او تاسیس کرد و وی را عهده‌دار تدریس در آن مدرسه نمود. علماء از دور و نزدیک به محضرش شتافتند و از وی بهره بردند. او در سرحد اسکندریه در گذشت. از آثارش: «الاربعین البلدانیه»، در حدیث؛ «السداسیات»، در حدیث؛ «المشیخه البغداده» یا «معجم شیوخ بغداد»؛ «معجم مشیخه اصفهان»؛ «السلفیات من اجزاء الاحادیث» یا «اجزاء السلفیات»، انتخابهایی از «اصول» ابن شرف انماطی و «اصول» ابن الطیوری؛ «السلاماسیات» یا «مجالس پنج گانه» از املاهای ابوطاهر سلفی؛ «شرط القراءه علی الشیوخ»؛ «معجم السفر»؛ «الفضائل الباهره فی محاسن مصر و القاهره». برگرفته از کتاب: اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۲۰۹/۱)، ایضاح المکنون (۵۰۸/۲)، تذکره القبور (۱۲۵-۱۲۴)، روضات الجنات (۲۷۶/۱)، ریحانه (۶۵-۶۴)، سیر النبلاء (۳۹-۲۱/۵)، الکامل (۱۵۲/۹)، کشف الظنون (۱۶۹۶، ۱۰۴۴، ۹۹۷، ۹۹۶، ۹۸۲، ۵۸۷، ۵۴)، الکنی و الالقاب (۳۲۱-۳۲۰/۲)، لسان المیزان (۴۵۱-۴۵۰/۱)، لغت نامه (ذیل / احمد)، معجم المؤلفین (۷۶-۷۵/۲)، المستفاد من ذیل تاریخ بغداد (۷۲-۶۸/۱۹)، الوافی بالوفیات (۳۵۶-۳۵۱/۷)، وفیات الاعیان (۱۰۷-۱۰۵/۱)، هدیه العارفین (۸۷/۱).

سلمویه مروزی، ابوصالح سلیمان

قرن: ۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وفات قبل از ۲۱۰ ق)، محدث. از اصحاب ابن مبارک بود و ابن مبارک بطور خصوصی برایش حدود هشتصد حدیث گفت، احادیثی که از ابن مبارک در هیچ کتابی نیامده است. او از علی بن مجاهد و فضیل بن عیاض و اوس بن عبدالله بن بریده نیز حدیث روایت کرده است. ابن راهویه و احمد بن شوبه و ابوعلی محمد بن علی بن حمزه مروزی از سلمویه حدیث روایت کرده‌اند. شیرازی در «اللقاب» وی را نحوی نیز دانسته است.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: التاریخ الکبیر (۲۰/۴)، تهذیب التهذیب (۱۸۰/۴)، الجرح و التعذیل (ج ۲، ق ۱۲۴-۱۲۳/۱)، سیر النبلاء (۴۳۴-۴۳۳/۹).

سلمی نیشابوری، ابو عبدالرحمان

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۴۱۲-۳۳۰/۳۲۵ ق)، صوفی، محدث، حافظ، مفسر و مورخ. در نیشابور متولد شد و در آنجا به تعلیم و حفظ قرآن و روایت اشعار و تحصیل زبان عربی و سپس به درس حدیث و علم باطن پرداخت. معاصر با القادر بالله خلیفه عباسی بود. به عراق وی و همدان و مرو و حجاز سفر کرد و شاگرد استادانی چون ابوالحسن دارقطنی، ابونصر سراج، ابوالقاسم نصرآبادی و اسماعیل بن نجید بود. وی مرید شیخ ابوالقاسم نصرآبادی و خرقه‌ی ارشاد از دست ایشان دریافت کرد و ابوسعید ابوالخیر بعد از وفات پیر ابوالفضل از سلمی خرقه گرفته است. وی شاگردانی چون ابوبکر احمد بن حسین بیهقی، احمد بن علی توزی، ابومحمد جوینی، ابوالقاسم قشیری و ابو عبدالله حاکم نیشابوری داشت. وی در آخر عمر خانقاهی برای صوفیه در نیشابور بنا کرد که محل سکونت صوفیه و از مراکز تربیت کسانی بود که در علم باطن استعداد داشتند. وی کتاب «طبقات الصوفیه» را به زبان تازی تالیف کرد و آن را بر بیان احوال و اقوال پنج طبقه از مشایخ وقف نمود. او در نیشابور در گذشت. از آثار وی: «آداب الصوفیه»؛ «ادب الصبحه»؛ «الاربعین»؛ «امثال القرآن»؛ «تاریخ اهل الصفوه»؛ «الحقایق التفسیر»؛ «زلل الفقراء»؛ «سنن الصوفیه»؛ «طبقات الصوفیه»؛ و در حدود بیست مجلد کتاب و رساله‌ی دیگر. [۱]

محمد بن حسین بن محمد بن موسی ازدی مکنی به ابو عبدالرحمن از متصوفه بزرگ (و. ۳۳۰ ه. ق. / ۹۴۲ م. - ف. ۴۱۲ ه. ق. / ۱۰۲۱ م.). او کتابی به نام «طبقات الصوفیه» تألیف کرده که اصل آن از میان رفته، و خواجه عبدالله انصاری مضامین آن را در هرات به هنگام وعظ املاء کرده و آن به نام «طبقات انصاری» معروفست و در افغانستان به طبع رسیده. از سلمی کتاب دیگری به نام «حقائق التفسیر» در تفسیر قرآن باقی مانده است.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: [۱] اسرار التوحید (تعلیقات ۶۶۱-۶۶۰/۲)، الاعلام (۳۳۱-۳۳۰/۶)، تاریخ ادبیات در ایران (۹۱۳-۹۱۲/۲)، تاریخ

بغداد (۲۴۹-۲۴۸/۲)، التفسیر و المفسرون (۳۸۵-۳۸۴/۲)، جستجو در تصوف (۷۱-۷۰)، حلیه الاولیاء (۴۲-۴۱/۱۰)، سیر النبلاء (۲۵۵-۲۴۷/۱۷)، طبقات الصوفیه سلمی (مقدمه)، الکامل (۳۱۱-۳۱۰/۷)، کشف الظنون (۱۱۰۴، ۱۰۰۶، ۹۵۵، ۶۷۳، ۲۸۶، ۱۶۸، ۵۳، ۴۶، ۴۲)، لسان المیزان (۶۳-۶۲/۶)، مجموعه آثار عبدالرحمن سلمی، معجم المؤلفین (۲۵۹-۲۵۸/۹)، نامه‌ی دانشوران (۱۶۴-۶/۷۳)، هدیه العارفین (۶۱/۲).

سمرقندی، ابواللیث نصر

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۳۷۵/۳۷۳ ق)، محدث، متکلم و فقیه حنفی. معروف به امام الهدی. وی از محدثان بنام خراسان بود که در رشته‌های مختلف علوم اسلامی تالیفات داشت و کتابهای او از مراکش تا اندونزی رایج بود. در برخی منابع او را با حافظ سمرقندی که معاصر وی بود و مانند او نام ابوللیث نصر داشت اشتباه کرده‌اند. ابواللیث از محمد بن فضل بخاری و یگران روایت کرد و ابوبکر محمد بن فضل بخاری و دیگران روایت کرد و ابوبکر محمد بن عبدالرحمان ترمذی از وی روایت کرده است. آثار عمده‌ی وی عبارتند از: «تفسیر» که به وسیله ابن عربشاه به ترکی عثمانی ترجمه شده؛ «خزانه الفقه»، در فقه حنفی؛ «مختلف الروایه»، درباره اختلاف تعلیمات علمای قدیم حنفی؛ «المقدمه فی الصلاه»، در آداب نماز؛ «تنبيه الغافلین» و «البستان» یا «بستان العارفین»، هر دو در اخلاق و زهد؛ «صحائف الالهیات»؛ «مختصر مقدمات الصلوات»؛ «النوازل».

بر گرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۳۴۹-۳۴۸/۸)، ایضاح المکنون (۴۷۴/۱)، تاریخ ادبیات در ایران (۲۷۶/۱)، تاریخ نظم و نثر (۳۳۰)، دانشنامه ایران و اسلام (۹۹۱/۷)، ریحانه (۷۳/۳)، سیر النبلاء (۳۲۳-۳۲۲/۱۶)، کشف الظنون (۱۹۸۱، ۱۹۸۰، ۱۷۹۵، ۱۶۳۶، ۱۶۳۴، ۱۵۸۰، ۱۲۰، ۱۱۸۷، ۷۰۳، ۶۶۸، ۵۶۸، ۵۶۳، ۴۸۷، ۴۴۱، ۳۳۴، ۲۴۳)، الکنی و الالقاب (۱۵۰/۱)، لغت نامه (ذیل / ابوللیث)، معجم المؤلفین (۹۱/۱۳)، هدیه العارفین (۴۹۰/۲).

سمرقندی، کمال

قرن: ۶

جنسیت: زن

ملیت: ایران

۵۵۸ ق، از زنان محدث. وی دختر عبدالله بن احمد بود و از ابوعبدالله حسین بن احمد بن طلحه و طراد بن محمد اویسی روایت حدیث کرده و جماعتی نیز از او روایت کرده‌اند.

بر گرفته از کتاب: مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی

منابع زندگینامه: منبع: اعلام النساء، ۲۶۲ / ۴.

سمرقندی، ناصرالدین، ابوالقاسم محمد

قرن: ۶

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۵۵۶ ق)، فقیه حنفی، مفسر، محدث و واعظ. اهل سمرقند بود. در ۵۴۲ ق به مکه رفت و در بازگشت مدتی در بغداد ماند. در سمرقند از دنیا رفت. از آثار وی: «الجامع الکبیر» یا «جامع الفتاوی»؛ «الفقه النافع»؛ «بلوغ الارب من تحقیق استعارات العرب»؛ «ریاضه الاخلاق»؛ «مصایح السبل»، در دو مجلد، در فروع فقه حنفی؛ «الملتقط فی الفتاوی الحنفیه» به نام «مال الفتاوی». بر گرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۲۳- ۲۲/ ۸)، ایضاح المکنون (۱۶۸/۲)، کشف الظنون (۱۹۲۱، ۱۸۱۳، ۱۶۹۷، ۱۵۸۰، ۷۱۷، ۵۷۱، ۵۶۵)، معجم المؤلفین (۱۳۷/۱۲).

سماعی مروزی، ابوالمظفر عبدالرحیم

قرن: ۷

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۵۳۷- ح ۶۱۷ ق)، محدث، فقیه و ادیب شافعی. از کودکی تحت تربیت پدر قرار گرفت. پدرش او را در پاره‌ای از سفرها همراه کرد و تا آنجا که توانست برای او حدیث خواند و او را به فراگیری فقه و حدیث و ادب واداشت تا اینکه از هر خرمن خوشه‌ای برچید. او «صحیح بخاری» و «سنن ابی داود» و «جامع ابی عیسی» و «مسند ابی عوانه» و «تاریخ فسوی» و «الحلیه» و «مسند الهیثم» و «صحیح مسلم» را سماعی روایت می‌کند. او از ریس اسعد مهروی و ابوالبرکات عبدالله فراوی و ابوسعید عبدالوهاب کرمانی و وجیه شحامی و ابوالفتوح خرکوشی و جنید قاینی و ابوالوقت سجزی و ابوالاسعد ابن القشیری و محمد بن عبدالله شیرازی و حسن بن محمد سنگبستی و سعید بن علی شجاعی و عبدالسلام هروی و بسیاری دیگر در بخارا و سمرقند و هرات و نیشابور و مرو شهرهای دیگر حدیث شنید. ابوبکر محمد حازمی و برزالی و ابن الصلاح و ابن النجار و ابن هلاله و شرف مرسی و احمد غرافی و گروهی دیگر از وی حدیث شنیدند. او سرانجام شیخ مرو شد و به مقام پیشگامی شافعیان آن شهر رسید. پدرش «عوالی» را در دو مجلد برای او گفت و «معجم» را در هیجده جزء برایش پرداخت. این کتابها به نام «العوالی من مسموعات الفراوی» و «معجم الشیوخ» گردآوری شده است. [۱]

فخرالدین ابوالمظفر عبدالرحیم بن عبدالکریم فقیه و عالم بزرگ خراسان و از خاندان سماعی (و. ۵۳۷- ف. ۶۱۴ یا ۶۱۶ ه. ق.). بر گرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: [۱] سرآمدان فرهنگ (۴۸۳- ۴۸۲/ ۱)، سیر النبلاء (۱۰۹- ۱۰۷/ ۲۲)، کشف الظنون (۱۱۷۹)، لسان المیزان (۳۳۹- ۳۳۸/ ۴)، المستفاد من ذیل تاریخ بغداد (۱۵۸- ۱۵۷/ ۱۹)، معجم المؤلفین (۲۰۷- ۲۰۶/ ۵)، الوافی بالوفیات (۳۳۱/۱۸)، هدیه العارفین (۵۶۰/۱).

سماعی مروزی، ابوالمظفر منصور

قرن: ۵

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۴۸۹-۴۲۶ ق)، مفسر، محدث و واعظ. در مرو به دنیا آمد. در ابتدا نزد پدرش، که از پیشگامان مذهب حنفی بود، فقه آموخت تا این که فقهی برجسته شد و از ارکان مذهب حنفی به شمار آمد. او از شاگردان ابوغانم کراعی و ابوبکر ترابی و عبدالصمد بن مامون و ابوصالح موزن و ابوعلی شافعی و ابوالقاسم زنجانی بود. پس از سی سال در سفر حج به مذهب شافعی گرایش پیدا کرد و ازین رو پس از مراجعت به وطن مورد طعن و آزار مردم مرو قرار گرفت و کار به کارزار کشید. اما وی بر مذهب شافعی پای فشرد و امام شافعیان گشت و موافق آن مذهب تدریس کرد و فتوی داد و تالیفات بسیاری در فقه شافعی از خود بجای گذاشت. فرزندان او عمر بن محمد سرخسی و ابونصر محمد کاشانی و محمد سنجی و ابونصر غازی و ابوسعید بن بغدادی از شاگردان وی می‌باشند. و از وی روایت کرده‌اند. او در تفسیر، فقه و اصول و حدیث آثاری دارد که از آن جمله‌اند: «الاصطلام»، که شهرتی عالمگیر داشت؛ «القواطع»، در اصول فقه؛ «الانتصار»، در حدیث، در رد مخالفین؛ «المنهاج اهل / لاهل السنه»، در رد قدریه؛ «تفسیر القرآن» یا «تفسیر السمعی»؛ «الف حدیث عن مائه شیخ»؛ «الرهان»، حاوی هزار مساله از مسائل خلافیه. بر گرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۲۴۴-۲۴۳/۸)، ریحانه (۷۶/۳)، سیر النبلاء (۱۱۹-۱۱۴/۱۹)، کشف الظنون (۱۸۷۰، ۱۳۵۷، ۴۴۹، ۲۰۲، ۱۷۳، ۱۵۱، ۱۰۷)، لغت نامه (ذیل / منصور)، معجم المؤلفین (۲۰/۱۳)، هدیه العارفین (۴۷۳/۲)، وفيات الاعیان (۲۱۱/۳).

سمعی مروزی، تاج الاسلام، ابوبکر محمد بن منصور

قرن: ۵

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(ح ۵۱۰-۴۶۶ ق)، عالم، فقیه، محدث و واعظ شافعی. در مرو به دنیا آمد. در نیشابور و اصفهان و همدان و کوفه و حجاز و بغداد حدیث شنید. او در مدرسه‌ی نظامیه بغداد وعظ گفت. سرانجام در مرو اقامت گزید. وی بسیار املای حدیث می‌کرد و صد و چهل مجلس املای در جامع مرو داشت و همراه مواعظ احادیثی که از اساتید خود چون پدرش و ابوالخیر صفار و ابوالقاسم زاهری و عبدالله طاهری و ابوالفتح هاشمی و نصرالله بن احمد خوشنامی و عبدالواحد قشیری و ثابت بن بندار و محمد بن عبدالسلام انصاری و ابو غالب عدل و ابوبکر، نوه‌ی ابن مردویه، و ابوالفتح حداد شنیده بود، بیان می‌کرد. سلفی و ابوالفتوح طائی و ابوطاهر سنجی از شاگردان وی می‌باشند. او رئیس شافعیان در مرو بود. پیش از وفات اشعار خود را تماماً شست و محو کرد. سرانجام در مرو درگذشت او دارای آثاری در زمینه‌ی حدیث و وعظ می‌باشد که از آن جمه کتاب «الامالی» «امال».

بر گرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۳۳۲/۷)، ریحانه (۷۶/۳)، سیر النبلاء (۳۷۳-۳۷۱/۱۹)، الکامل (۲۷۷/۸)، الکنی و الالقاب (۳۲۳/۲)، معجم المؤلفین (۵۳-۵۲/۱۲)، الوافی بالوفیات (۷۵/۵)، وفيات الاعیان (۳۱۱-۳۱۰/۳).

سمعی مروزی، قوام‌الدین

قرن: ۶

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۵۶۲-۵۰۶ ق)، مورخ، حافظ، محدث، فقیه، نسابه و مفسر شافعی. در مرو متولد شد. در چهار سالگی پدرش او را در محضر

عبدالغفار شیرویی و عبید قشیری و سهل سبعی حاضر کرد. او به اشاره‌ی پدرش از ابومنصور محمد کراعی و محمد دقاق حدیث شنید. هنوز کودک بود که پدر را از دست داد و عمو و دیگر خویشان کفالت او را بر عهده گرفتند و او را از همان نوجوانی علاقه‌مند به علم و دانش نمودند. در ۵۳۰ ق به نیشابور سفر کرد و برای طلب علم و استماع حدیث به شرق و غرب و شمال و جنوب عالم سفر کرد و با علما و محدثین بسیاری ملاقات نمود. شمار مشایخ او را بالغ بر چهار هزار تن دانسته‌اند که در «سیر النبلاء» و دیگر کتب رجال نام شهرهایی که وی بدان سفر کرده و مشایخ معروفی که ملاقات کرده، آمده است. از وی تصانیف نیکوی بسیاری بجای ماند که از آن جمله‌اند: «تذیل تاریخ بغداد»، در پانزده مجلد؛ «تاریخ مرو» یا «تاریخ المرازه»، متجاوز از بیست مجلد؛ «الانساب» حدود هشت مجلد؛ «طراز الذهب فی ادب الطلب»؛ «معجم البلدان»؛ «الاسفار عن الاسفار»؛ «الاملاء و الاستملاء»؛ «التذکره و التبصره»؛ «الدعوات»؛ «سلوه الاحباب و رحمه الاصحاب»؛ «التحیر فی المعجم الکبیر»؛ «الامالی»؛ «وفیات المتأخرین» یا «تاریخ الوفاة، للمتأخرین من الرواه»؛ «الادب و استعمال الحسب»؛ «المناسک»؛ «فضل یس»؛ «الرسائل و الوسائل»؛ «تبین معادن المعانی»، در لطائف قرآن کریم. [۱]

(ع. منسوب به سمعان، بطنی از تمیم) ابوسعید عبدالکریم بن محمد بن منصور تمیمی مروزی شافعی فقیه و مورخ و حافظ حدیث (و. ۵۶۲ ه.ق. / ۱۱۱۳ م. - ف. ۵۶۲ ه.ق. / ۱۱۶۷ م.). وی به شهرهای دور سفر و با علما و محدثان ملاقات کرد و از آنان علم آموخت و گروهی نیز از او کسب علم کردند. از اوست: کتاب الانساب، کتاب تذیل تاریخ بغداد، تاریخ مرو، فضائل الصحابة معجم المشایخ، تاریخ الاوفاء للمتأخرین من الرواه الامالی، التحیر فی المعجم الکبیر. برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: [۱] الاعلام (۱۷۹/۴)، ایضاح المکنون (۳۰/۲)، ذیل تاریخ بغداد (۱۶/ مقدمه)، روضات الجنات (۹۶- ۹۵/ ۵)، ریحانه (۷/۳)، سیر النبلاء (۴۶۵- ۴۵۶/ ۲۰)، کشف الظنون (۱۷۳۷، ۱۷۳۵، ۱۱۲۳، ۱۱۰۸، ۹۹۹، ۹۹۸، ۹۰۲، ۷۵۶، ۷۲۹، ۳۷۴، ۳۷۰، ۳۰۳، ۲۸۸، ۱۷۹، ۱۶۹، ۱۶۲، ۱۶۱، ۱۳۱، ۸۶، ۴۹، ۳۵)، الکنی و الالقاب (۳۲۲/۲)، لغت نامه (ذیل / ابوسعید)، المستفاد من ذیل تاریخ بغداد (۱۷۳- ۱۷۲/ ۱۹)، معجم المؤلفین (۵- ۴/ ۶)، وفیات الاعیان (۳۷۹- ۳۷۸/ ۱)، هدیه العارفین (۶۰۹- ۶۰۸/ ۱).

سمنانی، ابوالحسین عبدالله

قرن: ۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۳۰۳ ق)، حافظ، محدث، ادیب و شاعر. از اسحاق بن راهویه و عیسی بن زغبه و محمد بن حمید رازی و ابوکریم و عمرو بن علی فلاس و محمد بن هاشم بعلبکی و همطبقه آنان حدیث شنید و او در این راه سفرهای بسیار کرد. علی بن حمشاد و ابواحمد بن عدی و ابوبکر اسماعیلی و محمد بن صالح بن هانی و ابوعمر بن حمدان و دیگران از وی حدیث روایت کرده‌اند. او دارای تصانیف بسیار نیکویی بود.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: سیر النبلاء (۱۹۵- ۱۹۴/ ۱۴)، طبقات الحفاظ (۳۱۲).

سمویه اصفهانی، ابوبشر اسماعیل

قرن: ۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(ح ۲۶۷ - ۱۹۰ ق)، فقیه و محدث. از ابونعیم ملایی در کوفه، و از ابومسهر غسانی در دمشق، و از علی بن عیاش در حمص، و از حمیدی در مکه، و از عبدالله بن یوسف و سعید بن ابی مریم در مصر، و از بکر بن بکار و حسین بن حفص در اصفهان حدیث شنید. محمد بن یحیی منده و ابوبکر بن ابی داوود و عبدالله بن جعفر بن فارس و ابن ابی حاتم از وی حدیث شنیدند. ابن ابی حاتم او را محدثی راستگو و مورد اعتماد توصیف کرده است و ابونعیم اصفهانی او را از فقها و حفاظ می‌داند. برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الجرح و التعديل (ج ۱، ق ۱۸۲/۱)، سير النبلاء (۱۲ - ۱۰/۱۳)، طبقات الحفاظ (۲۴۷).

سنجی، ابوداود سلیمان

قرن: ۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۲۵۷ ق)، حافظ، محدث، مورخ، نحوی، ادیب، و شاعر. نسبتش به سنج، یکی از توابع مرو، می‌رسد. وی در لغت و فنون مهارت بسزایی داشت. تمامی آن علوم را از اصمعی و دیگر اساتید وقت فراگرفت. به عراق و حجاز و یمن و مصر کرد و به بغداد رفت و با حافظان حدیث آنجا به مذاکره پرداخت. او از نصر بن شمیل و عبدالرزاق بن همام و حسین بن حفص اصفهانی و عثمان بن عمر بن فارس و عمرو بن عاصم و بسیاری دیگر حدیث شنید. مسلم و ترمذی و نسائی، صاحبان سه «صحیح»، و همچنین ابوحاتم رازی و ابن خراش و محمد بن عقیل بلخی و ابن ابی داوود از وی حدیث روایت کرده‌اند. پاره‌ای از رجال‌شناسان او را ثقه و مورد اعتماد دانسته‌اند. از آثار وی کتابی در «تاریخ» است. برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: تاریخ بغداد (۵۲ - ۵۱/۹)، تهذیب التهذیب (۱۹۹/۴)، الجرح و التعديل (ج ۲ ق ۱۴۷/۱)، ریحانه (۹۱/۳)، معجم المؤلفین (۲۷۶/۴).

سوسی، احمد

قرن: ۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۲۶۳ ق)، محدث. نسبت وی به سوس، معرب شوش، از شهرهای خوزستان می‌رسد. (در کوفه برآمد و ساکن سامراء بود و در آنجا حدیث می‌گفت. عده‌ای از محدثین معروف چون ابوحاتم رازی از شاگردان وی بوده‌اند. برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الکنی و الالقب (۳۲۵/۲).

سهروردی، شهاب‌الدین، ابوحفص عمر

قرن: ۷

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۶۳۲-۵۳۹ ق)، حکیم، صوفی، فقیه شافعی و محدث. ملقب به شیخ الاسلام. در سهرورد زنجان به دنیا آمد. نسبش به ابوبکر صدیق می‌رسد. وی نزد عمویش ابونجیب سهروردی فقه و وعظ و تصوف آموخت. و در بصره با شیخ ابومحمد بن عبد مصاحب بود. وی به بغداد مسافرت کرد و در آنجا سر سلسله‌ی عرفا شد. به صحبت عبدالقادر گیلانی رسید. وی پیشوا و مؤسس سلسله‌ی عرفانی سهروردیه بود. کمال‌الدین اسماعیل اصفهانی و سعدی شیرازی از ارادتمندان وی بودند. وی از کسانی مثل هبه‌الله بن احمد شبلی، ابن بطی، ابوزرعه مقدسی، معمر بن فاخر و یحیی بن ثابت حدیث شنید. و ابن نقطه، ابن نجار، ظهیرالدین محمود زنجانی و ابواسحاق ابن‌واسطی از وی روایت نقل کرده‌اند. وی هر سال به سفر مکه و مدینه می‌رفت و بیشتر عمرش را به وعظ اشتغال داشت. شهاب‌الدین با ابن فارض و ابن عربی و نجم‌الدین دایه ملاقات داشته است. وی در بغداد در گذشت و در وردیه این شهر به خاک سپرده شد. از آثارش: «عوارف المعارف» که در سفر مکه نوشته و اسماعیل بن عبد مومن و ظهیرالدین بزغش آن را به فارسی ترجمه کرده‌اند؛ «رشف النصایح الایمانیه و کشف الفایح الیونانیه؛ رساله‌ی «السیر و الطیر»؛ «بهجه الاسرار فی مناقب الغوثیه»؛ «نغبه البیان فی تفسیر القرآن»؛ «جذب القلوب الی مواصله المحبوب»؛ رساله‌ی «اعلام الهدی و عقیده ارباب التقی»؛ «دیوان» اشعار. [۱] ابوحفص عمر، برادرزاده ابوالنجیب عبدالقاهر سهرودی عارف معروف که نسبت تعلیم او به احمد غزالی می‌رسد (ف. ۶۳۲ ه. ق.) از تألیفات او کتاب «عوارف» «رشف النصائح» «اعلام التقی» و «اعلام الهدی» است. وی مؤسس فرقه سهرودیه و مرشد سعدی و اوحدالدین کرمانی است (سهروردیه).

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: [۱] آتشکده‌ی آذر (۱۱۹۲-۱۱۸۹/۳)، آثار عجم (۷۱-۷۰)، الاعلام (۲۲۳/۵)، تاریخ ادبیات در ایران (۲/۲۲۱)، تاریخ نظم و نثر (۱۴۲-۱۴۱)، تذکره‌ی روز روشن (۴۴۳-۴۴۲)، جستجو در تصوف (۱۷۸-۱۷۲)، دایرة‌المعارف فارسی (۱/۱۳۸۴)، الذریعه (۵۵۵-۵۵۴، ۴۷۸/۹)، ریاض العارفین (۹۶-۹۵)، ریحانه (۱۰۰-۹۸/۳)، سیر النبلاء (۳۷۸-۳۷۳/۲۲)، طرائق الحقائق (۵۳۱، ۵۳۰، ۴۹۰، ۴۰۵، ۳۰۴، ۲۹۱/۲)، فرهنگ سخنوران (۵۱۸)، کشف الطنون (۱۹۶۵، ۱۸۳۲، ۱۷۹۲، ۱۷۲۳، ۱۶۹۷، ۱۶۷۳، ۱۵۱۷، ۱۴۹۲، ۱۱۷۷، ۱۱۶۱، ۱۱۵۷، ۹۰۵، ۸۷۷، ۸۷۲، ۴۵۱، ۱۲۶، ۹۰، ۵۰)، الکنی و الالقاب (۳۲۶-۳۲۵/۲)، لغت نامه (ذیل / سهروردی)، مؤلفین کتب چاپی (۶۳۵-۶۳۴/۴)، مجالس المومنین (۷۲-۷۰/۲)، مجمل فصیحی (ذیل / سال ۶۳۲)، مجمع الفصحا (۲/۸۱۹)، معجم المؤلفین (۳۱۳/۷)، معجم البلدان (۳۲۹/۳)، نحفات الانس (۴۷۴-۴۷۳)، وفيات الاعیان (۴۴۸-۴۴۶/۳)، هدیه العارفین (۷۸۶-۷۸۵/۱)، هفت اقلیم (۲۰۱-۱۹۹/۳)، یادداشتهای قزوینی (۵۷۲/۳).

سهروردی، ضیاء‌الدین، ابوالنجیب عبدالقاهر

قرن: ۶

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۵۶۳-۴۹۰ ق)، فقیه شافعی، صوفی، محدث و مورخ. در سهرورد زنجان به دنیا آمد. در جوانی به بغداد رفت و از علوم رسمی بهره‌ی بسیار یافت فقه شافعی را از اسعد میهنی آموخت و کتاب «غریب الحدیث» را از ابوعلی بن نبهان شنید همچنین از ظاهر شحامی و ابوبکر انصاری نیز حدیث شنید. چندی متولی تدریس در نظامیه شد، اما از آن کار نیز منصرف شد و به عزلت و تصوف

گرائید. در این امر هم از شیخ احمد غزالی ارشاد یافت. در مدت عزلت و مجاهدت از کسب دست خویش می‌خورد و چندی نیز سقائی کرد. پس از آن به و عظ پرداخت و شهرت و قبول فوق‌العاده یافت. مدرسه و رباطی بنا کرد که وجود او را ملجاء فقراء و درماندگان ساخت و مجالس او را محل توجه عام و خاص. در اواخر عمر به قصد زیارت بیت‌المقدس به شام رفت، اما به سبب غلبه و تهدید صلیبها موق به زیارت نشد، با این همه نورالدین زنگی مقدمش را گرامی داشت و او یک چند در دمشق ماند و مجلس عظ هم برپا کرد. پایان عمرش در بغداد رسید. از جمله آثارش: «آداب المریدین» که شروع بسیاری بر آن نوشته شده؛ «شرح اسماء الحسنی»؛ «غریب المصایح». صاحب «الکامل» نسبت وی را شهرزوری آورده. [۱]

(منسوب به سهرورد) ابوالنجیب ضیاءالدین عبدالقاهر بن عبدالله عارف معروف (و. حدود ۴۰۹- ف. ۵۶۳ ه.ق.) از مریدان احمد غزالی (م.م) است و مصنفات بسیار بدو نسبت داده‌اند.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: [۱] الاعلام (۱۷۴/۴)، تاریخ ادبیات در ایران (۲۲۰/۲)، تاریخ نظم و نثر (۷۲۵)، جستجو در تصوف (۱۷۲- ۱۷۱)، دایرة‌المعارف فارسی (۱۳۸۵- ۱۳۸۴/۱)، الذریعه (۲۹- ۲۸/۱)، ریحانه (۲۸۳- ۲۸۲/۷)، سیر النبلاء (۴۷۸- ۴۷۵/۲۰)، الکامل (۹۸/۹)، کشف الظنون (۱۱۰۱، ۴۳)، لغت نامه (ذیل / ابونجیب)، مجمل فصیحی (ذیل / سال ۵۶۳)، معجم البلدان (۳۲۹/۳)، معجم المؤلفین (۳۱۱/۵)، نحفات الانس (۴۲۱- ۴۲۰)، وفيات الاعیان (۲۰۵- ۲۰۴/۳)، هدیه العارفین (۶۰۷- ۶۰۶/۱).

سهمی قرشی جرجانی، ابوالقاسم حمزه

قرن: ۵

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

در گرگان متولد شد و به اصفهان و ری و غزنه و خراسان و عراق و شام و مصر و اهواز سفر کرد. از پدر و ابی‌بکر محمد بن احمد بن اسماعیل صرام و ابن احمد بن عدی و ابوبکر اسماعیلی حدیث شنید و همچنین از ابومحمد بن ماسی و ابوحفص زیات و ابوبکر بن عبدان شیرازی و ابوالحسن دارقطنی و دیگران روایت کرد. ابوبکر بیهقی و ابوالقاسم قشیری و ابوصالح موذن و ابراهیم بن عثمان جرجانی و ابوبکر احمد بن علی بن خلف شیرازی از وی حدیث روایت کرده‌اند. سرانجام در نیشابور وفات یافت. از آثار وی: «تاریخ جرجان» مشهور به «معرفه علماء اهل جرجان»؛ «معجم شیوخه»؛ کتاب «الاربعین فی فضایل العباس». صاب «کشف الظنون» در کنار «تاریخ جرجان»، «تاریخ استرآباد» را نیز به وی نسبت داده است و سال مرگ وی را ۶۷۰ ذکر کرده است.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۳۱۴/۲)، ریحانه (۴۰۱/۱)، سیر النبلاء (۴۷۱- ۴۶۹/۱۷)، الکامل (۱۰/۸)، کشف الظنون (۱۸۴۳، ۲۹۰، ۲۸۱/۵۷)، لغت نامه (ذیل / جرجانی)، معجم البلدان (۱۴۳- ۱۴۱/۲)، معجم المؤلفین (۸۲/۴)، الوافی بالوفیات (۱۷۶/۱۳)، هدیه العارفین (۳۳۶/۱)، یادداشت‌های قزوینی (۱۶۵- ۱۶۴/۳، ۱۴/۲).

سیاری اصفهانی، ابو عبدالله احمد

قرن: ۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(س سوم ق)، محدث و کاتب. در دستگاه آل طاهر، در زمان امام حسن عسگری (ع)، کاتب و دبیر بود. محمد بن یحیی و علی بن محمد حنانی از وی حدیث شنیدند. برخی از رجال نویسان وی را محدثی ضعیف و غیر قابل اعتماد و کتبش را اکثراً مراسیل می‌دانند. از آثارش: «الغارات»؛ «النوادر»؛ «ثواب القرآن»؛ «الطب»؛ «کتاب القراءات» یا «التزیل و التحریف».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: اختیار معرفه الرجال (۶۰۶)، الاعلام (۲۰۲/۱)، اعیان الشیعه (۱۱۷-۱۱۶/۳)، الذریعه (۳۲۱/۲۴، ۵۲/۱۷، ۱۳۶/۱۵، ۱۹/۵، ۴۵۴/۴)، رجال ابن داود (قسم ۴۲۳-۴۲۲/۲)، رجال برقی (۶۱)، رجال الطوسی (۴۲۷، ۴۱۱)، رجال النجاشی (۲۱۱/۱)، ریحانه (۱۰۳/۳)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۴۸-۴۷/۴)، الفهرست طوسی (۴۴)، الکنی و الالقاب (۳۲۷/۲)، لسان المیزان (۳۸۲-۳۸۱/۱)، معجم رجال الحدیث (۲۸۴-۲۸۲/۲)، معجم المؤلفین (۱۰۹/۲)، هدیه الاحباب (۱۵۳).

سیاری، ابوالعباس قاسم

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۳۴۳/۳۴۲/۳۴۰ ق)، عالم، عارف، فقیه، و محدث. در مرو متولد شد. به جهت انتساب به جد مادری خود احمد بن سیار، سیاری خوانده می‌شد. وی در علوم شریعت و فنون طریقت بصیر و نخستین کسی است که در مرو سخن از حقیقت گفته است. گویند که پدرش بسیار مالدار بود، بعد از وفات او قاسم آن همه را به بهای یک تار گیسوی عنبر بوی حضرت رسالت می‌داد، سپس به برکت آن موی مبارک موفق به توبه گردید و فرقه سیاریه از فرق صوفیه نیز منتسب به او می‌باشد که به وسیله خواهرزاده‌اش عبدالواحد بن علی نشر یافت، اساس طریقه وی مبنی بر مساله جمع و تفرقه که مراد از جمع مشاهده و مراد از تفرقه مجاهدت بوده. سیاری از ابوالموجه و احمد بن عباد حدیث شنید و ابو عبدالله الحاکم از وی روایت کرده است. وی در مرو در گذشت.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: تذکره الاولیاء (۳۰۶-۳۰۴/۲)، جستجو در تصوف (۵۶-۵۵)، حلیه الاولیاء (۳۸۱-۳۸۰/۱۰)، ترجمه‌ی رساله‌ی قشیری (۷۹-۷۸)، ریحانه (۱۰۴-۱۰۳/۳)، سیر النبلاء (۵۰۱-۵۰۰/۱۵)، شرح شحطیات (۴۰)، طبقات الصوفیه سلمی (۴۴۷-۴۴۰)، طبقات الصوفیه هروی (۳۶۵-۳۶۴)، کشف المحجوب (۱۹۹-۱۹۸)، لغت نامه (ذیل / ابوالعباس)، نفحات الانس (۱۴۸-۱۴۷).

شبله خراسانی، ابوبکر دلف

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۳۳۴-۲۴۷)، صوفی، فقیه و محدث. اصل وی از شبله‌ی اسروشنه ماوراءالنهر بود. در سامراء به دنیا آمد و در بغداد نشو و نما کرد. پدرش از پرده‌داران خلیفه بود. شبله صحبت جنید و حلاج و خیرالنساج را درک کرد و یکی از مشایخ بزرگ صوفیه گشت. او فقیه عارفی در مذهب مالک بود، گرچه عده‌ای او را امامی دانسته‌اند. وی از محدثین حدیث روایت و کتابت می‌کرد. شعر

می‌سرود و الفاظ و حکم و نوادر و حکایات بسیار از او نقل شده است. از او پرسید که نشانه‌ی عارف چیست؟ گفته: سینه‌ای مشروح، قلبی مجروح و جسمی مطروح. نسبت به تعظیم شرع مطهر سعی بسیار می‌نمود. محمد بن عبدالله رازی و محمد بن حسن بغدادی و منصور بن عبدالله هروی از شاگردان وی می‌باشند. در بغداد درگذشت و در مقبره‌ی خیزران دفن شد. برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۲۱- ۲۰ / ۳)، تاریخ بغداد (۳۹۷- ۳۸۹ / ۱۴)، تاریخ عرفان و عارفان ایرانی (۳۴۹- ۳۴۸)، ترجمه‌ی رساله‌ی شش‌پاره (۷۱- ۷۲)، تذکره الاولیاء (۱۸۲- ۱۶۰ / ۲)، تعلیقات اسرار التوحید (۷۰۳)، جستجو در تصوف (۱۵۸- ۱۵۱)، حلیه الاولیاء (۳۷۵- ۳۶۶ / ۱۰)، دائرةالمعارف الاسلامیه (۱۶۷- ۱۶۵ / ۱۳)، دائرةالمعارف البستانی (۴۱۱- ۴۰۹ / ۱۰)، دائرةالمعارف فارسی (۱۴۵۲- ۱۴۵۱ / ۲)، روضات الجنات (۲۲۹- ۲۲۵ / ۲)، ریحانه (۱۸۲- ۱۸۰ / ۳)، سیر النبلاء (۳۶۹- ۳۶۷ / ۱۵)، طبقات الصوفیه هروی (۴۴۹- ۴۴۸)، کارنامه‌ی بزرگان (۶۰- ۵۹)، الکامل (۳۲۲/۶)، کشف المحجوب (صفحات متعدد)، الکنی و الالقاب (۳۵۴- ۳۵۳ / ۲)، لغت نامه (ذیل / ابوبکر)، مبانی عرفان و احوال عارفان (۳۳۴- ۳۲۶)، مجمل فصیحی (ذیل / سال ۳۳۴)، نفحات الانس (۱۸۷- ۱۸۳)، وفيات الاعیان (۲۷۶- ۲۷۳ / ۲)، هدیه الاحباب (۱۶۰).

شیرازی، موسی

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سید موسی شیرازی زنجانی فرزند مرحوم آیت‌الله آقای حاج سید احمد زنجانی مدفون در صحن مطهر حضرت معصومه (س) از افاضل مدرسین و متبعین و محققین حوزه علمیه قم می‌باشند که در تاریخ هشتم ماه مبارک رمضان ۱۳۲۶ قمری در قم چندماه بعد از مهاجرت مرحوم آیت‌الله والدشان در این شهر مقدس متولد شده.

این بیت را والدشان برای تعیین تاریخ ولادت حقیر سروده‌اند:

سال تاریخ ولادت عجب الهام شد

از مبارک رمضان هشت کم هنگام سحور

مبارک رمضان که با ۱۳۵۴ مطابق است بعد از کم کردن هشت با ۱۳۴۶ قمری که سال تاریخ ولادت است موافق خواهد شد ضمناً در این بیت به ماه و روز و ساعت نیز اشاره شده است مانند «هنگام زوال رابع شهر صفر» که برای تاریخ ولادت خودشان سروده‌اند. باری ایشان بعد از گذراندن دروس ابتدائی در مدارس جدید در سال ۱۳۵۹ قمری به مقدمات علمی دینی اشتغال پیدا کردم و چون دروس مقدماتی چندان جاذبیت نداشت و از طرفی در آن زمان رغبت عمومی به ورود در مدارس دینی نبود و هم بحثی نداشتم حدود یکسال به طور غیر جدی به درسها اشتغال داشتم بعد از یکسال در اثر یافتن بعضی از هم بحثی‌ها که از مستعدین درجه اول بودند و جاذبیت دروس غیر ابتدائی با جدیت تمام در مدت نسبتاً کوتاهی دروس مقدماتی و سطوح را به پایان برده و در سال ۱۳۶۳ قمری در درس خارج اصول مرحوم آیت‌الله صدر حاضر شده و مقداری از بحث خبر واحد را نوشته سپس بعد از ورود مرحوم آیت‌الله بروجردی به قم در محرم ۱۳۶۴ در درس خارج فقه و اصول ایشان شرکت کرده و همچنین مدتی در درس خارج اصول مرحوم آیت‌الله حجت و مختصری در بحث خارج فقه ایشان حاضر گردیدم و مقداری از تقریرات اصول از اوائل درس را نوشته استاد عمده ایشان مرحوم آیت‌الله داماد بوده که حدود بیست سال از بحث فقه و قریب یکدوره از درس اصول آن مرحوم بهره‌مند گردیده و کتاب طهارت و خمس و زکاه و صوم و حج را به استثناء مقداری از بحث طهارت که به مناسبت سفر عراق

تعطیل شده از محضرشان استفاده کرده و مقدار بسیار کمی نیز از بحث دوره اول کتاب صلاه را مستفیض شده است. در سال ۱۳۷۴ قمری به عتبات عالیات مشرف شده و در درس فقه آیت‌الله حاج سید عبدالهادی شیرازی و آیت‌الله حکیم قدس سرهما و درس اصول آیت‌الله خوئی مدظله شرکت کرده بعد از حدود هفتاد روز به ایران مراجعت کرده و در سال ۱۳۷۵ بار دیگر به عتبات مشرف شده حدود ۶ ماه در دروس آیات مزبور حاضر گشته و در رمضان آن سال مقداری از مبحث رضاع را از بحث تعطیلی آیت‌الله خوئی استفاده کرده ضمناً مختصری در رقم از منظومه سبزواری را پیش مرحوم علامه طباطبائی خوانده و کمی هم مباحثه کرده ولی چون به این علم مانوس نبوده درس و بحث در مدت کوتاهی تعطیل شده همچنین مقداری جبر و هندسه را با یکی از اعظام دوستان خود بحث کرده است.

اما اساتید ایشان قبل از ورود به درس خارج زیادند برای نمونه نام مبارک چند تن از آنان را متذکر می‌شویم.

۱- مرحوم آیت‌الله والدشان که اولین استاد و آخرین اساتید سطوح عالی ایشان بودند قسمتی از مقدمات و کمی از کفایه را پیش ایشان خوانده.

۲- محقق بزرگوار آقای سید مرتضی علوی اصفهانی داماد آیت‌الله گلپایگانی مدظله که استاد مطول ایشان بودند و از نظر تعمق و حسن تقریر نظیر ایشان را در موضوع مزبور ندیده‌اند.

۳- رهبر فقید انقلاب مرحوم آیت‌الله خمینی که قسمت عمده مبحث برائت شیخ انصاری را نزد ایشان خوانده و گاهی به بحثهای خارج از کتاب نیز می‌پرداختند.

۴- مرحوم آیت‌الله حاج شیخ مرتضی حائری که قسمتی از بیع مکاسب شیخ و مقدار کمی از بحث ظن و استصحاب فرائد و مختصری از کفایه را پیش ایشان خوانده درس اگرچه اسماً درس سطح حساب می‌شد ولی واقعا درس خارج بوده است. تألیفات معظم‌له

ایشان با اینکه صفحات زیادی را در فقه و اصول و حدیث و تراجم و رجال و انساب و غیره نوشته است و تقریرات درس عده‌ای از اساتید را نگاشته ولی در اثر کثرت تشکیک و تجدیدنظر که آفت بزرگی است برای حفظ مواریث علمی این آثار مدون نشده فقط مقدار کمی به عنوان مقاله چاپ شده و متأسفانه قسمت زیادی در اثر عدم اهتمام مفقود گردیده و مقدار موجود هم اغلب مسوده است. از خداوند متعال توفیق تبیض و تکمیل آنها را مسئلت می‌نمایم. برگرفته از کتاب: گنجینه دانشمندان (جلد نهم)

شرف‌الاسلام شیرازی، ابوالقاسم عبدالوهاب

قرن: ۶

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۵۳۶ ق)، واعظ، فقیه اصولی، متکلم و محدث حنبلی. معروف به ابن حنبلی واعظ. اصل وی از شیراز است. از پدر فقه آموخت و از ابوطالب بن یوسف، حدیث. وی را شیخ حنبلیان دمشق گویند. از آثارش وقف مدرسه‌ی بزرگ شریفیه در کنار جامع دمشق است. از آثار علمی‌اش: «البرهان»، در اصول دین؛ «رساله فی رد الاشعریه»؛ «المفردات»؛ «المنتخب»، در اصول فقه حنابله.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: ایضاح المکنون (۵۶۸، ۵۲۹/۲)، سیر النبلاء (۱۰۴-۱۰۳/۲۰)، معجم المؤلفین (۲۲۴/۶).

شریعتی مزینانی، محمدتقی

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(تو ۱۲۸۶ ق)، عالم دینی، استاد، محقق، مفسر و نویسنده. در مزینان متولد شد و تا هفده سالگی در زادگاهش، و در مدرسه‌ی مزینان، نزد پدر و عمویش به تحصیل پرداخت. سپس برای ادامه‌ی تحصیل به مشهد رفت و در مدرسه فاضل خان سکنی گزید. نخستین استادش در این مدرسه ادیب نیشابوری اول بود که دنباله‌ی مقدماتی را که نزد پدر و عمویش آموخته بود، در محضر ایشان فراگرفت. بعد از فوت ایشان در خدمت ادیب ثانی رسید و در محضر این دو استاد توانست مقدمات و ادبیات را به پایان برساند. فقه، اصول و فلسفه را نیز نزد اساتید معروف مشهد مانند: آقا شیخ هاشم قزوینی ارتضا، میرزا ابوالقاسم الهی، حاج شیخ محمود حلبی فراگرفت. شریعتی قوانین را نزد حاج شیخ کاظم دامغانی و «شرح لمعه» را نزد ارتضا و حاج میرزا احمد مدرس یزدی معروف به حاج میرزا احمد نهنگ فراگرفت. از دیگر استادان وی آیت‌الله میرزا مهدی اصفهانی بود که فضلالی مشهد همه به محضر درس وی می‌رفتند. از حدود ۱۳۱۰ ش فعالیت خود را در دبیرستان در سمتهای مختلف آغاز کرد و تا آخرین دم از تدریس و ارشاد دانش آموز و دانشجو باز نایستاد... از آثار وی: «فایده و لزوم دین»، «تفسیر نوین»، «وحی و نبوت در پرتو قرآن»، «خلافت و ولایت»، «امامت در نهج البلاغه»، «اصول عقاید و اخلاق شریعتی»، «تاثیر هنرهای مسلمین بویژه ایرانیان در اروپا»، «عباسه خواهر هارون الرشید». [۱]

محقق، استاد.

تولد: ۱۲۸۶، قریه مزینان.

درگذشت: ۳۱ فروردین ۱۳۶۶.

استاد محمدتقی شریعتی مزینانی، فرزند محمود روحانی، دوران طفولیت و نوجوانی را در روستای خود گذرانید و در همان جا فراگیری منطق، فلسفه و فقه و اصول پرداخت.

در مدرسه‌ی فاضل خان، هم حجره‌ی برادرش شیخ قربانعلی شریعتی بود و به تحصیل علوم اسلامی مشغول شد. از جمله اساتید وی باید به آیت‌الله هاشم قزوینی و آیت‌الله محمدتقی ادیب ثانی اشاره کرد که نزد ادیب ثانی دوره مطول و مغنی را به پایان رساند، قوانین را نزد حاج شیخ کاظم دامغانی، شرح لمعه را نزد ارتضا و حاج میرزا احمد مدرس خواند، از اساتید دیگر آن زمان وی میرزای اصفهانی بود.

از سال ۱۳۱۱ به تدریس در مدارس جدید مشهد پرداخت. معلمی را از مدرسه‌ی ملی شرافت آغاز کرد و تا سال ۱۳۱۳ ادامه داشت. بر طبق مقررات اداری، صلاحیت علمی و شایستگی تدریس ایشان از سوی اداره فرهنگ تأیید می‌شود و از این پس (۱۳۱۴) در دبیرستان ابن یمین، به تعلیم می‌پردازد. چون فعالیت‌های ثمر بخش داشت، نظامت دبیرستان نیز به عهداش محول می‌شود و کلاسهای جدید دبیرستان را تأسیس می‌کند. طبیعی است در آن زمان یک دبیر یا مسئول دبیرستان که پای‌بند موازین شرعی بود، نمی‌توانست بعضی برنامه‌های خاص دولتی را اجرا کند و با دشواریهایی مواجه می‌شد. در همین زمان شروع به ترجمه کتاب از عربی به فارسی نمود.

پس از شهریور سال ۱۳۲۰ که فعالیت‌های سیاسی آزاد شده بود و حزب توده تبلیغاتی را در ترویج کمونیسم بین جوانان آغاز کرده بود، وی نیز مبارزه با آنها را از کلاس درس (در دبیرستان شاهرضا و سپس فردوسی) شروع کرد و حتی ساعاتی بدون دریافت اضافه کار به تدریس ادبیات فارسی و عربی و شرعیات می‌پرداخت. در همان سال‌ها بود که به تدریس در دانشسرا- که مرکز

فعالیت آن حزب شده بود- نیز مشغول گشت.

از دیگر مراکز آموزشی دولتی که استاد شریعتی در آنجا به تدریس پرداخت، دانشکده‌ی الهیات و معارف اسلامی مشهد است که از سال ۱۳۲۷ تأسیس شد، و بنا به دعوتی که از وی به عمل آمد، تفسیر سوره قرآن و نهج البلاغه را تدریس می‌کرد و تا سه سال ادامه داشت.

سرانجام بنابر حکم اداره‌ی آموزش و پرورش خراسان، استاد محمدتقی شریعتی مزینانی در تاریخ بیست و دوم آبان ۱۳۴۱ پس از سی سال تدریس در دبیرستان‌های مشهد بازنشسته شد.

از دیگر فعالیت‌های ایشان مبارزه با اندیشه‌های سید احمد کسروی بود. استاد مجالسی را برگزار می‌نمود. (سخنرانی‌ها، جلسات تفسیر قرآن) ولی با افزایش برنامه‌ها، به پیشنهاد او و با توجه به نیاز موجود از سال ۱۳۲۳ منزلی در کوچه چهارباغ مشهد برای تشکیل جلسات اجاره کردند. با نصب تابلوی «کانون نشر حقایق اسلامی» بر سر در آن، این مرکز تبلیغی رسمیت و تمرکز یافت و برنامه آن منتشر شد. (کارنامه‌ی کانون در اسفند ۱۳۲۶ منتشر شد). در سال ۱۳۲۷ سخنرانی‌های فرهنگی در رادیو مشهد داشت که درباره‌ی «فایده و لزوم دین» بود که بعدها با همین نام منتشر شد. در سال ۱۳۳۰ با «جمعیت‌های مؤتلفه‌ی اسلامی مشهد» همکاری داشت و در این مسیر در انتخاب و کلاسی برای دوره هفدهم مجلس شورای ملی تلاش خود را نمود. در سال ۱۳۳۶ به اتهام همکاری با نهضت مقاومت ملی به مدت یک ماه و اندی دستگیر و بازداشت شد. به این ترتیب جلسات کانون تشکیل شد. پس از آزادی جلسات تفسیر و سخنرانی وی در منزل آیت‌الله العظمی سید محمدهادی میلانی (۱۳۳۷ الی ۱۳۳۹) تشکیل می‌شد. از سال ۱۳۳۷ الی ۱۳۴۰ در دانشکده الهیات و معارف اسلامی مشهد و نیز در مؤسسه وعظی و تبلیغ به تدریس تفسیر قرآن و نهج البلاغه می‌پرداخت. در سال ۱۳۳۹ کانون نشر حقایق اسلامی دوباره شروع به فعالیت نمود.

در عاشورای ۱۳۸۱- برابر با سوم تیر ۱۳۴۰- برای عده‌ای از عزاداران، استاد سخنرانی نمود و اهداف قیام حسین (ع) را شرح داد. ولی سال بعد، پس از رسیدن دسته راه پیمایان به صحن عتیق، از سخنرانی استاد ممانعت به عمل آمد. و در سال ۱۳۴۲ قبل از محرم ۱۳۸۳ از شهربانی به وی تلفن زدند که سازمان امنیت با این برنامه موافق نیست. به این ترتیب کانون تعطیل شد. در سال ۱۳۴۲ نامه‌ای از طرف هیئت مدیره‌ی حسینیه‌ی ارشاد و مکتوب به خط استاد مرتضی مطهری فرستاده شد (و با واسطه قرار دادن آیت‌الله میلانی) که وی برای سخنرانی به تهران روند. این دعوت چنان بود که چند شب سخنرانی تبدیل به چهار سال و اندی شد.

علاوه بر حسینیه ارشاد، دو سه سال- هنگام حبس آیت‌الله سید محمود طالقانی- در ماه رمضان اداره مجلس وعظ و تفسیر مسجد هدایت به عهده وی بود و به اصرار جمعیتی به نام احباب الحسین (ع) به گفتن تفسیر قرآن و ارشاد آنان پرداخت. کتاب خلافت و ولایت از نظر قرآن و سنت که شامل بحث‌های تحقیقی است، ثمره سخنرانی‌های هفتگی ایشان است که طی بیست و سه جلد در حسینیه‌ی ارشاد ایراد کرده است (در این کتاب آقایان استاد مرتضی مطهری، محمدتقی شریعتمداری نیز مطالبی دارند، ۱۳۳۹). تجدید طبع تفسیر نوین، وحی و نبوت در قرآن و آثار قلمی دیگر نیز از ثمرات دوران اقامت در تهران است.

استاد محمدتقی شریعتی در ادبیات عرب و فارسی تبحر داشت و در گفتارش نکات فراوانی وجود داشت. آخرین سخنرانی استاد شریعتی در حسینیه ارشاد در هفده آبان ۱۳۵۱ (عید فطر ۱۳۹۲) بود که پس از آن حسینیه توسط سازمان امنیت تعطیل شد. استاد در سال ۱۳۵۲ دستگیر شد و یک سال و اندی در حبس بود. فرزند وی دکتر علی شریعتی در بیست و نه خرداد ۱۳۵۶ در لندن درگذشت. پس از پیروزی انقلاب اسلامی برای اولین بار در شانزده فروردین ۱۳۵۸ در حسینیه‌ی ارشاد سخنرانی نمود. بین سال‌های ۱۳۵۸ الی ۱۳۶۰ به مناسبت‌های خاص سخنرانی‌های وی از رادیو پخش می‌شد.

از آثار اوست: آغاز وحی با تفسیر سوره علق (تاریخ مقدمه ۱۳۴۰)؛ اصول عقاید و اخلاق شریعتی (چاپ اول ۱۳۲۱، چاپ هفدهم ۱۳۳۳) امانت در نهج البلاغه (۱۳۵۷)؛ تأثیر هنرهای مسلمین به ویژه ایرانیان در اروپا (زکی محمدحسین، ترجمه)، تعلیمات دینی

(قسمت اول، مخصوص کلاس اول دبیرستان، ۱۳۲۵)؛ تفسیر نوین؛ جز سی‌ام قرآن (۱۳۴۶)؛ چرا حسین قیام کرد؟ (نشریه کانون نشر حقایق اسلامی، ۱۳۴۱)؛ ز نیرو بود مرد را راستی (نشریه کمیته دبیران تعلیمات دینی مشهد، به مناسبت اولین سمینار دبیران تعلیمات دینی در مشهد، مرداد ۱۳۴۹)؛ استاد در نشریه مقاله‌ای دارند؛ عباسه، خواهر هارون الرشید یا خواری برمکیان (تألیف جرجی زیدان ترجمه استاد، بی. تا)؛ فایده و لزوم دین (نشریه دوم کانون نشر حقایق اسلامی مشهد، آذر ۱۳۲۹)؛ مبانی اقتصادی در اسلام (عبدالحمید جوده‌التجار؛ ترجمه استاد، ششمین نشریه کانون نشر حقایق اسلامی مشهد، ۱۳۲۵)؛ مقدمه‌ی کتاب نیایش (دکتر آلکسیس کارل، ترجمه دکتر علی شریعتی، ۱۳۳۹)؛ وحی و نبوت در پرتو قرآن (۱۳۴۹)؛ متن دو سخنرانی استاد به نام‌های «مهدی موعود امم» و «علی شاهد رسالت» در دومین نشریه انجمن اسلامی دانشجویان مشهد در دی ۱۳۳۹ به چاپ رسیده است.

استاد محمدتقی شریعتی مزینانی عصر دوشنبه سی و یک فروردین ۱۳۶۶- برابر با بیست و یک شعبان ۱۴۰۷ ق. درگذشت. پیکرش در جوار امن الهی در مشهد حرم امام رضا (ع) درون غرفه‌ای از صحن آزادی به خاک سپرده شد. برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه [۱] شریعتی در نگاه مطبوعات (۷۵-۷۳)، کیهان فرهنگی (س ۱، ش ۱۱، ص ۹-۵)، مؤلفین کتب چاپی (۲۲۳/۲).

شریفه

قرن: ۶

جنسیت: زن

ملیت: ایران

قرن ششم هجری، از زنان محدث. وی دختر احمد بن علی فارابی بود که از محمد بن عبدالرحمن حدیث روایت کرده است.

برگرفته از کتاب: مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی

منابع زندگینامه: منبع: اعلام النساء، ۲۹۵ / ۲.

شریفی حسینی، ابوالفتح

قرن: ۱۰

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۹۷۶ ق)، متکلم، محدث، فقیه و مفسر امامی. معروف به امیر ابوالفتح شرقه. از خانواده‌ای شیرازالاصل و سنی مذهب در ماوراءالنهر متولد شد. وی نزد عصام‌الدین ابراهیم اسفراینی و جامی تلمذ کرد. امیر ابوالفتح چون به مذهب شیعه گروید به اردبیل رفت و در آنجا به تحقیق در فقه شیعه پرداخت و تا پایان عمر در این کار بود. از آثار وی: «آیات الاحکام» به نام «تفسیر شاهی»؛ «اصول الفقه»؛ «تاریخ الصوفیه»؛ «تحقیق معنی الاقوال الشارحه فی المنطق»؛ «حاشیه الکبری»؛ «حشایه‌ی «شرح المطالع»؛ «صفوه الصفاء». استاد نفیسی در «تاریخ نظم و نثر» و دکتر صفا در «تاریخ ادبیات در ایران» وی را از شاگردان موسی بن محمد قاضی‌زاده‌ی رومی دانسته و تاریخ وفاتش را ۹۵۰ ذکر کرده‌اند.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: اعیان الشیعه (۳۹۴/۲)، تاریخ ادبیات در ایران (۲۵۲/۵)، تاریخ نظم و نثر (۳۷۴-۳۷۳)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (۹۷۲/۷)، الذریعه (۳۴۶-۳۴۵، ۲۱/ ۳۱۴، ۴۹/۱۵، ۱۳۳، ۵۹/۶، ۲۷۷/۴، ۲۶۱/۳، ۲۰۲/۲، ۴۱/۱)، ریحانه (۲۲۰/۳)، طبقات اعلام

الشیعه (قرن ۱۰/۱۷۶).

شریفی شیرازی، مرتضی

قرن: ۱۰

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۹۷۴/۹۷۲/۹۶۴ ق)، دانشمند، محدث و حکیم، متخلص به شریف. در آغاز از شیراز به مکه مسافرت کرد و علم حدیث را در ملازمت شیخ ابن حجر عسقلانی اخذ کرده و از وی اجازه‌ی تدریس گرفت. از آنجا به دکن مسافرت کرد و از دکن به اگره آمد و بر اکثر علماء و فضلاء آنجا برتری یافت و به تدریس علوم و حکم پرداخت. وی در هند در گذشته و بعد پیکرش را به مشهد برده‌اند. از آثار وی: «منظومه‌ی الکافی»، در نحو «دیوان» شعر.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: تاریخ نظم و نثر (۶۸۲/۲)، تذکره‌ی روز روشن (۴۲۱)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (۲۶۲/۳)، الذریعه (۵۲۵/۹)، فرهنگ سخنوران (۵۰۴)، کاروان هند (۶۳۵-۶۳۳-۱/۶)، هفت اقلیم (۲۳۳/۱).

شفتی، محمدباقر

قرن: ۱۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

السید محمدباقر مشهور (به حجة الاسلام شفتی) صاحب (مسجد سید) اصفهان بن سید محمدتقی بن سید محمد زکی بن محمدتقی بن شاه قاسم بن امیر اشرف بن شاه قاسم بن شاه هدایت بن امیر هاشم ابن سلطان سید علی قاضی بن سید علی بن محمد بن علی بن محمد بن موسی بن جعفر بن اسماعیل بن احمد بن محمد بن احمد بن محمد بن ابی‌القاسم بن حمزه بن الامام موسی الکاظم (ع) از فحول علماء امامیه در قرن دوازدهم هجری بوده است.

تولد آن بزرگوار در سال ۱۱۷۵ قمری در نواحی طارم علیاء زنجان در قریه‌ای که به آن (چرزه) می‌گویند در ده فرسخی شفت واقع شده و در سن هفت سالگی منتقل به شفت شده.

و پس از ده سال در سن ۱۷ سالگی و سال ۱۱۹۲ ق مهاجرت به نجف اشرف نموده و در کربلا به درس وحید علی‌الاطلاق و استاد اکبر علامه محمدباقر بهبهانی و پس از آن علامه سید علی صاحب ریاض استفاده کرده.

و بعد به نجف مشرف و از محضر علامه بزرگ سید مهدی بحر العلوم و علامه شیخ جعفر کاشف‌الغطاء بهره‌مند شده و مسافرتی به کاظمین نموده و از حضرت علامه سید محسن اعرجی مستفیض گردیده و پس از هشت سال توقف در عراق در سال ۱۲۰۰ ه به ایران برگشته و در قم از محضر مدقق بزرگوار میرزا ابوالقاسم قمی صاحب (قوانین الاصول) استفاده نموده.

و از آنجا به کاشان عزیمت و از محضر و دروس اخلاقی ملا مهدی نراقی صاحب (جامع السعادات) کامیاب شده و در سال ۱۲۰۶ ه به اصفهان وارد و رحل اقامت افکنده و افاضل طلاب و علماء در گردش جمع و از درس و بحثش استفاده نموده و شهرت عالمی پیدا و به ریاست عامه و مرجعیت تامه رسیده و بسط یدش تا اجراء حدود الهی رسیده و شمشیری که با آن ده‌ها حد الهی را جاری کرده است.

اکنون در بیت آن بزرگوار در دست حفیدش حجة الاسلام والمسلمین حاج سید رضا شفتی باقی و موجود است و تاریخ روحانیت شیعه یاد ندارد که این موقعیت برای احدی از علماء و مراجع شیعه غیر آنجناب پیدا شده باشد و این نبود مگر حسن باطن و سلامت نفسش (اللّه اعلم حیث یجعل رسالته).

از خصایص آن بزرگوار سخاوت و جودش بود که هیچ صاحب حاجتی به ایشان مراجعه نمی کرد مگر اینکه فوراً حاجتش را روا می ساخت و هیچ مستحقی نزد او نمی رفت مگر اینکه او را مستغنی و مستطیع و توانگر می کرد حکایاتی از کرم و عطاء او شنیده‌ام که اینجا مجال ذکر آن نیست.

از اقران و اصدقاء خالص او عالم ربانی و آیت سبحانی علامه بزرگ حاج ملا محمدابراهیم کلباسی بود که با آن همه عظمت سید را بر خود مقدم می داشت و حتی حکم او را بدون وضو نمی گرفت.

آن بزرگوار در یکشنبه دوم ربیع الثانی ۱۲۶۰ هجری از دنیا رفت و در مقبره خودش در زاویه مسجدش (مسجد سید اصفهان) در محله بیدآباد مدفون گردید.

آثار خالده سید

۱- مسجد عظیم و زیبای او در در محله بیدآباد خیابان مذکور که از مساجد مهمه و معروفه اصفهان و بلکه ایرانست.

۲- کتاب (مطالع الانوار) در شرح شرایع که پنج جلد آن بیرون آمده

۳- جوابات المسائل در دو مجلد.

۴- تحفة الابرار رساله عملیه فارسی

۵- قضاء و شهادت.

۶- زهره الباهره در اصول فقه و دهها رساله و تعلیقات دیگر.

دارای ۶ فرزند بزرگوار بودند که تمامی از علماء بزرگ عصر خود بوده‌اند.

۱- حجة الاسلام ثانی علامه جلیل القدر آیت الله العظمی حاج سید اسدالله.

۲- آیت الله آسید ابوالقاسم شفتی

۳- آیت الله آسید محمدعلی

۴- آیت الله میرزا زین العابدین

۵- آیت الله آسید جعفر

۶- آیت الله آسید مؤمن.

در حال حاضر دو نفر از احفاد آن بزرگوار در قید حیاتند و در مسجد او (مسجد سید) بجای نیاکان خود اقامه جماعت می نمایند.

(۱۲۶۰-۱۱۷۵ ق)، علام امامی، فقیه اصولی، ادیب نحوی و رجالی. معروف به حجة الاسلام. در قریه‌ای از قرای رشت از نواحی

طارم علیا به دنیا آمد و در هفت سالگی به شفت منتقل شد. وی در اصفهان سکنی کرد. از شاگردان بهبهانی، بحرالعلوم، صاحب

«ریاض»، کاشف الغطاء، ملا مهدی نراقی و میرزای قمی است. شفتی از بزرگان علمای امامیه بود که در فقه، اصول، ادبیات، رجال،

حدیث، درایه، ریاضی و هیئت تبحر داشت و در اخلاقیات از نوادر بود. پس از سفر علمی طولانی به شهرهای مختلف در اصفهان

مقیم شد و اهل علم و دانش پژوهان گردش جمع شدند و ریاست و زعامت به طور کامل به وی منتقل شد. حاج محمد ابراهیم

اصفهانی قزوینی و میرزا محمد رضوی و ملا محمدعلی محلاتی و سید فضل الله استرآبادی و شیخ علی نخجوانی و سید محمدتقی

زنجانی و ملا محمد رفیع گیلانی و حاج عبدالباقی کاشانی و سید محمدعلی ابرقویی از شاگردان و راویان وی بودند. وی در

اصفهان در گذشت و در مسجدی که خودش در کوی بیدآباد اصفهان بنا نهاده و به مسجد سید مشهور است، و دارای مدارس و

حجره‌هایی برای طلاب می‌باشد، دفن شد. از آثارش: کتاب «السؤال و الجواب»؛ «مطالع الانوار»، در فقه که شرح «شرايع» محقق است؛ «تحفه الابرار»، به فارسی، در احکام شرعیه؛ رساله‌ای در «مناسک حج»؛ رسائلی در «فقه» و «رجال» که بطور تحقیقی نگاشته شده است؛ «الزهره البارقه فی احوال المجاز و الحقیقه»؛ «قضاء و شهادات استدلالی»؛ «وجوب اقامه‌ی حدود در زمان غیبت بر فقها و مجتهدین»؛ «اصحاب الاجماع»؛ «تمییز مشترکات الرجال»؛ «الاجازات»؛ «آداب الصلاه اللیل و فضلها».[۱]

شفتی، سید محمدباقر بن تقی موسوی شفتی از بزرگان علمای امامیه (ف. اصفهان ۱۲۶۰ ه.ق.). وی فقیه اصولی، ادیب نحوی، رجالی و ریاضی و شاگرد بهبهانی و بحرالعلوم سید مهدی و کاشف الغطاء شیخ جعفر و ملا مهدی نراقی و میرزای قمی و غیره بود. آثار عمده او عبارتند از: آداب صلوة اللیل و فضلها، الاجازات، الاستقبال فی شرح مبحث القبلة من التحفة، اصحاب الاجماع، اصحاب العدة للکینی، تحفة الابرار در احکام شرعی (فارسی)، تمییز مشترکات الرجال و رساله‌های بسیار در تحقیق حال رجال حدیث امامی.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: [۱] اعیان الشیعه (۹/۱۸۸)، الذریعه (۱۱/۱۴۹، ۲/۱۲، ۱/۸۱)، روضات الجنات (۱۰۲- ۲/۹۶)، ریحانه (۲/۲۶)، شرح حال رجال (۳۰۵- ۳/۳۰۴)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۱۹۶- ۱۳/۱۹۲)، الکنی و الالقاب (۱۷۴- ۲/۱۷۳)، لغت نامه (ذیل / حجة الاسلام)، معجم المؤلفین (۹/۹۶)، مکارم الآثار (۵/۱۶۱۴).

شقیق بلخی، ابوعلی

قرن: ۲

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۱۹۴/۱۹۰ ق)، عارف و محدث. اصل وی از بلخ بود و اولین کسی بود که علم طریقت و اصول تصوف را در خراسان نشر داد. نز قاضی ابویوسف فقه آموخت و مرید و مصاحب ابراهیم ادهم بود و استاد حاتم اصم. از کثیر بن عبدالله ابلی و اسرائیل بن یونس و عباد بن کثیر روایت کرد و عبدالصمد بن یزید مردویه و محمد بن ابان مستملی و حاتم اصم از وی روایت کردند. گویند ابتدا بازرگان بود و از تجارت توبه کرد و به تصوف روی آورد. در جنگ با ترکان در «کولان» یا «واسجرد» به شهادت رسید.[۱]

ابوعلی بن ابراهیم بلخی عارف معروف (مقت. ۱۹۴ ه.ق.). وی نزد قاضی ابویوسف فقه آموخت و از طریق ابوهاشم ذهلی و انس روایت حدیث کرده و بیست سال در فهم معانی آیات قرآنی کوشیده. وی توبه کرد و به ریاضت پرداخت و پیاده به زیارت کعبه رفت. در طریقت مصاحب ابراهیم ابن ادهم و استاد حاتم اصم بود. او در جنگ با ترکان در «کولان» یا «واسجرد» (ماوراءالنهر) به قتل رسیده. از اقوال او در کتب صوفیه بسیار نقل شده.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: [۱] آتشکده‌ی آذر (۴۴- ۲/۴۳)، الاعلام (۲۴۹/۳)، تاریخ نظم و نثر (۱۹)، تذکره الاولیاء (۲۰۲- ۱/۱۹۶)، الجرح و التعديل (ج ۲ / ق ۳۷۳/۱)، حلیه الاولیاء (۷۳- ۸/۵۸)، الذریعه (۵۳۴/۹)، ترجمه‌ی رساله‌ی قشیری (۳۸- ۳۶)، روضات الجنات (۲۲۹/۳)، سیر النبلاء (۳۱۶- ۹/۳۱۳)، طبقات الصوفیه سلمی (۶۶- ۶۱)، طبقات الصوفیه هروی (۸۷- ۸۶)، طبقات الکبری (۶۵/۱)، فرهنگ سخنوران (۵۰۸)، فضایل بلخ (۱۴۲- ۱۲۹)، فردوس المرشدیه (۲۴)، کشف المحجوب (۱۳۸)، لغت نامه (ذیل / شقیق، ابوعلی)، مجمل فصیحی (ذیل / سال ۱۹۰)، نفحات الانس (۶۷۱، ۱۳۵، ۶۳، ۵۴، ۴۷، ۴۶)، وفيات الاعیان (۴۷۶- ۲/۴۷۵)، هفت اقلیم (۴۴- ۲/۴۳).

شوشتری، نورالله

قرن: ۹

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

قاضی نورالله بن سید شریف‌الدین شوشتری مرعشی که نسب شریفش با بیست و یک واسطه به سید علی مرعشی موصول و با بیست و شش واسطه به حضرت سیدالساجدین زین‌العابدین (ع) می‌رسد.

از مفاخر عالم تشیع و افتخارات دارالمؤمنین شوشتر و معاصر با عهد صفویه شاه عباس کبیر فقیهی اصولی و محدثی رجالی و ادیبی ریاضی و متکلمی محقق و شاعری ماهر و با کمالات صوری و معنوی و نفسانی و روحانی معروف بوده است.

در زمان اکبرشاه هندی برای تبلیغ اسلام و ارشاد عوام کالانعام هندوستان به هند مسافرت نمود و در لاهور به منصب قضاوت و داوری بین مردم رسید و مرجع خودی و بیگانه گردید و اهتمام تمام در انجام وظائف و امر به معروف و نهی از منکر و تبلیغات دینیه نمود.

و ضمناً تألیفات نافعه متنوعه بسیاری در فنون مختلفه که حاکی از تبحر و نبوغ و جامع معقول و منقول بودنش بوده به یادگار گذاشت و جان شریفش را در راه خدمت به مذهب حقه اثنا عشریه تقدیم نمود و در راه این هدف به دست سنیان متعصب به وضع فجیعی شهید و رغماً لائفهم قبرش در آگره هند (اکبرآباد) مزار موافق و مخالف گردید.

و چندین سالست که در نیمه ماه شعبان صدها هزار نفر از شیعه و سنی هند و پاکستان و نقاط دیگر به زیارت قبرش شتافته و مراسمی را انجام می‌دهند.

کیفیت شهادت

اما چگونگی شهادت او چنانچه در شهداء الفضیله علامه امینی و ریحانه‌الادب خیابانی و مقدمه شرح احقاق‌الحق علامه نسابه آیت‌الله العظمی مرعشی نجفی مدظله است.

از این قرار است که علماء نواصب اهل سنت بر موقعیت وی حسد بردند و از کتاب احقاق‌الحق او سعایت کردند نزد سلطان اکبرشاه که این سید رافضی است و دلیل بر رفض او اینست که در کتابهایش بر علی کرم‌الله وجهه صلوات می‌فرستد و صلوات‌الله‌علیه می‌گوید.

و این خلاف سنت کرده و مرتکب بدعتی شده است و همگی فتوای قتل او را دادند.

پس شاه گفت همه بنویسند پس نوشتند و امضا کردند و شاه چون امضاها را خواند گفت:

پس چرا فلاں عالم امضا نکرده او باید حتماً امضا کند پس نزد آن عالم رفتند که از او امضا بگیرند او گفت این شخص چرا واجب‌القتل باشد گفتند چون برای علی صلوات‌الله‌علیه می‌نویسد و صلوات مخصوص به پیغمبر است.

در جواب نوشت حدیث نبوی (یا علی لحمک لحمی و دمک دمی... مسلم اهل قبله است و چون علی لحم و دم پیغمبر است پس همچنانکه برای پیغمبر صلی‌الله‌علیه می‌گوئیم برای علی هم باید (صلوات‌الله‌علیه) بگوئیم بنابراین سید مرتکب بدعت نشده و این شعر را به هندی نوشت.

گر لحمک لحمی بحدیث نبوی هی

بی صلی علی نام علی بی ادبی هی

پس اکبرشاه اجازه قتل او را نداد تا بعد از او در زمان پسر جوان ساده و مستش شده عالم گیر در سال ۱۰۱۹ هجری علماء حسود

ناصری آن بزرگوار را در راه گرفته و چندان سیم خاردار بر بدن او زدند تا اعضایش را پاره پاره نمودند و وی را شهید راه حق کردند. از اشعار اوست این ابیات:

عشق تو نهالیست که خواری ثمر اوست
من خاری از آن بادیه‌ام کاین شجر اوست
بر مانده عشق اگر روزه گشائی
هش دار که صد گونه بلا ما حضر اوست
وه کاین شب هجران تو بر ما چه دراز است
گوئی که مگر صبح قیامت سحر اوست
فرهاد صفت این همه جان‌کنند (نوری)
در کوه ملامت بهوای کمر اوست

تخلص آن بزرگوار نوری می‌باشد و وقتی در هندجان خود را در مخاطره دید با خویش گفت.

خوش پریشان شده‌ای با تو نگفتم نوری
آفتی این سر و سامان تو در پی دارد

صاحب عبقات‌الانوار علامه میر حامد حسین هندی زحمات بسیاری برای مزار آن بزرگوار کشید و به فرزندش علامه سید ناصر حسین وصیت کرد که در احیاء مزار شهید کوشش و تکمیل نماید و او به فرزندش ناصر سعید سفارش کرد خلاصه به همت و جدیت بیت جلیل صاحب عبقات مزار کثیرالبرکاتش بنا و همه ساله در ماه شعبان و غیر آن مردم از دور و نزدیک به زیارتش می‌روند.

در سال ۱۳۹۰ هجری که مزار و کتابخانه شهید را افتتاح نمودند از تمام مراجع بزرگ و آیات عظام عراق و ایران و بلاد دیگر رسماً دعوت کردند و نگارنده هم دعوت داشتم لکن موفق نشدم و نمایندگان مراجع آیت‌الله العظمی میلانی و آیت‌الله العظمی مرعشی و آیت‌الله العظمی شاهرودی و شریعتمداری و دیگران با شرکت صدها هزار نفر آنجا را افتتاح و مراسمی را انجام و پیام آیات عظام را به مردم مسلمان هند رسانیدند.

برگرفته از کتاب: گنجینه دانشمندان (جلد پنجم)

شده، زینب

قرن: ۶

جنسیت: زن

ملیت: ایران

(۵۷۴- ۴۸۵/۴۸۲ ق)، فقیه، محدث و خطاط. ملقب به فخرالنساء بانویی عالم و هنرمند از ایبورد خراسان و همسر ثقة‌الدوله ابن انباری، از خاصان دربار المقتفی عباسی بود که در بغداد متولد شد و در فصاحت بیان مقامی بلند داشت. وی از محدثان زیادی مانند ابوالخطاب نصر بن احمد بطروانی ابو عبدالله حسین بن احمد طلحه نعالی و طراد بن محمد زینبی و فخرالاسلام ابوبکر محمد بن شاشی سماع حدیث کرد و همچنین کسانی مانند ابن جوزی و علی بن هبه‌الله شافعی و عبدالله بن عمر ابن ابی بکر مقدسی و عبدالرحمان بن عبدالوهاب حنبلی از او روایت و سماع حدیث کردند. او را جزو استادان خطوط سبعة، بخصوص ثلث و نسخ نیز آورده‌اند. زینب شهده قطعات و مرقعات نیکو می‌نگاشته و در بغداد چشم از جهان فرو بسته است. اینکه وی را استاد یاقوت

مستعصمی دانسته‌اند، به هیچ وجه روا نیست. شهده را به جهت حسن خط و انشاء شهده الکاتبه نیز گفته‌اند. او از صوتی زیبا نیز برخوردار بود. [۱]

۱۳ محرم ۵۷۴ ق، زینب دختر احمد بن فرج بن عمر ابری دینوری (یا ابیوردی خراسانی) ملقب به فخرالنساء از زنان دانشمند. وی در بغداد متولد شد و از محدثان بزرگی مانند ابوالخطاب نصر بن احمد بطروانی، ابوعبدالله حسین بن احمد طلحه نعالی، طلحه بن محمد زینبی، ابوالحسن علی بن حسین بن ایوب، ابوالحسین احمد بن عبدالقادر بن یوسف، فخرالاسلام ابوبکر محمد بن شاشی، طراد بن محمد زینبی و ثابت بن بندار روایت و سماع حدیث کرد. همچنین کسانی مانند ابن جوزی، علی بن هبه‌الله شافعی، عبدالله بن عمر بن ابی‌بکر مقدسی، حسن بن عمر بن نصر، عبدالرحمن بن عبدالوهاب حنبلی و... از او روایت و سماع حدیث کردند. علاوه بر این وی دارای فضایل و کمالات گوناگون بود. حلاوت بیان و فصاحت لسان داشت و بدیهه گو بود و قطعات و مرقات را نیز نیکو می‌نوشت. برخی او را استاد خط یاقوت مستعصمی دانسته‌اند که با توجه به تاریخ وفات یاقوت (۶۹۷-۶۷۷ ق)، این قول درست به نظر نمی‌رسد. وی در هشتاد سالگی درگذشت. [۲]

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: [۱] احوال و آثار خوشنویسان (۱۲۲۷/۴)، الاعلام (۲۵۹/۳)، پیدایش خط و خطاطان (۱۱۰)، تاریخ مشاهیر کرد (۴۹-۴۸/۱)، خوشنویسان و هنرمندان (۲۳-۲۲)، ریحانه (۲۷۰/۳)، لغت نامه (ذیل / شهده الکاتبه)، مشاهیر زنان (۱۳۷)، وفيات الاعیان (۴۷۸-۴۷۷/۲).

[۲] منابع: احوال و آثار خوشنویسان، ۱۲۲۷؛ اعلام النساء، ۳۱۲-۳۰۹/۲؛ پیدایش خط و خطاطان، ۱۵۸؛ تاریخ مشاهیر کرد، ۴۹-۴۸/۱؛ قاموس الاعلام، ۲۸۸۷/۱۴۲.

شیخ الاسلام تبریزی، محمود

قرن: ۱۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۱۳۱۰-۱۲۴۰ ق)، فقیه، اصولی، مفسر، محدث و ادیب امامی. در تبریز به دنیا آمد. پس از فراگیری کتب مقدماتی، عربی و فارسی، برای تکمیل تحصیلات خود به نجف رفت و در آنجا در نزد شیخ انصاری و حاج شیخ مهدی آل کاشف الغطاء و فاضل ایروانی و شیخ محسن خنفر و شیخ مشکور و دیگران درس خواند. پس از نیل به مدارج عالی به زادگاهش بازگشت و مورد توجه خاص و عام گردید. در ۱۲۸۲ ق پس از وفات برادرش میرزا شفیع به منصب شیخ الاسلامی رسید. شیخ الاسلام علاوه بر مراتب علمی قریحه‌ی شعری نیکویی داشت و اشعار لطیفی از خود بجای گذاشت. وی سفری از تبریز به نجف و از آنجا به مکه کرد و در حال حج‌گزاری از دنیا رفت و در قبرستان ابوطالب (ع) دفن شد. از آثار وی: «درایه الحدیث»؛ «دکه القضاء»، در شهادت و قضاء؛ «رساله‌ی مشتقات»؛ «حقایق القوانین» که حاشیه‌ی «قوانین الاصول» است؛ «تمییز الصحیح من الجریح»، در تعادل و تراجیح؛ حواشی بر «مجمع البحرین» طریحی؛ «کاشفه الکشاف»، حاشیه بر «کشاف» زمخشری؛ «مفتاح البسمله»؛ «منتهی المقاصد»، در علم نحو؛ «مواقع النجوم فی مشکلات العلوم» یا «غایه الاملین»، در حل مشکلات آیات؛ «المنهل الصافی»، حاشیه بر «تفسیر صافی»؛ رساله‌ای در «عدم حجیت اصول مثبتة»؛ «عجب العاجب»، در مساله اجرت بر واجب؛ «ابداء البداء»، در حقیقت قدر و قضا.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۵۵/۸)، اعیان الشیعه (۱۰۷/۱۰)، دانشمندان آذربایجان (۲۶۸)، الذریعه (۲۳۰/۲۳)، ۴۱/۲۱، ۶/۱۶، ۲۲۰/۵،

۶۴/۱، ریحانه (۲۹۸-۲۹۶/۳)، علماء معاصرین (۴۴-۴۰)، معجم المؤلفین (۱۸۱/۱۲)، مکارم الآثار (۱۱۲۵-۱۱۲۳/۴).

شیخ بهائی، بهاء‌الدین، محمد

قرن: ۱۱

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۱۰۳۱/۱۰۳۰ - ۹۵۳ ق)، عالم، فقیه، مفسر، محدث، متکلم، ریاضیدان، ادیب و شاعر امامی، متخلص به بهایی. معروف به شیخ‌الاسلام والمسلمین و مجدد دین در رأس قرن یازدهم. در بعلبک به دنیا آمد. در کودکی به همراه پدر، در عهد شاه طهماسب، به ایران وارد شد. وی در محضر پدر خود، شیخ حسین، شاگرد شهید ثانی، و عبدالله بن شهاب‌الدین یزدی و محمدباقر یزدی و ملا علی مذهب و ملا افضل و اعتمادالدین محمود کچایی به فراگیری علم مشغول شد، تا اینکه در تفسیر، فقه، اصول، ادبیات، رجال، تاریخ، حکمت، کلام، طب، ریاضیات و سایر علوم سرآمد شد. عهده‌دار منصب شیخ‌الاسلامی گشت و امور شرعی یکسره به او محول شد. سپس او از این شغل کناره گرفت و سالیانی به سیاحت شهرها پرداخت، و به هرات و اران و آذربایجان و تبریز و مصر و شام و دمشق و عراق و حلب و فلسطین و بیت‌المقدس و سرن‌دیب و حجاز و مکه و مدینه و دیگر شهرها مسافرت‌ها کرد، و در اثناء این سفرها گاه به مباحثات علمی - مذهبی نیز می‌پرداخت. سرانجام به ایران بازگشت و همراه شاه عباس پیاده از اصفهان به مشهد رضوی رفت. شیخ‌بهایی احادیث شیعه را از پدرش و میرداماد روایت کرده و «صحیح باری» را از استادش، محمد بن محمد بن محمد مقدسی، روایت نموده است، که مقدسی نیز به واسطه‌ی دوازده تن محدث محمد نام، پی در پی از محمد بن اسماعیل بخاری نقل کرده است. شیخ‌بهایی آنی از تعلیم و تربیت فروگذار نبود و در حوزه درس خویش شاگردانی همچون، شیخ فاضل جواد بن سعدالله، ملا حسنعلی شوشتری، سید حسین کرکی، ملا خلیل قزوینی، محمد خلیل قاینی، میرزا رفیع‌الدین نائینی، شیخ زین‌الدین بن محمد سبط شهید ثانی، ابن ابی‌جامع، شیخ علی بحرانی، سید ماجد بحرانی، ملا محسن فیض کاشانی، ملاصدرای، محمد بن حسین ساوجی، میرزا رفیع‌الدین طباطبایی، ملا شریف‌الدین محمد رویدشتی، شیخ محمود جزایری، ابن خاتون، محقق سبزواری، مجلسی اول، ملا محدصالح مازندرانی تربیت کرده است. وی کتابخانه‌ی بزرگی گرد آورد که از جمله چهار هزار کتابی بود که شیخ علی منشار، پدر همسرش، از شهرهای هند به ایران آورده بود و پس از او به دخترش همسر شیخ‌بهایی، منتقل شده بود. شیخ‌بهایی در اصفهان درگذشت. جنازه او به مشهد رضوی منتقل کردند و در جوار حرم مطهر دفن کردند. در «ریحانه الادب» نود و سه اثر وی با شرح مختصر ذکر شده است. از آثار وی: «جبل المتین فی احکام احکام‌الدین»؛ «مشرق الشمسین و اکسیر السعادتین»، در فقه استدلالی؛ «الاربعین» یا «الاربعون حدیثاً»؛ «جامع عباسی»، به فارسی، در فقه؛ «الکشکول»؛ «المخلاه»؛ «زیده الاصول» یا «الزیده»، در اصول فقه؛ «فوائد الصمدیه»، در نحو؛ «مفتاح الفلاح فی عمل الیوم و اللیله»؛ رساله «الهلالیه»؛ «اثبات الانوار الالهیه»؛ «الاثنی عشریات»؛ «اسرار البلاغه»؛ «تهذیب البیان» یا «التهذیب»، در نحو؛ حاشیه‌ی «من لا یحضره الفقیه»؛ حاشیه‌ی «خلاصه الاقوال» علامه حلی؛ حاشیه «کشاف» زمخشری؛ حاشیه «تفسیر» بیضاوی؛ «خلاصه الحساب»، در ریاضیات؛ «تشریح الافلاک»، در علم هیئت؛ «الاسطرلاب»؛ «بحر الحساب»؛ «الوجیزه»، در درایه، به نام «درایه الحدیث»؛ مثنوی‌های: «زنان و پنیر»، «شیر و شکر»، «طوطی نامه»، «نان و حلوا» یا «سوانح الحجاز»، «الزاهره». [۱]

(شیخ) محمد بن حسین عاملی (منسوب به جبل عاملی) معروف به شیخ بهائی، دانشمند بنام عهد شاه عباس بزرگ (و. بعلبک ۹۵۳ ه.ق. / ۱۵۴۶ م. - ف. اصفهان ۱۰۳۱ ه.ق. / ۱۶۲۲ م.) پدرش عزالدین حسین در سال ۹۶۶ به ایران مهاجرت کرد و بهاء‌الدین در ایران نشأت یافت و تألیفاتی به فارسی و عربی پرداخته که مجموع آنها به ۸۸ کتاب و رساله بالغ می‌شود، از آن جمله است:

دو مثنوی فارسی «نان و حلوا» و «شیر و شکر»، جامع عباسی (فقه)، خلاصه الحساب، تشریح الافلاک کتاب اربعین (عربی)، کشکول که مجموعه‌ایست از نوادر حکایات و علوم و اخبار و امثله و اشعار عربی و فارسی. وی به فارسی و عربی شعر می‌سرودده. جنازه او را به مشهد انتقال و در مسجد گوهرشاد دفن کردند.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: [۱] آتشکده‌ی آذر (۹۲۷-۹۲۶/۳)، الاعلام (۳۳۴/۶)، اعیان الشیعه (۲۳۴/۹)، تاریخ ادبیات ایران، براون (۲۷۹-۲۷۷/۴)، تاریخ ادبیات در ایران (۱۰۳۹-۱۰۴۷/۵)، تاریخ فلاسفه‌ی ایرانی (۵۱۵-۵۰۲)، تذکره‌ی روز روشن (۱۲۲-۱۲۱)، تذکره‌ی نصرآبادی (۱۵۱-۱۵۰)، چهارصد شاعر برگزیده‌ی پارسی‌گوی (۵۰۶-۴۹۵)، دایره‌المعارف فارسی (۱۵۲۲/۲)، دنباله جستجو در تصوف (۲۵۹)، الذریعه (۷۷/۱۸)، ۹۸۳، ۱۴۳، ۹/ ۲۴۱، ۲۴۰-۲۴۱، ۶/ ۲۲۵-۲۲۴، ۲۱۱، ۲۰۳، ۱۹۵، ۱۷۳، ۱۶۸، ۱۰۳، ۳۹، ۸۸، ۱/ ۳۰۲-۳۰۱، ۶۳-۶۲، ۵/ ۴۹۸، ۵۰۹، ۲۰۰، ۱۸۶-۱۸۵، ۴/ ۴۲۵، ۳۶-۳۵، ۳/ ۴۲۲، ۱۱۸، ۱۱۷-۱۱۵، ۱۸۵، ۱/ روضات الجنات (۸۰-۵۴/۷)، ریاض العارفین (۴۹-۴۵)، ریاض العلماء (۹۷-۸۸/۵)، ریحانه (۳۲۰-۳۰۱/۳)، زندگینامه ریاضیدانان (۱۷۲-۱۷۰)، سرآمدان فرهنگ (۲۳۲/۱)، سیری در شعر فارسی (۳۸۴-۳۸۳)، شخصیت‌های نامی (۲۷۳-۲۷۰)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۸۸-۸۵/۱۱)، عالم آرای عباسی (۱۵۷-۱۵۵/۱)، فرهنگ ادبیات فارسی (۳۱۱-۳۱۰)، فرهنگ سخنوران (۱۴۷)، فقهای نامدار شیعه (۲۲۸-۲۰۹)، فوائد الرضویه (۵۲۱-۵۰۲)، فلاسفه‌ی شیعه (۴۲۹-۴۱۵)، کارنامه بزرگان (۳۲۵-۳۲۴)، الکنی و الالقاب (۱۰۰/۲)، مؤلفین کتب چاپی (۴۳۲-۴۲۱/۵)، مجمع الخواص (۴۱-۴۰)، مجمع الفصحا (۱۵-۱۲/۴)، مطلع الشمس (۳۸۸-۳۸۶/۲)، معجم المؤلفین (۲۴۲/۹)، منظومه‌های فارسی (۳۵۶-۳۵۳)، نتایج الافکار (۱۰۵-۱۰۳)، یغما (س ۱۳، ص ۱۴۶-۱۴۳).

شیرازی، فیروزه

قرن: ۸

جنسیت: زن

ملیت: ایران

۷۴۰ ق، از زنان فاضل، عالم و محدث. وی دختر مظفر شیرازی و صاحب کرامت بود. کتاب الاربعین، روایة الصالحات عن الصالحین، در حدیث تألیف اوست.

برگرفته از کتاب: مشاهیر زنان ایرانی و پارسی‌گوی

منابع زندگینامه: منابع: دانشمندان و سخن‌سرایان فارس، ۱۶۳ / ۴؛ شدالازار، ۲۰۹.

صابونی نیشابوری، ابویعلی اسحاق

قرن: ۵

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(ح ۴۵۶ / ۴۴۵-۳۷۵ ق)، مسند، محدث و عالم. وی برادر شیخ الاسلام ابوعثمان صابونی نیشابوری است. همانند برادرش از ابوسعید عبدالله بن محمد رازی و ابوطاهر بن خزیمه و حسن بن احمد مخلصی و احمد بن محمد قنطری خفاف و ابومعاذ شاه و ابوطاهر مخلص و عبدالرحمان بی‌ابی شریح هروی و دیگران در نیشابور و هرات و بغداد حدیث شنید. ابویعلی گاه به نیابت برادرش مجلس وعظ برقرار می‌کرد. زاهر بن طاره و ابو عبدالله فراوی و هبه‌الله سیدی و عبیدالله بن محمد بیهقی از وی حدیث روایت

کرده‌اند. عبدالغافر فارسی گوید که ابویعلی شیخی مورد اعتماد، و بر طریقه صوفیه بود. کتاب «الاجزاء الفرائد العشره» یا «الاجزاء الفوائد العشره» از آثار اوست.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام بالوفیات الاعلام (۳۰۲ / ۱)، انساب سمعانی (۵۰۷ / ۳)، سیر النبلاء (۷۶-۷۵ / ۱۸)، شذرات الذهب (۲۹۶ / ۳)، العبر (۳۰۴ / ۲)، الوافی بالوفیات (۴۱۷ / ۸).

ی

صابونی نیشابوری، شیخ الاسلام، ابوعثمان اسماعیل

قرن: ۵

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۴۴۹-۳۷۳ ق)، محدث، مفسر، فقیه، اصولی، خطیب و واعظ. در بوشنج به دنیا آمد. نه ساله بود که به دنبال قتل پدرش، که از وعظ بزرگ نیشابور بود، اولین مجلس وعظ را برقرار کرد. از ابوسعید عبدالله بن محمد رازی و ابوبکر بن مهران و ابومحمد مخلدی و زاهر بن احمد فقیه سرخسی و ابوحنسین خفاف و ابوالعباس تابوتی و ابوسعید سمسار و ابوبکر احمد بن ابراهیم بن فرات و دیگران حدیث روایت کرد. او در نیشابور و هرات و سرخس و حجاز و شام و جبال حدیث شنید و در خراسان و هند و گرگان و شام و حجاز و فلسطین حدیث گفت. صابونی در معره‌ی نعمان با ابوالعلاء معری ملاقات کرد. کتانی و علی صصری و بیهقی و محمد فراوی از وی روایت کرده‌اند. ابوبکر بیهقی او را امام مسلمین تعریف می‌کند و دیگران قدرت او در تفسیر و حافظه‌ی سرشارش را تحسین کرده‌اند. به قول عبدالغافر، در «السیاق» هفتاد سال وعظ گفت و بزرگان زمان همچون ابوطیب صعلوکی و استاد ابواسحاق اسفرینی و استاد ابوبکر بن فورک در مجلس وعظ او حاضر می‌شدند. او بیست سال در جامع شهر خطبه خواند و اقامه‌ی نماز کرد. سرانجام در نیشابور درگذشت. وی تصانیف بسیاری از خود بجای گذاشته است. از آثارش: «عقیده السلف»، «الفصول فی الاصول»، «الاربعین»، در حدیث.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: اسرار التوحید، تعلیقات (۶۸۸)، الاعلام (۱۹۸ / ۷)، الاعلام بوفیات الاعلام (۲۹۹ / ۱)، انساب سمعانی (۵۰۶ / ۳)، ریحانه (۱۹۸ / ۷)، سیر النبلاء (۴۴-۴۰ / ۱۸)، شذرات الذهب (۲۸۳-۲۸۲ / ۳)، العبر (۲۹۴ / ۲)، الکامل (۸۱ / ۸)، کشف الظنون (۵۳)، لغت نامه (ذیل / اسماعیل)، معجم الادباء (۱۹-۱۶ / ۷)، معجم المؤلفین (۲۷۶-۲۷۵ / ۲)، النجوم الزاهره (۶۳ / ۵)، الوافی بالوفیات (۱۴۴-۱۴۳ / ۹)، هدیه العارفین (۲۱۰ / ۱).

صاعدی فراوی نیشابوری، ابو عبدالله محمد

قرن: ۶

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۵۳۰-۴۴۱ ق)، مسند، محدث، واعظ و فقیه شافعی. در نیشابور به دنیا آمد. «صحیح» مسلم را از ابوحنسین عبدالغفار بن محمد فارسی و «جزء» ابن نجید را از عمر بن مسرور زاهد استماع کرد و از ابوعثمان صابونی و از ابوسعید کنجودی و حافظ ابوبکر بیهقی

و محمد بن علی خبازی و ابویعلی اسحاق صابونی و احمد بن منصور مغربی و عبدالله بن محمد طوسی و ابوالقاسم قشیری و ابوسعید محمد خشاب و محمد به عبدالله عدوی هروی و نصر بن علی طوسی حاکم و علی بن یوسف جوینی و اسماعیل بن مسعده بن اسماعیلی و ابوالولید حسن بن محمد بلخی و قاضی محمد بن عبدالرحمان نسوی و امیر مظفر بن محمد میکالی و دیگران حدیث شنیدند. مدتی ملازم امام الحرمین بود و از وی فقه آموخت. خود نیز مدتی در حرمین شریفین اقامت گزید و به فقیه حرم مشهور گردید. ابوسعید سمعانی و یوسف بن آدم و ابوالعلاء عطار و ابوالقاسم بن عساکر و ابوالخیر قزوینی و منصور بن عبدالمنعم فراوی و ابوالفتوح محمد فاطمی و موید بن محمد طوسی و بسیاری دیگر از وی روایت کرده‌اند. در نیشابور از دنیا رفت. از آثارش: «المجالس فی الوعظ و التذکیر»، که به آورده‌ی ذهبی بیش از هزار مجلس املاء است؛ «اربعون حدیثا»، کتابی در «فروع الفقه» شافعی.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: ایضاح المکنون (۲ / ۴۲۹)، سیر النبلاء (۶۱۹-۶۱۵ / ۱۹)، شذرات الذهب (۴ / ۹۶)، العبر (۴۳۹-۴۳۸ / ۲)، الکامل (۸ / ۳۵۶)، معجم البلدان (۴ / ۲۴۵)، معجم المؤلفین (۱۱ / ۱۲۷)، الوافی بالوفیات (۴ / ۳۲۳)، وفيات الاعیان (۴ / ۲۹۰-۲۹۱)، هدیه العارفين (۲ / ۸۷).

صاعدی نیشابوری، ابوالعلاء صاعد

قرن: ۵

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۵۰۶ ق)، خطیب، فقیه، قاضی و محدث. خطیب نیشابور و قاضی خوارزم بود. از برجستگان خاندان صاعدی است. وی از پدر و جد و سایر نزدیکانش حدیث شنید. او گرچه بسیار حدیث شنیده، اما احادیث کمی را روایت کرده است. او و اعطی شیرین بیان بود. نام وی در «هدیه العارفين» تحت عنوان نیشابوری کرمانی آمده است. گفته‌اند که کتابی در مناقب ابوحنیفه و احادیث وی نوشته است. از دیگر آثارش «الاجناس»، در فروع است که دستجردی، در بغداد، پاره‌ای از آن را روایت کرده است.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: کشف الظنون (۱۱)، النجوم الزاهره (۵ / ۲۰۱). هدیه العارفين (۱ / ۴۲۱).

صاعدی نیشابوری، ابوالفتح، ابوالقاسم منصور

قرن: ۶

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(ح ۶۰۸-۵۲۲ ق)، محدث و مسند پدرش، ابوالمعالی عبدالمنعم فراوی، مسند خراسان در زمان خود بود. جدش، ابوالبرکات عبدالله، محدث و جد پدرش، ابوعبدالله محمد، فقیه حرم است. او از پدرش و جدش و جد پدرش و عبدالجبار بن محمد خواری و محمد بن اسماعیل فارسی و وجیه شحامی و دیگران حدیث شنید. این نقطه و زکی برزالی و ابوعمر و بن صلاح و شرف مرسی و رضی ابراهیم بن برهان و عبدالعزیز بن هلاله و گروهی دیگر از وی حدیث شنیدند. وی از روایان «صحیح» بخاری و «صحیح» مسلم و «غریب الحدیث» خطابی و «تفسیر» ثعلبی و «السنن الکبیر» بیهقی است.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: سیر النبلاء (۴۹۶-۴۹۴ / ۲۱)، شذرات الذهب (۳۴ / ۵)، العبر (۱۴۹ / ۳)، معجم البلدان (۲۷۹-۲۷۸ / ۴)، النجوم الزاهره (۱۸۱ / ۶).

صاعدی نیشابوری، ابوالمعالی عبدالمنعم

قرن: ۶

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۵۸۷-۴۹۷ ق)، معروف به ابن فراوی. اهل نیشابور و از خاندان علم و حدیث بود. از جدش، ابوعبدالله محمد فراوی فقیه حرم، و عبدالغفار بن محمد شیرویی و ابونصر عبدالرحیم بن عبدالکریم قشیری و عباس بن احمد شقانی و ظریف بن محمد حیری و گروهی دیگر حدیث شنید. در نیشابور حدیث گفت. در ۵۸۰ به بغداد وارد شد و از آن جا به حج رفت. ابوالمعالی در بغداد و در حرمین شریفین حدیث روایت کرد. مکرم بن مسعود و فقیه احمد بن عبدالواحد بخاری و تقی بن باسویه و ابوعبدالله محمد قرطبی و ابوبکر محمد حازمی و ابوالعباس بن بندنیجی و ابومحمد غزال و ابوطالب اخقیقی از او حدیث شنیده و روایت کرده‌اند. از آثار وی: «اربعون حدیثا».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: ذیل تاریخ بغداد (۱۵۷-۱۵۶ / ۱۶)، سیر النبلاء (۱۸۰-۱۷۹ / ۲۱)، العبر (۹۴ / ۳)، المستفاد من ذیل تاریخ بغداد (۱۷۶-۱۷۵ / ۱۹)، النجوم الزاهره (۱۰۵ / ۶).

صاعدی نیشابوری، ابوسعید محمد

قرن: ۶

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۵۲۷-۴۴۴ ق)، فقیه، قاضی و محدث. قاضی نیشابور و رهبر مذهبی آنجا بود و شهرت شیخ الاسلام داشت. او از پدرش، قاضی ابونصر صاعدی، و عمویش، یحیی صاعدی، و عمر بن مسرور و ابوعثمان صابونی و عبدالغافر بن محمد حدیث آموخت و گروه بسیاری از وی حدیث آموختند. در بغداد حدیث گفت و ابن ناصر و ابن سمعانی و دیگران از وی روایت کرده‌اند.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: سیر النبلاء (۵۹۱ / ۱۹)، شذرات الذهب (۸۲ / ۴)، العبر (۴۳۱ / ۲)، النجوم الزاهره (۲۴۵ / ۵).

صاعدی نیشابوری، ابونصر احمد

قرن: ۵

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۴۸۲-۴۱۰ ق)، قاضی و محدث. او را قاضی القضاة و رییس نیشابور می خواندند و به شیخ الاسلام مشهور و به ابونصر استوایی

معروف بود. از کودکی در دامان جدش، قاضی صاعد، پرورش یافت. حدیث را از جدش، قاضی صاعد، و پدرش، قاضی ابوسعید، و عمویش، قاضی ابوالحسن صاعدی، و قاضی ابوبکر حیری و ابوسعید صیرفی و ابوزکریا مزکی و ابوالحسن بن عبدان فرا گرفت. او مجالس املائی حدیث داشت و زاهر شحامی و وجیه شحامی و عبدالله بن فراوی خوارزمی و عبدالخالق بن زاهر از شاگردان وی بودند. وی در زمان سلجوقیان به صورت بزرگترین رهبر دینی شهر خویش درآمد. ابونصر صاعدی پس از یک بیماری سخت و کوتاه درگذشت و در نیشابور به خاک سپرده شد.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: سیر النبلاء (۸- ۷ / ۱۹)، شذرات الذهب (۳ / ۳۶۶)، العبر (۲ / ۳۴۴)، الکامل (۸ / ۱۵۲)، النجوم الزاهره (۵ / ۱۲۷).

صاعدی نیشابوری، صفی‌الدین، ابوالبرکات عبدالله

قرن: ۶

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(و ف ۵۴۹ ق)، فقیه و محدث. معروف به ابن فراوی و منسوب به فراوه شهری از توابع نسا. از جد مادریش، طاهر شحامی، و نیز از محمد بن عبیدالله صرام و ابونصر سراج و ابوبکر بن خلف شیرازی و فاطمه بنت دقاق و بسیاری دیگر حدیث شنید. ابن عساکر و سمعانی و مؤید طوسی و منصور بن عبدالمنعم بن عبدالله، نوه‌اش، از وی حدیث روایت کرده‌اند. وی راوی «مسند» ابی‌عوانه است. سمعانی او را پیشگامی دانشمند و مورد اعتماد و متدین و دارای حسن اخلاق معرفی کرده است. او در فتنه‌ی غز از گرسنگی و سرما در هفتاد و پنج سالگی در نیشابور درگذشت.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام بوفیات الاعلام (۲ / ۳۶۹)، سیر النبلاء (۲۲۸- ۲۲۷ / ۲۰)، شذرات الذهب (۴ / ۱۵۳)، العبر (۳ / ۱۰)، النجوم الزاهره (۵ / ۳۰۵).

صاعقه‌ی فارسی بغدادی، ابویحیی محمد

قرن: ۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۲۵۵- ۱۸۵ ق)، حافظ و محدث. معروف به ابن عبدالرحیم و حافظ صاعقه. از آنجایی که دارای حافظه‌ای قوی بود، صاعقه نام گرفت. وی از غلامان عبدالوهاب بن عطاء خفاف و معلی بن منصور رازی و روح بن عباد و حسین مروزی و سعید بن سلیمان سعدویه و ابواحمد زبیری و یزید بن هارون و شبابه بن سوار و همطبقه آنها حدیث شنید. صاحبان چهار «صحیح»: بخاری و ابوداود و سجستانی و ترمذی و نسائی، و همچنین محمد بن یحیی ذهلی و عبدالله بن احمد بن حنبل و قاضی محاملی و ابوبکر بن ابوداود و عبدالرحمان بن یوسف بن خراش و بسیاری دیگر از وی حدیث روایت کرده‌اند. نسائی و خطیب بغدادی وی را محدثی ثقه و مورد اعتماد دانسته‌اند.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام بوفیات الاعلام (۱ / ۱۸۱)، تاریخ بغداد (۲ / ۳۶۴- ۳۶۳ / ۲)، تذکره الحفاظ (۲ / ۵۵۴- ۵۵۳ / ۲)، تهذیب التهذیب

(۲۶۹- ۲۶۸ / ۹)، الجرح و التعديل (ج ۴، ق ۹ / ۱)، سير النبلاء (۲۹۶- ۲۹۵ / ۱۲)، شذرات الذهب (۱۳۱- ۱۳۰ / ۲)، طبقات الحفاظ (۲۵۱)، العبر (۳۶۶ / ۱)، النجوم الزاهره (۳۱ / ۳)، الوافی بالوفیات (۲۴۵ / ۳).

صالح اصفهانی، ابوبکر محمد

قرن: ۶

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۵۳۰- ۴۳۸ ق)، مسند و محدث. معروف به ابن ابی ذر. وی از محله‌ی صالحان اصفهان و مسند وقت اصفهان بود. آخرین نفری است که از ابوطاهر بن عبدالرحیم کاتب، حدیث روایت کرده است. ابوموسی مدینی و خلف بن احمد و سعید بن روح صالحانی و عبیدالله بن ابونصر لفتوانی و محمد بن عاصم بن زینه و زاهر بن احمد ثقفی و ادريس بن محمد عطار و محمود بن احمد مضری و عین الشمس، دختر احمد ثقفیه، و دیگران از وی حدیث روایت کرده‌اند.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول- ششم)

منابع زندگینامه: انساب سمعانی (۵۱۰ / ۳)، سير النبلاء (۵۸۵ / ۱۹)، شذرات الذهب (۹۶ / ۴)، العبر (۴۳۸ / ۲).

صائغ اصفهانی، ابوسعید محمد

قرن: ۶

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۵۸۱- ۴۹۷ ق)، حافظ، مسند و محدث. از غانم برجی و ابوعلی حداد و حمزه بن عباس علوی و جعفر بن عبدالواحد ثقفی و محمد بن عبدالواحد

دقاق و اسماعیل حافظ حدیث شنید. او همچنین در همدان از ابوجعفر محمد بن ابوعلی حافظ و همطبه‌اش و نیز در شیراز ابومنصور عبدالرحیم بن محمد خطیب و هبه الله بن حسن و در اهواز از عبدالعزیز بن حسین حدیث استماع کرد. سمعانی و عبدالغنی مقدسی و ابونزار ربیعہ یمنی و دیگران از وی روایت کرده‌اند.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول- ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام بوفیات الاعلام (۳۹۳ / ۲)، سير النبلاء (۱۳۰- ۱۲۹ / ۲۱)، شذرات الذهب (۲۷۳ / ۴)، العبر (۸۳ / ۳)، النجوم الزاهره (۹۲ / ۶).

صائغ، احمد

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(بخش ۱) احمد ابن محمد بن عبدالله نیشابوری. مکنی به ابوحامد، محدث (ف. بخارا ۳۷۴ ه.ق.). وی در خراسان و عراق حدیث بسیار شنید و در نیشابور حدیث می‌گفتند.

برگرفته از کتاب: فرهنگ فارسی معین (جلد پنجم)

صباغ اصفهانی، ابونصر محمود

قرن: ۵

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۵۱۲ق)، حافظ و محدث. از عبدالرحمان بن منده و برادرش، عبدالوهاب بن منده، و ابوالفضل بزانی و ابوبکر بن ماجه و عایشه، دختر حسن و رکانیه، و در بغداد از رزق‌الله تمیمی و طراد زینبی و بسیاری دیگر حدیث شنید. ابن‌ناصر و سلفی و ابوالفتح محمد بن علی بن عبدالسلام و مبارک بن کامل و دیگران از وی روایت کرده‌اند. شیرویه دیلمی گوید که وی در ۵۰۲ق به همدان آمد. او حافظ و ثقه بود و بسیار خوش‌سیرت و آگاه به اسامی و انساب و برای دانشجویان بسیار سودمند. او در بغداد در سنین شصت سالگی درگذشت.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: سیر النبلاء (۳۷۵-۳۷۴ / ۱۹).

صبغی نیشابوری، ابوالعباس محمد

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(ح ۳۵۴-۲۵۰ق)، محدث. او برادر شیخ‌الاسلام احمد بن اسحاق صبغی نیشابوری بود. وی از یحیی بن محمد ذهلی و حسن بن علی سری و سهل بن عمار و ابراهیم بن عبدالله سعدی و محمد بن ایوب رازی حدیث شنید و مجالس املائی حدیث برقرار کرد. ابوالقاسم سراج و حاکم نیشابوری از وی روایت کرده‌اند. وی تا پایان عمر ملازم اهل فتوت بود، در حالی که برادرش وی را از این کار نهی می‌کرد.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: انساب سمعانی (۵۲۲-۵۲۱ / ۳)، تاریخ نیشابور (۱۷۹)، سیر النبلاء (۴۸۹ / ۱۵).

صبغی نیشابوری، شیخ‌الاسلام ابوبکر

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۳۴۲-۲۵۸ق)، مفتی، محدث، عالم و فقیه شافعی. پدرش، اسحاق بن ایوب، از علمای نیشابور بود. احمد از نیشابور به ری، بصره، بغداد و حجاز سفر کرد. او یحیی بن محمد ذهلی و ابوحاتم رازی را درک کرد و از فضل بن محمد شعرانی و اسمعیل بن قتیبه و یوسف بن یعقوب یا یعقوب بن یوسف قزوینی و حارث بن ابی‌اسامه و هشام بن علی سیرافی و علی بن عبدالعزیز بغوی و محمد بن ایوب بجلی و اسماعیل قاضی و همطبقه‌ی آنان حدیث شنید و آن‌گاه به جمع‌آوری و تصنیف پرداخت. صبغی در فقه و شناخت

حدیث سرآمد بود. در ۲۸۳ ق به حج رفت. او رئیس شافعیه نیشابور شد و متجاوز از پنجاه سال متصدی منصب افتاء بود و به عقل و رای ضرب‌المثل. حاکم گوید که صبغی به احدی اجازه نمی‌داد که در مجلسش غیبت کند. حمزه بن محمد زیدی و ابوعلی حافظ نیشابوری و ابواحمد حاکم نیشابوری و ابوبکر اسماعیلی و محمد بن ابراهیم جرجانی و ابو عبدالله حاکم نیشابوری و بسیاری دیگر از او حدیث روایت کرده‌اند. از وی آثار مبسوطی، در فقه و حدیث، به جای مانده است که از آن جمله‌اند: «الطهاره»، «الصلاه»، «الزکاه»، «المبسوط»، «الاسماء و الصفات»، کتاب «الایمان»، «القدر»، کتاب «فضائل الخلفاء الاربعه»، کتاب «الرؤیه»، کتاب «الاحکام»، «الامامه».

در «الوافی بالوفیات» کتاب «الایمان» وی تحت عنوان «الایمان» و سه کتاب «الرؤیه» و «الاحکام» و «الامامه» تحت یک عنوان «الرؤیه» و الاحکام و الامامه آورده شده است. در «شذرات الذهب» و «العبر»، صاحب عنوان به نام ضبعی آمده است. برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۹۱ / ۱)، الاعلام بوفیات الاعلام (۲۳۴ / ۱)، انساب سمعانی (۵۲۱ / ۳)، تاریخ نیشابور (۱۷۹)، سیر النبلاء (۴۸۹- ۴۸۳ / ۱۵)، شذرات الذهب (۳۶۱ / ۲)، العبر (۶۳ / ۲)، الکامل (۳۴۵ / ۶)، کشف الظنون (۱۲۷۵)، لغت‌نامه (ذیل / احمد)، معجم المؤلفین (۱۶۰ / ۱)، النجوم الزاهره (۳۵۳ / ۳)، الوافی بالوفیات (۲۳۹ / ۶)، هدیة العارفين (۶۲ / ۱).

صدر بگری نیشابوری، صدرالدین، ابوعلی حسن

قرن: ۷

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۶۵۶- ۵۷۴ ق)، حافظ، محدث و مسند. نیای بزرگش عمروک بن محمد اهل مدینه‌ی نبوی بود و از آنجا به نیشابور آمد و در آن ساکن شد. صدرالدین در دشمق به دنیا آمد. در مکه از جدش و از ابوحفص میانسی و در دمشق از حنبل و ابن طبرزد و در هرات از ابی‌روح هروی و در نیشابور از مؤید طوسی و در اصفهان از ابوالفتوح محمد بن محمد بن جنید و عین‌الشمس ثقفیه و در مرو از ابوالمظفر ابن سمعانی و در بغداد از ابن‌اخضر و همچنین در موصل و اربل و حلب و مصر حدیث شنید و شنیده‌های خویش را تحت عنوان «اربعین البلدان» یا «اربعین البلدیة»، شامل چهل حدیث از چهل شهر بزرگ از چهل صحابی گردآوری کرد. دمیاطی و قطب قسطلانی و ابوالمعالی ابن‌بالسی و بدر بن توزی و ابوبکر بن یوسف حریری و تاج احمد بن مزیز و ابو عبدالله بن زراد و محمد بن محب و علاء کندی و عبدالحمید بن سلیمان مغربی و جمال علی ابن شاطبی و دیگران از وی حدیث شنیده‌اند.

صدرالدین از راویان کتب ابن‌حبان و «صحیح» ابی‌عوانه «صحیح» مسلم است. از آن جایی که وی عهده‌دار امور حسبه و به تبع نزدیک به امراء بود عده‌ای او را از نظر حدیث تضعیف کرده‌اند. او در اواخر عمر فلج شد و سپس به مصر رفت و در اندک زمانی درگذشت. وی دارای تصانیف و مجموعه‌هایی است و بر «تاریخ دشمق» یا «تاریخ ابن عساکر» ذیلی نگاشته است.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۲۳۲ / ۲)، سیر النبلاء (۳۲۸- ۳۲۶ / ۲۳)، العبر (۲۷۹ / ۳)، معجم المؤلفین (۲۸۹ / ۳)، الوافی بالوفیات (۲۵۲- ۲۵۱ / ۱۲).

صدر عاملی کاظمی، ابومحمد حسن

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۱۳۵۴-۱۲۷۲ ق)، فقیه، اصولی، متکلم، محدث، رجال و مورخ. در کاظمین، در خانواده‌ای که اصلش از جبل عامل و سکونتش در اصفهان و مهاجرتش به عراق بود، به دنیا آمد. وی برادرزاده‌ی آیت‌الله سید صدرالدین عاملی کاظمی بود. در چهارده سالگی صرف و نحو معانی و بیان و بدیع و منطق را فرا گرفت و تحصیل فقه را آغاز کرد در هیجده سالگی به نجف رفت و کلام و حکمت را از محمد تقی گلپایگانی آموخت، فقه خارج استدلالی را از شاگردان صاحب «جواهر» و اصول استدلالی را از شاگردان شیخ انصاری و علم حدیث و رجال و ریاضیات را از بزرگان وقت فراگرفت و قسمتی از علوم غریبه را نزد شیخ عبدالحسین هندی خواند. در ۱۲۹۷ ق از نجف به سامراء رفت و در حوزه‌ی درس میرزای شرازی به تکمیل تحصیلات خود پرداخت. در پایان ۱۳۱۴ ق به کاظمین بازگشت و به تألیف و تدریس پرداخت. سید صدر از مشایخ اجازه در زمان خود بود و جمع کثیری از بزرگان همچون علامه سید محمد مرتضی جنفوری هندی و شیخ مهدی بن شیخ محمد علی ثقه‌الاسلام اصفهانی و آیت‌الله سید صدرالدین صدر و آقا شیخ آقا بزرگ تهرانی و محدث قمی از وی دارای اجازه بودند. کتابخانه شخصی او یکی از ارزشمندترین کتابخانه‌های عراق بود. سید حسن صدر بیش از صد اثر از خود به جای گذاشت و کتاب «تأسیس الشیعه» خویش را مبتکرانه نگاشت و در این کتاب بر اساس تواریخ و سیر مورد اعتماد، ثابت و روشن نمود که علمای شیعه در تأسیس و تألیف نحو و صرف و عروض و لغت و علوم بلاغت و کلام و فقه و اصول و تفسیر و اخلاق پیشگام بوده و پیش از دیگران به تألیف و تصنیف پرداخته‌اند. مختصر این کتاب «الشیعه و فنون الاسلام» است. از دیگر آثار وی: «نهایه الدرایه»، شرح و «جیزه‌ی» شیخ بهائی، در درایه الحدیث؛ «ذکری المحسنین»؛ «نزه اهل الحرمین»؛ «وفیات الاعلام من الشیعه الکرام»؛ رساله‌ای در «رد و هابیت»؛ «سبیل الرشاد»، در شرح «نجاه العباد»، در سلوک و بیان طریق عبودیت؛ «سبیل النجاه»، در فقه معاملات؛ «تکمله امل الآمل»؛ «جامع اخبار الغیبه»؛ «تبین الاباحه للمصلین»؛ «تحصیل الفروع الدینیه فی فقه الامامیه»؛ «حدائق الوصول الی علم الاصول»؛ «مجالس المومنین»، در وفیات ائمه معصومین (ع)؛ «مختلف الرجال»؛ «مناقب آل الرسول من طریق الجمهور»؛ «خلاصه النحو»؛ «آداب الحج و اسرار»؛ «انتخاب القریب من التقریب»، گردآوری نام محدثانی که ابن حجر آنان را شیعه ذکر کرده است؛ «الدرر الموسویه فی شرح العقائد الجعفریه».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: آثار الحججه (۲۰۹ / ۱)، الاعلام (۲۴۰-۲۳۹ / ۲)، اعیان الشیعه (۳۳۰-۳۲۵ / ۵)، تأسیس الشیعه (مقدمه ۳۵-۱)، الذریعه (۱۱۴ / ۲۴، ۳۲۰ / ۲۲، ۱۳۷ / ۳، ۳۵۹ / ۲، ۱۶ / ۱)، ریحانه (۴۲۵-۴۲۴ / ۳)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۴۴۹-۴۴۵ / ۱۴)، علماء معاصرین (۱۷۵-۱۷۰)، لغت‌نامه (ذیل / صدر)، معجم المؤلفین (۳۰۰-۲۹۹ / ۳)، مکارم الآثار (۲۰۱۹-۲۰۱۵ / ۶).

صدرالشریعه بخاری، جمال الدین عبیدالله

قرن: ۸

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۷۴۷ ق)، فقیه حنفی، محدث اصولی مفسر حکیم طبعیدان، نحوی، لغوی و ادیب. مشهور به صدرالشریعه اصغریا صدرالشریعه ثانی. در خانواده‌ای دانشور به دنیا آمد. علوم متداول و مجد و بزرگی را از جدش تاج الشریعه و او نیز از پدر خود صدرالشریعه‌ی اول فرا گرفت. او در حکمت و طبیعیات و اصول فقه و علوم دینی از علمای عصر خویش به حساب می‌آمد. در بخارا درگذشت. وی آثار نفیس جدش، تاج الشریعه، را تنقیح کرد. از آثار اوست: «تعديل العلوم»؛ «تنقیح الاصول»، در اصول فقه، و

شرح آن «التوضیح فی حل غوامض التنقیح»؛ «شرح الوقایه»، شرح کتاب جد خود «وقایه الراویه فی مسائل الهدایه»، در فقه حنفی؛ مختصر «الوقایه»، به نام «النقایه فی مختصر الوقایه»، به نام «النقایه فی مختصر الوقایه»؛ «الوشاح»، در علم معانی و بیان؛ شرح «فصول الخمسین»، در نحو.

بر گرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۳۵۴ / ۴)، ریحانه (۴۳۴-۴۳۳ / ۳)، کشف الظنون (۲۰۲۱، ۱۲۷۰، ۲۰۱۱، ۱۰۴۷، ۴۹۶، ۴۱۹)، الکنی و الالقاب (۴۱۵ / ۲)، لغت‌نامه (ذیل / عیدالله)، معجم المؤلفین (۲۴۶ / ۶)، هدیه العارفین (۶۵۰-۶۴۹ / ۱).

صدرایی، ابوالقاسم

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

محقق، نویسنده.

تولد: ۱۲۸۱، تبریز.

درگذشت: ۱۳۶۲، تبریز.

ابوالقاسم صدرایی در مدرسه‌های اتحادیه نوبر، فیوضات تمدن و محمدیه تحصیل نمود. در سال ۱۳۰۰ وارد خدمت وزارت فرهنگ شد و در کلاس‌های متوسطه تبریز به اشتغال داشت. تا سال ۱۳۱۶ در دارالمعلمین تبریز و دبیرستان فردوسی و دارالمعلمیات تبریز و سپس به دبیری دانشسرای ایران دخت و شاهدخت انجام وظیفه نمود. در سال ۱۳۲۵، به ریاست دانشسرای دختران تبریز منتقل و سه سال بعد به ریاست دایره‌ی تبلیغات و انطباعات اداره‌ی فرهنگ تبریز انتقال یافت و ضمناً در دانشسرای پسران و دبیرستان فردوسی نیز معلم بود. وی مدت پانزده سال سردبیری و مدیریت و کفالت روزنامه‌ی «تبریز» را به عهده داشت و همچنین در این بین سردبیری روزنامه‌ی «آریا» و سردبیری و مدیریت روزنامه‌ی صدای آذربایجان را دارا بود. طبع شعری هم داشت و اشعاری هم می‌سرود. از آثار وی است املاء فارسی نو (تبریز، ۱۳۱۵)؛ انگشتر الماس (دو جلد)؛ تاریخ ایران (تبریز، ۱۳۴۷ ق.)؛ تاریخ فرهنگ آذربایجان (دو جلد تبریز، ۱۳۳۴-۱۳۳۲)؛ ترش و شیرین (تبریز، ۱۳۱۹)؛ تفریحات علمی (دو جلد)؛ جغرافیا (دوره‌ی اول، ۱۳۴۳)؛ دختران سپهر (چهار جلد تبریز)؛ دستور نگارش؛ املاء (تبریز، ۱۳۱۹)؛ دستور نویسندگی (تبریز، برای کلاس پنجم و ششم، ۱۳۳۳)؛ شهر کامرانی (تبریز)؛ نوای دل (مجموعه‌ی شعر، تبریز، ۱۳۲۳)؛ نوشتن (مجموعه بیست داستان ادبی، با مشارکت مهدی روشن ضمیر، عبدالعی کارنگ، تبریز ۱۳۳۶).

بر گرفته از کتاب: گلزار مشاهیر

صدقه

قرن: ۲

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

کنیه او ابوسهل است شیخ نجاشی در رجال و علامه در خلاصه وی را به قدمت سماع حدیث وصف کرده‌اند و علامه گوید که او از ثقات اخیار و نیکو حال و درست حدیث بوده است و وفاتش در سال ۳۰۱ بوده است.

برگرفته از کتاب: گنجینه دانشمندان (جلد اول)

صرام نیشابوری، ابوالفضل محمد

قرن: ۵

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۴۷۹ ق)، محدث، مسند و زاهد. پدرش از بزرگان شهر بود. از ابوالحسن علوی و ابوعبدالله حاکم نیشابوری حدیث شنید و «مسند» ابی عوانه را از ابونعیم اسفراینی استماع کرد. وجیه شحامی و اسماعیل بن ابوصالح موزدن و محمد بن جامع صواف و عبدالله بن محمد فراوی و دیگران از وی حدیث شنیدند. او بر عبادت و تلاوت استمرار داشت.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام بوفیات الاعلام (۳۱۷ / ۱)، سیر النبلاء (۴۸۴- ۴۸۳ / ۱۸)، شذرات الذهب (۳۶۳ / ۳)، العبر (۳۴۱ / ۲).

صرام هروی، ابوالفضل احمد

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۳۹۹ ق)، حافظ، محدث و فقیه. معروف به ابن ابی عمران. وی شیخ الحرم و مجاور مکه بود. از کسانی همچون خیشمه بن سلیمان اطرابلسی و محمد بن احمد محبوبی مروزی و احمد بن بندار و دعجل سجزی و ابوالقاسم طبرانی و دیگران حدیث شنید. او حدیث بسیاری در مکه روایت کرد. ابویعقوب قراب و ابونعیم اصفهانی و علی بن محمد حنائی و ابوعلی اهوازی و ابوالفضل بن بندار رازی و دیگران از وی حدیث روایت کرده‌اند. بسیاری از مردم مغرب زمین که بدنبال حدیث بودند از او اخذ حدیث کرده‌اند. وی با محمد بن داوود دقی مصاحبت داشت.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: سیر النبلاء (۱۱۲- ۱۱۱ / ۱۷)، شذرات الذهب (۱۵۳ / ۳)، العبر (۱۹۵- ۱۹۴ / ۲).

صلوکی نیشابوری، ابوطیب احمد

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۳۳۷ ق)، حافظ، محدث، فقیه و لغوی. پدرانش حنفی و خود شافعی و مذهب بود و از بزرگان آنها. از یحیی بن محمد ذهلی و علی بن حسن دارابجردی و محمد بن عبدالوهاب فراء و محمد بن ایوب رازی و عبدالله بن احمد بن حنبل و همطبقه‌ی آنان حدیث شنید. او در نیشابور به تدریس فقه و حدیث مشغول بود. برادرزاده‌اش، ابوسهل صلوکی، و ابوعبدالله اخرم از وی حدیث روایت کرده‌اند. حاکم نیشابوری گوید که از وی حدیثی شنیدم. او رد فقه و لغت از پیشگامان بود و در حدیث صاحب تصنیف.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام بوفیات اعلام (۲۳۱ / ۱)، انساب سمعانی (۵۴۱-۵۴۰ / ۳)، سیر النبلاء (۳۹۱ / ۱۵)، معجم المؤلفین (۱۰۸ / ۲)، الوافی بالوفیات (۳۹۶ / ۷).

صلوکی نیشابوری، ابوطیب سهل

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۴۰۴ / ۳۸۷ ق)، محدث، فقیه، متکلم و ادیب شافعی. مفتی نیشابور بود و پدرش نیز قبل از او این سمت را داشت. علم و فضل و دیانت او را ستوده‌اند و گفته‌اند که مرجع فقهای نیشابور بود. فقه را از پدرش، ابوسهل محمد بن سلیمان، و حدیث را از ابوالعباس اصم و ابوعلی رفاء آموخت. سپس مجلس درس آراست. در مجلس او افزون بر پانصد دوات برای نگارش بیانات او فراهم می‌کردند. حاکم نیشابوری و ابوبکر بیهقی و ابونصر محمد شادیاخی از وی روایت کرده‌اند. از آثارش: «الفوائد» که گردآوری مسموعات اوست؛ «المذهب فی ذکر شیوخ المذهب»، که همان طبقات شافعیه است.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۲۱۰ / ۳)، الاعلام بوفیات الاعلام (۲۷۳ / ۱)، انساب سمعانی (۵۴۰ / ۳)، روضات الجنات (۹۴ / ۴)، ریحانه (۴۴۵ / ۳)، سیر النبلاء (۲۰۹-۲۰۷ / ۱۷)، شذرات الذهب (۱۷۳-۱۷۲ / ۳)، طبقات الصوفیه هروی (۵۸۵)، العبر (۲۰۸ / ۲)، کشف الظنون (۱۶۴۵)، الکنی و الالقاب (۴۱۷-۴۱۶ / ۲)، لغت‌نامه (ذیل / سهل)، معجم المؤلفین (۲۸۴ / ۴)، نفحات الانس (۳۱۸)، الوافی بالوفیات (۱۳-۱۲ / ۱۶)، وفیات الاعیان (۴۳۶-۴۳۵ / ۲)، هدیة العارفین (۴۱۲ / ۱).

صغانی، رضی‌الدین، ابوالفضائل حسن

قرن: ۷

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۶۵۰-۵۷۷ ق)، فقیه حنفی، محدث، نحوی و لغوی. اصل وی از صغان یا چغان مرو از ولایات ماوراءالنهر است که در لاهور به دنیا آمد و در غزنه نشوونما یافت. به بغداد رفت و سفری به یمن نمود و سرانجام تا پایان عمر در بغداد ماندگار شد. او در مکه از ابوالفتوح نصر بن صحری و در یمن از قاضی خلف حسن آبادی و در بغداد از سعید بن محمد بن رزاز حدیث شنید. او در زبان عربی سرآمد همعصران خود بود، و از مشاهیر فقها و محدثین به شمار می‌رفت. در اکثر علوم ریاست علمی داشت. حوزه‌ی درس او مرجع استفاده‌ی افاضل زمان بود. صغانی از مشایخ اجازه‌ی روایتی سید احمد بن طاووس و فرزندش سید عبدالکریم بن طاووس و علامه‌ی حلّی است. از آثار وی: «مجمع البحرین»، در لغت، در چندین مجلد؛ «العباب»، معجمی در لغت که برای ابن علقمی، وزیر مستعصم نگارش کرده است؛ «الشوارد»، در لغت؛ «الاضداد»؛ «مشارق الانوار»، در حدیث، که برای مستنصر عباسی تألیف کرده است، شرح «صحیح» بخاری بطور مختصر؛ «التکمله علی الصحاح» یا تکمله الصحاح؛ «در السحابه فی مواضع وفیات الصحابه»؛ «بیان الاحادیث الموضوعه» یا «الدرر الملتقطه فی بیان الاحادیث الموضوعه».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۲۳۲ / ۲)، ایضاح المکنون (۴۳۳ / ۲)، روضات الجنات (۹۱-۸۹ / ۳)، ریحانه (۴۰۹-۴۰۷ / ۳)، سیر النبلاء

(۲۸۴- ۲۸۲ / ۲۳)، شذرات الذهب (۲۵۰ / ۵)، العبر (۲۶۵ / ۳)، كشف الظنون (۱۹۸۰، ۱۸۳۲، ۱۸۰۸، ۱۷۷۶، ۱۷۰۵، ۱۶۸۸، ۱۵۹۹، ۱۴۶۱، ۱۴۳۸، ۱۴۲۴، ۱۳۹۴، ۱۳۹۲، ۱۲۵۰، ۱۱۲۱، ۱۰۷۲، ۱۰۸۷، ۱۰۶۷، ۱۰۶۵، ۷۳۱، ۵۵۳، ۳۹۵، ۲۵۱، ۱۱۶، ۸۷)، الکنی و الالقاب (۳۱۸- ۴۱۷ / ۲)، لغت‌نامه (ذیل / حسن)، معجم الادباء (۱۹۱- ۱۸۹ / ۹)، معجم المؤلفین (۲۷۹ / ۳)، النجوم الزاهره (۲۷- ۲۶ / ۷)، الوافی بالوفیات (۲۴۳- ۲۴۰ / ۱۲).

صفار اصفهانی خراسانی، ابوعبدالله محمد

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۳۳۹ ق)، محدث و زاهد. معروف به محدث خراسان و صفار زاهد. در اصفهان از احمد بن عصام و اسید بن عاصم و احمد بن مهدی و عبید غزال و در فارس از احمد بن مهران بن خالد و در بغداد از محمد بن فرج ازرق و احمد بن عبیدالله نرسی و ابن ابی اسامه در مکه از علی بن عبدالعزیز حدیث شنید. او از ابوبکر بن ابی دنیا تصانیفی را استماع کرد و شنیده‌ها را جمع و در «زهریات» تصنیف کرد. بعد از ۳۰۰ ق به نیشابور رفت و در آنجا «مسند کبیر» را از عبدالله بن احمد بن حنبل شنید و از اسماعیل قاضی تصانیفش را نوشت. آن‌گاه مصاحب زهاد و عباد شد و تصنیفی در «زهد» نگاشت. پس به سوی حسن بن سفیان رفت و «مسند» و همچنین کتب ابوبکر بن ابی شیبه را از وی فرا گرفت. ابوعلی حافظ نیشابوری و ابوعبدالله حاکم نیشابوری و ابوالحسین حجاجی و ابن منده و ابوسعید صیرفی و محمد بن ابراهیم جرجانی از وی حدیث روایت کرده‌اند. حاکم نیشابوری وی را محدث عصر و متسجبات الدعوه توصیف کرده است.

بر گرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول- ششم)

منابع زندگینامه: انساب سمعانی (۵۴۶ / ۳)، تاریخ نیشابور (۱۸۳)، سیر النبلاء (۴۳۸- ۴۳۷ / ۱۵)، شذرات الذهب (۳۴۹ / ۲)، العبر (۵۷ / ۲)، النجوم الزاهره (۳۴۷ / ۳)، الوافی بالوفیات (۳۱۶ / ۳).

صفار اصفهانی، ابوسعید عبدالرحمان

قرن: ۵

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۴۳۶ ق)، محدث. وی برادر فقیه بزرگ ابوسهل صفار است. از احمد بن بندار شعار و ابوالقاسم طبرانی حدیث روایت کرده است. گروهی از شیوخ سلفی از جمله محمد بن حسن علوی رسی و ابوعلی حداد از وی روایت کرده‌اند.

بر گرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول- ششم)

منابع زندگینامه: سیر النبلاء (۵۸۶- ۵۸۵ / ۱۷).

صفار خشاب نیشابوری، ابوسعید محمد

قرن: ۵

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۴۵۶-۳۸۱ ق)، محدث. از ابو محمد مخلصی و ابوالحسین خفاف و حاکم نیشابوری و ابوعبدالرحمان سلمی و ابن محمش و بسیاری دیگر حدیث شیند. عبدالغافر در «سیاق تاریخ نیشابور» گوید که صفار از خواص ابوعبدالرحمان سلمی، و محدثی پر استفاده و صاحب تصانیف و جمع کننده و بنادر کتب حدیث نیشابور بود. آخرین کسی که از وی حدیث روایت کرده است زاهر شحامی است.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام بوفیات الاعلام (۱ / ۳۰۳)، انساب سمعانی (۲ / ۳۶۶)، سیر النبلاء (۱۵۲-۱۵۰ / ۱۸)، شذرات الذهب (۳۰۱ / ۳)، العبر (۲ / ۳۰۷)، الوافی بالوفیات (۴ / ۱۳۶).

صفار قمی، ابوجعفر محمد

قرن: ۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۲۹۰ ق)، فقیه، محدث و عالم امامی. وی از بزرگان علماء و ثقات محدثین امامیه قم و از مشایخ روایت صدوق، ابن بابویه قمی، بود. حضور حضرت امام حسن عسکری (ع) را درک کرده و از آن حضرت روایت نموده است. گفته‌اند که او بسیار جلیل‌القدر و دارای کمترین لغزش در نقل روایات بوده است. راوی جمیع کتب و روایات او شاگردش، محمد بن حسن بن ولید، است. وی در قم درگذشت. از آثارش: «الاشربه»؛ «الایمان والندور و الکفارات»؛ «بصائر الدرجات»؛ «الجنائز»؛ «الحدود»؛ «الصلوه»؛ «الوضوء»؛ «فضل القرآن»؛ «الجهاد»؛ «المثالب»؛ «الملاحم»؛ کتاب «المومن»؛ کتاب «الرد علی الغلاه».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: ایضاح المکنون (۳۴۱، ۳۳۷، ۳۳۶، ۳۲۸، ۳۰۹، ۲۸۷، ۲۶۸، ۱۹۹ / ۲، ۱۸۵ / ۱) الذریعه (۱۴۹ / ۵، ۱۲۴ / ۳، ۵۱۶ / ۲)، رجال الطوسی (۴۳۶)، رجال النجاشی (۲۵۳-۲۵۲ / ۲)، ریحانه (۴۵۳ / ۳)، الفهرست للطوسی (۲۸۹-۲۸۸)، الکنی و الالقاب (۴۱۸ / ۲)، معجم المؤلفین (۲۰۸ / ۹)، هدیه العارفین (۲۴ / ۲).

صفار مروزی، ابوالخیر محمد

قرن: ۵

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۴۷۱ ق)، مسند و محدث. معروف به ابوالخیر صفار. وی راوی «صحیح» بخاری در عصر خود بود. ابوبکر محمد بن منصور سمعانی و پدرش و ابوبکر محمد بن اسماعیل مروزی و ابوجعفر محمد بن ابوعلی همدانی و ابوالفتح محمد بن عبدالرحمان کشمیهنی مروزی خطیب و دیگران از وی حدیث روایت کرده‌اند. ابوسعید سمعانی او را صالح توصیف کرده است و گوید که «صحیح» و مقداری از «جامع» ابوعیسی ترمذی را حدیث کرد و عمری طولانی - متجاوز از نود سال - یافت و شیخ زمان خویش گشت. در «شذرات الذهب» نام صاحب عنوان صفار مرنندی آمده است.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام بوفیات الاعلام (۳۱۲ / ۱)، سیر النبلاء (۳۸۴-۳۸۲ / ۱۸)، شذرات الذهب (۳۴۱ / ۳)، العبر (۳۳۰ / ۲)، لسان المیزان (۵۷۱-۵۷۰ / ۶)، الوافی بالوفیات (۵ / ۸۷).

صفار نیشابوری، ابوبکر محمد

قرن: ۵

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۴۶۸ ق)، محدث و فقیه شافعی. وی مفتی نیشابور بود. از ابونعیم اسفراینی مهارجانی و ابوالحسن علوی و ابوعبدالله حاکم نیشابوری حدیث شنید. به گفته ابوسعید سمعانی، نزد ابومحمد جوینی فقه آموخت و چون جوینی به حج رفت در حلقه درس جانشین او گشت. ابوعاصم عبادی دقت نظر صفار را در فتوا ستوده است. زاهر شحامی و وجیه شحامی و دیگران از وی حدیث روایت کرده‌اند.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: سیر النبلاء (۴۳۸-۴۳۷ / ۱۸)، شذرات الذهب (۳۳۱ / ۳)، العبر (۳۲۵ / ۲)، الکامل (۱۲۳ / ۸).

صفار نیشابوری، مجدالدین، ابوسعید عبدالله

قرن: ۶

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۶۰۰-۵۰۸ ق)، اصولی، فقیه و محدث شافعی. از جد مادریش، ابونصر ابن قشیری، و پدرش، علامه عمر بن احمد، و عمه‌اش، عائشه، و جدش، دردانه خواهر عبدالغافر، و هبه‌الله سیدی و سهل بن ابراهیم مسجدی حدیث شنید. وی «صحیح» مسلم را از فراوی و «سنن» دارقطنی را از فضل بن حمد ابیوردی و «سنن کبیر» را از زاهر بن طاهر و «سنن» ابی داوود را از عبدالغافر و «سنن» و «الآثار» را از عبدالجبار خواری استماع کرد. پسرش، قاسم بن ابی سعد صفار، و بدل تبریزی و نجم‌الدین خیوقی و ابورشید غزال و اسماعیل بن ظفر و گروهی دیگر از وی حدیث شنیدند. عبدالرحمان بن ابی عمر و ابن بخاری از وی اجازه‌ی روایت داشتند. او را از پیشگامان فقه و حدیث و عالم به اصول به شمار آورده‌اند.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام بوفیات الاعلام (۴۰۴ / ۲)، سیر النبلاء (۴۰۴-۴۰۳ / ۲۱)، العبر (۱۲۹ / ۳)، النجوم الزاهره (۱۶۶ / ۶).

صفاری بخاری، قوام‌الدین، ابومحمد حماد

قرن: ۶

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۵۷۶ ق)، محدث حنفی. از پدرش و اسماعیل بن بیهقی حدیث شنید. اسماعیل بن محمد بیلقی و ابراهیم بن سالار خوارزمی و عبیدالله بن ابراهیم محبوبی و حسین بن عمر ترمذی اذیب و برهان الاسلام عمر بن ماز و تاج الاسلام محمد بن طاهر خدابادی از

وی حدیث روایت کرده‌اند.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: سیر النبلاء (۹۲-۹۱ / ۲۱).

صفایی ملایری، ابراهیم

قرن: ۱۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(تو ۱۲۹۶ / ۱۲۹۲ ش)، مورخ، روزنامه‌نگار، نویسنده و شاعر. وی در ملایر به دنیا آمد و تحصیلات ابتدایی را در زادگاه خود و دوره‌ی متوسطه را در مدرسه‌ی آمریکایی همدان به پایان رسانید. وی پس از اتمام دوره‌ی دبیرستان به فراگرفتن علوم مقدماتی عرب همت گماشت و رموز فن شعر را از آزاد همدانی و وحید دستگردی در تهران آموخت و از آن پس به اتسخدام وزارت فرهنگ درآمد. وی در ۱۳۱۵ ش در اهواز با روزنامه «خوزستان» همکاری داشت. سپس به تهران آمد و به نشر هفته‌نامه‌ی «عسس» پرداخت. از آثارش: «اسناد سیاسی دوران قاجار»، «اسناد مشروطه»، «اسناد نویافته»، «برگ‌های تاریخ»، «دادگری و دادرسی در ایران»، «رهبران مشروطه»، «نکته‌های برگزیده تاریخ».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: بزرگان و سخن‌سرایان همدان (۴۱۷-۴۱۶ / ۲)، الذریعه (۶۱۲ / ۹)، سخنوران نامی معاصر (۲۳۲-۲۳۱۶ / ۴)، فهرست کتابهای چاپی فارسی (۲۵۴۳، ۱۸۰۱-۱۷۹۷ / ۲)، کتابنامه‌ی نخستین دهه‌ی انقلاب (۲۲۹-۲۲۸)، مؤلفین کتب چاپی (۷۱-۶۹ / ۱).

صکوک‌ی نسفی، ابوبکر محمد

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۳۴۴ ق)، حافظ و محدث. از محدث بن نصر مروزی و صالح بن محمد جزره و محمد بن ابراهیم بوشنجی و همطبقه‌ی آنان حدیث روایت کرده است. جعفر مستغفری در «تاریخ نسف» گوید: وی حافظ و مؤلف ابواب بود و به حدیث همشهریانش آگاه: دیگران نیز او را صاحب تصانیف دانسته‌اند. سیوطی وی را تحت عنوان صعلوکی آورده است.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: سیر النبلاء (۲۲۳ / ۱۶)، شذرات الذهب (۳۶۹ / ۲)، طبقات الحفاظ (۳۷۷).

صندوقی نیشابوری، ابوالعباس احمد

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(ح ۳۸۰-۲۹۶ ق)، محدث. پدرش از عدول نیشابور بود. ابوالعباس از محمد بن شادل و ابن خزیمه و محمد بن مسیب و ابوالعباس محمد بن اسحاق سراح ثقفی حدیث شنید و به گفته حاکم، در روایت، از بیش از ده نفر از مشایخ متفرد است. حاکم و ابوسعید کنجرودی و عده‌ای دیگر از وی حدیث روایت کرده‌اند.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: انساب سمعانی (۳ / ۵۵۵)، تاریخ نیشابور (۱۵۲)، سیر النبلاء (۱۶ / ۳۹۵)، شذرات الذهب (۳ / ۹۶)، العبر (۱۵۶ / ۲).

صوفی شیرازی، ابومزاحم احمد

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۳۴۵ ق)، محدث و صوفی. وی معاصر هارون الرشید و تا روزگار متوکل عباسی در قید حیات بود. با جنید بغدادی و شبلی مجادله و مناقره داشت و عقاید آنها را نمی‌پسندید. وی مدتی در شیراز از کتاب دیوان بود. و در روزگار خود مشهور به حکیم بود. روزبهان او را از شیوخ شطاح دانسته است.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: بزرگان شیراز (۱۱۸)، دانشمندان و سخن سرایان فارس (۱۷۵، ۱۷۴ / ۱)، شرح شطحیات (۴۳)، نامه‌یدانشوران (۳۹۲-۳۹۱ / ۴)، نفحات الانس (۵۸)، الوافی بالوفیات (۸ / ۱۸۸).

صوفی نیشابوری، ابوبکر محمد

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۳۴۲ ق)، حافظ، محدث، صوفی و زاهد. معروف به ابن داوود و زاهد نیشابوری. یکی از پیشگامان حدیث و تصوف در قرن چهارم هجری بود. به دنبال حدیث به شهرهای هرات و مرو و ری و گرگان و عراق و حجاز و مصر و شام و جزیره سفر کرد. قبل از ۳۰۰ ق به بغداد رفت در آنجا اقامت گزید. او در نیشابور از محمد بن عمرو قشمری و ابوعبدالله بوشنجی و در بصره از ابوخلیفه‌ی جمحی و در بغداد از جعفر فریابی و در ری از محمد بن ایوب بجلي و در هرات از حسین بن ادريس و در گرگان از ابن مجاشع و در اهواز از عبدان و در نساء از حسن بن سفیان و در کوفه از محمد بن جعفر قتات و در موصل از ابویعلی و در مصر از ابوعبدالرحمان نسایی و در شام از فضل انطاکی و در مکه از مفضل جندی حدیث شنید. وی شنیده‌های خود را گردآوری نمود و مجلس املاء برپا ساخت. ابوبکر بن ابی داوود و ابن صاعد، که از مشایخش نیز بودند، و ابن عقده و ابواحمد حاکم نیشابوری و ابوعبدالله حاکم نیشابوری و ابن منده و ابن جمیع و دیگران از وی حدیث شنیدند. او را محدثی فاضل و مورد اعتماد توصیف کرده‌اند. در آخر عمر به نیشابور بازگشت و در آنجا از دنیا رفت. وی اخبار صوفیه را نیز جمع‌آوری نمود. از آثارش کتاب «الابواب» و کتاب «الشیوخ» و کتاب «الزهدیات» می‌باشد.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۳۵۵ / ۶)، تاریخ بغداد (۲۶۶- ۲۶۵ / ۵)، سیر النبلاء (۴۲۰ / ۱۵)، شذرات الذهب (۳۶۵ / ۲)، طبقات الحفاظ (۳۶۹)، العبر (۶۵ / ۲)، معجم المؤلفین (۲۹۶ / ۹)، النجوم الزاهره (۳۵۴ / ۳)، الوافی بالوفیات (۶۳ / ۳).

صیدلانی اصفهانی، ابوالمطهر قاسم

قرن: ۶

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(ح ۵۶۷- ۴۷۰ ق)، عالم، محدث و مسند. وی مسند اصفهان بود. از رزق‌الله تمیمی و رییس ابوعبدالله قاسم بن فضل ثقفی و مکی بن منصور کرجی و سلیمان بن ابراهیم حافظ و جد مادریش، محمد بن علی بن عبدالرزاق، و بسیاری دیگر حدیث شنید. احمد بن محمد جنزی اصفهانی «مسند» شافعی را از وی استماع کرد. حافظ عبدالقادر رهاوی و ابونزار ربیع بن حسن یمنی و محمد بن مسعود مدینی و محمد بن ابوسعید بن طاهر، و از قدما، ابوسعید سمعانی و دیگران از وی حدیث روایت کرده‌اند. شیخ موفق‌الدین مقدسی و کریمه و عجیبه باقداریه از وی، با اجازه روایت، حدیث نقل کرده‌اند. سمعانی گوید: ملیح الخط و در طلب حدیث سیری‌ناپذیر و در اجتماع شاخص بود.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام بوفیات الاعلام (۳۸۳ / ۲)، سیر النبلاء (۵۲۹- ۵۲۸ / ۲۰)، شذرات الذهب (۲۲۳ / ۴)، العبر (۵۱ / ۳)، النجوم الزاهره (۶۱ / ۶).

صیدلانی اصفهانی، شیخ ابوالقاسم عبدالواحد

قرن: ۶

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۶۰۵- ۵۱۴ ق)، مسند و محدث. در اصفهان به دنیا آمد. از پدرش و جعفر بن عبدالواحد ثقفی و فاطمه جوزدانیه و اسماعیل اخشید و ابن ابی ذر صالحانی حدیث شنید و نیز در محضر عبدالواحد دشنج حدیث استماع کرد. دو حافظ: شیخ ضیاء و ابن خلیل، و بسیاری دیگر از وی حدیث شنیدند. شیخ شمس‌الدین عبدالرحمان و کمال عبدالرحیم و احمد بن ابی‌لخیر و احمد بن شیبان و فخرالدین ابن البخاری از او اجازه‌ی روایت داشتند. وی در اصفهان درگذشت.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: سیر النبلاء (۴۳۶- ۴۳۵ / ۲۱)، شذرات الذهب (۱۷- ۱۶ / ۵)، العبر (۱۳۹ / ۳).

صیرفی اصفهانی سمسار، ابوالفرج سعید

قرن: ۶

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(ح ۵۳۲- ۴۴۰ ق)، عالم و محدث. چون شغلش واسطگی و دلالی در آب و زمین بود به سمسار عقار معروف شد. او خواهرزاده

محمد بن احمد خلال محدث است. از احمد بن محمد بن نعمان صائغ «مسند» عدنی و از عبدالواحد بن احمد معلم «مسند» احمد بن منیع و از سبط بحروه «مسند» ابی‌علی را استماع کرد. او از ابن‌نعمان و منصور بن حسین تانی و احمد بن فضل باطرقانی و ابونصر ابراهیم بن محمد کسائی و احمد بن محمد بن هاموشه و ابومسلم محمد بن علی بن مهر بزد و سعید عیار و بنی‌منده و دیگران حدیث شنید. سلفی و ابن‌عساکر و ابوموسی و سمعانی و محمود بن احمد ثقفی و محفوظ بن احمد ثقفی و ابوالمجد زاهر بن احمد و عائشه بنت معمر و عین‌الشمس بنت سلیم و زلیخا بنت ابوحفص غضائری و دیگران از وی حدیث شنیدند. سمعانی از و به عنوان شیخی صالح و سیری‌ناپذیر در اخذ روایت یاد کرده است.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام بوفیات الاعلام (۱ / ۳۵۴)، سر النبلاء (۶۲۳ - ۱۹ / ۶۲۲)، شذرات الذهب (۴ / ۹۹)، العبر (۲ / ۴۴۲).

صیرفی نیشابوری، ابوسعید محمد

قرن: ۵

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۴۲۱ ق)، محدث. معروف به ابن ابی‌عمرو نیشابوری. از پدرش و ابوعبدالله محمد بن یعقوب شیانی و یحیی بن منصور قاضی و ابوحامد احمد بن محمد بن شعیب و دیگران حدیث شنید، اما عمده استفاده‌ی وی از پدرش ابوعمر و بود. ابوعمر و تا فرزندش محمد در محضر حاضر نمی‌شد حدیث نمی‌گفت و اگر قسمتی را در غیبت او بیان کرده بود اعاده می‌کرد. ابوبکر بیهقی و خطیب و ابوصالح موذن و ابواسماعیل عبدالله بن محمد هروی و طاهر بن محمد شحامی و ابوالقاسم بن منده و قاسم بن فضل ثقفی و مکی بن علان کرجی و احمد بن سهل سراج و ابن‌شیرویه و عده‌ای دیگر از وی حدیث روایت کردند.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام بوفیات الاعلام (۱ / ۲۸۴) سیر النبلاء (۱۷ / ۳۵۰)، شذرات الذهب (۳ / ۲۲۰)، العبر (۲ / ۲۴۵).

صیرفی نیشابوری، شیخ رئیس، ابوبکر یعقوب

قرن: ۵

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۴۶۶ ق)، مسند و محدث. از ابومحمد مخلدی و ابوحسین خفاف و ابونعیم احمد بن محمد بن ابراهیم ازهری و ابوعبدالله حاکم نیشابوری حدیث شنید. محمد بن فضل فراوی و زاهر بن طاهر و برادرش، وجیه بن طاهر شحامی، و اسماعیل بن ابی‌صالح موذن و هبه الحرمان ابن‌قشیری و دیگران از وی حدیث روایت کرده‌اند.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام بوفیات الاعلام (۱ / ۳۰۹)، سیر النبلاء (۲۴۶ - ۱۸ / ۲۴۵)، شذرات الذهب (۳ / ۳۲۵)، العبر (۲ / ۳۲۱).

صیمری، ابوعبدالله حسین

قرن: ۵

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۴۳۶-۳۵۱ ق)، محدث، قاضی و فقیه حنفی. اصلش از صیمر خوزستان و شیخ حنفیه در بغداد بود. مدتی قضاوت مدائن و در پایان قضاوت کرخ را بر عهده داشت. از ابن شاهین و هلال بن محمد و ابوبکر مفید جرجرائی و ابوالفضل زهری و ابوبکر بن شاذان و ابوحفص کتانی و ابو عبدالله مرزبانی و عیسی بن علی بن عیسی وزیر حدیث روایت کرده است. خطیب بغدادی و عبدالعزیز کتانی و قاضی ابو عبدالله دامغانی و بسیاری دیگر از وی روایات کرده‌اند. صیمری در بغداد در گذشت و در منزلش در درب زرادین به خاک سپرده شد. از آثارش: «اخبار ابي حنيفة و اصحابه»، که کتابی حجیم است؛ شرح «مختصر الطحاوی»، در فروع حنفیه، در چندین مجلد.

بر گرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۲۶۷ / ۲)، انساب سمعانی (۵۷۶ / ۳)، تاریخ بغداد (۷-۷۸ / ۸)، سیر النبلاء (۶۱۶-۶۱۵ / ۱۷)، شذرات الذهب (۲۵۶ / ۳)، العبر (۲۷۲ / ۲)، الکامل (۸ / ۴۱)، کشف الظنون (۱۸۳۷، ۱۶۱۸)، معجم البلدان (۴۹۹ / ۳)، معجم المؤلفین (۳۵ / ۴)، النجوم الزاهره (۴۰ / ۵)، هدیه العارفین (۳۰۹ / ۱).

صیمری، نصیرالدین حسین

قرن: ۱۰

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۹۳۳ ق)، عالم امامی، محدث، فقیه و زاهد. اخلاقی پسندیده داشت و بسیار اهل عبادت بود و بر مستحبات مواظبت می نمود بطوری که او را مستجاب الدعوه می دانستند. نزد پدرش فقه آموخت و از محقق کرکی با اجازه حدیث روایت می کرد. شیخ یونس مفتی اصفهان و شیخ یحیی بن حسین از شاگردان وی می باشند. در سنی متجاوز از هشتاد در قریه سلماباد در گذشت و ر همان جا دفن شد. از آثارش: «الایقاعات فی العقود و الایقاعات»، «محاسن الکلمات فی معرفه النیات»، «المنسک الکبیر» یا «النسک الکبیر» یا «مناسک کبیر» یا «مناسک الحج» که شامل فواید بسیاری است؛ «الاسئله الصیمریه»، مسائلی که برای محقق کرکی فرستاده و جواب گرفته است؛ «جواز الحکومه الشرعیه».

بر گرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: اعیان الشیعه (۱۷۵-۱۷۴ / ۶)، ایضاح المکنون (۴۴۰، ۱۴۱ / ۲)، الذریعه (۱۲۸-۱۲۷ / ۲۰، ۲۴۳، ۲۰۴ / ۵، ۵۰۸، ۸۹ / ۲)، روضات الجنات (۱۶۱ / ۷)، ریاض العلماء (۱۸۰-۱۷۸ / ۲)، ریحانه (۴۸۳ / ۳)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۶۶ / ۱۰)، فوائد الرضویه (۱۶۱)، لغت نامه (ذیل / حسین)، معجم المؤلفین (۶۳ / ۴).

ضحاک شبانی، ابوبکر احمد

قرن: ۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۲۸۷-۲۰۶ ق)، حافظ، محدث، فقیه و قاضی. معروف به ابن ابی عاصم. ظاهری مذهب بود و قیاس به کار نمی برد. وی از مشاهیر

محدثین بود که به دنبال حدیث در کوفه و بصره و بغداد و دمشق و مصر حجاز از محدثین بسیاری چون جد مادری اش، موسی بن اسماعیل، و ابوولید طیالسی و ابو عمر حوضی و شیبان بن فرخ و ابراهیم بن محمد شافعی و دیگران حدیث شنید. دخترش ام‌ضحاک عاتکه و قاضی ابواحمد عسال و عبدالرحمان بن محمد بن سیاه و احمد بن محمد بن عاصم و احمد بن بندار و ابو عبدالله محمد کسائی از وی حدیث روایت کرده‌اند. ابن ابی عاصم پس از وفات صالح بن احمد بن حنبل به مدت شانزده سال، از ۲۸۲-۲۶۹ ق، در اصفهان قضاوت می‌کرد. حدود سیصد تصنیف او، در فتنه‌ی صاحب الزنج، در بصره به یغما رفت و او از حفظ، پنجاه هزار حدیث را بازنوشت. آثار به جا مانده از او: «الذیات»، که در قاهره چاپ شده؛ «المسند الکبیر»، شامل پنجاه هزار حدیث؛ «الآحاد و المثانی»، شامل بیست هزار حدیث؛ «السنه»؛ «الاولی» [۱].

(ع. بخش ۱) ابوبکر احمد بن محمد بن عمر شیبانی (ف. ۲۸۷ ه. ق.). وی ۱۶ سال منصب قضای اصفهان داشت و کتب او در فتنه زنج به بصره از میان رفت، ولی مقدار ۵۰۰۰۰ حدیث از حافظه خود نوشت. ضحاک مذهب ظاهری داشت و قیاس را منکر بود. برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: [۱] الاعلام (۱۸۲-۱۸ / ۱)، انساب سمعانی (۴۸۶ / ۳)، تذکره القبوره (۳۹۲-۳۹۱)، الجرح و التعديل (ج ۱ ق ۶۷ / ۱)، ریحانه (۴ / ۷)، سیر النبلاء (۴۳۹-۱۳ / ۴۳۰)، شذرات الذهب (۱۹۶-۲ / ۱۹۵)، العبر (۴۱۴-۱ / ۴۱۳)، الکنی و الالقاب (۴۳۵ / ۲)، لغت‌نامه (ذیل / احمد)، معجم المؤلفین (۲ / ۳۶)، النجوم الزاهره (۳ / ۱۳۷)، الوافی بالوفیات (۷ / ۲۶۹-۲۷۰).

طالقانی، ابوالخیر، احمد

قرن: ۶

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۵۹۰-۵۱۲ ق)، قاری، محدث، واعظ و فقیه شافعی. در قزوین متولد شد. در هفت سالگی قرآن را حفظ کرد. از ملک‌داد عمرکی و محمد بن یحیی نیشابوری و ابو عبدالله فراوی و عبدالغافر فارسی و عبدالجبار خواری و زاهر شحامی و ابن قشیری و ابن بطی در قزوین و نیشابور و بغداد فقه و حدیث آموخت. مدتی ساکن بغداد بود و در نظامیه و جامع قصر تدریس می‌کرد. موفق‌الدین عبداللطیف و ابن القرشی و رافعی از شاگردان وی بودند. با ابن جوزی و واعظ مشهور، به نوبت، هر کدام یک روز، مجلس وعظ منعقد می‌نمودند. خلیفه وقت در مجلس موعظه حاضر و پس پرده می‌نشست و جمع زیادی از مردم در مجلسش ازدحام می‌کردند. روز عاشورایی بر منبر بود، مردم از وی خواستند که بر یزید لعن کند و او امتناع ورزید، لذا مطرود آنان گشت و به قزوین بازگشت و در همان جا درگذشت. وی تصنیفات مختصر و مفصل بسیاری در تفسیر و حدیث و فقه دارد. از آثار وی: «التیان فی مسائل القران»، ردی بر حلولیه و جهیمیه؛ «خصائص السواک»، که در «معجم المؤلفین» «خصائص السؤال» آمده است؛ «حظائر القدس». برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۹۳/۱)، ریحانه (۹۳/۷)، سیر النبلاء (۱۹۳-۲۱ / ۱۹۰)، کشف الظنون (۷۰۵، ۳۴۱)، لغت‌نامه (ذیل / احمد)، المستفاد من ذیل تاریخ بغداد (۴۸-۴۶ / ۱۹)، معجم المؤلفین (۱۶۸-۱ / ۱۶۷)، نامه‌ی دانشوران (۳۰۳-۸ / ۲۸۷)، هدیه العارفین (۸۸/۱).

طالقانی، نظر علی

قرن: ۱۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۱۳۰۶ - ۱۲۴۰ ق)، فقیه اصولی، متکلم، حکیم، حافظ، محدث و واعظ. او از شاگردان صاحب «جواهر» و شیخ انصاری بود. پس از تکمیل مبانی علمی در نجف به تهران آمد و در مدرسه‌ی مروی مقیم گشت و به تدریس و تألیف پرداخت و به مواعظ منبری اشتغال ورزید. او در کلام و فروع و اصول ماهر و در معقول و منقول صاحب نظر بود. در مشهد رضوی درگذشت و در جوار امام رضا (ع) دفن شد. از وی آثار سودمندی به عربی و فارسی باقی است که از آن جمله: «کاشف الاسرار»؛ حاشیه بر «رسائل» شیخ انصاری؛ «مناط الاحکام»، مشتمل بر دو فن: فنی در فروع و ظواهر و فنی در بواطن و سرائر؛ رساله در «حجیت خبر واحد»؛ رساله در «اشترط الحس فی قبول الشهاده»؛ «اجتماع الامر و النهی»؛ «طراز المصائب»، در مقتل؛ رساله‌ای در «فنا». [۱]

ملا نظر علی طالقانی عالمی فاضل و فقیهی کامل و حکیمی متکلم و اصولی متبحر و محقق مدقق و عابدی زاهد و واعظی ناصح و حافظ قرآن. مقیم تهران در عصر ناصرالدین شاه قاجار و مدرس مدرسه مروی و مایه فخر اسلامیان و حاوی فروع و اصول و جامع معقول و منقول از اکابر علماء امامیه و از تلامذه صاحب جواهر و بعد از وی از شاگردان شیخنا الانصاری قدس الله اسرارهم بوده است.

وی بعد از تکمیلات مبانی علمی به تهران آمده و در مدرسه مروی اقامت و به تدریس و تألیف کتب مفید پرداخته تا در سال ۱۳۰۶ ق که در مشهد رضوی از دنیا رفته و در جوار حضرت رضا علیه الصلوٰه والسلام مدفون گردیده است.

از تألیفات ارزنده ایشان کتب زیر است ۱- اجتماع الامر والنهی ۲- اشترط الحس فی قبول الشهاده ۳- حاشیه بر رسائل شیخ انصاری ۴- حجیه الخبر الواحد ۵- رساله‌ای در فنا ۶- کاشف الاسرار که مکرر بطبع رسیده است ۷- مناط الاحکام.

مرحوم آیه الله حاج میرزا هادی خراسانی که از علماء مجاورین کربلاء معلی بوده در کتاب (کرامات و معجزات) خود می‌نویسد که مرحوم حاج ملا نظر علی طالقانی در هنگامی که در مدرسه خان مروی اقامت و اشتغال به تدریس داشتند وقتی چنان در مضیقه مالی قرار می‌گیرد که حتی چند روزی گرسنه مانده و چیزی که سد جوع و گرسنگی او را نماید به وی نمی‌رسد.

پس شبی با خود فکر می‌کند که صبر کردن با این فقر و پریشانی و عسرت کاری بس مشکل و به حدیث نبوی (کاد ان یکون کفرا) چه کنم نامه‌ئی به آیه الله حاج ملا علی کنی مجتهد بزرگ و زعیم اعظم روحانیت تهران بنویسم و از حال خود اطلاع دهم مناعت طبع او وی را منع نموده و می‌گوید او هم نوع تو است نباید آبرو را نزد هم نوع خود ریخت.

نامه‌ای به شاه وقت بنویسم باز عقل و تقوای او نهی نموده و می‌گوید تو که آخوند درباری نیستی می‌خواهی حیثیت و ارزش روحانی خود را از دست بدهی و خود را در اختیار دولت و حکومت بگذاری نامه‌ای برای حضرت علی (ع) بنویسم باز با خود می‌گوید از حضرت علی (ع) باید علم و معرفت و تقوا و سعادت خواست نه دنیا زیرا خود آن بزرگوار دنیا را سه طلاقه نمود و وقتی برادرش حضرت عقیل چیزی زیاده‌تر از جیره و حق خود طلبید دستش را با آهن گرم داغ کرد.

بالاخره پس از مدتی فکر می‌گوید هیچ بهتر از این نیست که نامه‌ای برای خدا بنویسم که همه جا حاضر و شاهد و قادر برای رفع حوائج بدون منت می‌باشد. پس نامه‌ای به این مضمون می‌نویسد از بنده گنهکار نظر علی طالقانی به پیشگاه حضرت باری تعالی جلت عظمته.

نامه‌ی طالقانی به خدا

بسم الله الرحمن الرحيم

پس از تقدیم حمد و سپاس و درود فراوان بر حضرت رسالت و خاندان طاهرين او معروض می‌گردد این بنده مبتلا به فقر و پریشانی گشته و در کمال مضیقه قرار گرفته‌ام و حوائج و نیازمندیهای ضروریم از این قرار است.

- ۱- منزل شخصی آبرومند اعیانی با تمام لوازم و مایحتاج آن.
 - ۲- همسر جوان زیبا و قشنگی که در تهران کم‌نظیر باشد.
 - ۳- یک نوکر زرنگ و یک کلفت و آشپز خوب و امین.
 - ۴- یک کالسکه عالی و راننده آن برای رفت و آمد.
 - ۵- یک ده شش دانگی که تامین مخارج و معاشم را نماید.
 - ۶- یک باغ زیبا در شمیران که در فصل تابستان در آنجا بسر برم.
 - ۷- فلان مقدار پول نقد که قروض خود را ادا و آبروی خویش را حفظ نمایم
- آدرس - مدرسه خان مروی دست چپ حیاط کوچک طبقه فوقانی.
حجره دوم نظرعلی طالقانی

پس نامه را در هنگام سحر برداشته و می‌برد لای درب مسجد شاه که در نزدیکی مدرسه مروی می‌باشد می‌گذارد.

و متوکلا علی الله برگشته و بعد از انجام وظائف دینی خود در حجره به روی خود بسته و می‌خواهد اتفاقاً همان روز ناصرالدین شاه به عزم شکار از تهران خارج شده و به سوی شکارگاه سلطنتی که در قسمت شرقی تهران و بالای قریه (مسگر آباد) واقع است می‌رود که ناگاه باد تندی وزیده و طوفانی برخاسته و مانع حرکت کالسکه شاه می‌شود پس شاه دستور توقف می‌دهد تا باد ساکت و گرد و غبار نشست و بتواند به مسیر خود ادامه دهد که گرده‌بادی رسیده به کالسکه شاه می‌خورد پس شاه چشم خود را بسته که خاک در او نرود احساس می‌کند چیزی روی دامن او گذارده شده فوراً دست فزاید آن را می‌گیرد و می‌بیند که نامه‌ای می‌باشد. پس باد ایستاده و گرد و غبار نشست شاه نامه را مطالعه می‌کند و می‌بیند که کسی برای خدا نوشته است فوراً شکر خدا نموده و فرمان برگشت به شهر داده و یکسره به منزل رئیس‌الوزراء وقت آمده و دستور احضار وزرا را می‌دهد.

وزرا در حالی که همگی ناراحت از انصراف شاه از شکار رفتن بودند به سرعت شرفیاب شده و تعجب می‌کردند که چرا شاه از رفتن شکار منصرف و به شهر برگشته‌اند پس چون همگی حاضر شدند شاه گفت بحمدالله به شکارگاه نرسیده به صید خود رسیدیم و به بهتر از آنچه می‌خواستیم از شکار عایدمان گردد به فضل پروردگار بزرگ نائل شدیم.

پس نامه را از جیب بغل خود درآورده و جریان وزیدن باد تند و آوردن نامه را توضیح می‌دهد و می‌گوید ندانم بچه زبان و بیانی شکر و حمد خدا را بجا آوردم که بنده شرمنده خود ناصر را لایق دید و نامه بنده محتاج خود را به او رسانید تا رفع حوائج و نیازمندیهای او را بنماید.

پس (آجودان) و پیشکار مخصوص خود را با کالسکه سلطنتی به آدرس مزبور به در مدرسه مروی فرستاده و آقای حاج ملا نظر علی طالقانی را می‌طلبد.

تمام طلبه‌ها تعجب نموده و خود شیخ به وحشت افتاده که شاه مرا برای چه می‌خواهد آیا کسی از طلبکاران شکایت مرا بشاه نموده است وقتی این تشریفات مخصوص را می‌بیند قدری تسکین او می‌شود تا بحضور شاه رسیده و در کنار مبل شاه جائی قبلاً آماده شده بود به امر شاه می‌نشیند.

پس شاه می‌گوید اسم شما چیست می‌گوید.

- نظر علی.

- اهل کجائی.

- طالقان.

آیا نامه‌ای برای کسی و جائی نوشته‌ای بعد از مدتی می‌گوید آری برای خدا دیشب نامه‌ای نوشتم نامه‌ات را کجا گذاردی

می گوید سحر گاه لای درب مسجد شاه گذارده‌ام.

پس شاه‌نامه را درآورده می گوید آیا این است نامه تو می گوید آری پس باز شکر خدا نموده و به وزرا می گوید کیست که در رفع حوائج ایشان شرکت نماید.

پس یک یک از حوائج مرقومه در نامه را می خواند.

۱- منزل شخصی خود شاه دستور می دهد یکی از منازل سلطنتی را با لوازم و آنچه در آنست بنام وی ثبت و مقرر نمایند.

۲- همسر جوان زیبا- یکی از وزراء عرض می کند قبله گاهها با کسب اجازه از حضور اعلیحضرت این بنده دختری با این صفات دارم به ایشان تزویج نمودم.

۳- یک نوکر و یک کلفت یکی دیگر از وزراء معروض می دارم این دو را هم من تقبل نمودم.

۴- یک کالسکه... سومی می گوید این را هم من تقبل نمودم.

۵- یک ده شش دانگی... نخست وزیر می گوید اعلیحضرتا فلان قریه را که در شهریار دارم تقدیم شیخ نمودم.

۶- یک باغ زیبا... یکی از وزراء بعرض می رساند باغی در شمیران دارم اهداء نمودم.

۷- فلان مقدار پول نقد... خود شاه فوراً پرداخته و خلاصه آشیخ را که تا یک ساعت قبل فاقد همه چی بود دارای همه چیز می کند و مستقیماً از آنجا به منزل عالی سلطنتی می برند و دختر آن وزیر را هم ازدواج می کند و غیر از او چند عیال دیگر اختیار می نماید و لکن از هیچ کدام فرزندی نصیبش نمی شود تا در سال ۱۳۰۶ ق در مشهد رضوی از دنیا می رود.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: [۱] الذریعه (۲۷۸ / ۲۲، ۲۳۴ / ۱۷، ۱۵۹ / ۱۵، ۶۲ / ۱۶، ۲۶۹ / ۱)، علماء معاصرین (۲۸-۲۷)، گنجینه‌ی دانشمندان (۱۷-۱۳ / ۶)، المآثر و الآثار (۱۷۴)، مکارم الآثار (۱۱۲۹ / ۴).

طامذی اصفهانی، ابو محمد عبدالله

قرن: ۶

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۵۶۳ ق)، محدث و زاهد. وی اهل طامذ اصفهان بود. از ابونصر عبدالرحمان بن محمد سمسار حدیث شنید، آن گاه در طلب حدیث به مسافرت پرداخت و در بصره از جعفر بن محمد بن فضل عبادانی و در بغداد از طراد بن محمد زینبی و ابن طلحه نعالی و دیگران استماع حدیث کرد.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: سیر النبلاء (۴۷۵-۴۷۳ / ۲۰)، شذرات الذهب (۲۰۸ / ۴)، العبر (۴۰ / ۳)، النجوم الزاهره (۳۶۰ / ۵).

طاووس یمانی، ابو عبدالرحمان طاووس

قرن: ۲

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۱۰۶-۳۳ ق)، مفسر، قاری، فقیه، محدث، زاهد و صوفی. اصلش ایرانی است، در یمن به دنیا آمد. ابن جوزی اسم او را ذکوان و

لقب او را طاووس آورده و گوید از آنجا که او طاووس القراء بود به طاووس مشهور شد. او از بزرگان تابعین و از راویان ابن عباس و ابوهریره و فقیهی گرانمایه به شمار می‌آید. مجاهد و عمرو بن دینار از وی حدیث روایت کرده‌اند. در و عظم خلفا و سلاطین بسیار بی‌باک بود. ابن عیینه گوید: سه تن، از سلاطین به دور بودند: ابوذر، طاووس و ثوری. گفته‌اند که او چهل مرتبه حج کرد و چهل سال نماز صبح را با وضوی نماز عشاء خواند. شیخ طوسی او را از جمله اصحاب امام سجاد (ع) ذکر کرده، زیرا که وی راوی بعضی از ادعیه آن حضرت است. ابن قتیبه در «المعارف» به تشیع وی تصریح کرده و صاحب «روضات الجنات» او را در عداد فقهای شیعه شمرده، اما محدث نوری در «مستدرک الوسائل» آن را رد کرده و گوید که از هیچ یک از علما مطلبی دال بر شیعه بودن وی نقل نشده است. طاووس در مراسم حج، روز ترویبه، درگذشت.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۳ / ۳۲۲)، اعیان الشیعه (۷ / ۳۹۵-۳۹۶)، التاریخ الکبیر (ج ۲ ق ۳۶۵ / ۲)، تهذیب التهذیب (۱۰- ۹ / ۵)، الجرح و التعذیل (ج ۲ ق ۵۰۱- ۵۰۰ / ۱)، حلیه الاولیاء (۲۳- ۳ / ۴)، رجال طوسی (۹۴)، روضات الجنات (۱۳۹- ۱۳۶ / ۴)، ریحانه (۲۳- ۲۱ / ۴)، سیر النبلاء (۴۹- ۳۸ / ۵)، شذرات الذهب (۱۳۴- ۱۳۳ / ۱)، طبقات ابن سعد (۷۰- ۶۶ / ۶)، العبر (۹۹ / ۱)، الکنی و الالقاب (۴۴۱- ۴۳۹ / ۲)، لغت‌نامه (ذیل / طاووس)، المعارف (۲۶۸)، النجوم الزاهره (۳۳۱ / ۱)، وفيات الاعیان (۵۱۱- ۵۰۹ / ۲).

طاووسی قزوینی، رکن‌الدین، ابوالفضل عراقی

قرن: ۶

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۶۰۰ ق)، متکلم. در جدل و مناظره دستی توانا داشت. وی صاحب طریقه‌ای مشهور در جدل می‌باشد. در علم خلاف ماهر بود و آن را از استادش شیخ رضی‌الدین نیشابوری حنفی، صاحب طریقه‌ای در خلاف، فراگرفت و سه کتاب «مبسوط» و «متوسط» و «مختصر» در این علم دارد. دانش‌پژوهان از دور و نزدیک بر گردش، در همدان، جمع شدند. حاجب جمال‌الدین، در همدان، مدرسه‌ای به نام حاجبیه برای وی بنا کرد تا شاگردان وی در آن به تحصیل بپردازند. قاضی نجم‌الدین ابن‌راجح از شاگردان بنام وی است. او در همدان درگذشت. ابن‌خلکان گوید که در قزوین گروهی به نام طاووسی وجود دارد که خودشان را از نسل طاووس بن کیسان می‌دانند، و احتمال دارد که رکن‌الدین ابوالفضل عراقی نیز از آنان باشد.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام بوفیات الاعلام (۲ / ۴۰۵)، سیر النبلاء (۳۵۳ / ۲۱)، شذرات الذهب (۳۴۷- ۳۴۶ / ۴)، العبر (۱۳۰- ۱۲۹ / ۳)، وفيات الاعیان (۲۵۹- ۲۵۸ / ۳).

طائی همدانی، ابوالفتوح محمد

قرن: ۶

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۵۵۵- ۴۷۵ ق)، حافظ، محدث و واعظ. در همدان به دنیا آمد. در خراسان و عراق و جبال از فید بن عبدالرحمان شعرانی و عبدالرحمان بن حمد دونی و ظریف بن محمد نیشابوری و ادیب محمد بن ابی‌العباس ابیوردی و اسماعیل بن حسن سنجستی

فرائضی و عبدالغافرین بن محمد شیروی و علامه ابوالمحاسن رویانی و ابوالقاسم بن بیان رزاز و شیرویه دیلمی و ابن طاهر مقدسی و ابومحمد حسین بن مسعود بغوی و تاج الاسلام ابوبکر سمعانی حدیث شنید و نزد محیی السنه بغوی و تاج الاسلام سمعانی فقه آموخت. محمد بن عبدالله بن بناء صوفی و ابو عبدالله حسین بن زبیدی و برادرش، حسن، و گروهی در بغداد از وی حدیث شنیدند. وی در همدان در گذشت. اثر وی کتاب معروف «الاربعون حدیثا» یا «الاربعون فی ارشاد السائرین الی منازل الیقین» یا «الاربعون الطائیه». که چهل حدیث از چهل شیخ و استاد و هر یک از احادیث از یکی از صحابه پیامبر (ص) است. برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام بوفیات الاعلام (۲ / ۳۷۴). سیر النبلاء (۳۶۲-۳۶۰ / ۲۰). شذرات الذهب (۴ / ۱۷۵). العبر (۳ / ۲۵). کشف الظنون (۵۶). معجم المؤلفین (۱۸ / ۲۵۱). النجوم الزاهره (۵ / ۳۱۸). الوافی بالوفیات (۱ / ۱۴۴). هدیه العارفین (۲ / ۹۳).

طباطبا

قرن: ۱۶

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

لقب جناب ابراهیم بن اسماعیل بن ابراهیم عمر بن حسن بن حسن بن علی بن ابیطالب علیهم السلام است. وی از بزرگان سادات و محدثین می‌باشد. در علت شهرت او به طباطبا مطالبی گفته است که مقام گنجایش ذکر آن را ندارد. وی جد سادات طباطبائی می‌باشد که از سلاسل معروف سادات، و به کثرت نسل مشورند. برگرفته از کتاب: دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد دوم)

طباطبایی بروجردی، حسین

قرن: ۱۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

در روزهای پایانی صفر ۱۲۹۲ ق. خانه حجة الاسلام حاج سید علی بن سید احمد طباطبایی با تولد نوزادی که ((حسین)) نام گرفت. غرق در ذکر و سپاس پروردگار شد.

سید حسین اندک اندک بالید، جامع المقدمات، سیوطی، منطق و گلستان سعدی را در مکتب آموخت و سپس در مدرسه نوربخش به تکمیل اندوخته‌ها و تهذیب نفس پرداخت. نحو، صرف، بدیع، عروض، منطق، فقه و اصول بخشی از دستاورد سالهای مدرسه نور بخش شمرده می‌شد. سالهایی که سید حسین سخت کوشید و در پناه عنایتهای ویژه الهی به پیشرفتی چشمگیر دست یافت.

آنگاه عزم اصفهان سپاهان کرد و پس از جلب رضایت پدر سمت آن سرزمین دانش خیز به راه افتاد. آقا نوح الدین، پسر عمو سید حسین، در مدرسه صدر روزگار می‌گذراند؛ دانشجوی سخت کوش بروجرد یکسره نزد پسر عمویش شتافت و در حجره او اقامت گزید. رابطه پسر عموهای بروجردی بسیار نیک بود. آقا نوح الدین در روزهای آغازین به سید حسین گفت: اگر می‌خواهی در دانش اندوزی و تدریس کامروا شوی باید در محافل علمی سخن بگویی و در درس اشکال کنی و گرنه تا پایان عمر چون من گمنام می‌مانی.

زیر باران

سید حسین نخست در درس استاد گرانقدر آقا سید محمد باقر درجه ای شرکت جست .

دانشور درجه ای ، که نورالهی در دیدگان داشت ، بزودی گوهر یگانه بروجرد را باز شناخت ، او را به خود نزدیک کرد و از عنایات ویژه خویش برخوردار ساخت . حضرت آیه الله ملا- محمد کاشی ، مجتهد وارسته میزبان ابوالمعانی کلباسی ، دانشور گرانمایه سید محمد تقی مدرس و حکیم برجسته میرزا جهانگیر قشقایی از دیگر استادان ستاره تابناک بروجرد شمرده می شدند . استادان گرانپایه ای که هر یک به گونه ای سید حسین را از عنایت خویش بهره مند ساختند و در شکل گیری شخصیت گوهر گرانبهای خاندان طباطبائی دخالت داشتند . سید دانش پژوهان بروجردی در بامداد یکی از روزهای ربیع الاول ۱۳۱۴ سرمست از باده دانش و حکمتی که استادان نامور حوزه سپاهان در کام روانش می ریختند، در برابر حجره اش نشسته بود که پیکی نامه پدر را به وی سپرد .

هر چند نامه پدر سید حسین را در شادی فرو برد ولی این سرور دیری نپایید زیرا پدر او را به وطن فرا خوانده بود . ستاره بروجرد با این اندیشه که شاید پدر می خواهد او را به نجف گسیل دارد رنج سفر و بریدن از درس را به جان خرید و به زادگاهش برگشت ولی پدر اندیشه ای دیگر در سر داشت . او با پای فشاری بر خواسته خویش مقدمات ازدواج فرزند را فراهم آورد . بدین ترتیب دانشجوی جوان بروجردی در ۲۲ سالگی ازدواج کرد . دو یا سه ماه در زادگاهش ماند و سپس با خانواده سمت اصفهان رهسپار شد .

نامه سرنوشت

۱۳۱۹ ق . برای گوهر یگانه بروجرد سال تحول بود . نامه پدر به دستش رسید و او را آماده سفر ساخت . پدر چنان نوشته بود که می خواهد وی را به نجف گسیل دارد . بنابراین پس از نه سال زندگی سراسر تلاش و پژوهش در اصفهان به زادگاهش بازگشت . اندکی در آن سامان توقف کرد و سپس همراه برادر کوچکش ، سید اسماعیل ، رهسپار نجف شد .

برادران بروجردی در ۱۳۲۰ به حریم پاک امیر مومنان علیه السلام گام نهادند . سید حسین ، که ۲۸ سال داشت و مجتهدی جوان شمرده می شد، به درس حضرت آیه الله العظمی محمد کاظم خراسانی شتافت و خود را در برابر تابش مستقیم آفتاب دانش آن مرجع وارسته جای داد . بزودی نظرهای بجا و قابل تامل دانشو تازه وارد توجه استاد بزرگ حوزه نجف را جلب کرد و میان آنها پیوندی ناگسستنی پدید آورد . به گونه ای که اگر پس از درس آخوند خراسانی ، سخنی بر زبان نمی آورد، استاد وی را مخاطب قرار می داد و می فرمود: آقا نظری ندارید؟

اندک اندک ارج سید حسین بر شاگردان محفل آخوند نیز آشکار شد . آنها از او خواستند تا پس از خروج استاد از محفل ، درس وی را با شرح و توضیح فرونتر بازگو کند . بدین ترتیب یکی از برنامه های مجتهد بروجردی تقریر درس استاد شد .

آن بزرگمرد هشت سال در حریم حضرت علی علیه السلام اقامت گزید . علاوه بر آخوند خراسانی از بزرگانی چون حضرات آیات شیخ الشریعه اصفهانی و سید محمد کاظم یزدی بهره کافی برد ، گروهی از دانشجویان را از درس فصول (در علم اصول) خویش کامروا ساخت ، سرانجام در اواخر ۱۳۲۸ به اصرار پدر راه بروجرد پیش گرفت و در ۱۳۲۹ با استقبال پرشور مردم به زادگاهش گام نهاد .

او بر آن بود که پس از اقامتی کوتاه در وطن دیگر بار سمت نجف بال گشاید و به آستان مقدس علوی پناهنده شود . ولی بیماری و مرگ پدر سفرش را به تأخیر انداخت . در این سوگ نامه صاحب کفایه الاصول سبب تسلاهی خاطرش شد . آخوند خراسانی ضمن تسلیت وفات حاج سید علی از اشتیاق وافر خویش برای دیدار مجتهد بروجرد پرده برداشته بود .

این نامه مهرآمیز سید دانشوران بروجرد را بر آن داشت که امور خانواده را سامان دهد و به نجف شتابد . چند ماه بعد همه چیز برای

سفر آماده بود که خبر رحلت استاد گرانقدرش وی را در اندوه فرو برد. آن بزرگمرد پیوسته می گفت: مرگ دو پدر در مدت کوتاه کمتر از ۶ ماه بسیار بر من سنگین و ناگوار بود.

خبر مرگ استاد اشتیاق سفر را در وجودش میراند. زندگی در نجف بی حضور استاد خراسانی برایش دشوار بود. پس اندیشه هجرت از سر بردن کرد و در بروجرد بساط تدریس و ارشاد مردم گسترده اندک اندک مؤمنان شهر ارج ستاره خاندان طباطبایی دانستند و زمام امور معنوی خود را به وی سپردند. ارادت حضرت آیه الله حاج محمد رضا دزفولی به سید مجتهدان بروجرد بر شهرت و اعتبارش افزود. پس از رحلت فقیه دزفولی انبوه مقلدانش به آن مجتهد وارسته رجوع کردند و مرجعیت آن بزرگمرد در منطقه گسترش یافت.

در برابر شب

در این سالها تبلیغ بهایی گری از سوی برخی از مسؤلان شهر و اهانت آشکار آنها مقدمات دینی مردم سرور مجتهدان بروجرد را در نگرانی فرو برد. او با تهران تماس گرفت، وضعیت نامطلوب برخی از ادارات را با پایتخت نشینان در میان نهاد، خواستار برکناری مسؤلان دین ستیز شد و چون بی اعتنایی سران دولت را مشاهده کرد معترضان شهر را ترک گفت.

پیروان پاکدل آن مرجع روشن بین در مسجاها گرد آمدند، سخنرانان بر منبرها جای گرفتند و همه یکصدا به حمایت از مرجع دلاور بروجرد پرداختند. مسؤلان شهر که توان رویارویی با مردم را در خویش نمی دیدند خواسته فقیه طباطبایی را اجابت کردند و آن راهبر توانا در میان ابراز احساسات پرشور مؤمنان به شهر بازگشت.

سفر سبز

از رخدادهای مهم دیگر این سالها وفات دخت گرانقدر مرجع پارسای بروجرد بود. استاد پس از این حادثه ناگوار راه خراسان پیش گرفت تا در پناه آفتاب توس دمی از رنج هستی بیاساید.

چون توقف آن فقیه فرزانه در مشهد به درازا کشید نمایندگان مردم بروجرد نزدش شتافتند و او را بدان دیار خواندند. دانشمند فروتن طباطبایی خواسته آنها را اجابت کرد، پس از سیزده ماه رهسپار زادگاهش شد و پس از توقفی کوتاه در قم و تهران در میان استقبال پر شور مؤمنان به بروجرد گام نهاد.

او سپس راه عراق پیش گرفت، مدتی در نجف ماند و با بزرگانی که به استقبالش شتافته بودند، دیدار کرد. آنگاه رهسپار حجاز شد، پس از به جای آوردن مراسم حج به عراق بازگشت، چندی در حریم امیر مؤمنان توقف کرد و سپس روانه ایران شد.

در بند دژخیم

همزمان با اوج گیری اعتراضهای مؤمنان علیه رضا خان و هجرت اعتراض آمیز روحانیان کشور به قم، سرور فقیهان بروجرد به مرز ایران گام نهاد. مزدوران دربار، که از پیوستن او به مهاجران و رساندن پیام مراجع نجف به معترضان می هراسیدند در مرز قصر شیرین وی را دستگیر کردند و به پایتخت بردند.

در تهران رضاخان به دیدارش شتافت. او که در پی یافتن فردی برای رویارویی با شیخ عبدالکریم حائری بود با سید مهربانی کرده، گفت: چیزی از من بخواه.

فقیه بروجردی اظهار بی نیازی کرد ولی در برابر پافشاری شاه ناگزیر لب گشاده، فرمود: وقتی در ارکان حرب بودم مقدار جیره غذایی سربازان را ناکافی دیدم، اگر می خواهید کاری کنید فرمان دهید جیره آنها فزونی یابد.

آنگاه در پاسخ رضا خان، که مسأله نادیده گرفتن جایگاه آیه الله العظمی حائری و پیروی دولتیان از مجتهد بروجردی را مطرح کرد، فرمود: خیر، شما با ایشان تماس بگیرید، من هم اگر کاری داشتم از طریق آن جناب با شما در میان می نهم.

آنگاه وی را به همراهی با روحانیت و عمل به دستورات الهی فرا خوانده، چون می دانست اجازه سفر به قم و بروجرد به او نمی

دهند، فرمود بر آنم به مشهد سفر کنم .

اندکی پس از خروج رضا خان تیمورتاش پنجاه هزار تومان نزد آن مرجع وارسته آورد. فقیه بروجردی از پذیرش هدیه درباره خودداری کرد و بامداد روز بعد راه خراسان پیش گرفت .

دیدار بزرگان

مدتی پس از بازگشت سید به زادگاهش ، ورود حاج آقا حسین قمی به تهران و پیشنهادهای وی به دولت بار دیگر آن رادمرد را به عرصه تلاشهای سیاسی آشکار کشاند. او که چون آیه الله العظمی قمی به لزوم پیروی از دستورات الهی می اندیشید بر آن شد سمت تهران رهسپار شود ولی بستگان ، وی را از این کار باز داشتند. فقیه روشن بین از رؤسای عشایر خواست با تهران تماس گرفته ، حمایت عشایر از پیشنهادهای حاج آقا حسین قمی را به پایتخت گزارش دهند. البته آن بزرگوار خود نیز به تهران تلگراف زد که ، اگر دولت سخن آیه الله قمی را نپذیرد به پایتخت خواهد رفت و مسؤولیت فرجام چنین اقدامی تنها به عهده دولت است . در سایه تلاشهای آن راهبر سخت کوش سرانجام دربار خواستهای حاج آقا حسین را پذیرفت و آن بزرگوار سمت عراق رهسپار شد. فقیه بروجردی در ملایر به دیدار آن دانشور برجسته شتافت و یک ساعت با وی گفتگو کرد.

هجرت

بیماری استاد فقیهان بروجرد را باید در شمار دیگر رخدادهای مهم سالهای زندگی آن مرجع وارسته در زادگاهش به شمار آورد. بیماری دشواری که سرانجام با عمل جراحی و استراحت هفتاد روزه در بیمارستان فیروزآبادی تهران مهار شد. چون او از بند بیماری رهایی یافت ، با دو پیشنهاد روبرو شد: از یک سو نمایندگان بروجردیان برای بازگرداندنش پیاپی به تهران می شتافتند و از سوی دیگر دانشوران ساکن قم او را به زندگی در حریم حضرت معصومه علیه السلام فرا می خواندند. استاد برای اقامت در قم با قرآن به رایزنی پرداخت . آیه سوره مؤنون چراغ سبز الهی به این نیت پاک بود. پس همراه دانشمندان قم راه آن دیار پیش گرفت و در میان استقبال مردم و بزرگان حوزه بدان سرزمین آسمانی گام نهاد. بدین ترتیب آفتاب رخشان فقاقت در چهاردهم محرم ۱۳۶۴ ق. از افق قم بر آمد و جهان را از نور دانش گرمای معنویت خود سرشار ساخت .

در تابش آفتاب توس

مدتی پس از اقامت در قم ستاره تابناک مرجعیت رهسپار توس شد تا در پناه خورشید ولایت جام وجودش را از امدادهای سبز پیشوای هشتم شیعه آکنده سازد. در این سفر دانشور وارسته حضرت آیه الله حاج شیخ علی اکبر نهاوندی جایگاه نماز خویش در مسجد گوهرشاد را به وی سپرد و از آن بزرگمرد خواست ، ماه مبارک رمضان در آن مکان نورانی اقامه جماعت کند. استاد بزرگ حوزه پس از ماه مبارک رمضان به قم شتافت و دیگر بار به وظایف سنگین خویش روی آورد.

مرجع موید

با رحلت مرجع بزرگوار حضرت آیه الله العظمی سید ابوالحسن اصفهانی مرجعیت گوهر یگانه بروجرد فراگیر شد و مؤمنان از هر سو به آن فقیه وارسته مراجعه کردند.

ناگفته پیداست که عنایات و تاءبیدات الهی در رویکرد عمومی به آن فقیه وارسته نقشی سبز داشت . خاطره ها و سخنان بر جای مانده از دانشوران آن روزگار نشان می دهد که آفتاب رخشان سلسله طباطبایی زیر باران پیوسته امدادها و عنایتیهای فرامادی قرار داشت . برای مثال حضرت آیه الله حاج شیخ علی اکبر نهاوندی ، که خود از بزرگان روحانیت شیعه بشمار می آمد، پس از وا نهادن مجراب خویش به مرجع بروجردی به نجف شتافت .

مرجع شیعیان جهان ، حضرت آیه الله العظمی سید ابوالحسن اصفهانی ، که از بیماری رنج می برد، جناب نهاوندی را ماءمور اقامه

جماعت کرد. شیخ نهاوندی دنباله این ماجرا را چنین بیان کرده است :

شب اولی که به جای ایشان برای خواندن نماز جماعت رفتم ، وقتی بر سجاده قرار گرفتم ، آوایی شنیدم که گفت ((عظمت ولدی عظمتک)) - فرزندم را بزرگ داشتی من نیز تو را بزرگ داشتم - برگشتم ، به همه سو نگاه کردم ، مردم در صفهای جماعت نشسته بودند، کسی جز من پیام غیبی را در نیافته بود.

علاوه بر گفتار دانشمند گرانمایه حضرت شیخ علی اکبر نهاوندی کردار آن مرجع وارسته بویژه در سالهای زندگی قم دلیل روشنی بر معنویت و همراهی پیوسته تایید الهی با فقیه فروتن بروجردی است . کرداری که شاگردانش از آن پرده برداشتند و برای همیشه در سینه تاریخ به یادگار نهادند:

۱- همسر یکی از دانشجویان باردار بود. هنگام زایمان او را نزد پزشکی به نام اسماعیل موسوی برد. پس از زایمان ، پزشک به پدر نوزاد گفت : این پسر را من نجات دادم ، اگر من نبودم می مرد، دوست دارم نامش را اسماعیل بگذاری .

دانشجوی جوان نیز نام کودک را اسماعیل نهاد ولی دریغ که نوزاد از نخستین روز تولد در بیماری و درد فرو رفت . تلاشهای شبانه روزی پدر و مادر و مراجعه به پزشکان گوناگون سودمند واقع نشد و کودک میان دنیا و برزخ سرگردان ماند. دانشجو، که دستش از همه جا کوتاه می نمود، نزد استاد وارسته حوزه حضرت آیه الله العظمی بروجردی سفره دل گشاد و گفت : آقا، خداوند نوزادی به من داده که از نخستین روز تولد تا کنون پیوسته بیمار است ، نمی دانم چه کنم :

استاد مهربان فرمود: نامش را عوش کنید خوب می شود.

دانشجو، که هرگز داستان سفارش پزشک و نامگذاری نوزاد را برای استاد نگفته بود، شگفت زده به خانه رفت ، نام کودک را ((امیر)) نهاد و او را برای همیشه از بیماری و رنج رهایی بخشید.

۲- دانشجویی دیگر داستان دلدادگی اش به استاد را چنین باز گفته است :

وقتی تازه به قم آمده بودم ، آقا برایم شهریه فرستاد. من نپذیرفتم و گفتم : زمینی در شمال دارم که در آمدش مرا کافی است . پس از چندی خشک سالی شمال را در بر گرفت . من برای گذران زندگی به قرص روی آوردم . چون میزان بدهی ها زیاد شد، ناگزیر فرشهای خانه را جمع کردم و یکی از بازاریان را به خانه بردم تا آن را بخرد. مرد بازار بهایی اندک برای فرش بر زبان آورده ، بهایی که برای پرداخت بدهی هایم کافی نبود. بازاری دیگری را به خانه بردم ، اما او بهایی کمتر از اولی پیشنهاد کرد. من سرگردان و مردد بودم که ناگهان صدای در مرا به خود آورد، شتابان سمت در دویدم ؛ حاج احمد، خادم استاد، پشت در بود. او پاکتی به من سپرد و گفت : این را آقا برای شما فرستاده .

به پاکت نگرستم ، اثری از پول در آن نبود. چون گشودم چکی در آن یافتم . چکی که مبلغ آن درست به اندازه بدهی ام بود. شگفتی وجودام را فراگرفت زیرا جز من و خداوند هیچ کس از میزان کامل بدهی ام خبر نداشت .

سالهای درخشان

حضور فقیهی با چنین معنویت و تاءید الهی حوزه مقدس قم را که ، زیر ضربات پیوسته عوامل رضاخان ناتوان شده بود، جانی تازه بخشید. اینک همه چیز برای گسترش حوزه و مستحکم ساختن بنیادهای علمی و اقتصادی آن آماده بود. پیروان مؤ من فقیه بروجردی انبوه وجوه شرعی و هدایای خویش را نزد مرجع وارسته شان گسیل می کردند و دانشجویان از گوشه و کنار کشور برای بهره گیری از دریای دانش آن بزرگمرد به قم می شتافتند.

مرجع پاکدلان با روشن بینی خاص خویش آستین همت بالا زد و در کنار تدریس روزانه به اصلاحات اساسی دست یازید. سامان دادن به وضعیت درسی حوزه .

رسیدگی به مسایل مالی دانش پژوهان ، برقرار ساختن ارتباط با دارالتقرب بین المذاهب الاسلامیه و محافل رسمی برادران اهل

سنت برای ایجاد وحدت میان گروه‌های مسلمان، گسیل کردن نمایندگان به اروپا و امریکا برای شناساندن اسلام واقعی به مردم آن مناطق بخشی از اقدامات آن آفتاب فروزان به شمار می‌رود.

ناگفته پیداست که فقیه فرزانه ای چون وی هرگز نمی‌توانست در برابر رویدادهای داخلی بی تفاوت باشد. او چنان می‌اندیشید که ((اگر مردم عالم شوند و دین هم بطور صحیح و معقول به آنها تعلیم گردد، هم دانا خواهند شد و هم متدین)) پس در کنار رسیدگی به وضع دانشجویان علوم دینی و حوزه‌ها دبستانها و دبیرستانهای دولتی را نیز از کمکهای نقدی خویش بهره مند ساخت و در رونق آنها کوشید.

او پیوسته مراقب بود تا بیگناهی به زندان اتهام نیفتد و مؤمنی ناخواسته در دام اهریمنان جای نگیرد. بنابراین چون از مسأله متهم شدن یک مسلمان بی گناه به قتل فردی بهایی آگاه شد در نگرانی فرو رفت.

چند بهایی یکی از همکیشان خود را کشته، با نیرنگ جوانان مؤمن را به قانون سپردند. یکی از این جوانان به اعدام محکوم شد و حکم باید در روز نیمه شعبان به اجرا در می‌آمد. این خبر مرجع پارسای قم را در نگرانی فرو برد. بی درنگ نامه‌هایی خطاب به شاه، نخست وزیر و آیه الله بهبهانی نوشته، به تهران گسیل داشت، سپس به هر که سودمند می‌دانست تلفن زده، قضیه را دنبال کرد تا سرانجام نیمه شب خبر لغو حکم اعدام را به وی رساندند. با شنیدن این خبر اشک از دیدگانش روان شد و پروردگار را بسیار سپاس گفت: در این لحظه یکی از نزدیکان به اتاقتش آمد و پرسید: شما هنوز بیدارید؟

مرجع بزرگ شیعه پاسخ داد: خیلی مهم بود ولی به خیر گذشت. هر وقت فکر می‌کردم خون مسلمان بی گناهی ریخته می‌شود، همه بدنم می‌لرزید و متحیر می‌ماندم که فردای قیامت جواب خداوند عالم را چه بگویم.

آنچه گذشت در کنار خدمات رفاهی فقیه بروجردی به مسلمانان سراسر جهان، که تاسیس بیش از هزار مسجد، مدرسه، بیمارستان، کتابخانه، گرمابه و دبستان در ایران، عراق، لبنان، آفریقا و اروپا، نمونه کوچکی از آن شمرده می‌شود، مرجع شیعیان را از محدوده مرزهای کشور فراتر برد و به شخصیتی جهانی تبدیل کرد. شخصیتی که شاعران و نویسندگان اهل سنت در شعرها و مقاله‌های خویش وی را می‌ستودند. شاهان شیعه و سنی برایش هدیه فرستادند. برای مثال زمانی ملک سعود، پادشاه حجاز، یک چمدان بزرگ حاوی پانزده نسخه قرآن کریم، قطعاتی از پرده خانه خدا و چیزهای گرانبهای دیگر نزد آن دانشمند وارسته گسیل داشت.

سرور فقیهان شیعه تنها قرآنها و پرده کعبه را پذیرفت و باقی را همراه نامه‌ای به ملک سعود بازگرداند و گفت چون هدیه نمی‌پذیرم. این را نیز نمی‌توانم قبول کنم ولی ناگزیر قرآن و پرده کعبه را می‌پذیرم و باقی را به رسم هدیه به شما باز می‌گردانم تا هنگام دعا به یادم باشید.

دانشور جامع

یکی از نکات مهم و قابل توجه در شخصیت آیه الله العظمی بروجردی جامعیت علمی آن بزرگوار بود. استاد فقیهان شیعه را نمی‌توان تنها یک فقیه به شمار آورد. او از علوم دیگر روزگار به اندازه‌ای آگاهی داشت که موجب شگفتی صاحب نظران می‌شد. دو خاطره‌ای که تاریخ در این باره ثبت کرده است می‌تواند دلیل روشنی بر درستی این سخن باشد:

۱. وزیر فرهنگ وقت همراه مسعودی، رئیس روزنامه اطلاعات، نزد ایشان شتافت. کسی که آنها را خدمت آقا برده بود دست مبارکش را بوسید، در پی او وزیر فرهنگ نیز چنین کرد ولی مسعودی از این کار سرباز زد. پس از معرفی، آقا درباره تاریخچه روزنامه، نگاری، اهداف آن، اولین روزنامه نگار و... سخن گفت.

آنگاه پرسشی جغرافیایی مطرح کرد و چون وزیر فرهنگ از پاسخ باز ماند خود به تبیین پاسخ و توضیح آن پرداخت.

هنگام خداحافظی مسعودی پیش از همه دست آقا را بوسید و پس از بیرون آمدن گفت: آقا چنان پیرامون روزنامه نگاری صحبت

کرد که گویا یک روزنامه نگار است .

۲. روزی دیگر سرتیپ رزم آرا خدمت گوهر یگانه دریای فقاقت شتافت تا قبله نمای اختراعی خویش را به وی بنمایاند. آقا درباره نجوم و ریاضی مطالبی بیان کرد. سرتیپ پس از خروج گفت: من خیال می کردم آقا تنها در فقه و اصول مجتهد است ولی معلوم می شود در هر فنی تخصص دارد چون مطالبی که امروز اظهار داشت از مسایل دقیقی است که حتی بسیاری از استادان از آن آگاهی ندارند.

میراث ماندگار

مرجع روشن بین شعیه در کنار تدریس و کارهای روزانه به تحقیق نیز می پرداخت و نتایج پژوهشهای خویش را ثبت می کرد. آن بزرگوار در پاسخ علاقه مندانی که در پی بهره گیری از نگاهش هایش بودند فرمود: زیاد چیز نوشته ام ... بعضی از آنها بر اثر نقل و انتقال از بروجرد به قم مفقود شده است .

ذکر نام بخشی از آثار علمی آن دانشور وارسته می تواند نشانه تلاش فراوان وی در این راه باشد:

۱. تجرید اسانید الکافی
۲. تجرید اسانید التهذیب
۳. اسانید کتاب من لایحضره الفقیه
۴. اسانید رجال کشی
۵. اسانید استبصار
۶. اسانید کتاب خصال شیخ صدوق
۷. اسانید کتاب امالی
۸. اسانید کتاب علل الشرایع شیخ صدوق
۹. تجرید فهرست شیخ طوسی
۱۰. تجرید رجال نجاشی
۱۱. حاشیه بر کفایه الاصول
۱۲. حاشیه بر نهایه شیخ طوسی
۱۳. حاشیه بر عروه الوثقی
۱۴. حواشی و مستدرکات فهرست شیخ منتجب الدین رازی
۱۵. حواشی کتاب مبسوط
۱۶. رساله ای درباره سند صحیفه سجادیه
۱۷. اصلاح و مستدرک رجال طوسی
۱۸. بیوت الشیعه
۱۹. جامع احادیث الشیعه

آن بزرگوار از سالهای زندگی در بروجرد همواره در اندیشه نگارش مجموعه ای بود که فقیهان را در استنباط احکام یاری دهد و آنها را از مراجعه به کتابهای روایی متعدد بی نیاز سازد. چون به قم گام نهاد. و شاگردانی خبره تربیت کرد این اندیشه را با آنها در میان گذاشت و به یاری گروهی از آنان در مدت هشت سال اثر بیست جلدی ((جامع احادیث الشیعه)) را آماده چاپ ساخت .

فقیه یگانه جهان اسلام در کنار تلاشهای علمی و اجتماعی فراوان به پاسداری از میراث دانشوران پیشین نیز ارج می نهاد در

فرصتهای گوناگون آثار علمی مخطوط و کمیاب را به چاپ می‌رساند. کتابخانه‌های کوچک و بزرگ بنیاد می‌نهاد و آثار دانشمندان را از این راه در اختیار جویندگان دانش می‌گذاشت. کتابخانه بزرگ آن فقیه نستوه در کنار مسجد اعظم قم نشانه توجه مرجع شیعه به این امر خداپسندانه است. دربار و مرجعیت

دربار از مشکلات پیوسته فقیه پاکرایی بروجرد به شمار می‌آمد. تبلیغات پر حجم و زمانه‌ها و مجلات وابسته در راه دین زدایی و دور ساختن مردم از فرهنگ اصیل اسلامی مرجع بیدار شیعه را رنج می‌داد. بنابراین گاه بر می‌آشفت و خشمگینانه به شاه هشدار می‌داد. روزی به اقبال، نخست وزیر وقت، گفت: پدرش (رضا خان) بی سواد بود ولی یک مقدار شعور داشت. اما این شعور هم ندارد و چیزی ملتفت نمی‌شود.

گاهی از پذیرش او خودداری می‌کرد و می‌فرمود: حتما می‌خواهد همانطور که چند تا عکس با زنش در این مسافرت گرفته است بیاید با من هم عکس بگیرد.

و زمانی به شدیدترین وجه ممکن در برابر نقشه‌های او می‌ایستاد. برای مثال وقتی شاه مسأله تغییر خط ایران از فارسی به لاتین را مطرح کرد. در این راه تبلیغات فراوان انجام داد، مرجع دلاور شیعه چون سدی آهنین در برابر دربار ایستاد و گفت: ... من تا زنده‌ام اجازه نمی‌دهم این کار را عملی کنند به هر جا که می‌خواهد منتهی شود.

منابع موجود نشان می‌دهد که آن پیرفرزانه در کنار کمک به انقلابیون مؤمن سیاسی بسیار دقیق داشت. او چنان می‌اندیشید که مردم برای تحمل دشواریها آمادگی ندارند و اگر با فشار نیروهای دولتی روبرو شوند مرجعیت را تنها می‌نهند. بنابراین زمان را برای رویارویی مستقیم با دربار مناسب نمی‌دید. از سوی دیگر رها کردن شاه و راندن کامل وی را موجب فروغلتیدن فزونتر او در دامان بیگانگان می‌دانست پس گاه با وی مدارا می‌کرد تا آن جوان مغرور جای پای خود را سست نبیند و برای حفظ خویش به بیگانگان پناه نبرد.

فصل سوگ

اندک اندک شوال ۱۳۸۰ ق. فراسید و بیماری بر پیکر مرجع نود و سه ساله جهان اسلام پنجه افکند. بیماری دشواری که با دیگر رنجوریهای استاد فقیهان تفاوت داشت. در چنین روزهایی گروهی از ارادتمندان به عیادتش شتافتند. استاد، که بسیار اندوهگین می‌نمود، سربلند کرد و گفت: خلاصه عمر ما گذشت ما رفتیم و نتوانستیم چیزی برای خود از پیش بفرستیم و عمل با ارزشی انجام دهیم. یکی از حاضران گفت: آقا، شما دیگر چرا؟ بحمدالله این همه آثار نیک از خود بر جای نهاده اید شاگردان پرهیزگار تربیت کرده اید، کتابهای پرارزش به رشته نگارش کشیده اید. مسجدها و کتابخانه‌ها ساخته اید. ما باید چنین سخنی بر زبان رانیم.

فقیه پارسای شیعه فرمود: خلص العمل فان الناقد بصیر بصیر. (باید کردارت را خالصانه برای خدا انجام دهی زیرا او به همه چیز بیناست و از انگیزه‌های بشر آگاه است.)

این سخن حاضران را بسیار تحت تأثیر قرار داد.

چند روز پس از این گفتگو پیکر استاد رنجورتر شد و سرانجام در سیزدهم شوال ۱۳۸۰ ه ق برابر با دهم فروردین ۱۳۴۰ ه ش، برای همیشه چشم از جهان فروبست و در مسجد اعظم قم، که خود بنیاد نهاده بود، به خاک سپرده شد.

طباطبایی علوی، آمنه

قرن: ۶

جنسیت: زن

ملیت: ایران

(س پنجم و ششم ق)، محدث و مدرس شیعی. وی دختر عباد بن علی بن حمزه‌ی طباطبایی علوی بود و در اصفهان سکونت داشت. و از امام ابو محمد رزق الله تمیمی استماع حدیث کرد. در شهر اصفهان حوزه‌ی درس داشت و جمعی از فضلا در محضر وی حاضر می‌شدند.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: ریاحین الشریعه (۳/ ۳۲۳)، مشاهیر زنان (۱۰).

طباطبایی، آقابنم

قرن: ۱۳

جنسیت: زن

ملیت: ایران

(وف ۱۳۲۳ ق)، فقیه و محدث. از زنان عابد و زاهد و صالح و با تقوی. وی همسر سید علی طباطبایی بروجردی و مادر آیت‌الله حاج آقا حسین بروجردی بود و در مسائل فقهی تبحر داشت. او فقیه، محدث، عالم و از زنان سخنور عصر خویش بود. وی در بروجرد در گذشت، پیکرش را به نجف اشرف منتقل و در وادی السلام دفن کردند.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: خاندان آیت‌الله بروجردی (۱۳۲)، مشاهیر زنان پارسی گوی (۵).

طباطبائی ابرقوئی، زین العابدین

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

عالم زاهد فاضل متقی، و محدث خبیر، ادیب شاعر، از اجله‌ی شاگردان آقا سید محمد باقر درچه‌ای، و آخوند کاشی، و آقا شیخ محمد رضا مسجد شاهی، و جمعی دیگر از فحول دانشمندان بود.

مردی خلیق و مهربان، و از جمله کسانی بود که عملاً- درس دین و اخلاق به مردم می‌آموخت، مستحبی را از مستحبات ترک نمی‌کرد، و مکروهات را عملاً جزو محرمات می‌دانست.

در هشتم ماه صفر سال ۱۳۷۲ به سن متجاوز از هفتاد سال وفات یافته، در تخت فولاد مدفون گردید.

کتب و رسائل عدیده نوشته، از آن جمله: ۱- تریاق اعظم ۲- ولایة المتقین، در تقوی و فضائل امیرالمؤمنین علیه‌السلام به طبع رسیده.

از اشعار اوست:

جز صبر از هجوم بلا نیست چاره‌ای

غیر از رضا به سر قضا نیست چاره‌ای

خواهی اگر نجات ز امواج حادثات

جز التجا به آل عبا نیست چاره‌ای

برگرفته از کتاب: دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد دوم)

طبرانی

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

شیخ ابوالقاسم سلیمان بن احمد بن ایوب بن مطیر لخمی طبرانی.

از مشاهیر محدثین و حفاظ عامه است. مدت سی و سه سال جهت تحصیل علم در اطراف شهرها و ممالک به سیاحت پرداخته، و از هزار تن از مشایخ استماع حدیث نموده.

گویند: مدت سی سال بر روی حصیر خوابیده، و برای خویش رختخواب نگسترده، و به جمع احادیث و حفظ اخبار پرداخته. تألیفاتی دارد از آن جمله است:

معاجم ثلاثه: معجم الکبیر، معجم الاوسط، معجم الصغیر.

در سال ۲۶۰ در طبریه‌ی شام متولد شده، و در شنبه ۲۸ ذی قعدة ۳۶۰ در اصفهان وفات یافت، در جنب قبر حممه بن ابی حممه مدفون گردید.

بر گرفته از کتاب: دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد دوم)

طبرسی، ابومنصور احمد

قرن: ۶

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(س ششم ق)، عالم امامی، فقیه، متکلم، محدث و مورخ. از اهالی ساری مازندران و از ثقات محدثین و علمای بزرگ امامیه بود. او معاصر ابوالفتح رازی و امین الاسلام طبرسی است. وی از مهدی بن ابی‌حرب حسینی مرعشی، از دوریستی، از شیخ الطایفه، شیخ طوسی، روایت کرده است. شیخ منتجب‌الدین (م ۵۸۵ ق) و ابن شهر آشوب (م ۵۸۸ ق) از شاگردان وی بودند. شهید اول در «غایه المراد» فتاوی و نظرات وی را بسیار نقل کرده است. وی در مازندران درگذشت و در روستایی نزدیک علی‌آباد (امام شهر فعلی) که امروز نام آن شیخ طبرسی است، دفن شد. از آثار وی: «الاحتجاج عی اهل اللجاج»، معروف به «احتجاج طبرسی» که سید ابن طاووس بر این کتاب و بر مؤلفش درود فرستاده و اکثر متأخرین از آن اخذ کرده و بارها به چاپ رسیده و از آن ترجمه‌هایی مربوط به قرن دهم باقی است؛ «الکافی»، در فقه؛ «فضائل الزهراء (س)»؛ «مفاخر الطالبیه»؛ «تاریخ الاثمه».[۱]

احمد ابن علی بن ابی‌طالب از ثقات محدثان و علمای شیعه در قر. ۶ ه. وی با ابوالفتح رازی و فضل بن حسن طبرسی معاصر بود. شهید اول غایه‌المراد، فتاوی و اقوال او را بسیار نقل می‌کند. اوراست: الکافی در فقه، الاحتجاج (شامل احتجاجاتی که پیامبر ص و ائمه ۴ و یارانشان با مخالفان خود کرده‌اند)، مفاخر الطالبیه، تاریخ الاثمه، فضائل الزهراء و غیره. بعض متأخران وی را به ساری منسوب دانسته، شاید منشأ این شبهه آن باشد که وی چندی در آن شهر زیسته است. سال وفاتش معلوم نیست (دکتر حسین کریمان).

بر گرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: [۱] الاعلام (۱ / ۱۶۹)، اعیان الشیعه (۳۰-۲۹ / ۳)، ایضاح المکنون (۲۵۹، ۱۹۶ / ۲، ۲۱۳، ۳۱ / ۱)، بحار الانوار (۹ /

۱)، تاریخ نظم و نثر (۳۷۱)، دایره‌المعارف فارسی (۱۶۱۴ / ۲)، الذریعه (۳۱۱-۳۱۰ / ۲۱، ۲۴۸-۲۴۷ / ۱۷، ۲۵۸ / ۱۶، ۲۳۶ / ۱۴، ۲۱۳ / ۳، ۲۸۲-۲۸ / ۱)، روضات الجنات (۷۴-۷۲ / ۱)، ریاض العلماء (۴۹-۴۸ / ۱)، ریحانه (۳۵ / ۴)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۱۲-۱۱ / ۶)، الکنی و الالقاب (۴۴۵-۴۴۴ / ۳)، لغت‌نامه (ذیل / احمد)، معجم المؤلفین (۱۰ / ۲)، هدیه الاحباب (۱۹۴)، هدیه العارفین (۹۱ / ۱).

طبرسی، اسماعیل

قرن: ۱۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

حاج سید اسماعیل نوری طبرسی صاحب کتاب کفایة‌الموحدین در اصول دین محدث قمی در فوائده الرضویه ص ۴۴- گوید اسماعیل بن احمد العلوی العقیلی الطبرسی النوری سید جلیل فقیه و محدث کامل بی‌بدیل صاحب کفایة‌الموحدین در چند جلد و شرح کبیری بر نجات العباد که از ملاحظه این دو معلوم می‌شود کثرت اطلاع و تبحر آنجناب ساکن در نجف اشرف بود در غره ماه شعبان ۱۳۲۱ ق در بلده شریفه کاظمین فات کرد جنازه‌اش را حمل به نجف اشرف کردند و در صحن مطهر در پائین ایوان مبارک دفن نمودند.

برگرفته از کتاب: گنجینه دانشمندان (جلد ششم)

طبرسی، امین‌الدین، امین‌الاسلام، ابوعلی فضل

قرن: ۶

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۵۴۸ ق)، فقیه، محدث، مفسر، محقق و لغوی امامی. معروف به شیخ طبرسی و صاحب «مجمع البیان». او از برجسته‌ترین پیشوایان مذهب شیعه در قرن ششم هجری است. خودش و پسرش، حسن بن فضل، صاحب «مکارم الاخلاق»، و نوه‌اش، علی بن حسن، صاحب «مشکاه الانوار» و دیگر نزدیکان او همگی از بزرگان علما می‌باشند. وی از شیخ ابوعلی، فرزند شیخ طوسی، و شیخ عبدالجبار قاری رازی، فقیه بزرگ شیعه در ری، روایت کرده و «صحیفه الرضا (ع)» از جمله مرویات اوست. طبرسی از مشایخ روایت پسرش، رضی‌الدین ابونصر حسن بن فضل، و ابن شهر آشوب مازندرانی و شیخ منتجب‌الدین و قطب راوندی و شاذان بن جبریل قمی و شیخ عبدالله دوریستی و برخی دیگر از بزرگان علمای شیعه است. در ۵۲۳ ق از مشهد رضوی به سبزوار رفت و تا پایان عمر در سبزوار ماند. صاحبان «ریاض العلماء» و «روضات الجنات» و نیز محدث نوری در «مستدرک» گفته‌اند که وی شهید گشته است. جنازه‌اش را به مشهد انتقال دادند و در محل غسل امام رضا (ع)، مشهور به قتلگاه، دفن کردند. از آثارش: «اعلام الوری باعلام الهدی»، در فضایل ائمه (ع)؛ «الوسیط»، در تفسیر؛ «الوجیز» یا «الکافی الشافی» یا «الکافی الشاف من کتاب الکشاف»، ملخص «کشاف» زمخشری در تفسیر؛ «الوافی»، در تفسیر؛ «تاج الموالد»؛ «الآداب الدینیة»؛ «مجمع البیان لعلوم القرآن»، که شیخ شهید (ره) درباره‌اش گفته که این تفسیری است که مثلش نوشته نشده؛ «جوامع الجامع»، در تفسیر، که آن را بعد از «مجمع البیان» تألیف کرده و در آن لطایف «کشاف» و فواید «مجمع» را جمع نموده است، دکتر گرجی نسخه‌ی آن را تصحیح و بر آن تعلیقاتی نگاشته است؛ «معارج السؤل»؛ «نثر اللثالی»، به سبک «غرر و درر» آمدی؛ «غنیه العابد و منیه الزاهد»؛ «عده السفر و عمده الحضر»؛ «العمده»، در

اصول دین و فرائض و نوافل؛ «النور المبین»؛ «الجواهر»، در نحو. [۱]

(ع. معر. تفرشی) ۱- ابوعلی فضل ابن حسن طبرسی ملقب به امین‌الدین و امین‌الاسلام، مفسر و دانشمند معروف شیعه (و. بین ۴۸۰ - ۴۶۸ ه.ق. - ف. ۵۴۸ ه.ق.). شهرتش به تصریح علی بن زید بیهقی دانشمند معاصر و هموطن وی در تاریخ بیهق «طبرسی» (به فتح اول و سکون ثانی و کسر ثالث) منسوب به طبرس معرب تفرش است، بنا به نقل افندی شاگرد مجلسی در ریاض‌العلماء علامه مجلسی و نیز عده‌ای دیگر از علمای همزمان وی طبرسی را به احتمال قوی اهل تفرش میدانستند. منسوب دانستن وی به طبرستان نه سند قدیمی دارد و نه با قانون می‌سازد. باری طبرسی تا سال ۵۲۳ ه.ق. در مشهد مقدس اقامت داشت و در این سال به سبزوار رفت و تا پایان عمر آنجا متوطن بود. مدفنش در مشهد مقدس است. وی از فقه و تفسیر و نحو و لغت و شعر و حساب و جبر و مقابله مشارالیه بود. در فقه فتاوی مخصوص دارد. شماره تألیفاتش بر بیست بالغ می‌شود. از آن جمله است: مجمع‌البیان (ه. م.) در تفسیر، جوامع الجامع (ه. م.) در تفسیر، الآداب الدینیة للخرزانه المعینیة در حکمت عملی، اعلام‌الوری به اعلام‌الهدی در تاریخ ائمه، تاج الموالید در تاریخ و انساب، العمدة در اصول دین و فرائض و نوافل، نثر اللالی در کلمات قصار علی ۴ و غیره. ۲- رضی‌الدین ابونصر حسن بن فضل، فرزند ابوعلی فضل از علمای بزرگ قر. ۶ ه. در فضایل و کمالات مرتبه‌ای بلند داشت و نزد پدرش تلمذ کرد، اوراست: جامع‌الخبار (که بعضی آن را منسوب به محمد بن محمد شعیری و دسته‌ای منسوب به جعفر بن محمد دوریستی و عده‌ای از تألیفات ابوالحسن علی حنط دانسته‌اند)، مکارم‌الاخلاق که در مصر و ایران به طبع رسیده. اسرار‌الامامة (درباره مؤلف این کتاب هم قول بسیار است. سال فوتش به دست نیامده) (دکتر حسین کریمان).

الفضل بن الحسن بن الفضل الطبرسی ره که دشمنان و دوستان وی اعتراف به فضل او دارند.

اوست مفسر جلیل و عالم کامل نبیل و ثقه بزرگوار و فقیه عظیم‌الشأن صاحب تألیفات کثیره و تصنیفات عدیده مانند ۱- مجمع‌البیان در تفسیر قرآن ۲- الوسیط (تفسیر متوسط) ۳- الوجیز (تفسیر مختصر) ۴- جوامع الجامع ۵- الاداب الدینیة للخرزانه المعینیة ۶- غنیة العابد ۷- منیة الزاهد ۸- تاج الموالید ۹- کنوز النجاج ۱۰- عدة السفر ۱۱- عمدة الحضر ۱۲- النور المبین ۱۳- الفائق ۱۴- اعلام‌الوری باعلام‌الهدی و کتب دیگری که در روضات نسبت به او داده است.

بالجمله این بزرگوار پدر ابونصر حسن بن فضل صاحب مکارم‌الاخلاق و جد ابوالفضل علی بن حسن صاحب مشکوٰۃ‌الانوار در ادعیه است.

بیت او از علماء بزرگ بوده‌اند در سال ۵۲۳ قمری از مشهد رضوی به سبزوار منتقل شد و در سال ۵۴۸ قمری از دنیا رفت.

جنازه او را به مشهد مقدس حمل کردند و در قبرستان معروف به قتلگاه که اکنون در خیابان طبرسی که بنام او شهرت گرفته مدفون نمودند.

و آنجا را از این رو قتلگاه گفته‌اند که در اواخر دولت صفویه در آنجا به دستور عبدالله خان ازبک افغانی قتل عام کردند

صاحب روضات گوید از صاحب ریاض‌العلماء منقولست که میان همه طبقات معروف شده که شیخ طبرسی سکتته کرد مردم به گمان اینکه او رحلت نموده او را دفن کردند و چون در قبر بهوش آمد راه بیرون شدن را بر خود مسدود دید در آن حال نذر کرد که اگر حق تعالی او را خلاص بفرماید از آن بلیه کتابی در تفسیر قرآن تالیف نماید پس اتفاق افتاد که یکی از گورکنان بقصد دزدیدن کفن شیخ قبر او را نبش کرد و چون خواست کفن از تنش بیرون کند که ناگاه شیخ دست او را گرفت.

نباش را ترس شدیدی عارض شد شیخ شروع کرد با او تکلم کردن وحشت او زیادتر شد شیخ گفت مترس من زنده‌ام و سکتته کرده بودم الحال بهوش آمدم و چون از کثرت ضعف نیروی راه رفتن ندارم مرا بدوش بگیر به خانه ببر.

پس نباش او را به خانه برد شیخ او را خلعت پوشانید و مال فراوانی داد و نباش توبه کرد بدست شیخ طبرسی و آن کار زشت را ترک نمود به برکت شیخ علیه‌الرحمه

پس آنجناب شروع کرد به تألیف مجمع‌البیان بجهت وفاء به نذر خویش و خداوند او را توفیق اتمام داد

فوائد الرضویه ص ۳۵۲

برگرفته از کتاب: گنجینه دانشمندان (جلد ششم)

منابع زندگینامه: [۱] الاعلام (۳۵۳-۳۵۲ / ۵)، ایضاح المکنون (۴۳۳ / ۲)، اعیان الشیعه (۴۰۱-۳۹۸ / ۸)، تأسیس الشیعه (۳۴۰)، تاریخ ادبیات در ایران (۲۵۹ / ۲)، الذریعه (۲۴ / ۲۰، ۲۴۹-۲۴۸ / ۵، ۲۴۲، ۲ / ۲۴۰، ۱۸ / ۱)، روضات الجنات (۳۴۹-۳۴۲ / ۵)، ریحانه (۳۶ / ۴)، شهیدان راه فضیلت (۹۱-۸۹)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۲۱۷-۲۱۶ / ۶)، فوائد الرضویه (۳۵۲-۳۵۰)، کشف الظنون (۱۶۰۲، ۱۲۶)، الکنی و الالقاب (۴۴۴ / ۲)، لغت‌نامه (ذیل / طبرسی)، معجم المؤلفین (۶۷-۶۶ / ۸)، هدیه الاحباب (۱۹۴-۱۹۳)، هدیه العارفین (۸۲۰ / ۱)، یادداشتهای قزوینی (۲۸۰-۲۷۷ / ۵).

طبرسی، حسین

قرن: ۱۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

میرزا حسن بن العالم‌العلام والحجّه‌الاسلام حاج میرزا محمدتقی مازندرانی قدس الله سره.

فاضل مراغه‌ای در (المآثر والاثار) ص ۱۵۵ گوید: حاج میرزا حسین طبرسی از عظماء علماء می‌باشد به جلالت قدر و علو شأن از اقران ممتاز است.

ترویج اصول مذهب جعفری و تشیید بنیان طریقه اثنی عشری و نشر اخبار و آثار اهل بیت عصمت علیهم‌السلام را از معاصرین کمتر بقدر او موفق شده‌اند.

در علم حدیث و تفسیر و معرفت احوال رواء و طبقات رجال اسناد و تراجم علماء اسلام همانا امروز نخستین دانای ایرانیان است. پدر جلیل‌الشأنش میرزا محمدتقی مازندرانی از فحول مجتهدین و مشاهیر رؤساء عهد خاقان مبرور فتحعلیشاه رحمه‌الله بود تعرفه نام و اظهار مقام او تحصیل حاصل است مقام تقوی و ورع و عبادت و تقدس این فرزند هنرمندش مسلم مسلمین می‌باشد.

و هم از تبحر نام و تتبع علم در مصنفات علماء اسلام با علی مقام رسیده وصیت فضل و وثاقت و درجه استعداد و لیاقتش برای هرگونه تعظیم و اکرام و توقیر و احترام تا همه جا کشیده است.

تصنیفات سودمند دارد.

منها ۱- نفس الرحمن فی ترجمه سلمان ۲- دارالسلام فیما يتعلق بالمنام ۳- النجم الثاقب فی احوال الامام الغالب ۴- الکلمة الطیبه ۵- رساله میزان السماء ۶- الصحیفه الرابعه ۷- جنه‌المأوی ۸- مستدرک الوسائل در سه مجلد تا آنجا که گوید این عالم عامل و فقیه فاضل و محدث کامل در حضرت حجة‌الاسلام ثقة‌الانام مجدد الاحکام نائب الامام (ع) حاج میرزا محمدحسن بسیار موثق و معتمد و مؤتمن است.

نگارنده گوید: مرحوم حجة‌الاسلام حاج شیخ آقا بزرگ تهرانی صاحب الذریعه که از شاگردان آن مرحوم بوده در قسم دوم از جزء اول طبقات از ص ۵۴۳ تا ص ۵۵۵ حدود ۱۲ صفحه ترجمه آن بزرگوار نوشته و وفات او را در شب چهارشنبه ۲۸ جمادی الثانیه ۱۳۲۰ ق ذکر نموده است.

(حاج) میرزا حسین بن محمد تقی نوری از ثقات علمای شیعه در اوایل قر. ۱۴ ه. (ف. ۱۳۲۰ ه. ق.). وی را ثالث مجلسین دانسته‌اند، و از شاگردان شیخ مرتضی انصاری و حاج ملا علی کنی و حاج میرزا محمد حسن شیرازی است. تألیفاتش بسیار است، از آن

جمله: مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل در احادیث و اخبار، فصل الخطاب فی تحریف کتاب رب الارباب، حاشیه منتهی المقال ابوعلی در علم رجال، النجم الثاقب و غیره (دکتر حسین کریمان).
برگرفته از کتاب: گنجینه دانشمندان (جلد ششم)

طبرسی، رضی‌الدین، ابونصر حسن

قرن: ۶

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(س ششم ق)، عالم، فقیه و محدث. از علمای بزرگ قرن ششم هجری بود که در مکتب پدرش امین الاسلام طبرسی، صاحب «مجمع البیان»، تربیت یافت. ابونصر طبرسی از راویان پدرش می‌باشد و شیخ مهذب‌الدین حسنی بن ابی‌الفرج نیلی از ابونصر روایت کرده است. وی صاحب کتاب مشهور «مکارم الاخلاق» است. او در این کتاب با استفاده از کتاب پدرش «الآداب الدینیة» و طرح پاره‌ای از آداب به سبک محدثین شیعه آن را در دوازده باب مرتب ساخت. این کتاب در ایران و مصر و لبنان چاپ شده است. از دیرباز از این کتاب ترجمه‌هایی به فارسی انجام شده و باقی مانده است. پسرش شیخ ابوالفضل علی بن حسن طبرسی در ابتدای کتاب «مشکاه الانوار» خود گوید: چون پدرم کتاب «مکارم الاخلاق» را نگاشت، مورد تحسین اهل آفاق شد، پس تصنیف کتاب دیگری که در برگزیده‌ی «سایر اقوال و محاسن احوال» باشد آغاز کرد، گرچه به اتمام آن موفق نشد.
برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: اعیان الشیعه (۲۲۳ / ۵)، بحار الانوار (۹ / ۱)، تاریخ نظم و نثر (۳۷۱)، خاتمه‌ی مستدرک الوسائل (۴۲۰ / ۲)، دایره‌المعارف فارسی (۱۶۱۴ / ۲)، الذریعه (۱۴۹-۱۴۶ / ۲۲، ۴۱ / ۲)، ریحانه (۴۰۰ / ۳)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۶۵ / ۶)، الکنی و الالقاب (۴۴۴ / ۲)، لغت‌نامه (ذیل / طبرسی)، معجم المؤلفین (۲۶۹ / ۳)، هدیه الاحباب (۱۹۴).

طبری آملی، ابوالقاسم علی

قرن: ۵

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(س پنجم ق)، عالم امامی، محدث و فقیه. در کتب رجالیه او را ثقه‌ای جلیل‌القدر و محدث و فقیه بزرگ توصیف کرده‌اند. فرزندش، شیخ عمادالدین ابوجعفر طبری، در کتاب ارزشمند «بشاره المصطفی» از وی روایت کرده است.
برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: خاتمه مستدرک الوسائل (۱۵ / ۳)، الذریعه (۱۱۷ / ۳)، روضات الجنات (۲۳۲ / ۶)، فوائد الرضویه (۵۸۲).

طبری بصری، ابوعمرو عثمان

قرن: ۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۲۸۲ / ۲۸۱ ق)، حافظ، محدث و فقیه. وی ساکن انطاکیه بود و عالم آن شهر. از عفان بن مسلم و قره بن حبيب و عمرو بن مرزوق و ابولید طیالسی و سعید بن عفیر و یحیی بن بکیر و یحیی حمانی و ابراهیم بن حجاج سامی و احمد بن جناب احمد بن یونس و امیه بن بسطام و بکار بن محمد سیرینی و حکم بن موسی و سهل بن بکار و شیبان بن فروخ و سلیمان بن نبت شرحبیل و ابی معمر مقعد و عبیدالله بن عائشه و عمرو بن عون واسطی و محمد بن سنان عوقی و مسدد حدیث شنید. وی شنیده‌های خویش را جمع آوری و تصنیف و تألیف کرد. نسایی و ابوحاتم رازی و ابوعوانه در «صحیح» خود و محمد بن منذر هروی و حاجب ارکین و احمد بن جابر رملی و ابوالحسن بن جوصا و علی بن حسن بن عبد بصری و ابوبکر محمد بن احمد بن محمودیه اهوازی و محمد بن اسماعیل فارسی و هشام بن محمد بن جعفر کندی از وی حدیث روایت کرده‌اند. ابوالقاسم طبرانی از او اجازه‌ی روایت داشت. ابن ابی حاتم رازی گوید که عثمان بن خرزاد رفیق پدرم در کتابت حدیث در جزیره و شام بود. ابن محمودیه اهوازی گوید که عثمان بن خرزاد پر حافظه‌ترین فردی است که دیده‌ام. همچنین حاکم او را ستوده و مورد اعتماد توصیف کرده است. برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: تهذیب التهذیب (۱۱۷- ۱۱۶ / ۷)، (سیر النبلاء (۳۸۱- ۳۷۸ / ۱۳)، شذرات الذهب (۱۷۷ / ۲)، طبقات الحفاظ (۲۶۹)، العبر (۴۰۴ / ۱).

طبری، ابوطیب طاهر

قرن: ۵

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۴۵۰- ۳۴۸ ق)، قاضی، محدث، فقیه، اصولی، ادیب و شاعر شافعی. در آمل به دنیا آمد. چهارده ساله بود که فقه آموخت. در آمل از ابوعلی زجاجی و در گرگان از ابواحمد بن غطریف و در نیشابور از ابوالحسن ماسرجسی و در بغداد از دارقطنی و علی سکری و شیخ ابوحامد اسفراینی حدیث شنید. ساکن بغداد شد و در آنجا به تدریس و افتاء و قضاوت مشغول گردید. ابواسحاق شیرازی که از شاگردان اوست گوید که در تحقیق و اجتهاد و فکر و نظر بالاتر از ابوطیب ندیده است و خطیب بغدادی گوید که استاد ما ابوطیب شخصی پرهیزگار، عارف به اصول و فروع، محقق و خوش‌برخورد بود. گویند که او و برادرش فقط یکدست لباس داشتند و هرگاه یکی از آن دو از منزل خارج می‌شد دیگری مجبور می‌شد در منزل بماند. در بغداد درگذشت و در مقبره‌ی باب حرب دفن شد. اغلب اشعارش به طریقه‌ی فقه و مسائل فقهی می‌باشد. وی در اصول و مذهب و علم خلاف و جدل کتابهای بسیاری تألیف کرد. از آثارش: شرح «مختصر» المزنی، در یازده جزء، در فقه شافعی؛ شرح «فروع» ابن حداد مصری؛ کتابی در «طبقات الشافعیه».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۳۲۱ / ۳)، انساب سمعانی (۴۷ / ۴)، تاریخ بغداد (۳۶۰- ۳۵۸ / ۹)، دایره‌المعارف فارسی (۱۶۱۵ / ۲)، روضات الجنات (۱۴۶- ۱۴۵ / ۴)، ریحانه (۴۶- ۴۵ / ۴)، سیر النبلاء (۶۷۱- ۶۶۸ / ۱۷)، العبر (۲۹۶ / ۲)، الکامل (۸۷ / ۸)، کشف الظنون (۱۶۳۸، ۱۶۳۵، ۱۲۵۷، ۱۱۰۰، ۴۲۴)، لغت‌نامه (ذیل / طاهر)، معجم المؤلفین (۳۷ / ۵)، النجوم الزاهره (۶۵ / ۵)، الوافی بالوفیات (۴۰۴- ۴۰۱ / ۱۶)، ووفیات الاعیان (۵۱۵- ۵۱۲ / ۲)، هدیه العارفین (۴۲۹ / ۱).

طبری، ابوعبدالله حسین

قرن: ۵

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۴۹۸-۴۱۸ ق)، مفتی، محدث و فقیه شافعی. مفتی و محدث مکه بود. در آمل به دنیا آمد. در ۴۳۹ ق «صحیح» مسلم را از ابوالحسین فارسی شنید، و «صحیح» بخاری را از عبدالغافر بن محمد روایت کرد. از ابوحفص بن مسرور و ابوعثمان صابونی و نیز از کریمه مروزی حدیث شنید، و از ناصر بن حسین عمری مروزی فقه آوخت. مدتی ملازم شیخ ابواسحاق شیرازی بود تا از بزرگان اصحاب وی گشت. قبل از غزالی در نظامیه بغداد درس گفت. اسماعیل تیمی و رزین عبدری و قاضی ابوبکر بن عربی و وجیه شحامی و احمد بن محمد عباسی و ابوطاهر سلفی و دیگران از وی حدیث شنیدند. وی از بزرگان شافعیه بود و او را امام الحرمین می‌خواندند، زیرا که در حدود سی سال مجاور مکه بود و در آنجا به تدریس و فتوا اشتغال داشت. عده‌ای در مکه نزد وی فقه آموختند. طبری فقیه در مکه درگذشت. از آثارش: «العهده»، در پنج جزء ضخیم؛ شرح «الابانه» عبدالرحمان فورانی مروزی، در فروع فقه شافعی.

بر گرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: سیر النبلاء (۲۰۴-۲۰۳ / ۱۹)، شذرات الذهب (۴۰۸ / ۳)، العبر (۳۷۷ / ۲)، کشف الظنون (۱)، معجم المؤلفین (۲۹ / ۴)، الوافی بالوفیات (۱۶ / ۱۳).

طبری، حافظ ابو عبدالله

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

از اکابر فقها و محدثین عامه است. در سال ۴۹۵ در اصفهان وفات یافته است. بر گرفته از کتاب: دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد دوم)

طبری، ظریفه

قرن: ۶

جنسیت: زن

ملیت: ایران

۵۴۸ ق، از زنان محدث، فاضل، دیندار و نیکوکار. وی دختر ابوالحسن بن ابی القاسم مأمونی طبری و اهل بلخ بود و از عبدالواحد اسمعیل طبری استماع حدیث کرد و سمعانی از او حدیث شنیده است. بر گرفته از کتاب: مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی
منابع زندگینامه: منبع: اعلام النساء، ۳۷۴ / ۲.

طبری، عمادالدین، عماد الاسلام حسن

قرن: ۷

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(ز ۶۹۸ ق)، عالم امامی، محدث، فقیه، اصولی و متکلم. معروف به عماد طبرسی با عماد طبری. از علمای بزرگ امامیه در قرن هفتم و از معاصرین محقق حلی و خواجه نصیرالدین طوسی (م ۶۷۲ ق) است. در فقه و حدیث و تحقیق حقایق اصول مذهب و دیگر فنون تصنیفات سودمندی دارد. فتاوی وی در کتب فقهی متأخرین نقل شده است. در ۶۷۰ ق مناظره‌ای - در تنزیه خداوند از تشبیه - با اهل بروجرد کرد. در ۶۷۲ ق به دستور وزیر خواجه بهاء‌الدین محمد از قم به اصفهان رفت و هفت ماه در اصفهان اقامت گزید و علمای اصفهان و شیراز و ابرقو و یزد و شهرهای آذربایجان بر گردش جمع شدند و علوم دینی را نزد وی تکمیل کردند. از آثار وی: «الاربعون حدیثاً فی فضائل امیرالمومنین (ع) و اثبات امامته» یا «اربعین بهائی»؛ «کامل السقیفه» یا «کامل بهائی»، که در ۶۷۵ ق تألیف شده و دوازده سال جمع‌آوری آن به درازا کشیده است. چون این دو کتابه به خواهش و نام وزیر بهاء‌الدین محمد بن وزیر شمس‌الدین محمد جوینی معروف به صاحب دیوان تألیف شده بهائی نام گرفته است. از دیگر آثارش: «اسرار الائمة» یا «اسرار الامامه» یا «الاسرار فی امامه الاطهار»، که در ۶۹۸ ق تألیف شده؛ «جوامع الدلائل»؛ «الکافیة فی الامامه»؛ «تحفه الابرار»؛ «العمده»، در اصول دین و فروع آن؛ «المنهج»، در فقه عبادات و ادعیه؛ «معارف الحقائق»؛ «نهج الفرقان الی هدایه الایمان»؛ «نقض معالم التنزیل» فخر رازی؛ «عیون المحاسن»؛ «بضاعه الفردوس».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول - ششم)

منابع زندگینامه: اعیان الشیعه (۲۱۴-۲۱۲ / ۵)، تاریخ نظم و نثر (۷۳۴، ۱۵۳)، الذریعه (۲۵۳-۲۵۲ / ۱۷، ۳۳۳ / ۱۵، ۴۰۵ / ۳، ۴۱-، ۴۰ / ۲، ۴۱۴ / ۱)، روضات الجنات (۲۶۰-۲۵۶ / ۲)، ریاض العلماء (۲۷۴-۲۶۸ / ۱)، ریحانه (۱۹۹ / ۴)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۴۱ / ۷)، فوائد الرضویه (۱۱۷-۱۱۱)، الکنی و الالقب (۴۴۳ / ۲)، لغت‌نامه (ذیل / حسن و حسین طبری)، معجم المؤلفین (۲۶۲- ۲۶۱ / ۳)، هدیه العارفین (۲۸۲ / ۱).

طبری، فاطمه

قرن: ۸

جنسیت: زن

ملیت: ایران

ذیحجه ۷۸۳ ق، از زنان محدث. وی دختر احمد بن رضی طبری بود. فاطمه نزد جد خود و سایر محدثان حدیث شنید و احادیثی نیز نقل کرد.

برگرفته از کتاب: مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی

منابع زندگینامه: منابع: اعلام النساء، ۲۷ / ۴؛ خیرات حسان، ۹ / ۳.

طبسی، ابوالفضل محمد

قرن: ۵

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۴۸۲ ق)، محدث، عارف و صوفی. وی محدثی بزرگ و شیخ صوفیه بود. از حافظ ابوعبدالله حاکم و ابوطاهر بن محمش و

عبدالله بن یوسف بن بامویه و سلمی و ابوبکر حیری و نظیر آنان حدیث شنید. جنید بن محمد قاینی وجیه شحامی و ابوسعید بن قیری و عبدالغافر بن اسماعیل و دیگران از وی حدیث روایت کرده و او را شیخی ثقه و صوفی زاهد توصیف کرده‌اند. مدتی در نظامیه املاء نمود سپس به طبرستان بازگشت و در همان شهر در گذشت. طبری تصانیف بسیاری داشت و کتب زیادی نگاشت. از آثارش، کتاب «بستان العارفين»، در تصوف و اخلاق است. از دیگر آثارش «الشامل فی بحر الکامل» یا «الشامل من البحر الکامل»، در عزائم است که در ابتدا این کتاب را به نام «نزهه الآفاق یوم اجتماع الاخوه و التلاق» نوشت، اما چون مورد توجه مردم، بویژه شیخ ابوالبرکات عبدالله صاعدی فراوی، قرار گرفت مورد تجدید نظر قرار داد.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام بوفیات الاعلام (۳۱۸ / ۱)، انساب سمعانی (۴۸ / ۴)، ایضاح المکنون (۱۸۱ / ۱)، تذکره الحفاظ (۱۱۹۵ / ۳)، سیر النبلاء (۵۸۸ / ۱۸)، شذرات الذهب (۳۶۷ / ۳)، العبر (۳۴۵ / ۲)، کشف الظنون (۱۰۲۴)، معجم المؤلفین (۲۴۷ / ۸)، الوافی بالوفیات (۸۸ / ۲)، هدیه العارفين (۷۵ / ۲).

طبری، ابوحنسین، ابوالحسن احمد

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۳۵۸ ق)، فقیه و محدث. وی شیخ شافعیه و شاگرد امام ابواسحاق مروزی بود. در نیشابور از ابن خزیمه و در عراق از ابو محمد یحیی بن صاعد و دیگران روایت کرده و حاکم نیشابوری از وی روایت کرده است. از آثارش «تعلیق» بزرگی است در مذهب که حدود هزار جزء دارد.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: انساب سمعانی (۵۰-۹۴ / ۴)، سیر النبلاء (۱۱۲ / ۱۶).

طرازی بغدادی نیشابوری، ابوالحسن علی

قرن: ۵

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۴۲۲ ق)، مسند، محدث، فقیه و ادیب حنبلی. مسند خراسان و از بزرگان نیشابور بود. از ابوالعباس اصم و ابوحامد احمد بن علی بن حسنویه و ابوبکر محمد بن مؤمل و ابو عمر و بن مطر و دیگران حدیث شنید. ابوبکر خطیب بغدادی و صاعد بن سیار و ابوسعید علی بن عبدالله بن ابی صادق و دیگران از وی حدیث شنیدند. ابونعیم حافظ از او اجازه روایت داشت.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام بوفیات الاعلام (۲۸۴ / ۱)، سیر النبلاء (۴۱۰-۴۰۹ / ۱۷)، شذرات الذهب (۲۲۵ / ۳)، العبر (۲۴۸ / ۲).

طرائفی عنزی نیشابوری، ابوالحسن احمد

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۳۴۷ / ۳۴۶ ق)، مسند و محدث. نسبت وی به طرائقی به جهت فروش طرائف یا اشیاء طرفه و نادری است که از چوب و تخته می‌سازند. وی از محمد بن اشرس و سری بن خزیمه حدیث شنید، آن‌گاه به سوی عثمان بن سعید دارمی رفت و بیشترین حدیث را از وی شنید. ابوعلی حافظ و ابوالسحین حجاجی و حاکم و ابن‌محمش و سلمی و یحیی بن مزکی و دیگران از وی حدیث روایت کرده‌اند. حاکم گوید که وی محدثی صدوق بود. گویا مدتی، برای تجارت، نه برای استماع حدیث، در بغداد اقامت داشته است. برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: انساب سمعانی (۵۷ / ۴)، سیر النبلاء (۵۲۰-۵۱۹ / ۱۵)، شذرات الذهب (۳۷۲ / ۲)، العبر (۷۲ / ۲)، النجوم الزاهره (۳۶۲ / ۳)، الوافی بالوفیات (۴۵ / ۸).

طرسوسی اصفهانی، ابوجعفر محمد

قرن: ۶

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۵۹۵-۵۰۲ ق)، مسند، محدث و فقیه حنبلی. وی از ابوعلی حداد و یحیی بن منده و محمد بن طاهر و محمد بن عبدالواحد دقاق و محمود بن اسماعیل اشقر و ابی نهشل عبدالصمد عنبری حدیث شنید. ابوموسی عبدالله بن عبدالغنی و یوسف بن خلیل و گروهی دیگر از وی حدیث روایت کرده‌اند. او به احمد بن ابی‌الخیر اجازه روایت داد. در «العبر»، صاحب عنوان تحت نام طرسوسی آمده است.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: سیر النبلاء (۲۴۶-۲۴۵ / ۲۱)، شذرات الذهب (۳۲۱-۳۲۰ / ۴)، العبر (۱۱۲ / ۳)، النجوم الزاهره (۱۳۸ / ۶).

طرقی اصفهانی، ابوالعباس احمد

قرن: ۶

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۵۲۱ ق)، فقیه، اصولی، حافظ و محدث. وی از اهالی طرق از روستاهای اصفهان است. در فقه و اصول و ادب و نویسندگی مهارت داشت. وی در اصفهان از عبدالوهاب بن منده و مطهر بن عبدالواحد بزانی و عثمان بن محمد محمی و در هرات از ابواسماعیل انصاری و در بغداد از ابوالقاسم بن بسری و در بصره از ابوعلی تستری و در اهواز ابوسعید اهوازی و همطبقه آنان حدیث شنید. ابوالعلاء احمد بن محمد اصفهانی و ابوالفرج عبدالخالق بن احمد از وی حدیث شنیدند. او را تصانیف نیکویی بوده است. سمعانی گوید که وی در «قدم ورح» تصنیفی داشته است. ابن‌النجار کتاب «اللوامع فی اطراف الصحیحین» را از جمله کتابهای زیبای وی ذکر کرده است. ابن‌حجر کتاب «اطراف الکتب الخمسه» را از جمله تصنیفات وی می‌داند.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: انساب سمعانی (۶۳ / ۴)، سیر النبلاء (۵۲۹-۵۲۸ / ۱۹)، لسان المیزان (۲۱۴-۲۱۳ / ۱)، معجم المؤلفین (۱۸۱ / ۱)،

الوافی بالوفیات (۶ / ۲۸۲).

طسوجی، احمد

قرن: ۱۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۱۲۳۲ / ۱۲۲۹ - شهادت ۱۲۵۸ ق)، عالم دینی، مفسر، محدث، ادیب و شاعر. نسبتش به طسوج آذربایجان می‌رسد. در کربلا به دنیا آمد. مادرش دختر علی مرادخان زن بود. نیای بزرگش ملا عبدالنبی طسوجی از نوابغ علما در دولت زندیه بود. در کربلا نشوونما یافت و مقدمات علوم را فراگرفت. در ۱۲۵۴ ق برای تحصیل، سفری به اصفهان کرد و در ۱۲۵۷ ق به نجف بازگشت و در محضر بحث و درس شیخ انصاری حاضر شد. وی از دانشمندان بزرگ از شاگردان بنام شیخ مرتضی انصاری بود. او در قضیه‌ی نجیب شاپا در کربلا شهید شد. در شهادتش مرثیه سروده شد و ماده تاریخش «شد شهید اشقیا افسوس وی» بود. از آثار وی: کتاب «کشکول»؛ حواشی متفرقه بر «ریاض»؛ «تفسیر»، «تمام»؛ حاشیه بر «تفسیر» بیضاوی؛ «الرحله الی الحجاز» یا «سفرنامه‌ی حجاز»؛ «دیوان» شعر. بر گرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول - ششم)

منابع زندگینامه: اعیان الشعیه (۳ / ۳۹)، ریحانه (۴ / ۵۶)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۹۷ / ۱۳)، مکارم الآثار (۳ / ۸۵۹).

طفال نیشابوری، ابوالحسن محمد

قرن: ۵

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۴۴۸ - ۳۵۹ ق)، قاری، مسند و محدث. معروف به ابن طفال. اصل وی از نیشابور است. پدرش در مصر سکونت گزید و او در مصر به دنیا آمد. طفال فرزند وی نوعی گل است. او از قاضی ابوطاهر احمد ذهلی و ابوالحسن بن حیویه نیشابوری و ابومحمد حسن بن رشیق و احمد بن محمد بن سلمه خیاش و عبدالواحد بن احمد بن ابی محمد بن قتیبه و احمد بن محمد بن هارون اسوانی و ابوطیب عباس بن احمد هاشمی حدیث روایت کرده است. سهل بن بشر اسفرانی و ابوصادق مرشد بن یحیی مدینی و ابوعبدالله محمد بن احمد رازی و ابومحمد عبدالعزیز نخشی و خفره، دختر مبشر بن فاتک، از وی حدیث روایت کرده‌اند. سلفی گوید که وی در مصر از مشاهیر راویان ثقات تایید شده بود.

بر گرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول - ششم)

منابع زندگینامه: انساب سمعانی (۴ / ۶۸)، سیر النبلاء (۶۶۵ - ۶۶۴ / ۱۷)، شذرات الذهب (۳ / ۲۷۸)، العبر (۲ / ۲۹۲ - ۲۹۳)، لغت‌نامه (ذیل / طفال).

طلقی، فاطمه

قرن: ۴

جنسیت: زن

ملیت: ایران

پیش از ۴۲۷ ق، از زنان محدث. وی دختر محمد بن عبدالرحمان ابو عبدالله طلقی و مادر ابونجیب و ابونجح و ابومجد (فرزندان عبدالملک) است. او از احمد بن عدی روایت کرده است. پدرش او را به نزد ابواحمد بن عدی برد تا حدیث بشنود. سهمی (ز ۴۲۷ ق)، مؤلف تاریخ جرجان، نیز او را دیده است. برگرفته از کتاب: مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی منابع زندگینامه: منبع: تاریخ جرجان، ۵۰۷.

طنافسی، ابوالحسن علی

قرن: ۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۲۳۳ ق)، حافظ و محدث. ساکن ری و قزوین و محدث قزوین بود. وی از دایی‌هایش محمد بن عبید طنافسی و یعلی بن عبید طنافسی و همچنین از ابوبکر بن عیاش و سفیان بن عینه و ابومعاویه و ابن وهب و حفص بن غیاث و محمد بن فضیل و عبدالرحمان محاسبی و وکیع و همطبقه‌ی آنان حدیث روایت کرده است. ابن ماجه قزوینی و زیاد بن ایوب طوسی و ابوزرعه و ابوحاتم و ابن واره و علی بن حسین بن جنید رازی و محمد بن ایوب رازی و علی بن سعید بن بشیر رازی و حسین بن علی قاضی قزوین، فرزندش، و یحیی بن عبدل از وی حدیث روایت کرده‌اند. ابویعلی خلیلی گوید که علی بن محمد طنافسی و برادرش در قزوین مقیم بودند و بزرگان علم و دانش به نزد آنها می‌رفتند و آن دو جایگاه ویژه‌ای داشتند. ابوحاتم رازی او را ثقه‌ای راستگو توصیف کرده است. برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: التاریخ الکبیر (۶ / ۲۹۵)، تهذیب التهذیب (۷ / ۳۱۹-۳۲۰)، الجرح و التعذیل (ج ۳ ق ۲۰۲ / ۱)، سیر النبلاء (۴۶۱-۴۵۹ / ۱۱)، شذرات الذهب (۲ / ۶۸-۶۹)، طبقات الحفاظ (۱۹۷).

طوسی

قرن: ۵

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

ابوجعفر محمد بن حسن ملقب به شیخ الطائفه، از بزرگترین علمای دینی شیعه (و. طوس ۳۸۵- ف. نجف ۴۶۰ ه.ق.). وی در ۴۰۸ ه.ق. از طوس به بغداد رفت و چهل سال بعد به نجف شد. تحقیقات او در حدیث و تفسیر و فقه و رجال و کلام و ادب مرجع علمای شیعه می‌باشد. او صاحب تألیفات مهم در مسایل مذهبی شیعه است که از جمله آنهاست: کتاب تبیان (م.ه)، استبصار (م.ه)، تهذیب الاحکام، العده فی اصول الفقه، کتاب الرجال، کتاب الغیبه، فهرست کتب الشیعہ و اسماء المصنفین، النهایه، کتاب الخلاف، کتاب الجمل والعقود، کتاب یوم دلیله، تلخیص شافی، المفصح در امامت، مناسک الحج، مقتل الحسین، اخبار مختار و غیره. (۴۶۰-۳۸۵ ق)، فقیه، عالم، مؤلف دو کتاب از کتب اربعه شیعه و بنیانگذار حوزه‌ی علمیه‌ی نجف. معروف به شیخ الطائفه و امام الفرقه بعد الاثمه (ع). در ۴۰۸ ق در بیست و سه سالگی از خراسان وارد عراق شد. پس از چهل سال از بغداد به علت ترس از فتنه‌ای که در آن زمان (۴۴۸ ق) در بغداد در گرفته بود و کتابهای شیخ و خانه‌ی او را طعمه‌ی آتش خویش کرده بود، به نجف اشرف مهاجرت کرد. او بر کرسی کلام می‌نشست و جوابگوی خاص و عام در تمامی مسائل حتی در امامت بود. آن کرسی از جانب

خلفاء به او عرضه شده بود و مخصوص یگانه‌ی دوران بود. شیخ طوسی بینان‌گذار حوزه‌ی علمیه‌ی نجف است که بیش از هزار سال از عمر آن می‌گذرد. وی شاگرد شیخ مفید و ابن‌غضائری و ابن‌عبدون و ابن‌ابی‌جید قمی و سید مرتضی و علی بن شبل بن راشد و حسین بن قاسم علوی و احمد بن ابراهیم قزوینی و هلال بن محمد حفار و احمد بن محمد اهوازی و جعفر بن حسین قمی و ابوعلی بن شاذان و بسیای دیگر از اساطین علم و دین است. شاگردان دانشمند و مجتهد وی متجاوز بر سیصد تن از شیعه و بی‌شماری از عامه بودند. فرزندش شیخ ابوعلی حسن بن شیخ، صاحب کتاب «المجالس»، از شاگردان و راویان او است. در میان شاگردان او آدم بن یونس نسفی، ابوصلاح حلبی، شیخ‌الاسلام حسن بن بابویه قمی، محی‌الدین حسن همدانی، ابومحمد حسن جبهانی، حسین بن فتح واعظ جرجانی، ابوصمصام حسینی، سلمان بن حسن صهرشتی، ابوالصلت محمد بن عبدالقادر، سعدالدین ابن‌براج، شیخ علی سبزواری، شیخ عبیدالله بن بابویه قمی، غازی بن احمد سامانی، کردی بن عکبری فارسی، ابوالحسن دیباجی، محمد وراق، شیخ ابوجعفر حلبی، ابوسعید منصور آبی، جمال‌الدین محمد طبری، ناصرالدین رضی حسینی، محمد بن حسن فتال و بسیاری دیگر را می‌توان نام برد. در هفتاد و پنج سالگی در نجف درگذشت و در منزل خویش که اکنون مزار معروفی است به خاک سپرده شد. خانه‌اش و مسجدش که یکی از معروفترین مساجد نجف است و همچنین آثار باقی مانده از او، تاکنون برجاست. از آثار علمی وی: در تفسیر: «التیان»؛ «الجامع لعلوم القرآن»؛ در حدیث: «تهذیب الاحکام» یا «التهذیب»؛ «الاستبصار»؛ در فقه: «المبسوط»؛ «الخلاف»؛ «الایجاز»؛ در فرائض؛ «الجمال والعقود»؛ در عبادات؛ «الاقصدا»؛ در عقاید و عبادات؛ «النهایه»؛ در علم اصول و رجال: «العهده» که ملاخلیل آن را شرح کرده است؛ «الفهرست» که در آن «اصول» و نگارشهای اصحاب و تصانیف آنها آورده شده «و شیخ سلیمان ماحوزی آن را مرتب و شرح کرده و «معراج الکمال الی معرفه الرجال» نامیده است؛ «الابواب» که به نام «رجال شیخ» یا «رجال الطوسی» معروف است؛ «اختیار رجال الکشی» یا «اختیار معرفه الرجال». از دیگر آثار او: «التلخیص للشافی» و «المفصح»، هر دو در کلام و امامت؛ «هدایه المسترشد و بصیره المتعبد»؛ «کتاب الغیبه»؛ «مناسک حج»؛ «المجالس»، در اخبار که «امالی» اوست؛ «مقتل الحسین (ع)»؛ «اخبار مختار»؛ «مصباح المتهدد»، در اعمال سال. [۱]

برگرفته از کتاب: فرهنگ فارسی معین (جلد پنجم)

منابع زندگینامه: [۱] الاعلام (۶/۳۱۵)، اعیان الشیعه (۱۶۷-۱۵۹/۹)، ایضاح المکنون (۷۲۲، ۵۷۳، ۴۵۴، ۴۲۴، ۳۳۵، ۲۸۶، ۲۷۶، ۲۶۶، ۲۱۲، ۲/۹۵، ۲/۶۰۴، ۳۱۸، ۳۱۴، ۱/۲۲۳)، تاریخ ادبیات در ایران (۲/۲۵۸)، تاریخ برگزیدگان (۲۶-۲۵)، تاسیس شیعه (۳۱۳)، تاریخ علم کلام در ایران و جمان اسلام (۲۵۹-۲۵۶)، خدمات متقابل اسلام و ایران (۴۸۵-۴۸۳)، دایرةالمعارف الاسلامیه (۳۷۸-۳۷۶/۱۵)، دایرةالمعارف فارسی (۲/۱۶۳۴)، الذریعه (۷/۲۳۵، ۵/۱۴۵، ۳/۳۲۸-۳۳۱، ۳/۴۸۶، ۲/۱۴، ۱/۳۶۵)، رجال ابن‌داود (قسم ۱/۳۰۶)، رجال النجاشی (۲/۳۳۲-۳۳۳)، روضات الجنات (۲۳۱-۲۰۱/۶)، ریحانه (۳/۳۲۵-۳۲۸)، سیر النبلاء (۳۳۵-۳۳۴/۱۸)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۱۶۲-۱۶۱/۵)، طبقات خلفاء و اصحاب ائمه و علماء و شعرا (۳۹۴)، فرهنگ ادبیات فارسی (۳۲۹)، فقهای نامدار شیعه (۷۹-۶۷)، فوائد الرضویه (۴۷۳-۴۷۰)، الفهرست للطوسی (۱۶۱-۱۵۹)، قرآن پژوهی (۱۷۵-۱۷۳)، قصص العلماء (۴۱۶-۴۱۴)، الکامل (۸/۱۰۶)، کارنامه‌ی بزرگان (۱۲۲-۱۲۱)، کشف الظنون (۱۹۷۳، ۱۵۸۱، ۴۵۲)، الکنی و الالقاب (۳۹۷-۳۹۴/۲)، لسان المیزان (۶/۵۲)، لغت نامه (ذیل/ ابوجعفر طوسی)، مؤلفین کتب چاپی (۴۰۶-۴۰۲/۵)، مجالس المومنین (۴۸۲-۴۸۰/۱)، مجمل فصیحی (ذیل/ سال ۴۶۰)، معجم المؤلفین (۹/۲۰۲)، معجم رجال الحدیث (۲۴۷-۲۴۳/۱۵)، منتخب التواریخ (۱۹۰-۱۸۹)، الوافی بالوفیات (۲/۳۹۴)، وقایع السنین و الاعوام (۲۶۸)، هدیه الاحباب (۹)، هدیه العارفین (۲/۷۲).

طوسی بغدادی، ابوالحسن علی

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۵۶۳ ق)، محدث، زاهد و صوفی. معروف به ابن تاج القراء. وی از ابو عبدالله مالک بن احمد بانیاسی و یحیی بن احمد سیبی و ابوبکر طریثی حدیث شنید. او راوی «جزء» بانیاسی است. رشید بن مسلمه با اجازه و همچنین عبدالغنی حافظ و شیخ موفق الدین و ابراهیم بن عثمان کاشغری و دیگران از وی حدیث روایت کرده‌اند. سمعانی گوید که وی صوفی و خادم مشایخ و متخلق به اخلاق ایشان بود.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: اعلام بوفیات الاعلام (۲ / ۳۸۰)، سیر النبلاء (۴۸۰-۴۷۸ / ۲۰)، شذرات الذهب (۴ / ۲۰۹)، العبر (۳ / ۴۰)، النجوم الزاهرة (۵ / ۳۶۰).

طوسی، ابوالبراهیم اسحاق

قرن: ۷

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۶۵۵-۵۶۴ ق)، قاری، محدث، ادیب و دانشمند. در مراکش ادب آموخت. قسمتی از «صحیح» مسلم را از دایی مادرش، ابو عبدالله بن زرقون، استماع کرد و قرآآت هفت گانه را نزد علی بن هشام جدامی آموخت. او از ابومحمد بن عبیدالله حدیث شنید و از ابو عبدالله بن خلیل قیسی، آخرین شاگرد ابوعلی غسانی، اجازه روایت داشت. ابوجعفر بن زبیر از شاگردان وی بود. طوسی هر روز قرآنی ختم می کرد.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: سیر النبلاء (۳۰۱-۳۰۰ / ۲۳)، الوافی بالوفیات (۸ / ۳۹۸).

طوسی، ابوالحسن علی

قرن: ۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۲۵۳ ق)، محدث و مسند. او را مسند عراق می گفتند. وی از جریر بن عبدالحمید رازی و یوسف بن یعقوب ماجشون و هشیم بن بشیر و عبدالله بن مبارک و یحیی بن ابی زائده و عبدالرحمان بن زید بن اسلم و ابویوسف قاضی و بسیاری دیگر حدیث شنید، و مسموعات خویش را جمع آوری و تألیف کرد. ساکن بغداد شد و در آنجا حدیث گفت. بخاری و ابوداود سجستانی و نسائی و یحیی بن معین و ابوبکر اثرم و ابن ابی دنیا و عبدالله بن احمد و ابومحمد بن صاعد و قاضی محاملی و حسین بن عیاش قطان و دیگران از وی حدیث شنیدند.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: تاریخ بغداد (۱۰۹-۱۰۸ / ۱۲)، تهذیب التهذیب (۷ / ۳۲۳)، الجرح و التعديل (ج ۳ ق ۲۰۳ / ۱)، سیر النبلاء (۵۲۶-۵۲۵ / ۱۱)، النجوم الزاهرة (۲ / ۴۰۷).

طوسی، ابوالفضل نصر

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(ح ۳۸۳ - ۳۱۰ ق)، حافظ و محدث. در طلب حدیث سفرهای بسیار کرد و از ابو محمد بن شرقی و ابو حامد بن بلال و ابو عبدالله محاملی و ابن مخلد عطار و ابن عقده و محمد بن حسین قطان و ابن اعرابی و محمد بن وردان عامری و احمد بن زبان کنندی و ابن حبيب حصائری و خيثمه و ربیع بن سلامه رملی و همطبقه‌ی آنان حدیث شنید. او دارای تصانیف نیکویی بود. حاکم و سلمی و ابونعیم و ابوسعید کنجرودی و دیگران از وی حدیث شنیدند. حاکم گوید که او یکی از ارکان حدیث خراسان و در علوم صوفیه و اخبار آنان سرآمد اقران بود. مدتی با شبلی، در بغداد، و چند تن دیگر از صوفیان مصاحبت داشت.

بر گرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول - ششم)

منابع زندگینامه: سیر النبلاء (۸ - ۶ / ۱۷)، شذرات الذهب (۳ / ۱۰۶)، طبقات الحفاظ (۴۰۲)، النجوم الزاهره (۴ / ۱۶۸).

طوسی، ابوبکر محمد

قرن: ۶

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۵۷۰)، محدث و فقیه شافعی. وی از علی بن احمد بن اخرم و نصرالله خشنامی و فضل بن عبدالواحد تاجر حدیث شنید. او «چهل حدیث» دارد که علی بن عمر طوسی آن را تخریج کرده است. عثمان بن ابوبکر خوشانی و محمد بن ابی طاهر عطاری و ابو حامد محمد بن محمد سممانی و حسن بن عبیدالله قشیری و حره ناز زینب شعریه و دو فرزند این خانم، مؤید و بی‌بی، و همچنین عبدالقادر رهاوی و چند تن دیگر از وی حدیث روایت کرده‌اند.

بر گرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول - ششم)

منابع زندگینامه: سیر النبلاء (۲۱ / ۶۵)، النجوم الزاهره (۶ / ۶۹).

طوسی، ابوجعفر محمد

قرن: ۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۲۵۴ ق)، حافظ، محدث و عابد. ساکن بغداد بود. از سفیان بن عیینه و معاذ بن معاذ و اسماعیل بن علی و یعقوب بن ابراهیم زهری و یحیی بن سعید قطان و همطبقه آنان حدیث شنید. ابوداود سجستانی و نسایی در «سنن» هایشان و ابوحاتم و ابوجعفر مطین و ابن صاعد و محمد بن هارون حصرمی و ابو عبدالله محاملی و عبدالرحمان بن یوسف بن خراش و عبدالله بن محمد بغوی و دیگران از وی حدیث شنیدند. حافظ ابوسعید نقاش در کتاب «طبقات الصوفیه» گوید: ابن منصور طوسی استاد ابوسعید خراز و ابوالعباس بن مسروق، احادیث بسیاری را نوشت و روایت کرد. از گفته‌های اوست: جاهل را به چهار چیز می‌شناسند، اول به غضب بی‌مورد، دوم

افشاء راز، سوم اعتماد به هر کس، چهارم به نصیحت بی جا.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: تاریخ بغداد (۲۵۰-۲۴۷ / ۳)، تهذیب التهذیب (۴۷۳-۴۷۲ / ۹)، الجرح و التعديل (ج ۴ ق ۹۴ / ۱)، سیر النبلاء (۲۱۴-۲۱۲ / ۱۲)، طبقات الصوفیه هروی (۱۲۹-۱۲۶)، النجوم الزاهره (۴۱۰ / ۲)، الوافی بالوفیات (۷۰ / ۵).

طوسی، ابوعلی حسن

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۳۱۲ ق)، حافظ و محدث. معروف به کردوش. در خراسان و عراق و حجاز از محدثانی چون محمد بن رافع و محمد بن اسلم طوسی و عبدالله بن هاشم و اسحاق بن منصور و ابن شاهین و بندار و زید بن اخرم و احمد بن منیع و فضل بن عبدالله بن خرم هروی و همطبقه آنان حدیث شنید. در هرات و قزوین حدیث گفت. عبدالله بن محمد بن مسلم اسفراینی و احمد بن علی رازی و احمد بن محمد بن عبدوس و ابوسهل صعلوکی و محمد بن جعفر بستی و ابواحمد حاکم نیشابوری از وی حدیث روایت کرده‌اند. شیخ و استادش ابوحاتم رازی نیز از وی حکایاتی روایت کرده است. ابویعلی خلیلی گوید که من اشکر ده تن از شاگردان طوسی بودم. او را تصانیفی است که حاکی از علم و معرفت اوست. ابونعیم در «تاریخ» خود گوید که طوسی صاحب تصانیف بوده و از جمله آنها کتابی است در زمینه‌ی احکام که آن را «الاحکام» نامیده است.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: تاریخ نیشابور (۱۱۳)، سیر النبلاء (۸-۶ / ۱۵، ۲۸۸-۲۸۷ / ۱۴)، شذرات الذهب (۲۶۴ / ۲)، طبقات الحفاظ (۳۳۲)، لسان المیزان (۴۳۲-۴۳۰ / ۲)، معجم المؤلفین (۲۶۴ / ۳).

طوسی، ابومحمد احمد

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۳۳۹ ق)، حافظ، محدث و واعظ. معروف به بلاذری صغیر. او از محمد بن ایوب بن ضریس و تمیم بن محمد حافظ و عبدالله بن محمد بن شیرویه و همطبقه آنان حدیث شنید. ابوعبدالله حاکم گوید که او یگانه‌ی دوران خویش در حفظ و وعظ بود و مشایخ بزرگ همچون حافظ ابوعلی در محضرش حاضر می شدند و از حدیث خوانی او فرحناک می شدند و هیچ گاه درباره‌ی اسناد یا اسمی و یا حدیثی بر او خرده نگرفتند. او در طابران طوس از دنیا رفت. از آثارش تخریج «صحیحی» به سبک «صحیح» مسلم است.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: سیر النبلاء (۳۶ / ۱۶)، شذرات الذهب (۳۴۹ / ۲)، طبقات الحفاظ (۳۶۶-۳۶۵)، العبر (۵۶ / ۲).

طوسی، ابومحمد حاجب

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۳۳۶ ق)، محدث و مسند. از محمد بن رافع و ذهلی و محمد بن حماد ابیوردی و عبدالرحمان بن منیب مروزی و عبدالله بن هاشم طوسی و دیگران حدیث شنید. منصور بن عبدالله خالدی و ابن منده و احمد بن محمد بصیر و علی بن ابراهیم مزکی و محمد بن ابراهیم جرجانی و قاضی ابوبکر حیری و ابوطاهر بن محمش از وی حدیث روایت کرده‌اند. ابن منده وی را فردی مورد وثوق توصیف کرده است. حاکم نیشابوری سه جزوه وی را از او شنیده، اما گوید که این کتابهای عمومی او بوده است.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: انساب سمعانی (۴ / ۸۱)، سیر النبلاء (۳۳۷-۳۳۶ / ۱۵)، لسان المیزان (۲ / ۱۴۶)، النجوم الزاهره (۳ / ۳۴۰).

طوسی، ابونصر، ابونصر محمد

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(ح ۳۴۴-۲۵۰ ق)، زاهد، عابد، حافظ، محدث و فقیه شافعی. مفتی خراسان. در طلب حدیث به عراق و شام و مصر و حجاز سفر کرد و از عثمان بن سعید دارمی و حارث بن ابی‌اسامه و اسماعیل قاضی و علی بن عبدالعزیز بغوی و فضل بن عبدالله بن خرم یشکری هروی و احمد بن موسی کوفی حمار و محمد بن عمرو قشمری و محمد بن ایوب بن ضریس و احمد بن سلمه حافظ و حسین بن محمد قبانی و تمیم بن محمد حافظ و محمد بن نصر مروزی فقیه و دیگران حدیث شنید. بیشتر ملازم محمد بن نصر مروزی بود و اکثر شنیده‌هایش از اوست. طوسی شنیده‌هایش را جمع‌آوری و تألیف کرد و کتبی به سبک مسلم نگاشت. وی شب را به سه قسمت تقسیم کرده بود: جزئی برای تصنیف، جزئی برای خواب و جزئی برای تلاوت قرآن. او حدود هفتاد سال مرجع امور دینی مردم بود و فتوی می‌داد. بیشتر ایام سال را روزه‌دار بود و آنچه زیاد بر قوت روزانه‌اش بود صدقه می‌داد از امر به معروف و نهی از منکر غفلت نداشت.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: انساب سمعانی (۴ / ۸۰)، تاریخ نیشابور (۱۸۶)، سیر النبلاء (۴۹۲-۴۹۰ / ۱۵)، شذرات الذهب (۲ / ۳۶۸)، طبقات الحفاظ (۳۳۶)، العبر (۲ / ۶۸)، النجوم الزاهره (۳ / ۳۵۷-۳۵۸)، الوافی بالوفیات (۱ / ۲۱۰).

طوسی، رضی‌الدین، ابوالحسن مؤید

قرن: ۶

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۶۱۷-۵۲۴ ق)، قاری، مسند و محدث. «صحیح» مسلم را از فراوی و «صحیح» بخاری را از وجیه و ابوالمعالی فارسی و عبدالوهاب بن شاه و «الموطأ» را از هبه‌الله سیدی و «تفسیر ثعلبی» را از عباسه عساری و «الوسیط» واحدی را از عبدالجبار خواری و «الغایه» ابن مهران را از زاهر بن طاهر و «الاربعین» حسن بن سفیان را از فاطمه دختر زعبل و همچنین «جزء» ابن نجید را استماع کرد. او را ثقه‌ای نیکوکار و قاری درست‌کرداری توصیف کرده‌اند. گروه بسیاری از دانش‌پژوهان به سویش آمدند. علامه جمال‌الدین محمود

ابن حصیری و ابن صلاح و قاضی خویی و ابن نقطه و برزالی و ابن نجار و ضیاء و مرسی و صریفینی و مجد اسفراینی و علی بن یوسف صوری و شمس‌الدین زکی بیلقانی و مفضل قرشی و احمد بن عمر باذینی و کمال بن طلحه و گروهی دیگر از وی حدیث شنیدند. تاج‌الدین عسروی و ابن عساکر و عبدالواسع ابهری و زینب کندیه از وی اجازه روایت داشتند. برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: سیر النبلاء (۱۰۷- ۱۰۴ / ۲۲)، العبر (۱۷۶ / ۳)، النجوم الزاهره (۲۲۲ / ۶)، وفيات الاعیان (۳۴۶- ۳۴۵ / ۵).

طوسی، شهاب‌الدین، ابوالفتح محمد

قرن: ۶

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۵۹۶- ۵۲۲ ق)، محدث، فقیه و عالم اشعری شافعی. معروف به شهاب طوسی. از ابوالوقت سجزی حدیث روایت کرده است. سفری به بغداد کرد و مورد احترام بسیاری قرار گرفت و داماد قاضی القضاة ابوالبرکات ابن‌الثقفی شد. آن‌گاه حج به جا آورد در ۵۷۲ ق به مصر رفت و ابتدا در خانقاه سعید السعداء در قاهره منزل کرد. وی در جامع مصر وعظ گفت و مذهب اشعری را آشکار کرد. او در منازل العز درس می‌گفت، فقهاء و محدثین بر گردش جمع شدند و از محضرش بهره جستند. تقی‌الدین عمر بن شاهنشاه برایش مدرسه‌ای در منازل العز بنا کرد او در نزد عام و خاص عزیز و محترم بود. گویند که وی مدار فتوی در مذهب شافعی در زمان خود بود.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: سیر النبلاء (۳۸۹- ۳۸۷ / ۲۱)، شذرات الذهب (۳۲۸/۷- ۳۲۷ / ۴) العبر (۱۱۷- ۱۱۶ / ۳)، النجوم الزاهره (۱۴۲ / ۶)، الوافی بالوفیات (۹ / ۵).

طوسی، شیخ الاسلام، ابوالحسن محمد

قرن: ۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(ح ۲۴۲ - ۱۸۰ ق)، حافظ و محدث. ذهبی او را به شیخ المشرق ملقب کرده است. از یزید بن هارون و یعلی بن عبید و محمد بن عبید و جعفر بن عون و ابوعبدالرحمان مقری و حسین بن ولید نیشابوری و ابونعیم و نصر بن شمیل و برخی دیگر حدیث شنید. ابراهیم بن ابی‌طالب و ابن‌خزیمه و ابوبکر بن ابی‌داوود و محمد بن وکیع طوسی و محمد بن احمد طوسی و زنجویه و حسن بن علی طوسی و گروه بسیاری از وی حدیث روایت کرده‌اند. بسیاری از علمای رجال شخصیت محمد بن اسلم را در حد عالی ستوده‌اند. ابن‌خزیمه از او به ربانی امت تعبیر می‌کند و گوید که چشمش مثل او را ندیده است. شیخ طوسی او را در شمار راویان و اصحاب امام رضا (ع) آورده است. او راوی حدیث سلسله الذهب از امام رضا (ع) است که اربلی در «کشف الغمه» آن را از «تاریخ نیشابور» نقل کرده است. محمد بن اسلم در نیشابور درگذشت و در مقبره‌ی شادیاخ در کنار اسحاق بن راهویه دفن شد. از آثارش: «السمند»؛ «الرد علی‌الجهمیه»؛ «الایمان و الاعمال»، در رد کرامیه؛ «الاربعون حدیثاً».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۲۵۸-۲۵۷ / ۶)، تاریخ نیشابور (۹۴)، الجرح و التعديل (ج ۳ ق ۲ / ۲۰۱)، حلیه الاولیاء (۲۵۴-۲۳۸ / ۹)، رجال الطوسی (۳۹۰)، سیر النبلاء (۲۰۷-۱۹۵ / ۱۲)، شذرات الذهب (۱۰۱-۱۰۰ / ۲)، طبقات الحفاظ (۲۳۸)، العبر (۳۴۴ / ۱)، الوافی بالوفیات (۲ / ۲۰۴).

طوسی، محمد

قرن: ۷

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

والد ماجد محقق علامه خواجه نصیرالدین اصلا از جهرود قم و مردی جلیل‌القدر است روایت می‌کند از او فرزند ارجمندش خواجه نصیرالدین طوسی.

برگرفته از کتاب: گنجینه دانشمندان (جلد اول)

طهرانی رازی، ابوعبدالله محمد

قرن: ۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۲۷۱ ق)، حافظ و محدث. بدنبال حدیث به شهرهای بسیاری سفر کرد. از عبدالرزاق بن همام و عبیدالله بن موسی و ابوعاصم نیبل و عبیدالله بن عبدالمجید حنفی و ابونعیم و همطبقه‌ی آنان حدیث شنید. ابن‌ماجه قزوینی و ابواسحاق بن ابی‌ثابت و عبدالرحمان بن ابی‌حاتم و عبدالله بن علی خطیب یافا از وی حدیث روایت کرده‌اند. ابن‌ابی‌حاتم او را ثقه و مورد اعتماد توصیف کرده و گوید که در ری و بغداد و اسکندریه از وی احادیثی نوشته است. طهرانی در عسقلان شامان در گذشت.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: انساب سمعانی (۴ / ۸۶)، تاریخ بغداد (۲۷۲-۲۷۱ / ۲)، تهذیب التهذیب (۱۰۷-۱۰۶ / ۹)، الجرح و التعديل (ج ۳، ق ۲ / ۲۴۰)، ری باستان (۳۵۳-۳۵۲ / ۲)، سیر النبلاء (۶۲۹-۶۲۸ / ۱۲)، شذرات الذهب (۱۶۱ / ۲)، العبر (۳۹۲ / ۱)، لسان المیزان (۹ / ۹۶)، معجم البلدان (۴ / ۵۹)، الوافی بالوفیات (۳ / ۲۴).

طهرانی عسکری، محمد

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۱۳۷۱-۱۲۸۱ ق)، فقیه اصولی و محدث. در تهران به دنیا آمد. بعدها مقیم سامرا گشت و تحت نظر میرزا محمد حسن شیرازی تربیت یافت. وی اجازه‌ی اجتهاد خود را از میرزا محمد تقی شیرازی دریافت کرد و بیش از شصت سال در سامراء به تحصیل تدریس و تألیف مشغول بود. ابتدا کتاب «مصایح الانوار» را، در فهرست ابواب مجلدات «بحار الانوار»، نگاشت. سپس به تصنیف «مستدرک بحار الانوار» پرداخت و در بسیاری از ابواب به استدراکاتی دست یافت و تصنیفات خود را در این زمینه به چندین مجلد

بزرگ رسانید. از دیگر آثار وی «الصحیفه المهدویه»، حدود شصت دعاء، از ادعیه حضرت حجت (عج)، که از انشآت آن حضرت می‌باشد.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الذریعه (۸۶، ۴ / ۲۱، ۲۴ / ۱۵)، علماء معاصرین (۲۸۳-۲۷۷).

طهمانی مروزی، ابوالعباس عیسی

قرن: ۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۲۹۳ / ۲۹۲ ق)، محدث، ادیب، کاتب و لغوی. پیشگام اهل لغت و از بزرگان مرو بود. از اسحاق بن راهویه و علی بن حجر و گروهی دیگر حدیث شنید. به بغداد رفت و از عمر بن محمد بخاری و راهویه و علی بن حجر و گروهی دیگر حدیث شنید. به بغداد رفت و از عمر بن محمد بخاری و احمد بن بکر تغلبی و یعقوب بن جراح حدیث روایت کرد. محمد بن مخلد و عبدالباقی بن قانع و احمد بن خضر و یحیی بن محمد عنبری و عمر بن علك از وی حدیث شنیدند.

ابوسعید ابن الاعرابی گوید که در بازار یحیی از طهمانی حدیث شنیده است. خطیب بغدادی او را فردی مورد اعتماد توصیف کرده است.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: انساب سمعانی (۸۸ / ۴)، تاریخ بغداد (۱۷۱-۱۷۰ / ۱۱)، سیر النبلاء (۵۷۲-۵۷۱ / ۱۳)، شذرات الذهب (۲۱۱-۲۱۰ / ۲)، العبر (۴۲۴ / ۱)، النجوم الزاهره (۱۷۷ / ۳).

طیالسی رازی، ابو عبدالله محمد

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۳۱۳ ق)، محدث. ساکن کرمانشاه بود. به دنبال حدیث سفرها کرد از یحیی بن معین و ابراهیم بن موسی فراء و ابومصعب زهری و قواریری و علی بن حکیم اودی و محمد بن حمید رازی و احمد بن حنبل و عبدالکریم دهقان و هارون حمال و دیگران حدیث شنید. طیالسی در بغداد و مصر طرسوس حدیث گفت و ابوبکر جعابی و احمد بن محمد همدانی مقری و جعفر خلدی و احمد بن اسحاق حلبی و ابواحمد حاکم و یحیی بن محمد بن صاعد و حسن بن محمد بن شعبه و مکرم بن احمد قاضی از وی حدیث شنیدند. دارقطنی و ابواحمد حاکم وی را، در حدیث، از ضعف شمرده‌اند.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: انساب سمعانی (۹۳-۹۲ / ۴)، تاریخ بغداد (۴۰۷-۴۰۴ / ۱)، ری باستان (۳۴۵ / ۲)، سیر النبلاء (۴۶۰-۴۵۸ / ۱۴)، شذرات الذهب (۲۶۸ / ۲)، لسان المیزان (۶۱۷-۶۱۶ / ۵).

طیالسی فارسی، ابوداود سلیمان

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۲۰۴- ۱۳۳ ق)، حافظ، محدث. اصلش ایرانی است، اما ساکن بصره بود و در آنجا هم از دنیا رفت. وی از ایمن بن نابل و سفیان ثوری و معروف بن خربوذ و هشام دستوایی و طلحه بن عمرو و شعبه بن حجاج و بسطام بن مسلم و ابو عامر خزار و داوود به ابی فرات و جریر بن حازم و فلیح بن سلیمان و مسعود و حرب بن شداد و اسرائیل و همام بن یحیی و محمد بن ابی حمید و بسیاری دیگر حدیث شنید. جریر بن عبدالحمید و احمد بن حنبل و عمرو بن علی فلاس و علی بن مدینی و محمد بن بشار و یعقوب دورقی و محمد بن سعد کاتب و عباس دوری و احمد بن ابراهیم دورقی و احمد بن فرات و کدیمی و هارون بن سلیمان و ابومسعود رازی و یونس بن حبيب اصفهانی از وی حدیث روایت کرده‌اند. فلاس گوید که احدی را پرحافظه‌تر از ابوداود ندیدم. گفته شده که او از حفظ، سی هزار حدیث را با رعایت سیاق و اسلوب روایت می‌کرد. در اصفهان چهل هزار حدیث از او یادداشت کرده‌اند در حالی که کتابی به همراه نداشت. از آثارش: «المسند» که بعضی از حفاظ خراسانی آن را جمع‌آوری کرده‌اند. برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام بوفیات الاعلام (۱۳۴ / ۱)، انساب سمعانی (۹۲- ۹۱ / ۴)، التاریخ الکبیر (۴ / ۱۰)، تاریخ بغداد (۲۹- ۲۴ / ۹)، تهذیب التهذیب (۱۶۸- ۱۶۵ / ۴)، الجرح و التعذیل (ج ۲ ق ۱۱۳- ۱۱۱ / ۱)، سیر النبلاء (۳۸۴- ۳۷۸ / ۹)، شذرات الذهب (۱۲ / ۲)، طبقات الحفاظ (۱۵۳)، العبر (۲۷۱- ۲۷۰ / ۱).

ظاهری اصفهانی، ابوبکر محمد

قرن: ۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۲۹۷- ۲۵۵ ق)، فقیه، محدث، ادیب و شاعر. مذهب ظاهری بدو و به پدرش منسوب است. پدرش پیشوای دینی بود. اصلش از اصفهان است اما در بغداد به دنیا آمد و در آنجا نشوونما یافت. چون نحیف و رنگ پریده بود به او گنجکک لندوک می‌گفتند. ابن حزم گوید که در هفت سالگی قرآن را از بر کرد و در ده سالی قادر به مذاکره‌ی شعر و ادب بود. با ابوالعباس بن سریج در محضر علی بن عیسی وزیر مناظره و مشاعره داشت. بعد از پدر متصدی کرسی فتوا شد گرچه عده‌ای او را برای این مقام جوان می‌دانستند اما او شایستگی خو را اثبات کرد. در مجلس درس او چهارصد قلمدان مشاهده می‌شد. او از پدرش و عباس دوری و ابوقلابه رقاشی و احمد بن ابی‌خیمه و محمد بن عیسی مدائنی حدیث روایت می‌کرد. نبطویه و قاضی ابوعمر محمد بن یوسف از شاگردان وی می‌باشند. از آثار وی: «الزهره»، در ادبیات و غرائب و نوادر، که آن را زیر نظر پدرش نگاشت؛ «الانذار»؛ «الاعذار»؛ «التقصی»؛ در فقه؛ «الوصول الی معرفه الاصول»؛ «الایجاز»؛ «اختلاف مصاحف الصحابه» یا «اختلاف مسائل الصحابه»؛ «الفرائض»؛ «المناسک»؛ «الانتصار».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۳۵۵ / ۶)، انساب سمعانی (۱۰۰ / ۴)، ایضاح المکنون (۶۲۰ / ۱)، تاریخ بغداد (۲۶۳- ۲۵۶ / ۵)، تذکره القبور (۳۱۷)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (۵۵۹- ۵۵۷ / ۳)، ریحانه (۷۱ / ۴)، سیر النبلاء (۱۱۶- ۱۰۹ / ۱۳)، شذرات الذهب (۲۲۶ / ۲)، العبر (۴۳۳ / ۱)، الفهرست لاین‌الندیم (۳۰۵)، الکامل (۱۳۷ / ۶)، کشف الظنون (۲۰۱۴، ۱۴۲۳، ۱۳۹۹، ۱۳۹۴، ۹۶۲، ۱۷۳)،

الکنی و الالقاب (۲ / ۴۵۴)، لغت‌نامه (ذیل / ابن داوود)، مجمل فصیحی (ذیل / سال ۲۹۷)، مروج الذهب (۶۸۹ / ۲)، معجم المؤلفین (۲۹۷-۲۹۶ / ۹)، النجوم الزاهره (۳ / ۱۹۰)، الوافی بالوفیات (۶۱-۵۸ / ۳)، وفيات الاعیان (۲۶۱-۲۵۹ / ۴).

ظاهری اصفهانی، ابوسلیمان داوود

قرن: ۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(ح ۲۷۰-۲۰۱ ق)، فقیه و محدث. ملقب به ظاهری. پیشوای اهل ظاهر بود و فرقه ظاهریه بدو منسوب است. این گروه چون ظاهر کتاب و سنت را اتخاذ و از هر گونه تأویل و رأی و قیاس پرهیز می‌کردند به ظاهری معروف شدند، و داوود بن علی اولین کسی بود که این فکر را علنی کرد. اصل وی از اصفهان بود و اهل کاشان. در کوفه به دنیا آمد و در بغداد ساکن شد. در ابتدا فقه شافعی آموخت و شدیداً نسبت به شافعی تعصب داشت، و دو کتاب در «مناقب» او نوشت، اما ترک مذهب شافعی گفت و خود رد فقه، بر اساس بینش خویش، کتابی نگاشت. او از سلیمان بن حرب و ابو ثرو فقیه و عمرو بن مرزوق و قعنبی و محمد بن کثیر عبدی و مسدد حدیث شنید، آن‌گاه از بغداد به نیشابور رفت و در محضر اسحاق بن راهویه «المسند» و «التفسیر» را استماع کرد. سپس به بغداد بازگشت. ریاست علمی بغداد به او منتهی می‌گشت گفته‌اند که در مجلس او چهارصد قاضی و خطیب ردای سبزی پوش حضور داشتند. فرزندش، محمد، و زکریا ساجی و یوسف بن یعقوب داوودی و عباس بن احمد مذكر از شاگردان وی بودند. ظاهری گردآورهای خویش را در قالب کتابهای بسیاری عرضه کرد. ابن ندیم در «فهرست» خویش حدود دو صفحه به اسم کتابهای وی اخصتاص داده است. از جمله آثار وی: «الایضاح»؛ «الافصاح»؛ «الدعوی و البينات»؛ «الاصول»؛ «الحیض»؛ «الطهاره»؛ «الزکوه»؛ «الصیام الفرض»؛ «المناسک»؛ «النکاح»؛ «البیوع»؛ «الجهاد»؛ «الوصایا»؛ «القضاء»؛ «الدعاء»؛ «المسائل الاصفهانیات»؛ «المسائل الخوارزمیات».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۳ / ۸)، الاعلام بوفیات الاعلام (۱ / ۱۹۲)، انساب سمعانی (۱۰۰-۹۹ / ۴)، تاریخ بغداد (۳۷۵-۳۶۹ / ۸)، الجرح و التعديل (ج ۱ ق ۴۱۱-۴۱۰ / ۲)، روضات الجنات (۲۹۱-۲۸۹ / ۳)، ریحانه (۷۱-۷۰ / ۴)، سیر النبلاء (۱۰۸-۹۷ / ۱۳)، شذرات الذهب (۱۵۹-۱۵۸ / ۲)، طبقات الحفاظ (۲۵۸-۲۵۷) العبر (۳۹۰-۳۸۹ / ۱)، الفهرست لابن الندیم (۳۰۵-۳۰۳)، الکامل (۵۷ / ۶)، کشف الظنون (۱۸۳۹ / ۲)، الکنی و الالقاب (۴۵۴-۴۵۳ / ۲)، لسان المیزان (۲۷-۲۳ / ۳)، لغت‌نامه (ذیل / داوود)، مجمل فصیحی (ذیل / سال ۲۷۰)، معجم المؤلفین (۱۳۹ / ۴)، النجوم الزاهره (۶۰ / ۳)، الوافی بالوفیات (۴۷۷-۴۷۳ / ۱۳)، وفيات الاعیان (۲۵۷-۲۵۵ / ۲)، هزار مزار (۱۴۴)، هدیه العارفین (۳۵۹ / ۱).

ظهير

قرن: ۶

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(بخش ۱) حسن بن ظئر مکنی به ابوعلی فارسی، فقیه و لغوی و نحوی (ف. قاهره ۵۹۸ ه.ق). مولد اودهی به نام نعمانیه بود و از آنجا به شیراز رفت و به فارسی شهرت یافت. وی در فنون علوم و قرات عشره و تفسیر قرآن عالم و در فقه و حدیث و کلام و منطق

و حساب و هیئت و طب مبرز و در لغت و نحو و عروض و قوافی و روایت اشعار عرب چیره‌دست بود و در هر فنی از این فنون کتابی را از برداشت. اوراست: کتابی در شرح الصحیحین، اختلاف الصحابه و التابعین و فقهاء الانصار که به پایان نرسیده. برگرفته از کتاب: فرهنگ فارسی معین (جلد پنجم)

ظهیر همدانی، میرزا سید ابراهیم

قرن: ۱۱

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ح ۱۰۲۶ ق)، عالم امامی، متکلم، حکیم متأله، ادیب و شاعر. پدرش میرزا قوام‌الدین حسین در عهد شاه طهماسب در همدان عهده‌دار منصب قضاوت و متصدی امور شرع بود، بدین جهت میرزا ابراهیم به قاضی‌زاده نیز مشهور است. وی به همراه پدرش مدتی در قزوین بود لذا توانست در محضر میر فخرالدین سماکی تلمذ کند و علوم عقلی را فراگیرد. چون به همراه پدر به اصفهان رفت، شاگرد میرزا مخدوم اصفهانی شد. وی تحصیلات را در فقه و ادب و حکمت و کلام و بلاغت ادامه داد تا سرآمد شد. مراتب علمی او با زهد و تقوی توأم بود. حدیث را از شیخ بهائی فراگرفت و از او اجازه‌ی روایت دریافت کرد. در سفری که به مکه رفت با شیخ محمد بن احمد دریافت کرد. در سفری که به مکه رفت با شیخ محمد بن احمد دریافت کرد. او بعد از وفات پدر قاضی همدان شد، لیکن اکثر اوقات خود را در درس و مطالعه و مباحثه می‌گذراند. شیخ بهایی او را بر میرداماد ترجیح می‌داد و مکاتباتی بین آن دو جریان داشت. ظهیر همدانی از دانشمندان بزرگ عصر خود بود و جمع کثیری از علمای زمان از محضر وی استفاده کردند. مجلسی اول، علامه ملا محمد تقی، از وی اجازه‌ی روایت گرفت. او تألیفات و تصنیفات بسیار دارد که از آن جمله است: رساله‌ی «اثبات الواجب»؛ حاشیه بر «اثبات الواجب» جلال‌الدین دوانی؛ حاشیه بر «الهیات شفا»؛ «انموذجه الابراهیمیه»، تلخیصات بر دو کتاب «شفا» و «نجاه» ابن سینا؛ حاشیه بر «شرح اشارات» خواجه نصیر؛ حاشیه بر «شرح جدید تجرید»؛ حاشیه بر «کشاف».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۲۹ / ۱)، اعیان الشیعه (۱۲۹- ۱۲۸ / ۲)، بزرگان و سخن‌سرایان همدان (۲۱۳- ۲۰۹ / ۱)، تاریخ نظم و نثر (۵۰۴)، الذریعه (۱۱۳، ۱۱۰، ۱۱، ۶ / ۴۰۹، ۲)، روضات الجنات (۴۳- ۴۲ / ۱)، ریاض العلماء (۱۳- ۹ / ۱)، ریحانه (۷۴- ۷۳ / ۴)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۱۴- ۱۲ / ۱۱)، فوائد الرضویه (۵)، الکنی و الالقاب (۵۱- ۵۰ / ۳)، لغت‌نامه (ذیل / ابراهیم)، معجم المؤلفین (۲۳ / ۱)، هدیه العارفین (۲۹ / ۱).

عاشورا

قرن: ۶

جنسیت: زن

ملیت: ایران

قرن پنجم و ششم هجری، از زنان محدث. وی دختر محمد بن فضل دیلمی اصفهانی بود و از ابو حفص عمر بن احمد سمسار حدیث فراگرفت و سمعانی حدیثی چند از او استماع کرده است.

برگرفته از کتاب: مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی

منابع زندگینامه: منبع: اعلام النساء، ۲۲۰ / ۳.

عامر

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

وحید بهبهانی در تعلیقه فرموده روایت شیخ صدوق از ابن ابی عمیر از وی شهادت به وثاقت او می‌دهد و حماد بن عثمان که از اصحاب اجماع است نیز از او روایت نموده است. برگرفته از کتاب: گنجینه دانشمندان (جلد اول)

عاملی

قرن: ۱۱

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(ع. منسوب به جبل عاملی) ابوجعفر محمد بن جبل عاملی مشهور به شیخ حر عاملی و معروف به صاحب رسائل، فقیه و محدث مشهور شیعی (و. مشعر) از قرای جبل عامل (۱۰۳۳- ف. / مشهد ۱۱۱۴ ه.ق.). وی نزد عم خود شیخ محمد حر و جد مادرش شیخ عبدالسلام و نیز نزد شیخ زین‌الدین نوازه شهید ثانی و گروهی دیگر تحصیل کرد و پس از ۴۰ سالگی به مشهد رفت و مجاور گردید و چند بار نیز به زیارت کعبه شتافت. مدفن وی در مشهد در صحن عتیق قرب مدرسه میرزا جعفر است. اوراست: رسائل (که در آن اخبار کتب اربعه شیعه را گردآورده)، اثبات الهدایه، هدایه الامه، جواهر السنیه (احادیث شیعه)، نزهة السماع (در حکم اجماع)، بدایه الهدایه، فصول المهمه، (در اصول ائمه)، رساله (رد بر صوفیه)، رساله (در تواتر قرآن)، رساله (در رجال)، رساله (در احوال صحابه)، الأمل (ترجمه احوال علمای جبل عامل). دیوان شعر.

محمد ابن علی بن حسن بن علی بن حسن مشغری (و. مشغری جبل عامل ۱۰۳۳ ه.ق. - ف. مشهد ۱۱۰۴ ه.ق.). وی تا سن چهل سالگی در سوریه و جبل عامل نزد استادان شیعی تعلیم یافت و دو بار به حج رفت و سپس به عراق و خراسان رهسپار گردید و به منصب شیخ الاسلامی و قاضی القضاتی مشهد منصوب شد و دوبار نیز از آنجا به حج رفت. آثار او عبارتند از: اثبات الهداء بالنصوص والمعجزات، الاثنا عشریه فی رد الصوفیه، الاجازات، احوال الصحابه، اربعین حدیث، ارجوزه در زکات، ارجوزه در هندسه. پس از وفات او را در صحن آستانه قدس نزدیک در مدرسه میرزا جعفر دفن کردند. برگرفته از کتاب: فرهنگ فارسی معین (جلد پنجم)

عبادانی، ابوبکر احمد

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۳۴۵ / ۳۴۴ - ۲۴۸ ق)، محدث. وی در بغداد از حسن بن محمد زعفرانی و علی بن حرب و محمد بن عبدالملک دیقی و عباس

ترقی و احمد بن منصور رمادی و دیگران حدیث روایت نمود. ابن رزقویه و ابوعلی بن شاذان و حسین بن عمر بن برهان و گروهی دیگر از وی حدیث روایت کرده‌اند.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام بوفیات الاعلام (۲۳۶ / ۱)، انساب سمعانی (۱۲۲ / ۴)، تاریخ بغداد (۱۷۹- ۱۷۸ / ۴)، سیر النبلاء (۴۸۰- ۴۷۹ / ۱۵)، شذرات الذهب (۳۶۹ / ۲)، العبر (۶۹ / ۲)، لسان الیمزان (۲۷۶- ۲۷۵ / ۱)، النجوم الزاهره (۳۶۰ / ۳).

عبادی مروزی، قطب‌الدین، ابومنصور مظفر

قرن: ۶

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۵۴۷- ۴۹۱ ق)، واعظ، فقیه و محدث. ملقب به امیر و معروف به امیر قطب‌الدین یا قطب عبادی. در روستای سنج عباد، از قراء مرو، به دنیا آمد و بدین جهت به عبادی مشهور شد. وی از نصرالله خشنامی و عبدالغفار شیروی و عده‌ای دیگر حدیث شنید. او از طرف سلطان سنجر به بغداد رفت و مدت سه سال در جامع قصر و در دارالسلطنه به وعظ پرداخت و مردم بر گردش ازدحام می‌نمودند. او در جامع قصر املائی حدیث می‌کرد. ابن‌اخضر و حمزه بن قبیطی و محمد بن مکرّم از وی حدیث روایت کرده‌اند. نیکویی و حسن وعظ وی ضرب‌المثل بود. ابن جوزی گوید که او زیبا کلام بود و از مواعظ او مجلداتی گردآوری کرده‌اند. ابوسعید سمعانی گوید که از او رساله‌ای در «شرب الخمر» دیده است. عبادی در عسکر خوزستان در گذشت.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: انساب سمعانی (۱۲۴- ۱۲۳ / ۴)، ریحانه (۹۳ / ۴)، سیر النبلاء (۲۳۲- ۲۳۱ / ۲۰)، لغت‌نامه (ذیل / ابومنصور)، معجم المؤلفین (۲۹۸- ۲۹۷ / ۱۲)، النجوم الزاهره (۲۹۱ / ۵)، هدیه العارفین (۴۶۳ / ۲).

عبادی هروی، ابوعاصم محمد

قرن: ۵

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۴۵۸- ۳۷۵ ق)، محدث، فقیه و قاضی شافعی. در هرات به دنیا آمد. وی از احمد بن محمد بن سهل قراب و دیگران حدیث شنید. از قاضی ابومنصور محمد بن محمد ازدی در هرات و از ابو عمر بسطامی در نیشابور فقه آموخت، تا این که در فقه پیشگامی صاحب نظر شد. سپس در شهرهای بسیاری گشت و خلق کثیری از اساتید و مشایخ را ملاقات کرد و از هر یک بهره‌ای گرفت. قاضی ابوسعید هروی از وی فقه آموخت و اسماعیل بن ابی صالح مؤذن از وی حدیث شنید. پسرش ابوالحسن عبادی نیز در مکتب پدر پرورش یافت. از آثارش: «ادب القضاء» یا «ادب القاضی»؛ «المبسوط»؛ در فروع فقه شافعی، در حدود سی مجلد؛ «الهادی الی مذهب العلماء»؛ «طبقات الشافعیین» یا «طبقات الفقهاء»؛ کتاب «المیاه»؛ کتاب «الاطعمه»؛ کتاب «الزیادات»، در فروع؛ «الزیادات الی مذهب»؛ «الزیادات علی زیادات الیادات».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۲۰۶ / ۶)، انساب سمعانی (۱۲۳ / ۴)، ایضاح المکنون (۲۶۹ / ۲)، سیر النبلاء (۱۸۱- ۱۸۰ / ۱۸)، شذرات

الذهب (۳ / ۳۰۶)، العبر (۲ / ۳۰۸-۳۰۹)، كشف الظنون (۲۰۲۶، ۱۵۸۲-۱۵۸۱، ۱۱۰۰، ۹۶۴، ۴۷)، معجم المؤلفین (۱۰ / ۹)، الوافی بالوفیات (۲ / ۸۲-۸۳)، وفیات الاعیان (۴ / ۲۱۴)، هدیة العارفین (۲ / ۷۱-۷۲).

عبدالصمد

قرن: ۲

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

از حنان از حضرت صادق علیه‌السلام روایت می‌نماید و ممکن است با عبدالصمد سابق‌الذکر یکی باشد. برگرفته از کتاب: گنجینه دانشمندان (جلد اول)

عبدان مروزی، ابومحمد عبدان، عبدالله

قرن: ۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۲۹۳-۲۲۰ ق)، حافظ، محدث، عالم و زاهد شافعی. اهل جنوجرد مرو بود و لذا به عبدان جنوجردی نیز مشهور است. او از قتیبه بن سعید و اسحاق بن راهویه و علی بن حجر و عمار ابن حسن رازی و محمد بن بشار و بسیاری دیگر از طبقه ایشان روایت کرده است. ابوالقاسم طبرانی و ابوحامد بن شرقی و ابوالعباس دغولی و علی بن حمشاد و ابواحمد عسال و یحیی بن محمد عنبری از وی حدیث روایت کرده‌اند. خطیب وی را مردی مورد اعتماد در حدیث و عابد و زاهد توصیف کرده است. وی مفتی مرو بود. مدت کوتاهی در مصر مقیم شد اما دوباره به مرو بازگشت. عده‌ای او را اول کسی دانسته‌اند که در خراسان مذهب شافعی را اظهار کرد. وی در شب عرفه به دنیا آمد و در شب عرفه نیز، در مرو، از دنیا رفت. از آثارش: «المعرفه»، در صد جزء؛ «الموطأ». برگرفته از کتاب: اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۴ / ۲۶۱)، انساب سمعانی (۱۳۰-۱۲۹ / ۴)، تاریخ بغداد (۱۳۶-۱۳۵ / ۱۱)، سیر النبلاء (۱۵-۱۳ / ۱۴)، شذرات الذهب (۲ / ۲۱۵)، طبقات الحفاظ (۳۲۰)، العبر (۱ / ۴۲۴).

عبدویی نیشابوری، ابوالحسن احمد

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۳۸۵ ق)، محدث، فقیه و زاهد. پدر ابوحازم عبدویی است. وی از ابوالعباس سراج و ابن خزیمه و حاتم بن محبوب و دیگران حدیث شنید. پسرش ابوحازم و حاکم نیشابوری و ابوسعید کنجودی و دیگران از وی حدیث روایت می‌کنند. برگرفته از کتاب: اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: انساب سمعانی (۴ / ۱۳۴)، تاریخ الاسلام (حوادث ۹۱ / ۴۰۰-۳۸۱)، سیر النبلاء (۱۶ / ۵۰۴).

عبدوی نیشابوری، ابوحازم عمر

قرن: ۵

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۴۱۷ ق)، حافظ و محدث. ملقب به شرف المحدثین. پدرش ابوالحسن عبدوی محدث بود. او از اسماعیل بن نجید و ابوبکر اسماعیلی و محمد بن عبدالله سلیطی و ابوعمرو بن مطر و ابوالفضل بن خمیرویه هروی و ابواحمد غطریفی و ابوعمرو بن حمدان و ابوسعید بن عبدالوهاب و ابواحمد حاکم و همطبقه‌ی آنان در نیشابور و هرات و شهرهای دیگر حدیث شنید و شنیده‌های خویش از ده شیخ خود را در ده هزار جزء با خط خود نوشت. به آورده‌ی ذهبی حدیث عالی و نازل را نگاشت و تمام آنها را گردآوری و سپس تخریج کرد و در علم حدیث قوه‌ی تمیز اعمال نمود. ابوالفتح بن ابوالفوارس و ابوالقاسم علی بن محسن و احمد بن عبدالواحد و کیل و ابوبکر خطیب و ابوصالح مؤذن و محمد بن یحیی مزکی و ابوعبدالله ثقفی ریسی و دیگران از وی حدیث روایت کرده‌اند. خطیب بغدادی او را مورد اعتماد، راستگو و عارف حافظ توصیف کرده است.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: انساب سمعانی (۴ / ۱۳۴)، تاریخ بغداد (۲۷۳-۲۷۲ / ۱۱)، سیر النبلاء (۳۳۷-۳۳۳ / ۱۷)، شذرات الذهب (۲۰۸ / ۳)، طبقات الحفاظ (۴۱۸)، العبر (۲ / ۲۳۳)، معجم المؤلفین (۲۷۲ / ۷)، النجوم الزاهره (۲۶۶ / ۴).

عبدی لبنانی اصفهانی، ابوالحسن احمد

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۳۳۲ ق)، محدث. وی از بن ابی‌الدنیا حدیث فراوانی شنید و همچنین تمامی «مسند» را از فرزند احمد حنبل استماع کرد. حسن بن محمد بن اریوه و ابوعبدالله بن منده و عبدالوهاب سلمی و دیگران از وی روایت کرده‌اند.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: سیر النبلاء (۳۱۲-۳۱۱ / ۱۵).

عبدی نیشابوری، ابومحمد عبدالرحمان

قرن: ۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۲۶۰ ق)، حافظ و محدث. پدرش، ابوعبدالرحمان بشر بن حکم، فقیه و محدثی زاهد بود. ابومحمد از سفیان بن عیینه و یحیی بن سعید قطان و وکیع بن جراح و عبدالرزاق بن همام و عبدالله بن ولید عدنی و حسین بن ولید نیشابوری و علی بن حسین بن واقد و حفص بن عبدالله و حفص بن عبدالرحمان و عده‌ای دیگر حدیث روایت کرده است. بخاری و مسلم و ابوداوود و ابن‌ماجه، صاحبان چهار «صحیح» از «صحاح» ششگانه، و ابوبکر بن ابی‌داوود و ابن‌خزیمه و ابراهیم بن ابی‌طالب و ابن‌صاعد و ابوعوانه اسفراینی و

مکی بن عبدان و ابو حامد ابن بلال و ابو محمد جارودی و بسیاری دیگر از وی حدیث روایت می‌کنند. وی به بغداد رفت و در آنجا حدیث گفت، و ابراهیم حربی و ابوبکر بن ابی‌الدنیا و عبدالله بن محمد بن ناجیه و عبدالله طیالسی و علی ابن الجنید و احمد بن سلمه نیشابوری از وی روایت کردند.

بر گرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: تاریخ بغداد (۲۷۲- ۲۷۱ / ۱۰)، تهذیب التهذیب (۱۳۲- ۱۳۱ / ۶)، الجرح و التعديل (ج ۲ ق ۲ / ۲۱۵)، سیر النبلاء (۳۴۴- ۳۴۰ / ۱۲).

عیشمی اصفهانی، ابواحمد معمر

قرن: ۶

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۵۶۴- ۴۹۴ ق)، حافظ، محدث و واعظ. معروف به ابن فاخر. اهل اصفهان بود و مورد احترام مردم. وی از ابو الفتح احمد حداد و ابوالمحسن رویانی و ابوعلی احمد بن محمد بن فضل بن شهریار و ابوزکریا بن منده و عبدالواحد دشتج و بسیاری دیگر در اصفهان، و هبه‌الله بن حصین و ابو غالب بن بناء و احمد بن رضوان و عده‌ای دیگر در بغداد حدیث شنید. هفت بار به بغداد مسافرت کرد. او از ابو الحسن بن علاف و اسماعیل بن حسن سنجستی اجازه‌ی روایت داشت. بزرگانی چون ابوسعید سمعانی و ابن عساکر و ابن جوزی و ابو حفص سهروردی از وی روایت کرده‌اند. سمعانی وی را از چهره‌های درخشان اصفهان با اخلاقی نیکو و دستی گشاده و قلبی تپنده برای یاری هم‌نوعان معرفی می‌کند و ابن جوزی حدیث‌شناسی وی را می‌ستاید. به آورده‌ی ذهبی وی کتب بسیاری در حدیث و تاریخ و فرهنگ لغت تصنیف کرده است.

بر گرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۱۹۱- ۱۹۰ / ۸)، الاعلام بوفیات الاعلام (۳۸۱ / ۲)، سیر النبلاء (۴۸۷- ۴۸۵ / ۲۰)، شذرات الذهب (۲۱۴ / ۴)، العبر (۴۵ / ۳)، الکامل (۱۰۵ / ۹)، المستفاد من ذیل تاریخ بغداد (۲۳۲- ۲۳۱ / ۱۹)، النجوم الزاهراه (۳۶۲ / ۵).

عیشمی اصفهانی، مخلص‌الدین، ابو عبدالله محمد

قرن: ۷

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۶۰۳- ۵۲۰ ق)، فقیه، محدث، نحوی و ادیب. معروف به ابن فاخر. پدرش او را به مضحرفامطه جوزدانیه برد تا از او حدیث استماع کند. او همچنان از جعفر بن عبدالواحد ثقفی و اسماعیل اخشید و ابن ابی‌ذر صالحانی و اسماعیل مؤذن و زاهر شحامی حدیث شنید. او به مذهب شافعی کاملاً آگاه بود و در نحو و حدیث دستی قوی داشت و محتشم و مورد احترام مردم بود. به بغداد رفت و در آنجا املائی حدیث کرد. ابن خلیل و ضیاء و ابو موسی ابن حافظ و گروهی دیگر از وی حدیث روایت کرده‌اند. ابن درجی و ابن بخاری از وی دارای اجازه بودند. در شیراز در گذشت.

بر گرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام بوفیات الاعلام (۴۰۶ / ۲)، سیر النبلاء (۴۲۹- ۴۲۸ / ۲۱)، شذرات الذهب (۱۱ / ۵)، العبر (۱۳۵ / ۳)، النجوم

الزاهره (۱۷۱ / ۶).

عبسمیه قرشیه اصفهانیه، ام حبیبه عائشه

قرن: ۷

جنسیت: زن

ملیت: ایران

(وف ۶۰۷ق)، مسند و محدث. وی حضورا از فاطمه جوزدانیه حدیث شنید و سماعی از زاهر بن طهر و سعی بن ابی رجاء و یگران حدیث شنید. ابن نقطه و شیخ ضیاء و تقی بن عز و دیگران از وی حدیث روایت کردند. ابن نقطه گوید که «مسند» ابی یعلی موصلی را از وی شنیدم و او از سعید صیرفی استماع کرده بود.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: سیر النبلاء (۵۰۰-۴۹۹ / ۲۱)، شذرات الذهب (۲۵ / ۵)، العبر (۱۴۵ / ۳)، النجوم الزاهره (۱۷۹ / ۶).

عتکی نیشابوری، ابومنصور محمد

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۳۴۶ق)، محدث. چون رنگ فروش بود به صبغی نیز مشهور است. وی از سری بن خزیمه و محمد بن اشرس و حسین بن فضل و اسماعیل بن قتیبه و احمد بن سلمه و همطبقه آنان حدیث شنید. حاکم نیشابوری بیش از دیگران از وی روایت کرده و استادش را چنین ستوده است: «وی شیخی بیدار دل، فهیم و صدوق و نیکو قرائت و صحیح الاصول بود».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام بوفیات الاعلام (۲۳۸ / ۱)، سیر النبلاء (۵۲۹ / ۱۵)، النجوم الزاهره (۳۶۲ / ۳).

عتکی نیشابوری، ابویحیی سهل

قرن: ۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۲۶۷ق)، قاضی، محدث و فقیه حنفی. شیخ اهل رأی در خراسان و قاضی هرات بود، و مدتی نیز قاضی طرسوس. در طلب حدیث سفرها نمود و از یزید بن هارون و شبابه بن سوار و جعفر بن عون و عبدالرحمان بن قیس و واقدی و عبیدالله بن موسی و عده‌ای دیگر بن محمد بن سفیان فقیه و محمد بن سلیمان بن فارس و احمد بن شعیب فقیه و محمد بن علی بن عمر مذکر و دیگران از وی حدیث روایت کرده‌اند. حاکم نیشابوری گوید که عدالت او برای عده‌ای زیر سوال بود.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: سیر النبلاء (۳۳-۳۲ / ۱۳)، لسان المیزان (۴۴۱-۴۴۰ / ۳).

عجلی مروزی، ابوسعد عثمان

قرن: ۶

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۵۲۶-۴۳۵ ق)، محدث و فقیه شافعی. چون پدران وی سازنده‌ی گاری بودند به عجلی مشهور شده است. وی ملازم قاضی حسین بود. در فقه تبصر یافت و از ابومسعود احمد بجلی و سعید بن ابی سعید عیار و قاضی حسین حدیث شنید. ابوسعد سمعانی وی را به زهد و تقوی ستوده است و گوید که در محضر او احدی قادر به غیبت و پشت سر دیگران صحبت کردن نبود. وی در پنج ده مرورود خراسان درگذشت. از آثار وی «تعلیقات» بر «الحاوی» ماوردی، در فروع. در «معجم البلدان» کنیه وی ابوسعید و نام جدش شرف ذکر شده است.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۳۷۳-۳۷۲ / ۴)، انساب سمعانی (۱۶۰ / ۴)، سیر النبلاء (۶۳۳-۶۳۲ / ۱۹)، معجم البلدان (۱۲۴ / ۵)، هدیه العارفین (۶۵۳ / ۱).

عجلیه، زینب

قرن: ۴

جنسیت: زن

ملیت: ایران

ز ۳۴۷ ق، وی دختر عبدالرحمن بود و از زنانی بود که در گرگان حدیث می گفت.

برگرفته از کتاب: مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی

منابع زندگینامه: منبع: اعلام النساء، ۷۷ / ۲.

عجیبه

قرن: ۷

جنسیت: زن

ملیت: ایران

۶۴۷ ق، ضوء الصباح از زنان محدث. وی دختر محمد باغداری بود و از عبدالحق و عبدالله پسران منصور موصلی حدیث فراگرفت و احادیث و کتب متعددی را از حافظ محمد بن ابی بکر اصفهانی، و رستمی روایت کرده و تعداد زیادی از راویان از جمله محمد بن ناصر بن احمد و سراج الدین عمر قزوینی از او حدیث و کتاب روایت کرده‌اند.

برگرفته از کتاب: مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی

منابع زندگینامه: منبع: اعلام النساء، ۲۵۸ / ۳.

عدوی مروزی، ابواحمد محمود

قرن: ۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۲۴۹ / ۲۳۹ ق)، حافظ و محدث. محدث مرو بود. وی از سفیان بن عیینه و فضل بن موسی سینایی و ولید بن مسلم و ابو معاویه و وکیع و یحیی بن سلیم طائفی و عبدالرزاق و نضر بن شمیل و ابو داوود طیالسی و همطبقه‌ی آنان حدیث شنید. او کثیر الحدیث بود و آنها را به نیکویی روایت می‌کرد. بخاری و مسلم و ترمذی و نسایی و ابن ماجه قزوینی و محمد بن یحیی ذهلی و ابوزرعه و ابو حاتم و مطین و حسن بن سفیان و ابراهیم بن ابی طالب و ابوالعباس سراج و جعفر بن احمد بن نصر و محمد بن شاذان و ابن خزیمه و دیگران از وی حدیث شنیدند. در بازگشت از حج به بغداد رفت و در آن جا حدیث گفت. اسحاق بن حسن حربی و محمد بن هیثم قاضی و حسن بن علی معمری و هیثم بن خلف دوری و ابوالقاسم بغوی و محمد بن هارون بن مجدر، در آنجا، از وی استماع حدیث کردند.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: تاریخ بغداد (۹۰-۸۹ / ۱۳)، تهذیب التهذیب (۵۸ / ۱۰)، الجرح و التعديل (ج ۴ ق ۲۹۱ / ۱)، سیر النبلاء (۲۲۴-۲۲۳ / ۱۲)، شذرات الذهب (۹۲ / ۲)، طبقات الحفاظ (۲۱۰-۲۰۹)، العبر (۳۳۸ / ۱)، النجوم الزاهره (۳۶۱ / ۲).

عروس الزهاد اصفهانی، ابو عبدالله محمد

قرن: ۲

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۱۸۴ ق)، محدث و زاهد. ابن مبارک او را عروس الزهاد نامید. یحیی بن سعید قطان و ابن مهدی او را ستوده‌اند. وی از اجداد پدری ابو نعیم حافظ می‌باشد. از یونس بن عبید و اعمش و ابان حدیث روایت کرد. ابن المهدی و قطان و ابن مبارک و شاذکونی و زهیر بن عباد و صالح بن مهران و دیگران از وی حدیث روایت کرده‌اند. نقل کرده‌اند که وی فقط از یک نانوا و یک بقال خرید نمی‌کرد و می‌گفت: «می‌ترسم که مرا بشناسند و با من دوستی گیرند و در آن صورت من از دسته‌ی آنانی باشم که از رهگذر دین زندگی کنند».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الجرح و التعديل (ج ۴، ق ۱۲۱ / ۱)، حيله الاولیاء (۲۳۷-۲۲۵ / ۸)، سیر النبلاء (۱۲۶-۱۲۵ / ۹)، صفوه الصفوه (۲۹۳-۲۹۲ / ۲)، النجوم الزاهره (۱۴۹ / ۲).

عسال اصفهانی، ابو احمد محمد

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۳۴۹-۲۶۹ ق)، قاضی، حافظ، محدث، قاری، مفسر، فقیه و مورخ. از شیوخ خود: پدرش و ابو مسلم کجی و محمد بن ایوب بن ضریس رازی و ابوبکر بن ابی عاصم و محمد بن اسد مدینی و حسن سری و ابراهیم حلوانی و بکر بن سهل دمیاطی و همچنین از

شیوخ شهرهای اصفهان و همدان و بغداد و کوفه و بصره و حرمین و واسط و ری و خوزستان حدیث شنید. قرآن را بر استاد ابو عبدالله محمد بن علی اصفهانی تلاوت کرد. پسرش ابو عامر عبدالوهاب که از بزرگان اصفهان بود بر پدر خود ابواحمد عسال تلاوت نمود. عسال سفری به بغداد رفت و در آنجا حدیث گفت. فرزندان محدثش به نامهای: ابوجعفر احمد و ابواسحاق ابراهیم و ابوالحسین عامر و ابوبکر عبدالله از وی حدیث روایت کرده‌اند. ابن عدی و ابن مردویه و ابن منده و ابن مقرئ نیز از روایان او هستند. او را یکی از پیشگامان حدیث توصیف کرده‌اند. خودش گفته که در قرآات قرآن پنجاه هزار حدیث در حفظ داشته است. گفته‌اند که او «تفسیر» بزرگی را از حفظ املا کرد، و همچنین در اردستان چهل هزار حدیث را از حفظ املا کرد و چون به شهر خویش بازگشت و مقابله کرد املائی خویش را صحیح یافت. ابن منده گوید که دوبار دور دنیا را گشته اما مانند عسال ندیده است. او مدتی عهده‌دار منصب قضای اصفهان بود. از آثارش: «تفسیر القرآن»؛ «التاریخ»؛ «المعرفه فی السنه»؛ «الامثال»؛ «مسند الابواب»؛ «الابواب»، در «غریب الحدیث»؛ «احادیث مالک»؛ «الرقائق»؛ «کرامات الاولیاء»؛ «معجم الشیوخ»؛ «غسل الجمعه»؛ «القرآات». بر گرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۲۰۱ / ۶)، انساب سمعانی (۱۹۰- ۱۸۹ / ۴)، تاریخ بغداد (۲۷۰ / ۱)، سیر النبلاء (۱۵- ۱۶ / ۶)، شذرات الذهب (۳۸۱- ۳۸۰ / ۲)، طبقات الحفاظ (۳۶۳- ۳۶۲)، العبر (۸۲ / ۲)، معجم المؤلفین (۲۲۶ / ۸)، الوافی بالوفیات (۴۱ / ۲)، هدیه العارفین (۴۳ / ۲).

عسقلانی

قرن: ۹

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(ع). ابن حجر ابوالفضل شهاب‌الدین احمد بن علی عسقلانی (و. ۷۷۳ ه.ق / ۱۳۷۲ م. - ف. ۸۵۲ ه.ق / ۱۴۴۹ م.). محدث و فقیه و مورخ مصری شافعی. پدرش از علما و دانشمندان عهد خود بود. ابن حجر در سال ۸۲۷ منصب قاضی القضاتی یافت و با این حال پیوسته به تدریس و وعظ اشتغال داشت. بیش از یک صد و پنجاه تألیف داشته و از آن جمله است: الاصابه فی تمییز الصحابه، فتح الباری فی شرح البخاری. بر گرفته از کتاب: فرهنگ فارسی معین (جلد پنجم)

عسکری حسنی سمنانی، محمد حسن

قرن: ۱۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(س سیزدهم ق)، عالم، فقیه و محدث. معروف به میرزا عسکری. از علمای نیک و نیکان صالح بود. در پی درگیری با حاکم سمنان و اخراجش از شهر، و خوابی که فتحعلی‌شاه در این زمینه دید، دستور شاه مسجدی بزرگ، مشهور به مسجد شاه سمنان، به جهت تکریم او ساختند، و تولیت آن را به او و فرزندانش واگذار کردند. وی دارای تألیفات چندی است که از جمله آنها: «منهاج العارفین و معراج العابدین»، در اعدیه، که آن را در ۱۲۴۸ ق به اسم شاهزاده بهمن میرزای قاجار، فرزند فتحعلی‌شاه، تألیف کرده است؛ «منیر القلوب و کاشف الکروب»، در اصول دین و مذهب و فضائل الائمه (ع)، که در ۱۲۴۹ ق آن را به خواست بهمن میرزا و

به اسم فتحعلی شاه تألیف کرده است.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: اعیان الشیعه (۱۷۳ / ۹)، الذریعه (۲۱۲، ۱۶۷ / ۲۳)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۳۳۳ / ۱۳)، مؤلفین کتب چاپی (۶۳۴ / ۲).

عسکری، ابوالحسن علی

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۳۱۳ / ۳۰۵ / ۳۰۰ ق)، حافظ و محدث. نسبتش به عسکر سامراء می‌رسد. در ۲۹۸ ق به اصفهان رفت و از آنجا به نیشابور. وی از عمرو بن علی صیرفی و محمد بن مثنی و یعقوب دورقی و زبیر بن بکار و همبطقه‌ی آنان حدیث روایت کرده است. او از محدثین بنام زمان خود بود و حافظان بزرگ زمانش همچون ابوالشیخ و ابوبکر قباب و ابوعمر بن حمدن و ابوعمر بن مطر و دیگران از وی روایت کرده‌اند. عسکری در ری سکنی گزید و همان جا درگذشت. به آورده‌ی «العلام» از «اخبار اصفهان» محل وفات وی نیشابور است. از آثارش: «الشیوخ»؛ «المسند»؛ کتاب «السرائر».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۱۰۲ / ۵)، انساب سمعانی (۱۹۵ / ۴)، ایضاح المکنون (۳۰۲ / ۲)، تاریخ نیشابور (۱۱۸)، سیر النبلاء (۴۶۳ / ۱۴)، طبقات الحفاظ (۳۱۸)، العبر (۴۳۸ / ۱)، معجم المؤلفین (۹۹ / ۷)، النجوم الزاهره (۲۰۱ / ۳)، هدیه العارفین (۶۷۵ / ۱).

عسکری، مرتضی

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(س چهاردهم ق)، عالم دینی و نویسنده. مشهور به علامه‌ی عسکری. در سامراء نشوونما یافت و ازین جهت به عسکری مشهور شد. از مضحربزرگان سامراء و نجف کسب فیض کرد. سالها به امر آیت‌الله حکیم در بغداد اقامت و وکالت مطلقه از وی داشت و به انور دینی، اقامه جمعت و تألیف مشغول بود. چندین بار مورد حمله و اعتراض دولت بعثی عراق واقع شد، تا در ۱۳۹۱ ق اجبار به ایران مهاجرت کرد و در تهران سکونت گزید و به تصنیف و تألیف و همچنین نقد و انتقاد کتب عامه اشتغال ورزید. از آثارش:

«عبدالله بن سبا»، دو جلد؛ «احادیث عایشه» به عربی؛ «خمسون و مائه صحابی مختلق» یا «۱۵۰ صحابی ساختگی»، دو مجلد. [۱]

سید مرتضی عسکری بن آیت‌الله حاج سید محمد شیخ الاسلام ساوجی از علماء مبرز و نویسندگان متبحر و ممتاز معاصر شمیران است.

وی در سامرا نشو و نما یافته و از این جهت به عسکری شهرت یافته و از محضر آیات عظام سامرا و نجف اشرف استفاده نموده و سالها بامر آیت‌الله العظمی حکیم در بغداد اقامت و وکالت مطلقه از معظم له داشته و بخدمات دینی از قبیل اقامه جماعت و تألیف کتب مفیده و ارشاد مردم شیعی بغداد نموده و کرارا مورد حمله و اعتراض دولت شوم بعثی عراق واقع شده تا سال ۱۳۹۱ ق که مجبورا به ایران مهاجرت و در شمال تهران (نزدیک تجریش) سکونت و بتألیف و نقد و انتقاد کتب عامه اشتغال دارند.

از آثار ارزنده آن جناب که بطبع رسیده کتب زیر است:

۱- عبدالله بن سبا ج ۱- این کتاب در نجف و قاهره و بیروت و تهران و هند و پاکستان طبع شده.

۲- عبدالله بن سبا ج ۲- این کتاب به (عربی) در تهران چاپ گردیده است.

۳- احادیث عایشه ج ۱- این کتاب بعربی در تهران و به (اردو) در پاکستان چاپ شده.

ترجمه فارسی کتاب مزبور، بقلم محمد صادق نجمی و هاشم هریسی در قم و تهران چاپ شده.

۴- خمسون و مائه صحابی مختلق ج ۱- این کتاب به (عربی) در بیروت و بغداد چاپ شده.

۵- خمسون و مائه صحابی مختلق ج ۲- آماده برای طبع می‌باشد.

نگارنده گوید: علامه شهیر آقای حاج سید مرتضی عسکری شهرت خدمات و آثارش در عراق و ایران باندازه ایست که دوست و دشمن را بتقدیر و تحسین واداشته و شروع خدمات ایشان بیک کتاب یا رساله مستقلى نیازمند است.

نوشته‌ها و تألیفات معظم له مورد توجه دانشمندان بزرگ مصری و غیره می‌باشد از جمله علامه بزرگ مصری استاد محقق شیخ محمود ابوریه تقریظ مبسوطی بکتاب احادیث عایشه ایشان نوشته که شایان اهمیت است و ترجمه آن در مقدمه کتاب عایشه در دوران (علی علیه السلام) طبع رسیده است.

برگرفته از کتاب: گنجینه دانشمندان (جلد چهارم)

منابع زندگینامه: [۱] گنجینه‌ی دانشمندان (۶۶۰-۶۵۹ / ۴).

عصاری طابرائی طوسی، ابومحمد عباس

قرن: ۶

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۵۴۹ق)، عالم دینی، واعظ و محدث. وی «کشف البیان» ثعلبی را از طریق محمد بن سعید فرخزادی، از مؤلفش، روایت کرده است. از ابوالحسن بن اخرم حدیث شنید. مؤید طوسی و عبدالرحیم سمعانی و ابوسعید صفار از وی حدیث شنیدند. وی در فتنه غز در نیشابور کشته شد.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول- ششم)

منابع زندگینامه: سیر النبلاء (۲۸۹- ۲۸۸ / ۲۰).

عطاء خراسانی، ابویوب، عطاء

قرن: ۲

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۱۳۵- ۵۰ق)، مفسر، محدث و واعظ. اصل وی از خراسان بود، اما در دمشق و بیت المقدس زندگی می‌کرد. از صحابیانی چون ابن عباس و ابوهریره و ابودرداء و انس و معاذ بن جبل به طریق ارسال روایت کرده است. او از ابن بریده و بسیاری از تابعین چون سعید بن مسیب و سعید بن جبیر و عروه و عطاء بن ابی رباح و نافع و عکرمه حدیث شنید. معمر و شعبه و سفیان و مالک و حماد بن سلمه و حتی شیخش، عطاء بن ابی رباح، نیز از وی روایت کرده‌اند. گفته‌اند که وی در حدیث مردی مورد اعتماد بود و معروف به

فتوا و جهاد. اما بخاری و عقیلی و ابن حبان او را از جمله ضعیفان محدثین ذکر کرده‌اند. در اریحا درگذشت و در بیت المقدس دفن شد. از آثار وی: «الناسخ و المنسوخ» که بخشی از آن باقی مانده است؛ «التفسیر»، که تنها چند برگ از آن بر جای مانده است. برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: التاریخ الکبیر (۴۷۵-۴۷۴ / ۶)، تهذیب التهذیب (۱۸۶-۱۸۴ / ۷)، الجرح و التعذیل (ج ۳ ق ۳۳۵-۳۳۴ / ۱)، سیر النبلاء (۱۴۳-۱۴۰ / ۶)، شذرات الذهب (۱۹۳-۱۹۲ / ۱)، طبقات ابن سعد (۲۶۱ / ۷)، العبر (۱۴۰ / ۱)، کشف الظنون (۴۵۳)، معجم المؤلفین (۲۸۳ / ۶).

عطار اصفهانی، ابوبکر محمد

قرن: ۵

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۴۶۶ ق)، حافظ، محدث و رجالی. وی نویسنده‌ی ابونعیم حافظ بود. در طلب حدیث سفرها نمود و از ابو عمر هاشمی و علی بن قاسم نجاد در بصره، و از ابوالقاسم حرفی و ابوعلی بن شاذان در بغداد، و از ابوبکر بن مردویه و ابوسعید محمد بن علی بن عمرو نقاش و همطبقه آنها در اصفهان حدیث شنید. سعید بن ابی‌رجاء و حسین خلال و فاطمه بنت محمد بن بغدادی و اسماعیل بن علی حمامی و دیگران از وی حدیث روایت کرده‌اند. سمعانی گوید که او حافظ حدیث و در نزد اهل شهرش عظیم‌الشأن بود و مجالس املائی حدیث چندی برقرار کرد. دقاق گوید: «او از حفاظی بود که از حفظ املا می‌کرد».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: تاریخ بغداد (۴۱۷ / ۱)، سیر النبلاء (۳۳۹-۳۳۸ / ۱۸)، شذرات الذهب (۳۲۵ / ۳)، العبر (۳۲۰ / ۲)، النجوم الزاهره (۹۸ / ۵)، الوافی بالوفیات (۳۵۵ / ۱).

عطار همدانی، ابوالکرم علی

قرن: ۶

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(ز ۵۸۵ ق)، محدث و مسند. مسند همدان بود. وی در ۵۸۵ ق در همدان از ابوغالب احمد بن محمد عدل و از فید بن عبدالرحمان شعرانی و گروهی دیگر حدیث روایت کرد. علی بن اسفهلار (برابر با سپهلار) رازی و شمس‌الدین احمد بن عبدالواحد مقدسی بخاری و حافظ عبدالقادر رهاوی و جماعتی دیگر از وی حدیث روایت کرده‌اند.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: سیر النبلاء (۱۱۰ / ۲۱).

عطار همدانی، حسن

قرن: ۶

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۵۶۹-۴۸۸ ق)، حافظ، محدث و ادیب شیعی. وی به مقام برجسته‌ای از علم و فضیلت دست یافت و شهره‌ی آفاق بود. از محضر علما و راویان بسیاری چون حافظ ابوعلی حداد اصفهانی و ابوالعز قلانسی و محمد بن الفضل عزاوی و دیگران بهره گرفت و عده‌ی زیادی از او سود جستند و حدیث شنیدند، چون: شیخ منتجب‌الدین ابن بابویه و ابن شهر آشوب و موفق به احمد خطیب خوارزم و ابوسعید سمعانی. از آثار وی: «الهادی فی معرفه المقاطع و المبادی و الوقف و الابتداء و الانتصار فی معرفه قراء المدن و الامصار». برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: فهرست منتجب‌الدین (۶۵)، معجم رجال الحدیث (۲۹۱/۴).

عقیقه

قرن: ۷

جنسیت: زن

ملیت: ایران

۶۰۶ ق، از زنان محدث. وی دختر احمد بن عبدالقادر فارفانی اصفهانی بود. او از فاطمه جوزدانی حدیث شنید و آخرین کسی است که از عبدالواحد صاحب ابی‌نعیم روایت کرده، ابوعلی حداد و گروهی دیگر از محدثان به او اجازه روایت دادند. حافظ ضیاء‌الدین مقدسی از او حدیث شنید و علی بن احد بن عبدالواحد مقدسی از او اجازه روایت دریافت کرد. محمد بن عبدالغنی حنبلی معروف به ابن نقطه، از وی هنگامی که در اصفهان بوده خبر داده است. او در سن نود و شش سالگی درگذشت.

برگرفته از کتاب: مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی

منابع زندگینامه: منابع: اعلام النساء ۳۰۰-۲۹۹ / ۳؛ لغت‌نامه دهخدا، ش ۳۴۴ / ۱۵۳.

علاء‌الدین گلستانه، محمد

قرن: ۱۱

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۱۱۰۰ ق)، عالم دینی، محدث و زاهد. معروف به میرزا علاء‌الدین گلستانه. وی بزرگ سادات گلستانه اصفهان بود و نسب به اما حسن مجتبی (ع) می‌رساند. گفته‌اند که او عالمی عابد و محقق جلیل‌القدر و از ثقات محدثین بود. وی تمام عمر را در عبادت به سر برد و دارای اخلاق و خصال نیکو و جامع علوم عقلی و نقلی بود. دو مرتبه به او صدارت را پیشنهاد و تکلیف نمودند، لیکن از کثرت عقل و زهد قبول نمود. تصنیفات او در اثبات تبحر علمی او در زمینه‌های گوناگون کافی است. از آثارش: «حدائق الحقائق فی شرح کلمات کلام الله الناطق» و «بهجه الحدائق»، در شرح «نهج‌البلاغه»؛ «منهج‌الیقین» شرحی بر «رساله‌ی» وصیت حضرت صادق (ع) که آن حضرت برای اصحاب خویش نگاشته و آنان را در نمازخانه منزلشان قرار داده بودند و چون از نماز فارغ می‌شدند در آن نگرستند، این رساله در کتاب «بحارالانوار» ج ۷۵ آمده است؛ «روضه الشهداء»؛ «روضه العرفاء» یا «کاشف الاسماء»، در شرح «الاسماء الحسنی»؛ «ترتیب مشیخه من لا یحضره الفقیه».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: اعیان الشیعه (۶۱ / ۹)، بحارالانوار (۲۲۴-۲۱۰ / ۷۵)، الذریعه (۴۲۷ / ۲۴، ۲۰۱-۲۰۰ / ۲۳، ۱۷۰، ۱۴۵ / ۱۴، ۲۲۶-

۲۲۵، ۲۱۴، ۸۹، ۱۳ / ۳۰۰، ۲۹۹-۲۹۵، ۱۱ / ۲۸۵-۲۸۴، ۶ / ۷۰-۶۹، ۴ / ۱۶۱، ۳ / ۱۶۵-۱۶۳، ۴ / ۱۶۳، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۴۸۸-۴۸۶ / ۱۲)، الکنی و الالقاب (۲ / ۴۷۷)، مواد التواریخ (۲۰۸)، هدیه الاحباب (۲۰۱).

علم الهدی شیرازی، احمد

قرن: ۱۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

فرزند حاج سید علی اکبر واعظ طباطبائی یزدی است که در ۱۳ رجب ۱۲۹۷ متولد گردید، و در شب ۵ شنبه ۱۷ جمادی الثانیه این سال وفات یافته، جنازه به شیراز منتقل گردیده، در شاه چراغ مدفون گردید. عالم جلیل، و فقیه محدث، و ادیب جامع، و شاعر کامل بود، و سال‌ها در اصفهان ساکن، و محضرش مجمع افاضل و امثال بوده، در اخلاق و ملکات نفسانی و قدرت حفظ، عدیم النظیر بود. برگرفته از کتاب: دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد دوم).

علوی اصفهانی، ابو محمد حمزه

قرن: ۶

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۵۱۷ ق)، محدث و صوفی. شیخ صوفیه اصفهان بود. بیشترین حدیث را از ابوطاهر بن عبدالرحیم شنید. سلفی و ابوسعید صائغ و ابوموسی مدینی و محمد بن عبدالخالق بن ابی شکر جوهری و عفیفه فارفانیه از وی حدیث روایت کرده‌اند. سمعانی، علوی را در شمار استادان خود که از آنان اجازه داشته، یاد کرده است. برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم) منابع زندگینامه: سیر النبلاء (۴۵۹-۴۵۸ / ۱۹)، شذرات الذهب (۴ / ۵۵)، العبر (۲ / ۴۰۹).

علوی حسنی نیشابوری، ابوالحسن محمد

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۴۰۱ ق)، مسند، محدث و فقیه. وی رئیس السادات و شیخ الاشراف و مسند خراسان زمان خود و سیدی بزرگوار و نیکوکار بود. او برادر بزرگتر ابوعلی محمد بن حسین علوی حسنی نیشابوری است. از محمد بن اسماعیل بن اسحاق مروزی و ابوحامد بن شرقی و برادرش عبدالله بن محمد و همچنین محمد بن عمر بن جمیل و ابونصر محمد بن حمدویه غازی و ابوبکر بن دلویه دقاق و محمد بن حسین قطان و عبیدالله بن ابراهیم بن بالویه و دیگران حدیث شنید. حاکم و ابوبکر بیهقی و محمد بن قاسم صفار و ابوعبید صخر بن محمد و ابوالقاسم اسماعیل بن زاهر و محمد بن عبیدالله صرام و عثمان بن محمد محمی و عمر بن شاه مقری و شیبب بن احمد بستیقی و احمد بن محمد بن مکرم صیدلانی و موسی بن عمران انصاری و ابوصالح احمد بن عبدالملک مؤذن و فاطمه دختر

ابوعلی دقاق و بسیاری دیگر از وی حدیث روایت کرده‌اند. حاکم گوید: وی صاحب همتی عالی بود و ظاهری نورانی داشت. پیوسته از او خواسته می‌شد تا حدیث گوید اما نمی‌گفت. دست آخر من مجلس املائی برپا ساختم و هزار حدیث برایش برگزیدم. در آن مجلس هزار قلمدان شمارش شد و او سه سال املائی حدیث کرد. ابوالحسن علوی به سکتی در گذشت.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام بوفیات الاعلام (۱ / ۲۷۱)، سیر النبلاء (۹۹-۹۸ / ۱۷)، شذرات الذهب (۳ / ۱۶۲)، العبر (۲ / ۱۹۹)، الوافی بالوفیات (۲ / ۳۷۳).

علوی حسنی نیشابوری، ابوعلی محمد

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۳۹۳ ق)، محدث. وی برادر کوچک ابوالحسن علوی حسنی نیشابوری است. از ابن بلال و ابوبکر قطان حدیث شنید و حاکم نیشابوری نیز از وی روایت کرده است.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: سیر النبلاء (۹۹ / ۱۷).

علوی حسینی نیشابوری، ابومنصور ظفر

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۴۱۰ ق)، مسند و محدث. گفته‌اند که وی بزرگ مسندان و آقای مجاهدان بود. از عمویش، ابوعلی بن زبارة، و ابوالعباس اصم و محمد بن علی بن دحیم شیبانی و ابوبکر نجاد و علی بن عیسی بن ماتی و خلف بن محمد بخاری خیام و ابوزکریا عنبری و دیگران حدیث شنید. ابوبکر بیهقی و ابوصالح مؤذن و ابوبکر بن خلف ادیب و عمر بن ابی عمر بسطامی و دیگران از وی حدیث روایت کرده‌اند. وی در روستای خود در گذشت و در همان جا دفن شد.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: سیر النبلاء (۲۶۳ / ۱۷).

علوی سبزواری، حسین

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۱۳۵۳ / ۱۳۵۲ - ۱۲۶۸ ق)، فقیه، محدث، حکیم، متکلم و شاعر. در هفده سالگی با اجازه حاج ملا هادی سبزواری در مجلس درس آن حکیم حاضر شد و کتاب «اسفار» را نزد آن استاد تحصیل نمود. آن‌گاه به عراق رفت و در محضر درس فاضل اردکانی و

میرزای شیرازی حضور یافت. بعد از وفات جلوه چند ماهی در مدرسه‌ی سپهسالار (شهید مطهری فعلی) به تدریس ریاضی و حکمت پرداخت. پس از آن به سبزوار بازگشت و در آن شهر مرجعیت و ریاستی تمام یافت. به او در قبال حاج میرزا حسین سبزواری، میرزا حسین کبیر لقب دادند. آیت‌الله نجفی مرعشی از وی دارای اجازه بود. سید عبدالله برهان‌المحققین سبزواری و حاج میرزا علی‌اکبر نوقانی از شاگردان وی بودند. در سبزوار درگذشت و در مقبره‌ی استادش دفن شد. از آثار وی: «الارجوزه فی الفلسفه العالیه»؛ حاشیه بر «فرائد» شیخ انصاری؛ «کتاب الطهاره»؛ «کتاب الصوم»؛ «کتاب النذر»؛ «مشکاه الضیاء»، در بداء؛ تفسیر «آیه الخلافه»: (انی جاعل فی لارض خلیفه...) .

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الذریعه (۱۵۶ / ۶ / ۴۹۱، ۱ / ۱۹۱ / ۴)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۵۷۰ - ۵۶۹ / ۱۴)، المآثر و الآثار (۱۷۲)، مکارم الآثار (۱۸۹۷ - ۱۸۹۶ / ۶).

علوی عریضی، محمد

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سید محمد مهدی بن ابراهیم بن معصوم بن ابراهیم بن معصوم العلوی العریضی.

نسب ایشان به ظاهر منتهی می‌شود به جناب علی عریضی فرزند مکرم حضرت صادق علیه الصلوٰه والسلام و جد دوم یا سوم ایشان از درود آمدند به کیدقان که یکی از قراء کوه‌میش و از بلوک سبزوار است و سپس جد مترجم به سبزوار منتقل شده و جد مزبور مختصر تحصیلی نموده بودند ولی از محترمین شایسته و اهل ثروت و کسب بوده و در سال ۱۳۱۵ ق در سبزوار فوت شدند و والد ایشان از علماء و نیز از اهل عبادت و تهجد و سالهای متمادی در کاظمین و نجف و کربلا اقامت داشته و در ۱۳۴۱ ق به سبزوار برگشته و در سال ۱۳۶۶ در آنجا فوت شدند و در امامزاده یحیی مدفون گردیدند.

مترجم محترم در ۱۸ شعبان ۱۳۲۶ ق در سبزوار متولد و مادر ایشان صبیبه حاج سید عبدالجواد قوچانی که از تجار مشهور سبزوار بوده‌اند می‌باشد.

در سال ۱۳۲۷ ق والد ایشان که در بین به سبزوار آمده بودند مجدداً مراجعت به عراق و مترجم را نیز با خود بردند و تا ۱۳۴۰ ق در کاظمین مشرف و تحصیلات معموله را نموده سپس به کربلا- مشرف و به درس مرحوم حاج شیخ علی شاهرودی و آقا شیخ محمدحسین قفقازی لنکرانی حاضر چنانکه در خلال هفته در بغداد رفته و از محضر مرحوم آیت‌الله سید هبه‌الدین شهرستانی راجع به شرح احادیث مشکله استفاده نموده و در سال ۱۳۴۴ ق به دستور والدش به سبزوار مراجعت و از محضر مرحوم آیت‌الله حاج میرزا حسین مجتهد (بزرگ) استفاضه نموده تا در شب ۱۸ ماه رمضان ۱۳۵۰ ق در جوانی فوت نموده و در قبرستان سبزی در مقبره مدفون شده‌اند و از ایشان تألیفاتی به نامهای زیر مانده است.

۱- خیر التحف فی جواز السجود علی الاجر والخزف

۲- رساله مختصری که بطبع رسیده

۳- مقاله‌ای درباره ابن‌العلقمی بما هو بری منا

۴- علم‌العقود مختصر که در مجله غرب‌العرب بطبع رسیده

۵- تاریخ طوس او المشهد الرضوی

۶- نابغه العراق او هبة الدین شهرستانی با اجازه روایتی از آن مرحوم بطبع رسیده

۷- مؤلفوا علماء العصر یا حدیقه الزهر در تراجم مؤلفین از علماء عصر

۸- انیس الاعلام و جلیس الادباء در کشکول و مطالب متفرقه

۹- محکم البرهان فی اعجاز القرآن.

آن مرحوم اجازه روایتی از علماء اعلام مانند مرحوم آیت الله حاج شیخ محمدباقر بیرجندی و آیت الله حاج میرزا هادی خراسانی و محدث قمی و حاج سید عبدالله بوشهری و میرزا علی اردوباری و آقا میرزا محمود شریعتمدار تهرانی و حاج سید عبدالله برهان و والد مکرم خود داشته‌اند.

برگرفته از کتاب: گنجینه دانشمندان (جلد پنجم)

علوی، محمدحسن

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سید محمدحسن بن العالم الجلیل السید محمد مهدی بن سید ابراهیم علوی عریضی فرزند منحصر مترجم قبلی ولادتش در سبزوار صبح سه‌شنبه بیست و هشتم رمضان ۱۳۴۹ ق و مادرش که متوفی ۱۴ شوال همان سال است صبیبه مرحوم آقای حاج میرزا حسین پیشنمازی که از علماء اعلام سبزوار بودند و در یک هزار و سیصد و شصت و هشت در هفتاد و دو سالگی فوت شدند و در امامزاده یحیی دفن شدند.

و نسب جد مزبورش بر حسب نقل به امامزاده گرامی جناب حسین اصغر فرزند معظم حضرت زین العابدین علیه الصلوٰه والسلام از جانب پدر می‌رسد و از طرف مادر آنچه که به ظاهر مرحوم آقای فاضل هاشمی که عموزاده ایشان و نیز از اجله فخام سبزوار و مراحل فضل و فلسفه و تدریس و جامع عده‌ای از علوم بودند.

می‌فرمودند که از اولاد برامکه و برخی از پادشاهان سربداریه که مقرر سلطنت آنها این حدود بوده می‌باشند.

مترجم تحصیلاتش نزد حضرت آقای فاضل مزبور مقداری از ریاض و کشف المراد و مرحوم حاج سید عبدالله برهان المحققین مقداری از اصول کافی و فقیه و نزد حضرت آقای حاج شیخ محمدتقی عندلیبی مقیم مشهد مطول و مقداری از لمعه و مکاسب و رسائل و قدری از کفایه و مرحوم آیت الله حاج میرزا حسن سیادت مختصری از رسائل و کفایه انجام یافت.

و در سال ۱۳۷۷ ق به قم مشرف و مجدداً بعضی از آنچه را که در سبزوار استفاده از درس علماء اعلام که به ایشان اشاره شد خوانده و مکاسب را از آقای میرزا علی مشکینی اردبیلی و جلد اول کفایه را از مرحوم آقای میرزا محمد مجاهدی تبریزی و جلد دوم را خدمت آقای سید محمدباقر سلطانی بروجردی مدظله استفاده نموده و خارج از فقه و اصول را از محضر فقهاء فخام و مراجع عظام آیت الله العظمی موسوی و نیز آیت الله العظمی آقای حاج سید محمدرضا گلپایگانی و چون آیت الله العظمی شریعتمدار و مرحوم آیت الله محقق داماد و آیت الله آقای حاج شیخ مرتضی حایری و آیت الله آقا میرزا هاشم آملی استفاده نموده.

و در سال ۱۳۸۷ ق به سبزوار مراجعت و مشغول به انجام وظیفه می‌باشد و از عده بسیاری از مراجع کبار و علماء اعلام اجازه روایتی دارد.

برگرفته از کتاب: گنجینه دانشمندان (جلد پنجم)

علیاری تبریزی، علی

قرن: ۱۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۱۳۲۷ - ۱۲۳۶ ق)، عالم، فقیه، اصولی، محدث، متکلم، حکیم، ریاضیدان، ستاره‌شناس، ادیب و شاعر. وی در روستای سردرود تبریز به دنیا آمد. پس از فراگرفتن علوم و فنون معموله و متداوله در نزد استادانی چون میرزااحمد آقا مجتهد شبستری و حاج میرزا لطفعلی و میرزا محمد آقای مجتهد به نجف رفت و در آن جا در نزد پنج تن از مشایخ وقت چون: شیخ مرتضی انصاری و میرزای بزرگ شیرازی و حاج سید حسین کوه‌کمری و شیخ راضی و شیخ مهدی تلمذ نمود و به اجازه‌ی اجتهاد و روایت از هریک از ایشان نایل آمد. وی پس از فراگیری علوم به تبریز بازگشت و بی وقفه به تدریس و تألیف و تصنیف مشغول شد. او ریاضیات و «قانون» ابوعلی سینا را علاوه بر درسهای جاری تدریس می‌کرد. شاگردش شیخ محمد حسن سردودی رساله‌ای در شرح حال استاد خود در ۱۳۳۳ ق نگاشته است. از آثار وی: «بهجه الآمال فی علم الرجال»، که شرحی است بر «زبده‌ی المقال» و «منتهی الآمال»، در علم رجال، در پنج مجلد؛ «ایضاح الغوامض فی تقسیم الفرائض»؛ «مشکاه الوصول فی علم الاصول»، در شش مجلد؛ «مناهج الاحکام فی اصول الفقه»، شرح مزجی بر «معالم»، در پنج مجلد؛ «منهاج المله فی تعیین الوقت و القبله»؛ «دلائل الاحکام فی شرح شرایع الاسلام»، در پنج مجلد؛ «ریاض المقاصد»، در شرح قصیده‌ی حسن بن راشد حلّی، در مدح صاحب الزمان (عج)؛ شرح «دعای سمات»؛ «نهج الاعلان فیما یتبث به دخول رمضان»؛ «الوافیه»، در شرح «لغز الکافی» شیخ بهایی؛ «هدایه الطالبین»، رساله‌ی عملیه؛ «دیوان» شعر.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: اعیان الشیعه (۲۸۲ / ۸)، الذریعه (۱۷ / ۲۵، ۴۱۰ / ۲۴، ۶۴، ۲۱ / ۲۵۰، ۱۳ / ۷۶۰، ۹ / ۱۶۰، ۱۵۹ - ۳ / ۴۹۶، ۲)، ریحانه (۱۹۳ - ۱۹۲ / ۴)، سخنوران آذربایجان (۱۲۲ - ۱۲۰)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۱۴۷۹ - ۱۴۷۶ / ۱۴)، علماء معاصرین (۹۷ - ۹۶)، لغت‌نامه (ذیل / علی علیاری)، معجم المؤلفین (۱۴۰ / ۷).

علیک رازی، ابوالحسن علی

قرن: ۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۲۹۹ ق)، حافظ و محدث وی از عبدالاعلی بن حماد نرسی و جباره بن مغلس و بشر بن معاذ عقدی و نوح بن عمرو سکسکی و محمد بن هاشم بعلی و عبدالرحمان بن خالد بن نجیح و نصر بن علی جهضمی و هیشم بن مروان و دیگران حدیث شنید. احمد بن حسن بن عتبه رازی و عبدالله بن جعفر بن ورد و محمد ابن احمد بن خروف و ابوالقاسم طبرانی و حسن بن رشیق و ابومنصور محمد بن سعید ابیوردی و دیگران از وی حدیث شنیدند. دارقطنی او را در حدیث ثقه، آن گونه که باید باشد، نمی‌داند و گوید که او احادیث بدون پشتوانه روایت کرده است. وی در مصر ساکن و والی قریه‌ای در آنجا بود و طلب خراج می‌کرد، و در همان جا نیز درگذشت.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: تاریخ اسلام (حوادث ۲۱۰ / ۳۰۰-۲۹۱)، تذکره الحفاظ (۷۵۰ / ۲)، ری باستان (۳۳۰ / ۲)، سیر النبلاء (۱۴۶-۱۴۵ / ۱۴)، شذرات الذهب (۲۳۲ / ۲)، طبقات الحفاظ (۳۱۸)، لسان المیزان (۳۵-۳۴ / ۵)، الوافی بالوفیات (۱۳۴ / ۲۱).

عماد جوینی، شیخ الشیوخ، ابوالفتح عمر

قرن: ۷

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۶۳۶-۵۸۱ ق)، محدث، فقیه و مدرس. در دمشق به دنیا آمد و در مصر نشوونما یافت. وی از اثیر ابن بنان و شهاب غزنوی حدیث شنید. وی بعد از پدرش عهده‌دار تدریس در قبه شافعی و مشهد الحسین و مشیخه السعديه یا مشیخه الشیوخ مصر شد. برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: سیر النبلاء (۹۹-۹۷ / ۲۳)، شذرات الذهب (۱۸۱ / ۵)، العبر (۲۲۸ / ۳)، النجوم الزاهره (۲۷۸ / ۶).

عمادزاده‌ی اصفهانی، حسین

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۱۳۶۹-۱۲۸۴ ش)، مورخ، مدرس و نویسنده. در اصفهان به دنیا آمد. از همان طفولیت با علم و علما آشنا شد و در حوزه‌ی اصفهان به کسب علم و تلمذ از علمای بزرگوار آن روز، چون آیات عظام سیدعلی نجف‌آبادی، شیخ محمود مفید، میرزا علی شیرازی، شیخ محمد حکیم خراسانی، سید صدرالدین کوهپایه‌ای و حاج میرزا رضا کلباسی پرداخته و به کسب اجازات روایتی از علمای بزرگ آن زمان همچون آیات عظام آقا سید ابوالحسن اصفهانی، سید محمد حجت کوه‌کمری، شیخ محمدرضا مظفر، سید یونس اردبیلی و نیز شیخ آقا بزرگ تهرانی و شخصیت‌های علمی دیگر نایل آمد. عمادزاده به تدریس در محیط‌های آموزشی و دانشگاه رغبت فراوان نشان می‌داد او از ابتدای تحصیلات خود علاقه فراوانی به تألیف و تحقیق و نشر فرهنگ و معارف اسلامی و خدمت به اهل بیت (ع) داشت و همواره به دنبال هدف خویش بود. ثمر و حاصل تلاش وی بیش از صد و بیست تألیف دربارهی موضوعات مختلف است. از آن جمله: ترجمه و تفسیر قرآن کریم؛ «صحیفه‌ی کامله‌ی سجاده‌ی زبور آل محمد»؛ «تاریخ انبیاء از آدم تا خاتم»؛ «زندگانی حضرت رسول (ص) پیشوای اسلام»؛ «تاریخ مفصل اسلام»؛ «معراج»؛ «زندگانی علی بن ابی‌طالب (ع)»؛ «فاطمه الزهراء (ع)»؛ «شرح خطبه‌ی غدیر»؛ «شرح زندگانی هر یک از حجج معصومین (ع)» یا «مجموعه‌ی زندگانی چهارده معصوم (ع)»؛ «زندگانی حضرت مجتبی (ع)»؛ «زندگانی حضرت خامس آل‌عبا ابی‌عبدالله سیدالشهداء (ع)»؛ «تاریخ عاشورا، عاشورا چه روزیست»؛ «زندگانی حضرت ابوالفضل، قمر بنی‌هاشم (ع)»؛ «زندگانی حضرت علی اکبر و علی اصغر»؛ «زندگانی زینب کبری»؛ ترجمه؛ «تاریخ جغرافیایی مکه»؛ «تاریخ جغرافیایی کربلا»؛ «بستان الادب»؛ «جهان اسلام، اسلام در جهان»؛ «مکتب اسلام»؛ «زندگانی علی بن موسی الرضا (ع)»؛ «منتقم حقیقی، مهدی قائم صاحب العصر و الزمان (عج)»؛ مقالات متعدد در روزنامه‌ها و

مجلات. [۱]

مؤلف، محقق.

تولد: ۱۲۸۴ (۸ ذی‌الحجه ۱۳۲۵ ق.)؛ اصفهان.

در گذشت: ۱۲ فروردین ۱۳۶۹، تهران.

حسین عمادزاده‌ی اصفهانی، فرزند حجت‌الاسلام احمد عمادالواعظین، در حوزه‌ی اصفهان از علمای آن روز چون آیات عظام سید علی نجف‌آبادی، محمود مفید، علی واعظ شیرازی، محمد حکیم خراسانی، سید صدرالدین کوهپایه‌ای، محمدرضا کلباسی کسب فیض کرد. وی دارای اجازه‌ی روایتی از علمای آن زمان همچون آیات عظام سید ابوالحسن اصفهانی، شیخ آقا بزرگ تهرانی، سید محمد بهجت کوه‌کمره‌ای، محمدرضا مظفر، سید یونس اردبیلی بود.

حسین عمادزاده‌ی اصفهانی دارای آثار بسیاری است که برخی از آنها به شرح زیر است: بستان‌الاداب (برای سال پنجم و ششم متوسط، ۱۳۰۹)؛ جهان اسلام و اسلام در جهان، ترجمه و تفسیر قرآن کریم؛ تاریخ انبیاء از آدم تا خاتم (۱۳۳۴)؛ تاریخ مفصل اسلام (جلد اول، ۱۳۳۷)؛ شرح خطبه‌ی غدیر؛ زندگانی حضرت رسول (ص) پیشوای اسلام (۱۳۲۸)؛ تاریخ عاشورا، عاشورا چه روزی است (زندگانی حضرت سیدالشهداء، ۱۳۲۱)؛ زندگانی حضرت ابوالفضل العباس (ع)؛ قمر بنی‌هاشم (۱۳۲۱)؛ زندگانی حضرت علی اکبر و علی اصغر (۱۳۵۶ ق.)؛ زندگانی زینب کبری (شیخ جعفر نقدی، ترجمه، ۱۳۲۳)؛ زندگانی حضرت خامس آل عبا ابی عبدالله - سیدالشهداء (۱۳۷۴ ق.)؛ زندگی حضرت سجاد (۱۳۳۸)؛ زندگانی علی بن ابی طالب (۱۳۳۱)؛ زندگانی حضرت مجتبی (۱۳۳۷)؛ زندگانی حضرت علی بن موسی‌الرضا (۱۳۳۵)؛ رجال اسلام (شامل شرح حال قریب بیست هزار نفر از رجال علمی و ادبی اسلام)؛ تاریخ جغرافیایی کربلا (۱۳۲۶)؛ راهنمای حاج، تاریخ جغرافیایی مکه (۱۳۲۷)؛ صحیفه‌ی کامله‌ی سجاده‌ی زبور آل محمد (۱۳۳۴)؛ فاطمه‌الزهراء (۱۳۳۶)؛ مجموعه‌ی زندگانی چهارده معصوم (دو جلد، ۱۳۳۱ - ۱۳۳۰) دوره‌های مجله‌ی «خرد».

وی علاوه بر تحقیق و تألیف و نیز تدریس در دانشگاه مقالاتی نیز برای روزنامه‌ها و مجله‌ها می‌نوشت.

وی در سال ۱۳۱۵ در تهران ساکن شد و در پنجم ماه رمضان (دوازدهم فروردین سال ۱۳۶۹) در گذشت.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول - ششم)

منابع زندگینامه: [۱] کتابنامه‌ی نخستین دهه‌ی انقلاب (۲۵۲)، کیهان فرهنگی (س ۷، ش ۳، ص ۵۰)، مؤلفین کتب چاپی (۸۳۱ - ۸۲۹ / ۲).

عمر کی بوفکی نیشابوری، ابومحمد، عمران

قرن: ۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(س سوم ق)، عالم و محدث. در بوفک یکی از روستاهای نیشابور به دنیا آمد. او از ثقات اصحاب حضرت امام حسن عسکری (ع) و از کبار مشایخ حدیث بود و بسیاری از مشایخ چون عبدالله بن جعفر حمیری از وی روایت می‌کنند. ابن داوود حلی در «رجالش»، از سید جمال‌الدین نقل کرده، که نام صاحب عنوان علی بن بوفکی است. از وی آثاری به جا مانده که از آن جمله کتاب «الملاحم» است.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول - ششم)

منابع زندگینامه: الذریعه (۱۸۹ / ۲۲)، رجال ابن داود (قسم ۲۶۴ - ۲۶۳ / ۱)، رجال الطوسی (۴۳۳ - ۴۳۲)، رجال النجاشی (۱۶۱ / ۲)، ریحانه (۲۰۶ / ۴)، معجم رجال الحدیث (۱۵۷ - ۱۵۵ / ۱۳).

عمیری هروی، ابوعبدالله محمد

قرن: ۵

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۴۸۹- ۳۹۸ ق)، فقیه، محدث و زاهد. فقه آموخت و در آن پیشگام بود. سماع حدیث را از ۴۰۷ ق آغاز کرد. وی از پدرش، از عباس بن فضل نصروی، و علی بن ابی طالب خوارزمی و علی بن جعفر قهندزی و عبدالرحمان بن محمد دیناری و ضمام بن محمد شعرانی و عده‌ای دیگر در هرات و از قاضی ابوبکر حیری در نیشابور و از ابوعلی بن شاذان و اقراش در بغداد و از محمد بن حسین صنعانی در مکه حدیث شنید. عمیری حج گزارد و به یمن نیز مسافرت کرد. او روایات بسیاری نقل می‌کرد. ابن طاهره و مؤتمن و محمد بن ابی‌علی همدانی و ابوالوقت و علی بن حمزه و ابونضر فامی و جنید قاینی از وی حدیث روایت کرده‌اند. او را به عنوان پیشوایی زاهد و مورد اعتماد در حدیث ستوده‌اند. ابوعبدالله دقاق گوید که برای عمیری در خراسان نظیری نبود تا چه رسد به هرات.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: انساب سمعانی (۴ / ۲۴۲)، سیر النبلاء (۷۱-۶۹ / ۱۹)، شذرات الذهب (۳ / ۳۹۴)، العبر (۲ / ۳۶۱)، الوافی بالوفیات (۴ / ۱۴۱).

عبری اصفهانی، ابونهل عبدالصمد

قرن: ۶

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۵۱۷- ۴۲۷ ق)، فقیه و محدث. پدرش از فضلالی ادبا بود. ابوالحسین بن فاذشاه به وی اجازه داد و عبری از او «جزء الزهد» اسد بن موسی و از ابن ریزه «معجم» بزرگ و کوچک طبرانی و ازهارون بن محمد «فضایل القرآن» عبدالرزاق و همچنین «بر الوالدین» ابوالشیخ را شنید. سلفی و ابوموسی مدینی و ابوجعفر محمد بن اسماعیل طرسوسی و مسعود بن ابی‌مصنور جمال و مسعود بن محمود عجلی و عبدالواحد بن ابی‌مظهر صیدلانی از وی حدیث روایت کرده‌اند. ابوسعید سمعانی گوید که عبری به وی اجازه روایت داده است.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: سیر النبلاء (۴۸۵-۴۸۳ / ۱۹).

عبری طوسی، ابواسحاق ابراهیم

قرن: ۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ح ۲۹۰ ق)، حافظ، محدث و مسند. محدث طوس در زمان خویش بود. از خواص شاگردان محمد بن اسلم طوسی بود و زاهدترین آنها. در پی حدیث سفرها کرد و به دمشق و حجاز و عراق و مصر رفت، و از یحیی بن یحیی تیمیمی و ابن راهویه و علی بن حجر و ابن حمید و حسین بن حریث و عبیدالله قواریری و ابراهیم بن یسوف فقیه حدیث شنید. ابونضر فقیه و ابوالحسین بن زهیر و

محمد بن صالح بن هانی و بسیاری دیگر از وی روایت کرده‌اند. ذهبی در «عبر» او را از درگذشتگان سال ۲۸۲ ق ذکر کرده است. از آثارش «المسند» یا «مسند العنبری»، که متجاوز از دویست جزء است. شاگردش ابونضر فقیه گوید که با خط خود «مسند» عنبری را در دویست و نود جزء نوشته است. عنبری پس از تصنیف «مسند» برای استحکام آورده‌های خویش کوشید و آنها را متقن کرد. برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: سیر النبلاء (۳۷۷ / ۱۳)، شذرات الذهب (۲۰۵ / ۲)، طبقات الحفاظ (۲۹۹)، کشف الظنون (۱۶۸۴)، معجم المؤلفین (۱ / ۱۴).

عبری نیشابوری، ابوزکریا یحیی

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۳۴۴ ق)، محدث، مفسر، فقیه، لغوی و ادیب. اهل نیشابور بود از ابو عبدالله محمد بن ابراهیم بوشنجی و محمد بن عمرو قشمری و حسین بن محمد قبانی و ابراهیم بن ابی طالب و ابن خزیمه و بسیاری دیگر حدیث شنید. ابوبکر بن عبدش / عبدوس مفسر و ابوعلی حسین بن علی حافظ و ابو حسین حجاجی و حاکم و ابن منده و دیگران از وی حدیث شنیدند. ابوعلی حافظ قدرت حافظه وی و وسعت آن را ستوده و حاکم گوید که ابوزکریا متجاوز از ده سال گوشه‌گیری کرد، او می‌گفت: عالم برگزیننده باید که به بهترین حالت خویش بازگشت نماید، پاکیزه و حلال بخورد. علم را وسیله‌ای برای مال‌اندوزی قرار ندهد و علم برایش زیبایی آورد. مال خود را فضل الهی محسوب کند و سپاسگزار خداوندگار خویش باشد. در «معجم الادباء» سال وفات وی ۴۴۴ ق ذکر شده است. برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: سیر النبلاء (۵۳۴-۵۳۳ / ۱۵)، شذرات الذهب (۳۶۹ / ۲)، العبر (۶۹ / ۲)، معجم الادباء (۳۴ / ۲۰)، النجوم الزاهره (۳ / ۳۵۸).

عیار نیشابوری، ابو عثمان سعید

قرن: ۵

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۴۵۷ ق)، محدث، فقیه، زاهد، و صوفی. چون در ابتدا به مسلک عیاران سلوک می‌کرد، معروف به عیار شد. در ۳۷۸ ق برای کسب حدیث سفر نمود و «صحیح» بخاری را در مرو، از محمد بن عمر بن شویه استماع کرد. او همچنین در نیشابور از ابو محمد مخلدی و ابوطاهر بن خزیمه و ابوالفضل عیدالله بن محمد فامی و ابوالحسن خفاف و دیگران حدیث شنید، و در دمشق و اصفهان و نیشابور و هرات و غزنه حدیث گفت. بزرگانی چون محمد بن فضل فراوی و زاهر شحامی و ابوالمعالی محمد بن فضل فراوی و زاهر شحامی و ابوالمعالی محمد بن اسماعیل فارسی و، در اصفهان، غانم بن احمد جلودی و فاطمه بنت محمد بغدادی و حسین بن طلحه صالحانی و عتیق بن حسین رویدشتی و عده‌ای دیگر از وی حدیث روایت کرده‌اند. عیار در غزنه درگذشت. ابوبکر احمد بن حسین بیهقی «فوائد»ی، در بیست جزء، برگرفته و برگزیده از «اصول» وی نگاشته است. برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام بوفیات الاعلام (۳۰۳ / ۱)، سیر النبلاء (۸۹- ۸۶ / ۱۸)، شذرات الذهب (۳۰۴ / ۳)، العبر (۳۰۸- ۳۰۷ / ۲)، لسان المیزان (۲۶۷- ۲۶۶، ۲۵۱- ۲۵۰ / ۳)، الوافی بالوفیات (۱۹۸- ۱۹۷ / ۱۵).

عیاشی سمرقندی، ابوالنضر محمد

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ح ۳۲۰ ق)، مفسر، محدث، ادیب و فقیه امامی. وی اهل سمرقند از فقهای بزرگ فرقه‌ی اثنی عشری در زمان کلینی می‌باشد که در ابتدا مذهب عامه داشت و احادیث آنها را استماع می‌کرد ولی بعد به مذهب شیعه گروید. او از شاگردان شیخ کلینی بود. او از علی بن حسن بن علی بن فضال و عبدالله بن محمد خالد طیالسی و جماعتی از شیوخ کوفه و بغداد حدیث شنید. شیخ کشی صاحب «رجال» از شاگردان عیاشی است. از دیگر شاگردان عیاشی پسرش جعفر بن محمد است که خود از مشایخ ابومفضل شیبانی است. شاگرد دیگر او حیدر بن محمد بن نعیم سمرقندی است که راوی جمیع مصنفات عیاشی است. گفته‌اند که وی محدثی مورد اعتماد و یگانه‌ی زمان خویش بود و از نظر علمی و ادبی و اندیشه و ذکاوت در مشرق نظیر نداشت. او مجلسی برای خواص و مجلسی برای عامه مردم برپا می‌کرد. خانه‌اش همانند مسجد، مملو از افرادی چون قاری و کاتب و نیز محدثین و علما بود که در آن عده‌ای به تألیف و مقابله و گروهی به استسناخ و گروهی نیز به تعلیقه و حاشیه‌نویسی مشغول بودند. در طب و نجوم و رویا تبیح داشت و در زمینه‌ی ابواب فقهی و متجاوز از دویست کتاب تألیف کرد که در نواحی خراسان به اشتهار کامل رسید. در فهرست ابن‌الندیم صد و پنجاه و هفت جلد از آثار او ذکر شده است. از آثار وی: «تفسیر علی بن ابراهیم» است؛ «التوحید الصنفه»؛ «الصلاح»؛ «الزکوه»؛ «الصوم»؛ «المناسک»؛ «العالم و المتعلم»؛ «الطب»؛ «التجاره و الکسب»؛ «الضقاء و آداب الحکم»؛ «الملاهی»؛ «الجزیه و الخراج»؛ «الطاعه»؛ «حقوق الاخوان»؛ «محاسن الاخلاق»؛ «دلایل الائم»؛ «الملاحم»؛ «القول بین القولین»؛ «فضائل القرآن»؛ «الانبياء الائم»؛ «النجوم»؛ «الرؤیا»؛ «معارض الشعر».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول- ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۳۱۶ / ۷)، اعیان الشیعه (۵۶ / ۱۰)، الذریعه (۷۷ / ۲۴، ۱۹۵، ۲۱ / ۱۲۵، ۲۰ / ۲۰۹، ۱۴۰، ۱۷ / ۲۰۷، ۱۳۹، ۱۳۳، ۶۰ / ۱۵، ۴۴ / ۱۲، ۳۰۷، ۱۱ / ۲۳۹، ۸ / ۴۲، ۷ / ۱۰۵، ۲۹۵ / ۵، ۴ / ۳۴۸، ۳ / ۳۵۶، ۲ / ۴۹۷)، رجال الطوسی (۴۹۷)، رجال النجاشی (۲۵۰- ۲۴۷ / ۲)، روضات الجنات (۱۲۳- ۱۲۱ / ۶)، ریحانه (۲۲۱- ۲۲۰ / ۴)، سفینه البحار (۳۰۱ / ۲)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۳۰۶- ۳۰۵ / ۴)، فوائد الرضویه (۶۴۲)، فهرست ابن‌ندیم، ترجمه (۲۶۳- ۳۶۱)، فهرست للطوسی (۳۷۱، ۳۲۰- ۳۱۷، ۳۰۹، ۱۲۰)، الکنی و الالقاب (۴۹۱- ۴۹۰ / ۲)، لغت‌نامه (ذیل / ابوالنضر)، معجم المؤلفین (۲۰ / ۱۲)، هدیه الاحباب (۲۰۵- ۲۰۴)، هدیه العارفین (۳۳- ۳۲ / ۲).

غازی اصفهانی، ابونصر احمد

قرن: ۶

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۵۳۲- ۴۴۸ ق)، حافظ، مسند و محدث. در اصفهان به دنیا آمد. در طلب حدیث سفرهای بسیار کرد. وی در بغداد از ابوحنسین بن

نقور و عبدالباقی بن محمد عطار و ابوالقاسم بن بسری و عده‌ای دیگر، و در بصره از ابوعلی تستری، و در سرخس از محمد بن عبدالملک مظفری، و در اصفهان از عبدالرحمان بن منده و برادرش ابوعمرو و ابن شکرویه و بسیاری دیگر، و در نیشابور از فضل بن عبدالله بن محب و همطبقه‌ی وی، و در هرات از ابوعمار ازدی و ابواسماعیل انصاری و همطبقه‌ی آنها حدیث شنید. سلفی و سمعانی و ابو موسی مدینی و ابن عساکر و مؤید بن اخوه و محمود بن احمد مضر و دیگران از وی حدیث روایت کرده‌اند. سمعانی گوید که او ثقه‌ای دیندار بود. روایات بسیاری را شنیده و کتبی را جمع‌آوری و استنساخ کرده و نوشته‌های بسیاری را از خود باقی گذاشته است.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام بوفیات الاعلام (۱ / ۳۵۴)، سیر النبلاء (۹ - ۸ / ۲۰)، شذرات الذهب (۴ / ۹۸)، طبقات الحفاظ (۴۶۳ - ۴۶۲)، العبر (۲ / ۴۴۱)، الوافی بالوفیات (۲۶۳ - ۲۶۲ / ۷).

غازی جرجانی، ابوالحسین محمد

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ح ۳۱۱ ق)، حافظ و محدث. محدث جرجان بود. به دنبال حدیث سفرها کرد. وی از محمد بن عبدالملک بن ابی شوارب و عمرو بن علی فلاس و محمد بن حمید رازی و محمد بن عبدالملک بن زنجویه و محمد بن یحیی ذهلی و بخاری و ابوزرع رازی حدیث شنید. ابواحمد بن عدی و ابوبکر اسماعیلی و ابواحمد حاکم از وی روایت کرده‌اند.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: سیر النبلاء (۱۴ / ۴۰۷)، شذرات الذهب (۲ / ۲۶۲)، طبقات الحفاظ (۳۲۲).

غانمی هروی، ابوالحسن مسعود

قرن: ۶

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۵۵۳ - ۴۶۴ / ۴۲۴ ق)، فقیه، ادیب، محدث، عابد و شاعر. در طوس به دنیا آمد و در نیشابور نشوونما یافت. و نیز گفته شده که در نیشابور به دنیا آمد و در طوس نشوونما یافت. وی از جانب دو صاحب نام: ابوالقاسم قشیری و ابوصالح مؤذن صاحب اجازه بود. از ابواسحاق ابراهیم بن محمد اصفهانی و گروهی دیگر حدیث شنید و «مسند» هشتم شاشی را از ابوالقاسم احمد بن محمد خلیلی استماع کرد. ابن عساکر و سمعانی و تاج مسعودی و عبدالرحیم بن سمعانی از او حدیث شنیدند. ابن سمعانی همچنین «مسند» شاشی و «رساله‌ی» قشری را از او استماع کرد. ابوسعید سمعانی گوی که او بسایر عابد و زاهد و پرهیزکار بود. بطوری که از سفره‌ی پدرش چون با حاکمان اختلاط داشت پرهیز می‌کرد. غانمی شاعری چیره‌دست بود و اشعار بدیعی می‌سرود. از آثار وی نظم ابیاتی است به نام «السحریه»، یعنی آنچه که مربوط به وقت سحر است.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: انساب سمعانی (۲۷۹ - ۲۷۸ / ۴)، سیر النبلاء (۳۶۰ - ۳۵۹ / ۲۰).

غروی علیاری، علی

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

عالم علوم دینی.

تولد: ۱۲ رمضان ۱۳۱۹ ق.

درگذشت: ۱ اردیبهشت ۱۳۶۷، تبریز.

آیت‌الله العظمی علی غروی علیاری تبریزی، فرزند آیت‌الله میرزا محسن از شاگردان آخوند خراسانی و صاحب رساله‌های متعدد اصولی و فقهی بود. ایشان پس از پشت سر نهادن دوران کودکی و فراگیری خواندن و نوشتن، به تحصیل علوم دینی روی آورد و نزد جدش آیت‌الله شیخ محمدحسن به فراگیری مقدمات و ادبیات و سطوح فقه و اصول و عقاید و کلام پرداخت. پس از تکمیل سطوح عالی، در بیست و دو سالگی عازم حوزه‌ی علمیه‌ی نجف اشرف شد و در مدرسه بخارایی سکونت ورزید و سالیان بسیار در محضر آیات عظام سید ابوالحسن اصفهانی، آقا ضیاءالدین عراقی، میرزای نایینی، شیخ اسدالله زنجانی، آقا سید ابراهیم اصطهباناتی، سید محمد حجت، سید ابوتراب خوانساری، حاج میرزا علی ایروانی، شیخ ابوالحسن مشکینی، میرزا احمد آشتیانی و جمال السالکین آقا سید علی قاضی به تحصیل فنون، اخلاق، فقه، اصول، کلام، رجال، عرفان، حکمت و فلسفه تا سال ۱۳۵۰ ق. پرداخت. وی در جوانی به دریافت اجازات متعدد روایی و اجتهادی از اساتید معظمش نایل آمد. ایشان در سال ۱۳۵۰ ق. به درخواست جدش آیت‌الله شیخ محمد حسن علیاری به تبریز بازگشت و به تحقیق، تدریس، تألیف، اقامه‌ی جماعت و پرورش شاگردان اشتغال ورزید.

از آیت‌الله العظمی غروی علیاری تبریزی نوشتارهای فراوانی به جای مانده است که عبارتند از: چهارده جلد تقریرات درس فقه آیت‌الله العظمی آقا ضیاءالدین عراقی در منجزات مریض (چاپ شده)، رهن، وصیت، وقف، رضاع، نکاح، صلح، خیارات، اجاره، قضاء، شروط، مسقطات خیار، غضب، زکات؛ دو جلد تقریرات درس فقه آیت‌الله العظمی میرزای نایینی در صلوات، بیع، خیارات؛ دو جلد تقریرات درس فقه آیت‌الله العظمی سید ابوالحسن اصفهانی در طهارت و صلوات؛ دو جلد تقریرات درس آیت‌الله سید محمد حجت کوه کمره‌ای در صلوات و بیع؛ تقریرات درس فقه آیت‌الله میرزا علی ایروانی؛ دو جلد تقریرات درس فقه آیت‌الله شیخ اسدالله زنجانی در خلل صلاة و منجزات مریض؛ توضیح المسائل؛ شرح عروة الوثقی (از طهارت تا وصیت) در پنج جلد؛ شرح استدلالی ملحقات عروة الوثقی؛ ده جلد رساله‌های فقهی در صلح، عدم شرطیت رجوع در مسافر؛ محاذاة الرجل و المرأة فی الصلاة، جواز نقل المیت بعد الدفن، ربا، نماز جمعه، منجسیة المتنجس، لباس مشکوک، حرمان زوجه از عقار، الفروع السنیة، فروع تقلید؛ شرح وسیلة النجاة (سه جلد)؛ کتاب الطهارة؛ کتاب الصوم؛ کتاب الحج؛ مناسک حج (دو جلد)؛ شرح تبصره المتعلمین؛ شرح مبسوط مکاسب؛ علل الشرایع و الاحکام؛ شرح فوائد الاصول؛ شرح کفایة الاصول؛ رساله در ترتب رساله در وضع؛ رساله در ملازمه حکم عقل و شرع؛ قاعده من ملک (و قواعد دیگر)؛ هفت جلد کتاب تقریرات درس اصول آیات عظام: میرزای نایینی (مباحث الفاظ)، آقا ضیاءالدین عراقی (دوره کامل و قاعده لاضرر)، سید ابوالحسن اصفهانی، سید محمد حجت کوه کمره‌ای (مباحث عقیده و تعادل و تراجیح)؛ شیخ اسدالله زنجانی میرزا علی ایروانی (اجتماع امر و نهی)؛ اصول عقاید؛ رساله فی الرجعة؛ تفسیر قرآن (دوازده جلد)؛ مفردات قرآن؛ شرح دعای صباح؛ شرح دعای کمیل؛ شرح دعای سمات؛ شرح دعای افتتاح؛ شرح دعای ابوحمزه ثمالی؛ شرح دعای زیارت جامعه کبیره؛ حل مشکلات الاخبار؛ شرح اربعین حدیث؛ شرح احادیث پیامبر اکرم (ص)؛ شرح احادیث امیرالمومنین در نهج البلاغه؛ منهاج الرشاد؛ المواعظ؛ النهج فی احوال الحجة (ع)؛ الکواکب الحسینیة؛ تقریرات درس آیت‌الله سید

ابوتراب خوانساری؛ حاشیه بر رجال وحید بهبهانی.

آیت‌الله العظمی غروی علیاری تبریزی در تاریخ دوشنبه اول اردیبهشت ۱۳۶۷ (۱۳ ذیحجه ۱۴۱۷ ق.) در نود و هشت سالگی بدرود حیات گفت و پیکرش پس از تشییع در تبریز، به قم انتقال داده شد و پس از تشییع مجدد و نماز حضرت آیت‌الله بهجت بر آن، در صحن حضرت فاطمه معصومه (س) (بقعه آیت‌الله داماد) به خاک سپرده شد.

علی بن العلامه الحجه المیرزا محسن بن العلامه الکبری الحاج میرزا محمد حسن بن العلامه الکبری الحاج میرزا محمد حسن بن العلامه الکبیر آیه الله العظمی الحاج ملا علی علیاری صاحب کتاب مستطاب (بهجه المقال فی تنقیح الرجال) الغروی العلی یاری از علماء اعلام و مؤلفین کرام معاصر شهرستان تبریز است. وی در صبح جمعه ۱۲ ماه مبارک رمضان سال ۱۳۱۹ قمری هجری در تبریز متولد شده و پس از فراغت از مبادی علوم در خدمت جد امجدش مرحوم آیه الله میرزا محمد حسن سطوح را خوانده و بعد از تکمیل آن مهاجرت به نجف اشرف نموده و از محاضر آیات عظام چون زعیم الشیعه آیه الله العظمی اصفهانی و مرحوم آیه الله نائینی و آیه الله آقا ضیاءالدین عراقی و آیه الله آقا شیخ اسدالله رشتی و آیه الله آقا شیخ اسدالله رشتی و آیه الله آقا سید ابوتراب خوانساری و آیه الله میرزا ابوالحسن مشکینی و آیه الله حاج میرزا علی آقا ایروانی و آیه الله اصطهباناتی استفاده کامل نموده و دروس عقلی را از محضر آیه الله حاج میرزا احمد آشتیانی فراگرفته و از آنان به دریافت اجازات اجتهادی و روایتی نائل شده آنگاه به تبریز مراجعت و تا حال حاضر به انجام وظائف دینی از اقامه جماعت و غیره اشتغال دارند.

دارای تألیفات ارزنده عدیده‌ای می‌باشند که بشرح آنها می‌پردازم:

۱- دوره اصول و نصف تقریر بحث آیه الله محقق عراقی

۲- دوره اصول آیه الله میرزا حسین نائینی

۳- اغلب ابواب فقه از تقریرات آیه الله عراقی

۴- تقریرات اباحت آیه الله العظمی اصفهانی

۵- تقریرات اباحت آیه الله العظمی حجت کوه کمری

۶- تقریرات اباحت آیه الله ایروانی (قده)

۷- تقریرات اباحت آیه الله مشکینی (قده)

۸- شرح دعاء سمات ۹- شرح دعاء صباح ۱۰- شرح اربعین حدیث ۱۱- اصول دین مبسوط فارسی ۱۲- رسائل متفرقه در اصول و فقه ۱۳- رساله در ملازمت ۱۴- رساله در جریان استصحاب در اعدام ازلیه ۱۵- رساله در غیبه ۱۶- رساله در خلل، تقریر بحث آیه الله محقق زنجانی ۱۷- رساله در بعض فروع عروه الوثقی ۱۸- رساله در مواکب الحسینیه ۱۹- رساله در رضاع ۲۰- رساله در منجزات مریض ۲۱- رساله در قاعده من ملک و در قواعد دیگر ۲۲- رساله در قاعده لا ضرر ۲۳- رساله در نجاسه متنجس ۲۴- رساله‌ای در لباس مشکوک و چندین رسائل دیگر.

از باقیات الصالحات دیگر معظم له فرزند ارجمند ایشان جناب حجه الاسلام آقا شیخ محمد جواد غروی علی یاری است که اکنون از علماء و دانشمندان مقیم تهران است. وی در نجف متولد شده و پس از خواندن مقدمات و سطوح و استفاده از محاضر آیات عظام خوئی و حکیم و دیگران به مشهد رضوی مسافرت و چندین سال اقامت و از محضر آیه الله العظمی میلانی مدظله استفاده نموده آنگاه به قم منتقل و چند سالی از اباحت و محاضر آیات عظام نجفی مرعشی و شریعتمداری و گلپایگانی استفاده نموده و دو سالی بنا بر دعوت عده‌ای از مؤمنین به تهران عزیمت و رحل اقامت افکنده و در مسجد امام زاده زید بازار و مسجد دیگر به اقامه جماعت و انجام وظائف دینی اشتغال دارند. آن جناب ترجمه مفصلی از اسره و خاندان علیاری مرقوم داشته‌اند ولی چون در کتب رجالی دیگر مانند علماء معاصر و غیره مذکور بود از ذکر آن خودداری نمودم.

برگرفته از کتاب: گلزار مشاهیر

غزال زعفرانی اصفهانی، ابوعبدالله محمد

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۳۶۹ ق)، حافظ، محدث، قاری و نویسنده. از مقلب به شیخ القراء. وی از محمد بن علی فرقدی و عبدان اهوازی و محمد بن زبان و علی بن احمد علان قاسم بن عصار دمشقی و دیگران حدیث شنید. ابوسعید مالینی و ابونعیم حافظ و ابوبکر احمد بن محمد بن حارث ادیب و عبدالعزیز بن احمد بن فاذویه از وی حدیث شنیدند. گفته‌اند که او صاحب تصانیف در قرآآت و حدیث بوده است. از آثارش کتاب «الوقف و الابتداء» است. در «شذرات الذهب» وفات وی را در ۳۶۳ ق ذکر کرده است.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: تذکره الحفاظ (۹۶۵-۹۶۴ / ۳)، سیر النبلاء (۲۱۷ / ۱۶)، شذرات الذهب (۴۷ / ۳)، طبقات الحفاظ (۳۸۶-۳۸۵)، معجم المؤلفین (۱۴۲ / ۱۰)، هدیه العارفین (۴۹ / ۲).

غزالی طوسی، مجدالدین، ابوالفتوح احمد

قرن: ۶

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۵۲۰ / ۵۱۷ ق)، عارف، واعظ و شاعر. وی که برادر کهنتر امام محمد غزالی طوسی است، در طوس دیده به جهان گشود و در اوان کودکی پدر خویش را از دست داد و در نهایت فقر درویشی زندگی را سپری کرد. احمد اگر چه فقه را فراگرفت اما به زهد و تصوف گرایش داشت. در طریقت، شیخ او ابوبکر نساج بود و از برجسته‌ترین شاگردان غزالی، باید از عین القضاة همدانی، سنائی غزنوی و ابوالنجیب سهروردی نام برد. وی پس از کناره‌گیری برادرش امام محمد غزالی از تدریس در نظامیه، یک چند به جای او تدریس کرد. غزالی علاوه بر این در تصوف نام‌آور بود و صاحب آثار. در وعظ و خطابه نیز استاد بود، مواعظ او در هشتاد و سه مجلس توسط صاعد بن فارس لبنانی جمع‌آوری شده است. احمد غزالی به دو زبان فارسی و عربی شعر می‌سروده است. در قزوین درگذشت. از آثار وی: «سوانح العشاق»؛ «احیاء الاحیاء» یا «لباب الاحیاء»، در تلخیص «احیاء العلوم» برادرش؛ «الذخیره فی علیم البصیره»؛ «بحر المحبه فی اسرار الموده»؛ تفسیر سوره‌ی یوسف؛ «تازیانه‌ی سلوک» یا «رساله‌ی عینیه». [۱]

(ع). احمد بن محمد بن محمد بن احمد طوسی، فقیه و عارف ایرانی (ف. قزوین ۵۲۰ ه. ق) وی مانند برادر بزرگش محمد غزالی (۲- غزالی) پس از فوت تحت تعهد و نگاهداشت احمد رادکانی قرار گرفت و مقدمات تحصیل علوم دینی را در نزد او آموخت. احمد از جمله‌ی فقهای شافعی بود و به وعظ علاقه داشت و مدت ۱۰ سال (از ۴۸۸ تا ۴۹۸ ه. ق) بجای برادر به تدریس در نظامیه‌ی بغداد اشتغال داشت. در طریقت پیرو ابوبکر نساج بود. ذهبیه او را از کبار سلسله‌ی خود می‌دانند. او راست: لباب الاحیاء که اختصار احیاء علوم‌الدین است، الذخیره فی علم البصیره- بحر الحقیقه، رساله‌ی عشقیه، سوانح العشاق، مکاتیب، کتاب مجالس شیخ احمد، کتاب الحق و الحقیقه.

ضح.- بعضی او و برادرش را غزالی منسوب به غزال یا غزاله قریه‌ای از قرای طوس دانند (۲- غزالی).

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: [۱] الاعلام (۲۰۸ / ۱)، ایضاح المکنون (۴۵۵، ۹، ۲ / ۵۶۶، ۴۴۰، ۱۹۷ / ۱)، تاریخ ادبیات در ایران (۹۳۵-۹۳۲ / ۲)، تاریخ عرفان و عارفان ایرانی (۴۲۵-۴۲۳)، تاریخ گزیده (۶۶۵-۶۶۴)، تاریخ نظم و نثر (۶۹)، تصوف اسلامی و رابطه انسان و خدا (۱۹۳، ۱۹۰، ۱۸۹، ۱۸۴-۱۸۳)، دایره‌المعارف فارسی (۱۸۰۶ / ۲)، روضات الجنات (۲۸۸-۲۸۵ / ۱)، شذرات الذهب (۶۴، ۶۰ / ۴)، العبر (۴۱۳-۴۱۲ / ۲)، فرهنگ سخنوران (۱۵۹۰، ۱۴۱۳، ۱۰۰۹، ۹۸۵، ۹۰۱، ۸۲۵)، الکنی و الالقاب (۴۹۵ / ۲)، لسان المیزان (۴۴۲، ۴۴۰ / ۱)، لغت‌نامه (ذیل / احمد)، مبانی عرفان و احوال عارفان (۴۱۸-۴۱۵)، مجالس النفاث (۳۱۸)، المستفاد من ذیل تاریخ بغداد (۸۱-۸۰ / ۱۹)، معجم المؤلفین (۱۴۷ / ۲)، مؤلفین کتب چاپی (۴۳۰-۴۲۹ / ۱)، النجوم الزاهره (۲۲۴ / ۵)، نفحات الانس (۳۸۰-۳۷۹)، و فیات الاعیان (۹۸-۹۷ / ۱).

غزالی، عبدالباقی

قرن: ۵

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(ع.) عبدالباقی بن محمد بن عبدالواحد مکنی به ابو منصور محدث دانشمند (ف. ۵۱۳ ه.ق). وی معاصر امام غزالی (۲- غزالی) و شاگرد کیای هراسی بود و ابوطاهر سلفی از او روایت می‌کند. برگرفته از کتاب: فرهنگ فارسی معین (جلد ششم)

غزی سمرقندی، ابوالحسن علی

قرن: ۵

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۴۴۱-۳۶۵ ق)، محدث و فقیه حنفی. معروف به ابن‌سختام. در بغداد و شام از پدرش و محمد بن مت‌اشتیخنی و ابراهیم بن عبدالله رازی بخاری و ابوسعید عبدالرحمان بن محمد ادریسی و منصور بن نصر کاغدی و محمد بن یحیی غیاثی و دیگران حدیث شنید. ابوعلی اهوازی و ابوبکر خطیب و منصور بن عبدالجبار سمعانی و فقیه نصر مقدسی و فید بن عبدالرحمان همدانی و ابوطاهر حنایی و دیگران از وی حدیث شنیدند. گویند که او دارای «ثلاثه اجزاء» در حدیث بوده است. در راه بازگشت از بغداد به سوی خراسان در گذشت. در «شذرات الذهب» او را تحت عنوان غزنی و در «تاریخ بغداد» عربی ذکر کرده‌اند. برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: تاریخ بغداد (۳۴۲ / ۱۱)، سیر النبلاء (۶۰۵-۶۰۴ / ۱۷)، شذرات الذهب (۲۶۶ / ۳)، العبر (۲۷۹ / ۲).

غطربفی جرجانی، ابواحمد محمد

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۳۷۷ ق)، حافظ، مسند و محدث. پدرش نیشابوری بود و در مرز دهستان سکونت داشت و از مرزداران بود. ابواحمد در همان جا به دنیا آمد و در جرجان نشوونما یافت. غطریفی از ابوخلیفه جمحی و حسن بن سفیان و ابراهیم بن یوسف هسنجانی و عبدالله بن ناجیه و هیثم بن خلف و احمد بن حسن صوفی و ابوالعباس بن سریج، شیخ شافعیان، و ابوبکر بن خزیمه و عبدوس بن احمد همدانی و احمد بن محمد وزان و محمد بن محمد بن سلیمان باغندی و عمر بن محمد کاغدی و همطبقه آنان در جرجان و ری و بصره و نیشابور و بغداد و همدان حدیث شنید. رفیقش ابوبکر اسماعیلی، در تألیفاتش، متجاوز از صد حدیث از وی روایت کرده است. ابونعیم حافظ و حمزه سهمی و رضی بن اسحاق نصری و ابوالعلاء سری و قاضی ابوطیب طبری و نیز دیگران از وی حدیث روایت کرده‌اند. از آثار وی نگارش «الصحيح» یا «الصحيح على المسانيد» به سبک «صحيح بخارى» است، که به نام «المسند الصحيح على صحيح البخارى» نیز ضبط شده است.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: انساب سمعانی (۳۰۱ / ۴)، ایضاح المکنون (۶۴ / ۲)، سیر النبلاء (۳۵۶-۳۵۴ / ۱۶)، طبقات الحفاظ (۳۸۸-۳۸۷)، لسان المیزان (۶۳۹-۶۳۸ / ۵)، معجم المؤلفین (۲۵۴ / ۸، ۶۸ / ۲)، الوافی بالوفیات (۸۴ / ۲)، هدیه العارفین (۵۰ / ۲).

غفاری مروزی، ابومحمد رجاء

قرن: ۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۲۴۹ ق)، حافظ، محدث و مصنف. در سمرقند و سپس در بغداد ساکن بود. از نصر بن شمیل و ابونعیم و ابوصالح کاتب و محمد بن مجیب و علی بن حسن بن شقیق حدیث شنید. ابوداوود و ابن ماجه قزوینی و ابوحاتم رازی و محاملی و ابوالعباس سراج و ابن ابی‌الدنیا و ابوحامد حصرمی و یحیی بن صاعد و بسیاری دیگر از وی روایت کرده‌اند. او در بغداد در گذشت. خطیب او را در علم حدیث پیشگام و ثقه‌ای مورد اعتماد کامل می‌داند. ابن‌حبان گوید که غفاری شنیده‌های خویش را جمع‌آوری و بر اساس آن تصانیفی از خود به جای گذاشت.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: تاریخ بغداد (۴۱۱-۴۱۰ / ۸)، تذکره الحفاظ (۵۴۳-۵۴۲ / ۲)، تهذیب التهذیب (۲۴۱-۲۴۰ / ۳)، الجرح و التعديل (ج ۱ ق ۵۰۳ / ۲)، سیر النبلاء (۱۰۰-۹۸ / ۱۲)، شذرات الذهب (۱۲۰ / ۲)، طبقات الحفاظ (۲۴۳-۲۴۲)، العبر (۳۵۷ / ۱)، معجم المؤلفین (۱۵۲ / ۴).

غلام محسن اصفهانی، ابوعلی احمد بن ابراهیم

قرن: ۵

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۴۱۸ ق)، محدث. از ابومحمد بن فارس و ابواحمد عسال حدیث شنید. ابوحفص عمر بن احمد معلم و ابوبکر احمد بن محمد بن حافظ ابن مردویه و گروهی از مشایخ حافظ سلفی از وی حدیث روایت کرده‌اند.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: سیر النبلاء (۳۸۸ / ۱۷).

غنجار بخاری، ابو عبدالله محمد

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۴۱۲-۳۳۷ ق)، حافظ، محدث و مورخ. اهل بخارا بود و محدث آنجا. از خلف بن محمد خیام و سهل بن عثمان سلمی و ابو عبید احمد کرینی و ابراهیم ملاحمی و بسیاری دیگر از علماء و محدثین دیارش حدیث شنید. هناد نسفی و گروهی دیگر از شاگردان وی بودند. غنجار در بخارا درگذشت و در مقبره‌ی حوض فدام دفن شد. از آثارش: «تاریخ بخارا»؛ «فضائل الصحابه»، تصنیفی در «فضائل الاربعه».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۲۰۵ / ۶)، انساب سمعانی (۳۱۲-۳۱۱ / ۴)، سیر النبلاء (۳۰۵-۳۰۴ / ۱۷)، شذرات الذهب (۱۹۶ / ۳)، طبقات الحفاظ (۴۱۳)، العبر (۲۲۱ / ۲)، كشف الظنون (۱۲۷۶، ۲۸۶)، معجم الادباء (۲۱۴-۲۱۳ / ۱۷)، معجم المؤلفین (۱۰۵ / ۷ / ۹)، الوافی بالوفیات (۲ / ۶۰)، هدیه العارفین (۲ / ۶۱).

غنجار بخاری ازرق، ابواحمد عیسی

قرن: ۲

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۱۸۶ ق)، محدث. معروف به محدث بخارا و ماوراءالنهر و مشهور به عیسی غنجار. چون سرخ‌روی بود به غنجار ملقب شد. او از سفیان ثوری و عیسی بن عبید کندی و ورقاء بن عمر و ابو حمزه سکری و دیگران حدیث روایت کرد. بجیر بن نصر و محمد بن سلام بیکندی و اسحاق بن حمزه بخاری و محمد بن امیه ساوی و محمد بن فضل و بسیاری دیگر از وی حدیث روایت کرده‌اند. حاکم گوید که غنجار پیشوای عصرش بود، او در بزرگسالی به طلب حدیث پرداخت و خودش فردی راستگو بود، گرچه از صد شیخ و استادی که معروف نیستند حدیث روایت کرده است.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: تاریخ الاسلام (حوادث ۳۲۲-۳۲۱ / ۱۹۰-۱۸۱)، التاریخ الکبیر (۳۹۴ / ۶)، تهذیب التهذیب (۲۰۲-۲۰۱ / ۸)، الجرح و التعذیل (ج ۳ ق ۲۸۶-۲۸۵ / ۱)، سیر النبلاء (۴۸۸-۴۸۷ / ۸)، شذرات الذهب (۳۱۰ / ۱)، العبر (۲۲۷ / ۱)، لسان المیزان (۳۹۰ / ۵)، النجوم الزاهره (۱۵۳ / ۲).

غندجانی اهوازی، ابواحمد عبدالوهاب

قرن: ۵

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۴۴۷-۳۶۶ ق)، محدث. در اهواز به دنیا آمد. «تاریخ» بخاری را از حافظ احمد بن عبدان شیرازی در اهواز شنید. او از ابوطاهر ملخص و ابوالقاسم بن صیدلانی در بغداد حدیث شنید. غندجانی ساکن بغداد گشت و در آنجا حدیث گفت. خطیب بغدادی از روایان احادیث اوست. ابوالفضل بن خیرون و مبارک بن طیوری و ابوغنائم نرسی نیز از وی حدیث روایت کرده‌اند. برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: انساب سمعانی (۳۱۳ / ۴)، تاریخ بغداد (۳۴-۳۳ / ۱۱)، سیر النبلاء (۶۶۲-۶۶۱ / ۱۷)، شذرات الذهب (۲۷۶ / ۳)، العبر (۲۹۱ / ۲).

غندر رازی، ابوالحسین محمد

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(ز ۳۳۰ ق)، محدث. در طبرستان از ابوحاتم رازی و محمد بن ضریس حدیث روایت کرد. محمد بن جعفر بن حمویه که وی را در ۳۳۰ ق ملاقات کرده، احادیثی از او روایت می‌کند. ذهبی گوید که حدیثش را در کتاب «اللقاب» شیرازی یافت.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: سیر النبلاء (۲۱۷ / ۱۶).

غورجی هروی، ابوبکر احمد

قرن: ۵

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۴۸۱ ق)، محدث. او راوی «جامع» ترمذی از ابومحمد عبدالجبار جراحی است. مؤتمن ساجی و ابوالفتح کروی و دیگران از او روایت کرده‌اند. حسین بن محمد کتبی محدث او را در حدیث مورد اعتماد دانسته است. وی در حدود نود سالگی در هرات درگذشت.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: سیر النبلاء (۱۹ / ۷)، شذرات الذهب (۳۶۵ / ۳)، العبر (۳۴۳ / ۲)، الکامل (۱۴۸ / ۸).

فارسی نیشابوری، ابوالحسن عبدالغافر

قرن: ۶

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۵۲۹-۴۵۱ ق)، حافظ، محدث، لغوی، ادیب، مورخ و فقیه شافعی. از طرف پدر نوهی شیخ بزرگ ابوحسین فارسی نیشابوری و از طرف مادر نوهی شیخ ابوالقاسم قشیری است. او در نیشابور به دنیا آمد. نزد امام الحرمین جوینی اصول علم حدیث و فقه آموخت و از پدرش، اسماعیل، و مادرش، امرحیم، دختر قشیری و جدش ابوالقاسم عبدالکریم قشیری و جددهاش، فاطمه دختر ابوعلی دقاق، و

دو دایی اش ابوسعید و ابوسعید، فرزندان قشیری، و احمد بن منصور مغربی و احمد بن عبدالرحیم اسماعیلی و احمد بن حسن ازهری و خلقی کثیر، احادیث بسیار استماع کرد، و در علوم مذهبی سرآمد گشت و به غزنه و هند و خوارزم مسافرت کرد و بزرگان را دیدار نمود و از ابومحمد جوهری و ابوسعید کنجرودی و ابوبکر محمد طبری اجازه دریافت کرد. ابوسعید عبدالله بن عمر صفار آخرین کسی است که از وی حدیث روایت کرده است. او را فقیهی محقق و فصیحی خوش‌زبان و ادیبی کامل توصیف کرده‌اند. وی خطیب نیشابور گشت و سرانجام در نیشابور درگذشت. از آثارش: «مجمع الغرائب فی غریب الحدیث»؛ «السیاق»، در تاریخ نیشابور که تکمله‌ای بر کتاب «تاریخ نیشابور» حاکم نیشابوری است؛ «المفهم»، شرح «غرایب صحیح مسلم». بر گرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۱۵۷ / ۴)، روضات الجنات (۲۲ / ۸)، ریحانه (۲۷۳-۲۷۲ / ۴)، سیر النبلاء (۱۸-۱۶ / ۲۰)، شذرات الذهب (۹۳ / ۴)، العبر (۴۳۶-۴۳۵ / ۲)، کشف الظنون (۱۶۰۲، ۱۰۱۱، ۵۵۸، ۳۰۸)، الکنی و الالقاب (۶۷ / ۳)، لغت‌نامه (ذیل / ابوالحسن)، معجم المؤلفین (۲۶۷ / ۵)، وفيات الاعیان (۲۲۵ / ۳)، هدیه العارفين (۵۸۷ / ۱).

فارسی نیشابوری، ابوالحسین عبدالغافر

قرن: ۵

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(ح ۴۴۸-۳۵۰ ق)، محدث و فقیه. وی از ابواحمد محمد بن عیسی بن عمرویه جلودی در ۳۶۵ ق «صحیح» مسلم و از ابوسلیمان خطابی «غریب الحدیث» را استماع کرد و از بشر بن احمد اسفرائینی و چند تن دیگر حدیث شنید و خود حدود پنجاه سال حدیث گفت. نصر بن حسن تنکنتی شاشی و ابوعبدالله حسین بن علی طبری و عبیدالله بن ابوالقاسم قشیری و عبدالرحمان بن ابوعثمان صابونی و محمد بن فضل صاعدی فراوی و اسماعیل بن ابوبکر قاری و فاطمه بنت زعبل و دیگران از وی حدیث روایت کرده‌اند. «صحیح» مسلم را حسن بن احمد سمرقندی حدود سی مرتبه و ابوسعید بحیری حدود بیست مرتبه بر او قرائت کرده‌اند. نوه‌اش عبدالغافر بن اسماعیل فارسی نیشابوری جد خود را مردی مورد اعتماد، صالح و دیندار معرفی کرده است. شیخ ابوالحسین فارسی در نیشابور درگذشت.

بر گرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام بوفیات الاعلام (۲۹۸ / ۲)، سیر النبلاء (۲۱-۱۹ / ۱۸)، شذرات الذهب (۲۷۸-۲۷۷ / ۳)، العبر (۲۹۲ / ۲).

فارسی، فاطمه

قرن: ۴

جنسیت: زن

ملیت: ایران

پیش از ۴۲۷ ق، از زنان محدث. وی از ابواحمد بن عدی روایت کرده است.

بر گرفته از کتاب: مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی

منابع زندگینامه: منبع: تاریخ جرجان، ۵۰۷.

فارغانیهی اصفهانیه، عقیفه

قرن: ۶

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۶۰۶-۵۱۶ ق)، محدث و مسند. وی مسندهی اصفهان بود و در فقه و حدیث شهره‌ی شهر. از عبدالواحد بن محمد دشتج و حمزه بن عباس علوی و اسحاق بن احمد اشنانی و جعفر بن عبدالواحد ثقفی حدیث شنید و از فاطمه جوزدانیه «المعجم الکبیر» و «المعجم الصغیر» طبرانی و «الفتن» نعیم بن حماد را شنید و از ابوعلی حداد اجازه‌ی روایت گرفت. ابوعلی بن مهدی و ابوغنائم بن مهتدی بالله و ابوسعید ابن طیوری و ابوطالب یوسفی برای وی اجازه ارسال داشتند. گویند که مشایخ وی بیش از پانصد نفر بودند. ابوموسی بن عبدالغنی و شیخ ضیاء و رفیع اسحاق ابرقوهی و ابوبکر ابن نقطه از وی حدیث روایت کرده‌اند. بر گرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۳۵ / ۵)، سیر النبلاء (۴۸۳-۴۸۱ / ۲۱)، النجوم الزاهره (۱۷۷ / ۶).

فارمدی طوسی خراسانی، ابوعلی فضل

قرن: ۵

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۴۷۷-۴۰۷ / ۴۰۵ ق)، محدث، زاهد، صوفی و واعظ. در فارمد طوس به دنیا آمد. از مشایخ بزرگ صوفیه خراسان، و به گفته‌ی سمعانی زبان گویای خراسان و شیخ آنجا بود. او از شاگردان امام محمد غزالی و استاد حجه‌الاسلام ابوحامد غزالی است. از ابوعثمان صابونی و دیگران فقه آموخت و از ابو عبدالله بن باکویه و ابومنصور عبدالقاهر بغدادی و ابوحسان مزکی حدیث شنید. عبدالغافر بن اسماعیل و عبدالله بن علی خرکوشی و دیگران از وی حدیث روایت کرده‌اند. فارمدی به نیشابور رفت و مدتی از نزدیکان و مریدان خاص امام ابوالقاسم قشیری شد. سپس در پی تحولات روحی به طوس بازگشت و در آنجا با ابوالقاسم کرگانی آشنا شد و مرید او گردید و سپس داماد او شد. از دیگر استادان وی در تصوف ابوالحسن خرقانی را نیز می‌توان نام برد. فارمدی معاصر شیخ ابوسعید ابوالخیر بود و در مجلس درس وی نیز حاضر می‌شد. مجالس ذکر و موعظه‌ی فارمدی شهرت فراگیر داشت، به این دلیل او را لسان‌الوقت می‌خوانده‌اند. عبدالغافر از او تعبیر به شیخ الشیوخ کرده، گوید که طریقه او در وعظ ممتاز بود و آنچه‌ان نیکو ادا می‌شد که در دلها می‌نشست. او بیشتر دارایی خویش را بر صوفیه انفاق کرد. وی در طوس درگذشت. بر گرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: اسرار التوحید (۶۶۹-۶۶۸ / ۲)، انساب سمعانی (۳۳۵ / ۴)، سیر النبلاء (۵۶۶-۵۶۵ / ۱۸)، شذرات الذهب (۳۵۶-۳۵۵ / ۳)، العبر (۳۳۷ / ۲)، کشف المحجوب (۲۱۱)، کیمیای سعادت (۱۵۶، ۳۵-۳۴ / ۲)، معجم البلدان (۲۵۹ / ۴)، نفحات الانس (۳۷۵-۳۷۳).

فاضل بسطامی، نوروز علی

قرن: ۱۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۱۳۰۹ ق)، عالم امامی، فقیه، محدث و واعظ. در بسطام به دنیا آمد. در کودکی به مشهد مهاجرت کرد و در خدمت علمای بزرگ آن زمان تحصیل فقه و اصول نمود تا به درجات بالائی از فضل و کمال رسید. از آثارش: «التحفة الحسینیه»، در بیان حالات حضرت سیدالشهداء (ع) و اهل بیت او، در دو مجلد؛ «التحفة الرضویه»، در ذکر حالات و معجزات حضرت ثامن الائمه (ع)؛ «سرور العارفین»، در احوال مختار؛ «نجاه لخافقین فی ثواب زیاره الحسین (ع)»؛ کتاب «ذخیره المعاد»، در اخلاق و موعظه و ارشاد؛ کتاب «سراج المتجهدين»، منتخبی از «تحفه الابرار» شیخ حسین اصفهانی؛ کتاب «لولوه البحرین فی ذکر مناقب الحسین (ع)». [۱]

نوروزعلی معروف به (فاضل بسطامی) متوفی ۱۳۰۹ ق عالمی با عمل و فاضلی بی بدل از روات اخبار و ناقلین آثار ائمه اطهار علیهم سلام الله الملك الغفار بوده وی در بسطام متولد و از کودکی مهاجرت به مشهد نموده و در خدمت علماء بزرگ آن زمان تحصیل فقه و اصول نموده تا به درجات سامیه فضل و کمال رسیده و چندین کتب تألیف کرده که از آن جمله (تحفه الحسینیه) در دو مجلد در بیان حالات و مرثی حضرت سیدالشهداء و اهل بیت طیبات آن جناب و دیگر کتاب تحفه الرضویه در ذکر حالات و معجزات حضرت ثامن الائمه (ع) و کتاب سرورالعارفین در احوال مختار و نجات الخافقین در فضیلت زیارت حضرت سید الشهداء و کتاب ذخیره المعاد و کتاب (سراج المتجهدين) و کتاب (لؤلؤة البحرین) و غیره.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه [۱] الذریعه (۵۸-۵۷ / ۲۴ / ۳۷۸، ۱۸ / ۱۷۵، ۱۶۱، ۱۶۰- / ۱۲ / ۲۱، ۱۰ / ۴۳۶، ۴۳۰ / ۳)، گنجینه‌ی دانشمندان (۱۵۲- / ۱۵۱ / ۷).

فاضل قندهاری، عبدالله

قرن: ۱۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۱۳۱۳ / ۱۳۱۲ / ۱۳۱۱ - ۱۲۲۷ ق)، عالم امامی، فقیه اصولی، محدث، ریاضیدان، مدرس و شاعر، متخلص به وصال. اصلش از قندهار و سکونتش در مشهد بود. نزد پدرش ملا-نجم‌الدین که از علمای معروف افغانستان و از مراجع آن دیار بود، مشغول به تحصیل گردید و علوم گوناگون از قبیل تفسیر، حدیث، اصول، فقه، کلام، حکمت و اخبار را در نزد وی آموخت، تا به دریافت اجازه‌ی اجتهاد از وی نایل شد. سپس در محضر حاج سید محمد باقر اصفهانی شفتی معروف به حجه الاسلام حاضر شد. پس از آن به نجف رفت و در سلک شاگردان شیخ انصاری درآمد. در بازگشت به ایران در مشهد ساکن شد. او در ۱۲۵۷ ق پس از اشغال قندهار توسط نیروهای انگلیس به کابل رفت و توانست اتحادی بین فرقه‌های شیعه و سنی ساکن آنجا پدید آورد و بر ضد انگلیسی‌ها قیامی تدارک کند. در ۱۲۷۱ ق به مشهد بازگشت و تا آخر عمر در آنجا زیست و به عنوان مرجعی بزرگ و مدرسی توانا کرسی تدریس فقه و اصول و حدیث و تفسیر و کلام و عقاید و حکمت و تاریخ و ادبیات را اداره و شاگردان بسیاری را تربیت کرد. نامبرده علاوه بر این که جامع معقول و منقول بوده، طبع شعر نیز داشته است. در اوایل مهجور تخلص می‌کرد و در اواخر وصال را برای تخلص خویش برگزید. در ده سال آخر عمر زمین گیر شد. او در دارالضیافه آستان رضوی مدفون است. از آثار وی: «حل العقال فی خلق الاعمال»؛ «الفرائد البهیه»، در شرح «العقاید» شیخ بهائی؛ «محل الطرف فی علم الصرف»؛ «الهدایه فی تفسیر آیه الولایه»؛ شرح «مشکاه الانوار»؛ «البرهان فی قطع شبه الشیطان» یا رساله‌ی «برهانیه»، در کلام؛ ترجمه‌ی «تفسیر العسکری

(ع)؛ «تحریر الاصول»، در اصول فقه؛ «تذکره العلماء»؛ «دلالة السالکین فی قواعد العارفین»؛ «کشف الغطاء عن مسئله البداء»؛ «خوان الوان»، در متفرقات، به سبک کشکول.

بر گرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: اعیان الشیعه (۸۷ / ۸)، الذریعه (۱۸۷ / ۲۵، ۴۵ / ۱۸، ۲۸۵ / ۱۷، ۱۳۴-۱۳۳ / ۱۶، ۲۵۵ / ۸، ۲۷۴-۲۷۵، ۷۱ / ۷، ۹۰، ۸۹- / ۴، ۳۷۹، ۹۰ / ۳)، ریحانه (۳۲۱-۳۲۰ / ۶)، شرح حال رجال (۱۴۶ / ۶)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۱۲۱۹-۱۲۱۸ / ۱۴)، مکارم الآثار (۸۵۰-۸۴۶ / ۳).

فاضل هندی، بهاء‌الدین محمد

قرن: ۱۲

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۱۱۳۷ / ۱۱۳۵-۱۰۶۲ ق)، عالم امامی، فقیه، محدث و مفسر. معروف به بها و تاج الفقها و فاضل اصفهانی. گاهی به جهت تألیف کتاب «کشف اللثام» به او کاشف اللثام گفته‌اند. با این که اصفهانی است، اما چون در اوایل زندگانی با پدرش، ملا تاج‌الدین حسن، به هندوستان رفت و مدتی در آنجا اقامت کرد، بعد از مراجعت به اصفهان به فاضل هندی مشهور شد. در دوازده سالگی از فراگیری علوم عقلی فارغ شد. او از شاگردان ملا محمدباقر مجلسی است. وی به واسطه‌ی پدرش، ملا تاجا، از ملا حسنعلی بن ملا عبدالله از مشایخ علامه‌ی مجلسی است، روایت حدیث کرد. شیخ احمد حلی و محمدعلی کشمیری از شاگردان او هستند که از وی دارای اجازه بودند. به هنگام فتنه‌ی افغان در اصفهان درگذشت و در تخت پولاد دفن شد. بعدها حاج ملا محمد نایینی در کنارش به خاک سپرده شد و قبور این دو تن به فاضلان مشهور گشت. از آثار وی: «تفسیر قرآن»؛ «تلخیص الشفا»، در حکمت که ملخص «شفا»ی ابن سینا است؛ «کشف اللثام و الابهام عن قواعد الاحکام»، در فقه، که شرح «قواعد» علامه حلی و از مهمترین تألیفات فاضل هندی است که صاحب «جواهر» و صاحب «ریاض» به آن اعتماد بسیار داشتند و از مدارک کتب ایشان است؛ «المناهج السویه النبویه»، در شرح «روضه البهیة»؛ «مناسک الحج»؛ «کلید بهشت»، به فارسی، در اصول دین؛ «النجاه»؛ «احاله النظر»، در قضاء و قدر؛ «التمحیص» یا «ملخص التلخیص»، خلاصه‌ای از «تلخیص المفتاح» خطیب قزوینی دمشقی، در علم بلاغت؛ «چهار آئینه»، به فارسی، در اثبات امور چهارگانه که آن را به نام شاه سلطان حسین صفوی تألیف کرده است؛ «جوابات المسائل الفقهیه»، که بیشتر آن در عبادات است؛ حاشیه بر «شرح المواقف» سید شریف جرجانی؛ حاشیه بر شرح «الهدایه الاثیریة» میبیدی؛ شرح؛ «العقائد النفسیه»؛ «رساله فی الاحتیاطات اللایزمه العمل»، که شاگردش شیخ عبدالرحمان بغدادی آن را از املات او نوشته است؛ «اللالی العبقریه فی شرح العینیه الحمیریة»؛ «الخور البریعه فی اصول الشریعه» و شرح آن؛ «الزبده»، در اصول دین.

بر گرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: اعیان الشیعه (۱۳۸ / ۹)، ایضاح المکنون (۵۹۶، ۵۶۴، ۳۶۶ / ۲، ۵۸۳، ۴۴۰، ۳۰۹ / ۱)، تذکره القبور (۴۵۷-۴۵۶)، الذریعه (۵۷ / ۲۴، ۳۶۱، ۳۴۵، ۲۷۲، ۲۰۴ / ۲۲، ۲۶۰، ۲۵۹-۱۳۲، ۵۷-۵۶ / ۱۸، ۲۳۳ / ۱۷، ۳۶۱ / ۱۵، ۳۷۰ / ۱۳، ۱۶۸، ۳۵-۳۴ / ۱۱، ۲۵۷ / ۱۰، ۲۷۷-۲۷۶ / ۷، ۱۳۹، ۱۳۷ / ۶، ۳۱۱، ۲۲۹ / ۵، ۴۳۱، ۴۲۳، ۲۹۶، ۲۶۵ / ۴، ۲۸۰ / ۱)، روضات الجنات (۱۱۲-۱۰۶ / ۷)، ریحانه (۲۸۵-۲۸۴ / ۴)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۵۷۷-۵۷۵ / ۱۲)، فوائد الرضویه (۴۸۲-۴۷۷)، الکنی و الالقاب (۱۱ / ۳)، لغت‌نامه (ذیل / فاضل هندی)، معجم المؤلفین (۲۱۲ / ۹)، هدیه العارفین (۳۱۸ / ۲).

فالی خوزستانی، ابوالحسن، ابوالحسین مؤدب علی

قرن: ۵

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۴۴۸ ق)، محدث، نحوی، ادیب و شاعر. او به فاله از توابع ایذج (ایذه) خوزستان منسوب است. وی در بصره مدتی زیست و در آنجا از ابوعمر هاشمی و ابن خربان نهاوندی و ابوالحسین بن نجار/ نجاد و دیگر شیوخ آن زمان حدیث شنید. سپس به بغداد آمد و در آنجا ساکن شد. خطیب در «تاریخ بغداد» و ابوالحسین ابن طیوری و دیگران از وی حدیث روایت کرده‌اند. او نظم نیکویی داشت. فالی در مقبره‌ی جامع المنصور مدفون است. از آثارش: «کتاب الاستقامه».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: انساب سمعانی (۴ / ۳۴۲)، ایضاح المکنون (۲ / ۲۶۶)، تاریخ بغداد (۱۱ / ۳۳۴)، ریحانه (۲۹۰- ۲۸۹ / ۴)، سیر النبلاء (۵۵- ۵۴ / ۱۸)، شذرات الذهب (۳ / ۲۷۸)، الکامل (۸ / ۷۹)، کشف الظنون (۱۳۸۹)، الکنی و الالقاب (۳ / ۱۲)، لغت‌نامه (ذیل / علی فالی)، معجم الادباء (۱۲ / ۲۲۶- ۲۳۰)، معجم البلدان (۴ / ۲۶۴)، معجم المؤلفین (۷ / ۲۰- ۲۱)، النجوم الزاهره (۵ / ۶۱)، هدیه العارفین (۱ / ۶۸۸).

فامی قزوینی، ابوداود سلیمان

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۳۳۹ ق)، عالم و محدث. در مسافرتی همسفر ابوالحسن قطان بود. از ابوحاتم رازی و منسجر بن صلت و ابوعبدالله بن ماجه و اسحاق بن ابراهیم دبری و همطبقه آنان حدیث شنید. سلیمان بن احمد نساج و ابوالحسین احمد بن فارس لغوی و حسن بن عبدالرزاق و محمد بن احمد بن عثمان بن طلحه زبیری قزوینی و دیگران از وی حدیث روایت کرده‌اند.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: سیر النبلاء (۴۰۶- ۴۰۵ / ۱۵).

فامی هروی، ابوصابر عبدالصبور

قرن: ۶

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۵۵۲- ۴۷۰)، محدث و فقیه. او تاجری نیکوکار بود که امین نامیده می‌شد. وی «الجامع» ترمذی را از ابی عامر ازدی، در بغداد، استماع کرد و از شیخ الاسلام و نجیب واسطی و الیاس بن مضر حدیث شنید. در همدان و بغداد در ۵۳۹ ق حدیث گفت. سمعانی و فرزندش عبدالرحیم و ابوالحسن بن نجای واعظ و احمد بن حسن عاقولی از وی روایت کرده‌اند.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام بوفیات الاعلام (۳۷۲ / ۲)، سیر النبلاء (۳۲۹-۳۲۸ / ۲۰)، شذرات الذهب (۱۶۲ / ۴)، النجوم الزاهره (۳۱۳ / ۵).

فامی هروی، ابومحمد عبدالجلیل

قرن: ۶

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۵۶۲-۴۷۰ ق)، محدث و مسند. وی مسند هرات بود. آخرین کسی است که از بی بی بنت عبدالصمد هرثمیه و عبدالرحمان بن محمد کلار بوشنجی حدیث شنید. او همچنین از شیخ الاسلام خواجه عبدالله بن محمد انصاری حدیث روایت کرد. وی آخرین کسی است که به اسنادی عالی حدیث ابوالقاسم بغوی را نقل کرده است. سمعانی و فرزندش، ابوالمظفر، و عبدالباقی بن عبدالواسع ازدی و حافظ عبدالقادر رهاوی و دیگران از وی حدیث روایت کرده‌اند. او بزرگترین استاد حفاظ عبدالقادر رهاوی است. سمعانی او را ستوده و وی را اهل نیکی و راستی قلمداد کرده است.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام بوفیات الاعلام (۳۷۸ / ۲)، سیر النبلاء (۴۵۱ / ۲۰)، شذرات الذهب (۲۰۵ / ۴)، العبر (۳۷ / ۳).

فامی هروی، ثقه‌الدین ابونصر، ابونصر عبدالرحمان

قرن: ۶

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۵۴۶-۴۷۲ ق)، حافظ، محدث، ادیب و مورخ. اهل هرات بود و محدث آنجا. از ابواسماعیل خواجه عبدالله انصاری و محمد بن علی عمیری و نجیب بن میمون واسطی و قاضی و ابوعمار ازدی و هم‌طبقه‌ی آنان حدیث شنید. در کهولت به حج رفت و از هبه‌الله بن علی بخاری و ابوالقاسم بن حصین حدیث شنید. ابن عساکر و سمعانی و ابوروح عبدالمعز بزاز و گروهی دیگر از وی حدیث شنیدند. سمعانی گوید که او دارای شناخت کافی در حدیث و ادب بود و اخلاقی نیکو داشت. از آثارش کتاب «تاریخ هرات» است.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: انساب سمعانی (۳۴۳ / ۴)، سیر النبلاء (۲۹۹-۲۹۷ / ۲۰)، شذرات الذهب (۱۴۰ / ۴)، طبقات الحفاظ (۴۷۱)، معجم المؤلفین (۱۴۳ / ۵)، النجوم الزاهره (۲۹۰ / ۵)، هدیه العارفین (۵۱۸ / ۱).

فامی شیرازی، ابومحمد عبدالوهاب بن محمد بن عبدالوهاب

قرن: ۵

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۵۰۰-۴۱۴ ق)، فقیه، محدث، مدرس و مفتی معتزلی شافعی. از استان فارس و اهل شیراز بود. از طرف خواجه نظام‌الملک، در ۴۸۳

ق، برای تدریس در نظامیه به همراهی ابو عبدالله حسین بن محمد طبری به بغداد رفت، پس هر یک از آنها یک روز در میان درس می‌گفتند، ولی بعد از سالی عزل شدند. فامی از ابوبکر احمد بن حسن بن لیث و عبدالواحد بن یوسف قزاز و لعی بن بندار حنفی و ابوزرعه احمد بن یحیی خطیب شیرازی و حسن بن محمد بن عثمان بن کرامه شیرازی حدیث نوشت. وی در جامع قصر املائی حدیث می‌کرد. عبدالوهاب انماطی و ابن ناصر از وی حدیث روایت کرده‌اند. فامی در شیراز درگذشت. او از بزرگان فرقه شافعی بود که حدود هفتاد اثر در هیجده شاخه علمی از خود بجای گذاشته است. از آثارش: «تفسیر»ی بزرگ، مضتمن صد هزار بیت؛ «تاریخ الفقهاء»؛ کتاب «الاحاد».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۴ / ۳۳۶)، ذیل تاریخ بغداد (۳۹۹-۳۹۰ / ۱۶)، سیر النبلاء (۲۵۲-۲۴۸ / ۱۹)، شذرات الذهب (۳ / ۴۱۳)، الکامل (۸ / ۲۴۵)، کشف الظنون (۱۱۰۰، ۴۵۱)، لسان المیزان (۵۱۲-۵۰۹ / ۴)، مدارس نظامیه (۱۴۲)، معجم المؤلفین (۶ / ۲۲۹)، هدیه العارفین (۱ / ۶۳۷).

فتال نیشابوری، ابوعلی، ابوجعفر محمد

قرن: ۶

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(س ششم ق)، فقیه، حافظ، مفسر، محدث و واعظ. معروف به فتال و فارسی و ابن الفارسی. نام و نسب او را گاهی به جهت انتساب به پدرش، محمد بن حسن، و گاهی به مناسبت جدش، محمد بن علی، و گاهی به ملاحظه‌ی جد عالی‌اش، محمد بن احمد، ذکر کرده‌اند. او از مشایخ ابن شهر آشوب است. فتال از شیخ طوسی و به واسطه‌ی پدرش از سید مرتضی حدیث روایت کرده است. با زمخشری صاحب «کشاف» از علمای عامه و ابوالفتوح رازی و فضل بن حسن طبرسی از مفسران خاصه معاصر و هم طبقه بود. در فقه و حدیث استادی توانا بود. دانش و زهد و پارسایی را با هم داشت. سخنرانی با منطق رسا و کوبنده بود و واعظی که با سخن و عمل پند می‌داد. گویش زیبایی او باعث شد که به او فتال یا بلبل گویند. ابن داوود در کتاب «رجال» گوید که: فتال عقیده‌شناسی جلیل‌القدر و فقیهی دانشمند و زاهدی پارسا بود، که عاقبت به دست عبدالرزاق ملقب به شهاب الاسلام، رئیس نیشابور به جرم شیعه بودنند شهید شد. از آثارش: «روضه الواعظین و بصیره المتعظین»؛ «التنوير في معاني التفسير». ابن شهر آشوب راوی هر دو می‌باشد.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الذریعه (۳۰۵ / ۱۱، ۴۷۰-۴۶۹، ۲۹۷-۲۹۶ / ۴)، رجال ابن داود (قسم ۲۹۵ / ۱)، روضات الجنات (۲۴۳-۲۳۴ / ۶)، ریحانه (۲۹۴-۲۹۱ / ۴)، شهیدان راه فضیلت (۷۹-۷۸)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۲۷۵ / ۶)، فوائد الرضویه (۴۶۹)، فهرست منتجب‌الدین (۱۶۶، ۱۹۱)، الکنی و الالقاب (۱۳-۱۲ / ۳)، لغت‌نامه (ذیل / ابوعلی، فتال)، معجم المؤلفین (۲۰۰ / ۹).

فخر فارسی، فخرالدین ابو عبدالله محمد

قرن: ۷

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(ح ۶۲۲-۵۲۸ ق)، محدث، زاهد، صفوی و متفلسف شافعی. اصلش شیرازی و ساکن مصر بود. احادیث بسیاری از سلفی شنید و

آنها را به رشته تحریر درآورد و در دمشق نیز ابن عساکر حدیث شنید. برزالی و منذری و دیگران از وی حدیث روایت کرده‌اند. ذهبی نیز از طریق ابوالمعالی ابرقوهی و ابوالحسن ابن قیم نیز از وی حدیث روایت کرده است. در خانقاه ذوالنون مصری زوایه داشت و پس از مرگ در همان جان دفن شد. او در نظم و نثر توانا بود و صاحب تصنیفاتی در زمینه‌ی تصوف و کلام است، که برخی از آنها به سبک فلاسفه صوفیه است. از آثار وی: کتاب «مطیبه النقل و عطیه العقل»، در اصول و کلام؛ «الاسرار و سر الاذکار/الاسکار»، که در آن بین حقیقت و شریعت جمع کرده است؛ «برق النقا و شمس اللقا»؛ «جمحه النهی عن لمحہ المها»؛ «الفرق بین الصوفی و الفقیر»؛ «تذکره مناهج السالکین»؛ «بلغه الفاصل و عروه الواصل».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۱۸۷ / ۶)، ایضاح المکنون (۵۰۲-۵۰۱، ۱۸۸، ۲ / ۱۷۶، ۳۶۵، ۱۷۶، ۷۶ / ۱)، سیر النبلاء (۱۸۱-۱۷۹ / ۲۲)، شذرات الذهب (۱۰۱ / ۵)، العبر (۱۸۸ / ۳)، لسان المیزان (۶۳۱-۶۲۹ / ۵)، معجم المؤلفین (۱۹۲-۱۹۱ / ۸)، النجوم الزاهره (۲۳۴ / ۶)، الوافی بالوفیات (۲ / ۹)، هدیة العارفین (۱۱۲-۱۱۱ / ۲).

فراء همدانی، ابو عمران موسی

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(س چهارم ق)، فقیه و محدث. وی از محمد بن اسماعیل صائغ و بشیر بن موسی و یحیی بن عبدالله کرابیسی و ابن ضریس و عبدالله بن احمد و محمد بن صالح اشج و همطبقه آنان حدیث شنید. در بغداد حدیث گفت. صالح بن احمد و عبدالله بن ابی زرعه قزوینی و ابوبکر بن مقری اصفهانی و ابوالقاسم بن ثلاج (۳۸۷-۳۰۷ ق) و دیگران از وی حدیث روایت کرده‌اند.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: تاریخ بغداد (۵۹ / ۱۳)، سیر النبلاء (۳۰۶-۳۰۵ / ۱۵).

فراهانی کمره‌ای، علی

قرن: ۱۱

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ح ۱۱۰۰ ق)، متکلم و فقیه شیعی. معروف به آقاشیخ. شاگرد آقاحسین خوانساری بود و از مجلسی حدیث فراگرفت. وی در کاشان سکنی گزید و در همان جا از دنیا رفت. از آثارش: رساله‌ای در «اثبات الحدوث الزمانی للعالم»، که در آن هشتصد حدیث از اخبار معصومین (ع) دال بر حدوث آورده است.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الذریعه (۸۹ / ۱)، ریاض العلماء (۱۷۵-۱۷۴ / ۴)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۵۴۹ / ۱۲)، معجم المؤلفین (۱۶۵ / ۷).

فریابی، ابوبکر جعفر

قرن: ۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۳۰۱-۲۰۷ ق)، قاضی و محدث. اهل فریاب بلخ و ساکن بغداد بود. برای کسب حدیث سفرهای زیادی کرد و در خراسان و ماوراءالنهر و عراق و حجاز و مصر و شام و جزیره بزرگان و محدثین را ملاقات کرد و از آنان حدیث شنید. چون به بغداد رسید، مورد استقبال قرار گرفت. وی در بغداد سکنی گزید و مجلس درس آراست. در مجلس او گاه در حدود سی هزار نفر شرکت می‌کردند. که در میان آنها سیصد و شانزده نویسنده‌ی حدیث بودند. او در آن جا از هدبه بن خالد و علی بن مدینی و محمد بن بندار و هیشم بن ایوب طالقانی و ابوقدامه‌ی سرخسی و قتیبه بن سعید بلخی و اسحاق بن راهویه و محمد بن حمید رازی و احمد بن فرات رازی و یونس بن حبیب اصفهانی و عبدالرحیم بن حبیب فریانی و محمد ابن زنجویه و فرزندان ابراهیم دورقی و بسیاری دیگر حدیث روایت کرد. محمد بن مخلد دوری و ابوالحسین بن منادی و ابوبکر شافعی و ابوالقاسم طبرانی و ابواحمد بن عدی و ابوبکر اسماعیلی و ابوبکر جعابی و ابوبکر آجری و ابوالحسین محمد رازی و حسن بن عبدالرحمان رامهرمزی و خلق بسیاری از وی حدیث روایت کرده‌اند. وی در مصر و بغداد روایت حدیث کرد. خطیب بغدادی او را ثقه‌ای مورد اعتماد توصیف کرده است. فریابی مدتی قاضی دینور بود. او را یکی از بزرگان معرفت و فهم و علم خوانده‌اند. وی در بغداد درگذشت و در مقابر باب الانبار دفن شد. از آثار باقی‌مانده از وی: رساله‌ی «صفه النفاق و ذم المنافقین»؛ رساله‌ی «دلائل النبوه».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۲ / ۱۲۳)، انساب سمعانی (۴ / ۳۷۶)، تاریخ بغداد (۲۰۲-۱۹۹ / ۷)، سیر النبلاء (۱۱۱-۹۶ / ۱۴)، شذرات الذهب (۲ / ۲۳۵)، طبقات الحفاظ (۳۰۵)، الکامل (۶ / ۱۴۷)، معجم البلدان (۴ / ۲۹۴).

فزاری مروزی، ابوالموجه محمد

قرن: ۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۲۹۰ / ۲۸۲ ق)، لغوی، حافظ و محدث. وی محدث مرو بود. از عبدان بن عثمان و علی بن جعد و سعدویه واسطی و سعید بن منصور و صدقه بن فضل و سعید بن هبیره و دیگران حدیث شنید. حسن بن محمد بن حلیم و عبدالرحمان بن ابی حاتم و علی بن محمد حبیبی مروزی و ابوبکر بن ابی نصر مروزی و عده‌ای دیگر از وی حدیث شنیده‌اند. گفته‌اند که او محدثی بزرگ و ادیبی کثیرالحدیث بود. ابوالموجه در مرو درگذشت. وی «السنن» و «الاحکام»، را تصنیف کرد.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الجرح و التعديل (ج ۴ ق ۳۵ / ۱)، سیر النبلاء (۳۴۸-۳۴۷ / ۱۳)، طبقات الحفاظ (۲۷۴)، الوافی بالوفیات (۲۹۰ / ۴).

فسوی فارسی، ابوالحسن علی

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۳۱۹ق)، محدث. وی از اسحاق بن راهویه و ابوعمار حسین بن حرث حدیث شنید. ابوعلی حسن بن احمد فارسی و ابوبکر محمد بن احمد اصفهانی سمسار و محمد بن قاسم بن بشر فارسی از وی حدیث روایت کرده‌اند. برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم) منابع زندگینامه: سیر النبلاء (۵۲۰ / ۱۴).

فسوی فارسی، ابویوسف یعقوب

قرن: ۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(ح ۲۷۷ - ۱۹۰ق)، مورخ، حافظ و محدث. اهل فسا و محدث اقلیم فارس بود. به شهرهای مختلف مسافرت کرد و از مشایخ فلسطین و دمشق بهره گرفت و خود گوید که از هزار شیخ حدیث نوشته، که همگی آنان مورد وثوق بوده‌اند. وی از ابوعصام بنیل و فضل بن دکین و ابولید طیالسی و آدم بن ابی‌ایاس و اصمعی و عبیدالله بن موسی و محمد انصاری و مکی بن ابراهیم و ابوعبدالرحمان مقری و ابونعیم و سعید بن ابی مریم و ابومسهر غسانی و حجاج بن منهال و حبان بن هلال و عبدالحمید بن بکار بیروتی و صفوان بن صالح و همطبقه آنان حدیث شنید. ابوعیسی ترمذی و ابوعبدالرحمان نسایی، صاحبان دو «صحیح» از «صحاح» ششگانه، و ابراهیم بن ابی‌طالب و حسن بن سفیان فسوی و عبدالرحمان بن خراش و ابوبکر بن ابی‌داوود و ابوبکر بن خزیمه و محمد بن حمزه بن عماره اصفهانی و ابوعوانه اسفراینی و عبدالله بن جعفر بن درستویه نحوی و دیگران از وی حدیث روایت کرده‌اند. وی در فساء درگذشت. از آثارش: کتاب «التاریخ» یا «تاریخ الفسوی» یا «تاریخ یعقوب بن سفیان الفسوی»، در سه مجلد؛ «المشیخه»، در یک مجلد.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام بوفیات الاعلام (۱۹۷ / ۱)، تهذیب التهذیب (۳۳۷- ۳۳۵ / ۱۱)، الجرح و التعذیل (ج ۴ ق ۲۰۸ / ۲)، سیر النبلاء (۱۸۴- ۱۸۰ / ۱۳)، شذرات الذهب (۱۷۱ / ۲)، طبقات الحفاظ (۲۶۳- ۲۶۲)، کشف الظنون (۳۱۰، ۲۹۹)، لسان المیزان (۵۰۳ / ۷)، معجم المؤلفین (۲۴۹ / ۱۳)، النجوم الزهراء (۸۹ / ۳)، هدیة العارفین (۵۳۷ / ۲).

فضلک صانع رازی، ابوبکر فضل

قرن: ۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۲۷۰ق)، حافظ، محدث و محقق. وی از عیسی بن میناقالون و شیبان بن فروخ و اسحاق بن راهویه و ابوریع زهرانی و عبدالعزیز بن عبدالله اویسی و قتیبه بن سعید و هدبه بن خالد و احمد بن عبده و همطبقه‌ی آنان حدیث روایت کرده است. ابوعوانه اسفراینی و صالح بن ابی‌مقاتل و ابوبکر خرائطی و محمد بن مخلد عطار و محمد بن جعفر مطیری و دیگران از وی حدیث روایت کرده‌اند. وی صاحب تصانیفی چند می‌باشد.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: تاریخ بغداد (۳۶۸- ۳۶۷ / ۱۲)، الجرح و التعذیل (ج ۳ ق ۶۶ / ۲)، ری باستان (۳۴۰ / ۲)، سیر النبلاء (۶۳۱- ۶۳۰ /

۱۲)، شذرات الذهب (۲ / ۱۶۰)، طبقات الحفاظ (۲۷۲-۲۷۱)، معجم المؤلفین (۸ / ۶۹)، هدیه العارفین (۱ / ۸۱۸).

فضیل عیاض، شیخ‌الاسلام، ابوعلی فضیل

قرن: ۲

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(تو ۱۰۵-۱۰۱ و ف ۱۸۷ ق)، محدث صوفی، عارف و زاهد. در خراسان به دنیا آمد. روزگار جوانی فضیل در نزدیکی ابیورد و میان ابیورد و مرو سپری گردید. وی در جوانی مدتی راهزنی می‌کرد. سپس توبه کرد و در کوفه به فراگیری حدیث و علم پرداخت و یکی از پیشگامان تصوف گردید. از استادان وی: امام جعفر صادق (ع)، اعمش، ابن ابی لیلی، حمید طویل، یحیی بن سعید انصاری و بسیاری دیگر بودند. او مدتی در کوفه تحت تربیت سفیان ثوری نیز قرار گرفت. یکبار در مکه به هارون الرشید، خلیفه مقتدر عباسی، اندرز داد و این کار باعث شد که در بغداد نزد صوفیه و زهاد محبوب شود و حتی مورد احترام امام احمد حنبل نیز قرار گرفت. ابن مبارک، یحیی بن سعید قطان، ابن مهدی، ابن عیینه، اصمعی، شافعی، بشر حافی، عبدالصمد ابن مردویه، عبده مروزی و حسین بن داوود بلخی و بسیاری دیگر از وی حدیث روایت کرده‌اند. بخاری، مسلم، ابن داوود، نسائی و ترمذی در «صحاح» خود به نقل حدیث از وی پرداخته‌اند. فضیل در مکه وفات یافت. از سخنان اوست: به عزت پروردگار سوگند که اگر در آتشم کند امیدم به وی از دست نرود؛ بیم برتر از امید است مادام که انسان از صحت و سلامت برخوردار است و چون به کام مرگ افتد امید برتر خواهد بود. [۱]

ابن عیاض (و. سمرقند بین ۱۰۱ تا ۱۰۵- ف. مکه ۱۸۷ ه. ق) ولادت وی در سمرقند اتفاق افتاده و از سلیمان تیمی و محمد ابن اسحاق و امام جعفر صادق علیه‌السلام و سفیان ثوری و چند تن دیگر حدیث شنیده است. فضیل بیشتر عمر خود را در مجاورت خانه‌ی خدا بسر برده و بیش از هشتاد سال عمر کرده و در محرم سال ۱۸۷ هجری در شهر مکه در گذشته و همانجا مدفون گردیده است. مآثورات او بیشتر در کتب صوفیه چون حلیه‌الاولیاء ابونعیم اصفهانی و تذکره‌الاولیاء شیخ عطار آمده است. برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول- ششم)

منابع زندگینامه: [۱] تاریخ عرفان و عارفان ایرانی (۲۸۸-۲۷۳)، تذکره‌الاولیاء (۸۵-۷۴ / ۱)، تهذیب التهذیب (۲۵۸-۲۵۶ / ۸)، الجرح و التعذیل (ج ۳ ق ۷۳ / ۲)، جستجو در تصوف (۱۱۲)، حلیه‌الاولیاء (۱۴۰-۸۴ / ۸)، ترجمه‌ی رساله‌ی قشیری (۲۸-۲۷)، سیر النبلاء (۴۲۲-۴۲۱ / ۸)، شذرات الذهب (۳۱۸-۳۱۶ / ۱)، صفه‌الصفوه (۴۸۱-۴۷۶ / ۱)، طبقات الصوفیه سلمی (۱۴-۶)، کارنامه‌ی بزرگان (۲۰-۱۸)، مجمل فصیحی (ذیل / سال ۱۸۷)، النجوم الزاهره (۱۵۶-۱۵۵ / ۲)، نفحات الانفس (۳۴-۳۳)، وفیات الاعیان (۵۰-۴۷ / ۴).

فضیلی هروی، ابوالفضل محمد

قرن: ۶

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۵۳۷ / ۵۳۴ ق)، مسند و محدث. وی از محلم بن اسماعیل ضبی و ابو عمر عبدالواحد بن احمد ملیحی و سعید بن ابوسعید عیار حدیث شنید. از جمله مرویات او «صحیح» بخاری است، که آن را از ملیحی استماع کرده بود. سمعانی و ابن عساکر و ابوروح

عبدالمعز و گروهی دیگر از وی روایت کرده‌اند. سمعانی در «تحبیر» خود آورده: او مدتی در جامع هرات مجلس املائی حدیث برقرار کرد و به من اجازه روایت داد. وی در مرو در گذشت.
برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه: سیر النبلاء (۶۶-۶۴ / ۲۰)، شذرات الذهب (۴ / ۱۰۵).

فضیلی هروی، ابوعاصم فضیل

قرن: ۵

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۴۷۱-۳۸۳ ق)، فقیه، مسند و محدث. وی از عبدالرحمان بن ابی شریح انصاری و ابوعلی منصور بن عبدالله خالدی و ابوالحسین بن بشران معدل و عده‌ای دیگر حدیث روایت کرده است. عبدالسلام بکبره و محمد بن حسین علوی و عبدالاول سجزی و گروهی دیگر از وی حدیث روایت کرده‌اند. او مسند هرات بود، و به گفته‌ی ابوسعید سمعانی فقیهی وارسته و راستگویی مورد اعتماد که در طول عمر خود احادیث بسیاری را به آیندگان سپرد.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام بوفیات الاعلام (۳۱۲ / ۱)، سیر النبلاء (۳۹۸-۳۹۷ / ۱۸)، شذرات الذهب (۳ / ۳۴۱).

فلسفی، محمد تقی

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۱۴۱۹-۱۳۲۷ ق)، عالم دینی، خطیب، واعظ، متکلم، مفسر و محدث. در تهران به دنیا آمد. مقدمات و ادبیات و سطوح را نزد اساتیدی همچون پدرش، آیت‌الله تنکابنی، و آقا شیخ یونس قزوینی و آقا شیخ علی رشتی، و معقول و فلسفه را از میرزا طاهر تنکابنی و آقا میرزا محمود قمی و میرزا مهدی آشتیانی فراگرفت. وی حدود دو سال در زمان آیت‌الله حایری یزدی در قم اقامت داشت و از محضر اساتید حوزه‌ی علمیه بهره‌مند شد. سپس به تهران آمد و به ادامه تحصیل و مطالعه‌ی کتب مختلف و متنوع پرداخت. وی در منبر و خطبه روش نوینی را پایه‌گذاری کرد و تحول عمیقی در فن سخنوری بوجود آورد و شاگردان بسیاری را تربیت کرد. خدمات دینی و اجتماعی او بسیار و مسافرت‌های تبلیغی او به کشورهای عربستان، عراق، پاکستان و همچنین به شهرهای مختلف ایران قابل توجه است. در تهران، در پایان جلسه درس، در گذشت و در جوار حضرت عبدالعظیم حسین در کنار عمو و پدر همسرش، آیت‌الله حاج شیخ محمد حسین تنکابنی، دفن شد. آثار علمی و قلمی او منشوری آموزنده با نثری جذاب است. عمده آثار وی که تحت عنوان کلی «گفتار فلسفی» انتشار یافته عبارتند از: «کودک»، از نظر وراثت و تربیت، دو مجلد؛ «جوان»، از نظر عقل و احساسات، دو مجلد؛ «بزرگسال و جوان» از نظر افکار و تمایلات، دو مجلد؛ «آیه‌الکرسی»، پیام آسمانی توحید؛ «اخلاق»، از نظر همزیستی و ارزشهای انسانی، دو مجلد؛ «معاد»، از نظر روح و جسم، سه مجلد؛ «سخن و سخنوری»، از نظر بیان و فن خطابه؛ «شرح و تفسیر دعای مکارم الاخلاق»، از صحیفه‌ی سجاده‌ی، سه مجلد. [۱]

حاج شیخ محمدتقی فلسفی بن العلامة العلام و الفقیه القمقام حجه‌المسلمین والاسلام المرحوم آیت‌الله حاج شیخ محمدرضا

تنکابنی تهران اعراف خطباء عصر و شهر و عاظ زمان مایند که خود چندی افتخار توقف حوزه علمیه را داشته و حوزه علمیه هم فخر بر این ثمره مفید و اثر ارزنده خود می‌کند.

این رادمرد بزرگ و این نابغ سترک که صیت و صوتش عالم گیر شده و شهرت و ملاححت سخن‌وری و سخنرانش مستغنی از تعریف ما و جهانی گردیده بخصوص در تحقیقات علمی و دخول و خروجش به مطالب و از مطالب و اداء سخن و حق مطلب دادنش در این زمان بی‌قرین و در قرون گذشته کم‌نظیر بوده و مبالغه نیست اگر بگوییم.

انصاف می‌دهم که دلیران و دلیران

بسیار دیده‌ام نه بدین حسن و دلبری

عالمی است محقق و ناطقیست مدقق مفسریست خبیر و محدثیست بصیر متکلمی است فاضل و واعظی است کامل جامع معقول و منقول حاوی فروع و اصول بسیار خوش محاوره و خوش مجلس منزلش مهبط اهل فضل و محفلش مجمع اهل کمال سینه‌اش باز و دستانش گشاده در قضاء حوائج مومنین و بالاخص روحانیین ساعی و در امور خیر مساعی جمیله دارد و از خدمات دینی و اجتماعی فرو نمی‌گذارد.

در سال ۱۳۲۷ قمری هجری در تهران متولد شده و در خاندان علم و فضیلت و مجد و شرافت تربیت یافته و مقدمات و ادبیات و سطوح را نزد اساتید بزرگ چون والد معظم خود و آشیخ یونس قزوینی و آشیخ علی رشتی و معقول و فلسفه را از مرحوم میرزا طاهر تنکابنی و آقا میرزا محمود قمی و میرزا مهدی آشتیانی استفاده نموده و حدود دو سال هم در زمان مرحوم آیت‌الله حایری یزدی در قم توقف و از محضر اساتید حوزه علمیه بهره‌مند شده و بعد به تهران مراجعت و به ادامه تحصیل و مطالعه کتب مختلفه و متنوعه عصری و قدماء گردیده و از هر خرمنی خوشه‌ها چیده و از هر گلستانی گلها به دست آورده و با آن فکر سرشار و ذوق فراوان و استعدادی که تنها موهبت خداوندیست (و ذلک فضل الله یوتیه من یشاء) خریت ادب و تحریر سخنوری گردیده و خاص و عام و جاهل متقدم و متجدد را مجذوب بیان سحرآمیز خود به مضمون (و ان من الیابان السحر) نموده است.

من نمی‌گویم که آن شمع جهان

هست پیغمبر ولی دارد بیان

حدود ۶ سال در ماه رمضان و ده شب اول محرم از مسجد سلطانی با دنیای امروز از اسلام و غیره صحبت کرده و حقایق اسلام را با بیانی بس رسا و ملیح خود به زبان عصری به وسیله دستگاه فرستنده به مردم جهان رسانیده و این به خدا فخر اسلام و مسلمین و به ویژه شیعیان اثنی‌عشر روی زمین است.

چندین سال متمادی ظهرهای ماه رمضان در مسجد حاج سید عزیزالله تهران صحبت می‌کردند ده‌ها هزار نفر از طبقات مختلف، روحانیین و اساتید دانشگاه و دبیران و آموزگاران و محصلین جدید و قدیم و تجار و اصناف برای استماع سخنرانیهای معظم‌له حاضر می‌شدند و چون صحن مسجد و شبستانها و ایوانها و راهروهای مسجد گنجایش آن همه جمعیت را نداشت.

قسمت مهمی از مستمعین در بازار و سراهای اطراف مسجد اجتماع می‌کردند و متجاوز از سی بلندگو که در نقاط مختلف نصب می‌شد صدا را به همه آنها می‌رسانید.

خاطرات آن مجلس باشکوه فراموش نشدنی است بسیاری از مشکلات دینی در آن مجلس مورد بحث قرار می‌گرفت و حل می‌شد و بسیاری از افراد منحرف با استماع آن سخنان نافذ به راه می‌آمدند و از سقوط و تباهی رهائی می‌افتند.

علامه فلسفی روش نوینی را در منبر پایه‌گذاری کرد و تحول عمیقی را در فن سخنرانی به وجود آورد روایات حضرت رسول صلی الله علیه و آله و سلم و ائمه طاهرین علیه‌السلام را که گوهرهای گرانقدر اسلامی است با منطق علمی روز تشریح و توضیح نموده و در نسل تحصیل کرده اثر بسیار عمیق گذارده و کتابهای ایشان نمونه‌ای از این روش نوین است.

در زمان حیات مرحوم آیت‌الله العظمی بروجردی قدس سره سالهای متمادی به دعوت آن مرجع بزرگ و عالیقدر در دهه آخر صفر به قم می‌رفتند صبح‌ها در منزل معظم‌له و شبها در صحن بزرگ قم به دعوت تولیت آستانه برای جمعیت زیادی که در صحن بزرگ و صحن کوچک و صحن موزه و خیابان مجاور صحن و شیخان گرد آمده بودند سخنرانی می‌کردند سخنان ایشان علاوه بر آثار مفیدی که در افکار تمام مردم می‌گذارد برای فضلاء طلاب حوزه علمیه که به منبر علاقه داشتند آموزنده و سرمشق بود و از روش ایشان استفاده بسیار می‌کردند، کلیه مراجع بزرگ تقلید نجف اشرف و قم و مشهد مقدس از گذشته و معاصر عنایت مخصوص و توجه خاصی به معظم‌له داشته و دارند.

خلاصه استاد و علامه فلسفی از نوایغ زمان و از افرادی است که می‌توان درباره شخصیت علمی و اخلاقی او و مسافرت‌هایش به کشورهای اسلامی حجاز و اعیان و پاکستان و شهرهای مهم ایران که برای تبلیغ رفته و منبرهای مهیج و مناظر معجزه‌آسا و خدمات دینی و اجتماعی و مبارزاتش با منحرفین و گروه‌های ضد اسلامی کتاب مستقلی نوشت.

از آثار علمی و قلمی این استاد که به طبع رسیده و جهانی را به خود متوجه نموده کتب زیر است که برای تربیت کودکان و راهنمایی نسل جوان بهترین کتاب و آموزنده‌ترین منشوریست که منتشر شده است.

- ۱- گفتار فلسفی راجع به کودک از نظر وراثت و تربیت در دو جلد که هر جلدی بیش از پانصد صفحه است.
- ۲- گفتار فلسفی راجع به جوان از نظر عقل و احساسات در دو جلد که هر جلدی بیش از پانصد صفحه است.
- ۳- گفتار فلسفی آیه‌الکرسی یا پیام آسمانی توحید در چهارصد صفحه.

یکی از شعراء معاصر درباره معظم‌له سروده است

او ستاد اوستادان بلاغت (فلسفی)

آنکه نامش زی فلک از عرشه منبر گذشت

ابن جوزی گرچه در یک آیه سالی حرف زد

بودی از امروز گفتمی وی زمن برتر گذشت

(فلسفی) تنها نه در نطق و بیان باشد فرید

کلک وی از تیغ مردان دلاور در گذشت

در کتاب کودکش بنگر که خودپیرانه گفت

از یونسکو خود کتاب وی مهین دفتر گذشت

ویژه از بهر جوانان این کتاب تازه‌اش

انقلابی کرده خوش برپا که از اختر گذشت

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: [۱] آینه دانشوران (۶۵-۶۴)، بزرگان رامسر (۱۷۸)، گنجینه‌ی دانشمندان (۳۹۰-۳۸۷ / ۲).

فلکی نیشابوری خوارزمی، ابوالمظفر سعید

قرن: ۶

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۵۶۰ / ۴۷۸ ق)، محدث و صوفی. اصلش از نیشابور بود. وی از نصرالله بن احمد خشنامی و ابن‌اخرم ابوالحسن علی بن احمد

بن محمد مدینی حدیث شنید. او مدتی در خوارزم ساکن بود و وزارت خوارزمشاه را بر عهده داشت، لذا به سعید بن سهل وزیر مشهور شد. وی بارها به بغداد رفت و در آنجا حدیث روایت کرد. ابن عساکر و فرزندش، بهاءالدین، و ابوالموهب بن صصری و برادرش، حسین، و محمد بن حسین مجاور و ابوالبرکات و محمد بن غسان و مکرم بن ابی صقر و دیگران «جزء» منسوب به او را از وی شنیدند. از بیم پادشاه به مکه رفت و حج گزارد و اموالش را به مستمندان بخشید، سپس به شام رفت تا قدس را زیارت کند. پس از آن به دمشق رفت و از آنجا خواست که به وطن بازگردد، لیکن نورالدین او را در آنجا نگهداشت و در خاقانه سمیسطیه / شمیسطیه ساکن کرد و او را شیخ آنجا قرار داد و او تا پایان عمر در آن خاقانه ماند و در آن تعمیراتی انجام داد. او را دارای هیبت و شهامت وجود و سخاوت و تواضع و فروتنی توصیف کرده‌اند. او در مقابر صوفیه مدفون است.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام بوفیات الاعلام (۳۷۷ / ۲)، سیر النبلاء (۴۲۳-۴۲۲ / ۲۰)، شذرات الذهب (۱۸۸ / ۴)، العبر (۳۲ / ۳)، النجوم الزاهره (۳۵۱ / ۵)، الوافی بالوفیات (۲۲۴ / ۱۵).

فلکی همدانی، ابوالفضل علی

قرن: ۵

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۴۲۷ / ۴۰۷ ق)، حافظ، محدث، صوفی، رجالی، مصنف و فقیه شافعی. جدش در علم نجوم و حساب سرآمد بود، بدین جهت به فلکی مشهور شد و ابوالفضل علی را گاه ابن فلکی نیز گفته‌اند. وی برای جمع آوری حدیث سفرها کرد و از ابن رزقویه و ابولحسین بن بشران و قاضی ابوبکر حیری و به قول شیرویه از تمام مشایخ همدان و عراق و خراسان حدیث شنید. خواجه عبدالله انصاری گوید که بشری را پر حافله‌تر از فلکی ندیدم. حسنی و میدانی از وی حدیث روایت کرده‌اند. او در نیشابور در گذشت. فلکی کتابهایی تصنیف کرد که از آن جمله طبقاتی است به نام «المنتهی فی الکمال فی معرفه الرجال» یا «منتهی الکمال فی معرفه الرجال»، در هزار جزء از دیگر آثارش: کتاب «اللقاب» یا «معرفه القاب المحدثین» است.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: سیر النبلاء (۵۰۴-۵۰۲ / ۱۷)، شذرات الذهب (۲۳۱، ۱۸۵ / ۳)، طبقات الحفاظ (۴۳۱-۴۳۰)، کشف الظنون (۱۸۵۸، ۱۷۳۹، ۱۳۹۷)، معجم المؤلفین (۷۲-۷۱ / ۷)، الوافی بالوفیات (۳۴-۳۳ / ۲۱)، هدیه العارفين (۶۸۷ / ۱).

فناکی رازی، ابوالقاسم جعفری

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۳۸۳ ق)، محدث. وی «مسند» محمد بن هارون رویانی را از خود وی روایت کرد، و از عبدالرحمان بن ابی حاتم حدیث شنید. خلیلی گوید: وی به عدالت و حسن دیانت موصوف بود. هبه الله لالکایی و ابوالفضل عبدالرحمان بن بندار رازی از وی حدیث روایت کرده‌اند.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: ری باستان (۲ / ۲۹۳)، سیر النبلاء (۴۳۱ - ۴۳۰ / ۱۶، ۵۰۸ / ۱۴)، شذرات الذهب (۳ / ۱۰۴)، النجوم الزاهره (۱۶۷ / ۴)، الوافی بالوفیات (۱۱ / ۱۱۱).

فورانی مروزی، ابوالقاسم عبدالرحمان

قرن: ۵

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۴۶۳ / ۴۶۱ - ۳۸۸ ق)، محدث، فقیه شافعی، اصولی و مصنف. در مرو به دنیا آمد. وی در فقه شاگرد ابوبکر قفال شاشی بود و از او و از علی بن عبدالله تیسفونی حدیث شنید. عبدالرحمان بن عمر مروزی و عبدالمنعم بن ابی القاسم قشیری و زاهر بن طاهر و محیی السنه بغوی و دیگران از وی حدیث شنیدند. او پیشوای فقهای مرو و شیخ شافعیان بود. وی استاد ابوسعید/ ابوسعید متولی صاحب «التممه» (یعنی تممه کتاب «الابانه» که شرح گونه‌ای است بر کتاب استادش) بود. امام الحرمین جوینی در کتاب «النهایه» خویش در باب اذان جمله‌ای در تخفیف فورانی گفته که تمامی علما این مطلب را بر امام الحرمین عیب گرفته‌اند، زیرا که فورانی از ستونهای مذهب به شمار می‌آمده است. او در مرو درگذشت. فورانی دارای مصنفات بزرگ و بسیاری در اصول و خلاف و جدل و ملل و نحل می‌باشد. از آثار وی: «الابانه»، در فقه شافعی؛ «العمده»، در فقه؛ «اسرار الفقه»؛ «کتاب العمل»؛ شرح «الفروع» ابن حداد، در مذهب شافعی.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول - ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۴ / ۱۰۲)، انساب سمعانی (۴ / ۴۰۵)، سیر النبلاء (۲۶۵ - ۲۶۴ / ۱۸)، شذرات الذهب (۳ / ۳۰۹)، الکامل (۱۱۰۸)، کشف الظنون (۱۴۴۱، ۱۲۵۷، ۸۴، ۱)، لسان المیزان (۳۰۳ - ۳۰۲ / ۴)، معجم المؤلفین (۹۲ / ۸، ۱۶۹ / ۵)، وفیات الاعیان (۱۳۲ / ۳)، هدیه العارفین (۱ / ۵۱۷).

فورجه اصفهانی، ابوالقاسم محمود

قرن: ۶

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۵۶۵ ق)، محدث. «جزء لوین» را از ابوبکر محمد بن احمد بن ماجه استماع کرد و از سلیمان بن ابراهیم حافظ و رئیس ابوعبدالله ثقفی و محمد بن محمد بن عبدالواهاب مدینی و از جد خود، علی بن محمد، حدیث شنید. سمعانی و یوسف بن احمد شیرازی و یوسف عاقولی و علی بن نصر و عبدالسلام بن عبدالرحمان بن سکینه و ثابت بن مشرف و علی بن بورد و عبدالقادر بن عبدالله رهاوی و محمد بن محمد بن محمد بن غانم و محمد بن محمود رویدشتی و محمود بن محمد لباد و عده‌ای دیگر از وی حدیث روایت کرده‌اند. گروهی نیز همچون ابن‌اللتی و علی بن صابونی و کریمه قرشیه و دخترش، صفیه، از وی اجازه روایت حدیث داشته‌اند. فورجه در اصفهان درگذشت.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول - ششم)

منابع زندگینامه: سیر النبلاء (۵۰۲ - ۵۰۱ / ۲۰)، شذرات الذهب (۴ / ۲۱۶)، النجوم الزاهره (۵ / ۳۶۴).

فیض کاشانی، محسن

قرن: ۱۱

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۱۰۹۱-۱۰۷۰ ق)، عالم، عارف، محقق، فقیه، محدث، مفسر، حکیم متأله، متکلم، ادیب و شاعر. فیض و پدرش، ملا شاه مرتضی، و فرزندش، محمد علم الهدی، و برادرش، ملا عبدالغفور بن شاه مرتضی، و فرزند برادرش، ملا محمد مومن بن عبدالغفور، و برادر دیگرش، نورالدین کاشانی، و فرزند برادرش، ملا-محمد هادی یک خانواده علمی جلیل را تشکیل داده‌اند. فیض در قم نشوونما یافت. آن‌گاه به شیراز رفت و در محضر سید ماجد بحرانی علوم شرعی را آموخت و از فلیسوف بزرگ ملاصدرا، صدرالمآلهین، علوم عقلی را فراگرفت و با دختر وی ازدواج کرد. فیض از دو استادش و همچنین از شیخ بهائی و ملا محمد صالح مازندرانی و ملا محمد طاهر قمی و ملا خلیل قزوینی و شیخ محمد فرزند صاحب «معالم» حدیث روایت کرده است. علامه مجلسی و سید نعمت‌الله جزایری از وی اجازت‌های حدیث گرفتند. گستردگی و احاطه‌ی علمی او تا بدانجا است که عده‌ای نسبت به وی، له و علیه، تعصب ورزیدند و مدح و ذمش نمودند. گرچه عده‌ای از مخالفان آن‌گاه که بر حقیقت مطلع شدند به سویش رفتند و در مقام اعتذار خطاب به او (یا محسن! قد اتاک المسیء) گفتند. فیض در تمام فنون شعری مهارت داشت و اشعار زیبایی از خود به جای گذاشت. او در کاشان درگذشت و قبر و قبه او در آنجا مشهور است. فیض در حدود یکصد و بیست اثر در فنون مختلف دارد، که از آن جمله: «الصابی»، تفسیر قرآن کریم با احادیث، و ملخص آن به نام «الصفی»، و خلاصه‌ی «الاصفی» به نام «المصفی»؛ «الوافی»، در جمع و ترتیب احادیث کتب اربعه، با توضیح و بیان مشلکات آنها؛ «الشافی»، که خلاصه و لباب «وافی» است؛ «مفاتیح الشرایع»، تمامی مهمات احکام و مسائل دوره‌ی فقه؛ «عم‌الیقین فی اصول‌الدین»، و ملخص آن «المعارف»؛ «عین‌الیقین فی اصول‌الدین»؛ «الحق‌الیقین»؛ «خلاصه‌الاذکار»؛ «بشاره‌الشیعه»؛ «المحججه‌البیضاء فی احیاء الاحیاء»، در علم اخلاق، که در آن «احیاء‌العلوم» غزالی را مهذب کرد و مطالب حقیقی آن را با اخبار و احادیث معصومین (ع) تأیید نمود؛ «الحقائق»، که لباب و ملخص «محججه» است؛ «نقد‌الاصول»؛ «نوادیر الاخبار»؛ «سفینه‌النجاه»؛ شرح مختصر «صحیفه‌سجادیه»؛ «من لا یحضره‌التقویم»؛ «تشریح‌العالم»، در هئیت؛ «دیوان» شعر؛ «مثنویات»؛ «گلزار قدس»، در مرثی و قصائد و رباعیات و غزلیات. [۱]

(فیض) ملا محسن محمد بن شاه ملقب به محسن و معروف به ملا محسن فیض کاشانی از اجله‌ی علمای امامیه‌ی قرن یازدهم هجری قمری و عهد شاه عباس دوم صفوی است که در فقه و حدیث و تفسیر و حکمت و ادب و علوم عقلی و نقلی متبحر و استاد بوده است. وی در قم اقامت داشت لیکن برای تحصیل به شیراز مسافرت نموده علوم شرعی را از سید ماجد و علوم عقلی را از ملاصدرا و میرداماد دریافته و با دختر ملاصدرا نیز ازدواج کرد. آثارش متجاوز از ۱۲۰ می‌باشد و از میان آنها میتوان: مثنوی آب زلال، ابواب‌الجنان، الاستقلالیه، اصول‌العقاید، اصول‌المعارف، الامالی، انوار‌الحکمه، الشافی، حاشیه‌ی صحیفه‌ی سجادیه، شراب‌طهور، من لا یحضره‌التقویم، الوافی، نقد‌الاصول‌الفقهیه، نوادیر‌الخبر، والصابی را نام برد. وفاتش در سال ۱۰۹۱ ه. ق در کاشان اتفاق افتاد و همانجا مدفون است.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه [۱]: ایضاح‌المکنون (۷۰۱، ۶۷۹، ۶۷۴، ۶۱۳، ۵۸۹، ۵۲۱، ۵۰۸، ۴۵۶، ۴۴۲، ۴۰۰، ۳۹۸، ۳۷۹، ۳۷۸، ۲۲۵، ۲۲۶، ۲۱۲، ۱۴۸، ۱۳۲، ۱۱۹، ۷۵، ۶۳، ۶۰، ۳۹، ۱۹، ۲ / ۶۰۶، ۵۵۹، ۵۴۳، ۴۳۳، ۴۰۸، ۴۱۰، ۳۶۳، ۳۳۵، ۲۹۰، ۲۸۷، ۱۸۳، ۱۴۳، ۹۳، ۹۱، ۹۰، ۵۴، ۳۲ / ۱)، بحار‌الانوار (۱۲۴ / ۱۰۷)، تاریخ ادبیات ایران، براون (۲۶۰ / ۴)، تاریخ ادبیات در ایران (۳۳۶-۳۲۸ / ۵)، تاریخ برگزیدگان (۳۸-۳۷)، تاریخ عرفان و عارفان ایرانی (۲۰۱-۱۹۸)، تاریخ فلاسفه‌ی ایرانی (۵۵۵-۵۵۱)، تاریخ کاشان (۲۷۸-۲۷۷)،

تذکره‌ی روز روشن (۶۴۱)، تذکره‌ی نصرآبادی (۱۵۵)، خاتمه مستدرک الوسایل (۲۳۶-۲۳۵ / ۲)، دایره‌المعارف فارسی (۱۹۷۱ / ۲)، دنباله‌ی جستجو در تصوف (۲۵۸-۲۵۴)، دویت سخنور (۳۱۳-۳۱۱)، الذریعه (۲۰۵-۹۹، ۹۸-۷۴، ۱۴-۱۳ / ۲۵، ۳۴۸، ۳۴۴، ۲۷۳، ۲۷۳، ۱۰۳، ۹۸، ۹۷- / ۲۴، ۳۱۷، ۳۱۶ / ۲۳، ۴۳۱، ۴۱۸، ۴۰۶، ۳۷۶، ۳۲۲، ۲۳۲۲۳۱، ۲۲ / ۳۰۳، ۲۸۰، ۲۷۹-۲۱۰، ۱۸۷، ۱۳۰ / ۶۸، ۶۷ / ۲۱، ۲۶۰، ۲۵۹-۱۴۶، ۱۴۵- / ۲۰، ۲۱۰، ۱۴۳، ۱۹ / ۲۸۲، ۲۸۶، ۲۸۱-۲۸۲، ۲۵۷، ۲۱۸، ۱۲۰، ۱۱۹-۱۱۹، ۱۱۶، ۱۸ / ۷۵، ۱۷ / ۳۹۳، ۳۸۵، ۶۶-۶۵ / ۱۶، ۳۷۴، ۳۲۶، ۱۲۷، ۵ / ۱۵، ۲۵۲، ۲۴۷، ۱۴ / ۳۵۹، ۴۵، ۴۴، ۱۰، ۹-۱۳ / ۲۰۳، ۲۰۲-۱۲۴، ۲ / ۳-۱۲ / ۲۴۵، ۱۱ / ۸۵۴-۸۵۳، ۶۹۹، ۹ / ۲۸۲، ۸ / ۲۱۱، ۳۸، ۲۸، ۷ / ۱۴۶، ۷ / ۹۰، ۶ / ۱۹۳، ۱۷۲، ۱۲۶، ۱۲۵، ۸۵، ۸۲، ۱۷، ۱۶- / ۵، ۴۷۱، ۴۵۹، ۴۰۳-۴۰۳، ۲۳۴، ۲۰۱، ۱۸۹-۱۸۸، ۱۸۲، ۱۱۷، ۱۱۵، ۱۱۴، ۱۱۰، ۱۰۹-۱۰۶، ۱۰۶ / ۹۶، ۴ / ۱۱۵-۱۱۶، ۳ / ۴۸۵، ۴۸۴-۴۲۵، ۴۰۳، ۳۹۸، ۳۴۹، ۳۱۲، ۲۹۳، ۲۶۱، ۲۴۴، ۲۲۳، ۲۱۲-۲۱۱، ۱۹۸، ۱۷۹، ۱۷۸-۱۲۴، ۲ / ۳۳، ۲ / ۴۲۴، ۴۰۶، ۲۸۴، ۷۷، ۵۳، ۲۴، ۲ / ۱، روضات الجنات (۹۷-۷۳ / ۶)، ریاض العارفین (۲۲۶-۲۲۵)، ریاض العلماء (۱۸۲-۱۸۰ / ۵)، ریحانه (۳۷۹-۳۶۹ / ۴)، شخصیت‌های نامی (۳۸۳-۳۸۲)، شرح حال رجال و مشاهیر نامی (۴۰۴-۴۰۰)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۴۹۲-۴۹۱ / ۱۱)، فرهنگ ادبیات فارسی (۳۸۶-۳۸۵)، فرهنگ سخنوران (۷۲۴)، فلاسفه‌ی شیعه (۵۶۰-۵۵۶)، فوائد الرضویه (۶۴۲-۶۳۳)، الکنی و الالقاب (۴۲-۳۹ / ۳)، لغت‌نامه (ذیل / فیض)، مجمع الفصحا (۴۹-۴۸ / ۴)، مرآة المعارف (۴۰۵-۴۰۴ / ۱)، مستدرک اعیان (۳۰۹-۳۰۸ / ۲)، مؤلفین کتب چاپی (۸۰۸-۷۹۹ / ۵)، نتایج الافکار (۵۴۱)، وقایع السنین و الاعوام (۵۳۶-۵۳۵)، هدیه الاحباب (۲۳۳).

قاری اصفهانی، طاهر

قرن: ۹

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

حافظ ابوالحسن فخرالدین طاهر بن ابراهیم بن احمد اصفهانی. عالم فاضل محدث قاری بصیر محقق، از اساتید فن تجوید و قرائت در اصفهان بوده، کتب عدیده در فن تجوید تألیف نموده، و عده‌ای کثیر شاگرد تربیت نموده، و جهت برخی از آنها اجازه نوشته.

خود از شاگردان محمد بن محمد بن الحرزی، متوفی به سال ۸۳۳ بوده، و جهت نجم‌الدین محمد السعدی الحموی یزدی به سال ۸۵۷ به خط خویش اجازه نگاشته است.

کتب زیر از اوست:

۱- تجوید قرآن، فارسی ۲- التجرید فی التجوید ۳- الدر الفرید، در تجوید ۴- شرح شاطبیه، ممکن است از تألیفات او باشد ۵- طبقات القراء ۶- القراء المفردة، از ابی عمرو ۷- قرائت مفردة، از ابن عامر ۸- قرائت مفردة، از حمزه ۹- قرائت مفردة از نافع ۱۰- منتخب در الفرید، و آن را در ۸۹۲ تألیف نموده ۱۱- منهل العطشان؛ و غیره.

در قرن یازدهم هجری نیز دانشمندی به نام: حافظ طاهر قاری در اصفهان می‌زیسته، و کتابی در شرح «شاطبیه» تألیف نموده است، و تا اوایل قرن دوازدهم یعنی تا سال ۱۱۱۷ زنده بوده است.

برگرفته از کتاب: دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد دوم)

قاری رمجاری نیشابوری، ابومحمد اسماعیل

قرن: ۶

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۵۳۱-۴۳۹ ق)، مسند، محدث و قاری. نسبتش به رمجار از توابع نیشابور می‌رسد. او از ابوالحسین عبدالغافر فارسی «صحیح» مسلم و احادیث یحیی بن یحیی تمیمی را شنید و همچنین از ابو حفص بن مسرور صوفی، از خدمتگزاران ابوالقاسم قشیری، چند جزئی را شنید. ابوالعلاء عطار و ابوالقاسم بن عساگر و ابوسعید سمعانی و حسن بن محمد قشیری و زینب شعریه و دیگران از وی حدیث روایت کرده‌اند. ابن نقطه گوید که ابوسعید حسن بن محمد بن محسن قشیری از وی «صحیح» را روایت کرده است ذهبی گوید که: ابوالقاسم بن حرستانی از وی اجازه‌ی روایت داشته است. سمعانی گوید که وی شیخی صالح و عقیف و صوفی پاک بود که خدمت استاد ابوالقاسم قشیری را نمود. قاری در نیشابور درگذشت. در «شذرات الذهب» به جای قاری، غازی آمده است.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام بوفیات الاعلام (۳۵۳ / ۱)، سیر النبلاء (۲۰-۱۹ / ۲۰)، شذرات الذهب (۹۷ / ۴)، العبر (۴۴۰-۴۳۹ / ۲)، معجم البلدان (۷۸ / ۳).

قاسمی کوخیمینی سمرقندی، ابو محمد حسن

قرن: ۵

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۴۹۱ / ۴۹۰-۴۰۹ ق)، حافظ و محدث. پیشوای حدیث در عصر خویش بود. وی ساکن نیشابور بود. از عبدالصمد عاصمی و ابو حفص بن مسرور و حمزه بن محمد جعفری و ابوسعید کنجرودی و ابو عثمان صابونی و دیگران حدیث شنید. بزرگترین استادش منصور کاغذی بود. وی با جعفر بن محمد مستغفری حافظ مصاحب بود و بیشتر شنیده‌هایش از مستغفری است و به احادیث او استناد می‌کرد. اسماعیل بن محمد تمیمی و وجیه شحامی و جنید قاینی و ابوسعید بن قشیری و محمد بن جامع خیاط و دیگران از وی روایت کرده‌اند. سمعانی گوید که وی شنیده‌های خود را گردآوری کرد و تصنیفاتی به وجود آورد. عمر بن محمد نسفی در کتاب «القدر» گوید که وی حافظ و قوام‌السنه بود که در زمانش چون او، در فن او، در شرق و غرب، وجود نداشت. از آثار وی: «بحر الأسانید فی صحاح المسانید»، در هشتصد جزء، که در آن صد هزار حدیث را گردآوری، مرتب و تهذیب کرده است.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۱۹۴ / ۲)، تذکره الحفاظ (۱۲۳۲-۱۲۳۰ / ۴)، سیر النبلاء (۲۰۶-۲۰۵ / ۱۹)، شذرات الذهب (۳۹۵-۳۹۴ / ۳).

قاضی اصفهانی، ابوطالب محمود

قرن: ۶

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۵۸۵ ق)، مدرس، خطیب، محدث و فقیه شافعی. نزد محیی‌الدین محمد بن یحیی شهید فقه آموخت، و در خلاف نامی شد، و در این طریقه «تعلیق» ای نگاشت که گویای فضل و برتری وی بر بسیاری از همگنان اوست. او بین فقه و تحقیق جمع کرد. در

تدریس یکی از اعجوبه‌ها به شمار می‌آمد. او مدتی در اصفهان تدریس کرد. در وعظ و خطابه نیز چیره‌دست بود. از آثارش «تعلیقه» و «طریقه»، در خلاف است.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: ایضاح المکنون (۲۹۹ / ۱)، سیر النبلاء (۲۲۷ / ۲۱)، شذرات الذهب (۲۸۴ / ۴)، معجم المؤلفین (۱۸۲ / ۱۲)، وفیات الاعیان (۱۷۴ / ۵)، هدیه العارفين (۴۰۴ / ۲).

قاضی جرجانی، ابونعیم فضل

قرن: ۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۲۹۳ ق)، حافظ، محدث و قاضی. از قتیبه بن سعید و همطبقه‌ی آنان در خراسان، و عیسی بن حماد و ابوطاهر بن سرح در مصر، و محمد بن مصفی و هشام بن خالد در شام حدیث شنید. ابوجعفر عقیلی و زبیر بن عبدالواحد و ابواحمد بن عدی و ابوبکر اسماعیلی و دیگران از وی حدیث شنیدند. حمزه سهمی در کتاب «تاریخ جرجان» وی را جزء علمای گران شمرده و شرح حالش را آورده است.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: سیر النبلاء (۵۷۴-۵۷۳ / ۱۳).

قاضی رئیس نسوی، ابوعمرو، ابوعمر محمد

قرن: ۵

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۴۷۸-۳۷۸ ق)، قاضی، فقیه، محدث، مفسر، مدرس، مفتی، ادیب و شاعر. در نسای خراسان به دنیا آمد و در آنجا نشوونما یافت، و از قاضی حسن دامانی نسوی فقه آموخت. سپس به عراق و مصر و شام و مکه مسافرت کرد و تحصیل علم نمود و از ابو بکر حیری و ابواسحاق اسفراینی در نیشابور و ابوذر هروی در مکه و ابن‌نظیف در مصر و ابوالحسن علی بن موسی سمسار در دمشق و ابومعمر اسماعیلی در گرگان حدیث شنید. او مجالس املای حدیث برپا کرد و درباره‌ی احادیث سخن گفت. ابوعبدالله فراوی و عبدالمنعم قشیری و دیگران از وی روایت کردند. وی مورد اعتماد سلجوقیان بود و در رسالت‌های مهم از وی استفاده می‌کردند. امیر طغرل بیگ او را به دارالخلافه‌ی بغداد فرستاد و وی از جانب ملک‌شاه سلجوقی مأموریت یافت تا دختر خلیفه را خواستگاری کند. القائم بامرالله او را عهده‌دار امر قضاوت خوارزم کرد و به وی لقب اقصی القضاة بخشید. اهل خوارزم از وی حدیث روایت کرده‌اند. او دارای آثاری در زمینه‌ی «فقه» و «تفسیر» بود. وی در ادبیات نیز مهارت داشت و شعر می‌گفت.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۶۴ / ۷)، سیر النبلاء (۴۷۸-۴۷۷ / ۱۸)، طبقات المفسرین الداوودی (۱۸۱-۱۷۸ / ۲).

قاضی سعید، محمد

قرن: ۱۱

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۱۱۰۳ - ۱۰۴۹ ق)، حکیم، ادیب، عارف، مفسر، محدث، محقق، قاضی و عالم امامی. معروف به قاضی سعید و ملا سعید قمی و ملقب به حکیم کوچک. از دانشمندان بزرگ شیعه و از مفاخر حدیث و حکمت و عرفان و ادبیات بود. وی از شاگردان ملا محسن فیض کاشانی و ملا- عبدالرزاق لاهیجی و ملا- رجبعلی تبریزی بود. او بسیار مورد توجه و تجلیل شاه‌عباس دوم و درباریانش بود. مدتی عهده‌دار منصب قضاوت قم بود و این خود حاکی از تبحر وی در شرعیات می‌باشد. در قم درگذشت. از آثار وی: شرحی بر کتاب «توحید» صدوق، در چند مجلد؛ «اسرار الصنایع»، در صناعات خمسه‌ی قیاسیه منطقیه: شعر، خطابه، برهان، جدل و مغالطه که از «صناعیه» میرفندرسکی الهام گرفته است؛ «شرح حدیث بساط»، که در ۱۰۹۹ ق، در اصفهان، از تألیف آن فراغت یافت؛ رساله‌ی «کلید بهشت» در اشتراک لفظی اسماء‌الله، به فارسی؛ حاشیه بر «اثولوجیا»ی ارسطو؛ حاشیه «شرح اشارات خواجه»؛ «الاربعون حدیثا»، شرح چهل حدیث در معارف که سراسر تحقیقات علمی است؛ رساله‌ی «الاربعونیات لکشف الأنوار القدسیات»، چهل رساله، در چهل باب از معارف که هر یک از آنها را به اسمی خاص نامیده است، رساله اول «روح الصلاه»، که آن را به استادش ملا محسن فیض کاشانی اهداء نموده و دیگری «حقیقه الصلاه» و دیگری «فوائد رضویه» و دیگری «الحدیقه الوردیه و السوانح المعراجیه» و... برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: اعیان الشیعه (۳۴۴ / ۹)، تاریخ ادبیات در ایران (۳۴۰-۳۳۶ / ۵)، الذریعه (۱۳۲ / ۱۸، ۳۴۱، ۳۴۰-۳۴۰ / ۱۶، ۱۵۴-۱۵۳ / ۱۳، ۴۹، ۳۹۱، ۷ / ۱۲، ۶ / ۴۷۹، ۴ / ۵۱، ۲ / ۴۳۷، ۴۳۶-۴۱۸، ۴۱۷ / ۱)، روضات الجنات (۱۲-۱۰ / ۴)، ریاض العلماء (۲۸۵-۲۸۴ / ۲)، ریحانه (۴۱۳-۴۱۲ / ۴، ۵۹، ۲ / ۲)، الکنی و الالقب (۵۲ / ۳)، معجم المؤلفین (۳۸ / ۱۰).

قاضی صاعد استوایی نیشابوری، ابوالعلاء صاعد

قرن: ۵

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۴۳۲ / ۴۳۱ - ۳۴۳ ق)، قاضی، فقیه حنفی، محدث و شاعر. ملقب به عمادالاسلام. در استوا، یکی از روستاهای نیشابور، به دنیا آمد. شیخ حنفیان و رئیس آنان و قاضی نیشابور بود و ریاست اصحاب رأی خراسان به وی منتهی می‌شد. چون چهره‌ای زیبا داشت به ماه نیشابور ملقب شد. علوم ادبی را در نزد پدر آموخت، سپس از محضر ابوبکر خوارزمی استفاده نمود. فقه و حدیث را از ابوعمر و اسماعیل بن نجید نیشابوری و بشر بن احمد اسفراینی و عبدالله بن محمد بن علی زیاد نیشابوری شنید. در جوانی حج گزارد و به عراق رفت و در کوفه از علی بن عبدالرحمان بکائی حدیث شنید. خطیب بغدادی و قاضی صاعد بن سیار و ابوالحسن علی بن محمد شعری از وی حدیث شنیدند. قاضی صاعد مقام فقهاتی و قضایی والایی داشت و در حوزه‌ی درس او اغلب علمای عصر شرکت می‌کردند. او افزون بر فقه و حدیث در شعر و ادب نیز تبحر داشت و در این رشته جانشین ابوبکر محمد عباسی خوارزمی بود. به آورده‌ی بیهقی وی استاد مسعود و محمد غزنونی است و بعدها پس از به حکومت رسیدن مسعود بسیار مورد توجه او قرار گرفت. در نیشابور درگذشت. از آثار وی کتاب «الاعتقاد» است.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: اسرار التوحید، تعلیقات (۷۰۶-۷۰۵)، الاعلام (۲۷۲ / ۳)، انساب سمعانی (۱۳۵-۱۳۴ / ۱)، تاریخ بغداد (۳۴۵-)

۳۴۴ / ۹)، سیر النبلاء (۵۰۸-۵۰۷ / ۱۷)، شذرات الذهب (۲۴۸ / ۳)، العبر (۲۶۴ / ۲)، كشف الظنون (۱۳۹۳)، معجم المؤلفین (۳۱۹-۳۱۸ / ۴)، هدیة العارفین (۴۲۱ / ۱).

قائنی، ابوالحسن محمد

قرن: ۶

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(س پنجم و ششم ق)، عالم امامی، فقیه، محدث و متکلم. از دانشمندان قرن پنجم و ششم هجری است. او در رجال و حدیث مردی مورد اطمینان و وثوق می‌باشد و کتاب وی به نام «السابقین فی اعتقاد اهل البیت الطاهرین» مورد قبول علمای شیعه است. برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: بزرگان قائن (۵۰۰)، الذریعه (۹۹ / ۱۲)، ریاض العلماء (۱۵۶ / ۵)، ریحانه (۴۲۸ / ۴)، فهرست منتجب‌الدین (۱۹۱).

قائنی، ابوالقاسم جنید

قرن: ۶

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۵۴۷-۴۶۶ ق)، محدث، فقیه و صوفی. پدرش محمد بن علی قائنی از بزرگان علم و دانش و یکی از معدود محدثانی است که به خوبی و دانش زیاد شهرت داشته است. وی شیخ صوفیه بود. ایام تحصیل را در اصفهان به سر برد، سپس ساکن هرات شد. در طلب حدیث سفرهای بسیار نمود. از حسن بن اسحاق تونی، در قاین، و از ابوبکر بن ماجه و سلیمان حافظ، در اصفهان، و از ابوالفضل محمد بن احمد عارف و دیگران، در طبرس، و از محمد بن علی عمیری و نجیب بن میمون، در هرات، و از ابوالمظفر منصور بن محمد سمعانی، در مرو، حدیث شنید و از وی فقه آموخت. پدر جنید، محمد بن علی، بر محمد بن منصور سمعانی سمت استادی داشت، و ابوسعید عبدالکریم بن محمد بن منصور سمعانی از شاگردان جنید بود. وی همچنین از سعد مهینی فقه آموخت. ابن ناصر و ابن عساکر و ابوالمعمر مبارک بن احمد انصاری و ابوبکر مبارک بن کامل خفاف و سعید بن موفق نیشابوری و حافظ ابوالقاسم علی بن حسن بن هبه‌الله و به گفته‌ی ذهبی، زکی مروزی و ابوروح هروی و عبدالرحیم سمعانی از وی حدیث شنیدند. در هرات درگذشت.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: انساب سمعانی (۴۳۷ / ۴)، بزرگان قائن (۱۱۰)، سیر النبلاء (۲۷۳-۲۷۲ / ۲۰)، الوافی بالوفیات (۲۰۴-۲۰۳ / ۱۱).

قائنی، ابوشریف محمد

قرن: ۱۲

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۱۱۳۹ ق)، عالم امامی، فقیه، محدث، مفسر، مدرس، متکلم، فیلسوف و خوشنویس. چون در مناظرات علمی کسی را یارای

سخن گفتن با او نبود به سلطان‌العلماء مشهور شد. در چهارده سالگی به تحصیل روی آورد. دوران تحصیلات عالی خود را در اصفهان به پایان رساند. در حوزه‌ی علمیه‌ی قاین، به تدریس فقه و فلسفه می‌پرداخت و گاه به نقاط دیگر جهت مباحثات علمی سفر می‌کرد، که سفر ۱۱۱۵ ق او به هرات و مباحثه او با علمای اهل سنت از آن جمله است. سرانجام در ماه رمضان درگذشت و (بماه رمضان) ماده تاریخش گشت. سلطان محمد پدر قطب‌الدین قاینی عالم ریاضی است. از آثارش: «تهذیب الامه»، تفسیر مفصلی بر قرآن؛ «تطهیر الاثمه (ع)»؛ «الامامه»؛ «رساله فی الوجود»، شامل مباحث و فوائد فلسفی درباره‌ی وجود؛ «ام الوسائل فی ام المسائل»، تفسیر سوره‌ی حمد و برگرفته از تفسیر مفصل، به زبان عربی؛ حاشیه بر «الشرح الجدید للتجريد»؛ کتابت «ضیاء القلوب»، در حدیث، به خط نستعلیق.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: بزرگان قائن (۵۳۷-۵۳۱)، الذریعه (۳۶ / ۲۵، ۱۱۶-۱۱۵ / ۶، ۳۲۷-۳۲۶ / ۲)، ریحانه (۶۰-۵۹ / ۳)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۳۱۷-۳۱۶ / ۱۲).

قاینی، جلال‌الدین جلال

قرن: ۹

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۸۳۸ ق)، عالم دینی، فقیه، واعظ، محدث و مدرس. وی از احفاد نجم‌الدین عمر نسفی است. به گفته‌ی مؤلف «بزرگان قائن» نامش را به اشتباه جلال‌الدین محمد بن ابن عبدالله قاینی، محمد بن محمد قاینی، جلال‌الدین ابو محمد بن نجم‌الدین محمد قاینی، جلال‌الدین محمد بن عبدالله قاینی و غیره ذکر نموده‌اند. در قاین به دنیا آمد. به بخارا رفت و در آنجا مدتی به تحصیل پرداخت. وی شاگرد شمس‌الدین ابوالخیر محمد بن محمد جزری و محمد بن جلال عبدی و خواجه عبدالله سمرقندی بود و از آنها اجازه‌ی روایت داشت. پس از گذراندن دوران تحصیل به هرات رفت و در دانشگاه و در مقصوره‌ی جامع آنجا به تدریس پرداخت. فصیح‌الدین محمد بن محمد قاینی و محمد بن شیخ محمد جامی، صاحب «ریاض الناصحین»، و جلال‌الدین یوسف اهل، مورخ و محدث سده‌ی نهم هجری، و حسین ابن جمال قهستانی، صاحب «شرح قصیده‌ی ابن سینا»، از شاگردان او بودند. وی علاوه بر وعظ و تدریس مدتی نیز منصب احتساب شهر هرات را عهده‌دار بود. در هرات به بیماری طاعون درگذشت و در مدرسه‌ی جفرتان به خاک سپرده شد. از آثار وی: مدرسه‌ی علمیه‌ی جفرتان، که امروزه به صورت مسجد درآمده، و به جامع جفرتان معروف است؛ کتابخانه‌ی بزرگ. از آثار علمی وی: «تبیان الکبائر»؛ «اربعین»، مشتمل بر چهل حدیث؛ «مفتاح الفرائض»؛ «شعب الایمان»، در ادیان و جامعه‌شناسی دینی؛ شرح «نصاب»؛ «اجازات»؛ «نصایح شاهرخ شاهی».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: بزرگان قائن (۱۲۰-۱۱۳)، بهارستان آیتی (۱۹۴)، تاریخ نظم و نثر (۷۸۵)، حبیب السیر (۱۳ / ۴)، مجمل فصیحی (ذیل / سال ۸۳۸)، مزارات هرات (۹۰-۸۹).

قاینی، زین‌العابدین

قرن: ۱۲

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۱۲۳۱ ق)، عالم امامی، فقیه، محدث، مدرس، زاهد و نویسنده. وی از مراجع تقلید شهر قاین و از مدرسان مشهور حوزه علمیه آنجا بود. وی از محضر سید علی طباطبایی، صاحب «ریاض»، استفاده نمود. محمد حسن قائنی از شاگردان او بود. وی با میر سید محمد قائنی از علمای قاین همعصر و با وی مراد داشت. در روستای درخش در گذشت و در همان جا دفن شد. از آثار وی: «مصباح النجاه» یا «اصول الدین»، به فارسی که نگارنده در آن وعده کرده که بخش دوم را در فروع دین بنگارد. برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: بزرگان قائن (۱۹۵-۱۹۴)، الذریعه (۱۸۸ / ۲)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۵۹۴ / ۱۳).

قائنی، ضیاءالدین، ابومحمد فضل

قرن: ۶

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(س ششم ق)، فقیه و محدث. وی معاصر بهرام شاه غزنوی (۵۴۷-۵۱۱ ق) بود. پدرش، محمد بن ابراهیم، نیز از بزرگان حدیث بود و کتابی درباره‌ی «خاندان عصمت و طهارت (ع)» به نام «السابقین» نوشته است. پدر و پسر معاصر حسن بن منصور قائنی وزیر سلطان بهرام شاه و از چهره‌های درخشان علمی خراسان بودند. در سلسله‌ی اجازات محدثین بزرگ از فضل بن محمد قائنی تعبیر به شیخ امام اجل ضیاءالدین ابومحمد شده است و اجازات و روایاتش در حدود ۵۴۷ ق است. برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: بزرگان قائن (۲۸۸)، بهارستان آیتی (۱۵۱-۱۵۰)، الذریعه (۹۹ / ۱۲)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۲۱۹-۲۱۸ / ۶).

قائنی، علی

قرن: ۱۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(س سیزدهم ق)، محدث، فقیه، محقق، نویسنده و خطاط. از شاگردان ملا-احمد نراقی و شیخ موسی بن جعفر نجفی، شریف العلماء، و سید محمد مجاهد بود. وی علاوه بر اینکه خود نویسنده و محقق بود، آثار نویسندگان دیگر را نیز به خط خود کتابت می‌نمود. از آثارش: «شرح المعالم الاصول»؛ کتابی در دانش «اصول»؛ کتابی در «تاریخ»؛ «الاسئله و الاجوبه» که فقه استدلالی و رساله‌ی عملیه است. از آثار کتابتی او: «محزن الادویه» و تذکره‌ی «اولی النهی» محمد حسین عقیلی به قلم نسخ در ۱۲۴۶ ق که جلد کتاب دارای گل و بوته و مذهب می‌باشد. برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: بزرگان قائن (۲۵۹-۲۵۸)، الذریعه (۷۱ / ۱۴، ۲۴۸ / ۱۲).

قائنی نیشابوری، ابوعلی حسین

قرن: ۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۲۸۹ ق)، حافظ، محدث و مصنف. یکی از ارکان حدیث در نیشابور و شیخ محدثین در خراسان بود. وی در طلب حدیث سفرهای بسیار نمود. از اسحاق بن راهویه و سهل بن عثمان و مصور بن ابی مزاحم و عمرو بن زراره و ابومصعب و حسین بن ضحاک و سریج بن یونس و ابوبکر بن ابی شیبه و ابراهیم بن منذر حزامی و محمد بن عباد مکی و عیدالله بن عمر قواریری و ابراهیم بن محمد شافعی و همطبقه‌ی آنان در خراسان و حرمین و عراق حدیث شنید. استادش محمد بن اسماعیل بخاری و زکریا بن محمد بن بکار و احمد بن محمد بن عیبه و ابوحامد بن شرقی و ابوالفضل محمد بن ابراهیم هاشمی و یحیی بن محمد عنبری و محمد بن یعقوب شیبانی و دیگران از وی حدیث روایت کرده‌اند. اهل حدیث در نیشابور پس از مسلم بن حجاج در نزد او اجتماع می‌کردند. بعد از درگذشت، ابوعبدالله پوشنجی بر جسد وی نماز گزارد. از آثارش: «المسند»؛ «الأبواب»؛ «التاریخ»؛ «الکنی»؛ «اتباع الاتباع».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۲/ ۲۷۷)، انساب سمعانی (۴/ ۴۴۰-۴۴۱)، تهذیب التهذیب (۳۳۲-۳۳۱ / ۲)، سیر النبلاء (۵۰۲-۴۹۹ / ۱۳)، شذرات الذهب (۲/ ۲۰۱)، طبقات الحفاظ (۳۰۰)، العبر (۱/ ۴۱۶).

قراب سرخسی هروی

قرن: ۵

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(بعد از ۴۱۴-۳۳۰ ق)، حافظ، محدث، فقیه، زاهد، مقری و ادیب. وی برادر ابویعقوب اسحاق قراب است. از منصور بن عباس و ابوبکر اسماعیلی و ابواحمد بن غطریفی و ابوعمر بن حمدان و ابواحمد حاکم و مخلد بن جعفر باقرحی و بشر بن احمد اسفراینی و علی بن عیسی عاصمی و همطبقه‌ی آنان حدیث شنید. در بغداد نزد امام عبدالعزیز دارکی فقه آموخت. ابوعطا عبدالاعلی بن عبدالواحد ملیحی و شیخ الاسلام عبدالله بن محمد انصاری و دیگران از وی حدیث شنیده‌اند. وی در بسیاری از علوم همچون قرائت و حدیث و فقه و معانی قرآن و ادب پیشرو و سردسته زاهدان و متألهان بود. از آثارش: «درجات التائبین و مقامات الصدیقین»؛ «الکافی فی علم القرآن»، در قرآآت سبع، در چندین مجلد؛ «الجمع بین الصحیحین»، جمع بین «صحیح» بخاری و «صحیح» مسلم؛ کتابی در «مناقب الامام الشافعی»؛ «الشافی» در قرآآت.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: سیر النبلاء (۳۸۱-۳۷۹ / ۱۷)، کشف الظنون (۱۸۳۹، ۱۳۷۹، ۱۰۲۳، ۷۴۵، ۵۹۹)، معجم المؤلفین (۲ / ۲۵۶)، هدیه العارفین (۱ / ۲۰۹).

قراب سرخسی هروی، ابویعقوب اسحاق

قرن: ۵

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۴۲۹-۳۵۲ ق)، حافظ، محدث، مورخ، فقیه، زاهد و مصنف. محدث هرات بود. ابونضر فامی گوید که وی بیش از هزار و دویست استاد داشته است. وی از عباس بن فضل نضروی و جد مادری‌اش، محمد بن عمر بن حفصویه، و ابوالفضل محمد بن عبدالله سیاری و عبدالله بن احمد بن حمویه سرخسی و زاهر بن احمد سرخسی فقیه و خلیل بن احمد سجزی و حسین شماخی صفار و ابومنصور محمد بن عبدالله بزاز حدیث شنید. شیخ الاسلام عبدالله انصاری هروی و ابوالفضل احمد بن ابی‌عاصم صیدلانی و حسین بن محمد بن مت و اهل هرات از وی حدیث روایت کردند. خواجه عبدالله انصاری در «جرح و تعدیل» به او احتجاج کرده است. از آثارش: «الوفیات» یا «تاریخ السنین» در «وفیات العلماء» از قرن اول تا ۴۲۹ ق، در دو مجلد؛ «نسیم المهج»؛ کتاب «الأنس و السلوه»؛ «شمائل العباد»؛ «الرمی».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۲۸۵ / ۱)، الاعلام بوفیات الاعلام (۲۸۸ / ۱). انساب سمعانی (۶۳۸ / ۴)، ایضاح المکنون (۵۳ / ۲)، تذکره الحفاظ (۱۱۰۲ - ۱۱۰۰ / ۳)، سیر النبلاء (۵۷۲ - ۵۷۰ / ۱۷)، شذرات الذهب (۲۴۴ / ۳)، طبقات الحفاظ (۴۲۴)، العبر (۲۶۱ / ۲)، کشف الظنون (۱۰۵۹)، العبر (۲۶۱ / ۲)، معجم المؤلفین (۲۲۸ / ۲)، الوافی بالوفیات (۳۹۴ / ۸)، هدیه العارفین (۲۰۰ / ۱).

قرشی هروی، ابوعثمان سعید

قرن: ۵

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۴۳۳ / ۴۳۲ ق)، مسند و محدث. اهل هرات بود. از عباس بن فضل نضروی و ابوحاتم محمد بن یعقوب هروی و ابوسعید محمد بن علاء نیشابوری و ابوعمرو محمد بن احمد بن حمدان مقری و ابوسعید عبدالله بن محمد بن عبدالوهاب رازی و ابومنصور محمد بن احمد ازهری و عبدالله بن احمد بن حمویه سرخسی و ابوعبدالله شماخی و ابوعلی حامد بن محمد رفاء و ابوحامد بن حسنویه و ابوالفضل بن خمیرویه و منصور بن عباس بوشنجی و دیگران حدیث شنید. در ۴۱۳ ق در بازگشت از حج به بغداد رفت و در آن جا حدیث روایت کرد. سپس به هرات بازگشت. وی در حدیث یگانه بود. ابوبکر خطیب و ابواسماعیل عبدالله بن محمد انصاری و محمد بن عمیری و دیگران از او حدیث روایت کرده‌اند. قرشی در هرات درگذشت.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: انساب سمعانی (۴۷۰ / ۴)، تاریخ بغداد (۱۱۴ - ۱۱۳ / ۹)، سیر النبلاء (۵۵۳ - ۵۵۲ / ۱۷)، شذرات الذهب (۲۵۰ / ۳)، العبر (۲۶۷ / ۲)، النجوم الزاهره (۳۷ / ۵).

قزوینی آملی، ابوالفرج محمد

قرن: ۵

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۵۰۱ ق)، فقیه و محدث. از پدرش و منصور بن اسحاق و سهل بن ربیع حدیث شنید. ابن ناصر و شهده و ابن‌الحل از وی روایت کرده‌اند. وی در مدینه بر سلفی املای حدیث کرد. ابوالفرج قزوینی در آمل درگذشت.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: سیر النبلاء (۲۱۸- ۲۱۷ / ۱۹)، شذرات الذهب (۳ / ۴)، العبر (۳۸۲ / ۲).

قزوینی، بهاء‌الدین، ابومحمد طاهر

قرن: ۶

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۵۷۵ ق)، محدث، نحوی. او به واسطه جماعتی از ثقات از ادیب فاضل مجمع بن محمد بن احمد مسکنی حدیث نقل کرده و کتابهای وی، «شرح الفصیح» و «شرح الالفاظ» و «دیوان النظم» و «دیوان النثر»، را روایت نموده است. رافعی در کتاب «التقریب» وی را ستوده و او را صاحب تصانیف ذکر کرده است. شیخ منتجب‌الدین از شاگردان و راویان شیخ بهاء‌الدین است. برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الذریعه (۱۰۴ / ۱۳، ۱۱۷۱ / ۹)، روضات الجنات (۱۳۹ / ۴)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۱۴۷ / ۵)، فهرست منتجب‌الدین (۱۷۰)، لغت‌نامه (ذیل / طاهر).

قزوینی، تاج‌الدین، ابوالحسن علی

قرن: ۸

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۷۴۵ ق)، قاضی، محدث، فقیه شافعی، مدرس، ادیب و لغوی. اصل وی از قزوین و در بغداد ساکن بود و در مدرسه‌ی نظامیه بغداد تا پایان عمر تدریس می‌نمود. از آثارش: شرح «مصابیح السنه» بغوی؛ «المحیط بفتاوی اقطار البسیط»؛ «الرغاب»، در تصریف؛ «العجاب»، در نحو، و شرح آن؛ «اللطاتف»؛ شرح «المقامات الحریری».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۱۵۷ / ۵)، معجم المؤلفین (۱۸۱ / ۷)، هدیه العارفین (۷۱۹ / ۱).

قزوینی، خلیل

قرن: ۱۱

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۱۰۸۹- ۱۰۰۱ ق)، عالم امامی، محدث، فقیه، متکلم و نحوی. اصل وی از قزوین بود. در قزوین به دنیا آمد. وی از شاگردان شیخ بهایی و میرداماد است. او شریک درس خلیفه سلطان وزیر در درس حاج محمود رنانی و ملا حسین یزدی بود. وی از معاصران شیخ حر عاملی و ملا محسن فیض کاشانی است. ملا خلیل قزوینی استاد علامه مجلسی و آقا رضی‌الدین قزوینی بود. پیش از سی سالگی عهده‌دار تولیت حضرت عبدالعظیم و تدریس در آنجا بود. پس از چندی به مکه رفت و مجاورت آنجا را برگزید. سپس به قزوین بازگشت و شروع به تصنیف و تألیف نمود. در قزوین درگذشت و در مدرسه‌اش دفن شد. از آثار وی: حاشیه بر «مجمع البیان» طبرسی؛ «رموز التفاسیر الواقعه فی الکافی و الروضه»؛ «الصفافی فی شرح الکافی»، به فارسی؛ «الشافی فی شرح الکافی»، به

عربی؛ «المجمل»، در نحو؛ «الرساله النجفیه»؛ «الرساله القمیه»؛ شرح «عده الاصول» شیخ طوسی یا حاشیه بر «العهده»، در اصول فقه. برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۳۶۹-۳۶۸ / ۲)، اعیان الشیعه (۳۵۶-۳۵۵ / ۶)، الذریعه (۴۸-۴۷ / ۲۰، ۵-۴ / ۱۵، ۳۶۸، ۶-۵ / ۱۳، ۲۵۱ / ۱۱، ۱۹۱، ۱۴۸، ۶ / ۱۴۲، ۵ / ۸۲، ۲)، روضات الجنات (۲۶۲-۲۵۷ / ۳)، ریاض العلماء (۲۶۶-۲۶۱ / ۲)، ریحانه (۴۵۲-۴۵۰ / ۴)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۲۰۴-۲۰۳ / ۱۱)، لغت‌نامه (ذیل / خلیل)، معجم المؤلفین (۱۲۵ / ۴)، مینو در (۱۷۳ / ۲)، هدیه العارفین (۳۵۴ / ۱).

قزوینی، سراج‌الدین، تاج‌الدین، ابوحفص عمر

قرن: ۸

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۷۵۰-۶۸۳ ق)، حافظ و محدث. در قزوین به دنیا آمد و در واسط نشوونما یافت. وی در زمان خود محدث عراق بود. او در بغداد در گذشت. از آثارش: «الفهرست».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۲۱۸ / ۵)، معجم المؤلفین (۳۰۰ / ۷).

قزوینی، شمس‌الدین، ابوالرضا، ابوالمظفر حامد

قرن: ۷

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۶۳۶-۵۴۸ / ۵۴۶ ق)، مفتی، محدث و فقیه شافعی. در قزوین به دنیا آمد. مصاحب و ملازم قطب نیشابوری بود و خلاف را نزد وی آموخت و به همراه او به دمشق رفت. وی از شهادی کاتبه، دختر احمد بن فرج دینوری، و خطیب موصل و یحیی ثقفی حدیث شنید. شهاب‌الدین عبدالحلیم بن تیمیه و محدالدین ابن عدیم و پدرش از وی روایت کردند. قاضی تقی‌الدین سلیمان حنبلی و ابونصر محمد ابن شیرازی از وی اجازه روایت داشتند. وی شیخ شافعیه و عهده‌دار منصب قضاوت در حمص بود، مدتی نیز در حلب درس و فتوا می‌داد. وی پدر عمادالدین قزوینی است که از مدرسین زمان خود بود.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: سیر النبلاء (۶۴-۶۳ / ۲۳)، الوافی بالوفیات (۲۸۰ / ۱۱).

قزوینی، عمادالدین، ابوعبدالله زکریا

قرن: ۷

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۶۸۳ / ۶۸۲-۶۰۵ / ۶۰۰ ق)، عالم، ادیب، قاضی، فقیه، محدث، مورخ، جغرافیدان و خطاط. معروف به عماد قزوینی. نسبش به

مالک بن انس انصاری خادم پیامبر (ص) می‌رسد. در قزوین به دنیا آمد. در جوانی به شام رفت و پس از تحصیلات به عراق مسافرت کرد. او شاگرد اثیرالدین ابهری حکیم بزرگ ایرانی بود. ابن طاووس، سید غیاث‌الدین عبدالکریم بن احمد بن طاووس، مجلس او را درک نموده است. وی در ۶۵۰ ق قاضی حله و در ۶۵۲ ق قاضی واسط شد و تا آخر عمر عهده‌دار آن منصب بود. در واسط درگذشت و پیکرش به بغداد نقل و در مقبره‌ی شونیزیه دفن شد. از آثار وی: «آثار البلاد و اخبار العباد»، در جغرافی، که ظاهراً در «کشف الظنون» به نام «عجائب البلدان» نیز آمده است؛ «عجائب المخلوقات و غرائب الموجودات»، به عربی، در وصف کائنات، در دو مقاله: مقاله نخست در علویات و مقاله دوم در سفلیات به نام سلطان معزالدین شاپور. این دو کتاب گرچه هر کدام کتابی مستقل است اما در حقیقت حکم دایره‌المعارف واحدی درباره عالم و موجودات و مخلوقات و بلاد و آثار آن دارد و این کتاب به فارسی و آلمانی و ترکی ترجمه شده است.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۳ / ۸۰)، تاریخ ادبیات در ایران (۲۸۱- ۲۷۹ / ۳)، تاریخ نظم و نثر (۱۴۶)، الذریعه (۲۱۹ / ۱۵، ۷ / ۱)، روضات الجنات (۳ / ۳۷۳)، ریحانه (۴ / ۴۵۳)، کشف الظنون (۱۱۲۸- ۱۱۲۷، ۱۱۲۶، ۹)، الکنی و الالقاب (۶۲- ۶۱ / ۳)، معجم المؤلفین (۴ / ۱۸۳)، مینودر (۵، ۸۳۷، ۳- ۲ / ۳)، هدیه الاحباب (۲۱۶)، هدیه العارفین (۱ / ۳۷۳).

قزوینی، محمد معصوم

قرن: ۱۱

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۱۰۹۹ / ۱۰۹۱ ق)، عالم امامی، حکیم، ریاضیدان، محدث و مصنف. او ریاضیات را در محضر ملا محمد باقر یزدی، صاحب «عیون الحساب»، تلمذ کرد. امیر محمد معصوم در فلسفه و کلام شاگرد میرزا رفیعا امیر رفیع‌الدین نایینی بود. «اصول کافی» را بر استادش قرائت کرد و از او به دریافت اجازه نایل آمد. وی همچنین حاشیه‌ی استادش بر «اصول کافی» را، در زمان حیات استاد، تدوین کرد. او معاصر آقا حسین خوانساری و ملا محسن فیض کاشی و ملا محمد تقی مجلسی بود. در حدیث، ریاضیات، حکمت و علوم عربی مهارت کامل داشت. از آثار وی: منتخب «الملل و النحل» شهرستانی؛ حاشیه بر «شرح الاشارات» خواجه نصیر طوسی؛ حاشیه بر «الشفاء» ابن سینا؛ حاشیه بر «حاشیه‌ی خفری بر شرح تجرید قوشچی»؛ حواشی بر «تعلیقات» میرزا رفیع نایینی؛ رساله‌ای در «ریاضیات».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الذریعه (۴۳۸ / ۲۲، ۱۸۴، ۱۴۳، ۱۱۲ / ۶)، ریحانه (۴ / ۴۵۰)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۵۷۴- ۵۷۳ / ۱۱).

قشیری نیشابوری، ابوالقاسم، زین الاسلام، عبدالکریم

قرن: ۵

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۴۶۵- ۳۸۶ ق)، صوفی، فقیه، محدث و مفسر. مشهور به امام و استاد امام. از نظر اصول اشعری و از نظر فروع شافعی بود. نسبت وی از جانب پدر به قبیله قشیرین کعب می‌رسید، و از طرف مادر به سلمی منسوب بود. در ناحیه استواء نیشابور (قوچان کنونی) متولد

شد. خاندان او از بزرگان دهقانان این ناحیه بودند. خود او نیز از محدثان بنام اهل تصوف بود. در کودکی پدر خود را از دست داد و در محضر درس ابوالقاسم یمانی، پرورش یافت و مقدمات ادب فارسی و عربی را نزد او فراگرفت، بعدها در نیشابور ساکن شد و از ابوحسین خفاف و ابونعیم اسفراینی و حاکم نیشابوری و ابوعبدالرحمن سلمی و دیگر ارباب حدیث و بزرگان صوفیه حدیث شنید و فقه را از ابوبکر محمد بن بکر طسی و علم کلام را از استاد ابوبکر بن فورک فراگرفت و تصوف را از ابوعلی دقاق نیشابوری آموخت و پس از وفات وی با ابوعبدالرحمن سلمی معاشرت کرد و عاقبت استاد خراسان گردید. از شاگردان وی می‌توان به احمد بن اسماعیل جوهری که «رساله‌ی قشیری» را بر قشیری خوانده و سمعانی از وی اجازه گرفته، و سید اسماعیل جرجانی صاحب «ذخیره‌ی خوارزمشاهی» و ابوعبدالله حسین بن احمد بیهقی، ابوالقاسم فضل بن محمد عطار ایوردی، ابوالمظفر محمد بن احمد هروی و شعیب بن نوح رازی صوفی اشاره کرد. قشیری از معاصرین و منکران ابوسعید ابوالخیر بود که در نهایت به او گروید. آثار بسیاری از خود به جای گذاشته و در سرودن شعر به زبان عربی دست داشته است. طریقه‌ی او در تصوف به واسطه‌ی ابوعلی دقاق به جنید و معروف کرخی می‌رسد. وی در نیشابور درگذشت و همان جا دفن شد. از آثار وی: «الرساله‌ القشیری»، در علم تصوف و بیان رؤس مسائل علم باطن که مورد مراجعه و استناد بزرگان صوفیه و اهل ذوق است؛ «لطائف الاشارات»؛ «التحیر فی علم التذکیر»؛ «آداب الصوفیه»؛ «عیون الاجوبه فی فنون الاسئله»؛ «الاربعین»؛ «فصل الخطاب فی فضل النطق المستطاب»؛ «حیاء الارواح و الدلیل الی طریق الصلاح».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۱۸۰/ ۴)، ایضاح المکنون (۱۹۴/ ۲، ۴۲۴، ۱۹۴/ ۱)، تاریخ ادبیات در ایران (۲۵۷، ۲۱۸/ ۲)، تاریخ بغداد (۸۳/ ۱۱)، تاریخ گزیده (۶۵۹)، تاریخ نیشابور (۲۲۶، ۲۲۵)، ترجمه‌ی رساله‌ی قشیری (مقدمه)، جستجو در تصوف (۶۷-۶۴)، روضات الجنات (۹۴-۸۹/ ۵)، ریحانه (۴۶۱-۴۶۰/ ۴)، سیر النبلاء (۲۳۲-۲۳۰/ ۱۸)، الکامل (۱۱۸/ ۸)، کشف الظنون (۱۹۳۵)، ۱۹۲۰، ۱۸۵۸، ۱۶۴۰، ۱۵۵۱، ۱۴۶۰، ۱۲۶۰، ۱۱۸۳، ۸۸۲، ۵۲۰، ۴۵۷، ۳۵۴، ۵۸، کشف المحجوب (۲۰۹)، الکنی و الالقاب (۶۷-۶۵/ ۳)، لغت‌نامه (ذیل/ عبدالکریم)، مجمل فصیحی (ذیل/ سال ۴۶۵)، معجم المؤلفین (۶/ ۶)، نفحات الانس (۱۳۸)، وفيات الاعیان (۲۰۸-۲۰۵/ ۳)، هدیة الاحباب (۲۱۷)، هدیة العارفين (۶۰۸-۶۰۷/ ۱).

قشیری نیشابوری، ابوحسین مسلم

قرن: ۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۲۶۱-۲۰۴ ق)، حافظ و محدث. وی دومین محدث اهل سنت و یکی از ارکان حدیث بود. در نیشابور به دنیا آمد. به دنبال حدیث به عراق و حجاز و شام و مصر سفر کرد و از دوستان و بیست نفر از جمله: عبدالله بن مسلمه قعنبی و یحیی بن یحیی نیشابوری و اسحاق بن راهویه و احمد بن حنبل و احمد بن سعید دارمی و احمد بن عیسی تستری و محمد بن اسماعیل بخاری و اسحاق بن منصور مروزی و بشر بن حکم و حسن بن عیسی بن ماسرجس و حسین بن عیسی بسطامی و علی بن جعد و عبیدالله قواریری و ابوریع زهرانی و عمر بن حفص بن غیاث و اسماعیل بن ابی‌اویس و عبدالله بن محمد زهری و عمرو بن زراره و محمد بن اسحاق صاغانی و بندار و محمد بن صباح دولابی و محمد بن قدامه بخاری و محمد بن یحیی مروزی و موسی بن قریش بخاری و هیثم بن خارجه و یحیی بن محمد لؤلؤی و یحیی بن معین و یوسف بن عیسی مروزی و ابوالاحوص بغوی و یوسف بن یعقوب صفار و ابوزرع رازی و ابوقدومه سرخسی حدیث شنید. شیخ و استادش، محمد بن عبدالوهاب فراء، و علی بن حسن هلالی و ابوبکر

جارودی و علی بن حسین رازی و صالح بن محمد جزره و ابوعیسی ترمذی و احمد بن مبارک مستملی و عبدالله بن یحیی سرخسی و ابوسعید حاتم بن احمد کندی بخاری و ابراهیم بن اسحاق صیرفی و ابراهیم بن محمد، راوی «الصحيح»، و ابو عمرو خفاف و زکریا خفاف و عبدالله خفاف و ابوعلی حافظ بلخی و عبدالرحمان بن ابی حاتم رازی و علی بن اسماعیل صفار و ابو حامد اعمشی و ابو حامد احمد شرقی و ابو محمد عبدالله شرقی و فضل بن محمد بلخی و ابن خزیمه و ابو العباس سراج و ابو عوانه حافظ و ابو حامد احمد بن علی بن حسنویه و مکی بن عبدان و جماعتی دیگر از وی روایت کرده‌اند. محمد بن بشار گوید: حافظ دنیا چهار تن هستند: ابوزرعه در ری، مسلم در نیشابور، عبدالله دارمی در سمرقند و محمد بن اسماعیل در بخارا. در نیشابور درگذشت. از آثارش: «الجامع الصحيح» یا «صحيح مسلم» دومین کتاب حدیث اهل سنت، که در آن دوازده هزار حدیث را در مدت پانزده سال نوشته است و بسیاری آن را شرح کرده‌اند؛ «المسند الكبير على الرجال»؛ «الجامع الكبير على الابواب»؛ «الاسماء و الكنى» یا «الكنى و الاسماء»، در چهار مجلد؛ «السؤالات عن احمد بن حنبل»؛ «الاقران»؛ «الأفراد»؛ «الوحدان»؛ کتاب «من ليس له الا راو واحد»؛ «او هام المحدثين»؛ کتاب «التميز في الحديث»؛ «العلل» یا «علل الحديث»؛ «الطبقات». [۱]

مکنی به ابی اسحاق از مردم خراسان و از محدثین بزرگ و مشهور قرن سوم هجری است؛ کتاب «صحيح» وی در علم حدیث بسیار معروف و یکی از معتبرترین کتب حدیث است و از جمله کتب سته در این علم است (ف. ۲۶۱ ه. ق.)
برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: [۱] الاعلام (۱۱۸-۱۱۷/۸)، انساب سمعانی (۴/۵۰۳)، تاریخ بغداد (۱۰۴-۱۰۰/۱۳)، تاریخ نیشابور (۱۰۱-۱۰۰)، تذکره الحفاظ (۵۹۰-۵۸۸/۲)، تهذیب التهذیب (۱۱۶-۱۱۴/۱۰)، تهذیب الکمال (۷۳-۶۸/۱۸)، الجرح و التعديل (ج ۴، ق ۱۸۳-۱۸۲/۱)، سیر النبلاء (۵۸۰-۵۵۷/۱۲)، شذرات الذهب (۱۴۵-۱۴۴/۲)، طبقات الحفاظ (۲۸۴-۲۸۳)، العبر (۳۷۵/۱)، الفهرست ابن الندیم، ترجمه (۴۲۱-۴۲۰)، الکامل (۶/۷)، کشف الظنون (۱۴۶۹، ۱۴۶۴، ۱۴۵۳، ۱۴۰۵، ۱۳۹۹، ۱۳۸۷، ۱۱۶۰-۱۱۵۹، ۱۰۹۹، ۵۵۵، ۴۸۵، ۲۰۲، ۱۷۵)، معجم المؤلفين (۲۳۳-۲۳۲/۱۲)، المنتظم (۱۳۷-۱۳۶/۷)، النجوم الزاهرة (۴۳-۴۲/۳)، وفيات الاعيان (۱۹۶-۱۹۴/۵)، هدیة العارفين (۴۳۲-۴۳۱/۲).

قطان قزوینی، ابوالحسن علی

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۳۴۵-۲۵۴ ق)، حافظ، محدث، فقیه و ادیب. محدث و شیخ قزوین بود. به طلب حدیث مسافرت‌هایی به عراق و یمن نمود و به نقل شاگردش، ابن فارس قزوینی، از وی حاصل این سفرها حفظ یکصد هزار حدیث بوده است. او «سنن» ابن ماجه قزوینی را از خود وی استماع کرد و همچنین از محمد بن فرج ازرق و ابو حاتم رازی و ابراهیم بن دیزیل و حارث بن ابی اسامه و قاسم بن محمد دلال و یحیی بن عبدک قزوینی و اسحاق بن ابراهیم دبری و حسن بن عبدالاعلی بوسی و همطبقه‌ی آنان حدیث شنید. وی بر حسن بن علی ازرق- به حرف کسائی- قرائت نمود و احمد بن نصر شذائی قاری بر قطان قرائت کرد. زبیر بن عبدالواحد حافظ و ابوالحسن نحوی و ابوالحسین احمد بن فارس لغوی و احمد بن علی بن لال و ابوسعید عبدالرحمان بن محمد قزوینی و قاسم بن ابی منذر خطیب از وی حدیث شنیده‌اند. ابوعلی خلیلی گوید که وی شیخی عالم به جمیع علوم و تفسیر و فقه و نحو و لغت بود. جماعتی از شیوخ قزوین گفتند که قطان مانند خود در زهد و فضل ندیده است.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: تذکره الحفاظ (۸۵۷-۸۵۶ / ۳)، سیر النبلاء (۴۶۵-۴۶۳ / ۱۵)، شذرات الذهب (۳۷۰ / ۲)، طبقات الحفاظ (۳۵۵-۳۵۴)، العبر (۷۰ / ۲)، معجم الادباء (۲۲۱-۲۱۸ / ۱۲)، النجوم الزاهره (۳۶۰-۳۵۹ / ۳).

قطان نیشابوری، ابوبکر محمد

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۳۳۲ ق)، محدث و مسند. وی شیخی صالح و مسند خراسان بود. از احمد بن ازهر و محمد بن یحیی و احمد بن یوسف سلمی و ابوزرعه رازی و احمد بن منصور زاج و عبدالرحمان بن بشر یا بشیر بن حکم و همطبقه‌ی آنان حدیث شنید. ابوبکر بن اسحاق صبغی و ابوعلی حسین بن علی حافظ و ابو عبدالله بن منه و محمد بن حسین علوی و محمد بن ابراهیم جرجانی و ابوطاهر بن محمش و دیگران از وی روایت کرده‌اند.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: انساب سمعانی (۵۲۰-۵۱۹ / ۴)، سیر النبلاء (۳۱۹-۳۱۸ / ۱۵)، شذرات الذهب (۳۳۲ / ۲)، العبر (۴۳ / ۲)، الوافی بالوفیات (۳۷۲ / ۲).

قطب راوندی، قطب‌الدین، ابوالحسن، سعید

قرن: ۶

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۵۷۳ ق)، عالم امامی، فقیه، محقق، متکلم، محدث، مفسر و شاعر. خانواده‌ی وی از جد و پدر و برادر و دو فرزندش عمادالدین علی بن سعید و ظهیرالدین محمد بن سعید همه از علمای بزرگ شیعه بودند. وی از شیخ ابوعلی طبرسی، صاحب «مجمع البیان»، و عمادالدین طبری و سید مرتضی رازی و برادرش، سید مجتبی رازی، و ابن الشجری بغدادی و الآمدی و سید ناصح‌الدین ابوالبرکات مشهدی و پدر خواجه نصیر طوسی و گروهی دیگر روایت کرده است. او از طریق شیخ عبدالرحیم بغدادی، معرف به ابن الاخوه، از دختر سید مرتضی علم‌الهدی از عموی او سید رضی روایت می‌کند. ابن شهر آشوب و شیخ منتجب‌الدین رازی از شاگردان وی بودند. در قم وفات یافت و در صحن مطهر حضرت معصومه (س) دفن شد و قبرش امروزه مزاری معروف است. از آثار وی: «آیات الاحکام» یا «فقه القرآن»، اولین اثر در شرح و تفسیر آیات لاحکام؛ «احکام الاحام»؛ «اسباب النزول»؛ «الاعراب/ الاغراب فی الاعراب»؛ «الانجاز فی شرح الایجاز»، در شرح «الایجاز» شیخ طوسی؛ «بیان الانفرادات»؛ «تحفه العلیل»، در ادعیه، احراز و آداب؛ «تفسیر القرآن»، معروف به «تفسیر قطب»؛ «الدعوات» یا «دعوات راوندی» یا «سلوه الحزین»؛ «تهافت الفلاسفه»؛ «جواهر الکلام فی شرح مقدمه الکلام»؛ «الخرایج و الجرایح»، در معجزات معصومین (ع)؛ «خلاصه التفاسیر»، در ده مجلد؛ «ضیاء الشهاب»، در شرح «شهاب الاخبار»؛ «المغنی»، در شرح «النهایه» شیخ طوسی، در ده مجلد؛ «منهاج البراعه فی شرح نهج البلاغه»؛ «الرابع فی الشرایع»؛ «المستقصی»، در شرح «الذریعه»؛ «قصص الانبیاء»؛ «لب اللباب».[۱]

راوندی، سعید بن هبة الله بن حسن مکنی به ابو محسن یا ابوالحسین، محدث و مفسر معروف شیعه (ف. ق. ۵۷۳ ه. ق). وی از شیخ طبرسی و عمادالدین طبری و سید مرتضی سید مجتبی رازی و پدر نصیرالدین طوسی و جمعی دیگر روایت کرده و خود از مشایخ

ابن شهر آشوب و شیخ منتخب‌الدین است. او راست: آیات الاحکام، احکام الاحکام، الاختلافات الواقعة بین الشیخ المفید والسید المرتضی فی بعض المسائل الکلامیه، اسباب النزول، ام القرآن، الانجاز فی شرح الایجاز، تفسیر القرآن معروف به تفسیر قطب، خلاصه التفاسیر، المغنی فی شرح النهایه، منهاج البراعه فی شرح نهج البلاغه و غیره.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: [۱] خاتمه مستدرک الوسائل (۹۰- ۷۹ / ۳)، الذریعه (۴۳۱، ۲۴۴، ۱۴ / ۲۴، ۱۵۸، ۲۴ / ۱۵۷- ۱۵۸، ۲۳ / ۲۹۶، ۶۶، ۱۳ / ۲۱، ۲۸۹، ۲۸۰ / ۲۸، ۱۸ / ۱۰۵، ۱۷ / ۲۹۵، ۱۶ / ۱۲۴- ۱۲۳ / ۱۵، ۱۲۶، ۱۱۰، ۴۱ / ۱۴، ۳۷۲، ۳۴۴، ۲۷۷، ۱۱۶، ۵۶- ۵۵ / ۱۳، ۲۲۳، ۷۲- ۷۱ / ۱۲، ۶۶، ۱۰ / ۲۰۱، ۸ / ۲۲۰، ۱۴۶- ۱۴۵ / ۲۷۷، ۷ / ۵، ۵۰۲، ۳۰۲- ۳۰۱ / ۲۲۸، ۴ / ۴۵۶، ۱۷۶، ۲۹ / ۳، ۳۶۴، ۳۰۳، ۲۵۱، ۲۳۴ / ۱۲، ۳۶۲، ۳۶۱- ۲۹۱، ۴۲ / ۱)، روضات الجنات (۱۰- ۷ / ۴)، ریحانه (۴۶۹- ۴۶۷ / ۴)، فوائد الرضویه (۲۰۲- ۲۰۰)، الکنی و الالقاب (۷۳- ۷۲ / ۳)، هدیه الاحباب (۲۱۹- ۲۱۸).

قطب‌الدین طریثی نیشابوری، ابوالمعالی مسعود

قرن: ۶

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۵۷۸- ۵۰۵ ق)، محدث، مدرس، مفسر، ادیب، واعظ و فقیه شافعی. اصل وی از طریث نیشابور است. وی یگانه پیشوای شافعیان زمان خود بود. نزد پدرش و محمد بن یحیی، شاگرد غزالی، و عمر بن علی، معروف به سلطان، و در مرو نزد ابواسحاق ابراهیم بن محمد فقه آموخت و از هبه‌الله بن سهل سیدی و عبدالجبار خواری حدیث شنید. قطب‌الدین از پدرش ادبیات را نیز فراگرفت و برآمد و در روزگار اساتیدش وعظ گفت و فتوا داد. وی مدتی نیز در نظامیه‌ی نیشابور به نیابت از جوینی تدریس کرد. در ۵۳۸ ق به بغداد رفت و وعظ گفت و مورد توجه قرار گرفت. وی برای سلطان صلاح‌الدین ایوبی کتاب «عقیده» را تألیف کرد و در آن جمیع مسائل دینی مورد نیاز را گردآوری نمود. سپس در دمشق ساکن شد و با ابونصر قشیری ملاقات کرد. در روزگار فقیه ابوالفتح مصیصی در دمشق مورد توجه قرار گرفت و در مجاهدیه درس گفت و پس از مرگ ابوالفتح تدریس در غزالیه را عهده‌دار شد، سپس راهی حلب شد و در آن جا در دو مدرسه‌ای که نورالدین و اسدالدین بنا نهاده بودند درس گفت. سپس به همدان رفت. مدتی در آنجا تدریس کرد. سرانجام به دمشق بازگشت و درس در غزالیه را از سر گرفت و به شاگردانش فقه آموخت. او همچنین در جاروخیه‌ی دمشق درس گفت، سپس به نمایندگی به بغداد رفت و داماد ابوالفتح اسفرانی شد. حافظ ضیاء از وی اجازه حدیث داشت. ابوالموهّب ابن صصری و برادرش حسین و تاج ابن حمویه و دیگران از وی روایت کردند. در دمشق درگذشت. در مقبره‌ای در نزدیکی مقبره‌ی صوفیه‌ی غربی دفن شد. از دیگر آثار وی کتاب «الهادی» در فقه است.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۱۱۵ / ۸)، سیر النبلاء (۱۰۹- ۱۰۶ / ۲۱)، شذرات الذهب (۲۶۳ / ۴)، النجوم الزاهره (۸۶ / ۶)، وفيات الاعیان (۱۹۷- ۱۹۶ / ۵).

قلانسی بلخی، آدم

قرن: ۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(س سوم ق)، محدث. اهل بلخ. شهرت قلانسی او از آن روست که مدتی به فروش قَلَنْسُوَه (نوعی کلاه) اشتغال داشت. وی به اعتقاد به تفویض متهم بود و از احمد بن یونس نَسوی، علی بن حسن دَقَّاق نیشابوری، علی بن محمد قمی و محمد بن شاذان نقل حدیث کرده است. مشهورترین محدثی که از او حدیث شنیده، محمد بن مسعود عیاشی بوده و کَشّی برخی روایات او را آورده، اما طوسی این روایت را ضعیف شمرده است.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: اختیار معرفة الرجال (۵۳۳، ۴۹۶، ۱۸)، اعیان الشیعه (۲/۸۶)، رجال ابن داود (قسم ۴۱۴/۲)، رجال الطوسی (۴۳۸)، لسان المیزان (۱/۵۱۱)، معجم رجال الحدیث (۱۲۴-۱/۱۲۳).

قمی ابواسحاق، ابراهیم

قرن: ۲

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

ابواسحق قمی اصلاً کوفی بوده منتقل به قم شده است شاگرد جناب یونس بن عبدالرحمن است و او اول کسی است که احادیث کوفیین را در قم نشر داده و این مطلب را کراراً از سید استادم علامه نجفی مرعشی مدظله در بحث فقهش شنیدم، شیخ کشی او را از اصحاب حضرت رضا علیه السلام شمرده است در بزرگواری و وثاقت او بسکه ثقة الاسلام کلینی اصول و فروع کافی خود را از احادیث و طریق او تدوین نموده است، از تصانیف اوست کتاب نوادر و کتاب قضایای امیرالمؤمنین علیه السلام. محل قبر او معین نیست ولی مقبره‌ی فرزندش جناب علی بن ابراهیم صاحب تفسیر در قسمت شمالی باغ ملی جنب شهرداری فعلی زیارتگاه است. برگرفته از کتاب: گنجینه دانشمندان (جلد اول)

قمی مهدی، محمد

قرن: ۱۱

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(ز ۱۱۰۷ ق)، فقیه، مفسر، محدث، ادیب و عالم. وی با علامه محقق سبزواری و علامه مجلسی صاحب «بحارالانوار» و فیض کاشانی معاصر بود او از شاگردان علامه مجلسی و از ایشان، در ۱۱۰۷ ق، به دریافت اجازه نایل آمد. شیخ حر عاملی در «امل الامل» او را از فضلالی معاصر خود می‌شمارد. از آثار وی: «کنز الدقائق و بحر الغرائب» یا «کنز الحقائق و بحر الدقائق»، در تفسیر قرآن که در حدود یکصد و بیست هزار بیت است و استادش علامه مجلسی در پشت این تفسیر تقریظی، در ۱۱۰۲ ق، نگاشته و در آن او را ستوده است؛ «شرح المنظومه» موسوم به «نجاح المطالب» یا «ارجوزه»، منظومه‌ای در صد بیت، در معانی و بیان، و شرح آن موسوم به «انجاح المطالب فی الفوز بالمارب»؛ رساله در «احکام صید و ذباحت»، به عربی؛ «التحفة الحسینیة»، در ادعیه؛ «سلم درجات الجنة»؛ «شرح الزیارة الرجیة»؛ «شرح الصحیفة السجادیة»؛ «شرح التصریف فی علم التصریف»، به نظم.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: تلامذه العلامة المجلسی (۷۲-۷۱)، الذریعه (۲۴/۶۴، ۱۵۴-۱۵۳، ۱۵۲-۱۵۱ / ۱۸، ۱۴ / ۹۲، ۳۵۶، ۳۰۷-۳۰۶،

۱۴۵ / ۱۳ / ۲۲۰، ۱۲ / ۴۳۰، ۴۲۹-۳ / ۳۶۳-۲ / ۴۹۶، ۱ / ۱، روضات الجنات (۱۰۶- ۱۰۵ / ۷)، فوائد الرضویه (۶۱۸، ۵۳۴)، گنجینه‌ی دانشمندان (۱ / ۱۱۷).

قمی، سعید

قرن: ۱۱

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

علامه خونساری در باب سین ص ۳۰۱ روضات الجنات گوید، القاضی سعید بن محمد مفید القمی اوست مولا و فاضل حکیم بارع عارف متشرع ادیب کامل محقق صمدانی که در بعضی از نوشته‌هایش از خود تعبیر به بنده ملتجی به درب صاحبان توحید محمد معروف به سعید نموده است.

دست بازی در مراتب ولایت و عرفان و روش عالی بر طریقه اهل معرفت و وجدان دارد. وی از بزرگان فضلاء حکمت و ادب و حدیث و تأویل و مؤید به روح القدس در استنباط نکات و دقایق خفیه و اطلاع بر اسرار و ضمائر و مکاشفات بوده است. در عصر شاه صفی صفوی ریاست روحانیت و علمیت شهرستان قم با وی بوده و در بین مردم قضاوت و داوری می‌نموده و در شرعیات نهایت تسلط را داشته است.

بیشتر و عمده تلمذ و شاگردیش در محضر محدث بزرگوار مولانا محمد محسن فیض کاشانی بوده شباهت تامی در مشرب و روش به خواهرزاده‌اش شیخ نورالدین که به منزله پیراهن تن او و زبان وی در ظاهر و باطن بوده داشته است. تألیفات و آثار ارزنده بسیاری دارد در حدیث و اخلاق که بعضی از آن را اشاره می‌نمایم:

۱- شرح کبیری بر کتاب توحید صدوق در چندین مجلد، ۲- کتاب اربعینات که در او چهل رساله جمع کرده که از هر کدام چهل باب از بابهای معارف و تحقیقات باز می‌شود و آن از بهترین تصنیفات شیعه است.

قبر شریف این بزرگوار در نزدیک قبر جناب شیخ ابوالحسن علی بن بابویه در کنار خیابان ارم مقابل پارک فعلی شهرداری شهرستان قم می‌باشد.

برگرفته از کتاب: گنجینه دانشمندان (جلد اول)

قمی، عباس

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

شیخ عباس قمی در سال ۱۲۹۴ هجری قمری در شهر مقدس قم چشم به جهان گشود. وی تحصیل علوم اسلامی را در زادگاه خود شروع کرد و در سال ۱۳۱۶ ه. ق راهی نجف اشرف شد و در آنجا به تحصیل و تکمیل علوم و معارف اسلامی پرداخت؛ او اندوخته‌های علمی خود را در اختیار فضلاء و طلاب دیگر نیز قرار داد و توانست شاگردان زیادی را تربیت نماید. محدث قمی سرانجام در سال ۱۳۵۹ ه. ق دار فانی را وداع گفت. گروه: علوم انسانیرشته: الهیات و معارف اسلامیتحصیلات رسمی و حرفه‌ای: شیخ عباس قمی تحصیل علوم اسلامی را نزد علمای سرشناس قم آغاز کرد سپس در سال ۱۳۱۶ ه. ق راهی نجف اشرف شد و در جوار با عظمت و پرشکوه مولای متقیان امیرمومنان حضرت علی به تحصیل و تکمیل علوم و معارف اسلامی پرداخت. استادان و

مربیان: شیخ عباس قمی به خاطر علاقه بسیار زیادی که با احادیث و اخبار اهل بیت داشت، همساز محدث نوری شد و رابطه این دو بزرگوار از استاد و شاگردی گذشت و به مرید و مرادی تبدیل شد و لذا این دو تن بسیاری از کتابهای محدث نوری را با هم استنساخ و مقابله و تصحیح می کردند. وقایع میانسالی: شیخ عباس قمی در سال ۱۳۴۱ ق، به درخواست جمعی از فضلا و طلاب شهر مشهد، در مدرسه میرزا جعفر شروع به تدریس نمود. اما حوادث خونین مسجد گوهر شاد که توسط رضا خان پهلوی صورت گرفت، او را وادار نمود مجدداً به نجف مهاجرت نماید. محدث قمی انسانی زاهد و پارسا بود ساده زیست لباس وی عبارت بود از یک قبای کرباس بسیار نظیف و تمیز و فرش خانه اش نیز گلیم و غذایش هم بسیار ساده. او از سهم امام استفاده نمی کرد، مردی از بازرگانان خیر تهران تا آخر عمر تبرعا وجه مختصری به ایشان می داد و وی در کمال قناعت زندگی می کرد: «روزی در نجف اشرف دو زن محترم که در بمبئی سکونت داشتند و از بستگان آفا کوچک - از محترمان نجف بودند، به حضور آن مرحوم رسیدند و تقاضا کردند هر ماه مبلغ ۷۵ روپیه برایشان تقدیم کنند، تا از لحاظ زندگی در رفاه باشد حاج شیخ عباس از پذیرفتن آن خودداری می کند. میرزا محسن محدث زاده فرزند کوچک آن مرحوم اصرار نمود تا قبول نماید، ولی ایشان نپذیرفت تا اینکه زنان محترم نا امید شد، او را ترک کردند. پس از رفتن آنها فرزند به پدر گرفت من هم دیگر از کسبه بازار برای مخارج روزانه قرض نمی کنم. حاج شیخ عباس میگوید ساکت باش این همین مقدار هم که الان خرج می کنم، نمیدانم فردای قیامت چگونه جواب خدا و امام زمان (عج) را بدهم در جواب این مقدار معطل هستم. و نیز در اواخر عمرش شخصی همدانی به دیدن او در نجف می زود و از وضع داخلی ایشان جويا میشود، مرحوم محدث قمی هر چه اصرار کرد ایشان نپذیرفت پس از رفتن فرد مذکور فرزند بزرگش پرسید، پدر چرا نپذیرفتند. جواب می دهد: نازک و بدنم ضعیف است طاقت جواب خدا را در قیامت ندارم و سپس داستان امیرالمومنین در شب نوزدهم ماه مبارک رمضان را نقل می کرد. آنگاه می گرید و به موعظه اهل خانه می پرداخت. در یکی از سالها مرد نیکوکاری از محدث قمی خواهش می کند که در مجلس او سخنرانی و موعظه بنماید و او را متعهد کرد که مبلغ پنجاه دینار و عراقی به ایشان بدهد اما محدث قمی گفت: من برای امام حسین به منبر می روم نه برای دیگری و مبلغ را نگرفت. زمان و علت فوت: شیخ عباس قمی در مدت اقامت در عراق همواره به کشورهای خوش آب و هوا سفر میکرد لیکن در سال ۱۳۵۹ ه. ق به خاطر تیرگی روابط عراق و سوریه نتوانست به سوریه و لبنان مسافرت کند و در نتیجه در همان هوای بسیار گرم نجف بسر برد، لذا این امر موجب شدت بیماری و کسالت دائمی وی شد تا اینکه نهایتاً در سن ۶۵ سالگی شب سه شنبه ۲۳ ذی الحجه الحرام سال ۱۳۵۹ ه. ق فوت کرد. فعالیتهای آموزشی: شیخ عباس قمی در سال ۱۳۴۱ ه. ق بنا به درخواست عده ای از فضلا و طلاب حوزه علمیه مشهد، آموزش درس اخلاقی را در شبهای پنجشنبه و جمعه در مدرسه میرزا جعفر شروع کرد. می گویند: قریب هزار نفر از طلاب و علمای در شهر مجالس درس وی حاضر می شدند. سایر فعالیتها و برنامه های روزمره: حاج شیخ آقا بزرگ تهرانی، از دوستان و همنشینان شیخ عباس قمی، از وی چنین یاد می کند: محدث قمی پیوسته سرگرم کار بود، عشقی شدید به نوشتن و تالیف و بحث و تحقیق داشت، هیچ امری او را از این شوق و عشق منصرف نمی کرد، و مانعی در این راه نمی شناخت. محدث قمی در زمان اقامت در عراق تابستانها برای زیارت و تجدید قوا به کشورهای خوش آب و هوای لبنان و سوریه سفر کرد. آثار: الدار النظیم فی لغات القرآن العظیم ویزگی اثر: کتاب در عین حالی که لغات قرآن را کاملاً شرح داده و معانی آنها را روشن ساخته مختصر و موجز است لذا استفاده از آن بسیار آسان است در مورد همین ویزگی مولف چنین نگاشته است. هذا مختصر منیف و سفر لطیف، عملیه فی توضیح لغات القرآن الشریف فی غایه الایجاز و الاختصار، لیسهل علی الطالبین تحصیله و لا - تفسیر علیهم مصاحبه و تحویله این کتاب مختصر است و لطیف و بسیار نیکو، آن را در شرح و توضیح لغات قرآن شریف در نهایت ایجاز و اختصار نگاشتن با اینکه استفاده از آن برای خوانندگان آسان باشد و همراه بردن و نقل و انتقالش مشکل نباشد ب: منابع و ماخذ کتاب آثار کهن و گران سنج و در نتیجه مورد اطمینان است لذا کتاب از اعتبار خاصی برخوردار است.

ج: مولف صرفاً بشرح لغات بسنده نکرده بلکه به مسائل صرف و نحو نیز پرداخته و میتوان گفت کتاب سرشار از بحثهای ادبی است. د: در لابلاي مطالب به مناسبتهای گوناگون، روایات جالب و روشنگر مطلب وارد شده است. که این امر راهگشای بسیاری از مسایل است. [کيهان فرهنگي، شماره ۵، مرداد ۱۳۶۶، ص ۳۷ و ۳۸]

منابع زندگینامه: کيهان فرهنگي، شماره ۵، مرداد ۱۳۶۶، ص ۳۶

قمی، محمد طاهر

قرن: ۱۱

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۱۱۰۰ / ۱۰۹۸ ق)، عالم امامی، فقیه، محقق، متکلم و محدث. وی شیخ الاسلام و امام جمعه‌ی رسمی قم و استاد شیخ حر عاملی و علامه‌ی مجلسی بود و این دو از وی روایت کرده‌اند. در قم درگذشت و در پشت مرقد زکریا بن آدم دفن شد. از آثار وی: «الاربعون حدیثاً دلیلاً»، در امامت ائمه (ع)، که در کنار چهل حدیث، چهل دلیل در اثبات امامت امیرالمؤمنین (ع) ذکر کرده و عقاید عامه را در اصول و فروع به نقد کشیده و آن را «الاربعین فی فضائل امیرالمؤمنین و امامه الائمه الطاهرین (ع)» نامیده است؛ «بهجه الدارین»، در جبر و تفویض و امر بین الامرین؛ «حجه الاسلام»، در شرح «تهذیب الاحکام»؛ «فرحه الدارین»، در تحقیق معنی عدالت بر مذهب امامیه؛ «حکمه العارفین فی رد شبه المخالفین من المتصوفین و المتفلسفین»؛ «مونس الابرار»، قصیده‌ای به فارسی در مدح امیرالمؤمنین (ع) و شرح آن به نام «تحفه الابرار» یا «تحفه الاخیار»؛ رساله «الجمعه»؛ رساله «الفوائد الدینیة»؛ رساله در معنی نماز به فارسی.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: ایضاح المکنون (۲۰۵ / ۲ / ۴۱۴، ۳۹۲، ۲۰۰، ۵۵، ۱ / ۱)، الذریعه (۲۸۱-۲۸۰، ۲۷۲، ۲۳ / ۱۵۸، ۱۶ / ۲۷۸، ۷۳-۷۲ / ۱۵، ۱۵۷، ۱۳ / ۵۸، ۴۱-۴۰ / ۲۵۷، ۷ / ۴۹۸، ۶ / ۴۱۷، ۴ / ۱۶۲، ۳ / ۴۱۹، ۲۰۰ / ۱)، ریاض العلماء (۱۱۱ / ۵)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۳۰۳-۳۰۲ / ۱۱)، فوائد الرضویه (۵۴۸)، معجم المؤلفین (۱۰۱ / ۱۰)، هدیه العارفین (۳۰۱ / ۲).

قمی، محمد طاهر

قرن: ۱۱

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

ابن محمد حسین شیرازی ثم النجفی، در کتاب امل‌الامل است که وی از اعیان فضلاء معاصرین و مردی عالم و محقق و مدقق و بسیار ثقه و فقیه و متکلم و محدث و جلیل‌القدر و عظیم‌الشأنست.

او را کتبی است که از آنهاست «شرح تهذیب الحدیث» و کتاب «حکمه العارفین» در رد شبه مخالفین و کتاب «اربعین» در فضائل امیرالمؤمنین و امامت ائمه‌ی طاهرین و «رساله جمعه» و رساله «فوائد دینیة» در رد حکماء و صوفیه و کتاب «حجه الاسلام» و غیر اینها از کتب و رسائل که ما آنها را از او روایت می‌کنیم.

نگارنده گوید: این بزرگوار که معاصر با محقق فیض کاشانی و دولت صفویه است در زمان خود شیخ‌الاسلام قم و امام جمعه بوده

در سفری که به اصفهان نموده علامه مجلسی صاحب بحارالانوار از وی اجازه گرفته که در کتاب اجازات بحار آن را ذکر کرده است و در کاشان نیز دانشمند عظیم‌الشأن مرحوم ملا محسن فیض به ملاقاتش رفت و از اینجا میزان شخصیت و موفقیت ممتاز این عالم جلیل‌القدر معلوم می‌گردد.

کتاب دیگری به نام «تحفه‌الاخیار» که به فارسی بسیار سلیس و متین در رد صوفیه نوشته است که مرحوم عاملی آن را ذکر نکرده و این از بهترین کتب رد صوفیه است و این کتاب مطبوع می‌باشد قبر شریف این بزرگوار در شیخان قم در بقعه جناب زکریا بن آدم است.

برگرفته از کتاب: گنجینه دانشمندان (جلد اول)

قوام السنه اصفهانی، ابوالقاسم اسماعیل

قرن: ۶

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۵۳۵- ۴۵۷ ق)، مفسر، حافظ، محدث و لغوی شافعی. معروف به جوزی و قوام‌السنه جوزی. از ابوعمرو عبدالوهاب بن منده و عائشه بنت حسن و ابراهیم بن طیان و قاضی ابو منصور شکرویه و محمد بن احمد سمسار و احمد ذکوانی و رئیس ابو عبدالله ثقفی و عاصم بن حسن و محمد زینی و ابوبکر بن خلف شیرازی و ابونصر سراج و عبدالرحمان واحدی در اصفهان و بغداد و نیشابور حدیث شنید. او همچنین سالی را در مجاورت مکه گذرانید و املاء و تصنیف نمود. ابوسعید سمعانی و ابوالعلاء همدانی و ابوطاهر سلفی و ابوالقاسم بن عساکر و ابوموسی مدینی و ابوسعید صائغ و عبدالله بن محمد خباز و ابوالمجد زاهر بن احمد ثقفی و محمود عبدکوی از شاگردان وی در حدیث می‌باشند. ابوموسی مدینی او را پیشگام و استاد علمای زمانش می‌داند. یحیی بن منده گوید که در عصر او مثل او نبود. او در تفسیر، معانی، اعراب و فقه سرآمد اقران بود. فتاوی او در شهر و روستا شهرت داشت. وی کتاب بسیاری به عربی و فارسی نگاشت. از آثارش: «الجامع»، در تفسیر، سی مجلد؛ «المعتمد»، تفسیری در ده مجلد؛ «الایضاح»، در تفسیر، در چهار مجلد؛ «الموضح»، تفسیری به فارسی در چندین مجلد؛ «دلایل النبوه»، «التذکره»، حدود سی جزء؛ «سیر السلف»، در شرح حال صحابه و تابعین؛ «الترغیب و الترهیب»؛ «شرح الصحیحین»؛ «المغازی»؛ «اعراب القرآن».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول- ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۳۲۳- ۳۲۲ / ۱)، الاعلام بوفیات الاعلام (۳۵۶ / ۱)، سیر النبلاء (۸۸- ۸۰ / ۲۰)، شذرات الذهب (۱۰۶- ۱۰۵ / ۴)، طبقات الحفاظ (۴۶۴- ۴۶۳)، العبر (۴۴۷- ۴۴۶ / ۲)، الکامل (۳۶۹ / ۸)، کشف الظنون (۱۹۰۴، ۱۷۳۲، ۱۴۰۴، ۷۶۰، ۶۳۱، ۵۷۵، ۵۷۱، ۵۵۸، ۵۵۴، ۴۴۲، ۴۰۰، ۲۱۱، ۱۲۳)، النجوم الزاهره (۲۶۱ / ۵)، الوافی بالوفیات (۲۱۱ / ۹)، هدیه العارفین (۲۱۱ / ۱).

قومسانی همدانی، ابوالفضل محمد

قرن: ۵

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۴۷۱- ۳۹۹ ق)، محدث، فقیه و ادیب. معروف به ابن‌زیرک. نسب وی به قومسان همدان می‌رسد. شیخ همدان در روزگار خود در فنون علمی یگانه دورانش بود. او از پدرش، ابوالقاسم عثمان، و عمویش، ابومنصور محمد، و دائیش، ابوسعید عبدالغفار و

ابن خلنجان و علی بن احمد بن عبدان و یوسف بن کج الفقیه و حسین بن فنجویه و دیگران و همچنین با اجازه از ابوالحسن بن رزقویه و ابوعبدالرحمان سلمی حدیث روایت کرده است. اکثر مشایخ بغداد با اجازه از وی روایت کرده‌اند همچون ابوبکر شادان و ابوالحسن رزقویه و دیگران. شیرویه گوید که وی محدثی صدوق و ثقه و دارای شأن و حشمت بود و در تفسیر ید طولانی داشت. او فقیه و ادیبی متعبد بود و دارای حسن خط و عبارت. عمده مشایخ بغداد از وی روایت کردند. پس از مرگ در رأس کهر دفن شد و قبرش مزار گردید.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: تذکره الحفاظ (۱۱۷۷ / ۳)، سیر النبلاء (۴۳۵-۴۳۳ / ۱۸)، شذرات الذهب (۳۴۱ / ۳)، العبر (۳۳۰ / ۲)، معجم البلدان (۴۷۰ / ۴)، الوافی بالوفیات (۴ / ۸۴).

قومسانی همدانی، ابومنصور محمد

قرن: ۵

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۴۲۳ ق)، عالم و محدث. اصل پدرانش به نهاوند و نسبت وی به قومسان همدان می‌رسد. در روستای فارسجین همدان ساکن بود. وی از پدرش، ابوعلی احمد بن محمد قومسانی، و عبدالرحمان جلاب و عبدالرحمان بن عبید و عمرو بن حسین صرام و اوس بن احمد و ابی علی رفاء و ابوجعفر بن برزه و فضل بن فضل کندی حدیث روایت کرد. فرزندش، طاهر، و نوه‌اش، ابوعلی احمد بن طاهر، و برادرزاده‌اش، ابوالفضل محمد بن عثمان، و ابوطاهر احمد بن عبدالرحمان رودباری و ابوالحسین بن حمید و حمید بن مأمون و دیگران از وی حدیث روایت کرده‌اند.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: سیر النبلاء (۴۴۲ / ۱۷)، معجم البلدان (۴۷۰ / ۴).

قهبایی، زکی‌الدین، عنایت‌الله

قرن: ۱۰

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(س دهم و یازدهم ق)، عالم امامی، رجالی، محدث، محقق و مورخ. معروف به زکی نجفی. اصل او از قهبایه اصفهان بود. در نجف به تحصیل پرداخت و همان جا ساکن شد. وی شاگرد محقق اردبیلی و شیخ بهایی و ملا عبدالله تستری و معاصر با سید امیر مصطفی تفرشی بود. در تمامی علوم دینی متداول بویژه رجال و درایه توانا بود. از آثار وی: «مجمع الرجال»، که در ۱۰۱۶ ق آن را تألیف نموده بود. از آثار وی: «مجمع الرجال»، که در ۱۰۱۶ ق آن را تألیف نموده و جزوه بهترین کتب رجالیه است؛ «ترتیب اختیار کتاب رجال الکشی»؛ «ترتیب رجال النجاشی»، و حواشی بر آن؛ «ترتیب رجال شیخ الطائفه»؛ «ترتیب فهرست شیخ الطائفه»؛ حاشیه بر «نقد الرجال» میر مصطفی تفرشی.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: اعیان الشیعه (۳۸۱ / ۸)، الذریعه (۲۹ / ۲۰، ۲۲۸، ۲۲۶ / ۶، ۷۱، ۷۰-۶۶، ۶۵ / ۴)، روضات الجنات (۳۹۴-۳۹۳ /

۴)، ریحانه (۴۹۸-۴۹۷ / ۴)، الفوائد الرضویه (۳۴۲)، الکنی و الالقاب (۹۷-۹۶ / ۳)، لغت‌نامه (ذیل / قهپایی)، معجم المؤلفین (۱۴ / ۸).

قهپایی، قاسم

قرن: ۱۱

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(س یازدهم ق)، عالم و محدث. به اصفهان رفت و در محضر شیخ بهائی تلمذ کرد. او از استاد خود شیخ بهائی و ملا ابوالقاسم جرفادقانی حدیث روایت کرده است. وی از مشایخ روایت علامه ملا محمد باقر مجلسی و ملا محمد تنکابنی معروف به سراب است. او در علم رجال صاحب تحقیقاتی بود. ملا-محمد علی بن احمد استرآبادی، صاحب «مشرکات الرجال»، و دیگر علمای زمان، علم رجال را از وی فرا گرفتند.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: اعیان الشیعه (۴۴۶-۴۴۵ / ۸)، روضات الجنات (۳۹۴ / ۴)، ریحانه (۴۹۸ / ۴)، الکنی و الالقاب (۹۷ / ۳)، لغت‌نامه (ذیل / قهپایی).

قهستانی الاصل، ابوقریش محمد

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۳۱۳ ق)، محدث، فقیه، حافظ و مصنف. وی در پی حدیث سفرهای بسیار نمود. از ابومسلم قهستانی و محمد بن حمید رازی و احمد بن منیع بغوی و محمد بن زبور مکی و اباکریب محمد بن علاء همدانی و یحیی بن حکیم مقوم و محمد بن مثنی عتزی و سلم بن جناده و محمد بن سهل بن عسکر و عبدالجبار بن علاء عطار و سعید بن عبدالرحمان مخزومی و همطبقه‌ی آنها در ری و کوفه و بصره و حجاز حدیث شنید. حدیثش در خراسان انتشار یافت، به بغداد رفت و در آنجا حدیث گفت. ابوبکر شافعی و ابوبکر بن علی رازی و ابوالحسین بن یعقوب حجاجی و ابوسهل صعلوکی و ابوعلی نیشابوری و ابوحامد احمد بن سهل انصاری و ابوعمرو بن حمدان و ابوحامد بن شرقی و ابو عبدالله بن یعقوب اصرم از وی حدیث شنیدند. در قهستان درگذشت. در «تاریخ حبیب السیر» نام پدر وی جعفر ذکر شده است. از آثارش: «المسند»، مرتب به ترتیب ابواب، و مرتب به ترتیب رجال؛ «حدیث مالک و سفیان ثوری و شعبه».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۳۰۱ / ۶)، انساب سمعانی (۵۶۲ / ۴)، بزرگان قائن (۵۱۷-۵۱۴)، تاریخ بغداد (۱۷۰-۱۶۹ / ۲)، تاریخ نیشابور (۱۲۲)، حبیب السیر (۲۹۳ / ۲)، سیر النبلاء (۳۰۶-۳۰۴ / ۱۴)، شذرات الذهب (۲۶۸ / ۲)، طبقات الحفاظ (۳۲۴)، العبر (۴۶۸ / ۱)، الغدیر (۱۴۷ / ۱)، الوافی بالوفیات (۳۱۰-۳۰۹ / ۲).

قهستانی، ابوجعفر محمد

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(س سوم و چهارم ق)، محدث اهل تسنن. از قهستان به بغداد رفت و از ابوالعباس محمد بن اسحاق سراج نیشابوری و ابوقریش محمد بن جمعه قهستانی حدیث روایت کرد. ابوبکر احمد بن عبدالله دوری وراق و احمد بن فرج بن حجاج از وی روایت کرده‌اند. وی از رویان حدیث غدیر و فضائل امیرالمؤمنین علی (ع) می‌باشد.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: انساب سمعانی (۴ / ۵۶۲)، بزرگان قائن (۵۰۱)، تاریخ بغداد (۴۱۲-۴۱۱ / ۱)، الغدیر (۴۷ / ۱).

قهستانی، ابوسلیمان زافر

قرن: ۲

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(س دوم ق)، محدث، مدرس و قاضی. معروف به ابوسلیمان ایادی. وی از طبقه‌ی اتباع‌التابعین و از دومین گروه رویان و ناقلان احادیث نبوی (ص) است. در کوفه به دنیا آمد. در کوفه، بغداد، سیستان، ری، قهستان، گرگان و دیگر شهرها به تحصیل و تدریس حدیث پرداخت. مدتی قاضی سیستان شد. سپس به ری مهاجرت کرد و در آنجا ساکن شد. وی در سفرهای بین ایران و عراق مایحتاج عمومی را از قهستان به عراق انتقال می‌داد و به امر تجارت مشغول بود. وی از شعبه بن حجاج و مالک بن انس و اسرائیل و سفیان ثوری و عبدالملک بن جریح و عبدالعزیز بن ابی رواد و رقاہ بن عمر و عبیدالله و صاف و ابوسنان شیبانی و ابوبکر هذلی و جعفر احمر حدیث شنید و از آنها اجازه‌ی روایت گرفت. یعلی بن عبدالله/ عبید و حسین بن علی جعفری و ابونضر هاشم بن قاسم و حسن بن عرفه و یحیی بن معین و محمد بن بکار بن ریان و خلف بن تمیم و محمد بن مقاتل مروزی و محمد بن سعید اصفهانی و عبیدالله بن موسی نیز از وی حدیث روایت کردند.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: انساب سمعانی (۴ / ۵۶۵)، بزرگان قائن (۱۹۹-۱۹۶)، تاریخ بغداد (۴۹۵-۴۹۴ / ۸)، تاریخ الکبیر (ج ۲، ق ۴۵۱ / ۱)، تاریخ نیشابور (۷۶)، تهذیب التهذیب (۲۷۱-۲۷۰ / ۳)، الجرح و التعذیل (ج ۱، ق ۶۲۵-۶۲۴ / ۲)، لغت‌نامه (ذیل / زافر).

قهستانی، ابوعبدالله حسین

قرن: ۵

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(مقتول ۴۵۱ ق)، دانشمند و محدث. نسبت وی به ون، از روستاهای قهستان، می‌رسد. وی در حساب و ریاضیات از سرآمدان روزگار بود. او همچنین از محدثان مورد اعتماد بود که از ابوعلی صفار و دیگران حدیث شنید و از آنها اجازه‌ی روایت داشت. ابوحکیم عبدالله بن ابراهیم خبری، صاحب «التخلیص»، در حساب، و خطیب تبریزی و دیگران از وی حدیث شنیدند. او همچنین استاد ابوحکیم عبدالله خبری، در علم حساب و فرائض، بود. قهستانی تألیفات بسیاری داشته که جمع کثیری از رجال علم آن زمان

از آن آثار استفاده می‌نموده‌اند. وی در فتنه‌ی بساسیری در شهر بغداد کشته شد.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: بزرگان قائن (۱۶۶)، وفيات الاعیان (۱۳۸ / ۲).

قهندزی، ابومحمد عبدالرحمان

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۳۶۴ ق)، محدث و مسند هرات. وی از عثمان بن سعید دارمی و ابومسلم کجی و یوسف قاضی حدیث شنید. ابواحمد معلم و ابومنصور دیباجی و دیگران از وی حدیث روایت کرده‌اند.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: سیر النبلاء (۱۵۳ / ۱۶).

قیسی طوسی، ابوالحسن محمد

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۳۱۷ ق)، حافظ، محدث و مصنف. وی از عبدالله بن هاشم طوسی و اسحاق بن منصور کوسج و عبدالرحمان بن بشر و محمد بن یحیی ذهلی و همطبقه‌ی آنان حدیث شنید. ابوالولید حسان بن محمد فقیه و حافظ ابوعلی نیشابوری و احمد بن منصور حافظ و ابواسحاق مزکی و زاهر بن احمد سرخسی و دیگران از وی حدیث شنیدند. در نوقان طوس درگذشت.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: سیر النبلاء (۴۹۴-۴۹۳ / ۱۴)، شذرات الذهب (۲۷۶ / ۲)، العبر (۴۷۶ / ۱)، الوافی بالوفیات (۳۶ / ۲).

قیسی نیشابوری، ابوبکر عبدالصمد

قرن: ۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۲۸۴ ق)، محدث. مشهور به قاتل قتیبه. اهل نیشابور و در مسافرت به نقاط مختلف پیشرو بود. در خراسان از قتیبه بن سعید و اسحاق بن ابراهیم حظلی، در عراق از احمد بن حنبل و علی بن مدینی و در حجاز از ابومصعب زهری و محمد بن یحیی بن ابی عمرو و در شام از هشام بن عمار و دیگران حدیث شنید. ابوحامد بن شرقی و مؤمل بن حسین بن عیسی و محمد بن صالح بن هانی و احمد بن اسحاق صیدلانی و دیگران از وی روایت کرده‌اند. در نیشابور درگذشت.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: انساب سمعانی (۵۷۷ / ۴)، سیر النبلاء (۲۰ / ۱۴).

کابلی اصفهانی، ابوبکر محمد

قرن: ۶

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(س ششم ق)، محدث. اصلش از کابل بود. از ابوالقاسم علی بن عبدالرحمان بن علیک نیشابوری حدیث شنید. ابوسعید عبدالکریم سمعانی (م ۵۶۲ ق)، صاحب «انساب»، از وی، در اصفهان، حدیث شنیده است. برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم) منابع زندگینامه: انساب سمعانی (۵/۵).

کابلی، ابوعبدالله محمد

قرن: ۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۲۷۷ ق)، محدث. ساکن بغداد بود. از عبدالعزیز بن عبدالله اویسی و عاصم بن علی و ابراهیم بن موسی فراء حدیث شنید. یحیی بن محمد بن صاعد و محمد بن مخلد و ابو عمرو بن سماک و احمد بن کامل شجری از او روایت کرده‌اند. دارقطنی او را ثقه دانسته و ابو حسین بن منادی از او نام برده است. در بغداد درگذشت. برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم) منابع زندگینامه: انساب سمعانی (۵-۶ / ۵).

کاتب بلخی، ازهر

قرن: ۲

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(س دوم ق)، محدث. اهل بلخ و کاتب ابن الرماح بود. از ابراهیم بن طهمان، ابوسعید خراسانی (م ۱۶۳ ق) و مسلم بن خالد زنجی روایت کرد. مردم بلخ از او روایت کرده‌اند. برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم) منابع زندگینامه: انساب سمعانی (۵/۶)، الثقات (۸/۱۳۲)، لسان المیزان (۱/۵۱۵)، میزان الاعتدال (۱/۱۹۶).

کاجری، ابواحمد محمد

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۴۱۱ق)، محدث. نسبتش به کاجر، از قرای نخشب می‌رسد. از ابوسهل هارون بن احمد استرآبادی و ابوجعفر محمد بن عبدالله فقیه هندوانی و ابوالفوارس احمد بن محمد بن جمعه نسفی و دیگران حدیث شنید. ابوالعباس مستغفری از وی روایت کرده است.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه: انساب سمعانی (۵/۹).

کاجری، ابوسلمه احمد

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۴۱۰ق)، محدث. نسبتش به کاجر، از قرای نخشب، می‌رسد. از لیث بن نصر کاجری حدیث شنید. ابوتراب اسماعیل بن طاهر نسفی از او روایت کرده، و غیر او کسی از ابوسلمه حدیث نشنیده است.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

کاجری، ابومحمد عبدالرحمان

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(س چهارم ق)، محدث. نسبتش به کاجر، از قرای نخشب، می‌رسد. از پدرش، لیث بن نصر کاجری، و محمد بن طالب بن زکریا نسفی و عبدالؤمن بن خلف نسفی (م ۳۴۶ق)، روایت کرد. ابوجعفر عبدالملک بن عبدالله خزاعی هروی و دیگران از وی روایت کرده‌اند.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: انساب سمعانی (۵/۹).

کازرونی فارسی، ابوعمر عبدالواحد

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۴۱۰-۳۱۸ق)، فقیه و محدث. مشهور به ابن مهدی، مسند زمان خود بود. از قاضی ابوعبدالله حسین محاملی و ابوالعباس بن عقده و محمد بن احمد بن یعقوب بن شیبه و محمد بن مخلد عطار و حسین بن یحیی بن عیاش قطان و محمد بن اسماعیل فارسی و اسماعیل بن محمد صفار و محمد بن عمرو رزاز و ابوعمر بن سماک حدیث شنید. خطیب بغدادی و هبئه الله بن حسین بزاز و یوسف بن محمد مهران و خطیب انباری و ابوالحسن داوودی و عبدالرحمان بن ابوبکر طبری و بزرگ معتزلیان ابویوسف عبدالسلام بن محمد قزوینی مفسر از وی روایت کرده‌اند. ذهبی قسمت‌های عمده‌ای از «المحاملیات» قاضی محاملی را به دست

آورده بود که از ابو عمر کازرونی که از آخرین اصحاب محاملی است نقل شده بود. در بغداد در گذشت و در گورستان باب الحرب آنجا دفن شد.

بر گرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: تاریخ بغداد (۱۴- ۱۱/۱۳)، سیر النبلاء (۲۲۲- ۱۷/۲۲۱)، شذرات الذهب (۳/۱۹۲)، العبر (۲/۲۱۸)، النجوم الزاهرة (۲۴۶- ۲۴۵/۴).

کازرونی مکی، جمال‌الدین محمد

قرن: ۸

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۷۷۷- ۷۱۲ق)، محدث. اصل وی از کازرون است که در مکه به دنیا آمد. از رضی طبری حدیث شنید و از او روایت کرد. از آثارش: «ارجوزه فی المیقات».

بر گرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: معجم المؤلفین (۱۰/۲۲۷).

کازرونی، ابوبکر محمد

قرن: ۵

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(س چهارم و پنجم ق)، حافظ و محدث. معروف به ده زور. اهل کازرون بود. به عراق و مکه رفت. در مکه از ابوالحسن احمد بن ابراهیم بن فراس عبقری و در بصره از ابوبکر احمد بن یعقوب طائی و دیگران حدیث شنید. وی شیخی ثقه و مورد اعتماد بود. ابو محمد عبدالعزیز بن محمد بن محمد نخشی (م ۴۵۷ ق) از وی روایت کرده است.

بر گرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: انساب سمعانی (۵/۱۴).

کازرونی، ابو عبدالله محمد

قرن: ۵

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۴۵۵ ق)، فقیه شافعی، محدث و مقری. وی شیخ شافعیه و ساکن آمد و فقیه آنجا بود. او از احمد بن حسین بن صیاح بلدی و قاضی ابو عمر هاشمی و ابن رزقویه و ابوالفتح بن ابی الفوارس بغدادی حدیث شنید. قرآن را نزد ابوالحسن علی بن احمد بن عمر بغدادی حمای خواند. فقیه نصر مقدسی به نزد وی رفت و در محضرش فقه آموخت و فقیه ابوعلی فارقی قرآن را بر او قرائت کرد. کازرونی در دمشق، پیش از تشرف به حج، حدیث گفت و ابو غانم عبدالرزاق معری و عبدالله بن حسن نحاس و دیگران از وی

حدیث روایت کرده‌اند. از آثارش: «الابانه»، در فقه شافعی.

بر گرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: سیر النبلاء (۱۷۲- ۱۷۱/۱۸)، طبقات الشافعیه‌ی اسنوی (۲/۱۸۰)، طبقات الشافعیه‌ی سبکی (۱۲۳- ۱۲۲/۴)، کشف الظنون (۱)، معجم المؤلفین (۱۰/۵۷، ۹/۱۲۰)، هدیة العارفین (۲/۷۱).

کازرونی، ابو عمر عبدالملک

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۳۵۸ ق)، محدث. او را از ابدال و مستجاب الدعوه‌ها دانسته‌اند. در طلب حدیث سفر نمود و از ابومسلم ابراهیم بن عبدالله کجی بصری و جماعتی از اهل عراق حدیث نوشت. او را محدثی مورد اعتماد و زاهد ذکر کرده‌اند. جماعتی از اهل فضل شیراز به نزد وی شتافتند. ابوالقاسم دهان و ابوبکر احمد بن محمد بن عبدوس نسوی و ابواسحاق ابراهیم بن ابوبکر رازی و دیگران از وی حدیث روایت کردند.

بر گرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: انساب سمعانی (۵/۱۴)، توضیح المشتبّه (۷/۲۶۷).

کازرونی، تاج‌الدین، ابوالبرکات محمد

قرن: ۹

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۸۴۳- ۷۵۷ ق)، محدث و فقیه شافعی. معروف به حاج هراس کازرونی. اصلش از کازرون بود و در مدینه به دنیا آمد. در زادگاهش فقه آموخت و فنون حدیث را از عراقی و نحو را از جمال محمد بن شهاب شامی و تج عبدالواحد بن عمر انصاری فراگرفت و از جلال خجندی حنفی بهره برد. او به مصر و شام رفت و در محضر بهاء

ابی البقاء سبکی فقه و عربیت را تکمیل کرد و ملازم وی و سراج بلقینی شد و آن دو به او اجازه دادند تا مقام افتاء و تدریس را احراز کند. سپس فقیه مدینه گشت و قضاوت آنجا را عهده‌دار و نیز متصدی منصب افتاء و تحدیث شد. او در مدینه درگذشت. از آثارش: مختصر «المغنی» بارزی، در فروع؛ شرح «التنبیه» ابواسحاق؛ شرح «مختصر التنبیه» عیسی بجلی، در سه سفر؛ شرح بر «شرح التنبیه»؛ «تفسیر قرآن»؛ «بحر السعاده»، در اخلاق و ادب، به فارسی.

بر گرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الضوء اللامع (۹۷- ۷/۹۶)، کشف الظنون (۲۲۵- ۲۲۴)، معجم المؤلفین (۹/۱۷)، هدیة العارفین (۲/۱۹۴).

کازرونی، عقیق‌الدین سعید

قرن: ۸

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۷۸۵ ق)، محدث. معروف به شارح کازرونی. در شیراز ساکن بود. از آثار وی: شرح «الجامع الصحیح» بخاری که آن را در ۷۶۶ ق در شیراز تصنیف کرد؛ «المطالع المصطفویة»، در شرح «مشارق الانوار النبویة من صحاح الاخبار المصطفویة»؛ «شفاء الصدور»، در چهار بخش، مشتمل بر احادیثی در فضائل اعمال؛ شرح «النجم من کلام سید العرب و العجم» ابوالعباس اقلیشی. در «معجم المؤلفین» به تبع «کشف الظنون» سال وفات وی ۷۵۸ ق ذکر شده، در صورتی که کاتب چلبی در ذیل شرح «صحیح» بخاری سال اتمام آن را ۷۶۶ ق آورده است.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: کشف الظنون (۱۹۳۰، ۱۶۸۹، ۱۰۵۰، ۵۵۳)، معجم المؤلفین (۴/۲۳۱)، هدیة العارفین (۳۹۲-۳۹۱/۱).

کازرونی، منصور

قرن: ۹

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۸۶۰ ق)، فقیه شافعی، مفسر، محدث و متکلم. در ۸۵۸ ق مجاور مکه شد و در همان جا تا پایان عمر در حال گوشه‌گیری از مردم باقی ماند. او در مکه درگذشت. تصانیف وی را در حدود صد اثر ذکر کرده‌اند که از آن جمله: «لطائف اللطاف فی تحقیق التفسیر و نقد الکشاف»؛ شرح «الجامع الصحیح» بخاری؛ «حجة السفرة البررة علی المبتدعة الفجرة»، در نقد «الفصوص» ابن عربی. برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۸/۲۳۶)، ایضاح المکنون (۲/۴۰۳)، شذرات الذهب (۷/۲۹۷)، معجم المؤلفین (۱۲-۱۱/۱۳).

کازقی، ابوسهل احمد

قرن: ۵

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ح ۴۶۰ ق)، محدث. نسبتش به کازه، از قرای فرنباد مرو می‌رسد. در بخارا از ابونصر حسن بن عبدالواحد شیرازی حدیث شنید. ابوالفتح طاهر بن سعید بن ابوسعید بن ابوالخیر صوفی از وی روایت کرده است.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: انساب سمعانی (۵/۱۴-۱۵).

کاسکانی، ابومحمد عبدالله

قرن: ۵

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(س چهارم و پنجم ق)، محدث و صوفی. نسبتش به کاسکان، از قرای کازرون فارس می‌رسد. از ابومحمد حسین بن علی بن احمد

بن بشار نیشابوری، مصاحب مادرانی وزیر، روایت کرده است. ابوالقاسم هبه الله بن عبدالوارث شیرازی (م ۴۸۶) از وی حدیث شنیده و در «معجم الشیوخ» خود یک حدیث از او آورده و ذکر کرده که در کاسکان آن را شنیده است. برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم) منابع زندگینامه: انساب سمعانی (۵/۱۵)، لغت نامه (ذیل / کاسکانی).

کاشانی، حبیب الله

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(ملا- حبیب الله بن علی مدد بن رمضان، از علمای امامیه‌ی قرن ۱۴ ه. (و. ۱۳۴۰ ه.ق). وی عابد و زاهد و متقی و عرفان مسلک و دارای اخلاق نیکو بود و علاوه بر علوم دینی متداول از بعض علوم غریبه آگاه و دارای قریحه‌ی شعر بود. او در ۱۴ سالگی از نحو و صرف عربی و مقدمات متداول فارغ شد و نزد حاج سید حسین و بعض دیگر به تحصیل فقه پرداخت و مقداری از فصول را نزد شیخ محمد اصفهانی خواهرزاده‌ی خود صاحب فصول و قسمت عمده از رسائل شیخ مرتضی انصاری را نزد حاج میرزا ابوالقاسم کلانتری تهرانی خواند و مقداری از حکمت را نزد شاگردان ملا- هادی سبزواری آموخت و در ۱۶ سالگی به تحصیل اجازه‌ی روایت و در ۱۸ سالگی به اجازه‌ی اجتهاد از طرف استاد خود حاج سید حسین مذکور نایل آمد و همه‌ی عمر را به انزوا گذرانید و عزت را در عزلت دید و اوقات خود را به تألیف و تدریس مصروف داشت. او راست: اسرار العارفین فی الاخلاق والمعارف، اصطلاحات الصوفیه، اصطلاح علم الجفر، الانوار السانحه فی تفسیر الفاتحه، ایضاح الریاض (حاشیه بر ریاض المسائل)، تذکره الشهداء، تفسیر بعض سور و غیره (ریحانه الادب، لغ).

حبیب الله الشریف بن ملا- علی مدد بن رمضان ساوجی کاشانی عالمی فقیه و رئیسی جلیل و مؤلفی مروج و مکرر در تألیف بوده است. وی در حدود ۱۲۶۲ متولد شده و در سال ۱۳۴۰ ق وفات نموده است. مرحوم آخوند ملا حبیب الله یکی از مفاخر دانشمندان کاشان و صاحب تألیفات عدیده مانند (لباب الالقاب) و (توضیح البیان) و (منتقد المنافع) در شرح مختصر النافع در ۱۲ جلد و (ریاض الحکایات) و (عقاید الایمان) و (گلزار) و (شکایت نامه) و (منیه الاصول) و (دره الجمان) و تذکره الشهداء و دهها کتاب دیگر که جمعا بیش از یکصد و بیست کتاب و رساله می شود. بوده است.

آن مرحوم دارای چندین فرزند عالم و فاضل بوده‌اند. ۱- مرحوم حجه الاسلام آقا حسین شریف ۲- ثقة الاسلام آقا احمد شریف ۳- ثقة الاسلام آقا محمد شریف که در قید حیات و از محترمین کاشان می باشند.

دامادهای ارجمندی داشته‌اند که از علماء بزرگ کاشانند ۱- مرحوم آیت الله حاج سید فخرالدین امامت ۲- مرحوم آیت الله آخوند ملا عبدالرسول مدنی والد آیت الله حاج آقا رضا مدنی معاصر که مذکور خواهد شد.

و مخفی نباشد که مرحوم آخوند ملا- حبیب الله چون در سنین کودکی والدش را از دست داد در تحت تربیت و پرورش مرحوم آیت الله آقا سید حسین حسینی کاشانی (جد مرحوم آیت الله مجاهد حاج سید ابوالقاسم کاشانی معاصر) قرار گرفت و در کاشان از وی و در تهران از شیخ محمد اندرمانی و شیخ محمد (خواهرزاده صاحب فصول) و میرزا ابوالقاسم کلانتر صاحب (تقریرات شیخ انصاری) و شیخ هادی مدرس تهرانی و در کربلا از فاضل اردکانی استفاده نموده و از غالب آنان اجازه داشته است.

در کاشان ریاست علمی و دینی و در عین حال صاحب کرامت و مقامات معنوی بوده است.

(ح ۱۳۴۰ - ۱۲۶۲ ق)، عالم دینی، عابد، عارف و شاعر، متخلص به سالک. اصل وی از ساوه است و پدرش از علمای آنجا بود که

مدتی در قزوین سکنی گزید و سپس به کاشان منتقل گردید. ملا حبیب در کاشان به دنیا آمد. در دوران کودکی تحت تربیت و پرورش آیت‌الله آقا سید حسین حسینی کاشانی قرار گرفت و صرف نحو و مقدمات را از ایشان آموخت. در شانزده سالگی به دریافت اجازه‌ی روایتی و در حدود نوزده سالگی به دریافت اجازه اجتهاد از استادش سید حسین کاشانی نایل شد. سپس به تهران آمد و قسمتی از «فصول» را نزد شیخ محمد اصفهانی، خواهرزاده صاحب «فصول»، خواند و از محضر شیخ محمد اندرمانی استفاده نمود. او آن‌گاه قسمت عمده‌ی «رسائل» شیخ انصاری را نزد میرزا ابوالقاسم کلانتر، صاحب «تقریرات»، شیخ مرتضی انصاری و حکمت را نزد شیخ هادی مدرس تهرانی، از شاگردان برجسته‌ی حاج ملا-هادی سبزواری، فراگرفت. سپس به عراق رفت و در کربلا از محضر فاضل اردکانی استفاده نمود. او از اغلب اساتید خویش صاحب اجازه بود. سپس به کاشان بازگشت و ریاست علمی و دینی آنجا را عهده‌دار شد. وی صاحب کرامات و مقامات معنوی بود. از آثارش: «ایضاح الرياض»، حواشی «رياض المسائل»؛ «منتقد المنافع»، در شرح «المختصر النافع»؛ «الانوار السانحة فی تفسیر الفاتحة»؛ تفسیر هر یک از سوره‌های: «جمعه»، «دهر»، «فتح» و «ملک»؛ «توضیح السبل»، در بیان ادیان؛ «اسرار العارفين»، در اخلاق و معارف؛ شرح هر یک از دعاهای: «کمیل»، «جوشن»، «سحر»، «صبح»، «عدیله» و «زیارت عاشورا»؛ «لباب الالباب فی القاب الاطیاب»؛ «نخبه التبیان»، در معانی و بیان؛ «توضیح البیان»، در تسهیل اوزان؛ «رياض الحکایات»، در قصص و امثال. کاشانی منظومه‌های بسیاری در فقه، اصول، عقاید، بیان، بدایع و درایه، به عربی و فارسی، دارد که «منیة الاصول»، در درایه از منظومه‌های عربی و «نصیحت نامه» و «شکایت نامه» و «گلزار اسرار» از منظومه‌های فارسی اوست. [۱]

برگرفته از کتاب: فرهنگ فارسی معین (جلد ششم)

منابع زندگینامه [۱] اعیان الشیعه (۴/۵۵۹)، الذریعه (۴/۲۳-۲۷۷، ۱۵/۲۸۲، ۱۸/۲۱۵، ۱۴/۲۱۴، ۳۲۳-۳۲۴، ۱۱/۶۷، ۲۳۱، ۹/۹۸، ۸/۲۷۱، ۷/۴۹۲-۴۹۱، ۴/۱۸۲)، ریحانه (۲۰-۱۸/۵)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۳۶۱-۳۶۰/۱۴)، گنجینه دانشمندان (۲۵۲-۲۵۰/۶)، لغت‌نامه (ذیل / حبیب‌الله)، معجم المؤلفین (۳/۱۸۷).

کاشانی، علم الهدی

قرن: ۱۱

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(ز ۱۱۰۷ ق)، فقیه، محدث، مفسر و ریاضیدان. از نوادگان صاحب «معالم» بود که در کاشان می‌زیست. از آثارش کتابی در «فقه استدلالی» است که در ۱۱۰۷ ق از تألیف آن فراغت یافت.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: اعیان الشیعه (۸/۱۴۹)، الذریعه (۱۶/۲۸۸)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۴۸۸/۱۲)، معجم المؤلفین (۶/۲۹۴).

کاشانی، فاطمه

قرن: ۱۱

جنسیت: زن

ملیت: ایران

ذوالقعدة ۲۰- ۱۰۸۸ جمادی‌الثانی ۱۱۱۴ ق، مکنی به ام‌سلمه از زنان عالم، فاضل، محدث، ادیب و شاعر. وی دختر شیخ محمد

علم‌الهدی (۱۱۲۳ / ۱۱۱۲ - ۱۰۳۹ ق) و نوه ملا- محسن فیض کاشانی (۱۰۹۱ - ۱۰۰۷ ق) بود. مقدمات علوم اسلامی را نزد خواهرانش و فقه و اصول را از عموهایش ابوحامد محمد مشهور به نورالهدی و معین‌الدین احمد فراگرفت و به تکمیل علوم نزد پدرش پرداخت. فاطمه از پدر و دو عمویش اجازه روایت داشت و از آنان روایت می‌کرد. در سال ۱۱۱۲ ق با زین‌الدین علی، از بستگان خود ازدواج کرد. وی در کاشان در گذشت و در مقبره خانوادگی که پدر و پدربزرگش مدفون بودند در کنار پای پدرش دفن شد.

برگرفته از کتاب: مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی

منابع زندگینامه: منابع: اعیان‌الشیعه (مستدرکات)، ۱۵۹ / ۳؛ دایرة‌المعارف تشیع، ۵۰۳ / ۲، معادن‌الحکمه (مقدمه)، کج.

کاشانی، فتح‌الله

قرن: ۱۰

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۹۸۸ ق)، عالم دینی، فقیه، متکلم، محقق، مفسر، محدث و مورخ. از علمای بزرگ اواخر قرن دهم قمری و از شاگردان مفسر بزرگ، ابوالحسن علی بن حسن زواری، بود که به واسطه‌ی او از محقق کرکی روایت کرده است. او همچنین از ضیاء‌الدین محمد بن محمود، از مقدس اردبیلی، روایت می‌کند. در «مشیخه» سید حسین کرکی سال وفاتش ۹۹۷ ق ذکر شده اما ماده تاریخ وفات وی (ملاذ الفقهاء) برابر با ۹۸۸ ق می‌باشد. از آثار وی: ترجمه قرآن به فارسی؛ «منهج الصادقین فی تفسیر القرآن المبین و الزام المخالفین»، به فارسی، در یکصد و هفتاد هزار سطر؛ «خلاصه المنهج»، به فارسی، که ملخص «تفسیر منهج» است، در سه مجلد؛ «زبدۃ التفاسیر»، تفسیری به عربی، در حدود هشتاد هزار سطر؛ شرح «نهج البلاغه»، به نام «تنبيه الغافلین و تذکرۃ العارفین»، به فارسی؛ «کشف الاحتجاج»، در ترجمه‌ی «احتجاج» طبرسی، به فارسی، که آن را برای شاه طهماسب صفوی تألیف کرده است. [۱]

(ملا) فتح‌الله بن شکرالله، فقیه و محقق و متکلم و مفسر امامی (ف. ۹۸۸ ه.ق). وی شاگرد علی بن حسن زواری بود و به واسطه‌ی او از محقق کرکی روایت دارد. او در همه‌ی علوم دینی متداول متبحر بود خصوصاً در تفسیر، وی راست: ترجمه‌ی احتجاج طبرسی که به نام کشف‌الاحتجاج مذکور است، ترجمه‌ی قرآن به فارسی (و آن غیر از سه فقره تفسیر قرآن مذکور در ذیل است)، تنبیه الغافلین و تذکرۃ العارفین (شرح فارسی نهج البلاغه)، خلاصه‌النهج (ملخص تفسیر منهج الصادقین مذکور در ذیل)، زبدۃ التفاسیر (تفسیر قرآن به عربی)، کشف‌الاحتجاج (ترجمه‌ی فارسی احتجاج طبرسی که برای شاه طهماسب تألیف شده)، منهج الصادقین فی الزام المخالفین (تفسیر بزرگ به فارسی) (ریحانۃ‌الادب، لغ).

برگرفته از کتاب: فرهنگ فارسی معین (جلد ششم)

منابع زندگینامه: [۱] اعیان‌الشیعه (۳۹۲/۸)، ایضاح‌المکنون (۵۹۲/۲)، تاریخ کاشان (۲۸۰-۲۷۹)، الذریعه (۱۹۴-۱۹۳/۲۳، ۸-۷ / ۱۸، ۱۲/۲۳، ۲۳۴-۲۳۳/۷، ۴/۴۴۷)، روضات الجنات (۳۳۱-۳۳۰/۵)، ریاض‌العلماء (۳۱۹-۳۱۸/۴)، ریحانه (۲۰/۵)، طبقات اعلام‌الشیعه (قرن ۱۷۸-۱۷۷/۱۰)، فوائد‌الرضویه (۳۴۶-۳۴۵)، لغت‌نامه (ذیل / کاشانی)، معجم‌المؤلفین (۵۱/۸)، هدیه‌العارفین (۱/۸۱۵).

کاشفی سبزواری هروی، معین‌الدین، حسین

قرن: ۹

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۹۱۰ ق)، فقیه، محدث، حافظ، مفسر، واعظ، صوفی، ادیب و شاعر. مشهور به ملا حسین کاشفی یا ملا حسین واعظ. در سبزوار به دنیا آمد. دوره‌ی جوانی را در آن شهر گذراند و در آنجا و نیشابور و هرات نشو و نما یافت. در زمان سلطان حسین میرزای بایقرا در هرات و نیشابور به وعظ و ارشاد می‌پرداخت و با صوتی خوش آیات قرآن و احادیث نبوی را با عبارات و اشارات مناسب بیان می‌کرد. وی از ملازمان امیر علی شیرنوایی بود. پس از ملاقات مولانا جامی و معاشرت با وی طریقت نقشبندیه را پذیرفت. درباره‌ی مذهب وی اختلاف است، وی را به جهت گرایش به تصوف ملازمت با امیر علیشیر نوایی و نسبت خانوادگی نزدیک به ملا عبدالرحمان جامی سنی مذهب و به جهت نگارش کتاب «روضه الشهداء» و محل رشد و تربیتش سبزوار که از شهرهای اهل تشیع بوده، شیعه مذهب دانسته‌اند. به هر حال وی در هرات به شیعه بودن و در سبزوار به تسنن اشتهار داشت. کاشفی در هرات درگذشت. از آثار وی: «جواهر التفسیر لتحفه الامیر»، به نام امیر علیشیر نوایی؛ «مختصر الجواهر»، تفسیری دیگر در حدود بیست هزار سطر؛ «جامع الستین»، در تفسیر «سوره‌ی یوسف»؛ «المواهب العلیه»، معروف به «تفسیر حسینی»، به نام سلطان حسین بایقرا؛ «روضه الشهداء»، در مقاتل و ذکر مصیبت اهل بیت (ع) و واقعه‌ی کربلا، که چون اهل منبر از روی این کتاب می‌خواندند به روضه‌خوان مشهور شدند؛ «الاربعین»، در احادیث موعظه؛ «المرصد الاسنی»، در شرح اسماء الله الحسنی؛ «اخلاق محسنی»؛ «مخزن الانشاء»، در فن ترسل که برای سلطان حسین بایقرا و امیر علیشیر نوایی، در ۹۰۷ ق، تألیف نموده؛ «انوار سهیلی»، در تدابیر حکم و آداب از زبان حیوانات، بازنویسی از «کلیله و دمنه» نصرالله منشی، که آن را برای امیر شیخ احمد سهیلی از امرای عهد سلطان حسین بایقرا نوشت؛ «اسرار قاسمی»، در سحر و طلسمات و کیمیا؛ «بدایع الافکار فی صنایع الاشعار»، در ذکر صناعات ادبی؛ شرح «مثنوی» مولوی؛ «لب المثنوی»؛ «لب اللب مثنوی»؛ «اختیارات النجوم»، به نام «الواح القمر»؛ «السبعه الکاشفیه»، شامل هفت وسیله در علم نجوم. [۱]

(بخش ۱: کاشف) حسین بن علی بیهقی سبزواری واعظ ملقب به کمال‌الدین، دانشمند و واعظ معروف (ف. ۹۰۶ یا ۹۱۰ ه. ق) وی در علوم دینی و معارف الهی و فنون غریبه و ریاضیات و نجوم دست داشت. او در زمان سلطان حسین بایقرا در هرات و نیشابور به وعظ و ارشاد مشغول بود و با صوتی خوش و آهنگی دلکش آیات قرآنی و احادیث نبوی را با عبارات و اشارات مناسب ایراد می‌کرد. او راست: آینه‌ی اسکندری به فارسی (در استخراج مطلوب و حاوی ۸ جدول و ۲۰ دایره) و آن را جام جم نیز گویند، الاختیارات یا اختیارات النجوم (حاوی یک مقدمه و یک خاتمه و دو مقاله)، اخلاق محسنی (ذیل فرهنگ حاضر)، الاربعون حدیثاً در مواضع بنام الرسالة العلیه فی الاحادیث النبویه (این کتاب به فارسی و حاول ۴۰ حدیث است)، اسرار قاسمی (ذیل فرهنگ حاضر)، انوار سهیلی (ذیل فرهنگ حاضر)، بدایع الافکار فی صنایع الاشعار، تحفه الصلوات (به پارسی)، جامع الستین (تفسیر فارسی عرفانی و ادبی و اخلاقی و تاریخی سوره‌ی یوسف)، روضه الشهداء (ه. م) سببعه کاشفیه (۷ رساله در علم نجوم)، شرح مثنوی، جواهر التفسیر لتحفه الامیر یا عروس (عروس)، اللباب المعنوی فی انتخاب المثنوی، مختصر الجواهر (مختصر جواهر التفسیر یا عروس مذکور)، مخزن الانشاء به پارسی، المرصد الاسنی فی شرح اسماء الله الحسنی، مطلع الانوار، المواهب العلیه (مواهب العیله) (لغ.).

بر گرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: [۱] از سعدی تا جامی (۶۸۱، ۶۴۷، ۶۴۶، ۶۴۵، ۶۴۴-۶۴۳، ۶۴۱، ۶۳۹-۶۳۶، ۶۲۸، ۳۲۹)، اعیان الشیعه (۱۲۴- ۶/۱۲۱)، ایضاح المکنون (۶۷۴، ۲/۴۱۶، ۱/۷۶)، تاریخ ادبیات در ایران (۵۲۶-۴/۵۲۳)، تاریخ نظم و نثر (۲۴۸-۲۴۵)، حبیب السیر (۳۴۶-۴/۳۴۵)، الذریعه (۱۹۴-۲۰/۱۹۳، ۲۰/۲۹۱، ۱۸/۱۹۰-۱۲۵۲، ۹/۸۹۹، ۵۸-۵/۵۷، ۳/۴۵۵، ۲/۴۳۰، ۱/۵۰)، روضات الجنات (۲۲۳-۳/۲۱۷)، ریاض العارفین (۲۳۱-۲۳۰)، ریحانه (۳۲-۵/۲۹)، طرائق الحقائق (۳/۱۱۴)، کشف الظنون (۱۹۱۶، ۱۸۹۶)

۱۶۴۸، ۱۵۷۴، ۱۳۰۵، ۳۹۸)، الکنی و الالقاب (۳/۱۰۵)، لغت‌نامه (ذیل / کاشفی)، مجالس المؤمنین (۵۴۸-۵۴۷ / ۱)، مجالس النفائس (۹۳)، معجم المؤلفین (۳۵-۴/۳۴)، مؤلفین کتب چاپی (۸۱۶-۲/۸۱۰).

کاشی، حسین

قرن: ۱۲

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

عالم فاضل محدث، در سال ۱۱۹۰ وفات یافته، قبرش در صحن تکیه‌ی جعفریه مقابل امام‌زاده اسماعیل. برگرفته از کتاب: دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد اول)

کاشی، عمادالدین یحیی

قرن: ۸

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف بعد از ۷۴۵ ق)، محدث، ریاضیدان و ادیب. یکی از شاگردان محقق کرکی او را در رساله «مشایخ الشیعۀ» و شیخ یحیی مفتی بحرانی وی را در «تذکره المجتهدین» ذکر کرده‌اند. او گذشته از ادبیات و حدیث در علم حساب نیز دانشمندی برجسته بود. در ۷۴۵ ق در یزد می‌زیست و سرانجام در اصفهان درگذشت. شیخ آقا بزرگ تهرانی شرح حال یحیی کاشی را در ذیل علمای قرن دهم آورده است. از آثارش: شرح «مفتاح العلوم» سکاک؛ «لباب الحساب» یا «اللباب فی علم الحساب»؛ حاشیه بر شرح رساله‌ی «آداب البحت» فاضل سمرقندی.

برگرفته از کتاب: اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۱۶۲/۹)، الذریعه (۸۲-۱۴/۸۱، ۶/۱۰۹)، طبقات اعلام الشیعہ (قرن ۲۷۵/۱۰)، کشف الظنون (۱۵۴۲، ۳۹)، معجم المؤلفین (۱۳/۱۸۴).

کاغدی اصفهانی، ابوالفضائل عبدالرحیم

قرن: ۶

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۵۹۴-۵۰۱ ق)، محدث، قاضی و خطیب. از ابوعلی حداد و محمد بن عبدالواحد دقاق و اسماعیل اخشید و فاطمه جوزدانیه حدیث شنید. یوسف بن خلیل از وی حدیث روایت کرد و احمد بن سلامه از وی اجازه حدیث داشت.

برگرفته از کتاب: اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: اعلام بوفیات الاعلام (۲/۴۰۰)، سیر النبلاء (۲۱/۲۴۶)، شذرات الذهب (۴/۳۱۷)، العبر (۳/۱۰۹).

کاغدی سمرقندی، ابوالفضل منصور

قرن: ۵

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۴۲۳ ق)، مسند و محدث. مسند سمرقند و ماوراءالنهر بود. کاغذ منصوری که در شهرهای خراسان مشهور بوده منسوب به اوست. وی از ابوسعید هیشم بن کلیب شاشی و ابوجعفر محمد بن محمد جمال حدیث شنید. ابوالحسن علی بن محمد خدام بخاری و ابواسحاق اصفهانی و ابوبکر حسن بن حسین بخاری و فقیه ابوبکر شاشی و بسیاری دیگر از اهل ماوراءالنهر از وی حدیث روایت کرده‌اند. وی در سمرقند درگذشت.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: انساب سمعانی (۵/۱۹)، توضیح المشتبه (۲/۲۵۶)، سیر النبلاء (۱۷/۳۶۸)، شذرات الذهب (۳/۲۲۶).

کاغذی سمرقندی، ابوتوبه سعید

قرن: ۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۲۵۹ ق)، محدث. اهل سمرقند بود. وی از ابونعیم و عمرو بن عاصم کلابی و قبیصه بن عقبه و ابوولید طیالسی و دیگران روایت کرد. ابن حبان در کتاب «الثقات» خود به شرح حال وی پرداخته و گوید: از طریق محمد بن صالح و اهل سمرقند حدیث از وی روایت می‌کنم.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: انساب سمعانی (۱۹-۵/۱۸)، الثقات (۸/۲۷۲).

کاغذی نیشابوری، ابواحمد حامد

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۳۵۶ ق)، محدث. از ابوبکر محمد بن اسحاق بن خزیمه و ابوالعباس محمد بن اسحاق ثقفی حدیث شنید. حاکم نیشابوری ابوعبدالله حافظ از وی حدیث شنیده و در «تاریخ نیشابور» به او اشاره کرده است. ابواحمد کاغذی در ۳۵۳ ق به سیستان رفت و خطیب آن ناحیه شد و در همان جا درگذشت.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: انساب سمعانی (۵/۱۹)، تاریخ نیشابور (۱۶۱).

کاغذی نیشابوری، ابوعمرو محمد

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۳۷۰ ق)، محدث. اهل نیشابور و از طرف پدر و مادر به بیت علم و دانش وابسته بود. پدر و جدش محدث بودند و جد مادری اش، ابوبکر بن زکریا، از محدثین بنام بود. اسم پدرش را ذهبی حسنام ضبط کرده است. محمد کاغذی از جعفر بن احمد بن نصر حافظ و عبدالله بن شیرویه و ابوقریش محمد بن جمعه و اقران آنها حدیث شنید. حاکم ابو عبدالله حافظ نیشابوری از شاگردان وی می‌باشد.

بر گرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: انساب سمعانی (۵/۱۹)، تاریخ الاسلام (۴۴۷/۳۸۰-۳۵۱)، تاریخ نیشابور (۱۸۲).

کافوری اصفهانی، ابوالعباس احمد

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۳۴۵ ق)، محدث. از کسانی بود که در طلب حدیث به سفرهای بسیاری مبادرت کرد. در اصفهان از ولید بن ابان و در عراق از ابوبکر بن باغندی و ابوالقاسم بغوی حدیث شنید. در ایام ابوبکر محمد بن اسحاق وارد نیشابور گشت و مدتی در آنجا زیست. سپس به مرو رفت و تا پایان عمر در آنجا باقی ماند.

بر گرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: انساب سمعانی (۵/۲۰).

کافی الکفاه طالقانی، اسماعیل

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

جناب اسماعیل بن عباد بن عباس طالقانی معروف به صاحب بن عباد منسوب به این ناحیه است و اگر نداشت طالقان کسی را جز این یک نفر برای او کافی بود که به اکثر مناطق و اماکن فخر و مباهات کند.

محدث قمی در فوائد الرضویه ص ۴۵- گوید: پا به فضل و کمال و معالی و افضال آن قدوه ارباب جلال از آن گذشته است که زبان بتواند ثنای او گوید چه ظاهرست که چون جمال بغایت رسد دست مشاطه بیکار ماند و چون بزرگی و جلال بحد کمال رسد بازار و صافان شکسته گردد.

آنجناب از وزراء آل بویه و ملجاء عوام و خواص و مرجع ملت و دولت و از خانواده شرف و عزت بوده و سالها وزارت فخرالدوله و مجدالدوله دیلمی را داشته و خدمات بسیاری به دین و مذهب نموده است.

ورث الوزراة کابراً عن کابر

موصوله الاسناد بالاسناد

پروی عن العباس عباد و زا

رته و اسماعیل عن عباد

و یگانه عصر خویش در فضل و کمال و علم و ادبیت بود، علویین و سادات و علماء و فضلا نزد او محلی منیع و منزلتی رفیع داشتند. و از علماء ترویج می‌کرد و ایشان را به تصنیف و تألیف تشویق می‌نمود. بجهت خاطر او شیخ فاضل خبیر ماهر حسن بن محمد قمی تاریخ قم را تألیف کرده و در اول آن برخی از فضائل جناب صاحب را ذکر کرده.

و نیز شیخ صدوق برای او عیون اخبارالرضا (ع) را تألیف نموده و اول آن را به ذکر دو قصیده‌ای از او در اهداء اسلام به سوی مولانا الرضا (ع) مزین ساخته.

و هم این فارس کتاب (الصاحبی) را که در لغت است به اسم او معنون کرده است و نیز شیخ اجل حسین بن علی بن بابویه برادر شیخ صدوق کتابی به اسم او نوشته و ثعالبی کتاب (یتیمه الدهر) را در احوال شعراء برای او تصنیف نمود.

عده‌ای از علماء اهل سنت هم به مدح و ستایش او کتابهای خود را زینت داده‌اند.

ثعالبی در وصف آن جناب گوید. لیست تحضرنی عبارة ارضها للافصاح عن علو محله فی العلم والادب و جلاله شانه فی الجنود والکرم و تفرده بالغايات فی المحاسن و جمعه اشقات المفاخر لان همه قولی تخفض عن بلوغ ادنی فضایله و معالیه و جهد و صفی یقصر عن ایسر فواضله و معالیه...

خلاصه وی اعجوبه زمان و ناده دوران و در تشیع و حب اهل بیت علیهم السلام یکتای عصر بود حتی مردم اصفهان آن روز مذهب تشیع را نسبت به او می‌دادند و می‌گفتند فلانی بر دین ابن عباد است.

آن بزرگوار تألیفات بسیار دارد از جمله کتاب محیط در لغت که هفت جلد است و کتاب الکافی در وسائل و کتاب اعیاد. و فضائل نوروز و رساله‌ای در احوال حضرت عبدالعظیم (ع) و نیز کتاب تذکره و کتاب الوزراء و کتاب الانوار و کتاب جوهره الجمهره و کتاب الشواهد و کتاب القضاء والقدر و کتاب الامامه که در آن ذکر کرده تفضیل امیرالمؤمنین (ع) و تثبیت امامت آن حضرت را و غیر اینها.

اشعار بسیاری در مدح ائمه علیهم السلام و تبری از دشمنان آنان گفته که برخی از آن را می‌نگارم.

ایات جناب صاحب

حب علی بن ابیطالب

هو الذی یهدی الی الجنه

ان کان تفضیلی له بدعه

فلعنه الله علی السنه

و نیز گوید

لو شق عن قلبی یری وسطه

سطران قد خطا بلا کاتب

العدل والتوحید فی جانب

و حب اهل البیت فی جانب

و نیز فرموده

قالت تحب معاویه قلت اسکت یازانیه

قالت اسأت جواویه فاعدت قولی ثانیه

یا زانیه یا زانیه یا بنت الهی زانیه

احب من شتم الوصی علانیه
فعلی یزید لعنه و علی ابیه ثمانیه

آن بزرگوار در سال ۳۲۶ در طالقان متولد و در ۲۴ صفر ۳۸۵ در ری وفات و جنازه‌اش حمل به اصفهان و در خانه خودش او را دفن نمودند صاحب روضات گوید قبر صاحب در اصفهان در محله‌ای معروف به باب طوقچی در میدان کهنه است و قبه‌ای دارد و در زمان ما چون منهدم گردید شیخ علامه حاج ملا محمد ابراهیم کرباسی امر به تجدید عمارت آن نمود و به زیارت او مداومتی داشت و عامه مردم تجربه کرده‌اند که هر کس به زیارت او رود یک هفته نمی‌گذرد که خیری عاجل نصیب او می‌شود. ابوالحسن جوهری در مدح او گوید.

هلم للخیر المأثور مسنده
فی الطالقان فغرت عین ناقله
فذلک الكنز عباد و قد وضحت
عنه الامامه فی اولی مخایله
بر گرفته از کتاب: گنجینه دانشمندان (جلد ششم)

کاکویی، ابوعمرو و فضل

قرن: ۵

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۵۰۶ - ۴۳۹ ق)، محدث. چون احمد بن متویه معروف به کاکو احمد، به معنای برادر احمد، بود فرزندش مشهور به کاکویی شد. گرچه سمعانی این دو را تحت عنوان متویی نیز آورده است. از ابو حنین عبدالغافر بن محمد فارسی و ابوسعید محمد بن عبدالرحمان گنجرودی و ابونصر زهیر بن حسن بن علی جذامی و ابوحفص عمر بن احمد بن مسرور زاهد و ابو عثمان اسماعیل بن عبدالرحمان صابونی و ابو عثمان سعید بن محمد بحیری حدیث شنید. سمعانی گوید: پدرم از او بسیار حدیث شنید، و فرزندان ابوعمرو، ابوطیب مطهر و فاطمه و عائشه برای من از او روایت کردند و من از ابوعمرو صاحب اجازه هستم. ابوعمرو در قریه لاکملان مرو ساکن بود و در همان جا درگذشت.

بر گرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: انساب سمعانی (۱۹۴، ۲۱/۵)، لب اللباب (۱۹۹).

کامجری مروزی، ابویعقوب اسحاق

قرن: ۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۲۴۶ / ۲۴۵ - ۱۵۰ ق)، حافظ و محدث. اصل وی از خراسان و ساکن بغداد بود. از عبدالقدوس بن حبیب شامی و حماد بن زید و محمد بن جابر یمامی و عبدالوارث بن سعید و هشام بن یوسف صنعانی و کثیر بن عبدالله ابلی، از رویان انس بن مالک، و جعفر بن سلیمان و سفیان بن عیینه و عبدالواحد بن زید و عبدالرحمان بن ابی‌زناد حدیث شنید. وی زائده بن قدامه را ملاقات کرد.

ابوداود و، به واسطه‌ای، نسایی و عبدالله بن احمد بن حنبل و یعقوب بن شیبه و محمد بن اسماعیل بخاری، در کتاب «الادب»، و ابوبکر احمد بن علی مروزی و عبدالله بن محمد بن ناجیه و ابویحیی صاعقه و فضل بن سهل اعرج و ابوالقاسم بغوی و دیگران از وی روایت کرده‌اند.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: انساب سمعانی (۵/۲۲)، تاریخ بغداد (۳۶۲-۳۵۶/۶)، تاریخ الکبیر (۱/۳۸۰)، تذکره الحفاظ (۴۸۶-۴۸۴/۲)، تهذیب التهذیب (۲۰۳-۲۰۲/۱)، سیر النبلاء (۴۷۸-۴۷۶/۱۱)، طبقات ابن سعد (۷/۲۵۲)، العبر (۱/۳۴۹)، میزان الاعتدال (۲۰۷-۲۰۶/۱).

کامخی ساوی، ابوعبدالله محمد

قرن: ۵

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۴۹۶ / ۴۹۵ ق)، محدث. اهل ساوه بود. در طلب حدیث سفرها کرد. در نیشابور از قاضی ابوبکر حیری و از ابوسعید محمد بن موسی صیرفی و ابوبکر برقانی و هبة الله لالکایی و دیگران حدیث شنید. در ری «مسند» شافعی را درس گفت. اسماعیل بن محمد تیمی حافظ و سعید بن سعدالله میهنی و هبة الله میهنی و راضیه میهنی، و ابوزرعه مقدسی و دیگران از وی حدیث روایت کرده‌اند.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: انساب سمعانی (۳/۲۰۶)، سیر النبلاء (۱۸۵-۱۸۴/۱۹)، شذرات الذهب (۳/۴۰۳)، العبر (۲/۳۷۱)، لسان المیزان (۶۹۱-۶۹۰/۵)، میزان الاعتدال (۴۵۲-۴۵۱/۳).

کاملی، ابویعلی حمزه

قرن: ۵

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۴۱۴ ق)، محدث. چون کنیه نیای بزرگش سلیمان، ابوکامل بود به کاملی مشهور گشت. او اهل نسف بود. در کهنسالی حدیث نوشت. مستغفری در «تاریخ نسف» گوید که ابویعلی کاملی در پیری از من و از جعفر بن محمد توبنی فقیه و ابوجعفر محمد بن علی و ابومروان عبدالملک بن سعید و ابوالحسن محمد بن مکی و ابومحمد عبدالله بن احمد جوبقی حدیث نوشت. کاملی در هنگام مرگ حدود هفتاد و شش سال داشت.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: انساب سمعانی (۲۳-۲۲/۵).

کاودانی آملی، ابوعبیدالله محمد

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(ز ۳۹۸ ق)، محدث. در ۳۹۸ ق به همراه گروهی از مشایخ به خدمت امیر شمس المعالی قابوس بن وشمگیر رسید. او سفری به مصر داشت و رفیق سفر ابوجعفر بن دلان بود. از ابوالعباس احمد بن حسن رازی مصری و ابوبکر احمد بن محمد سنی حافظ حدیث شنید. رئیس ابوالمحاسن سعد بن محمد جولکی و ابوبکر محمد بن حسن جاجرمی و دو فرزند ابوسعد اسماعیلی: ابوالفضل و ابوالحسن از وی روایت کرده‌اند.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: انساب سمعانی (۵/۲۳)، معجم البلدان (۴/۴۹۱).

کجی بصری، ابومسلم ابراهیم

قرن: ۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۲۹۲-۲۰۰ ق)، حافظ، محدث و مفسر. معروف به کجی و کشی. نسبتش به کج خوزستان می‌رسد. مسند زمان خود و ساکن بغداد بود. از محمد بن عبدالله انصاری و عبدالرحمان بن حماد و ابوعاصم نییل و عبدالملک بن قریب اصمعی و عبدالله بن رجاء و سلیمان بن حرب و ابوولید طیالسی و عبدالله بن مسلم قعنبی و عمرو بن مرزوق و سعید بن سلام عطار و سعید بن اوس انصاری و حجاج بن منهال انماطی و عثمان بن هیثم موذن و مسلم بن ابراهیم و عفان بن مسلم و عمرو بن حکام و محمد بن کثیر عبدی و جماعتی دیگر حدیث شنید. او در بغداد در رجب‌ی غسان املائی حدیث می‌کرد. در مجلس او حدود چهل هزار نفر دوات به دست برای ثبت حدیث شرکت می‌کردند و هفت نفر مستملی به ترتیب سخن او را به مستمعین دوردست می‌رساندند. ابوالقاسم بغوی و ابوالقاسم طبرانی و اسماعیل بن محمد صفار و ابوبکر نجاد و ابوبکر شافعی و حیب قزاز و ابوبکر قطیعی و قاضی ابواحمد عسال اصفهانی و احمد بن طاهر میانجی و ابوبکر آجری و ابوسهل بن زیاد و محمد بن جعفر آدمی و عبدالباقی بن قانع و ابومحمد بن ماسی و دیگران از وی روایت کردند. در بغداد درگذشت و پیکرش به بصره منتقل و در همان جا به خاک سپرده شد. از آثارش: کتاب «السنن»؛ کتاب «المسند»؛ «ناسخ القرآن و منسوخه».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۱/۴۲)، انساب سمعانی (۵/۳۶)، تاریخ بغداد (۶/۱۲۰-۱۲۴)، تذکره الحفاظ (۶۲۱-۶۲۰/۲)، سیر النبلاء (۴۲۵-۴۲۳/۱۳)، شذرات الذهب (۲/۲۱۰)، طبقات الحفاظ (۲۹۶-۲۹۵)، طبقات المفسرین داودی (۱/۱۱)، العبر (۱/۴۲۲)، الفهرست ابن الندیم، ترجمه (۴۲۲)، معجم البلدان (۴/۴۹۷)، المنتظم (۷/۳۶۲-۳۶۳)، الوافی بالوفیات (۶/۲۹-۳۰).

کرامی سجستانی نیشابوری، ابو عبدالله محمد

قرن: ۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۲۵۵ ق)، محدث، متکلم، عابد و زاهد. شیخ و پیشوای کرامیه بود. اصل او از زرنج، از نواحی سجستان، است. در سجستان نشو و نما یافت. سپس به شهرهای خراسان رفت. در بلخ از ابراهیم بن یوسف ماکینانی، در مرو از علی بن حجر، در هرات از مالک

بن سلیمان و عبدالله بن مالک بن سلیمان و در نیشابور از احمد بن حرب حدیث شنید. وی در نیشابور سکنی گزید. او با احمد بن عبدالله بن خالد جویری معاشرت و مجالست نمود و از وی و محمد بن تمیم سعدی که هر دو از حدیث‌سازان مشهورند، احادیث بسیاری فراگرفت. محمد بن اسماعیل بن اسحاق و عبدالله بن محمد قیراطی و ابراهیم بن محمد بن سفیان و ابراهیم بن حجاج و احمد بن محمد بن یحیی دهان از او روایت کرده‌اند. کرامی مدت پنج سال در مکه مجاور بود. وی از جمله متکلمینی است که به سبب اظهار مطالبی در باب توصیف، تشبیه و حتی تجسیم خداوند مذهب خاصی را پدید آورده است. او به علت اظهار عقاید کفرآمیزش مدت هشت سال در نیشابور زندانی گشت و چون آزاد شد به بیت‌المقدس رفت و در آن دیار درگذشت و در قبرستان باب اریحا دفن شد. شاگردانش مدتی بر قبر وی معتکف بودند. کرامیه، که طایفه‌ای از مشبهه هستند، منسوب به وی می‌باشند. از آثارش «عذاب القبر» است که در آن به پاره‌ای از عقاید خود اشاره کرده است. در «الوفی بالوفیات»، سال وفات وی ۲۵۶ ق و در حواشی «تاریخ بیهقی»، کتاب «السر» نیز از جمله تألیفات وی ذکر شده است.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۷/۲۳۶)، انساب سمعانی (۴۴-۴۳/۵)، تاریخ مذاهب اسلام (۱۶۹-۱۵۶)، تذکره الحفاظ (۲/۵۳۶)، تلبیس ابلیس (۶۹)، حواشی تاریخ بیهقی (۹۶۸-۹۱۵/۲)، سیر النبلاء (۵۲۴-۵۲۳/۱۱)، شذرات الذهب (۲/۱۳۱)، العبر (۱/۳۶۶)، الکامل (۵/۳۵۱)، لسان المیزان (۴۸۲-۴۷۸/۶)، لغت‌نامه (ذیل / کرامیه)، معجم المؤلفین (۱۶۲-۱۶۱/۱۱)، میزان الاعتدال (۲۰-۱۹/۴)، النجوم الزاهرة (۳/۳۱)، الوافی بالوفیات (۳۷۷-۳۷۵/۴).

کربکندی، حسین

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

فرزند ملا یوسف بن علی. واعظ صالح، و فاضل ادیب محدث، از فضلالی اهل منبر بوده، و به عماد الواعظین شهرت داشته. در خدمت فضلالی اصفهان تحصیل نموده، در ۹ صفر سال ۱۳۲۳ وفات یافته، در بقعه‌ای حاج آبداده‌ای مدفون گردید. از آثارش چندین مجلد کتاب و بیاض در مواعظ منبری و اخبار به صورت مجلس است که در نزد اولادش موجود است. پدرش: مرحوم ملا یوسف نیز واعظ و صالح بوده، و در ۱۲۹۸ وفات یافته، در بقعه‌ای حاج آبداده‌ای مدفون شد. برگرفته از کتاب: دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد اول)

کرمانی، رکن‌الدین، ابوالفضل عبدالرحمان

قرن: ۶

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۵۴۴ / ۵۴۳-۴۵۷ ق)، فقیه و محدث حنفی. وی مفتی خراسان و شیخ حنفیه بود. در کرمان به دنیا آمد و در آنجا نزد پدرش و در مرو نزد قاضی محمد بن حسین ارسابندی و به قولی اردستانی فقه آموخت و برآمد. او از پدرش و استادش، قاضی محمد بن حسین ارسابندی، و نیز ابوالفتح عبدالله بن اردشیر هسامی حدیث شنید. سمعانی از وی حدیث شنیده و او را بسیار ستوده و گفته است که دانشجویان بسیاری بر گردش جمع شدند و فقهای زیادی نزدش آمدند و تصانیفش در خراسان و عراق شهرت یافت و علما آن را

درس می‌گفتند. ابوالفتح محمد بن یوسف بن احمد قنطری سمرقندی در محضر وی فقه آموخت. در مرو از دنیا رفت. از آثارش: «التجريد»، در فقه؛ «الایضاح»، در شرح «التجريد»، در سه مجلد؛ «نکت الجامع الکبیر» یا «اشارات الجامع الکبیر» یا «اشارات الاسرار»، در شرح «الجامع الکبیر» شیبانی، در فروغ؛ «الفتاوی».

بر گرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۴/۱۰۳)، انساب سمعانی (۵/۵۷)، سیر النبلاء (۲۰/۲۰۶)، طبقات المفسرین داودی (۲۸۲-۲۸۱/۱)، الکامل (۹/۲۳)، کشف الظنون (۱۴۱۴، ۱۲۲۰، ۵۶۹، ۳۴۵، ۲۱۱، ۹۶)، معجم المؤلفین (۱۱۱/۶، ۱۷۲/۵)، هدیة العارفین (۱/۵۱۹).

کرمانی، رکن‌الدین، ابوبکر محمد

قرن: ۶

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۵۶۵ ق)، فقیه حنفی و محدث. از آثارش: «زهره الانوار»، در حدیث.

بر گرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: ایضاح المکنون (۱/۶۱۹)، معجم المؤلفین (۱۰/۱۶۶).

کرمانی، شمس‌الدین، ابو عبدالله محمد

قرن: ۸

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۷۸۶-۷۱۷ ق)، فقیه شافعی، اصولی، محدث، مفسر، متکلم و نحوی. اصل وی از کرمان است. مدت سی سال در بغداد به نشر دانش مشغول بود و در آنجا صاحب نام و آوازه گشت. مدتی نیز در مکه اقامت کرد. در راه بازگشت از مکه به بغداد در گذشت. جنازه‌اش به بغداد منتقل و در آنجا دفن شد. از آثار وی: «الکواکب الدراری»، در شرح «الجامع الصحیح» بخاری، بیست و پنج مجلد کوچک و یا چهار مجلد بزرگ؛ «ضمائر القرآن»، و مختصر آن؛ «النقود و الردود فی الاصول»؛ شرح «مختصر» ابن حاجب، به نام «السبعة السیارة»، که در آن هفت شرح جمع‌آوری شده است؛ شرح «اخلاق» قاضی عضدالدین ایجی؛ در معانی و بیان، که آن را «تحقیق الفوائد» نامید؛ شرح «المواقف» قاضی عضدالدین ایجی، در علم کلام؛ حاشیه بر «انوار التنزیل» بیضاوی، در تفسیر، در چهار مجلد.

بر گرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۲۸-۲۷/۸)، کشف الظنون (۱۸۹۱، ۱۶۶۲، ۱۲۹۹، ۵۴۶، ۱۸۹، ۳۷)، معجم المؤلفین (۱۳۰-۱۲۹/۱۲)، هدیة العارفین (۲/۱۷۲).

کرمانی، محمد کریم

قرن: ۱۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۱۲۸۸-۱۲۲۵ ق)، عالم دینی، متکلم، محدث و شاعر. از علمای فرقه‌ی شیخیه بود. در کرمان به دنیا آمد. پس از فراگیری مقدمات به کربلا رفت و در محضر سید کاظم رشتی، رئیس فرقه‌ی شیخیه، تلمذ نمود و از وی به دریافت اجازه نایل شد. به دستور سید کاظم رشتی در کرمان به تبلیغ آن فرقه پرداخت و پس از درگذشت سید جانشین او گردید. وی یکی از بزرگترین مخالفان فرقه‌ی باییه در ایران بود. زمانی که عازم مکه بود درگذشت و پیکرش به عتبات انتقال یافت. از آثارش: «فصل الخطاب فی الاخبار»، در حدیث؛ «علم الیقین»، در رد فرقه‌ی باییه؛ «ارشاد العوام»، در عقائد؛ «ازهاق الباطل»؛ «اسرار الحج»؛ رساله‌ی «ایقاظ الغافل»؛ «الجامع لاحکام الشرایع»؛ تفسیر «سوره‌ی حجرات»؛ «حقایق الطب» و جلد دوم آن «دقایق العلاج»، در طب؛ «رجوم الشیاطین»، در رد باییه؛ «طریق النجاة»؛ «دیوان» شعر عربی، در مرثی؛ «مثنوی».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: اعیان الشیعه (۱۰/۴۴)، ایضاح المکنون (۱۹۰، ۲/۱۱۹، ۱/۶۱)، الذریعه (۱۶/۲۲۹، ۱۵/۱۷۰، ۱۶۵-۱۶۴/۱۰)، ۲۳۵/۸، ۳۴/۷، ۵۱۵/۱، شرح حال رجال (۵-۴/۱)، گنجینه‌ی دانشمندان (۶/۳۴۰)، المآثر و الآثار (۱۴۷)، معجم المؤلفین (۱۶۲/۱۱)، مؤلفین کتب چاپی (۶۱-۵۷/۵)، هدیه‌ی العارفین (۳۸۰-۳۷۹/۲).

کروخی هروی، ابوالفتح عبدالملک

قرن: ۶

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۵۴۸-۴۶۲ ق)، محدث. وی در کרוخ هرات به دنیا آمد. «جامع» ابی عیسی ترمذی را از قاضی ابی عامر ازدی و احمد بن عبدالصمد غورجی و عبدالعزیز بن محمد ابی نصر تریاقی، و ابومظفر عبید الله بن علی بن یاسین دهان حدیث کرد. او همچنین از ابواسماعیل انصاری و محمد بن علی عمیری و حکیم بن احمد اسفرائینی و ابوعطاء ملیحی حدیث شنید. در ۵۰۹ ق وارد بغداد شد و مدتی در آنجا ماند و حدیث گفت. خلق کثیری از وی روایت کرده‌اند، از جمله: سمعانی و ابن عساکر و ابن جوزی و خطیب دمشق عبدالملک بن یاسین دولعی و زاهر بن رستم و ابواحمد بن سکینه و ابن اخضر و ابن طبرزد و احمد بن علی غزنوی و علی بن ابوالکرم مکی بناء و ابوالیمین کندی و عبدالسلام بن ابی مکی قیاری و احمد بن یحیی بن دبیقی و مبارک بن صدقه باخرزی و فقیه محمد بن معالی حلاوی و ثابت بن مشرف بناء. سمعانی او را شیخی صالح، زاهد و دین‌دار با اخلاقی نیکو توصیف کرده که از راه اتساح کتاب روزگار می‌گذرانده است.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: انساب سمعانی (۶۱-۵/۶۰)، تذکره‌ی الحفاظ (۴/۱۳۱۳)، ذیل تاریخ بغداد (۸۵-۱۶/۸۱)، الکامل (۹/۴۳)، العبر (۳/۶)، سیر النبلاء (۲۷۵-۲۷۳/۲۰)، شذرات الذهب (۴/۱۴۸)، معجم البلدان (۴/۵۲۰)، المنتظم (۱۰/۴۰۱).

کریمه مروزیه، ام‌الکرام

قرن: ۵

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۴۶۳-۳۶۵ ق)، مسند و محدث. اصلش از مرو شاه جهان و اهل کشمیهن مرو بود، گرچه زرکلی در «الاعلام» اصل وی را از مرورود دانسته و نامش را مروذیه ذکر کرده است. او از ابوہیثم کشمیهنی، «صحیح» بخاری را روایت کرد و گفته‌اند که عالی‌ترین اسناد «صحیح» به وی منتهی می‌شود. او از زاهر بن احمد سرخسی و عبدالله بن یوسف بن بامویه اصفهانی حدیث شنید. خطیب و ابوالغنائم نرسی و ابوطالب حسین بن محمد زینبی و محمد بن برکات سعیدی و علی بن حسین فراء و عبدالله ابن غزال و ابوالقاسم علی بن ابراهیم نسیب و ابومظفر منصور سمعانی و دیگران از وی حدیث شنیدند. کریمه مدت‌ها مجاور مکه بود و در همان جا درگذشت.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۷۹-۷۸/۶)، سیر النبلاء (۲۳۵-۱۸/۲۳۳)، شذرات الذهب (۳/۳۱۴)، العبر (۳۱۶-۳۱۵/۲)، الکامل (۱۱۱-۸/۱۱۰)، المنتظم (۹/۴۹۷).

کسای همدانی، ابوالحسن علی بن عبیدالله بن محمد

قرن: ۵

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۴۴۵ ق)، محدث، فقیه و صوفی. وی ساکن مصر بود. از احمد بن عبدان شیرازی در اهواز و از نصر بن احمد مرجی در موصل و از عبدالوهاب کلابی در دمشق و از ابوالفتح محمد بن احمد نحوی در رمله و از منیر بن عطیة در قیساریه و از ضراب در مصر حدیث شنید. عبدالمحسن شیخی و سهل بن بشر اسفراینی و ابو عبدالله رازی، صاحب «سداسیات» از وی حدیث روایت کرده‌اند. برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم) منابع زندگینامه: سیر النبلاء (۶۵۳-۱۷/۶۵۲).

کشانی سمرقندی، ابوعلی اسماعیل

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۳۹۲ / ۳۹۱ ق)، مسند و محدث. نسبتش به کشان از نواحی سمرقند می‌رسد، و چون از نوادگان حاجب بن نعمان دهقان است به حاجبی نیز مشهور است. وی «صحیح» بخاری را از ابو عبدالله محمد بن یوسف فربری روایت کرده است. زمانی که هیچ کس دیگری از راویان صحیح، از فربری، زنده نبود. مردم از دور و نزدیک نزد وی می‌آمدند تا از او استماع حدیث کنند. کشانی همچنین از ابونعیم عبدالملک استرآبادی حدیث شنید. ابوالعباس مستغفری و ابو عبدالله حسین بن محمد خلال و ابوسهل احمد بن علی ایبوردی و ابوطاهر محمد بن علی شجاعی و ابو عبدالله غنجار و عمر بن احمد بن شاهین سمرقندی و دیگران از وی روایت کرده‌اند.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: انساب سمعانی (۷۳/۵، ۱۵۰-۲/۱۴۹)، سیر النبلاء (۱۶/۴۸۱)، شذرات الذهب (۳/۱۳۹)، العبر (۲/۱۸۲)، معجم البلدان (۴/۵۲۴).

کشفی دارابی بروجردی، جعفر

قرن: ۱۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(ح ۱۲۶۷-۱۱۸۹ ق)، عالم امامی، فقیه اصولی، محدث، مفسر، متکلم، نحوی، عارف، ادیب و شاعر. نسب وی با سی و چهار واسطه به حضرت موسی بن جعفر (ع) می‌رسد. چون اهل عرفان و ریاضت‌های شاق و کشف و شهود بود به سید کشفی معروف شد. اصل وی از داراب شیراز بود. تحصیلات مقدماتی را در اصطهبانات گذراند. در ۱۲۰۸ ق به نجف رفت و از محضر اساتید وقت استفاده نمود و در فقه و حدیث برآمد. به تدریس و تصنیف پرداخت و مدت‌ها از مدرسین حوزه‌ی نجف بود. وی به اصرار محمد تقی میرزا حسام‌السلطنه، پسر فتحعلی شاه، حاکم بروجرد به بروجرد رفت و در آنجا به تدریس پرداخت. وی همچنین در شهرهای اصفهان، یزد و اصطهبانات نیز چند سالی تدریس کرده است. او با صاحب «جواهر» و سید محمد باقر حجت الاسلام شفتی معاصر بود. سید حسین بروجردی، صاحب «نخبه‌المقال» و حاج میرزا صالح لرستانی و اورنگ زیب میرزا، فرزند حسام‌السلطنه محمد تقی میرزا حاکم بروجرد، و ملا عبدالله بروجردی از شاگردان وی بودند. در بروجرد درگذشت. از آثار وی: «اجابۀ المضطربین»، در اصول دین، حاوی تحقیقات عرفانی؛ «البلد الامین»، منظومه‌ای به عربی، در علم کلام و اصول دین؛ «تحفة الملوک»، در سیر و سلوک و عقل و جهل و تعدیل قوا؛ «جمع الشتات»؛ «الرطب الیابس»؛ «الرق المنشور»؛ «الشریفیة»، در منطق؛ «الشموس و العکوس»؛ «صید البحر»؛ «کفایة الایتام»، در فقه، در سه جلد؛ «میزان الملوک»، در عدالت سلطان؛ «نخبه‌العقول فی علم الاصول»؛ «سنابرق فی شرح البارق من الشرق»، در شرح دعای رجب؛ «برق و شرق» که به آن «شرق و غرب» نیز گفته‌اند، در شرح بعضی از احادیث عرفانی؛ «دیوان» شعر. [۱]

مرحوم سید جعفر کشفی دارابی از اعظام علماء قرن ۱۳ سیزدهم (۱۲۶۷-۱۱۹۱ هجری قمری) و دارای تألیفات متعدد و بسیار مشهور است که یکی از آنها کتاب معروف «میزان الملوک و الطوائف و صراط المستقیم فی سلوک الخالیف» در اندیشه سیاسی اسلام و از نشریات مرکز تحقیقات و مطالعات اسلامی قم در سال ۱۳۵۷ می‌باشد. که یکی از آثار بی بدیل در روند تحولات اندیشه سیاسی در حوزه تفکر اسلامی بوده و از میراث گرانبهای سیاسی دانشوران سلف و به عنوان گنجینه‌ای پر ارج از دانشوران دوره قاجار تلقی می‌گردد.

باید دانست که مرحوم علامه سید جعفر کشفی تحصیلات مقدماتی را نزد مادر فاضل خویش آموخته و مدتی در یزد به تحصیل مقدمات مشغول و بعداً رهسپار نجف اشرف و در آنجا از محضر اساتیدی نظیر مرحوم سید محمد مهدی بحر العلوم استفاده کرده و رفته رفته به عنوان فقیه اصولی و عارفی سالک و حکیمی آگاه به زمان، شهره آفاق گردید. از علمای جامعین مابین علم و ایقان و ذوق و عرفان شناخته شده و در اجتهاد و فتاوی شهریه و در علم تفسیر و حدیث بی نظیر و در ردیف اعظام علمای امامیه در قرن ۱۳ هجری محسوب می‌گردد و تا آنجا که آقا بزرگ تهرانی در اعلام الشیعه او را «هو من اعاجیب الزمان و اغالیط الدهر» خوانده است. در اواسط سلطنت فتحعلی شاه قاجار در بروجرد مقیم بوده و در سال ۱۲۶۷ در همان جا وفات و مدفون گردیده است. از سایر بزرگان این سلسله سید علی عارف کشفی و سید موسی نجل مرحوم سید جعفر کشفی و حجت الاسلام و المسلمین سید حجت کشفی از فقیهان حوزه علمیه قم و استاد خط ثلث در قید حیات می‌باشند. از بزرگان دیگر این خانواده، مرحوم محمد صالح کشفی خوشنویس قرن ۱۱ هجری که در صفحه ۷۱ کتاب خوشنویسان اصفهان به قلم مرحوم منوچهر قدسی از او نام برده شده است.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: [۱] آثار عجم (۱۰۳)، اعیان الشیعه (۴/۸۵)، ایضاح المکنون (۶۳۱، ۵۸، ۴۸، ۲/۴۸، ۱/۲۵۹)، تاریخ بروجرد (۳۰۶-۳۰۳، ۲۹۶، ۲۸۰-۲۷۳، ۲/۲۷۲)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (۹۰-۸۸/۲)، الذریعه (۲۴/۹۷، ۳۲۷-۳۲۶، ۲۳/۴۹، ۲۱/۲۲۵، ۸۹-۸۸/۱۸، ۱۵/۱۰۵، ۱۴/۲۵۹، ۱۲/۲۳۲، ۱۷۷، ۱۰/۱۷۶-۱۱، ۹/۹۱۱، ۳/۸۷، ۱۲۱، ۱/۱۲۰)، ریحانه (۶۱-۶۰/۵)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۲۴۲-۲۴۱/۱۳)، طرائق الحقائق (۳/۴۵۵)، فارسنامه (۲/۱۲۶۰)، لغت‌نامه (ذیل/دارابی)، المآثر و الآثار (۱۵۶)، معجم رجال‌الفکر و الادب فی النجف (۱۰۷۹-۱۰۷۸/۳)، مکارم الآثار (۱۸۵۸-۱۸۵۵/۵)، مؤلفین کتب چاپی (۳۳۳-۳۳۲/۲)، هدیه العارفین (۱/۲۵۶).

کشمیهنی مروزی، ابوالهیشم محمد

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۳۸۹ق)، فقیه، محدث، ادیب و زاهد. اصل وی از کشمیهن مرو است به عراق و حجاز سفر کرد و درک محضر شیوخ بسیاری نمود. وی «صحیح» بخاری را در فربر به کرات از ابوعبدالله فربری شنید و آخرین کسی است که آن را به عالی‌ترین اسناد روایت کرد، لذا در شرق و غرب شهرت یافت. او در مرو از عمر بن احمد جوهری و در سرخس از ابوالعباس محمد بن عبدالرحمان دغولی و در نیشابور از ابوالعباس محمد بن یعقوب اصم و در ری از ابوحاتم و سفندی و در بغداد از ابومحمد جعفر بن محمد خلدی و در کوفه از ابوالحسن علی بن محمد شیبانی و در مکه از ابوسعید احمد بن محمد اعرابی و جماعتی دیگر چون (عبدالله بن) محمد بن ابراهیم مروزی داعونی و محمد بن احمد بن عاصم و اسماعیل بن محمد صفار حدیث شنید. ابوذر هروی و ابوعثمان سعید بن محمد بحیری و ابوالخیر محمد بن ابی‌عمران صفار و ابوسهل محمد بن احمد حفصی و کریمه مروزیه و دیگران از وی حدیث روایت کرده‌اند.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: انساب سمعانی (۵/۷۶)، تاریخ الاسلام (حوادث ۱۸۹/۴۰۰-۳۸۱)، سیر النبلاء (۴۹۲-۴۹۱/۱۶)، شذرات الذهب (۳/۱۳۲)، العبر (۱۷۸-۱۷۷/۲).

کشی جرجانی، ابوزرعه محمد

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۳۹۰ق)، حافظ، محدث و نسابه. اصل وی از کش جرجان است. از ابوالعباس دغولی و مکی بن عبدان نیشابوری و ابونعیم عبدالملک بن محمد بن عدی جرجانی و محمد بن عبدک شعرانی و عبدالرحمان بن ابوحاتم رازی و موسی بن عباس آزاد یاری و همطبقه‌ی آنها در خراسان و عراق و حجاز حدیث شنید. قاضی ابوالعلاء واسطی و ابوالقاسم ازهری و عبدالعزیز ازجی و حمزه بن یوسف سهمی از وی حدیث شنیدند. کشی در مسجد جامع بصره املائی حدیث می‌کرد. در پایان عمر در مکه مجاور شد و سالها در آنجا حدیث گفت و در همان جا درگذشت. از او گردآوریه‌ها و مصنفاتی در «ابواب» و «مشایخ» به جا ماند. صاحب «کشف الظنون» به نقل از ابن‌عبدالبر در «الاستیعاب»، کتاب «الموثق فی الانساب» را به او نسبت می‌دهد.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: انساب سمعانی (۷۸-۷۷/۵)، تاریخ بغداد (۴۰۹-۴۰۸/۳)، تذکره الحفاظ (۹۹۸-۹۹۷/۳)، توضیح المشتبه (۳۳۶/۷)، سیر النبلاء (۴۵-۴۴/۱۷)، شذرات الذهب (۳/۱۳۴)، طبقات الحفاظ (۴۱۳)، العبر (۱۸۰-۱۷۹/۲)، معجم البلدان (۴/۵۲۵)، معجم المؤلفین (۱۲/۱۲۴)، المنتظم (۹/۶۶)، هدیة العارفين (۲/۵۶).

کعبی نیشابوری، ابومحمد عبدالله

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۳۴۹ ق)، محدث. حاکم نیشابوری از او به عنوان محدثی کثیر السفر و صحیح السماع نام می‌برد. وی از محمد بن ایوب رازی و علی بن عبدالعزیز و فضل بن محمد شعرانی و اسماعیل بن قتیبه و یسع بن زید مکی- دوست و مصاحب سفیان بن عیینه- و دیگران حدیث شنید. حاکم و ابونصر بن قتاده و ابوعبدالرحمان سلمی و محمد بن محمد بن ابوصادق و دیگران از وی حدیث شنیدند.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: انساب سمعانی (۵/۸۰)، تاریخ نیشابور (۱۶۵)، سیر النبلاء (۵۳۱-۵۳۰/۱۵).

کعبی همدانی، ابوطاهر حسین

قرن: ۵

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۴۱۶-۳۴۰ ق)، محدث. شیخ همدان بود. از فضل بن فضل کندی و ابوبکر بن سنی و ابوبکر اسماعیلی و ابوبکر قطیعی و ابواحمد عبدالله بن عدی و ابوبکر برهاری و ابواسحاق مزکی و ابوعمر بن حمدان حدیث شنید. ابوالقاسم بن منده و محمد بن عیسی و محمد بن حسین صوفی و ابوعلی احمد بن طاهر قومسانی و ثابت بن عبدالرحمان صائغ و ابوطالب بن هشیم صیرفی و عده ای دیگر از وی حدیث شنیدند.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: سیر النبلاء (۱۷/۴۳۵).

کلابادی بخاری، تاج الاسلام، ابوبکر محمد

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۳۸۰/۳۸۴۰ ق)، فقیه حنفی، محدث و صوفی. نسبتش به کلاباد بخارا می‌رسد، ولی اهل بخارا بود. از آثارش: «بحرالفوائد»، مشهور به «معانی الاخبار»، که در آن پانصد و نود و دو حدیث جمع کرده است؛ «الاربعین»، در حدیث؛ «الاشفاع و الاوتار»؛ «امالی»،

در حدیث؛ «التعرف لمذهب التصوف»، که در «الاعلام» به صورت «التعرف لمذهب اهل التصوف» آمده است؛ «حسن التصرف» در شرح «التعرف» خودش؛ «فصل الخطاب»؛ «معدل الصلاة».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۶/۱۸۴)، تاریخ ادبیات در ایران (۶۲۸، ۲۵۷/۱)، جستجو در تصوف (۷۰-۶۸)، سرآمدان فرهنگ (۹۴/۱)، کشف الظنون (۴۲۰-۴۱۹، ۲۲۵، ۱۶۳، ۱۰۵، ۵۳)، معجم المؤلفین (۲۲۲، ۲۱۳-۲۱۲/۸)، هدیة العارفين (۲/۵۴).

کلابادی بخاری، شمس‌الدین، ابوالعلاء محمود

قرن: ۷

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۷۰۰-۶۴۴ ق)، فقیه حنفی، حافظ و محدث. نسبت وی به کلاباد بخارا می‌رسد. در خراسان و بغداد و شام و مصر به فراگیری علم و دانش پرداخت، تا از عالمان دین و از مفتیان آگاه به حدیث شد و تصانیفی در فرائض نگاشت و حلقه درس و اشتغال برقرار کرد. او در ماردین، شمال عراق، درگذشت. از آثار وی: «ضوء السراج» در شرح «الفرائض السراجیه»، و مختصر آن «المنهاج المنتخب من ضوء السراج»؛ کتابی در «مشتبه النسبه».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۸/۴۲)، شذرات الذهب (۴۵۸-۴۵۷/۵)، کشف الظنون (۱۲۴۹).

کلابادی، ابونصر احمد

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۳۹۸ / ۳۷۸-۳۲۳ ق)، فقیه حنفی، حافظ و محدث. از کلاباد بخارا بود. از هیثم بن کلب شاشی و عبدالؤمن بن خلف نسفی و ابوجعفر محمد بن محمد بغدادی الجمال و عبدالله بن محمد بن یعقوب استاد و علی بن محتاج کشانی و محمد بن محمود بن عنبر نسفی و محمد بن احمد بن خنب و همطبقه‌ی آنها حدیث شنید. به بغداد رفت و در آنجا حدیث گفت. ابوالحسن دارقطنی در کتاب خود «المدبج» و حاکم نیشابوری و جعفر بن محمد مستغفری و دیگران از وی روایت کرده‌اند. دارقطنی وی را در حدیث ثقه دانسته است و حاکم او را دارای فهم و شناخت عالی معرفی کرده و مستغفری گوید که او پرحافظه‌ترین فرد زمان خود در ماوراء النهر بوده است. ابوسعید خلیل بن احمد سجزی نیز از وی حدیثی روایت کرده است. کلابادی در بخارا درگذشت. از آثار وی: تصنیفی در شناخت رجال «صحيح» بخاری به نام «الارشاد فی معرفة رجال البخاری» یا «الهدایة و الارشاد فی معرفة اهل الثقة و السداد» یا «اسماء رجال صحيح بخاری».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: انساب سمعانی (۵/۱۱۴)، ایضاح المکنون (۲/۷۲۴)، تاریخ بغداد (۴۳۵-۴۳۴/۴)، تاریخ نیشابور (۱۵۲)، تذکره الحفاظ (۳/۱۰۲۷)، سیر النبلاء (۹۶-۹۴/۱۷)، شذرات الذهب (۳/۱۵۱)، طبقات الحفاظ (۴۲۳)، العبر (۲/۱۹۳)، کشف الظنون (۵۵۵، ۸۸)، معجم المؤلفین (۲/۹۵)، وفيات الاعیان (۲۱۱-۲۱۰/۴)، هدیة العارفين (۱/۶۹).

کلابی نیشابوری، ابومحمد عمرو

قرن: ۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۲۳۸ ق)، فقیه، محدث و قاری. نزد علی بن حمزه کسائی تلاوت آموخت و از هشیم بن بشیر و عبدالوارث ثقفی و ابوبکر بن عیاش و ابوعبیده حداد و قاسم بن مالک مزنی و یحیی بن زکریا بن ابی‌زائده و عبدالعزیز بن ابی‌حازم و سفیان بن عیینه و زیاد بن عبدالله بکائی و ابن علیّه و معاذ عنبری و همطبقه آنان حدیث شنید. نسائی او را مورد اعتماد دانسته و ابن‌حبان می‌گوید که شیوخ نیشابوری ما از وی تمجید می‌کردند. بخاری و مسلم و نسائی و محمد بن یحیی ذهلی و ابومحمد دارمی و ابراهیم بن ابی‌طالب و حسن بن سفیان و ابوالعباس سراج و مسدد بن قطن قشیری نیشابوری و ابوعمار حسین بن حریث مروزی و احمد بن سیار مروزی و احمد بن سلمه نیشابوری و جعفر بن محمد بن حسین نیشابوری معروف به ترک و داوود بن حسین بیهقی و دیگران از وی حدیث روایت کرده‌اند.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: انساب (۵/۱۱۷)، التاریخ الکبیر (۶/۳۳۲)، تهذیب التهذیب (۳۱-۸/۳۰)، تهذیب الکمال (۲۲۶-۱۴/۲۲۵)، الثقات (۸/۴۸۷)، الجرح و التعديل (ج ۳/۲۳۳)، سیر النبلاء (۴۰۷-۱۱/۴۰۶)، شذرات الذهب (۲/۹۰)، العبر (۱/۳۳۶).

کلار پوشنجی هروی، ابومنصور عبدالرحمان

قرن: ۵

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۴۷۷ ق)، مسند، محدث و فقیه. معروف به کلار و کلاری. وی از عبدالرحمان بن ابی‌شریح حدیث شنید. ابن‌طاهر و وجیه شحامی و زهیر بن علی سرخسی و حسن بن محمد بن محمد سنجستی و فضیل بن اسماعیل و ابوالوقت سجزی و عبدالجلیل بن ابوسعد و محمد بن اسماعیل فضیلی و منصور بن علی حجری و دیگران از وی حدیث شنیدند. کلار از کبار شیوخ ابی‌الوقت بود. او در پوشنج درگذشت.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام بوفیات الاعلام (۱/۳۱۵)، توضیح المشتبه (۷/۳۴۸)، سیر النبلاء (۴۴۳-۱۸/۴۴۲)، العبر (۳۳۷-۲/۳۳۶).

کلوناتی، شهاب‌الدین، ابوالفتح احمد

قرن: ۹

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۸۳۵-۷۶۲ ق)، فقیه حنفی و محدث. اصلش از کرمان بود. عز بن جماعه به او اجازه نقل فهرست مرویاتش را داده و صلاح بن ابی‌عمرو ابن امیله و دیگران به وی اجازه‌ی روایت داده‌اند. مناوی و ابن‌حسان و تغری برمش الفقیه از وی روایت کرده‌اند. در قاهره

درگذشت و در جوار زین العراقی دفن شد. از آثارش: مختصر «الناسخ و المنسوخ» حازمی؛ مختصری در «علوم الحدیث»؛ مختصر «تهذیب الکمال»؛ «ثبت»، در دو مجلد.
برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه: الضوء اللامع (۳۸۰-۳۷۸/۱)، معجم المؤلفین (۳۱۱/۱).

کله عبدی اصفهانی معلم، ابواحمد عبدالواحد

قرن: ۵

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۴۵۳ ق)، محدث و مسند. در «سیر النبلاء» به جای معلم، بقال ذکر شده است. وی از خویشان حافظ ابو عبدالله بن منده بود. او راوی «مسند» احمد بن منیع از طریق عبیدالله بن جمیل است. از ابوبکر محمد بن احمد بن جشنس و محمد بن احمد بن شهریار و عبدالله بن عمر بن هیثم و ابو عبدالله بن منده و دیگران حدیث شنید. ابوعلی حداد و سعید بن ابی الرجاء صیرفی از وی حدیث شنیدند و صیرفی بعد از ۴۵۰ ق «مسند» ابن منیع را از وی شنید.
برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه: سیر النبلاء (۹۶-۱۸/۹۵)، شذرات الذهب (۲۹۱/۳)، العبر (۳۰۰/۲).

کلینی رازی، ابوجعفر محمد

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۳۲۸/۳۲۹ ق)، رئیس المحدثین امامیه، فقیه، مفتی و مرجع. ملقب به ثقة الاسلام، معروف به سلسلی. نسبت وی به روستای کلین، از قرای فشافویه ری، می‌رسد. وی از علمای بزرگ زمان غیبت صغری و شیخ مشایخ شیعه بود. چون شیعه و سنی در فتاوا بدو مراجعه می‌کردند به ثقة الاسلام شهرت یافت و او اولین کسی است که بدین لقب نامیده شد. کلینی نخستین از محمدی‌های ثلاثه، صاحب «کافی» اولین از کتب اربعه می‌باشد. ابن اثیر در «جامع الاصول» از کلینی به عنوان مجدد مذهب اثنی عشری در آغاز قرن سوم قمری نام می‌برد. وی از ابوعلی و حسین بن محمد اشعری و حمید بن زیاد نینوئی و عبدالله بن جعفر حمیری و علی بن ابراهیم قمی و از دایی‌اش، علان کلینی، و ابو عبدالله احمد بن محمد عاصمی و احمد بن مهران و بسیاری دیگر روایت کرد. شیخ ابوالقاسم جعفر بن محمد بن قولویه و ابوغالب احمد بن محمد زراری و ابومحمد هارون بن موسی تلکبری و ابوالفضل محمد بن عبدالله بن مطلب شیبانی و ابو عبدالله احمد بن ابراهیم صیمری، معروف به ابن ابی‌رافع، و دیگران از وی روایت کرده‌اند. او در سال تناثر نجوم و اول غیبت کبری، در بغداد درگذشت و در باب الکوفه‌ی بغداد در بازار نزدیک جسر دفن شد. از آثار وی: «الکافی»، در سه قسمت: «اصول کافی»، «فروع کافی» و «روضه‌ی کافی»، شامل شانزده هزار و صد و نه حدیث، که در مدت بیست سال آن را به رشته‌ی تحریر درآورده؛ «تعبیر الرؤیا»؛ «الرد علی القرامطه»؛ «رسائل الائمة (ع)»؛ کتاب «الرجال»؛ «ما قیل فی الائمة من الشعر»؛ «فضائل القرآن»؛ «العقل»؛ «العلم»؛ «التوحید»؛ کتاب «الاشربة»؛ کتاب «الدواجن و الرواجن». [۱]
محمد بن یعقوب، ثقة الاسلام، عالم و فقیه معروف شیعی (ف. ۳۲۹ ه. ق) او راست: «الکافی فی علم الدین»: کافی.

برگرفته از کتاب: فرهنگ فارسی معین (جلد ششم)

منابع زندگینامه: [۱] الاعلام (۸/۱۷)، اعیان الشیعه (۱۰/۹۹)، ایضاح المکنون (۲۹۵، ۲۶۸، ۱۹۷/۲)، دایرة المعارف فارسی (۲۲۵۹/۲)، الذریعه (۲۴۶-۲۴۵/۱۷)، رجال الطوسی (۴۹۶-۴۹۵)، رجال النجاشی (۲۹۲-۲۹۰/۲)، روضات الجنات (۱۱۲-۱۰۱/۶)، ریاض العلماء (۲۰۰-۱۹۹/۵)، ری باستان (۳۸۵-۳۸۳/۲)، ریحانه (۸۲-۷۹/۵)، سیر النبلاء (۱۵/۲۸۰)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۴/۳۱۴)، فوائد الرضویه (۶۵۹-۶۵۷)، الفهرست للطوسی (۳۲۷-۳۲۶)، کارنامه‌ی بزرگان (۵۴)، الکامل (۶/۲۷۴)، الکنی و الالقاب (۱۲۱-۱۲۰/۳)، لسان المیزان (۶۳۷-۶۳۶/۶)، لغت‌نامه (ذیل / کلینی)، معجم رجال الحدیث (۶۶-۵۰/۱۸)، معجم المؤلفین (۱۱۷-۱۱۶/۱۲)، الوافی بالوفیات (۵/۲۲۶)، هدیة الاحباب (۲۲۸-۲۲۷)، هدیة العارفین (۲/۳۵).

کمالا فدشکوی فارسی شیرازی، کمال‌الدین محمد

قرن: ۱۱

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ح ۱۱۱۰ ق)، عالم دینی، مفسر و ادیب. معروف به میرزا کمالا و میرزا کمال‌الدین. نسبت وی به فدشکوی فسا می‌رسد. او داماد ملا محمد تقی مجلسی اول بود. از آثار وی: «بیاض الکمالی»، در مباحث متفرقه که بیشتر آن فواید رجالی و تاریخی است؛ شرح «شواهد مطول»؛ شرح منظوم «قصیده‌ی تائیه» دعبل خزاعی، که در ۱۱۰۳ ق تألیف یافت؛ «القیود الوافیة»، در «شرح الشافیة» ابن حاجب، در علم صرف.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: تذکره‌ی نصرآبادی (۲۰۲)، الذریعه (۱۷/۲۲۷، ۱۴/۱۲، ۱۷۰/۳)، روضات الجنات (۳۶۵-۳۶۴/۵)، ریحانه (۶۴-۶۳/۶)، فارسنامه‌ی ناصری (۱۳۹۴/۲)، فوائد الرضویه (۳۶۶)، الکنی و الالقاب (۳/۲۲۷)، گنجینه‌ی دانشمندان (۱۰۳-۱۰۲/۶).

کمره‌ای فراهانی، عزالدین، زین‌الدین علی‌نقی

قرن: ۱۱

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۱۰۶۰ ق)، عالم امامی، فقیه، متکلم و محدث. از محضر سید ماجد بحرانی و عده‌ای از فضلالی شیراز استفاده نمود. در عهد شاه صفی مدتی در شیراز عهده‌دار نصب قضاوت بود. لذا به شیرازی نیز معروف است. سپس در دوران شاه عباس دوم شیخ الاسلام اصفهان گردید و به اصفهانی نیز شهرت یافت. وی معاصر با میرداماد و شیخ بهائی و ملا محسن فیض کاشانی بود. در فقه و اصول و تفسیر و ادب تبحر داشت. در اصفهان در گذشت و در تکیه‌ی آقا رضی شیرازی دفن شد. از آثار وی: «مسار الشیعة»، در امامت، در رد نوح افندی حنفی، مفتی روم، که حکم به کفر شیعه کرده و جان و مال و ناموس ایشان را حلال و قتل و اسیر کردن و کنیز و بنده نمودن زنان و فرزندان ایشان را مباح دانسته بود؛ «المقاصد العالیة فی الحکمة الیمانیة»، در کلام و حکمت، در چند مقصد که نهمین آن به صورت مستقل و به نام «حدوث العالم» تصنیف یافت؛ «مناسک حج»؛ «همم الثواب»؛ «حرمت دخانیات»، رساله‌ای در تحریم توتون؛ «نماز جمعه در زمان غیبت».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۵/۱۸۲)، ایضاح المکنون (۲/۵۳۲)، تاریخ ادبیات در ایران (۱۰۲۰-۱۰۱۹/۵)، تاریخ نظم و نثر (۵۰۹)، تذکره القبور (۴۴۳)، الذریعه (۲۴۳/۲۵، ۳۸۱/۲۱، ۳۷۶/۲۰، ۱۲۲۳-۱۲۲۲، ۹/۲۲۲، ۲۹۵-۲۹۴/۶)، روضات الجنات (۳۷۴-۳۶۶/۴)، ریاض العلماء (۲۷۶-۲۷۱/۴)، ریحانه (۲۳۵-۲۳۴/۶)، لغت‌نامه (ذیل/علینقی شیرازی)، معجم المؤلفین (۷/۲۵۵)، هدیه العارفین (۱/۷۵۷).

کمره‌ای، خلیل

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۱۴۰۵-۱۳۱۷ ق)، فقیه، اصولی و استاد. در کمره، از توابع خمین، به دنیا آمد. پس از کسب علوم مقدماتی در جاپلق، به خوانسار رفت و در محضر آخوند ملا-محمد بیدهندی و سید علی اکبر بید هندی و آقا سید احمد جاده‌ای تلمذ کرد. در ۱۳۳۷ ق به سلطان‌آباد (اراک) رفت و از شاگردان نخست آیت‌الله حایری گشت و علم فقه و اصول را در خدمت حاج شیخ عبدالغنی و حاج شیخ عباس ادریس آبادی آموخت، و نزد سایر اساتید علوم عقلی و ریاضی و اخلاق را فراگرفت. در ۱۳۴۰ ق ساکن قم شد. و به افاده و استفاده مشغول گشت، و از درس میرزا علی اکبر حکمی یزدی بهره گرفت و «اسفار» را نزد آیت‌الله رفیعی قزوینی و حدیث را از محدث قمی و شیخ آقا بزرگ تهرانی و آیت‌الله شیخ محمد رضا مسجد شاهی اصفهانی و آیت‌الله سید محسن جبل عاملی و اخلاق و عرفان را نزد آیت‌الله حاج میرزا جواد آقا ملکی تبریزی تکمیل کرد و اجازه‌ی اجتهاد و نقل حدیث از استادان خود گرفت. از این زمان به حاج میرزا خلیل مجتهد معرف شد و خود به تدریس «کفایه» و «مکاسب» و اصول فقه و معقول و هیئت و هندسه پرداخت. او از مدرسین معقول و منقول حوزه و دانشگاه بود و مدت‌ها به تدریس «تفسیر» ی که بر قرآن نوشته بود اشتغال داشت. دکتر خزائی، آیت‌الله طالقانی، آیت‌الله کاظم گلپایگانی، حجه‌الاسلام انصاری قمی و حجه‌الاسلام تربتی از شاگردان وی بودند. در ۱۳۵۴ ق در رابطه با مسأله کشف حجاب دستگیر و زندانی و پس از یک ماه آزاد شد. آیت‌الله کمره‌ای در ۱۳۷۱ ق، به همراه آیت‌الله سید محمود طالقانی و آیت‌الله سید رضا زنجانی و سید صدرالدین بلاغی به پاکستان دعوت و در کراچی، به ریاست مؤتمر عالم اسلامی انتخاب شد. در ۱۳۷۹ ق با همین سمت به بیت‌المقدس رفت و به دستور آیت‌الله بروجردی با شیخ محمد شلتوت، رئیس دانشگاه الازهر، درباره‌ی اتحاد اسلامی دیدار و گفتگو کرد. در ۱۳۹۵ ق، پاپ پل ششم، پیشوای کاتولیک‌های جهان، توسط سفارت واتیکان در تهران، دوازده مشکل کلامی را از وی استعلام نمود و پاسخ ایشان به فرانسه ترجمه و ارسال شد. از آیت‌الله کمره‌ای در حدود هفتاد اثر به جای مانده است از جمله: شرح «نهج البلاغه»، در بیست و سه جلد؛ «عنصر شجاعت»، در هفت مجلد؛ «افق وحی»؛ «افق اعلی»؛ «ملکه اسلام»؛ «علی و الزهراء»؛ «قبله اسلام»؛ تفسیر «سوره‌ی نور»؛ «آثار مقدس، احادیث و اخبار اسلام»؛ «علم الحدیث و طبقه‌الکبری»؛ «اسرار حج»؛ «بیت‌المقدس و تحول قبله»؛ «مادر، وظائف زن در اسلام». [۱]

حاج میرزا خلیل کمره‌ای دامت برکاته از علماء و حکماء و دانشمندان و نویسندگان طراز اول تهرانست که در خیابان زرین نعل ساکن و در مسجد معروف فخرالدوله واقع در دروازه شمیران اقامه جماعت و ترویج دین و تفسیر قرآن مبین نموده و تنویر افکار و قلوب ارادتمندان و دانش جویان و حقیقت طلبان را می‌نمایند.

در سال ۱۳۱۷ قمری برابر ۱۲۷۶ شمسی در جنوب جلگه کمره که بسیار حاصلخیز و پر برکت و از قدیم مسکن شیعیان خالص بوده در بلد کوهستانی و سرچشمه رودخانه‌ها چشم بجهان باز کرده و پس از پرورش در آن هوای آزاد و تحصیل علوم ابتدائی و مقدماتی برای کسب علوم عالیتر مجبور به هجرت از وطن شده و برای ادامه تحصیلات خونسار را که یکی از زیباترین مناطق

کوهساری بشمار می‌رود انتخاب نموده و در آنجا از محضر یکی از اوتاد زمان بنام آخوند ملا محمد بید هندی علاوه بر تحصیل مقدمات و فنون علم و قرائت قرآن از پارسائی و وارستگی محضر آن مرد روحانی بیش از پیش استفاده نموده و در سال ۱۳۳۷ قمری با فوت مرحوم آخوند بید هندی برای ادامه تحصیلات نزد مجتهد بزرگوار حاج سید علی اکبر بید هندی و آسید احمد جاده‌ای رهسپار شده و از محضر آن دو عالم ربانی استفاده شایان نموده و در نوروز همان سال بکمره برگشته و در سن بیست سالگی تأهل اختیار کرده و برای تحصیلات بیشتری به شهرستان اراک که مرکز علم و دانش بوده آمده و مشغول ادامه تحصیل شده و سه سال تمام در اراک علوم فقه و اصول را در خدمت حاج شیخ عبدالغنی و حاج شیخ عباس ادریس آبادی و مقداری حکمت و فلسفه را نزد آقای سید محمد بروجردی و هم چنین درس خارج را در سال ۱۳۴۰ قمری از محضر مرحوم آیت‌الله العظمی حاج شیخ عبدالکریم یزدی تلمذ نموده و در نوروز آنسال که آن مرحوم به قم مهاجرت و تشکیل حوزه دادند بنا بر دعوت آن مرحوم با قافله‌ای از طلاب کاروانی تشکیل و با وسایل آن روز به قم رهسپار شده و اقامت نمودند.

در آن موقع استاد فلسفه و حکمت قم مرحوم حاج میرزا علی اکبر یزدی مدرس و همدرس مرحوم فیلسوف شهیر میرزا جهانگیر خان قشقائی که در عصر خود بی نظیر بوده، دوره فلسفه و حکمت حاجی سبزواری و فلسفه عالی صدر المتألهین و دوره ریاضیات را نزد حکیم مزبور فرا گرفته و نیز دو دوره درس اصول و یکدوره درس خارج فقه را در حوزه مرحوم آیت‌الله حایری یزدی تلمذ نموده و این دروس بالغ بر چهارده سال که در قم اقامت داشتند ادامه داشت و طرز اصول اصحاب سامرا را بوسیله آیت‌الله حایری و اصول اصحاب نجف را بوسیله دیگران مانند آیت‌الله میرزا سید علی یثربی کاشانی فرا گرفته و از مقایسه بین دو طرز اصول و تکمیل فلسفه و معقول و غور در مباحث عقلی که پیش آمده بود لذت وافری می‌بردند.

متعاقب آن بتدریس کفایه و مکاسب و اصول فقه و معقول و همچنین بتدریس هیئت و هندسه مشغول بودند.

در سال ۱۳۵۴ ق که غائله تغییر لباس پیش آمد ایشان تبعید به تهران شده و حدود یک ماه زندانی شده آنگاه بقید توقف در تهران آزاد گردیده و تاکنون چهل سال است که در عاصمه تشیع بخدمات دینی و روحی اشتغال دارند.

در سال ۱۳۶۷ ق بمکه معظمه مشرف شده و در سال ۱۳۷۱ ق بدعوت شعوب المسلمین پاکستان بکراچی رفته و در آن حفله و کنفرانس بزرگ اسلامی بیاناتی ایراد نموده که موجب اعجاب همگی گردیده و نیز سفری به بیت المقدس نموده و در مؤتمره اسلامی آنجا شرکت کرده و هم در کنگره اسلامی حجاز و مکه معظه دعوت شده در تمام این مراحل نداء شیعه را که مغز و لب و حقیقت اسلام است ظاهر نموده و اثرات عمیقی در روح دانشمندان مسلمین گذارده است.

نگارنده گوید: علامه کمره‌ای از دانشمندان بزرگوار است که بسهم خود خدمات بسیار ارزنده از راه بیان و قلم بعالم اسلام نموده است. تألیفات و تصنیفات آموزنده‌ای شاهد این گفتار و گواه این مدعا است و فهرست آن در رساله‌ی جداگانه‌ای بطبع رسیده با شرحی از کتب مفیده آنجناب که اسامی آنها را می‌نگارم:

- ۱- کتاب افق وحی ۲- کتاب افق اعلی نگاهی بچهره محمد و علی علیهما السلام ۳- علی و الزهراء- سرچشمه آب حیات ۴- ملکه اسلام فاطمه زهراء علیها سلام ۵- ترجمه قصیده النبی محمد صلی الله علیه و آله و سلم ۶- نهج البلاغه السماء و العالم آسمان و جهان ۷- نهج البلاغه و جنگ ۸- پیام میلاد امیرالمومنین علیه السلام بسلاطین اهل قبله ۹- کتابی بقلم امیرالمؤمنین علیه السلام ۱۰- نامه کودک در مسجد ۱۱- محنت اسلام ۱۲- عنصر شجاعت یا هفتاد و دو تن و یک تن جلد اول ۱۳- جلد دوم عنصر شجاعت ۱۴- جلد سوم عنصر شجاعت ۱۵- جلد چهارم عنصر شجاعت (مسلم بن عقیل) ۱۶- چند مرحله از زندگانی امام حسین ۱۷- تاج مأمون الرشید ۱۸- مجلس مباحثه امام رضا علیه السلام با عمران صابی ۱۹- فلسفه غیبت امام زمان عجل الله فرجه ۲۰- امامزاده عبدالله علیه السلام در ری ۲۱- شرح حال محمد بن ابی بکر ۲۲- پیام ایران بنجد و حجاز و مصر ۲۳- امناء الهی در کتاب سلمان فارسی و ابوذر غفاری ۲۴- خواب دیدن ائمه اطهار علیهم السلام ۲۵- قبله اسلام کعبه یا مسجد الحرام ۲۶- بیت المقدس و تحول

قبله ۲۷- آفاق کعبه ۲۸- پنج رساله در حج و قبله ۲۹- نهیب پیغمبر صلی الله علیه و آله بملوک و امراء و فقهاء علماء از خیف منی
 ۳۰- کلید امن جهان ۳۱- کلید امن دنیا ۳۲- رساله مناسک و مسائل حج و عمره ۳۳- ندائی از سرزمین بیت المقدس ۳۴- اجتماع
 پیرامون خانه تقدیس ۳۵- اسرار حج ۳۶- تفسیر سوره نور ۳۷- ندای اذان و ثواب آن بفارسی ۳۸- دروس متون احادیث ۳۹-
 الحدیث عند الشیعه تا تاریخ تدوین حدیث ۴۰- تصحیح تفسیر دانشگاه (بفارسی) ۴۱- غروب آفتاب در اندلس ۴۲- کتاب مادر
 ۴۳- مقدمه مواقع النجوم ۴۴- تحشیه رساله لقاء الله ۴۵- تصحیح و تحشیه مراقبات السنه ۴۶- من روح الفرج بعد الشده (بعربی)
 ۴۷- مقاله در سالنامه نور دانش سال ۱۳۲۶ تحت عنوان اسرار موت و حیات ۴۸- آثار مقدس احادیث و اخبار اسلام ۴۹- علی علیه
 السلام و آل محمد صلی الله علیه و آله ۵۰- آل رسول الله ۵۱- رابطه عالم اسلامی بزبان فارسی در جواب علماء کردستان ۵۲- رابطه
 عالم اسلامی قبس من ولاء علی علیه السلام بزبان عربی ۵۳- آراء ائمه الشیعه الامامیه فی الغلاه.

آثاری که آماده طبع است

۱- جلد پنجم عنصر شجاعت ۲- جلد دوم قبله اسلام ۳- جلد دوم افق اعلی ۴- تفسیر تعدادی از سور قرآن ۵- جلد دوم سرچشمه
 آب حیات ۶- جلد دوم افق وحی ۷- جلد دوم دروس متون احادیث ۸- پیام بلال حبشی مولای رسول خدا صلی الله علیه و آله و
 سلم از با کعبه بسیاهان جهان ۹- ترجمه کتاب الاسلام علی مفترق الطرق.

معظم له دارای فرزندان برومندی می باشند که در میان آنان دانشمند معظم و فاضل برومند جناب آقای حاج میرزا محمدحسن ناصر
 آقای کمره‌ای بفضل و تقوا و اطلاعات عمیقی موصوف و بیشتر امور والد ماجدش بدست با کفایت و نظر صائب او انجام می گیرد.
 علم ربانی.

تولد: ۱۳۱۷ (۱۲۷۶ ق.)، کمره از توابع اراک.

درگذشت: ۱۹ مهر ۱۳۶۳، تهران.

آیت الله خلیل کمره‌ای بعد از تحصیل علوم ابتدایی و مقدماتی برای کسب علوم عالی تر به خوانسار رفت و نزد آخوند ملا محمد
 بیدهندی مقدمات و متون علم قرائت قرآن را فراگرفت. با فوت ملا محمد بیدهندی به نزد سید علی اکبر بیدهندی و سید احمد
 جاده‌ای رفت و به تحصیل علوم پرداخت شد.

در سال ۱۳۳۷ ق. به حوزه علمی اراک (مدرسه سپهدار) که توسط آیت الله عبدالکریم حائری یزدی تأسیس گردیده بود
 ملحق شد و جزو اولین شاگردان حوزه علمی وی بود. سه سال تمام فقه و اصول را نزد شیخ عبدالغنی و شیخ عباس
 ادریس آبادی و مقداری حکمت و فلسفه را نزد سید محمد بروجردی و درس خارج را در سال ۱۳۴۰ ق. نزد آیت الله حائری یزدی
 تلمذ نمود.

در سال ۱۳۳۹ ق. از حوزه علمی اراک به همراه آیت الله عبدالکریم حائری یزدی مؤسس حوزه علمی قم، به قم منتقل شد و
 در آنجا ساکن شد و به تحصیل سطوح و فقه و اصول پرداخت در درس خارج آیت الله عبدالکریم حائری یزدی نیز حاضر می شد و
 معقول را نیز نزد آقا میرزا علی اکبر یزدی معروف به «حکیم» تلمذ می نمود پس از وفات آقا میرزا علی اکبر حکیم الهیات به معنی
 اخص اسفار را با حضرت امام خمینی (ره) مذاکره بینابین داشتند و همچنین مقداری خارج فقه جواهر را با حضرت امام (ره) و
 آیت الله میرزا عبدالله تبریزی مذاکره می نمود.

اساتید دیگر وی عبارتند از: آیت الله ملکی تبریزی و آیت الله اصفهانی و آیت الله محدث قمی و علامه عاملی. آیت الله کمره‌ای سپس
 در قم به تدریس سطوح و تفسیر و فلسفه پرداخت.

آیت الله کمره‌ای در سال ۱۳۴۱ ق.، به سبب مخالفت با کشف حجاب، به دستور رضاشاه دستگیر و زندانی شد و سپس در تهران
 نفی بلد گردید. در سال ۱۳۷۱ ق. در کراچی به ریاست مؤتمر اسلامی انتخاب گردید و بار دیگر در سال ۱۳۷۹ ق. در مؤتمر

اسلامی اردن شرکت کرد. در پایان مؤتمر به اشاره‌ی آیت‌الله سید حسین بروجردی همراه آیت‌الله مرتضی طالقانی برای تشکر از شیخ محمود شلتوت، مفتی اهل سنت و رئیس جامع‌الازهر، درباره‌ی فتوای ایشان در به رسمیت شناختن مذهب تشیع، به قاهره رفت و با شیخ شلتوت دیدار و گفتگو کرد. در سال ۱۳۸۵ ق. در مکه در مؤتمر عالم اسلامی شرکت کرد و به ریاست مؤتمر برگزیده شد.

آیت‌الله کمره‌ای در سال ۱۳۴۹ در هزاره‌ی شیخ طوسی درباره‌ی مقام علمی شیخ طوسی ایراد کرد. آیت‌الله کمره‌ای در شروع انقلاب اسلامی همگام با مردم حرکت نمود و در راهپیمایی تاسوعای ۱۳۷۵ به اتفاق آیت‌الله طالقانی شرکت جست. پس از حمله عراق به ایران با نوشتن مقاله «عرب این ننگ را به کجا می‌بری؟»، در روزنامه‌ی «اطلاعات» به حمایت از موضع به حق ایران برخاست.

آیت‌الله کمره‌ای در دوره‌ی دکترای دانشکده الهیات دانشگاه تهران تدریس می‌نمود.

از آثار وی می‌توان به این عنوان‌ها اشاره کرد: تفسیر سوره‌ی نور (در دو مجلد)؛ عنصر شجاعت یا هفتاد و دو تن و یک تن (در تراجم شهدای کربلا، چهار جلد)؛ شرح نهج‌البلاغه؛ نهج‌البلاغه السماء و العالم آسمان و جهان؛ نهج‌البلاغه و جنگ؛ ملکه اسلام فاطمه زهرا؛ نوید اسلام؛ ندای اذان و احادیث استحباب آن؛ مادر و وظیفه زن در اسلام؛ فتح مکه غروب آفتاب در اندلس؛ اسرار حج؛ قبله اسلام کعبه یا مسجدالحرام؛ یک دوره کامل تفسیر قرآن؛ افق وحی؛ افق اعلی؛ نگاهی به چهره محمد (ص) و علی (ع)؛ علی و الزهراء سرچشمه‌ی آب حیات؛ ترجمه قصیده‌النبی (ص) پیام امیرالمؤمنین به سلطان اهل قبله؛ کتابی به قلم امیرالمؤمنین (ع) نامه‌ی کودک در مسجد، محنت اسلام؛ چند مرحله اسلام؛ چند مرحله از زندگانی امام حسین (ع)؛ تاج مأمون الرشید؛ مجلس مباحثه‌ی امام رضا (ع) با عمران صایب؛ فلسفه غیبت امام زمان (ع) (عج) امامزاده عبدالله (ع) در ری؛ شرح حال محمد بن بکر؛ پیام ایران به نجد و حجاز و مصر؛ امناء الهی در کتاب سلمان فارسی و ابوذر غفاری؛ خواب دیدن ائمه اطهار (ع)؛ بیت المقدس و تحول قبله؛ پنج رساله در حج و قبله؛ کلید امن جهان؛ کلید امن دنیا؛ رساله مناسک و مسائل و حج و عمره؛ ندایی از سرزمین بیت المقدس؛ اجتماع پیرامون خانه مقدس دروس متون احادیث؛ الحدیث؛ تصحیح تفسیر دانشگاه (به فارسی)؛ کتاب مادر؛ مقدمه مواقع النجوم؛ تحشیه رساله لقاءالله؛ تصحیح و تحشیه مراقبات السنه، من روح الفرج بعد الشده (به عربی)؛ آثار مقدس احادیث و اخبار اسلام؛ علی (ع) و آل محمد؛ آل محمد رسول الله؛ رابطه اسلامی (به زبان فارسی)؛ در جواب علمای کردستان؛ رابطه‌ی عالم اسلامی قبس من ولاء علی (ع) به زبان عربی؛ آراء ائمه الشیعه فی الغلاة نهیب پیغمبر (ص) به ملوک و امراء و فقهاء از خیف منی. آثاری که آماده طبع است: جلد پنجم عنصر شجاع؛ جلد دوم قبله اسلام؛ جلد دوم افق اعلی؛ تفسیر تعدادی از سوره‌های قرآن؛ جلد دوم سرچشمه آب حیات؛ جلد دوم افق وحی جلد دوم دروس متون احادیث؛ پیام بلال حبشی مولای رسول خدا (ص) از بام کعبه به سیاهان جهان؛ ترجمه کتاب علی مفترق الطرق.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: [۱] آینه دانشوران (۴۹۳-۴۹۱، ۱۸۸-۱۸۷)، الذریعه (۲۱۹/۲۲، ۴۴/۱۷، ۳۵۲/۱۵، ۱۲۶-۱۲۵/۱۴)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۷۰۵-۷۰۴/۱۳)، عنصر تلاش و کوشش، گلزار معانی (۵۸۲-۵۶۶)، گنجینه‌ی دانشمندان (۴۳/۵، ۵۴۰-۵۳۵/۴)، مؤلفین کتب چاپی (۳۵-۳۲/۳).

کنانی هروی، جمال الاسلام، ابوالعلاء صاعد

قرن: ۵

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۴۹۵ / ۴۹۴ ق)، فقیه، مفتی، محدث و قاضی. قاضی القضاة هرات بود. از ابوسعید محمد بن موسی صیرفی و علی بن محمد طرازی و نیز از جدش، قاضی ابونصر یحیی بن محمد، و قاضی ابوالعلاء صاعد بن محمد حنفی و ابوبشر حسن بن احمد مزکی و سعید بن عباس قرشی و دیگران حدیث شنید. محمد بن طاهر و نصر بن سیار بن صاعد، نوه‌اش، از وی حدیث نقل کرده‌اند. از راویان او می‌توان از نوه‌اش، شهاب بن سیار، و علی بن سهل شاشی، و عبدالواسع بن عطاء، و محمد بن فضل دهان و مسرور بن عبدالله حنفی نیز نام برد. در «شذرات الذهب»، نام کنانی تحت عنوان کنانی آمده است.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: سیر النبلاء (۱۸۳- ۱۹/۱۸۲)، شذرات الذهب (۳/۴۰۲)، العبر (۲/۳۷۱)، النجوم الزاهرة (۵/۱۶۷).

کنتوری، اعجاز حسین

قرن: ۱۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۱۲۴۰- ۱۲۸۶ ق)، محدث، فقیه امامی، اصولی، مورخ و متکلم. وی یکی از سه فرزند عالم و فضال سید محمدقلی بن محمدحسین و برادر علامه میرحامد حسین صاحب «عبارات الانوار» است. وی علوم مختلف را از پدر و برادر خود فراگرفت. او در تمام علوم متداول زمان آگاه و از بزرگان علمای شیعه بود. از آثار وی: «شذور العقیان فی تراجم الاعیان»، در چند مجلد؛ «کشف الحجب و الاستار عن وجه الکتب و الاسفار»، فهرست مصنفات شیعه؛ «القول السدید».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۳۳۸/۱)، اعیان الشیعه (۴۶۷/۳)، الذریعه (۲۸- ۲۷/ ۱۸، ۴۳/۱۳)، ریحانه (۳۵۶/۵)، فوائد الرضویه (۵۹۶- ۵۹۵)، لغت‌نامه (ذیل / اعجاز)، معجم المؤلفین (۳۰۳/۲).

کوتاه اصفهانی، ابوحامد محمد

قرن: ۶

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۵۸۳ ق)، حافظ و محدث. از حفاظ حدیث بود که به شناخت آن شهرت داشت. در نوجوانی و جوانی احادیث بسیار شنید و تمای آنها را به خط خویش نگاشت. از آثار وی کتاب «اسباب الحدیث» به سبک «اسباب النزول» واحدی است. او همچنین کتابی بزرگ در «تاریخ اصفهان» جمع‌آوری کرد که موفق به تدوین آن نگشت.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۷/۵۶)، الوافی بالوفیات (۳/۲۱۸).

کوتاه جویباری اصفهانی، ابوسعود عبدالجلیل

قرن: ۶

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۵۵۳-۴۷۶ ق)، حافظ و محدث. از رزق الله تمیمی و ابوبکر بن ماجه ابهری و قاسم بن فضل ثقفی و احمد بن عبدالرحمان ذکوانی و ابن اشته و عده‌ای از یاران ابوسعید نقاش و ابونعیم و ابوطاهر بن عبدالرحیم حدیث شنید. او در علم و اخلاق یگانه دورانش بود و در حدیث از شناخت کافی برخوردار بود. مدتی که در اصفهان بود با پدر سمعانی مصاحبت داشت. کوتاه سفری به نیشابور نمود و از عبدالغفار شیروی حدیث شنید. ابوالقاسم بن عساکر و یوسف بن احمد شیرازی و دیگران از وی روایت کرده‌اند. برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: انساب سمعان (۲/۱۰۷)، تذکره الحفاظ (۱۳۱۵-۴/۱۳۱۴)، سیر النبلاء (۳۳۱-۲۰/۳۲۹)، شذرات الذهب (۱۶۷/۴)، طبقات الحفاظ (۴۷۳-۴۷۲)، العبر (۳/۲۰)، معجم البلدان (۲/۲۰۴)، المنتظم (۱۰/۱۸۲)، النجوم الزاهره (۵/۳۱۴).

کوسج اصفهانی، ابوالمظفر محمود

قرن: ۵

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۴۷۳ ق)، محدث. از عموی پدرش، حسین بن احمد، و حسین بن علی بن بغدادی حدیث شنید. اسماعیل بن محمد حافظ از وی روایت کرده است.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه: سیر النبلاء ۴۵۰-۱۸/۴۴۹.

کوسج مروزی، ابویعقوب اسحاق

قرن: ۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۲۵۱ ق)، حافظ، محدث و فقیه حنبلی. در مرو به دنیا آمد و در نیشابور نشو و نما یافت. برای فراگیری فقه و حدیث به عراق و حجاز و شام سفر کرد و از سفیان بن عینه و یحیی بن سعید قطان و عبدالرحمان بن مهدی و وکیع بن جراح و محمد بن یوسف فریابی و ابواسامه و نصر بن شمیل و ابویمان حکم بن نافع حدیث شنید. او از احمد بن حنبل و اسحاق بن راهویه و یحیی بن معین مسائل فقهی آموخت و آموخته‌های خود را مدون ساخت و در خراسان آنها را روایت کرد و چون در آن مسائل تشکیک کردند به بغداد رفت و صحت آنها را از احمد اعتراف گرفت. اسحاق بن منصور در بغداد حدیث گفت. بخاری و مسلم و نسائی و ترمذی و ابن ماجه قزوینی و ابوزرعه رازی و ابوبکر بن خزیمه و ابوالعباس سراج و مؤمل بن حسن ماسرجسی و احمد بن حمدون اعمشی و محمد بن احمد بن زهیر و ابراهیم بن اسحاق حربی و عبدالله بن احمد بن حنبل و جماعتی دیگر از وی روایت کرده‌اند. سرانجام در نیشابور سکنی گزید و همان جا از دنیا رفت و در کنار اسحاق بن راهویه و محمد بن رافع به خاک سپرده شد.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: تاریخ بغداد (۳۶۴-۶/۳۶۲)، التاریخ الكبير (۱/۴۰۴)، تذکره الحفاظ (۵۲۵-۲/۵۲۴)، تهذیب التهذیب (۲۲۷-

۲۲۶ / ۱)، تهذیب الکمال (۷۷- ۷۴ / ۲)، الثقات (۸ / ۱۱۸)، الجرح و التعديل (ج ۱ ق ۲۳۴ / ۱)، سیر النبلاء (۲۶۰- ۲۵۸ / ۱۲)، شذرات الذهب (۲ / ۱۲۳)، طبقات الحنابلة (۱۱۵- ۱۱۳ / ۱)، طبقات الحفاظ (۲۵۳)، العبر (۳۶۰ / ۱)، الکامل (۳۳۰ / ۵)، معجم المؤلفین (۲۳۹ / ۲)، النجوم الزاهرة (۳۹۸ / ۲)، الوافی بالوفیات (۴۲۶ / ۸).

کوفی، ابو عصیده ابو جعفر احمد

قرن: ۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۲۷۳ ق)، نحوی، ادیب و محدث. معروف به ابن بلنجر. اصل وی از مردم دیلم و از موالی بنی هاشم بود. از واقدی و اصمعی و ابوداوود طیالسی و زید / یزید بن هارون حدیث نقل می‌کرد. معلم فرزندان متوکل عباسی بود و در سامره ساکن. قاسم بن محمد انباری، احمد بن حسن بن شهیر و محمد بن جعفر آدمی از او روایت می‌کردند. ابوداوود در «سنن» خود از وی حدیث نقل کرده است. از آثار وی، کتاب «المقصود و الممدود»؛ کتاب «المذکر و المؤنث»؛ کتاب «الزیادات» در «معانی الشعر» ابن سکیت؛ کتاب «عیون الاخبار و الاشعار».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول- ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۱ / ۱۵۹)، ایضاح المکنون (۲ / ۳۰۱)، تاریخ بغداد (۲۶۰- ۲۵۸ / ۴)، تهذیب التهذیب (۱ / ۵۵)، روضات الجنات (۲۱۰- ۲۰۹ / ۱)، ریحانه (۸ / ۱۱۶)، الذریعه (۱۵ / ۳۷۶)، سیر النبلاء (۱۹۴- ۱۹۳ / ۱۳)، الفهرست ابن ندیم، ترجمه (۱۲۳- ۱۲۲)، کشف الظنون (۱۴۶۱، ۱۴۵۸، ۱۱۸۴)، الکنی و الالقاب (۱۲۴- ۱۲۳ / ۱)، لسان المیزان (۸ / ۱۹۹)، لغت‌نامه (ذیل / احمد)، معجم الادباء (۲۳۲- ۲۲۸ / ۳)، معجم المؤلفین (۳۰۸ / ۱)، الوافی بالوفیات (۱۶۷- ۱۶۶ / ۷)، هدیه العارفین (۱ / ۵۱).

کوملادی همدانی، ابوالفضل صالح

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۳۸۴- ۳۰۳ ق)، حافظ، محدث و عارف. او از دانشمندان و محدثان مشهور همدان بود. از پدرش و ابوالعباس فضل بن سهل بن سری قزوینی و محمد ابن حمویه و علی بن حسن بن سعد بزاز و احمد بن حسن بن عزون و قاسم بن ابراهیم و محمد بن عبدالله بن نبیل و قاسم بن ابوصالح و عبدالرحمان بن ابوحاتم رازی و محمد بن قارن رازی و علی بن محمد بن مهروه قزوینی و عبدالسلام بن عبدیل و احمد بن محمد بن اویس و جماعتی دیگر حدیث شنید. طاهر بن عبدالله بن ماهله و حمد زجاج و احمد بن زنجویه عمری و طاهر بن احمد امام و ابوالفتح بن ابی الفوارس و احمد بن حسین بن زنبیل نهاوندی و دیگران از وی حدیث شنیدند. در «انساب» سمعانی و «سیر النبلاء» صاحب عنوان تحت نام کوملابادی ذکر شده است. از آثارش: «سنن الحدیث» یا «سنن التحدیث»؛ «طبقات العلماء لاهل همدان» یا «طبقات الهمدانیین»، که در برخی از مآخذ به جای آن، کتاب «تاریخ همدان» برای وی ذکر شده است.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول- ششم)

منابع زندگینامه: انساب سمعانی (۵ / ۱۱۲)، ایضاح المکنون (۲ / ۲۸، ۲ / ۲۱۹، ۱)، تاریخ بغداد (۳۳۱ / ۹)، تذکره الحفاظ (۹۸۶- ۹۸۵ / ۳)، طبقات الحفاظ (۴۰۹)، سیر النبلاء (۵۱۹- ۵۱۸ / ۱۶)، شذرات الذهب (۳ / ۱۱۰)، العبر (۲ / ۱۶۴)، کشف الظنون (۳۱۰)، معجم

البلدان (۵۶۳-۵۶۲/۴)، معجم المؤلفین (۴/۳۲۰)، الوافی بالوفیات (۱۶/۲۴۷)، هدیة العارفین (۱/۴۲۲).

کوه کمری، محمد حجت

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۱۳۷۲-۱۳۱۰ ق)، فقیه، اصولی، محدث، رجالی، مجتهد و مرجع تقلید. پدرش آقا سید علی کوه کمری از علمای بزرگ تبریز و از شاگردان حاج میرزا حبیب‌الله رشتی و فاضل ایروانی و فاضل شریانی بود. اصل وی از کوه کمر تبریز بود. نسبش به سید محمد مصری ملقب به حجازی از اولاد علی اصغر بن امام سجاد (ع) می‌رسد. در تبریز به دنیا آمد. پس از فراگیری ادبیات و مقدمات، از درس فقه و اصول و ریاضیات و معقول و طب قدیم و جدید و فیزیک و شیمی از اساتید وقت استفاده نمود. او قسمت عمده‌ی تحصیلات فقهی و اصولی خود را در خدمت پدرش فراگرفت. سپس در ۱۳۳۰ ق به نجف مهاجرت نمود و فقه را در محضر آیت‌الله سید محمد کاظم یزدی و رجال و حدیث را در محضر آقا سید ابوتراب خوانساری فراگرفت. وی همچنین از محضر آیت‌الله شریعت اصفهانی و حاج شیخ علی قوچانی و حاج شیخ علی گنابادی و آیت‌الله میرزا حسین نایینی و آیت‌الله سید محمد فیروزآبادی و آیت‌الله شیخ ضیاءالدین عراقی و دیگر بزرگان استفاده نمود. تا آنکه در نجف مریض شد و به خواست پدرش به تبریز بازگشت و پس از درگذشت آیت‌الله سید محمد کاظم یزدی و آیت‌الله شریعت اصفهانی به نجف مراجعت کرد و سالها از محضر اساتید آنجا استفاده نمود تا آنکه خود به تدریس در مسجد شیخ مرتضی انصاری و مقبره‌ی میرزای شیرازی و تصنیف مشغول شد. در ۱۳۴۹ ق به ایران آمد و در قم سکنی گزید و به تدریس خارج فقه و اصول استدلالی پرداخت و پس از درگذشت شیخ عبدالکریم حایری، بر حسب سفارش ایشان به انجام امور مذهبی و اقامه حوزه‌ی علمیه مشغول گردید. آقا شیخ عبدالله مامقانی، شریعت اصفهانی، سید حسن صدر کاظمی، سید ابوتراب خوانساری، شیخ محمد باقر بیرجندی و پدرش، سید علی کوه کمری، از مشایخ روایت وی و حاج میرزا حسین نایینی، سید محمد فیروزآبادی، آقا ضیاءالدین عراقی، حاج شیخ عبدالکریم حایری و شریعت اصفهانی از مشایخ اجتهاد و روایت او بودند. در قم درگذشت و همان جا به خاک سپرده شد. از آثار وی بنای مسجد و مدرسه‌ی حجتیه است و از آثار علمی وی: «الاستصحاب»؛ «کتاب البیع»؛ «تنقیح المطالب المبهمة فی حکم عمل الصور المجسمة»؛ «جامع الاحادیث و الاصول»؛ حاشیه بر «الکفایة»؛ «الصلوة»؛ «الوقف»؛ «لوامع الانوار الغرویة فی مرسلات الآثار النبویة»؛ «مستدرک المستدرک فی استدراک مافات عن صاحب المستدرک».

بر گرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الذریعه (۴/۴۶۵، ۳/۱۹۳، ۲/۲۵)، ریحانه (۲/۲۳-۲۵)، زندگینامه‌ی رجال و مشاهیر (۸۲-۳/۸۱)، علماء معاصرین (۲۱۶-۲۱۴، ۱۸۷)، گنجینه‌ی دانشمندان (۳۲۰-۳۰۹، ۳۰۶-۱/۳۰۵)، لغت‌نامه (ذیل / حجت کوه کمری)، معجم المؤلفین (۹/۱۷۷).

کیاهاسی طبری، شمس الاسلام عمادالدین، ابوالحسن علی

قرن: ۵

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۵۰۴-۴۵۰ ق)، فقیه شافعی، محدث، مفسر و مدرس. مشهور به عماد طبری یا عمادالدین طبری یا عمادکیا یا عمادالدین کیا و معروف به کیهراسی. اهل طبرستان بود و در آنجا به دنیا آمد. وی را تالی و ثانی ابو حامد غزالی بلکه شایسته‌تر از وی می‌دانند. در نیشابور از امام الحرمین، ابوالمعالی جوینی، فقه آموخت و در مذهب و اصول برآمد. او در نظامیه نیشابور پس از اتمام درس توسط استاد، درس او را برای شاگردان حوزه تقریر و اعاده می‌نمود. سپس در بیهق به تدریس اشتغال یافت. آن گاه به بغداد رفت و تا پایان عمر در نظامیه تدریس کرد. وی شیخ الشافعیه بغداد بود. او از زید بن صالح آملی و جماعتی دیگر حدیث روایت کرد. سعد الخیر و عبدالله بن محمد بن غالب و ابوطاهر سلفی از وی روایت کرده‌اند. او لعن به یزید بن معاویه را به صراحت جایز می‌دانست. ابن‌اثیر گوید که جهال به او اتهام عقیده و مذهب باطنی (اسماعیلیه) بستند و سلطان محمد او را دستگیر و زندانی کرد و آن گاه که جمعی از علما بر برائتش گواهی دادند آزاد شد. در بغداد درگذشت و در مقبره‌ی باب ابرز در کنار ابواسحاق شیرازی به خاک سپرده شد. از او آثار نیکویی بجا ماند. از آثارش: «احکام القرآن»، در چهار مجلد؛ «شفاء المسترشدين فی مباحث المجتهدين»، در خلافيات؛ «لوامع الدلائل فی زوایا المسائل»؛ «تعلیق فی اصول الفقه»؛ نقض و ردی بر «مفردات الامم احمد». بر گرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۵/۱۴۹)، التفسیر و المفسرون (۴۴۷-۴۴۴/۲)، ریحانه (۶/۳۵۹-۱۰۷-۵/۱۰۶)، سیر النبلاء (۳۵۲-۳۵۰/۱۹)، شذرات الذهب (۱۰-۸/۴)، طبقات الشافعیه‌ی اسنوی (۲۹۴-۲۹۲/۲)، طبقات الشافعیه‌ی ابن‌قاضی شهبه (۱/۲۸۸)، طبقات الشافعیه‌ی سبکی (۲۳۴-۲۳۱/۷)، العبر (۲/۳۸۶)، الکامل (۸/۲۶۲)، کشف الظنون (۱۵۶۹، ۱۰۵۶، ۴۲۳، ۲۰)، المستفاد من ذیل تاریخ بغداد (۱۹/۱۹۷)، معجم المؤلفین (۷/۲۲۰)، المنتظم (۱۱۱-۱۱۰/۱۰)، النجوم الزاهره (۱۹۹-۱۹۸/۵)، الوافی بالوفیات (۸۴-۸۲/۲۲)، وفیات الاعیان (۲۹۰-۲۸۶/۳)، هدیة العارفين (۱/۶۹۴).

گرگانی، ابوالمحاسن علی

قرن: ۸

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(س هشتم ق)، عالم، فقیه و محدث. از علمای بزرگ شیعه و معاصر علامه حلی بود. او مؤلف کتاب «تکملة السعادات فی کیفیه العبادات المسنونات»، به فارسی است، که در سال ۷۰۲ ق از تألیف آن فراغت یافت. صاحب «ریاض العلماء» یک نسخه از این کتاب را که به خط مولی ابوسعید حسن شیعی سبزواری است دیده که تاریخ ۷۴۷ ق دارد، لذا احتمال داده که ابوسعید از شاگردان ابوالمحاسن باشد.

بر گرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: اعیان الشیعه (۲/۴۲۲)، الذریعه (۴۱۵-۴۱۴/۴)، ریاض العلماء (۵/۵۰۹، ۱/۱۷۶)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۱۷۴/۸).

کتاباد نیشابوری، ابویعقوب اسحاق

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۳۱۶ ق)، محدث. از محمد بن یحیی ذهلی و ابوالزهر و نعیم بن رزین و همطبقه‌ی آنان حدیث شنید. حسین بن علی و جماعتی دیگر از وی حدیث شنیده‌اند.
برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه: انساب سمعانی (۲/۸۹)، تاریخ نیشابور (۱۳۴)، معجم البلدان (۲/۱۹۱).

گنابادی نیشابوری، ابوبکر عبدالغفار

قرن: ۵

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۵۱۰-۴۱۴ ق)، مسند و محدث. مسند نیشابور بلکه مسند خراسان بود. پدرش ابوالحسن محمد بن حسین از علمای گناباد بود از ابوطاهر مخلص استماع حدیث کرده بود. عبدالغفار شش ساله بود که استماع علوم اسلامی را شروع کرد و از قاضی ابی بکر محمد خیری یا حیری و ابوسعید محمد صیرفی و ابومنصور عبدالقاهر اصولی بغدادی و محمد مزکی و فضل‌الله میهنی و ابوبکر بن ریزه در نیشابور و اصفهان حدیث شنید. ابوبکر سمعانی و ابوسعید سمعانی و ابوالفتوح طائی و عبدالرحیم حاجی و عبدالمنعم فراوی از وی حدیث روایت کرده‌اند. سمعانی در «انساب» او را ستوده است. مردم از اطراف برای استفاده از وی به نزدش می‌رفتند. او تا پایان عمر نزدیک به صد ساله‌اش از نعمت‌های چشم و گوش و عقل بهره‌مند بود و به تدریس و املائی حدیث ادامه می‌داد. از آثارش: «الاجزاء» و «الفوائد»، در حدیث.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: انساب سمعانی (۲/۸۹)، سیر النبلاء (۲۴۸-۱۹/۲۴۶)، شذرات الذهب (۴/۲۷)، العبر (۲/۳۹۵)، معجم البلدان (۱۹۲-۲/۱۹۱)، معجم المؤلفین (۲۶۹-۵/۲۶۸)، النجوم الزاهرة (۵/۲۰۸)، هدیة العارفین (۱/۵۸۷).

گنابادی نیشابوری، ابوعلی حسن

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۳۱۵ ق)، محدث. قاضی و زاهد. به دنبال حدیث مسافرت کرد و احادیث بسیاری از علی بن حسن هلالی و محمد بن عبدالوهاب و ابوحاتم رازی و ابوقلابه رقاشی شنید. حافظ ابوعلی حسین بن علی نیشابوری از وی حدیث روایت کرده است. او تا پایان عمر عهده‌دار منصب قضای نیشابور بود.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: انساب سمعانی (۲/۸۹)، تاریخ نیشابور (۱۳۵).

گنجی، ابوالقاسم یحیی

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(س چهارم ق)، محدث. ابو محمد هارون بن موسی تلعه‌کبری از وی روایت کرده و استماع او در ۳۱۸ ق بوده است. گنجی در این ملاقات بیش از یکصد و بیست سال عمر داشته. او همچنین امام عسکری (ع) را ملاقات نموده است. اما مستقیماً روایتی از ایشان نقل نکرده است. در بعضی از نسخ نام او را کتجی ذکر کرده‌اند.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: رجال الطوسی (۵۱۷-۵۱۶)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۳۳۱/۴)، الکنی و الالقاب (۳/۱۲۳)، معجم رجال الحدیث (۲۰/۵۰).

گنجی، ابو عبدالله محمد

قرن: ۷

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۶۵۸ ق)، حافظ، عالم، محدث شافعی و شاعر. معروف به فخر گنجی. ساکن دمشق بود. به دنبال حدیث بسیار سفر کرد و دستاورد نیکویی داشت. او که از محدثان پیشگام بود، گرایش به مکتب شیعه داشت و کتبی در زمینه تشیع گردآوری کرد. از آثارش: «کفایة الطالب فی مناقب علی بن ابی طالب (ع)»؛ «البیان فی اخبار صاحب الزمان (ع)»، که در تبریز به چاپ رسیده است.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: ریحانه (۱۱۷-۱۱۶/۵)، کشف الظنون (۱۸۴۴، ۱۴۹۷، ۲۶۳)، الکنی و الالقاب (۳/۱۲۳)، معجم المؤلفین (۱۳۴/۱۲)، الوافی بالوفیات (۵/۲۵۴).

گیلانی، شیخ الاسلام، محیی‌الدین ابو محمد عبدالقادر

قرن: ۶

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۵۶۲ / ۵۶۱ / ۵۶۰ - ۴۹۱ / ۴۹۰ / ۴۷۱ / ۴۷۰ ق)، عارف، صوفی، محدث شافعی یا حنبلی و شاعر، متخلص به محیی. ملقب به غوث، غوث اعظم، غوث الثقلین، باز اشهب، باز الله و جنگی دوست که این آخری، نام یا لقب یکی از اجداد اوست. اهل گیلان بود. نسبش به نوشته‌ی بعضی از مآخذ به امام حسن مجتبی (ع) می‌رسد، گرچه در «فوات الوفیات» این نسبت به امام حسین (ع) رسانده شده است. او دخترزاده‌ی ابو عبدالله صومعه‌ای، از بزرگان مشایخ گیلان، است. در گیلان به دنیا آمد. در جوانی به بغداد رفت و در آنجا نشو و نما یافت. وی مؤسس سلسله‌ی قادریه (منتسب به عبدالقادر) در تصوف بود. علوم ادبی را از ابوزکریای تبریزی فراگرفت. از ابوسعید مخرمی و دیگران فقه آموخت. از ابو غالب باقلانی و احمد بن مظفر بن سوسن تمار و ابوالقاسم بن بیان و جعفر بن احمد سراج و ابوسعید بن خشیش و ابوطالب یوسفی و دیگران حدیث شنید. ابوسعید سمعانی و عمر بن علی قرشی و حافظ عبدالغنی و شیخ موفق‌الدین ابن قدامه و شیخ علی بن ادریس و احمد بن مطیع باجسرائی و محمد بن لیث وسطانی و اکمل بن مسعود هاشمی و دیگران از وی حدیث شنیدند. رشید احمد بن مسلمه با اجازه از او روایت کرده است. وی با شیخ احمد یا حماد دباس مصاحب بود و از او فنون طریقت را آموخت. در مدرسه‌ای که ابوسعید مخرمی در باب ازج بغداد بنا کرده بود، سکونت

داشت و مجلس وعظ و خطابه در آنجا برپا می‌کرد و مطابق هر دو مذهب شافعی و حنبلی فتوا می‌داد و در سیزده شاخه از علوم دینی تدریس می‌نمود. او در بغداد درگذشت و در مدرسه‌اش در باب ازج دفن شد. در اصول و فروع فقه و تصوف تألیفاتی به او منسوب است. از آثار وی: «بشائر الخیرات»؛ «الغنیة لطالبی طریق الحق» یا «غنیة الطالبین لطریق الحق»، در تصوف؛ «الفتح الربانی و الفیض الرحمانی»، در تصوف؛ «جلاء الخاطر فی الباطن و الظاهر» «الکبریت الاحمر»، در صلوات بر پیامبر (ص)؛ «فتوح الغیب»، در تصوف؛ «ملفوظات قادریه»؛ «الفیوضات الربانیة فی الاوراد القادریه»؛ «ملفوظات گیلانی»؛ «سر الاسرار و مظهر الانوار فیما یتحتاج الیه الابرار»؛ «آداب السلوک و التوصل الی منازل الملوک»؛ «تحفة المتقین و سبیل العارفین»؛ «حزب الرجاء و الانتهاء»؛ «یواقیت الحکم»؛ «معراج لطیف المعانی»؛ «دیوان» شعر که به «دیوان غوث اعظم» معروف است.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۱۷۲- ۱۷۱/۴)، انساب سمعانی (۲/۱۴۶)، ایضاح المکنون (۲۶۰، ۲/۱۶۳، ۳۷۶، ۱/۲۵۷)، تاریخ نظم و نثر (۱۳۲- ۱۳۱)، الذریعه (۹/۱۰۱۶)، روضات الجنات (۵/۸۱- ۸۵)، ریحانه (۵/۲۵۴- ۲۵۲/۵)، سیر النبلاء (۴۵۱- ۴۳۹/۲۰)، شذرات الذهب (۲۰۲- ۱۹۸/۴)، صبح گلشن (۳۹۰- ۳۸۹)، العبر (۳/۳۶)، فرهنگ سخنوران (۸۲۴)، فوات الوفيات (۳۷۴- ۳۷۳/۲)، الکامل (۹/۹۴)، کشف الظنون (۲۰۵۳، ۱۷۳۸، ۱۲۴۰، ۸۷۹، ۶۶۲)، لسان المیزان (۱/۴۷۱)، معجم المؤلفین (۳۰۸- ۳۰۷/۵)، المنتظم (۴۷۹- ۴۷۸/۱۰)، نامها و نامدارهای گیلان (۳۳۲- ۳۳۱)، النجوم الزاهرة (۳۵۳- ۳۵۲/۵)، نفحات الانس (۵۱۰- ۵۰۷)، هدیة العارفین (۱/۵۹۶).

لالکائی، ابوالقاسم هبة الله

قرن: ۵

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۴۱۸ ق)، فقیه شافعی، محدث، مفتی و حافظ. اصل وی از طبرستان بود. به بغداد رفت و از شیخ ابوحامد اسفراینی فقه آموخت. از ابوالقاسم عیسی بن علی وزیر و ابوطاهر مخلص و ابوالحسن بن جندی و جعفر بن عبدالله فناکی رازی و علی بن محمد قصار و علاء بن محمد رویانی و ابوحامد فرضی و عده‌ای دیگر حدیث شنید. ابوبکر خطیب و پسر او محمد بن هبة الله و ابوبکر احمد بن علی طریثی و مکی کرجی سلار و دیگران از وی روایت کردند. در دینور درگذشت. از وی تصنیفاتی بر جای مانده است، از جمله: «السنن»، شرح اصول اعتقادی اهل تسنن بر اساس کتاب (قرآن)، سنت و اجماع صحابه؛ شرح «السنة» بغوی؛ «معرفة اسماء من فی الصحیحین» یا «رجال الصحیحین» یا «اسماء رجال الصحیحین» بخاری و مسلم؛ «المسائل المنتورة»، در نحو و تفسیر و غیره؛ «کرامات اولیاء الله».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۹/۵۷)، انساب سمعانی (۵/۶۶۹)، تاریخ بغداد (۷۱- ۱۴/۷۰)، تذکره الحفاظ (۱۰۸۵- ۱۰۸۳/۳)، سیر النبلاء (۴۲۰- ۱۷/۴۱۹)، شذرات الذهب (۳/۲۱۱)، طبقات الحفاظ (۴۳۸)، طبقات الشافعیة اسنوی (۲/۱۹۱)، العبر (۲/۲۳۶)، الکامل (۷/۳۳۰)، کشف الظنون (۱۰۴۰، ۸۳۵، ۸۸)، معجم المؤلفین (۱۳/۱۳۶)، المنتظم (۹/۲۱۴)، هدیة العارفین (۲/۵۰۴).

لبد اصفهانی، ابوالحسین علی

قرن: ۶

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۵۶۰ ق)، مسند و محدث. از ابوبکر محمد بن احمد بن ماجه و رزق الله تمیمی و رجاء بن قولویه و رئیس ثقفی و ابونصر سمسار حدیث شنید. وی از ابوبکر بن خلف ادیب صاحب اجازه بود. محمد بن مکی و دیگران از وی حدیث شنیدند. ابن اللتی و کریمه و دیگران از وی اجازه روایت داشتند. برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم) منابع زندگینامه: سیر النبلاء (۳۵۱ / ۲۰)، شذرات الذهب (۱۸۹ / ۴)، العبر (۳۳۳ / ۳)، النجوم الزاهرة (۳۵۱ / ۵).

لباد نیشابوری، ابومحمد زنجویه

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۳۱۸ ق)، محدث، زاهد و عابد. اهل نیشابور بود. از محمد بن رافع و محمد بن اسلم طوسی و اسحاق بن منصور و حسین بن عیسی بسطامی و حمید بن ربیع خزاز و احمد بن منصور رمادی حدیث شنید. ابوعلی حافظ و ابوالفضل بن ابراهیم و حسن بن احمد مخلدی و دیگران از وی حدیث شنیدند. برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم) منابع زندگینامه: انساب سمعانی (۱۲۵- ۱۲۴ / ۵)، سیر النبلاء (۵۲۲ / ۱۴).

لقتوانی اصفهانی، ابوبکر محمد

قرن: ۶

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۵۳۳- ۴۶۷ ق)، محدث. نسبت وی به لقتوان از قرای اصفهان می‌رسد. از ابوعمر و عبدالوهاب بن منده عبدی و ابوالحسن سهل بن عبدالله غازی و ابوبکر ابن ماجه ابهری و ابوسعود سلیمان بن ابراهیم ثقفی و ابومنصور محمد بن احمد بن شکرویه قاضی و محمود کوسج و ابوالخیر بن ررا و رزق الله تمیمی و ابوحسین احمد بن عبدالرحمان ذکوانی و ابوالفوارس طراد بن محمد زینبی و ابن البطر و دیگران حدیث شنید. ابوموسی مدینی و ابن عساکر و ابوسعید سمعانی و فرزندش، عبید الله بن محمد سمعانی، و ابوالفتح عبدالوهاب صابونی و فرزندش، عبدالخالق، و ابوالمعمر انصاری و ابوالفضل بن ناصر و دیگران از وی حدیث شنیدند. سمعانی او را نیکو سیرت، عابد و نیکوکار و عارف به حدیث معرفی می‌کند. او کتاب‌هایی در حدیث تصنیف کرد. در «الکامل» سال ولادت وی ۴۹۶ ق ذکر شده است.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: انساب سمعانی (۱۳۸ / ۵)، سیر النبلاء (۷۵- ۷۴ / ۲۰)، الکامل (۳۶۶- ۳۶۵ / ۸)، معجم البلدان (۲۴- ۲۳ / ۵)، معجم المؤلفین (۶۴ / ۱۰)، المنتظم (۳۱۷ / ۱۰)، الوافی بالوفیات (۱۴۸ / ۳).

لؤلؤی بلخی، یحیی زکریا

قرن: ۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۲۳۲ / ۲۳۰ ق)، فقیه، محدث و حافظ. از ابومطیع حکم بن عبدالله بلخی، مفتی بلخ، و عبدالله بن نمیر و وکیع و حکم بن مبارک و ابواسامه و قاسم بن حکم عرنی و همطبقه‌ی آنها روایت کرد. بخاری و ترمذی و ابوسعید یحیی بن منصور هروی زاهد و جعفر فریابی و احمد بن سیار مروزی و اسماعیل بن محمد بن ابی‌کثیر قاضی و عبدالصمد بن سلیمان بلخی از وی روایت کردند. از آثارش کتاب «الایمان» است.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: ایضاح المکنون (۲/۲۷۷)، تذکره الحفظ (۵۱۸-۵۱۷/۲)، تهذیب التهذیب (۲۹۸-۲۹۷/۳)، تهذیب الکمال (۳۲۱-۳۲۰/۶)، الثقات (۸/۲۵۴)، معجم المؤلفین (۴/۱۸۴).

لؤلؤی سهمی بلخی، ابو عبدالله محمد

قرن: ۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف بعد از ۲۳۰ ق)، حافظ، محدث و ادیب. معروف به ابن ابی‌یعقوب. اهل بلخ بود. در ۲۲۲ ق وارد بغداد شد و با حفظ نشست و برخاست نمود و با ایشان مذاکره‌ی حدیث کرد. او قبل از ۲۳۰ ق به کوفه رفت و با ابوبکر بن ابی‌شیبه مجلسی داشت. وی از مالک بن انس و خارجه بن مصعب و بشر بن سری و یحیی بن یمان و خالد بن عبدالرحمان مخزومی و جماعتی دیگر حدیث شنید. ابوبکر بن ابی‌دنیا و فضل بن محمد زیدی و ابو عبدالله حسین بن ابی‌احوص ثقفی و عبید الله بن احمد بن منصور کسائی رازی و دیگران از وی روایت کرده‌اند.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: انساب سمعانی (۱۴۷-۱۴۶/۵)، تاریخ بغداد (۲۳۶-۲۳۴/۱)، تذکره الحفظ (۲/۴۲۶)، سیر النبلاء (۱۱/۴۴۹)، لسان المیزان (۶۹۶-۶۹۵/۵)، المنتظم (۶/۵۲۰)، میزان الاعتدال (۳/۴۵۹)، الوافی بالوفیات (۲/۱۸۹-۱۹۰).

لیثی جیرا خشتی بخاری، ابو مسلم عمر

قرن: ۵

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۴۶۸ / ۴۶۶ ق)، محدث و حافظ. اصل وی از جیرا خشت از قرای بخارا است. به دنبال حدیث در شهرهایی چون سمرقند و کش گرگان و بلخ و غزنه و هرات و بوشنج و مرو و نیشابور و همدان و اصفهان و عراق از بزرگانی چون ابوسهل عبدالکریم بن عبدالرحمان کلابادی و علی بن احمد بن خنباج تمیمی و یوسف بن منصور سیاری حافظ و عبدالملک بن علی امام و محمد بن

محمد بن حاضر هراس و مطهر بن محمد خاقانی و محمد بن جعفر طبسی و عبدالعزیز بن احمد حلوی فقیه و ابو عمر محمد بن احمد مستملی و مظفر بن حسین و علی بن محمد لبان دینوری و سعید عیار و عطاء بن احمد و منصور بن عباس تمیمی و ابو عمرو محمد بن عبدالعزیز قطری و ابو غانم کراعی و ابو عثمان صابونی و ابو حفص بن مسرور و عبدالغافر فارسی و عبدالصمد بن مأمون و همطبقه‌ی ایشان حدیث شنیدند. مدتی در اصفهان سکنی گزیدند. ابو حسین بن طیوری و هبة الله بن مجلی و ابو غالب بن بناء و دیگران از وی حدیث شنیدند. ابو عبدالله حسین بن عبدالملک خلال و ابو نصر مؤذن از وی روایت کرده‌اند. لیثی در خوزستان (اهواز) در گذشت. از آثارش: «مسند الصحیحین».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۵/۲۱۵)، انساب سمعانی (۵/۱۵۱)، تذکره الحفاظ (۱۲۳۶-۴/۱۲۳۵)، سیر النبلاء (۴۰۹-۴۰۷/۱۸)، طبقات الحفاظ (۴۷۲-۴۷۱)، لسان المیزان (۲۱۵-۵/۲۱۴)، معجم البلدان (۲/۲۲۹)، معجم المؤلفین (۷/۲۹۷)، هدیة العارفین (۱/۷۸۲).

لیثی خراسانی، ابوالنضر هاشم

قرن: ۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۲۰۷-۱۳۴ ق)، حافظ و محدث. ملقب به قیصر. اصلش خراسانی و از بنی لیث بن کنانه است. ساکن بغداد بود. او از شعبه بن حجاج (چهار هزار حدیث) و ابن ابی ذئب و شیبان بن عبدالرحمان نحوی و سلیمان بن مغیره و عبدالرحمان مسعودی و ابومالک نخعی و ابو جعفر رازی و لیث بن سعد و زهیر بن معاویه و عبید الله اشجعی و عکرمه بن عمار و مبارک بن فضاله و ورقاء بن عمر و عبدالعزیز بن ماجشون و عبدالرحمان بن عبدالله بن دینار و عبدالرحمان بن ثابت بن ثوبان و ولید بن جمیل و عبدالصمد بن حبیب و بکر بن خنیس حدیث شنیدند. احمد بن حنبل و یحیی بن معین و ابو خثیمه و اسحاق بن راهویه و علی بن المدینی و ابو مسعود رازی و محمد بن اسحاق صاغانی و عباس دوری و محمد بن عبید الله منادی و یعقوب بن شیبه و حسن بن مکرم و احمد بن خلیل برجلانی و حارث بن ابی اسامه و خلف بن سالم و فضل بن سهل و عبد بن حمید کشی و محمود بن غیلان و حامد بن یحیی بلخی از وی حدیث شنیدند. احمد بن حنبل و ابن معین و ابو حاتم رازی او را ستوده‌اند و عجلی گوید که او مایه مباهات اهل بغداد بود. در دوران خلافت مأمون در بغداد در گذشت و در مقابر عبدالله بن مالک به خاک سپرده شد.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: تاریخ بغداد (۶۶-۱۴/۶۳)، تاریخ الکبیر (۸/۲۳۵)، تذکره الحفاظ (۱/۳۵۹)، تهذیب التهذیب (۱۹-۱۱/۱۸)، تهذیب الکمال (۲۱۷-۱۹/۲۱۴)، الجرح و التعديل (۱۰۶-۹/۱۰۵)، سیر النبلاء (۵۴۹-۹/۵۴۵)، شذرات الذهب (۲/۱۹)، طبقات ابن سعد (۲۴۲-۷/۲۴۱)، طبقات الحفاظ (۱۷۱)، العبر (۱/۲۷۷)، میزان الاعتدال (۴/۲۶۵).

لیثی رازی، ابو حاتم احمد

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۳۲۲ ق)، ادیب، لغوی و محدث اسماعیلی. در ناحیه‌ی پشاپویه در جنوب ری متولد شد. وی از دعوت کنندگان اسماعیلیه بود و احمد بن علی حاکم ری را به مذهب خود گروانند. پس از فتح ری، توسط سامانیان، ترک شهر کرد و به دیلم گریخت. پس از پیروی مرداویج بر اسفار، در حضور مرداویج با رازی فیلسوف مناظره کرد و آنگاه که نادرستی اظهاراتش معلوم شد، مغضوب و ناچار به فرار شد. در حین فرار، و یا در تبعید، در آذربایجان درگذشت. آثار وی: «اعلام النبوه»، «الجامع»، در فقه؛ «الزینة». برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: تاریخ و عقاید اسماعیلیه (۱۹۷-۱۹۳، ۱۴۳-۱۴۲)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (۱۰۲۱-۱۰۲۰ / ۸)، ری باستان (۲۸۰، ۵۸ / ۲)، الفهرست ابن ندیم، ترجمه (۳۵۴)، لسان المیزان (۲۴۷ / ۱).

ماجشون، ابو عبدالله، ابوالاصغ عبدالعزیز

قرن: ۲

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۱۶۴ ق)، فقیه و محدث. ماجشون را معرب ماه گون دانسته‌اند. اصل وی از اصفهان و اهل مدینه‌ی نبوی و از فقهای آنجا بود و مدتی نیز در بغداد سکنی گزید. از زهری و محمد بن منکدر و عبدالله بن دینار و سلمه بن دینار و سعد بن ابراهیم و محمد بن ابی بکر ثقفی و حمید طویل و عمرو بن یحیی و صالح بن کیسان و وهب بن کیسان و هشام بن عروه و عبدالله بن فضل هاشمی و عبید الله بن عمر و عبدالرحمان بن قاسم حدیث شنید. فرزندش، عبدالملک بن عبدالعزیز، و لیث بن سعد و ابراهیم بن طهمان و زهیر بن معاویه و ابن مهدی و وکیع بن جراح و هاشم بن قاسم و حجین بن مثنی و عبدالعزیز اویسی و موسی بن داوود ضبی و عبدالرحمان بن مهدی و سریج بن نعمان و ابولید طیالسی و علی بن جعد و بشر بن ولید کنندی و حجاج بن منهال و صالح بن مالک خوارزمی و غسان بن ربیع و جماعتی دیگر از او روایت کرده‌اند. در بغداد در دوران خلافت مهدی عباسی درگذشت و در قبرستان قریش دفن شد. در «الثقات» سال وفات وی ۱۶۶ ق ذکر شده است.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۱۴۶-۱۴۵ / ۴)، الاعلام بوفیات الاعلام (۱ / ۱۰۴)، انساب سمعانی (۵ / ۱۵۷)، تاریخ بغداد (۴۳۹-۴۳۶ / ۱۰)، التاریخ الکبیر (۶ / ۱۳)، تذکره الحفاظ (۲۲۳-۲۲۲ / ۱)، تهذیب التهذیب (۳۰۲-۳۰۱ / ۶)، تهذیب الکمال (۵۰۷-۵۰۴ / ۱۱)، الثقات (۱۱۱-۱۱۰ / ۷)، الجرح و التعذیل (ج ۲، ق ۳۸۶ / ۲)، ریحانه (۱۴۳-۱۴۲ / ۵)، سیر النبلاء (۳۱۲-۳۰۹ / ۷)، شذرات الذهب (۲۵۹ / ۱)، طبقات ابن سعد (۷ / ۲۳۴)، طبقات الحفاظ (۱۱۰-۱۰۹)، طبقات المحدثین باصبهان (۱ / ۴۱۲)، العبر (۱ / ۱۸۷)، معجم المؤلفین (۵ / ۲۵۱).

ماسرجسی نیشابوری، ابوالحسن محمد

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۳۸۴ ق)، فقیه شافعی و محدث. دخترزاده‌ی محدث حسن بن عیسی بن ماسرجس بود. نزد ابواسحاق مروزی فقه آموخت و تا مصر مصاحب او بود. او در نیشابور درس می‌گفت. قاضی ابوالطیب طبری و جماعتی دیگر از وی فقه آموختند. او از دایی‌اش،

مؤمل بن حسن، و ابوحامد بن شرقی و ابوسعید بن اعرابی و مکی بن عبدان و اسماعیل صفار و ابوطاهر مدینی و ابوالحسن بن حذلم و جماعتی دیگر حدیث نقل کرد. حاکم نیشابوری و ابونعیم و ابوطالب یحیی بن علی دسکری و ابوعثمان صابونی و ابوسعید کنجرودی و دیگران از وی روایت کرده‌اند.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: سیر النبلاء (۴۴۷-۱۶/۴۴۶)، شذرات الذهب (۱۱۱-۳/۱۱۰)، العبر (۲/۱۶۵)، الکنی و الالقاب (۳/۱۳۳)، الوافی بالوفیات (۱۱۶-۴/۱۱۵)، ووفیات الاعیان (۴/۲۰۲).

ماسرجسی نیشابوری، ابوعلی حسین

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۳۶۵-۲۹۸/۲۹۷ ق)، حافظ و محدث. نیای بزرگ او، ماسرجس، نصرانی بود که اسلام آورد. خاندان او خاندان علم و روایت و حفظ و درایت بودند. پدرش از اصحاب محمد بن یحیی ذهلی و خود از ارکان حدیث نیشابور بود. از جدش، احمد بن محمد ماسرجسی و پدرش، محمد بن احمد، و ابوبکر بن خزیمه و ابوالعباس سراج و ابوحامد بن شرقی و ابوبکر بن زیاد نیشابوری و فرزندان محاملی و عده‌ای دیگر در عراق حدیث شنید. در شام بر اصحاب هشام بن عمار و در مصر بر اصحاب یونس بن عبدالاعلی و مزنی ملحق شد. او در طول اقامتش در مصر کتبی در فقه و حدیث نگاشت. وی حدیث زهری را جمع‌آوری نمود. حاکم و سلمی از او روایت کردند. ابن جوزی گوید که از نزدیکان و فرزندان وی نوزده نفر محدث بودند. از آثارش: «المسند الکبیر»، در هزار و سیصد فصل، بزرگترین کتابی که در این موضوع تألیف شده است؛ «المغازی و القبائل»؛ استخراجی بر اساس «صحیح بخاری» و استخراجی بر اساس «صحیح مسلم».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۲/۲۷۷)، تذکره الحفاظ (۳/۹۵۵-۹۵۶)، سیر النبلاء (۲۸۹-۱۶/۲۸۷)، شذرات الذهب (۳/۵۰)، طبقات الحفاظ (۴۰۱-۴۰۰)، العبر (۲/۱۲۰-۱۲۱)، معجم المؤلفین (۴/۴۵)، المنتظم (۸/۴۰۲)، النجوم الزاهرة (۴/۱۱۴-۱۱۵)، الوافی بالوفیات (۱۳/۳۱).

مالکی رازی، ابوالحسن علی

قرن: ۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۲۹۱ ق)، حافظ و محدث. چون احادیث امام مالک را جمع‌آوری نمود، به مالکی معروف گردید. از ابوجعفر نفیلی و معافی بن سلیمان و صفوان بن صالح و هشام بن عمار و ابومصعب زهری و محمد بن عبدالله بن نمیر و قاسم بن عثمان جوعی و ولید بن عتبه و احمد بن صالح مصری و جماعتی دیگر حدیث شنید. ابن‌ابی‌حاتم رازی و ابوحامد بن شرقی و احمد بن اسحاق صبغی و احمد بن حسن بن ماجه و دعلج سجزی و ابواحمد عسال و ابوجعفر عقیلی و اسماعیل بن نجید و دیگران از وی روایت کردند. در ری درگذشت.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: تذکره الحفاظ (۶۷۲-۶۷۱/۲)، الجرح و التعديل (ج ۳/۱۷۹)، ری باستان (۳۳۰-۳۲۹/۲)، سیر النبلاء (۱۷-۱۶/۱۴)، شذرات الذهب (۲/۲۰۸)، طبقات الحفاظ (۳۱۴)، العبر (۱/۴۲۰)، معجم المؤلفین (۷/۷۲).

مامایی اصفهانی، ابوحامد احمد

قرن: ۵

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۴۳۷/۴۳۶/۴۳۵ ق)، حافظ و محدث. اصلش از اصفهان و تا پایان عمر ساکن بخارا بود. از ابومحمد عبدالرحمان بن ابی شریح هروی و ابوعلی اسماعیل بن محمد بن حاجب کشانی و ابونصر محمد بن احمد ملا حمی و ابو عبدالله حلیمی و ابوحامد احمد بن محمد مقری و ابوبکر عبده بن محمد بزاز هروی و ابونصر اسامه بن ولی هروی و ابوالفضل احمد بن علی سلیمانی و ابوالحسن محمد بن علی عامری و ابوبکر محمد بن ابی عیسی بغدادی و ابواسحاق ابراهیم بن ابوبکر رازی و جماعتی دیگر حدیث شنید. ابوبکر حسن بن حسین بخاری و جماعتی از وی روایت کردند. در بخارا در گذشت. در «الوافی بالوفیات» صاحب عنوان تحت نام مامای و در «معجم المؤلفین» تحت عنوان مامانی آمده است. از آثارش: ذیلی بر کتاب «تاریخ بخارا» غنجار؛ «المختلف و المؤلف فی الاسماء».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: انساب سمعانی (۵/۱۸۱)، تذکره الحفاظ (۱۱۱۸-۱۱۱۷/۳)، سیر النبلاء (۱۷/۵۸۰)، شذرات الذهب (۳/۲۵۹)، طبقات الحفاظ (۴۴۶)، معجم المؤلفین (۲/۷۹)، الوافی بالوفیات (۷/۳۶۱)، هدیة العارفين (۱/۷۴).

مامقانی، عبدالله

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۱۳۵۱-۱۲۹۰ ق)، عالم امامی، فقیه اصولی، مرجع تقلید، رجالی، محدث و ادیب. معروف به علامه مامقانی و فاضل مامقانی. از بزرگان علمای امامیه و حاوی فروع و اصول بود. اصلش از مامقان آذربایجان است. در نجف به دنیا آمد. در پنج سالگی شروع به فراگیری قرآن کرد. صرف و نحو و مقدمات و سطوح فقه و اصول را در محضر پدرش و شیخ هاشم ارونقی ملکی و شیخ غلامحسین دربندی و شیخ حسن میرزا (م ۱۳۱۳ ق) فراگرفت تا در فقه و اصول سرآمد شد. در ۱۳۰۸ ق به حوزه‌ی درس اصول استدلالی و در ۱۳۰۹ ق به حوزه‌ی درس فقه استدلالی پدر بزرگوارش راه یافت و «تقریرات» هر دو درس خارج را نگاشت. قوه‌ی استنباط و اجتهاد وی بارها از طرف پدرش تأیید شد و او را به دریافت اجازه مفتخر کرد. آن گاه وی خود به تدریس و تحقیق و تألیف پرداخت و شاگردان بسیاری بر گردش جمع شدند. او از پدرش روایت کرده و شیخ محمد حرز نیز از وی روایت کرده است. او مرجع تقلید بسیاری از مردم آذربایجان بود. در نجف در گذشت و در کنار پدرش، در مقبره‌ی خانوادگی در منزلشان، دفن گردید. از آثارش: «اجابۀ السئوال»؛ «ارشاد المستبصرین»؛ «ازاحه‌ الوسوسه»؛ «تحفه الصفوة»؛ «تحفه الخیره»؛ «تنقیح المقال فی علم الرجال»، در سه مجلد بزرگ، که مشهورترین و مهم‌ترین تألیف اوست؛ جوابات «المسائل البصریة»؛ جوابات «المسائل البغدادیة»؛

حاشیه بر «العروة الوثقی»؛ «الدر المنضود فی صیغ الايقاعات و العقود»؛ «مرآة الكمال فی الآداب و السنن» و ترجمه‌ی فارسی آن؛ «سراج الشیعة فی آداب الشریعة»؛ «الفوائد الطیبة»؛ «كشف الاستار فی تکلیف الکفار بالفروغ»؛ «هدایة الانام فی حکم مال الامام»؛ «مجمع الدرر» معروف به «اثنی عشریه»؛ «مناهج الیقین»؛ «منتهی مقاصد الانام فی نکت شرایع الاسلام»؛ «مقباس الهدایة فی علم الدراییة»؛ «مطرح الافهام فی مبانی الاحکام».[۱]

عبدالله بن العلامة الکبری حاج شیخ محمدحسن از اکابر و فحول علماء امامیه و عالمی عامل و فقیهی کامل محدثی رجالی و ادیبی ارب حاوی فروع و اصول و دارای کمالات نفسانیه و اخلاق فاضله و مرجع تقلید جمعی وافر از شیعه بوده و گوی سبقت از افاضل وقت ربوده و در بعضی از علوم غریبه نیز حظی داشته است.

آن جناب در ربیع الاول ۱۲۹۰ قمری در نجف متولد و در ۱۶ شوال ۱۳۵۱ قمری در جوار علی (ع) به رحمت حق پیوسته در مقبره والدش که دارای گنبد و قبه عالی است مدفون گردیده است.

تالیفات و آثار علمی معظم له از اینقرار است.

۱- ارشاد المستبصرین ۲- تحفه الخیره ۳- تحفه الصفوة فی الحیوة ۴- تنقیح المقال فی احوال الرجال ۵- الدر المنضود فی صیغ الايقاعات و العقود ۶- سراج الشیعه ۷- السیف البتار ۸- مرآت الرشاد ۹- مرآت الكمال ۱۰- مطرح الافهام ۱۱- مقباس الهدایه ۱۲- مناهج المتقین ۱۳- منتهی مقاصد الانام ۱۴- نتایج التنقیح ۱۵- نهایة المقال و کتب دیگر.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: [۱] الذریعه (۱۷۳/۲۵، ۱۵۹/۲۳، ۳۴۹/۱۸، ۲۲/۳۳۹، ۳۳۸/۳۳۶، ۲۸۴-۲۸۳، ۲۷۲، ۲۳۰، ۲۲۹، ۲۷/۲۰، ۳۶، ۱۲- ۱۱/۱۸، ۱۷/۱۶۱، ۳۴۶/۲۲، ۱۳/۱۶، ۲۸۶/۱۵۷، ۱۲/۱۳۷، ۷۸-۷۷/۸، ۱۴۹/۶، ۲۱۶، ۵/۲۱۵، ۴۶۷-۴۶۶/۴، ۴۴۷، ۳/۴۳۲، ۵۲۸، ۵۲۰، ۱۲۰، ۱۱۸/۱)، ریحانه (۱۵۹-۱۵۷/۵)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۱۱۹۹-۱۱۹۶/۱۴)، علماء معاصرین (۱۵۹-۱۵۸)، الکنی و الالقاب (۳/۱۳۴)، معجم رجال الفكر و الادب فی النجف (۱۱۴۶-۳/۱۱۴۵)، معجم المؤلفین (۶/۱۱۶).

مجتهد بروجردی، جمال الدین

قرن: ۱۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

مآثر و آثار گوید: وی خلف حاج مولی اسدالله مشهور بحجه الاسلام مقام فقاہت و تبشرش در حدیث و تفسیر و درجه فضل و تتبعش در جمیع علوم شرعیه و فنون اسلامیہ مسلم بود و در اواخر بمشهد رضوی مشرف شد و از آنجا بدارالخلافة آمد و چندین سال بترویج شریعت و ارشاد عباد اشتغال داشت نظیر لسان او را در منبر کمتر نشان داده‌اند و سرعت قبول عامه که برای او در تهران افتاد در حق کسی شنیده نشده است فوتش در سال ۱۳۱۲ ق بوقوع پیوست چنانکه در جریده ایران نگاشته‌ایم و تمام مناصب و مراتب وی حسب الارث والاستحقاق بفرزند دانشمندش شریعتمدار زین‌الائمه نجم‌الدین آقا علی اکبر انتقال یافت و اختصاص یافت. برگرفته از کتاب: گنجینه دانشمندان (جلد سوم)

مجلسی، آمنه بیگم

قرن: ۱۲

جنسیت: زن

ملیت: ایران

(س یازدهم و دوازدهم ق)، عالم، محدث و فقیه. وی بزرگ‌ترین دختر از چهار دختر ملا محمد تقی مجلسی و خواهر ملا محمد باقر مجلسی بود. آمنه بیگم هم صاحب جمال بود و هم نمونه کمال. از آنجا که در خانواده‌ای عالم و فاضل پرورش یافته بود و مدارج ترقی را تا درجه‌ی اجتهاد به سرعت پیمود. با ملا محمد صالح مازندرانی وصلت کرد. میرزا عبدالله افندی در «ریاض العلماء» نقل می‌کند که شنیده‌ایم همسرش با همه‌ی فضل و دانشی که دارد از او استفسار می‌کند. «از آن جمله در حل مشکلات» قواعد الاحکام» علامه حلی با شوهرش همکاری داشت. در «ریاحین الشریعه» به استناد یک نسخه‌ی خطی «ریاض العلماء» دو اثر به آمنه بیگم نسبت می‌دهد: «شرح الفیه‌ی ابن مالک» و «شرح شواهد سیوطی» که در ریحانه نیز به این دو کتاب اشاره شده است. مؤلف «ریاض الجنه» نیز می‌نویسد که وی کتابی بسیار خوب در فقه، تا باب عبادت، تألیف کرده است؛ علاوه بر این در گردآوری اخبار بعضی از مجلدات «بحار الانوار» به برادرش نیز کمک می‌کرده است. وی مادر فرزندان عالمی است که از خاندان آنها تاکنون دهها مجتهد مرجع تقلید و دانشمند بلند آوازه‌ی دینی برخاسته است. تاریخ فوت آمنه بیگم مشخص نیست. به نوشته‌ی مؤلف «ریحانه» مرقد وی در تخت فولاد اصفهان است، ولی برخی احتمال می‌دهند که یکی از قبرهای واقع در بقعه‌ی علامه مجلسی که اشعاری هم بر روی آن نوشته شده متعلق به آمنه بیگم است. در برخی منابع نام او آمنه خاتون آمده.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: اعیان الشیعه (۶۰۷/ ۳، ۹۵/ ۲)، تذکره القبور (۲۸- ۲۷)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (۱۸۷- ۱۸۶/ ۱)، ریاحین الشریعه (۳/ ۳۲۹)، ریاض العلماء (۵/ ۴۰۷)، ریحانه (۳۶۶- ۳۶۵/ ۸، ۱۴۸/ ۵)، فوائد الرضویه (۵۴۴- ۵۴۳)، قصص العلماء (۲۲۸)، مرآت الاحوال جهان‌نما (۱۲۹- ۱۲۸/ ۱)، مستدرکات الاعیان (۴/ ۸)، مشاهیر زنان (۹- ۸).

مجلسی، محمدباقر

قرن: ۱۱

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۱۱۱۱ / ۱۱۱۰ - ۱۰۳۸ / ۱۰۳۷ ق)، عالم دینی، فقیه، محدث، متکلم و شاعر، متخلص به مشتاق. مشهور به علامه مجلسی. شیخ الاسلام اصفهان بود. وی از دانشمندان بزرگ و آخر حکومت صفوی است که با پشتکار فوق‌العاده و تصنیف و تألیف کتب و تدریس علوم اسلامی و تربیت شاگردان بسیار، بزرگترین خدمات را به جامعه اسلامی عرضه نمود. ملا محمدباقر در آخرین سال سلطنت شاه عباس و در عصر مرجعیت میر داماد در اصفهان به دنیا آمد. او دروه‌ی چهار تن از سلاطین صفوی: شاه صفی، شاه عباس دوم، شاه سلیمان و شاه سلطان حسین را درک نموده است. نسبش از جانب پدر به حافظ ابونعیم اصفهانی می‌رسد و جد مادریش کمال‌الدین درویش محمد عاملی اصفهانی است. او بیشتر تحصیلاتش را در حوزه‌ی پدرش، علامه مجلسی اول، گذراند و بارها از وی اجازه گرفت و در علوم معقول و منقول از محضر استادانی چون ملا حسنعلی شوشتری و آقا حسین محقق خوانساری و میرزا رفیع‌الدین محمد طباطبایی نایینی و ملا محمد شریف رویدشتی اصفهانی و شیخ عبدالله بن جابر عاملی و شیخ علی بن شیخ محمد بن حسن بن شهید ثانی و میر محمد قاسم طباطبایی قهپایی و ملا محسن فیض کاشانی و ملا محمد صالح مازندرانی و میر شرف‌الدین علی شولستانی و سید محمد مشهور به سید میرزا جزیری و میر فیض‌الله طباطبایی قهپایی و میر محمد مؤمن استرآبادی و ملا محمد محسن استرآبادی و سید نورالدین علی عاملی و ملا محمد طاهر قمی و ملا خلیل قزوینی و سید علی خان شیرازی و شیخ حر عاملی استفاده نمود و از جانب آنها به دریافت اجازه نایل شد. او جامع معقول و منقول و در فقه و تفسیر و حدیث و درایه و

رجال و اصول فقه و کلام و دیگر علوم دینی متبحر بود. میرزا عبدالله اصفهانی، صاحب «ریاض العلماء» و سید نعمت‌الله جزایری و میر محمد صالح خاتون‌آبادی و ملا ابوالحسن شریف عاملی فتونی و ملا محمد بن علی اردبیلی و ملا محمد سراب تنکابنی و میر محمد حسین خاتون‌آبادی و ملا رفیعا گیلانی و سید ابوالقاسم خوانساری و میرزا علاء‌الدین محمد گلستانه و مولانا جمشید گسگری و ملا محمد قاسم بن محمدرضا هزار جریبی و سلطان محمود طبسی و میر ابوطالب فندرسکی و شیخ احمد بن محمد بن یوسف بحرانی و ملا ابراهیم گیلانی و ملا محمد فاضل مشهدی و بسیاری دیگر از بزرگان در محضرش تلمذ نمودند و از حوزه‌ی درسش بهره بردند. شاگردان مسلم او را متجاوز از دویست نفر می‌دانند. صاحب «ریاض العلماء» آنها را در حدود یک‌هزار نفر و سید نعمت‌الله جزایری آنان را بیش از هزار نفر می‌داند. او در اصفهان در گذشت و در جنب جامع عتیق، در بقعه‌ی پدرش، ملا محمد تقی مجلسی، به خاک سپرده شد. گفته شده که آثار او تنها به فارسی در حدود پنجاه تألیف و تصنیف است. از آثارش: «بحار الانوار»، جامع‌ترین کتاب حدیث، در یک‌صد و ده مجلد؛ «مرآة العقول»، در شرح اخبار آل رسول (ع)، شرح «اصول، فروع و روضه‌ی کافی»؛ «ملاذ الاخیار فی شرح التهذیب الاخبار»، حاشیه بر «تهذیب الاحکام» شیخ طوسی؛ «الفوائد الطریفه فی شرح الصحیفه»؛ «الوجیزه»، در رجال؛ «زاد المعاد»؛ «تحفه الزائر»؛ «حق‌الیقین»؛ «عین‌الحیاء»، در شرح وصایا و مواعظ پیامبر (ص) به ابوذر و مختصر آن، در سه هزار سطر؛ «مشکاة الانوار»، در فضیلت قرائت قرآن؛ «اختیارات الایام و الساعات»؛ «مفاتیح الغیب فی الاستخاره»؛ «حیات القلوب»؛ رساله‌ی «الاعتقادات»؛ «آداب الحج»؛ «الاربعون حدیثا»؛ «الاجازات»؛ «جلاء العیون»؛ «تفسیر آیة‌النور»؛ «میزان المقادیر»؛ حاشیه بر «امل‌الامل»؛ «حلیة‌المتقین»؛ شرح «دعاء جوشن کبیر»؛ ترجمه‌ی «الزیارة الجامعة»؛ «صراط‌النجاه»؛ شرح «الاسماء الحسنی»؛ «مقیاس‌المصایح».[۱]

ملا محمد باقر، فرزند ملا محمد تقی مجلسی (م.ه) از اجله‌ی علمای شیعه‌ی عهد صفویه است که به سال ۱۰۳۷ هجری قمری (یک سال قبل از مرگ شاه عباس کبیر) متولد و در روز بیست و هفت رمضان سال ۱۱۱۰ و یا ۱۱۱۱ هجری قمری وفات یافته است. و در جامع عتیق اصفهان مدفون است. تعداد تألیفات وی از شصت مجلد متجاوز است و بحار‌الانوار فی اخبار‌الائمة‌الاطهار از همه معروفتر است. این کتاب به زبان عربی نوشته شده و شامل ۲۶ جلد می‌باشد و متضمن اخبار و احادیث متنوع می‌باشد. عین‌الحیات (مشمول بر مواعظ راجع به ترک دنیا) - مشکوة‌الانوار - حلیة‌المتقین (در اخلاق و اعمال) - حیوة‌القلوب - تحفه‌الزائر - جلاء‌العیون - مقیاس‌المصایح در تعقیبات نمازهای یومیه - ربیع‌الاسباع - زاد‌المعاد - حق‌الیقین را به زبان فارسی تحریر کرد و به علاوه رسالات کوچک بسیار از او باقی است؛ مجلسی دوم، مجلسی پسر.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول - ششم)

منابع زندگینامه: [۱] الاعلام (۶/۲۷۳)، اعیان‌الشیعه (۱۸۴-۱۸۲/۹)، ایضاح‌المکنون (۵۲۱، ۴۶۰، ۲۸۴، ۲/۲۰۷، ۶۰۷، ۵۴۸، ۴۲۱، ۴۱۰، ۳۹۹، ۳۷۴، ۳۶۳، ۲۴۹، ۱/۱۶۳)، بحار‌الانوار (۶۷-۳۷/۰)، تاریخ ادبیات ایران، براون (۲۶۳، ۲۵۸، ۴/۲۵۷)، تاریخ ادبیات در ایران (۱۷۳/۵)، تذکره‌العلماء (۱۶۴-۱۵۹)، تذکره‌القبور (۱۶۴-۱۶۲)، تذکره‌المعاصرین (۳۲۱)، تلامذة‌العلامة‌المجلسی، خاتمه‌ی مستدرک‌الوسائل (۵۸، ۵۱، ۴۹/۲)، خدمات متقابل اسلام و ایران (۴۷۴، ۴۷۳)، الذریعه (۴۷/۲۵، ۳۲۰، ۳۱۸-۲۳/۱۹۲-۱۹۱/۲۲، ۳۰۴، ۵۴/۲۱، ۲۸۰، ۲۷۹/۲۰، ۳۴۷، ۱۶/۱۷۶، ۳۷۰، ۳۷، ۹۵، ۳۸، ۱۵/۳۷، ۲۴۷، ۱۵۶، ۱۳/۹۰، ۱۲/۱۱، ۱۰/۷۵، ۸/۱۹۳، ۱۲۲-۱۲۱، ۸۳، ۷/۴۰، ۱۸۱، ۵۱، ۶/۲۵، ۲۸۷، ۲۰۲، ۱۸۷، ۱۲۵-۱۲۴/۵، ۵۰۵، ۴۷۷، ۳۵۸، ۴/۸۳، ۴۳۸، ۲۷، ۱۶-۳/۴۷۹-۴۸۰، ۲/۲۲۴، ۲/۲۲۴، ۴۱۲، ۴۱۱، ۳۶۷، ۱۲۴، ۸۸، ۱۹، ۱۶، ۱۵/۱۴، ۱)، روضات‌الجنت (۹۱-۷۶/۲)، ریاض‌العلماء (۴۵۰-۳۹/۵)، ریحانه (۱۹۷-۱۹۱/۵)، سبک‌شناسی (۳۰۴-۳۰۳/۳)، صبح‌گلشن (۴۱۳-۴۱۲)، طبقات‌اعلام‌الشیعه (قرن ۹۵/۱۲)، فرهنگ سخنوران (۸۴۴، ۸۰۲، ۱۱۷)، فوائد‌الرضویه (۴۱۸-۴۱۰)، قصص‌العلماء (۲۲۸-۲۰۴)، الکنی و الالقاب (۱۵۰-۱۴۷/۳)، لغت‌نامه (ذیل/مجلسی)، معجم‌المؤلفین (۹۱/۹)، مفاخر اسلام (جلد هشتم)، منتخب‌التواریخ (۶۷۲-۶۷۰)، مؤلفین کتب چاپی (۴۲-۲۳/۲)،

وقایع السنین و الاعوام (۵۵۱، ۵۰۸)، هدیه العارفین (۳۰۷-۳۰۶/۲).

مجلسی، محمدتقی

قرن: ۱۱

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۱۰۷۰- ۱۰۰۴/۱۰۰۳ ق)، عالم دینی، فقیه، محدث، رجالی، عابد و زاهد. نسبش به حافظ ابونعیم اصفهانی، صاحب «حلیه الاولیاء» می‌رسد. اصلش به آورده‌ی «روضه الصفا» از دارالمرز رشت، و به گفته‌ی معلم حبیب آبادی در «مکارم الآثار» از قریه مجلس از روستاهای جبل عامل است و از آنجا که تخلص شعری پدرش، مقصود علی، مجلسی بوده این سلسله به مجلسی معروف گشته‌اند. ملا محمدتقی در اصفهان به دنیا آمد. مادرش دختر درویش محمد نطنزی اصفهانی می‌باشد. وی در فقه و تفسیر و حدیث و رجال متبحر و در عبادات و عرفان پیرو استاد خود ملا عبدالله شوشتری بود. او نخستین کسی است که بعد از ظهور دولت صفویه به نشر احادیث شیعه پرداخت. در محضر شیخ بهائی و ملا- عبدالله شوشتری و پسرش ملا- حسنعلی شوشتری و میر شرف‌الدین علی شولستانی نجفی تلمذ نمود و به دریافت اجازه نایل شد. ملا- محمدتقی از محقق کرکی، مشهور به محقق ثانی، و ملا عبدالله شوشتری و شیخ بهائی روایت کرده است. میر فندرسکی و قاضی معزالدین محمد اصفهانی و شیخ یونس جزایری و قاضی ابوالشرف و شیخ عبدالله بن شیخ ابوالبرکات و ملا محمدقاسم، دایی اش، به آورده‌ی «تذکره القبور»، از دیگر مشایخ وی می‌باشند. فرزندش، ملا محمدباقر مجلسی، و آقا حسین محقق خوانساری و میر عبدالحسین خاتون آبادی اصفهانی از شاگردان وی بودند. شیخ عبدالله بن جابر عاملی از او روایت می‌کند. در اصفهان درگذشت و در جنب جامع عتیق دفن شد. مقبره‌ی وی به سر قبر آخوند معروف است. از آثار وی: «روضه المتقین»، در شرح «من لا- یحضره الفقیه»، که آن را به امر شاه عباس به فارسی شرح کرد و «اللوامع القدسیه» یا «لوامع صاحبقرانی» نامید؛ «حدیقه المتقین فی معرفه احکام الدین لارتقاء معارج الیقین»؛ «احیاء الاحادیث فی شرح تهذیب الحدیث»، که همان شرح «تهذیب» شیخ طوسی است؛ «تفسیر» فارسی؛ «مناسک الحج»؛ «الاربعون حدیثا»، که در آن به ذکر مشایخ خود پرداخته است؛ شرح بر «صحیفه‌ی سجادیه»، به عربی و فارسی؛ حاشیه بر «نقد الرجال»؛ «طبقات الرواه»؛ شرح «خطبه همام»؛ حاشیه بر «اصول کافی» [۱].

ملا- محمدتقی، فرزند مقصود علی اصفهانی (ف. ۱۰۷۰ ه. ق) از متبحران علمای شیعه‌ی اثنی عشری است که احادیث و اخبار شیعه‌ی امامیه را جمع‌آوری کرده است. وی از شاگردان شیخ بهائی (ه. م) است. و در جامع عتیق اصفهان مدفون است. ملا محمدتقی در زمان شاه عباس کبیر می‌زیسته و پدر ملا محمدباقر مجلسی (ه. م) می‌باشد. تعداد تألیفاتش متجاوز از ۱۰ مجلد، مجلسی اول، مجلسی پدر.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول- ششم)

منابع زندگینامه: [۱] اعیان الشیعه (۱۹۳- ۱۹۲/۹)، تذکره العلماء (۱۶۷- ۱۶۴)، تذکره القبور (۲۲۱- ۲۱۹)، خاتمه‌ی مستدرک الوسائل (۲۱۷- ۲۱۲/۲)، الذریعه (۲۵۸/۲۲، ۳۷۰- ۳۶۹، ۳۶۸/۱۸، ۱۴۹- ۱۴۸/۱۵، ۶۷- ۶۶/۱۴، ۳۴۸، ۳۰۵، ۲۲۶/۱۳، ۳۰۳- ۳۰۲، ۱۹۰، ۱۱/، ۲۲۷، ۱۴۵/۶، ۳۸۹، ۴۱۳، ۳۰۷/۱)، روضات الجنات (۱۱۹- ۱۱۴/۲)، روضه الصفا (۵۸۵/۸)، ریاض العلماء (۴۷/۵)، ریحانه (۲۰۱- ۱۹۸/۵)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۱۰۲- ۱۰۱/۱۱)، فوائد الرضویه (۴۴۶- ۴۳۹)، قصص العلماء (۲۲۸- ۲۱۴)، الکنی و الالقاب (۱۵۲- ۱۵۰/۳)، مفاخر اسلام (۴۴- ۲۸/۸)، معجم رجال الفكر و الادب فی النجف (۱۱۵۳- ۱۱۵۲/۳)، معجم المؤلفین (۱۳۷/۹)، هدیه الاحباب (۲۳۳- ۲۳۲).

محقق اصطهباناتی، ابوالحسن

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۱۳۳۸- ۱۲۵۵ ق)، عالم امامی، مفسر، ریاضیدان، متکلم و عارف. ملقب به محقق العلماء. نسبتش به اصطهبانات فارس می‌رسد. وی دخترزاده‌ی سید جعفر کشفی بود. در اصطهبانات به دنیا آمد. مدتی در یزد و مشهد و اصفهان در محضر آقا محمدجعفر کرمانی، شاگرد شیخ انصاری، و میرزا محمدرضا یزدی، شاگرد صاحب «جواهر»، و دیگران تلمذ نمود. او از حکمای زمان خود و عالم معقول و منقول بود که در ادب و ریاضی نیز دستی توانا داشت. در اصطهبانات درگذشت و در کنار قبر مغربی تبریزی، به خاک سپرده شد. از آثارش: حاشیه‌ی «تحریر اقلیدس» خواجه نصیر طوسی؛ شرح «تشریح الافلاک» شیخ بهائی؛ «السلسیل»، در عرفان؛ «دعاء کمیل»، که در حاشیه «زاد المعاد» به چاپ رسیده؛ «الحصن الحصین»، در شرح «البلد الامین»، در توحید؛ «مطالع الانوار»؛ «لمعات النور»، در تفسیر آیه‌ی نور؛ رساله‌ای در «هیئت»؛ رساله‌ای در «قبله»، که آن را به خواست میرزا ابراهیم مجتهد محلاتی در رد بر میرزا محمدباقر اصطهباناتی نگاشت. [۱]

الشیخ میرزا ابوالحسن بن اسماعیل اصطهباناتی لاری معروف بمحقق عالمی جلیل و فاضلی مصنف است.

وی از صبیته فاضله آیه‌الله حاج سید جعفر کشفی متولد شده و جماعتی از بزرگان مانند میرزا محمد رضا یزدی و آقا محمد جعفر کرمانی از وی استفاده نموده‌اند. تألیفاتی دارد مانند (السلسیل) و شرح دعاء کمیل و زادالمعاد والحصن الحصین و مطالع الانوار و لمعات النور و شرح تشریح الافلاک و حاشیه تحریر اقلیدس در ماه ذی‌الحجه ۱۳۳۸ ق از دنیا رفته است. برگرفته از کتاب: گنجینه دانشمندان (جلد سوم)

منابع زندگینامه: [۱] اعیان الشیعه (۳۳۶، ۳۲۳/۲)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (۹۱- ۹۰/۱)، الذریعه (۲۵۸، ۱۳/۱۴۶، ۲۱/۱۴۲، ۳۴۷/۱۸، ۱۲/۲۱۴، ۷/۱۴، ۶/۳۳، ۵/۲۳۶)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۲۷۷، ۱۴/۳۵)، معجم المؤلفین (۳/۲۰۶)، مکارم الآثار (۱۵۰۱- ۱۵۰۰/۵).

محقق خوانساری، حسین

قرن: ۱۱

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۱۰۹۹/۱۰۹۸- ۱۰۱۶ ق)، عالم امامی، فقیه، اصولی، رجالی، محدث، متکلم، مدرس، محقق و شاعر. وی جامع معقول و منقول بود و به جهت تدریس در هر یک از این علوم به استاد الكل فی الكل معروف شد. چون پدر و پسرش هر دو جمال‌الدین نام داشتند ملقب به ذوالجمالین شد. اصلش از خوانسار است. در نوجوانی برای کسب علوم به اصفهان رفت و در مدرسه‌ی خواجه ملک نزدیک مدرسه‌ی شیخ لطف‌الله مشغول تحصیل شد. او علوم معقول و منقول را از میرفندرسکی و ملا- محمدتقی مجلسی و خلیفه‌السلطان و محقق سبزواری و دیگر علما فراگرفت و به مقام علمی بالایی رسید. او به تیزهوشی و سرعت انتقال معروف بود و مشکلات علمی را با اندک تأملی حل می‌نمود. فرزندانش، آقا جمال خوانساری و آقا رضی خوانساری، و سید نعمت‌الله جزایری و شیخ جعفر قاضی و ملا میرزا شیروانی و ملا محمد سراب تنکابنی و عده‌ای دیگر از شاگردان او بودند. ریاست علمی و مذهبی

زمانش بدو منتهی می‌شد و وی پناه‌گاه فقرا و مساکین بود. در شعر طبعی روان داشت و شعر و نثرش به عربی و فارسی مشهور است. در اصفهان درگذشت و در قبرستان تخت فولاد نزدیک مقبره‌ی بابا رکن‌الدین دفن شد. شاه سلیمان صفوی مقبره‌ای برایش بنا کرد که پس از دفن شدن فرزندانش در کنارش، به تکیه‌ی خوانساریها معروف گردید. از آثارش: ترجمه‌ی قرآن؛ تفسیر «سوره الفاتحه»؛ ترجمه‌ی «صحیفه السجادیه»؛ «مشارق الشموس»، در شرح «الدروس» شهید اول؛ «تواریخ و فیات العلماء»؛ «الجبر و الاختیار»؛ حاشیه بر «شرح جدید التجرید» قوشچی؛ حاشیه بر «شرح الاشارات» خواجه نصیر طوسی؛ حاشیه بر «شرح لمعه»؛ حاشیه بر «محاكمات» قطب‌الدین رازی؛ حاشیه بر «معالم الاصول»؛ شرح «کافیه» ابن حاجب؛ شرح «هیئت» قوشچی؛ رساله در «مقدمه الواجب»؛ رساله‌هایی در شبهات متفرقه، از جمله: «شبهه الايمان و الکفر»، «شبهه الطفرة» و «شبهه الاستلزام»؛ «دیوان» شعر. بر گرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: اعیان الشیعه (۱۵۰- ۱۴۸/۶)، ایضاح المکنون (۲/۴۸۵)، تاریخ ادبیات در ایران (۳۱۶- ۳۱۴/۵)، تذکره‌ی شعرای خوانسار (۲۶- ۲۳)، تذکره القبور (۲۹۸- ۲۹۷)، تذکره‌ی نصرآبادی (۱۵۳- ۱۵۲)، خاتمه‌ی مستدرک الوسائل (۱۷۳، ۵۱/۲)، الذریعه (۲۲/۱۰۶، ۲۱/۳۶، ۱۳۳- ۱۳۲/۲۰، ۲۴۴، ۹۱، ۱۳/۲۵، ۲۴۷/۹، ۱۹/۷، ۲۰۶، ۱۹۲، ۱۱۱، ۶/۶۸، ۵/۸۱، ۳۳۹، ۱۲۶، ۱۱۲/۴)، روضات الجنات (۳۴۷- ۳۳۹/۲)، ریاض العارفین (۱۸۷)، ریاض العلماء (۶۰- ۵۷/۲)، ریحانه (۲۴۲- ۲۳۹/۵)، شرح حال رجال و مشاهیر نامی (۴۰۸- ۴۰۷)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۱۶۷- ۱۶۶/۱۱)، فقه‌های نامدار شیعه (۲۳۸- ۲۳۴)، فوائد الرضویه (۱۵۵- ۱۵۳)، الکنی و الالقاب (۱۵۹- ۱۵۸/۳)، لغت نامه (ذیل/ حسین خوانساری)، معجم المؤلفین (۴/۴۸)، مواد التواریخ (۱۷۴- ۱۷۳)، هدیه الاحباب (۲۳۵- ۲۳۴)، هدیه العارفین (۳۲۴/۱).

محمد کریم

قرن: ۱۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۱۲۸۸- ۱۲۲۵ ق)، فقیه، محدث و خطاط. وی علاوه بر تحصیل عربی و ادبی، هنر خطاطی را نیز نزد میرزا محمدعلی اصفهانی فراگرفت. در کار نقاشی نیز پیشرفتی تمام کرد. حاج محمد کریم همچنین در علوم دینی شاگرد آقا سید زین‌العابدین مجتهد بود و مراحل تکمیلی آن را در محضر حاج سید کاظم رشتی گذراند و موفق به کسب اجازه از وی شد. او سرانجام هنگام عزیمت به بصره در بین راه درگذشت و در کربلا دفن شد. آثار بسیاری به زبان فارسی و عربی در موضوعات: حکمت طبیعی، اخبار فقه، فلسفه، ریاضیات، صرف و نحو، ادبیات و علوم متفرقه، از او به جای مانده است، برخی از آنها: «حقایق الطب»، «دقایق العلاج»؛ «فصل الخطاب کبیر»؛ «فصل الخطاب صغیر»؛ «جامع الاحکام»؛ «مرآة الحکمه»؛ «اسرار النقاط». بر گرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: حدیقه الشعراء (۱۵۸۸- ۱۵۷۹/۳)، الذریعه (۲۲۹/۱۶، ۲۳۵/۸، ۳۴/۷)، شرح حال رجال (۴- ۱/۴)، طرائق الحقائق (۴۶۸- ۴۶۷/۳)، المآثر والآثار (۲۰۱)، مکارم الآثار (۷۹۰- ۷۸۹/۳)، یادگار (س ۵، ش ۴ و ۵، ص ۱۱۸- ۱۰۶).

محمی مزکی نیشابوری، ابوعمرو عثمان

قرن: ۵

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۴۸۱ ق)، مسند و محدث. نسبش به محم، خاندانی بزرگ در نیشابور می‌رسد. از ابونعیم اسفراینی و عبدالرحمان بن ابراهیم مزکی و ابوعبدالله حاکم نیشابوری و جماعتی دیگر حدیث شنید. محمد بن طاهر و عبدالغفار بن اسماعیل و عبدالله بن محمد فراوی و عبدالخالق بن زاهر و ابوالاسعد قشیری و محمد بن جامع صواف و عبدالکریم بن حسن کاتب و حسین بن علی شحامی و عبدالرحمان بن یحیی ناصحی و جماعتی از وی روایت کردند.

بر گرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: سیر النبلاء (۵۸۰-۵۷۹/۱۸)، شذرات الذهب (۳/۳۶۶)، العبر (۲/۳۴۳)، النجوم الزاهرة (۵/۱۲۶).

مخلدی نیشابوری، ابومحمد حسن

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۳۸۹ ق)، مسند و محدث. محدث عصر خود بود. از ابوالعباس سراج و مومل بن حسن و ابونعیم بن عدی و زنجویه لباد و موسی جوینی و احمد بن محمد ذهبی و ابوحامد اعمشی و محمد بن حمدون نیشابوری و عبدالله اسفراینی و ابن شرقی و مکی بن عبدان و جد مادری‌اش، محمد بن احمد بن محمد، و محمد بن اسماعیل مروزی و جماعتی دیگر حدیث شنید. ابوعبدالله حاکم نیشابوری و ابوعثمان سعید بحیری و یعقوب بن احمد صیرفی و ابوسعید خشاب و ابوحامد ازهری و دیگران از وی حدیث شنیدند. حاکم نیشابوری او را ستوده و گوید که کتاب حدیث او صحیح و روایات او متقن است.

بر گرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: تاریخ نیشابور (۱۵۸)، سیر النبلاء (۵۴۱-۵۳۹/۱۶)، شذرات الذهب (۳/۱۳۱)، العبر (۲/۱۷۶).

مدرس خاتون آبادی، ابوالقاسم

قرن: ۱۲

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۱۲۰۳ ق)، عالم دینی، فقیه، اصولی، مفسر، فیلسوف و مدرس. نسبش به امام زین العابدین (ع) می‌رسد. او از مدرسین مشهور اصفهان و از خانواده‌ی میر محمدحسین خاتون آبادی، سبط مجلسی بود. فلسفه را از ملا-اسماعیل خواجه‌ی و شیخ آقا محمد بیدآبادی و فقه و اصول را از سید بحرالعلوم فراگرفت. پس از رسیدن به درجات علمی بالا در مدرسه‌ی شاه اصفهانی به تدریس حکمت نظری پرداخت. او تا پایان عمر در مدرسه‌ی چهار باغ مدرس معقول و منقول از فقه و اصول بود. سید ابوالقاسم جعفر بن حسین خوانساری، جد مؤلف «روضات الجنات»، و آقا میرعبدالباقی امام جمعه و آخوند ملا علی نوری از شاگردان او بودند. سید بحرالعلوم که خود از اساتید فقه و اصول او بود در حکمت و کلام از شاگردان وی به حساب می‌آید. در اصفهان درگذشت و پیکرش به نجف منتقل و نزدیک قبر امیرالمؤمنین (ع) دفن شد. از آثارش: «تفسیر قرآن»، به فارسی؛ شرح «نهج البلاغه»؛ حاشیه بر «تفسیر کاشی»؛ حاشیه بر «کافی»؛ حاشیه بر «من لا یحضر الفقیه»؛ حاشیه بر «التهذیب»؛ حاشیه بر «الاستبصار».

بر گرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: اعیان الشیعه (۲/۴۰۵)، تذکره القبور (۹۰)، ریحانه (۲۶۷-۲۶۶/۵)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۵۱-۵۰/۱۳)، معجم المؤلفین (۸/۱۱۴)، مکارم الآثار (۱۳۳-۱۲۹/۱).

مدیر شانه‌چی، کاظم

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۰۶، مرتبه علمی: استاد، رشته: فقه و مبانی اسلامی، دانشکده: الهیات و معارف اسلامی، دانشگاه: فردوسی مشهد

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

گذراندن تحصیلات حوزوی نزد اساتید عظام مشهد حاج شیخ هاشم مدرس قزوینی، حاج میرزا احمد خراسانی، حاج سید محمد هادی میلانی و اخذ درجه اجتهاد در سال ۱۳۳۶.

مرتبه علمی:

استاد دانشکده الهیات و معارف اسلامی دانشگاه فردوسی مشهد از سال ۱۳۳۷ تا کنون.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

مطالعات و پژوهش‌های فقهی و مذهبی، تألیف کتاب <مسندالنبی> شامل هزاران حدیث نبویه فقهی در پاسخ به اهل سنت که احادیث امامیه را فتاوی شخصی ائمه تلقی می‌کنند. تألیف کتاب تاریخ فقه شیعه و فقهای بزرگ آن مذهب، عضویت در مجمع تقریب بین المذاهب و بنیاد نهج البلاغه، سفرهای تحقیقاتی به کشورهای اسلامی، حضور در بیش از ۲۰ سمینار و کنگره داخلی و خارجی و ارائه مقالات در زمینه علوم اسلامی، راهنمایی، مشاوره و نظارت بر ۳۴ پایان‌نامه کارشناسی ارشد.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان فارسی: ۲۵

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان خارجی: ۴

زمینه علمی تألیفات:

علم‌الحديث، فقه و مبانی اسلامی، کتابشناسی، تاریخ اسلام.

مقالات

تعداد مقالات بزبان فارسی: ۴۲، تعداد مقالات بزبان خارجی: ۲

زمینه علمی مقالات:

تاریخ مشاهیر اسلام، کتابخانه‌های اسلامی، کلام و اعتقادات، مزارات خراسان، مبانی حقوق اسلامی.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد سوم)

مدینی اصفهانی، ابومحمد عبدالله

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۳۵۳ ق)، محدث. از اسید بن عاصم ثقفی و احمد بن مهدی و محمد بن اسماعیل صائغ حدیث شنید. عبدالله بن عمر سکری و علی بن عبد کویه و ابوبکر بن ابوعلی ذکوانی و ابونعیم و دیگران از وی حدیث شنیدند. برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه: سیر النبلاء (۱۶/۴۴)، شذرات الذهب (۳/۱۳)، العبر (۲/۹۲)، النجوم الزاهرة (۳/۳۸۸).

مدینی اصفهانی، ابوموسی محمد

قرن: ۶

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۵۸۱-۵۰۱ ق)، حافظ و محدث. چون نسبتش به مدینه اصفهان می‌رسد، مدینی نام گرفته است. در اصفهان به دنیا آمد و در همان جا برآمد. در طلب حدیث سفرها کرد و سپس به اصفهان بازگشت. او از ابوسعید محمد بن محمد مطرز و از ابومنصور محمد بن عبدالله بن مندویه و غانم بن ابونصر برجی و ابوعلی حداد و از ابوالفضل محمد بن طاهر مقدسی و هبةالله بن حسن ابرقوهی و یحیی بن منده و محمد بن ابراهیم صالحانی و ابوغالب احمد بن عباس و عبدالواحد بن محمد صباغ دشتی و ابوالفتح اسماعیل بن فضل سراج و ابوالقاسم اسماعیل بن محمد تیمی و ابوطاهر اسحاق بن احمد راشتینانی و هبةالله بن حصین بغدادی و ابوطیب حبیب بن ابومسلم تهرانی و ابوبکر عبدالجبار ابن فورویه و ابوالفتح رجاء بن ابراهیم خباز و ابوالقاسم طاهر بن احمد بزاز و ابوالخیر عبدالله بن مرزوق هروی و خجسته، بنت علی بن ابوذر صالحانیه، و ام لیث دعجاء، بنت ابوسهل فضل بن محمد، و فاطمه، بنت عبدالله جوزدانی، روایت کرد. او برای خود معجمی نوشت که در آن از بیش از سیصد استادش روایت کرده است. وی کتاب «علوم الحدیث» حاکم نیشابوری را حفظ نمود و آن را بر استادش حافظ ابوالقاسم اسماعیل تیمی عرضه کرد و صحت آن را به تأیید رساند. ابوسعید سمعانی و ابوبکر محمد بن موسی حازمی و ابومحمد عبدالغنی مقدسی و ابومحمد عبدالقادر رهاوی و محمد بن مکی اصفهانی و ابونجیح محمد بن معاویه و ناصح عبدالرحمان ابن حنبلی از او حدیث شنیدند. عبدالله بن برکات خشوعی و جماعتی از وی اجازه روایت داشته‌اند. در اصفهان در گذشت و در مصلا دفن شد. او در حدیث و علوم آن تألیفات سودمندی دارد. از آثارش: «المغیث» یا «تممة الغریبین»، در تتمه و تکمله «الغریبین» هروی؛ «الزیادات»، که ذیلی بر کتاب «انساب المحدثین» استادش ابوالفضل مقدسی است؛ «تضییع العمر فی اصطناع المعروف الی اللتام»؛ «القنوت»؛ «الطولات»؛ «الوظائف» و «اللطاتف»؛ «عوالی التابعین»؛ تتمه «معرفة الصحابة» ابونعیم اصفهانی که بیانگر تبحر اوست. برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: تذکره الحفاظ (۱۳۳۷-۴/۱۳۳۴)، سیر النبلاء (۱۵۹-۲۱/۱۵۲)، شذرات الذهب (۴/۲۷۳)، طبقات الحفاظ (۵۰۰)، طبقات الشافعیه سبکی (۲۴۱-۲/۲۴۰)، طبقات الشافعیه سبکی (۱۶۳-۶/۱۶۰)، العبر (۳/۸۴)، کشف الظنون (۲۰۱۵، ۱۷۳۹، ۱۲۰۹، ۱۱۷۸، ۱۱۱۶، ۴۱۵، ۱۸۰)، النجوم الزاهرة (۶/۹۲)، الوافی بالوفیات (۴/۲۴۶-۲۴۷)، وفیات الاعیان (۴/۲۸۶).

مدینی، ابوموسی

قرن: ۶

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

حافظ ابو موسی محمد بن ابی بکر عمر بن احمد بن عمر اصفهانی. در حافظه و معرفت حدیث، وحید زمان خود بوده، و تألیفات بسیاری در حدیث دارد، از آن جمله است: ۱- الانساب ۲- الزیادات ۳- المغیث، معروف‌ترین تألیفات او؛ و غیره. جهت تحصیل علم و دانش به اطراف بلاد مهاجرت کرده، و پس از تکمیل به اصفهان مراجعت نموده. در شب چهارشنبه ۹ جمادی‌الاولی سال ۵۸۱ به سن هشتاد سالگی وفات یافته است. برگرفته از کتاب: دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد دوم)

مرتضوی کرونلی، کاظم

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

فرزند سید محمد حسین بن سید عبدالله.

عالم جلیل، و محدث بی‌بدیل، فقیه ادیب مفسر متکلم، از مفاخر علمی عصر حاضر. در اصفهان و طهران و نجف اشرف تحصیل نموده، به اصفهان مهاجرت کرده، و پس از سال‌ها به طهران منتقل شده، و تا آخر عمر در آن شهر به وعظ و ارشاد و تفسیر پرداخته، جلسه‌ی تفسیر قرآن ایشان از هر حیث ممتاز بوده، و عده‌ای زیاد از فضلا از آن مستفید می‌شدند. در ذی‌قعدة سال ۱۳۶۷ به سن متجاوز از هفتاد و پنج سالگی در طهران وفات یافته، در قم مدفون شد. برگرفته از کتاب: دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد اول)

مردویه، ابوالعباس احمد

قرن: ۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۲۳۸ ق)، محدث. گاهی او را به جدش نسبت داده و احمد بن موسی خوانده‌اند. مردویه از ابن مبارک احادیث بسیاری نقل کرد. او همچنین از جریر بن عبدالحمید و اسحاق بن یوسف ازرق و گروهی دیگر حدیث شنید. بخاری و ترمذی و نسائی و محمد بن عمر ذهلی و عبدالله بن محمود مروزی از وی حدیث روایت کرده‌اند. برگرفته از کتاب: اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: التاریخ الکبیر (۲/۶)، تهذیب التهذیب (۷۰-۶۹/۱)، الثقات (۸/۲۹)، سیر النبلاء (۹-۸/۱۱)، الوافی بالوفیات (۸/۱۳۰).

مرزبان

قرن: ۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

نجاشی گوید که او از حضرت رضا علیه‌السلام روایت می‌کند و صاحب کتاب می‌باشد علامه در خلاصه از شیخ کشی (ره) به اسنادش از مرزبان بن عمران اشعری قمی روایت نموده که گفت به حضرت رضا علیه‌السلام عرضه داشتم از چیزی که اهم امور است نزد من سؤال می‌کنم آیا من از شیعیان شمایم فرمود: بلی: عرض کردم: نام من نزد شما مضبوط و مکتوبست فرمود بلی. برگرفته از کتاب: گنجینه دانشمندان (جلد اول)

مرزبانی بغدادی، ابو عبدالله محمد

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۳۸۴/۳۷۸/۳۷۱-۲۹۷/۲۹۶/۲۸۷ ق)، محدث، اخباری، مورخ و ادیب معتزلی. معروف به کاتب مرزبانی. اصلش از خراسان است و در بغداد به دنیا آمد. او را جاحظ زمانش خوانده‌اند. در حدیث ثقه بود و معتزلی، اما گفته‌اند که به تشیع نیز گرایش داشت و نیز گفته‌اند که او اولین کسی است که «دیوان» یزید بن معاویه بن ابی سفیان را جمع‌آوری و تدوین نمود. از ابوالقاسم عبدالله بن محمد بغوی و ابوحامد محمد بن هارون حضروی و احمد بن سلیمان طوسی و ابوبکر بن درید و ابو عبدالله نفطویه و ابوبکر محمد بن قاسم انباری و ابوبکر ابن ابی داوود سجستانی و از همطبقه آنها حدیث شنید. ابو عبدالله صیمری و ابوالقاسم تنوخی و علی بن ایوب قمی و ابومحمد حسن بن علی جوهری و محمد بن مظفر دقاق و عتیقی و دیگران از وی حدیث شنیدند. به گفته‌ی ابوعلی فارسی نحوی مرزبانی از محاسن دنیا بود و عضدالدوله با تمام عظمتش بر در خانه او می‌ایستاد تا او از منزل خارج شود. خانه او مجمع فضلا و ادیبان بود. گفته‌اند که او اولین واضع علم بیان بوده است و نیز گفته شده که او از مشایخ شیخ مفید است. در بغداد در گذشت. ابوبکر خوارزمی فقیه بر او نماز گزارد و در منزلش، در قسمت شرقی، در محله عمر رومی دفن شد. او در فنون مختلف علوم اسلامی تصنیفات و تألیفات بسیاری نگاشت. از آثارش: «اخبار الشعراء»، که عده‌ای آن را با «اخبار الشعراء المحدثین» یکی دانسته‌اند؛ «معجم الشعراء»، شامل پنج هزار اسم، در هزار برگ؛ «اخبار المعتزله»؛ «تلقیح العقول»؛ «الریاض»؛ «الازمنه»، در هزار برگ؛ «الاولئ»، در حدود هزار برگ؛ «الدعاء»؛ «المعلی فی فضائل القرآن»؛ «ذم الدنیا»؛ «الشباب و الشیب»؛ «کتاب الشعر»؛ «اشعار النساء»؛ «اشعار الخلفاء»؛ «الزهد و اخبار الزهاد»؛ «الفرج»؛ «العباده»؛ «اخبار المحتضرن»؛ «المراثی»؛ «المغازی»؛ «الهدایا»؛ «نسخ العهود الی القضاء»؛ «المدیح فی الولائم و الدعوات»؛ «اخبار النحاة»؛ «اخبار المتکلمین»؛ «شعراء الشیعه»؛ کتاب «ما نزل من القرآن فی علی (ع)»؛ کتاب «المفصل»، در علم بیان.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۷/۲۱۰)، اعیان الشیعه (۱۰/۳۳)، انساب سمعانی (۲۵۷-۲۵۶/۵)، ایضاح الکمنون (۲/۸۰)، تاریخ الاسلام (حوادث ۸۷-۸۶/۴۰۰-۳۸۱)، تاریخ بغداد (۱۳۶-۱۳۵/۳)، تأسیس الشیعه (۹۵-۹۴)، الذریعه (۲۵/۱۶۲، ۲۴/۱۴۷، ۲۹۰، ۲۱۸-۲۱۷/۲۱۷، ۲۱/۲۵۰، ۲۰/۱۹۲، ۱۴/۲۳، ۱۳/۳۱۴، ۱۱/۴۲۹، ۴/۴۷۱-۲/۴۷۱، ۵۳۱، ۳۳۶-۳۳۵/۱)، روضات الجنات (۷/۳۲۲-۳۲۳)، ریحانه (۲۸۳-۲۸۲/۵)، سیر النبلاء (۴۴۹-۴۴۷/۱۶)، شذرات الذهب (۱۱۲-۱۱۱/۳)، العبر (۱۶۶-۱۶۵/۲)، فوائد الرضویة (۵۸۸)، الفهرست لابن الندیم (۱۹۳-۱۹۰)، الکامل (۱۶۷-۱۶۶/۷)، کشف الظنون (۱۷۳۴، ۱۱۰۶)، الکنی و الالقاب (۱۷۹-۱۷۷/۳)، لسان المیزان (۴۲۷-۴۲۶/۶)، معجم الادباء (۲۷۲-۲۶۸/۱۸، ۴۷/۱)، معجم المؤلفین (۹۸-۹۷/۱۱)، المنتظم (۲۶/۹)، الاعتدال (۶۴۱-۶۴۰/۳)، النجوم الزاهرة (۴/۱۷۰)، الوافی بالوفیات (۲۳۷-۲۳۵/۴)، وفیات الاعیان (۳۵۶-۳۵۴/۴)، هدیة الاحباب (۲۳۸)،

هدیه العارفین (۲/۵۴).

مرعشی خراسانی، ابوالفضل احمد

قرن: ۱۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۱۲۳۵ ق)، عالم دینی، متکلم، مفسر، محدث و حکیم. وی از شاگردان وحید بهبهانی بود و از او و شیخ یوسف بحرانی، صاحب «الحدائق الناظرة»، روایت کرده است. او در سفر و حضر با فتحعلی شاه قاجار بود. گفته‌اند وی را با خوراندن سم شهید کردند. بر پاره‌ای از آثار وی اجازات و تقاریضی از استادان و علمای معاصرش وجود دارد. از آثارش: «اغاثة اللهفان من ورطات النيران»، در مواعظ؛ «التهذيب»، در اخلاق؛ شرح «الفوائد الجديدة» بهبهانی؛ شرح «کفایه» سبزواری؛ «غنیة المصلی»، در تعقیبات؛ «منهج السداد»، در شرح «الارشاد».

بر گرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: اعیان الشیعه (۳/۲۲۰)، ریحانه (۵/۲۸۸)، معجم المؤلفین (۲/۱۳۶).

مرعشی نجفی، شهاب‌الدین

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۱۴۱۱-۱۳۱۸/۱۳۱۵ ق)، عالم دینی، فقیه اصولی، مرجع تقلید، محدث، نسابه، رجالی، مدرس، مورخ و ریاضیدان. نسبش به امام سجاد (ع) می‌رسد. در نجف به دنیا آمد. مقدمات و علوم ادبی را از پدرش و شیخ مرتضی طالقانی و علم تجوید را از شیخ نورالدین شافعی بکتاشی و علم انساب آل رسول را از پدرش و سید محمدرضا صائغ بحرانی و علم تفسیر را از پدرش و شیخ محمدحسین شیرازی عسکری و متون فقه و اصول را از شیخ محمدحسین شیرازی عسکری و میرزا محمدعلی چهاردهی رشتی و فقه و اصول استدلالی را از آقا ضیاءالدین عراقی و شیخ مهدی مازندرانی و سید حسن صدر و شیخ مهدی خالص و علم کلام را از شیخ محمدجواد بلاغی و شیخ محمداسماعیل محلاتی و ریاضیات را از شیخ یاسین علیشاه هندی و میرزا محمود اهری فراگرفت. در ۱۳۴۲ ق به تهران آمد و در عرفان و علوم عقلی از محضر میرزا مهدی آشتیانی و میرزا طاهر تنکابنی و در ریاضیات از محضر میرزا حیدرعلی نایینی استفاده نمود. سپس به قم رفت و در محضر آیت‌الله حاج شیخ عبدالکریم حائری یزدی تلمذ نمود و از او و آقا سید ابوالحسن اصفهانی و آقا ضیاءالدین عراقی اجازه‌ی اجتهاد داشت. او از علمای عامه و علمای زیدیه و علمای اسماعیلیه و بسیاری از علمای امامیه اجازه روایت داشت. پس از درگذشت آیت‌الله حایری وی عهده‌دار اداره حوزه‌ی علمیه، تدریس، مرجعیت و امامت جماعت و ایجاد بناهای خیریه و انتشار کتب گردید. در قم درگذشت و در کتابخانه‌ی خود دفن شد. از آثارش: بنای مدارس: علمیه، مهدیه و مؤمنیه در قم؛ تأسیس حسینیه‌ی مرکز تبلیغی قم؛ کوی آیت‌الله مرعشی نجفی، بالغ بر یکصد و چهل خانه، برای سکونت طلاب و فضلاء؛ کتابخانه‌ی آیت‌الله مرعشی نجفی در قم، که بیش از سی و پنج هزار کتاب آن از کتب شخصی ایشان و بقیه اهدایی مردم است و متجاوز از پانزده هزار کتاب خطی نفیس دارد و از این رو از کتابخانه‌های کم‌نظیر ایران به حساب می‌آید. از آثار علمی وی: «اجوبه المسائل»؛ «اعیان المرعشیین»، در شرح احوال خاندان مرعشی؛ «انس الوحید»؛ «التجوید»؛ «روض

الریاحین»؛ «طبقات النسابین»، از صدر اسلام تا عصر حاضر؛ «الفروق»؛ «القبلة»، مشتمل بر مباحث هیت؛ «المسلسلات الی مشایخ الاجازات»؛ «مشجرات آل الرسول (ص)»، در انساب آل محمد (ص)؛ «مصباح الهدایة فی شوارع الکفایة»، که حاشیه مختصر بر «کفایة الاصول» آخوند خراسانی است؛ «المعول فی امر المطول»؛ «مقدمة التفسیر»؛ «مناسک الحج»؛ «الهدایة»، در شرح «الکفایة»؛ «مسارح الافکار فی حل مطارح النظار»؛ «مزارات علویین» در ایران و غیره؛ «الصناعات الفقهیة»، در شرح الفاظ مصطلح فقهاء؛ «جذب القلوب الی دیار المحبوب»؛ حاشیه بر «تفسیر بیضاوی»؛ حاشیه بر «معالم»؛ حاشیه بر «مکاسب» شیخ انصاری؛ «الرد علی مدعی التحریف».[۱]

یکی از مفاخر امروز عالم تشیع است که حق عظیمی بر حوزه علمیه قم و اسلام و مسلمین دارد و یکی از افتخارات بزرگ شیعه است و در میان عموم مسلمین شهرت بسزائی دارد و بسیار مورد تجلیل و تکریم علماء اهل سنت مصر و سوریا و یمن و حجاز و پاکستان و هندوستان و افغانستان و جاوه و سودان و اندونزی و غیره است و از وی به امام اعظم و علامه اکبر و نسابه بحاثه و مجاهد بزرگ تعبیر می‌کنند.

اسم شریفش سید شهاب‌الدین و کنیه‌اش ابوالمعالی و شهرتش مرعشی نجفی است.

در صبح روز پنجشنبه بیستم ماه صفر ۱۳۱۸ قمری در نجف اشرف متولد و جامع شرافت حسب و فضیلت نسب می‌باشد زیرا از طرف پدر به سید فقیه نبیه عارف عابد زاهد محدث علامه سید قوام‌الدین مرعشی مشهور به میربزرگ موصول می‌باشد که از بزرگترین خانواده‌های علویین و اشرف و اجمل و انبل ایشان بوده و در هر طبقه متحلی بحلیه مزایای دینی و دنیوی و نوعا عالم ربانی و یا متمکن به اریکه جهانبانی و یا طیب حاذق و یا نقیب بصیر و یا وزیر روشن ضمیر و مانند اینها بوده‌اند و جده پدری ایشان شریفه طباطبائی و جده مادری ششمی وی که مدفون در رواق مطهر حضرت رضا علیه‌السلام است دختر شاه‌عباس صفوی می‌باشد.

شرف تتابع کابر عن کابر

کالمرح انبوب علی انبوب

نسب شریفش چنانچه مشروحا ذکر شد بسی وسه واسطه به امام چهارم حضرت علی بن الحسین زین‌العابدین علیهماالسلام منتهی می‌شود و والده ماجده ایشان علویه صالحه فاضله بنت مرحوم آیت‌الله آقاسید ابوالقاسم خوئی فرزند مرحوم آقا سید مهدی خوئی است که از بنی اعمام مرحوم آیت‌الله العظمی آقای حاج سیدحسین کوه کمری عم بزرگوار مرحوم آیت‌الله آقای سیدمحمد حجت می‌باشد.

ترجمه این بزرگوار زینت کتب رجالی مانند اعیان الشیعه و ریحانه الادب جلد چهارم صفحه ۱۱ و علماء معاصرین صفحه ۲۱۷ و آثارالحجه جلد ۲ صفحه ۴۶ و معارف الرجال جلد دوم صفحه ۲۶۸ و مشاهیر دانشمندان اسلام جلد چهارم صفحه ۱۰۸ طبقات الشیعه جزء دوم از قسم اول صفحه ۸۴۷ و دهها کتاب دیگر مانند زندگانی پیشوای اسلام عمادزاده اصفهانی و مقامات معنوی آقای معلم و غیره می‌باشد.

علماء معاصرین گوید: صاحب ترجمه از اکابر و اجلاء عصر حاضر ما که علامه فهامه نسابه فقیه اصولی محدث رجالی ادیب اریب فاضل کامل مورخ ریاضی حاوی الفروع و الاصول جامع المعقول و المنقول و بکثرت مشایخ نسبت به اهل عصر خود ممتاز و در اخلاق فاضله دارای امتیاز و مرجع سوالات متنوعه بسیاری از دیگر فرق مسلمین بلکه از علماء نصاری می‌باشد که پرسشهای گوناگون از بلاد دور و دراز به حضرتش فرستاده و به پاسخ متین و متقن نائل می‌گردند. که از آنهاست سوالات شیخ عبدالسلام کردی شافعی و سوالات فاضل متبحر عیسی اسکندر معروف لبنانی است که در عصر ما از مشاهیر نویسندگان علماء نصاری است و صاحب ترجمه علاوه بر مراتب علمی مساعی جمیله عملی در ترویج دین مقدس اسلامی و اعلاء کلمه حق به کار برده جمعی از

یهود و نصاری در اثر تبلیغات حقایق سمات وی مشرف به اسلام شدند و نیز گروهی از بایه و صوفیه و دیگر منحرفین از اسلام و ایمان باذعان عقاید حقه جعفریه مستبصر گردیده‌اند و در ادوار زندگانی خود با فحول رجال و متخصصین هر فنی ملاقات و از هر باغی گلی چیده و از هر بلبلای نوائی شنیده و مرجع افاده و استفاده افاضل وقت خود بوده و می‌باشند.

و از کثرت زهد و ورع پیرامون زخارف دنیویه نگردیده و علاقه قلبی را بالمره از آنها قطع و فقط به جمع کتب متنوعه علمیه که آن هم محض آخرت و آخرت محض است و ربطی به زخارف دنیویه ندارد میل مفرطی داشته و دارند و کتابخانه ایشان مانند نگارخانه ارتنک حاوی گل‌های رنگارنگ می‌باشد که هر یک از فقیه و اصولی و حکیم و متکلم و منطقی و رجالی و ریاضی و ادیب و طبیب و متخصصین علوم غریبه و صنایع عجیبه می‌توانند از آن گلزار محمدی و بوستان علوی موافق دلخواه خود گلی چیده و یا عطری مناسب مشام خود استشمام نمایند.

در سخاوت و بذل و کرم و سعه صدر نادره زمان و وحید دورانست. مراجع و زعماء مبسوط الید بسیاری دیده‌ام ولی به این صفات و خصایص کمتر یافته‌ام.

انصاف می‌دهم که دلبران و دلبران

بسیار دیده‌ام ولی نه به این حسن دلبری

بالاخص در اعطاء کتب و انفاق انگشتر که اقتداء به جد کرام خود امیرالمومنین علیه‌السلام نموده و هزاران نفر از دانشمندان و علماء اعلام و خطباء عظام و اصناف دیگر نام را به بذل انگشتر عقیق و فیروزه و غیره مسرور و مفتخر نموده است.

اساتید و مشایخ اجازه معظم له

آن جناب مقدمات را از مرحوم شیخ زاهد عابد شیخ مرتضی طالقانی و والد معظم خود و دیگر مشایخ وقت اخذ نموده و علم تجوید را از شیخ نورالدین شافعی بکتاشی که در تلاوت قرآن عاصم زمان خود بوده اخذ و علم انساب آل رسول صلی الله علیه و آله را از والد معظم خود و از استاد عماد سید محمدرضا صائغ بحرانی و دیگر اساتید فن تلمذ نموده و علم تفسیر را از والد مکرم و عالم زاهد صاحب کرامات شیخ محمدحسین بن محمدخلیل شیرازی عسکری و متون فقه و اصول را از شیخ محمدحسین مذکور و هم میرزا محمدعلی رشتی صاحب کتاب شرح القبله و آقا میرزا محمود شیرازی و آقا شیخ محمدحسین قاجاری تهرانی نجفی و دیگر اجلاء وقت تلمذ نموده و در فقه و اصول استدلالی حاضر حوزه مرحوم آیت الله آقا ضیاءالدین عراقی و آیت الله شیخ مهدی نوائی مازندرانی و دیگر اجلاء و سه سال در سامره و کاظمین در فقه و حدیث و رجال و درایه حاضر حوزه مرحوم آیت الله آقا سید حسن صدر و در اصول از بحث مرحوم آیت الله شیخ مهدی خالصی استفاده کرده آنگاه به نجف مراجعت و علم کلام و تفسیر را از آیت الله شیخ مهدی خالصی استفاده کرده آنگاه به نجف مراجعت و علم کلام و تفسیر را از آیت الله شیخ محمدجواد بلاغی و آیت الله شیخ محمداسمعیل محلاتی فراگرفته و در سال ۱۳۴۲ ق به تهران وارد و در آنجا حدود یکسال توقف نموده و عرفان و علوم عقلیه و ریاضیات و بعض فنون دیگر را از افاضل تهران مانند آیت الله آقا حسین نجم‌آبادی و آیت الله حاج شیخ عبدالنبی نوری و دیگران استفاده کرده تا آنکه حاوی مراتب علمیه و عملیه عقلیه و نقلیه گردیده و در سال ۱۳۴۳ قمری مهاجرت به قم نموده و تا این تاریخ که سال ۱۳۹۳ هجریست پنجاه سال در این بلده طیه مشغول به تدریس و تالیف کتب متنوعه و اقامه جماعت و مرجعیت و سرپرستی حوزه مقدسه علمیه قم می‌باشند و با این همه مشاغل و گرفتاریهایی که شب و روز وی را مستغرق نموده است کمتر مستحب و نافله است که از وی فوت شود.

مشایخ اجازه آن جناب که تمامی از مراجع تقلید و علماء اعلام و فقهاء عظام فریقین امامیه و عامه و زیدیه و اسماعیلیه‌اند از دویست نفر متجاوز است که برای تبرک چند نفر آنان را ذکر می‌نمایم.

۱- السید حسن صدر کاظمین ۲- السید نجم الحسن الهتدی موسس مدرسه الواعظین در لکنهو هندوستان ۳- السید ناصر حسین ابن آیت الله السید حامد حسین صاحب عباقت الانوار ۴- السید محسن الامین الشامی ۵- السید ابوالقاسم الدهکردی ۶- السید عبدالحسین بروجردی آل کمونه ۸- السید علی بن محمد الرضا آل کاشف الغطاء ۸- السید هادی آل کاشف الغطاء ۹- السید مرتضی آل کاشف الغطاء ۱۰- السید محمدجواد البلاغی ۱۱- السید محمداسماعیل محلاتی ۱۲- السید جعفر آل بحر العلوم ۱۳- السید فتح الله شریعت اصفهانی ۱۴- المیرزا محمد العسکری التهرانی ۱۵- آیت الله السید ابوالحسن اصفهانی ۱۶- آیت الله السید محمد فیروزآبادی ۱۷- آیت الله المیرزا حسین نائینی ۱۸- آیت الله الحاج السید عبدالکریم الحایری ۱۹- آیت الله الحاج آقا حسین قمی ۲۰- آیت الله حاج آقا حسین بروجردی و آیت الله آخوند ملا محمد حسین فشارکی و آیت الله آقا سید محمد نجف آبادی و آیت الله آقا سید علی نجف آبادی و آیت الله آقا شیخ عبدالنبی نوری و آقا امام جمعه خوئی و آقا شیخ مهدی حکمی قمی و آقا شیخ محمد علی آیت الله شاه آبادی و آقا میرزا ابوالهدی کرباسی و آقا حاج شیخ علی اکبر نهاوندی مشهدی و آقا سید محسن اراکی و آقا حاج شیخ محمدباقر بیرجندی و آقا حاج شیخ عباس محدث قمی و آقا حاج شیخ محمد حسین اصفهانی کمپانی و آقا میرزا ابوالحسن مشکینی صاحب حاشیه کفایه و آقا شیخ عبدالحسین رشتی صاحب حاشیه کفایه و آقا سید مهدی بحرانی نسابه نجفی و آقا میرزا محمد علی اردوبادی و آقا سید محمدباقر کشمیری و آقا سید راحت حسین رضوی کویال پوری و آقا سید عبدالباقی شیرازی ملاباشی و صدها نفر دیگر و اجازات اجتهاد ایشان از آقا ضیاء الدین عراقی و آقا فشارکی و آقا یثربی کاشانی و آقا شیخ محمد حسن اصفهانی و آقا شیخ عبدالکریم یزدی.

آثار علمی و قمی معظم له که به طبع رسیده و یا مخلوط مانده است بسیار است از آن جمله:

۱- تعلیقات بر احقاق الحق قاضی نورالله شهید در بیست و شش مجلد که یازده مجلد آن به طبع رسیده و باقی آماده برای طبع می باشد و این تعلیقات خود شرح مبسوط و کتاب مستقلاً در ولایت امیرالمومنین علی علیه السلام و خاندان عصمت و طهارت و امامت ائمه معصومین علیهم السلام و فضائل آن خاندان است از هزاران کتب اهل سنت انتخاب شده بنحو استدلال با رعایت اختصار.

۲- غایه القصوی لمن رام التمسک بالعروه الوثقی حواشی بر عروه الوثقی علامه یزدی در دو مجلد بزرگ.

۳- توضیح المسائل که بکرات به طبع رسیده ۴- حاشیه بر فصول المهمه شیخ حر عاملی ۵- کتاب الهدایه حاشیه بر کفایه.

۶- دفع الغاشیه عن وجه الحاشیه (حاشیه بر حاشیه ملاعبدالله یزدی در منطق) ۷- المعول فی امر المطول.

۸- جذب القلوب الی دیار المحبوب در سوانح و وقایع ایام عمر ۹- مسارح الافکار فی حل مطارح الانظار حاشیه بر تقریرات اصول شیخنا الانصاری.

۱۰- مشجرات آل الرسول که از بزرگترین تصنیفات شیعه و گرانباترین کتب در انساب است در چند مجلد.

۱۱- الرساله الافطسیه در نسب گروهی از سادات طفرد که در تهران چاپ شده.

۱۲- الرحله الشیرازیة که در مسافرت به شیراز نوشته اند ۱۳- الرحله الاصفهانیة در مسافرت به اصفهان تالیف نموده اند.

۱۴- مزارات علویین در ایران و خارج ایران.

۱۵- کتاب المسلسلات فی مشایخ الاجازات در سه مجلد به شرح زیر ۱- در اجازات علماء امامیه از اثناعشریه که به معظم له داده اند

۲- اجازاتی که علماء عامه از حنفی ها و مالکیها و شافعیها و حنبلیها و زیدیه و غیر آنان که برای آن جناب نوشته اند ۳- اجازاتی که ایشان به دیگران داده اند.

مرجع تقلید، محقق، عالم دینی.

تولد: ۱۲۷۶ (۲۰ صفر ۱۳۱۵ ق.)، نجف اشرف.

در گذشت: ۷ شهریور ۱۳۶۹ (۷ صفر ۱۴۱۲ ق.م).

آیت الله العظمی سید شهاب الدین مرعشی نجفی، فرزند سید شمس الدین، آموزش های اولیه خود را نزد پدر و جددهاش آغار کرد. پس از این در حوزه های درس اساتید شرکت کرد. در وس مقدماتی را نزد پدر، شیخ مرتضی طالقانی، شیخ محمدحسن سدهی اصفهانی نجفی، شیخ شمس الدین شکوئی قفقازی، سید محمد کاظم خرم آبادی نجفی، میرزا محمود معلم و نیز جدده خود بی بی شمس شرف بیگم طباطبایی فراگرفت. وی تجوید و قرائت قرآن را از میرزا ابوالحسن مشکینی نجفی، پدرش سید شمس الدین مرعشی نجفی، سید آقا شوشتری، شیخ عبدالسلام کردستانی شافعی و شیخ نورالدین بکتاشی شافعی آموخت. علم انساب را از پدر خود از سید محمدرضا موسوی بحرانی و سید محمد مهدی غریقی صائغ و تفسیر قرآن را از پدر و از شیخ محمد حسین شیرازی، سید هبه الدین شهرستانی و سید ابراهیم رفاعی شافعی بغدادی و فقه و اصول را از پدر خود و از شیخ مرتضی طالقانی، سید محمدرضا مرعشی نجفی رفسنجانی شیخ غلامعلی قمی، ابوالحسن مشکینی نجفی، سید آقا شوشتری، میرزا حبیب الله اشتهااردی، میرزا محمد تهرانی، میرزا محمدعلی کاظمینی، شیخ عبدالحسین رشتی، میرزا آقا سید ابراهیم اصطهباناتی، شیخ موسی کرمانشاهی، شیخ نعمت الله لاریجانی، سید علی طباطبائی یزدی، شیخ محمد حسین شیرازی، میرزا محمود شیرازی، سید جعفر بحر العلوم، سید محمد کاظم خرم آبادی و عباس خلیلی و علوم ریاضی و هیئت را از شیخ عبدالکریم بوشهری، سید ابوالقاسم موسوی خوانساری، دکتر عندلیب زاده، میرزا محمود اهری، محمد محلاتی، شیخ عبدالحمید رشتی، احمد منجم، سید محمد کاظم عصار، جمال الدین کرباسی و علم طب را از پدر و از محمدعلی خان مؤید الطباء و علم رجال و درایه و حدیث را از پدر و از سید ابوتراب خوانساری، شیخ عبدالله مامقانی، شیخ محمد حرزالدین نجفی، میرزا علی حسینی مرعشی شهرستانی و میرزا ابوالهدی کرباسی، فقه و اصول استدلالی را از آیت الله ضیاء الدین عراقی، آیت الله سید احمد بهبهانی، شیخ احمد کاشف الغطاء، شیخ علی اصغر ختیبی تبریزی، شیخ محمد حسین کاشف الغطاء، شیخ علی بن باقر نجفی، شیخ محمد اسماعیل محلاتی، شیخ عبدالنبی نوری، سید ابراهیم اصطهباناتی، حسین نجم آبادی، آیت الله عبدالکریم حائری یزدی، سید علی یثربی کاشانی و محمدرضا مسجدشاهی فراگرفت. آنگاه در شهرهای سامرا و کاظمین مدت سه سال فقه و حدیث و رجال را از آیت الله سید حسن صدر و اصول را نزد آیت الله شیخ مهدی خالصی آموخت و بعد از مراجعت به نجف اشرف علم کلام را نزد آیت الله شیخ محمد جواد بلاغی، شیخ محمد اسماعیل محلاتی، سید هبه الدین شهرستانی، علی اکبر یزدی، پدر خود و دیگران آموخت.

آیت الله مرعشی موفق به دریافت بیش از چهارصد اجازهی روایتی و تعدادی اجازات اجتهاد و اجازات نفسی از مشایخ دیگر گردید که اجازات کتبی وی در کتاب المسلسلات فی الاجازات آمده است.

آیت الله مرعشی نجفی در بیست و یکم محرم ۱۳۴۲ از نجف به ایران آمد و پس از سفری به مشهد و تهران و شهر ری، به قم سفر کرد و به سبب درخواست آیت الله عبدالکریم حائری یزدی در قم ساکن شد و مدتی هم در جلسات درس ایشان و حوزه های درس آیت الله حاج شیخ مهدی حکمی قمی، آیت الله سید علی یثربی کاشانی و علی اکبر مدرس یزدی، معروف به حکیم الهی و دیگر علما شرکت کرد.

آیت الله مرعشی نجفی از زمان ورود به قم، در کنار آیت الله عبدالکریم حائری یزدی به تحکیم پایه های حوزهی نوپای قم پرداخت. ورود وی به ایران و قم مصادف بود با آغاز زمامداری رضاشاه بود که با مظاهر اسلام و تشیع به مبارزه برخاسته بود. او در مقابل فشارها و ضربات رضاشاه علیه حوزه و روحانیت مردانه ایستاد و جلسات درس او منظم بین شش تا هفت جلسه درس در مدرسه فیضیه، صحن و حرم حضرت معصومه (س) برقرار می شد. به این ترتیب وی را می توان یکی از مؤسسان حوزهی علمیهی قم به شمار آورد که تا هنگام رحلت آیت الله حائری یزدی، همگام با ایشان فعالیت کرد. پس از رحلت آیت الله حائری یزدی نیز در جهت حفظ و بقای حوزه کوشش کرد. در آن زمان حلقه های دروس خارج فقه و اصول خود را تشکیل داد.

آیت‌الله مرعشی پس از رحلت آیت‌الله بروجردی در ۱۳۸۰ ق. جزو معدود مجتهدانی بود که به عنوان مرجعیت شیعه انتخاب گردید و از آن پس به عنوان یکی از ارکان اصلی حوزه و جهان تشیع درآمد و به سهم خویش در اداره‌ی حوزه‌ی علمیه‌ی قم شرکت نمود. وی بیشتر از هفتاد سال به تدریس در حوزه‌ی علمیه‌ی قم مشغول بود.

آثار و تألیفات وی به این شرح است: تعلیقات احقاق الحق قاضی نورالله مرعشی شوشتری شهید که بیست و هفت جلد آن منتشر شده و تا پنجاه جلد می‌رسد، مشجرات آل رسول‌الله الا-کرام (ص)، شرح و حاشیه بر عمده‌المطالب (در چند مجلد)، طبقات النسابین، الهدایه فی معاضل الکفایه، حواشی رسائل شیخ مرتضی انصاری، المسلسلات فی الاجازات، مسارح الافکار فی مطارح الا نظار (حاشیه بر تقریرات شیخ انصاری)، المعول فی امر المطول، الوقت و القبلة الرد علی مدعی التحریف، مصطلحات فقهیه، الغایه القوی، سلوة الحزین و مونس الکتیب، المشاهد و المزارات، القصاص علی صوء القرآن و سنته (به قلم عادل علوی، ۱۳۷۴).

از خدمات فرهنگی آیت‌الله مرعشی نجفی می‌توان به این موارد اشاره کرد: ساختن مدارس علوم دینی و تعمیر آنها در قم مدارس مهدیه در خیابان باجک، مؤمنیه در خیابان چهارمردان، شهبایه در خیابان امام خمینی، مرعشیه در خیابان آیت‌الله مرعشی (ارم سابق قم)، ساخت و تعمیر و بازسازی مساجد در ایران و جهان، ساخت و تعمیر بیمارستان‌ها از جمله بیمارستان کامکار در قم، درمانگاهی در بیمارستان نکویی قم، آسایشگاه معلولین در قم، ساختمان بخش قلب بیمارستان نکویی، مرکز توانبخشی بهزیستی واقع در میدان امام خمینی قم که دارالشفای آل محمد (ص) نیز نامیده می‌شود، تأسیس کتابخانه با خرید قطعه زمین به مساحت ۱۵۰۰ متر مربع مقابل مدرسه مرعشیه در خیابان آیت‌الله مرعشی (ارم سابق) کتابخانه‌ای با زیربنای ۳۵۰۰ متر در پنج طبقه ساخته شد که در نیمه‌ی شعبان ۱۳۴۹ با حدود ۱۶۰۰۰ جلد کتاب چاپی و خطی افتتاح گردید. بعدها طبق حکم حضرت امام (ره) دولت قطعه زمینی در کنار کتابخانه با مساحت ۲۴۰۰ متر مربع فراهم و در اختیار تولید کتابخانه قرار داد. در توسعه‌ی جدید ۱۶۰۰۰ متر مربع زیربنا در هفت طبقه با ظرفیت سه میلیون جلد کتاب چاپی و بیش از ۱۲۰۰۰۰ جلد کتاب خطی ملحوظ شده است.

این کتابخانه (تا سال ۱۳۷۴) نزدیک به ۵۰۰۰۰۰ جلد کتاب چاپی، ۳۵۰۰۰ مجلد با ۵۰۰۰۰ عنوان نسخه خطی، بیش از ۲۰۰۰۰ جلد کتاب چاپی به زبان‌های لاتین، نزدیک به ۵۰۰۰ جلد نسخه عکسی، حدود ۸۰۰۰ میکروفیلم و بیش از هزار عنوان روزنامه و نشریه دارد. همچنین مجهز به دستگاه‌های مدرن آتش‌نشانی، مبارزه با آفات طبیعی، دستگاه‌های قرنطینه و آفت‌زدایی است.

آیت‌الله مرعشی نجفی پیش از فوت چند بار در بیمارستان‌های قم و تهران بستری شد و دوبار هم برای درمان به خارج از کشور یعنی اسپانیا و انگلستان مسافرت نمود. اما سرانجام در شامگاه روز چهارشنبه هفتم ماه صفر ۱۴۱۲ برابر با هفتم شهریور ماه ۱۳۶۹ در سن نود و شش سالگی، پس از اقامه‌ی آخرین نماز جماعت در صحن حضرت فاطمه معصومه (س) و بازگشت به منزل گرفتار حمله و سکت قلبی شد و درگذشت. پیکر وی در کتابخانه عمومی خود ایشان دفن گردید.

برگرفته از کتاب: گلزار مشاهیر

منابع زندگینامه: [۱] آینه‌ی دانشوران (۱۸۱-۱۷۷)، الذریعه (۲۰۴/۲۳، ۲۷۶/۲۱، ۳۷۶/۲۰، ۳۵۵، ۲۶۴/۱۸، ۱۸۶/۱۶، ۸۸/۱۵، ۲۱۵، ۱۴۰/۱۲، ۳۷۸/۶، ۲۶۰/۲)، ریحانه (۱۳۴-۱۲۹/۳)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۸۴۸-۸۴۷/۱۴)، علماء معاصرین (۲۱۹-۲۱۷)، گلزار معانی (۷۰۲-۶۹۵)، گنجینه‌ی دانشمندان (۵۲-۳۷/۲، ۲۱۵-۲۱۱، ۵۶-۵۱/۱)، معجم رجال‌الفکر و الادب فی النجف (۱۱۹۰-۱۱۸۹/۳).

مرغینانی، برهان‌الدین، ابوالحسن علی

قرن: ۶

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۱۷/۵۹۳-۵۳۰ ق)، فقیه حنفی، محدث و مفسر. مشهور به شیخ الاسلام. نسبتش به مرغینان، از توابع فرغانه می‌رسد. او جامع تمام علوم متداول زمان خود و از مشاهیر علمای عامه بود. به آورده‌ی «ریحانۃ الادب»، به هنگام فتنه‌ی چنگیزی ساکن مرغینان بود و از طرف اهالی به عنوان سفیر صلح انتخاب و برای مذاکرات و عقد مصالحه به سوی چنگیزخان فرستاده شد. اما عاقبت چون با مفاد پیمان مخالفت کرد، شهر مورد تهاجم و قتل عام قرار گرفت و مرغینانی در آن غائله از میان رفت، در این صورت وفات وی در ۶۱۷ ق صحیح‌تر به نظر می‌رسد. از آثارش: «بدایه‌ المبتدی»، در فقه حنفی؛ «الهدایه فی شرح البدایه»؛ «کفایه المنتهی»؛ «التجنیس و المزید»؛ «الفرائض»؛ «مختارات مجموع النوازل»؛ «نشر المذاهب»؛ شرح «الجامع الکبیر» شبیانی. برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۵/۷۳)، تاریخ ادبیات در ایران (۲/۲۶۳)، ریحانه (۵/۲۹۳، ۱/۲۵۶)، سیر النبلاء (۲۳۲/۲۱)، کشف الظنون (۲۰۳۲-۲۰۳۱، ۱۹۵۳، ۱۸۵۲، ۱۶۲۴، ۱۵۰۱، ۱۲۵۰-۱۲۵۱، ۵۶۹، ۳۵۳-۳۵۲، ۲۲۸-۲۲۷)، معجم المؤلفین (۴۶-۴۵/۷)، هدیه العارفین (۱/۷۰۲).

مروج الاسلام، علی اکبر

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

تولد: ۱۲۷۱.

درگذشت: ۱۳۵۸.

از آثار اوست: نفائح العلام فی سوانح الایام (۱۳۷۳).

برگرفته از کتاب: گلزار مشاهیر

مرورودی، ابواحمد، ابویحیی هشتم

قرن: ۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۲۲۷ ق)، حافظ و محدث. اصلش از مرورود خراسان و ساکن بغداد بود. از مالک بن انس و لیث بن سعد و یعقوب قمی و حفص بن میسره و ابراهیم بن ادهم و جراح بن ملیح بهرانی و اسماعیل بن عیاش و معافی بن عمران و محمد بن ایوب بن میسره و یحیی بن حمزه و صدقه بن خالد و خالد بن یزید و جماعتی حدیث شنید. احمد بن حنبل و فرزندش، عبدالله بن احمد حنبل، و بخاری و ابوزرعه رازی و ابوبکر احمد بن علی مروزی و احمد بن حسن صوفی و محمد بن ابراهیم پوشنچی و ابوحاتم رازی و ابویعلی موصلی و ابوبکر صغانی و سعید بن سعد بخاری و عباس بن محمد دوری و موسی بن هارون حافظ و ابوزرعه دمشقی از وی حدیث شنیدند. گفته‌اند که احمد حنبل او را ستوده است. در بغداد درگذشت.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: تاریخ بغداد (۵۹-۵۸/۱۴)، التاریخ الکبیر (۸/۲۱۶)، تذکره الحفاظ (۴۷۰-۴۶۹/۲)، تهذیب التهذیب (۸۳-۸۲/

۱۱)، تهذیب الکمال (۳۴۲- ۳۴۰ / ۱۹)، الثقات (۲۳۶ / ۹)، الجرح و التعديل (ج ۴، ق ۸۶ / ۲)، سير النبلاء (۴۷۹- ۴۷۷ / ۱۰)، طبقات ابن سعد (۲۴۶ / ۷)، طبقات الحفاظ (۲۲۷)، العبر (۳۱۴ / ۱).

مرورودی، ابوالحارث سرج

قرن: ۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۲۳۵ ق)، حافظ، محدث، مفسر، فقیه و عابد. او ساکن بغداد بود. از سفیان بن عیینه و هشیم بن بشیر و عباد بن عباد مهلبی و عبدالله بن ادريس و حميد بن عبدالرحمان رؤاسی و اسماعیل بن علیه و یوسف بن یعقوب ماجشون و اسماعیل بن مجالد و ابواسماعیل ابراهیم بن سلیمان مودب و یحیی بن زکریا بن ابی زائده و مروان بن شجاع و سلم بن سالم بلخی و خالد بن نافع اشعری و اسماعیل بن جعفر و ابراهیم بن خثیم بن عراق حدیث شنید. مسلم بن حجاج نیشابوری و بقی بن مخلد اندلسی و ابوزرعی رازی و موسی بن هارون و ابوالقاسم بغوی و احمد بن حسن صوفی و ابوحاتم محمد بن ادريس رازی و عبدالله بن احمد بن حنبل و ابوبکر احمد بن علی مروزی و حامد بن محمد بن شعیب بلخی و محمد بن عبدالله حضرمی و عبدالله بن محمد بن ابی دنیا از وی روایت کرده‌اند. بخاری و نسایی نیز به واسطه‌ی ابویحیی محمد بن عبدالرحیم صاعقه از او روایت نموده‌اند. از آثارش: «التفسیر»؛ «التاریخ»؛ «الناسخ و المنسوخ»؛ «القرآت»؛ «السنن»، در فقه.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول- ششم)

منابع زندگینامه: تاریخ بغداد (۲۲۱- ۲۱۹ / ۹)، التاریخ الکبیر (۲۰۵ / ۴)، تهذیب التهذیب (۴۰۰- ۳۹۹ / ۳)، تهذیب الکمال (۶۲- ۵۹ / ۷)، الثقات (۳۰۷ / ۸)، الجرح و التعديل (ج ۲، ق ۳۰۵ / ۱)، سير النبلاء (۱۴۷- ۱۴۶ / ۱۱)، شذرات الذهب (۸۵- ۸۴ / ۲)، العبر (۳۳۱ / ۱)، الفهرست ابن الندیم، ترجمه (۴۲۰)، معجم المؤلفین (۲۰۹ / ۴)، النجوم الزاهرة (۳۳۸ / ۲).

مروزی، ابوبکر احمد

قرن: ۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۲۹۲ ق)، حافظ، محدث و قاضی. نسایی او را در حدیث ثقه می‌داند. اصلش از مرو و قاضی حمص و دمشق بود. از علی بن جعد و ابونصر تمار و کامل بن طلحه و ابراهیم بن حجاج سامی و یحیی بن معین و احمد بن حنبل و صالح بن مالک خوارزمی و زهیر بن حرب و ابوریع زهرانی و حکم بن موسی و عبیدالله قواریری و منصور بن ابی مزاحم و سدید بن سعید حدیث روایت کرد. ابوعبدالرحمان نسایی و ابوالقاسم طبرانی و ابوعبدالله بن مروان و ابواحمد بن ناصح و ابوعلی ابن معروف و محمد بن احمد عسکری و احمد بن عبید حمصی و ابوعوانه و ابوجوصا از او روایت کردند. در دمشق درگذشت. از وی تصانیف سودمند و مسانید برجا ماند. از آثارش: کتاب «العلم»؛ کتاب «الجمعة»؛ «مسند عائشة»؛ «مسند ابی بکر الصدیق»؛ «مسند عثمان».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول- ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۱۶۴ / ۱)، تاریخ بغداد (۳۰۵- ۳۰۴ / ۴)، تذکره الحفاظ (۶۶۴- ۶۶۳ / ۲)، تهذیب التهذیب (۵۷- ۵۶ / ۱)، سير النبلاء (۵۲۸- ۵۲۷ / ۱۳)، طبقات الحفاظ (۳۱۱)، معجم المؤلفین (۲ / ۸).

مروزی، ابوبکر محمد

قرن: ۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۲۹۸ ق)، محدث. از عاصم بن علی و علی بن جعد و خلف بن هشام بزار و بشر بن ولید و عثمان بن ابی شیبه و ابوعبید قاسم بن سلام و سعید بن سلیمان واسطی حدیث شنید. احمد بن سلمان نجاد و ابوبکر شافعی و مخلد باقرحی دقاق و طبرانی و حسین بن محمد بن عبید عسکری و ابوبکر اسماعیلی و حیب بن حسن قزاز و محمد بن احمد بزاز و دیگران از وی روایت کردند. در بغداد درگذشت.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: تاریخ بغداد (۴۲۳-۴۲۲/۳)، سیر النبلاء (۴۹-۱۴/۴۸)، شذرات الذهب (۲/۲۳۱)، العبر (۱/۴۳۶).

مروزی، ابوزید محمد

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۳۷۱-۳۰۱ ق)، فقیه شافعی و محدث. شیخ شافعیان بود. نسبت وی به فاشان، از قرای مرو می‌رسد. فقه را از ابواسحاق مروزی آموخت. از ابوبکر احمد بن محمد منکدری و ابوالعباس محمد بن عبدالرحمان دغولی و عمر بن علک و محمد بن عبدالله سعدی و جماعتی حدیث شنید. وی به بغداد رفت و در آنجا حدیث گفت. سپس در مکه مجاور گردید و در آنجا «صحیح بخاری» را از محمد بن یوسف فربری روایت کرد. ابوزید مروزی موثق‌ترین کسی است که این کتاب را از فربری روایت کرده است. ابوبکر قفال مروزی و دیگر فقهای مرو از او فقه آموختند. ابوعبدالله حاکم نیشابوری و ابوعبدالرحمان سلمی و ابوالحسن دارقطنی و عبدالوهاب میدانی و هیثم بن احمد دمشقی صباغ و ابوالحسن بن سمسار و ابوبکر برقانی و محمد بن احمد محاملی و ابومحمد عبدالله بن ابراهیم اصیلی و دیگران از او حدیث شنیدند. در مرو درگذشت. در «هدیه العارفين» و به تبع آن در «معجم المؤلفين» کتابهای «الاقناع»، در حدیث و «تفسیر المسعودی» به وی نسبت داده شده است. اما در «کشف الظنون»، «الاقناع» از آن قاضی ابوالفضل محمد بن احمد بن لیث مروزی و «تفسیر المسعودی» از آن ابوعبدالله محمد بن احمد مروزی (شاگرد قفال مروزی) دانسته شده است.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: انساب سمعانی (۳۳۹-۴/۳۳۸)، تاریخ بغداد (۱/۳۱۴)، تاریخ نیشابور (۱۷۴)، سیر النبلاء (۳۱۵-۱۶/۳۱۳)، شذرات الذهب (۳/۷۶)، طبقات الشافعیه اسنوی (۲۰۱-۲/۲۰۰)، طبقات الشافعیه سبکی (۷۷-۳/۷۱)، العبر (۲/۱۳۸)، کشف الظنون (۴۵۸، ۱۴۰)، معجم البلدان (۴/۲۶۲)، معجم المؤلفين (۸/۲۸۳)، المنتظم (۸/۴۳۷)، الوافی بالوفیات (۷۲-۲/۷۱)، وفیات الاعیان (۲۰۹-۴/۲۰۸)، هدیه العارفين (۲/۵۰).

مروزی، ابوسهل عبدالله

قرن: ۲

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(ح ۱۱۵ - ۱۶ ق)، حافظ، محدث و قاضی. شیخ و قاضی مرو بود. از پدرش و عمران بن حصین و عبدالله بن مغفل مزنی و ابوموسی اشعری و عایشه و ام‌سلیمه و سمره بن جندب و مغیره بن شعبه و عبدالله بن عباس و عبدالله بن مسعود و بشیر بن کعب و حمید بن عبدالرحمان حمیری و ابوالاسود دؤلی و حنظله بن علی اسلمی و انس بن مالک و سعید بن مسیب و عبدالله بن عمر و ابوهریره روایت کرد. فرزندان، سهل و صخر، و بشیر بن مهاجر و ثواب بن عتبه و حجیر بن عبدالله و حسین بن ذکوان معلم و حسین بن واقد مروزی و داوود بن ابی‌فرات و سعید جریری و عبدالله بن مسلم مروزی و عطاء خراسانی و عبیدالله بن عبدالله عتکی و عثمان بن غیاث و کهمس بن حسن و مطر وراق و ابوریعه ایادی و دیگران از وی روایت کرده‌اند. در جاورسه در سه فرسنگی مرو در گذشت.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول - ششم)

منابع زندگینامه: تاریخ‌الکبیر (۵/۵۱)، تذکره‌الحفاظ (۱۰۷-۱۰۲/۱)، تهذیب‌التهذیب (۱۴۱-۱۴۰/۵)، تهذیب‌الکمال (۳۸-۳۶/۱۰)، الجرح و التعديل (ج ۲، ق ۱۳/۲)، سیر النبلاء (۵۲-۵۰/۵)، شذرات الذهب (۱/۱۵۱)، طبقات الحفاظ (۹۱)، العبر (۱۱۰/۱)، معجم البلدان (۲/۱۱۲).

مروزی، ابوصمصام سید عماد الدین ذوالفقار

قرن: ۶

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۵۳۶-۴۵۵ ق)، متکلم، محدث و فقیه امامی. ملقب به حمیدان. وی علاوه بر کنیه‌ی ابوصمصام به ابوالوضّاح هم مکنی بود. او همان ابن معبد حسنی است. زادگاه او شهر مرو بود، و سفرهای متعددی به سرزمینهای مختلف اسلامی داشت؛ زمانی را در بغداد سپری کرد و مدتی نیز در اصفهان بود و در آن شهر از نظام الملک طوسی، وزیر آلب ارسلان و ملک‌شاه سلجوقی، حدیث شنید. او از شیخ طوسی، سید مرتضی، شیخ نجاشی، شیخ محمد حلوانی و سلار بن عبدالعزیز دیلمی روایت می‌کرد. شاگردان و راویان ابوصمصام را شخصیت‌هایی سرشناس مانند قطب الدین راوندی، سید فضل الله راوندی، ابن شهر آشوب، ابوسعید سمعانی، ابوالقاسم ابن عساکر تشکیل می‌دهند. او ظاهری نیکو و بیانی شیرین داشت. ابوصمصام از حلقه‌های مهم در سلسله‌ی اسانید امامیه به شمار می‌رود و می‌توان وی را به عنوان یکی از ناقلان عمده‌ی مصنفات پیشینیان امامی به حساب آورد. سید عمادالدین همچنین، در انتقال مصنفات و روایات غیر شیعی نیز دست داشت، مثلاً، او یکی از راویان اصلی «تفسیر ثعلبی» بود. روایات پراکنده‌ی او نیز در کتب محدثان فراوان یافت می‌شود.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول - ششم)

منابع زندگینامه: اعیان‌الشیعه (۴۳۴-۴۳۲/۶)، ریاض‌العلماء (۲۸۰-۲۷۷/۲)، ریحانه (۱۶۳/۷)، فوائد‌الرضویه (۱۷۸)، فهرست منتجب‌الدین (۷۴-۷۳)، الکنی و الالقب (۱۰۶-۱۰۳/۱)، لسان‌المیزان (۵۵/۳)، هدیة‌الاحباب (۲۴-۲۳).

مروزی، ابوطالب عزیزالدین اسماعیل

قرن: ۶

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۵۷۲- وف بعد از ۶۱۴ ق)، محدث، فقیه، اصولی، نحوی، لغوی، شاعر، منجم و نسب شناس. نسب او به محمد دیباج، فرزند امام صادق (ع)، می‌رسد. جد سوم وی از قم به مرو سفر کرد و در آنجا سکنی گزید. در مرو متولد شد و تحصیلات خود را در زادگاه خود مرو آغاز کرد و نزد کسانی چون قاضی محمد بن سلیمان فقیهی دانش آموخت. در جوانی به قصد زیارت خانه خدا از مرو خارج شد. در ۵۹۲ ق به بغداد که رسید از ادامه سفر منصرف شد و مدتی همان جا ماند. ابوطالب از شهرهای خوارزم، هرات، نیشابور، گرگان، ری، یزد، شیراز، رامهرمز و همدان نیز دیدن کرد و از مشایخ و دانشمندان این شهرها بهره جست. در میان مشایخ او باید از فخر رازی، عبدالسید خوارزمی، بلغاری، محمد دیباجی، محمد ماهروی، اسماعیل کاشانی و ابن سمعانی نام برد. تاریخ بازگشت وی به مرو روشن نیست. زمانی که در مرو بود با فخر رازی دیدار کرد و در همان زمان بود که کتاب «الفخری» را برای وی تألیف کرد. در مرو در منزل خود مجالس درس برگزار می‌کرد و در آن طالبان علوم حضور می‌یافتند. یاقوت حموی که از شاگردان وی می‌باشد پس از توصیف صفات زیبای استادش در «معجم الادباء» چند بیت از اشعار او را آورده است. تنها اثر بازمانده از وی «الفخری فی انساب الطالبین» است که در قم به چاپ رسیده؛ اثر دیگر وی «حظیره القدس»، در حدود ۶۰ مجلد، در خصوص انساب طالبان بود و تلخیص آن «بستان الشرف» در حدود ۲۰ مجلد؛ و کتابی نیز درباره‌ی نسب شافعی تألیف کرد. از آثار دیگر او: «زبدۀ الطالبیه»؛ «غنیۀ الطالب فی نسب آل ابی‌طالب»؛ «المثلث» و «الموجز» در نسب.

بر گرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول- ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۱/ ۳۰۸)، اعیان الشیعه (۳۲۰- ۳۱۹/ ۳)، الذریعه (۲۵۲/ ۲۳، ۱۹/ ۷۹، ۱۶/ ۶۷، ۱۲/ ۲۹، ۲۶/ ۷، ۱۰۷- ۱۰۶- ۳/ ۱۱۲)، لغت‌نامه (ذیل / اسماعیل)، معجم الادباء (۱۵۰- ۱۴۲/ ۶)، معجم المؤلفین (۲/ ۲۶۶)، هدیه العارفین (۱/ ۲۱۱).

مروزی، ابو عبدالرحمان علی

قرن: ۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۲۱۵/ ۲۱۲/ ۲۱۱- ۱۳۷ ق)، حافظ و محدث. محدث مرو بود که به بغداد رفت. از ابراهیم بن طهمان و ابو حمزه سکری و حسین بن واقد و حماد بن زید و شریک بن عبدالله و ابراهیم بن سعد و عبدالله بن مبارک و ابوبکر بن عیاش و عبدالوارث بن سعید حدیث شنید. احمد بن حنبل و بخاری و یحیی بن معین و محمود بن غیلان و عباس دوری و احمد بن یوسف سلمی و احمد بن منصور زاج و محمد بن عبدالله بن کهزاد مروزی و ابوبکر بن ابی‌شیبه و عبدالله بن منیر و عبدالله بن محمد ضعیف و احمد بن سیار مروزی از وی روایت کردند. گفته‌اند که مدتی مذهب ارجاء داشت، سپس توبه کرد و بازگشت. او با اهل کتاب مجادله می‌کرد و کتابهای «تورات» و «انجیل» را نوشت و بیست و چهار کتاب از کتابهای ابن مبارک را کتابت کرد. در مرو درگذشت.

بر گرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول- ششم)

منابع زندگینامه: تاریخ الاسلام (حوادث ۳۰۹- ۳۰۷/ ۲۲۰- ۲۱۱)، تاریخ بغداد (۳۷۲- ۳۷۰/ ۱۱)، تاریخ الکبیر (۲۶۹- ۲۶۸/ ۶)، تهذیب التهذیب (۲۵۵- ۲۵۴/ ۷)، تهذیب الکمال (۲۳۳- ۲۳۰/ ۱۳)، الجرح و التعذیل (۱۸۰/ ۳)، سیر النبلاء (۳۵۲- ۳۴۹/ ۱۰)، شذرات الذهب (۳۵/ ۲)، طبقات ابن سعد (۲۶۴/ ۷)، طبقات الحفاظ (۱۷۸- ۱۷۷)، العبر (۲۹۰/ ۱)، النجوم الزاهرة (۲/ ۲۶۲).

مروزی، ابوعبدالله نعیم

قرن: ۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۲۲۹/۲۲۸ ق)، فقیه، حافظ و محدث. در مرو شاهجان به دنیا آمد. ساکن مصر بود. بعدها به بغداد و از آنجا به سامرا رفت. وی حسین بن واقد مروزی را ملاقات کرد. از ابوحمزه سکری و هشیم و ابوبکر بن عیاش و ابراهیم بن طهمان و فضل بن موسی سینانی و فضیل بن عیاض و عبدالله بن مبارک و عیسی بن عبید و سفیان بن عیینه و حفص بن غیاث و عبدالعزیز درآوردی و معتمر بن سلیمان و ابوداود طیالسی و جریر بن عبدالحمید و ابراهیم بن سعد حدیث شنید. بخاری و یحیی بن معین و ابوحاتم رازی و احمد بن منصور رمادی و عبید بن شریک بزاز و ابواسماعیل ترمذی و یعقوب فسوی و احمد بن یوسف سلمی و اسماعیل بن سمویه و بکر بن سهل دمیاطی و حمزه بن محمد بن عیسی کاتب و جماعتی از وی روایت کردند. در سامرا در زندان معتصم درگذشت. او اول کسی است که «مسند» در حدیث را گردآوری کرده است. از آثارش «الفتن و الملاحم» است. در «هدیه العارفین» به نقل از صاحب «عیون التواریخ» از ابن حنبل آمده است که نعیم بن حماد سیزده کتاب در رد جهمیه و کتابی در رد ابوحنیفه و محمد بن حسن شیبانی داشته است.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۹/۱۴)، تاریخ بغداد (۳۱۴-۱۳/۳۰۶)، التاریخ الکبیر (۸/۱۰۰)، تذکره الحفاظ (۴۲۰-۲/۴۱۸)، تهذیب التهذیب (۴۱۳-۱۰/۴۰۹)، تهذیب الکمال (۱۳۸-۱۹/۱۲۹)، الثقات (۹/۲۱۹)، الجرح و التعذیل (ج ۴، ق ۴۶۴-۱/۴۶۳)، سیر النبلاء (۶۱۲-۱۰/۵۹۵)، شذرات الذهب (۲/۶۷)، طبقات ابن سعد (۷/۳۵۹)، طبقات الحفاظ (۲۰۳)، العبر (۱/۳۱۸)، کشف الظنون (۱۴۴۵)، معجم المؤلفین (۱۳/۱۱۳)، میزان الاعتدال (۲۴۸-۴/۲۴۶)، النجوم الزاهرة (۲/۳۰۸)، هدیه العارفین (۲/۴۹۷-۴۹۸).

مروزی، ابوعثمان سعید

قرن: ۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۲۲۷ ق)، حافظ، مفسر و محدث. به وی طالقانی نیز گفته‌اند. در جوزجان به دنیا آمد و در بلخ نشو و نما یافت و در مکه مجاور گردید. در خراسان و حجاز و عراق و مصر و شام و جزیره و سایر نقاط از مالک بن انس و حماد بن زید و ابی‌قده حارث بن عبید ایادی و داوود بن عبدالرحمان عطار و مهدی بن میمون و ابوعوانه وضاح بن عبدالله و حسان بن ابراهیم کرمانی و اسماعیل بن عیاش و لیث بن سعد و فضیل بن عیاض و جریر بن عبدالحمید و اسماعیل بن زکریا و دیگران حدیث شنید. احمد بن حنبل و مسلم و ابوداود و احمد بن سهل اهوازی و احمد بن نجده هروی و اسماعیل بن عبدالله سمویه اصفهانی و حرب بن اسماعیل کرمانی و حسن بن محمد زعفرانی و حسین بن اسحاق شوشتری و ابوزرعیه رازی و عمرو بن منصور نسایی و ابوحاتم رازی و محمد بن ایوب رازی و یحیی بن موسی بلخی و یحیی بن یونس شیرازی و یعقوب بن سفیان فارسی و ابوالموجه محمد بن عمرو مروزی و جماعتی از وی روایت کردند. در مکه درگذشت. سال وفات وی به اختلاف از ۲۲۶ تا ۲۲۹ ق ذکر شده است. از آثارش: «السنن»، در حدیث، که در «طبقات الحفاظ» تحت عنوان «السنن و الزهد» آمده است؛ «تفسیر قرآن».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: تاریخ الكبير (۳/۵۱۶)، تذکره الحفاظ (۴۱۷-۴۱۶/۲)، تهذیب التهذیب (۸۰-۷۹/۴)، تهذیب الکمال (۳۰۸-۳۰۵/۷)، الثقات (۲۶۹-۲۶۸/۸)، الجرح و التعديل (ج ۲، ق ۱/۶۸)، سیر النبلاء (۵۹۰-۵۸۶/۱۰)، شذرات الذهب (۲/۶۲)، کشف الظنون (۱۰۰۷-۴۴۹)، طبقات ابن سعد (۶/۴۴)، طبقات الحفاظ (۲۰۱)، العبر (۱/۳۱۴)، معجم المؤلفین (۴/۲۳۲)، میزان الاعتدال (۲/۱۲۷)، الوافی بالوفیات (۱۵/۲۶۳)، هدیة العارفين (۱/۳۸۸).

مروزی، ابوعلی هارون

قرن: ۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۲۳۱-۱۵۷ ق)، حافظ و محدث. معروف به ابوعلی خزاز. ساکن بغداد بود. از عبدالعزیز بن محمد دروردی و حاتم بن اسماعیل بن سفیان بن عیینه و معتمر بن سلیمان و هشیم بن بشیر و مخلد بن یزید حرانی و مروان بن شجاع جزری و عبدالله بن وهب مصری و یحیی بن زکریا بن ابی زائده و ولید بن مسلم و دیگران روایت کرد. احمد بن حنبل و عبدالله بن احمد بن حنبل و مسلم و ابوداود و ابوحاتم رازی و ابوزرعی رازی و موسی بن هارون و ابوالقاسم بغوی و ابن ابی الدنيا و محمد بن یحیی ذهلی و محمد بن عبدالله مخرمی و احمد بن ابی خثیمه و حنبل بن اسحاق و ادريس بن عبدالکریم حداد مقری و جماعتی از وی روایت کردند. او در پایان عمر نابینا گشت.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: تاریخ بغداد (۱۵-۱۴/۱۴)، تاریخ الكبير (۸/۲۲۶)، تهذیب التهذیب (۱۱/۱۲)، تهذیب الکمال (۲۰۴-۲۰۳/۱۹)، الجرح و التعديل (ج ۴، ق ۲/۹۶)، سیر النبلاء (۱۳۰-۱۲۹/۱۱)، شذرات الذهب (۲/۷۱)، طبقات الحفاظ (۲۳۸-۲۳۷)، العبر (۳۲۳/۱)، معجم المؤلفین (۱۳/۱۳۰).

مروزی، ابومعاذ فضل

قرن: ۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۲۱۱ ق)، محدث، نحوی و مقری. از عبدالله بن مبارک و داوود بن ابی هند و عبید بن سلیم / سلیمان روایت کرد. اهل مرو و محمد بن علی بن حسن بن شقیق از وی روایت کرده‌اند. ابومنصور ازهری در کتاب «تهذیب اللغة» خود از وی بسیار روایت کرده است. از آثارش کتاب «القرآت»، در قرآن است.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: تاریخ نیشابور (۷۷)، الثقات (۹/۵)، طبقات المفسرین داودی (۲۹-۲۸/۲)، کشف الظنون (۱۴۴۹)، معجم الادباء (۱۶/۲۱۴)، معجم المؤلفین (۸/۶۷).

مروزی، شیخ الاسلام، ابوالفضل صدقه

قرن: ۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(ح ۲۲۳ / ۲۲۶ - ۱۵۰ ق)، حافظ و محدث. از ابو حمزه محمد بن میمون سکری و سفیان بن عینه و عبد الله بن وهب و وکیع بن جراح و حفص بن غیاث و ابوهمام محمد بن زبرقان اهوازی و یزید بن هارون و یحیی بن سعید قطان و عبدالرحمان بن مهدی و عبدالله بن رجاء مکی و معاذ بن معاذ عنبری و ولید بن مسلم و معتمر بن سلیمان روایت کرد. بخاری و ابومحمد دارمی و یعقوب فسوی و احمد بن منصور زاج مروزی و عبیدالله بن واصل بخاری و محمد بن نصر مروزی و ابوالموجه محمد بن عمرو فزاری و عبدالرحیم بن منیب مروزی و عبیدالله بن سعید سرخسی و یحیی بن زکریا مروزی و محمود بن آدم مروزی از وی روایت کردند. جایگاه او در مرو چنان بود که امام احمد حنبل در بغداد. عباس عنبری گوید که او را چون احمد حنبل حجت بین خود و خدا قرار داد.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول - ششم)

منابع زندگینامه: التاریخ الکبیر (۴ / ۲۹۸)، تذکره الحفاظ (۲ / ۴۹۸)، تهذیب التهذیب (۴ / ۳۸۲)، تهذیب الکمال (۸۶ - ۸۴ / ۹)، الثقات (۸ / ۳۲۱)، الجرح و التعذیل (ج ۲، ق ۴۳۴ / ۱)، سیر النبلاء (۴۹۰ - ۴۸۹ / ۱۰)، شذرات الذهب (۲ / ۵۱)، طبقات الحفاظ (۲۴۱)، العبر (۱ / ۳۰۴).

مروزی، شیخ الاسلام، ابوعبدالله محمد

قرن: ۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۲۹۴ - ۲۰۲ ق)، فقیه شافعی، حافظ، محدث و عابد. اصلش مروزی بود. وی در بغداد به دنیا آمد و در نیشابور نشو و نما یافت و در سمرقند ساکن گردید. در مصر نزد اصحاب شافعی از جمله محمد بن عبدالله بن عبدالحکم مصری فقه آموخت. در طلب حدیث به نقاط مختلف سفر کرد و در خراسان، ری، بغداد، بصره، کوفه، مدینه و شام حدیث شنید. از عبدان بن عثمان مروزی و صدقه بن فضل مروزی و یحیی بن یحیی نیشابوری و اسحاق بن راهویه و هدبه بن خالد و محمد بن عبدالمملک بن ابی شوارب و ابوکامل جحدری و ابراهیم بن منذر حزامی روایت کرد. فرزندش، اسماعیل، و عبدالله بن محمد بلخی و محمد بن اسحاق رشادی سمرقندی و عثمان بن جعفر لبان و محمد بن یعقوب بن اخرم نیشابوری و ابوالعباس سراج و جماعتی از وی روایت کردند. حاکم نیشابوری گوید که پیشوایی او در حدیث در عصر خود برای همگان مسلم بود. به گفته‌ی خطیب بغدادی و ذهبی او داناترین فرد به اختلاف آرای علمای دین اعم از صحابه و تابعین بود. وی در سمرقند درگذشت. از آثارش: «القسامه»؛ «الایمان»؛ «تعظیم قدر الصلاة»؛ «رفع الیدین»؛ «الورع»؛ «قیام اللیل»؛ «الوتر»؛ «الصیام».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول - ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۷ / ۳۴۶)، ایضاح المکنون (۲ / ۳۱۰، ۳۲۲)، تاریخ بغداد (۳ / ۳۱۵ - ۳۱۸)، تاریخ نیشابور (۱۲۸)، تذکره الحفاظ (۲ / ۶۵۰ - ۶۵۳)، تهذیب التهذیب (۹ / ۴۲۱ - ۴۲۲)، سیر النبلاء (۱۴ / ۳۳ - ۴۰)، شذرات الذهب (۲ / ۲۱۶ - ۲۱۷)، طبقات الحفاظ (۳۰۶ - ۳۰۷)، طبقات الشافعیه ابن قاضی شبهه (۱ / ۸۴ - ۸۵)، طبقات الشافعیه اسنوی (۲ / ۱۹۵ - ۱۹۶)، طبقات الشافعیه سبکی (۲ / ۲۴۶ - ۲۵۵)، العبر (۱ / ۴۲۶ - ۴۲۷)، الکامل (۶ / ۱۱۷)، کشف الظنون (۱۴۶۸ - ۱۴۶۹، ۱۴۵۱، ۱۴۳۳، ۱۳۶۷)، معجم

المؤلفین (۱۲ / ۷۸)، المنتظم (۳۷۸ - ۳۷۶ / ۷)، النجوم الزاهرة (۳ / ۱۷۹)، الوافی بالوفیات (۵ / ۱۱۱)، هدیة العارفین (۲ / ۲۱).

مروزی، کریمه

قرن: ۵

جنسیت: زن

ملیت: ایران

۴۶۳ ق از زنان فاضل، آگاه هوشمند و محدث. وی دختر احمد بن محمد اهل کشمهرین مرو بود و از ابوهیثم محمد بن کلی کشمهرینی روایت کرده و ابن اهدل او را از حافظان حدیث شمرده است. ابوالحسن علی بن حسین بن عمر موصلی و محمد بن برکات نحوی از او نقل حدیث کرده‌اند. وی در سن نزدیک به یکصد سالگی در کله وفات یافت.

برگرفته از کتاب: مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی

منابع زندگینامه: منبع: اعلام النساء، ۴ / ۲۴۰.

مزکی نیشابوری، ابواسحاق ابراهیم

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۳۶۲ - ۲۹۵ ق)، محدث و عابد. در روزگار خود شیخ و محدث نیشابور بود. در نیشابور، سرخس، ری، بغداد و حجاز از ابن خزیمه و محمد بن اسحاق سراج و ابوالعباس ماسرجسی و محمد بن مسیب ارغیانی و ابوالعباس دغولی و ابوحامد محمد بن هارون حضرمی و موسی بن عباس جوینی و ابوحامد اعمشی و احمد ازهری و زنجویه لباد و عبدالرحمان بن ابی حاتم رازی و دیگران حدیث شنید. وی در بغداد مصنفات ابوالعباس سراج و «التاریخ الکبیر» بخاری و تعدادی از کتابهای مسلم بن حجاج نیشابوری را روایت کرد. حاکم نیشابوری و ابوالحسن بن رزقویه و ابوالفتح محمد بن ابوالفوارس و علی بن احمد رزاز و ابوعلی بن شاذان و مکی بن علی جریری و احمد بن عبدالله محاملی و ابوطالب بن غیلان و ابوبکر برقانی و ابونعیم اصفهانی و نیز دو فرزند مزکی، ابوزکریا یحیی بن ابراهیم مزکی و محمد بن ابراهیم مزکی، و جماعتی دیگر از وی روایت کرده‌اند. حاکم نیشابوری گوید که او سالها املای حدیث می‌کرد و در مجلس او محدثینی چون ابوالعباس اصم و محمد بن یعقوب بن اصرم حاضر بودند. به آورده‌ی «تاریخ بغداد» در سوسنقین، مابین همدان و ساوه، در گذشت و پیکرش به نیشابور منتقل و در منزلش در باغک دفن شد. از آثارش: «الامالی»، در حدیث.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول - ششم)

منابع زندگینامه: انساب سمعانی (۲۷۶ - ۲۷۵ / ۵)، تاریخ بغداد (۱۶۹ - ۱۶۸ / ۶)، سیر النبلاء (۱۶۵ - ۱۶۳ / ۱۶)، شذرات الذهب (۴۱ -

۳ / ۴۰)، العبر (۲ / ۱۱۳)، معجم المؤلفین (۱ / ۱۱۰)، المنتظم (۸ / ۳۷۵)، النجوم الزاهرة (۴ / ۷۳)، الوافی بالوفیات (۶ / ۱۲۳).

مزکی نیشابوری، ابوالحسن مسدد

قرن: ۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ح ۳۰۱ ق)، محدث و عابد. از یحیی بن یحیی نیشابوری و جد مادری اش، بشر بن حکم، و اسحاق بن راهویه و داوود بن رشید و صلت بن مسعود جحدری و ابومصعب زهری و همطبقه آنها حدیث شنید. ابوحامد بن شرقی و محمد بن صالح بن هانی و عبدالله بن سعد و دعلج سجزی و علی بن عیسی و ابوولید حسان بن محمد فقیه و ابوالعباس سراج و دیگران از وی روایت کرده‌اند. برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: سیر النبلاء (۱۲۰- ۱۴/۱۱۹)، شذرات الذهب (۲۳۷- ۲/۲۳۶)، النجوم الزاهرة (۳/۲۰۱).

مزکی نیشابوری، ابوزکریا یحیی

قرن: ۵

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۴۱۴ ق)، محدث و فقیه شافعی. مسند نیشابور بود و در فقه شافعی بصیرت داشت. او فقه را از ابوولید حسان بن محمد نیشابوری آموخت. از ابوالعباس اصم و ابو عبدالله بن اخرم و حسن بن یعقوب بخاری و احمد ابن عبدوس و ابوسهل بن زیاد و عبدالله بن اسحاق خراسانی و محمد بن علی بن دحیم و جماعتی از نیشابوریه حدیث شنید. فرزندش، ابوبکر محمد بن یحیی، و ابوبرک بیهقی و ابوصالح مؤذن و عثمان بن محمد محمی و هبة الله بن ابی الصهباء و قاسم بن فضل ثقفی و علی بن احمد بن اخرم و دیگران از وی روایت کردند.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: تذکره الحفاظ (۳/۱۰۵۸)، سیر النبلاء (۲۹۶- ۱۷/۲۹۵)، شذرات الذهب (۳/۲۰۲)، طبقات الشافعیه اسنوی (۲/۲۱۱)، العبر (۲/۲۲۸)، معجم المؤلفین (۱۳/۱۸۱).

مستغفری نسفی، ابوالعباس جعفر

قرن: ۵

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(بعد از ۴۳۲- ۳۵۰ ق)، فقیه، حافظ، محدث، خطیب و مصنف. محدث ماوراءالنهر در زمان خود بود. عده‌ای او را حنفی و بعضی شافعی و برخی شیعی دانسته‌اند و هر کدام برای اثبات نظر خویش دلایلی ذکر کرده‌اند. او از زاهر بن احمد سرخسی و ابراهیم بن لقمان و ابوسعید عبدالله بن محمد رازی و علی بن محمد سرخسی و جعفر بن محمد بخاری و ابوسهل هارون بن احمد استرآبادی و ابو عبدالله محمد بن احمد غنجار و دیگران حدیث شنید. ابوعلی حسن بن عبدالملک نسفی قاضی و ابونصر احمد بن جعفر کاسنی و حسن بن احمد سمرقندی حافظ و اسماعیل بن محمد نوحی خطیب و ابومنصور سمعانی و جماعتی کثیر از وی حدیث شنیدند. در نسف درگذشت. از آثارش: «معرفة الصحابة»؛ «الدعوات»؛ «دلائل النبوة»؛ «فضائل القرآن»؛ «الشمائل» یا «شمایل النبی»؛ «خطیب النبی (ص)» یا «خطب النبویة»؛ «تاریخ نسف» و «تاریخ کش»؛ «الطب» یا «طب النبی» یا «طب النبوی»، که خواجه نصیر طوسی در «آداب المتعلمین» همگان را امر به آموختن این کتاب نموده است.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: اعیان الشیعه (۴/۱۸۳)، انساب سمعانی (۵/۲۸۶)، بحارالانوار (۱/۴۲)، تذکره الحفاظ (۱۱۰۳-۱۱۰۲/۳)، دمیة القصر (۱/۶۶۴)، الذریعه (۱۵/۱۴۴، ۸/۲۵۳، ۳/۲۹۱)، ریاض العلماء (۵/۴۷۲-۴۷۳)، سیر النبلاء (۵۶۵-۵۶۴/۱۷)، شذرات الذهب (۲۵۰-۲۴۹/۳)، طبقات الشافعیه‌ی اسنوی (۲/۲۱۵)، طبقات المفسرین داودی (۱۲۶-۱۲۵/۱)، العبر (۲/۲۶۶)، کشف الظنون (۱۷۳۹، ۱۲۷۷، ۱۰۹۵، ۷۶۰، ۷۱۵، ۳۰۸)، النجوم الزاهره (۵/۳۵)، الوافی بالوفیات (۱۵۰-۱۴۹/۱۱)، هدیة العارفین (۲۵۳/۱).

مستملی بلخی، ابواسحاق ابراهیم

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۳۷۶ ق)، محدث. اصلش از بخارا و ساکن بلخ بود. سفرها کرد و احادیث بسیار شنید. لذا او را بنادر حدیث می خواندند. او راوی «صحیح» بخاری از ابو عبدالله فربری بود. ابوذر هروی و ابو عبدالله غنجار و احمد بن محمد بلخی حافظ و عبدالرحمان بن عبدالله همدانی، در اندلس، از وی روایت کردند. در بلخ در گذشت. از آثارش: «معجم الشیوخ». در «معجم المؤلفین» از «معجم المصنفین» نقل شده که وی را کتابی است به نام «طبقات اهل بلخ». برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۱/۲۳)، انساب سمعانی (۵/۲۸۷)، سیر النبلاء (۱۶/۴۹۲)، شذرات الذهب (۳/۸۶)، العبر (۲/۱۴۷)، لغت نامه (ذیل / مستملی)، معجم المؤلفین (۱/۳)، النجوم الزاهره (۴/۱۵۳)، هدیة العارفین (۷-۶ / ۱).

مستملی نیشابوری، ابو عمرو و احمد

قرن: ۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۲۸۴ ق)، حافظ، محدث، عابد و زاهد. معروف به حکمویه. محدث نیشابور و مستجاب الدعوه بود. از قتیبه بن سعید و یزید بن صالح فراء و احمد بن حنبل و سهل بن عثمان عسکری و عبیدالله قواریری و اسحاق بن راهویه و ابومصعب و سرج بن یونس و همطبقه‌ی آنها حدیث شنید. ابو عمرو خفاف و جعفر بن محمد بن سوار و ابو عثمان حیری و ابوحامد ابن شرقی و زنجویه بن محمد و محمد بن صالح و محمد ابن ابراهیم و ابوالطیب بن مبارک و محمد بن داوود زاهد و دیگران از وی حدیث شنیدند. حاکم نیشابوری و دیگران وی را ستوده‌اند.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: تذکره الحفاظ (۲/۶۴۴)، سیر النبلاء (۳۷۵-۳۷۳/۱۳)، شذرات الذهب (۲/۱۸۶)، طبقات الحفاظ (۳۰۴)، المنتظم (۷/۳۰۲)، الوافی بالوفیات (۷/۳۰۲).

مسروق طوسی ابوالعباس، احمد

قرن: ۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۲۹۹ / ۲۸۹ - ۲۸۷ ق)، صوفی و محدث. از بزرگان و اقطاب بود. در شهر طوس متولد شد، و در بغداد زندگی می‌کرد، و در همان جا دار فانی را وداع گفت. وی از استادان ابوعلی رودباری و شاگرد حارث محاسبی، سری سقطی و محمد بن منصور، محمد بن الحسین البرجلانی بود. از خلف بزاز و ابن مدائنی حدیث شنید. از آثار وی: «جزء القناعه».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول - ششم)

منابع زندگینامه: ایضاح المکنون (۳۶۱)، تاریخ الاسلام (حوادث ۷۴ / ۳۰۰ - ۲۹۱)، تاریخ بغداد (۱۰۰/۵)، تاریخ نیشابور (۲۲۹)، تذکره الاولیاء (۲/ ۱۱۵)، ترجمه‌ی رساله‌ی قشیریه (۶۴ - ۶۳)، حلیه الاولیاء (۱۰/ ۲۱۳)، ریحانه (۱۸۰، ۱۷۹ / ۷)، سیر النبلاء (۳۲۶ / ۱۱)، طبقات الصوفیه سلمی (۲۴۱ - ۲۳۷)، طبقات الصوفیه هروی (۲۴۵)، طرائق الحقائق (۲/ ۴۲۵)، کشف المحجوب (۱۸۵)، لسان المیزان (۱/ ۴۳۹)، لغت‌نامه (ذیل / ابوالعباس)، مجمل فصیحی (ذیل / سال ۲۹۰)، مروج الذهب، ترجمه (۲/ ۶۸۹)، معجم المؤلفین (۲/ ۱۷۵)، نامه‌ی دانشوران (۵/ ۲۷۶)، فحاحات الانس (۸۹)، هفت اقلیم (۲/ ۱۹۳).

مسعودی پنج دهی مروزی، تاج‌الدین، ابو عبدالله محمد

قرن: ۶

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۵۸۴ - ۵۲۲ / ۵۲۱ ق)، فقیه، محدث، لغوی و صوفی. نسبتش به پنج ده، از قرای مرورود، می‌رسد. چون نیای بزرگش مسعود بود به مسعودی مشهور شد. او ساکن خانقاه سیمساطیه دمشق بود. در مرو و هرات و سجستان و بلخ و سرخس و نیشابور و کرمان و اصفهان و همدان و تبریز و بغداد و موصل و مصر از پدرش و عبدالسلام بن احمد بکبره و مسعود بن محمد غانمی و ابونضر فامی و ابوالمظفر ترکیکی بغدادی و ابوالوقت عبدالاول و عبدالله بن عمر سجزی و عمر بن محمد بسطامی و ابوبکر محمد بن علی طوسی و ابوالمعالی مقری و عبدالرحمان بن احمد طوسی و ابن‌رفاعه سعدی و مسعود ثقفی و عبدالصبور بن عبدالسلام و سلفی حافظ و جماعتی دیگر حدیث شنید. در ۵۷۵ ق در مصر مجالس املائی حدیث برپا کرد. او معلم ملک افضل فرزند سلطان صلاح‌الدین بود. ابن‌مفضل و ابوالقاسم بن عساکر و ابواحمد بن تاجر و ابواحمد بن سکینه و دیگران از وی روایت کردند. او شرحی کامل بر «مقامات» حریری نگاشت که به گفته‌ی ابن‌خلکان نظیر نداشت و در پنج مجلد بزرگ بود و بدین علت به مسعودی شارح «مقامات» معروف شد. او در دمشق درگذشت و در دامنه‌ی کوه قاسیون دفن شد. از آثارش: «مغانی المقامات فی معانی المقامات»، که همان شرح «مقامات حریری»، است؛ «الایضاح فی جمع المغرب».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول - ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۶۵ - ۶۴ / ۷)، الاعلام بوفیات الاعلام (۲/ ۳۹۵)، سیر النبلاء (۱۷۵ - ۱۷۳ / ۲۱)، شذرات الذهب (۲۸۱ - ۲۸۰ / ۴)، طبقات الشافعیه‌ی اسنوی (۲/ ۲۵۳)، طبقات الشافعیه‌ی ابن قاضی شهبه (۲/ ۳۷)، العبر (۳/ ۸۸)، کشف الظنون (۱۷۹۰ - ۱۷۸۹)، لسان المیزان (۲۹۲ - ۲۹۱ / ۶)، المستفاد من ذیل تاریخ بغداد (۲۳ - ۲۱ / ۱۹)، معجم الادباء (۲۱۶ - ۲۱۵ / ۱۸)، معجم البلدان (۵۹۱ / ۱)، معجم المؤلفین (۱۰ / ۱۵۵)، میزان الاعتدال (۳/ ۶۰۰)، الوافی بالوفیات (۳/ ۲۳۳)، وفیات الاعیان (۳۹۲ - ۳۹۰ / ۴)، هدیة العارفین (۲/ ۱۰۱).

مسند اصفهان، فاطمه

قرن: ۶

جنسیت: زن

ملیت: ایران

(ح ۵۲۴-۴۲۵ ق)، محدث و مسند. کنیه وی را ام‌ابراهیم، ام‌الغیث و ام‌الخیر گفته‌اند. او در قریه جوزدان اصفهان به دنیا آمد. بیشترین روایتش از استادش ابن‌ریذه بود که فاطمه در ۵۳۵ ق شاگردی وی را آغاز کرد و آخرین راوی ابن‌ریذه بود. فاطمه «معجم الکبیر» و «معجم الصغیر» طبرانی و کتاب «الفتن» نعیم نیشابوری را از ابن‌ریذه استماع کرد. او در اصفهان مقامی رفیع یافت تا حدی که ذهبی او را به صفت مسنده اصفهان وصف کرد. عالمان بسیاری از وی حدیث آموخته‌اند. ابوالعلاء عطار و ابوموسی مدینی و ابوجعفر صیدلانی و عقیقه بنت احمد و ابوسعید ارجانی و داوود بن نظام الملک و شعیب سمرقندی و بسیاری دیگر از او روایت کرده‌اند. در «الاعلام» سال ولادت مسنده ۴۳۴ ق ذکر شده است.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۳۲۸/۵)، سیر النبلاء (۵۰۵-۵۰۴/۱۹)، شذرات الذهب (۷۰-۶۹/۴)، العبر (۴۲۰/۲).

مسندی بخاری، ابوجعفر عبدالله

قرن: ۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۲۲۹ ق)، حافظ و محدث. اصلش از بخارا است. چون به احادیث مسند توجهی بسیار داشت به مسندی معروف شد. در طلب حدیث سفرها کرد و از سفیان بن عینه و اسحاق زرق و فضیل بن عیاض و عبدالرزاق بن همام و یحیی بن آدم و ولید بن مسلم و یحیی بن معین و وکیع بن جراح و ابوهمام اهوازی و حسین بن محمد مروزی و هشام بن یوسف و ابونضر هاشم بن قاسم و ابوعامر عقدی و عبدالله بن نمیر و ابوعاصم نیل حدیث شنید. بخاری در «صحیح»، خود و ابوزرعه رازی و ابوحاتم رازی و فقیه محمد بن نصر مروزی و محمد بن یحیی ذهلی و احمد بن سیار مروزی و عبیدالله بن واصل بخاری و حمدون بن عماره‌ی بزاز و جماعتی دیگر از وی روایت کردند. حاکم گوید که او یکی از پیشگامان حدیث در ماوراءالنهر بود. او به بغداد رفت و در آنجا حدیث گفت. سرانجام به بخارا بازگشت و در همان جا درگذشت.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: تاریخ بغداد (۶۵-۶۴/۱۰)، تاریخ الکبیر (۱۸۹/۵)، تذکره الحفاظ (۴۹۳-۴۹۲/۲)، تهذیب التهذیب (۶/۱۱)، تهذیب الکمال (۴۹۹-۴۹۷/۱۰)، الثقات (۳۵۴/۸)، الجرح والتعديل (ج ۲، ق ۱۶۲/۲)، سیر النبلاء (۶۶۰-۶۵۸/۱۰)، شذرات الذهب (۶۷/۲)، طبقات الحفاظ (۲۳۸)، العبر (۳۱۸/۱).

مشهدی حایری، ابوعبدالله محمد

قرن: ۶

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(ح ۵۹۴ - ۵۱۰ ق)، عالم امامی و محدث. معروف به محمد بن مشهدی و ابن المشهدی. سید حمزه ابن زهره و یحیی بن حسن بن بطریق و ورام بن ابی فراس و محمد بن هارون و شاذان بن جبرئیل قمی و هبة‌الله بن نما و شرفشاه بن محمد بن زیاد و جعفر بن فضل و شیخ ابی عبدالله حسین ابن رطبیه و عبدالله بن جعفر دوریستی و شیخ ابوالفتح قیم جامع کوفه و ابن الاخت بزاز کوفی و عمادالدین طبری و ابن شهر آشوب مازندرانی از مشایخ وی بودند و او از ایشان روایت کرده است. وی «ازاحه العله» و «المقنعه» را از شاذان بن جبرئیل قمی روایت کرد. ابن مشهدی به دو طریق «المقنعه» را از مصنفش شیخ مفید نقل کرده که بدین ترتیب سندی عالی دارد. از پدرش، جعفر بن علی، و ابوالقاسم بن زکی و صالح بن قبادویه نیز روایت کرد. از آثارش: کتاب «مزار»، معروف به «مزار کبیر» یا «مزار محمد بن المشهدی»؛ «بغیة الطالب»؛ «ایضاح المناسک»؛ «المصباح».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: اعیان الشیعه (۲۰۲/۹)، الذریعه (۳۲۵-۳۲۴/۲۰، ۱۳۵-۱۳۴/۳)، ریحانه (۲۰۹-۲۰۸/۸)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۲۵۲/۶)، فوائد الرضویه (۴۴۹)، الکنی و الالقاب (۴۰۹/۱)، معجم المؤلفین (۱۵۳/۹).

مشهدی، ابوالبرکات ناصح‌الدین محمد

قرن: ۶

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(ز ۵۳۲ ق)، فقیه و محدث. در محضر امام محیی‌الدین حسین بن مظفر حمدانی تلمذ نمود. او از مفید ابوالوفاء عبدالجبار، شاگرد شیخ طوسی، و جعفر بن محمد دوریستی و ابوالحسن علی بن عبدالصمد تمیمی و حسین بن مظفر حمدانی روایت کرد. شیخ منتجب‌الدین و علی بن محمد تمیمی، صاحب «منیة الداعی»، و طب راوندی از وی روایت کرده‌اند. امام ضیاء‌الدین فضل‌الله راوندی و فرزندانش، احمد بن فضل و علی بن فضل، در ۵۳۲ ق از او اجازه‌ی روایت گرفتند و فضل‌الله راوندی این نکته را در ظهر «امالی» صدوق نگاشته است. صاحب «مکارم الاخلاق»، حسن بن فضل طبرسی، کتاب «المسموعات» را به وی نسبت داده است و صاحب «مشکاة الانوار»، علی بن حسن بن فضل طبرسی، کتاب «المجموع» را نیز منتسب به وی می‌داند.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: بحار الانوار (۱/۳۵)، الذریعه (۲۱/۲۵، ۲۰/۵۳)، ریاض العلماء (۳۵-۳۴/۵)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۲۵۱-۲۵۰، ۱۹۹، ۱۴-۱۳/۶)، فوائد الرضویه (۳۹۴، ۳۵۵، ۲۰۱)، فهرست منتجب‌الدین (۱۶۳)، معجم المؤلفین (۵۹/۹).

مطرز اصفهانی، ابوسعید محمد

قرن: ۵

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۵۰۳-۴۱۱ ق)، مسند و محدث. معروف به ابن سنده مطرز. وی مسند اصفهان بود. از ابوعلی غلام محسن و علی بن عبدکویه و حسین بن ابراهیم جمال و محمد بن عبدالله عطار و ابونعیم حافظ و جماعتی دیگر حدیث شنید. او «مسند» طیالسی را از حسین بن ابراهیم جمال و ابونعیم و «مسند» حمیدی را از ابونعیم روایت کرده است. ابوطاهر محمد بن محمد سنجی و ابوطاهر سلفی و

ابوموسی مدینی و دیگران از وی حدیث شنیدند. سلفی «مسند» حمیدی را از او شنیده است. ابن تغری بردی در «النجوم الزاهرة» ابوسعید را ابوسعید و جدش را به جای احمد، محمد ذکر کرده است. برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: سیر النبلاء (۲۵۵- ۱۹/۲۵۴)، شذرات الذهب (۴/۷)، العبر (۲/۳۸۵)، النجوم الزاهرة (۵/۱۹۶)، الوافی بالوفیات (۱/۱۲۱).

مظهری مازندرانی، ابواسحاق ابراهیم

قرن: ۵

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(ح ۴۵۸- ۳۶۰ ق)، فقیه و محدث، قاضی و زاهد. شیخ شافعیان در زمان خود بود. نسبتش به مطهر از قرای ساری مازندران می‌رسد. در ساری به دنیا آمد. در شهر خود نزد ابومحمد بن ابی‌یحیی فقه آموخت. در حدود سی سالگی به بغداد رفت و از ابوحامد اسفراینی فقه و از ابوالحسن لبان فرائض آموخت. وی همچنین از ابوحفص کتانی و ابوطاهر مخلص در بغداد و از ابوالعباس نسوی در مکه و از ابونصر محمد بن ابی‌بکر اسماعیلی در جرجان حدیث شنید. آنگاه به ساری بازگشت و منصب تدریس و افتاء را عهده‌دار شد. او همچنین مدت هفده سال تا پایان عمر قضاوت آنجا را بر عهده گرفت. برای او تصانیف بسیاری در «اصول» و «فروع» و «خلاف» ذکر شده است.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: انساب سمعانی (۵/۳۲۸)، سیر النبلاء (۱۴۸- ۱۸/۱۴۷)، طبقات الشافعیه سبکی (۴/۲۶۳)، معجم البلدان (۱۷۶/۵)، الوافی بالوفیات (۶/۱۲۲).

مظفر، محمدتقی

قرن: ۱۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۱۲۱۵ ق)، حکیم، طبیب، صوفی و شاعر، متخلص به مظفر. ملقب به مظفر عیشاه. برخی از تذکره‌ها تخلص وی را طریقتی ذکر کرده‌اند. در کرمان به دنیا آمد. در ابتدای جوانی تحصیل علوم عقلی و نقلی کرد. در کربلا نزد شریف العلماء فقه و اصول خواند. در حکمت الهی و طبیعی و علوم ادبی و عربی مرتبه‌ای عالی یافت. در نظم و نثر تحقیقات جامعی کرد. وی از مریدان و شیفتگان مشتاق عیشاه بود که پس از کشته شدن مراد، «دیوان» شعری به نام وی سرود، به همین دلیل مظفر عیشاه را مولوی ثانی یا مولوی کرمانی خوانده‌اند، چرا که همچون ملای رومی در فراق مراد خود دیوانی سروده است. به قول صاحب «عرفای کرمان» وی پس از مشتاق عیشاه به خدمت نورعیشاه و رونق عیشاه رسید و به دستور نور عیشاه از رونق عیشاه ارشاد و تلقین گرفت تا اجازه‌ی ارشاد یافت و از خلفای او شد. وی سرانجام در کرمانشاه درگذشت. در چگونگی مرگ او نیز اقوال متفاوتی وجود دارد. از آثار وی: «بحر الاسرار»، شعر؛ «مجمع البحار» یا «جامع البحار»، تفسیر «سوره‌ی فاتحه»، در شرح «بحر الاسرار»؛ «دیوان مشتاقیه»، شعر؛ «کبریت احمر»؛ «خلاصه العلوم». [۱]

محمدتقی بن محمد کاظم از عارفان بنام سلسله نعمه‌اللهمیه (ف. کرمانشاه ۱۳۱۵ ه.ق). وی در علوم طبیعی، ریاضی و علوم نقلی از اصول و فروع بهره کافی داشت و گروهی از محضر درس او استفاده می‌کردند. در آغاز مجذوب مشتاق علیشاه کرمانی شد و به خدمت نور علیشاه رسید و از نور علیشاه تلقین ذکر یافت. پس از قتل مشتاق علی شاه، مظفرعلی به انشاء غزلیات و قصاید و قطعات و ترجیعات و رباعیات دیوان مشتاقیه پرداخت. فتحعلی شاه به اصرار آقا محمدعلی کرمانشاهی او را به تهران احضار کرد و به صوابدید حاجی ابراهیم‌خان او را به کرمانشاه فرستاد و در همان شهر درگذشت. از اوست تفسیر منظوم به نام بحرالاسرار، تفسیر مثنوی بنام مجمع البحار، رساله کبریت احمر (مشمتمل بر اوراد و اذکار طریقت نعمت‌اللهمیه)، دیوان مشتاقیه. برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: [۱] تاریخ عرفان و عارفان ایرانی (۲۳۳)، تذکره‌ی مشاعران کرمان (۴۷۷-۴۷۱)، حدیقه الشعراء (۱۶۸۱-۱۶۷۱/۳)، دنباله‌ی جستجو در تصوف (۳۲۲)، الذریعه (۲۰/۲۱، ۱۷/۲۶۰، ۹/۱۰۶۱، ۷/۲۳۰، ۳/۲۹)، ریاض العارفین (۳۰۲-۲۸۱)، ستارگان کرمان (۳۵۳-۳۶۱)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۱۳/۲۲۵)، طرائق الحقائق (۲۰۸-۳/۲۰۷)، عرفای کرمان (۱۰۸-۱۰۷)، فرهنگ سخنوران (۸۵۴)، لغت نامه (ذیل / مظفر کرمانی)، مجمع الفصحا (۹۴۳-۵/۹۳۴)، معجم المؤلفین (۱۲/۸۱)، مکارم الآثار (۵۶۰-۲/۵۵۶)، مؤلفین کتب چاپی (۲۳۹-۲/۲۳۸)، یادگار (س ۳، ش ۴، ص ۵۴).

معین‌الواعظین، عباس علی

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

معروف به معین‌الحسینی، فرزند ملا علی محمد گورتانی.

عالم فاضل محدث، و واعظ زاهد ادیب شاعر متخلص به «ذاکر». در اصفهان و نجف نزد فضلی این دو شهر تحصیل نموده. جهت ارشاد و هدایت مردم منبر رفته، کتب چندی تألیف نموده که از آن جمله است:

۱- تسلیه الفقراء ۲- دیوان اشعار ۳- زادالعاصین ۴- علائم الظهور ۵- فوائد الصلوات ۶- مجازاة النسوان ۷- وقایع الظهور، در دو مجلد، مطبوع ۸- هدایه‌الوالدین، جلد دوم علائم الظهور؛ و غیره.

در ۱۲۸۷ متولد، و در شب سوم ربیع الثانی ۱۳۶۰ وفات یافته، در تخت فولاد [تکیه‌ی سید العراقرین] مدفون گردید.

برگرفته از کتاب: دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد دوم)

مفسر نیشابوری، ابونصر منصور

قرن: ۵

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۴۲۲-۳۳۷ ق)، مفسر و محدث. از خاندان علم و فضیلت بود. از ابوالعباس اصم و ابوالحسن فارسی و ابوعلی نیشابوری حافظ حدیث شنید. شیخ‌الاسلام ابواسماعیل خواجه عبدالله انصاری و عبدالواحد قشیری و گروهی دیگر از وی روایت کرده‌اند.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: سیر النبلاء (۴۴۲-۱۷/۴۴۱)، طبقات المفسرین داودی (۲/۳۳۸)، العبر (۲/۲۴۹).

مفید نیشابوری، ابو محمد، عبدالرحمان

قرن: ۵

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۴۴۵/۵۱۰ ق)، حافظ، محدث امامی و واعظ. ملقب به مفید. اصل وی از نیشابور و ساکن ری بود. وی شیخ و مرجع علمای امامیه ری و عموی پدر شیخ ابوالفتوح رازی بود. از هناد نسفی و ابن مهتدی و ابن النفور حدیث شنید. او مسافرت‌های بسیاری نمود و احادیث بسیار شنید. او نزد سید مرتضی و سید رضی و شیخ طوسی و سلار یا سالار بن عبدالعزیز و ابن البراج و کراچکی تلمذ نمود. شیخ ابوالفتوح رازی و سید مرتضی و سید مجتبی، فرزندان داعی حسینی، و عمر بن ابراهیم زیدی و احمد بن عبدالوهاب صیرفی و دیگران از وی روایت نمودند. از آثارش: «سفینه النجاة فی مناقب اهل البیت (ع)» و «العلویات» و «الرضویات»؛ «الامالی»؛ «عیون الاخبار»؛ «مختصرات فی الزواجر و المواعظ»، که ابوالفتوح رازی از وی نقل کرده است.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: اعیان الشیعه (۷/۴۶۴)، الذریعه (۳۲۸، ۳۷۵-۱۵/۳۲۷، ۱۲/۱۹۹، ۱۱/۲۴۰، ۲/۳۱۱)، ریحانه (۳۶۱-۵/۳۶۰)، طبقات اعلام الشیعه (۵/۱۰۴)، فهرست منتجب‌الدین (۱۰۸)، الکنی و الالقاب (۳/۱۹۹-۲۰۰)، لسان المیزان (۲۴۶-۴/۲۴۵)، لغت نامه (ذیل / مفید)، معجم المؤلفین (۵/۱۱۷)، هدیه الاحباب (۲۴۵-۲۴۴)، هدیه العارفین (۱/۵۱۸).

مقدس تهرانی، محمدتقی

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۱۳۵۸-۱۲۸۱ ق)، فقیه، اصولی، محدث و عالم دینی. به جهت تقوا و پرهیزکاری شدید به مقدس ملقب گردید. اصلش از همدان بود. در تهران به دنیا آمد و نشو و نما یافت و از محضر میرزا محمدحسن آشتیانی استفاده نمود. سپس به نجف رفت و در آنجا سکونت گزید. در محضر میرزا حسین خلیلی و ملا محمد کاظم خراسانی و شیخ آقا رضا همدانی تلمذ نمود. وی مصاحب شاگردان درس اخلاق ملا حسینقلی همدانی بود. او از شیخ علی اکبر نهاوندی و محدث قمی و شیخ مرتضی آشتیانی و عده‌ای دیگر از علما اجازه داشت. در حدود ۱۳۲۶ ق به درخواست شیعیان بمبئی به همراه سید محمدتقی جزایری به آنجا رفت و مدت سی سال اقامت گزید و در مسجد ایرانیان مقیم بمبئی به امامت جماعت و وعظ و ارشاد پرداخت. در ۱۳۵۵ ق سکتی ناقص کرد. سپس به نجف بازگشت و تا پایان عمر خانه‌نشین شد. او در نجف درگذشت و در صحن مرقد هود و صالح، در وادی السلام، دفن شد. از وی تصانیف بسیاری در فقه و اصول به صورت خطی باقی مانده است. از دیگر آثارش: «الاربعون حدیثا».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الذریعه (۱/۴۱۳)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۱۴/۲۶۹)، معجم المؤلفین (۹/۱۳۷).

مقدسی رازی همدانی، ابوزرع طاهر

قرن: ۶

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۵۶۶-۴۸۱ ق)، محدث و مسند. در ری به دنیا آمد. از ابومنصور محمد مقومی در ری و عبدالرحمان دونی در دون دینور و محمد بن احمد کامخی در ساوه و عبدوس بن عبدالله بن عبدوس در همدان و ابوالقاسم بن بیان در بغداد حدیث شنید و همچنین «سنن» نسائی را از عبدالرحمان دونی روایت کرد. سمعانی و ابن جوزی و احمد بن صالح جیلی و عبدالغنی حافظ و احمد بن براج و ابو حفص سهروردی و انجب حمای و ابوبکر بن بهروز و عبداللطیف قبیطی و ابوبکر محمد ابن خازن و دیگران از وی حدیث شنیدند. در همدان درگذشت.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: سیر النبلاء (۵۰۴-۵۰۳/۲۰)، شذرات الذهب (۴/۲۱۷)، العبر (۳/۴۷).

ملاحمی بخاری، ابونصر محمد

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۳۹۵-۳۱۲ ق)، محدث. اهل بخارا بود. در نیشابور و بغداد کتاب «رفع الیدین» و «القراءة خلف الامام» بخاری را از محمود بن اسحاق روایت کرد. او همچنین از سهل بن سری و هیشم بن کلیب شاشی و علی ابن قریش و عبدالله بن محمد بخاری و حاتم بن عقیل بخاری روایت کرد. ابوالحسن دارقطنی از وی حدیث شنید. ابوعبدالله حاکم نیشابوری و قاضی ابوالعلاء واسطی و محمد بن احمد نرسی و عبدالصمد ابن مأمون هاشمی و عبدالکریم ابن مأمون هاشمی از او روایت کرده‌اند. در بخارا درگذشت.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: انساب سمعانی (۵/۴۲۲)، تاریخ نیشابور (۱۷۵)، سیر النبلاء (۸۷-۸۶/۱۷)، شذرات الذهب (۳/۱۴۵)، العبر (۱۸۷/۲)، الکامل (۷/۲۲۷)، المنتظم (۹/۹۰).

ملبوی، محمدباقر

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

حجه الاسلام و محدث خیر آقای حاج شیخ محمدباقر بن العالم العلام حاج شیخ محمدتقی ملبویی متوفی ۱۳۲۴ شمسی از فضلاء دانشمندان و افاضل نویسندگان اراکی حوزه علمیه است که در تیرماه سال ۱۳۰۸ شمسی متولد شده و پس از خواندن دروس جدید دبستانی وارد رشته روحانیت گردیده و در مدرسه سپهدار و مدرسه حاج محمد ابراهیم و مدرسه آقاضیاء مقدمات و ادبیات را نزد آقا شیخ قنبر رفیعی و حاج سید اسمعیل و آقای محمدی آموخته و در سال ۱۳۲۶ شمسی مهاجرت به قم نموده و شروع به خواندن سطوح وسطی لمعه و قوانین و پس از آن سطوح عالی در خدمت اساتید حوزه چون آیت‌الله صدوقی و آقای بدلاء و آقای حاج شیخ اسدالله اصفهانی و مرحوم آقای نحوی و حاج شیخ عبدالجواد اصفهانی و مرحوم مجاهدی و آیت‌الله کرمانی و آقا سید محمدصادق شریعتمداری و آیت‌الله العظمی مرعشی نجفی خوانده و پس از تکمیل سطوح به درس آیت‌الله العظمی بروجردی

شرکت کرده و با مناعت طبع و قناعت و تعفف تحصیل نموده و در سختی‌ها و فشارها و امتحانهای الهی استقامت ورزیده تا به مدارج علم و کمال رسیده و مورد توجه و تشویق مرحوم آیت‌الله العظمی بروجردی قرار گرفته است.

اما آثار علمی ایشان از این قرار است ۱- تقریرات و دراسات آیت‌الله العظمی بروجردی بدین شرح- مکان مصلی- لباس مصلی- قواطع صلوه- فروع علم اجمالی- صلوه جماعت- قضاء ۲- شرح دعاء کمیل ۳- الوقایع والحوادث ج ۱- صیام ج ۲ و ۳ و ۴- محرم الحرام ۵- دهه اول صفر.

۴- حقیقت جاودان شرح خطبه حضرت زهرا علیهاسلام ج ۱ مطبوع و ج ۳ در شرف طبع.

۵- زندگانی آیت‌الله بروجردی- و آثار دیگری که بدان اشتغال دارد.

تولد: ۱۳۰۸.

درگذشت: ۱۳۷۳.

از آثار اوست: الوقایع و الحوادث (قم، ۱۳۶۹)؛ حدیث حدیث، چهل حدیث (تهیه و تنظیم کامران ملبوبی؛ قم، ۱۳۶۹). برگرفته از کتاب: گنجینه دانشمندان (جلد دوم)

ملکی تبریزی، جواد

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

عالمی عامل و عارفی کامل عابدی یگانه و سالکی فرزانه از شاگردان مرحوم جمال السالکین و قطب العارفین صاحب نفس قدسیه آخوند ملا حسینقلی همدانی رحمه الله علیهما بود. آن مرحوم دارای علوم و معارف و معنویات کامله بود و ولادتش در تبریز واقع شد و پس از دیدن مقدمات و سطوح به عتبات عالیات و نجف اشرف عزیمت نمود و فقه را از مرحوم حاج آقا رضای همدانی صاحب مصباح‌الفقیه در سامری فراگرفت و اصول را از مرحوم آخوند خراسانی و علم حدیث و درایه را از خاتم‌المحدثین مرحوم حاجی نوری و در همان اوقات ملازمت و مصاحبت مرحوم جمال الصالحین صاحب النفس الزکیه و الاخلاق الملكوتیه مولینا آخوند ملا حسین قلی همدانی را که شهرت و فضائش نزد ارباب علم و دانش و عرفان و بینش بسیار و مستغنی از توصیف نالایق ماست و در رساله‌التقوا اشاره‌ای به مقام ایشان و شاگردانش نمودم اختیار کرده و نفس خود را مهذب و مکمل نموده و در حدود سال ۱۳۲۱ به ایران مراجعت و اولاً- در تبریز سکنی نمود و در قضیه انقلاب مشروطه سال ۱۳۲۹ هجری از آنها به حرم اهل بیت عصمت علیهم‌السلام شهرستان قم مهاجرت و مشغول به تدریس (فقه که عنوانش مفاتیح مرحوم فیض بود) و تربیت شاگردان مکتب جعفر بن محمد علیهما‌السلام شدند و سه ماه رجب و شعبان و رمضان را متوالیاً روزه گرفته و در مدرسه فیضیه درس اخلاق عمومی می‌گفتند و اکنون نزدیک پنجاه سال است از فوت آن عالم ربانی می‌گذرد در و دیوار مدارس و فضاء مدرسه صدای حزین و گریان و ناله‌های پرشوق و سوزان او را که می‌گوید اللهم ارزقنا التجافی عن دارالغرور والاناة الی دارالخلود والاستعداد للموت قبل حلول الفوت به گوش ارباب هوش می‌رساند فضائل و کرامات آن مرحوم بیشتر از آنست که در این کتاب توان آورد درباره اخلاق و زهد و تقوا و عشق و عرفان او شاگردان او که از علماء معروف حاضرند داستانهای گفته و او را از بکائین این زمان آورده‌اند نماز جماعتش در مسجد بالاسر و گاهی در مدرسه فیضیه و درس گفتنش شاهد این مدعاست

ارتباط و مراوده‌اش با حضرت ولی عصر ارواحنا له الفداء بسیار ملازمتش به تقوا و ورع بی‌اندازه و مراقبتش به نوافل و حضور و توجه دائمی، آنی غافل نبود و لحظه‌ای از یاد خدا بیرون نمی‌رفت.

حکایت کرد برای این نگارنده جناب آیت‌الله حاج سید جعفر شاهرودی که از شاگردان خاص آن مرحوم و علماء میرز فعلی تهرانست مکاشفه مفصلی را که مجمل آن اینست فرمود که شبی در شاهرود خواب دیدم که در صحرائی حضرت صاحب‌الامر عجل‌الله فرجه الشریف با جماعتی تشریف داشتند و گویا به نماز جماعت ایستاده‌اند نزدیک رفتم که جمالش را زیارت کنم و دست مبارکش را ببوسم شیخ بزرگواری را دیدم که متصل به آن حضرت و آثار جمال و وقار و بزرگواری از سیمایش پیداست چون بیدار شدم در اطراف آن شیخ فکر کردم که کیست که تا این حد نزدیک و مربوط به مولای ما امام زمان علیه‌السلام است از برای یافتن او به مشهد مشرف شدم وی را ندیدم در تهران آمدم نیافتم به قم مسافرت کردم او را در حجره‌ای از حجرات مدرسه فیضیه مشغول تدریس دیدم پرسیدم این آقا کیست گفتند آقای حاج میرزا جواد آقای تبریزی است.

خدمتش رسیدم تفقد زیادی کردند و فرمودند کی آمدی گویا مرا دیده و شناخته و از قضیه آگاهند پس ملازمتش را اختیار نموده و چنان یافتیم که او را دیده بودم و می‌خواستم تا شب یازدهم ذی‌الحجه ۱۳۴۳ که نزدیک سحر در بین خواب و بیداری دیدم درهای آسمان به روی من گشوده و حجابها مرتفع گشته تا زیر عرش الهی را مشاهده کردم و دیدم که آن مرحوم را که ایستاده و دست به قنوت گرفته و مشغول تضرع و مناجات و گریه است و من از مقام و قرب او به حق تعالی تعجب می‌کردم که صدای کوبه در خانه را شنیدم فوراً برخاستم و درب را باز کردم دیدم یکی از دوستان است گفت فلانی بیا منزل آقا گفتیم چه خبر است؟ گفت تسلیت می‌گویم شما را آقا از دنیا رفت

پس تشییع عجیبی از آن مرحوم شد و در مقبره شیخان و در نزدیکی قبر مرحوم میرزا ابوالقاسم قمی صاحب قوانین مدفون گردید ماده تاریخ آن بر سنگ قبرش به عربی چنین است (رفع العلم و ذهب الحلم) و در قصیده‌ای که به فارسی در مرثیه ایشان گفته شده این بیت (از جهان جان رفت و از ملت پناه) ۱۳۴۳ قمری هجری.

تألیفات آن مرحوم متعدد است از جمله اسرار الصلوة که در سال ۱۳۲۸ به طبع رسیده و دیگر مراقبات السنه که در چند سال قبل در تهران منتشر شد و دیگر کتاب سیر و سلوک که نسخه خطی آن نزد مرحوم مغفور رسید الزاهدین و سندالسالکین آقای حاج آقا حسین فاطمی قمی که از خواص شاگردان و ملازمین دائمی ایشان بود و نیز حضرت آیت‌الله آقای حاج سید ابوالقاسم خوئی مدظله و بعضی از تلامذه دیگر ایشان است.

شاگردان مبرز در اخلاق سیر و سلوک و معارف الهی دارد که بعضی از دنیا رفته و بعضی در قید حیات و از مراجع بزرگ عصر حاضرند.

(وف ۱۳۴۴/۱۳۴۳ ق)، فقیه اصولی، عالم دینی و مدرس. به جهت انتساب به خانواده‌ی ملک‌التجار تبریزی به ملکی معروف شد. در تبریز به دنیا آمد. پس از فراگیری مقدمات علوم به نجف رفت و در محضر شیخ آقا رضا همدانی، صاحب «مصباح الفقیه»، فقه و آخوند ملا محمد کاظم خراسانی اصول، و محدث نوری علم حدیث و درایه را فراگرفت و از آخوند ملا حسینقلی همدانی تهذیب نفس آموخت. پس از رسیدن به درجات علمی بالا در ۱۳۲۱ ق، به ایران بازگشت و در تبریز سکنی گزید و عهده‌دار تدریس فقه و اصول و اخلاق و تفسیر گردید. در جریان نهضت مشروطه از تبریز به قم مهاجرت نمود و در آنجا سالها به تدریس پرداخت و در مدرسه‌ی فیضیه درس اخلاق عمومی گفت. حاج آقا حسین فاطمی قمی، آیت‌الله خویی، امام خمینی و آیت‌الله مرعشی نجفی و آقا سید محمود یزدی از جمله شاگردان وی بودند. وی در قم درگذشت و در قبرستان شیخان به خاک سپرده شد. از آثارش: «اسرار الصلاة»؛ «المراقبات السنه»؛ رساله «لقاء الله» یا «رساله‌ی لقائیه»، در سیر و سلوک، به فارسی. [۱]

برگرفته از کتاب: گنجینه دانشمندان (جلد اول)

منابع زندگینامه: [۱] آینه‌ی دانشوران (۱۴۴-۱۴۱)، اعیان الشیعه (۴/۲۵۴)، تاریخ قم (۲۵۶)، الذریعه (۳۳۸-۳۳۷/۱۸، ۴۷/۲)، ریحانه (۵/۳۹۷)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۳۳۰-۳۲۹/۱۴)، علماء معاصرین (۱۳۷)، معجم رجال‌الفکر و الادب فی النجف (۱۲۴۳)

-۱۲۴۲/۳، معجم المؤلفین (۱۶۶/۳).

ملکی، باقر

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

حجه الاسلام والمسلمین حاج میرزا باقر ترکی ملکی میانجی عالمی عامل و فاضلی کامل و مفسری بصیر و محدثی خبیر و از اوتاد و اخیر علماء حوزه علمیه قم است تولدش در میانه واقع شده و به مشهد مقدس مهاجرت نموده و سالها در حوزه علمیه خراسان به تحصیل و تکمیل مبانی علوم پرداخته آنگاه در حیات مرحوم زعیم اعظم آیت الله العظمی بروجردی طاب ثراه به قم آمده و رحل اقامت افکنده و چندین سال از محضر آن علامه بزرگوار و بعد آیت الله العظمی شریعتمداری ایده الله استفاده نموده و به تدریس فقه و تفسیر پرداخته و عده‌ای از فضلاء و محصلین قم را از بیانات دقیقه و اخلاق حمیده بهره‌مند می‌سازد.

از باقیات الصالحات ایشان است فرزند برومندشان جناب ثقه الاسلام و مصباح الظلام آقای آقا میرزا صادق ملکی داماد آیت الله حاج شیخ راضی نجفی تبریزی از فضلاء آراسته موصوف به فضل و تقوا است سالها در مشهد و قم از محضر بزرگان و آیات عظام استفاده کرده و برای تبلیغ به خارج کشور بحرین و قطر و غیره مسافرت و انجام وظیفه نموده و اکنون رحل اقامت به تهران افکنده و به اقامه جماعت و خدمات دینی اشتغال دارد.

برگرفته از کتاب: گنجینه دانشمندان (جلد دوم)

ملنجی اصفهانی، ابوسعود سلیمان

قرن: ۵

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۳۹۷- ح ۴۸۶ ق)، حافظ و محدث. نسبتش به ملنجه، از قرای اصفهان می‌رسد. پدرش از فضلاء حدیث و ادب بود. ابوسعود در طلب حدیث به فارس و بصره و جبال و بغداد سفر کرد و از محمد بن ابراهیم جرجانی و ابوبکر بن مردویه و ابن جوله بهری و ابوسعید مالینی و ابوسعید نقاش و ابونعیم حافظ و ابوعلی بن شاذان و ابوبکر برقانی و ابوالقاسم بن بشران و ابوالقاسم حرفی حدیث شنید. استادش، ابونعیم حافظ، و ابوبکر خطیب بغدادی و اسماعیل تیمی و احمد بن عمر غازی و محمد بن طاهر طوسی و ابوجعفر صیدلانی و مسعود بن حسن ثقفی و شرف بن عبدالمطلب حسینی و ابوسعید بغدادی و هبة الله بن طاووس مقری و ابوسهل اصفهانی و بسیاری دیگر در شام و عراق و خراسان از وی حدیث شنیدند. سمعانی گوید که او حدیث شناسی ماهر بود و توانست تصانیفی در زمینه‌ی شنیده‌هایش گرد آورد. وی همچنین بر اساس دو «صحیح» بخاری و مسلم استخراجاتی دارد. در اصفهان در گذشت.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول- ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام بوفیات الاعلام (۱/۳۲۱)، انساب سمعان (۵/۳۸۲)، تذکره الحفاظ (۱۲۰۰- ۱۱۹۷/۳)، سیر النبلاء (۲۵- ۱۹/۲۱)، شذرات الذهب (۳۷۸- ۳۷۷/۳)، طبقات الحفاظ (۴۶۳- ۴۶۲)، العبر (۳۵۲- ۳۵۱/۲)، لسان المیزان (۳۵۷- ۳۵۵/۳)، المنتظم (۹/۶۵۹)، میزان الاعتدال (۲/۱۵۴).

ملولی اصفهانی، اسدالله

قرن: ۱۰

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۹۶۹ / ۹۶۸ / ۹۶۶ ق)، عالم دینی، فقیه، محدث، متکلم، عابد، زاهد و شاعر، متخلص به ملولی. مشهور به شاهمیر. اصلش از سادات مازندران است که چند نسل در اصفهان زیسته‌اند. وی از علمای عهد شاه طهماسب صفوی (۹۸۴ - ۹۳۰ ق) و جد خلیفه سلطان است. او عهده‌دار تولیت آستان قدس رضوی بود. در مقبره‌ی سنی فاطمه‌ی اصفهان مدفون است. از آثارش: حاشیه بر «شرح تجرید»؛ حاشیه بر «شرایع»؛ حاشیه بر «شرح چغمینی»، در هیئت؛ حاشیه بر «کافی»؛ حاشیه بر «قواعد» علامه حلی. بر گرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: آتشکده‌ی آذر (۱۰۰۹ - ۱۰۰۸ / ۳)، اعیان الشیعه (۲۸۵ / ۳)، تاریخ نظم و نثر (۸۲۶، ۴۴۸ - ۴۴۷)، تذکره القبور (۱۲۷ - ۱۲۶)، الذریعه (۹ / ۱۱۰۱)، ریحانه (۲۸۹ - ۲۸۸ / ۵)، صبح گلشن (۴۴۸)، فرهنگ سخنوران (۸۷۶).

ملیحی هروی، ابوعمر عبدالواحد

قرن: ۵

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۴۶۳ ق)، محدث، مسند و ادیب. مسند هرات بود. اصلش از ملیح از قرای هرات است. از ابومحمد مخلصی و ابوحسین خفاف و عبدالرحمان بن ابوشریح و محمد بن محمد بن سمعان نیشابوری و ابوحامد احمد بن عبدالله نعیمی و جماعتی دیگر حدیث شنید. او «صحیح» بخاری را از ابوحامد نعیمی روایت کرده‌اند. ابومحمد بغوی و خلف بن عطاء ماوردی و اسماعیل بن منصور مقری و محمد بن اسماعیل فضیلی و دیگران از وی روایت کرده‌اند. در «شذرات الذهب» نام او به اشتباه ملیحی، منتسب به ملیح مصر، ذکر شده است. از آثارش: «الرد علی ابی عبید فی غریب القرآن»؛ «الروضه»، شامل هزار حدیث صحیح، هزار حدیث غریب، هزار حکایت و هزار بیت شعر.

بر گرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۴ / ۳۲۳)، انساب سمعانی (۵ / ۳۸۳)، تذکره الحفاظ (۳ / ۱۱۳۱)، روضات الجنات (۱۶۲ - ۱۶۱ / ۵)، ریحانه (۳۶۳ - ۳۶۲ / ۶)، سیر النبلاء (۲۵۶ - ۱۸ / ۲۵۵)، شذرات الذهب (۳ / ۳۱۴)، العبر (۲ / ۳۱۵)، کشف الظنون (۱۲۰۴، ۹۳۱)، معجم البلدان (۵ / ۲۲۷)، معجم المؤلفین (۶ / ۲۰۵)، هدیه العارفین (۱ / ۶۳۴).

منتجب‌الدین رازی، ابوالحسن علی

قرن: ۶

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۵۰۴ - بعد از ۵۸۵ ق)، عالم امامی، فقیه، حافظ و محدث. معروف به شیخ منتجب‌الدین. نسبش به علی بن حسین بن موسی بن

بابویه قمی می‌رسد. لذا به ابن بابویه رازی نیز مشهور است. در خانواده‌ی علم و تقوا نشو و نما یافت. ابتدا در شهر ری نزد استادان آنجا و هر استادی که از ری می‌گذشت به طلب حدیث پرداخت. در مقدمه «الفهرست» برای او یکصد و چهل و شش استاد ذکر شده است. او از معاصران ابن شهر آشوب و ابن ادریس حلی می‌باشد. پدرش، شیخ ابوالقاسم عبیدالله، و شیخ ابوالفتح رازی و سید مرتضی رازی و سید فضل‌الله راوندی و شیخ ابوعلی طبرسی و سید ذوالفقار بن محمد حسینی مروزی از مشایخ روایت او بودند. وی به واسطه‌ی استادش، سید ذوالفقار حسینی مروزی، از شیخ طوسی و سید مرتضی علم‌الهدی و نیز به واسطه‌ی پدرش، از اجداد خود، از جد عالی خود علی ابن بابویه روایت نموده است. امام‌الدین عبدالکریم رافعی قزوینی، صاحب «التدوین»، از علمای بزرگ عامه، و شیخ برهان‌الدین محمد حمدانی قزوینی و مجدالدین ابوالمجد محمد بن حسین قزوینی و ابوموسی مدینی محمد بن عمر اصفهانی از شاگردان وی بودند و از وی روایت کرده‌اند. خواجه نصیر طوسی از طریق شیخ برهان‌الدین محمد حمدانی قزوینی و مجدالدین ابوالمجد محمد بن حسین قزوینی و ابوموسی مدینی محمد بن عمر اصفهانی از او روایت کرده است. رافعی سال وفات وی را پس از ۵۸۵ ق ذکر کرده است. از آثارش: «الفهرس» یا «فهرست اسماء علماء الشیعه و مصنفیهم»، که به «فهرست منتجب‌الدین» معروف است، و در ذکر علمای امامیه از زمان شیخ طوسی تا روزگار مؤلف می‌باشد؛ کتاب «الاربعین عن الاربعین من الاربعین فی فضائل امیرالمؤمنین (ع)»، که در «الذریعه» به صورت «الاربعون حدیثا من الاربعین عن الاربعین» آمده؛ «تاریخ الری»؛ رساله «العصره»، در احکام صلاه و قضا که نسبت این کتاب به وی محقق نیست.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۵/۱۲۵)، اعیان الشیعه (۲۸۷-۲۸۶/۸)، التدوین (۲۲۴-۲۱۹/۳)، الذریعه (۳۹۶-۳۹۵/۱۶، ۳/۳۶۷، ۴۳۴-۴۳۳/۱)، روضات الجنات (۳۰۹-۳۰۴/۴)، ریاض العلماء (۱۴۹-۱۴۰/۴)، ریحانه (۱۱-۹/۶، ۲/۳۹۵)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۱۹۶/۶)، فوائد الرضویه (۳۱۳-۳۰۹)، فهرست منتجب‌الدین (۴۹-۵)، الکنی و الالقاب (۲۱۰-۲۰۹/۳)، لغت نامه (ذیل/علی قمی)، معجم رجال الحدیث (۱۲/۸۷)، معجم المؤلفین (۷/۱۴۴).

منتجب‌الدین علی

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

شیخ حر عاملی در کتاب امل‌الآمل گوید: وی مردی فاضل و عالم و ثقه و صدوق و محدث و حافظ بوده و روایت بسیار نموده و علامه است کتاب فهرست که در مقدمه اجازاه بحارالانوار بطبع رسیده و نگارنده هم تعلیقاتی بر آن نوشته‌ام از تألیفات ارزنده اوست و نیز در کتاب «فضائل امیرالمؤمنین» علیه‌السلام و غیر از این تألیفات.

برگرفته از کتاب: گنجینه دانشمندان (جلد اول)

منشار عاملی

قرن: ۱۱

جنسیت: زن

ملیت: ایران

قرن یازدهم هجری، از زنان فقیه و محدث شیعه. پدرش در زمان سلطنت شاه طهماسب اول صفوی (۹۸۴-۹۳۰ ق)، شیخ‌الاسلام

اصفهان بود. وی تنها فرزند خانواده بود. نزد پدرش فقه و حدیث فراگرفت و با شیخ‌بهایی (۱۰۳۱ / ۱۰۳۰ - ۹۵۳ ق) ازدواج کرد روزی که به خانه همسرش رفت تعداد زیادی کتاب در علوم و فنون مختلف به همراه جهازش با خود برد. صاحب ریاض به نقل از علما و فضلالی سالخورده و معتمد که وی را درک کرده بودند می‌نویسد که او در کودکی فقه و حدیث و علوم دیگر تدریس می‌کرد و زنان نزد او درس می‌خواندند. به گفته برخی از فضلالی آن زمان، وی دانش فراوان و فضل زیادی داشت. زمانی که پدرش درگذشت همه اموال و املاک، از جمله کتابهای او که چهار هزار جلد می‌شد به دخترش به ارث رسید. بسیاری از این کتابها را منشار از هند با خود به همراه آورده بود. وی مدتی پس از مرگ همسرش زنده بوده است. برگرفته از کتاب: مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی

منابع زندگینامه: منابع: اعلام النساء، ۳۳۳ - ۳۳۲ / ۳؛ اعیان الشیعه، ۶۰۷، ۲۷۵ / ۲؛ تذکره القبور، ۳۰؛ تکمله امل الامل، ۴۴۸ - ۴۴۷؛ دایره‌المعارف تشیع، ۴۲۳ / ۳؛ ریاحین الشریعه، ۲۲۵ / ۴؛ ریاض العلماء، ۴۰۷ / ۵؛ ریحانه‌الادب، ۳۶۶ / ۸؛ فرهنگ بزرگان اسلام و ایران، ۱۱۵؛ النساء المومنات، ۲۶۸.

منهاج سراج

قرن: ۷

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

ابوعمر منهاج‌الدین عثمان بن سراج‌الدین جوزجانی مشهور به «منهاج سراج» مؤلف تاریخ طبقات ناصری (و. ف. ۶۶۰ ه. ق) وی مردی فاضل و در علوم دین، حدیث، ادب متبحر بوده و در خدمت ملوک غور و غرجستان می‌زیسته. در سال ۶۲۴ ه. ق به سغد و مولتان رفت و به دربار ناصرالدین قباچه از التتمش به دربار التتمش پیوست و مدتها در خدمت او و پسرش ناصرالدین محمود شاه می‌زیست. مهمترین اثر او کتاب طبقات ناصری است در تاریخ عمومی که در ۲۳ بخش به نام «طبقه» تدوین یافته و از این رو به «طبقات» معروف است. این کتاب در ۶۵۸ - ۶۵۷ ه. ق نوشته شده است.

برگرفته از کتاب: فرهنگ فارسی معین (جلد ششم)

موسوی، کاظم

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

استاد، محقق.

تولد: ۱۳۱۴، حسین‌آباد میامی از توابع شاهرود.

شهادت: ۷ تیر ۱۳۶۰، تهران.

سید کاظم موسوی، فرزند میرزا موسی، از شش سالگی به مکتب رفت. در حالی که قرآن را می‌آموخت سعی می‌کرد سوره‌های کوچک را نیز حفظ نماید. در همان دوران خواندن و نوشتن و بخشی از مقدمات درس‌های حوزه‌ای را نیز فراگرفت. در سیزده سالگی برای ادامه‌ی تحصیل به مشهد رفت. جلدین شرح لمعه را نزد حاج میرزا محمود مدرس، رسائل و مطالب و کفایتین را نیز در خدمت آیت‌الله شیخ هاشم قزوینی خواند. درس خارج را ابتدا در محضر آیت‌الله شیخ آقا بزرگ جواد تهرانی فراگرفت. و بعد از

آن آیت‌الله سید محمد ادی میلانی در حلقه‌ی درس خارج نیز شرکت نمود و سپس اجاره را در حضورشان خواند. خلاصه‌ی درس را پس از خروج از محضر استاد به عربی می‌نوشت و با توجه به شیوه کتابت‌ش به عنوان مقرر آیت‌الله میلانی پذیرفته شدند. در اوایل رمضان سال ۱۳۳۶ اولین فرصت شغلی برایش پیش آمد و از وی به منظور همکاری با انتشارات کتب اسلامی دعوت شد. متعاقباً به تصحیح مجلد اول تا چهاردهم، و تحشیه و تصحیح و تخریج و مجلدات ۳۵ تا ۴۲ کتاب بحارالانوار مشغول شد. در کنار این وظیفه، تصحیح کتب دیگری از جمله ارشاد شیخ مفید، تفسیر مقتنیات الدور، ادب النفس، شواهد و مجمع البیان را عهده‌دار شد.

در سال ۱۳۴۰ با استاد رضا روزبه آشنا شد و دو سال بعد از طرف دبیرستان علوی دعوت به همکاری شد. این سال آغاز همکاری فرهنگی وی با رضا روزبه که تا سال ۱۳۵۲ یعنی تاریخ وفات استاد ادامه داشت. یکی از نتایج این همکاری تألیف مجلدات اول و دوم عربی آسان بود. جلدهای سوم چهارم و پنجم بعدها تهیه شد.

به موازات فعالیت‌های فرهنگی به تحصیلات دانشگاهی هم پرداخت و با طی مدارج لیسانس و فوق لیسانس در سالهای ۱۳۴۵ تا ۱۳۵۰ در رشته‌ی زبان و ادبیات عرب فارغ‌التحصیل شد.

در سال ۱۳۴۹ مسئولیت اداره‌ی انجمن اسلام‌شناسی بانوان را که به وسیله‌ی سید حسن شاهچراغی بنیانگذاری شده بود از طرف روزبه پذیرفت. در سال ۱۳۵۰ مدرسه راهنمایی دخترانه‌ی روشنگر و پس از آن دبیرستان روشنگر را تأسیس کرد. علاوه بر فعالیت‌های یاد شده در سایر انجمن‌ها و کانون‌ها فعالیت علمی و اجتماعی داشته و دانشجویان را در بررسی و تتبع در بهره‌گیری از متون اسلامی و نیز در تهیه و تنظیم پایان‌نامه‌ها و رساله‌هایشان یاری می‌نمود.

پس از پیروزی انقلاب اسلامی، به عنوان نماینده‌ی امام در وزارت آموزش و پرورش منصوب شدند. در زمان وزارت آقای محمدعلی رجایی مشاور عالی وزارتخانه بودند و همزمان با کار مشاوره عضویت دادگاه تجدید نظر اداری، شورای انتخاب نشریه‌ی وزارت ارشاد اسلامی، شورای سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی و شورای سازمان نوسازی توسعه و تجهیز مدارس را نیز دارا بودند. آخرین سمت اداری ایشان معاونت پژوهشی وزارت آموزش و پرورش بود.

سید کاظم موسوی در جریان بمب‌گذاری و انفجار دفتر حزب جمهوری اسلامی در تهران در سال ۱۳۶۰ به شهادت رسید. برگرفته از کتاب: گلزار مشاهیر

موسوی، محمد خلیل

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

فرزند محمد حسین. عالم فاضل جلیل، و محدث خبیر، آشنا به علوم حدیث و اخبار بوده، و در موقع چاپ «بحارالانوار» از طرف حاج محمد حسن امین الضرب اصفهانی متصدی تصحیح و مقابله‌ی آنها شده، و از این راه خدمتی شایان به علم و دین نموده. در سال ۱۳۱۴ وفات یافته است.

برگرفته از کتاب: دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد دوم)

موفق‌الدین ابوالقاسم عبیدالله

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

ساکن ری بوده منتجب‌الدین در فهرست گوید از ثقات اصحاب ما می‌باشد.
برگرفته از کتاب: گنجینه دانشمندان (جلد اول)

مونسه

قرن: ۸

جنسیت: زن

ملیت: ایران

(دختر امیر علی بن فارسی)، ۷۳۲ ق، از زنان محدث. وی از ابن علق سماع حدیث کرد.
برگرفته از کتاب: مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی
منابع زندگینامه: منبع: اعلام النساء، ۱۲۸ / ۵.

مهرانی نیشابوری، ابوبکر احمد

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۳۸۱-۲۹۵ ق)، محدث، مقری، زاهد و عابد. معروف به ابن مهران. اصلش از اصفهان و ساکن نیشابور و شیخ الاسلام آنجا بود.
ابوعبدالله حاکم نیشابوری گوید که وی امام عصرش در قراآت بود. در طلب اسانید قراآت به عراق و شام مسافرت نمود. در عراق قرآن را بر زید بن ابی بلال و ابوحنسین بن بویان یا ثوبان و ابوبکر نقاش و ابوعلی بکار و ابن مقسم و در دمشق بر ابوالحسن محمد بن نصر خرم تلاوت نمود. مهدی بن طراره و جماعتی بر او قرآن را تلاوت نمودند. در نیشابور از ابوبکر محمد بن اسحاق بن خزیمه و ابوالعباس سراج ثقفی و ابوالعباس ماسرجسی و مکی بن عبدان و جماعتی دیگر حدیث شنید. حاکم ابوعبدالله حافظ و ابن مسرور و ابوسعید کنجرودی و عبدالرحمان بن علیک و ابوسعید احمد بن ابراهیم مقری از وی روایت کرده‌اند. از آثارش: «الغایة فی القراءات»، «الشامل فی القراءات»، «سجود القرآن»، «غرائب القرآن»، «الاتفاق و الانفراد»، «اختلاف عدد السور»، «الوقف و الابتداء»، «وقوف القرآن»، «رؤوس الآیات»، «آیات القرآن».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۱/۱۱۲)، انساب سمعانی (۴۱۳-۴۱۲/۵)، تذکره الحفاظ (۳/۹۷۵)، سیر النبلاء (۴۰۷-۴۰۶/۱۶)، شذرات الذهب (۳/۹۸)، العبر (۱۵۸-۱۵۷/۲)، کشف الظنون (۱۴۲۴، ۱۰۲۵)، معجم الادباء (۱۵-۱۲/۳)، النجوم الزاهرة (۴/۱۶۳)، هدیة العارفين (۱/۶۷).

مهروانی همدانی، ابوالقاسم یوسف

قرن: ۵

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۴۶۸-۳۸۰ ق)، محدث، عابد و زاهد. از صوفیان رباط زوزنی بغداد بود. نسبتش به مهروان، از قرای همدان، می‌رسد. از ابواحمد فرضی و ابوالحسن بن صلت و ابو عمر بن مهدی و ابو محمد بن بیع و علی بن محمد بن بشران و همطبقه‌ی آنها حدیث شنید. یوسف بن ایوب همدانی و ابوالقاسم اسماعیل سمرقندی و ابوبکر قاضی مارستان (بیمارستان بغداد) و عبدالرحمان بن محمد قزار و ابوالمظفر عبدالمنعم قشیری و یحیی بن طراح و ابوالفضل اموی و ابومنصور طاهری و ابوبکر انصاری و دیگران از وی روایت کردند. ابوبکر خطیب بغدادی «مشیخه» ای در پنج جزء برای وی استخراج کرده است. در رباط زوزنی بغداد درگذشت و همان جا به خاک سپرده شد.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: انساب سمعانی (۴۱۶-۴۱۵/۵)، سیر النبلاء (۳۴۸-۳۴۶/۱۸)، شذرات الذهب (۳/۳۳۱)، العبر (۲/۳۲۵)، معجم البلدان (۵/۲۷۰)، المنتظم (۵/۵۳۴).

مهلبی نیشابوری، ابویعلی، حمزه

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۴۰۶ ق)، محدث و طبیب. شیخ الاطباء و مسند نیشابور بود. نسبش به امیر خراسان، مهلب بن ابی صفره ازدی، می‌رسد. از محمد بن احمد بن دلویه و محمد بن حسین قطان نیشابوری و ابو حامد بن بلال و ابو جعفر محمد بن حسن اصفهانی و جماعتی دیگر حدیث شنید. به گفته‌ی حاکم نیشابوری، او پس از فراگیری حدیث در طلب علم طب کوشید. ابو عبدالله حاکم و ابونصر عبیدالله بن سعید سجزی و ابوالقاسم عبدالله بن علی طوسی و ابوبکر بیهقی و محمد بن اسماعیل تفلیسی و ابوبکر بن خلف و دیگران از وی روایت کردند.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: تذکره الحفاظ (۳/۱۰۶۴)، سیر النبلاء (۱۷/۲۶۴)، شذرات الذهب (۳/۱۸۱)، العبر (۲/۲۱۲).

مؤدب مروودی، ابواحمد، حسین

قرن: ۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۲۱۳/۲۱۴ ق)، حافظ و محدث. اصلش از مروود و ساکن بغداد بود. از شیبان بن عبدالرحمان نحوی و ابو غسان محمد بن مطرف مدنی و ابن ابی ذئب و اسرائیل بن یونس و یزید بن عطاء واسطی و مبارک بن فضاله و جریر بن حازم و ابو اویس عبدالله مدنی و ایوب بن عتبه یمامی و جماعتی حدیث روایت کرد. احمد بن حنبل و احمد بن منیع بغوی و یحیی بن معین و ابراهیم بن سعید جوهری و ابوخیثمه و محمد بن یحیی ذهلی و عباس دوری و حنبل بن اسحاق و اسحاق بن ابراهیم بغوی و اسحاق حربی و حسین بن منصور نیشابوری و محمد بن ابی شیبه و محمد بن رافع نیشابوری و موسی بن هارون طوسی و دیگران از وی روایت کرده‌اند. در اواخر خلافت مأمون در بغداد درگذشت.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: تاریخ بغداد (۹۰-۸/۸۸)، تاریخ الکبیر (۲/۳۹۰)، تهذیب التهذیب (۳۳۱-۲/۳۳۰)، تهذیب الکمال (۵۲۲-۵۲۱/۴)، الثقات (۸/۱۸۵)، الجرح و التعديل (ج ۱، ق ۲/۶۴)، سیر النبلاء (۲۱۷-۱۰/۲۱۶)، طبقات ابن سعد (۷/۲۴۳)، طبقات الحفاظ (۱۸۱-۱۸۰)، العبر (۱/۲۸۸)، میزان الاعتدال (۱/۵۳۹).

مؤذن نیشابوری، ابوصالح احمد

قرن: ۵

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۴۷۰-۳۸۸ ق)، فقیه، حافظ، محدث، مسند، زاهد و صوفی. چون سالها مؤذن مدرسه بیهقیه بود به مؤذن مشهور شد. او در روزگار خود محدث خراسان و رئیس مدرسه‌ی بیهقیه و عهده‌دار موقوفات و مسئول رساندن صدقات به مستحقین بود. از ابونعیم عبدالملک اسفراینی و ابوالحسن علوی و ابویعلی حمزه مهلبی و ابوطاهر بن محمش و ابوعبدالله حاکم و عبدالله بن یوسف اصفهانی در نیشابور و از حمزه بن یوسف سهمی در جرجان و ابوالقاسم بن بشران و همطبقه‌ی او در بغداد و از ابونعیم حافظ و همردیفان او در اصفهان و ابوذر هروی در مکه حدیث شنید. او با ابوعلی دقاق و احمد بن نصر طالقانی مصاحب بود. او فراگرفته‌های خود را جمع‌آوری کرد و بر اساس آن تصنیفاتی به وجود آورد و یادداشتهایی درباره‌ی «تاریخ مرو» تنظیم کرد. فرزندش، اسماعیل بن احمد، و ابوالقاسم زاهر شحامی و ابوبکر وجیه شحامی و عبدالکریم بسطامی و ابوعبدالله فراوی و عبدالمنعم قشیری و جماعتی از وی روایت کردند. ابوالقاسم زاهر شحامی گوید: ابوصالح هزار حدیث از هزار استادش روایت کرده است، در «ایضاح المکنون»، «الف حدیث عن الف شیخ» از جمله آثار وی ذکر شده است.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۱/۱۵۷)، ایضاح المکنون (۱/۱۱۹)، تاریخ بغداد (۲۶۸-۴/۲۶۷)، تذکره الحفاظ (۱۱۶۵-۳/۱۱۶۲)، سیر النبلاء (۴۲۳-۱۸/۴۱۹)، شذرات الذهب (۳/۳۳۵)، طبقات الحفاظ (۴۵۸-۴۵۷)، طبقات الشافعیه‌ی اسنوی (۲/۲۱۸)، العبر (۳۲۷/۲)، الکامل (۸/۱۲۵)، معجم الادباء (۲۲۶-۳/۲۲۴)، معجم المؤلفین (۱/۳۰۳)، المنتظم (۹/۵۴۸)، النجوم الزاهرة (۵/۱۰۶).

میرجهانی، محمدحسن

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

عالم علوم دینی.

تولد: ذی‌القعدة ۱۳۱۹، روستای محمدآباد اصفهان.

درگذشت: ۲۵ آذر ۱۳۷۱ (۲۱ جمادی‌الثانی ۱۴۱۳)، اصفهان.

آیت‌الله سید محمدحسن میرجهانی طباطبایی اصفهانی پنج ساله بود که به مکتب رفت و تا هفت سالگی، قرآن، خواندن و نوشتن و برخی از کتابهای فارسی را فراگرفت و پس از آن به آموختن ادبیات عرب پرداخت و سپس برای ادامه تحصیل به اصفهان رفت و در مدرسه‌ی صدر نزد معلم حبیب‌آبادی (صاحب مکارم الاثار) و اساتید دیگر چون آیت‌الله سید ابوالقاسم دهکردی و آیت‌الله حاج

شیخ محمدعلی فتحی دزفولی، به تکمیل معلومات خود پرداخت و با اتمام سطوح عالی به محضر حضرت آیت الله حاج شیخ محمد مسجدشاهی (صاحب نقد فلسفه داروین) و آخوند ملا محمدحسین شتافت و مبانی فقهی و اصولی را فراگرفت.

آیت الله میرجهانی طباطبایی در سال ۱۳۴۶ به نجف اشرف رفت. در آنجا به استفاده از محضر حضرات آیات عظام، آقا ضیاء عراقی سید ابوالحسن اصفهانی و شیخ عبدالله مامقانی پرداخت و در سلک خاص اصحاب آیت الله اصفهانی درآمد. پس از سالی چند، برای ترویج دین به ایران بازگشت، به اصفهان و پس از فوت پدرش به مشهد رفت و چندی پس از آن به تهران آمد و به اقامه‌ی جماعت، تألیف و تصنیف و وعظ و ارشاد اشتغال ورزید.

برخی از آثارش عبارتند از: مصباح البلاغه (مستدرک نهج البلاغه؛ در دو جلد)؛ کنوز الحکم و فنون الکلم (خطبه‌ها و سخنان امام مجتبی (ع))؛ روایح النسّمات (شرح دعای سمات)؛ نوائب الدهور (در علایم ظهور در چهار جلد)؛ ولایت کلیه (در دو جلد)؛ الوامع الثور فی علایم الظهور (به عربی)؛ دیوان اشعار؛ گنجینه سرور؛ گنج رایگان (در علوم غریبه)؛ سعادت ابدی؛ الدر المکنون (در تاریخ ائمه اطهار به عربی)؛ احکام رضاع؛ رساله در نجوم و فلکیات؛ شهاب ثاقب؛ الجنّة العاصمه (زندگانی حضرت فاطمه س)؛ مقامات الکبریّه (زندگانی حضرت علی اکبر)؛ مقالاد الجنان (ادعیه و زیارات)؛ ذخیره المعاد (ادعیه و آداب ساعات)؛ انساب سادات؛ تفسیر بعضی از سوره‌های قرآن؛ البکاء علی الحسین؛ سبکة الذهب.

آیت الله محمدحسن میرجهانی طباطبایی پس از نود و چهار سال زندگی سرانجام در روز چهارشنبه بیست و پنجم آذر ۱۳۷۱ (بیست و یکم جمادی الثانی ۱۴۱۳ ق.) بدرود حیات گفت و در مسجد جامع اصفهان، در جوار مقبره‌ی علامه‌ی مجلسی، به خاک خفت.

(۱۴۱۳-۱۳۱۹ ق)، عالم دینی، مجتهد، محدث، خطیب و شاعر. در قریه‌ی محمدآباد جرقویه اصفهان به دنیا آمد. پس از فراگیری صرف و نحو و قسمتی از «سیوطی» به اصفهان رفت و در مدرسه‌ی صدر ساکن گردید. سطوح اولیه را در محضر شیخ محمدعلی معلم حبیب آبادی و شیخ علی یزدی و سطوح وسطی و عالیّه را در محضر سید محمد رضا رضوی خراسانی و میرزا احمد اصفهانی و شیخ محمدعلی فتحی دزفولی و سید ابوالقاسم دهکردی فراگرفت. وی در درس خارج از شاگردان میرزا محمدرضا مسجدشاهی اصفهانی بود و از درس ملا-حسین فشارکی نیز استفاده نمود. در ۱۳۴۶ ق به نجف رفت و از محضر شیخ عبدالله مامقانی و آقا ضیاءالدین عراقی و آقا سید ابوالحسن اصفهانی و شیخ محمدحسین نائینی استفاده نمود. پس از رسیدن به درجات علمی بالا به اصرار پدرش به اصفهان بازگشت و به امور دینی پرداخت. پس از درگذشت پدرش به مشهد مهاجرت نمود و بعدها در تهران ساکن گردید و به تبلیغ و خطابه و تألیف کتب عربی و فارسی مشغول شد. وی در علوم غریبه اطلاعاتی عمیق داشت. طبع روانش او را قادر ساخته بود تا به عربی و فارسی در مدح معصومین (ع) به نیکویی شعر بسراید. او در ۱۴۰۲ ق به دلیل مسائل سیاسی به اصفهان رفت. در آنجا درگذشت و در جوار مقبره‌ی علامه مجلسی به خاک سپرده شد. از آثارش: «مقالاد الجنان»، در ادعیه و زیارات؛ «ذخیره المعاد»؛ «روایح النسّمات»، در شرح دعای «سمات»؛ «مصباح البلاغه»، در مستدرک «نهج البلاغه»، در چهار جزء در دو مجلد؛ «نوائب الدهور»، در علائم ظهور؛ «الدر المکنون» یا «الدر المکنونه»، در امامت؛ «ولایت کلیه»؛ جزواتی در تفسیر قرآن؛ مختصر «ابصار المستبصرین»، در کلام؛ «الجنّة العاصمه»، در تاریخ حضرت فاطمه زهرا (س)؛ «گنج رایگان»؛ «کنوز الحکم و فنون الکلم»، در خطب و کلمات امام حسن مجتبی (ع)؛ «دیوان» شعر. [۱]

سید الخطباء والمحدثین حجه الاسلام والمسلمین علامه الورع حاج میرزا محمدحسن میرجهانی طباطبائی ابن السید الجلیل و العالم النبیل میر سید علی محمدآبادی جرقویه‌ای اصفهانی از علماء و خطباء معاصر تهرانست. تولدش در روز دوشنبه ۲۲ ماه ذی القعدة الحرام سال ۱۳۱۹ قمری در قریه محمدآباد جرقویه سفلی از توابع اصفهان واقع شده و در مهد علم و فضیلت پرورش یافته و در سن پنج سالگی به مکتب رفته و در هفت سالگی تمام قرآن و بعضی از کتب فارسی را تعلیم گرفته و به مقدمات عربی از صرف و نحو نزدیکی از اهل فضل ساکن محمدآباد مشغول شده و پس از تکمیل صرف و نحو تا قسمتی از سیوطی برای ادامه تحصیل به

اصفهان آمده و در مدرسه صدر ساکن و بقیه سیوطی را نزدیکی از فضلاء مدرسه مزبور خوانده و بقیه سطوح اولیه را نزد عالم جلیل آقا شیخ محمدعلی حبیب آبادی و آقا شیخ علی یزدی فرا گرفته و سطوح وسطی و عالیه را در خدمت مرحوم حجه الاسلام حاج سید محمد رضای رضوی خونساری و مرحوم میرزا احمد اصفهانی و مرحوم آیت الله شیخ محمدعلی فتحی دزفولی و آیت الله زاهد ورع حاج سید ابوالقاسم دهکردی به پایان رسانیده و در درس خارج (نجاه العباد) آیت الله حاج میرزا محمد رضا مسجد شاهی اصفهانی حاضر شده و هم از محضر درس آیت الله الفقیه آخوند ملا حسین فشارکی در مدرسه صدر استفاده نموده تا سال ۱۳۴۶ قمری که به اجازه مرحوم والدش مهاجرت به نجف اشرف و چندی از محضر مرحوم آیت الله رجالی حاج شیخ عبدالله مامقانی صاحب رجال و آیت الله آقا ضیاءالدین عراقی بهره مند شده و از خواص اصحاب فقیه اهل بیت فی عصره و المرجع الاعلی آیت الله العظمی آقای آقاسید ابوالحسن اصفهانی گردیده و در مسجد شیخ طوسی از محضر آن بزرگوار استفاده کامل نموده و بعد به اصرار مرحوم والدش به اصفهان مراجعت و به نشر معارف اسلامی و فضائل اهل بیت عصمت و طهارت علیهم السلام پرداخته و پس از فوت مرحوم والدش مدت هفت سال مجاورت ارض اقدس رضوی را اختیار و پس از آن به واسطه نامساعد بودن هوای مشهد با مزاج ایشان منتقل به تهران گردیده و تاکنون در مرکز و حومه آن به انجام وظائف دینی و روحی و بالاخص تبلیغ از طریق منبر و تالیف کتب اشتغال دارد.

نگارنده گوید: علامه میرجهانی از نوادر دانشمندانی است که با او برخورد کرده ام عالمی ادیب و فاضلی اریب و محدثی حسیب می باشد دارای ملکات فاضله و محاسن اخلاق و محامد آداب مجامع معقول و منقول حاوی فروع و اصول و صاحب علوم و فنون مخصوص در علوم غریبه و عجیبه (جفر و رمل و اسطرلاب و ریاضیات) ید طولا و اطلاعی عمیق دارد و در فن منبر و بیان احادیث و فضائل و ولایت حضرات ائمه علیهم السلام بصارت کامل و از اساتید منبر محسوب می گردد طبعی روان و ذوقی فراوان دارد در مدح حضرت رسول صلی الله علیه و آله و امامان معصوم و بالاخص حضرت بقیه الله فرجه الشریف اشعار بسیاری به عربی و فارسی سروده اند.

آثار علمی مطبوع ایشان از این قرار است:

- ۱- مقلاد الجنان که مشتمل است بر برخی از ادعیه و زیارات معتبره که در اصفهان به طبع رسیده است.
- ۲- ذخیره المعاد راجع به ادعیه و آداب ساعات که در تهران چاپ شده است.
- ۳- رساله سعادت ابدی در آداب تشکیل مجالس مذهبی نیز در اصفهان طبع شده است.
- ۴- روایح النسومات در شرح دعاء سمات در مشهد تالیف و طبع شده است.
- ۵- مستدرک نهج البلاغه موسوم به مصباح البلاغه چهار جزو در دو جلد در تهران به طبع رسیده.
- ۶- نوائب الدهور در علائم ظهور چهار جلد که یک جلد آن به طبع رسیده است.
- ۷- الدر المکنون دو هزار بیت عربی در امامت و صفات جامعه امام و تواریخ ائمه علیهم السلام که به طبع رسیده است.
- ۸- ولایت کلیه در دو جلد که جزو اول آن طبع شده است.
- ۹- رساله ای در احکام رضاع استدلالی فارسی بالغ بر یک هزار و کسری فرع.
- ۱۰- رساله ای در اخبار راجعه به نجوم و کواکب و فلکیات.
- ۱۱- گنج رایگان کشکول مانند مشتمل بر بعضی از علوم غریبه و اخبار و آثار ولایتی.
- ۱۲- جنه الفاظمه در تاریخ حالات حضرت فاطمه سلام الله علیها.
- ۱۳- کتاب مقامات اکبریه مربوط به تاریخ حضرت علی اکبر شهید علیه السلام.
- ۱۴- جزواتی در تفسیر قرآن.

۱۵- جزواتی در انساب سادات عالی درجات.

۱۶- جزواتی در اشعار فارسی از قصیده و غزل و مثنویات و مقطعات و رباعیات.

۱۷- مختصر ابصار المستبصرین در بیان محاجه شیعه و سنی در مشهد مقدس تالیف در تهران به طبع رسیده است.

۱۸- شهاب ثاقب در رد طایفه ضاله مضله و طریقه محاجه با آنها.

۱۹- لوامع النور در علائم الظهور عربی.

۲۰- گنجینه سرور نیز به عربی و فارسی ملفق.

۲۱- کنوز الحکم و فنون الکلم در خطب و کلمات حضرت مجتبی علیه السلام نظیر نهج البلاغه.

ناگفته نماند که علامه میرجهانی تا زمان حضرت آیت الله العظمی بروجردی قدس الله سره بزی غیر سادات بودند (عمامه سفید داشتند) با اینکه از سادات رفیع الدرجات طباطبائی و نسبش با مرحوم آیت الله العظمی بروجردی و آیت الله العظمی حاج سید محسن حکیم و آیت الله مرعشی نجفی مدظله نسابه عصر حکم فرمودند که معظم له بزی سادات و شرفاء در آیند و خود آیت الله بروجردی عمامه سفید را از سر ایشان برداشته و عمامه سیاه که امروز مظهر سیادت است در میان شیعه بر سر ایشان گذارده و جشن مفصلی در مدرسه فیضیه قم گرفتند.

آقای میرجهانی رساله‌ای در نسب خویش که تمام مراجع نجف و اراک تائید کردند نوشته و شرح کیفیت و علت اخفاء نسب سلسله میرجهانی را تا آن روز داده و به طبع رسانیدند.

خاطرات عجیب معظم له

علامه میرجهانی قضایا و نوادر غریب و خاطرات عجیب آموزنده و ارزنده دارند و ما دو قضیه آن را می‌نگاریم:

اول می‌فرمودند در عصر ریاست مرحوم آیت الله العظمی اصفهانی (ره) که بسیار مورد وثوق و توجه آن مرحوم بودم به امر ایشان پول زیادی به سامراء برده و بین طلاب سامراء و خدام عسکرین تقسیم کردم و خدام امامین هم‌امین عسکرین که دینشان پول است مرا زیاد احترام می‌نمودند مخصوص کلیددار که از وی خواستم اجازه دهد من شبها در حرم شریف بیتوته کنم پس موافقت نموده ده شب تا به صبح در کنار قبر آن دو امام معصوم علیهما السلام احیاء نموده و تضرع کردم روز دهم که جمعه بود اول فجر که درب حرم را گشودند با شوقی وافر به سرداب مقدس مشرف شدم وقتی از پله‌ها پائین رفتم با اینکه آن موقع هنوز برق نیامده بود دیدم فضاء سرداب روشن مانند مهتابست و سیدی نشسته و مشغول به ذکر و عبادتست.

از مقابل او گذشته و درب صفا ایستاده و زیارت حضرت ولی عصر عجل الله فرجه الشریف را خوانده و آمدم در جلوی آن آقا مشغول نماز شدم و بعد از نماز شروع کردم به خواندن دعاء ندبه و رسیدم به این جمله (و عرجت بروحه الی سمائك) آن آقا فرمودند این جمله از ما نرسیده (و عرجت به الی سمائك) و چرا رعایت وظیفه را نمی‌کنید و جلوتر از امام نماز می‌خوانید.

من غفلت از این دو آیت بزرگ نموده و دعاء را تمام و به سجده رفتم و در سجده متوجه شدم که آن آقا کیست که فرمود این جمله از ما نرسیده و چرا جلوی امام ایستادی بسیار مرعوب شده و سر از سجده برداشتم که دامن مطلوب را بگیرم دیدم سرداب تاریک و کسی نیست فهمیدم به چه دولتی رسیدم و به رایگان از دست دادم.

مولف گوید: آری.

باید که دمی غافل از آن شاه نباشی

شاید که نظر افکند آگاه نباشی

خاطره دوم

معظم له مبتلا به کسالت نقرس و سیاتیک که آن را (عرق النساء) هم گویند شده و چندین سال در اصفهان و تهران و خراسان

معالجه قدیمی و جدید نموده و ابدا افاقه‌ای حاصل نشد تا اینکه فرمود بعضی از دوستان آمدند مرا به شیروان برده و در مراجعت در قوچان توقف و روزی به زیارت امامزاده‌ای که در خارج شهر قوچان فعلی و معروف به امامزاده ابراهیم است رفته و چون هوای لطیف و منظره جالبی داشت رفقا گفتند نهار را در اینجا بمانیم جای خوبیست گفتم عیبی ندارد پس آنها مشغول تهیه غذا شدند و من گفتم برای تطهیر به رودخانه می‌روم گفتند راه قدری دور است و برای درد پای شما مشکل گفتم آهسته آهسته می‌روم و رفتم تا برود خانه رسیده و تجدید وضو نمودم و در کنار رودخانه نشسته و نگاه به مناظر طبیعی می‌کردم که دیدم شخصی که لباس نمدی چوپانی در برداشت آمد و سلام کرد و گفت آقای میرجهانی شما با اینکه اهل دعا و دوا هستی هنوز پای خود را معالجه نکرده‌اید گفتم تاکنون که نشده گفت آیا دوست داری (یا مایل هستی) من درد پایت را علاج کنم گفتم البته پس آمد کنار من نشست و از جیب خود چاقوی کوچکی درآورد و اسم مادر مرا پرسید (یا برد) و سر چاقو را بر اول درد گذارد و به پائین کشید تا به پشت پا آورد و فشاری داد که بسیار متالم شده آخ گفتم پس چاقو را برداشت و گفت برخیز خوب شدی خواستم مانند همیشه با کمک عصا برخیزم عصا را از دست من گرفت و به آن طرف رودخانه انداخت. پس دیدم پایم سالم است برخاستم ایستادم و دیگر ابدا پایم درد نداشت.

پس به او گفتم شما کجا هستید. گفت من در همین قلعه‌ها هستم و دست خود را به اطراف گردانید.

گفتم پس من کجا خدمت شما برسم. فرمود تو آدرس مرا نخواهی دانست ولی من منزل شما را می‌دانم کجاست و آدرس مرا گفت: و فرمود هر وقت مقتضی باشد خودم نزد تو خواهم آمد و رفت و در همین موقع رفقا رسیدند و گفتند آقا عصا کو من گفتم آقای نمدی را دریابید پس هر چه تفحص کردند اثری از او نیافتند.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: [۱] الذریعه (۲۲/۱۱۹، ۲۱/۱۰۴، ۱۱/۲۵۵)، گنجینه‌ی دانشمندان (۴۱۷-۲/۴۱۰)، معجم رجال الفکر و الادب فی النجف (۳/۱۲۵۵)، مؤلفین کتب چاپی (۶۰۹-۲/۶۰۸).

میکالی، ابوالعباس اسماعیل

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۳۶۲-۲۷۰ ق)، محدث و ادیب. شیخ خراسان و مورد احترام همگان بود. نسبش به یزدگرد به بهرام گور می‌رسد. پدرش در روزگار مقتدر عباسی حکومت اهواز را داشت. او در نیشابور به دنیا آمد. وی کاتب بود و عهده‌دار مسئولیت کتابت‌های دیوانی. در نیشابور از ابن خزیمه و ابوالعباس سراج و ابوالعباس ماسرجسی و در اهواز از عبدان اهوازی و حسین بن بهار و علی بن سعید عسکری حدیث شنید. از عبدان اهوازی کتابی را روایت کرده و او تنها کسی است که این کتاب را روایت کرد. ابوعلی نیشابوری حافظ و ابوحمزه حجاجی و ابو عبدالله حاکم و عبدالغافر فارسی از او حدیث شنیدند.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۳۱۵-۱/۳۱۴)، سیر النبلاء (۱۵۷-۱۶/۱۵۶)، شذرات الذهب (۳/۴۱)، العبر (۱۱۴-۲/۱۱۳)، معجم الادباء (۱۲-۷/۵).

ناصری نیشابوری، ابوبکر محمد

قرن: ۵

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۴۸۵/۴۸۴ ق)، فقیه حنفی، محدث، متکلم و قاضی. وی قاضی القضاة ری بود و به اعتزال گرایش داشت. از قاشی ابوبکر حیری و ابوسعید صیرفی و ابوابراهیم اسماعیل نصرآبادی و جماعتی دیگر حدیث شنید. در بغداد و خراسان حدیث گفت. محمد بن عبدالواحد دقاق و عبدالوهاب انماطی و ابوالقاسم سمرقندی و ابوبکر بن زاغولی و دیگران از وی روایت کرده‌اند. عبدالغافر در «تاریخ» خود گوید که وی فرزند امام الاسلام ابومحمد ناصحی بود. او برترین حنفی زمان خود و سرآمد در مناظره و همچنین در طب، ادب و شعر متبحر بود. وی در زمان پدرش در مدرسه‌ی سلطان تدریس می‌کرد و در عهد آلب ارسلان سلجوقی عهده‌دار قضاوت نیشابور شد و مدت ده سال در آنجا باقی ماند. پیرامون مسائلی با امام الحرمین گفتگو کرد و مورد ستایش وی قرار گرفت. ناصحی مدتی عهده‌دار منصب قضاوت وی شد. او در بازگشت از حج، در نزدیکی اصفهان، درگذشت. بر گرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۷/۱۰۳)، ری باستان (۳۷۱-۲/۳۷۰)، سیر النبلاء (۲۰-۱۹/۱۹)، شذرات الذهب (۳/۳۷۲)، العبر (۳۴۸/۲)، الکامل (۸/۱۶۰)، المنتظم (۹/۶۳۹)، الوافی بالوفیات (۳/۳۳۸).

ناصر حسین، حامد حسین

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۱۳۶۱-۱۲۸۴ ق)، عالم دینی، فقیه اصولی، محدث، رجالی و شاعر. ملقب به شمس العلماء. تحصیلات خود را در نجف گذراند و از محضر پدرش و مفتی سید محمد عباس استفاده نمود. او از سید محمد عباس روایت کرده و جماعتی از وی روایت کرده‌اند. آنگاه به لکنه هند رفت و در آنجا اقامت گزید. وی از علمای امامی بزرگ هندوستان و مفتی و مرجع تقلید مردم آنجا بود. زعیم بزرگ هند، ابوالکلام آزاد، از شاگردان او بود و دو سال «نهج البلاغه» را نزد وی قرائت کرد و از اینجا بود که آزاد با روح اصول تشیع آشنا گشت. در لکنه درگذشت. از آثارش: «اثبات رد الشمس لامیر المؤمنین (ع) و دفع ما آورد علیه من الشبهات»؛ «تتمیم «عقبات الانوار» پدرش»؛ «المواعظ»؛ «نفحات الازهار»، در فضایل ائمه اطهار (ع)؛ «نفحات الانس فی وجوب السوره»؛ «مسند فاطمه بنت الحسین (ع)»؛ «اسبغ النائل بتحقیق المسائل»، در نه مجلد؛ «کتاب الانشاء»؛ «دیوان الخطب»؛ «دیوان» شعر. بر گرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: اعیان الشیعه (۲۰۱-۲۰۰/۱۰)، الذریعه (۲۴۶/۲۴، ۱۱۵۴/۹)، ریحانه (۹۸-۹۷/۶)، فوائد الرضویه (۹۲)، هدیه الاحباب (۱۷۷).

نجار شوشتری، محمد

قرن: ۱۲

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۱۱۴۱/۱۱۴۰ ق)، عالم دینی، محدث، مفسر، واعظ و خطیب. بنا به آورده‌ی شیخ آقا بزرگ تهرانی از «تذکره‌ی عبداللّه جزایری» او از شاگردان جد صاحب تذکره، سید نعمه‌اللّه جزایری است و از وی روایت نموده است. نجار در طلب علم به اصفهان و مشهد مسافرت کرد و نزد ملا عبدالرحیم جامی و دیگران تلمذ نمود. و آثارش: «مجمع التفاسیر»، مشهور به «تفسیر ابن النجار» که از تفاسیر بزرگ قرآن است، رساله‌ای در «سیرالملوک»، به فارسی؛ جمع بین متن «الاستبصار» و شرح محدث جزایری بر آن به نام «کشف الاسرار»، و همچنین جمع بین متن «التهدیب» و شرح محدث جزایری بر آن به نام «غایه المرام»؛ تدوین «عقود المرجان فی حواشی القرآن» استادش، سید نعمت‌اللّه جزایری، در سه مجلد.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: اعیان‌الشیعه (۹/ ۱۰)، الذریعه (۲۴/ ۲۰، ۱۷/ ۱۸، ۱۹، ۱۸- ۱۶/ ۱۵، ۲۴۹/ ۴)، طبقات اعلام‌الشیعه (قرن ۷۰۷- ۷۰۶/ ۱۲)، معجم‌المؤلفین (۶۷- ۶۶/ ۱۱).

نجم‌آبادی، هادی

قرن: ۱۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۱۳۲۱/ ۱۳۲۰ - ۱۲۵۰ ق)، عالم دینی، فقیه، محدث، متکلم، مجتهد، مدرس و نیکوکار. اصل وی از ساوجبلاغ تهران است. در تهران به دنیا آمد. در ۱۲۶۲ ق برای تحصیل علوم به نجف رفت و پس از فراگیری مقدمات در ۱۲۷۰ ق به تهران بازگشت و پس از مدتی برای ادامه‌ی تحصیل به نجف مراجعت نمود. وی از شاگردان پدرش، ملا مهدی، و پسر عمویش، شیخ حسن نجم‌آبادی، و شیخ راضی نجفی بود. در ۱۲۸۰ ق پس از درگذشت پدرش، به تهران آمد و عهده‌دار امور دینی گشت. او در فقه، اصول، حدیث، تفسیر و رجال متبحر بود و در زمان خود از مجتهدین بزرگ تهران و مرجع حل و فصل مشکلات مردم به شمار می‌آمد. او بعد از ظهر هر روز جلو در گاه خانه خویش می‌نشست و مردم را از هر گروه و آیین می‌پذیرفت و با همه‌ی آنها در کمال آزادی پیرامون مسائل گوناگون بحث می‌نمود. او عالمی آزادمنش و روشنفکر بود و خدمات بسیاری به جنبش آزادی ایران کرد و بسیاری از بزرگان مشروطه را از مریدان او به شمار آورده‌اند. فرزندانش، شیخ محمدتقی مجتهد نجم‌آبادی و حاج شیخ مهدی نجم‌آبادی، و علامه محمد قزوینی و علامه علی‌اکبر دهخدا و ناظم‌الاسلام کرمانی و میرزا جهانگیر خان شیرازی (صور اسرافیل) و رفیع بامداد و میرزا سید محمد طباطبایی از شاگردان او بودند. در تهران درگذشت و در مدرسه‌ی خود به خاک سپرده شد. از آثارش: بنای مریضخانه‌ی وزیری (میرزا عیسی وزیر) که به نام خود وی نیز مشهور است، به انضمام یک باب حمام در کنار مریضخانه، در محله‌ی حسن‌آباد تهران، هدایت و تشویق میرزا عبدالکریم خان منتظم‌الدوله فیروزکوهی به بنای مدرسه‌ی خیریه دارالایتام حسن‌آباد، دایر کردن قنات در اشتهارد کرج و آباد کردن اراضی موات و احداث صحت‌آباد، در جهت پشتیبانی مالی بنای مریضخانه. از آثار علمی وی: «تحریر العقلاء»؛ رساله‌ی «رد فرقه‌ی بهاییه»؛ «جداول، طبقات وارث»، [۱].

سال تولد: ۱۲۵۰ ق.

فوت: ۱۳۲۰ ق.

آثار: تحریرالعقلاء

رساله رد فرقه بهائیت (تهران، ۱۳۱۲ ق. سربی، رقعی، باهتمام شیخ مرتضی نجم‌آبادی)

جداول، طبقات وارث (تهران، ۱۳۰۸ ق. سنگی، خط میرزا حسن تهرانی)

هادی نجم‌آبادی تهرانی متولد سال ۱۲۵۰ ق. پسر حاج ملا- مهدی و از علمای معروف تهران بود که در روستای نجم‌آباد در خانواده‌ای صنعتگر به دنیا آمد. در دوازده سالگی به همراه مادرش به نجف اشرف رفت و به تحصیل علوم فقهی و مذهبی پرداخت در سال ۱۲۸۰ ق. به تهران آمد و امامت و حکومت شرعیه موقوفات خانوادگی را به عهده گرفت.

وی مطلقاً مردی فسادناپذیر بود و هیچ‌گاه دیناری از کسی قبول نمی‌نمود وی مردی آزاداندیش بود و یکی از زمینه‌سازان فکری جنبش مشروطه محسوب می‌گردد، اکثر روشنفکران دوره ناصری تربیت یافتگان دبستان این روحانی بودند. وی به تأسیس مدرسه، دارالایتام، بیمارستان، داروخانه و مسجد علاقه مفراطی داشت و از جمله ساخت مدرسه خیریه، مدرسه سادات، مدرسه رشديه و بیمارستان وزیری با حمایت و تشویق وی صورت پذیرفت. سرانجام وی در سال ۱۳۲۰ ق. جان به جان آفرین تسلیم نمود. بر گرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول- ششم)

منابع زندگینامه: [۱] اعیان‌الشیعه (۲۳۶- ۲۳۵/۱۰)، تحریرالعقلاء (مقدمه)، الذریعه (۳/۳۸۷)، زندگینامه‌ی آیت‌الله حاج شیخ هادی نجم‌آبادی، شرح حال رجال (۴۱۰- ۴۰۸/۴)، علماء معاصرین (۳۳۷)، المآثر والآثار (۱۴۹)، مکارم‌الآثار (۱۳۷۷- ۱۳۷۶/۴)، مؤلفین کتب چاپی (۷۳۲- ۷۳۰/۶).

نراقی، احمد

قرن: ۱۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۱۲۴۵/۱۲۴۴- ۱۱۸۶/۱۱۸۵ ق)، عالم دینی، فقیه اصولی، محدث، رجالی، منجم، ریاضیدان، مدرس، ادیب و شاعر، متخلص به صفایی. جامع معقول و منقول بود. در نراق، از توابع کاشان، به دنیا آمد. مقدمات را در نزد پدرش و شاگردان پدرش فراگرفت. سپس به همراه پدر به عراق رفت و در نجف از محضر سید مهدی بحرالعلوم و شیخ جعفر کاشف‌الغطاء و در کربلا از محضر میرزا مهدی شهرستانی و آقا محمدباقر بهبهانی استفاده نمود تا به مرتبه‌ی اجتهاد رسید و خود به بحث و تدریس پرداخت. سپس به نراق کاشان بازگشت و عهده‌دار ریاست و مرجعیت دینی شد. وی از پدرش و سید بحرالعلوم و شیخ جعفر کاشف‌الغطاء و به واسطه‌ی پدرش از ملا محمدباقر مجلسی روایت نموده است. شیخ مرتضی انصاری و سید محمد شفیع جابلقی و بسیاری دیگر از بزرگان از شاگردان وی بودند. در نراق به بیماری و با درگذشت، پیکرش به نجف منتقل و در صحن علوی به خاک سپرده شد. از آثارش: «مناهج الوصول الی علم الاصول» یا «مناهج الاحکام»، «مساند الشیعه فی احکام الشریعه»، در فقه؛ «وسیله النجاة»؛ «مفتاح الاصول و مصباح الوصول»؛ «معراج السعاده»، در اخلاق به فارسی، «مفتاح الاحکام»، در اصول فقه، «تنقیح الفصول»، در شرح «تجرید الاصول» پدرش، ملا مهدی نراقی؛ «اساس الاحکام»؛ «اسرار الحج»؛ «عوائد الايام»، در قواعد اصولی و فقهی، به فارسی؛ «الخزائن»، به سبک «کشکول»، در تتمیم کتاب «مشکلات العلوم» پدرش، به فارسی، «سیف الامه و برهان المله»، در رد پادری نصرانی، به فارسی، رساله‌ی «منجزات المریض»؛ مثنوی «طاقدیس»؛ «دیوان» شعر. [۱]

حاجی ملا احمد ابن حاج ملا مهدی معروف به نراقی (ف. ۱۲۴۵ ه. ق) از فقهای بزرگ قرن سیزدهم هجری است. علاوه بر مقام فقاقت اشعار عرفانی فراوان سروده است و در شعر صفاتی تخلص می‌کرد. او را تألیفات متعددی است از آن جمله: ۱- اجتماع الامر والنهی. ۲- اساس الاحکام در اصول فقه. ۳- اسرار الحج. ۴- حجة المظنه. ۵- خزائن. ۶- دیوان شعر فارسی. ۷- سیف‌الامه ۸- شرح تجرید الاصول. ۹- طاقدیس شامل مثنویات او. ۱۰- عین الاصول. ۱۱- معراج السعاده. ۱۲- مفتاح الاحکام. ۱۳- مناهج الوصول. وی در وبای عام در قریه‌ی نراق درگذشت.

بر گرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: [۱] الاعلام (۱/۲۴۵)، اعیان الشیعه (۱۸۴-۱۸۳/۳)، ایضاح المکنون (۵۶۳، ۵۲۳، ۴۷۸، ۱۳۰، ۲/۳۵، ۱/۳۳۱) / حدیقه الشعراء (۱۰۳۱-۱۰۲۷/۲) الذریعه (۱۷۸-۱۷۷، ۲۵/۸۵، ۲۳/۱۶، ۳۵۰، ۳۴۱، ۲۲/۳۴۰-۳۴۱، ۳۱۵، ۳۱۷، ۲۲/۳۴۰-۳۴۱، ۲۲۹-۱۵، ۱۴-۲۱، ۱۷/۱۴۰، ۳۶۷، ۳۵۴، ۱۵/۱۳۴، ۱۹۵، ۱۳/۱۳۸، ۱۲/۲۸۶، ۱۱/۱۲، ۱۱۸۱، ۹/۶۱۰، ۷/۱۵۲، ۴۳، ۲/۴، ۱/۲۶۷)، روضات الجنات (۱۰۷-۱۰۳/۱)، ریحانه (۱۶۳-۱۶۰/۶)، سفینه‌المحمود (۴۲۳-۴۱۹/۲)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۱۱۷-۱۱۶/۱۳)، فرهنگ سخنوران (۵۶۰)، فوائد الرضویه (۴۱)، قصص العلماء (۱۳۲-۱۲۹)، مجمع الفصحا (۷۰۵-۷۰۰/۵)، معجم رجال الفکر والادب فی النجف (۱۲۸۸-۱۲۸۷/۳)، معجم المؤلفین (۱۶۳-۱۶۲/۲)، مکارم الآثار (۱۲۴۲-۱۲۳۵/۴)، مؤلفین کتب چاپی (۴۸۴-۱/۴۸۱)، نگارستان دارا (۱۰۶-۱۰۴)، هدیه‌الاحباب (۱۸۰)، هدیه‌العارفين (۱۸۶-۱/۱۸۵).

نراقی، مهدی

قرن: ۱۲

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۱۲۰۹-۱۱۲۸ ق)، عالم دینی، فقیه، اصولی، محدث، متکلم، حکیم و ریاضیدان. موصوف به خاتم المجتهدین. جامع علوم معقول و منقول و در حساب، هندسه، ریاضی، هیئت و علوم ادبی متبحر بود. در نراق کاشان به دنیا آمد. سپس برای تحصیل به اصفهان رفت و از محضر ملا اسماعیل خواجه‌بوی و ملا محمد مهدی هرنندی و شیخ محمد کاشانی و میرزا نصیر استفاده نمود و آنگاه برای ادامه تحصیل رهسپار عتبات گشت و در کربلا و نجف نزد بزرگان فقه و اصول و علوم نقلی از قبیل: وحید بهبهانی و شیخ یوسف بحرانی و شیخ مهدی فتونی عاملی به تکمیل معلومات خویش پرداخت و از وحید بهبهانی و شیخ یوسف بحرانی و سید مهدی بحر العلوم و سید محمد مهدی شهرستانی و شیخ جعفر کاشف‌الغطاء و ملا محمد اسماعیل مازندرانی روایت نمود. پس از فراغت از تحصیل به ایران مراجعت کرد و در کاشان سکنی گزید. با حضور او در کاشان علم و دانش در این شهر رونقی تازه پیدا کرد. فرزندش، ملا احمد نراقی، و حاج محمد ابراهیم کرباسی و محمد طاهر آبادی و سید محمد باقر حجت‌الاسلام شفتی اصفهانی و مجذوب علیشاه و میرزا بابا حبیب‌الله حسینی نطنزی از شاگردان او بودند. در اواخر عمر به نجف رفت و در آنجا به تدریس و بحث و تألیف مشغول شد و در همان جا در گذشت و در حرم مطهر به خاک سپرده شد. از آثارش: «کنزالموز»، «انیس الموحدین»؛ «انیس المجتهدین»؛ «توضیح الاشکال»، در شرح «تحریر اقلیدس»؛ «معمد الشیعه فی احکام الشریعه»؛ «لوامع الاحکام فی فقه شریعه الاسلام»؛ «التحفة الرضویه فی المسائل الدینیة»؛ «التجرید» یا «تجرید الاصول»، در اصول فقه؛ «انیس التجار» یا «انیس التاجرین»، در مسائل تجارت؛ «نخبة البیان»، در استعاره و تشبیه؛ «مشکلات العلوم» یا «تفصیل المشکلات من العلوم» به سبک «کشکول»؛ «جامع السعادات فی موجبات النجاة»، در اخلاق؛ رساله‌ای در «عبادات»؛ «مناسک الحج»؛ «کتاب الحساب»؛ «جامع الافکار و ناقد الانظار»، در اثبات واجب الوجود و صفات سلبیه و ثبوتیه؛ «محرق القلوب»، در مصائب اهل بیت (ع).

بر گرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۸/۲۵۷)، اعیان الشیعه (۱۶۷، ۱۰/۱۴۳)، ایضاح المکنون (۵۰۸، ۴۴۳، ۲/۴۱۳، ۳۵۳، ۳۱۱، ۲۴۹، ۲۲۷، ۱/۱۴۸)، خاتمه‌ی مستدرک الوسائل (۲/۱۰۶)، الذریعه (۹۴-۹۳/۲۴، ۲۲/۲۷۴، ۲۱/۶۶-۶۷، ۲۱۳، ۲۰/۱۴۹، ۳۴۹، ۳۵۸-۳۵۹، ۳/۳۵۰، ۳۵۱، ۴۳۶، ۷/۷، ۱۱/۳۲، ۱۰۳، ۱۳/۳۳۵، ۱۵/۳۰۲، ۱۷/۷۴-۷۵، ۱۸/۱۲۱، ۱۵۷، ۳۴۵، ۴۶۵-۴۶۴، ۲/۴۵۳)، روضات الجنات (۱۹۲-۱۸۹/۷)، ریحانه (۱۶۵-۱۶۴/۶)، شرح حال رجال و مشاهیر نامی (۴۱۳-۴۰۹)،

طبقات اعلام الشیعه (قرن ۱۱۶/۱۳)، طرائق الحقائق (۲۵۸، ۲۵۴/۳)، قصص العلماء (۱۳۳/۱۳۲)، المآثر والآثار (۱۶۶)، معجم رجال الفكر والادب فی النجف (۱۲۸۷- ۱۲۸۶/۳)، معجم المؤلفین (۵۷/۱۲)، مکارم الآثار (۳۶۴- ۳۶۰/۲)، مؤلفین کتاب چاپی (۳۶۳- ۳۶۰/۶)، هدیه الاحباب (۱۸۱- ۱۸۰)، هدیه العارفین (۳۵۲/۲).

نریزی مراغی، ابوتراب عبدالباقی

قرن: ۵

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۴۹۲/۴۹۱- ۴۰۳/۴۰۱ ق)، فقیه شافعی، محدث، مدرس و زاهد. اصل وی از نریز از قرای آذربایجان بود. ساکن نیشابور و عهده‌دار تدریس و امامت جماعت در مسجد عقیل آنجا بود. در بغداد نزد قاضی ابوطیب طبری فقه آموخت و از ابوطیب طبری و ابوعلی بن شاذان ابوالقاسم عبدالملک بن بشران عبدی و ابوطاهر بن عبدالرحیم اصفهانی و ابوعبدالله محاملی و ابومحمد جوهری و ابوبکر بن بشران و جماعتی دیگر حدیث شنید. عمر بن علی دامغانی و ابوالبرکات ابن فراوی و ابوعثمان عصایدی و زاهر بن طاهر شحامی و فرزندش، عبدالخالق بن زاهر، و دیگران از وی روایت کرده‌اند.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول- ششم)

منابع زندگینامه: انساب سمعانی (۴۸۱- ۴۸۰/۵)، سیر النبلاء (۱۷۱- ۱۷۰/۱۹)، شذرات الذهب (۳۹۸/۳)، طبقات الشافعیه‌ی اسنوی (۲۲۳/۲)، الشافعیه‌ی سبکی (۹۶/۵) العبر (۳۶۶/۲)، الکامل (۱۹۲/۸)، المنتظم (۴۲- ۴۱/۱۰)، النجوم الزاهرة (۱۶۲/۵).

نسائی، ابوالعباس احمد

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۳۹۶ ق)، محدث و صوفی. اصل وی از نساء خراسان و دارای مذهب شافعی بود. در راه سفر به مصر با شیخ عباس فقیر هروی و در مسافرت به مکه با شیخ عمو، معروف به عمو سالار، ملاقات داشت. افرادی چون ابن عدی، احمد بن عطاء رودباری و ابوبکر ربعی از او حدیث شنیدند. وی در بین مصر و مکه در گذشت. از آثار وی «تاریخ الصوفیه» است که در بعضی از کتابها به نام «تاریخ الصوفیه و سیر الصالحین والزهاد» آمده است.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول- ششم)

منابع زندگینامه: تاریخ بغداد (۹/۵) طبقات الشافعیه‌ی سبکی (۴۳- ۴۲/۳)، طبقات الصوفیه هروی (۳۶۹)، نفحات الانس (۱۵۱).

نسائی، ابوعبدالرحمان احمد

قرن: ۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۳۰۳- ۲۱۵/۲۱۴ ق)، رجالی، حافظ، محدث، فقیه و قاضی. ملقب به شیخ الاسلام و معروف به حافظ نسائی. در نسای خراسان به

دنیا آمد. در «وفیات الاعیان» نام پدر وی علی و نام جدش شعیب ذکر شده است. در طلب علم به خراسان، حجاز، عراق، جزیره، شام و مصر سفر کرد و سرانجام در مصر ساکن گردید. وی نزد یونس بن عبدالاعلی، دوست و مصاحب شافعی، تلمذ نمود. او قرائت را از احمد بن نصر نیشابوری مقری و ابوشعیب صالح بن زیاد سوسی فراگرفت. از قتیبه بن سعید و اسحاق بن راهویه و هشام بن عمار و سوید بن نصر و احمد بن منیع و بشر بن معاذ عقدی و حسین بن منصور سلمی نیشابوری و بشر صواف و زیاد بن ایوب و سوار بن عبدالله عنبری و عباس بن عبدالعظیم عنبری و عبدالجبار عطار و عتبه مروزی و عمران بن موسی قزاز و عمرو بن زراره کلابی و عیسی بن محمد رملی و محمد بن ابان بلخی و محمد بن بشار و محمد بن نصر مروزی و محمد مخرمی و محمد بن عبید محارمی و محمد بن هاشم بعلبکی و محمود بن غیلان و هیثم بن ایوب طالقانی و یوسف بن عیسی زهری و یوسف بن واضح موذب و جماعتی دیگر حدیث شنید. فرزندش، عبدالکریم نسائی، و حسن بن رشیق عسکری و ابوبشر دولابی و ابوجعفر طحاوی و ابوعلی نیشابوری و حمزه‌ی کنانی و ابوجعفر احمد نحوی و ابوبکر شافعی و محمد بن قاسم اندلسی و ابوالقاسم طبرانی و محمد بن عبدالله نیشابوری و محمد بن موسی مأمونی و ابن السنی و ایض بن محمد بن ایض و جماعتی دیگر از وی روایت کرده‌اند. در رمله‌ی فلسطین در گذشت و پیکرش به مکه منتقل و ما بین صفا و مروه به خاک سپرده شد و به روایتی در مکه در گذشت. از آثارش: «السنن الکبیر»، در حدیث، «المجتبی» یا «السنن الصغیر»؛ «الضعفاء والمتروکین»، در رجال حدیث؛ «الخصائص» یا «خصائص امیرالمؤمنین (ع)»، در فضیلت حضرت علی (ع)؛ «مسند علی (ع)»؛ «مسند مالک»؛ «اغراب شعبه علی سفیان و سفیان علی شعبه»؛ «مناسک النسائی».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۱/۱۶۴)، اعیان الشیعه (۶۰۳-۶۰۱/۲)، انساب سماعی (۵/۴۸۴)، تاریخ نیشابور (۱۱۰)، تذکره الحفاظ (۷۰۱-۶۹۸/۲)، تهذیب التهذیب (۱۷۰، ۱۶۳/۱) روضات الجنات (۲۲۰-۲۱۹/۱)، ریحانه (۱۶۸-۱۶۷/۶)، سیر النبلاء (۱۳۵-۱۲۵/۱۴)، شذرات الذهب (۲۴۱-۲۳۹/۲)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۳۵-۳۴/۴)، طبقات الشافعیه ابن قاضی شبهه (۱/۸۸)، طبقات الشافعیه اسنوی (۲۶۹-۲۶۸/۲)، طبقات الشافعیه سبکی (۱۶-۱۴/۳)، العبر (۱/۴۴۴)، الکامل (۶/۱۵۲)، کشف الظنون (۱۸۳۳)، ۱۶۸۵، ۱۶۸۴، ۱۰۸۷، ۱۰۰۶، ۷۰۶، ۱۳۰، الکنی والالقباب (۲۴۹-۲۴۷/۳)، معجم المؤلفین (۲۴۵-۲۴۴/۱)، المنتظم (۷/۴۵۰)، النجوم الزاهره (۲۱۰-۲۰۹/۳)، الوافی بالوفیات (۴۱۷-۴۱۶/۶)، وفیات الاعیان (۷۸-۷۷/۱)، هدیة العارفین (۱/۵۶).

نسفی، ابومطیع مکحول

قرن: ۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۳۰۸ ق)، فقیه، حافظ و محدث. از داوود ظاهری و ابو عیسی ترمذی و عبدالله بن احمد بن حنبل و محمد بن ایوب بن ضریس و مطین و جماعتی دیگر روایت کرد. ابوبکر احمد بن محمد بن اسماعیل که استاد جعفر مستغفری است، از وی روایت نموده است. به آورده‌ی ذهبی مستغفری در «تاریخ نسف» نام وی را محمد بن فضل و لقبش را مکحول ذکر کرده است. ذهبی گوید که او نیکو شعر می‌سرود. از آثارش: «اللؤلئیات»، در زهد و آداب؛ «کتاب الشعاع».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: سیرالنبلاء (۳۳/۱۵)، کشف الظنون (۱۵۷۱، ۱۴۳۰)، معجم المؤلفین (۳۱۹/۱۲).

نسفی، برهان‌الدین، ابوالفضایل

قرن: ۷

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(تو ۶۰۰- وف ۶۸۸- ۶۸۴/ ۶۷۹ ق)، فقیه حنفی، مفسر، اصولی، محدث، متکلم، حکیم و شاعر. معروف به برهان. وی از علمای بزرگ حنفی بود. در علم تفسیر و اصول فقه و علم کلام صاحب تألیف می‌باشد. ساکن بغداد بود. در همان جا درگذشت و جنب مقبره‌ی ابوحنیفه دفن شد. «العقائد النسفیة» که ملا سعد تفتازانی آن را شرح کرده، به وی نسبت داده شده است. در «کشف‌الظنون» فقط یک عنوان کتاب تحت نام «عقائد‌النسفی» مربوط به نجم‌الدین عمر بن حمد نسفی ذکر شده است. از دیگر آثارش: «المقدمة فی علم الخلاف» یا «المقدمة البرهانیة» یا «فصول النسفی فی علم الجدل» یا «مقدمة فی الجدل والخلاف والنظر»؛ «منشأ النظر»؛ در علم خلاف و شرح آن؛ «الواضح»، که مختصر «تفسیر کبیر» فخر رازی است؛ رساله‌ای در «دور و تسلسل»؛ شرح «الاسماء الحسنی»؛ شرح «الاشارات والتنبیحات» ابن سینا؛ شرح «الرسالة القدسیة» غزالی؛ «مطلع السعادة».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: ایضاح المکنون (۲/۱۹۴)، ریحانه (۱۷۴- ۱۷۳/ ۶)، شذرات الذهب (۵/ ۳۸۵)، کشف‌الظنون (۱۸۶۱، ۱۸۰۳، ۱۷۹۹- ۱۷۹۸، ۱۷۵۶، ۱۷۲۰، ۱۲۹۶، ۱۲۷۲، ۱۰۳۲، ۸۸۲، ۸۶۵، ۹۵)، معجم‌المؤلفین (۱۱/ ۲۹۷)، هدیة‌العارفین (۱۳۶- ۱۳۵/ ۲).

نسفی، حافظ‌الدین، ابوالبرکات عبدالله

قرن: ۸

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۷۰۱/ ۷۱۰ ق)، فقیه حنفی، محدث، اصولی، مفسر و متکلم. اصل وی از نسف و اهل ایذه‌ی اصفهان بود. او از مشاهیر فقها و اصولیین و محدثین حنفی و در علم کلام متبحر و بر معاصرین خود مقدم بود. به آورده‌ی بعضی از مآخذ وی در ایذه درگذشت. اما در «ریحانة‌الادب» مکان وفات وی بغداد ذکر شده است. از آثارش: «الوافی»، در فقه و شرح آن به نام «الکافی»؛ «کنز‌الدقائق»، در تلخیص «الوافی»؛ «عمدة‌العقائد» یا «عمدة عقيدة اهل السنة والجماعة»، در کلام و شرح آن به نام «اعتماد‌الاعتقاد»؛ «منار الانوار» و شرح آن به نام «کشف‌الاسرار»؛ «مدارک التنزیل و حقائق التأویل»، در تفسیر که به «تفسیر نسفی» معروف می‌باشد؛ «المستصفی»، در شرح کتاب «نافع» شیخ ابوالقاسم محمد حسینی (م ۶۵۶ ق).

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۴/ ۱۹۲)، ایضاح المکنون (۱/ ۹۸)، ریحانه (۶/ ۱۷۱)، کشف‌الظنون (۲۰۳۴، ۱۹۹۷، ۱۹۲۲، ۱۸۶۷، ۱۸۴۹، ۱۸۲۳، ۱۶۷۵، ۱۶۴۱- ۱۶۴۰، ۱۵۱۵، ۱۲۷۴، ۱۱۶۸، ۱۱۹)، معجم‌المؤلفین (۶/ ۳۲)، هدیة‌العارفین

نسفی، نجم‌الدین، ابوحنفص عمر

قرن: ۶

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(ح ۵۳۷-۴۶۱ ق)، فقیه حنفی، اصولی، حافظ، محدث، مفسر، متکلم، ادیب و شاعر. معروف به مفتی الثقلین، به جهت اینکه گویند جن و انس از محضرش تعلیم می‌گرفته‌اند. اهل سمرقند بود و در نسف به دنیا آمد. او در زمینه‌ی فقه، حدیث، تفسیر، تاریخ و فنون شعری متبحر بود. در بغداد از ابوالقاسم بن بیان حدیث شنید و از اسماعیل بن محمد نوحی و حسن بن عبدالملک قاضی و مهدی بن محمد علوی و عبدالله بن علی نسفی و ابوالیسر محمد نسفی و حسین کاشغری و ابو محمد حسن بن احمد سمرقندی و علی بن حسن ماتریدی روایت کرد. فرزندش، ابواللیث احمد بن عمر، و محمد بن ابراهیم تورپشتی از وی روایت کرده‌اند. حدود صد اثر را به وی نسبت می‌دهند. کتاب «العقائد» یا «عقاید النسفی» که بر آن شروح بسیاری، از جمله شرح سعدالدین تفتازانی نگاشته شده، به وی منسوب است. البته در صحت انتساب این کتاب به وی تردید می‌باشد، چنان که بعضی آن را به برهان‌الدین محمد بن محمد نسفی منسوب کرده‌اند. در سمرقند در گذشت. از دیگر آثارش: «الاکمل الاطول»، در تفسیر؛ «التیسیر فی التفسیر»؛ «قید الاوابد»؛ «تاریخ بخارا»؛ «القند فی تاریخ علماء سمرقند»؛ «یواقیت المواقیت»؛ «طلبة الطلبة»؛ «تطویل الاسفار لتحصیل الاخبار»؛ «مشارع الشارح»؛ «منهاج الدراییه»، در فروع؛ «النجاح فی شرح اخبار کتاب الصحاح»؛ «الخصائل فی الفروع»؛ «دعوات المستغفرین»؛ «الاشعار بالمختار من الاشعار» یا «المختار من الاشعار»، در بیست مجلد؛ «منظومه الخلافات» یا «منظومه فی الخلاف»؛ نظم «الجامع الصغیر» امام محمد شبیانی، در فروع. [۱]

عمر بن محمد ابن احمد نسفی سمرقندی حنفی (۴۶۱ ه. ق- ف. ۵۳۷ ه. ق) ملقب به نجم‌الدین و مکنی به ابی حفص عالمی متکلم، اصولی، فقیه، مفسر و محدث بود. قریب یکصد رساله در مباحث فقهی و جز آن تصنیف کرده است. از اوست: «اکمل الاطول» (ه. م) «والتیسیر فی التفسیر» و «العقائد النسفیه» و «طلبة الطلبة» و «تاریخ سمرقند» و جز آن. برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول- ششم)

منابع زندگینامه [۱]: الاعلام (۵/۲۲۲)، ایضاح‌المکنون (۱۱۷، ۲۵/۱)، ریحانه (۱۷۳-۱۷۲/۶)، سیر النبلاء (۱۲۷-۱۲۶/۲۰)، شذرات الذهب (۴/۱۱۵)، طبقات المفسرین داودی (۷-۵/۲)، العبر (۴۵۳-۴۵۲/۲)، کشف‌الظنون (۲۰۵۴، ۲۰۴۸، ۱۹۲۹، ۱۸۷۱، ۱۸۶۷، ۱۷۳۱، ۱۶۸۶، ۱۶۰۲، ۱۳۵۶، ۱۲۳۰، ۱۱۴۵، ۱۱۲۵، ۱۱۱۴، ۷۵۶، ۷۰۶، ۶۶۸، ۶۰۲، ۵۶۴، ۵۵۳، ۵۱۹، ۴۱۸، ۴۱۵، ۲۹۶، ۲۴۷)، لسان‌المیزان (۲۳۰-۲۲۹/۵)، معجم‌الادباء (۷۱-۷۰/۱۶)، معجم‌المؤلفین (۳۰۶-۳۰۵/۷)، هدیة‌الاحباب (۲۵۵)، هدیة‌العارفین (۱/۷۸۳).

نسوی مروزی، ابوسعید احمد

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۳۵۷ ق)، حافظ و محدث. اصلش از نساء خراسان بود و در شرمقان اسفراین به دنیا آمد. در مرو نشو و نما یافت. در خراسان و دیگر بلاد علم آموخت. در طلب علم و حدیث مسافرت‌های طولانی نمود و در شهر صعده، از بلاد یمن، مدت زیادی اقامت گزید، سپس در حدود ۳۵۰ ق به بغداد وارد شد. از محمد بن اسحاق بن خزیمه و عبدالله بن محمد بن شیرویه نیشابوری و ابوخلیفه جمحی و عمر بن ابی‌غیلان و ابن زیدان بجلی و عبدالله بن محمود مروزی و ابوالعباس سراج و محمد بن حسن بن قتیبه و محمد بن فضل سمرقندی و عمر بن محمد همدانی و ابراهیم بن یوسف هسنجانی و محمد بن عقیل بلخی و عبدان اهوازی و احمد بن جعفر عقیلی و ابونصر احمد بن محمد صعدی و از محمد بن یعقوب عسکری و عبدالعزیز بن اسحاق و عبدالعزیز بن یحیی تیمی و احمد

بن ابراهیم عجلی و همطبقه‌ی آنها حدیث شنید. ابوالحسن دارقطنی و ابوحفص بن شاهین و ابوالحسن رزقویه و عبدالرحمان بن محمد سراج نیشابوری و ابوعبدالرحمان سلمی و حاکم نیشابوری و ابوعلی بن دوما و ابوحسین محمد بن ابراهیم فارسی عزائمی، از مشایخ صدوق، و دیگران از وی روایت کرده‌اند. سپس به نیشابور رفت و پس از سه سال توقف در آنجا مجدداً به بغداد بازگشت و مدت مدیدی در این شهر بود. وی پس از سفر به مکه و انجام فریضه حج، در جحفه درگذشت و همان جا به خاک سپرده شد. او را صاحب تألیفاتی در علم حدیث ذکر کرده‌اند.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۱/۲۰۱)، تاریخ بغداد (۸-۶/۵)، تاریخ نیشابور (۱۵۳)، تذکره الحفاظ (۹۳۱-۹۳۰/۳)، سیر النبلاء (۱۷۱-۱۶۹/۱۶)، شذرات الذهب (۳/۲۲)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۴۶-۴۵/۴)، طبقات الحفاظ (۳۹۴)، العبر (۲/۱۰۰)، لسان المیزان (۳۹۶-۳۹۵/۱)، معجم المؤلفین (۲/۱۰۲)، میزان الاعتدال (۱/۱۶۳)، النجوم الزاهرة (۴/۲۱)، الوافی بالوفیات (۷/۴۰۰)، هدیة العارفین (۱/۶۵).

نصرآبادی نیشابوری، ابوالقاسم ابراهیم

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۳۷۶/۳۷۲ ق)، محدث، واعظ، صوفی و زاهد. اهل نیشابور بود و نسبتش به نصرآباد، محله‌ای در نیشابور می‌رسد. از بزرگان تصوف و عرفان و در انواع علوم متبحر بود. وی مرید شبلی و شاگرد ابوعلی رودباری و ابراهیم شیبان بود و با مرتعش و بوبکر طاهر ابهری و شبلی مصاحبت داشته است. از ابوالعباس سراج و ابن خزیمه و احمد بن عبدالوارث عسال و یحیی بن صاعد و محمد بن عبدالله مکحول بیروتی و ابن جوزاء و جماعتی دیگر در خراسان و شام و عراق و حجاز و مصر حدیث شنید. حاکم نیشابوری و ابوعبدالرحمان سلمی و ابوحازم عبدوی و ابوالعلاء محمد بن علی واسطی و ابوعلی دقاق و جماعتی از وی روایت نموده‌اند. در ۳۶۶ ق به مکه رفت و مجاور شد و همان جا درگذشت و در جوار فضیل بن عیاض به خاک سپرده شد. به آورده‌ی «ریحانة الادب» وی در قریه‌ی نصرآباد اصفهان، خانقاهی داشته که به تکیه‌ی میان ده نصرآباد معروف است و ظاهراً مدفنش نیز در همان جا می‌باشد. برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: تاریخ بغداد (۱۷۰-۱۶۹/۶)، تذکره الاولیاء (۳۱۹-۳۱۱/۲)، تذکره‌ی نصرآبادی (مقدمه/ه)، ترجمه‌ی رساله‌ی قشیریه (صفحات متعدد)، ریحانه (۶/۱۷۷)، سیر النبلاء (۲۶۷-۲۶۳/۱۶)، شذرات الذهب (۵۹-۵۸/۳)، طبقات الصوفیه سلمی (۴۸۸-۴۸۴)، طبقات الصوفیه هروی (۵۲۵-۵۲۴)، طرائق الحقائق (۲/۵۴۱)، العبر (۲/۱۲۵)، کشف المحجوب (۲۰۰)، لغت‌نامه (ذیل/ نصرآبادی)، المنتظم (۸/۴۱۲)، النجوم الزاهرة (۴/۱۳۳)، نفحات الانس (۲۳۵-۲۳۴)، الوافی بالوفیات (۱۱۸-۱۱۷/۶).

نظام الدوله، علی محمد

قرن: ۱۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

در ۱۲۲۲ در ایران متولد، و در اصفهان و طهران تحصیل علوم نموده، در سال ۱۲۴۷ به اتفاق پدر به نجف اشرف مهاجرت نموده، و

به تکمیل علوم و تهذیب نفس و تألیف و تصنیف پرداخته، در فقه و اصول و حدیث و رجال و علوم ادبی و ریاضیات مهارت داشته، قریب ۱۸ مجلد کتاب تألیف نموده که از آن جمله است: ۱- البرهان ۲- تقریرات ۳- دیوان شعر، به عربی و فارسی ۴- رسال در اصول فقه ۵- رسال در شبهه محصوره و آب مضاف، به طبع رسیده ۶- رساله در امامت ۷- سلفه الوزراء، در معنی ولایت به طریق اهل تصوف و عرفان، به نظم و نثر، مطبوع ضمن فوائد البهائیه ۸- شهاب الثاقب، در ردّ صواعق ابن حجر ۹- کشف الابهام، در فقه. ۱۰ و ۱۱ - دو کتاب در رجال ۱۲- کتابی در نحو و صرف ۱۳- کتابی در ترجمه ۱۹ نفر از بزرگان اهل سنت، و ردّ بر آنها از کتب اهل سنت ۱۴- معارج القدس، در حکمت و کلام و توحید و عدل ۱۵- نور الابصار؛ و غیره.

مشارالیه نزد صاحب جواهر، و ملاّ مقصود علی غروی، و میرزا حسن بن ملاّ علی نوری و جمعی دیگر از بزرگان تحصیل علوم و دانش نموده، و از حاج ملاّ احمد نراقی اجازه روایت و اجتهاد داشته است

(تاریخ اجازه مربوط به زمانی است که حاکم کاشان بوده است)

سرانجام در ۸ ذی حجه سال ۱۲۷۶ در نجف وفات یافته، در مدرسه صدر مدفون گردید.

برگرفته از کتاب: دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد اول)

نعیمی جرجانی، ابومنصور، احمد

قرن: ۵

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۴۱۵ ق)، حافظ، محدث و مورخ. اهل جرجان بود. از ابوبکر اسماعیلی و ابواحمد غطریفی و ابواحمد بن عدی و ابواحمد نیشابوری حافظ و ابو عمرو حیری و نصر بن عبدالملک اندلسی و دیگران روایت کرد. از آثارش «اخبار الجبل» است. این کتاب در «الانساب» سمعانی تحت نام «اخبار الجبل» و در «الاعلام» زرکلی به نام «اخبار الحیل» آمده است. از دیگر آثارش: «المجتبی» در حدیث.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۱/۱۸۶)، انساب سمعانی (۵/۵۱۲)، سیر النبلاء (۱۷/۳۴۰)، معجم المؤلفین (۲/۴۶).

نقاش اصفهانی، ابوسعید محمد

قرن: ۵

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۴۱۴ ق)، حافظ، محدث و فقیه حنبلی. در طلب حدیث به جاهای مختلف سفر کرد و در اصفهان از جد مادرش اش، احمد بن حسن بن ایوب تمیمی، و عبدالله بن عیسی خشاب و عبدالله بن جعفر بن فارس اصفهانی و احمد سمسار اصفهانی و ابواحمد عسال اصفهانی و همطبقه‌ی آنها و در بغداد از ابوبکر شافعی و ابن مقسم و ابوعلی بن صواف و در بصره از ابواسحاق هجیمی و فاروق خطایی و حبیب قزاز و در کوفه از قاضی نذیر محاربی و صباح بن محمد نهدی و در مرو از حاضر بن محمد فقیه و در جرجان از ابوبکر اسماعیلی و در هرات از ابوحامد حسنی و ابومنصور ازهری و در دینور از ابن السنی و از جماعتی دیگر در حرین و نیشابور و همدان و نهاوند حدیث شنید و شنیده‌های خود را جمع‌آوری کرد و تصنیفاتی به وجود آورد. او همچنین املائی حدیث نمود.

فضل بن علی حنفی و ابوالعباس ابن اشته و ابومطیع صحاف و سلیمان حافظ و ابوالفتح سودرجانی اصفهانی از وی روایت کرده‌اند. از آثارش: کتاب «القضاء» یا «القضاء والشهود»؛ کتاب «طبقات الصوفیة»؛ «مالی»، در حدیث. برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۱۶۱- ۷/۱۶۰)، تذکره الحفاظ (۱۰۶۱- ۳/۱۰۵۹)، سیرالنبلاء (۳۰۸- ۱۷/۳۰۷)، شذرات الذهب (۲۰۱/۳)، طبقات الحفاظ (۴۳۱)، العبر (۲/۲۲۸)، کشف الظنون (۱۱۰۴)، الوافی بالوفیات (۴/۱۱۹)، هدیة العارفین (۲/۶۲).

نقوی، محمدتقی

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سید محمدتقی فرزند حاج سید باقر نقوی از افاضل دانشمندان و گویندگان معاصر تهران است. وی در سال ۱۳۴۸ قمری در شهر قائن به دنیا آمده و در بیت سیادت پرورش یافته و مقدمات را در قائن خوانده، سپس در سن ۱۶ سالگی در سال ۱۳۶۴ قمری به مشهد عزیمت نموده و در مدرسه ابدال خان اقامت و ادبیات را نزد مرحوم ادیب نیشابوری با تمام رسانیده و سطوح وسطی و نهائی را در خدمت مرحوم حاج سید احمد مدرس یزدی و کفایه و مکاسب را از مرحوم حاج شیخ هاشم قزوینی و حاج میرزا حسین فقیه سبزواری آموخته و رسائل را از مرحوم حاج شیخ کاظم دامغانی فراگرفته و پس از آن به قم آمده و مدت یکسال اقامت و از محضر آیات استفاده نموده و در سال ۱۳۶۸ قمری مهاجرت به نجف اشرف نموده و مدت هشت سال اقامت و از محضر آیات عظام مرحوم حاج سید محمود شاهرودی و حاج میرزا باقر زنجانی استفاده نموده و عمده فقه را از مرحوم آیت‌الله العظمی حکیم استفاده نموده و عمده اصول را از آیت‌الله العظمی خوئی مدظله آموخته و در سال ۱۳۷۶ قمری به ایران مراجعت و به زادگان خود قائنات رفته و مدت دوازده سال در آن سامان به خدمات دینی اشتغال داشته و در سال ۱۳۸۸ قمری مهاجرت به تهران نموده و به خدمات دینی و تبلیغ اسلام و ترویج مذهب و نشر معارف اسلامی از طریق منبر و جلسات مذهبی پرداخته است دارای تألیفات و آثار ارزشمندی هستند که از نظر عزیزان می‌گذرانم.

۱- شرح نهج البلاغه در ۲۵ جلد که هفت جلد آن مطبوع و بقیه مخطوط می‌باشد.

۲- شرح دعاء کمیل فارسی مطبوع.

۳- شرح خطبه فدک مخطوط.

۴- شرح دعاء عرفه فارسی.

۵- شرح خطبه غدیریه فارسی مخطوط.

۶- تفسیر قرآن که در دست تألیف دارند.

برگرفته از کتاب: گنجینه دانشمندان (جلد نهم)

نکبونی، ابوزکریا یحیی

قرن: ۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۲۴۳ ق)، حافظ، محدث و مفسر. اصلش از بینه ماوراءالنهر و ساکن قریه نکبون، از قرای بخارا بود. در طلب حدیث به عراق و حجاز سفر کرد. از فرزندش، حسین بن یحیی بیکندی، و اسحاق بن سلیمان رازی و عبدالرزاق بن همام و محمد بن عبدالله انصاری و مروان بن معاویه فزاری و معاذ بن هشام دستوایی و یزید بن هارون و سفیان بن عیینه و محمد بن فضیل بن غزوان و وکیع بن جراح و ابو معاویه محمد بن حازم ضریر و همطبقه‌ی آنها حدیث شنید. فرزندش، حسین بن یحیی بیکندی، و محمد بن اسماعیل بخاری و عبیدالله بن واصل و خلف بن عامر و ابوجعفر احمد بن یونس بن جنید و ابومعشر حمدویه مستملی بخاری و سریق بن موسی مؤذن و سهل بن بشر کنندی و سهیل بن سهل مؤذن و عبدالله شیبانی و عبیدالله بن واصل بیکندی و علی بن حسن نجاد و ابوجعفر بن ابی حاتم وراق بخاری و محمد بن عبدالله سعدی از وی روایت کرده‌اند. از آثارش: «تفسیر القرآن». سمعانی در «الانساب» تصنیفاتی، در «صوم» و «صلاة»، و «مناسک» و «معاملات»، برای وی ذکر کرده است.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: انساب سمعانی (۵/۵۲۲)، تذکره الحفاظ (۲/۴۸۷)، تهذیب التهذیب (۱۱/۱۷۰)، تهذیب الکمال (۴۹-۴۸/۲۰)، الثقات (۹/۲۶۸)، سیر النبلاء (۱۰۱-۱۰۲/۱۲)، طبقات الحفاظ (۲۳۵)، هدیة العارفين (۲/۵۱۵).

نمازی شاهرودی، علی

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

علی نمازی شاهرودی فرزند عالم ربانی و زاهد سبحانی حاج شیخ محمد نمازی شاهرودی از علماء مبرز و متقی و دانشمندان متتبع و نویسندگان متبحر حوزه علمیه مشهد مقدس بوده‌اند.

در سال ۱۳۳۲ قمری در شهرستان شاهرود متولد شده و در بیت علم و تقوا پرورش یافته و مقدمات و سطوح را در زادگاه خود نزد والدشان و سایر اساتید فراگرفته و آنگاه برای تکمیل مبانی فقه و اصول مهاجرت به مشهد مقدس نموده و از محضر آیات عظام و فقهاء کرام آن سامان به ویژه مرحوم آیت‌الله حاج میرزا مهدی غروی اصفهانی که در معارف اهل بیت عصمت و طهارت نادره زمان و اغلوپه اوان بوده و شاگردان مکتبش چون حاج شیخ مجتبی و حاج شیخ هاشم قزوینی و حاج شیخ کاظم دامغانی و میرزا جواد آقای تهرانی و صدها نفر دیگر امثالهم از آیات بزرگ و دانشمندان بنام معاصر بودند استفاده فقه و معارف الهی نموده و به نجف اشرف مشرف و چندی هم در آنجا اقامت و از مبانی مدرسین و مجتهدین حوزه نجف مطلع و استفاده نموده و به مشهد مراجعت و به تألیف کتب مفیده و تدریس پرداخته و مهارتی عجیب در مناظره با پیروان ادیان دیگر و مذاهب باطله داشت و نیز در احتجاج و مباحثه با اهل سنت و جماعتی و در سفرهای عدیده‌اش به حجاز و کشور سعودی مباحثاتی با حضرات داشته که موجب استبصار عده‌ای از مردم پاکستان و هندوستان شده است.

آن مرحوم در علوم غریبه و علم طلب قدیم و گیاه‌شناسی و ریاضی هم اطلاع عمیق داشته و با زبان فرانسه هم آشنائی داشته حدود سه دوره بحارالانوار را از اول تا آخر مطالعه و در اثر این مطالعات موفق به تألیف مستدرک البحار در ده مجلد شده که پنج جلد آن در زمان حیات خودش به طبع رسیده و پنج مجلد آن پس از رحلتش فرزند یاد شده‌اش اقدام به طبع و نشر آن نموده و حافظ تمام قرآن و یا اکثر آن بوده زیرا از هر آیه که می‌پرسیدند فوراً آدرس درس آن را می‌داد و به گفته برخی از مرحوم آیت‌الله مرعشی نجفی قدس‌الله سره از ایشان پرسیده بودند فرموده بود که آقای نمازی مجلسی زمان ما بوده است.

نگارنده این کتاب چون مدتی در مدرسه نواب مشهد با ایشان همسایه و مرواده داشتم ایشان را از جهاتی کم‌نظیر یافتم. تألیفات

- بسیاری دارد که از دیدگان عزیزان می‌گذرانم.
- ۱- اثبات ولایت که ۶ مرتبه به چاپ رسیده.
 - ۲- ابواب رحمت ۲ مرتبه چاپ شده.
 - ۳- تاریخ فلسفه و تصوف ۲ مرتبه چاپ شده.
 - ۴- مقام قرآن و عترت ۳ مرتبه چاپ شده.
 - ۵- ارکان دین ۲ مرتبه چاپ شده در خداشناسی و پیغمبر و امام‌شناسی و فروع دین و نماز و زکوه و روزه و حج و ولایت. و زیارت پیغمبر و ائمه هدی و شرح قیامت صغری و رجعت و قیامت کبری تدوین شده است.
 - ۶- الهدی الی صراط مستقیم.
 - ۷- دوره مستدرک سفینه‌البحار در ده جلد به طبع رسیده.
 - ۸- رساله تفویض
 - ۹- تاریخ مجالس روضه‌خوانی
 - ۱۰- زندگانی حبیب بن مظاهر
 - ۱۱- اصول دین
 - ۱۲- الاسلام الهادیه فی الاعتبار الکتب الاربعه
 - ۱۳- رساله نور الابصار
 - ۱۴- مناسک حج- مشتمل بر وجوب حج و مذمت تارک آن و خلقت کعبه و حجرالاسود و حرم و قضایای آن. تألیفات طبع نشده علامه نمازی
- ۱- روضات النظرات، دوره فقه استدلالی ده جلد.
 - ۲- مستدرکات علم رجال، ده جلد.
 - ۳- مستطرفات المعالی در احوال راویان احادیث.
 - ۴- دوره معارف القرآن مشتمل بر چهل و سه جزو.
 - ۵- رساله‌ای در طب.
 - ۶- معرفه‌الاشیاء- گیاه‌ها- درختها حیوانات و جمادات.
 - ۷- مباحث اصول.
- متأسفانه این دانشمند متبع و محدث متبحر و مؤلف مکرر در شب دوشنبه دوم ماه ذیحجه سال ۱۴۰۵ هجری قمری برابر ۲۸ مرداد ماه ۱۳۶۴ شمسی از دنیا رفته و در جوار سلطان سریر ارتضا حضرت علی بن موسی‌الرضا علیه‌الصلوه‌والسلام مدفون گردید عاش سعیدا و مات سعیدا حشره الله مع الشهداء والسعداء آمین یاالله.
- محقق، عالم دینی.
تولد: ۱۲۹۴ ق.، شاهرود.
درگذشت: ۲۸ مرداد ۱۳۶۴، (دوم ذیحجه سال ۱۴۰۵ ق.).
- آیت‌الله علی نمازی شاهرودی، فرزند آیت‌الله محمد نمازی شاهرودی، مقدمات و سطوح عالی را در شاهرود نزد پدر و دیگر اساتید فراگرفت. سپس رهپسار مشهد شد. در آنجا مدارج عالی فقه و اصول را یکی پس از دیگری پشت سر گذاشت به گونه‌ای که در بیست و دو سالگی شروع به تفریر فقه استدلالی نمود.

مدتی نیز به حوزه‌ی نجف اشرف رفت و در آنجا به تحصیل فقه و مبانی اصول پرداخت. سپس به ایران بازگشت و در مشهد مقیم شد. ایشان همچنین به علم ریاضی و تاریخ و نیز خطاطی آشنایی داشت و به ویژه کتاب‌هایش را به خط خودش می‌نوشت. آیت‌الله نمازی به زبان عربی مسلط بود و با زبان فرانسوی هم آشنایی داشت. وی طب سنتی و گیاه‌شناسی و علوم غریبه را خوب می‌دانست، ضمناً به روش‌های مباحثه و مناظره نیز مسلط بود. فعالیت عمده و اساسی ایشان پیرامون احادیث و رجال حدیث بحارالانوار اختصاص داشت.

آثار ایشان عبارتند از: مستدرک سفینه البحار (در ده جلد)؛ الاحتجاج بالتاج علی اصحاب اللجاج (الهادی)؛ الاعلام الهادیه فی اعتبار الکتب الاربعه؛ ابواب رحمت (جلد اول، مشهد، ۱۳۳۷، ق.، ق.، ۱۳۶۲)؛ تاریخ فلسفه و تصوف (یا مناظره دکتر با سیاح پیاده، جلد اول، ۱۳۷۷ ق.)؛ مناسک حج؛ رساله تفویض؛ رساله علم غیب (ع)؛ اصول دین؛ رساله نورالانوار؛ ارکان دین؛ زندگانی حبیب بن مظاهر اسدی؛ تاریخچه‌ی مجالس روضه‌خوانی و عزاداری سید مظلومان (ع) قرآن و عترت در اسلام.

آثار علمی خطی چاپ نشده وی به این شرح هستند: مستطرفات المعالی؛ مستدرکات علم رجال (پانزده جلد)؛ روضات النظرات؛ مجموعه نفیسه در طب؛ معرفه‌الاشیاء (گیاه‌شناسی)؛ مطرف الهیه؛ حواشی بر بعضی کتب مانند: حاشیه بر تفسیر برهان، حاشیه بر رجال ممقانی، حاشیه بر رجال آیت‌الله خویی؛ حاشیه بر رجال شیخ طوسی و تصحیح آن، حاشیه بر کتاب جواهر در فقه تألیف محمدحسن نجفی، حاشیه بر کتاب وقایع المشهور، حاشیه بر کتاب بحارالانوار آیت‌الله غروری، حاشیه بر رساله‌ی شریف رجبیه محدث بیرجندی و حواشی دیگر.

(توح ۱۳۳۲ ق)، عالم دینی، فقیه، محدث و متکلم. در شاهرود به دنیا آمد. پس از فراگیری مقدمات و استفاده از محضر پدرش، به مشهد مهاجرت نمود و سطوح را نزد مدرسین بزرگ حوزه‌ی مشهد به پایان رسانید. آنگاه از بحثهای معارف و اخلاق آیت‌الله آقا میرزا مهدی غروی اصفهانی بهره‌مند گشت. او علاوه بر امامت جماعت یکی از مساجد مشهد به کار تألیف و تصنیف کتب دینی و تحقیقات در این زمینه اشتغال داشت و تألیفات بسیاری از خود باقی گذاشت. از آثارش: «مستدرک سفینه‌البحار»؛ «ابواب رحمت»؛ «تاریخ فلسفه و تصوف»؛ «ارکان دین»؛ «مقام قرآن و عترت در اسلام»؛ فهرست «منتقی الجمان»؛ کتاب «اثبات ولایت»؛ تذیلات کتاب «مجموعه‌الاجبار»؛ «شرح زندگانی حبیب بن مظاهر»؛ «تاریخچه‌ی مجالس روضه‌خوانی»؛ «مناسک حج و وجوب و فضیلت آن»؛ «نورالانوار»، به فارسی و عربی؛ رساله‌ای در «علم غیب امام (ع)»، [۱]

علی ابن العالم الکامل و العابد الزاهد آیت‌الله حاج شیخ محمد معروف به (نمازی) شاهرودی از علماء و ائمه جماعت معاصر مشهد مقدسند.

وی در حدود سال ۱۳۳۲ قمری متولد شده و در بیت علم و ورع و تحت تربیت پدر دانشمند و زاهدش پرورش یافته و پس از خواندن مقدمات و قسمتی از سطوح را از مدرسین بزرگ حوزه مشهد به پایان رسانیده سپس از محضر مرحوم عالم ربانی و آیت‌الله سبحانی مرئی نفوس و مذهب اخلاق آیت‌الله الملک‌العلام آقا میرزا مهدی غروی اصفهانی سالهای متمادی استفاده نموده و با هم از محضر آیات دیگر مشهد بهره‌مند گردیده و در مسجدی از مساجد بالا-خیابان به اقامه جماعت و تبلیغ احکام تا حال تحریر اشتغال دارند

نگارنده گوید از سال ۱۳۶۴ ق که در مشهد اقامت داشتم و در مدرسه نواب از محضر مرحوم آیت‌الله میرزا مهدی اصفهانی خارج مبحث حج را استفاده مینمودم با معظم‌له آشنا شده و بعد از درس مذاکره بحث را می‌نمودیم وی را دانشمندی متقی و پارسا و مشغول به مطالعه و تألیف شناخته‌ام خداوند امثال ایشان را همواره موفق بدارد. تألیفات مطبوع ایشان از اینقرار است.

۱- ابواب رحمت دو مرتبه به طبع رسیده ۲- تاریخ فلسفه تصوف ۳- مدرسک سفینه البحار ج ۱ و ۲ بطبع رسیده ۴- کتاب ارکان

دین در آن شرح اصول دین (خداشناسی و فروع دین نماز و زکوه و روزه و حج و ولایت و زیارت پیغمبر و ائمه هدی و شرح قیامت صغری (رجعت) و قیامت کبری) ۵- مقام قرآن و عترت در اسلام ۶- فهرست منتقى الجمان ۷- تذیلات کتاب مجموعه الاخیار ۸- شرح زندگانی حبیب ابن مظاهر ۹- تاریخچه مجالس روضه‌خوانی ۱۰- مناسک حج و وجوب و فضیلت آن ۱۱- کتاب اثبات ولایت ۱۳- ۱۲- نورالانوار فارسی و عربی ۱۴- رساله‌ای در علم غیب امام (ع)

تألیفات مخلوط ایشان

۱- تتمه مستدرک سفینه البحار ده جلد ۱۱- مستدرکات علم رجال شیخ ۵ جلد ۱۶- کتاب اصول دین ۱۷- کتاب مستطرفات المعالی در احوال رجال و راویان اخبار ۱۸- روضات النضرات در فقه استدلالی ده مجلد ۱۹- معارف الهیه ۲۰- مجموعه نفیسه در طب ۲۱- معرفه الاشیاء و غیره

برگرفته از کتاب: گنجینه دانشمندان (جلد نهم)

منابع زندگینامه [۱]: گنجینه‌ی دانشمندان (۱۸۴- ۱۸۳/۷، ۳۷۴/۵)، مؤلفین کتب چاپی (۴/۴۳۷).

نوبختی، ابوالقاسم حسین

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۳۲۶ ق) عالم امامی و محدث. نایب سوم از نواب خاص حضرت امام زمان (عج) می‌باشد. وی از بستگان نزدیک ابوعبدالله حسین بن علی نوبختی، وزیر ابن رائق بود. اصل وی از نوبخت از توابع فارس است. در ابتدا وکیل ابی جعفر محمد بن عثمان عمری، دومین نایب آن حضرت، بود. در کتاب «غیبت» شیخ طوسی آمده است که محمد بن عثمان قبل از وفاتش شیوخ و بزرگان شیعه را نزد خود فراخواند و به ایشان گفت: چنانچه مرگ برای من مقدر شد، این امر به حسین بن روح واگذار خواهد بود و من از جانب امام زمان (عج) مأمور هستم که او را به جانشینی خود معرفی نمایم، پس در امورتان به وی مراجعه و در کارهای خود به او اعتماد نمائید. حسین بن روح نوبختی حتی در ایام امامت امام یازدهم، حضرت عسکری (ع)، از صحابه‌ی خاص به شمار می‌رفت و نماینده آن حضرت بود. او را به امانتداری و بزرگ‌منشی ستوده‌اند. وی از ۳۰۵ ق به مدت بیست و یک سال منصب نیابت خاص حضرت امام زمان (عج) را عهده‌دار بود. همچنین مدت پنج سال (۳۱۷- ۳۱۲ ق) در زندان مقتدر عباسی محبوس بود و در این مدت ابوجعفر محمد بن علی شلمغانی ادعای باییت نمود که از ناحیه‌ی امام زمان (عج)، به واسطه‌ی حسین بن روح توقیعی در لعن وی صادر گردید. حسین بن روح در بغداد در گذشت و همان جا به خاک سپرده شد. مدفن او زیارتگاه و مورد توجه می‌باشد. از آثارش: «التأدیب».

برگرفته از کتاب: اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: اعیان‌الشیعه (۲۲- ۲۱/۶)، تاریخ الغیبة الصغری (۴۱۲- ۴۰۶)، تحفه قدسی در علائم ظهور مهدی موعود (۲۹۵- ۲۸۹)، خاندان نوبختی (۲۳۸- ۲۱۲)، الذریعه (۳/۲۱۰)، سیرالنبلاء (۲۲۴- ۲۲۲/۱۵)، طبقات اعلام‌الشیعه (قرن ۱۱۳/۴)، کلمة الامام المهدی (۱۴۳- ۱۴۱/۱)، لسان‌المیزان (۲/۵۲۳)، معجم رجال‌الحديث (۵/۲۳۶)، معجم المؤلفین (۴/۸)، نواب‌الدهور (۱/۸)، الوافی بالوفیات (۳۶۷- ۳۶۶/۱۲).

نوری طبرسی، اسماعیل

قرن: ۱۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۱۳۲۱ ق)، عالم دینی، فقیه، اصولی، محدث، متکلم، مدرس و زاهد. از علمای مقیم نجف بود. در محضر شیخ مرتضی انصاری و میرزا حبیب‌الله رشتی و میرزای شیرازی تلمذ نمود. پس از رسیدن به مقامات علمی به بحث و تدریس فقه و اصول پرداخت. او در کاظمین درگذشت. پیکرش به نجف منتقل و در صحن شریف علوی به خاک سپرده شد. از آثار او: «کفایة الموحدين»، در سه مجلد به فارسی که یک مجلد آن تحت نام «عصمة الولاية»، در مبحث امامت است، «وسيلة المعاد فی شرح نجاه العباد»؛ کتاب «اصول الفقه».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: اعیان‌الشیعه (۳/۳۱۲)، الذریعه (۲۵/۸۴، ۱۸/۱۰۰، ۱۵/۲۷۵، ۲/۲۰۳)، طبقات اعلام‌الشیعه (قرن ۱۴/۱۵۱)، فوائد الرضویه (۴۴)، المآثر والآثار (۱۵۸)، معجم رجال‌الفکر والادب فی النجف (۳/۱۳۰۷)، معجم المؤلفین (۲/۲۶۰)، میرزای شیرازی (۱۱۴).

نوغانی، مهدی

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

عالم دینی.

تولد: ۱۳۰۵، مشهد.

درگذشت: ۱۵ آبان ۱۳۷۱، مشهد.

آیت‌الله مهدی نوغانی، فرزند میرزا علی‌اکبر نوغانی مؤلف «سه مقاله‌ی نوغانی» و «دو مقاله‌ی نوغانی»، پس از تحصیل دوره‌ی ابتدایی، به حوزه‌ی علمیه‌ی خراسان پیوست و در مدرسه نواب به تحصیل اشتغال یافت. استادان آیت‌الله نوغانی به شرح زیر بودند: آیت‌الله علی‌اکبر نوغانی، آیت‌الله عبدالجواد ادیب نیشابوری (ادیب اول)، آیت‌الله محمدتقی ادیب ثانی، آیت‌الله احمد مدرس، آیت‌الله هاشم قزوینی، آیت‌الله مهدی اصفهانی خراسانی، آیت‌الله سید محمدهادی میلانی.

در تابستان سال ۱۳۳۳ آیت‌الله میلانی به مشهد رفت و ابتدا حدود یک سال در منزل آیت‌الله مهدی نوغانی اقامت گزید و از ایشان مدت چهارده سال از دروس آیت‌الله میلانی بهره برد و مراتب علمی‌اش مورد تأیید آیت‌الله میلانی قرار گرفت. همچنین به دستور وی امامت جماعت مسجد فاضل را پذیرفت. آیت‌الله نوغانی خود نیز به تدریس و تربیت طلاب اشغال ورزید و کتاب‌های المعالم الاصول و مکاسب شیخ مرتضی انصاری را درس می‌داد و در کار تدریس جدیت داشت. وی مدت بیست و دو سال تفسیر تدریس می‌کرد و در این مدت یک بار تفسیر تمام قرآن تدریس شد و بار دوم تا آیه‌ی دهم از سوره «انبیاء» تفسیر شد، از جمله فعالیت‌های دیگر ایشان تدریس نهج‌البلاغه، اقامه‌ی مجالس عزاداری و ذکر مصیبت و قرائت دعای کمیل، تصدی مدیریت چند مدرسه علمیه و از جمله مدرسه‌ی باقریه، ایجاد صندوق قرض‌الحسنه «جاوید» و مشارکت در تأسیس مؤسسه‌ی خیریه‌ی حضرت ولی‌عصر (ع) (انصار الحجة) بود. آیت‌الله نوغانی در مبارزات علیه نظام پهلوی نیز مشارکت فعال داشت و اعلامیه‌هایی که صادر می‌شد، امضاء می‌کرد. از نهضت پانزده خرداد ۱۳۴۲ وارد این مبارزات شد و در حرکت انقلاب خراسان سهم مؤثری داشت. وی همچنین

سفرهایی به کشورهای خارجی (و از جمله کویت) برای تبلیغ اسلام داشت.

برگرفته از کتاب: گلزار مشاهیر

نوقاتی سجستانی، ابو عمر محمد

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۳۸۲ ق)، حافظ، محدث، ادیب و شاعر. اصل وی از نوقات، از توابع سیستان است. در طلب حدیث به خراسان مسافرت کرد و در هرات، مرو، بلخ و ماوراءالنهر حدیث شنید. وی از ابو عبدالله محمد بن اسحاق قرشی و حاکم ابو عبدالله نیشابوری و ابوحاتم ابن حبان بستی و ابو یعلیٰ عبدالؤمن بن خلف نسفی و محمد بن خیو بن حامد ترمذی و ابی حامد احمد بن محمد بن حسین بوشنجی و عبدالرحمان بن محمد بن علویه ابهری و ابوسلیمان خطابی و دیگران حدیث شنید. دو فرزندش، عمر و عثمان، و نیز علی بن بشری لثی و علی بن طاهر شروطی و حسین بن محمد کرابیسی و قاسم بن عباس صلحی و احمد بن سعید تونی و جماعتی دیگر از وی روایت نموده‌اند. از آثارش: «آداب المسافرین»؛ «العتاب» یا «العتاب و الاعتاب»؛ کتاب «التعظ»؛ کتاب «الشیب»؛ کتاب «صون المشیب»؛ «الریاحین» یا «فضل الریاحین»؛ کتاب «العلم» یا «العلم والعلماء»؛ «محنة الظراف فی اخبار العشاق»؛ «معاشره الاهلین»؛ «المسلسلات».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: سیر النبلاء (۱۴۵- ۱۴۴ / ۱۷)، لغت‌نامه (ذیل / نوقاتی)، معجم الادباء (۲۰۸- ۲۰۵ / ۱۷)، معجم البلدان (۳۶۰ / ۵)، معجم المؤلفین (۲۶۶، ۹ / ۷- ۲۶۵ / ۸)، الوافی بالوفیات (۹۱- ۲ / ۹۰)، هدیة العارفين (۲ / ۵۳).

نوقانی نیشابوری، ابوالقاسم اسماعیل

قرن: ۵

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۴۷۹- ۳۹۷ ق)، فقیه شافعی، مسند و محدث. اصلش از نوقان نیشابور است. وی فقه را در نزد ابوبکر طوسی آموخت. از ابوالحسن علوی و ابوطیب صعلوکی و عبدالله بن یوسف بن بامویه و ابوطاهر بن محمش و عده‌ای در نیشابور و از ابوحسین بن بشران و همطبقه‌اش در بغداد و از جناح بن نذیر محاربی در کوفه و ابو عبدالله بن نظیف در مکه حدیث شنید. زاهر به طاهر و ابونصر غازی و اسماعیل بن عبدالرحمان قاری و عبدالکریم دامغانی و سعید بن علی شجاعی و عایشه بنت احمد صفار و ابوالفتوح خرگوشی و عبدالکریم علوی و عبدالملک بن عبدالواحد و محمد بن جامع خیاط از وی روایت کرده‌اند. کتاب «تاریخ» یعقوب فسوی را، از ابن فضل قطان، از ابن درستویه، از فسوی، استماع کرده است.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: توضیح المشتبه (۱ / ۴۵۹)، سیر النبلاء (۴۴۷- ۴۴۶ / ۱۸)، شذرات الذهب (۳ / ۳۶۳)، طبقات الشافعیة سبکی (۲۷۱- ۲۷۰ / ۴)، العبر (۲ / ۳۴۱)، المنتظم (۹ / ۶۰۴).

نهایندی، علی‌اکبر

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۱۳۶۹ - ۱۲۸۰ / ۱۲۷۸ ق)، عالم دینی، فقیه، متکلم، محدث، مدرس و مرجع تقلید. اصلش از نهاوند بود، مقدمات را در بروجرد فراگرفت و نزد شیخ جعفر بروجردی و آقا حسین شیخ‌الاسلام تلمذ کرد. سپس مدتی در تهران در درس میرزا حسن آشتیانی و میرزا عبدالرحیم نهاوندی و میرزا ابوالحسن جلوه و میرزا محمدرضا قمشه‌ای شرکت نمود. آنگاه برای تکمیل تحصیلات به عراق رفت و در محضر میرزای شیرازی و حاج میرزا حبیب‌الله رشتی و شیخ‌الشریعه اصفهانی و سید محمد کاظم یزدی و شیخ محمد کاظم خراسانی و شیخ محمد طه نجف تلمذ نمود. وی از حاج میرزا حبیب‌الله رشتی و شیخ‌الشریعه اصفهانی و حاج میرزا حسین نوری اجازه‌ی روایت داشت. میرزا محمدعلی اردوبادی از وی روایت نموده است. در ۱۳۱۹ ق به ایران بازگشت و در ۱۳۲۸ ق عازم مشهد شد و در آنجا اقامت گزید و عهده‌دار مرجعیت گردید. در مشهد درگذشت. از آثارش: «لمعات الانوار»، در شرح مشکلات آیات و اخبار؛ «البنیان الرفیع فی احوال خواجه ربیع»؛ «جنتان مدهامتان»؛ «الجنه العالیه والجنه الغالیه» یا «الجنه الغالیه والجنه العالیه»؛ «جواهر الکلمات فی النوادر والمتفرقات»؛ «خزینة الجواهر فی زینة المنابر»، در اصول و فروع و اخلاق؛ «راحه الروح»، در شرح حدیث «مثل اهل بیتی کمثل سفینه نوح»؛ «طور سینا»، در شرح «حدیث کساء»؛ «عناوین الجمععات»، در شرح «دعاء سمات»؛ «النفحات العنبریه»؛ «العبری الحسان»؛ رساله‌ای در «صلاة المسافر»؛ «الیاقوت الاحمر فی من رای الحجة المنتظر (عج)»؛ «الکوکب الدری»؛ «لمعات الانوار»؛ «الید البیضاء»، در مناقب حضرت امیر و زهرا (ع)؛ حاشیه بر «فرائد الاصول». [۱]

علی‌اکبر بن شیخ حسین نهاوندی متولد ۱۲۷۸ و متوفی ۱۳۶۹ ق عالمی محدث و فقیهی پارسا صاحب تألیفات و تصنیفات از علماء معاصرین مشهد بوده و آثار و تألیفات ایشان از این قرار است:

- ۱- البنیان الرفیع فی احوال الخواجه ربیع ۲- الیاقوت الاحمر فی من رای الحجة المنتظر ۳- وسیله النجاه فی شرح دعاء سمات ۴-
- خزینة الجواهر فی زینة المنابر ۵- رسائل العییدالی مراحل التوحید ۶- الفوائد الکوفیه فی رد الصوفیه ۷- لمعات الانوار فی حل مشکلات الایات و الاخبار ۸- انوار المواهب فی اسرار المناقب ۹- انهار النوائب فی اسرار المصائب ۱۰- طور سیناء فی شرح حدیث الکساء ۱۱- راحه الروح فی شرح حدیث اهل بیتی کمثل سفینه نوح ۱۲- حاشیه بر اصل برائت از رسائل شیخ ۱۳- صلوه المسافر ۱۴- الموارث از تقریرات سید یزدی ۱۵- الجنه العالیه (کشکول) ۱۶- جنتان مدهامتان ۱۷- الکوکب الدری فی مناقب النبی (ص) ۱۸- الید البیضاء فی مناقب الامیر و الزهراء ۱۹- العبری الحسان ۲۰- رساله فی الحقیقه و المجاز.

در همین سال بود که مرحوم حجة‌الاسلام والمسلمین حاج شیخ علی‌اکبر نهاوندی مشهدی که از مشایخ اجازه عصر ما و از علماء بزرگوار و عالیقدر اسلام و صاحب تصانیف کثیره بودند به قم مشرف شده و مورد تجلیل واقع گردیدند.

وی از شاگردان مولی لطف‌الله مازندرانی و میرزای رشتی و شریعت اصفهانی و مرحوم مامقانی و مرحوم حاجی نوری صاحب مستدرک بوده‌اند به کثرت قدس و تقوا معروف و به زهد و ورع موصوف و از نوادر عصر بودند و بسیاری از علماء و مبلغین کنونی از آن جناب اجازه روایتی دارند و برای این نگارنده هم در سال ۱۳۶۴ قمری مرقوم نموده و ارسال فرمودند.

در مسافرت مرحوم آیت‌الله بروجردی به مشهد جای نماز خودش را به معظم له واگذار و در شبستان بزرگ مسجد گوهرشاد خود با هزارها نفر مردم متدین و دانشمندان به آن مرحوم اقتدا می‌کردند.

نمازش با اینکه از همه نمازها طولانی‌تر بود جمعیتش از جماعات دیگر بیشتر بود و جدا از حیث کم و کیف اول نماز جماعت خراسان بود حالات عبادی و خضوع و خشوع مخصوصی داشت در سال ۱۳۶۸ رحلت نموده و در پائین پای حضرت رضا

علیه‌السلام درب حرم مدفون گردید.

از آثار و باقیات الصالحات آن مرحوم فرزند زاده‌ی ایشان مرحوم دانشمند برومند آقای حاج شیخ محمد فرید نهاوندی صاحب کتاب رموز نماز مطبوع بود و دارای فضل و صاحب ذوق و طبع سرشار و تألیفات دیگر و از شاگردان درس مرحوم آیت‌الله بروجردی بودند که در سال ۱۳۸۹ در تهران وفات نموده و جنازه‌اش را حمل به مشهد و در جوار حضرت رضا علیه‌السلام به خاک سپردند تألیفات مرحوم نهاوندی که اغلب مطبوع می‌باشد به قرار زیر است: ۱- خزینة الجواهر ۲- گلزار اکبری ۳- وسائل العیید ۴- راحة الروح ۵- جواهر الکلمات ۶- انوارالمواهب ۷- انهارالنواب ۸- الفوائد الکوفیه ۹- رشحۃ الندی ۱۰- الیاقوت الاحمر ۱۱- طور سیناء ۱۲- عناوین اللغات ۱۳- لمعات الانوار ۱۴- مفرح القلوب ۱۵- البیان الرفیع ۱۶- الجنة العالیه ۱۷- جنتان مدهامتان- و تألیفات دیگر.

علی‌اکبر نهاوندی متولد ۱۲۸۰ و متوفی ۱۹ ربیع‌الثانی ۱۳۶۹ ق از علماء ممتاز و معروف معاصر مشهد بودند. وی در معقول از شاگردان میرزا ابوالحسن جلوه و در فقه و اصول از شاگردان مرحوم آشتیانی بزرگ و میرزای حبیب‌الله رشتی و سایر اعلام نجف بوده است آقای مروج در تاریخ رحلتش سروده‌اند.

آمده‌اند و سرافکنده و پی تاریخ گفت

(شد نهاوندی مقیم اندر سلطان طوس)

در ربیع‌الاول ۱۳۶۶ ق که مرحوم آیت‌الله العظمی حاج آقا حسین قمی از دنیا رفتند در قم و تهران و سایر شهرستانها برای ایشان اقامه شد و در قم در خدمت آیت‌الله العظمی مرعشی نجفی مدظله برای شرکت در مراسم شب هفت مرحوم آیت‌الله العظمی قمی می‌رفتم که دیدم هیئت‌های مذهبی آمده و می‌خواندند.

هفته آقای قمی شد عیان

شد نهاوندی سوی جنت روان

پس تلگرافات تسلیت برای علماء بزرگ مشهد و خاندان آن مرحوم مخابره و حال آنکه ایشان در کمال صحت و سلامتی در مجالس فواتح مرحوم قمی شرکت می‌نمودند و بعد از سه سال دیگر به رحمت حق پیوستند.

فرزندزاده ایشان مرحوم حجه‌السلام حاج شیخ محمد (فرید) نهاوندی از فضلاء معاصر خراسان بودند که تحصیلات خود را در مشهد و قم به پایان رسانیده و سالها از محضر مرحوم آیت‌الله العظمی بروجردی و دیگران استفاده نموده آنگاه به مشهد مراجعت و به خدمات دینی از اقامه جماعت و درس تفسیر و تألیف پرداخته تا در حدود ۱۳۸۸ قمری که در تهران به سکت مغزی از دنیا رفته و جنازه‌اش حمل به مشهد مقدس و در آستانه مدفون شده است از آثار مطبوع ایشان کتابی بنام اسرار نماز می‌باشد.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول- ششم)

منابع زندگینامه: [۱] الذریعه (۲۷۷- ۲۵ / ۲۷۲، ۲۴ / ۲۴۸، ۲۱ / ۳۶۰، ۳۴۴، ۲۱۶۲۱۵، ۱۸ / ۱۸۶، ۳۵۱، ۲۶۳، ۲۱۶- ۲۱۵ / ۱۸۱، ۱۵ / ۱۳۰، ۱۲ / ۱۳۰، ۱۰ / ۵۶، ۷ / ۱۵۸، ۶ / ۱۵۹، ۶ / ۲۷۹، ۱۶۴، ۱۵۹، ۱۰۹ / ۵، ۳ / ۱۵۲، ریحانه (۲۷۰- ۲۶۹ / ۶)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۱۶۰۰- ۱۵۹۹ / ۱۴)، علماء معاصرین (۲۲۱- ۲۱۹)، گنجینه‌ی دانشمندان (۱۹۰- ۱۸۹ / ۷)، معجم رجال‌الفکر والادب فی النجف (۱۳۱۴- ۱۳۱۳ / ۳)، مکارم‌الآثار (۲۲۰۹- ۲۲۰۷ / ۶)، میرزای شیرازی (۱۷۲).

نیریزی، ارشدالدین، ابوالحسن علی

قرن: ۶

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۶۰۴ ق)، عالم دینی، فقیه، محدث، مفسر و ادیب. در «مجمل فصیحی» و «فارسنامه‌ی ناصری» نام وی محمد بن علی ذکر شده است. او جامع علوم شرعیه و در علم تفسیر و حدیث متبحر بود. مدت‌ها در مسجد جامع عتیق شیراز امامت نمود و نوشته‌اند که به مدت هفتاد سال عهده‌دار منصب افتاء بود. او را عالمی خیرخواه و دارای اخلاق نیکو و اوصاف مرضیه دانسته‌اند. در طلب علم به حجاز و عراق مسافرت نمود و مشایخ و علمای بزرگی چون: شیخ توران کبیر، زاهد ابومنصور، ابوالوفا احمد بن ابراهیم فیروزآبادی، ابومقاتل مناور بن فرکوه دیلمی را درک نمود. شیخ روزبهان بقلی شیرازی و سراج‌الدین مکرم قاضی‌القضاء فارس و عارف معروف عزالدین مودود زرکوب و فرزندش، عمادالدین ابوالفضل محمد بن مودود زرکوب، و ملک معین‌الدین ابوذر کتکی مفتی از شاگردان او بودند. در شیراز درگذشت و در رباطی که خود در نزدیکی مصلاهی شیراز بنا کرده بود، دفن شد. از آثارش: «مجمع البحرین»، در تفسیر و تأویل، در ده مجلد؛ «تنویر المصابیح»، در شرح «المصابیح»، در حدیث؛ «باکوره‌الطلب لاهل الادب». برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: شد الازار (۳۷۶-۳۷۲)، شیرازنامه (۱۷۰-۱۶۹)، فارسنامه ناصری (۱۵۶۷/۲)، مجمل فصیحی (ذیل / سال ۶۰۴)، معجم المؤلفین (۷/۲۲۴).

نیشابوری اسفراینی، ابو‌عوانه، یعقوب

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۳۱۶/۳۱۳ ق)، حافظ و محدث شافعی. در اصل نیشابوری است. پس از ۲۳۰ ق در اسفراین متولد شد. در طلب حدیث به شام، مصر، بصره، کوفه، واسط، حجاز، جزیره، یمن، اصفهان، فارس، ری و خراسان سفر کرد و از یونس بن عبدالاعلی و محمد بن یحیی ذهلی و زکریای مروزی و عیسی بلخی و محمد بن عقیل نیشابوری و احمد دارمی و بسیاری دیگر حدیث شنید. پسرش محمد و ابوعلی نیشابوری و احمد بن علی رازی و سلیمان طبرانی و ابواحمد بن عدی و گروه بسیاری از وی روایت کرده‌اند. در پایان عمر در زادگاهش مسکن گزید و به ترویج مذهب شافعی پرداخت. گفته‌اند که او اول کسی است که مذهب شافعی را به اسفراین آورده است. در اسفراین درگذشت و در نزدیکی قبر ابواسحاق اسفراینی دفن شد. از آثار وی: «المسند الصحیح المخرج علی صحیح مسلم»، در حدیث، که به نام «مسند ابی‌عوانه» و یا «صحیح ابی‌عوانه» نیز معروف است و یکی از مسانید معروفه اهل سنت می‌باشد.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۲۵۶/۹)، ریحانه (۲۱۷/۷)، سیر النبلاء (۴۲۲-۴۱۷/۱۴)، کشف الظنون (۱۶۸۵، ۱۶۷۹، ۱۶۷۱، ۱۰۷۵، ۵۵۶)، الکنی و الالقب (۱/۱۲۸)، لغت‌نامه (ذیل / ابو‌عوانه)، معجم المؤلفین (۲۴۲/۱۳)، وفيات الاعیان (۳۹۴-۳۹۳/۶).

نیشابوری، ابوابراهیم جعفر

قرن: ۵

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۴۴۸-۳۸۶ ق)، محدث امامی. نسبش به امام علی بن ابی طالب (ع) می‌رسد. او را از اکابر فضلالی نیشابور دانسته‌اند. در ۴۴۰ ق به بغداد رفت و در آنجا به نقل حدیث از جدش، مظفر بن محمد علوی، و احمد بن محمد بن عمر خفاف و یحیی بن اسماعیل حربی و محمد بن احمد بن عبدوس مزکی و عبدالله بن احمد ابن رومی و حاکم ابو عبدالله بن بیع و ابو عبدالرحمان سلمی نیشابوری و دیگر مشایخ وقت پرداخت. خطیب بغدادی از وی روایت کرده است. محدثین شیعه او را در حدیث ثقه می‌دانند. وی در نیشابور در گذشت.

بر گرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: اعیان‌الشیعه (۱۸۲-۱۸۱/۴)، تاریخ بغداد (۷/۲۳۶)، ریحانه (۶/۲۷۸)، طبقات اعلام‌الشیعه (قرن ۴۴/۵)، فهرست منتجب‌الدین (۴۰-۳۹)، لسان‌المیزان (۲/۲۲۳).

نیشابوری، ابوالحسن محمد

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۳۵۵ ق)، حافظ و محدث. از محمد بن ایوب بجللی رازی و محمد بن ابراهیم بوشنجی و یوسف بن یعقوب قاضی و ابو عمر قتات و محمد بن عمرو قشمری و همطبقه‌ی آنها در خراسان و جبال و عراق حدیث شنید. عبدالله بن سعد حافظ گوید بیش از هزار حدیث از ابوالحسن نیشابوری نوشتم. پدرش و عمویش، عبدوس بن حسین، از وی روایت کرده‌اند. در اواخر عمر بینایی خود را از دست داد و در نیشابور در گذشت. از آثارش: کتاب «الحدیث»، که آن را به شیوه‌ی ابن خزیمه تألیف نموده است.

بر گرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: تذکره الحفاظ (۸۸۶-۸۸۵/۳)، سیر النبلاء (۶۷-۶۶/۱۶)، شذرات الذهب (۳/۱۷)، طبقات الحفاظ (۳۷۹)، معجم المؤلفین (۹/۱۸۸)، هدیه العارفین (۲/۴۶).

نیشابوری، ابوالفتح ناصر

قرن: ۶

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۵۵۲-۴۸۹ ق)، فقیه شافعی، محدث و متکلم. در نیشابور به دنیا آمد. از پدرش و ابوالحسن مدینی مؤذن و فضل بن عبدالواحد تاجر و دیگران حدیث شنید. ابوسعید بن سمعانی و فرزندش، عبدالرحیم بن ابی‌سعد، از وی روایت کرده‌اند. او را از بزرگان علم کلام دانسته و در این علم او را برتر از اقرائش شمرده‌اند. وی صاحب کتابی در این زمینه می‌باشد. در مرو در گذشت.

بر گرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۸/۳۱۱)، طبقات الشافعیه‌ی اسنوی (۱/۴۳)، طبقات الشافعیه‌ی سبکی (۷/۳۱۷)، هدیه العارفین (۲/۴۸۸).

نیشابوری، ابوالفضل احمد

قرن: ۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(ز ۲۸۰ ق)، حافظ و محدث. حاکم نیشابوری گوید که وی یکی از ارکان حدیث بود. از هدبۀ بن خالد و شیبان بن فروخ و سهل بن عثمان عسکری و ابامصعب زهری و اسحاق بن راهویه و عبیدالله بن معاذ عنبری و عمرو بن زراره نیشابوری و احمد بن یحیی بلخی و حسن بن عمر بلخی و سلیمان بن داوود زهرانی و محمد بن رافع قشیری و محمد بن مهران رازی و جماعتی دیگر حدیث شنید. بخاری در «صحیح» خود و ابوحامد بن شرقی و ابن‌اخرم ابوعبدالله شیبانی و احمد بن اسحاق صیدلانی و محمد بن صالح بن هانی و ابوالفضل محمد بن ابراهیم هاشمی و علی بن عیسی حیری و ابوزکریا یحیی بن محمد عنبری از وی روایت کرده‌اند. برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: تاریخ نیشابور (۱۱۲)، تذکره الحفاظ (۶۴۶-۶۴۵/۲)، تهذیب التهذیب (۸۰-۷۹/۱)، تهذیب الکمال (۲۸۸-۲۸۷/۱)، سیر النبلاء (۵۶۵-۵۶۴/۱۳)، شذرات الذهب (۲/۲۰۵)، طبقات الحفاظ (۳۰۴)، معجم المؤلفین (۲/۱۹۶).

نیشابوری، ابوالقاسم زاهر

قرن: ۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۵۳۳-۴۴۶ ق)، مسند و محدث. مسند و مستملی خراسان بود. در نیشابور به دنیا آمد. پنج ساله بود که از پدرش حدیث شنید و ابتدا از او اجازه‌ی روایت گرفت. سپس ابوحسین عبدالغافر فارسی و ابو حفص بن مسرور و ابومحمد جوهری، مسند بغداد، به وی اجازه‌ی روایت دادند. او نزدیک به هزار مجلس حدیث در جامع نیشابور برپا کرد. از ابوعثمان سعید بن محمد نجیری و ابوسعید کنجودی و ابویعلی بن صابونی و محمد بن علی خشاب و سعید بن منصور قشیری و ابوبکر محمد بن حسن مقری و ابولید حسن دربندی و احمد بن منصور مغربی و سعید عیار و ابوالقاسم عبدالکریم قشیری و ابوبکر بیهقی و جماعت دیگری حدیث شنید. ابوموسی مدینی و سمعانی و ابن‌عساکر و صاعد بن رجاء و منصور بن ابوالحسن طبری و علی بن قاسم ثقفی و ابوالمجد زاهر ثقفی و عبداللطیف خوارزمی و مودود بن محمد هروی و عبدالعز هروی و عبدالباقی بن عثمان همدانی و مؤید بن محمد طوسی و دیگران از وی روایت کرده‌اند. در سنین کهولت به حجاز، بغداد، اصفهان، همدان، ری، هرات و نیشابور سفر کرد و احادیث بسیاری را روایت نمود و از میان آنها «السباعیات» را برای خودش تنقیح کرد و «التاریخ» را تخریج نمود. وی در نیشابور درگذشت و در مقبره‌ی یحیی بن یحیی دفن شد. از دیگر آثارش: «السداسیات والخماسیات»؛ «تحفه عیدالفطر» که در «سیر اعلام النبلاء» تحت عنوان «تحفتی العیدین» ذکر شده است.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۷۱-۷۰/۳)، سیر النبلاء (۱۳-۹/۲۰)، شذرات الذهب (۴/۱۰۲)، العبر (۲/۴۴۵)، الکامل (۸/۳۶۵)، کشف الظنون (۳۷۰)، لسان‌المیزان (۱۲۲-۱۲۱/۳)، المستفاد من ذیل تاریخ بغداد (۱۲۰-۱۱۸/۱۹)، معجم المؤلفین (۴/۱۷۹)، المنتظم (۱۰/۳۱۲)، میزان الاعتدال (۲/۵۲)، هدیه العارفين (۱/۳۷۲).

نیشابوری، ابوالقاسم فضل

قرن: ۵

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۴۷۳ ق)، مسند، محدث و واعظ. از ابو حنین خفاف و ابو حنین علوی و عبدالله بن یوسف اصفهانی و ابن محمش و جماعتی دیگر حدیث شنید. ابن طاهر و زاهر شحامی و محمد بن اسماعیل شاماتی و ابوطالب محمد بن عبدالرحمان کنجرودی و سعید بن حسین جوهری و حسین بن علی شحامی و محمد بن اسماعیل بن احمد مقری و ابواسعد بن قشیری و ملیکه بنت ابی الحسن فندورجی و جماعتی دیگر از وی روایت کرده‌اند. ذهبی گوید وی صاحب کتابی در وعظ می‌باشد.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: سیر النبلاء (۳۸۰-۳۷۸/۱۸)، شذرات الذهب (۳/۳۴۳)، العبر (۲۳۳-۲۳۱/۲)، معجم المؤلفین (۸/۷۰).

نیشابوری، ابوبکر محمد

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۳۱۸/۳۱۹-۲۴۲ ق)، فقیه شافعی، محدث، حافظ، مجتهد و مفسر. اصلش از نیشابور و ساکن مکه و شیخ الحرم و شیخ الاسلام شافعیه بود. از محمد بن عبدالله بن عبدالحکم مصری و ربیع بن سلیمان مرادی و محمد بن اسماعیل صائغ و محمد بن میمون و علی بن عبدالعزیز روایت کرد. ابوبکر بن مقری و محمد بن یحیی بن عمار دمیاطی و حسن بن علی بن شعبان و برادرش، حسین بن علی بن شعبان و ابوطاهر محمد بن ابراهیم اصفهانی و جماعتی دیگر از وی روایت کرده‌اند. وی در علم خلاف متبحر بود. در مکه در گذشت. در بعضی از مآخذ سال وفات وی ۳۰۹ یا ۳۱۰ ق ذکر شده است. اما ذهبی گوید که این تاریخ درست نیست چرا که ابن عمار دمیاطی در ۳۱۶ ق او را ملاقات کرده است. از آثار او: «المبسوط»، در اختلاف آرای فقهی علمای مذاهب؛ «الاشراف فی معرفة الخلاف» یا «الاشراف فی اختلاف العلماء»؛ «اللاوسط» که در واقع اصل کتاب «الاشراف» است؛ «التفسیر» یا «تفسیر القرآن»، در چندین مجلد؛ «جامع الاذکار»؛ کتاب «الاجماع»؛ «الاقناع»؛ کتاب «السنن والاجماع والاختلاف».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۶/۱۸۴)، ایضاح المکنون (۱/۳۴۹-۳۵۰)، تذکره الحفاظ (۳/۷۸۲-۷۸۳)، سیر النبلاء (۱۴/۴۹۰-۴۹۲)، شذرات الذهب (۲/۲۸۰)، طبقات الحفاظ (۳۴۷)، طبقات الشافعیه ابن قاضی شبهه (۱/۹۸-۹۹)، طبقات الشافعیه سبکی (۱۰۸-۱۰۲/۳)، طبقات المفسرین داودی (۲/۵۰-۵۱)، کشف الظنون (۱۳۸۵، ۴۶۰، ۴۴۰، ۲۰۲-۲۰۱، ۱۰۳)، لسان المیزان (۵/۶۲۶-۶۲۸)، معجم المؤلفین (۸/۲۲۰، ۱/۱۱۵)، میزان الاعتدال (۳/۴۳۶)، الوافی بالوفیات (۱/۳۳۶)، وفیات الاعیان (۴/۲۰۷)، هدیة العارفین (۳۱/۲).

نیشابوری، ابوزکریا یحیی

قرن: ۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۲۲۶-۱۴۲ ق)، فقیه، حافظ و محدث. شیخ الاسلام و عالم خراسان بود. اصل وی از مرو است. محدثین اهل سنت مراتب فضل و

کمال زهد و ورع او را ستوده‌اند و از قول احمد بن حنبل نقل شده که از خراسان، پس از ابن مبارک، کسی همانند یحیی بن یحیی برنخاسته است. در خراسان، حجاز، عراق، شام و مصر به طلب حدیث پرداخت. او از تابعین، کثیر بن سلیم را ملاقات کرد و از او حدیث آموخت. همچنین از عبدالله بن جعفر مخرمی و یزید بن مقدم و مالک و سلیمان بن بلال و شریک قاضی و لیث بن سعد و ابراهیم بن سعد و داوود بن عبدالرحمان عطار و مسلم بن خالد و اسماعیل بن علی و جعفر بن سلیمان ضبعی و حماد بن سلمه و حمید بن عبدالرحمان رواسی و ابن الاحوص وابوقدومه حارث بن عبید ایادی و جریر بن عبدالحمید و اسماعیل بن جعفر مدنی و اسماعیل بن عیاش و حفص بن غیاث نخعی و معاویه بن عمار دهنی و معاویه بن سلام حبشی و محمد بن مسلم طائفی و یوسف بن یعقوب ماجشون و عبدالرحمان بن ابی الزناد و ابن فضیل و سفیان بن عیینه و عبدالله بن مبارک و عبدالعزیز بن محمد درآوردی و محمد بن ثابت عبدی و معتمر بن سلیمان و مغیره بن عبدالرحمان حزامی و هیشم بن بشیر و وکیع بن جراح و یزید بن هارون و ابوبکر بن عیاش و جماعتی دیگر روایت کرد. مسلم و بخاری و ترمذی و نسایی و حمید بن زنجویه و محمد بن نصر مروزی و محمد بن یحیی ذهلی و فرزندش، یحیی بن محمد بن یحیی ذهلی، و ابوازهر احمد بن ازهر و اسحاق بن راهویه و عبدالله بن عبدالرحمان دارمی و احمد بن یوسف سلمی و احمد بن سلمه نیشابوری و فضل بن یعقوب رخامی و محمد بن اسلم طوسی و ابواحمد فراء و یعقوب بن سفیان فارسی و احمد بن سیار و عثمان بن سعید دارمی و زکریا بن داوود خفاف و ابراهیم بن علی ذهلی و داوود بن حسین بیهقی و علی بن حسین صفار و محمد بن عبدالسلام بن بشار وراق و حسین بن منصور سلمی و عبیدالله بن فضاله نسائی و عصمه بن ابراهیم نیشابوری و جماعتی دیگر از وی روایت کرده‌اند. او در نیشابور درگذشت و در این شهر به خاک سپرده شد.

بر گرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۲۲۳/۹)، التاریخ الکبیر (۳۰۱/۸)، تذکره الحفاظ (۴۱۶-۴۱۶/۲)، تهذیب التهذیب (۲۶۰-۲۵۷/۱۱)، تهذیب الکمال (۲۵۷-۲۵۳/۲۰)، الجرح والتعديل (ج ۴، ق ۱۹۷/۲)، سیر النبلاء (۵۱۹-۵۱۲/۱۰)، شذرات الذهب (۵۹/۲)، طبقات الحفاظ (۲۰۱-۲۰۰)، العبر (۳۱۲/۱)، الکامل (۲۶۴/۵)، المنتظم (۳۵۰-۳۴۸/۶)، النجوم الزاهرة (۳۰۲/۲).

نیشابوری، ابوسعید، ابوسعید عبدالملک

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۴۰۷/۴۰۶ ق)، فقیه شافعی، محدث، مفسر، وعظ و زاهد. معروف به ابوسعید یا ابوسعید خرگوشی. نزد ابوالحسن ماسرجسی فقه آموخت. در طلب حدیث به عراق سفر کرد. پس از آن به سوی حجاز رهسپار گشت. و در مکه مجاور شد. سپس به خراسان مراجعت نمود و طریق زهد و خدمت به خلق پیشه کرد. وی از حامد بن محمد رفاء و یحیی بن منصور قاضی و اسماعیل بن نجید و محمد بن حسن سراج و ابواحمد شیبانی نیشابوری و محمد بن عبدالملک نسوی و بشر بن احمد اسفراینی و علی بن بندار صوفی و ابواسحاق مزکی و ابو عمرو بن مطر و ابوسهل صعلوکی روایت کرد. حاکم نیشابوری و حسن بن محمد خلال و ابوالقاسم تنوخی و علی بن محمد حنایی و ابوعلی اهوازی و حافظ ابوبکر بیهقی و عبدالعزیز ازجی و ابوالقاسم قشیری و ابوصالح مؤذن و ابوبکر ابن خلف شیرازی و ابوالقاسم ازهری و جمعی دیگر از وی روایت نموده‌اند. مرتبه‌ی وی را در فقاہت و زهد ستوده‌اند. و او را از دانشمندی دانسته‌اند که علاوه بر مقام علمی و زهد به حوائج عامه مردم و فقرا رسیدگی می‌کرده و ابنیه‌ی خیریه‌ای تأسیس می‌نموده است. از جمله بنای بیمارستانی را به وی نسبت می‌دهند. او در نیشابور درگذشت و در خرگوش نیشابور دفن شد. از

آثارش: «تهذیب الاسرار فی طبقات الاخیار»؛ «شرف المصطفی (ص)»، در هشت مجلد؛ اللوامع؛ «سیر العباد والزهاد»؛ «شعائر الصالحین» یا «شعار الصالحین»؛ «دلائل النبوة»؛ کتاب «التفسیر»؛ کتاب «الزهد»؛ «البشارة والندارة».

بر گرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: انساب سمعانی (۳۵۱-۳۵۰/۲)، تاریخ بغداد (۴۳۲/۱۰)، تاریخ نیشابور (۱۶۹)، تذکره الحفاظ (۱۰۶۷-۱۰۶۶/۳)، سیر النبلاء (۲۵۷-۱۷/۲۵۶)، طبقات الشافعیه اسنوی (۲۲۹-۲۲۸/۱)، طبقات الشافعیه سبکی (۲۲۳-۲۲۲/۵)، العبر (۲/۲۱۴)، کشف الظنون (۱۵۶۹، ۱۰۴۷، ۱۰۴۵، ۲۴۵)، لب اللباب (۱/۲۸۱)، معجم البلدان (۴۱۳-۴۱۲/۲)، معجم المؤلفین (۱۸۹-۱۸۸، ۱۰۸/۶)، المنتظم (۹/۱۴۶)، هدیة العارفین (۱/۶۲۵).

نیشابوری، ابوسعید احمد

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(ح ۳۵۳-۲۸۸ ق)، حافظ و محدث. وی از مرزداران بلاد اسلامی در سرحدات روم بود. در خراسان، عراق و جبال از ابو عمرو خفاف و عبدالله بن شیرویه و حسن بن سفیان و هیثم بن خلف دوری و حامد بن شعیب و قاسم بن فضل رازی و همطبقه‌ی آنها حدیث شنید. حاکم نیشابوری از او روایت کرده است. وی در طرسوس به شهادت رسید. از آثارش: «التفسیر الکبیر» یا «تفسیر النیشابوری القدیم»؛ «الصحیح المخرج علی کتاب مسلم»؛ «الابواب» یا «الابواب والشیوخ».

بر گرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: تذکره الحفاظ (۳/۹۲۰)، سیر النبلاء (۱۵/۲۵۸)، شذرات الذهب (۳/۱۲)، طبقات الشافعیه اسنوی (۲۷۱-۲۷۰/۲)، طبقات الشافعیه سبکی (۳/۴۳)، کشف الظنون (۴۶۰)، معجم المؤلفین (۲/۱۰۵)، هدیة العارفین (۱/۶۴).

نیشابوری، ابوسعید حسن

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۳۴۸ ق)، محدث، فقیه حنفی، اصولی و قاضی. اصل وی از نیشابور بود، در طلب حدیث به مصر و حلب و ری و کوفه مسافرت کرد و در مصر از نسائی و طحاوی حدیث شنید. او چهل سال منصب قضاوت معرّه‌النعمان را عهده‌دار بود. از آثارش: «الرد علی الشافعی فیما یخالف فیہ القرآن».

بر گرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: کشف الظنون (۱۴۲۰)، معجم المؤلفین (۲۰۶-۳/۲۰۵)، هدیة العارفین (۱/۲۶۹).

نیشابوری، ابوعبدالرحمان عبدالله

قرن: ۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۲۳۶ ق)، محدث، نحوی و ادیب. اهل نیشابور بود. علم نحو را از اخفش فراگرفت. خطیب بغدادی او را در این فن صاحب بصیرت می‌داند. وی همچنین در ادبیات متبحر بود. از محمد بن جعفر غندر و محمد بن ابی‌عدی و عبدالاعلی بن عبدالاعلی و یوسف بن عطیه صفار و معلی بن سلیمان و یحیی بن سعید قطان و عبدالعزیز عطار و عبدالوهاب ثقفی و عده‌ای دیگر حدیث شنید. ابوبکر بن ابی‌الدنیا و عبدالله بن محمد بن ناجیه از وی روایت کرده‌اند. از آثارش: «نوادر العرب و غریب الفاظها» یا «نوادر العرب و غرائب الفاظها والمعانی والامثال».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: ایضاح‌المکنون (۲/۶۸۱)، تاریخ بغداد (۷۳-۷۲/۱۰)، الثقات (۸/۳۶۴)، الجرح والتعديل (ج ۲، ق ۲/۱۹۵)، لسان‌المیزان (۱۸۳-۱۸۲/۴)، معجم‌المؤلفین (۶/۱۴۳)، هدیة‌العارفین (۱/۴۴۰).

نیشابوری، ابو عبدالله احمد

قرن: ۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۲۳۴ ق)، فقیه، محدث، عابد و زاهد. شیخ نیشابور بود. در طلب حدیث سفر کرد و مدتی در کوفه، بغداد و بصره اقامت گزید. وی از سفیان بن عیینه و ابن ابی‌فدیك و عبدالوهاب بن عطاء و حفص بن عبدالرحمان و ابی‌اسامه و ابوداود طیالسی و ابی‌عامر عقدی و محمد بن عبید طنافسی و عبدالله بن ولید عدنی و عامر بن خدش و همطبقه‌ی آنها حدیث شنید. احمد بن ازهر و سهل بن عمار و عباس بن حمزه و محمد بن ازهر و سهل بن عمار و عباس بن حمزه و محمد بن شاذان نیشابوری و جعفر بن محمد نیشابوری و ابراهیم بن محمد بن سفیان فقیه و احمد بن نصر خفاف و اسماعیل بن قتیبه و زکریا بن دلویه از وی روایت کرده‌اند. صاحب عنوان را به زهد و پارسایی و کثرت عبادت ستوده‌اند. از آثارش: کتاب «الاربعین»؛ کتاب «عیال‌الله»؛ کتاب «الزهد»؛ کتاب «الدعاء»؛ کتاب «الحکمة»؛ کتاب «المناسک»؛ کتاب «التکسب». در «کشف‌الظنون» و «هدیة‌العارفین» و «معجم‌المؤلفین» نام کتاب اخیر وی «الکسب» ذکر شده است.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: تاریخ بغداد (۱۱۹-۱۱۸/۴)، سیر‌النبلاء (۳۵-۳۲/۱۱)، شذرات‌الذهب (۲/۸۰)، العبر (۱/۳۲۷)، کشف‌الظنون (۱۸۳۰، ۱۴۵۲، ۱۴۲۳-۱۴۲۲، ۱۴۱۷، ۱۴۱۳، ۵۴)، لسان‌المیزان (۱/۲۲۵)، معجم‌المؤلفین (۱۰/۱۸۸)، میزان‌الاعتدال (۱/۱۱۶)، هدیة‌العارفین (۱/۴۷).

نیشابوری، ابوعلی حسین

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۳۴۹-۲۷۷ ق)، حافظ، محدث و فقیه. در نیشابور به دنیا آمد. او از مشایخ حاکم نیشابوری است. در نیشابور از ابراهیم بن ابی‌طالب و علی بن حسن صفار و عبدالله بن شیرویه و ابن‌خزیمه و احمد بن محمد ماسرجسی و جعفر بن احمد حافظ و در هرات از حسین

بن ادریس و محمد بن عبدالرحمان سامی و در نسا از حسن بن سفیان و در جرجان از عمران بن موسی بن مجاشع و در مرو از عبدالله بن محمود و در ری از ابراهیم بن یوسف هسنجانی و در بغداد از عبدالله بن ناجیه و محمد بن حبان و قاسم مطرز و در کوفه از محمد بن جعفر قتات و در بصره از ابوخلیفه جمحی و زکریا ساجی و در واسط از جعفر بن احمد بن سنان و در اهواز از عبدان اهوازی و در اصفهان از محمد بن نصیر و در موصل از ابویعلی بن مثنی و در مصر از ابو عبدالرحمان نسائی و در غزه از حسن بن فرج عزی و در مکه از مفضل جندی و در شام از اصحاب ابراهیم بن علا و معافی بن سلیمان حدیث شنید. ابوبکر احمد بن اسحاق صبغی و ابوولید فقیه و ابن منده و حاکم و ابو عبدالرحمان سلمی و ابوطاهر بن محمش و دیگران از وی روایت کرده‌اند. صاحب عنوان را به قوت حافظه و کثرت احادیثی که از حفظ داشته است ستوده‌اند. به ویژه شاگردش حاکم نیشابوری او را یگانه عصر خود در حفظ حدیث، زهد و ورع می‌داند. او در نیشابور درگذشت و در مقبره‌ی باب معمر دفن شد.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۲/۲۶۶)، تاریخ بغداد (۷۲-۸/۷۱)، تاریخ نیشابور (۲۲۴، ۱۶۰)، تذکره الحفاظ (۹۰۵-۳/۹۰۲)، سیر النبلاء (۵۹-۱۶/۵۱)، شذرات الذهب (۲/۳۸۰)، طبقات الحفاظ (۳۸۵-۳۸۴)، طبقات الشافعیه ابن قاضی شبهه (۱/۱۲۸)، طبقات الشافعیه اسنوی (۲/۲۷۰)، طبقات الشافعیه سبکی (۲۸۰-۳/۲۷۶)، العبر (۲/۸۱)، معجم البلدان (۳۸۴-۵/۳۸۳)، المنتظم (۸/۳۰۰)، النجوم الزاهرة (۳/۳۷۰).

نیشابوری، ابو عمرو و محمد

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۳۹۶ ق)، حافظ و محدث. او را از حفاظ حدیث و ثقه دانسته‌اند. در طلب علم به عراق و حجاز سفر کرد. از پدرش و یحیی بن منصور قاضی و عبدالله بن محمد کعبی و محمد بن مومل بن حسن و ابابکر قطعی و همطبقه‌ی آنها حدیث شنید. فرزندش، ابو عثمان سعید بن محمد بحیری، و ابو عبدالله حاکم نیشابوری و ابوالعلاء واسطی و محمد بن شعیب رویانی از وی روایت کرده‌اند. در نیشابور درگذشت و در مقبره‌ی ملقباد دفن گردید. از آثارش: «الاربعون المرویه» یا «اربعون حدیثاً».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: انساب سمعانی (۱/۲۹۱)، ایضاح المکنون (۱/۵۳)، تاریخ نیشابور (۱۷۵)، تذکره الحفاظ (۱۰۸۳-۳/۱۰۸۲)، سیر النبلاء (۱۷/۹۰)، شذرات الذهب (۳/۱۴۸)، طبقات الحفاظ (۴۳۸)، معجم المؤلفین (۹/۳)، المنتظم (۹/۹۲)، هدیة العارفين (۵۷/۲).

نیشابوری، جمال‌الدین محمد

قرن: ۸

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۷۸۴ ق)، محدث، فقیه شافعی و خطیب. اصل وی از نیشابور است. در ۷۲۱ ق وارد مصر شد و از حجار حدیث شنید. او در نزد قطب سنباطی و ابن القماح و ابن عدلان و دیگران فقه آموخت. وی در مصر منصب تدریس و فتوا داشت. صاحب

«شذرات الذهب» او را به سلامت نفس و رعایت جانب حق می‌ستاید. در سنین کهولت شنوایی خود را از دست داد و به همین علت به او اطروش می‌گفتند. از آثارش: شرح «التعجیز» یا «تصحیح التعجیز»، در فقه. برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم) منابع زندگینامه: شذرات الذهب (۶/۲۸۵)، کشف الظنون (۴۱۸)، معجم المؤلفین (۱۱/۲۵۳).

نیشابوری، جوهرناز

قرن: ۶

جنسیت: زن

ملیت: ایران

قرن ششم هجری، از زنان محدث. وی دختر زاهد بن طاهر شحامی و از اهالی نیشابور بود و از ابوالحسن علی بن احمد المدینی مؤذن و ابوالعباس فضل بن عبدالواحد و ابوعلی نصرالله بن احمد خوشنامی حدیث شنید. سمعانی نیز از او استماع حدیث کرده است.

برگرفته از کتاب: مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی

منابع زندگینامه: منبع: اعلام النساء، ۲۲۶ / ۱.

نیشابوری، سعیده

قرن: ۱۶

جنسیت: زن

ملیت: ایران

از زنان محدث، پارسا و نیکوکار. وی دختر زاهد بن طاهر بود و در نیشابور تولد یافت و از جدش ابوعبدالرحمن طاهر و ابوبکر شیرازی حدیث فراگرفت و به نقل احادیث صحیح شناخته می‌شد. سمعانی در نیشابور از او حدیث‌هایی نوشت.

برگرفته از کتاب: مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی

منابع زندگینامه: منبع: اعلام النساء، ۱۹۹ / ۲.

نیشابوری، شریفه

قرن: ۶

جنسیت: زن

ملیت: ایران

۵۳۶-۴۷۰ ق، از زنان نیکوکار و پارسا و محدث. وی از ابوسعید عبدالرحمن بن منصور بن رامش و ابوبکر احمد شیرازی حدیث فراگرفت و سمعانی از او حدیث نوشته است.

برگرفته از کتاب: مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی

منابع زندگینامه: منبع: اعلام النساء، ۲۹۶ / ۲.

نیشابوری، قطب‌الدین، ابوجعفر محمد

قرن: ۶

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(س ششم ق)، محدث، مقری و نحوی. از علمای امامیه در قرن ششم قمری است. او از شیخ ابوعلی بن شیخ طوسی روایت کرده است. کتاب «المجالس»، در حدیث از اوست و ابن شهر آشوب در «مناقب» خود از آن بسیار نقل کرده است. وی از مشایخ روایی سید ضیاء‌الدین ابوالرضا فضل‌الله بن علی راوندی و امام قطب‌الدین راوندی (م ۵۷۳ ق) بود. قطب‌الدین نیشابوری «الندبه» امام زین‌العابدین (ع) را از حاکم حسکانی از صدوق ابن بابویه روایت کرده و علامه حلی در «اجازه‌ی» کبیره خود به این مطلب اشاره کرده است. از دیگر آثارش: «التعلیق»؛ «الحدود»؛ «الموجز فی النحو». [۱]

محمد بن علی بن حسن مقری نیشابوری ملقب به (قطب‌الدین) مکنی به ابوجعفر عالمی موثق و استاد سید ابی‌الرضا فضل‌الله راوندی و شیخ ابی‌الحسن قطب راوندی و صاحب تعلیق الحدود الموجز در نحو بوده است.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: [۱] الذریعه (۲۳/۲۵۱، ۱۹/۳۵۶، ۴/۲۲۱)، طبقات اعلام‌الشیعه (قرن ۲۷۲/۶)، فهرست منتجب‌الدین (۱۵۸-۱۵۷)، فوائد الرضویه (۵۵۹)، معجم‌المؤلفین (۳۱۸-۳۱۷/۱۰).

نیشابوری، محیی‌الدین، ابوسعید محمد

قرن: ۶

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۵۴۸-۴۷۶ ق)، فقیه شافعی، عالم و محدث. شیخ‌الشافعیه نیشابور بود. در طریث نیشابور به دنیا آمد و نزد امام محمد غزالی و ابی‌المظفر خواری فقه آموخت. او را در فقه و خلاف از سرآمدان شافعیه به شمار آورده‌اند. از ابی‌حامد احمد بن علی بن عبدوس و اسماعیل بحیری و ابوالفتیان رواسی و نصرالله خشنامی و عبدالغفار شیروی و جماعتی دیگر حدیث شنید. سمعانی و منصور بن ابوالحسن طبری و یحیی بن ربیع واسطی فقیه و دیگران از وی روایت کرده‌اند. او در نظامیه‌ی نیشابور و نظامیه‌ی هرات تدریس می‌کرد. ابومنصور هروی که یکی از بزرگان فقه‌های شافعیه است، از شاگردان وی می‌باشد. عمده شهرت وی بواسطه تألیف کتاب «المحیط» در شرح کتاب «الوسیط» استادش، امام محمد غزالی، است. وی در جریان فتنه‌ی غزان و سقوط نیشابور به قتل رسید. از دیگر آثارش: «الانتصاف فی مسائل الخلاف»، در «طبقات الشافعیه» سبکی این کتاب با عنوان «الانصاف فی مسائل الخلاف» ذکر شده است؛ «تعلیق فی الخلافات». [۱]

ابوسعید محمد بن یحیی ملقب به محیی‌الدین، از فضلا و فقه‌های معروف ایران (و. ۴۷۶ ه. ق. مفت. ۵۵۰ ه. ق) «المحیط فی شرح الوسیط» و کتاب «الانتصاف فی مسائل الخلاف». هنگامی که غزان نیشابور را گرفتند چون امام جنگ آنان را واجب دانسته بود دهان او را پر خاک کردند تا بمرد. خاقانی را در رثای او دو قصیده است یکی با ردیف خاک است.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: [۱] روضات‌الجنات (۸/۲۲)، ریحانه (۵/۲۶۰)، سیرالنبلاء (۳۱۵-۳۱۲/۲۰)، شذرات‌الذهب (۴/۱۵۱)، طبقات

الشافعیه‌ی اسنوی (۲/۳۱۶)، طبقات الشافعیه‌ی سبکی (۷/۲۵-۲۸)، العبر (۸-۷/۳)، کشف‌الظنون (۲۰۰۸، ۱۷۴)، النجوم الزاهره (۵/۲۹۳)، الوافی بالوفیات (۵/۱۹۷)، وفیات الاعیان (۲۲۴-۲۲۳/۴)، هدیة الاحباب (۲۳۸-۲۳۷)، هدیة العارفین (۲/۹۱).

نیشابوری، ملیله

قرن: ۱۶

جنسیت: زن

ملیت: ایران

از زنان محدث. وی دختر ابوالحسن بود که از فضل بن محب روایت کرده و عبدالرحمان بن السمعی از او روایت کرده است. برگرفته از کتاب: مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی منابع زندگینامه: منبع: اعلام النساء، ۱۰۹ / ۵.

واحدی نیشابوری، ابوالحسن علی

قرن: ۵

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۴۶۸ ق)، فقیه شافعی، مفسر، محدث، نحوی، لغوی و مدرس. اصل وی از ساوه بود. در نیشابور به دنیا آمد و برخلاف پیشه‌ی اجدادش که تجارت بود، او و برادرش عبدالرحمان، به کسب علم پرداختند و در سلک محدثین و علما درآمدند. وی را از نویسندگان بزرگ و امام و استاد بی‌نظیر عصر خود در ادبیات، تفسیر، حدیث، فقه و نحو دانسته‌اند. او نزد خواجه نظام‌الملک، وزیر مقتدر سلجوقیان، تقریبی تمام داشت. ادبیات و لغت را نزد ابوالفضل عروسی ادیب و نحو را نزد ابوالحسن ضریر قهندزی و ابوعمران مغربی مالکی فراگرفت و برای تکمیل معلومات خویش به مسافرت پرداخت. وی در علم تفسیر از محضر ابواسحاق احمد بن محمد بن ابراهیم ثعلبی استفاده نمود. از ابوطاهر بن محمش و قاضی ابوبکر حیری و ابوابراهیم اسماعیل بن ابراهیم واعظ و محمد بن ابراهیم مزکی و عبدالرحمان بن حمدان نصروری و احمد بن ابراهیم نجار و دیگران حدیث شنید. احمد بن عمر ارغیانی و عبدالجبار بن محمد خواری و جماعتی دیگر از وی روایت کرده‌اند. در نیشابور درگذشت. در «النجوم الزاهرة» سال وفات وی ۴۶۹ ق ذکر شده است. از آثارش: تفاسیر سه‌گانه: «البسیط»، «الوسیط» و «الوجیز» که به «الحاوی لجمیع المعانی» موسوم و به «تفسیر واحدی» معروف است؛ «اسباب النزول» یا «اسباب التنزیل»؛ «الدعوات والمحصل»؛ «المغازی»؛ شرح «دیوان» متنی؛ «الاغراب فی الاعراب» یا «الاغراب فی علم الاعراب»، در نحو؛ «تفسیر النبی (ص)»؛ «نفی التحریف عن القرآن الشریف»؛ «التحیر فی شرح الاسماء الحسنی» یا «التنجیز فی شرح اسماء الله الحسنی».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۶۰-۵۹/۵)، ایضاح‌المکنون (۶۷۴-۶۷۳/۲)، تاریخ ادبیات در ایران (۲/۲۶۰)، دمیة القصر (۱۰۲۰-۱۷/۱۰۱۷)، الذریعه (۲۵/۴۲، ۲۰/۱۸۸، ۴/۳۱۹)، روضات الجنات (۲۳۶-۲۳۴/۵)، ریحانه (۲۸۶-۲۸۵/۶)، سیر النبلاء (۳۴۲-۳۳۹/۱۸)، شذرات الذهب (۳/۳۳۰)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۱۱۸/۵)، طبقات الشافعیه‌ی ابن قاضی شبهه (۲۵۸-۲۵۶/۱)، طبقات الشافعیه‌ی سبکی (۲۴۳-۲۴۰/۵)، طبقات المفسرین داودی (۳۹۰-۳۸۷/۱)، العبر (۲/۳۲۴)، الکامل (۸/۱۲۳)، کشف‌الظنون (۲۰۰۲، ۱۷۴۷، ۱۴۶۰، ۱۴۱۷، ۱۲۷۷، ۸۰۹، ۳۵۵، ۲۴۵، ۱۲۵، ۷۶)، کنی و الالقاب (۳/۲۷۷)، معجم‌الادباء (۲۷۰-۲۵۷/۱۲)،

معجم المؤلفین (۲۷- ۲۶/۷)، النجوم الزاهرة (۵/۱۰۵)، وفيات الاعیان (۳۰۴- ۳۰۳/۳)، هدیة الاحباب (۲۶۰)، هدیة العارفین (۶۹۲/۱).

واعظ اصفهانی، ابو عبدالله محمد

قرن: ۶

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۵۷۹ ق)، ادیب، واعظ و محدث. او واعظ و ادیبی فاضل، از دانشمندان و بزرگان حنابله در عصر خود بود. از ابوسعید احمد بن محمد بغدادی و ابوالقاسم اسماعیل بن علی حمامی و ابورشید احمد بن محمد بن احمد خرقی و ابوالقاسم ابراهیم بن محمد دواتی و جمع کثیری حدیث شنید. به بغداد رفت و در آنجا نقل حدیث کرد. محمد بن حامد بن عبدالواحد بقال از او روایت کرده است. از آثارش گردآوری کتابی به نام «معجم» از مشایخ خود بوده است.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول- ششم)

منابع زندگینامه: سیر النبلاء (۲۲/۱۶۹)، معجم المؤلفین (۱۱/۳۱۵)، الوافی بالوفیات (۳۹۳- ۳۹۲/۴).

واعظ شیرازی، عبدالله

قرن: ۱۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

عبدالله واعظ شیرازی خطیبی معروف و ادیبی بارع و اهل فضل و کمال بوده و در حدود ۱۳۰۸ ق وفات نموده فاضل مراغه‌ای در (المآثر والاثار) او را یاد نموده است.

برگرفته از کتاب: گنجینه دانشمندان (جلد پنجم)

واعظه بکرآبادی، ام کلثوم

قرن: ۴

جنسیت: زن

ملیت: ایران

پیش از ۴۲۷ ق، از زنان محدث. وی دختر ابراهیم بن محمد بن بکرآبادی بود و از ابونعیم استرآبادی، جعفر بن حیان و غیره روایت کرده است.

برگرفته از کتاب: مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی

منابع زندگینامه: منبع: تاریخ جرجان، ۵۰۶- ۵۰۵.

وخشی بلخی، ابوعلی حسن

قرن: ۵

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۴۷۱-۳۸۵ ق)، حافظ، محدث، زاهد و ادیب. اصل وی از وخت، قریه‌ای در حوالی بلخ است. در طلب حدیث به عراق، جبال، شام و مصر سفرهای طولانی نمود و در بلخ، نساپور، بغداد، اصفهان، دمشق، بصره، مصر، عسقلان، تنیس، رمله، قدس، عکا، حلب و همدان از ابوالقاسم خزاعی و ابوسعید صیرفی و یحیی بن ابراهیم مزکی و ابو عمر بن مهدی فارسی و ابونعیم حافظ و ابوحسین بن بشران و ابومحمد نحاس و تمام بن محمد رازی و محمد بن احمد بن محمد بن مزدین و ابوسعید بن حسنویه و ابوالحسن علی بن قاسم نجاد و عقیل بن عبدان و قاضی ابوبکر حیری و عبدالواحد بن محمد بن مهدی و محمد بن حسین بن فضل قطان و محمد بن احمد بن ابوالفوارس و از جماعتی دیگر حدیث شنید. خطیب بغدادی و عمر بن محمد سرخسی و عمر بن علی محمودی و جماعتی دیگر از او روایت کرده‌اند. خواجه نظام‌الملک در بلخ از وی حدیث شنید. در بغداد خلیفه عباسی به اتهام قدری بودن دستور به غرق کردن او داد. پس به مصر گریخت و بعد از چندی دوباره مخفیانه به بغداد آمد و از آنجا به بلخ بازگشت، در بلخ به امر خواجه نظام‌الملک برای وی مدرسه‌ای بنا نمودند تا در آن حدیث گوید. او در بلخ در گذشت. وی برگزیده‌ای از احادیثی را که از ابونعیم حافظ شنیده بود، در پنج جزء تحت نام «وخشیات» نگاشت. در «کشف‌الظنون» و به تبع آن در «هدیه‌العارفین»، «الامالی»، در حدیث و کتاب «التوقیر» از آثار وی شمرده شده است.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام بوفیات الاعلام (۱/۳۱۲)، انساب سمعانی (۵/۵۷۹)، ایضاح‌المکنون (۱/۳۴۰)، تذکره‌الحفاظ (۱۱۷۴- ۱۱۷۱/۳)، توضیح‌المشبه (۹/۱۷۶)، سیرالنبلاء (۳۶۷-۳۶۵/۱۸)، شذرات‌الذهب (۳/۳۳۹)، طبقات‌الحفاظ (۴۵۹)، العبر (۲/۳۲۹)، کشف‌الظنون (۵۰۸، ۱۶۳)، لسان‌المیزان (۴۴۶-۴۴۵/۲)، المستفاد من ذیل تاریخ بغداد (۱۰۳-۱۰۲/۱۹)، معجم‌البلدان (۵/۴۱۹)، معجم‌المؤلفین (۳/۲۶۰)، الوافی بالوفیات (۱۲/۱۶۳)، هدیه‌العارفین (۱/۲۷۷).

ورثینی نسفی، ابوالحارث اسد

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۳۱۵ ق)، عالم و محدث. اصل وی از ورثین از قرای نسف و دانشمندی متفنن در علوم مختلف بود. از طفیل بن زید تمیمی و مثنی بن ابراهیم غوبدینی و ابو عیسی ترمذی و ابویعقوب اسحاق بن ابراهیم دبری و ابوالعباس محمد بن یونس کدیمی و حسن بن عبدالاعلی بوسی و عبیدالله بن محمد کشوری و ابویحیی مکی و جماعتی دیگر حدیث شنید. از آثارش: «البتستان»، در اخبار نسف؛ «العجائب»؛ «اخبار الحسن والحسین (ع)»؛ «المقتل»؛ کتاب «مفاخره اهل کش و نسف».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: انساب سمعانی (۵/۵۸۸)، معجم‌البلدان (۴۲۷-۴۲۶/۵)، معجم‌المؤلفین (۲/۲۴۰)، هدیه‌العارفین (۱/۲۰۳).

وزان، فاطمه

قرن: ۵

جنسیت: زن

ملیت: ایران

پیش از ۴۲۷ ق، از زنان محدث. وی دختر احمد بن محمد بن عبدالکریم وزان بود و از پدرش احمد روایت کرده است. برگرفته از کتاب: مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی منابع زندگینامه: منبع: تاریخ جرجان، ۵۰۵.

وزدولی عمار جرجانی، ابویعقوب اسحاق

قرن: ۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۲۵۹ ق)، حافظ و محدث. وی از عبیدالله بن موسی و آدم بن ابی‌ایاس و مسلم بن ابراهیم و همطبقه‌ی آنها حدیث شنید. عبدالرحمان بن عبدالمؤمن جرجانی و ابراهیم بن موسی جرجانی و محمد بن جعفر بصری و جماعتی دیگر از وی روایت کرده‌اند. او در زندان نیشابور در گذشت. در «تذکره الحفاظ» و «هدیه العارفين» وفات وی ۲۹۵ ق ذکر شده است. او آثاری در «سیر» و «سنن» تصنیف نمود. در کتب رجالی از «مسند» وی در حدیث به وضوح یاد شده است.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: انساب سمعانی (۵/۵۹۸)، تذکره الحفاظ (۲/۵۶۲)، سیر النبلاء (۵۰۸-۵۰۷/۱۲)، شذرات الذهب (۲/۱۴۰)، طبقات الحفاظ (۲۶۶)، معجم المؤلفین (۲/۲۲۹)، هدیه العارفين (۱/۱۹۸).

وهب

قرن: ۲

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۳۴- مقول ۱۱۶/۱۱۴/۱۱۳/۱۱۰ ق)، حافظ، محدث، مورخ، اخباری، زاهد و عابد. اصل او از هرات بود. پدرش، منبه، در دوره‌ی پادشاهی کسری انوشیروان از هرات خارج شد و به جزیره العرب رفت، سپس در زمان پیامبر (ص) اسلام آورد و در یمن سکنی گزید. وهب در زمان خلافت عثمان در یمن به دنیا آمد. اصحاب تراجم مراتب علم، زهد و جهد او را در عبادت ستوده‌اند. در زمان عمر بن عبدالعزیز وی عهده‌دار منصب قضاوت صنعا در یمن بود. روایات سنددار (مسند) کمی را نقل کرده، عمده‌ی دانش وی درباره‌ی اسرائیلیات و صحائف اهل کتاب بوده است. به آورده‌ی صاحب «کشف الظنون» وی اولین کسی است که در موضوع قصص انبیاء کتاب نوشته است. احمد بن حنبل گوید که او قدری بود، سپس از این عقیده بازگشت. از برادرش، همام بن منبه، و ابن عباس و ابوهریره و ابوسعید و نعمان بن بشیر و جابر بن عبدالله و عمرو بن عاص و عبدالله بن عمر خطاب و طاووس بن کیسان و انس بن مالک و عمرو بن شعیب و فنج یمانی حدیث شنید. فرزندانش، عبدالله و عبدالرحمان، و برادرزاده‌هایش عقیل بن معقل و عبدالصمد بن معقل، و نواده‌اش، ادريس بن سنان، و عمرو بن دینار و سماک بن فضل و عوف اعرابی و عاصم بن رجاء و یزید بن مسلم و یزید بن جابر و عبدالله بن عثمان بن خثیم و اسرائیل ابوموسی و همام بن نافع و عیسی بن سنان و مغیره بن حکیم و منذر بن نعمان و جماعتی دیگر از وی روایت کرده‌اند. او در پایان عمر توسط یوسف بن عمر ثقفی حاکم یمن محبوس و توسط عمال وی به قتل رسید. از آثار او: «تفسیر القرآن»؛ کتابی در «ذکر الملوک المتوجه من حمیر و اخبارهم و قصصهم و

قبورهم و اشعارهم؛ «قصص الانبیاء»؛ «قصص الاخیار»؛ «فتوح البلاد»؛ «الاسرائیلیات»؛ کتاب «القدر».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۱۵۰ / ۹)، تاریخ الاسلام (حوادث ۵۰۰ - ۴۹۷ / ۱۲۰ - ۱۰۱)، تذکره الحفاظ (۱۰۱ - ۱۰۰ / ۱)، تهذیب التهذیب (۱۴۸ - ۱۴۷ / ۱۱)، تهذیب الکمال (۵۰۲ - ۴۸۷ / ۱۹)، الثقات (۴۸۸ - ۴۸۷ / ۵)، الجرح والتعديل (ج ۴، ق ۲/۲۴)، حلیة الاولیاء (۸۱ - ۲۳ / ۴)، سیر النبلاء (۵۵۷ - ۵۴۴ / ۴)، شذرات الذهب (۱ / ۱۵۰)، طبقات ابن سعد (۷۱ - ۷۰ / ۶)، طبقات الحفاظ (۵۲)، العبر (۱ / ۱۰۹)، کشف الظنون (۱۳۲۸)، معجم الادباء (۲۶۰ - ۲۵۹ / ۱۹)، معجم المؤلفین (۱۳ / ۱۷۴)، میزان الاعتدال (۳۲۴ - ۳۲۳ / ۴)، وفيات الاعیان (۳۶ - ۳۵ / ۶)، هدیة العارفين (۲ / ۵۰۱).

هبة العزیز، ام الفضل

قرن: ۴

جنسیت: زن

ملیت: ایران

ز ۳۱۷ ق، از زنان محدث. وی دختر احمد بن عبدالرحمن بن عبدالمؤمن مهبلی بود که از علی بن محمد بن حاتم قومسی روایت کرده است.

برگرفته از کتاب: مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی

منابع زندگینامه: منبع: تاریخ جرجان، ۵۰۵.

هروی بغدادی، ابو عبید قاسم

قرن: ۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۲۲۴ / ۲۲۳ / ۲۲۲ - ۱۵۷ ق)، حافظ، محدث، فقیه، مجتهد، ادیب و لغوی. در هرات به دنیا آمد. پدرش از غلامان رومی و در خدمت مردی از اهل هرات بود. ادبیات و فقه را از اساتید بزرگ آن زمان فراگرفت. قرآن و لغت را نزد ابوالحسن کسایی و اسماعیل بن جعفر و شجاع بن ابونصر بلخی و ابوعمر و شیبانی و فراء و ابوزیاد کلابی و ابو عبیده و اصمعی و یزیدی و ابوزید انصاری و عده‌ای دیگر آموخت. وی در قرآات، فقه، لغت و شعر متبحر بود. از اسحاق بن سلیمان رازی و اسماعیل بن جعفر و شریک بن عبدالله و اسماعیل بن عیاش و هشیم بن بشیر و سفیان بن عینه و اسماعیل بن علیه و یزید بن هارون و یحیی بن سعید قطان و حجاج بن محمد و ابومعاویه ضریر و صفوان بن عیسی و عبدالرحمان بن مهدی و حماد بن مسعده و مروان بن معاویه و ابوبکر بن عیاش و محمد بن جعفر غندر و سعید بن عبدالرحمان جمحی و عبیدالله اشجعی و وکیع بن جراح و عبدالله بن ادریس و جریر بن عبدالحمید و عباد بن عباد مهبلی و معاذ بن معاذ عنبری و عمر بن یونس و عبدالله بن مبارک و اسحاق ازرق و دیگران حدیث شنید. استادش، سعید بن ابومریم مصری، و نصر بن داوود بن طوق صاغانی و محمد بن اسحاق صاغانی و حسن بن مکرم و احمد بن یوسف تغلبی و ابوبکر بن ابی الدنیا و حارث بن ابی اسامه و محمد بن یحیی مروزی و علی بن عبدالعزیز بغوی و عبدالله بن عبدالرحمان دارمی و عباس دوری و محمد بن حفص دوری و احمد بن یحیی بلاذری و عبدالمجید بوشنجی و ابوالحسن علی بن عبدالله طوسی و جماعتی دیگر از وی روایت کرده‌اند. وی مدتی در بغداد اقامت گزید. سپس در زمان امیر ثابت بن نصر بن مالک خزاعی به

منصب قضاوت شهر طرسوس گمارده شد. در اواخر عمر به مکه رفت و همان جا درگذشت. از آثارش: «الغریب» یا «غریب الحدیث»؛ «غریب القرآن»؛ «الغریب المصنف فی علم اللسان»؛ «فضائل القرآن»؛ «ادب القاضی»؛ «الاموال»؛ «الشعراء»؛ «الناسخ والمنسوخ»؛ «المواعظ»؛ «القرآت»؛ «النسب»؛ «معانی القرآن»؛ «المجاز فی القرآن»؛ «عدد آی القرآن»؛ «الامثال السائرة»؛ «المقصود والممدود»؛ «الطهاره».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۱۰ / ۶)، تاریخ بغداد (۴۱۶ - ۴۰۳ / ۱۲)، التاریخ الکبیر (۷ / ۱۷۲)، تذکره الحفاظ (۴۱۸ - ۴۱۷ / ۱)، تهذیب التهذیب (۲۷۶ - ۲۷۴ / ۸)، تهذیب الکمال (۱۵۴ - ۱۴۵ / ۱۵)، الجرح والتعدیل (ج ۳، ق ۱۱۱ / ۲)، سیر النبلاء (۵۰۹ - ۴۹۰ / ۱۰)، شذرات الذهب (۵۵ - ۵۴ / ۲)، صفه الصفوة (۳۲۸ - ۳۲۷ / ۲)، طبقات ابن سعد (۲۵۴ - ۲۵۳ / ۷)، طبقات الشافعیه سبکی (۱۶۰ - ۱۵۳ / ۲)، طبقات الفقهاء الحنابله (۳۶۴ - ۳۶۰ / ۱)، طبقات المفسرین داودی (۳۷ - ۳۲ / ۲)، العبر (۳۰۸ / ۱)، الفهرست ابن الندیم، ترجمه (۱۲۱ - ۱۲۰)، الکامل (۲۵۹ / ۵)، معجم الادباء (۲۶۱ - ۲۵۴ / ۱۶)، المنتظم (۳۳۶ - ۳۳۴ / ۶)، میزان الاعتدال (۳۵۹ / ۳)، النجوم الزاهرة (۲۹۴ / ۲)، وفيات الاعیان (۶۳ - ۶۰ / ۴).

هروی، ابواسحاق احمد

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۳۳۴ ق)، حافظ، محدث و مورخ. معروف به ابن یاسین حداد. وی از عثمان بن سعید دارمی و موسی بن احمد فریابی و عبید بن محمد وراق حافظ و معاذ بن مثنی و فضل بن عبدالله یشکری و همطبقه آنها حدیث شنید. ابوعبدالله بن ابی ذهل و منصور بن عبدالله خالدی و خلیل بن احمد قاضی و محمد بن علی بن محمد باشانی و جماعتی دیگر از وی روایت کرده‌اند. او در فن تاریخ نویسی دست داشت و کتابی با عنوان «تاریخ هرات» تصنیف نمود. در «میزان الاعتدال» سال درگذشت وی ۲۳۴ ق ذکر شده است.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: تذکره الحفاظ (۸۷۸ - ۸۷۷ / ۳)، سیر النبلاء (۳۴۰ - ۳۳۹ / ۱۵)، شذرات الذهب (۳۳۵ / ۲)، طبقات الحفاظ (۳۷۵)، لسان المیزان (۴۳۷ / ۱)، معجم المؤلفین (۱۶۸ / ۲)، میزان الاعتدال (۱۷۵ / ۱)، هدیة العارفين (۴۷ / ۱).

هروی، ابوالفتح نصر

قرن: ۵

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۵۱۱ / ۵۱۰ - ۴۱۹ ق)، محدث، مسند، زاهد و عابد. وی در هرات به دنیا آمد. از پدرش و جدش ابراهیم و جد مادری اش، ابی المظفر منصور بن اسماعیل هروی، و ابویعقوب قراب حافظ و ابوالحسن دباس و اباعثمان سعید بن عباس قرشی و عبدالوهاب بن محمد بن عیسی و محمد بن فضیل و جماعتی دیگر حدیث شنید. شماری از مشایخ سمعانی از وی روایت کرده‌اند از آثارش: «المسند»، در حدیث که شیخ الاسلام ابواسماعیل خواجه عبدالله انصاری آن را در سه مجلد تخریح کرد.

بر گرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: تذکره الحفاظ (۴/۱۲۶۲)، سیر النبلاء (۱۹/۳۹۱)، معجم المؤلفین (۸۸-۸۷/۱۳)، هدیة العارفین (۲/۴۹۱).

هروی، ابوالولید ابی‌الرجاء، احمد

قرن: ۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۲۳۲ ق)، عارف و محدث. از قریه آزادان هرات و عالم به علوم ظاهر و باطن بود. وی از شاگردان امام احمد حنبل بود. بخاری در کتاب «صحیح» خود از وی حدیث روایت کرده است. در اوایل مال بسیار داشت و همه را در طلب حدیث و حج صرف کرد. از هرات سفر می‌کرد، و هرگاه مال به آخر می‌رسید به هرات مراجعت می‌کرد. و بعضی از املاک خود را می‌فروخت و باز به سفر می‌رفت و به این طریق همه‌ی مال خود را نفقه کرد. قبر وی در قریه‌ی آزادان است.

بر گرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: مجمل فصیحی (ذیل / سال ۲۰۲)، مزارات هرات، تعلیقات (۱۳۰)، نامه‌ی دانشوران (۵۰-۴۸ / ۵)، نفحات الانس (۳۳۵)، هفت اقلیم (۲/ ۱۳۸).

هروی، ابوذر عبد، عبدالله

قرن: ۵

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۴۳۴- ۳۵۶ / ۳۵۵ ق)، فقیه مالکی، حافظ، محدث و صوفی. معروف به ابن سماک. اصل او از هرات و از علمای بزرگ مالکی و شیخ الحرم زمانش بود. در طلب علم و حدیث به مسافرت‌های طولانی پرداخت. علم کلام را از ابن باقلانی فرار گرفت. وی در هرات از ابوالفضل بن خمیرویه و بشر بن محمد مزنی و عده‌ای دیگر و در سرخس از ابومحمد بن حمویه و زاهر بن احمد فقیه و در بلخ از ابواسحاق مستملی و در مرو از ابوهمیم کشمیهنی و در بصره از ابوبکر هلال بن محمد بن محمد و شبیان بن محمد ضبعی و در بغداد از ابوالفضل زهری و ابوالحسن دارقطنی و ابوعمر بن حیویه و در دمشق از عبدالوهاب بن حسن کلابی و در مصر از ابومسلم کاتب و در مکه از ابواسحاق ابراهیم بن محمد دینوری و عده‌ای دیگر حدیث شنید. وی راوی «صحیح» بخاری از مستملی و حموی و کشمیهنی بود. فرزندش عیسی و علی بن محمد بن ابوالهول و موسی بن عیسی صقلی و عبدالله بن حسن تیزی و ابوصالح نیشابوری موذن و علی بن بکار صوری و احمد بن محمد قزوینی و ابوطاهر اسماعیل بن سعید نحوی و ابوحنسین بن مهتدی بالله و ابولید باجی و عبدالله بن سعید شنتجالی و عبدالحق بن هارون سهمی و ابوبکر احمد بن علی طریثی و ابوشاکر احمد بن علی عثمانی و جماعتی دیگر از وی روایت کرده‌اند. ابوبکر خطیب بغدادی و ابوعمر بن عبدالبر و احمد بن عبدالقادر یوسفی و ابو عبدالله احمد بن محمد بن غلبون خولانی از او اجازه‌ی روایت داشته‌اند. او را حافظی کثیرالشیوخ دانسته‌اند. وی مدتی در مکه مجاور گشت و در آنجا به تصنیف کتب و گردآوری «معجم» مشایخ خود پرداخت. بعدها در ناحیه سروات، در حوالی مکه، سکنی گزید. او هر سال در موسم حج به مکه می‌رفت و سرانجام نیز در مکه درگذشت. از دیگر آثارش: تفسیر قرآن؛ «السنة والصفات»؛ «الجامع»؛ «الدعاء»؛ «فضائل القرآن»؛ «دلائل النبوة»؛ «المستدرک علی الصحیحین»؛ «الصحیح المسند المخرج علی الصحیحین» یا

«المسند الصحيح المجرّد علی البخاری و مسلم»؛ «شهادة الزور»؛ «فضائل ملك بن انس»؛ «العيدين» یا «فضائل العيدين»؛ «مسانيد الموطات»؛ «فضل يوم عاشوراء»؛ «المناسك»؛ «الربا» و «اليمين الفاجرة»؛ «كرامات الاولياء».

بر گرفته از كتاب: اثر آفرينان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: تاريخ بغداد (۱۱/۱۴۱)، تذكرة الحفاظ (۱۱۰۸-۱۱۰۳/۳)، سير النبلاء (۵۶۳-۵۵۴/۱۷)، شذرات الذهب (۳/۲۵۴)، طبقات الحفاظ (۴۴۳)، طبقات المفسرين داودی (۳۶۸-۳۶۶/۱)، العبر (۲/۲۶۹)، الكامل (۸/۳۶)، كشف الظنون (۱۸۳۰، ۱۶۷۳-۱۶۷۲، ۴۴۱)، معجم المؤلفين (۶۶-۶۵/۵)، المنتظم (۹/۳۱۱)، النجوم الزاهرة (۵/۳۸)، هدية العارفين (۴۳۸-۴۳۷/۱).

هروی، ابوسعّد آدم

قرن: ۶

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۵۳۶ ق)، اديب، لغوی و محدث. اصلاً از هرات بود و ساکن بلخ.

در ۵۲۰ ق پس از سفر حج به بغداد وارد شد و در همان جا در گذشت. استاد رشید وطواط بود و میان او و شیخ ابومنصور جوایقی مناظراتی واقع شد. در حدیث و فنون ادب یکی از مراجع عصر خویش بود.

بر گرفته از كتاب: اثر آفرينان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: تاريخ ادبيات در ايران (۲/۲۴۰)، روضات الجنات (۲/۵۹)، ريحانه (۷/۱۲۵)، لغت‌نامه (ذیل / ابوسعّد)، معجم الادباء (۱۰۷-۱۰۱/۱).

هروی، ابوسعید ابراهیم

قرن: ۲

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۱۶۸/۱۶۳ ق)، حافظ، فقیه و محدث. در اواخر روزگار صحابه‌ی صغار (آنان که در زمان رحلت پیامبر (ص) کم سن و سال بودند) در هرات به دنیا آمد. اصلش از قریه‌ی باشان هرات بود. در نیشابور نشو و نما یافت. در طلب علم به مسافرت پرداخت و عده‌ای از تابعین را ملاقات نمود و از آنها حدیث شنید. از جمله از عبدالله بن دینار و ثابت بنانی و ابوحازم اعرج و ابواسحاق سیبسی و ساک بن حرب و موسی بن عقبه و ابوزبیر محمد بن مسلم قرشی و محمد بن زیاد جمحی قرشی و یحیی بن سعید انصاری. همچنین از منصور بن معتمر و ابی‌جمره ضبعی و عاصم بن بهدله و عاصم بن سلیمان و حسین معلم و آدم بن علی و عبدالعزیز بن رفیع و ابوحصین عثمان اسدی و حمید طویل و حجاج بن حجاج باهل و عطاء بن ابی‌مسلم خراسانی و عبدالعزیز بن صهیب و مطر وراق و دیگران حدیث شنید. به بغداد رفت و در آنجا حدیث گفت. سپس به مکه رفت و در آنجا مجاور شد. فرزندش، عبدالخالق بن ابراهیم، و استادش، صفوان بن سلیم، و ابوحنیفه نعمان بن ثابت و محمد بن جعفر بن ابی‌کثیر و عبدالله بن مبارک و حفص بن عبدالله سلمی نیشابوری و ابوعمار عقدی و سفیان بن عینه و خالد بن نزار و وکیع بن جراح و حسین بن ولید نیشابوری و عبدالرحمان بن عبدالله دشتکی رازی و غسان بن سلیمان هروی و برادرش، مالک بن سلیمان هروی، و عمر بن عبدالله بن رزین و عبدالرحمان بن مهدی و محمد بن سابق و معن قزاز و یحیی بن ابوبکر کرمانی و یحیی بن ضریس بجلی رازی و ابوحذیفه نهدی و

عبدالرحمان بن سلام جمحی و محمد بن سنان عوقی و جماعتی دیگر از او روایت کرده‌اند. در مکه درگذشت. از آثارش: «السنن»، در فقه؛ «المناقب»؛ کتاب «العیدین»؛ کتاب «التفسیر».
برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: اعیان الشیعه (۱۶۸ / ۲)، تاریخ بغداد (۱۱۱- ۱۰۵ / ۶)، التاریخ الکبیر (۲۹۴ / ۱)، تذکره الحفاظ (۲۱۳ / ۱)، تهذیب التهذیب (۱۱۸- ۱۱۷ / ۱)، تهذیب الکمال (۳۶۸- ۳۶۴ / ۱)، الثقات (۲۷ / ۶)، سیر النبلاء (۳۸۵- ۳۷۸ / ۷)، شذرات الذهب (۲۵۷ / ۱)، طبقات الحفاظ (۱۰۶- ۱۰۵)، طبقات المفسرین داودی (۱۱- ۱۰ / ۱)، العبر (۱۸۵ / ۱)، الفهرست ابن الندیم، ترجمه (۴۱۶)، الکامل (۶۴ / ۵)، لسان المیزان (۱۹۱ / ۸)، معجم البلدان (۳۸۳ / ۱)، معجم المؤلفین (۴۱ / ۱)، میزان الاعتدال (۶۳ / ۱)، الوافی بالوفیات (۲۴- ۲۳ / ۶).

هروی، ابوصلت، عبدالسلام

قرن: ۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۲۳۶- ۱۶۰ ق)، محدث شیعی. اهل خراسان و محب خاندان حضرت رسالت (ص) بود. ابوصلت به روایتی در مدینه زاده شد. در نیشابور اقامت گزید. در طلب علم به نقاط مختلفی، چون عراق، حجاز، یمن سفر کرد، و از کسانی چون حماد بن زید، شریک، ابن عیینه، مالک، فضیل بن عیاض، و عبدالله بن مبارک استماع حدیث کرد. وی چندی در بغداد به روایت حدیث پرداخت و مدتی نیز محضر امام رضا (ع) را درک کرد و خادم آن حضرت بود و از آن حضرت روایت کرد، چنانکه در نیشابور در خدمت آن امام حاضر بود و در سرخس نیز به دیدار وی رسید. او زاهدی متعبد بود آن گونه که مأمون را به شگفتی واداشت. ابوصلت متکلمی چیره دست بود و در مناظرات با جهمی و مرجئه و قدریه در حضور مأمون توانمندی خود را به ثبوت رساند و همواره در مناظره پیروز بود. فرزندش محمد و ابن ابی داوود و عباس دوری و محمد بن رافع نیشابوری و احمد بن سیار مروزی و حسین اسحاق تستری و احمد بن ابی خیمه و عبدالله بن احمد بن حنبل از شاگردان وی بودند. ابن ماجه قزوینی در «صحیح» خود از وی روایت کرده است. هم اکنون آرامگاهی منسوب به وی با نام خواجه ابوصلت در سمت شرقی شهر مشهد وجود دارد. در قم و سمنان نیز مزارهای منسوب به وی هست. عدّه‌ای او را جزء علمای عامه دانسته و در مقابل، گروهی دیگر او را رافضی و شیعه‌ی غالی شمرده‌اند. وی کتابی در باب وفات امام رضا (ع) به نام «وفات الرضا» تألیف کرد، که نجاشی از آن نام می‌برد و ابن بابویه از آن در «عیون اخبار الرضا» استفاده کرده است.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: اعیان الشیعه (۳۶۳ / ۲)، تاریخ الاسلام (حوادث ۲۵۱- ۲۴۹ / ۲۴۰- ۲۳۱)، تاریخ بغداد (۵۱- ۴۶ / ۱۱)، تاریخ نیشابور (۹۰)، تهذیب التهذیب (۲۸۳- ۲۸۱ / ۶)، الجرح و التعذیل (ج ۳، ق ۴۸ / ۱)، الذریعه (۱۱۹ / ۲۵)، رجال الطوسی (۳۸۰)، رجال النجاشی (۶۱- ۶۰ / ۲)، ریحانه (۱۶۳- ۱۶۲ / ۷)، سیر النبلاء (۴۴۸- ۴۴۶ / ۱۱)، الکنی و الالقباب (۱۰۳- ۱۰۰ / ۱)، لسان المیزان (۳۹۶ / ۹)، لغت نامه (ذیل / ابوصلت)، هدیه الاحباب (۲۳).

هروی، ابو عبدالرحمان، ابو جعفر محمد

قرن: ۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۳۰۳ / ۳۰۲ ق)، حافظ، محدث و مورخ. معروف به شکر. وی از محمد بن رافع قشیری و علی بن خشرم و علی بن حرب و احمد بن عیسی مصری و عمر بن شبه و احمد بن منصور و رمادی و همطبقه‌ی آنها حدیث شنید. حاکم نیشابوری گوید که وی در مرو، طوس، سرخس، مرو رود، بخارا و نیشابور نقل حدیث کرد. ابولید حسان بن محمد و محمد بن جعفر بن مطر و ابوبکر احمد بن علی رازی و ابوحامد بن شرقی و جماعتی دیگر از وی روایت کرده‌اند. او در هرات درگذشت. از آثارش: کتاب «تاریخ هرات»؛ کتاب «الجواهر»؛ «العجائب».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: تاریخ نیشابور (۱۲۷)، تذکره الحفاظ (۷۴۹- ۷۴۸ / ۲)، سیر النبلاء (۲۲۲- ۲۲۱ / ۱۴)، شذرات الذهب (۲ / ۲۴۲)، طبقات الحفاظ (۳۳۶- ۳۳۵)، العبر (۱ / ۴۴۶)، کشف الظنون (۱۴۳۷)، معجم المؤلفین (۵۱- ۵۰ / ۱۲)، الوافی بالوفیات (۵ / ۶۷).

هروی، ابو عبدالله، محمد

قرن: ۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۳۰۲ / ۳۰۱ ق)، حافظ و محدث. اصل وی از هرات بود. از احمد بن یونس یربوعی و همطبقه‌ی او در کوفه و اسماعیل بن ابی‌اویس و عده‌ای دیگر در مدینه و احمد بن حنبل و همطبقه‌ی او در بغداد و ابراهیم بن محمد شافعی در مکه و محمد بن معاویه نیشابوری و محمد بن مقاتل مروزی حدیث شنید. سامی از مشایخ ابوحاتم بن حبان بستی است و ابن حبان در «صحیح» خود و نیز عباس بن فضل ضروری و بشر بن محمد مزنی و دیگر علمای هرات از وی روایت کرده‌اند.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: تذکره الحفاظ (۶۹۸- ۶۹۷ / ۲)، سیر النبلاء (۱۱۵- ۱۱۴ / ۱۴)، شذرات الذهب (۲ / ۲۳۵)، طبقات الحفاظ (۳۲۴)، العبر (۱ / ۴۴۲)، معجم المؤلفین (۱۰ / ۱۵۷)، الوافی بالوفیات (۳ / ۲۲۶).

هروی، ابو عبید احمد

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۴۰۱ ق)، محدث، ادیب و لغوی. معروف به صاحب «الغریبین». اصلش از فاشان، از قرای هرات است. از بزرگان علما و ادبا و لغویون و از شاگردان نبطویه و ابن سراج و ابومنصور ازهری بود. وی از احمد بن محمد بن یاسین و ابواسحاق احمد بن محمد بن یونس بزاز حافظ روایت کرده است. شیخ الاسلام ابو عثمان اسماعیل بن عبدالرحمان صابونی و ابو عمر عبدالواحد بن احمد ملیحی و ابوبکر اردستانی از وی روایت کرده‌اند. او را پیشوای اهل ادب در زمان خود می‌دانستند. وی به سرزمینهای مختلف سفر کرد و مدتی نیز اسیر قرامطه شد. در «ریحانة الادب» و «روضات الجنات» کنیه‌ی وی ابو عبدالله یا ابوالقاسم ذکر شده است. از آثارش: «الغریبین»، که جمعی است بین تفسیر «غریب القرآن» و «غریب الحدیث»؛ «ولاء هرات» یا «تفصیل ولاء هرات».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۲۰۳/۱)، روضات الجنات (۲۵۲-۲۵۱/۱)، ریحانه (۳۶۱/۶)، سیر النبلاء (۱۴۷-۱۴۶/۱۷)، شذرات الذهب (۳/۱۶۱)، طبقات الشافعیه اسنوی (۲۹۲-۲۹۱/۲)، طبقات الشافعیه سبکی (۸۵-۸۴/۴)، العبر (۱۹۹/۲)، الکامل (۲۵۶/۷)، کشف الظنون (۱۲۰۹، ۱۲۰۶)، معجم الادباء (۲۶۱-۲۶۰/۴)، معجم المؤلفین (۱۵۰/۲)، النجوم الزاهره (۲۲۹/۴)، الوافی بالوفیات (۱۱۵-۱۱۴/۸)، وفيات الاعیان (۹۶-۹۵/۱)، هدیة الاحباب (۲۶۲)، هدیة العارفين (۷۰/۱).

هروی، ابوعلی حسین

قرن: ۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۳۰۱-۲۰۷ ق)، حافظ، محدث و مورخ. معروف به ابن خرم. وی از سعید بن منصور و خالد بن هیاج و داوود بن رشید و هشام بن عمار و سدید بن سعید و محمد بن عبدالله به عمار و عثمان بن ابی شیبه و همطبقه‌ی آنها حدیث شنید. بشر بن محمد مزنی و منصور بن عباس و ابوحاتم بن حبان و ابوبکر نقاش مفسر و محمد بن عبدالله بن خمیره و اهل هرات از وی روایت کرده‌اند. دارقطنی او را در حدیث ثقه می‌داند. از آثار وی کتابی در تاریخ است که بر اساس سنوات مرتب نشده است.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۲۵۱/۲)، انساب سمعانی (۶۳۷/۵)، تذکره الحفظ (۶۹۵-۶۹۶/۲)، توضیح المشتبہ (۲۱۹-۲۱۸/۳)، الثقات (۱۹۳/۸)، الجرح والتعديل (ج ۱، ق ۴۷/۲)، سیر النبلاء (۱۱۴-۱۱۳/۱۴)، شذرات الذهب (۲۳۵/۲)، طبقات الحفظ (۳۲۲)، العبر (۴۴۱/۱)، لسان المیزان (۵۰۳-۵۰۲/۲)، معجم المؤلفین (۲۰۵/۳)، میزان الاعتدال (۵۲۴/۱)، النجوم الزاهره (۲۰۴/۳)، الوافی بالوفیات (۳۴۰/۱۲).

هروی، ابو محمد عبدالله

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۳۱۱ ق)، حافظ و محدث. اصل وی از هرات بود. از ابوسعید اشج و زعفرانی و محمد بن ولید بسری و حسن بن عرفه و همطبقه‌ی آنها حدیث شنید. محمد بن احمد بن ازهری لغوی و محمد بن عبدالله سیاری و ابو منصور محمد بن عبدالله بزاز هروی و اهل هرات از وی روایت کرده‌اند. از آثارش: کتاب «الاقضیه».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: ایضاح المکنون (۲۷۰/۲)، تذکره الحفظ (۷۸۷-۷۸۶/۳)، سیر النبلاء (۲۹۴/۱۴)، شذرات الذهب (۲۶۲/۲)، طبقات الحفظ (۳۴۹)، العبر (۴۶۲/۱)، معجم المؤلفین (۸۳-۸۲/۶)، هدیة العارفين (۴۴۳/۱).

هروی

قرن: ۵

جنسیت: زن

ملیت: ایران

۴۷۷ ق، از زنان محدث. وی دختر عبدالصمد بن علی است. رساله‌ای در حدیث دارد که آن را از عبدالرحمان بن ابی شریح روایت کرده و عبدالاول هروی صوفی رساله‌ی او را نقل کرده است. او ۹۰ سال عمر کرد.
برگرفته از کتاب: مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی
منابع زندگینامه: منبع: اعلام النساء، ۱۶۰ / ۱.

هسنجانی رازی، ابواسحاق ابراهیم

قرن: ۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۳۰۱ ق)، حافظ و محدث. اصل وی از هسنجان، از قرای ری بود. در طلب حدیث به عراق، شام و مصر سفر کرد و از طالوت بن عباد و عبدالاعلی بن حماد نرسی و هشام بن عمار و عبدالواحد بن غیاث و محمد بن عبید بن حساب و احمد بن ابی الحواری و همطبقه‌ی آنان حدیث شنید. ابوجعفر محمد بن عمرو عقیلی و ابوعمرو بن مطر مقری و ابوبکر اسماعیلی و ابوحمزه محمد بن عبدالله رازی و عبدالله بن عدی و ابوعلی حسین بن علی و ابوجعفر بن مردویه اصفهانی و احمد بن علی دیلمی و عباس بن حسین صفار و دیگران از وی روایت کرده‌اند. هسنجانی دارای «مسند»ی در حدیث بوده است، با بیش از صد جزء، که میسرۀ بن علی قزوینی آن را از وی روایت کرده است.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۱/۷۶)، انساب سمعانی (۵/۶۴۲)، تذکره الحفاظ (۲/۶۹۲)، ری باستان (۶۳۹، ۲/۲۷۲)، سیر النبلاء (۱۱۷) - ۱۱۵ / ۱۴)، شذرات الذهب (۲/۲۳۵)، طبقات الحفاظ (۳۲۱)، العبر (۱/۴۴۱)، کشف الظنون (۱۶۸۵)، معجم البلدان (۵/۴۶۷)، معجم المؤلفین (۱/۱۳۱)، الوافی بالوفیات (۶/۱۷۲).

هکاری، اسماء

قرن: ۸

جنسیت: زن

ملیت: ایران

۷۷۰-۷۱۵ ق، از زنان فاضل و محدث. وی دختر احمد بن احمد بن حسین هکاری و خواهر جویریہ خاتون هکاری بود.
برگرفته از کتاب: مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی
منابع زندگینامه: منبع: تاریخ مشاهیر کرد، ۱۰۸ / ۱.

هکاری، جویریہ

قرن: ۸

جنسیت: زن

ملیت: ایران

۷۸۳-۶۹۳ ق، از زنان فاضل و محدث. وی دختر احمد بن احمد بن حسین هکاری و خواهر اسماء خاتون هکاری بود. این بانو با محدثان جلسات بحث و گفتگو داشت.

برگرفته از کتاب: مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی
منابع زندگینامه: منبع: تاریخ مشاهیر کرد، ۱۰۸ / ۱.

هکاری، فاطمه

قرن: ۸

جنسیت: زن

ملیت: ایران

۷۵۷-۶۸۳ ق، از زنان فقیه و محدث. وی دختر ابراهیم بن داود بن نصر بود و افراد بسیاری از دانش او بهره بردند.
برگرفته از کتاب: مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی
منابع زندگینامه: منبع: تاریخ مشاهیر کرد، ۱۰۶ / ۱.

هاللی خراسانی، ابومحمد، ابوالقاسم ضحاک

قرن: ۲

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۱۰۶ / ۱۰۵ / ۱۰۲ ق)، محدث، مفسر و مدرس. اصلش از بلخ و مدتی در بلخ و سمرقند و نیشابور ساکن بود. او در تفسیر و قصص تبحر داشت. علم تفسیر را از سعید بن جبیر در ری آموخت. از ابن عباس و ابوسعید خدری و عبدالله بن عمر و انس بن مالک و اسود بن زید نخعی و سعید بن جبیر و عطاء بن ابی رباح و طاووس بن کیسان و طائفه‌ای دیگر حدیث شنید. ابن حبان ملاقات وی را با صحابه و حدیث شنیدنش از آنها صحیح نمی‌داند و احادیث وی را منسوب به تابعین می‌کند. عماره بن ابی حفصه و ابوسعید سعید بن مرزبان بقال و جویر بن سعید و مقاتل بن حیان نبطی و علی بن حکم و ابوروق عطیه بن حارث کوفی و ابوجناب یحیی بن ابی حیه کلبی و ابوسنان سعید بن سنان شیبانی اصغر و ابوسنان ضرار بن مره شیبانی اکبر و ابوعیسی سلیمان بن کیسان خراسانی و عبدالرحمان بن عوسجه و ابوالحارث عبید بن سلیمان باهلی خراسانی و مالک بن سعید بلخی و محمد بن سلیم خراسانی و ابوعبدالله میمون وراق خراسانی و نهشل بن سعید و عمر ابن رماح و عبدالعزیز بن ابی‌رواد و قره بن خالد سدوسی و جماعتی دیگر از وی روایت کرده‌اند. وی معلم کودکان بود و نوشته‌اند که هزاران دانش آموز در مکتب وی به کسب علم می‌پرداختند و او برای تعلیم و تدریس اجرت و مزدی دریافت نمی‌کرد. وی در خراسان در گذشت. از آثارش: «التفسیر».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۳ / ۳۱۰)، تاریخ الاسلام (حوادث ۱۱۴- ۱۱۲، ۸ / ۱۲۰- ۱۰۱)، تهذیب‌التهذیب (۴۱۸- ۴۱۷ / ۴)، تهذیب‌الکمال (۱۷۷- ۱۷۳ / ۹)، الثقات (۴۸۲- ۴۸۰ / ۶)، سیرالنبلاء (۶۰۰- ۵۹۸ / ۴)، شذرات‌الذهب (۱۲۵- ۱۲۴ / ۱)، طبقات ابن سعد (۷ / ۲۶۱)، طبقات المفسرین داودی (۱ / ۲۱۶)، العبر (۱ / ۹۴)، معجم‌المؤلفین (۵ / ۲۷)، میزان‌الاعتدال (۲ / ۲۵۰)، النجوم الزاهرة (۱ / ۳۱۷).

همام

قرن: ۲

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۱۳۲ / ۱۳۱ ق)، محدث. اصل وی از هرات و برادر وهب بن منبه بود که هر دو از محدثین بودند. پدرشان در زمان خسرو انوشیروان به جزیره‌العرب کوچ کرده و در یمن سکنی گزیده بود. از ابوهریره و معاویه بن ابی سفیان و ابن عباس و عبدالله بن عمر بن خطاب و عبدالله بن زبیر روایت کرد. برادرش، وهب بن منبه، و برادرزاده‌اش، عقیل بن معقل بن منبه، و علی بن حسن بن ایش و معمر بن راشد از وی روایت کرده‌اند. او را صاحب قدیم‌ترین کتابی که در حدیث نوشته شده است می‌دانند. این کتاب مشتمل بر صد و چهل حدیث بوده که آنها را از ابوهریره نقل نموده است. در صناعه درگذشت.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۹/۹۸)، تاریخ الاسلام (حوادث ۵۵۶-۵۵۵، ۳۳۰/۱۴۰-۱۲۱)، تهذیب‌التهذیب (۵۹/۱۱)، تهذیب‌الکمال (۲۳۰-۲۹۹/۱۹)، الثقات (۵/۵۱۰)، الجرح والتعديل (ج ۴، ق ۱۰۷/۲)، سیرالنبلاء (۳۱۳-۳۱۱/۵)، شذرات‌الذهب (۱/۱۸۲).

همدانی، ابواسحاق ابراهیم

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۳۲۱ ق)، فقیه و محدث. او از مشایخ ابوالحسن علی بن بابویه پدر شیخ صدوق و محدث همدان بود. مطابق اسانید بعضی از روایات کتاب «امالی» صدوق، علی بن بابویه در همدان آن روایات را از صاحب عنوان شنیده است. ابراهیم بن عمرو نیز به نوبه‌ی خود از ابی علی حسن بن اسماعیل قحطبی روایت کرده است. او همچنین از ابوعمار مروزی و عبدالرحمان بن بشیر و عباس بن یزید بحرانی و عبدالحمید بن عصام و حمید بن زنجویه و بخاری و بسیاری دیگر حدیث روایت کرده است. وفات وی در «طبقات اعلام‌الشیعه»، ۳۲۹ ذکر شده است.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: سیرالنبلاء (۱۴/۵۵۰)، طبقات اعلام‌الشیعه (قرن ۴/۴).

همدانی، ابوالعلاء حسن

قرن: ۶

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۵۶۹-۴۸۸/۴۸۳ ق)، مقری، حافظ، محدث، مفسر، ادیب، نحوی، لغوی و زاهد. شیخ همدان و امام‌العراقین در قرآآت بود. در همدان به دنیا آمد. در طلب علم مسافرت‌های بسیاری نمود. علم قرائت را نزد ابوعلی حداد اصفهانی و ابوالعز قلانسی و ابوعبدالله بارع حسین دباس و ابوبکر مزرفی فراگرفت و در همدان از عبدالرحمان بن حمد دونی و در اصفهان از محمود اشقر و ابوعلی حداد

اصفهان‌ی و در بغداد از ابوالقاسم بن بیان و ابن‌حصین و ابوعلی ابن مهدی و ابوعلی بن نبهان و در خراسان از ابوعبدالله فراوی حدیث شنید. آنگاه به همدان بازگشت و تا پایان عمر در این شهر زندگی نمود. او در علم تفسیر، حدیث، انساب و تاریخ متبحر بود. ابواحمد بن سکینه و ابوالحسن ابن دباس و محمد بن محمد بن کیال علم قرائت را در نزد وی فراگرفتند. شیخ منتجب‌الدین، صاحب «الفهرست»، نیز از شاگردان وی بود و کتاب «الهادی» را نزد او خواند. منتجب‌الدین استادش ابوالعلاء را صدرالحفاظ و در علم حدیث و قرائت علامه معرفی کرده است. فرزندانش، احمد و عبدالبر و فاطمه، و نوادگانش، قاضی علی و محمد و عبدالحمید پسران عبدالرشید بن علی بن بنیمان، و ابوالموهّب ابن صصری و عبدالقادر حافظ و یوسف بن احمد شیرازی حافظ و محمد بن محمود حمامی و عتیق بن بدل مکی و جماعتی دیگر از وی حدیث شنیدند. ابوالحسن ابن المقیر از وی اجازه‌ی روایت داشت و شیخ هاشم بن محمد در «مصباح‌الانوار» خویش از وی روایت کرده است. در «معجم‌الادباء» وفات وی ۵۹۹ ق آمده است. از آثارش: «زاد المسافر»، در پنجاه مجلد؛ «غایة‌الاختصار»، در قرائت دهگانه؛ «الهادی الی معرفة المقاطع والمبادئ»، در وقوف قرآن؛ «الانتصار فی معرفة قراء المدن والامصار» که «طبقات القراء» است؛ «مفردات القراء»؛ «مولد امیرالمؤمنین (ع)»؛ کتاب «الادب فی حسان الحدیث».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۲/۱۹۵)، اعیان‌الشیعه (۴/۶۳۴)، ایضاح‌المکنون (۲/۷۱۵، ۱/۶۰۶)، بزرگان و سخن‌سرایان همدان (۱۲۸- ۱/۱۲۶)، تذکره‌الحفاظ (۱۳۲۸- ۴/۱۳۲۴)، الذریعه (۱۵۱- ۲۵/۱۵۰، ۱۲/۸)، روضات‌الجنات (۸۷- ۳/۸۶)، ریحانه (۷/۲۰۶)، سیرالنبلاء (۴۷- ۲۱/۴۰، ۱۹/۳۰۴)، شذرات‌الذهب (۲۳۲- ۴/۲۳۱)، طبقات اعلام‌الشیعه (قرن ۵۴- ۶/۵۳)، طبقات‌الحفاظ (۴۹۸- ۴۹۷)، طبقات‌المفسرین داودی (۱۳۱- ۱/۱۲۸)، العبر (۳/۵۶)، فهرست منتجب‌الدین (۶۶- ۶۵)، الکامل (۹/۱۲۹)، کشف‌الظنون (۲۰۲۶، ۱۷۷۳، ۱۳۸۷، ۱۱۸۹، ۱۱۰۶، ۹۴۶، ۱۱۴)، معجم‌الادباء (۵۲- ۵/۸)، معجم رجال‌الحدیث (۲۸۴- ۴/۲۸۳)، معجم‌المؤلفین (۱۹۸- ۳/۱۹۷)، المنتظم (۱۰/۵۱۸)، هدیة‌العارفین (۱/۲۸۰).

همدانی، ابوتراب

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

تولد: ۱۲۷۴.

درگذشت: ۱۳۷۳.

از آثار اوست: اسلام و نظام (۱۳۶۸)؛ چرا گناه می‌کنیم: درباره‌ی سرگذشت اثر گناه در این دنیا (مشهد، ۱۳۶۴)؛ راه سعادت (برگزیده‌ی اشعار) (شعر مذهبی، مشهد، ۱۳۷۴)؛ شرح دعای کمیل (تهران، ۱۳۶۳، ۱۳۴۴)؛ کتاب و عترت: شرحی درباره‌ی حدیث ثقلین (مشهد، ۱۳۶۵)؛ نجوم لامعه: شرح زیارت جامعه (۱۳۶۶).

برگرفته از کتاب: گلزار مشاهیر

همدانی، ابوجعفر محمد

قرن: ۶

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(بعد از ۵۳۱-۴۴۰ ق)، حافظ، محدث و زاهد. در طلب حدیث به مسافرت پرداخت. در بغداد از ابن نقور و ابوالقاسم بن بسری و ابونصر زینی و در نیشابور از فضل بن محب و ابوصالح مؤذن و در مکه از ابوعلی شافعی و سعد زنجانی و در جرجان از اسماعیل بن مسعوده و در مرو از ابوالخیر محمد بن ابوعمران و در هرات از ابواسماعیل انصاری و جماعتی دیگر حدیث شنید. وی «الجامع» ابوعلی ترمذی را از ابوعامر ازدی و محمد بن محمد بن علاء و ثابت بن سهلک قاضی به نقل از جراحی روایت کرد. این طاهر مقدسی و ابوالعلاء عطار و عبدالرحمان بن عبدالوهاب بن معزم و عده‌ای دیگر از وی روایت کرده‌اند. از آثارش: «البدایه والنهایه فی الموعظه».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: سیرالنبلاء (۱۰۲-۱۰۱/۲۰)، شذرات الذهب (۴/۹۷)، طبقات الحفاظ (۴۷۰)، العبر (۲/۴۴۰)، کشف الظنون (۲۲۸)، معجم المؤلفین (۱۱/۶۹)، النجوم الزاهره (۵/۲۵۳).

همدانی، احمد

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(س چهارم ق)، محدث امامی. از علی بن ابراهیم و عمر بن سهل بن اسماعیل دینوری و جعفر بن احمد علوی روایت کرد. ابوعبدالله احمد بن محمد بن عیاش جوهری در «مقتضب الاثر» خود و شیخ صدوق از وی روایت کرده‌اند. به آورده‌ی شیخ آقا بزرگ تهرانی نام صاحب عنوان در بعضی از اسایید «امالی» شیخ صدوق به صورت احمد بن محمد بن زیاد و در بعضی دیگر احمد بن جعفر همدانی آمده است.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: اعیان الشیعه (۲/۵۸۹)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۲۸-۲۷/۴).

همدانی، زینب

قرن: ۶

جنسیت: زن

ملیت: ایران

حدود ۵۳۰ ق. از زنان محدث. وی دختر شیرون بود و از پدرش و از ابوالفتح عبدوس بن عبدالله حدیث شنیده و برای سمعانی اجازه نوشته است.

برگرفته از کتاب: مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی

منابع زندگینامه: منبع: اعلام النساء، ۲/۷۱.

همدانی، ضوء النهار

قرن: ۱۶

جنسیت: زن

ملیت: ایران

از زنان محدث. وی دختر محمد بن طاهر مقدسی بود که در همدان از عبدوس بن عبدالله و ابوبکر اسماعیل بن علی حدیث فراگرفت و سمعانی در همدان احادیثی چند از او استماع کرد.

برگرفته از کتاب: مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی

منابع زندگینامه: منبع: اعلام النساء، ۳۶۱ / ۲.

همدانی، عبدالرزاق

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۱۳۸۳ - ۱۲۹۱ ق)، عالم دینی، فقیه اصولی، محدث، مجتهد، متکلم و واعظ. اصل او از قزوین بود. پدرش مقیم اصفهان گردید و وی در آنجا به دنیا آمد. در حدود ۱۳۰۰ ق به همراه پدرش به کربلا مهاجرت نمود. او در کربلا مقدمات علوم را فراگرفت و در ۱۳۱۳ ق به همراه مادرش به همدان رفت و در آنجا به تکمیل دروس و وعظ و خطابه و تألیف اشتغال یافت. چند بار برای زیارت به نجف رفت. او در همدان درگذشت. از آثارش: «ذریعة المعاد»، در شرح «نجاه العباد»؛ «السیف القاطع فی ابطال الرکن الرابع»؛ «هدایة الطالبین»، در اصول دین؛ «الخلافة»، در رد شیخیه؛ «السؤال والجواب الدینی»، در رد شیخیه؛ «الهدایة»، در رد صوفیه؛ «المقالة الاسلامیة»، در رد نصارا؛ «الکشکول»؛ «المواعظ المنبریة»؛ «الاسلام و الخلافة»؛ «مواکب حسینیة». [۱]

شیخ عبدالرزاق بن علی رضا بن عبدالحسین ابن ابی طالب بن عبدالکریم مؤلف (نظم الغرر) ابن محمد مؤلف (ترجمان اللغة) ابن محمد شفیع متمم کتاب والده (ابواب الجنان) ابن رفیع الدین محمد بن فتح الله (قزوینی) اصفهانی همدانی عالمی فاضل و واعظی کبیر بوده است.

جد ایشان از اهل قزوین بوده و پدرش مقیم اصفهان گردیده و وی در آنجا در سال ۱۲۹۱ ق متولد شده و والدش در حدود ۱۳۰۰ ق مهاجرت به کربلا نموده و او در خدمت آن مرحوم در کربلا به مقدمات علوم پرداخته و در سال ۱۳۱۳ ق مادر علویه اش وی را به همدان آورده و در آنجا به تکمیل دروس و وعظ و خطابه و تألیف اشتغال یافته تا بعد از ۱۳۸۱ قمری که به رحمت حق پیوسته است.

تألیفات وی از این قرار است.

ذریعه المعاد فی شرح نجاه العباد در طهاره ۲- السیف القاطع فی ابطال الرکن الرابع در رد شیخیه ۳- هدایه الطالبین در اصول الدین ۴- الخلافة ۵- السؤال و الجواب الدینی رد شیخیه ۶- الهدایه. در رد صوفیه ۷- المقالة الاسلامیه در رد نصاری ۸- الجواب عن سوال زید و زینب ۹- مختصر المقالة الجوابیه ۱۰- بدایه المنطقیه ۱۱- الوجیزه الرجالیه ۱۲- الکشکول ۱۳- مناظرات و مقالات ۱۴- المواعظ المنبریة ۱۵- رساله جواز نقل الموتی ۱۶- رساله فروع الدین ۱۷- الفیصل ۱۸- الغدیریة ۱۹- رساله اصول الدین ۲۰- الاسلام و الخلافة.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول- ششم)

منابع زندگینامه: [۱] الذریعه (۱۸۲ - ۱۸۱، ۱۶۶ / ۲۵، ۲۳ / ۲۳۲، ۲۱ / ۳۹۵، ۱۷ / ۵۹، ۱۶ / ۳۸۴، ۲۴۵، ۲۱۰ / ۱۲، ۳۲ - ۳۱ / ۱۰)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۱۱۴ - ۱۱۳ / ۱۴)، گنجینه‌ی دانشمندان (۳۷۹ - ۳۷۸ / ۷)، معجم رجال الفكر والادب فی النجف (۳ / ۱۳۴۱)،

مؤلفین کتب چاپی (۸۴۴-۸۴۳/۳).

همدانی، عبدالصمد

قرن: ۱۲

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(شهادت ۱۲۱۶ق)، فقیه، متکلم، عارف و شاعر. نزد آقا محمدباقر بهبهانی و سید بحر العلوم درس خواند و به اجتهاد رسید و سپس به طریق عرفان قدم گذاشت و در سلک پیروان معصوم علیشاه، نورعلیشاه و حسین علیشاه اصفهانی درآمد. وی با اغلب فقهای متشرع اختلاف نظر داشت. در روز عید غدیرخم در کربلا به دست وهابیان شهید شد. وی شعر نیز می‌گفت و در شعر صمد تخلص می‌کرد و «دیوان» شعر دارد. مهم‌ترین آثار او عبارت‌اند از: «بحرالمعارف»؛ «شرح المختصر النافع»؛ «المواسع والمضایقه»، کتاب بزرگی به ترتیب ابواب فقه؛ و کتاب بزرگ دیگری در لغت که ناتمام است.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: اعیان الشیعه (۱۷/ ۸)، بزرگان و سخن‌سرایان همدان (۷۶-۷۵/ ۲)، الذریعه (۱۴/ ۱۵، ۱۴/ ۵۹، ۹/ ۶۱۸، ۳/ ۴۷)، روضات الجنات (۱۹۵-۱۹۴/ ۴)، ریاض العارفین (۲۶۷)، ریحانه (۳۷۸-۳۷۷/ ۶)، شرح حال رجال (۱۴۱/ ۶)، شهیدان راه فضیلت (۴۵۵-۴۳۲)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۷۳۸-۷۳۷/ ۱۳)، طرائق الحقائق (۲۸۱/ ۳)، فوائد الرضویه (۲۳۲)، لغت‌نامه (ذیل/ عبدالصمد)، معجم المؤلفین (۲۳۸/ ۵)، مکارم الآثار (۶۱۰-۶۰۰/ ۲)، هدیه العارفین (۵۷۵/ ۱).

همدانی، فاخته

قرن: ۷

جنسیت: زن

ملیت: ایران

قرن هفتم هجری، از زنان محدث. وی دختر ابوالعلاء بود و از محمد بن احمد معروف به باغبان روایت دارد و علی بن احمد مقدسی از او نقل حدیث کرده است.

برگرفته از کتاب: مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی

منابع زندگینامه: منبع: اعلام النساء، ۱۷/ ۴.

یزدی، ابوالحسن علی

قرن: ۶

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۵۵۱-۴۷۴/۴۷۳ ق)، فقیه شافعی، مقری و محدث. معروف به ابن محمویه. در یزد به دنیا آمد و ساکن بغداد بود. قرآن را در اصفهان بر ابوالفتح حداد و ابوسعید مطرز تلاوت نمود و حمزه بن قبیطی و عبدالعزیز بن ناقد و علی بن دباس بر وی تلاوت نمودند. او در بغداد، شهر دوان، همدان، اصفهان، بصره، کوفه و مکه از حسین بن حسن بن جوانشیر و ابوالمکارم محمد بن علی بن حسن

فسوی مقری و محمد بن حسین بن بلوک صوفی و غیاث بن ابومضر اصفهانی و محمد بن محمود ثقفی و ابن طیوری و ابن خشیش و ابوالحسن بن علاف و ابوالقاسم ربعی و ناصر بن مهدی و احمد بن محمد بن مردویه و جماعتی دیگر حدیث شنید. وی «سنن» نسائی را از عبدالرحمان بن حمد استماع نمود. ابواحمد بن سکینه و ابن اخضر از وی روایت کرده‌اند. فقه را در واسط از ابوعلی فارقی و در بغداد از ابوبکر شاشی فراگرفت. وی صاحب تصانیفی در زمینه فقه و حدیث می‌باشد و در زهد نیز صاحب اثر است. در «طبقات الشافعیه» اسنوی تحت نام علی بن حسین بن احمد یزدی و در «شذرات الذهب» تحت عنوان یزدی آمده است. برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: انساب سمعانی (۵/۶۹۰)، سیر النبلاء (۳۳۶-۳۳۴/۲۰)، شذرات الذهب (۴/۱۵۹)، طبقات الشافعیه اسنوی (۳۱۹/۲)، طبقات الشافعیه سبکی (۷/۲۱۱)، العبر (۱۵-۱۴/۳)، معجم المؤلفین (۷/۱۴)، النجوم الزاهره (۵/۳۱۰)، هدیة العارفین (۶۹۸/۱).

یزدی، ابوالقاسم، علی

قرن: ۵

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۴۷۴-۳۸۶ ق)، محدث و فقیه حنفی. مشهور به بن‌دار. اصل وی از یزد بود، در بغداد ساکن گشت. از ابوطاهر مخلص و ابواحمد فرضی و ابوالحسن بن صلت حدیث شنید. همچنین از ابن بطه اجازه روایت حدیث دریافت کرد. ابوالفرج جوزی در «المنتظم» گوید عده‌ای از وی روایت کرده‌اند. او در بغداد درگذشت و در مقبره‌ی جامع المدینه دفن شد. در «المنتظم» تولد وی ۳۸۰ ق ذکر شده است. از آثار او: شرح «الجامع الصغیر» شیانی، در فروع فقه حنفی.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الکامل (۸/۱۳۰)، کشف الظنون (۵۶۲)، معجم المؤلفین (۷/۲۰)، المنتظم (۹/۵۷۰)، هدیة العارفین (۱/۶۹۲).

یشکری، ابوالعباس احمد

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ح ۳۷۰ ق)، محدث. اصل وی از دینور، از توابع کرمانشاه بود. در بغداد ساکن گشت و در آنجا از ابوبکر بن ابوداود و سجستانی و سلیمان بن عیسی جوهری و ابوبکر بن درید و ابراهیم بن محمد بن عرفه نبطویه و ابوبکر بن انباری و محمد بن یحیی صولی حدیث شنید. امیر ابو محمد حسن بن عیسی بن مقتدر بالله بود. از آثارش جزوه‌هایی است که به «یشکریات» معروف است.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: تاریخ بغداد (۱۵۵-۱۵۴/۵)، شذرات الذهب (۳/۷۱)، معجم المؤلفین (۲/۱۸۳).

یزشکی

ابراهیمی دهکردی، بیژن

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: جراحی عمومی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی اصفهان.
برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

ابراهیمی، محمدعلی

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۱۱، مرتبه علمی: استاد، رشته: جراحی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه تهران در سال ۱۳۳۶، دکترای تخصصی جراحی عمومی از دانشگاه تهران در سال ۱۳۴۰، و فوق تخصص جراحی دستگاه گوارش از دانشگاه وین اتریش در سال ۱۳۵۲.

مرتبه علمی:

دستیار در دانشگاه تهران از سال ۱۳۳۶، تا سال ۱۳۴۰، استادیار دانشگاه تهران از سال ۱۳۴۰ تا سال ۱۳۴۷، دانشیار دانشگاه تهران از سال ۱۳۴۷ تا سال ۱۳۶۴ و استاد دانشگاه تهران از سال ۱۳۶۴ تا کنون.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

تدریس جراحی در دانشگاه‌های تهران، کرمان و همدان، مطالعه و پژوهش در زمینه‌های مختلف پزشکی و جراحی عمومی و استاد راهنمای پایان‌نامه‌های متعدد دکترای پزشکی و تخصصی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۱

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: -

زمینه علمی تألیفات:

مراقبت بیماران عمل شده.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۶، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۴

زمینه علمی مقالات:

پزشکی، فاسیوهماتیکا، کیست هیداتیک، خونریزیهای گوارش در کودکان، تغذیه از راه عروق مرکزی و چند مقاله دیگر به زبان انگلیسی.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

ابطحی، مرتضی

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

حاج سید مرتضی بزرگ خاندان موحد ابطحی فرزند مرحوم سید علی بن سید محمدعلی ابن سید محمدحسین ابن میر محمدتقی معروف به (له له) از اجله بیوت سادات موسوی در اصفهان که نسبت آنان به حضرت موسی بن جعفر علیهاالسلام مورد گواهی علماء بزرگ و مشاهیر سادات موسوی مانند پدر صاحب روضات می‌باشند. معظم له از علماء بنام و ائمه جماعت معاصر اصفهانند که در حدود سال ۱۳۱۹ قمری برابر ۱۲۷۸ شمسی در اصفهان دیده به جهان گشوده و در بیت مجد و سیادت پرورش یافته و پس از رشد و بلوغ و خواندن مقدمات و ادبیات و متون فقه و اصول در خدمت مدرسین بزرگ اصفهان به افتخار دامادی مرحوم علامه متقی آیت‌الله حاج سید محمدتقی فقیه احمدآبادی صاحب (مکیال المکارم) نائل شده و از محضر و درس استاد محقق جامع المنقول و المعقول آیت‌الله حاج سید علی نجف‌آبادی و آیت‌الله حاج سید محمد نجف‌آبادی صاحب حاشیه کفایه و مرحوم آیت‌الله حاج شیخ محمدرضا نجفی صاحب (وقایه‌الاذهان) و سایر اساتید حاضر گردید.

و در علم طب از مبرزین و مشاهیر مدرسین بشمار می‌رود و در جدیت در تحصیل و تدریس شهرتی دارد و در حوزه علمیه اصفهان فضلاء از تدریس ادبیات و سطوح اصول و فقه او بهره کامل داشته و در علوم اسلامی مورد استفاده عموم طبقات مردم اصفهان می‌باشند.

فرزندان برومند ایشان همه از فضلاء و مبرزین حوزه‌های علمیه قم و نجف و اصفهان بشمار می‌روند بدین ترتیب.

- ۱- آیت‌الله محقق حاج سید محمدباقر که از اساتید حوزه علمیه قم می‌باشند.
- ۲- آیت‌الله محقق آقای حاج سید محمدعلی که از اساتید حوزه علمیه نجف و اصفهان می‌باشند.
- ۳- حجة‌الاسلام- حاج سید علی که از افاضل حوزه علمیه قم می‌باشند.
- ۴- حجة‌الاسلام حاج سید محمدرضا (داماد معظم آیت‌الله العظمی آقای گلپایگانی) ۵- حجة‌الاسلام حاج آقای حجت از افاضل حوزه اصفهان.

۶- حجة‌الاسلام حسن آقا از فضلاء حوزه علمیه قم.

۷- حجة‌الاسلام حسین آقا از فضلاء حوزه علمیه قم.

عالم علوم دینی.

تولد: ۱۳۲۳ ق.، اصفهان.

درگذشت: ۱۳ آذر ۱۳۷۱ (نهم جمادی‌الثانی ۱۴۱۳).

آیت‌الله سید مرتضی موحد ابطحی در سن نوجوانی در محضر آقایان استاد جلال‌الدین همایی، میرزا احمد شهیدی، میرزا محمد تقی موسوی، احمدآبادی، (صاحب مکیال المکارم و پدر همسر خویش) و آقا سید محمد درچه‌ای به آموختن دروس سطح مشغول شد. پس از اتمام سطح به درس خارج حضرات آیات سید محمد و سید علی نجف‌آبادی، شیخ محمدرضا مسجدشاهی شتافت و مبانی فقهی و اصولی خویش را تکمیل نمود و همزمان از محضر آقا شیخ محمود مفید (حکمت و کلام)، شیخ محمدباقر قزوینی (هیئت) و میرزا ابوالقاسم طیب (طب سنتی) فراگرفت.

آیت‌الله موحد ابطحی پس از تحصیلات، رو به تدریس آورد و در مدرسه صدر به تدریس دوره سطح پرداخت و دهها شاگرد تربیت نمود. وی از حضرات آیات شیخ آقا بزرگ تهرانی، محدث قمی، سید محمدتقی موسوی احمدآبادی و مرعشی نجفی اجازه

روایت و از آیات عظام سید ابوالحسن اصفهانی، بروجردی و ملا محمد حسین فشارکی اجازه‌ی امور حسبه را دریافت نمود. از آثار ایشان می‌توان دیوان اشعار، رساله‌های گوناگون در حدیث، تاریخ کلام، ادعیه و احراز، طب و زیارت را نام برد. آیت‌الله موحد ابطحی در نود سالگی، در سیزدهم آذر ۱۳۷۱ دار فانی را وداع گفت. برگرفته از کتاب: گلزار مشاهیر

ابطحی، مهدی

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: استاد، رشته: جراحی عمومی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد. برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

ابن ابی‌اشعث فارسی، ابوجعفر احمد

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۳۶۰ ق)، پزشک و محقق. از مردم فارس بود. به موصل رفت و تا پایان عمر در آنجا ماندگار شد. ابوجعفر بر برخی از کتابهای جالینوس شرح نوشته و شاگردان بسیاری تربیت کرده است، از جمله: ابوفلاح و محمد، پسرش. از آثار وی: «الادویة المفردة»؛ «الحيوان»؛ «العلم الالهي»؛ «كتاب الجدری والحصبه والحمیاء»؛ «كتاب السرسام والبرسام و مداواتهما»؛ «كتاب القولنج و انواعه و مداواته»؛ «كتاب البرص والبهق»؛ «كتاب الصرح»؛ «كتاب الاستسقاء»؛ «ظهور الدم»؛ «كتاب ماليخوليا»؛ «تركيب الادوية»؛ «امراض المعدة و مداواتها»؛ شرح «كتاب الحمیاء» جالینوس؛ «كتاب الغادی والمغندی»؛ شرح «كتاب الفرق» جالینوس؛ «المقاله فی النوم واليقظه».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۱/ ۲۰۱)، تاریخ طب (۶۶۶-۶۶۴/ ۲)، کشف الظنون (۱۷۸۳، ۱۴۵۵، ۱۴۵۱، ۱۴۴۶، ۱۴۴۴، ۱۴۳۲، ۱۴۲۴، ۱۴۱۳، ۱۴۰۸، ۱۴۰۲، ۱۳۸۹، ۴۰۱، ۵۱)، معجم المؤلفین (۲/ ۱۴۸)، هدیة العارفین (۱/ ۶۵).

ابن ابی‌صادق، ابوالقاسم، عبدالرحمان

قرن: ۵

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ح ۴۷۰ ق)، پزشک و دانشمند. مشهور به بقراط ثانی. از مردم نیشابور بود. وی شاگرد ابن سینا و استاد سید اسماعیل جرجانی بود. عمیدالملک کُندری، وزیر مشهور طغرل بیک سلجوقی برای درمان قولنج خود وی را طلبید. عبدالله بن عبدالعزیز بن موسی السیواسی در مقدمه‌ی تلخیص شرح «فصول بقراط» ابن ابی‌صادق می‌گوید: از آنجایی که فصول بقراط از مشکل‌ترین کتب طبی

است و با اینکه بسیاری بر آن شرح نوشته‌اند، اما هیچ یک در حل مشکلات به پای امام ابن ابی‌صناد نرسیده‌اند، زیرا او بسیار دقیق بود و تعمق در مسائل می‌نمود. از کلمات خردپرور اوست: طیب حقیقی آن است که معالجت کند نفس خود را به فضایل انسانی، و امراض رذایل هیولائی را از هیکل نفس خویش بزداید. از آثارش: شرح «مسائل حنین بن اسحاق»، در طب؛ شرح «فصول بقراط»؛ شرح «تقدیمه المعرفة» بقراط؛ شرح «منافع الاعضاء» جالینوس؛ «کتاب التاریخ».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۴/ ۸۹)، ایضاح المکنون (۲/ ۲۷۹)، تاریخ ادبیات در ایران (۲/ ۳۱۴)، تاریخ طب (۶۹۳- ۶۹۲ / ۲)، ترجمه‌ی تتمه‌ی صوان الحکمه (۶۹- ۶۸)، کشف الظنون (۱۸۳۵- ۱۸۳۴، ۱۶۶۸، ۱۲۶۸- ۱۲۶۷)، لغت‌نامه (ذیل / ابن ابی‌صناد)، معجم المؤلفین (۵/ ۱۵۴)، هدیه العارفین (۱/ ۵۱۷).

ابن چهاربخت، عیسی

قرن: ۲

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(س دوم ق)، پزشک سریانی. وی از شاگردان جرجیس بن بختیشوع بود که در بیمارستان جندی‌شاپور به کار پزشکی مشغول بود. هنگامی که منصور عباسی بیمار شد و کسی در پی ابن بختیشوع فرستاد، وی نیز بیمار بود و از ابن چهاربخت خواست که به نزد خلیفه رود، اما او از رفتن سر باز زد و ابن بختیشوع شاگرد دیگر خود ابراهیم را نزد خلیفه فرستاد. از آثارش: «فی قوی ادویه المفردة».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: تاریخ طب (۶۵- ۶۴ / ۲)، الفهرست ابن‌ندیم، ترجمه (۵۲۹).

ابن ربیع طبری، ابوالحسن، علی

قرن: ۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(س دوم و سوم ق)، طیب. در مرو متولد شد و در سال ۲۵۴ ق همراه پدرش به خدمت مازیار بن قارن، امیر طبرستان رسید و پس از گرفتاری و قتل مازیار در ۲۲۴ ق به ری گریخت و در زمان الواثق بالله در سامراء مقیم بود و در دوران این خلیفه اسلام آورد و کتاب معروف خود «کتاب الدین والدوله»، را در اثبات حقانیت دین اسلام و علیه دین نصاری نوشت. عده‌ای وی را استاد زکریای رازی نوشته‌اند که درست نیست. از آثار وی: «فردوس الحکمه»؛ «کناش الحضرة»؛ «منافع الادویه والاشربه والعقاقیر»؛ «کتاب تحفة الملوک»؛ «کتاب عرفان المیا».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۵/ ۹۹)، تاریخ ادبیات در ایران (۱۱۹- ۱۱۸ / ۱)، تاریخ الحکماء قفطی (۳۲۱- ۳۲۰)، تاریخ طب (۳۲۴- ۳۱۶ / ۲)، هدیه العارفین (۱/ ۶۶۹).

ابن ربن، ابوالحسن علی

قرن: ۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

ابوالحسن علی بن سهل ربن طبری. وی تا ۲۲۴ ه.ق. دبیر مازیار بن قارن بود و سپس به خدمت معتصم بالله خلیفه عباسی درآمد و بعد از او در خدمت واثق و متوکل نیز بوده است. از تألیفات او فردوس الحکمه (ه.م.) در طب، کتاب‌الدین والدوله و کتاب حفظ‌الصحه در دست است.

برگرفته از کتاب: فرهنگ فارسی معین (جلد پنجم)

ابن نفاح، ابوالحسین

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(ز ۳۸۰ ق)، طیب و جراح. در زمان عضدالدوله دیلمی به عمل جراحی در بیمارستان عضدالدوله اشتغال داشت. گویا در یکی از جنگها بخشی از شمشیر در ران یکی از فرماندهان عضدالدوله باقی ماند و او تنها جراحی بود، که توانست آن را خارج کند. تاریخ تولد و وفاتش به دست نیامده و از وی تألیفی دیده نشده است.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: تاریخ طب (۶۶۷/۲).

ابن حمویه جوینی سرخسی، تاج‌الدین، ابومحمد عبدالله

قرن: ۷

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۶۴۲- ۵۷۳/ ۵۷۲- ۵۶۶ ق)، مورخ، ریاضیدان، پزشک، محدث و فقیه شافعی. اصل وی از خراسان بود و در دمشق به دنیا آمد. در ۵۹۳ ق به مغرب رفت و به منصور یعقوب بن یوسف، سومین فرمانروای موحدی پیوست. و تا ۶۰۰ ق در آنجا ماند آنگاه از راه مصر به دمشق بازگشت. از ابومحمد بن عبدالله بن سلیمان بن حوط الله انصاری و ابوالقاسم بن عساکر حدیث شنید منذری و زین‌الدین فارقی از وی روایت کردند. وی در دمشق فوت کرد. از آثار: «المسالک والممالک»، «السیاسة الملوكیه»، «المونس فی اصول الاشياء»، در هشت مجلد؛ «الامالی»؛ «رحله المغربیه» یا «رحله الی المغرب».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۴/ ۲۴۸)، ایضاح المکنون (۴۷۳، ۱۰۲، ۲/ ۳۲، ۱/ ۵۵)، دائرةالمعارف البستانی (۴۴۹- ۴۴۸/ ۱)، سیر النبلاء (۹۷- ۲۳/ ۹۶)، معجم المؤلفین (۶/ ۹۶)، هدیة العارفین (۱/ ۴۶۱).

ابن خمار، ابوالخیر حسن

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۳۳۱- ح ۴۲۱ ق)، طیب، فیلسوف و مترجم. از نصرانیان ایرانی و یکی از مترجمان بزرگ، از زبان سریانی به عربی بود. وی کتب زیادی را از آن زبان به عربی ترجمه کرد. در فلسفه شاگرد یحیی بن عَبدی بود. ابن ندیم او را ملاقات کرده و از او به عنوان منطقی بزرگی یاد می‌کند. ابوالفرج بن طیب مسیحی و ابوالفرج بن هندوی مسلمان احتمالاً در زمان اقامت او در بغداد از شاگردان وی بوده‌اند. او را در طب ثالث بقراط و جالینوس می‌دانستند. از جراحان بیمارستان بزرگ عضدالدوله در بغداد بود. ابن سینا او را تحسین کرده، ولی با تمام اشتیاقی که به دیدار وی داشت، به این امر نائل نشد. مدتی در زمان مجدالدوله دیلمی در ری، چندی در دستگاه ابوالعباس مأمون خوارزمشاه در خوارزم بود. پس از فتح خوارزم به دست سلطان محمود غزنوی وی را به همراه ابوریحان بیرونی و چند تن از دانشمندان به غزنه بردند. در اواخر عمر به سبب شنیدن آیه‌ای از قرآن و دیدن پیامبر اسلام (ص) در خواب، مسلمان شد. در زمان سلطان محمود، در راه رفتن به دربار او از اسب بر زمین افتاد و کشته شد. از جمله آثار باقی مانده از وی: «کتاب الوفاق بین آراء الفلاسفة والنصارى»؛ «مقاله فی التوحید والتثلیث»؛ «مقاله فی الصدیق والصدیقه»؛ «مقاله فی السعاده»؛ «مقاله فی الاخلاق»؛ «مقاله فی الصرع»؛ «کتاب دیابطا» یعنی تقطیر؛ «الآثار المخیلة فی الجو الحادثة عن البخار المائی و هی الهاله والقوس والضباب»؛ «کتاب الهیولی»؛ «مقاله فی امتحان الاطباء»؛ که آن را به خوارزمشاه اهدا کرد؛ «کتاب الآثار العلویه»؛ «کتاب اللبس فی الکتب الاربعه فی المنطق» که این از ترجمه‌های او از سریانی به عربی است؛ «کتاب تفسیر ایساغوجی»، هم به صورت مشروح و هم به صورت مختصر.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: تاریخ ادبیات در ایران (۲۸۲- ۲۸۱/ ۱)، تاریخ حکماء قفطی (۲۲۶)، تاریخ طب (۷۰۱- ۶۹۹/ ۲)، ترجمه‌ی تتمه‌ی صوان الحکمه (۱۶- ۱۴)، چهار مقاله (۱۱۹، ۱۱۸)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (۹۵۶- ۹۵۵/ ۷)، ریحانه (۵۰۹- ۵۰۸/ ۷)، عیون الانباء (۳۲۳- ۳۲۲/ ۱)، فهرست ابن ندیم، ترجمه (۴۷۷- ۴۷۶، ۴۴۷)، لغت‌نامه (ذیل / ابن خمار)، معجم المؤلفین (۲۲۹/ ۳)، الملل والنحل (۳۶۹)، نامه‌ی دانشوران (۸۸- ۸۵/ ۱)، الوافی بالوفیات (۴۲- ۴۱/ ۱۲)، هدیه‌ی العارفین (۲۷۷/ ۱).

ابن ساعتی، فخرالدین رضوان، رمضان

قرن: ۷

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۶۲۷- ۶۱۷ ق)، پزشک و ادیب. در دمشق متولد شد. وی با اینکه پزشک بود، در ادب و منطق و سایر موضوعات فلسفی و نیز در ساعت‌سازی مهارت داشت. در ابتدا وزیر محمد بن ایوب، برادرزاده‌ی صلاح‌الدین بود، سپس وزیر و طیب خاص برادر وی شد. در دمشق درگذشت. از آثار وی: «رساله فی عمل الساعات و استعمالها»، درباره‌ی ساختن ساعت؛ «حاشیه‌ی قانون ابن سینا»؛ «المختارات فی الاشعار»؛ «تکمیل کتاب القولنج ابن سینا».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۵۳/ ۳)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (۶۱۹/ ۴)، ریحانه (۵۵۸- ۵۵۷/ ۷)، لغت‌نامه (ذیل / ابن ساعتی)، معجم الادباء (۱۴۳، ۱۴۱/ ۱۱)، هدیه‌ی العارفین (۳۶۹/ ۱).

ابن سدید، ابوالحسن علی

قرن: ۶

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۶۰۶ ق)، پزشک و شاعر. در مداین متولد شد. در بغداد پزشکی خواند. با ناصرالدین الله عباسی معاصر و در مداین به معالجت عامه مشغول بود. شعرهایی از وی برجای مانده است. برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم) منابع زندگینامه: تاریخ طب (۷۱۴/۲)، نامه‌ی دانشوران (۳۶۷-۳۶۶/۵).

ابن سیرازی، ابوماهر، ابوعمران موسی

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۳۵۰ ق)، پزشک، حکیم، فیلسوف، شاعر. ولادت او در شیراز بود و در همان جا نشو و نما یافت و به تحصیل پرداخت. وی در فنون طب و حکمت مشهور بود. ابوعلی مندویه و احمد بن محمد طبری و علی بن عباس مجوسی اهوازی و اغلب بزرگان طب وقت به شاگردی وی مباحث می‌کردند. در علم منطق از استادان بود. پس از راه یافتن به دربار بویه، عضدالدوله جوان را که به بیماری چشم مبتلا بود درمان کرد و همین امر موجب شهرت بیشتر او شد. او بر عقاید جالینوس اعتراضاتی وارد کرد. از جمله آثارش: «مقاله‌ای در فصد»، «اضافاتی بر «کناش» اسحاق بن حنین؛ رساله‌ای در «آلات جراحی»؛ «امراض العین و منافع خرافات»؛ کتاب «چهل باب»، در جزء نظری و عملی؛ «تعلیقات بر کتاب اغلوتن جالینوس»؛ «فی الستة الضروریة»؛ شرح بر کتابهای یوحنا بن سرابیون؛ «دیوان» شعر.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: ایضاح المکنون (۴۸۵/۱)، تاریخ ادبیات در ایران (۳۴۶/۱)، تاریخ طب (۶۶۸-۶۶۹، ۴۴۶، ۴۴۵، ۲۹۶/۲)، ریحانه (۱۰۳-۱۰۲/۳)، لغت‌نامه (ذیل / ابن سیراز و موسی)، معجم المؤلفین (۵۰/۱۳)، هدیة العارفین (۴۷۸/۲).

ابن سینا، ابوعلی حسین

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۴۲۷/۴۲۸-۳۷۰ ق)، پزشک، فیلسوف، منطقی و دانشمند. مشهور به ابن سینا یا ابوعلی سینا، در مغرب زمین آویسن یا آویسنا و ملقب به حجة الحق، شیخ‌الرئیس، شرف‌الملک و امام‌الحکما. ابن سینا در افشنه‌ی بخارا، زادگاه مادرش، متولد شد. پدر وی از دیوانیان دستگاه سامانیان بود و در تربیت فرزندان خود سخت کوشا. پدر ابن سینا، عبدالله، شیفته‌ی تعلیمات اسماعیلیان بود. ابن سینا، علی‌رغم اشراف به نظر و عقاید این گروه، گرایش به این فرقه نداشت. در چهارده سالگی در علم بر استاد خود ابو عبدالله ناتلی

پیشی گرفت، چندان که مشکلات منطق را بر استاد خود می‌گشود. در شانزده سالگی جمعی از پزشکان فاضل زبردست او کار می‌کردند. ابوعلی با مداوای بیماری نوح بن منصور سامانی امیر خراسان اجازه یافت که از کتابخانه‌ی عالی امیر استفاده کند. در هجده سالگی جامع‌العلوم شد و از این پس ترقیات وی نتیجه‌ی اجتهاد شخصی خود وی بود. در بیست و یک سالگی نخستین اثر فلسفی خود را تحت عنوان «العروضیه» به درخواست ابوالخیر عروسی نوشت. پس از درگذشت پدر، به خدمات دیوانی روی آورد. به زودی فکر و تدبیر او مورد قدردانی واقع شد. امیران علاوه بر نصایح پزشکی او در سیاست نیز خواستار رأی او شدند. چندین بار به وزارت رسید، و در معرض رشک دیگران قرار گرفت. چندین بار فرار کرد. مدتی زندانی شد. ولی از زندان گریخت. چهارده سال در آرامش در دربار علاءالدوله دیلمی در اصفهان می‌زیست. بر اثر مسافرتها و شب زنده‌داریها و بی‌توجهی به خود به قولنج مبتلا شد و در ضمن لشکرکشی علاءالدوله در همدان درگذشت و در همین شهر به خاک سپرده شد. در جشن یادبود هزاره‌ی او بر مزارش بنایی ساختند. شهرت ابن‌سینا چندان است که از مرزهای سرزمینهای اسلامی گذشته و به سراسر جهان رسیده است. آثار او به زبانهای مختلفی ترجمه و منتشر شده‌اند. ابن‌سینا، علاوه بر پزشکی و فلسفه، در نجوم، فیزیک، علوم طبیعی نیز آثاری دارد از آن جمله، در اواخر عمر به دستور علاءالدوله آلتی شبیه ورنیه کنونی برای به دست آوردن نتایج دقیق در رصد اختراع کرد. از هوش و حافظه‌ی وی سخنها گفته‌اند و او را سرآمد فلاسفه اسلامی دانسته‌اند. وی با ابوریحان بیرونی و ابوسهل مسیحی، معاشرت و مباحثه داشت و از معاصرینش می‌توان ابن‌خمار و ابوالفرج بن طیب را نام برد و از جمله شاگردان او ابوالحسن بهمنیار بن مرزبان، ابن‌زیله، ابوعبدالله معصومی، ابوعبید جوزجانی را با ابوسعید ابوالخیر نیز مباحثه‌ای داشت که بسیار مشهور است. ابن‌سینا در زمینه‌ی ادبیات نیز کتابهایی نوشت و اشعاری نیز به وی منسوب است. از آثار او: «النجاه»؛ «الاشارات والتنبیها»، در منطق و حکمت؛ «الشفاء» در حکمت علمی نظری؛ «دانشنامه‌ی علائی»، به فارسی؛ «اسرار الصلاة»؛ «مبدأ و معاد»؛ «قانون»، در طب. این کتاب با وجود ناقص بودن، سبب اشتهار ابن‌سینا در اروپا شد. «اسباب حدوث الحروف و مخارجها»، در زبان‌شناسی؛ «الموجز الکبیر»؛ «الموجز الصغیر»، هر دو در منطق؛ «رساله‌ی حی بن یقظان»؛ «المدخل الی صناعه‌ی الموسیقی»، در موسیقی که از آثار فارابی کامل‌تر و جامع‌تر است؛ «مقاله فی آله رصدیه». در کل ۲۷۶ عنوان کتاب به او نسبت می‌دهند که ۱۳۱ اثر را با انتساب صحیح و مابقی را با انتساب مشکوک از او دانسته‌اند. [۱]

شیخ‌الرئیس حجه‌الحق شرف‌الملک امام‌الحکماء ابوعلی حسین بن عبدالله بن حسن بن علی معروف به ابن‌سینا (و. افشنه یا خرمیثن ۳۷۰- ف. همدان ۴۲۸ ه.ق.). پدر او از مردم بلخ و مادر وی ستاره از اهل افشنه (نزدیک بخارا) بود. ابن‌سینا در بخارا کسب علم کرد و در ده سالگی قرآن را از بر نمود و نزد ابو عبدالله ناتلی منطق و هندسه و نجوم آموخت. و پایه وی از استاد درگذشت. از آن پس به تعقیب علوم طبیعی و ما بعدالطبیعه و طب پرداخت. آثار فارابی فکر ابن‌سینا را به خود جلب کرد و مشوق او در مطالعه آثار فلسفی گردید. وی در عنفوان شباب نوح بن منصور پادشاه سامانی را معالجه کرد و از کتابخانه گرانهای او بهره‌ها برد. ابن‌سینا بخارا را ترک گفت و به گرگانج شتافت، و از آنجا به حکم ضرورت به خراسان و سپس به گرگان و ری و همدان و اصفهان شد و آثار ذی‌قیمت خویش را در این سفرها تحریر کرد. شیخ در همدان به وزارت شمس‌الدوله رسید. و سالهای اخیر عمر را در اصفهان در حمایت علاءالدوله کاکویه گذرانید و در سفری که همراه امیر مزبور به همدان می‌شد، در راه مرخص گردید و در همدان درگذشت. آرامگاه او را بدانجا برپا داشته‌اند. به مناسبت هزارمین سال تولد وی، جشنی در سال ۱۳۳۱ ه. ش. در ایران منعقد گردید. مؤلفات ابن‌سینا همواره مورد توجه بوده و شروح متعدد بر آنها نوشته‌اند و بسیاری از آنها نیز به زبانهای غربی ترجمه شده است. آثار مهم ابن‌سینا- کتاب‌الشفاء کتاب القانون فی الطب، کتاب‌الاشارات، کتاب‌النجاه، دانشنامه علائی (به فارسی) و غیره است. آرامگاه ابن‌سینا.

برگرفته از کتاب: فرهنگ فارسی معین (جلد پنجم)

منابع زندگینامه: [۱] آثار الباقیه (۳۹۵)، از فردوسی تا سعدی (۱۵۷-۱۵۲)، استادان موسیقی (۳۳-۳۲)، الاعلام (۲۶۲-۲۶۱/۲)، اعیان الشیعه (۸۰-۶۹/۶)، ایضاح المکنون (۶۷۲، ۵۵۵/۲)، بزرگان و سخن سرایان همدان (۱۴۹-۱۴۸/۱)، تاریخ ادبیات در ایران (۳۴۷-۳۴۶، ۳۴۳-۳۴۲، ۳۱۹-۳۰۳/۱)، تاریخ حکماء قفطی (۵۷۰-۵۵۵)، تاریخ طب (۶۳۳-۴۷۷/۲)، تاریخ فلسفه در اسلام (۷۲۱-۶۸۳/۱)، تاریخ گزیده (۶۸۹-۶۸۸)، تاریخ موسیقی (۱۵۳-۱۴۸/۱)، تاریخ نجوم اسلامی (۳۲۱-۳۲۰، ۳۱۳، ۴۵، ۳۸، ۳۵-۳۴)، ترجمه‌ی تتمه‌ی صوان الحکمه (۴۳-۲۹)، حیب السیر (۴۴۹/۲)، دائرة المعارف البستانی (۵۳۹-۵۳۵/۱)، الذریعه (۲۳۲، ۲۲۳-۲۲۲، ۲۲۰، ۲۱۸، ۲۱۷-۲۱۵، ۱۵۴، ۱۴۵، ۱۴۴، ۱۴۰، ۱۳۹، ۱۲۹، ۱۲۲، ۱۲۱، ۹۴، ۹۳، ۹۲، ۶۵، ۵۱، ۴۸، ۲۶، ۲۵، ۲۴-۱۷/۱)، ۳۸۱، ۱۵/۱۵، ۱۴/۲۰۱، ۲۴۰، ۲۳۹، ۱۰/۴۷، ۸/۱۸۴، ۱۳۰، ۱۲۸، ۷/۲۸۶، ۵/۴۳، ۴۸۴، ۴۰۷، ۳۷۱/۱)، روضات الجنات (۱۷۳-۱۵۹/۳)، زندگینامه‌ی ریاضیدانان (۳۴-۲۹)، سرگذشت ابن سینا (۱۹-۱)، سیر النبلاء (۵۳۷-۵۳۱/۱۷)، فوائد الرضویه (۴۵۹-۴۵۸/۲)، کشف الظنون (۲۰۳۱، ۱۹۰۰، ۱۷۹۳، ۱۷۸۳، ۱۶۲۱، ۱۵۵۰، ۱۵۳۳، ۱۵۲۰، ۱۴۶۶، ۱۴۵۵، ۱۴۵۴، ۱۴۴۰، ۱۴۳۰، ۱۴۰۸، ۱۳۸۹، ۱۳۴۱، ۱۳۲۷، ۱۳۱۱، ۱۱۸۶، ۱۰۵۵، ۹۵۳، ۹۰۰، ۸۹۷، ۸۹۶، ۸۹۴، ۸۹۱، ۸۸۹، ۸۸۰، ۸۷۹-۸۷۶، ۸۷۰، ۸۶۲، ۸۶۱، ۸۵۲، ۸۴۶، ۸۴۳، ۸۴۱، ۷۶۶، ۷۵۷، ۷۳۶، ۶۸۵، ۶۲۴، ۴۶۳، ۴۵۱، ۴۴۹، ۳۸۰، ۳۷۷، ۲۳۸، ۲۰۱، ۱۸۳، ۹۴، ۶۳، ۵۱، ۳۶-۳۷، ۱۲)، الکنی واللقاب (۳۲۳-۳۲۰/۱)، لسان المیزان (۵۴۱-۵۳۸/۲)، لغت‌نامه (ذیل/ ابوعلی سینا)، مجالس المؤمنین (۱۸۹-۱۸۱/۲)، معجم المؤلفین (۲۳-۲۰/۴)، مقدمه بر تاریخ علم (۸۱۸-۸۱۶/۱)، مؤلفین کتب چاپی (۸۰۰-۷۷۹/۲)، نامه‌ی دانشوران (۱۴۶-۸۹/۱)، وفيات الاعیان (۱۶۲-۱۵۷/۲)، الوافی بالوفیات (۴۱۲-۳۹۱/۱۲)، هدیة الاحباب (۶۷-۶۶)، هدیة العارفين (۳۰۹-۳۰۸/۱).

ابن صلاح همدانی، نجم‌الدین، ابوالفتوح احمد

قرن: ۶

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ح ۵۴۸/۵۴۰ ق)، پزشک، ریاضیدان و فیلسوف. گرچه همگان موطن ابن صلاح را همدان می‌دانند اما مشخص نیست به چه دلیلی صاحب «تاریخ حکماء» اصل وی را از سمیسط دانسته است. به بغداد رفت و علم منطق و ریاضیات و طب را در آنجا فراگرفت. سپس به موصل به قصد خدمت نورالدین محمود بن عمادالدین زنگی رفت و در آنجا بسیار وی را معزز داشتند. از موصل به دمشق رفت و تا پایان عمر در آنجا رحل اقامت افکند. در موصل در محضر ابوالحکم مغربی که هم طیب و هم شاعر بود، کسب علم کرد و او را شیخ خود می‌نامید، ولی ابوالحکم معتقد بود که ابن صلاح در تحصیل علم بر وی نیز پیشی گرفته است. وی با زمخشری، اوحدالدین انوری و ناصح‌الدین ارجانی معاصر بود. خاندان ابن صلاح همگی اهل علم بودند. از وی آثار و رساله‌های بسیاری در ریاضیات و طب به جا مانده است که از آن جمله‌اند: «شرح کتاب شفاء ابن سینا»؛ کتاب «الفوز الاصغر»؛ «جواب عن برهان مسئله مضافه‌ی المقالة السابعة من کتاب اقلیدس فی الاصول و سائر ماجره الکلام فيه»؛ «قول فی بیان ما وهم فيه ابوعلی بن الهیثم فی کتابه فی الشکوک علی اقلیدس»؛ «قول فی ایضاح غلط ابی‌علی بن الهیثم فی الشكل الاول من المقالة العاشرة من کتاب اقلیدس فی الاصول»؛ «مقاله فی کشف الشبهه التي عرضت لجماعة ممن ينسب نفسه الى علوم التعاليم علی اقلیدس فی الشكل الرابع عشر»؛ «کتاب فی کیفیت تسطیح البسيط الکرى»؛ «مقاله فی تزییف مقدمات مقاله ابی سهل القوهی فی ان نسبة القطر الى المحيط نسبة الواحد الى ثلثه و سبع»، درباره‌ی عدد پی؛ «حاشیه بر کتاب ایضاح البرهان علی حساب الخطأین»، تألیف جابر بن ابراهیم.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: ایضاح المکنون (۳۲۰/۲)، تاریخ حکماء قفطی (۵۷۴)، تاریخ طب (۷۰۴-۷۰۳/۲)، ریحانه (۶۸/۸)، زندگینامه‌ی

ریاضیدانان (۳۷-۳۵)، لغت‌نامه (ذیل / ابن‌صلاح)، معجم المؤلفین (۲/ ۱۰۵)، نامه‌ی دانشوران (۲۶۰-۲۵۱ / ۱)، هدیه‌ی العارفین (۸۴ / ۱).

ابن طحان بیهقی نیشابوری، ابوسعید

قرن: ۶

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۵۳۶ ق)، طیب. در نیشابور متولد شد و در بیهق نشو و نما یافت. وی علاوه بر طبابت شعر نیز می‌سروده و به گفته‌ی معاصر وی، بیهقی، کتابهای بسیاری نوشته است. پدرش به حکیم علی صحان معروف بود. ابوسعید در بلخ درگذشت. برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه: الاعلام (۷/ ۱۶۴)، ترجمه‌ی تتمه‌ی صوان الحکمه (۹۹-۹۸).

ابن عجم فارسی، ابوالحسین

قرن: ۵

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف بعد از ۴۲۰ ق)، طیب، ادیب و منجم. در فارسی متولد شد و همان‌جا نشو و نما یافت و تحصیلات طبی را نزد پزشکان زمان آموخت و در همان سرزمین سالیان دراز به طبابت اشتغال ورزید. ابن عجم در خدمت بهاء‌الدوله دیلمی مقامی بس ارجمند داشت و ابتدا در زمره‌ی اطباء مخصوص وی بود. او علاوه بر طب در ادب و کتابت نیز دستی بسزا داشت تا آنجا که امر کتابت بصره ب وی تفویض شد. از تاریخ تولد و وفات وی اطلاع دقیقی در دست نیست. زمان وفاتش در حدود زمان درگذشت ابن‌سینا است و از خلال بعضی کتب چنین برمی‌آید که تا حدود ۴۳۰ ق زنده بوده است. فیلسوف‌الدوله در «مطرح‌الانظار» می‌نویسد که وی کتابی در کلیات طب داشته که ظاهراً به اتمام آن توفیق نیافته است. از آثارش: «نقل اقوال حکمای قبل از اسلام در حرکت و کروی بودن زمین»؛ «جواب سؤالهای ابوریحان بیرونی درباره‌ی افلاک و ثوابت و سیارات». برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه: بزرگان نامی پارس (۲۰۶-۲۰۵ / ۱)، تاریخ الحکماء قفطی (۵۸۹)، تاریخ طب (۶۸۸-۶۸۷ / ۲)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارسی (۱/ ۵۷)، ریحانه (۸/ ۱۰۷)، لغت‌نامه (ذیل / ابوالحسین فارسی)، نامه‌ی دانشوران (۳۸۵-۳۸۴ / ۴).

ابن ماسویه، ابوزکریا یوحنا

قرن: ۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۲۴۳ ق)، طیب مسیحی. اهل جندی‌شاپور بود. پدرش از راه یافتن به دربار خلیفه او را به بغداد برد. نزد جبرئیل بن بختیشوع پزشکی خواند. هارون پس از فتح آنکارا به او فرمان داد تا بر نسخه برداری و ترجمه‌ی کتب نظارت و خود نیز کتب پزشکی را

ترجمه کند. یوحنا از یونانی و سریانی ترجمه می‌کرد و کتابهای خود را به عربی می‌نوشت. پس از هارون، در عهد مأمون سرپرست بیت‌الحکمه شد. در روزگار فرمانروایی معتصم شهرتی فراوان به دست آورد و به کارهای پژوهشی مشغول شد و خلیفه به خاطر تحقیقاتش در کالبد شکافی فرمان داد تا برایش میمون بیاورند. خلفا به حذاقت او چندان باور داشتند که بی‌حضور او هیچ نمی‌خوردند. وی در ادب و فلسفه نیز دست داشت. از آثارش: «نوادر الطیبه»، مجموعه‌ی دستورهای کوتاه پزشکی؛ «کتاب الازمنه»، توصیف فصلهای گوناگون بر پایه‌ی فرضیه‌ی اخلاط طبایع؛ «کتاب الباه»؛ «کتاب البرهان»؛ «دغل العین»، کهن‌ترین کتاب در علم چشم پزشکی؛ «کتاب فی الاشربه»؛ «المنحج فی الصفات و الحلاجات»؛ «کتاب فی الفصد والحجامه»؛ «کتاب فی الجذام» که ظاهراً نخستین کتاب در این زمینه است.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۲۷۹/ ۹)، تاریخ ادبیات در ایران (۱۱۸، ۱۰۹/ ۱)، تاریخ حکماء قفطی (۵۲۸-۵۱۳)، تاریخ طب (۲۳۵- ۲۳۰/ ۲)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (۸۲۴-۸۲۳/ ۶)، ریحانه (۱۸۵-۱۸۴/ ۸)، الفهرست لابن‌الندیم (۵۲۶)، الکنی واللقاب (۳۹۹- ۳۹۸/ ۱)، لغت‌نامه (ذیل / ابن‌ماسویه)، معجم المؤلفین (۲۶۴-۲۶۳/ ۱۳)، مقدمه بر تاریخ علم (۶۶۴/ ۱)، نامه‌ی دانشوران (۹۸-۶۱- ۴/ ۴)، هدیه العارفین (۵۱۶-۵۱۵/ ۲).

ابن‌ماسویه، عیسی

قرن: ۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(س دوم و سوم ق)، پزشک. نزد پدرش که داروساز و درمانگر بود پزشکی آموخت. وی برادر بزرگ جرجیس، میخائیل و یوحنا بن‌ماسویه بود. در پی پژوهش و کارهای توان‌فرسا به مالیخولیا گرفتار شد. از آثارش: «قوی الاغذیه»؛ «من لا یحضره الطیب»؛ کتاب «فی الفصد والحجامه»؛ کتاب «جامع الطب»؛ کتاب «فی الصداع».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: تاریخ حکماء قفطی (۳۴۰)، تاریخ طب (۳۷۲، ۲۶۹-۲۳۰/ ۲)، ریحانه (۱۸۴/ ۸)، نامه‌ی دانشوران (۱۰۷-۱۰۵- ۴/ ۴).

ابن‌ماسویه، میخائیل

قرن: ۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(ز ۳۳۰ ق)، پزشک. وی نخست نزد پدرش و سپس در بیمارستان بغداد پزشکی آموخت. از پزشکان مسیحی دربار مأمون عباسی بود. و برادر کوچکتر عیسی بن‌ماسویه بود. شیوه‌ی او بر پایه‌ی تجربه‌ی یونانیان بود و تنها از داروهای سود می‌جست که ۲۰۰ سال پیش از وی آنها را آزموده باشند.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: تاریخ طب (۲۳۵، ۲۳۰، ۲۲۷، ۱۷۸، ۱۷۷-۲/ ۴)، لغت‌نامه (ذیل / ابن‌ماسویه)، نامه‌ی دانشوران (۱۰۴-۹۹/ ۴).

ابن مرزبان اصفهانی، ابوالاحمد عبدالرحیم

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۳۹۶ ق)، پزشک، فقیه و قاضی. از مردم اصفهان بود و در روزگار آل بویه در بغداد به کار پزشکی می‌پرداخت. چندی نیز قاضی شوشتر و خوزستان بود. در شوشتر درگذشت. برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم) منابع زندگینامه: الاعلام (۱۲۱-۱۲۰/۴)، الکامل (۲۲۹/۷).

ابن مندویه اصفهانی، ابوعلی احمد

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۴۱۰/۴۰۷ ق)، پزشک و فیلسوف. اهل اصفهان و از پزشکان مشهور عهد دیلمیان بود. عضدالدوله به هنگام گشایش بیمارستان عضدی او را به بغداد احضار کرد. وی یکی از بیست و چهار پزشکی بود که برای مداوای بیماران در بیمارستان انتخاب شد. ابن مندویه با ابن سیر و اهوازی همعصر بود. شاگردان بسیاری تربیت کرد، و از پرکارترین محققین زمان خود بود. از آثار او: «کافی»، مهم‌ترین اثر ابن مندویه، معروف به «قانون صغیر»؛ «الجامع الکبیر»؛ «الجامع المختصر فی طب»؛ «المدخل الی الطب»؛ «الاغذیه»؛ «المغیث»؛ «نهاية الاختصار»، دو کتاب اخیر هر دو در پزشکی است؛ «الطبیخ»؛ و رسایل متعدد. برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم) منابع زندگینامه: ایضاح المکنون (۲/۲۵۹)، تاریخ الحکماء قفطی (۵۸۷)، تاریخ طب (۶۷۲-۶۷۰/۲)، ریحانه (۸/۲۳۳)، کشف الظنون (۹۰۰، ۸۹۶، ۸۹۵، ۸۹۱، ۸۸۸، ۸۸۴، ۸۸۰، ۸۶۱، ۸۵۶، ۸۵۳، ۸۴۹، ۵۷۳)، معجم المؤلفین (۱/۲۶۹)، الوافی بالوفیات (۵۵-۵۳/۷).

ابن هندو، ابوالفرج علی

قرن: ۵

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۴۲۰/۴۱۰ ق)، ادیب، شاعر، طیب و منجم. از مردم ری بود. در نیشابور تحصیل کرد و هم در آنجا با دانش یونانی آشنا شد. از شاگردان ابوالحسن دانی بود. پزشکی را نزد ابن‌خمار آموخت. مدتی در گرگان در خدمت قابوس و شمگیر بود. در اشعارش قابوس و فرزند وی، منوچهر، را ستود. پس از آن به خدمت عضدالدوله دیلمی درآمد و تا پایان زندگی دبیر وی بود. از آثارش: «مفتاح الطب»؛ «الکلم الروحانیة من الحکم اليونانیة»؛ «کتاب النفس»؛ «المقالة المشوقة فی المدخل الی العلم الفلسفه»؛ «الرسالة المشرقیة»؛ «انمودج الحکمة»؛ «دیوان» شعر.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۸۹- ۸۸/ ۵)، ایضاح المکنون (۷۰۴- ۳۷۹/ ۲)، تاریخ ادبیات در ایران (۳۰۲/ ۱)، تاریخ طب (۶۷۸/ ۲)، تاریخ طبرستان (۱۲۵- ۱۳۸)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (۹۲۰/ ۷)، دائرةالمعارف البستانی (۷۳۲/ ۱)، الذریعه (۳۶/ ۹)، ریحانه (۲۸۰- ۲۷۹/ ۸)، روضات الجنات (۲۱۶- ۲۱۵/ ۵)، کشف الظنون (۱۷۶۲)، لغت‌نامه (ذیل / ابن هندو)، معجم الادباء (۱۴۶- ۱۳۶/ ۱۳)، معجم المؤلفین (۸۳- ۸۲/ ۷)، نامه‌ی دانشوران (۱۳۴- ۱۲۷/ ۳).

ابوالفتحی، علی‌اکبر

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیوشیمی بالینی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تبریز.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

کارشناسی زیست‌شناسی از دانشگاه تهران در سال ۱۳۵۳، دکترای بیوشیمی بالینی از دانشگاه ساری انگلستان در سال ۱۳۵۸.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تبریز.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بررسی نقص ایمنی در بیماران مبتلا به سوء تغذیه، راهنمایی، مشاوره و نظارت بر ۴۳ پایان‌نامه کارشناسی ارشد و دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۱

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: -

زمینه علمی تألیفات:

بیوشیمی عمومی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۵، تعداد مقالات به زبان خارجی: -

زمینه علمی مقالات:

هموگلوبین گلیکوزیله، دیابت، تالاسمی، انکوژنها، اهمیت آهن در پاتوژنسیته نئوپلاسم و ۱۷ سخنرانی در کنگره‌های مختلف با

ارائه مقاله.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

ابوالقاسم حکیم

قرن: ۱۰

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(س دهم ق)، طیب و شاعر. وی برادرزاده‌ی درویش علی، پزشک امیر علیشیر نوایی، و مردی دانشمند و پزشکی حاذق بود و در فنون دیگر نیز دست داشت. ظاهراً، خاندان وی از مردم هرات بودند ولی، او در بخارا می‌زیست. هفتاد سال عمر کرد؛ در حوالی نمازگاه بخارا دفن شد. ابوالقاسم غزل نیز خوب می‌سرود.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: تاریخ نظم و نثر (۶۲۲).

ابوحرب

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۴۴۵/ ۴۴۴ ق)، طیب. طب را نزد اطباء خراسان آموخت. طیب سلطان مسعود غزنوی شد. وی در دربار سلطان محمود و پس از او نزد مسعود و فرخزاد طیب دربار بود و با کمال عزت زندگانی می‌کرد و به درمان و حفظ صحت آنان مشغول بود. همین نزدیکی سبب رشک بعضی از وزرای پادشاه شد و او را به دوستی طغرل که قاتل عبدالرشید بن محمد بود، متهم کردند، لذا، فرخزاد امر به قتل ابوحرب داد. وی را تألیفی در «حفظ صحت» است که آن را به نام سلطان مسعود غزنوی نوشته.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: تاریخ الحکماء قفطی (۵۴۴)، تاریخ طب (۶۹۱/ ۲)، نامه‌ی دانشوران (۱۶۸- ۱۶۶/ ۵).

ابوعبید

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

عبدالواحد بن محمد جوزجانی، از سال ۴۰۳ ه.ق. - هنگامی که ابن سینا (ه.ق.) از دهستان به گرگان میرفت به خدمت او پیوست و تا پایان حیات وی در خدمتش به سر برد، و از خواص او و محرک وی در تصنیف کتب و گردآورنده تألیفات شیخ پس از وفات او بود. اختصاص ابوعبید بیشتر در ریاضیات بوده است و از جمله کارهای او تکمیل قسمت ریاضیات از کتاب نجات ابوعلی است که آن را از کتب ریاضی شیخ تلخیص کرد و علاوه بر آن قسمت ریاضی و موسیقی از کتاب دانشنامه علانی را به همین سیاق بر آن کتاب افزود. دیگر از آثار او تتمه سرگذشت ابن سیناست که قسمت نخستین آن به قلم خود شیخ است و ابوعبید حوادث حیات شیخ را بعد از ۴۰۳ بر آن افزود.

برگرفته از کتاب: فرهنگ فارسی معین (جلد پنجم)

ابونصر مقبل، محمد

قرن: ۵

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(س چهارم و پنجم ق)، طیب. از اطباء تمدن اسلامی بود. وی دارای دو تألیف طبی است: «تلخیص مسائل» حنین فرزند اسحاق؛ «رساله‌ای در شراب».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: تاریخ طب (۶۸۱/۲).

ابونصر منجم قمی، حسن

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(ز ۳۵۷ ق)، ریاضیدان و منجم. وی کتاب «البارع المدخل فی احکام النجوم و الطوالع» را که مشتمل بر ۵ مقاله و ۶۴ فصل است به زبان عربی نوشت و بعداً خود مؤلف آن را به زبان فارسی ترجمه کرد. این کتاب در علوم احکام نجوم شهرت داشته است و مورد استفاده‌ی بسیاری از علما نجوم قدیم بوده است و آنان در نوشته‌های خود از آن یاد کرده و بدان استفاده جسته‌اند. شهاب الدین احمد بن تمرغا آن را تحت عنوان «البرق الساطع» تلخیص کرد.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: تاریخ قم (۱۴۵)، تاریخ گزیده (۶۹۱)، ریحانه (۷/ ۲۸۴)، الذریعه (۳/ ۸)، کشف الظنون (۱۶۴۲، ۲۱۷)، معجم المؤلفین (۳/ ۲۶۳)، هدیة العارفین (۱/ ۲۷۰).

اتابکیان الکساندر

قرن: ۱۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(س سیزدهم ق)، پزشک. از معاریف پزشکان ارمنی مقیم رشت بود که در محله‌ی سبزه میدان منزل و درمانگاه داشت. خانه‌ی او پایگاهی بود برای بیماران متشخص و دولتمندی که از تهران برای معالجه و مداوای خود عازم اروپا می‌شدند. دکتر الکساندر اتابکیان در خلال فعالیت‌های پزشکی به کارهای ادبی و سیاسی هم می‌پرداخت و به سال ۱۲۵۹ ش به چاپ و انتشار مجله‌ای به زبان ارمنی به نام «هاماینک Hamayenk» موفق شد که شاید اولین مجله‌ای بود که به زبان ارمنی در ایران انتشار یافت. در اواخر عمر، رشت را ترک گفت و دیگر بدان شهر بازنگشت.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: نامها و نامدارهای گیلان (۲۵-۲۴).

اجتهادی، مجید

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: استاد، رشته: فارماکولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شیراز.
برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

احتشام دفتری، جمشید

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۰۵ مرتبه علمی: استاد، رشته: جراحی عمومی دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تبریز.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی، دکترای تخصصی جراحی عمومی از دانشگاه تبریز در سال ۱۳۲۹ و فوق تخصصی جراحی سینه از دانشگاه‌های پاریس و لندن در سال‌های ۱۳۳۹ و ۱۳۸۴.

مرتبه علمی:

استاد جراحی دانشگاه علوم پزشکی تبریز از سال ۱۳۵۱ تاکنون.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بیماریهای ریوی، کیست هیداتیک، روش‌های جراحی مدرن سینه و استاد راهنمای ۶ پایان‌نامه دکترای و تخصصی در هر سال از سال ۱۳۴۸ تاکنون.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۴

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: -

زمینه علمی تألیفات:

ریه و طرق جراحی مدرن، قلب و ریه مصنوعی و جراحی قلب باز.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۲، تعداد مقالات به زبان خارجی: -

زمینه علمی مقالات:

پیوند کولون در تنگیهای ساده و بدخیم مری، گاستروکتومی، انرونائزکتومی.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

احتشامی افشار، امین

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای ریوی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی ایران.
برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

احراری، هوشنگ

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

مدرس، پزشک.

تولد: ۱۳۱۳، رشت.

درگذشت: ۲ مهر ۱۳۷۲، تهران.

دکتر هوشنگ احراری پس از گذراندن تحصیلات متوسطه در رشت، برای ادامه‌ی تحصیلات در سال ۱۳۳۰ در رشته‌ی پزشکی وارد دانشگاه علوم پزشکی تهران شد. در سال ۱۳۳۶ موفق به دریافت دکترای پزشکی عمومی گردید. وی سپس در بخش جراحی بیمارستان هزار تخت‌خوابی به عنوان رزیدنت مشغول به کار شد و پس از اخذ تخصص جراحی عمومی، در سال ۱۳۴۴ با استفاده از بورس تحصیلی جهت گذراندن دوره‌ی فوق تخصص قلب و عروق عازم کشور سوئد گردید و در سال ۱۳۴۶ موفق به دریافت فوق تخصص قلب و عروق از دانشگاه استکهلم شد.

پس از بازگشت به ایران، توانست بخش جراحی عروق را در بیمارستان هزار تخت‌خوابی تأسیس کند و در سال ۱۳۴۷ موفق به انجام پیوند مصنوعی آئورت در ایران شد.

دکتر احراری عضو آکادمی جراحان بزرگ آمریکا بود و بارها برای شرکت در کنگره‌های علمی در سراسر دنیا به کشورهای مختلف سفر کرد. از وی چند کتاب در زمینه‌ی جراحی به یادگار مانده است که به عنوان نمونه می‌توان از کتاب جراحی عروق و سی‌ناکسین جراحی نام برد.

برگرفته از کتاب: گلزار مشاهیر

احسانی طباطبائی، محمد علی

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(تو ۱۲۸۲ ق)، نویسنده و پزشک. تحصیلات ابتدایی را در اصفهان گذرانید، سپس به تهران آمد و دوره‌ی متوسط را در شعبه‌ی علمی دارالفنون سپری کرد. دانشکده‌ی پزشکی را در سال ۱۳۱۰ ش به اتمام رسانید و پس از دریافت گواهی دکترای طب و تخصص در بیماریهای عفونی، به مدت سی سال در طب ارتش از درجه‌ی سرگردی تا سرتیپی خدمت کرد. اثر به جای مانده از وی: «چنجه‌ی درویش» در دو جلد.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: زندگینامه‌ی رجال و مشاهیر (۱/ ۸۴)، مؤلفین کتب چاپی (۱۰۶- ۱۰۵/ ۴).

احسانی، هوشنگ

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: استاد، رشته: بیماریهای کودکان دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

احمدی گیلاکجائی، فائزه

قرن: ۱۴

جنسیت: زن

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۲۲، مرتبه علمی: استاد، رشته: بیماریهای پوستی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی در سال ۱۳۴۹، دکترای تخصصی بیماریهای پوست در سال ۱۳۵۲.
مرتبه علمی:

استادیار در سال ۱۳۵۲، دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی در سال ۱۳۶۴ و استاد دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

طرح بیماریهای قارچی و درمان آن با Terlinofin، راهنمایی، مشاوره و نظارت بر ۴۰ پایان‌نامه دکترا و ۱۵ پایان‌نامه دکترای تخصصی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۴

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: -

زمینه علمی تألیفات:

بیماریهای پوستی و آمیزشی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۲، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۴

زمینه علمی مقالات:

بیماریهای قارچی، سالک و بیماریهای پوستی و آمیزشی.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

احمدی، اکبر

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۲۸، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای کودکان، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی کرمان.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه تهران در سال ۱۳۵۳، دکترای تخصصی کودکان در سال ۱۳۵۸.

مرتبه علمی:

پس از طی مرحله استادیاری، ارتقاء به درجه دانشیاری دانشگاه علوم پزشکی کرمان.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

پزشکی، دیابت، اختلالات رشد و نمو کودکان، بیماریهای غدد کودکان، راهنمایی، مشاوره و نظارت بر ۱۷ پایان‌نامه کارشناسی

ارشد و دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۲

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

پزشکی، دیابت در کودکان، هیپوگلیسمی در نوزادان و کودکان.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۰، تعداد مقالات به زبان خارجی:-

زمینه علمی مقالات:

پزشکی.

بر گرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

احمدیان، عطاءالله

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: باکتری‌شناسی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تبریز.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

کارشناسی ارشد پاتوبیولوژی در سال ۱۳۵۴، دکترای باکتری‌شناسی از ایران.

مرتبه علمی:

استادیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تبریز در سال ۱۳۵۷ و ارتقاء به درجه دانشیاری دانشگاه علوم پزشکی تبریز در سال

۱۳۷۱.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

باکتریال و عفونت‌های باکتریایی، بررسی اسهال‌های تابستانی و بزرگسالان، بررسی عفونت‌های التهاب کیسه صفرا، بررسی عفونت‌های کمپیلوباکتر، بررسی عفونت‌های بعد از اعمال جراحی، تعیین حساسیت در مقابل آنتی‌بیوتیک‌ها، راهنمایی، مشاوره و نظارت بر ۱۲ پایان‌نامه کارشناسی ارشد و دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۶، تعداد مقالات به زبان خارجی:-

زمینه علمی مقالات:

تحقیقی و آماری در مورد عفونت‌های باکتریال.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

احمدیه، حمید

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: چشم پزشکی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای تخصصی چشم پزشکی از دانشگاه تهران در سال ۱۳۶۱، طی دوره فلوشیپ ویتروورتن در مرکز پزشکی شهید لبافی‌نژاد از سال ۱۳۶۳ تا سال ۱۳۶۵.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشگاه علوم پزشکی بهشتی از سال ۱۳۶۴.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بررسی عوامل مؤثر در دید نهایی چشم‌های آسیب دیده بعد از انجام ویتروکتومی عمیق، راهنمایی، مشاوره و نظارت بر ۱۰ پایان‌نامه تخصصی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۲، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۸

زمینه علمی مقالات:

چشم پزشکی و عمدتا ویتره‌ورتن.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

احیاء الملک، محمدخان

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۱۳۱۷-۱۲۴۳ ق)، چشم پزشک. در تهران متولد شد و تحصیلات مقدماتی و علوم قدیم را نزد استادان وقت فراگرفت. سپس در دارالفنون به تحصیل طب پرداخت، آنگاه برای تکمیل تحصیلات به پاریس رفت. در سال ۱۳۰۷ ق به ایران بازگشت و به عنوان پزشک مخصوص وارد دربار ناصرالدین شاه شد و تا پایان عمر او در همین سمت باقی ماند. پس از مرگ ناصرالدین شاه، در خدمت علی اصغر خان اتابک بود. در بحبوحه‌ی انقلاب مشروطه توسط عین‌الدوله مدتی به اروپا تبعید شد. پس از مراجعت چند سالی با سمت استاد کالبدشناسی در دارالفنون تدریس کرد. سرانجام در تهران درگذشت و پیکرش در امامزاده عبدالله در مقبره‌ی سعدالدوله به خاک سپرده شد. اثر وی: «طب الناظرین».

برگرفته از کتاب: اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: تاریخ انقلاب مشروطیت (۱/ ۳۱۶)، زندگینامه‌ی رجال و مشاهیر (۱/ ۹۸)، شرح حال رجال (۳/ ۲۶۲).

اختری یزدی، مولانا

قرن: ۱۱

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(س یازدهم ق)، طبیب، منجم و شاعر. بعد از تحصیل طب و نجوم و دیگر علوم و فنون به سرزمین هندوستان سفر کرد و بعد از سی و هفت سال اقامت در آن سرزمین به یزد بازگشت و تشکیل خانواده داد. مجدداً به هندوستان رفت و در آن دیار درگذشت. از اوست:

شکفته غنچه‌ی عیشم ز شاخ یاسمنی

که آرزوی نسیمی ازو به از چمنی

برگرفته از کتاب: اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: تذکره‌ی سخنوران یزد (۹-۷)، تذکره‌ی نصرآبادی (۲۸۵)، جامع مفیدی (۴۵۱-۴۵۰/ ۳)، الذریعه (۶۲-۶۱/ ۹)، فرهنگ سخنوران (۴۸)، کاروان هند (۳۰-۲۷/ ۱).

اخوان ذاکری، اسکندر

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: استاد، رشته: بیماریهای داخلی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

اخوان نیاکان، اسفندیار

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: ارتدنسی، دانشکده: دندانپزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:

دکترای دندانپزشکی از دانشگاه علوم پزشکی تهران و گذراندن یک سال دوره اندر گراجوئت در دانشگاه مونترال کانادا، اخذ
درجه تخصصی ارتدنسی از دانشگاه مونترال کانادا.
مرتبه علمی:

دانشیار دانشکده دندانپزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

دندانپزشکی و ارتدنسی، راهنمایی، مشاوره و نظارت بر ۱۴ پایان‌نامه دکترا و ۳ پایان‌نامه تخصصی.
تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۲

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: -

زمینه علمی تألیفات:

کراس بایتها عوارض و درمان آنها، شناخت بیومکانیک و کاربرد آن در ارتدنسی.
مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۲ تعداد مقالات به زبان خارجی: -

زمینه علمی مقالات:

کاربرد وسایل ارتدنسی و تمایل تجمع میکروبی روی آنها، بررسی تخریب انساج داخل دهان در اثر کاربرد نیروهای نامناسب.
برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

اخوینی بخارائی، ابوبکر ربیع

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ح ۳۷۳ ق)، طبیب و نویسنده. اهل بخارا بود و شاگرد ابوالقاسم طاهر بن محمد بن ابراهیم مقانعی رازی و ابوالقاسم مقانعی

شاگرد فیلسوف و پزشک معروف، زکریای رازی بود. آگاهی ما درباره‌ی حوادث زندگانی اخوینی محدود است. در همه‌ی عمر به کار طبابت اشتغال داشت و در عصر خود پزشکی مشهور بود و به علت توفیق در درمان بیماران مالخولیایی او را بجشک دیوانگان می‌نامیده‌اند. علت شهر اخوینی چیزی جز این نبود که وی در آن روزگار از مرز تقلید به مرحله‌ی اجتهاد رسید. وی برای درمان بعضی از بیماریها نسخه‌های ابتکاری پیشنهاد کرد. از آثار اخوینی به جز کتاب مفصل «هدایه المتعلمین فی الطب» که به نامهای «هدایه» و «کناش» نیز خوانده شده، اثر دیگری در دست نیست. گرچه، خود او در همان کتاب از دیگر آثار خود: «قربادین»؛ «کتاب نبض»؛ «کتاب تشریح» اسم می‌برد. کتاب «هدایه» دارای یک فهرست مطالب و سه قسمت اساسی در دوست باب است. با آنکه این کتاب براساس طب رازی نوشته شده، پس از کتاب «قانون» ابن سینا همچنان از مشهورترین کتاب طب است. چنانکه در اواسط قرن ششم قمری، نظامی عروضی آن را از جمله «کتب وسط» طبی خواند. اهمیت کتاب «هدایه» به دو جهت است، نخست اینکه از قدیمترین آثار پزشکی است و دو دیگر از آن جهت که از شمار کهنه‌ترین آثار منثور زبان فارسی است. مؤلف بر خلاف شیوه معمول نویسندگان که کتاب خود را به سلاطین و امرا تقدیم می‌کرده‌اند، مقدمه کتاب را به نام فرزند خود نوشته. برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: تاریخ ادبیات در ایران (۱/ ۶۲۱)، تاریخ طب (۲/ ۶۴۰)، چهار مقاله (۱۱۰)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (۱۰۹- ۱۰۰۸)، (۸/)، الذریعه (۱۸۹/ ۲۵)، گنج و گنجینه (۲۹- ۲۵)، لغت‌نامه (ذیل/ ربیع بن احمد)، یادگار (ش ۷/ ۵۵- ۶)، یغما (س ۳، ش ۱۲، ص ۵۱۹- ۴۹۷).

ادریسیان، غلامحسین

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۱۰، مرتبه علمی: استاد، رشته: بهداشت، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای داروسازی در سال ۱۳۳۶، تخصص علوم آزمایشگاهی از دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۴۴، دوره تخصصی ماسترانگل شناسی پزشکی از دانشگاه لندن در سال ۱۳۴۸، گذراندن دوره مالاریولوژی در دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۲۶، طی دوره ریشه‌کنی مالاریا در جامائیکا در سال ۱۳۴۳ و دوره تکنیک‌های سرولوژی IFA، IHA، ELISA در انگلستان و هلند در سالهای ۱۳۵۱ و ۱۳۵۴، گذراندن دوره کشت انگل مالاریا در پاناما در سال ۱۳۵۸. مرتبه علمی:

پس از طی مراحل استادیاری و دانشیاری، ارتقاء به درجه استادی دانشگاه علوم پزشکی تهران.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

مالاریای ناشی از انتقال خون، بررسی سرواپیدمیولوژی مالاریا، کالاآزار و توکسوپلاسموز در بعضی از مناطق تهران، ارتباط پادتن دی مالاریا و کمبود PD₆-G، تعیین میزان خونخوری پشه آنوفل در انسان بررسی عفونت‌های تک یاخته‌ای در پستانداران، راهنمایی، مشاوره و نظارت بر ۱۷ پایان‌نامه دکترا.

ابداع:

استفاده از روش ELISA در تعیین خونخواری پشه و تشخیص لکه خون انسان برای اولین بار در دنیا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۲

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

همکاری در تدوین و ترجمه راهنمای میکروسکوپی مالاریا، همکاری در تهیه نشریه آموزشی تک یاخته‌شناسی پزشکی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۷ تعداد مقالات به زبان خارجی: ۳۷

زمینه علمی مقالات:

روشهای تشخیص پرایولوژی و سرولوژی بررسی سرواپیدمیولوژی، تعیین میزان بروز و شیوع بیماری مالاریا.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

ادیب حبیب‌آبادی، عباس

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: فارماکولوژی، دانشکده: پزشکی دانشگاه: علوم پزشکی اصفهان.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی در سال ۱۳۳۰، تخصص در فارماکولوژی از فرانسه.

مرتبه علمی:

پس از طی مراحل استادیاری و دانشیاری، ارتقاء به درجه استادی فارماکولوژی دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۴۳.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

فارماکولوژی داخلی، سابقه تدریس ۴۱ ساله در دانشگاه علوم پزشکی اصفهان و ترجمه بیش از ۲۰۰۰ صفحه کتب پزشکی،

راهنمایی، مشاوره و نظارت بر ۵۴ پایان‌نامه دکترای تخصصی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۱۴

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

طب داخلی (تشخیص و درمان بیماریها)، بیماریهای کودکان، بیماریهای زنان و مامائی، مقدمات جراحی شوارتز، پزشکی سیسیل،

روشنگری در پزشکی کهنه و نو، داروهای مؤثر بر سلسله اعصاب نباتی، فارماکولوژی پایه و بالینی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۲، تعداد مقالات به زبان خارجی:-

زمینه علمی مقالات:

پزشکی و داروسازی.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

ادیب، محمدحسین

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

استاد.

تولد: ۱۲۷۸، تهران.

درگذشت: ۱۳۶۳.

محمدحسین ادیب، فرزند خانابا دکتر ادیب‌الدوله (ناظم مدرسه دارالفنون)، تحصیلات ابتدایی و متوسطه را در تهران به پایان رسانید. پس از آن از مدرسه‌ی عالی حقوق به دریافت گواهی‌نامه دیپلم و لیسانس نایل آمد و در رشته‌ی پزشکی به تحصیل پرداخت و به سال ۱۳۰۵ به دریافت دانشنامه‌ی دکتری توفیق یافت.

در همان سال برای ادامه‌ی تحصیلات به اروپا عزیمت نمود و در دانشکده‌ی پزشکی پاریس به تحصیل مشغول شد. پس از فراغت از تحصیل به اخذ دانشنامه‌ی دکتری نایل آمد و علاوه بر این در رشته‌ی مالاریشناسی ایتالیا و پزشکی مستعمراتی و بیماری‌های مجاری ادرار و جراحی عمومی و خصوصی و دوره‌ی میکروشناسی بنگاه پاستور پاریس و دوره‌ی تکمیلی مامائی و در باب آئین‌نامه‌های بهداشتی و قرانتیتی در طب مستعمراتی و اندوسکوپي گواهی‌نامه دریافت نمود.

در مراجعت به ایران عهده‌دار مشاغل ذیل گردید: دبیر دبیرستان دارالفنون، کارمند بنگاه بیماری‌های زنان در بیمارستان گوهر شاد حسابی، پزشکی قانونی وزارت دادگستری، معاون دانشکده‌ی پزشکی، کارمند کمیسیون پزشکی فرهنگستان، بازرس فنی بیمارستان‌های دانشکده‌ی پزشکی، کارشناس وزارت دادگستری، در سال ۱۳۱۹ به استادی کرسی پزشکی قانونی منصب و پس از فوت دکتر حبیبی، استاد کرسی آسیب‌شناسی، تصدی کرسی مذکور نیز به عهده‌ی وی محول گردید. دکتر ادیب بعدها به وزارت بهداری نیز رسید.

دکتر محمدحسین ادیب همچنین در مباحث اجتماعی و ادبی نیز فعال بود و سخنرانی‌های وی در کانون ایران جوان در مجموعه‌ی سخنرانی‌های آن کانون چاپ شده است.

از آثار اوست: پزشکی قانونی (۱۳۲۹)؛ گروه‌های خون و توارث (۱۳۳۸).

برگرفته از کتاب: گلزار مشاهیر

ادیبی‌فر، پرویز

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۱۰، مرتبه علمی: استاد، رشته: میکروشناسی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۳۶، تخصص میکروبی‌شناسی از دانشکده دانشگاه علوم پزشکی تهران، تخصص علوم آزمایشگاهی بالینی از دانشگاه علوم پزشکی تهران، فوق تخصص باکتری‌شناسی از دانشگاه ویکتوریا انگلستان.

مرتبہ علمی:

پس از طی استادیاری و دانشیاری، ارتقاء به درجه استادی دانشگاه علوم پزشکی تهران.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

میکروبی‌شناسی، بررسی کامپیلوباکتر ژرونی، کاملترین باکتهای بی‌هوازی در ایران، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر ۵۰ پایان‌نامه دکتر.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۱

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

میکروبی‌شناسی پزشکی (کتاب برگزیده پزشکی دانشگاهها).

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۵، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۸

زمینه علمی مقالات:

میکروبی‌شناسی پزشکی.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

ارباب‌زاده، ناصر

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد:-، مرتبہ علمی: دانشیار، رشته: جراحی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

اربابی، عظیم

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد:-، مرتبہ علمی: دانشیار، رشته: جراحی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکتر و فوق دکترای فیزیک پزشکی از دانشگاه لیدز انگلستان، مدرک Diploma در رادیوبیولوژی از دانشگاه پزشکی گرانادای اسپانیا و انجمن رادیوتراپیست‌های اروپا.

مرتب علمی:

عضویت در هیأت عملی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بررسی ۱۰ سال پرتوگیری بانوان باردار ایرانی، مطالعه در زمینه تومورهای سرطانی، عضویت در کمیسیون تشخیص قانون سازمان انرژی اتمی ایران، عضویت در بورده تخصصی رشته رادیوتراپی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، عضویت در بورده تخصصی فیزیک پزشکی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، تدریس در دانشکده‌های پزشکی و دندانپزشکی در دوره‌های کارشناسی ارشد و تدریس به رزیدنت‌های رادیوتراپی دانشگاه‌های علوم پزشکی شهید بهشتی، تهران و اصفهان، راهنمایی، مشاوره و نظارت بر ۶ پایان‌نامه ارشد و ۱ پایان‌نامه دکتری.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۱

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: -

زمینه علمی تألیفات:

فیزیک‌شناسی، رادیوبیولوژی، رادیولوژی، سونوگرافی و پزشکی هسته‌ای.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۸، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۳

زمینه علمی مقالات:

رادیوبیولوژی، دزیمتری، حفاظت در برابر اشعه، روش‌های درمان سرطان، اثرات آناتومیکی اشعه.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

ارجانی، ابوسهل

قرن: ۵

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۴۱۶ ق)، طبیب. وی از مردم ارجان فارس بود و طبابت خاص ابو کالیجار مرزبان بن سلطان الدوله بن بهاء الدوله دیلمی را داشت در شیراز بود و به خدمت، ابو کالیجار، عماد الدوله روزگار می‌گذراند. گویند مقام و مرتبت رفیعی نزد سلطان داشت، اما بر اثر سعایت همسر ابو کالیجار متهم به مسموم کردن یکی از پدگان حرم پادشاه شد و به زندان افتاد و همان جا درگذشت.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: تاریخ طب (۶۸۱/۲)، ریحانه (۱۴۲/۷)، لغت‌نامه (ذیل / ابوسهل)، نامه‌ی دانشوران (۳۷۱-۳۶۸/۲).

اردکانی، محمدصادق

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۰۸، مرتبه علمی: استاد، رشته: زنان و مامائی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شیراز.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

جراح و متخصص بیماریهای زنان و مامائی از آلمان، فوق تخصص در سرطان‌شناسی زنان از انگلستان، فوق تخصص در

اولتراسونوگرافی زنان و مامائی از آلمان و دو دوره کوتاه مدت برای L.V.F در اطریش (وین).

مرتبه علمی:

پس از طی مراحل استادیاری و دانشیاری، ارتقاء به درجه استادی دانشگاه علوم پزشکی شیراز.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

طرح زود شناختن مرض تالاسمی در اوایل حاملگی (قبل از ۱۲ هفتگی)، استاد راهنمای ۷ پایان‌نامه دکترا و دکترای تخصصی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی:- تعداد مقالات به زبان خارجی:-

زمینه علمی مقالات:

زنان و مامائی.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

اردلانی، غفار

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: کالبدشناسی دامپزشکی، دانشکده: دامپزشکی، دانشگاه: ارومیه.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای تخصصی کالبدشناسی دامپزشکی.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشکده دامپزشکی دانشگاه ارومیه.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بررسی دستگاه اداری و تناسلی گاو نر و گوارش نشخوار کنندگان، کالبدشناسی جفت گاومیش آذربایجانی، استاد راهنمای ۱۰ پایان‌نامه کارشناسی ارشد و ۳ پایان‌نامه دکترای تخصصی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۱

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

کالبدشناسی دستگاه گوارش گاو نر.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۷، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۸

زمینه علمی مقالات:

کالبدشناسی دامپزشکی.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

اردهالی، مصطفی

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۱۲، مرتبه علمی: استاد، رشته: بیماریهای پوستی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی و دکترای تخصصی بیماریهای پوست از دانشگاه تهران در سال ۱۳۴۴ و گذراندن دوره فوق تخصصی پوست در دانشگاه لندن.

مرتبه علمی:

استادیار دانشکده پزشکی علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۴۴، دانشیار در سال ۱۳۵۳ و ارتقاء به درجه استادی دانشکده پزشکی دانشگاه تهران در سال ۱۳۵۶.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

تحقیق در زمینه‌های بیماریهای پوستی و آمیزشی و استاد راهنمای پایان‌نامه‌های متعدد دکترای پزشکی عمومی و تخصصی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۲

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

بیماریهای پوستی بومی ایران، بیماریهای آمیزشی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۳

زمینه علمی مقالات:

بیماریهای پوستی و آمیزشی.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

ازهر، حشمت‌الله

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۱۲، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: زنان و زایمان، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه هایدبرگ آلمان در سال ۱۳۳۸ و گذراندن دوره تخصصی بیماریهای زنان و زایمان دانشگاه برلین غربی آلمان در سال ۱۳۴۵.

مرتبه علمی:

استادیار دانشگاه پزشکی دانشگاه تبریز تا سال ۱۳۴۹ و دانشیار در رشته زنان و زایمان در بیمارستان امام خمینی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بیماریهای زنان و زایمان و استاد راهنمای بیش از ۵۰ پایان‌نامه دکترا و تخصصی

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۴

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: -

زمینه علمی تألیفات:

زنان، زایمان و مامائی هورمون در بیماریهای زنان و زایمان و متد مختلف جلوگیری از حاملگی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۲، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۵

زمینه علمی مقالات:

زنان، زایمان و مامائی.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

استقامت تهرانی، اسفندیار

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای کودکان، دانشکده: پزشکی دانشگاه: علوم پزشکی ایران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۵۵، مورد تخصصی کودکان در سال ۱۳۴۱ و فوق تخصص هماتولوژی کودکان در سال ۱۳۴۲ از نیویورک آمریکا.

مرتبه علمی:

تدریس دانشجویان رزیدنت دانشکده پزشکی جندی شاپور سابق از ۱۳۴۷ تا ۱۳۵۸، تدریس دانشجویان رزیدنت مجتمع پزشکی آیت الله طالقانی و دانشگاه علوم پزشکی ایران از سال ۱۳۵۹، دانشیار دانشگاه علوم پزشکی ایران. زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بیماریهای کودکان، هماتولوژی، نظارت بر ۱۰ پایان‌نامه تخصصی کودکان.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: -

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: -

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۵، تعداد مقالات به زبان خارجی: -

زمینه علمی مقالات:

پزشکی کودکان.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

اسدزاده، اسماعیل

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۲۱، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: دندانپزشکی، دانشکده: دندانپزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

کارشناسی ارشد دندانپزشکی از دانشگاه تهران در سال ۱۳۴۴ و تخصص در پروتز از دانشگاه لندن در سال ۱۳۵۱.

مرتبه علمی:

عضویت در هیأت و استادیار دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی از سال ۱۳۴۷ و دانشیار دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

کاربرد پروتز همراه با رادیوترابی سرطان‌های سر و گردن، پروتز کامل Record Base، تدریس پروتز کامل در دانشگاه شهید

بهشتی، استاد راهنمای ۶ پایان‌نامه دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۳، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱

زمینه علمی مقالات:

پروتز، چگونگی عامل سن در پیش آگهی پروتز کامل، نگاه‌دارنده سنگولوم برای پروتز،

ATecnique for making Temporarg Bases for complete Deuture

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

اسدیان، حسین

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای داخلی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

اسرائیل

قرن: ۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(س سوم ق)، پزشک. از اطبای بسیار خوش قریحه و هوشمند و صاحب‌نظر بود که در ترکیب داروها و اثرات آن دستی توانا

داشت. اثر وی «تریاق» بوده که امروزه در دست است.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: تاریخ طب (۲/۱۸۱).

اسکویی، محمد کاظم

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

تولد: ۱۳۰۷، مشهد.

درگذشت: ۱۱ تیر ۱۳۷۱.

محمد کاظم اسکویی در سن ۱۱ سالگی به همراه والدین از مشهد به تهران آمد و تحصیلات متوسطه را در دبیرستان شرف به پایان رسانید. در سال ۱۳۲۶ در دانشکده پزشکی تهران نام‌نویسی کرد و در سال ۱۳۳۲ فارغ‌التحصیل این دانشکده شد. وی برای گذراندن دوره تخصصی راهی آمریکا شد. دکتر اسکویی دوری انترنی را به مدت یک سال در بیمارستان «انگل رود» در نیوجرسی به پایان برد و دوره رزیدنسی و چیف رزیدنسی جراحی عمومی را به مدت چهار سال در بیمارستان مرسی در ایالت اوهایو گذراند. برای کسب درجه فوق تخصص در جراحی سرطان عازم نیویورک شد و مدت یک سال در بیمارستان مموریال به کار پرداخت. پس از بازگشت به ایران در بخش جراحی سرطان بیمارستان هزار تختخوابی مشغول به کار شد. دکتر اسکویی درجات استادیاری و دانشیاری را پشت سر گذاشت و به مقام استادی دانشگاه تهران رسید. چند سال رییس گروه جراحی بیمارستان هزار تختخوابی بود. در سال ۱۳۶۴ برای درمان بیماری که به آن گرفتار آمده بود راهی خارج از کشور شد و همانجا درگذشت.

دکتر اسکویی بیش از بیست و پنج سال در بخش جراحی سرطان بیمارستان هزار تختخوابی کار کرده بود. وی چندی به عنوان سرپرست گروه بیهوشی و چندی نیز معاون آموزشی این مرکز بود.
برگرفته از کتاب: گلزار مشاهیر

اسلامی، محمد

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: آشپزشناسی دهان و دندان، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

اسلامیان، لاله

قرن: ۱۴

جنسیت: زن

ملیت: ایران

دکتر لاله اسلامیان در سال ۱۳۴۰ در شهرستان شیراز متولد شد. وی در سال ۱۳۶۹ موفق به اخذ درجه تخصصی در رشته جراحی زنان و مامایی از دانشکده پزشکی دانشگاه تهران گردید. سپس تحصیلات فلوشیپ خود را در رشته طب مادر و جنین دانشگاه امپریال کالج لندن انگلستان در سال ۱۳۸۰ به پایان رساند. وی دوره‌های تکمیلی سونوگرافی را در بیمارستان میرزا کوچک خان دانشگاه تهران گذراند. ایشان اکنون به عنوان عضو هیئت علمی و دانشیار گروه زنان و زایمان در بخش پره ناتالورژی بیمارستان دکتر شریعتی (وابسته به دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران) مشغول به کار می‌باشند. گروه: علوم پزشکی: زنان و زایمانگرایش: سونوگرافیتحصیلات رسمی و حرفه ای: لاله اسلامیان تحصیلات ابتدایی را در دبستان انستیتومریم در سال ۱۳۴۶ و تحصیلات متوسطه را در دبیرستان انستیتومریم آغاز نمود و در سال ۱۳۵۶ موفق به اخذ مدرک دیپلم گردید. تحصیلات عالی خود را در سال ۱۳۵۶ در رشته پزشکی دانشکده پزشکی دانشگاه تهران آغاز کرد و در سال ۱۳۶۴ فارغ‌التحصیل شد. وی در سال ۱۳۶۹ موفق به اخذ درجه تخصصی در رشته جراحی زنان و مامایی از دانشکده پزشکی دانشگاه تهران گردید. سپس تحصیلات فلوشیپ

خود را در رشته طب مادر و جنین دانشگاه امپریال کالج لندن انگلستان در سال ۱۳۸۰ به پایان رساند. وی دوره‌های تکمیلی سونوگرافی را در بیمارستان میرزا کوچک‌خان دانشگاه تهران گذراند. مشاغل و سمت‌های مورد تصدی: ایشان اکنون به عنوان عضو هیئت علمی و دانشیار گروه زنان و زایمان در بخش پره ناتالوژی بیمارستان دکتر شریعتی مشغول به کار می‌باشند. سمت‌های اجرائی (گذشته تاکنون) ۱- مسئول آموزش دانشجویان از سال ۱۳۷۷ تاکنون ۲- مسئول آموزش دستیاران از سال ۱۳۷۱-۷۷-۳- عضو گروه پژوهشی گروه زنان از آذر ماه ۱۳۷۹ تاکنون ۴- عضو کمیته اجرایی گروه زنان (۱۳۷۸-۷۹)

اسلامیان، لاله

قرن: ۱۴

جنسیت: زن

ملیت: ایران

زهرا الشمیر به لاله اسلامیان سال ۱۳۴۰ در شیراز متولد شد. دوران کودکی و تحصیلات را در تهران گذراند. در سال ۱۳۵۶ وارد دانشگاه پزشکی دانشگاه تهران شد و در سال ۱۳۶۹ در رشته تخصصی جراحی زنان و مامایی از دانشگاه علوم پزشکی تهران فارغ التحصیل گردید. وی هم اکنون عضو هیئت علمی دانشگاه علوم پزشکی تهران است و در بیمارستان دکتر شریعتی مشغول به خدمت می‌باشد. گروه: علوم پزشکی رشته: زنان و زایمان گرایش: جراحی زنان و مامایی والدین و انساب: پدر زهرا الشمیر به لاله اسلامیان، احمد اسلامیان سرهنگ بازنشسته ژاندارمری و دارای مدرک فوق لیسانس حقوق و مادر محترمشان مهرماه کجوری بازنشسته آموزش و پرورش و لیسانس رشته زبان انگلیسی است. وی دارای دو خواهر با نام‌های لادن اسلامیان (دوقلوی ایشان) که دانشیار ارتودنسی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی و دکتر مهرناز اسلامیان دندانپزشک می‌باشند. خاطرات کودکی: از خاطرات آن دوران زهرا الشمیر به لاله اسلامیان اینچنین یاد می‌کند: پس از اتمام کلاس چهارم ابتدایی سال ۱۳۵۰ به‌مراه خواهر دوقلویم لادن کلاس پنج و ششم را در تابستان بصورت جهشی خواندیم و مهرماه همان سال سر کلاس هفتم نشستیم. هم‌کلاسی‌هایمان که دو سال بزرگتر بودند ما را از ضعف پایه و تجدید شدن میترساندن که خوشبختانه به یاری خداوند و همت همیشگی که داشتیم ثلث اول تاسوم من و خواهرم همیشه شاگرد اول و دوم کلاس بودیم که موجب تعجب هم شاگردی‌ها و نیز اولیای مدرسه بود. اوضاع اجتماعی و شرایط زندگی: کمک بسیار والدین و همراهی همسرم موجب موفقیت و پیشرفت‌هایم می‌باشد. تحصیلات رسمی و حرفه‌ای: کسب دیپلم تجربی از موسسه مریم تهران ۱۳۵۶ دیپلم دکترای عمومی از دانشگاه تهران ۱۳۶۴ دکترای تخصصی جراحی زنان و مامایی از دانشگاه علوم پزشکی تهران ۱۳۶۹ فلوشیپ پرناتالوژی از دانشگاه علوم پزشکی تهران ۱۳۸۱ خاطرات و وقایع تحصیل: از آن دوران زهرا الشمیر به لاله اسلامیان خاطرات جالبی دارند: " در اولین هفته ورود به دانشگاه پزشکی آقای دکتر ملک‌نیا استاد رشته بیوشیمی عده‌ای از دانشجویان را برای یک طرح تحقیقاتی خواست و وقتی سن و سال ورود مرا پرسید گفت اینجا به جای University (دانشگاه) تبدیل به Baby city (مهد کودک) شده است." و یا " وقتی برای خدمت در جبهه به اندیمشک اعزام شدیم رئیس شبکه وقت حاج آقا یعقوبی با نگرانی گفت من زن و بچه‌ام را برای سلامت ماندن به روستاهای دور افتاده فرستاده‌ام حالا برای من سرپزشک زن فرستاده‌اند، چگونه امنیت شما را تضمین کنم. حالا بعد نگرانی ما را حساب کنید. فعالیت‌های ضمن تحصیل: زهرا الشمیر به لاله اسلامیان خدمت در خط پشت جبهه سالی یک ماه در شهرهای اندیمشک سال ۱۳۶۵، دزفول سال ۱۳۶۶ و اهواز سال ۱۳۶۷ علیرغم مواجهه با خطرات فراوان را در کارنامه خود دارد. استادان و مربیان: از استادان زهرا الشمیر به لاله اسلامیان میتوان به دکتر انوشیروان مهرانیت استاد رشته جراحی بیمارستان شریعتی، دکتر وهاب متوره چی استاد غدد بیمارستان دکتر شریعتی (و دکتر محمد باستان حق استاد غدد بیمارستان دکتر شریعتی، و دکتر وهاب معصومی استاد جراحی

زنان و زایمان بیمارستان دکتر شریعتی و مرحوم دکتر شفیع زاده استاد روماتولوژی نیز اشاره کرد. هم دوره ای ها و همکاران : خانم دکتر شیرین قاضی زاده، دکتر بتول رشیدی که هم اکنون از هیئت علمی های دانشگاه علوم پزشکی تهران در گروه زنان و مامایی هستند. دکتر شیوا بقایی متخصص پوست و مو مقیم استرالیا و دکتر علیرضا استقایی که از هیئت علمی های دانشگاه علوم پزشکی تهران در رشته فوق تخصص غدد از همدوره ایها و همکاران زهرا الشمیر به لاله اسلامیان میباشند. همسر و فرزندان : همسر زهرا الشمیر به لاله اسلامیان، دکتر حسین بوستانی جراح و متخصص گوش و حلق و بینی از دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی هستند وی دارای دو فرزند به نامهای علی ۱۵ ساله دانش آموز سال اول دبیرستان و پریا ۹ ساله دانش آموز سال چهارم ابتدایی استمشاغل و سمتهای مورد تصدی : مسئولیت آموزش رزیدنت ها (دستیاران) زنان و مامایی ۷۴-۱۳۷۰ مسئولیت آموزش دانشجویان پزشکی زنان و مامایی از سال ۱۳۷۴ تا کنون عضو هیئت مدیره انجمن تشخیص و درمان جنین از سال ۱۳۸۳ دبیر انجمن تشخیص و درمان جنین از سال ۱۳۸۵ فعالیتهای آموزشی : آموزش دانشجویان، کارورزان، دستیاران رشته زنان و مامایی در بیمارستان دکتر شریعتی، آموزش دانشجویان لیسانس فوق لیسانس مامایی در دانشکده پرستاری و مامایی و هدایت پایان نامه های طب عمومی و تخصصی از فعالیتهای زهرا الشمیر به لاله اسلامیان در آموزش میباشد. مراکزی که فرد از بنیان آن به شمار می آید : راه اندازی واحد سونوگرافی زنان و مامایی در بخش زنان و مامایی بیمارستان دکتر شریعتی راهاندازی واحد پرناتالوژی در بخش زنان و مامایی بیمارستان دکتر شریفی و دانشگاه علوم پزشکی تهران راه اندازی واحد کولپوسکوپی در درمانگاه بیمارستان دکتر شریعتی راه اندازی موسسه نسل امید FMF ایرانیان در تهرانسایر فعالیتها و برنامه های روزمره : تهیه پروتکل های مامایی و زایمان در همکاری با وزارت بهداشت و درمان و آموزش پزشکی شرکت در جلسات مختلف دانشگاه برای آموزش دانشجویی همفکران فرد : خانم دکتر اشرف جمال و دکتر صدیقه برنا در گروه پری تاتالوژی، دکتر اشرف آلیاسین، دکتر رضیه آقا حسینی و خانم دکتر لیلی صفدریان در بخش زنان و مامایی بیمارستان دکتر شریعتی را زهرا الشمیر به لاله اسلامیان اشاره دارد. چگونگی عرضه آثار : آثار زهرا الشمیر به لاله اسلامیان بصورت تالیف ۷ جلد کتاب و ۱۶ مقاله در نشریه های داخلی و خارجی میباشد.

آثار : ۱۰ مقاله به زبان فارسی ۶ مقاله به زبان انگلیسی اورژانسهای مامایی و نوزادان ویژگی اثر : تالیف، انتشارات ارجمند ۱۳۷۶۴ تازه های طب مادر و جنین ویژگی اثر : تالیف، معاونت پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی تهران فروردین ۱۳۷۸۵ درس نامه (بیمارستان زنان و مامایی) ویژگی اثر : تالیف، انتشارات فرهنگی راستان ۱۳۷۷۶ راهکارهای درمانی در حاملگی های پر خطر و عارضه دار ویژگی اثر : تالیف، معاونت پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی تهران ۱۳۷۹۷ زایمانهای زودرس ویژگی اثر : تالیف، معاونت پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی تهران فروردین ۱۳۸۱۸ مروری بر آندوکرینولوژی اسپرووف ویژگی اثر : تالیف، انتشارات پژوهنده ۱۳۷۶۹ نازایی و آندوکرینولوژی اسپرووف ویژگی اثر : ترجمه، انتشارات دانشگاه تهران ۱۳۷۲

اسماعیل زاده، صدیقه

قرن: ۱۴

جنسیت: زن

ملیت: ایران

صدیقه اسماعیل زاده در سال ۱۳۴۳ در شهر بابل به دنیا آمد، وی دارای دکترای پزشکی رشته زنان و زایمان از دانشگاه شهید بهشتی در سال ۱۳۶۹ میباشد. وی دوره دستیاری را در شهر مقدس مشهد گذراند و هم اکنون دانشیار هیئت علمی دانشگاه علوم پزشکی بابل از سال ۱۳۷۳ است. گروه : علوم پزشکی رشته : زنان و زایمانگرایش : نازایبخاطرات کودکی : صدیقه اسماعیل زاده از

آشنایی خود با کتاب خواندن اینچنین میگوید: «در دوران راهنمایی بودم که خواهر بزرگم که دانشجوی دانشگاه صنعتی شریف بود وارد جریانات سیاسی مذهبی شد و برایم کتابهای زیادی می آورد که از همان زمان به کتاب خواندن علاقه مند شدم.» اوضاع اجتماعی و شرایط زندگی: صدیقه اسماعیل زاده در یک خانواده در سطح متوسط از نظر اقتصادی جایگاه پدر وابستگی و محبت بسیار نسبت به خانواده و بچه هایش داشت و دارد پرورش یافت وی دارای سه خواهر است که وی آخرین فرزند خانواده است. تحصیلات رسمی و حرفه ای: صدیقه اسماعیل زاده تحصیلات ابتدایی و متوسطه را در زادگاهش گذراند در سال ۱۳۶۲ دبیرستان را به پایان برد و بعد از انقلاب فرهنگی و قبولی در کنکور وارد دانشگاه شهید بهشتی گردید و در رشته پزشکی شروع به تحصیل کرد و در سال ۱۳۶۸ فارغ التحصیل گردید و از سال ۱۳۶۹ پس از موفقیت در آزمون ورودی، دوره دستیاری زنان زایمان را در شهر مقدی مشهد شروع کرد و در سال ۱۳۷۳ بعنوان استادیار در دانشگاه علوم پزشکی بابل مشغول به خدمت شد. در سال ۱۳۷۵ دوره مونوگرافی و سال ۱۳۷۶ و ۱۳۷۷ دوره نازایی را در پژوهشکده رویان طی کرد و در سال ۱۳۸۲ دوره تکمیلی نازایی را در بیرمنگام انگلیس گذراند. خاطرات و وقایع تحصیل: وقوع انقلاب فرهنگی و قبولی در رشته پزشکی را میتوان از وقایع دوره تحصیل صدیقه اسماعیل زاده نام برد. فعالیتهای ضمن تحصیل: حضور در انجمن اسلامی دانشگاه و فعالیتهای مخصوص به آن زمان از فعالیتهای دوران تحصیلات دانشگاهی صدیقه اسماعیل زاده است. مشاغل و سمتهای مورد تصدی: صدیقه اسماعیل زاده از سال ۱۳۷۷ بعنوان رئیس بخش و شورای ناپرووری دانشگاه علوم پزشکی بابل انجام وظیفه میکند. و چندین سال به عنوان معاون آموزشی گروه زنان و زایمان فعالیت کرده و هم اکنون مدیر دستیاری این گروه میباشد. فعالیتهای آموزشی: تدریس در دانشگاه علوم پزشکی بابل از سال ۱۳۷۳ بعنوان استادیار و راهنمای بیش از ۲۰ پایاننامه رشته زنان و زایمان از فعالیتهای آموزشی صدیقه اسماعیل زاده میباشد. مراکزی که فرد از بنیان آن به شمار می آید: صدیقه اسماعیل زاده از سال ۱۳۸۲ مرکز ناباروری مهرگان را در بیمارستان خصوصی شهر راه اندازی نموده و هم اکنون در تلاش جهت راه اندازی مرکز تحقیقات باروری، ناباروری در دانشگاه علوم پزشکی بابل میباشد. جوایز و نشانها: کسب عنوان پزشک نمونه در سال ۱۳۸۳، عنوان پژوهشگر نمونه در دانشگاه در سال ۱۳۸۵ و در سال ۱۳۸۶ بعنوان دستیار نمونه و دریافت گواهی از وزیر محترم وقت از جوایز صدیقه اسماعیل زاده است. چگونگی عرضه آثار: چاپ بیش از ۱۵ مقاله علمی فارسی و ۵ مقاله خارجی و چاپ چند جلد کتاب از آثار صدیقه اسماعیل زاده است.

آثار: پاسخ به سوالات شما در مورد نازایی و ویژگی اثر: ترجمه و تالیف

اسماعیل زاده، احمد

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۱۵، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: رادیولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

کارشناسی پزشکی از آموزشگاه عالی بهداری مشهد در سال ۱۳۳۸، کارشناسی ارشد پزشکی از دانشکده پزشکی مشهد در سال

۱۳۴۸، دکترای رادیولوژی فردوسی مشهد در سال ۱۳۵۲ و فوق تخصص سی تی اسکن از دانشگاه پاریس در سال ۱۳۶۵.

مرتبه علمی:

استادیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی مشهد در سال ۱۳۵۲، ارتقاء به درجه دانشیاری دانشکده دانشگاه علوم پزشکی مشهد در سال ۱۳۴۶.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

انجام طرح تحقیقاتی نمای رادیولوژی در فکین، تدریس دروس رادیولوژی عمومی، تفسیر رادیولوژی، تکنیک و تفسیر رادیولوژی در دانشکده پزشکی مشهد.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۳

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: ۱

زمینه علمی تألیفات:

تکنیکهای رادیولوژی اندامها، کیست‌های کلیوی، آفیروژنمی، اولسهای دومگرنال.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۸، تعداد مقالات به زبان خارجی: -

زمینه علمی مقالات:

رادیولوژی، همویلی ضربه‌ای، لارنگوگرافی در تومورهای لارنکس، همویلی ترموماتیک، لنفانژکتازی استخوانی.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

اسماعیلی، محمدحسن

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۱۳، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیهوشی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شیراز.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای تخصصی بیهوشی از دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۳۹، دستیار بیهوشی در دانشگاه هاروارد آمریکا تا سال ۱۳۴۸.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشکده: پزشکی دانشگاه: علوم پزشکی شیراز.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بیهوشی، داخلی، فیزیولوژی و فارماکولوژی، استاد راهنمای ۳۰ پایان‌نامه دکترای.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۱

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: -

زمینه علمی تألیفات:

جنگ افزایش‌های شیمیایی و بیولوژیک.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۴، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱۰

فیزیولوژی، بیهوشی و فارماکولوژی.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

اشتری نسب، محمود

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: جراحی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

اشکانی، حمید

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: روانپزشکی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شیراز.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

اصطهباناتی، اسدالله

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۱۳۱۱-۱۲۳۸ ش)، عالم و پزشک. معروف به حکیم باشی. از ابتدای جوانی در شیراز علوم معقول و منقول و طب قدیم را آموخت.

پس از آن، با مطالعه‌ی کتب طبی چاپ بیروت و مصر، با طب جدید نیز آشنا شد. حدود چهل سال به طبابت به سبک قدیم و

جدید پرداخت. در مجامع طبی و انجمنهای بهداشتی نیز شرکت می‌کرد. مدت دو سال پزشک مخصوص رکن الدوله والی فارس

بود. آثار وی: «رساله در طب مخصوصا امراض زنان»؛ «رساله متضمن بعض نسخه‌ها و داروهای مجرب»؛ «رساله سفینه النجاه در

طب و ادویه مرکبه»؛ «مقدمه و شرح و حواشی بر کتب قدیمه و جدیده‌ی طبی»؛ «منتخب نظم و نثر و کلمات قصار و پاره‌ای

یادداشتهای علمی و تاریخی»؛ «تاریخچه‌ای شامل شرح حال خودش و بعضی از وقایع کشور».

برگرفته از کتاب: اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (۲۶۵-۲۶۳/۱)، زندگینامه‌ی رجال و مشاهیر (۱۹۰-۱۸۹/۱).

اصطهباناتی، عبدالمولی

قرن: ۱۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

شیخ عبدالمولی بن محمد باقر بن محمد علی اصطهباناتی اخباری فاضلی جلیل دارای تألیفاتی بنام: (زاد المسافرین) در طب بوده و بعد ۱۲۴۰ ق بدرود حیات گفته است.

برگرفته از کتاب: گنجینه دانشمندان (جلد سوم)

اصفهانی زاده، پرویز

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: استاد، رشته: بیماریهای داخلی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی در سال ۱۳۳۹، دکترای تخصصی در بیماریهای داخلی از دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۴۶، دکترای تخصصی بیماریهای ریوی سل از دانشگاه ولز انگلستان.

مرتبه علمی:

پس از طی مراحل استادیاری و دانشیاری، ارتقاء به درجه استادی دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

پزشکی، بیماریهای داخلی، استاد راهنمای ۷ پایان‌نامه دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۳

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: -

زمینه علمی تألیفات:

سل ریوی، بیماریهای تنفسی کودکان.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۸، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱

زمینه علمی مقالات:

بیماریهای تنفسی، بیماری سل ریوی.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

اصیلیان، علی

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای پوست، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی اصفهان.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی و دکترای تخصصی بیماریهای پوستی و آمیزشی از دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی اصفهان در سال ۱۳۶۷.

مرتبه علمی:

پس از طی مرحله استادیاری، ارتقاء به درجه دانشیاری دانشگاه علوم پزشکی اصفهان.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

پژوهش در زمینه سالک با پماد پاروموماسین با همکاری سازمان بهداشت جهانی، انجام طرح تحقیقاتی بررسی ضایعات پوستی دیابت و درمان قارچ‌های سطحی با استیرکونازول و راهنمایی، مشاوره و نظارت بر ۲۳ پایان‌نامه کارشناسی ارشد و دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۴

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: -

زمینه علمی تألیفات:

بیماریهای پوستی کودکان و نوزادان، بیماری سالک (لیشمانیوز جلدی)، بیماریهای شغلی پوست، درمان‌شناسی بیماریهای پوست.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۲، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱

زمینه علمی مقالات:

بیماریهای پوستی.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

اطمینانی آملی، عباسعلی

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۱۲، مرتبه علمی: استاد، رشته: داخلی دام بزرگ، دانشکده: دامپزشکی، دانشگاه: تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای دامپزشکی در سال ۱۳۴۱، گذراندن دوره دو ساله تبریز در علوم دامپزشکی در سال‌های ۱۳۴۸ تا ۱۳۵۰.

مرتبه علمی:

پس از طی مراحل استادیاری در سال ۱۳۴۷ و دانشیاری در سال ۱۳۵۲، ارتقاء به استادی دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال

۱۳۶۷.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

دامپزشکی، راهنمایی و داوری ۱۸ پایان‌نامه دکترا و دکترای تخصصی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۱

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

بیماریهای دستگاه تنفس در دامپزشکی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۲۰، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۶

زمینه علمی مقالات:

دامپزشکی.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

اعتصام یزدانی، سیروس

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: آسیب‌شناسی دهان و دندان، دانشکده: دندانپزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای دندانپزشکی.

مرتبه علمی:

پس از طی مراحل استادیاری و دانشیاری، ارتقاء به درجه استادی علوم پزشکی شهید بهشتی.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

آسیب‌شناسی دندانپزشکی، تدریس دروس هیستوپاتولوژی دهان و دندان، استاد راهنمای حدود ۳۰ پایان‌نامه دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۲

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

جنین‌شناسی، حفره دهان و دندان و بافت دندان انسان.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۰، تعداد مقالات به زبان خارجی:-

زمینه علمی مقالات:

دندان پزشکی.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

اعتصام، فریده

قرن: ۱۴

جنسیت: زن

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: دندانپزشکی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

اعتضاد الاطباء، عبدالباقی

قرن: ۱۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۱۲۷۷ ش)، پزشک. او پدر دکتر خلیل خان ثقفی اعلم الدوله شاگرد حاج میرزا سید اسدالله طیب و شاگرد حاج میرزا بابا معروف به حکیم‌باشی عباس میرزا، نایب‌السلطنه و محمدشاه، از اطباء و اساتید عصر قاجار بود. وی علاوه بر طب، در علوم ادبی و حکمت نیز مهارت داشت و چندین کتاب طبی و ادبی به چاپ رسانده و بر اغلب آنها مقدمه و حواشی و تعلیقات نوشته است، از آن جمله: مقدمه و حواشی و تعلیقات بر کتاب «کلیات قانون ابوعلی سینا»، «گنجینه‌ی معتمدی»، یعنی رسائل و اشعار میرزا عبدالوهاب معتمدالدوله نشاط اصفهانی، «دیوان یغما» که در سال ۱۲۷۳ ق در تهران به طبع رسیده است.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: شرح حال رجال (۲۳۶-۲۳۵/۲)، مولفین کتب چاپی (۷۰۶-۷۰۵/۳)، یادگار (س ۳، ش ۵، ص ۴۵).

اعتضاد مظفر، اسدالله

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: آناتومی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

اعتمادی، محمدمهدی

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۱۸، مرتبه علمی: استاد، رشته: مغز و اعصاب، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه علوم پزشکی مشهد، دکترای تخصصی مغز و اعصاب از دانشگاه پیروماری کوری پاریس، ۳ دیپلم در رشته‌های الکتروآنسفالوگرافی، آناتومی، فیزیولوژی از دانشگاه پاریس.

مرتبه علمی:

پس از طی مراحل استادیاری و دانشیاری، ارتقاء به درجه استادی دانشگاه پزشکی دانشگاه علوم پزشکی مشهد.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بیماری‌های عروقی، بررسی گاماگلوبولین و سیستم HLA در ۱۱۰ بیمار مبتلا به MS، بررسی HTLV۱، استاد راهنمای ۱۵ پایان‌نامه دکتر.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۳

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

بیماری‌های گوناگون مغز و اعصاب، بیماری‌های عروقی مغزی C.V.A صرع، بیماری‌های عضلانی، بیماری‌های اعصاب محیطی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۲۰، تعداد مقالات به زبان خارجی:-

زمینه علمی مقالات:

بیماری‌های عروقی مغزی، صرع، بیماری‌های اعصاب محیطی، عوارض داروهای صد صرع.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

اعتمادی، هرمز دیار

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: میکروبی‌شناسی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

اعرابی، بیژن

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: استاد، رشته: جراحی مغز و اعصاب، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه علوم پزشکی شیراز در سال ۱۳۵۲، دکترای تخصصی در جراحی مغز از دانشگاه جانز هاپکینز آمریکا در سال ۱۳۵۸، بوردا تخصصی جراحی مغز از آمریکا در سال ۱۳۶۰، بوردا تخصصی جراحی مغز از کانادا در سال ۱۳۶۲، فوق تخصص جراحی قاعده جمجمه از نبراسکا در سال ۱۳۶۹، فوق تخصص استریوتاکسی از نبراسکا در سال ۱۳۶۹، فلوشیپ جراحی مغز - هیپوفیز از کانادا در سال ۱۳۵۹، جراحی مغز جنرال نروسرجری کانادا در سال ۱۳۶۰، فلوشیپ استریوتاکسی و جراحی قاعده جمجمه از دانشگاه آمریکا در سال ۱۳۶۹.

مرتبه علمی:

پس از طی مراحل استادیاری و دانشیاری، ارتقاء به درجه استادی دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی شیراز. زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

طرح در زمینه صدمات نخاعی مجروحین جنگی، غده‌های قاعده جمجمه، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر ۲۰ پایان‌نامه دکترای تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۱

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: -

زمینه علمی تألیفات:

مقدمه‌ای بر درمان مجروحین جنگی ایران و عراق

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: -، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۲۷

زمینه علمی مقالات:

فارژیوم، کالسیفیکاسیون مغز، عفونت‌های مغزی حاصل از جنگ ایران و عراق، مرگ و میر مجروحان مغزی در جنگ ایران و عراق، آسیب ساقه مغز در مجروحین جنگی، ادم مغزی، تومورهای قاعده جمجمه، جراحات پوست سر در مجروحین جنگی، تالاسمی، متاستاز به ستون فقرات.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

اعلمی هرندی، بهادر

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۱۸، مرتبه علمی: استاد، رشته: جراحی ارتوپدی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه اصفهان در سال ۱۳۴۳ و دکترای تخصصی جراحی ارتوپدی از آمریکا در سال ۱۳۵۱.

مرتبۀ علمی:

پس از طی مراحل استادیاری و دانشیاری، ارتقاء به درجه استادی دانشگاه علوم پزشکی تهران.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

ارتوپدی، تدریس ارتوپدی در دانشگاه تهران، دریافت نشان بهترین اترن سال و استاد راهنما در ۲۵ پایان‌نامه دکترای.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۴

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

اصول ارتوپدی و شکسته بندی، معاینه فیزیکی اندامها و ستون فقرات، طب اطفال و کمردرد.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۲۰، تعداد مقالات به زبان خارجی:-

زمینه علمی مقالات:

پزشکی، ارتوپدی و شکسته بندی به زبان فارسی و انگلیسی.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

اعلمی هرندی، زهرا

قرن: ۱۴

جنسیت: زن

ملیت: ایران

سال تولد:-، مرتبۀ علمی: دانشیار، رشته: چشم‌پزشکی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۵۸.

مرتبۀ علمی:

استادیار در سال ۱۳۶۲، دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۶۹.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

تخصص در بیماریهای پرده شبکیه، جراحی‌های پرده شبکیه، آنژیوگرافی پرده شبکیه، لیزر درمانی، راهنمایی، مشاوره و نظارت بر ۹

پایان‌نامه دکترای.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

جزوات درسی برای رشته تخصصی چشم پزشکی در زمینه آناتومی رتین، جداشدگی پرده شبکیه، اولتراسونوگرافی در چشم.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۹، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱۰

زمینه علمی مقالات:

بیماریهای پرده شبکیه.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

افتخار الحکماء، عیسی

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

فرزند میرزا موسی خان ناظم الاطباء، ادیب کامل، و شاعر فاضل، و طیب حاذق، از خاندان علم و حکمت، در ۲۰ ماه صفر سال ۱۳۲۰ در طهران وفات یافته، در ایوان مقبره‌ی ناصرالدین شاه مدفون گردید.

ماده تاریخ وفاتش این است:

پوشید سیه چه شارق اندر تاریخ

سوسن ز عزای میرزا عیسی خان

برگرفته از کتاب: دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد دوم)

افتخار الحکماء، اسماعیل

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۱۳۴۵/۱۳۴۸ ق)، عالم و پزشک. در طالقان متولد شد. بعد از فراگیری علوم ادبی، ریاضی و طب مدتی در تهران و بار فروش طبابت کرد. سپس همراه یکی از شاهزادگان به عنوان طیب سفر به پترزبورگ رفت. در سال ۱۲۸۵ ق حکمت اشراق را از حاج ملاهادی سبزواری آموخت. بعد از فوت او، دو سال نیز در حوزه‌ی درس آخوند ملا محمد کاظم فرزند اسرار درس خواند. وی در سبزواری صبحها به کار طبابت و عصرها به تدریس حکمت اشراق، طب قدیم، ریاضی، بلاغت، اصول و موسیقی و دیگر علوم می‌پرداخت. وی علاوه بر آشنایی با طب جدید، شعر هم می‌سرود و زبان فرانسه نیز می‌دانست. سرانجام در صد و چند سالگی در همان شهر در گذشت.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: زندگینامه‌ی رجال و مشاهیر (۲۲۴-۲۲۳/۱).

افتخار الحکماء، جعفر

قرن: ۱۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۱۳۱۸ ق)، پزشک، وی از پزشکان نامدار تبریز بود. آثار وی: «رساله‌ای در امراض حصبه و مطبقه و محرقة و علامات و منشاء بروز آنها»؛ «رساله‌ای در جدری»؛ «رساله‌ای در حرقت بول»؛ «تقویم الشریعه»؛ «الاطباء الاسلامیون فی تراجمهم و وفیاتهم و تالیفاتهم».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: ریحانه (۱۵۷-۱۵۶/۱)، معجم المؤلفین (۳۷۹/۱۳).

افتخاری، حسن

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای کودکان، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران. برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

افسر اصفهانی، عبدالرزاق

قرن: ۱۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(س سیزدهم ق)، طیب و شاعر. مدتی در کلکته ساکن بود، با همت و قناعت و از حق‌العلاج طبابت گذران زندگی می‌کرد. از اغلب علوم با بهره بود، گاهی شعر هم می‌سرود و در این فن توانا بود. اما از جمع‌آوری و سپردن اشعار خود به دیگران مضایقه داشت از اوست:

لب و چشمم ز اشک گرم و آه سرد پنداری

فروزان آذرستی، آن فسرده آبدانستی

نه هیچ از دست رفتم، به مویی گشته پابستم

ز مو کمتر میان او را، ز هیچش کم دهانستی

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: حدیقه الشعراء (۱۴۲-۱۴۱/۱)، فرهنگ سخنوران (۷۲)، مصطبه‌ی خراب (۱۷-۱۶).

افسر یزدی، عبدالوهاب

قرن: ۱۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(س سیزدهم ق)، پزشک و شاعر، متخلص به افسر. اصل وی از اصفهان و در یزد ساکن بود. میرزا عبدالوهاب همانند پدر طبابت

می‌کرد و گاه شعر می‌گفت. از اوست:
 هر کس ز برم رفت که آرد خبر از وی
 باز آمد و از خویش چو من بی‌خبر افتاد
 برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)
 منابع زندگینامه: حدیقه الشعراء (۱/۱۴۸)، فرهنگ سخنوران (۷۳).

افشار، جلیل

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

دانشکده: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: فارماکوگنوزی، دانشکده: داروسازی، دانشگاه: علوم پزشکی تبریز.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای داروسازی، C.E.S. فیتوفارسی، مدرک D.E.A شیمی مواد طبیعی و دکترای ETAT در شیمی مواد طبیعی.
 مرتبه علمی:

دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تبریز.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بررسی شیمیائی ترکیبات گیاهان به منظور تهیه فرآورده‌های داروئی، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر ۴۰ پایان‌نامه دکترای.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۵، تعداد مقالات به زبان خارجی:-

زمینه علمی مقالات:

شیمی مواد طبیعی.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

افشار، حاجی بابای

قرن: ۱۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۱۲۵۲ ق)، طبیب. میرزابابا یکی از افسران شاهزاده عباس میرزا، و اولین محصلی است که به اتفاق محصل دیگری به نام محمد کاظم، از طرف عباس میرزا برای تحصیل به اروپا فرستاده شدند. میرزابابا پس از آموختن مقدمات، تا شش سال بعد در لندن

ماندگار شد و تحصیلات خود را در رشته‌ی پزشکی ادامه داد. میرزابابا اولین طبیب ایرانی است که در اروپا به اتمام تحصیل خود موفق شد. جمیز موریه، نویسنده‌ی کتاب «حاجی بابا اصفهانی»، نام کتاب خود را از نام وی اقتباس کرده و حاجی بابا را موضوع داستان خود قرار داده است. این امر موجب رنجش حاجی بابا شد و وی پس از مدتی، کلمه‌ی حاجی را از نام خود حذف کرد. [۱]

از نخستین ایرانیانی است که برای تحصیل به اروپا رفتند. حاجی بابا در سال ۱۲۲۶ ه.ق. به همراهی سره‌ر فرد جونز وزیر مختار انگلیس برای تحصیل علم طب و شیمی به انگلستان رفت و به تحصیل پرداخت. در ۱۲۳۴ ه.ق. که میرزا صالح و سه تن دیگر از محصلان ایرانی عازم بازگشت به ایران بودند حاجی بابا نیز که تحصیل خود را به پایان رسانده بود با آنان شرکت کرد و سمت حکیمباشی را در دستگاه عباس میرزا یافت. وی تا اواخر سال ۱۲۵۴ ه.ق. هنوز طبیب محمد شاه بود. تاریخ فوت او معلوم نیست ضح. - نویسنده کتاب «حاجی بابا» به انگلیسی ظ. نام وی را برای عنوان کتاب خود برگزیده بود و او از این معنی دلتنگ بود. برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول - ششم)

منابع زندگینامه: [۱] شرح حال رجال (۱۹۳ - ۱۹۱ / ۴).

افشاریات، مهشید

قرن: ۱۴

جنسیت: زن

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۱۸، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: سم‌شناسی، دانشکده: داروسازی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای داروسازی، گذراندن چهار سال دستیاری سم‌شناسی و اخذ تخصص سم‌شناسی.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشکده داروسازی دانشگاه علوم پزشکی تهران.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

علوم آزمایشگاهی، جرم‌یابی، تشخیص انواع جوهرها و خودکارهای مختلف از نظر کشف جعل دستبردگی و الحاق در اسناد و مدارک، تدریس رشته سم‌شناسی در دانشکده‌های پزشکی، داروسازی، دندانپزشکی، مامائی و حقوق، استاد راهنمای ۱۵ پایان‌نامه دکتر.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۱

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: -

زمینه علمی تألیفات:

مسمومیت‌های دارویی و درمان آن.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۰، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۲

زمینه علمی مقالات:

توکسیکولوژی، جرم یابی و تشخیص هویت.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

افشاری‌پور، سلیمان

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: فارماکوگنوزی، دانشکده: داروسازی، دانشگاه: علوم پزشکی اصفهان.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای تخصصی فارماکوگنوزی.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشکده داروسازی دانشگاه علوم پزشکی اصفهان.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

فیتوشیمی گیاهان داروئی موجود در کشور، اثرات فارماکولوژیک برخی از گیاهان داروئی موجود در کشور، فرمولاسیون داروهای گیاهی استاندارد و تهیه فرآورده‌های مناسب، بررسی استانداردهای داروهای گیاهی، راهنمایی، مشاوره و نظارت بر ۴۸ پایان‌نامه دکترای داروسازی و فارماکوگنوزی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۴

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: -

زمینه علمی تألیفات:

روش‌های نوین تجزیه دستگاهی، کشت بافت گیاهی، مبانی فارماکوگنوزی (مفردات پزشکی)، شیمی گیاهی (فیتوشیمی).

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۱، تعداد مقالات به زبان خارجی: -

زمینه علمی مقالات:

شیمی گیاهی (فیتوشیمی)، تجزیه‌های دستگاهی نوین، کشت بافت گیاهی، آثار فارماکولوژیکی داروهای گیاهی در حیوانات و انسان، طرح الگوی نوین برای ارائه خدمات داروئی علمی توسط داروسازان در داروخانه‌ها.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

افضل کرمانی، افضل‌الدین، ابوحامد، احمد

قرن: ۱۱

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(ز ۶۱۳ ق)، مورخ، طیب و شاعر. از تاریخ‌نویسان بزرگ زبان فارسی که به ظاهر از بردسیر کرمان بود. وی در اواخر عهد قاوردیان و انقلابات کرمان و عهد تسلط غزان بر آن سرزمین به سر می‌برد و در آن جا به تدریس و طبابت مشغول بود. و با ملک دینار از ملوک غز که در اول رجب سال ۵۸۳ ق بر کرمان استیلا یافته بود معاصر بوده است. بعد از آن نیز شاهد کشاکشهای عمال اتابک فارس، سعد بن زنگی و قطب‌الدین مبارز، امیر شبانکاره و سلطان محمد خوارزمشاه برای تسلط بر کرمان بوده و آثار خود را در این کشاکشها تالیف نموده است. ظاهراً در شروع بحران کرمان و اختلاف میان پسران طغرل شاه یعنی بهرام شاه و ارسلان شاه و ترکان شاه، نظر به آشنایی که با امرا و وزراء و اشراف داشت چند سالی عمل انشاء آن امیران و وزیران به او تفویض شد، لیکن بر اثر دوام بحران ناگزیر جلای وطن و قصد خراسان و دربار ملک طغان شاه بن موید آی ابه را کرد و راه خراسان پیش گرفت و در کوه بنان متوقف شد و پنج سال آنجا بود، بعد به یزد رفت و چندی متعهد امور بیمارستان آن شهر شد و بعد از سر و سامان یافتن اوضاع در کرمان طبابت و انشاء دیوان اتابک یزد به او پیشنهاد شد، اما نپذیرفت. در سال ۵۸۴ ق عزم کرمان نمود و در همان اوان به خدمت ملک دینار رسید و کتاب معروف خود را به نام او نوشت. آثار وی: «عقد‌العلی للموقف الاعلی» در تاریخ ملک دینار که در سال ۵۸۴ ق به پایان رسیده است؛ «بدایع الازمان فی وقایع کرمان» معروف به «تاریخ افضل» که حوادث کرمان را تا سال ۶۰۱ ق در آن ضبط کرده است و شخصی به نام محمد بن ابراهیم در قرن یازدهم قمری تحریر نوی از آن کتاب با زبان ساده‌تر به نام «تاریخ سلاجقه کرمان» انجام داده است؛ «المضاف الی بدایع الازمان فی وقایع کرمان» که شامل حوادث از سال ۶۰۲ تا ۶۱۲ ق است. برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: از سنایی تا سعدی (۲۶۲-۲۶۱)، تاریخ ادبیات در ایران (۱۰۲۶-۱۰۲۳/۲)، تاریخ در ایران (۲۶-۲۵)، تاریخ نظم و نثر (۱۱۸)، ستارگان کرمان (۵۷)، سرآمدان فرهنگ (۱۶۹-۱۶۸/۱)، لغت‌نامه (ذیل / افضل‌الدین).

افضلی بهبهانی، ناصر

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای کودکان دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی اهواز. برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

افکاری، عبدالحسین

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: استاد، رشته: خون‌شناسی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد. برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

اقتصادی، شهریار

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: تغذیه، دانشکده: بهداشت و تغذیه، دانشگاه: علوم پزشکی تبریز.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

کارشناسی در علوم تغذیه و شیمی مواد غذایی از دانشکده علوم تغذیه و انستیتوی تحقیقات تغذیه و صنایع غذایی ایران در سال ۱۳۵۳، پایان‌نامه در زمینه اثر شیمیایی در بهبود کیفیت آردهای ایران، کارشناسی ارشد علوم بهداشتی در تغذیه از دانشکده دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۵۵، موضوع پایان‌نامه در زمینه بررسی لیپید در زنان حامله، دکترای در رشته تغذیه از دانشگاه دیویس کالیفرنیا در سال ۱۳۶۴ موضوع پایان‌نامه در زمینه اثر کمبود و متابولیسمی کربوئیدرات بر روی سرعت گلوکونوزوز در موشهای در حال رشد.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشکده بهداشت و تغذیه دانشگاه علوم پزشکی تبریز.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

ویتامین‌ها، تغذیه کلینیکی، تداخل غذا و دارو و کنترل متابولیسم، تغذیه کودکان و شیر مادر، طرح بررسی کمی و کیفی اسیدهای چرب تشکیل دهند چربی شیر مادر در رابطه با وضعیت تغذیه‌ای آنان در مراکز بهداشتی تبریز، راهنمایی، مشاوره بر ۱۱ پایان‌نامه دکترای داروسازی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۱

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: -

زمینه علمی تألیفات:

دیدگاههای بیوشیمی در تغذیه.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۲۵، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱

زمینه علمی مقالات:

تغذیه، بیوشیمی، متابولیسم، سموم غذایی، صنایع غذایی، تداخل غذا و دارو، رژیم درمانی، تغذیه وریدی و کم خونی. برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

اقداشی، محسن

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیوشیمی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی اهواز.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

اکبری حامد، اصغر

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: چشم پزشکی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تبریز.
برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

اکبری، فیروزه

قرن: ۱۴

جنسیت: زن

ملیت: ایران

خانم دکتر فیروزه اکبری اسبق در سال ۱۳۳۳ در شهرستان مرند متولد شد. تحصیلات عالی خود را در سال ۱۳۵۳ در رشته پزشکی دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران آغاز کرد و به سال ۱۳۶۰ فارغ‌التحصیل شد. وی در سال ۱۳۶۶ موفق به اخذ درجه تخصصی در رشته زنان و زایمان از دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران گردید. سپس تحصیلات فلوشیپ خود را در رشته نازایی و IVF دانشگاه لندن به پایان رساند. ایشان اکنون به عنوان عضو هیئت علمی و استاد گروه زنان و زایمان و در بخش نازایی و IVF بیمارستان میرزا کوچک خان مشغول به کار می‌باشند. گروه: علوم پزشکی رشته: زنان و زایمانگرایش: نازایی و IVF تحصیلات رسمی و حرفه ای: فیروزه اکبری اسبق تحصیلات ابتدایی را در سال ۱۳۴۰ در مرند آغاز کرد و در سال ۱۳۵۳ موفق به اخذ مدرک دیپلم گردید. تحصیلات عالی خود را در سال ۱۳۵۳ در رشته پزشکی دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران آغاز کرد و به سال ۱۳۶۰ فارغ‌التحصیل شد. وی در سال ۱۳۶۶ موفق به اخذ درجه تخصصی در رشته زنان و زایمان از دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران گردید. سپس تحصیلات فلوشیپ خود را در رشته نازایی و IVF دانشگاه لندن به پایان رساند. فعالیتهای ضمن تحصیل: فیروزه اکبری اسبق در حین تحصیل در دوره تخصصی زنان و زایمان به مداوا و کارآموزی در بیمارستانهای تهران و مطالعه و تالیف در این زمینه مشغول بوده است. وقایع میانسالی: فیروزه اکبری اسبق پس از فراغت از تحصیل و بازگشت از انگلستان به عنوان عضو هیئت علمی دانشگاه علوم پزشکی تهران در بیمارستان میرزا کوچک خان (بخش نازایی و IVF) مشغول به فعالیت شد. وی هم اکنون در آن بخش سمت استادی دارد. مشاغل و سمتهای مورد تصدی: سمت های اجرائی و مدیریتی فیروزه اکبری اسبق (از گذشته تاکنون) به ترتیب زیر است - عضو گروه تحقیقات جراحی اداره کل امور پژوهش در رشته زنان سال ۱۳۷۲ - عضو شورای پژوهش و پایان نامه گروه آموزش زنان و مامایی از سال ۱۳۷۴ تاکنون - عضو هیئت ممکنه و ارزشیابی رشته زنان و مامایی بورد از سال ۱۳۷۴-۷۶ - عضو کمیته زنان شورای عالی پزشکی از سال ۱۳۷۳-۷۷ - عضو هیئت تحریریه مجله فارسی از سال ۱۳۷۵ تاکنون - کارشناس نظام پزشکی از سال ۱۳۷۷ تاکنون - ریاست بخش IVF بیمارستان میرزا کوچک خان از سال ۱۳۷۴ تاکنون - ریاست بیمارستان آرش از سال ۷۱-۱۳۶۹ - کارشناس پزشکی قانونی از سال ۱۳۷۶ تاکنون - ریاست بیمارستان میرزا کوچک خان از سال ۱۳۸۶ - عنوان عضو هیئت علمی و استاد گروه زنان و زایمان و در بخش نازایی و IVF بیمارستان میرزا کوچک خان مرکزی که فرد از بانیان آن به شمار می آید: دکتر فیروزه اکبری اسبق بخش IVF بیمارستان میرزا کوچک خان (وابسته به دانشگاه علوم پزشکی تهران) را راه اندازی کرده است. آرا و گرایشهای خاص: فیروزه

اکبری اسبق از جمله متخصصین زنان و زایمان است که به مباحث نازایی و IVF توجه تخصصی دارد وی توان گفت از کسانی است که علم IVF را وارد ایران کرده است.

آثار: چکیده بیماریهای زنان و مامایی دنفورث ۱۹۹۹ و ویژگی اثر: پدیدآورنده: امیرابراهیم صفرزاده، افسانه علی مدد تفرشی، الهام پورمطرو، فیروزه اکبری اسبق ناشر: نسل فردا - ۱۳۸۲

اکبریان، عبدالرسول

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: زنان و زایمان، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی ایران.
برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

اکبریان، عبدالرسول

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

دکتر عبدالرسول اکبریان متولد ۱۳۱۸ ه.ش در شهر بروجن از توابع چهار محال بختیاری است. ایشان دارای برد تخصص زنان و زایمان از کشور امریکا می باشد وی عضو هیئت علمی دانشگاه علوم پزشکی ایران بود که در ۱۵ بهمن سال ۱۳۸۶ بنا به درخواست خود پس از ۳۳ سال خدمت بازنشسته گردید. گروه: علوم پزشکی رشته: زنان و زایمانوالدین و انساب: پدر عبدالرسول اکبریان در شهر های اصفهان و چهار و محال بختیاری به کار تجارت پارچه مشغول بود و مادرش هم خانه دار بود. او نیز سه برادر و چهار خواهر دارد. خاطرات کودکی: دوران کودکی عبدالرسول اکبریان با ورشکستگی پدرش همزمان بود بطوری که آنها به ناچار جهت کار برای تهران آمدند. دکتر اکبریان فرزند ارشد خانواده بود و با وجود سن کم کارهای مختلف منزل و سرپرستی برادران و خواهران را برعهده داشت. اوضاع اجتماعی و شرایط زندگی: عبدالرسول اکبریان در خانواده ای مذهبی دنیا آمد. دوران کودکی او با ورشکستگی پدرش همزمان بود. او مجبور بود در کنار تحصیل به کارهایی همچون تدریس خصوصی و کار شبانه در بیمارستانها پردازد تا خانواده هفت نفری را سرپرستی کند. تحصیلات رسمی و حرفه ای: عبدالرسول اکبریان تحصیلات ابتدایی را در شهر بروجن گذراند و تصدیق ششم ابتدایی را با نمره بالایی اخذ کرد. تحصیلات متوسطه را در تهران همزمان با کار ادامه داد و موفق شد پس از قبولی در کنکور در رشته پزشکی دانشگاه تهران به تحصیل پردازد. او توانست پزشکی عمومی را از دانشگاه تهران اخذ کند. دکتر اکبریان تخصص رشته زنان و زایمان را از آمریکا دریافت کرده است. خاطرات و وقایع تحصیل: عبدالرسول اکبریان از آن دوران چنین بیاد دارد: "شروع اعتصابها و ناراضی گری ها از سال ۱۳۳۸ شروع شد. من بخاطر دارم که در یکی از روزهای سخت زمستان که برف سنگینی هم می بارید. تمام دانشگاه یکپارچه شروع به شعار دادن علیه حکومت وقت (شاهنشاهی) کردند. کلیه درهای دانشگاه را بستند و ما تا شب هنگام در دانشگاه ماندیم بطوری که با دخالت پلیس این اعتصابات تمام شد".
فعالتهای ضمن تحصیل: عبدالرسول اکبریان در کنار تحصیل به تدریس خصوصی و کشیک شبانه در بیمارستانها می

پرداخت. استادان و مربیان: مرحوم دکتر محمد قریب، دکتر پژوهی، دکتر متین و غیره از اساتید عبدالرسول اکبریان بودند. همسر و فرزندان: عبدالرسول اکبریان متاهل و دارای همسر (دارای مدرک کارشناسی علوم زیست شناسی و دبیر بازنشسته آموزش و پرورش) و دو فرزند دختر می باشد. دختر ارشد دارای دکتری دندانپزشکی و در امریکا مشغول بکار می باشد و دختر کوچکش دارای مدرک کارشناسی ارشد الکترونیک از دانشگاه USC امریکا است. مشاغل و سمتهای مورد تصدی: عبدالرسول اکبریان پس از طی دوره پزشکی عمومی و در زمان خدمت سربازی بعنوان دستیار بهداشت در منطقه بیلاقی ایل قشقای و همچنین در استانهای اصفهان، شیراز و چهار و محال بختیاری خدمت کرده است. او همچنین بمدت ۵ سال در طی سالهای ۱۳۴۸-۱۳۵۲ مسئول بهداشت و درمان اداره بهداشت استان سیستان و بلوچستان بود. از دیگر سمت های وی می توان به چند مورد زیر اشاره کرد: - رئیس بخش زنان و زایمان و تربیت متخصص زنان و زایمان - مدیر گروه رشته زنان و زایمان دانشگاه علوم پزشکی ایران بمدت ۱۶ سال - عضو بورد تخصصی زنان و زایمان بمدت ۱۴ سال - مسئول برگزاری هفت کنگره بین المللی زنان و زایمان مراکزی که فرد از بانیان آن به شمار می آید: عبدالرسول اکبریان درمانگاهی (بنام مرحوم پدرش) در استان سیستان و بلوچستان در شهرستان ایرانشهر به همراه برادرش تاسیس کرده است. سایر فعالیتها و برنامه های روزمره: از برنامه های روزمره عبدالرسول اکبریان می توان به موارد زیر اشاره کرد: - شرکت در برنامه های انجمن زنان و زایمان (بعنوان عضو این انجمن) - شرکت در جلسات کارشناسی نظام پزشکی بعنوان کارشناس - شرکت در جلسات کارشناسی وزارت بهداشت بعنوان کارشناس آرا و گرایشهای خاص: عبدالرسول اکبریان از جمله پزشکانی است که پژوهشها و تلاشهای علمی وسیعی درباره زنان و زایمان عمل سزایان انجام داده است. جوایز و نشانها: - استاد نمونه در سه دوره - دریاف لوح تقدیر از رئیس جمهور وقت جناب آیه الله هاشمی رفسنجانی بعنوان استاد ممتاز - پژوهشگر نمونه سازمان نظام پزشکی ایرانچگونگی عرضه آثار: عبدالرسول اکبریان دارای چندین ترجمه و تالیف در زمینه رشته تخصصی خود می باشد. وی همچنین چندین مقاله در مجلات معتبر علمی به چاپ رسانیده است.

آثار: احیاء نوزادان و ویژگی اثر: همکاری در ترجمه- این کتاب بیشتر برای آموزش و آشنایی با فنون احیاء نوزادان است. ۲. زنان و زایمان و ویژگی اثر: ترجمه- این کتاب از کتابهای پایه و مهم رشته زنان و زایمان برای دانشجویان رشته های زنان و زایمان است. ۳. شیر مادر و ویژگی اثر: ترجمه ۴. لوپاکسیلین زنان و زایمان و ویژگی اثر: با همکاری گروه زنان و زایمان - آشنایی با اصول و طرز کار و استفاده از سونوگرافی برای همکارانی که علاقمند به روش جراحی درون بین می باشد.

اکبریان، محمود

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: روماتولوژی، دانشکده: پزشکی دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی و دکترای تخصصی پزشکی داخلی از دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۶۲، فوق تخصص در روماتولوژی در سال ۱۳۶۹.

مرتبه علمی:

استادیار در رشته روماتولوژی دانشگاه علوم پزشکی تهران، دانشیار مرکز روماتولوژی دانشگاه تهران در سال ۱۳۷۰. زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

اپیدمیولوژی بیماری بهجت در ایران، اپیدمیولوژی بیماری لوپوس در ایران، پوکی استخوان در بیماران ایرانی و درمان آن، روشهای مختلف درمانی در بیماران مبتلا به SLE، فاکتورهای مختلف تشدید کننده بیماری لوپوس، تعیین شیوع علائم بیماری لوپوس در ایران و مقایسه آنها با آمارهای خارجی، تعیین شیوع پوکی استخوان در بیماران ایرانی و مقایسه آن با آمارهای خارجی، راهنمایی، مشاوره و نظارت بر ۲۰ پایان‌نامه کارشناسی ارشد و دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۳۰، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۵۰

زمینه علمی مقالات:

استوپیروز در ایران، بیماری بهجت در ایران، لوپوس اریتماتوسیس‌تیمیک در ایران.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

اکرامی، یزدگرد

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: جراحی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

اکفانی سنجاری، شمس‌الدین، ابو عبدالله محمد

قرن: ۸

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۷۴۹ق)، ریاضیدان، طبیب و منجم. معروف به اکفانی. در سنجان بخارا متولد شد. در قاهره مقیم بود و همان جا درگذشت. او علم هیئت را برشمرده و آنها را پنج دانسته است: علم زیجات و تقاویم، علم مواقیت، علم کیفیت رصدها، علم تسطیح کره و آلات شعاعی که از آن حادث می‌شود و علم آلات ظلی. تألیفات بسیاری در ریاضی و فنون و حکمت دارد. تحریر اقلیدس را بدون اندیشه حل می‌کرد. در شناخت طب و جواهر و نباتات بر تمامی اهل عصر خود برتری داشت و پزشکان نامی از حسن معالجات و تشخیص وی در حیرت بودند. در تاریخ و اخبار نیز مهارتی به سزا داشت. آثار وی: «ارشاد القاصد الی اسنی المقاصد» در انواع علوم که در سال ۱۹۰۴ م در بیروت چاپ شده است؛ «اللباب فی الحساب»؛ «غنیة اللیب عند غیبة الطیب»؛ «نخب الذخائر فی احوال الجواهر» که در مجله‌ی المشرق سال یازدهم منتشر شده است؛ «کشف الرین فی احوال العین»، «الدرالنظیم فی احوال العلوم

والتعلیم؛ «نهایة القصد فی صناعة الفصد»؛ «النظرو التحقیق فی تقلیب الرقیق».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۱۸۹/۶)، ایضاح المکنون (۶۹۲/۲)، تاریخ نجوم اسلام (۳۳-۳۲)، ریحانه (۱۶۶/۱)، کشف الظنون (۱۹۹۰)، ۱۹۳۵، ۱۵۴۲، ۱۴۹۰، ۶۶، الکنی واللقاب (۵۰/۲)، لغت‌نامه (ذیل/ محمد بن ابراهیم)، معجم المؤلفین (۱۰۰/۸)، الوافی بالوفیات (۲۷-۲۵/۲)، هدیة العارفین (۱۵۵/۲).

البرزی، عبدالوهاب

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای کودکان، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شیراز.
برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

الکسانیان، استپان

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: آسیب‌شناسی دهان و دندان دانشکده: پزشکی دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.
برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

الهی، بهرام

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: استاد، رشته: جراحی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

الهی، سیدرضا

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۱۴، مرتبه علمی: دانشیار رشته: انگل‌شناسی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.
خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

کارشناسی پزشکی از آموزشگاه عالی بهداشت مشهد در سال ۱۳۳۸، دکترای پزشکی از دانشگاه مشهد در سال ۱۳۵۱ و دکترای تخصصی انگل‌شناسی و قارچ‌شناسی از دانشگاه فردوسی مشهد در سال ۱۳۶۰.

مرتبه علمی:

پس از طی مرحله استادیاری، ارتقاء به درجه دانشیاری دانشگاه علوم پزشکی مشهد.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

انگلهای روده‌ای شایع اطفال در مشهد و حومه، بررسی بیماریهای انگلی و درمان آنان در یک پرورشگاه، مطالعه و بررسی آنوفلهای استان خراسان، بررسی آلودگیهای قارچی جلدی در بین دانشجویان.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۴

زمینه علمی مقالات:

انگل‌شناسی، بالانتیدیازیس و گزارش اولین مورد در استان خراسان،

Analysis of results of parasitology

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

الیاسی، حسن

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: داخلی گوارشی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی در سال ۱۳۵۶، دکترای تخصصی داخلی در سال ۱۳۶۲ و فوق تخصص گوارش در سال ۱۳۶۸.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشکده عمومی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

در زمینه جنگ، طب داخلی و بررسی گوارش مجروحان شیمیائی بستری، اثرات خردل گوگردی روی سیستم ادراری و روی

دستگاه گوارش، بیماری تاکیاسو، عقرب گزیدگی، اثر داروها بر کبد، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر ۵۰ پایان‌نامه دکترای.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۲

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

طب داخلی، تشخیص بالینی، آسیب بدنی در جنگ خردل گوگردی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۵، تعداد مقالات به زبان خارجی:-

زمینه علمی مقالات:

طب داخلی اثر خردل گوگردی بر غلظت هورمونها در مصدومین شیمیائی جنگ، مقایسه ژیاردیوز در ۱۲۶ مجروح،

هلیکوباکتریپلوری در بیماران مبتلا به گاستریت.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

الیاسی، هدایت‌الله

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: بیهوشی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

امام زاده، هما

قرن: ۱۴

جنسیت: زن

ملیت: ایران

دختر میرزا سید حسن [میربد] قمشه‌ای (۱۳۸۳-۱۳۰۵) از احفاد میرزا محمد خلیل بن میر عبدالواسع امام جمعه قمیشه، (متوفی به سال ۱۳۱۴ قمری) است.

صاحب عنوان زنی فاضله و دانشمند است که در ۱۷ شوال ۱۳۲۵ در اصفهان متولد شده، و در اصفهان و طهران و پاریس تحصیلات خود را در رشته پزشکی به پایان رسانیده، و پس از مراجعت از اروپا، سالها در طهران ساکن شده، و در این اواخر به مناسبت انقلاب روحی و فکری که از سرچشمه دیانت و تقوای او سرزد به عراق رفته، و در کربلا-مجاور گردید، و در آنجا به معالجه بیماران، و دلجویی از مستمندان پرداخت، و در این چند سال اخیر (حدود ۱۳۸۵) در کربلا وفات یافته و همانجا به خاک رفت.

مشارالیها علاوه بر زبان عربی و فرانسه و آلمانی، به زبانهای انگلیسی و ایتالیایی و اسپانیایی نیز آشنایی کامل داشت.

کتب زیر از آثار اوست:

۱- جذام و سیفلیس (رساله دکترای اوست) ۲- زن در لباس مرد ۳- زنبور عاشق (نمایشنامه) ۴- گمراهان ۵- مقالات متعدده در

امور سیاسی و اجتماعی که در روزنامه‌های طهران منتشر می‌شد و اگر جمع آوری گردد خود کتاب بزرگی می‌شود.

برگرفته از کتاب: دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد اول)

امامی، عبدالرحیم

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: استاد، رشته: تغذیه، دانشکده: بهداشت، دانشگاه: علوم پزشکی اصفهان.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی اصفهان در سال ۱۳۳۷، دیپلم تغذیه از دانشگاه لندن در سال ۱۳۴۶.

مرتبه علمی:

پس از طی مراحل استادیاری و دانشیاری ارتقاء به درجه استادی دانشگاه علوم پزشکی اصفهان.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بررسی اپیدمیولوژیک در مورد گواتر آندمیک در ایران برای اولین بار در سالهای ۱۳۴۶-۴۲، تغذیه پزشکی، طرح به کارگیری فرمهای قد و وزن اطفال زیر پنج سال در مرکز آموزشی و پژوهشی روستائی گرگ‌تپه ورامین، کم خونیهای تغذیه‌ای، دیابت، راشیتیس، راهنمایی، مشاوره و نظارت بر ۲۴ پایان‌نامه کارشناسی ارشد و دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۶

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: -

زمینه علمی تألیفات:

تغذیه و دیابت.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۲۶، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۲۱

زمینه علمی مقالات:

تغذیه و دیابت.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

امامی، مسعود

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: استاد، رشته: داروسازی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای داروسازی و تخصص انگل‌شناسی از دانشگاه پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران و تخصص قارچ‌شناسی (دیپلم قارچ‌شناسی پزشکی) از انستیتو پاستور پاریس و C.D.C آمریکا.

مرتبه علمی:

استاد دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

قارچها و عوامل بیماریهای قارچی، اپیدمیولوژی، نظارت بر ۵۳ پایان‌نامه کارشناسی ارشد و ۲۰ پایان‌نامه دکترا. تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۲

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

قارچها و بیماریهای قارچی، تشخیص آزمایشگاهی قارچ‌شناسی پزشکی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۲۹، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۲۱

زمینه علمی مقالات:

قارچ‌شناسی پزشکی، قارچها، عوامل بیماریهای قارچی و بیماریهای قارچی.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

امامیه، محمد

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: دندانپزشکی، دانشکده: دندانپزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

فارغ‌التحصیل از دانشگاه بوستون آمریکا در رشته پروتزهای دندانی.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشگاه دندانپزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

دندانپزشکی، پروتزهای ثابت دندانی، استاد راهنمای ۴ پایان‌نامه دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۱

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

راهنمای مورفولوژی سطح جونده دندانها.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۵، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۴

زمینه علمی مقالات:

بررسی مقدار حلالیت، بررسی اکلوزن فیزیولوژیک، محل انتخاب Margin سرپوش‌ها و اثرات احتمالی آنها کاربرد نیازهای ارتدسنسی قبل از معالجات پروتز ثابت، آماده‌سازی دهان قبل از معالجات پروتزهای دندانی، چگونگی Management دندانهای گرفتار Furcation از طریقه سرپوشها.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

امیدی اشرفی، عباسعلی

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: -، رشته: پاتولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی و طی دوره رزیدنتی پاتولوژی در دانشگاه شیراز در سال ۱۳۵۷، متخصص در رشته‌های آناتومی‌کال و کلینیکال پاتولوژی.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

سیستولوژی ادرار، اسپریماتوزن و ناباروری، بررسی کلینیکی تست کازونی در تشخیص کیتس هیداتیک، ضایعات پوستی تریکوتسن‌ها پیشگیری و درمان آن، پیشگیری از عوارض پوستی عصاره قارچ فوزاریوم، بررسی شیوع پروپانولول در موش شیوع عفونت سیتومگالوویروس در اهدا کنندگان خون مرد و زن و بررسی سیتولوژی اسمیر سرویکس و ادرار، شیوع عفونت سیتومگالو ویروس در مادران ایرانی و عفونت کونزیتال نوزادی و سیل‌های ناشی از آن، راهنمایی، مشاوره و نظارت بر ۱۱ پایان‌نامه و دکترا.

ابداع:

۳ مورد در زمینه‌های کمک حیاتی به درمان گیلن باره به روش پلاسمافرزیز در مشهد، کمک حیاتی به درمان درماتومیوزیت به روش پلاسمافرزیز، درمان موفقیت‌آمیز ناسازگاری RH در سه مادر حامله حساس به آنتی ژن RH به روش پلاسمافرزیز.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۱

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: ۱

زمینه علمی تألیفات:

پزشکی، تکنیک‌های هیستوپاتولوژی،

research on ۴۰۰۰ spermogram in jahad central labratory

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۷، تعداد مقالات به زبان خارجی: -

زمینه علمی مقالات:

پزشکی، هماتولوژی، اسفروسیتوز ارثی، نازائی، هیرزوسپرمی، آسیب‌شناسی تشریحی، ناباروری، بررسی سیتومگالو ویروس در مادران و نوزادان.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

امیدی تهرانی، ارجاسب

قرن: ۹

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۹۲۵ ق)، پزشک، شاعر، متخلص به امید. پدرانش رییس و کدخدای تهران بوده‌اند که در آن زمان قصبه‌ای از توابع ری بود. در جوانی به شیراز رفت و در زمره‌ی شاگردان مولانا جلال‌الدین دوانی در آمد و علوم زمانه را فراگرفت و خصوصاً در طب مهارت یافت. استادش نام او را مسعود و تخلصش را امید قرار داد. بیشتر با ارکان دولت شاه اسماعیل صفوی مربوط بود و اشعاری در مدح آنان می‌گفت در اواخر زندگی در تهران ساکن شد و در آنجا باغی به نام باغ امید ساخت و بر سر همین باغ با شاه قوام‌الدین نوربخش پیشوای نوربخشیان اختلاف و نزاع پیدا کرد و در اثر نزاع زخم برداشته و جان داد و در طرشت تهران دفن شد. از آثار وی: «دیوان» اشعار.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: آتشکده‌ی آذر (۱۰۷۵-۱۰۶۷ / ۳)، تاریخ ادبیات ایران، براون (۱۵۵-۱۵۴ / ۴)، تاریخ ادبیات در ایران (۴۳۰-۴۲۵ / ۴)، تاریخ نظم و نثر (۳۱۵)، تحفه‌ی سامی (۱۷۶-۱۷۳)، تذکره‌ی میخانه (۱۵۰-۱۴۱)، تذکره‌ی نصرآبادی (۵۲۶)، الذریعه (۹۸-۹۷ / ۹)، ریحانه (۱۷۷-۱۷۶ / ۱)، فرهنگ سخنوران (۹۱)، لغت‌نامه (ذیل / امید)، مجالس النفائس (۱۴۳-۱۴۱)، مجمع الفصحا (۱۱-۱۰ / ۴)، هفت اقلیم (۶۷-۶۳ / ۳).

امیر رسولی، هوشنگ

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیوشیمی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

امیر همایون

قرن: ۱۰

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(س دهم ق)، طیب، ادیب، منجم و شاعر. ظاهراً وی غیر از همایون اسفراینی شاعر معروف قرن نهم و همایون عراقی است. در ماوراءالنهر می‌زیست و در زمان خود بسیار معروف بود. علاوه بر فنون مذکور در ادبیات عرب و عروض نیز دست داشت و غزل و معما بسیار خوب می‌گفته است.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: تاریخ نظم و نثر (۶۲۵).

امیرانی، محمدحسین

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: استاد رشته: بیماریهای داخلی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی. برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

امیرحکمتی، غلامحسین

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: استاد، رشته: بیماریهای کودکان دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شیراز. خلاصه شرح حال تخصصی سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشکده پزشکی علوم پزشکی شیراز، رزیدنتی کودکان در دانشگاه علوم پزشکی شیراز و دانشگاه جانزهاپکینز آمریکا، بورده تخصصی کودکان از آمریکا، فلوشیپ در بیماریهای غدد داخلی و متابولیسم کودکان از دانشگاه راجستر آمریکا، تخصص بهداشت M.P.H از دانشکده بهداشت دانشگاه جانزهاپکینز آمریکا. مرتبه علمی:

پس از طی مراحل استادیاری و دانشیاری، ارتقاء به درجه استادی دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی شیراز. زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

رشد کودکان، بیماریهای غدد داخلی و متابولیسمی کودکان، دیابت و بیماریهای تیدوئید، راهنمایی، مشاوره و نظارت بر ۳۰ پایان‌نامه دکترا و دکترای تخصصی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: -

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: -

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۲، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۲۰

زمینه علمی مقالات:

رشد کودکان، بیماریهای غدد داخلی کودکان، سوء تغذیه، راشیتیس، دیابت، نقصان روی بیماریهای متابولیکی کودکان.
برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

امیرشیبانی، غلامرضا

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۱۱، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: رادیولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای جراحی عمومی از دانشگاه تهران در سال ۱۳۴۵ و فوق تخصص جراحی اعصاب از دانشگاه تهران و دانشگاه پاریس در سالهای ۱۳۴۹ و ۱۳۵۱.

مرتبه علمی:

استادیار در دانشکده پزشکی مشهد از سال ۱۳۴۵ تا سال ۱۳۴۷ و دانشیار جراحی اعصاب در دانشکده پزشکی مشهد از سال ۱۳۵۱ تا سال ۱۳۶۹.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

همانژیوماتو، منژیوما

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۵، تعداد مقالات به زبان خارجی:-

زمینه علمی مقالات:

جراحی عمومی و اعصاب، کیست هیداتیک مغز، ترمیم اسکلت‌های جمجمه، عوامل فشار به نخاع.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

امیرشیبانی، محمدرضا

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: رادیولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

امیر فیض، منوچهر

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۱۷، مرتبه علمی: استاد، رشته: جراحی اطفال، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشکده پزشکی دانشگاه کارل ابرهارد آلمان، تخصص در جراحی عمومی از دانشگاه کارل ابرهارد در

سال ۱۳۴۹ و فوق تخصص در جراحی کودکان از دانشگاه کارل ابرهارد در سال ۱۳۵۲.

مرتبه علمی:

استاد دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

پزشکی، جراحی کودکان، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر ۳۵ پایان‌نامه دکترای و فوق تخصصی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۴

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: -

زمینه علمی تألیفات: جراحی نوزادان، بیماریهای تنفسی کودکان و مسائل طب اطفال.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۸ تعداد مقالات به زبان خارجی: ۴

زمینه علمی مقالات:

مباحث مختلف پزشکی، جراحی کودکان.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

امیرلو، رحمت‌الله

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: دندانپزشکی، دانشکده: دندانپزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای دندانپزشکی و متخصص پروتز ثابت.

مرتبۀ علمی:

دانشیار دانشکده دندانپزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

تحقیق در رشته پروتزهای ثابت شاخه‌ای از دندانپزشکی است که با جایگزینی دندانهای از دست رفته بیماران به وسیله مواد مصنوعی مانند چینی Porcelain و پلاستیک همراه با طلا به طور ساده در باز گردانیدن توان بخشی دهان مؤثر است و بازسازی ارتفاع عمودی، حفظ و نگهداری فواصل بین دندانها و سلامت بیماران را تأمین می‌کند، نظارت بر ۱۲ پایان‌نامه دکترا. تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۲

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

اصول پروتز ثابت، مقایسه و تشخیص در پروتز، سیمانها و انواع آنها و طریقه به کار بردن آنها در پروتز، لحیم و لحیم کاری در پروتز ثابت، پروتز ثابت آزمایشگاهی، علل نواقص در پروتزهای ریختگی، فلزات قیمتی و غیر قیمتی در پروتز ثابت. مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۴، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱

زمینه علمی مقالات:

ارزیابی دندانهای پایه در پروتز ثابت، انواع Pontic و مشخصات آن.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

امیری قره‌گزلو، علیرضا

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد:-، مرتبۀ علمی: استاد، رشته: میکروبی‌شناسی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

امیریان، محمدهادی

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۲۲، مرتبۀ علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای کودکان، دانشکده: پزشکی دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای تخصصی اطفال از آمریکا در سال ۱۳۵۸.

مرتبه علمی:

استادیار از سال ۱۳۵۸ تا سال ۱۳۶۴ و دانشیار از سال ۱۳۶۵ در دانشگاه علوم پزشکی مشهد.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

علل هماتوری در اطفال، منژیت در کودکان و نوزادان، بیماریهای عفونی شایع دهان اطفال، گاستروآنزیت‌های شیرخواران و اطفال، سندرم کاهش ایمنی، تدریس بیماریهای کودکان در دانشگاه علوم پزشکی مشهد.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۲

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

بیماریهای اطفال، گاستروآنزیتها در اطفال.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۰، تعداد مقالات به زبان خارجی:-

زمینه علمی مقالات:

بیماریهای اطفال، تب در اطفال، بررسی علل مسومیت در اطفال.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

امین رشتی، احمد

قرن: ۱۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(س سیزدهم ق)، طبیب و شاعر. اصل وی از رشت است. مدتها در عتبات مقدسه‌ی عراق معالجه‌ی بیماران می‌کرده، سپس به تهران آمده و در دستگاه میرزا علی‌اصغر خان امین‌سلطان به خدمت مشغول بوده است. وی در طبابت شیوه‌ی سنتی را برگزیده بوده، گاهی شعر هم می‌سرود.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: فرهنگ سخنوران (۹۵)، المآثر والآثار (۲۱۱-۲۱۰).

امین، رضا

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای کودکان، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شیراز.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

امین الشریعه، محمداسماعیل

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: استاد، رشته: بیماریهای داخلی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.
برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

امین فر، مهدی

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار رشته: گوش و حلق و بینی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تبریز.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای تخصصی گوش و حلق و بینی از دانشگاه تهران در سال ۱۳۴۹.
مرتبه علمی:

دانشیار دانشکده علوم پزشکی تبریز.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

تومورها، فلاپ‌های لوکابل و دیستال، گوش و حلق و بینی، راهنمایی، مشاوره و نظارت بر ۲۵ پایان‌نامه تخصصی.
تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۲

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: -

زمینه علمی تألیفات:

مبانی بیماریهای گوش و حلق و بینی و کاربرد بالینی شنوائی شناسی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۹، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱

زمینه علمی مقالات:

تخصص گوش و حلق و بینی.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

امینی، جعفر

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: استاد، رشته: جراحی عمومی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.
برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

امینی، حیدر

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: آمار زیستی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

امینی، صفر علی

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

دکتر صفرعلی امینی در سال ۱۳۲۰ در شهر میانه بدنیا آمد. ایشان فوق تخصص رشته زنان و زایمان از انگلستان است و هم اکنون عضو هیئت علمی و استاد بازنشسته دانشگاه علوم پزشکی می باشد. گروه: علوم پزشکی رشته: زنان و زایمانگرایش: پره ناتولوژیوالدین و انساب: پدر صفرعلی امینی کشاورز بود. پدر و مادر وی هر دو دارفانی را وداع گفتند. خاطرات کودکی: صفرعلی امینی در دوران کودکی از سن ۵ الی ۷ سالگی معلم خصوصی داشت بطوری که معلم بعد از دو ساعت درس یک ساعت تار می نواخت. وی از اینکه در طول این همه سال نواختن تار را فرا نگرفته است افسوس می خورد. اوضاع اجتماعی و شرایط زندگی: صفرعلی امینی در خانواده‌ای کشاورز بدنیا آمد. تحصیلات رسمی و حرفه ای: صفرعلی امینی دوران دبستان و سیکل اول دبیرستان را در شهرستان میانه و سیکل دوم متوسطه را در شهرستان تبریز گذراند و بلافاصله در کنکور دانشگاه تبریز شرکت کرد و در رشته طب و کشاورزی جزء نفرات اول کنکور شد و در رشته طب به تحصیل پرداخت و طب عمومی و تخصصی را در دانشگاه تبریز به پایان رساند. ایشان یک دوره سه ماهه را در بیمارستان جانز هاپکینز امریکا و یک دوره تخصصی را در دانشگاه منچستر تعلیم دید. خاطرات و وقایع تحصیل: صفرعلی امینی نیمی از عمر خود را به تحصیل گذراند و سپس به شغل معلمی و تدریس و تعلیم مشغول شد که این دوران از زندگی اش همواره برای او خاطرات خوبی به همراه داشته است. فعالیت‌های ضمن تحصیل: صفرعلی امینی در کنار تحصیل به تعلیم و تدریس می پرداخت. استادان و مربیان: مرحوم آقای لکدیزچی از مربیان مدرسه و دکتر حمیدیه و دکتر مولوی از استادان دکتر امینی در دانشگاه می باشند. هم دوره ای ها و همکاران: طهماسب اسدی، دکتر داود اصبح از هم دوره‌ای‌های دکتر امینی هستند. همسر و فرزندان: همسر صفرعلی امینی سرکار خانم ژیللا کلانتری، متخصص اطفال است. ایشان دارای چهار فرزند به ترتیب: فرزند پسر دارای مدرک کارشناسی ارشد مخابرات و مقیم منچستر و فرزندان دختر با مدرک مهندسی پزشکی و مقیم لندن، مدرک دکترای مهندسی ژنتیک و کارشناسی ارشد انفورماتیک با گرایش ژنتیک هستند. وقایع میانسالی: از مهمترین خاطرات صفرعلی امینی وقوع انقلاب اسلامی می باشد. مشاغل و سمت‌های مورد تصدی: صفرعلی امینی

بمدت ۲۵ سال در بیمارستان شهید اکبر آبادی به تدریس و تحقیق و معالجه بیماران پراخته است. ایشان در این سالها در بیمارستان بعنوان رئیس بخش و رئیس آموزش و رئیس بیمارستان مشغول به خدمت بوده است. سالهای آخر خدمت در بیمارستان فیروزگر رئیس بخش و مدیر گروه زنان و مامایی دانشگاه علوم پزشکی ایران بوده است. دکتر امینی مدت ۳۰ سال عضو اعضای مرکزی انجمن متخصصین مامائی و زنان ایران، چند سال بعنوان کارشناس نظام پزشکی و چند سالی در بنیاد شهید خدمت کرده است. فعالیتهای آموزشی: صفرعلی امینی بمدت ۳۰ سال مشغول به تعلیم و تربیت دانشجویان پزشکی و رزیدنت بوده است. مراکزی که فرد از بانیان آن به شمار می آید: صفرعلی امینی در مرکز آموزشی درمانی شهید اکبرآبادی بنیانگذار کتابخانه، درمانگاه بهداشت مادر و کودک، بنیان گذار پاپیون پزشکان، سالن کنفرانس و بخش سونوگرافی بوده است. سایر فعالیتها و برنامه های روزمره: صفرعلی امینی در کنار تدریس به فعالیت های تحقیقی و پژوهشی می پردازد. جوایز و نشانها: صفرعلی امینی نشانها، لوح ها و جوایز و تشویق نامه های متعددی را از محافل مختلف علمی و پژوهشی دریافت کرده است.

آثار: بررسی ضربان قلب و ارزیابی سلامت جنین ویژگی اثر: تألیف ۲ ترجمه کامل دنفورث زنان و زایمان ویژگی اثر: پدیدآورنده: دیوید دنفورث، تکتم رشید کردستانی، علی امینی (مترجم) ناشر: برای فردا - ۱۳۸۲۳ سونوگرافی پایه مامائی زنان ویژگی اثر: تألیف ۴ طب قبل از تولد ویژگی اثر: پدیدآورنده: علی امینی، فتانه زنوزی ناشر: طبیب - ۱۳۸۲ - ویژگی این اثر از این لحاظ مهم است که این رشته چند سالی است در ایران مورد توجه قرار گرفته است و دکتر امینی اولین نفری است که در این زمینه به تحصیل پرداخت. وی در این زمینه تألیفاتی دارد که شاید اولین کتابی است که در این زمینه نگاشته شده است. ۵ علوم پایه در مامائی و زنان ویژگی اثر: علوم پایه نیز جزء رشته هایی است که در چند سال اخیر در ایران مورد توجه و اهمیت قرار گرفته است و کتاب فوق الذکر به قول خود دکتر امینی ممکن است اولین اثر در زمینه مامائی و زنان باشد.

امینیان، ناهید

قرن: ۱۴

جنسیت: زن

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: آسیب شناسی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.
برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

اندامی، آذر

قرن: ۱۴

جنسیت: زن

ملیت: ایران

دکتر آذر اندامی (به انگلیسی: Azar Andami) (زاده ۱۳۰۵ - در گذشته ۱۳۶۳) از پژوهشگران انستیتو پاستور ایران بود. بخاطر خدمات علمی و انسانی او یکی از حفره های برخوردار روی سیاره ناهید، به نام وی «اندامی» نامگذاری شده است. آذر اندامی در سال ۱۳۰۵ در محله ساغریسازان رشت متولد شد. او فرزند چهارم و تنها دختر خانواده بود. مقطع ابتدایی را در دبستان بانوان رشت با یک سال جهش تحصیلی به پایان برد. بعد از اخذ مدرک پایان سال نهم تحصیلات عمومی از دبیرستان فروغ رشت، پدرش با

اینکه فردی روشنفکر بود از ادامه تحصیل او ممانعت کرد و وی را به دانشسرای مقدماتی رشت فرستاد. در سال ۱۳۲۴ از دانشسرا فارغ التحصیل شد. و در سال ۱۳۲۵ به استخدام وزارت فرهنگ درآمد و معلم شد. در سال ۱۳۲۹ و در حین کار دیپلم طبیعی را با امتحان متفرقه دریافت کرد. در سال ۱۳۳۱ با شرکت در کنکور دانشگاه تهران در رشته پزشکی این دانشگاه پذیرفته شد. در سال ۱۳۳۷ موفق به دریافت گواهینامه دکترای پزشکی گردید و بلافاصله به گذراندن دوره تخصصی زنان و زایمان مشغول شد. پس از پایان دوره تخصصی به وزارت بهداری آن زمان منتقل شد و در نهایت به کار در انستیتو پاستور پرداخت. او پس از مدتی با استفاده از بورس تحصیلی انستیتو پاستور به پاریس رفت و در سال ۱۳۴۶ موفق به اخذ گواهینامه باکتریولوژی گردید. در سال ۱۳۵۳ موفق به دریافت دانشنامه تخصصی علوم آزمایشگاهی بالینی شد. او در سال ۱۳۵۷ بازنشسته شد. چندین بار به کشورهای فرانسه و بلژیک سفر کرد و حاصل این سفرها مقالات علمی بود که در مجلات معتبر به چاپ رسید. پس از بازنشستگی چون خانه‌نشینی را نمی‌پسندید به بیمارستان باهر رفت و ریاست آزمایشگاه تشخیص طبی آنجا را بر عهده گرفت. پس از مدتی در مطب همسرش، دکتر خلعتبری، در خیابان حسام‌السلطنه به کار مداوای بیماریهای زنان و زایمان مشغول شد. در همین سالها بود که به تومور مغزی مبتلا شد. یک روز در مطب در حین معاینه بیمار، تعادل خود را از دست داد و بر روی او سقوط کرد. در ۲۸ مرداد سال ۱۳۶۳ به علت آمبولی ریه که از عواقب بیماری سختش بود درگذشت. در سال ۱۹۹۲، اتحادیه بین‌المللی ستاره‌شناسی (IAU) حفره‌ای به قطر ۳۰ کیلومتر در طول جغرافیای ۲۶ درجه و ۵۵ دقیقه و عرض جغرافیایی ۱۷ درجه و ۴۵ دقیقه با قله‌ای مرکزی را در جنوب سیاره زهره به نام اندامی نامگذاری کرد. آذر اندامی تنها زن ایرانی بود که نامش به این شورا فرستاده شد و بانی این کار دخترش بود.

انزابی، احمد

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای داخلی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تبریز.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

انصاریان، مرتضی

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۲۲، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: فارماکوگنوزی، دانشکده: داروسازی، دانشگاه: علوم پزشکی تبریز.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای داروسازی از دانشگاه علوم پزشکی تبریز در سال ۱۳۴۵، درجه Ph.D داروسازی و فارماکوگنوزی از دانشکده داروسازی دانشگاه لستر انگلستان.

مرتبه علمی:

استادیار دانشکده داروسازی دانشگاه علوم پزشکی تبریز در سال ۱۳۶۱، ارتقاء به دانشیاری در سال ۱۳۶۹.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

شیمی گیاهی، فارماکوگنوزی، بررسی ترکیبات شیمیائی سداب ایران جهت تولید صنعتی روتوزید، نظارت بر ۱۰ پایان‌نامه دکترا. تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۸، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۶

زمینه علمی مقالات:

فارماکوگنوزی و شیمی گیاهی.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

اورمزدی، هرمزد

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: انگل‌شناسی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی ایران.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

اویس اردبیلی، اویس

قرن: ۱۰

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(س نهم و دهم ق)، طبیب، شاعر و قاضی. وی طبیب و قاضی اردبیلی بود، پنجاه سال در آن شهر به قضاوت روزگار گذراند.

تدریس در آن دیار هم به عهده‌ی وی بود. اویس شاعری ماهر با طبعی روان بود.

برگرفته از کتاب: اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: تذکره‌ی شعرای آذربایجان (۲۳- ۲۲/ ۱)، دانشمندان آذربایجان (۵۷- ۵۶)، الذریعه (۱۱۲/۹)، سخنوران آذربایجان

(۷- ۸)، فرهنگ سخنوران (۱۱۰)، مجالس النفائس (۳۹۶).

اهرابی نژاد، یوسف

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۰۶، مرتبه علمی: استاد رشته: ارتوپدی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه علوم پزشکی مشهد در سال ۱۳۳۷، گذراندن دوره تخصصی ارتوپدی دانشگاه علوم پزشکی

مشهد در سال ۱۳۴۲، دریافت نشان جراحی عمومی در سال ۱۳۴۲، گذراندن دوره دو ساله ارتوپدی در دانشگاه پاریس.

مرتبه علمی:

استاد دانشگاه علوم پزشکی مشهد از سال ۱۳۵۴ تاکنون.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

طرح اسپلنوپورتوگرافی در زمینه جراحی کبد و عروق وریدی کبد و بیماریهای مربوط به هیپرتانسیون پورتال راهنمایی، مشاوره و

نظارت بر ۱۰ پایان‌نامه دکترا.

ابداع:

تکنیک اختصاصی برای آمپوتاسیون استئومیوتراپی در زمینه ارتوپدی و تروماتولوژی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۲

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

جراحی عمومی، جراحی ارتوپدی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۰، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۲

زمینه علمی مقالات:

ارتوپدی تروماتولوژی.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

اهوازی ارجانی، ابوالحسن علی

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۳۳۸/۳۱۸- ح ۳۸۴ ق)، پزشک. ملقب به رییس، و معروف ابن المجوسی. در اهواز یا ارجان (بهبهان) متولد شد. پدرش زرتشی

بود. وی از جمله اطباء بزرگ اسلامی ایرانی و بنا به قول جورج سارتن یکی از سه پزشک بزرگ خلافت شرقی بود که خدمت به

سزایی به طب اسلامی و دنیای طب کرده است. طب را نزد ابوماهر موسی بن سیار آموخت و با پزشکان بیمارستان عضدی بغداد

مانند ابوالحسن علی بن ابراهیم بن بکس و ابوالحسن بن کشکرایا معروف به تلمیذستان و ابویعقوب ال‌اهوازی و ابوعیسی بقیه و

نظیف القس رومی، بنو حسنون و ابوالنصرالدحنی چشم‌پزشک و ابوالخیر و ابوالحسن بن تفاح جراح معاصر بود. اثر وی: «کامل

الصناعة الطبیة الملکی» یا «کتاب ملکی» است که از جمله کتب جامع طبی عربی و بنا به قول سارتن یک دایرة‌المعارف طبی بود.

این کتاب مشتمل بر بیست باب بود که نیمی از آن به طب نظری و نیمی دیگر به طب عملی اختصاص داشت.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۱۱۱/۵)، تاریخ الحکماء قفطی (۳۲۱)، تاریخ طب (۴۷۷-۴۴۳/۲)، ریحانه (۲۲۱/۵)، دایرةالمعارف فارسی (۳۱۷/۱)، کشف الظنون (۱۳۸۰)، مقدمه بر تاریخ علم (۷۸۰-۷۷۹/۱)، هدیه العارفین (۶۸۳/۱).

اهوازی، ابوعقوب

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(س چهارم ق)، طبیب. از مردم اهواز و از بیست و چهار طبیبی بود که عضدالدوله دیلمی برای بیمارستان عضدی بغداد انتخاب کرد. رویه‌ی وی در درمان بسیار نیکو بود. از تاریخ تولد و وفات و اطلاعی در دست نیست. تألیفی دارد موسوم به «رساله فی اثبات ان السومالی المطیب احز من التریاق».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: تاریخ الحکماء قفطی (۵۸۴)، تاریخ طب (۶۷۰-۶۶۹/۲)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (۹/۱۱۲۹).

ایپکچی، مهدی

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

خلاصه: دکتر مهدی ایپکچی سال ۱۳۰۶ ه.ش دارای مدرک دکترای در رشته‌ی بیوشیمی از دانشگاه پاریس در سال ۱۳۴۵ و عضو هیئت علمی دانشکده‌ی علوم دانشگاه فردوسی مشهد با مرتبه‌ی علمی استادی می باشد.

گروه: علوم پایه

رشته: بیوشیمی

تحصیلات رسمی و حرفه‌ای: مهدی ایپکچی دارای مدرک کارشناسی شیمی و کارشناسی ارشد شیمی از دانشگاه تهران و دکترای در رشته‌ی بیوشیمی از دانشگاه پاریس در سال ۱۳۴۵ می باشد.

خاطرات و وقایع تحصیل: اخذ مدرک دکترای شیمی از دانشگاه پاریس در سال ۱۳۴۵ ه.ش از مهمترین مقاطع علمی زندگی مهدی ایپکچی می باشد.

فعالیت‌های ضمن تحصیل: مهدی ایپکچی ضمن تحصیل به مطالعه و تحقیق پیرامون موضوعاتی چون اثرهورمون‌های استروئیدی در سلول‌های سترولی موش و انسان، مکانیسم کاهش دهندگی گلوکز، تری کلیسیریدهای عصاره میوه نوعی درخت سرو پرداخته است.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی: بررسی اثرهورمون‌های استروئیدی در سلول‌های سترولی موش و انسان، مکانیسم کاهش دهندگی گلوکز، کلسترول، تری کلیسیریدهای عصاره میوه نوعی درخت سرو، تهیه اسیدسیتریک و تخلیص آن از ملاس به روش میکروبیولوژی، مکانیسم داروهای لاغرکننده بر روی موش، اثر بیولوژیکی ویتامین در بدن، نقش پروستاگلاندین‌ها و مشخصات

آنها، روشهای اندازه‌گیری کلاسترویل در سرم خون، استاد راهنمای ۴ پایان‌نامه دکترای. تألیفات تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان فارسی: ۲ تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان خارجی: ۵ زمینه علمی تألیفات: بیوشیمی، شیمی صنعتی، شیمی مواد غذایی و اصول صنایع شیمی. مقالات تعداد مقالات بزبان فارسی: ۲، تعداد مقالات بزبان خارجی: ۵ زمینه علمی مقالات: بیوشیمی و تغذیه.

وقایع میانسالی: مهدی ایپکچی پس از اخذ مدرک دکترای بیوشیمی از دانشگاه پاریس در سال ۱۳۴۵ ه.ش به ایران بازگشت و به عنوان عضو هیئت علمی دانشکده ی علوم دانشگاه فردوسی مشهد استخدام شد و مرتبه ی علمی استادی را کسب نمود. مشاغل و سمتهای مورد تصدی: مهدی ایپکچی عضو هیئت علمی دانشکده ی علوم دانشگاه فردوسی مشهد پس از طی مرحله استادیاری و سپس دانشیاری به مرحله ی علمی استادی تمام وقت پایه ی ۱۶ گروه شیمی و زیست شناسی این دانشکده رسید. فعالیتهای آموزشی: مهدی ایپکچی در گروه علوم دانشگاههای فردوسی مشهدی به تدریس دروس رشته ی بیوشیمی پرداخته و استاد راهنمای ۴ پایان‌نامه دکترای و چندین پایان‌نامه کارشناسی ارشد بوده است. سایر فعالیتها و برنامه های روزمره: مهدی ایپکچی در کنار تدریس به مطالعه و تحقیق پیرامون موضوعاتی چون تهیه اسیدسیتریک در تلخیص آن از ملاس به روشهای میکروبیولوژی، مکانیسم داروهای لاغر کننده بر روی موش پرداخته است. آرا و گرایشهای خاص: مهدی ایپکچی از جمله متخصصان رشته ی بیوشیمی می باشد که دراموری چون بیوشیمی، شیمی صنعتی، شیمی مواد غذایی و اصول صنایع شیمی و بیوشیمی تغذیه دارای تخصص می باشد.

آثار:

۱ بیوشیمی صنعتی

۲ بیوشیمی و تغذیه

۳ شیمی مواد غذایی و اصول صنایع شیمی

ایروانی، ابوالقاسم

قرن: ۱۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۱۲۳۷ - ۱۱۵۱ ش)، پزشک، عالم و شاعر. در ایروان متولد شد و نزد حسین علیشاه تربیت یافت. از اطبای عهد عباس میرزای نایب‌السلطنه بود و از علوم عقلیه و نقلیه و حکمت الهی و عرفان اطلاع کامل داشت. از آقا سید علی صاحب «شرح کبیر» اجازه‌ی روایت داشت. در تبریز درگذشت و در مقبره‌ی سید حمزه دفن شد.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول - ششم)

منابع زندگینامه: حقیقه الشعراء (۱۰۵۱/۲)، دانشمندان آذربایجان (۲۹)، مکارم الآثار (۱۰۴۱/۴).

ایزدی یزدی، سیروس

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۱۶، مرتبه علمی: استاد رشته: روانپزشکی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دیپلم تخصصی روانپزشکی از دانشگاه علوم پزشکی تهران و کالج سلطنتی روانپزشکان انگلستان در سالهای ۱۳۴۷ و ۱۳۵۲.

مرتبه علمی:

استادیار گروه روانپزشکی دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۴۷، ارتقاء به مراتب علمی دانشیاری و استادی

در سالهای ۱۳۵۴ و ۱۳۶۴.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

اپیدمیولوژی در روانپزشکی، سردمزاجی، شهرنشینی، نوروز جنگ، ارزشیابی استرس، علل فرار نوجوانان، علل گرایش به مواد

مخدر، هذیان حسادت، لکت زبان، افسردگی مقاوم به درمان، استاد راهنمای ۴۶ پایان‌نامه کارشناسی ارشد و دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۱۰

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: ۱

زمینه علمی تألیفات:

شخصیت از دیدگاه مکاتب، جنبه‌های مختلف روان‌شناسی زن، مبانی بیولوژیک رفتار انسان تعامل عوامل زیستی روانی، اجتماعی،

زبان و نقش اسطوره و تاریخ در تکوین شخصیت و شناخت روان پزشکی در رابطه با بیماریهای زنان و مامایی، مسائل نوجوانان،

مبانی روان شناختی کهن سالی، اصول گروه درمانی، خواب و اختلالات آن، الکتورانسفالوگرافی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۳۳، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۶

زمینه علمی مقالات:

جنبه‌های مختلف روانپزشکی با تأکید بر اهمیت تعامل عملکرد و ساختار سیستم عصبی مرکزی و تکوین رفتار عادی و غیر عادی.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

ایلاقی، شرف‌الدین، شرف‌الزمان ابو عبدالله محمد

قرن: ۶

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۵۳۶ق)، طیب. اصل وی از ایلاق نیشابور بود و در باخزر و بلخ اقامت داشت. وی از شاگردان مشهور ابوالعباس لوکری بود

که در مسائل نظری و علمی حکمت توانا و در طب نیز ماهر بود. او در جنگ قطوان نزدیک سمرقند کشته شد. در برخی آثار او را

شاگرد ابن سینا نوشته‌اند که با توجه به سال مرگ وی احتمالاً درست نیست. تصنیفات بسیار پدید آورد مانند: «الفصول الایلاقیه»،

در کلیات طب که به نامهای «اختصار القانون» یا «مختصر القانون» ابوعلی سینا و یا «شرح ایلاقی» نیز آمده است. آثار دیگری نیز به

وی نسبت داده‌اند از جمله: «اللوحق»؛ «دوست نامه»؛ «سلطان نامه» و «اعداد الوفق».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)
 منابع زندگینامه: الاعلام (۲۲/۸)، اعیان الشیعه (۱۰۱/۱۰)، تاریخ ادبیات در ایران (۲۹۴/۲)، تاریخ طب (۶۹۵/۲)، تاریخ نظم و نثر (۷۲۸)، الذریعه (۵۰۹/۲)، ریحانه (۲۱۱/۱)، سرآمدان فرهنگ (۲۱۰-۲۰۹/۱)، کشف الظنون (۱۲۶۶، ۷۷)، لغت‌نامه (ذیل / ایلاقی)، معجم المؤلفین (۱۲۳/۱۲، ۸۲/۹).

ایلخانی، اصغر

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: استاد، رشته: دامپزشکی، دانشکده: -، دانشگاه: آزاد اسلامی کرج.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دارای تحصیلات عالی و دکترای دامپزشکی از دانشگاه تهران.

مرتبه علمی:

استاد دامپزشکی دانشگاه آزاد اسلامی کرج.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بیماریها و جراحی‌های مختلف در سگ، تدریس در بخش جراحی دانشکده دامپزشکی TROPETSREDNO واقع در پرتوریا

کشور آفریقای جنوبی به مدت ۳ ماه، راهنمایی مشاوره و نظارت بر ۸ پایان‌نامه دکترای در رشته دامپزشکی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۲

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: -

زمینه علمی تألیفات:

جراحی عمومی و اختصاصا دام‌های کوچک.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۴، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۳

زمینه علمی مقالات:

علوم دامپزشکی، بیماریهای درونی، جراحی دامهای کوچک.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

ایماندل، کرامت‌الله

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۲۱، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بهداشت محیط، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای داروسازی، متخصص در رشته بهداشت محیط، متخصص در رشته کلینیکال پاتولوژی.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بهداشت محیط زیست، کیفیت آب، آلودگی آب، ارزشیابی گندزداها، آلودگی هوا، عفونت بیمارستانی، راهنمائی مشاوره و نظارت بر ۳۵ پایان‌نامه دکترا و کارشناسی ارشد.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۳

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

بهداشت مواد غذایی، شیمی و میکروبیولوژی آب و فاضلاب، گندزداها، ضد عفونی کننده‌ها و پاک کننده‌ها.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۳۵، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱۱

زمینه علمی مقالات:

بهداشت محیط زیست، آب، هوا، فاضلاب، گندزداها.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

آدرنگی، مسعود

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۲۱، مرتبه علمی: استاد، رشته: داروسازی صنعتی، دانشکده داروسازی، دانشگاه: علوم پزشکی تبریز.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی و داروسازی در سال ۱۳۵۰، درجه S.E.C در داروسازی صنعتی از دانشگاه لیون فرانسه در سال ۱۳۵۲،

دیپلم تخصصی D.E.R.S در رشته درموفارماسی از دانشگاه پاریس در سال ۱۳۵۶، دکترای تخصصی ETAT در داروسازی

صنعتی در سال ۱۳۶۱.

مرتبه علمی:

پس از طی مراحل استادیاری و دانشیاری، ارتقاء به درجه دانشگاه علوم پزشکی تبریز.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

پزشکی، داروسازی، راهنمایی، مشاوره و نظارت بر حدود ۱۰۰ پایان‌نامه و دکترای تخصصی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۲

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

داروسازی، فیزیولوژی پوست و داروهای پوستی، اصول فارماکوسینتیک بالینی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۵۵، تعداد مقالات به زبان خارجی ۱۲

زمینه علمی مقالات:

داروسازی صنعتی و فرآورده‌های بهداشتی.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

آذر، مهدی

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(تو ۱۲۸۱ ش)، پزشک. دکتر آذر در مشهد متولد شد و در همان جا تحصیلات مقدماتی خود را به پایان رسانید و سپس به تهران آمد و ابتدا در دارالفنون و سپس در مدرسه‌ی طب ادامه‌ی تحصیل داد و در ۱۳۰۷ ش گواهینامه‌ی دکترای پزشکی را دریافت کرد و جزو اولین گروه دانشجویان برای تکمیل تحصیلات عازم فرانسه شد و پس از گذراندن امتحانات تشریح و بافت‌شناسی در دانشگاه لیدن دوره‌های انگل‌شناسی و میکروب‌شناسی را نیز به پایان رسانید. درس تکمیلی بیماریهای گوارشی را نیز خواند و پایان‌نامه خود را درباره «ناراحتیهای ناشی از اشکال جریان و جذب و دفع هوا و بخارات دیگر معده و امعاء» تهیه و سرانجام در ۱۳۱۳ ش به دریافت دانشنامه دکترای پزشکی از دانشگاه پاریس، و مدال برنز، نائل گردید و سپس به ایران آمد و ریاست بیمارستانهای رازی و وزیر را بر عهده گرفت، در ضمن استاد کرسی پزشکی بالینی شد. دکتر آذر مدتی نیز وزیر معارف شد. اثر او عبارت است از: «بیماریهای عفونی».[۱]

متولد ۱۲۸۰ در مشهد. پدرش میرزا علی آقا تبریزی مجتهدی بلندپایه بود و در دوره‌ی اول از طرف روحانیون و طلاب مشهد به نمایندگی مجلس انتخاب شد. مهدی آذر پس از انجام تحصیلات مقدماتی و متوسطه وارد مدرسه‌ی عالی طب شد و درجه‌ی دکترای دریافت نمود. سپس از طرف دولت برای ادامه‌ی تحصیل عازم اروپا شد و از دانشگاه پاریس در رشته‌ی طب عمومی و امراض داخلی تخصص گرفت. پس از مراجعت به ایران وارد دانشگاه تهران شد و به مقام دانشیاری و استادی دانشکده‌ی پزشکی رسید. در وزارت بهداشتی هم شاغل مقامات مختلف شد و مدت‌ها ریاست بیمارستان رازی با او بود. در ۱۳۲۹ سپهبد رزم‌آرا که در آن وقت نخست‌وزیر بود سرزده از بیمارستان رازی بازدید کرد. وضع آشفته‌ی بیمارستان و شکایت مراجعین رئیس دولت را عصبانی نمود. از دکتر آذر توضیحاتی خواست و او نیز با پاسخ درشت و تند خود نخست‌وزیر را عصبانی تر کرد. رزم‌آرا در جواب جسارت رئیس بیمارستان بر صورت او سیلی نواخت و دستور داد مأموران دژبان توقیفش کنند. خبر سیلی خوردن استاد دانشگاه و رئیس بیمارستان رازی موج اعتراض شدید اطباء و استادان دانشگاه را به دنبال داشت و دانشکده‌ی پزشکی به حال تعطیل درآمد. دکتر جهان‌شاه

صالح وزیر وقت بهداری سخت به تلاش افتاد تا قضیه را فیصله دهد. سرانجام رزم‌آرا حاضر شد در جمع استادان دانشگاه حضور یافته و از عمل خود اظهار ندامت نماید و بدین ترتیب ماجرا خاتمه یافت. دکتر مهدی آذر در این جریان معروفیت بیشتری یافت، از طرف مخالفین رزم‌آرا مورد حمایت قرار گرفت و به همکاری دعوت شد. در ۱۳۳۱ دکتر مصدق در کابینه‌ی خود سمت وزارت فرهنگ را به او سپرد. مادام که مصدق در مقام نخست‌وزیری بود او هم وزارت فرهنگ را اداره می‌کرد. در مرداد ۱۳۳۲ بدنبال سقوط مصدق او نیز دستگیر و زندانی گردید. چند ماهی در حبس ماند تا اینکه مورد عفو قرار گرفت و آزاد شد، ولی کار دانشگاهیش را به او ندادند و او بدون سر و صدا به طبابت پرداخت و دور از غوغای سیاسی به زندگی خود ادامه داد تا اینکه بار دیگر فعالیت سیاسی را آغاز کرد و از افراد فعال در جبهه‌ی ملی گردید. چند بار با تعرض روبرو و بازداشت شد، ولی از مبارزه دست برنداشت. آذر طبیبی حاذق، استادی دانشمند و انساندوست بود. در پیشه‌ی طبابت هیچگاه طمع و حرص و ولعی از او دیده نشده است. وی در سال ۱۳۷۳ درگذشت.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: [۱] زندگینامه‌ی مشاهیر رجال پزشکی معاصر (۱۱۱-۱۰۱)، مؤلفین کتب چاپی (۳۵۶-۳۵۵/۶).

آذربال، آفاق

قرن: ۱۴

جنسیت: زن

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیهوشی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

آذرخی، حسنعلی

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(تو ۱۲۹۸ ش)، پزشک، نویسنده و شاعر، متخلص به شکیبا. در دارالفنون و دبیرستان ادب به تحصیل پرداخت و سپس به رشته‌ی پزشکی روی آورد و برای تکمیل این رشته به فرانسه رفت. وی علاوه بر پزشکی با شعر و شاعری نیز انس و الفت داشت. دوبار به سفر حج رفت. وی در وزارت بهداری سرپرست امور مبارزه با تریاک شد. از آثار او است: «آفت زندگی، مبارزه‌ی با تریاک و الکل و سیفلیس و فحشا».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: فرهنگ سخنوران (۵۱۰)، مؤلفین کتب چاپی (۶۷۹-۶۷۸/۲).

آذری تاکامی، قباد

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: دامپزشکی آبریان، دانشکده: دامپزشکی، دانشگاه: تهران.
برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

آرام، شهناز

قرن: ۱۴

جنسیت: زن

ملیت: ایران

دکتر شهناز آرام در سال ۱۳۳۵ در شهر یزد بدنیا آمد. در سال ۱۳۵۳ دیپلم تجربی خود را از شهر یزد اخذ کرد در همان سال در رشته پزشکی دانشگاه اصفهان پذیرفته شد و در سال ۱۳۶۰ در رشته پزشکی فارغ التحصیل شد و در سال ۱۳۶۵ تخصص زنان و مامایی را از دانشگاه علوم پزشکی اصفهان دریافت داشت. نامبرده هم اکنون عضو هیئت علمی و دانشیار دانشگاه علوم پزشکی اصفهان است. گروه: علوم پزشکی: زنان و زایمانگرایش: زنان و مامائیوالدین و انساب: پدر شهناز آرام، مرحوم علی آرام و دارای شغل آزاد بود و مادرش نیز خانه‌دار بوده است. "برادر اول دبیر ریاضی و بازنشسته آموزش و پرورش یزد است. برادر دوم مهندس برق و در اصفهان مشغول به کار است. خواهرم نیز لیسانس ادبیات فارسی می باشد." خاطرات کودکی: "دوران کودکی در یزد بودم و در دبستان و دبیرستان اشرف (سابق) تحصیل کرده ام. از دانش آموزان درس خوان و فعال بودم." تحصیلات رسمی و حرفه ای: تحصیلات رسمی دکتر شهناز آرام به قرار زیر است: • دیپلم تجربی در سال ۱۳۵۳ • پزشکی عمومی پزشکی عمومی. ۱۳۶۰ • زنان و مامایی تخصص. ۱۳۶۵ خاطرات و وقایع تحصیل: "مهمترین وقایع دوران تحصیل پزشکی عمومی من زلزله طبس بود که تقریباً همزمان با شروع انقلاب اسلامی بود. من در آن زمان به عنوان دانشجوی پزشکی در خدمت زلزله زدگان بودم." همسر و فرزندان: همسر دکتر شهناز آرام، آقای جعفر گلشاهی (؟) دارای بورد تخصصی قلب و عروق و هیئت علمی دانشگاه علوم پزشکی اصفهان می باشد. ماحصل این ازدواج سه فرزند می باشد. فرزند اول دختر، پزشک عمومی فرزند دوم رزیدنت سال دوم رشته زنان و مامایی در دانشگاه علوم پزشکی تهران فرزند سوم پسر و دانشجو رشته دندانپزشکی دانشگاه اصفهان است. وقایع میانسالی: دکتر شهناز آرام از مهمترین واقعه دوران میانسالی خود وقوع انقلاب اسلامی ایران را متذکر می شود. مشاغل و سمتهای مورد تصدی: • عضو هیئت علمی و دانشیار دانشگاه علوم پزشکی اصفهان •، اجرای کمیته تحقیقات تنظیم خانواده •، پزشک معتمد بیمارستان شریعتی •، پزشک معتمد بیمارستان شهید بهشتی •، عضو کمیسیون پزشکی قانونی •، داوری پایان نامه های کارشناسی ارشد •، رابط پژوهشی گروه زنان •، رئیس بخش زنان بیمارستان الزهرا •، رئیس بخش زنان بیمارستان امین •، عضو کمیسیون شورای عالی پزشکی •، عضو کمیته علمی بررسی مقالات ششمن کنگره بیهوشی و مراقبتهای ویژه •، عضو کمیته کانسر زنان استان •، عضو کمیته کاهش سزارین •، عضو کمیته مرگ و میر بیمارستان شهید بهشتی •، عضو کمیته مشورتی دانشکده پزشکی •، عضو هسته آموزش گروه زنان •، عضو هیئت تحریریه مجله زنان مامایی و نازایی •، عضو هیئت مدیره سازمان نظام پزشکی •، عضو هیئت ممتحنه دانشنامه تخصصی رشته زنان و زایمان •، عضو کمیته تحقیقات تنظیمات خانواده •، مسئول آموزش دستیاران گروه زنان و مامایی •، هیئت ممتحنه تخصصی بالینی ارتقاء گواهینامه تخصصی •، کارشناسی مقاله جهت فصلنامه علمی پژوهشی باروری و ناباروری و برگ ضمیمه دانشگاه علوم پزشکی تهران، ۱۳۸۴-۱۳۸۵ •، برگ ماموریت اداری جهت کارهای وزارتخانه و ۲۱ برگ ضمیمه آن تهران، ۱۳۷۹-۱۳۸۵ •، پزشک معتمد دانشگاه علوم پزشکی اصفهان دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، ۱۳۷۹-۱۳۸۵ •، کارشناس سازمان نظام پزشکی و عضو هیات بدوی انتظامی سازمان نظام پزشکی، ۱۳۷۹-۱۳۸۵ •، مدیر

گروه زنان و مامایی دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی اصفهان دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، ۱۳۸۰-۱۳۸۴ • عضو کمیته علمی سمینار تازه های باروری و ناباروری از منظر ایمونولوژی اصفهان، ۱۳۸۲-۱۳۸۲ • عضو کمیته علمی سومین همایش مراقبت‌های ویژه پزشکی ایران اصفهان، ۱۳۸۲-۱۳۸۲ • رئیس بخش زنان و مامایی بیمارستان الزهرا (س) بیمارستان الزهرا، ۱۳۷۹-۱۳۸۰. فعالیتهای آموزشی: ارتقاء مهارت‌ها • **participation in national workshop on training family planning counseling methods** • اولین سمینار رزمی و اورژانس • اولین همایش سالانه سونوگرافی در زنان و مامایی • روش تدریس و ارزیابی دانشجویان • سمینار انکولوژی زنان • سمینار انکولوژی زنان • سمینار تغذیه در پزشکی • سمینار روشهای ختم حاملگی • سمینار کاربرد لیزر در بیماریهای زنان • سومین کنگره سراسری بازآموزی زنان و مامایی • شرکت در کارگاه آموزش روش تحقیق • شرکت در کارگاه آموزش کلینیکال فارماکولوژی • شرکت در کارگاه ارزشیابی پیشرفت تحصیلی • شرکت در کارگاه بازآموزی ترویج تغذیه با شیر مادر • کارگاه آموزشی روش تدریس و ارزیابی دانشجویان • کارگاه آی.یو.دی و پاپ اسمیر • کارگاه تغذیه با شیر مادر • کارگاه مقاله نویسی در زمینه بهداشت باروری • کنفرانس علمی متخصصین زنان • کنفرانسهای علمی متخصصین زنان و مامایی • کنگره رایج طبی و جراحی کودکان • مشاوره تنظیم خانواده • مقاله نویسی در زمینه بهداشت باروری • هجدهمین کنگره علمی جراحان ایران مراکزی که فرد از بنیان آن به شمار می آید: دکتر شهناز آرام در سال ۱۳۶۵ با همکاری یکی دیگر از اعضاء گروه بخش زنان و مامایی بیمارستان بهشتی را راه اندازی کرد. سایر فعالیتها و برنامه های روزمره • شرکت در جلسات کمیسیون پزشکی قانون پزشکی قانون، ۱۳۸۲-۱۳۸۵ • شرکت فعال در جلسات کمیته ترویج زایمان طبیعی در معاونت درمان معاونت درمان، ۱۳۷۹-۱۳۸۵ • شرکت فعال در جلسات کمیته تخصصی بررسی مرگ مادران در معاونت درمان معاونت درمان، ۱۳۷۹-۱۳۸۵ • شرکت فعال در جلسات کمیته تخصصی سزارین در معاونت درمان معاونت درمان، ۱۳۷۹-۱۳۸۵ شاگردان: شهناز آرام از سال ۱۳۶۵ تاکنون شاگردان و دانشجویان زیادی را تحت تعلیم خود داشته است. آرا و گرایشهای خاص: دکتر شهناز آرام، متخصص زنان و دانشیار دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، درخصوص جدیدترین روشهای جلوگیری از بارداری که در دنیا ارائه شده است، می گوید: «قرص ضد بارداری به نام یاسمین با سطح هورمونی پایین یکی از جدیدترین قرصهای پیشگیری از بارداری است که به خصوص در زنان حساس به قرصهای ضدبارداری کاملاً موفق و تأثیر گذار بوده است.» جوایز و نشانها: برتریها، جوایز و نشانها • تشکر و قدردانی به خاطر برگزاری سمینار بزرگداشت روزهای جهانی شیر مادر و تنظیم خانواده • تشکر و قدردانی به خاطر تلاش و تدبیر ارجمند و تجارب مفید در برنامه تامین سلامت خانواده • تشکر و قدردانی به خاطر زحمات بی دریغ وی در بیمارستان الزهرا • تشکر و قدردانی به خاطر مشاوره با پزشکی قانونی پزشکی قانونی استان • تشکر و قدردانی به خاطر همکاری با دفتر آموزش مداوم • تشکر و قدردانی به خاطر امور آموزشی و اجرایی در بخش زنان بیمارستان الزهرا • تشکر و قدردانی به خاطر برگزاری انتخابات نظام پزشکی ریاست دانشگاه علوم پزشکی • تقدیر نامه به خاطر سخنرانی در سمینار دی. آی. سی و درمانهای آن • تقدیر نامه ویژه مدرسین و اعضاء هیئت علمی • تقدیر و تشکر به خاطر سخنرانی در واحد مامایی در کارگاه مادر و نوزاد در معرض خطر • تقدیرنامه برای برگزاری کارگاه باروری و ناباروری • صحیفه سپاس برای طراحی و برگزاری امتحانات بورد فوق تخصصی. چگونگی عرضه آثار: دکتر آرام مقالات متعددی را در مجلات علمی داخلی و خارجی به چاپ رسانیده است. (حدود ۳۰ مقاله)

آرمین، کمال الدین

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(تو ۱۲۹۴ ش)، پزشک و نویسنده. وی پس از پایان تحصیلات مقدماتی، در دبیرستان ثروت در تهران تحصیلات متوسطه را گذراند و پس از آن تحصیلات عالی خود را در دانشکده‌ی پزشکی تهران به پایان رساند. پایان‌نامه‌ی تحصیلی او در زمینه‌ی «روند چسبندگی سخت‌شامه در کاسه‌ی سر کودکان و اهمیت جراحی آن» بود. پس از پایان تحصیلات عهده‌دار مشاغل مختلف گردید، مانند: دستیار آسیب‌شناسی، رییس درمانگاه آسیب‌شناسی، دانشیار کرسی آسیب‌شناسی، استاد بی‌کرسی. او مردی وارسته بود و تا جایی که می‌توانست مشکلات مادی دانشجویان خویش را به طرق گوناگون رفع می‌نمود. از آثار وی: «آسیب‌شناسی لنفوگرانولوماتوز بدخیم در ایران»؛ «آسیب‌شناسی آزرده‌گی گانگلیون استلر»؛ «سرطان‌شناسی»؛ «آسیب‌شناسی آزرده‌گیهای سیستم ریکولوآندوتلیال»؛ «بیماریهای دهان و دندان»؛ «آسیب‌شناسی آزرده‌گی سورنال غده فوق کلیوی».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: زندگینامه‌ی رجال و مشاهیر (۲۸- ۲۷/ ۱)، زندگینامه مشاهیر رجال پزشکی معاصر (۳۸۲، ۱۴، ۱۳/ ۱)، مؤلفین کتب چاپی (۸۹- ۸۸/ ۵).

آزاد، حسین خان

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۱۳۵۵ ق). پزشک، نویسنده و شاعر. وی فرزند میرزا یوسف خان مستشارالدوله بود. تحصیلات خود را در رشته‌ی پزشکی در دانشگاه لندن به پایان رساند. پس از بازگشت به ایران جزو پزشکان دربار ناصری در آمد و از ظل‌السلطان پسر ناصرالدین شاه لقب حکیم‌باشی گرفت. اما چون استبداد قاجار و وضع نامطلوب سیاسی و اجتماعی ایران را تاب تحمل نداشت، به فرانسه رفت و تا پایان عمر در پاریس به سر برد. وی مجموعه‌ی نفیسی از نسخ خطی فارسی گردآوری کرده بود که پس از مرگ او توسط انتشاراتی «کواریچ» در لندن حراج شد. اثر وی: ترجمه‌ی «مثنوی» مولوی است از فارسی به فرانسه. دو مجموعه منتخب از اشعار آزاد به نامهای «گلزار معرفت» و «صبح امید» جداگانه به فرانسه ترجمه و در ۱۹۰۶ و ۱۹۰۷ م در لیدن منتشر شده‌اند.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: زندگینامه‌ی رجال و مشاهیر (۲۹/ ۱)، شرح حال رجال (۳۷۸/ ۱)، مؤلفین کتب چاپی (۶۸۶- ۶۸۵/ ۲)، یادگار (س ۳، ش ۴، ص ۲۱-۱۹).

آزردگان، فیروز

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۱۸، مرتبه عملی: استاد، رشته: داروسازی، دانشکده: داروسازی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای داروسازی از دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۴۳، درجه MPH آمار حیاتی از دانشکده بهداشت دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۴۸، درجه آمار حیاتی (جمعیت‌شناسی) از کارولینای شمالی آمریکا در سال ۱۳۵۰. مرتبه عملی:

استادیار گروه اپیدمیولوژی و آمار دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۵۱، دانشیار در سال ۱۳۵۶، استاد دانشگاه علوم پزشکی تهران از سال ۱۳۶۹ تا کنون.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

طرح‌های بهداشتی در زمینه کودکان، طرح‌های مختلف آمار حیاتی و دارویی، راهنمایی، مشاوره و نظارت بر تعداد زیادی پایان‌نامه دکترای.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۳

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: -

زمینه عملی تألیفات:

بهداشتی، اپیدمیولوژی، نمونه‌برداری آماری.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۶، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۸

آمار حیاتی، K.A.P. نوزادان، اپیدمیولوژی.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

آزم، طالب

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: هماتولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی اصفهان.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه علوم پزشکی اصفهان در سال ۱۳۵۴، دکترای تخصصی داخلی در سال ۱۳۱۶، فوق تخصص

هماتولوژی از ایران در سال ۱۳۶۳، دوره‌های آموزشی در زمینه پیوند مغز استخوان در ایتالیا و آمریکا.

مرتبه علمی:

استادیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم اصفهان در سال ۱۳۶۰، ارتقاء به درجه دانشیاری دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی

اصفهان در سال ۱۳۷۰.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

پیوند مغز استخوان، لیزوزیم در تشخیص و درمان لوسمی‌های حاد، بررسی ضایعات مفصلی در بیماران هموفیلی، مطالعه اثرات

فرآورده‌های گیاهی ضد سرطان، بررسی انواع و شیوع فوریت‌های بیماران انکولوژی، بررسی زونا در افراد مبتلا به بیماری هوچکین،

بررسی ۷۶ مورد PTz مزمن و تازه‌های درمان آن، بررسی ۵۴ مورد سرطان معده در اصفهان، مطالعه ۵۰ مورد بیماری CLL در اصفهان، راهنمایی، مشاوره و نظارت بر ۲۲ پایان‌نامه دکترای پزشکی عمومی و ۸ پایان‌نامه دکترای تخصصی. تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۵

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

اصول هماتولوژی در روش‌های آزمایشگاهی، هماتولوژی بالینی، معاینه فیزیکی، پیوند مغز استخوان.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۶۰، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۵

زمینه علمی مقالات:

بیماریهای خون، سرطان، طب داخلی.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

آزموده، عذرا

قرن: ۱۴

جنسیت: زن

ملیت: ایران

عذرا آزموده متولد ۱۳۳۶ ه.ش تهران، پس از اخذ دیپلم در ۱۳۵۴ دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه ملی ایران (شهید بهشتی)، تخصصی زنان و زایمان از دانشگاه تهران و نیز تحصیلات فلوشیپ در رشته نازایی و IVF از دانشگاه تهران در ۱۳۷۵ و گذراندن مدت کوتاهی در مینی لاپاراتومی در فیلپین به عنوان دانشیار در بیمارستان میرزا کوچک خان تهران مشغول به کار است. گروه: علوم پزشکی رشته: زنان و زایمان تحصیلات رسمی و حرفه ای: عذرا آزموده تحصیلات ابتدایی را در دبستان نجفی قدسی در سال ۱۳۴۳ و تحصیلات متوسطه را در دبیرستان صیانت و امامیه گذراند. و پس از اخذ دیپلم در ۱۳۵۴، وارد دانشگاه شهید بهشتی شد وی دارای دکترای پزشکی عمومی از آنجا، تخصص زنان و زایمان و فلوشیپ در رشته نازایی و IVF از دانشگاه تهران (۱۳۷۵) می‌باشد. وی دوره کوتاه مدت آموزش در مینی لاپاراتومی TL را در فیلپین گذرانده است. خاطرات و وقایع تحصیل: اخذ تخصصی در زمینه زنان و زایمان موجب شد که دکتر عذرا آزموده از آن پس در این رشته به تحقیق و مطالعه و ادامه تحصیل بپردازد. فعالیتهای ضمن تحصیل: عذرا آزموده در کنار مداوا و تدریس به تحقیق، و مطالعه و تالیف آثاری در زمینه زنان و زایمان، و نازایی و IVF نیز پرداخته می‌پردازد. وقایع میانسالی: عذرا آزموده پس از اخذ تخصص در رشته زنان و زایمان به عنوان عضو هیئت علمی بیمارستان میرزا کوچک خان استخدام شد. وی هم اکنون در آنجا سمت دانشیاری دارد. مشاغل و سمتهای مورد تصدی: - دانشیار گروه زنان و زایمان بیمارستان میرزا کوچک خان - نماینده معاونت درمان وزارت بهداشت در مسائل اورژانس بیمارستانها - معاونت آموزشی بیمارستان میرزا کوچک خان از سال ۱۳۷۲ در IPPF در زمان معاونت دکتر زالی - تدریس در دانشکده مامایی و پرستاری دانشگاه تهران - عضو کمیته کشوری شروع تغذیه با شیر مادر در سال ۱۳۷۸ فعالیتهای آموزشی: عذرا آزموده پس از اخذ تخصص در رشته زنان و زایمان به عضویت هیئت علمی بیمارستان میرزا کوچک خان در آمده وی هم اکنون در آنجا دانشیار است. و نیز مدتی را در دانشکده مامایی و پرستاری دانشگاه تهران مشغول به تدریس بوده است. سایر فعالیتها و

برنامه های روزمره : عذرا آزموده در کنار مداوا و رسیدگی به امور مربوط به مسئولیت های خود به مطالعه و تحقیق و تالیف نیز می پردازد. چگونگی عرضه آثار : عذرا آزموده مقالات خود را در مجلات معتبر داخلی و بین المللی به چاپ رسانیده است. ایشان دارای تحقیقات و تالیفاتی در زمینه ناباروری، IVF و بیماریهای مربوط به زنان و زایمان می باشد که مجلات معتبر داخلی و بین المللی به چاپ رسیده است.

آشتیانی پور، حسن

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی دانشیار، رشته: آشپزشناسی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

آقاخاوری، امیر

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: ارتدسنسی، دانشکده: دندانپزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

آقالر آذربایجانی، ولی الله

قرن: ۱۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(ز ۱۲۷۵ ق)، طیب و شاعر، متخلص به ولی. میرزا ولی الله آذربایجانی اصلش از هشترود تبریز است. از جانب اولیای دولت لقب حکیم باشی نظام داشت و اطبای زمان به دانش و تبحر او در طب معترف بودند. بیمارستان دولت با لوازم آن به او سپرده شد و از طرف ناصرالدین شاه به جمع شیوه درمان فرنگی و ایرانی و تألیف کتابی در یک جلد در این زمینه مأمور شد. در میان مردم به میرزا آقالر مشهور بود. در مجموعه «قلندر شاه» بعضی از اشعار عربی و فارسی او موجود است.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول- ششم)

منابع زندگینامه: حدیقه الشعراء (۲۰۴۲- ۲۰۴۱/ ۳)، فرهنگ سخنوران (۹۸۸)، گنج شایگان (۴۸۱- ۴۷۸).

آقسرای، جمال الدین محمد

قرن: ۸

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف بعد از ۷۷۰ ق)، طیب، عارف و محقق. وی در شهر آقسرائی قونیه در مدرسه معروف به سلسله یا سلسله مدرّس بود. او معاصر با میر سید شریف جرجانی بود. شاگردان او سه طبقه بوده‌اند که یکی در حین رفتن به مدرسه و دیگری در داخل مدرسه و سومی در خارج آن، کلمات استاد را استماع می‌نمودند و از روی تقلید حکمای یونان یکی را مشائون نام داده و دیگری را هم رواقیون می‌نامیدند. از آثارش: «حاشیه کشاف»؛ «ایضاح الايضاح» یا «شرح الايضاح»، در معانی و بیان؛ «حل الموجز» یا شرح «موجز القانون» ابن نفیس، در طب؛ «شرح اللباب»، در نحو، به نام «کشف الاعراب» که در ۷۴۰ ق در شیراز از تألیف آن فراغت یافت. برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: ایضاح المکنون (۲/ ۴۳۳)، ریحانه (۱/ ۵۸)، لغت‌نامه (ذیل / آقسرائی)، کشف الظنون (۱۹۰۰، ۱۵۴۴، ۱۴۷۸، ۱۱۹۲، ۶۸۷، ۲۱۰، ۳۶)، معجم المؤلفین (۲۷۳، ۱۹۲، ۱۱/ ۱۶۶) هدیه العارفی (۲/ ۱۶۶).

آل محمد، محمد جعفر

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۱۴، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای عفونی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی اهواز.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه تهران در سال ۱۳۴۱، دکترای تخصصی بیماریهای عفونی از دانشگاه تهران در سال ۱۳۶۲، کارشناسی ارشد (M.P.H) در انستیتو سلطنتی هلند در سال ۱۳۵۲ و کارشناسی ارشد C.T.M در دانشگاه لندن در سال ۱۳۵۶. مرتبه علمی:

دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی اهواز.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

شوک، برونشیت مزمن و آمفیزم، سل استخوان، مننژیت سلی، مننژیت باکتریال، تدریس دروس مختلف بهداشتی شامل، بهداشت عمومی، اپیدمیولوژی آمار، بیماریهای عفونی، بهداشت حرفه‌ای استاد راهنمای ۵ پایان‌نامه دکترای پزشکی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۲

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: -

زمینه علمی تألیفات:

تدوین جزوات درسی در علوم مختلف بهداشتی و بیماریهای عفونی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱، تعداد مقالات به زبان خارجی: -

زمینه علمی مقالات:

بررسی مقایسه‌ای تست جلدی مانتو، هیف.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

آل یاسین، اشرف

قرن: ۱۴

جنسیت: زن

ملیت: ایران

اشرف آل یاسین در سال ۱۳۳۶ در اراک متولد شد. وی پس از اخذ دیپلم در ۱۳۵۴ از زادگاه خود، وارد دانشگاه تهران شد. وی دارای دکتری پزشکی عمومی ۱۳۶۰، تخصص زنان و زایمان ۱۳۶۵ و فلوشیپ نازایی از دانشگاه علوم پزشکی تهران (۱۳۷۴) است. وی هم اکنون عضو هیئت علمی و دانشیار رشته نازایی دانشگاه علوم پزشکی تهران است. گروه: علوم پزشکی رشته: زنان و زایمانگرایش: نازایی

آثار: آیا هیپوپرولاکتینمی یک عامل اصلی در ایجاد نازایی است. ویژگی اثر: دکتر اشرف آل یاسین مقاله مذکور را در مجله دانشکده پزشکی تهران در شماره یکم و در سال ۱۳۷۸ منتشر کرده است. ۲. بررسی اثر سن زن به عنوان یک فاکتور موثر در موقعیت روش تزریق داخل سیتوپلاسمی اسپرم در بخش نازایی بیمارستان شریعتی و ویژگی اثر: مقاله مذکور توسط دکتر اشرف آل یاسین در مجله زنان و مامایی ایران مربوط به دانشگاه پزشکی مشهد در سال ۱۳۷۹ به چاپ رسید ۳. بررسی عوامل خطر سازه در بروز سندرم تحریک بیش از حد تخمدان در بیماران نازایی مراجعه کننده به مرکز ناباروری بیمارستان شریعتی تهران و ویژگی اثر: دکتر اشرف آل یاسین مقاله حاضر را در مجله دانشکده علوم پزشکی کرمان در دوره هشتم، شماره دوم به چاپ رسانیده است. ۴. بیماریهای التهابی لگن و ویژگی اثر: کتاب بیماریهای التهابی لگن از جمله تالیفات دکتر اشرف آل یاسین است که به طور مشترک با دکتر آقا حسینی در سال ۱۳۷۵ انجام داده است.

آل طیب شوشتی، محمدحسین

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۱۳۵۰-۱۲۷۵ ق)، فقیه اصولی، منجم، ریاضیدان و طبیب. مشهور به آقا سید بزرگ. از فرزندان سید نعمت‌الله جزایری است. در شوشتی متولد شد و در محضر آقا سید محمدعلی شیخ‌الاسلام و آقا سید محمدعلی معلم ادبیات و در نزد آقا سید عبدالصمد جزایری و شیخ عبدالرحیم شوشتی، از شاگردان شیخ مرتضی انصاری، فقه و اصول را آموخت و در نزد سید جعفر سید الاطباء همدانی طب را فراگرفت. وی در نجوم و ریاضی و خوشنویسی مهارت کامل داشت. او عمر خویش را در ریاضت و عبادت و تدریس بسر برد. از آثار وی تقویمی است که خودش استخراج کرده است.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: گنجینه‌ی دانشمندان (۴۱۲-۴۱۰/۵)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۴۶۵-۴۶۳/۱۴).

آملی، کاظم

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: استاد، رشته: بیماریهای داخلی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

آنی، محسن

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیوشیمی، دانشکده: داروسازی، دانشگاه: علوم پزشکی.
خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

کارشناسی ارشد بیوشیمی از ایران در سال ۱۳۵۴، دکترای بیوشیمی بالینی از دانشگاه لندن کالج چلسی در سال ۱۳۵۸.
مرتبه علمی:

عضو هیئت علمی دانشگاه علوم پزشکی اصفهان از سال ۱۳۵۸، دانشیار دانشکده داروسازی دانشگاه علوم پزشکی اصفهان.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

تداخل هورمون‌ها و سیستم‌های آنزیمی مغز در طی دوران تکامل مغز، متابولیسم مواد شیمیایی، بررسی مقایسه‌ای تداخل آلومینیم و کروم در متابولیسم آهن، ارزشیابی مواد مغذی غذاهای کودکان در داروخانه‌های ایرانی، بررسی شیوع کم خونی تغذیه‌ای در کودکان دبستانی، بررسی میزان مس، روی و فعالیت سرولوپلاسمین در انواع مختلف سرطان، راهنمایی، مشاوره و نظارت بر ۴۶ پایان‌نامه کارشناسی ارشد و دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: -

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: -

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۷، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۲۲

زمینه علمی مقالات:

زمینه‌های مختلف بیوشیمی، متابولیسم عناصر شیمیایی، رابطه بین غلظت ویتامین H و فراکسیونهای مختلف چربی سرم، اثر داروهای ضد چاقی بر میزان گلوکز خون و متابولیسم بافت چربی، اثر آلومینیم بر پارامترهای مرتبط با متابولیسم بافت استخوانی.
برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

باجفلی، مرتضی

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: رادیولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی اصفهان.
برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

باستان، نصرت الله

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۱۳۵۶ - ۱۲۸۲ ش)، چشم‌پزشک. در تهران و در خانواده‌ای ظاهراً از اهالی آذربایجان متولد شد. تحصیلات مقدماتی را ابتدا در مکتب‌خانه و سپس در مدرسه‌ی صفائیه و تربیت فراگرفت، پس از آن دارالفنون را به پایان رسانید. نصرت الله دوره‌ی پزشکی را در مدرسه‌ی طب تهران و در سال ۱۳۰۷ ش گذراند. و در سال ۱۳۰۷ ش جزء اولین گروه محصلین اعزامی به اروپا، به فرانسه رفت و در دانشگاه‌های بردو و پاریس دوره‌ی پزشکی عمومی را خواند و در رشته‌ی چشم‌پزشکی متخصص شد. در سال ۱۳۱۵ ش به ایران بازگشت و به تدریس در رشته‌ی پزشکی پرداخت و مشاغلی را عهده‌دار شد. وی غیر از تألیفاتی که در رشته‌ی تخصصی خود داشت اهل ذوق و قلم بود. از دیده‌ها و شنیده‌های خود داستانهای کوتاه طنزآمیزی نوشت و از آن نوشته‌ها دو مجموعه به نامهای: «افسانه زندگی» و «چهل تیکه» منتشر ساخت. از آثار وی در پزشکی: «اورام ملتحمه»؛ «بیماریهای چشم و درمان آن»؛ «بیماریهای گوش و حلق و بینی و حنجره»؛ «تراخم»؛ «چشم و بیماریهای آن»؛ «کیمیا پزشکی».[۱]

مدرس، پزشک، ادیب.

تولد: ۱۲۸۲.

درگذشت: آذر ۱۳۶۱.

نصرت‌الله باستان تحصیلات مقدماتی خود را در مکتب و نزد میرزا علی‌اکبر و با خواندن عم جزء آغاز کرد. پس از مدتی مکتب را ترک گفت و به مدرسه‌ی صفائیه و سپس به مدرسه تربیت رفت. پس از اتمام تحصیلات ابتدایی وارد دارالفنون شد (شرح این بخش در کتاب افسانه زندگی آمده است) سپس وارد خدمات دولتی شد و در نقلیه‌ی قشون مشغول به کار شد. در سال ۱۳۰۷ در میان اولین گروه محصلین اعزامی به اروپا رفت. در شهر بردو فرانسه مشغول به تحصیل شد و بالاخره پس از هفت سال اقامت در کشور فرانسه، و گذراندن دوره‌ی دکترای دانشگاه پاریس در سال ۱۳۱۵ به تهران مراجعت کرد. در همان موقع در بیمارستان‌های سینا و شهرداری مشغول به چشم‌پزشکی شد. کتابی در ششصد صفحه تحت عنوان بیماری‌های چشم و درمان آن نوشت. وزارت فرهنگ این کتاب را به چاپ رسانید. سپس به ریاست بخش چشم‌پزشکی بیمارستان وزیری منصوب شد و در سال ۱۳۲۸ به مقام استدای کرسی بالینی نایل آمد و در این سمت بعدها به بخشی از بیمارستان هزار تخته‌خوابی (این بیمارستان به نام امام خمینی تغییر نام داده است) منتقل شد و از شرکای بیمارستان مهر در تهران شد. اثر دیگر دکتر باستان در زمینه‌ی پزشکی نازایی و فرزند زیادی (۱۳۴۸) است.

دکتر باستان بخشی از کتاب افسانه‌ی زندگی یا خواب پریشان (۱۳۴۴) را به شرح گذشته و حکایت دوران مدرسه اختصاص داد و در بخش دیگر به خیال پردازی درباره‌ی آینده و مرگ پرداخت (اقتباسی از کمدی الهی دانته، نویسنده ایتالیایی). کتاب دیگر او چهل تیکه (۱۳۵۱)؛ حاوی ۴۵ قطعه‌ی طنزآلود از ماجراهای زندگی خود اوست. از آثار دیگر اوست: اورام ملتحمه (۱۳۱۵)؛

بیماری‌های گوش و حلق و بینی و حنجره (با همکاری دکتر مصطفی بهشتی شیرازی، جلد اول، تهران، ۱۳۲۷)؛ تراخم (با همکاری دکتر حمید محسنین و دکتر سهراب داروگر، جلد اول، تهران، ۱۳۴۱)؛ چشم و بیماریهای آن (تهران، ۱۳۳۵)؛ کیمیا پزشکی. دکتر باستان در سال ۱۳۲۳ نیز نشریه‌ی «باستان» را منتشر می‌کرد.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: [۱] زندگینامه‌ی رجال و مشاهیر (۱۰/۲)، زندگینامه‌ی مشاهیر رجال پزشکی (۳۲۱-۲۱۹/۱)، مؤلفین کتب چاپی (۵۶۳-۵۶۲/۶).

باستان حق، محمد حسن

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: غدد، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

باستی، هوشنگ

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۱۵، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای عفونی، دانشکده: پزشکی دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۴۰، دیپلم تخصصی بیماریهای عفونی از

دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۴۳، گذراندن دوره تخصصی بیماریهای گرمسیری و انگلی از دانشگاه لیورپول انگلستان در

سال ۱۳۵۰، کارشناسی روزنامه نگاری از دانشگاه تهران و کارشناسی ارشد اداری از دانشگاه شهید بهشتی.

مرتبه علمی:

استادیار رسمی در سال ۱۳۴۳، دانشیار دانشکده علوم پزشکی تهران از سال ۱۳۵۲ تاکنون.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

علت یابی ایجاد کم‌خونی پلاکتی در بیماران مالاریائی و تحقیق در زمینه میکروبهای مولد اسهال‌های عفونی راهنمائی، مشاوره و

نظارت بر ۲۶ پایان‌نامه دکترای.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۴

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: ۱

زمینه علمی تألیفات:

بیماریهای عفونی و موارد پرستاری و مراقبت.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۸، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۵

زمینه علمی مقالات:

بیماریهای عفونی، عفونت و بیماریها، بررسی و تحقیق در تعدادی از بیماران انتخابی بستری در بیمارستان بخش های عفونی.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

باغچه بان، جبار

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

مبدع روش آموزش ناشنویان در ایران و پایه گذار آموزش و پرورش پیش از دبستان و از پیشگامان فرهنگ و ادبیات کودکان. او در ۱۲۶۴ش در ایروان، از ایالات قفقاز، به دنیا آمد. پدر و جد وی از اهالی تبریز بودند. پدرش قناد، معمار و مجسمه ساز بود و در نقل داستانهای کهن و اشعار شاهنامه تبحر داشت. مادر بزرگش، بنفشه، زنی با کفایت، طیب محل و شاعر بود. این دو نقش مهمی در پرورش استعداد های هنری و خلاقیت جبار داشتند. تحصیلات جبار به شیوه سنتی و مکتبخانه ای بود. او در پانزده سالگی مجبور به ترک تحصیل شد و به حرفه های پدرش روی آورد. در ۱۲۸۴ش، به دلیل درگیریهای مذهبی، به زندان افتاد. در آنجا، هفته نامه ملا نهیب و سپس ملاباشی را می نوشت و مصور می کرد و به کمک همزنجیر و همبندش برای فروش به خارج از زندان می فرستاد. زندان در افکار و معتقدات او تغییرات بنیادی پدید آورد و از آن پس، با عشق به آرمان صلح و انسان دوستی، فعالانه وارد زندگی فرهنگی و اجتماعی شد. باغچه بان تعلیم و تربیت زنان و کودکان را مهم می شمرد و به رغم مخاطرات موجود، پنهانی به تدریس سرخانه دختران می پرداخت. از اولین آثار او برای کودکان داستانهای منظوم «قیزیللی یا پراق» (برگ زراندود) و «بایرامچیلیق» (مژده سانی عید) است. این آثار، با نام جبار عسکرزاده، متخلص به عاجز، در ۱۲۹۰ش در ایروان چاپ شد. وی، در همین اوان، با نوشتن مقالات و سرودن اشعار، همکاری خود را با روزنامه فکاهی ملانصرالدین آغاز کرد و در ۱۲۹۱ش به نشر هفته نامه فکاهی لک لک در ایروان پرداخت. با آغاز جنگ بین الملل اول و کشمکشهای خونین میان مسلمانان و ارامنه، ناگزیر به ترکیه مهاجرت کرد. در آنجا، ابتدا تحویلدار و سپس فرماندار شهر ایگدیر شد؛ ولی چندی بعد ناگزیر به قفقاز بازگشت. وی در ۱۲۹۷ش، در شهر نوراشین، از توابع ایالت ایروان، مدرسه ای تأسیس کرد که به علت آشفتگی اوضاع دیر نپایید. در ۱۲۹۸ش، بر اثر شدت گرفتن خونریزیها در قفقاز، با خانواده خود به ایران آمد. باغچه بان خدمات فرهنگی خود را، به عنوان معلم کلاس اول، در مدرسه احمدیه مرند آغاز کرد و دیری نگذشت که نحوه کار وی و پیشرفت شاگردانش جلب توجه نمود. اولین اثر او در ایران نمایشنامه «خرخر» است که برای شاگردانش نوشت و در مدرسه اجرا کرد. در ایران زمان، امتیاز تأسیس یک دبستان دخترانه را گرفت؛ ولی، به سبب مخالفت های متعصبان، موفق به افتتاح آن نشد. در ۱۲۹۹ش، به جهت حسن شهرتش، بنا به دعوت رئیس فرهنگ آذربایجان، به تبریز رفت و در آنجا به کار خود ادامه داد. در این زمان، با روش تازه خویش نوشتن کتاب اول را برای کودکان آغاز نهاد. باغچه بان برای تدریس مواد گوناگون درسی، وسایل سمعی و بصری ساخت و کتاب الفبای آسان را برای تدریس فارسی به ترک زبانان بزرگسال نوشت. وی، با همکاری همسر و همکارش، صفیه میربابایی، به تدریس دختران در کلاسهای مخصوص نیز موفق شد. وی، در این زمان، «جمعیت حمایت معلمین» و «جمعیت تئاتر» را تأسیس کرد و نمایشنامه های انتقادی، از جمله حیات معلمین و

ارکک خالاقیزی (خاله‌قزی‌نر)، را نوشت. باغچه‌بان در ۱۳۰۳ ش، بنا به پیشنهاد رئیس فرهنگ آذربایجان، کودستانی به نام «باغچه اطفال» در تبریز تأسیس کرد و نام خانوادگی خود را از عسکرزاده به باغچه‌بان تغییر داد. وی، برای کودکان، بازیها و کاردستیهای جدید و تزئینات و صورتکهای گوناگون ساخت و شعر، سرود و نمایشنامه نوشت، و به یاری همسرش، که با موسیقی آشنا بود، در کودکانستان نمایشهای آهنگین اجرا کرد. در ۱۳۰۵، با توجه به حالات یک کودک ناشنوا در «باغچه اطفال» به فکر تدریس به ناشنوایان افتاد و کار تدریس به کر و لاله‌ها را با سه پسر ناشنوا آغاز کرد. باغچه‌بان در آموزش ناشنوایان هیچگونه تجربه قبلی یا دسترسی به کتاب و مقالاتی در این باره نداشت. او، در پرتو تجربه شخصی، به نقش مهم حس باصره و لامسه در آموزش زبان به ناشنوایان پی برد. صداهای زبان فارسی را به دو دسته حنجره‌ای (آوایی) و تنفسی (بی‌آوا) و هر یک از این دو گروه را به ممتد و غیر ممتد تقسیم کرد. وی «الفبای دستی گویا» را، که در نوع خود در جهان بی‌نظیر است، بر پایه ویژگی صداها و شکل حرفها ابداع کرد. در این الفبا، برخلاف بعضی الفباهای دستی دیگر، از یک دست استفاده می‌شود. این نشانهای دستی، ضمن اینکه کمک به لبخوانی است، وسیله‌ای برای تعلیم و اصلاح تلفظ نیز هست. باغچه‌بان، به‌رغم خدمات فرهنگیش، مجبور به ترک تبریز شد و در ۱۳۰۶ به دعوت رئیس فرهنگ فارس به شیراز رفت. در همان سال، «کودکستان شیراز» را تأسیس کرد و به نوشتن شعر، چیستان و نمایشنامه‌های گوناگون پرداخت که، از آن میان، مجموعه شعر زندگی کودکان و نمایشنامه گرگ و چوپان را در ۱۳۰۸ و نمایشنامه پیرو ترب و خانم‌خزوک را در ۱۳۱۱ خود مصور و چاپ کرد و وسایل و بازیهای گوناگونی برای پرورش حافظه، حواس و اندامهای تکلم ساخت. برنامه کودکانستانش شامل ورزش، گردش در کوه و صحرا، تمرین رختشویی، تعلیم بنایی و خشت‌زنی و مجسمه‌سازی و کار بافتنی و آداب معاشرت و غیره بود. در همین زمان، کار تئاتر را نیز ادامه داد و با همکاری نصرالله شادروان، چندین نمایشنامه انتقادی به صحنه آورد. از این رو می‌توان گفت که در دهه اول قرن چهاردهم در کشور ما از نظر آغاز آموزش و پرورش ابتدایی و آموزش کودکان استثنائی و ایجاد فرهنگ و ادبیات کودکان برجستگی چشمگیری داشته‌است. در پایان ۱۳۱۱، باغچه‌بان به تهران آمد. او قصد داشت مؤسسه‌ای برای پژوهشهای روانشناسی و تربیتی تأسیس کند که به دلیل نداشتن پشتیبانی مادی و معنوی از آن منصرف شد. در این ایام، ناگزیر مدت کوتاهی در یک کارخانه سیگارپچی مشغول کار شد. در آذر ۱۳۱۲، باغچه‌بان، با چاپ اعلانی در روزنامه اطلاعات درباره آموزش ناشنوایان، اولین کلاس ناشنوایان را، در مطب دوستش، با یک شاگرد، دایر کرد. تعداد شاگردان به تدریج به پنج نفر افزایش یافت. در پایان سال تحصیلی، وزارت فرهنگ، با احساس رضایت از نتیجه آموزش ناشنوایان، ماهانه‌ای به مبلغ چهل تومان برای دبستان مقرر داشت و «دبستان کر و لاله‌ها» رسماً آغاز به کار کرد. در همان سال، باغچه‌بان تلفن گنگ یا سمعک استخوانی را اختراع کرد و به ثبت رسانید. این سمعک وسیله انتقال صوت از طریق دندان به مرکز شنوایی است. در ۱۳۱۴، وزارت فرهنگ «دستور تعلیم الفبای» او را منتشر کرد که امروز نیز از روش پیشنهادی در آن («روش باغچه‌بان») در کلاسهای دبستانی و بزرگسالان استفاده می‌شود. در ۱۳۲۲، با کمک افراد خیر، «جمعیت حمایت کودکان کر و لاله کور» را در تهران تأسیس کرد که در تیر ۱۳۲۳ به ثبت رسید و بعدها کلمه کور از عنوان آن حذف شد. در بهمن همین سال، ماهنامه زبان را منتشر کرد و در آن روش تازه خویش را در اختیار آموزگاران کلاس اول گذاشت. کتابهای اول دبستان و کتاب سرباز را، با روش تازه، در همین سال منتشر کرد. در اسفند ۱۳۲۸، اساسنامه و برنامه کامل و دقیق تحصیلات پنجساله ناشنوایان برای آموزش زبان و حرفه، روش شفاهی توأم با الفبای دستی گویا، به کوشش باغچه‌بان، تهیه و به تصویب رسید. او، در ۱۳۳۰، «کانون کر و لاله‌ها» را پایه‌گذاری کرد. در ۱۳۳۲، نخستین کلاس تربیت معلم ناشنوایان را، با همکاری دانشسرای مقدماتی، در آموزشگاه خود تأسیس کرد و بدین ترتیب، اولین گام در تربیت رسمی معلمان کودکان استثنائی برداشته شد. در ۱۳۴۳، کتاب حساب را برای کودکان ناشنوا و روش آموزش کر و لاله‌ها را برای آموزگاران نوشت. در کتاب اخیر، ضمن توضیح صداهای زبان فارسی و روش آموزش تلفظ و لبخوانی، اصول «زبان مصور» را به تفصیل شرح داده است. زبان مصور مجموعه

علایم بصری است که با استفاده از آن می‌توان ساختار زبان را به ناشنویان آموخت. در همین زمان، «گاهنامه»، وسیله‌ای بصری برای آموختن چگونگی بلند و کوتاه شدن روزها، را ساخت. آموزشگاه باغچه‌بان، در زمان حیات وی، از هر نظر گسترده و مجهز شد. با اجرای برنامه تربیت معلم ناشنویان، مدارس و کلاسهای ویژه و هنرستانها و کلاسهای بزرگسالان (اکابر) و باشگاهها و مراکز پژوهشی و خدمات ویژه، از جمله دوره‌های تربیت رابط ناشنویان در تهران و شهرستانها تأسیس شد و ناشنویان به مراکز آموزش عالی راه یافتند. باغچه‌بان در اواخر عمر، «جمعیت سلام» یا «گرامیداشت» را با نیت تشویق مردم به تجلیل از نیکوکاران در زمان حیاتشان، تأسیس کرد و جزوه «آدمی اصیل» را در این باره منتشر ساخت. از کتابهای شعر و نمایشنامه و داستانهای کودکان باغچه‌بان به زبان فارسی نه اثر به چاپ رسیده است. از جمله آثار چاپ نشده او در این حوزه نمایشنامه آهنگین مجادله دو پری است. همچنین در روشهای تدریس خواندن و نوشتن و آموزش ناشنویان، سیزده اثر از وی منتشر شده است. آثار او به زبان ترکی بالغ بر دوازده کتاب است که از آن میان، ترجمه رباعیات خیام، به نام رباعیات آذری خیام، ارزش خاصی دارد. رباعیات باغچه‌بان، که در ۱۳۳۷ به چاپ رسید، آینه افکار و فلسفه زندگی اوست. باغچه‌بان در ۴ آذر ۱۳۴۵ درگذشت.

منابع زندگینامه: پایگاه یاد یار

بخت آور، فریدون

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۰۶، مرتبه علمی: استاد، رشته: داروسازی، دانشکده: داروسازی، دانشگاه: علوم پزشکی تبریز.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکتر در رشته داروسازی در سال ۱۳۳۴ از دانشگاه علوم پزشکی تبریز.

مرتبه علمی:

طی مراتب آسیستانی، استادیاری، دانشیاری از سال ۱۳۳۴ تا ۱۳۴۸ در دانشکده داروسازی دانشگاه علوم پزشکی تبریز، ارتقاء به درجه استادی رشته فارماکولوژی دانشگاه علوم پزشکی تبریز از سال ۱۳۴۸.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

گیاهان دارویی، بررسی ترکیبات محرک در گیاهان خانواده اوفوریباها، بررسی شیرین بیان ایران در مقایسه آن با نوع اوفیسینال از نظر گیاهی و شیمیائی، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر ۳۴ پایان‌نامه دکتر.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: - ۲

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: -

زمینه علمی تألیفات:

مفردات پزشکی و گیاهان دارویی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۵، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۳

زمینه علمی مقالات:

گیاهان دارویی، ترکیبات مؤثر گیاهان.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

بدری، حسین

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: پاتولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی اصفهان.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

بدیع اسطرلابی، بدیع الزمان، ابوالقاسم هبة الله

قرن: ۶

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۵۳۴ق)، فیلسوف، طبیب، اخترشناس، نقاش و شاعر شیعی. نیاکانش احتمالاً ایرانی و از مردم اصفهان بودند. وی در بغداد زاده و در اصفهان بزرگ شد. او با ابزارهایی که خود ساخته بود سیر نور و اندازه‌ی آن را معلوم کرد و در اثبات درستی کارهای خود از براهین هندسی استفاده می‌کرد. بدیع در کوهی سماوی چیزی افزود و کار آن را که سالهای دراز ناقص مانده بود، کامل کرد. خط کشها و قرقره‌هایی که ساخته بود، کاربرد عمومی یافتند و از راه تجربه، سودمندی آنها به اثبات رسید. وی در کاخهای سلجوقی به ساختن جدولهای فلکی سرگرم بود و زیجی به نام «المعرب المحمودی» نوشت و به محمود سلجوقی هدیه کرد. بدیع به شعر حسین بن حجاج علاقه می‌ورزید و آنها را گردآوری کرد و آن را «دره التاج من شعر ابن حجاج» نامید. از او «دیوان» شعری بر جای مانده که درونمایه‌ی بیشتر آنها هجو و لطیفه است. وی در بغداد درگذشت.

برگرفته از کتاب: اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: احوال و آثار نقاشان (۱۴۱۹/۳)، الاعلام (۵۸/۹)، تاریخ بغداد (۳۷۴/۱۵)، دایرةالمعارف فارسی (۳۹۶/۱)، الذریعه (۱۳۰/۹)، لغت‌نامه (ذیل / هبة الله)، معجم الادباء (۲۷۵- ۲۷۳/ ۱۹)، وفيات الاعیان (۵۳- ۵۰/ ۶).

بدیعی تبریزی

قرن: ۱۰

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۹۸۰ق)، دانشمند، طبیب، ادیب و شاعر. از دوستان مظفر علی نقاش و مردی خوش طبع و خوش مشرب بود، به ترکی و فارسی شعر می‌گفت. وی در سرودن غزل مهارت داشت و این امر از «دیوان» غزلیات بازمانده از وی تأیید می‌شود. برخی «مثلثات منظوم» در لغت را از او دانسته‌اند.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: آتشکده‌ی آذر (۱۱۱/۱)، تاریخ نظم و نثر (۵۲۶-۵۲۵)، تذکره‌ی شعرای آذربایجان (۸۷-۸۶/۲)، دانشمندان آذربایجان (۶۶-۶۵)، الذریعه (۸۰/۱۹، ۱۳۱/۹)، سخنوران آذربایجان (۲۳۴-۲۳۳)، هفت اقلیم (۲۲۹/۳)، فرهنگ سخنوران (۱۳۰-۱۲۹)، مؤلفین کتب چاپی (۱۰۰/۲)، مجمع الخواص (۲۶۰).

برادران آجیلیان، حسن

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۲۸، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: میکروبیولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای داروسازی از دانشگاه تبریز در سال ۱۳۵۳، دکترای تخصصی میکروبیولوژی از دانشگاه مشهد در سال ۱۳۶۳ و فوق تخصص فلوی ایمونولوژی از دانشگاه لندن در سال ۱۳۶۶.

مرتبه علمی:

استادیار دانشگاه مشهد از سال ۱۳۵۶ تا سال ۱۳۶۷ دانشیار دانشگاه علوم پزشکی مشهد از سال ۱۳۶۷ تا کنون.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بررسی مایع مفصل مبتلایان به RA، بررسی میزان سیکلوسپورین در سرم، بررسی AIDS در کودکان، بررسی مقاومت امی پنسم و بررسی میزان ایمونوگلوبین‌ها در کودکان، تدریس دروس میکروبیولوژی و ایمونولوژی در دانشگاه علوم پزشکی مشهد، استاد راهنمای ۴ پایان‌نامه دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۲

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: -

زمینه علمی تألیفات:

پزشکی، باکتری‌شناسی، ایمن‌شناسی و ایمن‌شناسی کاربردی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۳، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱

زمینه علمی مقالات:

پزشکی، بررسی HLA در هزار فرد خراسانی، راههای تشخیص بیمای AIDS، روش‌های تشخیص بیماری سل، سیستم کمپلکس سازگاری سنجی.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

برادران، رضا

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: استاد، رشته: بیماریهای کودکان، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تبریز.
برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

برادران، محمدعلی

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بافت‌شناسی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.
برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

برازجانی، غلامرضا

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: زنان و مامائی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شیراز.
برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

برال، ابراهیم

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۲۹۹، مرتبه علمی: استاد، رشته: علوم آزمایشگاهی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی و دکترای تخصصی علوم آزمایشگاهی از دانشگاه تهران.

مرتبه علمی:

دستیار دانشکده پزشکی دانشگاه تهران در سال ۱۳۲۸، استاد آزمایشگاه بالینی دانشکده پزشکی دانشگاه تهران در سال ۱۳۵۴،
مدرس دانشجویان دانشکده پزشکی در دوره‌های مختلف تخصصی آزمایشگاه بالینی، تک رشته‌های مختلف آزمایشگاهی و
پوست به مدت چهل سال.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

آزمایشگاه بالینی، علوم آزمایشگاهی، استفاده از متد الیزا (Eisa) در آزمایشات ایمونولوژی و هورمونولوژی، تهیه آنزیم پراکسید از منابع مختلف، رنگ آمیزی پراکسیداز، محیط مخصوص برای کشت مایکوپلاسما، راهنمایی، مشاوره و نظارت بر ۴۰ پایان‌نامه دکتر.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۶

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: -

زمینه علمی تألیفات:

علوم آزمایشگاهی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: متعدد تعداد مقالات به زبان خارجی: ۵

زمینه علمی مقالات:

انجام آزمایشات پزشکی، آزمایشگاه بالینی، موارد لیتوم تراپی در تهران.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

برجیان، رحمت‌الله

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: استاد، رشته: آناتومی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی اصفهان.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

برخورداری، قدسیه

قرن: ۱۴

جنسیت: زن

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار رشته: اندودنتیکس، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

بردبار، اکبر

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۰۹ مرتبه علمی: استاد، رشته: بیهوشی دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی اصفهان.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای تخصصی در رشته بیهوشی از دانشگاه تهران در سال ۱۳۳۸ و فوق تخصص D.A.R.C.S از دانشکده بیهوشی انگلستان در سال ۱۳۴۴، دریافت چندین لوح تقدیر.

مرتب علمی:

استادیار بیهوشی دانشکده پزشکی اصفهان از سال ۱۳۳۸ تا سال ۱۳۴۵، دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه اصفهان از سال ۱۳۴۵ تا سال ۱۳۶۴ و ارتقاء به درجه استادی دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی اصفهان.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

شوک‌های خونریزی، مسائل مختلف بیهوشی و تدریس دروس بیهوشی - جراحی و اجرای رانیماسیون در دانشکده پزشکی اصفهان.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۳

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: -

زمینه علمی تألیفات:

شوک، اختلالات آب و الکترولیت و اسید و باز.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۵، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۴

زمینه علمی مقالات:

مسمومیت با تریاک مطالعه روی ۲۰۰ مورد، مراقبت در انسدادهای روده و تب بدخیم در بیهوشی.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

برزگر جلالی، محمد

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۲۴، مرتبه علمی: استاد، رشته: داروسازی، دانشکده: داروسازی، دانشگاه: علوم پزشکی تبریز.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای داروسازی از دانشکده داروسازی دانشگاه تهران در سال ۱۳۴۷، دکترای تخصصی فارماسیوتیکس از پلی تکنیک لستر انگلستان در سال ۱۳۵۸.

مرتب علمی:

استادیار دانشکده داروسازی دانشگاه علوم پزشکی تبریز از سال ۱۳۵۹ تا سال ۱۳۶۴، دانشیار دانشکده داروسازی دانشگاه علوم پزشکی تبریز از سال ۱۳۶۴ و ارتقاء به درجه استادی دانشگاه علوم پزشکی تبریز.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بررسی امکان فرمولاسیون مقرون به صرفه از آنتی‌اسیدها، بررسی برخی صفات فیزیکوشیمیایی محلول‌های تزریقی و چشمی، طرح ژنریک و بررسی تداخل فیزیکوشیمیایی داروهای ضد صرع، طرح ژنریک و پلیمرهای مصرفی در فرمولاسیون فرآورده‌های آنها، تدریس دروس اشکال داروئی عملی، فیزیکال فارماسی، بیوفارماسی و فارماکو کینتیک در دانشکده داروسازی تبریز و استاد راهنمای ۳۰ پایان‌نامه دکترای داروسازی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۱

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: -

زمینه علمی تألیفات:

داروسازی (دیباچه‌ای بر فارماکو کینتیکس).

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: - تعداد مقالات به زبان خارجی: ۲۵

زمینه علمی مقالات:

داروسازی.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

برزویه طبیب

قرن: ۶

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(ز ۵۳۲ م)، طبیب و مترجم. از پزشکان معاصر انوشیروان، و زرتشتی مسلک بود. به دستور انوشیروان کتاب «پنجه تنتره» (کلیله و دمنه) را از هند به ایران آورد و از زبان هندی به پهلوی ترجمه کرد. پدرش از لشکریان و مادرش از خانواده‌ی یکی از علمای زرتشتی بود. گویند بازی شطرنج را او از هند به ایران آورد. وی با جبریل طبیب، بیادق، صاحب کتاب «الماکول المشروب»، و سرجیوس رأس العینی، طبیب و فیلسوف مشهور، معاصر بود.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: تاریخ ادبیات در ایران (۱۰۸/۱)، تاریخ طب (۷۰-۶۶/۲)، تمدن ساسانی (۱۱۷-۱۱۵/۱)، جستجو در تصوف (۲۷-۱۷)، دایرةالمعارف فارسی (۴۰۵/۱)، لغت‌نامه (ذیل / برزویه)، رای و برهمن (مقدمه).

برقی، حبیب‌الدین

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: گوش و حلق و بینی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

برقی، ابوالقاسم

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(س چهارم ق)، طیب. از پزشکان و منجمان معاصر عضدالدوله‌ی دیلمی بود و طیبی متوسط، در بغداد می‌زیست و شهرتی نداشت. رساله‌ای به نام «حفظ صحت» در کتب تاریخ به او نسبت داده‌اند. برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم) منابع زندگینامه: تاریخ طب (۶۷۵/۲).

برنجانی بریمانی، جلال

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: استاد، رشته: بیماریهای داخلی و اعصاب دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران. برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

برهان قزوینی، قربانعلی

قرن: ۱۲

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۱۲۰۹ ق)، طیب و شاعر. مشهور به آق‌الر بیگ. وی از زادگاهش قزوین به اصفهان رفت و در آنجا به تحصیل مشغول شد و از پزشکان مسلم آن دیار گردید. چندی طیب‌باشی شاهزاده محمد علی میرزا بود و چندی نیز در درگاه نواب علینقی میرزا خدمت کرد. وی با هدایت الله خان گیلانی، والی رشت، معاصر بود. برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم) منابع زندگینامه: سفینه‌المحمود (۱۸۵- ۱۸۴/ ۱)، مصطبه‌ی خراب (۳۲).

بزرگمهری فرد، محمدحسن

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: استاد، رشته: بیماریهای طیور، دانشکده: دامپزشکی، دانشگاه: تهران.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

بزمی همدانی، عقیل

قرن: ۱۱

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(س یازدهم ق)، شاعر و طیب. معاصر شاه عباس بود و در ابتدا بزمی تخلص می‌کرد و سپس آن را به کوثری تغییر داد. شاعری پاک‌نیت و درویش مسلک بود و به خاندان امیرالمؤمنین اخلاص و اعتقادی کامل داشت. آثار او: «دیوان» شعر و مثنوی «فرهاد و شیرین».

برگرفته از کتاب: اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: بزرگان و سخن‌سرایان همدان (۳۰۱-۲۹۸/۱)، تاریخ نظم و نثر (۵۰۳)، تذکره‌ی نصرآبادی (۲۷۹-۲۷۸)، الذریعه (۱۸۸/۱۶، ۹۲۴، ۱۳۵/۹)، صبح گلشن (۶۲)، فرهنگ سخنوران (۷۷۲)، لغت‌نامه (ذیل / بزمی همدانی)، هفت اقلیم (۵۷۱-۵۷۰/۲)، مجمع الخواص (۸۷).

بشیری، محمدحسین

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: زنان و مامائی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

بشیری‌بد، حسن

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۳۱، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: انگل‌شناسی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

کارشناسی در رشته بیولوژی از دانشگاه کارل فرانتس گراتس اتریش در سال ۱۳۵۲، دکترای تخصصی در رشته انگل‌شناسی از دانشگاه کارل فرانتس گراتس اتریش در سال ۱۳۵۵.

مرتبه علمی:

از سال ۱۳۵۵ تا ۱۳۶۷ استادیار رسمی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی و از سال ۱۳۶۷ دانشیار رسمی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

قارچ‌شناسی، انگل‌شناسی، اپیدمیولوژی، بررسی اثر ترکیبات دارویی روی برخی بیماریهای انگلی و غیرانگلی، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر ۸ پایان‌نامه کارشناسی ارشد و دکترا.

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۱

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

انگل‌شناسی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۶، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱۵

زمینه علمی مقالات:

اپیدمیولوژی، موارد آلودگی به بیماریهای انگلی و برخی دیگر از بیماریهای مشترک انسان و حیوان.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

بصیری، عباس

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: اورولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

بغدادچی، جلیل

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: تغذیه، دانشکده: بهداشت و تغذیه، دانشگاه: علوم پزشکی تبریز.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

کارشناسی ارشد مهندسی کشاورزی دانشگاه تبریز در سال ۱۳۴۶، مدرک CES در کشاورزی از انسیتوی کشاورزی پاریس، دیپلم

DEA در تغذیه از فرانسه و دکترای از دانشگاه پاریس در سال ۱۳۵۲.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشکده بهداشت و تغذیه دانشگاه علوم پزشکی تبریز.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

تغذیه، بیوشیمی، رژیمهای درمانی، بررسی وضع تغذیه‌ای شیرخوارگان، بررسی وضع تغذیه‌ای بیمارستانهای تابعه دانشگاه تبریز،

راهنمائی، مشاوره و نظارت بر ۱۵ پایان‌نامه دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۱

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

فیزیولوژی تغذیه.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۰، تعداد مقالات به زبان خارجی:-

زمینه علمی مقالات:

تغذیه و فیزیولوژی تغذیه.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

بکوس، ابواسحاق ابراهیم

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(س چهارم ق)، طبیب و مترجم. پزشکی ماهر و ترجمی زبردست بوده و زبانهای سریانی و عبری را خوب می‌دانسته است. در دولت عباسیان کتب زیادی از یونانی به عربی نقل کرده و در بیمارستان عضدی طبابت و تدریس می‌کرده است. در اواخر عمر نابینا شد، با این وصف همچنان به طبابت اشتغال داشت. آثار وی عبارت‌اند از: «کناش کبیر در طب»، «کناش صغیر در طب»، «مقاله‌ای در باب آبله»، «رساله‌ای در تشریح و درمان چشم»، «رساله‌ای در بیماری پوست»، «کتابی در رویا»، «رساله‌ای در آبهای معدنی»، «رساله‌ای در درمان سموم».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: تاریخ طب (۶۶۴-۶۶۳، ۲۷۰-۲۶۹/۲)، کشف الظنون (۱۵۱۱)، هدیه العارفین (۷/۱).

بلالی مود، مهدی

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۲۱، مرتبه علمی: استاد، رشته: مسمومیت‌ها، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

کارشناس شیمی از دانشگاه تربیت معلم در سال ۱۳۴۳، دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۴۹، دکترای تخصصی درمان‌شناسی از دانشکده پزشکی دانشگاه ادینبورگ بریتانیا در سال ۱۳۶۰ و فوق تخصص مسمومیت‌ها از

بیمارستان سلطنتی ادینبورگ در سال ۱۳۶۰.

مرتبۀ علمی:

استادیار دانشگاه علوم پزشکی مشهد از سال تا سال ۱۳۵۸، استادیار دانشگاه ادینبورگ از سال ۱۳۵۹ تا سال ۱۳۶۰، استادیار دانشگاه مشهد از سال ۱۳۶۰ تا سال ۱۳۶۴ و دانشیار دانشگاه علوم پزشکی مشهد از سال ۱۳۴۶ تا سال ۱۳۶۹. زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بررسی آزمایشگاهی و بالینی قرصهای ایران و مقایسه آن با نمونه‌های خارجی، مقایسه میزان ماده مؤثر فرآورده‌های استامینوفن موجود در بازار، بررسی یافته‌های بالینی و آزمایشگاهی مسمومیت با گاز خردل بررسی اثرات دیررس مسمومیت با گاز جنگی خردل گوگردار و مقایسه روشهای اندازه‌گیری غلظت خونی تئوفیلین و کاربرد آن، تدریس دروس درمان‌شناسی، کنترل مسمومیت‌ها، پزشکی قانونی و مسمومیت‌ها، فارماکولوژی بالینی در دانشگاه علوم پزشکی مشهد و راهنمایی، مشاوره و نظارت بر ۱۰ پایان‌نامه دکترای داروسازی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۲

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

کاربرد شیمی در زندگی و مسمومیت‌های کودکان.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی:-، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۷۵

زمینه علمی مقالات:

شیمی، سم‌شناسی، مسمومیت‌ها و فارماکولوژی.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

بلورچیان، بیوک

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد:-، مرتبۀ علمی: استاد، رشته: داروسازی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تبریز.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

بلورچیان، جواد

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۰۵، مرتبۀ علمی: استاد، رشته: بیوشیمی. دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تبریز.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای داروسازی از دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۳۰، گذراندن دوره تخصصی بیوشیمی از دانشگاه پاریس در سال ۱۳۴۳.

مرتب علمی:

دستیاری بیوشیمی و علوم آزمایشگاهی در دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تبریز در سال ۱۳۳۳، استادیاری بیوشیمی و علوم آزمایشگاهی در دانشکده دانشگاه علوم پزشکی تبریز، پس از طی مرحله دانشیاری، ارتقاء به درجه استادی دانشگاه علوم پزشکی تبریز.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

علوم آزمایشگاهی، بیوشیمی در جنبه‌ها و رشته‌های اختصاصی (نظری و کاربردی) تهیه محلولهای دیالیز برای بیماران کلیوی و به راه انداختن دستگاههای دیالیز کلیه، پیشنهاد الگوهای لازم برای تهیه بیست نوع کیت‌های آزمایشگاهی تشخیص طبی، راهنمایی، مشاوره و نظارت بر ۱۰۰ پایان‌نامه دکترای.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه - کتاب) به زبان فارسی: ۲

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

بیوشیمی و فیزیوپاتولوژی انعقاد خون، استفاده از بیوشیمی آنزیمها در تشخیص بیماریها.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۵، تعداد مقالات به زبان خارجی:-

زمینه علمی مقالات:

بیوشیمی و علوم آزمایشگاهی (نظری و کاربردی).

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

بلوریان، علی

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۱۱، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: قلب و عروق، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی اصفهان.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه علوم پزشکی اصفهان در سال ۱۳۳۷، طی دوره‌های رزیدنتی داخلی، فوق تخصص قلب و عروق از دانشگاه علوم پزشکی اصفهان.

مرتب علمی:

استادیار داخلی دانشگاه علوم پزشکی اصفهان در سال ۱۳۴۲، ارتقاء به درجه دانشیاری در سال ۱۳۴۹.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بررسی اثرات داروهای گیاهی روی فشار خون، بیماری قند، قلب و عروق، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر ۳۶ پایان‌نامه دکتر. تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۳

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه تعداد مقالات به زبان خارجی):-

زمینه علمی تألیفات:

بیماریهای قلب، دریچه‌ای اریتمی‌ها و بیماریهای جنب.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۷، تعداد مقالات به زبان خارجی:-

زمینه علمی مقالات:

روماتیسم بیماریهای قلبی.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

بنانی، عباس

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: جراحی کودکان، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شیراز.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی و دکترای تخصصی جراحی عمومی از دانشگاه علوم پزشکی شیراز در سال ۱۳۶۲، فوق تخصص در رشته

جراحی کودکان از دانشگاههای علوم پزشکی شیراز و علوم پزشکی تهران و بریستول انگلستان از سال ۱۳۴۵۶ تا سال ۱۳۶۹.

مرتبه علمی:

پس از طی مرحله استادیاری، ارتقاء به درجه دانشیاری دانشگاه علوم پزشکی شیراز.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

پارامترهای ایمونولوژیک در کودکان مبتلا به تالاسمی ماژور قبل و بعد از عمل اسپلنکتومی بارسیل، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر

۲۰ پایان‌نامه دکتر و دکترای تخصصی

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۳

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه تعداد) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

مراقبت بیمار در جراحی کودکان، بزرگی طحال در تالاسمی، سنگ کیسه صفرا در تالاسمی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۲، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱۱
برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

بنائی، مهدی

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۱۸، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: ارتوپدی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای تخصصی جراحی از دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۵۰، دوره تخصص ستون فقرات در فرانسه.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی مشهد.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

طرح بررسی اسکولیوز ستون فقرات در دانش آموزان نمونه، طرح عمل جراحی مهره‌ها و آزاد کردن نخاع.

راهنمایی، مشاوره و نظارت بر ۴۷ پایان‌نامه دکترا.

ابداع:

۳ ابداع در مورد دستگاه بالا بر بیماران، ساخت دستگاه کشش دینامیک ستون فقرات و ساخت دستگاه اکسترنال در زمان جنگ

تحمیلی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۵

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: -

زمینه علمی تألیفات:

زانو و تکنیک جراحی، دردهای کمر و پشت، دیسک و سیاتیک، شکسته‌بندی و عوارض آن، آرتروز.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۲۰، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۷

زمینه علمی مقالات:

آمار، تکنیک‌های جدید ارتوپدی، اوتوداکسن و عفونت‌ها.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

بنگداریان، جعفر

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: استاد، رشته: بیماریهای کودکان، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تبریز.
برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

بنی احمد، احمد

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بافت‌شناسی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.
برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

بوستانی، ایرانپور

قرن: ۱۴

جنسیت: زن

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: جراحی عمومی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.
برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

بوشهری، محمد شفیق

قرن: ۱۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۱۳۲۹ - ۱۲۷۰ ق)، عالم دینی، فقیه و طبیب. در کازرون به دنیا آمد و در محضر پدر تربیت یافت. آنگاه با پدرش در سال ۱۲۹۱ ق به بوشهر منتقل شد و از آنجا به عراق رفت و به همراه آیت‌الله میرزای شیرازی به سامرا مهاجرت کرد و ده سال از محضر وی حداکثر استفاده را نمود تا در فقه و اصول به پایه‌ی بلندی رسید. وی همزمان به تحصیل طب پرداخت تا آنجا که معالجات غریبه‌ای می‌کرد. در سال ۱۳۱۰ ق به بوشهر مراجعت کرد و عهده‌دار مقام مرجعیت و تدریس شد. در سال آخر عمر سفری به عتبات کرد و در نجف پس از کسالتی از دنیا رفت و همان جا دفن شد. وی تألیفاتی در فقه و اصول دارد.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: گنجینه‌ی دانشمندان (۲۳۸/۳).

بهادری، مسلم

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۰۵، مرتبه علمی: استاد رشته: آسیب‌شناسی دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۳۲، دکترای تخصصی آسیب‌شناسی از دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۳۷، فوق تخصص دپارتمان پاتولوژی و باکتریولوژی دانشگاه ولز انگلستان در سال ۱۳۳۹. مرتبه علمی:

دستیار کرسی آسیب‌شناسی دانشگاه تهران در سال ۱۳۳۴، دستیار گروه آسیب‌شناسی دانشگاه تهران در سال ۱۳۴۲، دانشیار تمام وقت دانشگاه تهران در سال ۱۳۴۳، استاد تمام وقت گروه آسیب‌شناسی دانشگاه تهران در سال ۱۳۴۷، استاد مدعو دانشگاه کالیفرنیا سان‌دیگو در سالهای ۱۳۴۹ و ۱۳۵۲.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

انجام طرح‌های تحقیقی در زمینه پاتولوژی، جایزه بهترین کتاب سال در رشته پزشکی در سال ۱۳۴۶، جایزه بهترین تحقیق پزشکی در سال ۱۳۵۱، جایزه بهترین پژوهش در رشته پزشکی در سال ۱۳۵۳، جایزه بهترین کتاب سال جمهوری اسلامی ایران در سال ۱۳۷۰، راهنمایی، مشاوره و نظارت بر ۵ پایان‌نامه دکترا و تخصصی در هر سال.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۱۶

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: -

زمینه علمی تألیفات:

پاتولوژی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۵۶، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱۸

زمینه علمی مقالات:

آسیب‌شناسی.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

بهجت شیرازی، مصطفی

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(تو ۱۲۵۸ ش)، طبیب و شاعر، متخلص به بهجت. وی در شیراز اقامت داشت و در همان جا پس از تحصیل علوم ادبی فارسی به تحصیل علم طب مشغول شد. بهجت شعر نیز می‌سرود.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (۴۹۰-۴۸۸/۱)، فرهنگ سخنوران (۱۴۷).

بهجت نیا، یحیی

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

دکتر یحیی بهجت نیا در دهم اردیبهشت ماه سال ۱۳۰۸ هجری شمسی در شیراز بدنیا آمد. پس از اتمام تحصیلات ابتدایی و متوسطه در شیراز وارد دانشکده پزشکی دانشگاه تهران شد و در رشته پزشکی به تحصیل پرداخت. او پس از اتمام تحصیلات پزشکی اش به مدت ۴ سال در مناطق محروم به خدمت پرداخت. دکتر بهجت نیا دوره تخصصی ۴ ساله زنان و زایمان را گذراند و در سال ۱۳۴۸ به عنوان استاد یار دانشگاه تهران استخدام شد. وی در سال ۱۳۶۶ به رتبه علمی استادی زنان و مامائی دانشگاه علوم پزشکی تهران نائل آمد. نامبرده پس از چندین دهه آموزش و پژوهش در سال ۱۳۷۴ بازنشسته شد. گروه: علوم پزشکی رشته: زنان و زایمانوالدین و انساب: پدر یحیی بهجت نیا مرحوم دکتر میرزا محمد خان شیرازی ملقب به بهجت الملک که اولین پزشک تحصیل کرده منطقه فارس بود و تحصیلات پزشکی خود را در دانشگاه بمبئی هندوستان گذرانده بود در تاریخ آبانماه ۱۳۰۹ بدرود حیات گفت. مادرش مرحوم اختر الملوک که از خانواده مرفه ای بود سواد چندانی نداشت و فقط قادر بخواندن قرآن و کتب دعا بود. مادری متدین و مهربان و فداکار که در سال ۱۳۴۵ دارفانی را وداع گفت و هم اکنون در صحن مطهر حضرت سید میراحمد که نزدیک بحرم مطهر حضرت شاه چراغ است مدفون میباشد. خواهر بزرگ وی هم در فاصله کمی از مرقد مطهر امامزاده فوق الذکر مدفون است. اوضاع اجتماعی و شرایط زندگی: یحیی بهجت نیا در تاریخ دهم اردیبهشت ماه ۱۳۰۸ هجری شمسی در شیراز در محله ای که نزدیک به آستانه سید علاء الدین حسین میباشد در یک خانواده بالنسبه مرفه به دنیا آمد. تحصیلات رسمی و حرفه ای: تحصیلات رسمی یحیی بهجت نیا به ترتیب زیر است: ۲۶-۱۳۱۶: تحصیلات ابتدئی به ترتیب در دبستان وصال و صدرای شیراز ۲۹-۱۳۲۳: تحصیلات متوسطه در دبیرستان شاهپور شیراز و روزبهان فسا ۳۵-۱۳۲۹: تحصیل در دانشکده پزشکی دانشگاه تهران ۴۵-۱۳۴۱: تخصص مامائی و زنان در دانشگاه تهران یحیی بهجت نیا در آبان ۱۳۳۵ دوره شش ساله دانشکده پزشکی را با گذراندن رساله ای تحت عنوان تورم های بیضه و نسبت بدخیمی و خوش خیمی آنها با نظارت دکتر کمال الدین آرمین به پایان رساند. دکتر بهجت نیا تحصیلات خارج از کشور نداشت ولی او برای گذراندن بوردهای منقطع به ایتالیا و آمریکا سفرهایی داشته است. خاطرات و وقایع تحصیل: یحیی بهجت نیا پس از اتمام دوره پزشکی عمومی بدلیل ضعف مالی نتوانست دوره تخصصی را در تهران سپری کند وی از آن دوران از زندگی خود چنین یاد می کند: "بعد از اتمام دانشکده پزشکی چون استطاعت مالی کافی نداشتم نتوانستم برای گذراندن دوره تخصصی در تهران بمانم چون در آن زمان برای دستیاران حقوقی در نظر گرفته نشده بود. لذا اجباراً مدت چهار سال از ۱۳۳۶ تا ۱۳۴۰ در نقاط محروم و دور افتاده کشور به ترتیب در گرمی از توابع اردبیل، نور آباد ممستی و اوز لارستان فارس به شغل طبابت مشغول شدم. البته گرمی ۱۸ فرسخ از اردبیل فاصله داشت. البته من به سازمان شاهنشاهی رفتم و آنها گفتند اگر نقاط دور افتاده بروی از سربازی معاف هستی به این ترتیب من به گرمی رفتم و از سربازی معاف شدم. یادم میآید موقعی که به اردبیل رفتم. از همان اول راننده اتوبوس و .. به من احترام میگذاشتند و با یک سری ماشین های قدیمی آمریکایی که در زمان جنگ برای بیابانها به کار میرفت آمدند و مرا بردند و آن موقع اصلاً جاده ای وجود نداشت و آب گرمی هم شیرین نبود. من شب به گرمی وارد شدم و از همان فردا صبح مریض را ویزیت کردم. یک مدت آنجا بودم، مادرم از دوری من ناراحت بود موقعی که خواستم از آنجا بیرون بیایم باور کنید سه چهارم ساکنین آنجا آمدند و

مرا بدرقه کردند. یک سرهنگ مرزبانی بود که یک گروهبان را فرستاد که مرا برساند. البته آنجا زندگی خیلی مشکل بود و وضعیت خان بازی شدیدی وجود داشت. من در آنجا به وضعیت ناوایی ها و درمانگاه سروصورتی دادم. از آنجا هم به اوز لارستان رفتم. یک خاطره ای که در این جا لازم است بگویم این است که گروهی از کارگران فقیر که به بیماری مالاریا مبتلا بودند در اطراف بیناب و بندر عباس برای کار آمده بودند و در نزدیکی درمانگاه و محل اقامت من در چادر زندگی میکردند و نتیجه این شد که من هم مالاریا گرفتم که بعداً در تهران تحت مداوا قرار گرفتم و خوب شدم". فعالیتهای ضمن تحصیل: یحیی بهجت نیا در دوران رزیدنتی در آموزشگاه دختران، رشته زنان و مامایی را تدریس می کرد. دکتر بهجت نیا همچنین در مورد فعالیت های ضمن تحصیل خود چنین می گوید: "من فعالیت فوق برنامه ای نداشتم و با سیاست هم کاری نداشتم ولی کاملاً موافقم که دانشجو در این فعالیتهای باشد و این چیزی است که در سراسر دنیا وجود دارد البته دانشجویان نباید وظیفه اصلی خودشان یعنی پزشکی شدن را فراموش کنند" استادان و مربیان: استاد جهانشاه صالح، دکتر امیر موحدی، مرحوم دکتر سیمین کامیاب، کمال الدین آرمین و دکتر آذر از اساتید یحیی بهجت نیا بودند. وی از کلاس درس دکتر آذر چنین یاد می کند: "من از مرحوم دکتر آذر که خیلی سخت گیر بود ۱۸ گرفتم و در کل دانشجوی خوبی بودم و همیشه جلوی کلاس مینشستم و بلافاصله از استاد سؤال می پرسیدم و همه میگفتند سئوالات بهجت نیا تمام نمی شود و از من شاکمی بودند". هم دوره ای ها و همکاران: مرحوم دکتر سیمین کامیاب، خانم دکتر پور رضا، دکتر رسول اکبری، دکتر اشرافی و خانم دکتر چایچیان، استاد یار دانشگاه اسلامی از همکاران یحیی بهجت نیا بوده اند. همسر و فرزندان: یحیی بهجت نیا با خانم آذری از اهالی تبریز - که همکلاسی خواهر زاده اش بود - ازدواج کرد. ایشان دارای دکترای شیمی از کشور فرانسه می باشد. ثمره این ازدواج یک دختر است که فعلاً در آمریکا مشغول تحصیل می باشد. وقایع میانسالی: یحیی بهجت نیا پس از بازگشت در سال ۱۳۴۱ در سن سی و دو سالگی به عنوان دستیار سال اول رشته زنان و مامایی در بیمارستان زنان سابق به ریاست مرحوم دکتر جهانشاه صالح با کلی مشقت مشغول کار شد. دکتر بهجت نیا از آن دوران چنین یاد می کند: "دکتر جهانشاه صالح در آن تاریخ ریاست دانشگاه تهران و دانشکده پزشکی را نیز برعهده داشتند و افرادی را که بعد از فارغ التحصیل شدن برای گذراندن خدمت خارج از مرکز رشته تخصصی خود را آغاز نکرده بودند بعد از بازگشت برای شروع دوره تخصصی به سختی می پذیرفتند. بعد از گذراندن دوره چهار ساله تخصصی زنان از آنجایی که علاقه زیادی داشتم که در دانشگاه تدریس نمایم و شغل علمی را دوست داشتم ولی چون متأسفانه برای رسیدن به این هدف احتیاج به توصیه و سفارش بود و برای من مقدور نبود لذا مدت دو سال به عنوان محقق در درمانگاه نازایی و تنظیم خانواده بیمارستان زنان مشغول کار شدم و بالاخره در سال ۱۳۴۷ در مسابقه ورودی انتخاب هیات علمی شرکت کردم که سال بعد (۱۳۴۸) به عنوان استاد یار غیر رسمی به استخدام دانشگاه تهران درآمدم" مشاغل و سمتهای مورد تصدی: از کارهای مهم یحیی بهجت نیا بعد از انقلاب اسلامی به سال ۱۳۶۲ بر می گردد. او با کمک دکتر شیانی، بیمارستان زنان سابق واقع در پیچ شمیران که مدتی به نام جهانشاه صالح بود به محل فعلی آن، بیمارستان میرزا کوچک خان (شوروی سابق) منتقل داد که در مدت ششماه با پیگیری و مذاکرات فراوان انجام شد. وی در ایران در انجمن ناباروری و در خارج هم در انجمن ناباروری آمریکا عضو می باشد و اکنون هم جز هیئت تحریریه فصلنامه جهاد دانشگاهی دانشگاه شهید بهشتی می باشد. دکتر بهجت نیا در سال ۱۳۵۴ رتبه علمی دانشیاری و در سال ۱۳۶۶ درجه علمی استادی در رشته زنان و مامایی دانشگاه علوم پزشکی تهران را کسب کرد. وی در سال ۱۳۷۴ پس از عمری تلاش در عرصه علمی و پژوهشی به افتخار بازنشستگی نائل آمد. مراکزی که فرد از بانیان آن به شمار می آید: یحیی بهجت نیا بخش آندوسکوپی بیمارستان میرزا کوچک خان را راه اندازی کرده است. سایر فعالیتهای و برنامه های روزمره: یحیی بهجت نیا از برنامه های روزمره فعلی خود چنین می گوید: با اینکه الان یکسال است که من بازنشسته شده ام، اما دوست دارم کار کنم. من در شوراهای مختلفی کار میکنم. الان برای کارشناسی به نظام پزشکی میروم. قبلاً به دادگستری هم میرفتم و سه روز هم در هفته

در منزل مطالعه میکنم. گهگاهی هم باید به پارک بروم ولی همیشه دوست دارم کارکنم تا در موقع کار کردن بمیرم. آرا و گرایشهای خاص: توصیه یحیی بهجت نیا به دانشجویان "اگر هدفتان خدمت باشد در هر رشته ای که هستید وقت را تلف نکنید. سعی کنید به جای رفتار در حیطه روابط بر طبق ضوابط و مقررات و نظم عمل کنید. با عشق و علاقه کار و فعالیت کنید." چگونگی عرضه آثار: دکتر یحیی بهجت نیا کارهای تحقیقاتی زیادی روی سل دستگاه تناسلی انجام داده است. دکتر ولایتی یک کتابی نوشته است که فصل سل دستگاه تناسلی توسط دکتر بهجت نیا به رشته تحریر در آمده است. وی همچنین در مورد نازایی تحقیقاتی دارد و در این زمینه مقالاتی را ارائه کرده است.

بهجت نیا، یحیی

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۰۸، مرتبه علمی: استاد، رشته: زنان و مامایی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

اخذ تخصص در رشته زنان و مامایی در سال ۱۳۴۵.

مرتبه علمی:

استادیار در سال ۱۳۴۸، ارتقاء به درجه دانشیاری در سال ۱۳۵۸ و استاد پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران از سال ۱۳۶۶ تاکنون.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

زنان و مامایی، راهنمایی، مشاوره و نظارت بر ۵۰ پایان‌نامه دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۱۱

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: -

زمینه علمی تألیفات:

زنان و مامایی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۳، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱۰

زمینه علمی مقالات:

پزشکی، زنان و مامایی.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

بهرامی، فریدون

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۱۸، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: قلب و عروق، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشکده پزشکی دانشگاه پاریس و دکترای تخصصی قلب از دانشکده پزشکی دانشگاه پاریس در سال ۱۳۴۹.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

پزشکی و بیماریهای قلب.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: -

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: -

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۸، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۳

زمینه علمی مقالات:

پزشکی، بیماریهای قلب و عروق.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

بهرامی، منصور

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای اطفال، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای تخصصی بیماریهای اطفال از دانشگاه تهران در سال ۱۳۵۱، طی دوره‌های کوتاه مدت تخصصی در دانشگاههای

جانزهاپکینز آمریکا، انستیتو تغذیه حیدرآباد هندوستان، دانشگاه آمریکائی بیروت و حاجت تپه آنکارا.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشکده پزشکی علوم پزشکی شهید بهشتی.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بیماریهای اطفال و تغذیه و بهداشت اطفال، عضویت در کمیته‌های گوناگون تخصصی، راهنمایی، مشاوره و نظارت بر ۲۰ پایان‌نامه

تخصصی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۳

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

همکاری در نگارش ۳ فصل از ۳ کتاب تخصصی در مورد بیماریهای کودکان.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۲۵، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱

زمینه علمی مقالات:

بهداشت و بیماریهای اطفال.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

بهرمان، علی اکبر

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۱۱، مرتبه علمی: استاد، رشته: ارتودنسی، دانشکده: دندانپزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای دندانپزشکی از دانشکده دندانپزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۴۰ با رتبه اول، دوره‌های دندانپزشکی اطفال

در سال ۱۳۴۳ و ارتودنسی در سال ۱۳۴۵ از مرکز دندانپزشکی استیمن نیویورک و دوره Graduate برای اخذ درجه M.S از

دانشگاه روچستر نیویورک در سال ۱۳۴۶.

مرتبه علمی:

استاد دانشکده دندانپزشکی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بررسی تکنیک‌های رنگ آمیزی حیاتی در Rat، بررسی شیوع عدم تشکیل جوانه‌های دندان در تهران، بررسی دندانهای انکیلوز

شیری، بررسی‌های رشدی سر و صورت در میمون، بررسی‌های رشدی استخوان در میمون با رنگ آمیزی حیاتی به وسیله خاص

برشی، راهنمایی، مشاوره و نظارت بر ۲ پایان‌نامه دکترای.

ابداع:

ارانه تکنیک خاصی در درمان شلوغی دندانهای قدامی پائین، تغییر خاصی در دستگاه Hamley به منظورهای ارتودنسی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۵، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۸

زمینه علمی مقالات:

دندانپزشکی، رشد و نمو فک و صورت، مسائل درمانهای ارتودنسی.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

بهروز، محمدعلی

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیوفیزیک، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی اهواز.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای تخصصی در رشته بیوفیزیک.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی اهواز.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

انجام چندین طرح در رابطه با فیزیک پزشکی (فیزیک رادیولوژی و رادیوتراپی، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر ۳ پایان‌نامه

کارشناسی ارشد و دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۲

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: -

زمینه علمی تألیفات:

فیزیک پزشکی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: -، تعداد مقالات به زبان خارجی: -

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

بهروز اقدم، عطاءالله

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۱۸، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای کلیه، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه علوم پزشکی تبریز در سال ۱۳۴۵، دکترای تخصصی در رشته نفرولوژی در بیمارستانهای Pitie و Necker پاریس در سال ۱۳۵۵.

مرتبه علمی:

استادیار گروه داخلی دانشکده پزشکی (عج) دانشگاه علوم پزشکی مشهد در سال ۱۳۵۵، دانشیار بیماریهای کلیه دانشگاه علوم پزشکی مشهد در سال ۱۳۶۴.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

پیوند کلیه، دیالیز، عفونت‌های ادراری، استفاده از فرصت مطالعاتی پانزده ماهه و گذراندن یک دوره تخصصی پیوند کلیه در بیمارستان سنت لوئیس پاریس، راهنمایی، مشاوره و نظارت بر ۱۴ پایان‌نامه دکترای.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۲

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: -

زمینه علمی تألیفات:

نفرولوژی و اصول و مبانی کلیه مصنوعی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۰، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱۰

زمینه علمی مقالات:

بیماریهای کلیه، نفرولوژی.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

بهشتی تبریزی، رحیم

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۱۳۵۱ ق)، طیب و شاعر. وی از پزشکان معروف تبریز بود که از حوزه‌ی درس لعلی استفاده می‌کرد. وی دارای اخلاق پسندیده بود و بیشتر اوقات فراغت خود را صرف پیشرفت فرهنگ می‌کرد. بهشتی طبع شعر نیز داشت در تبریز درگذشت و در قبرستان طوباییه آن شهر دفن شد. از آثار وی «رساله‌ی مدینه در اخلاق» است.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: تذکره‌ی شعرای آذربایجان (۹۹-۹۸/۲)، سخنوران آذربایجان (۲۴۶-۲۴۵)، فرهنگ سخنوران (۱۵۰)، مؤلفین

کتاب چاپی (۱۲۲/۳)،

بهشتی، غلامرضا

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۱۱، مرتبه علمی: استاد، رشته: جراحی عمومی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی اصفهان.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از ایران، دکترای تخصصی جراحی عمومی از دانشگاه سین سیناتی آمریکا در سال ۱۳۴۳، طی دوره فوق

تخصصی جراحی قلب و عروق در انستیتوی جراحی قلب و عروق در شهر مونترال کانادا در سال ۱۳۴۴.

مرتبه علمی:

پس از طی مراحل استادیاری و دانشیاری، ارتقاء به درجه استادیاری دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی اصفهان.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

تحقیق در زمینه‌های پزشکی و جراحی عمومی، راهنمایی، مشاوره و نظارت بر ۴۴ پایان‌نامه دکترای تخصصی

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۵، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۶

زمینه علمی مقالات:

جراحی عمومی.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

بهشتی زواره، محمود

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای کودکان، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی اصفهان.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

بهنیا، رضا

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد ۱۳۱۰، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیهوشی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی ایران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۳۹، طی دوره تخصصی بیهوشی با احراز شاگرد اولی از دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۴۶.

مرتبۀ علمی:

پس از طی مرحله استادیاری، ارتقاء به درجه استادی دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی ایران.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

درمانهای جدید بیماری کزاز، طرح تهیه خون بیمار کاندید جراحی و تزریق به او حین عمل جراحی (هموگلسی ترانسفیوژن) جهت جلوگیری از بیماریهای هیپاتیت و ایدز و صرفه‌جویی در تهیه خون از افراد داوطلب، راهنمایی، مشاوره و نظارت بر ۳۵ پایان‌نامه تخصصی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۱

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

فارماکولوژی، داروهای هوشبری، جراحی و بیماریهای کبد.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۲۰، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱

زمینه علمی مقالات:

تحقیقات بالینی در داروهای بیهوشی، مصرف فارکوتیک‌ها به صورت اپیدوران در داخل نخاع برای کنترل دردهای بعد از عمل، معرفی ضد درد متادون برای اولین بار.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

بهواد، احمد

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد:-، مرتبۀ علمی: استاد، رشته: بیماریهای کودکان، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

بیات، پروین

قرن: ۱۴

جنسیت: زن

ملیت: ایران

سال تولد:-، مرتبۀ علمی: دانشیار، رشته: باتریولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

بیژن، حسین

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: استاد، رشته: انگل شناسی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دارای تحصیلات عالی در دکترا در رشته انگل شناسی پزشکی.

مرتبه علمی:

پس از طی مراحل استادیاری، ارتقاء به درجه استادی دانشکده پزشکی دانشگاه شهید بهشتی در سال ۱۳۴۰.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

انگل شناسی پزشکی، بیماریهای گرمسیری، اپیدمیولوژی، مبارزه، تدریس در رشته انگل شناسی پزشکی در دانشگاه شهید بهشتی به

مدت ۲۰ سال.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۲

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: -

زمینه علمی تألیفات:

انگل‌های بیماری‌زای انسان، روش‌های تشخیص اپیدمیولوژی، اکولوژی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۰، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۲۰

زمینه علمی مقالات:

اپیدمیولوژی و اکولوژی بیماریها.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

بیگدلی، مصطفی قلی

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیوشیمی بالینی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای داروسازی، از دانشکده داروسازی دانشگاه علوم پزشکی تهران، متخصص علوم آزمایشگاه بالینی از دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران، دیپلم علوم آزمایشگاهی از انجمن کلینیکال پاتولوژیستهای آمریکا، کارشناسی ارشد و دکترا از دانشگاه شیکاگو در بیوشیمی بالینی، فوق دکترای بیوشیمی آزمایشگاه بالینی از دانشگاه لویولا آمریکا گذراندن یک سال فرصت مطالعاتی در بیوشیمی سلولی در کلینیک اسکریپس - کالیفرنیا.

مرتب علمی:

دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

علوم آزمایشگاهی، ساخت معرفهای آزمایشگاهی، اندازه‌گیری کاتکولامینهای مایعات بیولوژیکی، پاسخ بیماران اشتهن لونتال به تحریک.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۵

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۶، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱۲

زمینه علمی مقالات:

بیوشیمی بالینی و تغذیه، توکسیکولوژی و تعیین سطح خونی داروها، متدولوژی و کنترل کیفی.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

بیگی، ابوطالب

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

ابوطالب بیگی علمدشت در ۱۳۳۱ در کاشان متولد شد. پس از اخذ دیپلم در آنجا (۱۳۴۹) به دانشگاه تهران آمد. وی در سال ۱۳۵۶ دکترای پزشکی عمومی و در سال ۱۳۶۲ تخصص زنان و زایمان گرفت. و از آن پس در گروه زنان و زایمان در بیمارستان آرش مشغول به کار شد. وی هم اکنون با درجه دانشیار مشغول به کار می باشد. گروه: علوم پزشکی: زنان و زایمان: تحصیلات رسمی و حرفه ای: ابوطالب بیگی علمدشت پس از اخذ دیپلم از زادگاه خود کاشان، به دانشگاه تهران آمد ۱۳۴۹. وی در سال ۱۳۵۶.ش دکترای پزشکی دانشگاه تهران و در ۱۳۶۲ موفق به اخذ تخصص در رشته جراحی زنان و مامایی از همان دانشگاه شد. وی هم اکنون به عنوان دانشیار در بیمارستان آرش مشغول به کار است. خاطرات و وقایع تحصیل: اخذ تخصصی در رشته جراحی زنان و زایمان از وقایع مهم زندگی علمی ابوطالب بیگی علمدشت بوده و مسیر تحقیقات ابوطالب بیگی علمدشت را مشخص کرده است. فعالیتهای ضمن تحصیل: ابوطالب بیگی علمدشت علاوه بر تحصیل در رشته جراحی زنان و زایمان، به پژوهش و کار آموزشی در همین باب در دانشگاه تهران و بیمارستان آرش مشغول بوده است. وقایع میانسالی: ابوطالب بیگی علمدشت پس از اخذ تخصص در رشته جراحی زنان و مامایی از دانشگاه تهران در سال ۱۳۶۲ به عنوان عضو هیئت علمی دانشگاه تهران در بیمارستان آرش مشغول به کار شد. مشاغل و سمتهای مورد تصدی: - دانشیار گروه زنان و زایمان دانشگاه تهران و بیمارستان ولیعصر از سال

۱۳۶۲ تا کنون - مسئول امتحانات دانشجویان پزشکی در گروه زنان - مسئول راه اندازی در واحد کولپوسکوپی و سونوگرافی بیمارستان آرش - مسئول بخش اورژانس از سال ۱۳۷۴ تا کنون - مسئول بخش جراحی زنان و زایمان در مانگاههای آموزشی بیمارستان آرش فعالیتهای آموزشی: ابوطالب بیگی علمدشت پس از اخذ تخصص در رشته زنان و زایمان از دانشکده علوم پزشکی دانشگاه تهران، در سال ۱۳۶۲، به عنوان عضو هیئت علمی در همان جا مشغول به تدریس و تحقیق شد. وی هم اکنون سمت دانشیار دارد. مراکزی که فرد از بانیان آن به شمار می آید: ابوطالب بیگی علمدشت در راه اندازی واحدهای کولپوسکوپی و سونوگرافی بیمارستان آرش در تهران نقش اساس داشته است. سایر فعالیتها و برنامه های روزمره: ابوطالب بیگی علمدشت در کنار تدریس و مشغولیت های اجرائی، به مطالعه و تحقیق در زمینه بیماریهای داخلی زنان و زایمان مشغول است. آرا و گرایشهای خاص: ابوطالب بیگی علمدشت از جمله متخصصین زنان و زایمان است که به تجهیزات جدید و کاربرد آنها در این رشته توجه خاصی دارد.

بیماری شیرازی، حسین

قرن: ۱۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(س سیزدهم ق)، طبیب، جراح و شاعر. وی اهل شیراز بود و به تصریح بیشتر مآخذ به پیشه‌ی جراحی مشغول بود و گویند جراحی بسیار ماهر و حاذق بود. بیماری گاهی شعر نیز می‌سرود. از اوست:

رشکم کشد هر جا که او در محفلی ساغر زند

مست است و ترسم از جفا بر دیگری خنجر زند

بر گرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (۵۲۰-۵۱۹/۱)، سفینه‌المحمود (۵۱۱-۵۱۰/۲)، فارسنامه‌ی ناصری (۱۱۶۰/۲)، فرهنگ سخنوران (۱۶۰)، مجمع الفصحا (۱۸۱/۴)، مرآت الفصاحه (۱۰۴-۱۰۳)، مصطبه‌ی خراب (۲۳).

بینا، فتح‌الله

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۱۳۴۰-۱۲۸۴ ش)، پزشک. در تهران متولد شد. وی دوران ابتدایی را در مدرسه‌ی سابق فرانسویان در تهران به پایان رسانید، سپس وارد دارالفنون شد. در شانزده سالگی گواهی‌نامه‌ی دوره‌ی کامل متوسطه را دریافت کرد. بینا بعد از آن در دانشکده‌ی پزشکی تهران به تحصیل پرداخت، و در سال ۱۳۰۶ ش در بیست و دو سالگی دیپلم عالی دکترا را اخذ کرد و سپس تا سال ۱۳۱۹ ش در اداره‌ی کل بهداشت و درمان تهران به کار پرداخت. از آثار او: «دفتر القبا‌ی بینا»؛ «طب ۳۶ ساله» یا دکتر فرهنگ، دکتر خوش‌رنگ، دکتر نیرنگ.

بر گرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: زندگینامه‌ی رجال و مشاهیر (۱۵۲/۲)، مؤلفین کتب چاپی (۷۶۷-۷۶۶/۴).

بینا، منصور

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: دندانپزشکی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

بیهقی، ابوالحسن علی

قرن: ۶

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(ح ۵۶۵ - ۴۹۰ ق)، مورخ، ادیب، محدث، فقیه، متکلم، ریاضیدان و حکیم. مشهور به ابن فندق و فرید خراسان. در سبزواری به دنیا آمد، اما آنچنان که خود بیان می‌کند اصلش به خزیمه بن ثابت که از مشاهیر اصحاب پیامبر (ص) بوده، می‌رسد. ابوالحسن ابتدا فقه و ادب آموخت و سپس به فراگیری علوم حکمت و حساب و نجوم پرداخت. بسیاری از استادان بزرگ عهد خود را در بیهق و نیشابور و مرو و سرخس و دیگر بلاد خراسان دیده و از محضر آنان استفاده کرده است، از آن جمله حکیم عمر بن ابراهیم خیام که وی شرحی از ملاقات خود را با وی در کتاب «تممه صوان الحکمه» آورده است. او از مشایخ ابن شهر آشوب بود. وی کتب بسیاری تألیف کرده و نخستین کسی است که کتاب «نهج البلاغه» را شرح کرده است. یاقوت در «معجم الادباء» در ترجمه‌ی حال او از هفتاد و چهار تألیف وی با اسم و رسم نام می‌برد ولی متأسفانه از آثار فارسی او جز «تاریخ بیهق» و کتابی مختصر در احکام نجومی موسوم به «جوامع الاحکام» و از آثار عربی او: شرحی بر «نهج البلاغه» موسوم به «معارج النهج»؛ جلد اول از «لباب الانساب» و «تممه صوان الحکمه»، در تاریخ حکما که ذیلی است بر «صوان الحکمه» سجستانی. مهمترین کتاب فارسی بیهقی «تاریخ بیهق» است؛ این کتاب در تاریخ و جغرافیای ناحیه‌ی بیهق و ذکر رجال علم و ادب، کتاب، سادات و خاندانهای مشهور آن ولایت است و مشحون به فواید تاریخی است. [۱]

ابوالحسن علی ابن زید مشهور به ابن فندق و فرید خراسان (ف. ۵۶۵ ه.ق.)، حکیم و ادیب و ریاضی‌دان معروف قرن ششم از جمله آثار اوست: تاریخ بیهق (ه.م.)، لباب الانساب، تفسیر نهج البلاغه، جوامع احکام النجوم (ه.م.)، معرفه‌الکرة و ذات الحلق و الاضطراب، قواعد علوم الطب، مناهج الدرجات فی شرح کتاب النجات، تنبیه العلماء علی تمویه المتشبهین بالحکماء، عرائس النفايس فی اصناف العلوم، امثلة الاعمال النجومية.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول - ششم)

منابع زندگینامه: [۱] الاعلام (۱۰/۱/۵)، ایضاح المکنون (۷۱۴، ۵۶۳، ۵۵۲، ۵۰۳، ۴۸۶، ۴۶۹، ۴۵۰، ۴۳۰، ۳۹۸، ۳۰۳، ۲۳۴، ۲۲۲، ۱۸۴، ۱۴۴، ۱۱۵، ۹۸، ۸۳، ۶۰، ۲/ ۵۹۹، ۵۶۶، ۵۴۸، ۴۶۶، ۴۶۲، ۴۰۶، ۳۷۳، ۳۶۳، ۳۲۶، ۳۰۰، ۲۵۰، ۲۳۲، ۱۹۲، ۱۸۰، ۱۵۴، ۱۳۰، ۱۲۵، ۱۲۳، ۱۰۷، ۹۷، ۹۲، ۸۳، ۷۴، ۶۶، ۶۵، ۵۳، ۳۶، ۳/ ۱)، تاریخ ادبیات در ایران (۹۹۶ - ۹۹۳ - ۳۱۲ - ۳۱۱/ ۲)، تاریخ بیهق (مقدمه)، تاریخ در ایران (۱۷ - ۱۶)، ترجمه‌ی تتمه‌ی صوان الحکمه (مقدمه و ۷۲ - ۷۱)، دائرةالمعارف الاسلامیه (۴۳۱/۴)، الذریعه (۱۸۴/ ۲۱/ ۱۱۴، ۱۱۳ - ۱۴۹، ۷/ ۴)، ریاض العلماء (۳۸/۷)، ریحانه (۳۳۵ - ۳۳۴/ ۴)، سبک‌شناسی (۳۶۶ - ۳۶۴/ ۲)، سرآمدان فرهنگ (۶۲ - ۶۱

۱/، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۱۹۰-۱۸۹/۶)، کارنامه‌ی بزرگان (۱۱۹-۱۱۸)، کشف الظنون (۲۰۵۰، ۲۰۱۱، ۲۰۰۷، ۱۸۹۵، ۱۶۸۶، ۱۵۱۴، ۱۴۳۸، ۱۳۶۱، ۱۲۰۰، ۱۱۰۱، ۱۱۰۰، ۸۲۱، ۷۴۷، ۶۳۴، ۶۰۹، ۲۸۹)، لغت‌نامه (ذیل / علی بیهقی)، مؤلفین کتب چاپی (۲۵۸-۲۵۷/۴)، معجم الادباء (۲۴۰-۲۱۹/۱۳)، معجم المؤلفین (۹۷-۹۶/۷)، هدیه العارفین (۷۰۰-۶۹۹).

پارسی، محمد

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۲۱، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: داخلی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی اهواز.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه علوم پزشکی اهواز در سال ۱۳۴۷، بوردا تخصصی داخلی از دانشگاه علوم پزشکی اهواز در سال ۱۳۵۵، فوق تخصص سرطان‌های داخلی از دانشگاه آمریکایی بیروت در سال ۱۳۶۸.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی اهواز.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

نارسایی ایمنی اکتسابی AIDS بیماری ایمونوپرولیفراتیو روده کوچک DISPI، کم‌خونی و حاملگی، عفونت در بیماران مبتلا به کمبود ایمنی، کم‌خونی تالاسمی و فراوانی آن در خوزستان، تدریس درس پاتوفیزیولوژی خون و سرطان در دانشگاه علوم پزشکی اهواز.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۴، تعداد مقالات به زبان خارجی:-

زمینه علمی مقالات:

سرطان، سرطان پستان، بررسی عفونت در امراض نئوپلاستیک، بررسی مقدماتی در مورد انتشار توکسوپلاسموز انسانی در خوزستان، گزارش و بررسی یک مورد لنفوم بورکیت فک تحتانی. برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

پاکدامن، حسین

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: استاد، رشته: ایمونولوژی دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.
برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

پاکروان، روح‌الله

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: استاد، رشته: زیست‌شناسی، دانشگاه: تهران

سال تولد: ۱۳۰۱، مرتبه علمی: استاد، رشته: زیست‌شناسی، دانشگاه: علوم، تهران

زندگینامه

شادروان دکتر سید روح‌الله پاکروان در سال ۱۳۰۱ شمسی در شهرستان خوی چشم به جهان گشود وی تحصیلات مقدماتی خود را تا کلاس دوم دبیرستان در زادگاه خود بانجام رساند و برای ادامه تحصیل به تهران عزیمت نمود و موفق به اخذ دیپلم علمی گردید. ایشان در سال ۱۳۲۹ به دریافت مدرک لیسانس در رشته فیتوپاتولوژی از انستیتوی آکرونومیک فرانسه گردید و در سال ۱۳۳۸ موفق به اخذ درجه دکترای میکروبیولوژی از دانشگاه سوربن فرانسه شد، و دوره‌ی تخصصی خود را در رشته‌ی ایزوتوپها و اثرات آن بر میکروبها در مرکز اتمی فرانسه در سال ۱۳۴۰ به پایان رساند.

وی از نخستین کسانی بود که محیطهای کشت میکروبی را در ایران با استفاده از امکانات محدود آنزمان تهیه نمود و شاگردان زیادی را نیز در این زمینه تربیت کرد. شادروان دکتر پاکروان همهی عمر خود را به دانش‌اندوزی و مهمتر از آن انتقال سخاوتمندانه دانش به عاشقان عمل سپری نمود و سرانجام در روز اول شهریور ماه سال ۱۳۷۲ دار فانی را وداع گفت.
مدرس.

تولد: ۱۳۰۱، خوی.

درگذشت: ۱ شهریور ۱۳۷۲، تهران.

سید روح‌الله پاکروان تحصیلات مقدماتی خود را تا کلاس دوم دبیرستان در زادگاه خود به انجام رساند و برای ادامه‌ی تحصیلات به تهران عزیمت نموده و موفق به اخذ دیپلم عملی گردید.

وی در سال ۱۳۲۹ به دریافت مدرک لیسانس در رشته‌ی فیتوپاتولوژی از انستیتوی آکرونومیک فرانسه گردید و در سال ۱۳۳۸ موفق به اخذ درجه‌ی دکترای میکروبیولوژی از دانشگاه سوربن فرانسه شد، و دوره‌ی تخصصی خود را در رشته‌ی ایزوتوپها و اثرات آن بر میکروبها در مرکز اتمی فرانسه در سال ۱۳۴۰ به پایان رساند.

دکتر سید روح‌الله پاکروان از نخستین کسانی بود که محیطهای کشت میکروبی را در ایران با استفاده از امکانات محدود آن زمان تهیه نمود و شاگردان زیادی را نیز در این زمینه تربیت کرد.

برگرفته از کتاب: گلزار مشاهیر

پاکزاد، پرویز

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۲۴، مرتبه علمی: استاد، رشته: ایمنولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

کارشناسی علوم آزمایشگاهی از دانشکده پزشکی علوم پزشکی اهواز در سال ۱۳۵۰، کارشناسی ارشد میکروبی‌شناسی از دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی شیراز در سال ۱۳۵۲، دکترای ایمنولوژی از دانشکده پزشکی دانشگاه مانی‌توبا در کشور کانادا در سال ۱۳۵۹.

مرتبه علمی:

استادیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی اهواز در سال ۱۳۶۰، دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی اهواز در سال ۱۳۶۳، استاد در دانشکده پزشکی علوم پزشکی شهید بهشتی تهران. زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

آزمایشات ایمنولوژی و سرولوژی و باکتریولوژی، ایمنی نسبت به سرخچه در زنان، جایگزینی میکروبی در نوزادان در ۲۴ ساعت اول تولد، شیوع آنتی‌ژن استرالیائی در استان خوزستان، میزان شدت و کلاس گاماپاتی مونوکلونال در افراد مسن، رابطه تغییرات ایمنوگلوبولین‌های Ige و Siga در ترشحات ریه مجروحین شیمیائی، تدریس در رشته ایمنولوژی به مدت ۲۰ سال، راهنمائی ۶ پایان‌نامه کارشناسی ارشد و دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۴

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: ۲

زمینه علمی تألیفات:

واکسیناسیون و سروترابی، اصول و تفسیر آزمایشهای سرولوژی بالینی، ایمنولوژی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۵، تعداد مقالات به زبان خارجی: -

زمینه علمی مقالات:

پیشرفت‌های تازه در تهیه واکسن‌های ریوزوم، مکانیسم‌های بروز آلرژی فوری، بررسی وضعیت ایمنی نسبت به سرخچه در زنان، دختران در سنین باروری و زنان باردار ساکن اهواز، فاکتورهای حفاظتی در شیر مادر و نقش Ige ترشحاتی، ایمنولوژی. برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

پاک‌نژاد، رضا

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

پزشک، مؤلف.

تولد: ۱۳۰۳، یزد.

در گذشت: ۷ تیر ۱۳۶۰، تهران.

سید رضا پاک‌نژاد، فرزند ابوالقاسم، پس از اخذ دیپلم در رشته‌ی طبیعی، زمانی را به تجارت و روزگاری را به دبیری دبیرستان ایران شهر یزد گذراند. از آن پس چون به علم پزشکی علاقه داشت تحصیلات خود را تا درجه‌ی دکترای طب به پایان رسانید. وی پیش از انقلاب اسلامی، علاوه بر آموزگاری، ریاست بهداری و ریاست هیئت مدیره‌ی یک بیمارستان در یزد را بر عهده داشت. پس از انقلاب مدتی استاد دانشسرای عالی بود. مشاغل دیگر او عبارت بودند از: ریاست بهداری سازمان بیمه‌های اجتماعی، ریاست هیئت مدیره‌ی گروه فرهنگی علوی در یزد و ریاست مرکز پزشکی شماره یک یزد. دکتر پاک‌نژاد ذوق ادبی داشت و گاهی به سرودن اشعار می‌پرداخت. از تألیفاتش می‌توان به قهقهه‌رایی دو هزار سال اشاره نمود. وی همچنین مقاله‌های متعددی برای روزنامه‌ها و مجله‌ها به رشته‌ی تحریر درآورده است. دکتر پاک‌نژاد در اولین دوره‌ی مجلس شورای اسلامی به عنوان نماینده‌ی مردم یزد فعالیت داشت. وی در هفتم تیرماه ۱۳۶۰ در حادثه‌ی بمب‌گذاری حزب جمهوری اسلامی به شهادت رسید. مدفن وی در یزد قرار دارد. برگرفته از کتاب: گلزار مشاهیر

پایدار، مهدی

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۱۱، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: زنان و مامائی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شیراز.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی، دکترای تخصصی بیماریهای زنان و مامایی از بیمارستان شهر بالیتمور آمریکا در سال ۱۳۴۷، فوق تخصص پرنیتالوژی از نیویورک آمریکا در سال ۱۳۵۴.

مرتبه علمی:

استادیار رشته زنان و مامایی دانشکده پزشکی دانشگاه شیراز از سال ۱۳۴۷ تا سال ۱۳۵۳، دانشیار رشته زنان و مامایی پایه II دانشکده پزشکی دانشگاه شیراز در سال ۱۳۵۳.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

تغذیه در حاملگی و اثر آن بر نوزاد، عوارض ناشی از حاملگی‌های چندقلویی، تدریس بیماریهای زنان و مامایی در دانشکده پزشکی شیراز.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۴، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۶

زمینه علمی مقالات:

زنان و مامایی.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

پدرام، محمد

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای کودکان، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی اهواز.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای تخصصی کودکان و فوق تخصص خون و سرطان از دانشگاه منچستر انگلستان.

مرتبه علمی:

دانشیار رشته کودکان دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی اهواز.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

خون و سرطان، بیماریهای کودکان، بررسی بیماریهای تالاسمی در استان خوزستان، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر ۷ پایان‌نامه

دکترای ۳ پایان‌نامه تخصصی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۲

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: ۱

زمینه علمی تألیفات:

بیماریهای خون و سرطان کودکان.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۰، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۲

زمینه علمی مقالات:

بیماریهای خون و سرطان کودکان.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

پرتونیا، احمد

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۲۱، مرتبه علمی: استاد، رشته: چشم پزشکی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تبریز.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی از دانشگاه علوم پزشکی تبریز در سال ۱۳۳۶، دکترای تخصصی چشم پزشکی از دانشگاه علوم پزشکی تبریز در سال ۱۳۴۳، گذراندن دوره کوتاه ۴ ماهه در بیمارستان کوشن کشور فرانسه در سال ۱۳۵۱.

مرتبۀ علمی:

پس از طی مراحل استادیاری و دانشیاری، ارتقاء به درجه استادی دانشگاه علوم پزشکی تبریز.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

منزیت‌های سلی در کودکان، عوارض چشمی ناشی از ضایعات گوش، حلق و بینی، کرایوترابی در چشم پزشکی، سردردهای ناشی از چشم و درمان آنها، تدریس دروس نظری و عملی چشم پزشکی در دانشگاه علوم پزشکی تبریز، استاد راهنمای ۴ پایان نامه دکترای.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۱

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

چشم پزشکی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۶، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱

زمینه علمی مقالات:

چشم پزشکی، مشاهده جالبی از بیماری سندرم فوکس، بحثی مختصر از کریوفتالمولوژی، مشاهده یک مورد جالب از رتینوبلاستوم، بررسی و مطالعه معاینه و تشخیص با اولتراسون، مشاهده جالبی از کیست هیداتیک اربیت، گزارش یک مورد اگزوفتالمی ناشی از کیست هیداتیک کاسه چشمی، مطالعه و بررسی گلوکوم انفانیتل، مطالعه کاربرد اکرگرافی در چشم. برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

پرتوی، سیمین

قرن: ۱۴

جنسیت: زن

ملیت: ایران

سال تولد:-، مرتبۀ علمی: دانشیار، رشته: پزشکی اطفال، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه تهران در سال ۱۳۵۶، دکترای تخصصی در رشته کودکان در سال ۱۳۵۹.

مرتبۀ علمی:

استادیار بخش کودکان دانشگاه مشهد در سال ۱۳۶۱، ارتقاء به درجه دانشیاری دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی مشهد در

سال ۱۳۶۹.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

انجام آندوسکوپی فوقانی و تحتانی در کودکان مبتلا به استفراغ، خونریزی گوارش، یبوست و دل درد، بررسی تست دگریلوز، راهنمایی، مشاوره و نظارت بر ۳۰ پایان‌نامه تخصصی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۱

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

کبد.

تألیفات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۸، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۴

زمینه علمی مقالات:

بیماریهای گوارشی و کبدی در کودکان و بیماریهای انگلی در کودکان.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

پزشک، مصطفی

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

فرزند میرزا آقا طبیب فرزند میرزا عبدالوهاب بن میرزا کوچک طبیب. از اطباء معروف اصفهان که به حذاقت و استادی مشهور، و به حسن خلق و شرح صدر و لطف معاشرت مشهور بود.

در ۲۰ ذی‌حجه‌ی سال ۱۳۸۴ به سن متجاوز از نود سال وفات یافت.

برگرفته از کتاب: دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد دوم)

پژند بیرجندی، هاید

قرن: ۱۴

جنسیت: زن

ملیت: ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: دندانپزشکی، دانشکده: دندانپزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای دندانپزشکی از دانشکده دندانپزشکی علوم پزشکی مشهد در سال ۱۳۵۲، گذراندن دوره اطفال و ارتدنیسی در دانشگاه

جرج تاون آمریکا در سال ۱۳۵۵، گذراندن دوره تخصصی دندانپزشکی کودکان دانشگاه ویکتوریا در سال ۱۳۶۵، اخذ درجه

S.M دندانپزشکی کودکان از انگلستان، گذراندن دوره یکساله فلوشیپ در بخش اطفال و ارتدنیسی بیمارستان دانشگاهی منچستر

انگلستان در سال ۱۳۶۵.

مرتبه علمی:

دانشیار گروه ارتدسنسی اطفال دانشکده دندانپزشکی دانشگاه علوم پزشکی مشهد از سال ۱۳۶۹.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

انجام طرح‌های تحقیقاتی در زمینه‌های بهداشت دهان و دندان کودکان، بهداشت دهان و دندان فک کودکان، راهنمایی، مشاوره و

نظارت بر ۳۵ پایان‌نامه دکترای دندانپزشکی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۲

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

مطالب ضروری پزشکی برای دندانپزشکی، اطلس دندانپزشکی کودکان.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۷، تعداد مقالات به زبان خارجی:-

زمینه علمی مقالات:

دندانپزشکی کودکان، بهداشت دهان و دندان و پیشگیری.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

پژوهی، محمد

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای داخلی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

پسیان حقیقی، جواد

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: جراحی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی ایران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تبریز در سال ۱۳۳۷، دکترای تخصصی جراحی از دانشگاه

تهران.

مرتبۀ علمی:

عضویت در کادر علمی دانشگاه‌های شهید چمران اهواز و علوم پزشکی ایران از سال ۱۳۴۷، دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تبریز.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بررسی نوع بیماری بیماران جراحی شده، راهنمایی، مشاوره و نظارت بر حداقل پایان‌نامه دکترای در هر سال.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۳، تعداد مقالات به زبان خارجی:-

زمینه علمی مقالات:

در زمینه جراحی و نوع تکنیک و درمان بیماران جراحی.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

پناهی، سعید

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۱۸، مرتبۀ علمی: استاد، رشته: جراحی مغز و اعصاب، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تبریز.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه فرایبورگ آلمان غربی در سال ۱۳۴۳، دکترای تخصصی جراحی اعصاب از اتاق پزشکان وست

فالن آلمان غربی.

مرتبۀ علمی:

استاد دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تبریز.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

مطالعه در زمینه مغز و اعصاب، تدریس اعصاب و تروماتولوژی در دانشگاه علوم پزشکی تبریز و عضویت در انجمن جراحان مغز

ایران، راهنمایی، مشاوره و نظارت بر ۴۰ پایان‌نامه دکترای و دکترای تخصصی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۱

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

ضربه‌های ستون فقرات ترجمه از زبان آلمانی به فارسی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۳، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۲

زمینه علمی مقالات:

کیست هیداتیک نخاع، کیست هیداتیک مغز، هماتوم اکستراادورال اشکوب خلفی جمجمه، کیست هیداتیک اشکوب خلفی جمجمه، بررسی ۲۵۰۰ دیسک عمل شده در تبریز.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

پناهی، محمود

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۱۶، مرتبه علمی: استاد، رشته: بیماریهای عفونی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی در سال ۱۳۴۲، دکترای تخصصی در رشته بیماریهای عفونی از دانشگاه تهران.

مرتبه علمی:

پس از مراحل استادیاری و دانشیاری، ارتقاء به درجه استادی دانشگاه علوم پزشکی مشهد.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بررسی مقایسه‌ای کشت مغز استخوان با کشت خون، مدفوع و ادرار در بیماران سالمونلایی، طرح واکسیناسیون فریمان، راهنمایی،

مشاوره و نظارت بر ۴۰ پایان‌نامه دکترا و ۱۰ پایان‌نامه دکترای تخصصی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۱

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: -

زمینه علمی تألیفات:

پزشکی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۴۰، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۲

زمینه علمی مقالات:

پزشکی، تحقیقی، آماری.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

پورافکاری، نصرت‌الله

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: روانپزشکی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تبریز.
برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

پوررضا قزل ایاق، مریم

قرن: ۱۴

جنسیت: زن

ملیت: ایران

مریم پور رضا قزل ایاق، متولد (۱۳۱۳) متخصص زنان و زایمان و فوق تخصص نازایی و فیستول های اداری- تناسلی می باشد. او تنها استاد زن در رشته خود است. وی دبیر بورد تخصصی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی بوده، و چندین سال است که در کنگره جراحان، دبیر شاخه زنان می باشد. گروه: علوم پزشکی رشته: زنان و زایمانگرایش: نازاییتحصیلات رسمی و حرفه ای: مریم پور رضا قزل ایاق تحصیلات ابتدایی خود را در مدرسه فرانسوی ژاندارک سپری نمود و در همان مدرسه نیز دیپلم (که معادل با دیپلم یازدهم آن زمان بود) گرفت. در مدرسه ژاندارک زبان فارسی تدریس نمی شد و مریم زبان فارسی را همزمان در منزل آموزشی می دید. او برای تکمیل تحصیلات دبیرستانی خود، سال آخر یا ششم متوسطه را در دبیرستان نور بخش که به دبیرستان رضا شاه معروف بود، به طور متفرقه و یا شرکت در آزمون ورودی آن گذراند. امتحان ورودی بسیار سخت برگزار شد و تنها ۱۰ درصد از کسانی که متفرقه امتحان دادند، پذیرفته شدند. مریم پوررضا، پس از اخذ دیپلم در کنکور شرکت کرد، و در بین خانم های داوطلب رشته پزشکی رتبه اول را کسب نمود. او بعد از اینکه دوره پزشکی عمومی را در مدت ۶ سال در دانشکده پزشکی دانشگاه تهران با موفقیت سپری نمود. دوره تخصص زنان را نیز با پشت کاری عجیب در بیمارستان زنان سابق به اتمام رسانید. دکتر پوررضا چون به زبان فرانسه مسلط بود، برای گذراندن دوره های تکمیلی پزشکی، عازم بلژیک و فرانسه شد. با وجود مشغله کاری و تدریس در دانشگاه خود را بی نیاز از تحصیل علوم جدید ندید، در سال هایی که در بیمارستان میرزا کوچک خان به طبابت و آموزش دانشجویان می پرداخت، دوره بورد سونوگرافی را طی نمود و دوره نازایی را ۳ و ۴ ماهه در خارج از کشور با موفقیت گذراند و موفق به اخذ فوق تخصص نازایی نائل گشت [قانون، ص ۴۳] او در آن مورد اذعان می دارد که مدارک همه از اینجاست و افتخار می کنم که دست پرورده این جامعه و دانشکده پزشکی هستم. یکی دیگر از فوق تخصص های ایشان فیستول اداری- تناسلی است. [همان، ص ۳۵] خاطرات و وقایع تحصیل: مریم پور رضا قزل ایاق، پزشکی عمومی را با حساسیتها و مراقبتهای پدر گذراند. سال اول دانشکده پزشکی، همواره با راننده در کلاس درس می نشست و پس از بازگشت به منزل، راننده از آنچه که در آن روز گذشته است پدر خانواده را مطلع می ساخت. آنچه که پدر خانواده بسختی می توانست بپذیرد، کلاس درسی با حضور ۱۴ دختر و ۲۵۰ پسر بود. در کشیکهای شب سال پنجم پزشکی نیز پدر خانواده مستخدم را همراه او می ساخت. تا آن که حضور یک شب خارج از منزل دخترش پذیرا شد. در مصاحبه ای که برای پذیرش در دوره تخصص شرکت نمود، با بی مرحوم دکتر مهانشان صالح رئیس بیمارستان زنان برای پذیرش خانمها در رشته تخصص زنان مواجه شد. علت آن نیز بیجه داری و شیردهی خانمها عنوان می شد که باعث افت تحصیل آنها می گردد. دکتر پور رضا سعی داشت خلاف آن را نیز ثابت نماید. او سال دوم دوره تخصص را در حالی گذراند که فرزند اولش را باردار بود و سعی می کرد با انجام به موقع وظایفش این مساله را از همکاران خود پنهان دارد. در این خصوص آن قدر حساسیت دات که شب قبل از زایمان خود ۳ عمل سزارین را در بیمارستان انجام داد و

صبح روز بعد خود عازم بیمارستان شد و پس از ۲۰ روز مجدداً کار را آغاز نمود. استادان و مربیان: مریم پوررضا قزل ایاق در دوره پزشکی عمومی و دوره تخصص خود را از محضر مرحوم دکتر جهان‌شاه صالح و استاد امیر موحدی کسب علم نموده است. همسر و فرزندان: مریم پور رضا قزل ایاق در سال ششم دوره پزشکی با یکی از هم‌دوره‌ای‌های خود ازدواج نمود. حاصل این پیوند دو دختر بود. که دختر اول در دانشگاه لندن جراح قلب می‌باشد، و دختر دوم نیز دندانپزشک بوده و مقیم آمریکا است. خانم دکتر قزل ایاق زحمات و حمایت‌های همسرش را پیشرفت تحصیلی خود بسیار موثر می‌داند. او همسرش را در تحصیل فرزندان نیز موثر دانسته و نقل می‌کند: ... اگر شوهری نداشتم که اینقدر به من کمک کند، ممکن بود کار من و تحصیل فرزندانم بسیار افت پیدا کند... وقایع میان‌سالی: اواخر دوره پهلوی زمانی که حکومت نظامی و اعلام شد، ۸ شب ساعت منع تردد بود، مریم پور رضا قزل ایاق به علت محدودیتی که در ساعات رفت و آمد پیش آمده بود ۶ ماه تا صبح در بیمارستان می‌ماند و پذیرای مریضان بود و ۶ ماه دیگر را همکاری مرحوم خانم دکتر سیمین کامیاب در بیمارستان به معالجه مراجعین می‌پرداخت. مریم پوررضا قزل ایاق در سال ۱۳۷۸ در حالی که ۳۰ سال خدمت آموزشی و پزشکی را در دانشگاه تهران را با ۶۵ سال سن پشت سر گذاشته بود بازنشسته شد. روزی که حکم بازنشستگی خود را دریافت نمود، بیمارستان میرزا کوچک خان را با گریه ترک نمود. شبانه به بیمارستان بازگشت و تمام تزهایش را به کتابخانه دانشگاه بخشید. پس از آن به وزارتخانه رفت و استعفای خود را تحویل داد. زمانی که علت استعفا را جویا شدند، دلیل استعفا را چنین تشریح نمود: من فکر می‌کنم کسی باید عضو و دبیر بود باشد که سمت آموزشی داشته باشد، من از این ساعت سمت آموزشی ندارم. با این استعفا موافقت نشد. مشاغل و سمت‌های مورد تصدی: مریم پور رضا قزل ایاق دو سال، پس از اخذ تخصص در رشته زنان به سمت استاد یار دانشگاه منصوب شد و در بیمارستان زنان مشغول به کار گشت. و به تربیت و آموزش دانشجویان ورزیدنت‌های پزشکی پرداخت. بعد از ۶ یا ۸ سال دوره استاد یاری، دانشیار و بعد از ۴ سال مقام استادی دانشگاه علوم پزشکی تهران نائل آمد. دکتر پور رضا از سال ۱۳۶۷ دبیر بورد تخصصی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی است. دکتر قزل ایاق مطب خود را در آذر ماه ۱۳۴۳ به روی بیماران گشود و همچنان روزی ۸ ساعت به معالجه و مداوای مراجعین می‌پردازد. وی در سال ۱۳۷۸ درحالی که سئوالات خدمتش دانشگاه تهران به ۳۰ سال رسیده بود و بیش از ۶۵ سال داشت، بازنشسته شد و محل خدمت خود را در بیمارستان میرزا کوچک خان ترک نمود. فعالیت‌های آموزشی: مریم پور رضا قزل ایاق فعالیت‌های آموزشی خود را پس از پایان رساندن دوره تخصص زنان به طور رسمی در دانشگاه تهران آغاز نمود. علاوه بر آموزش دانشجویان دوره عمومی و دانشجویان دوره تخصصی (ورزیدنت) در کنگره‌های و گردهمایی‌های باز آموزی و علمی نیز به ارائه دستاوردهای علمی رشته خود می‌پرداخت از آن جمله است: آموزش دوره لاپاروسکوپی در بیمارستان میرزا کوچک خان، آموزش سرطمان تخمدان در کنگره باز آموزی در شیراز، آموزش دوران نازایی و ناباروری در تالار بیمارستان امام خمینی (ره)، سخنرانی در کنگره کپنهاگ کمراکزی که فرد از بانیان آن به شمار می‌آید: مریم پور رضا قزل ایاق در افتتاح بخش نازایی بیمارستان میرزا کوچک خان نقش مهمی داشت. سایر فعالیت‌ها و برنامه‌های روزمره: مریم پور رضا قزل ایاق علاوه بر مطالعات تخصصی رشته خود، علاقه زیادی نیز به ادبیات اشعار شاعرانی چون حافظ، سعدی و شاهنامه دارد و آثاری نیز از بر دارد. علیرغم تمایل که به یادگیری موسیقی داشت، زمانی را صرف آن نکرد و از زمان مطالعات تخصصی خود و به روز نمودن آن نکاست. آرا و گرایش‌های خاص: مریم پور رضا قزل ایاق، معتقد است در مقام معلم نباید از تحصیل علوم جدید باز ایستاد وی معتقد است که به عنوان مثال استادی که در بیمارستان میرزا کوچک خان است و دوره رادیولوژی را دیده است باید کارگاه MRI و CT را در رشته خودش بگذراند تا بتواند مدارک را تفسیر نماید. وی همچنین در خصوص محدودیت پذیرش در رشته تخصص زنان برای خانم‌های معتقد است که با وجود تراکم متخصص زنان در کشور همچنان با کمبود پزشک متخصص در مناطق محروم مواجه هستیم، در حالی که شاید حضور آقایان در این رشته بتواند معضل اعزام پزشک به جاهای دور افتاده را حل نماید. دکتر پور

رضا آرا و عقاید مخصوصی دارد. او می‌گوید که علاقه‌ای به پست و مقام نداشته و ندارد. وی اعتقاد زیادی به آموزش داشته و معتقد است که یک معلم باید همه علوم رشته خویش را آموخته و به داشته‌های خود اکتفا نکند. وی به سیاست اظهار بی‌علاقه‌ای می‌کند و اظهار می‌دارد که بدان جهت پیشنهاد نمایندگی مجلس را رد نموده است. او اذعان داشته که ((...سیاست من؛ مطب من، مریض من، دانشجوی من و دانشگاه من است...)) جوائز و نشانها: در سال ۱۳۷۹ در کنگره ناباروری و نازایی که در بیمارستان امام خمینی (ره) برپا شد، از دکتر مریم پوررضا قزل ایاق به عنوان استاد نمونه تجلیل به عمل آمد و لوح تقدیر و یک کتاب شاهنامه نفیس به وی اهدا شد.

آثار: بیماریهای زنان فوریت‌های زنان و زایمان مقالات متعدد، در همایش‌ها و کنگره‌های داخلی و خارجی

پوررنجبر، کوکب

قرن: ۱۴

جنسیت: زن

ملیت: ایران

مدرس قرآن.

تولد: ۱۲۸۲ شیراز.

درگذشت: ۱۲ اسفند ۱۳۷۰.

کوکب پوررنجبر، فرزند محمداسماعیل که پزشکی مشهور بوده است، پس از اتمام تحصیلات خود به شغل معلمی تعلیمات دینی در وزارت فرهنگ سابق روی آورد.

از سن شانزده سالگی به جمع‌آوری مستندات در روش‌های تدریس علوم اسلامی پرداخت. در اثنای آموزش تعلیمات دینی در مدارس بود که ایشان اعراب‌گذاری و تصحیح نسخ قرآن چاپ کشورهای پاکستان، هندوستان و دیگر کشورهای اسلامی را آغاز کرد.

کوکب پوررنجبر با تغییر روش‌های تدریس قرآن و زیباسازی صفحات این کتاب آسمانی از سویی و ویراستاری و صفحه‌آرایی متن آموزشی و درک بصری راحت لغات از سویی دیگر تلاش نمود تا آموزش قرآن را به نونهالان و نوآموزان علوم دینی ساده و آسانتر سازد.

فعالیت دیگر استاد پوررنجبر بازنویسی مفاتیح‌الجنان بود. ویژگی این نسخه اعراب‌گذاری کامل کلمات در زیر و بالای حروف بود و روال سنتی حاشیه‌نویسی در متن که دشواری زیادی برای خوانندگان را به همراه دارد، کنار گذاشت و حاشیه در متن صفحات قرار داده شد و از فنون زیانکاری و هنر خطاطی نیز استفاده نمود.

استاد پوررنجبر در سن بیست و هفت سالگی نابینا شد ولی با دیدن حضرت فاطمه (س) در خواب شفا یافت، و عمر خود را وقف قرآن و علوم دینی کرد. ره‌آورد چهل و شش سال خدمت در مراکز دولتی و ملی ایشان، تأسیس مرکز آموزش ابتدایی (کوکبیه) در شهر مشهد است.

استاد از سالهای ۱۳۳۸ تا ۱۳۶۳ به منظور تدریس قرآن مجید، ساده‌ترین روش ممکن خودآموزی در شش جلد تحت عنوان خودآموز و روش تدریس قرائت مجید را تألیف نمود. این خودآموز توسط انتشارات اسلامیه به چاپ رسیده است. از آثار دیگر او تصحیح خودآموز گفتگوی حسین و حسن است.

استاد کوکب پوررنجبر سرانجام در سن هشتاد و دو سالگی روز دوازدهم اسفند ۱۳۷۰ دار فانی را وداع گفت. برگرفته از کتاب: گلزار مشاهیر

پورزند، علی

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۲۳، مرتبه علمی: دانشیار رشته جراحی دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تبریز.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای تخصصی جراحی عمومی و عروق از دانشگاه جرج واشنگتن آمریکا در سال ۱۳۵۶.

مرتبه علمی:

استادیار جراحی دانشگاه علوم پزشکی تبریز از سال ۱۳۶۰ تا سال ۱۳۶۹، دانشیار جراحی دانشگاه علوم پزشکی تبریز از سال ۱۳۷۰ تاکنون.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

هیپرپاراتیروئیدسم اولیه، ترومای شکمی، ترومای نافذ شکمی، ترومای شریانی، توده‌های آدرنال، تدریس جراحی عمومی و عروق (پزشکی عمومی و تخصصی) در دانشگاه علوم پزشکی تبریز، دریافت تقدیرنامه به عنوان بهترین رزیدنت جراحی از مرکز بیمارستانی واشنگتن در سال ۱۳۵۵.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۱، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱

زمینه علمی مقالات:

درماتومیوزیت حاد و بررسی ده مورد آن، گزارش ۷۰ تروماتیسسم رگهای محیطی، لاپاراتومی تشخیصی مجدد در مجرومین جنگ ایران و عراق، سندرم PEUTZJEGHRS، جراحی تیروئیدهای بسیار بزرگ، جراحی هیپرپاراتیروئیدسم اولیه، سرطان رکتوم در سنین قبل از ۴۰ سالگی، گزارش تظاهرات بالینی گوناگون فتوکروموسیتوما، ضایعات عروقی همراه با شکستگی‌ها و اعمال جراحی اورتوپدی، بررسی ۱۴۳ مورد انسداد مجاری صفراوی خارج کبدی، ضایعات کیستیک پانکراس، PRIMARY ADENOID

CYSTIC CARCINOMA OF ESOPHAGUS

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

پورعجم، حسن

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: استاد، رشته: بیماریهای داخلی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تبریز.
برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

پور فرهاد، مسعود

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۰۸، مرتبه علمی: استاد، رشته: رادیولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تبریز.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی در سال ۱۳۳۴، دکترای تخصصی در رشته آناتومی در سال ۱۳۳۹ دکترای تخصصی در رشته رادیولوژی از دانشگاه تهران در سال ۱۳۴۸.
مرتبه علمی:

پس از طی مراحل استادیاری و دانشیاری، ارتقاء به درجه استادی در رشته آناتومی دانشگاه تبریز در سال ۱۳۵۰.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

تحقیق در زمینه‌های آناتومی و مسائل به پزشکی و رادیولوژی، مأموریت عملی به مدت یک سال در رشته تشریح در دانشکده پزشکی پاریس در سال ۱۳۴۰، مأموریت علمی در رشته تشریح به مدت یک سال در لندن در سال ۱۳۵۲.
تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۲

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: -

زمینه علمی تألیفات:

کالبدشناسی انسانی کلیاتی در مورد ساختمان تشریحی بدن انسان، کالبدشناسی لگن، ساختمان تشریحی دیواره لگنی و احشاء
محتوی لگنی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: - تعداد مقالات به زبان خارجی: -

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

پورمند، غلامرضا

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۲۵، دانشکده: دانشیار، رشته: بیماریهای کلیه، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی، دکترای تخصصی ارولوژی از دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۵۷، فوق تخصص پیوند کلیه از دانشگاه SYUG انگلستان در سال ۱۳۶۳. مرتبه علمی:

استادیار دانشگاه علوم پزشکی تهران حال تخصصی از سال ۱۳۵۷، تا سال ۱۳۶۶، دانشیار علوم پزشکی تهران از سال ۱۳۶۶ تا کنون. زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

درمان با B.C.G درمان سنگهای دستگاه ادراری با موج ضربه‌ای (LWSE) تدریس درس اورولوژی در دانشگاه علوم پزشکی تهران.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۲، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۴

زمینه علمی مقالات:

هسته استخوانی سنگ‌های ادراری، دیورتیکول مادرزادی مجرا، گزارش ترکیبات سنگ‌های ادراری ایران، دریچه مادرزادی حالبی، فتوکروموستیوم مثانه، عوارض ارولوژی پیوند کلیه.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

پوستی، عباس

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۱۴، مرتبه علمی: استاد، رشته: فارماکولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی از دانشکده دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۴۱.

مرتبه علمی:

دستیار گروه فارماکولوژی در سالهای ۱۳۴۱-۱۳۴۳، استادیار رشته فارماکولوژی در سال ۱۳۴۴، دانشیار در سال ۱۳۴۸ و استاد فارماکولوژی در سال ۱۳۵۳.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

استفاده از دو بورس دانشگاهی دولت بلژیک و آمریکا و تحقیق در زمینه‌های داروهای قلبی و عروقی، مسومیت قلبی برخی داروها مثل ترکیبات دیژیتال و تنوفیلین و جلوگیری از مسمومیت توسط برخی داروها مثل کاربامازپین، پیدا کردن اثر جدیدی از اسید

اتاکرینیک در روی قلب مجزای خو کچه هندی در زمینه اثرات مستقیم قلبی برخی دیورتیکها، راهنمایی، مشاوره و نظارت بر ۲۰ پایان نامه دکترای پزشکی و داروسازی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۲

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

فارماکولوژی، دندانپزشکی و پرستاری.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۴۶، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۲۷

زمینه علمی مقالات:

قلبی عروقی بخصوص برخی اثرات مستقیم داروهای مدرن بر روی قلب جدا شده حیوانات آزمایشگاهی مانند اثر مستقیم اسید اتاکرینیک روی دهلیز مجزای خو کچه هندی.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

پویا، یحیی

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(تو ۱۲۷۳ ش)، پزشک. از اهالی تهران بود، پس از طی دوره‌های ابتدایی و متوسطه در زادگاهش تحصیلات پزشکی خود را در مدرسه‌ی طب به پایان رساند و پس از آن به مدت دو سال در انستیتو پاستور تهران به کار پرداخت، سپس به فرانسه رفت و موفق به دریافت دانشنامه‌ی بیماری‌های کشورهای گرمسیری، سرم‌شناسی، بیماریهای پوست و آمیزشی شد. پویا همچنین دوره‌ی انستیتو پاستور مدرسه‌ی مالاریالژی را طی کرد و گواهینامه گرفت. وی در سال ۱۳۱۰ ش به ایران بازگشت و عهده‌دار مشاغلی چون: رئیس بهداری و شهرداری، رئیس آموزشگاه و رئیس بخش بیمارستان رازی شد. وی در سال ۱۳۳۸ ش دوباره به پاریس رفت و دیپلم خون‌شناسی گرفت و علاوه بر آن در زمینه‌ی گروه‌بندی خون افراد و فن انتقال خون، گواهینامه‌ی تخصصی دریافت کرد. از آثارش: «بیماریهای خون»؛ «رساله‌ی دفاع از امراض تناسلی»؛ «گروه‌بندی و انتقال خون»؛ «مراسم اولین درس دکتر پویا».

برگرفته از کتاب: اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: زندگینامه‌ی رجال و مشاهیر (۱۷۹/۲)، مولفین کتب چاپی (۸۲۳-۸۲۲/۶).

پهلوان زاده، حسین

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۱۶، مرتبه علمی: استاد، رشته: بیماریهای عفونی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تبریز.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای تخصصی بیماریهای عفونی از دانشگاه علوم پزشکی تبریز در سال ۱۳۴۸، فوق تخصص بیماریهای عفونی و گرمسیری از دانشگاه ایلینویز آمریکا در سال ۱۳۵۷.

مرتبه علمی:

استاد دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تبریز.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بررسی جانبی HBSAG در کارکنان بیمارستانی، بررسی عفونتهای ادراری در بیماران مراجعه کنندن، راهنمایی، مشاوره و نظارت بر ۲۵ پایان‌نامه دکترای عمومی و فوق تخصصی رشته بیماریهای عفونی، تدریس دروس بیماریهای عفونی و بیماریهای گرمسیری در دانشگاه علوم پزشکی تبریز.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۱

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: -

زمینه علمی تألیفات:

بیماریهای عفونی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۴، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱

زمینه علمی مقالات:

بیماریهای عفونی، مقایسه اثرات آزمایشگاهی آزلد میلن آمپی‌سیلینی، کنترل عفونی در مناطق جنگ، ویژگیهای منتزیت سلی، گزارش ۸۸ مورد منتزیت سلی.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

تابعی، ضیاءالدین

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

دکتر سید ضیاءالدین تابعی در سال ۱۳۲۴ در استهبان فارس متولد شد. وی پس از گذراندن تحصیلات ابتدایی و دبیرستان در استهبان - شیراز و اخذ دیپلم طبیعی با رتبه اول در استان در سال ۱۳۴۳، وارد دانشگاه تهران شد و تا دریافت دکتری پزشکی عمومی به تحصیل پرداخت. وی دوره فلوشیپ را در دانشگاه آتلانتای آمریکا و بوردا تخصصی پاتولوژی از دانشگاه میامی آمریکا در سال ۱۳۶۱، فوق تخصص همپاتولوژی از دانشگاه الوری در سال ۱۳۶۲ دریافت کرد. نامبرده هم اکنون عضو هیئت علمی و استاد دانشگاه علوم پزشکی شیراز است. وی در نخستین همایش چهره‌های ماندگار در سال ۱۳۸۰ برگزیده و معرفی شد. گروه: علوم پزشکی رشته: پزشکی عمومیگرایش: آسیب شناسی والدین و انساب: سید ضیاءالدین تابعی از سادات حسینی است و نسب خانوادگی او به امامزاده سید میر حسین می رسد که در ناحیه پستکوه فسا مدفون است و ایشان از نوادگان حضرت امام محمد باقر

(ع) می باشند. خاطرات کودکی : سید ضیاء الدین تابعی از دوران کودکی خود چنین می گوید: "از دوران کودکی خاطره خاصی ندارم جز همان غم و شادی های دوران کودکی در شهری نسبتاً محروم از مزایای اقتصادی، اما مملو از محبت و عاطفه خانوادگی و همشهریان". اوضاع اجتماعی و شرایط زندگی : سید ضیاء الدین تابعی در خانواده ای مذهبی و فرهنگی دنیا آمد. پدرش آموزگار و مادرش خانه دار بود. تحصیلات رسمی و حرفه ای : سید ضیاء الدین تابعی تحصیلات ابتدایی و متوسطه را در دبیرستانهای محقق - مغربی - استهبان و دبیرستان ابوذر شیراز گذراند و پس از اخذ دیپلم طبیعی با رتبه اول استان در سال ۱۳۴۳ وارد دانشکده پزشکی دانشگاه تهران شد. او پس از اخذ دکتری عمومی به آمریکا عزیمت کرد و دوره فلوشیپ را در دانشگاه آتلانتای آمریکا و بوردا تخصصی پاتولوژی را از دانشگاه میامی آمریکا در سال ۱۳۶۱ و در آخر سر فوق تخصص هماتولوژی را از دانشگاه الوری در سال ۱۳۶۲ دریافت کرد. خاطرات و وقایع تحصیل : سفر سید ضیاء الدین تابعی به آمریکا و تحصیل و دریافت مدارک گوناگون تخصصی و فوق تخصصی از وقایع مهم روزگار تحصیل استاد بوده است. وی همچنین از سفر به کشورهای انگلستان و کانادا نیز خاطرات خوشی را به یاد دارد. ایشان از دوران تحصیل در دبیرستان چنین یاد دارد: "در دوران تحصیلات دبیرستان اغلب دبیران ما نیز دیپلم بودند و تنها سه نفر لیسانسیه در استهبان بود که خوشبختانه دارای معلومات خوب و همگی در آموزش و پرورش اینجانب سهم عمده ای داشته اند". فعالیتهای ضمن تحصیل : سید ضیاء الدین تابعی در حین تحصیل به مطالعه وسیع در زمینه رشته تخصصی اش پیرامون آسیب شناسی و هماتولوژی و همچنین به یادگیری زبان انگلیسی پرداخت. او عضو انجمن اسلامی دانشکده پزشکی تهران بود که در آنجا اقدام به برگزاری جلساتی با حضور آقایان دکتر شریعتی، استاد شهید مطهری و استاد علامه جعفری می کرد. استادان و مربیان : دکتر آذرم، دکتر گل گلاب، دکتر محتاط، روشن، شهبازی، دکتر فریدونیان، عزیزی، دکتر بامشاد و دکتر بوذرجمهر مهر، دکتر کیهانی، حکیم، گنج بخش، طباطبائی، حکمت، نجم آبادی، دکتر پزشکان، غروی، نعمت الهی، بهزاد، دکتر شفا، دکتر وثوق، دکتر میر، دکتر آذر، دکتر پیرنیا، دکتر آرمین، شمس، بهادری، سجادی، رئیس بهرامی، دکتر قریب، دکتر اهری، دکتر جهانشاه صالح، دکتر غفوری، دکتر لشکری، دکتر مرشد و دکتر باقری از اساتید سید ضیاء الدین تابعی می باشند. هم دوره ای ها و همکاران : از همکاران سید ضیاء الدین تابعی می توان به دکتر دانشبد، دکتر رجایی، دکتر حقیقی، دکتر محلاتی، دکتر آزاده، دکتر کومار و اساتید بخش پاتولوژی دانشگاه علوم پزشکی شیراز اشاره کرد. همسر و فرزندان : سید ضیاء الدین تابعی متاهل و دارای همسر بنام سرکار خانم زهرا بیگم معزی می باشد. ایشان قبلاً آموزگار بودند که سپس برای تعلیم فرزندان به خانه داری پرداختند. وی نیز سه فرزند دارد: - سید محی الدین علی تابعی، دانشجوی PHD فیزیک در دانشگاه واترلو کانادا - الهام سادات تابعی MS شیمی معدنی از دانشگاه شیراز - فاطمه سادات تابعی دانشجوی سال سوم رشته برقوابع میانسالی : از خاطرات میانسالی سید ضیاء الدین تابعی می توان به وقوع انقلاب اسلامی و همچنین جنگ تحمیلی اشاره کرد. مشاغل و سمتهای مورد تصدی : مشاغل و سمتهای سید ضیاء الدین تابعی به قرار زیر است: - رئیس دانشکده پزشکی شیراز - معاون پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی شیراز - ریاست دانشگاه علوم پزشکی شیراز - دبیر کنگره بین المللی پزشکی جغرافیای دانشگاه شیراز - عضو هیئت امنای دانشگاه - عضو هیئت ممیزه دانشگاه - عضو شورای عالی برنامه ریزی وزارت بهداشت - عضو شورای عالی انتقال خون - رئیس انجمن حمایت از بیماران سرطانی استان فارس - مسئول کمیته ثبت سرطان در بیمارستان نمازی - مدیر گروه پاتولوژی - مدیر گروه اخلاق پزشکی - عضو و دبیر هیئت متحنه رشته آسیب شناسی - دبیر کمیته راهبردی رشته آسیب شناسی - عضو وابسته فرهنگستان علوم پزشکی - عضویت در کمیسیونها و شوراهای پزشکی معتبر کشور فعالیتهای آموزشی : سید ضیاء الدین تابعی پس از فراغت از تحصیل از آمریکا به ایران بازگشت و در دانشگاه علوم پزشکی شیراز به تدریس دروس، همپاتولوژی، آسیب شناسی، فیزیولوژی خون، و ایمونولوژی بالینی، بانک خون پرداخت. او همچنین به تحقیق در طرح جامع بیماری تالاسمی در استان فارس، طرح بررسی اورژانس در استان فارس، طرح مطالعه محدوده طبیعی پارامترهای آزمایشگاهی و طرح بررسی اختلالات کروموزومی

در لوکیما مبادرت می‌ورزد. مراکز می‌ورزد. مراکز می‌آید: مراکز می‌آید که سید ضیاء الدین تابعی یکی از بانیان آن بشمار می‌رود به قرار زیر است: - انجمن حمایت از بیماران سرطانی استان فارس - جامعه اندیشمندان و اندیشه سازان وابسته به فرهنگستان علوم پزشکی سایر فعالیتها و برنامه های روزمره: سید ضیاء الدین تابعی علاوه بر تدریس به تحقیق و تالیف کتب و مقالاتی در زمینه های: طبقه بندی لیفوما در جنوب ایران، مارکرهای ایمونولوژیک در ۵۰ لوسمی اطفال، میلوآنسیلاستیک می‌پردازد. شاگردان: دکتر لنکرانی (وزیر محترم بهداشت)، دکتر واسعی (معاون محترم پژوهشی وزارت بهداشت)، دکتر ایمانیه (رئیس محترم دانشگاه علوم پزشکی شیراز) و غیره از دانش آموختگان و دانشجویان سید ضیاء الدین تابعی بوده اند. همفکران فرد: سید ضیاء الدین تابعی از همفکری نزدیکی با دکتر ملک زاده، دکتر فاضل، دکتر ولایتی، دکتر لاریجانی، دکتر صدر و دکتر مرنندی برخوردار است. آرا و گرایشهای خاص: ضیاء الدین تابعی گرایش فلسفی دارد. جوایز و نشانها: - دریافت لوح تقدیر از طرف وزارت بهداشت بخاطر کسب مقام استادی ممتازی - معرفی به عنوان چهره ماندگار سال ۱۳۸۰ - صدا و سیما - استاد نمونه آموزشی جشنواره ابن سینا دانشگاه علوم پزشکی تهران چگونگی عرضه آثار: - تعداد مقالات منتشر شده در مجلات علمی: ۶۲ مقاله

آثار: ۱ تغییر آزمایشگاهی خون ویژگی اثر: ۴۰ تست جهاد دانشگاهی شیراز-انگلیسی، ۱۳۶۸۲ تغییر تستهای آزمایشگاهی ایمنی ویژگی اثر: ۴۰ تست جهاد دانشگاهی شیراز-انگلیسی، ۱۳۶۹۳ تغییر تستهای آزمایشگاهی شیمی ویژگی اثر: ۴۰ تست جهاد دانشگاهی شیراز-انگلیسی، ۱۳۶۷۴ سلسله کتبی در باب آزمایشات هماتولوژی، شیمی و ایمونولوژی بالینی ویژگی اثر: استاد دکتر سید ضیاء الدین تابعی سلسله کتابهایی پیرامون آزمایشهای مربوط به هماتولوژی (خون شناسی)، شیمی، ایمونولوژی بالینی تالیف نموده است که از نظر تخصصی مولف و نو بودن مباحث آنها اهمیت بودند. ۵ طبیبانه ای برای طبیبان ویژگی اثر: استاد تابعی در کتاب طبیبانه ای برای طبیبان اندرزاها و توصیه های اخلاقی را به همکاران خود تحریر کرده و در مورد مسایل عام مربوط به حرفه خود به سخن نشسته است. ۶ فیزیولوژی خود برای دانشجویان ویژگی اثر: استاد دکتر سید ضیاء الدین تابعی کتاب فیزیولوژی خون را به عنوان کتابی درسی جهت دانشجویان رشته پزشکی تالیف نموده اند برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

تاج الحکماء، حسنعلی، حسینعلی

قرن: ۱۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۱۲۵۴ - ۱۲۰۴ ش)، طبیب و شاعر. وی در آغاز شاعری تاج الحکما و طبیب تخلص می‌کرد، سپس تخلص خود را فلسفی قرار داد. سید در نایین متولد شد. تحصیلات مقدماتی را در زادگاهش به انجام رساند، سپس برای تکمیل تحصیلات به اصفهان رفت و یک دوره طب قدیم را در محضر درس میرزا باقر حکیم باشی آموخت. مدتی مامور خدمت در بهداری نایین شد. در اواخر دوره مظفری به تهران آمد و به تحصیل زبان فرانسه و طب جدید پرداخت تا آنکه در جراحی چشم مهارت یافت. او در نقاشی و موسیقی و تاریخ و جغرافی نیز دست داشت. کتاب چاپ شده وی: «هفت مقاله‌ی فلسفی در لزوم دیانت».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: تذکره‌ی سخنوران یزد (۴۸۳ - ۴۸۱)، الذریعه (۲۳۷/۲۵)، سخنوران نامی معاصر (۲۷۳۷ - ۲۷۳۴ / ۴)، فرهنگ

سخنوران (۱۷۷)، مولفین کتب چاپی (۶۸۳-۶۸۲/۲).

تاج‌بخش، حسن

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۱۶، مرتبه علمی: استاد، رشته: میکروبیولوژی، دانشکده: دامپزشکی، دانشگاه: تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای دامپزشکی از دانشکده دانشگاه تهران در سال ۱۳۴۰، دکترای تخصصی میکروبیولوژی، ایمنولوژی و بیماریهای گرمسیری از انستیتو پاریس و انستیتوی بین‌المللی بیماریهای گرمسیری در سال ۱۳۴۵.

مرتبه علمی:

پس از طی مراحل استادیاری و دانشیاری، ارتقاء به درجه استادی دانشکده دامپزشکی دانشگاه تهران، استاد ممتاز دانشکده دامپزشکی دانشگاه تهران.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

ایمونولوژی تیموس، طرح بقای سالمونلا- آبورتوس اوویس در طبیعت، خود ایمنی، ساختار آنتی‌ژن‌های سالمونلائی، راهنمایی، مشاوره و نظارت بر ۴۰ پایان‌نامه دکترای.

ابداع:

واکسن‌های ضد سالمونلا آبورتوس اوویس.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۱۰

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: ۴۲

زمینه علمی تألیفات:

میکروبیولوژی، ایمونولوژی بیماریهای واگیردام، بیماریهای مشترک انسان و دام، تاریخ پزشکی ایران، تاریخ علوم، تاریخ دامپزشکی ایران.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۴۰، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۴۲

زمینه علمی مقالات:

ایمنی بنیادی، ایمنی بافتی، واکسن‌های ضد سالمونلا، اکوبیولوژی، بروسلوز، تاریخ دامپزشکی ایران، تاریخ بیماریهای واگیر و مسیر تحول علم در اسلام و ایران.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

تبریزچی، حمید

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: پاتولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی کرمان.
برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

تبریزی، علاءالدین

قرن: ۱۰

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(س دهم ق)، طیب. وی از خاندان پزشکان معروف تبریز بوده که در آن شهر ولادت یافت. وی مؤلف کتاب «کامل علایی» است که آن را برای شاه اسماعیل صفوی (۹۳۰-۹۰۵ ق) تألیف کرده است. این کتاب به فارسی و شامل واژه‌ها و اصطلاح‌های پزشکی بر اساس حروف الفبا می‌باشد.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: تاریخ ادبیات در ایران (۳۵۸ / ۵)، تاریخ نظم و نثر (۸۱۴)، الذریعه (۲۵۶ / ۱۷).

ترشیزی، محمدحسین

قرن: ۱۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

شیخ محمدحسین ترشیزی (کاشمیری) عالمی جلیل و فاضلی کامل از شاگردان مجدد شیرازی در سامرا و ملازمین علامه آقا شیخ اسماعیل کاشمیری بوده و مضافاً بر تبحر در فقه و اصول ید طولائی در علم طب داشته است.

برگرفته از کتاب: گنجینه دانشمندان (جلد ششم)

تریاکیان، هارتیون

قرن: ۱۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(س سیزدهم ش)، پزشک، محقق، دانشمند و مترجم. از پزشکان ارمنی و از محققین پرکار که علاوه بر طبابت در زمینه‌ی ارتباط گویش گیلکی و زبان پهلوی و روسی و فرانسه و همچنین گویش محلی گیلان آشنا بود. او ظاهراً نخستین فردی از ارامنه است که «گلستان» سعدی را به زبان ارمنی ترجمه کرد و این ترجمه در سال ۱۹۱۸ م به چاپ رسید که نسخه‌ای از آن در کتابخانه‌ی ایروان موجود است.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: نامها و نامدارهای گیلان (۹۴-۹۳).

تشد، محمداسماعیل

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۰۶، مرتبه علمی: استاد، رشته: بیهوشی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای عمومی از دانشکده پزشکی علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۳۰، دکترای تخصصی بیهوشی از آمریکا در سال ۱۳۳۴، سفر به کشورهای آمریکا، انگلستان، لبنان، و سوئیس در تازه کردن اطلاعات تخصصی.

مرتبه علمی:

پس از طی مراحل استادیاری و دانشیاری، ارتقاء به درجه استادی دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

روش اندازه‌گیری عمق بیهوشی در بیهوشی مدرن، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر ۵۰ پایان‌نامه دکترای تخصصی بیهوشی.

ابداع:

لوله‌های ویژه انتوباسیون از راه بینی به شکل S مشهور به لوله دانشگاه تهران.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۳

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: -

زمینه علمی تألیفات:

فارماکولوژی داروهای بیهوشی، انتخاب روش بیهوشی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۳۳، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱۲

زمینه علمی مقالات:

انستزیولوژی.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

تفرشی، ابوالحسن

قرن: ۱۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۱۳۲۰-۱۲۶۱ ق)، طبیب. در خواران تفرش متولد شد و تا سن هجده سالگی در همان جا فارسی و عربی و حسن خط را آموخت.

در سال ۱۲۷۹ ق به تهران آمد، سال بعد وارد مدرسه دارالفنون شد و در سال ۱۲۹۱ ق به گرفتن دیپلم طب نایل گردید. در این سال به سمت حافظ الصحه (رییس بهداری) اراک منصوب شد، پس از یکسال طبابت و اقامت در اراک، به تهران بازگشت. تفرشی سمتهای مختلفی را مانند: دانشیار طب در مدرسه‌ی دارالفنون، طبیب گارد مخصوص، طبیب و معالج محمدرحیم خان علاءالدوله امیرنظام، رییس مریضخانه دولتی کرمانشاه، رییس بیمارستان دولتی (سینای کنونی) عهده‌دار بود. در سال ۱۳۰۲ ق برای مدت کوتاهی به اروپا مسافرت کرد و در پاریس با وضع تشریحات و عملیات آن آشنا شد. وی در تهران درگذشت و در امامزاده حسن مدفون گردید. نامبرده دارای تألیفات و ترجمه‌هایی می‌باشد از جمله: «پاتولوژی»، «تراپولیک و دواسازی»، «تشریح»، «فیزیولوژی»، «مسایل عمده‌ی حفظ الصحه»، «مطلع الطب ناصری».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: شرح حال رجال (۸/ ۶)، مؤلفین کتب چاپی (۱۴۵- ۱۴۴/ ۱)، المآثر والآثار (۲۱۸)، مکارم الآثار (۱۶۵۲- ۱۶۵۱). (۵/)

تقی اسکوئی، موسی

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۲۵، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: فارماکوگنوزی، دانشکده: داروسازی، دانشگاه: علوم پزشکی تبریز.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای داروسازی از دانشکده داروسازی دانشگاه علوم پزشکی تبریز در سال ۱۳۴۹، دکترای فارماکوگنوزی از چلسی کالج دانشگاه لندن در سال ۱۳۵۸.

مرتبه علمی:

استادیار دانشگاه علوم پزشکی تبریز در سال ۱۳۵۸، ارتقاء به درجه دانشیاری دانشگاه علوم پزشکی تبریز در سال ۱۳۶۹.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

فرآورده‌های طبیعی، داروهای گیاهی، بررسی اثرات شیمیائی و فیتوشیمیائی داورها، عضویت در کنگره‌های داروسازی ایران، مشاوره و نظارت بر ۱۰ پایان‌نامه دکترای تخصصی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: -

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۰، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۸

زمینه علمی مقالات:

فرآورده‌های طبیعی و فیتوشیمی.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

تقی‌نیا، محمدعلی

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: استاد، رشته: آسیب‌شناسی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.
برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

تکشیان، محمدیوسف

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۰۸، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای داخلی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:

دکترای تخصصی بیماریهای گوش و حلق و بینی از نیوجرسی آمریکا در سال ۱۳۴۳، فوق تخصص گوش داخلی از دانشگاه
جانزهاپکینز آمریکا در سال ۱۳۴۴.

مرتبه علمی:

آسیستان پروفیسور دانشگاه جانزهاپکینز آمریکا در سال ۱۳۴۴، دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه تهران.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

مطالعه و تحقیق بسیار در زمینه گوش و حلق و بینی و استاد راهنمای رزیدنت‌های متعدد.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۱

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: -

زمینه علمی تألیفات:

گوش و حلق و بینی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱

زمینه علمی مقالات:

جراحی و گزارش یک مورد گلاولوس ژو گولاریس دو طرفه در گوش.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

تمدن، خدیجه

قرن: ۱۴

جنسیت: زن

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: آسیب‌شناسی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.
برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

تنکابنی، حکیم مؤمن

قرن: ۱۰

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

میرزا محمد مؤمن بن محمد زمان حسینی تنکابنی. سید حکیم فاضل ادیب. معاصر شاه سلیمان صفوی بوده، و کتاب خود را در طب به نام «تحفه المؤمنین» و بر حسب آنچه مشهور است «تحفه حکیم مؤمن» را در زمان این پادشاه تألیف نموده که مکرر به طبع رسیده. اولاد او در اصفهان و نجف آباد ساکن می‌باشند.

در صحن مقبره‌ی خواجه، قبر کوچکی است که بر روی او: میرزا محمد مؤمن (حکیم و ادیب و شاعر) متوفی به سال ۹۲۳ مرقوم است، و اتحاد نام، برخی را به اشتباه انداخته، وی را حکیم مؤمن تنکابنی سابق الذکر دانسته‌اند، و حال آن که تاریخ قبر، حکایت از اختلاف آن دو می‌نماید، و او دانشمند دیگری است غیر از حکیم تنکابنی.
برگرفته از کتاب: دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد دوم)

تنکابنی، سلیمان

قرن: ۱۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ح ۱۲۵۰ ق)، فقیه، ادیب، متکلم و پزشک ایرانی. مقدمات علوم را در زادگاهش فراگرفت. در جوانی به همراه برادرش، ملا عبدالمطلب، رهسپار عتبات عراق گردید و چندی در شهرهای مقدس آن سرزمین به تکمیل تحصیلات خود پرداخت. سپس راهی اصفهان شد و بیست و دو سال در خدمت آخوند ملاعلی نوری مازندرانی شاگردی کرد و کتب ملاصدرا را نزد وی فراگرفت. «شرح لمعه» را نزد ملا محمدعلی نوری آموخت. پس از آن خود به تدریس روی آورد و در اصفهان «تجريد الکلام»؛ «شوارق»؛ «شرح لمعه» و «تفسیر قاضی بیضاوی» را درس می‌گفت. میرزا سلیمان به آموختن دانش پزشکی پرداخت و در رشته‌ی پزشکی شاگرد میرزا اسماعیل اعرج اصفهانی بود. میرزا اسماعیل به تنکابنی طب آموخت و خود نیز نزد او شرح «تجريد الکلام» فرا می‌گرفت. میرزا سلیمان در اصفهان به ملامحراب، عارف گیلانی، دست ارادت داد. میرزا سلیمان تنکابنی پدر میرزا محمد تنکابنی، مولف «قصص العلماء»، است. از جمله آثار وی: حاشیه بر «مطول» تفتازانی؛ حاشیه بر «مفاتیح الشرائع» ملامحسن فیض کاشانی؛ حاشیه بر «الفوائد الضیائیه» جامی، حاشیه بر «شرح الاسباب»، در پزشکی؛ حاشیه بر «حکمه العین»؛ حاشیه بر «حیوه القلوب»؛ حاشیه بر «تذکره الائمة»؛ رساله‌ای در وبا و طرز معالجه‌ی آن.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: قصص العلماء (۷۳-۷۱)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۱۳/۶۰۹).

توحیدی، محمد

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: داخلی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی و دکترای تخصصی داخلی از دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی شیراز در سال ۱۳۵۸، فوق تخصص بیماریهای ریه.

مرتبه علمی:

پس از طی مرحله استادیاری، ارتقاء به درجه دانشیاری دانشگاه علوم پزشکی مشهد.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

انجام ۸ طرح تحقیقاتی در زمینه‌های بررسی تستهای تشخیصی سرولوژیک در کیست هیداتیک، بررسی انواع سل و استاد راهنمای ۶ پایان‌نامه دکترای و تخصصی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: -

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: -

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۷، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۸

زمینه علمی مقالات:

کیست هیداتیک، ادم ریوی، سل غدد لنفاوی، پلورزی‌ها، سل پلور، سرطان در افراد جوان، سرطان ریه.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

توسلی فرید، مهدی

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

پزشک جراح.

تولد: ۱۳۱۵.

درگذشت: ۱۲ مهر ۱۳۷۲، آمریکا.

مهدی توسلی فرید در سال ۱۳۴۰ از دانشکده‌ی پزشکی دانشگاه تهران فارغ‌التحصیل شد و در سال ۱۳۴۱ ایران را به قصد ادامه‌ی

تحصیل در آمریکا ترک کرد. ابتدا در دانشگاه کمبریج ماسوچوست و سپس در کلرادو و شیکاگو در رشته‌ی طب داخلی و پاتولوژی دوره‌هایی را گذراند. در سال ۱۳۴۳ به ماسوچوست بازگشت و در بوستون در بیمارستان کارنی دوره‌ی رزیدنتی را طی کرد. در سال ۱۳۴۵ کارش را در زمینه‌ی تحقیقاتی هماتولوژی در مرکز پزشکی تافت در نیوانگلند پایه گذارد و مدتی هم در MIT در بخش بیولوژی کارآموزی و مطالعه کرد. در سال ۱۳۵۱ از تافت به کلینیک و مرکز تحقیقاتی اسکریپس در لاهویا-کلیفرنیا منتقل شد و تا سال ۱۳۶۰ در این مرکز فعالیت می‌کرد. سال ۱۳۵۶ مدتی به عنوان استاد میهمان در بیمارستان بیستر پاریس مشغول بود. در سال ۱۳۶۰ از سوی مرکز پزشکی V.A به جکسون میسی سی پی برای کار دعوت شد و تا پایان عمر در آنجا فعال بود.

او از پیشگامان پیوند مغز استخوان است و کشفیات علمی وی راهگشای بسیاری از محققان کنونی خون‌شناسی در دنیاست. بیش از ۴۰۰ مقاله و سخنرانی علمی و تحقیقی نوشت که در نشریات علمی منتشر شد. در شش کتاب در زمینه‌ی کار تخصصی خود نوشت و در تصنیف چندین اثر علمی بیش از بیست فصل سهیم بود. دکتر توسلی فرید در نه نشریه علمی در شورای سردبیری عضو بود. از وی کتاب فارسی فقر علوم در سال ۱۳۶۶ در ایران منتشر شد.

یکی از آخرین کارهای او مقاله‌ای بود که هفته‌ی قبل از درگذشتش در مجله‌ی پزشکی «Bood» انتشار یافت. وی به عنوان محقق میهمان و سخنران در بسیاری از کنفرانس‌های پزشکی در کشورهای مختلف حضور داشت. در سال ۱۳۷۱ از طرف دانشگاه شهید بهشتی برای شرکت و سخنرانی در کنفرانس خون‌شناسی دعوت شد که در آن حضور یافت. پیکر دکتر مهدی توسلی فرید بنا به وصیتش در ایران به خاک سپرده شد. برگرفته از کتاب: گلزار مشاهیر

توفیقی، حیدرقلی

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: ارتوپدی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تبریز. برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

توکلی، داوود

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای کودکان، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تبریز. برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

توکلی‌زاده، عبدالحسین

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد ۱۳۱۱، مرتبه علمی: استاد، رشته: جراحی عمومی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای تخصصی جراحی عمومی از دانشگاه تهران در سال ۱۳۴۹، فوق تخصص جراحی دستگاه گوارش از دانشگاه پاریس در سال ۱۳۵۱.

مرتبه علمی:

استادیار جراحی دانشگاه مشهد از سال ۱۳۴۸، دانشیار جراحی دانشگاه مشهد از سال ۱۳۵۳ تا سال ۱۳۶۰، استاد جراحی دانشگاه مشهد از سال ۱۳۶۰ تا سال ۱۳۶۸.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

مطالعه و تحقیق در جراحی عمومی و استاد راهنمای ۱۶ پایان‌نامه دکترا و ۶ پایان‌نامه دکترای تخصصی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: -

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: -

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۶، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱

زمینه علمی مقالات:

گزارش ۴۶۶ مورد ولولوس سیگموئید، مواردی از پنوماتوز کتیک روده، بررسی ۴۶۲ مرود کیست هیداتیک، هیپوپاراتیروئیدسم، هیپوپاراتیروئید اولیه حاملگی.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

تولمی اصل، سیاوش

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای داخلی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

تهرانی صادق، محمد صادق

قرن: ۱۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۱۲۸۸ ق)، شاعر و طبیب. وی طبیب ناصرالدین شاه قاجار و پدر میرزا علی‌خان اعلم الممالک بود. در رودخانه‌ی جاجرود هنگام طغیان آب غرق شد. از آثار وی «الفیه الفنون»، در بیست فن که در ۱۲۶۵ ق به نظم درآورده و حاج ملا-علی کنی بر آن تقریظ نوشته است.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الذریعه (۵۷۹، ۲۹۸ / ۲)، فهرست کتابهای چاپی فارسی (۳۲۱ / ۱)، مؤلفین کتب چاپی (۴۹۶ / ۳).

تهرانی نجفی، خلیل

قرن: ۱۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۱۲۸۰ ق)، طبیب و دانشمند. از پزشکان نام‌آور عصر خود در تهران و عتبات بود. پس از مدتی اقامت در کربلا- به نجف اشرف منتقل شد. از وی پنج پسر ماند که سه نفر آنها یعنی میرزا محمد و میرزا حسن و میرزا باقر به پیروی شغل پدر، به طبابت پرداختند پسر پنجم وی حاج ملاعلی فقیه. حاج میرزا خلیل در نجف در گذشت و در خانه‌ی شخصی خود دفن شد.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: شرح حال رجال (۴۸۹/۱).

تیرگری، سیاوش

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: حشره‌شناسی، دانشکده: بهداشت، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

کارشناسی دفع آفات از دانشکده کشاورزی کرج دانشگاه تهران در سال ۱۳۳۸، کارشناسی ارشد حشره‌شناسی از دانشگاه ایالتی یوتا آمریکا در سال ۱۳۴۱، دکترای علوم دولتی در رشته حشره‌شناسی از دانشگاه یوآتیه فرانسه در سال ۱۳۴۷.

مرتبه علمی:

تدریس در دانشگاه شهید چمران اهواز به مدت ۵ سال، دانشیار دانشکده بهداشت دانشگاه علوم پزشکی تهران.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

مبارزه بیولوژیک با حلزونهای آبی ناقل بیماری با مگس‌های حلزونخوار، مطالعه مگس خونخوار سیل، مطالعه عقرب‌های ایران، مطالعه پارازیتوئیدهای (زنبور) شفره مگس خانگی و تولید انبوه آن، مبارزه بیولوژیک با آفات با استفاده از زنبورهای تریکوگراما و تولید انبوه آن، کاربرد زنبورهای گرده افشان یونجه در تولید بذر، راهنمایی، مشاوره و نظارت بر ۱۹ پایان‌نامه کارشناسی ارشد. دکتر.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۴

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

مبارزه بیولوژیک با حلزونهای آبی، اصول مبارزه بیولوژیک، مرفولوژی حشرات پیشرفته، اصول طبقه‌بندی حشرات.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۰، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱۰

زمینه علمی مقالات:

حشرات مهم پزشکی نظیر خرمگس‌ها، مگس‌های تولید کننده ضایعه میاز انسان و دام، عقرب‌ها، مبارزه بیولوژیک با حلزونهای

آبی، حشرات آبی، سنجاقک‌ها حشرات گردافشان، زنبورهای گرده افشان و درباره زنبورهای عسل ایران.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

تیره‌گری، فرخ

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۱۷، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: آسیب‌شناسی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای تخصصی در پاتولوژی پزشکی از دانشکده پزشکی ژنو- لوزان سوئیس در سال ۱۳۴۹، فوق تخصص در پاتولوژی اعصاب

از دانشکده پزشکی ژنو سوئیس در سال ۱۳۵۵.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشگاه علوم پزشکی تهران از سال ۱۳۵۸.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

سارکوم دسترومائی پستان، تومورهای مغزی در اطفال، تدریس دروس علوم پاتولوژی پزشکی در دانشگاه‌های علوم پزشکی تهران

و ارومیه و کرمانشاه و همدان.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۳، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۳

زمینه علمی مقالات:

تومورهای پستان، تومورهای استخوان به زبان‌های فارسی و فرانسه.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

ثابتی، خسرو

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: دندانپزشکی، دانشکده: دندانپزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای دندانپزشکی از دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۴۳، دوره M.S.C در رشته پرودنتولوژی از دانشگاه لندن در سال ۱۳۵۰.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشکده دندانپزشکی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

پرودنتولوژی، دندانپزشکی، راهنمایی، مشاوره و نظارت بر تعداد زیادی پایان نامه دکترای و ۳ پایان نامه دکترای تخصصی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۱

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: -

زمینه علمی تألیفات:

دندانپزشکی پیشگیری، پرودنتولوژی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۶، تعداد مقالات به زبان خارجی: -

زمینه علمی مقالات:

پرودنتولوژی.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

ثاقب کرمانی، زین‌العابدین

قرن: ۱۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۱۲۷۱/۱۲۷۲ ق)، طبیب و شاعر. پدرش از حکما و اطباء معروف عصر خود بود که اواخر عمر به مشهد رفت، و زین‌العابدین در آنجا متولد گردید. بعد از آنکه از مشهد به کرمان بازگشتند، ثاقب نزدیک سی سال در کرمان به تحصیل علوم پرداخت سپس به یزد رفت و در آنجا مشغول تحصیل انواع علوم، به ویژه طب شد، و مدت چهل و پنج سال در آن دیار بود. وی در سرودن انواع شعر مهارت داشت. در اواخر عمر به اصرار دوستان، به تدوین «دیوان» اشعارش پرداخت، و قریب چهارهزار بیت از قصاید و غزلیات

و مثنویات را جمع‌آوری کرد، که اکثر آنها مشتمل بر معارف و توحید و مباحث ائمه اطهار (ع) است. برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه: حدیقه الشعراء (۳۵۷-۳۵۲/۱)، فرهنگ سخنوران (۱۹۹).

ثقة الاسلامی، محمدعلی

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: دادیولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

ثقفی، خلیل

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۱۳۲۳-۱۲۳۹ ش)، پزشک، نویسنده و مترجم. ملقب به اعلم الدوله. وی به شیوه‌ی پدر، که از اطبای مشهور ناصرالدین شاه بود، ابتدا طب را در دارالفنون فراگرفت، سپس برای تکمیل تحصیلات به پاریس رفت و در اوایل سلطنت مظفرالدین شاه به تهران بازگشت و در دستگاه شاهی، مقامی عالی یافت و از سوی شاه به اعلم الدوله ملقب شد. پس از فوت مظفرالدین شاه، طیب مخصوص ملک منصور میرزا شعاع السلطنه شد. اعلم الدوله در زمان محمدعلی شاه، به اجبار به فرانسه رفت و در پاریس، به کمک برادرش، دکتر جلیل خان ندیم السلطان، انجمنی به نام ایران جوان دوم تاسیس کرد و به فعالیت بر ضد محمدعلی شاه پرداخت. پس از فتح تهران، دکتر اعلم الدوله به ایران بازگشت و رئیس اولین بلدیة قانونی تهران شد. سپس با سمت ژنرال کنسول به سویس رفت. در این مأموریت سی تن از جوانان بختیاری را به منظور ادامه‌ی تحصیل به اروپا برد. ثقفی در زمان رضاشاه مدتی مدیر کل و سپس وزارت معارف و اوقاف بود. وی در اواخر عمر از کارهای دولتی کناره گرفت و انجمنی به نام انجمنی معرفه‌الروح تجربتی ایران تاسیس کرد. خلیل خان طیبی حاذق و نویسنده‌ای توانا بود. او به زبان فرانسوی تسلط داشت و مقالات و رسایلی به آن زبان نوشته است. سرانجام در تهران وفات یافت و در امامزاده عبدالله در آرامگاه سعدالدوله دفن شد. تالیفات به جای مانده از وی: «باغ سرور»؛ ترجمه‌ی داستانهای از ادبیات فارسی به فرانسه؛ «کنت مونت کریستو»، جلد دوم ترجمه از فرانسه به فارسی؛ «فرائد اللغه»؛ «خردنامه جاودان»؛ «هزار و یک حکایت»؛ «کلید زندگی»؛ «کلید شناسایی در علم غیرمرئی هفتاد و یک مقاله‌ی معرفه‌الروح»؛ «مقالات گوناگون»، شامل حوادث و وقایع تاریخی عهد قاجاریه، به ویژه در دوران سلطنت ناصرالدین شاه و مظفرالدین شاه، که در اغلب آنها خود وی شاهد عینی و حاضر و ناظر بوده است. [۱]

معروف به اعلم الدوله، فرزند میرزا عبدالباقی حکیم‌باشی، متولد ۱۲۳۶. پس از انجام تحصیلات مقدماتی در تهران، به پاریس رفت و در رشته‌ی پزشکی درجه‌ی دکترا گرفت. بعد از مراجعت به ایران به استادی رشته‌ی طب دارالفنون برگزیده شد. مدت‌ها در آن سمت به تعلیم پزشکان ایرانی مشغول بود. در دوران سلطنت مظفرالدین شاه، به جای میرزا محمودخان حکیم‌الملک که ابتدا وزیر دربار و بعد والی گیلان شد، به سمت پزشک مخصوص شاه انتخاب گردید و تدریجاً شاه را عمیقاً زیر نفوذ خود قرار داد و از

طرفی چون به حکومت قانون و مشروطه علاقه‌مند بود، در هر فرصت شاه را تشویق به صدور فرمان مشروطیت می‌کرد. مساعی او در تسریع صدور فرمان مشروطیت به گواهی تاریخ بر اهل تحقیق مکتوم نیست. بعد از صدور فرمان مشروطیت، همچنان به کار طبابت و استادی دارالفنون اشتغال داشت. مدتی رئیس انجمن بلدی تهران (انجمن شهر) و زمانی نیز کنسول ایران در سوئیس شد. در ۱۳۲۳ ش در سن ۸۷ سالگی درگذشت. او از مشاهیر و پزشکان دوره‌ی قاجاریه و مشروطیت ایران به شمار می‌رود. مردی بود بسیار فاضل، اهل تحقیق و تتبع، نویسنده‌ای توانا با سبکی روان و شیرین و جذاب. در عمر طولانی خود آثار گرانبهایی از خود به یادگار گذارد که مهمترین آنها عبارتند از: ۱- هزار و یک حکایت؛ ۲- صد و پنجاه مقاله یادگار عصر جدید؛ ۳- خردنامه‌ی جاویدان؛ ۴- مقالات گوناگون؛ ۵- فوائدالنصایح؛ ۶- تحفه‌ی نوروزی؛ ۷- هزار و یک نصیحت و چند اثر دیگر.

اعلم‌الدوله یکی از معتقدان جدی احضار ارواح بود. در تهران، انجمنی به نام انجمن معرفه‌الروح تشکیل داد. از لحاظ اخلاقی و انسانی از افراد کم‌نظیری بود که سال‌ها می‌گذرد و نظیرشان پیدا نمی‌شود. فرزندش حسین اعزاز ثقفی در حفظ و نگهداری و ازدیاد کتب و آثار عتیقه‌ی او جدیتی به تمام معمول داشت.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: [۱] دایره المعارف فارسی (۷۱۳/۱)، زندگینامه‌ی رجال و مشاهیر (۲۲۳- ۲۱۵ / ۱)، سرآمدان فرهنگ (۲۴۹/۱)، شرح حال رجال (۴۸۹- ۴۸۷ / ۱)، لغت‌نامه (ذیل / خلیل ثقفی)، مولفین کتب چاپی (۲۸- ۲۴ / ۳)، یادگار (س ۳، ش ۵، ص ۴۸، ۴۵)، یادداشتهای قزوینی (۱۷۸- ۱۷۶ / ۸).

نمر، گیتی

قرن: ۱۴

جنسیت: زن

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای عفونی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۴۹، کارشناسی ارشد بهداشت عمومی از دانشگاه تهران در سال ۱۳۵۲، دکترای تخصصی بیماریهای عفونی و گرمسیری از دانشگاه تهران در سال ۱۳۵۳.

مرتبه علمی:

استادیار دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۵۳، دانشیار دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۷۰.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

استفاده از فاضلاب خانگی تهران با استفاده از تصفیه فیزیکی- شیمیایی و میکروبی، بررسی تحقیقی سل غدد لنفاوی گردن، کاربرد انترفرون در هپاتیت مزمن B و C در بیماران دیالیزی و هموفیلی و تالاسمی، بیماریهای عفونی، کلاژن، تارماکرلوژی، راهنمایی مشاوره و نظارت بر ۱۰۰ پایان‌نامه کارشناسی ارشد و دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۶

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: -

زمینه علمی تألیفات:

فیزیوپاتولوژی بیماران عفونی، بهداشت همگانی، بیماریهای عفونی، داروها و خطرات ناشی از آن در حاملگی و شیردادن، SIDA و ایدز.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۰، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۲

زمینه علمی مقالات:

بیماریهای عفونی، فارماکولوژی.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

نمینی، مرتضی

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: فارماکولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

فارغ التحصیل از دانشگاه تبریز با درجه D.Phorm. در سال ۱۳۴۹، دکتر در رشته فارماکولوژی از دانشگاه لندن در سال ۱۳۵۸.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

داروشناسی و داروسازی، راهنمایی، مشاوره و نظارت بر ۳۰ پایان‌نامه دکتر.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۶

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: -

زمینه علمی تألیفات:

فارماکولوژی، فارماکولوژی داروهای آنتی‌هیپرناتیو، دارو و درمانی بیماریهای پوستی، شیمی درمانی، فارماکولوژی داروهای دیورتیک، تست‌های فارماکولوژی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: -، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۶۰

زمینه علمی مقالات:

زمینه‌های مختلف فارماکولوژی، فارماکولوژی عضلات، فارماکولوژی گیرنده‌ها.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

ننائی، غلامحسین

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۰۲، مرتبه علمی: استاد، رشته: بهداشت حرفه‌ای، دانشکده: بهداشت، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای داورسازی و گذراندن دوره‌های آموزشی در کشورهای انگلستان، ژاپن، یوگسلاوی و آمریکا.

مرتبه علمی:

پس از طی مراحل استادیاری و دانشیاری، ارتقاء به درجه استادی دانشکده داروسازی دانشگاه علوم پزشکی تهران.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

تحقیق در زمینه‌های مختلف بهداشتی همچون بهداشت محیط، بهداشت حرفه‌ای، مبارزه با ناقلین مالاریا، تدریس در رشته بهداشت حرفه‌ای و خصوصاً سم‌شناسی صنعتی و سایر عوامل زیان‌آور محیط کار، طرح‌هایی شامل مسمومیت در کارگران صنعت چاپ، مسمومیت با سرب در کاشی‌سازان، تماس رانندگان تاکسی با سرب در هوای تهران، مسائل بهداشتی در صنایع لاستیک و سایر مسائل مربوط به مسمومیت کارگران در صنایع شیمیایی و سموم صنعتی، راهنمایی، مشاوره و نظارت بر ۱۰۰ پایان‌نامه کارشناسی ارشد و دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۹

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: -

زمینه علمی تألیفات:

شیمی تجزیه‌ای حشره‌کش‌ها و آفت‌کش‌ها و کاربرد آنها، سم‌شناسی صنعتی، روش‌های شیمیایی مبارزه با بندپایان در ارتباط بهداشت و بهداشت حرفه‌ای.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۲۵، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۲۲

زمینه علمی مقالات:

بهداشت حرفه‌ای سموم حشره‌کش، سموم صنعتی، گازهای جنگی، مبارزه با مالاریا، مسمومیت با فلزات و مواد آلی در صنایع مختلف مثل باطری سازی.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

جانقربانی، محسن

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: اپیدمیولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی کرمان.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

کارشناسی ارشد اپیدمیولوژی از دانشگاه شیراز در سال ۱۳۵۷، دکترای اپیدمیولوژی از دانشگاه گلاسکو انگلستان در سال ۱۳۶۴.

مرتبه علمی:

پس از طی مرحله استادیاری، ارتقاء به درجه دانشیاری رشته اپیدمیولوژی دانشگاه علوم پزشکی کرمان در سال ۱۳۵۲.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

افشاء تشخیص و پیش آگهی به مبتلایان سرطان، سکنه مغزی، سرطان‌های پوست در مصدومین شیمیایی جنگ، اثر سیگار بر روی قند خون، تصادفات رانندگی، دیسمنوره، اعتبار روشهای تشخیص شستشو و برس کشیدن نازده‌ای، زخم معده، علل مرگ و میر در بخش مغز و اعصاب، WART، impetigo استرس، راهنمایی مشاوره و نظارت بر ۱۰ پایان‌نامه کارشناسی ارشد و دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۴

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: ۲

زمینه علمی تألیفات:

اپیدمیولوژی، اصطلاحات پزشکی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۵، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱۴

زمینه علمی مقالات:

اپیدمیولوژی دیابت، بیماریهای قلب و عروق سرخک، سل، تصادفات رانندگی، فشار خون، سکنه مغزی، اختلاف جنسی در مرگ و میر [recred linkage](#).

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

جاویانی، کاوس

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد ۱۳۱۵، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیهوشی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای تخصصی بیهوشی از دانشگاه تهران در سال ۱۳۴۹، تکمیل رشته بیهوشی از طرف دانشگاه تهران در کشور انگلستان در

سال ۱۳۵۴ به مدت یک سال.

مرتبه علمی:

استادیار پیمانی دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۵۰، استادیار رسمی آزمایشی در سال ۱۳۵۲، استادیار رسمی قطعی در سال ۱۳۵۷، ارتقاء به درجه دانشیاری علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۶۵.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

انواع بیهوشی در اعمال مختلف جراحی، طرح بیهوشی توام آلترین و کتالار مجرای اعمال جراحی، راهنمایی، مشاوره و نظارت بر ۲۰ پایان‌نامه دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۲

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

بیهوشی، بیهوشی و جراحیهای پستان (تومورها و سایر بیماریها).

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۲، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱

زمینه علمی مقالات:

بررسی تازه روی یک نوع فسفو گلیریت در گلبول قرمز، بیهوشی و خطر مرگ‌های زایمانی.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

جاویدان نژاد، صادق

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

خلاصه: صادق جاویدان نژاد دارای دکترای رشته بیوشیمی و عضو هیئت علمی دانشگاه علوم پزشکی تهران با درجه دانشیار می باشد.

گروه: علوم پایه

رشته: بیوشیمی

گرایش: داروسازی

مشاغل و سمتهای مورد تصدی: صادق جاویدان نژاد عضو هیئت علمی و دانشیار گروه بیوشیمی در دانشکده پزشکی در دانشگاه علوم پزشکی تهران است.

جاویدان نژاد، صادق

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: داروسازی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

جبریل دوم

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۳۹۷/۳۹۶-۳۱۱ ق)، طیب. پدرش طیب عضدالدوله دیلمی بود. طب را نزد پدر آموخت و در بغداد ماند و مانند اجدادش شهرت بسزایی پیدا کرد و در بیمارستان عضدی و دربار به خدمت مشغول شد. جبریل در طول خدمت صاحب بن عباد را مداوا و نزد او مقام والایی پیدا کرد. او در میافارقین دفن شد. از آثار او: کتاب «المطابقه بین قول الانبیاء و الفلاسفه»؛ دو رساله «الکافی»، درباره‌ی خون، در پنج مجلد؛ «رساله‌ی فی الم الدماغ بشارکه المعده و الحجاب». [۱]

جبرائیل پزشک عضدالدوله. (ف. ۳۹۷ ه. ق. ۷/ - ۱۰۰۶ م.)

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: [۱] تاریخ طب (۶۱-۶۰/ ۲)، تاریخ حکماء قفطی (۲۱۰-۲۰۲)، معجم المؤلفین (۱۱۵/۳).

جبل عاملی، پرویز

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: اورولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

جدبائنی مقدم، محمدحسین

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۲۰، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: قلب و عروق، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی اهواز.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشکده پزشکی اهواز در سال ۱۳۴۵، دکترای تخصصی بیماریهای داخلی از دانشگاه شهید بهشتی در

سال ۱۳۵۶ و فوق تخصص بیماریهای قلب و عروق از دانشگاه شهید بهشتی در سال ۱۳۶۷.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی اهواز.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

متابولیسم اسیداوریک، بررسی ۲۰۰ مورد بیماریهای انفارکتوس و بستری در CCU اهواز، سرپرستی تعداد زیادی پایان‌نامه، تدریس بیماریهای داخلی و قلب در دانشگاه علوم پزشکی اهواز.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱، تعداد مقالات به زبان خارجی:-

زمینه علمی مقالات:

تغییرات آنزیمی در انفارکتوس.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

جرجانی، زین‌الدین، ابوابراهیم، اسماعیل

قرن: ۵

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۵۲۱-۴۳۴ ق)، طیب. در جرجان متولد شد. مدتی از عمر خود را در خراسان و چندی نیز در خوارزم، در خدمت قطب‌الدین محمد و اتسز خوارزمشاه گذراند و ریاست بیمارستان خوارزم را به عهده گرفت. وی در علوم مختلف استاد بود. جرجانی علم حدیث را از ابوالقاسم قشیری و طب را از ابن ابی‌صادق آموخت. او بعد از ابن‌سینا، نخستین کسی است که در آثار خود همه مباحث علم طب را چنانکه قدما می‌اندیشیده‌اند با تحقیقات مورد مطالعه قرار داده و همه مباحث پزشکی را در کتابهای خود گردآوری کرده است. از آثار او: «خفی علائی»، «الطب الملوکی»، «زبده الطب»، «ذخیره‌ی خوارزمشاهی»، «یادگار»، «اغراض الطیبه و المباحث العلایه».

برگرفته از کتاب: اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۳۰۸/۱)، اعیان الشیعه (۳۱۹-۳۱۸/۳)، ایضاح المکنون (۶۱۱/۱)، تاریخ ادبیات ایران (۹۴۷، ۹۴۴، ۳۱۶-۳۱۴/۲)، تاریخ گزیده (۶۸۶)، تاریخ نظم و نثر (۱۲۵-۱۲۴)، تاریخ طب (۷۶۲-۷۱۶/۲)، ترجمه‌ی تتمه‌ی صوان الحکمه (۱۰۲-۱۰۰)، الذریعه (۱۰/۱۰، ۲۵۱/۲)، ریحانه (۱۹۱-۱۹۰/۳)، فرهنگ ادبیات فارسی (۱۶۱)، کشف الظنون (۸۲۵-۸۲۴)، لغت‌نامه (ذیل / اسماعیل)، معجم البلدان (۱۴۲/۲)، معجم المؤلفین (۲۶۴/۲).

جرجیس

قرن: ۲

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(س دوم ق)، طیب. وی در جندی شاپور می‌زیست، و ریاست دانشگاه پزشکی دانشکده‌ی جندی شاپور را داشت. منصور، خلیفه‌ی وقت، او را برای معالجه و درمان خودش احضار کرد، او گرچه از رفتن امتناع کرد، اما مجبور شد و به بغداد رفت و بعد از درمان

منصور، چهار سال در آنجا ماند. منصور از او خواست مسلمان شود، ولی وی امتناع کرد و به کیش اجداد خود باقی ماند. جرجیس پس از برگشتن به جندی شاپور، یکی از شاگردان خود را به نام عیسی بن شهلافا را به بغداد فرستاد تا جانشین وی در آنجا باشد. از آثار وی چند کتاب طبی است که به دستور منصور از یونانی به عربی ترجمه شد، از جمله: کتاب «الکناش المعروف» [۱].

(پزشک منصور، ف. ۱۵۲ ه.ق. / ۷۶۹ م.)

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: [۱] تاریخ طب (۵۴-۵۲/۲)، دایره‌المعارف فارسی (۳۹۳/۱)، الفهرست ابن‌ندیم، ترجمه (۵۲۷).

جزایری، ابوالقاسم

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: تغذیه، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

جعفرزاده اصفهانی، محسن

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای کودکان، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

جعفری قدس، احد

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: استاد، رشته: داخلی نفرولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی ایران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تبریز در سال ۱۳۴۶، دکترای تخصصی بیماریهای داخلی و

دکترای فوق تخصصی بیماریهای کلیه از آمریکا از سال ۱۳۵۱ تا سال ۱۳۵۶، دریافت مدارک مورد تخصصی بیماریهای داخلی و

بورد فوق تخصصی نفرولوژی از آمریکا.

مرتبه علمی:

پس از طی مراحل استادیاری و دانشیاری، ارتقاء به درجه استادی دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی ایران.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

دیالیز، بیماریهای کلیه، راهنمایی، مشاوره و نظارت بر ۹ پایان‌نامه دکترا و ۲ پایان‌نامه تخصصی و فوق تخصصی. ابداع:

روش دیالیز CAPD در آمریکا در سال ۱۳۵۶.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی:-، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۵۲

زمینه علمی مقالات:

دیالیز صفاقی، پیوند کلیه، اریتروپوئیتین، کلیه و حاملگی، دیالیز و پیوند در ایران.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

جلالی طباطبائی، مصطفی

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: قلب اطفال، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی ایران.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

جلالی، علی

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۱۶، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: جراحی عمومی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی ایران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه تهران در سال ۱۳۴۱، فوق تخصص در رشته جراحی عمومی از دانشگاه تمپل شهر فیلادلفیای آمریکا.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی ایران.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

تحقیقی در زمینه جراحی، طرح در زمینه گاستروآنترولوژی، شناسائی ۴ بیماری نسبتاً نادر در جهان برای اولین بار در ایران،

شناسائی یک گیاه داروئی برای اولین بار در ایران، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر ۱۵ پایان‌نامه فوق دکترا و تخصصی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۱

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی مقالات:

فرهنگی، علمی و سیاسی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۲، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۳

زمینه علمی مقالات:

کلیه مقالات در زمینه پزشکی، اکثراً در مورد جراحی است.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

جلایر، طهمورث

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: انگل‌شناسی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی اصفهان.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

جلیلی، احمد

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: روانپزشکی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

بورد تخصصی روانپزشکی از مرکز روانپزشکی رازی در سال ۱۳۵۲، گذراندن دوره آموزشی یک ساله الکتروآنسفالوگرافی در

کشور آمریکا.

مرتبه علمی:

استادیار دانشگاه آزاد ایران در سال ۱۳۵۵، دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

اپیدمیولوژی بیماریهای روانی، خلاقیت و بیماریهای روانی، اعتیاد، افسردگی، بیماریهای روانی ناشی از جنگ، استاد راهنمای ۴

پایان‌نامه کارشناسی ارشد و دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۵

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

روانپزشکی عمومی، افسردگی، پسیکوپاتولوژی، الکتروانسفالوگرافی و دستگاه عصبی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۹۷، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۳

زمینه علمی مقالات:

روانپزشکی عمومی، اپیدمیولوژی، الکتروانسفالوگرافی، بیماریهای حلقی، بیماریهای روانی ناشی از جنگ، صرع و داروهای روانگرا.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

جمال، اشرف السادات

قرن: ۱۴

جنسیت: زن

ملیت: ایران

دکتر اشرف السادات جمال در سال ۱۳۳۳ در شهرستان کاشان متولد شد. وی تحصیلات عالی خود را در سال ۱۳۴۹ در رشته پزشکی دانشکده پزشکی دانشگاه اصفهان آغاز کرد و در سال ۱۳۵۶ فارغ التحصیل شد. وی در سال ۱۳۶۶ موفق به اخذ درجه تخصصی در رشته زنان و زایمان از دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران گردید. سپس تحصیلات فلوشیپ خود را در رشته پریناتولوژی دانشگاه کینگ- کالج (لندن- انگلستان) در سال ۱۳۷۴ به پایان رساند. ایشان هم اکنون به عنوان عضو هیئت علمی و دانشیار گروه زنان و زایمان در بخش پره ناتالوژی در بیمارستان شریعتی (وابسته به دانشکده پزشکی دانشگاه تهران) مشغول به کار می‌باشند. گروه: علوم پزشکی: زنان و زایمانگرایش: پریناتولوژی تحصیلات رسمی و حرفه ای: اشرف السادات جمال تحصیلات ابتدایی را در دبستان فاطمه زهرا و تحصیلات متوسطه را در دبیرستان فاطمه الزهرا طی نمود و در سال ۱۳۴۹ موفق به اخذ مدرک دیپلم گردید. تحصیلات عالی خود را در سال ۱۳۴۹ در رشته پزشکی دانشکده پزشکی دانشگاه اصفهان آغاز کرد و در سال ۱۳۵۶ فارغ التحصیل شد. وی در سال ۱۳۶۶ موفق به اخذ درجه تخصصی در رشته زنان و زایمان از دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران گردید. سپس تحصیلات فلوشیپ خود را در رشته پریناتولوژی دانشگاه کینگ- کالج (لندن- انگلستان) در سال ۱۳۷۴ به پایان رساند. وی دوره‌های تکمیلی سونوگرافی زنان و مامایی و فلوشیپ پریناتولوژی کوتاه مدت را در بخش رادیولوژی بیمارستان میرزا کوچک خان دانشگاه علوم پزشکی تهران و کالج لندن (کشور ایران و انگلستان) گذراند. مشاغل و سمتهای مورد تصدی: سمت های اجرائی و مدیریت اشرف السادات جمال (از گذشته تاکنون) به قرار زیر است: ۱- مسئول گروه پریناتولوژی رشته زنان و زایمان از سال ۱۳۷۷ تاکنون ۲- کارشناس نظام پزشکی از سال ۱۳۷۵ تاکنون ۳- همکار صدا و سیما جهت فعالیت فرهنگی ارتقا سلامتی زن از سال ۱۳۷۹ تاکنون ۴- عضو شورای پژوهشی گروه زنان از سال ۱۳۷۴ ۵- مدرس بهداشت خانواده و تنظیم خانواده از سال ۷۵-۱۳۷۱ ۶- مسئول کارورزان در آموزش از سال ۱۳۷۰ تاکنون فعالیتهای آموزشی: دکتر جمال عضو هیئت علمی و دانشیار گروه زنان و زایمان در بخش پره ناتالوژی در بیمارستان شریعتی (وابسته به دانشکده

پزشکی دانشگاه تهران) است.

آثار: بهداشت بلوغ، ویژه دختران ویژگی اثر: پدیدآورنده: فروزنده داورپناه، اشرف السادات جمال، معصومه علی محمدیان (مترجم) ناشر: جوانه رشد - ۱۳۸۳

جمالی زواره، منصور

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۲۲، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: پاتولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران. خلاصه شرح حال تخصصی سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه اصفهان در سال ۱۳۵۰، دکترای تخصصی پاتولوژی از دانشگاه اصفهان در سال ۱۳۵۹. مرتبه علمی:

پس از طی مرحله استادیاری، ارتقاء به درجه دانشیاری دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران. زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

پاتولوژی، راهنمایی، مشاوره و نظارت بر ۱۲ پایان‌نامه کارشناسی ارشد و دکترا. تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۳

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: -

زمینه علمی تألیفات:

بافت‌شناسی، پاتولوژی دستگاه گوارش.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۵، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱

زمینه علمی مقالات:

پاتولوژی.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

جمشیدی، ابوالقاسم

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: جراحی ارتوپدی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه شیراز در سال ۱۳۴۲، دکترای تخصصی ارتوپدی از دانشگاه میشیگان آمریکا در سال ۱۳۴۷. مرتبه علمی:

استادیار دانشگاه تهران در سال ۱۳۵۲، ارتقاء به درجه دانشیاری پزشکی علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۶۸. زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

اجرای طرح تشکیل بانک استخوان در دانشگاه علوم پزشکی تهران و طرح‌هایی چند در مورد ارتوپدی و استخوان با همکاری دانشگاه تهران راهنمایی، مشاوره و نظارت بر ۱۰ پایان‌نامه دکترای و تخصصی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۱

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

اورژانس‌های ارتوپدی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۳، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۳

زمینه علمی مقالات:

دررفتگی استخوان و مچ دست، کاربرد گرافت‌های استخوان در مجروحین جنگی.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

جناب‌دی، ابوالفتح

قرن: ۱۰

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۹۳۲ ق)، طیب و شاعر. وی از پزشکان عهد شاه‌اسماعیل بود و در غزلسرای نیز استاد بود.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: تاریخ نظم و نثر (۶۶۶).

جوادیان، احمد

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: چشم پزشکی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

جوادیان، عزت‌الدین

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: استاد، رشته: انگل‌شناسی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

جواهر تراش، ناصر

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای کودکان، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی ایران.
برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

جوزجانی، ابوعبید عبدالواحد

قرن: ۵

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۴۳۸ ق)، طیب و ریاضیدان. از مردم جوزجان بود، و در فنون حکمت و فقه بیشتر از طب تبحر داشت. ابوعبید در سال ۴۰۳ ق هنگامی که ابوعلی سینا از دهستان به جرجان می‌رفت به خدمت او پیوست و تا پایان حیات آن استاد در خدمتش به سر برد. جوزجانی شاگرد ابن سینا و محرض وی در تصنیف کتب و گرد آوردنده‌ی تألیفات شیخ بعد از وفات او بود. شهرت ابوعبید بیشتر در ریاضیات است. از جمله کارهای او یکی «تکمیل قسمت ریاضیات از کتاب نجات ابوعلی» است و علاوه بر آن، قسمت ریاضی و موسیقی از کتاب «دانشنامه علائی» را به همین سیاق بر آن کتاب افزود. از دیگر آثار او: «تمه‌ی سرگذشت ابن سینا»، که قسمت نخستین آن به قلم خود شیخ است و ابوعبید حوادث حیات شیخ را بعد از سال ۴۰۳ ق بر آن افزود و «شرح رساله‌ی حی بن یقظان». برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: تاریخ ادبیات ایران (۳۱۸/۱)، تاریخ طب (۶۹۴-۶۹۳/۲)، تاریخ الحکماء قفطی (۵۶۳-۵۶۲، ۵۶۰)، تاریخ فلاسفه‌ی ایرانی (۲۱۴)، دایرة‌المعارف فارسی (۳۲/۱)، ریحانه (۴۳۶/۱)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۳۲۷/۵)، لغت‌نامه (ذیل / ابوعبیدالله)، فرهنگ ادبیات فارسی (۱۶۶-۱۶۵)، معجم المؤلفین (۲۰۷/۶).

جهانبخش، بیژن

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: استاد، رشته: بهداشت، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

جهانگیری دهقان، بهمن

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیهوشی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی، دکترای تخصصی آنستزیولوژی و رانیماسیون.

مرتبه علمی:

پس از طی مرحله استادیاری، ارتقاء به درجه دانشیاری دانشگاه علوم پزشکی تهران.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

آنستزیولوژی، رانیماسیون راهنمایی، مشاوره و نظارت بر ۱۶ پایان‌نامه کارشناسی ارشد و دکترای

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۱

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: -

زمینه علمی تألیفات:

آنستزیولوژی در اعمال جراحی مغز و پی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۵، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱

زمینه علمی مقالات:

آنستزیولوژی.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

جهانگیری، بیژن

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد ۱۳۱۴، مرتبه علمی: استاد، رشته: فارماکولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشکده پزشکی تهران در سال ۱۳۳۸، دکترای تخصصی فارماکولوژی پزشکی از دانشگاه تهران در سال ۱۳۴۲، فوق تخصصی فارماکولوژی از دانشگاه‌های لیژ بلژیک در سال ۱۳۴۴ و YALE آمریکا در سال ۱۳۵۴. مرتبه علمی:

استادیار دانشکده پزشکی دانشگاه تهران از سال ۱۳۴۳، دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه تهران از سال ۱۳۴۸ تا ۱۳۵۲ و استاد دانشکده پزشکی دانشگاه تهران از سال ۱۳۵۲ تا کنون. زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

درمان دارویی افزایش فشار خون شریانی، داروهای متضاد کلسیم، روش قوم به قوم در درمان هیپرتاسیون اصلی، آسپرین و تراکم پلاکتی، فارماکوتراپوتیک زوال عقل پیری، کاربرد آنتی‌بیوتیک‌ها در بیماری‌های غیر عفونی، هورمون رشد عصبی، فارماکوتراپوتیک میکروبه‌های مزاحم در بارداری، فارماکوتراپوتیک کتانسرین، تنظیم عصبی و غددی اشتها و اثر هورمون‌های گوارشی، واکسن ضد حاملگی، اثرات بیولوژیک مواد نادر، گزارش‌های نوین در تحقیقات مربوط به داروهای ضد صرع، تدریس دروس فارماکولوژی در دانشگاه تهران، برنده جایزه بهترین تحقیق علوم پزشکی پایه از دانشگاه تهران و البرز در سال ۱۳۵۱.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۲

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: ۳

زمینه علمی تألیفات:

حیوانات آزمایشگاهی (روش‌های کار با حیوانات)، بحث زخم معده تجربی، صفرا و فارماکولوژی دندانپزشکی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۳۳، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۲۴

زمینه علمی مقالات:

فارماکولوژی.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

چغمینی، محمود

قرن: ۸

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۷۴۵ ق)، منجم، ریاضیدان و طیب. از مردم چغمین خوارزم بود. آثار وی: «المخلص فی الهیئة»، مشتمل بر یک مقدمه و دو مقاله که بر آن شروح زیادی نوشته‌اند از جمله: «شرح میر سید شریف جرجانی»؛ «شرح قاضی زاده رومی»؛ «شرح طرق الحساب فی مسائل الوصایا»؛ «قانونچه»، در طب.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۵۹/۸)، تاریخ ادبیات ایران (۲۷۴/۳)، تاریخ نجوم اسلامی (۵۲، ۳۲۶)، تاریخ نظم و نثر (۱۶۳، ۷۸)، دایرة المعارف فارسی (۸۰۳/۱)، ریحانه (۴۴۹/۱)، زندگینامه‌ی ریاضیدانان (۲۲۰-۲۱۹)، سرآمدان فرهنگ (۲۶۷/۱)، کشف الظنون

(۱۸۲۰-۱۸۱۹)، مؤلفین کتب چاپی (۸۶-۸۵/۶)، معجم المؤلفین (۱۹۸/۱۲)، هدیه الاحباب (۱۱۹).

حاتم شیرازی، محمد مهدی

قرن: ۱۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(س سیزدهم ق)، طیب و شاعر. وی با صاحب «مرآت الفصحا» معاصر بود. حاتم شغل طبابت داشت و گاهی شعر می‌سرود از اوست:

ابرویش همچو هلالی است که سلخ رمضان

شایق دیدن او پادشه و درویش است

بر گرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: حدیقه الشعراء (۳۹۷/۱)، مرآت الفصاحه (۱۴۶-۱۴۵).

حاجی آقا محمدی، هوشنگ

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: فیزیک تشعشعات، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: -، علوم پزشکی تهران.

بر گرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

حاذق جهرمی، شکرالله

قرن: ۱۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۱۳۳۷ ق)، طیب و شاعر. در آغاز جوانی برای تکمیل تحصیلات طبی به شیراز مسافرت کرد و با محمدعلی دانشور نزد حیدر میرزا به کار و تحصیل پرداخت و در مریضخانه خیریه‌ی حیدریه‌ی فارس به کارآموزی اشتغال یافت. حاذق علاوه بر طبابت، در ادبیات عربی و فارسی و علوم متداول زمان دست داشته و قریحه سرشاری در سرودن انواع شعر از غزل و قصیده و قطعه و مثنوی داشته است. وی در بقعه‌ی امامزاده اسماعیل واقع در محله صحرا دفن شد. از آثار وی: «تجوید قرآن با ذکر موارد اختلاف قراء سبعه»؛ «دیوان» اشعار؛ «رساله در علوم فیزیک و شیمی»؛ «رساله در فن عروض و بدیع».

بر گرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: بزرگان جهرم (۱۲۷-۱۲۳)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (۱۹۰-۱۸۹/۲).

حاذق، نورالله

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۱۳۵۱-۱۲۷۴ ش)، جراح و چشم‌پزشک. در دولت آباد اصفهان متولد شد. تحصیلات ابتدایی و متوسطه را در مدارس شرافت، ایمانیه و علیه سپری کرد و وارد مدرسه‌ی عالی طب شد. پس از فراغت از تحصیل به خدمت در ژاندارمری پرداخت. حاذق بعد از کسب رتبه‌ی اول در مسابقه انتخاب جراح ممتاز برای تهران، به آمریکا رفت و در آنجا به تکمیل دانش پزشکی پرداخت. وی علاوه بر تخصص در جراحی چشم‌پزشکی به زبانهای فرانسه، انگلیسی و روسی تسلط کامل داشت. نورالله چهار سال آخر عمر به بیماری سرطانی مبتلا بود. سرانجام در تهران در گذشت و در بهشت زهرا دفن شد.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: زندگینامه‌ی رجال و مشاهیر (۵۲-۵۱/۳).

حاذقی، کامبیز

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۱۳، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: میکروبی‌شناسی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی اصفهان.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی در سال ۱۳۳۹، دکترای تخصصی در رشته میکروبیولوژی و بهداشت در سال ۱۳۴۳، دوره فوق تخصصی میکروبیولوژی از سال انستیتو پاستور به مدت یک سال.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی اصفهان.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بررسی آنتی‌ژنهای ساده، آنتی‌ژنهای سلولهای هسته‌دار خونی انسان، عفونت به وسیله *H.pylori* و زخمهای پپتیک معده، عفونتهای قسمت فوقانی دستگاه ادراری، یک سال تحقیق در انستیتو چستربیتی لندن بر روی آنتی‌ژنهای، راهنمایی، مشاوره و نظارت بر ۱۰ پایان‌نامه کارشناسی ارشد و دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۱

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

میکروبیولوژی پزشکی.

زمینه علمی مقالات:

بیماریهای عفونی و میکروبیولوژی پزشکی.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

حافظ الصحه، مسیح

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

فرزند میرزا موسی خان ناظم الأطباء.

طیب حاذق، و پزشک ماهر، و فاضل محبوب، از فارغ التحصیلان دارالفنون بوده، و جمع کرد بین طب جدید و قدیم، و در تداوی بیماران و تفقد و دلجویی از حال ایشان الحق بی نظیر بود.

در ۲۷ ربیع الثانی سال ۱۳۶۱ به سن متجاوز از هفتاد سال وفات یافته، در تخت فولاد جنب پدر مدفون شده.

برگرفته از کتاب: دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد دوم)

حافظ الصحه، حسام‌الدین

قرن: ۱۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(ز ۱۳۱۳ ق)، پزشک و دانشمند. معروف به مسیح‌الملک و مشارالدوله. در شیراز به دنیا آمد. در نزد پدر علوم و تهذیب اخلاق را فراگرفت و سپس به تهران آمد و پس از تحصیل طب جدید به شیراز بازگشت و پس از چندی دوباره به تهران بازگشت و جزو اطبای دربار سلطنتی شد و پس از چندی، مشارالدوله لقب گرفت. وی که به زبان فرانسه مسلط بود همواره به مطالعه کتب طب قدیم و جدید اشتغال داشت.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (۲/۲۴۰)، شرح حال رجال (۱/۳۱۵).

حامدبرقی، غلامعلی

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: رادیولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تبریز.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

حامدی، عبدالله

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۱۳۲۲ - ۱۲۸۱ ش)، پزشک. در تهران متولد شد. پس از پایان تحصیلات مقدماتی، تحصیلات متوسطه را در دبیرستان تدین و دارالفنون به پایان رساند، سپس به آموختن پزشکی در مدرسه‌ی طب پرداخت. در سال ۱۳۰۴ ش در مدرسه‌ی دفع آفات حیوانی، به کار پرداخت و برای اولین بار به تهیه‌ی سرم سرطان ضد طاعون در ایران مبادرت کرد و بعد از آن برای ادامه‌ی تحصیل به فرانسه رفت و در رشته‌ی دامپزشکی به تحصیل پرداخت. در ضمن زیر نظر پرفسور رامن به مطالعه در فن سرم‌سازی پرداخت و به ایران بازگشت و به کار در اداره‌ی دامپزشکی مشغول شد. دکتر حامدی در سال ۱۳۱۶ ش اقدام به انتشار مجله‌ی «دامپزشکی» کرد و پس از آن به تدریس در دانشکده‌ی دامپزشکی مشغول شد. وی در تهران جهان فانی را وداع گفت.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: تاریخ جراید (۲۶۵-۲۶۴/۲)، زندگینامه‌ی رجال و مشاهیر (۵۸-۵۷/۳).

حائری، علی

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: داروشناسی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای فیزیولوژی و فارماکولوژی از دانشگاه استراسکلاید گلاسکو.

مرتبه علمی:

استادیار گروه فارماکولوژی دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی اصفهان در سال ۱۳۶۲ و ارتقاء به درجه دانشیاری دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

تأثیر داروی گیاهی بر وضعیت اندوکرینی ماده، وضعیت عدم ترک در رابطه با هورمون‌های جنسی، تدریس در دانشگاه‌های مختلف کشور، راهنمایی، مشاوره و نظارت بر ۲۰ پایان‌نامه دکترای تخصصی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۱

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: -

زمینه علمی تألیفات:

فرهنگ فارماکولوژی (ترجمه از انگلیسی به فارسی).

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۲۰، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۳

زمینه علمی مقالات:

مقالات متعدد انگلیسی و فارسی ارائه شده در مجامع کشوری و بین‌المللی در زمینه‌های اندوکرینولوژی، نوروفارماکولوژی،

فارماکولوژی دارو- درمان، فیزیولوژی و فارماکولوژی دستگاههای مختلف بدن.
برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

حائریان اردکانی، رضا

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۱۶، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: مغز و اعصاب، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی و طی دوره رزیدنتی در دانشگاه علوم پزشکی مشهد، دوره الکتروانسفالوگرافی در بیمارستان امام خمینی تهران به مدت ۶ ماه، دوره الکتروانسفالوگرافی در دانشگاه اسلو به مدت یک سال.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی مشهد.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

تحقیق در زمینه مغز و اعصاب راهنمایی، مشاوره و نظارت بر ۴ پایان‌نامه دکترا در هر سال.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: متعدد، تعداد مقالات به زبان خارجی:-

زمینه علمی مقالات:

بیماریهای مغز و اعصاب و الکتروانسفالوگرافی.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

حبیبی، حشمت‌الله

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: زنان و مامایی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

حبیبی تفلیسی، شرف‌الدین، ابوالفضل

قرن: ۷

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۶۲۹ق)، دانشمند و طبیب. وی از بزرگان علم و حکمت بود و در معالجات صاحب رای. چند اثر از او به فارسی و تازی باقی مانده، از آن جمله: «کامل التعمیر» به فارسی که برای قلج ارسلان رومی تألیف کرده است؛ «بیان الطب»، به فارسی؛ کتاب «القوافی»، به فارسی؛ «کفایه الطب»، به عربی؛ «بیان التصریف»، به عربی؛ «بیان الصناعات»؛ «قانون الادب»، در لغت از عربی به پارسی؛ «بیان النجوم»، در هیات و نجوم به پارسی؛ «جوامع البیان»؛ «وجوه القرآن» و «حجه الابدان»، در طب. [۱]

تفلیسی، ابوالفضل ابراهیم بن محمد مکنی به ابوالفضل و ملقب به کمال‌الدین، در حکمت، هیئت و نجوم، هندسه، لغت، تفسیر و طب و غیره نامبردار و صاحب تصانیف است (ف. حدود ۶۲۵ ه.ق.). آثار عمده وی از این قرار است: تقویم الادویه، تلخیص علل القرآن، بیان النجوم، قانون الادب فی ضبط کلمات العرب (به فارسی)، کامل التعمیر (به فارسی). جوامع البیان (به فارسی). ترجمان قوافی (به فارسی)،

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: [۱] تاریخ ادبیات در ایران (۹۹۹-۹۹۸/۲)، تاریخ نظم و نثر (۱۲۸)، لغت نامه (ذیل / حبش ابن ابراهیم، حبش ابن محمد، حبش تفلیسی)، الذریعه (۲۵۴، ۲۵۳، ۱۹۶، ۱۸/۱۷)، سبک شناسی (۳۹۵-۳۹۳/۲)، کشف الظنون (۱۳۸۰-۱۳۷۹، ۲۶۲، ۲۶۱)، معجم المؤلفین (۱۸۹/۳)، هدیه العارفین (۲۶۳/۱).

حجازی، رضا

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: آناتومی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکتر از دانشکده دندانپزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران، فوق دکتر با تخصص در رشته آناتومی از دانشگاه LOMD LINDA آمریکا.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

حجازی، نصرت‌الله

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۱۰، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: آسیب‌شناسی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی از دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۳۵، فوق تخصص آسیب‌شناسی از دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۴۰.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

تحقیق در آسیب‌شناسی و مسائل گوناگون پزشکی، دریافت جایزه و تشویق به خاطر نوشتن مقالات پزشکی و تخصصی از آمریکا در سال ۱۳۵۲.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی:-، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۲

زمینه علمی مقالات:

پزشکی (پوست)، آسیب‌شناسی.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

حجتی، محسن

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: جراحی عمومی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

حدادیان، کریم

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: جراحی مغز و اعصاب، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای تخصصی جراحی اعصاب از دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۵۳، گذراندن دوره‌های انجمن جراحی اعصاب اروپا در شهر مونپلیه فرانسه در سال ۱۳۵۶ و در شهر منچستر انگلستان در سال ۱۳۵۷ و در شهر لوین فرانسه در سال ۱۳۵۷. دریافت دیپلم ناسیونال الکتروآنسفالوگرافی فرانسه در سال ۱۳۵۸.

مرتبه علمی:

پس از طی دوره استادیاری، ارتقاء به درجه دانشیاری دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

جراحی اعصاب به خصوص درمان اسپاسم و بارکینون، جراحی اعصاب اطفال و ستون فقرات، راهنمایی، مشاوره و نظارت بر ۱۳ پایان‌نامه دکترای.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۱

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: -

زمینه علمی تألیفات:

جراحی اعصاب.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۳، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۸

زمینه علمی مقالات:

جراحی اعصاب.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

حریری، علی‌اصغر

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(تو ۱۲۸۴ ش)، شاعر، نویسنده، روزنامه‌نگار و پزشک. در شهر تبریز به دنیا آمد و علوم ابتدایی و متوسطه را در همان شهر فراگرفت. وی از همدرسان شهریار و غلامحسین رعدی و حسنعلی پسیان بود. از آنجا به تهران آمد و در رشته‌ی حقوق به تحصیل مشغول شد. پس از اخذ لیسانس به تبریز بازگشت و در آنجا به انتشار روزنامه‌ی «مستعجل» پرداخت. حریری پس از چندی به تهران آمد و با استاد ملک‌الشعرا بهار و هاشم افسر مصاحبت کرد و با رموز شعر و شاعری آشنا شد. وی به اروپا سفر کرد و در رشته‌ی طب و داروسازی به تحصیل پرداخت و به درجه‌ی دکتری نایل آمد. سپس به تهران آمد و چندی با سمت دانشیاری در دانشکده‌ی پزشکی مشغول کار شد. سپس به اروپا مراجعت کرد و در پاریس اقامت گزید. و برای برخی از مجلات پایتخت از جمله «یغما» و «وحید» مقاله می‌نوشت.

برگرفته از کتاب: اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: تاریخ جراید (۱/۱۱۳)، سخنوران نامی معاصر (۱۱۱۳-۱۱۱۱/۲)، فرهنگ سخنوران (۲۵۰).

حسابی، عبدالله

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۱۰، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: دندانپزشکی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای دندانپزشکی از دانشگاه تهران در سال ۱۳۳۷، فوق تخصص (M.P.H) در رشته مدیریت بهداشتی در سال ۱۳۵۶.

مرتبه علمی:

استادیار دانشگاه تهران از سال ۱۳۴۳ تا ۱۳۵۱ و دانشیار تهران از سال ۱۳۵۱.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بهداشت دهان و دندان، کلیات پزشکی، بیماریهای دندان، تدریس دروس بیماریهای دندان، تشخیص و بهداشت دهان در دانشگاه

تهران، اصول بهداشت عمومی و کلیات پزشکی در دانشگاه ابوریحان و راهنمایی، مشاوره و نظارت بر ۱۰ پایان‌نامه دکترای.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۷

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: -

زمینه علمی تألیفات:

بهداشت دهان، مقدمه‌ای بر تشخیص عمومی برای دندانها، کلیات پزشکی، کتاب بیماریهای دندان.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۵۶، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱

زمینه علمی مقالات:

ضعف عضلانی و خیم، اثرات اضافه کردن فلوراید به آبهای شیرین.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

حسن زاده آملی، حسن

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

حجه الاسلام والعلم الاعلام آقا شیخ حسن حسن زاده آملی متولد ۱۳۰۷ شمسی از افاضل ممتاز حوزه علمیه صاحب تقویم رسمی و

تألیفات ارزنده است. تولدش در آمل واقع شده و در مهد علم و تقوا تربیت یافته و دروس مقدماتی را تا متوسطه خوانده و بدروس

علمیه عربی پرداخته و سپس بتهران عزیمت نموده و از اساتید بزرگ تهران چون مرحوم آیه‌الله آملی و آیه‌الله شعرانی و آیه‌الله حاج

میرزا احمد آشتیانی و آیه‌الله حاج سید ابوالحسن رفیعی قزوینی و دیگران در رشته‌های علوم عقلی و نقلی استفاده نموده آنگاه بقم

مهاجرت و رحل اقامت افکنده و از محضر آیات عظام حوزه علمیه چون آیه‌الله آملی حاج میرزا هاشم و دیگران بهره‌مند گردیده و در مدرسه علمیه سعادت بتدریس فقه و اصول اشتغال دارد.

دارای تألیفات عدیده‌ای مانند تقویم حسن زاده و ۵ جلد شرح نهج البلاغه مرحوم میرزا حبیب‌الله هاشمی خوئی از جلد ۱۵ تا جلد ۱۹ میباشد. و کتابی در ولایت و غیره دارند که ۱۵ مجلد آن بطبع رسیده و بقیه آماده برای طبع میباشد.

مرحوم آیه‌الله حاج میرزا ابوالحسن شعرانی تقریظ مفصلی برای شرح ایشان مرقوم که در اول جلد ۱۵ شرح نهج البلاغه خوئی مذکور میباشد و در آخر جلد ۱۴ شرح مزبور درباره‌ی معظم له چنین نوشته‌اند:

(ثم ان حضره الفاضل الاديب العالم الاریب الجامع بين العلوم العقلیه والنقلیه والحائز للملكه العلمیه والعملیه الشیخ المؤمن الشیخ حسن الاملی ضاعف الله قدره و اجزل اجر له تصدی لشرح باقی کتاب نهج البلاغه و هو الحری به والمتوقع منه و هو كما قال بعض الانصار كما قيل عذيقها المرجب و جذيلها المحكل فقد جربته سنوات عند قرائه مختلف العلوم علی حاز الرتبه القصوی و فاز بالقدح المعلى و نرجو من الله له التوفيق و لنا.

العبد ابوالحسن الشعرانی

تألیفات و تصحیحات

آثار عرفانی و اخلاقی

لقاء الله

وحدت از دیدگاه عارف و حکیم

انه الحق

ولایت تکوینی

عرفان و حکمت متعالیه

الهی نامه متن الهی نامه

انسان در عرف عرفان

کلمه علیا در توقیفیت اسماء

اصول و امتهات حکمی و عرفانی

تصحیح رساله مکاتبات

تصحیح و تعلیق تمهید القواعد

تصحیح . تعلیق شرح فصوص قیصری

تصحیح و تحشیه رساله تحفه الملوک فی السیر و السلوک

مفاتیح المخازن

شرح فصوص الحکم

مشکاه القدس علی مصباح الأنس

شرح طایفه ای از اشعار و غزلیات حافظ

نور علی نور در ذکر و ذاکر و مذکور

باب رحمت

نامه ها برنامه ها

قرآن و عرفان و برهان از هم جدایی ندارند
 آثار فلسفی و منطقی
 اتحاد عاقل به معقول
 نصوص الحکم بر فصوص الحکم
 رساله جعل
 صد کلمه
 تصحیح اسفار اربعه
 تصحیح و تعلیق کتاب نفس شفاء
 رساله ای در تضاد
 رساله ای در اثبات عالم مثال
 رساله ای در حرکت جوهری
 ممدّ الهِمَم فی شرح فصوص الحِکَم
 رساله نفس الأمر
 نهج الولایه
 درر القلائد علی غرر الفرائد
 النور المتجلّی فی الظهور الظلّی
 مفاتیح الأسرار لسلاک الأسفار
 شرح العیون فی شرح العیون
 گشتی در حرکت
 الحجج البالغة علی تجرد النفس الناطقة
 گنجینه گوهر روان
 رساله ای در اثبات عالم مثال
 رساله مُثُل
 تصحیح و تعلیق شرح اشارات
 ترجمه و شرح سه نمط آخر اشارات
 تصحیح و تعلیق شفا
 ترجمه و تعلیق الجمع بین الرّأیین
 رساله اعتقادات
 الأصول الحکمیة
 رساله رؤیا
 من کیستم
 رساله فی التضاد
 دروس معرفت نفس

- نثر الدراری علی نظم اللثالی
 آثار فقهی
 رساله ای در مسائل متفرقه فقهی
 تعلیقات علی العروة الوثقی فی الفقه
 وجیزه ای در مناسک حج
 آثار تفسیری
 تصحیح خلاصه المنهج
 انسان و قرآن
 آثار کلامی
 خیر الأثر در رد جبر و قدر
 تقدیم و تصحیح و تعلیق رساله قضا و قدر محمد دهدار
 لیلۃ القدر و فاطمه علیها السلام
 رساله فی الإمامة
 رساله ای در کسب کلامی
 فصل الخطاب فی عدم تحریف کتاب ربّ الأرباب
 رساله حول الرؤیا
 آثار روایی
 تصحیح نهج البلاغه
 تصحیح سه کتاب (ابی الجعد ، نثر اللثالی ، طب الأئمة)
 تکملة منهاج البراعة
 مصادر و مأخذ نهج البلاغه
 انسان کامل از دیدگاه نهج البلاغه
 شرح چهل حدیث در معرفت نفس
 رساله ای در اربعین
 آثار ریاضی و هیوی
 دروس معرفه الوقت و القبلة
 رساله کلّ فی فلک یسبحون
 رساله ای در تنهای ابعاد
 تصحیح کتاب الإستیعاب فی صنعہ الأضطراب للبیرونی
 تعیین سمت قبله مدینه
 الصحیفه العسجدیة فی آلاتِ رصدیة
 الکوکب الدرّی فی مطلع التّاریخ الهجری
 رساله سی فصل

- تعلیق تحفه الأجله فی معرفه القبله
 رساله قطب نما و قبله نما
 تعلیقه بر رساله مولا مظفر
 رساله میل کلی
 رساله ظلّ
 رساله تکسیر دایره
 تصحیح کتاب المناظر فی کیفیة الابصار
 رساله ای در اختلاف منظر و انکسار نور
 رساله فی تعیین البعد بین المרכזین و الأوج
 رساله فی الصبح و الشفق
 رساله ای پیرامون فنون ریاضی
 رساله ای در مطالب ریاضی
 دروس هیأت و دیگر رشته های ریاضی
 تصحیح و تعلیق شرح جعمنی
 تصحیح و تعلیق تحریر اصول اقلیدس
 تصحیح و تعلیق اکر مانالاؤس
 تصحیح و تعلیق تحریر اکر تاوذوسیوس
 شرح زیج بهادری
 تصحیح و تعلیق شرح بیرجندی بر زیج الغ بیگ
 تصحیح و تعلیق شرح بیرجندی بر بیست باب
 تصحیح و تعلیق تحریر مجسطی
 استخراج جداول تقویم
 تصحیح و تعلیق الدر المکنون و الجوهر المصون
 دروس معرفت اوافق
 شرح قصیده گنوز الأسماء آثار ادبی
 تقدیم و تصحیح و تعلیق نصاب الصبیان
 تصحیح کلیله و دمنه
 تصحیح و اعراب اصول کافی
 دیوان اشعار
 قصیده ینبوع الحیاة
 مصادر اشعار دیوان منصوب به امیر المؤمنین
 تعلیقه بر باب توحید حدیقه الحقیقه
 تصحیح گلستان سعدی

تعلیق بر قسمت معانی مطوّل

امثال طبری

آثار متفرقه

تقدیم و تصحیح و تعلیق خزائن

هزار و یک نکته

هزار و یک کلمه

مجموعه مقالات

ده رساله فارسی

کشیکل

مصاحبات مناجات علامه حسن زاده

- الهی، تا تو لیک نگویی من کجا الهی گویم؟

- الهی، همه گویند: بده و حسن گوید: بگیر

- الهی، همه از تو دوا خواهند و حسن از تو درد

- الهی، همه، حیوانات را در کوه و جنگل می بینند و حسن در شهر و ده

- الهی، عمری آه در بساط نداشتم و اینک جز آه در بساط ندارم

- الهی، شکر است که دنیا را آخرت شد

- الهی، من در ذات خود متحیرم چه رسد به ذات تو

- الهی، شیدایی جانان را با حور و غلامان چه کار

- الهی، روزم را چون شبم روحانی بگردان و شبم را چون روز نورانی

- الهی، در جوانی شکستم که پیری، خود شکستگی است

- الهی، آن که تو را دوست دارد، چگونه با خلق ات مهربان نیست؟

- الهی، اگر من بنده تو نیستم، تو که مولای من هستی!

- الهی، گرگ و پلنگ را می توان رام کرد با نفس سرکش چه کنم؟

- الهی، اگر ستار العیوب نبود، ما از رسوایی چه می کردیم؟!

- الهی، قربان لب و دهانم بروم که به ذکر تو گویا بند

توصیه‌هایی از علامه حسن زاده آملی

دهان روح و تن

انسان دو دهان دارد: یکی گوش که دهان روح او است و دیگر دهان که دهان تن او است. این دو دهان خیلی محترم‌اند. انسان باید خیلی مواظب آن‌ها باشد. یعنی باید صادرات و واردات این دهنها را خیلی مراقب باشد. آن‌هایی که هرزه خوراک می‌شوند، هرزه کار می‌گردند. کسانی که هرزه شنو می‌شوند، هرزه گو می‌گردند. وقتی واردات انسان هرزه شد، صادرات او هم هرزه و پلید و کثیف می‌شود. یعنی قلم او هرزه و نوشته‌هایش زهر آگین خواهد داشت. حضرت وصی، امیرالمؤمنین، علیه السلام فرمود: عمل نبات است و هیچ نبات از آب بی‌نیاز نیست و آب‌ها گوناگون‌اند. هر آبی که پاک است، آن نبات هم پاک و میوه‌اش شیرین خواهد

بود و هر آبی که پلید است، آن نبات هم پلید و میوه او تلخ است.* خود عمل، حاکی است که از چه آبی روییده شده است. وقت اندک و کار بسیار

بدان که باید تخم و ریشه سعادت را در این نشأ، در مزرعه دلت بکاری و غرس کنی. این جا را دریاب، این جا جای تجارت و کسب و کار است و وقت هم خیلی کم است. وقت خیلی کم است و ابد در پیش داریم. این جمله را از امیرالمؤمنین علیه السلام عرض کنم، فرمود: «ردوهم ورود الهمیم العطاش» یعنی شتران تشنه را می بینید که وقتی چشمشان به نهر آب افتاد چگونه می کوشند و می شتابند و از یکدیگر سبقت می گیرند که خودشان را به نهر آب برسانند، شما هم با قرآن و عترت پیغمبر و جوامع روایی که گنج‌های رحمان‌اند این چنین باشید. بیاید به سوی این منبع آب حیات که قرآن و عترت است. وقت خیلی کم است و ما خیلی کار داریم. امروز و فردا نکنید. امام صادق علیه السلام فرمود: «اگر پرده برداشته شود و شما آن سوی را ببینید، خواهید دید اکثر مردم به علت تسویف، به کیفر اعمال بد این جای خودشان مبتلا شده‌اند.» تسویف یعنی سوف سوف کردن، یعنی امروز و فردا کردن، بهار و تابستان کردن، امسال و سال دیگر کردن. وقت نیست، و باید به جد بکوشیم تا خودمان را درست بسازیم.

برگرفته از کتاب: گنجینه دانشمندان (جلد سوم)

حسن عطار

قرن: ۱۱

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

در محله امام زاده اسماعیل عطّاری می کرده، در دواشناسی استاد بوده، مثنوی به نام «خروسیه» دارد. مردی لطیفه گو و حاضر جواب بوده، قبل از ۱۰۸۳ فوت شده است.

برگرفته از کتاب: دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد اول)

حسن نوری اسفندیاری، حسینی

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(تو ۱۲۸۰ ش)، پزشک و نویسنده. در تهران متولد شد. تحصیلات مقدماتی و متوسطه را در همین شهر گذراند و برای ادامه تحصیل به اروپا رفت. از دانشکده‌ی طب شهر ساربوک آلمان اجازه نامه‌ی طبابت گرفت، و تا سال ۱۹۳۳ م در بیمارستانهای لیزیک در سلان و برلن مشغول کار شد، سپس به ایران بازگشت و در سال ۱۳۱۲ ش به خدمت وزارت جنگ درآمد. در ضمن به تدریس در دانشکده‌ی طب نیز مشغول شد. بعدها به درجه سرتیپی رسید و مدتی نیز برای مطالعه به امریکا رفت. آثار وی: «دوره‌ی بهداشت نظامی»، «طرز جلوگیری از بیماریهای مقاربتی»، «کمکهای نخستین قبل از رسیدن پزشک».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: زندگینامه‌ی رجال و مشاهیر (۹۵/۳)، مولفین کتب چاپی (۹۲۶-۹۲۵/۲).

حسین‌اش، احمد

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: جراحی عمومی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.
برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

حسن زاده، جعفر

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد ۱۳۲۱، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: گوش و حلق و بینی، دانشکده: پزشکی دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه علوم پزشکی مشهد، دکترای تخصصی گوش و حلق و بینی از کشور انگلستان.
مرتبه علمی:

استادیار گروه گوش و حلق و بینی بیمارستان قائم مشهد در سال ۱۳۶۰، ارتقاء به درجه دانشیاری در دانشکده پزشکی دانشگاه
علوم پزشکی مشهد از سال ۱۳۶۹.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بررسی ضایعات عصبی در مجروحین جنگی، بررسی دوزاژ جنتامایسین به عنوان داروی اتوتوکسیک و یافتن اندازه مناسب برای
عدم صدمه گوش داخلی بیماران، استاد راهنمای ۱۲ پایان‌نامه دکترای پزشکی و تخصصی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۱

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: -

زمینه علمی تألیفات:

بیماریهای بینی از دیگاه نشانه‌شناسی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۱، تعداد مقالات به زبان خارجی: -

زمینه علمی مقالات:

بیماریهای گوش، حلق و بینی، بررسی تاریخی اولین جراحان هر بخش از گوش و حلق و بینی.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

حسن زاده‌راد، عبدالرسول

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۱۳، مرتبه علمی: استاد، رشته: آسیب‌شناسی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای تخصصی آسیب‌شناسی پزشکی از دانشگاه علوم پزشکی مشهد در سال ۱۳۴۰ و فوق تخصص (D.P.H) از دانشگاه آمریکایی بیروت در سال ۱۳۴۵.

مرتبه علمی:

پس از طی مراحل استادیاری و دانشیاری، ارتقاء به درجه استادی دانشگاه علوم پزشکی مشهد.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بررسی وضع تغذیه در مدارس شهر مشهد، بررسی وضع بهداشتی روستاهای خراسان، تدریس دروس بهداشت مادر و کودک، بهداشت و تنظیم خانواده، اپیدمیولوژی و جمعیت‌شناسی و آسیب‌شناسی در دانشکده‌های پزشکی و علوم تربیتی و مامائی دانشگاه مشهد.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۵

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

بهداشت مادر و کودک، مراقبت‌های بهداشتی مدارس، اصول اپیدمیولوژی، آسیب‌شناسی اجتماعی و بهداشت و تنظیم خانواده، جامعه‌شناسی پزشکی و بهداشتی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۳، تعداد مقالات به زبان خارجی:-

زمینه علمی مقالات:

بررسی حوادث شهر مشهد، پزشکی اجتماعی چیست و چه می‌گوید؟ و اهمیت شیر مادر و نقش آن در بهداشت عمومی.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

حسنى طباطبائى، عبدالمحمد

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: اپیدمیولوژی، دانشکده: دامپزشکی، دانشگاه: تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای دامپزشکی از دانشگاه تهران در سال ۱۳۵۲، دکترای تخصصی در رشته پیشگیری بیماری‌های دام و طیور از دانشگاه دیویس

کالیفرنای آمریکا در سال ۱۳۵۵.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشکده دامپزشکی دانشگاه تهران.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

اپیدمیولوژی، باکتری‌شناسی، تدریس بیماری‌های باکتریایی دام و اپیدمیولوژی در دوره‌های دکترای تخصصی دامپزشکی، راهنمایی مشاوره و نظارت بر ۱۸ پایان‌نامه کارشناسی ارشد و دکترای.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۲

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۵، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۷

زمینه علمی مقالات:

بیماری‌های باکتریایی دام، اپیدمیولوژی.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

حسین خان ناظر، عبدالله

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: میکروبیولوژی و بهداشت، دانشکده: دامپزشکی، دانشگاه: شیراز.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای تخصصی در رشته میکروبیولوژی از دانشگاه بریستول انگلستان در سال ۱۳۵۳.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشکده دامپزشکی دانشگاه شیراز.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بررسی میکروبیولوژی و بیماری‌های عفونی دام، بهداشت، میکروبیولوژی مواد غذایی، تحقیق در زمینه مقاومت‌های آنتی‌بیوتیکی قابل انتقال بر روی باکتری‌های E.coli و Salmonella جدا شده از حیوانات اهلی، طیور و مواد غذایی، راهنمایی و مشاوره و

نظارت بر ۵۶ پایان‌نامه دکترای.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۸، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۹

زمینه علمی مقالات:

میکروبیولوژی، بیماریهای عفونی و بهداشت مواد غذایی.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

حسینی، ابوالقاسم

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۱۵، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: روان پزشکی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای روان پزشکی از دانشگاه تهران در سال ۱۳۴۷.

مرتبه علمی:

استادیار دانشگاه علوم پزشکی مشهد از سال ۱۳۵۰ تا سال ۱۳۶۴ و دانشیار دانشگاه علوم پزشکی مشهد از سال ۱۳۶۴.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

افسردگی و تست وقفه دگزامتازون، اپیدمیولوژی هیستری تبدیلی و تجسس یک طرفه بودن علائم آن و روش تعیین مقدار لیتیم در سرم بیماران مصرف کننده لیتیم، رویا از نظر فیزیولوژی، روان‌شناسی معاصر و معارف اسلامی، ترک اعتیاد با کلونیدین، بررسی همه گیرشناسی و شایعترین علائم در بیماران مبتلا به اسکیزوفرنی، بررسی نقش مادر در اسکیزوفرنی، بررسی نقش حوادث استرس‌زای زندگی در بروز افزایش فشارخون شریانی بر روی صد بیمار و نقش آرام‌سازی در کنترل علائم، جنبه‌های روان‌پزشکی دیابت قندی، بررسی مشکلات و امکانات پیگیری بیماران روانی، و میزان بهبودی در یک بخش روان پزشکی دانشگاهی و بررسی نقش استرس در بروز سرطان از طریق تحقیق بر روی ۸۳ بیمار مبتلا به سرطان.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۸

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: -

زمینه علمی تألیفات:

روان‌پزشکی بالینی، اصول بهداشتی روانی در دو جلد، اصول روان‌شناسی آکادمی، روش‌های پیشگیری از اختلالات روانی، تغییرات آب و الکترولیت و هورمون‌ها در پسیکوزهای عاطفی و اثر لیتیم در بیماریها.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۲۱، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۳

زمینه علمی مقالات:

تغییرات آب و الکترولیت و هورمون‌ها در پسیکوزهای عاطفی و اثر درمان کربنات لیتیم درمانی، تشخیص‌های الکتروفیزیولوژیک روانی در بیماری صرع، پیشرفت‌های نوین در طبقه‌بندی اسکیزوفرنی، نقش امید در تکامل نوجوانان، کاردرمانی، تغییرات

الکترولیتی در پسیکوزهای عاطفی، مشاوره روان پزشکی در جراحی، مشاوره روان پزشکی در بیماریهای داخلی، جنبه‌های روان پزشکی و بهداشت روانی سل، روشهای پیشگیری اعتیاد، معیارهای بیماری و سلامت روانی، فوریت‌های روان پزشکی در طب عمومی، بررسی انگیزه و عوارض اعتیاد و شیوع، تظاهرات روانی در معتادین خراسان، بررسی شیوع و اشکالات در افسردگی‌های عضوی، تظاهرات عضوی ناشی از عوامل روانی و شیوع آن در یک درمانگاه عمومی، بررسی جهان‌بینی توحیدی و اصل پاداش و مجازات در ایجاد آمادگی برای جنگ‌های عقیدتی و اثرات روش‌های آرام‌سازی، نقش عوامل عضوی و تنوع علائم بالینی در مجروحین جنگی بستری شده در یک مرکز روان‌پزشکی دانشگاهی، لزوم پیگیری نظم علائم روان‌پزشکی ناشی از جنگ. برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

حسینی، علی‌اکبر

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: دندانپزشکی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد. برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

حسینی‌الهامی، قمر

قرن: ۱۴

جنسیت: زن

ملیت: ایران

سال تولد ۱۳۱۰، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای کودکان، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شیراز. خلاصه شرح حال تخصصی، سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی، دکترای تخصصی کودکان از دانشکده علوم پزشکی شیراز در سال ۱۳۳۷، مورد تخصصی کلیه کودکان از آمریکا در سال ۱۳۴۴ و فوق تخصص نفرولوژیست (کلیه) از بیمارستان‌های بستون و فیلادلفیای آمریکا در سال ۱۳۶۹. مرتبه علمی:

استادیار دانشگاه علوم پزشکی شیراز از سال ۱۳۴۴ تا سال ۱۳۵۹ و دانشیار دانشگاه علوم پزشکی شیراز از سال ۱۳۵۹ تاکنون. زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

VTI، AGN، BP در کودکان، تدریس دروس مربوط به بلوک‌های کودکان در دانشگاه علوم پزشکی شیراز.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۱

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: -

زمینه علمی تألیفات:

بیماری‌های کلیوی کودکان.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: -، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۵
زمینه علمی مقالات:

نارسانی حاد کلیه، عفونت‌های ادراری، کاربرد آنتی‌بیوتیک‌ها.
برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

حشمت الاطباء، ابراهیم

قرن: ۱۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

دکتر ابراهیم حشمت الاطباء، یکی از مردان آزاده، خدمتگزار و نیک نامی بود که در جنبش مشروطیت از مجاهدین صدیق و در قیام جنگل از سران فداکار و نزدیک به میرزا کوچک خان جنگلی بود. وی در جریان نهضت جنگل، به واسطه خدمات پزشکی‌اش، محبوبیت زیادی در لاهیجان کسب کرده بود و در آنجا یک گروه چند صد نفری به نام نظام ملی گرد آورده بود. وی پس از مدت‌ها که به همراه نهضت جنگل مشغول مبارزه بود، از جانب مقامات نظامی دولت، به تسلیم دعوت شد. مقامات نظامی برای دکتر امان نامه‌ای در پشت جلد قرآن نوشتند و برای او ارسال کردند. دکتر حشمت نیز که به مبانی دینی ایمان داشت، سوگند مقامات نظامی را باور کرد و به همراه ۲۷۰ نفر از مجاهدین تحت فرمانش، خود را به قزاقان تسلیم نمود اما بدرفتاری فرماندهان نظامی، در همان لحظات اولیه، دکتر را متوجه اشتباهش نمود. پس از مدت کوتاهی جلسه محاکمه نظامی ترتیب داده شد و بدون اینکه حق دفاعی برای دکتر حشمت قائل شوند، حکمی را که از پیش انشا نموده، قرائت و دکتر را به اعدام محکوم ساختند. سرانجام دکتر حشمت در روز ۲۱ اردیبهشت ۱۲۹۸ ش برابر با یازدهم شعبان ۱۳۳۷ ق در رشت به دار آویخته شد و در همان شهر مدفون گردید.

حفیظی محمدآبادی، عباس

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: داروسازی، دانشکده: بهداشت، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

حفیظی، محمدعلی

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

مدرس.

درگذشت: ۳ آبان ۱۳۷۰.

محمدعلی حفیظی پس از تشکیل سازمان نظام پزشکی ایران، به همراهی عده‌ای از استادان و طاحب‌نظران در تنظیم قانون نظام پزشکی شرکت کرد. در اولین دوره انتخابات نظام پزشکی به عنوان نماینده تهران در سازمان مرکزی برگزیده شد و در همان دوره به عنوان سردبیر سازمان نظام پزشکی ایران از طرف منتخبین انتخاب گردید. دکتر حفیظی در همه‌ی انتخابات سازمان پزشکی شرکت می‌کرد. دکتر حفیظی مدت هفده سال به عنوان سردبیر کل سازمان نظام پزشکی (از سال ۱۳۴۸ تا ۱۳۶۵) بود. از آثار اوست: راه‌های دانشکده‌ی پزشکی. وی همچنین مدتی سردبیر «نامه‌ی دانشکده‌ی پزشکی» بود. دکتر حفیظی در سال ۱۳۴۲ به معاونت دانشکده‌ی پزشکی رسید و در سال ۱۳۴۵ به ریاست دانشکده‌ی پزشکی رسید. برگرفته از کتاب: گلزار مشاهیر

حفیظی، محمد مهدی

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: استاد، رشته: جراحی عمومی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۳۸ و دکترای تخصصی جراحی عمومی در سال ۱۳۴۲.

مرتبه علمی:

پس از طی مراحل استادیاری و دانشیاری، ارتقاء به درجه استادی دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۶۶.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

مطالعه در زمینه جراحی، جراحی دستگاه صفراوی و کیسه صفرا، کلاژیوگرافی از راه پوست جهت تشخیص بیماریهای دستگاه

صفراوی، راهنمایی، مشاوره و نظارت بر ۳۰ پایان‌نامه دکترای.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: -

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: -

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۲۱، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۳

زمینه علمی مقالات:

جراحی عمومی و جراحی دستگاه گوارش.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

حق‌بین، مهوش

قرن: ۱۴

جنسیت: زن

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای داخلی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.
برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

حق شناس، ایرج

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: نوزادان، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی اصفهان.
برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

حق شناس، منصور

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد ۱۳۱۵، مرتبه علمی: استاد، رشته: بیماریهای داخلی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شیراز.
خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای تخصصی داخلی از دانشگاه شیراز و دانشگاه جانزهاپکینز آمریکا در سال ۱۳۴۵ و فوق تخصص بیماریهای خون و سرطان شناسی از دانشگاه جانزهاپکینز آمریکا در سال ۱۳۴۷.

مرتبه علمی:

پس از طی مراحل استادیاری و دانشیاری، ارتقاء به درجه استادی بخش داخلی دانشکده علوم پزشکی دانشگاه شیراز.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بیماریهای خون و سرطان شناسی، تدریس بیماریهای داخلی، سرطان و آموزش پزشکی در دانشگاههای شیراز و جانزهاپکینز.
تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: -

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: -

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: -، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۲۱

زمینه علمی مقالات:

کم خونی و فقر آهن در ایران، کمبود اسید فولیک در سرم، نوتروپنی سیکلیک، بیماری سیکل سل در ایران، بیماری الفاحین در ایران و مقالاتی چند در زمینه رشته تخصصی به زبان خارجی.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

حقی، ضیاءالله

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۲۴، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: جراحی عمومی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای تخصصی جراحی عمومی از دانشگاه فردوسی مشهد در سال ۱۳۵۷ و فوق تخصص جراحی قفسه سینه از دانشگاه فردوسی مشهد در سال ۱۳۵۸.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی مشهد.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

جراحی قفسه سینه، استاد راهنمای ۱۷ پایان‌نامه دکترای پزشکی و ۱ پایان‌نامه دکترای تخصصی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۵، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱

زمینه علمی مقالات:

کله سیستیتیهای حاد به علت تروماتیسیم، آندوسکوپي دستگاه تنفس، تومورها و کیست‌های اولیه در خراسان، بررسی ضایعات ریوی

مجروحین جنگ تحمیلی، کارسینیوم آلونلارسل و گزارش ۳ مورد، آशलازی و گزارشش نتایج ۲۰ مورد عمل هیلر.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

حقیقی، بهرام

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: بیوشیمی، دانشکده: داروسازی، دانشگاه: داروسازی علوم پزشکی اصفهان.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

کارشناسی در رشته بیوشیمی از دانشگاه اصفهان در سال ۱۳۵۰، کارشناسی ارشد در رشته بیوشیمی از دانشگاه علوم پزشکی

اصفهان در سال ۱۳۵۵، دکترا در رشته آنزیمولوژی و بیوشیمی از دانشگاه سیراکسیوس نیویورک در سال ۱۳۶۱.

مرتبه علمی:

پس از طی مراحل استادیاری و دانشیاری، ارتقاء به درجه استادی دانشکده داروسازی دانشگاه علوم پزشکی اصفهان.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بررسی تغییرات روی DNA انسان توسط مواد سرطان‌زا با تهیه منوکلونال آنتی‌بادیهای مناسب و استفاده از روشهای ELISA و بیوشیمیایی، مطالعه آنزیمولوژیکی روی آنزیم G6pd انسان و L.mesenteroids، مطالعه تنظیم آنزیمی روی آنزیم فسفاتیدات فسفوهیدرولاز و ارتباط آن با بیماری کبد چرب، راهنمایی، مشاوره و نظارت بر ۲۳ پایان‌نامه کارشناسی ارشد و دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۲، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۲۴

زمینه علمی مقالات:

رابطه بین ساختمان آنزیم G6pd و مکانیسم عمل آن در انسان و در L.mesenteroids، تنظیم هورمونی آنزیم G6PD، تنظیم هورمونی آنزیم فسفاتیدات فسفوهیدرولاز، بیماری کبد چرب و مکانیسم تراکم چربیها در کبد، آنزیم‌های درگیر در ایجاد بیماری کبد چرب، ارائه متدهای حساس HPLC برای اندازه‌گیری میکوتوکسین‌ها در مواد غذایی و برای کورتیزول سرم انسان، تعیین مقدار و ارزیابی اثر آفلاتوکسی B₁ بر DNA انسان و رابطه آن با هیپاتیت B. برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

حکمت بوشهری، علی محمد

قرن: ۱۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(تو ۱۲۷۹ ق)، طبیب، شاعر و روزنامه‌نگار. در بوشهر متولد شد و در زادگاه خود و شیراز تحصیل کرد. حکمت در علم طب دست

داشت. وی مدیر روزنامه‌ی «آشتی» و صاحب کتابخانه نفیسی بوده است. از اوست:

مطربا بفرست رحمت، عاشقان عود را

وز درود رود آگه کن دل داوود را

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (۹۶۷-۹۶۵/۵، ۲۹۱-۲۸۹/۲).

حکمت، حسین

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد ۱۳۰۰، مرتبه علمی: استاد، رشته: جراحی و آناتومی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای تخصصی آناتومی و جراح دانشگاه‌های تبریز و تهران از سال ۱۳۳۰ تا سال ۱۳۵۰، استاد دانشگاه شهید بهشتی و تهران از سال ۱۳۳۶ و استاد ممتاز در سالهای ۱۳۶۶ و ۱۳۶۷.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

آناتومی فیزیولوژی و فارماکولوژی سیستم اعصاب خودکار، آناتومی فیزیولوژی سیستم تعادلی شنوایی، فلج عضلات چشم در رابطه با لوچی، تدریس آناتومی در دانشگاه‌های تبریز، تهران، شهید بهشتی و قزوین.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۳

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: ۱

زمینه علمی تألیفات:

تشریح قند، عکسبرداری از داخل ستون فقرات با ماده قابل جذب، تشریح دستگاه ادراری و تناسلی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۲، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱

زمینه علمی مقالات:

جراحی قلب باز، عوارض پرتوهای عکسبرداری داخل ستون فقرات، تاریخ تشریح در جهان و ایران.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

حکمت‌نژاد، رضا

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: جراحی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

حکیم

قرن: ۱۰

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۱۰۳۰ ق)، خطاط و طبیب. اجدادش از پزشکان دربار صفوی بودند و خود وی نیز طبیب بود و نستعلیق را خوش می‌نوشت.

شاه عباس از

وی رنجیده‌خاطر شد و او را از اصفهان راند. حکیم مدت دو سال در کاشان در تبعید به سر برد و از آنجا به مشهد و از مشهد به هندوستان رفت و همان جا درگذشت.
بر گرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه: احوال و آثار خوشنویسان (۱/۱۷۰).

حکیم الممالک، علینقی

قرن: ۱۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۱۲۹۳ ق)، طبیب، شاعر، مترجم و روزنامه‌نگار. ملقب به حکیم الممالک. پدرش از پیشخدمتان فتحعلی‌شاه و ناصرالدین‌شاه بود. پس از مرگ پدرش، شغل او به میرزا علینقی رسید و او با حفظ این سمت، پس از افتتاح مدرسه دارالفنون در آنجا علم طب را آموخت. در سال ۱۲۷۲ ق ضمن این که نایب دوم سفارت ایران در فرانسه بود، به تکمیل علم طب پرداخت. پس از مراجعت، از ندیمان و نزدیکان شاه شد و در سال ۱۲۸۴ ق به لقب حکیم الممالکی نایل گردید و همواره با شاه در سفر و حضر همراه بود. حکیم الممالک مدتی به حکومت بروجرد و بختیاری منصوب شد، در سفر دوم ناصرالدین‌شاه به فرنگ، همراه وی بود و بعدها به حکومت اراک و سپس به ریاست کل اداره‌ی معادن منصوب شد. وی شعر را نیکو می‌سرود و در سفر ناصرالدین‌شاه از تهران به خراسان، مسئول نوشتن سفرنامه‌ای شد که به «روزنامه‌ی حکیم الممالک» معروف شد. از دیگر آثار وی: «ترجمه‌ی زبده الحکمه» دکتر پولاک.

بر گرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: تاریخ جراید (۳۲۹-۳۲۷/۲)، شرح حال رجال (۵۰۹-۵۰۵/۲)، فرهنگ سخنوران (۲۷۶)، مولفین کتب چاپی (۶۰۳-۶۰۲/۴) المآثر و الآثار (۱۹۴).

حکیم شاه قزوینی، محمد

قرن: ۱۰

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(س دهم ق)، حکیم، متکلم، طبیب، نحوی و شاعر. مشهور به حکیم شاه محمد. نخست در شیراز می‌زیست. اجدادش پزشک بودند و خود نیز در پزشکی دست داشت. وی مدتی نیز در مکه زندگی کرد و بنا به تعریف و تحسین مولی ابن الموید که از علمای بنام دربار بایزید دوم، پادشاه عثمانی بود، توسط پادشاه مذکور به استانبول دعوت شد و پزشک دربار گشت و تذکره‌ی «مجالس النفائس» امیرعلیشیر نوایی در سالهای ۹۲۹-۹۲۷ ق به نام سلطان سلیم بن بایزید عثمانی ترجمه کرد. او از شاگردان علامه‌ی دوانی بود و در اکثر علوم زمان خود دست داشت. حکیم مولفات خود را به دو زبان فارسی و تازی تالیف می‌کرد. برخی از آثار وی عبارت‌اند از: «تفسیر سوره‌ی النحل تا آخر قرآن»؛ «ربط السور و الآیات»؛ حواشی بر «تهافت» مولی خواجه‌زاده مصطفی بن یونس، حواشی بر «شرح العقاید نسفی» تفتازانی؛ ترجمه‌ی فارسی و ترکی «حیوه الحیوان» دمیری، به نام «حیوه الانسان» که برای سلطان سلیمان نگاهشته؛ ترجمه‌ی «مجالس النفائس» امیرعلیشیر نوایی یا «ذیل تذکره الشعراء»؛ «شرح عقاید ملاجلال دوانی»؛ شرح

«ایساغوجی»، در منطق؛ شرح «کافیهی» ابن حاجب؛ «نصیحت نامه»، به فارسی.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: تاریخ ادبیات در ایران (۱۱۵/۴)، تاریخ تذکره‌های فارسی (۱۲۳-۱۲۰/۲)، تاریخ نظم و نثر (۲۷۷-۲۷۶)، الذریعه (۱۰۲/۹)، ریحانه (۴۵۵-۴۵۴/۴)، فرهنگ ادبیات فارسی (۴۴۵)، کشف الظنون (۱۹۵۸، ۱۸۹۳، ۱۳۷۱، ۱۱۴۶، ۱۱۴۴، ۸۳۲-۲۰۸)، لغت نامه (ذیل / حکیم شاه)، مجالس النفاوس (مقدمه، لا-مج)، معجم المؤلفین (۱۷۰/۱۱)، هدیه العارفین (۲۲۹/۲).

حکیم طبسی، محبوب علی

قرن: ۹

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۸۸۱ق)، طبیب، عارف و شاعر. اهل طبس و از مریدان سید نسیمی، عارف و شاعر قرن نهم، بود که غزل را نیکو می‌سرود. وی از وطن برید و به سبزوار رفت، و شاگردی امیرشاهی سبزواری را اختیار کرد. بعد از تحصیل در علم طب، در زمره اطباء ملازم سلطان حسین میرزا درآمد. در تذکره «صبح گلشن» از او به نام حکیمی استرآبادی، و در تذکره‌های دیگر، به نام سید حکیمی و محبوب علی یاد شده است. از او «دیوان» شعری به جای مانده است.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: تاریخ نظم و نثر (۳۲۱)، تذکره‌ی روز روشن (۲۲۰)، الذریعه (۲۶۴/۹)، ریاض العارفین (۱۸۷)، صبح گلشن (۱۴۲)، فرهنگ سخنوران (۲۷۶)، مخزن الغرائب (۷۳۵/۱).

حکیم فانوس، استپان

قرن: ۱۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(س سیزدهم ق)، پزشک. دکتراستپان هاراتونیان که در گیلان معروف به حکیم فانوس بود، از پزشکان ارمنی مقیم رشت بود. وی علاوه بر پزشکی به کار فلاحت توتون نیز مشغول بود، اول کسی بود که بذر توتون سیگار را در سال ۱۲۵۳ ش از ترکیه به گیلان آورد و در ملک شخصی خویش کاشت. او بود که بذر توتون سیگار را به تنابکوکاران فومن داد تا بکارند و بر اثر مساعی او کشت توتون جانشین تنباکو شد و کارخانه سیگارسازی در رشت بوجود آمد.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: نامها و نامدارهای گیلان (۳۹-۳۸).

حکیم قبلی خویی، محمد

قرن: ۱۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(س سیزدهم ق)، پزشک و شاعر. وی اهل خوی و مقیم تبریز بود. میرزا محمد از معاصران عباس میرزا ولیعهد و از پزشکان مخصوص محمدشاه و ناصرالدین شاه قاجار بود. علم طب را در اصفهان آموخت. از آثار وی: «انوار الناصریه» یا «مرآه الحکمه الناصریه»؛ «رساله در تعلیم آبله زدن»، ترجمه؛ «مجمع الحکمتین و جامع الطیبین»؛ «دیوان» اشعار؛ «خلاصه عباسی».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: دانشمندان آذربایجان (۱۲۳-۱۲۲)، الذریعه (۸۷۵/۹، ۲۲۹/۷)، فرهنگ سخنوران (۲۷۵)، مولفین کتب چاپی (۵۶۷-۵۶۶/۵)، یادگار (س ۲، ش ۱، ص ۶۱).

حکیم قمی، سعید

قرن: ۱۱

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(س یازدهم ق)، طیب و شاعر. در شاعری نخست تنها و بعد حکیم و گاهی سعید تخلص می کرد. وی طیبی حاذق بود و در حکمت نظری نیز مهارتی وافر داشت و شعر هم خوب می گفت. حکیم قمی با برادرش، میرزا محمد حسین، از پزشکان ویژه شاه عباس اول به شمار می آمدند و مورد قبول عام بودند. حکیم سعید پس از جلوس شاه سلیمان به سعایت بدگویان مؤاخذ شد و به حبس در قلعه‌ی الموت محکوم شد، لیکن پادشاه از وی درگذشت، از آن پس در قم سکونت اختیار کرد و به طاعت و عبادت و طلب علم پرداخت. می گویند «دیوانش» متداول و قریب ده هزار بیت بود.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: آتشکده‌ی آذر (۱۲۴۶-۱۲۴۲/۳)، تذکره‌ی روز روشن (۳۵۸-۳۵۷)، تذکره‌ی نصرآبادی (۱۶۸-۱۶۷)، الذریعه (۴۵۱، ۱۷۹/۹)، صبح گلشن (۹۵)، فرهنگ سخنوران (۲۷۶).

حکیم مشهدی، فیض علی

قرن: ۱۱

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(س یازدهم ق)، طیب و شاعر، متخلص به حکیم. اصل وی از مشهد مقدس بود، از زادگاهش رهسپار هندوستان شد و در آن سامان نزد حاکمان تقرب یافت. فیض علی علاوه بر اینکه در میانه‌ی موزونان از مشاهیر بود، در علم طب نیز آگاهی و وقوف تمام داشت.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الذریعه (۸۵۳/۹)، کاروان هند (۳۳۰-۳۲۹/۱)، مآثر رحیمی (۱۲۵۲-۱۲۴۳/۴)، مرآت الخیال (۲۶۰-۲۵۸).

حکیم مومن، محمد

قرن: ۱۱

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(س یازدهم ق)، شاعر، پزشک و داروشناس. مشهور به حکیم مومن. پدر و نیای او از طبیبان دربار صفوی و خود پزشک ویژه‌ی شاه سلیمان بود. از آثارش: «تحفه المومنین»، به زبان فارسی در معرفت داروهای مفرد و مرکب. این کتاب چند مرتبه در ایران چاپ سنگی شده است.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: تاریخ ادبیات در ایران (۳۶۳-۳۶۲/۵)، الذریعه (۴۷۳/۳)، ریحانه (۶۰/۲)، لغت نامه (ذیل / حکیم مومن).

حکیم، منوچهر

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(تو ۱۲۸۹ ش)، پزشک، نویسنده و استاد دانشگاه. پس از پایان تحصیلات ابتدایی، وارد مدرسه‌ی ثروت شد و دوره‌ی تحصیلات متوسطه را در آن مدرسه گذراند. سپس به اروپا رفت و پس از تلاش بسیار از دانشگاه پاریس با درجه‌ی عالی، دانشنامه‌ی دکتری پزشکی در رشته‌ی کالبدشناسی گرفت. سپس به ایران بازگشت و به تدریس در دانشگاه پرداخت. از آثار او: «کالبدشناسی انسانی»، «کالبدشناسی بالینی»، «کالبدشناسی دستگاه گوارش»، «کالبدشناسی موضعی».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: زندگینامه‌ی رجال و مشاهیر (۱۲۱/۳)، مولفین کتب چاپی (۳۰۸-۳۰۷/۶).

حمیدیان، محمدرضا

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: استاد، رشته: فیزیک، دانشکده: پیراپزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

حیاوی، عبدالکریم

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای داخلی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی اهواز.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای تخصصی بیماریهای داخلی در سال ۱۳۵۷، فوق تخصص غدد مترشحه داخلی در سال ۱۳۶۶، فوق تخصص در رشته

آندوکرینولوژی و متابولیسم در سال ۱۳۶۶.

مرتبه علمی:

تدریس علوم پایه فیزیولوژی و پرستاری در دانشگاه لندن، دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی اهواز. زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

تحقیق و تدریس در رشته غدد مترشحه داخلی و متابولیسم دیابت، هیپوفیز، پاراتیروئید، متابولیسم پروتئین، طرح علل و همه‌گیری ساده در خوزستان، بررسی گره‌های سرد غده تیروئید با نمونه برداری سوزنی از نظر شیوع سرطان در منطقه خوزستان، راهنمایی، مشاوره و نظارت بر ۱۶ پایان‌نامه دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۶، تعداد مقالات به زبان خارجی:-

زمینه علمی مقالات:

تاکی کاردی بطنی V.Tac، درمان هیرسوتیسم (پرموئی) با آندروکور، سرطان غده تیروئید، کم‌کاری غده هیپوفیز، بررسی گره‌های سرد غده تیروئید با نمونه برداری سوزنی در بیماران خوزستان، پرکاری غدد پاراتیروئید به علت آدنوم بزرگ و قابل لمس.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

حیدر نژاد دلیل آبادی، حسن

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای داخلی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تبریز.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه علوم پزشکی تبریز در سال ۱۳۵۵، دکترای تخصصی داخلی از دانشگاه علوم پزشکی شیراز در سال ۱۳۶۱.

مرتبه علمی:

استادیار بخش داخلی علوم پزشکی تبریز از سال ۱۳۶۲، ارتقاء به درجه دانشیاری دانشگاه علوم پزشکی تبریز از سال ۱۳۶۹.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بررسی بیماریهای ریوی، عوارض ریوی مجروحین، دخانیات و بررسی آن در جامعه پزشکی تبریز، اپیدمیولوژی کانسره‌های ریه، بررسی سل لب تحتانی در افراد بزرگسال، مسمومیت‌های شایع، راهنمایی، مشاوره و نظارت بر بیش از ۱۰ پایان‌نامه کارشناسی ارشد و دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۴
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:

بیماریهای ریه و سل، فیزیوپاتولوژی ریه، ترجمه سل در کودکان، ترجمه استراتژی درمان آسم و ترجمه سؤال و پاسخ در سل (دارو درمانی و بیماریابی)

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۰، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۲
زمینه علمی مقالات:

مجروحین شیمیائی (عوارض ریوی)، سل، بیماریهای ریه و مسمومیتها.
زمینه علمی تألیفات:

فوریت‌های گوش و حلق و بینی و حنجره، بیماریهای گوش و حلق و بینی و حنجره.
مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۳، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱
زمینه علمی مقالات:

بیماریهای گوش و حلق و بینی و تنفسی.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

خاتون آبادی، محمد شریف

قرن: ۱۲

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

ابن محمد صادق. از اطبای معروف قرن دوازدهم هجری در اصفهان است که به حذاقت و استادی معروف بوده، و کتب چندی تألیف نموده، از آن جمله است:

- ۱- حافظ الابدان، که در ۱۱۲۱ تألیف نموده، و نسخه‌ی آن نزد نگارنده موجود است ۲- شرح طب النبی صلی الله علیه و آله و سلم
 - ۳- شرح طب الائمه ۴- شرح طب الرضا علیه السلام ۵- اربعون حدیثا، در طب، با شرح و بیان؛ و غیره.
- برگرفته از کتاب: دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد دوم)

خادمی، محمدرضا

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد ۱۳۲۵، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای عفونی، دانشکده: پزشکی دانشگاه: علوم پزشکی اصفهان.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۵۰، دوره M.P.H (مدیریت بهداشت و بیماریهای واگیر) از دانشکده بهداشت دانشگاه علوم پزشکی تهران، تخصص بیماریهای عفونی از وزارت بهداشت، درمان آموزش پزشکی ایران.

مرتب علمی:

دستیار بیماریهای داخلی در کلینیک اسکریپس وابسته به دانشگاه کالیفرنیا جنوبی آمریکا، استادیار گروه داخلی دانشگاه آزاد ایران در سال ۱۳۵۴، دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی اصفهان.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

انگل‌شناسی، بیماریهای عفونی و گرمسیری، هپاتیت و تعداد موارد HBSAG مثبت، راهنمایی، مشاوره و نظارت بر ۲۷ پایان‌نامه دکترای تخصصی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۵

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: -

زمینه علمی تألیفات:

اپیدمیولوژی بیماریهای واگیر و غیر واگیر، بیماریهای عفونی و گرمسیری.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۴، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۳

زمینه علمی مقالات:

بهداشت و بیماریهای عفونی و گرمسیری.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

خالصی، محمدحسن

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتب علمی: استاد، رشته: گوش و حلق و بینی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه علوم پزشکی تهران، دکترای تخصصی بیماریهای گوش و حلق و بینی از دانشگاه پزشکی بردو و پاریس، دوره فلوشیپ بیماریهای گوش در انستیتو بیماریهای گوش وابسته به دانشگاه کالیفرنیا جنوبی آمریکا.

مرتب علمی:

پس از طی مراحل استادیاری و دانشیاری، ارتقاء به درجه استادی دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

درباره شنوائی، بیماریهای گوش، طرح پیوند الکترونیکی عصب شنوائی، اولین مورد پیوند الکترونیکی عصب شنوائی در ایران در مورد بیماریهای گوش و اختلالات شنوائی، استاد راهنمای ۳۰ پایان‌نامه دکترا و کارشناسی ارشد.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: ۱

زمینه علمی تألیفات:

فصلی از کتاب **Acoustic Tumors** در مورد بیماریهای گوش و اعصاب گوش.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۵، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۳

زمینه علمی مقالات:

بیماریهای گوش و اختلالات شنوائی و بیماریهای حلق.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

خاور کردستی، علی

قرن: ۱۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(ز ۱۳۲۰ ق)، طیب و شاعر. ملقب به معلم کل. وی در لغت عربی و دانستن معانی و الفاظ مشکل بصیرت کامل داشت و مانند پدر،

او نیز طیب بود. از آثار وی: کتاب «در افشان»، در تقلید گلستان؛ «دیوان» اشعار، مشتمل بر قصاید و غزلیات.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: دانشمندان آذربایجان (۱۳۴-۱۳۳)، الذریعه (۲۸۷/۹)، فرهنگ سخنوران (۳۰۰).

خدادوست، علی‌اکبر

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: فیزیک‌شناسی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

خدیبوی، بهروز

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای داخلی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.
برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

خرازی، هادی

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: -، رشته بیوشیمی، دانشکده: -، دانشگاه: -،

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای بیوشیمی از دانشگاه کارل فرانسیس شهر گراتس اتریش، دکترای تخصصی کلینیکال شیمیست.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

شاخص‌های بهداشتی و سلامت، شیوع گواتر و اپیدمیولوژی آن، غدد مترشحه، بیوشیمی، همکاری با مؤسسه پزشکی هسته‌ای
تحقیقات غدد مترشحه داخلی به مدت یک سال، گذراندن دوره یکساله بورسیه تحقیقاتی در انستیتو بیوشیمی دانشکده پزشکی
دانشگاه گراتس اتریش.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۱

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: -

زمینه علمی تألیفات:

بیوشیمی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۳

زمینه علمی مقالات:

رابطه بین پروتئین‌های گوگرددار و زمان رشد تومورهای مختلف هیپاتوم در موش، میزان شیوع گواتر در منطقه غرب، مشکلات
ناشی از کمبود ید.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

خردبیر، خدیجه

قرن: ۱۴

جنسیت: زن

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۱۳، مرتبه علمی: استاد، رشته: دندان پزشکی ترمیمی، دانشکده: دندانپزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای دندان پزشکی از دانشگاه تهران در سال ۱۳۴۳، دکترای تخصصی دندان پزشکی از دانشگاه کارولینکای سوئد در سال ۱۳۴۶ و گواهینامه پزشکی در رشته اندو از دانشگاه ایلینویز آمریکا.

مرتب علمی:

استاد دانشگاه شهید بهشتی از ۱۳۴۶ تا سال ۱۳۵۶، استاد ممتاز سال به خاطر تدریس صحیح.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

درد و کنترل آن در درمانهای اندونتیک، اثرات اژنل روی پالپ دندان، مواد پرکننده کانال ریشه، علل شکست در درمانهای اندو، اندودنتیک تراپی، تدریس دروس ترمیمی، کانال تراپی R.C.T و بهداشت دهان و دندان در دانشگاه شهید بهشتی و استاد راهنمای ۹ پایان‌نامه دکترای.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۱

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: -

زمینه علمی تألیفات:

روت کانال تراپی R.C.T

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۷، تعداد مقالات به زبان خارجی: -

زمینه علمی مقالات:

بررسی بالینی علل شکست معالجات ریشه داندان‌ها، ماهیت ضایعات پوسیدگی، ترکیبات فسفر و اثر آنها در جلوگیری از پیشرفت پوسیدگی دندان، کنترل دردهای ایجاد شده در ضمن درمانهای اندودنتیک، برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

خردبیر، محمدحسن

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: گوش و حلق و بینی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران. برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

خرسند، احمد

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۰۷، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه علوم پزشکی مشهد در سال ۱۳۳۷، گواهی تخصصی بیولوژی در سال ۱۳۵۲. مرتبه علمی:

استادیار بیولوژی در سال ۱۴۴۳، ارتقاء به درجه دانشیاری دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی مشهد در سال ۱۳۵۲. زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

چشم‌پزشکی، آستیگماتیسم.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۱

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

بیولوژی کارهای عملی میکروسکوپ، بررسی سلول، هسته و میتوز، تولید مثل.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۲، تعداد مقالات به زبان خارجی:-

زمینه علمی مقالات:

طرز محافظت و نگاهداری نمونه‌های تشریحی حیوانی گیاهی، بیومیکروسکوپ ساختمان و طرز کار و موارد استفاده آن در چشم‌پزشکی.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

خرم قراچه‌داغی، خرم

قرن: ۱۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۱۲۴۱ ق)، طیب و شاعر، متخلص به خرم. وی در زمان فترت، بین سلسله‌ی صفویه و نادرشاه افشار، در کردشت ساکن و جزو غلامزادگان کاظم‌خان قرچه‌داغی بود. میرزا خرم در فن طبابت مهارت تمام داشت. وقتی یکی از دشمنان مخدوم او مریض شد و میرزا خرم را برای معالجه خواست، کاظم‌خان خرم را برای کشن مریض روانه کرد ولی او به مقتضای وظیفه طبابت به معالجه‌ی مریض پرداخت و بعد از بهبودی وی برگشت. در نتیجه وی به قصبه‌ی اهر تبعید و همان جا در گذشت. وی دارای «دیوان» حسینی، محمدحسن، فرزند فیروزبخت. (س دهم ق)، خطاط. از کاتبان زبردست گمنام بود. به خط او نسخه‌ای از «دیوان» حافظ به قلم کتابت خوش و به شیوه‌ی میرعلی هروی، در کتابخانه‌ی دانشگاه استانبول است، با رقم: «کاتبها الفقیر الحقییر محمدحسن بن فیروزبخت الحسینی غفر ذنوبهما و ستر عیوبهما. تحریرا فی اواسط رمضان المبارک سنه‌ی احدی و سبعین و تسعمائه فی قریه‌ی رزه من قراء باخرز».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: احوال و آثار خوشنویسان (۶۷۶/۳).

خزیمه، بهمنیار

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۱۶، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیهوشی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای تخصصی بیهوشی از بیمارستان امام خمینی دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۵۵.

مرتبه علمی:

استادیار گروه بیهوشی دانشگاه علوم پزشکی مشهد در سال ۱۳۵۵، ارتقاء به درجه دانشیاری و مدیر گروه بیهوشی دانشگاه علوم

پزشکی مشهد.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بررسی علل مسمومیت‌ها، زایمان بدون درد، بررسی پیوند کلیه، اختلال آب و الکترولیت بعد از اعمال جراحی، احیاء قلبی ریوی

نوزادان، بررسی اختلال اسید و باز در بیهوشی، راهنمایی، مشاوره و نظارت بر ۸ پایان‌نامه دکترا.

ابداع:

طرح ساخت ماسک بیهوشی بینی برای بیهوشی در دندان پزشکی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۴

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: -

زمینه علمی تألیفات:

فیزیولوژی کلیه برای دستیاران بیهوشی، اختلال آب و الکترولیت برای دستیاران بیهوشی تعادل، اسید و باز در بیهوشی، بیهوشی

اطفال.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۴، تعداد مقالات به زبان خارجی: -

زمینه علمی مقالات:

بی‌حسی شبکه بازوئی توسط بویوکائین و گزیلوکائین، گزارش موارد پیوند کلیه.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

خسروشاهی، حبیب

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: استاد، رشته: بافت‌شناسی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تبریز.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای تخصصی بافت‌شناسی از دانشگاه علوم پزشکی تبریز، گذراندن تحصیلات تکمیلی در فرانسه به مدت یک سال در سال ۱۳۴۲.

مرتبه علمی:

استاد دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تبریز از سال ۱۳۴۹ تا کنون.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

تدریس دروس پزشکی در رشته‌های مختلف در دانشگاه تبریز، سرپرست آزمایشگاه بافت‌شناسی دانشگاه علوم پزشکی تبریز، استاد راهنمای ۲ پایان‌نامه کارشناسی ارشد.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۲

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: -

زمینه علمی تألیفات:

بافت‌شناسی انسانی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۲، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱

زمینه علمی مقالات:

بیماریهای پوستی.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

خشابی، جواد

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۲۵، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای کودکان، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی ارومیه.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه علوم پزشکی تبریز، دکترای تخصصی بیماریهای کودکان.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی ارومیه.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

طب کودکان، بهداشت، تغذیه بیماریهای ریوی و آلرژی، راهنمایی، مشاوره و نظارت بر ۱۰ پایان‌نامه کارشناسی ارشد و دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۸، تعداد مقالات به زبان خارجی:-

زمینه علمی مقالات:

طب کودکان، تغذیه، بیماریهای ریوی، آسم.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

خضری، عبدالعزیز

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد ۱۳۱۳، مرتبه علمی: استاد، رشته: اورولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شیراز.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه علوم پزشکی شیراز در سال ۱۳۴۴، دکترای تخصصی اورولوژی از دانشگاه بریستول انگلستان در

سال ۱۳۵۷، درجه M.SC درباره ایمونولوژی و سرطان از آکادمی علوم جراحی دانشگاه بریستول.

مرتبه علمی:

دستیار تمام وقت بخش جراحی عمومی دانشگاه شیراز از سال ۱۳۴۴ تا ۱۳۴۸، استاد دانشکده، پزشکی دانشگاه علوم پزشکی شیراز.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

پژوهش در زمینه بیماریهای کلیه، طراحی و ساخت ابزارهای رشته اورولوژی، راهنمایی، مشاوره و نظارت بر ۲۱ پایان‌نامه تخصصی و

دکترای حرفه‌ای.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۱

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

اورولوژی و بحث تومورهای کلیه.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱۵

زمینه علمی مقالات:

تحقیقات محض و بالینی در ارتباط با جنگ تحمیلی در رابطه با رشته اورولوژی.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

خطابی، حسین

قرن: ۹

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(س نهم)، منجم و طیب. وی علاوه بر دانش نجوم و طب از علم حساب نیز آگاه بود. خطابی کتاب «تحفه الحساب فی الحساب» را در سال ۸۹۵ ق به نام بایزید بن سلطان محمد فاتح به پایان رساند. برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم) منابع زندگینامه: تاریخ نظم و نثر (۲۷۱)، کشف الظنون (۳۶۵).

خلج، علی

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: شیمی داروئی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران. برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

خلوت، علی

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای داخلی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران. برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

خلیقی، محمدرضا

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۱۸، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: فارماکولوژی، دانشکده: داروسازی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد خلاصه شرح حال تخصصی سوابق تحصیلی:

دکترای داروسازی از دانشگاه تهران در سال ۱۳۴۲، دکترای تخصصی فارماکولوژی از دانشگاه مشهد در سال ۱۳۵۴ و فوق

تخصص نوروفارماکولوژی از دانشگاه جورج تاون در سال ۱۳۵۸.

مرتبه علمی:

استادیار فارماکولوژی در دانشگاه مشهد از سال ۱۳۵۷ تا سال ۱۳۶۵ و دانشیار فارماکولوژی در دانشگاه علوم پزشکی مشهد از سال ۱۳۶۵.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بررسی الکترولیت‌های سرم در ماه مبارک رمضان در افراد روزه‌دار، بررسی حساسیت‌ها و عوارض داروئی در دندان پزشکی، کاهش ترشح بزاق در مصرف داروها، آنتی‌بیوتیک‌های بتالاکتام و مقایسه اثرات فارماکولوژیکی و عوارض آنها در دندان پزشکی و تدریس دورس فارماکولوژی و نوروفارماکولوژی در دانشگاه علوم پزشکی مشهد.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۴

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

فارماکولوژی عمومی و تخصصی و نوروفارماکولوژی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۳۰، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۳

زمینه علمی مقالات:

فارماکولوژی تخصصی و بالینی و پژوهش در نوروفارماکولوژی، مقایسه اثرات ضد تشنجی مشتقات بنزودیازپین با فنوباریتال در روی موش آزمایشگاهی، داروهای سیستم عصبی.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

خلیلی یزدی، حسین

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۱۲، مرتبه علمی: استاد، رشته: بیماریهای پوستی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی از دانشگاه مشهد در سال ۱۳۳۸، دکترای تخصصی پوست از دانشگاه مشهد در سال ۱۳۵۱، فوق تخصص پاتولوژی از دانشگاه پاریس در سال ۱۳۵۹.

مرتبه علمی:

استادیار دانشگاه علوم پزشکی مشهد از سال ۱۳۴۳ تا سال ۱۳۴۶، دانشیار دانشگاه علوم پزشکی مشهد از سال ۱۳۴۶ تا سال ۱۳۴۵ و استاد دانشگاه علوم پزشکی مشهد از سال ۱۳۶۴.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

شیوع بیماری سالک در مشهد، شیوع بیماری گال در بین جنگ زده گان ساکن مشهد، تدریس دروس بیماریهای پوستی و آمیزشی در دانشگاه علوم پزشکی مشهد.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

شیمی فیزیولوژی پوست.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۶، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱

زمینه علمی مقالات:

پزشکی (پوست).

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

خلیلی، محسن

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: بیماریهای کودکان، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

خواجوی، محمد

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: رادیولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی اصفهان.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

انترن بیمارستان‌های دانشگاه تهران، انترن بیمارستان برگن پاین آمریکا، رزیدنت رادیولوژی دانشگاه پیتسبورگ آمریکا، فلوی سی

تی و سونوگرافی دانشگاه بالتیمور آمریکا، گذراندن دوران سی تی اسکن، سونوگرافی و ام. آر. آی در ژاپن.

مرتبه علمی:

عضو هیئت علمی دانشگاه علوم پزشکی اصفهان از سال ۱۳۵۷، دانشیار دانشگاه علوم پزشکی اصفهان.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

رادیولوژی سونوگرافی و سی تی اسکن، بررسی کیست هیداتیک به وسیله سی تی اسکن، سونوگرافی، ضایعات تراشه در مجروحین

جنگ شیمیایی و استاد راهنمای ۶ پایان‌نامه دکترای عمومی و تخصصی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۲

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

رادیولوژی عمومی، سونوگرافی و سی‌تی‌اسکن.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۲، تعداد مقالات به زبان خارجی:-

زمینه علمی مقالات:

وفور سنگ‌های صفراوی در ایران، نحوه بررسی کبد به وسیله سونوگرافی.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

خواجه کرم‌الدینی، مهرانگیز

قرن: ۱۴

جنسیت: زن

ملیت: ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: میکروبیولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی مشهد در سال ۱۳۵۱، دکترای تخصصی میکروبیولوژی از

دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی مشهد در سال ۱۳۵۴.

مرتبه علمی:

پس از طی مرحله استادیاری، ارتقاء به درجه دانشیاری دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی مشهد.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

تفسیر تست توپرکولین قبل و بعد از تزریق واکسن G.C.B در نوزادان و جوانان، ارزیابی میکروبی عفونت‌های ادراری جهت

انتخاب داروی مؤثر به روش کشت آنتی‌بیوگرام و MIC و نحوه پیشگیری از عوارض ثانویه در جانبازان انقلاب اسلامی و بیماران

تحت درمان، بررسی باکتریهای بی‌هوازی اختیاری پلاک دندان قبل و بعد از مصرف قرص سدیم فلوراید، بررسی فلور میکروبی

حلق در کودکان خراسان، بررسی تب روماتیسمی و بیماری‌های قلبی روماتیسمی اطفال و راهنمایی، مشاوره و نظارت بر ۲۳

پایان‌نامه دکترای پزشکی و تخصصی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۴

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

ترجمه و تلخیص قسمتی از کتاب مارتین دل، ترجمه قسمت باکتری‌شناسی کتاب مدیکال میکروبیولوژی، ویرایش کتاب باکتری‌شناسی پزشکی استاد دکتر محمد ناظم، شش جزوه مختلف باکتری‌شناسی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۲۱، تعداد مقالات به زبان خارجی: -

زمینه علمی مقالات:

مطالعه اپیدمیولوژی پسودوموناس آئروژنیوزا، بررسی ۶ مورد بیماریزائی و بیروفوس، گزارش ۳۸۳ مورد کشت مثبت برای شیگلا و مقالاتی دیگر به زبان‌های فارسی و انگلیسی در زمینه‌های میکروبیولوژی. برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

خوارزمی، عبدالعلی

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای کودکان، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

خوانساری، نعمت‌الله

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۳۲، مرتبه علمی: استاد، رشته: ایمنولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

کارشناسی ارشد قارچ‌شناسی از دانشگاه ایلینویز آمریکا در سال ۱۳۵۷، دکترای دامپزشکی از دانشکده دامپزشکی دانشگاه تهران در سال ۱۳۴۹، دکترای ایمن‌شناسی از دانشگاه ایلینویز آمریکا در سال ۱۳۶۰، فوق تخصص ایمنی‌شناسی بالینی از دانشگاه کرولینای جنوبی آمریکا در سال ۱۳۶۳، فوق تخصص علوم آزمایشگاهی تشخیص طبی از ASCP در آمریکا در سال ۱۳۷۰. مرتبه علمی:

استادیار دانشگاه تولین در ایالت لوئیزیانا، دانشیار دانشگاه ایالتی داکوتای شمالی در آمریکا در سال ۱۳۶۹، استاد دانشگاه داکوتای شمالی آمریکا در سال ۱۳۷۰، استاد دانشگاه علوم پزشکی تهران از سال ۱۳۷۱ تاکنون.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

تیه مواد بیولوژیک برای ایمنوتراپی، افزایش متوسط عمر و جلوگیری از پیری، مکانیسم اثر استرس روی سیستم دفاع بدن، تولید فاکتورهای رشد، تهیه واکسن ایدیوتیپیک برای بروسلا، تخلیص فاکتور سرکوبگر سیستم ایمنی از سرم، مکانیسم تولید سایتوکاین، ایمنی‌سازی در خارج بدن، راهنمایی، مشاوره و نظارت بر ۱۲ پایان‌نامه ارشد و دکترا.

ابداع:

۲ مورد در زمینه روش ایمنی انسان در خارج از بدن، استفاده از هورمون رشد در افزایش متوسط عمر.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۲

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

کشت سلول‌های جانوری، روش‌های عملی مهندس ژنتیکی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۹، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۳۸

زمینه علمی مقالات:

ایمونولوژی، ایمونوبیولوژی، ایمونوتراپی، مکانیسم پیری، اثر استرس روی سیستم ایمنی.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

خوردی‌مور، مریم

قرن: ۱۴

جنسیت: زن

ملیت: ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: دندان پزشکی، دانشکده: دندانپزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای دندان پزشکی از دانشگاه مشهد در سال ۴۵۳۱، M.S.C در رشته دندان پزشکی پیشگیری و کودکان از دانشگاه ادینبورگ

کشور انگلستان.

مرتبه علمی:

پس از طی مرحله استادیاری، ارتقاء به درجه دانشیاری دانشگاه علوم پزشکی مشهد.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

انجام طرح‌های متعدد تحقیقاتی در زمینه‌های اپیدمیولوژی، دندانپزشکی پیشگیری و دندانپزشکی کودکان، مشاور علمی کتابخانه،

عضویت در هسته پژوهشی دانشکده، ممتحن امتحانات ورودی و بوررد دندانپزشکی کودکان و مدیر گروه ارتدنسی و اطفال،

راهنمایی، مشاوره و نظارت بر ۴۳ پایان‌نامه دکترای دندان پزشکی و تخصصی دندان پزشکی کودکان.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۶

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

دندان پزشکی پیشگیری، دندان پزشکی اجتماعی و اپیدمیولوژی.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

خوشنویسی راد، ابراهیم

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: جراحی مغز و اعصاب، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

خیاط، اکبر

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: اندودنتیکس، دانشکده: دندان پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شیراز.
برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

خیری، یارعلی

قرن: ۱۰

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(س دهم ق)، حکیم، طبیب و شاعر. در تهران متولد شد. میرزا یارعلی طبیب مخصوص شاه طهماسب صفوی بود. چون اداره‌ی امور اوقاف و خیرات به او محول شده بود به حکیم خیری شهرت یافت. وی در کربلا وفات یافت. از آثار او «دیوان» شعر.
برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: تحفه سامی (۲۴۷)، الذریعه (۱۳۰۵/۹)، ریاض العلماء (۳۳۲/۵) ریحانه (۵۷/۲).

خیریه، عبدالله

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، آسیب‌شناسی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

دارابی، علی‌اکبر

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: رادیو گرافی، دانشکده: دندان پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.
برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

دارمی، عبدالرحمان

قرن: ۵

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(س پنجم ق)، طبی و ریاضی دان. وی نزد ابن البغونش کسب علم نمود و اکثر کتب جالینوس را نزد وی خواند. او را از بزرگان طب و هندسه می دانند که در بعضی صناعات دقیقه و اعمال لطیفه نیز مهارتی داشته است.
برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه: ریحانه (۲۰۶/۲)، لغت نامه (ذیل / دارمی).

داعی باریزی، محمدحسین

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۲۴، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای کودکان، دانشکده: پزشکی دانشگاه: علوم پزشکی کرمان.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه علوم پزشکی تهران، دکترای تخصصی کودکان از مرکز طبی کودکان دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۵۶.
مرتبه علمی:

پس از طی مراحل استادیاری، ارتقاء به درجه دانشیاری دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی کرمان در سال ۱۳۶۷.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

گراژش علامت جدیدی در سندرم داون Hypertrophy Of hyponicim کشف داروی جدیدی بنام Thio - Ben برای درمان سالک، راهنمایی، مشاوره و نظارت بر ۲۳ پایان نامه دکترای عمومی و تخصصی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۱
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: -

زمینه علمی تألیفات:

بیماریهای کودکان.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۴، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۴

زمینه علمی مقالات:

پزشکی رشته کودکان.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

دانشبد، خسرو

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۱۲، مرتبه علمی: استاد، رشته: پاتولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شیراز.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای تخصصی پاتولوژی از دانشگاه کالیفرنیا آمریکا در سال ۱۳۴۴، و فوق تخصص سرجیکال پاتولوژی از دانشگاه واشنگتن آمریکا.

مرتبه علمی:

استادیار، دانشیار و استاد در دانشگاه شیراز در سالهای ۱۳۴۷، ۱۳۴۵ و ۱۳۵۸.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

اپاندیوم بافت نرم، پاتولوژی لوزه و آدنوئید، آدامانیوم استخوان ساق پا، کیست هیداتیک استخوان، بررسی پاتولوژی بیماری آبله، تدریس پاتولوژی عمومی و اختصاصی در دانشگاه شیراز، برنده جایزه وزارت علوم در زمینه پاتولوژی در سال ۱۳۵۳.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۷، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۵۰

زمینه علمی مقالات:

بررسی بیماریهای مزمن غیر سلی ریوی در فارس، عفونت، علت مرگ و میر مادران استان فارس، اثر وضع اجتماعی و اقتصادی مادر در رشد جنین، بیوپسی کلیه برای تشخیص آمیلوئیدوز عمومی، ضایعات عروقی و مواد شبه آمیلوئید طحال مبتلایان به منونوکلئوز عفونی، آمیلوئیدوز ثانوی، بررسی پانزده اتوپسی در جنوب ایران و تومورهای آمیلوئیدی مجاری فوقانی تنفس.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

دانشگر، منوچهر

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(تو ۱۲۹۸ ش)، محقق و پزشک. در اصفهان متولد شد. تحصیلات متوسطه را در آن شهر و پزشکی را در دانشکده‌ی پزشکی تهران به پایان رساند. در سال ۱۳۲۶ به سمت دانشیار بیماریهای چشم در آموزشگاه بهداری اصفهان منصوب شد. اثر وی: «بهداشت چشم».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: مؤلفین کتب چاپی (۳۰۹/۶).

دانشگر، هوشنگ

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای داخلی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی اصفهان.
برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

دانشور فرهود، داریوش

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۱۷، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بهداشت، دانشکده: بهداشت، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه آرلانگن آلمان غربی در سال ۱۳۴۸، دوره دستیاری پزشکی از دانشگاه مانیس آلمان غربی در سال ۱۳۵۰، دکترای زیست‌شناسی با گرایش ژنتیک انسانی (انسان‌شناسی) از دانشگاه مانیس آلمان غربی در سال ۱۳۵۱، کارشناسی روان‌شناسی از دانشگاه مانیس آلمان غربی در سال ۱۳۵۲، فوق تخصص ژنتیک پزشکی از سازمان مرکزی نظام پزشکی کلن آلمان غربی، تقدیرنامه از وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی در زمینه کشف و تعریف ترانسفرین جدید.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشکده بهداشت دانشگاه علوم پزشکی تهران.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

تدریس دروس ژنتیک انسانی، ژنتیک پزشکی، انسان‌شناسی، رشد و نمو، ژنتیک اکولوژیک، کشف و تعریف یک گونه ترانسفرین (در زمینه ژنتیک انسانی و ژنتیک جمعیت، استاد راهنمای بیش از ۸۰ پایان‌نامه دکترا، دکترای تخصصی و کارشناسی

ارشد).

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۵

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

خطوط پوستی، انگشت نگاری، واژه‌نامه زیست‌شناسی (۱۶ هزار واژه از انگلیسی به فارسی)، ژنتیک جمعیت‌های انسانی، کودک مونگول و انسان‌شناسی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۰، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۸۰

زمینه علمی مقالات:

ژنتیک انسانی، ژنتیک پزشکی، انسان‌شناسی، رشد و نمو و پزشکی قانونی.
برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

دانشور، عباسعلی

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: قلب و عروق، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تبریز.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

دانیال‌زاده، آلبرد

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۱۰، مرتبه علمی: استاد، رشته: بیوشیمی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکتر در رشته بیوشیمی در سال ۱۳۴۲.

مرتبه علمی:

استادیار دانشکده داروسازی دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۴۳، دانشیار بخش بیوشیمی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی

و ارتقاء به درجه استادی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بررسی رابطه ویتامین A با سنگهای مجاور ادراری، بررسی لیپوپروتئینهای HDL، LDL، VLDL کلسترول و تری‌گلیسرول‌ها در

افراد سالم و بیمار عضویت در فرهنگستان علوم جمهوری اسلامی ایران، راهنمایی، مشاوره و نظارت بر ۶ پایان‌نامه دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۶

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی :-

زمینه علمی تألیفات:

اصول بیوشیمی، بیوشیمی قندها، چربیها، پروتئینها، اسیدهای نوکلئیک آنزیمها و نحوه عمل آنزیمها، انرژی بیولوژیکی، متابولیسم قندها، فتوسنتز، متابولیسم چربیها، آمینو اسیدها، نوکلئیک اسیدها و همانند سازی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۲

زمینه علمی مقالات:

بررسی رابطه ویتامین A با سنگهای مجاری ادراری و غلظت موکوپروتئینها در ادرار، تهیه مشتقات نوکلئوتیدهای مونو-دی و تری فسفات و اثر آنها در شناسائی مکانیزم عمل آنزیمها.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

داودی، محمدرضا

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۱۸، مرتبه علمی: استاد، رشته: رادیولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه علوم پزشکی مشهد در سال ۱۳۴۴، دکترای تخصصی رادیولوژی از دانشگاه علوم پزشکی تهران

در سال ۱۳۴۹، تخصص رادیولوژی از رویال کالج انگلستان در سال ۱۳۵۲، فوق تخصص رادیولوژی در قلب و عروق از لندن در

سال ۱۳۵۳، و فوق تخصص در اولتراسوند از انگلستان (لندن) در سال ۱۳۵۶.

مرتبه علمی:

استادیار دانشگاه علوم پزشکی مشهد از سال ۱۳۴۹ تا سال ۱۳۵۲، دانشیار دانشگاه علوم پزشکی مشهد از سال ۱۳۴۵ تا سال ۱۳۶۳،

دانشیار در دانشگاه لندن از سال ۱۳۵۲ تا سال ۱۳۵۳، استاد دانشگاه علوم پزشکی مشهد از سال ۱۳۶۳ تاکنون.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بیماریهای عفونی غیرقارچی ریه، تومورهای خوش خیم استخوان، ضایعات قارچی ریه، متدهای بررسی سرطان ریه، افزایش فشار

خون ریوی، سونوگرافی در بررسی ضایعات شکم، سونوگرافی در زنان و مامائی، تدریس درس رادیولوژی در دانشگاه علوم

پزشکی مشهد و استاد راهنمای بیش از ۳۰ پایان‌نامه دکتر.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۵

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی :-

زمینه علمی تألیفات:

رادیولوژی و اطلس دستگاه گوارش.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۵، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱

زمینه علمی مقالات:

رادیولوژی.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

داویدیان، هاراطون

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: استاد، رشته: روانپزشکی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

دبیراشرافی، هرمز

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۲۵، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: زنان و مامائی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی، دکترای تخصصی بیماریهای زنان و مامائی از دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۵۸، فوق تخصص در

اندوسکوپي از دانشگاه آتلانتای آمریکا در سال ۱۳۶۷، فوق تخصص سونوگرافی از دانشگاه باری اتریش در سال ۱۳۶۶ و فوق

تخصص IVF از دانشگاه وین اتریش در سال ۱۳۶۶.

مرتبه علمی:

استادیار دانشگاه علوم پزشکی تهران از سال ۱۳۵۸ تا سال ۱۳۶۶ و دانشیار دانشگاه علوم پزشکی تهران از سال ۱۳۶۶.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بررسی مادران منفی در ایران، خونریزیهای سه ماه سوم حاملگی، درمان پرولاکتینوما در حاملگی، مقایسه تأثیر پروفیلاکتیک

سفالوتین سدیم از راه ورید با شستشوی موضعی، تغییر در تکنیک لاپاراسکوپي، تدریس درس زنان و مامائی، استاد راهنمای ۶

پایان‌نامه دکترای.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۱۱

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی :-

زمینه علمی تألیفات:

مشکلات ناشی از فشار خون حاد حاملگی، بیماران RH منفی حساس شده، تازه‌های پزشکی در حاملگی خارج از رحم، تازه‌های بیماری‌های زنان و مامائی، سقط عاداتی، فوریتها در بیماری‌های زنان، هیستریکتومی واژینال و آبدومینال، تیروئید حاملگی، IUD و اثرات آن، شوک عفونی در بیماری‌های زنان و چگونگی بررسی علل تب‌های عفونی پس از سزارین.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۴، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۳

زمینه علمی مقالات:

آبسه راجع کلیتوریس، مقایسه تأثیر تجویز پروفیلاکتیک سفالوتین سدیم، کاربرد بتاسمپاتومیمتیک‌ها در زایمان زودرس، گزارش یک مورد رحم واژگون شده و پروستا گلاندین‌ها و فشار خون حاد حاملگی. برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

دبیر اشرافی، هرمز

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

هرمز دبیر اشرافی در سال ۱۳۲۵ در شهر تهران متولد شد. وی دارای فوق تخصص در IVF از دانشگاه وین اتریش در سال ۱۳۶۶ است. ایشان هم اکنون به عنوان عضو هیئت علمی و استاد گروه زنان و زایمان در بخش جراحی ۲ زنان بیمارستان میرزا کوچکخان مشغول به خدمت است. گروه: علوم پزشکی رشته: زنان و زایمان تحصیلات رسمی و حرفه ای: هرمز دبیر اشرافی تحصیلات ابتدایی را در دبستان دارالفنون آغاز و تحصیلات متوسطه را در دبیرستان نظامی به پایان رساند. تحصیلات عالی خود را در رشته پزشکی دانشکده پزشکی دانشگاه تهران آغاز کرد. وی دارای دکتری عمومی تخصصی بیماری‌های زنان و مامائی از دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۵۸، فوق تخصصی در اندوسکوپي از دانشگاه آتلانتای آمریکا در سال ۱۳۶۷، فوق تخصص سونوگرافی از دانشگاه باری اتریش در سال ۱۳۶۶ و فوق تخصص در IVF از دانشگاه وین اتریش در سال ۱۳۳۶۶ است. وقایع میانسالی: هرمز دبیر اشرافی پس از احراز مدرک دکتری در رشته زنان و زایمان به عضویت هیئت علمی گروه زنان و زایمان در دانشکده علوم پزشکی در دانشگاه تهران در آمد. ایشان هم اکنون به عنوان عضو هیئت علمی و استاد گروه زنان و زایمان در بخش جراحی ۲ زنان بیمارستان میرزا کوچکخان مشغول به خدمت است. وی دارای تحقیقاتی در زمینه بررسی مادران منفی در ایران، خونریزیهای سه ماهه سوم حاملگی، درمان پرولاکتیوز ما در حاملگی و غیره است. مشاغل و سمتهای مورد تصدی: هرمز دبیر اشرافی به عنوان عضو هیئت علمی و استاد گروه زنان و زایمان در بخش جراحی ۲ زنان بیمارستان میرزا کوچک خان مشغول به خدمت است. فعالیتهای آموزشی: هرمز دبیر اشرافی با رتبه علمی استادی به تدریس درس زنان و مامائی می پردازد وی همچنین بیش از ۶ پایان نامه دکتری و کارشناسی ارشد را راهنمایی و مشاوره و نظارت کرده است. ایشان همچنین مقالاتی در زمینه های علمی آبسه راجعه کلیتوریس، مقایسه تاثیر تجویز پروفیلاکتیک سفالوتین سدیم، کاربرد بتاسمپاتومیمتیک ها در زایمان زود رس و غیره دارد. چگونگی عرضه آثار: هرمز دبیر اشرافی در کنار تدریس به مطالعه تحقیق و تالیف آثاری پیرامون اثر ایمونولژیایی هیپارین در بیماریهای کلیه و مایع ریه جنین اف - پی - اف و غیره می پردازد.

آثار: اثر ایمونولژیایی هپارین در بیماریهای کلیه ویژگی اثر: پایان نامه (دکتر) -- دانشگاه علوم پزشکی تهران، ۱۳۵۱۲ مایع ریه جنین اف - پی - اف ویژگی اثر: پایان نامه (دکتر) -- دانشگاه علوم پزشکی تهران، ۱۳۵۸

درویش، شماع، علی

قرن: ۹

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(س نهم ق)، پزشک و شاعر، متخلص به درویش. وی از پزشکان ماهر و مسلم روزگار خود بود که علاوه بر طبابت شعر نیز می‌سرود و بیشتر در فن معما هنرنمایی می‌کرد. برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم) منابع زندگینامه: الذریعه (۳۲۳/۹)، مجالس النفایس (۲۵۸-۲۵۷، ۸۳).

دکتر، رضا

قرن: ۱۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۱۲۹۴ ق)، طیب و مترجم. پس از بازگشت از اروپا به میرزا رضای دکتر معروف شد. وی هنگامی که در دارالفنون در رشته‌ی طب تحصیل می‌کرد، از شاگردان دکتر پولاک اطریشی بود و چهار سال و نیم نزد وی مشغول به آموختن این علم بود. او همچنین مدت چهار سال در اروپا به تحصیل طب پرداخت. پس از بازگشت به ایران طیب مخصوص و معلم زبان فرانسه سلطان مسعود، پسر بزرگ ناصرالدین شاه شد. سپس همراه علاءالدوله به عثمانی رفت و پس از بازگشت با سمت حکیم باشی‌گری با علاءالدوله، که به عنوان حاکم زنجان انتخاب شده بود، به زنجان رفت و بعد به تهران مراجعت نمود و به جای دکتر شلیمر هلندی معلم طب دارالفنون گردید. از شاگردان وی: میرزا علی اکبر خان نفیسی ناظم الاطباء، ابوالحسن خان و سید احمد نصرالاطباء می‌باشند. از آثار وی: ترجمه‌ی کتاب «پاتولوژی»، تألیف گوپزل. برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم) منابع زندگینامه: تاریخ مؤسسات تمدنی جدید در ایران (۱/۲۸۵)، شرح حال رجال (۹۸-۹۷/۵).

دلیل‌التجاری، علی

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۱۴، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیهوشی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران. خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه علوم پزشکی تهران، دکترای تخصصی بیهوشی از دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۴۱. مرتبه علمی:

استادیار دانشکده دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۴۱، دانشیار رشته بیهوشی دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۶۲.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بررسی کاربرد انواع داروهای بیهوشی در موارد خاص بیهوشی در اعمال جراحی، راهنمایی، مشاوره و نظارت بر ۱۰ پایان‌نامه دکترای تخصصی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی :-

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی :-

زمینه علمی تألیفات:

رشته‌های مختلف پزشکی و بیهوشی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۸، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۲

زمینه علمی مقالات:

رشته‌های مختلف پزشکی، بیهوشی، مقایسه بین تکنیک‌های مختلف برای اعمال جراحی در رشته‌های جراحی.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

دماوندی، محمدباقر

قرن: ۱۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۱۳۰۷ ق)، عالم دینی، فقیه، حکیم، ریاضی‌دان و زاهد. او در نجف در محضر شیخ انصاری و سید حسین کوهکمری به مقامات عالی‌ه‌ی علمی رسید، تا جایی که علامه‌ی کوهکمری وی را بر میرزای بزرگ شیرازی برتری می‌داده است. گذشته از فقه و اصول، دماوندی در علم طب و حکمت و ریاضیات ماهر بود و بر تاریخ و سیر احاطه‌ی بسیاری داشت، و از حافظه‌ی قوی و عجیبی نیز برخوردار بود به طوری که بیشتر متون ادبی و فقهی را در حافظه داشت. در عصر علامه کوهکمری به دماوند بازگشت و در آن نواحی مرجع امور دینی مردم شد. او از مکارم والای اخلاقی برخوردار بود. [۱]

محمدباقر بن حسن سارانی عالمی بزرگ و دانشمندی متقی و پارسا بوده است وی از دماوند هجرت به نجف اشرف نموده و از محضر علامتین شیخ مرتضی انصاری و سید حسین کوه کمری استفاده نموده و در عصر علامه کوه کمری به دماوند برگشته و به وظائف دینی پرداخته است دارای کمالات و مقامات عالیه علم و عمل بوده تا جایی که علامه کوه کمری وی را بر میرزای بزرگ مجدد شیرازی تفضیل می‌داده است مخصوص در علم طب و حکمت و ریاضیات ید طولانی داشته و به تواریخ و حکایات اطلاع زیاد و حافظه‌اش نیز عجیب و بیشتر متون ادبیه و فقهیه را محفوظ بوده و در دماوند و حومه آن ریاست تامه داشته و حتی در بعضی

از قضایا علامه کنی ره با وی معارضه می‌نموده است و آن مرحوم عالمی ثروتمند و میهمان‌دوست و کریم‌النفس و منیع‌الطبع و بخشنده بوده است در سال ۱۳۰۷ قمری وفات نموده است.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: [۱] طبقات اعلام الشیعه (قرن ۲۰۶- ۲۰۵/ ۱۴)، گنجینه‌ی دانشمندان (۱۵۷- ۱۵۶/ ۵).

دواچی، فریدون

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد ۱۳۱۸، مرتبه علمی: استاد، رشته: روماتولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی و دکترای تخصصی روماتولوژی.

مرتبه علمی:

پس از طی مراحل استادیاری و دانشیاری، ارتقاء به درجه استادی روماتولوژی گروه داخلی دانشگاه علوم پزشکی تهران.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

طرح‌های اپیدمیولوژی بیماری بهجت، علائم بالینی بیماری بهجت، معیار تشخیص به روش (درخت تشخیصی) بررسی کارآئی معیارهای مختلف تشخیصی بیماری بهجت، بررسی آینده‌نگر علائم عصبی، بیماری بهجت، بررسی آینده‌نگر دستگاه گوارش در بیماری بهجت، بررسی ایمونولوژی بیماری بهجت، بررسی تست جلدی در بیماران بهجت و گروه کنترل، پروژه درمان ضایعات چشمی بیماری بهجت، علائم بالینی بیماری لوپوس، پروژه درمان در لوپوس، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر ۱۳ پایان‌نامه دکتر.

ابداع:

درمان بیماری بهجت، تشخیص بیماری بهجت، تعیین فعالیت بیماری بهجت با معیارهای ابدائی ایران، سینوکتومی شیمیائی در درمان سل مفصلی، سینوکتومی شیمیائی در درمان آرتریتهای عفونی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی :-

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی :-

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۹۲، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۹۲

زمینه علمی مقالات:

مباحث مختلف فوق تخصصی روماتولوژی مخصوصا بیماری بهجت و بیماری لوپوس.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

قرن: ۱۰

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۱۰۰۳/۱۰۰۴ ق)، حکیم، پزشک، کمال و شاعر، متخلص به دوابی. معروف به عین‌الملک. ظاهراً مولد وی شیراز بود؛ ولی در گیلان نشو و نما یافت. دوابی با جلال‌الدین اکبرشاه و بیرم خان سپهسالار معاصر بود. در عصر اکبرشاه به هندوستان رفت و با معرفی خان اعظم، کوکلتاش به دربار راه یافت. وی سفری نیز به کاشان داشت و مدتی از عمر خود را در مکه به سر برد. مدتی حکومت دهلی و چندی صدارت صوبه‌ی بنگاله را بر عهده داشت. از مقربان اکبرشاه و از ملازمان اعظم خان کوکلتاش بود. از آثار وی: «دیوان» اشعار.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: تاریخ ادبیات در ایران (۴۶۰/۵)، تاریخ نظم و نثر (۶۷۶)، تذکره‌ی روز روشن (۲۶۳)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (۵۵۱-۵۴۹/۲)، الذریعه (۳۲۹/۹)، ریاض العارفین (۱۹۴)، فرهنگ سخنوران (۳۴۵-۳۴۴)، کاروان هند (۴۱۷-۴۱۴/۱)، هفت اقلیم (۱۴۹/۳).

دوائی، منوچهر

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۱۵، مرتبه علمی: استاد، رشته: جراحی عمومی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه تهران در سال ۱۳۴۰، دکترای تخصصی جراحی عمومی از دانشگاه راجستر آمریکا در سال ۱۳۴۵، فوق تخصص جراحی کودکان از دانشگاه مانی‌توبا کانادا در سال ۱۳۴۶ و فوق تخصص جراحی کودکان از دانشگاه جانزهاپکینز آمریکا در سال ۱۳۵۵.

مرتبه علمی:

پس از طی مراحل استادیاری و دانشیاری، ارتقاء به درجه استادی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی و دریافت لوح تقدیر استاد نمونه از وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بررسی شیوع بیماریهای جراحی در تهران، نقش فاسیاتومی در ترومای اندامها، ترومای گردن، تدریس جراحی عمومی و جراحی کودکان و راهنمایی، مشاوره و نظارت بر ۳۶ پایان‌نامه دکترای و تخصصی جراحی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۳

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: -

زمینه علمی تألیفات:

تروماتولوژی، فوریت‌های درمانی در مجروحین و مصدومین، بخش ترومای نوزادان در حین تولد، جراحی اطفال و طب اطفال.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۶، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۳

زمینه علمی مقالات:

تروماتولوژی، جراحی عروق، جراحی کودکان، جراحی عمومی و آموزش پزشکی.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

دوستی، محمود

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیوشیمی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای بیوشیمی (بالینی) از فرانسه در سال ۱۳۶۵.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

جداسازی لیپیدها و لیوپروتئین‌های خون در افراد طبیعی و بیماران مبتلا به ضایعات قلبی و عروقی و رابطه آنها با یکدیگر، تدریس

در دوره‌های کارشناسی ارشد و دکترا، مشاوره و نظارت بر ۴ پایان‌نامه دکترا و کارشناسی ارشد.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۵

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: -

زمینه علمی تألیفات:

بیوشیمی عمومی، بیوشیمی بالینی، بیوشیمی عملی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۹، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱

زمینه علمی مقالات:

بیوشیمی لیپیدها، لیوپروتئین‌ها و پروتئین‌های سیستم عصبی.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

دهپور، احمدرضا

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد ۱۳۲۷، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: فارماکولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای تخصصی فارماکولوژی پزشکی از دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۵۷.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بررسی رفتارهای بیوفیزیکی و بیوشیمیایی سلولهای خونی، بررسی وضعیت مرفولوژیکی پلاکتها و گلبولهای قرمز خون و

Transmembrane Signaling System، راهنمایی، مشاوره و نظارت بر ۵۰ پایان‌نامه دکترا.

ابداع:

راه‌اندازی و ارزیابی سیستم حاد داروها با استفاده از میکروسکوپ الکترونی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۴

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: -

زمینه علمی تألیفات:

فارماکولوژی، دارودرمانی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۴، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۳۵

زمینه علمی مقالات:

سیستم‌های پیام‌رسانی سلول، کلسیم، عضله صاف و عضله اسکلتی.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

دهدشتی، جواد

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: زنان و مامائی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

دهدشتی، جواد

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

دکتر جواد دهدشتی دارای دکترای رشته زنان و زایمان عضویت هیئت علمی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی با درجه دانشیاری می باشد. گروه: علوم پزشکی رشته: زنان و زایمان مشاغل و سمتهای مورد تصدی: دکتر جواد دهدشتی عضو هیئت علمی و دانشیار گروه زنان و زایمان در دانشکده علوم پزشکی در دانشگاه علوم پزشکی بهشتی است.

دهش جزئی، سیمین دخت

قرن: ۱۴

جنسیت: زن

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیهوشی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران. برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

دهشیری، کمال الدین

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۰۸، مرتبه علمی: استاد، رشته: رادیوتراپی آنکولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران، خلاصه شرح حال تخصصی سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه تهران در سال ۱۳۳۵، کارشناسی ارشد رادیولوژی از دانشگاه لندن در سال ۱۳۴۵، فوق تخصص DMRT از کالج سلطنتی پزشکان انگلستان در سال ۱۳۴۶ و فوق تخصص رادیوتراپی آنکولوژی از کالج سلطنتی رادیولوژی انگلستان در سال ۱۳۴۹.

مرتبه علمی:

استادیار دانشگاه تهران از سال ۱۳۳۹ تا سال ۱۳۴۵، دانشیار دانشگاه تهران از سال ۱۳۴۵ تا سال ۱۳۴۶ و استاد دانشگاه علوم پزشکی تهران از سال ۱۳۶۵.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

لنف الکتروگرافی، رادیولوژی و تدریس دروس فیزیکی پزشکی و رادیوتراپی آنکولوژی و استاد راهنمای ۳ پایان‌نامه دکترا و تخصصی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی :-

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی :-

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی :-، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۵

زمینه علمی مقالات:

رادیولوژی.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

دهقان، غلامعباس

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد :-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: فیزیولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شیراز.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

دیالمه، غلامحسین

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد :-، مرتبه علمی: استاد، رشته: بیهوشی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

دیبازر، هدایت

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد :-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: رادیولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تبریز.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای تخصصی رادیولوژی دیاگنوستیک در سال ۱۳۵۳، طی دوره تکمیلی توموگرافی کامپیوتری و سونوگرافی و M.R.i به

مدت یک سال در استرالیا.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تبریز.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

رادیولوژی، سی‌تی‌اسکن و سونوگرافی، راهنمایی، مشاوره و نظارت بر ۳۰ پایان نامه دکترای عمومی و تخصصی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۲

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی :-

زمینه علمی تألیفات:

رادیولوژی و سونوگرافی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۴، تعداد مقالات به زبان خارجی :-

زمینه علمی مقالات:

سی‌تی‌اسکن در رابطه با کلسیفیکاسیون و سایر یافته‌های رتینوبلاستوما، سونوگرافی کبد و کیسه صفرا و طحال و پانکراس با بیماریهای غیر معمولی کیسه صفرا و ارزش توموگرافی کامپیوتری در تشخیص آنها.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

ذوالنون خیارجی قزوینی

قرن: ۱۰

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(س دهم ق)، پزشک و شاعر. شیخ ذوالنون خیارجی از مردم خیارج از توابع قزوین بود. وی برادرزاده مولانا ادهم منشی و در طب از شاگردان مولانا علاءالدین احمد بود. ذوالنون پزشک حاذقی به شمار می‌رفت و در اقسام شعر نیز توانا بود. وی مدت ده سال از ملازمان سام میرزا صفوی بود. او در منازعات طوایف قزلباش و سرکوب شدن طایفه تکلو که به «آفت تکلو» تاریخ یافت، ناپدید شد و کسی خبری از او نیافت. نامبرده صاحب سه رساله است: «حفظ صحه»، «بحران»، «معما» که به نام سام میرزا است.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: تاریخ نظم و نثر (۶۵۱)، الذریعه (۳۴۲/۹)، ریحانه (۲۷۲/۲)، فرهنگ سخنوران (۳۵۷)، لغت نامه (ذیل / ذوالنون شاعر)، مینودر (۴۵۲-۴۵۱ / ۲).

راد، سعید

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۰۹، مرتبه علمی: استاد، رشته: رادیولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تبریز.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی در سال ۱۳۳۶، دکترای تخصصی در رشته رادیولوژی تشخیص در سال ۱۳۴۰.

مرتبه علمی:

پس از طی مراحل استادیاری و دانشیاری، ارتقاء به درجه استادی دانشگاه علوم پزشکی تبریز.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

عوارض گوارشی، عوارض بزاقی، سرطان مری، رادیولوژی دستگاه گوارشی، تربیت متخصصین زیادی در رشته رادیولوژی، استاد راهنمای ۲۵ پایان‌نامه دکترا و ۵ پایان‌نامه تخصصی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۱۰

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: -

زمینه علمی تألیفات:

رادیولوژی تشخیص و بیماریهای دستگاه گوارش.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۴، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۲

زمینه علمی مقالات:

رادیولوژی تشخیصی با گرایش به رادیولوژی دستگاه گوارش.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

راد، محمدعلی

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۲۲، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای داخلی دام کوچک، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترا در رشته دامپزشکی از دانشگاه تهران در سال ۱۳۴۷، درجه M.S.C در رشته علوم درمانگاهی دامپزشکی از دانشگاه ایلینویز آمریکا در سال ۱۳۵۷.

مرتبه علمی:

استادیار دانشکده دامپزشکی دانشگاه تهران در سال ۱۳۵۲، ارتقاء به درجه دانشیاری دانشکده دامپزشکی دانشگاه تهران در سال ۱۳۶۴.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

مطالعه سرواپیدمیولوژیک لیتوسپیروز در دامهای کوچک در ایران، مطالعه اثر ایمونوساپرسیوهای ذاتی چون گاو و انسان (LSF) در شرایط آزمایشگاهی روی لمفوسیت‌های موش نژاد BALB/C، استاد راهنمای ۸ پایان‌نامه دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۵

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: -

زمینه علمی تألیفات:

بیماریهای درونی دامهای کوچک، بیماریهای مشترک میان انسان و دام، رادیولوژی در دامپزشکی، بیماریهای دستگاه تناسلی دامهای کوچک، دو قرن وحشت (گزارشی از جنگهای صلیبی).

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۲۰، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱۰
زمینه علمی مقالات:

علوم دامپزشکی (علوم درمانگاهی دامهای کوچک) و بیماریهای پرندگان زینتی، بیماریهای چشم در دامپزشکی، بیماریهای دستگاه گوارش در دامهای کوچک، بیماریهای مشترک انسان و دام.
برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

رادپور، منوچهر

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۱۶، مرتبه علمی: استاد، رشته: قلب و عروق، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه مشهد در سال ۱۳۴۰، دکترای تخصصی قلب از دانشگاه پاریس در سال ۱۳۴۵ و فوق تخصص فلوشیپی قلب از دانشگاه لیدز انگلستان در سال ۱۳۵۳.
مرتبه علمی:

پس از طی مراحل استادیاری و دانشیاری، ارتقاء به درجه استادی دانشگاه علوم پزشکی مشهد.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

تب روماتیسمی حاد، بررسی اپیدمیولوژی عوارض قلبی مزمن، تدریس دروس بیماریهای قلب، فیزیوپاتولوژی قلب، آکو کاردیوگرافی و استاد راهنما در ۵ پایان‌نامه دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی :-

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی :-

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۳۰، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۴
زمینه علمی مقالات:

قلب و عروق.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

رادفر یزدی، حسن

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(تو ۱۳۰۰ ش)، پزشک و شاعر، متخلص به رادفر. وی در یزد به دنیا آمد. از اوست:

تو جفا می کنی و مهر تمنا داری

این روش درخور اندیشه‌ی نیکوی تو نیست

نقد جان را به بها داده‌ام ای دوست ولی

یک گرم سنگ محبت به ترازوی تو نیست

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: تذکره‌ی سخنوران یزد (۵۳۸-۵۳۷)، فرهنگ سخنوران (۳۶۱-۳۶۰).

رادمهر، بیژن

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: آناتومی دام، دانشکده: دامپزشکی، دانشگاه: تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای دامپزشکی از دانشکده دامپزشکی دانشگاه تهران در سال ۱۳۴۶، دکترای آناتومی حیوانی از دانشگاه بریستول انگلستان در

سال ۱۳۵۸.

مرتبه علمی:

پس از طی مرحله استادیاری، ارتقاء به درجه دانشیاری در دانشکده دامپزشکی تهران در سال ۱۳۶۴.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

آناتومی بدن حیوانات اهلی، آناتومی شتر یک کوهانه و گوسفند، راهنمایی و مشاوره و نظارت بر ۱۵ پایان‌نامه کارشناسی ارشد و

دکترای.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۶

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: -

زمینه علمی تألیفات:

آناتومی حیوانات اهلی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۲، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۷

زمینه علمی مقالات:

آناتومی دستگاههای مختلف حیوانات اهلی به ویژه شتر.
برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

رادمهر، علی

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: رادیولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

رازی نهرانی، خلیل

قرن: ۱۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۱۲۸۰ - ۱۱۸۰ ق)، طبیب و ادیب. از آثار وی: «ارجوزه فی نصیحه الاطباء».
برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول - ششم)
منابع زندگینامه: معجم المؤلفین (۱۲۴/۴).

رازی، ابوغانم

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(س چهارم ق)، طبیب. وی در دو حوزه طب و فلسفه از شاگردان محمد بن زکریای رازی بود که از تاریخ تولد و وفات و آثار او اطلاعی در دست نیست.
برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول - ششم)
منابع زندگینامه: تاریخ طب (۶۶۰/۲).

رازی، احد

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: پزشکی قانونی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تبریز.
برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

رازی، تقی

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: زنان و مامائی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی اهواز.
برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

رازی، عبدالحسین

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۱۳۵۶ - ۱۲۹۴ ق)، طیب، ادیب و شاعر. در نجف متولد شد و در همان جا متولد شد و در همان جا نشو و نما یافت و به تحصیل پرداخت و در حله در گذشت. از آثارش: «تعالیق علی شرح ابن نفیس»، در طب؛ «ارجوزه فی النبض»؛ «حواش علی القانون»؛ و اشعار زیادی از او باقیست.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: معجم المؤلفین (۸۹- ۸۸/ ۵).

راشد، طاهره

قرن: ۱۴

جنسیت: زن

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۲۶، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: میکروبیولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه علوم پزشکی مشهد در سال ۱۳۵۱، مدرک تخصصی میکروبیولوژی از دانشگاه علوم پزشکی مشهد در سال ۱۳۶۰.

مرتبه علمی:

دستیار پزشکی دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی مشهد در سال ۱۳۵۱، مربی در سال ۱۳۵۴، استادیاری در سال ۱۳۵۵ و ارتقاء به درجه استادی دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی مشهد در سال ۱۳۶۹.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

میکروب‌شناسی، علل باکتریال گاستروانتریتها، بررسی شیوع کامپیلوباکتر، اپیدمیولوژی، راهنمائی، و مشاوره و نظارت بر ۲۶ پایان‌نامه دکترای.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۴

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی :-

زمینه علمی تألیفات:

میکروب‌شناسی و ویروس‌شناسی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۲، تعداد مقالات به زبان خارجی :-

زمینه علمی مقالات:

میکروبیولوژی.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

ربانی، علی

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد :-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماری‌های کودکان، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

ربن

قرن: ۲

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(عبر. ربان) طبری از تربیت یافتگان حوزه علمی مرو، و بردین نصرانی- و به قولی بردین یهودی- بوده است (قر. ۲ و اوایل قر ۳ ه.م).

وی در طب و نجوم و ریاضیات ماهر و از مترجمان معروف عهد خود به شمار می‌رود. از جمله منقولات او نسخه‌ای از «المجسطی»

بود از یونانی به عربی که کاملتر از نسخ منقول دیگر بود. وی پدر علی ابن ربن طبری (ه.م.) است.

برگرفته از کتاب: فرهنگ فارسی معین (جلد پنجم)

رجائی، اکبر

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۱۳، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: روماتولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شیراز.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی و دکترای تخصصی بیماریهای داخلی، فوق تخصص روماتولوژی از ایران.

مرتبه علمی:

عضویت در هیأت علمی و دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی شیراز.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بیماریهای داخلی و روماتیسم، عضویت در هیأت علمی بوردا ایران بیماریهای داخلی، عضو جامعه علمی روماتولوژی ایران عضو جامعه علمی روماتولوژی آسیا (AR.APL) راهنمایی، مشاوره و نظارت بر ۸ پایان‌نامه دکترای تخصصی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی :-

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی :-

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی :-، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۴

زمینه علمی مقالات:

بیماریهای داخلی و روماتیسم.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

رجبیان، رضا

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۲۶، مرتبه علمی: استاد، رشته: بیماریهای داخلی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه علوم پزشکی مشهد با رتبه اول در سال ۱۳۵۱، دکترای تخصصی در رشته بیماریهای داخلی از

آمریکا، فوق تخصص غدد مترشحه درون‌ریز از دانشگاه تونتو کانادا.

مرتبه علمی:

پس از طی مراحل استادیاری و دانشیاری، ارتقاء به درجه استادی دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی مشهد.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بررسی و مسائل ناشی از کمبود در چند شهر خراسان، تعیین معیارهای رشد در چند شهر خراسان و مقایسه با استانداردهای جهانی،

بررسی مسلول‌شناسی در شناخت سرطان‌های تیروئید، استاد راهنمای ۱۰ پایان‌نامه کارشناسی ارشد و دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۵

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی :-

زمینه علمی تألیفات:

رشته بیماریهای غدد مترشحه درون ریز.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۳۰، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۵

زمینه علمی مقالات:

رشته غدد مترشحه داخلی و متابولیسم.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

رجحان، محمدصادق

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۱۰، مرتبه علمی: استاد، رشته: بافت‌شناسی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی با درجه ممتاز از دانشکده علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۳۹، دکترای تخصصی بافت‌شناسی و آسیب‌شناسی از دانشگاه علوم پزشکی تهران.

مرتبه علمی:

استادیار دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۴۳، دانشیار دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۴۶، استاد دانشکده پزشکی

دانشگاه علوم پزشکی تهران از سال ۱۳۵۳ تا کنون.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

انجام طرحی در بخش کانسر بیمارستان امام خمینی درباره اثر پماد **Best** در کارسینوماهای پوست و مخاط، راهنمایی، مشاوره و نظارت بر ۳۵ پایان‌نامه کارشناسی ارشد و دکترا.

ابداع:

ارائه فرمول گاسترالژین با منشاء گیاهی برای درمان زخم معده، زخم‌اثنی‌عشر و ناراحتیهای دیگر گوارشی. فرمول پماد شفا با منشاء گیاهی برای درمان تمام بیماریهای پوستی ویروسی، قارچی، میکروبی تحریکی و به ویژه سوختگیهای درجه ۱ تا ۳، قطره **Epistaxis** ضد خونریزی با منشاء گیاهی، **Kidny Syrup** شربت ضد سنگها و آماسهای کلیوی با منشاء گیاهی، پودر ضد خونریزی برای تمام انواع خونریزیهای خارجی که به سرعت خونریزی را بند می‌آورد، تهیه و ابداع یک پودر با اثرات ضد عفونت، ضد گریپ و ضد درد. پودر شفا با منشاء گیاهی برای درمان تمام ناراحتیهای گوارشی، ناراحتیهای عصبی، ناراحتیهای ادراری، تناسلی، پودر آنتی‌سپتیک برای تمام ناراحتیهای میکروبی، ویروسی، قارچی، پودر ضد چربی و ضد دیابت، محلول شستشوی دستگاه ژنیتال زنان برای انواع ترشحات به ویژه کاندیدا آلیکانس، داروی خوراکی مصرف خارجی برای خونریزیهای خارجی و داخلی، دارو برای دردهای آثرین قلبی، خواب رفتگی دستها، میوکاردیت و تمام انواع قولنج‌ها، داروی خواب‌آور و آرامبخش.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۱۳

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی :-

زمینه علمی تألیفات:

بافت‌شناسی انسانی پایه، اطلس دهان و دندان و بافت‌شناسی، جنین‌شناسی، آسیب‌شناسی، ضروریات بافت‌شناسی، دعای منتخب از قرآن مجید با ترجمه فارسی، فهرست الفبائی کتاب مفاتیح الجنان، کتاب شفا، غذا و شفا، گیاه درمانی، میوه درمانی، خوراک درمانی، اطلس بافت‌شناسی و بافت‌شناسی عملی (رنگی)، اطلس رنگی آسیب‌شناسی و ضروریات آسیب‌شناسی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۸، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۴

زمینه علمی مقالات:

رماتیسم و رماتیسم قلبی در کودکان کمتر از پنج سال، شرح یک مورد استثنایی کار سینومالی معده، بررسی روشهای جدید تهیه مقطع‌های بافت‌شناسی و آسیب‌شناسی، نظریات جدید درباره هیستوپاتولوژی سلولهای اکسی فیل در غده پاراتیروئید، لیزوزمها، فیستول‌های مثانه‌ای روده‌ای، نظریات جدید درباره سلول.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

رحمت شیرازی، عبدالله

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۱۳۴۴ - ۱۲۷۲/۱۲۷۰ ق)، طبیب، خطاط و شاعر، متخلص به رحمت. وی نوه وصال شیرازی بود که در شیراز متولد شد. ریاضیات و ادبیات را از عمویش میرزا وقار، علم طب را از پدرش و حاج میرزا حسن فسایی و دبیری و شاعری را از میرزا داوری فراگرفت. نسخ و خفی‌نویس را از دیگر عمویش میرزا توحید آموخت. وی در سال ۱۳۲۵ ق به هندوستان رفت و پس از یک سال اقامت در بمبئی به شیراز بازگشت و به طبابت مشغول شد. او نخست ریاست انجمن حفظ الحصه و بعد ریاست اداره‌ی معارف فارس را عهده‌دار بود. رحمت به حسن خلق و مدارا با خلق و مراعات حال تهیدستان معروف بود. در شیراز وفات یافت و او را در نزدیکی بقعه‌ی شیخ ابوالوفا، که از عرفای متقدم است دفن کردند. از آثار وی: «زینة المساجد، ادعیه‌ی المنتخب».

برگرفته از کتاب: اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: آثار عجم (۳۶۲)، حدیقه الشعراء (۶۶۱-۶۵۹/۱)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (۵۷۸-۵۷۲/۲)، الذریعه (۳۵۶/۹)، ریحانه (۳۰۵-۳۰۴/۲)، طرائق الحقائق (۳۷۶-۳۷۵/۳)، فارسنامه‌ی ناصری (۱۰۲۲-۱۰۲۱/۲)، فرهنگ سخنوران (۳۷۰)، مرآت الفصاحه (۲۳۱-۲۳۰)، مکارم الآثار (۲۰۲۴-۲۰۲۳/۶)، مؤلفین کتب چاپی (۹۹۴-۹۹۳/۳).

رحمت، حمید

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد :-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: جراحی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

رحمتیان، حسین

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(تو ۱۲۹۱ ش)، پزشک، نویسنده و استاد دانشگاه. وی فارغ‌التحصیل دانشکده‌ی پزشکی تهران در سال ۱۳۱۸ ش بود. پس از خدمت نظام وظیفه به سمت دستیاری رسمی آسیب شناسی انتخاب شد در مسابقه دانشجویی کرسی آسیب شناسی، توفیق یافت و در سال ۱۳۲۷ ش برای مطالعه مدت یکسال به فرانسه و انگلستان مسافرت نمود؛ ولی در اواسط اقامت به علت قطع اعتبارات ارزی مطالعات را ناتمام گذاشت و به ایران مراجعت نمود. و دانشیار آسیب شناسی دانشکده‌ی پزشکی تهران و به استادی کرسی سرطان دانشکده انتخاب شد. از آثار وی: «آسیب شناسی علمی»؛ «بیماریهای خون و لنف»؛ «سرطان را بشناسید»؛ «معمای سرطان». برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه: مؤلفین کتب چاپی (۷۴۲-۷۴۱/۲).

رحیمی ورپشتی، محمود

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۱۲، مرتبه علمی: استاد، رشته: بیهوشی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی اصفهان.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:

دکترای تخصصی بیهوشی و احیاء از طرف سازمان بهداشت جهانی W.H.O در دانشگاه کپنهاگ دانمارک، دوره بیهوشی قلب باز در رویال کالج اف سرجن لندن، بیمارستان بورسی پاریس و دانشگاه اپندرف هامبورگ آلمان.
مرتبه علمی:

پس از طی مراحل استادیاری و دانشیاری، ارتقاء به درجه استادی دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی اصفهان در سال ۱۳۴۵.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بیهوشی، مطالعه روی اثرات قلبی اپانتول و سوکسینیل کلین در هنگام لوله‌گذاری تراشه، مطالعه روی مقایسه عوارض انستزی پری دورال با انواع دیگر بیهوشی عمومی، مطالعه روی استفاده از تزریق خون بیمار مورد بیحسی در فضای پری‌دورال برای جلوگیری از سردرد بعد از بیحسی، راهنمایی، مشاوره و نظارت بر ۲۴ پایان نامه دکترای تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۲

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی :-

زمینه علمی تألیفات:

بیهوشی استنشاقی، خارج کردن گاز کربنیک و از دست دادن حرارت، مباحثی از فیزیولوژی بیهوشی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۸، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱۱

زمینه علمی مقالات:

پری‌دورال در اشخاص پیر بین ۷۰ تا ۸۰ سال، ساکرال پری‌دورال انستری در جراحی روی رکتوم، خطرات ناشی از شغل، بررسی آماری اثرات بیهوشی و بیحسی نخاعی ۳۰۰ مورد سزارین در مدت ۲ سال، بررسی عوامل مختلف در بیماران مسموم بستری در بخش مسمومین بیمارستان خورشید، بررسی تأثیر روشهای بیحسی بر میزان سدیم خون، مسمومیت با داروهای ضد صرع و معرفی ۵۴ مورد.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

رحیمی، احمد

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: زنان و مامایی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای تخصصی زنان و مامائی در سال ۱۳۵۵، گذراندن فلوشیپ فوق تخصص نازائی، IVF و اولتراسوند در مامائی و زنان از دانشگاه ملبورن استرالیا از سال ۱۳۶۸ به مدت یک و سال و نیم.

مرتبه علمی:

استادیار دانشگاه علوم پزشکی مشهد در سال ۱۳۵۵، ارتقاء به درجه دانشیاری دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی مشهد در سال ۱۳۶۸.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

جراحی بیماریهای زنان و زایمان، نازائی و کونتراسپیتو، بستن لوله‌های رحم از طریق لاپاراسکوپ با وسیله فلشی کلیپس و بررسی نتایج و عوارض آن، بررسی و ارزیابی یکصد عمل ماکروسرجری روی لوله‌ها و تخمدانها در جهت درمان ناباروری، ارزیابی نتایج حاصل از درمان یک هزار مورد ضایعات و لوواژن و سرویکس با کمک کولپوسکوپ و لیزر سرجری، راهنمایی، مشاوره و نظارت بر ۲۰ پایان‌نامه دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۳

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: -

زمینه علمی تألیفات:

بیماریهای زنان و مامائی و نشانه‌شناسی در بیماریهای زنان.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۹، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱

زمینه علمی مقالات:

بیماریهای زنان، زایمان و نازایی.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

رحیمی، فرزانه

قرن: ۱۴

جنسیت: زن

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: آسیب‌شناسی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

رحیمی‌پور، علی

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیوشیمی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تبریز.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

کارشناسی ارشد بیوشیمی از فرانسه در سال ۱۳۵۸، دکترای سیکل سوم و دکترای دولتی بیوشیمی از فرانسه در سالهای ۱۳۶۰ و ۱۳۶۴.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تبریز.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بررسی آزمایشگاهی متغیرهای خونی انسان، متابولیسم دارو در انسان، تکمیل تجارب علمی در دانشگاه توکیو، تدریس و تحقیق در دانشگاه Ann Arbor (Michigan) میشیگان، راهنمایی، مشاوره و نظارت بر ۲۰ پایان‌نامه دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۲

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: -

زمینه علمی تألیفات:

بیوشیمی بالینی در تشخیص و درمان بیماریها.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۳، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱۳

زمینه علمی مقالات:

بررسی آزمایشگاهی متغیرهای خونی انسان، متابولیسم دارو در انسان.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

رخشان، محمد

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: پاتولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.

خلاصه شرح تخصصی.

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی از دانشکده دانشگاه تبریز در سال‌های ۱۳۴۵، دکترای تخصصی پاتولوژی از دانشگاه پیتسبورگ پنسیلوانیای

آمریکا در سال ۱۳۵۴.

مرتبه علمی:

مربی و استادیار پاتولوژی دانشگاه پیتسبورگ آمریکا، استادیار پاتولوژی دانشگاه شهید بهشتی در سال ۱۳۵۵، دانشیار دانشکده

پزشکی شهید بهشتی.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

کشت میوبلاست و بررسی امکان انتقال میوبلاست، بررسی تغییرات CRP در بیماریهای روماتیسمی، بررسی نقش HV-II و

HPV در سرطان گردن زهدان، بررسی پارامترهای طبیعی خونی در ایران و شیوع کم‌خونی‌ها، خون‌شناسی، ایمنی‌شناسی، پاتولوژی

تشریحی و بالینی، راهنمایی، مشاوره و نظارت بر ۳۲ پایان‌نامه کارشناسی ارشد و دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۴

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: -

زمینه علمی تألیفات:

آسیب‌شناسی تشریحی (پاتولوژی گوش و حلق و بینی) آسیب‌شناسی بالینی، بافت‌شناسی پایه.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۶، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۷

زمینه علمی مقالات:

پاتولوژی جراحی و اتوپسی و گزارش موارد بیماری، بیماری کودکان.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

رزاقی آذر، مریم

قرن: ۱۴

جنسیت: زن

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: غدد اطفال، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی ایران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشکده پزشکی دانشگاه تهران در سال ۱۳۵۳، دکترای تخصصی اطفال از مرکز طبی کودکان وابسته به

دانشگاه تهران در سال ۱۳۵۸، فوق تخصص غدد اطفال در سال ۱۳۶۹.

مرتبه علمی:

پس از طی مرحله استادیاری، ارتقاء به درجه دانشیاری دانشکده پزشکی دانشگاه ایران.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

دیابت، بیماریهای غدد مترشحه داخلی، بیماری کلاژن، راهنمایی، مشاوره و نظارت بر ۱۵ پایان‌نامه دکترای تخصصی و فوق

تخصصی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۲

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: -

زمینه علمی تألیفات:

دیابت و عوارض آن.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۵، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۶

زمینه علمی مقالات:

بیماریهای غدد اطفال.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

رزمجو، حسن

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۲۷، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: چشم پزشکی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی اصفهان.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه شیراز در سال ۱۳۵۵، دکترای تخصصی چشم پزشکی از دانشگاه شیراز در سال ۱۳۵۸، اخذ

مدرک فلوشیپ در رشته ویتروورتن.

مرتبه علمی:

استادیار در سال ۱۳۸۵ و دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی اصفهان از سال ۱۳۶۴.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

سخنرانی در سمینارهای متعدد با ارائه مقاله، انجام بالیزر و آموزش جراحی‌های نادر چشم پزشکی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی :-

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی :-

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۴، تعداد مقالات به زبان خارجی :-

زمینه علمی مقالات:

مسائل گوناگون پزشکی و چشم پزشکی، علل خونریزی ویتره، ضایعات چشم در اثر استعمال دخانیات، اثر گازهای شیمیایی بر

روی چشم، عوارض عروقی رتین در دیابت، عینکهای دو کانونه، علل نابینائی، استفاده از اشعه یاک لیزر در عمل آب مروارید.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

رسا، قاسم

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۱۳۵۶ - ۱۲۸۸/۱۲۹۰ ش)، پزشک و شاعر، متخلص به رسا. وی در مشهد متولد شد. تحصیلات خود را تا اخذ دکترای طب در

دانشگاه تهران ادامه داد و در این رشته به دریافت نشان درجه اول علمی نایل گشت. او پزشکی حاذق و شاعری با استعداد بود و

طبعی رسا داشت و ملک‌الشعراي آستان قدس رضوی و رییس بیمارستانی در مشهد بود. «دیوان» شعرش حدود شش هزار بیت، به

چاپ رسیده است و اثر دیگر او: «مرآئی و مناقب اباعبدالله الحسین»، به نظم، چاپ مشهد.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: صد سال شعر خراسان (۲۶۶-۲۶۳)، فرهنگ سخنوران (۳۷۳)، مؤلفین کتب چاپی (۸۹۵-۸۹۴/۴).

رسائیان، نیر

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد :-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: فیزیولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی در سال ۱۳۵۱، دکترای تخصصی فیزیولوژی از دانشگاه ایلینویز

آمریکا با احراز رتبه اول در سال ۱۳۵۵.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بیماری کالا-آزار و بررسی چند مورد در کودکان، ATP و DPG_{۲.۳} در گلبولهای قرمز انسان، میزان فشار خون، پراکندگی بیماریهای قلبی و ازدیاد فشار خون و اندازه ضخامت چربی پوست کودکان، بررسی تأثیر NET بر درد و مدت زایمان، بررسی اثر طب سوزنی در درمان آسم، بررسی انواع سرگیجه و نتایج درمانی آن، بررسی تأثیر حرکت با شتاب زاویه‌ای در درمان بیماران مبتلا به سرگیجه، راهنمایی، مشاوره و نظارت بر ۵ پایان‌نامه دکترای پزشکی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۳

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی :-

زمینه علمی تألیفات:

فیزیولوژی کلیه در سلامتی و بیماری فیزیولوژی سلول، کلیات فیزیولوژی اعصاب.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۰، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱

زمینه علمی مقالات:

بیماری کالا-آزار در ایران، ATP و DPG_{۲.۳} در گلبولهای قرمز انسان، اهمیت آب و نقش‌های مختلف آن در بدن، عوامل فیزیکی تحریک کننده گیرنده‌های دستگاه و ستیولر، تأثیر فنوفورزیس ویتامین C بر میزان الیاف کلاژن. برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

رستمی، احمد

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۲۲، مرتبه علمی: استاد، رشته: فیزیولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی اصفهان.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی در سال ۱۳۴۸، تخصص در رشته فیزیولوژی در سال ۱۳۵۲، فوق تخصص فیزیولوژی قلب و عرق و تنفس از دانشگاه کلرادو آمریکا.

مرتبه علمی:

پس از طی مراحل استادیاری و دانشیاری، ارتقاء به درجه استادی دانشکده علوم پزشکی اصفهان.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

انجام طرح‌هایی در زمینه‌های تشخیص دردهای قفسه صدری، قلب، گردش خون، تنفس، هورمون، کلیه، راهنمایی، مشاوره و

نظارت بر ۵ پایان‌نامه دکترا.

ابداع:

ارائه ساخت یک مدل گردش خون برای آموزش دینامیک در دوره‌های آزمایشگاهی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۵

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: -

زمینه علمی تألیفات:

قلب، گردش خون، تنفس، الکتروکاردیوگرافی، فیزیولوژی عمومی پزشکی و فیزیولوژی غدد، متابولیسم، کلیه.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۲۲، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱۷

زمینه علمی مقالات:

پزشکی و فیزیولوژی در زمینه‌های انفارکتوس میوکارد تجربی در سگ و خرگوش، انفارکتوس میوکارد در انسان با در نظر گرفتن

ریسک فاکتورهای مختلف.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

رسولی، منصور

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۱۶، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: دندانپزشکی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی اهواز.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای دندانپزشکی از دانشگاه تهران در سال ۱۳۴۱.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی اهواز.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بهداشت دهان و دندان و روش‌های جلوگیری از پوسیدگی دندان‌ها.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: -

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: -

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۲، تعداد مقالات به زبان خارجی: -

زمینه علمی مقالات:

تأمین و کنترل بهداشت دهان و دندان‌ها و اهمیت فلوراید در پیشگیری از پوسیدگی دندان.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

رشیدالدین، فضل‌الله

قرن: ۷

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۷۱۸-۶۴۵ ق)، مورخ و طبیب. ولادتش در همدان بود. پدرش عمادالدوله ابوالخیر یزشک بود، و رشیدالدین جوانی را در تحصیل فنون مختلف، به ویژه علم طب گذرانید. و از عهد ایلخانی شد. در عهد دولت ارغون‌خان و گیخاتوخان مورد توجه و اکرام تمام قرار گرفت. غازان‌خان، بعد از قتل صدر جهان زنجانی، وی را با شرکت خواجه سعدالدین محمد آوجی به وزارت برگزید و الجایتو (سلطان محمد خدابنده)، بعد از قتل سعدالدین، با وجود نهایت اعتمادی که به کفایت رشیدالدین فضل‌الله داشت؛ خواجه علی‌شاه یلانی را با وی در وزارت شریک کرد. در دوره‌ی سلطنت ابوسعید بهادرخان، به سبب نقاری که بین رشیدالدین و خواجه علی‌شاه در میان بود، خواجه علی‌شاه و همدستان او نزد آن پادشاه در میان بود، خواجه علی‌شاه و همدستان او نزد آن پادشاه جوان و کم‌تجربه چنین فرامودند که خواجه رشیدالدین و پسرش خواجه ابراهیم، الجایتو را زهر داده‌اند. به همین جهت در جمادی‌الاول سال ۷۱۸ ق سلطان ابوسعید دستور داد تا اول پسر را پیش چشم پدر گردن زدند، و سپس خواجه رشیدالدین را هلاک کردند، و خاندان و خواسته‌ی او را به یغما بردند. علاوه بر آن که در گاهش ملجا و مآب اهل هنر و علم بود. و در بسیاری از ناحی ایران و ممالک ایلخانی مدارس و مساجد و کتابخانه‌ها و موقوفات احداث کرد، خود نیز قسمتی بزرگ از عمر خود را در جمع و تدوین و تالیف گذرانید. مجموعه‌ی مصنفات و مولفات رشیدالدین فضل‌الله، «جامع التصانیف رشیدی» یا «المجموعه الرشیدی» نامیده می‌شد و اینک از مجموعه‌ی آن آثار مختلف، برخی در مسائل مختلفی از قبیل مباحث دینی و تفسیر و کلام و طب و فلاح و تاریخ و داروشناسی، بر جای مانده که عبارتند از: «توضیحات رشیدی»، (شامل ۱۹ رساله درباره مسایل کلامی و دینی و عرفانی)؛ «مفتاح التفاسیر»؛ «الآخبار و آثار»؛ «رساله‌ی سلطانی»؛ «بیان الحقایق»؛ «جامع التواریخ»؛ «مکاتیب یا مکاتبات رشیدی»؛ دو کتاب «جامع التواریخ رشیدی» و «مکاتبات رشیدی»، که اولی کتاب مفصلی در تاریخ مغول و تاریخ عمومی است. دومی که منشآت و مناشیر و رسایل اوست و مجموعه‌ی فرمانها و نامه‌هایی است که وی به صفرزندان و عمال و علماء و مشایخ عهد نوشته است. صاحب «الذریعه» به وی «دیوانی» نسبت داده که نشان می‌دهد شعر هم می‌سروده است. [۱]

فضل‌الله وزیر مدبر (و. همدان حدود ۶۴۵ ه. ق. - مقت. ۷۱۸ ه. ق. / ۱۳۱۸ م.). در ایام اباق‌خان وی طبیب خاص پادشاه بود و احترامی داشت، در زمان غازان لیاقت وی آشکار شد و سه سال پس از عزل وزیر اعظم صدرالدین زنجانی، غازان او و خواجه سعدالدین ساوجی را متفقاً به صدارت انتخاب کرد.

در عهد سلطنت اولجایتو، رشیدالدین مانند سابق حیثیت داشت و در همان اوقات در سلطانیه- پایخت جدید- ناحیه‌ای را آباد ساخت که نام او «رشیدی» نامیده شد. دو سال بعد محلتی دیگر در نزدیکی شهر غازانیه بنا نهاد و با صرف هزینه هنگفت رودخانه سرارود را بدانجا آورد. بعد از قتل سعدالدین، خواجه علی‌شاه گیلانی، که مردی مزدور و فرومایه بود- جایگزین او شد و او پس از اندکی دسیسه‌ای خطرناک ضد رشیدالدین ایجاد کرد ولی مؤثر نگردید. در سال ۱۳۱۵ ه. ق. نزاعی شدید بین دو وزیر به ظهور پیوست و الجایتو ناگزیر شد که ترتیب و انتظام ممالک مختلف را بین آن دو تقسیم کند تا اختلافی روی ندهد، مع ذلک علیشاه تهمت و خصومت را ضد او ادامه داد به طوری که خواجه رشید به زحمت توانست خود را برهاند. این رقابت پس از مرگ الجایتو

و در اوان سلطنت ابوسعید هم وجود داشت تا عاقبت خواجه تاب مقاومت نیاورد و از شغل خود کناره گرفت و در سن متجاوز از ۷۰ او و پسر ۱۶ ساله‌اش ابراهیم را به تهمت مسموم کردن سلطان سابق (الجایتو) به قتل رساندند. تاریخ مشروح و معتبر «جامع‌التواریخ» به همت او تألیف و تدوین شده.

برگرفته از کتاب: فرهنگ فارسی معین (جلد پنجم)

منابع زندگینامه: [۱] ارمغان (س ۶، ش ۲۵۳-۲۴۱، ۴-۳)، از سعدی تا جامی (۱۲۵-۹۵)، الاعلام (۳۵۹/۵)، اعیان‌الشیعه (۴۰۱/۸)، تاریخ ادبیات در ایران (۱۲۵۲-۱۲۴۷/۳)، تاریخ برگزیدگان (۱۷۲-۱۷۱)، تاریخ نظم و نثر (۱۴۳-۱۴۲)، تاریخ برگزیده (۶۰۴)، تذکره‌ی روز روشن (۲۹۳)، حبیب‌السیر (۲۰۱-۱۹۹، ۱۹۱/۳)، دایرة‌المعارف فارسی (۱۰۸۶/۱)، دستور الوزراء (۳۲۱-۳۱۵)، الذریعه (۶۰/۱۴، ۳۶۲/۹، ۲۷۱-۲۶۹/۳)، ریحانه (۳۴۰-۳۳۷/۷)، سبک‌شناسی (۱۷۹-۱۷۰/۳)، طبقات اعلام‌الشیعه (قرن ۱۶۰/۸)، فرهنگ سخنوران (۳۷۷)، کارنامه بزرگان (۳۲۲-۳۲۰)، لغت‌نامه (ذیل / ابن‌ابی‌الخیر)، مجمع‌الفصحاح (۶۸۰/۲)، معجم المؤلفین (۷۴/۸).

رضاخانی، علی

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: استاد، رشته: داخلی دام‌بزرگ، دانشکده: دامپزشکی، دانشگاه: شیراز.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای دامپزشکی از دانشگاه تهران، رزیدنت بخش جراحی در دانشکده دامپزشکی دانشگاه پنسیلوانیا آمریکا، در رشته کاردیولوژی از دانشکده دامپزشکی دانشگاه بریستول انگلستان.

مرتبه علمی:

پس از طی مراحل استادیاری و دانشیاری، ارتقاء به درجه استادی دانشکده دامپزشکی دانشگاه شیراز.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بیماری‌های قلبی دام از جنبه مختلف، راهنمایی، مشاوره و نظارت بر ۵۰ پایان‌نامه دکترای عمومی و ۳ پایان‌نامه رزدنسی دامپزشکی.

تألیفات:

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۴

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: -

زمینه علمی تألیفات:

بیماری اندامهای حرکتی و بیماری‌های قلبی دام.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۳۱، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۳۲

زمینه علمی مقالات:

بیماری‌های قلبی در دامها.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

رضاعی، حسین

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(تو ۱۲۸۳ ش)، نویسنده، پزشک و استاد دانشگاه. پس از تحصیلات متوسطه در دارالفنون و تحصیلات عالی در مدرسه‌ی طب در سال ۱۳۰۸ ش با دانشجویان اعزامی به اروپا رهسپار و در دانشکده‌ی تولوز به تحصیل اشتغال ورزید. در سال ۱۳۱۲ ش به عنوان کارورز افتخاری در بیمارستانهای براکویل به کارآموزی مشغول شد و رساله‌ی خود را در باب ضعف نیروی حیاتی و افکار هذیانی تهیه کرد و از تصویب هیات قضاوت گذراند. بعد در کلاسهای روانشناسی بخش بیماریهای اعصاب کارآموزی کرد. و کلاس مالاریا را دیده به ایران بازگشت. و مشاغل مختلفی را عهده‌دار بود؛ از جمله پزشک تیمارستان، معاون فنی تیمارستان و استاد کرسی بیماریهای روانی. از آثار وی: «بیماریهای مغز و روان»، «خط معمول و میزان تکامل خط فارسی»، «سر نوشته‌های جنون‌زا».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: مؤلفین کتب چاپی (۷۴۷-۷۴۶/۲).

رضاقلی نظری، محمدرضا

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۱۸، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: انگل شناسی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

کارشناسی علوم آزمایشگاهی، کارشناسی ارشد پاتوبیولوژی، دکترای انگل شناسی و قارچ شناسی.

مرتبه علمی:

استادیار در سال ۱۳۶۱ و ارتقاء به درجه دانشیاری دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی، در سال ۱۳۶۵.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بررسی انگل شناسی روده‌ای در اردبیل، تنیاکینوکک در سگهای ولگرد تهران، میزان ایمونوگلوبولین‌های سرم در رابطه با بیماریهای انگلی، آلودگی به زیاردیا شمال تهران، بررسی میزان روی و آهن در کودکان مبتلا به زیاردیا، بررسی انگلهای روده‌ای از طریق روشهای انگل شناسی و سرولوژی و تعیین ریسک فاکتورهایی در روستاهای کرج، راهنمایی، مشاوره و نظارت بر ۷ پایان‌نامه دکترا و کارشناسی ارشد.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

بیماریهای کرمی شایع کشور.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۵، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۲

زمینه علمی مقالات:

کرم‌شناسی، تک یاخته‌شناسی، حشره‌شناسی.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

رضائی، حمیدرضا

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۱۶، مرتبه علمی: استاد، رشته: میکروبیولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی ایران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای داروسازی از دانشگاه تهران در سال ۱۳۸۸، کارشناسی ارشد میکروب‌شناسی - ایمنی‌شناسی از دانشگاه بیلر آمریکا در سال ۱۳۴۲، دکترای میکروب‌شناسی - ایمنی‌شناسی از دانشگاه بیلر آمریکا در سال ۱۳۶۵، فوق دکترای ایمنی‌شناسی از دانشگاه پنسیلوانیای آمریکا در سال ۱۳۵۵، طی چندین دوره کوتاه مدت در مورد آموزش پزشکی دانشگاه ایلینویز آمریکا. مرتبه علمی:

استادیار دانشگاه شیراز از سال ۱۳۴۵ تا سال ۱۳۵۶، دانشیار دانشگاه شیراز از سال ۱۳۴۹ تا سال ۱۳۵۱، استاد دانشگاه شیراز از سال ۱۳۵۱، استاد مدعو دانشگاه پنسیلوانیا از سال ۱۳۵۶ تا سال ۱۳۵۷، محقق و استاد دانشگاه کالیفرنیا به مدت ۳ سال.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

ایمنوپاتولوژی لیشمانیوز، اثر کورتیکوستروئید در بیماری لیشمانیوز، مقایسه انواع آزمایش‌های تشخیص در لیشمانیوز، اسیدهای چرب در لیشمانیوز، اثر لوامیزول در لیشمانیوز، تدریس دروس میکروب‌شناسی، ایمنولوژی، آموزش پزشکی، ایدز و امراض مقاربتی میکروب‌شناسی عمومی در دانشگاه‌های شیراز و سانتا کلرا آمریکا ابداع یک روش تشخیص برای بیماری کالاآزار بوسیله کانترکانت الکتروفورز و عضویت در اولین گروه کشف کننده مکانیزم ایمنی در لیشمانیوز (انتقال سلول حفاظت کننده در کالاآزار).

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۱

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: ۱۶

زمینه علمی تألیفات:

مقدمه ایمنولوژی، بیماری لیشمانیوز و انگل لیشمانیا، اصول و تفسیر آزمایش‌های ایمنولوژی، امراض مقاربتی، ارزیابی، روش و شبیه‌سازی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۰، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۳۵
زمینه علمی مقالات:

داروسازی، ایمنی‌شناسی و میکروبی‌شناسی.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

رضائی، مسعود

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: دهان و دندان، دانشکده: دندان پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

رضائیان، مصطفی

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: استاد، رشته: انگل‌شناسی، دانشکده: بهداشت، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:

دارای تحصیلات عالی و دکترای انگل‌شناسی از دانشگاه کارلز فرانس اتریش در سال ۱۳۵۵.

مرتبه علمی:

استادیار در سال ۱۳۵۴، دانشیار در سال ۱۳۶۶ و ارتقاء درجه استادی دانشکده بهداشت دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۷۲.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بهداشتی تشخیصی، درمان، مشاوره، راهنمایی و نظارت بر ۲۹ پایان‌نامه کارشناسی ارشد و دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۱

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: -

زمینه علمی تألیفات:

ترجمه کتاب Amoeba Living free (آسیب‌آزادزی)

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۴، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱۱

زمینه علمی مقالات:

انگل شناسی، آرشیو بیماریهای دوران کودکی.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

رضائی پور کار دوست، ربابه

قرن: ۱۴

جنسیت: زن

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: ایمنولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

کارشناسی زیست‌شناسی از دانشکده علوم پزشکی تهران، کارشناسی ارشد میکروبیولوژی از دانشکده علوم پزشکی تهران

کارشناسی ارشد ایمونوژی از دانشگاه ایلینویز آمریکا و دکترای ایمنولوژی از دانشگاه ایلینویز آمریکا.

مرتبه علمی:

تدریس در دانشگاه‌های خارج از کشور، تدریس در دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی با مرتبه استادیاری و دانشیاری به مدت ۱۰

سال.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

ایمورنسیسته گازهای شیمیائی، طرح تولید کیست اختصاصی تشخیص لوپوس در ایران، طرح راه‌اندازی روش جدید فلوئور و

ایمونواسی، طرح بررسی تغییرات CIC در سرطان‌ها، طرح ارزش تشخیص کمپلکس‌های ایمنی در سیر بیماری لوپوس، تولید

واکسن ضد بارداری، بررسی میزان نرمال Ige در کودکان تهران، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر ۱۶ پایان‌نامه کارشناسی ارشد و

دکترای.

ابداع:

اختراع روش جدید ایمونوفلوئورواسی و تولید آنتی‌بادیهای اختصاصی گازهای شیمیائی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۴

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: -

زمینه علمی تألیفات:

ایمونولوژی بالینی بلانته، سروولوژی، ایمونولوژی و ایمونوشیمی آزمایشگاهی، اصول ایمونولوژی پزشکی، ایمونولوژی، بخش

اینونولوژی کتاب اسمیت و تایر.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۲، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱۰

زمینه علمی مقالات:

ایمونولوژی پزشکی، سروولوژی و ایمونوشیمی.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

رضوانی کاخکی، هادی

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۲۰، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: جراحی استخوان، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای تخصصی ارتوپدی و تروماتولوژی، فوق تخصص در رشته طب ورزش و تروماتولوژی ورزش، پروفیسوری آگرزه در رشته

جراحی‌های ارتوپدی، تروماتولوژی و جراحی‌های ترمیمی و پلاستیک از دانشکده پزشکی پاریس (فرانسه) در سال ۱۳۵۲.

مرتبه علمی:

استادیار تمام وقت ارتوپدی دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی مشهد در سال ۱۳۵۲، ارتقاء به درجه دانشیاری ارتوپدی

دانشگاه علوم پزشکی مشهد در سال ۱۳۶۶.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

آمار، تروماتولوژی و ارتوپدی، راهنمایی، مشاوره و نظارت بر ۴۲ پایان‌نامه دکترای و دکترای تخصصی.

مقالات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۴

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: -

زمینه علمی تألیفات:

ارتوپدی، تروماتولوژی، کمک‌های اولیه، فیزیوپاتولوژی ارتوپدی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۲۲، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۵

زمینه علمی مقالات:

ارتوپدی، تروماتولوژی، جراحی‌های ترمیمی.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

رضوانی، ناصر

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۱۱، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: داروسازی، دانشکده: داروسازی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای تخصصی در رشته ساخت و کاربرد دارو از دانشگاه تهران در سال ۱۳۶۲.

مرتبه علمی:

تدریس در دانشگاه تهران به مدت ۲۸ سال، دانشیار دانشکده داروسازی دانشگاه علوم پزشکی تهران.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

تحقیق در زمینه ساخت و کاربرد دارو، راهنمایی، مشاوره و نظارت بر حدود ۱۰ پایان‌نامه (در هر سال) کارشناسی ارشد و دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

به نام سازگاریها (شیمیائی، فیزیکی و درمانی).

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۲، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۵

زمینه علمی مقالات:

داروسازی، و کاربرد و عوارض داروئی

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

رضوی سمرقندی، ابوعبدالله محمد صالح

قرن: ۱۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۱۲۶۳ ق)، رضوی، مسند، محدث، و طیب. وی در سمرقند به دنیا آمد و در مدینه از دنیا رفت. او تالیفاتی در تصوف و علوم

اسرار و اسناد و مسلسلات دارد.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: معجم المؤلفین (۸۳/۱۰).

رفیع بخاری

قرن: ۱۰

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(س دهم ق)، خطاط، موسیقیدان، پزشک و شاعر. وی در بیشتر علوم دست داشت و پزشک حاذقی بود. در خط نستعلیق شاگرد

سلطانعلی مشهدی و از خوشنویسان معروف زمان خود بود. رفیع قانون را خوب می‌نواخت و در فن موسیقی مهارت داشت. وی را

در این فن پس از خواجه عبدالله مروارید از همه برتر می‌دانستند. او در سن هفتاد سالگی در گذشت و در جوار پدرش، در بخارا،

دفن شد.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: تاریخ نظم و نثر (۶۲۴)، تاریخ هنرهای ملی (۸۷۰/۲).

رفیع زاده، بهمن

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد ۱۳۱۹، مرتبه علمی: استاد، رشته: ایمونولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تبریز.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه تبریز در سال ۱۳۴۱، دکترای تخصصی ایمونولوژی از دانشگاه تبریز در سال ۱۳۴۵ و فوق

تخصص ایمونولوژی و آلرژی از دانشگاه کالیفرنیا آمریکا در سال ۱۳۵۵.

مرتبه علمی:

پس از طی مراحل استادیاری و دانشیاری، ارتقاء به درجه استادی دانشگاه علوم پزشکی تبریز.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بررسی سل‌ها در جذام، تدریس دروس سرم‌شناسی، میکروب‌شناسی، ایمونولوژی و آلرژی در دانشگاه تبریز و استاد راهنمای ۲

پایان‌نامه دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۳

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: -

زمینه علمی تألیفات:

ایمونولوژی بالینی، روش‌های ایمونویاگنوستیک و ایمونولوژی در طب بالینی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۲، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۲

زمینه علمی مقالات:

آلرژی، ایمونولوژی، آنتی‌ژن‌های B سل‌ها، آنتی‌ژن‌های مشترک بالنفومها، بررسی لنفوسیت‌های B در جذام.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

رفیع زاده، محمود

قرن: ۱۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(تو ۱۲۹۹ ش)، پزشک. وی در سال ۱۳۲۴ از دانشکده‌ی داروسازی تهران فارغ‌التحصیل شد و در سال ۱۳۲۸ ش سمت ریاست

آزمایشگاه داروهای جالینوسی دانشکده‌ی داروسازی را بر عهده گرفت. وی مدت دو سال نیز دستیار بخش داروسازی مرکزی بوده است. از آثار وی: «داروهای جالینوسی».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: مؤلفین کتب چاپی (۳۶/۶).

رفیعی تبریزی، اکبر

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۱۳، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: جراحی عمومی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای تخصصی جراحی عمومی از دانشگاه تهران در سال ۱۳۴۶، دیپلم تخصصی جراحی قلب و عروق از دانشکده پزشکی پاریس در سال ۱۴۵۰، فوق تخصص جراحی قلب و عروق از دانشکده پزشکی پاریس در سال ۱۳۶۹، دیپلم درجه پروفسوری در رشته جراحی قلب و عروق از وزارت بهداشت و درمان و علوم پزشکی فرانسه در سال ۱۳۶۹، دیپلم فوق تخصصی جراحی قلب و عروق از وزارت بهداشت و درمان و آموزش پزشکی ایران.

مرتبه علمی:

استادیار جراحی قلب و عروق از دانشگاه علوم پزشکی مشهد در سال ۱۳۵۰، ارتقاء به درجه دانشیاری جراحی قلب و عروق دانشگاه علوم پزشکی مشهد.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

قلب و عروق، بیماریهای محیطی، مرگ ناگهانی، راهنمایی، مشاوره و نظارت بر ۱۱ پایان‌نامه دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۱

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

جراحی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۸، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۴

زمینه علمی مقالات:

درمان جراحی بیماریهای مادرزادی در بچه‌های زیر ۲ سال، درمان جراحی تترالوژی فالوت، تومورهای ریه، جراحی شکم.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

رفیعی تهرانی، شهناز

قرن: ۱۴

جنسیت: زن

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۲۰، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: اینونولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی از دانشگاه تهران در سال ۱۳۴۶ و دکترای تخصصی ایمونولوژی از دانشگاه تهران در سال ۱۳۵۰.

مرتبه علمی:

استادیار در دانشگاه علوم پزشکی تهران از سال ۱۳۵۰ تا سال ۱۳۵۶ و دانشیار در دانشگاه علوم پزشکی تهران از سال ۱۳۶۴ تا کنون.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بررسی ایمونولوژی دیابت، بررسی اجزاء محلول هسته در بیماران کارتاژنز، بررسی ایمونولوژی SLE، واکسن اوربون در ایجاد

دیابت، بررسی فاگوسیتوز در بیماران توکسوپلاسموز، تدریس ایمونولوژی در دانشگاه تهران و استاد راهنمای ۷ پایان‌نامه

کارشناسی ارشد، دکترای تخصصی ایمونولوژی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۱

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: ۱

زمینه علمی تألیفات:

ایمونولوژی و ENGLISH FOR MEDICAL STUDENT (انگلیسی برای دانشجویان پزشکی).

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: -، تعداد مقالات به زبان خارجی: -.

زمینه علمی مقالات:

ایمونولوژی و استفاده از ایمونوفلوروسانس در سیر تشخیص بروسلوز.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

رفیعی تهرانی، مرتضی

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: داروسازی، دانشکده: داروسازی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

رفیعی، عزیز

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(تو ۱۲۸۶ ش)، نویسنده. وی در تبریز متولد شد و در سال ۱۳۰۷ ش به فرانسه رفت و در طی مدت اقامت به اخذ رتبه دکتری در دامپزشکی از دانشگاه تولوز و گواهی میکروب‌شناسی از انستیتو پاستور پاریس و دیپلم انستیتوی بیماریهای مناطق گرمسیری مدرسه‌ی آلفرناییل شد و در انستیتو پاستور الجزائر و مراکش مدتی کارآموزی نمود. و در سال ۱۳۱۴ ش به ایران مراجعت کرد. از بدو ورود به ایران در موسسه رازی سمت دستیار، رئیس آموزشگاه، معاون و رئیس موسسه، مشغول خدمت شد و از همان زمان در مدرسه کشاورزی کرج و سپس در مدرسه عالی دامپزشکی بتدریس مواد مربوطه بدفع آفات حیوانی به بیماریهای درونی، انگل‌شناسی پرداخت. در خرداد ۱۳۲۸ ش بسمت استاد کرسی انگل‌شناسی و بیماریهای انگلی و پوستی و قارچی در دانشکده دامپزشکی انتخاب گردید. و از سال ۱۳۲۴ تا ۱۳۲۷ ش ریاست دانشکده دامپزشکی را به عهده داشت. از آثار وی: «انگل‌شناسی بندپایان»؛ «انگل‌شناسی کرم‌شناسی»؛ «تک یافته شناسی».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: مؤلفین کتب چاپی (۵۷-۵۶-۴).

رفیعی، محمدرضا

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: استاد، رشته: آسیب‌شناسی بالینی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.
برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

رفیعی، محمود

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای کودکان، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

رفعیان، کیوان

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: کودکان، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.
خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از مونیخ آلمان، دکترای تخصصی جراحی عمومی از آلمان و دکترای فوق تخصصی جراحی اطفال از آلمان.

مرتبه علمی:

استادیار کلینیک جراحی اطفال آکادمی مونستر آلمان، عضویت در هیأت علمی و دانشیار دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی از سال ۱۳۵۷.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بررسی روش‌های مختلف در درمان جراحی بیماریهای مادرزادی، راهنمایی، مشاوره و نظارت بر ۷ پایان‌نامه دکترای و تخصصی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۲، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۲

زمینه علمی مقالات:

جراحی اطفال و نوزادان.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

رکن شیرازی، رکن‌الدین مسعود

قرن: ۱۰

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۹۴۶ ق)، شاعر و پزشک. از پزشکان و ادیبان بزرگ شیرازی است وی از جمله‌ی شاگردان مولانا صدرالدین علی طیب بود و

از شیراز به کاشان رفت و در آنجا متوطن شد. از اوست:

گل نورسته‌ی من آن چنان نازک بود خویش

که می‌ترسم شود آزرده چون چشم افکنم سویش

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: تحفه‌ی سامی (۸۲)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (۶۳۵/۲).

رکن، محسن

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: زنان و مامائی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

رکن، محسن

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

محسن رکن دارای دکترای رشته زنان و زایمان عضویت هیئت علمی دانشگاه علوم پزشکی مشهد با درجه دانشیار باشد. گروه: علوم پزشکی رشته: زنان و زایمان مشاغل و سمتهای مورد تصدی: محسن رکن عضو هیئت علمی و دانشیار گروه بیماریهای داخلی در دانشکده پزشکی در دانشگاه علوم پزشکی مشهد است.

رمضان زاده، فاطمه

قرن: ۱۴

جنسیت: زن

ملیت: ایران

دکتر فاطمه رمضان زاده، متخصص زنان و مامایی - فلوشیپ IVF لاپاراسکوپی، در سال ۱۳۳۶ در یزد بدنیا آمد. ایشان دوره تخصصی زنان - مامایی را از دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران، مجتمع بیمارستانی امام خمینی اخذ کرده است. وی هم اکنون عضو هیئت علمی و استاد دانشگاه علوم پزشکی تهران می باشد. گروه: علوم پزشکی رشته: زنان و زایمان گرایش: IVF لاپاراسکوپی والدین و انساب: نام پدر فاطمه رمضان زاده، محمد علی است. تحصیلات رسمی و حرفه ای: تحصیلات دکتر فاطمه رمضان زاده به قرار زیر است: ۱۳۵۴ - ۱۳۴۸ تحصیلات متوسطه رشته تجربی ۱۳۶۱ - ۱۳۵۴ دوره پزشکی عمومی در دانشگاه علوم پزشکی تهران ۱۳۶۵ - ۱۳۶۱ دوره تخصصی زنان - مامایی دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران، مجتمع بیمارستانی امام خمینی ۱۳۶۸ دوره آموزشی کوتاه مدت نازایی IVF در بیمارستان زنان ملبورن استرالیا ۱۳۷۲ دوره آموزشی کوتاه مدت سونوگرافی در بیمارستان S'Guy لندن ۱۳۸۲ - ۱۳۸۱ فلوشیپ IVF لاپاراسکوپی مشاغل و سمتهای اجرایی فاطمه رمضان زاده به ترتیب زیر است: ۱۳۶۵ - تاکنون: عضو هیئت علمی گروه زنان، مامایی و نازایی دانشگاه علوم پزشکی تهران. ۱۳۷۰ - ۱۳۸۲: عضو هیئت ممکنه و ارزشیابی دانشنامه تخصصی (بورد) زنان، مامایی و نازایی ۱۳۷۱ - تاکنون: عضویت شورای عالی تخصصی پزشکی ۱۳۷۹ تا کنون: رئیس بخش نازایی و IVF ۱۳۷۵ تا ۱۳۷۹: نماینده مجلس و عضویت در کمیسیون بهداری - بهزیستی ۱۳۷۴ - ۱۳۸۰: عضویت در شورای عالی بازآموزی ۱۳۷۳ - ۱۳۷۴: سرپرستی واحد تحقیقات تنظیم خانواده در معاونت پژوهشی وزارت بهداشت ۱۳۷۵ - ۱۳۷۴: بعنوان مدیر کل بهداشت خانواده در معاونت بهداشتی وزارت بهداشت ۱۳۷۸ - تاکنون: عضو شورای عالی پژوهشی دانشگاه ۱۳۸۰ - ۱۳۸۱: قائم مقام وزیر بهداشت در امور مجلس ۱۳۷۸ تا کنون: رئیس مرکز تحقیقات بهداشت باروری ولی عصر ۱۳۸۱ تا کنون: عضو شورای بررسی و تدوین داروهای وزارت بهداشت ۱۳۷۹ - ۱۳۸۲: عضو هیأت نظارت بر انتخابات اعضای هیأت های ممکنه ارزشیابی پره بورد و بورد. عضو شورای مرکزی جمعیت زنان جمهوری اسلامی ایران و عضویت در انجمن اسلامی جامعه پزشکی ایران. عضو هیئت مدیره جمعیت مبارزه با اعتیاد، انجمن تنظیم خانواده، انجمن باروری - ناباروری ایران. ۱۳۷۹ - ۱۳۷۵ بعنوان یکی از اعضای هیأت بدوی انتظامی نظام پزشکی. سال ۱۳۸۰ در هیأت عالی انتظامی نظام پزشکی فعالیت داشته ام. عضو هیئت موسس انجمن متخصصین زنان - مامایی ایران و انجمن باروری ناباروری ایران یکی از داوران

دومین جشنواره بین‌المللی رویان و بررسی طرح‌های ارسالی Focal point گروه بهداشت باروری در برنامه‌های مشترک وزارت بهداشت و مؤسسه کارولینسکای سوئد. داور مجلات فارسی و انگلیسی داخلی جشنواره یزد عضو گروه بررسی نیازهای بهداشت بلوغ در برنامه مشترک وزارت بهداشت و UNFPA. عضویت در American Society Reproductive Medicine ((ASRM عضویت در Middle East Fertility Society ((MEFS فعالیتهای آموزشی: ۱۳۶۵ استادیار دانشگاه علوم پزشکی تهران ۱۳۷۹ دانشیار دانشگاه علوم پزشکی تهران ۱۳۸۶ استاد دانشگاه علوم پزشکی تهران مراکز که فرد از بنیان آن به شمار می‌آید: تکمیل آزمایشگاه IVF طرح PGD / طرح IVM ۱۳۸۳ - مرکز مشاوره بهداشت باروری ۱۳۸۴ - راه اندازی طرح تحقیقاتی آی-یو-دی mirena در DUB و registration آی-یو-دی mirena در ایران همفکران فرد: ۱- دکتر محمد فرهادی، وزیر سابق وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی - دانشیار دانشگاه علوم پزشکی ایران ۲- دکتر حسین ملک افصلی، معاون تحقیقات و فناوری وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی - استاد دانشگاه علوم پزشکی تهران آرا و گرایشهای خاص: علائق پژوهشی فاطمه رمضان زاده: ۱- تلاش در جهت تأسیس انجمن متخصصین زنان - مامایی ۲- ترغیب و تشویق هیأت علمی و کادر پیراپزشکی در جهت انجام تحقیقات کاربردی همراه با آموزش، درمان و پژوهش محور نمودن فعالیت زنان. ۳- جلب مشارکت کادر پزشکی و پیراپزشکی در آموزشهای عمومی و فردی. ۴- تأمین حقوق زنان در جهت برخورداری از سلامت فردی و اجتماعی ۵- پژوهش در زمینه مسائل روانی-اجتماعی زنان ۶- پژوهش در زمینه مسائل نازایی ۷- پژوهش در زمینه بهداشت باروری جوایز و نشانها: جوایز: پزشک نمونه سال ۱۳۷۲ برگزیده علمی در جشنواره زنان نام آور در سال ۷۷ داوطلب نمونه سازمان هلال احمر در سال ۱۳۸۰ چگونگی عرضه آثار: - تعداد کنفرانسها و سمینارها: بیش از ۴۸ مورد - تعداد مقالات ارائه شده: بیش از ۲۷ مورد

آثار: اضطراب و افسردگی در ناباروری و ویژگی اثر: تالیف- ناشر: دانشگاه علوم پزشکی تهران ۱۳۸۳۲ اهمیت بهداشت باروری (در کتاب بهداشت عمومی و ویژگی اثر: ناشر: دانشگاه علوم پزشکی تهران ۱۳۸۳۳ بررسی قانون اهدای جنین، چالشها و راهکارها و ویژگی اثر: ناشر دانشگاه علوم پزشکی تهران ۴ بلوغ، باروری و یائسگی و ویژگی اثر: تالیف، ناشر: تیمورزاده ۱۳۷۶۵ پرسش و پاسخهای اساسی در مامایی و ویژگی اثر: ترجمه- ناشر: بشری ۱۳۸۱۶ تاثیر سن در ناباروری (در کتاب ناباروری) و ویژگی اثر: ناشر: دانشگاه علوم پزشکی تهران ۱۳۸۲۷ سونوگرافی در مامایی و ویژگی اثر: ترجمه- ناشر: تیمورزاده ۱۳۸۲۸ کاربرد سونوگرافی در مامایی، چرا، کی، چگونه و ویژگی اثر: پدیدآورنده: مینا جعفرآبادی، فاطمه رمضان زاده (مترجم) ناشر: طبیب - ۱۳۸۳۹ کاربرد لیزر در ژنیکولوژی و ویژگی اثر: تالیف- ناشر: تیمورزاده ۱۳۸۲۱۰ نورپلاننت و ویژگی اثر: ترجمه- ناشر: طبیب ۱۳۸۰۱۱ یائسگی، استئوپوروز و ورزش در کتاب "پزشکی ورزشی در بانوان و ویژگی اثر: ناشر دانشگاه علوم پزشکی تهران ۱۳۸۴

رنجبر عمرانی، غلامحسین

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۳۲، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای داخلی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شیراز.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه شیراز در سال ۱۳۵۳، دکترای تخصصی داخلی از دانشگاه پنسیلوانیای آمریکا در سال ۱۳۵۶ و فوق تخصص غدد مترشحه از دانشگاه کلمبیای آمریکا در سال ۱۳۵۸. مرتبه علمی:

استادیار دانشگاه علوم پزشکی شیراز از سال ۱۳۵۸ تا سال ۱۳۶۵ و دانشیار دانشگاه علوم پزشکی شیراز از سال ۱۳۶۵ تاکنون. زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

مقاوم شدن تخمدانها، اثرات پائین آوردن PH معده و تزریق HPT به داخل سنتیرن مغزی، تأثیر اسید در بیماران مبتلا به کم کاری پاراتیروئید، تأثیر مصرف تیروکسین بر روی گره‌های سر و تیروئید، بررسی شیوع گواتر در منطقه کوار استان فارس، بررسی شیوع گواتر در شهر شیراز، چگونگی قطع داروهای استروئیدی پس از مصرف طولانی، انسولینوما، استاد راهنمای ۱۰ پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دکترا و تخصصی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی:-، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۶

زمینه علمی مقالات:

غدد، متابولسیم، قلب، اثرات تریاک بر روی قند خون.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

روح‌الامین، رسول

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای دام کوچک، دانشکده: دام پزشکی، دانشگاه: تهران.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

روحانی رهبر، محمود

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بهداشت عمومی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

روحی طبیب بخارایی

قرن: ۱۰

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(س دهم ق)، شاعر و پزشک. مردی دانشمند و از پزشکان حاذق قرن دهم هجری بوده و غزل را نیکو می‌سروده است. برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم) منابع زندگینامه: تاریخ نظم و نثر (۶۰۹).

رودپیما، شهلا

قرن: ۱۴

جنسیت: زن

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۲۸، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای اطفال، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی. خلاصه شرح حال تخصصی سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۵۴، دکترای تخصصی اطفال از بیمارستان کودکان مفید در سال ۱۳۵۹، فوق تخصص در قلب اطفال از بیمارستان قلب شهید رجائی در سال ۱۳۵۶. مرتبه علمی:

دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی از سال ۱۳۷۲ تاکنون. زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بررسی عفونت‌های شایع در بیماریهای قلبی کودکان، الکتروکاردیوگرافیک در بیماریهای مادرزادی قلبی کودکان، مقایسه تشخیصی بالینی فارنژیت استرپتوکوکی با کشت گلو، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر ۱۴ پایان‌نامه دکترای عمومی و تخصصی. تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۱

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

نگارش مبحث بیماریهای قلب و عروق در کودکان در کتاب بیماریهای کودکان که توسط جهاد دانشگاهی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی در دست چاپ است.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۲۴، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۵

زمینه علمی مقالات:

زمینه‌های گوناگون پزشکی و تخصصی اطفال، پیوند قلب در کودکان، مشکلات تشخیص و پیگیری تب روماتیسمی در کودکان، عوارض بیماریهای قلبی در مادران باردار و نوزادان آنها.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

روزی طلب، محمدحسین

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: چشم‌پزشکی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شیراز.
برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

روستا خراسانی، بیژن

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۱۸، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: پاتولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.
خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه لوزان سوئیس در سال ۱۳۴۶ و دکترای تخصصی آسیب‌شناسی از دانشگاه لوزان سوئیس در سال ۱۳۵۱.

مرتبه علمی:

استادیار دانشگاه شهید بهشتی از سال ۱۳۵۱ تا سال ۱۳۵۶ و دانشیار دانشگاه شهید بهشتی از سال ۱۳۵۶ تاکنون.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

تدریس آسیب‌شناسی در دانشگاه‌های شهید بهشتی و علوم پزشکی ایران و استاد راهنما در ۵ پایان‌نامه دکترای پزشکی.
تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۲

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: -

زمینه علمی تألیفات:

مقدمات میکروبیولوژی و پاتولوژی اختصاصی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۲، تعداد مقالات به زبان خارجی: -

زمینه علمی مقالات:

پزشکی، آسیب‌شناسی.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

رهبان اصفهانی، محمدعلی

قرن: ۱۱

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(س سیزدهم ق)، طیب و شاعر. از اهالی اصفهان بود. در خدمت برادر خود، محمد نصیرالدین، طبابت را آموخت. گاهی شعر نیز می‌سرود.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: تذکره‌ی روز روشن (۳۲۱)، الذریعه (۳۹۴/۹)، سفینه‌المحمود (۴۷۴/۲)، فرهنگ سخنوران (۳۹۶).

رهبانی نوبر، محمد

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۲۳، مرتبه علمی: استاد، رشته: بیوشیمی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تبریز.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای داروسازی از دانشگاه تبریز در سال ۱۳۴۶، کارشناسی ارشد بیوشیمی کلینیکی از دانشگاه نیوکاسل انگلستان در سال

۱۳۵۴، و دکترای بیوشیمی کلینیکی از دانشگاه نیوکاسل انگلستان در سال ۱۳۵۷.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

رهبی، منوچهر

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: جراحی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای تخصصی جراحی عمومی از دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران و فوق تخصص جراحی قلب و عروق از

دانشگاه پزشکی علوم پزشکی تهران.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

جراحی‌های قلب، بیماری‌های ریه.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۲، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱
زمینه علمی مقالات:

بیماریهای ریه و برنش و قفسه سینه، بیماریها و جراحی های قلب.
برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

رهبر، نصرالله

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار رشته: رادیولوژی، دانشکده: پزشکی دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.
برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

ریاحی، محمد

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

رئیس سابق و استاد دانشکده‌ی پزشکی، در طب و جراحی استاد، و به حذاقت معروف بود. در حسن معاشرت و اخلاق بی نظیر، و در دیانت و تقوی کم نظیر بود. در بین تمام طبقات مردم محبوب القلوب و مورد ستایش بود. بیماران و مستمندان را با کمال جوانمردی معالجت نموده و از آنان تفقد و دلجویی می نمود.
در شب ۲ شنبه ۱۸ سال ۱۳۸۹ وفات یافته، در تخت فولاد مدفون گردید.
برگرفته از کتاب: دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد دوم)

ریاضی فرزاد، محمدعلی

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

تولد: ۱۲۹۰.

درگذشت: ۱۳۶۰.

از آثار اوست: ترجمه بهداشت زن در دوره بارداری و بعد از زایمان به ضمیمه علل ازدواج عقیم و نازائی و مضرات سقط جنین و جلوگیری از حاملگی (اثر آ. ق. پاپ، ب. ای. شکولینک، ی. ب. سولسکی؛ تهران، ۱۳۶۱).

برگرفته از کتاب: گلزار مشاهیر

ریس الاطباء همدانی، علی

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(س چهاردهم ق)، طیب و نویسنده. در همدان متولد شد. از کودکی به تشویق پدر به تحصیل مشغول شد، زبان عربی و مقدمات را نزد عموی خویش فراگرفت پس از آن به تحصیل علوم ریاضی مشغول شد و چون به طب علاقه‌ی وافری داشت به تحصیل و پس از آن به طبابت پرداخت پس از تاسیس دارالفنون از همدان به تهران آمد و به تحصیل علم طب جدید پرداخت و پس از اندک زمانی معلم طب جدید و قدیم این مدرسه شد پس از چندی طیب نایب‌السلطنه کامران میرزا شد در ضمن تحصیل زبان فرانسه را آموخت و از طرف دولت برای تکمیل تحصیلات خویش عازم فرانسه شد و پس از اخذ درجه‌ی دکتری به تهران بازآمد و معلم طب فرنگی دارالفنون شد. از آثار وی: «احیاء الاطفال ناصری»، «امراض عصبانی»، «تشریح البشر»، «جواهر التشریح»، «جواهر الحکمه»، «ضیاء العیون»، در کحالی.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: المآثر و الآثار (۱۹۵-۱۹۴)، مؤلفین کتب چاپی (۲۶۰-۲۵۸/۴).

رئسی، احمد

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد ۱۳۱۹، مرتبه علمی: استاد، رشته: شیمی داروئی، دانشکده: داروسازی، دانشگاه: علوم پزشکی اصفهان.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای داروسازی از ایران در سال ۱۳۴۴، دکترای تخصصی شیمی داروئی از دانشگاه لندن در سال ۱۳۵۶، فوق دکترای از دانشگاه لندن در سال ۱۳۶۲.

مرتبه علمی:

عضو هیئت علمی دانشگاه علوم پزشکی اصفهان در سال ۱۳۴۶، استاد پایه ۱۶ دانشکده داروسازی دانشگاه علوم پزشکی اصفهان.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

سنتر کلروبتانول به روش جدید، مطالعه پایداری داروها، مطالعه اثر تداخل داروها، مطالعه TDM و فراهمی زیستی داروها، راهنمایی، مشاوره و نظارت بر ۴۸ پایان‌نامه دکترای و کارشناسی ارشد.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۳

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: -

زمینه علمی تألیفات:

آنتی‌بیوتیک‌های ساختگی و نیمه ساختگی، داروهای ضد عفونت، استروئیدها و ترکیبات داروئی وابسته به آنها.
مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۷، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۷

زمینه علمی مقالات:

فراهمی زیست داروها، سنتز داروها، TDM، پایداری داروها.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

رئیس، محمود

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

محمود رئیسی از علماء مبرز و به نام معاصر شهرستان قزوین است تولدش در سال ۱۳۰۰ قمری واقع شده و اکنون نود و پنج سال از عمر مبارکش می‌گذرد و در دارالمؤمنین قزوین به خدمات دینی و امامت در مسجد جامع آنجا اشتغال دارد و روزهای جمعه برای دعای سمات به مزار کثیر البرکات جناب شاهزاده حسین قزوین آمده و با صدها نفر مردم متدین آن شهرستان پس از دعای مزبور اقامه جماعت می‌نمایند.

معظم له پس از خواندن اولیات شرح لمعه و قوانین را در خدمت مرحوم آیت‌الله آقا محمد تحصیل کرده و رسائل و مکاسب را از مرحوم آیت‌الله حاج ملا-علی طارمی خوانده و خارج فقه و اصول را از محضر مرحوم آیت‌الله حاج ملا علی اکبر قزوینی که از مجتهدین بزرگ این شهرستان بودند استفاده نموده و فنون مختلف دیگر مانند خلاصه الحساب شیخ بهائی و بیست باب ملا مظفر و هیئه فارسی را نزد مرحوم حاج ملا-علی و مارگولیک تور فرانسه فیزیک و شیمی را نزد دکتر ابوالقاسم خان و قانونچه و شرح نفیس و شرح اسباب را نزد مرحوم حاج میرزا احمد احسن الحکماء خوانده و ضمناً تدریس مطول و شرح لمعه و قوانین را نموده و در مسجد خویش بعد از اداء فرائض برای مردم مسائل اعتقادی و احکام شرعی و موعظه می‌نماید.

مرحوم میرزا فضل‌الله جند معظم له رئیس جامع معقول و منقول بوده و اهل صنعت در حق او عقیده بزرگی داشتند و می‌گفتند که وی دارای علم کیمیا بوده و خودش در یکی از دو بیت اشعارش به این موضوع اشاره کرده و گفته:

چه فاضل از غم ایام می‌سوخ

خداوندش ز صنعت بهرور کرد

و در بیت دیگر گفته:

تو فاضلا نرسیدی به این مقام بلند

مگر بحب علی و مگر بلعن ع م ر

جناب آقای رئیسی در علم طب نیز زحماتی کشیده و اطلاعاتی در این فن بدست آورده و درباره چشم و اجزاء آن سروده است.

کرد آفریدگار تعالی بلطف خویش

چشمت به هفت پرده و سه آب منقسم

فلس مشیمه شبکه زجاجی و پس جلیه

پس عنکبوت بیض عنسه قرن ملثم
بر گرفته از کتاب: گنجینه دانشمندان (جلد ششم)

زرتشت بهرام پژدو

قرن: ۷

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(س هفتم ق)، دانشمند، پزشک، نویسنده و شاعر. اهل خواف خراسان و به قولی اهل ری بوده است. در دوران حکومت ایلخانان زندگی می‌کرد. در جوانی بین دبیری و علوم شرعی زرتشتی و نجوم و هیات و حساب را فراگرفت و بعد از آن به شاعری پرداخت. آنچه که از آثار وی باقی است، چند منظومه‌ی فارسی است که به جهت اشتمال بر مقدار زیادی لغات پهلوی و روایات دینی زرتشتی اهمیت خاص دارد. این منظومه‌ها عبارتند از: «ارداویرافنامه»؛ «منظومه‌ای در باب زرتشت و هزاره‌های زرتشتی»؛ «داستان چنگر نگه‌هاجه»؛ «داستان شاهزاده‌ی ایران زمین و عمر خطاب»؛ بعضی اثری بنام «زرتشت نامه» به وی نسبت می‌دهند و این بخاطر افزودن اشعاری توسط همین بهرام است حال آن که این اثر از آن کیکاووس رازی، پسر کیخسرو، از شاعران گمنام زرتشتی است. [۱]

زردشت بهرام پژدو (زردشت پسر بهرام پسر پژدو) شاعر زردشتی (قر. ۵۷ ه.ق)، نخستین گوینده مسلم زردشتی که از او آثار مهمی به ما رسیده. نوشته‌های وی - که موضوع آنها بخشهایی از ادبیات مزدیسنا و مخصوصا داستان زردشت پیامبر است بر همه آثار زردشتیان ایران و هند برتری دارد. احتمالا خاندان او از خواف و خود وی ساکن ری بود. از آثارش «زراتشت نامه» (ه.م.)، «ارداویرافنامه» (۲ اردویرافنامه) داستان چنگر نگه‌هاجه، داستان شاهزاده ایران زمین با عمر بن خطاب، خمسه زردشت است.

بر گرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: [۱] تاریخ ادبیات در ایران (۵۱۷-۵۰۶، ۴۳۵، ۳۳۸-۳۳۷/۳)، تذکره شاعران کرمان (۲۷۲-۲۶۵)، دایرةالمعارف فارسی (۱۱۷۱/۱)، ستارگان کرمان (۲۲۰-۲۱۲).

زعیم، مرتضی

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: حشره‌شناسی، دانشکده: بهداشت عمومی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

کارشناسی در رشته حفاظت گیاهان از دانشگاه شیراز در سال ۱۳۵۱، کارشناسی ارشد در رشته حشره‌شناسی پزشکی از دانشگاه ایالتی اوهایو آمریکا در سال ۱۳۵۴، دکترا در رشته حشره‌شناسی پزشکی او دانشگاه ایالتی میشیگان آمریکا در سال ۱۳۵۷. مرتبه علمی:

دانشیار دانشکده بهداشت عمومی دانشگاه علوم پزشکی تهران.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

اکولوژی و بیولوژی ناقلین مالاریا، رده‌بندی و تشخیص کولیسیده‌های ایران، مبارزه بیولوژیک با ناقلین مالاریا، راهنمایی مشاوره و نظارت بر ۲۰ پایان نامه ارشد و دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۳

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: -

زمینه علمی تألیفات:

کلیات حشره‌شناسی پزشکی، تحقیق در سیستم‌های بهداشتی، پشه‌های کاشان.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۳، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۲۰

زمینه علمی مقالات:

رده‌بندی و تشخیص کولیسیده‌های ایران، اکولوژی و بیولوژی ناقلین مالاریا، اپیدمیولوژی بیماری مالاریا در ایران، مبارزه بیولوژیک با ناقلین مالاریا در جنوب ایران.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

زمانیانپور، محمد

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: استاد، رشته: بیماریهای داخلی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

زنجانی، نصر

قرن: ۵

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(س پنجم ق)، دانشمند، طبیب و حکیم. از آثار وی: «المقامات الطیبه»، «المقامات الحکمیة»، «الرساله السعدیه»، «الجواهر» فی النحو.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: فوائد الرضویه (۶۹۲)، معجم المؤلفین (۹۳/۱۳).

زندمقدم، احمد

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۲۵، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: علوم غذایی، دانشکده: پیراپزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی اهواز.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

کارشناسی کشاورزی از دانشکده کشاورزی دانشگاه شهید چمران اهواز در سال ۱۳۴۷، کارشناسی ارشد و دکترا در رشته علوم غذایی از دانشگاه ردینگ انگلستان در سال ۱۳۵۷ ظرف مدت ۵ سال.

مرتبه علمی:

استادیار دانشگاه علوم پزشکی اهواز در سال ۱۳۵۷، ارتقاء به درجه دانشیاری دانشکده پیراپزشکی دانشگاه علوم پزشکی اهواز در سال ۱۳۶۳.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

اندازه‌گیری ترکیبات مختلف مواد غذایی با استفاده از تکنیک‌های پیشرفته، اندازه‌گیری اولیگو ساکاریدهای خانواده رافیوز در حبوبات، راهنمایی، مشاوره و نظارت بر ۲ پایان‌نامه کارشناسی ارشد و دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۱

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

زنده‌روح کرمانی، رسول

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: فیزیولوژی، دانشکده: دامپزشکی، دانشگاه: تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

تحصیلات عالی و دکترای فیزیولوژی.

مرتبه علمی: دانشیار دانشکده دامپزشکی دانشگاه تهران.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

پژوهش در زمینه نقش هورمونهای کوله سستوکینین، پنتاکاسترین و سکرترین روی الکترومیوگرافی شکمه گوسفند در دانشکده دامپزشکی دانشگاه تهران، رفتار تغذیه‌ای و پتیدها و مونوآمین‌های مغزی - گوارش، راهنمایی مشاوره و نظارت بر ۱۵ پایان‌نامه دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

ارائه ۱۵ جزوه درسی در زمینه فیزیولوژی دامپزشکی و پزشکی و متابولیسم عناصر کمیاب بدن.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۱، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱۲

زمینه علمی مقالات:

خون‌شناسی، نور و فیزیولوژی، آندوکرینولوژی، الکتروفیزیولوژی، هورمونهای مغزی-گوارشی، رفتار تغذیه‌ای. برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

زندگی، پروین

قرن: ۱۴

جنسیت: زن

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: علوم غذایی، دانشکده: تغذیه، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

کارشناسی و کارشناسی ارشد شیمی از دانشکده علوم پزشکی تهران، دکترای علوم غذایی از دانشگاه لیدز انگلستان.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشکده تغذیه دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

جنبه‌های شیمیایی و آنالیز چربیها و روغن‌های خوراکی و نیز آنالیز مواد افزودنی در مواد غذایی، تدریس شیمی مواد غذایی و بیوشیمی و صنایع غذایی و تغذیه، دریافت لوح تقدیر از دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی به خاطر ترجمه کتاب علوم غذایی از دیدگاه شیمیایی، عضویت در انجمن متخصصین علوم و صنایع غذایی آمریکا و انگلستان، راهنمایی، مشاوره و نظارت بر ۹ پایان‌نامه کارشناسی ارشد و دکترای تخصصی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۱

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: -

زمینه علمی تألیفات:

علوم غذایی از دیدگاه شیمیایی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۱، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۶

زمینه علمی مقالات:

تغذیه و صنایع غذایی.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

زندیان، خدامراد

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۱۷، مرتبه علمی: استاد، رشته: بیماریهای کودکان، دانشکده: پزشکی دانشگاه: علوم پزشکی اهواز.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه علوم پزشکی اهواز در سال ۱۳۴۹، دکترای تخصصی کودکان از دانشگاه علوم پزشکی شیراز

در سال ۱۳۵۲، فوق تخصص خون و سرطان کودکان از دانشگاه کالیفرنیا جنوبی آمریکا در سال ۱۳۵۶.

مرتبه علمی:

پس از مراحل استادیاری و دانشیاری، ارتقاء به درجه استادی دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی اهواز.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

انجام طرح‌های تحقیقی در زمینه بیماریهای کودکان و اطلاعات کلی در مورد انتقال خون و سرطان، دریافت لوح زرین از رئیس

جمهور به عنوان استاد نمونه، راهنمایی، مشاوره و نظارت بر ۳۲ پایان‌نامه کارشناسی ارشد و دکترای.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۲

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: -

زمینه علمی تألیفات:

کاربرد بالینی فرآورده‌های بانک خون شامل گروههای خونی ABO و نقش قانون مندل در انتقال ارثی آنها، تست کومبس،

مراسمچ و اطلاعات کلی در مورد انتقال خون و کتاب دوم در مورد کاربرد بالینی و عوارض داروهای ضد سرطان شامل اصول

تقسیم سلول سرطان و چرخه آن، اثرات داروهای مختلف روی این چرخه، چگونگی تولدی مقاومت به درمان، عود سلولهای

سرطانی، سنگرهای - مقاومت سلولهای سرطانی در بدن انسان و تقسیم‌بندی داروهای ضد سرطانی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۲۱، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۲

زمینه علمی مقالات:

توضیح و تفسیر روابط و گزارش موارد مختلف بیماریها در علوم پایه و بالینی پزشکی به خصوص در ارتباط با بیماریهای خون و

سرطان کودکان و انواع مختلف عفونتهای کودکان در سطوح مسائل موجود محلی و منطقه‌ای در طبابت اطفال در خوزستان.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

زنوزی تبریزی، محمدحسن

قرن: ۱۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۱۳۱۰ ق)، فقیه، اصولی، متکلم، ادیب و طیب. وی در نجف از شاگردان شیخ مهدی نجفی و شیخ انصاری و فضال ایروانی بود. به تبریز بازگشت و به انجام وظایف دینی پرداخت. وی پدر میرزا عبدالحسین، فیلسوف الدوله، و میرزا رضی و میرزا ابوالحسن بود. پس از مرگ پیکرش را به نجف بردند و در وادی السلام به خاک سپردند. از آثارش: «کتاب الحج»؛ «مباحث الالفاظ»؛ «اصل البراءه»؛ «استصحاب»؛ «المتین فی الامامه علی نمط الالفین»، در امامت؛ شرح مبسوطی بر «تائیه» دعبل خزاعی.

بر گرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: اعیان الشیعه (۱۴۱/۹)، ریحانه (۳۹۲/۲)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۴۰۸/۱۴)، معجم المؤلفین (۱۹۶/۹).

زهرائی حسنی، مهین

قرن: ۱۴

جنسیت: زن

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۱۵، مرتبه علمی: استاد، رشته: بیوشیمی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی ایران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای دامپزشکی از دانشگاه تهران در سال ۱۳۴۱، دکترای تخصصی بیوشیمی از دانشگاه تهران در سال ۱۳۴۵ و گذراندن دوره یک ساله بیوشیمی در لیون فرانسه در سال ۱۳۵۰.

مرتبه علمی:

دستیار گروه بیوشیمی در سال ۱۳۴۱، استادیار در سال ۱۳۴۵، دانشیار در سال ۱۳۵۱ و ارتقاء به درجه استادی در سال ۱۳۶۷.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بیوشیمی بالینی، مشاوره و نظارت بر ۳۰ پایان‌نامه دکترای.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

مباحث مختلف بیوشیمی عمومی و بالینی به صورت ۶ جزوه.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۳۰، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱۰

زمینه علمی مقالات:

بیوشیمی عمومی و بالینی.

بر گرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

زینی، فریده

قرن: ۱۴

جنسیت: زن

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: قارچ‌شناسی، دانشکده: بهداشت، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای قارچ‌شناسی پزشکی و فوق دکترا در ایمونولوژی بیماریهای قارچی از دانشگاه لندن.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشکده بهداشت دانشگاه علوم پزشکی تهران.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

جستجوی بیماریهای قارچی در افراد مشکوک به بیماری لسشمانیوز جلدی، جستجوی بیماریهای قارچی ریوی در افراد مشکوک به

بیماری سل، مطالعه الگوی پروتئینی میکروسپوروم آتی‌پیک و مقایسه آن با الگوی پروتئینی نوع تی‌پیک، مطالعه بیماریهای قارچی

جلدی غیر درماتوفیتی، راهنمایی، مشاوره و نظارت بر ۱۸ پایان‌نامه کارشناسی ارشد و ۲ پایان‌نامه دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۲

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: -

زمینه علمی تألیفات:

قارچ‌شناسی پزشکی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۹، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱۳

زمینه علمی مقالات:

اولین مورد از بیماریهای قارچی در ایران، اپیدمیولوژی بعضی از بیماریهای قارچی، فعالیت آنزیمی در درماتوفیت‌های گوناگون،

بررسی الگوهای پروتئینی عوامل قارچ ماسیوفا.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

سادات گوشه، جمال

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: استاد، رشته: جراحی ترمیمی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

سازگار اردبیلی، طاهره

قرن: ۱۴

جنسیت: زن

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: استاد، رشته: میکروبی‌شناسی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.
برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

ساغری، محسن

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: پزشکی هسته‌ای، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

ساغری، هوشنگ

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۱۵، مرتبه علمی: استاد، رشته: بیماریهای عفونی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۴۱، گذراندن دوره تخصصی در رشته بیماریهای عفونی تا سال ۱۳۴۴، طی دوره‌های اپیدمیولوژی و باکتریولوژی عفونتهای روده‌ای (فوق دکترا) دوره بین‌المللی باکتریولوژی در سالهای ۱۳۴۲ و ۱۳۴۴ و پاتولوژی بیماریهای عفونی در دانشگاه پاریس.

مرتبه علمی:

استادیار دانشگاه پزشکی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی در سال ۱۳۴۶، گذراندن دوره دانشیاری و ارتقاء به استادی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی در سال ۱۳۵۶.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بررسی بیماریهای اسهالی، جنبه‌های مختلف وبا، تبهای تیفوئیدی، یرقان، راهنمایی، مشاوره و نظارت بر ۱۵۰ پایان‌نامه دکترا و تخصصی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۲

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: -

زمینه علمی تألیفات:

بیماریهای عفونی داخلی، تشخیص افتراقی یرقانها.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۲۸، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۸

زمینه علمی مقالات:

بیماریهای عفونی داخلی.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

سامی‌راد، حسین

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

مدرس.

تولد: ۱۲۸۴، بجنورد.

درگذشت: ۱۳۶۵، مشهد.

حسین سامی‌راد، فرزند اسماعیل‌خان، تحصیلات ابتدایی را در زادگاه خود به پایان برد و دوره‌ی دبیرستان را در دارالفنون گذراند. در سال ۱۳۰۵ در میان نخستین گروه دانشجویان اعزامی به خارج از ایران، برای طی دوره پزشکی و گرفتن تخصص به پاریس رهسپار گردید و پس از اخذ تخصص در رشته‌ی بیماری‌های کودکان و گذراندن دوره‌ی «مالاریاسناسی» از ایتالیا به ایران بازگشت. در سال ۱۳۱۶ پس از پایان خدمت نظام، مأمور تأسیس بهداری خراسان گردید و همزمان با آغاز جنگ دوم جهانی، ریاست بیمارستان امام رضای مشهد را به عهده گرفت. و برای جبران کمبود پزشک در خراسان و تأسیس آموزشگاه عالی بهداری که هسته‌ی اولیه‌ی دانشگاه فردوسی را تشکیل می‌داد، اقدام نمود. پس از تأسیس دانشکده‌ی پزشکی مشهد و دانشگاه فردوسی به مدت ۲۸ سال ضمن تدریس، ریاست مؤسسات علمی را نیز به عهده داشت. در سال ۱۳۴۲ به نمایندگی مردم مشهد به مجلس شورای ملی رفت و چون عنوان استادی دانشگاه تهران را یافته بود، در آن دانشگاه به تدریس پرداخت و در سال ۱۳۵۰ بازنشسته شد. از جمله مشاغل اجتماعی او می‌توان به این موارد اشاره نمود: ریاست جمعیت شیر و خورشید سرخ مشهد (۱۳۳۹-۱۳۲۷)؛ تأسیس درمانگاه خیریه‌ی رازی در مشهد (در زمان جنگ جهانی دوم)؛ ریاست جمعیت حمایت از جذامی‌های مشهد (تا پیش از آمدن به تهران)؛ عضویت در هیئت مدیره‌ی انجمن مبارزه با سل در مشهد؛ عضویت در هیئت مدیره انجمن تعاون بهداشتی در مشهد.

دکتر سامی‌راد تألیفاتی در زمینه‌ی علوم پزشکی و تربیتی دارد و مقالاتی از وی در نشریات علمی کشورهای مختلف منتشر شده است. از جمله آثارش می‌توان از کتاب‌های زیر نام برد: راه پرورش کودکان (۱۳۲۲)؛ سلامتی بیماری‌های کودکان (۱۳۳۴)؛ تشخیص برنکو پنومونی سلی و غیر سلی (به زبان فرانسوی، پایان‌نامه‌ی تحصیلی).

(تو ۱۲۸۴ ش)، نویسنده و استاد دانشگاه. در بجنورد متولد شد. پس از تحصیل دوره ابتدایی و متوسطه، رهسپار پاریس شد و در دانشکده‌ی پزشکی پاریس به تحصیل مشغول گردید. پس از اخذ مدرک دکتری به ایران بازگشت و در سال ۱۳۱۹ ش به سمت دانشیار فیزیولوژی و رییس آموزشگاه عالی بهداری مشهد انتخاب شد. از آثار وی: «راه پرورش کودکان»؛ «سلامتی و بیماری

کودکان».[۱]

در ۱۲۸۴ ش تولد یافت. پدرش دکتر اسمعیل خان طیب و جراح معروف تهران بود. سامی راد پس از انجام تحصیلات ابتدائی و متوسطه به اروپا رفت و تحصیلات عالی خود را در رشته‌ی طب دنبال نمود و از دانشگاه سوربن پاریس درجه‌ی دکترا دریافت کرد. بعد از مراجعه به ایران، وارد وزارت بهداری و دانشگاه تهران شد. مدتها در دانشکده‌ی تهران به تدریس اشتغال داشت تا به ریاست دانشکده‌ی پزشکی و دانشگاه فردوسی خراسان منصوب شد و در این سمت نسبت به توسعه‌ی دانشگاه و تجهیز بیمارستان‌ها جدیت کامل کرد. وی یک دوره نیز نماینده‌ی مجلس شورای ملی شد که گویا دوره‌ی بیست و یکم بوده است. در ۱۳۶۶ درگذشت. برگرفته از کتاب: گلزار مشاهیر

منابع زندگینامه: [۱] مؤلفین کتب چاپی (۲۸۸-۲۸۷/۳).

ساوجی، ابوالفضل مجدالدین محمد

قرن: ۱۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۱۳۱۲- ۱۲۴۸ ق)، طیب، خطاط و شاعر. از خاندان شاملو و از بازماندگان حیدرقلی خان و حسن خان شاملو، از امرای دوران پادشاهی صفویان، بود. ابتدا در ساوه موطن داشتند سپس، میرزا ابوالفضل و پدرش به تهران آمدند و در این شهر ساکن شدند. وی در تهران به کسب علوم و کمالات پرداخت و با اکثر علوم متداول از جمله طب و حکمت الهی و طبیعی و علوم ادبی آشنا شد. مقام فضل و دانش او بود که وی را یکی از چهارتن دانشمند طراز اول قرار داد تا به امر مهم فرهنگی، یعنی تألیف «نامه‌ی دانشوران ناصری» پردازد. ساوجی شعر می‌گفت و صاحب «دیوان» بود و در خط نستعلیق و شکسته نستعلیق و شکسته تعلیق از استادان مسلم به شمار می‌رفت. نستعلیق را هم خفی و هم جلی، خوش می‌نوشت و بسیاری از کتیبه‌های عمارات سلطنتی و دولتی که در زمان وی با شد، به خط اوست، از جمله: «کتیبه‌ی طلایی روی کاشی سر در باب همایون»؛ «کتیبه‌ی بنای مزار حضرت عبدالعظیم» در شهر ری؛ «وقف‌نامه‌ی قنات ناصری» در قم. از دیگر آثار خطی وی: یک نسخه «دیوان» اشعار، خود او که به قلم نستعلیق کتابت جلی و شکسته تعلیق غبار عالی به سال ۱۲۷۴ ق نوشته است، با رقم: «ابن فضل الله الساوجی ابوالفضل مجدالدین محمد الطیب»؛ یک نسخه «تهذیب المنطق»، به قلم نستعلیق دودانگ خوش، با تاریخ سال ۱۲۸۶ ق؛ یک نسخه «آداب المشق»، به قلم نستعلیق کتابت خوش، با رقم: «کتبه الحقیق المذنب ابوالفضل مجدالدین محمد بن فضل الله ۱۲۶۱»؛ یک نسخه «کلام الملوک»، به قلم نیم دودانگ خوش، با رقم: «تمت الرساله... محمد بن فضل الله الملقب بمجدالدین ساوجی ۱۲۶۱» و دیگر قطعات و مرقعات مختلف. برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول- ششم)

منابع زندگینامه: احوال و آثار خوشنویسان (۳۲- ۲۹/ ۱)، اطلس خط (۵۹۰- ۵۸۹)، پیدایش خط و خطاطان (۱۰۷- ۱۰۵)، حدیقه الشعراء (۱۵۱۳- ۱۵۰۸/ ۳)، الذریعه (۹۶۱- ۹۶۰/ ۹)، ریحانه (۴۱۸- ۴۱۷/ ۲)، سرآمدان فرهنگ (۲۹۵- ۲۹۴/ ۱)، شرح حال رجال (۵۴/ ۱)، طرائق الحقائق (۵۸۴- ۵۸۳/ ۳)، گنج شایگان (۵۱۸- ۵۰۹)، المآثر و الآثار (۲۰۲)، مجمع الفصحا (۹۰۷- ۹۰۱/ ۵).

ساوجی، فضل الله

قرن: ۱۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۱۲۷۵ ق)، ادیب، طیب و خطاط. وی پدر ابوالفضل ساوجی و از خاندان شاملو و از اعقاب حسن خان شاملوی معروف، والی هرات است. میرزا فضل‌الله، خود از مشاهیر اطبای ساکن تهران بود و فتحعلی‌شاه او را به سمت معلمی علی‌خان ظل‌السلطان، دهمین فرزند خود، منصوب داشت. از خطوط، علاوه بر نستعلیق، ثلث و نسخ را نیز خوش می‌نوشت. او را به داشتن سجایای اخلاقی و مراتب فضل و کمال یاد کرده‌اند و بعضی شاعران عصر، مانند شباهنگ، در اشعار خود وی را ستوده‌اند. او در تهران در گذشت و جنازه‌اش را به نجف اشرف منتقل کردند و در وادی‌السلام به خاک سپردند. از آثارش، قطعه‌ی سیاه‌مشقی است که به قلم چهار دانگ خوش نوشته شده و رقم «ذلک فضل‌الله» دارد؛ قطعه‌ای به قلم شش دانگ و نیم دو دانگ خوش، با رقم: «یا هو، در نهایت افسردگی و بیدماغی نوشته شد، کتبه الحقییر لله، فضل‌الله ۱۲۵۷».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: احوال و آثار خوشنویسان (۵۷۳-۵۷۲ / ۲)، شرح حال رجال (۱۷۸ / ۶)، حدیقه الشعراء (۱۵۱۳-۱۵۱۲-۱۵۰۸ / ۳)، طرائق الحقائق (۵۸۴-۵۸۳ / ۳)، مجمع الفصحا (۹۰۱ / ۵)، گنج شایگان (۵۰۹).

سپهری، علی

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۰۴، مرتبه علمی: استاد، رشته: جراحی عمومی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی از ژنو سوئیس، گذراندن دوره تخصصی جراحی در بیمارستانهای آمریکا و دوره جراحی اطفال در پاریس فرانسه.

مرتبه علمی:

پس از طی مراحل استادیاری و دانشیاری، ارتقاء به درجه استادی دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی مشهد.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

مطالعه در زمینه جراحی عمومی، راهنمایی مشاوره و نظارت بر ۳۰ پایان‌نامه دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۱

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:

زمینه علمی تألیفات:

سینوکتومی رانو، شرح ۷۰ مورد سینوکتومی انجام شده و تکنیک عمل.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: -، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۲

زمینه علمی مقالات:

Spina bifiela Biliary Fistula

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

ستاره، عادلہ

قرن: ۱۴

جنسیت: زن

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۲۵، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: دندان پزشکی، دانشکده: دندان پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای دندان پزشکی شش ساله از دانشگاه علوم پزشکی مشهد در سال ۱۳۵۰، گذراندن دوره Basicscience در مرکز Royal College Of surgeon یک ساله در بیماریهای دهان و پاتولوژی از دانشکده دندان پزشکی دانشگاه بریستول انگلستان، طی دوره تخصصی با اخذ S.M در رشته تخصصی پاتولوژی دهان از دانشگاه لندن و دوره ۴ ماهه در بخش بیماریهای دهان و پاتولوژی از دانشکده دندان پزشکی دانشگاه منچستر انگلستان.

مرتبه علمی:

استادیار دانشکده دندان پزشکی دانشگاه علوم پزشکی مشهد، ارتقاء به درجه دانشیاری دانشکده دندان پزشکی دانشگاه علوم پزشکی مشهد.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

گرانولوم با سلول ژانت در دهان و تشخیص افتراقی از پرکاری پاراتیروئید، تشکیل کلاسه‌های سمعی و بصری پاتولوژی دهان و بافت‌شناسی دهان و دندان، راهنمایی، مشاوره و نظارت بر ۴۰ پایان‌نامه دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۳

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: -

زمینه علمی تألیفات:

کیست‌های دهان و فک، ضایعات رشد و نمو دهان و اعضاء وابسته، بافت‌شناسی دندان.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۰، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۳

زمینه علمی مقالات:

فیروماتوزیس لته، هرپس دهانی (تب خال دهان)، گلوستیت میانی لوزی شکل، شیمی درمانی سرطانهای سر و گردن، نورالژی تری ژیمو.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

ستی‌النساء

قرن: ۱۱

جنسیت: زن

ملیت: ایران

۲۷ ذوالحجه ۱۰۵۶ ق، از زنان فاضل، پزشک، ادیب و سخنور. وی از اهالی آمل و خواهر طالب آملی (۱۰۳۶ ق) - ملک الشعراى دربار جهانگیر (۱۰۳۷ - ۱۰۱۴ ق) پادشاه بابرى هند - بود. همسرش حکیم نصیرالدین کاشی نام داشت که از وی فرزندی نیاورد. در سال ۱۰۳۴ ق به قصد دیدار برادر عازم هند شد اما دو سال بعد برادرش درگذشت و او پس از این واقعه سرپرستی دو دختر کوچک او را برعهده گرفت. هنگامی که این دو دختر بزرگ شدند و به سن ازدواج رسیدند خواهر بزرگ را به ازدواج عنایت‌الله شیرازی ملقب به عاقل خان و خواهر کوچک را به ازدواج حکیم ضیاءالدین ملقب به رحمت خان درآورد. به نوشته پادشاه نامه ستی النساء خانم به دلیل «کاردانی و شیوا زبانی و شناسایی آداب بندگی و رسوم خانه‌داری و آشنایی به فن طب و طرق معالجات» منظور نظر ارجمند بانو بیگم، همسر شاه جهان (۱۰۶۸ - ۱۰۳۷ ق) واقع شد و به درجه‌ی مهرباری رسید، و چون با تجوید و قرائت قرآن مجید آشنا بود و از ادبیات فارسی نیز بهره داشت او را معلم دخترش جهان آرابیگم کرد. هنگامی که ارجمند بانو بیگم درگذشت. شاه جهان ستی خانم را مسئول اداره‌ی حرمسرایش نمود و او تا پایان عمر این وظیفه را انجام داد.

در روز ۱۳ ذوالحجه ۱۰۵۶ ق، برادرزاده‌ی کوچک ستی خانم در اثنای وضع حمل درگذشت. ستی خانم به دلیل اندوه فراوان به مدت یازده روز در خانه‌ای بیرون از ارگ در السلطنه لاهور سوگواری نمود. چند روز بعد شاه جهان به همراه دخترش جهان آرابیگم برای عرض تسلیت به خانه وی رفتند و به او تسلی دادند و وی را به ارگ آوردند ولی چند روز بعد به دلیل تالمات وارده درگذشت. شاه جهان از مرگ او بسیار اندوهگین گردید و برای تدارک کفن و دفن او ده هزار روپیه داد و موقتا او را در لاهور دفن کردند. یکسال و اندی بعد جنازه‌اش را به اکبرآباد برده و در ضلع غربی مقبره همسرش (تاج محل) دفن کردند. به دستور شاه جهان مرقدی برایش ساختند که سی هزار روپیه هزینه داشت و برای مخارج مقبره، دهی وقف کرد که سالانه سه هزار روپیه درآمد داشت. مولف شاه جهان نامه از او به «رابعه‌ی دوم» نام برده و برخی تذکره‌ها اسم او را نیز ستی خانم نوشته‌اند. [۱]

(وف ۱۰۵۶)، پزشک و ادیب. وی از اهالی آمل و خواهر طالب آملی ملک الشعراى دربار جهانگیر پادشاه بابرى هند بود. در سال ۱۰۳۴ ق به قصد دیدار برادر عازم هند شد. وی به دلیل کاردانی و شیوا زبانی و شناسایی آداب بندگی و رسوم خانه‌داری و آشنایی به فن طب و طرق معالجات منظور نظر ارجمند بانو بیگم، همسر شاه جهان واقع شد و به درجه‌ی مهرباری رسید، و چون با تجوید و قرائت قرآن مجید آشنا بود و از ادبیات فارسی نیز بهره داشت او را معلم دخترش جهان آراء بیگم کرد. هنگامی که ارجمند بانو بیگم درگذشت شاه جهان ستی خانم را مسئول اداره‌ی حرمسرایش کرد. ستی خانم بعد از درگذشت برادرزاده‌ی کوچک که در اثنای وضع حمل درگذشت بر اثر اندوه زیاد خود نیز دار فانی را وداع گفت و به دستور شاه جهان در ضلع غربی مقبره‌ی همسرش دفن شده است و بعدها به دستور شاه جهان مقبره‌ای برایش ساختند. [۲]

خواهر طالب آملی (ف. ۱۰۳۶ ه. ق. / ۱۶۲۶ م.). وی پس از مرگ برادر سرپرستی فرزندان او را بر عهده داشت. منظومه «طالبها» (ه. م.) را که به لهجه طبری است بدو نسبت داده‌اند.

برگرفته از کتاب: مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی

منابع زندگینامه: [۱] منابع: پادشاهنامه، ۶۳۰ / ۶۲۸ / ۳؛ شاه جهان‌نامه، ۷۷ / ۲؛ کاروان هند، ۷۷۲ - ۷۷۰ / ۱؛ میخانه، ۵۰۹؛ نزهة الخواطر، ۱۶۱ / ۵.

[۲] تذکره‌ی میخانه (۵۰۹)، کاروان هند (۷۷۲ - ۷۷۰ / ۱)، مشاهیر زنان (۱۲۲ - ۱۲۱).

سجادی جزى، ابراهيم

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

فرزند سیدرضا متولد ۱۳۲۱ ه. ش متخصص علوم داروئی و فارماکوگنوزی و دانشیار و مدیر گروه فارماکوگنوزی دانشکده داروسازی و علوم داروئی اصفهان و مولف کتاب علمی آموزشی تشخیصی مبانی و روش‌های کروماتوگرافی لایه‌های نازک و کاشف و معرفی کننده دو نوع فلاونوئید جدید گیاهان دارویی در ایران در دانشکده علوم داروئی اصفهان و انتشار مقالات متعدد تحقیقاتی و علمی در مجلات و کتب علمی دانشگاه‌های کشورهای آسیایی-اروپائی و آمریکائی و شرکت در کنفرانس‌های علمی و سخنرانی‌های علمی متعدد در ارتباط با معرفی روشهای مربوطه در تحقیقات فوق.

برگرفته از کتاب: فرهنگ تاریخ گز و برخوار

سجادی جزى، جمال‌الدین

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

فرزند سیدرضا متولد ۱۳۱۹ ه. ش متخصص در بیماریهای داخلی و گرمسیری از دانشگاه‌های اصفهان و مریند آمریکا و رئیس سابق دانشگاه علوم پزشکی ایران در تهران و استاد و مدیر گروه داخلی همان دانشگاه و بیمارستان حضرت محمد رسول‌الله (ص) تهران و عضویت در هیئت برد (Board) تخصصی بیماریهای داخلی و معاون پژوهشی سابق وزارت بهداشت و درمان و آموزش پزشکی بوده‌اند.

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای داخلی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی ایران.

برگرفته از کتاب: فرهنگ تاریخ گز و برخوار

سجادی جزى، سعیدالدین

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

فرزند سیدرضا متولد ۱۳۱۷ ه. ش عضو هیئت علمی و بازنشسته گروه جراحی دانشگاه علوم پزشکی اصفهان و مدرس سابق علوم تشریحی دانشکده و مولف رساله علمیه تومورها و بیماریهای سرپانکراس در سال ۱۳۵۲ ه. ش و مولف همین کتاب تحقیقی درباره فرهنگ و تاریخ گز برخوار که فعلاً به علت بیماری دوران استراحت و نقاهت خویش را طی می‌نمایند.

برگرفته از کتاب: فرهنگ تاریخ گز و برخوار

سجادی، حمید

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای چشم، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.
برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

سجادی، مرتضی

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: رادیوتراپی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

سجری طبیب، ابوالحسین طاهر

قرن: ۵

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(س پنجم ق)، طبیب. وی یکی از اطباء مشهور فارس بود. از آثارش: «ایضاح منهاج محجه العلاج»، در طب، که آن را برای قاضی ابوالفضل محمد بن حمویه تألیف کرد؛ «کتاب فی شرح البول و النبض»؛ تقسیم کتاب «الفصول» بقراط.
برگرفته از کتاب: اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه: کشف الظنون (۲۰۹)، لغت‌نامه (ذیل / طاهر)، معجم المؤلفین (۳۲ / ۵)، الوافی بالوفیات (۳۹۰ / ۱۶)، هدیه العارفین (۴۳۰ / ۱).

سدید قمی

قرن: ۱۱

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(س یازدهم ق)، شاعر و طبیب. وی همانند پدرش در دو دانش طب و شاعری سررشته داشت پدر او نیز طبیب مشهوری بود و کتابی در این فن به نام «نجم اللئالی» تألیف کرده است. سدید در سرودن شعر توانا بود و به شیوه‌ی عرفی شیرازی شعر می‌سرود. در مشهد در گذشت و همان جا دفن شد.
برگرفته از کتاب: اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه: تذکره‌ی روز روشن (۳۵۰)، تذکره‌ی نصرآبادی (۵۰)، الذریعه (۲۶۲-۲۶۱ / ۹).

سدیفی، منوچهر

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای پوستی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شیراز.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی از دانشگاه علوم پزشکی اهواز در سال ۱۳۴۸، گذراندن دوره تخصصی داخلی در رشته بیماریهای پوست، دریافت دیپلم دکترای از دانشگاه لندن و لیورپول انگلستان، طی دوره آسیب‌شناسی پوست از دانشگاه میشیگان آمریکا و دوره بیماری جدام در شهر کارویل آمریکا.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی شیراز، تربیت بیش از ۲۰ پزشک متخصص پوست در دانشگاه علوم پزشکی شیراز. زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بررسی ارتباط HIA با بیماری لیکن پلان فامیلی، بیماریهای قارچی و اثرات Nizoral Itriconazol KetoKonazol و Sporanex، تحقیق در مورد بیماری Melagenina، بررسی مصرف DNCB در درمان بیماریهای ویروسی و اتوایمون، بررسی سالک و درمانهای مختلف، طرح ریشه‌کنی سالک، استاد راهنمای ۱۶ پایان‌نامه کارشناسی ارشد و دکترای.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۱

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: ۲

زمینه علمی تألیفات:

بیماریهای قارچی، سالک، بیماریهای اتوایمون، آسیب‌شناسی سالک و سالک چشمی، ارتباط HLA با بیماری لیکن پلان، مصرف مترونیدارول در سالک و عوارض جلدی در طی جنگ در ارتباط با بمب‌های شیمیایی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱، تعداد مقالات به زبان خارجی: متعدد.

زمینه علمی مقالات:

بیماریهای قارچی، ارتباط HLA و بیماریهای اتوایمون، تحقیق درباره اثر Nizoral و بیماری قارچی، سالک، درمان زگیل با DNCB، عوارض گازهای شیمیایی و ضایعات جلدی.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

سرلتی، ریحان‌الله

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۰۷، مرتبه علمی: استاد، رشته: بیماریهای داخلی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای تخصصی در رشته بیماریهای داخلی از دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۳۶، متخصص در بیماریهای دستگاه گوارش و آندوسکوپی دستگاه گوارش.

مرتبه علمی:

پس از طی مراحل استادیاری و دانشیاری، ارتقاء به درجه استادی دانشکده پزشکی علوم پزشکی تهران. زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بیماریهای کبد، راه اندازی لاپاروسکوپی و گاستروسکوپی در ایران، بررسی درباره سل پرده صفاق و تشخیص زودرس با لاپاروسکوپی، ضایعات کبدی بیماران دیابتی، بررسی درباره HBSAg، راهنمایی، مشاوره و نظارت بر ۵ پایان‌نامه دکترا و تخصصی در هر ساله.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۱

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

بیماریهای داخلی، دستگاه گوارش، آندوسکوپی دستگاه گوارش.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۲۵، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۵

زمینه علمی مقالات:

بیماریهای کبد، آندوسکوپی، ضایعات خونی در بیماران کبدی، تغییرات خونی در بیماران خاک‌خور.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

سرور شیرازی، محمد

قرن: ۱۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۱۳۱۵ ق)، طبیب، ادیب و شاعر، متخلص به سرور. در شیراز متولد شد. پزشکی حاذق بود و در فنون عربی و ادبی استاد.

«قانون» شیخ‌الرئیس را درس می‌گفت و شعر را نیکو می‌سرود. کتاب «رشحات الفنون» در ادبیات تالیف او است.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: آثار عجم (۱۱۶)، الذریعه (۴۴۳-۴۴۲/۹)، ریحانه (۱۹-۱۸/۳).

سعادت نیاکی، اسدالله

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: بیهوشی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه علوم پزشکی تبریز در سال ۱۳۶۲، گذراندن دوره تخصصی بیهوشی با رتبه اول از دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی.

رتبه علمی:

پس از طی مراحل استادیاری و دانشیاری، ارتقاء به درجه استادی دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی. زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

مطالعه در رشته بیهوشی و مراقبت ویژه، استاد راهنمای ۵ پایان‌نامه دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۰، تعداد مقالات به زبان خارجی:-

زمینه علمی مقالات:

علم بیهوشی و مراقبت ویژه.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

سعدالدوله

قرن: ۷

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(ع. (موجب) نیکبختی دولت) ابن صفی‌الدوله طیب از مردم ابهر زنجان (مقت. ۶۹۰ ه.ق.). وی در عهد ارغون ایلخان مغول در عداد اطبای ایلخانی درآمد و در بغداد میزیست و در آنجا با مردم آمیزش داشت و چند زبان آموخته بود و در ضمن به کیفیت حال عمال و متصرفان اموال بغداد و عراق اطلاع کامل یافت. اطبای دیگر یهودی که در دربار بودند وسیله احضار او را از بغداد فراهم آوردند. اتفاقاً در این ایام ارغون را مختصر مرضی رسید که به معالجه سعدالدوله بهبود یافت و او مقرب شد و اطلاعاتی که در باب اسراف و تبذیر عمال داشت به عرض رساند. ارغون سعدالدوله را با دو تن دیگر از امرای مغول مأمور خطه بغداد و تحصیل بقایای مالیاتی و اصلاح حال رعیت کرد. سعدالدوله در اواخر ۶۸۶ ه.ق. به بغداد رفت و در اندک مدتی اموال فراوان از بقایای سالهای گذشته و حاصل سال جاری جمع آورد و به خدمت شتافت. این خدمت در چشم ارغون سخت جلوه نمود، و سعدالدوله را مسئول جمع و خرج بغداد کرد و او سال بعد بیشتر از دفعه اول از آن سرزمین جمع مال کرد و در نتیجه ارغون وی را وزیر و در حل و عقد مملکت مختار کرد و فرمان داد که اگر مهمی پیش آید آزادانه به عرض او برساند.

استقلال سعدالدوله یهود از یک طرف علامت سرشکستگی و عقب‌افتادن عمال و کفایت مسلمانان و از طرف دیگر نشانه زوال آفتاب اقبال امیر بوقا و برادر او آروق بود. در این زمان توطئه بوقا ضد ارغون کشف شد و به امر ایلخان او و برادرش آروق کشته شدند. پس از قتل امیر بوقا کوکب سعادت سعدالدوله اوج گرفت و این مرد جاه‌طلب و ارغون که هر دو از مسلمانان بدگمان بودند شروع

به قطع ایادی آنان از کارها کردند و قرار شد که در امور جمع و خرج ممالک ایلخانی فقط عیسویان و یهود را به کار گمارند. سعدالدوله عموم اقوام یهودی خود را در کارهای مهم ملکی داخل کرد و عراق عرب و الجزیره و آذربایجان را بین ایشان تقسیم نمود. سعدالدوله مردی زیرک و کافی بود و در ابتدا برای جلب قلوب امر داد که امر او حکام دعاوی را بر طبق شریعت اسلام فیصل دهند و در استحقاق حق مظلومان و اعانت فروماندگان جد بیلغ نمایند و ایلخان را واداشت که حکام و ملوک تابع را مأمور وصول و ایصال وجوه خزانه سازد. بسیاری از اجحافات سابق از میان رفت و صدقات جاری شد و شعرای عرب و عجم و فضلا به نظم و نثر او را ستودند و مجموعه‌ای به نام او ساختند. یهود در سایه او ارتقا یافتند. کار سعدالدوله به استقلال مطلق و و استبداد کشید و این مسئله موجب تحریک غضب امرای ارغون و حسد ایشان نسبت بدو شد تا آنجا که غالب آن جماعت به دستگیری طوغان به قتل او تصمیم گرفتند. سعدالدوله در آخر چون دید که بسیاری از امرای و علما و منتقدان مسلمان کمر به قتل او و یاران یهودش بسته‌اند و بر آن شد که از استیلاي خود بر نفس ارغون استفاده کند و با اجرای طرحی که ریخته بود بینان عمر ایشان را از بیخ برکند. طرح وی این بود که روزی به ارغون گفت نبوت از چنگیزخان به طریق ارث به ایلخان عادل رسیده و ارغون از جانب خداوند رسول است و چون قیام دین هر رسولی به جهاد و قلع مخالفان متعلق است باید ایلخان امر دهد تا هر کس سر از قبول دیانت او بپیچد و در زمره ملت جدید در نیاید سرش از تن جدا کنند و چون ارغون از مسلمانان نفرت داشت امر داد که مسلمانان را در کارها دخالت و باردو راه ندهند. سعدالدوله برای رسیدن به نیت زشت خود محضری تهیه کرد و جمعی از علمای مسلمان هم پای آن را امضا و نقشه او را تصدیق کردند. سعدالدوله با تصویب ارغون مصمم شد که خانه کعبه را به بتخانه مبدل سازد. اما در این اثنا ارغون در تبریز مریض شد و برای اصلاح مزاج به موقان رفت و مرضش شدت یافت و اطبا از معالجه او عاجز آمدند. سعدالدوله دانست که ارغون یعنی آلت اجرای مقاصد او در حال رفتن است و با رفتن او دولت خود وی نیز رو به زوال، به همین جهت به جلب قلوب مردم و جبران شکستگیها- که بر دست او رفته بود- مشغول شد و به اطراف نامه‌ها نوشت در دفع ظلم و فساد، ولی هیچیک مفید نیفتاد و امر او در خانه طغاجار ترتیب جشنی دادند و تصمیماتی گرفتند و سعدالدوله را دستگیر کردند و در سلخ صفر ۶۹۰ به خانه طغاجار آوردند و به قتل رساندند. خبر قتل او در بلاد اسلام موجب مسرت و شفای قلوب مسلمانان گردید و بازار یهودکشی رواج گرفت.

(اقبال. تاریخ مغول).

بر گرفته از کتاب: فرهنگ فارسی معین (جلد پنجم)

سعدی، ضیاءالدین

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: شیمی داروئی، دانشکده: داروسازی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای عمومی داروسازی در سال ۱۳۵۴، کارشناسی ارشد و دکترای تخصصی شیمی داروئی از دانشگاه استراتکلاید اسکاتلند در سالهای ۱۳۵۶ و ۱۳۶۰.

مرتبه علمی:

استادیار دانشکده علوم پزشکی مشهد در سال ۱۳۶۳، دانشیار گروه شیمی داروئی دانشگاه علوم پزشکی مشهد از سال ۱۳۷۱ تاکنون.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بررسی اثرات درمانی سم زنبور عسل، بررسی فیتوشیمیائی گیاهان داروئی، آنالیز و فرمولاسیون در یک فرآورده جدید داروئی، تهیه ژلاتین از منابع داخلی حلال، بررسی اثرات ضد میکروبی برخی عصاره‌های گیاهان داروئی، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر ۲۱ پایان‌نامه دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۲

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

ترجمه و ویرایش کتاب در ارتباط با فارماکولوژی و ویرایش کتاب صحیفه سجادیه به زبان انگلیسی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۷، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱۲

زمینه علمی مقالات:

شیمی داروئی، توکسیکولوژی، فارماکولوژی، آنالیز فرآورده‌های داروی.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

سعید، ابراهیم

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(تو ۱۲۷۵ ش)، پزشک و نویسنده. وی در همدان متولد شد از نژاد کرد بود. تحصیلات مقدماتی را در مدارس کالج و آمریکایی و تحصیلات طبی را تحت نظر معلمهای آمریکایی آموخت. از آثار وی: «خیر المال فی حفظ صحه الاطفال»؛ «طریق رهایی از امراض وبایی».

برگرفته از کتاب: اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: مؤلفین کتب چاپی (۶۷-۶۶/۱).

سعیدی، فرخ

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: جراحی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

سعیدی نژاد، حسین

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۱۳، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: اولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی اصفهان.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی با درجه خوب از دانشگاه گوتمبرگ آلمان، دوره انترنی دو ساله در رشته‌های جراحی عمومی، داخلی، زنان و زایمان از آلمان، دوره تخصصی اورولوژی در شهرهای باخ و فرانکوفرت.

مرتبه علمی:

استادیار دانشگاه علوم پزشکی اصفهان در سال ۱۳۵۰، به درجه دانشیاری در سال ۱۳۵۵.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

مطالعه در مورد کلیه و بیماریهای آن، راهنمایی، مشاوره و نظارت بر ۱۰ پایان نامه دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۱

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

بیماری سنگ‌های ادراری در مورد امکانات مختلف درمانی و راههای پیشگیری از آن.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۵، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۳

زمینه علمی مقالات:

کانسر اولیه و زیکوسمینال، پیشنهاد درمانی در خارج کردن کاتتر ادراری در کانسر پروستات، فشار خون بدخیم کلیوی، تری اورشیسیم، بررسی ۳۰ مورد تومور بیضه در بیمارستان دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، بررسی ۵۰ مورد تومور مثانه، علت عدم موفقیت در درمان کانسر پروستات، کانسر آلت، تکامل دستگاه سنگ شکن.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

سلطان الاطباء، ابوالحسن

قرن: ۱۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

فرزند میرزا محمد ملک الاطباء [احمد آبادی].

از طبای معروف است، خود و پدرش در این شهر ساکن، و به مداوای بیماران اشتغال داشته‌اند، و در ۵ شنبه ۵ رجب ۱۲۶۹ در

اصفهان وفات یافته، و قبرش در تکیه مادر شاهزاده است.
برگرفته از کتاب: دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد اول)

سلطان‌الحکما، ابوالقاسم

قرن: ۱۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۱۳۲۲- ۱۲۲۳ ق)، طیب و نویسنده. وی از طلاب مدرسه‌ی نیم‌آور اصفهان بود، بعداً برای تکمیل معلومات به یزد رفت و ده سال در آن شهر به کسب علم مشغول بود. در سال ۱۲۹۴ ق به سمت مدرس‌ی طب ایرانی در مدرس‌ی دارالفنون انتخاب شد و در این هنگام به تالیف دو جلد کتاب در علم طب پرداخت. وی در دربار ناصرالدین‌شاه از احترام بسیار برخوردار و از اطبای حضور وی بود و به لقب سلطان‌الحکما ملقب گردید. اغلب اطبای اواخر قاجاریه از شاگردان او بوده‌اند. در قریه‌ی کلاک، نیم فرسنگی کرج، وفات یافت و در امامزاده‌ی همان جا دفن شد. از آثار او است: «تحفه‌ی ناصری»، به عربی؛ «ناصر الملوک»، در طب به فارسی. [۱]

(ع. پادشاه حکیمان) (حاجی میرزا) ابوالقاسم، طیب مشهور قرن ۱۳ و ۱۴ ه. به سبک قدیم (ف. ۱۳۲۲ ه. ق.). بسیاری از اطبای اواخر قاجاریه از شاگردان او بودند. وی در دربار ناصرالدین شاه احترام بسیار داشت و از اطبای حضور وی بود. مدتی در مدرس‌ه دارالفنون به تدریس طب ایرانی اشتغال داشته و کتابی در این رشته به نام «ناصر الملوک» تألیف کرده. وی در سن ۹۹ سالگی به مرض وبا درگذشت.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول- ششم)

منابع زندگینامه: [۱] الذریعه (۱۶/۲۴)، ریحانه (۵۴/۳)، شرح حال رجال (۵۸- ۵۷/۱)، لغت نامه (ذیل / سلطان‌الحکما)، المآثر و الآثار (۱۸۷- ۱۸۶)، مؤلفین کتب چاپی (۲۶۰- ۲۵۹/۱)، مکارم الآثار (۱۲۴۹- ۱۲۴۲/۴)، یادگار (س ۳، ش ۳، ص ۳۱- ۳۰).

سلطان‌زاده، اکبر

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای داخلی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

سلطان‌زاده، محمدحسین

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۱۷، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: کودکان، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.
خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه تهران در سال ۱۳۴۴، مورد تخصصی اطفال از وزارت فرهنگ و آموزش عالی. مرتبه علمی:

استادیار دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی در بیمارستان امام حسین (ع) در سال ۱۳۶۶ و ارتقاء به درجه دانشیاری در سال ۱۳۷۲. زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

مقایسه اثر دسموپرسین و آنورزی آلارم در کودکان مبتلا به آنورزی، تأثیر دگزامتازون در کمتر شدن عارضه کاهش شنوایی در مننژیت باکتریال، اثر داروی گیاهی در افزایش شیر مادر، راهنمایی مشاوره و نظارت بر ۳۰ پایان‌نامه دکترای تخصصی اطفال. تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۶

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: -

زمینه علمی تألیفات:

بیماریهای عفونی کودکان، بیماریهای تنفسی کودکان، پیشگیری از عفونت در پیوند اعضا و ۱۵ جلد کتاب دیگر در زمینه مسائل رایج طب اطفال با همکاری ۱۱ نفر دیگر.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۵۹، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۴

زمینه علمی مقالات:

اطفال و بیشتر عفونی اطفال.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

سلیمی خلیق، حمید

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: فیزیولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تبریز.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشکده پزشکی تبریز در سال ۱۳۳۶، طی دوره‌های یک ساله مطالعات تکمیلی فیزیولوژی در دانشگاه بیرمنگام انگلستان و نوروفیزیولوژی دانشگاه اسلو نورژ.

مرتبه علمی:

استادیار بخش فیزیولوژی دانشکده پزشکی تبریز در سال ۱۳۴۲، دانشیار بخش فیزیولوژی دانشکده پزشکی تبریز از سال ۱۳۴۷ تاکنون.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

فیزیولوژی، نوروفیزیولوژی، تدریس در رشته‌های پزشکی و داروسازی و پرستاری و مامائی و علوم آزمایشگاهی به مدت ۳۰ سال.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۴

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

فیزیولوژی انسانی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی:-، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۲

زمینه علمی مقالات:

فیزیولوژی.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

سماعی، هادی

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای کودکان، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی ایران.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

سمرقندی، نجم‌الدین

قرن: ۶

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

محمد بن علی سمرقندی ملقب به نجیب‌الدین و مکنی به ابوحامد (مقت. ۶۱۹ ه.ق) از دانشمندان عهد خوارزمشاهی و از معاصرین رازی است. وی کتاب الاسباب والعلامات را در علم طب و فن معالجه با استفاده از معالجات بقراط و قانون ابن سینا و کتابهای دیگر تألیف کرد. در شهر هرات اقامت داشت و در همین شهر به دست لکشریان تولی پسر چنگیز کشته شد. از تصنیفات اوست: ابدال الادویه، ادویهی مفرده، الاسباب والعلامات، اصول التریب، الاطعمه للصحاء، الاطعمه للمرضی، و غیره.

برگرفته از کتاب: فرهنگ فارسی معین (جلد ششم)

سمرقندی، نجیب‌الدین، ابوحامد محمد

قرن: ۷

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(مقتول ۶۱۹ ق)، طبیب. وی طیبی دانشمند بود و در این زمینه کتابهای ارزشمند و مشهوری داشت. او معاصر امام فخر رازی بود.

در واقعه قتل عام هرات توسط سپاه مغول به شهادت رسید. از آثار وی کتاب «النجیبات» در طب و دارو می‌باشد که با استفاده از «الذریعه» و «طبقات اعلام الشیعه» می‌توان گفت این کتاب مشتمل است بر: الف: «الخمسه النجیبه السمرقندیه» یا «الخمسه الطیبه» شامل: ۱- «الاسباب والعلامات» ۲- «اصول التراکیب» یا «اصول ترکیب الادویه» ۳- «الاطعمه للصحاء» ۴- «الاطعمه للمرضی» ۵- «القرابادین» یا «الاقربادین» که در «عیون الانباء» این کتاب تحت دو عنوان «القرابادین الکبیر» و «القرابادین الصغیر» آمده است، ب: «الادویه المفرده»، در دارو. از دیگر آثارش: «الاغذیه والاشربه للصحاء»؛ «ابدال الادویه»؛ «مداوایه وجع المفاصل»؛ «قوانین ترکیب الادویه القلیبه»؛ «مقاله فی کیفیه ترکیب طبقات العین».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۷/۱۶۹)، الذریعه (۲۴/۸۳، ۲۰/۲۴۱، ۱۷/۲۰۰، ۲۵۰، ۲۱۷، ۱۷۹، ۲/۱۲، ۴، ۱/۶۴)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۷/۱۶۳)، عیون الانباء فی طبقات الاطباء (۴۳۴)، کشف الظنون (۱۱۳، ۷۷)، لغت‌نامه (ذیل / سمرقندی)، معجم المؤلفین (۳۱/۱۱)، الوافی بالوفیات (۴/۱۸۴)، هدیه العارفین (۲/۱۱۰).

سموریان، صادق

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: آسیب‌شناسی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

سمیعی، مجید

قرن: ۱۵

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

پروفسور مجید سمیعی در مرداد ماه سال ۱۳۱۶ در شهرستان رشت در خانواده‌ای فرهنگی چشم به جهان گشود وی پس از اتمام دوران متوسطه در کشور در سال ۱۳۳۵ برای ادامه تحصیل به خارج از کشور سفر کرد و در آلمان غربی ساکن شد و توانست در رشته بیولوژی و پزشکی در دانشگاه به تحصیل مشغول شود و ادامه تحصیل و تخصصش را در رشته جراحی مغز و اعصاب تحت نظر پروفسور کورت شورمن تکمیل و اعتلاء بخشید و سرانجام در سال ۱۳۴۹ در این رشته حائز شد. او در سال ۱۳۵۱ به درجه پروفسوری جراحی مغز و اعصاب نایل شد و از آن جا که جراحی مغز به دلیل فوق العاده پیچیده بودن آن و ارتباط با اعصاب حسی و حرکتی در سایر اندام‌ها به خصوص صورت تأثیر داشت و انجام عمل جراحی نیز با عوارضی همراه بوده همین عامل موجب شده تا او برای رفع این نقیصه و بخشیدن زندگی سالم و کاهش آلام ورنج هموعانش دست به مطالعات گسترده‌ای در خصوص ساختار پیچیده مغز بزند تا بلکه روشی بیابد تا هم عوارض عمل جراحی پس از مغز کاهش یابد و به صفر برسد و هم این که انسان‌ها به زندگی توأم با سلامت باز گردند.

داستان چنین رقم خورد که توانست در پی سلسله مطالعات و تحقیقات علمی، نخستین جراحی میکروسکوپی مغز را در سال ۱۳۵۶ در دنیا ابداع و به سرانجام برساند و پشت بند آن هم وی اولین پزشکی بود که توانست عمل جراحی قاعده جمجمه را در دنیا

ابداع کند، که مورد توجه جراحان تراز اول دنیا قرار گیرد. پرفسور مجید سمیعی چهره ماندگار سال ۱۳۸۵ که روز ۲۲ آبان ماه معرفی شد از استادان برجسته جهانی است که شرح حال ایشان در پی می آید:

پرفسور مجید سمیعی در مرداد ماه سال ۱۳۱۶ در شهرستان رشت در خانواده‌ای فرهنگی چشم به جهان گشود وی پس از اتمام دوران متوسطه در کشور در سال ۱۳۳۵ برای ادامه تحصیل به خارج از کشور سفر کرد و در آلمان غربی ساکن شد و توانست در رشته بیولوژی و پزشکی در دانشگاه به تحصیل مشغول شود و ادامه تحصیل و تخصصش را در رشته جراحی مغز و اعصاب تحت نظر پرفسور کورت شورمن تکمیل و اعتلاء بخشید و سرانجام در سال ۱۳۴۹ در این رشته حائز شد. او در سال ۱۳۵۱ به درجه پروفیسوری جراحی مغز و اعصاب نایل شد و از آن جا که جراحی مغز به دلیل فوق العاده پیچیده بودن آن و ارتباط با اعصاب حسی و حرکتی در سایر اندام ها به خصوص صورت تاثیر داشت و انجام عمل جراحی نیز با عوارضی همراه بوده همین عامل موجب شده تا او برای رفع این نقیصه و بخشیدن زندگی سالم و کاهش آلام ورنج هموعانش دست به مطالعات گسترده‌ای در خصوص ساختار پیچیده مغز بزند تا بلکه روشی بیابد تا هم عوارض عمل جراحی پس از مغز کاهش یابد و به صفر برسد و هم این که انسان ها به زندگی توأم با سلامت باز گردند.

داستان چنین رقم خورد که توانست در پی سلسله مطالعات و تحقیقات علمی، نخستین جراحی میکروسکوپی مغز را در سال ۱۳۵۶ در دنیا ابداع و به سرانجام برساند و پشت بند آن هم وی اولین پزشکی بود که توانست عمل جراحی قاعده جمجمه را در دنیا ابداع کند، که مورد توجه جراحان تراز اول دنیا قرار گیرد.

عطش پرفسور به خدمت و صفتی هم چون خورشید و اقیانوس داشتن موجب شد تا در و گهرهای دانش و تجربه خویش را در قالب برگزاری های دوره های آموزشی به دیگر جراحان دنیا انتقال دهد. برای ایرانیان دنیا و جمهوری اسلامی ایران همین بس که با همت پرفسور سمیعی امروزه در تمام کشورهای جهان انجمنی تحت عنوان جراحان قاعده جمجمه با ۱۲۰۰ جراح حاذق تشکیل شده که هر سال در قالب کنگره علمی، جراحی قاعده جمجمه مغز از طریق ویدئو پروژکشن به شاهد آخرین دستاوردهای علمی جراحی پروفیسور هستند و با استفاده از دوربین های مدار بسته به صورت مستقیم عمل جراحی وی را مشاهده و باتکنیک های جدید پزشکی و آموزشی می بینند.

پرفسور سمیعی که در دهه ۱۳۵۰ تصمیم گرفت تخصصی ترین بیمارستان جراحی مغز را در شهر هانوفر آلمان که معماری آن شبیه مغز انسان است را تأمین کند و خوشبختانه در این کار هم موفق شد. پرفسور سمیعی در سال ۱۳۶۷ کرسی جراحی مغز و اعصاب هانوفر آلمان را پذیرفت و همزمان با عنوان ریاست فدراسیون جهانی انجمن های قاعده جمجمه برگزیده شده در این سال صدراعظم آلمان به پاس خدمات وی در جراحی مغز و اعصاب نشان درجه یک دولت آلمان غربی را به وی اعطا نمود.

پرفسور سمیعی مجموعه ادبیات علمی خود را تاکنون در قالب ۱۳ کتاب و بیش از ۲۰۰ مقاله علمی منتشر کرده که مهم ترین مرجع برای جراحان مغز و اعصاب دنیا به شمار می آید.

پرفسور سمیعی، در خصوص این که مهم ترین اهدافش از آموزش متخصصان ایرانی چیست گفت: «می خواهم تازه های پزشکی در زمینه مغز و اعصاب هر چه سریع تر به کشور عزیزم ایران منتقل شود.» شده که هر سال در قالب کنگره علمی، جراحی قاعده جمجمه مغز از طریق ویدئو پروژکشن به شاهد آخرین دستاوردهای علمی جراحی پروفیسور هستند و با استفاده از دوربین های مدار بسته به صورت مستقیم عمل جراحی وی را مشاهده و باتکنیک های جدید پزشکی و آموزشی می بینند.

پرفسور سمیعی که در دهه ۱۳۵۰ تصمیم گرفت تخصصی ترین بیمارستان جراحی مغز را در شهر هانوفر آلمان که معماری آن شبیه مغز انسان است را تأمین کند و خوشبختانه در این کار هم موفق شد. پرفسور سمیعی در سال ۱۳۶۷ کرسی جراحی مغز و اعصاب هانوفر آلمان را پذیرفت و همزمان با عنوان ریاست فدراسیون جهانی انجمن های قاعده جمجمه برگزیده شده در این سال

صدر اعظم آلمان به پاس خدمات وی در جراحی مغز و اعصاب نشان درجه یک دولت آلمان غربی را به وی اعطا نمود. پروفسور سمیعی مجموعه ادبیات علمی خود را تاکنون در قالب ۱۳ کتاب و بیش از ۲۰۰ مقاله علمی منتشر کرده که مهم ترین مرجع برای جراحان مغز و اعصاب دنیا به شمار می آید. پروفسور سمیعی، در خصوص این که مهم ترین اهدافش از آموزش متخصصان ایرانی چیست گفت: «می خواهم تازه های پزشکی در زمینه مغز و اعصاب هر چه سریع تر به کشور عزیزم ایران منتقل شود.»

سندگل، حسین

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

استاد، مؤلف.

تولد: ۱۳۲۰، روستای ادیره در زابل.

درگذشت: ۱۶ شهریور ۱۳۷۲.

حسین سندگل تحصیلات ابتدایی را در روستا و دوره‌ی متوسطه را در دبیرستان کشاورزی زابل و دانشسرای کشاورزی بمپور به پایان رساند. چند سال معلم روستا بود، تا اینکه موفق به اخذ دیپلم در رشته‌های طبیعی و ادبی شد. سپس به تهران آمد و از دانشسرای عالی این شهر مدرک لیسانس تربیت بدنی دریافت داشت. در سال ۱۳۵۰ به عنوان داور بین‌المللی دو میدانی در مسابقات المپیک مونیخ شرکت کرد. در سال ۱۳۵۱ جهت ادامه‌ی تحصیل به آمریکا عزیمت کرد و طی نه سال موفق به اتمام دوره‌های فوق لیسانس تربیت بدنی، دکترای فیزیولوژی پزشکی و دکترای فیزیولوژی ورزش شد. مدت چهار سال، کرسی تدریس در دانشگاه اوهایو آمریکا را داشت و در سال ۱۳۵۹ به ایران بازگشت.

پس از ورود به ایران، مدتی به عنوان عضو هیئت علمی دانشگاه علوم پزشکی اصفهان و سپس به عنوان استاد و رییس گروه فیزیولوژی-فارماکولوژی و مدرس دوره‌ی کارشناسی ارشد در دانشگاه علوم پزشکی کرمان مشغول به خدمت شد. در سال ۱۳۷۰ به تهران منتقل شد. مشغول تدریس در دانشگاه‌های علوم پزشکی تهران، قزوین، همدان، خرم‌آباد، ساری و زاهدان شد. در حالی که عضو مؤثر در کمیته‌ی ملی المپیک جمهوری اسلامی نیز بوده است.

از آثار اوست: فیزیولوژی انسانی (در سه مجلد، کتاب برگزیده‌ی یازدهمین دوره کتاب سال جمهوری اسلامی ایران در سال ۱۳۷۲)؛ فیزیولوژی ورزش (در چهار مجلد)؛ فیزیولوژی پزشکی (در پنج مجلد)؛ او علاوه بر کتب فوق، چند کتاب نیز در زمینه‌ی فیزیولوژی پیشرفته، با همکاری اعضای دیگر هیئت علمی دانشگاه‌های علوم پزشکی کشور، در دست تألیف داشت که مرگ مهلت این کار به وی نداد.

دکتر حسین سندگل در ۱۶ شهریور ۱۳۷۲ بر اثر سکته‌ی قلبی و سکته‌ی مغزی درگذشت و در زاهدان به خاک سپرده شد.

برگرفته از کتاب: گلزار مشاهیر

سوزنگر، محمد

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۱۷، مرتبه علمی: استاد، رشته: بیوشیمی، دانشکده: داروسازی، دانشگاه: علوم پزشکی اصفهان.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

کارشناسی داروسازی از دانشگاه اصفهان در سال ۱۳۴۲، دکترای داروسازی از دانشگاه اصفهان در سال ۱۳۵۳، کارشناسی ارشد بیوشیمی کلینکی از دانشگاه نیوکاسل انگلستان در سال ۱۳۶۸، دکترای بیوشیمی کلینکی و سرطان از دانشکده پزشکی دانشگاه نیوکاسل و فوق تخصص در بیوشیمی سرطان داروهای سیتوتوکسیک (MRC) Ayears از انگلستان در سالهای ۱۳۵۶ تا ۱۳۶۷.

مرتبه علمی:

استادیار دانشگاه علوم پزشکی اصفهان در سال ۱۳۴۴ و پس از طی مرحله دانشیاری، ارتقاء به درجه استادی دانشگاه علوم پزشکی اصفهان.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بررسی سیتوتوکسیستی عصاره منتخبی از گیاهان سنتی ایران، بررسی مکانیسم اثر کاتکل آمینها بر تغییرات فعالیت آنزیمهای کبدی، اثر آدرنالکتومی و منتخبی از هورمونها بر فعالیت آنزیم G6PD، تدریس دروس بیوشیمی پایه، پزشکی و پیشرفته، استاد راهنمای ۴۸ پایان‌نامه دکترا و ۲۰ پایان‌نامه تخصصی بیوشیمی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: ۲

زمینه علمی تألیفات:

داروسازی بیوشیمی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی:-، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱۳

زمینه علمی مقالات:

داروسازی و بیوشیمی.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

سهراب، حسین

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۱۳۳۸ - ۱۲۸۱ ش)، پزشک، استاد دانشگاه و نویسنده. وی در اصفهان متولد شد. تحصیلات دبیرستانی را در دارالفنون به پایان رسانید. در سال ۱۳۰۴ ش وارد مدرسه طب تهران شد و بعد از چهار سال تحصیل برای ادامه‌ی تحصیلات جزو دانشجویان اعزامی به اروپا رفت. بعد از طی دوره‌ی تحصیلات پزشکی در لیون و پاریس در سال ۱۳۱۶ ش به دریافت دانشنامه‌ی دکتری دوره‌ی عالی

میکروب شناسی نایل شد و به ایران بازگشت و به سمت دانشیاری میکروب شناسی دانشکده‌ی پزشکی تهران منصوب شد. پس از آن به استادی کرسی میکروب شناسی و ریاست آزمایشگاه ارتقاء یافت. و در سال ۱۳۲۷ ش به سمت معاونت دانشکده تعیین گردید. از آثار وی: «امکان آلوده کردن آبهای مشروب بوسیله‌ی میکروب»، با مشارکت دکتر میمندی‌نژاد، «میکروب شناسی»؛ با شمارکت دکتر حسن میردامادی.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: مؤلفین کتب چاپی (۷۵۸-۷۵۷/۲).

سهراب‌پور، حمید

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای ریوی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی. برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

سهرابی حقدوست، ایرج

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: استاد، رشته: آسیب‌شناسی دامپزشکی، دانشکده: دامپزشکی، دانشگاه: تهران. برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

سهرابی شیرازی، فریدون

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای عفونی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی اصفهان. خلاصه شرح حال تخصصی سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه علوم پزشکی شیراز در سال ۱۳۴۷، دکترای تخصصی بیماریهای عفونی از دانشگاههای اصفهان، تهران و ناتینگهام انگلستان.

مرتبه علمی:

استادیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی اصفهان در سال ۱۳۵۰ و ارتقاء به درجه دانشیاری دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی اصفهان در سال ۱۳۷۱.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بررسی کمی و کیفی شیر و فرآورده‌های آن، پیشگیری بیماریهای عفونی، ایمونوفلورسانس غیر مستقیم در تشخیص ژیاوردیا، استاد راهنمای ۴ پایان‌نامه دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۱

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

عفونتهای ناشی از مایکوباکتریومها.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی:-، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۴

زمینه علمی مقالات:

ارزشیابی روشهای درمانی بروسلوز، بررسی اپیدمیولوژی بروسلوز، مقایسه بیماری کزاز در بیماران روستائی و شهری.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

سهل کوسج

قرن: ۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۲۵۵ ق)، پزشک. معروف به کوسج. وی در اهواز به دنیا آمد. سهل از پزشکان روزگار مامون عباسی بود. از آثار وی: کتاب «قربادین / اقربادین» در طب.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: تاریخ الحکماء قفطی (۲۷۴-۲۷۲)، تاریخ طب (۱۸۰/۲)، ریحانه (۱۰۳/۵)، لغت نامه (ذیل / کوسج)، معجم المؤلفین (۲۸۴/۴).

سیاح، محسن

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(تو ۱۲۷۸ ش)، پزشک، مدرس، نویسنده و مترجم. در تهران متولد شد در سال ۱۳۲۸ ش به سویس رفت و تا مدت نه سال در مدرسه‌ی ابتدایی و متوسطه لوزان مشغول به تحصیل شد. تحصیلات عالی را در دانشکده‌ی پزشکی پاریس و فرانکفورت به پایان رسانید و پایان‌نامه‌ی خود را در باب کانونهای عفونی دو ریشه‌ای از تصویب گذرانید و در سال ۱۳۳۷ ش به ایران بازگشت، و عهده‌دار مشاغل مختلفی از قبیل استاد کرسی بیماریهای دندان، جراح دندانسازی بیمارستانها، استاد مدرسه‌ی عالی دندانسازی، ریاست دندانسازی بیمارستانهای دولتی گردید. از آثار وی: «امراض دهان و دندان»، «بیماریهای دندان»، «بیماریهای دهان»، «ژوزف

فرشه»، ترجمه.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: مؤلفین کتب چاپی (۲۲۶-۲۲۵/۵).

سیار، نصرالله

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد ۱۳۰۴، مرتبه علمی: استاد، رشته: بیماریهای خون، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای تخصصی در رشته داخلی از ایران، متخصصی بیماریهای خون از انگلستان و آمریکا، گذراندن کلاس هماتولوژی در بیمارستان هاراسمیت دانشگاه لندن.

مرتبه علمی:

پس از طی مراحل استادیاری و دانشیاری، ارتقاء به درجه استادی دانشگاه علوم پزشکی تهران.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بیماریهای خون، انجام کارهای تشخیص، درمانی و تحقیقاتی در دانشگاه پنسیلوانیا، استاد راهنمای تعداد زیادی پایان‌نامه دکترا و تخصصی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۲۴، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۶

زمینه علمی مقالات:

بیماری خون تعدادی درباره بیماران بررسی شده.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

سیاسی، فریدون

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بهداشت عمومی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

سیاوش، علی‌اکبر

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای داخلی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.
برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

سید اخوان چرندابی، مهدی

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد ۱۳۱۲، مرتبه علمی: استاد رشته: بیوشیمی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تبریز.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:

دکترای داروسازی از دانشگاه تبریز در سال ۱۳۳۷، و دکترای تخصصی بیوشیمی و ژنتیک مولکولی از دانشگاه میشیگان آمریکا در سال ۱۳۵۱.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشگاه تبریز از سال ۱۳۴۶ تا سال ۱۳۵۳، استاد دانشگاه تبریز از سال ۱۳۵۳ تاکنون.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بیوشیمی اسیدهای نوکلئیک و ژنها، ژنتیک مولکولی، اعمال بیولوژیکی اعضاء بدن، روشهای مدرن در آزمایشگاههای تشخیص
طبی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۱
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: -

زمینه علمی تألیفات:

ژنتیک مولکولی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: متعدد، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۵

زمینه علمی مقالات:

ژنتیک پزشکی، ژنتیک بیوشیمی، ژنتیک مولکولی، بررسی بیوشیمیایی هموگلوبین، بررسی مسائل آزمایشگاهی ایران.
برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

سید امامی، احمد

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(تو ۱۲۸۱ ش)، پزشک، روزنامه‌نگار و نویسنده. در برلن تحصیل طب نمود و عملیات طبی را در بیمارستان دولتی شارتیه انجام داد. در سال ۱۳۱۰ ش به تهران مراجعت کرد. سه دوره به نمایندگی مجلس از تبریز انتخاب شد. مدت ده سال مجله‌ی پزشکی و بهداشتی «تندرست» را منتشر می‌کرد. از آثار وی: «سالک»؛ «مالاریا». [۱]

فرزند سید کاظم امام جمعه و متولد ۱۲۸۰ در تبریز است. تحصیلات عالی خود را در رشته‌ی پزشکی در فرانسه به اتمام رسانید و وارد دانشگاه تهران شد و مقام استادی دانشکده‌ی پزشکی گرفت و مدتی نیز در وزارت بهداشتی معاونت کل آن وزارتخانه را بر عهده داشت.

در دوره‌ی شانزدهم از طرف مردم تبریز به مجلس رفت و در ادوار هیجدهم و نوزدهم دارای همان سمت بود. دو دوره هم از تبریز برای سناتوری انتخاب شد. وی مدتی به انتشار مجله‌ی پزشکی تندرست مبادرت کرد. در سن ۶۸ سالگی فوت نمود. وی داماد امیراسعد ذوالفقاری بود. در اواخر عمر به حرفه‌ی طبابت اعتنائی نداشت و غالباً وقت او صرف اداره‌ی مستغلات و املاکش می‌شد. مردی بود که برای خود زندگی می‌کرد و از ثروت خود حداکثر بهره‌برداری مالی را می‌نمود.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: [۱] مؤلفین کتب چاپی (۴۰۸-۴۰۷/۱).

سیدالحکمای تبریزی، شرف‌الدین، علی

قرن: ۱۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۱۳۱۶-۱۲۰۲ ق)، فقیه، طبیب، فیلسوف، مورخ و ریاضیدان. در تبریز متولد شد و پس از تحصیلات ادبی در زادگاهش، رهسپار نجف اشرف شد و در آنجا علوم منقول را نزد صاحب «جواهر» و صاحب «ضوابط» و شیخ مرتضی انصاری فراگرفت و به کسب اجازه اجتهاد نایل شد. پس از بازگشت به زادگاهش به دلایلی از تدریس و ترویج علوم دینی روی برتافت و به اصفهان رفت و در آنجا مدت پانزده سال به فراگیری طب نزد میرزا حسن شروانی پرداخت، علوم معقول را نیز نزد ملا-علی نوری و حاج ملاهادی سبزواری در سبزواری فراگرفت. پس از آن به تبریز بازگشت و به امر طبابت مشغول بود تا دار فانی را در همان جا وداع گفت. پیکر وی را به نجف اشرف منتقل کردند و در وادی‌السلام دفن نمودند. از آثار وی: «تاریخ تبریز»؛ «تعیین قبله»؛ حاشیه «جواهر الکلام»، در فقه؛ حاشیه «شرح منظومه» سبزواری، حاشیه «کلیات قانون» شیخ الرئیس؛ حاشیه‌ی «مکاسب شیخ انصاری»؛ شرح «طب الائم»؛ شرح در «طب النبوی»؛ «قانون العلاج»؛ حاشیه «شرح نفیسی»، در طب؛ «طلسمات و مثلثات و مربعات»؛ «کیفیت پر کردن صد اندر صد عددی»؛ شرح «تشریح الافلاک» شیخ بهایی؛ «رساله‌ی تعلیم خط کوفی».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: دانشمندان آذربایجان (۱۰)، الذریعه (۲۳/ ۱۷، ۴۵/۱۲، ۱۹/۸، ۶۳/۵، ۷۳/۴)، ریحانه (۱۱۷- ۱۱۵/ ۳)، لغت نامه (ذیل / علی)، معجم المؤلفین (۲۰۳/۷)، مکارم الآثار (۱۳۴- ۱۳۳/ ۱).

سیدحسین زاده اردبیلی، منصور

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: جراحی عمومی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.
برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

سیدفرشی، جلال‌الدین

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۱۱، مرتبه علمی: استاد، رشته: جراحی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه تهران در سال ۱۳۳۵، تخصص جراحی عمومی از دانشگاه تهران در سال ۱۳۳۸، فوق تخصص
تروماتولوژی از دانشگاه پاریس در سال ۱۳۴۳.
مرتبه علمی:

استادیار دانشگاه تهران از سال ۱۳۴۰ تا سال ۱۳۴۶، دانشیار تهران از سال ۱۳۴۷ تا سال ۱۳۶۲، استاد دانشگاه تهران از سال ۱۳۶۳
تاکنون.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

کیست هیداتیک، خون‌ریزیهای شدید گوارشی، تروماتیس‌های طحال، خونریزیهای شدید قسمت فوقانی گوارشی، تومور خوش خیم
معهده، انسدادای روده باریک، تدریس دروس جراحی عمومی در دانشگاه تهران.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

سیولوژی جراحی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: متعدد، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۳

زمینه علمی مقالات:

جراحی عمومی.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

سیدین، مجتبی

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۲۴، مرتبه علمی: استاد، رشته: پرودنتولوژی، دانشکده: دندان پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای دندان پزشکی علوم پزشکی شهید بهشتی در سال ۱۳۵۰، گذراندن دوره تخصصی پرودنتیکس با درجه MDS از دانشگاه تیزبورگ آمریکا در سال ۱۳۵۶.

مرتبه علمی:

استادیار بخش پرودنتیکس دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی در سال ۱۳۵۶، ارتقاء به درجه دانشیاری در سال ۱۳۶۴ و استادی دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی در سال ۱۳۷۰.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

طرح فلورایدزنی و فلورایدزائی در کل کشور، استاد راهنمای ۱۳ پایان‌نامه دکترای.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۱

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: -

زمینه علمی تألیفات:

تخصص دندان پزشکی و پرودنتولوژی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۹، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱

زمینه علمی مقالات:

دندان پزشکی در ارتباط با جراحی‌های پرودنتیال، میکروبیولوژی، بهداشت دهان و دندان و ناراحتیهای مفصل گیجگاهی فکی.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

سیم‌فروش، ناصر

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۲۶، مرتبه علمی: استاد، رشته: اورولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه تهران در سال ۱۳۵۱ و دکترای تخصصی اورولوژی (جراحی کلیه و مجاری ادرار) از بیمارستان شیکاگو آمریکا.

مرتبه علمی:

استاد دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

دریچه مجرای خلفی گزارش ۴۰ مورد، بررسی اندیکاسیون روشهای مختلف جراحی ترمیمی، شیوع و اتیولوژی سرطان مثانه، فیستول‌های ادراری تناسلی، اوروگرافی آزمایشی غیر ضروری در HPB در ۱۰۰ مورد، تدریس درس اورولوژی، (جراحی کلیه) در دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۲

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

جراحی کلیه اورولوژی و سل دستگاه ادراری تناسلی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۳، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۴

زمینه علمی مقالات:

اورولوژی، تازه‌های تشخیص و درمان در ناتوانی جنسی، گزارش اولین مورد پروتز تناسلی در ایران، اعمال جراحی پروستات از طریق مجرای ادرار، گزارش ۴۱۷۷ مورد جراحی به روش سرپائی و فوائد آن، مقالاتی چند در زمینه اورولوژی به زبان خارجی. برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

شادان، فرخ

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: فیزیولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

شادچهر، علی

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

مرتبه علمی:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای داخلی، دانشکده: پزشکی دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

شاملو فرهمند، سعید

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۰۸، مرتبه علمی: استاد، رشته: روانشناسی درمانی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

کارشناسی روانشناسی از دانشگاه Dubugue آمریکا در سال ۱۳۳۴، کارشناسی ارشد و روانشناسی بالینی از دانشگاه جورج واشنگتن آمریکا در سال ۱۳۳۶، دکترای روانشناسی بالینی از دانشگاه واشنگتن آمریکا در سال ۱۳۳۹ و فوق تخصص روان درمانی از دانشگاه شیکاگو در سال ۱۳۴۰.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشگاه شهید بهشتی از سال ۱۳۴۰ تا سال ۱۳۴۲، استادیار دانشگاه تهران از سال ۱۳۴۲ تا سال ۱۳۴۶، دانشیار دانشگاه تهران از سال ۱۳۴۶ تا سال ۱۳۵۲ و استاد دانشگاه تهران از سال ۱۳۵۲ تا کنون

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

عوارض روانی جنگ در رزمندگان ایران، بررسی بالینی شخصیت قبل از بیماری بیماران روانی، استفاده از رفتار درمانی و شناخت درمانی در بیماران جنگی در ایران و تدریس دروس روان‌درمانی، آسیب‌شناسی روانی، بهداشت روانی، روان‌شناسی بالینی در دانشگاه علوم پزشکی تهران.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۹

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: -

زمینه علمی تألیفات:

بیماری‌های روانی، پیش‌گیری بیماری‌های روانی، روش‌های تشخیص و درمان، درمان بیماری‌های روانی به وسیله روان‌درمانی، دیدگاه‌های قدیم و جدید در روانشناسی شخصیت، بررسی مفاهیم و پژوهش‌ها و نظریه‌ها در شخصیت، تکنیک‌های جدید در روانکاوی، تاریخ تکامل روانشناسی در صد سال اخیر و جدیدترین روش‌های تشخیص با مصاحبه بالینی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۰۰، تعداد مقالات به زبان خارجی: -

زمینه علمی مقالات:

مسائل گوناگون روانشناسی.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

شاملو، ایرج

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -. مرتبه علمی: دانشیار، رشته: جراحی عمومی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

شاه بهاءالدوله رازی، حسن

قرن: ۱۰

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(س دهم ق)، طبیب. از احفاد سید محمد نوربخش، پیشوای طریقه‌ی معروف نوربخشیه و خود از مشایخ این سلسله بوده و در شهر ری می‌زیست و در طب دست داشت. از تالیفات وی: «خلاصه التجارب» به فارسی که مجلدی بزرگ بود که در دارالکتب سلطان بایزید عثمانی موجود است. وی به سال ۹۰۸/۹۰۷ ق از تالیف آن فراغ یافت؛ «هذیه الخیر» شرحی در اربعین حدیث. در «هدیه العارفین» و به تبع آن در «ری باستان»، «خلاصه التجارب» به شاه قاسم نوربخش، پدر صاحب ترجمه که خلیفه و جانشین پدرش بود به اشتباه نسبت داده‌اند.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: تاریخ نظم و نثر (۴۰۰)، الذریعه (۲۰۷/۲۵، ۲۱۸، ۲۱۷-۷/۲)، ری باستان (۳۴۱/۲)، هدیه العارفین (۸۳۲/۱).

شاهچراغی، غلامحسین

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -. مرتبه علمی: دانشیار، رشته: ارتوپدی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شیراز.
برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

شاهگلی، شاهپور

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد ۱۳۱۶، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیهوشی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تبریز.
خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای تخصصی بیهوشی و رانیماسیون از دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۵۱، اخذ سرتی فیکیت به عنوان اتمام دوره‌های علمی و عملی مربوط به بیهوشی از بافالو آمریکا در سال ۱۳۵۶.

مرتبه علمی:

استادیار دانشگاه علوم پزشکی تبریز از سال ۱۳۵۱ تا سال ۱۳۶۴، دانشیار دانشگاه علوم پزشکی تبریز از سال ۱۳۶۴.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

احیاء نوزادان، بررسی عوامل مؤثر در بروز ورم حنجره بعد از لوله‌گذاری، زایمان بی‌درد با تکنیک اپیدورال، مانی‌تورینگ دستگاه قلب و عروق و تنفس در بیهوشی، بررسی خواص و اثرات داروهای بیحسی موضعی، بیهوشی و پرسنل اطاق عمل، بیهوشی در سالمندان و تدریس دروس مرتبط به بیهوشی در دانشکده پزشکی تبریز.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۱

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

بیهوشی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۳، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۳

زمینه علمی مقالات:

اثرات و عوارض متوقف کننده‌های NAO، ایزوپروتانول و برونکواسپاسم، سدیم نیتروپروساید و اثرات آن، سقوط حاد فشار خون توام با هیپوکاسمر، اثرات هیدریشن و دهیدریشن روی کلیه‌ها، پلاسما گلوکز به عنوان ماتی‌تورینگ. برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

شاهمرادی، احمد

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

درگذشت: ۱۳۷۴.

از آثار اوست: طبقه‌بندی، بیولوژی و مبارزه با تک‌یاخته‌های انگلی (مؤلف جی. پی. کرایر، جی. ر. بیکر؛ تهران ۱۳۷۵)؛ کلیات انگل‌شناسی پزشکی (تهران، ۱۳۷۳)؛ مقدمات انگل‌شناسی پزشکی (تهران، ۱۳۶۸). برگرفته از کتاب: گلزار مشاهیر

شاهین‌فر، احمد

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد ۱۳۰۳، مرتبه علمی: استاد، رشته: گوش و حلق و بینی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی و دکترای تخصصی گوش و حلق و بینی از دانشگاه علوم پزشکی تهران و آمریکا در سال ۱۳۳۶، دوره آناتومی از دانشگاه مشهد در سال ۱۳۵۲.

مرتبہ علمی:

پس از طی مراحل استادیاری و دانشیاری، ارتقاء به درجه استادی دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی مشهد. زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

آناتومی، گوش و حلق و بینی، راهنمایی، مشاوره و نظارت بر ۱۲ پایان‌نامه کارشناسی ارشد و دکترای تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۳

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

آناتومی و نوروآناتومی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۵، تعداد مقالات به زبان خارجی:-

زمینه علمی مقالات:

گوش و حلق و بینی، آناتومی.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

شجاعی دماوندی، سیف‌الملوک

قرن: ۱۰

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(س دهم ق)، طیب و شاعر، متخلص به شجاعی. وی از پزشکان حاذق زمان خود بود که از ایران به هند رفت و در آنجا می‌زیست. بیرام خان، خان خانان، وی را گرامی می‌داشت. آن را سیف‌الحکماء نیز نامیده‌اند، به جهت این که به عیادت هر بیماری می‌رفت آن بیمار می‌مرد. وی پس از چندی به ایران بازگشت. شجاعی شاعری توانا بود و بخصوص در هجو دست توانایی داشت که مهاجرتی معروف از وی به جاست.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: تاریخ تذکره‌های فارسی (۳۷۸/۲)، تاریخ نظم و نثر (۵۴۱)، الذریعه (۵۰۸/۹)، صبح گلشن (۲۲۲)، فرهنگ سخنوران (۴۹۶)، کاروان هند (۶۱۵/۱)، هفت اقلیم (۹۱-۳/۸۹).

شربیانلو، جلیل

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: ارتوپدی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تبریز.
برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

شرر شیرازی، محمدهادی

قرن: ۱۱

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۱۱۰۷ ق)، طیب و شاعر. از افاضل حکمای شیراز بود. در فن طب آگاهی داشت و مردی قلندر مشب و معاصر میرطاهر وحید نجیبای کاشی و شفیعای اثر بود.

برگرفته از کتاب: اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: تذکره‌ی روز روشن (۴۱۶-۴۱۵)، الذریعه (۵۱۰/۹)، فرهنگ سخنوران (۴۹۷)، کلمات الشعراء (۶۰)، مرآت الفصاحه (۲۹۶-۲۹۵).

شرکت، مهدی

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۱۳، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: جراحی پلاستیک، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی ایران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

فوق تخصص جراحی پلاستیک ترمیمی از دانشگاه یونیون نیویورک و بورد تخصصی در سال ۱۳۴۶.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی ایران.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

مطالعه ژنتیکی شکافهای لب و کام در ایران، ناهنجاریهای آرواره‌ها، شکاف میانی لب، اصول و کلیات استفاده از اتساع سنجی و

ترمیم موقت استفاده بالینین از آن، تدریس درس جراحی پلاستیک ترمیمی در دانشگاه علوم پزشکی ایران.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۱

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: -

زمینه علمی تألیفات:

جراحی پلاستیک ناهنجاری‌های مادرزادی صورت، دست و پستان.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: متعدد، تعداد مقالات به زبان خارجی:-

زمینه علمی مقالات:

جراحی پلاستیک.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

شروانی دلشاد، محمود

قرن: ۹

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(س نهم ق)، نویسنده و طبیب. وی در اصل از مردم آذربایجان بود که به خاک عثمانی (ترکیه کنونی) رفته و در آنجا ساکن شد. شروانی در طب و معدنیات دست داشته است. از آثار وی: «مختصری در طب»؛ «کمال نامه»؛ «تحفه مرادی» در جواهر که به ترکی و برای سلطان مراد آل عثمان نوشته است.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: تاریخ نظم و نثر (۲۷۴-۲۷۳).

شریعت تربقان، شمس

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۰۵، مرتبه علمی: استاد، رشته: پاتولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران، دکترای تخصصی پاتولوژی آناتومیک (آسیب‌شناسی) به خصوص در رشته سرطان‌شناسی از دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران، اخذ گواهینامه Assistant Etraget از مرکز سرطان‌شناسی لیون فرانسه.

مرتبه علمی:

پس از طی مراحل استادیاری و دانشیاری، ارتقاء به درجه استادی دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

پیوند سرطان انسان به موش‌ها، طرح اثرات روغن ذرت و روغن ماهی بر ساختمان تخمدان خرگوش‌های ماده، استاد راهنمای ۲ پایان‌نامه دکترای.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

سرفصل در کتاب درسی آسیب‌شناسی در زمینه آناتومی پاتولوژی و سرطان‌شناسی.
مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۳۵، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱۵
زمینه علمی مقالات:

آسیب‌شناسی و به خصوص پاتولوژی سرطانها.
برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

شریعت‌پناهی، محمد

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۱۹، مرتبه علمی: استاد، رشته: آلودگی محیط، دانشکده: داروسازی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:

دکترای داروسازی از دانشکده داروسازی دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۴۷، کارشناسی ارشد بهداشت عمومی از دانشکده بهداشت دانشگاه تهران در سال ۱۳۴۹، دکترای علوم بهداشت محیط از دانشگاه تولن آمریکا در سال ۱۳۵۹.
مرتبه علمی:

پس از طی مراحل استادیاری و دانشیاری، ارتقاء به درجه استادی دانشکده داروسازی دانشگاه علوم پزشکی تهران.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

مطالعه در زمینه‌های داروئی و بهداشتی، تدریس دروس آب‌شناسی و آب درمانی، اصول خدمات بهداشتی و بهداشت صنعتی برای داروسازان، طرح در زمینه تعیین کیفیت فیزیکی شیمیائی و میکروبی آب‌های ایران، راهنمایی، مشاوره و نظارت بر ۴۸ پایان‌نامه دکترای داروسازی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۲

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: -

زمینه علمی تألیفات:

آلودگی محیط زیست، مبانی بهداشت محیط، اصول کیفیت و تصفیه آب و فاضلاب.
مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۲، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۲۰

زمینه علمی مقالات:

آلودگی محیط زیست.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

شریعتمداری طالقانی، تقی

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: استاد، رشته: آسیب‌شناسی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

شریعتی دلوئی، داوود

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۲۸، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای داخلی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.
خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای تخصصی بیماریهای داخلی، طی دوره اندوسکوپي گوارش در دانشگاه لندن.

مرتبه علمی:

استادیار دانشکده پزشکی علوم پزشکی مشهد در سال ۱۳۶۰، ارتقاء به درجه دانشیاری دانشگاه علوم پزشکی مشهد در سال ۱۳۶۷.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بررسی شاخص‌های ایدز در پرسنل پزشکی، بررسی بیماریهای کبد، بررسی بیماریهای مجاری صفرا با ERCP استاد راهنمای ۲۰
پایان‌نامه دکترای

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: -

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: -

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۲۰، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۴

زمینه علمی مقالات:

بررسی تحقیقاتی در مورد بیماریهای کبد، بیماریهای مجاری صفرا، بیماریهای مری، بیماریهای معده، بیماریهای روده باریک.
برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

شریعتی، منوچهر

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: آسیب‌شناسی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

شریف الاسلام، اسماعیل

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۱۳۵۴ ق)، عالم دینی و طبیب و شیمیدان. عموی بزرگ آیت‌الله نجفی مرعشی است. وی از علمای بزرگ تهران و از شاگردان حاج میرزا حسن آشتیانی و حاج شیخ فضل‌الله نوری بود. در طب و شیمی و علم الحروف بسیار مهارت داشت. از آثارش: «اسرار الحروف»؛ «اصلاح المزاج»، در طب؛ «وقایه الجسد»، در طب؛ «حاشیه الفرائد».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: ریحانه (۲۱۹-۲۱۸/۳)، معجم المؤلفین (۳۷۲/۱۳).

شریفی تکیه، جلال‌الدین

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: استاد، بیماریهای کودکان، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای تخصصی بیماریهای کودکان از دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۴۲.

مرتبه علمی:

پس از طی مراحل استادیاری و دانشیاری، ارتقاء به درجه استادی دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

آب و الکترولیت‌ها و درمان استفراغ شدید و اسهال شدید و دزهیدراتاسیون شدید ناشی از اسهال و استفراغ شیرخواران و درمان شوک حاصله برای اولین مرتبه در جهان با روش خوراکی، درمان هیپوکالمی در اسهال‌ها با روش خوراکی، درمان دزهیدراتاسیون هیپرناترمیک با سرم خوراکی، مقایسه الکترولیتهای خوراکی با تزریقی در اسهال شیرخواران، تازه‌های سرم درمانی خوراکی، مناسب‌ترین سرم خوراکی برای درمان اسهال و استفراغ حاد شیرخواران، استاد راهنمای ۶ پایان‌نامه دکترا.

ابداع:

طرز تهیه سرمهای خوراکی بجای تزریقی، ابداع مشتقات سرمهای خوراکی (روش سرم درمانی SH)

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۲

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: ۱

زمینه علمی تألیفات:

آب و الکترولیت‌ها، بیماریهای کودکان، در سنامه آکسفورد.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۸، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۳

زمینه علمی مقالات:

بررسی انواع اختلالات آب و الکترولیت‌ها در شیرخواران.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

شریفی میلانی، غلامرضا

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: اورولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

شریفی، ایرج

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: انگل‌شناسی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی کرمان.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

شریفیان، حسینعلی

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: گوش و حلق و بینی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

شعله اصفهانی، محمد

قرن: ۱۲

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۱۱۶۰ ق)، شاعر، طبیب، حاکم. وی از شاعران دوره‌ی اول بازگشت ادبی بود که به همراهی رفیق اصفهانی، مشتاق، عاشق، آذر، صباحی و هاتف از تتبع سبک هندی چشم پوشیده و از شیوه‌ی قدما پیروی نموده. در شعر بیشتر به قصیده‌گویی متمایل بود وی به طبابت اشتغال داشت. از آثارش: «دیوان» شعر. بعضی تذکره‌ها به اشتباه احوال او را با شعله گلپایگاتی درهم آمیخته‌اند. برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: تاریخ ادبیات ایران، براون (۱۸۶/۴)، تاریخ ادبیات ایران در دوره‌ی بازگشت (۳۶۹، ۳۲۰/۲)، الذریعه (۵۲۸-۵۲۷/۹)، ریحانه (۲۲۵/۳)، سفینه‌المحمود (۴۸۳-۴۸۱/۲)، لغت‌نامه (ذیل/شعله)، نگارستان دارا (۲۱۳-۲۱۱/۱).

شعله‌ور، منصور

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای داخلی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی اصفهان. برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

شفا، فرج‌الله

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(تو ۱۲۹۳ ش)، مدرس، پزشک و نویسنده. تحصیلات متوسطه را در اصفهان و تحصیلات پزشکی را در دانشکده‌ی پزشکی تهران به سال ۱۳۱۷ ش به پایان رسانید پایان‌نامه‌ی خود را درباره‌ی اهمیت ویتامین ث در ارتش نوشت بعدها عهده‌دار مشاغلی از قبیل دستیار آزمایشگاه میکروبیشناسی، دانشیار کرسی میکروبیشناسی، شد. در سال ۱۳۲۷ ش به انگلستان مسافرت نمود و پس از مدت دو سال توقف موفق به اخذ دیپلم تخصصی در میکروبیشناسی و گواهی‌نامه در بیماریهای کودکان گردید. از آثار وی: «باکتریها»؛ «میکروبیشناسی عملی»؛ «ویروسها».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: مؤلفین کتب چاپی (۸۰۵-۸۰۴/۴).

شفایی اصفهانی، شرف‌الدین، حسن

قرن: ۱۱

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۱۰۳۷-۹۶۶ ق)، طبیب و شاعر، متخلص به شفایی. از عالمان و پزشکان مشهور زمان خود در اصفهان بود و نزد خاص و عام و نیز در دستگاه سلطنت و حکومت حرمت بسیار داشت. وی پزشکی را از پدر خویش برادرش حکیم نصیرا فراگرفت و بر مسجد جامع

اصفهان پزشک خانه داشت. در شعر نیز طبعش در کمال استغنا بود و در هیچ زمانی شاعری به آن اعتبار و غنای طبع نبود. وی به جز پزشکی حکمت نظری را هم فرا گرفت. معاصر محمدباقر داماد و تقی‌الدین اوحدی بود. توانایش در هجو زبانزد همه‌ی معاصرانش است. «کلیات» آثار شفایی در حدود پانزده هزار بیت است شامل: قصیده، غزل، ترکیب، ترجیع، قطعه، رباعی، شعر آشوب و چهار مثنوی شامل: «دیده‌ی بیدار»، «مهر و محبت»، «نمکدان حقیقت»، «مجمع البحرین» دارد. «دیوان» غزلهای او را در حدود پنج هزار و پانصد بیت می‌دانند. [۱]

(حکیم) شرف‌الدین حسن طیب و شاعر (ف. ۱۰۳۸ ه.ق. / ۱۶۲۷ م.). وی طیب خاص و ندیم شاه عباس اول بود. علاوه بر غزلیات و هجویات یک مثنوی از او باقی است موسوم به «نمکدان حقیقت» به تقلید حدیقه‌الحقیقه سنائی. برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: [۱] آتشکده‌ی آذر (۹۵۴-۹۵۰/۳)، ایضاح المکنون (۵۱۱/۱)، تاریخ ادبیات براون (۱۷۱/۴)، تاریخ ادبیات در ایران (۱۰۸۲-۱۰۷۵/۵)، تاریخ نظم و نثر (۵۱۵-۵۱۴)، تذکره القبور (۲۷۶-۲۷۵)، تذکره‌ی میخانه (۵۳۴-۵۲۳)، تذکره‌ی نصرآبادی (۲۱۴-۲۱۱)، الذریعه (۳۱۳/۲۴، ۲۱۵/۱۴، ۵۳۰-۵۲۹/۹)، ریاض العارفین (۲۱۸-۲۱۳)، ریاض العلماء (۱۶۲-۱۶۱/۱)، ریحانه (۲۲۸-۲۲۶/۳)، سرآمدان فرهنگ (۳۱۶-۳۱۴/۱)، عالم‌آرای عباسی (۱۰۸۳-۱۰۸۲/۲)، فرهنگ سخنوران (۵۰۷-۵۰۶)، مجمع الخواص (۲۰۵-۲۰۴)، مجمع الفصحا (۴۳-۴۰/۴)، منظومه‌های فارسی (۳۴۵، ۳۴۰، ۱۷)، نتایج الافکار (۳۷۵، ۳۷۳)، هفت اقلیم (۴۳۰-۴۲۹/۲).

شفایی اصفهانی، مظفر

قرن: ۱۰

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۹۶۳ ق)، پزشک و شاعر. اصلاً از مردم کاشان بود و در اصفهان می‌زیست، او چند کتاب در پزشکی و داروشناسی داشت، از آن جمله: «بیست باب»؛ «قربادین».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: تاریخ ادبیات در ایران (۳۶۲-۳۶۱/۵)، تاریخ نظم و نثر (۳۹۹)، الذریعه (۶۲-۶۱/۱۷-۱۸۹-۱۸۸/۳).

شفایی، احمد

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(ز ۱۳۲۹ ش)، طیب. تحصیلات متوسطه و کلاس پ. ث. ان را در تهران به پایان رساند و جزء محصلین اعزامی به فرانسه بود. تحصیلات پزشکی را در دانشکده‌ی پزشکی لیل و پاریس به پایان رسانید در سال ۱۳۱۶ ش با گذراندن پایان‌نامه‌ی خود به دریافت دکتری نایل آمد. در ضمن دانشنامه‌ی طب قانونی و امراض روحی و بهداشت عمومی و طب مناطق گرمسیری را از دانشکده‌ی پزشکی پاریس تحصیل کرد. پس از بازگشت به ایران دانشیار رشته بافت‌شناسی شد. از آثار وی: «بررسی مقاطع بافت‌شناسی»؛ «جنین‌شناسی (روی‌ان‌شناسی)».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه: مؤلفین کتب چاپی (۴۱۲-۴۱۱/۱).

شفیع بوشهری، محمد

قرن: ۱۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

وی فرزند سید محمد تقی موسوی کازرونی بوشهری عالمی جامع و فاضلی جلیل بوده، در کازرون در سال ۱۲۷۰ ق متولد شده و نزد والدش که از صلحاء بود تربیت یافته. آنگاه با پدرش در سال ۱۲۹۱ ق بیوشهر منتقل شده و از آنجا مهاجرت بعراق و پس از تشریف بزیارت مشاهد مشرفه در هنگام مهاجرت آیه‌الله العظمی میرزای شیرازی بسامرا وی هجرت بآنجا نموده و ده سال تمام ملازم درس آن بزرگوار گشته و حداکثر استفاده را نموده تا در فقه و اصول بمقام بلند و رتبه اعلی رسیده و در اثناء آن نیز بعلم طب و ادب و غیره هم پرداخته تا از اقران تفوق جسته و مخصوصا در طب که بسیار مهارت و حذاقت یافته و معالجات غریبه‌ای نموده است.

در سال ۱۳۱۰ مراجعت بیوشهر کرده و مرجع موجه امور شرعی مردم گردیده و بتدریس و امامت و نشر احکام پرداخته و در سال ۱۳۲۹ ق مشرف بعبات با تمام اهل بیتش گردید و در نجف مریض شده و در هفتم ربیع الاول سال مزبور وفات و در وادی‌السلام مدفون گردید.

تألیفاتی در فقه و اصول دارد، دارای دو فرزند ۱- آقای آقا سید محمد مهدی که نه ماه بعد از وی در سامرا وفات نموده و در رواق شریف دفن گردید. ۲- آقا سید محمد تقی که از شاگردان آیه‌الله میرزا محمد تقی شیرازی و علامه حاج محمد حسن کیه و غیر آنها بوده است.

برگرفته از کتاب: گنجینه دانشمندان (جلد سوم)

شفیع شیرازی، محمد

قرن: ۱۶

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(؟)، شاعر و طبیب. از اطباء حاذق بود. علم حکمت و دیگر علوم را در شیراز فراگرفت. از اشعار اوست:

ز افغان آن دل بی‌رحم را بی‌رحم‌تر کردم

پنداری ز غم شبهای هجران را سحر کردم

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: تذکره‌ی روز روشن (۴۲۷-۴۲۶)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (۲۹۰/۳)، مرآت الفصاحه (۳۱۰).

شفیع زاده، محمد

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۰۷، مرتبه علمی: استاد، رشته: داخلی روماتولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای تخصصی بیماریهای داخلی از دانشکده پزشکی ژنو (سوئیس) در سال ۱۳۴۲، فوق تخصص بیماریهای روماتیسم از دانشکده پزشکی ژنو (سوئیس) در سال ۱۳۴۳.

مرتبه علمی:

استاد دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی از سال ۱۳۴۴ تاکنون.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

آرتريت روماتوئيد، اصول دارو درمانی در بیماریهای آرتروپاتی و تدریس درس بیماریهای روماتیسمی در دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی و استاد راهنمای ۴ پایان‌نامه دکترای تخصصی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۳، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۲

زمینه علمی مقالات:

سندرم گودپاسیور good pasurd، بیماری تاکایاسو و آلکاپتونوری.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

شفیعی خویی، سعید

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: بیماریهای کودکان، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تبریز.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

شفیعی، عباس

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۱۶، مرتبه علمی: استاد، رشته: داروسازی، مرتبه علمی: داروسازی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای داروسازی با رتبه اول از دانشکده داروسازی دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۴۱، دوره تخصصی M.S Ph.D از دانشگاه کلمبیا در شهر نیویورک آمریکا در سال ۱۳۴۷، طی دوره فوق دکترا از دانشگاه شیکاگو آمریکا. مرتبه علمی:

پس از طی مراحل استادیاری و دانشیاری، ارتقاء به درجه استادی دانشگاه تهران، کسب جوایز متعددی مانند جایزه اول طرح‌های تحقیقاتی از وزارت فرهنگ و آموزش عالی در چند سال متوالی، مدال درجه دوم تحقیق، نشان درجه دوم فرهنگ، جایزه اول تحقیقات (جشنواره خوارزمی)، داروساز برجسته و نمونه، استاد ممتاز دانشگاه علوم پزشکی تهران. زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

شیمی، شیمی مواد طبیعی و داروسازی، راهنمایی، مشاوره و نظارت بر ۴۰ پایان نامه کارشناسی ارشد و دکترا. ابداع:

در علم شیمی در زمینه سنتز استروئیدهای طولانی اثر ضد بارداری به نام W.H.O تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۲

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: ۱

زمینه علمی تألیفات:

شیمی هتروسیکلیک و طیف سنجی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۳۰، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱۰۶

زمینه علمی مقالات:

شیمی، شیمی مواد طبیعی، استروئید، شیمی هتروسیکلیک.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

شغلی، فروغ

قرن: ۱۴

جنسیت: زن

ملیت: ایران

سال تولد، ۱۳۰۱، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: جامعه‌شناسی پزشکی، دانشکده: بهداشت، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

تحصیلات عالی جامعه‌شناسی، دکترای تخصصی جامعه‌شناسی پزشکی.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشکده بهداشت دانشگاه علوم پزشکی تهران.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

جامعه‌شناسی پزشکی - بهداشتی درباره مسائل و جنبه‌های مختلف اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی در رابطه با سلامتی و بیماری، بهداشت و درمان از دیدگاه مردم و جامعه، سیاستهای بهداشتی - درمانی و نحوه ارائه خدمات در جامعه، طرح توسعه خدمات بهداشتی - درمانی اولیه و پیشگیری از بیماریهای غیر واگیر، راهنمایی، مشاوره و نظارت بر ۲۵ پایان‌نامه کارشناسی ارشد و دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۵

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: ۱

زمینه علمی تألیفات:

جامعه‌شناسی پزشکی و بهداشت.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۱، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۳

زمینه علمی مقالات:

مسائل اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی در رابطه با سلامتی و بیماری، آموزش بهداشت و بهداشت عمومی.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

شفیعیان راد، حسن

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(تو ۱۲۹۷ ش)، پزشک و نویسنده. دارای گواهی‌نامه‌ی تخصصی در بیماریهای درونی اطفال و اعصاب می‌باشد. ریاست بخش طبی بیمارستان راه آهن را بر عهده داشته است. از آثار وی: «سخنرانیهای پزشکی»؛ «نشانه شناسی و دستگاه عصبی».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول - ششم)

منابع زندگینامه: مؤلفین کتب چاپی (۶۳۴ - ۶۳۳ / ۲).

شقایق اصفهانی، محمدعلی

قرن: ۱۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(س سیزدهم ق)، طبیب و شاعر، متخلص به شایق. وی همانند پدرش میرزا جعفر، طبی و شاعر بود. شقایق در اوایل عمر از اصفهان به یزد رفت و در آنجا ساکن و به طبابت مشغول شد. از آثار وی: «دیوان» اشعار، حاوی قصایدی مشتمل بر مدح امیرالمومنین و امام رضا (ع) و مرثیاتی امام حسین (ع) است.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول - ششم)

منابع زندگینامه: حدیقه الشعراء (۸۲۶ - ۸۲۵ / ۲)، الذریعه (۵۰۴ / ۹)، فرهنگ سخنوران (۴۹۳).

شکوهی نژاد، محسن

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: استاد، رشته: فیزیولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.
برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

شکبیه گیلانی

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: استاد، رشته: بیماریهای قلب، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی ایران.
برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

شماع، محمود

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: استاد، رشته: تغذیه دام، دانشکده: دامپزشکی، دانشگاه: تهران.
برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

شمس الحکماء، علی خان

قرن: ۱۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۱۳۲۵ - ۱۲۶۱/۱۲۵۲ ق)، پزشک و شاعر، متخلص به لعلی. در ایروان متولد شد و در همان شهر نشو و نما یافت و به تحصیل طب پرداخت و در ضمن آن به تجارت نیز مشغول بود. اما پس از چندی از تجارت دست کشید و به تحصیل طب پرداخت و بعد از آن به طبابت پرداخت و طبیب مخصوص مظفرالدین شاه قاجار شد. در اواخر عمر به سیاحت روی آورد و سرزمین‌های قفقار و مصر و عثمانی را سیاحت کرد و سرانجام در تفلیس در گذشت. از آثار وی: «دیوان» اشعار به فارسی و ترکی.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: دانشمندان آذربایجان (۳۲۲ - ۳۲۱)، الذریعه (۹۴۷ - ۹۴۶ / ۹)، ریحانه (۱۳۶ - ۱۳۴ / ۵)، شرح حال رجال (۳۵۲/۲)، مؤلفین کتب چاپی (۳۶۲ - ۳۶۱ / ۴)، مکارم الآثار (۱۴۱۵ - ۱۴۱۳ / ۴).

شمس المعالی، علی

قرن: ۱۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۱۳۲۷ ق)، ادیب و طبیب. او اغلب در دستگاه دوستعلی خان معیرالممالک که بعدها ملقب به نظام‌الدوله شد، به سر می‌برد. وی مردی فاضل و طبیعی حاذق بود. در تهران درگذشت. میرزا صادق خان ادیب الممالک قطعه‌ای در رثا و تاریخ وفات وی ساخته است که در «دیوانش» درج است.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: شرح حال رجال (۱۵۷/۶).

شمس دواچی، شیدا

قرن: ۱۴

جنسیت: زن

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۱۹، مرتبه علمی: دانشیار رشته: بیماریهای پوست و آمیزشی، دانشکده: پزشکی دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشکده پزشکی پاریس در سال ۱۳۴۹، فوق تخصص درماتولوژی پرولوژی از دانشگاه پاریس در سال ۱۳۵۲، تدریس در رشته درماتولوژی در دانشگاه تهران.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بیماریهای پوستی و آمیزشی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

مقالات تعداد مقالات به زبان فارسی: متعدد، تعداد مقالات به زبان خارجی: متعدد.

زمینه علمی مقالات:

درماتولوژی و پرولوژی.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

شمس، رضا

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۱۲، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: جراحی عمومی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای تخصصی جراحی عمومی از دانشگاه تهران در سال ۱۳۴۹.

مرتبه علمی:

دانشیار گروه جراحی عمومی دانشگاه علوم پزشکی تهران از سال ۱۳۵۴.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بررسی شیمیائی سنگ‌های صفراوی، عوارض کلیوی سوختگی‌ها، لنفوم روده باریک، علل انسداد روده و تدریس درس جراحی

عمومی در دانشگاه تهران.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۲

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: -

زمینه علمی تألیفات:

کبد، مجاری صفراوی، عفونت‌ها، سوختگی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۵، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۲

زمینه علمی مقالات:

جراحی عمومی.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

شمس، محمد قلی

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(تو ۱۲۸۳ ش)، پزشک و مدرس. تحصیلات دبیرستانی پ. ث. ان و سه سال اول پزشکی و سه ساله‌ی چشم پزشکی را در تهران به

پایان رسانده سپس برای ادامه‌ی تحصیلات به فرانسه رفته و دانشکده‌ی پزشکی یون را در سال ۱۳۰۲ ش به پایان رسانده و به

دریافت دانشنامه‌ی دکتری پزشکی نایل شده و به ایران مراجعت کرده است. وی استاد کرسی چشم پزشکی و ریاست بخش

چشم پزشکی بیمارستان فارابی بوده است. اثر وی «درمان تراخم با الکتروگو آگولاسیون» می‌باشد.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: مؤلفین کتب چاپی (۹۲۹/۴).

شمس، هرمز

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۱۷، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: چشم پزشکی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای تخصصی چشم پزشکی از دانشگاه پاریس، فلوشیپ در بیمارستان Vingts پاریس.

مرتبه علمی:

پس از طی مرحله استادیاری، ارتقاء به درجه دانشیاری دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بیماریهای شبکیه، جذام در ایران، بیماری بهجت، استاد راهنمای ۳۰ پایان‌نامه دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۶

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: ۲

زمینه علمی تألیفات:

بیماریهای چشم، بیماریهای رتین و ویتره، گلوکوم، بیماریهای عفونی چشم بیماریهای عدسی، چشم و تروما.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۰۰، تعداد مقالات به زبان خارجی: -

زمینه علمی مقالات:

بهجت، دکولمان رتین، اثرات الکل متیلیک روی چشم، جذام و تراخم.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

شمسا، علی

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای کلیه، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی با معدل ۱۸/۷۵ از دانشگاه علوم پزشکی مشهد در سال ۱۳۵۰، دکترای تخصصی اورولوژی از دانشگاه

علوم پزشکی مشهد در سال ۱۳۶۰.

مرتبۀ علمی:

دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی مشهد.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

انجام طرح بررسی بیماریهای مقاربتی در زندان منکرات مشهد، پیوند کلیه و اورولوژی، استاد راهنمای بیش از ۱۰ پایان‌نامه دکترا. ابداع:

یافتن اثرات واریکوسل بر عروق اطراف پروستات در **Trans Rectal Sonogrophy**، استفاده از معده برای ساختن مثنه و مجرا بعد از سیستکتومی رادیکال.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۴

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

جراحی کلیه و مجاری ادراری تناسلی (اورولوژی)، سفرنامه ژاپن و چین.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۵۰، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱۱

زمینه علمی مقالات:

بررسی اثرات سوء داروهای ضد حاملگی، تازه‌هائی درباره آسپرین ختنه، پیوند کلیه U.D.P همراه با سنگ، آسیب‌های کلیه در جنگ تحمیلی و سنگ شکن.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

شمسا، فاضل

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد:-، مرتبۀ علمی: دانشیار، رشته: داروسازی، دانشکده: داروسازی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

شمسی شهرآبادی، محمود

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد:-، مرتبۀ علمی: دانشیار، رشته: میکروب‌شناسی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی ایران.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

شمیمی، کورش

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: جراحی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

شوشتریان، مهدی

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۱۷، مرتبه علمی: استاد، رشته: بیماریهای کودکان، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:

دکترای تخصصی بیماریهای کودکان و فوق تخصص عفونی کودکان.
مرتبه علمی:

استاد دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بررسی اسهال در شیرخواران، توبوکولین تست در شیرخواران واکسینه شده با ب. ث. ژ، بررسی مننژیت در اطفال، بررسی عفونت در کودکان مبتلا به بیماریهای بدخیم، استاد راهنمای تعداد زیادی پایان‌نامه دکترای و تخصصی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۱

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: -

زمینه علمی تألیفات:

بررسی اسهال در شیرخواران .

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: متعدد، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۳

زمینه علمی مقالات:

در زمینه بیماریهای کودکان.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

شهبازفر، احمد

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: علوم آزمایشگاهی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

شهید، رضا

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: استاد، رشته: دامپزشکی، دانشکده: دامپزشکی، دانشگاه: تهران.
برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

شهرت شیرازی، حکیم‌الممالک حسن، حسین

قرن: ۱۲

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۱۱۴۹ ق)، طیب و شاعر، متخلص به شهرت. ملقب به حکیم‌الممالک. از اعراب بود در شیراز نشو و نما یافت در علم طب استاد بود به هندوستان رفت، در آنجا به منصب عظیم سرافراز شد و در همان جا نیز درگذشت. از اشعار اوست:

مرا زلفت ز دام آزاد خواهد کرد می‌دانم

ولی بعد از رهایی یاد خواهد کرد می‌دانم

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: تذکره‌ی شعرای کشمیر (۶۰۸، ۱۸۵-۱۸۲/۵)، حدیقه الشعراء (۹۱۵/۲)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (۳۷۲-
۳۶۹/۳)، الذریعه (۵۵۸/۹)، سرو آزاد (۲۰۳-۲۰۱)، سفینه‌المحمود (۵۵۶/۲)، فرهنگ سخنوران (۵۲۱)، کاروان هند (۶۶۱-۶۶۰-
۱/)، مجمع الفصحا (۵۴۰/۵)، مخزن الغرائب (۱۰۳۸-۱۰۳۴/۲)، مرآت الفصاحه (۳۳۱-۳۳۰)، مصطبه‌ی خراب (۱۰۶)، نتایج
الافکار (۳۹۴-۳۹۳)، نشتر عشق (۸۲۹-۸۲۸/۳).

شهردار، یحیی

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(تو ۱۲۸۹ ش)، پزشک و نویسنده. در تهران متولد شد. تحصیلات ابتدایی را در تبریز و متوسطه را در تهران به پایان رساند. سپس به اروپا رفت و تحصیلات عالی را در رشته‌ی طب در لوزان و پاریس رساند و متخصص امراض داخلی در جهاز هاضمه شد. اثر

وی: «ازدواج اجباری، اندرزهای طبی و صحی عملی» می‌باشد.
 برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)
 منابع زندگینامه: مؤلفین کتب چاپی (۸۴۰-۸۳۹/۶).

شهریاری، حشمت‌الله

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

درگذشت: ۱۳۶۷.

از آثار اوست: تدوین علم الابدان، مسائل پزشکی و بهداشتی- به زبان ساده، برای همه (ترجمه اسدالله شهریاری).
 برگرفته از کتاب: گلزار مشاهیر

شهید شیرازی، عبدالله

قرن: ۱۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف بعد از ۱۲۷۰ ق)، شاعر و طیب و خطاط، متخلص به شهید. از بزرگ‌زادگان شیراز بود و در نوشتن اقسام خطوط بویژه نسخ و نستعلیق مهارت داشت. وی به طبابت اشتغال داشت. در شاعری از تربیت یافتگان و شاگردان وصال بود و در سرودن غزل توانا. وی در صحن سید علاءالدین حسین مدفون است. از آثار وی «دیوان» اشعار در حدود پنج هزار بیت.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: آثار عجم (۵۶۰)، حدیقه الشعراء (۹۲۵-۹۲۴/۲)، الذریعه (۵۶۱/۹)، مرآت الفصاحه (۳۳۴-۳۳۳).

شهیدی، حسن

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای چشم، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
 برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

شهبان، زهرا

قرن: ۱۴

جنسیت: زن

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: دامپزشکی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.
برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

شیخ، غلامرضا

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(تو ۱۲۷۹ ش)، پزشک و مدرس. در تهران متولد شده. پس از تحصیلات دوره‌ی متوسطه در دارالفنون و گذراندن مدرسه‌ی طب در سال ۱۳۰۵ ش برای ادامه‌ی تحصیلات به فرانسه عزیمت کرد و دوره‌ی (مالاریالوژی) را طی نمود. پس از آن دوره‌ی بهداشت را پیموده و پایان‌نامه‌ی خود را پیرامون، لیشمانیوز در تهران، در پاریس نگاشت پس از آن به تهران مراجعت کرد و عهده‌دار مشاغلی از قبیل پزشک وزارت فرهنگ، رییس بخش پزشکی بیمارستان گوهرشاد، تعلیم دروس بالینی دانشجویان پزشکی در بیمارستان مذکور، استاد کرسی بیماریهای عمومی و پزشکی آزمایشی. از آثار وی: «تاریخ طبیعی».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: مؤلفین کتب چاپی (۷۰۵-۷۰۴/۴).

شیخ‌الاسلامزاده، محیط

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۰۸، مرتبه علمی: استاد، رشته: بیماریهای پوستی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تبریز.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای تخصصی بیماریهای پوست از دانشگاه تبریز و فرانسه در سالهای ۱۳۴۲ و ۱۳۵۵، فوق تخصص پاتولوژی از دانشگاه ایلینویز آمریکا در سال ۱۳۵۷.

مرتبه علمی:

پس از طی مراحل استادیاری و دانشیاری، ارتقاء به درجه استادی دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تبریز.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بیماریهای وزیکولوبولوز، بیماریهای قارچی، بیماریهای پسوریازیس و استاد راهنمای ۱۵ پایان‌نامه دکتر در زمینه بیماریهای پوست.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۱

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: -

زمینه علمی تألیفات:

بیماریهای پوست عملی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۴، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۳

زمینه علمی مقالات:

بحث درباره ملانوم و نتایج تجربی، آکنه و لگاریس، گزارشی در مورد سرطان کاپوزی، جذام در ایران، اسکرودرمیا و بررسی موارد خاص، آکسیدان کورتیکوتراپی، بررسی بیماریهای قارچی در آذربایجان. برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

شیخ الاسلامی، ویدا

قرن: ۱۴

جنسیت: زن

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۱۹، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیهوشی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی و دکترای تخصصی بیهوشی از دانشگاه تهران در سال ۱۳۴۸.

مرتبه علمی:

استادیار دانشگاه تهران از سال ۱۳۴۸ تا سال ۱۳۶۲، دانشیار دانشگاه تهران از سال ۱۳۶۲ تا کنون.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

اثر PH و سرما و گرما در عمل شل کننده عضلانی، تزریق مورفین داخل نخاع (انتراتکال) و ایجاد بیدردی در زایمان و دردهای سرطانی، تدریس درس بیهوشی در دانشگاه تهران و ابداع شل کننده عضلانی جدید ۶۳۶۸، استاد راهنمای ۲ پایان نامه تخصصی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۱

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: -

زمینه علمی تألیفات:

بیهوشی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۲، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۴

زمینه علمی مقالات:

بیهوشی برونکوسکوپي در ۱۷۰ مورد، داروی جدید شل کننده عضلانی غیر دیپلاریزان استیروئیدی و مقایسه آن با پانکورانوم، مقایسه روشهای بیهوشی در جراحی شکاف کام، داروی شل کننده عضلانی در بیماران بدون کلیه، گزارش متد کاتتریزاسیون پرکوتانه دریچه‌ها.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

شیخ‌الاطباء، حسینعلی

قرن: ۱۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۱۳۲۲ ق)، طبیب. ملقب به شیخ‌الاطباء. وی در طب قدیم مهارت داشت و طب جدید را هم در دارالفنون آموخت و در سال ۱۲۸۶ ق حکیم‌باشی مهد علیا، مادر ناصرالدین‌شاه بود و پس از مرگ وی طبیب ناصرالدین‌شاه شد. و پس از آن جزو اطبای دربار سلطنتی قرار گرفت.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: چهل سال تاریخ ایران (۲۸۴/۱)، شرح حال رجال (۸۰/۵).

شیرازی عمادالدین، محمود

قرن: ۱۰

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(ز ۹۵۴ ق)، حکیم و طبیب. وی از کودکی زیردست پدرش که طبیب حاذقی بود، پرورش یافت و مدتی طبیب امیر عبدالله‌خان استاجلو حاکم شروان بود. سپس به دربار شاه‌طهماسب رفت و مدت بیست سال در هند زندگی کرد. در اواخر عمر مجاور مشهد رضوی شد و طبابت بیمارستان رضوی را بر عهده گرفت. از آثار وی: «رساله‌ی چوب چینی»، در خواص و طبایع و منافع و طریق خوردن آن؛ «رساله‌ی بیخ چینی»، که در ۹۵۴ ق تألیف شده؛ «رساله‌ی ای در بیماری آتشک؛ «رساله‌ی افیونیه» یا «الافیونیه»؛ «سته‌ی ضروریه طیبیه»، به نام شاه قلی‌خان بن حمزه سلطان استاجلو؛ «مفرح یاقوتی».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: تاریخ نظم و نثر (۳۹۹)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (۷۱۳-۷۱۲ / ۳)، الذریعه (۳۶۳ / ۲۱، ۲۸ / ۱۳، ۱۶۸، ۱۰۰ / ۱۱، ۲۷۱ / ۷، ۳۱۰، ۵ / ۲۶۲، ۲ / ۲۴۰-۲۴۱ / ۱۰)، عالم‌آرای عباسی (۱۶۸، ۱۵۶ / ۱)، فرهنگ سخنوران (۶۵۳).

شیرازی، اسدالله

قرن: ۱۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

طبیب حاذق المیرزا اسدالله برادر آیت‌الله العظمی مجدد شیرازی و داماد علامه مهذب شیخ محمدصادق تهرانی و متوفی ۱۳۱۴ قمری و این بزرگوار افلاطون زمان خود بود.

برگرفته از کتاب: گنجینه دانشمندان (جلد پنجم)

شیرازی، جلال‌الدین احمد

قرن: ۸

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(س هشتم ق)، طیب و شاعر، متخلص به جلال و طیب. اصل وی از خواف و مولد وی شیراز است. از بزرگان، پزشکان و شاعران معروف دربار شاه شجاع مظفری است و برادرزاده‌ی نجم‌الدین محمود طیب و دانشمند معروف است. او در سال ۷۵۴ ق سفری به مصر داشت. وی علاوه بر طبابت، شاعری زبردست بود و غزل را نیکو می‌سرود و در شعر تازی نیز دست داشت. دولت‌شاه به اشتباه منظومه‌ی «گل و نروز» را به وی نسبت می‌دهد و همین خطا به آثار بعد از وی نیز راه می‌یابد. از او «دیوان» غزلیاتی حدود سه هزار بیت به یادگار مانده است

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: تاریخ ادبیات در ایران (۱۰۳۷- ۱۰۳۲/ ۳)، تاریخ نظم و نثر (۲۱۳)، تذکره الشعراء (۳۳۸- ۳۳۲)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (۹۷- ۹۵/ ۲)، الذریعه (۲۳۳/۱۸، ۲۰۰- ۱۹۹/ ۹)، ریحانه (۴۱۵/۱)، سرآمدان فرهنگ (۲۵۷- ۲۵۶/ ۱)، فارسنامه‌ی ناصری (۱۱۳۸/۲)، لغت‌نامه (ذیل / جلال شیروانی)، مرآت الفصاحه (۱۳۴)، هفت اقلیم (۲۶۵/۲)، یغما (س ۱۴، ش ۴، ص ۲۸۲- ۱۷۸).

شیرزادی، مصطفی

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: مغز و اعصاب، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی اصفهان. برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

شیروان نیا، پرویز

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۰۴، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: علوم طبیعی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران. خلاصه شرح حال تخصصی سوابق تحصیلی:

ریاضیات کاربردی، حل عددی انتگرال‌ها، کاربرد ریاضیات در مهند.

مرتبه علمی: دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه تهران.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

درماتومیوزیت حاد و بررسی ده مورد آن، گزارش ۷۰ مورد تروماتیسیم رگهای محیطی، لاپاراتومی تشخیص مجدد در مجروحین جنگ ایران و عراق، سندرم- PEUTZJEGHERS، جراحی تیروئیدهای بسیار بزرگ جراحی هیپوپاراتیروئیدیسم اولیه، سرطان

رکتوم در سنین قبل از ۴۰ سالگی، گزارش تظاهرات بالینی گوناگون فنو کروموسیتوما، ضایعات عروقی همراه با شکستگی‌ها و اعمال جراحی اورتوپدی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: -

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: ۱

زمینه علمی تألیفات:

فیزیولوژی پایه.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۶، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۳۴

زمینه علمی مقالات:

فیزیولوژی پایه و فیزیولوژی.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

شیعه‌زاده، صمد

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۱۵، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیوشیمی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شیراز.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

کارشناسی تغذیه و تکنولوژی مواد غذایی از دانشگاه آمریکائی بیروت در سال ۱۳۴۳، کارشناسی ارشد بیوشیمی از دانشگاه ایالتی

کانزاس آمریکا در سال ۱۳۴۹، و دکترای بیوشیمی از دانشگاه ایالتی کانزاس آمریکا در سال ۱۳۵۱.

مرتبه علمی:

استادیار دانشگاه شیراز از سال ۱۳۵۱ تا ۱۳۵۵، دانشیار دانشگاه آزاد ایران از سال ۱۳۵۵ تا سال ۱۳۶۵ و دانشیار دانشگاه علوم

پزشکی شیراز از سال ۱۳۶۵.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

در ارتباط با متابولیسم آمینواسیدها و پروتئینها، اثر FISCULIS Alkokenfi بر روی حاملگی، اثر کمبود روی بر متابولیسم

گلوکز، تدریس بیوشیمی در دانشگاه‌های لگان آمریکا، شیراز، آزاد ایران، علوم پزشکی شیراز، استاد راهنمای یک پایان‌نامه

کارشناسی ارشد.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۲

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: -

زمینه علمی تألیفات:

بیوشیمی، کربوهیدرولیبید، پروتئین و اسید هسته‌ای، آنزیم، ویتامینها و املاح و بیولوژی مقدماتی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: -، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۴

زمینه علمی مقالات:

ژنتیک، متابولیسم، بیوشیمی.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

شیمی، محمود

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۱۳۳۳ - ۱۲۴۶ ش)، معلم و پزشک. وی در تهران به دنیا آمد. تحصیلات خود را در دارالفنون به پایان رسانید و در سال ۱۳۰۷ ق در رشته‌ی پزشکی فارغ‌التحصیل شد و به طبابت و تدریس و در دارالفنون، دارالمعلمات و دیگر مدارس اشتغال ورزید و پس از چهل سال خدمت در وزارت فرهنگ بازنشسته شد و از آن پس در مطب خود به طبابت پرداخت. وی در تهران درگذشت. برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول - ششم) منابع زندگینامه: شرح حال رجال (۶/۲۵۹).

صابری، مظفر

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: پروتئین‌های ثابت، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد. برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

صادقی حسن آبادی، علی

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۲۶، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: پزشکی اجتماعی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شیراز. خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دریافت مدارک M.P.H در بهداشت بین‌الملل در سال ۱۳۵۶، گواهی طب پیشگیری از دانشکده بهداشت دانشگاه جانزهاپکینز آمریکا در سال ۱۳۵۷ و دانشنامه تخصصی (بورده) پزشکی اجتماعی از ایران در سال ۱۳۵۷.

مرتبۀ علمی:

دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی شیراز.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

اپیدمیولوژی بیماریها (سل، پولیومیلیت، کزاز نوزادان، سالک)، طرح بهداشتی < سلامت و بیماری > در سه استان، استاد راهنمای ۱۰ پایان‌نامه دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۸

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

روش تحقیق، بهداشت عمومی، طب کار، اپیدمیولوژی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۵، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۷

زمینه علمی مقالات:

اپیدمیولوژی بیماریها.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

صادق شجاع، حسین

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۲۰، مرتبۀ علمی: دانشیار، رشته: فیزیولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تبریز.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه تبریز در سال ۱۳۴۷، و دکترای تخصصی فیزیولوژی از کالج سلطنتی جراحان لندن در سال ۱۳۵۶.

مرتبۀ علمی:

دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تبریز.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

دستگاه عصبی خودمختار، فتوشیمیائی، و تدریس دروس فیزیولوژی انسانی در دانشگاه‌های تبریز و لندن.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۹

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

تشخیص فیزیکی بیماریهای کودکان، فیزیولوژی انسان، فیزیولوژی خون و لنف فیزیولوژی غدد و گوارش و تحقیق در سیستم‌های بهداشتی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۳، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۴

زمینه علمی مقالات:

اثر بار الکتریکی گلبول قرمز در ویسکوزیته خون، اثر ارتعاش در ویسکوزیته خون، اثر فشار منفی قسمت تحتانی بدن در سیستم قلب و عروق، تحقیقات در نظام بهداشتی، پژوهش و رابطه آن با خودکفائی جنبه‌های اجتماعی برنامه‌های پیشگیری و کنترل Aids و اثر پتانسیل سطح گلبول قرمز روی تیکسوتروپی خون انسان.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

صادقی لوید، علی

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۱۹، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای کودکان، مرتبه علمی: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای تخصصی فیزیولوژی گوارش از دانشگاه لیون فرانسه و دکترای دولتی در رشته بیوشیمی از دانشگاه کلودبرنارد فرانسه.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

متابولیسم و آندوکراین، هورمون انسولین و تغییرات آن، هورمونهای جنسی و تغییرات آنها، استاد راهنمای ۶ پایان‌نامه دکترای.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۲

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: -

زمینه علمی تألیفات:

فیزیولوژی بالینی، فیزیولوژی گوارش و متابولیسم و آندوکراین.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۰، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۸

زمینه علمی مقالات:

متابولیسم و آندوکراین.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

صارمی، علی

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: دستگاه گوارش، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی ایران.
برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

صالح، جهانشاه

قرن: ۱۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(تو ۱۲۸۳ ش)، پزشک، استاد دانشگاه و نویسنده. تحصیلات ابتدایی و زبان فرانسه و انگلیسی ردر زادگاه خود کاشان و تحصیلات متوسطه را در کالج آمریکایی تهران به پایان رساند. او تحصیلات عالی را در آمریکا دنبال کرد و موفق به اخذ درجه‌ی دکتری در پزشکی شد و پس از آن به ایران آمد و عهده‌دار مشاغل مختلفی از جمله. تدریس تشریح، ریاست بیمارستان وزیری، ریاست آموزشگاه امامی، استاد کرسی بیماریهای زنان ریاست دانشگاه تهران و وزارت بهداشتی شد. از جمله خدماتی که وی در زمان ریاست دانشگاه انجام داد تأسیس کتابخانه‌ی مرکزی دانشگاه و تغییر سیستم آموزشی دانشگاه از فرانسوی به آمریکایی بود. از آثار وی: «بیماریهای زنان»؛ «سخنرانیهای هیئت اعزامی سازمان بهداشت در دانشکده‌ی پزشکی»، ترجمه؛ «گزارش سه ساله‌ی سوم ریاست دانشکده‌ی پزشکی»؛ «بیماریهای زنان و پیشرفتهای علمی نوین». [۱]

فرزند سید حسن مبصرالممالک، متولد ۱۲۸۳ ش در کاشان است. تحصیلات ابتدائی را در کاشان و تحصیلات متوسطه را در کالج آمریکائی انجام داد و سپس برای ادامه‌ی تحصیل عازم آمریکا شد و ابتدا درجه‌ی لیسانس علوم از دانشگاه سیراکیوز گرفت و وارد دانشکده پزشکی گردید و درجه‌ی دکترا نیز از همان دانشگاه با تخصص امراض زنان دریافت کرد و چندین سال در آمریکا به طبابت مشغول بود.

پس از ورود به ایران، به دانشیاری و استادی دانشکده‌ی پزشکی منصوب شد و سرانجام به استادی کرسی بیماریهای زنان رسید. مدتی هم ریاست بیمارستان وزیری و ریاست بخش جراحی بیمارستان زنان و ریاست آموزشگاه امامی با او بود.

در ۱۳۲۶ با رای استادان به ریاست دانشکده‌ی پزشکی منصوب گردید. در ۱۳۲۹ در کابینه‌ی سپهبد رزم‌آرا به سمت وزیر بهداشت تعیین شد، و تا پایان حکومت رزم‌آرا تا اسفند ۱۳۲۹ وزیر بهداشتی بود. در ۱۳۳۲ در کابینه‌ی سپهبد زاهدی برای بار دوم به وزارت بهداشتی معرفی شد و تا سقوط کابینه در آن سمت باقی ماند.

در ۱۳۳۴ که علاء مامور تشکیل کابینه گردید، دکتر جهانشاه صالح را در سمت وزارت بهداشتی تثبیت نمود. در شهریور ۱۳۳۹ مهندس جعفر شریف‌امامی رئیس دولت وقت، وزارت بهداشتی را به عهده‌ی دکتر جهانشاه صالح قرار داد و در ترمیم همان کابینه، صالح وزیر فرهنگ شد.

در ۱۳۴۴ به ریاست دانشگاه تهران و رئیس دانشکده‌ی پزشکی انتخاب گردید ولی در این سمت دوام زیادی نکرد و از کار کناره‌گیری نمود و به مقام سناتور رسید.

صاحب تالیفات متعددی در رشته‌ی تخصصی خود می‌باشد که غالب آنها در دانشگاه تدریس می‌شود. وی در زمان وزارت بهداشتی، قانون منع کشت خشخاش را به تصویب رسانید. ولی نسبت به ترک اعتیاد معتادان فکری نکرد. بازار قاچاق تریاک رواج یافت و سیل این سم مهلک از کشورهای مجاور در مقابل طلا و فرش سرازیر گردید و در نتیجه عده‌ای قاچاقچی به ثروتهای کلان دست یافتند. برخلاف برادر اکبر و ارشد خود اللهیار صالح، نسبت به پهلوی سرسپردگی داشت.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: [۱] چهره‌های آشنا (۳۵۴-۳۵۲)، روزشمار تاریخ ایران (۲۱۴، ۲۱۰، ۱۵۵، ۱۱۹، ۱۱۳، ۶۸، ۵۱، ۳۵، ۱۱ / ۲)، زندگینامه‌ی مشاهیر رجال پزشکی معاصر (۲۱۶-۱۵۱)، فهرست کتابهای چاپی فارسی (۲۷۲۲، ۱۹۴۷، ۲ / ۵۶۷، ۱)، کتابنامه‌ی نخستین دهه‌ی انقلاب (۲۲۴)، مؤلفین کتب چاپی (۴۴۱-۴۴۰ / ۲).

صالحی، محمدحسین

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رادیولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای تخصصی رادیوترابی اونکولوژی از ایران، دوره تخصصی رادیوترابی از لندن، متخصص رادیوترابی از کالج سلطنتی انگلستان در سال ۱۳۵۷، دوره رادیولوژی در مشهد.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی مشهد.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

تومورهای سر و گردن بررسی اثرات اشعه روی کیست هیداتیک در مشهد، استاد راهنمای ۶ پایان‌نامه دکترای عمومی و ۲ پایان‌نامه دکترای تخصصی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۳، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱

زمینه علمی مقالات:

گلیوم‌های سیستم عصبی مرکزی، تومور کروموبلاستوما، هیستوسیتوز، متاستاز گرانولوزاسل تومور تخمدان، نئوپلاسمای اولیه متعدد، تحقیق آینده‌نگر روی عوارض گوش‌ی سزیپلاتین، ملانوم بدخیم اطفال، بررسی ۱۵۱۵ مورد سرطان مری در خراسان، بررسی ۲۱۱ مورد سرطان حنجره به مدت ۸ سال در مشهد.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

صبا خراسانی، صادق

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(تو ۱۲۹۰ ش)، پزشک و نویسنده. تحصیلات متوسطه را در ۱۳۱۲ ش و دوره‌ی دانشکده‌ی پزشکی را در ۱۳۱۸ ش به پایان رسانید. وی مشاغل زیر را عهده‌دار بود: کارمند موسسه‌ی سرم‌سازی حصارک، ریاست بهداری دانشکده‌ی کشاورزی کرج، پزشک بهداری آموزشگاهها، مأمور درمانگاه بیماریهای مغزویی یکی از بیمارستانهای تهران. از آثار وی: «بیماریهای اعصاب».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: فهرست کتابهای چاپی فارسی (۳۲۷۰، ۱۶۳۸، ۲ / ۵۶۳، ۱)، کتابنامه‌ی نخستین دهه‌ی انقلاب (۲۲۵)، مؤلفین کتب چاپی (۴۹۵-۴۹۴ / ۳).

صبا خراسانی، فتحعلی مسیح السلطنه

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(تو ۱۲۹۶ ق)، پزشک و نویسنده. در مشهد مقدس به دنیا آمد. بعد از تحصیلات مقدماتی در ۱۳۱۳ ق برای ادامه تحصیل به تهران آمد و در مدرسه‌ی دارالفنون مشغول تحصیل شد و در رشته‌ی طب موفق به اخذ گواهی‌نامه گردید. پس از آن به فعالیت‌های پزشکی در نقاط مختلف ایران پرداخت، اما بیشتر در مشهد اشتغال داشت. از آثار وی: «اندرز پزشکی»؛ «بهداشت کودکان».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: فهرست کتابهای چاپی فارسی (۵۴۱-۵۴۰، ۳۵۳، ۱ / ۱)، مؤلفین کتب چاپی (۷۶۳ / ۴).

صباغیان، حسن

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: استاد، رشته: اپیدمیولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

صبوری دیلمی، منوچهر

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۱۰، مرتبه علمی: استاد، رشته: رادیولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه تبریز در سال ۱۳۳۶، دکترای تخصصی رادیولوژی از دانشگاه لیز بلژیک در سال ۱۳۴۶، فوق تخصصی نورورادیولوژی از دانشگاه‌های لیژ بلژیک در سال ۱۳۴۸ و پاریس فرانسه در سال ۱۳۴۹ و فوق تخصص نورآناتومی از دانشگاه پاریس فرانسه در سال ۱۳۴۹.

مرتبه علمی:

استاد دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

آنژیوگرافی مجروحین جنگی، تروماتیسیم عروقی، تدریس دروس سیموموژی- رادیولوژی، رادیولوژی، پاتولوژی، نورورادیولوژی و رادیولوژی عمومی در دانشگاه‌های تبریز و علوم پزشکی شهید بهشتی، راهنمایی مشاوره و نظارت بر ۴ پایان‌نامه تخصصی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۵، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۲۰

زمینه علمی مقالات:

اصول تئوریک در تکنیک رادیوگرافی‌های رنگی، پزشکی، رادیولوژی، نورورادیولوژی و رادیولوژی عروق.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

صبوری رشتی، باقر

قرن: ۱۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۱۳۱۳- ۱۲۶۵ ق)، پزشک و شاعر، متخصص به صبوری، ملقب به مدیرالاطباء در رشت به دنیا آمد. مقدمات ادبی و عربی را در زادگاهش فرا گرفت. پس از آن برای تکمیل تحصیلات به تهران آمد و مدتی به تحصیل حکمت و کلام در محضر میرزا ابوالحسن جلوه، و طب در نزد دکتر محمدخان کرمانشاهی پرداخت و سپس به منظور تکمیل تحصیلات به مصر و لبنان و فرانسه رفت و مدت چهارده سال در آنجا اقامت کرد. و سرانجام به ایران بازگشت و عهده‌دار ریاست اداره‌ی حفظ الصحه‌ی گیلان شد و اولین داروخانه به سبک جدید مجهز به دستگاه قرص و کپسول‌سازی را در رشت دایر کرد. صبوری در فن موسیقی نیز صاحب نظر بود و در شعر از سعدی پیروی می‌کرد. او بر اثر سقوط از درشکه درگذشت و در وادی السلام نجف دفن شد. از آثار وی: «دیوان» شعر، به اهتمام هادی جلوه و مقدمه‌ی پورداد و دکتر محمد معین.

برگرفته از کتاب: اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الذریعه (۵۹۸ / ۹)، کتاب گیلان (۶۵۴ / ۲)، مؤلفین کتب چاپی (۷۲- ۷۱ / ۲)، نامها و نامداران گیلان (۳۰۳ -

(۳۰۲)، یغما (س ۴، ش ۲، ص ۹۴-۹۲).

صحافیان، عباسعلی

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۲۰، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: ارتودنس اطفال، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای دندان پزشکی از دانشگاه علوم پزشکی مشهد در سال ۱۳۵۰، درجه S.M در رشته ارتودنس اطفال از دانشگاه منچستر انگلستان در سال ۱۳۵۵.

مرتبه علمی:

استادیار بخش ارتودنسی و اطفال دانشگاه علوم پزشکی مشهد تا سال ۱۳۶۶، دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی مشهد. زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

رادیوگرافی لاترال سفالوتریک، پروتز، مباحث دندان پزشکی، استاد راهنمای ۳ پایان‌نامه تخصصی، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر ۱۵ پایان‌نامه دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۱

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: -

زمینه علمی تألیفات:

مفصل فکی و دندان پزشکی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۲، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۴

زمینه علمی مقالات:

دندان پزشکی، ارتودنسی، شکاف کام و سفالوتریک.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

صحبت اصفهانی

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(س یازدهم ق)، طیب و شاعر. وی از شاعران و طبیبان اصفهان است که در روزگار حکومت عالمگیر پادشاه به هندوستان مهاجرت کرد و در آن جا منصب یافت. صحبت به روزگار محمد شاه گورکانی (۱۱۶۱-۱۱۳۱ ق) در هندوستان وفات یافت.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: تذکره‌ی روز روشن (۴۷۲)، الذریعه (۵۹۹-۵۹۸ / ۹)، فرهنگ سخنوران (۵۵۱)، کاروان هند (۷۱۶ / ۱).

صحت، سیاوش

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: جراحی قفسه صدري، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی اصفهان.
برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

صدر الاطباء شاملو، غلامعلی

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۱۳۰۲ - ۱۲۱۸ / ۱۲۱۲ ش)، طبیب. وی از کودکی مشغول به تحصیل شد و در نزد استادان عصر خود به فرا گرفتن فنون ادب و علوم منقول و معقول پرداخت و در هنر خطنویسی نیز کار کرد و چون علاقه‌ی زیادی به رشته‌ی پزشکی داشت برای تحصیل فن مزبور رهسپار تهران گردید و چند سالی در نزد چند نفر از اطباء معروف آن زمان از قبیل حاج آقا بابا رشتی ملک الاطباء، میرزا سید رضی سمنانی حکیم باشی نظام و میرزا ابوالقاسم اصفهانی سلطان الحکماء به تحصیل و تکمیل طب قدیم پرداخت و پس از این که اجازه‌نامه‌هایی از هر یک از آنان گرفت و ملقب به صدر الاطباء شد و به همراه امیر حسین خان شجاع‌الدوله حاکم قوچان که در تهران بود به قوچان رفت و پزشک مخصوص او گردید. پس از هفت سال اقامت در قوچان و معالجه بیماران به مشهد رفت و مقیم گردید و مدت پنجاه سال در آن شهر به طبابت اشتغال داشت و در این رشته در خراسان شهرتی تمام یافت. وی در مشهد در گذشت.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: زندگینامه‌ی رجال و مشاهیر ایران (۱۹۰ / ۴)، شرح حال رجال (۱۷۳ - ۱۷۱ / ۵، ۲۰ / ۳).

صدر نبوی، رضا

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد ۱۳۱۵، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: اعصاب و روان، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای تخصصی اعصاب و روان از دانشگاه هایدلبرک آلمان غربی در سال ۱۳۵۲، دکترای تخصصی آسیب‌شناسی اعصاب از

دانشگاه فرانکفورت در سال ۱۳۵۶ و فوق تخصص الکتروآنسفالوگرافی و الکتروبیوگرافی از جامعه الکتروآنسفالوگرافی مونیخ آلمان غربی.

مرتبۀ علمی:

استادیار دانشگاه مشهد از سال ۱۳۵۵ تا سال ۱۳۶۵، دانشیار دانشگاه مشهد از سال ۱۳۶۴ تا کنون.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

تغییرات نوروموسکولر در بیماری جذام، بیماری اشتانرت، بیماری میوکلوبیندیری، میگرن و درمان آن تدریس دروس اعصاب، آسیب‌شناسی اعصاب، الکتروآنسفالوگرافی در دانشگاه مشهد.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۱

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

الکتروآنسفالوگرافی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۵، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱

زمینه علمی مقالات:

اعصاب و آسیب‌شناسی اعصاب.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

صدر، منصور

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۱۱، مرتبۀ علمی: دانشیار، رشته: آسیب‌شناسی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی و دکترای تخصصی آسیب‌شناسی از دانشکده دانشگاه تهران در سالهای ۱۳۴۱ و ۱۳۴۷ و فوق تخصص

آسیب‌شناسی از کالیفرنیا آمریکا.

مرتبۀ علمی:

استادیار دانشگاه تهران از سال ۱۳۴۲ تا سال ۱۳۵۷، دانشیار دانشگاه تهران از سال ۱۳۴۷.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

آسیب‌شناسی و مسائل گوناگون.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۳

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

آسیب‌شناسی عمومی برای آموزشگاه عالی بهداشت دهان، اثرات رادیاسیون ضایعات ناشی از مواد شیمیائی، اختلالات ناشی از کمبود مواد غذایی و آزارهای فیزیکی، دانستیهای لازم در مورد سرطان.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۵، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۵

زمینه علمی مقالات:

کولیت ناشی از آنتی‌بیوتیک‌ها، گزارش یک مورد بیماری آندرسون تائیری، سارکوم مری، کارسینوئیدریه، ملانوم بدخیم آنورکتال، گرانولارسل میولاستوما، میکروم دهلیز چپ در کودکان، اثرات رادیاسیون، ضایعات ناشی از مواد شیمیائی، اختلالات ناشی از کمبود مواد غذایی و آزارهای فیزیکی به زبان‌های فارسی، انگلیسی و فرانسه. برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

صدر خانلو، رجبعلی

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۴۲، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بافت‌شناسی، دانشکده: دامپزشکی، دانشگاه: ارومیه.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای دامپزشکی از دانشگاه تهران در سال ۱۳۵۰، کارشناسی ارشد جنین‌شناسی از اسکاتلند در سال ۱۳۵۹ و دکترای تخصصی بافت‌شناسی مقایسه‌ای از دانشگاه تهران در سال ۱۳۶۶.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشکده دامپزشکی دانشگاه ارومیه.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بررسی میکروسکوپی روده باریک شتر، انتقال جنین و تدریس بافت‌شناسی، جنین‌شناسی هیستوتکنیک و بافت‌شناسی پیشرفته در دانشگاه‌های علوم پزشکی اهواز و ارومیه، استاد راهنمای ۵ پایان‌نامه دکترای پزشکی و تخصصی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۲، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱

زمینه علمی مقالات:

Evidence for Wide atresia in the hypoa rat تأثیر GNRH در ایجاد اترزی نوکلیدهای تخمدان و مقالات

تخصصی.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

صدر قیصر، جلیل

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: پروتزیهای دندان، دانشکده: دندان پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

صدری، محمدرضا

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: رادیولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

صدقی شبستری، محمدحسین

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۰۸، مرتبه علمی: استاد، رشته: انگل‌شناسی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تبریز.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه تبریز در سال ۱۳۳۴ و فوق تخصص طب گرمسیری و انگل‌شناسی از دانشگاه پاریس در سال

۱۳۴۲.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشگاه تبریز از سال ۱۳۴۳ تا سال ۱۳۵۱، استاد دانشگاه تبریز از سال ۱۳۵۱ تاکنون.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بررسی توکسوپلاسموزیس در بیماران خونی، استاد راهنمای ۱ پایان‌نامه دکترای علوم آزمایشگاهی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۱

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: -

زمینه علمی تألیفات:

انگل‌شناسی پزشکی، کرمها و عفونتهای کرمی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: -، تعداد مقالات به زبان خارجی: -

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

صدقیان، محمدحسین

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۱۱، مرتبه علمی: استاد، رشته: پاتولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تبریز.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی از دانشگاه تبریز در سال ۱۳۳۹.

مرتبه علمی:

استادیار دانشگاه تبریز از سال ۱۳۴۳، تا سال ۱۳۴۸، دانشیار دانشگاه تبریز از سال ۱۳۴۷ تا سال ۱۳۶۸، استاد دانشگاه تبریز از سال

۱۳۶۸.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

سرطانهای مری، پاتولوژی دهانه رحم و تدریس پاتولوژی در دانشگاه علوم پزشکی تبریز.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۲

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: -

زمینه علمی تألیفات:

پاتولوژی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۶، تعداد مقالات به زبان خارجی: -

زمینه علمی مقالات:

پاتولوژی، یک مورد سرطان روده باریک در دختر بچه ۱۱ ساله، یک مورد کیست هیداتیک.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

صدیق‌الاطباء لقمانی، محمد صادق

قرن: ۱۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

فرزند سید محمدباقر بن محمد صادق موسوی.

در ربیع الاول ۱۲۹۶ متولد، و در پنجم جمادی الاولی سال ۱۳۷۴ وفات یافته، در اطاق تکیه‌ی کازرونی مدفون گردید. طب جدید و قدیم را نزد اساتید فن آموخته، طبیعی حاذق به شمار می‌رفت. سال‌ها به معالجه‌ی بیماران پرداخته، در رشته‌ی عرفان وارد شده، از سلسله‌ی نعمت‌اللهیه‌ی گنابادی به شمار می‌رفت. صوفی صافی ضمیر و متعصب بود. از آثارش رساله‌ای در وبا به طبع رسیده است.

ماده تاریخ وفاتش را ادیب گرانمایه میرزا حسن بهنیا گوید:

به جمع آورد سر جبریل و گفت از بهر تاریخش

بجنت کرد مأوی صادق صدیق لقمانی

بر گرفته از کتاب: دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد دوم)

صدیق الحکماء، رضا

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(س چهاردهم ق)، پزشک، مترجم و نویسنده. از آثار وی: «اصول طب جدید»، «حفظ الصحه»، «هدایه التلیح»، «معرفه السل»، ترجمه.

بر گرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: فهرست کتابهای چاپی (۱۱۷۸، ۲۵۹، ۱ / ۱)، مؤلفین کتب چاپی (۱۷۴-۱۷۳ / ۳).

صراف شیرازی، محمدتقی

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۰۷، مرتبه علمی: استاد، رشته: بیماریهای کودکان، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی با رتبه اول از دانشگاه علوم پزشکی مشهد، دکترای فوق تخصصی بیماریهای عفونی کودکان از پاریس.

مرتبه علمی:

پس از طی مراحل استادیاری و دانشیاری، ارتقاء به درجه استادی دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی مشهد.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

شیوع بیماریها در استان خراسان، بیماریهای مختلف کودکان، استاد نمونه بیماریهای عفونی کودکان از سوی دانشگاه علوم پزشکی

مشهد، راهنمایی، مشاوره و نظارت بر ۳۰ پایان‌نامه دکترای.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۲

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

بیماریهای متبولیک.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۴۷، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۶

زمینه علمی مقالات:

بیماریهای کودکان و درمان و پیشگیری.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

صفای قاینی، علیرضا

قرن: ۱۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(ز ۱۳۰۸ ق)، خطاط، نقاش، طبیب و شاعر، متخلص به صفایی. از سادات حسینی قاین بود که در اصفهان سکونت داشت. وی شعر می‌گفت و نستعلیق و شکسته را خوش می‌نوشت. صفایی در نقاشی نیز دست داشت و در شیوه‌های ایرانی و فرنگی نقش می‌آفرید. از آثار وی: «دیوان» شعر؛ یک نسخه غزلیات و، به قلم نستعلیق و شکسته نستعلیق خوش، با رقم: «بجهه تقدیم... علی‌رضا الحسنی القایینی الطیب المتخلص به صفائی... سنه ۱۳۰۸»؛ جلد روغنی مثنوی زیبایی که خط آنرا برادرش، محمد علی قاینی به این رقم نوشته است: «رقم کمترین اقل السادات علیرضا بن محمد اسمعیل الحسنی القاینی». مولف «احوال و آثار نقاشان» قلمدانی از وی دیده است که در روی آن، تصویر کالسه‌ک‌ای است، با رقم: «کمترین علیرضا الحسنی القاینی سنه ۱۲۰۵»، که احتمالاً صحیح این تاریخ ۱۳۰۵ ق است. در «الذریعه» و «بزرگان قائن» تخلص صاحب عنوان، صفا ذکره شده است.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: احوال و آثار خوشنویسان (۴۶۳ / ۲)، احوال و آثار نقاشان (۳۸۴ / ۱)، بزرگان قائن (۲۷۹-۲۷۷)، الذریعه (۶۰۹ / ۹).

صفدری قندهاری، حسین

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۲۶، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: جراحی مغز و اعصاب، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی دانشگاه لوزان سوئیس در سال ۱۳۵۳ و دکترای تخصصی جراحی مغز و اعصاب از انجمن جراحان مغز اروپا در سال ۱۳۵۸.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

گلیومهای بدخیم مغزی، بیولوژی رشد، کمر درد و سیاتیک به علت فتق، دیسک کمر، تشخیص و درمان ضایعات مغزی در تروما، تدریس دروس جراحی مغز و اعصاب و پاتولوژی مغز و اعصاب در دانشگاههای لوزان سوئیس، هاروارد آمریکا و مونپلیه فرانسه، استاد راهنمای ۱۲ پایان‌نامه دکترا و تخصصی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی:-، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱۸

زمینه علمی مقالات:

پزشکی، مغز و اعصاب.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

صفوی نائینی، امان‌الله

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۱۴، مرتبه علمی: استاد، رشته: گوش و حلق و بینی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه علوم پزشکی اصفهان در سال ۱۳۳۹، دکترای تخصصی در رشته گوش و حلق و بینی در سال

۱۳۴۲، دوره مطالعاتی در بخش جراحی سر و گردن دانشگاه تگزاس آمریکا در سال ۱۳۵۲.

مرتبه علمی:

استاد پایه ۱۸ دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

ترومای حنجره، بررسی علل تنگی‌های حنجره، بررسی توده‌های غده بزاقی پاروتید، بررسی اجسام خارجی مجاری تنفسی، استاد

راهنمای ۱۲ پایان‌نامه دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۱

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

آندوسکوپي.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۹، تعداد مقالات به زبان خارجی:-

زمینه علمی مقالات:

سقف دهان، تومورهای غده پاروتید، کیست مادرزادی غده بزاقی پاروتید، بررسی ۱۴ ساله در مورد اجسام خارجی مجاری تنفسی، فلج Bell در مورد عصب فاسیال.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

صمدی حسین آبادی، حیدر علی

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: رادیولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

صمصام شریعت، هادی

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: داروسازی، رشته: داروسازی، دانشگاه: علوم پزشکی اصفهان.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

صنع کاشانی، ملا صنع الله

قرن: ۱۰

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(ز ۹۴۴ق)، طیب و شاعر. از شاعران و طبیان کاشان است که مدتها در تبریز به امر طبابت مشغول بود. ملا صنع الله نه تنها در طبابت

حاذق بود بلکه در سرودن شعر، بویژه ماده تاریخ مهارت داشت. او را قصیده‌ای است درباره‌ی «فتح شیروان»، در ۹۴۴ ق، که هر

مصراع آن در بردارنده ماده‌ی تاریخ فتح شیروان است.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: تحفه سامی (۸۷-۸۶)، الذریعه (۶۱۹/۹).

صنعتی، محمد

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: روان پزشکی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

صوفی شیرازی

قرن: ۱۱

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(س یازدهم ق)، طیب و شاعر. معروف به حکیم صوفی. از طیبیان حاذق و بازرگانان بنام شیراز بود که در سرودن شعر نیز مهارت داشت. از اوست:

ز زخم تیغ تو آگه شدند مدعیان

فغان که بخیه‌ام آخر به روی کار افتاد

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: تذکره‌ی روز روشن (۴۸۳)، تذکره‌ی نصرآبادی (۱۳۴)، الذریعه (۶۲۱، ۲۶۳ / ۹)، فرهنگ سخنوران (۵۶۷)، مرآت الفصاحه (۳۶۳-۳۶۲).

صهبا، غلامحسین

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: استاد، رشته: بهداشت انگل‌شناسی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

ضبی اصفهانی، ابومضر محمود

قرن: ۵

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۵۰۸ / ۵۰۷ ق)، ادیب، لغوی، نحوی و طیب. ملقب به فریدالعصر. وی نخستین کسی بود که مذهب کلامی معتزل را در خوارزم رواج داد. چون ضبی در صرف و نحو و لغت عرب استاد زمان خود و در انواع علوم ضرب‌المثل بود. افراد بسیاری بر

گردش جمع شدند و مذهب او را پذیرا گشتند. او مدتی در خوارزم اقامت نمود و مردان بزرگی چون زمخشری و جمعی دیگر از بزرگان را در محضر خود تربیت کرد و آنها از علوم و معارف و مکارم اخلاق وی استفاده کامل کردند. ضبی در مرو در گذشت. زمخشری در سوگ او مرثیه گفت. از آثارش: «زاد الراجب»، مجموعه‌ای در شعر، ادب و اخبار.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۴۲ / ۸)، ریحانه (۳۳۵ / ۴)، کشف الظنون (۹۴۵)، لغت‌نامه (ذیل / محمود)، معجم الادباء (۱۲۴- ۱۲۳ / ۱۹)، معجم المؤلفین (۱۵۷- ۱۵۶ / ۱۲).

ضرابی، مسعود

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(تو ۱۲۹۲ ش)، چشم‌پزشک و نویسنده. تحصیلات ابتدایی و متوسطه را در تهران به پایان رساند و بعد از موفقیت در آزمون دانشجویان اعزامی به اروپا در ۱۳۱۱ ش رهسپار فرانسه شد و در شهر بردو و پس از آن در پاریس در دانشکده‌ی طب به تحصیل پرداخت و در ۱۳۱۷ ش در رشته‌ی چشم‌پزشکی موفق به اخذ درجه‌ی دکتری شد. پس از آن به ایران بازگشت و از ۱۳۲۰ ش به سمت دانشیار بخش چشم دانشکده پزشکی منصوب شد. اثر وی: «چشم پزشکی».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: فهرست کتابهای چاپی فارسی (۱۱۰۳ / ۱)، مؤلفین کتب چاپی (۱۸۰- ۱۷۹ / ۶).

ضیایی شیرازی، علی

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف قبل از ۱۳۲۸ ش). حکیم، فقیه، طیب و شاعر، متخلص به ضیایی. از سادات حسینی بهبهان بود که در شیراز سکونت داشت. به آورده‌ی تذکره‌ی «شعاعیه» وی از جوانی در تحصیل حکمت الهی کوشید و در فقه شاگرد آیت‌الله آقا سید کاظم یزدی بود و اجازه‌ی اجتهاد از ایشان داشت. بعدها قاضی دادگستری شد و سپس به سمت ریاست دادگستری مازندران ارتقاء یافت. اثر وی: «دیوان» شعر که نسخه‌ای از آن در کتابخانه ملی ملک موجود است.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: آثار عجم (۵۶۲- ۵۶۱). حدیقه الشعراء (۱۰۸۴- ۱۰۸۳ / ۲). دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (۴۹۷- ۴۹۴ / ۳). الذریعه (۶۳۳ / ۹). فرهنگ سخنوران (۵۷۴). مرآت الفصاحه (۳۶۶- ۳۶۵).

ضیغمی، بهرام

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: آمار حیاتی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شیراز.
برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

طالب‌زاده، حسین

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۰۷، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: زنان و مامائی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تبریز.
خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه علوم پزشکی تبریز در سال ۱۳۳۵، دکترای تخصصی زنان و مامائی از دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۴۶.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشکده پزشکی علوم پزشکی تبریز.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

زنان و مامائی، مسئله RH و روش نوین درمان آن.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۴

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: -

زمینه علمی تألیفات:

خلاصه‌ای از مامائی طبیعی، خلاصه‌ای از مامائی غیر طبیعی، مسئله RH و روش نوین درمان آن.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۰، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱

زمینه علمی مقالات:

زنان و مامائی.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

طالع کارزونی، محمد

قرن: ۱۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۱۳۰۳ ق)، طیب، خطاط و شاعر، متخلص به طالع. پدرش در کارزون ساکن بود و پس از چندی در شیراز منزل گزید و

مشغول طبابت شد. میرزا محمد به قدر امکان علم صرف و نحو و معانی و بیان و منطق و کلام تحصیل کرد. خط نستعلیق و شکسته را خوب می‌نوشت و به شیوه‌ی شعرای قدیم شعر می‌سرود و همانند پدر در شیراز طبابت می‌کرد. وی در جوانی از دنیا رفت و پیکرش را به عتبات حمل نمودند. اثر وی «دیوان» شعر می‌باشد.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: آثار عجم (۵۶۲)، حدیقه الشعراء (۱۰۹۵-۱۰۹۰ / ۲)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (۵۱۵-۵۱۴ / ۳)، الذریعه (۶۳۹ / ۹)، مرآت الفصاحه (۳۶۹-۳۶۸).

طاهر مروزی

قرن: ۵

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(س پنجم و ششم ق)، طیب. ملقب به شرف الزمان. وی طیب دربار ملک شاه سلجوقی (۵۱۰-۵۰۰ ق) بود. از آثار وی: کتاب «طبیاع الحیوان»، در علوم طبیعی؛ کتابی در «جغرافیای عالم»، که اخبار چین و ترک و هند را در آن آورده است.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: لغت‌نامه (ذیل / طاهر).

طاهری، ضیاء

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: استاد، رشته: فیزیک پزشکی، دانشکده: پیراپزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

طباطبائی اصفهانی، محمد علی

قرن: ۱۶

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

ابن عبدالکریم طیب حاذق، مولف کتاب «راحة الانسان» در طب به زبان فارسی، در ادویه‌ی مفرده و مرکبه.

برگرفته از کتاب: دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد دوم)

طباطبائی یزدی، محمد

قرن: ۱۶

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

آقا سید محمد طباطبائی یزدی از دانشمندان صاحب اثر یزد و از تألیفات او است رساله‌المحسنیه که به زبان فارسی در معالجه طیور نوشته است.

برگرفته از کتاب: گنجینه دانشمندان (جلد هفتم)

طباطبائی فر، محمود

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: جراحی اعصاب، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهیدبهشتی.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه تهران در سال ۱۳۵۳ و دکترای تخصصی جراحی اعصاب از مرکز پزشکی شهداء تجریش.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه عمومی پزشکی شهید بهشتی.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

انجام ۴ طرح پژوهشی در زمینه جراحی اعصاب، راهنمایی، مشاوره و نظارت بر ۱۵ پایان‌نامه دکترای پزشکی عمومی و تخصصی

جراحی اعصاب.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان فارسی: ۱

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان خارجی: -

زمینه علمی تألیفات:

اصول جراحی اعصاب ترجمه از انگلیسی به فارسی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۹، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۲

زمینه علمی مقالات:

مسایل جراحی اعصاب.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

طبرستانی، مجتبی

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۱۹، مرتبه علمی: استاد، رشته: خون‌شناسی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی از دانشگاه تهران، گذراندن دوره تخصصی علوم آزمایشگاهی بالینی از دانشکده پزشکی دانشگاه تهران در سال

۱۳۵۰ با ارائه پایان‌نامه‌ای تحت عنوان آنتی‌ژن استراليا در دهندگان خون و هپاتیت ویرال.

مرتبه علمی:

پس از طی مراحل استادیاری و دانشیاری، ارتقاء به درجه استادی دانشگاه علوم پزشکی مشهد.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

پژوهش در زمینه‌های ویروس هپاتیت B و انتقال خون، کشت کروموزوم، تالاسمی‌ها و HTIV-I راهنمائی، مشاوره و نظارت بر

۱۱ پایان‌نامه دکترای پزشکی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان فارسی: ۱

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

خون‌شناسی، ایمونوهما‌تولوژی و بانک خون هموستاز.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۳۲، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱۲

زمینه علمی مقالات:

خون‌شناسی، ایمونوهما‌تولوژی و بانک خون، ویروس‌ها، انتقال خون.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

طبری، ابوالحسن احمد

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۳۶۶/۳۵۹ ق)، طبیب. اهل طبرستان و طبیب رکن‌الدوله دیلمی بود. از تألیفات وی «المعالجات البقراطیه» است که کتابی بسیار

نافع و مفید است، مؤلف در این کتاب بیماریها را به طور عموم و داروها را بسیار کامل در چندین مقاله آورده است. ظاهراً این

کتاب ابتدا به زبان فارسی تألیف شده و بعد از آن به عربی گزارش گردیده است.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: اعیان الشیعه (۱۱۸/۳)، تاریخ ادبیات در ایران (۳۴۵، ۶۱۰-۶۰۹ / ۱)، تاریخ طب (۶۵۶/۲)، الذریعه (۱۹۶/۲۱)،

ریحانه (۵۹/۷)، سرآمدان فرهنگ (۵۹/۱)، لغت‌نامه (ذیل / احمد)، معجم المؤلفین (۱۱۳-۱۱۲ / ۲).

طبعی اصفهانی، عنایت‌الله

قرن: ۱۰

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۹۴۴ ق)، شاعر و طبیب. معروف به حکیم خباز. وی از پزشکان نام‌آورد روزگار خود بود که علاوه بر مهارت در پزشکی، در سرودن غزل نیز توانا بود. از اوست:
 شمع ما را تاب پرافشانی پروانه نیست
 جانفشانی از برون انجمن خواهیم کرد
 بر گرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)
 منابع زندگینامه: تاریخ نظم و نثر (۶۸۵)، تحفه سامی (۸۶)، تذکره‌ی روز روشن (۴۹۸)، الذریعه (۶۴۴ / ۹)، فرهنگ سخنوران (۵۸۶).

طبی، حسن

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۲۹۵، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: داروسازی، دانشکده: داروسازی، دانشگاه: علوم پزشکی تبریز.
 خلاصه شرح حال تخصصی
 سوابق تحصیلی:

دکترای داروسازی از دانشگاه تهران، فوق تخصص در تکنیک داروسازی صنعتی از دانشگاه رن‌دکارت پاریس، گواهی کنترل دارو و داروسازی به ترتیب از لابراتورهای کنترل داروئی پاریس و روابط علمی و فرهنگی وزارت خارجه فرانسه، تقدیرنامه از رئیس لابراتور کنترل فیزیک و شیمی فارماسی سانتراپ پاریس.
 مرتبه علمی:

دانشیار دانشکده داروسازی دانشگاه علوم پزشکی تبریز.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

طرح تحقیقی آنتوسیانین که فاکتور ویتامین P محسوب می‌شود و عروق موئی را محکم و قابل ارتجاع می‌نماید در نتیجه از سگته‌های مغزی و قلبی جلوگیری می‌کند، استخراج آنتوسیانین از قره‌قات ایران و استخراج آنتوسیانین موجود در قرص دیفرال ساخت فرانسه و مقایسه آنها با RF و ترسیم منحنی‌ها در اسپکترونتیجه آنکه آنتوسیانین موجود در قرص دیفرال معادل یک گرم در قره‌قات ایران است، راهنمایی، مشاوره و نظارت بر ۴۴ پایان‌نامه کارشناسی ارشد و دکترا.
 ابداع:

فورمولاسیون محصول گیاهی به اسم Cressun Compose که مورد استفاده ضد عفونی، ضد التهاب پروستات، سوزش مجرا، بی‌اختیاری ادرار، تکرار ادرار شبانه، دافع سنگ کلیه (سنگریزه را دفع و سنگ درشت را با تسکین درد به تدریج ذوب می‌کند) همچنین محلولی برای تسکین درد دندان.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان فارسی: ۳

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان خارجی: ۱

زمینه علمی تألیفات:

تجزیه کمی و کیفی سریع کاتیونها و آنیونها، داروهای شیمیائی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۴۵، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۸

زمینه علمی مقالات:

استخراج آنتوسیانین، بررسی اکسی پیانها برای ساخت مستقیم قرصها با ماشین دوار.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

طیب احمد آبادی، ابوالقاسم

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

مشهور به «ناصر حکمت» فرزند میرزا محمد علی بن حاج محمد.

عالم فاضل، و حکیم جامع، و طیب حاذق، عابد زاهد ورع متقی، از اطبای مشهور، و مدرسین طب قدیم در اصفهان به شمار می‌رفت. در تداوی امراض، مهارت و حذاقتی داشت و معالجات غریبه‌ای از او نقل می‌شود.

در نزد میرزا عبدالعلی هرنندی، و میرزا ابوالقاسم مدرس رشتی، و حاج میرزا محمد باقر حکیم باشی، و میرزا ابوالحسن پاقلعه‌ای، و مدت زمانی نزد آخوند کاشی و جهانگیر خان قشقائی تلمذ نموده، و در دوشنبه دوم ربیع الثانی سال ۱۳۷۱ بسنّ نود و سه سالگی در اصفهان وفات یافته، در تکیه مادر شاهزاده مدفون گردید.

رساله «افیوئیه» از تألیفات او است که به فارسی تألیف نموده است.

برگرفته از کتاب: دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد اول)

طیب اصفهانی، زین العابدین

قرن: ۱۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(س سیزدهم ق)، شاعر و طیب. صاحب تذکره‌ی «اختر» درباره‌ی او نوشته است: ۳ «سیدی است عزیز و طیبی مشفق و مسیحادم. از سادات دارالسلطنه‌ی اصفهان از حمله رفقای قدیم فقیر رو در حسن اخلاق بی‌نظیر. بسیار شکسته‌حال و درست آشنا. با نهایت وارستگی و کمال استغناء». وی از معاصران هدایت صاحب «مجمع الفصحا» می‌باشد که علاوه بر دانش پزشکی در شاعری نیز دست داشته است. اثر وی «دیوان» شعر می‌باشد.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: تذکره القبور (۳۹۹)، حدیقه الشعراء (۲ / ۱۱۰۵)، الذریعه (۹ / ۶۴۵)، مجمع الفصحا (۵ / ۷۲۱).

طیب اصفهانی، عبدالباقی موسوی

قرن: ۱۲

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۱۱۷۱ / ۱۱۶۸ ق)، شاعر و طیب. از سادات موسوی اصفهان بود. نیاکان وی در روزگار شاه عباس اول صفوی از فارس به اصفهان کوچیدند و در آن شهر مسکن گزیدند. پدرش حکیم‌باشی شاه سلطان حسین صفوی بود و خود او نیز طیب و ندیم نادرشاه افشار. بعد از نادرشاه، کلانتر اصفهان شد و پس از چندی این کار را به برادرش میرزا عبدالوهاب واگذاشت و خود با شاعران و ادیبان اصفهان، هاتف، عاشق، آذر، مشتاق و صهبا به معاشرت پرداخت. طیب در سرون غزل توانا بود. از آثار وی: «دیوان» شعر، مشتمل بر قصاید و غزلیات و قطعات و رباعیات؛ مثنوی «محمود و ایاز»، در حدود ۳۰۰۰ بیت.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: ارمغان (س ۷، ش ۲ و ۳، ص ۱۰۱)، تاریخ ادبیات ایران، براون (۱۸۶ / ۴)، تذکره‌ی روز روشن (۴۹۹)، تذکره القبور (۳۹۹-۳۹۷)، دایره‌المعارف فارسی (۱۶۱۸ / ۲)، دویست سخنور (۲۱۵-۲۱۴)، الذریعه (۶۴۵-۶۴۴ / ۹)، سفینه‌المحمود (۲۵۴-۲۵۲ / ۱)، فرهنگ سخنوران (۵۸۶)، لغت‌نامه (ذیل / طیب اصفهانی)، مجمع الفصحا (۷۲۱-۷۱۹ / ۵)، منظومه‌های فارسی (۳۸۰-۳۷۹)، مواد التواریخ (۳۸۸)، نگارستان دارا (۲۲۷)، یغما (س ۱۸، ش ۴، ص ۲۱۲).

طیب اصفهانی، نصیرالدین

قرن: ۱۲

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۱۱۹۱ ق)، اشعر و طیب. وی در جهرم به دنیا آمد و در اصفهان به تحصیل پرداخت و به سبب اقامت طولانی در آن شهر به اصفهان مشهور شد. به علت جامع‌الاطراف بودن در علم، به نصیرالدین ثانی یا نصیرالدین محمد ثانی شهرت یافت. وی جد بزرگ فرصت شیرازی و طیب و ندیم خاص کریم‌خان زند بود. نصیرالدین طراح مسجد وکیل و تعیین‌کننده‌ی قبله آن بود. از جمله آثارش: «اساس الصحه»، در طب، به عربی؛ «جام گیتی‌نما»، در حکمت، به فارسی؛ «حل‌التقویم»، در نجوم، به فارسی؛ «دیوان» شعر. مشهورترین اثر وی مثنوی «پیر و جوان» است که نام اصلی آن «بهار و خزان» بوده و به نام «بهاریه» نیز مشهور است.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: آثار عجم (۱۰۷-۱۰۵)، بزرگان جهرم (۳۷۲-۳۵۴)، تذکره القبور (۵۲۴-۵۲۳)، دویست سخنور (۲۱۷-۲۱۶)، الذریعه (۱۲۰۰، ۱۱۹۷، ۹ / ۶۷، ۷ / ۲۶، ۵ / ۱۸۶-۱۸۸)، ریحانه (۱۸۸-۱۸۶ / ۶)، سفینه‌المحمود (۳۳۰-۳۲۷ / ۱)، صبح گلشن (۵۲۴ / ۷)، فرهنگ سخنوران (۹۳۶)، لغت‌نامه (ذیل / نصیر)، مجمع الفصحا (۱۰۳۷-۱۰۳۶ / ۶)، منظومه‌های فارسی (۳۷۹-۳۷۸)، نگارستان دارا (۲۶۶-۲۶۴).

طیب بخاری، عبدالحکیم

قرن: ۱۰

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(س سیزدهم ق)، پزشک و شاعر. وی از پزشکان نام‌آور روزگار خود بود که دانش پزشکی را نزد پدرش آموخت. او علاوه بر مهارت در پزشکی، درس سرودن غزل نیز توانا بود. برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم) منابع زندگینامه: تاریخ نظم و نثر (۶۳۴-۶۳۳).

طیب بروجردی، محمد

قرن: ۱۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(س سیزدهم ق)، شاعر، طبیب. از اهالی بروجرد بود. برای تحصیل به کردستان رفت و مدتی در آن دیار حکیم‌باشی امان‌الله‌خان والی آنجا بود و بعد از مدتی به بروجرد مراجعت کرده و مشغول خدمت محمد تقی میرزا شد و در همان شهر درگذشت. از اوست: ز باده دوش چنان مست کرد باده فروشم که تا به صبح قیامت خراب باده‌ی دوشم چمن اگر همه باغ بهشت بی تو نخواهم شراب اگر همه آب حیات بی تو ننوشم برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم) منابع زندگینامه: حدیقه الشعراء (۱۱۰۶-۱۱۰۵ / ۲)، سفینه‌المحمود (۲۶۳-۲۶۲ / ۱)، فرهنگ سخنوران (۵۸۷)، مصطبه‌ی خراب (۱۲۵-۱۲۴)، نگارستان دارا (۲۲۶).

طیب تهرانی، محمد

قرن: ۱۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(س سیزدهم ق)، پزشک و مترجم. پدرش در اوایل سلطنت ناصرالدین شاه طبابت می‌کرد. میرزا محمد کتاب «وبائیه در طب» را که مربوط به یکی از اطباء اروپایی بود ترجمه و تهذیب کرد. برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم) منابع زندگینامه: فهرست کتابهای چاپی فارسی (۳۳۴۹/۷ / ۲) مؤلفین کتب چاپی (۴۶۲-۴۶۱ / ۵).

طیب خراسانی، هاشم

قرن: ۱۲

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

طیب ماهر، و فاضل کامل، در شهر نساء ابیورد متولد شده، و در اصفهان ساکن گردید، و در این شهر به سال ۱۱۵۴ وفات یافته، در بقعه‌ی تکیه‌ی آقا حسین خوانساری مدفون گردید.

ماده تاریخ وفاتش این است:

به تاریخش رقم زد کلک خادم

وطن بادش بهشت جاودانی

برگرفته از کتاب: دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد دوم)

طیب رازی، بهاءالدوله حسن

قرن: ۹

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(ز ۹۰۷ ق)، طیب. مولد و منشأ وی شهر ری بود. کتاب «خلاصه التجارب»، که از کتابهای معتبر پزشکی به شمار می‌رفته و تألیف آن در ۹۰۷ ق به پایان رسیده، از آثار علمی اوست. از دیگر آثارش کتاب «هدیه الخیر»، در شرح چهل حدیث، در عرفان است.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الذریعه (۲۰۷ / ۲۵، ۲۱۸-۲۱۷ / ۷)، ریحانه (۲۸۹ / ۱)، ری باستان (۳۴۱ / ۲)، کشف الظنون (۷۱۸)، هدیه العارفین (۸۳۲ / ۱).

طیب شرابی، رضا

قرن: ۱۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

از اعیان اصفهان و طیب مسیحا نفس، از شاگردان میرزا نصیر [اصفهانی و آقا محمد بیدآبادی] بوده، در سال ۱۲۳۸ وفات یافته، شاعر و ادیب بوده، و در شعر «منصور» تخلص می‌نموده، دارای دیوان اشعار است.

برگرفته از کتاب: دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد اول)

طیب شیرازی، تقی‌الدین

قرن: ۱۰

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(س دهم ق)، طیب. از پزشکان عهد سلطان سلیمان خان (۹۷۴-۹۲۶ ق) و از شاگردان غیاث‌الدین منصور حکیم دشتکی مشهور بود. از آثار وی: «انیس الاطباء»، در طب، که کتابی است متمثل بر مجربات.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: ریحانه (۳۴۴ / ۱)، کشف الظنون (۱۹۷).

طیب شیرازی، عبدالله

قرن: ۱۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(س سیزدهم ق)، طیب، شاعر، متخلص به طیب. در شیراز به دنیا آمد و علوم عقلی را نزد ملا احمد یزدی و حکمت طبیعی را از حاج میراز سید رضی فراگرفت. او با عارفان معاشرت داشت. وی از معاصران رضاقلی خان هدایت بود، ولی چند سال پیش از تألیف کتاب «مجمع الفصحا» درگذشت. برخی از تذکره‌ها در سال مرگ وی اختلاف دارند.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: حدیقه الشعراء (۱۱۰۷-۱۱۰۶ / ۲)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (۵۲۱-۵۱۹ / ۳)، الذریعه (۶۴۵ / ۹)، ریاض العارفین (۲۶۸-۲۶۷)، طرائق الحقائق (۳۳۷-۳۳۶ / ۳)، فارسنامه‌ی ناصری (۱۱۷۴-۱۱۷۳ / ۲)، فرهنگ سخنوران (۵۸۷)، مجمع الفصحا (۷۲۱ / ۵)، مرآت الفصاحه (۳۷۶-۳۷۵)، مصطبه‌ی خراب (۱۲۱).

طیب شیرازی، منصور

قرن: ۸

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(ز ۷۹۸ ق)، طیب. وی از خاندان معروفی از پزشکان شیراز و نواده‌ی برادر نجم‌الدین محمود الیاس طیب شیرازی است که در بیمارستان مظفری به امر طبابت اشتغال داشت. از آثار مهم او در این رشته کتاب «تشریح البدن» یا «تشریح منصور» یا «تشریح الابدان» است که در ۷۹۸ ق آن را در پنج بخش به نام امیرزاده پیر محمد بهادرخان گورکانی به رشته‌ی تحریر درآورد. این کتاب تأثیر بسزایی در پیشرفت علم تشریح داشته است. اثر دیگر وی «کفایه مجاهدیه» یا «کفایت منصور» است که آن را به نام سلطان زین‌العابدین مظفری تألیف کرده است.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: بزرگان شیراز (۲۲۷-۲۲۶)، تاریخ علوم و فلسفه‌ی ایرانی (۷۰۸-۷۰۷)، الذریعه (۹۹-۹۸ / ۱۸، ۱۸۵-۱۸۴ / ۴).

طیب شیرازی، نجم‌الدین محمود

قرن: ۷

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ح ۶۹۰ ق)، طیب، نویسنده و شاعر. وی از خاندان معروفی از پزشکان شیراز بود که مورد توجه خاص رشیدالدین فضل‌الله همدانی قرار داشت و در طب و فقه صاحب نظر بود. وی ریاست بیمارستان دروازه درب سلم شیراز را بر عهده داشت. در شیراز درگذشت و در محله‌ی باغ نو دفن شد. طیب شعر فارسی را نیک می‌سرود و آثار به دو زبان فارسی و عربی تألیف کرده است که

برخی عبارتند از: «الحاوی فی علام التداوی»؛ «غیاثیه»، در طب به فارسی؛ «مختصر»، در طب؛ «لطایف الرشیدیّه»؛ «تحفه الحکماء»؛ «اسرار النکاح».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: تاریخ علوم و فلسفه ایرانی (۶۹۷)، الذریعه (۷۳ / ۱۶، ۲۳۶ / ۶)، فارسنامه‌ی ناصری (۱۱۵۲-۱۱۵۱ / ۲)، کشف الظنون (۶۲۸).

طیب کرمانی، عبدالرزاق

قرن: ۹

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(س نهم ق)، نویسنده و طیب. وی از پزشکان معاصر سلطان حسین بایقرا و امیر علیشیر نوایی (م ۹۰۶ ق) بوده و کتاب «شفاء الاسقام» را در طب به نام امیر علیشیر نوایی تألیف کرد.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: تاریخ نظم و نثر (۲۷۳)، الذریعه (۲۰۳-۲۰۲ / ۱۴).

طیب هروی، محمد

قرن: ۹

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(س نهم ق)، طیب. در هرات می‌زیست. در پایان عمر همراه ظهیرالدین بابر (۹۳۷-۸۹۹ ق) به هندوستان رفت و رساله‌ی «غرایب و عجایب هندوستان» را در آنجا تألیف کرد. طیب کتابی نیز در لغات و اصطلاحات طبی به نام «جواهر اللغه» یا «بحر الجواهر» دارد که نخست آنرا به نام جلال‌الدین ملک دینار، از امرای زمان خود، تألیف کرد و سپس روایت دیگری از آن انتشار داد.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: تاریخ علوم و فلسفه ایرانی (۷۱۶-۷۱۵).

طیب، عبدالباقی

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

ابن میرزا محمد علی طیب، از اطباء معروف بوده، و مدتها نزد جمعی کثیر طب و فلسفه و ادب آموخته که از آن جمله مرحوم همای شیرازی را باید نام برد. متجاوز از یکصد سال عمر نموده، در ۱۸ ذی‌حجه سال ۱۳۴۶ وفات یافته، در صحن تکیه‌ی آغاباشی، جنب تکیه‌ی خاتون آبادی مدفون گردید.

از فرزندان او سه تن جزو طبیبان معروف اصفهان در محله‌ی پاقلعه بوده‌اند:

- ۱- میرزا ابراهیم وثیق الحکماء.
 - ۲- میرزا اسماعیل مشیر الحکماء.
 - ۳- میرزا مرتضی اعتماد الحکماء.
- برگرفته از کتاب: دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد دوم)

طیب، محمد

قرن: ۱۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

طیب حاذق، و حکیم ماهر، و فقیه جامع [!]. متوفی در ۱۲۶۹، مدفون در تکیه‌ی مادر شاهزاده. برگرفته از کتاب: دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد دوم)

طیب، محمد مسیح

قرن: ۱۱

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(س یازدهم ق)، طیب و دانشمند. از پزشکان نامی عهد صفویه بود. او طب را نزد حکیم محمد مؤمن فراگرفت و همانند استاد خود در داروشناسی مهارت داشت. به روزگار شاه سلیمان (۱۱۰۵-۱۰۷۸ / ۱۰۷۷ ق) و شاه سلطان حسین به طبابت مشغول بود. از آثار وی: نسخه‌ی «معجون مسیحی»؛ نسخه‌ی «مفرح مسیحی»؛ کتاب «دستور مسیحی»، در فن پزشکی. برگرفته از کتاب: اثرآفرینان (جلد اول-ششم) منابع زندگینامه: تاریخ علوم و فلسفه ایرانی (۷۹۹).

طیب، مهدی

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

عالم فاضل ادیب شاعر، و طیب کامل، در اصفهان ساکن، و در سال ۱۳۱۸ وفات یافته، نزدیک بقعه‌ی آقا محمد بیدآبادی مدفون گردید.

ماده تاریخ وفاتش این است:

گفت دانش برای تاریخش

از جهان شد ارسطوی ثانی

برگرفته از کتاب: دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد دوم)

طیب، هادی

قرن: ۱۲

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

فرزند حاج میرزا کوچک. پدرش در شب ۴ شنبه ۱۴ ربیع الثانی سال ۱۱۸۱ وفات یافته، خود از اطبای اصفهان، و به حذاقت و مهارت معروف بوده، پس از فوت در مقبره سر قبر آقا مدفون شده است. برگرفته از کتاب: دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد اول)

طیب، یوسف

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(س چهارم ق)، طیب. از پزشکان نام‌آور زمان خود و از شاگردان محمد بن زکریای رازی (م ۳۲۰/۳۱۳ ق) بود. رازی رساله‌ی «فی الادویة العین و علاجها و مداواتها و ترکیب الادویه لما یحتاج الیه من ذلک» خود را برای یوسف نوشته است. برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه: تاریخ طب (۶۵۹-۶۵۸، ۴۳۱، ۳۸۷/۲)، عیون الانباء فی طبقات الاطباء (۳۹۲).

طیبی کاشانی، مظفر

قرن: ۱۰

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۹۳۰ ق)، شاعر و طیب. وی از طبیبان حاذق بوده و غزل را نیکو می‌سروده است. از اوست:
آمد رقیب و طره‌ی جانان من گرفت
گویا اجل رسید و رگ جان من گرفت
برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه: تاریخ نظم و نثر (۶۸۵)، تذکره‌ی روز روشن (۴۹۹)، فرهنگ سخنوران (۵۸۷).

طرفه، حسین

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(تو ۱۲۹۲ ش)، پزشک و نویسنده. در کاشان به دنیا آمد. دوره‌ی ابتدایی و متوسطه را در دارالفنون گذراند پس از آن به دانشکده‌ی

پزشکی راه یافت و در ۱۳۱۷ ش فارغ‌التحصیل گردید. در ۱۳۲۰ ش در وزارت بهداشتی به سمت چشم‌پزشک استخدام شد و در ۱۳۳۱ ش برای گذراندن دوره‌ی تخصصی تراخیم‌شناسی به فرانسه، مراکش و الجزایر مسافرت کرد و پس از اخذ دیپلم عالی تراخیم‌شناسی از دانشگاه الجزیره برای مطالعه در تراخیم به اسپانیا و ایتالیا مسافرت کرد. در ۱۳۳۳ ش به ایران مراجعت کرد و در بیمارستان فیروزآبادی مشغول کار شد. در ۱۳۳۶ ش برای ایراد سخنرانی راجع به درمان تراخیم از طرف کنگره‌ی بین‌المللی چشم‌پزشکی به پاریس دعوت شد و متن سخنرانی وی در مجله‌ی رسمی بین‌المللی تراخیم‌شناسی پاریس به چاپ رسید. اثر وی: «تراخیم‌شناسی».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: فهرست کتابهای چاپی فارسی (۱/۸۴۱)، مؤلفین کتب چاپی (۷۷۳-۷۷۲/۲).

طریقتی، شکرالله

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۱۴، مرتبه علمی: استاد، رشته: روان‌پزشکی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران. خلاصه شرح حال تخصصی سوابق تحصیلی:

دکترای داروسازی از دانشگاه شیراز در سال ۱۳۴۳، دکترای تخصصی روان‌پزشکی از لندن در سال ۱۳۴۷. مرتبه علمی:

پس از طی مراحل استادیاری و دانشیاری، ارتقاء به درجه استادی دانشگاه تهران. زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

روان‌پزشکی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان فارسی: ۱۲

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان خارجی: ۶

زمینه علمی تألیفات:

روان‌پزشکی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: -، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱۰

زمینه علمی مقالات:

روان‌پزشکی.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

طوسی، پرویز

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد ۱۳۲۳، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای پوستی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی از دانشگاه تهران در سال ۱۳۵۱، گذراندن دوره تخصصی در رشته بیماریهای پوست و آمیزشی با رتبه عالی، فوق تخصص فتودرماتولوژی از انستیتوی درماتولوژی لندن.

مرتبه علمی:

استادیار دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی در سال ۱۳۵۸، ارتقاء به درجه دانشیاری دانشکده پزشکی دانشگاه شهید بهشتی در سال ۱۳۶۴.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بررسی اثرات داروی ضد قارچ جدید روی بیماریهای قارچی سطحی پوست، بررسی اثرات داروی سکیلوسپورین روی بعضی از بیماریهای پوستی، راهنمایی، مشاوره و نظارت بر ۲۶ پایان‌نامه دکترای.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان فارسی: ۶

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان خارجی: -

زمینه علمی تألیفات:

بیماریهای پوستی و آمیزشی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۹، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۵

زمینه علمی مقالات:

بیماریهای پوستی و آمیزشی.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

طوطی تبریزی، عبدالحمید ملک

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۱۳۳۴ - ۱۲۶۴ ش)، طبیب و شاعر، متخلص به طوطی. وی در تبریز به دنیا آمد و پس از تحصیلات مقدماتی به تحصیل طب پرداخت و برای تکمیل آن به تهران آمد و بعد از پنج سال تحصیل به تبریز بازگشت و در آنجا به مداوای بیماران پرداخت، باز به تهران آمد و تا زمان رحلتش در این شهر بود. مجموعه‌ی اشعار وی شامل دو هزار بیت می‌باشد.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول - ششم)

منابع زندگینامه: سخنوران نامی معاصر (۲۴۳۲- ۲۴۲۸ / ۴).

طوطی ترشیزی، شهاب‌الدین علی

قرن: ۹

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۸۶۷ / ۸۶۶ ق)، شاعر و طبیب، متخلص به طوطی. وی از شاعران خراسان در عهد ابوالقاسم بابر تیموری و از نزدیکان امیر علیشیر نوایی به شمار می‌رفت. شهاب‌الدین علاوه بر مهارت در سخنوری از پزشکان معروف زمان خود به حساب می‌آمد. طوطی بیشتر ایام عمر خود را در هرات سپری کرد و در جوانی در همان سامان درگذشت. از آثار وی: «دیوان» شعر.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: تاریخ نظم و نثر (۲۹۵)، تذکره الشعراء (۵۲۷- ۵۲۶، ۴۹۲، ۲۳)، حبیب السیر (۶۱ / ۴)، الذریعه (۶۵۲ / ۹)، ریحانه (۶۴ / ۴)، صبح گلشن (۲۶۳)، فرهنگ سخنوران (۵۹۲)، لغت‌نامه (ذیل / طوطی)، مجالس النفائس (۳۱)، هفت اقلیم (۳۱۰- ۳۰۹ / ۲).

طهماسبی یزدآبادی، اصغر

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: غدد، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی اصفهان.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشکده پزشکی اصفهان در سال ۱۳۴۴، متخصص داخلی و فوق تخصص غدد مترشحه و داخلی از دانشکده پزشکی دانشگاه منچستر انگلستان در سال ۱۳۶۵.

مرتبه علمی:

مربی دانشکده پزشکی اصفهان از سال ۱۳۵۳ تا سال ۱۳۵۵، استادیار دانشکده پزشکی اصفهان از سال ۱۳۵۶، دانشیار دانشکده پزشکی اصفهان از سال ۱۳۷۱ تا کنون.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

طب عوام (فولکوریک) و ریشه‌های طب سنتی، قرص‌های ضد باروری، هیپوگلیسمی و یک مورد انسولینما بر پایه تزریق سریع، دیابت در ضربه مغزی، هیپوگلیسمی، و صرع، نارساییهای قلبی، سندروم‌ها، راهنمایی، مشاوره و نظارت بر ۲۰ پایان‌نامه دکترای تخصصی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان فارسی: ۴

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان خارجی: -

زمینه علمی تألیفات:

تازه‌های دیابت قندی بر پایه فیزیولوژی، تولید مثل و مسائل درمانی آن، تیروئید بر پایه فیزیولوژی، غدد پاراتیروئید و بیماریهای متابولیک استخوان از نظر پاتوفیزیولوژی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۵، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۵

زمینه علمی مقالات:

مسائل گوناگون پزشکی، داخلی و غدد.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

ظفر کرمانی، کاظم

قرن: ۱۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

فرزند میرزا محمد تقی مظفر علیشاه کرمانی.

(س سیزدهم ق)، طبیب و شاعر. ملقب به ظفر علیشاه. وی در جوانی به مطالعه علوم متداوله پرداخت و در حکمت طبیعی که فن موروثی او بود ماهر و قادر گردید. وی از آغاز جوانی طالب مطالب عرفانی شد و با ارباب کمال از جمله میرزا محمد حسین رونق کرمانی معاشرت داشت. میرزا کاظم همصغر قاآنی شیرازی و شاهزاده حسنعلی میرزای شجاع السلطنه بود. از وی «دیوان» شعری به جای مانده است.

برگرفته از کتاب: اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: چهارصد شاعر برگزیده‌ی پارسی گوی (۶۱۹)، حدیقه الشعراء (۱۱۳۶-۱۱۳۵ / ۲)، الذریعه (۶۵۵ / ۹)، ریاض العارفین (۲۶۸)، ستارگان کرمان (۲۷۲-۲۷۰)، طرائق الحقائق (۲۰۹-۲۰۸ / ۳)، مجمع الفصحا (۷۳۰-۷۲۹ / ۵)، مصطبه‌ی خراب (۱۲۶)، لغت‌نامه (ذیل / ظفر).

عابدی‌پور، محمد

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۱۰، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: جراحی پلاستیک، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای تخصصی جراحی پلاستیک و ترمیمی از دانشگاه علوم پزشکی تهران، گذراندن فوق تخصص از آمریکا در سال ۱۳۵۰.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

جراحی پلاستیک و ترمیمی، آماری و درمانی، استاد راهنمای ۲۰ پایان‌نامه دکترا و دکترای تخصصی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان فارسی: ۲

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

سوختگی و سرمازدگی، درمان شوک سوختگی، درمان سرمازدگی و اشکال بالینی آن، اصول جراحی پلاستیک و ترمیمی و نحوه برخورد با بیمار و مواظبت‌های قبل و بعد از عمل جراحی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۰، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۸

زمینه علمی مقالات:

تکنیک جدید برای جراحی سرطان، سرطانهای پوستی در ایران، تکنیک جدید برای درمان همانژیوم پورت.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

عارفی، حسن

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۱۵، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: قلب و عروق، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۴۵ و فوق تخصص اطفال، داخلی و قلب و عروق از نیویورک آمریکا.

مرتبه علمی:

استادیار دانشگاه تهران از سال ۱۳۵۴ تا سال ۱۳۶۶، دانشیار دانشگاه تهران از سال ۱۳۶۶.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

اخلاق پزشکی، نقص دیواره بین دو بطن، تدریس قلب و عروق در دانشگاه علوم پزشکی تهران.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان فارسی: ۳

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

مکانیسم ایجاد گرما و گرم‌زدگی، خودکشی و دیگرکشی تدریجی با سیکار و محسنات شیر مادر.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: -، تعداد مقالات به زبان خارجی: -
برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

عالی شیرازی، محمد

قرن: ۱۱

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۱۱۲۱ ق)، نویسنده، طبیب و شاعر، متخلص به عالی. ملقب به نعمت‌خان و بعد مقرب‌خان و سرانجام دانشمندخان. وی در هندوستان به دنیا آمد و در کودکی به همراه پدر خویش به شیراز رفت و در آن جا به تحصیل پرداخت. پس از چندی به هندوستان بازگشت و در خدمت ملا- شفیعی‌ای یزدی به تلمذ پرداخت. عالی که از طب و دیگر دانش‌های زمان سررشته داشت، در بدو امر، حکیم تخلص می‌کرد ولی به اشاره استاد خود، ملا شفیعی‌ا، عالی تخلص نمود. وی در نظم و نثر نیز توانا بود و به سفارش بهادرشاه، فرزند اورنگ زیب، به تحریر «شاهنامه» مشغول شد، ولی اجل مهلتش نداد که آن را به اتمام برساند. از آثارش: «مثنوی من و سلوی»، «به فارسی، در اخلاق؛ مثنوی «سخن عالی»، در ۴۲۰۰ بیت؛ تفسیر «نعمت عظمی»؛ «به فارسی؛ «روزنامه محاصره‌ی حیدرآباد»؛ «جنگ‌نامه‌ی» اعظم‌شاه و بهادرشاه، دو فرزند اورنگ زیب؛ منشآت «حسن و عشق»؛ «دیوان» شعر.

برگرفته از کتاب: اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: تذکره‌ی شعرای پنجاب (۲۳۲-۲۳۱)، تذکره‌ی شعرای کشمیر (۲۵۵-۲۵۲ / ۵)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (۵۷۳-۵۶۴ / ۳)، الذریعه (۲۳۳ / ۲۴، ۱۵۳، ۲۳ / ۲۰۳، ۹۲ / ۱۹، ۲۷۰ / ۱۱، ۶۷۶-۶۷۷، ۹ / ۱۷، ۷ / ۱۶۹، ۵)، فرهنگ سخنوران (۶۱۲-۶۱۱)، لغت‌نامه (ذیل / عالی شیرازی)، منظومه‌های فارسی (۳۹۳-۳۹۲)، نتایج الافکار (۴۹۰-۴۸۵).

عامریون، پرویز

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۱۸، مرتبه علمی: دانشیار رشته: جراحی پلاستیک، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه علوم پزشکی مشهد در سال ۱۳۴۵، رزیدنت جراحی عمومی در بیمارستان امام رضا (ع) مشهد، تخصص در رشته جراحی عمومی از دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۴۹، فوق تخصص جراحی پلاستیک و ترمیمی از لندن در سال ۱۳۵۵.

مرتبه علمی:

استادیار دانشگاه علوم پزشکی مشهد در سال ۱۳۵۰، دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی مشهد.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

متد واکسن در درمان عفونت‌های پیوسیانیکی در بیماران سوخته، استفاده از غسل در درمان سوختگی‌های تازه، استاد راهنمای ۸

پایان نامه دکترای عمومی و تخصصی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان فارسی: ۱

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

سوختگی‌ها.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۶، تعداد مقالات به زبان خارجی:-

زمینه علمی مقالات:

بررسی ۸۰ مورد بیماران مبتلا به راکی تانسکی، بررسی آماری بیماران مبتلا به سرطانهای پوستی، بررسی آماری بیماران مبتلا به

ملانوم بدخیم، تکنیکهای نوین جراحی در درمان Pressure Sore.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

عاملی، محمد

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: جراحی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

عراقی زاده، مهدی

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: جراحی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

عریان، احمد

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: پاتوبیولوژی، دانشکده: دامپزشکی، دانشگاه: شیراز.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای دامپزشکی از دانشکده دامپزشکی دانشگاه شیراز در سال ۱۳۵۸، دکترای تخصصی آسیب‌شناسی از دانشکده پزشکی دانشگاه بریستول انگلستان در سال ۱۳۶۸.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشکده دامپزشکی دانشگاه شیراز.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

ترمیم زخم‌های بافت‌های پیوندی زردپی، وتر، پوست و استخوان با استفاده از میکروسکوپ نوری، میکروسکوپ الکترونی، بیومکانیک، تعیین میزان و نوع کلاژن بافتی و تعیین میزان DNA بافتی، ضایعات حاصل از انگها، آسیب‌شناسی، راهنمایی، مشاوره و نظارت بر ۲۰ پایان‌نامه دکترای.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان فارسی: ۳

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان خارجی: -

زمینه علمی تألیفات:

آسیب‌شناسی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۳، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱۳

زمینه علمی مقالات:

آسیب‌شناسی دامپزشکی و مقایسه‌ای.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

عزیزی، فریدون

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: استاد، رشته: بیماریهای داخلی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

عسگری، حسین

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای داخلی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

عسگری، منوچهر

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: استاد، رشته: فارچ‌شناسی پزشکی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی با رتبه ممتاز از دانشکده پزشکی تهران در سال ۱۳۳۵، دوره عالی مالاریالوژی، دستیاری کرسی انگل‌شناسی، دوره عالی اپیدمیولوژی از دانشگاه تهران در سال ۱۳۳۹، گذراندن دوره فوق تخصصی بیماریهای قارچی در آمریکا از سال ۱۳۴۱ به مدت دو سال.

مرتبه علمی:

استادیار دانشکده پزشکی تهران در سال ۱۳۴۱، دانشیار پاتوبیولوژی دانشکده پزشکی دانشگاه تهران در سال ۱۳۴۴، استاد قارچ‌شناسی و انگل‌شناسی دانشکده بهداشت دانشگاه تهران در سال ۱۳۵۲، استاد دانشکده پزشکی دانشگاه شهید بهشتی.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

تحقیق درباره بیماری‌های مالاریا، بیماریهای انگلی، تب راجعه انگلهای روده‌ای بیلازیوزیس، توکسوپلاسموزیس، لیشمانیوزیس، تراخم، اپیدمیولوژی بیماری شارب‌ن و نمایش آنتاگونیست دارویی در آن، بررسی حساسیت جلدی مردم نواحی مختلف کشور به آنتی‌ژنهای قارچهای احشائی، بهترین نحوه درمان کچلی سر، بررسی علل قارچی عوامل اسهال‌ها در کودکان، بررسی فلوردر ماتوفیتی پادگان‌های جنوب، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر پایان‌نامه کارشناسی ارشد و دکترا.

ابداع:

طراحی دستگاه تصفیه هوا به هنگام بمباران شیمیائی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان فارسی: ۷

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان خارجی: -

زمینه علمی تألیفات:

قارچ‌شناسی پزشکی، انگل‌شناسی، حشره‌شناسی پزشکی بیماریهای قارچی و تشخیص آزمایشگاهی آن، بیماری شارب‌ن، اپیدمیولوژی بیماریهای شایع در ایران.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۱، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۷

زمینه علمی مقالات:

اولین گزارشات درباره وجود، علل، شیوع و طرز درمان بیماریهای قارچی موجود در ایران و جدا کردن اولیه آنها از محیط و بیماران.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

عسگری شیرازی، حسن

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: استاد، رشته: فیزیک پزشکی دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

کارشناسی در رشته فیزیک، کارشناسی در رشته ریاضی، کارشناسی در رشته علوم تربیتی از دانشگاه تهران و دانشگاه تربیت معلم کارشناسی ارشد در رشته هواشناسی از دانشگاه نیویورک آمریکا، دکترای پزشکی از دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران، گواهینامه دوره‌های تخصصی پزشکی هسته‌ای و فیزیک بهداشت از انگلستان.

مرتبه علمی:

پس از طی مراحل استادیاری و دانشیاری، ارتقاء به درجه استادی دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی ایران.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

فیزیک پزشکی، هواشناسی، پزشکی هسته‌ای، حفاظت در برابر پرتوهای یون‌ساز جریانهای تلاطمی هوا، بیماریهای روماتیسمی، آلودگی هوا، استاد راهنمای ۱۰ پایان‌نامه دکترا و کارشناسی ارشد.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان فارسی: ۵

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان خارجی: -

زمینه علمی تألیفات:

پزشکی و هواشناسی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۲۰، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۲

زمینه علمی مقالات:

فیزیک پزشکی، پزشکی هسته‌ای و هواشناسی.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

عشایری، حسن

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: روانپزشکی، دانشکده: علوم توانبخشی، دانشگاه: علوم پزشکی ایران

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

عشایری، محمد

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۲۱، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: جراحی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی ایران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه تهران، دکترای تخصصی جراحی عمومی از دانشگاه شیراز و گذراندن رشته تخصصی جراحی ترمیمی و پلاستیک در دانشگاه علوم پزشکی ایران.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی ایران.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

فعالیت در رشته جراحی دست و اعصاب محیطی و جراحی میکروسکوپی، در این رابطه درمان هفت هزار بیمار جنگی، جراحی شبکه بازویی، راهنمایی مشاوره و نظارت بر ۲۰ پایان‌نامه دکترای پزشکی و جراحی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان فارسی: ۱

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان خارجی: -

زمینه علمی تألیفات:

پزشکی، جراحی ترمیمی و میکروسکوپی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۰، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۳

زمینه علمی مقالات:

پزشکی، جراحی ترمیمی.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

عطار، زین‌الدین علی

قرن: ۸

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(ز ۷۷۰ ق)، طبیب. در شیراز به دنیا آمد. پس از کسب علوم بویژه طب در بیمارستان مظفری شیراز به مداوای بیماران پرداخت. از آثار معروف وی در این رشته کتاب «اختیارات بدیعی»، در مفردات طب است که به ۷۶۷ هجری به نام عصمت‌الدین بدیع الجمال، همسر امیر مبارزالدین محمد و مادر سلطان بایزید مظفری، تألیف کرده و در ۷۷۰ ق روایت دومی از آن نوشته است. در «الذریعه»

نام وی علی بن حسین انصاری، معروف به حاج زین‌العابدین عطار، ذکر شده است.
برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه: تاریخ علوم و فلسفه ایرانی (۷۰۶)، الذریعه (۳۶۸ / ۱).

عطارزاده، عباس

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: چشم پزشکی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شیراز.
برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

عظمايي، محمدحسن

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: جراحی عمومی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی اهواز.
برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

عقیقی، یحیی

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای کودکان، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی با رتبه اول در سال ۱۳۴۰، دکترای تخصصی در رشته کودکان از لندن در سال ۱۳۴۲، تخصص مجدد در رشته کودکان از ایران در سال ۱۳۴۹، تخصص عفونی کودکان از ایران.
مرتبه علمی:

استاد پایه ۱۶ گروه کودکان دانشگاه علوم پزشکی تهران.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بیماریهای کودکان، راهنمایی، مشاوره و نظارت بر ۵۰ پایان‌نامه دکترای عمومی و تخصصی کودکان.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان فارسی: ۱۰

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

بیماریهای عفونی کودکان، بیماریهای متابولیک به خصوص ویلسون در ایران.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۵۰، تعداد مقالات به زبان خارجی:-

زمینه علمی مقالات:

پزشکی و بیماریهای کودکان.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

عقیلی، نظام الدین

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

فرزند میرزا موسی خان، معروف به مصباح الاطباء، طبیب حاذق و ادیب ماهر، در سال ۱۳۲۴ وفات یافته، در تخت فولاد اصفهان مدفون گردید.

برگرفته از کتاب: دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد دوم)

علاءالدین خطیر، حسام

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: جراحی پلاستیک، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

علمی آخویی، اسماعیل

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۲۰، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیوشیمی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

کارشناسی علوم آزمایشگاهی، کارشناسی ارشد در پاتوبیولوژی با گرایش بیوشیمی، تخصص و دکترا در بیوشیمی از دانشکده چلسی دانشگاه لندن.

مرتبہ علمی:

دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

تحقیق در زمینه‌های بیوشیمی عمومی و بیوشیمی تخصصی مخصوصاً در جدا کردن و تخلیص آنزیم استیل کولین استراز، بررسی میزان آهن و ظرفیت آهن در خانم‌ها در سنین بلوغ و بعد آمنوره، بررسی انسولین در مایعات بیولوژیک پس از G.T.T کروماتوگرافی دو بعدی اسیدهای آمینه در مایعات بیولوژیک بعد از فیلتراسیون.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان فارسی: ۲

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

بیوشیمی مقدماتی، تخصصی و بالینی، آزمایشهای تشخیص طبی متابولیک در شیمی پاتولوژی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۵، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۲

زمینه علمی مقالات:

بیوشیمی تخصصی.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

علوی شیرازی، محمدهاشم

قرن: ۱۲

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(ح ۱۱۶۲ / ۱۱۶۰ - ۱۰۸۱ ق)، طبیب و شاعر. ملقب به معتمدالملوک و حکیم علوی خان. جدش سید مظفرالدین حسین خراسانی از اطبای خراسان بود که به شیراز رفت و در آنجا ساکن شد. میرزا محمدهاشم در شیراز به دنیا آمد و پس از کسب علوم و تحصیل علم پزشکی به هندوستان رفت و در دربار اورنگ زیب عالمگیر تقرب یافت. در هنگام یورش نادر به آنجا به همراه او به ایران آمد و به قولی از میان راه گریخت و به هندوستان بازگشت. علوی در آن جا درگذشت و در جوار مزار خواجه نظام‌الدین اولیاء دفن شد. او در سرودن شعر نیز دست داشت. از آثار وی: «مطب»؛ «جمع الجوامع» یا «جامع الجوامع»؛ «تحفه العلویه»؛ شرح موجز بر «قانون» و «مجسطی» و «عشره‌ی کامله».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: تذکره‌ی روز روشن (۵۵۹-۵۵۸)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (۶۶۴-۶۶۳ / ۳)، الذریعه (۷۳۸-۷۳۷ / ۹، ۴۸، ۵ / ۵)، فرهنگ سخنوران (۶۴۵)، کاروان هندن (۹۰۷-۹۰۶ / ۲)، مرآت الفصاحه (۴۲۶-۴۲۵).

علوی فاضل، کاظم

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: روان پزشکی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی اهواز.
برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

علوی، حسن

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

جراح، چشم‌پزشک و استاد دانشگاه، فرزند سیدباشی علوی از تجار بوشهر و بندرعباس، در ۱۲۸۸ متولد شد. بعد از انجام تحصیلات خود در تهران و اخذ درجه‌ی دکترای در علم طب، به انگلستان رفت و دوره‌ی تخصصی چشم‌پزشکی را در آنجا گذراند و چندی در بیمارستان‌های آنجا استاژ داد. وقتی به ایران آمد، وارد ارتش شد. در بهداری بانک ملی ایران ریاست بخش چشم‌پزشکی به او تفویض گردید. در ارتش درجات نظامی گرفت و سرتیپ شد. مطبی هم در میدان فردوسی دایر کرد و همه روزه بیماران از شهرهای مختلف به او مراجعه می‌کردند. مانند سایر پزشکان حاذق و استادان دانشگاه، او هم مشغول ثروت‌اندوزی و جاه و جلال گردید. در دوره‌ی شانزدهم کاندیدای وکالت مجلس گردید. از شهرستان بوشهر انتخاب شد و به مجلس رفت. در مجلس از در مخالفت با رزم‌آرا درآمد و او را استیضاح کرد. پس از شنیدن پاسخ استیضاح، به وی رای اعتماد داد. علوی در همان مجلس یکی از طرفداران طرح ملی کردن صنعت نفت بود. غیر از فراکسیون جبهه ملی که کارگردان نفت بود، چند نفری هم در کار ملی کردن نفت دخالت کردند که یکی از آنها همین دکتر علوی چشم‌پزشک معروف بود. بعد از انقضای مجلس شانزدهم، دیگر کاندیدا نشد و به شغل وزارت هم نرسید و در دانشگاه تدریس می‌کرد.
برگرفته از کتاب: شرح حال رجال سیاسی و نظامی معاصر ایران (جلد دوم)

علوی، خلیل

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

دانشکده: -، مرتبه علمی: استاد، رشته: گوش و حلق و بینی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شیراز.
برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

علوی، مصطفی بن سید عقیل

قرن: ۱۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

[وی] نیز طبیب ماهری بوده، مؤلف: ۱- بدایع الحکمه، ترجمه از کتاب حکیم طولوزان، مطبوع ۲- زبده الحکمه ناصری را به فارسی

ترجمه در خواص گنه گنه تألیف نموده، و در سال ۱۲۸۰ به طبع رسیده است.
برگرفته از کتاب: دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد دوم)

علوی، کاظم

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: جراحی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

علویان قواینی، محمدرضا

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: توانبخشی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شیراز.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:

دکترای تخصصی در پزشکی فیزیکی و توانبخشی، فوق تخصص بیماریهای عضله و الکتروفیزیولوژی، رزیدنسی در آمریکا به مدت چهار سال، مطالعه در بیماریهای عصب و عضله در آمریکا به مدت ۶ ماه، گذراندن دوره بازآموزی الکتروفیزیولوژی در اکسفورد انگلستان.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی اهواز.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

الکتروفیزیولوژی شامل، الکترومیوگرافی و مطالعه سرعت سیر عصبی در بیماریهای آرتروز، روماتیسم مفصلی، سندرم C.T.S سندروم T.T.S آرتروز زانو، استاد راهنمای ۶ پایان‌نامه دکتر.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان فارسی: -

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان خارجی: -

زمینه علمی تألیفات:

۴ جزوه درسی در رشته فیزیکی و توانبخشی در مباحث الکتروترابی، حرارت درمانی، مبانی فیزیوتراپی و اصول پزشکی فیزیکی و توانبخشی.

مقالات

تعداد مقالات بزبان فارسی: ۲، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۲

زمینه علمی مقالات:

فلج اطفال، آسیب‌های نخاعی و توانبخشی آن، آرتروز زانو.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

علی پور اصفهانی، پروین

قرن: ۱۴

جنسیت: زن

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: رادیولوژی، رشته: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی ایران.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

علی پور، اسکندر

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: رادیولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی اصفهان.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

علیزاده آستاری، علی

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: آب‌شناسی، دانشکده: داروسازی، دانشگاه: علوم پزشکی تبریز.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای داروسازی از دانشگاه تبریز در سال ۱۳۵۱، دیپلم در رشته هیدروکلیماتولوژی از کشور فرانسه، دکترای دولتی آب‌شناسی از

کشور فرانسه در سال ۱۳۶۰.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشکده داروسازی دانشگاه علوم پزشکی تبریز.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بررسی کیفیت آبهای آشامیدنی شهرستان تبریز و حومه، بررسی آبهای معدنی آذربایجان شرقی، بررسی اثرات آب معدنی کندوان

در حل و دفع سنگ‌های ادراری، استاد راهنمای ۳۰ پایان‌نامه کارشناسی ارشد و دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان فارسی: ۳

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

آب شناسی، آبهای معدنی، فرآیندهای تصفیه.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۱، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۲

زمینه علمی مقالات:

آب شناسی، آبهای معدنی.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

علیم مروستی، غلامحسین

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(تو ۱۲۹۱ ش)، پزشک، استاد دانشگاه. تحصیلات متوسطه را در کرمان و پزشکی را در ۱۳۱۸ ش در دانشکده پزشکی تهران به پایان رساند و پایان‌نامه‌ی خود را در باب «درمان ذات‌الجنب چرکی» نگاشت و پس از فراغت از تحصیل وارد خدمت شد و مشاغل ذیل را عهده‌دار گردید. دانشیاری کرسی بیماریهای گوش و حلق و بینی، ریاست بخش بیماریهای گوش و حلق و بینی در بیمارستان امیر اعلم. از آثار وی: «امراض حلق و بینی و حنجره»، «اندازه‌گیری شنوایی و فواید آن». وی بیمارستانی در تهران تأسیس کرد که به نام خو او شهرت یافت.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: کتابنامه‌ی نخستین دهه‌ی انقلاب (۲۵۲)، مؤلفین کتب چاپی (۶۸۴-۶۸۳ / ۴).

علیمحمدی، علی

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: جراحی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

عمادی، محمد

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: دامپزشکی، دانشکده: دامپزشکی، دانشگاه: شیراز.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دارای تحصیلات عالی و دکترای در رشته دامپزشکی از دانشکده دامپزشکی دانشگاه لندن.

مرتبه علمی:

پس از طی مرحله استادیاری، ارتقاء به درجه دانشیاری دانشگاه شیراز.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

روش‌های تشخیص آبستنی در میش، گاو، مادیان، سگ، بررسی‌های هورمونی، زایمان زودرس در میش، مکانیزم زایمان،

بیوشیمی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان فارسی: ۱

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان خارجی: -

زمینه علمی تألیفات:

مامائی و بیماریهای تولید مثل دام.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۳۰، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۹

زمینه علمی مقالات:

تولید مثل در دامهای مختلف، فیزیولوژی، اندوکرینولوژی، پاتولوژی، کلینیکی، بیوشیمیائی، نازائی.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

عمرانی، قاسمعلی

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بهداشت، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

غزالی بلخی، امیر اسلام

قرن: ۹

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(س نهم ق)، طیب و شاعر. از نوادگان امام محمد غزالی بوده و در علم طب و حکمت مهارت کامل داشته است. امیر اسلام در

سرودن قصیده توانا بوده و در آن از انوری اقتفا می‌نموده است. وی در دوره‌ی هزار اسپیان در بلخ بوده و در زمان سلطان ابوسعید

گورکانی (۱۷۳-۸۵۴ ق) در بلخ در گذشته و در همان شهر دفن شده است.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: تاریخ نظم و نثر (۳۳۰)، حبیب السیر (۶۲-۶۱ / ۴)، الذریعه (۷۳ / ۹)، فرهنگ سخنوران (۶۶۷)، لغت‌نامه (ذیل / اسلام)، مجالس النفائس (۱۸۹، ۱۴).

غفاری، وهرز

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۲۲، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: زنان و مامائی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای تخصصی در رشته زنان و مامائی از دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۵۳، انکولوژی و بیماریهای تروفوبلاستیک دوره یک ساله در بیمارستان جارینگ کراس لندن.

مرتبه علمی:

استادیار دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۵۳، دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

زنان و مامائی، خونریزیهای غیر طبیعی رحم، بیماریهای کلیوی در حاملگی، روشهای جلوگیری از حاملگی، اختلالات سیکل قاعدگی وابسته به پرولاکتین، تأثیرات تغییرات وزن بدن بر روی فونکسیون دستگاه تولید مثل، ناباروری در مرد، لقاح خارج رحمی، زایمان زودرس، بیماریهای پوستی در حاملگی، تکنیک‌های جدید درمان در سرطان دهانه رحم، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر ۷۰ پایان‌نامه کارشناسی ارشد و دکترای تخصصی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان فارسی: ۵

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

ترجمه کتاب طب زنان (گلاسکو) ترجمه کتاب هورمون‌شناسی (اسپیرف)، ترجمه کتاب مادران RH منفی حساس شده، ترجمه شوک عفونی در بیماریهای زنان.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۶، تعداد مقالات به زبان خارجی:-

زمینه علمی مقالات:

زنان و مامائی.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

غفاریان، اکبر

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: رادیولوژی، رشته: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

غفرانی، محمد

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: کودکان، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.
خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی، دکترای تخصصی و فوق تخصصی کودکان از آمریکا.
مرتبه علمی:

دانشیار دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

درمان صرع مقاوم با I.V.L.G و رژیم کتوژنیک و مقایسه آنها، طب اعصاب اطفال، راهنمایی، مشاوره و نظارت بر ۱۰ پایان‌نامه
دکترای عمومی و تخصصی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان فارسی: ۱

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان خارجی: -

زمینه علمی تألیفات:

طب اعصاب اطفال و تشنج اطفال.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۳۰، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۳

زمینه علمی مقالات:

طب اعصاب اطفال.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

غفوری، محمدرضا

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: استاد، رشته: داروسازی، دانشکده: داروسازی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

غنی، قاسم

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

فرزند میرزا سید عبدالغنی خان کشاورز و مالک، در سال ۱۲۷۲ ش در سبزوار متولد شد. تحصیلات ابتدائی و مقدماتی را طبق روش آن زمان در مکتب‌خانه آموخت. در سن دوازده سالگی پدرش به بیماری وبا درگذشت و از آن تاریخ حضانت وی را دایش بر عهده گرفت و او را به مدرسه دارالفنون تهران فرستاد. مدت تحصیل غنی در دارالفنون پنج سال به طول انجامید و پس از اخذ دیپلم، زبان فرانسه را به خوبی فراگرفت و برای ادامه تحصیل رهسپار لبنان شد و در مدرسه سن ژوزف بیروت به فراگرفتن فن طب پرداخت. در همان ایام زبان انگلیسی و عربی را فراگرفت و وارد کالج آمریکائی شد و دوره‌ی دانشکده‌ی پزشکی را به پایان رسانید و در ۱۲۹۹ در سن ۲۷ سالگی به ایران بازگشت و در سبزوار مطبی دایر نمود و به مداوای بیماران پرداخت و بیمارستانی نیز در آن شهر بنام حشمتیه با سرمایه سالار حشمت دایر نمود.

غنی در سال ۱۳۰۲ برای تکمیل تحصیلات به فرانسه عزیمت نمود و قریب پنج سال به تکمیل تحصیلات پرداخت و در ۱۳۰۷ به ایران بازگشت. وی در آن مدت علاوه بر تکمیل فن پزشکی، دوره مخصوص شناخت نقاشی را نیز گذرانید و علاوه بر آن به مقام والای آنا تول فرانس نویسنده و متفکر فرانسوی وقوف یافت و به ترجمه‌ی یکی از آثار او به نام تائیس پرداخت و در ۱۳۰۸ آن را در تهران انتشار داد. در سال ۱۳۰۹ محیط سبزوار را برای فعالیت‌های خود کوچک دید و لاجرم به مشهد نقل مکان نمود. مطبی در آنجا دایر نمود و در اندک مدتی بنام پزشک مسیحادم معرف گردید و طبعاً با بزرگان و مقامات عالی‌رتبه مشهد دوستی پیدا کرد و سرانجام کاندیدای نمایندگی مجلس شد و در دوره‌ی دهم به نمایندگی مردم مشهد در مجلس شورای ملی انتخاب گردید. در همین ایام به استادی دانشکده‌ی پزشکی انتخاب شد و تاریخ فن پزشکی را تدریس می‌نمود و ضمناً در دانشکده‌ی معقول و منقول به تدریس روانشناسی پرداخت و کتابی در این زمینه به نام معرفه‌النفس نوشته و انتشار داد.

دکتر غنی در ۱۳۱۴ پس از تاسیس فرهنگستان به عضویت آنجا برگزیده شد و از عوامل موثر و متنفذ آن موسسه فرهنگی گردید و شما در ادوار یازدهم، دوازدهم و سیزدهم مجلس شورای ملی عضویت یافت و مجموعاً به مدت ۸ سال نماینده‌ی مجلس بود. در سال ۱۳۱۷ هیئتی تحت ریاست محمود جم نخست‌وزیر وقت برای خواستگاری فوزیه دختر ملک فواد پادشاه متوفای مصر به قاهره رفت. دکتر غنی نماینده مجلس و استاد دانشگاه از اعضای برجسته‌ی این هیئت بود و با تکلم به زبانهای فرانسه، انگلیسی و عربی در بین رجال مصری موقعیت پیدا کرد.

در اسفندماه ۱۳۱۸ محمدرضا پهلوی ولیعهد ایران برای ازدواج با فوزیه مصری عازم قاهره شد. همراهان وی عبارت بودند از: حسن اسفندیاری رئیس مجلس، احمد متین‌دفتری وزیر دادگستری، مظفر اعلم وزیر امور خارجه، محمدعلی مقدم مدیرکل وزارت امور خارجه، دکتر قاسم غنی و عباس مسعودی نمایندگان مجلس نیز همراه ولیعهد به مصر عزیمت نمودند.

دکتر غنی در آذرماه ۱۳۲۲ در ترمیم کابینه‌ی علی سهیلی به جای امان‌الله اردلان به وزارت بهداشتی تعیین گردید. در فروردین ماه ۱۳۲۳ که محمد ساعد به نخست‌وزیری منصوب شد، دکتر غنی را کماکان در وزارت بهداشتی تثبیت نمود ولی این کابینه مورد موافقت مجلس قرار نگرفت و ساعد ناگزیر تغییراتی در آن به عمل آورد از جمله دکتر قاسم غنی به وزارت فرهنگ معرفی گردید و تا شهریورماه ۱۳۲۳ وزیر فرهنگ بود.

در مهرماه ۱۳۲۶ دکتر قاسم غنی با سمت سفیر کبیر در مصر عازم قاهره شد. وی در این سفر ماموریت داشت به اختلاف محمدرضا و فوزیه خاتمه دهد. مدت مسافرت غنی در سفارت مصر یکسال بیشتر طول نکشید و در بهمن ماه ۱۳۲۷ با سمت سفیر کبیری عازم ترکیه گردید. این ماموریت نیز کمتر از یکسال بود. دکتر غنی در همان ایام دچار بیماری شد و برای درمان عازم آمریکا گردید. تلاش پزشکان برای بهبودی او به جایی نرسید و سرانجام در فروردین ماه ۱۳۳۱ به بیماری سرطان درگذشت.

مقام علمی و ادبی دکتر غنی درخور توجه و امعان نظر می‌باشد. از جمله از ترجمه‌های وی باید عصیان فرشتگان تائیس و بریان‌پزی ملک‌سیا اثر آناتول فرانس را نام برد. تنقیح و تصحیح و چاپ دیوان حافظ یکی از کارهای دکتر غنی است که با همکاری علامه محمد قزوینی آن را انجام داد. دیوان حافظ غنی یکی از منابع معتبر و مستند اشعار این غزلسرای نامدار به شمار می‌رود. یکی از کارهای برجسته و ماندگار صاحب ترجمه، یادداشتهای وی می‌باشد که تاکنون دوازده مجلد انتشار یافته است و حاوی نکاتی جالب و باارزش می‌باشد. در این مجموعه غیر از خاطرات دکتر غنی، از بعضی از رجال هم نوشته‌هایی وجود دارد. آخرین اثر وی کتاب بحثی در تصوف است که در حقیقت دنباله‌ی حافظنامه اوست.

(بخش ۱) قاسم (دکتر) ابن (سید) عبدالغنی پزشک و دانشمند و ادیب ایرانی (و. سبزواری ۱۳۱۶ ه. ق. - ف. کالیفرنیا (آمریکا) ۱۳۷۰ ه. ق. / ۱۳۳۱ ه. ش.). پس از طی تحصیلات مقدماتی در سبزواری به تهران آمد و در مدرسه‌ی دارالفنون (قدیم) وارد شد و سپس برای ادامه‌ی تحصیل در رشته‌ی پزشکی به بیروت رفت و در آنجا دانشکده‌ی طب را به پایان رسانید. و به اخذ درجه‌ی دکتری نایل آمد و در زبان و ادبیات عرب احاطه یافت. دکتر غنی در اواخر سال ۱۲۹۹ ه. ش. به ایران بازگشت و به سبزواری رفت و سه سال در آنجا به طبابت اشتغال داشت. سپس برای تکمیل تحصیلات خود به پاریس رفت و با مرحوم محمد قزوینی آشنایی یافت. در سال ۱۳۰۷ ه. ش. به ایران بازگشت و مدت یک سال در سبزواری و چند سال در مشهد به طبابت پرداخت. در دوره‌های ۱۳، ۱۲، ۱۱، ۱۰ به نمایندگی مجلس شورای ملی انتخاب شد. در اسفند ۱۳۱۴ به عنوان استاد دانشکده‌ی پزشکی به تدریس دروس بیماریهای عصبی و تاریخ طب و علم اخلاق پزشکی مشغول گردید، و مدت دو سال در دانشکده‌ی معقول و منقول به تدریس روانشناسی اشتغال ورزید. در این اثنا به عضویت کمیسیون پزشکی فرهنگستان برگزیده شد. پس از شهریور ۱۳۲۰ در دولت سهیلی به سمت وزیر بهداشتی و در فروردین ۱۳۲۳ در کابینه‌ی ساعد مجدداً وزیر بهداشتی و بعد وزیر فرهنگ شد، ولی در اردیبهشت همان سال به سبب کسالت مزاج استعفا داد. در سال ۱۹۴۵ م. به نمایندگی از طرف دولت ایران در کنفرانس سانفرانسیسکو شرکت کرد و پس از آن نیز چند بار در کنفرانسهای مختلف جهان به نمایندگی ایران شرکت جست، و سه سال در ایالات متحده‌ی آمریکا به مسافرت و مطالعه و تحقیق مشغول بود و بر اثر حادثه‌ی اتومبیل در سرحد کشور مکزیک استخوان پایش شکست و چهار ماه و نیم بستری بود. پس از رفع بیماری از طرف دولت ایران به سفارت کبیر ایران در ترکیه منصوب گردید. مدتی پس از آن برای معالجه به آمریکا رفت ولی مداوا مؤثر نگشت و درگذشت. وی از خدمتگزاران ادب فارسی است. به زبانهای فرانسوی و انگلیسی و عربی احاطه داشت و به افکار بزرگان باختر آشنا بود، به آثار آناتول فرانس علاقه داشت و سه کتاب او را به فارسی روان ترجمه کرد: داستان طائیس، عصیان فرشتگان، بریان‌پزی ملکه‌ی سبا. دکتر غنی علاقه‌ی شدیدی به حافظ داشت و درباره‌ی او تحقیق بسیار به عمل آورد و طرح یک دوره بنام «بحث در آثار و افکار و احوال حافظ» را ریخت که جلد اول آن راجع به تاریخ عصر حافظ یا تاریخ مفصل فارس و مضافات و

ایالات مجاور آن در قرن هشتم و جلد دوم آن که راجع به تاریخ تصوف در اسلام و تطورات و تحولات مختلف آن از صدر اسلام تا عصر حافظ است به چاپ رسیده. از آثار دیگر اوست: رساله در شرح احوال و آثار ابن سینا، معرفه‌النفوس، شرکت در تصحیح رباعیات عمر خیام با مرحوم فروغی، شرکت در تصحیح تاریخ بیهقی با دکتر فیاض، شرکت در تصحیح دیوان حافظ با محمد قزوینی (مجله‌ی دانش ۱۳۳۱ شماره‌ی ۱۰ و ۱۱، لغ.).

(ح ۱۳۳۱-۱۲۷۲ ش)، پزشک، نویسنده و مترجم. در سبزوار به دنیا آمد و تحصیلات مقدماتی را در آن شهر گذراند. پس از فوت پدر همراه دایی‌اش به تهران آمد و تحصیلات متوسطه را در مدرسه‌ی دارالفنون به پایان رساند. وی برای ادامه‌ی تحصیلات در رشته‌ی طب به بیروت اعزام و در ۱۲۹۷ ش دوره‌ی دانشکده‌ی پزشکی آنجا را به پایان رسانید. بعد به ایران آمد و پس از سه سال اقامت در سبزوار به فرانسه سفر کرد. پس از یک سال و اندی به وطن مراجعت نمود و پس از چندی دوباره به فرانسه رفت و در ۱۳۰۷ ش مجدداً به ایران بازگشت و در سبزوار و مشهد به طبابت پرداخت. پس از مدتی طبابت را کنار گذاشت و به کارهای سیاسی روی آورد. وی در دروه‌های دهم تا سیزدهم از جانب مردم مشهد به نمایندگی مجلس منصوب گردید و در ضمن در دانشکده‌ی طب و علوم معقول و منقول و روانشناسی تدریس می‌کرد. مدتی نیز سفیر ایران در کشورهای ترکیه و مصر بود. سرانجام در ایالات متحده از دنیا رفت. دکتر غنی در طول حیات خود کتبی چند تألیف و ترجمه کرده است. از آثار وی: «ابن سینا»؛ «بحث در آثار و افکار و احوال حافظ»، شامل دو قسمت، قسمت اول «تاریخ عصر حافظ یا تاریخ فارسی و مضافات و ایالات مجاوره در قرن هشتم» و قسمت دوم «تاریخ تصوف در اسلام و تطورات و تحولات مختلفه‌ی آن از صدر اسلام تا عصر حافظ»؛ «بحثی در تصوف»؛ «بحث در سیاست»؛ «معرفه‌النفوس»؛ «عصیان فرشتگان»، ترجمه؛ «تائیس»، ترجمه؛ «بریان‌پزی ملکه‌ی سبا»، ترجمه. [۱]

برگرفته از کتاب: شرح حال رجال سیاسی و نظامی معاصر ایران (جلد دوم)

منابع زندگینامه: [۱] آینده (س ۷، ش ۷، ص ۵۰۳-۵۰۲، س ۸، ش ۱، ص ۶۲-۵۹)، بحث در آثار و افکار و احوال حافظ، زندگینامه‌ی رجال و مشاهیر (۲۹-۲۵ / ۵)، شرح حال رجال (۱۷۹ / ۵)، مؤلفین کتب چاپی (۸۹۹-۸۹۷ / ۴)، یغما (س ۲۴، ش ۱۰، ص ۶۰۶-۵۹۹).

غیاث طبیب، غیاث‌الدین محمد

قرن: ۹

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(س نهم ق)، طبیب. وی مؤلف «قوانین العلاج» در طب است که آن را در سال ۸۷۱ ق به پایان رسانید و سپس خلاصه‌ای از آن را به نام «زبده قوانین العلاج» پرداخت. برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم) منابع زندگینامه: تاریخ نظم و نثر (۲۷۴).

فاتحی بروجنی، ایرج

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای کودکان، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: عولم پزشکی تهران
برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

فارسانی مالکی، منصور

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۱۲، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: گوارش، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی اصفهان.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:

دکترای تخصصی بیماریهای داخلی از سنت لوئیس تگزاس آمریکا در سال ۱۳۶۱، فوق تخصص بیماریهای گوارش از تگزاس
آمریکا در سال ۱۳۶۴.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشگاه علوم پزشکی اصفهان از سال ۱۳۴۹.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بررسی کانسر مری در اصفهان، تدریس دروس گوارش و بیماریهای داخلی در دانشگاه علوم پزشکی اصفهان.
تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان فارسی: ۱

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان خارجی: -

زمینه علمی تألیفات:

تشخیص و درمان بیماریها.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۴، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۵

زمینه علمی مقالات:

گوارش، بررسی سرطان مری در اصفهان و حومه اطراف، اثر مسمومیت حاد تریاک بر روی کبد، خونریزی دستگاه گوارش و نقش
اندوسکوپی در درمان آن.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

فارسی ابوالخیر، تقی‌الدین محمد، محمدتقی

قرن: ۱۰

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف بعد از ۹۴۰ ق)، ریاضیدان، منجم، ادیب، پزشک و شاعر شیعی، متخلص به فهمی. در شیراز می‌زیست و نزد میر صدرالدین محمد دشتکی شیرازی و فرزند وی میر غیاث‌الدین منصور دشتکی به فراگیری دانش پرداخت. از آثار چاپی او: «آداب السلطنه»، به فارسی؛ «حل التقویم»، به فارسی در نجوم و هیئت. آثار خطی او: «الاحکام الاحکام»، در نجوم به فارسی؛ «اسامی العلوم و اصطلاحاتها» به فارسی در فضیلت علم، حکمت، آداب تعلیم و تعلم، اخلاق و صفات؛ «آغاز و انجام»؛ «طلیعه العلوم»؛ به عربی؛ «بستان الادب»؛ «خلاصه‌ی طلیعه العلوم»، به عربی در علوم ادبی، تفسیر، تصوف و طریقت، حکمت، اخلاق و ریاضیات؛ «انتخاب حل التقویم»؛ «انیس الاطباء»؛ «رساله در هیئت»، به فارسی؛ «رساله فی حساب القمر»؛ «زبدۀ الصرف»؛ «شرح رساله‌ی هیئت»؛ «طالع‌نامه»؛ «معرفة سمت القبلة».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: اعیان الشیعه (۴۰۶/۹)، تاریخ نظم و نثر (۳۸۶)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (۹۶/۱)، الذریعه (۱۸۰، ۱۳۵/ ۱۵، ۶۷/۷، ۳۵۹- ۳۵۸، ۱۰- ۹- ۲/ ۲۹۲- ۲۹۱- ۳۶، ۳۵- ۱/ ۱)، ریحانه (۹۴/۷)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۸۱/۱۰)، کشف الظنون (۱۱۵)، معجم المؤلفین (۲۵۸/۱۱).

فارسی، ابوالعلاء

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ح ۳۸۰ ق)، طبیب. وی در دوران سلاطین آل بویه می‌زیست و با علی بن عباس مجوسی اهوازی، ابو‌ماهر، موسی بن یوسف شیرازی و ابن مندویه اصفهانی معاصر بود. در زمان سلطان‌الدوله در شیراز مشغول طبابت بود و پس از انقراض دولت آل بویه به خدمت سلاطین غزنوی، خاصه مسعود پرداخت. وی به حذاقت و حسن درمان معروف بود. تألیف طبی از وی دیده نشده، اما، در باب معالجات و درمانهایی که کرده، در بعضی از تواریخ حکایاتی آمده است.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: بزرگان نامی پارس (۱۵۹- ۱۵۷)، تاریخ الحکماء قفطی (۵۵۳)، تاریخ طب (۶۶۸- ۶۶۷/ ۲)، لغت‌نامه (ذیل / ابوالعلاء)، نامه‌ی دانشوران (۱۸- ۱۲- ۳).

فاضل، ایرج

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: استاد، رشته: جراحی عمومی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

فخرایی، سید حسین

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۲۶، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: نوزادان، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه شیراز در سال ۱۳۵۳، رزیدنت در کلینیک‌های مایو و اسکات اندوایت آمریکا از سال ۱۳۵۶ تا

سال ۱۳۵۷، تخصصی نوزادان از بیمارستان سنت لوئیس دانشگاه واشنگتن آمریکا از سال ۱۳۵۷ تا سال ۱۳۵۹.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی از سال ۱۳۶۹، تاکنون.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

هیپوگلسمی دیررس نوزادان و کمبود موقت PTH، اندازه‌گیری بیروبین آزاد خون در نوزادان مبتلا به زردی، راهنمایی مشاوره و

نظارت بر ۴۰ پایان‌نامه دکترای عمومی و تخصصی کودکان.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان فارسی: ۱

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان خارجی: -

زمینه علمی تألیفات:

بیماریهای تنفسی نوزادان.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۳۰، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۴

زمینه علمی مقالات:

کودکان و نوزادان.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

فخر طباطبائی، علی

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: جراحی مغز و اعصاب، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

فرمود، عبدالرسول

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیهوشی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شیراز.
برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

فرخ‌نیا، فهیمه

قرن: ۱۴

جنسیت: زن

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۲۴، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیهوشی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی و دکترای تخصصی بیهوشی با رتبه اول از دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۵۵.
مرتبه علمی:

استادیار بیهوشی دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۵۶، ارتقاء به درجه دانشیاری دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

تحقیق بر روی داروی جدید میدازولام از گروه بنزودیازپین‌ها برای بیهوشی در بیماران مبتلا به سرطان در مورد ۱۰۰ بیمار، استاد راهنمای ۷ پایان‌نامه تخصصی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان فارسی: ۳

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان خارجی: -

زمینه علمی تألیفات:

بی‌حسی، بیهوشی در جراحی چشم، درمان درد در بیماران سرطانی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۷، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱

زمینه علمی مقالات:

تحقیق در زمینه بیهوشی.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

فرزاد، احمد

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۲۲، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: جراحی عمومی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای تخصصی جراحی عمومی در سال ۱۳۵۸ (بورد تخصص ناسیونال)، فلوی جراحی از بیمارستان دانشگاهی اوپالای سوئد به مدت ۴ ماه در سال ۱۳۷۰.

مرتبه علمی:

استادیار گروه جراحی مرکز پزشکی قائم دانشگاه علوم پزشکی مشهد در سال ۱۳۵۸، دانشیار گروه جراحی در سال ۱۳۶۶. زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

جراحی، طرح‌های کیست هیداتیک و لاپاراسکپی، استاد راهنمای ۱۲ پایان‌نامه دکترا. تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان فارسی: ۳

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان خارجی: -

زمینه علمی تألیفات:

جراحی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۲۰، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۵

زمینه علمی مقالات:

جراحی.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

فرزانی، بیژن

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۱۵، مرتبه علمی: استاد، رشته: بیوشیمی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای داروسازی از دانشکده داروسازی دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۴۰، تخصص در رشته فیزیوشیمی و آنزیم‌شناسی از دانشگاه‌های آمریکا در سال ۱۳۴۷، فوق‌دکتر از دانشگاه‌های کالیفرنیا و نورت وستون آمریکا به مدت دو سال، تدریس در دانشگاه موریس ایالت نیجرسی به مدت دو سال.

مرتبه علمی:

استادیار در دانشکده پزشکی تهران گروه بیوشیمی از سال ۱۳۵۶ تا سال ۱۳۶۶، دانشیار از سال ۱۳۶۶ تا سال ۱۳۷۲، ارتقاء به درجه

استادی دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۷۲.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

اثر و مکانیسم آنتی‌پروتئازها در سرم خون ویروسی این ترکیبات در سرم خون مصدومین جنگی، مطالعه در ساختمان و مکانیسم مولکولی کالمودولین و بررسی آن در سرطان خون، اثر یونهای فلزی بر ساختمان آنزیمی و نحوه تشکیل لیگاند فلزی در آنزیم، ارائه روشی که توسط آن می‌توان عامل فعال ترکیب شونده با یون فلزی را در روی آنزیمها و پروتئینها مشخص نمود، شناسایی کنفورماسیون کوآنزیمها و مولکولهای کوچک توسط روش ابدائی با بکارگیری یون فلزی در محلولها به توسط روش اسپکتروسکوپی، شناسایی و معرفی دو آنزیم آلوستریك، شناسایی هفت ایزوآنزیم در سرم خون و شش ایزوآنزیم در بزاق شناسایی آمکه آنزیمهای گوارشی، راهنمایی، مشاوره و نظارت بر ۳۵ پایان‌نامه دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان فارسی: ۳

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

اصول شیمیائی فرآیندهای بیوشیمیائی، آنزیمها، ساختمان مکانیسم و کاربرد آنزیمها، بیوشیمی فیزیك، اصول فیزیکی فرآیندهای شیمیائی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۴۱، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۲۵

زمینه علمی مقالات:

مکانیسم واکنشهای آنزیمی، مکانیسم اثر کوآنزیمها مطالعه در پیوند یونهای فلزی با آنزیمها، آنزیم و تغییرات مولکولی آنزیمها در بیماریهای گوارشی.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

فرزانه، هادی

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: جراحی عمومی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

فرسام، حسن

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: داروسازی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

فرشچیان، فضل‌الله

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: ترمیمی دهان، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

فرقانی‌زاده، جعفر

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: داخلی دوما‌تولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی ایران.
برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

فرمند، مهدی

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: ارتدینسی، دانشکده: دندان پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

فروتن، حسین

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای داخلی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

فروزانی، مینودخت

قرن: ۱۴

جنسیت: زن

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۱۲، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: تغذیه، دانشکده: بهداشت، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

کارشناسی، کارشناسی ارشد و دکترا در رشته غذا و تغذیه و رژیم غذایی از دانشگاه‌های ایالتی یونا و پنسیلوانیا در آمریکا، دریافت گواهی تغذیه بالینی از دانشگاه ایالتی پنسیلوانیا، دریافت گواهی آموزش در شیردهی از دانشگاه ایالتی کالیفرنیا در لوس آنجلس.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشکده بهداشت دانشگاه علوم پزشکی تهران.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بررسی وضع تغذیه در مادران و کودکان زیر ۵ سال در برخی از نقاط ایران، بررسی وضع شیردهی در مادران مراجعه کننده به مراکز بهداشتی درمانی، بررسی وضع مواد مغذی در خون مادر و نوزاد، راهنمایی، مشاوره و نظارت بر ۲۵ پایان‌نامه کارشناسی ارشد و دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان فارسی: ۴

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان خارجی: -

زمینه علمی تألیفات:

تغذیه در دوران بارداری، مبانی تغذیه، تغذیه و رژیم غذایی در دوران‌های طبیعی، فیزیولوژی و اضطرابی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۲، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱۱

زمینه علمی مقالات:

تغذیه، سوء تغذیه، ارزیابی وضع تغذیه کودکان و مادران، شیر مادر.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

فروزنده، اقدس

قرن: ۱۴

جنسیت: زن

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۲۲، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: پاتولوژی فک و دهان، دانشکده: دندان پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای دندانپزشکی از دانشگاه علوم پزشکی تهران، فوق دکترا در رشته پاتولوژی فک و دهان از دانشگاه لومالیزا در کالیفرنیا آمریکا.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشگاه علوم پزشکی تهران.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

پاتولوژی فک و دهان، راهنمایی، مشاوره و نظارت بر ۱۵ پایان‌نامه دکترای.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۱

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

پاتولوژی فک و دهان.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۲، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۲

زمینه علمی مقالات:

ضایعات و خصوصاً تومورهای حفره دهان.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

فروزنده، بهرام

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای داخلی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

فروزین، طهمورث

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: رادیولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

فرهاد، مجید

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: رادیولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

فرهاد، محمد

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: استاد، رشته: قلب و عروق، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی اصفهان.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی از دانشکده پزشکی علوم پزشکی اصفهان، گذراندن دوره فلوشیپ قلب و عروق در انستیتو کارایولوژی لندن در سال ۱۳۴۵.

مرتبه علمی:

استادیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی اصفهان بخش داخلی در سال ۱۳۴۳، دانشیار بخش قلب و عروق دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی اصفهان در سال ۱۳۵۱، ارتقاء به درجه استادی دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی اصفهان در سال ۱۳۶۹.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بیمایهای قلب و عروق، استاد راهنمای ۲۳ پایان‌نامه دکترا و دکترای تخصصی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۱

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: -

زمینه علمی تألیفات:

قلب و عروق، صداها و سوفل‌های قلبی، نبض شریانی، نبض وریدی، فشار وریدی و مضرات آن.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۲۰، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۲

زمینه علمی مقالات:

پولیپوز روده‌ای و کیست هیداتیک قلب.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

فرهادی، محمد

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۲۸، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: گوش و حلق و بینی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی ایران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی و دکترای تخصصی گوش و حلق و بینی و سر و گردن.

مرتبه علمی:

استادیار دانشگاه علوم پزشکی مشهد در سال ۱۳۵۹، دانشیار دانشگاه علوم پزشکی ایران.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

گوش و حلق و بینی و جراحی سر و گردن، مسئول پروژه کاشت حلزون شنوایی در ایران، بررسی عوامل میکروبی هوازی و بی‌هوازی عفونت‌های گوش میانی، بررسی اثر اولتراسوند در درمان سینوزیت‌های مزمن، تحقیق در مورد اختلالات تکلمی و اصلاح گفتار با اعمال جراحی حلق، بررسی F.N.A توده‌های گردنی، گفتار درمانی و بررسی عوامل میکروبی در سینوزیتها، استاد راهنمای ۸ پایان‌نامه تخصصی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۳

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: -

زمینه علمی تألیفات:

سینوزیت‌های عفونی، کاربرد بالینی روش ABR و الکتروکوکلوگرافی در تشخیص بیماریهای سیستم شنوایی و تشریح (آناتومیکن) جراحی استخوان تمپان.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۰، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۵

زمینه علمی مقالات:

پزشکی و بخصوص در مورد گوش و حلق و بینی و جراحی گردن.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

فرهودی، ابوالحسن

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۰۳، مرتبه علمی: استاد، رشته: بیماریهای کودکان، دانشکده: پزشکی دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۳۲، دکترای تخصصی بیماریهای کودکان از بخش مرحوم دکتر

محمد قریب در سال ۱۳۴۶.

مرتبه علمی:

پس از طی مراحل استادیاری و دانشیاری، ارتقاء به درجه استادی دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

آلرژی به شیر گاو و مقایسه با شیر مادر، تاگومیتوز و آلرژی به شیر گاو، اندازه‌گیری ایمونوگلوبولین اطفال ایرانی، مقایسه NBT و Killing در بیماران CCD، آلرژی به پنسیلین در کودکان، اندازه‌گیری ارقام طبیعی فونکسیون تنفسی از ۶ ساله تا ۲۰ ساله، مطالعه بیماران مبتلا به عیب اولیه مژکها (PCD)، مطالعه آلرژیهای هوایی کرج و تهران، راه اندازی آزمایشگاه ایمونولوژی و آلرژی توام با بخش ایمونولوژی و آلرژی بالینی کودکان، روشهای ایمونوفلورسانسی در ایمونولوژی، راهنمایی مشاوره و نظارت بر ۲۰ پایان‌نامه دکترا و تخصصی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۱۱

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

بیماریهای کودکان، ایمونولوژی کودکان، بیماریهای شایع آلرژی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: متعدد، تعداد مقالات به زبان خارجی:-

زمینه علمی مقالات:

اکثرا در رابطه با پژوهش در زمینه ایمونولوژی و آلرژی می‌باشند.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

فرهودی، محمود

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای داخلی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

فرهی، فرج‌الله

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: داروسازی، دانشکده: داروسازی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

فریب اصفهانی، عبدالغفار

قرن: ۱۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(س سیزدهم ق)، طیب، خطاط و شاعر، متخلص به فریب. پدرش از افاضل اصفهان بود. وی تحصیلات خود را در اصفهان و سپس در تهران به پایان رسانید و در هیجده سالگی جامع علوم ادبی بود. او از علوم معقول و منقول نیز بهره داشت و در علم طب ماهر بود. صاحب «مجمع الفصحا» آورده که: «... از فرط کیاست طرز معالجه جدید اطبای فرهنگ را مزید طب قدیم کرده...». وی قصیده را نیکو می‌سرود و در خط نستعلیق سرآمد اقران خود بود. او ابتدا خطاط و سپس فریب تخلص می‌کرد. از آثار وی: رساله‌ی درباره‌ی «بیماری و با»، به عربی؛ منظومه‌ای در «تشریح»، به فارسی.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: احوال و آثار خوشنویسان (۴۰۵-۴۰۴ / ۲)، حدیقه الشعراء (۱۳۷۴-۱۳۷۲ / ۲)، الذریعه (۹۶ / ۲۳، ۸۲۹ / ۹)، فرهنگ سخنوران (۷۰۷-۷۰۶)، مجمع الفصحا (۸۲۸-۸۲۰ / ۵).

فرید حسینی، رضا

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: استاد، رشته: آلرژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

فرید معیر، حسین

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۱۴، مرتبه علمی: استاد، رشته: پاتوبیولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: اصفهان.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای داروسازی در سال ۱۳۴۳، دکترای تخصصی در رشته انگل‌شناسی پزشکی و دریافت مدرک M.P.H رشته پاتوبیولوژی.

مرتبه علمی:

پس از طی مراحل استادیاری و دانشیاری، ارتقاء به درجه استادی دانشگاه علوم پزشکی اصفهان.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

انگل‌شناسی پزشکی و کاربرد آن، استاد راهنمای ۲۵ پایان‌نامه کارشناسی ارشد و دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۵، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۴

زمینه علمی مقالات:

انگل شناسی پزشکی.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

فرید، جواد

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۱۶، مرتبه علمی: استاد، رشته: داروسازی، دانشکده: داروسازی، دانشگاه: علوم پزشکی تبریز.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای داروسازی با رتبه ممتازی از دانشگاه علوم پزشکی تبریز در سال ۱۳۴۱، دیپلم تخصصی داروسازی صنعتی از دانشگاه

مونپلیه فرانسه در سال ۱۳۴۹.

مرتبه علمی:

پس از طی مراحل استادیاری و دانشیاری، ارتقاء به درجه استادی دانشگاه علوم پزشکی تبریز، استاد نمونه در سال ۱۳۶۸.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

داروهای صنعتی، داروسازی و داروشناسی، راهنمایی مشاوره و نظارت بر ۶۲ پایان‌نامه دکترای.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۲

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: -

زمینه علمی تألیفات:

داروسازی و داروسازی صنعتی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۶۰، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱۱

زمینه علمی مقالات:

داروسازی صنعتی.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

فریدن اصفهانی، رحمت‌الله

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: داخلی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی اهواز.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای تخصصی داخلی از ایران و گذراندن فرصت مطالعاتی و تحصیلات تکمیلی در انگلستان.

مرتبه علمی:

استادیار دانشگاه علوم پزشکی شهید چمران اهواز در سال ۱۳۶۱، و ارتقاء به درجه استادی دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی

شهید چمران اهواز از سال ۱۳۷۱ تاکنون.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بیماریها و اختلالات دستگاه گوارش، بیماریهای کبد و مجاری صفراوی، راهنمایی مشاوره و نظارت بر یک پایان‌نامه کارشناسی و

بیش از ۱۰ پایان‌نامه دکترای عمومی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۲

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: -

زمینه علمی تألیفات:

بیماریها و اختلالات دستگاه گوارش.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۸، تعداد مقالات به زبان خارجی: -

زمینه علمی مقالات:

بیماریها و اختلالات دستگاه گوارش، سیستم آندوکروینی مؤثر بر دستگاه گوارش، دهان و دندان و بررسی‌های آماری آندوسکوپی

با مقایسه با کشورهای دیگر و ارزیابی علمی آنها.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

فریدونی، هورچیترا

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: گوش و حلق و بینی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

فسایی فارسی، ابراهیم

قرن: ۱۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۱۲۹۰ ق)، طیب و شاعر. مشهور به میرزا آقای طیب. اهل فسا و از اطبای معروف زمان خود بود. که در کنار شغل طبابت شعر نیز می‌سرود از اوست:
 ز هشیاری نبستم هیچ طرفی
 بکن ساقی ز جام باده مستم
 برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)
 منابع زندگینامه: فرهنگ سخنوران (۱۷)، مرآت الفصاحه (۳۲).

فسایی، حسن حسینی

قرن: ۱۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۱۳۱۶- ۱۲۳۷ ق)، محقق، مفسر، ادیب، صوفی، شاعر و طیب. از سادات دشتکی شیراز بود. در فسا به دنیا آمد. در کودکی پدر و مادر خویش را از دست داد و تحت سرپرستی مادر بزرگ و برادر به کسب علم و ادب پرداخت. در خدمت میرزا ابوالحسن مجتهد فسایی ابتدا علوم را و بعدها «شرح هدایه»، «شرح تجرید» و «معالم الاصول» و «مطول» را فرا گرفت. سپس نزد میرزا محمد علی واحدالعین «مفاتیح الشرایع» فیض کاشانی را، در فقه، خواند. بعد از آن سفری به اصفهان داشت. پس از بازگشت به شیراز مدتی نزد شیخ مهدی کجوری مازندرانی شاگردی کرد و کتب ریاضی را فرا گرفت. میرزا حسن علم طب را نیز در خدمت میرزا سید علی نیاز و حاجی میرزا بابا حکیم‌باشی اصفهانی آموخت. وی در ۱۲۷۹ ق سفری به تهران و یزد کرد و پس از بازگشت به شیراز به معالجه‌ی بیماران پرداخت و شهرتی کسب کرد. چنان که پزشک مخصوص سلطان اویس میرزا احتشام‌الدوله پسر فرهاد میرزا معتمدالدوله شد. از آثار وی: «فارسانامه ناصری»؛ «تفسیر حسن»؛ «تحفه احتشامی»، دراندرز و نصایح، به نظم؛ «نقشه مملکت فارس». برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (۲۵۷- ۲۵۱ / ۲)، سبک‌شناسی (۳۶۵ / ۳)، سرآمدان فرهنگ و تاریخ (۲۸۹ / ۱)، شرح حال رجال (۳۴۲ / ۱)، فارسنامه ناصری (۴۲- ۱۳ / ۱)، فرهنگ سخنوران (۲۵۸)، المآثر و الآثار (۲۰۴)، مؤلفین کتب چاپی (۵۴۱- ۵۴۰ / ۲)، یادگار (س ۳، ش ۴، ص ۷۱-۶۸).

فشارکی، رحیم

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: پزشکی، دانشکده: پزشکی دانشگاه: علوم پزشکی اصفهان.
 برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

فضلی‌بزاز، صدیقه

قرن: ۱۴

جنسیت: زن

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۲۷، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: داروسازی، دانشکده: داروسازی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

کارشناسی شیمی از دانشگاه فردوس مشهد در سال ۱۳۴۹، کارشناسی ارشد شیمی دارویی از دانشگاه لافبرا انگلستان در سال ۱۳۵۸ و دکترای میکروبی‌شناسی دارویی از دانشگاه لافبرا انگلستان در سال ۱۳۶۰.

مرتبه علمی:

استادیار و دانشیار دانشگاه علوم پزشکی مشهد از سال ۱۳۶۱.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بررسی تولدی سایید گلوتامیک به روش تخمیری، بررسی تهیه دیسک آنتی‌بیوتیک، بررسی اثر ضد میکروبی کلماستین، بررسی اثر ضد میکروبی دیکلوفناک، بررسی اثر ضد میکروبی داروهای بیحسی موضعی، بررسی اثر ضد میکروبی عصاره‌های گیاهان خراسان، تدریس دروس شیمی و ریاضی، میکروبی‌شناسی عمومی، کنترل میکروبی دارو، فرآورده‌های دارویی بیولوژیک، شیمی دارویی، روشهای نوین تجزیه دستگاهی، زبان تخصصی در دانشگاه مشهد.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۱

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

میکروبی‌شناسی دارویی، جزوات درسی در زمینه میکروبی‌شناسی عمومی، کنترل میکروبی دارو و فرآورده‌های دارویی بیولوژیک.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۳، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۴

زمینه علمی مقالات:

میکروبی‌شناسی دارویی، ارزیابی اثر ضد میکروبی آمیکاسین و مقایسه آن با سه آمینوگلیکوزید دیگر، بررسی اثر ضد میکروبی داروهای بیحس کننده موضعی، تحقیق در مورد اثر آنتی بیوتیک‌های مختلف بر پنوموکوک و پیدایش انواع مقاوم به پنی‌سیلین، مواد ضد میکروبی در خمیر دندان و بررسی آلودگی میکروبی در آسایشگاه جانبازان.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

فغفور لاهیجی، محمد حسین

قرن: ۱۱

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۱۰۳۰ / ۱۰۲۹ ق)، دانشمند، طبیب، موسیقیدان و شاعر، متخلص به فغفور. در ابتدا رسمی تخلص می‌کرد و زمانی که به هند رفت تخلص فغفور را برگزید. وی گاهی میر نیز تخلص می‌کرد. محمد حسین از سادات لاهیجان گیلان بود. دوران جوانی را در

همان ولایت به فراگیری دانش و ادب به ویژه دانش پزشکی گذراند. علم طب را نزد دایی خود، حکیم تاج‌الدین حسین، آموخت و بیشتر کتابهای مربوط به علم طب را مطالعه کرد و به همین جهت او را حکیم نیز گفته‌اند. وی در زمینه‌ی ادبیات فارسی و عربی، خط، شطرنج، علم ادوار و موسیقی نیز تبحر داشت. در اوایل عمر به خدمت خان‌احمد گیلانی که خود شاعر و مشوق شاعران و عالمان بود رسید و منظومه «شهر آشوب» را در آن زمان به نظم درآورد. سپس به گرجستان، آذربایجان و اصفهان مسافرت کرد. در اصفهان با حکیم شفایی آشنا شد. در زمان شاه‌عباس مورد توجه علی‌قلی خان شاملو که دیوان بیگی و ایشیک آقاسی پادشاه بود قرار گرفت. وی مسافرتی هم به هند داشت و در اگره مدتی در خدمت حکیم علی‌گیلانی از پزشکان معروف ایرانی در هند بود. در هند با خان‌خانان عبدالرحیم خان ملاقات کرد و تحت ملازمت وی قرار گرفت و به وساطت وی از مقربان شاهزاده پرویز شد و در مدح او اشعار زیادی سرود. فغفور در الله‌آباد بر سر راه اگره درگذشت. از آثار وی: رسالاتی در «موسیقی»؛ رساله در «حساب اصابع»؛ «دیوان» شعر، در چهار هزار بیت.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: آتشکده‌ی آذر (۸۴۵-۸۴۳ / ۲)، احوال و آثار خوشنویسان (۷۰۵ / ۳، ۵۷۶-۵۷۵ / ۲)، ایضاح المکنون (۵۲۲ / ۱)، تاریخ ادبیات در ایران (۱۰۳۱-۱۰۲۴ / ۵)، تاریخ نظم و نثر (۴۱۴)، تذکره‌ی نصرآبادی (۲۴۴-۲۴۳)، تذکره‌ی میخانه (۴۷۱-۵۴۳)، الذریعه (۸۴۱-۸۴۰، ۳۵۸ / ۹)، سرو آزاد (۳۸-۳۷)، فرهنگ سخنوران (۷۱۵)، کاروان هند (۱۰۴۴-۱۰۲۸ / ۲)، لغت‌نامه (ذیل / فغفور گیلانی)، مآثر رحیمی (۹۲۷-۹۰۱ / ۴)، مجمع الخواص (۲۳۴-۲۳۳)، نامها و نامدارهای گیلان (۳۷۵).

فقیهی حکم‌آبادی، محمد

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۰۵، مرتبه علمی: استاد، رشته: چشم پزشکی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران، دکترای تخصصی چشم پزشکی از مرکز پزشکی فارابی در سال ۱۳۳۲.

مرتبه علمی:

دانشیار در دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی مشهد در سال ۱۳۳۴، ارتقاء به درجه استادی دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی مشهد.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

عوارض چشمی، درمان تراخم با الکتروکواگوسیون، ضایعات قرنیه در تراخم، گلوکوم حاد و درمان آن راهنمایی، مشاوره و نظارت بر ۳۰ پایان‌نامه دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: متعدد، تعداد مقالات به زبان خارجی: -

زمینه علمی مقالات:

جدیدترین طرق معالجه تب خال قرینه.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

فلامرزیان، محمود

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: داروسازی، دانشکده: داروسازی، دانشگاه: علوم پزشکی اصفهان.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

فلسفی کازرونی، محمد

قرن: ۸

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

محمد بن عبدالله بن محمد مظفرالدین حمیدالدین بن سعدالدین امامی فلسفی کازرونی از علماء امامی مذهب فلسفی مشرب و

اطباء قرن نهم هجریست وی در ۸۷۰ از دنیا رفته است.

برگرفته از کتاب: گنجینه دانشمندان (جلد ششم)

فلسفی نایینی حسینی، حسنعلی

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(س چهاردهم ق)، پزشک و نویسنده. از ابتدای جوانی به تحصیل علوم معمول زمان خود پرداخت. پس از آن به اصفهان سفر کرد

و در مضر میرزا باقر حکیم‌باشی یک دوره طب قدیم را گذراند و سپس در اواخر دوره مظفری به تهران آمد و به فراگیری زبان

فرانسه و طب جدید پرداخت. او در فراگیری چشم پزشکی و علم تاریخ و جغرافیا تلاش بسیار کرد. اثر وی: «هفت مقاله‌ی فلسفی»،

در لزوم دیانت.

برگرفته از کتاب: اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: فهرست کتابهای چاپی فارسی (۲ / ۳۴۰۸)، مؤلفین کتب چاپی (۶۸۳-۶۸۲ / ۲).

فولادوند، بهزاد

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای کودکان، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

فیلسوف الدوله، عبدالحسین

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۱۲۴۳- ح ۱۳۲۲ ش)، طبیب. نخست لقب رکن الحکما داشت و بعداً به فیلسوف الدوله شهرت یافت. وی در خدمت سید علی سید الحکما و چند تن از اطباء نامی وقت هر دو قسمت علمی و عملی طب را تکمیل نمود و طب جدید را نزد دکتر طولوزان فرانسوی فراگرفت. سالها در تبریز به وظائف مداوا و معالجه اشتغال داشت. در اواخر عمر از تبریز به قم رفت و ریاست بیمارستانی را بر عهده گرفت. عاقبت به مشهد مقدس رضوی مهاجرت نمود و در آنجا وفات یافت وی طبیب مخصوص محمدعلی میرزای ولیعهد نیز بود. از تألیفات وی: «تاریخ تبریز»، «الجدریه»، «الجدامیه»، «حاشیه‌ی تحریر اقلیدس»، «مطرح الانظار فی تراجم اطباء الاعصار»، «معرفة السموم ناصری»، «مفتاح الادویه»، «گریپ»، رساله در مرض آنفولوا آنزا.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: ریحانه (۳۸۵-۳۸۴ / ۴)، زندگینامه‌ی رجال و مشاهیر (۱۵۴ / ۵)، مؤلفین کتب چاپی (۷۵۰-۷۴۹ / ۳).

قاسم‌زاده، حبیب‌الله

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: روان پزشکی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

کارشناسی روانشناسی از دانشگاه تهران در سال ۱۳۴۷، دکترای روانشناسی رشد از آمریکا در سال ۱۳۵۵.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

تحقیق درباره ثبات آزمون ترستون، پسیکو پاتولوژی کودکان، پرخاشگری در کودکان، تحلیل چند متغیری افسردگی در کودکان، آزمون Gestalt- Bender در تشخیص عقب ماندگی ذهنی و رشد طبیعی کودکان، تکنیک افتراق معنایی درباره ساختار روانشناسی کلمه، رشد اخلاق در کودک، ارتباط شیوه‌های کودک پروری با اختلالهای رفتاری کودکان، راهنمایی مشاوره و

نظارت بر ۱۵ پایان‌نامه کارشناسی ارشد و دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۴

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

روان‌شناسی زبان، شناخت، تفکر، رفتار درمانی، شناخت درمانی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۳۲، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۲

زمینه علمی مقالات:

رفتار درمانی، شناخت درمانی، روان‌درمانی، مفاهیم عمده روان‌شناسی، نوروسایکولوژی، روان‌شناسی زبان، متدولوژی، اعتیاد.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

قاضی سعیدی، کبری

قرن: ۱۴

جنسیت: زن

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۲۰، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیهوشی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای تخصصی بیهوشی از دانشگاه Dowstate Med.center نیویورک آمریکا به مدت سه سال.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بیهوشی، مراقبت‌های ویژه، تحقیق در مورد Pine Mechanism، استاد راهنمای ۶ پایان‌نامه دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۴

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

طب، بیهوشی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۳، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۶

زمینه علمی مقالات:

بیهوشی، مراقبت‌های ویژه، تحقیق در مورد مکانیسم ایجاد درد.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

قاضی سعیدی، کیومرث

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: پاتولوژی، دانشکده: بهداشت، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای تخصصی در رشته پاتوبیولوژی (میکروبیولوژی) و ماستر بهداشت عمومی از دانشکده بهداشت دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۶۱.

مرتبه علمی:

استادیار دانشکده بهداشت دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۶۱، دانشیار دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۶۹.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

میکروباکتریومها (سل، جذام و میکروباکتریومهای محیطی) عفونتهای روده‌ای، عفونتهای تنفسی، پیشگیری بیماری جذام در آذربایجان شرقی، گیلان و خراسان، راهنمایی مشاوره و نظارت بر ۲۲ پایان‌نامه کارشناسی ارشد و دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۲

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: -

زمینه علمی تألیفات:

میکروباکتریومهای محیطی در ایران، بیماری زائی میکروباکتریومهای محیطی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۸، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱۰

زمینه علمی مقالات:

میکروباکتریومها (سل، جذام و میکروباکتریومهای محیطی)، عفونتهای روده‌ای، عفونتهای تنفسی.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

قاضی نوری، احمد

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۱۳، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: دندان پزشکی، دانشکده: دندان پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

گذراندن دوره یک ساله دکترای دندان پزشکی و اندودانتیکس در دانشگاه ایلینویز در شیکاگو آمریکا.
مرتبہ علمی:

دانشیار گروه اندودانتیکس دانشکده دندان پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بیماریهای پالپ و پری‌اپیکال، میکروبیولوژی در اندودانتیکس، آناتومی داخلی دندانها، مقایسه آماری درمان اندودانتیکس، استاد راهنمای ۲۲ پایان‌نامه دکترا و ۵ پایان‌نامه دکترای تخصصی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۱

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

آناتومی داخلی دندانها و طرز تهیه حفره‌های اندودانتیک.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۶، تعداد مقالات به زبان خارجی:-

زمینه علمی مقالات:

اندودانتیکس.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

فاینی، سبحانعلی

قرن: ۱۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ح ۱۲۶۵ / ۱۲۶۰ ق)، فقیه، متکلم، فیلسوف، ریاضیدان، طبیب، محقق، نویسنده و شاعر. معروف به فاضل سبحانعلی خان. وی در شهر لکنه ساکن و از امیران و مراجع علمی، سیاسی و اجتماعی این شهر بود. او علاوه بر امر تدریس به امور سیاسی نیز می‌پرداخت. مدتی وزیر و مشاور حیدر پادشاه بود و سایر حکام هند، همچون یمین‌الدوله سعادت علی خان به او ارادت می‌ورزیدند. میرزا محمدعلی کشمیری (م ۱۳۰۹ ق) وی را از شاگردان شریف‌العلماء محمد شریف ابن ملا حسنعلی مازندرانی (م ۱۲۴۶ ق) ذکر کرده است. وی در هند درگذشت و طبق وصیتش پیکرش به کربلا- منتقل و در آنجا دفن شد. از آثارش: «شرح حدیث الاثره»؛ «شرح حدیث الثقلین»؛ «شرح حدیث الحوض»؛ «الوجیزه»، در علم کلام و اصول دین به فارسی؛ «لطفه المقال»، که در رد اعتراضات فاضل رشید نگاشت و فاضل رشید این کتاب را در تحت نام «ایضاح لطفه المقال» پاسخ گفت و فاضل سبحانعلی خان کتاب «فذلکه الکلام» را در جواب «ایضاح» نوشت. جواب رساله‌ی «مکاتیب» حیدرعلی فیض‌آبادی؛ «فیوضات سبحانی»؛ «فضائح البخاری فی صحیحہ»، در مورد نویسنده و متن کتاب «صحیح» بخاری و روایات جعلی آن، که به فارسی است.

برگرفته از کتاب: اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه بزرگان قائن (۲۰۹-۲۰۷)، الذریعه (۵۰-۴۹ / ۲۵ / ۳۲۳، ۱۸ / ۲۴۹، ۱۳۰، ۱۶ / ۱۹۸، ۱۹۵، ۱۸۷-۱۸۶ / ۱۳ / ۲۱۱ /

۱۰)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۵۹۷-۵۹۶ / ۱۳).

فائمه مقامی هزاوه، محمدامین

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: مغز و اعصاب، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تبریز.
برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

فائمه مقامی، احمد

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۲۳، مرتبه علمی: استاد، رشته: دندان پزشکی، دانشکده: دندان، پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:

دکترای دندان پزشکی از دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۴۶.

مرتبه علمی:

استادیار رشته بیماریهای دهان دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی در سال ۱۳۵۳، دانشیار در سال ۱۳۶۴، و استاد رشته بیماریهای دهان دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی در سال ۱۳۷۰.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

دندان پزشکی عمومی، بیماریها و ضایعات مخاط دهان، راهنمایی مشاوره و نظارت بر ۳۸ پایان‌نامه دکترای.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۳

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: -

زمینه علمی تألیفات:

بیماریهای مخاط دهان، تشخیص مخاطی، کاربرد داروها و آنتی‌بیوتیک‌ها در درمان بیماریهای مخاط دهان.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۴، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۲

زمینه علمی مقالات:

بیماریهای دهان و دندان.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

قائمی، ابوالقاسم

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(تو ۱۲۹۰ ش)، پزشک و نویسنده. تحصیلات متوسطه را در دبیرستان شرف به پایان رساند و از دانشکده‌ی پزشکی فارغ‌التحصیل شد. بعد از فراغت از تحصیل عهده‌دار مشاغلی چند از جمله: ریاست درمانگاه، ریاست بخش وابسته‌ی سرم‌شناسی بود. اثر وی: «کیمیا پزشکی»، درباره‌ی پنی‌سیلین و موارد استعمال آن.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: فهرست کتابهای چاپی فارسی (۲۷۰۲ / ۲)، مؤلفین کتب چاپی (۲۷۷-۲۷۶ / ۱).

قدسی، مهدی

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(تو ۱۲۷۹ ش)، پزشک و نویسنده. در تهران به دنیا آمد. تحصیلات ابتدایی و متوسطه و پزشکی را در زادگاهش گذراند. چندی در سمت ریاست قرنطینه‌ی خوزستان به کار مشغول شد. در ۱۳۱۴ ش به پاریس عزیمت نمود. در انستیتو پاستور تحصیلات خود را تکمیل کرد. پس از بازگشت به ایران در انستیتو پاستور ایران به درمان بیماران مبتلا به هاری پرداخت و حاصل تحقیقات خود را در مجلات بین‌المللی منتشر کرد و به واسطه همان مقالات از طرف سازمان بهداشت جهانی به عنوان کارشناس بین‌المللی برگزیده شد. وی به کشورهای اروپا و آمریکا سفر کرد و در مراکز بهداشتی آن کشورها به تحقیق و مطالعه پرداخت و در بازگشت به ایران روش جدید مایه‌سازی ضد سل را در ایران مورد استفاده قرار داد. از جمله مشاغل وی: معاونت وزارت بهداشت، نیابت ریاست انستیتو پاستور و ریاست بخش ب. ث. ژ بود. از آثار وی: «بیماری هاری و اقسام مختلف آن»، «درمان ضد هاری»، «سخنرانیهای پرفسور آندره لمی پر»، در دانشکده‌ی پزشکی تهران؛ «مایه کوبی بر ضد سل بوسیله ب. ث. ژ».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: فهرست کتابهای چاپی فارسی (۲۸۶۶ / ۲، ۱۳۹۷، ۵۷۲ / ۱)، مؤلفین کتب چاپی (۴۲۴-۴۲۲ / ۶).

قربانی ثمین، مهدی

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۰۹، مرتبه علمی: استاد، رشته: انگل‌شناسی، دانشکده: بهداشت، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای حرفه‌ای داروسازی از دانشکده داروسازی دانشگاه تهران در سال ۱۳۳۷، کارشناسی ارشد انگل‌شناسی از دانشگاه لیوپول انگلستان در سال ۱۳۵۳، و دکترای تخصصی انگل‌شناسی از دانشگاه تهران در سال ۱۳۵۴.
مرتب‌ه علمی:

استادیار دانشکده داروسازی و دانشکده بهداشت از سال ۱۳۴۶، تا سال ۱۳۵۴، دانشیار دانشکده بهداشت و انستیتو تحقیقات بهداشتی دانشگاه تهران از سال ۱۳۵۴ تا سال ۱۳۶۴ و استاد دانشکده بهداشت و انستیتو تحقیقات بهداشتی دانشگاه تهران از سال ۱۳۶۴ تا کنون.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

تدریس دروس انگل‌شناسی پزشکی در دانشگاه تهران و مجتمع پزشکی طالقانی، کوکسیدهای بیماری‌زا توکسوپلاسموز در ایران، سرواپیدمیولوژی توکسوپلاسموز در ایران، بررسی سرولوژی توکسوپلاسموز در حیوانات، مطالعه روش‌های تشخیص آزمایشگاهی پنموسیستوزیس ریوی، راهنمایی، مشاوره و نظارت بر ۱۴ پایان‌نامه کارشناسی ارشد و دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۸

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: -

زمینه علمی تألیفات:

متون درسی پزشکی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۵، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۲۰

زمینه علمی مقالات:

توکسوپلاسموز، لیشمانیوز و مالاریا.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

قربانیا، محمد

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: استاد، رشته: اورولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

فرقه‌چی، علی

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۱۳، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: جراحی عمومی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تبریز.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای تخصصی جراحی عمومی از دانشگاه تبریز در سال ۱۳۴۶، فوق تخصص از دانشگاه لوئی پاستور فرانسه در سال ۱۳۵۳. مرتبه علمی:

استادیار جراحی دانشگاه علوم پزشکی تبریز از سال ۱۳۴۸ تا سال ۱۳۵۳، دانشیار جراحی دانشگاه علوم پزشکی تبریز از سال ۱۳۵۳ تاکنون.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

پزشکی و جراحی عمومی، جراحی معده و دوازده.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۱

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: ۲

زمینه علمی تألیفات:

درمان جراحی زخم دوازده، ضربه‌های دست و انگشتان.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: متعدد، تعداد مقالات به زبان خارجی: -

زمینه علمی مقالات:

تعداد متعددی مقاله به زبان فراسی در رشته جراحی، تعدادی مقاله در رشته جراحی به زبان فرانسه.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

قره‌باغیان، مهین

قرن: ۱۴

جنسیت: زن

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیهوشی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشکده پزشکی دانشگاه تهران، دکترای تخصصی بیهوشی از دانشگاه تهران، دیپلم بیهوشی از کالج سلطنتی انگلستان.

مرتبه علمی:

دانشیار رشته بیهوشی دانشگاه علوم پزشکی تهران.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

کاربرد داروهای مختلف که در ضمن بیهوشی مصرف می‌شوند، مراقبت‌های مهم قبل از عمل و بعد از عمل، طب سوزنی، کاربرد درمانی داروها در ضمن عوارض بیهوشی، راهنمایی مشاوره و نظارت بر ۸ پایان‌نامه کارشناسی ارشد و دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۱۴

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

روش‌های بیهوشی عمومی و بیحسی موضعی، ICU و بخش مراقبت‌های ویژه تنفسی، سندروم نارسائی تنفسی، بیهوشی در بیماریهای غدد داخلی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۳، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱

زمینه علمی مقالات:

اثرات داروهای سراتید و آنالژزیک و کاربرد آنها در بیهوشی عمومی و بیحسی‌های موضعی.
برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

قره‌بیگلو، فیروز

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: جراحی اطفال، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تبریز.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای تخصصی جراحی عمومی از دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۴۱، طی دوره‌های تخصصی در دانشکده پزشکی بردو فرانسه و طی دوره جراحی اطفال در انگلستان از سال ۱۳۴۸ تا سال ۱۳۵۱ و دریافت گواهی فوق تخصص جراحی اطفال از وزارت فرهنگ و آموزش عالی در سال ۱۳۶۱، طی دوره کوتاه مدت جراحی کودکان و نوزادان در آمریکا.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تبریز.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

جراحی‌های کودکان و نوزادان، استاد راهنمای ۹ پایان‌نامه تخصصی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۲

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

جراحی کودکان و نوزادان.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۸، تعداد مقالات به زبان خارجی:-

زمینه علمی مقالات:

ضربه‌های قفسه صدری و پانکراس و جراحی‌های اطفال.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

قریب ، محمد

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

مرحوم دکتر محمد قریب در سال ۱۲۸۸ در یک خانواده مذهبی در تهران متولد شد. پدرش مرحوم علی اصغر از مردم گرکان از توابع آشتیان بود. دوران ابتدایی را در دبستان سیروس و متوسطه را در دارالفنون گذرانید. وی در سال ۱۳۰۶ شمسی در زمره اولین گروه دانشجویان ایرانی بودند که برای ادامه تحصیل در رشته پزشکی به فرانسه رفتند. وی در پایان سال اول در شهر رن فرانسه موفق به دریافت جایزه لابراتور تشریح دانشکده پزشکی شد. وی در سال ۱۳۱۴ نخستین ایرانی بود که توانست در کنکور انترنی بیمارستان پاریس موفق شود. رساله دکترای خود را تحت عنوان ((وقفه تنفسی شیرخواران)) با درجه بسیار خوب گذرانید و در سال ۱۳۱۵ با دوشیزه زهرا قریب، دختر مرحوم آقا میرزا عبدالعظیم خان قریب ازدواج کرد و نتیجه این پیوند مبارک دو پسر و دو دختر می باشد. پسران ایشان به پزشکی اشتغال دارند. ازدواج نموده و در سال ۱۳۱۷ به ایران بازگشت نمود. پس از طی نمودن دوره سربازی در سال ۱۳۱۹ به عنوان دانشیار طب اطفال در دانشگاه به فعالیت علمی مشغول گردید. وی ابتدا در بیمارستان رازی به اداره بخش اطفال مشغول شد و بعد از آن به بیمارستان هزار تخته‌خوابی آمد و در آن بخش اطفال دایر نمود. وی در سال ۱۳۱۹ کتاب بیماریهای کودکان را به چاپ رساند و در سال ۱۳۳۵ با همکاری آقای دکتر اهری آن را با اطلاعات جدید تجدید چاپ نمود. دکتر قریب در سال ۱۳۲۱ به دریافت نشان عالی دولت فرانسه شد و در سال ۱۳۵۰ به عضویت هیئت مدیره انجمن بین المللی بیماریهای کودکان در آمد. همچنین در آخرین سالهای عمر وی موفق به نشان درجه اول فرهنگ از وزارت آموزش و پرورش شد. وی در طول سالهای فعالیت علمی خود در کنگره های مختلف بین المللی در کشورهای مختلف از جمله فرانسه، آمریکا، کانادا، ژاپن، ترکیه و اتریش شد و عضویت چندین مجمع علمی بین المللی را برعهده داشت. ایشان اولین تعویض خون را در ایران انجام دادند و از بنیانگذاران انتقال خون در ایران بودند.

از مهمترین اقدامات ایشان بنیانگذاری و تأسیس اولین بیمارستان تخصصی کودکان یعنی بیمارستان مرکز طبی کودکان به همراه دکتر اهری بود که ایشان این اقدام را در زمان بازنشستگی خود انجام دادند. آنچه دکتر محمد قریب را شاخص می نمود هوش سرشار، علاقه به فراگیری، قدرت کار و استقامت در مقابل مشکلات بود.

کلاس درس استاد که تقریباً همیشه بر بالین بیمار بود، در نوع خود مکتبی از پیشرفته ترین روشهای علمی کنونی به شمار می رفت. استاد شاگرد را در برابر بیمار و مسایل وی قرار می داد، وی را به تفکر و تعقل و سخن گفتن و او می داشت و سپس راهنمایی می نمود.

مرحوم دکتر قریب در حین فعالیت علمی فعالیت سیاسی و اجتماعی نیز داشت به گونه ای که بارها در کلاس درس به اقدامات رژیم انتقاد نموده و پس از واقعه ۲۸ مرداد ۳۲ نیز بدنبال امضاء یک بیانیه به همراه ۱۰ تن دیگر از اعضای هیئت علمی دانشگاه مانند مهندس بازرگان، دکتر سحابی و دکتر نعمت الهی به دستور شاه از دانشگاه اخراج شدند که این موضوع باعث افزایش محبوبیت ایشان در بین دانشجویان و جامعه دانشگاهی شد.

مرحوم دکتر قریب در سال ۱۳۵۱ به هم‌چوری (دفع خون از دستگاه ادراری) مبتلا شدند که بعدها تشخیص کانسر مثانه داده شد و اقدامات درمانی انجام شده در ایران و آمریکا تأثیر چندانی بر بیماری ایشان نداشته و سرانجام در روز سه شنبه اول بهمن ماه ۱۳۵۳ در بیمارستان مرکز طبی کودکان محل خدمت خود دار فانی را وداع کردند و طبق وصیت خودشان در قبرستان شیخان قم به خاک سپرده شدند. برای مراسم تدفین دکتر محمد قریب، آیت الله العظمی گلپایگانی نماز ایشان را قرات فرمودند. از جمله شاگردان ایشان می‌توان به دکتر ولایتی وزیر امر خارجه سابق اشاره کرد. روزگار قریب نام مجموعه تلویزیونی است که کیانوش عیاری درباره زندگی دکتر محمد قریب ساخته است.

برگرفته از کتاب: پایگاه راسخون

منابع زندگینامه: مرکز طبی کودکان

سایت پروفیسور سلطان زاده

پایگاه عصر ایران

قریب، رضا

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۰۸، مرتبه علمی: استاد، رشته: بیماریهای کودکان، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شیراز.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی از دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۳۲، دکترای تخصصی کودکان و قلب کودکان از آمریکا در سال ۱۳۳۹.

مرتبه علمی:

استادیار دانشگاه علوم پزشکی شیراز در سال ۱۳۴۱، دانشیار در سال ۱۳۵۴، استاد دانشگاه علوم پزشکی شیراز در سال ۱۳۵۰.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بیماریهای کودکان.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۲

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: -

زمینه علمی تألیفات:

بیماریهای کودکان و طب کودکان.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۵، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۲۳

زمینه علمی مقالات:

بیماریهای کودکان.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

قزل ایاغ، حسینقلی

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۱۳۳۶ ش)، پزشک و نویسنده. تحصیلات پزشکی خود را در فرانسه به پایان رساند. چند دوره از طرف مردم سمنان و دامغان و جندق و کالت مجلس را به عهده داشت. از رجال علم و ادب و از پزشکان بنام بود و در مجله «یغما» مقالات از او به چاپ رسیده است. در اواخر عمر کتابهای خود را به کتابخانه‌ی دانشکده‌ی پزشکی و کتابخانه‌ی ملی اهدا کرد. آثار وی: «پزشکی قانونی»؛ «حفظ الصحه‌ی عملی یا کلید صحت»؛ «دستور مادران جوان»؛ «سوزاک».[۱]

فرزند قربان‌خان، در ۱۲۵۴ ش متولد شد. پس از اتمام تحصیلات مقدماتی وارد مدرسه‌ی دارالفنون شد و به تحصیل فن پزشکی پرداخت و درجه‌ی دکترا گرفت و به طبابت مشغول شد. به هنگام نهضت مشروطیت، مشروطه‌خواهان را یاری می‌داد و با آنها حشر و نشر داشت و تدریجاً در محافل اجتماعی و سیاسی تهران اسم و رسمی پیدا کرد و با بزرگان و سیاستمداران محشور و نزدیک شد. در انتخابات دوره‌ی سوم مجلس شورای ملی، از سمنان به وکالت انتخاب شد و در مجلس به فرقه‌ی اعتدالی‌ها ملحق شد و در انتخابات هیئت رئیسه جزء هیئت مباشرت مجلس گردید. در ۱۳۰۶ بنا به دعوت علی‌اکبر داور، به عدلیه رفت و رئیس پزشکی قانونی شد. سالیانی دراز در آن سمت بود و در دوره‌ی نهم مجدداً از سمنان به وکالت رسید. در ادوار دهم، یازدهم و دوازدهم نیز سمت خود را حفظ کرد. قزل‌ایاغ مردی دانشمند و ادیب بود. چندی نیز در فرانسه به تحصیل و تمرین پرداخت. در اواخر عمر از طبابت اعراض نموده و ایام خود را به مطالعه و معالجه می‌گذراند. در ۱۳۳۴ قریب پانصد جلد از کتابهای طبی خود را به کتابخانه‌ی مجلس اهدا نمود. وفات او در سال ۱۳۳۶ ش اتفاق افتاد. تالیفاتی نیز در رشته‌ی پزشکی از خود باقی گذاشت.

برگرفته از کتاب: شرح حال رجال سیاسی و نظامی معاصر ایران (جلد دوم)

منابع زندگینامه: [۱] فهرست کتابهای چاپی فارسی (۱۴۲۹، ۱۱۷۹-۱۱۷۸، ۱۶۰۶ / ۱)، مؤلفین کتب چاپی (۹۴۰-۹۳۹ / ۲)، یغما (س ۷، ش ۱۰، ص ۴۷۸).

قضائی، صمد

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۰۴، مرتبه علمی: استاد، رشته: پزشکی قانونی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

تحصیلات عالی و تخصصی در رشته‌های پزشکی، پزشکی قانونی و اجتماعی.

مرتبه علمی:

پس از طی مراحل استادیاری و دانشیاری، ارتقاء به درجه استادی دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

پزشکی قانونی، طب کار و بهداشت حرفه‌ای، استاد راهنمای ۲۰ پایان‌نامه دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۸

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

پزشکی قانونی، تروماتولوژی پزشکی قانونی، تعیین هویت و جرم‌یابی، معلولیت‌ها، بیماریهای ناشی از کار، مسمومیت‌های عمده ناشی از کار، بیماریهای ناشی از عوامل فیزیکی و سرطانهای ناشی از کار.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۱، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۷

زمینه علمی مقالات:

طب کار و پزشکی قانونی.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

قطان مروزی، عین الزمان، ابوعلی حسن

قرن: ۶

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۵۴۸-۴۶۵ ق)، حکیم، ریاضیدان و ادیب. اصل وی از بخارا بود. در مرو به دنیا آمد. در طب، ریاضیات، ادبیات و علوم دینی سرآمد ولی اشتغال وی بیشتر در علم طب بود. او از شاگردان ابوالعباس لوکری بود. وی در فتنه‌ی غزان کشته شد. قطان در عروض، انساب، طب، هیئت و ریاضی تألیفات متعدد دارد. مهمترین اثر ریاضی او کتاب «گیهان شناخت» یا «گیهان شناخت» و «اختر شناخت» است. از دیگر آثارش: «الدوحه»، در انساب؛ «رسائل»، در طب. [۱]

مروزی، عین‌الزمان ابوعلی حسن بن علی؛ ریاضی‌دان و طبیب و فیلسوف قرنهای پنجم و ششم. اصل وی از بخارا بود و او خود به سال ۴۶۵ در مرو ولادت یافت. تحصیلات علمی وی نزد لوکری (ه.م) صورت گرفت و او در مرو می‌زیست تا در ۵۴۸ در فتنه‌ی غزان به دست آنان کشته شد. قطان در طب و علوم اوایل و ریاضیات و ادبیات و علوم دینی سرآمد زمان خود بود، ولی بیشتر به طب علاقه داشت و در مرو دکانی داشت که در آن به طبابت مشغول بود. مهمترین اثر ریاضی او «گیهان شناخت» (ه.م) است. برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: [۱] الاعلام (۲۲۰-۲۱۹ / ۲)، تاریخ ادبیات در ایران (۹۶۷-۹۶۵، ۳۱۳-۳۱۲ / ۲۹۴، ۲)، تاریخ علوم و فلسفه ایرانی (۵۸۷)، تاریخ نظم و نثر (۱۲۷)، تتمه‌ی صوان الحکمه (۹۱)، الذریعه (۲۵۵-۲۵۴ / ۱۸، ۲۷۲-۲۷۱ / ۸)، کارنامه‌ی بزرگان (۲۶۵)، معجم المؤلفین (۲۶۰ / ۳).

قطب‌الدین شیرازی، ابوالثناء محمود

قرن: ۷

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۷۱۰ - ۶۳۴ ق)، طبیب، ریاضیدان، منجم، فیزیک‌دان، فیلسوف، عالم اشعری شافعی و مفسر. معروف به قطب شیرازی و ملقب به علامه. در شیراز به دنیا آمد. پدرش ضیاءالدین مسعود پزشک و مدرس طب در بیمارستان مظفری شیراز و در همان حال از بزرگان فرقه سهروردیه بود. قطب‌الدین محمود علم طب را نزد پدر و عموی خود فراگرفت. خرقة‌ی تصوف را در ده سالگی از دست پدر خود پوشید و از نجیب‌الدین علی بن بزغش شیرازی نیز خرقة گرفت. در چهارده سالگی پدرش فوت کرد و او به جای پدر به عنوان چشم‌پزشک در بیمارستان شروع به کار نمود. وی قرائت و شروح «قانون» را نزد استادان شیراز فراگرفت. چندی نیز شاگرد نجم‌الدین کاتبی قزوینی بود. سپس به مراغه رفت و در آنجا علم هیت و «اشارات» ابن سینا را در خدمت خواجه نصیرالدین طوسی آموخت و نزد آن استاد و به یاری او به حل مشکلات «قانون» توفیق یافت. او همچنین سفرهایی به خراسان، عراق عجم، بغداد و روم داشت. در قونیه به خدمت صدرالدین قونیوی رسید و علم شریعت و طریقت را نزد او فراگرفت. قطب‌الدین شیرازی از دانشمندان جامع و بزرگ، و در معقول یگانه زمان خود بود. او در طب و ریاضیات و نجوم و حکمت و موسیقی دست داشت و در نظم و نثر پارسی و عربی دارای مهارت کامل بود. عده‌ای از رجال علم و دانش در محضر او شاگردی کرده‌اند. از جمله شاگردان وی: قطب‌الدین رازی، کمال‌الدین فارسی و نظام‌الدین اعرج بودند. قطب‌الدین در اواخر عمر در تبریز سکنی گزید و در همان جا درگذشت و در مقبره‌ی چرنداب تبریز در کنار قاضی بیضاوی دفن شد. از آثارش: «دره التاج لغره‌الیدیاج / الدباج»، معروف به «انموذج العلوم»، به فارسی؛ که به خواشش امیر دباج، پادشاه اسحاق‌وند گیلان، تألیف کرد؛ «تحفه‌ی شاهی»، در علم هیت، به فارسی؛ «نهایه‌الادراک فی درایه‌الافلاک»، در علم هیت، به فارسی؛ «اختیارات مظفری»، در هیت و نجوم؛ «شرح حکمه‌الاشراق»؛ «شرح مفتاح العلوم» سکاکی، قسمت سوم؛ شرح «مختصر الاصول» حاجبی؛ «فتح المنان فی تفسیر القرآن»، در حدود ۴۰ مجلد؛ «مشکلات التفاسیر» [۱].

شیرازی، محمود بن مسعود بن مصلح فارسی کازرونی اشعری شافعی مکنی به ابوالثناء، دانشمند معروف (ف. تبریز ۷۱۰ یا ۷۱۶ ه.ق). وی نزد نصیرالدین طوسی علم آموخت و سپس به روم (آسیای صغیر) رفت و نزد صدرالدین قونوی تلمذ کرد و قاضی سیواس، ملطیه و زارالشام گردید و سپس در تبریز ساکن شد و در امر رصدخانه با خواجه نصیر همکاری داشت. وی در اغلب علوم عصر مانند طب و نجوم و حکمت و موسیقی تبحر و نیز ذوق ادبی و قریحه‌ی شعری داشت. او راست: شرح قانون ابن سینا، شرح حکمه‌الاشراق، دره‌التاج شامل علوم حکمی به فارسی، التحفه‌الشاهی، ترجمه‌ی تحریر اقلیدس، شرح مفتاح العلوم سکاکی، نهایه‌الادراک فی درایه‌الافلاک.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه [۱]: آثار عجم (۳۲۸)، الاعلام (۶۶-۶۵ / ۸)، تاریخ ادبیات در ایران (۱۲۳۰-۱۲۲۷ / ۳)، تاریخ فلاسفه‌ی ایرانی (۴۷۶-۴۶۰)، تاریخ گزیده (۷۰۲-۷۰۱)، تاریخ نجوم اسلامی (۵۳-۵۲)، تاریخ مغول (۵۰۷-۵۰۶)، تاریخ نظم و نثر (۱۴۸-۱۴۷)، تذکره‌ی روز روشن (۶۶۲-۶۶۱)، حبیب السیر (۱۱۷-۱۱۶ / ۳)، دائره‌المعارف فارسی (۲۰۵۹ / ۲)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (۲۱۴-۲۰۵ / ۴)، الذریعه (۸۸۴ / ۹)، روضات الجنات (۱۲۹ / ۸)، ریحانه (۴۷۲-۴۷۰ / ۴)، زندگینامه‌ی ریاضی‌دانان (۳۵۴-۳۵۱)، شخصیت‌های نامی (۳۹۵-۳۹۴)، شرح و بررسی زندگانی و معرفی آثار علامه قطب‌الدین رازی ورامینی (۹۶-۹۴)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۲۱۴-۲۱۲ / ۸)، العبر (۲۵ / ۴)، فرهنگ سخنوران (۴۷۲)، کشف الظنون (۱۶۹۵، ۱۹۸۵، ۱۲۳۵، ۷۳۸، ۳۶۷، ۳۵)، الکنی و الالقاب (۷۳ / ۳)، لغت‌نامه (ذیل / قطب‌الدین شیرازی)، مجمل فصیحی (ذیل / سال ۷۱۰)، مرآت الفصاحه (۵۰۴-۵۰۱)، معجم المؤلفین (۲۰۳-۲۰۲ / ۱۲)، مؤلفین کتب چاپی (۹۱-۸۹ / ۶)، هدیه‌الاحباب (۲۱۹)، هدیه‌العارفین (۴۰۷-۴۰۶ / ۲)، هفت اقلیم

(۲۰۹-۲۰۸ / ۱).

قفقازی، تقی

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: استاد، رشته: فارماکولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی اصفهان.
برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

قلمبر، محمدعلی

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: استاد، رشته: بیوشیمی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شیراز.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:

کارشناسی بیولوژی و کارشناسی آموزش از دانشگاه تهران، کارشناسی و کارشناسی ارشد در میکروبیولوژی، دکترا در رشته میکروبیولوژی و بیوشیمی، فوق تخصص در متابولیسم میکروبی از دانشگاه میشیگان در سال ۱۳۴۲، فوق تخصص در آنزیم شناسی از دانشگاه جانزهاپکینز آمریکا در سال ۱۳۴۶، فوق تخصصی بیولوژی مولکولی از دانشگاه کلرادو در سال ۱۳۶۷.
مرتبه علمی:

استاد مدعو در بیوشیمی در دانشگاههای جانزهاپکینز، تنسی، کلرادو، کالیفرنیا، بنیاد اسکریپز و هاروارد استاد بیوشیمی میشیگان در سالهای ۱۳۶۴-۵۷، استاد بیولوژی مولکولی دانشگاه تمپل، استاد بیوشیمی دانشگاه علوم پزشکی شیراز از سال ۱۳۶۸.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

متابولیسم میکروبی، بیوسنتز پوسته خارجی میکروبه‌ها، آنزیم‌های باکتریوفاژها، بیولوژی مولکولی بیماری دیابت کودکان، ایمنوشیمی بیماری دیابت، ژنهای مربوط به کلروپلاستس و میتوکندری‌ها، جداسازی و تخلیص آنتی‌بیوتیک‌ها، جداسازی و تخلیص چهار آنزیم در مسیر متابولیسم L-fucose استاد راهنمای ۲ پایان‌نامه دکترا و کارشناسی ارشد.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۱

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: ۴

زمینه علمی تألیفات:

بیوشیمی تجربی عمومی، بیوشیمی تجربی بالینی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: -، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۸۹

زمینه علمی مقالات:

آنزیم‌شناسی، بیولوژی مولکولی بیماری دیابت، ایمونوشیمی، ژنتیک مولکولی، بیوسنتز و ساختمان شیمیائی پوسته خارجی میکروویها.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

قمری بخاری، ابومنصور حسن

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ح ۳۸۰ ق)، طیب. در قسمت علمی و عملی طب مهارتی بسزا داشت و در زمان سامانیان می‌زیست. شیخ ابوعلی سینا نزد وی درس خواند. برخی نوشته‌اند که او نزد ابن‌سینا شاگردی کرد که درست نیست. از جمله تألیفات وی: «علل العلل»؛ «غنی و منی»؛ «مجموعه‌ی کبیر»؛ «معالجات منصور»؛ «رسالة ف امراض الصدر»؛ «رسالة فی الحمیات»؛ «فی مرض الاستسقا».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: تاریخ ادبیات در ایران (۱/ ۳۴۵)، تاریخ طب (۲/ ۶۵۳)، ریحانه (۲۷۸- ۲۷۶/ ۷)، کشف الظنون (۱۷۵۰)، لغت‌نامه (ذیل / حسن قمری)، معجم المؤلفین (۲۹۹/۳)، نامه‌ی دانشوران (۲/ ۲۳۰)، هدیه‌ی العارفین (۱/ ۲۷۲).

قمری، تقی

قرن: ۱۰

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(س دهم ق)، شاعر و طیب. از نام‌آوران عراق بود و در فضل و کمال شهره‌ی آفاق. این سخن از اوست: «عادل‌ترین دردها حسد است که حاسد را در آتش حقد چنان مبتلا دارد که داد محسود از او بستاند.» وی در کنار طبابت و معالجت بیماران شعر نیز می‌سرود.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: آتشکده‌ی آذر (۱۲۵۸/۳)، تذکره‌ی روز روشن (۱۵۵)، الذریعه (۱۷۴/۹)، فرهنگ سخنوران (۱۹۰)، هفت اقلیم (۲/ ۵۰۱- ۵۰۲).

قناعت باجگیران، جواد

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۱۹، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: میکروبیولوژی، دانشکده: داروسازی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

گذراندن دوره دستیاری میکروبیولوژی پزشکی در سال ۱۳۵۲، دکترای تخصصی میکروبیولوژی از دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۵۳، درجه M.S.C از دانشگاه جرج تاون آمریکا در سال ۱۳۵۹.

مرتبه علمی:

طی مرحله استادیاری و ارتقاء به درجه دانشیاری دانشکده داروسازی دانشگاه علوم پزشکی مشهد.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

میکروبیولوژی بالینی، استاد راهنمای ۲۰ پایان‌نامه دکترا و دکترای تخصصی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۲

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

میکروبیولوژی پزشکی، ویروس‌شناسی پزشکی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۸، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱

زمینه علمی مقالات:

میکروبیولوژی بالینی.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

قنبرپور، علیرضا

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

تولد: ۱۳۱۹.

درگذشت: ۱۵ شهریور ۱۳۷۱.

دکتر علیرضا قنبرپور دارای درجه‌ی دکترای علوم دارویی از دانشگاه کلمبیا بود و در دانشگاه تهران تدریس می‌نمود.

برگرفته از کتاب: گلزار مشاهیر

قنبرپور قوچانی، علیرضا

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۱۹، مرتبه علمی: استاد، رشته: داروسازی، دانشکده: داروسازی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

کارشناسی داروسازی از دانشگاه تهران در سال ۱۳۴۲، کارشناسی ارشد داروسازی از دانشگاه تهران در سال ۱۳۴۳، کارشناسی ارشد علوم دارویی از دانشگاه کلمبیای آمریکا در سال ۱۳۴۹، دکترای علوم دارویی از دانشگاه کلمبیای آمریکا در سال ۱۳۵۲. مرتبه علمی:

استادیار دانشگاه تهران از سال ۱۳۵۲، تا سال ۱۳۵۷، دانشیار دانشگاه علوم پزشکی تهران از سال ۱۳۵۷ تا سال ۱۳۶۶، استاد دانشگاه علوم پزشکی تهران از سال ۱۳۶۶ تا کنون. زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

تهیه دی‌سیکلوکسین، نیریدازول و متیل فنیدیت، تیه مترونیدازول، آمپی‌سیلین و آموکسی‌سیلین، تهیه کلوکساسیلین و آمینوپنی سیلانیک اسید، تهیه نیفیدپین، بوکلوزامید، متوکلوپرامید و آنتازولین، تیه نالوکسان، تهیه نالترکسون، تهیه کدئین، تهیه کلر هیدرات سیکلیزین، تهیه تیابندازول، سنتز پنی‌سیلین‌های جدید.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۴

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: -

زمینه علمی تألیفات:

سنتتیک ساده واکنش‌های مبادی آنتی‌بیوتیک، شرح ریاضی سنتتیک‌های شیمیائی در محلول و شیمی داروئی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۵، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۵

زمینه علمی مقالات:

N- متیل برداری از تبائین، N- بنزیل‌نورتبائین، سنتز مشتقات جدیدی از تبائین، الکل‌وئیدهای گلوسیوم فلاوم نوع لئوکاریوم رحمت‌آباد رودبار و غیره.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

فندی، شهریار

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: جراحی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

فندیها، احد

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: استاد، رشته: فارماکولوژی، دانشکده: داروسازی، دانشگاه: علوم پزشکی تبریز.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای فارماکولوژی از دانشگاه استرس کلاید انگلستان.

مرتبه علمی:

استاد دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تبریز.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

فارماکولوژی بنیادی و نوروماسکولار، تحقیق در زمینه محل تلاقی عصبی و عضلانی مخطط شامل عصب حرکتی و فیبر عضلانی

مخطط، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر ۵۰ پایان‌نامه دکترای فارماکولوژی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: -

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: -

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۵۰، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱۰

زمینه علمی مقالات:

فارماکولوژی بنیادی، نوروماسکولار.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

قوام، فرخ

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: پاتولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی ارومیه.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

تحصیلات تخصصی و اخذ مدرک کلینیکال پاتولوژی و آناتومی‌کال پاتولوژی در بیمارستان هماراسمیت دانشگاه لندن و دارای

بورده تخصصی پاتولوژی بالینی و تشریحی از دانشگاه لندن.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی ارومیه.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

نقش منزیم در انفارکتوس میوکارد، بررسی سلنیوم و انفارکتوس میوکارد، سل در زنان نازا، ارزش تومور مارکر، CA۱۲۵

در تومورهای تخمدان، هیستوپاتولوژیک لنفوم غیر هوچکینی و طبقه بندی جدید آن، آمار مواد آپاندکتومی در بیمارستانهای

ارومیه، بررسی هیستوپاتولوژیک تیروئیدهای بزرگ شده در استان آذربایجان غربی، بررسی تومورهای بدخیم استان آذربایجان

غربی، طبقه بندی هیپرپلازی آندومتر، میزان CA۱۲۵ در تومورهای تخمدان در شهرستان ارومیه، نازائی و توکسوپلاسموزی، نازائی و لیستریوزیس، پاتولوژی بالینی و تشریحی، راهنمائی مشاوره و نظارت بر ۱۴ پایان‌نامه کارشناسی ارشد و دکتری. تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۲

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

پاتولوژی، ایمنو‌هیستوشیمیائی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۱، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱

زمینه علمی مقالات:

کندرو دیسپلازی منقوط، پنوماتوز کیستیک روده، روش رنگ آمیزی پراکسیداز-آنتی پراکسیداز، شیوع سرطان مثانه در آذربایجان غربی، لیومیوم با فعالیت میتوزی زیاد، سیالوزیس، تومور مارکرها در سرطان پستان، سندرم زلینجرالیون، آنزیم‌های پروتئولیتیک در تشخیص قارچ‌ها، تومور مارکرها در تشخیص و درمان بیماریها، پدیده کاتاستروف. برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

قوام‌زاده، اردشیر

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۱۹، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای داخلی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی از وین (اتریش)، دکترانی تخصصی بیماریهای داخلی از زوریخ (سوئیس)، دوره فوق تخصص هماتولوژی-

انکولوژی از زوریخ (سوئیس)، دوره تخصصی پیوند مغز استخوان از زوریخ سوئیس.

مرتبه علمی:

پس از طی مرحله استادیاری، ارتقاء به درجه دانشیاری دانشکده علوم پزشکی تهران.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

پیوند مغز استخوان، کم خونی، درمان سرطان پستان، سرطان پستان از نظر کروموزم، پیوند در تالاسمی‌ها، انجام پیوند مغز استخوان

در ایران برای اولین بار در سال ۱۳۶۹، راهنمائی مشاوره و نظارت بر ۲۱ پایان‌نامه دکتری.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۱

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

اصول هماتولوژی بالینین، بیماریهای خون و سرطان.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۲۱، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱۰

زمینه علمی مقالات:

درمان سرطان پستان، درمان چکین، درمان لنفون، پیوند مغز استخوان.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

قوامی، فرخ‌الدین

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای کودکان، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

قوجقی، امان

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد ۱۳۱۸، مرتبه علمی: استاد، رشته: گوش و حلق و بینی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۴۷، گذراندن دوره سه ساله رزیدنتی در

دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی از سال ۱۳۴۹، گذراندن فلوشیپ اتولوژی و اتونورولوژی در انگلستان و آمریکا به مدت دو

سال.

مرتبه علمی:

استاد دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

تحقیق در زمینه گوش، حلق و بینی، راهنمایی مشاوره و نظارت بر ۴۸ پایان‌نامه تخصصی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۷

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: -

زمینه علمی تألیفات:

تکنیک جراحی در بازسازی و باز شنوائی گوش، آموزش بیماریهای گوش و حلق و بینی، سر و گردن.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۴۳، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱
زمینه علمی مقالات:

گوش و حلق و بینی و اتونورولوژی.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

قهرمانی، ساسان

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: دندانپزشکی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.
برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

کاخکی، احمد

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: جراحی عمومی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.
برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

کاخی، احمد

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۱۳، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: جراحی عمومی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.
خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی از دانشگاه پاریس در سال ۱۳۴۴، دکترای تخصصی در جراحی عمومی از دانشگاه مونترال کانادا در سال ۱۳۴۹ و فوق تخصص جراحی کبد و مری از دانشگاه هنگ کنگ در سال ۱۳۵۷.

مرتبه علمی:

استادیار دانشکده پزشکی اهواز از سال ۱۳۴۹ تا سال ۱۳۵۵، دانشیار تمام وقت دانشکده پزشکی اهواز از سال ۱۳۵۵ تا سال ۱۳۵۸، دانشیار تمام وقت دانشگاه علوم پزشکی مشهد از سال ۱۳۵۸ تاکنون.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

عوارض عصبی روانی بعد از عمل جراحی، کیست‌های مادرزادی، تومورهای کبد و مری، تدریس در رشته جراحی عمومی در دانشگاه‌های علوم پزشکی اهواز و مشهد.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۴، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۳

زمینه علمی مقالات:

پارگی خود بخودی تومورهای دو لبه کبد، آپاندیسیت حاد در اطفال، تومورهای مری، وضع سرطان در ایران. برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

کار، محمد

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(تو ۱۲۸۵ ش)، پزشک، استاد دانشگاه و نویسنده. پس از اتمام تحصیلات ابتدایی دو سال به مدرسه‌ی آلیانس رفت و سپس وارد دارالفنون گشت. دوره مدرسه‌ی طب را در تهران گذراند و در ۱۳۱۴ ش، بعد از دو سال طبابت، برای تکمیل تحصیلات به اروپا عزیمت نمود و یک سال در برلن و سه سال در پاریس تحصیل نمود و موفق به اخذ دیپلم از دانشگاه پاریس گردید. پس از آن به ایران بازگشت و در دانشگاه تهران به سمت دانشیار بافت‌شناسی و سپس آسیب‌شناسی به تدریس پرداخت. در ۱۳۳۱ ش بار دیگر برای مطالعه به آلمان سفر کرد و مدت سه سال در قسمت آسیب‌شناسی و امراض داخلی در دانشگاه توپینگن مشغول کار شد. وی در ۱۳۳۴ ش به ایران بازگشت و پس از چند ماه مأمور تأسیس دانشکده‌ی پزشکی جندی شاپور در اهواز گشت. از آثار وی: «فن کالبدگشایی و آسیب‌شناسی ماکروسکوپیک».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الذریعه (۱۶/۳۱۷)، فهرست کتابهای چاپی فارسی (۲/۲۴۷۰)، کتابنامه‌ی نخستین دهه‌ی انقلاب (۲۸۴)، مؤلفین کتب چاپی (۶۸۹-۶۸۷/۵).

کاسمی ساروی تهرانی، نصرت‌الله

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(توح ۱۲۸۷ ش)، استاد دانشگاه، پزشک، روزنامه‌نگار، نویسنده، مترجم و شاعر، متخلص به نصرت. اصلش از مازندران بود و در تهران به دنیا آمد. تحصیلات متوسطه را در دارالفنون به پایان رساند. وی بنابر ذوق و قریحه‌ی ادبی که داشت، همزمان با تحصیل علوم ادبی، به تاریخ و فلسفه پرداخت و از محضر استادانی چون شیخ خندق آبادی و شیخ یدالله پاک‌نظر و شیخ مهدی نوری

بهره‌مند شد و در همان زمان به عضویت انجمن ادبی ایران و انجمن ادبی فرهنگستان درآمد. کاسمی در ۱۳۱۴ ش از دانشکده پزشکی فارغ‌التحصیل شد و پایان‌نامه‌ی دکترای خود را در زمینه‌ی «قطع عصب سیاتیک حوصلی زنان» نوشت. پس از فراغت از تحصیل عهده‌دار مشاغل مختلفی از جمله: تدریس بیماری‌های عمومی در دانشکده‌ی دندان‌پزشکی، نمایندگی دوره‌ی سوم مجلس مؤسسان، نمایندگی مردم ساری در دوره‌ی شانزدهم مجلس شورای ملی، وزیر مشاور در دولت دکتر اقبال، دبیر کل بنیاد نیکوکاری نوریانی، سرپرست مجله «گوهر» و انجمن ادبی گوهر و صاحب امتیاز و مدیر ماهنامه‌ی «دانشکده‌ی پزشکی» بود. دکتر کاسمی در سرودن شعر توانایی خاصی داشت و قصایدش را به سبک خراسانی می‌سرود. از دیگر آثار وی: «غدد مترشحه داخلی و بیماریهای آن»؛ «راه خوشبختی»، در اخلاق و بهداشت، ترجمه؛ «آنچه باید یک پسر جوان بداند»، ترجمه؛ «آنچه باید یک دختر جوان بداند»، ترجمه؛ «مهر مادر»، شعر؛ «امواج»، شعر؛ «سه نامه»، حاوی سه نامه ادبی و فلسفی؛ «چهار صد سال بعد از فردوسی»، در نظم بعضی از وقایع عصر امیر تیمور گورکانی؛ «داستان یوسف»، مثنوی به سبک «حدیقه» سنایی؛ «دائرة المعارف پزشکی». بر گرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: ادبیات نوین (۱۴۷)، الذریعه (۲۶۵/۱۲، ۶۳-۶۲/۱۰، ۳۱۳/۵)، روزشمار تاریخ (۱۱۱، ۸۴/۲، ۳۱۱/۱)، زندگینامه مشاهیر رجال پزشکی (۸۳-۳۱/۱)، سخنوران نامی معاصر (۲۹۱۹-۲۹۱۴/۵)، شرح حال رجال معاصر مازندران (۱۳۴-۱۳۰/۲)، صدف (۵۵۲-۵۴۳)، فرهنگ سخنوران (۷۵۴)، فرهنگ شاعران زبان پارسی (۴۶۸-۴۶۶)، فهرست کتابهای چاپی فارسی (۳۱۹۴)، ۲۰۴۴، ۱۶۲۷/۲، ۱۱۲۶-۱۱۲۵، ۳۳۸، ۱/۶۵، کتابنامه‌ی نخستین دهه‌ی انقلاب (۲۸۶)، مؤلفین کتب چاپی (۵۷۰-۵۶۸/۶)، نخبگان سیاسی ایران (۴/۵۱۳).

کاشانی، عبدالمطلب

قرن: ۱۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(س سیزدهم و چهاردهم ق)، ادیب، مفسر، طبیب، مورخ و شاعر. مشهور به ادیب کاشانی. سلسله نسب وی به طایفه غفاری و بنا به قول صاحب «گنج شایگان» به ابوذر غفاری می‌رسد. وی در عصر ناصرالدین شاه (۱۳۱۳-۱۲۶۴ ق) می‌زیست. میرزا عبدالمطلب، خواهرزاده‌ی میرزا ابوالحسن خان نقاش باشی صنایع الملک بود. وی در قواعد عربی، علوم ادبی، تفسیر و علم طب بی‌نظیر بود و همگان او را در فنون مزبور به استادی قبول داشتند. ادیب کاشانی تاریخی نیز تألیف کرده که گویا از بین رفته است. بر گرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: حدیقه الشعراء (۱۱۸۰-۱۱۷۹/۲)، شرح حال رجال (۱۵۰/۶)، گنج شایگان (۳۴۸-۳۴۵).

کاظمی بجستانی، رضا

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: دندانپزشکی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.

بر گرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

کاظمی، بهروز

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۱۵، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: توانبخشی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شیراز.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی فیزیکی و توانبخشی از دانشگاه نیویورک در سال ۱۳۴۵.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی اهواز.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

فیزیوتراپی، بیماریهای عصبی، فلج کودکان و تدریس دروس پزشکی فیزیکی و توانبخشی، حرکت‌شناسی، ماساژ، تمرین درمانی، فیزیوتراپی در بیماریهای عصبی، فیزیوتراپی در ارتوپدی، فیزیوتراپی در بیماریهای داخلی، وسایل کمکی و اندامهای مصنوعی در دانشگاه علوم پزشکی شیراز.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۲، تعداد مقالات به زبان خارجی:-

زمینه علمی مقالات:

بررسی پولیومیلیت قبل و بعد از واکسیناسیون همگانی در جنوب ایران، بررسی سرعت سیر عصبی در دیفتیری، بررسی فلج Bolls اطفال در جنوب ایران.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

کاظمی فرد، غلامعلی

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۲۱، مرتبه علمی: استاد، رشته: داروسازی، دانشکده: داروسازی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

کارشناسی ارشد داروسازی از دانشگاه ورسبورگ آلمان در سال ۱۳۴۶، دکترای تخصصی داروسازی از دانشگاه ارلانگن آلمان

در سال ۱۳۴۹.

مرتبه علمی:

استاد دانشکده داروسازی دانشگاه علوم پزشکی تهران.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

سنتز ترکیبات جدید از گروه سوفونامیدها، سنتز و آنالیز داروها، تحقیق در زمینه داروسازی در دانشگاه‌های مونستر آلمان، بامبرگ آلمان، پوردو آمریکا، ملبورن استرالیا، سیدنی استرالیا، فردوسی مشهد، اصفهان و علوم پزشکی تهران راهنمایی مشاوره و نظارت بر ۳۹ پایان‌نامه دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۲

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

شیمی دارویی و روشهای آنالیز و کنترل داروها.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۵، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۲۷

زمینه علمی مقالات:

ارائه روشهای جدید برای آنالیز مواد دارویی و شیمیایی، سنتز یک سری از مواد آلی، سنجش داروها در مایعات بیولوژیکی. برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

کامکار، محمد

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۱۳، مرتبه علمی: استاد، رشته: داخلی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شیراز.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای تخصصی داخلی از دانشگاه علوم پزشکی میامی آمریکا در سال ۱۳۴۵، فوق تخصص قلب هسته‌ای از دانشگاه علوم پزشکی فیلادلفیا در سال ۱۳۴۶ و فوق تخصص قلب هسته‌ای از دانشگاه جرج واشنگتن در سال ۱۳۵۸.

مرتبه علمی:

دانشیار پایه ۱۱ پزشکی هسته‌ای دانشگاه علوم پزشکی شیراز از سال ۱۳۶۶ تا سال ۱۳۷۱، استاد دانشگاه علوم پزشکی شیراز.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بررسی علل اورمی براساس تشخیص میکروسکوپی در بیمارستانهای دانشکده پزشکی، بررسی علل ۱۰۰ مورد تب در مرکز پزشکی گلستان اهواز در سالهای ۱۳۵۳ و ۱۳۵۴، سرطان مری، تشخیص افتراقی آسیت‌ها، تومورهای بدخیم روده کوچک، تغییرات الکتروکاردیوگرافیک بیماریهای کرونز، تدریس دروس تشخیص فیزیکی بیماریها، قلب و عفونی، بالینی، پزشکی هسته‌ای و قلب

در دانشکده‌های پزشکی اهواز و شیراز.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۲، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۴

زمینه علمی مقالات:

اندازه‌گیری کاتکولامین و تغییرات شبانه روزی آن و رابطه آن با ریتم قلب، سندرم پارائتوپلاستیک، شوک عفونی، مطالعه کلینیکی ۱۰۰ بیمار مبتلا به انفارکتوس میوکارد، استفاده از مواد رادیو اکتیو در ورزش دست و رابطه آن با بازدهی قلب، وجود و تأثیر استروئید روی میوزیت.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

کامیاب تهرانی، ثریا

قرن: ۱۴

جنسیت: زن

ملیت: ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: شیمی پاتولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای شیمی پاتولوژی Royal Postgraduate School از بیمارستان Hammersmith دانشگاه لندن.

مرتبه علمی:

استاد دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

انجام ۱۵ طرح تحقیقاتی در زمینه اندوکرینولوژی و شیمی پاتولوژی، همکاری با دانشگاه علوم پزشکی تهران به مدت ۲۵ سال، دارای ۳۰ سال تجربه و تحقیق در زمینه اندوکرینولوژی آزمایشگاهی در انگلستان و ایران، عضویت در انجمن اندوکرینولوژی انگلستان، راهنمایی مشاوره و نظارت بر ۳۰ پایان‌نامه شخصی دکتر و ۱۰ پایان‌نامه مشترک.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۲

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

اندوکرینولوژی، کارهای علمی آزمایشگاهی، بیوشیمی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۶، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱۷

زمینه علمی مقالات:

اندوکرینولوژی و شیمی پاتولوژی.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

کامیاب تهرانی، سیمین دخت

قرن: ۱۴

جنسیت: زن

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: زنان و مامائی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

کاویانی، مسعود

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۲۶، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: گوش و حلق و بینی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شیراز.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی و دکترای تخصصی گوش و حلق و بینی از دانشگاه علوم پزشکی شیراز در سال ۱۳۵۹.

مرتبه علمی:

استادیار و دانشیار دانشگاه علوم پزشکی شیراز از سال ۱۳۵۹ تا کنون.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

مطالعه آینده‌نگر درمان بیماریهای گوش با سولفات روی، مطالعه آینده‌نگر درمان وزوز گوش با تزریق وریدی گزیلوکائین و کاربامازپین، مطالعه آینده‌نگر عوارض گوش و حلق و بنین تالاسمی بتا، مطالعه آینده‌نگر هیپوتیروئیدی و سیستم شنوایی، مطالعه آینده‌نگر ترسیم پارگی پرده گوش با کوتیزاسیون اسید، تدریس دروس گوش و حلق و بینی و سر و گردن در دانشگاه خلاصه علوم پزشکی شیراز، راهنمایی مشاوره و نظارت بر ۱۱ پایان‌نامه دکترا و تخصصی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۳

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: -

زمینه علمی تألیفات:

الفبای گوش و حلق و بینی برای استفاده بهیاران، پرستاران و دانشجویان پزشکی، عوارض گوش و حلق و بینی تالاسمی بتا، تروماهای گوش.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۴، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۴

زمینه علمی مقالات:

عوارض گوش و حلق و بینی تالاسمی بتا، درمان وزوز گوش مقاوم به درمان در اثر موج انفجار در مجروحین جنگ تحمیلی، مطالعه اتواسکلروز در جنوب ایران، مننژیت عود کننده در اثر فیستول پری لنف، تومورهای خوش خیم غده بزاقی، و گفروپری و گفر، بازتاب کمبود روی در بیماریهای گوش و حلق و بینی، بیماری ایدز و گوش و حلق و بینی. برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

کبیری هندی، مهدی

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: میکروبی‌شناسی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شیراز. برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

کبیری، محمود

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۱۱، مرتبه علمی: استاد، رشته: بیماریهای کودکان، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران. خلاصه شرح حال تخصصی سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی و دکترای تخصصی کودکان از دانشگاه مانیس و فرانکفورت آلمان غربی در سال ۱۳۴۸، فوق تخصص متابولیک از دانشگاه فرانکفورت در سال ۱۳۵۰.

مرتبه علمی:

استادیار دانشگاه علوم پزشکی تهران از سال ۱۳۵۰ تا سال ۱۳۵۶، دانشیار دانشگاه علوم پزشکی تهران از سال ۱۳۵۶ تا سال ۱۳۶۳، و استاد دانشگاه علوم پزشکی تهران از سال ۱۳۶۳، تاکنون.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بررسی شیوع بیماری فنیل کتونوری در ایران به مدت ۶ سال، تدریس بیماریهای کودکان، بیماریهای متابولیک و سیتوژنتیک در دانشگاههای علوم پزشکی تهران و علوم پزشکی شیراز، راهنمایی مشاوره و نظارت بر ۲۸ پایان‌نامه دکترا و ۶ پایان‌نامه دکترای تخصصی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۱

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: -

زمینه علمی تألیفات:

درمان عقب‌افتادگی رشد ذهنی در اختلالات مادرزادی متابولیسم ارثی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۲۴، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱۳

زمینه علمی مقالات:

مطالعه پنوموتوراکس در کودکان، مطالعه پتاسیم سرم در کودکان مبتلا به کم‌آبی اتاکس در کودکان، تظاهرات دیررس توکسوپلاسموز مادرزادی، فینل کتونوری، تریزومی -E گزارش ۶ مورد هموگلوبین O اندونزی، تشخیص فینل کتونوری در هتروزیگوته‌ها، تغذیه در بیماران فینل کتونوری و دارو درمانی سل کودکان. برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

کتابچی، ابراهیم

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: جراحی اعصاب، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

جراح و متخصص مغز و اعصاب.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشگاه علوم پزشکی تهران.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

Percutaneous discectomy، تربیت رزیدنت جراحی مغز و اعصاب، عضویت در انجمن بین‌المللی جراحان مغز و

اعصاب، مطالعه و تحقیق در رابطه با کیست هیداتیک ستون فقرات، بررسی ضایعات تومرال مغزی در ایران، راهنمایی مشاوره و

نظارت بر ۸ پایان‌نامه تخصصی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۱

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: -

زمینه علمی تألیفات:

اصول جراحی مغز و اعصاب، سیستم اعصاب مرکزی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۳، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۲

زمینه علمی مقالات:

جراحی مغز و اعصاب.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

کثیب فسائی، حسن

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

مرحوم حاج میرزا سید حسن رئیس‌الاطباء فسائی متخلص به (کثیب) از اطباء و حکماء و شعراء معاصر بوده است. میرزا فرصت در آثار عجم گوید: وی طبیعی است حذاقت نصیب و در حکمت الهی نیز دانا و لیب رأیی صائب دارد و فکری ثاقب. گاهی بر سیل تفنن شعری می‌فرماید و سخنی می‌سراید. برگرفته از کتاب: گنجینه دانشمندان (جلد ششم)

کدخدایان، امین

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۱۴، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: جراحی کلیه، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد. خلاصه شرح حال تخصصی سوابق تحصیلی:

دکترای تخصصی جراحی کلیه از دانشگاه تهران در سال ۱۳۴۹.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشگاه علوم پزشکی مشهد.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

گذراندن کورس‌های آندوسکوپی در لندن سال ۱۹۸۲، استفاده از فرصت‌های مطالعاتی برای جراحی‌های پیوند کلیه در لندن، اسکاتلند و آمریکا، راهنمایی، مشاوره و نظارت بر ۸ پایان‌نامه دکترا و ۴ پایان‌نامه تخصصی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۰، تعداد مقالات به زبان خارجی:-

زمینه علمی مقالات:

جراحی.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

کرمانی، ابراهیم، حسام‌الدین

قرن: ۹

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(س هشتم و نهم ق)، طیب. از پزشکان حاذق و از ملازمان دربار تیمور گورکانی بود که در شطرنج و نرد نیز مهارت داشت. برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه: حبيب السیر (۳/ ۵۵۱)، رجال حبيب السیر (۷۷).

کریمی، حسین

قرن: ۱۵

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

آقای حسین کریمی روز اول فروردین سال ۱۳۴۲ در شهر اردبیل در خانواده‌ای مذهبی و متوسط دیده به جهان گشود. جدّ مذهبی خانواده از همان آغاز، بر عشق و اشتیاق به قرآن را در ژرفای وجود او نشانید و ایشان را در جرگه عاشقان و دوستداران این کتاب انسان ساز قرار داد. و به این ترتیب او که خانه دلش از شنیدن تلاوت قرآن از رادیوی قاهره در ۸ سالگی به قرائت قرآن علاقه مند شد و به جلسات قرآن شهر اردبیل رفت. دکتر حسین کریمی از همان سن ۸ سالگی با شرکت در جلسات قرآن شهر اردبیل و همزمان با تحصیل و تجوید به فراگیری مقدمات تلاوت قرآن هم پرداخت و با گوش دادن به نوارهای تلاوت اساتید مشهور مصری توانایی خودش را در مسیر تلاوت بیشتر کرد. او با تقلید از تلاوت های استاد منشاوی در آغاز کار و بقیه اساتید در ادامه کار، اولین گامها را در مسیر تلاوت برداشت و توانست به موفقیت‌های چشمگیری در مسیر تلاوت دست پیدا کند.

دکتر کریمی از جمله قاریانی است که علاوه بر فعالیت در زمینه های قرآنی و تلاوت به فراگیری علم و دانش نیز اهتمامی وافر دارد. به همین دلیل هم تحصیلات خود را تا مقطع فوق تخصص جراحی کلیه ادامه داده و د حال حاضر دارای مدرک دکترای فوق تخصص جراحی کلیه است. دکتر حسین کریمی به موسیقی عرفانی وهم چنین از میان رشته های ورزشی به فوتبال علاقه دارد. وی علاوه بر مدارای بیماران کلیوی در بیمارستان شهدای تجریش عضو هیأت علمی دانشگاه شهید بهشتی نیز می باشد.

رتبه هایی که تا کنون آقای حسین کریمی در مسابقات مختلف بدست آورده است عبارتند از:

۱- رتبه نخست در مسابقات کشوری که در شهر مقدس قم برگزار شد.

۲- رتبه نخست در سال ۱۳۷۸ در شانزدهمین دوره مسابقات بین المللی قرآن کریم در تهران.

۳- رتبه دوم در سال ۱۳۷۲ در مسابقات جهانی قرآن کریم در کشور مالزی.

۴- رتبه نخست در سال ۱۳۷۷ در کشور سوریه و در مسابقات قرآنی.

آقای حسین کریمی در سال ۱۳۷۸ ازدواج کرد و یک فرزند بنام امیر علی دارد و همسرشان دارای مدرک دکترای در رشته زنان و زایمان است و ایشان هم به مسائل مختلف قرآنی علاقه وافر دارند. دکتر حسین کریمی نیز مثل بسیاری از قاریان برجسته در ابتدای کار از سبک قاریان مصری مثل استاد منشاوی تقلید کرده است اما اعتقاد دارد که هر قاری قرآنی در ابتدای کار تلاوت باید از قاریانی مثل منشاوی، عبدالباسط، مصطفی اسماعیل، شحات محمد انور و متولی عبدالعالی تقلید نماید و بعد از طی مراحل ابتدایی

باید از تقلید محض خارج شود و با تسلط بر الحان و موسیقی عربی و قرآن به تلاوت بپردازد و میان معنا و الفاظ آیات در تلاوتهایش پیوند برقرار نماید. ایشان تا کنون به کشورهای زیادی همچون مالزی، سنگاپور، هند، بنگلادش، سوریه و ترکیه برای تلاوت قرآن سفر کرده و بیش از ده بار برای انجام مناسک سیاسی عبادی حج به عنوان قاری اعزام شده است. آقای دکتر حسین کرمی از اساتیدی مثل مصطفی اسماعیل، عبد الباسط و منشاوی به عنوان بهترین و برترین قاریان عصر طلایی تلاوت در مصر یاد می‌کند و همچنین از اساتیدی مثل شعیب، شحات محمد انور و احمد نعینع به عنوان قاریان برتر کنونی در مصر نام می‌برد. دکتر کرمی که خود از قاریان برجسته کشور است و بارها در محضر مقام معظم رهبری به تلاوت پرداخته است به قاریان ایرانی سفارش می‌کند که برای موفقیت در امر تلاوت ابتدا به فراگیری تجوید و اصول صحیح آن از اساتید برجسته فن تجوید بپردازند و بعد از آنکه تجوید را تکمیل کردند به مسائل دیگر روی بیاورند و برای فراگیری لحن خوش و مطابق با آیات، بسیار به نوارهای مختلف اساتید قرآن گوش جان بسپارند و نکات لازمه آن را از تلاوتهای مختلف فرا بگیرند. ایشان همچنین تقلید را در ابتدای امر تلاوت لازم و ضروری می‌دانند آنرا باعث خلاقیت در انسان می‌شمارد زیرا هنگامی که انسان به طور کامل تقلید از یک قاری را انجام داد باید تقلید را کنار بگذارد و تمام آنچه را که از تقلید آموخته و بدست آورده در تلاوتهای خود به نحو بدیع بکار برد و او آخر سفارش می‌کند که قاریان قرآنی اخلاق و رفتار قرآنی را رعایت کنند و به آن ملزم باشند و به پیش کسوتان در امر تلاوت احترام بگذارند و به آیات قرآن عمل کنند.

منابع زندگینامه: <http://www.ommolketab.net>

کشاورز دهنو، علی

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: علوم تغذیه، دانشکده: بهداشت، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

کارشناسی علوم زیستی، کارشناسی ارشد تغذیه، دکترای تغذیه و بیوشیمی کاربردی.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشکده بهداشت دانشگاه علوم پزشکی تهران.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

انجام دو پروژه بزرگ تحقیقاتی پنج ساله و دو ساله در زمینه بهداشت و تغذیه، متخصص در توکسپولوژی مواد غذایی (تحقیقات

تز کارشناسی ارشد)، بررسی نقش میکرواورگانیسمی در سنتزئیزوز آمینها در مواد غذایی (تز دکتر)، راهنمایی مشاوره و نظارت بر

۱۷ پایان‌نامه کارشناسی ارشد.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۱

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: -

زمینه علمی تألیفات:

ترجمه کتاب تغذیه و بهداشت عمومی از دیدگاه اپیدمیولوژی و سیاست‌های پیشگیری.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۶، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۵

زمینه علمی مقالات:

سرطان زدائی مواد غذایی، تغییرات مواد مغذی در مجروحان شیمیائی (ویتامین ث و روی)، بررسی‌های بهداشتی و تغذیه‌ای، تغذیه مادران حامله و شیرده.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

کشاورز، فریدون

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(تو ۱۲۸۶ ش)، پزشک، استاد دانشگاه، روزنامه نگار و نویسنده. در انزلی به دنیا آمد. تحصیلات ابتدایی را در رشت و دوره‌ی متوسطه را در دارالفنون به پایان برد. سپس برای تکمیل تحصیلات خود به فرانسه عزیمت نمود و از دانشکده‌ی پزشکی پاریس موفق به اخذ درجه‌ی دکترا، در طب کودکان شد و پس از چندی معاونت بیمارستان اطفال را در پاریس بر عهده گرفت. سپس به ایران آمد و به سمت دانشیاری دانشکده‌ی پزشکی تهران منصوب شد و بعد از پنج سال به استادی دانشکده‌ی پزشکی رسید. وی در دوره‌ی چهاردهم مجلس، از طرف مردم بندر انزلی، نماینده مجلس و عضو فراکسیون حزب توده بود. در ۱۳۲۴ ش برای شرکت در جشن بیست ساله‌ی تأسیس دانشگاه آسیای میانه به تاشکند مسافرت کرد. وی مدیر روزنامه‌ی «رزم» بود و همچنین در ۱۳۲۵ ش به وزارت فرهنگ منصوب شد. از آثارش: «آداب پرورش کودکان»؛ «دانستنیهای کودکان»، راهنمای پدران و مادران برای تربیت اخلاقی کودکان. [۱]

در ۱۲۸۶ ش در گیلان تولد یافت. پدرش وکیل‌التجار گیلانی حرفه‌ی تجارت داشت و دو دوره هم به وکالت مجلس رسیده بود. کشاورز پس از اخذ دیپلم به اروپا رفت و در رشته‌ی پزشکی در پاریس ادامه تحصیل داد و تخصص خود را در زمینه‌ی کودکان دریافت نمود. پس از مراجعت به ایران به دانشکده پزشکی دعوت شد و مقام دانشیاری گرفت و در چند بیمارستان نیز ریاست بخش اطفال با او بود. وی به علت علاقه‌ی شدید به فن خود و مطالعات زیاد، در تهران فوق‌العاده مورد توجه واقع شد و همه روزه مطب وی پر از بیمار بود. واقعا در علم پزشکی اعجاز می‌کرد و پزشک دربار هم بود. در نیمه دوم ۱۳۲۰ که حزب توده بنیاد گرفت، دکتر فریدون کشاورز به آن حزب پیوست و یکی از فعالین درجه اول حزب مزبور گردید. امتیاز روزنامه‌ای به نام رزم گرفت که گاهی یومیه و زمانی به صورت هفتگی انتشار می‌یافت که افکار و عقاید و فعالیت‌های حزب توده در آن منعکس می‌شد. در دوره‌ی چهاردهم از طرف حزب توده کاندیدای نمایندگی مجلس شد و از بندر انزلی به وکالت مجلس رسید. در سال ۱۳۲۵ در کابینه‌ی ائتلافی قوام‌السلطنه به وزارت فرهنگ معرفی گردید و چند ماهی که در رأس آن وزارتخانه قرار داشت، تمام مشاغل وزارتخانه را به افراد حزب توده واگذار نمود. پس از ۱۳۲۷ که حزب توده غیرقانونی اعلام گردید، وی توقیف و به زندان رفت و محکومیت یافت و سرانجام در ۱۳۲۹ از زندان فرار کرد. کشاورز چند سال پس از فرار خود از حزب توده کناره گرفت و حتی در مقام منازعه با آنها درآمد و افشاگری کرد.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه [۱]: ادبیات نوین (۲۸۷-۲۸۶)، الذریعه (۸/۴۴)، روز شمار تاریخ (۲/۱۹۳، ۳۰۲، ۲۸۰، ۲۷۹، ۱/۲۷۱)، فهرست کتابهای چاپی فارسی (۱۳۴۷، ۱/۲۳)، کتاب گیلان (۳/۵۹۷، ۱/۶۷۴)، من متهم می‌کنم (مقدمه)، مؤلفین کتب چاپی (۸۳۷-۸۳۶/۴)، وزیران علوم و معارف و فرهنگ (۴۰۲-۴۰۱).

کشاورزولیان، حسین

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۳۴، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: انگل شناسی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی کرمان.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

کارشناسی زیست‌شناسی از دانشگاه رازی در سال ۱۳۵۶، کارشناسی ارشد علوم بیولوژی از دانشگاه ایلینویز غربی آمریکا در سال ۱۳۵۸ و دکترای تخصصی انگل شناسی از دانشگاه ایلینویز آمریکا در سال ۱۳۶۲.

مرتبه علمی:

استادیار دانشگاه شهید باهنر کرمان از سال ۱۳۶۲ تا سال ۱۳۶۷ و دانشیار دانشگاه علوم پزشکی کرمان از سال ۱۳۶۷ و استاد نمونه سال ۱۳۶۸.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

تدریس دروس انگل شناسی و ایمنی‌شناسی در دانشگاه‌های ایلینویز آمریکا و علوم پزشکی کرمان، تحقیق در زمینه‌های انگل روده‌ای، پلاسمودیوم و توکسوپلازما، راهنمایی، مشاوره و نظارت بر ۵ پایان‌نامه دکترای علوم آزمایشگاهی و ۳ پایان‌نامه دکترای داروسازی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۳

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

اشاراتی به ایمنی‌شناسی عمومی، ایمونولوژی پزشکی و ایمونولوژی عملی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۳ تعداد مقالات به زبان خارجی: ۵

زمینه علمی مقالات:

انگل‌شناسی، ایمونولوژی و تغذیه، ایمونولوژی پلاسمودیوم، فیزیولوژی تریما تودها.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

کشکریا، ابوالحسین

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۳۷۰ ق)، طیب. از شاگردان ممتاز سنان بن ثابت بن فره بود. ابتدا در خدمت امیر سیف‌الدوله بن حمدان خدمت می‌کرد، و طیب مخصوص او بود. زمانی که عضدالدوله دیلمی بیمارستان عضدی را در بغداد ساخت، وی را به طبابت بیمارستان برگزید. تاریخ تولد او معلوم نیست. وی بسیار زبان‌آور بوده و پیوسته با القاء سؤالات در مقام تخریل اطباء برمی‌آمده است. ابوالحسین ماده‌ی تنقیه‌ای را از ساقه بعضی گیاهها و مواد تند و گرم ساخت. که به نام خودش معروف شد. از آثار وی: کناش معروف به «حاوی»؛ «معرفت نبض»؛ کناشی دیگری نیز دارد که به نام امیر سیف‌الدوله است.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: تاریخ حکماء قفطی (۵۴۳)، تاریخ طب (۶۷۳-۶۷۲/۲)، معجم المؤلفین (۴۲/۴).

کلانتر معتمدی، محمدرضا

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: جراحی عمومی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی. برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

کلانتری، حسین

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: جراحی پلاستیک، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی ایران. برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

کلانی، حسین

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای اعصاب، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی. برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

کمال، فاطمه

قرن: ۱۴

جنسیت: زن

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: استاد، رشته: داروساز، دانشکده: داروسازی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

کمالیان، ناصر

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۱۰، مرتبه علمی: استاد، رشته: آسیب‌شناسی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:

دکترای تخصصی آناتومی پاتولوژی از دانشگاه ویسکانسین آمریکا در سال ۱۳۵۲، و فوق تخصص نوروپاتولوژی از دانشگاه ویسکانسین آمریکا در سال ۱۳۵۲.
مرتبه علمی:

استادیار، دانشیار و استاد دانشگاه علوم پزشکی تهران.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

لنفوم مخ، آدنومهای هیپوفیز کوردوم، تومورهای پراتیروئید، تدریس دروس آسیب‌شناسی میکروسکوپی، آسیب‌شناسی میکروسکوپی، آسیب‌شناسی بیماریهای پوست و چشم، جراحی و آسیب‌شناسی عملی و تئوری.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۹

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: -

زمینه علمی تألیفات:

آسیب‌شناسی جراحی معده، آسیب‌شناسی دستگاه دیکولوآندوتلیال، آسیب‌شناسی بیماریهای پوست، آسیب‌شناسی بیماریهای عفونی، آسیب‌شناسی دستگاه عصبی مرکزی، آسیب‌شناسی تومورهای شایع دوره کودکی، جنین‌شناسی لازتگمن و پاتولوژیک بیسیس.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: -، تعداد مقالات به زبان خارجی: -

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

کنگری، محمود

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیهوشی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای بیهوشی و متخصص آنستزیولوژی و مراقبت‌های ویژه.

مرتبه علمی:

مربی، استادیار و دانشیار دانشگاه علوم پزشکی تهران.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

شناساندن رشته بیهوشی و هوشبری به مردم با ارائه تألیفاتی چند درباره این رشته، تحقیقات بسیار در مورد اثرات داروهای مختلف،

تأمین انرژی لازم برای بیماران بیهوشی، راهنمایی، مشاوره و نظارت بر ۴ پایان‌نامه کارشناسی ارشد.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۱

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: -

زمینه علمی تألیفات:

هوشبری از راه ورید.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۲، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱

زمینه علمی مقالات:

رشته آنستزیولوژی (هوشبری).

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

کوثریان، حسین

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: استاد، رشته: آناتومی، دانشکده: دندانپزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

کوچک، محمدهادی

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: فارماکولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی اهواز.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

کور انلو، جعفر

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد ۱۳۲۴، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: جراحی کودکان، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه شهید بهشتی، دکترای تخصصی جراحی عمومی از انگلستان و دکترای فوق تخصصی در

جراحی کودکان و نوزادان از دانشگاه شهید بهشتی.

مرتبه علمی:

طی مرحله استادیاری و ارتقاء به درجه دانشیاری دانشگاه شهید بهشتی در سال ۱۳۷۲.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

مطالعه و تحقیق در زمینه جراحی کودکان و نوزادان، شرکت در کنگره‌های خارجی با ارائه مقالات متعدد و راهنمایی، مشاوره و

نظارت بر ۱۱ پایان‌نامه دکترای عمومی و تخصصی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۳، تعداد مقالات به زبان خارجی:-

زمینه علمی مقالات:

بیماریهای اطفال، ضربه‌های شکمی در اطفال، کیست مادرزادی پانکراس، آپاندیسیت حاد در اطفال، بیوست در اطفال.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

کوشانفر، اکبر

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای کودکان، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

کوکب شیرازی، محمد صادق

قرن: ۱۲

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(س سیزدهم ق)، طیب و شاعر، متخلص به کوب. از اهالی شیراز بود. وی در دوران نوجوانی با علوم عقلی و نقلی به ویژه علم طب و ریاضی آشنایی کامل یافت. شعر را نیکو می‌سرود و خط نستعلیق و شکسته را خوب می‌نوشت و در دولت زندیه خدمات دیوانی می‌کرد. پس از انقضای دولت زندیه (۱۲۰۸ ق) برای تجارت به هندوستان عزیمت نمود و در شهر مدرس آن دیار از دنیا رفت. از وی «دیوان» شعری بر وزن «هفت پیکر» نظامی به جای مانده که با همت فرزندانش گردآوری شده است. برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: حدیقه الشعراء (۱۴۷۰-۱۴۶۸/۲)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (۲۵۴-۲۵۲/۴)، الذریعه (۹/۹۲۵)، سفینه‌المحمود (۵۳۶-۵۳۵/۲)، فرهنگ سخنوران (۷۷۳)، لغت‌نامه (ذیل/ کوب شیرازی)، مجمع الفصحا (۸۹۴-۸۹۳/۵)، مرآت الفصاحه (۵۲۶-۵۲۴)، مصطبه‌ی خراب (۱۵۳).

کومار، ویجندا

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: آسیب‌شناسی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شیراز. برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

کوهلی، راگونات

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: استاد، رشته: دامپزشکی، دانشکده: دامپزشکی، دانشگاه: شهید چمران اهواز. برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

کهنوئی، صمد

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: استاد، رشته: جراحی عمومی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تبریز. خلاصه شرح حال تخصصی سوابق تحصیلی:

دکترای تخصصی در جراحی عمومی و سرطان از آمریکا در سال ۱۳۴۶.

مرتبه علمی:

عضویت در هیأت علمی دانشگاه علوم پزشکی تبریز در سال ۱۳۴۶، استادیار دانشگاه علوم پزشکی تبریز دانشیار دانشگاه علوم پزشکی تبریز، استاد دانشگاه علوم پزشکی تبریز.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بررسی و جداسازی میکروبهای مولد عفونت در اتاق‌های عمل مرکز پزشکی امام خمینی تبریز، عضویت در کالج بین‌المللی جراحان، شرکت در کنگره‌های ملی و بین‌المللی در کراچی، استانبول و تهران به منظور شناساندن دانشگاه علوم پزشکی تبریز، راهنمایی مشاوره و نظارت بر ۲۴ پایان‌نامه دکترا و تخصصی.

ابداع:

تکنیک تیروئید کتومی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۲

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

تحقیق و بررسی در جراحی و بیماریهای تیروئید در منطقه آذربایجان و کردستان.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۶، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۲

زمینه علمی مقالات:

تحقیق در جراحی و بیماریهای تیروئید در منطقه آذربایجان و کردستان.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

کیا، امیر

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(س چهاردهم ق)، پزشک و نویسنده. تحصیلات متوسطه را در دارالفنون به پایان رساند و جهت ادامه‌ی تحصیل به فرانسه عزیمت نمود و در ۱۳۱۵ ش از دانشکده‌ی پزشکی پاریس در رشته‌ی ارتوپدی فارغ‌التحصیل شد و به ایران بازگشت. بعد از بازگشت به وطن عهده‌دار مشاغل از جمله: ریاست درمانگاه جراحی و ریاست بخش وابسته جراحی بیمارستان ابن سینا شد. آثار وی: «بررسی و تجربیات علمی در رفع نقائص پا»، «پاهای کج و دردناک؟» «شکسته بندی».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: فهرست کتابهای چاپی فارسی (۲/۲۱۵۸، ۱/۴۸۲)، مؤلفین کتب چاپی (۶۸۲-۱/۶۸۱).

کیمیایگر، مسعود

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: تغذیه، دانشکده: تغذیه و بهداشت، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

کارشناسی تغذیه از دانشکده علوم تغذیه دانشگاه تهران در سال ۱۳۴۶، کارشناسی ارشد علوم بهداشتی در تغذیه از دانشکده بهداشت دانشگاه تهران در سال ۱۳۵۰، کارشناسی ارشد علوم غذایی و تغذیه از دانشگاه ایالتی ردآیلند آمریکا در سال ۱۳۵۳، دکترای علوم زیستی در تغذیه از دانشگاه ایالتی ردآیلند آمریکا در سال ۱۳۵۷.

مرتبه علمی:

استادیار دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی در سال ۱۳۶۸ و ارتقاء به درجه دانشیاری دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی از سال ۱۳۶۸ تاکنون.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بررسی وضع تغذیه استانها، مدارس، کودکان آواره عراقی، پیشگیری از اختلالات ناشی از کمبود ید، راهنمایی، مشاوره و نظارت بر ۹ پایان‌نامه کارشناسی ارشد و دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۲

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: -

زمینه علمی تألیفات:

اقتصاد تغذیه، زبان تخصصی (ویرایش).

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۷، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱۸

زمینه علمی مقالات:

کم‌خونی، کمبود ید، وضعیت ویتامین A، وضعیت تغذیه، گواتر آندمیک.
برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

کیهانی، عبدالحسین

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بهداشت عمومی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

کیهانی، عزت‌الله

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: استاد، رشته: پزشکی، دانشکده: مرکز تحقیقات بیوشیمی، دانشگاه: تهران.
برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

کیهانی، منوچهر

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۱۹، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای داخلی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه تهران در سال ۱۳۴۴، دکترای تخصصی داخلی از نیویورک آمریکا در سال ۱۳۵۲، فوق تخصص خون از دانشگاه نیویورک آمریکا در سال ۱۳۵۴.
مرتبه علمی:

استادیار گروه داخلی دانشگاه تهران از سال ۱۳۵۴ تا سال ۱۳۶۴، دانشیار گروه داخلی دانشگاه تهران از سال ۱۳۶۴.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

کمکهای لاپاروسکوپی، بررسی لوسمی حاد در بیماران خاص و دولتی، ضد انعقادهای اکتسابی، مواد شیمیایی سرطان‌زا در انسان و حیوان، بررسی و مقایسه میزان افسردگی در کودکان و روشهای شیمی درمانی در سرطان، تدریس درس خون در دانشگاه علوم پزشکی تهران.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: -

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: -

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: -، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۹

زمینه علمی مقالات:

درمان PTT در ایران و سایر بیماریهای داخلی.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

کیهانی، نعمت‌الله

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(تو ۱۲۸۷ ش)، نویسنده، پزشک و استاد دانشگاه. در تهران به دنیا آمد. تحصیلات ابتدایی را در مدرسه‌ی ادب و تحصیلات متوسطه را در دارالفنون و تحصیلات عالی را در دانشکده‌ی پزشکی تهران به اتمام رساند و در ۱۳۰۹ ش موفق به دریافت دانشنامه‌ی دکترا شد. سپس به فرانسه رفت و تحصیلات پزشکی را در دانشکده‌ی مون پلیه آغاز کرد و در دانشکده‌ی پزشکی پاریس به پایان رساند و پایان‌نامه‌ی خود را در باب «تجزیه خواص دفاعی بدن در مقابل میکروبهای عفونی» ارائه داد و موفق به اخذ مدرک دکترا از دانشکده پزشکی گردید. سپس به ایران مراجعت کرد و عهده‌دار مشاغل مختلفی از جمله: دانشیاری کرسی کالبد شناسی، استادی بدون کرسی در دانشکده‌ی پزشکی، تدریس کالبد شناسی و فیزیولوژی در آموزشگاه پرستاری دانشکده‌ی پزشکی و استادی کرسی کالبد شناسی گردید. از آثار وی: «استخوان شناسی»؛ «فیزیولوژی هنری»، «حالات و حرکات»؛ «عضله و زیبایی پلاستیک»؛ «کالبد شکافی»، در سه زمینه‌ی تشریح عملی دست و پا، تشریح عملی سر و گردن و سلسله اعصاب مرکزی، تشریح عملی قفسه‌ی سینه و قلب و ریه؛ «کالبد شناسی هنری با راهنمای هنرمندان و نقاشان و پیکر سازان»؛ «تشریح عملی لگن».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: زندگینامه‌ی مشاهیر رجال پزشکی (۱/۳۷۶)، فهرست کتابهای چاپی فارسی (۲۵۹۶، ۲۵۹۵، ۲۵۹۳-۲۵۹۱، ۲۳۱۸/۲، ۹۰۲، ۱۹۰، ۱/۱۹۰)، کتابنامه‌ی نخستین دهه‌ی انقلاب (۳۰۲)، مؤلفین کتب چاپی (۶۳۶-۶۳۴/۶).

کرانسر، علی

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۲۱، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: آسیب‌شناسی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشکده پزشکی دانشگاه تهران در سال ۱۳۴۸ و فوق تخصص پاتولوژی و هماتولوژی از دانشگاه کالیفرنیا آمریکا در سال ۱۳۵۵.

مرتبه علمی:

استادیار مؤسسه اهاترنوترن‌ها یو از سال ۱۳۵۸ تا سال ۱۳۶۳ و دانشیار دانشگاه علوم پزشکی تهران از سال ۱۳۶۳.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

تحقیق در زمینه مسائل گوناگون پزشکی و آسیب‌شناسی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۴

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: -

زمینه علمی تألیفات:

روشهای نوین آزمایشگاهی، ایمنولوژی و سرولوژی، بیماریهای خون، هماتولوژی و بانک خون.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: -، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۴

زمینه علمی مقالات:

هماتوپاتولوژی، میکروب مقاوم در زخم‌های عفونی، AIDS و هموفیلی.
برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

گلپایگانی، محمد تقی

قرن: ۱۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۱۲۹۸ / ۱۲۹۲ - ۱۲۱۸ ق)، عالم دینی، فقیه، حکیم، طبیب، فیلسوف، مجتهد، عارف و زاهد. در ۱۲۵۸ ق به نجف رفت و در محضر شیخ محمد حسن نجفی، صاحب «جواهر»، و شیخ علی کاشف الغطاء و سید ابراهیم قزوینی و شیخ مرتضی انصاری و حجت‌الاسلام بروجردی تلمذ نمود. در زمان خودش، در نجف، کسی در حکمت و رشته‌های متنوع آن، برتر از او نبود. وی استاد صاحب «التکمله» در علم الهی است. در نجف درگذشت و همان جا به خاک سپرده شد. او کتاب‌های بسیاری در حکمت، طب و فقه تصنیف کرد. از آثارش: شرح «اصول الکافی»؛ شرح «الرساله الذمیه»؛ منتخب «احیاء العلوم»؛ منتخب «امل الآمل»؛ منتخب «جامع السعادات»؛ منتخب «شرح الهدایه»؛ منتخب کتاب «السماء و العالم»؛ منتخب «الکشکول»؛ منتخب «الملل و النحل»؛ مختصر «مسکن الشجون»؛ رساله‌ای در علم کلام؛ رساله در علم کیمیا؛ «حاشیه»، در طب.
برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: اعیان الشیعه (۱۹۳ / ۹)، الذریعه (۳۶۹ / ۲۲، ۲۰۹، ۱۰۷، ۱۰۶، ۹۶ / ۲۰، ۲۷۱، ۲۷۰ / ۷)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۱۳ / ۲۰۵)، فوائد الرضویه (۴۳۸ - ۴۳۷)، گنجینه‌ی دانشمندان (۴۹۹ / ۷)، معجم رجال‌الفکر و الادب فی النجف (۱۱۱۲ / ۳)، معجم المؤلفین (۱۳۳ - ۱۳۲ / ۹).

گلچین گیلانی، مجدالدین

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۱۳۵۳ / ۱۳۵۱ - ۱۲۸۹ / ۱۲۹۰ ش)، پزشک و شاعر، متخلص به گلچین. معروف به گلچین گیلانی. در رشت به دنیا آمد. تحصیلات مقدماتی را در زادگاهش و متوسطه را در تهران به پایان رساند و در رشته‌ی فلسفه و علوم تربیتی موفق به اخذ لیسانس شد. سپس به انگلستان رفت و در رشته‌ی طب به دریافت درجه دکترا نایل گردید. پس از آن در لندن اقامت گزید و دیگر به ایران نیامد. گلچین از نوجوانی به شاعری پرداخت و کم‌کم اشعارش مورد توجه قرار گرفت و برای اولین بار در ۱۳۰۷ ش در مجله «ارمغان» و بعدها در مجله‌های «روزگار نو»، «فروغ» و «سخن» انتشار یافت. شعر باران او یکی از معروفترین شعرهایی است که قسمتی از آن در کتاب‌های ابتدایی کوکان به چاپ رسید. در واقع او اولین شاعر نوپردازی است که شعرش به کتاب‌های ابتدایی راه یافت. از

آثارش: سه مجموعه‌ی شعری: «گلی برای تو»، «مهر و کین» و «نهفته» یا «نهضت»، که در ۱۹۴۸ م در لندن به چاپ رسید؛ «دیوان» شعر.

بر گرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: ادبیات نوین (۳۵۵، ۱۶۹، ۸۱)، از بهار تا شهریار (۳۸۳-۳۷۲/۲)، چشمه‌ی روشن (۵۴۵-۵۳۴)، چون سبوی تشنه (۱۶۲، ۱۰۹، ۱۰۳، ۱۰۲)، الذریعه (۲۴/۴۳۰، ۹/۹۳۱)، سخنوران نامی معاصر (۳۰۵۲-۳۰۴۹/۵)، فرهنگ سخنوران (۷۷۹)، فهرست کتابهای چاپی فارسی (۳۳۳۳، ۲/۳۱۹۵)، کتاب گیلان (۷۱۶-۷۱۵، ۶۰۹، ۶۰۷-۲/۶۰۷)، کتابنامه‌ی نخستین دهه‌ی انقلاب (۳۵۹)، مؤلفین کتب چاپی (۱۸۷-۱۸۶/۵)، نامها و نامدارهای گیلان (۴۳۵-۴۳۱).

کلژی، حسین

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(تو ۱۲۹۳ ش)، پزشک و نویسنده. او در ۱۳۲۰ ش از دانشکده‌ی پزشکی تهران فارغ‌التحصیل شد و سپس ریاست درمانگاه بیماری‌های میزراه بیمارستان ابن سینا را بر عهده گرفت. از آثار وی: «بیماریهای میزراه»، در دو جلد. بر گرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه: فهرست کتابهای چاپی فارسی (۱/۵۷۱)، مؤلفین کتب چاپی (۲/۸۵۳).

گلسرخی، مرتضی

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(ز ۱۳۱۸ ش)، پزشک، روزنامه‌نگار و نویسنده. وی فارغ‌التحصیل در رشته‌ی طب و دامپزشکی و از اعضای عالی‌رتبه‌ی وزارت کشاورزی بود. در ۱۲۹۷ ش مجله‌ی «بیطاری» را منتشر کرد و در ۱۳۱۰ ش شروع به انتشار مجله‌ی «فلاحت» تحت نظارت اداره کل فلاحت در تهران نمود. نشر این مجله تا آخر ۱۳۱۷ ش ادامه یافت و در ۱۳۱۸ ش گلسرخی به شغل دیگری روی آورد. از دیگر آثارش: «امتحان گوشت»، «حفظ الصحه‌ی زنان و دختران»، «علاج الخیل» یا «فرس نامه»، «کتاب فلاحت»، در دو مجلد؛ «علاج الطیر».

بر گرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: تاریخ جراید (۸۸-۸۷/۴، ۴۶-۴۳/۲)، الذریعه (۳۰۲، ۱۶/۱۷۱)، زندگینامه‌ی رجال و مشاهیر (۳۳۲-۳۳۱/۵)، فهرست کتابهای چاپی فارسی (۲/۲۳۲۹، ۱۱۷۸، ۱/۳۳۰)، مؤلفین کتب چاپی (۶/۱۴۶).

گل‌گلاب، داریوش

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

مترجم، محقق.

تولد: ۱۳۱۴، تهران.

درگذشت: ۲۶ شهریور ۱۳۶۷، تهران.

داریوش گل گلاب فرزند حسین گل گلاب، متخصص رادیولوژی و دانشیار دانشکده‌ی علوم پزشکی بود و علاوه بر این به عکاسی هم می‌پرداخت. وی سه کتاب در زمینه‌ی عکاسی تألیف و منتشر کرد. کتاب‌های او عبارتند از: بررسی فنی عکاسی (دو جلد، رنگی، سیاه و سفید) ترجمه تاریخ عکاسی (تألیف جین کیم)؛ نظارت بر ترجمه‌ی رادیوگرافی دستگاه ادرار توسط مهدی غفوری و محمود بنی یعقوب، ترجمه و تألیف اطلس سونوگرافی.

داریوش گل گلاب به دلیل نارسایی قلبی در بیمارستان توس درگذشت و در بهشت زهرا قطعه‌ی هشت به خاک سپرده شد. برگرفته از کتاب: گلزار مشاهیر

کتابادی خراسانی، سلطانعلی

قرن: ۱۰

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(س دهم ق)، طبیب و نویسنده. در دوره‌ی صفویه می‌زیست. مدت چهل سال، یعنی تا ۹۳۳ ق، در خراسان و ماوراء النهر و به ویژه در سمرقند به فراگیری دانش پزشکی پرداخت و مدتی در دربار ابوالمنصور کوچکونجی خان ازبک، پسر ابوالخیر خان، معروف به کوچوم خان (۹۳۶-۹۱۶ ق) به سر می‌برد و تحت ملازمت وی بود. از آثارش: کتاب «دستور العلاج»، به فارسی، که در ۹۳۳ ق در دو مقاله نوشته شده، در مورد بیماری‌های موضعی، در بیست و پنج فصل و بیماری‌های عمومی، در هشت فصل، وی این کتاب را به درخواست ابوالمظفر محمود سلطان، پدر عبید الله خان ازبک، تألیف نمود؛ «مقدمه‌ی دستور العلاج»، در یک مقدمه و دو مقاله، در بیان حفظ صحت و بیان حد طب و احوال تندرستی و بیماری و احوال نبض و غیره که به دستور ابوالغازی سلطان ابوسعید خان ازبک، پسر کوچوم خان (۹۳۹-۹۳۶ ق) نوشت؛ «رساله‌ی علاجیه».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: تاریخ ادبیات در ایران (۳۵۶-۳۵۵/۵)، تاریخ نظم و نثر (۳۹۸)، الذریعه (۱۶۲/۸).

کتابادی، ابوالفتح

قرن: ۹

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۹۳۲ ق)، شاعر و پزشک. از پزشکان عهد شاه اسماعیل صفوی بود و طبعی موزون داشت. از اوست:

ابروان تو طیبیان افکارانند

هر دو پیوسته از آن بر سر بیمارانند

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: تحفه‌ی سامی (۵۷)، تذکره‌ی روز روشن (۲۳)، فرهنگ سخنوران (۳۱).

کنج بخش، حسین

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(تو ۱۲۹۰ ش)، نویسنده، پزشک و استاد دانشگاه. پس از به پایان رساندن تحصیلات متوسطه، از دانشکده‌ی طب، در ۱۳۱۷ ش فارغ‌التحصیل شد و بعدها عهده‌دار مشاغل مختلفی از جمله: پزشک بخش بیماری‌های زنان در بیمارستان شهرداری، دانشیار کرسی کالبد شناسی و استاد بی کرسی دانشکده‌ی پزشکی گردید. از آثارش: «کالبد شناسی انسانی»، در دو مجلد: جلد اول «کالبد شناسی سر و گردن»، توصیفی، موضعی، طرز تشریح و جلد دوم «کالبد شناسی تنه». لازم به ذکر است که در هر دو اثر نامبرده دکتر منوچهر حکیم با وی همکاری داشته است.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: فهرست کتابهای چاپی فارسی (۲۵۹۵، ۲۵۹۲/۲)، مؤلفین کتب چاپی (۲/۸۵۴).

کنج‌ودی نیشابوری، ابوسعید محمد

قرن: ۵

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(بعد از ۴۵۳ - ۳۶۰ ق)، فقیه، مسند، نحوی، ادیب، طیب و شاعر. اهل نیشابور و مسند خراسان بود. در بغداد بزرگان علم نحو را درک کرد. او از ابوعمر و محمد بن احمد بن حمدان و ابوسعید عبدالله بن محمد رازی و حسینک بن علی تمیمی و شافع بن محمد اسفراینی و ابوبکر بن مهران مقری و حافظ ابواحمد حاکم نیشابوری و ابوحسین بن دهم و محمد بن بشر بصری و ابوبکر محمد بن محمد طرازی و احمد بن محمد بالوی و احمد بن حسین مروانی و همطبقه‌ی آنها حدیث شنید. او گذشته از علوم اسلامی در طب و سوارکاری و به کار بردن سلاح مهارت داشت و به نیکویی شعر می‌سرود. اسماعیل بن عبدالغافر و ابوعبدالله محمد بن فضل فراوی و هبة الله بن سهل سیدی و تمیم بن ابوسعید جرجانی و زاهر بن طاهر حامی و عبدالمنعم بن ابوالقاسم قشیری و ابوسعید بن ابوصادق متطبیب و ابوبکر احمد بن حسین بیهقی در نیشابور، مرو و اصفهان از وی حدیث شنیدند.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: انساب سمعانی (۱۰۱ - ۵/۱۰۰)، سیر النبلاء (۱۰۲ - ۱۸/۱۰۱)، شذرات الذهب (۲۹۲ - ۳/۲۹۱)، العبر (۲/۳۰۱)، معجم البلدان (۵/۳۹۴)، الوافی بالوفیات (۳/۲۳۱).

کنجویان، محمد صالح

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد ۱۳۱۴، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: ارتوپدی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی ایران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای حرفه‌ای پزشکی از دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۵۰، دکترای تخصصی ارتوپدی از دانشگاه علوم پزشکی ایران در سال ۱۳۵۶ و فوق تخصص در جراحی ستون فقرات از دانشگاه‌های مینه‌سوتای آمریکا در سال ۱۳۵۸، و سنت لوئیس آمریکا در سال ۱۳۶۸.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشگاه علوم پزشکی ایران از سال ۱۳۶۸.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

کنتراکچر عضلانی پس از تزریق داخل عضله، ضایعات ستون فقرات ناشی از جنگ، دررفتگی چرخشی مهره‌های ۲۶-۲۱ درمان جراحی سل ستون فقرات، تومرهای ستون فقرات و تدریس ارتوپدی، راهنمایی، مشاوره و نظارت بر ۵ پایان‌نامه دکترای و ۵ پایان‌نامه اختصاصی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۱

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

معاینه فیزیکی ستون فقرات و اندام‌ها.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۳، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۶

زمینه علمی مقالات:

ساتومیلیت حاد هماتوزن، کله سیستیت حاد به دنبال عمل جراحی در ستون فقرات، جراحی ارتوپدی.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

گنجی، ایرج

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: بیماریهای کودکان، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی مشهد در سال ۱۳۴۳، دکترای تخصصی کودکان از دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۴۶ و گذراندن دوره بیماریهای کلیه اطفال در پاریس.

مرتبه علمی:

پس از طی مراحل استادیاری و دانشیاری، ارتقاء به درجه استادی دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی مشهد از سال ۱۳۶۴. زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بیماریهای کودکان، بیماریهای غددی شایع در اطفال، طب کودکان، بیماریهای کلیوی کودکان، استاد راهنمای تعداد زیادی پایان‌نامه دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: متعدد، تعداد مقالات به زبان خارجی:-

زمینه علمی مقالات:

معرفی بیماران کمیاب، راههای تشخیص، درمان و در نتیجه بهبود و ارتقاء به سطح دانش پزشکی.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

گوران سوادکوهی، داریوش

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: جراحی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی از دانشگاه شهید بهشتی در سال ۱۳۵۱، دکترای تخصصی ارتوپدی از دانشگاه تهران در سال ۱۳۵۷.

مرتبه علمی:

استادیار دانشگاه تهران در سال ۱۳۵۷، دانشیار دانشگاه علوم پزشکی تهران.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

سازماندهی مرکز بانک استخوان در بخش ارتوپدی بیمارستان سینا، مطالعه و ساخت مفصل مصنوعی زانو، ترجمه کتب پزشکی،

گذراندن دوره‌های کوتاه مدت ارتوپدی در لندن و کانادا، راهنمایی مشاوره و نظارت بر ۲۰ پایان‌نامه دکترا و تخصصی ارتوپدی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۲

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

ترجمه کتاب معاینات بالینی در ارتوپدی، ترجمه کتاب ارتوپدی آدامز، تألیف کتاب گرفت یا پیوندهای استخوان.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۶، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱

زمینه علمی مقالات:

کاربرد گرافت‌های استخوانی در ضایعات استخوانی مجروحین جنگ، دررفتگی استخوان اسکافوئید مچ دست، اوستئوتومی کیاری و کاربرد آن در ضایعات ارتوپدی، کیست هیداتیک استخوان، اوستئوتومی کاپیتیت در درمان ضایعه کین بوک مچ دست. برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

گیتی، ناصر

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(تو ۱۲۹۳ ش)، استاد دانشگاه، پزشک و نویسنده. در تهران به دنیا آمد. تحصیلات متوسطه را در دبیرستان ثروت و تحصیلات عالی را در دانشکده‌ی پزشکی دانشگاه تهران در ۱۳۱۹ ش به پایان رساند. سپس پایان نامه‌ی خود را درباره‌ی «پروتئوترابی در دیابت» با درجه‌ی ممتاز گذراند و بعد عهده‌دار مشاغل مختلفی از جمله: دستیاری آزمایشگاه فیزیولوژی، دانشیاری کرسی فیزیولوژی، استادی بی‌کرسی کالبد شناسی بود. در ۱۳۲۹ ش برای مطالعات علمی به آمریکا رفت. از دیگر آثار وی: «تکنیک فیزیولوژی»؛ «طب تجربی»؛ «طب تجربی و فیزیولوژی تجربی»؛ «فیزیولوژی بالینی»؛ «فیزیولوژی طبیعی و فیزیولوژی دستگاه بینایی». برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: چهره‌های آشنا (۵۰۹-۵۰۸)، الذریعه (۴۰۴، ۴۰۳/۱۶)، فهرست کتابهای چاپی فارسی (۲۴۹۹، ۲۳۸۵، ۲۲۴۹/۲، ۹۴۴/۱)، کتابنامه‌ی نخستین دهه‌ی انقلاب (۳۱۰)، مؤلفین کتب چاپی (۵۱۴-۵۱۳/۶).

گیلانی دوانی، ابوالفتح مسیح الدین

قرن: ۱۰

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۹۹۷ ق)، طیب، شاعر و خطاط. پدرش در دانش پزشکی و روانشناسی و حکمت معروف زمان خود بود. حکیم ابوالفتح چنان که از قول تذکره‌نویسان برمی‌آید، در شعر دست داشته و در نوشتن خط نستعلیق نیز استاد بوده است. وی پس از مرگ پدرش به سال ۹۸۳ ق در زندان پادشاه صفوی، همراه دو برادر خود حکیم همان گیلانی و نورالدین قراری، شاعر زمان، به هندوستان مهاجرت کرد و به دربار جلال‌الدین اکبر پادشاه گورکانی راه یافت. بر اثر حذاقت در مداوای بیماران و دقت در روانشناسی که با تواضع و پاک نظری همراه بود، منزلتی عظیم یافت و محسود همگنان گردید. با این همه، از یاری رساندن به اهل دانش دریغ نداشت. از تألیفات وی: «افادات حکیم ابوالفتح»؛ «رقعات حکیم ابوالفتح یا چهارباغ» مشتمل بر نامه‌های او؛ «قیاسیه»، در حکمت؛ دو مثنوی به نامهای «مظهر الاسرار» و «ضیاء النیرین»؛ مجموعه‌ی اشعار خطی و اشعاری در جنگ «کنوز الشعرا».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: احوال و آثار خوشنویسان (۲۹/۱)، تاریخ ادبیات در ایران (۴۶۹-۴۶۶/۵)، تاریخ نظم و نثر (۸۳۳، ۵۴۲-۵۴۱)، تذکره‌ی میخانه (۲۱۸)، تذکره‌ی نصرآبادی (۳۷۶)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (۱۰۸-۱۰۷/۱)، الذریعه (۳۰۰، ۲۳۸/۱۹، ۱۳۱/۱۵، ۴۶/۹)، صبح گلشن (۱۳-۱۲)، لغت نامه (ذیل/ ابوالفتح)، کاروان هند (۱۵-۱۳/۱)، نامها و نامدارهای گیلان (۱۴-)

(۱۲).

گیلانی هندی، صدرالدین علی

قرن: ۱۱

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(س یازدهم ق)، عالم دینی، حکیم و طبیب. اهل گیلان بود. نزد علمای ایران تلمذ کرد. سپس به هند سفر نمود و ساکن آنجا شد. میر ابوالقاسم فندرسکی که معاصر وی بود او را در هند، زمانی که مشغول تألیف شرح «قانون» ابن سینا بود، ملاقات کرد. مشهور است که گیلانی بر اندیشه‌ی میرفندرسکی تأثیرگذار بوده است. وی همان جا درگذشت. از آثارش: شرح «القانون» ابن سینا، که شرح جامع و بزرگی است؛ رساله‌ی «السؤال و الجواب»، در طب؛ «الشفاء العاجل»، که آن را در مقابل «براء الساعة» محمد بن زکریای رازی نگاشته است.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الذریعه (۱۴/۲۰۵، ۱۳/۳۸۹، ۱۲/۲۴۶)، ریاض العلماء (۳/۳۸۴)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۱۱/۴۱۳).

گیلانی، ابونصر

قرن: ۱۰

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(س دهم ق)، طبیب. وی از اطباء دربار شاه طهماسب اول بود و مورد عنایت خاندان سلطنتی سرانجام به اتهام قصور در مداوای شاه طهماسب دستگیر شد، و در دولت خانیه‌ی همایون به دست قورچیان به قتل رسید.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: عالم آرای عباسی (۱/۱۶۸)، نامها و نامدارهای گیلان (۲۳).

لاهیجی، محمد امین

قرن: ۱۰

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(ز ۱۰۲۵ ق)، طبیب و خطاط. وی مدتی در محضر اطبای گیلان تحصیل علم کرد. بعد به تبریز رفت و نزد حکیم ابوطالب و حکیم باقر و حکیم جبرئیل به امر طبابت پرداخت. در دوران تصرف تبریز به وسیله‌ی امپراطور عثمانی، سرداران ترک به وی اعتقاد زیادی داشتند. بعد از آن به عثمانی مسافرت کرد و با بزرگان آن دیار آشنا شد و دوباره به تبریز بازگشت و این زمانی بود که شاه عباس (۱۰۳۸-۹۹۶ ق) آذربایجان را از وجود ترکان خالی کرده بود و حکیم توانست به دربار شاه راه یابد. او پس از مدتی به گیلان بازگشت و از آنجا به هندوستان رفت و به گفته‌ی صاحب «مآثر رحیمی» به خدمت عبدالرحیم خان، خان خانان رسید و از جمله‌ی خاصان و محرمان وی گردید و تا ۱۰۲۵ ق در دربار خان به طبابت مشغول بود. لاهیجی گذشته از مراتب علمی، در خوشنویسی نیز

دست داشت و خط نستعلیق و شکسته را خوش می‌نوشت.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: احوال و آثار خوشنویسان (۶۵۰-۶۴۹/۳)، مآثر رحیمی (۵۱-۵۰/۳).

لسانی، محمود

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای داخلی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

لسانی، مرتضی

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای کودکان، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

لشکری، محمد حسین

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(تو ۱۳۰۰ ش)، پزشک و نویسنده. تحصیلات خود را در دبستان فرهنگ و دبیرستان علمیه و دانشکده پزشکی تهران به پایان رساند و در بیماری‌های چشم و آسیب‌شناسی از دانشگاه شیکاگو و والترید واشنگتن تخصص گرفت. او مبتکر روش جدید معالجه‌ی جراحی دکولمان رتین بود و گزارش آن را در ۱۹۶۲ م به انجمن چشم پزشکان پاریس ارائه داد. وی به زبان‌های فرانسه و انگلیسی آشنایی داشت. او جهت مطالعه به کشورهای مختلفی از جمله انگلستان، فرانسه، اسپانیا و ایتالیا سفر کرد. دکتر لشکری با همکاری عده‌ای از پزشکان دیگر بیمارستان البرز را تأسیس نمود. از مشاغل وی: دستیاری کرسی بیماری‌های چشم بیمارستان فارابی، ریاست بخش چشم پزشکی بیمارستان فارابی. از آثارش: «دکولمان رتین و عمل جراحی در درمان آن»، با همکاری دکتر شمس‌ا؛ «کراتیت داندريتیک»؛ «استرایسم»؛ (انحراف چشم).

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: چهره‌های آشنا (۵۱۲-۵۱۱)، فهرست کتابهای چاپی فارسی (۱/۱۴۴۶).

لطفی، بانونصرت

قرن: ۱۴

جنسیت: زن

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۱۷، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای کودکان، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای تخصصی بیماریهای کودکان از دانشگاه علوم پزشکی مشهد در سال ۱۳۵۴، فوق تخصص ژنتیک از دانشگاه جانزهاپکینز

آمریکا در سال ۱۳۵۰، فوق تخصص نوزادان نارس از Hamersmith لندن در سال ۱۳۵۲.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی مشهد.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

مسائل گوناگون بیماریهای کودکان و تدریس دروس بیماریهای کودکان (ژنتیک)، رشد و تکامل در دانشگاه علوم پزشکی

مشهد، استاد راهنمای بیش از ۲۰ پایان نامه دکتر.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۱

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

واکسیناسیون و پیشگیری در کودکان.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۴، تعداد مقالات به زبان خارجی:-

زمینه علمی مقالات:

تأخیر در بلوغ، اعتیاد در حاملگی و اثرات آن بر جنین.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

لطفی، عطاءالله

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۰۲، مرتبه علمی: استاد رشته: بیهوشی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شیراز.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۲۷، دکترای بیهوشی از دانشگاه پاریس در سال ۱۳۳۱، دکترای

تخصصی بیهوشی از دانشگاه بستون آمریکا در سال ۱۳۳۵.

مرتبۀ علمی:

دانشیار دانشگاه شیراز از سال ۱۳۴۰ تا سال ۱۳۴۶، استاد دانشگاه شیراز از سال ۱۳۴۶ تا کنون.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بیهوشی در پیوند کلیه، دریافت لوح تقدیر و سپاس وزارت درمان و آموزش عالی، دریافت نشان همایون از دانشگاه پهلوی (سابق) به خاطر عضویت در اولین تیم پیوند کلیه در خاورمیانه و تقدیرنامه و جایزه دفتر نماینده ولی فقیه در استان فارس به خاطر خدمات زمان جنگ تحمیلی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: -

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: -

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۳، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱۰

زمینه علمی مقالات:

آماده کردن بیمار برای اتاق عمل، بخش بیهوشی دانشگاه پهلوی شیراز، بیهوشی در پیوند کلیه، بیهوشی با کتالار، موارد استعمال کتالار در سیکتامری، معرفی ۲۱۰۰ مورد بیهوشی با کتالار، بیهوشی با کتالار در جراحی رکتال، اثر مستقیم کتالار در A.V.N.S.A.N و دسته His، روش قطره‌ای باهالوتان واتر.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

لطفی، مهدی

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبۀ علمی: استاد، رشته: اورولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

لطفی زاده، حسن

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبۀ علمی: دانشیار، رشته: پرودنتولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

لکستانی، بتول

قرن: ۱۴

جنسیت: زن

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۰۰، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: داروسازی، دانشکده: داروسازی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

کارشناسی داروسازی، دکترای داروسازی از دانشگاه تهران در سال ۱۳۲۸.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشکده داروسازی دانشگاه علوم پزشکی تهران.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

اثرات چند آنتی‌بیوتیک در عفونت ادراری، اثرات چند دارو در درمان بروسلوز، داروهای ضد عفونی کننده و موارد استعمال آنها در بیمارستان، روش‌های توزیع دارو در بیمارستان‌ها، مسکن‌ها و عوارض و موارد استفاده آنها، تدریس درس داروسازی در دانشگاه تهران.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۲

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: -

زمینه علمی تألیفات:

شناخت مواد اولیه داروهای شیمیائی، داروسازی بیمارستانی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۳، تعداد مقالات به زبان خارجی: -

زمینه علمی مقالات:

اثرات آنتی هیستامینیک‌ها، ناسازگاری شیمیائی داروها، مسمومیت با سرب.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

لواسانی، محمدحسین

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: استاد، رشته: بیماریهای داخلی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

لوی، حبیب

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(تو ۱۲۷۵ ش)، دندانپزشک و نویسنده. اجدادش اهل شیراز بودند و گویند از یهودیانی بودند که در زمان کوروش هخامنشی از بابل به فارس مهاجرت کردند. لوی در تهران به دنیا آمد. تحصیلات خود را در رشته‌ی دندان پزشکی در فرانسه به پایان رساند و در جراحی دندان پزشکی دیپلم گرفت وی به زبان‌های فرانسه و عبری مسلط بود. دکتر لوی برای مطالعه به کشورهای اروپا و آمریکا و آفریقا سفر کرد. او مدتی هم ریاست سرویس دندان پزشکی لشکر مرکز را به عهده داشت وی مبتکر تأسیس دبیرستان کوروش کبیر بود. از آثارش: «تاریخ یهود ایران»، در سه مجلد.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: چهره‌های آشنا (۵۱۵-۵۱۴)، فهرست کتابهای چاپی فارسی (۱/۷۷۰)، مؤلفین کتب چاپی (۳/۴۷۴).

ماردوسپور، هاسمیک

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: پروتزه‌های ثابت، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

مازیار، غلامرضا

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد ۱۳۱۸، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: جراحی عمومی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی اهواز.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشکده پزشکی جندی شاپور سابق اهواز در سال ۱۳۴۶، متخصص جراحی عمومی از دانشگاه جندی

شاپور سابقه اهواز در سال ۱۳۵۵.

مرتبه علمی:

استادیار دانشکده پزشکی دانشگاه شهید چمران اهواز، دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه شهید چمران اهواز.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

تدریس به دانشجویان پزشکی، کارورزان و دستیاران جراحی به مدت ۱۷ سال، انجام پروژه‌های تحقیقاتی در زمینه‌های کانسر در

گواترهای ندولر در خوزستان، انسداد روده در مرکز پزشکی گلستان اهواز، بررسی آسیب‌های نافذ و غیر نافذ شکم در جنگ

تحمیلی، بررسی ترومای عروق در مجروحین جنگ، راهنمایی مشاوره و نظارت بر ۲۷ پایان‌نامه دکترای عمومی و تخصصی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۱

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

اندیکاسیونهای اسپلنکتومی در هماتولوژی به منظور ارائه روشهای جراحی طحال در بیماریهای خونی و بهترین شیوه درمان آنها.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۳، تعداد مقالات به زبان خارجی:-

زمینه علمی مقالات:

کیست هیداتیک فقرات کمر و عوارض و راههای پیشگیری آن.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

ماسویه

قرن: ۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(س دوم و سوم ق)، طبیب. مکنی به ابوزکریا. وی از اطبای سریانی و از تربیت یافتگان بیمارستان جنبدی شاپور بود که حدود سی سال به خدمت اشتغال داشت. وی به آورده‌ی «ریحانه‌الادب» با اینکه علم طب نیاموخته بود، ولی بر اثر تجربه و کثرت مواظبت عملی بصیرتی بسزا در معالجه داشت و عاقبت در سلک اطبای دربار هارون الرشید (۱۹۳-۱۴۹ ق) درآمد. فرزندانش، یوحنا (یحیی) و میکائیل، نیز در دربار خلفای وقت دارای مقامی عالی بودند. ماسویه معاصر جبرئیل بن بختیشوع (م ۲۱۲ ق) و دستیار وی بود. او علاوه بر تخصص در داروسازی در چشم پزشکی نیز تبحر داشت.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۲۷۹/۹)، تاریخ طب (۶۳/۲)، تاریخ علوم عقلی در تمدن اسلامی (۶۱)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (۸۲۳/۶)، دایرة المعارف فارسی (۲۲/۱)، ریحانه (۱۸۴/۸)، عیون الانباء فی طبقات الاطباء (۲۲۰-۲۱۹)، لغت نامه (ذیل / ماسویه).

مالک، هاید

قرن: ۱۴

جنسیت: زن

ملیت: ایران

(ز ۱۳۴۵ ش)، نویسنده، مترجم و طبیب. پس از اتمام تحصیلات متوسطه و نیز اخذ لیسانس در رشته‌ی مامایی، وارد وزارت بهداری شد. وی در ضمن خدمت، به تحصیل ادامه داد و در دانشکده‌ی پزشکی پس از اتمام دوره، موفق به اخذ درجه‌ی دکترای طب شد. در ۱۳۴۵ ش به مقام استادی نایل گردید و پس از آن به فرانسه رفت. از آثارش: «تست‌های کلیوی»؛ «اختلال متابولیسم گلوکوسیدها»؛ «پاستور و میکروب‌شناسی»، ترجمه.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: فهرست کتابهای چاپی فارسی (۵۸۲/۱)، کارنامه‌ی زنان (۲۳۶-۲۳۵).

مالک‌نژاد، پرویز

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: میکروبی‌شناسی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دارای تحصیلات عالی و دکترای تخصصی در رشته میکروبی‌شناسی پزشکی از دانشکده پزشکی دانشگاه تهران در سال ۱۳۷۵،

تخصص در علوم آزمایشگاهی از دانشگاه علوم پزشکی ایران در سال ۱۳۷۰.

مرتبه علمی:

استادیار گروه آموزشی میکروبی‌شناسی دانشگاه علوم پزشکی تهران، دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه تهران.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

پزشکی، داروسازی، انفلوآنزا، و تشخیص اپیدمی آن، راهنمایی، مشاوره و نظارت بر ۳۵ پایان‌نامه کارشناسی ارشد و دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۳

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: -

زمینه علمی تألیفات:

میکروبی‌شناسی، ویروس‌شناسی بالینی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۶، تعداد مقالات به زبان خارجی: -

زمینه علمی مقالات:

پزشکی، بالینی، و تشخیص.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

مالی شیرازی، ابوحیان

قرن: ۱۱

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف قبل از ۱۰۸۳ ق)، طیب و شاعر، متخلص به مالی. معاصر نصرآبادی بود و در علم طب و سایر علوم تبحر داشت و شعر نیز

می‌سرود. مالی همراه ملا محمد صوفی مازندرانی (م ۱۰۳۵ ق) و ملا حسنعلی یزدی به هند رفت و پس از چندی به ایران بازگشت.

او در ۱۰۳۰ ق در شیراز بر «دیوان» نظام دستغیب شیرازی (م ۱۰۲۹ ق) دیباچه نوشت و قبل از تحریر «تذکره‌ی نصرآبادی» (تألیف

شده در ۱۰۸۳ ق) درگذشت. اشعاری از وی در تذکره‌ها آمده است. از اوست:

بعد وصف آن میان ذکر دهانش مشکل است
 در قلم چون مو بگیرد نقطه ای نتوان نهاد
 بر گرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)
 منابع زندگینامه: تاریخ تذکره‌های فارسی (۱۷۴-۱۷۲/۱)، تذکره‌ی نصرآبادی (۳۸۳)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (۳۰۱-
 ۴/۲۹۷)، الذریعه (۹/۹۵۲)، صبح گلشن (۳۵۸)، فرهنگ سخنوران (۷۹۳، ۷۹۴)، کاروان هند (۱۲۱۱-۲/۱۲۱۰)، مجمع الفصحا
 (۴/۷۷).

متین، محمود

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۰۸، مرتبه علمی: استاد، رشته: زنان و مامائی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.
 خلاصه شرح حال تخصصی
 سوابق تحصیلی:
 دکترای تخصصی پزشکی زنان و مامایی از دانشگاه نیویورک آمریکا در سال ۱۳۴۰.
 مرتبه علمی:

تدریس در دانشگاه شهید بهشتی از سال ۱۳۵۵، استاد دانشکده پزشکی دانشگاه شهید بهشتی از سال ۱۳۶۰ تاکنون.
 زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بهداشت و تنظیم خانواده، طرح بستن لوله‌های رحم به طریقه لاپاراسکوپی، مینی‌لاپاراتومی، مواد کاشتی و غیره، تدریس درس
 زنان و مامائی در دانشکده پزشکی شهید بهشتی، ریاست انجمن زنان و مامائی ایران، دبیر شورای تخصصی زنان وزارت علوم و
 وزارت بهداشت و درمان، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر ۴۰ پایان نامه دکترای تخصصی زنان و بهداشت خانواده.
 تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۴

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

روشهای پیشگیری از بارداری و زنان و مامائی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: متعدد، تعداد مقالات به زبان خارجی:-

زمینه علمی مقالات:

زنان و مامایی.

بر گرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

قرن: ۶

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(س ششم ق)، طیب و شاعر. اصل وی از سرخکت، نزدیک سمرقند، می‌باشد. محمد عوفی خواهرزاده‌ی او بود. مجدالدین از ۵۹۷ ق به دربار قلج طمغاچ خان ابراهیم بن حسین، حاکم سمرقند، راه یافت و از طبای خاص او و ملک‌الاطباء دربار شد. از آثار وی: «تاریخ ترکستان»، در تاریخ ملوک خانیه؛ کتابی در «خواص اشیاء»، که قسمتی از آن در «جوامع الحکایات» عوفی آمده است. در «صبح گلشن» صاحب عنوان تحت نام مجدالدین سرخسی آورده شده است.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: تاریخ ادبیات در ایران (۲/۱۰۲۷)، الذریعه (۹/۹۶۱)، صبح گلشن (۳۶۲)، فرهنگ سخنوران (۷۹۹)، لباب الالباب (۳۳۸-۳۳۷، ۳۰۱، ۱۸۱، ۱/۱۷۹-۱).

مجد، سهیل

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۰۳، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: جراحی عمومی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی و دکترای تخصصی جراحی عمومی از دانشگاه تهران در سال ۱۳۳۴، فوق تخصص جراحی سرطان از دانشگاه لندن انگلستان در سال ۱۳۳۸، فوق تخصص جراحی سرطان از دانشگاه نیویورک آمریکا در سال ۱۳۵۱.

مرتبه علمی:

دانشیار مؤسسه سرطان ایران از سال ۱۳۴۶، دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

تدریس دروس عوارض جراحی، جراحی دستگاه گوارش و جراحی سرطان اعضاء مختلف در دانشگاه علوم پزشکی تهران، تحقیق در زمینه روشهای بهبود سرطان لب، استاد راهنمای ۴ پایان‌نامه تخصصی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۴، تعداد مقالات به زبان خارجی:-

زمینه علمی مقالات:

تقسیم بندی سرطان پستان برای اولین بار و جراحی تومورهای سرطانی.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

مجوسی اهوازی

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

علی بن عباس مجوسی اهوازی بزرگترین طبیب عالم اسلامی بعد از رازی است. وی طبیب عضدالدوله‌ی دیلمی و شاگرد پزشک بزرگ ایرانی ابوماهر موسی بن سیار قمی بوده است. چون دین زرتشتی داشت وی را مجوسی گفته‌اند. کتاب مشهور او کامل الصناعه فی الطب معروف به الطب الملکی و کناش عضدی است که چند بار به چاپ رسیده است. این کتاب پیش از قانون ابوعلی سینا کاملترین کتاب در فن طب شمرده می‌شد.

برگرفته از کتاب: فرهنگ فارسی معین (جلد ششم)

مجیدی آهی، هرمز

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: زنان و مامائی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی از دانشگاه فریدریک ویلهلم آلمان غربی (بن) در سال ۱۳۳۷، دکترای تخصصی امراض داخلی از دانشگاه برلن غربی در سال ۱۳۴۴، فوق تخصص آنزیم‌شناسی بیماریهای خون از دانشگاه وین اتریش در سال ۱۳۵۴.

مرتبه علمی:

استادیار بیمارستان دانشگاهی برلن غربی از سال ۱۳۳۴ تا سال ۱۳۴۵، استادیار دانشگاه علوم پزشکی تهران از سال ۱۳۴۶ تا سال ۱۳۵۰، دانشیار دانشگاه علوم پزشکی تهران از سال ۱۳۵۰ تا سال ۱۳۵۵، استاد دانشگاه علوم پزشکی تهران از سال ۱۳۵۵ تاکنون.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بهداشت زنان و کودکان قالی باف در استان خراسان، اثر قلب و عروقی داروهای روانگرا، ایزوآنزیم HDL در بیماریهای خونی و سرطانی، بلوغ در دختران ایرانی، شیوع کانسر ریه در زنان ایرانی، بررسی آمیلوئیدوز، استئومالاسی، در خانم‌های ایرانی، شیوع سل در مبتلایان به دیابت و درمان آن، ITP و جنس، راهنمایی مشاوره و نظارت بر ۲۲ پایان‌نامه کارشناسی ارشد و دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۳

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: -

زمینه علمی تألیفات:

استفاده از آنزیم‌ها در تشخیص بیماریها، بررسی سه هزار بیمار بیمارستانی در مجتمع بیمارستانی امام خمینی، ITP و جنس به صورت دفترچه به زبان فارسی و انگلیسی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۴، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱۰

زمینه علمی مقالات:

آنزیم‌شناسی در بیماریهای خونی و سرطانی، کیست هیداتیک، فسفولپیدها در انفارکتوس میوکارد، اثر قلب و عروق داروهای ضد افسردگی.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

محبوب، سلطانعلی

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: استاد، رشته: تغذیه، دانشکده: بهداشت و تغذیه، دانشگاه: علوم پزشکی تبریز.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

کارشناسی شیمی از دانشگاه تبریز در سال ۱۳۴۴، اخذ مدرک CES DEA و دکترای بیوشیمی از دانشگاه سوربن فرانسه در سال ۱۳۴۸.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشگاه علوم پزشکی تبریز در سال ۱۳۵۲، استاد دانشگاه علوم پزشکی تبریز در سال ۱۳۶۳.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

اثرات سوء تغذیه پروتئینی مادر در دوران حاملگی، اثرات متقابل سوء تغذیه پروتئینی مادر در دوران حاملگی بر روی فعالیت آنزیمهای گوارشی و رشد و تکامل روده کوچک نوزاد، طرح‌های ارزیابی نسبت روی بر مس در اتیولوژی و شیوع بیماریهای قلبی-عروقی، بررسی وضع تغذیه کودکان زیر ۵ سال در بیمارستان کودکان تبریز، متابولیسم ترکیبات آلیسکلیک توسط نوکاردیا، راهنمایی، مشاوره و نظارت بر ۴۷ پایان‌نامه دکترای داروسازی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۷

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: -

زمینه علمی تألیفات:

بیوشیمی ساختمانی: گلووسیدها، اسیدهای نوکلئیک، ویتامین‌ها، کوآنزیمها، لیپیدها و مشتقات ایزوپرنی، پروتئین‌ها، متابولیسم مواد بیولوژیکی، مروری بر بیوشیمی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۲۷، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱۴

زمینه علمی مقالات:

بیوشیمی تغذیه، آنزیمهای گوارشی، ویتامین‌ها و املاح.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

محبی، احمد

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: داخلی قلب، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی ایران.
برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

محبیان، محمدابراهیم

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: جراحی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

محتشم نوری، محمد

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: جراحی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

محتشمی، بهمن

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۱۵، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: رادیولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه تهران در سال ۱۳۴۰، دکترای تخصصی رادیولوژی از دانشگاه بستون آمریکا در سال ۱۳۴۶.
مرتبه علمی:

دانشیار دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی از سال ۱۳۵۱ تاکنون.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

تدریس دروس رادیولوژی و تکنیک رادیولوژی در دانشگاه‌های تبریز و علوم پزشکی شهید بهشتی، تحقیق در زمینه‌های پزشکی و رادیولوژی، راهنمایی، مشاوره و نظارت بر تعداد زیادی پایان‌نامه رادیولوژی و تخصصی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۲

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

اصول رادیوبیولوژی و دستور زبان فارسی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۳، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱

زمینه علمی مقالات:

ارائه یک نونموگرام برای محاسبات درمانی با کبالت ۶۰، رادیولوژی در سل استخوانی و مفصلی، تشخیص مقدار کم هوای داخلی صفاتی و مسائل مربوط به تابش پرتویونساز به جنین.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

محرابی، ولی‌الله

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: جراحی عمومی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

محرری، محمدرضا

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۰۷، مرتبه علمی: استاد، رشته: روان پزشکی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شیراز.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه علوم پزشکی شیراز در سال ۱۳۳۵، دکترای تخصصی روان پزشکی.

مرتبه علمی:

مربی بالینی بخش اعصاب و روان دانشگاه علوم پزشکی شیراز از سال ۱۳۴۱ تا سال ۱۳۴۳، آسیستان بالینی روان پزشکی دانشگاه

ادینبورگ اسکاتلند از سال ۱۳۴۳ تا سال ۱۳۴۶، استاد علوم پزشکی شیراز.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

روان پزشکی، تاریخ و بیوگرافی تحلیل شخصیت‌ها، مکانیسم دفاعی، روان پزشکی قانون، علم‌الاخلاق پزشکی، راهنمایی مشاوره و نظارت بر ۱۱۲ پایان‌نامه دکترا و کارشناسی ارشد.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۵

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

روان پزشکی، تحقیق در متون پزشکی اسلامی، علم‌الاخلاق، فرهنگ در روان‌شناسی و روان پزشکی، برگزیده متون فارسی برای درس فارسی دانشجویان پزشکی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۴۰، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱۰

زمینه علمی مقالات:

روان پزشکی، اعتیاد، بررسی متون پزشکی ایران، علم‌الاخلاق پزشکی، عوارض روان پزشکی جنگ.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

محسن زاده، محسن

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: چشم پزشکی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

محسنی اردهالی، صدرالدین

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: میکروبیولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شیراز.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

کارشناسی میکروبیولوژی (B.S) از دانشگاه ایالتی شهر سان‌دیگو کالیفرنیا در سال ۱۳۴۴، گذراندن دوره تکنولوژی پزشکی در

بیمارستان Mercy و اخذ گواهینامه تکنولوژی پزشکی ایالت کالیفرنیا در سال ۱۳۴۵، کارشناسی ارشد میکروبیولوژی (S.M) از

بخش میکروبیولوژی دانشگاه شیراز در سال ۱۳۵۰، دکترای میکروبیولوژی و ایمونولوژی از مدرسه بهداشت و طب گرمسیری

لندن در سال ۱۳۵۳.

مرتبہ علمی:

استادیار دانشکده شیراز در سال ۱۳۵۳، دانشیار میکروبی‌شناسی دانشکده پزشکی دانشگاه شیراز، استاد دانشکده پزشکی دانشگاه شیراز در سال ۱۳۷۰.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بررسی وضعیت سیستم ایمنی در بیماران مبتلا به لیشمونیوز جلدی و احشائی، سعی در شناسائی انگل لیشمونیا در ایران، شناسائی انگلهای لیشمونیا که دارای علائم غیر معمول کلینیکی، راهنمائی مشاوره و نظارت بر ۵ پایان‌نامه کارشناسی ارشد. تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۳

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

انگل لیشمونیا و لیشمونیوزها، آشنائی با ایمن‌شناسی برای دانشجویان پزشکی تفسیر آزمایشات سرولوژیکی در بیماریهای عفونی و انگل.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۵، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۲۸

زمینه علمی مقالات:

عفونتهای انگلی از نظر ایمنی‌شناسی و ایمنی تشخیص در انسان و همین‌طور به صورت تجربی در حیوانات آزمایشگاهی، ایمنی‌شناسی در ارتباط با بیماری خود ایمنی Lupus در حیوانات آزمایشگاهی مستعد. برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

محسنی، حسن

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد:-، مرتبہ علمی: استاد، رشته: داروسازی، دانشکده: داروسازی، دانشگاه: علوم پزشکی تبریز.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

محلانی، کاظم

قرن: ۱۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۱۳۱۳ ق)، شیمیدان، داروساز، استاد، مترجم و شاعر، متخلص به شیوا. معروف به شیمی. برادر نصیرالاطباء و پدر دکتر محمود شیمی و جد خاندان شیمی است. میرزا کاظم از شاگردان دوره‌ی اول دارالفنون و از نخستین گروه محصلین اعزامی به اروپا در زمان ناصرالدین‌شاه بود. وی در رشته‌ی طبیعی و داروسازی تحصیل کرد و از محصلین خوب بود به طوری که در گزارش سال

اول مدرسه نام او و باقرخان بن هادی خان شیرازی در روزنامه‌ی «وقایع اتفاقیه» درج شد. پس از بازگشت از اروپا به سمت معلم شیمی در دارالفنون انتخاب شد و حدود چهل سال در آن مدرسه به جای معلم خود تدریس کرد. وی کتاب «چرا به این جهت»، در صحبت ساده‌ی طبیعی و هیئت، نوشته‌ی یکی از زنان دانشمند فرانسوی را ترجمه کرده است.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: تاریخ مؤسسات تمدنی جدید در ایران (۲۸۶- ۲۸۵ / ۱)، شرح حال رجال (۳ / ۱۴۱)، فرهنگ سخنوران (۵۳۲)، مؤلفین کتب چاپی (۴۴- ۴۳ / ۵).

محلوجی، خدیجه

قرن: ۱۴

جنسیت: زن

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۲۱، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: کودکان دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی ایران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی و دکترای تخصصی پزشکی اطفال از دانشگاه تهران در سال ۱۳۵۵، و فوق تخصص عفونی اطفال.

مرتبه علمی:

استادیار دانشگاه علوم پزشکی همدان از سال ۱۳۵۷، استادیار و دانشیار دانشگاه علوم پزشکی اهواز از سال ۱۳۶۲ تا سال ۱۳۶۶، و

دانشیار دانشگاه علوم پزشکی ایران از سال ۱۳۶۶ تاکنون.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

عفونتهای ادراری در اطفال، علل یرقان در نوزادان و بررسی ۶۰ مورد، بررسی موارد بستری شدن گاستروانتریت، بررسی موارد بستری شده تیفوئید، سندرم کاوازاکی و گزارش موارد، مننژیت سلی و گزارش ۲۳ مورد، مننژیت و گزارش موارد، بروسلوزیس، بررسی سطح HDL در مایع نخاع در مننژیت، گزارش موارد ماقوم شیگلوزیس و معرفی درمان جدید، گزارش موادر آتیپیک سالمونلازیس، راهنمایی، مشاوره و نظارت بر ۲۵ پایان‌نامه دکترای و تخصصی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۵

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

بیماریهای عفونی اطفال، تغذیه و بهداشت کودکان، بیماریهای گاستروانتریت حاد، سالمونلازیس شامل تب تیفوئیدی و بیماریهای سل کودکان.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۷، تعداد مقالات به زبان خارجی:-

زمینه علمی مقالات:

گزارش یک مورد تومور نادر تخمدان، گاستروانتریت و بررسی ۳۰۰ مورد، تومور کولرژکوئرنتیال، پنومونی کلامید یا پنومونیه

پنومونی ویسرال لاروامیگرنس و پنومونی سالمونلائی.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

محمد، کاظم

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۱۷، مرتبه علمی: استاد، رشته: آمار حیاتی، مرتبه علمی: بهداشت، دانشگاه: خلاصه شرح حال تخصصی

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

کارشناسی در رشته مهندسی شیمی و نفت از دانشگاه پلی‌تکنیک تهران در سال ۱۳۴۱، کارشناسی ارشد در رشته آمار زیستی از

دانشگاه کالیفرنیا لوس آنجلس در سال ۱۳۴۹ و دکترا در رشته آمار زیستی از دانشگاه کالیفرنیا لوس آنجلس در سال ۱۳۵۲.

مرتبه علمی:

طی مراحل استادیاری، دانشیاری و ارتقاء به درجه استادی دانشکده بهداشت دانشگاه علوم پزشکی تهران.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

آمار حیاتی، طرح بررسی سلامت و بیماری در ایران در زمینهای بهداشتی، اجتماعی و ژنتیک، استاد راهنمای بیش از ۲۰

پایان‌نامه کارشناسی ارشد و ۱ پایان‌نامه دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۱

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: -

زمینه علمی تألیفات:

آمار حیاتی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۲، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱۴

زمینه علمی مقالات:

بهداشت، جمعیت، آمار، زنان و زایمان.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

محمدزاده لاری، منوچهر

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: استاد، رشته: بیماریهای داخلی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی از دانشکده پزشکی مشهد در سال ۱۳۴۴، دکترای تخصصی بیماریهای داخلی از آمریکا در سال ۱۳۵۰، فلوی بیماریهای خون و انکولوژی از M.D.Anderson هوستون آمریکا در سال ۱۳۵۲.

مرتبه علمی:

طی مراحل استادیاری، دانشیاری و ارتقاء به درجه استادی دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی مشهد. زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بررسی و تحقیق در مورد شیوع بیماری تالاسمی در استان خراسان، نظارت بر ۱۰ پایان‌نامه دکترای تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۲۴، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۸

زمینه علمی مقالات:

بررسی موارد جالب، بررسی بیماریهای خونی محلی، بررسی بیماریهای انگلی شایع در استان خراسان، بررسی داروهای شیمیوتراپی، بررسی تومورها.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

محمدی گورگانی، یوسف

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: جراحی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای تخصصی در رشته جراحی عمومی از دانشکده پزشکی دانشگاه تهران.

مرتبه علمی:

پس از طی مراحل استادیاری و دانشیاری، ارتقاء به درجه استادی دانشکده پزشکی دانشگاه تهران.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

آناتومی بالینی حنجره و مکانیسم تولید صوت، عوارض آپاندیست، سرطان پستان، تشخیص و درمان ضایعات تروماتیک طحال، تشخیص و درمان تومورهای تیروئید، درمان سرطان‌های مری، سابقه تدریس به مدت ۲۰ سال، راهنمایی، مشاوره و نظارت بر ۸ پایان‌نامه کارشناسی ارشد و دکترای.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۵

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

آناتومی سینه، اطلس روش‌های تشخیص ساده بر بالین بیمار، آناتومی بالینی، استخوان‌های سر و صورت، تشریح سر و گردن.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۲۵، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱۰

زمینه علمی مقالات:

آناتومی، جراحی عمومی، موارد نادر و غیر عادی آناتومی اعضاء تشریح عناصر عصبی و احساسی بدن انسان.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

محمدیان شورچه، قربان

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: دندان پزشکی، دانشکده: دندان پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

گواهینامه تخصصی رادیولوژی دهان از دانشگاه دندان پزشکی اورگان آمریکا در سال ۱۳۵۰.

مرتبه علمی:

استادیار دانشکده دندان پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران از سال ۱۳۵۳، دانشیار رادیولوژی دندان، فک و صورت دانشکده

دندان پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران از سال ۱۳۶۵.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

مدرس رشته تخصصی رادیولوژی دندان، فک و صورت دانشکده‌های دندان پزشکی تهران، مشهد، اصفهان، عضویت در هیات

ممتحنه رشته تخصصی رادیولوژی دندان، فک و صورت وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، راهنمائی مشاوره و نظارت بر

۵۵ پایان نامه دندان پزشکی و رادیولوژی دهان.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۳

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

تفسیر رادیولوژی ضایعات دهان، کرانپوگرافی، مبانی پرتونگاری دندان پزشکی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۴، تعداد مقالات به زبان خارجی:-

زمینه علمی مقالات:

دندانپزشکی، رادیولوژی دهان.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

محمودی مجدآبادی، محمود

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: جمعیت‌شناسی پزشکی، دانشکده: بهداشت، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

کارشناسی ریاضی از دانشسرای عالی تهران، کارشناسی ارشد آمار حیاتی از دانشگاه تهران، فوق لیسانس جمعیت‌شناسی پزشکی از دانشگاه لندن، دکترا در رشته جمعیت‌شناسی (آمار پزشکی) از دانشگاه لندن.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشکده بهداشت دانشگاه علوم پزشکی تهران.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

باروری، مرگ و میر، مدل سازی، سرطان، اپیدمیولوژی، رشد و نمو، نیروی انسانی پزشکی، ویروس (سرخچه، سرخک، هپاتیت) جمعیت، بهداشت حرفه‌ای، راهنمایی، مشاوره و نظارت بر ۲۲ پایان‌نامه کارشناسی ارشد و دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۲

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: -

زمینه علمی تألیفات:

جمعیت‌شناسی، آمار و روش تحقیق.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۵، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱۶

زمینه علمی مقالات:

جمعیت‌شناسی، ویروس هپاتیت، انگل، بهداشت حرفه‌ای، سرطان.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

محمودیان نجم‌آبادی، حسین

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای داخلی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

محمودیان، ژاله

قرن: ۱۴

جنسیت: زن

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: ارتدنسی، دانشکده: دندان پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

محمودیان، مسعود

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: استاد، رشته: فارماکولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

محیط، احمد

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: روان پزشکی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی ایران.
برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

مخبر

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: استاد، رشته: دامپزشکی آبریان، دانشکده: دامپزشکی، دانشگاه: تهران.
برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

مختاری امیرمجدی، نعمت‌الله

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد ۱۳۲۲، مرتبه علمی: استاد، رشته: گوش و حلق و بینی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه علوم پزشکی مشهد در سال ۱۳۴۸، متخصص گوش و حلق و بینی از دانشگاه‌های آمریکا، فوق تخصص جراحی سر و گردن از آمریکا در سال ۱۳۵۶.

مرتبه علمی:

عضویت در هیأت علمی دانشگاه علوم پزشکی مشهد از سال ۱۳۵۶، استاد دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی مشهد.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بنیانگذار، راه‌اندازی و اداره < مجله گوش و حلق و بینی و حنجره ایران > از انتشارات دانشگاه مشهد، عضویت در جامعه جراحان گوش و گلو بینی آمریکا، راهنمایی، مشاوره و نظارت بر ۲۵ پایان‌نامه دکترای عمومی، دندان پزشکی و تخصصی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۲

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: -

زمینه علمی تألیفات:

بیماریهای گوش، سر و گردن و جراحی آنها.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

مدرس خراسانی، عبدالجواد

قرن: ۱۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

از علما و حکما و مدرّسین حکمت در اصفهان، و از شاگردان آخوند ملا علی نوری بوده، و در شب غرّه ماه صفر سال ۱۲۸۱ وفات یافته است. تدریس کتب حکمت در عصر او بدو منتهی می‌شده است

در مآثر و الآثار (۱۸۳:) درباره گوید: از علمای مشهور اصفهان بود، در فقه و اصول و طبّ و ریاضیات و ادبیات جمله مهارت کلی، و تدرّبی عظیم داشت.

صاحب عنوان: طبیبی فقیه، و فقیهی حکیم، و عالمی ادیب بود. در نزد پدر، و میرسید محمّد شهبهانی، و ملاّ حسین علی تویسرکانی، و میر محمّد صادق کتابفروش، و حاج سید اسدالله بیدآبادی و دیگران در طبّ و حکمت تحصیل نموده است.

در مداوای بیماران و علاج امراض، نفسی عیسوی داشته، و تدریس طبّ قدیم در زمان او بدون منحصر بوده است.

در ۶ جمادی الاولی سال ۱۳۲۷ قمری وفات یافته، در یکی از اطاقهای غربی تکیه مزبور مدفون شد.

از آثارش کتابی مختصر در وبا به طبع رسیده است.

برگرفته از کتاب: دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد اول)

مدرس نراقی، منوچهر

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: روان پزشکی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

مدرسی، علینقی

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: گوش و حلق و بینی دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

مدنی همدانی، حسن

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(ح ۱۳۴۰ - ۱۲۵۸ ش)، طبیب، خطاط، نقاش، موسیقیدان و شاعر، متخلص به صفاءالحق. وی گاهی در شعر صفا نیز تخلص می‌کرد. نسبش از جانب پدر به امام زین العابدین (ع) می‌رسد و از طرف مادر منسوب به علاءالدوله سمنانی است. در کردستان به دنیا آمد و در پنج سالگی همراه خانواده‌اش به همدان منتقل شد و مقدمات علوم فنون را نزد استادان آنجا آموخت. وی طبیعیات و الهیات و فلکیات را نزد مشکاة الملک، محمدعلی میرزا پسر خسرو میرزا قاجار، و طب قدیم را نزد حاج میرزا حسین، نواده‌ی کوثر علیشاه، و نقاشی و تذهیب را نزد صنیع الملک و میرزا حسین، پسر سمیعای نقاش، و طب جدید را نزد میرزا محمد صحت بخش و دکتر نجفقلی خان عراقی و موسیقی را نزد میرزا حسینقلی و سید احمد خان ساوجی و عرفان را نزد حاج عبدالوهاب شوشتری فراگرفت. صفاءالحق در فاصله‌ی سالهای ۱۲۸۴ - ۱۲۷۵ ش به ایرانگردی و سپس جهانگردی پرداخت و از مصر و سودان و عراق دیدن کرد و چند سال در بمبئی سکنی گزید و معلومات و تجربیات طبی خود را تکمیل کرد و در آنجا به سبک هندی شعر سرود و بعد از ۱۵۰ سال، که پیروی از این سبک در ایران منسوخ شده بود، آن شیوه را به این کشور بازگرداند. در واقع صفا مجدد غزل سبک هندی در ایران است. وی در هندوستان از محضر بزرگان اهل عرفان نیز بهره‌ها برد. پس از بازگشت از هند، با معلوماتی که از طب قدیم داشت و تجاربی که در معالجات جدید آموخته بود مطبی در همدان گشود. در ح ۱۲۹۳ ق وزارت معارف به وی گواهینامه‌ی طبیب مجاز اعطا کرد و او را به عنوان نماینده‌ی دولت جهت آبله‌کوبی منطقه‌ی اسدآباد و سپس ریاست بهداری آن منطقه اعزام نمود. او در موسیقی نیز دست داشت و سه تار را نیکو می‌نواخت. وی همچنین خط خوبی داشت و به فن نقاشی و سوزن‌دوزی آشنا بود. او «سفرنامه»‌ای به خط خود نوشته و آن را به نقاشی‌هایی از هنر خود مزین ساخته است. وی را در کنار مرقد باباطاهر، در

همدان، به خاک سپردند. از دیگر آثارش: «رساله پدگجی» یا «پداگوژی»، در تربیت؛ رساله‌ی «نمکدان»، آمیزه‌ای از نظم و نثر و جد و هزل؛ مثنوی «پهلوی نامه»، در انتقاد بر حکومت رضاخان و مخالفت با کشف حجاب؛ رساله «بزرگان»، در دامپزشکی؛ «کلیه» در پاسخ به سؤالات ادبی و کلام و مذهبی، که ناتمام است؛ قصاید و مثنویات و قطعات، که از جهت مواد تاریخ و فولکلور همدان دارای فواید است؛ «دیوان» غزلیات، که در آن بیشتر به صائب و سبک هندی نظر دارد.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: بزرگان و سخن‌سرایان همدان (۳۱۸-۳۱۵/۲)، کیهان فرهنگی (س ۵، ش ۱۰، ص ۴۰-۳۹).

مرآت، احمد

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۱۶، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیوشیمی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شیراز.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

کارشناس علوم طبیعی از دانشگاه تهران در سال ۱۳۳۸، کارشناسی ارشد تغذیه و بیوشیمی از دانشگاه آمریکائی بیروت در سال ۱۳۴۴، دکترای تخصصی بیوشیمی از دانشگاه ساری انگلستان در سال ۱۳۵۰.

مرتبه علمی:

استادیار بیوشیمی دانشگاه مشهد از سال ۱۳۵۰ تا سال ۱۳۵۴، استادیار بیوشیمی دانشکده پزشکی دانشگاه شیراز از سال ۱۳۵۵ تا سال ۱۳۵۸ و دانشیار بیوشیمی دانشکده پزشکی دانشگاه شیراز از سال ۱۳۵۸ تاکنون.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

گانگلیوزیدهای مغز خرگوش در دوران رشد، آنزیم آریل آمیداز در مغز موش، جداسازی زنجیرهای آلفا و بتا در هموگلوبین بیماران تالاسمی، بررسی برخی هموگلوبینهای غیر طبیعی در استان، تشخیص نسبی دو هموگلوبین غیر عادی در شیراز، بتا تالاسمی هتروزیگوت انترمدیت در شیراز، تدریس در دانشگاههای مختلف کشور، راهنمایی مشاوره و نظارت بر ۷ پایان‌نامه کارشناسی ارشد و دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: متعدد

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: -

زمینه علمی تألیفات:

بیوشیمی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: -، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱۳

زمینه علمی مقالات:

بیوشیمی.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

مرتضوی اصفهانی، محمد کاظم

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

السید محمد کاظم الموسوی الاصفهانی نورالله مرقدہ در سنه ۱۲۸۸ هجری قمری در قریه اسفید واجان یکی از قراء بلوک کرون که فاصله این قریه با شهرستان اصفهان قریب به ۹ فرسنگ است متولد شده و در سن ۱۴ سالگی به علت اشتغال به تحصیل و تعلیم علوم دینیہ با موافقت والد ماجدش مرحوم حجه الاسلام حاج سید حسین که از بزرگترین علماء آن قریه به شمار می آمده به اصفهان که در آن تاریخ از بزرگترین حوزه های علمیه جهان تشیع محسوب می شده رفته و در مدرسه ی جدہ ی کوچک به تحصیل و فراگرفتن علوم مشغول گردید.

اساتید آن مرحوم: مقدمات و ادبیات عالیہ را در نزد استاد الادباء مرحوم آقا سید محمود دهکردی (شهر کردفعلی) که در تدریس مغنی و مطول کم نظیر بوده است آموخته و در سطوح یکی از اساتید معظم له مرحوم العلامة الفہامہ الفقیہ المدقق آقا میر محمد تقی مدرس ابن مرحوم حجه الاسلام والمسلمین علم الاعلام المیرسید حسن مدرس بوده، دیگر شیخ الفقہاء و العماء مرحوم آقا شیخ عبدالکریم جزی (معروف به آخوند گزی) اعلی الله مقامه و اما درس خارج فقه و اصول، و قسمتی از این دو را از محضر مرحوم آسید محمد تقی مدرس فوق الذکر فرا گرفته، ولی عمدہ ی درس خارج را از محضر سید العلماء العالمین و استاد الفقہاء و المجتہدین مرجع الخاص و العام آیت الله السید محمد باقر درچہای که از اعظام علماء العصر بوده است استفادہ نموده و در فلسفہ و حکمت اساتید ایشان مرحوم جهانگیر خان قشقائی اعلی الله مقامه و عارف ربانی مرحوم آقا ملا محمد کاشی (معروف به آخوند کاشی) بوده اند که هر دو از مفاخر عصر به شمار می آمدند و مرحوم ایشان معتقد به معنویت فوق العادہ ای برای مرحوم آخوند کاشی بودند و مکرر می فرمودند که بسیاری از لطائف عرفانی و رقائق اخلاقی را از محضر آخوند فراگرفتم.

معظم له پس از طی مراحل تحصیلی و نیل به مدارج عالیہ علمی به تدریس و تعلیم پرداختند و در اصفهان صدها نفر از طلاب علوم دینیہ که بعضی آنها هم اکنون از شخصیتہای علمی محسوب می شوند در مدرسه جدہ کوچک و مسجد دارالشفاء و مسجد سرخی و مدرسه چهارباغ و مراکز دیگر از محضر درس ایشان استفادہ می کردند و پس از ہجرت بہ تهران در سالہای اخیر در مسجد مرحوم حاج سید عزیزالله واقع در بازار نیز تدریس می کردند.

علاوہ بر تدریس نسبت بہ بیان معارف اسلام و حقائق دین و تفسیر قرآن مبین و امر بہ معروف و نہی از منکر اہتمام زیادی داشتند و در این راه مجاہدتہا نموده و رنجہای فراوان متحمل شدند و در زمان سابق و روزہائی در گوشہ زندان و پس از آن ماہہا بہ اجبار دو زاویہ خانہ بہ سر می بردند و پس از آن در سنوات اخیر تنها بہ تفسیر قرآن در محافل و مجالس صالحہ می پرداختند و عدہ ای از خواص از لطائف و دقائق تفسیری وی استفادہ می نمودند کہ هنوز برخی از آنان در قید حیانتند و بہ عقیدہ کثیری از دانشمندان در عصر خود نسبت بہ تفسیر آیات و تحقیق در معانی آنها کم نظیر بوده است.

ضمناً یاد آور می شود مرحوم معظم له غیر از ادبیات و فقه و اصول و حکمت و فلسفہ و تحقیقات در آیات قرآن و روایات صعبہ کثیری از علوم غریبہ و صنعت شیمی و طب قدیم و خواص ادویہ مفردہ و مرکبہ و کیفیت ترکیب آنها نیز اطلاعاتی وسیع داشتند بہ طوری کہ گاهی بعضی امراض صعب العلاج را با داروہای یونانی درمان می نمودند چنانکہ معالجات ایشان زیانزد عدہ ای از اہالی تهران و اصفهان می باشد.

اولاد معظم‌له شش نفرند، پنج پسر و یک دختر که دو نفر از فرزندان ذکور ایشان در لباس روحانیت و در تهران به انجام وظائف علمی و روحانی اشتغال دارند. ۱- حجه‌الاسلام آقای حاج سید ابوالحسن مرتضوی ۲- حجه‌الاسلام آقای حاج سید کمال مرتضوی. (نگارنده).

وفات مرحوم مغفور پس از تقریباً سی و پنج سال اقامت در تهران در ماه ذی‌القعدة الحرام سنه ۱۳۶۶ ه. در تهران اتفاق افتاد و جنازه معظم‌له پس از تشییع کم‌نظیر از طبقات مختلف به شهرستان قم حمل و در جوار حضرت معصومه سلام‌الله علیها در قسمت جنوبی مقبره بیات مدفون گردید. و همان شب از طرف مرحوم آیت‌الله العظمی آقای بروجردی در مدرسه فیضیه مجلس ترحیم باشکوهی منعقد گردید.

علاوه بر مجالس ترحیم متعدده که تا مدت‌ها در تهران و حومه ادامه داشت در نجف اشرف و اصفهان هم مجالس فاتحه برپا گردید. دو نفر از فرزندان ارجمند و دانشمند آن مرحوم که ذیلاً می‌نگارم: از علماء معاصر ما می‌باشند و آنها عبارتند از...

حجتی الاسلام والمسلمین و عمادی المله والدین آقای حاج سید ابوالحسن و حاج آقا کمال مرتضوی اصفهانی که هر دو در بیت فضل و دانش متولد و پرورش یافته و پس از خواندن درس جدید به مقدمات و ادبیات پرداخته و پس از تکمیل آن دروس نهائی فقه و اصول را از علماء بزرگ و آیات عظام قم و تهران و غیره فراگرفته و پس از نیل و وصول به مقام علم و دانش از طریق گفتن تفسیر و منبر و اقامه جماعت به وظائف دینی و روحی پرداخته بالاخص جناب آقای حاج آقا کمال مرتضوی در مسجد فاطمیه واقع در خیابان ناصری شهباز به امامت و خدمات دینی و تبلیغ احکام و نشر معارف اسلام اشتغال دارند. برگرفته از کتاب: گنجینه دانشمندان (جلد دوم)

مرتضوی خسروشاهی، مجید

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۱۳، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای داخلی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تبریز.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی از دانشگاه کلن آلمان و دکترای تخصصی داخلی از دانشگاه بوخم آلمان.

مرتبه علمی:

مدرس و دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه تبریز از سال ۱۳۵۵ تاکنون.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بررسی بیماران مبتلا به گلو مرونفریت اولیه، بررسی رنین- آنژیوتانسین در بیماران مبتلا به هیپرتانسیون ثانویه، راهنمایی مشاوره و

نظارت بر ۲۳ پایان نامه دکترای تخصصی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱

زمینه علمی مقالات:

گلو مرفونفریت بعد از عفونت شنت هیدروسفال با استافیلوکوک کوآگولانز.
برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

مرتضوی، جواد

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد ۱۳۱۳، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: گوش و حلق و بینی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۳۸، دکترای تخصصی گوش و حلق و بینی از دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۴۱، فوق تخصص گوش و حلق و بینی از دانشگاه لندن در سال ۱۳۵۰.

مرتبه علمی:

استادیار دانشگاه تهران و دانشیار دانشگاه تهران جمعا به مدت ۲۹ سال، دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

تومورهای خوش خیم حنجره، بیماریهای تیروئید، آنومالیهای باقی ماندن قوسها، خونریزیهای بینی، گوش داخلی تدریس دروس رشته گوش و حلق و بینی در دانشگاههای تهران و شهرستانها.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: -

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: -

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: متعدد، تعداد مقالات به زبان خارجی: -

زمینه علمی مقالات:

بررسی سرطان حنجره در ایران، گوش و حلق و بینی، بررسی جراحی گوش و دردهای صورتی.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

مرتضوی، حسین

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد ۱۳۱۷، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: رادیولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از انگلستان در سال ۱۳۴۵ و دکترای تخصصی رادیولوژی از دانشگاه لندن در سال ۱۳۴۸.
مرتبه علمی:

استادیار دانشگاه علوم پزشکی شیراز از سال ۱۳۴۸ تا ۱۳۵۰، دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

سرطان پستان، اثرات رادیولوژی تشعشعات، عوارض رادیولوژی روی قلب، عوارض رادیولوژی روی تیروئید، تدریس دروس رادیولوژی و انکولوژی در پزشکی هسته‌ای در دانشگاه شهید بهشتی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۶

زمینه علمی مقالات:

رادیولوژی، انکولوژی، مسائل مربوطه به درمان سرطان پستان در مراحل ابتدایی، سرطان مری و درمان آن در ایران.
برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

مرشد، علی‌اکبر

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۰۹، مرتبه علمی: استاد، رشته: جراحی اعصاب، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی و دکترای تخصصی جراحی اعصاب از دانشگاه تهران در سال ۱۳۳۵، فوق تخصص جراحی اعصاب از دانشکده پزشکی دانشگاه تهران در سال ۱۳۳۹.

مرتبه علمی:

پس از طی مراحل استادیاری و دانشیاری، ارتقاء به درجه استادی دانشگاه علوم پزشکی تهران.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

تدریس در دانشکده پزشکی دانشگاه تهران، مطالعه در زمینه جراحی اعصاب، راهنمایی مشاوره و نظارت بر ۲۰ پایان‌نامه دکترای تخصصی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۱

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

خونریزهای داخل جمجمه و چندین فصل مسائل عصبی یا جراحی در کتاب‌های فارسی دیگر.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۳، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۵

زمینه علمی مقالات:

پارگی آنوریسم داخلی مخچه، اعصاب و جراحی اعصاب.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

مرشد، محمد

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۰۲، مرتبه علمی: استاد، رشته: بیماریهای داخلی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۲۶، دکترای تخصصی بیماریهای داخلی از دانشگاه

سانفرانسیسکو آمریکا در سال ۱۳۳۰.

مرتبه علمی:

استاد دانشگاه لندن در بخش‌های گوناگون، دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۴۴، و ارتقاء به درجه

استادی دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بررسی و تحقیق درباره هموگولین C در بیماران دیابتی و پیشرفت و بهبودی نسبی آن، راهنمایی، مشاوره و نظارت بر ۵ پایان‌نامه

دکترای تخصصی در هر سال.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۱

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

قسمتی از طب داخلی در سه جلد.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۲۴، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۳

زمینه علمی مقالات:

آزمایش بالینی دو داروی باز کننده عروق، بهبودی نسبی بیماری قند، بیماری خود ایمنی تیروئید، نوروپاتی در آرترووماتوئید، بررسی کاردیومیوپاتی قلبی، خیز به علت هیپوپروئینی اصلی، پیشرفت‌های جدید در بیماری نقرس، روش‌های جدید در درمان بیماری روماتیسم.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

مرعشی‌نژاد، علی

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: ارتوپدی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی اهواز.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

مرندی، حسین

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۲۸، مرتبه علمی: دانشیار رشته: زنان و مائمی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

متخصص زنان و مائمی.

مرتبه علمی:

عضویت در هیأت علمی و دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی مشهد.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

تدریس در دانشگاه علوم پزشکی مشهد به مدت ۱۸ سال آموزش رشته تخصصی بیماریهای زنان و زایمان در آموزشگاههای

وابسته به بهداری استان خراسان به مدت ۸ سال، راهنمایی مشاوره و نظارت بر ۶۰ پایان‌نامه کارشناسی ارشد و دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: -

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: -

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۰، تعداد مقالات به زبان خارجی: -

زمینه علمی مقالات:

تحقیقات آماری و بررسی مسائل در زمینه بیماریهای زنان و زایمان و تنظیم خانواده.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

مرندی، علیرضا

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

دانشکده: ۱۳۱۸، مرتبه علمی: استاد، رشته: بیماریهای کودکان، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی از دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۴۳، دکترای تخصصی بیماریهای کودکان از دانشگاه ویرجینیای آمریکا

در سال ۱۳۵۰ و فوق تخصص نوزادان از دانشگاه اوهایو آمریکا در سال ۱۳۵۶.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی از سال ۱۳۵۹ و ارتقاء به درجه استادی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

تدریس دروس بیماریهای کودکان و نوزادان در دیتون آمریکا و دانشگاه شهید بهشتی، انجام طرح‌های تحقیقاتی در زمینه

بیماریهای کودکان.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی:-، تعداد مقالات به زبان خارجی:-

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

مرندیان، محمدحسین

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: بیماریهای کودکان، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

مستشفی، علی

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

در سال ۱۳۱۷ در قریه‌ی حبیب‌آباد برخوار اصفهان متولد گردید، در اصفهان و طهران تحصیل نمود، از اطبای حاذق به شمار می‌رفت. در شب ۱۱ جمادی الاول سال ۱۳۷۳ در طهران وفات یافته.
کتاب زیر از اوست:

۱- ازدواج و حفظ الصحه ۲- وبائیه، که آن را به اتفاق دکتر رضا بصیر فرزند حاج میرزا ابوالحسن طبیب اصفهان نوشته است.
برگرفته از کتاب: دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد دوم)

مستوفی، کاظم

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۱۵، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماری‌های پوست و آمیزشی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:

دکترای تخصصی بیماری‌های پوست از دانشگاه تهران، گذراندن دوره تکمیلی بیماری‌های پوست در کشور انگلستان و اخذ مدرک کلینیکال آسیستان.
مرتبه علمی:

دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی مشهد.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

استفاده از قطره Sabin در درمان بیماری‌ها، کاربرد لوامیزول در ازدیاد ایمنی بدن، درمان بیماری سالک، بررسی تزریق گلوکانتیم در درمان بیماری سالک، بررسی تست توبرکولین در بیماران مبتلا به پورنابین، بررسی آنتی‌کورها در درمان بیماری‌ها، راهنمایی مشاوره و نظارت بر ۱۰ پایان‌نامه کارشناسی ارشد و دکتری تخصصی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۲، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۳

زمینه علمی مقالات:

بررسی فعالیت NBT در بیماری‌ها، گزارش بیماری بلوم. گزارش سالک در سر، بررسی آماری B.C.C در مشهد.
برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

مسجدی، محمدرضا

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای ریوی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه تبریز در سال ۱۳۵۶، دکترای تخصصی بیماریهای داخلی از دانشگاه تهران در سال ۱۳۶۲، فوق تخصص بیماریهای ریوی دستگاه تنفس از دانشگاه تهران و هاروارد آمریکا در سال ۱۳۶۷، دیپلم بیماریهای سل از انستیتوسل ژاپن در سال ۱۳۶۸.

مرتبه علمی:

عضویت در هیأت علمی و دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران از سال ۱۳۶۲.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بررسی سلامت و بیماری در ایران، آلودگی هوای شهر تهران، درمان سل، تشخیص سل، بیماریهای انترستیسیل ریوی، سرطان ریه و راهنمایی مشاوره و نظارت بر ۲ پایان‌نامه کارشناسی ارشد و ۴ پایان‌نامه دکترای آزمایشگاهی و داروسازی و ۹ پایان‌نامه پزشکی عمومی و ۳ پایان‌نامه دکترای تخصصی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۵

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: -

زمینه علمی تألیفات:

جراحی عروق محیطی و بیماریهای عروق کرونر (ترجمه)، مبانی سل شناسی، سل شناسی بالینی و کلیات پزشکی برای تکنسین‌های مبارزه با بیماریها و بهداشت خانواده (تألیف).

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۵، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱۵

زمینه علمی مقالات:

دارو و درمان، نبض، خلاصه مقالات کنگره‌های داخلی و مقالاتی چند در زمینه سل و بیماریهای ریوی.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

مسعود، احمد

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۲۲، مرتبه علمی: استاد، رشته: ایمونولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای تخصصی میکروبی‌شناسی و ایمونولوژی از دانشگاه کلودبرنارد فرانسه در سال ۱۳۵۲.

مرتبہ علمی:

استاد دانشگاه علوم پزشکی تهران از سال ۱۳۵۲ تا کنون.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

ارزش RAST در Ige تأثیر هورمون در تکامل معمولی، بررسی ایمونولوژیک توکسوپلاسموز در مادران حامله، بررسی ایمنی سلولی در توکسوپلاسم، تدریس درس ایمونولوژی در دانشگاه تهران، راهنمایی مشاوره و نظارت بر ۵ پایان‌نامه دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۳

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

ایمونولوژی و مبانی ایمونولوژی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی:-، تعداد مقالات به زبان خارجی:-

زمینه علمی مقالات:

مقالات بسیار متعدد است از جمله: ارزش تشخیص سرولوژیک در لوپوس، روشهای تشخیص Ige در آلرژی، پذیرنده‌های

ایمونوکلونینی در PR,CLL.Diagnostic

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

مسعود، جعفر

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۱۲، مرتبه علمی: استاد، رشته: بهداشت، دانشکده: بهداشت، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای دامپزشکی از دانشگاه تهران در سال ۱۳۴۰، کارشناسی ارشد انگل‌شناسی از دانشکده بهداشت و بیماریهای گرمسیری

دانشگاه لندن در سال ۱۳۴۸، دکترای انگل‌شناسی از دانشکده بهداشت و بیماریهای گرمسیری در سال ۱۳۵۴، اتمام دوره تکمیلی

علوم آزمایشگاهی در دانشگاه علوم پزشکی ایران.

مرتبہ علمی:

استادیار دانشگاه علوم پزشکی تهران از سال ۱۳۴۹ تا ۱۳۵۳، دانشیار دانشگاه علوم پزشکی تهران از سال ۱۳۵۳ تا سال ۱۳۶۳، و

استاد دانشگاه علوم پزشکی تهران از سال ۱۳۶۳.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

طرح‌های کنترل و مبارزه با بیماریهای انگلی، کم‌خونی و عوارض ناشی از آلودگیهای گرمی، تهیه آنتی‌ژن خالص از کرمها جهت

تشخیص، بررسی بیولوژی انگل‌های منتقله به وسیله حلزونها، تعیین خون حلزونهای آبی ایران، نظارت بر ۷۰ پایان‌نامه دکترا و

کارشناسی ارشد.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۳

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

کرم‌شناسی و انگل‌شناسی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۵، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۵۰

زمینه علمی مقالات:

انگل‌شناسی (کرم‌شناسی) اکولوژی، بیولوژی، اپیدمیولوژی، پاتولوژی، حلزون‌شناسی.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

مسیح کاشانی، رکن‌الدین مسعود

قرن: ۱۱

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۱۰۶۶/۱۰۵۷ ق)، طیب، خطاط و شاعر، متخلص به مسیح. معروف به حکیم رکنای کاشانی. وی مسیحا و مسیحی نیز تخلص می‌کرد. اصلش از شیراز بود و در کاشان به دنیا آمد. از مشاهیر شعرای عصر خود و در طب و فلسفه و حکمت ماهر بود. خاندانش از دیرباز پیشه‌ی پزشکی داشتند و پدرش در عهد شاه طهماسب سه سال طیب دیوان بود و مدتی نیز در دربار سلطان محمد خدابنده طبابت می‌کرد. مسیح کاشانی نیز از آغاز جوانی در طبابت و شاعری مشهور شد. وی از ملازمان و مقربان شاه عباس اول بود و در همین زمان به استقبال «خسرو و شیرین» حکیم نظامی، به نام شاه، منظومه‌ای سرود و نام آن را «مجموعه‌ی خیال» نهاد و در عین حال قصیده‌هایی نیز در مدح پیامبر و ائمه‌ی اطهار (ع) سرود. در «تذکره‌ی میخانه» آمده که شاه عباس سه روز در کاشان مهمان وی بوده و او در این ایام به امر شاه «دیوان» باباغفانی را غزل به غزل جواب گفته است. وی در هنر خوشنویسی نیز دست داشته و نستعلیق را خوش می‌نوشته است. رکن‌الدین مسعود پس از مدتی به هندوستان رفت و ملازم اکبر شاه گشت و سپس به الله‌آباد سفر کرد و ملازم و مداح جهانگیر پادشاه شد. بعد از آن به چند شهر دیگر هند سفر نمود و در نهایت دوباره به دربار جهانگیر پادشاه بازگشت و در زمان جلوس شاه جهان در خدمت وی به سر برد. در ۱۰۴۱ ق از دربار شاه جهان به زیارت خانه خدا رفت و ضمناً به مشهد مقدس مشرف شد. بعد از مدتی اقامت در مشهد به کاشان و اصفهان رفت و چون شاه صفی به او توجه نمود به شیراز سفر کرد و آخرالامر به کاشان بازگشت و تا هنگام فوت در آنجا به سر برد. از شاگردان او می‌توان صائب تبریزی، شاعر معروف، را نام برد. از شاگردان او می‌توان صائب تبریزی، شاعر معروف، را نام برد. ملکشاه حسین سیستانی شاگرد دیگر مسیح است که بعد از ستایش استاد خود می‌گوید که وی در قصیده از خاقانی پیروی می‌کرده است. بطور کلی تذکره‌ها سروده‌های او را تا صد هزار بیت نوشته‌اند. از دیگر آثارش: مثنوی «قضا و قدر»، «ساقی نامه»، منظومه‌ای در برابر «مخزن الاسرار»؛ سه «دیوان» شعر، یکی در ایران و دو تا در هند، شامل قصیده و غزل و رباعی و قطعه. تقی‌الدین کاشی کتابی به نام «ضابطه‌العلاج» را در طب، که به زبان عربی است، به او نسبت می‌دهد. تعدادی از تذکره‌ها او را مسیح ثانی نامیده‌اند.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: احوال و آثار خوشنویسان (۹۰۲-۹۰۱/۳)، ارمغان (س ۵، ش ۷ و ۸، ص ۴۳۸-۴۳۷)، ایضاح المکتون (۱/۵۳۰)، تاریخ ادبیات در ایران (۱۲۰۳-۱۱۹۳/۵)، تذکره‌ی میخانه (۵۲۲-۴۹۳)، تذکره‌ی نصرآبادی (۲۱۷-۲۱۴)، الذریعه (۲۸۴، ۲۶۴/۱۹، ۱۴۶، ۱۷/۱۱۵، ۲۱/۱۰۴۳-۱۰۴۱، ۳۸۳، ۳۸۲/۹)، ریاض العارفین (۲۳۲-۲۳۱)، ریحانه (۳۱۳-۳۱۲/۵)، سرو آزاد (۹۰-۸۹)، صبح گلشن (۴۱۰-۴۰۸)، فرهنگ سخنوران (۸۴۳-۸۴۲)، فهرست نسخه‌های خطی فارسی (۲۵۲۸-۲۵۲۷/۳)، کاروان هند (۱۳۰۵، ۱۲۹۳/۲، ۹۰-۸۹/۱)، مجمع الخواص (۵۶-۵۳)، منظومه‌های فارسی (۵۳۳-۵۳۲)، نتایج الافکار (۶۴۳-۶۴۰)، هفت اقلیم (۴۶۶-۴۶۴/۲).

مسیحی جرجانی، ابوسهل عیسی

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۴۰۱ ق)، پزشک، فیلسوف و ریاضیدانان. در گرگان متولد شد و سالهای نخست زندگی خود را در بغداد گذراند، در همان جا به فراگیری دانشهای زمان خود پرداخت، سپس به گرگانج رفت و به دربار ابوعلی مأمون بن محمد خوارزمشاه راه یافت و به زودی به مقامی بلند رسید. برخی از تاریخ نگاران که پزشکانی به نام نیز بودند ابوسهل را استاد ابن سینا در پزشکی می‌دانند، اما ابن سینا درباره‌ی فراگیری پزشکی از کسی نام نبرده و گفته است چون این دانش چندان دشوار نیست، من در اندک مدتی بر همه‌ی آن آگاه شدم. ابوسهل در پزشکی از پیروان جالینوس بود، و در فلسفه نیز جایگاهی ویژه داشت. برخی آثار وی عبارت است از: «المائة فی الطب»، «کتاب فی العلم الطبیعی»، «طب کلی»، «مقاله فی الجدی یا آبله»، «اختصار کتاب المجسطی»، «کتاب فی الوباء»، «تعبیر الرویا»، «منافع الاعضاء»، «فی اظهار کلمه الله تعالی فی خلق الانسان».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۲۹۸-۲۹۷/۵)، تاریخ ادبیات در ایران (۱/۳۴۶)، تاریخ حکماء قفطی (۵۴۹)، تاریخ طب (۲/۶۷۶)، تاریخ فلاسفه‌ی ایرانی (۲۵۰-۲۴۹)، چهارمقاله (۱۱۰)، دایره‌المعارف فارسی (۳۲/۱)، ریحانه (۷/۱۴۸)، لغت‌نامه (ذیل / ابوسهل)، کشف الظنون (۱۵۷۶، ۱۴۹۸، ۴۱۶)، معجم المؤلفین (۸/۳۵)، الملل و النحل (۳۶۹)، نامه‌ی دانشوران (۶۱-۵۷/۱)، هدیه‌ی العارفین (۱/۸۰۶).

مسیحی، ابوالحسن سعید

قرن: ۵

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۴۳۶-۴۹۵ ق)، طبیب و حکیم. وی از اطبای بیمارستان عضدی و طبیب مخصوص رکن الدوله و معاصر المقتدی بامرالله و پسرش، المستظهر بالله، از خلفای عباسی، و حکیم‌باشی آنان بود. او از شاگردان ابوالعلاء بن تلمیذ، ابوالفضل کتیفات و عبدالله کاتب بود. در «عیون الانباء فی طبقات الاطباء» از «الشامل فی الطب» ابوالخطاب نقل شده که علم طب در آن عصر به ابوالحسن سعید بن هبه الله منتهی می‌شده است. وی در بیمارستان عضدی مسئول مداوای بیماران و بویژه بیماران صفراوی بود. از آثارش: «المغنی فی

الطب»، که برای المقتدی بامرالله نگاشت؛ «مقاله‌ای در توصیف و کیفیت ترکیب داروها»؛ «کتاب خلق الانسان»؛ کتابی درباره‌ی «یرقان»؛ «مقاله‌ای در تحدید مبادی الفاظ در گفتارها و شماره‌ی آنها و جوابهایی که در مسائل طبی از او پرسیده‌اند»؛ «کتاب الاقناع»، در طب؛ «التلخیص النظامی»؛ «مقاله در بیان حدود و فروق»؛ «مقاله در ترکیب داروها».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: تاریخ طب (۷۰۲-۷۰۱/۲)، عیون الانباء فی طبقات الاطباء (۳۱۵-۳۱۴)، کشف الظنون (۱۷۵۰-۱۴۰).

مشتاقی، علی اصغر

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیوشیمی کلینیکی، دانشکده: داروسازی، دانشگاه: علوم پزشکی اصفهان.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای تخصصی در رشته بیوشیمی کلینیکی از دانشگاه نیوکاسل انگلستان.

مرتبه علمی:

دانشیار و مدیر گروه بیوشیمی بالینی دانشکده داروسازی و علوم مخصوصا در بیماران دیالیزی، تحقیق بر روی ایزوآنزیمهای جدید الکالن فسفاتاز، اثرات هورمونهای استروئید بر روی آنزیمهای جدید الکالن فسفاتاز، اثرات حاد و مزمن مس بر متابولیسم کربوهیدرات، اثرات منتخبی از داروهای مؤثر بر غلظت الکترولیتهای سرم، راهنمایی، مشاوره و نظارت بر ۴۲ پایان‌نامه کارشناسی ارشد و دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۲

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: ۳

زمینه علمی تألیفات:

بیوشیمی خون و ادرار، بیوشیمی آزمایشگاهی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۳، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۳۳

زمینه علمی مقالات:

بیوشیمی کلینیکی، متابولیسم عناصر، تداخل آلومینیم در برداشت آهن از روده، اثرات مس روی متابولیسم قندها در رات (Rat)، مطالعه مسمومیت با کادمیوم و پروتئینوری، مطالعه اثرات آهن و نیکل روی رشد باکتری با سیلوس، بررسی تغییرات بعضی از پارامترهای شیمیایی در ارتباط با بیماریهای کلیوی.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

مشتاقی، محمد

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای کودکان، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی اصفهان.
برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

مشفق شیرازی، محمد

قرن: ۱۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۱۲۵۲ق)، طیب و شاعر، متخلص به مشفق. معروف به شفعنطوس. اصلش از شیراز است و در آن شهر علوم و طب را فراگرفت. سپس مدتی در خدمت شاهزاده محمدتقی میرزا، حسام‌السلطنه پسر فتحعلی‌شاه، حکمران بروجرد، به طبابت مشغول بود. در اواخر دولت فتحعلی‌شاه به شیراز بازگشت و ملازم نواب فیروز میرزا، که از جانب محمدشاه حاکم شیراز بود، شد و شهرت یافت. وی در سرون غزل و قصیده با استعداد بود. از آثارش «دیوان» شعری بالغ بر سه هزار بیت می‌باشد.

برگرفته از کتاب: اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: حدیقه الشعراء (۱۶۵۶- ۳/۱۶۵۵)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (۴۴۰- ۴/۴۳۹)، الذریعه (۹/۱۰۵۰)، سفینه‌المحمود (۵۴۱- ۲/۵۳۸)، فارسنامه‌ی ناصری (۲/۱۱۷۹)، فرهنگ سخنوران (۱۴۷)، مجمع الفصحا (۵/۹۵۰)، مرآت الفصاحه (۵۹۰- ۵۸۸)، مصطبه‌ی خراب (۱۷۵)، مکارم الآثار (۴/۱۴۱۵).

مشیر، محمد

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: پوست، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی ایران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی و دکترای تخصصی در رشته پوست از دانشگاه لندن.

مرتبه علمی:

درمان بیماریهای پوستی، درماتولوژی، راهنمایی مشاوره و نظارت بر ۳۶ پایان‌نامه کارشناسی ارشد و دکترا.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

درمان بیماریهای پوستی، درماتولوژی، راهنمایی مشاوره و نظارت بر ۳۶ پایان‌نامه کارشناسی ارشد و دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۴

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

بیماریهای پوست، بیماریهای پا.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۰، تعداد مقالات به زبان خارجی:-

زمینه علمی مقالات:

یافته‌های ایمونولوژیک در درماتولوژی طب اطفال.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

مصداقی‌نیا، علیرضا

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بهداشت، دانشکده: بهداشت، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

مصدق، غلامحسین

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۱۳۶۹ ش)، نویسنده، استاد دانشگاه و پزشک. در تهران به دنیا آمد. در سه سالگی، همراه پدرش دکتر محمد مصدق که برای ادامه‌ی تحصیلات به اروپا می‌رفت، عازم سوئیس شد و تا آغاز جنگ جهانی اول در آنجا ماند. پس از شروع جنگ به تهران آمد و در مدرسه‌ی سن لوئی مشغول تحصیل شد. در ۱۳۰۰ ش به همراه برادرش احمد به مدرسه‌ی علوم سیاسی، به ریاست علی‌اکبر دهخدا، رفت و سپس در ۱۳۰۱ ش به اتفاق برادرش و رضازاده شفق به اروپا رفت و دوره‌ی متوسطه را در پاریس به اتمام رساند. او بعد به سویس رفت و در ۱۳۱۰ ش موفق به اتمام دوره‌ی دانشکده پزشکی لوزان شد و در ۱۳۱۳ ش به اخذ دیپلم تخصصی جراحی زنان و مامایی از همان دانشکده نایل گردید. او در سوئیس با محمدرضا پهلوی، شاه سابق ایران، در زمان ولیعهدی، دوستی داشت که این آشنایی تا زمان پادشاهی او نیز ادامه داشت. وی در تهران با سمت استاد کرسی امراض زنان، در دانشکده پزشکی دانشگاه تهران به تدریس پرداخت. در ۱۳۱۹ ش با یاری و کمک ابوالقاسم نفیسی و خانم صدیقه دولت‌آبادی و منصوره متین دفتری و دیگر دوستان اقدام به تأسیس سازمانی به نام انجمن حمایت مادران و نوزادان نمود. وی مدت چهارده سال عضو کمیته اجرایی فدراسیون بین‌المللی زنان و مامایی، که مرکز آن در ژنو است، بود و همچنین هشت سال عضویت در هیئت مؤسس انجمن باروری و نازایی بین‌المللی را به عهده داشت. از آثارش: «امراض زنان»، به فارسی؛ «علل نازایی زن»، به فرانسه؛ «در کنار پدرم، مصدق»، خاطرات دکتر غلامحسین مصدق. [۱]

استاد دانشگاه و پزشک حاذق و پرکار، فرزند دکتر محمد مصدق است. وی در ۱۲۸۴ در تهران تولد یافت. وقتی که دکتر مصدق

برای ادامه تحصیلات عازم سویس شد فرزند خردسال خود غلامحسین را با خود برد. وی کلیه تحصیلات خود را اعم از ابتدایی و متوسطه و عالی در سویس گذراند و درجه دکترای پزشکی در رشته زنان گرفت. در ۱۳۱۶ به ایران آمد به تدریس در دانشگاه پرداخت و سالها کرسی مامائی نظری در دانشکده پزشکی با او بود. علاوه بر آن جراح چندین بیمارستان شد و مدتها ریاست بیمارستان نجمیه موقوفه مادر مصدق السلطنه با او بود. دکتر غلامحسین مصدق سالها در تهران اشتهار زیادی داشت و در فن خود کم نظیر شد. بارها او را برای مقامات مختلف دعوت به کار کردند ولی مصدق السلطنه زیربار نمی‌رفت و ورود فرزندان خود را به سیاست منع می‌کرد. وی مردی دانشمند، درستکار، جدی و ملایم بود و به کار خود عشق می‌ورزید. در ۱۳۶۹ در تهران درگذشت. مدرس.

تولد: ۱۲۸۴، تهران.

درگذشت: مهر ۱۳۶۹.

غلامحسین مصدق، فرزند محمد مصدق نخست وزیر سابق بود. تحصیلات خود را در مدرسه‌ی سن لویی تهران و دورس متوسطه را در کشورهای فرانسه و سویس و دوره‌ی عالی را در دانشکده‌ی پزشکی لوزان و دوره‌ی تخصصی را در همین دانشکده به پایان رسانیده است. از سال ۱۳۱۳ وارد دانشگاه تهران شد و به مقام استادی کرسی نایل آمد. مدتی در شیر و خورشید سرخ و بنگاه حمایت مادران خدمت کرد و مدتی نیز رییس بخش جراحی زنان بیمارستان پلهوی بود. در دوران حکومت دو ساله‌ی پدرش، دائما مراقب احوال او بود و تمام خاطرات آن سال‌ها را تحت نام در کنار پدرم، مصدق تحریر کرد که به چاپ رسید. از وی مقاله‌هایی نیز در مجله‌ی «آینده» به چاپ رسیده است.

از تألیفات دیگر غلامحسین مصدق امراض زنان به فارسی و کتابی در علل نازایی زن به زبان فرانسوی است.

برگرفته از کتاب: شرح حال رجال سیاسی و نظامی معاصر ایران (جلد سوم)

منابع زندگینامه: [۱] چهره‌های آشنا (۵۴۴)، در کنار پدرم، مصدق (۴۴-۱۳).

مصری، صمد

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۰۸، مرتبه علمی: استاد، رشته: بیهوشی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه تبریز در سال ۱۳۳۵، دکترای تخصصی انستزی از دانشگاه تهران در سال ۱۳۳۸، فوق تخصص

انستزی در قلب باز از بیمارستان سن توماس انگلستان در سال ۱۳۵۰.

مرتبه علمی:

استادیار دانشگاه تهران از سال ۱۳۳۷ تا سال ۱۳۳۹، دانشیار دانشگاه تهران از سال ۱۳۳۹ تا سال ۱۳۵۴، استاد دانشگاه تهران از سال

۱۳۵۴ تا سال ۱۳۶۹.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

استاد راهنمای بیش از صدها مورد پایان‌نامه تخصصی بیهوشی و دکترای پزشکی، تدریس درس انستزی و رانیماسیون در دانشگاه

تهران، دریافت لوح تقدیر و سپاس رسمی از وزیر محترم بهداشت، درمان و آموزش پزشکی به خاطر تربیت بهترین متخصصین انستزی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۴

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

انستزی در فوریت‌های جراحی، انستزی در جراحی توراکس، فشار وریدی مرکزی، روش‌های بیهوشی براساس قواعد جدید.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۸، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۳

زمینه علمی مقالات:

نکات برجسته در انستزی جراحی قلب باز در ایران، انستزی در جراحی قلب باز، اثرات نامطلوب در هیپروانتیلیسیون مادری بر روی

جنین، بیهوشی همراه با قلب و ریه مصنوعی، آخرین پیشرفت‌ها در بیهوشی برای جراحی قلب باز، انواع هیپوکسی‌ها.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

مصری‌پور، منوچهر

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیوشیمی دانشکده: داروسازی، دانشگاه: علوم پزشکی اصفهان.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

مظفر، محمدتقی

قرن: ۱۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۱۲۱۵ ق)، حکیم، طبیب، صوفی و شاعر، متخلص به مظفر. ملقب به مظفر علیشاه. برخی از تذکره‌ها تخلص وی را طریقتی ذکر کرده‌اند. در کرمان به دنیا آمد. در ابتدای جوانی تحصیل علوم عقلی و نقلی کرد. در کربلا نزد شریف العلماء فقه و اصول خواند. در حکمت الهی و طبیعی و علوم ادبی و عربی مرتبه‌ای عالی یافت. در نظم و نثر تحقیقات جامعی کرد. وی از مریدان و شیفتگان مشتاق علیشاه بود که پس از کشته شدن مراد، «دیوان» شعری به نام وی سرود، به همین دلیل مظفرعلیشاه را مولوی ثانی یا مولوی کرمانی خوانده‌اند، چرا که همچون ملای رومی در فراق مراد خود دیوانی سروده است. به قول صاحب «عرفای کرمان» وی پس از مشتاق علیشاه به خدمت نورعلیشاه و رونق علیشاه رسید و به دستور نورعلیشاه از رونق علیشاه ارشاد و تلقین گرفت تا اجازه‌ی ارشاد یافت و از خلفای او شد. وی سرانجام در کرمانشاه درگذشت. در چگونگی مرگ او نیز اقوال متفاوتی وجود دارد. از آثار وی: «بحر الاسرار»، شعر؛ «مجمع البحار» یا «جامع البحار»، تفسیر «سوره‌ی فاتحه»، در شرح «بحر الاسرار»؛ «دیوان مشتاقیه»، شعر؛

«کبریت احمر»؛ «خلاصه العلوم». [۱]

محمدتقی بن محمد کاظم از عارفان بنام سلسله نعمه‌اللهیه (ف. کرمانشاه ۱۳۱۵ ه.ق). وی در علوم طبیعی، ریاضی و علوم نقلی از اصول و فروع بهره کافی داشت و گروهی از محضر درس او استفاده می‌کردند. در آغاز مجذوب مشتاق علیشاه کرمانی شد و به خدمت نور علیشاه رسید و از نور علیشاه تلقین ذکر یافت. پس از قتل مشتاق علی شاه، مظفرعلی به انشاء غزلیات و قصاید و قطعات و ترجیعات و رباعیات دیوان مشتاقیه پرداخت. فتحعلی شاه به اصرار آقا محمدعلی کرمانشاهی او را به تهران احضار کرد و به صوابدید حاجی ابراهیم‌خان او را به کرمانشاه فرستاد و در همان شهر درگذشت. از اوست تفسیر منظوم به نام بحرالاسرار، تفسیر منثور بنام مجمع البحار، رساله کبریت احمر (مشمول بر اوراد و اذکار طریقت نعمت‌اللهیه)، دیوان مشتاقیه. برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: [۱] تاریخ عرفان و عارفان ایرانی (۲۳۳)، تذکره‌ی مشاعران کرمان (۴۷۷-۴۷۱)، حدیقه الشعراء (۱۶۸۱-۱۶۷۱/۳)، دنباله‌ی جستجو در تصوف (۳۲۲)، الذریعه (۲۱/۲۰، ۱۷/۲۶۰، ۹/۱۰۶۱، ۷/۲۳۰، ۳/۲۹)، ریاض العارفین (۳۰۲-۲۸۱)، ستارگان کرمان (۳۶۱-۳۵۳)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۱۳/۲۲۵)، طرائق الحقائق (۲۰۸-۲۰۷/۳)، عرفای کرمان (۱۰۸-۱۰۷)، فرهنگ سخنوران (۸۵۴)، لغت نامه (ذیل / مظفر کرمانی)، مجمع الفصحا (۹۴۳-۵/۹۳۴)، معجم المؤلفین (۱۲/۸۱)، مکارم الآثار (۵۶۰-۵۵۶/۲)، مؤلفین کتب چاپی (۲۳۹-۲/۲۳۸)، یادگار (س ۳، ش ۴، ص ۵۴).

معاذی، عبدالمجید

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۲۱، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: داخلی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی ایران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه تهران و جندی شاپور سابق اهواز در سال ۱۳۴۸، دکترای تخصصی داخلی از دانشگاه تهران در سال ۱۳۵۶، فوق تخصص هماتولوژی از دانشگاه تهران در سال ۱۳۶۸.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی ایران.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بیماریهای داخلی، بررسی تومورهای ریه، بررسی ITP در حاملگی، نظارت بر ۷ پایان‌نامه دکترای عمومی و تخصصی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۲

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

فیزیولوژی بیماریهای خون، رابطه با عوامل شیمیائی که در جنگ تحمیلی توسط دولت بعثی آمریکا به کار برده شده با بیماریهای خونی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۶، تعداد مقالات به زبان خارجی: -

زمینه علمی مقالات:

بیماریهای داخلی و خون.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

معاون سعیدی نوقانی، کوب

قرن: ۱۴

جنسیت: زن

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای کودکان، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

معتبری، منصور

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۰۷، مرتبه علمی: استاد، رشته: بهداشت، دانشکده: بهداشت، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی از دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۳۴، فوق تخصص انگل شناسی از دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال

۱۳۵۲ و از دانشگاه لندن در سال ۱۳۵۷.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشگاه تهران از سال ۱۳۲۴ تا سال ۱۳۵۲، استاد دانشکده بهداشت دانشگاه علوم پزشکی تهران از سال ۱۳۵۲ تا کنون.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

راهنمایی، مشاوره و نظارت بر بیش از ۱۵ پایان‌نامه کارشناسی ارشد و دکترا، تدریس درس اپیدمیولوژی بیماریهای، اصول

اپیدمیولوژی، انگل‌شناسی و حشره‌شناسی در اکثر دانشگاهها، دریافت جایزه خوارزمی از سازمان پژوهشهای علمی و صنعتی

کشور.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: -

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: -

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: -، تعداد مقالات به زبان خارجی: -

زمینه علمی مقالات:

بیش از ۸۰ مقاله به زبانهای انگلیسی و فارسی.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

معمدالملک، یحیی

قرن: ۶

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

ابی الفرج یحیی بن صاعد بن یحیی. حکیم طبیب نصرانی نسطوری، معروف به ابن التلمیذ، طبیب و حکیم حاذق در عصر دولت عباسیان بوده، و در اصفهان می‌زیسته، در ۵۵۶ وفات یافته است. برگرفته از کتاب: دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد دوم)

معمدی، فرشته

قرن: ۱۴

جنسیت: زن

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: فیزیولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای فیزیولوژی از دانشگاه کلمبیا- میسوری آمریکا.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

نوروترانسمیترها و درد، مکانیسم‌های یادگیری و حافظه، پتانسیل‌های کورتکس مغز و هیپوکامپ در رابطه با خوب و بیداری، اثرات داروها بر بافت‌های ایزوله (روده نای قلب) فیزیولوژی حرکات، راهنمایی، مشاوره و نظارت بر ۵۰ پایان‌نامه کارشناسی ارشد و دکترای.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۵

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: -

زمینه علمی تألیفات:

فیزیولوژی کلیه، اعصاب، غدد، سلول، قلب و گردش خون، تنفس، گوارش، خون.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۴۰، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۲۹

زمینه علمی مقالات:

اثر عقده‌های قاعده‌ای مغز بر اعمال حرکتی، نوروترانسمیترها و درد، مکانیسم‌های یادگیری و حافظه، مکانیسم اثر داروها بر بافت‌های ایزوله (روده ونای)، اثر نوروترانسمیترها بر خورانش و اشتها در حیوانات و فیزیولوژی حرکات (رفلکس‌های کششی عضلانی) در انسان.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

معمدی، محمدرضا

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: قلب و عروق، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.
برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

معمدی، محمود

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: ارتوپدی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

متخصص ارتوپد از دانشگاه تهران.

مرتبه علمی:

استادیار دانشگاه تهران در سال ۱۳۶۲، دانشیار دانشگاه تهران در سال ۱۳۶۸.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

استفاده کردن از پماد نیتروگلیسرین در بیماری **Bed Sore** راهنمایی، مشاوره و نظارت بر ۲۰ پایان‌نامه دکترای پزشکی عمومی و ۱۰ پایان‌نامه تخصصی ارتوپدی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۲

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: -

زمینه علمی تألیفات:

درمان جراحی سل ستون مهره‌ها، ترمیم دیسک بجای برداشتن آن.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۶، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱

زمینه علمی مقالات:

درمان جراحی سل ستون فقرات، درمان سیتوسنورلی‌های ناحیه ساعد، درمان ترمیم دیسک بجای برداشتن آن، درد زانو در ورزشکاران.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

معمدی، ملوک

قرن: ۱۴

جنسیت: زن

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۰۱، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: ایمنی‌شناسی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شیراز.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

کارشناسی بیولوژی از کالج وسترن اوهایوی آمریکا در سال ۱۳۲۱، کارشناسی ارشد Zoology از کالج Mt.Holyke آمریکا در سال ۱۳۲۳، دکترای میکروبیولوژی از دانشگاه جانزهاپکینز آمریکا در سال ۱۳۷۲، فوق تخصص ایمنولوژی از لندن در سال ۱۳۵۸.

مرتبه علمی:

مربی دانشگاه شیراز از سال ۱۳۴۱ تا سال ۱۳۴۸، استادیار دانشگاه شیراز از سال ۱۳۴۸ تا سال ۱۳۶۴، دانشیار دانشگاه شیراز از سال ۱۳۴۶ تا کنون.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

تدریس دروس میکروبیولوژی و باکتریولوژی، ویروس و انگل و قارچ، ایمنولوژی و سرولوژی در دانشگاه شیراز دریافت سه سکه طلا از وزارت فرهنگ و آموزش عالی در سال ۱۳۵۶ به خاطر تحقیقات روی سالک.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۳

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: -

زمینه علمی تألیفات:

ایمنی‌شناسی، قارچ‌شناسی، اصول و تفسیر آزمایش‌های سرولوژی و ایمنولوژی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: -، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱۹

زمینه علمی مقالات:

در زمینه‌های مختلف میکروبیولوژی، باکتریولوژی و ایمنولوژی.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

قرن: ۵

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ح ۴۵۰ ق)، فقیه، طبیب، فیلسوف و حکیم. وی در اصفهان به دنیا آمد. از شاگردان برجسته‌ی ابن سینا و در حکمت و فلسفه مشهور بود. ابن سینا وی را به تمامی شاگردانش ترجیح می‌داد و درباره‌ی او می‌گفت: نسبت معصومی به من به منزله‌ی نسبت ارسطو است به افلاطون، و رساله‌ی «العشق» خود را به نام معصومی و به خواهش او تألیف کرد و در آغاز کتاب او را ابو عبدالله الفقیه معصومی نامید. وی پس از درگذشت ابن سینا سالها به تدریس پرداخت. سال وفات وی را در حدود ۴۶۰ ق نیز ذکر کرده‌اند. از آثارش: کتاب «المفارقات و اعداد العقول و الافلاک و ترتیب المبدعات» یا «رساله فی اثبات المفارقات» که گفته‌اند این کتاب معشوق حکما بوده است؛ «حفظ الصحه»، در طب؛ شرح «کلمات متقدمین».[۱]

ابو عبدالله محمد بن احمد المعصومی یکی از شاگردان ابن سینا است. ابوعلی سینا رساله‌العشق خود را به اسم این شاگرد و به خواهش او نوشت. وفات او را بعضی در ری دانسته‌اند و گفته‌اند به حکم محمود کشته شد. از تألیفات مهم او یکی «کتاب المفارقات و اعداد العقول و الافلاک و ترتیب المبدعات» یا رساله‌ی «فی اثبات المفارقات» که در قرون پنجم و ششم هجری شهرت بسیار داشت.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: [۱] الاعلام (۷/۱۰۳)، تاریخ ادبیات در ایران (۱/۳۱۹)، تاریخ طب (۶۹۲-۲/۶۹۱)، ریحانه (۳۴۵-۵/۳۴۴)، لغت نامه (ذیل / ابو عبدالله)، نامه‌ی دانشوران (۲۲۶-۶/۱۶۵).

معین الاطباء اردستانی، عبدالوهاب

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

از پزشکان معروف، و به حذاقت مشهور بود. در ۱۳۵۶ وفات یافته، نزدیک فاضلان در تخت فولاد مدفون گردید. برگرفته از کتاب: دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد دوم)

ملک الاطباء اصفهانی، محمد

قرن: ۱۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(س سیزدهم ق)، طبیب و شاعر. از اعیان اصفهان بود و به دلیل اینکه منزلش در محله‌ی احمدآباد اصفهان بوده، به احمدآبادی مشهور شده است. او مردی فاضل و عالم بود و در علم طب به درجه کمال رسید. وی به علت معالجات خوبی که انجام داد مشهور شد و به همین دلیل فتحعلی شاه (۱۲۵۰-۱۲۱۲ ق) به او لقب ملک‌الاطباء داد. وی گاهی شعر نیز می‌گفت. از اوست:

شیرین نشد از شهد وصال تو مرا جام

ای نخل برومند کجا شد ثمر تو

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: حدیقه الشعراء (۱۵۵۸-۱۵۵۷/۳)، فرهنگ سخنوران (۸۱۲)، مصطبه‌ی خراب (۱۶۵).

ملک الاطباء رشتی، کاظم

قرن: ۱۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۱۲۸۶-۱۱۶۶ ش)، طبیب. از اطباء معروف عهد محمدشاه و حکیم باشی ناصرالدین شاه (۱۳۱۳-۱۲۶۴ ق) بود. بعد از درگذشت حاج آقا باب ملک الاطباء رشتی، حکیم باشی و طبیب مخصوص ناصرالدین شاه، او به این لقب ملقب شد. با این حال یکی دو بار لقب خود را تغییر داد و از ناصرالدین شاه خواست که لقب فیلسوف زمان را به او بدهد ولی این لقب چندان شهرتی پیدا نکرد و کم کم تبدیل به فیلسوف الدوله شد و او تا آخر عمر به فیلسوف الدوله معروف بود. از آثار خیریه‌ی میرزا کاظم بنای مدرسه‌ای است برای طلاب علوم قدیمه به نام مدرسه‌ی فیلسوف، در سید اسماعیل در محله چاله میدان تهران، که قسمتی از املاک خود را برای مخارج طلاب وقف مدرسه‌ی مزبور کرد. از آثار علمی وی: «حفظ الصحه ناصری»، به نام ناصرالدین شاه.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الذریعه (۷/۲۷)، شرح حال رجال (۱۴۰-۱۳۸/۳)، کتاب گیلان (۳/۵۸۶)، المآثر و الآثار (۱۹۵).

ملک، محمد

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۱۱، مرتبه علمی: استاد، رشته: بیماریهای کودکان، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشکده پزشکی دانشگاه تهران در سال ۱۳۳۲، متخصص بیماریهای کودکان از دانشگاه تهران در سال ۱۳۴۱.

مرتبه علمی:

تدریس در دانشکده پزشکی دانشگاه تهران به مدت ۳۳ سال، استاد گروه کودکان دانشکده پزشکی دانشگاه تهران.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

مدیر آموزشی گروه کودکان دانشکده پزشکی بیمارستان بهرامی به مدت ۲۰ سال، تحقیقات علمی و پژوهشی در زمینه بیماریهای کودکان، راهنمایی، مشاوره و نظارت بر ۷۵ پایان‌نامه دکترای تخصصی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۱

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: -

زمینه علمی تألیفات:

طب کودکان.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۲۸، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۵

زمینه علمی مقالات:

بیماریهای کودکان، گزارش موارد حساسیت.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

ملک‌افشار، عزت

قرن: ۱۴

جنسیت: زن

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۰۸، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: جراحی عمومی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی ارومیه.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای تخصصی جراحی عمومی از دانشگاه علوم پزشکی اهواز در سال ۱۳۵۰.

مرتبه علمی:

استادیار و دانشیار دانشگاه علوم پزشکی شهید چمران اهواز از سال ۱۳۵۰ تا سال ۱۳۶۳ و دانشیار دانشگاه علوم پزشکی ارومیه از

سال ۱۳۶۳.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

تومورهای پستان، بیماریهای جراحی کبد و مجاری صفراوی، ضربه‌های شکمی، جراحتهای ناشی از جنگ، سرطان مری، تدریس

دروس جراحی عمومی در دانشگاههای علوم پزشکی اهواز و علوم پزشکی ارومیه.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۱

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: -

زمینه علمی تألیفات:

جراحی پانکراس.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۴، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱

زمینه علمی مقالات:

تومورهای مثانه، کیست هیداتیک ریه، کیست هیداتیک در ایران.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

ملک‌افضلی اردکانی، حسین

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۱۸، مرتبه علمی: استاد، رشته: آمار حیاتی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی از دانشگاه تهران در سال ۱۳۴۴، گذراندن یک دوره سه ساله رزیدنسی آمار حیاتی، (دوره یک ساله MPH،

دوره یکساله رزیدنسی بهداشت و دوره یکساله رزیدنسی دانشگاه Usla)، متخصص آمار حیاتی از دانشگاه UCLA.

مرتبه علمی:

استاد دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

گسترش شبکه‌های بهداشتی درمانی کشور، بررسی میزان مرگ و میر و تولد در جمهوری اسلامی ایران، بررسی دستاوردهای بسیج

سلامت کودکان، بررسی وضعیت تنظیم خانواده در ایران، بررسی نظام نوین آمارهای بهداشتی و درمانی کشور، راهنمایی، مشاوره

و نظارت بر ۲۰ پایان‌نامه کارشناسی ارشد و دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۵

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: ۱

زمینه علمی تألیفات:

اصول و کلیات خدمات بهداشتی، روشهای آماری و شاخصهای بهداشتی، عیارگیری زیستی، اصول اپیدمیولوژی، حداقل نیازهای

اساسی در مراقبتهای بهداشتی، تحقیق در نظام بهداشتی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۵۰، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱۰

زمینه علمی مقالات:

آمارهای حیاتی، تنظیم خانواده، تغذیه شیر مادر، مدیریت خدمات بهداشتی درمانی، اندازه‌های بیوشیمیایی و فیزیکی بدن انسان.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

ملک‌الاطباء شیرازی، محمدتقی

قرن: ۱۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ح ۱۲۹۰ ق)، دانشمند، پزشک، حکیم و ریاضیدان. ملقب به ملک‌الاطباء شیرازی. اصلاً شیرازی و در تهران سکونت داشت.

از طبیبان دوره‌ی فتحعلی‌شاه، محمدشاه و ناصرالدین شاه بود. در طبابت زبردست و با بکارگیری داروها و روشهای درمان فرنگی مخالف بود. مهارت او در تشخیص امراض را به بقراط تشبیه می‌کردند. وی از علوم دیگر بهره‌ور از حکمت و ریاضی باخبر بود. میرزاحمود، فرزند جالینوس الزمان، معروف به میرزاجان، شاگرد او است. در اواخر عمر به قصد مجاورت به عتبات رفت و در کربلا- درگذشت. از آثار وی: «البحرائیه»، مباحث بحران امراض، شامل معارضات بین او و میرزا محمد طبیب تنکابنی؛ «تسهیل العلاج»؛ «الجوهریه»؛ در منع استفاده از داروها و روشهای درمان فرنگی؛ «حافظ الصحه» و «حفظ الصحه»؛ «مسکن الفؤاد»، فارسی، در علاج طاعون؛ «الرساله البوائیه» صغیر و کبیر؛ «شرح لغزالقانون» که آن را به درخواست شاگردش نوشته؛ «کلیات طب»، منظومه‌ی فارسی.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: اعیان الشیعه (۹/ ۱۹۱)، الذریعه (۲۰/ ۲۱، ۴۶/ ۱۴، ۲۲۹/ ۱۱، ۲۶/ ۷، ۲۳۳/ ۶، ۲۹۴/ ۵، ۱۸۲/ ۴، ۵۰، ۴۹-۳/ ۳)، ریحانه (۵/ ۳۹۰)، طبقات اعلام الشیعه (قرن ۲۰۴/ ۱۳)، مؤلفین کتب چاپی (۲/ ۲۲۳)، معجم المؤلفین (۹/ ۱۳۰).

ملک‌زاده، رضا

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۳۰، مرتبه علمی: استاد، رشته: گوارش و کبد، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شیراز.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی از دانشگاه شیراز در سال ۱۳۵۷، دکترای تخصصی داخلی از دانشگاه شیراز در سال ۱۳۶۱، فوق تخصص گوارش و کبد از دانشگاه لندن انگلستان در سال ۱۳۶۳.

مرتبه علمی:

استادیار دانشکده پزشکی دانشگاه شیراز از سال ۱۳۶۴، دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه شیراز در سال ۱۳۷۰، ارتقاء به درجه استادی دانشکده پزشکی دانشگاه شیراز در سال ۱۳۷۱.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بیماریهای گوارشی و کبد، نظارت بر ۱۰ پایان‌نامه دکترای حرفه‌ای و ۵ پایان‌نامه کارشناسی ارشد و ۸ پایان‌نامه تخصصی پزشکی و ۳ پایان‌نامه فوق تخصصی پزشکی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۳

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

گزارش موارد آموزنده در بیماریهای گوارشی و کبد، فیزیوپاتولوژی گوارشی و کبد و یک هزار پرسش و پاسخ در بیماریهای گوارش و کبد.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۰، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۹

زمینه علمی مقالات:

بیماریهای گوارشی و کبد و مقالات متعدد پزشکی به زبان انگلیسی.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

ملک‌نیا، ناصر

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: استاد، رشته: بیماریهای داخلی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

منادی‌زاده، داوود

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای داخلی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

منتظم‌الحکماء، مهدی

قرن: ۱۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(س سیزدهم ق)، موسیقیدان و پزشک. وی از شاگردان میرزا عبدالله بود و در نواختن سه تار مهارتی بسزا داشت و شاگردان میرزا عبدالله بعد از فوت استادشان، او را جانشین استاد خود می‌دانستند. منتظم‌الحکماء مدتی هم شاگرد محمداصادق خان سرورالملک بود و به همین جهت در ردیف نوازی او، آثاری از آن استاد دیده می‌شود. مهدی قلی خان هدایت، مخبر السلطنه (م ۱۳۳۴ ق)، سالها معاصر و معاشر وی بود. مخبر السلطنه تمام دستگاهها را طبق روایت او به خط موسیقی نگاشته و این کار در حدود هفت سال به طول انجامیده است و اکنون یکی از بهترین منابع موسیقی ایرانی و ردیف میرزا عبدالله می‌باشد. منتظم‌الحکماء در زمینه پزشکی نیز استاد بود و در مطب خود بیماران را معالجه می‌کرد و به دلیل علاقه به موسیقی، عصرها نیز کلاس موسیقی دایر کرده بود. حاجی آقا محمد ایرانی مجرد، اسماعیل قهرمانی، سید مهدی دبیری نخست و قوام السلطان از شاگردان وی بودند.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: استادان موسیقی (۵۷-۵۶)، تاریخ موسیقی (۷۱۲، ۵۷۸، ۵۱۸، ۵۰۸، ۵۰۴ / ۲)، سرگذشت موسیقی (۱۲۱- ۱/۱۲۰)،

مردان موسیقی (۳/۱۸۲).

منصف، مهدی

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۱۶، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: دندان پزشکی، دانشکده: دندان پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای دندان پزشکی از دانشگاه تهران در سال ۱۳۴۳، اخذ مدرک SM در رشته اندودنتیکس از دانشگاه لندن در سال ۱۳۴۹.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشکده دندان پزشکی دانشگاه علوم پزشکی مشهد.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

انجام ۶ پروژه تحقیقاتی در زمینه معالجه ریشه دندان چند بر روی دندان‌های حیوانات به صورت آزمایشی که نتیجه آن به صورت

یک گزارش در سال ۱۹۹۳ در آمریکا مطرح گردید، عضویت در جامعه دندان پزشکان ایران (F.D.I) و عضو اندودنتیستهای

آمریکا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۷، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۳

زمینه علمی مقالات:

تحقیقات دندان پزشکی به صورت مقاله که در کنگره‌های بین‌المللی ارائه گردید.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

منصوری، پروین

قرن: ۱۴

جنسیت: زن

ملیت: ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای پوست و آمیزشی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

منوچهری نائینی، عبدالوهاب

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۰۶، مرتبه علمی: استاد، رشته: انگل شناسی، دانشکده: بهداشت، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای دامپزشکی از دانشگاه تهران در سال ۱۳۳۴، کارشناسی ارشد انگل شناسی از دانشگاه لیوپول انگلستان در سال ۱۳۵۱، دکترای تخصصی مالاریالوژی از دانشگاه تهران در سال ۱۳۵۲، فوق تخصص حشره‌شناسی مالاریا از مرکز آموزشی سازمان بهداشت جهانی مانیل فیلیپین در سال ۱۳۵۵.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشکده بهداشت دانشگاه تهران از سال ۱۳۴۸ تا سال ۱۳۵۴، استاد دانشکده بهداشت دانشگاه تهران از سال ۱۳۵۴ تاکنون. زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

انجام ۳۰ طرح تحقیقاتی در زمینه‌های ارزشیابی حشره‌کش‌ها، لاروکش‌ها، پراکندگی آنوفل‌های ایران، بررسی بیولوژی و اکولوژی ناقلین مالاریا در جنوب ایران، شناسایی گونه آنوفل ماکولی پنیز در ایران ارزشیابی برنامه‌های مبارزه با مالاریا در ایران، راهنمایی، مشاوره و نظارت بر ۲۵ پایان‌نامه کارشناسی ارشد و دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۴

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: -

زمینه علمی تألیفات:

درمان شیمیایی مالاریا، برنامه ریزی و مبارزه با مالاریا.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۲۰، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۶۵

زمینه علمی مقالات:

اپیدمیولوژی مالاریا، حشره‌شناسی مالاریا، درمان مالاریا، کاربرد داروهای ضد مالاریائی، مقاومت حشرات در برابر سموم، مقاومت انگلهای مالاریا نسبت به دارو، بیولوژی و اکولوژی ناقلین مالاریا، شناسایی ناقلین مالاریا در ایران. برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

منوچهری، حسینعلی

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: استاد، رشته: جراحی عمومی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

متخصص جراحی عمومی و شکسته بندی در سال ۱۳۳۵.

مرتبه علمی:

استاد دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

انجام مطالعات روی غده تیروئید و چگونگی کار این غده درون ریز و جراحی آن در شهر وین (اتریش)، مسافرت علمی به کشور فرانسه با هزینه شخصی به منظور اطلاع از آخرین رخدادهای علمی و انجام عمل جراحی احشاء بدون شکافتن شکم و یا قفسه صدری در کشور فرانسه و در ایران با همکاری پروفسور MELMS آلمانی، آشنائی کامل با پیوند کبد و چگونگی انجام آن با اطلاعات وسیع و نوآوریهای جدید.

ابداع:

بستن فیستولهای سرطان مری که برای اولین بار در دنیا انجام گرفت، ابداع نوعی عمل جراحی مخصوص در واریس بیضه‌ها.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۳

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: ۴

زمینه علمی تألیفات:

پزشکی، جراحی و تحقیقات پزشکی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۲، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۴

زمینه علمی مقالات:

علوم پزشکی و تحقیقات پزشکی.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

موالی تونی

قرن: ۱۰

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۹۴۹ق)، شاعر و طیب. اهل تون است. وی طبیعی حاذق بود و در شعر گویی طبع خوبی داشت. در ابتدا به تحصیل کمالات پرداخت. در یزد مدتی با شاه نعمت‌الله ولی مصاحبت داشت. «فرهنگ سخنوران» او را استاد شاه نعمت‌الله می‌داند. «لغت نامه» تاریخ فوت وی در ۱۲۵۷ ق نوشته است. از آثارش: «دیوان» شعر.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: آتشکده‌ی آذر (۲۶۵-۲۶۴/۱)، تحفه سامی (۲۲۱)، الذریعه (۹/۱۱۱۶)، فرهنگ سخنوران (۸۹۲)، لغت نامه (ذیل / موالی)، نتایج الافکار (۶۱۸)، هفت اقلیم (۲/۳۱۹).

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: استاد، رشته: هورمون‌شناسی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

گذراندن یک دوره هورمون‌شناسی بالینی در دانشگاه میلان ایتالیا، طی یک دوره پیشرفته هورمون‌شناسی استورنید در بخش پاتولوژی دانشگاه لیدز انگلستان، کارشناسی ارشد تخصصی هورمون‌شناسی از دانشگاه لیدز انگلستان.

مرتبه علمی:

استاد هورمون‌شناسی دانشکده پزشکی دانشگاه شهید بهشتی.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بررسی هورمونی و تغییرات هورمون‌ها و تعیین منشاء آنها در بیماری هیرسوتیسم، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر ۲ پایان‌نامه کارشناسی ارشد و دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۲

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: -

زمینه علمی تألیفات:

بیوشیمی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۵، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۵

زمینه علمی مقالات:

بیوشیمی و متابولیسم هورمون‌های استروئیدی.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

موزه، محمدباقر

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۲۷، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: پرودنتولوژی، دانشکده: دندان پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.

مرتبه علمی:

استادیار دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی از سال ۱۳۶۲ تا سال ۱۳۶۸ و دانشیار دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی از سال ۱۳۶۸ تاکنون.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بررسی و مقایسه تأثیر خوف ناهنجاریهای دندان بر روی لثه دندان، بررسی مقدماتی اپیدمیولوژی بیماریهای پریدونتال در شهر تهران، تکنیک درمان ژنژیوکتون، قلبهای پریدونتال، کنترل مردمک میکروبی، تغییرات لثه در زمان بلوغ، حاملگی و یائسگی، رابط پریدونتیکی و پرگودنتیکی، قواعد و اصول کلی در جراحیهای پریدونتال، درمان ضایعات محل ریشه دندان، تدریس مربوطه به دانشجویان و رزیدنت‌های تخصصی دانشکده دندان پزشکی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۲

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: -

زمینه علمی تألیفات:

انساج پریدونشیوم در سلامت و بیماری، تشخیص و درمان بیماریهای پریدونتال.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۰، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱

زمینه علمی مقالات:

مروری بر ضایعات مشترک پریدونتال و اندودنتیکی، تغذیه و بیماریهای پریدونتال، ژنژیوزیس، علل پیدایش تحلیل لثه، پیوندهای آلوپلاست، اثرات سوء عادات دهانی، ازدیاد حجم لثه به علت مصرف دیلانسنس، بررسی عوامل حرکت موضعی بر روی انساج پریدوتیوم و علل از دست رفتن دندانها.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

موسوی اصفهانی، فهیمه

قرن: ۱۴

جنسیت: زن

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: دهان و دندان، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

موسوی زاده، تقی

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیهوشی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

موسیوند، توفیق

قرن: ۱۵

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

پروفسور توفیق موسیوند، متولد سال ۱۳۱۵ در روستای ورکانه همدان، فارغ التحصیل رشته مهندسی کشاورزی از دانشگاه تهران و فوق لیسانس مهندسی مکانیک از کانادا و دکترای پزشکی و فوق تخصص جراحی قلب از کانادا می‌باشد. او صاحب اختراعاتی چون قلب مصنوعی، امکان تشخیص پزشکی از راه دور و تنظیم و معالجه قلب، تعیین DNA انسان توسط اثر انگشت و ۱۴ اختراع پزشکی دیگر، عالی‌ترین مقام علمی جهان از انجمن سلطنتی کانادا و انگلستان و نیز عضو انجمن دانشمندان نیویورک، بنیانگذار درمان پزشکی از راه دور، رئیس بخش قلب و عروق انستیتو تحقیقات قلب دانشگاه اوتاوا (پایتخت کانادا) است. او بعد از ۳۷ سال، در سال ۱۳۸۱ و در همایش بین المللی بوعلی سینا به زادگاهش (همدان) بازگشت. کسی که آمادگی خود را برای تأسیس دانشگاه و بیمارستانی بزرگ در کیش اعلام کرده است؛ بیمارستانی که با بزرگترین دانشگاه و بیمارستان جهان قابل رقابت باشد، و کمترین و کوچک‌ترین هزینه‌ای برای دولت ایران در بر نداشته باشد و تمام منابع آن از اعتبارات شخصی او تأمین شود. او درباره زندگی خود می‌گوید: «خانواده شلوغی بودیم، ساده زندگی کردن را دوست داریم، گله چرانی و دعوا و آشتی و عید نوروز و ... من خیلی خوشبخت بودم که پدرم گذاشت درس بخوانم، فرصتی که نصیب خواهرانم نشد. بعد، از چوپانی‌هایش می‌گوید و شب‌هایی که نتوانسته بود بخوابد و اینکه چرا پیامبران بیشتر چوپان و یا نجار بودند. او می‌گوید: «به یاد کودکی آرامش پیدا می‌کنم، آنجا (کانادا) هم، همیشه دنبال خاطراتی بوده‌ام که در دنیای مدرن و پیچیده به من آرامش بدهد. آنها را در چوپانی و همان شب‌های مهتابی می‌یافتم. یک چوپان به خدا نزدیکتر از دیگران است و همیشه به خلقت فکر می‌کند. آن وقت‌ها، من خدای گوسفندانم بودم. چوپانی، انسان را به اصل خود، خدا و طبیعت نزدیک می‌کند و به همین خاطر خدا دوستی و ذهن من مترادف با چوپانی است، وقتی برای کارهایم جوابی نمی‌یابم، به خدا بیشتر التماس می‌کنم. این حالت اغلب، وقتی پیش می‌آید که جواب مسأله‌ای را نمی‌دانم و از پس حل آن بر نمی‌آیم. من خیلی سجده شکر به جای می‌آورم و در جراحی‌هایم که انگار دخالت در کار خدا است. فکر می‌کنم که خداوند به همه آدم‌ها مغز داده که از آن استفاده کنند و برای کمک به خود و دیگران از آن بهره ببرند. با این حال عده‌ای قدرت وعده‌ای شهرت، وعده‌ای ثروت را دوست دارند. عده‌ای هم دلشان می‌خواهد به مردم خدمت کنند، حتی بیشتر از آنچه که مردم انتظار دارند، احساس وظیفه می‌کنند و بس. [چیزی شبیه سکوت میان خالق و مخلوق!]

قلب مصنوعی و دیگر اختراعات پروفسور موسیوند جان هزارها تن را نجات داده است. او به کسانی که می‌خواهند از وی قدردانی کنند می‌گوید: اگر راستی می‌خواهید به من هدیه بدهید، آن موقع که به خدا نزدیک می‌شوید، برای من دعا کنید که چاقی‌ام کم شود و عمرم زیاد! (با اشاره طنزآمیز) زندگی پروفسور فراز و فرودهای زیادی داشته است که مجال کوتاهی را از زبان خود ایشان می‌آوریم: «من اول برای تحصیل به دانش‌سرای معلمی همدان رفتم. همه انتظار داشتند، من معلم بشوم و خودم دوست داشتم نفر اول بشوم که نشدم و با خدا دعوا کردم که چرا اینطور نشد. بعد رفتم سراغ مهندسی مکانیک و بعد از آن، سراغ رشته کشاورزی و دست آخر از ایران خارج شدم و ۳۰ سال بعد بود که به حکمت خدا پی بردم و دیدم اگر در دانش‌سرای تربیت معلم نفر اول می‌شدم، این فرصت را نمی‌یافتم که این همه یاد بگیرم و به مردم خدمت کنم. بعدها فهمیدم که ما، چه عامی و چه دانشمند، حکمت خدا را نمی‌دانیم و نمی‌فهمیم و این یک واقعیت است. من فکر می‌کنم مذهب و علم با هم اختلاف ندارند. اینها دست به دست هم، پیش می‌روند. علم ابزاری است که خدا ایجاد کرده و مذهب دستوری است که باید انجامش بدهیم. سپس در پایان گفته‌هایش، رباعی معروف بوعلی سینا را می‌خواند که:

دل گرچه در این بادیه بسیار شتافت یک موی ندانست ولی موی شکافت

اندر دل من هزار خورشید بتافت آخر به کمال ذره‌ای راه نیافت

مویدی اصفهانی، بهجت‌السادات

قرن: ۱۴

جنسیت: زن

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: پزشکی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی اصفهان.
برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

مهاجر، مرتضی

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: روان پزشکی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.
برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

مهدوی، اصغر

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

او فرزند حسین امین‌الضرب مهدوی بود. امین‌الضرب از بازرگانان متنفذ و از مروجین اصول مشروطیت بود. پدر امین‌الضرب موسوم به حاج محمد حسن و ملقب به امین‌الضرب در دو سوم از عصر ناصرالدین شاه تاجری معتبر و خیری به نام و یکی از رجال مهم مردم‌شناس در شمار بود. او مدتها مسؤول امور ضرابخانه و از یاران نزدیک اتابک امین‌السلطان بود. دکتر اصغر مهدوی پس از گذراندن دوران تحصیل در خانه و در دبستان وارد به دبیرستان دارالفنون شد و پس از آن تحصیلات خود را در دانشسرای عالی آغاز کرد. تا اینکه برای ادامه تحصیلات دانشگاهی به فرانسه رفت و در رشته اقتصاد درجه دکتری گرفت. موضوع رساله دکتری دیوان محاسبات ایران بود. ایامی که در فرانسه درس می‌خواند مصادف با دوران جنگ جهانی دوم بود. ناچار چندی بعد از آن در فرانسه ماند تا راهها باز شد و توانست به ایران باز گردد (حدود سال ۱۳۲۷). جمعاً در روزگار جنگ سختی بسیار دیده بود.

پس از مدتی اقامت در وطن ناگزیر از سفر دیگری به فرانسه شد که منجر به سالی ماندن در آن کشور شد. در بازگشت چون دانشکده حقوق و علوم سیاسی و اقتصاد در جستجوی دانشیاران جدید برآمد او یکی از برگزیدگان برای رشته اقتصاد بود. پس به عضویت در هیأت علمی آنجا در آمد و چون شعبه اقتصاد به دانشکده اقتصاد تبدیل وضع پیدا کرد اصغر مهدوی در دانشکده جدید سمت استادی‌یافت و چندی گروه اقتصاد سیاسی آنجا را تصدی می‌کرد. البته به مؤسسه تحقیقات اقتصادی - که وابسته به آن دانشکده بود - هم پیوستگی علمی داشت. مهدوی هیچ‌گاه در پی دست یافتن به مقام و منصب سیاسی و دولتی نبود. او به مناسبت آنکه شخصیت متین و موقری داشت خود به‌خود ترتیب و آدابی را پیش گرفته بود که اصحاب منصب و قدرت

نمی‌توانستند تصدی مقامی را به او پیشنهاد کنند. در دانشکده اقتصاد هم قبول تصدی گروه اقتصاد سیاسی، برای آن نبود که از «حق ریاست» بهره‌ور شود. او در طول مدت خدمت حقوق دانشگاهی خود را از زمان عضویت در دانشگاه به پیروی از برادر نامدارش (دکتر یحیی مهدوی) صرف چاپ مجموعه کتابهایی کرد از قبیل ترجمه قدیم فارسی از النهایه شیخ طوسی (شماره سوم در سه مجلد) به کوشش محمدتقی دانش‌پژوه و رجال برقی به کوشش جلال الدین محدث و تحقیق عباس اقبال در سرگذشت میرزا تقی خان امیرکبیر و «مجموعه اسناد و مدارک چاپ نشده درباره سیدجمال مشهور به افغانی» (شماره ۲) که او و من با هم گردآوری کردیم.

به هر اندازه که از ورود در کارهای اداری و رسمی دوری می‌جست در مواردی که مربوط به قلمرو نشر کتابهای جدی و خرید نسخه‌های خطی بود و او می‌توانست همکاری داشته باشد از قبول خدمت خودداری نداشت. سالهای دراز عضو شورای کتابخانه مجلس بود و جز آن در گروه تشخیص و تقویم نسخه‌های خطی آن کتابخانه شرکت مؤثر داشت. همزمان، کتابخانه‌های مجلس سنا و مرکزی دانشگاه تهران در همین زمینه از اطلاعات بسیط و دانش تخصصی او بهره‌یاب می‌بودند. کتابخانه‌های ملی و ملک هم در موارد خاص نظر او را خواستار می‌شدند. او بهای نسخه را با عنایت و نگرش علمی و رعایت جوانب دیگر مشخص می‌کرد. گاهی که صورت مجلس برای امضا حاضر شده بود می‌گفت حق این است که فلان قدر بر مبلغی که نوشته شده است افزوده شود. مبادا صاحب کتاب آن را نفروشد و کتاب از دست برود. یا اینکه ناراضی باشد و به اضطرار مجبور بشود که به تقویم ما تن بدهد. ضمناً باید بگویم که هیچ‌گاه از بابت ساعتی که مصروف این خدمت می‌کرد دیناری نپذیرفت، یعنی به رایگانی خدمتگزار بود.

در رشته شناخت نسخه‌های خطی از تیزبینان و نادره‌شناسان بود. خودش از دوره بازگشت به ایران به خریداری نسخه‌های خطی علاقه‌مندی پیدا کرده بود. چون درین زمینه ذوقی پخته‌داشت بسیار کارآمد در کهنه‌جویی عاشقانه در پی یافتن خطوط خوشنویسان بود و به تدریج برزیر و بم نسخه‌شناسی و ضوابط و قواعد خاص و پیچیده آن وقوف پیدا کرد و در همنشینی بانسخه‌شناسانی چون جعفر سلطان‌القرایی و دکتر مهدی بیانی توانست در آن رشته به خبرویت مسلّم برسد. نسخه را که باز می‌کرد به یک نگاه حکمی کارشناسانه درباره آن می‌کرد. اغلب درست و قاطع بود. در تقویم کردن نسخه‌ها مآل اندیش و دلسوز بود. قدر نسخه خطی رامی‌شناخت و همیشه نیتش بر آن بود که نسخه خریداری شود تا در کتابخانه‌های کشور بماند. ضمناً می‌گفت فروشنده نسخه خطی حتماً باید به حق خودش برسد زیرا خودش یا اسلافش آن‌را نگاه داری کرده‌اند و می‌گفت شک نداشته باشید اگر امروز فروشنده شده است اغلب به مناسبت آن است که نیازمند شده است.

فهرست نسخه‌های خطی از مجموعه گرانبهای او تا سال ۱۳۴۰ به کوشش دوست فقیدمان محمدتقی دانش‌پژوه تهیه و در نشریه نسخه‌های خطی (دفتر دوم - ۱۳۴۱) چاپ شد. پس از آن مهدوی باز نسخه‌هایی چند خریداری کرد و تعداد آنها از هزار در گذشت. درین چند سال اخیراً همکاری فاضل گرامی اشک شیرین به فهرست‌نویسی تازه‌ای از مجموعه خود پرداخته بود که به تدریج آماده چاپ می‌شد.

برای نشان دادن میزان علاقه‌مندی او به نسخه خطی می‌توانم یاد کنم از روزهای بسیاری را که شخصاً صرف وصالی اوراق پریشیده قرآن کهنه اوراق شده‌ای کرد. می‌گفت اگر به دست‌و‌صال بدهم با این دقت و دلسوزی نمی‌تواند نسخه را چنانکه شایسته است آماده تجلید کند. چون آماده شد آن را به دوستان مهندس محمدحسین اسلام پناه مقیم کرمان سپرد تا جلدی مناسب برای آن فراهم سازد.

بُخل و ضنّتی نداشت که از نسخه‌های پر ارزش او عکس‌برداری بشود. به همین ملاحظه اجازه داده بود تا عکاس کتابخانه مرکزی دانشگاه تهران از نسخه‌هایی که کتابخانه علاقه‌مند به آنها می‌بود عکس تهیه کند. اخیراً هم دیدیم که دو مجموعه کهنه از کتابخانه او به نامهای «جنگ مهدوی» (مورخ ۷۵۳) و دیگری به نام «مجموعه فلسفی مراغه» (مورخ ۵۹۶) توسط مرکز نشر دانشگاهی به همت

دکتر نصرالله پورجوادی و فهرست‌نگاری مهدی قمی‌نژاد به چاپ عکسی رسید و فایده مندراجات آنها عام شد. این دو مجموعه در برگیرنده رساله‌های فلسفی و حکمی و عرفانی و از شمار نوادر مخطوطات است. اگر مهدوی به مانند اکثر مجموعه‌داران طمعکار یابخیل کردار، جسم نسخه را از آن خود می‌دانست هرگز رضایت نمی‌داد که چاپ نسخه بر گردان از آنها به دسترس دانشی مردان برسد، به تصور موهوم آنکه ممکن است از بهای پولی آن کاسته شود.

او خود را نگاهبان نسخه می‌دانست ولی بمانند کتابداری رفتار می‌کرد که مسؤولیتش به اصطلاح امروز اطلاع‌رسانی و دست‌یاب کردن مراجع و منابع پژوهشی است. او عاشقانه ولی باین خصیصه به نسخه نگاه می‌کرد. البته به حق در حفاظت و ماندگاری آنها پای‌بندی داشت.

مهدوی از دوستان نزدیک مجتبی مینوی بود و مینوی او را یکی از چهار عضو هیئت امنای کتابخانه اهدایی خود بر بنیاد شاهنامه فردوسی قرار داده بود.

درین سی سال که از درگذشت مینوی گذشته است همواره با شور و شوق در جلسات هیأت‌امنا شرکت می‌کرد و چون کلید صندوق نسخه‌های خطی و اسناد و مدارک نوشته‌ای و عکسی آن کتابخانه به تقاضای دیگر اعضا به مهدوی سپرده شده بود ایشان، به دلخواهی و بی‌کراهتی این زحمت را پذیرفته بود که هر بار برای آنها که می‌خواستند نسخه خطی ببینند از خانه دورافتاده خود به دلپذیری به کتابخانه می‌رفت و نسخه را برای دیدن مراجعه‌کننده در اختیار کتابدار می‌گذاشت. ایشان آقای دکتر مصطفی محقق داماد را به جای خود برگزیده است.

ایشان در شورای تولیت موقوفات دکتر محمود اشراف عضویت داشت و قضیه چنین بود که چون استاد دانشمند آقای دکتر منوچهر مرتضوی (جانشین منصوب از جانب دکتر یحیی مهدوی) خود را از اجرای وظیفه تولیت معاف داشتند شورا دکتر اصغر مهدوی را برگزید تا همسانی مرتبت که مورد نظر واقف بود رعایت شده و از نکته‌بینی و دقت نظر و امانت‌داری دکتر اصغر برخوردار باشد. باید دانست که ایشان دکتر محمدرضا شفیعی کدکنی را به جانشینی منصوب خود انتخاب کرد. امانت‌داری و کردار دلسوزانه‌ای که ایشان در کارها بر خود واجب می‌دانست موجب شد که حسینعلی سودآور بنیادگذار مؤسسه فرهنگی غیرانتفاعی «دانش گستر» هم دکتر اصغر مهدوی را یکی از اعضای شورای امور خود قرار داده بود.

برای آنکه از علاقه‌ورزی مهدوی به گسترش کتابخانه مجتبی مینوی آگاهی بیشتری به دست‌افتد ناچارم قضیه‌ای را که در اولین سال درگذشت دکتر یحیی مهدوی پیش آمد بنویسم. دکتر اصغر و همسر بزرگوارشان شهین خانم مقدمات برگزاری مراسم سال را فراهم کرده و در صدد بودند که به دعوت دوستان پیردازند و در محلی شایسته و به شیوه مرسوم مجلسی آراسته را به یاد دکتر یحیی مهدوی ترتیب بدهند. من در سفر کوهستانها بودم. روزی که بازگشتم فرزند فقیدم بابک گفت غروبی اصغر آقا و سرکار خانم و مژده و جناب دکتر حسین صدیقی برای صحبت درباره نحوه برگزاری آن مجلس پیش ما خواهند آمد. تشریف آوردند و صحبت به آنجا کشید که سخنانی هم باید درباره دکتر یحیی خان گفته شود. نظر دکتر مهدوی و شهین خانم آن بود که من سخنگو باشم. طبعاً برای من وظیفه دوستی و افتخاری بایسته می‌بود ولی در یک لحظه به یاد آمد که دکتر یحیی خان مطلقاً به این گونه تشریفات پای بندی نداشت و کلیه درآمدهایی که از حق التالیف کتابهایش عاید می‌شد همه را صرف خرید کتاب برای اهدا کردن به کتابخانه مجتبی مینوی می‌کرد. بی‌ملاحظه‌ای گفتم تصور نمی‌کنم دکتر یحیی خان راضی باشد که به جای اجرای کاری فرهنگی مراسمی از آن گونه ترتیب یابد که پیش‌بینی شده است. پیشنهاد این است که مخارج برگزاری آن مجلس برای خریدن کتاب در اختیار هیأت امنای کتابخانه گذاشته شود. اصغر آقا فوراً و بی‌چون و چرا پذیرفت و گفت همین کار اصلح و موجب شادمانی برادرم خواهد بود. پس معادل دو میلیون تومان چک نوشت و با نامه‌ای به پژوهشگاه علوم انسانی فرستاد که کتابخانه مینوی بدان جا وابسته است. اگر اصغر مهدوی کتابدوست و دلبسته به کتابخانه مینوی نبود آن پیشنهاد را نمی‌پذیرفت و تن به مجلس آرای و پذیرایی دو سه

ساعته می‌داد.

دکتر اصغر مهدوی به مراکز فرهنگی دیگر هم کمک می‌کرد. از جمله کمک مالی برای ساختن مدرسه در محله‌ای از اصفهان کرد که نیایش ایام جوانی خود در آنجا زیسته بود. یا اهدا کردن قالی قدیمی به موزه فرش و دستگاہهای عکاسی عصر ناصری به «عکاسخانه شهر» وابسته به شهرداری.

بازگردیم به نسخه‌های خطی و علاقه‌های مهدوی بدین رشته. موقعی که در بهار ۱۳۵۷ پیش‌بینی شده بود که نمایشگاهی از هنر جلدسازی و صحافی سنتی در کتابخانه مرکزی و مرکز اسناد دانشگاه تهران در مهر ماه ترتیب داده شود دکتر اصغر مهدوی با شور و حال خاصی به انتخاب جلدها و بازشناسی آنها یاری مؤثر کرد. در جلسه‌های مشورتی که از متخصصان مانند جعفر سلطان‌القرایی، محمد تقی دانش پژوه یحیی ذکاء و دیگران تشکیل می‌شد شرکت می‌کرد. همان‌طور که در این چهار سال اخیر از ارشاد و حمایت و دلسوزی در مورد «نامه بهارستان» (مجله مطالعات و تحقیقات نسخه‌های خطی) از انتشارات کتابخانه مجلس کوتاهی نداشت و یکی از مشاوران علمی آن نشریه بود و می‌دانم که آقای نادر مطلبی کاشانی (سردبیر مجله) گاه به‌گاه برای شور با ایشان به خدمتشان می‌رفت و مهدوی با حوصله و از سر دلسوزی آنچه باید گفت می‌گفت.

به شرکت در کنگره‌های تخصصی نسخه‌شناسی علاقه داشت. من سعادت داشتم که با هم به مجمع علمی مربوط به ضوابط و قواعد نسخه‌شناسی یک بار به بولونیا (ایتالیا) و بار دیگر به استانبول (برگزار شده توسط مرکز باستانشناسی آلمان در ترکیه و لبنان) رفتیم و او در هر دو مجمع فیض‌رسان بود و متخصصان از او استفاده می‌کردند و از نفایس مجموعه‌اش پیرسان می‌شدند. نیز دعوت شده بود که در مجمع علمی مربوط به «سفینه تبریز» که در اواسط ماه خرداد امسال در لیدن (هلند) تشکیل می‌شود شرکت نماید ولی فرا رسیدن مرگ، شرکت کنندگان را از دریافت آگاهی‌هایی که او می‌توانست در آن مجمع ابراز کند محروم ساخت.

در زمینه معرفی نسخه‌های خطی، یکی از کارهای ارجمند او فهرست‌نگاری مندرجات جنگ اسکندر میرزای تیموری است که نسخه‌اش در کتابخانه بریتانیا نگاه داری می‌شود. این معرفی نامه در جلد بیست و ششم فرهنگ ایران زمین (۱۳۶۵) چاپ شده است. دیگر تنظیم جدول تطبیقی است از اختلاف ضبط در نسخه‌های خطی مهم دیوان حافظ (هجده نسخه) که در نامواره دکتر محمود افشار جلد نهم (۱۳۷۵) چاپ شده است. جدولهایی که برای نمایاندن تفاوتها ترتیب داده است حکایت می‌کند از این که با چه دقت و حوصله‌ای هر کلمه‌ای را در هجده نسخه دیده بود و یکی را با دیگری به مقایسه کشانیده است.

بخشی از دوران زندگی پژوهشی مهدوی به بازبینی و ترتیب اسناد و مدارک تجاری و مالی گذشت که از دستگاه حاج محمدحسن امین دارالضرب و حاج حسین آقا امین الضرب بر جای مانده است و صندوقهای مخزون بدانها سالهای دراز در زیرزمینهای خانه پدری گرد و خاک می‌خورد. دکتر اصغر پس از اینکه از اروپا بازگشت و متوطن در خانه پدری شد یک یک صندوقها (بخدان) را باز می‌کرد و اسناد اوراق گذشته را به دقت از یکدیگر جدا می‌ساخت و نوع به نوع در پاکتها و جزوه‌داناها قرار می‌داد و برای آنها فهرست و راهنما تهیه می‌کرد. درین کارمدتی دکتر حسین محبوبی اردکانی و مهدی قمی نژاد او را یاری می‌دادند. مخصوصاً قمی نژاد بامداومت این کار را به علاقه‌مندی پیش می‌برد.

همین جا به یادم افتاد که باید از همکاری مفید دکتر مهدوی با دکتر حسین محبوبی اردکانی در کار دیگری یاد کنم و آن تهیه فهرست و شناساندن اشخاص در عکسهای قدیمی بود که کتابخانه مرکزی توانسته بود اصل آنها را ازین گوشه و آن گوشه خریداری کند. آن قدر که یاد دارم مدت دو سالی این کار دوام داشت و هفته‌ای یک روز آن دو دانشمند تهیه آن فهرست را دنبال می‌کردند.

مجموعه آرشیوی پدری مهدوی اهمیت بیش بهایی دارد، ازین روی که دستگاه تجاری امین‌الضربها به مدت بیش از هفتاد سال بر جای بود و طرف مراجعه مملکتی بودند و اغلب رجال کشور مانند والیان، حاکمان با آن دستگاه خصوصی مطالبات و مرادات و

معاملات و مکاتبات داشته‌اند. مهدوی مقاله‌ای مهم و اساسی در معرفی این مجموعه به دو زبان فارسی و فرانسه نوشته و از روی متن فرانسه ترجمه به انگلیسی شده و انتشار یافته است.

جمعی از دوستان و همکاران گرامی مهدوی مانند دکتر هوشنگ ساعدلو، دکتر منوچهر آگاه، دکتر ناصر پاکدامن، پرویز خزیمه علم در سالهای دهه پنجاه در صدد آن برآمدند تا مقداری از این اسناد را که برای روشن شدن تاریخ تجاری، مالی و وضع پولی و اقتصادی مملکت تا عصر پهلوی مفید است به صورت کتابهایی سندی منتشر کنند. از جمله مکتوب‌های مربوط به تجارت در سال قحطی ۱۲۸۸ مورد نظرشان قرار گرفت. ولی با پیش آمدن حوادث سال ۱۳۵۷ آن نیت بلند متوقف ماند. ولی بعدها دکتر اصغر مهدوی همت کرد و اجازت فرمود که آن مجموعه به نام «اسناد تجارت ایران در سال ۱۲۸۸» به چاپ برسد و رسید.

یکی دیگر از کارهای برجسته و نمونه که براساس اسناد موجود نزد خود انجام داد استخراج و جداسازی نامه‌های مربوط به تجارت یزد و ملک داری حاج محمدحسن در این شهر بود. مهدوی نخست گزارشی از این اسناد را به صورت مقاله نوشت و افتخار نشرش را به نامواره دکتر محمود افشار داد. سپس به استدعای من به استخراج مواد مهم مندرج در نامه‌ها پرداخت و چون آن کار پایان گرفت توانستیم مطالب را موضوع بندی کنیم. حاصل آن همکاری کتابی است که بانام «یزد در اسناد امین الضرب» نشر شده است و قطعاً یکی از اهم منابع برای آشنا شدن باخصائص تجارت یزد و منضمات بدان است. تردید نیست که نمونه خوبی است از آنچه می‌توان درباره شهرهای دیگر، از جمله کرمان، مشهد، اصفهان و تبریز براساس آن مجموعه بیش بها انجام داد. مرحوم اصغر آقا درین سه چهار سال اخیر گاه به گاه به خواندن نامه‌های کرمانیان می‌پرداخت و یادداشت برداری از آنها را با کمک خانم نرگس نفر - با مجموعه اسناد آشنایی پیدا کرده است - آغاز کرده بود.

آن قدر که به یاد دارم در یکی از دوره‌های کنگره تحقیقات ایرانی هم توصیف شایسته‌ای از این مجموعه بی‌نظیر ارائه کرد. مهدوی به شرکت در این کنگره دلبستگی داشت و در اغلب مجامع آن حضور می‌یافت مگر آن مواقعی که در ایران نمی‌بود. ایرانشناسی از علاقه‌های دلپسند او بود و می‌کوشید که از دریافت اطلاعات مربوط بدان دور نماند.

یک بار هم که به کنفرانس اوضاع اقتصادی ایران در عصر قاجار برگزار شده در مؤسسه خاورمیانه دانشگاه آکسفورد رفته بودیم، به خواهش شرکت کنندگان درباره این مجموعه گزارش موشکافانه دیگری ارائه کرد.

دیگر از کنگره‌هایی که حضور او ارزشمند افتاد در مجمعی بود که مؤسسه «ایلکس» وابسته به دانشگاه هاروارد در همان دانشگاه برقرار کرد و من می‌دیدم فضیلتی شرکت کننده با او چه گونه مباحثاتی و مفاوضاتی را دنبال می‌کنند. از آنجا خود را به لوس آنجلس کشیدیم و به خواستاری او سر زدیم به موزه هنرهای آن شهر که نمایشگاهی راجع به آثار هنری عصر تیمور به نمایش گذاشته شده بود و موزه داران جوان از اطلاعات مهدوی نسبت به نسخه‌های خطی کسب نظرمی کردند. ایشان در کنگره کتاب‌آرایی در تمدن اسلامی (مشهد) هم شرکت کرد و چون روزی گذشت گفت وقت آن است که سری به کلات و سرخس بزنیم تا در کرانگی خاوران، شهرهای تاریخی را دیده باشیم.

سخن از مجموعه اسناد در میان بود. پس باید بنویسم که صندوقهایی حاوی کتابها و اسناد و مدارک سید جمال‌الدین اسدآبادی مشهور به افغانی در خانه امین دارالضرب بر جای مانده بود (در سال ۱۳۰۸ قمری که سید را از ایران باز گردانیدند).

مهدوی چون دریافت که کتابها و اسناد از آن سید جمال بوده است قاصد بر آن شد که آنها را به یکی از کتابخانه‌های مملکت بدهد و جزو کتابخانه خود نگاه‌داری نکند. اما پیش از این که چنان نیتی را عملی سازد به من پیشنهاد کرد که مشترکاً فهرستی از اسناد تهیه کنیم. این کار وقت گیر در مدت دو سالی انجام شد و به صورت کتابی از محل حقوق دانشیاری او در سلسله انتشارات دانشگاه تهران در سال ۱۳۴۲ به چاپ رسید با نام «مجموعه اسناد و مدارک چاپ نشده درباره سید جمال‌الدین مشهور به افغانی». مهدوی تاریخ قاجاری را - مخصوصاً در عصر ناصری و مظفری به بعد - از حیث اجتماعی و رجالی و اقتصادی - خوب می‌شناخت.

قسمتی از این آگاهی را از مطاوی اوراق و اسناد تجاری خاندان خود حاصل کرده بود. قسمتی هم دانستی‌هایی بود که از پدرش و اقران او - چه در ایران و چه اروپا - شنیده بود. مقاله «روزگار یک اهل قلم در دوره قاجار» مندرج در راهنمای کتاب (۱۳۵۴) ۱۸ راجع به بدایع نگار طهرانی که با همکاری دکتر هما ناطق به رشته نگارش درآمده و نیز «چند نامه مربوط به ایران» که در کتاب «هفتاد مقاله» جشن نامه دکتر غلامحسین صدیقی نشر شده (۱۳۷۱) یادگاری است از دلبستگی او به شناساندن منابع آن دوره و سرگذشت ایرانیان. تاریخ آن دوران در ذهن اصغر مهدوی مجسم و بی سایه بود. به خوبی می دانست که دوام و قوام جامعه در آن روزگاران متکی به چه نوع عوامل اقتصادی و مالی بوده و طبقات مختلف چگونه و با چه مؤونه‌ای روز خود را به شام می‌رسانیده‌اند. نیک می‌دانست که میزان فقر و مسکنت و بی‌درآمدی ناشی از چه بوده است. این نکته امتیازی است برای دانای علم اقتصادسیاسی و همیشه بر من روشن بود که اقتصاد خوانها و اقتصاددانهای دیگر ایران از آن گونه سرچشمه بهره وافی نداشته‌اند.

حال که سخن از اقتصاد در میان است ضرورت دارد که نام سه تألیف او را بیاورم. نام یکی «تشکیل و تقویم محصول ملی» است (تهران، ۱۳۳۹). پیش آن کتابی به نام «قیمت» نوشت که در سلسله انتشارات هدایی خود او به چاپ رسید (تهران، ۱۳۳۷) و تجدید چاپ هم شد. سومین کتابش «اقتصاد - کلیات» نام داشت (تهران، ۱۳۴۱).

یکی از پژوهشهای برجسته مهدوی تصحیح و چاپ انتقادی و نمونه‌وار ترجمه فارسی

سیرت رسول الله از عصر سعدی است. او آن را از روی پنج نسخه اساسی تر و سه نسخه دیگر باروش علمی و دقت اعجاب‌انگیز به انجام رسانیده است. سیره تنها کتاب جامع و مدوونی است از قرن دوم اثر محمدبن اسحق که به دست رفیع‌الدین اسحق بن محمد همدانی قاضی ابرقوه از روی روایت عبدالملک ابن هشام در نیمه دوم قرن هفتم به فارسی نقل شده است. مهدوی مقدمه‌ای متقن و محققانه در دو بیست و بیست صفحه دارد و آنچه را که در معرفی متن و نسخه‌ها و سوابق مربوط به سیره در بایست بوده به قلم استوار و گیرا منضم کرده است. پس از اینکه متن را در دو مجلد در سلسله انتشارات بنیاد فرهنگ ایران منتشر کرد (۱۳۶۰) تصحیح و انتشار «خلاصه سیرت رسول الله» را که تلخیص و انشای شرف‌الدین محمدبن عبدالله بن عمر از علمای قرن هفتم هجری است با همکاری مهدی قمی نژاد به سرانجام رسانید (۱۳۶۸). بر این متن هم مقدمه‌ای گویا و مبسوط در یکصد و بیست و هفت نوشت. مهدوی دارای صفات ممتاز انسانی بود. نیکوکار بود و نسبت به کسانی که حس می‌کرد نیازمند به نوعی توجهند کمک و مساعدت می‌کرد و به گونه‌ای که پنهان و پوشیده می‌ماند.

مهدوی ضنّت و بخل نداشت از این که دیگران از منابع و مدارکی که او به دشواری گردآوری کرده است بهره‌وری یابند. هر دانش‌پژوهی را به خوش‌رویی پذیرا می‌شد و آنچه را که مطلوب شخص بود بر می‌آورد.

مهدوی زندگی در باغ و خانه پدری را بر هر جای دیگر برتر می‌دانست و از آنجا دل بر نمی‌کند. در نگاهبانی آن میراث که برای او جنبه‌ای معنوی و تاریخی داشت کوشا بود. تصرفاتی که در آن ساختمان شد، از قبیل تبدیل کردن انبارها و آشپزخانه گنبدی شکل قدیم به سالن پذیرایی، بر زیبایی مجموعه بسیار افزود. مهندس پرویز کیهان - پسر دایی مهدوی - که مجری طرح بود نه تنها صدمه‌ای به آن بنای یادگار نزده است بلکه مهارتهایی را به کار برده است که هر بیننده‌ای را به اعجاب و تحسین وامی‌دارد. مهدوی ازین حال و شور لذت می‌برد و بیشتر مصرّب ماندن در آن خانه محله قدیمی می‌شد.

مهدوی نسبت به برادر بزرگتر خود - دکتر یحیی مهدوی - حسّ احترام زائد الوصف داشت و یحیی نیز نسبت به او. هر دو در همین باغ مورد سخن زندگی می‌کردند.

مهدوی نکته سنج و بدیعه‌پرداز ولی آرام و خوش برخورد بود. در مباحثات و مجادلات از کوره در نمی‌رفت. به تندی گرایش نداشت. در جمع بیشتر نیشورنده بود تا گوینده. سخنان مخالف را می‌شنید و اگر با گفته‌ای هماواری نداشت و خوشایندش نبود و نمی‌خواست که به صورت لفظ ابراز خلاف گویی کند دو کف دستش را با حرکتی ملایم به دو سو می‌کشاید تا بدین تمهید اظهار

ابهام و اشکال نسبت به گفته معارض کرده باشد. یا این که می‌گفت چیزی در این مورد نمی‌دانم. مهدوی سفر دوست بود. از سال ۱۳۴۰ به این سو چند ده هزار کیلومتر با هم در اکناف خاک وطن گردش و از گوشه و کنارهای پرت و خرده پا دیدار کردیم. نخستین سفرمان به یزد بود. غروبی از تهران حرکت کردیم و نیمه شب مجبور شدیم در بیابانی نزدیک به ارجنان (عقدا) اتراق کنیم. راه خاکی و پر شن بود و من خسته از رانندگی. بهرام و کوشیار که کوچک بودند همراهان بودند. جل و پلاسی را که به همراه داشتیم بر صحرا گسترده و به خواب خوشی رفتیم. مهدوی در بیابان قفر بی‌رفت و آمد و سکوت محض ناآرامی نشان نداد. می‌گفت به یاد ایامی افتاده است که با پدرش در سفر خراسان چنین شبی را گذرانیده بوده است. مرادم آن است که از رنج سفر نمی‌هراسید. پس از آن بارها در سفرها دشواریها می‌دید ولی خم به ابرو نمی‌آورد. در سفر به همه چیز می‌نگریست و درباره دیده‌ها می‌اندیشید و نکته‌ای را اگر فریاد می‌آورد می‌گفت. خرابه‌ها، قناتها، کشت کاریها هر یک به نحوی و مناسبتی جلب نظرش را می‌کرد. چون به غریبه‌ای می‌رسیدیم می‌گفت از این مرد پرسشی بکنیم و از وضع و حال محل اطلاعی به دست بیاوریم. مردمان قدیمی و بومی برایش معنی خاص داشتند و برایش محترم بودند. گویی از گفتار با آنها به روزگاری نزدیک می‌شد که جدش در آن عصر می‌زیست. به روزگاریایی برمی‌گشت که هر روز از این گونه مردم به خانه نیا یا پدرش سر می‌زدند و حوائج خود را رفع می‌کردند. گفتنی در این باره زیاد دارم. افسوس می‌خورم که خود هیچ گاه رو به آن نکرد که خاطرات و مشاهداتش را ازین سفرها بر صفحه کاغذ بنگارد.

منابع زندگینامه: <http://www.yadegar.ir/>

مهدویان، جلال

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: پروتزه‌های ثابت، رشته: دندان پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد. برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

مهدب لیقوانی، علی نقی

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بهداشت عمومی، دانشکده: بهداشت و تغذیه، دانشگاه: علوم پزشکی تبریز. خلاصه شرح حال تخصصی سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تبریز در سال ۴۳۳۱، DPH در رشته مدیریت بهداشت عمومی از دانشگاه آمریکائی بیروت AUB در سال ۱۳۴۰، طی یک دوره MSC بهداشت حرفه‌ای در دانشکده بهداشت دانشگاه لندن. مرتبه علمی:

دانشیار دانشکده بهداشت و تغذیه دانشگاه علوم پزشکی تبریز از سال ۱۳۶۲، تاکنون.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بهداشت عمومی و حرفه‌ای، بهداشت محیط، استاد راهنمای ۲ پایان‌نامه دکترای تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۱

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: ۲

زمینه علمی تألیفات:

بهداشت علمی تألیفات:

بهداشت عمومی و حرفه‌ای، بهداشت محیط.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۴، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱

زمینه علمی مقالات:

بهداشت عمومی، بهداشت حرفه‌ای، مبارزه با بیماریهای عفونی.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

مهدب، جعفر

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد:، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بهداشت عمومی، دانشکده: بهداشت و تغذیه، دانشگاه: علوم پزشکی تبریز.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

مهر، بوذرجمهر

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد:،-، مرتبه علمی: استاد، رشته: آسیب‌شناسی دهان و دندان، دانشکده: دندانپزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

مهران‌پور، محمد

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد:،-، مرتبه علمی: استاد، رشته: بیماریهای کودکان، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی ایران.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

مهربان، داراب

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۲۸، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای کلیه، دانشکده: پزشکی دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای تخصصی جراحی کلیه از دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۶۰ و فوق تخصص پیوند کلیه از دانشگاه لندن در سال ۱۳۶۹.

مرتبه علمی:

استادیار دانشگاه علوم پزشکی تهران از سال ۱۳۶۲ تا سال ۱۳۶۸ و دانشیار دانشگاه علوم پزشکی تهران از سال ۱۶۸۶.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

تنگی مجرای خلفی پیچیده، درمان فیستول‌های پیچیده تناسلی ادراری، ترومای کلیه، تدریس جراحی کلیه و میز راه در دانشگاه علوم پزشکی تهران.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۲، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۲

زمینه علمی مقالات:

تکنیک جدید و درمان مثنایه عصبی، بدرفتاری مثنایه، ارزیابی ناباروری مرد.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

مهربد، مسیح

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: گوش و حلق و بینی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی اهواز.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

مهرداد، کاظم

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: استاد، رشته: دندان پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.
برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

مهزاد، منصور

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: استاد، رشته: پاتولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی اصفهان.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای پاتولوژی، متخصص پاتولوژی از رویال کالج پاتولوژیست‌های انگلستان.
مرتبه علمی:

دستیار پاتولوژی دانشکده پزشکی اصفهان در سال ۱۳۴۹، استادیار پاتولوژی در سال ۱۳۵۳، دانشیار پاتولوژی دانشگاه اصفهان در سال ۱۳۵۷، استاد پاتولوژی دانشگاه اصفهان از سال ۱۳۶۹ تا کنون.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

پاتولوژی عمومی و اختصاصی، سیتوپاتولوژی، شرکت در کنگره‌های متعدد بین‌المللی، عضویت در آکادمی بین‌المللی سیتولوژی و هیأت ممتحنه و ارزشیابی رشته تخصصی پاتولوژی در ایران، راهنمایی، مشاوره و نظارت بر ۱۰ پایان‌نامه کارشناسی ارشد و ۹ پایان‌نامه تخصصی پاتولوژی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۴

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: -

زمینه علمی تألیفات:

پاتولوژی، سیتوپاتولوژی دستگاه تناسلی زنان، مغز استخوان و تفسیر آن در بیماریها.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۲، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱۰

زمینه علمی مقالات:

پاتولوژی، سیتوپاتولوژی، زنان مامائی، اتوپسی.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

مهلبی نیشابوری، ابویعلی، حمزه

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۴۰۶ ق)، محدث و طیب. شیخ‌الاطباء و مسند نیشابور بود. نسبش به امیر خراسان، مهلب بن ابی‌صفره ازدی، می‌رسد. از محمد بن احمد بن دلویه و محمد بن حسین قطان نیشابوری و ابوحامد بن بلال و ابو جعفر محمد بن حسن اصفهانی و جماعتی دیگر حدیث شنید. به گفته‌ی حاکم نیشابوری، او پس از فراگیری حدیث در طلب علم طب کوشید. ابو عبدالله حاکم و ابونصر عییدالله بن سعید سجزی و ابوالقاسم عبدالله بن علی طوسی و ابوبکر بیهقی و محمد بن اسماعیل تفلیسی و ابوبکر بن خلف و دیگران از وی روایت کردند.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: تذکره الحفاظ (۳/۱۰۶۴)، سیر النبلاء (۱۷/۲۶۴)، شذرات الذهب (۳/۱۸۱)، العبر (۲/۲۱۲).

مؤمن زاده خولنجانی، عباس

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد ۱۳۱۳، مرتبه علمی: استاد، رشته: بیماری‌های کودکان، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی و گذراندن دوره تخصصی در رشته اطفال با درجه ممتاز از پاریس فرانسه در سال ۱۳۴۶، تأیید فوق تخصص عفونی اطفال فرانسه از سوی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی ایران در سال ۱۳۷۱. مرتبه علمی:

استادیار دانشگاه علوم پزشکی تهران از سال ۱۳۵۱ تا سال ۱۳۵۴، دانشیار دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی در سال ۱۳۵۵، ارتقاء به درجه استادی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی در سال ۱۳۵۶. زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

تحقیق در زمینه بیماری‌های کودکان، راهنمایی مشاوره و نظارت بر ۲۰ پایان‌نامه کارشناسی ارشد و دکترا. تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۱

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: -

زمینه علمی تألیفات:

بیماری‌های رایج اطفال، آموزش دانشجویان پزشکی و رزیدنت‌های رشته اطفال.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۲۴، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۵

زمینه علمی مقالات:

بیماریهای رایج اطفال، طب اطفال و موارد نادر بیماری اطفال.
برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

مؤمن زاده، هوشنگ

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: جراحی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

مؤید، محمدجعفر

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۱۹، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای پوستی، دانشکده: پزشکی دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه تهران در سال ۱۳۴۵، دکترای تخصصی در بیماریهای پوست و آمیزشی از دانشگاه تهران در سال ۱۳۵۱، فوق تخصص ایمونولوژی پوست از دانشگاه کلودبرنارد فرانسه در سال ۱۳۶۳.
مرتبه علمی:

استادیار و دانشیار دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی از سال ۱۳۵۶.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

مطالعه و تحقیق درباره بیماریهای پوستی و آمیزشی و تدریس دروس بیماریهای پوست و پاتولوژی بیماری‌های پوست در دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی و راهنمایی بیش از ۱۰ پایان‌نامه دکترای و تخصصی.
تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: -

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: -

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۲، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۳

زمینه علمی مقالات:

بیماریهای پوستی و آمیزشی.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

میر سپاسی، عبدالحسین

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۱۳۵۵ - ۱۲۸۶ ش)، روان پزشکی، استاد دانشگاه، نویسنده و مترجم. در تفرش به دنیا آمد. تحصیلات متوسطه را در مشهد و دارالفنون گذراند و در ۱۳۱۵ ش تحصیلات پزشکی خود را در دانشکده پزشکی لیون فرانسه به پایان رساند. اما به علت علاقه شخصی، به تحصیل در رشته‌ی روان پزشکی و پزشکی قانونی و همکاری با پروفیسور باروک پرداخت. پس از بازگشت به ایران در بیمارستان روزبه تحت عنوان پزشک بیماری‌های روانی مشغول خدمت شد. او همچنین بیمارستان میمنت را تأسیس کرد و تا پایان عمر به مداوای بیماران پرداخت. از آثارش: «تاریخ تکامل مراکز دماغی»؛ «تاریخ تکامل هیستری یا بیماری حمله‌ی از دیرگاهان تا امروز»؛ «جنون جوانی»؛ «روانشناسی پزشکی»؛ «قانون و جنون»؛ «روانپزشکی اجتماعی»؛ ترجمه‌ی حواشی؛ «خلاصه روانپزشکی»، با همکاری حسن بطحائی و مسعود میربهاء.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول - ششم)

منابع زندگینامه: سالنامه‌ی تفرش (۵۰ - ۴۹، ۱۳۷۷)، فهرست کتابهای چاپی فارسی (۲۵۲۰، ۱۹۰۶، ۱۷۵۸، ۱۷۵۴/۲، ۱۰۶۸، ۶۸۵، ۴۷۸/۱)، کتابنامه‌ی نخستین دهه‌ی انقلاب (۳۵۸)، مؤلفین کتب چاپی (۷۵۷ - ۷۵۶/۳).

میراحمدی، علی

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۰۸، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: گوش و حلق و بینی، دانشکده: پزشکی دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای تخصصی گوش و حلق و بینی از دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۳۹، گذراندن دوره تکمیلی از دانشگاه پاریس در سال ۱۳۴۵.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشگاه علوم پزشکی تهران از سال ۱۳۳۷ تاکنون.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

راهنمایی، مشاوره و نظارت بر ۳۵ تر تخصصی دکتر در زمینه گوش و حلق و بینی، تدریس دروس رشته گوش و حلق و بینی در دانشگاه تهران.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۱

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: -

زمینه علمی تألیفات:

درمان جراحی کریهای گوش.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۵، تعداد مقالات به زبان خارجی: -

زمینه علمی مقالات:

گوش و حلق و بینی.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

میراحمدیان، ماهر

قرن: ۱۴

جنسیت: زن

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: ایمونولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه تهران در سال ۱۳۴۴، دکترای تخصصی علوم عالی آزمایشگاه‌های بالینی از دانشگاه تهران در

سال ۱۳۴۹، متخصص ایمونولوژی عمومی از دانشگاه پزشکی دانشگاه تهران در سال ۱۳۵۱، فوق تخصص ایمونولوژی از دانشکده

پزشکی وست میستر دانشگاه لندن در سال ۱۳۵۷.

مرتبه علمی:

طی مرحله استادیاری و ارتقاء به درجه دانشیاری دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

لنفوم مدیترانه در ایران، سیستم ایمنی در بیماران تالاسمی، پروتئین‌های میلومی در ایران، تعیین میزان‌های آلفافتو پروتئین سرمی

مادر جهت تشخیص نقائص جنینی، هموگلوبینوپاتیها در ایران، اندازه‌گیری تباد و میکروگلوبین در تشخیص رد پیوند، تأثیر روزه

ماه رمضان بر سیستم ایمنی، راهنمایی، مشاوره و نظارت بر ۱۵ پایان‌نامه کارشناسی ارشد و دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۲

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: -

زمینه علمی تألیفات:

ایمونولوژی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۲، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱۰

زمینه علمی مقالات:

گاموپاتیها، نقص ایمنی، لنفوم مدیترانه، تشخیص زودرس رد پیوند با اندازه‌گیری تباد و میکروگلوبین، آلفافتو پروتئین در تشخیص

زودرس هپاتوم.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

میربد، پروین

قرن: ۱۴

جنسیت: زن

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۱۵، مرتبه علمی: استاد، رشته: سرطان، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۴۱، دکترای تخصصی آسیب‌شناسی از دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۴۷، فوق تخصص سیتولوژی از دانشگاه تهران در سال ۱۳۴۸.

مرتبه علمی:

استادیار دانشگاه علوم پزشکی تهران از سال ۱۳۴۶ تا سال ۱۳۵۳، دانشیار دانشگاه علوم پزشکی تهران از سال ۱۳۵۳ تا ۱۳۶۹، استاد دانشگاه علوم پزشکی تهران از سال ۱۳۶۹ تا کنون.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

آسیب‌شناسی، سلول‌شناسی و سرطان، تدریس درس آسیب‌شناسی در دانشگاه علوم پزشکی تهران.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۱

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: -

زمینه علمی تألیفات:

تکنیک پاتولوژی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۰، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۶

زمینه علمی مقالات:

پاتولوژی بالینی، رادیولوژی، بیماریهای پاژه استخوان، رابدومیوسارکوم، گزارش یک مورد سندرم سزارین، لوسمی مزمن، گزارش دو مورد سارکوم اولیه قلب.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

میردهقان، محمود

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۱۰، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای کودکان، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی اهواز.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی از دانشگاه مدرس هندوستان در سال ۱۳۴۵، طی دوره طب بهداشت اطفال در دانشگاه بمبئی، طی دوره دستیاری اطفال در دانشگاه پونا هندوستان، تکمیل دوره تخصصی اطفال در هندوستان در سال ۱۳۵۰، طی دوره طب بهداشت اطفال در دانشگاه لندن.

مرتبه علمی:

استادیار طب اطفال و درمان کودکان دانشگاه علوم پزشکی اهواز از سال ۱۳۵۱، دانشیار دانشگاه علوم پزشکی اهواز به مدت ۱۲ سال.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

شیر مادر و فواید آن، مطالعه و پژوهش در زمینه بیماریهای کودکان، بنیانگذاری مرکز طب کودکان در اهواز، تأسیس بخشهای ماتولوژی و آنکولوژی نوزادان، راهنمایی، مشاوره و نظارت بر ۴ پایان‌نامه دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۵

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: -

زمینه علمی تألیفات:

کمبود آنزیم گلوکز فسفات دهیدروژناز، نگارش و تصحیح نهج البلاغه ترجمه عسگری، راهنمایی، بیماران دیابتیک، آب و الکترولیتها.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۳، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۳

زمینه علمی مقالات:

راشیتیس، نوردرمانی، سرخچه.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

میرزا حسابی، عبدالحمید

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۰۹، مرتبه علمی: استاد، رشته: جراحی عمومی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه تهران در سال ۱۳۳۵، و دکترای تخصصی جراحی عمومی از دانشکده پزشکی دانشگاه تهران

در سال ۱۳۳۸.

مرتبه علمی:

استادیار رشته جراحی دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۴۰، دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۴۷ و ارتقاء به درجه استادی دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۶۳.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

جراحی عمومی و شکسته بندی، راهنمایی، مشاوره و نظارت بر ۲۰۰ پایان‌نامه دکترا و تخصصی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۳

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

شکستگی‌های استخوان‌های کوچک، سمیولوژی جراحی، شکستگی اطفال در زمینه جراحی و ارتوپدی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۰۰، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱

زمینه علمی مقالات:

جراحی عمومی و اخلاق پزشکی.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

میرسپاسی، غلامرضا

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: روان پزشکی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

میر صالحی، مرتضی

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: گوش و حلق و بینی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

میرصدراپی، سعادت

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۴۲، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: آسیب‌شناسی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای تخصصی آسیب‌شناسی از دانشگاه علوم پزشکی مشهد در سال ۱۳۵۵.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی مشهد.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

ایمونولوژی، هیستوپاتولوژی، آسیب‌شناسی، نظارت بر ۶ پایان‌نامه تخصصی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۹، تعداد مقالات به زبان خارجی:-

زمینه علمی مقالات:

دو قلوهای چسبیده به هم، سرطان پستان، پارگی خود بخود سرطان کبد، تومورهای تیروئید، سرطانهای معده.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

میر فخرائی، علی محمد

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: جراحی پلاستیک، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

میر کازرونی، محمد تقی

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(تو ۱۲۹۴ / ۱۲۹۲ ش)، طبیب، نویسنده و شاعر، متخلص به میر. در کازرون به دنیا آمد. تحصیلات ابتدایی و متوسطه را در زادگاهش به پایان برد و جهت ادامه‌ی تحصیل به تهران آمد و در رشته‌ی طب به تحصیل پرداخت. در ۱۳۱۷ ش موفق به اخذ درجه‌ی دکترا و در ۱۳۲۴ ش موفق به گرفتن تخصص در قسمت جراحی از دانشگاه تهران شد. سپس برای تکمیل فنون جراحی به

اروپا و آمریکا رفت. پس از بازگشت به ایران سمت استادی کرسی جراحی دانشگاه شیراز را گرفت. از آثار وی: «پزشکی عملی»؛ «جراحی عمومی»؛ «قدیمترین یادداشت پزشکی».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (۵۹۰-۵۸۸/۵)، فهرست کتابهای چاپی فارسی (۱۰۲۰، ۱/۶۰۵)، مؤلفین کتب چاپی (۲۶۰-۲۵۹/۲).

میرلوحی، مسیح‌الله

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای عفونی، دانشکده: بهداشت، دانشکده: علوم پزشکی اصفهان.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

کارشناسی بهداشت (بیماریهای عفونی) از دانشگاه تهران در سال ۱۳۴۶، اخذ درجه ماستر در اپیدمیولوژی (MPH) از دانشکده بهداشت دانشگاه تهران در سال ۱۳۵۰، متخصص بهداشت از دانشگاه علوم پزشکی اصفهان در سال ۱۳۵۱، متخصص طب کار (MSC) از دانشگاه لندن در سال ۱۳۵۲، دیپلم طب صنعتی (CIH) از کالج سلطنتی ۶ انگلستان در سال ۱۳۵۳، سم‌شناسی صنعتی از دانشگاه بلگراد در سال ۱۳۵۴، کنترل بیماری سل (T.L.R) از دانشگاه کیدسه ژاپن در سال ۱۳۶۳.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشکده علوم پزشکی اصفهان.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

انجام طرح‌های مصوب شواری پژوهش دانشگاه اصفهان، شامل: بررسی حوادث، بررسی گواتر آندمیک، بررسی مصونیت نسبت به سرخچه.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۳

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: -

زمینه علمی تألیفات:

کلیات پزشکی، کتاب درسی برای دانشجویان رشته‌های بهداشت، اصول خدماتی بهداشتی، کتاب درسی برای دانشجویان رشته‌های پزشکی، بهداشت کار و بیماریهای شغلی، کتاب درسی برای دانشجویان رشته بهداشت حرفه‌ای.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۲، تعداد مقالات به زبان خارجی: -

زمینه علمی مقالات:

بررسی بیماری سل در شاغلین بیمارستها، بهداشت و اپیدمیولوژی بیماریهای عفونی، بررسی گواتر آندمیک در اصفهان.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

میگانیلیان، ماسیس

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

دانشکده: ۱۳۱۱، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیهوشی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای تخصصی بیهوشی از دانشگاه مونترال کانادا در سال ۱۳۴۷.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشگاه علوم پزشکی مشهد از سال ۱۳۴۹ تا کنون.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

راهنمائی، مشاوره و نظارت بر حدود ۱۵ پایان‌نامه پزشکی بیهوشی، تدریس درس بیهوشی رانیماسیون در دانشگاه علوم پزشکی مشهد.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی:-، تعداد مقالات به زبان خارجی:-

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

میلانیان، ایرج

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: فارماکولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی ایران.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

نادری کازرونی، محمد ابراهیم

قرن: ۱۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۱۲۶۰/۱۲۵۸-۱۱۷۵ ق)، طبیب، عالم، صوفی و شاعر، متخلص به نادری. معروف به حاجی میرزا ابراهیم حکیمی. در کازرون به

دنیا آمد. در جوانی برای ادامه تحصیل به شیراز رفت. حکمت طبیعی را نزد عمویش که در دوران زندیه حکیم باشی مشهوری بود، فرا گرفت. وی بارها به همراه پدر خود برای تحصیل علوم متداوله به عتبات عالیات مسافرت کرد. در ۱۲۱۸ ق همراه محمدنبی خان شیرازی، نماینده‌ی سیاسی ایران در هندوستان، به آن کشور رفت و پس از چندی به ایران بازگشت. عاقبت در شیراز متوطن شد و به خدمت میرزا ابراهیم در علوم عقلی و نقلی، فنون طب، هیئت و حساب و هندسه مهارت و در زمینه شعر نیز طبعی خوش داشت و قصاید و غزلیات و ترجیعات بسیاری سرود. به آورده‌ی بعضی از تذکره‌ها وی با رضاعلی خان هدایت معاصر و معاشر بوده است. نادری در شیراز در گذشت. در سال مرگ وی اختلافاتی وجود دارد. از آثارش: مثنویات: «گلستان خلیل»، «مشرق‌الاشراق»، «انفس و آفاق»، «منهج‌العشاق»، «شایق و مشتاق» و «چهل صباح». در «حدیقه‌الشعراء» دو مثنوی اول تحت نامهای «گلستان خیال» و «شرق‌الاشراق» ذکر شده است. از دیگر آثارش: «دیوان» شعر.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: آثار عجم (۳۲۹-۳۲۸)، حدیقه‌الشعراء (۱۷۸۵-۱۷۸۳/۳)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (۶۱۰-۵/۶۰۷)، الذریعه (۱۹/۲۹۵، ۱۸/۲۲۰، ۱۳/۲۳۰، ۹/۱۱۴۹)، ریاض‌العارفین (۳۲۷-۳۲۰)، ریحانه (۶/۹۲)، شرح حال رجال (۶/۳)، فارسنامه‌ی ناصری (۲/۱۴۴۷)، فرهنگ سخنوران (۹۰۷)، گلزار جاویدان (۳/۱۵۸۲)، لغت‌نامه (ذیل/ نادری کازرونی)، مجمع‌الفصحا (۱۰۳۴-۱۰۳۳/۶)، مرآت‌الفصاحه (۶۳۲-۶۳۱)، مصطبه‌ی خراب (۱۹۳)، مکارم‌الآثار (۵/۱۶۲۲)، هدیه‌العارفین (۴۴/۱).

نادری نرمیقی، علی‌اکبر

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

مرتبۀ علمی: -، مرتبۀ علمی: دانشیار، رشته: بهداشت عمومی، دانشکده: بهداشت، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دارای تحصیلات عالی و دکترای پزشکی و درجه M.P.H در زمینه مدیریت بهداشت عمومی از دانشکده بهداشت دانشگاه تهران و درجه ماستر در زمینه مشکلات بهداشتی از دانشگاه لئوپولد بلژیک.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بهداشت، تغذیه، اجتماع و فرهنگ در جوامع شهری و روستائی، آمار بیماریهای عفونی، بهداشت محیط، راهنمائی تعداد زیادی پایان‌نامه کارشناسی ارشد و دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۲

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: ۱

زمینه علمی تألیفات:

اپیدمیولوژی عملی، بهداشت عمومی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: -، تعداد مقالات به زبان خارجی: -

زمینه علمی مقالات:

اپیدمیولوژی، طب پیشگیری، تغذیه کودکان و زنان باردار، واکسیناسیون، تنظیم خانواده و کنترل جمعیت بهداشت محیط، بهداشت مادران و کودکان، کنترل بیماریهای شایع در ایران.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

نادری، شاهرخ

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: استاد، رشته: زنان و مامائی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شیراز.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

نادعلیان، محمدقلی

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای دام کوچک، دانشکده: دامپزشکی، دانشگاه: تهران.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

ناسی زاده، محمدرضا

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۱۰، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: جراحی عمومی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تبریز.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه علوم پزشکی شیراز در سال ۱۳۴۲، فوق تخصص جراحی عمومی از دانشگاه ترویت آمریکا

در سال ۱۳۴۶، و فوق تخصص جراحی قلب از دانشگاه ترویت آمریکا در سال ۱۳۴۸.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تبریز.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

آبسه ریه، یرقان بعد از اعمال جراحی قلب باز، درمانهای عمده و اصلی در مصدومین شدید، معاینه عروق خونی و لنفاوی، علائم و

درمان زخمهای ناشی از گاز گرفتگی حیوانات و نیش حشرات، سوء تغذیه در مجروحین، سرطان و تکامل بیولوژیک انسان، تومورهای قلب، تومورهای مری، ناهنجاریهای مادرزادی مری، واریسهای اندام تحتانی و علل آن.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱، تعداد مقالات به زبان خارجی:-

زمینه علمی مقالات:

تاریخچه جراحی.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

ناصری، کیومرث

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: اپیدمیولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

ناصری، مجتبی

قرن: ۱۵

جنسیت: مرد

ملیت: ایران پرفسور ناصری اولین پزشک ایرانی است، که پیوند دست انسان را در اروپا انجام داده اند.

بیوگرافی پرفسور ناصری و اعمال جراحی ویژه در برلین

پرفسور دکتر مجتبی ناصری در تاریخ ۱۳۰۷ (۱۳۲۸) در زنجان، متولد شده است ۱۳۱۳-۱۳۱۹ آموزش در دبستان سعادت زنجان. ۱۳۲۰ استخدام در شرکت پخش دخانیات ایران در زنجان و تهران برای تامین زندگی. ۱۳۲۶-۱۳۳۰ آموزش در کلاسهای متفرقه و گرفتن دیپلم نهایی در تهران. ۱۳۳۰ شرکت در کنکور هنر سرای عالی دانشگاه تهران و شروع تحصیلات شیمی عالی در دانشگاه تهران. ۱۹۵۱ پس از غلبه به مشکلات خروج از کشور در دسامبر همان سال، ایران را ترک کرده و در شهر گوتینگن آلمان تحصیلات پزشکی را شروع کرد. ۱۹۵۷ پس از ۱۰ ترم (زیمستر) امتحانات نهایی را داده با ارایه تزی در باره تغییرات خون پس از بکاربردن دستگاه قلب و ریه درجه دکترای خود را به دست آورد. ۱۹۵۷ شروع کارهای تحقیقاتی در انستیتوی ماگس پلانک گوتینگن با موضوعات اندازه گیری جریان گردش خون در عروق کرونر قلبی و متابولیسم قلب. ۱۹۵۸ اولین کرونوگرافی با درست کردن کاتتر مخصوص برای سرخرگهای قلبی، اندازه گیری جریان خون کرونر با کمک کاردیوگراف به متد همیلتون. ۱۹۵۹ درست کردن الکترودهای مخصوص برای اندازه گیری پی اچ خون، همراه با پرفسور بارتل و شواب. ۱۹۶۰ ورود به تیم جراحی قلب در دانشگاه برلین تحت نظر پرفسور لیندر. ۱۹۶۰ شروع تجربیات آزمایشی بوسیله پیوند ریه در حیوانات، به همراه پرفسور

بوشل. ۱۹۶۱ شروع تجربیات آزمایشی با پیوند قلب که نتایج آن در کنگره های ملی و بین المللی به اطلاع عموم رسانده شد. ۱۹۶۱ جراحی قلب و آزمایشات با دستگاه قلب و ریه. ۱۹۶۴ پس از اقامت کوتاه در شهر کور / سویس در نزد پرفسور آلگور متد استیو سینتز آموخته و در بیمارستان نوی کلن برلین بنیان گذاری شد. ۱۹۶۴ انتخاب به معاونت بیمارستان نوی کلن. ۱۹۶۷ نوشتن تز مخصوص راجع به هیپر اوکسیژناسیون در انواع حیوات و گرفتن درجه استادی دانشگاه آزاد برلین. ۱۹۶۷/۶۸ به دست آوردن تخصصی جراحی عمومی (۱)، تخصصی جراحی قلب - ریه و عروق (۲) و تخصصی جراحی عروق محیطی (۳) ۱۹۶۸ پیوند اندام پایین برای اولین بار در آلمان فدرال در بیمارستان نوی کلن. ۱۹۶۸ اولین پیوند ریه روی جوانی که در اثر تصادف به هر دو ریه وی صدمه شدید خورده بود به همراه پرفسور بوشل. ۱۹۶۹ برگشت به بیمارستان دانشگاهی وست اند و انتخاب به معاونت و کارمند رسمی دولت. ۱۹۶۹ اولین پیوند بازوی قطع شده در آلمان فدرال. ۱۹۷۰ مسافرت به دانشگاه های مختلف آمریکا برای کار آموزی جراحی کرونر (کلوند، نیویورک، سانفرانسیسکو، یوستن تکراس). ۱۹۷۱ شروع و بنیانگذاری جراحی کرونر در برلین. ۱۹۷۱ به دست آوردن رتبه پرفسوری دانشگاه آزاد برلین. ۱۹۷۲ برای اولین بار پیوند آزمایشی قلب ثانوی به عنوان بایپاس قلب چپ و گزارش آن در کنگره بین المللی بارسلون (اسپانیا). ۱۹۷۵ انتساب به ریاست بیمارستان آموزشی دانشگاهی شلوس پارک کلینیک برلین شروع جراحی عمومی، قفسه سینه و عروق در این بیمارستان و تدریس در دانشگاه. ۱۹۹۰ اهدای مدال شایستگی آلمان فدرال برای کارهای تحقیقاتی. ۱۹۹۳ بازنشستگی و ترک بیمارستان شلوس پارک کلینیک. ۱۹۹۵-۱۹۹۹ ریاست کانون پزشکان، دندانپزشکان و داروسازان ایرانی در برلین. ۱۹۹۹ دریافت مدال نور تدریس پس از بیست سال تدریس جراحی در دانشگاههای آلمان. تاحال بیش از ۳۰۰ سخنرانی، انتشارات در مجلات علمی ملی و بین المللی و مقالات در کتابهای مختلف و آخرین انتشار کتابی بنام دانشنامه جراحی به زبان فارسی که در تهران در نشریه علمی بچاپ رسیده است. از دو ازدواج دارای دو پسر و یک دختر است. از ۱۹۹۰ کمک به بیمارستان ولی العصر زنجان و سخنرانی برای پزشکان جوان. اهدای میکروسکوپ اطاق عمل برای اعمال جراحی چشم در زنجان

ناظری، ایرج

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۱۸، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: قلب و عروق، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای تخصصی عمومی از دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۴۴، دکترای تخصصی قلب و عروق از دانشگاه علوم پزشکی

تهران در سال ۱۳۵۵، فوق تخصص قلب و عروق از دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۶۷.

مرتبه علمی:

استادیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران از سال ۱۳۵۸ تا سال ۱۳۶۶، و دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم

پزشکی تهران از سال ۱۳۶۶ تاکنون.

زمینه های علمی و تحقیقاتی:

داروهای آنتی آریتمیک جدید، تومورهای قلب، تدریس دروس تخصصی قلب در دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۱

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

بیماریهای مادرزادی قلب و عروق.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۲

زمینه علمی مقالات:

پزشکی، کیست هیداتیک قلب.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

ناظم الاطباء، موسی

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

فرزند میر سید عقیل حسینی، از اطبای معروف اصفهان است که علاوه بر اطلاعات وسیع علمی، دارای نفسی قدسی بوده، و در ۱۳۰۴ وفات یافته، جنب تکیه‌ی ملک مدفون گردید.

ماده تاریخ وفاتش این است:

بهر تاریخ وفاتش خرد این مصرع گفت

بود عیسی نفس و معجزه موسی داشت

برگرفته از کتاب: دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد دوم)

ناظم شیرازی، مهدی

قرن: ۱۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(س سیزدهم و چهاردهم ق)، طیب و شاعر، متخلص به ناظم. ملقب به نقیب الممالک و ناظم الشعراء. میرزا مهدی معلومات اولیه را از پدرش آموخت و در حکمت و طبابت مهارت داشت. معتمدالدوله فرهاد میرزا لقب ناظم الشعراپی به وی داد. داور (م ۱۳۲۵ ق)، صاحب «مرآت الفصاحه»، با وی ملاقات داشت. ناظم بعد از فوت پدرش به اصفهان رفت. از آثارش: «دیوان» شعر.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: آثار عجم (۲۶۳)، حدیقه الشعراء (۱۸۲۸-۱۸۲۶ / ۳)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (۶۳۲-۶۲۹ / ۵)، الذریعه (۱۱۶۲ / ۹)، طرائق الحقائق (۴۶۳ / ۳)، فارسنامه‌ی ناصری (۱۱۸۰، ۹۵۷ / ۲)، مرآت الفصاحه (۶۴۰-۶۳۸).

ناظم، حبیب الله

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

خلاصه: دکتر حبیب اله ناظم در سال ۱۳۳۱ در شهر رضا به دنیا آمد بعد از گذراندن دوره متوسطه وارد دانشگاه شد وی دارای مدرک دکترای تخصصی بیوشیمی بالین از دانشگاه تهران است و هم اکنون عضو هیئت علمی در دانشگاه علامه طباطبایی است.

گروه: علوم پایه

رشته: بیوشیمی

گرایش: بیوشیمی بالینی

والدین و انساب: پدر وی حاج میرزا حسن ناظم و مادر محترمشان سرکار خانم فاطمه الی قی است و برادران وی دکتر سعید ناظم و دکتر احمد ناظم و دکتر ناصر ناظم همگی دارای فوق تخصص جراحی قلب، دکتر فضل اله ناظم و دکتر منصور ناظم است. خاطرات کودکی: دکتر ناظم از آن دوران عدم وجود وسائل تفریحی و سرگرمیهای وقت گیر در شهر رضا را عنوان میکند که همین امر باعث شده بود که او و دیگر فرزندان توانستند دروس خود را بنحو احسن فرا بگیرند و جزء شاگردان ممتاز شوند. و در حین و ادامه تحصیل تشویق برادران بزرگتر که در رشته پزشکی تحصیل میکردند بی تاثیر نبود.

اوضاع اجتماعی و شرایط زندگی: دکتر ناظم در یک خانواده مذهبی که از درآمد مالی برخوردار نبودند پرورش یافت، پدر متدین و مادر مقید به اجرای مراسم مذهبی بودند و بطور مجموع محیط خوبی برای فراگیری علم فراهم می آمد. او می گوید: «مادرم سواد نداشت ولی علاقه زیادی به قرآن داشت و من هم مشغول خواندن آن در یکی دو روز از ایام هفته بودم وقتی گوش فرامیداد و با اینکه مفهوم آن را درک نمی کرد بسیار مشوق میشد»

تحصیلات رسمی و حرفه ای: مدرک دکترای تخصصی بیوشیمی (بیوشیمی پاتولوژی) از دانشگاه علوم پزشکی تهران فعالیتهای ضمن تحصیل: دکتر ناظم در دوران تحصیل به امور دارویی و داروشناسی مشغو بود و همواره مصر به آن که شیمی حیاتی را بنحو احسن یاد بگیرد.

استادان و مربیان: دکتر ناظم از محضر اساتید بزرگی مانند دکتر ناصر ملک، استاد ممتاز دانشگاه در تهران در رشته بیوشیمی استفاده کرده است

همسر و فرزندان: همسر دکتر ناظم سرکار خانم نوشین حقیقی دیپلم علوم تجربی و خانه دار میباشند و تنها فرزند وی مانیا ناظم است.

مشاغل و سمتهای مورد تصدی: - مشاور ریاست دانشگاه پیام نور کشور و رئیس منطقه ۳ دانشگاه پیام نور - ریاست دانشگاه پیام نور زرین شهر ۱۳۷۷ - ریاست دانشگاه پیام نور شاهین شهر - راه اندازی دانشگاه پیام نور دولت آباد - معاون آموزش دانشگاه آزاد اسلامی نجف آباد - مدیر گروه زیست شناسی دانشگاه پیام نور - سردبیر مجله علمی پژوهشی پیک ارز علوم - عضو کمیته برنامه ریزی شورای گسترش وزارت علوم - عضو هیئت تحریریه مجله پژوهشی پزشک آزمایشگاه

فعالیتهای آموزشی: دکتر ناظم عضو هیئت علمی دانشگاه علامه طباطبائی است وی تدریس در دانشکده پزشکی و پرستاری دانشگاه تهران، تدریس در دانشکده های پزشکی و داروسازی دانشگاه آزاد اسلامی، تدریس در دوره فوق لیسانس دانشکده علوم تغذیه دانشگاه شهید بهشتی، تدریس در دانشکده بهداشت دانشگاه اصفهان و دوره فوق لیسانس در دانشگاه تربیت مدرس در کارنامه دارد.

مراکزی که فرد از بانیان آن به شمار می‌آید: - ساخت مرکز پیام نور شهر رضا که قبلاً بنام دانشگاه آزاد واحد شهر رضا نامیده میشد به همت و کوشش دکتر ناظم و برادرانشان و مردم آن منطقه. - ساخت دانشگاه زرین در دوران جمهوری اسلامی که به همت ایشان و و فرد نیکوکار ایجاد شد و هم اکنون فعال میباشد. - همچنین دانشگاه پیام نور شاهین شهر و دولت آباد.

جوایز و نشانها: - مرد سال ۱۹۹۸ مرکز بین المللی کمربند ج انگلستان

آثار:

- ۱ بهداشت و کمکهای اولیه
 - ۲ بیماریهای دهان و دندان
 - ۳ پیش گیری درمان فشار خون
 - ۴ تشخیص سرطان سینه
 - ۵ فارموکولوژی پزشکی
- ویژگی اثر: ۱۹۸۸ و ۱۹۸۴

ناظم، محمد

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۱۵، مرتبه علمی: استاد، رشته: میکروبی شناسی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

گذراندن دوره تکمیلی میکروبیولوژی، باکتریولوژی، سروایمونولوژی و ویروولوژی در انستیتو پاستور پاریس در سال ۱۳۵۰، گواهی تخصص میکروبی شناسی در سال ۱۳۶۰.

مرتبه علمی:

دستیار دانشگاه علوم پزشکی مشهد در سال ۱۳۴۴، استادیار در سال ۱۳۴۸، دانشیار در سال ۱۳۵۶، ارتقاء به درجه استادی دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی مشهد در سال ۱۳۶۶.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

میکولوژی، آنتی بیوتیکها، باکتریولوژی، سابقه تدریس در دانشگاه، راهنمایی، مشاوره و نظارت بر ۱۱ پایان نامه تخصصی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۶

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: -

زمینه علمی تألیفات:

باکتری شناسی، ایمنی شناسی، ویروس شناسی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۳۲، تعداد مقالات به زبان خارجی: -

زمینه علمی مقالات:

باکتریولوژی، سرولوژی، ویروولوژی.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

ناهید شیرازی، مریم

قرن: ۱۴

جنسیت: زن

ملیت: ایران

(س چهاردهم ق)، دندان‌پزشک، روزنامه‌نگار، نویسنده و شاعر، متخلص به ناهید. در شیراز به دنیا آمد. وی علوم ابتدایی و متوسطه را در تهران به انجام رساند و در ۱۳۱۰ ش برای تحصیل زبان و ادبیات فرانسه رهسپار پاریس گردید و در دانشگاه سوربن به تحصیل پرداخت و از آنجا فارغ‌التحصیل شد. پس از بازگشت به ایران در ۱۳۱۳ ش وارد دانشکده‌ی طب شد و تحصیلات خود را در آن دانشکده به پایان رساند و در ۱۳۲۰ ش رساله‌ی دکترای خود را درباره‌ی «سیفلیس دهان» نوشت و با درجه‌ی عالی قبول شد. دکتر ناهید به زبانهای انگلیسی، فرانسه، عربی و ترکی تسلط داشت. وی از ۱۳۱۵ ش وارد خدمات فرهنگی - اجتماعی گردید و به نشر آثار نظمی و نثری خود در جراید و مجلات پرداخت و پس از چندی امتیاز روزنامه‌ای به نام «ندای زنان» را گرفت و مدتی آن را منتشر کرد. او همچنین انجمن ادبی ناهید را تأسیس نمود. در ۱۳۳۱ ش از طرف سندیکای دندان‌پزشکان ایران در یازدهمین کنگره جهانی دندان‌پزشکان در لندن شرکت کرد. در ۱۳۳۴ ش از طرف وزارت فرهنگ به دانشگاه پاریس اعزام شد و ضمناً در رشته‌ی بیماری‌های دهان و دندان از این دانشگاه و در رشته‌ی امراض کودکان از دانشگاه لندن تخصص گرفت. سپس به عضویت کنگره‌ی انجمن سلطنتی بهداشت لندن پذیرفته شد. از دیگر آثار وی: «تاریخ نویسندگان پاریس»، «خاطرات لندن» یا «مشاهدات ناهید»، «زندگانی من»، «سرطان فک»، «آماس گوشت دندان» یا «التهاب لثه»، «دیوان» شعر.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول - ششم)

منابع زندگینامه: دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (۶۴۸-۶۴۵/۵)، الذریعه (۹/۱۱۶۷)، زنان روزنامه‌نگار و اندیشمند (۱۸۹)، سخنوران نامی معاصر (۳۶۱۷-۳۶۱۳/۶)، فهرست کتابهای چاپی فارسی (۲۰۰۲، ۲/۱۸۵۰، ۱۲۳۷، ۷۶۳، ۱/۵۵)، مؤلفین کتب چاپی (۶/۱۶۴).

نایبی، محمد

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: استاد، رشته: پاتولوژی پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی، شهید بهشتی.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای داروسازی دانشگاه تبریز در سال ۱۳۳۹، طی مدارج علمی، SM در میکروبیولوژی، S.M در اپیدمیولوژی و MPH در

مدیریت بیمارستان، دکترای میکروبیولوژی از دانشگاه میشیگان آمریکا.

مرتب‌ه علمی:

پس از طی مراحل استادیاری و دانشیاری، ارتقاء به درجه استادی دانشکده پزشکی دانشگاه شهید بهشتی.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

اپیدمیولوژی بیماری ایدز در کشورهای جهان سوم و تکنیکهای جدید جهت تشخیص آمیب هیستولیکا، در همین رابطه گزارشی در مورد نوع جدی آمیب هیستولیکا (باسم نوع شیرازی) از منطقه اطراف شیراز ارائه نموده‌اند، نظارت بر ۴ پایان نامه کارشناسی ارشد و دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۸

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: ۱

زمینه علمی تألیفات:

میکروبیولوژی، ویروولوژی، میکروولوژی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۷، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۵

زمینه علمی مقالات:

تشخیص عوامل عفونی، سالمونلاها، ویروسهای انفلوآنزا، آمیب‌های بیماری‌زا.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

نجاتی بافقی، محمدعلی

قرن: ۱۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(س سیزدهم ق)، شاعر و طبیب. در اوایل عمر از بافق که وطنش بود، به یزد آمد و مشغول تحصیل علم ابدان (علم پزشکی) و علم ادیان شد. چندی به مسافرت پرداخت تا به درجه‌ی طبابت رسید و دوباره به یزد بازگشت و در آنجا سکنی گزید. وامق یزدی بعضی از اشعارش را در تذکره‌ی خود آورده است. او در حیات وامق (م ۱۲۶۲ ق) از دنیا رفت. ضمناً قابل ذکر است که صاحب «تذکره‌ی نصرآبادی» سخنی از یک نجاتی بافقی به میان آورده که بسیار معمر بوده و با این حال «شاهنامه» را به طرز خوش می‌خوانده شاید این نجاتی، پسر یا نوه‌ی آن نجاتی معمر باشد. از آثار وی: «نجاه‌الابدان».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: تذکره‌ی نصرآبادی (۳۰۷)، حدیقه‌الشعراء (۱۸۶۱-۳/۱۸۶۰).

نجم‌آبادی، محمود

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(تو ۱۲۸۲ ش)، طبیب، نویسنده، مترجم و روزنامه‌نگار. نسبش از طرف مادر به شیخ هادی نجم‌آبادی و از طرف پدر به حاج محمد نجم‌آبادی، اولین متولی مدرسه‌ی عالی شهید مطهری می‌رسد. در تهران به دنیا آمد. تحصیلاتش را در مدرسه‌ی شرکت گلستان و مدرسه‌ی قدیم ایران و آلمان و سپس در دارالفنون و دارالمعلمین به اتمام رساند و از آنجا به مدرسه‌ی طب رفت و تحصیلات خود را در آنجا تکمیل نمود. در ۱۳۰۹ ش در قوچان و در ۱۳۱۲ ش در سبزوار طبابت کرد و پس از آن به تهران آمد و در انستیتو پاستور مشغول کار شد. وی ریاست بیمارستان‌های نجات و لقمان‌الدوله (لقمان حکیم) را به عهده داشت. دکتر نجم‌آبادی در اکثر کنگره‌ها درباره ابن‌سینا و رازی سخنرانی داشت و سالها نایب رئیس انجمن بین‌المللی تاریخ طب در پاریس بود. وی به زبان‌های آلمانی، فرانسوی و عربی تسلط داشت و تحقیقاتی در زمینه‌ی تاریخ طب و طب سنتی انجام داد و آثاری در این زمینه نوشت. او همچنین ماهنامه‌ی «جهان پزشکی» را تأسیس و منتشر نمود. او دیگر آثار وی: «محمد زکریای رازی»، «اصول بهداشت»، «بلای عظیم نسل بشر، سیفلیس و سوزاک»، «تاریخ طب ایران»، «تعالیم پزشکی صد ساله‌ی فرانسویان در ایران»، «راهنمای پزشکان»، «مختصری از طب اسلامی بخصوص خدمات ایرانیان»، «فهرست کتابهای چاپی فارسی طبی»، «آبله و سرخک»، ترجمه؛ «آیین پزشکی یا پندنامه‌ی اهوازی»، ترجمه؛ تصحیح «رساله‌ی جودیه»؛ مقدمه بر «طب اسلامی».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: زندگینامه‌ی دکتر محمود نجم‌آبادی، فهرست کتابهای چاپی فارسی (۲۹۵۹، ۲۴۸۶، ۲۱۱۶، ۱۶۹۱، ۱۶۳۹، ۹۱۰، ۸۱۱، ۷۲۰، ۶۲۵، ۵۱۳، ۴۰۸، ۲۴۸، ۷۸، ۴-۳ / ۱)، کیهان فرهنگی (س ۲، ش ۴، ص ۱۴-۳)، مؤلفین کتب چاپی (۱۰۲-۹۹/۶).

نحوی، محمد حسین

قرن: ۱۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

طیب فاضل متطبب، از شاگردان حاج میرزا محمد باقر حکیم باشی است. در ۱۲۸۲ متولد، و در ۱۳۴۰ وفات یافته، جنب آباء خویش مدفون گردید.

برگرفته از کتاب: دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد اول)

نخجوانی، نجم‌الدین احمد

قرن: ۷

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(ز ۶۵۱ ق)، طبیب. وی اهل نخجوان آذربایجان بود. از آثارش: شرح «اشارات» ابن‌سینا؛ «حل شکول القانون»، در شرح «قانون» ابن‌سینا، که در ۶۵۱ ق آن را نگاشت.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: ریحانه (۶/۱۳۷)، لغت‌نامه (ذیل / احمد)، معجم المؤلفین (۱/۱۷۸).

ندیم، ابوالحسن

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۰۷، مرتبه علمی: استاد، رشته: بهداشت عمومی، دانشکده: بهداشت، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه تهران در سال ۱۳۳۲، دکترای حرفه‌ای بهداشت و بیماریهای گرمسیری از دانشگاه لندن در سال ۱۳۳۹، کارشناسی ارشد انگل‌شناسی پزشکی و حشره‌شناسی از دانشگاه لندن در سال ۱۳۴۰، دکترای تخصصی بهداشت عمومی از دانشگاه کارولینای شمالی آمریکا در سال ۱۳۴۹ و دکترای اپیدمیولوژی از دانشگاه کارولینای شمالی آمریکا در سال ۱۳۵۵. مرتبه علمی:

استادیار دانشکده دانشگاه علوم پزشکی تهران از سال ۱۳۴۱ تا سال ۱۳۴۳، دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران از سال ۱۳۴۳، تا سال ۱۳۴۸ و استاد دانشکده پزشکی علوم پزشکی تهران از سال ۱۳۴۸ تاکنون. زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

لیشمانیوز احشانی، لیشمانیوز، جلدی شهری و طریقه کنترل آن به وسیله پشه‌بند و تور آغشته به حشره کش، اپیدمیولوژی بیماریهای قلب و عروق، اپیدمیولوژی تصادفات در آذربایجان شرقی و راهنمایی، مشاوره و نظارت بر تعداد زیادی پایان‌نامه کارشناسی ارشد و دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۳

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

لیشمانیا و لیشمانیوزها و بهسازی محیط در بلادهای طبیعی و در سنانه پزشکی آکسفورد، واکسیناسیون و بیماریهای اسهالی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۷۰، مقاله تعداد مقالات به زبان خارجی:-

زمینه علمی مقالات:

فارسی و خارجی در زمینه‌های مختلف بهداشت به خصوص مسائل اپیدمیولوژی و بیماریهای گرمسیری و قلب و عروق، بهداشت عمومی، لیشمانیوزها.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

نصر المظفر، نصر

قرن: ۶

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ح ۵۳۴ ق)، طیب و شاعر. معروف به مظفر. مشهور به بلمظفر. از پزشکان معروف روزگار خود و از مشایخ حکمای اسلام بود که در طب و نجوم و کیمیا مهارت داشت. از آثار وی: «مختارات»، در طب؛ کتابی در «نجوم»؛ متفرقاتی در «کیمیا». ابن ابی‌اصیبعه در «عیون الانباء فی طبقات الاطباء» آورده که: خط بلمظفر طیب را در آخر تفسیر اسکندر افرویدی در باب کتاب «کون و فساد» ارسطو دیدم که نوشته بود که نزد علی بن العین رزی درس خوانده‌ام و تاریخ آن کتاب در ۵۳۴ ق بود. برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: تاریخ طب (۷۰۳ / ۲)، ریحانه (۲۸۱ / ۱)، عیون الانباء فی طبقات الاطباء (۵۲۷)، معجم المؤلفین (۹۲ / ۱۳)، هدیه العارفین (۴۹۱ / ۲).

نصر، ولی‌الله

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

یکی از دانشمندان و اساتید مسلم قرن اخیر است. وی فرزند نصرالاطباء کاشی و متولد ۱۲۵۷ ش در کاشان است در ۱۲ سالگی پس از آموختن زبان فارسی و مقدمات عربی برای ادامه تحصیل به تهران آمد و وارد مدرسه دارالفنون شد رشته پزشکی را انتخاب نمود و پس از سالها تحصیل به درجه پزشکی رسید، ضمناً برای تکمیل معلومات خود علم حقوق و فلسفه و حکمت و ادبیات عربی و معارف اسلامی را نیز فرا گرفت، بطوری که در دوران جوانی گذشته از اینکه طیب حاذقی بود دانشمندی و الامقام نیز بود. وی خدمات خود را از معلمی دارالفنون آغاز کرد و همچنین به خدمت دادگستری وارد شد. پس از صدور فرمان مشروطیت و تشکیل مجلس شورای ملی از طرف اصناف تهران به وکالت مجلس اول برگزیده شد. بعد از اتمام مجلس خدمات خود را در دادگستری ادامه داد. مدتی ریاست کل محاکمات وزارت دارایی با او بود تا سرانجام به معاونت وزارت دادگستری منصوب گردید. علاقه وی به تدریس و کار علمی موجب شد مدتی ریاست مدرسه عالی علوم سیاسی را برعهده بگیرد و زمانی نیز ریاست مدرسه طب با او بود. از ۱۳۰۰ به وزارت معارف رفت و یکی از ارکان اساسی و درجه اول آن وزارتخانه گردید و در بنیانگذاری فرهنگ جدید ایران زحمات زیادی متحمل شد. ظاهراً شغل وی مدیر کل وزارت معارف و بعداً فرهنگ بود ولی عملاً تمام کارهای آن وزارتخانه با صلاحدید او انجام می‌گرفت و در تعمیم فرهنگ در سطح کشور و تألیف کتب مفیده تلاش زیادی کرد. چندی نیز کفالت آن وزارتخانه را برعهده داشت.

در ۱۳۱۳ که دانشگاه تهران بنیاد گرفت و وزیر فرهنگ بر آن ریاست داشت دکتر نصر معاونت دانشگاه را تصدی می‌نمود و سالها در مسند معاونت دانشگاه منشاء خدماتی گردید. پس از تشکیل فرهنگستان به عضویت آنجا انتخاب شد و در وضع لغات جدید، نظریات مفید و سودمند او مورد استفاده قرار گرفت.

دکتر ولی‌الله خان نصر در تمام مدت زندگی خود دقیقه‌ای از تدریس غافل نبود. او سالها استادی مدرسه طب دارالفنون و مدرسه علوم سیاسی و دانشکده‌های طب و حقوق و معقول و منقول را برعهده داشت. وفات او در ۱۳۲۴ ش اتفاق افتاد و با مرگ وی یکی از دانشمندان بزرگ ایران که در رشته‌های مختلف سرآمد دوران بود از دست رفت. شادروان نصر به تلفظ صحیح کلمات علاقه خاصی نشان می‌داد و اگر ارباب رجوعی در مطلبی با وی سخن می‌گفت وی ابتدا سخن او را از نظر دستوری اصلاح می‌کرد و سپس به کار او رسیدگی می‌نمود. دکتر سید حسین نصر استاد دانشگاه که تحصیلات خود را در دانشگاه هاروارد در رشته فلسفه

پایان داده و مدتی رئیس دانشکده ادبیات و زمانی معاون دانشگاه تهران و چندی رئیس دانشگاه صنعتی بود فرزند شادروان دکتر ولی‌الله نصر می‌باشد.

دکتر ولی‌الله خان نصر به زبانهای عربی و فرانسه تسلط داشت و تألیفات زیادی دارد که از جمله می‌توان جغرافیای اقتصادی عالم، جغرافیای طبیعی و سیاسی کامل ایران، حیوان‌شناسی، و مجموعه مقالات دانش و اخلاق را نام برد. او مدتی هم ریاست دانشکده ادبیات و علوم دانشگاه تهران را تصدی می‌کرد و در تنظیم قانون اساسی و متمم آن نیز دست داشت.

دکتر سید ولی‌الله، فرزند سید احمد، نصرالاطباء (و. ۲۹ رجب ۱۲۹۳ ه. ق- ف. ۲۹ بهمن ۱۳۲۴ ه. ش) مولد وی شهر کاشان است. دوازده سالگی به تهران آمد و به تحصیل علم طبابت و علوم اسلامی پرداخت. از دارالفنون درجه‌ی دکتری در پزشکی یافت و به طبابت پرداخت. در دوره‌ی اول مجلس از تهران انتخاب شد. مدتی ریاست مدرسه‌ی علوم سیاسی و دانشکده‌ی پزشکی و دانشکده‌ی ادبیات و محاکمات مالیه و ثبت اسناد را عهده‌دار بود و به کفالت وزارت دادگستری نایل گردید. در دانشکده‌های حقوق، طب، معقول و منقول به تدریس پرداخت. به مدیریت کل وزارت فرهنگ منصوب شد و تا پایان عمر این سمت را عهده‌دار بود. وی علاوه بر طب در علوم اسلامی و مقدمات آن تبحر کامل داشت. از آثار او که به چاپ رسیده است: رساله‌ی دانش و اخلاق می‌باشد.

برگرفته از کتاب: فرهنگ فارسی معین (جلد ششم)

نصیر تنکابنی، محمد

قرن: ۱۱

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(س یازدهم ق)، طیب و شاعر. اهل تنکابن و داماد علامه شیخ حسین تنکابنی بود. در زمان تألیف «تذکره‌ی نصرآبادی» (۱۰۸۳ ق) به اصفهان رفت و در مسجد لبنان با میرزا طاهر نصرآبادی ملاقات کرد. اشعاری از وی در تذکره‌ها آمده است. از اوست: دل منبع حصول جمیع مطالب است

ای راهرو چرا نفتادی به پای دل

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: تذکره‌ی نصرآبادی (۲۰۲-۲۰۱)، الذریعه (۹/۱۱۹۸)، فرهنگ سخنوران (۹۳۶)، گلزار جاویدان (۳/۱۶۳۴).

نصیرپور، باقر

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: استاد، رشته: جراحی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

نصیرزاده، محمدحسین

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای عفونی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

نصیری سمنانی، نصرت‌الله

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۱۳۳۶ - ۱۲۸۳ ش)، پزشک و نویسنده. در سمنان به دنیا آمد. تحصیلات ابتدایی را در زادگاهش و تحصیلات متوسطه را در تهران و در مدرسه‌ی علمیه و دارالفنون به پایان رساند و وارد دانشکده پزشکی شد. وی علاوه بر شغل طبابت در طی دوران خدمت خود مشاغل دیگری از جمله: ریاست کارگزینی و ریاست بازرسی و معاونت وزارت فرهنگ و همچنین رایزنی فرهنگی و سرپرستی محصلین در سوئیس را بر عهده داشت. وی بر اثر سکته قلبی در سوئیس درگذشت. از آثارش: «دوره‌ی الکتريسته»؛ «بهداشت دبیرستانها»، با مشارکت دکتر عباس مودب نفیسی.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول - ششم)

منابع زندگینامه: تاریخ قومس (۴۴۳)، فهرست کتابهای چاپی فارسی (۱۴۶۶، ۵۳۸/۱)، مؤلفین کتب چاپی (۵۷۱/۶).

نصیری، پروین

قرن: ۱۴

جنسیت: زن

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: فیزیک مواد، دانشکده: بهداشت، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

نظیف

قرن: ۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

القس، نظیف بن یمین. از پزشکان معاصر عضدالدوله‌ی دیلمی و از جمله‌ی بیست و چهار طبیبی بود که آن پادشاه آنان را در بیمارستان خود در بغداد به کار معالجه‌ی مریضان گماشته بود. کتابهای اقلیدسی را به عربی ترجمه کرد.
برگرفته از کتاب: فرهنگ فارسی معین (جلد ششم)

نفیس کرمانی، برهان‌الدین نفیس

قرن: ۹

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(ز ۸۵۳ ق)، طبیب. معروف به طبیب نفیس. وی در کرمان می‌زیست و از اطبای مشهور عهد خود بود که به سبب همین شهرت، میرزا الغ بیگ بن شاهرخ تیموری او را به سمرقند احضار نمود. نفیس مدتی در این دیار در خدمت الغ بیگ به سر برد و شرح عربی کتاب «الاسباب والعلامات» نجیب‌الدین محمد بن علی سمرقندی را که از مهم‌ترین کتابهای طبیبی بود، به نام الغ بیگ در ۸۲۷ ق به پایان رسانید. پس از کشته شدن الغ بیگ (۸۵۳ ق)، وی به کرمان بازگشت و تا پایان عمر در آنجا ماند. از دیگر آثارش: رساله‌ای در «سمومات»، شرح «موجز القانون» علی بن ابی‌الحزم قرشی، که از بهترین شروح این کتاب است و برهان‌الدین آن را در ۸۴۱ ق در سمرقند به پایان رسانده است. این کتاب به «شرح نفیسی» نیز مشهور می‌باشد.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۹/۱۶)، اعیان‌الشیعه (۱۰/۲۲۷)، تاریخ ادبیات در ایران (۴/۱۰۹)، حیب‌السیر (۴/۳۵) الذریعه (۱۱۰، ۹۶-۹۵/۱۴، ۱۳/۸۲)، ریحانه (۱۲۷-۱۲۲/۶)، سرآمدان فرهنگ (۱/۲۲۲)، کشف‌الظنون (۱۹۰۰، ۷۷)، لغت‌نامه (ذیل / نفیس)، معجم‌المؤلفین (۱۳/۱۱۴).

نفیسی، علی اکبر

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

ناظم‌الاطباء میرزا علی اکبرخان (و. کرمان ۱۲۶۳ ه.ق- ف. ۱۳۴۲ ه.ق) فرزند محمدحسن بن علی اکبر بن محمد بن محمد کاظم بن ابی‌القاسم بن محمد کاظم بن سعید شریف نفیسی. پزشک، ادیب و لغوی، تحصیلات مقدماتی را در کرمان فراگرفت، سپس به سال ۱۲۸۲ ه.ق به تهران آمد و به مدرسه‌ی دارالفنون رفت و در سال ۱۲۸۹ ه.ق فارغ‌التحصیل شد. سپس به ریاست مریضخانه‌ی دولتی منصوب شد و تا سال ۱۲۹۸ در این سمت باقی بود. در سال ۱۳۰۳ ه.ق به دعوت ظل‌السلطان به اصفهان رفت و دو سال بدانجا بود. در سال ۱۳۱۰ جزو اطبای حضور ناصرالدین شاه در آمد. او را تألیفات متعددی در طب و تشریح و لغت است. اثر معروف او فنودسار (فرهنگ نفیسی) است.

لقب میرزا علی اکبرخان نفیسی (۱۲۶۳ ه.ق- ۱۳۴۲)، از اطبای معروف و دانشمند قرن چهاردهم و مؤلف فرهنگ نفیسی یا «فنودسار». در کرمان تولد یافت. تحصیلات مقدماتی را در همان شهر به پایان رساند سپس به فراگرفتن حکمت الهی و فلسفه پرداخت و در دارالفنون تهران که تازه تأسیس شده بود به تحصیل طب پرداخت. در سال ۱۲۸۹ از آن مدرسه فارغ‌التحصیل شد و به تأسیس بیمارستان دولتی به سبک بیمارستانهای اروپا از طرف ناصرالدین شاه مأمور شد. تألیفات وی در طب شامل یک سلسله کتابهای سودمند است که یا خود مستقیماً نوشته و یا از کتب فرانسه ترجمه کرده است بدین قرار: ۱- کتابی در پاتولوژی و کلینیک جراحی. ۲- رساله‌ای در فیزیکی. ۳- رساله‌ای در جراحی، ۴- رساله‌ای در تراپوتیک. ۵- دو رساله در سوء هضم. ۶- کتابی بنام مذاکرات. علی اکبر نفیسی در نهضت‌های فرهنگی نیز پیشقدم بود. به «عضویت انجمن معارف» درآمد و مدرسه‌ی شرف را به روش

مدارس اروپائی تأسیس کرد. مهمترین تألیف او کتاب فرهنگ نفیسی یا فرنودسار می‌باشد که بیست و پنج سال عمر خود را صرف آن کرد. نسخه‌ی اصلی این کتاب شامل چهار مجلد بزرگ است در ۳۳۱۷ صفحه و شامل ۹۹۵۵۲ لغت تازی و ۵۸۸۷۹ لغت فارسی است.

(۱۳۴۳/۱۳۴۲ - ۱۲۶۳ ق)، پزشک، نویسنده و مؤسس. ملقب به ناظم‌الاطباء. در کرمان به دنیا آمد. پس از تحصیلات مقدماتی در زادگاهش با مساعدت وکیل‌الملک، حاکم کرمان، جهت ادامه‌ی تحصیل به تهران آمد و در دارالفنون به تحصیل طب پرداخت. در ۱۲۸۵ ق قبل از اتمام دوره‌ی طب، طبابت هنگ مهندسی در تهران به او سپرده شد. وی بعد از فراغت از تحصیل به پیشنهاد میرزا حسین خان مشیرالدوله، نخستین بیمارستان جدید را به روش اروپایی در ایران که همان مریضخانه‌ی دولتی (بیمارستان سینا) است، تأسیس کرد و خود ریاست آن را به عهده گرفت. وی رد مجلس حفظ الصحه (متشکل از پزشکان نامی شهر) که نخستین بار در تهران تشکیل شد، حضور داشت. او پس از کناره‌گیری از ریاست بیمارستان دولتی در ۱۲۹۸ ق با میرزا حسین خان مشیرالدوله به مشهد رفت و در آنجا بیمارستان رضوی را، از موقوفات آستان قدس رضوی، بنیان نهاد و آن دومین بیمارستان به روش اروپایی در ایران بود. از ۱۳۱۰ ق جزو اطبای ناصرالدین شاه و مظفرالدین شاه شد و به طبابت در دربار اشتغال ورزید. وی کتاب‌هایی در «پاتولوژی و کلینیک جراحی»، «فیزیکی»، «جراحی»، «تراپوتیک»، «تشریح» و دو رساله در «سوء هضم» تألیف کرده است. از دیگر آثارش: «پزشکی‌نامه»، نامه داروهای طب قدیم در برابر نامهای اروپایی؛ «تعلیمات ابتدایی»؛ «فرهنگ نفیسی»، در لغت، «نامه‌ی زبان آموز». [۱]

برگرفته از کتاب: فرهنگ فارسی معین (جلد ششم)

منابع زندگینامه: [۱] تاریخ بیداری ایرانیان (مقدمه/ ۲۱۹- ۲۱۵)، دایرة‌المعارف فارسی (۲/ ۲۹۹۴)، روز شمار تاریخ (۱/ ۱۳۳)، ریحانه (۱۲۳- ۱۲۱/ ۶)، شرح حال رجال (۲/ ۴۳۵)، فرهنگ نفیسی (۱/ مقدمه)، فهرست کتابهای چاپی فارسی (۲/ ۲۴۴۲)، لغت‌نامه (ذیل/ ناظم‌الاطباء)، مکارم‌الآثار (۱۷۰۲- ۱۷۰۱/ ۵) مؤلفین کتب چاپی (۵۴۹- ۵۴۷/ ۴)، یادگار (س ۳، ش ۴، ص ۶۵- ۵۲).

نفیسی، محسن

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای داخلی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران. برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

نقشینه، رضا

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: استاد، رشته: آسیب‌شناسی دامپزشکی، دانشکده: دامپزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران. برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

نمازی شاهرودی، علی

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

علی نمازی شاهرودی فرزند عالم ربانی و زاهد سبحانی حاج شیخ محمد نمازی شاهرودی از علماء مبرز و متقی و دانشمندان متبع و نویسندگان متبحر حوزه علمیه مشهد مقدس بوده‌اند.

در سال ۱۳۳۲ قمری در شهرستان شاهرود متولد شده و در بیت علم و تقوا پرورش یافته و مقدمات و سطوح را در زادگاه خود نزد والدشان و سایر اساتید فراگرفته و آنگاه برای تکمیل مبانی فقه و اصول مهاجرت به مشهد مقدس نموده و از محضر آیات عظام و فقهاء کرام آن سامان به ویژه مرحوم آیت‌الله حاج میرزا مهدی غروی اصفهانی که در معارف اهل بیت عصمت و طهارت نادره زمان واغلوته اوان بوده و شاگردان مکتبش چون حاج شیخ مجتبی و حاج شیخ هاشم قزوینی و حاج شیخ کاظم دامغانی و میرزا جواد آقای تهرانی و صدها نفر دیگر امثالهم از آیات بزرگ و دانشمندان بنام معاصر بودند استفاده فقه و معارف الهی نموده و به نجف اشرف مشرف و چندی هم در آنجا اقامت و از مبانی مدرسین و مجتهدین حوزه نجف مطلع و استفاده نموده و به مشهد مراجعت و به تألیف کتب مفیده و تدریس پرداخته و مهارتی عجیب در مناظره با پیروان ادیان دیگر و مذاهب باطله داشت و نیز در احتجاج و مباحثه با اهل سنت و جماعتی و در سفرهای عدیده‌اش به حجاز و کشور سعودی مباحثاتی با حضرات داشته که موجب استبصار عده‌ای از مردم پاکستان و هندوستان شده است.

آن مرحوم در علوم غریبه و علم طلب قدیم و گیاه‌شناسی و ریاضی هم اطلاع عمیق داشته و با زبان فرانسه هم آشنائی داشته حدود سه دوره بحارالانوار را از اول تا آخر مطالعه و در اثر این مطالعات موفق به تألیف مستدرک البحار در ده مجلد شده که پنج جلد آن در زمان حیات خودش به طبع رسیده و پنج مجلد آن پس از رحلتش فرزند یاد شده‌اش اقدام به طبع و نشر آن نموده و حافظ تمام قرآن و یا اکثر آن بوده زیرا از هر آیه که می‌پرسیدند فوراً آدرس درس آن را می‌داد و به گفته برخی از مرحوم آیت‌الله مرعشی نجفی قدس‌الله سره از ایشان پرسیده بودند فرموده بود که آقای نمازی مجلسی زمان ما بوده است.

نگارنده این کتاب چون مدتی در مدرسه نواب مشهد با ایشان همسایه و مرواده داشتم ایشان را از جهاتی کم‌نظیر یافتیم. تألیفات بسیاری دارد که از دیدگان عزیزان می‌گذرانم.

۱- اثبات ولایت که ۶ مرتبه به چاپ رسیده.

۲- ابواب رحمت ۲ مرتبه چاپ شده.

۳- تاریخ فلسفه و تصوف ۲ مرتبه چاپ شده.

۴- مقام قرآن و عترت ۳ مرتبه چاپ شده.

۵- ارکان دین ۲ مرتبه چاپ شده در خداشناسی و پیغمبر و امام‌شناسی و فروع دین و نماز و زکوه و روزه و حج و ولایت. و زیارت پیغمبر و ائمه هدی و شرح قیامت صغری و رجعت و قیامت کبری تدوین شده است.

۶- الهدی الی صراط مستقیم.

۷- دوره مستدرک سفینه‌البحار در ده جلد به طبع رسیده.

۸- رساله تفویض

۹- تاریخ مجالس روضه‌خوانی

۱۰- زندگانی حبیب بن مظاهر

۱۱- اصول دین

۱۲- الاسلام الهادیه فی الاعتبار الکتب الاربعه

۱۳- رساله نور الابصار

۱۴- مناسک حج- مشتمل بر وجوب حج و مذمت تارک آن و خلقت کعبه و حجرالاسود و حرم و قضایای آن.

تألیفات طبع نشده علامه نمازی

۱- روضات النظرات، دوره فقه استدلالی ده جلد.

۲- مستدرکات علم رجال، ده جلد.

۳- مستطرفات المعالی در احوال راویان احادیث.

۴- دوره معارف القرآن مشتمل بر چهل و سه جزو.

۵- رساله‌ای در طب.

۶- معرفه الاشیاء- گیاه‌ها- درختها حیوانات و جمادات.

۷- مباحث اصول.

متأسفانه این دانشمند متتبع و محدث متبحر و مؤلف مکرر در شب دوشنبه دوم ماه ذیحجه سال ۱۴۰۵ هجری قمری برابر ۲۸ مرداد ماه ۱۳۶۴ شمسی از دنیا رفته و در جوار سلطان سریر ارتضا حضرت علی بن موسی الرضا علیه الصلوه والسلام مدفون گردید عاش سعیدا و مات سعیدا حشره الله مع الشهداء والسعداء آمین یاالله.

محقق، عالم دینی.

تولد: ۱۲۹۴ ق.، شاهرود.

در گذشت: ۲۸ مرداد ۱۳۶۴، (دوم ذیحجه سال ۱۴۰۵ ق.).

آیت‌الله علی نمازی شاهرودی، فرزند آیت‌الله محمد نمازی شاهرودی، مقدمات و سطوح عالی را در شاهرود نزد پدر و دیگر اساتید فراگرفت. سپس رهپسار مشهد شد. در آنجا مدارج عالی فقه و اصول را یکی پس از دیگری پشت سر گذاشت به گونه‌ای که در بیست و دو سالگی شروع به تفریر فقه استدلالی نمود.

مدتی نیز به حوزه‌ی نجف اشرف رفت و در آنجا به تحصیل فقه و مبانی اصول پرداخت. سپس به ایران بازگشت و در مشهد مقیم شد. ایشان همچنین به علم ریاضی و تاریخ و نیز خطاطی آشنایی داشت و به ویژه کتاب‌هایش را به خط خودش می‌نوشت. آیت‌الله نمازی به زبان عربی مسلط بود و با زبان فرانسوی هم آشنایی داشت. وی طب سنتی و گیاه‌شناسی و علوم غریبه را خوب می‌دانست، ضمناً به روش‌های مباحثه و مناظره نیز مسلط بود. فعالیت عمده و اساسی ایشان پیرامون احادیث و رجال حدیث بحارالانوار اختصاص داشت.

آثار ایشان عبارتند از: مستدرک سفینه البحار (در ده جلد)؛ الاحتجاج بالتاج علی اصحاب اللجاج (الهادی)؛ الاعلام الهادیه فی اعتبار الکتب الاربعه؛ ابواب رحمت (جلد اول، مشهد، ۱۳۳۷، ق.، قم، ۱۳۶۲)؛ تاریخ فلسفه و تصوف (یا مناظره دکتر با سیاح پیاده، جلد اول، ۱۳۷۷ ق.)؛ مناسک حج؛ رساله تفویض؛ رساله علم غیب (ع)؛ اصول دین؛ رساله نورالانوار؛ ارکان دین؛ زندگانی حبیب بن مظاهر اسدی؛ تاریخچه‌ی مجالس روضه‌خوانی و عزاداری سید مظلومان (ع) قرآن و عترت در اسلام.

آثار علمی خطی چاپ نشده وی به این شرح هستند: مستطرفات المعالی؛ مستدرکات علم رجال (پانزده جلد)؛ روضات النظرات؛ مجموعه نفیسه در طب؛ معرفه الاشیاء (گیاه‌شناسی)؛ مطرف الهیه؛ حواشی بر بعضی کتب مانند: حاشیه بر تفسیر برهان، حاشیه بر رجال ممقانی، حاشیه بر رجال آیت‌الله خویی؛ حاشیه بر رجال شیخ طوسی و تصحیح آن، حاشیه بر کتاب جواهر در فقه تألیف

محمدحسن نجفی، حاشیه بر کتاب وقایع المشهور، حاشیه بر کتاب بحارالانوار آیت‌الله غروری، حاشیه بر رساله‌ی شریف رجیبه محدث بیرجندی و حواشی دیگر.

(توح ۱۳۳۲ ق)، عالم دینی، فقیه، محدث و متکلم. در شاهرود به دنیا آمد. پس از فراگیری مقدمات و استفاده از محضر پدرش، به مشهد مهاجرت نمود و سطوح را نزد مدرسین بزرگ حوزه‌ی مشهد به پایان رسانید. آنگاه از بحثهای معارف و اخلاق آیت‌الله آقا میرزا مهدی غروی اصفهانی بهره‌مند گشت. او علاوه بر امامت جماعت یکی از مساجد مشهد به کار تألیف و تصنیف کتب دینی و تحقیقات در این زمینه اشتغال داشت و تألیفات بسیاری از خود باقی گذاشت. از آثارش: «مستدرک سفینه‌البحار»؛ «ابواب رحمت»؛ «تاریخ فلسفه و تصوف»؛ «ارکان دین»؛ «مقام قرآن و عترت در اسلام»؛ فهرست «منتقی الجمان»؛ کتاب «اثبات ولایت»؛ تزییلات کتاب «مجموعه‌ی الاخبار»؛ «شرح زندگانی حبیب بن مظاهر»؛ «تاریخچه‌ی مجالس روضه‌خوانی»؛ «مناسک حج و وجوب و فضیلت آن»؛ «نورالانوار»، به فارسی و عربی؛ رساله‌ای در «علم غیب امام (ع)» [۱].

علی ابن العالم الکامل و العابد الزاهد آیت‌الله حاج شیخ محمد معروف به (نمازی) شاهرودی از علماء و ائمه جماعت معاصر مشهد مقدسند.

وی در حدود سال ۱۳۳۲ قمری متولد شده و در بیت علم و ورع و تحت تربیت پدر دانشمند و زاهدش پرورش یافته و پس از خواندن مقدمات و قسمتی از سطوح را از مدرسین بزرگ حوزه مشهد به پایان رسانیده سپس از محضر مرحوم عالم ربانی و آیت‌الله سبحانی مریمی نفوس و مذهب اخلاق آیت‌الله الملک‌العلام آقا میرزا مهدی غروی اصفهانی سالهای متمادی استفاده نموده و با هم از محضر آیات دیگر مشهد بهره‌مند گردیده و در مسجدی از مساجد بالا-خیابان به اقامه جماعت و تبلیغ احکام تا حال تحریر اشتغال دارند.

نگارنده گوید از سال ۱۳۶۴ ق که در مشهد اقامت داشتم و در مدرسه نواب از محضر مرحوم آیت‌الله میرزا مهدی اصفهانی خارج مبحث حج را استفاده مینمودم با معظم‌له آشنا شده و بعد از درس مذاکره بحث را می نمودیم وی را دانشمندی متقی و پارسا و مشغول به مطالعه و تألیف شناخته‌ام خداوند امثال ایشان را همواره موفق بدارد. تألیفات مطبوع ایشان از اینقرار است.

۱- ابواب رحمت دو مرتبه به طبع رسیده ۲- تاریخ فلسفه تصوف ۳- متدرسک سفینه البحار ج ۱ و ۲ بطبع رسیده ۴- کتاب ارکان دین در آن شرح اصول دین (خداشناسی و فروع دین نماز و زکوه و روزه و حج و ولایت و زیارت پیغمبر و ائمه هدی و شرح قیامت صغری (رجعت) و قیامت کبری) ۵- مقام قرآن و عترت در اسلام ۶- فهرست منتقی الجمان ۷- تزییلات کتاب مجموعه الاخبار ۸- شرح زندگانی حبیب ابن مظاهر ۹- تاریخچه مجالس روضه‌خوانی ۱۰- مناسک حج و وجوب و فضیلت آن ۱۱- کتاب اثبات ولایت ۱۳- ۱۲- نورالانوار فارسی و عربی ۱۴- رساله‌ای در علم غیب امام (ع) تألیفات مخلوط ایشان

۱- تتمه مستدرک سفینه‌البحار ده جلد ۱۱- مستدرکات علم رجال شیخ ۵ جلد ۱۶- کتاب اصول دین ۱۷- کتاب مستطرفات المعالی در احوال رجال و راویان اخبار ۱۸- روضات النضرات در فقه استدلالی ده مجلد ۱۹- معارف الهیه ۲۰- مجموعه نفیسه در طب ۲۱- معرفه الاشیاء و غیره

برگرفته از کتاب: گنجینه دانشمندان (جلد نهم)

منابع زندگینامه: [۱] گنجینه‌ی دانشمندان (۱۸۴- ۱۸۳/۷، ۳۷۴/۵)، مؤلفین کتب چاپی (۴/۴۳۷).

قرن: ۱۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

ابن حکم سید جعفر علی خان بن غلام حسین خان بن قاسم علی خان اصفهانی. طبیب حاذق و حکیم، مؤلف مجموعه‌ای در پزشکی به زبان فارسی، از فضلالی قرن سیزدهم و اوایل قرن چهاردهم هجری است. تاریخ نسخه ۱۳۱۶ هجری می‌باشد. برگرفته از کتاب: دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد دوم)

نواب شیخ‌الاسلامی، عیسی

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۱۷، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: جراحی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران. خلاصه شرح حال تخصصی سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه پاریس در سال ۱۳۴۲، دکترای تخصصی جراحی عمومی از دانشگاه پاریس در سال ۱۳۴۸، و فوق تخصص ارتوپدی از دانشگاه پاریس در سال ۱۳۵۰. مرتبه علمی:

استادیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران از سال ۱۳۵۲ تا سال ۱۳۶۰ و دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران از سال ۱۳۶۰ تاکنون. زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

تدریس دروس جراحی و ارتوپدی در دانشگاه‌های پاریس و علوم پزشکی تهران، نظارت بر چندین پایان‌نامه تخصصی جراحی. تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۲، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۴

زمینه علمی مقالات:

ارتوپدی.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

نوازی، محمدعلی

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: جراحی عمومی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.
برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

نوبخت حقیقی، علی

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: داخلی نفرولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:

دکترای تخصصی بیماریهای داخلی در سال ۱۳۶۱ و فوق تخصصی نفرولوژی در سال ۱۳۶۷.
مرتبه علمی:

دانشیار دانشکده پزشکی علوم پزشکی شهید بهشتی.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

پژوهش‌های متعدد در زمینه نفرولوژی و دستگاه ادراری، استاد راهنمای ۲ پایان نامه دکترای پزشکی و داخلی.
تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۲

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: -

زمینه علمی تألیفات:

نفرولوژی، دستگاه ادراری و تناسلی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۴، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۲

زمینه علمی مقالات:

نفرولوژی.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

نوحی، فریدون

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: استاد، رشته: بیماریهای قلب، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی ایران.
برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

نوربخش

قرن: ۹

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

محمدحسین نوربخش فرزند میر قوام‌الدین معروف به «بهاءالدوله» از پزشکان مهم قرن نهم هجری است. بهاءالدوله طب را نخست در ری و سپس در هرات نزد استادان هندی بیاموخت و مدتی در خدمت سلطان حسین میرزا بود و عاقبت به ری بازگشت و در همانجا درگذشت. تنها کتابی که از او باقی است «خلاصه‌التجارب» است که در حقیقت خلاصه‌ی تجربه‌های خود او است. برگرفته از کتاب: فرهنگ فارسی معین (جلد ششم)

نوربخش، خسرو

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۲۱، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای داخلی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای عمومی از دانشکده پزشکی دانشگاه مشهد در سال ۱۳۴۷، دکترای تخصصی بیماریهای داخلی در سال ۱۳۵۴، طی یک دوره یک ساله بیماریهای گوارش در بیمارستان‌های جرج تاون و جرج واشنگتن آمریکا، طی یک دور دو ساله گاستروآنتروپاتولوژی در دانشگاه منچستر انگلستان و اخذ مدرک فوق تخصص بیماریهای گوارشی.

مرتبه علمی:

عضویت در هیأت علمی دانشگاه مشهد، ارتقاء به درجه دانشیاری دانشگاه مشهد در سال ۱۳۶۶.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

پژوهش در زمینه بیماریهای گوارشی و روشهای درمان آنها، راهنمایی مشاوره و نظارت بر ۱۰ پایان‌نامه تخصصی دستگاه گوارش.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۶

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: -

زمینه علمی تألیفات:

فیزیوپاتولوژی کبد و مجاری صفراوی، داخلی و دندان پزشکی، بیماریهای داخلی برای دانشجویان داروسازی، بخشی از بیماریهای کبدی، فیزیوپاتولوژی بیماریهای معده و اثنی عشر، داروهای گوارشی، فیزیولوژی لوله گوارش.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۹ تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱

زمینه علمی مقالات:

درمان طبی سنگهای صفاوی، درمان طبی سندرم سوء جذب، عوارض گوارشی بیماریهای دیابت، عوارض درمانی داروهای خوارکی، استفاه از همودیالیز در سندرم هپاتورنال، تغییرات SEL در بیماریهای مری، شناسائی ناقلین و بیماران با سابقه هپاتیت ویرال در مطب.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

نوروزیگی، یحیی

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۱۵، مرتبه علمی: استاد، رشته: گوش و حلق و بینی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی در سال ۱۳۴۵، دکترای تخصصی گوش و حلق و بینی و طی دوره‌های تخصصی در لندن.

مرتبه علمی:

استادیار دانشکده پزشکی دانشگاه مشهد در سال ۱۳۴۹، دانشیار دانشده پزشکی دانشگاه مشهد در سال ۱۳۵۶ و ارتقاء به درجه

استادی دانشکده پزشکی دانشگاه مشهد در سال ۱۳۶۳.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بررسی ضایعات گوش و حلق و بینی و حنجره در ۴۱۲ مجذوم آسایشگاه محراب خان مشهد در سال ۱۳۵۱، راهنمایی مشاوره و

نظارت بر ۱۲ پایان‌نامه دکترای پزشکی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: -

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: -

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۲۳، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۲

زمینه علمی مقالات:

گوش و حلق و بینی.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

نوروزی، ضیاءالدین

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۱۷، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: کودکان، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

کارشناسی زیست‌شناسی از دانشکده علوم پزشکی تهران، کارشناسی ارشد زیست‌شناسی از دانشکده علوم پزشکی تهران، دکترای پزشکی از دانشگاه تهران در سال ۱۳۴۶، دکترای تخصصی کودکان در بیمارستان بهرامی وابسته به دانشکده پزشکی تهران. مرتبه علمی:

استادیار دانشکده پزشکی تهران از سال ۱۳۵۳، ارتقاء به درجه دانشیاری در سال ۱۳۶۹.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

طرح روشهای نوین درمان خوراکی اسهال و استفراغ و مقایسه روشهای تزریقی و خوراکی و نتیجه‌گیری، راهنمایی مشاوره و نظارت بر ۳۰ پایان‌نامه تخصصی و دکترای عمومی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱۵، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۳

زمینه علمی مقالات:

بیماریهای اسهال و استفراغ، انواع ذرهدراتاسیون با اختلالات الکترولیتی، مقایسه سرم‌های تزریقی و خوراکی و سایر بیماریهای اطفال.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

نهایی، محمدرضا

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۳۰، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: میکروبی‌شناسی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تبریز.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

کارشناسی علوم آزمایشگاهی از دانشگاه تبریز در سال ۱۳۵۶ و دکترای تخصصی میکروبی‌شناسی پزشکی از دانشکده پزشکی دانشگاه نیوکاسل انگلستان در سال ۱۳۶۲.

مرتبه علمی:

استادیار دانشگاه علوم پزشکی تبریز از سال ۱۳۶۲ تا سال ۱۳۶۹ و دانشیار دانشگاه علوم پزشکی تبریز از سال ۱۳۶۹.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بررسی نقش آنزیم بتالاکتاماز در باکتریهای گروه انتر و باکتریاسه مقاوم در مقابل آمپی‌سیلین، کنترل میکروبی چند فرآورده داروئی، بررسی میکروبی برخی از فرآورده‌های داورئی، مطالعه باکتری‌های بیماری‌زای روده‌ای در نوزادان و تهیه دیسک

آنتی‌بیوتیک‌ها و بررسی ارزش کاربردی آن در میکروبی‌شناسی بالینی، مطالعه تولد بتاکتاماز در باکتری‌های شایع ایزوله شده از نمونه‌های بالینی و رابطه آن با MIC، بررسی اثرات باکتری‌سیدی و باکتریواستاتیکی تری سایکلین B بر روی تعدادی از باکتری‌ها و بررسی ظهور مقاومت احتمالی، مطالعه عفونت‌های شایع در بیماران مبتلا- به لوسمی حاد، مطالعه عفونت‌های ادراری ناشی از دستکاری و سوند گذاری در بیماران بستری در بخش جراحی مرکز پزشکی امام خمینی تبریز، مطالعه سودومونا‌های جدا شده از نمونه‌های بالینی و الگوی مقاومت آنها در برابر آنتی‌بیوتیک‌ها، مطالعه عفونت‌های روده‌ای، مطالعه الگوی حساسیت باکتری‌های ایزوله شده از عفونت‌های ادراری، بررسی کمپلوباکتری‌لوری در بیوپسی‌های معده، مقایسه کشت ادرار مثانه با کشت.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۲

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

روشهای آزمایشگاهی میکروبی‌شناسی پزشکی و اصول بیولوژیک و بالینی بیماری‌های عفونی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی:-، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱۵

زمینه علمی مقالات:

علوم آزمایشگاهی، میکروبی‌شناسی.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

نیاز شیرازی، علی

قرن: ۱۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۱۲۶۳-۱۱۹۷ ق)، خطاط، طبیب و شاعر، متخلص به نیاز. مشهور به خوشنویس. از سادات شیراز بود. طب و حکمت و سایر علوم را در محضر پدر آموخت و نزد دایی خود، حاج میرزا ابراهیم مجتهد، فقه و اصول را فراگرفت. وی در خط شکسته نیز ماهر بود و این فن را نزد خواجه ابوالحسن خوشنویس فسایی، شاگرد بلا- واسطه‌ی درویش عبدالمجید طالقانی آموخت. او به سه شیوه می‌نوشت. یکی به شیوه‌ی خواجه ابوالحسن، دیگر به شیوه‌ی درویش عبدالمجید و سوم به شیوه‌ی خاصی که از ترکیب این دو به دست آمده بود. وی برای سیاحت به هندوستان رفت و دو سال در آنجا ماند. سپس به شیراز بازگشت و به علت اختلال در امرار معاش، مدتی خانه‌نشین شد و بعد به فسا رفت. پس از مدتی به شیراز مراجعت نمود و در آن شهر انزوا گزید. نیاز در زمان حیات خویش به شاعری معروف نبود، ولی بعد از فوت، اشعارش به دست آمد. از آثارش: حاشیه بر شرح قطب‌الدین شیرازی بر «کلیات قانون»؛ حاشیه بر شرح قرشی بر «تشریح قانون»؛ مثنوی «فیروز و نسرین»، مشتمل بر نکات حکمی، موعظه و نصیحت که در «مکارم‌الآثار» نام این مثنوی، «راز و نیاز» بر وزن «گلشن راز» ذکر شده است؛ «دیوان» شعر، در حدود پنج هزار بیت به همراه «ساقی‌نامه». از آثار خطی وی کتابت چند نسخه «دیوان» حافظ و «خسرو و شیرین» وحشی و «خمسه» نظامی و «شاهنامه» فردوسی را می‌توان نام برد.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: آثار عجم (۵۴۵)، حدیقه الشعراء (۱۹۴۷-۱۹۴۳/۳)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (۷۵۶-۷۵۲/۵)، الذریعه (۱۲۴۰-۱۲۳۹/۹)، ریحانه (۶/۲۷۳)، طرائق الحقائق (۳۳۳-۳۲۲/۳)، فارسنامه‌ی ناصری (۱۱۰۸-۱۱۰۴/۲)، فرهنگ سخنوران (۹۶۱)، مرآت الفصاحه (۶۷۵-۶۷۳)، مصطبه‌ی خراب (۱۹۴)، مکارم‌الآثار (۱۷۲۲/۵، ۶۰-۵۷/۱).

نیای، حسین

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: استاد، رشته: ارتوپدی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.
برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

نیتی، جمال

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: استاد، رشته: بهداشت، دانشکده: بهداشت، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:

کارشناسی بهداشت از دانشگاه تهران، کارشناسی ارشد بهداشت از دانشگاه الکساندریا آمریکا و دکترای تخصصی بهداشت از دانشگاه پیتسبورگ آمریکا.
مرتبه علمی:

پس از طی مراحل استادیاری و دانشیاری، ارتقاء به درجه استادی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

توسعه بهداشت و آموزش پزشکی، بهداشت عمومی، طب پیشگیری، راهنمایی مشاوره و نظارت بر ۱۰ پایان‌نامه کارشناسی ارشد و دکترای.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۴

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: ۱۰

زمینه علمی تألیفات:

بهداشت عمومی، اپیدمیولوژی، آموزش بهداشت، طب پیشگیری، بهداشت محیط.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۳۰، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۴

زمینه علمی مقالات:

بهداشت عمومی، توسعه آموزش پزشکی و بهداشت.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

نیری کمان، گیتی دخت

قرن: ۱۴

جنسیت: زن

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۲۶، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: فیزیولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شیراز.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای تخصصی فیزیولوژی از دانشکده پزشکی دانشگاه بریستول انگلستان در سال ۱۳۵۳.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی شیراز.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

lesions on the food behaviour of diabettes by aioxan in young dogs EffectsRat of
hypothalamic ventromfast and
slow twith muscle Blood chare cterstic of the donkey Induction the plasma and
cardiovascular state in hypo
and hyperthyroid rats

تدریس دروس فیزیولوژی پیشرفته و پزشکی و دامپزشکی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۱

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

فیزیولوژی دستگاه گوارش.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی:-، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۶

زمینه علمی مقالات:

Communication between nerves and Structure Features of muscle fibers

froma a fast and a slow twitch in the kitten during posnatal development

ماه‌چپه‌ها.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

نیک‌بین، بهروز

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: ایمنولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران
برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

نیک‌پور، بهمن

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۲۲، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بهداشت، دانشکده: بهداشت، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی از دانشکده اصفهان در سال ۹۴۳۱، M.P.H در رشته بهداشت از دانشگاه تهران در سال ۱۳۵۳، تخصص مدیریت خدمات بهداشتی و درمانی از دانشگاه تهران در سال ۱۳۵۵.
مرتبه علمی:

دانشیار دانشکده بهداشت دانشگاه علوم پزشکی تهران.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بررسی طولی مسائل بهداشتی درمانی در استان چهارمحال و بختیاری، بررسی تست سل در پیچه‌های کمتر از یک سال در استان چهارمحال و بختیاری، بررسی طول مسائل جمعیتی در روستاهای مبارکه اصفهان و بررسی نحوه تغییر نظام آموزش پزشکی براساس نیازمندیهای جامعه، استفاده از فرصت مطالعاتی در کشور هندوستان، راهنمایی مشاوره و نظارت بر ۲۰ پایان‌نامه کارشناسی ارشد و دکترای.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۴

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: ۱

زمینه علمی تألیفات:

مدیریت و برنامه‌ریزی خدمات بهداشتی درمانی، سیمای بهداشت و درمان در ایران، بهداشت و درمان در روستاهای چهارمحال و بختیاری، بررسی نحوه تغییرات نظام آموزشی و ارائه خدمات بهداشتی درمان براساس نیازمندیهای جامعه.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۴، تعداد مقالات به زبان خارجی: -

زمینه علمی مقالات:

بررسی کم‌خونی در روستاهای مبارکه اصفهان، وضعیت بیماری‌دهی در استان اصفهان، نقش بستری در منزل در خدمات بهداشتی درمانی، پزشکی اجتماعی.
برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

نیک‌نفس، پدram

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۲۵، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماری‌های کودکان، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی کرمان.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:

دکترای تخصصی بیماری‌های کودکان از دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۵۶.
مرتبه علمی:

استادیار دانشگاه علوم پزشکی کرمان از سال ۱۳۵۸ تا سال ۱۳۶۸ و دانشیار دانشگاه علوم پزشکی کرمان از سال ۱۳۶۹ تاکنون.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بررسی علل زردی در نوزادان، بررسی نوزادان مادران دیابتی، مایع درمانی خوراکی با پودر پیشنهادی سازمان بهداشت جهانی،
بررسی تأثیر پیشگیری گاماگلوبین عضلانی در اطرافیان بیمار مبتلا به هیپاتیت عفونی، تدریس دروس بیماری‌های کودکان و نوزادان
در دانشگاه علوم پزشکی کرمان.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان فارسی: ۱

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان خارجی: -

زمینه علمی تألیفات:

دارو در دوران بارداری و شیردهی.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۲، تعداد مقالات به زبان خارجی: -

زمینه علمی مقالات:

بررسی نوزادان مادران دیابتی.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

نیلی نیشابوری، ابوسهل سعید

قرن: ۵

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۴۲۰-۳۵۳ ق)، فقیه، طبیب، ادیب، نحوی و شاعر. اهل نیشابور بود. او در علم طب استاد بود و از مشاهیر اطبا به شمار می‌آمد و تصانیفی در این زمینه دارد. وی همچنین در فقه و فنون شعر و ادب نیز متبحر بود. از آثار او: اختصار کتاب «المسائل» حنین بن اسحاق؛ تلخیص «شرح فصول بقراط» جالینوس همراه با نکاتی از «شرح ابوبکر رازی».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الاعلام (۳/۱۵۰)، تاریخ طب (۶۷۹-۶۷۸/۲)، عیون الانباء فی طبقات الاطباء (۳۱۴)، کشف الظنون (۱۶۶۸)، معجم الادباء (۱۱/۲۱۸)، معجم المؤلفین (۴/۲۲۵)، الوافی بالوفیات (۱۵/۲۴۰).

واعظ شیرازی، علی

قرن: ۱۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

فرزند حاج علی اکبر بن حاج قاسم. عالم فاضل زاهد عابد، ادیب کامل، و طبیب ماهر، از نوادر زمان، و مفاخر علمی و عملی اصفهان به شمار می‌رفت. در زد و تقوا وحید و یگانه بود.

در شعبان ۱۲۹۴ متولد، و در نزد جمعی کثیر از فضلاء تحصیل نمود که از آن جمله است: شیخ عبدالحسین محلاتی، و حاج آقا حسین بروجردی (در موقع تحصیل در اصفهان) و آقا سید محمد باقر درچه‌ای، و آخوند کاشی، و حاج میرزا محمدباقر حکیم‌باشی؛ و در نجف از محضر: شیخ الشریعه‌ی اصفهانی، و آقا سید محمد کاظم یزدی، و آخوند خراسانی و غیره استفاده برده، پس از مراجعت به اصفهان سال‌ها به شغل تجارت مشغول بوده، سپس مدتی طبابت می‌فرموده، پس از آن ترک تجارت و طب گفته، جهت ارشاد و هدایت مردم منبر رفته، به مداوای روحی مردم پرداخته.

واعظی بود شیرین بیان، و متکلمی فصیح اللسان، منابرش شام مواعظ شافیه، و نصایح کافیه، از حدیث و اخبار و تفسیر و تاریخ بود. در مدرسه‌ی صدر ادبیات و نهج البلاغه و تفسیر می‌فرمود، و عده‌ای از طلاب از محضرش مستفید می‌شدند.

در شب ۲۴ جمادی‌الاولی سال ۱۳۵۷ وفات یافته، جنازه با احترامات لازم به قم منتقل گردیده، و در مقبره‌ی شیخان مدفون گردید. از آثارش تصحیح و مقابله‌ی قسمتی از تفسیر «تبیان» شیخ طوسی است که به طبع رسیده است.

پدرش از تجار و فضلا بوده، و در نجف نزد مولی محمد حسین کاظمینی تحصیل نموده، و کتابی در شرح چهل حدیث در فضیلت صلوات بر پیغمبر و آل او علیهم‌السلام نوشته، و در سال ۱۳۵ در آنجا وفات یافته است.

برگرفته از کتاب: دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد دوم)

وحدت رشتی، حسین

قرن: ۱۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۱۲۶۰-۱۲۵۰ ق)، طبیب و شاعر. اصلش از رشت است. وی غیر از تحصیلات متداول زمان، در علم طب مهارت داشت و در اطراف رشت و گیلان به طبابت مشغول بود. ظاهراً وی در هنگام مرگ بیش از سی و پنج سال نداشته است. از اوست:

خونین جگر نمود خط مشک تاب را

خالت ستاره سوخته کرد آفتاب را
برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه: حدیقه الشعراء (۱۹۸۳-۱۹۸۲/۳)، فرهنگ سخنوران (۹۷۷)، مصطبه‌ی خراب (۲۱۳-۲۱۲).

وصال، عبدالکریم

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: استاد، رشته: رادیولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شیراز.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

تحصیل پزشکی در دانشگاه مونیخ، برلین غربی و لندن، گذراندن دوران رزیدنسی، جراحی رزیدنسی رادیولوژی در بیمارستانهای راندولف و یرشو و نیوکلن در برلین غربی و دکترای تخصصی رادیولوژی از برلین غربی.

مرتبه علمی:

طی مراحل استادیاری، دانشیاری و ارتقاء به درجه استادی دانشگاه علوم پزشکی شیراز.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

رادیولوژی، نظارت و راهنمایی ۱۰ پایان‌نامه تخصصی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۱

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: -

زمینه علمی تألیفات:

اصول پزشکی هسته‌ای.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۱، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۳۴

زمینه علمی مقالات:

پزشکی رادیولوژی.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

وصال، محمود

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۱۹، مرتبه علمی: استاد، رشته: بیوشیمی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شیراز.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

کارشناسی کشاورزی از دانشگاه آمریکائی بیروت در سال ۱۳۴۳، کارشناسی ارشد بیوشیمی و تغذیه و صنایع غذایی از دانشگاه آمریکائی بیروت در سال ۱۳۴۵، دکترای تخصصی بیوشیمی و تغذیه از دانشگاه ایالتی و انستیتو پلی تکنیک ویرجینا آمریکا در سال ۱۳۴۸، فوق تخصص بیوشیمی از دانشگاه‌های برکلی آمریکا، سانفرانسیسکو، ویرجینیا و استرالیا.

مرتبه علمی:

استادیار دانشگاه شیراز از سال ۱۳۴۶ تا سال ۱۳۴۹، استاد مدعو و محقق دانشگاه سانفرانسیسکو از سال ۱۳۵۶ تا سال ۱۳۵۷، استاد مدعو و محقق دانشگاه ایالتی و انستیتو پلی تکنیک ویرجینای آمریکا از سال ۱۳۶۹ تا سال ۱۳۷۰، استاد مدعو و محقق در دانشگاه گونیرلند استرالیا در سال ۱۳۶۷، استاد بیوشیمی دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی شیراز.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بیوشیمی کیست هیداتیک، لیسمانیا، و داروهای گیاهی حاوی مواد ضد استروژنی و ضد بارداری، استفاده از ۴ فرصت مطالعاتی در دانشگاه‌های برکلی، سانفرانسیسکو، ویرجینیا، و استرالیا، راهنمایی، مشاوره و نظارت بر ۱۱ پایان‌نامه کارشناسی ارشد و بیوشیمی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۱

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

تغذیه و سوء تغذیه.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی:-، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱۵

زمینه علمی مقالات:

بیوشیمی اکینو کوکوس، لیسمانیا و اثرات ضد استروژنی گیاه *physalis alkebeugi* تأثیر کمبود روی بر رسپتورهای هورمونهای استروئیدی.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

وطن خواه، حسن

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۱۱، مرتبه علمی: استاد، رشته: روانپزشکی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

کارشناسی روانشناسی از دانشگاه آلبرت لوردویگ آلمان در سال ۱۳۳۴، کارشناسی ارشد پیوسته انترنی پزشکی از دانشگاه آلبرت لوردویگ آلمان در سال ۱۳۳۷، کارشناسی ارشد روانشناسی از دانشگاه آلبرت لوردویگ آلمان در سال ۱۳۳۸، دکترای روان

پزشکی از دانشگاه ویلهلم وستفالن آلمان در سال ۱۳۴۵، دکترای بیماریهای اعصاب از دانشگاه ویلهلم وستفالن آلمان در سال ۱۳۴۵ و فوق تخصص روشهای جدید روان درمانی یومانستیک پيسکولوژی از دانشگاه نورتس ایستون ایلینویز (فورست هوسپیتال) آمریکا در سالهای ۱۳۵۲ و ۱۳۵۳.

مرتبه علمی:

پس از طی مراحل استادیاری و دانشیاری، ارتقاء به درجه استادی دانشگاه علوم پزشکی تهران.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بررسی اختلالات روانی در مصدومین جنگی، عوامل آشکارکننده حالات عصبی در طبقه خاصی از مردم ایران، برداشت‌های تازه درباره پاراپسیکوپاتولوژی، عامل آشکارکننده بیماریها و اختلالات روانی، راهنمایی، مشاوره و نظارت بر بیش از ۵ پایان‌نامه دکترای و تخصصی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۷

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

کاربرد روان درمانی با نگرش اسلامی در کودکان و نوجوانان، کارآیی روان درمانی با نگرش اسلامی در اختلالات عصبی پوست، تشخیص و درمان افسردگی در سنین بالا، روانشناسی - روان پزشکی، روان پزشکی عملی و روان پزشکی برای سال ششم پزشکی و رزیدنت‌ها، نگرش روان درمانی، روان پزشکی و روانشناسی در زمینه جراحی ترمیمی پستان و روان درمانی چند بعدی گسترده.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۲۲، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۸

زمینه علمی مقالات:

استفاده از روشهای متفاوت روان درمانی در اختلالات مختلف روانی، روان درمانی و خودکشی، روان درمانی معتادان، علل ایجاد اختلافات زناشویی، پیشگیری و درمان اختلافات زناشویی.

struktur psychische stoemingen bei frauen in bezug Nervoeese stoerungen und soziale

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

وفای شیرازی، حسنعلی

قرن: ۱۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۱۲۷۶ - ۱۲۲۴ ق)، طیب، خطاط و شاعر، متخلص به وفا. مشهور به میرزا بزرگ طیب. در شیراز به دنیا آمد. در خدمت پدر کسب کمال کرد و در علم طب مهارت یافت. وی خط نستعلیق را خوب می‌نوشت و در زمینه‌ی شاعری نیز تبحر داشت. در ۱۲۵۴ ق به هندوستان مسافرت کرد و از آنجا به سفر حج رفت. وفا در مدح محمد علی پاشا، خدیو مصر، که در مکه او را ملاقات کرد، قصیده‌ای سرود. از طریق مصر و اسکندریه برای تکمیل علم طب به اروپا رفت و مدتی در شهرهای پاریس و لندن مشغول تحصیل بود، سپس به هندوستان برگشت و چند سال در کلکته به تدریس طب اشتغال داشت. وی در راه بازگشت به ایران به منظور زیارت

مشهد رضوی، از کلکته به بمبئی رفت و در آنجا درگذشت. از آثار وی: «دیوان» شعر، شامل کلیات، قصاید، غزلیات، قطعات و رباعیات، قریب پانزده هزار بیت.
برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه: احوال و آثار خوشنویسان (۱۰۰-۱/۹۹)، حدیقه الشعراء (۲۰۰۹-۲۰۰۷/۳)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (۸۲۰-۸۱۵/۵)، الذریعه (۱۲۷۲/۹)، صبح گلشن (۵۹۵)، فارسنامه‌ی ناصری (۱۱۱۲-۱۱۰۸/۲)، فرهنگ سخنوران (۹۸۴)، مرآت الفصاحه (۶۹۴-۶۹۳)، مصطبه‌ی خراب (۲۰۸-۲۰۷).

ویلی طالقانی، ارسلان

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: پزشکی هسته‌ای، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۴۳، دکترای تخصصی داخلی از دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۴۹، دکترای تخصصی پزشکی هسته‌ای در آفریقای جنوبی در سالهای ۱۳۴۹ تا سال ۱۳۵۱، دکترای تخصصی پزشکی هسته‌ای در آمریکا از سال ۱۳۵۷ تا سال ۱۳۵۹.
مرتبه علمی:

دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

پزشکی هسته‌ای، غدد داخلی، انکولوژی، راهنمایی، مشاوره و نظارت بر ۷ پایان‌نامه دکترای تخصصی.
تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۲، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۴

زمینه علمی مقالات:

پزشکی هسته‌ای و غدد داخلی.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

ولایتی، علی‌اکبر

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۲۴، مرتبه علمی: استاد، رشته: عفونی اطفال، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۵۰، دوره تخصصی طب اطفال از مرکز طبی کودکان دانشکده پزشکی تهران در سال ۱۳۵۳، فوق تخصص بیماریهای عفونی اطفال از دانشگاه جان‌هاپکینز آمریکا در سال ۱۳۵۵، دکترای افتخاری از دانشگاه دولتی الفارابی قزاقستان در سال ۱۳۷۱، دکترای افتخاری از دانشگاه علوم پزشکی تفلیس گرجستان در سال ۱۳۷۲.

مرتبه علمی:

پس از طی مراحل استادیاری و دانشیاری، ارتقاء به درجه استادی دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران. زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بررسی مایکوباکتریومهای ماهیان پرورشی شمال ایران، شیوع آنمی در نوزادان ایرانی و ارتباط آن با هموگلوبین مادران، اثر واکسیناسیون BCG در پیشگیری از بیماریهای سل در کودکان، بررسی حوادث در کودکان، لیشمانیوز و تلاش برای یافتن واکسن مؤثر، آموزش بیماریهای عفونی و گرمسیری، آموزش استئومیلیت، آموزش سپتی سمی و منتزیت نوزادان، آموزش سل، آموزش بالینی عفونی اطفال بیماریهای ریوی و سل، آموزش منتزیت‌های باکتریال، مقایسه هیدراتهای کربن سرم خون افراد مسلول، مشکوک و سالم با استفاده از گاز لیوکنند کروماتوگرافی گامی در جهت تشخیص سریع سل، بررسی علائم تکنیکی و پاراکلینیکی در ۵۰ بیمار مبتلا به هیاتیت B، عفونت‌های ادراری در بالغین، مطالعه کلینیکی و ایمونولوژیکی کودکان شیر مادرخوار و شیر گاوخوار در ایران، شوک سپتیک، عضویت در مجامع بین‌المللی و ارائه مقالات بسیار در کنفرانس‌های پزشکی، راهنمایی و مشاوره و نظارت بر ۲۵ پایان‌نامه دکترای عمومی و تخصصی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۱۵

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: ۱

زمینه علمی تألیفات:

بیماریهای سل (بهترین کتاب سال ۱۳۷۶۷)، بیماریهای تنفسی کودکان، طب کودکان، نظری اجمالی به بیماری جذام، مجموعه مقالات صاحب نظران اخلاق پزشکی، تاریخچه پزشکی در ایران و اسلام، بیماریهای عفونی کودکان، مقدمه فکری نهضت‌های مشروطیت، آشنائی با مجلس شورای اسلامی، تاریخ روابط خارجی ایران.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۷۸، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۲۴

زمینه علمی مقالات:

مقدمه‌ای بر تاریخ پزشکی اسلام و ایران، سل کودکان، واکسیناسیون، عفونت ادراری در کودکان، عفونت مایکوباکتریومهای غیر سلی، منتزیت باکتریائی در کودکان، پیشگیری از منتزیت هموفیلوس انفلونزا نوع B در کودکان، تغذیه و سرطان، ایمنی در سل، جذام، نظری به طب رازی، اپیدمیولوژی بروسلوز، اثر ختنه در کودکان و اثر آن در پیشگیری عفونت و بدخیمی، درمان آنتی‌بیوتیکی عفونت‌های مهلک گرم منفی، پیشگیری به وسیله عوامل ضد میکروبی، نقش طحال در سیستم ایمنی، ایمونولوژی و

واکنش مالاریا، ایدز در کودکان مننژیت سلی، تهیه واکسن سل و جذام در ایران.
برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

ولبخانی، مهین

قرن: ۱۴

جنسیت: زن

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۲۱، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای پوست و آمیزشی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:

دکترای تخصصی بیماریهای پوست و آمیزشی از دانشگاه تهران در سال ۱۳۵۱.
برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

ولی زاده باکوچی، غلامرضا

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای کودکان، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

ولی زاده، یوسف

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: جراحی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

وهاب زاده، عظیم

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

محقق، مؤلف.

تولد: ۱۳۰۹، اردبیل.

در گذشت: ۲۳ مرداد ۱۳۶۵.

عظیم وهاب‌زاده دوره‌ی تحصیلات ابتدایی و دبیرستان را در زادگاه خویش به پایان رساند. وی در سال ۱۳۳۰ به دانشکده‌ی پزشکی دانشگاه تهران راه یافت و در سال ۱۳۴۲ موفق به دریافت دانشنامه‌ی دکتری از دانشگاه مذکور گردید. وهاب‌زاده ابتدا در بیمارستان ازگل و سپس در بیمارستان روزبه به آموختن علم روان‌پزشکی پرداخت و با اندوخته‌های علمی خود، طی سال‌ها کار مداوم در بیمارستان ونک در بخش‌های روان‌پزشکی و اعتیاد به مداوای بیماران روانی شتافت. همزمان در دانشگاه آزاد اسلامی ویراستاری کتاب‌های پزشکی را به عهده گرفت. وی در سال‌های قبل از انقلاب اسلامی به کار علمی اشتغال داشت و نام او با چند پژوهش بین‌المللی در زمینه‌ی اعتیاد همراه است. وی پس از انقلاب به کار تدریس و تحقیق در انستیتو روان‌پزشکی تهران پرداخت و همزمان در مرکز نشر دانشگاهی به ویراستاری کتاب‌های پزشکی اهتمام ورزید که ویراستاری ترجمه‌ی کتاب مختصر روان‌پزشکی (برگزیده‌ی چهارمین دوره‌ی کتاب سال جمهوری اسلامی ایران) که با تلاش گروهی از مترجمان فراهم گردید، یکی از یادگارهای اوست. از فعالیت‌های علمی و پژوهشی دیگر نامبرده عبارت است از: درج مقالاتی در زمینه‌های علوم رفتاری در مجله «بازتاب»، برنامه‌ریزی در طرح و تنظیم و انتشار ویژه‌نامه‌ی «اعتیاد» بنیانگذار نخستین کنگره‌ی نوروسیکولوژی در ایران در اردیبهشت ۱۳۶۵.

دکتر وهاب‌زاده در تاریخ ۲۳ مرداد سال ۱۳۶۵ بر اثر ابتلاء به بیماری سرطان درگذشت.

برگرفته از کتاب: گلزار مشاهیر

هاتف اصفهانی

قرن: ۱۲

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۱۱۹۸ ق)، طیب و شاعر. اصل وی از اردوباد آذربایجان بود و اجدادش در زمان سلاطین صفویه به اصفهان مهاجرت کردند و در آن شهر سکنی گزیدند. هاتف در اصفهان به دنیا آمد و در همان جا به کسب دانش پرداخت و ریاضی، حکمت، طب و علوم عربی را آموخت. او در طب و حکمت از محضر میرزا محمد نصیر طیب اصفهانی، صاحب «مرآت الحقیقه»، بهره برد و به کمک و ارشاد و اشراف او، در این علوم تبحر یافت و از اطبای نامدار عهد کریم خان زند شد. در شاعری نیز مشتاق را به عنوان استاد خود اختیار نمود. وی با انجمن مشتاق، که محل تجمع طالبان تجدد در شعر بود، ارتباط پیدا کرد و در حلقه‌ی درس و بحث میرزا نصیر و مشتاق، با لطفعلی بیگ آذر و سلیمان صباحی بیدگلی کاشی، دوستی و رفاقت یافت. او مدتی ملازم و مورد توجه میر عبدالوهاب موسوی، حاکم اصفهان بود که پس از عزل حاکم، در آنجا نماند و به همراه لطفعلی بیگ آذر به قم و پس از مدتی به کاشان رفتند و از مصاحبان صباحی شدند. بعضی از تذکرها می‌گویند که این سه شاعر چندین بار به شهرهای کاشان، اصفهان و قم سفر کرده‌اند. هاتف سرانجام در قم درگذشت و در همان جا به خاک سپرده شد. بعضی از تذکرها فوتش را در کاشان و مدفنش را در قم می‌دانند. هاتف در نظم عربی و فارسی ماهر بود و اشعار بسیاری در مدح ائمه اطهار (ع) و خصوصاً حضرت علی (ع) سروده است. وی در غزل شیوه‌ی سعدی و خواجه‌ی کرمانی را، که در آن عصر متروک بود، احیا کرد و در قصیده شیوه‌ی انوری و کمال‌الدین اصفهانی را دنبال می‌کرد. ترجیع بند او که ظاهراً بلندترین شعر دوره‌ی بازگشت است، به ترجیعات شیخ فخرالدین عراقی شبیه می‌باشد. این ترجیع بند دارای پنج بند و در موضوع وحدت وجود است که هاتف به واسطه‌ی آن مشهور و معتبر گردید. از آثارش: «دیوان» شعر، مشتمل بر قصاید، غزلیات، مقطعات، ترجیعات و رباعیات. [۱]

سید احمد هاتف اصفهانی شاعر معروف قرن دوازدهم هجری (ف. ۱۱۹۸- ه. ق. ۱۷۸۳- م.) که به خاطر منظومه‌ی عرفانیش با مطلع زیر:

«ای فدای تو هم دل و هم جان

وی نثار رخت هم این و هم آن»

و با ترجیع‌بند:

«که یکی هست و هیچ نیست جز او

وحده لا اله الا هو»

شهرتی فراوان دارد. وی شاعر دوره‌ی افشاریان و زندیان است. خاندان او از قصبه‌ی اردوباد آذربایجان بودند ولی هاتف در اصفهان متولد شد و در آنجا و در قم و کاشان زندگی کرد. هاتف در عربیت توانا بود و به عربی شعر می‌سرود. دیوان او مرکب از قصاید و غزلیات و مقطعات و رباعیات است. در غزل از سعدی و حافظ پیروی نمود. وفاتش در قم مقارن تشکیل دولت قاجاریه است و پسرش سید محمد سخاب (م.ه) است.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: [۱] با کاروان حله (۳۲۷- ۳۱۵)، تاریخ ادبیات ایران، براون (۱۹۱- ۱۸۷/۴)، تاریخ ادبیات ایران، در دوره‌ی بازگشت (۳۱۳- ۳۱۰/۲)، تذکره‌ی روز روشن (۹۱۷- ۹۱۵)، دانشمندان آذربایجان (۳۹۶)، دایرةالمعارف فارسی (۳۲۲۶/۲)، دیوان هاتف اصفهانی (۱۴- ۷)، الذریعه (۲۳۲/۱۹، ۱۲۸۳/۹)، ریحانه (۳۴۵- ۳۴۴/۶)، سفینه‌المحمود (۲۰۹- ۲۰۰/۱)، صبح گلشن (۶۰۳- ۶۰۲)، طرائق الحقائق (۲۲۰/۳)، فرهنگ سخنوران (۹۹۱)، کارنامه‌ی بزرگان (۳۰۱)، الکنی واللقاب (۲۸۹/۳)، گنج سخن (۱۶۰- ۱۵۰/۳)، لغت‌نامه (ذیل / هاتف)، مجمع‌الفصحا (۱۱۸۴- ۱۱۷۵/۶)، مکارم‌الآثار (۷۵- ۷۴/۱)، مؤلفین کتب چاپی (۴۹۶- ۴۹۴/۱)، نتایج‌الافکار (۷۸۶)، نگارستان دارا (۲۷۸- ۲۷۷).

هاشمی راد، منصور

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای داخلی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران. برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

هاشمی طرقی، حسین

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۱۹، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای داخلی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران. خلاصه شرح حال تخصصی سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشکده پزشکی دانشگاه تهران در سال ۱۳۴۵، دکترای تخصصی دستگاه گوارش، کبد، آندوسکوپی و بیماریهای داخلی از کشور فرانسه در سال ۱۳۵۶.
مرتبہ علمی:

استادیار دانشگاه علوم پزشکی تهران از سال ۱۳۵۷ تا سال ۱۳۶۷ و دانشیار دانشگاه علوم پزشکی تهران از سال ۱۳۶۷ تاکنون.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

لاپاروسکوپی در بیماریهای دستگاه گوارش، درمان داروئی هیپرتانسیون پورت، بررسی‌های تازه در مورد کانسریپانکراس، بررسی درمان‌های نوین زخم پتیک، بررسی هیپرتانسیون پرتال ایدیوپاتیک، راهنمائی مشاوره و نظارت بر ۲۰ پایان‌نامه فوق تخصصی گوارش و ۵ پایان‌نامه تخصصی داخلی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۳

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

زمینه علمی تألیفات:

سرطانهای دستگاه گوارش در ایران، اسهال‌های حاد عفونی و خلاصه بیماریهای دستگاه گوارش و کبد.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۳، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱

زمینه علمی مقالات:

معرفی ۳ مورد بیماری کرون در ایران، معرفی اولسر منفرد رکتوم، عوارض گوارشی بیماران کلیوی و تحقیق و بررسی بیماریها در ایران.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

هاشمی معتمدی، علی

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد:-، مرتبہ علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای داخلی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

هاشمیان، جواد

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد:-، مرتبہ علمی: دانشیار، رشته: گوش و حلق و بینی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

هبة الله اصفهانی، ابوالقاسم

قرن: ۶

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

حسین بن علی. ادیب ماهر، و حکیم حاذق، و طیب متبحر، از محاسن روزگار، و افاضل زمان خود بوده، و در جمیع فضایل بی نظیر می نموده است.

در ۵۳۴ به عارضه‌ی سکتته وفات یافته، در سرداب منزل خود دفن گردیده، و پس از چند ماه از فوت و دفنش درب سرداب را که باز کردند مرده‌ی او را نشسته در پای پله‌ها یافتند.

بر گرفته از کتاب: دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد دوم)

هدایت، انوشیروان

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۱۰، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: جراحی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه تهران در سال ۱۳۳۵، دکترای تخصصی جراحی از دانشگاه تهران در سال ۱۳۳۹.

مرتبه علمی:

استادیار دانشگاه تهران از سال ۱۳۴۳ تا سال ۱۳۴۸، دانشیار دانشگاه علوم پزشکی تهران از سال ۱۳۴۸ تاکنون.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

بررسی پاتولوژی ۲۰۷۲ مورد بیماران تیروئید در بخش جراحی بیمارستان دکتر شریعتی، کیفیت انعکاس ترشح کورتیزول در بیمارستان قبل و بعد از عمل جراحی، پرکاری قسمت مرکزی فوق کلیه و درمان جراحی آن، صدمات مجاری صفراوی، تدریس دروس جراحی عمومی در دانشگاه تهران، نظارت بر ۵ پایان‌نامه دکترای تخصصی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۱

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: -

زمینه علمی تألیفات:

بیماریهای طحال در زمینه آناتومی جراحی طحال و مواظبتهای قبل و بعد از عمل جراحی طحال.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۵، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱

زمینه علمی مقالات:

پانکراتیت حاد در اطفال، زخمهای قلب، آناتومی جراحی طحال، مواظبت‌های قبل و بعد از عمل جراحی طحال.
برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

هدایتی، جمال

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: استاد، رشته: بیماریهای داخلی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.
برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

هدایتی، جواد

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(تو ۱۲۹۶ ش)، پزشک، نویسنده و استاد دانشگاه. در تهران به دنیا آمد. تحصیلات ابتدایی را در دبستان اسلام و دوره‌ی متوسطه را در دارالفنون گذراند و سپس دانشکده‌ی پزشکی دانشگاه تهران و نیویورک را به اتمام رساند. پس از مدتی دوره رزیدنتی و تخصصی را در رشته بیماری‌های گوش و حلق و بینی بیمارستان حلق و بینی نیویورک، وابسته به دانشگاه نیویورک و دوره رزیدنتی برونکوازو فاکولوژی و جراحی حنجره را در بیمارستان دانشگاه تمپل فیلادلفیا گذراند. هدایتی در ۱۳۳۳ ش پس از مدتی طبابت در نیویورک به تهران بازگشت. از مشاغل مهم وی استادی بیماری‌های گوش و حلق و بینی و ریاست دانشکده پزشکی دانشگاه ملی ایران بود. دکتر هدایتی عضو ممتاز و صاحب درجه‌ی بوردا تخصصی از جامعه متخصصین آمریکا، عضو آکادمی و صاحب نشان از آکادمی چشم و گوش و حلق و بینی آمریکا و عضو ممتاز کالج بین‌المللی جراحان از ژنو و شیکاگو و عضو انجمن بین‌المللی برونکوازو فاکولوژی و عضو جراحان سر و گردن آمریکا بود. از آثار وی: «آثار چشم پزشکی تومورهای هیپوفیز»؛ «تغییرات آناتومیک حلزون در گوش داخلی»؛ «نقش عضله کریکو تیروئید در فلج‌های حنجره».

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: چهره‌های آشنا (۶۶۰).

هرندیان، باقر

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۰۹، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: جراحی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی از دانشگاه تهران، متخصصی جراحی عمومی از آمریکا، فوق تخصص در جراحی پلاستیک از آمریکا.
مرتبہ علمی:

دانشیار دانشکده پزشکی علوم پزشکی تهران.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

جراحی عمومی، سوختگی، ترمیم لب شکری و جراحی پلاستیک، بررسی ۵۰ مورد سرطان پوست، شکستگی فک و درمان آن،
نظرات بر ۲ پایان‌نامه دکترا.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۵، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۴

زمینه علمی مقالات:

جراحی عمومی و پلاستیک.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

هروی، ابومنصور موفق

قرن: ۵

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(س چهارم و پنجم ق)، طیب. از شرح حال و زندگی وی اطلاع دقیقی در دست نیست، فقط معلوم است که مسافرت‌هایی در داخل ایران داشته و سفری به هند کرده است. اما در مورد اثر وی، «الابنیة عن حقایق الادویة» یا «روضه الانس و منفعه النفس»، باید گفت که قدیم‌ترین کتاب طبی پارسی است که در دست است. او در این کتاب پانصد و هشتاد و پنج دارو را بر حسب تأثیرشان طبقه‌بندی کرده است. عده‌ای از مستشرقین از مقدمه وی چنین فهمیده‌اند که او در زمان منصور بن نوح سامانی (۳۶۶-۳۵۰ ق) می‌زیسته، اما این ادعا مورد قبول بسیاری از محققین ایرانی نمی‌باشد. اسدی طوسی این کتاب را در ۴۴۷ ق کتابت نموده و در پایان برای سلامت مؤلف دعا کرده است. گرچه این احتمال هم داده شده که ممکن است اسدی تمام عبارت دعا را عیناً از روی نسخه اصلی، که در حیات مؤلف نوشته شده، استنساخ کرده باشد. نام صاحب عنوان در برخی از منابع به صورت موفق‌الدین ابومنصور علی هروی ذکر شده است.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: الابنیة عن حقایق الادویة (مقدمه/ ۱۳-۳)، تاریخ ادبیات در ایران (۶۲۵، ۳۴۸/۱)، تاریخ طب (۶۴۰-۶۳۴/۲)، دایرةالمعارف فارسی (۱/۳۵)، فرهنگ ادبیات فارسی (۱۸)، گنج و گنجینه (۴۶-۴۴)، لغت‌نامه (ذیل / ابومنصور، موفق)، مؤلفین کتب چاپی (۳۵۱-۳۴۹/۶).

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیهوشی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.
برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

همتی بریوانلو، یحیی

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۰۸، مرتبه علمی: استاد، رشته: باکتریولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:

دکترای تخصصی میکروب‌شناسی از دانشکده پزشکی دانشگاه پاریس و انستیتوی پاستور پاریس، فوق تخصص بیماریهای عفونی از دانشکده پزشکی دانشگاه پاریس و دانشگاه تهران.
مرتبه علمی:

پس از طی مراحل استادیاری و دانشیاری ارتقاء به درجه استادی دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

نقش کلامیدیا در نزد زنان، بررسی لژیونلاها در ایران، تدریس دروس میکروب‌شناسی، ایمنی‌شناسی، بیماریهای عفونی در دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۲

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: -

زمینه علمی تألیفات:

باکتریولوژی، باکتریهای بیماری‌زا برای انسان.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: ۲، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱

زمینه علمی مقالات:

درمان کزاز و اپیدمیولوژی آن، بررسی روی هزار مورد کزاز، باکتریولوژی و عفونتها، بیماری وبا.
برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

هنجی، علی محمد

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۰۴، دانشکده: مرتبه علمی: استاد، رشته: قلب و عروق، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شیراز.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه تهران در سال ۱۳۳۰، دکترای تخصصی داخلی از دانشگاه نیراسکای آمریکا در سال ۱۳۳۹، و فوق تخصص قلب از دانشگاه پاریس فرانسه در سال ۱۳۳۵.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشگاه شیراز از سال ۱۳۳۹ تا سال ۱۳۵۱، استاد دانشگاه شیراز از سال ۱۳۵۱ تا کنون.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

مسومیت دیژیتال، آندوکاردیت عفونی، روشهای جدید درمان انفارکتوس قلبی حاد، اثر داروهای ترمبولیتیک در سکتة قلبی، کاردیومیوپاتی حاملگی، آنوریسم بطنی، تأثیر آدرنالین و نورآدرنالین در قلب، آنفارکتوس قلبی در نی ریز، تدریس قلب، نشانه‌شناسی عملی، قلب و داخلی در دانشگاههای نیراسکای آمریکا و شیراز، راهنمایی، مشاوره و نظارت بر ۹ پایان‌نامه دکترا و تخصصی در هر سال.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: ۴

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: ۲

زمینه علمی تألیفات:

تفسیر الکتروکاردیوگرافی، نشانه‌شناسی قلبی، فوریت‌های قلب، شناخت محیط طبیعت قلب انسان، نقش اغذیه در سلامتی و قسمتی از کتاب آکسفورد.

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: -، تعداد مقالات به زبان خارجی: ۱۵

زمینه علمی مقالات:

کیست هیداتیک قلب، حاملگی مکرر و روماتیسم قلبی، اهمیت T برجسته در تشخیص کم‌خونی قلبی، Zinc خون در سکتة حاد قلب، آهن خون در سکتة حاد قلب و مقایسه آهن خون SGOT و CPK در سکتة حاد قلب و چند مقاله دیگر. برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

هندی اصفهانی، محمد داود

قرن: ۱۱

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

معروف و ملقب به تقرب خان. از اطبای معروف اصفهان است که به هند رفته و در آنجا شهرت یافته، ثروتی بی‌کران اندوخته، در اصفهان سال ۱۰۵۵ مسجد جامع جور جیر یا جوجو را تجدید ساختمان کرده که به نام مسجد حکیم شهرت دارد.

یکی از فرزندانش: میرزا محمد تقی طیب است که ساکن بوده، و ظاهراً به میرزا کوچک شهرت داشته است. برگرفته از کتاب: دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد دوم)

هنر جهرمی فارسی، ابوالحسن

قرن: ۱۳

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۱۲۶۷ ق)، طیب و شاعر، متخلص به هنر. وی سالها در جهرم و شیراز به تدریس علوم و طبابت مشغول بود و در طب شهرتی پیدا کرد. او قصیده‌ای در مدح و منقبت حضرت رسول (ص) به نام «جام جم» دارد. برخی از اشعار وی در تذکره‌ها آمده است. برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: حدیقه الشعراء (۲۱۰۹- ۲۱۰۵ / ۳)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (۸۷۲- ۸۷۱ / ۵)، الذریعه (۱۳۰۳ / ۹)، فارسنامه‌ی ناصری (۱۲۸۵- ۱۲۸۲ / ۲)، فرهنگ سخنوران (۱۰۰۶)، مرآت الفصاحه (۷۱۸- ۷۱۷)، مصطبه‌ی خراب (۲۱۴- ۲۱۳).

یاسمی، نادر

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیهوشی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران. برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

یاوری، پروین

قرن: ۱۴

جنسیت: زن

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: اپیدمیولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی. برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

یزدجردی، هادی

قرن: ۱۰

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ۹۵۰ ق)، طیب و شاعر، متخلص به هادی. گفته‌اند که اصل وی از یزدجرد است و در کاشان نشو و نما یافت، به همین دلیل به او کاشی هم می‌گویند. به آورده‌ی «تاریخ نظم و نثر» او یزدجردی است و به خطا به وی هادی یزدجردی گفته‌اند. وی در عهد

شاه طهماسب صفوی می‌زیست و در علم طب ماهر بود. شاه طهماسب او را به احتساب ممالک ایران گماشت. هادی در اواخر عمر توبه کرد و به تولیت آستان قدس رضوی مفتخر گردید و به طاعت و عبادت پرداخت. او طبع شعر خوبی داشت و اشعاری از وی در تذکره‌ها نقل شده است. در «تحفه سامی» صاحب عنوان تحت نام هادی موسوی آورده شده است. شیخ آقا بزرگ تهرانی در «الذریعه» از هادی اصفهانی (م ۹۵۰ ق)، فرزند شاه تقی شیخ‌الاسلام، نام می‌برد و او را با هادی یزدجردی و هادی موسوی یکی می‌داند. همچنین محمدطاهر نصرآبادی در «تذکره‌ی» خویش، (تألیف شده در ۱۰۸۳ ق) از معاصر خود میر محمد هادی، عموزاده‌ی میر عبدالرزاق کاشی، که شغل طبابت داشته و شعر هم می‌گفته ذکر می‌کند که میان آورده است. بر این اساس در «فرهنگ سخنوران» هادی کاشی تنظیم یافته و این شخصیت با صاحب عنوان خلط شده است.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: تاریخ نظم و نثر (۶۶۵)، تحفه سامی (۳۸-۳۷)، تذکره‌ی روز روشن (۹۲۰)، تذکره‌ی نصرآبادی (۱۱۵)، الذریعه (۱۲۸۶، ۱۲۸۵/۹)، صبح گلشن (۶۰۴)، فرهنگ سخنوران (۹۹۴، ۹۹۳).

یزدچی مرندی، محمد

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: استاد، رشته: آسیب‌شناسی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تبریز.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

یزدی، اسماعیل

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: ۱۳۱۰، مرتبه علمی: استاد، رشته: آسیب‌شناسی دهان و دندان، دانشکده: پزشکی دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای دندانپزشکی از دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۳۲، دکترای تخصصی آسیب‌شناسی.

زمینه علمی مقالات:

بیوشیمی، بیوشیمی ملکولی.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

یزدیان، ضیاءالدین

قرن: ۱۵

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

ضیاءالدین یزدیان در سال ۱۳۲۸ در یزد زاده شد. پس از اخذ دیپلم در ۱۳۴۶ در یزد، وارد دانشگاه شد و دکتری پزشکی عمومی از دانشگاه تهران در ۱۳۵۳ و سپس تخصصی چشم پزشکی از همان دانشگاه در ۱۳۵۷ اخذ کرد و بعد از گذارندن دوره فلوشیپ در رشته چشم پزشکی اطفال (واسترایسم) در سال ۱۳۶۵، به امریکا رفت در بیمارستان کودکان تگزاس دوره های تکمیلی استرایسم را در دانشگاه هوستون گذراند و اکنون استاد دانشگاه تهران و عضو هیئت علمی گروه چشم پزشکی بخش استرایسم بیمارستان فارابی است. گروه: علوم پزشکی: چشم پزشکی: چشم پزشکی: استرایسم و چشم پزشکی اطفال والدین و انساب: ضیاءالدین یزدیان پدر خود را در سن ۱۱ ماهگی از دست داده است و مادر او پس از دست دادن همسر ازدواج نکرده و تک فرزندی خود را بزرگ نموده است. خاطرات کودکی: نداشتن پدر در دوران کودکی او موثر بود و لی باعث شد که او اعتماد به نفس خود را پیدا نموده و بتواند در دوران تحصیل شاگرد ممتاز و در بعضی از سال ها شاگرد اول باشد از دوران کودکی علاقه زیادی به موسیقی سنتی ایران داشت و بخصوص در بین سازها ویلن را، ولی هیچگاه موفق به یادگیری آن نشد. ولی علاقه زیاد باعث شد که با کثرت گوش دادن، بعضی از دستگاههای موسیقی ایران را یاد بگیرد و تا کنون این اشتیاق همراه وی بوده است. اوضاع اجتماعی و شرایط زندگی: پس از فوت پدر در منزل پدر بزرگ مادری بزرگ شد و پس از اخذ دیپلم و ورود به دانشگاه از سال سوم دانشکده مجبور به کار کردن همراه به تحصیل شد و از سال ششم پزشکی مادر خد را بهمراه مادر بزرگ به تهران آورد و مخارج آنها را ضمن تحصیل تامین نمود پس از اخذ تخصص چشم پزشکی در سال ۱۳۵۷ سال بعد از ازدواج نموده و مخارج ازدواج خود را خود تامین نمود بطور کلی از کودکی سعی میکرد روی پای خود بایستد و مخارج خود را همیشه خود تامین نماید. تحصیلات رسمی و حرفه ای: - دیپلم متوسطه با رتبه ممتاز از استان یزد در سال ۱۳۴۶ - دیپلم پزشکی عمومی از دانشگاه علوم پزشکی تهران سال ۱۳۵۳ - دیپلم تخصصی چشم پزشکی از دانشگاه علوم پزشکی تهران سال ۱۳۵۷ - اخذ مدرک فلوشیپ چشم پزشکی اطفال و استرایسم سال ۱۳۸۱ - خاطرات و وقایع تحصیل: ضیاءالدین یزدیان از خاطرات آن دوران این چنین میگوید: در دوران متوسطه موضوع انشائی توسط معلم مربوط مطرح شد تحت این عنوان " دانشمندان فرمانروایانی هستند که هیچگاه طعم شکست را نمی چشند " این موضوع انشاء تاثیر زیادی در پیشرفت تحصیلی اینجانب داشت و همیشه سعی کردم از آن حداکثر استفاده را بکنم فعالیت های ضمن تحصیل: در ضمن تحصیل با توجه به همزمانی آن با سلطنت پهلوی دانشجویان علاقه زیادی به مذهب نداشتند ولی یزدیان همیشه سعی میکرد که حافظ دین و دیانت خود بوده و احکام عملی مذهب را بخوبی به جا بیاورد و با دانشجویان گروه انجمن اسلامی ارتباط داشته است. استادان و مربیان: با توجه به فوت بعضی از اساتید دوران پزشکی عمومی ولی ضیاءالدین یزدیان از آنان دکتر یوسف بهرامی مؤید، دکتر حسن شهیدی، دکتر محمد شکری، دکتر محمدصادق پیروز، و از اساتید خارجی پروفیسور گانتروان نوردن را به نیکی یاد میکند. هم دوره ای ها و همکاران: دکتر احواد جوادیان، دکتر هرمز شمرف دکتر عادل رزاقی، دکتر زهرا اعلمی هرندی، دکتر مرتضی مواسات، دکتر ناصر مشهودی، در رشته چشم پزشکی و دکتر محمد اباذری و دکتر حسین آذر نیک متخصص قلب و خانم دکتر ایزدیار متخصص اطفال و آقار دکتر اصفهانی فوق تخصص نفلولوژی از هم دوره ایها و همکاران ضیاءالدین یزدیان هستند. همسر و فرزندان: همسر وی کارشناس پرستاری است و در سال ۱۳۵۸ با وی ازدواج کرد و حاصل این ازدواج سه فرزند است که همگی دانشجو هستند وقایع میانسالی: ضیاءالدین یزدیان از وقایع این دوران بعد از فوت پدر در ۱۱ ماهگی در گذشت پدر بزرگش در سال چهارم پزشکی که مسئولیت وی را داشت ذکر میکند. و مجبور میشود ضمن تحصیل به کار کردن نیز پردازد و مسئولیت خود و مادر را بعهده داشته باشد. مشاغل و سمت های مورد تصدی: ۱- رئیس بخش استرایسم بین سالهای ۱۳۷۸-۱۳۶۵ ۲- رئیس کمیته تدوین آئین نامه دستیاری چشم پزشکی از سال ۱۳۷۹ ۳- عضو هیئت مورد تخصصی چشم پزشکی بین سالهای ۷۹-۱۳۶۷ ۴- عضو انجمن علمی چشم پزشکی ایران از سال ۱۳۷۸ ۵- دبیر علمی

کنگره سراسری چشم پزشکی در سال ۱۳۸۵ ۶- دبیر علمی سمیاری لچی های چشم در سال ۱۳۶۷ فعالیت‌های آموزشی : ضیاءالدین یزدیان در سال ۱۳۸۱ به درجه استادی نائل آمد و هم اکنون استاد دانشگاه تهران و عضو هیئت علمی گروه چشم پزشکی بخش استراییسم بیمارستان فارابی است وی همچنین تدریس به دانشجویان پزشکی و دستیاران چشم پزشکی و همچنین کسانی که در دوره های فلوشیپ چشم پزشکی اطفال و استراییسم از بدو استخدام تا کنون را بر عهده دارد و استاد راهنمای بسیاری از پایان نامه های چشم پزشکی بوده است. مراکز که فرد از بنیان آن به شمار می آید : ضیا الدین یزدیان امجری و موسس بخش استراییسم بیمارستان فارابی در سال ۱۳۶۵ است که برای اولین بار بود که این کار انجام میشد و منحصر به فرد است و در هیچ جا چنین بخشی به گفته خودشان دایر نشده است. و نیز تزریق سم بوتولینم A در بیماران استراییسمی و آموزش آن به همکاران برای اولین بار در ایران در سال ۱۳۷۲ از دیگر فعالیت های وی است. سایر فعالیتها و برنامه های روزمره : عضو انجمن استراییسمو لوژیست های بین المللی از سال ۱۹۸۷ عضو چشم پزشکان اطفال و استراییسم آمریکا از سال ۱۹۹۵ عضو آکادمی چشم پزشکی آمریکا از سال ۱۹۸۳ عضو گروه تحریریه مجله چشم پزشکی بینا از سال ۱۳۷۴ از دیگر فعالیت های دکتر یزدیان است که علاوه بر تدریس و آموزش و طبابت به آنها میپردازد. شاگردان : دکتر ایرج احدزادگان، دکتر علیرضا کشتکار جعفری، دکتر فرامرز انورریف دکتر احمد عمری، در رشته استراییسم و از مراکز دیگر دکتر عباس باقری ، دکتر سلطان سنجرى، دکتر رضا اسدی از شاگردان وی هستند. همفکران فرد : از همکاران وی دکتر حسن هاشمی، دکتر علی صادقی تاوی، دکتر محمد رضا منصوری، دکتر احمد جوادیان، از مراکز دیگر دکتر عباس باقری ، دکتر سلطان سنجرى، دکتر رضا اسدی میتوان اشاره کرد. آرا و گرایشهای خاص : موسیقی اصیل ایرانی، ورزش تنیس، درمان بیماران استراییسمی، تدریس، تحقیق و نوشتن مقالات در زمینه استراییسم از گرایشات خاص دکتر یزدیان است. جوایز و نشانها : شاگرد اول دیپلم از استاد یزد لوح تقدیر به مناسبت دبیری علمی کنگره سراسری چشم پزشکی در سال ۱۳۸۵

آثار : ۱ Re-recession of lateral rectus muscles in patients with recurrent exotropia ویژگی اثر : این مقاله در مجله خارجی ژورنال AAPOS جلد ۱۰ شماره ۲ ماه آوریل شال ۲۰۰۶ میلادی به چاپ رسیده است. ۲ اصلاح تورتیکولی چشمی یا جابجایی افقی عضلات رکتوس عمودی ویژگی اثر : این مقاله در مجله بینا سال اول شماره ۲ سا ۱۳۷۴ چاپ شده است ۳ ایجاد فیوژن و استرنوپسین بعد از عمل جراحی استراییسم در افراد بالای ۱۰ سال ویژگی اثر : این مقاله در مجله بینا سال اول، شماره چهارم سال ۱۳۷۵ به چاپ رسیده است. ۴ بررسی اثر لودوپا-کاربی دوپا در درمان آمیلیو پسی بزرگسالان ویژگی اثر : این مقاله اثر دکتر یزدیان در مجله بینا سال دوم ، شماره ۲ در زمستان ۱۳۷۵ ه.ش به چاپ رسیده است. ۵ مبانی چشم پزشکی (مبحث استراییسم و آمبلیوی) ویژگی اثر : استاد دکتر ضیاءالدین یزدیان مبحث استراییسم و آمبلیوی را در کتاب مبانی چشم پزشکی اثر دکتر محمد علی جوادی تهیه کرده است. ۶ مقایسه نتایج جراحی جابجایی افقی عضلات رکتوس عمودی به محل اتصال رکتوس خارجی توام با موتور تقویت کننده ویژگی اثر : این مقاله در مجله چشم پزشکی ایران شماره ۳ جلد ۱۲ سال ۱۳۷۹ به چاپ رسیده است.

یزدی زاده، محمود

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(۱۳۷۲ - ۱۲۹۴ ش)، نویسنده و استاد دانشگاه. تحصیلات خود را در ۱۳۰۷ ش در دارالفنون به پایان رساند و در همان سال از طرف

دولت جهت گذراندن دوره‌ی دانشکده‌ی دامپزشکی به پاریس رفت و سپس با درجه‌ی دکترای به ایران آمد و مأمور تشکیلات دامپزشکی خراسان شد. وی همچنین در دانشکده‌ی دامپزشکی، بهداشت اندام‌شناسی و دامپرووری تدریس می‌کرد. از آثار وی: «اندام‌شناسی اسب»؛ «اصلاح گاو به وسیله‌ی انتخاب و تلقیح مصنوعی»؛ «پرورش گوسفند یا دامپرووری»؛ «پرورش گاوهای شیری» [۱].

مدرس.

تولد: ۱۲۹۴، تهران.

درگذشت: بهمن ۱۳۷۲، تهران.

محمود یزدی‌زاده تحصیلات خود را در دارالفنون در سال ۱۳۰۷ به پایان رسانید و در همان سال از طرف دولت به فرانسه روانه شد و دوره‌ی دانشکده‌ی دامپزشکی پاریس را در دانشگاه آلفر به پایان رسانید و پس از گذراندن درجه‌ی دکتری در سال ۱۳۱۴ به ایران بازگشت و در بدو ورود مأمور تشکیلات دامپزشکی خراسان شد. در سال ۱۳۱۹ به ریاست بنگاه دامپرووری حیدرآباد مشغول شد و سپس استاد بهداشت و اندام‌شناسی و دامپرووری دانشکده‌ی دامپزشکی شد. وی تا سال ۱۳۲۸ مؤسسه‌ی دامپرووری حیدرآباد را اداره می‌کرد. دکتر یزدی‌زاده در سال ۱۳۴۴ بازنشسته شد. وی همچنین در تأسیس کارخانه‌ی شیر پاستوریزه تهران نیز مشارکت داشت.

از آثار اوست: اندام‌شناسی اسب (۱۳۳۷، نشریه‌ی ۴۹۳ دانشگاه)؛ اصلاح گاو به وسیله‌ی انتخاب؛ پرورش گاوهای شیری؛ پرورش گوسفند.

محمود یزدی‌زاده در بهمن ۱۳۷۲ در تهران درگذشت و پیکر وی در ابن‌بابویه به خاک سپرده شد.

برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه [۱]: فهرست کتابهای چاپی فارسی (۶۰۰، ۳۵۳، ۲۴۴/۱)، مؤلفین کتب چاپی (۱۱۲-۱۱۱/۶).

یگانی، جمشید

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

سال تولد: -، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای داخلی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

یلدا، علیرضا

قرن: ۱۴

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

علیرضا یلدا در سال ۱۳۰۹ ه.ش، تهران به دنیا آمد. وی پس از گذراندن تحصیلات مقدماتی، وارد دانشگاه تهران شد و پس از اخذ مدرک پزشکی عمومی و دوره تحصیلی بیماریهای عفونی را طی نمود. او مدتی در بیمارستان امام خمینی، به کار طبابت اشتغال داشته و ضمن آن عضو هیئت علمی دانشگاه تهران شد و مدتها بعد به درجه استادی نایل آمد. وی در نخستین همایش چهره‌های

ماندگار به عنوان چهره ماندگار در رشته پزشکی (بیماریهای عفونی) معرفی شد. (۱۳۸۱) گروه: علوم پزشکی: بیماریهای عفونیتحصیلات رسمی و حرفه ای: علیرضا یلدا پس از گذراندن تحصیلات مقدماتی در زادگاه خود تهران، وارد دانشکده پزشکی دانشگاه تهران شد. وی پس از فارغ التحصیلی در سال ۱۳۳۶ و گذراندن یک دوره تخصصی بیماریهای عفونی، عضو هیئت علمی دانشگاه تهران شد و پس از سالها تدریس به مرتبه استادی نائل گشت. خاطرات و وقایع تحصیل: علیرضا یلدا در سال ۱۳۳۶ ه.ش به احراز مدرک دکتری عمومی نایل آمد و پس از آن به تحصیل در دوره تخصصی بیماریهای عفونی پرداخت. فعالیتهای ضمن تحصیل: علیرضا یلدا در هنگام تحصیل در دوره تخصصی بیماریهای عفونی (پس از دریافت مدرک دکتری خود)، به طور همزمان به کار طبابت در بیمارستان امام خمینی تهران مشغول بوده است. وقایع میانسالی: علیرضا یلدا در سال ۱۳۳۶ به دریافت دکتری پزشکی از دانشگاه تهران نایل آمد سپس به گذراندن دوره تخصصی بیماریهای عفونی مشغول شد مدتی بعد به عضویت هیئت علمی دانشگاه تهران در آمد و از آن پس به امر تدریس مشغول شد و تا مرتبه استادی پیش رفت. مشاغل و سمتهای مورد تصدی: علیرضا یلدا عضو هیئت علمی دانشکده علوم پزشکی دانشگاه تهران از سال ۱۳۳۶ تا کنون، عضو هیئت تحریریه نشریه های معتبر علمی و عضو پیوسته فرهنگستان علوم پزشکی جمهوری اسلامی ایران می باشد. فعالیتهای آموزشی: علیرضا یلدا از سال ۱۳۳۶ به عنوان عضو هیئت علمی دانشکده علوم پزشکی دانشگاه تهران به تدریس درسهایی چون درمان بیماریهای عفونی مشغول بوده است. سایر فعالیتهای برنامه های روزمره: تدریس، مطالعه، تحقیق و تالیف آثاری در زمینه بیماریهای عفونی از اموری است که زمان و انرژی علیرضا یلدا را به خود مصروف داشته است. آرا و گرایشهای خاص: علیرضا یلدا در زمینه پزشکی به بیماریهای عفونی و روشهای درمان آنها توجه ویژه ای دارد و تالیفاتی نیز در زمینه اخلاق پزشکی نیز دارد.

آثار: درمان بیماریهای عفونی ویژگی اثر: استاد دکتر علیرضا یلدا شش جلد کتاب در زمینه پزشکی و درمان بیماریهای عفونی تالیف کرده است. ۲ مقالات متعدد پزشکی ۳ نکته ها در زمینه اخلاق پزشکی ویژگی اثر: دکتر علیرضا یلدا کتاب نکته ها در زمینه اخلاق پزشکی را به شکل اندرزهایی اخلاقی و حرفه ای به پزشکان و همکاران خود نگاشته است برگرفته از کتاب: شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

یوسفی خوافی، یوسف

قرن: ۱۰

جنسیت: مرد

ملیت: ایران

(وف ح ۹۵۰ ق)، طبیب و شاعر، متخلص به یوسفی. اصل او از خواف بود و در ماوراءالنهر دانش آموخت. او سالهای زیادی از عمر خود را در هرات گذراند. در اواخر عمر به هندوستان رفت و به دربار بابر شاه و همایون شاه راه یافت و ملازم آنان گردید و به نام آن دو، چند کتاب تألیف نمود. وی عاقبت در همان دیار از دنیا رفت. در «هدیه العارفین» سال مرگ وی ۹۶۶ ق ذکر شده است. اهمیت یوسفی بویژه در آن است که برای آسان کردن دانش پزشکی چند منظومه در این فن سرود. از آثار وی: منظومه «علاج الامراض»، درباره‌ی نشانه‌های بیماری‌ها و مداوای آنها، مشتمل بر دویست و هشتاد و نه رباعی، و شرح آن به نام «جامع الفوائد» یا «طب یوسفی»؛ قصیده‌ای در «حفظ الصحه»، به نام بابر شاه، که در آن شرایط حفظ صحت را در خوردن، آشامیدن و خواب و بیداری، در فصلها و هواهای مختلف بیان کرده است؛ «ریاض الادویه»، به نام همایون شاه در ۹۴۶ ق؛ مثنوی «مأکول و مشروب»، در ۹۴۶ ق، در مورد تدبیرهای پزشکی برای خوردنی‌ها و آشامیدنی‌ها؛ منظومه‌ی «فوائد یوسفیه» یا «فوائد الاخیار»، در طب و رویا، در

۹۱۲ ق، که در هر دو یا سه بیت آن یکی از مسئله‌های پزشکی توضیح داده شده است؛ «بدایع الانشاء» یا «انشای یوسفی»، در ۹۴۰ ق برای پسرش رفیع‌الدین حسین؛ «جواهر اللغه» یا «بحرالجمهر»، در بیان واژه‌ها و اصطلاحات پزشکی. برگرفته از کتاب: اثر آفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه: تاریخ ادبیات در ایران (۱۵۹۵، ۱۴۸۶، ۳۵۸، ۳۵۶/۵)، تاریخ نظم و نثر (۸۰۸، ۳۹۹، ۳۹۸-۲۸۲)، تحفه سامی (۲۹۰)، الذریعه (۳۶۴، ۳۲۲/۱۶، ۱۳۲۱/۹)، ریحانه (۴۰۳/۶)، صبح گلشن (۶۱۹)، فرهنگ سخنوران (۱۰۲۰)، فهرست کتابهای چاپی فارسی (۲۴۷۶، ۲۳۲۹، ۲۲۵۴/۲، ۱۴۴۸، ۱۴۴۷، ۹۹۹، ۳۷۳/۱)، کاروان هند (۱۵۶۰-۱۵۵۸/۲)، کشف‌الظنون (۵۶۷)، لغت‌نامه (ذیل / یوسفی)، مجالس‌النفائس (۱۵۶)، معجم‌المؤلفین (۱۳/۳۳۴)، منظومه‌های فارسی (۶۳۱-۶۳۰)، مؤلفین کتب چاپی (۹۰۴-۹۰۳/۶)، هدیه‌العارفین (۲/۵۶۴).

درباره مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

بسم الله الرحمن الرحيم

جَاهِدُوا بِأَمْوَالِكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ (سوره توبه آیه ۴۱)

با اموال و جانهای خود، در راه خدا جهاد نمایید؛ این برای شما بهتر است اگر بدانید حضرت رضا (علیه‌السلام): خدا رحم نماید بنده‌ای که امر ما را زنده (و برپا) دارد ... علوم و دانشهای ما را یاد گیرد و به مردم یاد دهد، زیرا مردم اگر سخنان نیکوی ما را (بی) آنکه چیزی از آن کاسته و یا بر آن بیافزایند) بدانند هر آینه از ما پیروی (و طبق آن عمل) می‌کنند

بنادر البحار-ترجمه و شرح خلاصه دو جلد بحار الانوار ص ۱۵۹

بنیانگذار مجتمع فرهنگی مذهبی قائمیه اصفهان شهید آیت الله شمس آبادی (ره) یکی از علمای برجسته شهر اصفهان بودند که در دلدادگی به اهل بیت (علیهم‌السلام) بخصوص حضرت علی بن موسی الرضا (علیه‌السلام) و امام عصر (عجل الله تعالی فرجه الشریف) شهره بوده و لذا با نظر و درایت خود در سال ۱۳۴۰ هجری شمسی بنیانگذار مرکز و راهی شد که هیچ وقت چراغ آن خاموش نشد و هر روز قوی تر و بهتر راهش را ادامه می‌دهند.

مرکز تحقیقات قائمیه اصفهان از سال ۱۳۸۵ هجری شمسی تحت اشراف حضرت آیت الله حاج سید حسن امامی (قدس سره الشریف) و با فعالیت خالصانه و شبانه روزی تیمی مرکب از فرهیختگان حوزه و دانشگاه، فعالیت خود را در زمینه‌های مختلف مذهبی، فرهنگی و علمی آغاز نموده است.

اهداف: دفاع از حریم شیعه و بسط فرهنگ و معارف ناب ثقلین (کتاب الله و اهل‌البیت علیهم‌السلام) تقویت انگیزه جوانان و عامه مردم نسبت به بررسی دقیق تر مسائل دینی، جایگزین کردن مطالب سودمند به جای بلوتوث‌های بی محتوا در تلفن‌های همراه و رایانه‌ها ایجاد بستر جامع مطالعاتی بر اساس معارف قرآن کریم و اهل‌بیت علیهم‌السلام با انگیزه نشر معارف، سرویس دهی به محققین و طلاب، گسترش فرهنگ مطالعه و غنی کردن اوقات فراغت علاقمندان به نرم افزارهای علوم اسلامی، در دسترس بودن منابع لازم جهت سهولت رفع ابهام و شبهات منتشره در جامعه عدالت اجتماعی: با استفاده از ابزار نو می‌توان بصورت تصاعدی در نشر و پخش آن همت گمارد و از طرفی عدالت اجتماعی در تزریق امکانات را در سطح کشور و باز از جهتی نشر فرهنگ اسلامی ایرانی را در سطح جهان سرعت بخشید.

از جمله فعالیتهای گسترده مرکز:

الف) چاپ و نشر ده‌ها عنوان کتاب، جزوه و ماهنامه همراه با برگزاری مسابقه کتابخوانی

ب) تولید صدها نرم افزار تحقیقاتی و کتابخانه‌ای قابل اجرا در رایانه و گوشی تلفن همراه

ج) تولید نمایشگاه های سه بعدی، پانوراما، انیمیشن، بازیهای رایانه ای و ... اماکن مذهبی، گردشگری و ...
 د) ایجاد سایت اینترنتی قائمیه www.ghaemiyeh.com جهت دانلود رایگان نرم افزار های تلفن همراه و چندین سایت مذهبی دیگر

ه) تولید محصولات نمایشی، سخنرانی و ... جهت نمایش در شبکه های ماهواره ای
 و) راه اندازی و پشتیبانی علمی سامانه پاسخ گویی به سوالات شرعی، اخلاقی و اعتقادی (خط ۲۳۵۰۵۲۴)
 ز) طراحی سیستم های حسابداری، رسانه ساز، موبایل ساز، سامانه خودکار و دستی بلوتوث، وب کیوسک، SMS و ...
 ح) همکاری افتخاری با دهها مرکز حقیقی و حقوقی از جمله بیوت آیات عظام، حوزه های علمیه، دانشگاهها، اماکن مذهبی مانند مسجد جمکران و ...

ط) برگزاری همایش ها، و اجرای طرح مهد، ویژه کودکان و نوجوانان شرکت کننده در جلسه
 ی) برگزاری دوره های آموزشی ویژه عموم و دوره های تربیت مربی (حضور و مجازی) در طول سال
 دفتر مرکزی: اصفهان/خ مسجد سید/ حد فاصل خیابان پنج رمضان و چهارراه وفائی / مجتمع فرهنگی مذهبی قائمیه اصفهان
 تاریخ تأسیس: ۱۳۸۵ شماره ثبت: ۲۳۷۳ شناسه ملی: ۱۰۸۶۰۱۵۲۰۲۶
 وب سایت: www.ghaemiyeh.com ایمیل: Info@ghaemiyeh.com فروشگاه اینترنتی:
www.eslamshop.com

تلفن ۲۵-۲۳۵۷۰۲۳-۲۳۱۱ (۰۳۱۱) فکس ۲۳۵۷۰۲۲ (۰۳۱۱) دفتر تهران ۸۸۳۱۸۷۲۲ (۰۲۱) بازرگانی و فروش ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹ امور
 کاربران ۲۳۳۳۰۴۵ (۰۳۱۱)

نکته قابل توجه اینکه بودجه این مرکز؛ مردمی، غیر دولتی و غیر انتفاعی با همت عده ای خیر اندیش اداره و تامین گردیده و لی
 جوابگوی حجم رو به رشد و وسیع فعالیت مذهبی و علمی حاضر و طرح های توسعه ای فرهنگی نیست، از اینرو این مرکز به فضل
 و کرم صاحب اصلی این خانه (قائمیه) امید داشته و امیدواریم حضرت بقیه الله الاعظم عجل الله تعالی فرجه الشریف توفیق
 روزافزونی را شامل همگان بنماید تا در صورت امکان در این امر مهم ما را یاری نمایند انشاءالله.

شماره حساب ۶۲۱۰۶۰۹۵۳، شماره کارت: ۶۲۷۳-۵۳۳۱-۳۰۴۵-۱۹۷۳ و شماره حساب شبا: IR۹۰-۰۱۸۰-۰۰۰۰-۰۰۰۰-۰۶۲۱-۰۶۰۹-۵۳
 به نام مرکز تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان نزد بانک تجارت شعبه اصفهان - خیابان مسجد سید
 ارزش کار فکری و عقیدتی

الاحتجاج - به سندش، از امام حسین علیه السلام: - هر کس عهده دار یتیمی از ما شود که محنت غیبت ما، او را از ما جدا کرده
 است و از علوم ما که به دستش رسیده، به او سهمی دهد تا ارشاد و هدایتش کند، خداوند به او می فرماید: «ای بنده بزرگوار
 شریک کننده برادرش! من در کرم کردن، از تو سزاوارترم. فرشتگان من! برای او در بهشت، به عدد هر حرفی که یاد داده است،
 هزار هزار، کاخ قرار دهید و از دیگر نعمت‌ها، آنچه را که لایق اوست، به آنها ضمیمه کنید».

التفسیر المنسوب إلى الإمام العسکری علیه السلام: امام حسین علیه السلام به مردی فرمود: «کدام یک را دوست تر می داری: مردی
 اراده کشتن بینوایی ضعیف را دارد و تو او را از دستش می رهایی، یا مردی ناصبی اراده گمراه کردن مؤمنی بینوا و ضعیف از
 پیروان ما را دارد، اما تو دریچه ای [از علم] را بر او می گشایی که آن بینوا، خود را بدان، نگاه می دارد و با حجت های خدای متعال،
 خصم خویش را ساکت می سازد و او را می شکند؟».

[سپس] فرمود: «حتماً رها کردن این مؤمن بینوا از دست آن ناصبی. بی گمان، خدای متعال می فرماید: «و هر که او را زنده کند، گویی
 همه مردم را زنده کرده است!» یعنی هر که او را زنده کند و از کفر به ایمان، ارشاد کند، گویی همه مردم را زنده کرده است، پیش

از آن که آنان را با شمشیرهای تیز بکشد».

مسند زید: امام حسین علیه السلام فرمود: «هر کس انسانی را از گمراهی به معرفت حق، فرا بخواند و او اجابت کند، اجری مانند آزاد کردن بنده دارد».

مرکز تحقیقات و ترجمه

اصفهان

گام‌ها

WWW

برای داشتن کتابخانه های تخصصی
دیگر به سایت این مرکز به نشانی

www.Ghaemiyeh.com

www.Ghaemiyeh.net

www.Ghaemiyeh.org

www.Ghaemiyeh.ir

مراجعه و برای سفارش با ما تماس بگیرید.

۰۹۱۳ ۲۰۰۰ ۱۰۹

